

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الرحمن
علیه صاب

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

نهر شکان

نشرای حسنطیپران و قنار

پژوهش
سنگین و تاریخی

جلد چهارم
اصابة - انزگسیون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخنا) جلد 4 حرف اصا

نویسنده:

مصطفی درایتی

ناشر چاپی:

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست	۵
فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخنا) جلد ۴ حرف اصا	۸۴
مشخصات کتاب	۸۴
اشاره	۸۴
رموز واختصارات	۹۱
آوانگاری و اختصارات	۹۹
آوانگاری و اختصارات	۹۹
اصا	۱۰۱
اشاره	۱۰۱
اصابه	۱۰۳
اصابه المبتدی و غایبه المنتهی / رمل / عربی	۱۰۳
الاصابه فی تمییز الصحابه / رجال / عربی	۱۰۳
اصاله الاحتیاط / اصول فقه / عربی	۱۰۶
اصاله الامکان = السؤال و الجواب / اصول فقه / عربی	۱۰۶
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۰۸
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۰۸
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۱
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۲
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۲
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۳
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۳
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۴
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۴
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۶
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۷
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۷
اصاله البرائه = موضوع المشتبه المحصور و غیر المحصور / اصول فقه / عربی	۱۲۸
اصاله البرائه / اصول فقه / عربی	۱۲۸

- ١٣٠ ..... اصالة البرائة و الاحتياط / اصول فقه / عربى
- ١٣١ ..... اصالة البرائة و الاحتياط / اصول فقه / عربى
- ١٣١ ..... اصالة البرائة و الاحتياط (تقريرات) / اصول فقه / عربى
- ١٣٣ ..... اصالة البرائة و الاستصحاب (رساله) / اصول فقه / عربى
- ١٣٣ ..... اصالة الحرمة و الحلال / اصول فقه / عربى
- ١٣٣ ..... اصالة الحلية او الحرمة فى الأشياء / فقه / عربى
- ١٣٤ ..... اصالة الصحة / اصول فقه / عربى
- ١٣٤ ..... اصالة الصحة / اصول فقه / عربى
- ١٣٥ ..... اصالة الصحة / فقه / عربى
- ١٣٥ ..... اصالة الصحة فى افعال المسلمين / فقه / عربى
- ١٣٦ ..... اصالة الصحة فى افعال المسلمين / اصول فقه / عربى
- ١٣٦ ..... اصالة الصحة فى افعال المسلمين / اصول فقه / عربى
- ١٣٧ ..... اصالة الصحة فى العبادات / اصول فقه / عربى
- ١٣٧ ..... اصالة الصحة و الفساد فى المعاملات = الأصل فى المعاملات الفساد / اصول فقه / عربى
- ١٥٢ ..... اصالة الطهارة = الأصل طهارة الأشياء = الأصل فى الأشياء الطهارة = حاشية ذخيرة المعاد فى شرح الارشاد / اصول فقه / عربى
- ١٦٣ ..... اصالة الطهارة / فقه / عربى
- ١٦٣ ..... اصالة العدم / اصول فقه / عربى
- ١٦٥ ..... اصالة عدم التذكية / فقه / عربى
- ١٦٥ ..... اصالة الفساد / اصول فقه / عربى
- ١٦٦ ..... اصالة اللزوم / اصول فقه / عربى
- ١٦٦ ..... اصالة اللزوم فى العقود و عموم أوفوا بالعقود
- ١٦٨ ..... اصالة الوجود / فلسفه / عربى
- ١٦٨ ..... اصالت وجود / فلسفه / فارسى
- ١٦٩ ..... اصباح الشيعة بمصباح الشريعة / فقه / عربى
- ١٧٠ ..... الاصباح الظاهر لذوى العقول الهادى إلى أدلة الكافل بنيل السؤل / اصول فقه / عربى
- ١٧١ ..... الاصباح فى شرح ديباجة المصباح = اعراب ديباجة المصباح = شرح ديباجة المصباح / نحو عربى
- ١٧١ ..... اصحاب الاجماع = ارجوزة فى اصحاب الاجماع / شعر، درايه / عربى
- ١٧٦ ..... اصحاب الاجماع فى كلام الكشى / رجال / عربى
- ١٧٦ ..... اصحاب اجماع = معرفة من اجتمعت العصابة على تصديقهم / رجال / عربى
- ١٧٦ ..... اصحاب اخدود / داستان، تاريخ پیامبران / فارسى

۱۷۷	اصحاب پیغمبر (جدول) / تراجم
۱۷۷	اصحاب الشجرة / عرفان و تصوف / عربی
۱۷۷	اصحاب العدة = رساله رجالیه درباره تفسیر (عده) کلینی / رجال / عربی
۱۸۴	أصحاب العدة / رجال / عربی
۱۸۵	اصحاب العدة = تفسیر «عدة من اصحابنا» / رجال / عربی
۱۸۵	اصحاب نور / عرفان و تصوف / فارسی
۱۸۵	اصحاب الادویه = صحاح الادویه / طب / فارسی
۱۸۷	اصناف الدرر / حدیث / فارسی
۱۸۹	اصطلاحات / فرهنگ اصطلاحات / عربی
۱۸۹	اصطلاحات / عرفان و تصوف / فارسی
۱۸۹	اصطلاحات اطباء / طب / فارسی
۱۹۱	اصطلاحات الاولیاء / عرفان و تصوف / فارسی
۱۹۱	اصطلاحات اهل التحقيق / عرفان و تصوف / فارسی
۱۹۱	اصطلاحات اهل النسب / انساب / عربی
۱۹۲	اصطلاحات اهل تحقیق (رساله در) / عرفان و تصوف / فارسی
۱۹۳	اصطلاحات اهل تحقیق (رساله در) / عرفان و تصوف / فارسی
۱۹۴	اصطلاحات اهل عرفان عرفان و تصوف / فارسی
۱۹۴	اصطلاحات تصوف اعرافان و تصوف / فارسی
۱۹۴	اصطلاحات جدل و خلاف / منطق / عربی
۱۹۵	اصطلاحات حدیث / علوم حدیث، در ایه / فارسی
۱۹۵	اصطلاحات حدیث / درایه / فارسی
۱۹۶	اصطلاحات حدیث / درایه / فارسی
۱۹۷	اصطلاحات الحكماء الفلاسفه / لغت، کیمیا / فارسی
۱۹۷	اصطلاحات حلقه اسکندری = حلقه سلطانی / هیئت / فارسی
۱۹۷	اصطلاحات دیوان حافظ عرفان و تصوف / فارسی
۱۹۸	اصطلاحات دیوان حافظ عرفان و تصوف / فارسی
۱۹۸	اصطلاحات دیوان حافظ عرفان و تصوف / فارسی
۲۰۰	اصطلاحات دیوان حافظ / عرفان و تصوف / فارسی
۲۰۰	اصطلاحات دیوان حافظ / ادبیات فارسی
۲۰۱	اصطلاحات الرياضیة / ریاضیات عربی

- اصطلاحات ریاضی ریاضیات / فارسی - ۲۰۲
- اصطلاحات زنان همدان / فرهنگ اصطلاحات، شعر فارسی - ۲۰۳
- اصطلاحات شعرا / فرهنگ اصطلاحات / فارسی - ۲۰۳
- اصطلاحات شعری / ادبیات / ترکی، فارسی - ۲۰۳
- اصطلاحات الصوفیة / عرفان و تصوف / عربی - ۲۰۴
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۰۷
- اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / عربی - ۲۱۰
- اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۱۸
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۳۴
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۳۹
- اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۳۹
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۰
- اصطلاحات الصوفیة / عرفان و تصوف / عربی - ۲۴۲
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۳
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۳
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۴
- اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۶
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۸
- اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۹
- اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۴۹
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۵۰
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۵۱
- اصطلاحات صوفیان / فرهنگ اصطلاحات / فارسی - ۲۵۱
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۵۲
- اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / عربی - ۲۵۲
- اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۵۴
- اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۵۴
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۵۵
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی - ۲۵۵
- اصطلاحات الصوفیة / عرفان و تصوف / عربی - ۲۵۷

- اصطلاحات الصوفیة / عرفان و تصوف / عربی ۲۵۷
- اصطلاحات صوفیه = مسائل التصوف / عرفان و تصوف / عربی ۲۵۸
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی ۲۵۸
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی ۲۵۹
- اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی ۲۶۱
- اصطلاحات صوفیان - طوارق = عشق و محبت = طارقات / عرفان و تصوف / فارسی ۲۶۷
- اصطلاحات صوفیان = اطوار / عرفان و تصوف / فارسی ۲۶۷
- اصطلاحات صوفیه (منتخب) / عرفان و تصوف / فارسی ۲۶۹
- اصطلاحات صوفیه منظوم / عرفان و تصوف، شعر / فارسی ۲۷۰
- اصطلاحات الطبیة / لغت عربی و ترکی ۲۷۰
- اصطلاحات الطبیة / طب / عربی ۲۷۱
- اصطلاحات طبی و نجومی / فرهنگ اصطلاحات / عربی ۲۷۲
- اصطلاحات عرفا = اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی ۲۷۲
- اصطلاحات العرفاء / عرفان و تصوف / عربی ۲۷۳
- اصطلاحات العرفاء / عرفان و تصوف / فارسی ۲۷۳
- اصطلاحات عرفاء / عرفان و تصوف / فارسی ۲۷۳
- اصطلاحات عرفاء / عرفان و تصوف / فارسی ۲۷۵
- اصطلاحات عرفاء / عرفان و تصوف / فارسی ۲۷۵
- اصطلاحات عرفانی / عرفان و تصوف ۲۷۵
- اصطلاحات علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی ۲۷۶
- اصطلاحات العلوم / چنددانشی / عربی ۲۷۶
- اصطلاحات فرانسه / لغت فارسی ۲۷۶
- اصطلاحات فقر و تصوف / عرفان و تصوف / فارسی ۲۷۸
- اصطلاحات فقهی / فقه، فرهنگ اصطلاحات / فارسی ۲۷۸
- اصطلاحات الفقهیة / لغت عربی ۲۷۸
- اصطلاحات الفقهیة / فقه / عربی ۲۷۹
- اصطلاحات فلسفی / فلسفه / فارسی ۲۷۹
- اصطلاحات کیمیا / کیمیا، فرهنگ اصطلاحات / فارسی ۲۷۹
- اصطلاحات کیمیا / کیمیا، فرهنگ اصطلاحات / فارسی ۲۸۰
- اصطلاحات الکیمیایوئیه / کیمیا، فرهنگ اصطلاحات / عربی ۲۸۱

- اصطلاحات متفرقه / فرهنگ اصطلاحات / فارسی ۲۸۱
- اصطلاحات المتكلمين / كلام و اعتقادات / عربي ۲۸۱
- اصطلاحات المحدثين / درايه / عربي ۲۸۲
- اصطلاحات المحدثين / حديث / عربي ۲۸۲
- اصطلاحات محلی / فرهنگ اصطلاحات / کردی ۲۸۳
- اصطلاحات مشايخ صوفيه / عرفان و تصوف / فارسی ۲۸۴
- اصطلاحات المناظرة / منطق / عربي ۲۸۴
- اصطلاحات منطق و كلام / منطق، كلام و اعتقادات ۲۸۵
- اصطلاحات منطقی / منطق ۲۸۵
- اصطلاحات منطقی / منطق / ترکی ۲۸۵
- اصطلاحات نجوم هیئت / فارسی ۲۸۵
- اصطلاحات نجوم و احکام آن / هیئت / فارسی ۲۸۷
- اصطلاحات نجومی / هیئت / فارسی ۲۸۷
- اصطلاحات النسابة / انساب / عربي ۲۸۷
- اصطلاحات النسابة / انساب / عربي ۲۸۸
- اصطلاحات النسابين / انساب / عربي ۲۹۰
- اصطلاحات و رموز کیمیا / کیمیا / فارسی ۲۹۱
- اصطلاحات هندسه / هندسه، فرهنگ اصطلاحات / عربي ۲۹۱
- اصطلاح نحویه / نحو / فارسی ۲۹۲
- الأصغر و الاقصر / فلسفه / فارسی ۲۹۳
- اصغریه / شعر / فارسی ۲۹۳
- الأصفهانية = جواب المسائل الأصفهانية / گوناگون / عربي ۲۹۳
- الاصفی = تفسیر اصفی / تفسیر عربي ۲۹۴
- الاصل / حديث / عربي ۳۰۸
- الاصل / حديث / عربي ۳۰۸
- الاصلاح / عربي ۳۰۸
- اصلاحات مقاوله نامه میان دولت ایران و عثمانی / ۳۰۹
- اصلاح الاجساد / کیمیا / عربي ۳۰۹
- اصلاح الادوية المسهله طب / عربي ۳۱۱
- اصلاح الادوية المسهله طب / عربي ۳۱۲

- ٣١٣ ..... اصلاح الارواح / كيميا / عربى
- ٣١٥ ..... اصلاح الاسطقسات / هندسه / عربى
- ٣١٥ ..... اصلاح الاشكال الكروية / رياضيات / عربى
- ٣١٥ ..... اصلاح اصول اقليدس / رياضيات / عربى
- ٣١٧ ..... اصلاح اكر مانا لاوس = تحرير كتاب مانا لاوس فى الاشكال الكروية / رياضيات عربى
- ٣١٧ ..... اصلاح الالفاظ / ادبيات فارسى
- ٣١٨ ..... اصلاح امر معاش / اخلاق - فارسى
- ٣٢٠ ..... اصلاح امر وسواس / متشرفه - فارسى
- ٣٢٠ ..... اصلاح البلاد / اخلاق / فارسى
- ٣٢١ ..... اصلاح ذات البين / ادبان و مذاهب - فارسى
- ٣٢٢ ..... اصلاح ذات البين / كلام و اعتقادات / عربى
- ٣٢٣ ..... اصلاح ذات البين لقطع نزاع الخصمين / اخلاق / عربى
- ٣٢٣ ..... اصلاح العمل / فقه / عربى
- ٣٢٤ ..... اصلاح العمل (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٣٢٤ ..... اصلاح العمل (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٣٢٦ ..... اصلاح العمل (مختصر) / فقه / عربى
- ٣٢٧ ..... اصلاح العمل (منتخب) = اصول دين = واجبات و عبادات / فقه / فارسى
- ٣٣٠ ..... اصلاح الغالى و القالى / بهائيت / عربى
- ٣٣٠ ..... اصلاح الفقه / فقه / عربى
- ٣٣٠ ..... اصلاح كتاب اصول اقليدس = زيادات عباس بن سعيد فى المقالة الخامسة من كتاب اقليدس / رياضيات / عربى
- ٣٣٢ ..... اصلاح المنطق / لغت عربى
- ٣٣٤ ..... اصلاح نامه = كتاب علم جنگ / فنون نظامى / فارسى
- ٣٣٥ ..... اصلاح النفوس / كيميا / عربى
- ٣٣٧ ..... اصلاح و الايضاح = شرح متن الوقاية / فقه / عربى
- ٣٣٨ ..... اصلاح و فيه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل / فقه / عربى
- ٣٥٧ ..... اصل الاباحة و اصالة البرائة / اصول فقه / عربى
- ٣٥٨ ..... اصل الاصول / فلسفه / عربى
- ٣٤٢ ..... اصل الاصول / كلام و اعتقادات - فارسى
- ٣٤٣ ..... اصل الاصول / كلام و اعتقادات / عربى
- ٣٤٧ ..... اصل الاصول / اصول فقه / عربى

- ٣٤٧ ----- اصل الاصول / اصول فقه / عربي
- ٣٤٨ ----- اصل الاصول في شرح معالم الأصول / اصول فقه / عربي
- ٣٧١ ----- الأصل الأصلي / اصول فقه / عربي
- ٣٧١ ----- اصل ايمان (رساله) / عرفان و تصوف / فارسي
- ٣٧٢ ----- اصل البرائة و الاباحة / اصول فقه / عربي
- ٣٧٣ ----- اصل البرائة و الاشتغال و التخيير / اصول فقه / عربي
- ٣٧٣ ----- اصل البراز القرشي = كتاب محمد بن جعفر القرشي / حديث / عربي
- ٣٧٧ ----- أصل البكاء / مقتل / فارسي
- ٣٧٨ ----- اصل جعفر بن محمد الحضرمي = كتاب جعفر حضرمي / حديث / عربي
- ٣٨٣ ----- اصل الحناط = اصل عاصم بن حميد حناط كوفي = كتاب عاصم بن حميد الحناط / حديث / عربي
- ٣٨٩ ----- اصل الخطاب / اصول فقه / عربي
- ٣٩٠ ----- اصل درست بن ابي منصور - كتاب الحديث / حديث / عربي
- ٣٩٤ ----- الأصل الرابع في الأئمة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٣٩٤ ----- اصل زيد الزراد = كتاب زيد الزراد / حديث / عربي
- ٤٠٠ ----- اصل زيد النرسي = كتاب زيد النرسي / حديث / عربي
- ٤٠٥ ----- اصل سلام بن ابي عمره = كتاب سلام بن ابي عمره / حديث / عربي
- ٤١٠ ----- اصل ظريف بن ناصح = اصل عبد الله بن جبر = كتاب الديات = كتاب عبدالله بن ابحر / حديث عربي
- ٤١٣ ----- اصل عباد العصفري - كتاب ابي سعيد عباد العصفري / حديث / عربي
- ٤١٨ ----- اصل عبد الله بن يحيى = كتاب عبد الله بن يحيى الكاهلي / حديث / عربي
- ٤٢٣ ----- اصل عبدالملك بن حكيم = كتاب عبدالملك بن حكيم / حديث / عربي
- ٤٢٧ ----- اصل العقائد الدينية = رساله اعتقادية = اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربي
- ٤٣١ ----- اصل علاء بن رزين القلاء الثقفي = مختصر اصل علاء ... / حديث / عربي
- ٤٣٣ ----- اصل علي بن اسباط = نوادر علي بن اسباط = النوادر / حديث عربي
- ٤٣٩ ----- اصل العمل / فارسي
- ٤٣٩ ----- اصل العمل در تسخير حروف تهجي / علوم غريبه / فارسي
- ٤٣٩ ----- الأصل في الأشياء / اصول فقه / عربي
- ٤٤٠ ----- الأصل في العقود / فقه / عربي
- ٤٤٠ ----- الأصل في المعاملات / اصول فقه / عربي
- ٤٤٠ ----- الأصل الكبير = كتاب اصول كبير / كيميا / عربي
- ٤٤٣ ----- اصل اللغة عند الانسان القديم / لغت / عربي

- ٤٤٤ .....الأصل المثبت / اصول فقه / عربى
- ٤٤٥ .....اصل المثنى بن وليد = كتاب المثنى بن وليد الحنط = اصل مثنى الكوفى / حديث / عربى
- ٤٤٩ .....اصل محمد بن المثنى = كتاب محمد بن المثنى الحضرمى / حديث / عربى
- ٤٥٥ .....اصل المرام فى طهارة ما يخرج من الامام / فقه / فارسى
- ٤٥٥ .....اصل من أصول القدماء / حديث / عربى
- ٤٥٧ .....الاصل «الموضوع لنا ان نصل خطأ...» / رياضيات / عربى
- ٤٥٧ .....اصل ناشناخته / حديث / عربى
- ٤٥٨ .....اصل نفى العسر و الحرج / فقه / عربى
- ٤٥٨ .....اصناف الأخبار التى يخبر بها كثيرون / درايه / عربى
- ٤٦٠ .....أصناف الحروف / نحو / عربى
- ٤٦٠ .....اصناف العارفين باحوال العالم و مبدئه (فائدة فى بيان) / عرفان و تصوف / عربى
- ٤٦١ .....اصناف العباد / عرفان و تصوف / عربى
- ٤٦١ .....اصناف العلاقات المصححة للتجوز / معانى بيان عربى
- ٤٦١ .....اصناف الكتاب / متفرقه / عربى
- ٤٦٢ .....اصناف مردم / اخلاق / فارسى
- ٤٦٣ .....اصناف مردم = تقسيم مردم از حيث عقل عملى و نظرى / اخلاق / فارسى
- ٤٦٥ .....اصناف موحدين / كلام و اعتقادات فارسى
- ٤٦٥ .....اصناف الناس و اهل الاقاليم و البلاد / جغرافيا / عربى
- ٤٦٦ .....اصناف النساء / متفرقه / عربى
- ٤٦٦ .....اصنام سبعة / كيميا / فارسى
- ٤٦٦ .....الاصول = اصول الكيميا = الكيميا / كيميا / عربى، فارسى
- ٤٦٨ .....الاصول = فى أصول الهندسة و الحساب = كتاب الأصول / رياضيات / عربى
- ٤٧٢ .....الأصول / اصول فقه / عربى
- ٤٧٣ .....اصول = وجوديه / عرفان و تصوف / فارسى
- ٤٧٥ .....الاصول (رسالة فى) / كلام و اعتقادات / عربى
- ٤٧٦ .....اصول / عربى
- ٤٧٦ .....اصول آدميت / حكومت و سياست / فارسى
- ٤٧٧ .....الأصول الأصفية = الواحد لا يصدر عنه الا الواحد = الأصل الأصيل / فلسفه / عربى
- ٤٨٣ .....اصول احكام رمل / رمل / فارسى و عربى
- ٤٨٤ .....اصول احكام رمل / رمل / فارسى

- ٤٨٤----- اصول الاحكام فى الحلال و الحرام / فقه / عربى
- ٤٨٦----- اصول الاخبار فى تحقيق الاسرار / اصول فقه / عربى
- ٤٨٧----- اصول الاخبارى = فيما يتمسك به فى اصول الدين و الامور الشرعية / كلام و اعتقادات / عربى
- ٤٨٨----- اصول اخلاق / اخلاق / فارسى
- ٤٨٨----- اصول ادبيه / ادبيات / فارسى
- ٤٨٨----- الأصول الأربعة من الأدلة العقلية / اصول فقه / عربى
- ٤٨٩----- الأصول الأربعمائة / درايه / عربى
- ٤٨٩----- الأصول الأربعمائة / حديث / عربى
- ٤٩١----- اصول استيفا و دبيري = دفتردارى / متفرقه / فارسى
- ٤٩٢----- اصول الاسلام = اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ٤٩٢----- اصول الاسلام و الايمان / كلام و اعتقادات / عربى
- ٤٩٥----- اصول اسلام و ايمان / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٤٩٥----- اصول اصلية / اصول فقه / فارسى
- ٤٩٦----- اصول الاصلية فى اخذ الاحكام الشرعية / اصول فقه / عربى
- ٤٩٧----- الأصول الأصلية و القواعد الشرعية / اصول فقه / عربى
- ٤٩٩----- الأصول الأصلية / اصول فقه / عربى
- ٥٠٧----- اصول اعتقاديه / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٥٠٨----- الاصول الاعتقادية / كلام و اعتقادات / عربى
- ٥٠٨----- الاصول الاعتقادية / كلام و اعتقادات / عربى
- ٥٠٩----- اصول الاعداد / رياضيات / فارسى
- ٥٠٩----- صول الاعداد / رياضيات / عربى
- ٥٠٩----- الأصول الكبيرة / صرف عربى
- ٥١٠----- أصول أهل التصوف / عرفان و تصوف / عربى
- ٥١١----- اصول اهل سنت / اصول فقه / عربى
- ٥١١----- اصول الايمان / كلام و اعتقادات / عربى
- ٥١٢----- اصول بانكدارى / اقتصاد / فارسى
- ٥١٢----- اصول التحليل الكيميائى / كيميا / عربى
- ٥١٤----- اصول تناوى / طب / فارسى
- ٥١٤----- اصول التراكيب من الطب / طب / عربى
- ٥١٨----- اصول التراكيب و القربادين طب / عربى

- ٥٢٠ ..... اصول تركيب الادوية = اصول التراكييب / طب / عربى
- ٥٢٣ ..... اصول التقويم / تقويم / فارسى
- ٥٢٤ ..... اصول تمدن / حكومت و سياست، اخلاق / فارسى
- ٥٢٦ ..... الأصول الثلاثة / كلام و اعتقادات / عربى
- ٥٢٦ ..... أصول ثلاثة للتوحيد الشريف / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٥٢٧ ..... اصول الجبر / رياضيات / عربى
- ٥٢٧ ..... اصول جبر و مقابله (ترجمه) / رياضيات / فارسى
- ٥٢٧ ..... صول الحديث / درايه / فارسى
- ٥٢٩ ..... اصول الحديث / درايه / فارسى
- ٥٢٩ ..... اصول الحديث و اصول الفقه / اصول فقه / عربى
- ٥٣٠ ..... اصول حروف اوزان عروض / عروض و قافيه / فارسى
- ٥٣٠ ..... اصول حساب / رياضيات / فارسى
- ٥٣٠ ..... اصول حكمت طبيعى / طبيعيات / فارسى
- ٥٣٢ ..... اصول حكمت فلسفه (ترجمه) / فلسفه / فارسى
- ٥٣٢ ..... اصول حكيمة / اخلاق / فارسى
- ٥٣٣ ..... اصول خط / خط / فارسى
- ٥٣٣ ..... اصول خطابه و تاريخ مختصر منطق / منطق / فارسى
- ٥٣٣ ..... اصول خط (مختصر) / خط / فارسى
- ٥٣٤ ..... اصول خط و نگارش / خط / فارسى
- ٥٣٥ ..... اصول خمسه / عرفان و تصوف / فارسى
- ٥٣٧ ..... اصول خمسه / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٥٣٨ ..... اصول الخمسة = اصول الدين = اصول الاعتقاد /
- ٥٣٩ ..... اصول الخمسة (منظومة في) / كلام و اعتقادات، شعر / عربى
- ٥٣٩ ..... اصول دمكراسى / حكومت و سياست / فارسى
- ٥٤١ ..... اصول الدين = شرايع الدين = رساله الرضا الى المامون = انمام الشريعة = ما لا يسع جهله / كلام و اعتقادات، حديث / عربى
- ٥٥٤ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ٥٥٥ ..... اصول الدين = المشهديه = الاعتقادات / كلام و اعتقادات / عربى
- ٥٥٦ ..... اصول دين = اثبات واجب = ترجمه العقائد = اثبات الامامة / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٥٦٢ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٥٦٢ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى

- ۵۶۳ ..... اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی
- ۵۶۴ ..... اصول الدین = سیفیه / کلام و اعتقادات / عربی
- ۵۶۵ ..... اصول الدین = رساله وجیزه در علم کلام / کلام و اعتقادات / عربی
- ۵۶۶ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۶۷ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۶۸ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۶۸ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی و عربی
- ۵۶۸ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۶۹ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۱ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۱ ..... اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۲ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۲ ..... اصول دین = سرمایه بندگی و پیرایه زندگی / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۴ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۵ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۸ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۷۸ ..... اصول دین (؟) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۸۰ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۸۰ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۸۱ ..... اصول الدین = عقائد اثنی عشریه = اعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۵۸۱ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۸۴ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۸۴ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۸۵ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / عربی
- ۵۸۵ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۹۷ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی
- ۵۹۸ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۹۹ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۵۹۹ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۰۱ ..... اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

- ۶۰۱ ..... اصول دین = اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۱۱ ..... اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی
- ۶۱۲ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۱۳ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۱۴ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۱۵ ..... اصول دین = عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۱۷ ..... اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی
- ۶۱۸ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۱۸ ..... اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی
- ۶۱۹ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی
- ۶۲۰ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۰ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۱ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۲ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۳ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۳ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۴ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۴ ..... اصول دین = مبدأ و معاد / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۵ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی
- ۶۲۶ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۶ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۷ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۷ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۸ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۹ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۲۹ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۳۰ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۳۰ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۳۲ ..... اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۳۲ ..... اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

- ۶۳۳ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۳۳ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۳۴ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۳۵ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۳۵ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۳۶ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۳۷ ..... اصول دين = جواب مسائل و شبهات بر شىخيه /
- ۶۳۸ ..... اصول دين = التوحيد / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۰ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۱ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۴۱ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۴۲ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۲ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۳ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۴ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۴ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۴ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۵ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۵ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۴۶ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۴۷ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۴۷ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۸ ..... اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۴۸ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات-تركى
- ۶۵۰ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / تركى
- ۶۵۰ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۵۶ ..... اصول الدين = الاعتقادات / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۵۷ ..... اصول الدين = اصول العقائد / كلام و اعتقادات / عربى
- ۶۵۹ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / فارسى
- ۶۶۰ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / فارسى

- ۶۸۷ ..... اصول الدين - اثبات معاد / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۸۷ ..... اصول الدين / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۸۹ ..... اصول الدين (ارجوزة) / كلام و اعتقادات / عربی
- ۶۹۰ ..... اصول الدين (ارجوزة) / كلام و اعتقادات / عربی
- ۶۹۰ ..... اصول الدين (ترجمه) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۱ ..... اصول الدين (ترجمه) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۲ ..... اصول الدين (ترجمه) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۲ ..... اصول الدين على وفق اصول المذهب / كلام و اعتقادات / عربی
- ۶۹۲ ..... اصول دين عيسوى / اديان و مذاهب / فارسی
- ۶۹۳ ..... اصول دين قرآنى = برهان عرفانى = نخبه القرآن / عرفان و تصوف / فارسی
- ۶۹۵ ..... اصول دين (مختصر) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۵ ..... اصول دين (مختصر) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۶ ..... اصول دين (مفصل) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۶ ..... اصول الدين (مختصر) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۶ ..... اصول الدين (منظومة) / كلام و اعتقادات / عربی
- ۶۹۷ ..... اصول الدين (منظومه) / كلام و اعتقادات، شعر / عربی
- ۶۹۸ ..... اصول دين منظوم = منظومه در عقايد / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۹ ..... اصول دين (منظوم) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۶۹۹ ..... اصول دين (منظوم) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۰۰ ..... اصول الدين (منظوم) / كلام و اعتقادات / عربی
- ۷۰۰ ..... اصول دين (منظوم) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۰۱ ..... اصول الدين (منظومة في) / كلام و اعتقادات، شعر / عربی
- ۷۰۱ ..... اصول الدين (منظوم) / كلام و اعتقادات / تركى
- ۷۰۲ ..... اصول الدين (منظوم) = اصول و فروع دين / فقه، شعر / فارسی
- ۷۰۲ ..... اصول الدين (منظوم) = در فاخر / شعر / فارسی
- ۷۰۴ ..... اصول الدين (منظوم) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۰۴ ..... اصول الدين (منظومة) / كلام و اعتقادات، شعر عربی
- ۷۰۵ ..... اصول الدين و احكام / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۰۵ ..... اصول الدين و اخلاق / كلام و اعتقادات، اخلاق / فارسی
- ۷۰۵ ..... اصول الدين و اركان اسلام / كلام و اعتقادات / فارسی

- ٧٠٥----- اصول الدين و اعتقادات / اصول فقه / فارسی
- ٧٠٥----- اصول الدين و الايمان / كلام و اعتقادات / عربی
- ٧٠٦----- اصول الدين و دعا (جنگ در موضوع) / دعا / عربی
- ٧٠٦----- اصول دين و رؤوس نماز / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٧٠٧----- اصول الدين و عقائد الامامية / كلام و اعتقادات / عربی
- ٧٠٧----- اصول الدين و عقائد الشيعة / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٧٠٨----- اصول دين و فروع دين / كلام و اعتقادات، فقه / فارسی
- ٧٠٨----- اصول الدين و فروعہ / حديث / عربی
- ٧١٠----- اصول الدين و مسائل السنة / كلام و اعتقادات / عربی
- ٧١٠----- اصول دين هشتگانه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٧١١----- اصول دين هشتگانه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٧١١----- اصول دين هشتگانه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٧١١----- اصول الدينية = مجموعه هدايه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٧١٢----- اصول الدينية في تحصيل معارف اليقينيه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٧١٣----- الأصول الرواسخ في معرفة البعد و جهته / رياضيات / فارسی و عربی
- ٧١٣----- اصول سير و سلوك / عرفان و تصوف / فارسی
- ٧١٣----- اصول الشاشي = اصول الفقه الحنفي / اصول فقه / عربی
- ٧١٥----- الاصول الشافية = خلاصه معالم الشفا = رساله في الطب = الشافية / طب / عربی
- ٧١٧----- اصول شيعه و فرقه های آن / ادیان و مذاهب / عربی
- ٧١٧----- اصول شيمي آلی شيمي / فارسی
- ٧١٩----- اصول شيمي غير آلی شيمي / فارسی
- ٧١٩----- اصول صناعت و امور غريبه / كيميا، علوم غريبه / فارسی
- ٧٢٠----- اصول صناعية و امور غريبه / كيميا، علوم غريبه
- ٧٢٠----- اصول صنعت اكسير / كيميا / عربی و فارسی
- ٧٢٠----- اصول طريقت و بيعت / عرفان و تصوف / تركی
- ٧٢٠----- اصول الطيب و المركبات العطرية طب / عربی
- ٧٢١----- اصول العربية / ادبيات عربی
- ٧٢٢----- الأصول العشرة = اقرب الطرق الى الله = ميزان العقائد = السير و السلوك = الطريق الى الله / عرفان و تصوف / عربی
- ٧٣٢----- الأصول العشرة (ترجمه) / عرفان و تصوف / فارسی
- ٧٣٢----- الأصول العشرة من درر الانوار / كيميا / عربی

- ۷۳۳ .....الأصول العشره (ترجمه و شرح) = شرح اقرب الطرق / عرفان و تصوف / فارسی
- ۷۳۵ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۳۶ ..... اصول العقائد = اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی
- ۷۳۷ ..... اصول العقائد / کلام و اعتقادات / عربی
- ۷۴۰ ..... اصول عقاید = ترجمه فوائد الغرویه / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۱ ..... اصول عقاید / امامت / فارسی
- ۷۴۲ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۳ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۴ ..... اصول عقائد / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۴ ..... اصول عقاید = اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۶ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۷ ..... اصول عقاید = اثبات نبوت و امامت / تفسیر / فارسی و عربی
- ۷۴۷ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۸ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۴۸ ..... اصول العقائد / کلام و اعتقادات / عربی
- ۷۴۹ ..... اصول العقائد / کلام و اعتقادات / عربی
- ۷۴۹ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / عربی
- ۷۴۹ ..... اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۵۱ ..... اصول عقاید اسلامی / کلام و اعتقادات / عربی
- ۷۵۱ ..... اصول عقاید حقه / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۵۲ ..... اصول عقاید مذهب جعفری / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۵۲ ..... اصول عقاید (منظوم) / کلام و اعتقادات، شعر / ترکی
- ۷۵۲ ..... اصول العقاید و جامع الفوائد / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۵۴ ..... اصول عقاید و جامع الفوائد / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۵۵ ..... اصول عقاید و کنز الاخبار / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۷۵۵ ..... اصول عقاید و مسایل فقهی / گوناگون / فارسی
- ۷۵۶ ..... اصول علم البلاغه = تجرید البلاغه = اصول البلاغه / بلاغت / فارسی
- ۷۵۸ ..... اصول علم بیان / معانی بیان / فارسی
- ۷۵۸ ..... اصول علم تاکتیک / فنون نظامی / فارسی
- ۷۵۹ ..... اصول علم جبر و مقابله / حساب / فارسی

- ۷۶۰ ..... اصول علم جغرافیا / جغرافیا / فارسی
- ۷۶۰ ..... اصول علم حساب = اصول حساب / ریاضیات / فارسی
- ۷۶۱ ..... اصول علم حساب / حساب / فارسی
- ۷۶۲ ..... اصول علم حیوان شناسی / حیوان شناسی / فارسی
- ۷۶۳ ..... اصول علم رمل / رمل / فارسی
- ۷۶۳ ..... اصول علم فیزیک / فیزیکی / فارسی
- ۷۶۴ ..... اصول علم فیزیک = حکمت طبیعی / فیزیک / فارسی
- ۷۶۶ ..... اصول علم فیزیک / فیزیک / فارسی
- ۷۶۶ ..... اصول علم فیزیک / طبیعیات / فارسی
- ۷۶۷ ..... اصول علم قافیه / عروض و قافیه / ترکی
- ۷۶۷ ..... اصول علم معدن شناسی / طبیعیات / فارسی
- ۷۶۷ ..... اصول علم معرفت الارض و نقشه برداری نظامی / فنون نظامی / فارسی
- ۷۶۸ ..... اصول علم منطق / منطق / فارسی
- ۷۶۹ ..... اصول علم و فضیلت علم راه برنده به خدا / عرفان و تصوف / فارسی
- ۷۶۹ ..... الأصول العلمية = تعارض الاصول / اصول فقه / عربی
- ۷۶۹ ..... اصول علمیه (استصحاب) / اصول فقه / عربی
- ۷۷۰ ..... اصول علمیه (اصل براءت) / اصول فقه / عربی
- ۷۷۰ ..... الأصول العملية / اصول فقه / عربی
- ۷۷۰ ..... الأصول العملية / اصول فقه / عربی
- ۷۷۲ ..... الأصول العملية / اصول فقه / عربی
- ۷۷۲ ..... الأصول العملية / اصول فقه / عربی
- ۷۷۳ ..... الأصول العملية / اصول فقه / عربی
- ۷۷۳ ..... اصول فارسی / ادبیات / فارسی
- ۷۷۵ ..... اصول الفصول / عرفان و تصوف / فارسی
- ۷۷۶ ..... اصول فصول التوضیح = توضیح المشربین (مختصر) / عرفان و تصوف / فارسی
- ۷۷۷ ..... اصول الفصول فی حصول الوصول / عرفان و تصوف / فارسی
- ۷۷۸ ..... اصول الفقر / عرفان و تصوف / عربی
- ۷۷۹ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربی
- ۷۷۹ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربی
- ۷۸۰ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربی

- ٧٨٢ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٨٢ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٨٢ ----- اصول الفقه / اصول فقه / فارسي
- ٧٨٥ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٨٦ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٨٧ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٨٧ ----- اصول الفقه = الأدلة على مشروعية العمل بالظنون / اصول فقه / عربي
- ٧٨٨ ----- اصول الفقه / شعر، اصول فقه / عربي
- ٧٨٩ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٠ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٠ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩١ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩١ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٣ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٣ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٤ ----- اصول فقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٤ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٤ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٦ ----- اصول الفقه / اصول فقه عربي
- ٧٩٧ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٧ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٧ ----- اصول الفقه = المرايا / اصول فقه / عربي
- ٧٩٩ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٧٩٩ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٠ ----- اصول فقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٠ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠١ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٢ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٢ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٣ ----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي

- ٨٠٣----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٤----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٥----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٥----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٦----- اصول الفقه / اصول فقه / فارسي
- ٨٠٦----- اصول الفقه = تقليد (رساله) / اصول فقه / عربي
- ٨٠٨----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٨----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٩----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٠٩----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٠----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١١----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١١----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٢----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٣----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٥----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٥----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٦----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٧----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٧----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٨----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٨----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨١٩----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٠----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٠----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢١----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢١----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٣----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٣----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٤----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي

- ٨٢٤----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٥----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٦----- اصول الفقه = مسائل الأصول / اصول فقه / عربي
- ٨٢٧----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٢٩----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٠----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٠----- اصول فقه / اصول فقه / فارسي
- ٨٣٢----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٢----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٢----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٥----- اصول الفقه = دليل العقلي / اصول فقه / عربي
- ٨٣٦----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٦----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٨----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٩----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٩----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٣٩----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤١----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤١----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤١----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٢----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٢----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٢----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٤----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٤----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٥----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٧----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٨----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٤٨----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٠----- اصول الفقه / اصول فقه / عربي

- ٨٥٠ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥١ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥١ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٢ ..... اصول الفقه / اصول فقه / فارسي
- ٨٥٣ ..... اصول الفقه = شرح مختصر الاصول / اصول فقه / عربي
- ٨٥٣ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٣ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٤ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٤ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٥ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٥ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٨٥٦ ..... اصول الفقه = القواعد الأصولية / اصول فقه / عربي
- ٨٥٧ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٩٢٩ ..... اصول الفقه = المسائل اللتي وقع ... البرهان المبين / اصول فقه / عربي
- ٩٣٠ ..... اصول الفقه / اصول فقه / عربي
- ٩٣١ ..... اصول الفقه / اصول فقه / فارسي
- ٩٣٣ ..... اصول الفقه (ارجوزة) / شعر، اصول فقه / عربي
- ٩٣٤ ..... اصول الفقه (ارجوزة) / فقه، شعر / عربي
- ٩٣٤ ..... اصول الفقه (ارجوزة) / شعر، اصول فقه / عربي
- ٩٣٥ ..... اصول الفقه (ارجوزة) / شعر، اصول فقه / عربي
- ٩٣٦ ..... اصول الفقه سجاوندی / اصول فقه / عربي
- ٩٣٦ ..... اصول الفقه سمرقندی / اصول فقه / عربي
- ٩٣٦ ..... اصول الفقه (كليات في) / اصول فقه / عربي
- ٩٣٧ ..... اصول الفقه (مختصر) / اصول فقه / عربي
- ٩٣٧ ..... اصول الفقه (منظوم) / شعر و اصول فقه / عربي
- ٩٣٩ ..... اصول الفقه (منظوم) / اصول فقه / فارسي
- ٩٣٩ ..... اصول الفقه (منظوم) / شعر، اصول فقه / عربي
- ٩٤٠ ..... اصول الفقه (منظومة) / شعر، اصول فقه / عربي
- ٩٤١ ..... اصول الفقه (منظومة) / شعر، اصول فقه / عربي
- ٩٤٢ ..... اصول الفقه (منظومه) / شعر، اصول فقه / عربي

- ٩٤٢ ..... اصول الفقه (منظومه) / شعر، اصول فقه / عربي
- ٩٤٣ ..... اصول الفقه و الرجال / رجال، اصول فقه / عربي
- ٩٤٣ ..... اصول الفقه و العقائد (مجموعه) / كلام و اعتقادات، اصول
- ٩٤٣ ..... اصول الفقه و دراية الحديث / اصول فقه / عربي
- ٩٤٤ ..... اصول فلسفه طبيعیه / طبيعيات / فارسی
- ٩٤٥ ..... اصول فن مناظره (ترجمه) / منطق / فارسی
- ٩٤٥ ..... اصول الفوائد في أصول المسائل الحكيمية / فلسفه / عربي
- ٩٤٦ ..... الأصول في شرح الفصول = شرح فصول بقراط / طب / عربي
- ٩٤٨ ..... الأصول في متن الفقه / اصول فقه / عربي
- ٩٤٨ ..... اصول قرائت / قرائت / فارسی
- ٩٤٨ ..... اصول القرائت / قرائت عربي
- ٩٤٩ ..... اصول القرائة ابن عامر = قرائة ابن عامر / قرائت / عربي
- ٩٥٠ ..... اصول قرائة ابن كثير = قرائة ابن كثير / قرائت / عربي
- ٩٥٣ ..... اصول قرائة ابن كثير / قرائت / فارسی
- ٩٥٣ ..... اصول قرائة ابي عمرو = قرائت ابي عمرو = مفردة قرائت ابي عمرو / قرائت / عربي
- ٩٥٥ ..... اصول قرائة حمزه = مفردة قرائة حمزه / قرائت / عربي
- ٩٥٥ ..... اصول قرائة القرآن / تجويد / عربي
- ٩٥٦ ..... اصول قرائة الكسائي = قرائة الكسائي / قرائت عربي
- ٩٥٨ ..... اصول قرائة نافع = قرائة نافع / قرائت / عربي
- ٩٥٩ ..... اصول قرائت عاصم = مفردة عاصم / قرائت / فارسی
- ٩٦٦ ..... اصول قواعد نظامی / فنون نظامی / فارسی
- ٩٦٧ ..... اصول كافي (ترجمه) / حديث / فارسی
- ٩٦٧ ..... الأصول كبار (ترجمه و شرح) / هيئت / فارسی
- ٩٦٨ ..... اصول الكشيفية / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٦٩ ..... الاصول الكلامية (ارجوزة) / كلام و اعتقادات، شعر / عربي
- ٩٧٠ ..... الأصول لاقليدس مع الحاق ما لا يكمل الكتاب الا به / رياضيات / عربي
- ٩٧٠ ..... الاصول اللائحئة = التجويد و القرائة (رسالة في) / علوم قرآن / عربي
- ٩٧١ ..... اصول محاکمات حقوقی / حقوق / فارسی
- ٩٧٢ ..... اصول المسائل الكلامية / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٧٢ ..... الاصول (مختصر) = تلخيص اقليدس / هندسه / عربي

- ٩٧٣ ..... اصول مذهب / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٧٣ ..... اصول مذهب ديوانيان / حكومت و سياست / فارسي
- ٩٧٥ ..... اصول مشايخ خلوتيه / عرفان و تصوف / تركي
- ٩٧٥ ..... اصول المعارف / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٨٢ ..... الأصول المعتمدة / اصول فقه / عربي
- ٩٨٢ ..... اصول المعجزات و الكرامات / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٨٣ ..... اصول معرفت تقويم / تقويم / فارسي
- ٩٨٣ ..... اصول معما / معما / تركي
- ٩٨٣ ..... اصول مقصود / عرفان و تصوف / فارسي
- ٩٨٤ ..... اصول ملحمة = ملحمة دانيال / پيشگويي / فارسي
- ٩٨٤ ..... اصول الملهمه في بيان احكام النجومية و العلامات السماوية / پيشگويي / عربي
- ٩٨٥ ..... الأصول (منتخب) = منتخب كتاب اقليدس / رياضيات / فارسي
- ٩٨٧ ..... اصول المواليدي = كتاب دوروثيوس / هيئت / عربي
- ٩٨٨ ..... اصول موضوعه اقليدس / رياضيات / عربي
- ٩٩٠ ..... الاصول المهمة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٩٠ ..... الاصول المهمة في شرح الحكمة = بحوث فلسفية / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٩١ ..... اصول الميرزا بابا / عربي
- ٩٩٢ ..... اصول النحو / نحو / عربي
- ٩٩٤ ..... اصول نحو نحو / فارسي
- ٩٩٤ ..... اصول نقشبنديه / عرفان و تصوف / فارسي
- ٩٩٤ ..... اصول و احكام / فقه / عربي
- ٩٩٥ ..... الأصول و الدراية / اصول فقه / عربي
- ٩٩٥ ..... اصول وصول الهية / عرفان و تصوف / فارسي
- ٩٩٥ ..... اصول و فروع / كلام و اعتقادات و فقه / فارسي
- ٩٩٦ ..... اصول و فروع / كلام و اعتقادات / عربي
- ٩٩٦ ..... اصول و فروع / كلام و اعتقادات , فقه / فارسي
- ٩٩٨ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات, فقه / فارسي
- ٩٩٩ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٠٠١ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٠٠١ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات, فقه / فارسي

- ١٠٠٢ ..... اصول و فروع دين / فقه / فارسي
- ١٠٠٢ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات، فقه / فارسي
- ١٠٠٣ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٠٠٤ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٠٠٤ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات، فقه / فارسي
- ١٠٠٥ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٠٠٦ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات، فقه / عربي
- ١٠٠٧ ..... اصول و فروع دين = مصالح الدين / فقه / عربي
- ١٠٠٧ ..... اصول و فروع دين = عقايد شيعة / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٠٠٨ ..... اصول و فروع دين / كلام و اعتقادات، فقه / فارسي
- ١٠١٤ ..... اصول و فروع دين / حديث / عربي
- ١٠١٦ ..... اصول و فروع دين ظاهري و باطني = آية النور / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٠٢٥ ..... اصول و فروع دين مسيحي / اديان و مذاهب / فارسي
- ١٠٢٦ ..... اصول و فروع دين (منظوم) / كلام و اعتقادات، شعر / فارسي
- ١٠٢٧ ..... اصول و فروع دين (منظوم) / كلام و اعتقادات، شعر / فارسي
- ١٠٢٧ ..... اصول و فروع دين (منظوم) / شعر / فارسي
- ١٠٢٨ ..... اصول و فروع دين (منظوم) / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٠٢٨ ..... الأصول و الفقه / فقه، اصول فقه / عربي
- ١٠٣٠ ..... الأصول و الفقه / فقه و اصول / عربي
- ١٠٣١ ..... الأصول و الفقه (تقريرات) / فقه و اصول عربي
- ١٠٣١ ..... الأصول و الفقه (منظوم) / فقه، شعر، اصول فقه / عربي
- ١٠٣١ ..... اصول و قواعد خطوط سته = خط / خط / فارسي
- ١٠٣٣ ..... اصول الهندسة و الحساب / رياضيات / عربي
- ١٠٣٣ ..... اصول هندسه / هندسه / فارسي
- ١٠٣٥ ..... اصول الهندسة و الحساب / هندسه / عربي
- ١٠٣٦ ..... اصول الهندسية / هندسه / عربي
- ١٠٣٦ ..... اصولية (رسالة) / اصول فقه / عربي
- ١٠٣٦ ..... الأصولين / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٠٣٨ ..... الأصلية في علم الانساب / انساب / عربي
- ١٠٣٨ ..... اضافته جمع ... ماليات مملكت آذربايجان در

- ١٠٣٩ ..... اضاءة الدجئة في عقائد اهل السنة / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٠٣٩ ..... اضاءة النور في الامام المستور (عجل الله تعالى فرجه الشريف) / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٠٤٠ ..... الاضحية = المعاد / فلسفه / عربي
- ١٠٤٧ ..... الاضحية (ترجمه) / فلسفه / فارسي
- ١٠٤٨ ..... الاضحية (ترجمه) / فلسفه / فارسي
- ١٠٤٨ ..... الاضحية (ترجمه) / فلسفه / فارسي
- ١٠٤٨ ..... الأضحية / فقه / عربي
- ١٠٤٩ ..... الأضحية / فقه / عربي
- ١٠٥٠ ..... اضرار لغت / لغت / عربي
- ١٠٥٠ ..... الأضرار ادبيات عربي
- ١٠٥١ ..... اضرار / فارسي
- ١٠٥١ ..... الاضرار لغت عربي
- ١٠٥٢ ..... اضرار (با ترجمه) / فرهنگ اصطلاحات / عربي به فارسي
- ١٠٥٣ ..... اضرار لغوى / لغت / فارسي
- ١٠٥٤ ..... الاضرار (مختصر) = مختصر على سبيل الاختيار من كتاب الاضرار ادبيات عربي
- ١٠٥٤ ..... الاضرار مما في القاموس / لغت عربي
- ١٠٥٤ ..... الأضرار (منتخب) / لغت عربي
- ١٠٥٦ ..... الأضرار و انها اوائل الاشياء على رأى ارسطوطاليس (مقالة) / فلسفه / عربي
- ١٠٥٧ ..... الاضرار و الاختيار (رسالة) / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٠٥٧ ..... الأضواء البهجة في ابراز دقايق المنفرجة = شرح قصيدة ابن النحوى / عرفان و تصوف، ادبيات عربي
- ١٠٥٩ ..... اضاء الدرر الغوالي في ايضاح احوال فذك و العوالي / حديث / عربي
- ١٠٦٠ ..... اضاء الكواكب / طبيعيات عربي
- ١٠٦٠ ..... اطائب الكلم في بيان صلة الرحم / اخلاق / عربي
- ١٠٦١ ..... اطاعت نامه / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٠٦٢ ..... اطباق الذهب / عربي
- ١٠٦٢ ..... اطباق الذهب في المواعظ و الخطب / اخلاق / عربي
- ١٠٨٢ ..... اطباق الذهب (منتخب) / اخلاق / عربي
- ١٠٨٣ ..... اطباق الذهب (منتخب) / اخلاق / عربي
- ١٠٨٣ ..... اطراء الرضى = اربع عشريات / شعر / عربي
- ١٠٨٥ ..... الاطراد / اصول فقه / عربي

- أطراف السلسلة التي هي بأكتاف النبوة و الولاية منوطه متصله / انساب /عربي ١٠٨٥
- الأطروفة / منطق، شعر / عربي ١٠٨٥
- اطريفل مسهل (نسخه) / طب / فارسي ١٠٨٦
- اطريلال / طب / فارسي ١٠٨٦
- اطعمه / شعر / فارسي ١٠٨٧
- اطعمه / شعر / فارسي ١٠٨٨
- اطعمه شاه جهاني / طبيعيات / فارسي ١٠٨٨
- اطعمة المرضى = اغذية المرضى = النجيبات / طب / عربي ١٠٨٨
- اطعمه مرضى / طب / فارسي ١٠٩٤
- الأطعمة و الأشربة (ارجوزه) / فقه، شعر عربي ١٠٩٤
- اطفاء الغوائل / كلام و اعتقادات / عربي و فارسي ١٠٩٥
- اطفال المسلمين / اخلاق / عربي ١٠٩٦
- اطلاعات دربارہ قصبہ آستانہ عراق عجم / جغرافيا / فارسي ١٠٩٧
- اطلاعات فنيہ راجع ببغداد / تاريخ جهان / فارسي ١٠٩٧
- اطلاعات نفس / فارسي ١٠٩٨
- اطلاقات الأصول المتداولة بين الفقهاء / اصول فقه / عربي ١٠٩٨
- اطلاقات سه گانه حقيقت محمديه / عرفان و تصوف ١٠٩٨
- اطلاق اسماء الله تعالى / اسماء الله ١٠٩٨
- اطلاق اسم الاختيار على الله تعالى / فلسفه / عربي ١٠٩٩
- اطلاق القيود في شرح مرأة الوجود / عرفان و تصوف / عربي ١١٠٠
- اطوار ثلاثه / عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٠
- اطوار حكمت / عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٤
- اطوار در حل اسرار عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٤
- اطوار دل / عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٤
- اطوار سبعة / عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٥
- اطوار سبعة / عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٦
- اطوار سبعة في مقامات الصوفيين من منازل السالكين / عرفان و تصوف / تركي ١١٠٧
- اطوار سبعة قلبيه / عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٧
- اطوار قلب / عرفان و تصوف عربي و فارسي ١١٠٧
- اطوار قلب / عرفان و تصوف / فارسي ١١٠٧

- ١١٠٩ ..... اطوار القلوب (منظوم) / شعر / فارسي
- ١١٠٩ ..... الاطوارية النورية / عرفان و تصوف / عربي
- ١١١٠ ..... اطواق الذهب / اخلاق / عربي
- ١١١٩ ..... اطوال بلدان (جدول) / هيئت / فارسي
- ١١١٩ ..... اطوز گنج = اتوز گنج / شعر / فارسي
- ١١٢١ ..... الأطول = شرح تلخيص المفتاح / بلاغت عربي
- ١١٢٢ ..... اطولوفس في الكرة المتحركة / هيئت، رياضيات عربي
- ١١٢٣ ..... اطياريه / شعر / فارسي
- ١١٢٤ ..... اطياف العارفين / كلام و اعتقادات / عربي
- ١١٢٤ ..... اظهار الاسرار الخفية للقواعد النحوية / نحو / عربي
- ١١٢٧ ..... اظهار التحقيق في مسألة الجمع و التفريق / رياضيات / فارسي
- ١١٢٧ ..... اظهار الحق / كلام و اعتقادات / عربي
- ١١٢٨ ..... إظهار الحق / اخلاق / اردو
- ١١٢٨ ..... اظهار حقايق الحق / متفرقه / فارسي
- ١١٢٨ ..... اظهار الحق و معيار الصدق / تاريخ / فارسي
- ١١٣٠ ..... اظهار حكمة الله في خلق الانسان = خلق الانسان / كلام و اعتقادات / عربي
- ١١٣١ ..... اظهار السر المودوع في العمل بالربع المقطوع / هيئت / عربي
- ١١٣٣ ..... اظهار صدق المودة في شرح قصيدة البردة = شرح الكواكب الدرية في مدح خير البرية / ادبيات عربي
- ١١٣٤ ..... اظهار العناية في أحكام السقاية / فقه / عربي
- ١١٣٤ ..... اظهار الفتاوى عن اغوار الحاوى / فقه / عربي
- ١١٣٦ ..... اظهار الكمال على اصحاب الحقيقة و الحال / عرفان و تصوف / فارسي
- ١١٣٦ ..... اظهار ما عندى بمنسك الفاضل الهندي / فقه / عربي
- ١١٣٧ ..... اظهار المخفية من اخبار المصطفوية (ترجمه) ٧ حديث / فارسي
- ١١٣٧ ..... اظهار مساوي شعر ابي الطيب المتنبى / ادبيات عربي
- ١١٣٩ ..... اظهار مضمير / شعر / فارسي
- ١١٣٩ ..... اظهار مضمير / شعر / فارسي
- ١١٤٠ ..... اظهار مضمير / شعر / فارسي
- ١١٤٠ ..... اعادة الشخص (مقالة في) / فلسفه / عربي
- ١١٤٠ ..... اعادة الصلاة للمصلي فقه / عربي
- ١١٤١ ..... اعادة المعدوم (رسالة) / فلسفه / عربي

- ۱۱۴۳ ..... اعادة معدوم / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۱۴۳ ..... اعادة نماز / فقه / فارسی
- ۱۱۴۴ ..... اعانة القرآن على كلام الباری / تفسير / عربی
- ۱۱۴۴ ..... اعانة المؤمنین / اخلاق / عربی
- ۱۱۴۵ ..... الاعانة في المنطق / منطق / فارسی
- ۱۱۴۵ ..... اعتبار ايمان در كفاره عمل / كلام و اعتقادات / عربی
- ۱۱۴۵ ..... الاعتبار في اختصار الاستبصار / حديث (عربی)
- ۱۱۴۶ ..... الاعتبار في بيان الناسخ و المنسوخ من الحديث / حديث / عربی
- ۱۱۴۷ ..... اعتبار قصد حکایة كلام الله / فقه / عربی
- ۱۱۴۸ ..... اعتبارنامه مسیو بوره فرانسوی (ترجمه) / اسناد / فارسی
- ۱۱۴۸ ..... اعتدال در حساب / ریاضیات / فارسی
- ۱۱۴۹ ..... الاعتذار = شکوائیه / نامه نگاری / عربی
- ۱۱۵۱ ..... اعتذار ارسطو در مخالفت با استادش افلاطون / متفرقه / عربی
- ۱۱۵۱ ..... اعتذار الحقیق عن اعتزال الأمير / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۱۵۱ ..... اعتراضات الشهرستانی على كلام ابن سینا / فلسفه / عربی
- ۱۱۵۲ ..... اعتراضات بر قرارنامه بانک
- ۱۱۵۳ ..... اعتراضات پلتيکی ا حکومت و سیاست / فارسی
- ۱۱۵۳ ..... اعتراضات ثروتی / حکومت و سیاست / فارسی
- ۱۱۵۳ ..... اعتراضات ثروتی و تجارتي / اسناد / فارسی
- ۱۱۵۴ ..... اعتراضات درباره برخی مصائب و رد آن / تاريخ معصومین / فارسی
- ۱۱۵۴ ..... اعتراضات صدیق بن رسام و جوابها / حديث / عربی
- ۱۱۵۴ ..... اعتراضات عشرة / منطق / عربی
- ۱۱۵۵ ..... اعتراضات نحویة و مغالطات لفظیة و معنویة / نحو / عربی
- ۱۱۵۶ ..... اعتراضاتی بر فلاسفه و صوفیه / عرفان و تصوف / عربی
- ۱۱۵۶ ..... اعتراض بر رساله تقویت الايمان / كلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۱۵۷ ..... اعتراض پلتيکی بر امتیاز کشتی رانی کارون / اسناد / فارسی
- ۱۱۵۷ ..... اعتراض جاربردی بر عضدی / ادبیات عربی
- ۱۱۵۷ ..... اعتراض (رساله در رفع) / فارسی
- ۱۱۵۹ ..... اعتراف نامه / داستان / فارسی
- ۱۱۵۹ ..... اعتصام = فقه منظوم / فقه، شعر / فارسی

- ١١٦٠ ..... اعتصام المرید فی توضیح معضلات کلام الله المجید / لغت عربی
- ١١٦٠ ..... الإعتضاد فی الظاء و الضاد = أرجوزة الإعتضاد / لغت / عربی
- ١١٦٢ ..... الاعتقاد = اثبات العقل و النفس / کلام و اعتقادات / عربی
- ١١٦٣ ..... اعتقاد (رساله در بیان ...) / عرفان و تصوف / فارسی
- ١١٦٤ ..... الاعتقادات = رسالة العقائد / کلام و اعتقادات / عربی
- ١١٦٥ ..... الاعتقادات = العقائد / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢١٤ ..... اعتقادات (ترجمه) = شرح اعتقادات صدوق / کلام و اعتقادات / فارسی
- ١٢١٦ ..... اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ١٢١٧ ..... اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ١٢١٩ ..... اعتقادات (ترجمه و شرح) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ١٢١٩ ..... اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ١٢١٩ ..... اعتقادات (ترجمه) = اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ١٢٢٣ ..... الاعتقادات = اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٣٥ ..... الاعتقادات = اقل ما يجب اعتقاده علی المكلف = العقیده المفیده / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٤٦ ..... الاعتقادات = مختصر فی علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٤٩ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٥٠ ..... اعتقادات = بیان اعتقاد / عرفان و تصوف / فارسی
- ١٢٥١ ..... الاعتقادات = العقائد العضدیة / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٥٥ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٥٦ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٥٧ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٦٠ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٦١ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٦١ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٦٢ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ١٢٦٢ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٦٣ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٦٣ ..... الاعتقادات = الاعتقادیة = العقائد / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٧٥ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ١٢٧٦ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

- ۱۳۷۷ ..... اعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۰۶ ..... اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۰۷ ..... اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۰۹ ..... اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۱۱ ..... اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۱۲ ..... اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۱۳ ..... اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۱۴ ..... اعتقادات = اصول دین = مبدأ و معاد / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۲۲ ..... الاعتقادات = رساله فی ما يتعلق ببيان الاعتقادات و الاخلاق و الاعمال / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۲۳ ..... اعتقادات = شرح حدیث «العلم ثلاثه ...» / شرح حدیث / فارسی
- ۱۳۲۳ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۲۵ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۲۵ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۲۶ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۲۶ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۲۸ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۲۸ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۲۹ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۳۰ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۳۱ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۳۲ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۳۲ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۳۳ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۳۴ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۳۴ ..... اعتقادات = میزان / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۳۵ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۳۷ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۳۷ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۳۷ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۳۸ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

- ۱۳۳۹ ..... اعتقادات = عقائد / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۴۰ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات
- ۱۳۴۰ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی، فارسی
- ۱۳۴۱ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۴۱ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۴۱ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / اردو
- ۱۳۴۳ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات، شعر / ترکی
- ۱۳۴۳ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۵۱ ..... الاعتقادات = شرح العقائد الشیبانیة / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۵۲ ..... اعتقادات = اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی
- ۱۳۵۲ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۶۳ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۶۴ ..... الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۶۵ ..... اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۶۶ ..... اعتقادات اشاعره / کلام و اعتقادات / عربی
- ۱۳۶۶ ..... اعتقادات اهل حق / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۶۸ ..... اعتقادات حقه / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۶۸ ..... اعتقادات الخلیل / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۶۸ ..... اعتقادات سمرقندی / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۶۹ ..... اعتقادات سمرقندی (منتخب) = منتخب عقیده الإمام أبی القاسم السمرقندی / عرفان و تصوف / فارسی
- ۱۳۷۱ ..... اعتقادات شیخ احمد احسانی (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۷۱ ..... اعتقادات شیخیه / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۷۱ ..... اعتقادات الصادقین / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۷۲ ..... اعتقادات عبدالعظیم حسنی (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۷۲ ..... اعتقادات عقلیه / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۷۲ ..... اعتقادات فرق مختلف / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۷۳ ..... اعتقادات مجذوبیه = رساله الحق / عرفان و تصوف / فارسی
- ۱۳۷۹ ..... اعتقادات المجوس / ادیان و مذاهب / عربی
- ۱۳۷۹ ..... اعتقادات (مختصر) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۳۸۰ ..... اعتقادات (منظوم) = طومار / کلام و اعتقادات / فارسی

- ١٣٨٠ ..... اعتقادات (منظوم) / كلام و اعتقادات -ترکی
- ١٣٨١ ..... اعتقادات منظوم / كلام و اعتقادات / عربي و فارسی
- ١٣٨١ ..... اعتقادات (منظوم) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٣٨١ ..... اعتقادات (منظوم) / كلام و اعتقادات، شعر / کردی
- ١٣٨٣ ..... اعتقادات (منظوم) / كلام و اعتقادات / کردی
- ١٣٨٣ ..... الاعتقادات و الاحكام / كلام و اعتقادات
- ١٣٨٣ ..... الاعتقادات و الأخلاق / كلام و اعتقادات، اخلاق / عربي
- ١٣٨٤ ..... الاعتقادات و ألفاظ الكفر (رسالة في ...) = رسالة في قول: «اگر بندن كفر صادر اولديسه» = رسالة فيمن صدر عنه الكفر ثم تاب هل يصح ذلك أم لا؟ / كلام و اعتقادات، امامت / تركی و عربي
- ١٣٨٤ ..... اعتقادات و فقه / كلام و اعتقادات، شعر / فارسی
- ١٣٨٦ ..... اعتقادات و فقه و قراءات / كلام و اعتقادات، قرائت، فقه
- ١٣٨٦ ..... الاعتقادات و المواعظ = آغاز و انجام / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٣٨٦ ..... اعتقاد الحكماء / فلسفه / عربي
- ١٣٨٩ ..... اعتقاد اهل سنت و جماعت = اصول سلطان بن السلطان سلطان ولد / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٣٨٩ ..... اعتقادنامه / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٣٩٠ ..... اعتقادنامه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٣٩١ ..... اعتقادنامه = تحقيق اسلام / عرفان و تصوف / فارسی
- ١٣٩٢ ..... اعتقادنامه / عرفان و تصوف / فارسی
- ١٣٩٢ ..... اعتقادنامه = عقائد = عقيدة منظوم / كلام و اعتقادات، شعر / فارسی
- ١٣٩٥ ..... اعتقادنامه / عرفان و تصوف / فارسی
- ١٣٩٧ ..... اعتقادنامه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٣٩٧ ..... اعتقاد نامه / شعر / فارسی
- ١٣٩٨ ..... اعتقادنامه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٣٩٨ ..... الاعتقاديّة / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٣٩٩ ..... اعتقاديّه / عرفان و تصوف / فارسی
- ١٤٠١ ..... اعتقاديّه = معتقديه = رساله اظهار / عرفان و تصوف / فارسی
- ١٤٠٣ ..... اعتقاديّه / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٤٠٣ ..... اعتقاديّه (ترجمه) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٤٠٤ ..... اعتقاديّه = حقايق موجودات = سرمایه نجات / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٤٠٧ ..... الاعتقاديّة = پاسخ به اعتراضات / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٤٠٩ ..... اعتقاديّه / كلام و اعتقادات / فارسی

- ١٤٠٩ ..... الاعتقادية = جواهر الاسلام / كلام و اعتقادات / عربى
- ١٤١٠ ..... الاعتقادية / عرفان و تصوف / عربى
- ١٤١١ ..... اعتقادية (ترجمه) / كلام و اعتقادات / عربى و فارسى
- ١٤١٢ ..... اعتقادية (ترجمه) / كلام و اعتقادات / فارسى
- ١٤١٢ ..... الاعتكاف / فقه / عربى
- ١٤١٣ ..... اعتماد الاعتقاد / كلام و اعتقادات / عربى
- ١٤١٤ ..... اعتماد الرمل / علوم غريبه / فارسى
- ١٤١٥ ..... الاعتماد فى شرح واجب الاعتقاد / كلام و اعتقادات، فقه / عربى
- ١٤١٦ ..... اعتماد المريدين / عرفان و تصوف / عربى و فارسى
- ١٤١٨ ..... اعجاز اسماء الله = اسماء الحسنى / اسماء الله / فارسى
- ١٤١٩ ..... اعجاز امير المؤمنين / شعر / فارسى
- ١٤٢٠ ..... اعجاز البيان / عرفان و تصوف / عربى
- ١٤٢١ ..... اعجاز البيان فى كشف بعض اسرار أم القرآن = اعجاز البيان فى تفسير ام القرآن / تفسير / عربى
- ١٤٢٣ ..... اعجاز خسروى / ادبيات / فارسى
- ١٤٢٤ ..... اعجاز الخيال / شعر / فارسى
- ١٤٢٤ ..... اعجاز غوثيه / حديث / اردو
- ١٤٢٥ ..... الاعجاز فى الأحاجى و الالغاز / معما / عربى
- ١٤٢٥ ..... الاعجاز فى سورة قل يا ايها الكافرون / تفسير / عربى
- ١٤٢٥ ..... اعجاز القرآن / علوم قرآن / عربى
- ١٤٢٦ ..... اعجاز القرآن / علوم قرآن / عربى
- ١٤٢٧ ..... اعجاز قرآن / علوم قرآن / فارسى
- ١٤٢٨ ..... إعجاز القرآن / آداب و سنن / فارسى
- ١٤٢٨ ..... اعجاز القرآن / علوم قرآن / عربى
- ١٤٣١ ..... اعجاز القرآن و ذكر قصص الأنبياء / علوم قرآن / عربى
- ١٤٣١ ..... اعجاز مكى / شعر، سفرنامه / فارسى
- ١٤٣٢ ..... اعجاز موسوى = تاريخ موسوى = قصص موسى = قصه موسويه / داستان / فارسى
- ١٤٣٤ ..... اعجاز نامه / شعر / فارسى
- ١٤٣٤ ..... اعجاز نامه / شعر / فارسى
- ١٤٣٤ ..... اعجاز نامه = گنج نامه / شعر / فارسى
- ١٤٣٥ ..... اعجاز النبى صلى الله عليه و آله / كلام و اعتقادات / فارسى

- ١٤٣٥ .....عجوبة الغرائب في نظم الجواهر العجائب / لغت، شعر / تركي
- ١٤٣٧ .....عجوبه و محجوبه / اخلاق / فارسي
- ١٤٣٨ .....اعداد / علوم غريبه / فارسي
- ١٤٣٨ .....اعداد / جفر / فارسي
- ١٤٣٩ .....اعداد (رساله در) / رياضيات / فارسي
- ١٤٤٠ .....اعداد / حساب / فارسي
- ١٤٤٠ .....اعداد / علوم غريبه / فارسي
- ١٤٤١ .....الأعداد (رسالة في علم) / رياضيات / عربي
- ١٤٤٢ .....اعداد / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٤٤٢ .....اعداد اصم (فائده در) / رياضيات / فارسي
- ١٤٤٢ .....اعداد الفاظ / لغت / فارسي
- ١٤٤٣ .....اعداد الفاظ به حساب ايجاد / علوم غريبه / عربي، فارسي
- ١٤٤٣ .....الأعداد انما يتقسم بالأحاد / رياضيات عربي
- ١٤٤٤ .....اعداد تركيب مربع / علوم غريبه / فارسي
- ١٤٤٤ .....اعداد الجفر / جفر / عربي، فارسي
- ١٤٤٥ .....اعداد الزاد بشرح ذكر المعاد / ادبيات / عربي
- ١٤٤٦ .....الأعداد المتحابه / علوم غريبه / عربي
- ١٤٤٧ .....اعداد متحابه / حساب / فارسي
- ١٤٤٨ .....اعداد متمائل، متوافق و متداخل / رياضيات / فارسي
- ١٤٤٨ .....الاعداد و الاوقات / علوم غريبه عربي
- ١٤٤٩ .....اعداد و حروف / علوم غريبه / فارسي
- ١٤٥٠ .....اعداد الوفق = وفق الأعداد = العددية = وفق التام / رياضيات / عربي
- ١٤٥٣ .....اعداد الوفق = وفق الأعداد = العددية = وفق التام (ترجمه و شرح) / حساب / فارسي
- ١٤٥٥ .....اعداد وفق / علوم غريبه / فارسي
- ١٤٥٥ .....اعداد وفق / رياضيات / فارسي
- ١٤٥٧ .....اعداد الوفق / علوم غريبه عربي
- ١٤٥٨ .....اعداد وفق / رياضيات / فارسي
- ١٤٦٣ .....اعداد وفق يا ارثماتيقي / رياضيات / فارسي
- ١٤٦٣ .....اعدل الأمزجه مزاج الانسان / طب / عربي
- ١٤٦٤ .....اعدل المناهج في شرح المعارج / عربي

- ١٤٦٤ ..... اعدلية امزجة سكان خط الاستواء (رسالة في) / طب / عربي
- ١٤٦٥ ..... الأعدار و الانذار / متفرقه / عربي
- ١٤٦٧ ..... اعذب المناهل في حديث من قال انا عالم فهو جاهل / شرح حديث / عربي
- ١٤٦٨ ..... الأعراب / اصول فقه / عربي
- ١٤٦٩ ..... الاعراب / نحو /عربي
- ١٤٧٠ ..... اعراب «أله» من الصلاة / نحو /عربي
- ١٤٧٠ ..... اعراب الأجوبة / نحو، شعر / عربي
- ١٤٧١ ..... اعراب الادوية / طب /عربي
- ١٤٧١ ..... اعراب الاستعاذة / نحو /عربي
- ١٤٧١ ..... اعراب ألفية ابن مالك / نحو /عربي
- ١٤٧٢ ..... اعراب الألفية ابن مالك / نحو / عربي
- ١٤٧٤ ..... اعراب الألفية في النحو = اعراب الخلاصة في النحو / ادبيات عربي، فارسي
- ١٤٧٥ ..... اعراب البسملة / نحو عربي
- ١٤٧٥ ..... إعراب بسمله / ادبيات عربي
- ١٤٧٧ ..... اعراب بسمله / علوم قرآن / فارسي
- ١٤٧٧ ..... اعراب ثلاثين سورة من القرآن / نحو، علوم قرآن / عربي
- ١٤٧٨ ..... إعراب الجمل / نحو /عربي
- ١٤٨٠ ..... اعراب الجمل / نحو، شعر / عربي
- ١٤٨١ ..... اعراب الحديث «الحمام يوم و يوم لا يكثر اللحم» / نحو /عربي
- ١٤٨١ ..... إعراب الحديث النبوي / ادبيات عربي
- ١٤٨٣ ..... اعراب ديباجة المصباح / نحو /عربي
- ١٤٨٤ ..... اعراب ديباجة المصباح / نحو /عربي
- ١٤٨٥ ..... اعراب سورة الفاتحة / علوم قرآن / عربي
- ١٤٨٦ ..... اعراب سورة يس / علوم قرآن / عربي
- ١٤٨٦ ..... اعراب صلى الله عليه و آله / نحو عربي
- ١٤٨٧ ..... اعراب العوامل المائة / نحو عربي
- ١٤٨٩ ..... اعراب العوامل للجرجاني / نحو / عربي
- ١٤٩٠ ..... الاعراب في الاعراب / ادبيات عربي
- ١٤٩٠ ..... الاعراب في جدل الاعراب / منطق /عربي
- ١٤٩٠ ..... الاعراب في قواعد الاعراب = قواعد الاعراب / نحو / عربي

- ١٥٠٠ ..... اعراب القرآن / علوم قرآن / فارسي
- ١٥٠٠ ..... اعراب القرآن / علوم قرآن / عربي
- ١٥٠٢ ..... اعراب القرآن و علوم قرآن / عربي
- ١٥٠٥ ..... اعراب الكافية / نحو عربي
- ١٥٠٥ ..... اعراب المحلي / نحو /عربي
- ١٥٠٥ ..... اعراب و تجويد قرآن كريم / تجويد
- ١٥٠٦ ..... اعراب و تركيب / نحو / عربي
- ١٥٠٦ ..... اعراب و تركيب عوامل جرجاني / نحو / فارسي
- ١٥٠٨ ..... اعراب و تفسير قرآن كريم / تفسير / عربي
- ١٥٠٩ ..... اعراس نامه = مخزن الاعراس / تراجم-فارسي
- ١٥١١ ..... الاعراض = الكلام في الأعراس = تتميم كتاب أبي رشيد سعيد بن محمد/ فلسفه / عربي
- ١٥١٢ ..... الاعراض عن شيء / فقه / عربي
- ١٥١٢ ..... الإعراس عن الملك / فقه / عربي
- ١٥١٣ ..... الاعزل / نحو عربي
- ١٥١٣ ..... الاعسار / فقه / عربي
- ١٥١٤ ..... اعشار القرآن في السور / قرائت / عربي
- ١٥١٥ ..... اعشار القرآن في السور / قرائت عربي
- ١٥١٥ ..... اعصاب / طب / فارسي
- ١٥١٥ ..... اعصار و اسنه اوليه فلزات در ارمنستان روسيه / طبيعيات / فارسي
- ١٥١٦ ..... اعضاء الانسان - كتاب التوسيط بين ارسوطاليس و جالينوس / طب / عربي
- ١٥١٨ ..... الأعضاء و النفس / فلسفه / عربي
- ١٥١٨ ..... الاعضالات العويصات = الاعضالات العشرينية / چند دانشي / عربي
- ١٥٢٣ ..... اعطاء بدل المغصوب إن فقد / فقه / عربي
- ١٥٢٤ ..... اعطای لقب (چند فرمان) / تاريخ ايران، اسناد / فارسي
- ١٥٢٤ ..... اعظم الصناعة / ادبيات فارسي
- ١٥٢٤ ..... اعقاب آل ابي طالب / انساب /عربي
- ١٥٢٥ ..... الأعلاق الخطيرة في ذكر امراء الشام و الجزيرة / تاريخ - عربي
- ١٥٢٥ ..... اعلال صرف زاهد / صرف / فارسي
- ١٥٢٧ ..... الاعلام / علوم قرآن / عربي
- ١٥٢٧ ..... اعلام الأحياء في حرمة الغناء في القرآن و الدعاء / فقه / فارسي

- ١٥٣٠ ..... اعلام الارب بحدوث بدعة المحاريب / فقه / عربى
- ١٥٣٠ ..... اعلام الاعلام باشكال محاجة آدم و موسى عليهما السلام / شرح حديث / عربى
- ١٥٣١ ..... الاعلام باعلام بيت الله الحرام / تاريخ عربى
- ١٥٣٣ ..... الاعلام بتاريخ الاسلام = التاريخ الكبير / تاريخ عربى
- ١٥٣٤ ..... الاعلام بحكم عيسى عليه السلام
- ١٥٣٤ ..... الاعلام بسيرة النبي عليه الصلاة و السلام / تاريخ پیامبر اکرم (صلى الله عليه و آله) / عربى
- ١٥٣٥ ..... الاعلام بشد المنگام / هيئت / عربى
- ١٥٣٦ ..... الإعلام بفضل الصلاة على خير الأنام / حديث / عربى
- ١٥٣٨ ..... الاعلام بقواطع الاسلام / فقه / عربى
- ١٥٣٩ ..... الإعلام بمصطلح الشهود و الحكم / انشاء / عربى
- ١٥٤٠ ..... الإعلام بمناقب الاسلام / فلسفه / عربى
- ١٥٤١ ..... الأعلام الجليلة فى شرح الألفية / فقه / عربى
- ١٥٤٢ ..... اعلام الخلق أعلام الحق = كرز آتشی بر مغز مرتشى / فقه / عربى
- ١٥٤٣ ..... اعلام دامغان / تراجم / فارسى
- ١٥٤٤ ..... اعلام الدين فى صفات المؤمنين و كنز علوم العارفين / چند دانشى / عربى
- ١٥٤٥ ..... اعلام الشهود فى كشف مهمات الوجود / عرفان و تصوف / عربى
- ١٥٤٥ ..... اعلام الطرائق فى الحدود و الحقائق / فرهنگ اصطلاحات / عربى
- ١٥٤٧ ..... الاعلام فى تحقيق احوال الادغام / تجويد / عربى
- ١٥٤٧ ..... الاعلام فيما انتفتت عليه الأمامية من الاحكام / فقه / عربى
- ١٥٥١ ..... الاعلام فى مختصر فضائل الشام / تاريخ / عربى
- ١٥٥١ ..... الأعلام اللامعة فى شرح الزيارة الجامعة / دعا / عربى
- ١٥٥٣ ..... اعلام الموالى بكلام سادته الأعلام الموالى / كلام و اعتقادات / عربى
- ١٥٥٣ ..... اعلام الموقعين عن رب العالمين / فقه / عربى
- ١٥٥٤ ..... اعلام الناس فى احوال بندر عباس / جغرافيا / فارسى
- ١٥٥٧ ..... إعلام الناس فيما وقع للبرامكة مع بنى العباس / تاريخ جهان / عربى
- ١٥٥٩ ..... اعلام الناس (ترجمه) / تاريخ / فارسى
- ١٥٦٠ ..... اعلام الناس (ترجمه) / تاريخ / فارسى
- ١٥٦٠ ..... اعلام النبوة / كلام و اعتقادات / عربى
- ١٥٦١ ..... اعلام النصر المبين فى المفاضلة بين اهلى صفين / تاريخ / عربى
- ١٥٦٢ ..... اعلام نهج البلاغة / حديث / عربى

- ١٥٦٣ ..... اعلام نهج البلاغه / شرح حديث / عربي
- ١٥٦٣ ..... اعلام و تعليقات ديوان عنصرى / ادبيات / فارسى
- ١٥٦٤ ..... اعلام الورى / فقه / عربي
- ١٥٦٤ ..... اعلام الورى بأعلام الهدى / تاريخ معصومين / عربي
- ١٥٧٢ ..... اعلام الورى (منتخب) / تاريخ معصومين / عربي
- ١٥٧٣ ..... اعلام الهدى = سيرت علميه / تراجم / فارسى
- ١٥٧٤ ..... اعلام الهدى (فى وجوب نصب الحجّة) / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٥٧٤ ..... اعلام الهدى و عقيدة ارباب التقى / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٥٧٧ ..... اعلاميه / ادبيات / فارسى
- ١٥٧٧ ..... اعلاميه جرج تاونزند / بهائيت / فارسى
- ١٥٧٨ ..... اعلان بانك اسقراضى روسى / اسناد / فارسى
- ١٥٧٨ ..... اعلان در باره دخانيات / اسناد / فارسى
- ١٥٧٨ ..... اعمار الأدوية المفردة و المركبة = اعمار العقاقير / طب / عربي
- ١٥٨١ ..... اعمال اربعه كامله / كيميا / فارسى
- ١٥٨٢ ..... اعمال الأشهر الثلاثة / عرفان و تصوف، دعا / فارسى
- ١٥٨٣ ..... اعمال الأشهر الثلاثة / دعا / عربي و فارسى
- ١٥٨٤ ..... اعمال اكسير حجرى / كيميا / فارسى
- ١٥٨٤ ..... اعمال ام داود / دعا / عربي، فارسى
- ١٥٨٤ ..... اعمال الأوقات فى استخراج السموات و الجهات (الحرمت) / هيأت / عربي
- ١٥٨٦ ..... اعمال اهل السنة / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٥٨٧ ..... اعمال البرانية دون الجوانى (الرسالة المختصر من) / كيميا / عربي
- ١٥٨٧ ..... اعمال پر كار متناسبه / هندسه / فارسى
- ١٥٨٨ ..... اعمال تبديل سطوح / هندسه / اردو
- ١٥٨٩ ..... اعمال جهانشاه خان امير تومان و احتشام الدوله حكمران خمسه / تاريخ ايران / فارسى
- ١٥٨٩ ..... اعمال حل و عقد و سحق و حرق و تكليس / كيميا / عربي
- ١٥٨٩ ..... اعمال خافيه قمرى (رساله در) / علوم غريبه / فارسى
- ١٥٩٠ ..... اعمال درجات بروج اثنى عشر / هيئت / عربي
- ١٥٩٠ ..... اعمال الدينوية / دعا / فارسى
- ١٥٩٢ ..... اعمال الدينوية و الاخروية / آداب و سنن / فارسى
- ١٥٩٢ ..... اعمال دوازده ماه ايام سال / دعا / فارسى

- ۱۵۹۲ ..... اعمال رجب، شعبان و رمضان / دعا / فارسی
- ۱۵۹۲ ..... اعمال رجب، شعبان و رمضان (کتاب در) / دعا / فارسی
- ۱۵۹۳ ..... اعمال روز عاشورا / دعا / عربی
- ۱۵۹۳ ..... اعمال روز عرفه / دعا / عربی
- ۱۵۹۶ ..... اعمال الساعات / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۵۹۷ ..... اعمال سال / دعا / فارسی
- ۱۵۹۷ ..... اعمال سال (رساله در) / دعا / فارسی
- ۱۵۹۹ ..... اعمال سبعة / کیمیا / فارسی
- ۱۵۹۹ ..... اعمال السنه / دعا / اردو
- ۱۵۹۹ ..... اعمال السنه / دعا / فارسی
- ۱۶۰۰ ..... اعمال شب و روز ۲۷ رجب / دعا / فارسی
- ۱۶۰۰ ..... اعمال شهر رمضان / دعا / عربی
- ۱۶۰۰ ..... اعمال الشهور / آداب و سنن
- ۱۶۰۱ ..... اعمال شهور ثلاثه = ادعية الشهور الثلاثة / دعا / فارسی و عربی
- ۱۶۰۷ ..... اعمال شهور ثلاثه / دعا / عربی
- ۱۶۰۸ ..... اعمال شهور ثلاثه / دعا / فارسی و عربی
- ۱۶۰۹ ..... اعمال الشهور الثلثة (رجب و شعبان و رمضان) / دعا / عربی
- ۱۶۱۰ ..... اعمال الصالحين / فارسی
- ۱۶۱۰ ..... اعمال الصوفيه / عرفان و تصوف / فارسی
- ۱۶۱۰ ..... اعمال العابدین و اشغال الزاهدين / آداب و سنن - عربی
- ۱۶۱۱ ..... اعمال عباد / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۶۱۲ ..... اعمال عباد موقوف بر ولايت است / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۱۶۱۲ ..... اعمال عمدہ شیمی / شیمی / فارسی
- ۱۶۱۲ ..... اعمال غریبه / علوم غریبه - عربی
- ۱۶۱۳ ..... اعمال الغریبه - رنگ و مرکب سازی / شیمی / فارسی
- ۱۶۱۳ ..... اعمال غریبه و امور عجیبه / علوم غریبه / فارسی
- ۱۶۱۴ ..... الأعمال الفلکیة / هیئت / عربی
- ۱۶۱۴ ..... الأعمال الفلکیة / هیئت / فارسی و عربی
- ۱۶۱۴ ..... اعمال قرطاس / علوم غریبه / فارسی
- ۱۶۱۵ ..... اعمال القلب / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

- ۱۶۱۵ ..... اعمال القوافی / عروض و قافیه / فارسی
- ۱۶۱۷ ..... اعمال القوافی | عروض و قافیه / فارسی
- ۱۶۱۷ ..... اعمال قوم لوط / تاریخ / فارسی
- ۱۶۱۸ ..... اعمال کره / هیئت / فارسی
- ۱۶۱۸ ..... اعمال کیمیاوی / کیمیا / عربی
- ۱۶۱۸ ..... اعمال کیمیایی / کیمیا / فارسی
- ۱۶۱۹ ..... اعمال کیمیایی / کیمیا / فارسی
- ۱۶۱۹ ..... اعمال للشیخ الذعتری الموقت لجامع الأزهر / متفرقه / فارسی و عربی
- ۱۶۲۰ ..... اعمال ماه رجب / آداب و سنن / فارسی
- ۱۶۲۰ ..... اعمال ماه رجب و زیارت ابی عبدالله الحسین / آداب و سنن / عربی، فارسی
- ۱۶۲۰ ..... اعمال ماه رمضان / آداب و سنن / عربی و فارسی
- ۱۶۲۱ ..... اعمال ماه رمضان / دعا / عربی و فارسی
- ۱۶۲۳ ..... اعمال ماه رمضان و ذیقعدہ / آداب و سنن / عربی
- ۱۶۲۴ ..... اعمال ماه شعبان / دعا / فارسی
- ۱۶۲۴ ..... اعمال ماهها / آداب و سنن
- ۱۶۲۴ ..... اعمال ماه های رجب شعبان رمضان / دعا/عربی، فارسی
- ۱۶۲۵ ..... اعمال متفرقه (در صنعت) / کیمیا / فارسی
- ۱۶۲۶ ..... اعمال مجربه / فارسی
- ۱۶۲۶ ..... اعمال مجربه / علوم غریبه / فارسی
- ۱۶۲۷ ..... اعمال مجربه / کیمیا
- ۱۶۲۷ ..... اعمال مدینه طیبه / زیارات، دعا / عربی
- ۱۶۲۷ ..... اعمال مساجد الکوفه / دعا / عربی
- ۱۶۲۷ ..... اعمال مسجد کوفه / فقه / فارسی
- ۱۶۲۸ ..... اعمال المسک و الکافور ... | طبیعیات / عربی
- ۱۶۲۹ ..... اعمال مسنونہ (مختصر) / آداب و سنن / فارسی
- ۱۶۲۹ ..... اعمال مسیحیان
- ۱۶۲۹ ..... اعمال مشهور ثلاثه / دعا / عربی و فارسی
- ۱۶۳۰ ..... اعمال موالید / طالع بینی / فارسی
- ۱۶۳۰ ..... اعمال نوروز / آداب و سنن -فارسی
- ۱۶۳۱ ..... اعمال نیمه ماه رجب و دعاء ام داود = دعاء استفتاح / آداب و سنن

- ١٦٣٢ ..... اعمال و ادعيه شب و روز جمعه / دعا / فارسي
- ١٦٣٢ ..... اعمال و ادعيه عرفه / دعا / فارسي
- ١٦٣٣ ..... اعمال و ادعيه ماه رمضان / دعا / عربي و فارسي
- ١٦٣٣ ..... اعمال هندسيه / رياضيات / عربي
- ١٦٣٤ ..... اعمال هندسيه (ترجمه) / هندسه / فارسي
- ١٦٣٥ ..... اعمال هندسيه (ترجمه) / رياضيات / فارسي
- ١٦٣٥ ..... اعمال هندسيه (ترجمه) / هندسه / فارسي
- ١٦٣٦ ..... اعمال اليده / طبيعيات / فارسي
- ١٦٣٨ ..... اعمال يوم و ليله / دعا / عربي
- ١٦٣٨ ..... اعمال اليوم و الليله = اعمال الاسبوع / دعا / عربي
- ١٦٣٩ ..... اعيان الثابته / فلسفه / فارسي
- ١٦٤٠ ..... اعيان الثابته / فلسفه / فارسي
- ١٦٤١ ..... اعيان الثابته / كلام و اعتقادات / اردو
- ١٦٤١ ..... اعيان الشيعه / تراجم / عربي
- ١٦٤١ ..... اعيان العصر و اعوان النصر / تاريخ / عربي
- ١٦٤٤ ..... اعيان المالكيه / تراجم / عربي
- ١٦٤٥ ..... الاغانى / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٦٤٥ ..... اغانئ الأمة بكشف الغم / تاريخ عربي
- ١٦٤٦ ..... الاغانى القراءه فى مفرد الثلاثه القراءه / قرائت / عربي
- ١٦٤٧ ..... اغانئ اللهفان فى تسخير الأملاك و الجان / علوم غريبه / عربي
- ١٦٤٧ ..... اغانئ اللهفان فى مصاد الشيطان / اخلاق / عربي
- ١٦٤٨ ..... اغانئ الملهوف فى اشاعه المعروف / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٦٤٩ ..... الاغانى / ادبيات عربي
- ١٦٥٦ ..... الاغانى (منتخب) / ادبيات عربي
- ١٦٥٦ ..... الاغتباط بمعرفه من رمى بالاختلاط / رجال / عربي
- ١٦٥٨ ..... اغذيه مصروفه سفر دوم فرنگ مظفرالدين شاه /
- ١٦٥٩ ..... الاغذيه و الادويه / طب / عربي
- ١٦٥٩ ..... اغذيه و ادويه / طب / فارسي
- ١٦٦٠ ..... اغذيه و ادويه / طب / فارسي
- ١٦٦٠ ..... الاغذيه و الاشربه / طب / عربي

- ١٦٦٣ ----- اغذية و اشربه / طب / فارسي
- ١٦٦٥ ----- الاغراب في اعراب فاتحة الكتاب / علوم قرآن-فارسي
- ١٦٦٥ ----- الاغراب في الاعراب / نحو / عربي
- ١٦٦٦ ----- الاغراض / كيميا / عربي
- ١٦٦٦ ----- اغراض اطب / فارسي
- ١٦٦٨ ----- اغراض ارسطاطاليس المنطقية / منطق / عربي
- ١٦٦٩ ----- اغراض السياسة في اعراض الرياسة / حكومت و سياست / فارسي
- ١٦٧٠ ----- الاغراض الطبية و المباحث الغلائية = اغراض طبي / طب / فارسي
- ١٦٨٣ ----- اغراض كتاب الملك / كيميا / عربي
- ١٦٨٤ ----- اغراض كتاب المنفعة و تفسيره / كيميا / عربي
- ١٦٨٥ ----- اغراض مابعد الطبيعة = اغراض ارسطاطاليس / فلسفه / عربي
- ١٦٩٠ ----- اغراض مقالات اصول اقليدس / رياضيات / عربي
- ١٦٩١ ----- اغراض مقالات اقليدس / رياضيات / فارسي
- ١٦٩١ ----- الاغسال / فقه / عربي
- ١٦٩١ ----- الأغسال / فقه / عربي
- ١٦٩٢ ----- اغصالات و عويصات / عربي
- ١٦٩٣ ----- الأعضاء عن دعاء الأعضاء / دعا / عربي
- ١٦٩٣ ----- اغلاط العامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٦٩٣ ----- الاغلاط المشهورة / درايه / عربي
- ١٦٩٤ ----- اغلاط قاموس چاپ كلكته / لغت عربي
- ١٦٩٤ ----- اغلاط كبرى في المنطق / منطق / فارسي
- ١٦٩٦ ----- اغلاط كتاب جامع المقال فيما يتعلق باحوال الرجال / رجال / عربي
- ١٦٩٧ ----- اغلاط مشهورة = رفع الشبهات / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٦٩٧ ----- الأغلاط و الفوائد / تفسير أعربي
- ١٦٩٩ ----- افادات
- ١٦٩٩ ----- افادات / عربي
- ١٧٠٠ ----- افادات / فقه / عربي
- ١٧٠٠ ----- افادات
- ١٧٠٠ ----- افادات / عربي
- ١٧٠١ ----- افادات / فارسي

- ١٧٠١ ..... افادات = مسايل / عربي
- ١٧٠٢ ..... افادات / عربي
- ١٧٠٢ ..... افادات / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٠٣ ..... افادات / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٧٠٣ ..... الافادات الباقريه / كلام و اعتقادات / اردو
- ١٧٠٣ ..... افادات الحسينيه (في صفات رب البريه) / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٠٥ ..... افادات الشيخ / پاسخ پرسش ها / عربي
- ١٧٠٥ ..... افادات شيخ بدر الدين (٤) / عرفان و تصوف / عربي
- ١٧٠٦ ..... افادات شيخ حرعالملي / عربي
- ١٧٠٧ ..... افادات شيخ علي برادر زاده ملا عبدالرزاق فياض
- ١٧٠٨ ..... افادات فاضل شاه قاضي يزدي رحمه الله = سوانح افكار / گوناگون / عربي و فارسي
- ١٧٠٨ ..... الإفاده / فقه / عربي
- ١٧٠٩ ..... افاده الرائم لمسائل النائم / فقه / عربي
- ١٧١٠ ..... افاده النصيح بالتعريف باسناد الجامع الصحيح / علوم حديث / عربي
- ١٧١١ ..... افاده في اطلاقات الواحد / فلسفه / عربي
- ١٧١١ ..... الافاده في تاريخ الائمه الساده / تاريخ عربي
- ١٧١٤ ..... الافاده لما جاء في المرض و العياده / اخلاق / عربي
- ١٧١٤ ..... الافاده و الاعتبار في الأمور المشاهده و الجوادث المعايئه بأرض مصر / تاريخ عربي
- ١٧١٥ ..... الافاضات / فقه / عربي
- ١٧١٥ ..... الافاضات / فقه / عربي
- ١٧١٧ ..... الافاضات / فقه / عربي
- ١٧١٧ ..... الافاضات الرضويه / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧١٨ ..... افاضات النجفيه = ترجمه منظوم مناجات العلويه / شعر / فارسي
- ١٧٢٠ ..... افاضة الانوار في اضاءه اصول المنار / اصول فقه / عربي
- ١٧٢١ ..... افاضة القدير في احكام العصير / فقه / عربي
- ١٧٢٣ ..... الافاضة لانبوب البلاغه / معاني بيان / عربي
- ١٧٢٣ ..... افاقه الجنون في حرمه شرب الافيون / فقه / فارسي
- ١٧٢٤ ..... الأناقه و فصل في السكر (فصل في) / عربي
- ١٧٢٤ ..... خلافت / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٧٢٥ ..... الافتاء و الاستفتاء / فقه / عربي

- ١٧٢٦ ..... الافتاء و التقليد / اصول فقه / عربي ..
- ١٧٢٧ ..... افتتاح الدعوة و ابتداء الدولة / تاريخ عربي
- ١٧٢٨ ..... افتتاح الكلام بيسم الله / نحو عربي
- ١٧٢٩ ..... افتتاح علوى / دعا / عربي
- ١٧٢٩ ..... الافتتاح فى شرح المصباح / نحو /عربي
- ١٧٣٢ ..... افتتاح ناصرى / تاريخ ايران / فارسى
- ١٧٣٣ ..... افتتاحيه / عرفان و تصوف، دعا / فارسى
- ١٧٣٣ ..... الافتخار / اديان و مذاهب / عربي
- ١٧٣٥ ..... افتراق الأمة على ثلثة و سبعين فرقة / شرح حديث / عربي
- ١٧٣٥ ..... افتراق موسى و خضر / تاريخ پیامبران / عربي
- ١٧٣٥ ..... افحام الأعداء و الخصوم فى نفي عقد ام كلثوم / تاريخ معصومين / عربي
- ١٧٣٦ ..... افحام اليهود = التورية و النبوة الخاصة ، كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٣٩ ..... الافراج فى تخريج احاديث قصة المعراج / حديث / عربي
- ١٧٣٩ ..... أفراد الدارقطنى / حديث / عربي
- ١٧٤١ ..... افراد القراءات / قرائت/ عربي
- ١٧٤١ ..... أفراد قراءة أبى عمرو بن العلاء / قرائت عربي
- ١٧٤١ ..... افراد كيميا / كيميا / فارسى
- ١٧٤٢ ..... افسانه آفرينش / داستان / فارسى
- ١٧٤٢ ..... افسانه بخت و ارغش و ابوذرجمهر و ابوالعلاء و انوشيروان به روش قهوه خانه اى / داستان / فارسى
- ١٧٤٣ ..... افسانه درخت سقمونيا / داستان / فارسى
- ١٧٤٣ ..... افسانه دلپذير / داستان / فارسى
- ١٧٤٤ ..... افسانه رنگين / فارسى
- ١٧٤٤ ..... افسانه هاى كهن / داستان / فارسى
- ١٧٤٤ ..... افسانه هندی / داستان / هندی
- ١٧٤٥ ..... افسران ما / فارسى
- ١٧٤٥ ..... افسوس نگار / شعر / فارسى
- ١٧٤٥ ..... افسون / متفرقه / فارسى
- ١٧٤٦ ..... افسون جهت احضار شخص / علوم غريبه / فارسى
- ١٧٤٦ ..... افسون عقرب و زالو / علوم غريبه / فارسى
- ١٧٤٧ ..... افسون و سحر و دعا / دعا / فارسى

- ١٧٤٧ ..... افصح / فقه / عربي
- ١٧٤٧ ..... الافصح = الافصح في اعراب الفاتحة والكافية / نحو / عربي
- ١٧٤٩ ..... الافصح عن احوال رواة الصحاح / رجال / عربي
- ١٧٥٠ ..... الافصح في الامامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٥٣ ..... الافصح في شرح أبيات تكملة الايضاح / فلسفه، ادبيات / عربي
- ١٧٥٣ ..... أفصح المراسلات و المحاسبات / نامه نگاری -فارسی
- ١٧٥٤ ..... الافصح الموجز في ايضاح المعجز / عربي
- ١٧٥٤ ..... افضل نامه / شعر / فارسی
- ١٧٥٥ ..... افضل الاعمال / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٧٥٥ ..... افضل الانبياء / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٥٦ ..... افضل التفاسير / تفسير / فارسی
- ١٧٥٧ ..... افضل التواريخ / تاريخ ايران / فارسی
- ١٧٥٧ ..... افضل در قرائت تنزيه مآثوره و مأمونه / علوم قرآن / فارسی
- ١٧٥٩ ..... افضل المعجزات / كيميا / فارسی
- ١٧٥٩ ..... افضل ميراث الائمة / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٧٥٩ ..... أفضل هيات البدن / طب / عربي
- ١٧٦٠ ..... افضلية الأئمة على الانبياء / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٦١ ..... افضلية ائمه از انبياء / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٧٦٢ ..... افضلية امام علي (عليه السلام) بر خلفاء ثلاثه / فضائل و مناقب / فارسی
- ١٧٦٢ ..... افضلية الانبياء و الأئمة (عليه السلام) / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٦٣ ..... افضلية التسبيح على القراءة في الركعتين الأخيرتين / فقه / عربي
- ١٧٦٤ ..... افضلية التسبيح من الحمد / فقه / عربي
- ١٧٦٥ ..... افضلية الحسين (عليهما السلام) / فضائل و مناقب / فارسی
- ١٧٦٦ ..... افضلية على عليه السلام بر انبياء / پاسخ پرسش ها / عربي
- ١٧٦٦ ..... أفضلية القيام في نافلة العشاء / فقه / عربي
- ١٧٦٦ ..... افضلية لعن بر صلوات / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٧٦٧ ..... افضلية النبي (صلى الله عليه و آله) / كلام و اعتقادات
- ١٧٦٧ ..... الافعال / ادبيات عربي
- ١٧٦٨ ..... افعال اختياري / كلام و اعتقادات / فارسی
- ١٧٦٨ ..... افعال الله (فائدة في) / فلسفه / عربي

- ١٧٦٨ ..... افعال الهمي / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٧٦٩ ..... افعال الانسان / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٦٩ ..... افعال البارئ تعالى / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٧١ ..... افعال زبان فرانسه / ادبيات فارسي
- ١٧٧١ ..... افعال العباد = الجبر و الاختيار / فلسفه / عربي
- ١٧٧٤ ..... افعال العباد / فلسفه / فارسي
- ١٧٧٥ ..... افعال العباد / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٧٥ ..... افعال العباد / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٧٧٥ ..... الافعال مع اللطف / كلام و اعتقادات (عربي)
- ١٧٧٦ ..... افعال واجبه نماز / فقه / فارسي
- ١٧٧٦ ..... الأفعال و تصاريها / صرف عربي
- ١٧٧٧ ..... افعال التفضيل / نحو / عربي
- ١٧٧٧ ..... الأفق المبين = عبادات (رساله در) / فلسفه / عربي
- ١٧٨١ ..... افكار الامم / گوناگون / فارسي
- ١٧٨٣ ..... افكار و عقايد ا حكومت و سياست / فارسي
- ١٧٨٣ ..... الافلاك / هيئت / عربي
- ١٧٨٤ ..... افلاك السبعه / هيئت / عربي
- ١٧٨٤ ..... افلاك و بروج / هيئت / فارسي
- ١٧٨٤ ..... الافلاك و خلقها و عدد حركتها و مقدار مسيرها (في ذكر) / رياضيات عربي
- ١٧٨٥ ..... افلاك و عطارد / هيئت / عربي
- ١٧٨٦ ..... افلاكيه / هيئت / فارسي
- ١٧٨٦ ..... افواه الرجال / فقه / عربي
- ١٧٨٧ ..... الافهام في شرح باب وقف حمزه و هشام / تجويد / عربي
- ١٧٨٧ ..... الأفيون / طب / عربي
- ١٧٨٨ ..... افيون / طب / فارسي
- ١٧٨٩ ..... افيونيه = خواص افيون / طب / فارسي
- ١٧٩٦ ..... افيونيه / طب / عربي
- ١٧٩٧ ..... الأقاليم / نحو / عربي
- ١٧٩٨ ..... الاقاليم السبع و سكانها / جغرافيا / عربي
- ١٧٩٩ ..... اقاليم سبعه = لمعات = تقاسيم زمين / جغرافيا / فارسي

- ١٨٠٠ ..... اقاليم سبعة / جغرافيا / فارسي
- ١٨٠٢ ..... الأقاليم السبعة / جغرافيا / عربي
- ١٨٠٢ ..... الأقاليم السبعة في العلم الموسوم بالصنعة / كيمياء / عربي
- ١٨٠٣ ..... اقاليم سبعة / جغرافيا / فارسي
- ١٨٠٥ ..... اقاليم سبعة (جدول) / جغرافيا / فارسي
- ١٨٠٦ ..... اقاليم سبعة (زايجه) / جغرافيا / فارسي
- ١٨٠٦ ..... الأقاليم و المسافات و الولايات / جغرافيا / عربي
- ١٨٠٦ ..... اقاليم و بلاد / جغرافيا / فارسي
- ١٨٠٧ ..... اقاليم و كره زمين / جغرافيا / فارسي
- ١٨٠٧ ..... اقامة البرهان على جواز أخذ الأجرة على تلاوة القرآن / فقه / عربي
- ١٨٠٨ ..... إقامة السلطان = فضل القيام بالسلطنة / حديث / عربي
- ١٨٠٨ ..... اقامة الهجاء / ادبيات عربي
- ١٨٠٩ ..... اقامه حدود و تعزيزات برای فقهاء در زمان غيبت / فقه / عربي
- ١٨٠٩ ..... اقاويل الأوائل في معرفة البول و اقسامه و دلالاته = كتاب البول / طب / عربي
- ١٨١٢ ..... اقاويل جالينوس / طب / عربي
- ١٨١٢ ..... أقاويل العرب في الجاهلية / عربي
- ١٨١٢ ..... اقاويل قدمای فلاسفه = رسالة في التوحيد / فلسفه / فارسي
- ١٨١٥ ..... اقاويل ما شاء الله / هيئت / عربي
- ١٨١٥ ..... اقاويل المنجمين في احكام تحاويل سنى المواليد = كتاب الاحكام = غنية المنجمين / هيأت - عربي
- ١٨٢٠ ..... اقاويل المنجمين في احكام تحاويل سنى المواليد (ترجمه) = كتاب الاحكام = غنية المنجمين / هيأت، متفرقه / فارسي
- ١٨٢١ ..... الأقاويل المنسوبة اليه / فلسفه / عربي
- ١٨٢١ ..... اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنه فيما يعمل مرة واحدة في السنة = الاقبال بصالح الاعمال / دعا / عربي
- ١٨٣٤ ..... الاقبال الاعمال (مختصر) = تلخيص الاقبال / دعا / عربي
- ١٨٣٤ ..... الاقبال بالاعمال الحسنه (ترجمه) / دعا / فارسي
- ١٨٣٧ ..... الاقبال بالاعمال الحسنه (ترجمه) / دعا / فارسي
- ١٨٣٨ ..... اقبال نامه / داستان، كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٨٤٤ ..... اقبال نامه / تاريخ / فارسي
- ١٨٤٥ ..... اقبال نامه جهانگيرى = جهانگير نامه / تاريخ هند / فارسي
- ١٨٤٩ ..... الاقبال و الادبار / رياضيات عربي
- ١٨٥٠ ..... اقتباس الانوار = سواطع الانوار / تراجم / فارسي

- ١٨٥١ ..... اقتباس الأنوار في شرح المنار / اصول فقه / عربي
- ١٨٥١ ..... اقتباس المشاهد و التماس العوايد / حديث / عربي
- ١٨٥٣ ..... الاقتداء بالمخالف / فقه / عربي
- ١٨٥٣ ..... الاقتداء بالمخالف في المذهب / فقه / عربي
- ١٨٥٣ ..... الاقتداء في معرفة الوقف و الابتداء / تجويد / عربي
- ١٨٥٥ ..... الاقتراح في علم اصول النحو / نحو / عربي
- ١٨٥٧ ..... اقتصاد بين المللي / اقتصاد / فارسي
- ١٨٥٨ ..... الاقتصاد في الاعتقاد / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٨٥٩ ..... الاقتصاد في شرح الارشاد = خطبه شرح ارشاد / فقه / عربي
- ١٨٦٠ ..... اقتصاد مالي / اقتصاد / فارسي
- ١٨٦٢ ..... اقتصاد ماليه عمومي / اقتصاد / فارسي
- ١٨٦٢ ..... الاقتصاد و الإرشاد الى طريق الاجتهاد في معرفة المبدء و المعاد و احكام افعال العباد / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٨٦٥ ..... الاقتصاد الهادي الى طريق الرشاد فيما يجب على العباد / كلام و اعتقادات، فقه / عربي
- ١٨٦٩ ..... الاقتصار بصحيح الآثار عن الاثمة الاطهار / فقه، حديث / عربي
- ١٨٧١ ..... اقتضاء الأمر بالشئ للنهي عن ضده / اصول فقه / عربي
- ١٨٧٢ ..... اقتضاء الأمر بالشئ للنهي عن ضده / اصول فقه / عربي
- ١٨٧٢ ..... اقتضاء الأمر بالشئ للنهي عن ضده / اصول فقه / عربي
- ١٨٧٢ ..... اقتضاء حكمت الهي / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٨٧٢ ..... الاقتضاب على طريق المسألة و الجواب / طب / عربي
- ١٨٧٤ ..... اقدامات روسيه در آسيای مرکزی / تاريخ / فارسي
- ١٨٧٤ ..... الاقدس / بهائيت / عربي
- ١٨٧٩ ..... الاقرار = حاشيه قواعد / فقه / عربي
- ١٨٨٠ ..... الإقرار / فقه / عربي
- ١٨٨٠ ..... الاقرار / فقه / عربي
- ١٨٨١ ..... اقرار الرجل بطلاق زوجته / فقه / عربي
- ١٨٨٣ ..... اقرار المريض / فقه / عربي
- ١٨٨٣ ..... اقرار المريض / فقه / عربي
- ١٨٨٤ ..... الاقرار مع الاستثنائات المتعاقبة / فقه / عربي
- ١٨٨٤ ..... اقرار نامه / اسناد / فارسي
- ١٨٨٤ ..... اقرب الطرق / عرفان و تصوف / فارسي

- ١٨٨٥ ..... اقرب الطرق الى الله / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٨٨٦ ..... اقسام اعداد / رياضيات / فارسي
- ١٨٨٦ ..... اقسام الاحكام (رسالة في بيان) / فقه / عربي
- ١٨٨٧ ..... اقسام الاستعارة (رسالة في) / بلاغت عربي
- ١٨٨٧ ..... اقسام الالف و الباء و التاء / نحو / عربي
- ١٨٨٧ ..... اقسام الالف و اللام / نحو
- ١٨٨٨ ..... اقسام امكان / فلسفه / عربي
- ١٨٨٨ ..... اقسام الانشاء / انشاء / عربي
- ١٨٨٩ ..... اقسام بيع / فقه / عربي
- ١٨٨٩ ..... اقسام تسلسل / فلسفه / فارسي
- ١٨٨٩ ..... اقسام تشبيه / معاني بيان / عربي
- ١٨٩٠ ..... اقسام التعريف / اصول فقه / عربي
- ١٨٩٠ ..... اقسام حجت / منطق / فارسي
- ١٨٩١ ..... اقسام الحديث / درايه / عربي
- ١٨٩٢ ..... اقسام الحديث / درايه / عربي
- ١٨٩٢ ..... اقسام حديث / درايه / فارسي
- ١٨٩٢ ..... اقسام حروف تهجي / ادبيات / فارسي
- ١٨٩٣ ..... اقسام الحكمة = اقسام حكمت / فلسفه / عربي
- ١٨٩٦ ..... اقسام الحكمة / فلسفه / عربي
- ١٨٩٦ ..... اقسام حكمت و معنى أن / فلسفه / فارسي
- ١٨٩٧ ..... اقسام الحميات / طب / عربي
- ١٨٩٧ ..... اقسام حميات / طب / فارسي
- ١٨٩٨ ..... اقسام حميات معرفت اقسام تب هاي معروفه / طب / فارسي
- ١٨٩٩ ..... اقسام خبر / شعر، درايه / فارسي
- ١٨٩٩ ..... اقسام خطوط مرموزه / رياضيات / فارسي
- ١٩٠٠ ..... اقسام خواب / شعر / فارسي
- ١٩٠١ ..... اقسام الخيار و احكامه / فقه / عربي
- ١٩٠١ ..... اقسام دل / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٩٠١ ..... اقسام ذكر / سير و سلوك / عربي
- ١٩٠٢ ..... اقسام ذكر / عرفان و تصوف / فارسي

١٩٠٢	اقسام زنان / طب / فارسی
١٩٠٢	اقسام ساعات / فارسی
١٩٠٢	اقسام السالكين / عرفان و تصوف / عربی
١٩٠٣	اقسام الشعر / ادبيات / عربی
١٩٠٤	اقسام شكيات / فقه / عربی و فارسی
١٩٠٤	اقسام الشيعة / كلام و اعتقادات / عربی
١٩٠٥	اقسام صوفيان / عرفان و تصوف / فارسی
١٩٠٥	اقسام الضروب في مسالك / رياضيات / عربی
١٩٠٥	اقسام عده / فقه / فارسی
١٩٠٧	اقسام عروض / عروض و قافيه / فارسی
١٩٠٧	اقسام علماء / اخلاق / عربی
١٩٠٨	اقسام العلوم / متفرقه / عربی
١٩٠٨	اقسام العلوم / متفرقه / عربی
١٩٠٨	اقسام العلوم / فلسفه / فارسی
١٩٠٩	اقسام العلوم العقلية = اقسام الحكمة = تقاسيم الحكمة و العلوم / فلسفه / عربی
١٩١٥	اقسام العلوم و العلماء / متفرقه / عربی
١٩١٦	اقسام الفقر / عربی
١٩١٦	اقسام فقر / عرفان و تصوف / فارسی
١٩١٦	اقسام القرآن / علوم قرآن / عربی
١٩١٧	اقسام القرائة / قرائت عربی
١٩١٧	اقسام القرائة / قرائت / عربی
١٩١٧	اقسام قيامت / متفرقه / عربی
١٩١٩	اقسام كلام منثور / ادبيات / فارسی
١٩١٩	اقسام الكلى / منطق / عربی
١٩١٩	اقسام اللام الواقعة في القرآن / قرائت عربی
١٩٢٠	اقسام مآت / نحو / فارسی
١٩٢٠	اقسام المتصوفة / عرفان و تصوف / عربی
١٩٢٠	اقسام مجاز / بلاغت / فارسی
١٩٢١	اقسام المغالطة / منطق / عربی
١٩٢٢	اقسام المنافع / كلام و اعتقادات / عربی

- ١٩٢٣ ..... اقسام الموت / فلسفه / عربى
- ١٩٢٣ ..... اقسام موجود / فلسفه، شعر / فارسى
- ١٩٢٣ ..... اقسام الموجودات (جدول) / عربى
- ١٩٢٥ ..... اقسام المولى / كلام و اعتقادات / عربى
- ١٩٢٨ ..... اقسام نجوم (مجدول) / هيئت / فارسى
- ١٩٢٨ ..... اقسام النفس = مراتب اربعة نفس = خبر چهار نفس = حديث نفس كميل / حديث / عربى
- ١٩٢٨ ..... اقسام النفوس / فلسفه / عربى
- ١٩٢٩ ..... اقسام الوجود / فلسفه / عربى
- ١٩٢٩ ..... اقسام وجود / فلسفه / فارسى
- ١٩٣٠ ..... اقسام وضوء / فقه / عربى
- ١٩٣٠ ..... اقسام ولايت / فقه / فارسى
- ١٩٣٠ ..... اقسام و مراتب وجود / فلسفه / فارسى
- ١٩٣١ ..... اقصى الارب فى ترجمة مقدمة الأدب / ادبيات - تركى
- ١٩٣١ ..... اقصى الأمانى فى علم البيان و البديع و المعانى / بلاغت / عربى
- ١٩٣٢ ..... افضية اميرالمؤمنين / تاريخ / عربى
- ١٩٣٢ ..... افضية الرسول (صلّى الله عليه و آله) / حديث / عربى
- ١٩٣٤ ..... الاقطاب / عرفان و تصوف / فارسى
- ١٩٣٤ ..... الأقطاب الفقهية / فقه / عربى
- ١٩٣٤ ..... الأقطاب الفقهية على مذهب الامامية / فقه / عربى
- ١٩٣٧ ..... الأقطاب القطبية = البلغة فى الحكمة = البلغة / فلسفه / عربى
- ١٩٣٨ ..... الاقطاب و الابدال / عرفان و تصوف / فارسى
- ١٩٣٨ ..... الاقلام / علوم غريبه / عربى
- ١٩٣٩ ..... الأقلام المرسومة فى الخطوط المرموزة / علوم غريبه / عربى
- ١٩٤٠ ..... اقلام غريبه / علوم غريبه
- ١٩٤٠ ..... اقل الجمع / نحو / عربى
- ١٩٤٠ ..... اقل ما يجب على المكلفين = الاعتقادات / كلام و اعتقادات / عربى
- ١٩٤١ ..... اقل ما يجب معرفته من احكام الحج و العمرة = نبات الحج و العمرة = مناسك الحج / فقه / عربى
- ١٩٤٤ ..... اقل المدة بين العمرتين = رسالة فى العمرتين / فقه / عربى
- ١٩٤٦ ..... اقل واجب / فقه / فارسى
- ١٩٤٦ ..... الاقل و الاكثر / اصول فقه / عربى

- ١٩٤٦ ..... الأقليم / متفرقه / عربي
- ١٩٤٧ ..... اقليم نامه / جغرافيا / فارسي
- ١٩٤٧ ..... اقليمهاى منسوب به كواكب سبعة / هيئت / فارسي
- ١٩٤٨ ..... الاقناع / طب / عربي
- ١٩٤٩ ..... الاقناع فى حل الفاظ ابى شجاع / فقه / عربي
- ١٩٤٩ ..... الاقناع فى حل الفاظ ابى شجاع / فقه / عربي
- ١٩٥٠ ..... الاقناع لمأحوى تحت الفناع / لغت عربي
- ١٩٥١ ..... اقناعه / كلام و اعتقادات / فارسي
- ١٩٥٣ ..... اقنوم عجم / لغت / فارسي
- ١٩٥٣ ..... اقنوم عجم = صحاح العجم / لغت / فارسي
- ١٩٥٤ ..... اقوال / فارسي
- ١٩٥٥ ..... اقوال افلاطون / فلسفه / عربي
- ١٩٥٥ ..... اقوال بزرگان / عربي
- ١٩٥٥ ..... اقوال بزرگان / گوناگون / فارسي
- ١٩٥٥ ..... اقوال تصوف / عرفان و تصوف / فارسي
- ١٩٥٦ ..... اقوال تقدمت له فى معانى السابعة و الثامنة / عربي
- ١٩٥٦ ..... اقوال الحكماء / متفرقه / عربي
- ١٩٥٦ ..... اقوال حكماء / اخلاق / فارسي
- ١٩٥٧ ..... اقوال حكماء در اكسير / كيميا / عربي
- ١٩٥٧ ..... اقوال حكماء و بزرگان / مواظ عربي
- ١٩٥٨ ..... الأقوال الذهبية / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٩٥٨ ..... اقوال العلماء و الفاظ الحكماء / فلسفه / عربي
- ١٩٥٩ ..... الأقوال القويمه فى حكم النقل من الكتب القديمة / علوم حديث / عربي
- ١٩٥٩ ..... الأقوال الكافية و الفصول الشافية / حيوان شناسى / عربي
- ١٩٦١ ..... اقوال مرحوم ملا محمد باقر (منتخب) / گوناگون / فارسي
- ١٩٦١ ..... اقوال مما تقدم له فى معانى الثامنة خاصة / عربي
- ١٩٦٢ ..... اقوال النصارى فى عيسى (عليه السلام) / كلام و اعتقادات / عربي
- ١٩٦٢ ..... اقوم المسالك فى معرفة احوال الممالك / جامعه شناسى، تاريخ / عربي
- ١٩٦٢ ..... اقوم المسالك فى معرفة احوال الممالك (ترجمه) / جغرافيا / فارسي
- ١٩٦٥ ..... اقوى الوسائل فى فضائل آل و اهل البيت / فضائل و مناقب / عربي

- ١٩٦٥ ..... الأفيانوس البسيط في ترجمة القاموس المحيط (ترجمه) / لغت / فارسی
- ١٩٦٨ ..... اكبر نامه / شعر، تاريخ ايران / فارسی
- ١٩٦٨ ..... اكبر نامه = تاريخ سلاطين گوركانى / تاريخ ايران /
- ١٩٧١ ..... اكتساف / هيئت / فارسی
- ١٩٧١ ..... اكتشافات سفر گرگان / سفرنامه / فارسی
- ١٩٧١ ..... الاكتفاء بالدواء من خواص الاشياء / طب / عربى
- ١٩٧٢ ..... الاكتفاء في شرح ألفاظ الشفاء / كلام و اعتقادات / عربى
- ١٩٧٣ ..... الاكتفا في مغازى المصطفى و الثلاثة الخلفا / تاريخ / عربى
- ١٩٧٤ ..... الاكتفا (سفر الاكتفا) في ضبط دول الخلفا / تاريخ / عربى
- ١٩٧٦ ..... الاكر = استعمال الأسطرلاب الكروى = العمل بالاسطرلاب ذات الكرسى = العمل بالكرة النجومية / هيات، رياضيات / عربى
- ١٩٨١ ..... الاكر / رياضيات / عربى
- ١٩٨٢ ..... الاكر المحمودية في علم المثلثات الكروية / رياضيات / فارسی
- ١٩٨٢ ..... اكسپرسيون كلمبين / صنعت / فارسی
- ١٩٨٣ ..... الاكسیر / كيميا / عربى
- ١٩٨٤ ..... الاكسیر كيميا / عربى
- ١٩٨٥ ..... الاكسیر / كيميا / عربى
- ١٩٨٦ ..... الاكسیر = رسالة بيون البرهمى = تر كيب الحجر / كيميا / عربى
- ١٩٨٩ ..... اكسیر / كيميا / فارسی
- ١٩٨٩ ..... اكسیر / كيميا / فارسی
- ١٩٩٢ ..... الاكسیر / كيميا / عربى
- ١٩٩٤ ..... اكسیر / اخلاق / فارسی
- ١٩٩٧ ..... الاكسیر = رسالة الصناعة = اقسام العمل المكتوم في تدبير الحجر / كيميا / عربى
- ١٩٩٨ ..... الاكسیر / كيميا / عربى
- ١٩٩٩ ..... الاكسیر / بهائيت / عربى
- ٢٠٠٠ ..... الاكسیر كيميا / عربى
- ٢٠٠٠ ..... الاكسیر / كيميا / عربى
- ٢٠٠١ ..... الاكسیر / كيميا / عربى
- ٢٠٠١ ..... اكسیر / اخلاق / فارسی
- ٢٠٠٢ ..... اكسیر = تدبير حجر معظم / كيميا / فارسی
- ٢٠٠٣ ..... الاكسیر / كيميا / عربى

- ٢٠٠٤ ..... اكسير / كيميا / فارسى
- ٢٠٠٧ ..... اكسير = اكسير وجود انسانى / اخلاق / فارسى
- ٢٠٠٧ ..... اكسير (پراكنده هايى در) / كيميا / فارسى
- ٢٠٠٨ ..... اكسير الأخبار الأخبار الأبرار / حديث / عربى
- ٢٠٠٩ ..... اكسير الاسلام (خاتمه) = شرح عهدنامه مالك اشتر / شرح حديث
- ٢٠٠٩ ..... اكسير اعظم / كيميا / فارسى
- ٢٠١٠ ..... اكسير اعظم = پنج گنج / اخلاق / فارسى
- ٢٠١١ ..... اكسير اعظم (مختصر) / كيميا / فارسى
- ٢٠١٢ ..... اكسير التواريخ / تاريخ ايران / فارسى
- ٢٠١٣ ..... اكسير الجنون و تحرير الفنون / عرفان و تصوف، شعر / فارسى
- ٢٠١٣ ..... اكسير السعادة الرضويه / فقه، اصول فقه / عربى
- ٢٠١٥ ..... اكسير العارفين فى معرفة طريق الحق و اليقين / فلسفه / عربى
- ٢٠٢١ ..... اكسير العبادات فى اسرار الشهادات / تاريخ معصومين / عربى
- ٢٠٢٢ ..... اكسير العبادات فى اسرار الشهادات (ترجمه) / تاريخ معصومين / فارسى
- ٢٠٢٤ ..... اكسير المتقدمين / علوم غريبه / فارسى
- ٢٠٢٤ ..... اكسير (منظوم) / كيميا، شعر / فارسى
- ٢٠٢٥ ..... اكسير (منظوم) / كيميا، شعر / فارسى
- ٢٠٢٦ ..... الاكسير و الجفر / علوم غريبه، جفر / عربى، فارسى
- ٢٠٢٦ ..... الاكسير و الكيمياء / كيميا / عربى
- ٢٠٢٧ ..... اكسير و حجر مكرم / كيميا / فارسى
- ٢٠٢٧ ..... اكسير و صناعة حجر / كيميا / فارسى
- ٢٠٢٧ ..... اكفاء المكائنه لاصلاح المفاصد / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٢٠٢٨ ..... اكل المسك / فقه / عربى
- ٢٠٢٨ ..... الاكليل / كيميا / عربى
- ٢٠٣٠ ..... الاكليل / طب / عربى
- ٢٠٣٠ ..... اكليل ايلخانى / طبيعيات عربى
- ٢٠٣١ ..... اكليل المصائب فى مصائب الاطائب / تاريخ معصومين / فارسى
- ٢٠٣٣ ..... اكليل المنهج فى تحقيق المطلب / رجال / عربى
- ٢٠٣٣ ..... الاكليل فى استنباط التنزيل / علوم قرآن / عربى
- ٢٠٣٤ ..... الاكليل فى أنساب حمير و ملوكها / تراجم / عربى

- ٢٠٣٦ ..... الإكليل في شرح مختصر الشيخ خليل / فقه / عربي
- ٢٠٣٧ ..... اكمال الأدب / بديع - فارسي
- ٢٠٣٧ ..... اكمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسي
- ٢٠٤٨ ..... اكمال الاصلاح (ترجمه) = رساله تغييرات / فقه / فارسي
- ٢٠٤٩ ..... اكمال الاصلاح (مختصر) / فقه / فارسي
- ٢٠٤٩ ..... اكمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسي
- ٢٠٤٩ ..... اكمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسي
- ٢٠٥١ ..... اكمال الاعلام في مثلث الكلام = المثلث في اللغة / لغت / عربي
- ٢٠٥٢ ..... اكمال الاعمال في استكمال الاقبال / دعا / عربي
- ٢٠٥٢ ..... اكمال الايمان في تكميل مراتب اليقين و الايقان / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٠٥٣ ..... اكمال البلاغة / ادبيات عربي
- ٢٠٥٤ ..... اكمال الحجّة و ايضاح المحجّة / اصول فقه / عربي
- ٢٠٥٥ ..... إكمال الدراية في إثبات الولاية = الإمامية / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٠٥٥ ..... اكمال الدين و اتمام النعمة = كمال الدين و تمام النعمة في اثبات الغيبة و كشف الحيرة / حديث / عربي
- ٢٠٩٠ ..... اكمال الدين و اتمام النعمة (ترجمه) / حديث / فارسي
- ٢٠٩١ ..... اكمال الدين (ترجمه) / حديث / فارسي وابسته به: اكمال الدين و اتمام النعمة = كمال الدين و تمام النعمة في اثبات الغيبة و كشف الحيرة؛ شيخ صدوق، محمد بن علي (٣٨١-٣١١ق) --
- ٢٠٩١ ..... اكمال الدين (منتخب) / حديث / عربي
- ٢٠٩٢ ..... اكمال الدين و اتمام النعمة (منتخب) / حديث / عربي
- ٢٠٩٢ ..... اكمال الرياضى / رياضيات
- ٢٠٩٢ ..... اكمال العبادات = رساله عمليه / فقه / فارسي
- ٢٠٩٤ ..... اكمال تهذيب الكمال في اسماء الرجال / رجال / عربي
- ٢٠٩٤ ..... الإكمال في تكميل إصلاح العمل = إكمال الإصلاح / فقه / عربي
- ٢٠٩٥ ..... الاكمال في رفع الارتباب / رجال / عربي
- ٢٠٩٧ ..... الاكمال فيما حكمه أن يكون من الثلث و ما حكمه أن يكون من رأس المال / فقه / عربي
- ٢٠٩٧ ..... الاكمال لمنتهى المقال في أحوال الرجال / رجال / عربي
- ٢١٠٠ ..... اكمل المراسلات / انشاء / فارسي
- ٢١٠٠ ..... أكمل تيسير البيان في تخريج آيات القرآن = كشف الآيات / علوم قرآن / عربي، فارسي
- ٢١٠١ ..... اكونومى پليتيك / اقتصاد / فارسي
- ٢١٠١ ..... اكونومى پليتيك / اقتصاد / فارسي
- ٢١٠٣ ..... اكونوميست / روزنامه انگليسي

- ٢١٠٣ ..... الاكياس و المغترين عن معصية الله / اخلاق / عربي
- ٢١٠٤ ..... الاكيال و المقادير / رياضيات / عربي
- ٢١٠٤ ..... الالباب اطب / عربي
- ٢١٠٦ ..... الالتفات و الغفلة / فقه / عربي
- ٢١٠٦ ..... التقاط از كنه المراد / علوم غريبه / فارسي
- ٢١٠٦ ..... التهاب نيران الاحزان و مشير اكتئاب الاشجان / تاريخ معصومين / عربي
- ٢١١٢ ..... الجام العوام في علم الكلام / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢١١٣ ..... الالحاق / كيميا / عربي
- ٢١١٣ ..... الالحاقات العشرة = ذيل نزهة الحدائق / رياضيات / عربي
- ٢١١٥ ..... الالحاق من السبعين / كيميا / عربي
- ٢١١٥ ..... الالحان / موسيقى / عربي
- ٢١١٦ ..... الحان الحادى بين المراجع و البادى / ادبيات عربي
- ٢١١٧ ..... الحان السواجع بين البادى و المراجع / ادبيات عربي
- ٢١١٨ ..... الزام العار لصاحب الغار / تفسير اعربي
- ٢١١٩ ..... الزام المتكبرين / اخلاق / عربي
- ٢١١٩ ..... الزام المخالفين / پاسخ پرسش ها / فارسي
- ٢١٢١ ..... الزام المعاند / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢١٢١ ..... الزام النواصب بامامة على بن ابي طالب / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢١٣٢ ..... الزام النواصب من طرق الغواصب / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢١٣٣ ..... الزام النواصب في امام على بن ابيطالب عليه السلام / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢١٣٤ ..... الزامية / فلسفه / عربي
- ٢١٣٥ ..... الالسن المخترعة من الحروف المبتدعة = الاعلام بفك الرموز من سائر الأقالام = اقلام الانبياء و الفراعنة / خط - عربي
- ٢١٣٥ ..... الطاف القدس في معرفة الطائف النفس تصوف / عرفان و فارسي
- ٢١٣٦ ..... الالغاز / معما / عربي
- ٢١٣٧ ..... الالغاز / معما / عربي
- ٢١٣٧ ..... الالغاز / معما / عربي
- ٢١٣٧ ..... الالغاز الفقهية / فقه / عربي
- ٢١٣٨ ..... الالغاز الفقهية / فقه / عربي
- ٢١٣٨ ..... الالغاز النحوية / نحو / عربي
- ٢١٤٠ ..... الغاز و معما در شعر / معما، شعر / فارسي

- ٢١٤٠ ..... الألفات و معرفة أصولها / علوم قرآن عربي
- ٢١٤١ ..... الالفاظ = فرهنگ لغت / لغت / عربي به فارسي
- ٢١٤٣ ..... الفاظ / لغت عربي به فارسي
- ٢١٤٣ ..... الفاظ / ادبيات فارسي
- ٢١٤٣ ..... الفاظ / لغت / فارسي
- ٢١٤٤ ..... الالفاظ / اصول فقه / عربي
- ٢١٤٤ ..... الالفاظ (مختصر) / گوناگون / عربي
- ٢١٤٥ ..... الفاظ (مقالی در مباحث) / اصول فقه / عربي
- ٢١٤٥ ..... الفاظ ادويه = الالفاظ الادوية / طب / فارسي
- ٢١٤٩ ..... الالفاظ التي وردت بالخوارزمية في اثناء الكتاب الموسوم بقتية المنية (ترجمه) / فقه / عربي
- ٢١٤٩ ..... الالفاظ التي يكفر بها قائلها / فقه / عربي
- ٢١٥٠ ..... الفاظ پهلوی / لغت / فارسي
- ٢١٥٠ ..... الفاظ پهلوی (فصل در بيان) / لغت / فارسي
- ٢١٥٢ ..... الفاظ توجب الكفر / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢١٥٢ ..... الفاظ السبع المثاني / تفسير / عربي
- ٢١٥٣ ..... الالفاظ السقراطية / فلسفه / عربي
- ٢١٥٤ ..... الالفاظ السماعية = المؤنثات السماعية / صرف / عربي
- ٢١٥٥ ..... الفاظ قرآن كريم (ترجمه) / لغت / عربي به فارسي
- ٢١٥٥ ..... الفاظ الكفر / فقه / عربي
- ٢١٥٥ ..... الفاظ الكفر / فقه / عربي
- ٢١٥٦ ..... الفاظ الكفر / فقه / عربي
- ٢١٥٦ ..... الالفاظ المتداولة بين اهل الحديث / درايه / عربي
- ٢١٥٦ ..... الالفاظ المترادفة / اصول فقه / عربي
- ٢١٥٨ ..... الالفاظ المختصرة / لغت عربي، فارسي
- ٢١٥٩ ..... الالفاظ المختلفة في المؤلفات / لغت عربي
- ٢١٥٩ ..... الالفاظ المرادفة للعلم / عربي
- ٢١٥٩ ..... الالفاظ المستعملة في كلام النساء من العين و الزاء و الضاد و الطاء
- ٢١٦٠ ..... الالفاظ المعربة في القرآن / علوم قرآن / عربي
- ٢١٦٠ ..... الفاظ مبوبة / گوناگون / عربي
- ٢١٦١ ..... الفاظ مركب از جهت القاب پادشاهان و امرا و غيره / نامه نگاری / فارسي

- ٢١٦١ ..... الفاظ مستعرب = معارف اللغۃ / لغت عربی به فارسی
- ٢١٦٢ ..... الفاظ مشكله قرآنی / تجويد / فارسی
- ٢١٦٢ ..... الفاظ مفاريد سمع من لفظ المولى القاضى الفاضل / ادبيات / عربى
- ٢١٦٢ ..... الفاظ مفرده / لغت عربی به فارسی
- ٢١٦٢ ..... الفاظ مفرده و مركبه / لغت / عربی به فارسی
- ٢١٦٤ ..... الفاظ و لغات مستعربه / لغت / فارسی
- ٢١٦٤ ..... الفاظ هم عدد / علوم غريبه / فارسی
- ٢١٦٤ ..... الف انسانيت / عرفان و تصوف، تفسير / فارسی
- ٢١٧٠ ..... الف انسانيت / عرفان و تصوف / فارسی
- ٢١٧٠ ..... الفباء / حكومت و سياست / فارسی
- ٢١٧١ ..... الفباء / ادبيات / فارسی
- ٢١٧١ ..... الفباء فى المحاضرات / چند دانشی / عربی
- ٢١٧٢ ..... الفباى بهروز / ادبيات فارسی
- ٢١٧٣ ..... الفباى سريانى / لغت / فارسی، عربى
- ٢١٧٣ ..... الفباى عبرى / ادبيات فارسی
- ٢١٧٤ ..... الفباى مكتب عشق / فارسی
- ٢١٧٤ ..... الفباى هندى، يونانى، عبرانى و سريانى / ادبيات / عربى
- ٢١٧٤ ..... الف تا ياء / ادبيات / فارسی
- ٢١٧٦ ..... الف تا ياء / ادبيات / فارسی
- ٢١٧٦ ..... الفة الفرقة فى الكلام و الحكمة / كلام و اعتقادات / عربى
- ٢١٨٠ ..... الفت نامه / داستان / فارسی
- ٢١٨٢ ..... الفت نامه = محبت / اخلاق / فارسی
- ٢١٨٥ ..... الفت و اتحاد (مقاله در) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢١٨٥ ..... الف در قرآن / علوم قرآن - فارسی
- ٢١٨٦ ..... الف صغرى / فلسفه / عربى
- ٢١٨٨ ..... الف كلمه قصار / حديث / عربى
- ٢١٨٨ ..... الف كلمه من كتاب الغرر و الدرر / حديث / عربى
- ٢١٨٩ ..... الف ليلة و ليلة / داستان / عربى
- ٢١٩١ ..... الف ليلة و ليلة (ترجمه) / داستان / تركى
- ٢١٩١ ..... الف ليلة و ليلة (ترجمه) / داستان / تركى

- ٢١٩١ ..... الف ليلة و ليلة (ترجمه) / داستان / فارسی
- ٢١٩٢ ..... الف و مأتى كلمة / حديث / عربى
- ٢١٩٣ ..... الالفية = ارجوزة فى النحو - الدرء الالفية / نحو / عربى
- ٢١٩٤ ..... الفيه (قصيده) / شعر / عربى
- ٢١٩٤ ..... الفية / نحو / عربى، فارسى
- ٢١٩٥ ..... الغيه / نحو / فارسى
- ٢١٩٥ ..... الفيه / گوناگون / فارسى
- ٢١٩٥ ..... الفية / فقه، شعر / عربى
- ٢١٩٧ ..... الفية / گوناگون / عربى
- ٢١٩٧ ..... الالفية الرضية فى الفضيلة و الرزية / شعر / عربى
- ٢١٩٩ ..... الفية الشريف / معما / فارسى
- ٢١٩٩ ..... الفية علمية / طب / عربى
- ٢٢٠٠ ..... الالفية الفقيهية المستطرفة / فقه / عربى
- ٢٢٠٠ ..... الالفية فى الاعراب = ارجوزة فى النحو = نحو
- ٢٢٠٢ ..... الالفية فى سيرة النبى = الدرر السنية فى نظم السيرة الزكية / شعر، تاريخ پیامبر اکرم (صلی الله عليه و آله) / عربى
- ٢٢٠٤ ..... الالفية فى فقه الصلاة اليومية = الفيه / فقه / عربى
- ٢٢٤٨ ..... الالفيه (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٢٢٤٩ ..... الالفيه (ترجمه) = شرح الالفية / فقه / فارسى
- ٢٢٧٠ ..... الالفيه (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٢٢٧١ ..... الالفيه (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٢٢٧١ ..... الالفيه (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٢٢٧٢ ..... الفيه (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٢٢٧٢ ..... الالفية (ترجمه) / فقه و عربى و فارسى
- ٢٢٧٦ ..... الالفية (ترجمه) / فقه / فارسى
- ٢٢٧٦ ..... الالفية (ترجمه و شرح) / فقه / فارسى
- ٢٢٧٧ ..... الفية الفنون / متفرقه / عربى
- ٢٢٧٧ ..... الفية الكلام / كلام و اعتقادات، شعر / عربى
- ٢٢٧٨ ..... الفيه موسى = نحو موسى / نحو، شعر / عربى
- ٢٢٧٩ ..... الفين = الهدايات / كلام و اعتقادات، شعر / عربى
- ٢٢٨٠ ..... الالفين / كلام و اعتقادات / عربى

- ٢٢٨٠ ..... الفين / فارسی
- ٢٢٨٠ ..... الالفين الفارق بين الصدق و المين / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٢٩٧ ..... الالفين الفارق بين الصدق و المين (ترجمه) / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٢٩٧ ..... الالفين في وصف صفات سادة الكونين / تاريخ
- ٢٢٩٨ ..... الفيه و شلفيه = باهنامه طب / فارسی
- ٢٢٩٨ ..... الفيه و شلفية / طب / فارسی
- ٢٢٩٨ ..... الفيه و شلفيه = راز عشاق / طب / فارسی
- ٢٢٩٨ ..... القاب = ذيل رساله القاب / نامه نگارى / فارسی
- ٢٣٠٠ ..... القاب / ادبيات فارسی
- ٢٣٠٠ ..... القاب / تراجم / فارسی
- ٢٣٠١ ..... القاب اسمى / فارسی
- ٢٣٠١ ..... القاب بيت وافي و القاب اجزاء / عروض و قافيه / عربي
- ٢٣٠١ ..... القاب الرسول و عترته / فضائل و مناقب / عربي
- ٢٣٠٣ ..... القاب العروض
- ٢٣٠٤ ..... القاب على عليه السلام / تاريخ معصومين / فارسی
- ٢٣٠٤ ..... القاب المد / تجويد / عربي
- ٢٣٠٥ ..... القاب المعصومين من الكتاب المبين / فضائل و مناقب / عربي
- ٢٣٠٦ ..... القاب نامه / متفرقه / فارسی
- ٢٣٠٦ ..... الألقاب و التواقيع / ادبيات عربي
- ٢٣٠٧ ..... القاب الوزراء = نسائم الاسحار و لطائم الاخبار / ادبيات / عربي
- ٢٣٠٧ ..... القاب و كنيث اسمى / فارسی
- ٢٣٠٧ ..... الكتريسته / فيزيك / فارسی
- ٢٣٠٨ ..... الكتريسته / طبيعيات / فارسی
- ٢٣٠٩ ..... الالمام باخبار من بارض الحبش من ملوك الاسلام / تاريخ / عربي
- ٢٣٠٩ ..... الالمام و الاعلام بنفثه مولانا عبدالسلام / دعا / عربي
- ٢٣١٠ ..... الأئم و وجه الحسن فيه / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٣١٠ ..... الواح (گويا) / تراجم-فارسی
- ٢٣١١ ..... الواح / بهائيت / عربي و فارسی
- ٢٣٢٨ ..... الواح / بهائيت / فارسی
- ٢٣٢٩ ..... الواح (مجموعه) / كلام و اعتقادات / فارسی و عربي

- ٢٣٢٩ .....الواح احكام و گفتار بهائيهها / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٣٢٩ .....الواح التيسير في تدبير الاكسيرا كيميا /عربي
- ٢٣٣٠ .....الواح الجواهر = جواهر الالواح / علوم غريبه / عربي
- ٢٣٣٣ .....الواح حكايات انبياء / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٣٣٣ .....الالواح السماوية / هيئت / فارسی
- ٢٣٣٥ .....الواح الصحة / طب / فارسی
- ٢٣٣٦ .....الواح عباسي = انموذج عباسي / گوناگون / فارسی
- ٢٣٣٨ .....الالواح العمادية / فلسفه / عربي
- ٢٣٤١ .....الواح مقابر غزنيين / اسناد / فارسی
- ٢٣٤٢ .....الوان / فلسفه / عربي
- ٢٣٤٢ .....الوان الرياحين / شعر / فارسی
- ٢٣٤٣ .....الوان النعم = شرح حال شاه نعمت الله ولي / تراجم / فارسی
- ٢٣٤٤ .....الالهامات الحيدرية في شرح البصائر النصيرية / منطق / عربي
- ٢٣٤٥ .....الهامات منعمي / عرفان و تصوف / فارسی
- ٢٣٤٥ .....الهام البسط / جفر / فارسی
- ٢٣٤٦ .....الهام الرمل / علوم غريبه / فارسی
- ٢٣٤٦ .....الالهام في علم الامام / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٣٤٧ .....الهاميه = الهامات / عرفان و تصوف / فارسی
- ٢٣٥٠ .....الالهيات = اثبات واجب الوجود / كلام و اعتقادات و فلسفه / عربي
- ٢٣٥٠ .....الإلهيات / فلسفه / عربي
- ٢٣٥١ .....الهيات / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٣٥٢ .....الالهيات (رسالة في) / كلام و اعتقادات، فلسفه / عربي
- ٢٣٥٥ .....الهيات شفا (ترجمه) / فلسفه / فارسی
- ٢٣٥٧ .....الهي نامه = مناجات = الهيات = سجعيات / عرفان و تصوف / فارسی
- ٢٤١٠ .....الهي نامه = منتخب حديقه الحقيقه = كزيده حديقه الحقيقه = لطيفه العرفان = نغز مغز / شعر / فارسی
- ٢٤٢٤ .....الهي نامه / شعر / فارسی
- ٢٤٢٢ .....الهي نامه / شعر / فارسی
- ٢٤٢٣ .....الهي نامه / شعر / فارسی
- ٢٤٢٤ .....الهي نامه / مناجات / فارسی
- ٢٤٣٥ .....الهي نامه (منتخب) / شعر / فارسی

- الى طريق الحق = رسالة الى فخرالدين الرازى = رسالة الدواء اى الترياق = رسالة الدعوة الى طريق العلم = رسالة فى معرفة اليقينية و الوسائل المؤدية اليها / عرفان و تصوف / عربى - - - - - ٢٤٣٥
- الام / كيميا / عربى - - - - - ٢٤٤٠
- الام / حديث / عربى - - - - - ٢٤٤١
- اماته بين دو نفحه (گفتارى در) / فلسفه / عربى - - - - - ٢٤٤١
- امارات الاقبال و الدولة / فلسفه / عربى - - - - - ٢٤٤٢
- امارات الكلم الرحمانية فى كشف الكلمات القرآنية / علوم قرآن / فارسى - - - - - ٢٤٤٢
- اماطة اللنام / فقه / عربى - - - - - ٢٤٤٤
- ام البراهين = العقيدة الصغرى = السنوسية = العقيدة السنوسية = السنوسية الصغرى / كلام و اعتقادات / عربى - - - - - ٢٤٤٦
- ام الحقايق (فى كشف الدقايق) / تفسير / عربى - - - - - ٢٤٤٨
- أم الشورر (فصل فى) / داستان عربى - - - - - ٢٤٤٨
- أم العرفان فى تفسير القرآن / تفسير / عربى - - - - - ٢٤٤٩
- ام العلاج / طب / فارسى - - - - - ٢٤٤٩
- أم الكتاب / فارسى - - - - - ٢٤٥٠
- ام الكتاب و كتاب ميبين / عرفان و تصوف / تركى - - - - - ٢٤٥٠
- ام الوسائل فى ام المسائل = تفسير سوره حمد / تفسير / عربى - - - - - ٢٤٥٠
- الامالى / حديث / عربى - - - - - ٢٤٥٢
- الامالى / حديث / عربى - - - - - ٢٤٥٣
- الامالى / ادبيات / عربى - - - - - ٢٤٥٣
- الأمالى = المجالس = امالى صدوق = عرض المجالس / حديث / عربى - - - - - ٢٤٥٥
- امالى (ترجمه) / شرح حديث / فارسى - - - - - ٢٤٨٩
- الامالى (منتخب) / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩١
- الامالى (منتخب) / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩١
- الامالى (منتخب) / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩١
- امالى (ترجمه) / حديث / فارسى - - - - - ٢٤٩٢
- الامالى (مختصر) / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩٣
- الأمالى = المجلس الصالح الكافى و الأنيس الناصح الشافى / داستان / عربى - - - - - ٢٤٩٤
- الأمالى / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩٥
- الامالى / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩٦
- الامالى / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩٧
- الامالى = المجالس / حديث / عربى - - - - - ٢٤٩٧

- ٢٥٠٠ ..... الأملی / حدیث / عربی
- ٢٥٠٠ ..... الامالی = المجالس / حدیث / عربی
- ٢٥١٦ ..... الأملی / حدیث / عربی
- ٢٥١٧ ..... الامالی / حدیث / عربی
- ٢٥١٨ ..... الامالی / كلام و اعتقادات / عربی
- ٢٥١٩ ..... الامالی / حدیث / عربی
- ٢٥٢١ ..... الامالی / حدیث / عربی
- ٢٥٢٢ ..... الأملی / كلام و اعتقادات / عربی
- ٢٥٢٢ ..... امالی ابن بشران = فوائد ابن بشران / حدیث / عربی
- ٢٥٢٣ ..... امالی دیزجی / متفرقه / فارسی
- ٢٥٢٣ ..... امالی سید مرتضی (منتخب) / گوناگون / عربی
- ٢٥٢٤ ..... الأملی الشارحة لمفردات الفاتحة / حدیث (عربی)
- ٢٥٢٥ ..... امالی عباسی = آيينه عباسی در نمایش حق شناسی / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٥٢٨ ..... الامالی الفلسفیة = الحجج العقلیة علی المعاد الجسمانی / فلسفه / عربی، فارسی
- ٢٥٣١ ..... الأملی فی النحو - الأخبار و الفوائد / نحو / عربی
- ٢٥٣٣ ..... الأملی فی كلام الله / علوم قرآن / عربی
- ٢٥٣٣ ..... الأملی المطلقة / حدیث / عربی
- ٢٥٣٤ ..... امالی المفید و الصدوق (مختصر) / حدیث / عربی
- ٢٥٣٥ ..... الأملی النحویة علی المفضل الزمخشری = امالی ابن حاجب / نحو عربی
- ٢٥٣٦ ..... امالی و كشكول الادب / گوناگون عربی و فارسی
- ٢٥٣٧ ..... الامام / كیمیا / عربی
- ٢٥٣٧ ..... امام ابی عیسی الترمذی / تراجم / عربی
- ٢٥٣٨ ..... الامام الثاني عشر / كلام و اعتقادات / عربی
- ٢٥٣٨ ..... الامام الحجج (قصيدة فی) / شعر / عربی
- ٢٥٤٠ ..... امامان صعده و صنعا / تراجم اردو
- ٢٥٤٠ ..... الإمامة = دلائل الامامة = نوار المعجزات فی مناقب الائمة الهداة / كلام و اعتقادات / عربی
- ٢٥٤٤ ..... الإمامة (ارجوزة) / كلام و اعتقادات / عربی
- ٢٥٤٤ ..... الامامة = النصيرية فی الامامة = بحث در امامت = الوجيزه النصيرية / كلام و اعتقادات / عربی
- ٢٥٥٣ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٥٥٥ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسی

- ٢٥٥٦ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٥٦ ..... الامامة = المبسوط في الأمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٥٨ ..... الإمامة / شرح حديث / عربي
- ٢٥٥٩ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٥٩ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٦٠ ..... امامت = مناقب المعصومين / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٦١ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٦٢ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٦٢ ..... امامت = تحفه شاهي = رشحات / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٧٦ ..... امامت = چهل حديث در امامت = اربعون حديثا / فضائل و مناقب، حديث / فارسي
- ٢٥٧٧ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٧٧ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٧٧ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٧٨ ..... امامت / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٧٩ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٨٠ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٨٠ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٨١ ..... امامت = تكمله اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٨٢ ..... الإمامة (ارجوزة) / كلام و اعتقادات، شعر / عربي
- ٢٥٨٣ ..... امامت = كتاب المبين في اثبات امامة الطاهرين / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٨٥ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٨٦ ..... الإمامة / متفرقه / عربي
- ٢٥٨٧ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٨٧ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٨٨ ..... الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٥٨٨ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٨٩ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٩٠ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي
- ٢٥٩٠ ..... امامت (رساله در) / تاريخ / فارسي
- ٢٥٩١ ..... امامت / كلام و اعتقادات / فارسي

- ۲۵۹۱ ..... امامت / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۵۹۱ ..... امامت / کلام و اعتقادات / ترکی
- ۲۵۹۲ ..... الإمامة / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۵۹۶ ..... امامت / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۶۰۷ ..... الإمامة ؟ (کتاب فی) / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۶۰۷ ..... الإمامة (مسألة فی) / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۶۰۷ ..... امامت خاصه / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۶۰۹ ..... امامة الظالم / تفسیر / عربی
- ۲۶۰۹ ..... امامت علی (علیه السلام) / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۶۱۰ ..... الإمامة الكبرى و الخلافة العظمی / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۶۱۰ ..... امامت نامه = ترجمه فالنامه امام رضا / علوم غریبه / فارسی
- ۲۶۱۰ ..... امامت و خلافت / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۶۱۲ ..... الإمامة و السياسة / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۶۱۴ ..... امامت و نفی خلافت خلفا / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۶۱۵ ..... امامزادگان شهر ری / تاریخ / فارسی
- ۲۶۱۷ ..... امامزادگان شهر ری = مقالات در امام زاده های ری / تاریخ / فارسی
- ۲۶۱۷ ..... امام زاده ها / تاریخ معصومین / فارسی
- ۲۶۱۸ ..... الامام لا یا کل الحرام جهلا و اشتباها / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۶۱۸ ..... امامیه (ترجمه) / خوابگزاری / فارسی
- ۲۶۱۸ ..... الأمامیة / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۶۱۹ ..... امامیه / شعر / فارسی
- ۲۶۲۰ ..... امامیه / رمل / فارسی
- ۲۶۲۰ ..... امانات / عرفان و تصوف / فارسی
- ۲۶۲۱ ..... امانات الهی / مواعظ / فارسی
- ۲۶۲۳ ..... امان البلیة / علوم غریبه / فارسی
- ۲۶۲۳ ..... امانت (فوائدی در) / متفرقه
- ۲۶۲۳ ..... امانت الهی = تفسیر آیه امانت / تفسیر / فارسی
- ۲۶۲۶ ..... امانت نامه / فارسی
- ۲۶۲۶ ..... امان التواریخ / تاریخ / فارسی
- ۲۶۲۶ ..... امان الخائفین من امة سيد المرسلین / حدیث / عربی

- ٢٦٢٧ ..... أمان المخوفة في أعمال مساجد الكوفة / دعا / عربي
- ٢٦٢٩ ..... الأمان من اخطار الأسفار و الأزمان = امان الأخطار / دعا / عربي
- ٢٦٤٣ ..... الأمان من اخطار الأسفار و الأزمان (منتخب) / دعا / عربي
- ٢٦٤٤ ..... امان نامه امان الله خان والي كردستان / اسناد / فارسی
- ٢٦٤٥ ..... امانيه / اخلاق / فارسی
- ٢٦٤٧ ..... امانيه (مختصر) / عرفان و تصوف / فارسی
- ٢٦٤٨ ..... الأمة اذا اشترت من خصي هل تستبرأ أم لا (رسالة في ان ...) / فقه / عربي
- ٢٦٤٨ ..... الامتاع بالاربعين المتباينة بشرط السماع / حديث / عربي
- ٢٦٥٠ ..... الامتاع (بحكم السماع) / فقه / عربي
- ٢٦٥١ ..... الامتاع و المؤانسة / فارسی
- ٢٦٥١ ..... امتحان الأدكيا / نحو عربي
- ٢٦٥٣ ..... الامتحان في علم البيان / منطق / عربي
- ٢٦٥٣ ..... امتحان و تجربه بعضى ادويه مركبه و مفرده / طب / فارسی
- ٢٦٥٤ ..... امتداد جسم (رساله) / رياضيات / عربي
- ٢٦٥٤ ..... امتزاج / علوم غريبه / فارسی
- ٢٦٥٤ ..... امتناع احد التقضيين و وجوب الاخر / فلسفه / عربي
- ٢٦٥٥ ..... امتناع الحكم على المعنى الحرفي / منطق / فارسی
- ٢٦٥٦ ..... امتناع وجوب مقدمه الواجب قبل وقت وجوبه / فقه / عربي
- ٢٦٥٦ ..... امتياز راه آهن حضرت عبدالعظيم / اسناد / فارسی
- ٢٦٥٧ ..... امتياز روزنامه شهاب ثاقب / اسناد / فارسی
- ٢٦٥٧ ..... امتياز مشرق الشمسيين عن الجبل المتين / فقه / عربي
- ٢٦٥٧ ..... امتياز نامچه بانك شاهنشاهي ايران / اسناد / فارسی
- ٢٦٥٨ ..... امتياز نامچه قند / فارسی
- ٢٦٥٩ ..... امتيازنامه بانك شاهنشاهي ايران / اسناد / فارسی
- ٢٦٥٩ ..... امتيازنامه جات / اسناد
- ٢٦٥٩ ..... امتيازنامه چاه آرترين / اسناد / فارسی
- ٢٦٦٠ ..... امتيازنامه دخانيات (ترجمه) / اسناد / فارسی
- ٢٦٦٠ ..... امتيازنامه راه آهن / اسناد / فرانسوي
- ٢٦٦٠ ..... امتيازنامه راه آهن (ترجمه) / اسناد / فارسی
- ٢٦٦١ ..... امتيازنامه راه آهن (ترجمه) / اسناد / فارسی

- ۲۶۶۲ ..... امتیاز نامه راه آهن (ترجمه) / اسناد / فارسی
- ۲۶۶۲ ..... امتیاز نامه سد اهواز / متفرقه / فارسی
- ۲۶۶۲ ..... امتیاز نامه و قانون بانک عثمانی (ترجمه) / اسناد / فارسی
- ۲۶۶۲ ..... امتیاز نامه ها / اسناد / فارسی
- ۲۶۶۵ ..... الامثال / ادبیات عربی
- ۲۶۶۶ ..... الأمثال / عربی
- ۲۶۶۶ ..... الامثال / ادبیات عربی
- ۲۶۶۶ ..... الأمثال (منتخب) / ادبیات عربی
- ۲۶۶۸ ..... الامثال / ادبیات عربی
- ۲۶۶۸ ..... الامثال / ادبیات عربی
- ۲۶۶۸ ..... امثال / ادبیات عربی
- ۲۶۶۸ ..... الأمثال / مواعظ / عربی
- ۲۶۶۹ ..... امثال الجارية / ادبیات / فارسی
- ۲۶۶۹ ..... امثال الحديث / حديث / عربی
- ۲۶۷۱ ..... الأمثال السائرة / ادبیات / عربی
- ۲۶۷۱ ..... الامثال السائرة بين الرجال و النساء / ادبیات عربی
- ۲۶۷۱ ..... الأمثال السائرة (يكي از) / فضائل و مناقب، ادبیات / عربی
- ۲۶۷۲ ..... امثال سليمان / اخلاق / فارسی
- ۲۶۷۲ ..... الأمثال الصادرة عن بيوت الشعر = المنتخب من كتاب الامثال / ادبیات / عربی
- ۲۶۷۴ ..... أمثال العرب / ادبیات / عربی
- ۲۶۷۴ ..... امثال العرب / ادبیات عربی
- ۲۶۷۵ ..... امثال العرب / ادبیات / عربی
- ۲۶۷۵ ..... امثال عرب و حکایات غریبه و عجیبه (ترجمه) / ادبیات / فارسی
- ۲۶۷۵ ..... امثال العليا / ادبیات / فارسی
- ۲۶۷۶ ..... امثال فارسی / ادبیات / فارسی
- ۲۶۷۷ ..... امثال فارسی در خسرو و شیرین / ادبیات / فارسی
- ۲۶۷۷ ..... امثال مشهور عرب / ادبیات عربی
- ۲۶۷۷ ..... الامثال من الكتاب و السنة / ادبیات عربی
- ۲۶۷۸ ..... امثال و اخبار خرافیه تحتها معان فلسفیه / ادبیات / عربی
- ۲۶۷۸ ..... امثال و اخبار و حکایات / داستان / فارسی

- ٢٤٨٠ ..... الامثال و الاشعار (مختصر) / ادبيات عربي
- ٢٤٨٠ ..... الامثال و الاشعار / عربي
- ٢٤٨١ ..... امثال و حكايات / ادبيات / فارسي
- ٢٤٨١ ..... امثال و الحكم / اخلاق عربي
- ٢٤٨١ ..... الامثال و الحكم / ادبيات عربي
- ٢٤٨١ ..... امثال و حكم / ادبيات / فارسي
- ٢٤٨٣ ..... امثال و حكم / ادبيات / فارسي
- ٢٤٨٣ ..... الامثال و الحكم / حديث / عربي
- ٢٤٨٣ ..... امثال و حكم / ادبيات / تركي
- ٢٤٨٤ ..... امثال و حكم / اخلاق / فارسي
- ٢٤٨٤ ..... امثال و حكم / ادبيات / فارسي
- ٢٤٨٥ ..... امثال و حكم / ادبيات فارسي
- ٢٤٨٥ ..... امثال و حكم / ادبيات / فارسي و تركي
- ٢٤٨٦ ..... امثال و مصرعات / ادبيات / فارسي
- ٢٤٨٦ ..... امثله / صرف / فارسي
- ٢٤٩٤ ..... الامثلة (ترجمه) / صرف / عربي
- ٢٤٩٦ ..... امثله (ترجمه) / صرف / تركي
- ٢٤٩٧ ..... امثله / صرف / فارسي
- ٢٤٩٧ ..... امثله / صرف / فارسي
- ٢٤٩٨ ..... امثله / صرف / فارسي
- ٢٤٩٨ ..... امثله / صرف / فارسي
- ٢٤٩٨ ..... امثله / صرف / فارسي
- ٢٤٩٨ ..... امثلة بحور الشعر / عروض و قافيه / عربي
- ٢٤٩٩ ..... امثلة التنبيه و الجمع / صرف / عربي
- ٢٤٩٩ ..... الامثلة الشرطية في تحرير كتب الوثائق الشرعية / متفرقه / عربي
- ٢٧٠٠ ..... امثله صرف / صرف / عربي، فارسي
- ٢٧٠١ ..... أمثله عرب / ادبيات عربي
- ٢٧٠١ ..... امثله فارسي / صرف / تركي
- ٢٧٠١ ..... الأمثلة المختلفة / صرف، ادبيات / تركي و عربي
- ٢٧٠٢ ..... امثله مختلفه / صرف / تركي

- ٢٧٠٢ ..... الأمثلة المختلفة للعلم الفارسي / ادبيات / فارسي به تركي
- ٢٧٠٢ ..... الامثلة و القواعد الفارسية / ادبيات عربي
- ٢٧٠٢ ..... امثله و اندرز / مواظ / عربي
- ٢٧٠٤ ..... الامداد في شرح الارشاد / فقه / عربي
- ٢٧٠٥ ..... الأمد على الأبد / عربي
- ٢٧٠٥ ..... امراء و وزراء ساماني / تاريخ / فارسي
- ٢٧٠٥ ..... امرأة ادعت خلوها عن المانع و ارادت النكاح / فقه / عربي
- ٢٧٠٨ ..... الأمراض / طب / عربي
- ٢٧٠٩ ..... امراض / طب / فارسي
- ٢٧٠٩ ..... امراض / طب / فارسي
- ٢٧١٠ ..... امراض آلات تغذيته / طب / فارسي
- ٢٧١٠ ..... امراض اسب / حيوان شناسي / فارسي
- ٢٧١١ ..... امراض الاطفال / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٧١١ ..... امراض اطفال - ام الصبيان في معالجة الصبيان = امراض الصبيان / طب / فارسي
- ٢٧١٥ ..... امراض بدن / طب / فارسي
- ٢٧١٦ ..... امراض الجفن / طب / عربي
- ٢٧١٧ ..... امراض جلديه / طب / فارسي
- ٢٧١٧ ..... امراض جهاز تنفس / طب، بهداشت / فارسي
- ٢٧١٧ ..... امراض چشم / طب / فارسي
- ٢٧١٩ ..... امراض چشم = بيماريهای چشم و درمان آنها / طب / فارسي
- ٢٧١٩ ..... امراض چشم (... و سائر بدن و علاج آنها) / طب / فارسي
- ٢٧١٩ ..... الأمراض الحادثة في العين = جوامع جالينوس في الأمراض الحادثة في العين / طب / عربي
- ٢٧٢٠ ..... امراض دماغى / طب / فارسي
- ٢٧٢٠ ..... امراض دوران خون / طب، بهداشت / فارسي
- ٢٧٢٢ ..... امراض عقليه / روان شناسي / فارسي
- ٢٧٢٢ ..... امراض عمومي / طب / فارسي
- ٢٧٢٣ ..... الامراض المشهوره بين الاطباء المتقدمين / طب / فارسي و عربي
- ٢٧٢٣ ..... امراض مفاصل و عرق النساء و نقرس / طب / فارسي
- ٢٧٢٣ ..... امراض مقاربتى = كوفت / طب / فارسي
- ٢٧٢٥ ..... امراض موروثي / طب / فارسي

- ٢٧٢٦ ..... امراض نساء = بيماريهای زنان / طب / فارسی
- ٢٧٢٦ ..... امراض و علل و معالجات / طب / فارسی
- ٢٧٢٧ ..... امراض و معالجات / طب / فارسی
- ٢٧٢٨ ..... امر الجن / فلسفه / عربي
- ٢٧٢٨ ..... الامر الصريح في الجهر بالتنسيخ / فقه / عربي
- ٢٧٢٩ ..... امر الكافر بالايمان / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٧٢٩ ..... الأمر المحكم المربوط فيما يلزم اهل طريق الله من الشروط / عرفان و تصوف / عربي
- ٢٧٣٠ ..... امر المساحة (فصل في تحقيق) / رياضيات / عربي
- ٢٧٣٠ ..... امر المهدي / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٧٣١ ..... امر المهدي (عليه السلام) / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٧٣١ ..... امر النفس = رسالة كتبها الشيخ الرئيس الى تلميذه الجوزجاني / فلسفه / عربي
- ٢٧٣٢ ..... الأمر بالشي هل يقتضى النهي عن ضده / اصول فقه / عربي
- ٢٧٣٢ ..... الأمر بالشي هل يقتضى النهي عن ضده / اصول فقه / عربي
- ٢٧٣٣ ..... الامر بالشي هل يقتضى النهي عن ضده / اصول فقه / عربي
- ٢٧٣٤ ..... الأمر بالشي هل يقتضى النهي عن ضده / اصول فقه / عربي
- ٢٧٣٤ ..... الامر بالعزلة في آخر الزمان = انيس الأكياس في فضل الأعراس عن الناس / آداب و سنن / عربي
- ٢٧٣٥ ..... الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربي
- ٢٧٣٧ ..... الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربي
- ٢٧٣٧ ..... الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربي
- ٢٧٣٨ ..... الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربي
- ٢٧٣٨ ..... الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربي
- ٢٧٣٩ ..... الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربي
- ٢٧٤٠ ..... الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر (شرح رساله ...) / فقه / عربي
- ٢٧٤٠ ..... الامر بين الأمرين = السير و السلوك / عرفان و تصوف / عربي
- ٢٧٤١ ..... الامر بين الأمرين / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٧٤٢ ..... الامر بين الأمرين / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٧٤٣ ..... امر بين الأمرين / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٧٤٣ ..... امر بين الأمرين / كلام و اعتقادات / فارسی
- ٢٧٤٤ ..... الأمر عقيب الحظر / اصول فقه / عربي
- ٢٧٤٤ ..... الأمر مستلزم للنهي عن ضده / اصول فقه / عربي

- ٢٧٤٦ ..... امر مستور الصنعة = الكيمياء = الاكسير / كيمياء / عربي
- ٢٧٤٨ ..... امر مستور الصنعة (ترجمه) = الاكسير (ترجمه) / كيمياء / فارسي
- ٢٧٤٩ ..... الامر مع العلم بانتفاء شرطه / اصول فقه / عربي
- ٢٧٥٠ ..... امرنامه / طب / تركي
- ٢٧٥١ ..... الأمر و المشيئة / فلسفه / عربي
- ٢٧٥٢ ..... الأمر و النهي / اصول فقه / عربي
- ٢٧٥٢ ..... امروز چاره چیست / فارسي
- ٢٧٥٢ ..... امزاج و شرح أن اطيبيعات / عربي
- ٢٧٥٣ ..... امضانامه دولت فرانسه به وزير مختار آن كشور / اسناد / فارسي
- ٢٧٥٣ ..... الأمطار / هيات / عربي
- ٢٧٥٥ ..... الامطار و الاسعار = جهر / هيات / عربي
- ٢٧٥٥ ..... الامكان / منطق / عربي
- ٢٧٥٦ ..... الامكان الأشرف = الواحد الحقيقي لا يصدر عنه الا الواحد(رساله في ان) / فلسفه / عربي
- ٢٧٥٧ ..... امكان تولد انسان از نطفه مرد بدون نطفه زن / طب / عربي
- ٢٧٥٨ ..... امكان الخلاء / فلسفه / عربي
- ٢٧٥٨ ..... امكان رفع درجة النبي / كلام و اعتقادات / عربي
- ٢٧٥٨ ..... الامكان و الممكن / فلسفه / عربي
- ٢٧٥٩ ..... الأمكنة المغلطة = السفسطة (كتاب في) / منطق / عربي
- ٢٧٦٠ ..... املاء القرآن / علوم قرآن / عربي
- ٢٧٦٠ ..... الإملاء في الايضاح و الكشف عن وجوه الأحاديث / حديث / عربي
- ٢٧٦١ ..... الاملاح / كيمياء / عربي
- ٢٧٦١ ..... الاملاح / كيمياء / عربي
- ٢٧٦٢ ..... الأملاح / كيمياء / عربي
- ٢٧٦٢ ..... املاك دولتي / جغرافيا / فارسي
- ٢٧٦٢ ..... امل الأمل في تراجم علماء جبل عامل = تذكرة المتبحرين في (ترجمه) العلماء المتأخرين / تراجم / عربي
- ٢٧٧١ ..... أمل الأمل في تراجم علماء جبل عامل و تذكرة المتبحرين (منتخب) / تراجم / عربي
- ٢٧٧١ ..... أمل المشتاقين / اخلاق / عربي
- ٢٧٧٣ ..... املاي فارسي / ادبيات فارسي
- ٢٧٧٣ ..... امواج البكاء / تاريخ معصومين / فارسي
- ٢٧٧٤ ..... امواج خوبی / عرفان و تصوف / فارسي

- ٢٧٧٦ ..... امواج كرىمى = بحر حقيقت / عرفان و تصوف / فارسى
- ٢٧٧٦ ..... امورات طب (رساله در) / طب / فارسى
- ٢٧٧٧ ..... امور السفر (فصل فى) / عربى
- ٢٧٧٧ ..... امور عامه / فلسفه / عربى
- ٢٧٧٩ ..... الامور العامه / فلسفه / عربى
- ٢٧٧٩ ..... امويه = صنعت الهيه / كيميا / فارسى
- ٢٧٨٠ ..... امهات الائمة الاطهار / تاريخ معصومين (عربى)
- ٢٧٨٠ ..... امهات الفضائل / اخلاق / عربى
- ٢٧٨١ ..... امهات المسلمين / فقه
- ٢٧٨٢ ..... امهات النبى / انساب / عربى
- ٢٧٨٢ ..... امهات مسائل علوم ثلاثه / چند دانشى / فارسى
- ٢٧٨٢ ..... امير ارسلان / داستان / فارسى
- ٢٧٨٤ ..... امير ارسلان / داستان / فارسى
- ٢٧٨٥ ..... امير كبير / تاريخ ايران / فارسى
- ٢٧٨٥ ..... اميرنامه / تاريخ / فارسى
- ٢٧٨٦ ..... اميريه / كيميا / عربى
- ٢٧٨٦ ..... اميريه / كلام و اعتقادات / عربى
- ٢٧٨٦ ..... امين الاخبار / تاريخ ايران / فارسى
- ٢٧٨٨ ..... امين و مأمون (ترجمه كتاب ...) / تاريخ / فارسى
- ٢٧٨٨ ..... الأمينية فى الفروع = فتاوى الامينية / فقه / عربى-فارسى
- ٢٧٨٩ ..... امينيه / شعر / فارسى
- ٢٧٩١ ..... امينيه (ترجمه) / ادبيات / فارسى
- ٢٧٩١ ..... اناجيل اربعه / كتاب آسمانى / عربى
- ٢٧٩١ ..... اناجيل اربعه (ترجمه) / كتاب آسمانى / فارسى
- ٢٧٩٣ ..... اناجيل اربعه (ترجمه) = مناظره با كشيستان / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٢٧٩٤ ..... اناجيل اربعه (ترجمه) / كتاب آسمانى / فارسى
- ٢٧٩٥ ..... اناجيل اربعه (ترجمه) / كتاب آسمانى / فارسى
- ٢٧٩٥ ..... الأناجيل الأربعة (ترجمه) / كتاب آسمانى / عربى
- ٢٧٩٧ ..... انار اردستان / تاريخ / فارسى
- ٢٧٩٨ ..... انارة الحالک فى قرائة ملک و مالک / قرائت / عربى

- ٢٨٠٠ ..... انارة الطروس فى عبارة الدروس / فقه /عربى
- ٢٨٠٢ ..... انارة المصابيح فى اصول شرح المفاتيح / اصول فقه / عربى
- ٢٨٠٣ ..... انارة عن معانى الاستخارة / دعا / عربى
- ٢٨٠٤ ..... ان ارض العراق ... / فقه / عربى
- ٢٨٠٤ ..... الأنافة فى رتبة الخلافة / حديث /عربى
- ٢٨٠٤ ..... الإنافة فى ماجاء فى الصدقة و الضيافة / فقه / عربى
- ٢٨٠٦ ..... أن الأئمة (عليهم السلام) علل اربع (رسالة فى) / كلام و اعتقادات / عربى
- ٢٨٠٦ ..... انالة الطالبين لعوالى المحدثين / اجازات / عربى
- ٢٨٠٧ ..... ان الصفة لا يغير الموصوف و الجزء لا يغير الكل / فلسفه / عربى
- ٢٨٠٧ ..... ان اللغة هل يثبت بالقياس / لغت / عربى
- ٢٨٠٧ ..... أن الله تعالى هو قادر على المجالات / فلسفه / عربى
- ٢٨٠٨ ..... أن الله هل هو قادر على ان يخلق افضل من محمد / كلام و اعتقادات / عربى
- ٢٨٠٩ ..... ان المجبرة و المشبهة لا يمكنهم الاستدلال على النبوة / كلام و اعتقادات / عربى
- ٢٨٠٩ ..... ان النفوس لما تعلقت بالابدان نسبت عالمها الأسمى (مقالة فى) / فلسفه / عربى
- ٢٨٠٩ ..... ان الواحد لا يصدر عنه الا الواحد (رسالة فى) / فلسفه / عربى
- ٢٨١٠ ..... أنالوطيقا الأولى = القياس / منطق / عربى
- ٢٨١٢ ..... أنالوطيقا الاولى (مختصر) = القياس الصغير / منطق / عربى
- ٢٨١٥ ..... انالوطيقا الثانى = البرهان / منطق / عربى
- ٢٨١٦ ..... الإنائين المتساويين المملولين من الماء او غيرها / رياضيات / عربى
- ٢٨١٦ ..... إنباء الأنباء على تحقيق إعراب لا إله إلا الله / نحوحديث / عربى
- ٢٨١٨ ..... انباء الانبياء / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٢٨١٩ ..... انباء الأنبياء / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٢٨٢٠ ..... انباء الأنبياء فى حياة الأنبياء / كلام و اعتقادات / عربى
- ٢٨٢١ ..... انباء الغمر فى العمر / تاريخ عربى
- ٢٨٢٢ ..... انباء الغمر فى انباء العمر (مختصر ذيل) / تاريخ عربى
- ٢٨٢٢ ..... الأنباء المستطابة فى فضائل الصحابة و القرابة / فضائل و مناقب /عربى
- ٢٨٢٣ ..... الأنباء بان العصا من سنن الانبياء / تاريخ عربى
- ٢٨٢٤ ..... الأنباء عن الانبياء / تاريخ پیامبران / عربى
- ٢٨٢٤ ..... الأنباء فى تاريخ الخلفاء / تاريخ عربى
- ٢٨٢٥ ..... الإنباء فى تجويد القرآن / تجويد /عربى

- ٢٨٢٥ ..... انباء نجباء الابداء / تاريخ عربى
- ٢٨٢٦ ..... انبان فضل / حديث / فارسى
- ٢٨٢٧ ..... انبان (فى النوادر و المتفرقات) / متفرقه / فارسى
- ٢٨٢٧ ..... انبان نامه / شعر / فارسى
- ٢٨٢٨ ..... انباه الاذكياء لحياء الانبياء / حديث / عربى
- ٢٨٢٩ ..... الانباه على طريق الله / عرفان و تصوف / عربى
- ٢٨٣٠ ..... الأنباه فى ذكر أصول الرواه عن رسول الله صل الله عليه و آله و سلم / انساب / عربى
- ٢٨٣٢ ..... انبساط الوجود المطلق على مظاهر الكائنات / عرفان و تصوف / فارسى
- ٢٨٣٢ ..... انبوب البلاغة فى ينبوع الفصاحة / معانى بيان / عربى
- ٢٨٣٣ ..... انبياء مرسلين / تاريخ پیامبران / عربى
- ٢٨٣٣ ..... انبيانامه = مثنوى عيانى / شعر / فارسى
- ٢٨٣٤ ..... انبيای چهارگانه / تاريخ پیامبران / فارسى
- ٢٨٣٥ ..... الانتباه فى سلاسل اولياء الله / عرفان و تصوف / فارسى
- ٢٨٣٥ ..... الانتباه لمعالجة الباه / طب / عربى
- ٢٨٣٦ ..... انتباه نامه اسلامى (مختصر) / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٢٨٣٦ ..... الانتخاب / حديث / عربى
- ٢٨٣٨ ..... انتخاب از عمده اعتقاد اهل بيت / كلام و اعتقادات / فارسى
- ٢٨٣٨ ..... انتخاب الأسفار / گوناگون / فارسى
- ٢٨٣٨ ..... انتخاب اصول سماعات أبى الحسن على بن المشرف المصرى / حديث / عربى
- ٢٨٤٠ ..... انتخاب بداية الهداية / عرفان و تصوف / فارسى
- ٢٨٤١ ..... انتخاب تحفة الفقير و هدية الحقير / ادبيات / فارسى
- ٢٨٤٢ ..... انتخاب تحقيق العلم اللدننى / كلام و اعتقادات / عربى
- ٢٨٤٢ ..... انتخاب تذكرة دولتشاهى / تراجم / فارسى
- ٢٨٤٣ ..... انتخاب تواريخ / تاريخ / فارسى
- ٢٨٤٤ ..... انتخاب التواريخ / تاريخ / فارسى
- ٢٨٤٤ ..... انتخاب جامع التاريخ / تاريخ / فارسى
- ٢٨٤٤ ..... انتخاب جامع التمثيل / ادبيات فارسى
- ٢٨٤٥ ..... انتخاب جنگ قطب شاه / گوناگون / فارسى
- ٢٨٤٥ ..... انتخاب جواهرنامه / طبيعيات / فارسى
- ٢٨٤٦ ..... انتخاب الجيد من تنبيهات السيد / رجال / عربى

- ۲۸۵۱ ..... انتخاب حل التّویم = اللّمعات = منتخَب حل التّویم / تقویم / فارسی
- ۲۸۵۷ ..... انتخاب درر و غرر / حدیث / عربی
- ۲۸۵۷ ..... انتخاب راگ دربن / موسیقی
- ۲۸۵۷ ..... انتخاب الزاد / فقه
- ۲۸۵۸ ..... انتخاب السامی فی الاسامی / لغت / عربی به فارسی
- ۲۸۵۹ ..... انتخاب السامی فی الاسامی / لغت عربی و فارسی
- ۲۸۵۹ ..... انتخاب ستین / عرفان و تصوف / فارسی
- ۲۸۶۰ ..... انتخاب سخحاب طب طب / فارسی
- ۲۸۶۰ ..... انتخاب سلیمانی / اخلاق / فارسی
- ۲۸۶۱ ..... انتخاب صحیفه الغرائب / طبیعیات
- ۲۸۶۲ ..... انتخاب طب النبی صلی الله علیه / حدیث / عربی
- ۲۸۶۲ ..... انتخاب طبری / تاریخ / فارسی
- ۲۸۶۲ ..... انتخاب عقاید و عملیات دین عیسویان / ادیان و مذاهب / فارسی
- ۲۸۶۳ ..... انتخاب فرسنامه / حیوان شناسی / فارسی
- ۲۸۶۳ ..... الانتخاب فی اختصار کشف النقاب / رجال / عربی
- ۲۸۶۴ ..... الانتخاب القریب من التقریب / رجال / عربی
- ۲۸۶۵ ..... انتخاب فلاند البحور فی شرح صدر دیوان الشذور / کیمیا / عربی
- ۲۸۶۵ ..... انتخاب کامل التعبیر / خوابگزاری / فارسی
- ۲۸۶۵ ..... انتخاب کتاب سماع الموحّدين / موسیقی
- ۲۸۶۵ ..... انتخاب کلام فانی / ادبیات / اردو
- ۲۸۶۶ ..... انتخاب الکلمات / اخلاق / فارسی
- ۲۸۶۶ ..... انتخاب المصابیح / حدیث / عربی
- ۲۸۶۸ ..... انتخاب المصادر / لغت عربی و فارسی
- ۲۸۶۸ ..... انتخاب معارف = گزیده مثنوی مولای رومی / شعر / فارسی
- ۲۸۶۸ ..... انتخاب مفاتیح / هیئت / فارسی
- ۲۸۶۹ ..... انتخاب مناقب / تراجم / فارسی
- ۲۸۶۹ ..... انتخاب منتخَب / تاریخ جهان / فارسی
- ۲۸۷۱ ..... انتخاب من لقط المنافع اطب / عربی
- ۲۸۷۱ ..... انتخاب نانی کتاب هید / موسیقی
- ۲۸۷۱ ..... انتخابیه / فقه / فارسی

- ۲۸۷۲ ..... انتخابیه / ادبیات فارسی
- ۲۸۷۲ ..... انتزاع مفهوم الواحد / فلسفه / عربی
- ۲۸۷۳ ..... انتساب طریقه عالیہ نقشبندیہ / عرفان و تصوف / فارسی
- ۲۸۷۴ ..... انتساب طریقه عالیہ نقشبندیہ / عرفان و تصوف / فارسی
- ۲۸۷۴ ..... انتشارات تاریخی / تاریخ / فارسی
- ۲۸۷۴ ..... الانتصار / ریاضیات / عربی
- ۲۸۷۵ ..... انتصار الحق = مختصر اساس الاصول / اصول فقہ / فارسی
- ۲۸۷۶ ..... الانتصار علی علماء الأمصار / فقہ / عربی
- ۲۸۷۷ ..... الانتصار فی شرح مقدمه الأزهار = فائق الأنظار فی شرح مقدمه الأزهار = مرقاة الأنظار فی شرح مقدمه الأزهار / اصول فقہ / عربی
- ۲۸۷۹ ..... الانتصار فی مفردات الامامیة = انتصار الشیعة = مفردات امامیة / فقہ / عربی
- ۲۸۹۵ ..... الانتصار فی مفردات الامامیة (مختصر) / فقہ / عربی
- ۲۸۹۷ ..... الانتصار لسیبویه علی المبرد / نحو / عربی
- ۲۸۹۸ ..... انتصاف المهر بالموت قبل الدخول / فقہ / عربی
- ۲۸۹۸ ..... انتظار الفرج من الفرج / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۸۹۹ ..... انتظام سالار جنگ / تاریخ / فارسی
- ۲۹۰۰ ..... انتفاء المركب بانتفاء بعض أجزائه / اصول فقہ / عربی
- ۲۹۰۰ ..... الانتفاء عما نسب اليه من معارضة القرآن / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۹۰۳ ..... انتفاع الميت بما يهدى اليه / فقہ / عربی
- ۲۹۰۴ ..... الانتفاع بتصحيح الارتفاع / هیئت عربی
- ۲۹۰۴ ..... الانتقاد / نحو / عربی
- ۲۹۰۶ ..... انتقادات به روزنامه ملت ایران = قرتیکا = مکتوب آخوند زاده / نامه نگاری، حکومت و سیاست / فارسی
- ۲۹۰۸ ..... انتقادات روضة الصفا در ۱۲۷۹ در تفلیس / متفرقه / فارسی
- ۲۹۰۸ ..... انتقادات وارده بر سجل احوال / متفرقه / فارسی
- ۲۹۰۹ ..... انتقاد از اشعار مثنوی / ادبیات فارسی
- ۲۹۰۹ ..... انتقاد از بعضی از مندرجات مجله کلاه
- ۲۹۰۹ ..... انتقاد از حکما (رساله در) / فارسی
- ۲۹۱۰ ..... انتقاد از وضع اداری ایران / متفرقه / فارسی
- ۲۹۱۰ ..... انتقاد از وضع زمان و خرده گیری از سیاست روز / حکومت و سیاست / فارسی
- ۲۹۱۱ ..... انتقاد بر فلاسفه / فلسفه / فارسی و عربی
- ۲۹۱۱ ..... انتقاد و قانون نامه انحصار دخانیات / حکومت و سیاست / فارسی

- ٢٩١٢ ..... انتقالات و تحويل كواكب / هيئت / فارسي .....
- ٢٩١٢ ..... انتقال الدعوى / فقه / عربي .....
- ٢٩١٢ ..... انتقال المال الى الورثة مع كون الميت مديونا و عدمه / فقه / عربي .....
- ٢٩١٣ ..... انتقام مجاهدين / فارسي .....
- ٢٩١٤ ..... انتقاميه = انتقام نامه = ضرير نامه / تاريخ اسلام / فارسي .....
- ٢٩١٦ ..... انتقاميه / تاريخ اسلام / فارسي .....
- ٢٩١٦ ..... انتقام يهودى / فارسي .....
- ٢٩١٦ ..... الانتهايات / هيئت / عربي .....
- ٢٩١٧ ..... الانتهايات من سنن العالم / هيئت / عربي .....
- ٢٩١٧ ..... انتها نامه / عرفان و تصوف، شعر / فارسي .....
- ٢٩١٨ ..... أنجاب الثقات فى فحول الروات / رجال / عربي .....
- ٢٩١٩ ..... انجاح المطالب فى الفوز بالمآرب / بلاغت عربي .....
- ٢٩٢٠ ..... انجبار السند بالشهرة / اصول فقه / عربي .....
- ٢٩٢٢ ..... الانجم الزاهرات فى العمل بربع المقنطرات / هيئت / عربي .....
- ٢٩٢٢ ..... الأنجم الزواهر فى تحريم القراءة بلحون أهل الفسق و الكباير / فقه / عربي .....
- ٢٩٢٣ ..... انجمن آرا = تذكر □ اختر / تراجم / فارسي .....
- ٢٩٢٤ ..... انجمن خاقان = تذكره انجمن خاقان / تراجم / فارسي .....
- ٢٩٣١ ..... انجمن دانش / ادبيات، اخلاق / فارسي .....
- ٢٩٣٣ ..... انجمن نامه خسروى / ادبيات فارسي .....
- ٢٩٣٥ ..... انجيل / كتاب آسمانى .....
- ٢٩٣٥ ..... انجيل / كتاب آسمانى / ارمنى .....
- ٢٩٣٥ ..... انجيل / كتاب آسمانى اعبرى .....
- ٢٩٣٥ ..... انجيل اهل البيت / دعا / عربي .....
- ٢٩٣٦ ..... انجيل برنابا / كتاب آسمانى / عربي .....
- ٢٩٣٦ ..... انجيل (ترجمه) / كتاب آسمانى / فارسي .....
- ٢٩٣٧ ..... انجيل لوقا / كتاب آسمانى .....
- ٢٩٣٨ ..... انجيل لوقا (ترجمه) / كتاب آسمانى / اعربى .....
- ٢٩٣٨ ..... انجيل متى (ترجمه) / كتاب آسمانى / عربي .....
- ٢٩٣٨ ..... انجيل متى / كتاب آسمانى .....
- ٢٩٣٩ ..... انجيل مرقس (ترجمه) / كتاب آسمانى / عربي .....

- ۲۹۳۹ ..... انجیل یوحنا (ترجمه) / کتاب آسمانی / عربی
- ۲۹۴۰ ..... انجیل یوحنا / کتاب آسمانی
- ۲۹۴۱ ..... أنحاء التفسیر (رسالة فی بیان) / کلام و اعتقادات / عربی
- ۲۹۴۱ ..... انحرافات قبله (جدول) / هیئت / فارسی
- ۲۹۴۱ ..... انحراف قبله / هیئت / فارسی
- ۲۹۴۱ ..... انحراف قبله برخی بلاد به سمت جنوب / فلسفه / عربی
- ۲۹۴۲ ..... انحصار ائمه در اثنا عشر / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۹۴۲ ..... انحصار دخانیات / حکومت و سیاست / فارسی
- ۲۹۴۲ ..... انحصاریه دخانیات دولت و قواعد آن / اسناد / فارسی
- ۲۹۴۲ ..... انحطاط العلم فی آخر الزمان / اصول فقه / عربی
- ۲۹۴۳ ..... انخفاظ تهران از فرحزاد / جغرافیا / فارسی
- ۲۹۴۴ ..... اندر احکام کسوف و خسوف من کتاب تحفة الملوک من کتاب المعروف بسید ممشو / هیئت / فارسی
- ۲۹۴۴ ..... اندرز پسران ساده / شعر / فارسی
- ۲۹۴۵ ..... اندرز خسروان / شعر / فارسی
- ۲۹۴۵ ..... اندرز لقمان به پسر خود / اخلاق / فارسی
- ۲۹۴۶ ..... اندرز نامه / اخلاق / فارسی
- ۲۹۴۷ ..... اندرز نامه / اخلاق / فارسی
- ۲۹۴۸ ..... اندرز نامه = پند نامه یحیوی / اخلاق / فارسی
- ۲۹۵۰ ..... اندرز نامه / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۹۵۰ ..... اندرز نامه / اخلاق / فارسی
- ۲۹۵۰ ..... اندرز نامه / مواعظ / فارسی
- ۲۹۵۱ ..... اندرزهای حکمای یهود = اسرار صهیونیزم و فراماسونری / حکومت و سیاست / فارسی
- ۲۹۵۱ ..... اندرزهای عارفانه شیعی / عرفان و تصوف / فارسی
- ۲۹۵۱ ..... اندیشه درست / فارسی
- ۲۹۵۲ ..... اندیشه و گفتار تولستوی / کلام و اعتقادات / فارسی
- ۲۹۵۳ ..... اندیشه های آشفته / فارسی
- ۲۹۵۳ ..... انذار الاخوان / اخلاق / عربی
- ۲۹۵۴ ..... انژیکیسیون روحی / شعر / فارسی
- ۲۹۵۶ ..... درباره مرکز

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخنا) جلد 4 حرف اصا

مشخصات کتاب

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: درایتی، مصطفی، 1334 -، گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور: فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخنا) جلد 4 حرف اصا / به کوشش مصطفی درایتی .

مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، 1390.

مشخصات ظاهری: ج.

شابک: دوره: 9-271-466-964-978؛ ج. 4: 4-275-446-964-978

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

مندرجات: ج. 4. اصابه - انژکسیون

موضوع: نسخه های خطی -- ایران - فهرستگان ها

شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

رده بندی کنگره: 36 1390 د والف / Z6620

رده بندی دیویی: 011/31

شماره کتابشناسی ملی: 2596708

محرر الرقمی: محمد رضا دهقانزاد

ص: 1

اشاره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ص: 2

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

فهرستگان

نسخه های خطی ایران (فنخا)

جلد چهارم

اصابة - انزکسیون

به کوشش:

مصطفی درایتی

نسخه شناسی/1

ص: 3

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنخا)

مؤلف: مصطفی درایتی | Derayatimostafa@yahoo.com

ویراستار: دکتر مجتبی درایتی

چاپ اول: 1390

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: 1000 نسخه

مدیریت فنی و کامپیوتر: مهندس امین رشیدی، مهندس محبوبه درایتی

آماده سازی اطلاعات: علی علیزاده یزدی، حسین متدین طوسی

تقی چیت ساز یزدی، ابراهیم ملکی، عباسعلی علیزاده یزدی

تایپ و تصحیح: طاهره موسوی فر، سمیرا عابد پور، ملیحه فولادی، ملیحه اسلامی

طرح روی جلد: برگرفته از جلد نسخه خطی کلیات سعدی دوره صفوی

با شماره ثبت 19165 کتابخانه ملی

خوشنویسی روی جلد: مهدی فلاح

صفحه آرایی: مهندس محبوبه درایتی

ناظر چاپ: نصرت ا... امیرآبادی

چاپ و صحافی: قلم قم

نشانی: تهران بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)، بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی

تلفن فروشگاه: 81623318-81623315-889

946 دورنگار: 88947496

وب سایت: www.nlai.ir | پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

مركز الوثائق والمكتبة الوطنية في الجمهورية الإسلامية الإيرانية

الفهرس الموحد

للمخطوطات الإيرانية

المجلد الرابع

اصابة - انزكسيون

اعداد:

مصطفى الدرايتي

ص: 5

رموز و اختصارات

آتشی: مجموعه آقای سید علی آتشی در یزد

آثار ملی: کتابخانه آثار ملی کاشان

آغاز: برابر: آغاز برابر نمونه کتاب

آغاز و انجام برابر: آغاز و انجام برابر نمونه کتاب

احتمالاً غیر همانند: در مورد نسخه های فاقد مؤلف به کار رفته است که نام مشترک دارند و ما به احتمال آنها را متفاوت می دانیم

احتمالاً همانند: در مورد نسخه های فاقد مؤلف به کار رفته که نام مشترک دارند ولی ما احتمال می دهیم برخی از آنها یک اثر است ولی مطمئن نیستیم.

احتمالاً بعضاً همانند: در مورد نسخه هایی به کار رفته که نام مؤلف آنها معلوم نیست ولی نام مشترک دارند و تعدادی نسخه به این نام معرفی شده است و برخی از آنها احتمال می رود یک کتاب باشند ولی مطمئن نیستیم

ادبیات: با نام شهر تهران: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد؛ با نام شهر اصفهان: دانشکده ادبیات دانشگاه اصفهان .

اصغرزاده: مجموعه اصغرزاده

کلب الفبائی: فهرست الفبائی نسخه های خطی کتابخانه آستان قدس رضوی.

الهیات: با نام شهر تهران: کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران، با نام شهر مشهد: دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد .

امام جمعه: کتابخانه امام جمعه زنجان

امام صادق: مدرسه امام صادق چالوس و مدرسه امام صادق قزوین و کتابخانه مؤسسه امام صادق قم و کتابخانه حوزه علمیه امام صادق اردکان یزد. که هرکدام با قرینه نام شهر قبل از آن قابل تشخیص است.

امام عصر: کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز

امام هادی: کتابخانه عمومی امام هادی در مشهد

امیر کبیر: کتابخانه امیر کبیر در باغشاه فین

امیرالمؤمنین: کتابخانه امیر المؤمنین بشروه

انجام بر ابر: انجام برابر نمونه کتاب.

اندازه: اندازه صفحه.

اوراق عتیق: مجموعه ای به همین نام که به کوشش محمد حسین حکیم از طریق کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.

اهدائی ف: فهرست نسخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی، تالیف رضا استادی

اهدائی رهبر: مجموعه فهرس نسخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی که چندین جلد آن منتشر شده است.

بی تا: بدون تاریخ کتابت.

بی کا: بدون کاتب.

پ: پشت

ص: 7

تا: تاریخ کتابت.

جا: محل کتابت.

چهل ستون: مدرسه چهل ستون تهران

حجّیه: کتابخانه مدرسه حجّیه

حجّی: کتابخانه آیه الله حجّی نجف آباد

حقوق دانشکده حقوق دانشگاه تهران

حوزه علمیه: حوزه علمیه آشتیان

خاتم الانبیاء: کتابخانه مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل

دائرة المعارف: کتابخانه مرکز دائرة المعارف بزرگ سلامی

دار الحدیث: کتابخانه مرکز دار الحدیث در قم

دانشگاه: کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

د.ث: به معنای دفتر ثبت کتابخانه مجلس شورای اسلامی است.

دهگان: مجموعه ابراهیم دهگان اراک.

دیانی: کتابخانه شیخ محمد علی دیانی بیرجند

ذکاء، یحیی: مجموعه ذکاء یحیی

ر: رو

رایانه: رایانه کتابخانه ملی ایران و کتابخانه آستان قدس رضوی و در مواردی کتابخانه مسجد گوهرشاد. لازم به ذکر است که شماره بعد از آن در مورد کتابخانه ملی غیر قابل پیگیری است و منظور شماره صفحاتی است که متن پیاده شده فایل آن می باشد که در اختیار ماست و برای کنترل کار خود ما می باشد.

رضوی: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

روضاتی: مجموعه شخصی سید احمد روضاتی

سپهسالار: کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار)

سریزدی: کتابخانه مسجد حظیره (سریزدی)

سعید نفیسی: نسخه های خطی مرحوم سعید نفیسی

سم: سانتیتر

سناف: فهرست نسخه های خطی کتابخانه مجلس سنا (که مجموعه آن به کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده است).

سلطنتی: کتابخانه کاخ گلستان (سلطنتی)

شاهچراغ: کتابخانه آستانه حضرت شاهچراغ شیراز

شیخ علی حیدر: مکتبه شیخ علی حیدر (مؤید)، این مجموعه شخصی که ظاهراً هنگام جنگ کویت توسط صاحب آن از کویت به ایران منتقل شده بود ابتدا در قم نگهداری می شد و بعد دچار مشکلاتی شد و معلوم نبود در چه محلی نگهداری می شود. آخرین اطلاع این است که این مجموعه به شهر مشهد و به آستان قدس رضوی انتقال یافته است و ضمن مجموعه اهدائی رهبری نگهداری می شود.

ص: صفحه

صادقیه: کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) دامغان

طبسی: کتابخانه طبسی حائری در قم

عبدالعظیم: آستان مقدس حضرت عبدالعظیم در شهر ری

ص: 8

عکسی: این تعبیر در دو جا به کار رفته است: یکی در کنار شماره برخی از نسخه ها که به معنای آن است که نسخه عکسی است و باید برای یافتن نسخه در کتابخانه معرفی شده، به عکسی بودن توجه شود؛ و دوم در معرفی مأخذ است که منظور فهرست عکسی آن کتابخانه می باشد.

علامه طباطبائی: کتابخانه علامه طباطبائی شیراز که نام شیراز در قبل از آن آمده است.

علامه طباطبائی: مکتبه علامه طباطبائی قم که نام شهر قم در قبل از آن آمده است.

علوم پزشکی: کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران

عمومی ساری کتابخانه عمومی ساری

عمومی با کلمه قبل سمنان: کتابخانه عمومی سمنان

عمومی: با کلمه قبل مراغه: کتابخانه عمومی مراغه

غیر همانند: در مورد نسخه هایی که نام آنها یکی است ولی نسخه ها متفاوت است و به دلیل صرفه جویی و جلوگیری از تکرار، نام مکرر آنها حذف شده است.

ف: این رمز در مورد مأخذ به کار رفته است و هنگامی که برای یک کتابخانه فهرستی به نام همان کتابخانه به صورت مستقل منتشر شده باشد، نام مأخذ آن با رمز «ف» به معنای فهرست، به کار رفته است و اگر نام مأخذ با نام کتابخانه متفاوت باشد، نام مأخذ ذکر شده است.

فاضل: کتابخانه آیه الله فاضل خوانساری

فاضل قائینی: کتابخانه فاضل قائینی قم

فرهاد معتمد: مجموعه فرهاد معتمد

فرهنگ و هنر: کتابخانه فرهنگ و هنر مشهد

فرهنگ و ارشاد: کتابخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان

فیاض: مجموعه دکتر علی اکبر فیاض

فیضیه: کتابخانه مدرسه فیضیه قم

فیلمها: فهرست فیلم های کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

قاضی طباطبائی: مجموعه محمد علی قاضی طباطبائی تبریز

قمر بنی هاشم: کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان

کا: کاتب

کاتب = مؤلف: نسخه به خط مؤلف است.

کاظمینی: کتابخانه میرزا محمد کاظمینی

گ: برگ.

گلپایگانی: کتابخانه عمومی حضرت آیه الله العظمی گلپایگان .

گوهرشاد: کتابخانه مسجد جامع گوهرشاد.

مجلس: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

محدث ارموی مخ: فهرست مجموعه نسخه های خطی محدث ارموی، مخطوط

محمد هلال: کتابخانه امامزاده محمد هلال آران کاشان، مخطوط.

مختصر ف: فهرست مختصر نسخه های خطی مجلس شورای اسلامی که در سال 1387 منتشر شده است.

مخ: به معنای مخطوط بودن فهرست می باشد.

مدارک فرهنگی سازمان مدارک فرهنگی انقلاب

ص: 9

مدرسه غرب: کتابخانه مدرسه غرب همدان

مدرسی: کتابخانه سید محمد مدرسی در یزد

مرعشی: کتابخانه عمومی آیه الله العظمی مرعشی نجفی

مرکز احیاء: مرکز احیاء میراث اسلامی، قم.

مرکز مطالعات: کتابخانه پژوهشگاه علوم و تحقیقات اسلامی قم

مروی: کتابخانه مدرسه مروی تهران

مسجد اعظم: کتابخانه مسجد اعظم قم

مطالعات فرهنگی: کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی

معصومیه: آستان مقدسه حضرت معصومه علیها سلام

مفتاح: مجموعه محمد حسین مفتاح الله ملک: کتابخانه ملک

ملی: با نام قبلی تهران: کتابخانه ملی ایران؛ با نام قبلی شیراز: کتابخانه ملی شیراز؛ با نام قبلی تبریز: کتابخانه ملی تبریز.

مهدوی: مجموعه دکتر اصغر مهدوی

موزه ملی: کتابخانه موزه ملی ایران (موزه ایران باستان)

مؤسسه آیه الله بروجردی: مؤسسه حضرت آیه الله العظمی بروجردی.

مولوی عبد المجید مولوی (قسمتی از این مجموعه به کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد منتقل شده است.)

مینوی: مجتبی مینوی

لم نجومی: مجموعه سید مرتضی نجومی

لم نسخه پژوهی: مجموعه ای با همین عنوان که چند شماره از آن از طرف کتابخانه مجلس شورای اسلامی و به کوشش ابوالفضل حافظیان منتشر شده است.

نشریه: نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

نک: این علامت به معنای «نگاه کنید» می باشد و در موارد ارجاع به کار رفته است. ارجاع دو گونه است: گاهی عنوان ارجاع داده شده

کلا در جای دیگری که راهنمایی شده، ثبت شده است و گاهی قسمتی از عنوان ارجاعی در محل دیگری ثبت شده است که در واقع به معنای «نیز نگاه کنید» می باشد.

نواب: کتابخانه مدرسه نواب مشهد

نمازی: کتابخانه مدرسه نمازی خوی

نوربخش: کتابخانه نوربخش (خانقاه نعمت اللهی تهران)

وابسته به: این اصطلاح در جایی به کار رفته که کتاب معرفی شده به اثری دیگر وابسته است و بیشتر در مورد شرحها، حاشیه ها، تعلیقه های منتخبها، مختصرها، گزیده ها، و ترجمه ها به کار رفته است و نام کامل اثر اصلی، همراه با نام مؤلف آن معرفی شده است و در صورت نیاز می توانید به اثر اصلی مراجعه کنید.

وزیری: کتابخانه وزیری یزد

همانند: این کلمه در جایی به کار رفته، که اثر معرفی شده فاقد نام مؤلف است و چند نسخه از آن در کشور وجود دارد و به معنای آن است که نسخه ها یک اثر است.

ص: 10

آوانگاری و اختصارات

آوانگاری و اختصارات

در آوانگاری عناوین کتاب ها چند نکته هست که باید یاد آوری شود:

1- در آوانگاری فقط حروفی که تلفظ می شوند، ضبط می گردند. مثال: آداب الشریعة = adab-os saria

2- عنوان کتاب های فارسی با تلفظ فارسی و عنوان کتاب های عربی با تلفظ عربی آوانگاری شده اند.

مثال: آداب صوفیه = adab-e sufiye

آداب الصوفیة = adab-us sufiya

3- کلمات و ترکیباتی که از زبانهای دیگر (از جمله عربی) به فارسی وارد گردیده، با تلفظ متداول در فارسی ضبط شده است.

مثال: اسطرلاب = ostorlab

ابواب الجنان = jenan ol-abvab

4- چون در آوانگاری مقصود فقط نشان دادن تلفظ کلمات است، حروف اول عناوین مانند دیگر حروف کوچک نوشته شده است.

5- برای آوانگاری کلماتی که بارها تکرار شده اند، از اختصار استفاده شده است.

جدول 1-11

الف- آوانگاری کلمات و ترکیبات فارسی:

1. مصوت ها:

جدول 2-11

2. صامت ها:

جدول 3-11

ص: 11

ب - آوانگاری کلمات و ترکیبات عربی :

1. مصوت ها:

جدول 1-12

2. صامت ها:

جدول 2-12

ص: 12

اصا

اشارة

ص: 13

اصابة المبتدى و غاية المنتهى / رمل / عربى

iṣābat-ul-mubtadā wa gāyat-ul-muntahā

رومى، ابوالقاسم بن عبد الجليل، ق 8 قمرى

(rūmī, ab-ol-qāsem-e-bn-e 'abd-ol-jalīl (- 14c

بخشى از «اصابة المبتدى و غاية المنتهى» كه در رمل نگاشته است، در 14 «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 821/11

آغاز: هذه نبذة في كتاب «اصابة المبتدى و غاية المنتهى» في علم الرمل جمع الامام الفاضل ابي القسم ابن عبدالصمد بن عبد الجليل الرومي رحمه الله و هي خمسة. الفصل الأول في أحكام البربر. فاقول ان البيوت الاثني عشر و الأشكال الستة عشر هي بمنزلة الدليل و المدلول عليها هي الأشياء التي تنسب اليها من الكائنات؛ انجم: و التزيج و الشر أو ما أشبه ذلك. و الله تمت الرسالة بحمد الله و توفيقه و حسبنا الله و نعم الوكيل. نعم المولى و نعم النصير.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1317ق، 10گ (51-60پ) [ف: 4-963]

الاصابة في تمييز الصحابة / رجال / عربى

al-iṣāba fī tamyīz-iṣ ṣahāba

ابن حجر عسقلانى، احمد بن على، 733-852 قمرى

(ebn-e hajar-e 'asqalānī, ahmad ebn-e 'alī (1333-1449

این اثر از مهمترین کتابهای ابن حجر در علم رجال است. او اسامی همه اصحاب را که در «اسد الغابه» ابن اثیر جزری و «الاستیعاب» ابن عبدالبر نمرى و ذیل آن می باشد نقل و بسیاری را نیز به آنها افزوده و به ترتیب حروف هجا در پنج مجلد بزرگ تنظیم نموده است. پیش از شروع کتاب مقدمه ای در 3 «فصل» و یک «خاتمه» دارد. در آن حدود 1500 صحابی معروف شده اند. آغاز: بسمله، و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم الحمد لله الذي أحصى كل شيء عددا و رفع بعض خلقه على بعض فكانوا طرائق قددا ... اما بعد فان من اشرف العلوم الدينية علم الحديث النبوي و من اجل معارفه تمييز اصحاب رسول الله صلى الله عليه و سلم عن خلف بعدهم.

چاپ: این کتاب در مصر 1323 جزء 1 الى 2 بطبع السعادة و جزء 3 الى 8 چاپ المطبوعات الشرقية و کلکته جزء 20 سال 1848 الى 1897 چاپ گردیده است؛ قاهره، مكتبة الكليات الأزهرية، تحقيق طه زيني، 1388-1389ق، 13ج؛ بيروت، دار الكتب العلمية، 1415ق، 8ج.

1. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 28048

آغاز: بسمله، عمرو بن العاص بن وائل بن هاشم بن سعيد بالتصغير بن سهم عمرو بن ... كعب بن لوي القرشي السهمى امير مصر يكنى
ابا عبدالله؛ انجام: و انما اورد لها رواية عن عائشة فقيلا عن ام يحيى عن عائشة و قيل عن ام نجيح عن عائشة و بالله التوفيق آخر كتاب النساء
من الاصابة

جلد 2، از «عبدالرحمن» تا پایان «حرف الياء» است و پس از آن «باب الكنى» از رجال به ترتيب حروف و «كتاب النساء» به همان ترتيب
و «فصل في من عرف بالكنية من النساء» به همان ترتيب يعنى حروف هجا آمده است؛ خط: نسخ و ثلث، بی ک، تا: قرن 11؛ افتادگی:
آغاز؛ محشى، در اول نسخه يادداشت «عرض دیده شد» به تاريخ ربيع الثانى 1192 ق و جمادى الثانى 1198 ق، در آخر نسخه يادداشت
مطالعه؛ تملك: ميرزا محمد بن معتمد خان در شب يكشنبه 6 محرم 1132 ق در بلده هوشيار پور و پنجاب؛ اهداى: رهبرى، دى
1380؛ كاغذ: نخودى، جلد: مقوا با روکش كاغذى سبز عطف و گوشه تيماج قهوه اى، 349گ، 39 سطر، اندازه: 20×30 سم [اهدائى
رهبر: 8-149] و [ف: 27-64]

2. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 22336

آغاز: سياق نسبهما كما تقدم في الاول و ذكر هنا و الله اعلم

ص: 15

عبدالرحمن بن عبدالقاری حلیف بنی زهرة تقدم في ترجمة اخيه عبدالله انه اتى بهما النبي صلى الله عليه وسلم و هما صغيران؛ انجام: مینا مولی العباس احمد من قیال انه عمل المنبر حکاه الزکی المنذی و غیره هذا آخر المجلد الثاني من الاصابة في تمييز الصحابة و يتلوه المجلد الثالث اوله القسم الثاني ... اعان الله على اكماله بحق محمد و آله.

جلد 2، از «عبدالرحمن» تا پایان «حرف المیم». این نسخه ظاهره ادامه نسخه ش 18642 است؛ خط: نسخ تحریری، کا: اسماعیل مالکی از هری، تا: سه شنبه 16 ذیحجه 1112ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ هدایی: رهبری، فروردین 1374؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا گوشه ها و عطف تیماج قهوه ای، 218 برگ، 31 سطر، اندازه: 21×30/5 سم [اهدائی رهبر: 8-149] و [ف: 27-67]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22314

آغاز: برابر؛ انجام: حبه من مسلم ذكره عيدان في الصحابة و هو تابعی ارسلا حديثا اخرجه عيدان من طريق عبد المجيد بن ابی رقاد

جلد 1، از ابتدای کتاب تا اواسط «حرف الحاء المهملة»؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بحیری مالکی از هری، تا: 1112ق؛ افتادگی: انجام؛ صفحه اول سرلوح مزدوج مذهب و مرصع، مجدول، در برگ اول به خط کهن تعداد برگ های نسخه را 226 ورق نوشته اند که نشان دهنده میزان افتادگی از آن است، ابتدای نسخه یادداشت معرفی کتاب از محمد الجمند بن عیسی بن داود؛ مهر: «یا باسط 112» (مربع)، و «لا اله الا الله المعبود العلي عبده محمد تقی بن حسین بنعلی» (مستطیل)؛ تملکی در ربیع الاول 1262ق؛ هدایی: رهبری، فروردین 1374؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، با روکش کاغذ ابر و باد، گوشه ها و عطف پارچه قرمز، 203 گ، 31 سطر، اندازه: 21×31 سم [اهدائی رهبر: 8-147] و [ف: 27-35]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18642

آغاز: بسمله، و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم حرف الطاء القسم الأول طارق بن احمر قال رأيت مع رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم كتابا من محمد رسول الله لا تبیع الثمرة حتى تبیع (كذا) الحديث؛ انجام: و ليس كذلك بل هو ظاهر في ان جده عثمان بکی با عقيل (كذا) و يدل على مغاير تهما اختلاف سياق.

جلد 2، از ابتدای حرف «طاء» تا اواسط حرف «عين». ادامه نسخه ش 18641 است؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بحیری مالکی، تا: 1112ق؛ افتادگی: انجام؛ صفحه اول سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول؛ با تملکی در 1262 ق، هدایی: رهبری، فروردین 1372؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، گوشه ها و عطف تیماج قهوه ای، 215 گ، 31 سطر، اندازه: 21/5×31 سم [اهدائی رهبر: 8-149] و [ف: 27-66]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18641

آغاز: و ذكره عبد الملك بن حبيب كلاهما عن اسد بن موسى ... و قيل انه حبة بن مسلمة اخو شقيق بن مسلمة و هو لا يعرف ايضا؛ انجام: و قد مضى القول فيه في القسم الأول و بيان الاختلاف فيه و بالله التوفيق، تم الجزء الاول من الإصابة في تعريف الصحابة و يتلوه الجزء الثاني و اوله حرف الطاء القسم الاول طارق بن احمر اعان الله على اكماله بحق محمد و آله آمين.

جلد 1، از حرف «حاء» تا پایان حرف «ضاد». ادامه نسخه ش 22314 است؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بحیری مالکی، تا: 1112ق؛

افتادگی: آغاز؛ مجدول به شنگرف، اهدایی: رهبری، فروردین 1372؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، با روکش کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 217گ، 31 سطر، اندازه: 21/5 × 31 سم [اهدائی رهبر: 8-148] و [ف: 27-64]

- اصار رشت < مقامع الفضل

اصالة الاحتیاط / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul iḥtiyāt

نراقی، مهدی بن ابی ذر، 1128-1209 قمری

(narādī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795

رساله در استدلال بر این که اگر در چیزی شک کنند که آیا واجب است یا حرام، اصل این است که واجب باشد.

آغاز: اعلم أن الأصل الأولى بعد ورود الشرع في كل ما یحتمل الوجوب أو الحرمة من حیث هو

انجام: مع أن مرجع أصل وجوب الاحتیاط الی هذا كما يظهر علی أولى الأفهام السلیمة فتدبر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4165/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن علی آقا جرفادقانی (گلبایگانی)، تا: 1286-1288ق؛ مصحح، جلد: تیماج مشکى، گ (205) ر - 206پ) [ف: 11-178]

اصالة الامکان = السؤال و الجواب / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul imkān = as-suāl wa-l jawāb

هروی، محمد تقی بن حسینعلی، 1217-1299 قمری

(heravī, mohammad taqī ebn-e hoseyn-alī (1803-1882

پاسخ سؤالی است در خصوص اصل در امکان یا امتناع چیزی از نظر علم اصول.

آغاز: قول الأصولی اذا شك في امکان شيء و امتناعه، فالاصل الامکان، لأن الأصل كان بمعنى الغلبة فهو مم بل هذا الصل في الامتناع و ان كان بمعنى آخر فهو ايضا باطل

انجام: فان الاصل يستعمل في كلمات اهل الاصول بهذا المعنى وان كان نادرا و كيف كان فلا مشاحة في الاطلاقات اللفظية و

ص: 16

الامر بحسب المعنى هو ما بيناه و الحمد لله اولاً و آخراً [طبقات اعلام الشيعة قرن 13: 213-215]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14994/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد نحوی، تا: 1274ق؛ مصحح، محشی؛ افزودگی هایی در حدیث بعد از انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، عطف و لبه ها تیماج قهوه ای، 3 گ (214 ر - 216 پ)، 28 سطر (11 × 17)، اندازه: 20 × 14 سم [ف: 37-689]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3713/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد علی بن محمد حسین تبریزی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای عطف تیماج مشکی، 4 ص (50-54)، 21 سطر (10 × 15)، اندازه: 22 × 17 سم [ف: 12-2714]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a

محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، 1017-1090 قمری

(mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo'men (1609-1679)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2801/8

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قرمز مقوایی، 22 گ (208-229ر)، 17 سطر، اندازه: 18 × 10 سم [ملک ف: 6-108]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118-1205 قمری

(vahīd-e mohammad akmal ebn-e behbahānī, mohammad bāqer (1707-1791

اصل برائت یکی از مباحث چهارگانه اصول فقه است که در این رساله به طور مختصر و در دو بخش مورد بحث قرار می گیرد: امور غیر منصوص علیها، یا اموری که نصوص در مورد آن متعارض اند. او در این موضوع دارای دو رساله است.

آغاز: مسأله: في اصالة البراءة و نتكلم فيها بالقياس إلى مواضع، الأول فيما لا نص فيه دليل المعظم انه اذا لم يكن حكم فالعقاب قبيح على الله تعالى الا انه حافظ كما ورد في الاخبار الكثيرة.

انجام: و الاحتياط مسلك النجاة و مطلوب من الأئمة الهداة سيما في الفروج حيث ورد عن الأئمة أن أمر الفروج شديد و منه يكون الولد و نحن نحتاط، تمت.

چاپ: ضمن «الرسائل الأصولية»، قم، مؤسسه وحيد بهبهانی، 1416ق

[الذريعة 113/2 ؛ مكتبة امير المؤمنين 287/4 ؛ دنا 1031/1 (74 نسخه)]

1. مراغه؛ عمومي؛ شماره نسخه: 23/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محب علی بن مراد علی لاهیجانی، تا: 14 شوال قرن 12؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، 18 گ، اندازه: 15×21سم [ف: 239]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2324/10

آغاز و انجام: برابر

کا: احمد بن ابراهیم، تا: 1175 و 1176ق، جان کربلا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک لا تریاکی روشن، 16گ (75پ-91پ)، 22 سطر (7/5×14/5)، اندازه: 13/5×20/5سم [ف: 12-57]

3. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 247/7-ج

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: سه شنبه 9 شعبان 1179ق؛ 72گ (59ر-130پ 135ر و پ) [ف: 347]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14985/10

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1189ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، 9گ (119ر-127پ)، 28 سطر، اندازه: 10×15/5سم [ف: 37-660]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19779

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، 19 گ، 25 سطر، قطع: وزیري [اهدائی ف: 297]

6. قم؛ فیضیہ؛ شماره نسخه: 1554/9

خط: نسخ، بی کا، تا قرن 13؛ 16 گی، اندازہ: 21 × 15 سم [ف: 3-100]

7. تہران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2277/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز متوسط، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا مجدول ضربی فشرده، ابعاد متن: 21 × 12/5، 16 گ (11 پ-26 پ) [ف: 11-686]

8. یز؛ سریزدی؛ شماره نسخه: 234/5

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 11 ص (194 پ-204 پ)، اندازہ: 21 × 15 سم [ف: 1-189]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14400/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قرمز ضربی مجدول، ابعاد متن: 21 × 15، 14 ص (109-122)، اندازہ: 16 × 9 سم [ف: 36-342]

10. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 277/10

ص: 17

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شیخ محیی الدین مامقانی، قم؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد زمان اصفهانی، تا: 1197-1200ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ 17گ (210ر-226پ) [عکسی: ف: 1-323]

11. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7707/16

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 21 سطر (10/5 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 16-681]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12929/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، 13گ (128پ-140ر)، 24 سطر، اندازه: 9 × 14/5 سم [ف: 32-803]

13. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: 72/2

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-39]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9298/4

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: مقوای عطف و گوشه پارچه مشکی، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-221]

15. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3680/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ 11گ (9پ-20پ)، 24 سطر، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [محدث ارموی -مخ: 1-138]

16. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2996/4

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای لبه دار، 14ص (76ر-89ر)، 19 و 20 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 6-184]

17. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 733/4

خط: نسخ، کا: محمد محسن استرآبادی، تا حدود 1201ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای، 26گ (33ر - 59پ)، اندازه: 11 × 16/3 سم [ف: 5-161]

18. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: 28/6

خط: نسخ، کا: میر اسماعیل بن میرهادی قانئی بیرجندی، تا: شنبه 3 محرم 1203ق، جلد: تیماج مشکی مجدول زرین، عطف تیماج قرمز، 20ص (183پ - 202)، 19 سطر، اندازه: 22×13/5سم [ف: 1-29]

19. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 8/19

آغاز: برابر؛ انجام: فإنه في غاية الظهور في أنه يتمشي في الشبهة في الطريق ولا يظهر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: امیر علی استرآبادی، تا: 1211ق، جا: کربلا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم زرد نقش دار، 18گ (163ر-180پ)، 22 سطر، اندازه: 17811سم [مؤید: 3-543]

20. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 650/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ابوالقاسم، تا: 1212ق، جان یزد؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 22گ (101پ - 122ر)، 14 سطر، اندازه: 15×10سم [ف: 2-312]

21. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 138/8

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عباسعلی مهاجرانی کزازی کرمانشاهی، تا: 1213ق، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 15گ (151پ - 165ر)، اندازه: 21/5×14/5سم [ف: 101]

22. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: 13/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن محمد عبدالجبار خطی بحرانی، تا: پنج شنبه 13 ذیقعدہ 1216ق، جلد: تیماج قرمز ضربی، 20گ (209پ-228ر)، 21 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 91]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19789

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی بن محمد برغانی (شهید ثالث)، تا: 1219ق، جان کربلا؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: فرنگی شکری، 19گ، 24 سطر، اندازه: 21×17/5سم [ف: 16-223]

24. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8153

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شریف، تا: 1221ق؛ 13گ، 24 سطر، اندازہ: 15 × 21سم [ف: 6-44]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1212/7

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-37]

25. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14651/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن حسن بن علی نجار، تا: ذیحجه 1222ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 13 گ (313ر-

325ر)، 25 سطر، اندازہ: 10 × 16سم [ف: 37-112]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1394/7

خط: تحریری، کا: شیخ جواد بن محمود کاظمی، تا: 1222ق؛ 31ص (369-399)، 22-23 سطر، اندازہ: 14/5 × 20/5سم [ف:

108-24/3]

27. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 721/3-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن صفر فخار، تا: 1233 و 1223، جان نجف؛ مغلوط است؛ کاغذ: فرنگی سفید رنگی آهار مهره، جلد:

تیماج مشکی با مقوای نازک، 16ص (24-39)، قطع: خستی، اندازہ: 15 × 21سم [ف: 23-31]

28. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 170/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ولی کرازی، تا: 1223ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 4گ (85پ-189)، 32 سطر

ص: 18

(15 × 9/5)، اندازه: 20 × 14 سم [ف: 720]

29. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 319/4

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن کربلای بابای بدل آبادی، تا: 1224ق، جا: کربلا؛ واقف: حاج محمد علی موحد، ربیع الاول 1385؛
جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج با سر، 19 سطر، اندازه: 20 × 16 سم [ف: 159]

30. قم: امام صادق؛ شماره نسخه: 34/4

آغاز: مسألة في اصالة اصل البراءة، اعلم أن الكلام في المقام بحيث لا يدانيه النقض و الابرام يتحقق في ثلاثة مواضع؛ انجام: وضعف
قولهم يظهر مما ذكرنا والاحتياط مسلك النجاة

خط: نسخ، کا: میر عبدالله بن میر تراب حسینی، تا: 1225ق، جان کربلا؛ جلد: تیماج مشکی، 4 گ (123 پ-127 پ)، 19 سطر،
اندازه: 21 × 14/5 سم [ف: 33]

31. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6791/7

خط: نستعلیق، کا: جلیل بن سعید موسوی، تا: 1229ق؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخته بدون مقوا مجدول ضربی، 19 گ (66 پ) -
85 پ)، اندازه: 20/5 × 12/5 سم [ف: 20-259]

32. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 828/6

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1231ق؛ 10 گ (122 ر-131 ر) [ف: 5-196]

33. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14472/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: ابوالقاسم بن رمضانعلی لاریجانی، تا: 1233ق، کاغذ: فرنگی، 11 گ (97-107)، 24 سطر، اندازه: 8/5 ×
15 سم [ف: 36-449]

34. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6063

آغاز: برابر؛ انجام: الاحاجة إلى التوحيد هي هنا تفضيلا هذا و الاحتياط مطلوب من الائمة

خط: نسخ، کا: محمد بن المؤمن، تا: 1233ق؛ یادداشتی از بارفروشی در پایان کتاب به تاریخ 1256ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد:
تیماج قهوه ای مقوایی، 15 گ (137-123 پ)، 21 سطر (9/5 × 14/3)، اندازه: 21 × 15 سم [رایانه]

35. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9775/6

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن آقا بابای جیلانی، تا: 1233ق، جان اصفهان، مدرسہ جدید سلطانی معروف بہ چہار باغ؛ کاغذ: فرنگی آہار مہرہ شکری، جلد: میشن خرمایی، 12 گ (123-135)، 22 سطر، اندازہ: 17 × 21 سم [ف: 16-395]

36. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 825/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد صادق نوری، تا: 1234ق؛ جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا مجدول، 12 گ، اندازہ: 15 × 21 سم [ف: 1-159]

37. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3208/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد ہادی حسینی اصفہانی، تا: 1234-1239ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی، 13 ص (60-73)، 22 سطر (5/8×14)، قطع: [ف: 15-9]

38. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1017/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد علی خوانساری، تا: 1235ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج، مشکی، 28 ص (339-367)، 20 سطر (5/9×14)، اندازہ: 14/5 × 21 سم [ف: 9-17]

39. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 2722/2

خط: نسخ، کا: محمد حسین یزدی، تا: ربیع الاول 1236ق؛ کاغذ: پستہ ای، جلد: میشن سبز، 16 سطر، اندازہ: 15 × 21 سم [ف: 6-102]

40. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9527/14

آغاز: برابر

بی کا، تا: دوشنبہ 14 محرم 1236ق، جلد: تیماج مشکی، 7 گ (108-115 پ)، 22 سطر، اندازہ: 15 × 21 سم [ف: 30-197]

41. شیراز؛ علامہ طباطبائی، شماره نسخه: 37/7

خط: نسخ، کا: محمد امیر خراسانی، تا: 1237ق، جا: نجف؛ 12 گ (144 پ-156 ر)، اندازہ: 14/5 × 20/5 سم [نسخہ پڑوہی: 3-67]

[67]

42. قم؛ حجّتیّه؛ شماره نسخه: 656/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1241ق [ف: 118]

43. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: 34/2

کا: عبدالحسین، تا: 1243ق، جا: صحن امام حسین [اندیشه حوزه: س 2، ش 7-214]

44. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 458/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 10 ذیقعه 1245ق؛ جلد: تیماج قرمز، 17 گ (143 پ-159)، 21 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 2-62]

45. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1687/3

خط: نسخ، کا: باقر بن ارینه جربادقانی، تا: رجب 1245ق، جا: سپاهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 10 ص (35-44)، 27 سطر

(9×16)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 8-245]

46. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 407/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر نظر آبادی، تا: 1240-1250ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج عنابی عطف میشن قهوه ای،

20 ص (29-49)، 19 سطر (7 × 21/5) [ف: 338]

47. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 210 17

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، کا: خوانساری، تا: محرم 1253ق؛ ضمیمه نسخه ش 21014؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره

شکری، 14 گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-224]

48. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1213/8 - طباطبائی

ص: 19

خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن مشہدی رحیم آجرلو کھکی (من بلوک بلده ساوج)، تا: 1272ق، جان بلوک بلده ساوج؛ کاغذ: فرنگی
نباتی رنگ، جلد: تیماج قرمز، 39گ (35پ-73پ)، 14 سطر، اندازہ: 22×15سم [ف: 769-23]

49. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 21124

کا: سید احمد بن ابی طالب حسینی موسوی خوانساری، تا: 1275ق، قطع: خشتی [اهدائی ف: 353]

50. کرمانشاه؛ میدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 148/8

آغاز: برابر

کا: علی حسینی یزدی میدی، تا: 1283-1287ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قہوہ ای ضربی، 27گ (93پ-119ر)،
اندازہ: 19/5×14/5سم [ف: 111]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2305/8

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-352]

51. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2125/14

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ 17ص (227-243) [ف: 11-340]

52. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2150/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1237 و 1238؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویہ تیماج حنایی، 10گ (162پ-171پ)، 30 سطر (9×15)،
اندازہ: 18×15سم [ف: 11-413]

53. قم؛ مؤسسہ آیة اللہ بروجردی؛ شماره نسخه: 571/3

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین، بی تا، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 13گ (69ر-82پ)، اندازہ: 21×15سم [ف: 2-359]

54. قم؛ مؤسسہ آیة اللہ بروجردی؛ شماره نسخه: 553/1

خط: نستعلیق، کا: میرزا باقر بن ملا حسن رشتی گیلانی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی عطف تیماج قہوہ ای، 10گ (1پ-11پ)،
اندازہ: 21×15سم [ف: 2-346]

55. تهران: ملک، شماره نسخه: 1723/4

بی کا، بی تا؛ 14 گ (58 پ - 72 ر) [ف: 5-351]

56. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27079

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

57. مشهد: مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: 9/8

خط: نسخ، کا: علی مقصودی، بی تا، قطع: خشتی [نشریه: 5-603]

58. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: 81/9

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، 25 ص (264-239)، 21 سطر (10 × 15)، اندازه: 20/5 × 16/5 سم
[عمومی ساری و تنکابن: ف: 64]

59. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4659/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای روشن مقوایی ضربی، 16 گ (183-199)، 22 سطر (9 × 15)،
اندازه: 23 × 15/5 سم [ف: 19-327]

60. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1454/3

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد تقی گلپایگانی (جرفادقانی)، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه ای، 20 سطر [ف: 5-268]

61. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1565/9

بی کا، بی تا؛ 11 گ، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 3-101]

62. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 907/12

بی کا، بی تا، 20 گ (279-259 ر) [ف: 5-36]

63. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 22516/13

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ نسخه حاضر بدون خطبه است؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی دار، 30ص (267-297)، 22 سطر
اندازه: $14/5 \times 15/5$ سم [ف: 2-716]

64. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7196

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ضمیمه شماره 219؛ 14گ، 25 سطر، اندازه: 20×15 سم [ف: 6-45]

65. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9588/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سبز، 231گ (71پ - 102پ)، 19 سطر، اندازه: $21/5 \times 11$ سم [ف: 30-238]

66. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2129/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 16گ (152پ - 168ر)، 21 سطر، اندازه: $21/5 \times 14$ سم [محدث ارموی مخ: 1-138]

67. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2598/7

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قرمز ضربی مقوایی، 11گ (165پ - 175ر)، 24 سطر، اندازه:
 21×15 سم [ف: 6-68]

68. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2439/4

خط: نسخ، کا: محمد صالح خوانساری و حاج قاسم بن علی اکبر، بی تا؛ کاغذ: فستقی رویه کاغذی مقوایی، 10گ (74ر-83ر)، 25
سطر، اندازه $21/2 \times 16$ سم [ف: 6-16]

69. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9079/6

خط: نستعلیق، بی کا، تا: نزدیک عصر مولف؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 8گ (153ر - 161پ)، اندازه: $21/5 \times 15$ سم [ف: 23 -

[233

70. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6166/1

خط: نسخ، کا: حسن بن علی اکبر خونساری، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 14 گ (1 پ-14 پ)، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 16-163]

71. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 117/7 - 1217/2

ص: 20

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، مشکی، 11، 25 سطر، اندازه: 16×21/5 سم [ف: 1-376]

72. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1238/1 - 7/138

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو قهوه ای پشت طبله ها مشکی، 14 گ، 23 سطر، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 1-376]

73. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 183216 - 10/142

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سر ترنج، 11 گ، 28 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف: 1-376]

74. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 592/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على محمد و آله اجمعين ... و الاخباريون كذلك فيما اذا كان الشبهه في طريق الحكم
قط اوفي نفس الحكم مع احتمال الحرمة و مع احتمالها و جوب التوقف عند اكثرهم؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شریف بن محمد صادق، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف تیماج زرشکی، مجدول گرهی، 15 گ، 21 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف: 1-159]

75. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 798/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد هادی، بی تا، جا: یزد؛ خطوط سیاه؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 9 گ،
اندازه: 16×22 سم [ف: 1-159]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a

طباطبائی قمی

کربلائی، علی بن محمد علی، 1161-1231

(tabātabā'ī karbalā'ī, "alī ebn-e mohammad "alī (1748 1816

قم؛ فیضیه شماره نسخه: 817/9

خط: نسخ بی کا، تا: 1232ق، 12گ، اندازه: 21×15سم [ف: 3-26]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

جیلانی، محمد رفیع بن رفیع، -1245 قمری؟

(jālānī, mohammad rafī " ebn-e rafī (- 1830

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7389

آغاز: بسمله، الحمد لله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی؛

انجام: لا یحق بالرجال محمد باقر عفی عنهما

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: 1090ق، جا: اصفهان [الفبائی: 53]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a

مدرس، حسن بن علی، 1210-1273 قمری

(modarres, hasan ebn-e 'alī (1796-1857

رساله ای استدلالی و مفصل است در این که اصل، صحت و اجزاء عبادات است هنگام شک در اجزاء آنها، با نقل اقوال فقها و مخصوصا گفته های علامه حلی.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... فهذه وجيزة في تحقيق الأصل فيما اذا شك في اعتبار شيء في عبادة أو معاملة.

انجام: و مع البناء عل الجزئية و الشرطية فيما احتمال جزئيته أو شرطيته يرجع الأمر إلى الاكتفاء في اثبات ذلك بمجرد الاحتمال و هو خلاف ما قضت به الادلة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4165/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن علی آقا جرفاد قانی (گلپایگانی)، تا: 1286-1288ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى، 16گ (167پ-182ر) [ف: 11-177]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربى

asalat-ul bara'a

گلپایگانی، ابراهیم بن محسن، ق 13 قمری

(- 19c golpāyḡānī, ebrāhīm ebn-e mohsen)

بحث استدلالی است در اصول فقه با استفاده از آیات و احادیث مرویه در «مقدمات» و سه مقصد، بارد و ایراد بر نظرات استادش از جمله شیخ مرتضی انصاری. در اول نسخه آمده است که مؤلف شاگرد صاحب جواهر نیز بوده و از ایشان اجازه اجتهاد گرفته است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1502/1 - 9/52

آغاز: بسملة الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى القول في اصالة البرائة وتحقیق الكلام فيه يقتضى رسم مقدمات قد تقرر في محله ان الاشياء حسنا او قبحا ذاتيين ام اعتباريين؛ انجام: كما لا يخفى صدور لقد اغرب بعض الافاضل حيث اجاب عن الاصحاح بها فضلا عما مضى ما به يستلزم استعمال لفظ واحد في معنين

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح به خط مؤلف، محشی به خط وی؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 11گ، 20 سطر، اندازه: 15×21/5سم [ف: 1-375]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربى

ص: 21

بحثی استدلالی است در اصول فقه. مالک نسخه شیخ ملا محمد صادق مجتهد قمی این فایده را از شیخ الاستاد شیخ محمد تقی رحمه الله معرفی کرده است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6745/17 - 34/115

آغاز: البحث الثاني في اصالة النفي وهي اصالة عدم امر وجودی حتى يبين الخلاف وهي اقسام اذ ذالك الامر الوجودی اما آن يكون تكليف اما الفعل او بالترك؛ انجام: عن اذن المالك فكما

لايحرم هناك قطعة فمن ای يجب التحريم في المقام وهو ظاهر تمت

خط: نسخ و نستعليق، بی کا، بی تا؛ مصصح، جلد: تیماج مشکى مجداول، 22گ، 24 سطر، اندازه: 15×21سم [ف: 1-376]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

رساله استدلالی مفصلی است در مقدمه ای درباره اصطلاح «اصل»، در سه «مقام»: 1. شبهة الحكم التکلیفی؛ 2. شبهة في الموضوع؛ 3. شبهة في المكلف. آغاز: الحمد لله رب العالمين... و بعد فهذه رسالة في أصالة البراءة و انا مع ضنك الاحوال و ضيق المجال

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2928/4

آغاز: برابر، انجام: و قد صرح جماعة كثيرة بعدم النجاسة و العمل بكل من الاستصحابين

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بی تاب افتادگی: انجام؛ مصصح؛ 17گ (71-87پ)، اندازه: 16×22سم [ف: 8-121]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

فشار کی طباطبائی، محمد بن قاسم، 1253-1316 قمری

(fešārakī tabātabāī, mohammad ebn-e qāsem (1838 1899

نام مؤلف در متن ذکر نشده است. در کاغذ الصافی به عطف جلد نوشته شده: «اصل برائة لآقا سید محمد» که بی شک آقا سید محمد فشار کی طباطبائی اصفهانی است. مؤلف در موارد بسیاری به آراء و اقوال «سید الاستاد» استناد جسته و احتمالا آن را در حیات استاد نوشته است. وی در آغاز این بحث استدلالی درباره حکم واقعی و ظاهری گفتگو می کند و موضوع را مربوط به حکم ظاهری می داند پس از آن در اخبار این بحث به تفصیل رد و ایراد می نماید و درباره شبهه حکمی و موضوعیه سخن به درازا می کشد.

آغاز: فائدة في اصالة البراءة و قبل الشروع لابد من مقدمة و هي ان الحكم قسما و واقعی و ظاهری

انجام: و حينئذ فلا حاجة في نفي و جوب الفحص بعد الیأس الى المراجعة الى أدلة الجرح و غيرها.

[الذريعة 115/2 شماره 463؛ دنا 1033/1 (3 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15148/2

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف در فهرست نیامده و به استناد الذريعة 115/1 و تأکید آقای مرادی در نسخه آستان قدس، ذکر شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ محشی، مصحح؛ مهر: «علی اکبر المجاهد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج مشکی مجدول، 104گ (60-163)، 19 سطر (8×15)، اندازه: 22×16 سم [ف: 38-450]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7938/5

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 22 شوال 1317ق، جلد: تیماج قرمز، 41گ (201-241پ)، 28 سطر، اندازه: 31×21 سم [ف: 20-279]

3. اصفهان دانشگاه، شماره نسخه: 7/1

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالرحیم اصفهانی، تا: چهارشنبه از دهه سوم ذیحجه 1317ق؛ واقف: حسین فرشید؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 65گ (2-66ر)، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 1-18]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11590

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد عراقی، تا: غره محرم 1322ق؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور 1354؛ کاغذ: فرنگی آهاری شکری، جلد: میشن ضربی زرشکی، 68گ، 19 سطر، اندازه: 21×15/5سم [ف: 16-225]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a

نجفی قوچانی، محمد حسن بن محمد، 1256-1322 شمسی

(najafi qūčānī, mohammad hasan ebn-e mohammad (1877-1943

این کتاب در واقع تقریرات مؤلف به هنگام تدریس «فراند الاصول» است که به درخواست عزیزی قلمی نموده است. وی در برخی مواضع عبارات متن را با عبارات و اشعار فارسی مزین

ص: 22

نموده است. در اکثر مباحث به اقوال شیخ مرتضی انصاری استناد جسته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15802

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة ... و بعد اعلم ایها الاخ ان الشیخ قال فی صدر الكتاب أن المكلف اذا التفت الی حکم شرعی فاما هو قاطع به اوظان؛ انجام: فنقول انها منتفی ما یشب منها بالظهور و الاطلاق کشمول ادلة الصوم.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: انجام؛ ادامه مباحث در خلال مطالب کتاب «تقریرات به شماره 15803» مندرج است، مصحح، مقابله شده، محشی به حاشیه مؤلف؛ واقف: محمد مهدی ابراهیمی نژاد، خرداد 1363؛ کاغذ: فرنگی حنایی بعضی زرافشان غبار، 81 گ، 18-21 سطر، اندازه: 17/5×10/5 سم [ف: 16-21]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

مجتهد کرمانشاهی، محمد هادی بن عبدالرحیم، 1250-1336 قمری

(mojtahed-e kermānšāhī, mohammad hādī ebn-e abd or-rahim (1835-1918

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 54/2

آغاز: بسمله حمدله أما بعد فهذا أوان شروعي في مسئلة البرائة فنقول أن الصالح؛ انجام: ثم أن البيان معنى القاعده و تعیین مورده موکول الی مقام اخر و بذلك نختم الکلام و الحمد لله

خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین جلیلی کرمانشاهی، تا: 16 جمادی الثانی 1351ق؛ کاغذ: مشقی شطرنجی، جلد: مقوا عطف تیماج خرمایی، 97ص (103-199)، 16 سطر، اندازه: 20×13 سم [ف: 136]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a

حجت کوه کمری، محمد بن علی، 1310 - 1372 قمری

(hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e "ālī (1893 1953

تقریرات درس آقا ضیاء عراقی.

قم؛ حجت کوه کمری؛ شماره نسخه: 52/8

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح [ف: 52]

اصالة البرائة = موضوع المشتبه المحصور و غير المحصور / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a = mawdu-ul mustabah-il mahsur Wa gayr-il mahsur

رساله ای کوتاه است در مسئله جریان اصالة البرائة در شبهه غیر محصوره و اینکه موضوع مشتبه محصور و غیر محصور چیست؟ در چندین مورد از میرزا ابوقاسم بن حسن قمی صاحب القوانین» (-1231ق) با عبارت «ره» یاد کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15047/2

آغاز: اعلم انهم بعد اتفاقهم علی جریان اصل البرائة فی الشبهة فی الحكم والموضوع غیر المحصور اختلفوا فی الموضوع المشتبه المحصورة؛ انجام: او یعمل بها فی خصوص هذا المورد المتضمنة له و الله الهادی المؤید المسدد وله الحمد اولاً و آخراً.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = ظاهراً مؤلف، تا: قرن 13؛ محشی با نشان «منه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 5ص (10-14)، 19-21 سطر، اندازه: 15×8 سم [ف: 38-116]

اصالة البرائة / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul barā'a

چند رساله غیر همانند:

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7643/8

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقواسفید، 1گ (199-200)، اندازه: 15/5×21/5 سم [ف: 26-141]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5450

آغاز: بسمله. حمدله. و بعد فهذه وریقات فی أصالة البرائة کتبتها تقریرة حین قرائتی لدا سیدی و سید العلماء؛ انجام: ناتمام: و من هذا علم اندفاع ایراده من لزوم استعمال اللفظ المشترك فی معنیین فی قوله تعرف اذا المراد من مطلق المعرفة هو الامر الکلی الشامل لکلا قسمین

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 88گ، 21 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 16-357]

3. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1838/7

آغاز: بسم الله المعین و به نستعین، اعلم أن المجتهد اذا ورد علی واقعة مخصوصة فلو كان له طریق واقعی معتبر؛ انجام: عدم ثبوت الأحكام الشرعية فتأمل جدا فانه دقیق جداً

خط: نستعلیق تحریری خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ رنگین عطف تیماج آبی، 22 ص (107-
128)، 30 سطر، اندازه: 28×17 سم [ف: 3-1070]

4. قم؛ فیضیه، شماره نسخه: 1189/12

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ 12 گ، اندازه: 22×15 سم [ف 3-66]

ص: 23

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10993/12

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [میراث شهاب: س 9 ش 2-34]

6. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 311

ظاهراً تقریرات درس شیخ مرتضی انصاری است؛ بی کا، تا: 1236ق [اوراق عتیق: 1-241]

7. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 2745/23

آغاز: عدم الوقوع في المضاف او في المضاف اليه اذ قد تبين فيهما طلب الوقف ولا- يترتب على مخالفته؛ انجام: اذ لم يكن هنا دليل شرعي يدل على حليته اذ مع هذا الدليل تقطع بعدم العقاب بخشي از مسئله اصل براءت است در اصول فقه؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: گوناگون، جلد: تیماج تریاکی مقوای، 13ص (667-680)، قطع: خشتی، اندازه: 18×22/5سم [ف: 9-109]

8. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22502/5

آغاز: بسمله حمدله تبصرة من جملة الأدلة العقلية او الشرطية الشرعية اصل البرائة بمعنى خلو المكلف و فراغه؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، تملک: ابراهیم بن محمد رضوی با مهر «العبد المذنب ابراهیم بن محمد الرضوی» مورخ 1296ق؛ کاغذ فرنگی مشقی و کاهی؛ جلد: تیماج عنابی لایه ای، 17گ (109-125)، اندازه: 17/5×22سم [ف: 2-700]

9. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 8مجموعه بدون شماره

بی کا، بی تا [دلیل المنحطوطات: 1-137]

اصالة البرائة و الاحتياط / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a wa-l ihtiyat

کتابی است در اصالة البرائة و الاحتياط با استفاده از آرا و اقوال بسیاری از علمای امامیه مانند فاضل قمی، محقق بهبهانی و سید صدر صاحب شرح الوافیة و .... همچنین از استاد خود با عناوین شیخنا الأستاذ و «شیخنا المقدس الأستاذ» یاد می کند. طبق قرائن، تاریخ تألیف این کتاب بعد از سال 1231ق (که تاریخ وفات فاضل قمی است) می باشد. احتمال قوی می رود منظور از شیخنا الأستاذ، شیخ انصاری باشد و مؤلف بعد از وفات شیخ این کتاب را نگاشته است (به قرینه تعبیر «شیخنا الأستاذ في الدرس») و ضمناً کلمه «مقدس» نیز برای احترام آمده و منظور مقدس اردبیلی و ... نیست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11815/5

آغاز: في أصل البراءة و مواردھا و هي من الأصول القطعية الظاهرية التي تجرى في مشكوك الحكم؛ انجام: قيل الظاهر أنه الاخلاف في شيء مما ذكر بين القائلين بالتسامح كل ذلك لعموم الأدلة و الله العالم.

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی با عنوان «منه» که از خود مؤلف می باشد، در انجام چند برگ افزودگی هایی در اصول با عناوین «جواز عمل به عام قبل از فحص از وجود مخصص» و «قول در مشتق» آمده، با قلم خوردگی بسیاری در متن؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 45گ (163-119)، 23 سطر، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 30-40]

اصالة البرائة و الاحتياط / اصول فقه / عربی

asalat-ul bara'a wa-l ihtiyat

رساله دارای سه «مقدمه» و دو «مقاله» است: مقدمه در تعداد موارد اصل البرائة و الاحتياط، في تأسيس الاصل، بيان آن اصل في قولنا اصل البرائة هل هو بمعنى القاعدة او الدليل او الاستصحاب او الراجح؛ مقاله 1. الشك في التكليف و صورة المفروضة اثني عشر؛ 2. الشك في المكلف به و الكلام في تلك المقالة ايضا يقع في مقامات ثلث. نسخه مسوده اصلى و برخی مباحث ناتمام مانده است. مقاله سوم رساله در مسئله شبهه و جویی و تحریمی نگاشته شده که با عبارات صفحات قبل فابط لازم است. اگرچه مؤلف در برخی موارد به آراء علماء قرن 13 ق مانند صاحب قوانین و صاحب فصول استناد جسته اما در آخر مقاله دوم رساله، «سنه 1115» نوشته شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13337

آغاز: پس از خطبه مختصر: اصل في مسائل اصل البرائة و الاحتياط و انما عبرنا بالمسائل مع كونهما مسئله واحدة لتعدد مواردهما و كون كل واحد منهما مطرحا لانظار العلماء فمن جملتها ما وقع الاختلاف فيه بين المجتهدين و الاخباريين؛ انجام: يدل على نفي الشك ايضا فتكون شاملا له و الحمد له جل شانه تمت سنه 1115

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ واقف: عباس فخمی، آذر 1362؛ کاغذ: فرنگی آهاری شکری، جلد: تیماج مشکى، 63گ، 20 سطر، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 16-224]

اصالة البرائة و الاحتياط (تقریرات) / اصول فقه / عربی

(asalat-ul bara'a wa-l ihtiyat (taqirrat

فیضی، احمد بن محمد محسن، ق 13 قمری

(feyzī, ahmad ebn-e mohammad mohsen (- 19c

تقریرات بحث استدلالی شیخ انصاری درباره اصالة البرائة و الاحتياط و تعارض بعضی از اصول با یکدیگر در این کتاب تحریر شده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم ... اما بعد فقد نبهنا سابقا أن المكلف اما ان لا يلتفت إلى حكم شرعی

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 216

آغاز: برابر؛ انجام: و لو لم يعرف له جنون فادعى الضامن انه كان مجنوناً وقت الضمان قال الشيخ فالقول

ص: 24

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، 230گ، مختلف السطر، اندازه: 21/5 × 15/5 سم [ف: 1-166]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 221

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-245]

اصالة البرائة و الاستصحاب (رساله) / اصول فقه / عربی

(.asalat-ul bara'a wa-l istishab (r

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 13377

آغاز: في اصالة البرائة و قبل الخوض؛ انجام: كما لا يخفى على المتأمل فيها

خط: نسخ، بی کا، تا: 1270 ق [القبائی: 53]

اصالة الحرمة و الحلال / اصول فقه / عربی

aṣālat-ul hurma wa-l ḥalāl

کشمیری، عابد بن داوود، ق 12 قمری

(kešmīrī, 'ābed ebn-e dāvūd (- 18c

مؤلف در مشهد رضوی چون نزاع علما را در این بحث دیده، رساله حاضر را تالیف نموده است.

بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: 57/2

آغاز: الحمد لله الذي فطر العقول و جعلها اشرف المخلوقات و دلنا بها الى اكرم الطاعات و كشف بها فتن المعضلات

خط: نسخ، کا: یعقوب بن محمد علوی فاطمی موسوی، تا: چهارشنبه 23 ذیحجه 1273ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 24گ (244پ - 268 ر)، 19 سطر، اندازه: 24 × 15/5 سم [ف: 52]

اصالة الحلية او الحرمة في الأشياء / فقه / عربی

asalat-ul hilliya aw-il hurma fi-l asya

؟ شاخوری، سلیمان بن علی، - 1101 قمری

(šāxūrī, soleymān ebn-e `alī (- 1690

شاید همان «رسالة في تحليل التن والقهوة» از همان بحرانی است که خوانساری یاد کرده است.

[الذريعة 140/11]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1142/24

بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: میسن آلبالویی، 3 گ (199 پ- 202 پ)، 15 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 5-239]

اصالة الصحة / اصول فقه / عربي

asalat-us sihha

حسینی مشهدی، مصطفی بن داود، ق 14 قمری

(hoseynī mašhadī, mostafā ebn-e dāvūd (-20c

گفتاری در مبحث اصالة الصحة که ناتمام مانده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24240

آغاز: في اصالة الصحة في فعل الخير و استدلووا على صحتها؛ انجام: ولكن في مقدمات مدعاه نظر واضح فالحق في المسئلة اصالة الصحة مط و كيف.

خط: نستعلیق خوش و شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ ضمیمه نسخه ش 9254 کتابخانه با عنوان «رساله در تقلید و مقلد»؛ 2 گ [ف: 16-23]

اصالة الصحة / اصول فقه / عربي

asalat-us Sihha

رساله کوتاهی است حدود 20 سطر راجع به اصالة صحت فعل مؤمن که در دو «مقام» طرح گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13930/1

آغاز: و من الأصول المتداولة بها اصالة صحة فعل المسلم بمعنى حنل فعل الصادر عن المسلم؛ انجام: و منها متى شككت في شي و دخلت في ... فشكك.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، 1 گ، 23 سطر، اندازہ: 14 × 11/5 سم [ف: 35-348]

اصالة الصحة / فقه / عربی

aṣālat-uṣ ṣiḥha

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7051/4

آغاز: الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله اجمعين. قاعدة: الأصل في تصرفات المسلمين و افعالهم الصحة

رساله کوتاهی است در بیان جریان «اصالة الصحة» در تصرفات مسلمان و کارهای آنان؛ خط: نسخ، بی کا، بی تاب 2 ص (277-278)، 25 سطر [ف: 25-60]

اصالة الصحة في افعال المسلمين / فقه / عربی

asalat-us Silha fi afal-il muslimin

عاملی، حسین بن عبد الصمد، 918-984 قمری

(1513-1577) (āmelī, hoseyn ebn-e 'abd-os-samad)

رساله مختصری است ظاهراً گرفته شده از برخی مؤلفات والد شیخ بهائی در اصالة الصحة در افعال مسلمان با اشاره مختصر به ادله آن.

آغاز: مسألة ما ذكره شيخنا الأعلم ... تأصيل نفعه جليل الأصل في افعال المسلمين الصحة و هذه قاعدة ورد بها النص عن الأئمة عليهم السلام.

ص: 25

انجام: لأن الأصل في أقواله الصحة لأن القول فعل لسان و الأصل في افعال المسلمين الصحة.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4217/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، عطف تیماج مشکى، 1 گ (68 پ-69 ر)، اندازه: 11/5 × 18 سم
[محدث ارموی مخ: 1-1390]

اصالة الصحة في افعال المسلمين / اصول فقه / عربي

aṣālat-uṣ-ṣiḥat fī af'āl-il-muslimīn

موسوی، محمد حسین بن محمد، ق 13 قمری

(mūsavī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 19c

رساله مختصری است در صحت افعال مسلم و اینکه اصل، صحت تصرفات مسلمین است مگر این که خلاف آن ثابت شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11327/14

آغاز: فائده، اعلم أن من القواعد المسلمة بين علماء الإسلام التي عليها المدار و لا يمكن التعيين لاعمالها لأهل الإيمان؛ انجام: قال: ان الله اكرم من أن يسأل المؤمن عن اكله و شربه، قول امير المؤمنين في وصيته لابنه محمد و عليك بقراءته القران و العمل بما فيه

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی و سمرقندی، 4 گ (48-51)، 26 سطر، اندازه: 15 × 9 سم
[ف: 28-527]

اصالة الصحة في افعال المسلمين / اصول فقه / عربي

asalat-us-Sihat fi af al-il-muslimin

تنکابنی، محمد شریف بن محمد یوسف، ق 14 قمری

(tonekābonī, mohammad šarīf ebn-e mohammad yūsuf (- 20c

رساله ای استدلالی است در بیان معنای اصالة الصحة و امکان استفاده از این قاعده در مسائل فقهی، با رد و ایراد کلمات علماء. آغاز: ...
و بعد فهذه رسالة في بيان أصالة في افعال المسلمين

انجام: و هو استصحاب العدم مثلا محل اشكال فليتدبر جداً.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 961

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، تا: 10 ذیقعده 1284ق، جا: قزوین؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ 20گ، 24 سطر، اندازه: 16 × 18سم [ف: 1-14]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 179

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-200]

اصالة الصحة في العبادات / اصول فقه / عربي

asalat-us Sihha fi-1 ibadat

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118 - 1205 قمری

(vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9298/2

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه مشکی، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-221]

اصالة الصحة و الفساد في المعاملات = الأصل في المعاملات الفساد / اصول فقه / عربي

asalat-us sihha wa-l fisad fi-l mu'amilat = al-asl fi-l mu'āmilāt-il fisād

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118 - 1205 قمری

(vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791

وابسته به: مسالک الافهام الی تنقیح (فی شرح) شرایع الاسلام = شرح شرایع؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (911-965)

وحید بهبهانی در رساله در باب اصالة الصحة در معاملات دارد، یکی با عنوان «کیفیه اثبات صحة البیع» که مفصل تر است و این رساله در همان موضوع که مختصر تر می باشد. در فهارس این دو رساله با هم خلط شده اند و در «دنا» نیز یکی پنداشته شده که چنین نیست. رساله ای است کوتاه در این که اصل در معاملات صحت است یا فساد؟ مؤلف با عناوین «ان قلت قلت» پرسش هایی را طرح می نماید، سپس به آنها پاسخ می دهد و سرانجام قائل می شود که اصل در معاملات فساد است مگر آنکه خلاف آن ثابت شود. این رساله ممکن است در برخی از مجموعه آثار «وحید» در ضمن فواید آمده باشد.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد، فاعلم يا اخي ان المهم و المقصود الاصلي في المعاملات هو الصحة و الفساد و في كثير من
المواضع يحكم الفقهاء بالفساد و الغافل عن حقيقة الحال اذا راى دليلا على الفساد يقبل

انجام: لانا نقول: البيع عبارة عن نقل الملك إلى الطرفين بعنوان اللزوم فاذا احل ذلك دل على الرضا و الامضاء و التقرير و كذا الحال في
الأمر بالوفاء بما تضمنه العقل و اقتضاه و قس عليها حال غيرها تمت.

چاپ: ضمن «الرسائل الفقهية»، توسط مؤسسه و حید بهبهانی؛ تبریز، سنگی، بدون تاریخ، خشتی، 3ص

[الذريعة 116/2 ؛ اعيان الشيعه 182/9 ؛ ریحانة الادب 51/1 ؛ هدية العارفين

ص: 26

90/9 ؛ دنا 1034/1 (97 نسخه): در دنا دو رساله از او در این موضوع با هم خلط شده که باید با توجه به نسخه های موجود معرفی شده در اینجا اصلاح شود]

1. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 23/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محب علی بن مراد علی لاهیجانی، تا: 14 شوال قرن

12، جلد: تیماج سرخ مجدول، 3 گ، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 240]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14968/3

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 12؛ مصححبا کاغذ فرنگی، 1 ص (47)، مجموعه 41 سطر، اندازه: 15/5 × 12 سم [ف: 37-628]

3. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2441/8

خط: نستعلیق، کا: ابوعلی، تا: قرن 12، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 3 گ (104 پ - 107 ر)، 19 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 1-138]

4. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 247/3 - ج

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 1179 ق؛ 3 گ (15 پ - 17 پ) [ف: 348]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8565/2

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالوهاب سرایانی تونی خراسانی (شاگرد وحید بهبهانی)، تا: 1183 ق؛ جلد: تیماج قرمز، 2 گ (18 ر - 19 ر)، 22 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 144-22]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9724/1

آغاز: برابر؛ انجام: قوله الا ان في مثال اه ما فهمت ما ذكره رحمه الله اصلا قوله حيث

خط: نسخ، بی کا، تا: 27 ذیحجه 1192 ق، جلد: تیماج سرخ، 16 گ (1 پ - 17 پ)، 25 سطر، اندازه: 20 × 30/5 سم [ف: 31-67]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14400/4

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، گ (75-77)، 23 سطر، اندازه: 9 × 16 سم [ف: 36-336]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1316416

آغاز: برابر خط: نستعلیق، کا؛ ابراهیم بن مرتضی حسینی زنجانی، تا: قرن 13؛ جلد: ساغری مشکی، گ (87-88)، 33 سطر [ف: 250-36]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13382/4

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، جان کربلا کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: تیماج تریاکی ضربی، گ، 18 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 16-351]

10. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 114/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: گالینگور، عطف تیماج، گ، 14 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف مخ: 1-43]

11. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 716/ 1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 124]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13382/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج ضربی خرمایی، گ، 18 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 16-412]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12929/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، گ (111 پ-112 پ)، 24 سطر، اندازه: 9 × 14/5 سم [ف: 32-800]

14. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7707/19

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 21 سطر (10/5 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 681-16]

15. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2277/14

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا جدول ضربی فشرده، آستر درون کاغذ زرد، ابعاد متن: 12/5 × 21، 3 گ (152ب-154ر) [ف: 691-11]

16. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2876/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن رمضانعلی لاریجانی، تا: قرن 13؛ ضمیمه: در اوراق 71 و 72، سه فائده اصولی [در بیان اینکه حکم شرعی توفیقی موقوف بر نص شارع است، و بیان حکم عبادات اگر با قول یا فعل یا تقریر معصوم واقع شود، و نزاع در اینکه آیا الفاظ عبادات اسامی برای صحیح هستند یا برای اعم؟]؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ابعاد متن: 13 × 20، 2 ص (69-71) [ف: 392-13]

17. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1554/5

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 2 گ، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 100-3]

18. قم؛ فیضیه، شماره نسخه: 847/5

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ 2 گی، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 29-3]

19. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1479/16

آغاز: برابر؛ انجام: قوله تعالی أحل الله البيع و الا أن یكون تجارة عن تراض.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج لایه ای مشکی، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 2049-4]

20. مشهد: رضوی، شماره نسخه: 9298/8

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی آهار

مهره شکری، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه مشکی، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-221]

21. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 733/3

خط: نسخ، کا: محمد محسن استر آبادی، تا: حدود 1201ق، جا: کربلا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای، 3گ (29ر - 32ر)،
اندازه: 11 × 16/3 سم [ف: 5-161]

22. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 133/3

آغاز: برابر

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: 1204ق؛ محشی به لفظ «منه سلمه الله»؛ واقف: حسن صدرزاده خوبی، 1347ش؛ جلد: تیماج قهوه ای
مجدول، 23 سطر، اندازه: 19 × 24 سم [ف: 76]

23. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 8/9

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست با عنوان «رسالة في أجزاء الأصل في صحة العقود و بطلانها» آمده؛ خط: نستعلیق، کا: امر علی استر آبادی، تا:
1211ق، جان کربلا؛ جلد: چرم زرد نقش دار، 2گ (116 و - 117و)، 22 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [مؤید: 3-539]

24. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 138/9

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عباسعلی مهاجرانی کزازی کرمانشاهی، تا: 1213ق، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 3گ (165پ -
167پ)، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 101]

25. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 138/14

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عباسعلی مهاجرانی کزازی کرمانشاهی، تا: 1213ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 3گ (250ر -
252ر)، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 101]

26. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7219/7

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محرم 1216ق، کاغذ: فرنگی کبود، جلد: نو، 17 سطر (13 × 17)، قطع: ربعی، اندازه: 10/5 × 18 سم [ف:
16 - 491]

27. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18622

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو جعفر بن ملا محمد قاینی، تا: محرم 1218ق، جان کاشان، مدرسه لاجوردیه؛ ضمیمه نسخه ش 2989؛ واقف: حاج قائم مقام، بهمن 1396، کاغذ: فرنگی شکری، 2گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 22سم [ف: 16-226]

28. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19785

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی برغانی (شهید ثالث)، تا: 1219ق، جا: کربلا؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ ضمیمه نسخه ش 19784؛ کاغذ: فرنگی شکری، 2گی، 24 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 16-226]

29. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: 10/2

خط: نسخ، کا: قاسم بن عبدالمطلب الشریف، تا: 1221ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 22گ (20پ - 42ر)، 17 سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 13]

30. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8155

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شریف، تا: 1221ق؛ 2 ص (169-171) [الفبائی: 53]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1212/9

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-37]

31. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1868/3

آغاز و انجام: برابر

کا: سید محمد مهدی بن ملا علی تبریزی طباطبائی، تا: 1222ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لابه و عطف تیماج تریاکی، 10گ، 33 سطر (7x125)، اندازه: 11/5 × 16/5 سم [ف: 10-456]

32. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 642/6

خط: نستعلیق شکسته، کا: شریف بن ابی طالب قمی، تا: 1222ق؛ 2گ (171پ - 172پ)، اندازه: 14/5 × 20 سم [نسخه پژوهی: 3-]

[111]

33. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1538/4

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احمد نجل علی بن کتان نجفی، تا: سه شنبه 22 جمادی الاول 1229ق؛ گ (122-123)، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 3-99]

34. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 828/8

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1231ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قهوه ای، گ (153 پ - 155 پ)، اندازه: 10/3 × 15/4 سم [ف: 5-196]

35. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 7327

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن محمد مهدی رضوی، تا: 1232ق؛ واقف: ملک زاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج، 3ص، 25 سطر، اندازه: 20×25 سم [ف: 1-21/116]

36. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19104

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن احمد علی استر آبادی، تا: 1233ق؛ ضمیمه نسخه ش 18167، ضمن یک صفحه آخر رساله «رساله في اصل طهارة الأشياء» از همو، آغاز: «الاصل طهارة الاشياء و هو من المسلمات»؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد 1371؛ کاغذ: فرنگی شکری، گ، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 16-227]

37. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9775/12

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن آقا بابای جیلانی، تا: 1233ق، جان اصفهان، مدرسه جدید سلطانی معروف به چهار باغ؛ کاغذ:

ص: 28

فرنگی آهار مهره شکر، جلد: میسن خرمایی، 2 گ (164-165)، 22 سطر، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 16-396]

38. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1242/5

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1233ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: لایی میسن قرمز، 22 سطر [ف: 5-431]

39. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 481716

خط: نسخ، کان حسین بن قاسم بن محمد بن شیخ حمزه، تا: دوشنبه ربیع الثانی 1233ق، قطع: بیاض رقعی [ارشت و همدان: ف: 1572]

40. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4817/7

خط: نسخ، کا: حسین بن قاسم بن محمد بن شیخ حمزه، تا: 1233ق، قطع: بیاض رقعی [ارشت و همدان: ف: 1572]

41. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 2/

کا: محمد بن میرزا حسن بن آقارستم بن زین البیک، تا: پنج شنبه دهه سوم صفر 1233 ق [تراثنا: س ش 4-48]

42. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3208/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد هادی حسینی اصفهانی، تا: 1234-1239ق؛ کاغذ: فرنگی شکر، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی با ترنج و چهار سر ترنج، 1 گ (116-117)، ابعاد متن: 8/5 × 14، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 15-14]

43. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 825/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شوال 1234ق، جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، مجدول، 3 گ، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-161]

44. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9682/1

خط: نستعلیق، کان عبد الرحیم بن ابو الحسن، تا: 1234ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 5 گ (پ 5-ر)، اندازه: 10/5 × 15 سم [ف: 25-51]

45. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9682/8

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد محسن، تا: 1234ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 3 گ (189-ر-191پ)، اندازه: 10/5 ×

15 سم [ف: 25-52]

46. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2150/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1237ق؛ کاغذ: فرنگی، 1گ (172 - 172ب)، 30 سطر، اندازه: 9 × 15 سم [ف: 11-414]

47. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 37/14

خط: نسخ، کا: محمد امیر خراسانی، تا: 1237ق، جان نجف؛ اندازه: 14/5 × 20/5 سم [نسخه پژوهی: 3-67]

48. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1253/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی حسینی، تا: 1244ق، جان اصفهان؛ جلد: کاغذی، 5ص (208-212)، 19-21

سطر، اندازه: 8/5 × 15 سم [ف: 24/3 - 40]

49. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19633

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن علی کوکدی گلپایگانی، تا: یکشنبه 16 ربیع الثانی 1244ق، جان اصفهان؛ ضمیمه نسخه ش 19630؛

اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: فرنگی نخودی، 2گ، 24 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 16-227]

50. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: 3مجموعه بدون شماره

کا: محمد لنکرکنانی، تا: محرم 1244 ق [دلیل المخطوطات: 1-282]

51. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 458/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 10 ذیقعده 1245ق؛ جلد: تیماج قرمز، 2گ (208 پ - 209 پ)، 21 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 2-65]

52. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19780

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1269ق؛ ضمیمه نسخه ش 19776؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، 2گی، 25 سطر، اندازه: $21/5 \times 15/5$ سم [ف: 16-227]

53. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2026/4

خط: نسخ، کا: هدایة الله بن محمدرضای گلپایگانی، تا: 1277ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 3گ (63-65ر)، 17 سطر ($8/5 \times 14$)، اندازه: 22×15 سم [ف: 8-644]

54. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 253/2

خط: نسخ، کا: یوسف بن أبي القاسم موسوی جرفاد قانی، تا: 13 محرم 1285ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، 2گ (5ر - 7ر)، اندازه: $22 \times 17/5$ سم [ف: 1-177]

55. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/145 - 7525/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 3 شوال 1319ق؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 4گ، 17 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 1-377]

56. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 13/216 - 2536/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: گالینگور قهوه ای، 2گ، 19 سطر، اندازه: 15×10 سم [ف: 1-377]

57. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1781/1

آغاز: برابر؛ انجام: قوله الا-ان في مثال ما فهمت ما ذكره اصلا. در فهرست با عنوان «قاعدة شريفة و حواش دقيقة على المسالك» و ناشناس آمده ولی آغاز هماهنگ با رساله «اصالة الصحة و الفساد في المعاملات» وحید بهبهانی است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی، 16گ، 27 سطر (9×15)، اندازه: $21 \times 14/5$ سم [ف: 3-1052]

ص: 29

58. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9079/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، آگ (150 پ - 151 پ)، اندازه: $15 \times 21/5$ سم (مرعشی: ف: 23-233)

59. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1470/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن فتاح موسوی حسینی زنجانی، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، گ (1-2 پ)، 21 سطر، اندازه: $14 \times 20/5$ سم [ف: 4-262]

60. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6166/4

بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، گ (27 پ - 29 ر)، اندازه: $15/5 \times 21$ سم [ف: 16-164]

61. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 8437/2 - 57/107

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تاب 21 گ (82-102)، 21 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 1-377]

62. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8548/5 - 57/218

آغاز: عن العادة بان یصلي احد جمیع اوقات امکان الصلوة و الأشاعة عجزوا عن جوابها

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز؛ گ (267-274)، 17 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 1-377]

63. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22516/8

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن شیخ محمد مقصودی، بی تا، کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی، 4 ص (78-81)، 22 سطر (9 × 14/5)، اندازه: $15/5 \times 21/5$ سم [ف: 2-715]

64. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2129/13

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ (217 پ - 219 ر)، 21 سطر، اندازه: 14×21 سم [محدث ارموی میخ: 1-138]

65. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 592/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف تیماج زرشکی، مجدول گرهی، 2 گ، 21 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 160-1]

66. قم: مسجد اعظم، شماره نسخه: 3981/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 2 گ، اندازه: 21×34 سم [ف: 161-1]

67. قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 798/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، 2 گ، اندازه: 16×22 سم [ف: 160-1]

68. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 907/13

بی کا، بی تا؛ 2 گ (279-281 ر) [ف: 5-36]

69. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9588/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اعلم أن الصحة في المعاملات عبارة من ترتب اثر شرعی علیها و هي حکم شرعی يتوقف علی دلیل انجام: برابر

سر آغاز این نسخه با رساله دیگر وحید در این موضوع هماهنگ است ولی انجام آن با این رساله و چگونگی آن معلوم نیست؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سبز، 3 گ (16 ر-19 ر)، 19 سطر، اندازه: $11 \times 21/5$ سم [ف: 30-237]

70. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1565/13

بی کا، بی تا؛ 2 گ، اندازه: 15 سم [ف: 3-101]

71. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2439/5

خط: نسخ، کا: محمد صالح خوانساری و حاج قاسم بن علی اکبر، بی تاب کاغذ: فستقی، رویه کاغذی مقوایی، 2 ص (83-84 ر)، 25 سطر، اندازه: $16 \times 21/2$ سم [ف: 6-16]

72. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2037/6

بی کا، بی تا؛ اهدایی؛ وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفہانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی درون تیماج زرد، 1 ص (69-70)، اندازہ: 14/5 × 20 سم [ف: 4-1136]

73. قم؛ فیضیہ؛ شماره نسخه: 817/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 3گی، اندازہ: 21815 سم [ف: 3-26]

74. قم، مؤسسہ آیۃ اللہ بروجردی؛ شماره نسخه: 290/8

خط: نسخ، کا: احمد معلم، بی تا، جلد: دورو تیماج رو قرمز اندرون مشکی، 2 گ (199 پ - 201 ر)، 23 سطر، اندازہ: 15 × 21 سم [ف: 1-169]

75. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 713/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 2 گ (141 ر - 142 ر) [ف: 5-1777]

76. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1297/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج زرد یک لا مجدول، 5 ص (81-85)، 20 سطر، اندازہ: 15 × 21 سم [ف: 3-24-61]

77. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/9

کا: ابوعلی حائری، بی تا [نشریہ: 7-521]

78. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [ف: 31]

79. ساری عمومی؛ شماره نسخه: 81/7

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، 2 ص (147-149)، 21 سطر (10 × 15)، اندازہ: 16/5 × 20/5 سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: 63]

80. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 4659/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای روشن مقوایی ضربی مجدول با ترنج و سرترنج، 2 گ (238 - 240)، 22 سطر (9×15)، اندازه: 23 × 15/5 سم [ف: 19-329]

81. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 447/7

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تاب جلد: عادی، 2 گ (95 و 96 پ)، اندازه: 21 × 15 سم [مؤید: 1-359]

82. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: 76/5

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-40]

83. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: 13/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن محمد بن عبدالجبار خطی بحرانی، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 2 ص (273-275 ر)، 21 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 93]

84. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/2

بی کا، بی تا [نشریه: 7-541]

اصالة الطهارة = الأصل طهارة الأشياء = الأصل في الأشياء الطهارة = حاشية ذخيرة المعاد في شرح الارشاد / اصول فقه / عربی

asalat-ut tahara = al-asl taharat-ul asya = al-asl fi-1 asya' at-tahara = hasiyat-u daxirat-il ma'ad fi S.-il iršād

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118 - 1205 قمری

(vahīd-e behbahānī, mohammad ebn-e bāqer mohammad akmal (1707-1791)

وابسته به: ذخیره المعاد في شرح الارشاد؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (1017-1090)

بحث بسیار کوتاهی است در این که اصل در اشیاء طهارت است و نجاست خلاف اصل می باشد و نیاز به دلیل دارد. به فرموده مؤلف این اصل نزد مجتهدین و اخبار بین از مسلمات است و تنها صاحب ذخیره (محقق سبزواری) مخالفت نموده و گفته که طهارت مانند نجاست

حکم شرعی است و احتیاج به دلیل دارد. آغاز: بسمله الأصل طهارة الأشياء و هو من المسلمات عند المجتهدين و الاخباریین

انجام: بجمیع المطلوب بل لابد من ثبوت الحكم بالادلة كيف كان.

چاپ: دارالسلطنه تبریز، سنگی، 1312ق، رحلی، بدون شماره صفحه؛ تبریز، سنگی، بدون تاریخ، خستی، 1ص

[الذریعة 117/2 ؛ مكتبة امير المومنين 116/1 ؛ دنا 1037/1 (61 نسخه)]

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2441/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 1گ (102ر-102پ)، 18 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [محدث ارموی مخف: 1-139]

2. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 23/15

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: محب علی بن مراد علی لاهیجانی، تا: 14 شوال قرن 12؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، 2گ، اندازه: 15 × 21سم [ف: 243]

3. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1554/4

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ اگی، اندازه: 15 × 21سم [ف: 3-100]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5108/14 - 25/108

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوای لایی، باروکش کاغذ نارنجی عطف و گوشه تیماج، 1گ، 18 سطر، اندازه: 14 × 20سم [ف: 378-1]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2996/3

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن فیهو ای لبه دار، 2گ (75-76ر)، 19-20 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 6-184]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13382/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج ضربی خرمایی، 2 گ، 18 سطر، اندازه: 15×10 سم [ف: 16-412]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13382/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، جان کربلا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: تیماج ضربی تریاکی، 1 گ، 18 سطر، اندازه: 15 × 10 سم [ف: 16-352]

8. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 676/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی؛ 1 گ، 18 سطر، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 1-49]

9. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2277/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا جدول ضربی آستر درون کاغذ زرد، ابعاد متن: 12/5 × 21، 1 گ (154-ر-154 پ) [ف: 11-692]

10. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7698/17

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 1 گ (110 ر و پ)، 19 سطر (8 × 13)، قطع: ربعی، اندازه: 15 × 10 سم [ف: 16-676]

ص: 31

11. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7707/15

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 21 سطر (15 × 10/5)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 681-16]

12. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5418/12

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: کبود و سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی عطف آلبالویی، 1 گ (215 پ-216 ر)، 20 سطر (16 × 7/5)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 21/5 سم [ف: 5-16]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13164/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن مرتضی حسینی زنجانی، تا: قرن 13؛ جلد: ساغری مشکی، 1 گ (85 ر)، 33 سطر [ف: 250-36]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14400/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، 1 گ (75)، 23 سطر، اندازه: 9 × 16 سم [ف: 336-36]

15. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 8/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امر علی استر آبادی، تا: 1211 ق، جا: کربلا؛ جلد: چرم زرد نقش دار، 1 گ (120 و-120 پ)، 22 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [مؤید: 3-540]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19787

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی یرغانی (شهید ثالث)، تا: 1219 ق، جا: کربلا؛ ضمیمه نسخه ش 19784؛ اهدایی: رهبری، 1373، کاغذ: فرنگی شکری، 1 گ، 18 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 16-228]

17. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 642/5

خط: نستعلیق شکسته، کا: شریف بن ابی طالب قمی، تا: 1222ق؛ 1گ (171ر)، اندازه: 14/5 × 20سم [نسخه پژوهی: 3-111]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1465116

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1222ق، جا: اصفهان؛ ترقیمه: «شرعت فی کتابة هذه المسالة و هي للمولى الأفضل، محمد باقر بن محمد اکمل، فی لیلۃ الترویة فی اصفهان، سنة 1222هـ_ (فراز برگ آغازین) تمت المسالة من خط الفاضل المجتهد المعاصر والد السيد الاستاد (سید مجاهد) دام مجدهما»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 326گ، 24 سطر (10/5 × 16/5)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 37-113]

19. قم؛ مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 343/3

خط: نستعلیق، کا: ابو طالب بن حسین حسینی خلخالی، تا: 1222ق، برای سید مراد طباطبائی بروجردی؛ جلد: مقوایی عطف و حواشی تیماج قهوه ای، 1گ (96ر - 96پ)، 19 سطر، اندازه: 14/5 × 20سم [ف: 1-202]

20. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1394/5 ط

خط: تحریری، کا: شیخ جواد بن محمود کاظمی، تا: 1222ق؛ 2ص (357-358)، 22-23 سطر، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 108-24/3]

21. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 828/3

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1231ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای، 1گ (99پ - 100ر)، اندازه: 10/3 × 15/4 سم [ف: 5-196]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10221/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو طالب، تا: دوشنبه 28 ربیع الاول 1231ق، کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: مقوایی عطف و گوشه ها تیماج قهوه ای، 1گ، 23 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 16-398]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7327 ض

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن محمد مهدی رضوی، تا: 1232ق؛ واقف: ملک زاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج، 14 سطر [ف: 1-211-116]

24. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9775/4

خط: نستعلیق، کا: حاجی محمد بن آقا بابا جیلانی، تا: 1233ق، جا: اصفهان، مدرسه جدید سلطانی معروف به چهار باغ؛ کاغذ: فرنگی
آهار مهره شکری، جلد: میشن خرمایی، گ (119-120)، 22 سطر، اندازه: 17×21 سم [ف: 16-395]

25. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4817/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن قاسم بن محمد بن شیخ حمزه، تا: 1233ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: 1572]

26. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2150/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1237 و 1238ق، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، گ (161ب-162)، 30 سطر (9×15)،
اندازه: 15×21 سم [ف: 11-413]

27. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3208/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد هادی حسینی اصفهانی، تا: 1234-1239ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: آستری کاغذی نارنجی، اص
(54-55)، 22 سطر (8/5×14) سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 8-15]

28. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1017/4

آغاز: بسمله، الحمد رب العالمین و الصلوة والسلام علی محمد و آله اجمعین؛ انجام: مع أن الاحتیاط حسن و احتیاط علی کل مال لو
علم انه احتیاط و الله العالم باحكامه

در فهرست با عنوان «اصالة الطهارة» آمده ولی انجام آن با رساله

ص: 32

«عبادة الجاهل» وحید بهبهانی سازگار است و به احتمال زیاد و با توجه به تعداد صفحات، این بخش از نسخه یک رساله نیست و دویا چند رساله از وحید در آن است که فهرست نگار دقت نکرده است؛ خط: نسخ، کان محمد رضا بن محمد علی خوانساری، تا: 1235ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی ترنج و نیم ترنج کوبیده، 11ص (206-217)، 20 سطر (9/5 × 14)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 9-15]

29. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 825/11

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلوة على محمد و آله الطاهرين ... أن الطهارة حكم شرعى يتوقف على النص كالنجاسة من دون تفاوت و ما ورد في الموثق من قولهم عليهم السلام كل شي نظيف حتى تعلم أنه قدر؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن نوری، تا: 1235ق، جا: مدرسه نجف؛ جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، مجدول، 1گ، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-161]

30. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 37/5

خط: نسخ، کا: محمد امیر خراسانی، تا: 1237ق، جا: نجف؛ 1گ (140ر)، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [نسخه پژوهی: 3-67]

31. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 22612/12

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید محمد بن محمد باقر بن قوام الدین محمد بن مفید موسوی استرآبادی، تا: 1238ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، 2گ (108-109پ)، 15-16 سطر (10×15)، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 3-783]

32. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: 4مجموعه بدون شماره

کا: محمد النکر کنانی، تا: محرم 1244ق [دلیل المخطوطات: 1-282]

33. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1253/6 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی حسینی، تا: 1244ق، جا: اصفهان؛ جلد: کاغذی، 2ص (213-214)، 19-21 سطر، اندازه: 8/5 × 15 سم [ف: 3-24/40]

34. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19634

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا کو کدی گلپایگانی، تا: 1244ق؛ ضمیمه نسخه ش 19630؛ اهدایی: رهبری، 1373؛ کاغذ: فرنگی نخودی،
1گ، 24 سطر، اندازه: 12سم [ف: 16-228]

35. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 458/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 10 ذیقعده 1245ق؛ جلد: تیماج قرمز، 2ص (212پ-213پ)، 21 سطر، اندازه: 15 × 20سم [ف: 2-66]

36. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1213/10

طباطبائی خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن مشهدی رحیم آجرلو کهکی (من بلوک بلده ساوج)، تا: 1272ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ،
جلد: تیماج قرمز، 1ص (74)، 14 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 22سم [ف: 23-770]

37. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21124ض

کا: سید احمد بن ابی طالب حسینی موسوی خوانساری، تا: 1275ق؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: 353]

38. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 253/3

خط: نسخ، کان یوسف بن ابی القاسم موسوی جرفادقانی، تا: صفر 1285ق، جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، 1گ (8ر-8پ)،
اندازه: 17/5 × 22سم [ف: 1-177]

39. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 58/5 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آقا بابا پسر ملا محمد مهدی شاهمیرزائی، تا: 1286ق، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، 1ص (211-212)؛ 19
سطر، قطع: رقعی، اندازه: 14 × 21سم [ف: 22-44]

40. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 12/88 - 2198/3

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمدبادکوبی، تا: 22 ذیحجه 1315ق؛ 2گ، 12 سطر، اندازه: 16 × 21سم [ف: 1-378]

41. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/145 - 7525/5

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسین، تا: شنبه 7 شوال 1319ق، حسب الامر سلاله السادات؛ جلد: تیماج قهوه ای
مجدول، 2گ، 17 سطر، اندازه: 11 × 17سم [ف: 1-378]

42. قم: مسجد اعظم، شماره نسخه: 1938/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی ترنج و سر مجدول گرهی، 2 گ، 18 سطر، اندازه: 22×15 سم [ف: 1-161]

43. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2129/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 1 گ (147ر - 147پ)، 21 سطر، اندازه: 21 × 14 سم [محدث ارموی - ف: 1-139]

44. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2037/7

بی کا، بی تا؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی درون تیماج زرد، اص (70-71)، اندازه:

20×14/5 سم [ف: 4-1136]

45. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2439/24

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح خوانساری و حاج قاسم بن علی اکبر، بی تا؛ کاغذ: فستقی، رویه کاغذی مقوایی، 2 گ (271پ - 272ر)،

25 سطر، اندازه: 16 × 21/2 سم [ف: 6-18]

46. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 34/178 - 6808/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظلله

ص: 33

العالی»؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ، 14 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 1-378]

47. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 847/4

بی کا، بی تا، آگ، اندازه: 21815 سم [ف: 3-29]

48. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3484/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قرمز، 22 سطر، اندازه: 20/6 × 15 سم [ف: 6-458]

49. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: 81/6

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، اص (146-145)، 21 سطر (10×15)، اندازه: 20/5 × 16/5 سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: 63]

50. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: 13/7

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن محمد بن عبدالجبار خطی بحرانی، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، گ (202 پ-203 ر)، 21 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 91]

51. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 133/6

آغاز: برابر

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: 1202ق؛ واقف: حسن صدرزاده خوبی، 1347ش؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 23 سطر، اندازه: 19 × 24 سم [ف: 77]

52. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 907/4

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ گ (195 ر و پ) [ف: 5-35]

53. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 592/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای عطف تیماج زرشکی مجدول گرہی، 2گ، اندازہ: 15 × 21سم [ف: 1-161]

54. مشہد؛ الہیات؛ شماره نسخه: 22516/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن شیخ محمد مقصودی، بی تا، کاغذ: آہار مہرہ، جلد: تیماج عنابی ضربی دار، 2ص (10-11)، 22 سطر (9/5×14)، اندازہ: 15/5 × 21/5سم [ف: 2-713]

55. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 713/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ این نسخه در ہامش؛ 1گ (140پ) [ف: 5-1777]

56. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6166/3

بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 1گ (27ر - 27پ)، اندازہ: 15/5 × 21سم [ف: 16-164]

57. قم؛ فیضیہ؛ شماره نسخه: 1565/12

بی کا، بی تا، 1ص، اندازہ: 15 × 21سم [ف: 3-101]

58. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1690/6

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 2ص (216-217)، 20 سطر (9/5 × 14)، اندازہ: 14 × 21/5سم [ف: 8-247]

59. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: 28/10

خط: نسخ، کا: میراسماعیل بن میرہادی قاننی بیرجندی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول زرین، عطف تیماج قرمز، 2گ (225پ-224ر)، 19 سطر، اندازہ: 13/5 × 22سم [ف: 1-30]

60. مشہد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 271/2

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف بہ قرینہ آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ جلد: چرم قرمز، 2گ (54پ-55و)، 23 سطر، اندازہ: 13 × 21سم [مؤید: 1-242]

61. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2125/17

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، 1 گ (250 پ و ر) [ف: 11-341]

62. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 4659/5

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای روشن، ترنج و سرترنج، 1ص (178-178)، 21 سطر (9 × 15)،
اندازه: 23 × 15/5 سم [ف: 19-326]

63. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: 57/3

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای با روکش سبز، 1 گ (13-13 پ) [ف: 61]

64. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9588/4

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج سبز، 1ص (23 پ-24)، 19 سطر، اندازه: 21/5 × 11 سم [ف: 30-238]

اصالة الطهارة / فقه / عربی

aṣālat-uṭ ṭahāra

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 573/3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی با ترنج، 24 سطر (8 × 14)، اندازه: 21 × 15 سم [سنا: ف:
1-363]

اصالة العدم / اصول فقه / عربی

asalat-ul adam

خوانساری، ابوتراب بن ابوالقاسم، 1271-1346 قمری

(1855-1928) (xānsārī, abū-torāb ebn-e ab-ol-qāsem)

رساله ای در قاعده اصالة العدم و آنچه در این موضوع گفته شده است.

ص: 34

آغاز: الحمد لله على ما أنعم و الشكر له على ما ألهم ... اما بعد فاعلم ان من جملة الأصول التي ما زالوا يتمسكون بها قديما و حديثا

انجام: و استشفع في ذلك اليه بمحمد و آله الأطهار صلى الله عليهم ما تعاقب الليل والنهار

قم: مرعشي؛ شماره نسخه: 10976/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: تیماج قرمز، 8 گ (2 پ- 10 ر)، 15 سطر، اندازه: 15×20/5 سم [ف: 27-385]

اصالة عدم التذكية / فقه / عربي

aṣālat-u “adam-it tadrīya

خواجوی، محمد اسماعیل بن حسین، -1173 قمری

(xājūī, mohammad esmā’īl ebn-e hoseyn (- 1760

آغاز: الأصل عدم التذكية في الجلود ان اشتراه من الكفار او ممن لا يوثق به في رواية التهذيب عن الحسين بن سعيد عن ابي عبد الله عن الفراء المشتري فمن لا يوثق به

چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1606/4

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم پسر میرزا محمد، تا: 1247 ق، جا: اصفهان، مدرسه جده؛ 3 گ (76 پ- 79 ر) [ف: 5-304]

2. مشهد؛ ادبیات، شماره نسخه: 25/4 فیاض

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج عنابی ضربی دار، 2 گ، 26 سطر (17 × 8)، قطع: پستی [ف: 212]

اصالة الفساد / اصول فقه / عربي

aṣālat-ul fisād

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118 - 1205 قمری

(vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1690/5

خط: نسخ، کا: علی بن میرزا محمد (شاید)، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 2 گ (215 پ-216 پ)، 20 سطر (14 × 9/5) سطر، اندازه: 14 × 21/5 سم [ف: 8-247]

أصالة اللزوم / اصول فقه / عربي

aṣālat-ul luzūm

مختار گلپایگانی، احمد بن علی، ق 13 قمری

(moxtār-e golpāy gānī, ahmad ebn-e 'alī (- 19c

تاریخ تألیف: چهارشنبه 2 رجب 1233 ق؛

رساله در این که اگر عقدی با جمیع شرایط صحت آن واقع شود، لازم خواهد بود؛ در چهار «مقدمه» و چهار «مسأله» و یک «تتمیم» و «تذنیب».

آغاز: الحمد لله رب العالمین ..... و بعد فاعلموا یا اخوانی فی الدین و أعلنونی فی السلوک الی نهج الحق المبین

انجام: أما الثانی اشکال مثل ذلك الاشکال لما سبق فافهم، هذا و لیکن هذا آخر ما أردناه

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 3494/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح، روی برگ اول یادداشتی در معرفی مؤلف به خط محمد رضا بن محمد جعفر بهاری به تاریخ 27 محرم 1349؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 8 گ (2-10 پ)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 9-290]

أصالة اللزوم في العقود و عموم أوفوا بالعقود

(رسالة في) / فقه / عربي

(aṣālat-ul luzūm fi-1 'uqūd wa 'umūm-i awfū bi-l-'uqūd (r-un fi

آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد حسن، 1177 1244 قمری

(ārānī kāšānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad hasan (1764-1829

عده ای از علما به عموم آیه «اوفوا بالعقود» تمسک کرده اند بر این که اصل در عقود، لزوم است مگر دلیلی بر خلاف آن باشد. مؤلف به تحقیق این نظر پرداخته است. آغاز: الحمد لله واهب العطیات و الصلاة و السلام علی اشرف البرایا و المخلوقات محمد و عترته سرح الظلمات و معادن الهدایات.

انجام: كما هو صريح الآية كالعقود بل في الآية إشارة إلى عدم وجوب الوفاء بمطلق الوعد إذ مفهوم الكلام أنه ليس لهم سوء الدار إذا لم يكن هناك ميثاق

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 225/17

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 27 شعبان 1207ق، جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج دار با لچکی، عطف تیماج شتری، 17گ
(159-143)، اندازه: 15 × 21سم [ف: 1-182]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 567/17

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-160]

ص: 35

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، 979-1050 قمری

(sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572 1641

این رساله در ضمن آثار ملاصدرا معرفی نشده و منسوب به اوست.

[کتابشناسی جامع ملاصدرا ص 312، دنا 1039/1]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9112/2

آغاز: الحمد لفيض الوجود والخير والفعل... فيقول..... محمد الشهير بصدر الدين لما هذبت نفسى وفكرى عن الأهواء ونقيت ذهنى و خاطري عن غشاوة المرء لا ح لى بفضل الله وقوته آن وجود الممكنات انما هو بموجوداتها الخاصة الفايضة من الوجود الواجبي القيومى؛ انجام: اما باعتبار ذاتها الصادرة عن الجاهل جل ذكره.

در چند اصل؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد ابراهیم اصفهانی، تا: قرن 12، جا: اصفهان، مدرسه حاجی میرزا مهدی؛ جلد: تازه، 7ص (46پ-49پ)، 12 سطر (5 × 10)، قطع: بغلی، اندازه: 16 × 10 سم [ف: 17-296]

یکی از مسئله های دشوار فلسفی مبحث وجود و ماهیت و اصالت آنها است که متکلمان و عارفان و فیلسوفان خاوری همه از آن گفتگو کردند و اصالت یکی از این دو در نگارش های خواجه رئیس و شیخ اشراقی بحث شده و ملاصدرای شیرازی به خصوص آن را یکی از پایه های فلسفی خویش ساخت. این رساله چنان که در آغاز آن آمده برای این نوشته شده است که بتوان مسئله وجود ماهیت و اصالت یکی از آن دورا به آسانی دریافت. نگارنده رساله از متأخران است و در آن از شیخ اشراق، خواجه طوسی، علامه حلی، سراینده گلشن راز، جامی، محقق الاهیچی و منظومه فرزانه سبزواری یاد می کند و شعری از منظومه می آورد.

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 876/1

آغاز: حمد الجاعل نور الوجود وظلمة المهية... این چند کلمه ایست در بیان مراد از وجود و مهیت؛ انجام: آنچه که دارد آورده شد چوما فی الخارج هویت وجود یه می باشد و بس.

خط: تعلیق شکسته، کاتب = مؤلف (به گواهی خط خوردگی ها)؛ پس از این آغاز رساله دیگری می آید به فارسی در همان موضوع و گویا دیباچه دیگری است از نگارنده بر همین رساله و چنین آغاز می شود: «پس از نام خدا و ستایش او و درود بر پیامبر - چون اهم مسائل علم

معقول که مبتنی می باشد بر او معرفت مبدء و معاد ... مسئله اصالت وجود و اصالت مهیت می باشد ... و مهیت امری است اعتباری» (برگ 30 پ) و درست با برگ 2 از رساله ما مربوط می شود، آنگاه از برگ 31 تا 40 سخنانی است به عربی درباره مفهوم منطقی و طبیعی و وجود ذهنی و جبر و اختیار و باید از همین نگارنده باشد؛ 29 گ، (2 - 29 ر) [ف: 3-145]

اصباح الشيعة بمصباح الشريعة / فقه / عربی

iṣbāḥ-uš-šī'a bi-miṣbāḥ-iš-šarī'a

بیهقی نیشابوری کیدری، محمد بن حسین، ق 6 قمری

(-12c) (beyhaqī ney šābūrī key darī, mohammad ebn-e hoseyn)

دوره کامل فقه فتوایی شیعی است که در آن همانند «نهایه» شیخ طوسی به ندرت پای استدلال به میان می آید، با عناوین «فصل - فصل». صاحب «الذریعة» این کتاب را مانند «علامه مجلسی» به «نظام الدین صهرشتی» نسبت داده است، لکن «ملا عبدالله اصفهانی تبریزی» شاید نخستین فرد پس از «علامه مجلسی» باشد که در این نسبت تشکیک نموده و بنا بر آنچه در کتاب های شهید از «کیدری» نقل شده، با محتوای «اصباح الشيعة» مطابق دانسته است، در این باره به مقدمه چاپی کتاب «اصباح الشيعة» رجوع شود.

آغاز: الحمد لله الذي ألهمنا أن نحل معاهد الحق فنحل بحلها مقاعد الصدق و امدنا بامداد التوفيق حتى تحرينا سواء الطريق ... و بعد فأن درة يتيمة من الصدف. النبوي و ثمرة ذات قيمة عظيمة من الشجر العلوي قد انتج من خاطره اللطيف و خرج من لطيفه الشريف كتاب الطهارة؛ الطهارة اما بالماء او بالتراب

چاپ: با تحقیق ابراهیم بهادری، قم، مؤسسه امام صادق، 1416 ق؛ بکوشش علی اصغر مروارید، بیروت، مؤسسه فقه الشیعه، 1417 ق

[الذریعة 118/2 ؛ ریاض العلماء 447/3 مرآت الکتب 46/2 ؛ ریحانة الادب 481/3]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12374 و 127 عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: و لا له أن يأخذ من ماله شيئاً آن ظفر به فان جاءه الحي [الف] تايماً واعطاه ما حلف عليه جازله قبضه فان جامع المال بريحه [فلا] يا حد الأنصف الربح

خط: نسخ، کا: محمد بن الهادی، تا: سه شنبه 25 شعبان 645 ق؛ مصحح، محشی؛ 8 برگ از آغاز نسخه بازنگاری شده و پیش از آن، روی برگ آغاز نام کتاب و نسبت آن به «قطب الدین کیدری» و استدلال به گفته «خاتم المحدثین» که گویا مقصود او محدث قمی» رضوان الله عليه بوده، در برگ 9 صورت اجازه و تقریظی است از «عبد الله بن حمزه طوسی»، استاد مؤلف، برای

شیخ قطب الدین کیدری در رمضان سال 596ق؛ تملک: «محمد نصیر بن محمد رضی» با مهر «و کفی بالله نصیرا» (بیضی) و تاریخ 1084ق، «نصر الله بن الحسین الحسنی المدرس»، «هو قد صار من عواری الدهر الخوان لدى الغریق فی بحار العصیان» و مهر «العبد حسین بن ابراهیم الحسینی» (مربع) که این توضیح در زیر آن نگاشته شده است: «این خط و خاتم، خط و خاتم علیین آرامگاه حجة الاسلام زمانه، علامه عصر، جد آقا سید اعلی الله مقامه می باشد. از کتب کتابخانه ایشان می باشد و حکمش مثل سایر کتب کتابخانه می باشد» با امضاء «مصطفی» و حروف مقطع «مولی نصرالله مدرس»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی یک لا ساده، 165گ، 21 سطر (10×14)، اندازه: 15×18 سم [ف: 31-276] و [عکسی ف: 1-123]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7141

از طهارت تا قضاء هر یک در چند فصل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نام کتاب در دیباچه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، 234، 16 سطر (6/11)، قطع: بغلی، اندازه: 11×15/5 سم [ف: 16-465]

3. کاشان، عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: 12/3

آغاز: برابر؛ انجام: قد وقع الفراغ من تمیق هذا الكتاب بعون الله الوهاب امثالاً لأمر الاستاد المعظم و المعلم المفخم علی ید اقل الطلاب ابن محمد حسن محمد علی البیدگلی فی یوم الخامس من شهر صفر المظفر من شهور سنة 1259 من الهجرة النبوية ... خط: نسخ، کان محمد علی بیدگلی، تا: 5 صفر 1259ق؛ کاغذ: سفید فرنگی [نشریه: 11-953]

الإصباح الظاهر لذوي العقول الهادي إلى أدلة الكافل بنيل السؤل / اصول فقه / عربی

al-isbah-uz-zahir li-dawi-l-uqul-il-hadi ila adillat-il kāfil bi-niyl-is-su'l

ابن عواض، یحیی بن احمد، - 1070 قمری

(- 1660) (ebn-e 'avāz, yahyā ebn-e ahmad)

وابسته به: الکافل بنیل السؤل فی علم الاصول؛ بهران، محمد بن یحیی (888-957ق)

شرح مزجی استدلالی نسبت مختصری است بر رساله «الکافل» ابن بهران با نقل بعضی از اقوال مذاهب جز مذهب زیدی.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قال القاضي العلامة عزالدین ... الحمد لله، ابتدأ كتابه بالبسملة و الحمدلة للتبرک.

انجام: نسأل الله التوفيق و الهداية و نحمده على التيسير في البداية و النهاية و نصلی على خاتم الرسل الكرام...

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4558/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن صلاح الدین الجلال، بی تا، برای عمادالدین یحیی بن جار الله مسح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 91گ (175پ) -

الاصباح في شرح ديباجة المصباح = اعراب ديباجة المصباح = شرح ديباجة المصباح / نحو عربي

al-iṣbāḥ fī ṣ.-i dībājat-il misbāḥ = i'rāb-u dībājat-il miṣbāḥ = ṣ.-u dībājat-il miṣbāḥ

تفتازانی، مسعود بن عمر، 722-792؟ قمری

(taftāzānī, masīūd ebn-e 'omar (1323-1390

وابسته به: المصباح في النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبد السید (538-610)

شرح ديباجة كتاب «المصباح في النحو» است که شارح در آن به جهت تیمن، به اعراب آیه شریفه «رب إني لا أملك إلا نفسي» پرداخته و سپس برای ترغیب دانشجویان علم نحو نکاتی را در چهار «مطلب» آورده است و پس از آن به اعراب ديباجة كتاب مذکور و سایر مسایل نحوی پرداخته است. وی در این اثر از برخی مصادر، همچون شرح جمال الدین بر «کشاف» و جز آن نیز یاد نموده است. از این اثر نسخه هایی در برخی کتابخانه های ایران، قبرس، ترکیه، حجاز، مصر، آلمان، و آمریکا نگهداری می گردد.

آغاز: الحمد لله الذي لا يبلغ كنه حاد ولا يحصى عدد نعمه عاد و حار في بحار عرفان ارواح العالمين و نار بانوار احسان اشباح العالمين و الصلوة على من لم ير اثرا الكفر الا

انجام: لكن يندفع بالاستقراء اذا لم يكون البحث من جهة العاملة فهو الحامل بالاستقراء لبالفعل يجوز ان يكون هي شيئا غير الخامس تم

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9272/1

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (2/40 ص 213) تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن یعقوب بحرانی، تا: قرن 11؛ جلد:

مقوایی، عطف تیماج مشکى، 21 گ (آپ-21 پ)، اندازه: 13/5 × 18/5 سم [ف: 24-63]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 456 کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: مقوایی باروکش کاغذی کرم، عطف

تیماج قهوه ای روشن، 34 گ، 15-16 سطر (6/5 × 14) قطع: رقعی، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 2/40-212]

اصحاب الاجماع = ارجوزة في اصحاب الاجماع / شعر، درایه / عربی

ashab-ul ijma = urjuzat-un fi ashab-il ijma

منظومه ای است کوتاه، در 17 بیت، در شناخت اصحاب اجماع. در اصطلاح رجالی، چند تن از اصحاب بزرگی ائمه اطهار (علیهم السلام) از اصحاب اجماع می باشند و تمامی علما متفق هستند هر روایتی که از ایشان به طریق صحیح نقل شده و راویان آن از اول سند تا یکی از ایشان موثوق و معتمد باشند، آن روایت را صحیح و لازم الاجرا است و بعد از آن ملاحظه احوال خود ایشان و یا راویان دیگر که ما بین ایشان و معصوم (علیه السلام) هستند را لازم نیست. مرحوم مدرس تبریزی در کتاب «ریحانة الادب» مفصل در خصوص این موضوع به بحث پرداخته و 10 بیت از آغاز این منظومه را آورده است. در الذریعة از این منظومه یاد نشده لیکن از منظومه یا رساله مفصل فرزند مؤلف به نام سید رضا یاد کرده است. میرزا ابوالفضل کلانتر مؤلف «شفاء الصدور» بر این ارجوزه شرحی نگاشته است به نام «نقاوة الاصابة».

آغاز: قد أجمع الكل على تصحيح ما xx يصح عن جماعة فليعلما او هم ابو نجابة و رفعه xx اربعة و خمسة و تسعه

انجام: و بعد زين بن اذينة على xx و ابن لأبراهيم و اسمه على

[الذريعة 120/2؛ ریحانة الادب 137/1؛ فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه 140/1؛ لغت نامه دهخدا 2706/21؛ اعلام الشیعه قرن 13 ص 571-573]

شرح و حواشی:

1- نقاوة الاصابة؛ طهرانی، ابو الفضل بن ابوالقاسم (1273-1316)

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13525/4

آغاز: برابر؛ انجام: ابن ابی عقیل و ابن عون الاسدي xx کذا علی بعده مع محمدی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام (دو بیت از پایان)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 1 گ (گ 88)، 15 سطر (7) × (13)، اندازه: 13/5 × 21/5 سم [ف: 323-34]

2. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 13574/5

آغاز: برابر؛ انجام: ثم ابن محبوب کذا محمد xx کذاك عبدالله ثم احمد ... نوشته نیست

تنها و بیت از 17 بیت را دارا می باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 13، 4 بیت اشعار در رجال از شیخ بهایی و 9 بیت دیگر در رجال از فردی ناشناخته، در پایان نسخه آمده؛ کاغذ: فرنگی، اص (201)، جمعة 9 سطر، اندازه: 765 سم [ف: 34-403]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20623

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ چلیپا، کا: محمد صادق بن محمد تقی ورنوسفادارانی، تا: 1255ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، 1گ (152پ)، اندازه: $21/5 \times 15$ سم [اهدائی رهبر: 8-62]

4. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 627/5

آغاز: برابر در فهرست با عنوان «منظومه رجالیه» آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر خوزانی، تا: پنج شنبه 20 ذیحجه 1267ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی لایه ای، 2گ (80پ-81ر)، 16 سطر ($12/5 \times 6$) سطر، اندازه: $21 \times 14/5$ سم [ف: 2-741]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15137/2

آغاز: برابر؛ انجام: ثم ابن محبوب کذا محمد xx کذاك عبدالله ثم احمد

فقط شامل اصحاب اجماع می باشد؛ خط: نستعلیق، کا: امام جمعه، تا: 1294ق؛ افتادگی: انجام، حسب الامر آقا عبدالجبار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 1گ، جمعا 18 سطر ($13 \times 4/5$)، اندازه: $13 \times 4/5$ سم [ف: 38-426]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4942

تذکر: این نسخه در فهرست معرفی نشده است و به استناد جلد 38 (ص 426) ذکر شد؛ بی کا، بی تا [ف: 13-140]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 770/4 - طباطبائی

آغاز: برابر

بی کا، بی تا، در کنار ابیات نام کامل اشخاص (اصحاب اجماع) با نشان «منه» یادداشت شده؛ بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 21گ، 19-20-27 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 21×10 سم [ف: 23-59]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 532/5 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، با ترجمه بین سطور؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج چرمی یک لا مشکی، 9گ (43ب-34)، قطع: رقعی، اندازه: $18/5 \times 11/5$ سم [ف: 22-243]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15849/3

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن ابوطالب، بی تا؛ مهر: کاتب «عبدہ حسن بن ابوطالب» (بیضوی)، جلد: تیماج قہوہ ای، 1 گ (116ر)، 14
سطر، اندازہ: 13×20 سم [ف: 44-96]

10. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3942/3

آغاز: برابر؛ انجام: و ما ذکرناہ الاصح عندنا XX و شد قول من خالفنا

در فهرست با عنوان «منظومۃ رجالیۃ» آمدہ و بہ رضا بن محمد مہدی بحر العلوم نسبت داده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ:
ہندی نخودی، جلد: مقوا رویہ تیماج سبز چرکین، دور

ص: 38

گل و بوته منگنه شده، 2گی (178-179)، 8 سطر (7 × 12)، اندازه: 11 × 18/5 سم [ف: 17-222]

11. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 148/9

آغاز: برابر

170 بیت. در فهرست با عنوان «اشعار عربی» و از مهدی بن رضا دانسته شده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا، کاغذ: نخودی، 1ص (312)، قطع: نیم رقعی، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 1-194]

اصحاب الاجماع في كلام الكشي / رجال / عربی

aṣḥāb-ul-ijmā fī kalām-il-kaššī

کلباسی، ابوالمعالی بن محمد ابراهیم، 1247-1315 قمری

(kalbāsī, ab-ol-ma'āī ebn-e mohammad ebrāhīm (1832 1898

رساله چهارم از «الرسائل الرجالية» مؤلف است.

آغاز: بسمله. بعد فهذه رسالة في اصحاب الإجماع المنقول في حقهم الاجماع في كلام الكشي وقد حررت الحال في سوابق الاحوال

انجام: لافي فطم مع ذكر وجه التسميه بفاطمة و لافي امم مع ذكر ام فروة، و الله العالم

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3530/13

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز لایی، 68 گ (212-1279)، 19 سطر، اندازه: 18 × 21/8 سم [ف: 6-470]

اصحاب اجماع = معرفة من اجتمعت العصابة على تصديقهم / رجال / عربی

ashab-u ijma = marifat-u man ijtaamaat-il isaba ala tasdiq-i-him

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7051/9

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 1ص (286)، 25 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 25-61]

اصحاب اخدود / داستان، تاریخ پیامبران / فارسی

داستانی است که در قرآن آیه 4 سوره «بروج» از داستانهای عرب باستان یاد گردیده است. صاحب الاخدود ذونواس معاصر فیروز یزدگرد بوده است.

آغاز: بدانکه اصحاب اخدود مردمانی بودند اندر حد نجران

انجام: در کلام مجید نازل است که قتل أصحاب الأخدود، النار ذات الوقود. تمت بالخير.

[مجممل التواریخ ص 168؛ فهرستواره منزوی 1548/3]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 255 1/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسنعلی بن استاد علی قلی شربت دار، تا: قرن 12؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، 7ص (116-122)، 11 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 3-140]

اصحاب پیغمبر (جدول) / تراجم

(ashāb-e pey qambar (jadval

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 1271/4

به ترتیب تهجی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول زر و لاجورد؛ 11ص، قطع: ربعی [نشریه: 7-275]

اصحاب الشجرة / عرفان و تصوف / عربی

ashab-us-Sajara

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 612/20-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش 1208؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 839ق؛ 1گ (249ر)، 19 قطع: [فیلمها-ف: 1-511]

- اصحاب العدة < الفوائد الكاشفة

اصحاب العدة = رساله رجالیه درباره تفسیر (عده) کلینی / رجال / عربی

aṣḥāb-ul-fidḍa = r.-ye rejāīye darbāre-ye tafsīr-e (edde)-ye koleynī

(šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naql (1762-1844

رساله ای مبسوط و کامل و جامع الاطراف است و مؤلف چند توقیع از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به مناسبت در آن درج کرده است. این رساله از پرفائده ترین رسائل رجالی حجة الاسلام شفتی است. در منابع به نام های «رساله فی عدة»، «القول فی عدة من أصحابنا فی الکافی»، «رساله عدة کلینی»، «التحقیق فی حال أصحاب العدة» آمده است. موضوع آن این است که کلینی (328) در کتاب «کافی» گاهی به جای نام کس یا کسانی که از ایشان روایت می آورد، گفته است: «حدثنا عدة من اصحابنا...» و چون آشکار نیست این عدة کیانند، تنی چند از دانشمندان، هر یک مقاله ای در بیان مقصود از این عدة نگاشته اند، یکی از اینها

همین رساله است. مؤلف توضیح داده است که «عده» که کلینی به واسطه ایشان از سهل بن زیاد نقل می کند غیر آن «عده» می باشد که به وسیله ایشان از احمد بن محمد بن خالد روایت می کرده است. مشتمل بر 3 «مبحث» که فهرست آن در دیباچه این گونه آمده است: 1. الداعي إلى التعبير بذلك في بعض المواضع دون غيره؛ 2. بيان احوالهم من المدح و غيره؛ 3. حصر التعبير بذلك في الرواية عن الاشخاص المذكوره و غيره.

آغاز: الحمد لله عدة الرواة و الاخير وزن الجبال و اللاحجار و الأشجار و صلواته على اكمل انبيائه

انجام: قال فكتب إلى صل على راکبک الذي انت عليه. چاپ: در مجموعه رجالی او، سنگی، تهران، 1314ق، ص 114 - 125

[الذريعة 120/2 و 482/2؛ أعيان الشيعة 188/9؛ دنا 1040/1 (26 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12090/7

آغاز: برابر؛ انجام: غير أنه ضعفه جماعة من أصحابنا لكنه غير مضر فيما نحن فيه كما لا يخفى.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 19گ (98-116)، 22 سطر، اندازه: 9 × 15 سم [ف: 30-513]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3655/12

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 16گی (199پ-215پ)، 17 سطر، اندازه: 5/16 × 5/21 سم [محدث ارموی مخ: 1-140]

3. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3518/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، مجدول به دو جدول؛ 12گ (136-148ر)، 19 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 1-140]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6657/7

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج دار عطف تیماج قهوه ای، 12گ (34ر - 46ر)، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 20-185]

5. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: مجموعه بدون شماره

بی کا، تا: جمعه ربیع الثانی 1240 ق [دلیل المخطوطات: 1-147]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2252/10

خط: نسخ ریز و نستعلیق، کا: ابراهیم بن محمد حسن قزوینی، تا: پنج شنبه 28 محرم 1244ق؛ از روی نسخه خط مؤلف، در پایان دارد: «قد تشرفت بكتابة هذه الرسالة من نسخة مرقومة بخط المصنف دام ظلّه ... حين تشرف بخدمته و انا من اقل تلامذته [ابن محمد حسن شیخ ابراهیم القزوینی] في يوم الخميس 28 محرم الحرام 1244 (128پ)، در زیر آن با خامه نستعلیق به چلیپا به زبان فارسی چنین نوشته شده است: «وقتی که این عبد خاطی در اصفهان در خانه ملازم معظم ... سید محمد باقر دام ظلّه مشرف بودم این وسایل را استکتاب نمودم ... توقم دو سال بود، ورودم یوم شنبه 17 صفر 1243»، همانند بودن خط دو رساله 9 و 10 (شهاب عبدربه، و اصحاب عده) یک تن بودن نویسندگان آنها را نشان می دهد، کاتب این دو رساله نام خود را در پایان رساله «شهاب عبدربه» چنین آورده است: «قد تشرفت بكتابة هذه الرسالة من النسخة ... بخط المصنف دام ظلّه ... حين تشرف بخدمته و انا اقل تلامذته ابن الحاج محمد قاسم (شاید قاسم ابن محمد) الوایی الکاشی یوم الجمعة 18 محرم 1244» (115ر)، در پایان رساله اصحاب عده، نیز عین همان عبارت را آورده است، سپس کسی نام کاتب را پاک کرده و به جای آن عبارت «ابن محمد حسن شیخ ابراهیم» نوشته است (128پ)، بنابراین با اطمینان می توان گفت: که نام ساییده شده در پایان رساله اصحاب عده (128) «ابن الحاج محمد قاسم الوایی الکاشی» بوده است، گویا این ابراهیم بن محمد حسن استکتاب کننده همان محمد ابراهیم قزوینی باشد که به دستور وی قاسم بن علی حسینی رساله اسحاق ابن عمار را نوشته است (93پ)؛ 13ص (116-128) [ف: 11 - 655]

7. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 158/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد قاسم راثنی کاشانی، تا: پنج شنبه 28 محرم 1244ق، جان اصفهان در حضور مؤلف؛ مصحح، با علامت مقابله با نسخه مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه ای، 13گ، اندازه: 15 × 21سم [فتحعلی بیگی (صادقیه): فی: 13]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8062/1/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد جعفر بن محمد صادق از نوادگان آخوند ملا محمد مهدی هرنندی، تا: 1246ق؛ درباره کاتب این نسخه مطلبی گفتنی است و آن این که وی در رقم پایان رساله سوم از رسائل رجالی، خود را از نوادگان محمد مهدی هرنندی، دانشمند شیعی قرن یازدهم و دوازدهم می داند، اوراق دارای رکابه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش تیماج مشکی دارای نقش ترنج گل و بوته دار ضربی، 10گ (93پ-103ر)، 24 سطر، اندازه: 15/5 × 21/4 سم [ف: 112-27/1]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2813/8

آغاز: برابر؛ انجام: اذا روی عنهم من ... الصدوق رضی الله عنه ... خط: نسخ ریز متوسط، کان محمد اسماعیل تهرانی، تا: 1250ق؛ محشی، پشت نخستین برگه این رساله درباره عده کلینی و شرح حال آنها چند بیت به عربی از سید نجفی که منظور سید مهدی بن مرتضی بحر العلوم نجفی است ثبت شده است، بیت اول قطعه این است: «عدة احمد بن عیسی بالعدد XX ضمت اشخاص بهم تم السنه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 20ص (179-198)، 22 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 10-106]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1616/14

خط: نسخ، کا: حسین بن علی لنجانی، تا: 11 محرم 1252ق؛ جلد: تیماج مشکى، گ 4 (104-108پ)، 27 سطر، اندازه: 17 × 28سم [ف: 5-21]

11. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3478/3

خط: نسخ، کا: سيد اسدالله، تا: 1259ق [ف: 6-456]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6321/1

خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن محمد علی، تا: 1278ق؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، گ 22 (1پ-22پ)، 16 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 16-288]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2880/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شيخ محمد باقر گلپایگانی، تا: 1297ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ، جلد: تیماج سبز، 36ص (5-40)، 17 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 17/5 × 22سم [ف: 10-244]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1098/2

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-378]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 606/28 - طباطبائی

آغاز: بسملة الحمد لله الواحد القهار ... و بعد نقول أن ثقة الاسلام قد اكثر في الروايه في كتابه الكافي اصول و فروع و روضته بقوله عدة من اصحابنا؛ انجام: فوق عليه السلام تبقى اليه و يعدل في ذلك بالمعروف و لا يضر اخاه المومن.

خط: نسخ متوسط، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج مشکى، گ 2 (142ر - 144پ)، 21 سطر، قطع: وزیرى، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 22-317]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 606/31 - طباطبائی

آغاز: برابر؛ انجام: برابر؛ (اضافه دارد): و قد يروي شيخ الطائفة عن العده ايضا لكن في صدر السند ... و منه يظهر أن المراد من العده ... في اول السند من شيخ الطائفة هم الأربعة المذكورون اذا روى عنهم عن شيخنا الصدوق.

خط: نسخ متوسط، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، 13 گ (153 - 166ر)، 21 سطر، قطع :
وزیری، اندازه: $15/5 \times 21$ سم [ف: 22-318]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4194/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 10 گ (224-233پ)، 23 سطر ($18/5 \times 9$) اندازه: $20/5 \times 14/5$
[شورا: ف: 11-204]

17. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 127/7 - ج

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 7 گ (83-90ر)، 21 سطر (15×10) [ادبیات تهران: ف:
1-292]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9803/3

خط: نسخ، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه ها تیماج عنابی سیر، 14گی (73 پ-86پ)، 21 سطر، اندازه:
 14×21 سم [ف: 25-133]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9078/7

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 10 گ (32 پ - 42ر)، اندازه: $15/5 \times 21/5$ سم [ف: 23 - 231]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7371/10

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر بیهودی قانئ خراسانی، بی تاب جلد: تیماج مشکی، 13 گ (215ر - 227ر)، 21 سطر، اندازه: 14
 $\times 21$ سم [ف: 19-175]

21. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3557/8

آغاز: برابر؛ انجام: الذي انت عليه. بلغ مع نسخة الاصل

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: رویه میشن سیاه، 11 گ (85پ-95ر)، 25 سطر، اندازه: $14/8 \times 21$ سم [ف: 6-486]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1249/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن میر ابوطالب طباطبایی، بیتا؛ جلد: تیماج قرمز، 15 گ (5پ-19ر)، 20 سطر، اندازه: $14/5 \times 21$ سم [ف:

23. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1607

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ یک فقره حاشیه از مؤلف بر کنار یکی از برگ های این نسخه موجود است [ف: 4-308]

24. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7/118 1218/5-

آغاز: برابر؛ انجام: ومنه يظهر أن المراد من العدة المذكورة في اول السند من الشيخ الطائفة هم الأربعة المذكورون اذا روى عنهم عن شيخنا الصدوق.

ابان بن عثمان و اصحاب العدة؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکى ضربى ترنج با سر مجدول گرهى، 14 گ، 19 سطر، اندازه: 21/5 × 14/5 سم [ف: 1-378]

25. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 10212/5

ا خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 10 گ (52-61 پ)، اندازه: 21 × 15/5 سم [ف: 26-179]

26. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 552/3

آغاز: برابر؛ انجام: غیر انه ضعفه جماعة من اصحابنا لکنه غیر مضر فیما نحن فیہ کما لا یخفی

بی کا، بی تا، جلد: چرم قرمز، 8 گ (104 پ-112 ر)، اندازه: 20 × 14/5 سم [مؤید: 2-52]

أصحاب العدة / رجال / عربی

aṣḥāb-ul 'idda

شریف نائینی، محمد بن محمد هادی، 1305 قمری

(Šarīf-e nā'īnī, mohammad ebn-e mohammad hādī (1888

مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 25 جمادی الاول 1265ق، جا: اصفهان؛ 5 ص (51-55) [مخ فی: 17]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2582/6

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-171]

اصحاب العدة = تفسیر «عدة من اصحابنا» / رجال / عربی

»ashab-ul idda = tafsir-u « iddat-un min ashab-i-na

من الکافی للکلینی من الشیخ الطوسی و النجاشی و فوائد متعلقة بالرجال من ابن داود و ابن الغضائری و النجاشی.

تهران؛ دانشگاه، شماره نسخه: 6955/17

خط: نستعلیق، کان احمد بن صالح درازی بحرانی، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی مقوایی عطف مشکي، 15 سطر (6 × 12)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 24 سم [ف: 16-410]

اصحاب نور / عرفان و تصوف / فارسی

ashab-e nur

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 753/6 - ف

نسخه اصل: پاریس 124 S.E. (بلوشه 150)؛ خط: نسخ، کا: شیخ قاسم بن حاجی بک بن یوسف قصاب، تا: 27 شعبان 883ق [فیلمها-ف: 1-534]

اصحاب الادویه = صحاح الادویه / طب / فارسی

eshāh-ol advīye = sehāh-ol advīye

انصاری، حسین بن علی، ق 9 قمری

(ansārī, hoseyn ebn-e "alī (- 15c

وابسته به اختیارات بدیعی؛ زین العابدین عطار، علی بن حسین (730-806)

فهرست ترجمه اسامی ادویه از عربی به فارسی به حروف تهجی است. مؤلف در آغاز این کتاب گوید چون پدرم «اختیارات بدیعی» را نگاشت و لغت های طبی آن به خوبی خوانده نمی شد، من این کتاب را برای تصحیح و ضبط نام داروهای آن نگاشتم. آن را به درخواست یاران و دوستان خود نگاشته و «اصحاح الادویه» نامیده است. نام این کتاب در دیباجه برهان قاطع صحاح الادویه» حسین انصاری آمده است. مشتمل است بر دو «مقاله»: مقاله اول در ادویه مفرده و اسامی آن به لغت هر طایفه و ابدال و اصلاح و منفعت و مضرت آن به حروف تهجی؛ مقاله دوم در مرکبات مستعمل، در شانزده «باب»: 1. المفردات، 2. المعاجین، 3. الجوارشات، 4. الاطریقات، 5. المریبات، 6. الاشربه و الربوب، 7. العوقات، 8. السفوفات، 9. الحبوبات، 10. الأفرص، 11. الایارجات، 12. الشیافات، 13. التریاقات، 14. السنونات، 15. الأدهان، 16. المراهم.

آغاز: بسمله حمد و سپاس غفاری را جل جلاله و عم نواله که کرمش صحرای سینه مؤمنان را بنور هدایت بر افروخت ... که جمعی از یاران عزیز و دوستان با تمیز درخواست کردند که پدر این کینه حاجی زین الدین علی علیه الرحمة و الغفران تصنیف کتابی در معرفت ادویه ... و آن را اختیارات بدیعی نام کرده و اسامی ادویه به زبان هر طایفه گفته ... اما اعراب اسامی ادویه نیک معلوم نمی شود اگر چنان چه اسم ادویه ها که در آنجاست معرب سازی هم کتاب پدر را تمام کرده باشی و هم یادگاری باشد به موجب درخواست دوستان ... سعی نموده آنچه معلوم بود اعراب کرده شد و این مختصر را «اصحاح الادویه» نام کرده شد ... باب الالف اطریلال اسمی یونا نیست تخم خلیل گوید

انجام: با مفتوح و بنون زده، میم مفتوح و بها زده و الله تعالی اعلم بالصواب.

[دنا 1041/1 (4 نسخه)؛ الذریعة 120/2؛ فرهنگنامه های عربی به فارسی ص 168؛ فهرستواره منزوی 3269/5 و 3524/5]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5042

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کم نقطه، بی کا، تا: اواسط قرن 10؛ واقف: ابن خاتون، 1067ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکى، 169گ، 15 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 17-19]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 719/1

آغاز: و الامکان سعی نموده آنچه معلوم بود اعراب کرده شد. باب الالف؛ الاطریلال: اسم یونانی فارسی، تخم خلال خلیل گویند؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز کاغذ: سمرقندی، جلد: ساغری سرخ مقوایی، 67گ (2-68ر)، 19 سطر، اندازه: 13 × 23 سم [ف: 3-140]

3. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1083ق؛ 358ص، 11 سطر (6×5/5)، اندازہ: 12×18/5 سم [نشریہ: 3-302]

4. تهران: فرہاد معتمد؛ شماره نسخه: 32

خط: نستعلیق، کا: سعد الدین بن نور اللہ لنگرودی، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 15 سطر (8/5 × 16)، اندازہ: 21 × 13/5 سم [نشریہ: 3-149]

اصداق الدرر / حدیث / فارسی

ص: 42

قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی، ق 12 قمری

(qazvīnī, 'abd-ol-karīm ebn-e mohammad yahyā (- 18c

وابسته به: غرر الحکم و درر الکلم = کشاف العقول و الادیان؛ آمدی، عبدالواحد بن محمد (-510)

ترجمه سلیس و روان همراه با شرح مختصر «غرر الحکم» آمدی است. مؤلف بعد از این کتاب، شرح و ترجمه دیگری بر «غرر الحکم» موسوم به «نظم الغرر و نضد الدرر» در پنج جلد نگاشته و به شاه سلطان حسین صفوی تقدیم نموده است.

آغاز: بسمله. غرر و درر حمد و ثنایی که چون حلقه بندگی زینت گوش غیب نیوش مستمعان ملاحظه را شاید ... شایسته نثار ساحت عزت حضرت منعمی است ... که عالم غیب و عرصه شهود پشت و روی ورق از نسخه بدایع ضایع اوست و در دفاتر فنا و حدوث سیاه و سفید عدم و وجود ... اما بعد بر روشن سوادان نسخه عرفان و معنی شناسان صورتخانه امکان روشن و مبرهن است که فطرت بنی نوع انسان حاکی بنیان

چاپ: شیراز، 1344ش

[الذریعة 121/4 و 82/11؛ نسخه های منزوی 1709/2؛ فهرستواره منزوی 320/6 (1 نسخه)؛ دنا 1041/1 (5 نسخه)]

1. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 589

آغاز: برابر؛ انجام: من هیچم و کم ز هیچ هم بسیاری XX از هیچ کم از هیچ نیاید کاری / هر در که به اسرار حقیقت سفتم XX زانم نبود شغل بجز گفتاری - تم

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد اردکانی یزدی، تا: پنجشنبه 2 ربیع الاول قرن 11، جان قریه اشکذر؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، 240 گ، 22 سطر (11/5 × 21/5)، اندازه: 18 × 31 سم [ف: 2-493]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2665

آغاز: برابر؛ انجام: زانم نبود شغل بجز گفتاری پس از دیباچه و ترجمه دیباچه مؤلف از بند «الدین یعصم» آغاز و می رسد به بند «السلطان الجائر و العالم الفاجر اشد الناس نکایة»؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن العابدین شاه نظر طالقانی، تا: 1112ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی مقوایی، 361 گ، 14 سطر (11/5 × 21)، اندازه: 18 × 30 سم [ف: 10-1561]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7069

آغاز: برابر؛ انجام: سلطنت ظلم نماید با وصف علم فاجر باشد از کال شقاوت و بدبختی خواهد بود و الله تعالی يعلم

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ در صفحه اول نوشته ای به تاریخ 25 جمادی

الاول 1209؛ جلد: تیماج دورو قهوه ای، 293گ، 17 سطر، اندازه: 16×24/5سم [ف: 25-79]

4. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 1977

آغاز: برابر؛ انجام: یسیر من العلم ینفی کثیرا من الجهل. یعنی اندکی از علم برطرف می کند بسیاری از جهل را و جنود جهل هفتاد و پنجند و جنون عقل نیز در عدد ... و حدیث بتفصیله در کافی مذکور است

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، مجدول؛ جلد: تیماج سبز زیتونی دو رو ترنج و سر و لچک مجدول گرهی روغنی، 115گ، مختلف السطر، اندازه: 16 × 23سم [ف: 1-162]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4663

آغاز: برابر، انجام: و هر گاه کسی با وجود سلطنت ظلم نماید و با وصف علم فاجر باشد از کمال شقاوت و بدبختی او خواهد بود. و الله تعالی یعلم.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای، مقوایی، اندرون جلد آستری کاغذی، 330گ، 17 سطر (19 × 10/5)، اندازه: 17×27/5سم [ف: 19-335]

اصطلاحات / فرهنگ اصطلاحات / عربی

iṣṭilāḥāt

تفسیر برخی اصطلاحات فقهی و کلامی و طبّی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 604/48

خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن علی بن حسن جبّاعی، تان قرن 9، 5ص (232-237) [ف: 5-109]

اصطلاحات / عرفان و تصوف / فارسی

estelāḥāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 617/7

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1262ق؛ 14 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 13 × 21سم [ف: 2-369]

اصطلاحات اطباء / طب / فارسی

estelāḥāt-e atebbā

رساله در بیان اصطلاحات اطبا و طریقه ارکان و اخلاط و امزجه و اعضا و شرح امراض و علل و داء و دوا.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16928/1

آغاز: بسمله. بعد از شکر و سپاس بی قیاس حضرت اله و ثنای افضل انبیا بدان ای عزیز اعزك الله في الدارين که این رساله ایست در بیان اصطلاحات اطبا و ... انجام: المنبت آنکه خون را مستعد بسته شدن گوشت گرداند. السم آنکه بخاصیت بکشد. پاز هر آنکه بخاصیت دفع کند.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح، تکمله و توضیح و ارئه نسخه طبی مشابه در برخی صفحات وجود دارد که برخی به خط

ص: 43

حکیم الملک و برخی به خط کاتب دیگر است؛ مهر: «محمد ناصر بن محمد حسن» (بیضوی)؛ به احتمال یکی از مالکین نظام الدین احمد ملقب به حکیم الملک گیلانی بوده که چند رساله از این مجموعه از او و به خط اوست؛ کاغذ: آبی، جلد: مشکی گالینگور، 33 ص (2-34)، 19 سطر (9×15)، اندازه: 16×20 سم [ف: 47]

- الاصطلاحات الأصولية و الفقهية < بیان کشف الالفاظ

اصطلاحات الاولیاء / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-ol owlīyā

همدانی، علی بن محمد، 714-786 قمری

(hamadānī, "alī ebn-e mohammad (1315-1385

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س 7 ش 1-2-36]

اصطلاحات اهل التحقیق / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e ahl-et-tahqīq

قیصری، داود بن محمود، -751 قمری

(qeysarī, dāvūd ebn-e mahmūd (- 1351

[فهرستواره منزوی 81/7]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5968

آغاز: بسمله بدانکه تصوف عبارت از تصفیه قلب است از کدورات غالب دنیا عبارت است انجام: در زمان علو مرتبه خواهد بلکه خدایرا جوید تمت الرساله

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر سالیانی، تا: 1263 ق [الفبائی: 52]

اصطلاحات اهل النسب / انساب / عربی

estelāhāt-e ahl-e nasab

مختصری در بیان اصطلاحاتی که اهل نسب به کار می برند. این رساله معمولاً همراه با نسخه های عمده الطالب است و ممکن است از ابن عنبه (-828ق) مؤلف آن کتاب باشد. در فهرست کتابخانه ملی (ج 5 ص 241) این رساله از بهاء الدین علی بن حمید دانسته شده است. توضیح این که رساله مورد نظر در کتابخانه ملی که نسخه ای دیگر در ملک و مرکز احیاء دارد در آغاز و انجام متفاوت با این رساله است و مؤلف آن، نسابه، علی بن عبدالکریم (-800؟ ق) است که فهرست نگار ملی ناقص آورده است (رک: اصطلاحات النسابین).

آغاز: الحمد لله الذي جعل شرف الأنساب واسطة عقد المكارم ... اما بعد فان علم النسب من اجل العلوم قدرا و أرفعها ذكراً و قد ذكر النسابون فيه الغازلا لا يهتدي اليها ... منها قولهم صحيح النسب وهو الذي ثبت عند النسابة بالشهادة؛

انجام: و اذا قيل اسقط اشارة الى انه اسقط من العلويين لعدم اتصاله او لسوء فعله و يجب التفصيل و الله تعالى اعلم .

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 24509

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1041ق؛ مصحح؛ نسب شاه عباس صفوی به نقل از تاریخ عالم آرا در 18 ربیع الاول 1257ق، حدیثی از کافی، تاریخ وفات چندین تن از علما، یادداشت خرید نسخه در 15 ربیع الاول 1257ق؛ مهر: «یا محمد 1120» (بیضی)؛ تملک: میرزا محمد بن معتمد خان در ربیع الثانی 1132ق در هوشیار پور، عبدالخالق با مهر «سید عبدالخالق» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش کاغذی ابر و باد، عطف و گوشه تیماج فرسوده، 4 گ (1 پ - 4 پ)، 21 سطر، اندازه: 17×26/5 سم [اهدائی رهبر: 8-151]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24510

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، دو یادداشت مقابله در دو تاریخ سه شنبه 20 صفر 1249 ق و یکشنبه غره محرم 1258ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد، 5 گ (169 پ - 173 ر)، 17 سطر، اندازه: 17 × 26/5 سم [اهدائی رهبر: 8-152]

- اصطلاحات اهل تحقیق < اصطلاحات اهل التحقيق

اصطلاحات اهل تحقیق (رساله در) / عرفان و تصوف / فارسی

(estelāhāt-e ahl-e tahqīq (r. dar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19388

آغاز: بسمله و به نستعین بر طالبان حقایق نهفته نماند که سرخوشان و پیمانان کشان انوار لم یزلی؛ انجام: که التوحید اسقاط الاضافات تمت الرساله في بلدة الرشت

خط: نستعلیق و شکسته، بی کاه، تا: 1263ق، جان رشت [رایانه]

اصطلاحات اهل تحقیق (رساله در) / عرفان و تصوف / فارسی

(estelāhāt-e ahl-e tahqīq (r. dar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19389

آغاز: بسمله و به استمد بعد از حمد پروردگار و درود بر مصطفین اخیار چنین گوید مؤلف این کلمات و ناظم؛ انجام: فعالنا من

ص: 44

دون الله من واق تمت بيدي الفانيه في بلده رشت

خط: نستعليق و شکسته، بی کا، تا: 1263ق، جا: رشت [رایانه]

اصطلاحات اهل عرفان عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e ahl-e 'erfān

رساله ای کوتاه در حل مشکلات غزلیات حافظ است که در سه «باب» تنظیم شده: 1. معانی ابیاتی که به حسب ظاهر اشکال دارد؛ 2. ابیاتی که ایضاح آن موقوف بر طریقه اهل عرفان است؛ 3. مراد از معانی ابیاتی که موافق مذهب اشعری است و حال آن که مراد آن نیست. نام مزبور رساله در ابتدا و انتهای نسخه آمده است. تقسیم بندی ها شبیه تقسیمات «الطائف غیبی» محمد دارابی است.

[نسخه های منزوی 1342/2]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3367/1

آغاز: بدانکه دیر مغان از اولین مقامات است که چون سالک متوجه تکمیل نفس است حق را و خود را هر دو نصب العین خود نموده از اینجهت با مجوس دارد که بدو اله قایلند؛ انجام: والله اعلم و مراد از هیولای عالم مواد کون و فساد است و آنچه حکماء فلسفه بیان نموده اند که هیولی محل است و صورت حال و از اجتماع حال و محل جسم که قابل ابعاد ثلثه است متکون می شود

خط: نستعليق، کا: عبد الباقي بن حاج میرزا شفیع، تا: جمادی الثانی 1231ق؛ در هامش چند صفحه اول اصطلاحاتی از صوفیه تفسیر و توضیح داده شده که ظاهراً بخشی از یک رساله است؛ جلد: تیماج سیاه سوخت، 12گی، 15 سطر، اندازه: 21815سم [ف: 1 - 163]

- اصطلاحات بیانیه و بدیعیه مقامات حریری < توضیح مصطلحات مقامات حریری (رساله در)

اصطلاحات تصوف اعرافان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e tasavvof

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 1150/43 - ف

نسخه اصل: بادلیان 2827 وینفیلد 28 خط: نستعليق، بی کا، تا: 1012ق، جا: لاهور [فیلمها - ف: 1-572]

اصطلاحات جدل و خلاف / منطق / عربی

eslāhāt-e jadal va xalāf

مقترح، مظفر بن عبد الله (529-612) |

این رساله در بیان اصطلاحاتی است که در جدل و استدلال فقیهان به کار می رود و تعریف هر یک را می آورد.

آغاز: بسمله... قال الفقيه الامام الشيخ تقي الدين ابو العز المقترح .. الحمد لله الكريم الوهاب هادی ذوي الألباب الی سبیل الصواب...
فقد سألني بعض الطلبة أن او جز لهم كلمات يستعين بها على مصطلحات فهم الفقهاء
انجام: فهو من قبيل المؤاخذات فايستدل بهذه النبذة على امثالها و الله الموفق للصواب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 902/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز و نسخ، کا: نوح بن هابیل بن احمد بن صالح بن عصفور بحرانی درازی، بی تا، کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج
سرخ ضربی حاشیه دار مقوایی، 25 سطر (8×10)، اندازه: 14×18 سم [ف: 3-6]

- اصطلاحات الحدیث < مصطلحات الحدیث الشریف

اصطلاحات حدیث / علوم حدیث، در ایه / فارسی

estelāhāt-e hadīs

حسینی، عبدالاول بن علانی، 968 قمری

(hoseynī, "abd-ol-avval ebn-e 'alā'ī (- 1561

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18924

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ 1ص (211)، اندازه: 19×30/5 سم [رایانه]

اصطلاحات حدیث / در ایه / فارسی

estelāhāt-e hadīs

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، 1125 قمری

(āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1713

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2880/2

بندی از خوانساری؛ خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1030ق؛ 1گ (33ر) [ف: 6-151]

اصطلاحات حدیث / درایه / فارسی

estelāhāt-e hadīs

رساله ای است، برگرفته از شرح مجلسی یکم بر کتاب «من لایحضره الفقیه»..

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 321/3

صدر

خط: نستعلیق، کا: عماد حسینی کسکری، بی تا، پس از آن مشیخه همین مجلسی است و تنها همان بخش سند روایات را دارد (141 -

ص: 45

142) و پس از آن یک فائده است در بیان معنی اجازه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 3گ (136 پ-145 پ)، 15 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 3-141]

اصطلاحات الحکماء الفلاسفه / لغت، کیمیا / فارسی

estelahat-ol-hokama'-el-falasefe

في لغات الكيمياء و الصنعة از خوانساری به ترتیب الفبائی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 153/3

کا: شیخ احمد بن محمد جعفر خوانساری ساغر، تا: 1296ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، 11ص (45-55)، ابعاد متن: 7 × 13، اندازه: 11 × 18 سم [سنا: ف: 1-77]

اصطلاحات حلقه اسکندری = حلقه سلطانی / هیئت / فارسی

estelāhāt-e halqe-ye eskandarī = halqe-ye soltānī

رساله ای در اصطلاحات کتاب حلقه اسکندری در نجوم، در هفده (باب).

[فهرستواره منزوی 2817/4]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 891/4

آغاز: هو الله تعالی، رساله در باب اصطلاحات و اعمال حلقه مشهوره بحلقه اسکندری که حلقه سلطانی نیز گویند؛ انجام: و قدر قامت را بر حاصل ضرب افزا شد مجموع ارتفاع مرتفع شد تمت الرساله.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملا قرن 12؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 8ص (233 - 240)، 26 سطر (9/5 × 16)، اندازه: 15/5 × 20/5 سم [ف: 2-427]

اصطلاحات دیوان حافظ عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e d.-e hāfez

همدانی، علی بن محمد، 714-786 قمری

(hamadānī, "alī ebn-e mohammad (1315-1385

وابسته به دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-792)

آغاز: اصطلاحات دیوان استاد المتقدمین و المتأخرین خواجه حافظ شیرازی است که صراف بازار معانی میر سید علی همدانی تأویل فرموده اند میخانه و بتکده و شرابخانه باطن عارف را گویند خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، چلیپا؛ جلد: تیماج لایه ای عنابی، 12 سطر (8×12)، اندازه: 11×16/5 سم [ف: 2-293]

اصطلاحات دیوان حافظ عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e d.-e hāfez

وابسته به دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-792)

رساله ای کوتاه در بیان معانی و مراوات اصطلاحات عرفانی که در دیوان حافظ شیرازی به کار رفته است، در سه مطلب: 1. اسامی معشوق و آنچه متعلق بدوست؛ 2. اسامی که میان عاشق و معشوق مشترک است؛ 3. کلماتی چند که مخصوص به عاشق و احوال اوست. تقسیم بندی رساله با «رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ» یکسان است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد سر اصطلاحات عارف رموزات لاریب حضرت لسان الغیب یعنی خواجه حافظ شیرازی که در دیوان خود فرموده است باید دانست که عالم معانی را ادراک نتوان

انجام: گفتگوی: عتاب محبت آمیز را گویند. جستجوی: خورده گیری که از تقصیر در وجود آمده باشد و منازعات عاشق و معشوق را گویند تمت.

[نسخه های منزوی 1176/2]

همانند:

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10124/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1221ق؛ 10ص (129-139)، قطع: بیاضی، اندازه: 11/5 × 23 سم [ف: 32-156]

2. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: 77/6

آغاز و انجام: برابر بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 6گ، 22 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف]

اصطلاحات دیوان حافظ عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e d.-e hāfez

وابسته به: مشواق؛ فیض

کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (1006 - 1091)

شرح اصطلاحات دیوان حافظ است و گویا از مشواق فیض گرفته شده است. آغاز: بسمله. مقدمه در اسامی عشق و عاشق و معشوق دوستی محض را گویند علاقه محبت صاحب دوستی محس را گویند.

[فهرستواره منزوی 91/7]

همانند:

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1685/3

آغاز: برابر؛ انجام: تجلی جمال و مهر و محبت را گویند.

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی

ص: 46

مقوایی، 190 گ (210 ر-21 پ)، اندازه: 14×20 سم [ف: 8-244]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4544/1

آغاز: برابر؛ انجام: بوسه استعداد قبول و کیفیت کلام و معنی کلام را گویند تمت دیباچه فی الزمان سلطان اعدل اکرم سلطان حسین میرزا بهادر خان علیه الرحمة.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 2 گ (3-5 پ)، 17 سطر (7 × 11)، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 13-3488]

اصطلاحات دیوان حافظ / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e d.-e hāfez

در این رساله لغات و اصطلاحات شعرا و خصوصا اصطلاحات دیوان حافظ شیرازی ترجمه عرفانی شده ولی رعایت ترتیب حروف تهجی نشده است.

همانند:

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 376/2

آغاز: نقل من اصطلاحات الشعراء خصوصا اصطلاح حافظ طاب ثراه ... بتکده و بتخانه و میخانه و شرابخانه: باطن عارف کامل را گویند که درو (او) از معارف و حقائق بسیار بوده باشد؛ انجام: ماهتابان: تجلی جمال مهر و محبت را گویند

در فهرست به نام «اصطلاحات شعرا» آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1153 ق؛ کاغذ: ترمه بخارایی و فستقی جلد: میشن قرمز مقوایی طلاکوب لبه دار، 13-21 سطر، اندازه: 13/3 × 21/1 سم [ف: 5-18]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2468/10

آغاز: میخانه و میکده و شرابخانه باطن عارف کامل را گویند؛ انجام: مرشد و مربی را گویند و کاملان راه حق

در فهرست با عنوان «رموزات شعر حافظ» آمده؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: 1268 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، تریاکی، ترنج و نیم ترنج، ضریبی، مقوایی، 2 ص (95-96)، 15 سطر (5×11/5)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 5-638]

اصطلاحات دیوان حافظ / ادبیات فارسی

estelāhāt-e d.-e hāfez

وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-792)

غیر همانند:

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6686/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قرمز، 6 گ (131-125 پ)، اندازه: $15 \times 9/5$ سم [ف: 20-202]

2. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 305/1-عکسی

آغاز: بسمله. اصلاح (اصطلاحات؟) قوانین تصوف الفاظ حضرت خواجه حافظ شیرازی به طریق حروف تهجی. ردیف الف. «انوار»
روشنی متواتر را گویند که در توجه بر سالک ظاهر گردد. «امر» ارادات خود را جاری داشتن است بر سالک

نسخه اصل: گنج بخش، ش 12382 (فهرست نشده). به ترتیب الفبایی از آغاز واژه ها: امر، انشاء، استغنا، اهمال، اوباش، اعلام، ابر، آب روان، انجام در حرف «ش» نانویس مانده: «شیوه» اندک جذبه الهی را گویند در هر حال که باشد؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تاب «شراب» غلیان عشق را گویند، «شمع» نورالله را گویند، 6 گ (1-6) [عکسی: 2-27]

اصطلاحات الرياضية / رياضيات عربی

istilahat-ur-riyadiyya

ابوالوفای بوزجانی، محمد بن محمد، 328-388؟ قمری

(ab-ol-vafā-ye būzajānī, mohammad ebn-e mohammad (941-999

رساله ای است در بیان انواع عدد و تعریف هر یک و نیز بیان نسبت بین اعداد.

آغاز: هذه رسالة لأبي الوفاء البوزجاني محمد بن محمد المهندس الحاسب قال الوحدة هي التي يقال على كل موجود واحد، العدد هو كثرة الوحدات

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4841

آغاز: برابر؛ انجام: فهذه مسائل استخراجها بالاولى في المفردات من المسائل الجبرية وباللله التوفيق.

در فهرست به نام جبر و اعداد آمده است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، مسائلی در جبر به همراه پاسخ آنها در برگه 57 پ الی 58 پ نوشته شده است [رایانه]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3564/9 - ف

آغاز: برابر؛ انجام: المناسبة العاشرة هي أن يكون نسبة الحد الأوسط إلى الحد الأصغر كنسبة تفاضل الطرفين إلى تفاضل الأعظمين (تمت الرسالة)

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ در یک سطر با خطی عجیب آمده که گویا تسمیه و حمد و صلاة است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرکوب، 1 گ (132 ر - 133 ر)، 19 سطر (8 × 11)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 17 سم [فیلمها - ف: 2-
[187

اصطلاحات ریاضی ریاضیات / فارسی

estelāhāt-e rīyāzī

بیان برخی اصطلاحات ریاضی، در بیان معانی الفاظ که در اعمال عدد مذکور شود و در انواع وزن به کار آیند و در مقادیر مساحت ضرور باشند.

ص: 47

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ 3گ (2پ-4ر) [ف: 6-37]

اصطلاحات زنان همدان / فرهنگ اصطلاحات، شعر فارسی

estelāhāt-e zanān-e hamedān

چهارده بیت است که در آنها اصطلاحات و واژه های متداول در بین زنان و خانواده های همدانی (با لهجه همدانی به کار می رود).

آغاز: شاعری محض یادگار از زبان همدانی گفته: کرد خواهش زمن آن مه عمل دشواری XX اصطلاحات زنان همدانی باری / وخی آماج
بمال دختره، عید آمد آخر XX قرچه مانده زده آخر چه قدر رو داری / حالا چنگول میگری نکه برودت افتاد XX آماشی مثل با وای عن به
عنت بیعاری / و خیزم با هله کو کرت و کبودت بکنم XX روت به غر سال خانه امید چه قدر رو داری

[فهرستواره منزوی 204/10]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 57/2 - فیروز

آغاز: برابر

کا: میر سید علی تفرشی لشکر نویس ملقب به موثق لشکر، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، 1ص (29)، قطع: نیم خستی،
اندازه: 12/5 × 20/5 سم [ف: 21-202]

اصطلاحات شعرا / فرهنگ اصطلاحات / فارسی

estelāhāt-e šō'arā

اصطلاحات فصحا و بلغاء و شعراء.

مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 694/68

آغاز: بسمله، سپاس بیقیاس خدایرا که انواع انسان را به عطیه بلاغت و خلعت فصاحت ... اما بعد این چند اوراق بالتماس بعضی اخوان
در اصطلاحات اهل فصاحت ... نوشته شد ... بدان ارشد ک الله فی الدارین که صنعت؛ انجام: از یار کهن نمی کنی گوش XX این پیشه
نو مبارکت باد خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، 5گ، اندازه: 13/5 × 22/5 سم [ف: 1-]

[547]

اصطلاحات شعری / ادبیات / ترکی، فارسی

اصطلاحاتی که شاعران در اشعار خود استفاده می کنند را به ترتیب الفبا از باب الف تا یاء و در هر باب مفتوحه و مکسوره و مضومه حروف را آورده و به ترکی معنی می کند و به عنوان شاهد مثال اشعاری را به زبان فارسی و ترکی می آورد.

[راهنمای فهرست مشترک پاکستان ص 132]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6929-35/109

آغاز: سپاس فراوان اول متکلم بی زیانه ارزانی در که ایفای ثنای بی پایانی ایچون هر دهانه بر لسان و هر لسانه بر گونه بیان ویردی ... و دستورالعمل اسمیله مسمی قلمق زورا کو ... باب الالف المفتوحه آب در دهانش آمد اغزی صولندی کمال اصفهانی چو دید طلعت خصم ترش لقا را انجام: باب الباء المضمومة یوغ بویندرق سر من بیوغ آرد، بنی بلایه او غره در بوشکوفه گراید که پیش تو گویم دروغ، دروغ اندر آرد سر من بیوغ قد فرغ من تسوید هذه النسخة

خط: نستعلیق، کا: احمد نامراد، تا: جمعه اواسط شعبان 1050ق، جان اوان؛ جلد: مقوا عطف تیماج، 56گ، 13 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 4-1819]

- اصطلاحات صاحب الوافی فی الأسانید < فهرس ابواب الوافی

- اصطلاحات صوفیان < اصطلاحات دیوان حافظ (الف)

- اصطلاحات صوفیان < مصطلحات عرفانی

- اصطلاحات صوفیان < اصطلاحات صوفیه

- اصطلاحات صوفیان < طوارق

- اصطلاحات صوفیان < عشق

- اصطلاحات صوفیان < رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ

- اصطلاحات صوفیان < آداب صوفیه

اصطلاحات الصوفیة / عرفان و تصوف / عربی

ابن عربی، محمد بن علی، 560-638 قمری

(ebn-e `arabī, mohammad ebn-e `alī (1166-1241

تاریخ تألیف: صفر 615ق؛ محل تألیف: ملیطه

مختصری است در شرح اصطلاحات صوفیه که در آن دویست و بیست اصطلاح صوفیان که اهمیت بیشتری دارند، بدون تنظیم مخصوص گزارش شده و اصطلاحاتی که معنی آنها واضح یا به قرینه می توان به دست آورد، گزارش نمی شود. نویسنده می گوید: «جماعت کثیری از مردمان را دیدم که قصد معرفت بر اصطلاحات بین ما دارند و تا از آن ره به جایی برند لذا بر آن شدم تا پاسخ خواست آنها را بدهم بناء علی هذا به شرح این الفاظ و اصطلاحات پرداختم و البته در این پرداختن به شرح الفاظ بسیار مشهور توجه بیشتر کردم.»

آغاز: بسم الله خير الاسماء الحمد لله وسلامه على عباده الذين اصطفى و عليك ايها الولي الحميم ... الوقت عبارة عما انت عليه في زمان الحال من غير نظر الى الماضي والمستقبل

انجام: السر ما انفرد به الحق عن العبد.

چاپ: ضمن رسائل محيي الدين، حيدر آباد، 1367ق؛ ضمن رسائل، قاهره، 1407ق؛ مجله معارف اسلامي، اخرجہ مظفر

ص: 48

[دنا 1043/1 (7 نسخه)؛ سرکیس، معجم 175/1؛ زرکلی 28176]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11714/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: غره ربیع الثانی 873ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: آهاری حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، گ، 15 سطر، اندازه: 10 × 19 سم [ف: 11-300]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15270/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا؛ درویش مصطفی مولوی سهروردی، تا قرن 11؛ کاغذ: شرقی، گ (76-79)، 30 سطر، اندازه: 9 × 20 سم [ف: 38-767]

3. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 20956/11

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، گ (59پ-62پ)، 25 سطر (5/12 × 5/21)، اندازه: 11/5 × 28 سم [الهیات مشهد: ف: 2-536]

4. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2697/7

آغاز: برابر؛ انجام: در دو عالم ظاهر و باطن که غیب و شهادت مست مندرج باشد قال الله عالم الغیب و الشهاده و هو الرحمن الرحیم

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ش 11714/1 آستان قدس تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: قربانعلی نیشابوری، تا: 1230ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، وص (140-148)، 19 سطر (7 × 12)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 6-276]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1628/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی کا، تا: 1298ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، گ (178پ-185پ)، 12 سطر (7 × 13)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 8-212]

تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 80/3-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-29]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 11963/3

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1301ق؛ جلد: تیماج مشکى، ابعاد متن: $7 \times 13/5$ ، 2 ص (82-83)، اندازه: $11 \times 17/5$ سم [ف: 100-34]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10714/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6416

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 4 گ، 19 سطر، اندازه: 13×18 سم [ف: 4-109]

9. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: 116/ 1

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد بن نظام حسینی بخاری، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، 3 گ (1پ-4پ)، اندازه: 16×22 سم [ف: 1-95]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8556/20

آغاز: الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى ... أما بعد فانك أشرت الينا بشرح الألفاظ التي تداولها الصوفية المحققون من أهل الله ،
انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد فهرست مرعشی (767/38) ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، بی تا، جلد: مقوایی
عطف تیماج قهوه ای، 8 گ (385پ-392پ)، 15 سطر، اندازه: $13 \times 22/5$ سم [ف: 22-136]

11. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: 99/6

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قرمز، 23 گ (1224 - 246پ)، 23 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف: 86]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

(erāqī, ebrāhīm ebn-e bozorgmehr (1214-1290

رساله ای در شرح اصطلاحات صوفیان، در سه مطلب: 1. کلماتی که اکثرش مخصوص محبوب است و بعضی از آن متعلق به محب؛ 2. اسامی که میان عاشق و معشوق مشترک و وارد است؛ 3. کلماتی چند مخصوص به عاشق و احوال اوست. بخش های سه گانه آن همانند «رشف الالفاظ» است.

آغاز: شکر و سپاس موجودی را که اعیان اشیا را بظهور نور خویش بنواخت که الله نور السموات و الأرض و علم عشق در کشور عاشقی و معشوقی برافراخت که یحبهم

انجام: 1. شست و شو برداشتن خودیها را گویند که از تقصیر در وجود آمده باشد و با صفای حضور عاشق و معشوق انشاء الله که عاقبت کافه طلاب تحقیق و ارباب جاده طریق را ختم کاری شست و شوی باشد که تا از این جمله باشند که ختامه مسک فلیتنافس المتنافسون. تمت بالخیر و الاقبال

2. گنت و گوی عتاب محبت آمیزی را گویند گوهر معانی و صفات را گویند، و بالله التوفیق تمت المصطلحات بعون الله و حسن توفیقه و الحمدلله وحده

[نسخه های منزوی 1037/2 ؛ الذریعه 128/21 ؛ فهرستواره منزوی 87/7 (4 نسخه)؛ ریحانة الادب 117/4 ؛ دنا 1043/1 (14 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12428/2

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2

در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، 7ص (28)، 25 سطر، اندازه: 12/5×5/5سم [ف: 31-398]

2. یزد؛ علمی، شیخ علی؛ شماره نسخه: 58/2

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-445]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7041/2

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1006ق، کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای عطف تیماج مشکی، 9گ (46پ-55پ)، 17 سطر (7 × 12) قطع: ربعی، اندازه: 17×12 سم [ف: 16-436]

4. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1073/2

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز ساده نو، 14 قطع: [ف: 5-230]

5. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 170/3

در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوایی عطف پارچه ای گل دار، 35گ (64پ-98ر)، اندازه: 21/5×14 سم [ف: 1-121]

6. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 346/9 حکمت

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ نسخه در پایان لوابح نامیده شده با آن که رساله دیگری است؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، قطع: جیبی [ف: 2-61]

7. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3234/2

آغاز: بسمله در اسامی معشوق و آنچه بدان متعلق است میل رجوع را گویند به اصل خود بی شعور و آگاهی از اصل مقصد همچون رجوع طبیعی چون جمادات و طبایع اربعه که بی اختیار مایل اصلند؛ انجام: برابر 1

فاقد دیباچه؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مهر: «شعاع 1315» (بیضوی)؛ تملك: امین [...] بن محمد هاشم حسینی ذهبی؛ 9گ، 17 سطر، اندازه: 20 × 12 سم [ف: 1-164]

8. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 261/9

در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 3گ، قطع: خشتی [ف: 102]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2697/1

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: قربانعلی نیشابوری، تا: 1230ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 17ص (12-29)، 19 سطر کامل (7 × 12)، اندازه: 17 × 11 سم [ف: 6-272]

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: کاغذی آبی، 14 گ، 14 سطر، اندازه: 15 × 10/5 سم [ف: 1-381]

11. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 204/2

در سه مطلب؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول، 13 گ (61 پ-73 ر)، اندازه: 17/5 × 11 سم [ف: 153-155]

1 چ

12. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 384/2

در سه مطلب؛ بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: 11-944]

13. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: 8/4

در سه مطلب؛ بی کا، بی تا [نشریه: 5-268]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 306/2

در سه مطلب؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 14 قطع: خشتی، اندازه: 22 × 14/5 سم [ف: 2-180]

اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / عربی

estelāhāt-e sūfīyān = estelāhāt-e sūfīye

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، -736؟ قمری

(-1336) (abd-or-razzāq-e kāshī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad)

از مؤلف پس از این که از «شرح منازل السائرین» و «شرح فصوص الحکم» - که مبنی بر اصطلاحات اهل عرفان بود - فراغت یافت، درخواست شده که این اصطلاحات را جداگانه توضیح دهد و او کتاب حاضر را تألیف کرد. این کتاب در دو قسم تنظیم شده است: 1. اصطلاحاتی که در منازل السائرین ذکر نشده به ترتیب حروف؛ 2. تقریعات آنها به ترتیب کتاب مبین. مؤلف چند رساله در توضیح اصطلاحات صوفیان نگاشته است، از جمله: 1. لطائف الأعلام فی اشارات اهل الالهام، 2. رشح الزلال فی شرح الألفاظ المتداولة بین ارباب الاذواق و الاحوال. صاحب الذریعه کتاب حاضر را خلاصه ای از «لطائف الأعلام» می داند.

آغاز: الحمد لله الذي نجانا من مباحث العلوم الرسمية بالمن والافضال ... و بعد فاني لما فرغت من تسويد شرح كتاب منازل السائرین

انجام: المنور بنور الحق المشعر بالاثينية المثبت للخلة و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده و الحمد لله علی ما وفقنا

چاپ: بمبئی، 1312ق، سنگی؛ همراه با شرح المنازل، ایران، 1315ق

جالذریعة 122/2 ش 491، 313/18 ش 261؛ ریحانة الادب 34/5؛ نسخه های منزوی 1012/2 و 1034 و 1035 و 88/7؛ هدیه ذوی الفضل و النهی بترجمة المولی محمد علم الهدی با مقدمه معادن الحکمة چاپ دوم از انتشارات جامعه مدرسین قم 50/1؛ مشار فارسی 348/1؛ هرستواره منزوی 88/7 (26 نسخه داخلی)؛ مکتبه امیر المومنین 117/1؛ دنا 1044/7 (16 نسخه)؛ مشترک 1271/3 (نشانی 8 نسخه)

شرح و حواشی:

1- اصطلاحات صوفیه (منتخب)

2- اصطلاحات صوفیان؛ نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله (730-834)

3- شرح اصطلاحات صوفیان؛ مودود لاری، محمد علی (-937)

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 854/3

آغاز: برابر؛ انجام: تم قسم الاصطلاحات و الحمد لله رفیع

ص: 50

الدرجات و الصلوة على رسوله صاحب الحسنات.

در این نسخه بخش دوم دیده نمی شود و گویا به نگاشتن آن نرسید؛ خط: تعلیق ریز، بی کا، تا: پنج شنبه 20 شوال 813ق، جان: سمرقند، مدرسه سلطانیه [ف: 3-407]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13149/1

آغاز: برابر؛ انجام: الغین ذهول عن الشهود او احتجاب عن مع صحة الاعتقاد و الله الموفق للخیر و السداد و هو ولی الهدایة و الإرشاد. تمت.

خط: نسخ، کا: محمد بن حصار بک بن علی خوجه، تا: 855ق، جا: فلک آباد؛ مصحح، محشی، افزودگی اندکی در خصوص محیی الدین ابن عربی و آثار وی بعد از انجام آمده است؛ تملک: «سید مهدی لاجوردی حسینی» با مهر «مهدی اللاجوردی حسینی» (بیضوی)؛ کاغذ: شرقی، 21گ (1پ-21پ)، 19-25 سطر، اندازه: 9/5 × 13/5 سم [ف: 33-281]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4895/2

آغاز: برابر؛ انجام: وفي الحقایق الفنا في الذات مع بقاء الرسم الخفی المنور بنور الحق تم بحمدالله مرسل الرسل ... في عاشر شوال سنة ست و خمسين و ثمانماية

خط: نسخ، کا: طالب، تا: 10 شوال 856ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج لولا دار قهوه ای، 23گ (235پ-357پ)، 11 سطر (17 × 10/5)، اندازه: 18 × 26 سم [ف: 14-42]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14393/2

آغاز: و أما القسم الثاني فآلف مقام كل مائة منها في قسم من الأقسام العشرة، فمما في قسم البدايات اليقظة و هي أصل في هذا القسم مستصحب في سائر الأقسام؛ انجام: برابر

بخش دوم رساله در اصطلاحات صوفیه است. نسخه های دیگر از این کتاب، همگی شامل بخش نخست کتاب هستند و حتی چند نسخه چاپی نیز که به هنگام معرفی این رساله ملاحظه شد، همه شامل فقط بخش نخست بودند، مگر یک نسخه چاپ «حیدر آباد» که آن نیز به صورت مغلوط و ناقص، اقدام به چاپ بخش دوم، در ادامه بخش اول نموده بود. باید دانست که در بخش نخست، اصطلاحات بر اساس حروف ابجد» شرح داده شده، لیکن در این بخش (رساله موجود) اصطلاحات بر اساس ترتیب کتاب «منازل السائرین» شرح داده شده است. (القسم الثانی)؛ خط: نستعلیق خوش، کا: معین بن حسین، تا: 871ق؛ مصحح، محشی، این نسخه نسبت به نسخه چاپی «حیدر آباد» یک چهارم افزون تر است و نسخه چاپی فقط تا کلمه «صفا» چاپ شده و بسیار مغلوط است؛ کاغذ: شرقی، 39گی (16-54)، 17 سطر، اندازه: 11 × 6/5 سم [ف: 36-327]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16095

آغاز: جنة الافعال هي الجنة الصورية من جنس المطاعم اللذيذة و المشارب الهنيئة و المناكح البهية ثوبا للأعمال الصالح و تسمى جنة

الأعمال و جنة النفس؛ انجام: باب الهاء الهاء اعتبار الذات بحسب الحضور و الوجود، الهواء اعتبارها بحسب الغيبة و الفقد ... و هي الباعثة على طلب الباقي و ترك الفاني.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در اول نسخه مطالب عرفانی از جمله وصیتی عرفانی درج شده و در گ 7 دعای قنوت و صلوات بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) آمده؛ جلد: گالینگور مشکی، 11 گ، 17 سطر، اندازه: $11/5 \times 15/5$ سم [ف: 44-247]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2233

آغاز: بسمله و صلی الله علی محمد و اصحابه اجمعین اللهم اغفر؛ انجام: کل ما ته منها فی قسم من الاقسام العشره متها فی قسم
خط: نسخ شکسته، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام [رایانه]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15270/5

آغاز: برابر؛ انجام: والغین ذهول عن الشهود و احتجاب عنه مع صحة الاعتقاد و الله الهادي للسداد.

خط: نسخ، کا: درویش مصطفی مولوی سهروردی، تا: اواخر رمضان 1022ق؛ محشی با نشان «5»، مصحح، در انجام چند سطر از آغاز اصطلاحات الصوفیه محیی الدین بن عربی تحریر شده؛ کاغذ: شرقی، 22 ص (26-47)، 30 سطر، اندازه: 2079 سم [ف: 38-765]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13485/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 1075ق، به دستور مولی محمد علم الهدی ابن فیض کاشانی؛ مصحح، مقابله شده با نشان «قد قوبل مقابلة صحیحة من نسخة معتمد علیها الا مازاغ عنه البصر وفقنا الله للعمل بما یحب و یرضی بمحمد و آله»، برخی از حواشی خصوصاً حاشیه برگ 62 پ شباهت بسیار به خط فیض کاشانی دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 84 ص (46-129)، 18 سطر (5 × 13)، اندازه: $10 \times 19/5$ سم [ف: 34-215]

9. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9472/1

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... اما بعد فانک آثرت الینا بشرح الألفاظ التي تداولها الصوفیة المحققون من اهل الله بینهم؛ انجام: هذا آخر ما اردنا ایراده و الحمد لله علی ما وفقنا لاتمامه و شرفنا بانعامه انه هو الولی الحمید.

خط: نستعلیق، کا: درویش محمد صدفی، تا: شنبه میانه های ربیع الاول 1121ق؛ جلد: مقوا عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، بغلی [ف: 378-17]

10. شیراز؛ بنیاد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 98

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی کاه، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول با ترنج و سرترنج و لچکی، 72، 17 سطر (1387)، اندازه:
11×17/5 سم [ف: 132]

11. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10392

آغاز: برابر؛ انجام: والغین دهل عن الشهود و احتجاب عنه ...

ص: 51

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ تملك: صنيع الدوله محمد حسن خان؛ جلد: گالینگور آبی، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 57گ، 15 سطر، اندازه: $21/5 \times 15/5$ سم [ف: 32-355]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6128/2

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1205ق [رایانه]

13. بابل: خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: 157/2

آغاز: برابر؛ انجام: و الغین ذهول عن الشهود او احتجاب عنه مع صحة الاعتقاد.

خط: نستعلیق زیبا، کا: یعقوب بن مقیم درزی بارفروشی، تا: 1254ق؛ به ضمیمه چند برگ در مواعظ و سیر و سلوک؛ مهر: «عبدہ الراجی یعقوب» (بیضی)، «حسین منی و انا من حسین»؛ جلد: تیماج قهوه ای، اندازه: 21×16 سم [ف: 106]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1789/2

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-257]

14. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه:

8919/14 بخش های مختلفی از این واژه نامه به صورت تکه های کوتاه کوتاه در چندین جای جنگ نوشته شده است. تا آن جا که دقت کردم مطالب این برگها نیز مربوط به همین کتاب است: هر، 34 پ، 35 ر، 39 پ، 52 پ، 101 ر، 104، 105 ر، 105 پ، 107 پ، 114 پ و 119 ر؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن جلال الدین محمد نصیر قلندر شاه خوبی، تا: ربیع الثانی 1272ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: میشن قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج و جدول، 3 گ (47 پ 149)، اندازه: $21/5 \times 12/8$ سم [شورا: ف: 29/1-331]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3930/2

آغاز: برابر؛ انجام: و الغین ذهول عن الشهود أو احتجاب عنه مع صحة الاعتقاد

خط: نستعلیق، کا: احمد بن اسدالله تقریشی، تا: جمعه 5 رجب 1298 ق، به دستور آقای فاضل؛ جلد: تیماج قهوه ای، 42 گ (138-97 پ)، اندازه: 21×12 سم [ف: 10-310]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6914/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1300ق، جا: تهران؛ در دو برگ آغازین اشعاری فارسی و عربی بدون نام و برخی از جامی و مهدی بیک شقاقی و برخی با عنوان «محرره» که تمامی ظاهرا به خط کاتب مذکور کتابت شده و برخی در مدرسه منیریه دارالخلافت تهران به سال 1314ق و

اشعاری به ترکی و عربی دیده می شود؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 5گ (2پ-7ر)، 18 سطر، اندازه: 21/5×17/5 سم [ف: 20-20-341]

17. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6653/6

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا ضریبی ترنج و سرترنج دار، 3گ (101پ-104ر)، اندازه: 20/5 × 13 سم [ف: 181-20]

18. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7/44 - 1144/6

آغاز: برابر؛ انجام: الفین دون الدین و هو الصداء المذكور ... فهو الحجاب الكشف الحائل بین القلب و الايمان بالحق و الفین ... عن السهود او احتجاج عنه مع صحة الاعتقاد تمت الكتاب الاصطلاحات.

خط: نستعلیق، کا: حسن بن حسین بن حسن حسینی نوریخشی، بی تا؛ در حاشیه تحریر شده؛ جلد: تیماج، سرخ، ضریبی، ترنج با سر، مجدول مذهب، 23گ، اندازه: 24 × 16/5 سم [ف: 1-380]

19. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2799/33

فقط بخش نخستین؛ بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضریبی مقوایی، 15ص (297-311)، 21-24 سطر، اندازه: 24 × 38 سم [ف: 3-141]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4080/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 17گ (5-21ر)، 17 سطر، اندازه: 17 × 13/5 سم [ف: 11-92]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4781/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، 25گ (76-100پ)، اندازه: 20/5 × 15 سم [ف: 12-345]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26435

آغاز: برابر؛ انجام: تم القسم الاصطلاحات ... و اله الهداة للخلق من الضلالات

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23198

آغاز: من كلام الشيخ عبد الرزاق الكاشی؛ انجام: بلکه خدامراجوید و بس تم

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا [رایانه]

24. تهران؛ نوریخش، شماره نسخه: 127/1

آغاز: برابر انجام: مع صحة الاعتقاد تمت. کا: غلام حسین آشتیانی، بی تا، جهت میرزا ابوالقاسم تقریشی نوشته و او آن را به مرحوم میرزا علی آقا شیرازی تقدیم داشته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 79ص (2-81)، 16 سطر، اندازه: 17/5 × 23 سم [ف: 1-151]

25. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 21973/1

آغاز: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 19 سطر (7/5 × 16/5)، اندازه: 13/5 × 22 سم [ف: 2-640]

26. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4650/8

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، بی تا؛ جلد: مخمل قرمز، 33گ (84پ-116ر)، اندازه: 12/5 × 17 سم [ف: 12-224]

27. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6880

آغاز: برابر؛ انجام: او احتجاب عنه مع حجه ... اختلال البال

ص: 52

اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān = estelāhāt-e sūfīye

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، 736 قمری؟

(abd-or-razzāq-e kāšī, "abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336'

رساله کوتاهی است در بیان اصطلاحات صوفیان که از تألیفات عبدالرزاق کاشانی دانسته شده است، در این صورت ترجمه یا گزارشی از آن خواهد بود چون رساله کاشانی عربی است. در فهرست مجلس این رساله تألیف محمد حسین معرفی شده است. تحریر عربی آن در دو بخش است: 1. بیان مصطلحات به ترتیب حروف ابجد، 2. تقریبات مقامات صوفیه. کتاب حاضر ترجمه ای است با تلخیص از بخش نخست آن کتاب. در این ترجمه دو بار از شرح مؤلف (یا مترجم) بر کتاب فصوص یاد شده است و حال آن که کاشی در اصل کتاب از آن یاد نمی کند. در اول آن - پس از خطبه و پیش از آغاز ترجمه اصطلاحات کاشانی - پاره ای از مصطلحات عرفا و شعراء بیان شده است که در اصل رساله عبدالرزاق کاشانی وجود ندارد، این مقدمه چنین شروع می شود: «تصوف تصفیه قلب است» (آغاز 1). بسیاری از نسخه هایی که در زیر می آید تنها همین مقدمه است با تفاوت های اندک و تقدم و تأخر در برخی از الفاظ و اصطلاحات که در نسخه ها و فهرست ها با نسبت به شاه نعمه الله و کاشانی آمده است. در میان ترجمه های فارسی اصطلاحات الصوفیه» عبدالرزاق کاشی تنها ترجمه شاه نعمه الله مطابقت کامل با اصل دارد و نیز شامل ترجمه هر دو بخش آن کتاب است.

آغاز: [آغاز خطبه] 1. لآلی اعالی حمد و سپاس نثار منعمی سزد که دلهای عارفان را مخزن جواهر اسرار گردانید ... اما بعد مکشوف ضمائر ارباب بصائر باد که چون ادراک معانی عبارت ... عبدالرزاق کاشی گهر پاشی نموده ... تصوف تصفیه قلب است

[آغاز ترجمه متن اصطلاحات: فصل در مصطلحات صوفیه الف اشارتست به ذات احدیت حق من حیث هی و الی الاشیاء فی ازل الازال و ذات الهی است من حیث هی هی از غیر اعتبار صفتی]

2. [آغاز مقدمه ای که بعد از خطبه آمده] تصوف عبارت است از تصفیه قلب از کدورات قالب. دنیا عبارت است از آنچه بنده را از راه خدا باز دارد. زهد عبارت است ... جمع الجمع عبارت از مرتبه انسان کامل است. هو امیل نفس است

انجام: 1. [پایان ترجمه] حقا که مصطلحات این طایفه بحسب مقامات سلوک بسیار است و بیشتر این مقامات در شرح فصوص الحکم با مناسبات ماخذ آن گفته ام و بالله الهدایة

2. [پایان مقدمه] پاکبازی عبارت از توجه خالص است که نه در اعمال ثواب خواهد و نه در مآل مرتبه بلکه خدای تعالی خواهد و بس

[الذريعة 122/2؛ ریحانة الادب 34/5؛ نسخه های منزوی 1035/2؛ فهرستواره منزوی 88/7 (26 نسخه داخلی)؛ دنا 1044/7 (81 نسخه)؛ دانشگاه تهران 2261/6 (در آن جا احتمال داده شده مترجم محمد دهدار باشد)؛ مجلس 114/22-115 و 11/25 (با انتساب به محمد حسین)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 210

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ در ص ع آمده که شرح مقامات کاشی هم در آن هست و گویا مراد بخش دوم کتاب است؛ تملك: محمد مکی نواده شهید اول در 1146 و از کتابخانه عبدالرحیم بن محمد خان خانان که به محمد تقی بن محمد دهدار در 20 جمادی الاول 1032 بخشیده بوده و خط و مهر این دو در آن هست؛ مهر: شعاع؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی با ترنج و سرترنج، 77گ، 17 سطر (8×12)، اندازه: 1782 سم [سنا: ف: 1-98]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3386-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 2-133]

2. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1662/3

بی کا، تا: اوایل قرن 9، کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، 15گ، اندازه: 155 × 25 سم [ف: 3-1015]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1880/3

خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن بن محمد، تا: چهارشنبه 7 ذیقعده 816ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه ای سیر ضربی مقوایی آراسته، 168 پ-223ر، 22 سطر (5/8 × 12)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 8-486]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2601/1

همان قسم اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: نزدیک پایان ربیع الأول 845ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، 30گ (1 پ-30)، 10 سطر (5/8 × 12)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 9-1451]

5. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1525

قسم اول کتاب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر 866ق؛ مصحح؛ تملك: صدرالدین محمد مشهور به شرف جهان حسینی ابن سلطان شریف؛ 45گ، اندازه: 13/5 × 17 سم [نسخه پژوهی: 1-19]

6. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 479/2-ف

نسخه اصل: ملت فیض الله ش 1259؛ خط: نسخ، بی کا، تا: آغاز صفر 893ق؛ 78ص (176-254)، 19 سطر [فیلمها-ف: 1-489]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4123

خط: نسخ، كا: لطف الله بن ولي بن عبدالله صديقي نوربخشي، تا:

ص: 53

ذیقعدہ 896ق؛ کاغذ: ترمہ، جلد: میسن االبالی ضری لبہ دار، 85گ، 12 سطر، اندازہ: $12/7 \times 17/5$ سم [ف: 1-37]

8. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7041/1

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ پنج صفحه آخر نونویس قرن 11؛ مقابلہ شدہ در 1006، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا
عطف تیماج مشکی، 41گ (2پ-43ر)، 17 سطر (7×12)، قطع: ربعی، اندازہ: 12×17 سم [ف: 16-436]

9. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 72 - د

تنها بخش اصطلاحات؛ خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبہ 3 ربیع الأول 927ق؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، 33گ، 21
سطر (5×13/5)، اندازہ: 12×17 سم [ف: 1-30]

10. تهران؛ مہدوی؛ شماره نسخه: 278/2

هر دو بخش آن؛ کا: مصطفی بن نورالدین، تا: 10 ذیحجہ 969ق [نشریہ: 2-103]

11. تهران؛ الہیات، شماره نسخه: 571/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 986ق؛ کاغذ: اصفہانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 5گ (14پ-18ر)، 16 سطر (5/5×10)، اندازہ:
 $19 \times 9/5$ سم [ف: 333]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7872

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: چہارشنبه 29 رجب 988ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قہوہ ای بدون مقوا، 59گ، 15 سطر، اندازہ: $13/5 \times$
21 سم [ف: 20-209]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14704/4

آغاز و انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا حدود قرن 11؛ افزودگی هایی از اصطلاحات صوفیہ» تألیف میر سید علی ہمدانی در پایان این رسالہ؛ کاغذ:
شرقی، 3گ (102پ-104ر)، سطر چلیپا، اندازہ: $10/5 \times 22$ سم [ف: 37-221]

14. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3321/12

آغاز: برابر 2؛ انجام: فیض رسانندگان اہل معنی را گویند.

خط: تحریری خوش، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفہانی، جلد: تیماج سبز، 4ص (327-331)، 18 - 20 سطر، قطع: بیاض رقعی،
[ف: 10-984]

15. یزد؛ علمی، شیخ علی؛ شماره نسخه: 58/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1006ق؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-445]

16. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:

4137/66 آغاز؛ برابر 2؛ انجام: و ساقی و مطرب سرغیب را گویند.

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1041-1050ق؛ نسخه بدون دیباچه است؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن پشمی
ضربی، 2 گ (122-123 پ)، اندازه: $15/9 \times 29/5$ سم [ف: 7-218]

17. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2199/2

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: با تاریخ 1061ق؛ ظاهراً به خط همان کاتب پیشین نویسنده شرح هیاکل النور دشتکی سهروردی است،
اصطلاحات صوفیه در صفحه 121 پ پایان نیافته باقی را به چلیپا در حاشیه نوشته؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: تیماج یک لا سرخ،
3ص (120-122) [ف: 11-501]

18. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 259/18

آغاز: وقت توجه است بانی که در آن است قطع نظر از ماضی و مستقبل کرده؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1073ق؛ افتادگی: آغاز [نشریه: 2-99]

19. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2594/9

آغاز و انجام: برابر 2 (تمت الرسالة... نمقه... میر محمد مؤمن الحسینی... فی سنة 181) (گویا 1081)

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: میر محمد مؤمن حسینی، تا: 1081ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، 7ص (120-
114)، 21 سطر ($13/5 \times 5$)، اندازه: $19 \times 9/5$ سم [ف: 9-1436]

20. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 329/3 - فیروز

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی طرشتی، تا: 1089ق؛ افتادگی: انجام کاغذ کاهی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز
عطف و گوشه میشن سیاه، 4ص (52-56)، 21 سطر، قطع: وزیری، اندازه: $25 \times 15/5$ سم [ف: 21-298]

21. قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2396

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11-12؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای اسلیمی، 34 گ، 7 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف]:
[399-1]

22. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6506

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، 33 گ، 7 سطر (6×12) قطع: ربعی، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 16-280]

23. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4027/12

آغاز و انجام: برابر 2

بی کا، تا: قرن 12؛ نامرتب است؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قهوه ای سیر، 5 گ (91-95 ر)، 16 سطر، اندازه: 8/9 × 15/7 سم
[ف: 7-150]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10462/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکی، 44 گ (11 پ - 54 ر)، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 26-381]

25. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5898/4

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی ابی الحسن، تا: یکشنبه 18 ربیع الاول 1127 ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج
مشکی مقوایی با لولا، 16 سطر (8×13)، قطع: بغلی، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 16-138]

ص: 54

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3455/99

بی کا، تا: بین 1063 تا 1141ق [ف: 10-1344]

27. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7007/1

آغاز: الحمد لله، أما بعد نامه ای است از محمد حسین به یاران و دوستانش از سالکان راه و طالبان الله در بیان اصطلاحات فرقه ناجیه صوفیه و آنچه بر زبان ایشان جاری است بدانکه تصوف تصفیه قلب است از کدورات قالب؛ دنیا عبارت است از آنچه بنده را از خدا باز دارد [برابر 2]؛ انجام: برابر 2

در فهرست از محمد حسین دانسته شده؛ بی کا، تا: 1151ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت ترنج با سر، 3ص (218-220)، اندازه: 15 × 28 سم [ف: 11-25]

28. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13436/8

آغاز: برابر 2؛ انجام: انگشت عبارت از صفت احاطه است، بازو، عبارت از مشیت حق است

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبد الباقي بن صدر الدین محمد بن ابو تراب، فیضی کاشانی (از نوادگان فیض کاشانی)، تا: قرن 13؛ کاغذ: شرقی، 4گ (57-60)، مورب، گوناگون (18-19) سطر، اندازه: 8 × 14 سم [ف: 34-102]

29. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 1425/6

مجملی از اصطلاحات صوفیه؛ بی کا، تا: قرن 13؛ دو صفحه و نیم، قطع: ربعی [نشریه: 7-280]

30. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 414/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: 11-947]

31. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 261/8

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 2گ، قطع: خشتی [ف: 102]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11358/5

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا عبدالعظیم بیدگلی، تا: قرن 13؛ کاغذ: آهار مهره شکری و نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه خاکستری، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 11-337]

33. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2669

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در برگ پایانی اجازه طریقتی از مجذوبعلی شاه نعمت اللہی بہ محمد جاسبی آمدہ؛ جلد: تیماج سرخ
مجدول، 28 گ، 7 سطر، اندازہ: 13 × 19 سم [ف: 1-165]

34. اصفہان؛ دانشگاه؛ شماره نسخہ: 196/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، 16 گ (16 پ - 32 ر)، اندازہ: 11 × 18/5 سم [ف: 1-144]

35. تہران؛ ملک؛ شماره نسخہ: 1517/13

بی کا، تا: قرن 13، در آغاز از تحفۃ الاخوان فی خصایص الفتیان یاد شدہ و شاید از کاشانی باشد [ف: 5-283]

36. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخہ: 7566/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1216 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قہوہ ای مقوایی، 1 ص (46)، 15 سطر (8/5 × 15)، قطع: بغلی، اندازہ:
10/5 × 18 سم [ف: 16-631]

37. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخہ: 28522

آغاز: برابر 2؛ انجام: ساقي طرب کننده و فیض رسانندہ کان اہل معنی را گوید فقط تمام

خط: نستعلیق خوش جلی، بی کا، تا: 1234 ق، قطع: رقعی [رایانہ]

38. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخہ: 727/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: ہان تا زود است باز نمائی، بہ ہیچ حال.

خطبہ را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1234 ق، جا: اصفہان؛ جلد: تیماج مشکئی، 3 گ (136 پ-139 پ)، 15 سطر، اندازہ: 13 ×
21 سم [ف: 2-16]

39. تہران؛ سپہسالار؛ شماره نسخہ: 8382/2

بخش نخستین را در بردارد و مقامات را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراہیم قزوینی، تا: 19 جمادی الاول 1256 ق؛ کاغذ: فرنگی
سفید آہار مہرہ، جلد: تیماج قہوہ ای یک لا، 38 گ (171 پ - 208 ر)، 18 سطر، اندازہ: 15 × 21 سم [ف: 3-142]

40. تہران: مجلس؛ شماره نسخہ: 617/3

آغاز: برابر 2

در فہرست ناشناس آمدہ؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1262 ق؛ 14 سطر، قطع: وزیری، اندازہ: 13 × 21 سم [ف: 2-369]

آغاز و انجام: برابر 2

در فهرست با عنوان «تفسیر لغات حافظ» و ناشناس آمده که به قرینه جمله ای در آغاز نسخه است ولی آغاز و انجام خود نسخه با اصطلاحات صوفیه عبدالرزاق کاشی هماهنگ است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ با یادداشت شکست یافتن سرباز مراغه در جمادی الثانی 1225 ق در ص 123 و شعری مورخ 1266 در ص 130؛ مهر: احمد بن حسین حسینی به تاریخ 1033ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 6 گ (124-130)، 16 سطر (6 × 11)، اندازه: 16 × 11 سم [ف: 13-3259]

42. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 764/12

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد علی سمنانی، تا: 5 صفر 1279ق؛ در پایان پراکنده هایی از کشکول بهایی دیده می شود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 4 گ (148 پ- 151 پ)، 16 سطر (5 × 11/5)، اندازه: 10 × 17/5 سم [ف: 390]

43. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12167/7

آغاز و انجام: برابر 2

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: صالح حسینی، تا: 1284ق، جا: سمنان، مدرسه صادق خان کاغذ: حنائی، جلد: تیماج ماشی، اندازه: 10/3 × 17/2 سم [ف: 10-89]

44. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 337-ج

آغاز و انجام برابر 1

خط: نستعلیق، کا: حسن جاجرمی، تا: 1292ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سبز مقوایی تازه، 36 گ، 7 سطر

ص: 55

(6/5 × 13)، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 14]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4783-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 3-106]

45. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6668

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نستعلیق خوب، کا: محمود، تا: ذیقعدہ 1292ق؛ مجدول و کمند کشی؛ واقف: علی فهیمی، فروردین 1324؛ کاغذ: آهار مهره
حنایی، جلد: تیماج زیتونی، 19گ، 11 سطر، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 11-20]

46. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1279

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن بن علی محمد اللواسانی، تا: 1292ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج
قرمز، مقوایی، 32گ، 7 سطر (6 × 12)، اندازه: 12/5 × 21/5 سم [ف: 3-341]

47. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1113/11

آغاز و انجام: برابر 2

در فهرست ناشناس آمده و در مجموعه این نسخه به نام فانی شیرازی دهدار است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1294ق؛ کاغذ: فرنگی،
جلد: تیماج مشکی مقوایی، 5گ (100-ر-104ر)، 2 سطر (8 × 14)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 6-2261]

48. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2410/2

آغاز و انجام برابر 1

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1295ق؛ اهداء به: آقا میرزا ولد وزیر لشکر؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد:
روغنی، بوم مشکی، گل و بوته زر، اندرون بوم قرمز، عطف تیماج قرمز، 21ص (43-64)، 12 سطر (6 × 12)، اندازه: 11 × 17/5 سم
[ف: 5355]

49. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3930/4

آغاز: برابر 2؛ انجام: هان تا زود است باز نمائی بهیچ پس

خط: نستعلیق، کا: غلام حسین آشنائی، تا: پنج شنبه 20 شعبان 1297ق، جا: در قریه فسم از قرای تفریش؛ جلد: تیماج قهوه ای، 4گ

151-154 پ)، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 10-311]

50. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1628/5

آغاز و انجام برابر 1

بی کا، تا: چهارشنبه 26 رجب 1298 ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، 13 گ (133-145)، 12 سطر (7 × 13)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 8-211]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 80/1 - عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: 2-28]

51. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5535/5

آغاز: برابر 2؛ انجام: مر اورا بجوی و بس هان تا ز دوست باز نمانی بهیچ پی

در فهرست ناشناس آمده؛ کان محمد علی کرمانشاهی، تا: شنبه 16 رجب 1299 ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج خنایی مقوایی ضربی، 4 گ (183 پ-186 پ)، 17 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 3-143]

52. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 339/3 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن، تا: قرن 13 و 14؛ کاغذ: فرنگی زرد و آبی، جلد: تیماج سبز، 34 گ (95 ب-129)، قطع: رقعی، اندازه: 13 × 20/5 سم [ف: 22-114]

53. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8378

آغاز و انجام برابر 1

خط: نستعلیق، کا: مصطفی ذاکر، تا: صفر 1301 ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی لایی، 33 گ، 7 سطر (6 × 12)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 17-125]

54. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2608/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 1301 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 67 گ (2 پ-68 پ)، 15 سطر (7 × 13)، اندازه: 10/5 × 16/5 سم [ف: 9-1462]

55. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 778/5 م

آغاز: برابر 1

بی کا، تا: 1301ق، جان تهران؛ جلد: چرمی، 14 سطر (6/5 × 12)، اندازه: 11 × 18سم [رشت و همدان: ف: 1229]

56. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4685

آغاز و انجام برابر 1

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین گرگانی، تا: 1302ق؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: معتضد الدوله در 1323؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای زرکوب، 13 گ، 15 سطر (4 × 8)، اندازه: 7 × 12سم [ف: 14-3633]

57. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 9993/1

خط: نسخ، کا: عبدالحمید، تا: 1303ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 33 گ (1پ-33ر)، 20 سطر، اندازه: 15 × 21/5سم [ف: 25-256]

58. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 279/2 - 2/99

آغاز و انجام: برابر 2 خط: نستعلیق، بی کا، تا: 4 ذیقعدہ 1304ق، جا: تهران؛ گ 2 [ف: 1-380]

59. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: ض 10677

آغاز: برابر 1؛ انجام: حفظ الله تعالى عن طوارق الحدثان فبای آلاء ربکما تکذبان و ... بحق محمد و آله من شهر سنه 1304

خط: نسخ، کا: ابراهیم زنجانی، تا: 1304ق، جان تهران؛ واقف: محمد ایرانی [الفبائی: 53]

60. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7518/7

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1306ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی، 14 سطر (8 × 15/5)، قطع: ربعی، اندازه: 21/5 × سم

ص: 56

61. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8983/3

آغاز: برابر 2؛ انجام: پاکبازی ... بلکه خدای را جوید پس نیست جز دوست هیچ نیست مرد را بجوی و بس هان تاز دوست باز نمایی به هیچ حال. به احسان و کرم دلها به دست آر XX ازین بهتر نباشد در جهان کار. من کلام الشيخ المعارف نجم الدين الكبرى». انجامه: «بیاد کار جناب مستطاب آقائی سررشته دار آقای سالک مسالک سلسله الذهبیه مرقوم گردید. آنکه ز خاک خفته کان یاد کنند XX ما را به دعای خیر هم شاد کنند. العبد المذنب محمد باقر خاکسار في چهارم شهر شوال المکرم شرف اتمام پذیرفت 138»

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر مکتبی خواکسار، تا: 4 شوال 1308 ق، برای میرزا حسین لالی سررشته دار از سالکان سلسله ذهبیه؛ رساله در آغاز نسخه ما به عبدالرزاق کاشی و در پایان به نجم الدین کبری نسبت داده شده؛ کاغذ: صنعتی فستقی نازک آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 7 گ (پ 178-پ 183)، 14 سطر (8/5 × 16)، اندازه: 20/6 × 11/8 سم [ف: 29/1-559]

62. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7297/9

آغاز: برابر 1

خط: نستعلیق، کا: یحیی بن میرزا علی محمد حسینی لاریجانی سید الحکما بقائی، تا: 1307-1309 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 9 گ (پ 78-پ 86)، اندازه: 17×11 سم [ف: 19-86]

63. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4079/3

آغاز: برابر 2؛ انجام: ازین بهار نباشد در جهان کار

نام مؤلف در فهرست شیخ نجم الدین کبیری آمده است ولی آغاز نسخه با ترجمه های اصطلاحات الصوفیه عبد الرزاق کاشانی مطابقت دارد. رک فهرستواره 88/7؛ خط: نستعلیق زیبا، کان محسن دستگیر، تا: دوشنبه 3 ربیع الثانی 1311 ق، برای مشهدی آقا؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: پارچه مخملی سرخ، حاشیه تیماج ضربی، 4 ص (139 - 142)، 15 سطر (9×14)، اندازه: 21 × 14/5 سم [ف: 11-76]

64. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 80

آغاز: برابر 1؛ انجام: ملک عالم شهادتست - ملکوت عالم غیب را گویند - نبوت خیر دادن از حقایق الهی - نفس ترویج دل باشد بطایف غیوب - احدیت اعتبار ذاتست از آن روی که اسما و صفات از او پیدا شود، نفس جوهری بخاری و لطیف است، ولایت قیام بنده بحق نزد فنای انانیت وی از وی ولی راهرو بکمال رسیده را گویند، هیولی چیزی که صورت در او ظاهر گردد. کتبه المذنب الفقیر الراجی الی رحمة ربه الغنی صدرالدین محمد بن شمس الدین محمد بن محمد جعفر الالهی النظامی اللواسانی غفر الله ذنوبهم بمحمد و آله الاطهار. بجهة تقدیم حضور بندگان حضرت اسعد امجد اشرف ارفع اقدس والا ولیعهد گردون مهد دولت علیه ایران روح المسلمین له الفداء تحریر گردید سنه 1312.

خط: نستعلیق، کا: صدرالدین محمد بن شمس الدین محمد بن جعفر الہی نظامی لواسانی، تا: 1312ق؛ این رسالہ مختصر را کاتب
جہت تقدیم بہ ولیعهد وقت (مظفر الدین میرزا) کتابت و تذهیب و تزئین کردہ است، مجدول و کمند کشی، یک سرلوح مذهب مرصع بہ
طرح گنبدی دور کنگرہ بسیار خوب؛ کاغذ: فرنگی نخودی رنگ، جلد: مقوای روکش تیماج یشمی جو دانہ کاغذ ابری زمینہ جگری رنگ
گلداری، 16ص، 11 سطر، قطع: رقعی، اندازہ: 11/5 × 19 سم [ف: 7-299]

65. تہران؛ مجلس؛ شمارہ نسخہ: 4580/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: باحسان و کرم دلہا بدست آر xx از این بہتر نباشد در جہان کار

کا: احمد تبریزی، تا: 1312ق، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی ابری گوشہ و عطف تیماج مشکی درون سرخ، اندازہ: 14 × 20/5 سم
[ف: 12-276]

66. تہران؛ سپہسالار؛ شمارہ نسخہ: 7892

آغاز و انجام: برابر 1

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین حسینی، تا: رجب 1335 ق، بہ خواہش نصیر دفتر، از روی خط میرزا غلامرضا خوشنویس؛ واقف: بانو
رقیہ؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوا، 32گ، 27 سطر، اندازہ: 12/5 × 19/5 سم [ف: 3-144]

67. تہران، دانشگاه؛ شمارہ نسخہ: 2986/31

ف نسخہ اصل: نسخہ آقای شیخ آقا بزرگ تہرانی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: شیخ آقا بزرگ و دیگران، تا: با تاریخ 1351ق؛ 3گ (252پ
-255ر)، قطع: ربعی [فیلمہا - ف: 1-752]

68. تہران؛ مجلس؛ شمارہ نسخہ: 662/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 15 قطع: وزیری، اندازہ: 13/5 × 22/5 سم [ف: 2-421]

69. تہران؛ مجلس؛ شمارہ نسخہ: 4602/6

آغاز و انجام: برابر 2

در فہرست ناشناس آمدہ؛ خط: شکستہ نستعلیق متوسط، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفہانی، جلد: تیماج یک لایی، 2گ، 20 سطر (10 ×
14)، اندازہ: 10 × 20 سم [ف: 12-313]

70. زنجان؛ امام جمعہ؛ شمارہ نسخہ: 19 مجموعہ بدون شمارہ

آغاز: برابر 2

در فهرست ناشناس؛ بی کا، بی تا [دلیل المخطوطات: 1-152]

71. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14334/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: ساقی و مطرب ترغیب کننده و فیض رسانندگان اهل معنی را گویند و الله اعلم بالصواب النفس اللوامة وهي عبارة من منکر و القهر و العجب ... النفس المرضية و هي عبارة عن التقرب و التفکر. نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ بی کا، بی تا، جلد: تیماج، قهوه ای، 3 گ (25 پ- 28 پ)، اندازه: $16 \times 10/5$ سم [ف: 38-464]

ص: 57

72. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1029/2

آغاز: قال رسول الله صلى الله عليه و آله: أن الله سر بالا وليائه فاذا شربوا سكروا اذا سكروا اظربوا واذا طربوا طلبوا واذا طلبوا وجدوا واذا وجدوا، انجام و نیز گفته اند که بوسه عبارت از مقام وحی است، پاکباز عبارت از توحید خالص است قد تم ...

خط: نستعلیق، کا: عباسعلی بن زین العابدین آملی، بی تا؛ در بعضی صفحات اشعاری نوشته با امضای «لمحرره» و «لکاتبه»؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی است؛ جلد: مقوا عطف پارچه ای، 3 گ، 19 سطر، اندازه: $1/5 \times 21$ سم [ف: 1-163]

73. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر 1؛ انجام: آن عالم مثال است و ملکوت مرتبه عالم ملکوت.

بی کا، بی تا، تملک: مرتضی بن احمد رشیدی الکرمانشاهی در 1345 ش [تراثنا: س 13 ش 1 - 130]

74. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1457/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: بوسه عبارت از مقام وحی است. پاکباز عبارت از توجه خالص است

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5 گ (47 - 51)، اندازه: $9/5 \times 14/5$ سم [مؤید: 3-370]

75. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 331/1

بی کا، بی تا [ف: 3-11]

76. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1396/9

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سرخ [ف: 5-263]

77. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 641/1

آغاز: برابر 2

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، ص، قطع: ربعی [نشریه: 7-250]

خط: مختلف، بی کا، بی تا [الفبائی: 52]

78. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: 14

بی کا، بی تا [نشریه: 5-269]

نعمة الله ولي، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ - 834 قمری

(ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431

وابسته به اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه؛ عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد (-736)

ترجمه مانندی است از «اصطلاحات الصوفیه» عبدالرزاق کاشانی. نسخه عربی آن در 2 بخش است: 1. به ترتیب حروف، 2. به ترتیب تفاریع. در شرح اصطلاحات عرفا و صوفیه در 28 باب که کلمات شرح شده بدون ترتیب الفبایی در هر باب آمده است.

آغاز: بسمله سپاس بقیاس حضرت واجب الوجودی را که خواص امت محمدیه را نجات داد و از مباحث علوم رسمیه بمحض افضال بوسیله کسب و اعمال ایشانرا بی نیاز گردانید ... بیان اصطلاحات است در باب XX که تا گویم ترا در بیست و هشت باب. قال شیخ الإسلام کمال المتعال رحمة الله علیه باب الالف

انجام: الغیب المکنون و الغیب المصون، سر ذات و کثر ذات است ... الفتن و الریق عشاء و غشاوة صدر است و صد ... بی تکلف اصطلاحاتی خوشست XX خوش بیانی و عباراتی خوشست / خوش بخوان و خوش بدان و خوش بگو XX علم حال است و کمالاتی خوشست

چاپ: به کوشش جواد نوربخش، در جلد چهارم رساله های مؤلف [نسخه های منزوی 1038/2 : نشانی 11 نسخه؛ مشترک 1274/3 : نشانی 1 نسخه دیگر؛ الذریعه، 249/10 «رسائل الشاه ...»؛ مشار، 348/1 «اصطلاحات صوفیه»؛ فهرستواره منزوی 89/7 (10 نسخه)؛ دنا 1046/7 (17 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10009/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ در انتهای این رساله یادداشتی است مبنی بر وفات مؤلف به سال 834 ق همراه با مهرهای گوناگون رضاقلی هدایت و در حاشیه آن، این یادداشت نیز دیده می شود: «شیخ عبدالرزاق کاشانی معاصر شیخ رکن الدین علاء الدوله سمنانی بوده و علاء الدوله را با شیخ کمال الدین عبدالرزاق در رد و قبول مسأله توحید و جودی و شهودی معارضات روی داده، صورت آن مکاتیب در تفحات الانس جامی مسطور است حرره هدایت»، نسخه در تملک رضاقلی هدایت (ق 13هـ) بوده که یادداشت ها و مهرهای مختلف و حواشی از وی در برخی صفحات دیده می شود، از جمله یادداشتی در تاریخ ولادت و وفات عرفایی چون شاه داعی شیرازی، فخرالدین عراقی، شرف الدین علی یزدی، صفی الدین اردبیلی و دیگران در برگ اول و نیز یادداشت دیگری مبنی بر آنکه حاشیه منتخبی است از مثنوی مولوی و غزلیات و مثنویات شاه قاسم الانوار تبریزی که در زمان حیات آن جناب مرقوم شده است؛ جلد: تیماج سبز مجلدول، 17 سطر، اندازه: 19/5 × 26/5 سم [ف: 21-32]

2. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 331/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: اسدالله لطف الله، تا: شنبه 3 جمادی الاول 918ق؛ 48گ (111ر-129ر) (129ر-157ر) [ف: 3-56]

تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 98/9-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: 2-27]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4394/11

ص: 58

آغاز: احدیت یعنی حق از آن وجه که اول اشیاست در ازل آزال بر الف اشارت بذات باشد؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبه 15 محرم 1016ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سبز، 52گ (131-183ر)، 17 سطر، اندازه: 8/5 × 17 سم [محدث ارموی مخ: 1-140]

4. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1963 -عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: به شرع محمد در سلوک - که یابی ز «سید» طریق هدا. و الحمد لله علی افاضة الوجود فی علم الغیب و الشهود. و السلام و الحمد لله و المنة. تمت الاصطلاحات ...

یکی از همان تحریرهاست. در دیباچه از کرمانی نام برده نشده، ولی از نگارنده متن یعنی کاشانی نام آمده است. در 2 بخش: نخستین در 28 «باب» هر حرف در یک باب، جز آنکه باب ها ترتیب الفبایی ندارد (مثلاً: باب الهاء پیش از باب الحاء است)، به نثر آمیخته به نظم. نظمی از گونه دیگر سروده های کرمانی، و تخلص او، بخش دوم به ترتیب «منازل السائرین» اوست: نهاية السفر الأول، نهاية السفر الثاني ... نسخه با چاپی، تفاوت هایی در عبارت ها دارد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: پنج شنبه 25 شعبان 1054ق؛ 175ص، 15 سطر (8×16/5)، اندازه: 21 × 30 سم [عکسی: 1-25]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 372/79

خط: نستعلیق، کان محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: پنج شنبه 8 ذیحجه 1084ق، جا: مهریجرد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 33 سطر (9 × 20)، اندازه: 13 × 24 سم [سنا: ف: 1-212]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4262/15

خط: نستعلیق، کا: میر غلام محی الدین، تا: 13 ذیقعه 1109ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه ای، 49گ (122ر - 171پ)، اندازه: 17 × 25 سم [ف: 4-673]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 10768/2

آغاز: من شاه نعمة الله ولی، هو تیمنا بذکره. هذا کتاب اصطلاحات من شاه نعمة الله ولی نور الله مضجعه. الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي هدانا بوسيلة النبي المختار في ظلمة الأستار الى نور الأنوار ... باز ساقی سر سبو بگشاد XX ساغر می گرفت و ما را داد؛ انجام: آیا می مستی که مرا در جام است XX شاید که بنوشی و بپوشی جامم فتی او منلك یخیب سائله

بخش کوتاهی از کتاب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج دورو، بیرون قهوه ای یک لا، مجدول گرهی، درون مشکی، 1گ (25ر)، 17 سطر (7 × 14)، اندازه: 12 × 19/5 سم [ف: 20-306]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5871/11

خط: نسخ، کا: ملک محمد بن علی کازرونی، تا: 1204ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی ترنجی مقوایی، 240گ (275-515)، 17

سطر (8/5 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 15×12 سم [ف: 16-116]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1464/50

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1255ق؛ کاغذ: فرنگی، 29ص (770-799)، 17 سطر، اندازه: 19×9/5 سم [ف: 3-522]

10. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 40/78 عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی نسخه شماره 5770 و 530 عمومی [یک مجموعه از آثار شاه نعمه الله است که این رساله آن معرفی نشده]؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان 1264ق؛ جلد: کالینکور مشکی، 21گ (193-213)، 29 سطر، اندازه: 40×28/5 سم [ف: 3-1315]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10119/80

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: 1264ق؛ 40ص (395-434)، 29 سطر، قطع: رحلی اندازه: 19/5 × 32 سم [ف: 32-150]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3067/77

آغاز: برابر؛ انجام: که یابی ز سید طریق هدی.

خط شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1265ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 46ص (299-345)، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 23/5×14/5 سم [ف: 10-606]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 646

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1286ق؛ 95گ، 12 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 18/5×11/5 سم [ف: 2-413]

14. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 267/18 حکمت

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14، جلد: مقوا عطف تیماج، قطع: ربعی [ف: 2-58]

15. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4650/5

آغاز: بطاعات و خیرات تا الله تعالی کشف کند او را اسم ظاهر، و بداند که اوست که ظاهر است و متصف شود بظاهریه حق و دعوت

مردم کند بکمالات ظاهره ... عبد الباطن بالغ در معلات قلبیه؟ عبد الوالی ولیک، والی مطلق او را ولی بنی آدم گردانیده؛ انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1520]

16. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه:

875/1 آغاز: برابر، انجام: التوحید در نهایت احدیة فرق و جمع است ... بشرع محمد در سلوک - که یابی رسید طریق هدی.

خط: نسخ، بی کا، بی تاب کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 21 سطر (6×12)، اندازه: 16/5×10 سم [ف: 3-408]

17. تهران، ملک، شماره نسخه: 4184/3

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، بی تا، کاغذ: ترمه پسته ای، جلد: رویه میشن سیاه، 64 گ (33-97ر)، 17 سطر،

ص: 59

اندازه: 12 × 23 سم [ف: 4-669]

18. تهران؛ نوریخش، شماره نسخه: 59/15

آغاز: الحمد لله و السلام علی عبادہ؛ انجام: وسلم تسلیما ... کثیرا. بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 15 ص (274-289)،

اندازه: 13 × 18/5 سم [ف: 1-92]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبد الله، 730؟ - 834 قمری

(ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431

اصطلاحاتی است که عارفان بیشتر در خدانشناسی و توحید به کار می برند، به نقل از «شیخ الاسلام مولانا کمال الملة و الدین». در پایان، رساله از نعمت الله خوانده شده و در نسخه ها از آن شاه نعمة الله وی دانسته شده است، ولی غیر از رساله قبل است.

آغاز: الحمد لله المفضل المنعم. بعض اصطلاحات کردم بیان و روشن XX بشنو معانی آن ای نور دیده من. هر اسمی از اسماء الهی او را صورتی است در علم که ماهیت و عین ثابته خوانند و صورتی دارد در خارج که مظاهر موجودات عینیّه گویند و اسم رب مظهر خود است و مظهر مربوب. بیت: آن یکی طالب این یکی مطلوب XX آن محب است و این دگر محبوب.

انجام: الفقير يحتاج إلى الله. اگر انسان شوی دانی که انسان XX چرا انسان همی خوانند انسان. بیت: در عدم احتیاج باشد نه XX ... بتاج باشد نه. الحق الوجود الذي لا يأتيه الباطل الذي هو العدم. بیت: اصطلاحاتی است نیکو یاد دار XX یادگار نعمة الله یاد آر.

19. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 718 الف

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: وهاب شیرازی، تا: 1309ق، جان سیرجان کرمان؛ با سر لوح زرین، مجدول؛ جلد: مقوا، 18ص، 14

سطر، اندازه: 11 × 18 سم [رشت و همدان: ف: 1088]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1682/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 14 گ (21 پ-35 پ)، 15 سطر، اندازه: 13 × 16 سم [ف: 5-77]

اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

همدانی، علی بن محمد، 714-786 قمری

(hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385

رساله ای است در بیان بعضی از اصطلاحات صوفیان (بیش از سیصد اصطلاح) نظیر لوح، جمال، اسرار، و غیره با عناوین «ای عزیز».

[احوال میر سید علی همدانی ص 141 - 143؛ فهرستواره منزوی سرآغازی که دیباچه «حل الفصوص» اوست.]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9004/24

آغاز: امیر سید علی همدانی فرماید که ای شاه جهان بدانکه این الفاظ چند که اکابر در شعر قرار داده اند میخانه و کاملان را گویند؛ انجام: و باده فروش پیران و مردان را گویند و پیر مغان و پیر خرابات نیز مرشد را گویند.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: نخودی آهار مهر، جلد: میسن قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج، مجدول گرهی، 1 گ (247ر)، ابعاد متن: 20 × 9/5، اندازه: 13/2 × 23/1 سم [ف: 29/2 - 602]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 964/27

آغاز: الحمد لله رب العالمین... بدان بلغك الله و إيانا إلى الذروة العلیا التي لا انفصام لها که وجود را من حیث هو هو یعنی مطلق و اعم

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 4 ص (541-545) [عکسی: ف: 3-200]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

بدخشی، نورالدین جعفر، ق 8 قمری

(badaxšī, nor-od-dīn ja'far (- 14c

رساله ای درباره چهار اصطلاح صوفیان «صمت، عزلت، جوع، سهر» که در «حیلة الابرار» و «قوت القلوب» از آنها سخن رفته است، با شواهدی از احادیث نبوت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله). نسخه های با هم اختلاف دارند، یکی با سربندهای «ای عزیز»: ای عزیز بدانکه یوم گویند هر جزوی از اجزای زمان را، بدانکه روح محمدی را که خلیفة الله است عقل اول گویند، بدانکه لوح عبارت است از باطن روح، بدانکه موجودات را حروف اکوان گویند ...

آغاز: ثنای بلا حد و عد و ثنای بلا ضد و ند حضرت پادشاهی راست که کبریای مطلق اوست.

انجام: و عین الیقین بمکاشفه ملکوت صفات و حق الیقین بظهور ذات، و الله اعلم.

چاپ: نشریه فرهنگ ایران زمین، به کوشش ایرج افشار، شماره 16-17؛ 1348ش، 326-333

[نسخه های منزوی 1034؛ فهرستواره منزوی 83/7 (4 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9104/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن سید حسن کربلانی، تا: 888ق، جا: کشمیر، خانقاه امیریہ؛ جلد: تیماج مشکى، 2گ (87پ - 89ر) [ف: 23-250]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7041/3

ص: 60

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1006ق، کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، گ (56-60)، 17 سطر (7×12)، قطع: ربعی، اندازہ: 12×17 سم [ف: 16-436]

یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: 58/3

همان نسخه بالا [نشریه: 4-445]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4868/24

آغاز: الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله اجمعين بدان ... که وجود را من حیث هو هو یعنی مطلق؛ انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مقوایی مشکی، 5ص (315-319)، 17 سطر، اندازہ: 14×25/5 سم [ف: 13-318]

اصطلاحات الصوفية / عرفان و تصوف / عربی

istilahat-us Sufiyya

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، -835؟ قمری

(torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (- 1432

به ترتیب حروف ابجد است نه ابتث.

آغاز: بسمله. باب الالف اعلم لكل مرتبة من مراتب الوجود ازلا و ابدان لظهور

انجام: ضرورة أن نهاية الكمال لا يكون متعددا و صلى الله ... و سلم تسليما.

[الذريعة 9/570 و سبک شناسی 3/236]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10196/34

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا: 828-141ق؛ خط مؤلف و شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات مجموعه دیده می شود؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز 1016ق با مهر مربع وی؛ مهر: «عبده علی نوری 1196» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، 5ص (188-184)، 23 سطر، اندازہ: 15×23 سم [ف: 32-240]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2930/8

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج سرخ مقوایی ضریبی، درون تیماج سرخ، 18 گ (124 پ-141 ر)، 19 سطر، اندازه: 21/5×12/5 سم [ف: 3-142]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

کمال خوارزمی، حسین بن حسن، -839 قمری

(kamālī xārazmī, hoseyn ebn-e hasan (- 1436

شرحی کوتاه است بر اصطلاحات صوفیان. در آغاز نسخه حاضر با خط اصلی از حسین خوارزمی دانسته شده که بایستی همان کمال الدین حسین بن حسن خوارزمی ذهبی کبرای باشد که از عارفان و شاعران و صاحب چند اثر است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15078/10

آغاز: وقت، مراد از وقت حالی است که سالک در زمان حاضر بر آن حال باشد پس اگر در سرور باشد وقت او سرور است؛ انجام: و سر الطف است از روح و روح اشرف از قلب و گویند صدور قبور اسرار است.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، 4 گ (67-70)، 21 سطر، اندازه: 6×13 سم [ف: 38-200]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

کاشغری، سعدالدین، -862 قمری

(kāšqarī, sa'd-od-dīn (- 1458

رساله مختصری است در توضیح برخی از اصطلاحات عرفانی. کاشغری از مشاهیر مشایخ و علمای طریقت، پیر و مرشد جامی، از اکابر خلفای خواجه نظام الدین خاموش و از اعظم سلسله نقشبندیه می باشد.

آغاز: ترا یک پند بس در هر دو عالم xx ز جانت بر نیاید بی خدا دم

انجام: و زبانرا بر کام چسباند و بدل گوید کلمه طیبه لا اله الا الله، محمد رسول الله سه کرت یا زیاده همچنین زیاده می کند تا آن مقدار

که می تواند

[اریحانة الأدب 27/3؛ فهرستواره منزوی 91/7]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11573/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 10؛ دارای سرلوح زیبای مذهب، مجدول؛ تملك: «عبدالله»؛ مهر: «عبدہ الراجی محمد علی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، 2 گ (41-42)، 15 سطر، اندازه: 7 × 12 سم [ف: 29-275]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10231/8

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مجدول زرین؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 21 سطر، اندازه: 5/13 × 5/24 سم [ف: 32-267]

3. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 694/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، اص، اندازه: 5/13 × 5/22 سم [ف: 1-537]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

ص: 61

داعی شیرازی، نظام الدین محمود، 810-870 قمری

(dā'ī-ye šīrāzī, nezām-od-dīn mahmūd (1408-1466

رساله ای است در اصطلاحات صوفیه دارای 12 «فصل»: 1. عشق گویند و وجود مطلق گویند؛ 2. اسماء دو قسم بود. اسماء الهی و اسماء کونی؛ 3. وجود؛ 4. باطن و قوه و غیب و امکان و خفا و کون و عدم؛ 5. تجلی؛ 6. وجود مطلق و ذات سازج و غیب هویت و حضرت لایقین و گنج مخفی را که هیچ اسم و رسم و حد نیست چون مقید به قید وحدت شود که گویند وحدت وجود یا وحدت ذات؛ 7. شئون ذاتی مقتضیات ذات؛ 8 احکامی که به مقتضای اعیان علمیه ثابته در اعیان خارجی و وجود عام ظاهر می شود؛ 9. ایشان چون در وجود مطلق سخن می گویند خود اسم و رسم نیست و چون در تجلیات وجود سخن می گویند نظر به مراتب می کنند .... 10. نباید دانست که آدمی که در این مراتب از وجود یعنی ناقص و محتاج است اگر خواهد به آن مرتبه از وجود کامل و غیبت خود را نزدیک و آشنا گرداند .... 11. اقطاب و افراد و اوتاد و ابدال و نقباء و نجباء؛ 12. [رخ و زلف و ابرو و خط و خال و لعل و ...].

آغاز: سپاس بی قیاس احدی راست که وجود عالم و آدم از پرتو فیض اقدس مقدس بیاراست و درود نا معدود بر حضرت احمدی باد و بر آل و اصحاب و اتباع او الی یوم التناد و بعد این دوازده فصل است در بعضی از مصطلحات صوفیه موحدی که از عبارات ایشان مفهوم گشته است

انجام: و نیز از اقوال صوفیه است که اذا انتهى السالك الى نهائه مراتبه انتفت هويته ... والى هذا اشار ... في هذا الرباعي: آنرا که فنا شیوه و فقر آیین است XX بیرون زیستگاه کفر و دین است / رفت او زمین همین خدا ماند خدا XX و الفقر اذا تم هو الله این است

[فهرستواره منزوی 85/7 از داعی شیرازی دانسته است و البته سرآغازی که آورده کمی با آن متفاوت است ولی فصول آن تقریباً منطبق است]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 10841/33

آغاز: برابر؛ انجام: بزم مجلس درویشان صاحب معرفت است. این فصول آخر شد و عبارت آن مشوش و بی ترتیب واقع گشت زیرا که در مجلس بی هیچ نظر به کتابی این سخنان نوشته اند پس از قبیل تصنیف نشمرند و عفو فرمایند و الله المرشد و الهادی و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن میرزا محمد قزوینی، تا: شعبان 1291ق؛ جلد: تیماج مشکى یک لا ضربی، با تریج و سر تریج، عطف قهوه ای بیاضی، درون قهوه ای، 5گ (57-61پ)، مختلف السطر (9×20)، اندازه: 12×24/5 سم [ف: 20-388]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1803/36

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده ولی منزوی در فهرستواره از داعی شیرازی دانسته است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1267ق؛ کاغذ: شکری رنگ،

جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 12ص (376-388)، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 9-314]

اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfiye

؟ جامی، عبدالرحمن بن احمد، 817-898 قمری

(jāmī, "abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415-1493

رساله مختصری است در بیان معانی اصطلاحات عرفانی. این رساله نام ندارد و نام را با توجه به مطالبش برایش نهادیم. این رساله به ابوسعید ابوالخیر و عبدالرحمن جامی نسبت داده شده است. در بسیار از فهرس ناشناس آمده است. از تفسیر بحر الحقائق که تفسیر عرفانی است مطلبی نقل کرده است. برای نمونه: «ترسا و روحانی آن را گویند که از صفات ذمیمه آماره تبدیل یافته باشد. ترسا بچه وارد غیبی را گویند که از عالم معنی در دل سالک فرود آید. مست و شیدا اهل جذب و اهل شوق را گویند. خمار و باده فروش پیر و مرشد را گویند».

آغاز: بدانکه بتخانه و بتکده و خمخانه و شرابخانه باطن عارف کامل را گویند که در او از معارف و حقایق و شرف الهی بسیار باشد و ترسا مرد روحانی را گویند که از صفات

انجام: ساقی و مطرب و تریب کننده و فیض رساننده اهل معنی را گویند. و الله اعلم.

[نسخه های منزوی 1035/2 به احتمال از جامی دانسته؛ فهرستواره منزوی 82/7 از ابی سعید ابوالخیر دانسته و 83/7 از جامی دانسته]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4056/4

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 940ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن ضربی، 1گ (33-33پ)، 25 سطر، اندازه: 15 × 23 سم [ف: 7-174]

2. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 331/6

در فهرست با عنوان «شرح شطحیات» و ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 951-918ق؛ 1گ (108-108پ) [ف: 3-56]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 98/6 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: 2-28]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3457/109

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «شرح اصطلاحات عرفا» و بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن 11؛ ص 2 (197-198) [ف:
10-1407]

4. تهران: سپهسالار؛ شماره نسخه: 6553/10

ص: 62

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد آغاز نسخه و فهرست منزوی 1035 تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: شوال 1066ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ حنایی یک لا، 17 سطر، اندازه: 23/5×12 سم [ف: 3-143]

5. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1005/4

آغاز: برابر؛ انجام: فاما علما گفته اند که عبودیت حق به طوع و رغبت کمال بلوغ است که «اعبد ربك حتى یأتیک الیقین» و مشاهده قدرت و عظمت و حکمت حضرت سبوحیه قدس سره بلوغ کمال است

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ از موقوفات حاج محمد رضانی؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج و سر ترنج، 4گ، 17 سطر، اندازه: 23/5 × 16 سم [ف: 1-164]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4779/11

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میسن تریاکی سیر، 1گ (36پ)، 21-25 سطر، اندازه: 29/6 × 19/5 سم [ف: 8-85]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfiyān

طبسی، درویش محمد بن علی شاه، ق 9 قمری

(tabasī, darvīš mohammad ebn-e 'alī šāh (- 15c)

گزارش اصطلاحات صوفیان است، به نثر و نظم با دیباچه ای کوتاه در 11 بیت، در قالب مثنوی. در آن آمده است: اصطلاحاتی «است مر ابدال را XX که نباشد زان خبر اقوال را. نخستین عناوین: عشق، محبت، محبوب، باز، خرابات، بت، زنار، ترسا... برای نشانی: «(ترسا) تجلی جمال و ملاحظه و اطلاع بر حقایق و دقائق باشد: ز ترسایی غرض تجرید دیدم XX خلاص ار ربقه تقلید دیدم / جناب قدس وحدت در جایی ست XX که سیمرغ بقا را آشیان است / هم از الله در پیش تو جانی است XX که از قدوس، اندر وی نشانی ست».

آغاز: حمد له. صلوات. خوش بگو ای یار بسم الله بگو XX هر چه جوئی ز بسم الله بجوی ... عشق العشق افراط المحبة و الهیمان افراط العشق

[فهرستواره منزوی 85/7]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 277/6

آغاز: برابر؛ انجام: تا محصول آن (خانقاه) بر فقرا و مساکین و ابناء السبیل صرف می نماید، که ممر خراسان و عراق است ... این فقیر فرموده ایشان به تقدیم رسانید. و در روز استفتاح شهر رجب (839) بر سر آب طبس گیلکی مصلاهی شاه رقبه بنا شد که حد شرقی آن منتهی می شود به خانقاه مذکور ... و حد غربیه، مزار متبرک سلاله الائمه که معروف است به بم علی ... و حد جنوبی به راه گورستان ... کتاب اصطلاحات به اتمام رسید، که عن علی بن حسین عن ابیه ... بخشش اهل دل آمد رهبرم - حاش الله، من نه مرد شاعرم

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 5 رجب 839ق؛ نسخه آقای دکتر مهدوی بیانی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی نو، 66ص (273-338)، 18 سطر (11 × 19)، اندازه: 17 × 25سم [سنا: فی: 1-134]

تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 22/5-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: 2-26]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2017/7-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-642]

اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīye

طوسی، فضل الله بن علاء الدین، -914 قمری

(tūsī, fazl-ol-lāh ebn-e 'alā'-od-dīn (- 1509

همدان؛ مدرسه غرب: شماره نسخه: 4647/19

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: 1516]

اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīye

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، 1016-947 قمری

(fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 -1608

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2986/7-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالعلی بن علی نقی رنینی سعداباد سفلاهی خمسه ای خوئی

زنجانی نجفی، تا: با تاریخ 1365ق، 3گ (38پ-41پ)، قطع: ربعی [فیلمها-ف: 1-751]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1006-1091 قمری

(feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 1680

رساله مختصری است در معنی اصطلاح لغات رخ و زلف در نظر اهل عرفان به انشائی ادیبانه و عارفانه که ظاهراً منسوب به

ص: 63

ملا محسن فیض است. شاید گرفته شده از «مشواق» او باشد که در دفاع از صوفیان نگاشته و در آن واژه های متداوله میان آنان را نیز گزارش کرده است.

آغاز: بسمله. افادات مولانا محمد محسن فیض. الحمد لله الذي من اول الدنيا الى فنائها ... اما بعد هر یک از الفاظ متداوله اهل معرفت را که بمنزله اصول است نسبت بدیگرها بیان کنیم ... رخ عبارتست از تجلی جمال الهی بصفه لطف مانند لطیف و رؤف و تواب و محیی و هادی و وهاب و زلف عبارتست از تجلی جلال الهی بصفه قهر مانند مانع و قابض و ممیت و قهار و ذل و ضارجه رخسار و زلف بتان ماه پیکر را بحسب جامعیت نشاء انسانی از این دو صفت متقابل بهره و نصیبی دادند

انجام: ترسائی عبارتست از تجرید و تقرید و خلاصی از ربقه تقلید و ترک قیود و رسوم و عوایق و رفض عادات و نوامیس و علایق چه این صفت بر حضرت عیسی علی نبینا و علیه السلام و امت او که ترسا عبارتست از ایشان غالب بوده و ترسا بچه مرشد کاملی است که نسبت کامله او در ولادت معنوی بکاملی دیگر که متصف بصفه ترسائی و تجرد و انقطاع بوده باشد میرسد و آن کامل را باز بکامل دیگر تا سلسله منتهی شود بحضرت رسالت صلی الله علیه و آله و سلم، بنده در گاه چنگیز.

[فهرستواره منزوی 87/7 با عنوان «اصطلاحات صوفیان»]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 910

آغاز و انجام: برابر در فهرست با عنوان «افادات» آمده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ این رساله تاریخ کتابت ندارد ولی به نظر می رسد که در عهد ناصر الدین شاه قاجار توسط یکی از شاهزادگان چنگیز نام برشته تحریر در آمده است، تاریخ به عرض رسیدن این رساله در سال های 1282 و 1322 هجری قمری بوده، مجدول؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: فرنگی صورتی نقطه نشان، جلد: تیماج یک لا لاکه رنگ، 14ص، 14 قطع؛ وزیری، اندازه: 16/5×27/5سم [ف: 7-47]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

زرگر اصفهانی، نجیب الدین رضا، ق 11 قمری

(zargar-e esfahānī, najīb-od-dīn rezā (- 17c

[فهرستواره منزوی 85/7]

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 56/3

از شیخ نجیب الدین رضا مؤلف کلمات تامات و سبع مثانی؛ بی کا، بی تا [نشریه: 5-219]

اصطلاحات صوفیان / فرهنگ اصطلاحات / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

علائی، علی بن شعبان، ق 11 قمری

(alā`1, alī ebn-e ša`bān (- 17c

از همان علائی رومی از العزیز تا غرب عالم اجساد و بدن ملکی

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1666/21

از همان علائی رومی از العزیز تا غرب عالم اجساد و بدن ملکی؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن شعبان رومی علائی، تا: 1000ق، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، 9گ (262-271ر)، اندازه: 12 × 13سم [ف: 5-325]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

صوفی بخاری، محمد صابر بن محمد یعقوب، ق 13 قمری

(sūfī boxārī, mohammad sāber ebn-e mohammad yaqub (- 19c

مختصری است در اصطلاحات صوفیان.

[فهرست کتابخانه گنج بخش منزوی 1020/3؛ فهرست مشترک 1271/3]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2215/4

آغاز: در بیان اصطلاحات صوفیه که هر کلمه را معنی گفته اند: میکده باطن عارفان را گویند، میخانه پیر کامل را گویند نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان 379؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1262ق؛ مجدول، با سرلوح رنگین؛ 2 ص (154-156) [عکسی: ف: 6-272]

اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / عربی

estelāhāt-e sūfīye

نوری، علی بن جمشید، 1246 قمری

(nūrī, `alī ebn-e jamšīd (-1831

رساله ای است در اصطلاحاتی که اهل عرفان به کار می برند. در ابتدا دو «مقدمه» درباره وجود ... و سپس اصطلاحات را معنی می کند. کلمه «شیخ جانا» را در متن زیاد به کار برده است.

آغاز: نسبحك يا مبدع النفوس و العقول و مخترع الاركان و الاصول

انجام: الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله.

1. مشهد، شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1463

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به استناد نسخه ملک ش 4008/2 تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 7 محرم 1249ق؛ جلد: تیماج زرد، 42گ، 13 سطر، اندازه: 9 × 14/5 سم (مؤید: 3-376)

ص: 64

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1272ق؛ با دیباچه محمد بن محمد حسین بن خدا رحم نهایندی که مدت شانزده سال شاگرد ملا علی نوری و با محمد زمان نقیب در اویش همشاگرد بوده و این رساله را مؤلف برای او تألیف کرده در 1248؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن زرد سیر، اندازه: 12/2 × 20/1 سم [ف: 7-143]

اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfiye

قادری، محمد عثمان بن محمد، ق 13 قمری

(qāderī, mohammad 'osmān ebn-e mohammad (- 19c

تاریخ تألیف: 1242ق

رساله مفصلی است در شرح و توضیح اصطلاحات صوفیه. مؤلف این اصطلاحات را از کتاب «کشف اللغه و الاصطلاحات» عبدالرحیم احمد سور، گزین نموده و به ترتیب حروف تهجی تنظیم کرده است. محمد گیسودراز در ماده تاریخ آن چنین گفته: «واقف اصطلاح ذات و صفات xx مولوی عثمان جمع کرد نکات / سال تألیف او خرد گفته xx اعلا مفتاح المصطلحات»

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2802/2-15/42

آغاز: یسبح لله ما فی السموات وما فی الأرض وهو العزیز الحکیم هو الاول و... علیم الحمد لله الحمد لله الذي هو الواحد الأحد لیس کمثله شیء وهو السميع البصیر... وعلی آله وأصحابه الذین هم خلاصة المسلمین؛ انجام: چنانچه عالم زمان و عارف دوران محمد گیسو دراز چنین تاریخ فرموده: رباعی واقف اصطلاح... اعلا مفتاح المصطلحات وصلی الله علی خیر خلقه محمد و آله وصحبه اجمعین برحمتک یا...

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تاب 103گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 23 سم [ف: 1-382]

اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfiye

رضوی، محمد شاه

razavī, mohammad šāh

در یک «مقدمه» و هشت فصل» و یک «خاتمه» برای امیر سید محمود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9743/1

آغاز: بعد از سپاس بی قیاس پروردگار و ستایش رسول مختار؛ انجام: خورشید در آن هم به همان رنگ.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی، وزیری، 5 گ (1-5ر)، 19 سطر (13×24)، اندازه: 30×20 سم [ف: 17-471]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

عثمانی، مصطفی میر حسین

osmānī, mostafā mīr hoseyn

رساله کوتاهی است در بیان اصطلاحات صوفیان که به دستور ملا عبدالله شیروانی نگاشته شامل مقدمه در بیان مراتب سته.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 31/168 - 6288/7

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین ... اما بعد اگر چه این فقیر بی سرمایه مصطفی میر حسین الدرنه العثماني از همه علوم رسمی حظی وافر و بهره تمام نداشت سیما در علوم احوال مطلقا بی نصیب؛ انجام: چنانکه خدای تعالی می فرماید: کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ... و صلی الله علی محمد و آله خیر الأنام و مصباح الظلام ما دامت الشهور و الايام.

گویا نسخه حاضر تنها همین مقدمه را دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ پس از رساله اشعاری در تعریف زلف از عنصری؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج با سر، 2 گ، 21 سطر، اندازه: 20 × 15 سم [ف: 1-381]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

مفتی خالدی، محمد بن حسین

mofī xaledī, mohammad ebn-e hoseyn

اصطلاحات صوفیان را با اختصار و بدون ترتیب مخصوص گرد آورده است.

آغاز: بسمله ... باید دانست که عالم معنی را ادراک نتوان کرد مگر در لباس صورت زیرا معانی از آن روی که معانی اند مادام که از کسوت

(در نسخه: کثرت) صورت مجرد باشند ادراک بشری بدان راه نتواند برد زیرا که تألیف ادراک بشری دو است عقلی و حسی ما بناء علی هذه المقدمات کلمه ای چند در اصطلاحات و قواعد و آنچه متعلق به اوست مرقوم میگردد... قصد رجوع را گویند به اصل خود با شعور و آگاهی

انجام: شطح و طامات عبارت از سخن چندی است که شنیدن آن بر ارباب ظاهر موجب طعن میگردد و مقصود بالذات نیست امید که طالبان... از مطالعه این رساله مستفید... و به مقصود برسند.

1. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: 9/5

آغاز: برابر خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا حسین لاهیجی، بی تا، 9 گ (149 ر -

ص: 65

158ر)، اندازه: 15/5 × 24/5 سم [ف: 11]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2445/4

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-60]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1224/3 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی کا، بی تا، در ذیل این رساله (ص 76) یادداشتی است درباره شطح و طامات به فارسی و یادداشتی دیگر درباره حجب تعینات به عربی با همان خط نسخه؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: تیماج مشکى، 6 گ (33 ر - 38 ب)، قطع: رقعی، اندازه: 10/5 × 16 سم [ف: 23-786]

اصطلاحات الصوفية / عرفان و تصوف / عربی

iṣṭilāḥāt-us ṣūfīya

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10983/2

کا: محمد بن حصار بکری، تا: 855ق؛ نفیس و کهن؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س 9 ش 2-37]

اصطلاحات الصوفية / عرفان و تصوف / عربی

istilāḥāt-uṣ ṣūfīya

در اصطلاحات خاص صوفیان است و بر خلاف روش کتب آنها، که غالباً در کتب معروف صوفیان ابتداء «حال» و «مقام» تعریف می شود و سپس در ذیل «حال» و «مقام» حالات و مقامات می آید، در اینجا بدون توجه به این تقسیم اولی اصطلاحات در زیر هم شرح داده شده اند و ضمناً در این شرح دادن رعایت ترتیب حروف تهیجی ابتدا و یا انتهای آنها نیز نشده است.

آغاز: في اصلاح الصوفيه. منها الوقت يريدون بالوقت ما هم عينه من الحال في الزمان الحاضر

انجام: كمن بقى شجرة الانسانية ليس بخارج منها لا بزمرة. ... الولاية والنبوة تفهم انشاء الله تعالى و صلى الله على محمد و اله

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2697/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: قربانعلی نیشابوری، تا: 1230ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 12 ص (128-140)، 19 سطر

(7 × 12)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 6-276]

اصطلاحات صوفیه = مسائل التصوف / عرفان و تصوف / عربی

estelāhāt-e sūfiye = masā'il-ut-taṣawwuf

رساله مختصری است به صورت سؤال و جواب در اسرار عرفان و حکمت و تفسیر اصطلاحات صوفیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12006/6

آغاز: سؤال ما معنی الوقت قبل الوقت عندهم ما كان الغالب وقيل الوقت ما افتت به؛ انجام: ما معنى التوفيق قيل التوفيق حسن عناية الحق الى العبد ليس له سبب ولا منه ولا طلب قبل الاعمال بالتوفيق من الله تعالى و مفتاحها الدعاء والتضرع

خط: نسخ، بی کا، بی تا، مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکى سوخت با ترنج با سر، 8ص (75-82)، 19 سطر، اندازه: 16 × 28/5
6سم [ف: 20-35]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfiyān

اصطلاحات اهل تحقیق.

آغاز: بر طالبان حقایق نهفته نماند که سرخپوشان و پیمانان کشان انوار لم یزلی بر مقتضای و یضرب الله الامثال ... هر حقیقتی را به دقیقه مناسبتی که با یکی از محسوسات دارد. پس متفطن صاحب ذوق را معلوم شود که بیان مناسبات میانه سایر متداولات به اطناب می انجامد ولی باشد که در اختصار کوشند ... این طایفه «می» گویند و غلبات عشق می خواهند ... شراب خام گویند و عشق مجروح خواهند.

انجام: در پایان رساله یک مثنویست که با این بیت پایان می یابد: نشانی داده اند اهل خرابات xx که التوحید اسقاط الاضافات

همانند:

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 329/7 - فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: 1089ق؛ کاغذ کاهی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز عطف و گوشه میشن سیاه، 3ص (66-69)، 21 سطر، قطع: وزیر، اندازه: 15/5 × 25 سم [ف: 21-299]

2. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 22 مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر

بی کا، بی تا [دلیل المخطوطات: 1-152]

اصطلاحات صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfīyān

رساله کوتاهی است بدون ابواب و فصول، در بیان معانی الفاظ اهل صوفیه. هر لفظی را بسیار کوتاه به عبارت دیگر گزارش کرده است: «سر» گویند و هستی خواهند، «ستار» گویند و تکسیر خواهند، «دست» گویند و قدرت خواهند، «در» گویند و توبه خواهند، «خانه» گویند و دل خواهند.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله أجمعین الطیبین الطاهرین. أما بعد بدان یا ولی الله أید الله بروح القدس که هر لفظی که بلسان اهل صوفیه جاری گشته ...

ص: 66

انجام: نبوت گویند و ظاهر خواهند، ولایت گویند و باطن خواهند، تمت الرسالة

[فهرستواره منزوی 91/7-92]

همانند:

1. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 20/1

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد قاسم بن تاج الدین محمود حسینی، تا: شنبه 9 ربیع الثانی 1040ق؛ 4گ (1پ-4ر)، اندازه: $18 \times 11/5$ سم [ف: 38]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1202/1

آغاز: برابر؛ انجام: و خفای آن فوت فمته بدأ و الیه یعود تمت.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1099ق، کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ قرمز، عطف تیماج سیاه، 12 سطر (14 × 7)،
اندازه: 21×14 سم [ف: 3-233]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 73/1 - عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: مظاهر حق گویند ولایت خواهند. و باطن حق گویند. تمت.

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ 49گ (2ر - 50پ) [عکسی: 2-27]

3. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 516/2

آغاز: حمدله. اما بعد بدان که ... سر گویند و هستی خواهند. دستار گویند تکبر خواهند

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [ف: 112]

4. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 830/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مراد طباطبائی بروجردی، تا: 3 جمادی الثانی 1241ق، جا: تبریز، بیت میرزا محمد تقریشی؛ جلد: چرم زرد، 5گ
(45پ-49ر)، اندازه: 14×10 سم [مؤید: 2-273]

چند رساله با این نام و غیر همانند:

1. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 4216/14

آغاز: بسمله تیمنا بذکره الحمد لله حمد الشاکرین و الصلاة والسلام علی سیدنا محمد و آله الطاهرین. اما بعد این کلمه چندیست مختصر در بیان اصطلاحات قوم در قلم آمده منتخب از کتبی که در تصوف نوشته شده از مختصرات و مطولات، چون قوت القلوب و احیاء علوم دین و میزان العمل و میزان العلم غزالی و معارضة التعالیمیة و الرد علی الاباحیة و معیار العلوم و اخلاق هم از امام و بحر الحقایق و مرصاد العباد و منارات شیخ نجم الدین رازی و فصوص و کتاب انشاء الدوائر و فتوحات و اصطلاحات و کتاب النفحات و رسالة الأنوار و شرح النصائح الیوفیة و کتاب السؤال عن الاسم الاعظم و کتاب الالماع و التذییرات الهیة و معارج و کتاب عنقای مغرب شیخ محیی الدین ... (پس از 86 سطر که کتابها و نگارندگان را نام برده و غیر از اول بیان اقتدا باین جماعت؛ دوم ذکر فهرستی که اگر کسی را شوق آن آید تتبع این کتب کند و در تحصیل آن کوشد؛ سیم آنک بدانند این مختصر منتخب از کدام است؛ چهارم آنکه اگر نسخه ای از آن پیدا گردد مؤلف آن معلوم شود؛ پنجم آنک اهتمام این فقیر بنسبت بجمع این رساله ظاهر گردد

تنها دیباجه را دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 9 [ف: 7-281]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 441/8-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش 1819؛ بی کا، تا: قرن 9؛ 1ص (49) [فیلمها- ف: 1-474]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4044/9

آغاز: بدانکه از اصطلاحات علم طریقت توبه است و التوبة اصل کل مقال؛ انجام: و نیاز تمام کردن خط: نستعلیق، کا: نظام الدین بن یحیی مازندرانی، تا: قرن 10 [ف: 7-164]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29759

آغاز: بسمله، بدانکه این رساله ایست مشتمل بر بیان اسامی معشوق و آنچه بدان متعلق است رجوع گویند؛ انجام: وفي ذلك فلینا المتنسا فسون و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین الطیبن الطاهرین

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 989ق؛ ضمیمه نسخه ش 17181 [رایانه]

5. تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 59/5

آغاز: در دانستن الفاظ اشعار، بدانکه این رساله ایست در بیان کلماتی چند که عارفان وضع کرده اند در باب علم اسرار اشعار و ضمائر

الفاظ موحدان و محققان غیر مجاز؛ انجام: و از شر شیطان و صحبت بعضی صوفیان زندیق صفت پناه بحق تعالی برید و التوفیق من الله و
صلی الله ... الطاهرین

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: مقوا؛ قطع: ربعی [نشریه: 3-37]

6. تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 59/9

آغاز: بسمله، این رساله ایست در بیان بعضی الفاظ اشعار که میان اهل تصوف و توحید متداول است. باده گویند و عشق خواهند؛ انجام:
محبوب سخن گویند و نویسنده هیئات قوله تعالی و لوان ما فی الأرض ... الطاهرین. بتاریخ 29 رجب المرجب جنه 178 (1078) قوی
نیل کمترین ... محمد بن مسعود امین ... مرقوم نمود.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: مقوا، ربعی [نشریه: 3-38]

7. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 87/2

سرود از مقدمه دوان فیض؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12 و 13 [نشریه: 13-430]

8. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1045/20 - طباطبائی

گفتاری است کوتاه در این باب؛ کا: سید محمد بن صادق طباطبائی (سنگلجی)، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج

ص: 67

قرمز، 2ص (47-48)، قطع: رقعی، اندازه: 17811سم [ف: 23 - 347]

9. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 196/2

آغاز: کتاب لغات و اصطلاحات عرفا که عزیز نسفی جهت طالبان علم و معرفت بیان کرده است

رساله ای است در معنای واژه هایی که صوفیان به کار می برند، در سه «مطلب» بدین عناوین: 1. اسامی معشوق و آنچه متعلق به اوست، 2. اسامی که میان عاشق و معشوق مشترکست، 3. کلمات چندی که مخصوص به عاشق و احوال اوست. این رساله در آغاز به عزیز نسفی نسبت داده شده است و در دیباچه از عطار و ملای روم و شیخ احمد جامی و فخرالدین عراقی نام برده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، 12گ (39-50ر)، اندازه: 11×18/5 سم [ف: 1-144]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13338/4

آغاز: بدان اسعد الله في الدارين که این رساله ای است در اصطلاح صوفیه هر که را بدانستن این فن باشد رجوع به این رساله نماید؛ انجام: صفت ربوبیت را گویند، میان مانعی را گویند در میان طالب مطلوب باشد.

در بیان اصطلاحات رایج بین صوفیه، مؤلف کلمات مصطلح در بین صوفیان را از «محبوب» آغاز نموده و به «بر» خاتمه داده است؛ بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، 2گ (59-60پ)، اندازه: 10/5 × 14/5 سم [ف: 33-581]

11. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6467/4

آغاز: اذا جاء نصر الله الى المدد الملكوتي؛ انجام: و رند حقیقی اعراض کند از ما سوی الله. تمت رسالة الاصطلاحات المتداولة للصفوية.

کا: علی اصغر، تا: 9 رجب 1233ق، کاغذ: فرنگی سفید و قرمز، جلد: ختایی تیماج مقوایی ضربی، کگی (35-36پ)، 15 سطر، اندازه: 14/5 × 15 سم [ف: 3-143]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 631/9

آغاز: سپاس بقیاس خداوند راست

رساله اصطلاحات در مصطلحات صوفیه موحده که از عبارات ایشان مفهوم گشته است. در آخر رساله چنین ملاحظه می شود: «در سنه اربع و اربعین نوشته بودم در قلهات که به حج می رفتم و این سال سنة ثمان و ستین و ثمان و مائه است که تصحیح یافت حررها الفقير معلق هذه الكلمات محمود بن حسن الحسنی (؟)» خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1268ق؛ کاغذ: الوان، 15 قطع: وزیری، اندازه: 12×15/5 سم [ف: 2-392]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 89/2

سرود خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1299ق، جا: مامونه خوی [نشریه: 13 - 431]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5077

آغاز: بدان اسعد الله تعالى في الدارين که این رساله ایست ... محبوب حق تعالی را گویند؛ انجام: و منافات عاشق و معشوق را نیز گویند
حجاب سر و دل را نیز گویند. و سلام علی خیر خلقه محمد و آله

گزارش کوتاهی است از اصطلاحات ضروری که صوفیان در شعر و نثر خود به کار برند، بدون ترتیب و تنظیم مخصوص؛ خط: نستعلیق
زیبا، کا: آقا بالاک نقاشباشی، تا: شوال 1306ق؛ پس از رساله اصطلاحات صوفیان شرح ایباتی است متفرقه گویا از حافظ شیرازی که
کاتب آنها را جمع کرده؛ جلد: تیماج قرمز، 27گ، 20 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 13-267]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10212/8

آغاز: نحمد اللهم يا من قلع سرادقات الحجاب عن عين العاشقين ... و بعد بر اصحاب دانش و مقیمان راه بینش؛ انجام: قلب مراد از آن
دل است که نفس ناطقه انسانی باشد، قال الله تعالى لمن كان له قلب يعني عقل

اصطلاحات چندی است که گزارش شده است بدون آوردن شواهد برای آنها؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای
بدون مقوا، 2گ (132-133ر)، اندازه: 15/5×21 سم [ف: 26-179]

16. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 3431/11

آغاز: راهی است راه عشق که هیچش

کناره نیست xx آنجا جز آنکه جان بسپارند چاره نیست؛ انجام: که مقید به هیچ قیدی، و محبوس به هیچ مرتبه ای از مراتب تعینات

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی آبی و سفید، جلد: رویه کاغذ روی آن ربع کریمی، 20 سطر، اندازه: 13
× 21 سم [ف: 6-413]

17. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5685/4

آغاز: رساله ای در مصطلحات اهل تصوف: بسمله. قال الله تعالى فيشر عبادي الذين يستمعون القول فيتبعون أحسنه، الى قوله اولو
الألباب، و معنی احسنه ای اهداه وار شده، پیغمبر چون این آیه بشیند؛ انجام: به پسر خود نامه نوشت و گفت: یا بنی ستر الله علیک ظاهر
الشريعة و کشف علیک حقیقة الکفر فان الظاهر الشريعة کفر خفی و حقیقة الکفر معرفة جلیه، و الله اعلم. تتمه الرسالة

گزارش اصطلاحات است بدون ترتیب؛ خط: نستعلیق، بی کا، بیتا؛ کاغذ: متن ترمه زرد، حاشیه ترمه سفید، 5گ (9-14ر)، 41 سطر،
قطع: بیاض رقعی، اندازه: 8/9 × 22 سم [ف: 8-458]

18. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 890/8

آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه ... امام جعفر ... در بیان این حدیث که خلق الله آدم علی صورته

کشف استار فرموده؛ انجام: علف شهوات انسانیت را گویند ... بخاطر رسند محفوظ کردند یا کریم بالحق و بالحق علمنا ..... و ارنا
حقائق الاشياء كما هي. والسلام.

این رساله در سه فصل باید باشد: لفظ های مخصوص به معشوق، لفظ های متداول میان عاشق و معشوق، لفظ های خاص به عاشق.

ص: 68

مگر این که همه اینها را آمیخته با یکدیگر گزارش نمود؛ خط: تعلیق، بی کا، بی تا؛ 7گ (35ب-41ر) [ف: 3-410]

19. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 694/16

آغاز: بسمله محرر این رساله احسن الله عاقبتہ ... گوید که این کلمه چند است مشتمل بر اصطلاحات اهل تصوف منحصر در سه مطلب ... میل رجوع را؛ انجام: پیر مغان و پیر خرابات نیر مرشد و مربی را گویند، تمت در سه مطلب است: 1. اسامی معشوق و آنچه تعلق به او دارد، 2. اسامی که در میان عاشق و معشوق مشترکند، 3. کلمات چند که مخصوص به عاشق و احوال اوست؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، 5گ، اندازه: $22/5 \times 13/5$ سم [ف: 1-537]

20. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2145/4

در سه فصل درست مانند ف 410؛ بی کا، بی تاب کاغذ: سپاهانی زرد، جلد: پارچه زری روزگار صفویان با پیکره های پرندگان و اژدها و گل و بوته در زمینه آبی با رنگ های دیگر درون با پیکره های جانوران مانند آهو و پلنگ با گل و بوته آراسته به زر در روی میشن سرخ، 7ص (72-78)، اندازه: 24×12 سم [ف: 9-838]

21. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2830/15

خط: نستعلیق، کا: عبد الصمد بن حسین بن محمد شوشتری، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 1,220 [ف: 10-1669]

22. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1142/23-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش 94 والکر walkar (ش 1298)؛ بی کا، بی تا [فیلمها-ف: 1-568]

23. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7982/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای پارچه، 1گ (22ر و پ)، 17 سطر ($7/5 \times 14$)، قطع: ربعی، اندازه: $21/5 \times 13/5$ سم [ف: 16-756]

24. تهران: لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 59/5

بی کا، بی تا [نشریه: 3-5]

25. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: 59/6

بی کا، بی تا [نشریه: 3-5]

26. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: 38/3

اصطلاحات صوفیان و مشایخ از عطار و مولوی و احمد جامی و عراقی؛ بی کا، بی تا [نشریه: 5-377]

آغاز: در بعضی از اصطلاحات صوفیه آمده است که میخانه و میکده به نقل از کتاب خواجه محمد پارسا (پایان نسخه)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 3 گ، قطع: خشتی [ف: 110]

اصطلاحات صوفیان - طوارق = عشق و محبت = طارقات / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfiyān = tavāreq = 'ešq v-a mohabbat = tāreqāt

در 17 «طارقه» بدون شماره: 1. خرابات و مصطبه؛ 2. زنار و ناقوس؛ 3. نام و ناموس؛ 4. ورد و طامات و عبادات؛ 5. قلندری؛ 6. زنار و ترسا بچه؛ 7. بت و بتخانه؛ 8. زلف و خال؛ 9. عارض و جمال و روی و خط؛ 10. نماز و روزه؛ 11. محراب؛ 12. مدرسه و خانقاه و خرابات؛ 13. کعبه و کنشت؛ 14. کفر و اسلام؛ 15. ذوق و شوق؛ 16. رود و سرود؛ 17. جام و باده.

آغاز: بسمله. بدانکه این رساله ای است در بیان عشق و محبت و اصطلاحات عشاق که مراد از هر یک چه چیز است، مشتمل بر چند طارقه ... خرابات و مصطبه عبارت از خراباتی اوصاف نفسانی و عادات حیوانی و تخریب قوه غضبی و شهوانی و تغییر عادات و رسوم و تبدیل اخلاق مذمومه

انجام: بسوی مستان نبری. و گفته اند آنچه ذکر پیاله و جام و مدام به صفا و مستی و جوش و خروش تعلق دارد.

[نسخه های منزوی 1040/2؛ مشترک 1276/3 در 19 «طارق» بسیار نزدیک به رساله در دست، جز آنکه این دو یکی نیستند؛ فهرستواره منزوی 91/7]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2871/2

آغاز و انجام: برابر در فهرست آمده است که در 16 طارقه است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن آقا میرزا محمد حسین پسر میراز عبدالغنی طیب کرمانی، تا: 26 ذیقعد 1245ق؛ کاغذ: فرنگی کبود و سفید

فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 14 گ (25 پ - 39 ر) [ف: 10-1716]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 31-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: 2-29]

اصطلاحات صوفیان = اطوار / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e sūfiyān = atvār

در یک «مقدمه» و دو «مطلب»: مقدمه در توجیه اصطلاحات مسائل عرفانی نظری: مطلب یکم در بیان عوالم خمس و مراتب است و

اطوار سبع: 1. طور قالبی، 2. طور نفسی، 3. طور قلبی، 4. طور سری، 5. طور روحی، 6. طور خفی، 7. طور غیب الغیوب؛ مطلب دوم لفظ های عرفانی فارسی و عربی به ترتیب الفبایی. بسیار روان و شیوا نگاشته شده و واژه های پارسی آن خیلی لطیف تفسیر گردیده است. کلمه ها به ترتیب حرف های تهجی ابجدی فراهم آمده ولی نه متداول آن. نمونه ای از این رساله: «بنفشه، نکته را گویند که ادراک بشری بآن را نبرد و عقده آن بنظر و فکر انحلال نپذیرد. بیداری، عالم صحو را گویند جهت تکمل نواقص. لمؤلفه: ز حد شد ناله شبها و بیداری خوش آن روزی XX که در کویت کنم خواب اجل در پای دیواری. بوستان، مقام دل گشادگی عارف را گویند اعم از آنکه بمرتبه و

مقامی مخصوص باشد. بیت: دوستان در بوستان چون عزم می خوردن کنید XX اول از یاران دور افتاده یاد من کنید. ترسائی، تجرد و تفرید باطن را گویند در حالت توجه بحق، از صور کاینات و نسب و اضافات. شعر: ز ترسائی غر تجرید دیدم XX خلاص از رقه تقلید دیدم. ترانه، آئین و راه محبت را گویند بر وجهی که موجب اشعار بغیر خود بود. بیت: مطرب بساز عود که کس بی اجل نمرد XX و انکس نه این ترانه سراید خطا کند».

[نسخه های منزوی 1039/2؛ فهرستواره منزوی 91/7]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 326

آغاز: در بیان الفاظ مفرد معتبره و بسایط کلمات متداوله معتوره

که میان این طایفه از آن مقوله کلمه و کلام را بلسان عربی و فارسی در سلکی نظم و نثر آورده اند ... اما مقدمه، ائمه علم توحید و عارفان مراتب اطلاق و تقیید؛ انجام: در مقصد اقصای دل و جان قدسی التما تواند شد لمؤلفه: ای دیده چو عزم کوی دلدار کنی XX از اشک، تو غسل نقش اغیار کنی / آلوده بطوف کعبه، ای دیده مرو XX پاکیزه ز اشک، عزم دیدار کنی

این نسخه یک برگ از دیباچه را ندارد؛ خط: نسخ تعلیق، کا: محمد حسن بن ابوالملوک بن خاقان، تا: جمعه 27 ذیقعدہ 1274ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 106گ، 10 سطر (6/5 × 13)، اندازه: 17 × 10/5 سم [ف: 3-410]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 32-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: 2-28]

- به اصطلاحات صوفیه < آداب صوفیه

- اصطلاحات صوفیه < اصطلاحات صوفیان

- اصطلاحات صوفیه < اصطلاحات عرفا

- اصطلاحات صوفیه < کشف المحجوب و رشف المطلوب

- اصطلاحات صوفیه < رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ منتخب

- اصطلاحات الصوفیه < عیون الحقائق فی رموز المعانی و کنوز الرقائق و الدقایق

- اصطلاحات الصوفیه < اصطلاحات صوفیان

اصطلاحات صوفیه (منتخب) / عرفان و تصوف / فارسی

وابسته به: اصطلاحات صوفیان = اصطلاحات صوفیه؛ عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد (-736)

همانندی نامعلوم 1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9466/241

اصل کتاب از عبدالرزاق کاشانی؛ خط: نستعلیق، کا: نظام الدین احمد غفاری مازندرانی، تا: ربیع الثانی 1048ق، ص (502-504)

[مختصر ف: 808]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8883/3

اصل کتاب از عبدالرزاق کاشی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر خاکسار، تا: 4 شوال 1308 ق، به جهت سر رشته دار سلسله ذهبیه؛ 5ص

(178-183) [مختصر ف: 808]

اصطلاحات صوفیه منظوم / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

estelāhāt-e sūfīye-ye manzūm

رساله منظوم کوتاهی در یکصد و یک بیت که در بیان و توضیح اصطلاحات صوفیان پرداخته است.

کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: 77/8

آغاز: عشق چیست از قطره دریا ساختن xx عقل نعل کفش سودا ساختن / فکر چیست اسرار کلی حل شدن به کوه کندن در دل و خسرو

شدن؛ انجام: هر دلی را کین قدر معلوم شد xx آن دگرها نرم تر از موم شد / چون صفات راه را پایان نبود xx پیش از این گفتن مرا امکان

نبود

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 4 گ، 22 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [فهرست جعفری: -]

- اصطلاحات صوفیه نقشبندیه < فقرات

- اصطلاحات طبی < مصطلحات الطب

اصطلاحات الطیبة / لغت عربی و ترکی

ištīlāhāt-uṭ ṭibbīya

فرهنگ پزشکی عربی به ترکی به ترتیب حروف تهجی. ترجمه واژه ها در زیر سطور به چلیپا نوشته شده، به ترتیب تهجی به عربی با ترجمه

ترکی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4559/4

آغاز: بسمله. باب الالف: آثار السود، استرخاء، آكله؛ انجام: .. باب الياء: يرقان، يافوح الصبي الازرق.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای ضربی، 5 گ (185-189ر)، 28 سطر، اندازه: 23 - 33 سم [ف: -
[7-421

اصطلاحات الطيبة / طب / عربی

iṣṭilāḥāt-ut ṭibbiya

رساله در بیان اسامی امراض و داروها و نام اعضاءى بدن انسان و تفسیر اصطلاحات مخصوصه طب قدیم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1538

آغاز: الطب علم احوال بدن الإنسان من جهة الصحة و المرض و

ص: 70

الحالة المتوسطة لحفظ الصحة هيئة يكون بها بدن الإنسان في مزاجه و تركيبه بحيث يصدر عنه الأفعال السليمة المرض هيئة مضادة لهذه؛ انجام: وسطافلون و هو ذوالارواق الخمسه بدله في استفرغ المائية و البلغميه ثلث اوزانه ايرسا و ثلثا وزنه سكينج بي كا، بي تا، در اواخر اين رساله فصل مستقلى به نام ابدال ادويه موجود است كه به ترتيب الفبا و در 7 صفحه است [شورا: ف: 4-242]

اصطلاحات طبي و نجومى / فرهنگ اصطلاحات / عربى

estelāhāt-e tebbī va nojūmī

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 604/51

خط: نسخ، كا: شمس الدين محمد بن على بن حسن جباعى، تا: قرن 9، 3 ص (243-246) [ف: 5-109]

اصطلاحات عرفا = اصطلاحات صوفيه / عرفان و تصوف / فارسى

estelāhāt-e `orafā = estelāhāt-e sūfīye

سهروردى، يحيى بن حبش، 549-587 قمرى؟

(sohravardī, yahyā ebn-e habaš (1155-1192

رساله كوتاهى است در بيان اصطلاحات عرفانى كه در اشعار شعرايى چون مولانا و عطار مورد استفاده قرار مى گيرد. در نسخه ها اين رساله به سهروردى منسوب شده ولى در مجموعه مصنفات شيخ اشراق چنين رسالهاى مطرح نشده است. علاوه بر اين، با توجه به اشعار مولانا (-670ق) در آن و حتى عطار (627ق)، نمى تواند از شيخ اشراق (-587ق) و عمر بن محمد سهروردى (-622ق) باشد مگر اين كه سهروردى ديگرى باشد. در كار خود به «رشف الالحاظ» گوشه چشمى داشته و انجام نسخه با «رشف الالحاظ» حسين بن احمد خالدي (قرن 8ق) برابر است، شايد همان باشد. لفظ هاى پارسي و تازى بي ترتيب در اين رساله آمده و شرح كوتاهى داده شد مانند: «آرزو: ميل باصل آگاهى. كرشمه: التفات».

[فهرستواره منزوى] 85/7

1. قم، گلباگانى؛ شماره نسخه: 157/6 - 1/157

آغاز: ازلى بي واسطه عمل خير و اجتناب از شر. جفا پوشانيدن دل سالك از معارف و مشاهده و بازداشتن از سير در عروج ناز قوت دادن معشوق عاشق را خشم ظهور صفات قهرى؛ انجام: كه تقصيرى از او در وجود آمده باشد و منازعت را نيز گويند و الله اعلم بحقيقة الحال. تمام شد رساله اصطلاحات كه منسوبست به شيخ شهاب الدين سهروردى در بيان آيات مولاي رومى و عطار و امثال ايشان.

خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 11؛ افتادگى: آغاز؛ 3 گ، 22 سطر [ف: 1-382]

2. تهران: دانشگاه: شماره نسخه: 881/9

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ... نظم: من معترفم که شاهد دل معنی است XX لیکن چکنم که چشم صورت بین است. قال النبی ... ان الله خلق آدم علی صورته. چون بلبلان سرمست و طاوسان شگرف بوی گل شنیدند در ترنم آمدند؛ انجام: جست و جوی خرده گیری که از تقصیری در وجود آمده باشد و منازعت را نیز گویند و الله اعلم.

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 5 ذیحجه 1005ق؛ در پایان دارد «تمام شد اصطلاحات که منسوب است بشیخ شهاب الدین سهروردی قدس الله روحه العزیز از برای بیان ابیات و اشعار مولانا جلال الدین رومی و خواجه فریدالدین عطار رحمه الله و امثال ایشان» [ف: 3-409]

اصطلاحات العرفاء / عرفان و تصوف / عربی

'istilahat-ul urafa

رسولی اصفهانی، محمد، ق 13 قمری

(rasūlī esfahānī, mohammad (- 19c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10581

آغاز: نیست اینجا سخن چون سلاح XX عرفان بیا باز گوی اصطلاح؛ انجام: یاقوتة حمراء عبارة عن تفسیر الکلیة بخلاف عقل المفارق المعبر بالدرة البيضاء انتهى ملخص الاصطلاحات کاتب = مؤلف، تا: 24 ذیقعه 1241ق؛ جلد: تیماج سرخ، 36گ، سطور چلیپا، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 33/1-113]

اصطلاحات العرفاء / عرفان و تصوف / فارسی

'istilahat-ul urafa

رساله ای کوتاه که در آن معانی 24 اصطلاح عرفانی و صوفیانه توضیح داده شده است.

کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: 77/7

آغاز: بسملة سالک: آنست که روی براه حق آورده کتاب خدا را عزوجل بدست راست گیرد و سنت رسول صلی الله علیه و آله را بدست چپ و در میان این دو روشنائی راه طی کند؛ انجام: و نور و حدث حقیقی بدیده مکاشفه ندیده و راه معرفت الهی بپای استدلال رفته و آنچه دلایل نقلی بایشان رسیده به تقلید فرا گرفته و بحقیقت آن مطلع نگشته اند. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 1گ، اندازه: 16 × 21 سم [ف]

اصطلاحات عرفاء / عرفان و تصوف / فارسی

'estelāhāt-e 'orafā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5863/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، 1 گ (308-309)، 17 سطر (7 × 14)،
قطع: بغلی، اندازه: 12 × 16 سم [ف: 16-113]

اصطلاحات عرفاء / عرفان و تصوف / فارسی

'estelāhāt-e 'orafā

مؤلف در این رساله مختصر اصطلاحات عرفانی را به نقل از شرح مثنوی به صورت کوتاه و مختصر شرح و تفسیر نموده است. گویا شرح مثنوی که وی از آن این اصطلاحات را استخراج نموده «جواهر الاسرار و زواهر الانوار» کمال الدین حسین خوارزمی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12622/2

آغاز: اصطلاحات این طایفه اول وقت است و مراد از وقت خالی حالی است که سالک؛ انجام: بدین قدر اکتفا کردیم و این اصطلاحات از شرح مثنوی که جامع اسرار معنوی است نقل شده. خط: نسخ، بی کا، تا: 1223ق؛ مجداول محرر؛ جلد: ساغری مشکی، 7 گ (163-ر-169 پ) حاشیه، 17 سطر [ف: 36-182]

اصطلاحات عرفاء / عرفان و تصوف / فارسی

'estelāhāt-e 'orafā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5886/3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ از روی خط میر محمد باقر داماد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایی، 7 گ (15 پ-16 ر)، 18 سطر (11 × 16)، قطع: بغلی، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 16-131]

اصطلاحات عرفانی / عرفان و تصوف

estelāhāt-e 'erfānī

قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 1018/3

چند اصطلاح عرفانی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1209ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف و حاشیه قهوه ای، 35 گ، قطع: بیاضی اندازه: 10 × 18 سم [ف: 2-275]

- به اصطلاحات عشاق < اصطلاحات صوفیان

اصطلاحات علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی

istilahat-u ilm-il-kalam

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3132/7

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 4 رجب 1184ق؛ 1گ (85پ - 86ر) [ف: 6-240]

اصطلاحات العلوم / چنددانشی / عربی

istilahat-ul-ulum

ریحان، علیرضا، 1290-1367 شمسی

(rayhan, all-reza (1911-1988

رساله ای به ترتیب حروف تهجی، که برای هر حرف، برگهای سفیدی قرار داده و بنا داشته اصطلاحات علوم متداول مانند فقه، فلسفه، طب و... را در آن شرح نماید، ولی موفق به تألیف بخش کمی از آن شده و در هر حرف چند اصطلاح را شرح نموده است. مؤلف از علمای شیعه امامیه در قرن 14 است.

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: 299

آغاز: مقدمه سبب خفاء بعض المعانی... و أولها أن متعارف الناس عرفوا أو شاهدوا منها غالبه النوع أو الفرد التمام الظاهر الأغلبی الذي يكون على کمال؛ انجام: ختم الكتاب بأن النبي صل الله عليه وآله وسلم سئل عن يأجوج و مأجوج هل بلغتكم دعوتك؟ فقال صلى الله عليه وآله وسلم: مررت بهم ليلة اسرى فدعوتهم فلم يجيبوا.

خط: تحریری، کا: سید ریحان الله، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای، 157گ، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 270]

اصطلاحات فرانسه / لغت فارسی

estelāhāt-e farānse

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، 1259-1313 قمری

(e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e alī (1843-1896

اهداء به: ناصر الدین شاه

تاریخ تألیف: 1280ق

اصطلاحات فرانسه راجع به مسائل روز و مکالمات بین اشخاص با ترجمه فارسی آنها آمده است. طرز نگارش چنین است در سمت چپ در داخل ستون‌هایی اصل فرانسوی اصطلاحات و در مقابل آن در ستون‌هایی ترجمه فارسی آن نقل گردیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1844

آغاز: در باب سلام و مستحضر بدون از سلامتی؛ انجام: از قبیل ضرابخانه و کتابخانه و تماشا خانه و موزه را تماشا کنیم

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمود بزچلوئی، تا: 1298ق، جان تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، گل و بوته زر، کوبیده مقوایی، 1گ (173)، 24 سطر (25× 14/5)، اندازه: 41 × 34 سم [ف: 4-301]

ص: 72

اصطلاحات فقر و تصوف / عرفان و تصوف / فارسی

estelāhāt-e faqr va tasavvof

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1/18 معیری

آغاز: شکر و سپاس بی حد برون از حصر و عد مر آن حی قدیم را که هیچش مثل و مانند؛ انجام: الهی تو ما را با این طایفه اهل الله
آشنایی شده و جان ما را از محبت این قوم مملو گردان

خط نستعلیق خفی، بی کا، تا: 957ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن زرشکی، 48 سطر (11/5 × 11/7)، اندازه: 9 × 14 سم [ف: 18-
[2

اصطلاحات فقهی / فقه، فرهنگ اصطلاحات / فارسی

estelāhāt-e feqhī

ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: 126/3

آغاز: بسمله در رساله ای که گفته می شود: اقرب و اقوی و اجود در کمال قوه است؛ انجام: پس اگر مستحب است مثل این که در فتوی
مذکور می شود. و السلام

توضیحاتی است درباره برخی از اصطلاحات فقهی؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: شکری رنگ و فستقی، جلد: تیماج قهوه ای، 21
سطر (16/5 × 10)، اندازه: 15 × 21/5 سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: 102]

- به اصطلاحات فقهیه < المصطلحات الفقهیه

اصطلاحات الفقهیه / لغت عربی

iṣṭilāḥāt-ul fiqhīyya

شرح برخی از لغات به کار گرفته شده در کتاب های فقهی اعم از اصطلاحات فقهی و لغات مشکله احادیث و اسامی راویان و غیره می
باشد، شامل لغات کتاب طهارت، بیع، مساقات و نکاح.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12599/10

آغاز: کتاب الطهارات یا حمیرا سمیت بذلك لشدة بیاضها فإن العرب تسمی الأبیض أحمر حته ثم اقرصیه مأخوذ من حت الورق عن
الشجر إذا امتطیه عنه بیر بضاعة بكسر الیاء وضمها؛ انجام: و العریف هو الذی یكفی مع الساعی یعنی علی جباية المال عبدالله بن الخیار
بخاء معجمة مكسوره یا و یا معجمه

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 78 کاغذ: شرقی، 16 گ (64-80 پ)، 22 سطر، اندازہ: 7 × 15 سم [ف: 31-766]

اصطلاحات الفقہیة / فقہ / عربی

istilāhāt-ul fiqhīyya

رسالہ ای است کوتاه در شرح اصطلاحات فقہی اہل سنت و بہ قرینہ کتاب قبلی ممکن است از (مقید) علی افندی بن ولی الدین باشد۔ البتہ اگر کاتب ہر دو رسالہ مجموعہ ای کہ این رسالہ در آن قرار دارد، همان (مقید) علی افندی بن ولی الدین باشد قطعہ مؤلف این رسالہ نیز ہموست۔

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13745/2

آغاز: الطہارۃ ہی فی اللغۃ عبارة عن النظافة و فی الشرع عبارة عن غسل اعضاء مخصوصة ... المسح، امرارید متبلۃ بلاسیل؛ انجام: و السداد هو الاستقامة فی الأقوال و الطریق

خط: نستعلیق، کا: (مقید) علی الرضا، تا: حدود 1229 ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی مجداول، 2 ص (349-350)، 36 سطر (8 × 13)، اندازہ: 14/5 × 22 سم [ف: 34-727]

اصطلاحات فلسفی / فلسفہ / فارسی

تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8968/80

آغاز: در اصطلاحات مہیت، بدان کہ شیء عقلا سہ قسم است: وجود و مہیت و عدم۔ و بعبارة أخرى نور و ظل و ظلمت و بہ فارسی بود و نمود و نابود

خط: نستعلیق و شکستہ، بی کا، تا: اوایل قرن 14؛ 81 فایده در نحو عربی (ص 635)؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قہوہ ای ضربی با ترنج منقش بہ گل و مرغ، 2 ص (634-635)، اندازہ: 12/6 × 21/8 سم [ف: 29/1-500]

- بہ اصطلاحات کیمیا < تحفة المؤمنین (منتخب)

اصطلاحات کیمیا / کیمیا، فرهنگ اصطلاحات / فارسی

estelāhāt-e kīmīyā

رسالہ کوتاہی است در اصطلاحات علم کیمیا بہ ترتیب حروف تہجی۔

قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 17/131-3351

آغاز: بسمله. في اوزان المستعمل في هذا الفن بلسان العربي و الهندي چهار راى را يك برنج و هشت برنج يكسرخ و هشت سرخرا يكماشه و دوازده ماشه را انجام: و مصنوعى او مسى است كه گداخته و مكرر در بول گاوى ريخته كه در آن اشنان جوشانیده باشند و چون قدرى.

خط: نستعلیق شکسته، بی ک، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: کاغذی، 57گ، 13 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 1-383]

اصطلاحات کیمیا / کیمیا، فرهنگ اصطلاحات / فارسی

estelāhāt-e kīmyā

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17191

ص: 73

بی کا، بی تا؛ خریداری از محمد نیما؛ اندازه: $8/3 \times 12/4$ سم [رایانه]

اصطلاحات الکیماویة / کیمیا، فرهنگ اصطلاحات / عربی

istilahat-ul-kimyawiyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4345/11

آغاز: قال الشيخ و من اشاراتهم في بعض و يريدون صفة من صفات اسم جوهر اذا دخل النار؛ انجام: عليه اكسير البياض فعل فيه ذلك و كان اقبل للصبغ و الاحالة من الزجاج و الحمد لله ..... تمت الرسالة بعون الله.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک لا مشکى، 5 گ (127-132)، 23 سطر (8/5 × 15/5)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 12-59]

اصطلاحات متفرقه / فرهنگ اصطلاحات / فارسی

estelāhāt-e motefarreqe

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25563

بی کا، بی تا؛ خریداری از امان الله [رایانه]

اصطلاحات المتکلمین / کلام و اعتقادات / عربی

istilahat-ul-mutikallimin

؟ شیخ طوسی، محمد بن حسن، 385-460 قمری

(Šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996-1069)

شاید از شیخ طوسی باشد، این کتاب که در الذریعه (123/2) یاد شده است و شرح قاضی سعید قمی بر آن در کتابخانه راجه فیض آباد هست.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3877/11

آغاز: هذا شرح العبارات المصطلحة بين المتكلمين. بسملة: اصول الكلام هو العلم الذي يبحث فيه عن ذات الله تعالى؛ انجام: و العقاب هو ما لا يلائم المطيع. و الله اعلم بالصواب و بيده الثواب و العقاب. تم بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى یک لا، 1 گ (132 - 132 پ)، 22 سطر، اندازه: 22 × 11 سم [ف: 3-144]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5034/11 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 3-125]

اصطلاحات المحدثین / درایه / عربی

iṣṭilāḥāt-ul muhadditin

؟ ساقی خراسانی، محمد زمان بن کلبعلی خان، 1286 قمری

(sāqi xorāsānī, mohammad zamān ebn-e kalb-alī xān (1870

رساله بسیار مختصر در بیان اصطلاحات و واژه های مخصوصی که محدثین نسبت به انواع روایات به کار می برند.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده ... الأسماء التي تطلق على الأحاديث المعتبرة بالاختصاص ثلاث صحاح و حسن و موثق. انجام: المقبول فهو ما يقوم بالقبول

[ر.ک ایضا: مسجد اعظم ش: 680 ضمن جنگ]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1742/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای، 2 گ (165 پ - 166 ر)، 21-23 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 5-355]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8583/3

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن تویه ورودری صوفی، تا: 1274ق، جا: طهران؛ مجدول؛ مهر: کتابخانه مهندس بغیری؛ جلد: تیماج قهوه ای، 1 گ (188 پ- 189 پ)، 18 سطر، اندازه: 13/5 × 22 سم [ف: 22-162]

اصطلاحات المحدثین / حدیث / عربی

iṣṭilāḥāt-ul muḥadditīn

بخاری، محمد شریف

در اصطلاحات محدثین به گونه ای مختصر و مفید، کاتب نام رساله را در پایان «اصول الحدیث» ثبت کرده که صحیح نیست. آغاز: اعلم ایها الطالب الصادق ان لاهل الحدیث اصطلاحات لابد من معرفتها لمن اراد ان یطلع علی مرادهم.

[الأوقاف العامة بغداد 1/246]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14826/3

آغاز: برابر؛ انجام: طالبین لیاننا فصلناها ازالة لحریرتهم لحمدلله الذي هدانا لهذا.

خط: نسخ، کا: محمد بن صوفی مامه، تا: 1350ق، جان ساوجبلاق؛ جلد: مقوایی لبه ها پارچه ای بنفش با روکش کاغذی، 5گ (100-104ر)، اندازه: 17/8 × 22/5 سم [ف: 41-233]

اصطلاحات محلی / فرهنگ اصطلاحات / کردی

estelāhāt-e mahallī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17678

برخی واژه ها به کردی شبیه است؛ بی کا، بی تا [د.ث]

ص: 74

estelāhāt-e mašāyex-e sūfīye

رساله کوتاهی است در بیان اصطلاحاتی که در تصوف به کار می رود، از دیدگاه بزرگان متصوفه.

آغاز: بسمله، زهی مقدس ذات واجب الجودی که با هر موجودی در عین شهود است و از اثر آن شهود است که مشهودان بساتین مشاهدت، با وجود اعانت اوصاف و ...

انجام: و اذا خلصوا وصلوا و اذا وصلوا اتصلوا و اذا اتصلوا لا فرق بینهم و بین حبیبهم، اللهم صل علی محمد خیر الخلق و رحمتهم و تصفیتهم و علی آله و أصحابه و اتباعه و ارواحه و سلم تسلیما کثیرا.

[نسخه های منزوی 1173/1]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14697/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن علی طبسی، تا: 1059ق؛ محشی؛ کاغذ: شرقی، گ (46-49)، 17 سطر، اندازه: 6/5 × 15 سم [ف: 209-37]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2799/11

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ 4ص (38-41) [ف: 5-12]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10130/1

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مشکی نو، 2ص (1-2)، 23 سطر، اندازه: 13×17 سم [ف: 32-162]

istilahat-ul-munazira

مؤلف اصطلاحات علم مناظره را آورده است و در پایان آن، ده مغالطه منطقی را حل کرده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3877/10

آغاز: البحث في الاصطلاح اثبات النسبة الايجابية او السلبية بالاستدلال، و هو جنس و ما تحته ثلاثة أنواع؛ مناظرة، و مجادلة، و مشاغبة؛

انجام: بین الصورة المنقوشة و الحيوان المخصوص

بی کا، بی تا؛ آنچه موجود است در این شماره به نام الصحیفه است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 4 گ (129 پ- 132 ر)،
22 سطر، اندازه: 11 × 22 سم [ف: 3-145]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5034/10 -ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 3-125]

اصطلاحات منطق و کلام / منطق، کلام و اعتقادات

estelāhāt-e manteq va kalām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18019 ض

بی کا، تا: 1137 ق [د.ث]

اصطلاحات منطقی / منطق

estelāhāt-e manteqi

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17526 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

اصطلاحات منطقی / منطق / ترکی

estelāhāt-e manteqī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1666/14

آغاز: فصل في بعض الاصطلاحات المنطقية علم یعنی ذهنده اولان صورت؛ انجام: عروض لذاته اوله

با عنوان فصل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 999 ق؛ 2 گ (220 ر - 222 ر) [ف: 5-324]

اصطلاحات نجوم / هیئت / فارسی

estelāhāt-e nojūm

دارای یک «مقدمه» و چهار «باب» و «خاتمه»: مقدمه در بیان بعضی از آنچه دانستن آن قبل از شروع در مقصود ضرورت است؛ باب 1. بیان بعضی از اصطلاحات؛ 2. بیان آنچه مخصوص صفحه دست راست و کیفیت وضع جداول، در چهار فصل؛ 3. بیان آنچه مخصوص صفحه دست راست است و کیفیت وضع جداول و ارقام، در پنج «فصل»؛ 4. بیان آنچه وراى این دوازده ورق در آن دفتر ثبت می افتد، در دو فصل؛ خاتمه در فواید چند.

آغاز: بسمله حمد و شکر بی پایان آشکارا و نهان حضرت پروردگاری را که اجرام لطیفه علویه را مدبر ... اما بعد این چند کلمه ای است از اصطلاحات نجوم که مبتدی چون در معرفت تقویم شروع کند بی ضبط این اصطلاح بر معرفت جداول و خطوط و ارقامی که در آن دفتر ثبت است قادر نگردد و ترتیب این کلمات بر مقدمه و چهار باب و خاتمه واقع است

انجام: تا از ضبط آن رجوع به تقویم احتیاج نداشته باشند و دایره این است که باز نموده شد و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب فی کل باب.

مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 18839/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا حسین اصفهانی، تا: 1063ق، جا: بلاد شماخی؛ مهر: «لا-اله الا-الله الملك الحق المبين محمد علی» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج لایه ای عنابی، 78ص (97-174)، 16 سطر (5 × 11)، اندازه: 16/5 × 10/5 سم [ف: 2-252]

ص: 75

اصطلاحات نجوم و احکام آن / هیئت / فارسی

estelāhāt-e nojām va ahkām-e ān

رساله ای است در بیان اصطلاحات و احکام نجومی به ترتیب حروف الفبایی که فقط تا اواخر حرف میم را دارد.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... آفتاب مرکز و قطب است از برای کواکب علوی و سفلی و در فلک چهارم است

انجام: و نخل و اشجار و آنچه بر سر کوهها روید و از حال هوا باد خزان و ظلمت هوا

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12075/4

آغاز و انجام: برابر

خط: مختلف، بی کا، بی تا، کاغذ: نخودی، اندازه: 18611 سم [ف: 10-213]

اصطلاحات نجومی / هیئت / فارسی

estelāhāt-e nojūmī

جهان بخش، جواد بن محمد، ق 14 قمری

(jahān-baxš, javād ebn-e mohammad (- 20c)

استاد مؤلف که از او تعبیر به «عالیجناب ارسطو انتساب غیاث الدین جمشید ثانی ادام الله بقاءه» کرده شرح این بیت انوری که Kتورا عطیه عمری چنانکه هیلاجش XX دهد کیسه سالش عطای کبری را»، را پرسیده است و مؤلف با کثرت اخلال در احوال فورا امثال کرده و این کتاب را تدوین کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15578

آغاز: مطلع انوار حمد و سپاس و مشرق ثناء بی حد و قیاس صفایح مدایح حکیمی را سزاست؛ انجام: کیسه سنینها بمثل عطایا الکبری للکواکب الهیلاج

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: 29 ربیع الاول 1303ق؛ جلد: چرم قهوه ای روشن، 12گ، 14 سطر، اندازه: 18/5 × 11/6 سم [ف: 43-171]

اصطلاحات النسابة / انساب / عربی

iṣtilāhāt-un nassāba

(ebn-e teqtaqī, mohammad ebn-e 'alī (1262-1310

فایده ای است در بیان اصطلاحات و رموزی که نسب شناسان به کار می برند به نقل از «الأصیلی المصنف». «الأصیلی فی أنساب الطالبین» اثر مشهور ابن طقطقی است. در مقدمه «الأصیلی» مطالبی درباره اصطلاحات علم انساب آمده است.

آغاز: قال الأصیلی المصنف رحمة الله عليه و لنختم هذا الكتاب ببيان اصطلاحات اصطلح عليها أهل هذا الفن و هو انه اذا ورد ... خ أي في نسخة و اذ كان من قبيلة و عقبه في اخرى كتبوا عدده في القبيلة الفلانية

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1161/3

آغاز: برابر؛ انجام؛ و يتظاهر بها كتبوا تحت اسمه انه ساقط أو جمری اوفد أن متجرم و أمثال ذلك، و الله اعلم.

نسخه اصل: کتابخانه ملی پاریس، ش 2021؛ خط: نسخ خوانا، بی کا، تا: با تاریخ 938ق، 3ص (235-237)، 15 سطر [عکسی ف: 3-346]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24510

آغاز: برابر؛ انجام؛ و اذا كان السيد يفعل القبایح و يتظاهر بها كتبوا تحت اسمه انه ساقط او خمري اوزان متجرم و امثال ذلك و الله اعلم» [تمت هذه الرسالة من تصانیف شمس الملة و الحق و الدين محمد بن علی الحسنی المعروف بالطقطقی ... خط: نسخ، کا: زین الدین احمد معروف به محمد محسن، تان چهارشنبه 4 محرم 1258ق؛ مصحح، پس از این کتاب برگ آخر جزء اول کتاب روضه البهية که در رجب 1234 ق کتابت شده صحافی شده که مربوط به این نسخه نیست؛ هدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش کاغذی ابر و باد، عطف و گوشه تیماج، 1گ (173پ)، 33 سطر، اندازه: 17×26/5سم [اهدائی رهبر: 8-150] و [ف: 27-67]

اصطلاحات النسابة / انساب / عربي

iṣṭilāḥāt-un nassāba

رساله کوتاهی است در بیان اصطلاحاتی که نسب شناسان در کتاب های انساب به کار می برند. این رساله غالباً همراه با نسخه های «عمدة الطالب» ابن عنبه آمده و بارها در آخر «عمدة الطالب» جلالی به چاپ رسیده است. در برخی نسخه ها خطبه و مقدمه ای مختصر در آغاز رساله آمده است.

آغاز: بسمله. فوايد، قولهم صحيح النسب هو الذي ثبت عند النسابة بالشهادة و قوبل بنسخة الأصل و نص عليه اجماع المشايخ النسابين ... فصل في كلمات تداولتها النسابون في كتبهم فقولهم في صح له معان عندهم منها اذا لم يعرفوا الرجل انه معقب ام لا، كتبوا تحته في

انجام: و اذا قيل اسقط اشارة الى انه اسقط من العلويين لعدم اتصاله اولسوء فعله و يجب التفصيل، و الله اعلم

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 13114

آغاز: اذا لم يذكر المشايخ المتقون لرجال ذیلا ولا ذكروا له عقبا ولا نصوا على انقراضه؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 19 افتادگی: آغاز؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه چی، آبان 1362؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن
عنابی لبه دار ضربی با ترنج و سرترنج، 3 گ، 21 سطر، اندازه: 16/5 × 24 سم [ف: 27-69]

ص: 76

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1161/2

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ملی پاریس، ش 2021؛ خط: نسخ خوانا، بی کا، تا: با تاریخ 138ق؛ 5ص (230-234)، 15 سطر [عکسی فی: 3-346]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25510

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1014ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا عطف و گوشه میشن قهوه ای، 5 گی، 17 سطر، اندازه: 17×26/5 سم [ف: 27-68]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9260/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن اسدالله، تا: شعبان 1296ق؛ جلد: تیماج زیتونی مجدول گرهی، 2گ (156-158 پ)، 17 سطر، اندازه: 17/5×22/5 سم [مختصر ف: 634]

اصطلاحات النسابین / انساب / عربی

istilahat-un-nassabin

نسابه، علی بن عبد الکریم، - 800؟ قمری

(nassābe, "alī ebn-e "abd-ol-karīm (- 1398

رساله مختصری است در بیان اصطلاحات و رموز مستعمله در علم نسبت، مشتمل بر «مقدمه» و چند فصل و «خاتمه»؛ مقدمه: در اموری که انتفاع از آن حاصل و اشتها آن از واجبات است؛ فصل 1. کلماتی که متداول در کتب نسابه است؛ فصل 2. اصول مشهوره ای در علم انساب که مبتدی از آن مستغنی نیست؛ خاتمه: در پاره ای از مطالب راجع به علم انساب. در فهرست آستان قدس رضوی در رساله با عنوان «اصطلاحات اهل النسب» آمده که همین رساله دانسته شده ولی آغاز و انجامی جز این دارد (رک: اصطلاحات اهل النسب).

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فهذه رسالة في اصطلاح النسابة وغيرهم ألفها السيد ... وهي مرتبة على مقدمة و فصول و خاتمة.

انجام: یثیرون إلی أنه لم یذکره أحد من المشایخ و کثیرا ما یذکر هذا فی قوم مذکورین آخر.

[گویا همانکه در اعلام الشیعه 106/7 آمده است.]

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2169/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1279ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، غص، 17 سطر (17 × 11/5)، اندازه: 22 × 16/5 سم [ف: 5-241]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4039/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو تراب محلاتی، تا: 1293ق؛ جلد: تیماج سبز، 3 گ (53 پ-56 پ)، 21 سطر، اندازه: 28 × 18 سم [محدث ارموی مخ: 1-140]

3. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 3532/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی لبه دار، 220 گ (11 پ - 230 پ)، 14 سطر [ف: 6-474]

اصطلاحات و رموز کیمیا / کیمیا / فارسی

estelāhāt va romūz-e kīmīyā

رساله کوتاهی است در اصطلاحات و رموز کیمیا که از حکمای مختلف چون جابر بن حیان نقل قول نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13016/36

آغاز: حاجت به اجسام یعنی اصلح و شبوب و زاجات غسل و تنقیه است، زییق لفظ مشترک است، قاطر اول را پیش از تدبیر زییق نامند؛ انجام: بر هر جسد یکه خواهی طرح کن آبریز خالص احمر بیرون آید روح نبی مرسل با من گواه باشد گر زانکه یک سر مو در قول ماست کتمان، تمت.

رساله طغرا در اصطلاحات و رموز؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، 4 گ (59-98 پ)، 25 سطر، اندازه: 14 × 8/5 سم [ف: 33-51]

اصطلاحات هندسه / هندسه، فرهنگ اصطلاحات / عربی

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 196/4

آغاز: الدائرة شكل مستو يحيط به خط واحد في داخله نقطه كل الخطوط المستقيمة

بی کا، بیتا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 23 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف: 1-145]

اصطلاح نحویہ / نحو / فارسی

estelāh-e nahviye

رساله کوتاهی است در نحو شامل اقسام کلمه و ... گویا ترجمه یکی از متون در نحو است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3/149 - 529/2

آغاز: بسمله، اصطلاح نحویہ کلمه لفظی است موضوع از برای معنی مفرد و کلمه بر سه قسم است اسم و فعل و حرف، اسم کلمه ایست که دلالت کند بر معنی نفس خود و مقترن نباشد؛ انجام چهارم مقابله پنج ترنم. نون تأکید دو نوع است خفیفه و ثقیله. واللہ اعلم

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ 3 گ، 15 سطر [ف: 1-379]

ص: 77

al-asqar va-l-aqsar

میرفندرسکی، ابوالقاسم بن میرزا بزرگ، - 1050؟ قمری

(mīrfendereskī, ab-ol-qāsem ebn-e mīrẓā bozorg (- 1641

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 253/23

بی کا، بی تا [ف: 3-11]

asqarīye

ضیائی مرندی، جهانگیر، 1275-1352 قمری

(zīyā'ī marandī, jahāngīr (1859-1934

در این منظومه همان نزاع مشهور صوفیان که جنگ بین عشق و عقل است اساس کار می باشد و نیز همان رجحان معروف که رجحان عشق بر عقل است چنان که سرنوشت همه بحث های این چینی صوفی است می آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1935/1

آغاز: عشق را علت بود ارشاد عقل XX پس برانداز همه بنیاد عقل؛ انجام: کن عطا یارب ضیائی بر دلم XX از ولای این حسین محترم خط: شکسته نستعلیق، کا: نعمت الله مرندی، تا: 1303ق، جان تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ابره، کاغذ، مقوایی، 5 ص (1-5)، 19 سطر (9×14)، اندازه: 18×22/5سم [ف: 4-394]

- تم اصفهان < فتحنامه قندهار

al-isfahānīyya = jawāb-ul-masā'il-il-isfahānīyya

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

پاسخ بیست پرسش است از مسایل گوناگون که کسی از اصفهان پرسیده است: 1. دلیل عقلی بر نبوت خاصه و امامت خاصه است؛ 2. اسرار نماز و زکات و .... 3. حکمت غیبت امام عصر؛ 4. حکمت انسداد باب علم؛ 5. جمیع میان آیه «لیس للانسان الا ما سعی و الاراد لقضائه ولا معقب لحکمة»؛ 6. معنی فرمایش حضرت علی (علیه السلام): «تعلق القلب بالموجود شرک و بالمفقود کفر»؛ 7. حقیقت دنیای ملعونه مذمومه و دنیای محبوبه ممدوحه؛ 8 در آیه «کمثل الشیطان اذ قال للانسان اکفر فلما کفر» چگونه کفر عرضی اشد از کفر ذاتی شده؛ 9. حکم این که جاهل نماز طواف را فاسد به جا آورد؛ 10. حکم کسی که نداند که باید از مجتهد تقلید کند و ...

[فهرست کتب مشایخ، 353 ش 295]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1739/13-عکسی

آغاز: قال سلمه الله تعالى مالحكمة في غيبة ع؛ انجام: ولا يريد ان الدنيا والآخرة نصيب.

بخشی از آن است، با پرسش سوم (غیبت امام) آغاز می شود بی دیباچه تا پرسش ششم (دنیای ملعون). ناگهان به «جواب مسائل ملا حسین کرمانی» می پردازد؛ 21ص (187-207) خط: نسخ پنخته، بی کا، تا: قرن 13 [عکسی: 1-26]

الاصفي = تفسير اصفي / تفسير اعربي

al-asfā = tafsr-i asfā

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1006-1091 قمری

(1598 1680) feyz-e kāsānī, mohammad ebn-e šāh morteza

وابسته به: الصافي = تفسير صافي؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (1006-1091)

تاریخ تألیف: 1076ق

یکی از تفسیرهای سه گانه ملا محسن فیض است که مطالب آن از تفسیر کبیر مؤلف موسوم به «الصافی» انتخاب شده است. ملا محسن تفسیر «الاصفی» را نیز خلاصه نموده و سومین تفسیر خود را بنام «المصفی» به رشته تحریر در آورد و بدین ترتیب تفاسیر سه گانه ملا محسن فیض با نام های «الصافی، الاصفی، المصفی» به تالیف رسید. مؤلف در کتاب «الاصفی» همچون تفسیر کبیر خود بر تفاسیر اهل البیت (علیهم السلام) اکتفا نموده و گاهی از تفاسیر دیگر با تصریح به اسم آن تفسیر مطالبی را بیان می کند. احادیثی که از ائمه معصومین (علیهم السلام) در این کتاب روایت شده با یکی از عناوین «قال، فی روایة، ورد» و آنچه از اهل سنت روایت شده با عنوان «روی» بوده و اگر خود مؤلف در روایتی تصریح نموده آن را تذکر می دهد. «الاصفی» در دو جزء مرتب شده: 1. از ابتدای قرآن تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ 2. از ابتداء سوره کهف تا آخر قرآن.

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنالوا به بالهدى و المودة في القربى قره عين ... اما بعد، فيقول الفقير.. هذا مما اصطفت من تفسيري للقرآن

انجام: وقد سبق تفسير شياطين الإنس في سورة الأنعام. تم كتاب الاصفى

چاپ: در حاشیه «صافی»، 1274 و 1310ق؛ جداگانه، تهران، 4-1353، سنگی؛ چاپ تحقیقی، دفتر تبلیغات اسلامی، 1376ش؛ دارالخلافة طهران، سنگی، 1316ق، رحلی، 1+661ص (در هامش)

ص: 78

[الذريعة 2/124؛ فهرست های خود نوشت فیض کاشانی ص 135-136؛ ریحانة الادب 4/369؛ كشف الفهارس: 208/4-212؛
مكتبة امير المومنين 1/119؛ دنا 1/1053 (48 نسخه)؛ مشار عربي ص 199]

شرح و حواشی:

1- حاشية الاصفی؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (1006-1091)

2- یادداشت استنساخ الاصفی؛ علم الهدی، محمد بن محسن (1039-1115)

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1441

آغاز: برابر؛ انجام: تم کتاب الاصفی بستین بعد تمام الصافی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ دارای سرلوح کوچک مذهب، مجدول، مذهب؛ واقف: بدیع الزمان دولتشاهی، مهر 1315؛ 343گ، 14
سطر، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 4-406]

2. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 162

جزویکم، ربعی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول؛ قطع: ربعی؛ [نشریه: 7-101]

3. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 50

کامل؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی با امضاء «منه دام فیضه»، «منه ره»، «منه دام ظلّه»، «منه طول الله عمره»، «منه رحمه
الله»، در پشت صفحه اول یادداشت مورخ رجب 1130ق؛ جلد: تیماج عنابی لایه ای، 457گ، 21 سطر (5/10 × 21)، اندازه:
18×31سم [ف: 1-49]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11960

آغاز: برابر؛ انجام: ولم یکن له ولی من الذل... ولم یزل فیحتاج الی ناصر ینصره و کبره تکبیر آورد آن معنی الله اکبر الله اکبر من ان
یوصف

جزء اول از تفسیر سوره حمد تا سوره قبل از کهن؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1078ق؛ محشی با امضای «منه دام ظلّه»، دارای علامت بلاغ،
در انجام نسخه انهای علم الهدی فرزند مؤلف: «هو. ثم بلغت قراءته و انتهت الی هنا بلغه الله اقصى مراتب الکمال و وفقه لكل خیر بالنبی
و آله و کتب ابن مصنف الکتاب فی الله عنه»؛ واقف: ابن نصیر الدین سلیمان بن علم الهدی بن محسن ملقب به فیض بر اولاد ذکور؛
جلد: تیماج مشکی مجدول، 210گ، 20 سطر (13 × 29)، اندازه: 20×29/5سم [ف: 34-98]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1278

آغاز: برابر

از اول کتاب تا آخر سوره مائده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علم الهدی کاشانی (فرزند فیض کاشانی)، تا: 20 جمادی الثانی 1078ق، جا: کاشان؛ از روی مسوده های مؤلف، مصحح، دارای علامت بلاغ به خط فیض و خط دیگر، در برگهای 35، 68، و 80 با این عبارات آن را تایید نموده: «بلغت قرآنته علی ایده الله» «تم بلغت قرآنته علی ایده الله» «ثم بلغت قرآنته وفقه الله»، نشان های «بلغ معارضة و تصحیحا بتائید الله» «ثم بلغ معارضة و تصحیحا بتائیده» و «ثم بلغ معارضة بتائیده» که ظاهرا به خط فیض یا علم الهدی است، یادداشت هایی در مورد کتاب و مؤلف و کاتب بر پشت برگ آغازین؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکى، 82گ، 20 سطر، اندازه: $15 \times 24/5$ سم [ف: 4-79]

6. تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 2107-عکسی

انجام: برابر تم کتاب الاصفی بسنتین بعد تمام الصافی. و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطنه و الصلاة علی محمد.

جلد دوم؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد علی بن شیخ نورالدین واعظ امامی، تا: 1079ق؛ با نشانه «بلغ سماعة» در کناره ها، یادداشت «ثم بلغ سماعة علی ایده الله و بلغ اقصی الكمالات الروحانية و كتب والده المصنف غفر الله له» در پایان؛ تملک: «ملا جعفر عقدایی روضه خوان»؛ 24ص، 19 سطر ($11/5 \times 21/5$)، اندازه: 21×30 سم [عکسی: 1-26]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14887

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد حسین بن میرزا محمد غروی، تا: 19 ذیقعدة 1080ق؛ مصحح؛ مهر: «مشیر افخم وزیر تألیفات»؛ جلد: تیماج دورویه، رو قهوه ای گرهی طلاکوب، عطف و گوشه ها زرشکی، اندرون مشکى طبله دار، 327گ، 23 سطر، اندازه: $16/2 \times 26/3$ سم [ف: 25941]

8. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2021

آغاز: برابر

جلد اول تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد امین انصاری، تا: 1080ق؛ با نسخه اصل مؤلف مطابقه و مقابله شده و تصحیح شده، محشی از مؤلف، تحریر آن برای نوه مؤلف مسمی به ابراهیم بوده و به خط خود در انتهای کتاب روایات و ادعیه و صورت خط دائی خود محمد بن محمد بن مرتضی معروف به علم الهدی فرزند حضرت فیض مبنی بر این که این نسخه را از روی نسخه اصل نوشته و خدمت والد خود خوانده نقل نموده است؛ مجدول به طلاب واقف: سپهسالار؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: چرمی، 191ص، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 17×28 سم [ف: 1-80]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7473

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 28 رمضان 1081ق؛ از روی نسخه علم الهدی فرزند فیض، صورت خط فیض و فرزندش علم الهدی در

پایان جلد نخست و دوم آمده، محشي با نشان «منه و منه دام فیضه و منه سلمه الله»، مصحح، تملك: ابراهيم بن حاجی محمد یزدی، میرزا عبدالله به تاریخ 1236 با مهر بیضوی، محمد حسین بن علی رضا یزدی به تاریخ شنبه هشتم شوال 1218 با مهر بیضوی؛ کاغذ: شرقی، جلد: دورو تیماج، رو قرمز پشت سبز، 401گ، 20 سطر (10 × 17)، اندازه: 26 × 16/5 سم [ف: 19-275]

ص: 79

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد هادی بن مرتضی کاشانی، تا: جمادی الثانی 1081ق، مجدول، کاتب به ضبط شیخ محمد صالح علامه حایری: مولانا محمد هادی بن مرتضی کاشانی (شارح مفاتیح و برادرزاده مؤلف)، مصحح و خوانده شده بر احمد بن محمد محسن؛ واقف: ملا عبدالله نوری، جمادی الثانی 1295؛ در مرداد 1351 در جمع کتابخانه شیخ محمد صالح علامه حایری وارد این کتابخانه شده؛ کاغذ آهاری نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 306گ، 24 سطر، اندازه: 15 × 28سم [ف: 11-522]

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی بن مرتضی بن محمد مؤمن (سبط برادر مصنف)، تا: جمادی الثانی 1081ق؛ مجدول، محشی از محمد صالح بن فضل الله مازندرانی؛ نسخه نزد فرزند مؤلف (محمد محسن) تصحیح و مقابله شده و یادداشت او در ذیل برگ آخر آمده؛ واقف: محمد صالح علامه حائری، مرداد 1351؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه پارچه، 306گ، 24 سطر، اندازه: 19 × 28/5سم [ف: 22-32]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین ملقب به نجات، تا: ربیع الاول 1081ق؛ این کتاب را محمد ابراهیم نجات که فرزند محمد امین نجات کاتب این نسخه است به فرزند خود محمد شفیع هبه نموده، پیش از آن این نسخه به نظر مؤلف رسیده و حواشی و اضافات دارد که بعضی به خط مؤلف به علامت «منه» و بعضی به امضای «منه دام ظلّه» است؛ با سرلوح و کمنند زر، مذهب؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرکوب، اندازه جلد: 11 × 20، 341گ، 21 سطر (8 × 17)، اندازه: 11 × 20سم [ف: 13-190]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صالح شریف، تا: 1082ق؛ بر فرزند مؤلف مولی محمد علم الهدی خوانده شده، دستخط وی در پایان چنین است: «ثم بلغت قرائته علی ایده الله وزاده توفیقا و نفعه الله بما قرأه و عرض و بلغه الله اقصی مراتب الكمال فی العلم و العمل و کتب ولد مؤلف الكتاب غفر له»، محشی با نشان «منه دام فیضه و منه دام ظلّه» و غیر آن، مصحح، این نسخه بر حسب وصیت حاج ملا مصطفی از سوی محمد علی در سال 1296ق وقف گردیده است، یادداشت علم الهدی؛ مهر: «محمد علی ..»؛ واقف: ملا مصطفی، 1296؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، عطف: تیماج مشک، 371گ، 20 سطر (10 × 17)، اندازه: 5/16 × 25سم [ف: 34-]

14. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12045

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1083ق؛ تملک: محمد بن عبدالله نوری مشهور به صدق الملک رئیس دفاتر وزارت خارجه در تهران ربیع الاول 1306؛ مهر: «صدق الملک» (بیضی)، «محمد بن عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج زیتونی، 296گ، 25 سطر، اندازه: 16 × 24/5 سم [ف: 35-58]

15. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1216

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نورالدین محمد نصیر الدین علی، تا: 1089-1090ق، کاغذ: متوسط، جلد: تیماج قرمز، 476ص، 29 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 17×27سم [ف: 4-9]

16. تهران: سلطنتی؛ شماره نسخه: 1275

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کا: سرور بن عبدالله، تا: محرم 1091ق؛ مهر: «مشیر السلطنه»، «حسین بن هدایت الله»، «رضا الحسینی»، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم قهوه ای، اندرون کاغذ دودی رنگ، 627، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 17/2 × 27/7سم [ف: 1-163]

17. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 21671

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد کاظم سنجر، تا: شنبه 25 جمادی الاول 1092ق؛ محشی منقول از تفسیر صافی و تفسیر مجمع البیان، مصحح؛ مهر: «لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم» (وارونه)؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج ضربی، 23 سطر (9/5 × 18)، اندازه: 17×26/5سم [ف: 2-541]

18. سمنان؛ مدرسه صادقیه؛ شماره نسخه: 40

آغاز: سورة الكهف بسملة الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب يعني القرآن علم الله سبحانه عباده كيف يحمدونه؛ انجام: برابر

نیمه دوم کتاب از سوره کهف تا آخر قرآن؛ خط: نسخ جلی، کا: عقیل بن سید رکن الدین مسعود بن محمد تقی حسینی، تا: 1094ق؛ مصحح؛ در اول نسخه وقف از حاجی محمد هادیا به موجب وصیت آقا محمد محسن کاشی؛ جلد: تیماج قهوه ای دورو، 204گ، 20 قطع: وزیری، اندازه: 18 × 24سم [ف]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدی بن محمد یوسف حسینی مازندرانی، تا: 1094ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت 1386؛ کاغذ: نخودی
آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی سوخت قهوه ای زرکوب مشبک، 372گ، 25 سطر، اندازه: 19 × 30/9 سم [اهدائی رهبر: علوم قرآن -
63]

20. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3501

جزء اول تفسیر از ابتدای قرآن تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 12؛ مجدول، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی

ص: 80

نخودی، جلد: تیماج زرشکی و فندقی ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، 218گ، 20 سطر (16/5×10)، اندازه: 14/5 × 23/5 سم [ف]:
[9-16]

21. قم؛ حافظیان، ابوالفضل؛ شماره نسخه: 9

آغاز: بسملة الحمد لله الذي خلق السموات والارض وصف نفسه بما نبه به على انه مستحق للحمد؛ انجام: الذين آمنوا برسول الله اذا يتلى عليهم القرآن يخرون للاذقان سجدة يسقطون على وجوههم تعظيماً.

از سوره مبارکه انعام تا آیه 107 سوره اسراء؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 213گ،
21 سطر، اندازه: 17×24/5 سم [ف]

22. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3283

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ دارای علامت بلاغ؛ جلد: مقوا با روکش پارچه عطف و گوشه تیماج سیاه، 468گ، 20 سطر، اندازه: 17
× 25 سم [ف: 1-165]

23. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 288

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن مشکی، 325گ، 24 سطر، اندازه: 12/3 × 18/5 سم [ف: 1-
37]

24. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5106

نیمه دوم کتاب از «کهف» تا «ناس»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ واقف: حاج احمد آقا کرمانشاهی؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج
سرخ مقوایی ضربی، 217گ، 20 سطر، اندازه: 15 × 24 سم [ف: 3-145]

25. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 20

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از فیض، در حاشیه برگ دوم نشانی امانت محمد محسن طالقانی از حاج
شیخ محمد رضا به تاریخ ربیع الثانی 1331؛ تملک: محمد زنده یاد؛ جلد: تیماج قهوه ای، 245گ، 33 سطر، اندازه: 20 × 30 سم [ف]:
[14]

26. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26574

آغاز و انجام: برابر

نسخه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: اوایل قرن 12؛ ظهر ورق اول حدیثی است در فضیلت «فاتحة الكتاب» و نیز دعای قبل و بعد از تلاوت و

همچنین فهرست سوره ها و ابیاتی در فهرست و ترتیب سوره ها، ذیل ورق آخر معنی واحد واحد به نقل از «صحاح اللغة»، وقفی به وسیله کتابخانه آیه الله بروجردی در سال 1380، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی با آستر مشکی، 309گ، 23 سطر، اندازه: 16 × 25سم [ف: 22-30]

27. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: 5

آغاز: برابر؛ انجام: علی المعاصی كما حمل الشيطان من الجن وقد سبق تفسير شياطين الإنس في سورة الأنعام.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد، تا: 2 صفر 1103ق؛ مصحح، محشی؛ دارای علامت بلاغ، با یادداشت اتمام مقابله نسخه و تصحیح اغلاط و بلاغ در اواخر ربیع الأول 1100 ق به دست کاتب در پایان جلد دوم؛ تملك: عبدالرحیم بن حاجی رشید در سال 1256ق با مهر «یا رحمن و یا رحیم» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه ای با روکش پارچه ای قرمز، 350 گ، 34-24 سطر

[معمارباشی: فی: 15]

28. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 264

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن بیجن بیکفی، تا: پنج شنبه غره ربیع الاول 1114ق؛ مجدول، مذهب؛ تملك: محمد حسین بن سید علی حسینی طباطبائی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج عنابی لولایی، 417گ، 22 سطر (9/5 × 18/5)، اندازه: 18/5 × 25 سم [ف: 1-230]

29. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2101-عکسی

انجام: نویسنده: تم الجزء الأول من الأصفی و يتلوه الجزء الثاني من سورة الكهف الى آخر القرآن. في سنة 1119

جلد اول، خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1119ق؛ با علامت بلغ مقابله؛ 520ص، 19 سطر (12/5 × 20)، اندازه: 30×21سم [عکسی 1-26]

30. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10126

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1120ق؛ قطع: وزیرى [رشت و همدان: ف: 1606]

31. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 2572-14/22

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: پاک شده، تا: 1125ق؛ در ظهر نسخه وقف نامهای به سال 1191؛ جلد: تیماج، مشکی مجدول گرهی ضربی، 197گ، 30 سطر [ف: 1-383]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20560

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمطلب بن محمد باقر تهرانی، تا: 14 ربیع الثانی 1130ق؛ محشی؛ اهدایی؛ رهبری، خرداد 1373، کاغذ: نخودی
آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج، 290گ، 24 سطر، اندازه: 18 × 24سم [اهدائی رهبر: 1 علوم قرآن - 64] و
[ف: 22-31]

33. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 19125

کا: محمد صالح، تا: 1132ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: 13/4 × 20/4 سم [رایانه]

34. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 274

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد باقر، تا: 1134ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی با ترنج و نیم ترنج، منگنه ضربی، مقوایی،
327گ، 26 سطر (9×16)، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 7-245]

ص: 81

35. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2039

آغاز: و يفسدون في الأرض بسبب قطع ما في وصله نظام العالم و صلاحه كنا ورد اولئك هم الخاسرون قال الذين خسروا انفسهم لما صاروا إلى النيران و حرموا الجنان كيف تكفرون بالله قال؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خان محمد بن علی محمد، تا: 1136ق، جان اردوباد، مدرسه ظهیریه؛ افتادگی: آغاز؛ محشی، مصحح، دو برگ اول تفسیر «تتمیم تفسیر جمال الدین محمد بن احمد محلی شافعی» ناقص در ابتدای نسخه؛ جلد: تیماج سیاه سوخت با ترنج و با سر مجدول، 450گ، 21 سطر، اندازه: 16 × 26سم [ف: 1-165]

36. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9435

آغاز: بسم الله قال الله هو الذي يتاله اليه كل مخلوق؛ انجام: برابر خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: حدود قرن 13، فاقد دیباچه است؛ واقف: خان بابا مشار؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، 373گ، مختلف السطر، اندازه: 20/5 × 30سم [ف: 11-523]

37. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25289

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: نیمه اول قرن 13؛ مذیل به روایاتی از کتاب کافی و صحیفه سجادیه در فضیلت اهل قرآن و ثواب و آداب تلاوت و دعای ختم قرآن و نکوهش ترک آن است، محشی؛ واقف: جعفر زاهدی، 1377ش؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، عطف پارچه مشکی، 281گ، 28 سطر، اندازه: 17/2 × 25سم [ف: 22-32]

38. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 10016

آغاز: الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب يعني القرآن؛ انجام: برابر

از تفسیر سوره کهف تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن حاج محمد، تا: 1228ق؛ واقف: شمس الدین جزایری؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، 151گ، 22 سطر، اندازه: 8 × 28سم [ف: 11-524]

39. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 252

خط: نسخ، کا: احمد بن حاجی علی، تا: شنبه پایان شوال 1242ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن ضربی، 259گ، 25 سطر، اندازه: 19/9 × 29/6سم [ف: 1-37]

40. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1440

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر علینقی بن میر محمد صادق گرمودی، تا: شنبه 27 ذیحجه 1250ق؛ واقف: نائینی، 248گ، 24 سطر، اندازه: 20 ×

41. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 170

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین، تا: 1256ق؛ صفحات دو جدولی؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن سیاه، 170گ، 22 سطر، اندازه: $13/5 \times 21/5$ سم [ف: 1-37]

42. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10836

آغاز: برابر؛ انجام: لاتدر که فکیف ابصار العیون و هو اللطیف النافذ فی الاشیاء کذا ورد فی الخبر

از آغاز تا اواسط سوره انعام؛ خط: نسخ، کا: حسین طادی تفرشی، تا: قرن 14؛ پایان نسخه یادداشتی از علی اکبر بن علی اصغر شاهمیری در 3 فروردین 1339ش که نوشته نسخه از نوشتجات پدر پدرش آخوند ملا حسین طادی تفرشی است؛ جلد: گالینگور آبی، 83گ، 24 سطر ($11/5 \times 22$)، اندازه: 19×31 سم [ف: 20-370]

43. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2395

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، دارای دو سرلوح، مجدول؛ تملک: «محمد بن اسماعیل» در سال 1254ق همراه با مهر «العبد المذنب محمد 1226»؛ مهر: «محمد»، «العبد المذنب محمد»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرمه ای ضربی مقوایی، 417گ، 23 سطر (9×18)، اندازه: $17 \times 28/5$ سم [ف: 12-166]

44. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 422

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: محمد تقی بن داوود، بی تا، محرم 1124 (پایان جزء یکم) و ذیحجه 1125 (پایان جزء دوم)؛ تملک: «عبد الجانی بحر العلوم محمد مهدي البهبهاني في ربيع الثاني 1288»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای کهنه، درون تیماج عنابی، 324گ، 25 سطر ($9/5 \times 19/5$)، اندازه: $16 \times 27/5$ سم [ف: 1-20]

45. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12235

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ تملک: محمود بن محمد رضا بیدگلی با مهر «الواثق الراجی عبده محمود» (مربع)؛ مهر: «شفیع المحسن فی الآخرة محمد و العترة الطاهرة» (بیضی)؛ جلد: میشین، قهوه ای، عطف تیماج، 254گ، 26 سطر، اندازه: $18 \times 24/5$ سم [ف: 35-230]

46. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 22402

شامل سوره نور تا اواسط سوره مطففین؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: حسن دجیلی مورخ 1259ق؛ جلد: تیماج مشکى، 23 سطر (9×17)، اندازه: 14 × 24 سم [ف: 2-244]

47. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 26

بی کا، بی تا، کاغذ: سفید معمولی، جلد: تیماج قرمز، 382ص، قطع: خشتی [فهرست عراقی: 1-18]

48. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 27

بی کا، بی تا؛ کاغذ: سفید معمولی، قطع: خشتی [فهرست عراقی: 1-19]

49. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 28

بی کا، بی تا؛ کاغذ: سفید معمولی، قطع: خشتی [فهرست عراقی: 1-19]

ص: 82

al-aṣṣi

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38771

خط: نسخ، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: 1307ق؛ مذیل است به 2 برگ از روضه کافی؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 2گ، 21 سطر، اندازه: 21×15/2 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-105]

al-aṣṣi

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 30648

آغاز: بسمله. حمدله. قال المصنف رحمه الله من كلام الامام علي بن موسى الرضا ... طوبى لمؤمن مظلوم؛ انجام: فزوجهما اياهما فتزاوجا فكانت تزويج نبات العم هذا آخر ما وجدناه من الكتاب

صاحب مستدرک الوسائل، اصل را در جلد 12 ص 437 این گونه آورده است: «اصل لبعض قدمائنا». این اصل که از اصول اربعمائه می باشد از علی بن موسی الرضا علیه السلام نقل کرده که فرمود: «یا محمد طوبی لمؤمن مظلوم و مغضوب مستضعف الخ»؛ خط: نسخ تحریری، کا: سید مصطفی بن احمد صفایی خوانساری، تا: جمادی الثانی 1376ق؛ از روی نسخه خط خاتم المحدثین حاج آقا حسین نوری مؤلف مستدرک الوسائل نوشته شده؛ اهدایی رهبری، خرداد 1373، کاغذ: نخودی ماشینی، جلد: مقوای زرشکی با عطف میشن سبز، 2، 23 سطر، اندازه: 22×17/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-104]

al-islāh

ابوحاتم رازی، احمد بن حمدان، - 322 قمری

(abū-hātam-e rāzī, ahmad ebn-e hamdān (- 935

[فهرست مجدوع ص 294؛ ابوانف ش 29]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1507 ف

خط: نسخ، کا: عبدالرسول بن ملامنیر سلیمانجی ابن ملاعلی بهابار کهنه ابن ملا امین جی ابن الماذون سیدی میاجد علی علی بهائی مراد

هنبور از چاکران داعی مولا عبدالقادر نجم الدین، تا: 20 ربیع الاول 1278ق؛ 190گ [فیلمها-ف: 1-283]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1431-ف

خط: نسخ، بی کا، تا: آدینه 2 شعبان 1313 ق [فیلمها-ف: 1-283]

اصلاحات مقاوله نامه میان دولت ایران و عثمانی /

اسناد-فارسی

eslāhāt-e moqāvele-nāme mīyān-e dowlat-e īrān va osmānī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 982/34

در پنج فقره در زمان ناصرالدین شاه به وسیله میرزا محسن خان در اسلامبول مورخ 24 محرم 1294؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: داود بن محمد بن علی مازندرانی، تا: 24 محرم 1294ق؛ آگی (115پ) [ف: 7-117]

اصلاح الاجساد / کیمیا / عربی

iṣlāḥ-ul-ajsād

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، 1225-1288 قمری

(kermani, mohammad karim ebn-e ebrahim (1810 1871

تاریخ تألیف: پایان ذیحجه 1269ق

در یک «مقدمه» و 9 «باب»: مقدمه در بسائط این جهان؛ باب 1. تنقیه هذه الاجساد و تخلیصها؛ 2. تکلیس الاجساد؛ 3. تصعید هذه الاجساد؛ 4. تشمیع الاجسام؛ 5. الحل؛ 6. تقطیر الأجساد؛ 7. عقد الاجساد؛ 8. تحصيل الاصباغ؛ 9. بعض النوادر، در چند «فصل».

آغاز: بسمله، حمدله، صلوات ... و بعد، يقول العبد الأثیم کریم بن ابراهیم أن هذه رسالة شريفة في معنى تنقية الأجساد و تطهيرها انجام: او تغمس بماء الكبريت و توضح في مكان رطب ثم تفعل به كما مر و قد فرغ من كتابتها مصنفها في آخر ذى الحجة من شهر سنة تسع و ستين بعد المائتين و الالف حامد مصلية مستغفراً

1. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1468/6

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 7گ (161-168)، اندازه: 18/5 × 29/5 سم [نسخه پژوهی: 3-149]

2. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 5/5

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: پایان قرن 13؛ 16گ (39پ - 54پ) [ف: 1-20]

3. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 2/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: یوسف شیرازی، تا: 1278ق؛ 22گ (70پ - 91ر) [ف: 1-20]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10729

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو القاسم، تا: 1283ق [الفبائی: 53]

5. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 190/6

آغاز و انجام: برابر

ص: 83

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج، زیتونی، 25 گ (109 پ-133 ر)، 12 سطر، اندازہ: 15 × 24 سم [ف: 1-160]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3301/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میسن قهوه ای، 13 گ (158 ر-170 ر)، 16 سطر، اندازہ: 14 × 21 سم [ف: 6-364]

اصلاح الادویة المسهلة طب / عربی

iṣlāḥ-ul-adwīyyat-il-mushila

اعسم دمشقی، حبیب بن حسن، ق 3 قمری

(- 9c (asam-e damesql, hobays ebn-e hasan

رساله ای است درباره تعلیم بهترین و مؤثرین ترکیب برای ساختن داروهای مسهل. مؤلف پس از دیباچه خواص مسهل ها را آورده آنگاه از ماهیت و خاصیت و اندازه خوراک این داروها گفتگو نموده است: سقمونیا، صبر، شحم حنظل، تربد، شیرم، مازریون، دند، قثاء الحمار، لبن یتوع، هلیج، غاریقون، جنطیانا، بسفایج (بس پایگ)، سورنجان، بوزیدان، افستیمون، افستین، حب النیل، شحم الرمان، سناء، لبلا، شاترج، عاقلی، عنب الثعلب، کرفس، بقلة الحمقاء کربزه، حرف، سلق، حند قوقا، نانخواه.

آغاز: بسمله و به نستعین. هذا کتاب حبیب بن الحسن فی اصلاح الادویة المسهلة و نفی مضارها و ضروب استعمالها. أما المنفعة التي يتالها ابدان الناس و نفوسهم من شرب الادویة المسهلة ... فقد شرحتها القدماء من المتطببين.

انجام: و اما ذکر سائر الادویة فانت تعرف قوامها و منافها من كتب القدماء أن احببت ان شاء الله وحده. و صلى الله على محمد و آله اجمعين الطيبين الطاهرين.

[سزگین 3: 265]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4230/2

آغاز: اعلم ان اسهال الادویة على ثلاثة ضروب احدها يكون بالحدة كالسقمونيا و شحم الحنظل و نحوهما و ضرب الثاني ... و الضرب الثالث... انجام: و ان كان قليلا فبالماء الحار فانه يجدر ما بقى من الفضله ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 18 رمضان 984 ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، 15 سطر، اندازہ: 9/7 × 18/3 سم [ف: 7-290]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 460/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 989ق؛ 17ص (114-130) [ف: 4-718]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360/51

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: شنبه 11 صفر 1007ق؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-190]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1538

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: 4-249]

5. تهران: سعید نفیسی؛ شماره نسخه: 22/4

بی کا، بی تا [نشریه: 7-687]

اصلاح الادویة المسهله طب / عربی

iṣlāḥ-ul-adwīyyat-il-mushila

فواید کوتاهی است در کاربرد و اندازه داروهای مسهل و درمان بیماری کثرت احتلام که با ذکر ادویه مفرده مسهله و مثالی در ادویه مرکبه آن آغاز می شود و با بیان درمانی برای کسانی که معالجه با دارو را دوست دارند پایان می یابد. در ابتدای آن از مرکبات منصوری نام برده شده است. شاید این مطالب به نقل از کتاب مرکبات منصوری باشد. محمد بن زکریای رازی کتاب مفصلی به عربی در ده گفتار تدوین کرده است که به نامهای «کناش منصوری»، «طب منصوری»، «المنصوری فی الطب» و «کفایه منصوری» مشهور است. همچنین منصور بن محمد شیرازی کتابی با عنوان «کفایه منصوری» یا «کفایه مجاهدیه» یا «مرکبات منصوری» به زبان فارسی نوشته است. حبیب بن حسن دمشقی نیز رساله ای با نام «اصلاح الادویة المسهله» دارد. احمد تنکابنی نیز رساله مستقلی با عنوان «رسالة الاسهال» تدوین کرده است. نسخه حاضر شاید بخش هایی از یکی از کتب مذکور باشد. این نسخه به قرینه مؤلف رساله های قبل و بعدش با کتب «تنقیح المکنون» خجندی و اصول تراکیب سمرقندی مطابقت داده شد که بخش هایی از هیچ یک از دو نسخه فوق نبود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4867

آغاز: فی اصلاح الادویة المسهله و قوتها و مقادیرها مرکبات المنصوری السقمونیا یسهل الصفرا بقوة و اقل ما یسقی منه قیراط ... شحم الخنظل یسهل البلغم بقوه؛ انجام: مسهل لمن یکره الأدویة ... جوارش لا یسخن منه و یقوی المعدة و رد عشرة طباشیر خمسة ... مثله نصف درهم یسفف ثلاثة دراهم بماء بارد صادق البرد.

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی مشکی نقوش، عطف تیماج اناری، اندرون

کاغذی سرخ، 3 گ (29 - 32)، 17 سطر (6/5×13/5)، اندازہ: 12/5×21/5 سم [رایانہ]

اصلاح الارواح / کیمیا / عربی

islah-ul-arwah

کرمانی، محمد کریم بن ابراہیم، 1225-1288 قمری

(kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810- 1871

ص: 84

تاریخ تألیف: پایان ذیحجه 1269ق

در اکسیر و کیمیا در یک «مقدمه» و هفت «باب»: مقدمه، در تعریف روح در صنعت؛ باب 1. غسل الروح؛ 2. ازالة الأوساخ الطبيعية؛ 3. عقد الزئبق هاربا؛ 4. حل الزئبق؛ 5. عقد الزئبق ثابت 6. تحميره؛ 7. تشميعه.

آغاز: بسمله، حمدله، صلوات. و بعد، يقول العبد الأثيم كريم بن ابراهيم أن هذه كلمات متينة بل هي درة ثمينة كتبتها في اصلاح الأرواح انجام: و لا بد منها في العمل الحق وفي ما ذكرنا في هذا الباب كفاية لأولي الألباب وقد فرغ من تسويدها مصنفها كريم بن ابراهيم في آخر شهر ذي الحجه من شهر سنة تسع وستين بعد المائتين و الالف، حامد مصلية مستغفراً

[فهرست مشايخ 236/2]

1. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 5/3

خط: نسخ پخته، بی کا، تا پایان قرن 13، 15 گ (10 پ-24 ر) [ف: 1-20]

2. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1468/4

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 7 گ (145-152)، اندازه: $18/5 \times 29/5$ سم [نسخه پژوهی: 3-149]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18998

آغاز: منه بعض و الباقي منه بعض و الجسد ساير النباتات و اجزائها القير؛ انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ ضمیمه شماره 18996 می باشد؛ [رایانه]

4. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: یوسف بن حاج علی شیرازی، تا: 14 ربیع الثانی 1278ق؛ 24 گ (21 پ-44 پ) [ف: 1-20]

5. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 190/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، زیتونی، 25 گ (55 پ-79 ر)، 12 سطر، اندازه: 24×15 سم [ف: 1-159]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میسن قهوه ای، 13 گ (132 - 144ر)، 16 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 6-363]

اصلاح الاسطقات / هندسه / عربی

iṣlāḥ-ul usṭqussāt

اثیر الدین ابهری، مفضل بن عمر، - 660؟ قمری

(asīr-od-dīn-e abharī, mofazzal ebn-e 'omar (- 1262

اصلاح و تحریری است از کتاب اسطقات در هندسه، در سیزده « مقاله ». ابهری، همچنین علاوه بر اصلاح و تحریر، مطالب مهم دیگری که دانستن آن اهمیت بر کتاب افزوده، و در حل اشکالات و اختلافات کوشش نموده است.

[بروکلمان، ذیل 839/1-تهرانی، گاهنامه 1311 ص 160]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 864 عکسی

آغاز: الحمدلله علی تتابع الاته ... و بعد: فهذا اصلاح لكتاب الأسطقات في الهندسة؛ انجام: تمت المقالة الثالثة عشرة..... و بها تم الكتاب و الحمدلله رب العالمين و الصلوة علی محمد و اله اجمعين.

نسخه اصل: چستریتی، ش 3424؛ خط: نسخ، کا: علی بن عمر بن علی قزوینی، تا: قرن 7؛ از روی نسخه اصل، مصحح، دارای اشکال هندسی؛ تملك: «علی بن فرید البیهقی»، تملکی به تاریخ ذیحجه 805ق؛ 126 گ، 21 سطر [عکسی ف: 2-342]

اصلاح الاشكال الكرية / رياضيات / عربی

iṣlāḥ-ul-aṣḥkal-il-kurīyya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 670/2-ف

آغاز: زیادة اشكال توس الزاوية

نسخه اصل: مانيسا گنل ش 1706؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 699ق، جا: تبریز؛ 3 گ (106-108ر)، 18 سطر [فیلمها-ف: 1-521]

اصلاح اصول اقلیدس / رياضيات / عربی

اثیر الدین ابهری، مفضل بن عمر، - 660؟ قمری

(asīr-od-dīn-e abharī, mofazzal ebn-e `omar (- 1262

وابسته به: الاصول = في أصول الهندسة و الحساب = كتاب الاصول؛ اقلیدس (283-306)

در سیزده «مقاله»، و منسوب است به اثیر الدین ابهری مفضل بن عمر. اصلاح اصول اقلیدس را سید جلال تهرانی به نقل از میبیدی در حاشیه هندسه اقلیدس به وی نسبت داده است (گاهنامه 1311 خ ص 160)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 540

آغاز: بسمله و به ثقتی. و بعد؛ فان العلوم الرياضية التي هي واسطة عقد الحكمة تنقسم إلى أربعة؛ انجام: فتصير المجسمات الممكنة الوقوع في الكرة سبعة. و اذ يسر الله اتمام ما قصدته من تحرير هذا الكتاب، و الحمد لله على التمام و على نبيه و صحبه افضل الصلاة و السلام.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1101ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی

ص: 85

اصلاح اکر مانا لاوس = تحریر کتاب مانا لاوس فی الاشکال الکرویه / ریاضیات عربی

eslāh-e okar-e mānālāws = tarīr-u k.-i mānālāws fi-1 aškāl-il kurawīya

مغربی، یحیی بن محمد، 685 قمری

(maqrebī, yahyā ebn-e mohammad (- 1287

وابسته به: الاکر؛ مانا لاوس

اصلاح اشکال مقاله ثالث «اگر» ماناسوس است. در ترجمه حال او از این اثر با عنوان «اصلاح اشکال مقاله ثالث» یاد شده و تحریر «اگر» ماناوس در تراجم برای او نوشته اند، اما نسخه 658/5 مجلس از نسخه تحریر او نقل شده است.

[آثار و احوال خواجه، مدرس رضوی، ص 237]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 658/5 - طباطبائی

آغاز: نقل من المنقول من تحریر مولانا محیی الدین مغربی قبل الخوض فی ذکر اشکال المقالة الثالثة من اکر مانا لاوس فی الاشکال الکریه اذکر اولاً المقدمات التي قدمها الحکیم الفاضل بطلمیوس للشکل الملقب بالقطاع لیهون علی الناظر ویتصور دعواه و هیئنا هی المقدمة الأولى؛ انجام: و هو المطلوب تمت المقدمات الأربعة الموقوفة علیهم بالمقالة الثالثة من کتاب مانا لاوس و الحمد لله اولاً و آخراً او ظاهراً و باطناً.

در فهرست با عنوان «تحریر اکر مانا لاوس» آمده است. این نسخه از نسخه تحریر او نقل شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 یا اواخر قرن 10؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز یک لا، 1 گ (67-68)، 15 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 22-349]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6530/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... .. هذا کتاب مانا لاوس فی الاشکال الکریه اصلاح استادنا و سیدنا ... صدر الکتاب قال مانا لاوس انی رایت یا باسلیدس اللادی أن هذا الصنف الذي تفکرت فيه و اردت ان اضعه لك من البراهین؛ انجام: و مجموعهما معلوم علی تقدیر انهما اقل من نصف دائرة فیما یبین یكون كل واحد منهما معلومة و الله اعلم فنجعل هذا الفصل آخر کلامنا فی هذا الفن و هو خاتمة الکتاب و الله الموفق للصواب. در پایان نسخه حاضر مقاله الحاقی مؤلف به کتابش نیز آمده است؛ خط: نسخ هندوستان، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ دارای اشکال هندسی؛ تملک: حیدر حسین، سید محمد رضوی قمی به سال 1168 ق؛ جلد: تیماج مشکئی عطف و دور ترمیمی، 43 گ (3 - 46)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 20-104]

داور شیرازی، مفید بن محمد نبی، 1251-1325 قمری

(davar-e Sirazl, mofid ebn-e mohammad nabi (1836 1907

واژه نامه فارسی است، بیشتر واژه های عربی و دشوار، نامرتب و بی دیباچه. از سر آغاز آن به دست می آید که شیخ محمد اسماعیل کازرونی هر آنچه از استاد خود مفید شیرازی شنیده گرد آورده است. نام کتاب در نسخه نیامده است، از موضوع آن و ثبت «ریحانه 359/5» گزیده شد.

[الذریعه 319/9 و 1087/8 و 242/18 «گنج گوهر» که نام کامل او به 3 گونه آمده است؛ فرهنگ سخنوران 205 و 558؛ ریحانة الادب 359/5]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 307

خط: نسخ، کا: میرزا زین العابدین نیریزی، تا: 7 رجب 1311ق؛ محشی با نشان «منه»، در برگ 2پ تا 7ر فهرست لغات و الفاظ اصلاح شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 167گی، 10 سطر (7×12/5)، اندازه: 11 × 18سم [ف: 11]

2. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 799/2

آغاز: بسمله. هذا ما سمعه وضبطه جناب الفاضل الشيخ محمد اسماعيل الكازروني عن الوالد الماجد العلام الشيخ مفيد الشيرازي زيد عمره. «مبرز» که در وصف علما و غیر ایشان گفته می شود به صیغه اسم فاعل است؛ انجام: «تماشا» و تقاضا و تمنا ... هو الممدوح في ای کتاب.

خط: نستعلیق پخته، کا: عبدالحی ملقب به صدر الشریعه (فرزند نگارنده)، تا: 28 جمادی الثانی 1316ق، 6گ (25پ - 30ر) [ف: 2-16]

اصلاح امر معاش / اخلاق - فارسی

eslāh-e amr-e ma'āš

تهرانی، علی بن محمد جعفر، ق 14

(tehrānī, 'ali ebn-e mohammad ja'far (- 14c

چون مؤلف اوضاع زمان را آشفته دیده دلیل آن را در رواج اخلاق فاسده می داند، لهذا برای ترویج اخلاق فاضله کتاب حاضر را تألیف نموده تا مردم بدان سوی سوق دهد و در آن به پاسخ برخی از سؤالات و ترغیب مردم به خواندن نماز و قرآن و عمل به برخی از دستورات اخلاقی پرداخته است. مؤلف در این کتاب به بسیاری از تواریخ و شرح حال علما خصوصا در تهران اشاره کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد چنین گوید این حقیر فانی ... که چون به مقتضای آیه 23 از سوره مبارکه طه که پروردگار عالم فرموده؛ انجام: یازدهم در سوره ص آیه 75 قال یا ابلیس ما

منعك أن تسجد لما خلقت بيدي

خط: نستعلیق، کا: محمد بن میرزا حسن خان تفرشی، تا: رمضان 1336 ق در تهران (شروع کتابت)، دوم ذیقعدہ 1336 در قزوین منزل میرزا حسن خان منشی باشی تفرشی (پایان کتابت)؛ مصحح؛ کاتب در پایان شرح مفصلی در چگونگی کتابت نسخه حاضر از روی نسخه مؤلف نگاشته است؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 124 گ، 17 سطر، اندازه: 18×22/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-141]

اصلاح امر وسواس / متفرقه - فارسی

eslāh-e amr-e vasvās

برای پادشاه گویا شاه تهماسب در پنج «تحقیق» و یک «خاتمه» و جز العقد الطهماسبی عربی عزالدین حسین عاملی.

[الذریعة 288/15]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 3/88/9-5935

بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 15 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: -198]

- اصلاح امور (رساله در) < سیاست

اصلاح البلاد / اخلاق / فارسی

eslāh-ol-belād

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، 1313 قمری

(1896 -) alī ebn-e mohammad 'alī, 'hoseynī meybodī,

رساله ای در دو «فصل»، در روش تبلیغ و اصلاح مردم و راهنمایی آنان به علم و عمل و گفتار و رفتار نیکو، آنچه را که باید مصلحان و روحانیون و آنان که به ترویج دین اشتغال دارند، پیشه کنند تا بتوانند دیگران را هدایت نمایند. بیشتر به روشی که خود مؤلف هنگام اقامت در کرمانشاه در تبلیغ داشته و در ارشاد مردم با بهره گیری از راهنمایی های اهل بیت (علیهم السلام) و آنچه در قرآن کریم و احادیث و روایات آمده، به کار می بسته است. در واقع زندگی نامه عملی مؤلف است که برای نشان دادن راه اصلاح و ارشاد نگارش یافته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد چنان مینگارد بنده دور از صلاح و افتاده از آیین فلاح

انجام: و مقام فساد امر خود را بدان تا همان را چاره کنی

1. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 4/1 مشهد

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 38ص (3-40)، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 129]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: 4/1

همان نسخه بالا [شخصی میبدی: ف: 1-19]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2138/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-180]

2. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 13/1 مشهد

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1317ق، جلد: تیماج قهوه ای، 161ص (3-164)، 18 سطر، اندازه: 10 × 16/5 سم [ف: 150]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: 13/1

همان نسخه بالا [شخصی میبدی: ف: 1-39]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2128/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-153]

اصلاح ذات الیین / ادیان و مذاهب - فارسی

iṣlāḥ-u dāt-il bayn

مشکک رستم‌داری، محمد بن علی، ق 10 قمری

(moškak-e rostamdārī, mohammad ebn-e 'alī (- 16c

رساله ای در شناخت فرقه ناجیه از روی حکایات و روایات و آیات؛ در آن آمده است: «مقصود اصلی از وضع این رساله آنست که فرقه را به تحقیق دانند که کدام است و تحقیق این امور موقوف به خواندن علوم نیست بلکه ملا-حظه بعضی حکایات و روایات و آیات قرآنی کردن». در فصل چهارم آمده است: «در بیان آنکه مذهب اهل سنت که معمول این زمان است که نهصد و نود و چهار سال است در مائه رابعه حادث شده و محدث آن شیخ ابو الحسن اشعری و شیخ ابو منصور ماتریدی است.»

[تحفة الائمة ش 605؛ نسخه های منزوی 906]

آغاز: منافرت غیر مدح و ذم است یعنی ثالث لازمه آن دو معنی باشد الحاصل حسن و قبح صفت ذوات و صفات و افعال هر سه می باشد و مخصوص دوی العقول نیست بلکه در نباتات و جمادات و حیوانات هم هست باشد کل ممدوح است؛ انجام: وجده را از میراث منع کرده گفت که من درین کتاب خدا نیافته ام که جده را نصیبی از میراث هست بعد از آن مغیره و محمد بن سلمه گفتند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله گفت که

خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر مازندرانی رشتی، تا: 22 ذیقعه 1256ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: کاتب؛ 366ص، 23 سطر (5/6×19)، اندازه: 13×26سم [رشت و همدان: ف: 1090]

اصلاح ذات الین / کلام و اعتقادات / عربی

iṣlāḥ-u dāt-il bayn

رساله ای در علم کلام شیعی ضد سنی در دو مقصد: مقصد اول در کلیات، در هجده باب: 1. تحقیق معنی الدین و هو فی اللغة الجزاء، 2. تحقیق الایمان، 3. الکفر، 4. بیان سبب

الاختلاف، 5. بيان حدوث مذهب الأشاعرة، 6. حدوث العالم، 7. اثبات وجود الصانع، 8 صفاته تعالى، 9. علمه تعالى، 10. في انه قادر مختار، 11. كلامه تعالى، 12. توحيده تعالى، 13. عدم صحة الرؤية، 14. الفضاء و القدر، 15. افعال العباد، 16. العدل، 17. النبوة، 18. ذكر عقائد الفريقين؛ مقصد دوم در امامت، در ده باب: 1. بيان مفهومها، 2. في انها من الاصول، 3. شرايط الامامة، 4. فيما يثبت به الامامة، 5. النص الجلى، 6. عدم استحقاق الثلاثة للخلافة، 7. في ان امير المؤمنين افضل الائمة، 8 تزييف ما تمسكوا به، 9. عدم جواز وجود امامين، 10. امامة باقي الائمة. نام كتاب در ديباچه هست ليكن نام مؤلف نيامده است. در پشت برگ اول مالك، كه شايد لطف على صدر الافاضل (1268 - 1350) باشد، مى گويد: «گمان مى كنم كه تأليف عبدالرزاق لاهيجى (م 1072) فياض داماد صدرا شيرازى و صاحب گوهر مراد باشد.»

تهران؛ ملى؛ شماره نسخه: 2077/3

آغاز: رب كم من نعمة أنعمت بها علينا و نعمة برحمتك صرفتها عنا ... من ركبها نجى و تخلف عنها غرق. و بعد: فهذه رسالة في بيان عقايد الشيعة الامامية و الجماعة الاشعرية ... موسومة باصلاح ذات البين اذ لعل الله تعالى يرفع الشين؛ انجام: و لنختم الرسالة بنبد من احوال صاحب الزمان ... ذكر في المجموع الرايق عن السيد المحقق رضى الدين على بن طاوس ان الامام ... العسكري لما ادر كه الوفاة جمع شيعته و اخبرهم ان ولده ..... الحججة القائم و هو المهدي.... الى يوم الدين خط: نستعليق متوسط، بى كا، تا: قرن 12؛ كاخذ: نخودى اصفهاني، جلد: تيماج مشكى يك لا، 6ص (43-48)، 19-21 سطر (6×13)، اندازه: 9×16/8 سم [ف: 11-247]

اصلاح ذات البين لقطع نزاع الخصمين / اخلاق / عربى

iṣlāḥ-u dāt-il bayn li-qat-in nizā'-il xaṣmayn

اخبارى، محمد بن عبد النبي، 1178-1232؟ قمرى

(axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765-1817

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 10204/4

خط: نسخ، كا: شيخ على بحراني، تا: 1269ق؛ مصحح، محشى؛ قطع: وزيرى [ميراث شهاب: س 8 ش 4-67]

- اصلاح الصلاح < صلاح الصحاح في حفظ الصحة

- اصلاح العمل < الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح

اصلاح العمل / فقه / عربى

iṣlāḥ-ul "amal

طباطبائي، محمد بن على، 1180؟ -1242 قمرى

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: 1005

آغاز: المسائل، معانیها فيه اشکال و قيل بجواز التقليد مخالف به من الحكم الشرعي؛ انجام: الأقرب عندي هو الأول بضم يرجع الى الناظر في بعض الصور كما اذا فرض اليه ترجيح احد المتخصصين

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن قاسم، تا: رمضان 1237ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 528ص، 26 سطر، اندازه: 15 × 20سم
[ف: 119]

اصلاح العمل (ترجمه) / فقه / فارسی

(t islah-ul amal).

طالقانی قزوینی، ابوالقاسم بن محمد زمان، ق 13 قمری (- 19c)

وابسته به: الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل؛ طباطبائی، محمد بن علی (1180-1242)

ترجمه ای است تحت اللفظی از رساله عملی «اصلاح العمل» استاد مترجم سید محمد مجاهد حائری که از روی خط استاد پس از اصلاح و اضافه ترجمه نموده، در یک «مقدمه» در احکام تقلید و چند «باب».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8587

آغاز: حمد و سپاس برای خداوندی است که مهیا گردانیده است برای بندگان طریق اصلاح عمل را انجام: و بعضی قائل بأول می باشند و بعضی بثنائی و این خالی از قوت نیست، کتاب الزکاة

احکام طهارت و صلاة آمده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ قبل از کتاب دو اجازه در دو صفحه از سید مجاهد برای شاگردش طالقانی نوشته شده با مهر «محمد بن علی الطباطبائی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 183 گ، 20 سطر، اندازه: 15 × 20/5سم [ف: 22-166]

اصلاح العمل (ترجمه) / فقه / فارسی

(t islah-ul amal).

وابسته به: الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل طباطبائی، محمد بن علی (1180-1242)

این رساله جز «اکمال الاصلاح و مصباح الطريق و تحفة المقلدین» است.

مشهد، الهیات، شماره نسخه: 562/3

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ... اما بعد چنین گوید این ذره بيمقدار خاکسار ... که این سؤال و جوابی است از

ص: 88

رای عالیجناب ... آقا سید محمد دام ظلہ العالی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه 29 رجب 1235ق، جا: مدرسه مادر شاه مشهور به حاجی عبدالله خواجه؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف مشکی، 18 سطر (10×16/5)، اندازه: 15 × 21سم [ف: 329]

اصلاح العمل (مختصر) / فقه / عربی

(iṣlāḥ-ul 'amal (muxtaṣar

ایروانی، کریم بن حسن، ق 13 قمری

(Īravānī, karīm ebn-e hasan (- 19c

وابسته به: الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل؛ طباطبائی، محمد بن علی (1180-1242)

رساله ای فتوایی است که مسائل آن را از کتاب «الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح» سید محمد مجاهد انتخاب کرده و ادله آن را حذف نموده است. آن را به امر استادش برای عمل مقلدین تلخیص کرد در «مقدمه» و چند «کتاب» و «خاتمه».. آغاز: الحمد لله علی نواله فی البداية والنهاية علی ما نجانا من ظلمات الريب و الغواية و نشكره علی ما بلغنا من منتهی العناية ... اما بعد سناد الشیعة و علم الشریعة دعام الامة ... فيقول الاثم الجاني

[الذريعة 179/20]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 17/96-3316

آغاز: برابر؛ انجام: و هل جواز اقامة الحد لهم علی سبيل الوجوب او الرخصة فيه اشكال و الاخير لا يخلو عن قوة ولكن مراعاة الاحتياط اولی و لعله في جانب الوجوب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوایی با عطف و حواشی تیماج، 89گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 20سم [ف: 4200-7]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10218

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س 8 ش 4-64]

3. تبریز؛ تربیت، شماره نسخه: 103

کا: محمد قاسم پسر مشهدی محمد دیلمقانی، تا: 1239ق [ف: 60]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2591

آغاز: برابر؛ انجام: فهل يصدق اولاً و جهان و لعل الاقرب الأول فيما اذا ظن بصدقه ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 256 گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 7-179]

5. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 756/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی، 22 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 407]

اصلاح العمل (منتخب) = اصول دین = واجبات و عبادات / فقه / فارسی

eslāh-ol ‘amal (mn.) = osü l-e dīn = vājebāt va ‘ebādāt

حسینی اصفهانی، ابوالحسن، 1284-1365 قمری

(hoseynī-ye esfahānī, ab-ol-hasan (1868-1946

وابسته به: الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل؛ طباطبائی، محمد بن علی (1180-1242)

مختصری است فتوایی مشتمل بر چند درجه» و «فصل» و «خاتمه»: درجه ها: در بیان اصول دین، اقسام آب ها، غسل ها، وضو و تیمم؛ فصل 1. مقدمات نماز، فصل 2. افعال نماز، فصل 3. شکایات نماز، فصل 4. روزه، فصل 5. آنچه روزه دار باید از آن امساک نماید، فصل 6. بیان چیزی که قضا و کفاره یا قضای تنها واجب می شود، خاتمه: در بیان آنچه باعث سجده سهو می شود.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین ... فبعد بنده عاصی ... ابوالحسن الحسینی الاصفهانی مشهور بخوشمزه ... بعرض برادران ایمانی و اخلاء اجلاء روحانی می رساند که این مختصری است از واجبات عبادات

انجام: و همچنین هرگاه به قصد ترک غسل بخوابد و الله اعلم بالصواب

[فهرستواره منزوی 94/9 (1 نسخه)؛ دنا 1059/1 (12 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18378 ض

بی کا، تا: قرن 13 [د.ث]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38059

آغاز: بسمله ... احمده علی نواله و اصلی علی احمده و آله؛ انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی،
10گ، 13 سطر، اندازه: $9/5 \times 14/8$ سم [اهدائی رهبر: 3-793]

3. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 554/1

آغاز: برابر؛ انجام: و فرق میانه روز واجب و سنت نیست، تمت

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن محمد بافقی، تا: پنج شنبه 18 ربیع الثانی 1235ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه ای عنابی، 22گ، 14
سطر ($10/5 \times 6$)، قطع: جیبی، اندازه: $15/3 \times 10/3$ سم [ف: 1-426]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10367/4

آغاز: برابر، انجام: و جایز است افطار کردن و فرق میانه روزه واجب و سنت نیست

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن محمد مهریجردی، تا: 1237ق، سطرها راسته و گاهی چلیپا؛ 24 (104پ-127ر)، اندازه: $11 \times$
16سم [ف: 26-308]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5417/7

ص: 89

آغاز: برابر؛ انجام: جهنم نداری ..... الانجیین الأخیار ..

کا: حیدر علی بن محمد امین هزار جریبی، تا: 1239ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 9 گ (49 پ - 57 پ)، 14 سطر
[ف: 16-326]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 382/2

آغاز: برابر، انجام: استدعا و التماس از برادران دینی چنانست که در وقت مطالعه این رساله طلب مغفرت از برای والدین کاتب نمایند.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد علی سورکی، تا: 1239ق؛ جلد: گالینگور سبز، 20 گ (112 پ - 132 پ)، 16 سطر،
اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-500]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13562

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: شکری و فستقی، جلد: تیماج ماشی یک لا ضربی مزین به ترنج و سر ترنج،
25 ص، 11 سطر، اندازه: 10 × 17/5 سم [ف: 21-1637]

8. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8428

خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر 1311ق، جا: سربازخانه تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی ربعی، 57 گ، 9 سطر (8 ×
14)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 17-133]

9. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3547/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سفید عطف تیماج قرمز، 10 ص (139-130)، 14 سطر (7 ×
12)، اندازه: 9 × 13 سم [ف: 5-1692]

10. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: 75/2

آغاز: برابر، انجام: واستر علی عیوبی و اجعلنی ممن ینتصر بن الدینک و لاتستبدل فی غیري برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن علی اصغر بن مهدی بن علی بن محمد فارسی، بی تا؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه ها تیماج قرمز، 4 گ
(17-20 ر)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 1-63]

11. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 751

آغاز: برابرخط: نسخ، بی کا، بی تا، 6گ، 20 سطر، اندازه: 13 × 24سم [ف: 404]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13571/1

آغاز: برابر؛ انجام: بپرسد که از فلان مجتهد است اینکه بداند آنکس که این مجتهد خودش است یا نه

فقط «اصول الدین» را دارد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: مقواعطف و گوشه تیماج، 13گ (پ1-13ر)، 16-18 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 37-83]

13. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 829/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: چرم مشکی، 9گ (پ2-11ر)، اندازه: 10 × 15سم [مؤید: 2-271]

اصلاح الغالی و القالی / بهائیت / عربی

iṣlāḥ-ul gālī wa-l qālī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6115/20

آغاز: بسم الله الاقرب الاقرب، و انما البهاء من الله. و بعد فاشهد آن انجام و اتم فی کل ظهور بعلم رضاء الله لتعلمون، ثم به توفیون ولتعلمون

پاسخی است از مقام 22 درباره آفرینش؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: میسن قهوه ای، 5گ (105-109ر)، 19 سطر [ف: 9-174]

اصلاح الفقه / فقه / عربی

iṣlāḥ-ul-fiqh

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 658

اجتهاد و تقلید تا پایان حج؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی باریک [رشت و همدان: ف: 1284]

اصلاح کتاب اصول اقلیدس = زیادات عباس بن سعید فی المقالة الخامسة من کتاب اقلیدس / ریاضیات / عربی

iṣlāḥ-u k.-i usūl-i uqlīdes = zīyādāt-u 'abbās ibn-i sa'īd fi-1 maqalat-il xamisa min k.-i uglides

جوهری، عباس بن سعید، 218 قمری

(jowharī, “abbās ebn-e sa’id (- 834

وابسته به: الاصول = في أصول الهندسة و الحساب و كتاب الأصول اقليدس (283-306)

افزوده های عباس بن سعید است بر مقاله 5 اقلیدس.

1. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 284/1

خط: نسخ ریز، بی کا، تا: قرن 7؛ 4 ص [ادبیات تهران: ف: 3-43]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6123/2

آغاز: نریدان نبین أن المقادیر التي نسبتها واحده

خط شکسته نستعلیق، کا: میر علی بن مظفر شاه، تا: 1075ق، جان اصفهان؛ دارای اشکال هندسی و نجومی؛ کاغذ: دولت آبادی
شکری، جلد: تیماج ضربی مشکی، 3 ص (217-219)، 19 سطر، قطع: رحلی، اندازه: $26/5 \times 20/5$ سم [ف: 19-113]

- اصلاح المجسطی < مقالات في الفلك

ص: 90

ابن سکیت، یعقوب بن اسحاق، 186 - 246 قمری

(ebn-e sekkīt, ya'qūb ebn-e eshāq (803-861

کتابی است در لغت که از معروف ترین آثار ابن سکیت است و تا دیر گاهی پس از وی توجه و ستایش علمای لغت را برانگیخته و مورد استناد آنان بوده است. میرد درباره اش گفته: «انه ما عبر علی جسر بغداد کتاب فی اللغة مثله». مؤلف در این کتاب مواد لغوی را به ترتیب ابواب صرفی گرد آورده با توضیحات لازم و ذکر موارد و چگونگی استعمال آنها با شواهدی از شعر عرب و اشاره به بعضی فواید ادبی مناسب الفاظ. وی بسیاری از واژه های عربی را به صورت صحیح آن ضبط کرده و آنها را از جنبه های صرفی، فصاحت و عدم فصاحت، نادر یا شاد بودن و جز آنها مورد بررسی قرار داده است. این اثر از معتبر ترین کتاب های لغت به شمار می رود و شرح ها و تلخیص های بسیاری که بر آن نوشته شده است.

از میان نسخه های کهن این کتاب که در ایران موجود نیستند می توان به پنج نسخه زیر اشاره کرد: 1. نسخه موجود در کتابخانه اسکوریال اسپانیا به شماره «A. R. 112» به خط مغربی و مورخ شوال 298ق که دارای سماعات بسیاری به سال 431ق می باشد؛ 2. نسخه موجود در کتابخانه شهرداری المنصوره مصر که در 372ق بر احمد بن فارس استاد صاحب بن عباد و مؤلف کتاب قاره خوانده شده و تصویر آن در کتابخانه دار الکتب قاهره به شماره 4580 موجود می باشد؛ 3. نسخه موجود در کتابخانه دار الکتب قاهره به شماره 431 لغت» مورخ ربیع الثانی 476ق؛ 4. نسخه موجود در کتابخانه آصفیه در حیدر آباد هند مورخ 599ق به شماره 152/لغت؛ 5. نسخه در دار الکتب قاهره به شماره «27 لغت» که افزودگی هایی بر دیگر نسخه ها دارد، مورخ دهه اول ذیقعد 785ق.

آغاز: بسمله. قرأت علی الشیخ الأجل الامام العالم الاوحد حجة الاسلام ابی منصور موهوب بن احمد بن محمد بن الخضر الجوالیقی اطال الله بقاءه في سنة ثلاث و ثلاثين و ... قلت له قرأت علی ابی زکریا یحیی بن علی الخطیب التبریزی فأقر به قال أخبرنا رئیس ابو الحسین هلال بن الحسن الكاتب قال أخبرنا ابوبکر احمد بن محمد بن الجراح قال أخبرنا ابوبکر محمد بن القاسم بن محمد الانباری قال أخبرنا ابوالقاسم بن محمد قال أخبرنا عبدالله بن محمد بن رستم ابوالقاسم بن محمد قال أخبرنا عبدالله بن محمد بن رستم الطبری قال أخبرنا ابویوسف یعقوب بن اسحق السکیت قال باب فعل و فعل باختلاف المعنی الحمل ما کان فی بطن او علی رأس شجرة و الحمل ما کان علی ظهر أو رأس ...

انجام: ای شیء ینجیه عن الطریق و مقول و للرجل خز عنی ظلع فی رجلی ای قطعی عن المشی الکسانی و ابوزید قال الحرب خدعه تم الکتاب.

چاپ: به کوشش عبد السلام محمد هارون و احمد محمد شاکر، قاهره، 1368ق

[دنا 1056/1؛ معجم المطبوعات 119/1 - 120؛ الاعلام زرکلی 195/8؛ الذریعه 173: 2؛ کشف الظنون 108/1؛ بروکلیمان

1- ملخص اصلاح المنطق؛ مطرزی، ناصر بن عبد السید (538-610)

2- تهذیب اصلاح المنطق؛ لابن السکیت خطیب تبریزی، یحیی بن علی (421-502)

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 682 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: چستریتی، ش 3263 (اربری، فهرست خطی عربی 5/2)؛ خط: نسخ مشکول، بی کا، تا: قرن 6؛ مصحح، محشی، با نشانه بلاغ، ظاهراً به خط مالک نسخه نوشته شده که روی صفحه اول خط امام الادب ابی منصور موهوب بن احمد ابن محمد بن الخضر الجوالیقی البغدادی است که نوشته است شیخ ابو علی فرج بن احمد بن علی بن الاخوة کتاب را بر او قرائت نموده و همچنین احتمال می دهد که نسخه به خط همین شیخ ابو علی فرج بن احمد باشد، بعد از اینها نوشته است که در پایان نسخه خط ابی زکریا یحیی بن علی الخطیب التبریزی متوفی به سال 502 ق است؛ تملک: محمد بن خالد بن خلیل الازهری به تاریخ جمادی الثانی 1318؛ 267 گ، 14 سطر [عکسی ف: 2-164]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12838

آغاز: باب فعل باختلاف المعنی الحمل ما کان فی بطن او علی رأس شجره... و الحمل ما کان ظهر او رأس قال الفراء؛ انجام: برابر

خط: نسخ درشت، بی کا، تا: 540 ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، این نسخه جزء نسخه های کتابخانه مرحوم حاج ملامحمد جعفر بن محمد صفی آباده ای بوده که چندی قبل با تعدادی افزون بر 60 نسخه خطی بسیار نفیس از سوی یکی از روحانیان محترم حوزه علمیه قم به این کتابخانه اهداء گردیده؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم مشکی ساده، 249 گ، 17 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 32 - 591]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9372

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 18 افتادگی: انجام؛ روی برگه قبل از کتاب معرفی آن به خط نادر بن بدیع الزمان قاجار به تاریخ 1264 و 1295، مهر: «المتوکل علی الله عبده نادر» (بیضی) و «یا علی» (بیضی)؛ جلد: گالینگور سبز، 176 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 22/5 سم [ف: 24-159]

4. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3399

آغاز: برابر؛ انجام: اذا اصبح کسلان خبیت النفس اصبح فلان خائراً و اصبح فلان

خط ثلث، بی کا، تا: قرن 9 یا 10؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ در برگ اول یادداشتی به سال 1173 آمده است؛ تملك: «محمد حسین»؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه ای ضربی، پشت قرمز ساده، 216 گ، 14 سطر، اندازه: $18/5 \times 25$ سم [محدث ارموی مخ: 141-1] [1]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15738/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر محمد علی بن میر خلیل الله تونی، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 137 (133 - 170 پ)، 25 سطر، اندازه: $17/5 \times 28/5$ سم [ف: 44-35]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1402

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ تملك: عبدالله بن محمد کاظم تبریزی، محمد سعید در 1215، در ربیع الثانی 1223 نزد شیخ حسن هادی کاظمی عاریت بوده است، ابوالحسن بن حاجی حسین خان کلهر در 1269؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی، 168 گ، 20 سطر (11 × 18)، اندازه: 16×25 سم [سنا: ف: 2-246]

اصلاح نامه = کتاب علم جنگ / فنون نظامی / فارسی

eslāh nāme = k.-e `elm-e jang

صحافباشی، اسماعیل بن ابراهیم، ق 13 قمری

(sahhāfbāšī, esmā`il ebn-e ebrāhīm (- 19c)

تاریخ تألیف: شوال 1298 ق

اصل از دکتر جمس هنری مکلین ینگنی دنیائی، مترجم: اسماعیل ولد صحاف باشی، مشتمل بر مطالبی است که دکتر جمس هنری مکلین آمریکایی به جمس کوردن بنت می گوید و درباره آرایش قشون در میدان جنگ و طرز گشودن قلاع جنگی و تخریب و سنگرها است. نویسنده برای تأیید گفتار خود نیز مثال و شواهد زیادی می آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 77

آغاز: بسمله تبارک و تعالی اصلاح نامه از تألیفات دکتر جمس هنری مکلین ینگنی دنیائی به جمس کوردن بنت مورخ؛ انجام: و قیمتشان بیش از خمپاره های دیگر نیست و صد درسی تکمیل تر انداز بهترین خمپاره هایی که حال مستعملند. قد تم الکتاب بعون الملک الوهاب

خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد عبد الغفار، تا: 1298 ق؛ با سر لوح مذهب؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مخمل سبز، ضربی، مقوایی، 178 گ، 11 سطر ($10/5 \times 16/5$)، اندازه: $19 \times 29/5$ سم [ف: 1-66]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1910-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها - ف: 1-13]

اصلاح النفوس / کیمیا / عربی

iṣlāḥ-un-nufūs

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، 1225-1288 قمری

(kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm) (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: ذیحجه 1269ق

در يك «مقدمه» و 6 «باب»: مقدمه، در تعريف نفس در صنعت؛ باب 1. غسل الكباريت و الزرانيخ؛ 2. تكليس الكباريت و الزرانيخ؛ 3. التصعيد الكبريت و الزرنيخ؛ 4. تقرير الكبريت و الزرنيخ و تثبيته؛ 5. حل النفوس؛ 6. تشميع النفوس.

آغاز: بسم الله و سلام على عباده الذين اصطفى و بعد يقول العبد الاثيم كريم ابن ابراهيم أن هذه درر يتيمة، قد سمطها في سلك النظم في هذه الأوراق في احد النفوس و ايصلها من درجة

انجام: لما كشفت لك عن ذلك كما لم يجسر عليه احد من المتقدمين و المتأخرين ... و قد فرغ تسويدها مصنفها في شهر ذي الحجة الحرام من شهر سنة تسع وستين بعد المأتين و الالف الهجرية. حامدة مصلياً مستغفراً

[فهرست مشايخ 2/237]

1. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1468/5

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 7گی (153-160)، اندازه: 18/5 × 29/5 سم [نسخه پژوهی: 3-149]

2. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:

5/4 خط: نسخ پخته، بی کا، تا: پایان قرن 13؛ 16گ (24-39پ) [ف: 1-20]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18996

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1269ق [رایانه]

4. تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 2/4

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ پخته، کا: یوسف شیرازی، تا: 1278ق؛ 26گ (45ر - 70پ) [ف: 1-20]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 10729

آغاز و انجام: برابر نام این نسخه در رایانه آستان قدس جلد دوم «توفیق» آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: ابو القاسم، تا: 1283 ق [الفبائی]:
[54]

6. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 3301/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 14گ (144-157 پ)، 16 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 6-]
[363]

7. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 190/5

ص: 92

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج، زیتونی، 26 گ (81 پ 106 پ)، 12 سطر، اندازه: 15 × 24 سم [ف: 1-159]

الإصلاح و الإيضاح = شرح متن الوقایة / فقه / عربی

al-iṣlāḥ wa-l-īzāh = S.-u matn-il-wiqāya

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - 940 قمری

(ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534

وابسته به: وقایة الروایة فی مسائل الهدایة؛ برهان الشریعة، محمود بن عبیدالله (-673)

تاریخ تألیف: 928 ق

مؤلف بر آن است که کتاب مختصر موسوم به «وقایة» اثر برهان الشریعة، و به ویژه شرح آن که با عنوان «التحریر» اثر صدر الشریعة ثانی (750 ق) معروف است، را تصحیح و تنقیح نماید و نام آن را «الإصلاح لإصلاح ما فی الوقایة من الزلل و الشرح بالإيضاح» نهاده است زیرا مشتمل بر توضیح اشتباهات شارح نیز می باشد.

آغاز: احمده فی البدایة و النهایة علی الهدایة و الوقایة و اشکره علی ما أنعم علی من التوفیق و العناية ... ان المختصر الموسوم بالوقایة مع صغر حجمه

[کشف الظنون 2/2020 و 1/109؛ الاعلام زرکلی 1/133؛ الاوقاف العامة بغداد 1/385 و 1/386]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3002

آغاز: برابر؛ انجام: هذان القلیل لایمک التحرز عنه فسقط اعتباره دفعة للحزج بخلاف ما اذا کان نصفین او كانت المیته اغلب لانه لاضرورة و انما قلنا فی الاختیار لانه یحل أكل المیته فی الاضطرار.

خط: نسخ، کا: محمود بن سیدی علی، تا: 957 ق؛ محشی با نشان منه؛ تملک: «ابوالمعارف احمد توفیق الهامی الخالیدی»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی تیره مقوایی ضربی یک ترنج در وسط با طرح گل و بوته، اندرون جلد کاغذی، 312 گ، 21 سطر (9 × 15)، اندازه: 15 × 12 سم [ف: 14-109]

2. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 681

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر شعبان 960 ق؛ مصحح، محشی، در سه برگ آغازین فائده ای از مؤلف و چند یادداشت پراکنده و یادداشتی در تاریخ ولادت و فوت میر سید شریف جرجانی و در سه برگ پایانی نیز چند یادداشت فقهی و طبی پراکنده آمده؛ تملک: حسن بن دیلاور چلبی؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخته ضربی، 323 گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-530]

al-iṣlāḥ wa fī-hi-l fawz wa-l falāḥ = iṣlāḥ-ul “amal

طباطبائي، محمد بن علي، 1242-21180 قمری

(tabātabāī, mohammad ebn-e `alī (1767-1827

تاریخ تألیف: 1239ق

رساله فتوایی است برای عمل مقلدین در عبادات و معاملات، شامل یک «مقدمه» در مسائل اجتهاد و تقلید و 38 «کتاب» و 60 «باب» و یک «خاتمه». بخش صلاة و طهارت آن بسیار مفصل و بقیه بخش ها به صورت مختصر و فتوایی است. این رساله مختصری از کتاب «مصابیح الفقه» مؤلف است.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي مهد لنا طريق اصلاح العمل و مسلك النجاة و التجافي عن الخطاء و الزلل و له الشكر على هذه النعمة.

انجام: حکى عن بعض الاصحاب انه قال كل رسم يليق بحاله و يليق كماله يرد به اذن يجوز اطلاقه عليه تعالى الا انه ليس من الادب [الأذن] و هو جيد، تمت

[دنا 1057/1 (89 نسخه)؛ الذريعة 282/2 و 170؛ مكتبة امير المومنين 120/1؛ هدية العارفين 363/2؛ كشف الحجب 48]

شرح و حواشی:

1- الإكمال في تكميل إصلاح العمل = إكمال الإصلاح؛ طباطبائي، محمد بن علي (1242-1180)

2- مصباح الطريق = مصابيح الطرى يزدى، حسن بن محمد علي (-1242)

3- اكمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل؛ يزدى، حسن بن محمد علي (-1242)

4- مصباح طريق مختصر = ترجمه اصلاح العمل؛ يزدى، حسن بن محمد علي (-1242)

5- اصلاح العمل (مختصر)؛ ايروانى، كريم بن حسن (13)

6- اصلاح العمل (منتخب) = اصول دين = واجبات و عبادات؛ حسيني اصفهاني، ابو الحسن (1365-1284)

7- اصلاح العمل (ترجمه)؛ طالقانى قزوینی، ابوالقاسم بن محمد زمان (-13)

8- منهاج الفلاح؛ واعظ شوشتری، حسين بن حسن (13)

9- اكمال الاصلاح (مختصر)؛ واعظ شوشتری، حسين بن حسن (13)

10- اصلاح العمل (ترجمه)؛ ناشناس (دو عنوان مختلف)

11- اكمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل؛ ناشناس

12- شرح الاصلاح وفيه الفوز و الصلاح؛ ناشناس

1. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: 93

آغاز: برابر؛ انجام: الذي وجب عليه القصر مقاماً بلداً كان أوفى غير [كذا] و تردد في بقائه فيه عشرة ايام و لم يتواقي منها

خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «عبدہ الراجی علی» (بیضوی)؛ کاغذ: الوان، فاقد جلد 145گ،
23 سطر، اندازہ: 34×22 سم [ف: 75]

ص: 93

2. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 17/29-3249

آغاز: برابر انجام؛ و علی هذا فهل يعتبر لقطع سفره بالوصول اليها فعليه الاستيطان فيها ام الاستيطان في كل ستة اشهر اختلفوا فيه فقيل بالاول وقيل بالثاني و لا يخلو عن قوة باب ما يجب فيه الزكوة

از آغاز تا پایان کتاب صلوة؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سرخ با عطف تیماج سرخ، 95 گ، 27 سطر، اندازه: 18 × 29 سم [ف: 1-384]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 17/69-3289

آغاز: برابر؛ انجام: فلو تمكن السفر في البحر من غير مشقة شديدة اعتبر قدرته على اجرة الراكب و هو جيد. و صرح جماعة بانه لا يشترط وجود غير الزاد و الراحلة.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکى با ترنج و سر ترنج ضریبی و جدول گرهی، 204 گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-384]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 37/86-7296

آغاز: برابر؛ انجام: ولكنه صرح أخيرة بجواز الدخول و هو المعتمد عندي كما هو ظاهر كثير من الأصحاب.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى دورو، مجدول گرهی، 261 گ، 23 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1-384]

5. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 13/58-2378

آغاز: برابر؛ انجام: و الأقرب عندي هو الاحتمال الثاني مع انه احوط و اذا كان المولى صغيرة فكا الزوج الصغير . کتاب حج.

از آغاز تا پایان کتاب حج؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 (در زمان حیات مؤلف)؛ افتادگی: انجام؛ واقف: میرزا محمد حسین همدانی، جمادی الثانی 1324؛ جلد: تیماج مشکى، 236 گ، 20-24 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-384]

6. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 9342

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکى ضریبی مقوایی، 259، 25 سطر (20/5 × 11/5)، قطع: رحلی، اندازه: 20 × 29 سم [ف: 17-351]

7. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22557

شامل بخش عبادات از آغاز تا اواخر حج؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضریبی دار، 206 گ، 21 سطر (9 × 15)، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 3-744]

آغاز: برابر، انجام: من غیر خلاف بل ادعی بعضهم الإجماع علیه وصرح بعضهم بانه یلیه القرآن و بانه یلی القرآن الأفراد.

شامل یک مقدمه در اجتهاد و تقلید، کتاب طهارت، کتاب صلوة و احکام آن، کتاب زکوة، کتاب خمس و انفال، کتاب صوم و کتاب حج تا یک صفحه از اقسام حج را دارد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 (در زمان حیات مؤلف)؛ دارای گواهی مقابله و تصحیح و جواز عمل به آن از مؤلف و مهر او به این عبارت «در نزد داعی ثابت شد که این کتاب اکمال الاصلاح مقابله و تصحیح شده بنابراین هر کس که به آن عمل کند داعی راضی می باشم»؛ مهر: مؤلف «محمد بن علی الطباطبائی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی ضربی دار، 24 سطر (13 × 23)، اندازه: 30/5 × 20 سم [ف: 4-1857]

9. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2778

آغاز: برابر؛ انجام: فلا یحرم علیه لبس المخیط ولا ازالة الشعر و الا الصید ولا عقد النکاح.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 380 گ، 22 سطر، اندازه: 20/5 × 14 سم [محدث ارموی مخ: 1-142]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 410-طباطبائی

آغاز: بسملة الحمد لله ... کاب الزکوة مقدمة لکفة علی ما صرح به جماعة الطهارة ... فقيل هي في الشرع اسم لحق يجب في المال؛ انجام: للحج أو العمرة كما يظهر من عبارات الاصحاب

از کتاب زکوة تا باب سعی از کتاب حج؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ تملکی مورخ 1242ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، 153 گ، 21 سطر، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 24]

11. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 25245

آغاز: برابر؛ انجام: و استفاد من بعض الاصحاب اولوية تقديم الافطار.

از ابتدای مقدمه تا انتهای «باب ما یثبت به الهلال»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: زین الدین جعفر زاهدی، دی 1377؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مزین به ترنج و سر ترنج، 160 گ، 26 سطر، اندازه: 20 × 30 سم [ف: 127-21/1]

12. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم

آغاز: برابر

شامل تقلید و طهارت و صلاة و زکاة و خمس و صوم و اعتکاف و جهاد و امر به معروف و بیع و احکام مفلس خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ تملک: میرزا محمد بن عبد الوهاب همدانی امام الحرمین که آن را در کربلا از سید اسدالله وراق خریده بود؛ 340 گ، 25 سطر،

اندازه: 20×15 سم [صد و شصت نسخه: -5]

13. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3940

آغاز: الحج لغة علی ما صرح به جماعة القصد و اما شرعا فقد اختلفوا في تعريفه؛ انجام: هل يحرم عليه الرجوع أو لا الاقرب الثاني و هو
جيد

کتاب الحج تا پایان کتاب الشهادات؛ خط: نسخ، بی ک، تا: قرن 13؛ مصحح؛ در برگ اول وقفنامه کتاب از «میرزا اسماعیل بن میرزا
محمد رشتی» آمده که وکالت آن را به «رفیع بن علی رودباری» داده با مهر «ارفع من کل رفیع» (مربع)؛ جلد: تیماج

ص: 94

مشکی بدون مقوا، 257گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 1-143]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10654

آغاز: برابر؛ انجام: المعتمد هو الأخير بل الاولى الإتيان به

از مقدمه تا اواسط باب «جملة احكام الصيام»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد زهرایی، تیر 1350؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میسن مشکی، 160گ، 23 سطر، اندازه: 14/5 × 20/7 سم [ف: 21/1-122]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9989

آغاز: برابر؛ انجام: ويجوز التلفيق من القراءات السبع ما لم يفسد المعنى ولم ينتف التركيب العرفي

از ابتدای کتاب تا اواسط «باب القراءة و احكامها»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شمس الدین جزایری، شهریور 1348؛ کاغذ: آبی الوان، جلد: تیماج مشکی، 156گ، 19 سطر، اندازه: 16 × 20 سم [ف: 21/1-122]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11457

آغاز: برابر؛ انجام: اذا وقع النزاع في مالكية الكنز.

از مقدمه تا اواسط «باب احكام الزكاة»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حایری، مرداد 1351، کاغذ: آبی نیلی، جلد: مقوا باروکش پارچه، 115گ، 18 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 21/1-123]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9245

آغاز: برابر؛ انجام: ومنهم من اطلق وجوب التوجه الى القبلة والظاهر

از مقدمه تا اواسط «باب القيام و احكامها». مذیل است به حاشیه سلطان بر معالم الأصول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج، 358گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 21/1-124]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21034

آغاز: برابر؛ انجام: ويجب المتابعة في تكبيرة الإحرام من الأقوال كما صرحوا به أيضا و هل يجب متابعة الامام

از ابتدای طهارت تا نماز جماعت؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 222گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 21/1-125]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14810

آغاز: بسمله، الحمد لله رب ... و المعتمد عندي هو القول الأول و يكره التنفل بعد الاقامة مطلقا سواء كان بعد دخول الامام و المأموم به

في الصلاة او قبله؛ انجام: برابر

از اواسط نماز جماعت تا انتهای دیات؛ خط: نسخ مخلوط به نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه ای سوخت، 225 گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 21/1-126]

20. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5484

آغاز: برابر؛ انجام: و يجوز للمالك التوكيل في اخراجها كما في المالية و كلما ذكرناه فيها فهو جار هنا و الأولى للمالك

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در برگ آخر کتاب سید جعفر پسر علی نقی طباطبائی کتاب را به نام «مسائل الحلال و الحرام» معرفی کرده است، به تاریخ یکشنبه 1276، یادداشتی به این مضمون سمیت هذا الكتاب به کمال الاصلاح... و زیادات کثیره و تغییرات عدیده به امضای «و انا الجانی محمد بن علی الطباطبائی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج فشرده سرخ، 317 گ، 23 سطر (9 × 16/5)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-384]

21. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 226-ج

انجام: السعي بين الصفا و المروة واجب... كما يظهر من عبارات الاصحاب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا گرد آن تیماج، 291 گ، 25 سطر (8 × 14)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 246]

22. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1664/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، در صفحه عنوان به خط عبدالله بن حسن بن عبدالله در 25 شعبان 1292 آمده که اصلاح را ملا عبدالکریم ایروانی به نام «مختصر الاصلاح» را کوتاه و گزین ساخته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 112 گ (پ 1-112 پ)، 24 سطر (10 × 16)، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 8-232]

23. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 60/4-6319

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ با مهر محمد جعفر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 69 گ، 22 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: 78]

24. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 410 ط

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [مختصر مجلس: ف: 532]

25. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31947

انجام: و آن برء في بعد و جب عليه الاعادة

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی سرمه ای، 326گ، 24
سطر، اندازه: 14×20 سم [اهدائی رهبر: 3-72]

26. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31636

انجام: و يظهر من بعض الاول و الولی القول

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه ای، 83گ، 23 سطر،
اندازه: 19 × 26 سم [اهدائی رهبر: 3-72]

27. تهران؛ عبدالعظیم، شماره نسخه: 229

آغاز: برابر؛ انجام: الخاتمة وفيه مسائل متفرقة... المسألة الخامسة ذهب جماعة من أصحابنا الى أن أسمائه تعالى توقيفية... المسألة
السادسة.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ محشی به رمز: «منه

ص: 95

دام مجده العالی»؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی؛ جلد: تیماج مصنوعی مشکی با ترنج و سر ترنج، 170 گ، 27 سطر، اندازه: 28/5×17/5 سم [ف: 1-50]

28. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 416

آغاز: برابر؛ انجام: الصبر علی ترک الافطار أو یشتد حاجة الیه و یستفاد من بعض الأصحاب أولویة تقدیم الافطار حیثیذ

بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به رمز «منه»؛ واقف: باز قلعه ای، 1339؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 244 گ، 23 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-51]

29. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 428

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ واقف: علی اصغر خان یمین؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 380 گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-51]

30. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 56

از آغاز تا صوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ قطع: ربعی [چند نسخه ف: 208]

31. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2157/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن لائی سیاه، 25 سطر [ف: 5-438]

32. مشهد: نواب؛ شماره نسخه: 491

آغاز: برابر؛ انجام: و لا فرق فی جمیع ما ذکره بین السعی للحج او للعمرة - كما يظهر من عبارات الأصحاب.

خط: نسخ خوش، کا: شیخ محمد حسن بن شیخ جواد، تا: شوال 1204ق؛ افتادگی: انجام؛ دو مرتبه عرض دیده شده، مصحح، محشی؛ واقف: علیمردان خان تیموری (نصرت الملک)، 1303ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج عنابی، 186 گ، 35 سطر (12 × 23)، اندازه: 21 × 30 سم [ف: 403]

33. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 233-ج

انجام: در مسئله «مفتوح عنوه» چنین است: «و منها جواز الاعتماد علی الامارات و اللوازم المفیده للطن - الی هنا قد وجد ما برز من قلمه الشریف سلمه الله...»

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1224ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 187 گ، 25 سطر (9/5×15/5)، اندازه: 15×20/5 سم [ف:]

34. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 39/1

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: حسن بن نظر حسین رشتی، تا: 10 رجب 1233ق، جلد: تیماج سرخ با ترنج وسط، 225گ، اندازه: 14 × 21سم
[ف: 228]

35. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 392

خط: نسخ، کان حسین مزجی، تا: شوال 1234ق، جان اصفهان؛ مصحح؛ روی برگ اول یادداشتی به سال 1243، یک بیت شعر فارسی به سال 1334 در جبل صنفه در خدمت آقا میر محمد باقر و میر محمد حسین؛ تملک: ابن محمد هادی دولت آبادی با مهر بیضوی ناخوان وی؛ جلد: تیماج مشکی، 200گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 2-277]

36. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 12

خط: نستعلیق شکسته، کا: ذوالفقار بن جعفر قره باغی، تا: پنج شنبه 8 رجب 1234ق، جان کربلا؛ 206گ، اندازه: 18/5 × 30/5 سم
[نسخه پژوهی: 2-113]

37. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 1238

خط: نسخ، کا: زین الدین خورموجی، تا: آدینه 12 صفر 1234ق؛ افتادگی؛ آغاز؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ، 281گ، 27 سطر، اندازه: 15/4 × 22 سم [ف: 1-37]

38. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 162

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن حسین کاتب کرمانی، تا: 10 ربیع الثانی 1237ق، جان کرمان، مدرسه جدید ابراهیمیه؛ افتادگی؛ انجام برای شیخ جعفر؛ [ف: 3-70]

39. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1078/5

بخشی از آن؛ خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن غلامحسین نهاوندی، تا: 1237-1239ق؛ 27گ (113-140)، اندازه: 15 × 20سم [ف: 3]

40. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21104

آغاز: بسمله، کتاب اصلاح للسید العلامة المجاهد؛ انجام: و يجب المتابعة في تكبيرة الإحرام من الأقوال كما صرحوا به ایضا و هل يجب متابعة الامام

از ابتدای خمس تا انتهای حدود؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بختیاری، تا: جمادی الثانی 1237ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی روشن ضربی با ترنج و سرترنج، 222گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [اهدائی رهبر: 3-71]

41. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1239ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج دورو ضربی مشکی مجدول، 273 گ، 25 سطر، اندازه: 20 × 29 سم [ف مخ: 1-44]

42. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 996

آغاز: برابر؛ انجام: والأحوط مراعاة القول الأول كما صرح به بعض

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد حسین یزدی، تا: 1239ق، جا: یزد؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج مشکی درون زرد، 206گ، 20 سطر (95 × 14/5)، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 2-813]

43. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1797

آغاز: برابر

ص: 96

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد رحیم، تا: 1240ق، چند برگ پایان نسخه در اخلاق مذهبی است؛ مهر تملک: «علی بن محمد علی الحسینی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 288گ، 21 سطر (9/5 × 15)، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 3-1057]

44. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4085

آغاز: برابر؛ انجام: كما صرح به و بالجمله هولاء المذكورون لا يفسد صومهم ولا يجب عليهم قضاء ولا كفاره

در مقدمه کتاب، مسائل اجتهاد و تقلید بیان شده و از ابتدا تا آخر صوم؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد محسن محولاتی، تا: 1240ق، جان مشهد مقدس؛ مصحح، محشی با نشانه «منه» و «منه عفی عنه»؛ تملک: رضا موسوی، زنجانی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سیاه ضربی، جداول حاشیه ای با بوته های ریشه ای مقوایی، اندرون با روکش کاغذی پوست اناری، 280گ، 20 سطر (9 × 15)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 17-427]

45. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9064

آغاز: برابر؛ انجام: ولا يفسد صومهم ولا يجب عليهم قضاء ولا كفارة

از ابتدای مقدمه تا انتهای صوم و مذیل است به «احادیث قدسیه»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه 23 جمادی الثانی 1240ق؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج ضربی، مزین به ترنج و سرترنج و گوشه، 245گ، مختلف السطر، اندازه: 22 × 14/5 سم [ف: 21/1-121]

46. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20374

آغاز: برابر؛ انجام: وبثوت الصحة فيما لا يشترط فيه ذلك سقط خياره و الاقالة في المفروض احوط

از ابتدای طهارت تا انتهای بیع؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن رحیم، تا: 1240ق، جا: کربلا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده، محشی با رمز «منه دام ظلّه»؛ تملک: محمد قمی؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج، 225گ، 30 سطر، اندازه: 30 × 21 سم [اهدائی رهبر: 3-70]

47. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2832/1

آغاز: برابر؛ انجام: وهو ضعيف و هل يشترط في المنتظر أن يكون جماعة وقوماً

کتاب الطهارة و صوم؛ خط: نسخ، کا: باقر بن آدینه، تا: ذیحجه 1240 ق (پایان کتاب الطهارة)؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظلّه»، در برگ اول چند یادداشت متفرقه و اشعاری به عربی و مابین کتاب الطهارة و الصوم یادداشت هایی فقهی آمده؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 71گ (پ 71-ر)، 23 سطر، اندازه: 20/5 × 14/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-143]

48. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 315

از صلوات تا آخر مفلس؛ خط: نسخ، کان ربیع الله بن نصر الله حسینی، تا: 1240ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 166گ، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [کسخه پژوهی: 2-113]

49. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20466

آغاز: بسمله، کتاب الحج الحج هو لغة على ما صرح القصد و اما شرعاً فقد اختلفوا في تعريفه؛ انجام: برابر

از ابتدای حج تا انتهای کتاب الحدود؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم اردبیلی، تا: چهارشنبه 1241ق، برای آقا سید عزیزالله یکی از مجتهدان؛ افتادگی: آغاز، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن عنابی، 144گ، 27 سطر، اندازه: $19/5 \times 29/5$ سم [ف: 21/1-126]

50. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14926

آغاز و انجام: برابر

از مقدمه تا پایان حدود؛ خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد ابراهیم هاشمی، تا: 1241ق، واقف: محمد باقر سبزواری، 1405ق؛ جلد: تیماج مشکى، 316گ، 21 سطر، اندازه: 29×30 سم [ف: 39-20]

51. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: $1236/3 \times$

آغاز: برابر؛ انجام: اختلفوما فيه فقيل بالاول وقيل بالثاني لايخ عن قوه كتاب الزكوة. خط: تحریری، بی کا، تا: 1241ق؛ 276 ص (169-444)، 21 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 24/3-36]

52. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 289

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علینقی بن حاج رجبعلی، تا: 1241ق، جا: مند از توابع گناباد، به خواهش حاج ملا اسماعیل ساکن تربت حیدریه؛ 276 ص؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکى، 24 سطر (14×24)، اندازه: 19×32 سم [ف: 244]

53. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: 29

آغاز و انجام: برابر کامل و از ابتدا تا پایان باب الغیبة؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا: با تاریخ 1241؛ جلد: گالینگور آبی عطف پارچه سبز، 291گ، 25 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف مخ: 13-]

54. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31788

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر حسینی، تا: صفر 1242ق، جان کربلا، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی سرمه ای، 323گ، 24 سطر، اندازه: $14/5 \times 21/5$ سم [اهدائی رهبر: 3-72]

55. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2961

آغاز: برابر؛ انجام: ولا فرق في جميع ما ذكر بين السعي للحج و العمرة كما يظهر من عبارات الأصحاب.

خط: نسخ، كان محمد اسماعيل بن محمد كاظم، تا: 1242ق؛ كاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قهوه ای خاکستری مقوایی ضربی
مجدول ترنج و سرترنج، 297گ، 21 سطر (9 × 14) اندازه: 14/5 × 21 [ف: 14-69]

56. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10646

آغاز: برابر؛ انجام: فقیل بالاول و قیل بالثانی ولا یخ عن قوة ...

از مقدمه تا پایان صلاة؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد

ص: 97

صادق، تا: 12 رمضان 1242ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: دکتر محمد زهرایی، تیر 1350؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکى
یک لا، 195 گ، 23 سطر، اندازه: $14/5 \times 20/8$ سم [ف: 123-21/1]

57. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16347

بی کا، تا: 1243ق، قطع: رحلي [د.ث]

58. قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1085

آغاز: برابر؛ انجام: و لافرق في وجوب المقاتلة المفروضة بين غبته الامام عليه السلام و حضوره و كما هو مقتضى اطلاق النصوص و الفتاوى و هل يشترط في وجوب المقاتلة المفروضة اذن الامام عليه السلام

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ با تملکی به تاریخ «ربیع الاول سنه 1259»؛ جلد: تیماج مشکى با ترنج و سر و عطف
پارچه ای مجدول، 261 گ، مختلف السطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 166-1]

59. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1082

از کتاب طهارت تا زکات؛ خط: نسخ، کا: حسین، تا: صفر 1301ق؛ روی برگ اول از خط مصنف نقل می کند که این کتاب را «اکمال
الإصلاح» نام نهادم چون بر اصل افزونی و اضافات و تغییرات دارد، این نام در پایان نسخه نیز آمده؛ جلد: تیماج سبز ضربی، 148 گ،
31 سطر، اندازه: 21×30 سم [ف: 3-261]

60. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 635/4

آغاز: برابر، انجام: و لكن لم يعرف شخصه و تردد في كونه زیداً أو عمرة مثلاً- ففي جواز العمل بها حينئذ بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛
جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 15 گ (85 پ-99 پ)، اندازه: $10/5 \times 15$ سم [ف: 2-91]

61. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [تراثنا: س 2 ش 4-24]

62. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 383

آغاز: برابر؛ انجام: اخراج الداخل متى شاء، ولو تصرف بعد المنع. قد تم كتاب المعاملات من البيع الى الوكالة

کتاب الطهارة از العبادات، و از کتاب البيع تا الوكالة از المعاملات؛ خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 25 صفر 1241 (الطهارة) و ذيقعه
1241 ق (معاملات)؛ جلد: چرم زرد، 171 گ، 34 سطر، اندازه: 21×31 سم [مؤید: 1-316]

63. مشهد؛ مدرسه عباسقلی خان، شماره نسخه: 1

بی کا، بی تا [نشریه: 7-766]

64. مشهد: نواب؛ شماره نسخه: 340

آغاز: برابر؛ انجام: خاتمه و منها مسایل متفرقه. مسأله الأولى لا اشكال و الاشبهه و لا خلاف في أن الغناء يحرم اذا اشتمل على محرم.

خط: نسخ، بی کا، تا: در زمان حیات مؤلف؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 303 گ، 23 سطر (95 × 16/5)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 288]

65. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 37982

انجام: و لو تصرف بعد المنع ضمن قد تم کتاب المعاملات من البيع الى الوكالة

از ابتدای مقدمه تا انتهای کتاب «المعاملات»؛ خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، 171 گ، 24 سطر، اندازه: 31621 سم [اهدائی رهبر: 3-72]

66. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1181

انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، 134 گ، 20 سطر (12 × 21/5)، اندازه: 21 × 29/5 سم [ف: 6-2136]

67. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 131/1 - طباطبائی

آغاز: برابر

تنها مقدمه کتاب است، در مسائل اجتهاد و تقلید؛ کا: سید محمد مهدی پسر محمد طباطبائی مجاهد، بی تاب افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: تیماج زرشکی، غص (1-7)، قطع: خشتی، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 22-90]

68. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: 73

مقداری از باب سوم و بقیه کتاب از این نسخه ناقص است؛ بی کا، بی تا [ف: 25]

69. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 938

آغاز: برابر؛ انجام: خاتمه فيها مسائل متفرقه... الخامسة ذهب جماعة من أصحابنا الى ان اسمائه تعالى توقيفية يجب ورودها من الشرع فما لم ترد الشرع بجواز اطلاقه عليه تعالى مطلقا و آن اتصف تعالى بمعناه و حکى عن بعض الاصحاب انه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تاب محشی با نشان «منه رحمه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی کهنه، 207 گ، 27 سطر (95 × 19)، اندازه: 17 × 26 سم [ف: 5-1778]

70. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 139

انجام: و حکى عن بعض تجویز العدول الى الافضل و هو ضعيف و من وجب عليه الحج و تعلق به

خط: نسخ، بی کا، بی تاب؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 229گ، مختلف السطر، اندازه: $14/5 \times 20/5$ سم [ف: 102]

71. قم: فیضیه؛ شماره نسخه: 907

آغاز: برابر تا کتاب زکوة؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 218گ، 20 سطر، اندازه: 9×1 سم [ف: 1-15]

72. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 27

تا پایان کتاب زکات؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ روی برگ قبل از کتاب یادداشتی از سید محمد بن جواد بن علی حسینی میبدی؛ جلد: تیماج مشکی، 193گ، 24 سطر، اندازه: $15 \times 21/5$ سم [ف: 30]

73. قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 469

ص: 98

آغاز: برابر

خط: نستعلیق و نسخ تحریری، بی کا، بی تا؛ واقف: حاج ملا عبد الوهاب قزوینی، ربیع الثانی 1255 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 185 گ،
19 سطر [ف: 1-32]

74. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10387

خط: نستعلیق، بی کا، تا؛ در عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ در پایان نسخه چند تاریخ تولد به سال های 1236-1303؛ جلد: تیماج
مشکی، 329 گ، 21 سطر، اندازه: 14 × 24 سم [ف: 26-324]

75. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 56/138-8288

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، 203 گ، 21-20 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 1-384]

76. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6480

آغاز: برابر؛ انجام: و هل یشرط فی وجوب المقاتلة المفروضة اذن الامام علیه السلام

شامل مقدمه (در مسائل اجتهاد و تقلید) و کتاب طهارت و صلوة و زکوة و خمس و صوم و حج و جهاد است. مبحث اجتهاد و تقلید و
ابواب طهارت و صلوة را مفصل تر از ابواب دیگر؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نباتی آهارمهره، جلد: تیماج
مشکی، 242 گ، 19-24-25 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 5-387]

77. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 14

خط: نسخ، کا: عبد علی بن علی بن حسن ماحوزی، بی تا؛ محشی با نشان «منه دام ظلله»؛ 283 گ، اندازه: 15 × 21 سم [نسخه پژوهی:
13-2]

78. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: 37

آغاز: برابر؛ انجام: باب السعی ... بعد از سیزده سطر: کما یظهر من عبارات الاصحاب

تا قسمتی از کتاب حج؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نصره الملک؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، 186 گ، 35
سطر (11/5 × 22/5)، قطع: رحلی، اندازه: 30 620 سم [رشت و همدان: ف: 1721]

79. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا، فیه نواقص بیاضات [دلیل المنحطوطات: 1-92]

80. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 103/2

بخش اجتهاد و تقلید؛ بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ 13گی (26ر - 39ر)، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه - ف: 235]

81. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 695

از اول تا قسمت هایی از کتاب صوم؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی از مؤلف با نشان «منه دام ظلّه العالی»؛ مهر: شلجمی عبد الله؛ جلد: تیماج قهوه ای، 22 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 377]

82. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10931/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س 9 ش 2-34]

83. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 8123/2 - 55/93

آغاز: برابر از اول تا کتاب الخمس؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ 25 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 1-385]

84. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 413/1

از اول تا آخر کتاب صوم؛ خط: نسخ، کا: محمد هاشم، بی تا، جا: کربلا؛ محشی به لفظ «منه مد ظلّه العالی»، با نسخه اصل مؤلف مقابله و تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج با سر و نقش گل و بوته مذهب، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 207]

85. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 414

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مهر: شلجمی «عبدالله»؛ تملک ملا علی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج با سر، 26 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 207]

86. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 175

خط: نسخ جلی، بی کا، بی تا؛ تملک: نواب مستطاب قمر رکاب امیر الهند والاجاه نواب رئیس الامراء بهادر، با مهر وی «رئیس الامراء بهادر 1228» (مربع) و «نواب رئیس الامراء سراج الممالک سراج الدوله سردار جنگ الملک حافظ محمد حسین خان بهادر» (مستطیل)؛ از موقوفات شهید؛ جلد: تیماج ضربی با ترنج با سر، لچکی و نقش گل و بوته، زمینه سرخ، پشت جلد اسلیمی، 33 سطر، اندازه: 20 × 29/5 سم [ف: 94]

87. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [ف: 6]

88. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: 9

خط: نسخ خوانا، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [نشریه: 5-591]

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1290؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 61گ (83پ-143پ)، اندازه: 15/5
× 20 سم [ف: 2-412]

90. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 491/2 - 3/111

آغاز: برابر؛ انجام: باب الرباط لا اشكال و الاشبهة في رحجان المرابطة ... و الزمت التقيية بترك اظهار الواجبات و المندوبات ... و هو المعتمد و لم يثبت لى استحباب الخروج نها بل الظاهر عدمه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مصحح؛ 146 گ، 22-25 سطر [ف: 1-384]

اصل الاباحة و اصالة البرائة / اصول فقه / عربى

aṣl-ul ibāḥa wa aṣālat-ul barā'a

رساله ای است در بررسی اصل اباحه و اصل برائت از اصول عملی و عقلی فقهی، در اصل اباحه این مسئله مورد بحث قرار می گیرد که در امور غیر ضروری برای زندگی که در آن سودی برای انسان باشد آیا قبل از ورود شرع، عقل می تواند حکم

واقعی آن امر مبنی بر اباحه یا حظر و منع را بیان کند یا خیر؟ همچنین در اصل برائت این مسئله بررسی می شود که در مواردی که نصی از آیات و روایات بر وجوب یا حرمت نباشد آیا مرجع حکم، اصل برائت است یا اصل احتیاط؟

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3530/2

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي خلق لنا ما في الأرض جميعا والصلوة والسلام على محمد وعترته... اصل، اختلف العدليه والاشاعره في الاشيا الغير الضروريه للعيش؛ انجام: لما فيه من الضيق مما هو ليس في المطلق والتخيير فينبغي ذلك الضيق بالاصل المزبور فتأمل جيدا.

خط: نسخ و نستعليق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: دفه رویی با تیماج تریاکی ضربی یک لا، بدون دفه پشتی، 64 گ (15-78 پ)، متغیر بین 23-28 سطر (11 × 16)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-59]

- اصل الاصول < شاخ نبات

اصل الاصول / فلسفه / عربی

asl-ul usul

عرفی طالقانی، محمد نعیم بن محمد تقی، ق 12 قمری

(- 18c' orfī tāleqānī, mohammad na'īm ebn-e mohammad taqī)

تاریخ تألیف: 15 جمادی الثانی 1135 ق

در تحقیق موجود و توحید ذات و صفات شامل یک «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه»: مقدمه در تحقیق معنی وجود؛ فصل 1. عینیه وجود؛ 2. کیفیت جعل؛ 3. توحید واجب الوجود؛ خاتمه در تفسیر برخی از آیات قرآنی. نام این کتاب بر طبق نوشته مؤلف در دیباچه، «اصل الاصول» است اما صاحب الذریعه به نقل از کبودر آهنگی آن را به نام «رسالة الأصول الاصلیه» معرفی می کند و می گوید با عنوان «کتاب اصل الاصول» (در حرف ک) خواهد آمد. آغاز: الحمد لله الذي هو نور السموات والارضين و منه وجود العالمين... اما بعد فيقول العبد المذنب الخاطي الجاني محمد نعیم طالقانی

انجام: اگر دریافتی بر دانشت بوس XX و گر غافل شدی افسوس افسوس. و هذا ما أردنا ايراده في خاتمة الخاتمة و الحمد لله و الصلوة على نبيه و على وليه اولا و آخرا و ظاهر و باطنة و قد وقع الفراغ من تأليف هذه الرسالة على طريق الاستعجال و تشتت البال و توزع الحال

چاپ: به تحقیق سید جلال الدین آشتیانی، در منتخباتی از آثار حکمای الهی، ج 3 (قم، دفتر تبلیغات اسلامی، 1378)

[الذریعه 49/26؛ دنا 1060/1 (15 نسخه)]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 597

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 15 جمادی الثانی 1135ق؛ محشی با نشانه «منه عفی عنه»؛ تملک: مؤلف، محمود المدرس الشریف القمی، عبدالله طالقانی، فاضل تونی؛ مهر: نعیم؛ نسخه نزد میرزا اسماعیل کجوری به سال 1277 بامانت گذارده شده بود؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی عطف میشن، 72گ، 20-23 سطر (8/5 × 91 × 16)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 457]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1081/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1168ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی یک لا، 114ص (1-114)، 27 سطر (14/5 × 24/5)، اندازه: 18/5 × 88 سم [ف: 73-9]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14073/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد قاسم بن محمد محسن حسینی، تا: 1177ق، جا: بارفروش بابل مازندران؛ محشی با نشان «منه عفی عنه» و «لمحرره عفی عنه»، مصحح، با نشان «بلغ» و «بلغ قبلا مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، 128، 17 سطر، اندازه: 13 × 6/5 سم [ف: 571-35]

4. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 812

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ابن محمد رحیم 1192ق، جا: شیراز؛ افتادگی: آغاز؛ چند نویسنده و ابن محمد رحیم در 1992 (پایان) آغاز پس از مقدمه افتاده، مقدمه و دیباچه کتاب در پایان نسخه با خط نویسنده دیگری است؛ مهر: محمد رحیم طالقانی؛ کاغذ: فرنگی، 85گ، 26 سطر (7 × 15/5)، اندازه: 17 × 8/5 سم [ف: 457]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1995/1

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا 1207-1208ق؛ با دو قلم نوشته شده و تاریخ نیمه اول آن (تا برگ 151پ) در 1208 و بخط نسخ و بقیه در 1207؛ محشی از مؤلف با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید، جلد: تیماج مشکی مندرس (بدون مقوا)، 178ص (1-178)، 15+22 قطع: خشتی، اندازه: 20/5 × 15/5 سم [ف: 491-5]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25552

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، کا: صباغ، عل اکبر بن علی محمد، تا: 1223ق [رایانه]

7. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 524/1 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن محمد ثقفی، تا: 1226ق، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 184 ص (1-184)، 18 سطر، اندازه: 16/5 ×
20/5 سم [ف: 24/3 - 22]

8. تهران: مدرسه مروی؛ شماره نسخه: 817

ص: 100

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 1230ق، به دستور مرحوم حاج محمد حسین خان مروی؛ مجدول به زر؛ 143 گی، قطع: خشتی [ف: 67]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1710

خط: نسخ تحریری، کا: نصر الله بن حسن استر آبادی، تا: 1232ق؛ بر کنار ص 83 و 245 اشعاری از شبستری؛ کاغذ: آبی و ضخیم، جلد: تیماج قهوه ای، 246ص، 18 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×16/5سم [ف: 5-48]

10. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 992/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید معصوم بن جعفر حسینی دیلمانی، تا: 1241ق، جا: اصفهان، مدرسه چهار باغ؛ 66گ (154-220)، 25 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 3-46]

11. مشهد، شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 542/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن میرزا کبیر، تا: 23 شعبان 1249ق، 75گ (20پ-95ر)، 19 سطر، اندازه: 15 × 20سم [مؤید: 2-42]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1652

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-95]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1999/1

آغاز: برابر؛ انجام: فالمؤمن لا یكون كاملا الا بعد اجتماعه لجميع تلك المراتب بشرانطها بقدر القابلية والاستعداد

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن ملاعلی ونری لنجانی، تا: 7 رجب 1262ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 108گ (1پ-108پ)، 20 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 5-370]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1709/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: علی طالقانی، تا: 1274ق؛ از کتب خریداری شده از مرحوم میرزا طاهر تنکابنی است و یادداشت ها و اشعاری به خط او بر صفحات اضافی آغاز و وسط دفتر دیده می شود، بر کنار بسیاری از برگ های اصل الاصول تعلیقاتی از مؤلف کتاب موجود

است و ظاهراً کاتب آن را از روی نسخه اصل برداشته زیرا زیر این تعلیقات نوشته شده «منه عفی عنه»، حاشیه‌هایی نیز بدون امضاء است و برخی از آنها مطالبی است منقول از ملاصدرای کاغذ: آهار مهره لیمویی رنگ، جلد: تیماج ماشی منگنه، 166ص (1-166)، 21 قطع: نیم خستی، اندازه: 23 × 14 سم [شورا: ف: 5-44]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1291/1-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-668]

14. قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 299/1

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: 1281ق؛ واقف: کلبعلی بن عباس شوندی؛ جلد: مقوا، 20 قطع: [ف: 1-308]

15. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14827/2

آغاز: برابر

خط نستعلیق، کا: محمد حسین زنوزی تبریزی، بی‌تا؛ مقابله شده؛ مهر: «عبدالله الراجی ابراهیم»؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج لایه ای مشکی، 67گ، 19-21 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 2-130]

16. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 67/1

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیري [رشت و همدان: ف: 1373]

اصل الاصول / کلام و اعتقادات - فارسی

aṣṭ-ul usūl

فناى زنوزى، عبدالرسول بن محمد حسن، 1172-1218؟ قمرى

(fanā-ye zonāzī, "abd-or-rasūl ebn-e mohammad hasan (1759-1804

[فهرستواره منزوی 91/9]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15119

آغاز: بسمله، الحمد لله الواحد في عدالته و مبين الاصول بمقالته و منزل الكتب؛ انجام: قد تمت كتاب اصل الاصول في شعبان المعظم

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: 622]

اصل الاصول / کلام و اعتقادات / عربی

asl-ul usul

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(estaraḅādī, mohammad ja far ebn-e sayf-od-dīn (1784 1847

رساله ای است مختصر در بیان اصول دین بر پایه مباحث عقلی، مشتمل بر یک «مقدمه» در معنی اصول دین و اصول مذهب و پنج «باب» و هر باب دارای چند «مقام». تفصیل مباحث را به دو کتاب خود «مصباح الهدی» و «البراهین القاطعه» حواله داده، و جز رساله اصول دین مؤلف است.

آغاز: بسملة الحمدلله على نواله و الصلوة و السلام على رسوله و آله أما بعد فيقول خادم بساتين

انجام: نجانا الله من عذاب القبر و البرزخ و المحشر و النار بحق محمد و آله الأطهار تمت في سنه 1251 ق.

چاپ: ایران، سنگی، 1256، جیبی

[دنا 1060/1 (28 نسخه)]

شرح و حواشی:

1- شرح اصل الاصول

ص: 101

2- شاخ نبات = اصل الاصول؛ استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین (1198-1263)

3- فصل الفصول در شرح اصل الاصول؛ استر آبادی، علی بن محمد جعفر (1315-1242)

1. مشهد، رضوی؛ شماره نسخه: 16898/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1254ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج مشکی، گ (3-1)، 14 سطر، اندازه: 10/5
× 17سم [ف: 16-420]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10584/1

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1255ق [میراث شهاب: س 9 ش 2-33]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4023/4

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: 1255ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ (39پ)، 25
سطر، اندازه: 20 × 30سم [ف: 11-26]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3066/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: 1256ق؛ جلد: تیماج قهوه‌های، گ (91-92ر)، 15 سطر، اندازه: 10 ×
15سم [ف: 8-288]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19948

آغاز: برابر؛ انجام: قلم عفو در کشند نکته نگیرند و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نسخ، بی کا، تا: 1256ق [رایانه]

6. تهران: چهل ستون؛ شماره نسخه: 317/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1257ق [چند نسخه - ف: 384]

7. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 21/1

آغاز و انجام: برابر بی کا، تا: 1257ق، برای پسرش مجدالدین ابوالفضل محمد؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ جلد: چرم زرد، گ (2پ)

3-، اندازه: 10 × 21 سم [مؤید: 3-556]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7271/4

خط: نستعلیق، کا: جعفر حسینی باعوی، تا: 1257ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، 13 سطر (6×12/5)، قطع: ربعی، اندازه: 11/5 × 18 سم
[ف: 16-502]

9. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3287/4

آغاز: برابر؛ انجام: فی أحوال أهل النار و الجنة و الاعراف ... و ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

خط: نستعلیق، کان محمد حسن استر آبادی، تا: 1261ق؛ محشی از مؤلف؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، یک لا، 134
گ، 18 سطر (8 × 15)، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 15-100]

10. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 7702/8

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: جمعه 14 شوال 1263ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1576]

11. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 627/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر خوزانی، تا: پنج شنبه 20 ذیحجه 1267ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی
لایه ای، 3 گ (16-18)، 16 سطر (6 × 12/5)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 2-740]

12. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 100

آغاز: و آنها پنج چیز است اول توحید دوم عدل سیم نبوت

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1267ق؛ افتادگی؛ آغاز؛ قطع: بیاض رقعی [چند نسخه ف: 234]

13. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 627/1

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 116]

14. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 246/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره [نشریه: 933-11]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 118/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: سفید، جلد: تیماج ضربی مشکی ضربی مقوایی، 5ص (86-90)، 17 سطر (7 × 14)، اندازہ: 13 × 21سم [سنا: ف: 1-61]

16. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20867

آغاز: برابر؛ انجام: همه ممکنات در همه انعال تمام شد

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [رایانہ]

17. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19924

آغاز: برابر؛ انجام: از جملہ مصطفیٰ ابن السید احمد الحسینی الخوانساری فی 25 ج 2 سنہ 1341

خط: نستعلیق، کا: صفائی خوانساری، مصطفیٰ بن احمد، تا: 25 جمادی الثانی 1341ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانہ]

18. ہمدان؛ مدرسہ غرب؛ شماره نسخه: 7702/5

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، قطع: ربعی [رشت و ہمدان: ف: 1575]

19. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 9512/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قہوہ ای بدون مقوا، 18 گ (66پ - 83ر)، اندازہ: 10 × 15 سم [ف: 24-267]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3856/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قہوہ ای، 3 گ (94 - 96ر)، اندازہ: 11 × 15/5سم [ف: 10-244]

21. اصفہان؛ مدرسہ صدر بازار؛ شماره نسخه: 248/3

بی کا، بی تاب؛ کاغذ: رنگی، جلد: تیماج مشکی، 10 گ (52پ - 61پ)، اندازہ: 18/5 × 21/5سم [ف: 1-173]

22. تہران: مجلس؛ شماره نسخه: 9264/1

ص: 102

آغاز: برابر؛ انجام: و دفع احتیاج کننده همه ممکنا تست در همه افعال

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای دورو، 8گ (1پ-9ر)، اندازه: $11/5 \times 16/5$ سم [ف: 30-42]

23. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 313/1

بی کا، بی تا [چند نسخه -ف: 382]

24. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره /4

بی کا، بی تا [نشریه: 7-517]

25. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: 147/8

آغاز: برابر به انجام: خارج عن الانصاف و ذاهب علی.

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی و نباتی رنگ، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری عطف تیماج، ابعاد متن:

12×7 ، اندازه: $17/5 \times 10/5$ سم [عمومی ساری و تنکابن: فی: 116]

اصل الاصول / اصول فقه / عربی

aṣṭl-ul usūl

خراسانی، محمد تقی، ق 13 قمری

(xorāsānī, mohammad taqi (- 19c

مطالب استدلالی و مفصل، مؤلف شاگرد شاگرد سید مهدی طباطبایی است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 273/1

آغاز: قال مصنف هذا الكتاب الحبر الجليل ... بعد البسملة الحمد لله العالم بجميع العلوم اذ لا معلوم ولا معقول ... و بعد، فلما كان

البحث عن حجیة الظن الخاص او مطلقه او العدم مطلقا من امهات الاصول و عليه يدور

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: دوشنبه 5 رجب 1252ق؛ دارای حواشی زیاد «منه دام تأییداته»؛ اندازه: $21 \times 14/5$ سم [نسخه پژوهی

[3-87]

اصل الاصول / اصول فقه / عربی

قزوینی، فتح الله بن رجبعلی، ق 13 قمری

(qazvīnī, fath-ol-lāh ebn-e rajab--alī (- 19c

تاریخ تألیف: شب سه شنبه 25 رجب 1247 ق کتابی در اصول و قواعدی که می توان در استدلالات فقهی بر آنها تکیه نمود و از آنها استفاده کرد، در یک «مقدمه» و چهار «مقام» و یک «خاتمه»: المقدمة في اطلاقات الدليل في اللغة و الاصطلاح؛ مقام 1. الأصل في الظن المطلق هو الحجية؛ 2. طريق العلم بالأحكام منفتح أو منسد؛ 3. بعد الانسداد هل تنعكس أصالة حرمة العمل بالظن؛ 4. اذا انحضرت الحجة بالظن فهل هي حجة مطلقا؛ 5. عموم حجية الظن من جهة الصدور؛ الخاتمة في أمور ثلاثة.

آغاز: الحمد لله واجب الوجود و الموجد لكل موجود مفيض الخير و الجود على كل قاص و دان.

انجام: و الكل يقدم عليه نظرة إلى كونها واردة عليه و المورود عند ورود الوارد مفقود، قد وقع الفراغ من تسويد هذه الأوراق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1400

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مهر: «عیسی» (بیضی)، مؤلف «عبدہ فتح الله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 187گ، مختلف السطر، اندازه: 16/5×10 سم [ف: 4-172]

اصل الاصول في شرح معالم الأصول / اصول فقه / عربی

aṣl-ul-uṣūl fī s.-i ma'ālim-il-uṣūl

جیلانی، محمد رفیع بن رفیع، -1245 قمری؟

(jālānī, mohammad rafī ebn-e rafī' (- 1830

وابسته به: معالم الأصول = معالم الدین و ملاذ المجتهدین؛ عاملی، حسن بن زین الدین (959-1011)

تاریخ تألیف: قبل از 1233 ق

وی در حاشیه بر معالم الاصول نگاشته است: نخست حاشیه مختصری به نام «جواهر الاصول» و دیگر، کتاب «اصل الاصول» که عموم مطالب آن به تصریح همو برگرفته از افادات استادش می باشد. رساله‌های تحقیقی و استدلالی است با عنوان «قوله». این حواشی از اوایل تا آخر مبحث تعادل و تراجیح است و نسبتا مفصل می باشد از حیث حجم چیزی قریب به کتاب «قوانین الاصول» میرزای قمی (-1231 ق) می باشد. تاریخ تألیف کتاب طبق نسخه فهرست کتابخانه سپهسالار 1243 ق می باشد، ولی صاحب الذریعة که نسخه ای از همین کتاب را به کتابت سال 1233 مشاهده نموده، زمان تألیف آن را قبل از 1233 دانسته است.

آغاز: بسمله، الحمدلله المنعم المتعال والصلاة والسلام على الرسول والآل ما تفرع على الأصول مسائل الحرام والحلال وبعد فيقول
العبد الجاني رفيع بن رفيع الجيلاني

(جلد دوم:) بسم الله و الحمدلله و ... الكلام فيما لمباحث العموم والخصوص من الأحكام مقدمة لما فرغ المصنف من مباحث الاوامر
و النواهي شرع في مباحث العام والخاص.

جلد سوم:) بسم الله و صلى الله على خير خلقه ... قوله و ينقسم الخبر، الكلام في الخبر بما هو خبر طويل

[الذريعة 206/6 و 168/2 ؛ دنا 1061/1 (7 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3148/1

آغاز: برابر جلد سوم: انجام: و جوابه أن المدعى يمكن تقرير

ص: 103

الاعتراض بوجه یندفع عنه هذا الجواب و هو.

جلد 3؛ کا: جعفر بن محمد رفیع، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ پشت آخرین برگ شماره یکم، صوره عقدنامه فاطمه با میرزا حبیب الله خان ولد جناب آخوند مهدی موسی گیلانی رانگوی که صدق آن بمبلغ پنجاه و یک عدد اشرفی و یک جاریه به بهای 25 تومان و دوازده مثقال طلا و شهود عقد، جناب حاجی آقای طباطبائی و سید عبدالباقی رشتی و میرزا علی طباطبائی است ثبت شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 237 ص (1-237)، مختلف قطع: خشتی، اندازه: 15 × 19 سم [ف: 10-726]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2111

آغاز: برابر جلد اول؛ انجام: و اما ترجیح احدهما باعتضاده بمثله من دلیل تعبدی آخر فمحل الاشکال و ان کان لایخ عن قوة وقد فرغ من تألیف هذه الأسطر الفقیر الجانی ... و سائر المؤمنین.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی بن علی رضا، تا: 1233ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکى، 258گ، 22 سطر، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 5-498]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2681/2

خط: نسخ و نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد حسین گیلانی، تا: 1243ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: لاکى با بوم مشکى، ترنج و سرترنج و چهار لچكى با گل و بوته، اندرون جلد بوم عنابی با گل نرگس، 161گ (50پ-211)، 26 سطر (1578)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 13-108]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26978

بی کا، تا: 1243ق [رایانه]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6581

آغاز: برابر جلد سوم جلد سوم کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: فتح الله، تا: از شب جمعه دهه آخر جمادى الثانی 1244 ق تا 4 محرم 1245؛ جلد: تیماج قهوه ای، 125گ، 21 سطر، اندازه: 14 × 18 سم [ف: 17-157]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10638

خط: نسخ، کا: قاسم بن حسین بن ابراهیم دشتی، تا: جمعه 9 صفر 1259ق، جا: قریه کردوان؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج مشکى، 102گ، 27 سطر، اندازه: 15/5 × 22 سم [ف: 27-99]

6. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1207

آغاز: قوله ثلثة معان آه. ای حین کونه حقیقة فی مجموع المعنیین و فی کل منهما ... قوله هذا وحده آه لا یخفی علیک أن هذا الاستدلال مبني على جزئیه الوحده للموضوع له؛ انجام: و اما ترجیح احدهما باعتضاده بمثله من دلیل تعبدی آخر فمحل اشکال وان کان لا یخلو

عن قوة قد فرغ من تأليف هذه الأسطر الفقير الجاني الشيخ رفيع بن الشيخ رفيع الجيلاني ...

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جعفر بن علی قلی، تا: جمعه 7 شعبان 1273ق، جان مدرسه الماسیه؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکى ضربی دار، 26 سطر (22/5 × 11/5)، اندازه: 21 × 31 سم [ف: 4-1850]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7448

آغاز: برابر جلد دوم؛ انجام: و اما ترجیح ادهما باعتضاده بمثله من دلیل تعبدی آخر فمحل اشکال و ان کان لا یخلو من قوة. جلد دوم، از مبحث عام و خاص تا آخر مرجحات (آخر کتاب)؛ خط: نسخ، کان محمد علی زریدستی، تا: 1281ق، جا: مدرسه المصر و الحضرة العامه؛ با نسخه مصنف مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه ای، 322گ، 23 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 25-426]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7368

آغاز: و غلب علی علم الدین الشرفه و فقه ککرم فهو فقیه

تمام حاشیه؛ خط: نستعلیق، کا: جیلانی، محمد رفیع بن رفیع، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکى، 334گ، 20 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 19-166]

الأصل الاصيل / اصول فقه / عربی

al-asl-ul asil

قاضی سعید قمی، محمد سعید بن محمد مفید، 1049-1103؟ قمری

(qāzī sa'īd-e qomī, mohammad sal'īd ebn-e mohammad mofid (1640-1692)

ممکن است همان رساله «الاصول الآصفیه» رجبعلی تبریزی باشد که با نام «الاصول الاصيل» به تبریزی و چند نفر دیگر نسبت داده شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21245

آغاز: بسمله، اصل الاصيل ميرزا محمد سعید لاحول و لا قوه الا؛ انجام: من عام الحادي و الاربعين و ثلاثه مائه بعد الالف من الهجره

خط: نستعلیق، کا: احمد صفائی خوانساری، تا: 1341ق؛ اهدایی: رهبری، 1373 [رایانه]

اصل ایمان (رساله) / عرفان و تصوف / فارسی

(.asl-e īmān (r

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 436/15-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 4821؛ کا: عبدالرزاق بن عبدالکریم، بی تا [فیلمها - ف: 1-467]

اصل البرائة و الاباحة / اصول فقه / عربی

aṣl-ul barā'a wa-l ibāḥa

اعرجی، محسن بن حسن، 1130-1227 قمری

(a'rajī, mohsen ebn-e hasan (1718-1812

رساله ای درباره اصل برائت و اصل اباحه که دو اصل از اصول

ص: 104

عملیه از مباحث علم اصول اند.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23710

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و صلى الله ... و اله الطاهرين؛ انجام: هو التمت الذي هو عياده عن جهه القبله

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

اصل البرائة و الاشتغال و التخير / اصول فقه / عربی

aṣl-ul barā'a wa-l iṣtiḡāl wa-t taxyīr

قمشه ای، محمد حسین بن محمد قاسم، 1250-1336 قمری

(qomšēl, mohammad hoseyn ebn-e mohammad qāsem (1835-1918

کتابی است در بیان اصول براءت، اشتغال و تخیر، که بنا به گفته خود مؤلف، وی پس از اتمام کتابی در احکام قطع و ظن، به ترتیب تدوین مباحث رسائل شیخ انصاری، مرتضی بن محمد امین (1214-1281 ق) به تألیف این کتاب پرداخته است.

آغاز: بسمله، حمداله ... و بعد فیقول محمد حسین بن محمد قاسم القمشه‌ی انی بعد ما فرغت من تصنیفی فی احکام القطع و الظن علی ترتیب رسائل شیخنا المحقق المرتضی الاستادی شرعت فیما یتعلق باصلی البرائة و الاشتغال و التخییر

انجام: و التسلط علی ملک الغیر اذا کان متزلزلاً لیس ضرراً لانه من لوازم هذا النوع من الملك و الله تعالی و هو العالم بحقایق احکامه

[اعلام الشیعه 635/1]

1. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 262

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ گویا اصل [نشریه: 101-7]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4128

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج پوست اناری، مقوایی، دارای ترنج و دو سر ترنج و مجدول، اندرون جلد روکش کاغذی ایر و باد الوان، 302، 20 سطر (9/5 × 15)، اندازه: 22 × 15/7 سم [ف: 18-43]

اصل البزاز القرشی = کتاب محمد بن جعفر القرشی / حدیث / عربی

بزاز قرشی، محمد بن جعفر، ق 3 قمری

(bazzāz-e qoraṣī, mohammad ebn-e ja'far (-9c

آغاز: من حدیث محمد بن جعفر القرشی، حدثنا الشيخ ایدة الله عن محمد بن همام عن حميد بن زياد بن ابي جعفر ... عن رجل عن ابي عبدالله عليه السلام قال علي بن عبدالله و لا اعلمه الا عبدالله بن ابي يعفور قال قال ادعو بهذا الدعاء في الوتر اللهم املا قلبي حبالك

انجام: و اما القبره فتقول لعن الله من يبغض اهل بيت رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم. الحمد لله ... وصلى الله على محمد و آله اجمعين

چاپ: در ضمن الأصول الستة عشر.

[الذريعة: 125/2 و 166]

1. تهران: ملك؛ شماره نسخه: 657/7

آغاز و انجام: برابر؛ تاريخ اصل ذیحجه 374 است.

خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یک شنبه 11 صفر 1096ق؛ در حاشیه شیخ حر عاملی متذکر می شود که قرشی یاد شده در رجال مذکور نیست؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لایی قرمز، 6ص (142-148)، 15 سطر، اندازه: 12/7 × 19/2 سم [ف: 5-134]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/7

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کراالی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق، جلد: گالینگور قهوه ای، 3 گ (73 پ - 76ر)، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 151]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/7

3 حدیث؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر (8/5 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 15-4174]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/7

3 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزائری مورخ روز یکشنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا- و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8 × 15)، قطع: ربعی،

اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/8

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: 21 × 14/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 961/8

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/8

به روایت محمد بن همام؛ خط: نسخ، کا: محمود موسوی

ص: 105

خوانساری، تا: 1283ق؛ منقول از خط ملا رحیم جامی؛ 2گ (48پ-49پ) [مختصر ف: 643]

8. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 2017/8-عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ کتبه منصور بن الحسن بن الحسين الأبي. في ذبحه سنة 374 ق من نسخة ابي الحسن محمد بن حسن الحسين (چنين) بن ايوب القمي بالموصل. و يتلوه كتاب عبدالملك بن حكيم

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ نسخه در دست گرفته شده از دستنویس منصور بن حسن آبی در 374 که آن گرفته شده از دستنویس ابوالحسن محمد بن حسن بن ایوب قمی در شهر موصل بوده، رونویس شده از دستنویس ملا-رحیم جامی، با یادداشت: «محمد بن جعفر القرشي غير مذكور في كتب الرجال» (ص 121)، ص 121-125 [عکسی ف: 1-30]

9. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/8-ج

خط: نسخ، کا: نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضریبی مقوایی، 2گ (44ر-45پ)، 17 سطر (5/5 × 8)، اندازه: 15 × 22سم [ف: 246]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 501]

11. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 38680

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، 2گ، 21 سطر، اندازه: 17/5 × 22سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-122]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20872

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، 2گ، 21 سطر، اندازه: 17/5 × 22سم [ف: 26-89]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد هشترودی تبریزی، تا: 1338ق، جان نجف؛ جلد: بدون جلد، 2گ (41ر-43ر)، 16 سطر قطع:

[ف: 37-542]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 21 ربیع الثانی 1372ق؛ رکابه دار، صورت خط نسخه ای که نسخه چاپی از روی آن چاپ شده بدین گونه است: «کتابه منصور بن الحسن بن الحسين الآبي في ذیحجه سنة أربع وسبعین و ثلاثمائة من نسخة ابي الحسن محمد بن الحسن بن الحسين بن ایوب القمي بالموصل و يتلوه كتاب عبد الملك بن الحكيم»؛ کاغذ: فرنگی، 4ص (62-65)، اندازه: 11 × 13 سم [ف: 32-317]

15. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2958/7

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه ضربی مقوایی، 3گ (56-58ر)، 18 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 6-172]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 4گ (69پ-72ر)، 13 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 2-91] 17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/7

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 2گ (49ر - 50پ)، 20 سطر، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 8-135]

أصل البكاء / مقتل / فارسی

asl-ol-boka

دارای مقدمه ای کوتاه و 12 «باب»، در ذکر مصائب اهل بیت، از حضرت رسول اکرم تا حضرت رضا و یک تنمه در ذکر حضرت سید الساجدین تا امام عصر (علیه السلام).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11044

آغاز: گلدسته محمد مصطفی و قرة العین علی المرتضی و میوه فاطمه زهرا و سر بریده صحرای کربلا؛ انجام: و احادیث وارد در باب علامات ظهور صاحب و معجزات و کرامات ایام تولد تا حین ظهور

خط: نستعلیق، کا: احمد بن حاجی محمد صادق چاوشی تبریزی، تا: 15 رجب 1274ق؛ افتادگی؛ آغاز؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای سوخته با ترنج و سرترنج، مغزی عطف تیماج قرمز، 139گ، 22 سطر، اندازه: 13/5 × 25 سم [ف: 28-68]

aṣl-u ja'far-i-bn-i muḥammad-il-ḥadramī = k.-e ja'far e hazramī

حضرمي، جعفر بن محمد، ق4 قمری

(hazramī, ja'far ebn-e mohammad (- 10c

123 حديث است كه حضرمي با واسطه از حضرت صادق (عليه السلام) يا امامان ديگر نقل مي كند. آغاز: كتاب جعفر بن محمد بن شريح الحضرمي عن حميد بن شعيب السبيعي و عبدالله بن طلحة النهدي و ابي الصباح الكناني و ذريح بن يزيد المجازي و غيرهم من الشيوخ رواية أبي محمد هرون بن موسى التلعكبري ايده الله

بسمله. الشيخ ابو محمد هرون بن موسى بن احمد بن ابراهيم التلعكبري ايده الله قال حدثنا محمد بن همام ... عن جابر بن يزيد

ص: 106

الجعفي قال أبو جعفر محمد بن علي عليه السلام من سره الا يكون بينه وبين الله حجاب

انجام: عن رجل عن مفضل الجعفي. قال ما فرض الله احدة قط الا النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ).

چاپ: به كوشش آية الله حاج ميرزا حسن مصطفوی، در ضمن الأصول الستة عشر، تهران و قم، 1371 و 1405ق، صص 60-81

[الذريعة 125/2 و 144؛ مفتي الشيعه ص 11؛ دنا 1062/1 (13 نسخه)؛ ن.ك.: تحت «الأصول الأربعمائة در همين مجموعه»]

1. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 657/5

آغاز و انجام: برابر

123 حديث؛ خط: نسخ، كا: عبدالرضا بن احمد جزائري، تا: يك شنبه 11 صفر 1096ق؛ كاغذ: ترمه، جلد: ميشن لائي قرمز، 45ص (80-125)، 15 سطر، اندازه: 12/7 × 19/2 سم [ف: 5-134]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/5

خط: نسخ، كا: محمد ابراهيم بن نوروز علی آقائي كرابلي، تا: يك شنبه 13 ربيع الاول 1100ق؛ 20گ (46پ 65ر)، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 150]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/5

خط: نسخ، بی كا، تا: قرن 11 و 12؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر (8/5 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 4174-15]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1237093/5

حديث: خط: نسخ، كا: محمد علی بن ملا سلطان علی كزازی كواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز يك شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی ز روی نسخه شيخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در كربلا و از روی خط ملا رحيم شيخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسين آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسين بن ايوب قمی كه از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ كاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایبی، 19 سطر (8 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/5

خط: نسخ، بی كا، تا: قرن 13؛ در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از كتاب های رجالی با امضای م د ح رح» آمده، روی برگ اول فهرست مطالب و در برگ پایانی آغاز رساله الرد علی اصحاب العدد سيد مرتضى ناقصة آمده، دارای حواشی مختصر؛ جلد: تیماج سرمه ای، 15گ (37-51پ)، 16 سطر، اندازه: 13 × 20/5 سم [ف: 28-55]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/6

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخود فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دوسر
ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: $21 \times 14/5$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 961/6

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35626

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ اهدایی: رهبری، دی 1380، کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دو رو یا
گل و برگهای زرین و عطف پارچه ای مخمل، 17 گ، 15 سطر، اندازه: $24 \times 14/5$ سم [سم اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-106]

9. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/6 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ زندگی نامه حضر می از چند رجال بر فراز نسخه؛ 26ص (81-106) [عکسی: 1-27]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34367

آغاز: برابر؛ انجام: قال اني لافرح إلى آية الكرسي و انا على الدرجة ابن مثنى عن عبيس بن هشام ... بارض العزى شرفها الله

خط: نسخ، کا: محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: 10 شوال 1284ق؛ مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی
آهار مهره، جلد: تیماج ضربی مشکى با ترنج و دو سرترنج، 13 گ، 16 سطر، اندازه: 15×10 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-106]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/6

خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: 1284ق؛ 10 گ (33-43 ر) [مختصر ف: 643]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33263

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نیاتی آهار
مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 8 گ، 21 سطر، اندازه: $21 \times 15/2$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-107]

13. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/6 - ج

خط: نسخ، کا: نصر اللہ قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی
مقوایی، 2 گ (36 پ-37 پ)، 17 سطر (5/5×8)، اندازہ: 15×22 سم [ف: 246]

14. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 164]

15. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38678

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رہبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، 6 گ، 21 سطر،
اندازہ: 17/5×22 سم [اهدائی رہبر: 2 اخبار 1-107]

16. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 20872

ص: 107

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، 6گ، 21 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 26-89]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: 11 شوال 1336ق؛ ترقیمه: «تم کتاب جعفر بن محمد... صورت ما فی المنتسخ منه کذا فی المنتسخ منه کتبه منصور بن [الحسن] الآبی فی ذیحجه سنة أربع و سبعین و ثلثمئة من نسخة أبي الحسن محمد بن الحسن بن الحسين بن ایوب القمي بالموصل»؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 9گ (68ر-76پ)، 23 سطر، اندازه: 9 × 18 سم [ف: 35-338]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشتروند تبریزی، تا: 1338ق؛ جلد: بدون جلد، 14گ (73پ-87پ)، 16 سطر قطع: [ف: 37-543]

19. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 1/12

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 8گ (164ر-172ر)، 19-20 سطر، اندازه: 16/5 × 20/5 سم [ف: 11]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه دهه دوم ربیع الثانی 1372ق؛ محشی، مصحح، رکابه دار، کاغذ: فرنگی، 17گ (37-53)، 12 سطر، اندازه: 12 × 11 سم [ف: 32-315]

21. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 2958/5

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه ضربی مقوایی، 14گ (37ر-50ر)، 18 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 6-172]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/5

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 18 گ (44پ - 61ر)، 13 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 2-90]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/5

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 12 گ (31ر - 42پ)، 20 سطر، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 8-135]

24. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/5

آغاز و انجام: برابر تم کتاب محمد بن شیخ الحضرمی م د ح کذا فی المنتسخ. کتبه منصور بن الحسن بن الحسين الابي في ذي حجه سنة أربع و سبعين و ثلثمائة من نسخة أبي الحسن محمد بن الحسن بن الحسين ابو ايوب القمي بالموصل

خط: نسخ، کا: احمد بن حسين بن عبد الجبار بحرانی خطی، بی تا؛ با حاشیه ای از مدح ره از فهرست طوسی درباره حضرمی در 35پ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنائی ضربی، 13 گ (35پ - 48پ)، 15 سطر (8 × 19)، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 5-1091]

- اصلح التواریخ < تاریخ خیرات

- سه اصل حسین بن حمدان الجنبلائی < الهدایة

- اصل حسین بن عثمان < کتاب حسین بن عثمان بن شریک

اصل الحناط = اصل عاصم بن حمید حناط کوفی = کتاب عاصم بن حمید الحناط / حدیث / عربی

aṣl-ul-ḥannāt = aṣl-e 'āsem ebn-e hamīd-e hannāt-e kūfī = k.-e 'āsem ebn-e hamīd-el-hannāt

حناط کوفی، عاصم بن حمید

hannāt-e kūfī, 'āsem ebn-e hamīd

یکی از اصول اربعمائه شیعه مشتمل بر 93 (و در برخی 106) حدیث به روایت ابوالحسن محمد بن الحسن بن الحسين بن ایوب القمی به اسنادش از ابو محمد هارون بن موسی تلعبکری به طریقی از عبیدالله بن احمد نهیک عن مساور و سلمه عن عاصم بن الحمید الحناط است که در 373ق تدوین گردیده است. حناط این روایت ها را بلاواسطه و با واسطه از ائمه (علیهم السّلام) نقل می کند.

آغاز: کتاب عاصم بن الحناط، روایة أبي الحسين محمد بن الحسن بن ایوب القمی عن ابی محمد هارون بن موسی التلعبکری. بسمله. حدثنا ابو الحسن محمد الحسن بن الحسين بن ایوب القمی ایده الله تعالی، قال حدثنی ابو محمد هارون بن موسی ... قال حدثنا ابوالقاسم حمید بن زیاد بن هورافی سنة تسع و ثلثمائة.

انجام: اثر عندك من الحسين، فقال ما هو باثر عندى و انهما و انت و هذا النائم عندي في الجنة. كمل كتاب عاصم بن حميد الحنات و الحمد لله رب العالمين.

چاپ: به اهتمام حاج ميرزا حسن مصطفوی، در ضمن «الاصول الستة عشر»، تهران و قم، 1371 و 1405ق، صص 21-41

[اختيار معرفة الرجال: ص 367؛ فهرست شيخ طوسی: 174؛ الذريعة: 162/2 و 125؛ جهت توضیح بیشتر این اصول به کتاب الذريعة 2/125 مراجعه شود؛ ن. ک.: «الاصول الأربعمائة» در همين مجموعه]

1. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 657/3

آغاز و انجام: برابر

106 حديث؛ خط: نسخ، كا: عبدالرضا بن احمد جزائرى، تا: يك شنبه 11 صفر 1096ق، كاغذ: ترمه، جلد: ميشن لائى قرمز، 35ص (30-64)، 15 سطر، اندازه: 12/7 × 19/2 سم [ف: 5-133]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/3

ص: 108

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تا: یک شنبه 13 ربیع الاول 1100ق، جلد: گالینگور قهوه ای، 16گ (16ر-32پ)، اندازه: $12/5 \times 19$ سم [ف: 150]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر ($8/5 \times 14$)، قطع: ربعی، اندازه: $15/5 \times 21$ سم [ف: 4174-15]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/3

106 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 12×20 سم [ف: 16-453]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9295/4

خط: نسخ، کا: محمود موسوی، تا: قرن 13، 9گ (16-25ب) [مختصر ف: 652]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای م د ح رح» آمده، در برگ پایانی آغاز رساله «الرد علی اصحاب العدد» سید مرتضی ناقصا آمده است، محشی؛ جلد: تیماج سرمه ای، 15گ (14ر-28ر)، 16 سطر، اندازه: $13 \times 20/5$ سم [ف: 28-55]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/4

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق، کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: $14/5 \times 21$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

8. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 961/4

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35624

آغاز: برابر خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دورو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 17گ، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 24$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35629

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ اهدایی در دی 1380 کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دور و با گل و برگهای زرین عطف پارچه ای مخمل، 3گی، 15 سطر، اندازه: $24 \times 14/5$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-117]

11. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/4-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: 1283ق؛ در پایان یادداشتی است که از روی نسخه منصور بن الحر الابی گرفته شده که آن از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن قمی نوشته 374 گرفته شده بود؛ 24ص (59-36)[عکسی: 1-29]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34365

آغاز: برابر؛ انجام: هذا النائم عندي في الجنة كمل كتاب عاصم بن حميد الحنات ...

خط: نسخ خوش، کا: محمود بن عبد العظیم موسوی خوانساری، تا: 1284ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و دو سر ترنج، 13 گ، 16 سطر، اندازه: 15×10 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-116]

13. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 182/4-ج

خط: نسخ، کا: نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضریبی مقوایی، 11 گ (17 پ-27 پ)، 17 سطر (55 × 8)، اندازه: 22×15 سم [ف: 246]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 400]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20872

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 6 گ، 21 سطر، اندازه: $22 \times 17/5$ سم [ف: 26-90]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38676

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: شکری، جلد: میشن

مشکی، 6گ، 21 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-118]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/10

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: 20 رجب 1336ق؛ ترقیمه: «تم کتاب عاصم بن حمید ... من نسخه منصور بن حسن الایبی من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن القمی ایده الله فی ذیقعدہ لیلیتین بقیتا منه من سنة 394»؛ مصحح: کاغذ: فرنگی، 8گ (55پ-62ر)، 24 سطر، اندازه: 9 × 17/5 سم [ف: 35-336]

18. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 13946/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشرودی تبریزی، تا: 1338ق،

ص: 109

جان نجف؛ جلد: بدون جلد، 14 گ (20 پ-34 ر)، 16 سطر [ف: 37-541]

19. قم، مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/10

خط: نسخ، کا: سید ابو القاسم المحرر) نجفی اصفهانی، تا 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 8 گ (149 ر-157 ر)، 19-20 سطر، اندازه: 16/5 × 20/5 سم [ف: 11]

20. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38690

خط: نستعلیق تحریری، کا: رضا بن محمد علی مازندرانی، تا: 21 صفر 1349ق؛ نسخه توسط مرحوم آیه الله سید مصطفی صفایی خوانساری تصحیح و مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: مشقی نخودی، جلد: مقوای زرشکی با عطف تیماج نیلی، 3 گ، اندازه: 17 × 22 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-118]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/3

آغاز و انجام: برابر

دارای 95 حدیث؛ خط: نسخ، کان محمد علی بن رمضان احمدیان، تا: یکشنبه 4 ربیع الثانی 1372ق؛ محشی، مصحح، رکابه دار، صورت خط نسخه ای که نسخه چاپی از روی آن چاپ شده بدین گونه آمده است: «و کمل کتاب عاصم بن حمید الحنط نسخه منصور بن الحر الآبی من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن القمی ایده الله فی ذیحجه لیلتین مضین منه سنة أربع و سبعین و ثلاثمائة یوم الأحد و هذه الکلمات کما عن ظاهر الشیخ الحر بخط الملا رحیم الجامی شیخ الاسلام کذا فی النسخة.»؛ کاغذ: فرنگی، 14 گ (11-24)، 13 سطر، اندازه: 11 × 13 سم [ف: 32-313]

22. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2958/3

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن سیاه ضربی مقوایی، 14 (13 پ-26 ر)، 18 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 6-172]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، 16 گ (15 ر-30 پ)، 13 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 2-90]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/3

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 12 گ (10 پ-21 پ)، 20 سطر، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 1358]

25. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، 14 گ (12 پ-25 ر)، 15 سطر (8 × 19)، اندازه: 21 × 12 سم [ف: 5-1089]

26. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33261

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، بی تا؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 8 گ، 21 سطر، اندازه: 21 × 15/2 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-118]

اصل الخطاب / اصول فقه / عربی

asl-ul-xitab

ابن زهری گیلانی، محمد جعفر بن محمد صالح، ق 13 قمری

(ebn-e zahrī-ye gīlānī, mohammad ja'far ebn-e mohammad sāleh (- 19c

اهداء به: سید محمد باقر موسوی جیلانی (حجة الاسلام سید محمد باقر بن محمد نقی شفتی موسوی، - 1260 ق) (استاد مؤلف)

تاریخ تألیف: 1247 ق (ظاهرة)؛ محل تألیف: اصفهان

کتابی است استدلالی و مفصل در اصول فقه در 1 «مقدمه»، 10 «مقصد» و «خاتمه» و هر مقصد دارای چند «مرصد» و هر مرصد در چند «اصل» و «فصل». در الذریعة نام این کتاب برده شده و به مؤلف آن و خصوصیات آن اشاره نرفته است.

[الذریعة 169/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13674

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله... هذه نبذة مما بدالي ان اكتب في المسائل الأصولية؛ انجام: لأن حرمة احدهما او نجاسته يقينية فيجب لامثال يقينا للعمومات

این نسخه شامل مقدمه و تا بخشی از مقصد چهارم به انجام رسیده است. بدین ترتیب: مقدمه فی حد العلم، مقصد 1. مبادی و دارای دو مرصد، 2. امر و نهی و متعلقات آنها در چند مرصد، 3. مباحث تخصیص دارای مقدمه و چندین مرصد، 4. ادله عقلیه؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13، جان اصفهان؛ محشی، مصحح، یادداشتی با این مضمون در پشت برگ آغازین نسخه آمده است: کتبه فی یوم شنبه چهاردهم شهر جمادی الأول 1247 « با کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، نام محمد مهدی در دایره های اطراف ترنج حک شده است، 195 گ، 26 سطر (12 × 22)، اندازه: 21 × 30/5 سم [ف: 34-573]

- اصل خلاد السدی < کتاب الخلال السندی

اصل درست بن ابی منصور - کتاب الحدیث / حدیث / عربی

aṣl-u durust-i-bn-i abī manṣūr = k.-ul-ḥadīth

واسطی، درست بن ابی منصور محمد، -381 قمری

(vāsetī, dorost ebn-e abī mansūr mohammad (- 992

کتابی است در حدیث، از درست بن ابی منصور که به گفته

ص: 110

نجاشی، سعد بن محمد طاطری و ابن ابی عمیر، از وی نقل روایت نموده اند. از معدود کتابهای حدیثی است که به صورت اولیه خود باقی مانده و مرحوم محدث نوری، در المستدرک از آن بهره برده است.

آغاز: بسمله - قال کان رسول الله (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) يَتُوبُ إِلَى اللهِ فِي كُلِّ [يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ، عَمَرَ بْنِ يَزِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ دَخَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الصَّلَاةَ وَمَعَهُ الْحُسَيْنُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)]

انجام: درست عن اسحاق بن عمار قال لا بأس أن يعطى الفطرة عن الرأسين و الثلاثة الانسان الواحد.

چاپ: به اهتمام حاج میرزا حسن مصطفوی تبریزی و با عنوان (ما وجد من کتاب درست بن ابی منصور)، همراه چند اصل دیگر، تهران، 1371ق

[رجال النجاشی: 373/1؛ اعیان الشیعة: 385/6؛ الذریعة 330/3، رقم 1889 با عنوان «کتاب الحدیث» و 150/3؛ دنا 1063/1 (6) نسخه؛ ن. ک.: «الاصول الاربعمائه» در همین مجموعه]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9295/1

اصل درست به روایت هارون بن موسی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 5 گ (3-8) [مختصر ف: 69]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/18

خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یکشنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعهبری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33274

خط: نسخ، کا: احمد بن زین الدین ابراهیم بن صفر احسائی، تا: محرم 1203ق؛ مذیل است به 50 برگ احادیث و اخبار متفرقه؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: گالینگور، عطف و گوشه تیماج، 5 گ، 20 سطر، اندازه 21 × 15/2 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-110]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: 21 × 14/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14679/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید کاظم طباطبائی «آقا میرزا»، تا: 1272ق؛ مصحح؛ این نسخه با یک واسطه از روی نسخه ای کتابت شده که در پایان آن چنین آمده است: «صورة النسخة المكتوب منها هكذا صورة النسخة المكتوب منها، وفرغت من نسخة من اصل، ابی الحسن محمد بن الحسن بن الحسين بن ایوب القمی، ایدہ اللہ سماعا له عن الشیخ ابی محمد، هارون بن موسی بن احمد التلعکبری ایدہ اللہ بالموصل، فی یوم الأربعاء، لثلاث لیل بقین من ذیقعدہ سنة أربع وسبعین و ثلاث مائة، و الحمد لله رب العالمین و صلی اللہ علی رسولہ محمد و آلہ و سلم تسلیما»، افزودگی های در فضایل امیر المومنین علی (علیه السلام) شامل قضاوت های آن حضرت و حدیث بئر ذات العلم؛ کاغذ: فرنگی، 8 گ (99-106 پ)، 16 سطر، اندازه: 8 × 14/5 سم [ف: 37-175]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19587

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالعظیم خوانساری، تا: رمضان 1284ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و دو سرترنج، 7 گ، 16 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-109]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14482/4

آغاز: برابر؛ انجام: و آن سلك مع اهل الاخرة كان اورعهم الايرضى في كسبه بشبهة و لا يعمل في دينه برخصة يعطف على اخيه زلته و یرعی ما مضى من قديم صحبتہ تمت.

خط: نسخ زیبا، کا: ابوالقاسم بن ملا علی الریزی من بلوک الآشتیان، تا: 1286ق؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ضربی، ترنج با سر با کتیبه «باقر بن محمد صادق»، مجدول گرهی، 20 گ (100 پ-120 پ)، 20 سطر، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 38-636]

8. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/1 - ج

آغاز: قال كان رسول الله ص يتوب إلى الله في كل يوم سبعين مرة من غير ذنب

خط: نسخ، کا: نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 7 گ (1 پ-7 پ)، 17 سطر (5/5 × 8)، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 246]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11605

آغاز: برابر؛ انجام: و الصلوه علی محمد و آلہ.

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 248]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8136

خط: نسخ، کا: ارموی، محمد حسین بن زین العابدین، تا: 1346ق، جا: نجف [الفبائی: 248]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/17

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی نجف آبادی، تا: جمعه جمادی الاول

ص: 111

1372ق؛ مصحح، رکا به دار، مجدول، صورت خط نسخه ای که نسخه چاپی از روی آن چاپ شده چنین است: «نسخ من نسخه کان آخرها هکذا: قوبل مع نسخه فی آخرها قد فرغت من نسخه من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن بن الحسین بن ایوب القمی ایده الله سماعاً له عن الشیخ ابی محمد هارون بن موسی التلعکبری ایده الله بالموصل فی یوم الاربعاء لثلث لیال بقین من ذیقعه سنة اربع و سبعین و ثلاثمائة و الحمد لله ... صورة خط الشیخ الحر العاملی (قده) اعلم انی تتبعت احادیث هذه الكتاب الأربعة عشر فرأیت اکثر احادیثها موجودة فی الکافی او غیره من الكتب المعتمدة و الباقي له مؤیدات فیها و لم اجد فیها شیئاً منکر، سوی حدیثین محتملتین للتقیة و غیرها حرره محمد الحر العاملی»؛ کاغذ: فرنگی، 10گ (103-112)، 12-13 سطر، اندازه: 10 × 12 سم [ف: 32-326]

الأصل الرابع فی الأئمة / کلام و اعتقادات / عربی

al-aṣl-ur-rābi' fi-l-a'imma

احسائی، احمد بن زین الدین، 1241-1966 قمری؟

(ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 343/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 3-56]

اصل زید الزراد = کتاب زید الزراد / حدیث / عربی

aṣl-u ziyd-iz-zarrād = k.-u ziyd-iz-zarrād

زراد، زید، ق 2 قمری

(zarrād, zeyd (-8c

33 (یا 35) حدیث زید زراد، احادیث این اصل بیشتر از حضرت صادق (علیه السلام) و گاهی از جابر جعفی از حضرت باقر (علیه السلام) روایت شده است. به روایت ابو محمد هارون بن موسی تلکبری از ابوعلی محمد بن همام از حمید بن زیاد بن حماد از عبدالله بن احمد بن نهیک ابوالعباس از محمد بن ابی عمیر از زید الزراد از ابی عبدالله (علیه السلام) است.

آغاز: بسمله. حدثنا ابو محمد هرون بن موسی بن احمد التلعکبری قال حدثنا ابوعلی محمد بن همام قال أخبرنا ... قال حدثنا محمد بن ابی عمیر عن زید الزراد قال سمعت اباعبدالله علیه السلام یقول خیارکم

انجام: وفي جوارك عز جارك وجل ثناء ك و تقدست اسماء ك ولا اله غيرك تم كتاب زید الزراد و الحمد لله رب العالمین وصلى الله على خير خلقه محمد و آله الطيبين الطاهرين

چاپ: به کوشش آیت الله میرزا حسن مصطفوی، در ضمن «الاصول الستة عشر»، تهران و قم، 1371ق و 1405ق، صص 2-13

[الذريعة: 125/2 و 151؛ رجال نجاشی 461/175؛ دنا 1064/1 (16 نسخه) ن. ک.: «الاصول الاربعمائة» در همین مجموعه]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 657/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یکشنبه 11 صفر 1096ق؛ حواشی به خط حر عاملی، عنوان های حدیث و شرح احوال رواة در آن دیده می شود؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لایی قرمز، 19ص (4-22)، 15 سطر، اندازه: 12/7 × 19/2 سم [ف: 5-132]

2. همدان، دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/1

خط: نسخ، کان محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق، جلد: گالینگور قهوه ای، 10گ (پ1) - 11پ)، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 150]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر (8/5 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 4174-15]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/1

آغاز و انجام: برابر؛ (تم کتاب زید الزراد. و فرغ من نسخه من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن بن حسین بن ایوب القمی ایدہ اللہ فی یوم الخمیس للیلین بقیتا من ذیقعدہ سنة 374 اربع و سبعین و ثلثمائة و الحمد لله رب العالمین و صلی اللہ علی خیر خلقہ محمد و آلہ الطاہرین)

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، تا: 1192ق؛ با حاشیه هایی از قرب الاسناد و معانی الاخبار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، 9گ (پ1-9پ)، 15 سطر (8 × 19)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 5-1088]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/1

33 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزائری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 16-453]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/2

به روایت هارون بن موسی تلعبیری؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 5گ (8-13پ) [مختصر ف: 70]

7. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8247/2

خط: نسخ، بی‌کاف، تا: قرن 13؛ گ (473-475پ) [مختصر ف: 70]

8. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8461/1

خط: نسخ، بی‌کاف، تا: قرن 13؛ در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب‌های رجالی با امضای مدح‌رح آمده، در برگ پایانی آغاز رساله الرد علی اصحاب

ص: 112

العدد سید مرتضی ناقصاً آمده، دارای حواشی مختصر؛ جلد: تیماج سرمه ای، 9گ (1پ-9پ)، 16 سطر، اندازه: $13 \times 20/5$ سم [ف]:
[55-28]

27. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/2

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: $14/5 \times 21$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

10. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 961/2

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27976

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ محشی، اثر مهر و یادداشت کاتب در ظهر برگ اول؛ اهدایی: رهبری، دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دورو، با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 10گ، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 24$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-110]

12. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/2-عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ تم کتاب زید الزارد. و فرغ من نسخه من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن بن الحسین بن ایوب القمی، ایده الله. فی یوم الخمس للیلین بقیتنا من ذیقعدہ سنة أربع و سبعین و ثلثمائة (374) و يتلوه کتاب ابوسعید الغضنفری ...

با زندگی نامه زراد در آغاز؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق، شمش_ 252242 [عکسی: 1-27]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34363

خط: نسخ خوش، کا: محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: 1284ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373 کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج، 7گ، 16 سطر، اندازه: 10×15 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-111]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33259

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ نسخه به ضبط ذیل برگ آخر توسط سجاد علی کربلانی در 1307ق، تصحیح و مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 5گ، 21 سطر، اندازه: $15/2 \times 21$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-111]

15. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/2-ج

خط: نسخ، کان نصر الله قزوینی، تا: 1308ق، تملك: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 7گ (8-14ر)، 17 سطر (5/5×8)، اندازه: 15×22سم [ف: 246]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [القبائی: 299]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: پنج شنبه 13 رجب 1336ق؛ مصحح، در پایان این عبارت آمده است: «و فرغ من نسخه من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن بن الحسین بن ایوب القمی ایده الله فی یوم الخمیس لیلتین بقیتا من ذیقعدہ سنۃ 374» و کاتب آن منصور بن حسن آبی می باشد و از روی نسخه محمد بن حسن قمی کتابت نموده و قمی نیز از هارون بن موسی تلعبیری نقل نموده است؛ کاغذ: فرنگی، 5گ (49پ-53پ)، 23 سطر، اندازه: 9×18 سم [ف: 334-35]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشترودی تبریزی، تا: 1338ق؛ فاقد جلد، 9گ (52پ-61پ)، 16 سطر [ف: 37-542]

19. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/8

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 5گ (141ر-146پ)، 19-20 سطر، اندازه: 16/5×20/5 سم [ف: 11]

20. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38688

خط: نستعلیق تحریری، کا: رضا بن محمد علی مازندرانی، تا: دوشنبه 27 صفر 1349ق؛ این نسخه توسط مرحوم سید مصطفی صفایی خوانساری مقابله و تصحیح گردیده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوای زرکشی با عطف تیماج نیلی، 7گ، اندازه: 17/5×22سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-112]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 29 ربیع الاول 1372ق؛ محشی، مصحح، رکابه دار، صورت دستخط نسخه ای که نسخه چاپی از روی آن چاپ شده بدین گونه در انجام نسخه آمده است: «و فرغ من نسخه من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن بن الحسین بن ایوب القمی

ایده الله في يوم الخميس لليلتين بقيتا من ذيقعدة من سنة أربع وسبعين و ثلاثمائة و يتلوه كتاب ابو سعيد العصفري و الحمد لله والصلاة
على محمد و آله انتهى»؛ کاغذ: فرنگی، گ (7-1)، 13 سطر، اندازه: 12 × 14 سم [ف: 32-311]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11600/3

کا: حسن بن علی رضی الدین تبریزی، تا: 24 ربیع الاول 1375ق؛ با دو واسطه از روی نسخه مورخ 374ق کتابت شده است [میراث
شهاب: س 10 ش 1-2-25]

23. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2958/1

33 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه ضریبی مقوایی، گ (3پ-
10پ)، 18 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 6-172]

24. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 765/6

ص: 113

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ مجدول؛ جلد: گالینگور قهوه ای ضربی، 11 گ (31 پ - 42 پ)، اندازه: 12×20/5 سم [ف: 2-45]

25. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/1

آغاز و انجام: برابر خط؛ نسخ، بی کا، بی تا؛ 11 گ (1 پ - 11 ر)، 13 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 2-89]

26. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/1

خط نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 7 گ (1 پ - 7 پ)، 20 سطر، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 1358]

اصل زید النرسی = کتاب زید النرسی / حدیث / عربی

aṣl-u ziyd-in-narsī = k.-u ziyd-in-narsī

النرسی، زید، ق 2 قمری

(an-narsī, zayd (- 8c

52 حدیث است که زید از حضرت صادق و موسی بن جعفر (علیه السلام) بلا واسطه و از حضرت باقر (علیه السلام) با واسطه نقل می کند.

آغاز: کتاب زید النرسی روایة ابي محمد هرون بن موسی بن احمد التلعکبری ایده الله بسمله، حدثنا الشيخ ابو محمد هرون بن موسی بن احمد التلعکبری ایده الله قال حدثنا أبو العباس احمد بن محمد بن سعید الهمدانی ... عن زید النرسی عن ابي عبدالله عليه السلام قال سمعته يقول اذا كان يوم الجمعة و يومی العیدین امرالله رضوان خازن الجنان ان ینادی فی ارواح المومنین

انجام: و ما حرم الله حراما فأحله من بعد إلا للمضطر و لا أحل الله حلالا قط ثم حرمه

چاپ: به کوشش آیت الله میرزا حسن مصطفوی، در ضمن الاصول الستة عشر، تهران و قم، 1371 و 1405 ق، صص 34-58

[الذریعة 2/125 و 151؛ دنا 1064/1 (15 نسخه)؛ ن. ک.: «الاصول الاربعمائة» در همین مجموعه]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 651

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه 11 جمادی الثاني 1095 ق؛ مصحح؛ تملک: محمد باقر بن محمد تقی (علامه مجلسی)؛ مهر «عبده عبدالباقی الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 12 گ، 16 سطر، اندازه: 9×16 سم [ف: 2-248]

2. تهران، ملک، شماره نسخه: 657/4

52 حدیث؛ خط: نسخ، کان عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یکشنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لائی قرمز، 23ص (64-89)، 15 سطر، اندازه: $12/7 \times 19/2$ سم [ف: 5-133]

3. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/4

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تان یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 13 گ (33- - 46پ)، اندازه: $12/5 \times 19$ سم [ف: 150]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/4

47 حدیث؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر ($8/5 \times 14$)، قطع: ربعی، اندازه: 15/5 $\times$ 21 سم [ف: 15-4174]

5. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/4

52 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبد الرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 12×20 سم [ف: 16-453]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/4

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای «م د ح ر ح» آمده، در برگ پایانی آغاز رساله الرد علی اصحاب العدد سید مرتضی ناقص آمده، دارای حواشی مختصر؛ جلد: تیماج سرمه ای، 9 گ (28 پ - 36 پ)، 16 سطر، اندازه: $13 \times 20/5$ سم [ف: 28-55]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7172/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، 102 گ (3 پ - 104 ر)، 13 سطر ($9 \times 10/5$) قطع: ربعی، اندازه: $10/5 \times 15/5$ سم [ف: 16-473]

8. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 20994/5

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: 145×21 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

9. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 961/5

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35625

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ محشی؛ اهدایی؛ رهبری، دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دو
رو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 13گ، 15 سطر، اندازه: $24 \times 14/5$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-112]

11. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/5-عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ کتبه منصور بن الحسن بن الحسين الاتي، في ذیحجه سنة 374 ویتلوه کتاب

جعفر بن محمد بن شرع الحضرمی.

ص: 114

بازندگی نامه نگارنده در آغاز؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ 19ص (61-79) [عکسی: 1-28]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34366

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: 29 رمضان 1284ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره
فرنگی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و دوسر ترنج، 11 گ، 16 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-112]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/5

خط: نسخ، کا: محمود موسوی، تا: 1284ق؛ 7گ (26ب-33ب) [مختصر ف: 650]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33262

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد:
گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 7گ، 21 سطر، اندازه: 15/2 × 21 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-113]

15. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/5-ج

خط: نسخ، کان نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضریبی
مقوایی، وگ (28پ-36پ)، 17 سطر (5/5 × 8)، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 246]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 300]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38677

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ منقول از نسخه منصور بن حسن بن حسین الآبی در ذیحجه
374؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 5گ، 21 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-112]

18. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/11

آغاز و انجام: برابر

کا: حسین اهری، تا: شعبان 1336ق؛ مصحح، این نسخه از روی نسخه سید نصر الله الحائری الموسوی الحسینی کتابت شده و او نیز از
روی نسخه منصور بن حسین مورخ 374ق استنساخ نموده است؛ کاغذ: فرنگی، 1گ (62ر-68ر)، 23 سطر، اندازه: 9 × 17/5 سم

[ف: 35-338]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد هشرودی تبریزی، تا: 1338ق؛ جلد: بدون جلد، 12گ (61پ - 72پ)، 16 سطر [ف: 37-543]

20. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/11

خط: نسخ، کا: سید ابو القاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 6گ (157پ - 163)، 19-20 سطر، اندازه: $16/5 \times 20/5$ سم [ف: 11]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/4

آغاز و انجام: برابر

50 حدیث؛ خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 7 ربیع الثانی 1372ق؛ مصحح، رکابه دار؛ کاغذ: فرنگی، 12گی (25-36)، 12 سطر، اندازه: 12×10 سم [ف: 32-314]

22. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2958/4

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه ضریبی مقوایی، 10گی (27-36پ)، 18 سطر، اندازه: 22613 سم [ف: 6-172]

23. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، بی تا؛ این نسخه از روی نسخه سید نصرالله حائری موسوی حسینی کتابت شده و او نیز از روی نسخه منصور بن حسین مورخ 374ق استتساخ نموده است، در صفحه 25پ - 35ر با حاشیه ای از مدح ره درباره نرسی از نجاشی و گویا هم از طوسی در 25پ و حاشیه ای از ح م در 26پ و از مدح ره در 29پ و در 32پ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنائی ضریبی، 15 سطر (8 × 19)، اندازه: 21×12 سم [ف: 5-1090]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب 13گی (31 - 43پ)، 13 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 2-90]

25. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/4

خط: نسخ، کان محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 9گ(22ر - 30پ)، 20 سطر، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف]:

[1358

اصل سلام بن ابی عمره = کتاب سلام بن ابی عمره / حدیث / عربی

aṣṣalām-i-bn-i abī umra (umra = k.-u salām-i-bn-i abī umra

خراسانی کوفی، سلام بن ابی عمره، ق 3 قمری

(-9c (xorāsānī-ye kūfī, salām ebn-e abī omre

10 حدیث است که به روایت عبدالله بن جبلة (-219ق) از سلام بن ابی عمره از بعضی از ائمه بلاواسطه یا با واسطه حدیث می کند.

آغاز: بسمله. الشیخ ایده الله قال حدثنا أحمد بن محمد بن سعید قال حدثنا القسم بن محمد ... عن معروف بن خربوذ المکی عن ابی جعفر علیه السلام قال دخلت علیه فانشات الحدیث

انجام: فقال إن فلانا قد جمع القرآن و هو صاحبکم و هو کما سرک

چاپ: به کوشش آیت الله حسن مصطفوی، در ضمن «الاصول الستة عشر»، تهران و قم، 1371ق و 1405ق، صص 117-119

ص: 115

[الذريعة 125/5 و 152 و 153/2 ش 589؛ دنا 1064/1 (15 نسخه)؛ ن.ک.: «الاصول الاربعمائة» در همین مجموعه]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 657/13

آغاز و انجام: برابر

10 حدیث؛ خط: نسخ، کان عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یک شنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لایی قرمز، 6ص (172-177)، 15 سطر، اندازه: $12/7 \times 19/2$ سم [ف: 1355]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/13

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 3گ (88-90پ)، اندازه: $12/5 \times 19$ سم [ف: 151]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/13

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر ($14 \times 8/5$)، قطع: ربعی، اندازه: $21 \times 15/5$ سم [ف: 15-4174]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/13

10 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبد الرضا ابن احمد جزائری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (15×8)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/14

به روایت هارون بن موسی تلعبیری؛ خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: قرن 13؛ 2گ (58پ-59پ) [مختصر ف: 650]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/12

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای «م دح رح» آمده؛ جلد: تیماج سرمه ای، 2گ (72-73پ)، 16 سطر، اندازه: $20/5 \times 13$ سم [ف: 28-56]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/14

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضریبی با ترنج و دو سر

ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: $14/5 \times 21$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 961/14

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35633

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ اهدایی: رهبری، دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دورو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 3گ، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 24$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-114]

10. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 2017/17-عکسی

آغاز و انجام: برابر

زندگی نامه سلام بر فراز نسخه؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ 4ص (146-149) [عکسی: 1-28]

11. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 34374

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالعظیم خوانساری، تا: 1284ق؛ این نسخه از روی نسخه ای که مربوط به شیخ حر عاملی بوده کتابت شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج، 2گ، 16 سطر، اندازه: 15×10 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-113]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33269

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 1گ، 21 سطر، اندازه: $15/2 \times 21$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-114]

13. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 182/14-ج

خط: نسخ، کان نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 3گ (55-57)، 17 سطر (5/5×8)، اندازه: 15×22 سم [ف: 246]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 310]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38684

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ منقول از نسخه منصور بن حسن بن حسین الآبی در ذیحجه 374؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 1گ، 21 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-114] و [ف: 26-92]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: ذیقعدہ 1336ق، کاغذ: فرنگی، 1گ (29ر-29پ)، 23 سطر، اندازه: 9 × 16سم [ف: 35-330]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد هشترودی تبریزی، تا: 1338ق؛ جا: نجف؛ فاقد جلد، 4گ (3پ-7ر)، 16 سطر [ف: 37-540]

18. قم: مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/19

ص: 116

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (محرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، گ (183 پ-185ر)، 19-20 سطر، اندازه: 16/5 × 20/5 سم [ف: 12]

19. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2626/2

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ کا: سید حسن بن عبدالهادی بن موسی بن حسن بن علی بن شکر بن مسعود موسوی خراسان، تا: 23 ذیقعده 1351ق؛ از روی نسخه سید عبدالرزاق مقرر؛ 3ص (3-5) [عکسی ف: 7-231]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 29 ربیع الثانی 1372ق؛ رکابه دار، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، گ (77-78)، 13 سطر، اندازه: 10 × 12 سم [ف: 32-322]

21. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2958/13

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میثن سیاه ضربی مقوایی، گ (67 پ-69 پ)، 18 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 6-172]

22. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، بی تا؛ با حاشیه م دحره دربارہ سلام از نجاشی و علامه در 66پ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، گ (66-68ر)، 15 سطر (8×19)، اندازه: 12×21 سم [ف: 5-1094]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، گ (84-86ر)، 13 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 2-93]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/13

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا، مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، گ (60 پ-62ر)، 20 سطر، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 8-]

- اصل سلیم < کتاب سلیم بن قیس هلالی

- اصل سلیم بن قیس < کتاب سلیم بن قیس هلالی (ترجمه)

- الاصل طهارة الأشياء < اصالة الطهارة

اصل ظریف بن ناصح = اصل عبد الله بن جبر = کتاب الدیات = کتاب عبدالله بن ابجر / حدیث عربی

aṣl-u sarīf-i-bn-i nāṣih = aṣl-u 'abd-ul-lāh-i-bn-i jabr = k.-ud-dīyāt = k.u 'abd-ul-lāh-i-bn-i abhar

ظریف بن ناصح کوفی بغدادی

zarīf ebn-e nāseh kūfī-ye baqdādī

این اصل در واقع فتاوی حضرت امیر المؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام) است. به کتاب دیات نیز شهرت دارد و از اصول معتبره است و بر امامان ما (امام صادق، امام کاظم و امام رضا) عرضه شده و مورد تأیید قرار گرفته و به راویان آن یعنی عبد الله بن جبر (جبر) و ظریف بن ناصح کوفی بغدادی نسبت داده شده است و شیخ طوسی تمامی آن را در کتاب «تهذیب» و شیخ صدوق در «کتاب من لا یحضره الفقیه» و یحیی بن سعید حلی در کتاب «جامع الشرائط» آورده اند.

آغاز: کتاب عبدالله ابجر المعروف بدیات ظریف بن ناصح بسمله. حمدله. صلاة. و بعد، فان من الأصول المعتمدة المشهورة التي كان اليها المرجع و عليها المعول في اعصار اصحاب ائمتنا بل الى زمان المحمدين الثلاثة كتاب الديات الذي جمعه اصحاب امير المؤمنين (عليه السلام) الى امراءه و رؤس اجناده و امر به عماله و كان يعرف بكتاب عبدالله بن ابجر و بكتاب ديّات ظريف بن ناصح لان عبدالله بن ابجر يرويّه عن آباءه و ظريف ناصح يرويّه عن عبدالله بن ابجر... قد كان امير المؤمنين (عليه السلام) يامر عماله بذلك قال افتى ع في كل عظم له مخ فريضة ستمائة

انجام: فجعل لها ثلث الدية، نصف الدية مائة وستة وستين ديناراً و ثلثي ديناراً. و قضى (عليه السلام) لها عليه صداقها مثل نساء قومها. تم الكتاب بعون الله و حسن توفيقه في شهر ذيقعدة الحرام سنة 138.

چاپ: به اهتمام میرزا حسن مصطفوی تبریزی، همراه چند اصل دیگر، تهران، 1371ق

[رجال الجاشی: 457/1؛ الذریعة: 125/2 و 159 با عنون اصل ظریف بن ناصح کوفی؛ بغدادی -286/8 با عنون کتاب الدیات؛ دنا 1065/1 (7 نسخه)؛ ن. ک. : «الاصول الاربعمائة» در همین مجموعه]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/17

خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یکشنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب

قمی که از تلعهکبری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

2. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/16 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

همراه 14 اصل دیگر؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ 20ص (184-165) [عکسی: 1-29]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/16

خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: 8 محرم 1284ق؛ 1گ (66-73 ر) [مختصر ف: 652]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34376

ص: 117

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: ذیقعدہ 1284ق؛ نسخه از روی نسخه به خط شیخ حر عاملی کتابت گردیده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج فرنگی مشکی با ترنج و دو سرترنج، 10گ، 16 سطر، اندازه: 15×10سم [اهدائی رهبیر: 2 اخبار 1-309]

5. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 182/18 -ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ بعد از آن سخنان کاتب درباره این کتاب و روایات گوناگون در باره آن می آید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضریبی مقوایی، 9گ (64-72ر)، 17 سطر (5/5×8)، اندازه: 15×22سم [ف: 246]

6. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

کتاب عبدالله بن ابخر؛ خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الغبائی: 401]

7. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 38686

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: سه شنبه 27 ذیقعدہ 1323ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 5گ، 21 سطر، اندازه: 17/5×22سم [اهدائی رهبیر: 2 اخبار 1-118]

8. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: ض 20872

آغاز: بسمله، حمداله و بعد فان من الأصول المعتمدة المشهورة التي كان اليها المرجع و عليها المعول في العصار اصحاب ائمتنا بل الى زمان المحمدين الثلاثة؛ انجام: و قضی لما عليه صداقتها مثل نساء قومها و في رواية هشام بن ابراهيم عن ابي الحسن لما الدينة.

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: سه شنبه 27 ذیقعدہ 1323ق، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 5گ، 21 سطر، اندازه: 17/5×22سم [ف: 26-92]

9. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 13946/15

آغاز: کتاب الديات لطريف بن ناصح رحمه الله اورده برتمه الشيخ الفقير ... اخبر السيد الفقيه العالم الصالح محيي الدين الو حامد محمد بن عبدالله، انجام: و قضی في دية جراح الجنين من حساب المائة على ما

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشترودی تبریزی، تا: 1338ق؛ افتادگی: انجا؛ جلد: بدون جلد، 2گ (93-95پ)، 16 سطر [ف:

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7796

آغاز: بسمله هذا الكتاب اورد و العالم الزاهد؛ انجام: في ذلك الديه كامل تمت صلواته الله و سلامه عليه

خط: نسخ، کا: محمد حسین ارموی، تا: 1349ق، جا: نجف؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [الفبائی آستان قدس: -254]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 4 جمادی الاول 1372ق؛ مصحح، رکابه دار، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، 11گ (88-98)، 13-14 سطر،

اندازه: 10 × 12 سم [ف: 32-324]

- اصل عاصم بن حمید حنط کوفی < اصل الحنط

اصل عباد العصفری - کتاب ابی سعید عباد العصفری / حدیث / عربی

aṣl-u 'abbād-il-uṣfurī = k.-u abī sa'īd 'abbād-il-'uṣfurī

عصفری، ابوسعید عباد

osforī, abū-sa'īd 'abbād'

حدیث هایی است (19 حدیث) که از تلعبیری با زنجیره ای از امامان نقل می کند با عناوین «عن عباد».

آغاز: بسمله. ابو محمد هرون بن موسی بن احمد التلعکبری قال حدثنا ابوعلی محمد بن همام بن سهیل ... و هو ابن المقدم عن ابيه قال

سمعت أبا جعفر عليه السلام يقول كيف انتم يا بالمقدم وقد كان سيظه بين الحرمين

انجام: قال فأذن له وأجازه بمائة ألف درهم من بيت مال المسلمين

چاپ: به اهتمام میرزا حسن مصطفوی، در ضمن «الاصول الستة عشر»، تهران و قم، 1371 و 1405ق، صص 15-19

[الذريعة 2/125 و 163؛ دنا 1065/1 (13 نسخه)؛ نک: «الاصول الاربعمائة» در این مجموعه]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 657/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یکشنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لایی قرمز، 7ص (23-30)، 15 سطر، اندازه: 19/2×12/7 سم [ف: 5-133]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/2

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تان یک شنبه 13 ربیع الاول 1100ق، جلد: گالینگور قهوه ای، 3گ (12ر - 15پ)، اندازه: 19×12/5 سم [ف: 150]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر (5/8×14)، قطع: ربعی، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 15-4174]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/2

19 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی

ص: 118

کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه
شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی
در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعهکبری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛
کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای
مدح رح «آمده؛ جلد: تیماج سرمه ای، 4 گ (10 پ - 13 پ)، 16 سطر، اندازه: 20/5×13 سم [ف: 28-55]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/3

خط: نسخ، بی کا، تا قرن 13؛ 2 گ (13 پ - 15 پ) [مختصر ف: 640]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/3

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق، کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر
ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: 21×14/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 961/3

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35623

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ محشی؛ اهدایی؛ رهبری، دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دو
رو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 4 گی، 15 سطر، اندازه: 24×14/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-105]

10. تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 2017/3 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ در پایان یادداشتی ست که از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین الابی نوشته دو شب مانده از
ذیقعدہ 374 نوشته شده است؛ 6ص (30-35) [عکسی: 1-29]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34364

آغاز: برابر؛ انجام: الی الدهلک ارض من ارض حبشه ... من اصل ابی الحسن محمد بن حسن بن حسین ایوب القمی.

خط: نسخ خوش، کا: محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: 1284ق؛ کتاب وی به روایت ابو محمد هارون بن موسی بن احمد تلعکبری به اسنادش از ابو سمینہ می باشد، این اصل توسط حسن بن حسین بن ابی منصور در 374ق تدوین و کتابت شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج، 4 گ، 16 سطر، اندازه: 10×15 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-105]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33260

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 2 گ، 21 سطر، اندازه: 15/2 × 21 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-106]

13. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/3 - ج

خط: نسخ، کان نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 3 گ (14 پ - 16 پ)، 17 سطر (8×5/5)، اندازه: 15×22 سم [ف: 246]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [القبائی: 17]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: جمعه رجب 1336ق، جا: کربلا؛ مصحح، در انجام عبارت «صورة ما في الأصل و کتبها منصور بن الحسن بن الحسين يوم الخميس ليلتين بقيتا من شهر ذيقعدة سنة 374 بالموصول من اصل ابی الحسن محمد بن الحسن بن الحسين بن ایوب القمی ایده الله» آمده، کاتب این نسخه را از روی نسخه سید نصر الله حسینی که از روی نسخه منصور بن حسن کتابت شده بوده استنساخ کرده است؛ کاغذ: فرنگی، 2 گ (54 پ - 55 پ)، 23 سطر، اندازه: 9×17/5 سم [ف: 35-335]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1394616

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشرودی تبریزی، تا: 1338ق، جا: نجف؛ فاقد جلد، 4 گ (16 پ - 19 پ)، 16 سطر قطع: [ف: 37-541]

17. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/9

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 1 گ (147 ر - 148 پ)، 19-20 سطر، اندازه: 16/5×20/5 سم [ف: 11]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38689

خط: نستعلیق تحریری، کا: رضا بن محمد علی مازندرانی، تا: شب جمعه 21 صفر 1349ق، توسط مرحوم سید مصطفی صفایی خوانساری تصحیح گردیده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی مشقی، جلد: مقوای زرشکی با عطف تیماج نیلی، 3گ، مختلف السطر، اندازه: 22×17سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-106]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه پایان ربیع الاول 1372ق؛ رکابه دار، صورت خط نسخه ای که نسخه چاپی از روی آن چاپ شده بدین گونه در انجام آمده است: «صورة ما في آخر هذه النسخة الشريفة و يتلوه كتاب عاصم بن حميد الحنات صورة ما في الأصل، و كتبها

ص: 119

منصور بن الحسن بن الحسين الآبي في يوم الخميس ليلتين بقيتا من شهر ذيقعدة من سنة 374 اربع و سبعين و ثلاثمائة بالموصل من اصل ابى الحسن محمد بن الحسن بن الحسين بن ايوب القمى؛ كاخذ: فرنگى، 3گ (108)، 14 سطر، اندازه: 12×14 سم [ف: 312-32]

20. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 2958/2

خط: نسخ، كا: محمد بن حسن بن عبدالله كاتب، بى تا، كاخذ: پسته اى، جلد: ميشن سياه ضربى مقوايى، 3گ (11ر-13پ)، 18 سطر، اندازه: 13×22 سم [ف: 6-172]

21. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/2

آغاز و انجام: برابر؛ (صورة ما في الأصل: و كتبها منصور بن الحسن بن الحسين الآبي يوم الخميس ليلتين بقيتا من شهر ذيقعدة سنة 374 اربع و سبعين و ثلاثمائة بالموصل من اصل ابى الحسن محمد بن الحسن بن الحسين بن ايوب القمى ايدى الله. اقول كذا وجدته في المنتسخ منه بخط السيد الجليل المستشهد لاواه السيد نصر الله الحسينى طاب ثراه المدرس في كربلاء المشرفة)

خط: نسخ، كا: احمد بن حسين بن عبدالجبار بحراني خطى، بى تا، با حاشيه اى از نجاشى درباره عصفري و حاشيه ديگر از مدح ره در 10پ؛ كاخذ: فرنگى، جلد: تيماج حنائى ضربى، 4گ (9پ-12ر)، 15 سطر (8×19)، اندازه: 12×21 سم [ف: 5-1089]

22. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 2939/2

خط: نسخ، كا: محمد رضا آدرينانى، بى تا؛ مصحح؛ جلد: تيماج قرمز، 3گ (8ر10)، 20 سطر، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 8-135]

23. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 485/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بى كا، بى تا 4گ (11ر-14پ)، 13 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 2-89]

- اصل عبدالله بن جبر < اصل ظريف بن ناصح

اصل عبد الله بن يحيى = كتاب عبد الله بن يحيى الكاهلى / حديث / عربى

āṣl-u 'abd-ul-lāh-i-bn-i yahyā = k.-u "abd-ul-lāh-i-bn-i yahyā al-kāhilī

كاهلى، عبدالله بن يحيى، ق 2 قمرى

(-8c) (kāhilī, "abd-ol-lāh ebn-e yahyā

13 حديث است كه با واسطه يا بى واسطه از بعضى امامان به روايت تلعبكبرى نقل شده است.

آغاز: بسمله. الشيخ ایدہ اللہ قال حدثنا أبو العباس احمد بن محمد بن سعيد قال حدثنا محمد بن احمد بن الحسن بن الحكم القطرانی ... قال حدثنا عبد الله بن يحيى الكاهلي قال سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول صلوا في مساجدهم

انجام: قال نعم لقد قلته أن كل زعم في القرآن كذب

چاپ: به اهتمام حاج میرزا حسن مصطفوی تبریزی، در ضمن الاصول الستة عشر»، تهران و قم، 1371 و 1405ق، صص 114 - 116

[الذريعة: 125/2 و 163/2 ش 200؛ رجال النجاشی: 22/2]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 657/12

آغاز و انجام: برابر

13 حدیث؛ خط: نسخ، کا: عبد الرضا بن احمد جزائری، تا: یک شنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لائی قرمز، 3ص (169-171)، 15 سطر، اندازه: 127×19/2 سم [ف: 1355]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/12

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 2گ (86پ - 88ر)، اندازه: 12/5×19 سم [ف: 151]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/12

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکى، 24 سطر (5/8×14)، قطع: ربعی، اندازه: 15/5×21 سم [ف: 15-4174]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/12

13 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبد الرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله با کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 12×20 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/11

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای «م د ح ر ح» آمده، دارای حواشی مختصر؛ جلد: تیماج سرمه ای، 2گ (70-71پ)، 16 سطر، اندازه: 13×20/5 سم [ف: 28-56]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/13

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق، کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضریبی با ترنج و دوسر
ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: 21×14/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

7. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 961/13

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35632

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ اهدایی: رهبری،

ص: 120

دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دورو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 2گ، 15 سطر، اندازه: 14/5 × 24سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-115]

9. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/13 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

با یادداشتی در زندگی نامه نگارنده بر فراز نسخه؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق [عکسی: 1-29]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/13

خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: حدود 1284ق؛ 2 گ (57-58ر) [مختصر ف: 652]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34373

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: 1284ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج ضربی مشکی با ترنج و دو سر ترنج، 2 گ، 16 سطر، اندازه: 10×15سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-114]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33268

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 1گ، 21 سطر، اندازه: 15/2×21سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-115]

13. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/13 - ج

خط: نسخ، کان نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 2گ (54-55ر)، 17 سطر (5/5×8)، اندازه: 15×22سم [ف: 246]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 401]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/18

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: ذیقعد 1336ق؛ مصحح، بخش پایانی کتاب در حاشیه برگ 86 و بخشی دیگر نیز در حاشیه برگ 79 کتابت شده؛ کاغذ: فرنگی، 1گ (86ب)، 10 سطر [ف: 35-342]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشرودی تبریزی، تا: 1338ق، جا: نجف؛ جلد: بدون جلد، 1گ (1پ-2پ)، 16 سطر [ف: 37-540]

17. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/18

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 1گ (183ر-183پ)، 19-20 سطر، اندازه: 18/5 × 20/5 سم [ف: 12]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد علی احمدیان نجف آبادی، تا: پنج شنبه 28 جمادی الثانی 1372ق؛ رکابه دار، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، 2گ (75-76)، 13 سطر، اندازه: 12×10 سم [ف: 32-321]

19. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، بی تاب با حاشیه م دحره دربارہ کاهلی از همان سه تن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنائی ضربی، 2گ (65ر-66پ)، 15 سطر (8×19)، اندازه: 21×12 سم [ف: 5-1094]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/12

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 2گ (59ر-60ر)، 20 سطر، اندازه: 20/5×14 سم [ف: 8-136]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 3گ (82پ-84ر)، 13 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 2-93]

22. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2958/12

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تاب کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه ضربی مقوایی، 2گ (66پ-67پ)، 18 سطر، اندازه: 22×13 سم [ف: 6-172]

aṣl-u “abd-ul-malik-i-bn-i hakīm = k.-u “abd-ul-malik i-bn-i hakim

خثعمی کوفی، عبدالملك بن حكيم، ق 2 قمری

(xas ami-ye kufi, abd-ol-malek ebn-e hakim (- 8c

شش حدیث است که خثعمی بواسطه از ائمه (علیهم السّلام) روایت می کند. به روایت تلعهکبری از ابی عقده.

آغاز: کتاب عبدالملك بن حكيم، رواية هارون بن موسى التلعكبري عن أبي العباس احمد ... بسمله. [قال الشيخ ابو محمد هارون بن موسى بن احمد التلعكبري، قال حد اخبرنا أبو العباس احمد بن محمد بن سعيد الهمداني ... قال سمعت أبا جعفر (عليه السّلام) يقول أن سلما كان ادراكه العلم الأول ... من دين عيسى.

انجام: و تعجب من سهر ليلة و اني لتحت هذه الصخرة منذ اربعين سنة جف لساني عن ذكر الله تم. و يتلوه كتاب المشى بن الوليد الحنات. چاپ: در ضمن «الاصول الستة عشر»، تهران و قم، 1371 و 1405ق، صص 98-101

[الذريعة 125/5 و 163؛ دنا 1066/1 (14 نسخه)؛ ن. ك: «الاصول الاربعمائة» در همين مجموعه]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 657/8

آغاز و انجام: برابر

6 حدیث؛ خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یک شنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لائی قرمز، لاص (148-154)، 15 سطر، اندازه: $12/7 \times 19/2$ سم [ف: 5-134]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/8

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 3 گ (76 پ - 79 ر)، اندازه: $12/5 \times 19$ سم [ف: 151]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/8

6 حدیث؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر ($14 \times 8/5$)، قطع: ربعی، اندازه: $21 \times 15/5$ سم [ف: 15-4174]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/8

6 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزائری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر ($8/15$)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/7

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای «م دح رح» آمده، دارای حواشی مختصر؛ جلد: تیماج سرمه ای، 3 گ (61 ر - 63 ر)، 16 سطر، اندازه: $20/5 \times 13$ سم [ف: 28-55]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/9

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: $21 \times 14/5$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

7. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 961/9

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35628

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، دی 1380، کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دورو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 3گ، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 24$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-116]

9. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/9 -عکسی

آغاز و انجام: برابر

با یادداشت کوتاهی درباره زندگی نامه نگارنده؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ 97 ص (126-30) [عکسی: 1-29]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/9

خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: 1283ق؛ 2گ (50 ر 5) [مختصر ف: 652]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34369

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: 6 ذیقعدہ 1284ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج، 3گ، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 24$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-115]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33265

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 2گ، 21 سطر، اندازه: $15/2 \times 21$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-116]

13. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 182/9 -ج

خط: نسخ، کا: نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 2گ (146-47پ)، 17 سطر (5/5×8)، اندازه: 15×22 سم [ف: 246]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

عبدالملک بن حمید؛ خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [القبائی: 401]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38681

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 2گ، 21 سطر، اندازه: $17/5 \times 22$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-116]

16. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: ض 20872

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، 2 گ، 21 سطر، اندازه: $17/5 \times 22$ سم [ف: 26-93]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/14

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: 1336ق، کاغذ: فرنگی، 1 گ (82-183)، 23 سطر، اندازه: 18×9 سم [ف: 35-340]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد هشترودی تبریزی، تا: 1338ق، جا: نجف؛ جلد: بدون جلد، 3 گ (13 پ-15 پ)، 16 سطر [ف: 37-541]

ص: 122

19. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/14

خط: نسخ، کا: سید سلیمان (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 1گ (177-178)، 19-20 سطر، اندازه: 16/5×20/5سم [ف: 12]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/8

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد علی بن رمضان نجف آبادی، تا: 25 جمادی الثانی 1372ق؛ رکابه دار؛ کاغذ: فرنگی، 3گ (66-68)، 12 سطر، اندازه: 10×12سم [ف: 32-318]

21. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2958/8

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میسن سیاه ضریبی مقوایی، 3گ (58-60پ)، 18 سطر، اندازه: 13×22سم [ف: 6-172]

22. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، بی تا؛ با حاشیه ای از م د ح ر ه از علامه و نجاشی و طوسی درباره عبد الملک در 57پ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضریبی، 3گ (57-59پ)، 15 سطر (8×19)، اندازه: 12×21سم [ف: 5-1092]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/8

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 2گ (51-52پ)، 20 سطر، اندازه: 14×20/5سم [ف: 8-135]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب 4گ (72-75ر)، 13 سطر، اندازه: 12×18سم [ف: 2-91]

- اصل العقائد الدینیة < الفلك المشحون فی اصول الدین

- اصل العقائد الدینیة < رد پادری

اصل العقائد الدینیة = رساله اعتقادیة = اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1263-1198 قمری

(estaraḅādī, mohammad Ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 -1847

به خواهش: حاج عبد الله (از خواجگان فتح علیشاه قاجار)

تاریخ تألیف: 1238ق؛ محل تألیف: اصفهان

رساله ای در کلام و اصول عقاید شیعه که در یک «مقدمه» (فی بیان اصول الدین و اصول المذهب) و چند «باب»: در توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد تنظیم شده است. مؤلف این رساله را در حالی که از کربلا عازم مشهد مقدس بود در شهر اصفهان نگاشته و از سید شفتی حجة الاسلام تجلیل نموده است.

آغاز: بسمله، الحمد لله الواجب الوجود بالذات و صاحب الصفات التي عين الذات ... اما بعد، فهذه رسالة من خادم بساطين المذهب الجعفري من مذاهب الشرع المحمدي

انجام: الخامس في أحوال الناجين عن النار و المتعممين في الاعراف و الجنة الموجودة ايضا الآن بدلالة الآيات و الأخبار بيان وجوب الاعتقاد بحقيقة الجنة .. و هو ايضا في الجملة من اصول الدين و منكره من الكافرين

[دنا 1067/1 (12 نسخه)؛ الذريعة 1/1 و 312/16 و 281/15؛ نسخه های منزوی 869/2 و 977؛ فهرستواره منزوی 91/9]

1. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 681/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 11 ذیحجه 1025ق؛ اولش «من الكتب المشتركة بيني وبين اخي»؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 26 سطر، اندازه: 15×22 سم [مدرسه نمازی: ف: 370]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3753/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 11 گ (1پ-11پ)، 16 سطر، اندازه: 21×16 سم [محدث ارموی مخ: 1-152]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4212/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد قلی کجوری، تا: 1252ق؛ مصحح، در ده برگ آغازین چندین خطبه متفرقه و یادداشتی در وقت فضیلت نماز ظهر و عصر و یادداشتی درباره اموال دوازده گانه عالم با حکم هر یک و گناهان کبیره همگی از مؤلف آمده؛ جلد: تیماج مشکى، 17 گ (11پ-128)، 13 سطر، اندازه: 18×11/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-141]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14724/33

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا صفر 1253ق؛ ترقیمه: «تمت الرسالة الاعتقادية في شهر صفر 1243»؛ مصحح، کاغذ: فرنگی آهار مهره، 8گ
(370 پ-377 پ)، 25 سطر، اندازه: 9×14 سم [ف: 37-294]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16898/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1254ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج مشکی، 18ص (3-20)، 14 سطر، اندازه: 10/5
17× سم [ف: 16-421]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10584/2

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1255ق [میراث شهاب: س و ش 2-33]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4023/5

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: 1255ق؛

ص: 123

مصصح، دارای علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ (40 - 44ر)، 25 سطر، اندازه: 20×30سم [ف: 11-26]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3066/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: 1256ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 13گی (92پ - 104پ)، 15 سطر، اندازه: 10×15سم [ف: 8-289]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23554

آغاز: برابر؛ انجام: الخامس في أحوال الناجين عن النار سنة 1265 خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1256ق [رایانه]

10. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 21/2

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 1257ق، برای پسرش مجدالدین ابوالفضل محمد؛ مصصح، دارای علامات بلاغ؛ جلد: چرم زرد، 16گ (3-18ر)، اندازه: 10×21سم [مؤید: 3-556]

11. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 627/1

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد جعفر خوزانی، تا: پنج شنبه 20 ذیحجه 1267ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکى لایه ای، 16گ (1-16)، 16 سطر (6×12/5)، اندازه: 5/14×21سم [ف: 2-739]

12. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 3

آغاز: برابر

بی کا، بی تا [تراثنا، س 2ش 4-56]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3856/4

آغاز: برابر؛ انجام: وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله الوساطة خاتم النبيين والأئمة الطاهرين حشني الله معهم بحقهم اجمعين

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 16گ (96پ - 111پ)، اندازه: 11×15/5سم [ف: 10-244]

14. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3175/1

بی کا، بی تا؛ اهدایی حاج علی اکبر حکیمیان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج زرد ضریبی با یک ترنج بزرگ و دو کوچک، 14 ص (1-14)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 5-1559]

15. تبریز؛ قاضی طباطبائی، شماره نسخه: بدون شماره / 5

بی کا، بی تا [نشریه: 7-517]

اصل علاء بن رزین القلاء الثقفی = مختصر اصل علاء ... / حدیث / عربی

... 'aṣl-u 'alā'-i-bn-i zarrīn-ul-qilā' at-taqafi = muxtaṣar-u asl-i ala

ثقفی، علاء بن رزین قلاء، ق 2 قمری

(- 8c) (saqafi, 'alā-ebn-e razīn qelā)

گزیده ای است از اصل علاء بن رزین قلاء ثقفی و دارای 59

حدیث است که ثقفی بیشتر با واسطه محمد بن مسلم و گاه بدون واسطه از حضرت امام باقر و گاهی به نقل از خط شهید اول محمد بن مکی عاملی در سال 763 ق به نقل از خط محمد بن ادریس حلی نگاشته شده است. اصل این اصل از بین رفته است، آنچه باقی مانده مختصری است که شهید اول از آن انتخاب نموده است.

آغاز: عن ابی جعفر فی قوله تعالی «و لقد آتیناک سبعة من المثانی و القرآن قال آية الكرسي، عن محمد بن مسلم عن ابی جعفر

انجام: محمد بن مسلم قال سئلته عن الصلوة علی المیت ... انت اعرف به و لیس فیها قرائة و لا يتعلم.

چاپ: در ضمن الأصول الستة عشر، 1371 ق

[الذريعة 125/2 و 164-204/20؛ دنا 1067/1 (6 نسخه)؛ نک: «الأصول الأربعة» در این مجموعه]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1392616

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: 1337 ق؛ مصحح، یک برگ از پایان در حاشیه برگ های پیشین کتابت گردیده در پایان عبارت آخر المختار نقلا من خط الشيخ العالم محمد بن مکی و هو نقل من خط الشيخ الجليل ابی عبدالله محمد بن ادریس فی العشر الآخر من جمیدی الأولى سنة ستین و ثمانمائة. تاریخ الکاتب للاصل يوم الجمعة ثامن عشر شهر رمضان سنة ثلاث وستین و سبعمائة» آمده؛ کاغذ: فرنگی، 2 گ (35-36 پ)، 23 سطر، اندازه: 17/5×9/5 سم [ف: 35-333]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/14

آغاز و انجام: برابر؛ آخر المختار نقلا من خط الشيخ العالم محمد بن مكى و هو نقل من خط الشيخ الجليل ابى عبدالله محمد بن الدريس في العشر الا... من جمادى الأولى سنة ستين و ثمانمائة و تاريخ الاكتاب الاصل يوم الجمعة ثامن عشر من شهر رمضان سنة ثلث و ستين و سبعمائة بلغت مقابلة يوم الاثنين رابع شعر رجب المرجب سنة 1307 حين القراءة على شيخنا الامام العلامة امام ائمة و الفقه و الحديث حسين بن محمد تقي النوري الطبرسى ايداه الله خط: نسخ، كا: عبدالله بن محمد هشرودى تبريزى، تا: 1338ق؛ جلد: بدون جلد، 5گ (88پ-93ر)، 16 سطر [ف: 37-543]

3. قم: مفتى الشيعه؛ شماره نسخه: 2/7

خط: نسخ، كا: سيد ابوالقاسم (المحرر) نجفى اصفهانى، تا: 1339ق؛ جلد: تيماج قرمز، 4گ (137پ - 141ر)، 19-20 سطر، اندازه: 20×16/5 سم [ف: 11]

4. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 8133

آغاز: برابر؛ انجام: ليس فيها قرائه و لاشي اخر على هاجرهما السلام

خط: نسخ، كا: محمد حسين، تا: 1346ق، جا: نجف [القبائى: 53]

ص: 124

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38691

خط: نستعلیق تحریری، کا: رضا بن محمد علی مازندرانی، تا: سه شنبه 25 صفر 1349ق، جا: قم؛ توسط مرحوم سید مصطفی صفایی خوانساری تصحیح و مقابله گردیده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی مشقی، جلد: مقوای زرشکی، 4گ، مختلف السطر، اندازه: 17×22سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 2-653]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20679

آغاز: برابر؛ انجام: فی العشر الآخر من جمادی الأولى سنة ستین و ثمانمائة و قد فرغت من استنساخ هذه النسخة ... المشتبه بالموحدي القمی

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله موحدی قمی، تا: 20 شعبان 1369ق؛ کاغذ: نخودی ماشینی، 4گ، 22 سطر [اهدائی رهبر: 2 اخبار 2-652]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/16

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی غروی نجف آبادی، تا: جمادی الاول 1372ق؛ رکابه دار، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، 5 ص (99-103)، 13 - 14 سطر، اندازه: 10×12سم [ف: 32-325]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11600 /2

بی کا، تا: 23 ربیع الثانی 1373ق؛ با 3 واسطه از روی نسخه ای به خط ابن ادريس حلی کتابت شده؛ به خط همان کاتب [میراث شهاب: س 10 ش 1-2-25]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1490/4

بی کا، بی تا [اهدائی ف: 378]

اصل علی بن اسباط = نوادر علی بن اسباط = النوادر / حدیث عربی

aṣl-u 'alī-y-i-bn-i asbāt = nawādīr-u 'alī-y-i-bn-i asbāt = an-nawadīr

کوفی، علی بن اسباط، ق 3 قمری

(- 9c) (kūfī, 'alī ebn-e asbāt)

32 (در برخی 29) حدیث است که علی بن اسباط کوفی از حضرت رضا و جواد (علیهما السلام) روایت کرده است و این مجموعه

مشهور به «نوادری علی بن اسباط» نیز می باشد. احادیثی است در اخلاق و فضائل اهل بیت (علیهم السلام).

آغاز: نوادری علی بن اسباط. روایت الشیخ هارون بن موسی عن ابی العباس احمد بن سعید الهمدانی بسمله. الشیخ ایده الله. حدثنا ابو العباس احمد بن محمد بن سعید الهمدانی، قال أخبرنا علی بن حسن بن فضال ... عن ابی جعفر (علیه السلام) قال لما قبض رسول الله (صلی الله علیه و آله) بات آل محمد (علیهم السلام) بلیلة اطول لیلة، ظنوا انه لاسماء تظلمهم. انجام: و یقتل خلقا من الخلق و یقتل فی یومه

چاپ: به کوشش میرزا حسن مصطفوی، تهران و قم، 1371ق و 1405ق، صص 121-132

[الذریعة: 125/2 و 164 و 334/24؛ معجم رجال الحدیث 277/11؛ مشارع عربی 65؛ خاتمه مستدرک الوسائل 97/1؛ دنا 1067/1 (14 نسخه)؛ ن. ک.: «الأصول الأربعة» در همین مجموعه]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 657/14

آغاز و انجام: برابر

شامل 32 حدیث؛ خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یکشنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لایی قرمز، 15ص (177-192)، 15 سطر، اندازه: 19/2×12/7 سم [ف: 5-136]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/14

خط: نسخ، کان محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کراچی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 9گ (90پ-99پ)، اندازه: 19×12/5 سم [ف: 151]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/14

32 حدیث؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر (14×8/5)، قطع: ربعی، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 15-4174]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/14

32 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزائری مورخ روز یکشنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله با کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (15×8)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/15

به روایت هارون بن موسی تلعلکبری؛ خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: قرن 13، گ (60ب-66ر) [مختصر ف: 871]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/13

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای «م دح رح» آمده، دارای حواشی مختصر؛ جلد: تیماج سرمه ای، 9گ (74ر-82ر)، 16 سطر، اندازه: 13×20/5 سم [ف: 28-56]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/15

انجام: زوال الشمس إلى وقت العصر إلى هنا انتهت النسخة المكتوبة منها

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

8. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2958/14

ص: 125

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، تا: چهارشنبه 2 جمادی الثانی 1268ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه ضربی مقوایی، 9گ (69پ-77ر)، 18 سطر، اندازه: 22×13سم [ف: 6-172]

9. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 961/15

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسم کاتب، تا: پنج شنبه 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35634

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دو رو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 10گ، 15 سطر، اندازه: 24×14/5سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-120]

11. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/15 - عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: فبکی او ابکی واحده کتبت له الجنة و من ذکر الحسين (عليه السلام) عنده فخرج منه مقدار جناح ذبابة كان ثوابه على الله و لم يرض له بدون الجنة. انتهى.

با زندگی نامه نگارنده در سر آغاز (ص 149)؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق [عکسی: 1-30]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34375

آغاز: برابر؛ انجام: قال و رأينا ذلك تم بعون الله تعالى صورة الشيخ الحر ... عقوله و لوالديه

خط: نسخ، کا: محمود بن عبد العظیم موسوی خوانساری، تا: 18 ذیقعدہ 1284ق؛ این نسخه از روی نسخه شیخ حر عاملی کتابت شده، مذیل است به مرثیه ای در رثاء ابی عبدالله الحسین (عليه السلام)؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: میشن مشکی، 8گی، 16 سطر، اندازه: 15×10سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-118]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33270

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد، تا: 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 5گ، 21 سطر، اندازه: 21×15/2سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-120]

14. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/15 - ج

خط: نسخ، کا: نصرالله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 6گ (57پ-62پ)، 6گ (57پ-62پ)، 17 سطر (8×5/5)، اندازه: 22×15سم [ف: 246]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35685

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکئی، 4 گ، 21 سطر، اندازه: 22×17/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-120] و [ف: 26-93]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: 16 محرم 1337ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 5 گ (30-134)، 25 سطر، اندازه: 17/5×9 سم [ف: 331-35]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشترودی تبریزی، تا: 1338ق؛ جلد: بدون جلد، 8 گ (43-51پ)، 16 سطر [ف: 37-542]

18. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/20

خط: نسخ، کا: سید سلیمان (محرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 4 گ (185ر-189پ)، 19-20 سطر، اندازه: 20/5×16/5 سم [ف: 12]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8132

آغاز: برابر؛ انجام: الذي نقلت هذه النسخه منها والحمد لله اولاً و آخراً وصلى الله على محمد وآله الطاهرين.

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارموی، تا: 1346ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، 5 گ، 23 سطر، اندازه: 24/5×15/5 سم [ف: 14-592]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/14

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن رمضان احمدیان نجف آبادی، تا: 1 جمادی الاول 1372ق؛ محشی، مصحح، رکابه دار، مجدول صورت خط شیخ حر در پایان این نسخه بدین گونه آمده: «فرغ من کتابته يوم الاربعاء لخمس بقین من ذیحجه سنة أربع و سبعین و ثلاثمائة بالموصل من نسخة محمد بن الحسن القمی و نسخه من نسخة الشيخ التلعکبری ایده الله کما تقدم»؛ کاغذ: فرنگی، 9 گ (79-87)، 13 سطر، اندازه: 12×11 سم [ف: 32-323]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبد الجبار بحرانی خطی، تا: شوال 1192ق؛ دارای ترقیمه: «صورة ما في ... من المنتسخ منه فرغ من كتابته يوم الأربعاء الخامس بقين من ذیحجه سنة أربع و سبعین و ثلثمائة بالموصل من نسخة محمد بن الحسن القمی و نسخه من نسخة الشيخ ایدہ اللہ التلعکبری كما تقدم وقد قابل المجموع الأقل نصر الله الحسيني المدرس على المنتسخ منه و هو في غاية السقم فصح بقدر الطاقة. والحمد لله اولاً و آخراً سنة 115- گر بهم بر زده بینی خط من عیب مکن xx که مرا محنت ایام بهم بر زده است»، با حاشیه م دحره از شیخ و نجاشی درباره ابوالحسن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، گ (68-74پ)، 15 سطر (8×19)، اندازه: 21×12سم [ف: 5-1094]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/14

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تاب مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 1 گ (62پ-68ر)، 20 سطر، اندازه: 20/5×14سم [ف: 8-136]

ص: 126

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/14

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 10 گ (86-95پ)، 13 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 2-93]

اصل العمل / فارسی

asl-ol-'amal

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 461/24

در تشخیص حروف تهجی، به فارسی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی حسن کاشانی مذهب، تا: 1242ق، [نشریه: 7-242]

اصل العمل در تسخیر حروف تهجی / علوم غریبه / فارسی

asl-ol-amal dar tasxīr-e horūf-e tahajjī

سمنانی، محمد مؤمن بن غضنفر

semnānī, mohammad mo'men ebn-e qazanfar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1178/28

کا: محمد بن حاجی احسن کاشانی، تا: 1142ق؛ محشی بافهرست؛ کاغذ: سفید و برخی رنگین، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی،

72ص (244-315) [سنا: ف: 2-158]

- اصل في الاستصحاب < شرح الاستصحاب

الأصل في الأشياء / اصول فقه / عربی

al-aṣl fi-l-ašyā

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 660/3

آغاز: بسملة الاشارة السادسة في قول وجيز في الأصول تبعت الهمة على طلبه من مظانه وهي اربعة

در فهرست به نام «اصل در منافع اباحه و در مضار حرمت است» آمده؛ خط: نستعلیق، کا: هاشم مازندرانی، تا: 1203ق؛ مصحح؛ مهر:

حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، 2 گ (45-46)، 24 سطر (5/12×16/5)، اندازه: 21/5×16/5 سم [ف: 2-770]

- الأصل في الأشياء الطهارة < اصالة الطهارة

الأصل في العقود / فقه / عربي

al-asl fi-1-uqud

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1134/23

بی کا، تا: 12 رمضان 1250ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی، 8ص (372-379)، 21 سطر [سنا: فی: 2-129]

الأصل في المعاملات / اصول فقه / عربي

al-aṣl fi-l-muāmilāt

قم: فیضیه؛ شماره نسخه: 21290/1

بی کا، بی تا، 16گ، اندازه: 14×21سم [ف: 3-77]

- الأصل في المعاملات الفساد < اصالة الصحة و الفساد في

- المعاملات به اصل لبعض اصحابنا < اصل من أصول القدماء

الأصل الكبير = كتاب اصول كبير / كيميا / عربي

al-aṣl-ul-kabīr = k.-e osūl-e kabīr

ابن وحشية، احمد بن على، -296 قمری

(-910) (ebn-e vahṣīya, ahmad ebn-e 'alī)

رساله ای است منسوب به ابن وحشية در كيميا با عنوان «قال اصحاب الحيوان، قال أصحاب المعدنية، اصحاب العناصر، اصحاب الاحراق، طريق الخماس» و در آن از جابر بن حيان نقل کرده است. صوفی در بيان اختلاف علماء معدن شناس و گیاه شناس و حیوان شناسان درباره ماده ای حجر كیمیایی (به اصطلاح اهل كيميا)؛ معدن شناسان این حجر را از معدن دانند حیوان شناسان آن را از حیوان و گیاه شناسان از گیاه و سراسر رساله نقل مناظره و نقل مکرر ادله مختلف دو دسته است.

آغاز: البسملة ... كتاب الأصول لابن وحشية رحمه الله تعالى. الحمد لله الذي من بالعقل الذي به عرفناه، فهو اجل شيء يميز به بين الحق والباطل والحسن والقبيح، والمحمود والمذموم، وغير ذلك مما هو معلوم، اما بعد: فانه ينبغي لمن طلب الصنعة التي تسمى الكيمياء و تسمى صنعة الحكمة قبل الطلب يلزم أن يعلم شيئاً من علم النجوم، و ينظر في شيء من الهندسة، و ان امكنه أن ياخذ في كل جزء من

انجام: وينبغي أن يعرف قدر هذا الكتاب من وقع اليه ونظر فيه ... تمت هذه الرسالة بحمد الله وعونه والصلاة والسلام على من الانبي بعده. و الحمد لله رب العالمين.

[سزگين 282-662؛ دايرة المعارف بزرگ اسلامي 675-76]

1. تهران: ملك؛ شماره نسخه: 5346/17

آغاز: برابر؛ انجام: الذي هو قليل الحرارة، حتى يصير كانه الشمع و يذوب في القدح بنالينة و بناره شديدة ...

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 11، جلد: میشن سرخ مجدول به زر، 23 گ (297 پ - 320 پ)، اندازه: 29/6×167 سم [ف: 8-307]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2892/6

آغاز: في موضع ندی ایا ماتقتت و صار ترابة و ان جعل؛ انجام:

ص: 127

پایان: فلا احتاج له اعرف مقداره فهو يعرف ذلك من اول نظره

این رساله که قسمت اول آن افتاده در اینجا از تکلیس فضه آغاز بحث می کند و بعد تکلیس های نحاس و ... را می آورد و نشان می دهد که برای تکلیس چه باید کرد و از جه آلت و ماده باید استفاده نمود تا کار بر صواب شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: محتملا قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ در برگ 36 فصلی به عربی در تدبیر خل آمده است و آن الحاقی و متعلق برساله نیست؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، یک لا، 12 گ (23-35 پ)، 15 سطر (7×12)، اندازه: 18×12/5 سم [ف: 6-583]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6792/15

قسم دوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1104ق، جان اصفهان؛ در حاشیه کتاب یادداشت های مختصری در کیمیا آمده؛ جلد: تیماج مشکی، 6 گ (99-105 ر)، اندازه: 21/5×15 سم [ف: 20-261]

4. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 132/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن هاشم حسینی، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی، 23 گ (1 پ-23 ر)، 17 سطر، اندازه: 18×11 سم [ف: 199]

5. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 477/2

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 13 [نشریه: 7-243]

6. تهران: مهدوی؛ شماره نسخه: 261/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [نشریه: 2-99]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10725

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل علوی، تا: 1261ق [الفبائی: 56]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11048/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کرمانشاهی، علی اکبر بن محمد، تا: 1267ق، جا: تهران [رایانه]

9. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 735/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1299ق؛ 21 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 17×22 سم [ف: 2-466]

10. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3738/10

آغاز: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد حسن حسینی، تا: 1304ق؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: تیماج ماشی، 16ص (130-114)، 24 سطر (5/12×17)، اندازه: 16×21 سم [ف: 5-1774]

11. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3738/14

آغاز: هذه نكتة بديعة من كتاب اصول الكبير لابن الوحشية. الفصل الثالث أن الأجساد السبعة طينة واحدة

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد حسن حسینی، تا: 1304ق؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: تیماج ماشی، 7ص (164-154)، 24 سطر (5/12×17)، اندازه: 16×21 سم [ف: 5-1775]

12. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 6694/13-34164

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بیتا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سرترنج، 12، 16 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 1-385]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1358/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول، کمند مشکی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، عطف و دور، درون تیماج حنایی، 51ص (112-62)، 15 سطر [سنا: ف: 2-233]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28782

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی کا، بی تا؛ ضمیمه نسخه ش 28769 [رایانه]

اصل اللغة عند الانسان القديم / لغت / عربی

aṣl-ul luġa `ind-al insān-il qadīm

کاظم بن محمد علی شکر

تاریخ تألیف: از 1996/1/1 م تا 1996/9/28 م؛ محل تألیف: نجف اشرف رساله ای است در این که اصل لغت انسان های قدیم چه لغتی بوده است، مشتمل بر مباحث ذیل: وظیفه اللغة و أهميتها، آراء العلماء في مبدأ أصل اللغة، اعتقاد الديانات السماوية في أصل اللغة، نصوص من القرآن الكريم و أصل اللغة، نصوص من الكتاب المقدس في أصل اللغة، حديث الامام علي بن موسى الرضا عليه السلام حول الحروف، حديث كعب الاحبار عن أصل الحروف، اعتقادنا في أصل اللغة، ذاتية الحروف، دليل التعرف على أصل منشأ اللغة.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2635

آغاز: مقدمة: من خلال مطالعاتی في كتب اللغة و تفرعاتها استطیع القول باجماع علماء اللغة على أن علومها كثيرة الفروع متعددة الجوانب

نسخه اصل کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: رقعی، کاتب = مؤلف، بی تا، جا: نجف اشرف؛ در برگ پایانی فهرست مصادر مؤلف؛ 54ص [عکسی ف: 7-238]

الأصل المثبت / اصول فقه / عربی

al-asl-ul mutbit

دنبلی خوئی، ابراهیم بن حسین، 1247-1325 قمری

(dombālī-ye xūll, ebrāhīm ebn-e hoseyn (1832-1907

رساله ای است در مبحث اصول مثبت از متعلقات مباحث حجیت ظن.

ص: 128

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا و نبينا محمد و آله الطاهرين قد اشتهر في السنة جماعة من اساطين المتأخرين المنع من الأصول المثبتة بالجملة او في الجملة على ما تقرر في محله

1. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 2877/2

آغاز: برابر؛ انجام: لا كرامة في التعرض اليها و فيها ذكر كفاية للمتامل انشاء الله و الله الموفق و قد تقرر و تحرر اجابة لمسئول من الا اجد بدأ من اجابته

خط: نسخ، بی کا، تا: نیمه اول قرن 14؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: میسن زرشکی، عطف میسن مشکى، 5گ، 19 سطر، اندازه: 16×21/6 سم [ف: 16-168]

2. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22481/2

آغاز: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه آستان قدس تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: غره جمادى الاول 1302ق؛ جلد: تیماج عنایى لایه ای، 37 سطر (8×19)، اندازه: 135×21 سم [ف: 2-683]

اصل المثنى بن ولید = کتاب المثنى بن ولید الحنات = اصل مثنى الكوفي / حدیث / عربى

asl-ul-mutannā bin walīd = k.-ul-mutannā bin walīd-il hannat = asl-e mosanna al-kufi

حنات کوفى، مثنى بن ولید، ق 2 قمرى

(hannāt-e kūfī, mosannā ebn-e walīd (- 8c

بیست و سه حدیث است که بلاواسطه و با واسطه از حضرت باقر و صادق (علیه السلام) نقل می کند.

آغاز: کتاب المثنى بن الوليد الحنات رواية هارون بن موسى التلعكبري عن أبي العباس احمد ... الهمداني. بسملة. الشيخ قال حدثنا أحمد بن محمد بن سعيد قال حدثنا علي بن الحسين بن فضائل ... عن ابي عبدالله (عليه السلام) انه علمه دعاء يدعوا به: اللهم اني اسألك بقوتك

انجام: حتى ينتهي إلى السابعة. قلت و الأرض. قال سبع منهن خمس فيهن خلق من خلق الرب. و اثنان هواء ليس فيها شىء. تم كتاب مثنى الحياط. بعون الله.

چاپ: در ضمن «الاصول الستة عشر»، تهران و قم، 1371 و 1405ق، صص 102-105

[فهرست شيخ طوسى 263؛ فهرست نجاشى 356/2، الذريعة 125/2 و 165؛ دنا 1068/1 (14 نسخه)؛ نک: «الاصول الاربعمائة» در مجموعه حاضر]

1. تهران، ملک؛ شماره نسخه: 657/9

آغاز و انجام: برابر

23 حدیث؛ خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن احمد جزائری، تا: یکشنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لایی قرمز، 6ص (154 - 159)، 15 سطر، اندازه: $12/7 \times 19/2$ سم [ف: 1355]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/9

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کربلی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 3گ (79) - 81پ)، اندازه: $12/5 \times 19$ سم [ف: 151]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/9

23 حدیث؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر ($14 \times 8/5$)، قطع: ربعی، اندازه: $21 \times 15/5$ سم [ف: 15-4174]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/9

23 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یکشنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر ($8/15$)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/8

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، در آغاز هر رساله یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای «م دح رح» آمده، دارای حواشی مختصر؛ جلد: تیماج سرمه ای، گ (63-65پ)، 16 سطر، اندازه: $20/5 \times 13$ سم [ف: 28-55]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/10

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: $21 \times 14/5$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 691/10

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

8. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/10 -عکسی

آغاز و انجام: برابر

با یادداشتی درباره نگارنده بر فراز نسخه؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ 4ص (131-134) [عکسی: 1-30]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34370

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالعظیم موسوی خوانساری، تا: ذیقعدہ 1284ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی مشکی با ترنج و دو سر ترنج، 2 گ، 16 سطر، اندازه: 15×10سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-121]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/10

ص: 129

خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: محرم 1284ق؛ 3گ (51ب-53ر) [مختصر ف: 656]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33266

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: شعبان 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 1گ، 21 سطر، اندازه: $21 \times 15/2$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-121]

12. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 182/10 - ج

خط: نسخ، کان نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 2گ (48ر-49پ)، 17 سطر ($8 \times 5/5$)، اندازه: 22×15 سم [ف: 246]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [الفبائی: 459]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38682

انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373 کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 6گ، 21 سطر، اندازه: $22 \times 17/5$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-121]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 20872

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 21 سطر [ف: 26-94]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: 21 ذیقعدہ 1336ق؛ کاغذ: فرنگی، 2گ (83ر-84ر)، 23 سطر، اندازه: 18×9 سم [ف: 35-340]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد هشترودی تبریزی، تا: 1338ق؛ جا: نجف؛ فاقد جلد، 2گ (11ر-13ر)، 16 سطر [ف: 37-541]

18. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/15

خط: نسخ، کا: سید ابو القاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 1گ (179-180ر)، 19-20 سطر، اندازه: 20/5×16/5 سم [ف: 12]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12714/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن رمضان احمدیان نجف آبادی، تا: 1372ق؛ رکابه دار، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، 3گ (68-70)، 12 سطر، اندازه: 12×10 سم [ف: 319-32]

20. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2958/9

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میسن سیاه ضربی مقوایی، 2گ (61-62پ)، 18 سطر، اندازه: 22×13 سم [ف: 172-6]

21. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، بی تا؛ با حاشیه ای از مدح ره درباره مثنی از طوسی و نجاشی و دیگران؛ جلد: تیماج حنائی ضربی، 3گ (59-61پ)، 15 سطر (8×19)، اندازه: 21×12 سم [ف: 1093-5]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مگ (75-78ر)، 13 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 92-2]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/9

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 2گ (53-54پ)، 20 سطر، اندازه: 20/5×14 سم [ف: 8-136]

- اصل مثنی الكوفي < اصل المثنی بن ولید

اصل محمد بن المثنی = کتاب محمد بن المثنی الحضرمی / حدیث / عربی

asī-u muḥammad-i-bn-il-mutannā = k.-u muḥammad 1-bn-il-mutanna al-hadrami

این اصل که یکی از اصول اربعمائه شیعه است، مشتمل بر 55 (و بعضا 45) حدیث به روایت ابو محمد هارون بن موسی بن احمد تلعبیری عن محمد بن همام عن حمید بن زیاد دهقان عن ابو جعفر احمد بن زید بن جعفر الازدی بزاز عن محمد بن المثنی بن قاسم حضرمی عن محمد بن شریح حضرمی، که با واسطه از ائمه (علیهم السلام) نقل می کند. آغاز: کتاب محمد بن المثنی الحضرمی بسمله، حدثنا الشيخ ابو محمد هرون بن موسی بن احمد التلعکبری ایدہ اللہ قال حدثنا محمد بن همام ... عن ذریج المحازی عن ابی عبداللہ علیہ السلام قال صلوا الی جانب القبر قبر رسول اللہ (صلی اللہ علیہ و آلہ) و ان كانت صلوة المومن تبلغه اینما کان

انجام: و ألف مکروه من مکاره الآخرة و أيسره عذاب القبر

چاپ: به اهتمام میرزا حسن مصطفوی تبریزی، همراه چند اصل دیگر، تهران 1371 ق و قم 1405 ق

[الذریعه، 166/2، «اصل»، همانجا، 364/6 «کتاب الحدیث»؛ دنا 1069/1 (14 نسخه)؛ ن. ک.: «الاصول الاربعمائه» در این مجموعه]

1. تهران، ملک، شماره نسخه: 657/6

آغاز و انجام: برابر

ص: 130

55 حدیث؛ خط: نسخ، کا: عبد الرضا بن احمد جزائری، تا: یک شنبه 11 صفر 1096ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لایی قرمز، 16ص (126-142)، 15 سطر، اندازه: 19/2×12/7 سم [ف: 5-134]

2. همدان دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 281/6

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نوروز علی آقائی کرابلی، تا: یکشنبه 13 ربیع الاول 1100ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 9گ (65ر - 73ر)، اندازه: 19×12/5 سم [ف: 150]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5241/6

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 24 سطر (8/5×14)، قطع: ربعی، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 15-4174]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7093/6

55 حدیث؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا سلطان علی کزازی کواری، تا: قرن 13؛ از روی خط عبد الرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یک شنبه 11 صفر 1096 از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصر الله حسینی قزوینی مورخ 1015 در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در 374 در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعبیری شنیده بوده است؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ لایی، 19 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-453]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8461/6

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در آغاز یادداشت رجالی مختصری در شناخت مؤلفین به نقل از کتاب های رجالی با امضای «م د ح ر ح» آمده؛ جلد: تیماج سرمه ای، 9گ (52ر - 60پ)، 16 سطر، اندازه: 20/5×13 سم [ف: 28-55]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20994/7

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق، کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و دو سر ترنج منقش، 17 سطر، اندازه: 21×14/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 961/7

خط: نسخ، کان عبد الوهاب بن حسن کاتب، تا: 18 شعبان 1272ق [ف: 5-221]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35627

خط: نسخ، کا: اعجاز حسین، تا: ذیقعدہ 1277ق؛ اهدایی: رهبری، دی 1380؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی دورو با گل و برگ های زرین و عطف پارچه ای مخمل، 11 گ، 15 سطر، اندازه: 24×14/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-123]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9295/7

خط: نسخ، کا: محمود موسوی خوانساری، تا: 1283ق؛ 5 گ (43ب-148) [مختصر ف: 656]

10. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 2017/7-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1283ق؛ سپس یادداشتی: «آخر حدیث محمد بن مثنیٰ الحضرمی بلغ مقبالتہ مع النسخة المكتوب منها و فیها بلغ مقبالتہ من نسخة الأصل.»؛ 12ص (107-118) [عکسی: 1-30]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34368

آغاز: برابر انجام: و اما القنبرة (كذا) فيقول لعن الله من يبغض اهل بيت رسول الله ... عبدالملك بن حكيم

خط: نسخ، کان محمود بن عبد العظیم خوانساری، تا: 6 ذیقعدہ 1284ق؛ مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1372؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج ضربی مشکی با ترنج و دو سر ترنج، وگی، 16 سطر، اندازه: 15×10 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-122]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33264

خط: نسخ خوش، کا: خلیل بن محمد هاشم شیرازی، تا: شعبان 1307ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف و گوشه تیماج، 5گ، 21 سطر، اندازه: 21 × 15/2 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-123]

13. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 182/7-ج

خط: نسخ، کان نصر الله قزوینی، تا: 1308ق؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در 1315؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 6گ (38-43)، 17 سطر (5/5 × 8)، اندازه: 22×15 سم [ف: 246]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11605

خط: نسخ، کا: رضا سلطان آبادی، تا: 1322ق [القبائی: 501]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 20872

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق، اهدایی: رهبری، خرداد 1373 کاغذ: شکری، جلد: میشن مشکی، 3گ، 21 سطر، اندازه: 22 × 17/5 سم [ف: 26-94]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38679

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: 1325ق، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، 3گ، 21 سطر،
اندازه: 17/5 × 22 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-123]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13926/13

آغاز: برابر؛ انجام: و اما القبره فتقول لعن الله من یبغض اهل بیت رسول الله (صلی الله علیه و آله).

خط: نسخ، کا: حسین اهری، تا: 5 ذیقعده 1336ق؛ ترقیمه: «کذا فی المتسخ کتبه منصور بن حسن بن الحسین الآبی فی ذیحجه سنة
أربع و سبعین و ثاماة من نسخة أبي الحسن محمد بن الحسن القمي بالموصل»؛ مصحح، کاغذ: فرنگی، 6گ (76پ-81پ)، 23 سطر،
اندازه: 18 × 9 سم [ف: 35-339]

ص: 131

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13946/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هشترودى تبریزی، تا: 1338ق، جا: نجف؛ فاقد جلد، 8گ (34پ-41ر)، 16 سطر [ف: 37-542]

19. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/13

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 5گ (172ر-177ر)، 19-20 سطر، اندازه: 16/5 × 20/5 سم [ف: 11]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1271416

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن رمضان احمدیان نجف آبادی، تا: 1372ق؛ محشی، مصحح، رکابه دار، صورت خط نسخه ای که نسخه چاپی از روی آن چاپ شده بدین گونه آمده است: «بلغ النسخة مقابلة مع نسخة المكتوب منها و فیها بلغ مقابلة مع نسخة الاصل ثم کان سطرًا خالیًا من السواد و الكتاب بیاضاً ثم قال حدثني ... الخ»؛ کاغذ: فرنگی، 9ص (54-62) 12 سطر، اندازه: 10 × 12 سم [ف: 32-316]

21. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2958/6

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبد الله کاتب، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن سیاه ضربی مقوایی، 7گ (50پ - 56پ)، 18 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 6-172]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2939/6

خط: نسخ، کا: محمد رضا آدریانی، بی تاب مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 6گ (143 - 48پ)، 20 سطر، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 8-135]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 485/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 9گ (61پ-69پ)، 13 سطر، اندازه: 18 × 12 سم [ف: 2-91]

24. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 962/6

آغاز: برابر؛ انجام: و اما القنبرة فنقول لعن الله من يبغض اهل بيت رسول الله صلى الله عليه وآله. و الحمد لله رب العالمين وصلى الله

علی محمد و آله اجمعین (یشتمل هذا الكتاب علی کتاب عبدالملک بن حکیم و کتاب مثنی بن الولید الحناط و کتاب خلاد السندی و کتاب حسین بن عثمان و کتاب عبدالله بن یحیی الکاهلی و کتاب سلام بن ابی عمیرة و خبر فی الماحم و علی شیء من نوادر علی بن اسباط روایة الشیخ ابی محمد هرون بن موسی التلعکبری عن ابی العباس بن سعید الهمدانی فی کتاب احمد بن محمد عبدالملک بن حکیم - کذا فی المنتسخ کتبه منصور بن الحسن بن الحسن بن الابی فی ذیحجه سنة أربع و سبعین و ثلثمائة من نسخة ابی محمد بن الحسن بن حسین بن ایوب القمی خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن عبدالجبار بحرانی خطی، بی تا؛ با حاشیه ای از م ح دره از علامه و نجاشی درباره این حضرمی در 49 و در حاشیه دیگر از همو در 53-55؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنائی ضربی، 9 گ (49-57)، 15 سطر (8 × 19)، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 10915]

اصل المرام فی طهارة ما یخرج من الامام / فقه / فارسی

aṣl-ul marām fī tahārat-i mā yuxraj-u min-al imām

علی نقی بن محمد تقی، ق 13 قمری

(19c' - alī naqī ebn-e mohammad taqī)

دلایل مختلفی می آورد در اثبات طهارت خون و ... که از ائمه اطهار خارج می شود و به اشکالات و شبهات در این زمینه پاسخ میدهد. رساله ای درباره بحث مذکور موسوم به «قواطع الالهام» از میرزا ابوالقاسم موسوی زنجانی (-1292 ق) در کتابخانه آیه الله گلپایگانی فهرست شده است.

قم: طبسی؛ شماره نسخه: 475

آغاز: بسملة الحمد لله الذي طهر قلوبنا بنور ولاية أوليائه ... اما بعد چنین گوید بنده خاطی علی نقی بن محمد تقی غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين ... که مسأله طهارت بول و غایط و خون و منی ائمه اطهار علیهم صلوات الله الملك الغفار از مسائل مهمه است؛ انجام: همچنین خون خدا پاک است نه نجس و اینجا نیز بهمین چند دلیل اکتفا میشود والا ادله نقلیه نیز از این قبیل بسیار است و صلی الله علی محمد و آله ... ابد الابدین و دهر الداهرین آمین آمین رب العالمین

خط: نستعلیق، کتاب = مؤلف، تا: قرن 13؛ در اول نسخه یادداشتی از مؤلف با مهر علی نقی (1241) (بیضی)؛ 37 گ، 11 سطر، اندازه: 11×15/5 سم [ف مخ: 1-44]

اصل من أصول القدماء / حدیث / عربی

aṣl-un min usūl-il qudamā

احادیثی از اصول اربعمائه است که از محمد بن صدقه روایت می کند، نام صاحب اصل در نسخه ها نیامده و در منابع موجود نیز به دست نیامد.

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمين ... و بعد قال المصنف من كلام الامام على بن موسى الرضا (عليه السلام) و على آباءه السلام، عن محمد بن صدقة قال: قال لي الرضا (عليه السلام)

انجام: بعث الله اليهما حوران من الجنة، ناعمة و مدية و امره آن يزوج ناعمة من هاييل و مدية من هبة الله فزوجها اياهما، فتزاجا فكانت تزويج بنات العلم.

[ن. ك.: «الاصول الاربعمائة» در همين مجموعه]

همانند:

1. قم؛ مرعشى: شماره نسخه: 14679/7

آغاز و انجام: برابر

ص: 132

خط: نستعلیق، کا: سید کاظم طباطبائی «آقا میرزا»، تا: ذیحجه 1272ق؛ افزودگی هایی از روضه کافی بعد از انجام در چند برگ آمده است، مصحح، کاغذ: فرنگی آهار مهره، گ (75پ - 78پ)، 16 سطر، اندازه: $8 \times 14/5$ سم [ف: 37-174]

2. قم، مؤسسه آية الله بروجردی؛ شماره نسخه: 288/11

آغاز: برابر

خط: نسخ، کان محمد علی اصفهانی، تا: 1277ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ (152ر-153ر)، 23 سطر، اندازه: $22 \times 15/5$ سم [ف: 1-167]

3. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 522/1 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: حسین بن محمد تقی طبرسی، تا: 8 شوال 1279ق، جا: نجف؛ گ (1پ-6ر) [عکسی: 2-29]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2119/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن، تا: 14 صفر 1325ق؛ از روی نسخه پدرش محمد مهدی بن علی بن یوسف حسینی طباطبائی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی مقوایی عطف قهوه بی، گ (1ر-11پ)، 23 سطر ($19/5 \times 10$)، اندازه: $25/5 \times 18$ سم [ف: 8-759]

5. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1764/5

آغاز: برابر

بی کا، تا: 1365 - 1366ق؛ گ، اندازه: 7×13 سم [ف: 3-130]

الأصل «الموضوع لنا ان نصل خطا...» / ریاضیات / عربی

... al-asl-u al-mawdu-ula-na in nasil xatt-an

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6616/47

الأصل الموضوع لنا ان نصل خطا مستقيما بين نقطتين فانهما تلتقيان في جهة» (رسالة في). گویا حاشیه ای است بر تحریر اصول اقلیدس طوسی؛ بی کا، تا: 1071ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضریبی مقوایی، گ (213ر-214پ)، 27 سطر (21×10) قطع: رحلی، اندازه: 18×31 سم [ف: 16-312]

اصل ناشناخته / حدیث / عربی

دو مجموعه از «اصل»ها در کتابخانه آیت الله مرعشی قم به ش 485 ((مرعشی 89/2) و ش 2939 (مرعشی 135/8) هست که این «اصل» در میان آنها نیست. به الذریعه (125/2 - 167) مراجعه شود.

آغاز: بسمله. لاشعث عن موسى بن اسماعيل بن موسى بن جعفر عن أبيه عن آبائه (عليهم السلام) قال قال رسول الله (صلي الله عليه وآله) راحة الثوب طيه وراحة البيت كاسه (كاسته). وقال (عليه السلام) الرفق كرم والحلم زين والصبر خير مركب. وقال (عليه السلام) الرهن يزك اذا كان مرهوناً

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2017/17-عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: «الهاء» حدثنا محمد بن الحسين عن محمد بن الحسن عن محمد الحسن الصفار (الي هنا وجد).

بر فراز نسخه به خامه نویسنده آمده است: این یکی از «اصل» های شیعی است که به خامه عبدالله بحرانی نگارنده «العوامل» یافتیم و به نام صاحب «اصل» دست نیافتیم؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1283ق؛ افتادگی: انجام؛ 12ص (186-197) [عکسی: 1-31]

اصل نفی العسر و الحرج / فقه / عربی

asl-u nafy -il-usr wa-1-haraj

رساله کوتاهی است در اصل نفی العسر و الحرج.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4001/4 - 20/121

آغاز: الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله اجمعين من جملة القواعد المتداولة في كلماتهم المسلمة؛ انجام: وامتاز هذه العمومات عن غيرها في اثبات الأحكام الشرعية وعليك بالتأمل فيها واستنباط الأحكام الشرعية منها في مواردنا والحمد لله.

خط: تحریری، بی کا، تا: در عصر مؤلف، جلد: تیماج قهوه ای، سوخت با ترنج با سر و نقش گل و بوته داخل آنها مجدول، 5گ، 22 سطر، اندازه: 14×20سم [ف: 1-386]

اصناف الأخبار التي يخبر بها كثيرون / درایه / عربی

ašnāf-ul axbār-il latī yuxbir-u bi-hā katīrūn

ابن سمح، حسن بن سهل، 418؟ قمری

(ebn-e samh, hasan ebn-e sahl (- 1028

بهترین رساله ای است که درباره متواترات نگاشته شده و مؤلف آن دارای رساله ای است به نام «جواب الحسن بن سهل بن غالب السمع عن السئول عن الغایة التي ینحو الانسان نحوها بالتفلسف». مؤلف باید از فیلسوفان قرن چهارم و پنجم باشد و او باید همان شارح کتاب «الطبیعة ارسطو» ابوعلی حسن بن السمع در گذشته 418 باشد (دیباچه چاپ بدوی).

چاپ: مجله مقالات و بررسیها، به اهتمام محمد تقی دانش پژوه ج 1، ش 3/4، 1350 ش، 42-44

[دیباچه دانش پژوه بر تبصره ساوی ص 37]

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 1346 - ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش 7473؛ بی کا، تا: 439ق؛ 17گ (23پ - 40ر) [فیلمها - ف: 1-364]

ص: 133

قزوينی، محسن بن محمد طاهر، - 1150 قمری

(qazvīnī, mohsen ebn-e mohammad tāher (- 1738

رساله مختصری است در اصناف حروف (اضافه) و انواع آن در نحو که حروف را 33 نوع ذکر کرده و صنف اول را حروف جر قرار داده و به شرح آن پرداخته و به همین صورت سایر اصناف را شرح نموده است عناوین اصناف عبارت اند از: 1. حرف الجر؛ 2. الحروف المشبهه بالأفعال؛ 3. حروف العطف؛ 4. حروف النفي؛ 5. حروف الصلة؛ 6. حروف النداء؛ 7. حروف الجواب يقال لها الايجاب؛ 8. حروف التحضيض؛ 9. حروف الاستثناء؛ 10. حروف الندبة؛ 11. حروف الناصبة؛ 12. حروف التوكيد؛ 13. حروف التنبيه؛ 14. حروف الامتناع؛ 15. حرفا التفسير و هما ای و آن؛ 16 حروف الامتناع؛ 17. حروف الاستفهام؛ 18. حروف الاستقبال؛ 19. حرفا الخطاب و هما الكاف و التاء؛ 20. حرفا الوقف و هما السين و الهاء؛ 21. حروف التقريب و يقال له التوقيع و هي قد، 22. حروف التفصيل و هي اما؛ 23. حروف الردع و هي كلا وليت؛ 24. حروف التذکر و هي حروف المد و اللين؛ 25. حرف السكت و هي الهاء؛ 26. حرف النهی و هي لا؛ 27. حروف الكف و هي ما؛ 28. حروف التعليق و هي ستة، اللام وکی و الباء و من و الكاف و في؛ 29. حروف الشرط و هي ثلاثة، آن و اما و اذ؛ 30. حرفا التانيث و هما التاء و الالف؛ 31. التتوين؛ 32. حروف الانكار و هي الياء و الواو و الهاء؛ 33. اللامات.

آغاز: بعد حمد الله يقول المستضيء بنور الله الباهر ... اصناف الحروف على المشهور ثلاث و ثلاثون

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11370/3

آغاز: برابر؛ انجام؛ وهي نهاية ما نصل اليه عدة حروف الحروف الحرف و هي حرف واحد لا غير و هو لكن

خط: نسخ، كان محمد حسين بن شيخ احمد، تهراني، تا: حدود 1234ق؛ مصحح، در پایان مطالبی در خصوص رساله احمدیه شیخ بهاء الدین عاملی آمده و احتمالاً سر آغاز یک شرح برای کتاب صمدیه باشد؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، 3گ (93-95)، 17 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 28-615]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17302 ض

بی کا، تا: 1256 ق [د.ث]

- اصناف الحمیات < الحمیات

اصناف العارفين باحوال العالم و مبدئه (فائدة في بيان) / عرفان و تصوف / عربي

(aṣnāf-ul-ārifīn bi-aḥwāl-il-ālam wa mabda'-ih (fā'idat-un fī bayān

صدر الدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، 979-1050 قمری

(sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572- 1641

مؤلف عرفا را به صنف تقسیم کرده است و گویا این فائده بندی از کتاب های ملاصدرا باشد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 594/3

آغاز: فائده نفسیه، قال المحقق الطوسی شارحا مقامات العارفين ان المعارف ... (پس از 8 سطر): اقول العارفون باحوال العالم و مبدئه على اصناف ثلاثة؛ انجام: مع أن التطويل في مثل هذا المقال يوجب سفسطة الجهال تم ملاصدرا

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: حدود 1206ق، کاغذ: فستق، جلد: میشن قهوه ای نو، 2ص (288 - 290)، 25 سطر، اندازه: 13/7 × 20/1 سم [ف: 5-98]

اصناف العباد / عرفان و تصوف / عربی

asnaf-ul-ibad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9466/131

به نقل از ذوالنون مصری (از المنهاج)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، 1گ (281) [مختصر ف: 684]

اصناف العلاقات المصححة للتجوز / معانی بیان عربی

asnaf-ul-alaqat-il-musahiha li-t-tajawwuz

کاشانی، محمد تقی بن حسین، 1236-1321 قمری

(kāšānī, mohammad taqī ebn-e hoseyn (1821-1903

قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 704/2

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1258ق؛ قطع: خشتی [ف: 122]

اصناف الكتاب / متفرقه / عربی

.asnaf-ul-k

بطلیوسی، عبد الله بن محمد، 444-521 قمری

(batalyūsī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1053-1128

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 332/3 -ف

نسخه اصل: یوسف آغاش 5903/4879؛ بی کا، بی تاب 13 گ (5-17) [فیلمها - ف: 1-455]

اصناف مردم / اخلاق / فارسی

ص: 134

خاقانی، بدیل بن علی، 520-595؟ قمری

(xāqānī, badīl ebn-e `alī (1127-1199

گفتاری است منسوب به حکیم خاقانی در بیان صفات خاصه مردم هر سرزمین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6271/9

خط شکسته نستعلیق، کان محمد طاهر، تا: 1291ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ص 19 دفتر، 13 سطر قطع: خشتی، اندازه: 17×21/5سم [ف: 19-244]

اصناف مردم = تقسیم مردم از حیث عقل عملی و نظری / اخلاق / فارسی

asnāf-e mardom = taqāsm-e mardom az heys-e `aql-e amālī va nazārī

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، -667؟ قمری

(bābā afzal-e kāshānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269

گفتاری در چند خط، در تقسیم مردم به دو گروه دارندگان خرد عملی و خرد نظری.

آغاز: مردم در پایه عقل عملی بر دو مرتبه اند اول مرتبه اهل حرفت و حاذقان در صنعت و پیشه وران و استادان ماهر

انجام: دوم مرتبه منزل اقصی و نهایت همه جست و جوئیست و آن عمل و خلق و علم است که انبیا را علیهم السلام بوده است.

چاپ: مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: 1366 (چاپ دوم)) (ص 644)

[دنا 1070/1 (12 نسخه)؛ نسخه های منزوی 740؛ شماره 19 مصنفات؛ فهرستواره منزوی 79/6]

1. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 145/18 حکمت

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ جلد: تیماج مشکی یک لا، قطع: وزیری [ف: 2-43]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 19/2401/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا قرن 11، جان طوس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، 28 سطر (13/5 × 19/5)،
اندازه: 18 × 24/5 سم [ف: 9-1015]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3982/18

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهان شگری آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، 8 ص (322-330)، 16 سطر، قطع: رقعی، اندازه:
10 × 19 سم [ف: 10-2148]

4. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4191/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، 1 گ (161)، 17 سطر، اندازه: 10/6 × 18/8 سم [ف: 7-245]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5031/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد علی متخلص به عبرت نائینی، تا: دوشنبه 13 ذیقعده 1347 ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی،
1 ص (65)، 18 سطر (8 × 16)، اندازه: 14 × 2 سم [ف: 14-337]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4805/14

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قرمز، اندازه جلد: 16 × 29، 49 گ [ف: 13-208]

7. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2912/30

بی کا، بی تا؛ 1 گ (139) [ف: 5-460]

8. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 428/1

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: 3-331]

9. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6/2267/6

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در هامش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی گرد، اندازه: 18/5 × 28/5 سم [ف: 9-918]

asnāf-e movahhedīn

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4243/1

آغاز: بسمله. من كلام زبدة المحققين شيخ حسين سلمه الله تعالى الحمد لله الأحد المنفرد في ديمومية ملكه و سلطانه ... . باید دانست که اصناف موحدين ... منقسم بر پنج فرقه است؛ انجام: رخت خطی کشیده از نکویی xx که از ما نیست بیرون خوب رویی والسلام

از شیخ حسین؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1269ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، گ (1-5)، 11 سطر (6 × 13)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 13-3212]

اصناف الناس و اهل الاقالیم و البلاد / جغرافیا / عربی

aṣnāf-un nās wa ahl-il aqālīm-i wa-l bilad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9080/4

آغاز: اعلم أن جميع الناس في مشارق الأرض ومغاربها و جنوبها و شمالها وان كانوا نوعا واحدا يتمرون بثلاثة اشياء الاخلاق و الصور؛ انجام: لعدم استعدادهم و استحقاقهم بما غلبت سجایاهم الهیمة اعادنا الله من ذلك.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12، در زمان سلطنت شاه سلطان

ص: 135

حسین صفوی بین سال های 1105-1135 ق کتابت شده؛ بالای برگ 132 عبارت «یا کیکج» آمده؛ کاغذ: فرنگی نخوی آهار مهره ته نقش دار، جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 2 گ (107-108)، اندازه: 13/7 × 197 سم [ف: 29/2-715]

اصناف النساء / متفرقه / عربی

'aṣnāf-un nisa

ابن سینا، حسین بن عبد الله، 2370-428 قمری

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 573/27-ف

نسخه اصل: لالا اسماعیل ش 487؛ بی کا، تا: قرن 8؛ 1 گ (227-228) [فیلمها-ف: 1-504]

اصنام سبعة / کیمیا / فارسی

asnām-e sabe

بلیناس حکیم

balīnās-e hakīm

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10855

آغاز: بسمله. بر رای حکیم بلیناس در ترکیبی مرتفع در وقت زر و نقره؛ انجام: وبر وصیت من کار کنید تا به مطلب برسید انشاء الله تعالی
قد تم هذا الكتاب بعون ... ذیحجه سنه 1298

خط: مختلف، بی کا، تا: 1298 ق [الفبائی: 54]

الاصول = اصول الكیمیا = الكیمیا / کیمیا / عربی، فارسی

al-uṣūl = uṣūl-ul-kīmīyā = al-kīmīyā

جابر بن حیان، 120-198 قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

مؤلف در دیباچه می گوید: «قد ذكرنا في كتابنا هذا اصول الأعمال في هذا الصناعة الموسومة ... بالكیمیا ... وقد سميناها كتاب الاصول».

با سربندهای باب: تدبیر الزرنیخ، عمل الزیبق الحی، تدبیر ماء الأحمر، تدبیر ماء الشعر، عمل النوشادر ... .

آغاز: حمدله. صلاة. وبعد، فانه يجب على من نظر في هذا الكتاب، أن يحمدا لله و يسأله أن يرزقه فيه .. فنقول و نبدء بعون الله و بركته ...
انا قد ذكرنا في كتابنا اصول الاعمال في هذه الصناعة ...

انجام: قد اتينا على جميع ما وعدنا فيه في صدر الكتاب و انتمناه فقد و فينا في الميعاد. و هذا آخر الكتاب. تمت.

[دنا 1071/1 (2 نسخه)؛ الذريعة 211/2 و 197/18؛ زرکلی 103/2؛ فهرست نسخه های منزوی 701/1]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1686/5

انجام: أن الله تعالى فان احببت ان تطبخه كما يطبخ الزيت بما القلى و تصفيه عنه الى ان يتم بياضه فهو الاخر.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سرخ، 20 قطع: [ف: 5-332]

2. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 21216

آغاز: برابر، آغاز ترجمه: به نام خدای بخشاینده مهربان، پروردگارا میسر کن؛ انجام: برابر، انجام ترجمه: و این آخر کلام است و السلام.
تمام شد کتاب اصول

با ترجمه زیرنویس فارسی؛ خط: نسخ پخته و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 32 گ (71-102 پ) [ف: 1-20]

3. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2127/3 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ در چند جا عبارت «قال جابر» دارد، با یادداشت کتابدار «احتمالا به خط مرحوم آقای اول»؛ 25 ص
(17-41) [عکسی: 1-31]

4. قم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: 4541 - 23/61 آغاز: برابر؛ انجام: و اعلم ان الانسان ان لم يكن فيلسوفا و لا يرى من كتب فلسفيه ولا
كتابنا المائة لم يحصل كثيرا فائدته من علم الميزان و هذه هو الحواشي التي تسمع بها فاعرفه و اعمل بحسبه فضل انشاء الله تعالى تمت
و السلام.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی ساده عطف تیماج مشکی، 7 گ، 24 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف: 6-3287]

5. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 588/5

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلوة على سيدنا محمد النبي و آله و سلم تسليمًا كثيرا؛ انجام: ولا في كتبنا المائة لم يحصل كثيرا فائدته
في علم الميزان و هذه الحواشي التي تسمى بها فاعرفه و اعمل بحسبه تصل انشاء الله

خط: نستعلیق، بی ک، بی تا؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، 7گ (51پ - 58پ)، 21 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [مؤید: 2-96]

الاصول = في أصول الهندسة و الحساب = كتاب الأصول / رياضيات / عربي

al-uṣūl = fī uṣūl-il-hindisa wa-l-hisāb = k.-ul-uṣūl

اقلیدس، 306-283 قبل میلاد

(Oqlidos (-306--283

مترجم: اسحاق بن حنین 215-298 قمری

«اصول» در هندسه از مصنفات مهمه اقلیدس صوری مهندس یونانی است که حنین بن اسحق طبیب آن را از یونانی به عربی ترجمه کرده و ثابت بن قرة بن مروان حرانی آن را اصلاح نموده است، مشتمل بر پانزده مقاله که دو مقاله اخیر را از ملحقات شمرده اند. فقط می گوید اقلیدس مظهر هندسه و معروف به صاحب جو «مطریا» بوده و نام کتابش به یونانی «استروشیا» یعنی اصول علم هندسه است، این کتاب را حکمای یونان «ارکان» و

ص: 136

روميان «استقصات» و اسلاميون «اصول» ناميده اند. ابن النديم در «الفهرست» مي نويسد «نقله الحجاج بن يوسف بن مطر نقلين احدهما يعرف بالهاروني و هو الأول و نقلًا ثانية و هو الماموني و عليه يعول». رياضيون بر اين كتاب شروح بسيار نوشته اند.

آغاز: النقطة هي شبي مالا جزء له و الخط هو طول لاعرض له و نهايتا الخط نقطتان

[دنا 1071/1 (4 نسخه)]

شرح و حواشي:

1- شرح اصول اقليدس؛ كراييسي، احمد بن عمر (-3)

2- اصلاح كتاب اصول اقليدس = زيادات عباس بن سعيد في المقالة الخامسة من كتاب اقليدس؛ جوهرى، عباس بن سعيد (-218)

3- شرح صدر المقالة العاشرة من كتاب اقليدس؛ اهوازي، محمد بن حسين (290-360)

4- رسالة الى ابي الريحان البيروني (الأولى)؛ ابن عراق، منصور بن على (-425)

5- مختصر الاصول الهندسية؛ ابن سينا، حسين بن عبدالله (370-428)

6- حاشية تحرير اقليدس؛ ابن هيثم، حسن بن حسن (354-430)

7- حل الشكوك من كتاب الاقليدس في الاصول؛ ابن هيثم، حسن بن حسن (354-430)

8- شرح المقالة العاشرة من كتاب اقليدس في اصول المقادير؛ فريد غيلاني، عمر بن على (-582)

9- اصلاح اصول اقليدس؛ اثير الدين ابهرى، مفضل بن عمر (-660)

10- تحرير اصول اقليدس = تحرير اصول الهندسة و الحساب = تحرير اقليدس؛ نصير الدين طوسى، محمد بن محمد (597-672)

11- حاشية تحرير اصول اقليدس؛ نصير الدين طوسى، محمد بن محمد (672-597)

12- اصول موضوعه اقليدس؛ قطب الدين شيرازى، محمود بن مسعود (710-634)

13- تحرير اصول اقليدس (ترجمه) = ترجمه اصول اقليدس؛ قطب الدين شيرازى، محمود بن مسعود (710-634)

14- الاصول (مختصر) = تلخيص اقليدس؛ چغمينى، محمود بن محمد (-745)

15- حاشية تحرير اصول اقليدس؛ جرجانى، على بن محمد (740-816)

16- شرح تحرير اصول اقليدس؛ دوانى، محمد بن اسعد (830-908)

- 17- حاشية تحرير اصول اقليدس؛ ميبدى، حسين بن معين الدين (-911)
- 18- تعليقة على تحرير اقليدس = رسالة في الزاوية؛ خفري، محمد بن احمد (-957)
- 19- شرح تحرير اصول اقليدس = شرح المقالة العاشرة من اصول اقليدس؛ يزدي، محمد باقر بن زين العابدين (-11)
- 20- تقرير التحرير؛ مهندس لاهورى، خير الله بن لطف الله (-12)
- 21- شرح المقالة العاشرة من اصول اقليدس؛ نراقي، ابو تراب بن احمد (-13)
- 22- حاشية المقالة العاشرة من أصول الهندسة و الحساب؛ طبرى، محمد كاظم بن رضا (-13)
- 23- حاشية تحرير اقليدس؛ حسيني، موسى بن فضل الله (-13)
- 24- توضيح الاشكال = شرح تحرير اقليدس؛ نراقي، مهدي بن ابي ذر (1128-1209)
- 25- حاشية تحرير اصول اقليدس يزدي حائري، محمد باقر بن مرتضى (1239-1298)
- 26- حاشية تحرير اصول اقليدس؛ زنجاني، ابراهيم بن ابو الفتح (-1351)
- 27- حاشية تعليقة تحرير اقليدس؛ ديزجى زنجاني، اسمعيل بن ابراهيم (1309-1378)
- 28- توضيح التحرير؛ ديزجى زنجاني، اسمعيل بن ابراهيم (1309 - 1378)
- 29- ملخص تحرير اقليدس = تلخيص تحرير اقليدس؛ حسيني، زين العابدين بن محمد
- 30- شرح صدر المقالة العاشرة من كتاب اقليدس؛ خازن، ابو جعفر
- 31- تحرير اصول اقليدس (ترجمه)؛ جزى استر آبادى، محمد تقى بن على
- 32- حاشية تحرير اصول اقليدس
- 33- مقدمات تحرير اقليدس للطوسى
- 34- حواش على الأصول لاقليدس
- 35- شرح تحرير اصول اقليدس (دو عنوان متفاوت)
- 36- حاشية توضيح الاشكال
- 37- تحرير اصول اقليدس (ترجمه) (دو عنوان متفاوت)

38- شرح تحرير اصول اقليدس

39- الاصول (منتخب) = منتخب كتاب اقليدس

40- شرح تحرير اصول اقليدس (سه عنوان متفاوت)

41- حاشية تحرير اصول اقليدس (دو عنوان متفاوت)

42- حاشية تحرير اصول اقليدس (سه عنوان متفاوت)

43- مصادرة المقالة السادسة من اصول اقليدس (مقالة في..)

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2120

خط: نسخ كهن، بی كا، بی تا، دارای علامت بلاغ، در پایان تاریخ 343 دیده می شود بدین گونه: «تمت المقالة السابعة من كتاب اقليدس في الأصول نقل اسحق بن حنين و اصلاح ثابت بن قرة الحرا في سنة ثلاث و اربعين و ثلاث منة من الهجرة»، شش برگ از کراسه 12 است، نسخه از نیمه شکل کی مقاله 7 است تا شکل لط آن که آخر آن است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا پوشیده با پارچه زری، 6گ، 19 سطر (17/5×12) سطر، اندازه: 17 × 24سم [ف: 8-760]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3586

خط: نسخ، بی كا، تا: قرن 7؛ با کراسه شمار هشت برگی، کاغذ:

ص: 137

دولت آبادی، جلد: میسن سیاہ ضربی، 241گ، 19 سطر، اندازہ: 23/8 × 16/6 سم [ف: 1-37]

3. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15480/1

آغاز: المستقیم یمر بمركز الدایرة وینتھی فی الجانین إلی الخط المحیط بها؛ انجام: و ذلك ما أردنا أن نبین. تمت المقالة التاسعة و هي ثمانية و ثلاثون شكلا

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1078ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای اختصارات نام های اشکال؛ جلد: چرم قهوه ای ساده، 134گ (1ر-134پ)، 19-25 سطر، اندازہ: 31/6 × 22/8 سم [ف: 43-117]

4. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 200

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 256 گ، 18 سطر، قطع: رحلی، اندازہ: 26 × 23 سم [ف: 2-110]

الأصول / اصول فقه / عربی

al-uṣūl

شمس الائمه سرخسی، محمد بن احمد، 483 قمری

(-1091) (Šams-ol-a'emme saraxsī, mohammad ebn-e ahmad)

کتابی است مشتمل بر مباحث اصول فقه که سرخسی آن را مانند کتاب دیگرش «مبسوط» در فقه حنفی نگاشته و املائی آن را در زندان اوزجند در روز شنبه سلخ شوال 479ق آغاز نموده است. وی آن را به ترتیب ابواب، و هر بابی در چند فصل مرتب نموده است. او اشکالات مربوط به هر فصلی را با «فان قیل» مطرح نموده و با «قلنا» پاسخ می گوید.

چاپ: قاهره، مطبعة دار الكتاب العربی، الجزء الثانی، نشره ابو الوفاء افغانی، 1954م

[بروکلمان 1(373) 460]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 742عکسی

آغاز: قال الشيخ... شمس الائمة ابوبکر محمد بن ابی سهل السرخسی املا یوم السبت سلخ شوال سنة تسع و سبعین و اربعمائه فی زاویة من حصار اوزجند: الحمد لله الحمید المجدئ المبدئ المعید؛ انجام: و نجعل حکمه کحکم من اسلم بنفسه ثم ارتد بعد ذلك فهذا تمام البیان... و الله اعلم بالصواب.

نسخه اصل: نور عثمانیه، استانبول، ش 1293؛ خط: تعلیق، کان محمد بن یوسف محمد الحولقی یا الجولقی، تا: 632ق؛ مصحح؛

اصول = وجودیه / عرفان و تصوف / فارسی

osūl = vojūdīye

نعمة الله ولي، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ - 834 قمری

(ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431

گفتاری است عرفانی به نظم و نثر در وجود با عنوان های «اصل، اصل». این جز رساله «وجود» اوست. در 21 (برخی نسخه 29) «اصل»: 1. ملاحظه حقیقت وجود لابشرط، 2. عقل اول یعنی لوح ابسط موجودات است؛ 3. اعیان ثابتة که صور اسماء الهیه اند؛ ... 20. تجلیات ذاتیه؛ 21. اصل وجود حلال مطلق است و معرفت کنه او حرام مطلق؛ ... 29. وجود جلال مطلق است و معرفت کنه او حرام.

آغاز: بسمله. نزد اصحاب صوفیه و ارباب الهیه وجود من حیث هو هوای لا بشرط شیئی، اعم است از کلی و جزوی و خاص و عام، مطلق و مقید ذهنی و خارجی ... بیت: مطلق از اطلاق و لا اطلاق هم.

انجام: این فراغت مدام می بینم xx گرچه جز لحظه ای نمی یابد

چاپ: در مجموعه رساله های او، ص 262-264

[فهرستواره منزوی 95/7]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5298/14

آغاز: برابر؛ انجام: اصل وجود حلال مطلق است، و معرفت کنه او حرام مطلق. والسلام.

خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه 860ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز منقش، 4گ (109پ - 113پ)، 21 سطر، اندازه: 23/6 × 16/2 سم [ف: 8-269] و [ف: 4-681]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 372/12

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: 1066ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 33 سطر (9×20)، اندازه: 24×13 سم [سنا: ف: 1-208]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10303/12

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: 16 ربیع الثانی 1246ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، مجدول، 4ص (57 -

60، 26 سطر، اندازه: 15×2121815 سم [ف: 32-310]

4. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1464160

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1255ق؛ کاغذ: فرنگی، حص (867-871)، 17 سطر، اندازه: 19×9/5 سم [ف: 3-522]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10119/12

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: 1264ق، ص (174-176)، 29 سطر، قطع: رحلی،
اندازه: 19/5 × 23 سم [ف: 32-148]

6. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 40/14 عکسی

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس شماره 5770 [این شماره مجموعه ای از آثار شاه نعمه الله است که این رساله در ضمن آن معرفی
نشده]؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان 1264ق؛ جلد: کالینکور مشکی، 3گ

ص: 138

(87-89)، 29 سطر، اندازه: 28/5 × 40 سم [ف: 3-1305]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3067/12

آغاز و انجام: برابر؛ اصل 29 وجود جلال مطلق است و معرفت کنه او حرام و السلام علی من اتبع الهدی

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1265ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 3ص
(66-63)، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 23/5 × 14/5 سم [ف: 10-588]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 518/6

خط: نسخ، کا: شیخ محمد باقر گلپایگانی، تا: 1298ق؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: مقوار رویه ابری، ص (46-51)، 23 سطر، اندازه:
16/7 × 21/6 سم [ف: 5-52]

9. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1636/8

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، 5گ، اندازه: 11 × 18 سم [نسخه پژوهی: 3-158]

10. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2831/14

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوای، 3ص (229-241-235) [ف: 10-1672]

11. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4184/17

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز نقرشی، بی تا، کاغذ: ترمه پسته ای، جلد: رویه میشن سیاه، 4گ (142پ-146پ)، 17
سطر، اندازه: 12 × 23 سم [ف: 4-670]

12. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4262/29

خط: نستعلیق، کا: میر غلام محی الدین، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه ای ضربی، 4گ (207ر-210پ)، اندازه: 17 × 25
سم [ف: 4-674]

الاصول (رسالة في) / کلام و اعتقادات / عربی

(al-usul (r. -un fi

کرمانی، محمد بن محمد کریم، 1263-1324 قمری

(kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 1906

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15955

آغاز: فقال كيف ينفقه هذا في دينه وقال اذا اراد الله بعبد خيرا فقهه في الدين؛ انجام: و لاقوه الا بالله العلي العظيم

خط: نسخ، بی کا، تا: 1275 ق [رایانه]

اصول / عربی

usul

موسوی، ریحان الله بن جعفر، ق 14 قمری

(mūsavī, rayhān-ol-lāh ebn-e ja'far (- 20c

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کاتب = مؤلف، بی تا [میراث شهاب: س 5 ش 1-203]

اصول آدمیت / حکومت و سیاست / فارسی

osūl-e ādamīyat

ملکم، 1326-1249 قمری

(malkam (1834-1908

کتابچه ای است در بیان مقام آدم و شروط تعالی اش که رسالهای تبلیغی - آموزشی درباره جامع آدمیت است. در چاپ اصیل صص 326-341 قرار گرفته است.

آغاز: ستایش باد بر آدم که جویای علم و طالب آدمیت آمده است

انجام: ادراک سعادت میسر نخواهد بود مگر از برای آدم.

[اصول تمدن 253]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4912/3

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: رمضان 1301ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، 20 سطر (11 × 18)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 14-

2. آشتیان: حوزه علمیه؛ شماره نسخه: 13/11 بخش یکم

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان مرتضی ابن مرحوم میرزا صادق، بی تا؛ کاغذ: خارجی، 9 گ (183 پ-201 ر)، قطع: خستی، اندازه: 18 × 33 سم
[ف: 44]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8174/3

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: خط دار جدید، جلد: مقوایی با روکش مخمل بنفش و یک ترنج و سرترنج ضربی با آستری از جنس کاغذ سرخ روغنی، 9 ص (13 پ - 22 پ)، 19 سطر، اندازه: 12/7 × 20/6 سم [ف: 27/1-395]

الأصول الأصفیة = الواحد لا یصدر عنه الا الواحد = الأصل الأصيل / فلسفه / عربی

al-uṣūl-ul āṣifīyya = al-wāḥid lā-yaṣdur-u 'an-hu illa-1 wahid = al-asl-ul asil

تبریزی، رجبعلی، 1080 قمری

(1670 -) (tabrīzī, rajab-ālī)

رساله ای است در مسائل مهم فلسفی و اصول آن و بیان بعضی فروع که بر اصول مترتب می شوند و آن را به نام «آصف میرزا» یکی از ارکان دولتی شاه عباس نگاشته است. تبریزی در این رساله درباره ده اصل بحث می کند و نخستین و مهمترین آنها را اصل اول (قاعده الواحد لا یصدر عنه الا الواحد) می داند. بسیاری از فیلسوفان درباره این قاعده رساله نگاشته اند. کهن ترین ایشان بنا بر آنچه در الذریعه معرفی شده است از آن ابن سینا (370-)

ص: 139

428) است، دومین آنها از نظر تاریخی از آن خواجه نصیر طوسی (597-672) است و سومین آنها نگارش ابراهیم همدانی معاصر شیخ بهائی (953-1030) است. چهارمین رساله در این موضوع بنا بر فهرست الذریعه (ج 25 ص 5-7 ش 25) رساله‌های بی نام از مؤلفی ناشناس است که آغاز و خصوصیات آن برابر نسخه جای گفتگو ما است. با بررسی مطالب کتاب به نظر می رسد که تألیف ملارجبعلی تبریزی باشد، هر چند این رساله به شمسای گیلانی و نعیمای طالقانی و... نیز نسبت داده شده است. ملارجبعلی تبریزی در برابر اصالت وجود صدرا به اصالت ماهیت قائل شده است و آشکارا از سخنان استاد بزرگ خودش صدرا ناخشنودی نشان می دهد. در قرن سیزدهم ملا- هادی سبزواری (1212-1289) در منظومه خود نظر صدرا را بر رجبعلی تبریزی ترجیح داد و در قرن 14 ملا- علی زنوری (1307ق) کتابی به نام «بدائع الحکم» در دفاع از صدرا و سبزواری برضد مکتب تبریزی نگاشت لیکن اخیراً ملا صالح مازندرانی سمنانی کتابی به نام «ودائع الحکم فی رد بدائع الحکم» نگاشت و در آن نظر صدرا را مردود دانست و از اصالت ماهیت دفاع نموده است.

مؤلف بی آنکه از خویشان نام برد در دیباچه می گوید: «می خواستم در این مقالت چند اصل مهم فلسفی را بیان دارم. اصل اول که آن را «الأصل الاصل» نامیدم در بیان آن است که از یک واحد محض جز یکی نزاید». بنابر این اصل الاصل «یا قاعدة الصدور» (لا یصدر من الواحد الا واحد) در اصل نام بخش اول این کتاب بوده است که به کل کتاب نیز اسناد داده شده است. برخی سرعنوان های این رساله چنین است: الشیء الشریف و الشیء الخسیس، المعلول الواحد لا یصدر الا من علة واحدة، تشکیک این کمونه ضد التوحید (العددی)، اثبات الهیولی، لا- اتصال فی غیر جسم، تجدد امثال، حد الحركة فی رای ارسطو، و الراي الحق، امتناع الحركة فی الجوهر، الجوهر و العرض، الماهية من حیث هی لیست الا هی، الوجود لازم الماهية فی الخارج و ابطال الوجود الذهنی، یجب أن یعلم أن المعلول لا یمكن بینها امر مشترک، اصل آخر العدد لا یمكن أن یكون متناهیًا.

آغاز: بسمله، و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم... و بعد، فانا اردنا فی هذه المقالة اولاً ذکر اصل المشهور بین الحکماء و هو ان الواحد لا یصدر عنه الا الواحد و ذکر بعض الفروع المتفرعة علیه انجام: غیر مشوش شبهات اهل الحکمة و الکلام بعون الله و حسن توفیقه انا قد فصلنا الآیات لقوم یذکرون و ما یذکر الا الوالالباب. هذا آخر ما اوردنا ایراده فی هذه المقالة و الحمد لله وحده و اهب العقل و الحیاة و صلی الله علی محمد و آله و سائل النجاة و السلام

[دنا 1070/1 (23 نسخه)؛ فرهنگی سخنوران 637؛ منتخباتی از آثار حکماء الهی ایران 244/1]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7506

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، 37 گ، 21 سطر (5 × 13)، قطع: ربعی، اندازه: 10 × 18/5 سم [ف: 16-599]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1711/1

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 11؛ بالایی رساله اصول اصفیه با قلم قرمز نوشته شده: «رساله موسومہ بالاصل الاصل للمولی الفاضل و العارف الکامل رجب التبریزی رحمة الله علیه»، محشی از مؤلف، و در دو صفحه 68-69 حاشیه هایی با امضای «فقیر نوری»، مرحوم محمد عنقا سقطات و برخی از اغلاط این نسخه را در کنار صفحات یادداشت کرده و شاید با نسخه بالا مقابله کرده، بر

پشت نخستین برگ نسخه نیز ابیاتی به خط او یادداشت شده؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی رنگ، 73 ص (1-73)، 14 سطر، قطع: رقعی، اندازه: $11/5 \times 17$ سم [ف: 5-53]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 884/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: ف: 3-77]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4074/3

آغاز: برابر؛ انجام: مع آلتها المخصوصة بها الموسومة بالخیال الموضوعة فی الدماغ ولا یحتاج هذه لاقوة فی الادراک ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، 32 گ (101 پ-133 پ)، 12 سطر، اندازه: $10 \times 14/5$ سم [محدث ارموی مخ: 3-1659]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10228

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قوام الدین محمد رازی، تا: ذیحجه 1068 ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مدظله العالی»، مجدول زرین، با سرلوح مذهب و مرصع، در برگ آخر یادداشتی در 9 سطر در بیان پاره ای اصطلاحات از جمله تمهید، تذکره و استبصار، تنبیه و غیره؛ جلد: تیماج پشمی، مجدول، 44 گ، 14 سطر، اندازه: $10 \times 18/5$ سم [ف: 32-265]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7007/5

آغاز: و هو ان الواحد لا یصدر عنه الا الواحد و ذکر بعض الفروع المتفرعة علیه و ذکر بعض الأصول و الاراء الحققة التي یعتمد علیها ارسطوطالیس و سایر القدماء

در فهرست از عرفی طالقانی دانسته؛ بی کا، تا: شوال 1071 ق؛ از روی خط مؤلف با دو واسطه، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج گلی لایی، 23 سطر (8 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 13×19 سم [ف: 16-425]

6. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 12/4 - د

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: دهه اول محرم 1079 ق؛ محشی با نشان «منه مد ظله العالی» و

«منه مدظله»؛ 55 گ (127پ-181ر)؛ 11 سطر (8 × 13) [ف: 1-517]

7. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 880/2

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: 1080ق؛ کاغذ: سمرقندی، 53 گ (56پ-108 پ)، 19 سطر (7 × 15) [ف: 3-397]

8. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 711/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: سمیع بن غلامعلی قمی، تا: 1125ق، جان اصفهان؛ در اول نسخه مطلبی از مولانا عبدالرشید در وحدت وجود و بیان آن؛ جلد: تیماج مشکی، 29ص (15-44)، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 384]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1552/5

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-375]

9. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10841/37

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 16 شوال 1129ق؛ جلد: تیماج مشکی یک لا ضربی با ترنج و سر ترنج عطف قهوه ای بیاضی، درون قهوه ای، 18 (67پ-84ر)، ابعاد متن: 9 × 20، اندازه: 12 × 24/5 سم [ف: 20-390]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8366/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید اسماعیل بنایی، تا: 1260ق؛ جلد: تیماج مشکی، 22 گ (1پ-22پ)، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 21-329]

11. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 9/157 - 1607/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عباس، تا: 16 جمادی الثانی 1262ق؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 47 گ، 16 سطر، اندازه: 8/5 × 16 سم [ف: 8-4891]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1803/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 15 ربیع الاول 1267ق؛ کاغذ: شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 63ص (1-63)، 17 سطر، قطع: رقی، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 9-291]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1709/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی طالقانی، تا: 1275ق؛ بر پشت نخستین برگ آن مرحوم میرزا طاهر نوشته است: «کتاب اصل الاصيل از تصانیف فاضل نبیل و حکیم جلیل ملا رجبعلی تبریزی رحمة الله علیه می باشد حرر ره الإثم القاصر محمد طاهر الطبرسی»، کاتب این بیت را در کنار صفحه نوشته: «یلوح الخط فی القرطاس دهرًا XX و کاتبه رمیم فی التراب»؛ کاغذ: آهار مهره لیمویی رنگ، جلد: تیماج ماشی منگنه، 58 ص (25-182)، 16 سطر، قطع: نیم خستی، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 5-48]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1291/2-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-668]

14. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق شماره نسخه: 275/4

انجام: فافهم مع هذه كلها و مع غيرها من الأسباب المعينة في تحصيل المعارف

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 58گ (96پ-154 پ)، 12 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 2-24]

15. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2112/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در گی آپ تاریخ مرگ چند تن از دانشمندان چنین نوشته شده است: تاریخ فوت مجتهد الزمان میرزا محمد حسن شیرازی در سر من رای. شب چهارشنبه 20 شعبان 1312 و تولده کما سمعت من سمیه 1225 (تاریخ درست: 15 جمادی الاول 1230) است (طبقات قرن 14 ص 437)، تاریخ وفات مجتهد الزمان شیخ محمد علی غره شعبان 1318، تاریخ وفات المدرس الرفیع الحاج میرزا محمد بدیع 21 شعبان 1318، تاریخ وفات کریم خان زند (ای وای کریمخان مرد=1263)، تاریخ وفات استاد معظم ملا حسن علی تویسرکانی 28 صفر 1286، تاریخ وفات حاج محمد ابراهیم قزوینی چهارشنبه 29 محرم 1261، تاریخ وفات محمد مهدی بن ابراهیم 4 جمادی الثانی 1278 فجأة، تاریخ وفات السید محمد شهبهانی یوم الاضحی 1287، تاریخ وفات حاج محمد جعفر آبادهای سبت 19 رمضان 1280=غفر، تاریخ وفات آخوند عبد الجواد خراسانی 1 صفر 1281. در برگ 3 وقف نامه این نسخه به تاریخ

1260 نوشته شده است و تولیت را با محمد شفیع بن محمد موسوی ششتری و اولاد او نهاده است که گویا خود کاتب نسخه باشد، فوت میرزا محمد علی امام جمعه اصفهان 9 ربیع الاول 1300، تاریخ وفات العالم الجامع بین المعقول و المنقول استادنا..... الحاج محمد جعفر الادبائی شنبه 19 رمضان 1280 = غفر، فوت سید اسدالله بن محمد باقر سلخ جمادی الثانی 1290، فوت استادی الحاج محمد ابراهیم کرباسی ليله خمیس 5 جمادی الاول 1261، و داستان بویکر و عمر و غلامش قنقد را نوشته است که به در خانه علی (علیه السلام) فرستادند، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: تیماج سرخ یک لا ضربی، 34ص (37-70)، اندازه: 13 × 18سم [ف: 11-302]

16. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5890/9

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 67گ (239-306)، 18 سطر (6 × 12)، قطع: بغلی، اندازه: 17×11 سم [ف: 16-134]

17. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3805/8

ف نسخه اصل: نفیسی ش 374؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 و 12 [فیلمها-ف: 1-733]

18. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1194/4 - طباطبائی

ص: 141

آغاز: برابر؛ انجام: و تلك القاعده ايضا قاعدة حسنه من القدماء الا انها انية و بياننا هذا لمي كما عرفت

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ 2 ص (70-71) [ف: 23-692]

19. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4768/5

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1548]

20. تهران: مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: 141/2

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف در فهرست درست نیامده که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا، کاغذ: زرد آهار زده، جلد: تیماج قهوه ای، 38 گ (68 - 30)، 12 سطر (5×11)، اندازه: 17×11 سم [ف: 108]

21. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8742/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوای تیماج حنائی، ربعی، 23 گ (105-127 پ)، 21 سطر (8×16) [ف: 17-209]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16522 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

23. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10213/6

آغاز: اصل في بيان أن الواحد المحض البسيط من جميع الجهات لا يمكن ان يصدر عنه؛ انجام: و قس على هذا حال سائر الحواس المذكورة فلا تغفل و الله الموفق.

خط: تحریری، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، عطف مشکی، 85 ص (99-115)، 17 سطر، اندازه: 17/5 × 11/5 سم [ف: 257-32]

اصول احكام رمل / رمل / فارسی و عربی

osālī-e ahkām-e raml

زمانی، محمد بن عثمان، ق 13 قمری

(zamānī, mohammad ebn-e o'smān (- 19c

رساله مختصری است در رمل شامل دو «مقاله»، مقاله اول در

اقسام علمی رمل شامل ده «فصل»، مقاله دوم در اقسام عملی رمل شامل بیست «فصل».

آغاز: بسمله اصول احکام به طریق طرح بدانکه این جدول منقول است از ابن عبدالله ... و این جدول طرح است از جهت احکام و در این دویست و پنجاه و شش سؤال است.

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2016/2 - 11/116

آغاز: برابر؛ انجام: گفتیم می خواهی از عتبه خودت خارج شوی سفری در نظر داری گفت بلی چنین است و چون نظر به ضمیر کردیم فهمیدیم که راست است نیز چنین بود.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی خطی و گرهی، 14گ، 15 سطر، اندازه: 21×17سم
[ف: 1-386]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12616/3

آغاز: ایضا ایام نحسات لایمکن الکشف فیها اصلا و هذه 24 27 25 21 1753 و ینبغی للرمال أن لا یكون مداهنا و لایتکلم الا بالحق؛ انجام: وفي السادس عشر یدل علی عاقبة الخیر و حصول المطلوب و ادراک المقصود من الأعداء و الله العالم بحقایق الامور و الحمد لله ..... الطاهرین.

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 17 ذیقعدہ 1301ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ 19گ (55-73پ)، 24 سطر [ف: 36-174]

اصول احکام رمل / رمل / فارسی

osūl-e ahkām-e raml

در بیان قواعد رمل مشتمل بر چندین مقاله و هر یک در فصولی، نسخه حاضر مشتمل بر قاعده اول می باشد.

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 530/5

آغاز: المقالة الأولى فی الاصول الاحکام الرمل و از اصول معتبره یکی سیر نقطه است مقدمه آنکه در شانزده خانه رمل 1 و 5 و 9 و 13 آتش اند؛ بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: پارچه ای، 44گی (64پ-107پ)، اندازه: 11/5 × 18/5 سم [ف: 2-213]

اصول الاحکام فی الحلال و الحرام / فقه / عربی

uṣūl-ul-ahkām fi-l-halāl wa-l-ḥarām

حسنی یمنی، احمد بن سلیمان، 566 قمری

کتابی است حدیثی با عناوین «خبر خبر» در دو جزء: 1. از کتاب طهارت تا پایان کتاب نفقات؛ 2. از کتاب البیوع تا پایان کتاب. این کتاب بیش از سه هزار و سیصد حدیث فقهی است در حلال و حرام که به ترتیب کتاب های فقهی از کتاب طهارت شروع شده، با حذف سندهای روایات. مؤلف گاه نظر خود را با عنوان «رأینا» بیان می کند و گاه رای مذهب امام هادی الی الحق را بر مذاهب فقهاء عامه ترجیح می دهد. مؤلف، که خود از ائمه زیدیه بوده، این کتاب را در خصوص اخباری که از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در احکام رسیده تألیف نموده و مسائلی که در «کتاب الأحکام» و «کتاب المنتخب» از کتب فقهی زیدیه، مورد اختلاف بوده با ذکر علت اختلاف و بیان ترجیح ذکر نموده است.

آغاز: أخبرنا الشيخ الامام الاجل العالم الزاهد ... الحمد لله الكبير المتعال ذي العظمة والجلال والمن والافضال سريع الحساب شديد المحال

انجام: ويسهم للبراذين لانها من الخيل ويقاتل عليها ولا يسهم للبالغ والحمير والجمال لانه لم يرو عن النبي أنه اسهم لشيء منها

[ابروکلمان، ذیل 699/1؛ مؤلفات الزیدیه 126/1؛ فهرست کتب عربی واتیکان 133/1؛ اعلام المؤلفین الزیدیه 73]

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1172

آغاز: الا ما ذهب إليه الناصر عليه السلام من أن الجد لا تحجب الاخوة من الام

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم 1067؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابی السعید بن مبارک بن زیاد، تا: ربیع الثانی 630ق؛ افتادگی: آغاز؛
مصصح؛ 403ص [عکسی ف: 3-455]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1902

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن بن امیر المومنین القاسم بن محمد بن علی، تا: جمعه 16 رجب 1039ق؛ مصصح، محشی، در پایان
کتاب صورت اجازه ای است که مؤلف به جهت قاضی شمس الدین جعفر بن احمد و حمدان بن عزیز بن موسی موسوی و عیسی بن
محمد بن عمار السلیمانی و قاضی محمد بن حمزة بن ابی النجم و قاضی عامر بن احمد بن یحیی و محمد بن ابی الخیر و سلیمان بن
ناصر نوشته؛ تملک: حسین بن محمد حسنی، علی آقا به تاریخ شوال 1315؛ جلد: تیماج قهوه ای، 198گ، 27 سطر، اندازه: 30×20سم
[ف: 5-274]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 813 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ای شخصی در صنعا. جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: یحیی بن احمد الروشی، تا: اواخر ربیع الثانی 1076ق، برای
شمس الدین احمد بن علی الغفاری؛ مصصح، محشی، قبل از کتاب فوائد مختلفی در نه برگ؛ تملک: جمال الدین علی بن احمد بن
محمد بن عارف به تاریخ 1096ق؛ 224گ، 92 سطر [عکسی ف: 2-289]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 508-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: 2-29]

- اصول الأحكام المميّزة بين الحلال و الحرام < شفاء الاوام في التمييز بين الحلال و الحرام

اصول الاخبار في تحقيق الاسرار / اصول فقه / عربی

usul-ul-axbar fi tahqiq-il-asrar

آل عصفور، محمد علی بن محمد تقی، 1289-1350 قمری

(1872-1932) (āī-e 'osfūr, mohammad alī ebn-e mohammad naqī)

شامل عمده مباحث اصول به مشرب اخباریون در دو مقدمه: الأولى فاعلم انه كثير اما تراهم يقولون المثنى الفلانی موجود في نفس الأمر، الثانية اعلم الاصول الفقه معينين تركيبی اضافی و علمی ...، و چندین فصل که هر فصل شامل چند اصل می باشد. بیشتر فصول و اصول کتاب ناتمام و در مرحله اولیه تألیف مانده است. وی بعد از خطبه درباره سبب تألیف نگاشته است: «ان مشایخی الکرام قد علقوا حواشی كثيرة على كتب الأصول و هي تشتمل على تحقیقات رائقه و تدقیقات شائعة تنفجر من منابع تحریراتهم ... اني بعد أن صرفت في الكشف عن حقایق مقاصدهم شطرا من عمري و اوقفت على الفحص من دقایق قواعدهم قدرا من دهری ابت نفسی أن یبقی تلك البدایع في زاوية الخمول و لم يشاهدها العلماء و الفحول فجمعتها في كتاب الترجیح فيه من كان باصولهم معتقدا ... و قد طالعت على هذا الكتاب شتی منها مقدمات الحدائق لجدی العلامة الشيخ يوسف و فواید المدنیة لامين الاسلام الاسترآبادی و جواهر البحرین للمحدث السماهیجی و فوائد النجفیة للعلامة الشيخ سلیمان الماحوزی و هداية الابرار»..

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17976

آغاز: الحمد لله الذي جعل اصولنا خير اصول؛ انجام: عما كان صورہ عنه عليه السلام عنی سبیل الفتوی.

خط: نسخ مخلوط به شکسته، کاتب = مؤلف، تا: نیمه اول قرن 14؛ واقف: سازمان حج و اوقات از موقوفه آل عصفور، آبان 1369؛ کاغذ: فرنگی فستقی شکننده، جلد: مقوا مندرس، 117گ، مختلف السطر، اندازه: 21×34/5سم [ف: 16-24]

اصول الاخباری = فيما يتمسك به في اصول الدين و الامور الشرعية / كلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-axbārī = fī-mā yatamassak bih fī uṣūl-id-dīn wa-l-umūr-iš-šar'īyya

مشهدی، عابد بن داود، ق 12 قمری

(- 18c) (mashadī, ābed ebn-e dāvūd)

مؤلف در این رساله کوتاه عقاید کلامی و اصولی خویش را بیان نموده، او گوید که اعتقادات کلامی خویش را طبق شرح باب حادی عشر فاضل مقداد تطبیق داده که مطابقت کامل دارد. اما در اصول فقه روش علمای امامیه همان روش محمدین ثلثه و متاخرین مانند ملا خلیل قزوینی و ملا- محسن فیض کاشانی و فاضل استرآبادی و حر عاملی و محمدطاهر قمی است که طریقه قدما را ادامه داده و اثر قواعد اصولی را انکار نمودند. بعد مؤلف طریقه آنها را تأیید و برای آن استدلال می کند.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 13/135 - 2455/4

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الجنة للمؤمنین و الفوز للعابدين ... و الصلوة و السلام على محمد و آله الطاهرين ... فالباعث على تنمیق هذه الكلمات و تدقیق هذه المقالات و تحقیق؛ انجام: فالاحتیاط التفحص بقدر الامكان و الوسع و هذا هو المذهب الاحوط و النمط الاوسط اليه ينتهي المقصر و يرجع اليه الغالي. تم خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، جلد: تیماج زرد مجداول ضربی،

10 گ، 14 سطر، اندازه: 10×18سم [ف: 1-387]

اصول اخلاق / اخلاق / فارسی

osūl-e axlāq

در آغاز آن از حاکم وقت رضا پهلوی یاد شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12623/3

آغاز: الحمد لله و الصلوة و السلام على رسول الله و آله الاكرمین اوصیائه و خلفائه امناء الله

خط: نستعلیق خوانا، بی کا، بی تا؛ جلد: گالینگور مشکی، 4 گ (35-38 ر) [ف: 36-184]

اصول ادبیه / ادبیات / فارسی

osūl-e adabīye

قاجار، امیر سلیمان خان، ق 14 قمری

(qājār, amīr soleymān xān (- 20c

در شرح معانی مجازی لغات ادبی با گواه آوردن شعرهای فارسی به فارسی.

1. تهران؛ محتشمی، مسعود؛ شماره نسخه: 1

از المشرق الخامس في تعداد اقسام المشبه آغاز می شود؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 13 رجب 1308 ق [نشریه: 5-672]

2. تهران؛ محتشمی، مسعود؛ شماره نسخه: 1

جلد یکم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1308 ق، قطع: ربعی [نشریه: 5-672]

3. تهران؛ محتشمی، مسعود؛ شماره نسخه: 1

از المقالة الأولى في التشبيه آغاز می شود؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1314 ق؛ قطع: وزیری [نشریه: 5-672]

الأصول الأربعة من الأدلة العقلية / اصول فقه / عربی

al-uṣūl-ul-arba'ā min adillat-il-'aqlīyya

کنی تهرانی، علی بن قربان، 1220-1306 قمری

(kanī tehrānī, "alī ben qorbān (1806-1889

همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 1103/5

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على ... اصل قد ذكر و من جملة الأدلة العقلية الأصول الأربعة المشهورة؛ انجام: و شدة تخويف السائل فيما صدر منه من الأمر العظيم يدل على أن العقاب ترتب على الواقع و ان كان جاهلا لا على الفحص.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، قطع: خشتی [رشت و همدان: فی: 1461]

الأصول الأربعمائة / درایه / عربی

al-usul-ul arbaa-mi'a

موسوی اصفهانی، ابوتراب بن محمد، ق 13 قمری

(mūsavī esfahānī, abū-torāb ebn-e mohammad (- 19c

پاسخ پرسشی است درباره اصول اربعمائه و اهمیت آنها و این که روایت های آنها صحیح و روایت های کتب قدما مورد اطمینان است. احتمال می رود پرسش کننده همان شیخ محسن رشتی اصفهانی باشد که شاگرد مؤلف نیز بوده است.

آغاز: مولای ما تقول في حكاية الأصول الأربعمائة ... بنی سألتنی مسألة وها أنا لست بحاضري الكتب لئن اجبت.

انجام: و لا تحتاج بعد ذلك إلى تكلفات الاخباريين في تصحيح الاخبار.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2065/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تاب جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 4 گ (61-65 پ)، اندازه: 17/5 × 21 سم [ف: 6-76]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2068/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 3 گ (85-88 پ)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 6-81]

الأصول الأربعمائة / حدیث / عربی

al-usul-ul arbaa-mi'a

بسیاری از اصحاب که از امامان حدیث میشنیدند گفته های آنان را می نوشتند و دفتری که این دسته از شاگردان و پیروان پیشوایان شیعی

می ساختند و آنچه از خود امام یا از کسی که از امام شنیده بود می شنیدند در آن می نوشتند «اصل» می گویند. دانشمندان شیعی از چندین صد اصلی که از روزگار امیر مؤمنان علی تا زمان امام عسکری (علیه السلام) پرداخته شده بود چهارصد «اصل» از چهارصد نفر را ارزش می نهادند و بدانها می نگریستند. این اصل ها که چند حدیثی در هر یک از آنها نوشته شده بود ترتیبی نداشت و از یک موضوع تنها در آنها گفتگو نمی شد و بسیاری از آنها در «محاسن» برفی و «کانی» کلینی و «من لا یحضر» صدوق گرده آمده و پاره ای در «تهذیب» و «استبصار» نوشته شده بود و گویا بسیاری از آنها در کتابخانه شاپور کرخ بغداد بود و در 448 که طغرل ترک بدان شهر آمده بود سوخته شد و پاره ای از آنها هم از این آسیب و آسیب های دیگر رسته و تا روزگار ابن ادریس و ابن طاوس مانده و در دسترس آنان بوده است و اندکی از آنها تا امروز هم هست (الذریعه 125/2 - 135). این دفترها را «کتاب» نیز می گویند و پاره ای از آنها را «نوادر» هم می نامند. از میان این اصول حدود شانزده اصل باقی مانده است و در فهرستها بعضا با عنوان «اصول خمسة عشر» یا «اصول ستة عشر» نیز معرفی شده است. بیشتر نسخه های این اصول در این مجموعه به صورت تفکیک شده آمده است. در اینجا تنها نسخه هایی معرفی می شود که اصول در فهرست به صورت تفکیک شده معرفی نشده اند.

1. تهران، مرکز فرهنگی خراسان شماره نسخه: 1 عکسی

اصل این نسخه اکنون در کتابخانه آستان قدس به شماره های 35623 تا 35634 نگه داری می شود که در این مجموعه به صورت جدا جدا معرفی شده است. شامل چهارده اصل از اصول؛ کا: سید اعجاز حسین بن محمد قلی کنتوری، تا: 15 ذیقعدہ 1277ق؛ مهر: سید محمد حامد حسین؛ 102 برگ [جنگ: 1-443]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8134

آغاز: کتاب عاصم بسمله روایت ابی القاسم حمید بن زیاد بن هوارا؛ انجام: الف درهم من بیت مال المسلمین تمت احادیث ابی سعید تمت احادیث ابی سعید صلوات الله و سلامه علیه و اله

در فهرست با عنوان «اصول ستة عشر» آمده است؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: 1346ق [الفبائی: 55]

3. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 585/3

چند اصل از اصول اربعمائه شیعه است، در این نسخه قبل از شروع اصلها، فهرست 18 کتاب از اصول اربعمائه به ضمیمه مطلبی از شیخ حر عاملی در مورد 14 کتاب از آنها درج شده است؛ خط: نسخ، کا: محمد علی حائری سنقری، تا: 1356ق، جلد: تیماج سرخ، 77گ، 21 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف مخ: 1-45]

4. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1192/2

در فهرست با عنوان «اصول ستة عشر». 16 اصل از اصول چهارصد گانه حدیثی شیعه است که به همین نام چاپ شده ولی این نسخه با نسخه چاپی از جهت ترتیب برابر نیست؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 34گ، 24 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 3-66]

اصول استیفا و دبیری = دفترداری / متفرقه / فارسی

osūl-e estīfā va dabīrī = daftardārī

مجموعه مختصر و بسیار مفیدی است، در فن دفتر نگاری دیوانی و دیگر فنون استیفا و دبیری، دارای سه تعلیم و هر تعلیم دارای چند «فصل» [مقدمه کتاب و دو فصل از تعلیم اول، در نسخه حاضر، افتاده و بقیه آن عبارت است از: تعلیم اول، در دوازده «فصل»: 3. ارقام متعارف اهل دیوان، 4. ارقام هندی و در فصل سه بحث است، 5. تاریخ و عقد و طریق ضبط و اثبات، 6. صدر حساب و امهات، 7. حشو و بارز، 8. ترقین، 9. ضافت و اطاق، 10. تصرفات که بر جمع اموال وارد شود، 11. اعتبارات جمع و تصرف و خرج و ضبط بروات، 12. باقی و زیادت و طرق اوضاع و کیفیت صور آن؛ تعلیم دوم در مکتوبات دیوان، در چهار فصل: 1. برات و تعلیق و مثنی، 2. تسلیم نامه، 3. مؤامره، 4. مفاصات؛ تعلیم سوم در اصل دفاتر، در شش فصل: 1. روزنامه و دفتر تعلیق نیز گویند؛ 2. دفتر تعقیبات؛ 3. دفتر قانون؛ 4. دفتر مقرر دیوان؛ 5. دفتر اواد چه؛ 6. دفتر مفرد و جامع.

[فهرست نسخه های خطی مجلس 120/6؛ کشف الظنون 990/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12230

آغاز: فصل سیوم در ارقام متعارف اهل دیوان، الکسور

خط: نستعلیق قدیم و ثلث، بی کا، تا: قرن 8 افتادگی: آغاز؛ مجدول به خطوط مشکئی بسیار ظریف مزدوج، بین خطوط طلائی؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع قهوه ای، 54گ، 12 سطر (5/5 × 10/5)، اندازه: 8/5 × 15/5 سم [ف: 31-52]

اصول الاسلام = اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-islām = uṣūl-ud-dīn

علامه حلّی، حسن بن یوسف، 648-726 قمری

(allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326)

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20336

آغاز: الثانیه انه من المقبیح فی لفه العرب الانتقال من حکم؛ انجام: رمضان المبارک سنه اربعین و الف

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1040ق [رایانه]

2. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 246/19

خط: نسخ، کا: موسوی، تا: شوال 1268ق، ص [نشریه: 11-934]

اصول الاسلام و الایمان / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-islām wa-l-īmān

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118 1205 قمری

(vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791

رساله کوتاهی است در علامت های کفر و نفاق، مؤلف عنوان نموده که اصول اسلام نزد فقها (توحید و نبوت و معاد) است و اگر کسی که یکی از آنها را انکار نماید کافر است و اگر کفر را اظهار نکند منافق است. پس از آن بحثی دارد درباره نواصب و غاصبین حقوق ائمه (علیهم السلام). در پایان برخی نسخه ها رساله به علامه حلّی نسبت داده شده است که صحیح نیست. گویا این کتاب واکنشی برای جبران تندروی های خواهرزاده مجلسی حیدر علی شیروانی باشد که در طبقات قرن دوازدهم (ص 231) یاد شده است، او فتوا به نجس بودن سنیان داده بود. بهبهانی در این رساله با جدا کردن سه اصل دینی از دو اصل ایمانی سنیان را مسلمان نامؤمن می خواند و پاک می شمرد. نام کامل این رساله «اصول الاسلام و الایمان و حکم الناصب» است.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... فائدة اعلم أن اصول الاسلام عند فقهاءنا المشهورين ثلاثة التوحيد و الرسالة و المعاد فمن انكر واحدا منها يكون خارجا عنه.

انجام: فان علاقة الأسد لزيد مثلا الشجاعة لا النحر أو غيره، فتأمل.

ص: 145

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8565/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد حسین بن عبد الوهاب سرایانی تونی خراسانی (شاگرد وحید بهبهانی)، تا: 1183ق؛ جلد: تیماج قرمز، 2گ (214-216پ)، 22 سطر، اندازه: 16 × 21سم [ف: 22-146]

2. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 306/5

آغاز: برابر؛ انجام: فان علاقة الاسد لزيد مثلا الشجاعة لا البحر، أو غيره. تمت الرسالة في الكفر و الاسلام حين التجائی بحرم سيد الانام امير المومنين (عليه السلام) ... على سبيل الاستعجال.

نام کتاب و مؤلف به قرينه آغاز نسخه تعيين شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا قرن 13، جان کربلا و نجف؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 2گ، 21 سطر (10 × 16)، اندازه: 14 × 21سم [ف: 262]

3. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: 10/5

آغاز: برابر؛ انجام: و این هذا مما فهمه هذا الفاضل، فتأمل

خط: نسخ، کا: قاسم بن عبدالمطلب الشریف، تا: 1221ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 6گ (202-208پ)، 17 سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 14]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4021/1 - 20/141

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرينه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: آخر رمضان 1268ق؛ جلد: ساغری مشکى، 5گ، 19 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 4-2114]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1213/13 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن مشهدی رحیم آجرلو کهکی (من بلوک بلده ساوج)، تا: 1272ق، جا: بلوک بلده ساوجب کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج قرمز، 4گ (122پ-125ر)، 14 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 23-771]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2125/20

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، 3ص (302-304) [ف: 11-343]

7. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1832/16 - 10/142

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب به قرینه آغاز و انجام آن تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سر ترنج، 2گ،
28 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 6-3363]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18274 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

اصول اسلام و ایمان / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e eslām va īmān

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره 3/

کا: ابوعلی محمد بن اسماعیل حائری، بی تا [نشریه: 7-521]

- اصول اسلام و قانون این مذهب < بستان الحق

اصول اصلیه / اصول فقه / فارسی

osūl-e aslīye

در این که باید اصول استنباط در مسائل فقهی فقط کتاب و سنت باشد و ادله دیگر در استنباط اجتهادی اعتباری ندارند، به روش نوشته های ملا- محسن فیض کاشانی و احتمالاً ترجمه الاصول الاصلیه» وی باشد که مترجم آن را در دوازده «اصل» مرتب کرده است: 1. ملاک حجیت خبر؛ 2. معیار حجیت دلالت آیه و روایت؛ 3. معنی متشابه در این دو؛ 4. مناط افتاء فقیه؛ 5. فرق بین اصل و نص در کتاب و سنت؛ 6. ملاک تعلیم و تحدیث ائمه (علیهم السلام)؛ 7. معیار اخذ به جمیع وجوه کلامیه؛ 8. کیفیت تعلیم و بیان احکام الهیه؛ 9. وظیفه متعلمین؛ 10. مناط تعارض اخبار مطلقاً؛ 11. میزان ترجیح و تخییر در اخبار متعارضه؛ 12. مناط تشخیص فقیه و غیر فقیه.

مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 143

آغاز: حمد از برای خداست از جمیع انام و رحمت بر کسی باد که فرستاده است آن را با تمام و بر آن آن که اول اصول اسلام است

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: عباس بن نجف، تا: 14 ربیع الاول 1346ق؛ جلد: تیماج قرمز، 69گ، 14 سطر، اندازه: 10 × 16 سم

[ف: 93]

اصول الاصلية في اخذ الاحكام الشرعية / اصول فقه / عربي

usūl-ul aṣṣīyya fī axd-il aḥkām-iš šar'īyya

اهداء به: فرزندش سید تقی

تاریخ تألیف: احتمالاً 1262ق

کتابی است اصولی که گاه متعرض مباحث کلامی و منطقی می شود. قواعد اصولی در یک «مقدمه»، چند «باب»، «مقصد»، «منهج» و «مطلب» با عناوین «اصل، اصل» گرد آمده است: مقدمه در بیان احوال علم اصول فقه؛ باب 1. مبادی تصویری و تصدیقی این علم در چهار منهج؛ 2. ادله احکام مشتمل بر یک «مقدمه» و چهار «منهج»؛ 3. آنچه کتاب و سنت در آن مشترک است؛ 4. تعادل و تراجیح؛ 5. اجتهاد و تقلید. در برخی نسخه ها عنوان کتاب: «کتاب الأصول الأصلية في القواعد الأصولية» آمده است. آغاز: بسملة، الحمد لله الذي مهد لنا قواعد الاحكام و ارشدنا إلى سبل الاسلام بتبليغ سيد الأنام و اوضح لنا الوصول إلى الاصول

باهداء ساداتنا العظام ... اما بعد، فهذه شردمة من قواعد الاصول الفتها تذكرة للمتذكرين و ارشادة للمسترشدين و تسهيلا للمبتدئين ... و رتبها على مقدمة و ابواب. المقدمة في نبذ من احوال هذا العلم

انجام: اصل يعرف المفتي بالعلم و الظن الحاصل من ... و لقوله تعالى ان جائكم فاسق الاية - وليكن هذا آخر ما اردنا ايراده في هذا المختصر وقد اتيت الى آخره ... على هاجرها و اليه الف ثنا و تحية

1. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 11636

آغاز و انجام: برابر

خط: شكسته نستعليق و نسخ، كا: كاتب = مؤلف (احتمالا)، تا: سه شنبه 18 رمضان 1262ق؛ مصحح، دارای علامت «بلغ»، محشى با عنوان «محرره»؛ كاغذ: فرنگى، آهار مهره، جلد: تیماج مشكى يك لا، 103گ، 19 سطر (10×16)، اندازه: 21/5×15سم [ف: 29-406]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2860/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: محمد على بن كربلايى رجبلى، تا: 1270ق؛ كاغذ: فرنگى شكرى، جلد: تیماج مشكى، ضربى، ترنج و سرترنج با گل و بوته، جداول حاشيه اى با بوته هاى ريسه اى، مقوايى، 107گ (2پ-108)، 19 سطر (9×16)، اندازه: 21×15سم [ف: 13-375]

الأصول الأصلية و القواعد الشرعية / اصول فقه / عربى

al-uṣūl-ul-aṣliyya wa-l-qawā'id-i-š-šar'īyya

شبر، عبدالله بن محمد رضا، 1188؟ - 1242 قمرى

(Šobbar, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774-1827

شامل آیات و روایاتی است که در آنها اشاره به قواعد اصول فقه شده است، با اسانید و رموزی برای مصادری که از آنها نقل شده است. مجموع آیات و روایاتی که در این کتاب آمده 134 آیه و 1903 حدیث است، و جزء چهارم از کتاب مفصل مؤلف جامع المعارف و الاحکام» می باشد.

آغاز: حمدله. صلاة. أما بعد، فيقول المذنب الجاني ... عبدالله بن محمد رضا الحسينى و فقهما الله لطاعته ... هذه اوراق قليلة قد اشتملت على فوائد جلييلة و تضمنت استنباط المسائل الأصولية التي تستنبط منها الأحكام الشرعية الفرعية من الآيات القرآنية و الاخبار المعصومية و سميتها الاصول الشرعية..

انجام: قال جعلت التقية ليحقن بها الدم فإذا بلغت التقية الدم فلا تقية، الخبر

[الذريعة ج 2 ص 178؛ دنا 1078/1 (6 نسخه)]

1. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1729/2 - عکسی

آغاز: برابر

از «باب الحقیقة و المجاز» آغاز می شود و مواد اولیه کار او بوده که ناتمام مانده به گونه «جنگ» در آمده است. در ص 94 «هذه ادلة القائلین بعموم حجیة الظن»؛ خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن 13؛ 24 ص [عکسی: 1-32]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2186

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ تملك: ابو تراب بن حسین قزوینی کربلائی 1258؛ مهر: «ابو تراب» (بیضی)؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوایی، رویه پارچه نیلی عطف تیماج سیاه، 283 گ، 17 سطر (9×15)، اندازه: 21×15 سم [ف: 11-460]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4612

خط: نسخ، کا: احمد بن قاسم، تا: سه شنبه 28 صفر 1223 ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ روی برگ اول چند بیت شعر از سید علی بن حسین عاملی و دیگران در تقریظ کتاب؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 77 گ، 31 سطر، اندازه: 35/5×22 سم [ف: 12-177]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2659

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: ف: 7-258]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4499

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: درویش بن کاظم، تا: سلخ ربیع الثانی 1233 ق؛ مجدول؛ مهر: واقف «مظهر هر دو جهان علی»؛ واقف: حاجی علی بن ملا حسینعلی خوبی الاصل ساکن محله چارمنار تبریز، 1252؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 246 گ، 29 سطر (14×25)، اندازه: 34/5×24 سم [ف: 12-176]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3692

آغاز و جل فلما آسفونا انتقمنا منهم فقال أن الله جل وعز لا یأسف کأسفنا و لکنه خلق أولیاء لنفسه یأسفون و یرضون؛ انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 146 گ، 21 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف: 90-]

- الاصول الاصلية < الاصول الاصلية

- الأصول الأصيلة < فرهنگ لغت

الأصول الأصيلة / اصول فقه / عربى

al-uṣūl-ul-aṣīla

فيض كاشانى، محمد بن شاه مرتضى، 1006-1091 قمرى

(feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 1680

ص: 147

مؤلف در این کتاب آراء اخباری ها را اثبات و مبانی اصولی ها را رد می کند و ظنون اجتهادی را صحیح نمی داند. دارای ده «اصل» و هر اصل دارای «وصول» و «فصول» می باشند. مؤلف بعد از خطبه درباره رساله نوشته است: «ان هذه اصول اصيلة يبتنى عليها فروع جليلة استفيدت من القرآن المجيد و اخبار اهل البيت عليهم السلام و شواهد العقل ولم يعمل على اكثرها كما ينبغي اكثر فقهاءنا المتأخرين كانهم كانوا عنها غافلين مع ان العمل بها مما يسهل ام التفقه في الدين و يوضح طريق معرفة أحكام الشرع المبين و يرفع كثيرا من الشبهات و ينور غير يسر من الظلمات و عليها كان عمل قدماء الطائفة كائمة الحديث المحمدين الثلاثة و من يحدو حدوهم كما يظهر من التتبع لطريقهم و النظر في آثارهم و انها كانت برهنة من الدهر تطوف حوالى خاطري تطوفا و تجول في ميدان قلبي تجوالا و اني كنت اصبر عن ابرازها هونا لاني لم اجد عليها عوناً فلم اقدر لها الا حفظ و صونا حتى استشمتت من كلام جماعة من متأخري اصحابنا الايمان بها و الازعان لها ثم الفيت بعض فضلائهم مصرحاً باكثرها في جملة خيالات مخترعة و آراء مبتدعة عالياً صوته فيه بالنداء بل غالباً بكلامه في الاءاء... فتجاسرت لظهار الصواب و تميز القشر من اللباب». جملات اول «اصل» ها چنین است: 1. انه ما قبض الله نبيه (صلي الله عليه و آله) حتى اكمل دينه و اتم نعمته؛ 2. لا يعلم علم الكتاب و السنة الا من يعلم الناسخ من المنسوخ؛ 3. من تمسك في دينه بكتاب الله عزوجل و اهل بيت نبيه صلوات الله عليهم لن يضل قط؛ 4. أن اخبار الائمة المعصومين (عليهم السلام) المضبوطة في كتب ائمة الحديث و روايتها الناظرين فيها قائمة مقامهم (عليهم السلام) في زمان الغيبة الكبرى؛ 5. انهم عليهم السلام اعطونا اصولاً مطابقة للعقل الصحيح و ادنونا أن نرفع عليها الصور الجزئية و بذالك و سعوا علينا ابواب العلم؛ 6. انهم اعطونا اصولاً عقلية برهانية في باب تعارض الاخبار؛ 7. ان الله سبحانه في كل مسألة حكماً معيناً من اصابه فقد اصاب الحق و من اخطاه فقد اخطأ الحق كما اتفق عليه اصحابنا؛ 8 انه لا يجوز التعويل على الظن في الاعتقادات و لا الافتاء عليه في العمليات كما عرفت سواء حصل ذلك الظن بمجرد اتباع الهوى و استحسان العقل أو القياس الفقهي أو اجتهاد الراي أو الشهرة أو اتفاق الجماعة أو البرائة الاصلية أو استصحاب الحالة أو غير ذلك من وجوه الاستنباطات الاماصح عن أهل بيت النبوة (عليهم السلام)؛ 9. انه يجب على كل مكلف أن يتفقه في الدين؛ 10. انه يجب على كل مكلف طالب للحق و النجات ان يتحرى الاله في الدين فالاهم و يأخذ بالاقرب من اليقين؛ خاتمه و للختم كتابنا ببعض النصايح المذكورة في اوائل كتاب المعتبر للمحقق.

آغاز: الحمد لله الذي بعث في الأميين رسولا منهم يتلو عليهم آياته و يزيكهم و يعلمهم الكتاب ... و الصلوات الزاكيات على ذلك التالي للآيات

انجام: و تفتن كيف قسم مستند الحكم الى القسمين فما لم يتحقق الاذن فانه مفتر ... على الانبياء و المرسلين و الاوصياء المعصومين و على من اتبع الهدى تمت، الأصول الأصلية الكاملة و اتفق لضعف تاريخ تصنيفه هذا الكلام و الحمد لله أولاً و آخراً

چاپ: به كوشش مير جلال الدين حسيني ارموى: تهران، بی نا، 1349، 200ص (به ضميمه رساله الحق المبين في تحقيق كيفية التفقه في الدين)

[الذريعة 178/2؛ فهرستهاي خودنوشت فيض كاشاني ص 136؛ ايضاح المكنون 11/1؛ ذخائر التراث العربي 775/2؛ دنا 1074/1 (35 نسخه)]

1- فهرست الأصول الأصيلة؛ علم الهدی، محمد بن محسن (1039 - 1115)

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6094/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 11؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 110گی (37-146ر)، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 16-101]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 507

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، از روی نسخه مؤلف و در عصر وی، با نسخه اصل به خط مؤلف مقابله شده با چنین عبارات: بلغت مقابله من نسخة الاصل بحمد الله»، مصحح، محشی با نشان منه سلمه الله؛ تملک: ابوالحسن بن سید محمد باقر موسوی دزفولی و مهر بیضوی «ابوالحسن بن محمد باقر الموسوی»؛ مهر: نعمت الله «بیضوی»، «حسین الموسوی» (مربع)، «هادی یوسفی» (بیضوی)؛ کاغذ: شرقی، 102گ، 16 سطر، اندازه: 9/5 × 17 سم [ف: 2-113]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10791

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سمیع بن محمد، تا اواسط صفر 1052ق؛ افتادگی: وسط، چند برگ از اواخر اصل اول و اوایل اصل دوم ناقص (مابین اوراق ششم و هفتم نسخه)؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن 1350؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، 56گ، 14 سطر، اندازه: 12/5 × 19/5 سم [ف: 16-25]

4. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2735

آغاز: کان عمل قدماء الطائفة كائمة الحديث و من یحذو حذوهم كما یظهر من التتبع

خط: نسخ، کا: رضی الدین بن میر معزالدین رضوی، تا: چهارشنبه غره جمادی الاول 1065ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با عنوان «المحرره یوسف بن محمد مهدی» و «منه دام فیضه»؛ جلد: تیماج دورو، روزرشی پشت فهوه ای روشن، 96گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [محدث ارموی مخ: 1-144]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28709

آغاز: و الجمعية و زيادة رسومهم في العلم قال الله عزوجل هو الذي انزل عليك الكتاب منه آيات مكلمات؛ انجام: برابر

خط: نسخ جلی خوش، بی کا، تا: 1066ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2241

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالولی (بن محمد معصوم الحافظ) حسینی عمی، تا: ربیع الثانی 1067ق؛ واقف: نادرشاه، 1145ق؛ کاغذ: فرنگی شگری، جلد: تیماج مشکى، 40گ، مختلف السطر، اندازه: $14/5 \times 26/5$ سم [ف: 16-27]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2311

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: عقيل بن ركن الدين مسعود حسینی کاشانی، تا: روز مبعث رجب 1075ق؛ مصحح، محشی، دارای علامت بلاغ، روی برگ اول کتاب علم الهدی محمد بن محسن بن مرتضی (فرزند فیض) می نویسد که نسخه به دستور وی نوشته شده و در کاشان به تاریخ ذیحجه 1075 مقابل آن را با نسخه پدرش به پایان برده است، تمامی حواشی به خط علم الهدی است با نشان «عهد ایده الله» و «منه دام عزه» و جز آن، نشان «بلغ معارضة و تصحيحا بتأييد الله» و «ثم بلغ معارضة و تصحيحا بتأييد الله» در بسیاری برگ ها، روی همین برگ وقف نامه کتاب؛ مهر: «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)، «ابو تراب الفیضی» (بیضی)، «جمال الدین الموسوی» (بیضی)، «أفوض امری الی الله عبده قاسم» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکى، 87گ، 18 سطر، اندازه: سم [ف: 6-293]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19911

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ اهدایی: رهبری، 1373؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، 74گ، 17 سطر [رایانه]

9. تهران: ادبیات؛ شماره نسخه: 236/2

حکمت خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ جلد: تیماج مشکى مقوایی با لولا، قطع: ربعی [ف: 2-53]

10. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1620

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 71گ، 21 سطر ($12/5 \times 5$) سطر، اندازه: 71×10 سم [ف: 8-207]

11. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 85

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: 11-882]

12. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10147/17

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ 82ص (282-364)، اندازه: $18/5 \times 24$ سم [ف: 32-181]

13. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 1107ق [ف: 6]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13480

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن نصیر قزوینی، تا: 1107ق؛ محشی با نشان «منه» و «منه رحمه الله»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی
مشکی عطف تیماج مشکی، 60گ، 17 سطر (10×16)، اندازه: $20/5 \times 14$ سم [ف: 34-207]

15. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6351/1

آغاز: قلنا یحتمل أن یكون ذکر الواسطة للتبرک باتصال سلسله السند؛ انجام: برابر؛ و الحمد لله اولاً و آخراً 1041. قد وقع الفراغ من تسویده

خط: نسخ، کا: سیف الدین محمود بن محمد امین خادم رجائی، تا: یکشنبه 5 ربیع الثانی 1112ق؛ مقابله محمد مومن در 12 رجب
1113؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای تازه، 61گ (1ر - 62ر)، 15 سطر، اندازه: $18/7 \times 12/5$ سم [ف: 9-350]

16. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1949-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: عبدالرشید عبدالرحمان، تا: یکشنبه 28 ربیع الاول 1123ق؛ نشان «وقف» برص 1، 4، 6، 8، 196ص، 15 سطر
(8×14)، اندازه: 30×21 سم [عکسی: 1-31]

17. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 150/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 5 صفر 1151ق [ف: 3-30]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1866/25

آغاز و انجام: برابر

خط نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: چرم قهوه ای بدون مقوا، 149ص (279-427)، قطع: خشتی، اندازه: $20/5 \times 15$ سم [ف: 9-]

قم، مركز احياء؛ شماره نسخه: 2338/15

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسى ف: 6-430]

19. قم؛ طبسى؛ شماره نسخه: 795

آغاز: حيثما دار وقوله (صَلَّى الله عليه و آله) انت منى بمنزلة هرون وقوله مثل أهل بيتى كسفينة نوح وغير ذلك من مقالاته ومقاماته ان هي الأحقاد الكامنة ... اما الثانى اعنى ما جاء في ذلك من الاخبار امارد؛ انجام: واكثر ما فشى الوضع ايام معوية في فضائل المشايخ وغيرهم فلقد بذل في ذلك الأموال ليصد الناس عن آل الله حتى بذل

خط: نسخ، بى كا، تا: قرن 13؛ افتادگى: آغاز و انجام؛ مصحح؛ 180گ، 21 سطر، اندازه: 21/5×15 سم [ف مخ: 1-45]

20. قم، مركز احياء؛ شماره نسخه: 2277/1

آغاز: ميدان قلبى تجوالا و انى كنت أصبر عن ابرازها هونا لاني لم أجد عليها عوناً فلم أقدر لها إلا حفظ و صونا؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بى كا، تا: قرن 13؛ جلد: تيماج مشكى بدون مقوا، 86گ (1ر-86ر)، 19 سطر، اندازه: 18/5 × 12/5 سم [محدث ارموى مخ: 1-144]

21. قم، مؤسسه آية الله بروجردى؛ شماره نسخه: 467

خط: نسخ، كا: عبد المنيع بن محمد جعفر نجات، تا: قرن 13؛

ص: 149

تملك: اسماعيل بن محمد قاسم با مهر بيضوى؛ جلد: تیماج مشكى، 97گ، 15 سطر، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 2-296]

22. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 26211

آغاز: برابر؛ انجام: من اصول الدين و حقايق اليقين و الرضا و التسليم

خط: نسخ و نستعليق، بی کا، تا: قرن 13 [رایانه]

23. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 10820

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی 1220ق؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن 1350؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشكى، 80گ،

14 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 16-27]

24. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 23229

آغاز: برابر؛ انجام: قد فرغ من تسويد هذا الكتاب في اربع عشر ربیع الثاني من شهر سنه 1230

خط: نسخ، بی کا، تا: 1230 ق [رایانه]

25. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 20978

آغاز: برابر؛ انجام: في شهر ذيقعدة الحرام سنه 1241 في كربلا المعلى

خط: نسخ، بی کا، تا: 1241ق، جان كربلا [رایانه]

26. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4067/1

آغاز: میدان قلبی تجوالاً رانی كنت أصبر عن ابرازها هوناً لاني لم أجد عليها عوناً فلم أقدر لها إلا حفظاً وصوناً؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کربلائی محمد علی، تا: 1265ق، جان کربلائی؛ مصحح، محشی به خط مرحوم محدث ارموی؛ در سه برگ اول چند

یادداشت حدیثی؛ مهر: «عبدہ محمد علی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مشكى ضربی، عطف پارچه ای، 103گ (3پ 106 پ)، 14 سطر،

اندازه: 10×15 سم [محدث ارموی مخ: 1-144]

27. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1401/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا جمعه محرم 1290ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 80گ (65پ - 144پ)، 16

سطر، اندازه: 16×10/5 سم [ف: 4-177]

28. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13403/1

آغاز: برابر؛ انجام: و وضعه عندهم و امرهم بسؤالهم و اولئك الذين

تنها بخشی تا اوایل اصل دوم را دارد؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین حسینی (حسنی)، تا: 1305ق؛ ترقیمه: «شرعت في يوم السبت رابع والعشرين شهر ذيحجه الحرام 1302»؛ مصحح، کاغذ: فرنگی، 30گ (1-30)، 15 سطر، اندازه: 13×5 سم [ف: 14-34]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21233

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1340ق، اهدایی: رهبری، 1374 [رایانه]

30. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2477/13

خط: نسخ، بی کا، بی تاب ناقص؟ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 40 (226-265)، 23 سطر (5/13×21)، اندازه: 23×16 سم [ف: 12469]

31. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3748/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، 139 ص (140-2)، 18 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 10-1723]

32. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4102/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سمنانی، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 157گ (51-207)، 22 سطر (6×15)، اندازه: 22×12 سم [ف: 13-3083]

33. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26242

بی کا، بی تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

34. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/177 - 3657/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الحسین بن علی بن الحسین، بی تا؛ مهر: کاتب «الراجی عبدالحسین 1211» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 99گ، 16 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 1-388]

35. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 151/3

کا: محمد شریف قهپائی، بی تا؛ جلد: تیماج دورو، رو تیماج زرد و پشت تیماج قرمز ساده و لبه دار، عطف و لبه های جلد با تیماج مشکی، اندازه: 18×25 سم [ف: 1-111]

36. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6213

آغاز: برابر؛ انجام: فاعتصم بالتوقف فانه جدیر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ تملک: سید عبدالله شبر؛ 69گ، 22 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 4-6]

37. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 499/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، 56گ (137پ-193ر)، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-432]

- اصول الاعتقاد < اصول الخمسة

اصول اعتقادیه / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e e'teqādīye

قزوینی، ابوتراب بن حسین، - 1260 قمری

(qazvīnī, abū-torāb ebn-e hoseyn (- 1844

مؤلف در این رساله از تعریف دین، اسلام، اصول دین و فروع دین بحث می کند و سپس به تقسیم هر یک از این دو به

ص: 150

ضروری و نظری پرداخته و به اصول مذهب شیعه اشاره می کند و اثبات آن را به دلیل عقل و نقل بیان می کند و می گوید اصول دین شش است 1. توحید؛ 2. عدل؛ 3. نبوت؛ 4. امامت و خلافت؛ 5. نقابت و حکومت و نیابت؛ 6. معاد. وی به توضیح هر یک از این اصول پرداخته است.

مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 20403/2

آغاز: بسمله حمد شایسته نور جمال ذات متعالیست که حقیقت هندسیات کونیه را اصول و ظواهر اعیانرا فروع مقرر داشت ... ولکن غرض از نگارش این وریقات مجمله اثبات درجه اولی است از اصول دین از برای عوام مکلفین؛ انجام: اینست عقائد ضروریه عوام مکلفین در اصول دین در دولت باطله و اما در دولت حق که زمان ظهور سنت جدیده است غیر از اینست رزقنا الله سبحانه ایاها بمحمد و آله الطاهرین. اول شهر شعبان 1266 ق خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1266 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای لایه ای، 28 تا 17 سطر، اندازه: 16×11 سم [ف: 2-476]

الاصول الاعتقادية / کلام و اعتقادات / عربی

al-uṣūl-ul-i'tiqādīyya

پاره ای از اصول اعتقادی و ضرورت اکتساب آنها و پیدا کردن روش اخلاقی صحیح اسلام را در این کتاب با استفاده از مبانی فلسفی و عرفانی و آیات و اخبار، گرد آورده است. گمان می رود که مؤلف کتاب همان محمد حسن مؤلف رساله قبلی این مجموعه باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1947/2

آغاز: لا احصى ثناء عليك أنت كما أثنيت على نفسك و أصلي على خير المبعوثين و على الذين كان أعمارهم مصروفة على نفسك؛ انجام: و هو صراط الضالين و صراط من خرج عن الطريق كاليهودى و نحوه و هو ايضا معوج و هو صراط المغضوب عليهم. خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 49 گ (125-174 ر)، اندازه: 14/5×10 سم [ف: 5-312]

الاصول الاعتقادية / کلام و اعتقادات / عربی

al-uṣūl-ul-i'tiqādīyya

رساله ای در اصول اعتقادی که در چند «بند» تنظیم شده است، در هر بند فقط آیات و یک یا دو حدیث از پیامبر (صلی الله علیه و آله) یا حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) نقل کرده است.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1945/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... في التوحيد قال الله تعالى انما الهكم إله واحد ... قال عليه السلام الحمد لله الأول فلاشىء قبله؛ انجام: فمن تصدق به فهو كفارة له و من لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الظالمون

خط: نسخ معرب، کا: محمد علی بن جبرئیل بن الحسین، تا: چهارشنبه 23 ذیحجه 117 ق؛ جلد: تیماج مشکی، 10 گ (162 پ-)

172پ)، 8 سطر، اندازه: 10 × 13 سم [ف: 5-310]

اصول الاعداد / رياضيات / فارسی

usul-ul adad

کاشانی، محمد بن حاجی احسن

kāšānī, mohammad ebn-e hājī ahsan

به نثر فارسی

[فهرستواره منزوی 2598/4]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:

1178/54 بی کا، تا: قرن 12؛ محشی با فهرست؛ کاغذ: سفید و برخی رنگین، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی، 30ص (758-

787) [سنا: ف: 2-159]

اصول الاعداد / رياضيات / عربی

usul-ul adad

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2830/4

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 2گ (65پ - 66پ) [ف: 6-127]

الأصول الأکبریة / صرف عربی

al-uṣūl-ul-akbarīyya

الله آبادی، علی اکبر بن علی، 1091 قمری

(1680 -) alī akbar ebn-e 'alī, "al-lāh ābādī,

رساله متوسطی است در قواعد مهم علم صرف که با تعریف صرف آغاز و به باب التمرین و باب الخط پایان داده است. نام اصلی این کتاب «الاصول» می باشد.

شرح و حواشی:

1- شرح الأصول الأكبرية؛ الله آبادی، علی اکبر بن علی (-1091)

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 281/1

آغاز: الحمد لله العلی الولی له بكل برهان و بیان، و الصلوة علی نبیه و آله و صحبه بكل لسان و جنان؛ انجام: و یوصل یوم و حین باذ، اذا بنیا؛ و كثيرا ما یحمل اعرابهما علی بنائیهما.

خط: نستعلیق، کا: میان بختا، تا: 19 ذیحجه ظهر جمعه سال احد بهادر شاه (؟)؛ جلد: تیماج حنائی، 51 گ (پ 1-52 پ)، اندازه: 16/5 × 29 سم [ف: 1-278]

أصول أهل التصوف / عرفان و تصوف / عربی

uṢŪl-u 'ahl-it taṢawwuf

صدرالدين قونیوی، محمد بن اسحاق، 607-673 قمری

ص: 151

رساله ای مختصر در تصوف و عرفان است که در آن سه «اصل»: 1. منه ذات الحق لادرك، 2. ليس المدرك منه إلا بالاعتبار و أحديته، 3. الوحدة المضافة إلى الذات عين الذات، از دیدگاه متصوفه، به خصوص موضوع «وحدت وجود» مورد بررسی قرار گرفته است. بر فراز برگ آغازین، این اثر به صدرالدین قونوی نسبت داده شده است، لیکن بر اساس مصادر و کتاب شناسی های موجود، نایستی مبنایی متقن داشته باشد و از حدود 55 اثری که در منابع از تألیفات قونوی دانسته شده است، این اثر در ظاهر امر، بر هیچ یک از آنها تطبیق نمی کند. به هر حال در نسبت این اثر به قونوی باید تحقیق بیشتری صورت گیرد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 510/8 کر

آغاز: بسملة، الحمد لله حمداً مستوجباً لأجناس كمالاته و مستصحباً الأنواع مقاماته و الصلوة على عباده الذين اصطفى خصوصاً على خاتم الأنبياء محمد المصطفى وآله و أصحابه أجمعين و بعد فهذه جملة مشتملة على أصول تشتهر بين أهل التصوف من المتأخرين و بينون كمالاتهم عليها و هي قولهم كنه ذات الحق لا يدرك و ليس المدرك منه إلا باعتبار و أحديته و الوحدة و المضافة إلى الذات عين الذات و لها اعتباران؛ الأول اسقاط جميع الاعتبارات و النسب؛ انجام. و إن كان فان غلب على ذلك الاعتبار حكم من أحكام المرتبة التي هي محل ثبوته قمرتبية و إلا فصفتية و هي في الحقيقة و راجع إلى قسمين ذاتية و صفاتية و الله أعلم بالصواب و إليه المرجع و المآب؛ تمت بعون خدای لم یزل و لا یزال

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 12 یا اوایل قرن 13؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک، 2 گ (134 - 35 پ)، 27 سطر، اندازه: 16/5 × 9/5 سم [ف: 2 / 339-40]

اصول اهل سنت / اصول فقه / عربی

osūl-e ahl-e sonnat

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26996

آغاز: بسمله، أما بعد حمد الله على نواله و الصلوة على رسوله محمد و آله فان اصول الشرع لثلاثة الكتاب و سنه و اجماع الأمة؛ انجام: الكلام و هي توجب الاحاطة على سبل ... و معنى الاخر خط: نسخ خفی، بی کا، تا: قرن 14 [رایانه]

اصول الايمان / كلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-īmān

موسوی اصفهانی، حسن بن محمد تقی، 1207-1263 قمری

(mūsavī esfahānī, hasan ebn-e mohammad taqī (1793 -1847

تاریخ تألیف: شب عید فطر 1241 ق

کتابی در مباحث اعتقادی که مؤلف بر آن شده تا مسائل اعتقادی ضروری را با تفصیل بیشتر و نظری را با اجمال در این کتاب گزارش کند. دارای یک «مقدمه» در وجوب نظر و عدم صحت تقلید در اعتقادات، و چند «منهج» در اصول دین مشتمل بر چند «فصل» که بحث امامت آن مفصل تر است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فلما كانت صحة العبادة موقوفة على المعرفة اعنى الايمان فأول ما وجب على المكلف في بدء التكليف هو الايمان

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1480/3

آغاز: برابر؛ انجام: الأول في مطاعن ابى بكر و هي كثيرة و اكتفينا بقليل منها في هذه الوجيزة خط: نستعليق، كا: سيد محمد حسن بن محمد تقى موسوى اصفهانی، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 37 گ (43 پ - 80 پ)، اندازه: 11×15/5 سم [ف: 4-319]

- اصول الائمة < الاصول الخمسة عشر

اصول بانکداری / اقتصاد / فارسی

osūl-e bānkdārī

دادبخش، محمد، ق 14 قمری

(dādbaxš, mohammad (- 20c

بررسی و تحقیق مختصری است در اصول بانکداری و طرق مختلف آن با استفاده از درس دکتر رجائی در سال دوم اقتصاد.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 434/4

آغاز: مقدمه، میزان و درجه رفاه اقتصادی افراد بستگی زیادی به تغییرات حاصله در ارزش و مقدار پول موجود در جامعه دارد

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: مقوایی، 39 گ (186-224)، اندازه: 17/5×21 سم [ف: 2-101]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 706/4

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-344]

- اصول البزدوی < کنز الوصول الى معانی الاصول

- اصول البلاغة < اصول علم البلاغة

اصول التحليل الكیمیایی / کیمیا / عربی

usūl-ut taḥlīl-il kīmīyāyī

لويس، ادوين، 13 قمرى

(- luis, edvin (19c

ص: 152

دارای یک «خاتمه» و سه «قسمت»، خاتمه و مقدمه در تعریفات.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6143

آغاز: خاتمه في ايضاح الاصطلاحات قداردنا قبل الشروع؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13،؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی رنگ، 122ص، 18 سطر قطع: رقعی، اندازه: 12 × 19/5 سم [ف: 131-19]

اصول تداوی / طب / فارسی

osūl-e tadāvi

جزوه درسی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11921

آغاز: یدوفرم ساختمان آن شبیه به کلروفورم و برموفرم؛ انجام: در یک مرتبه استعمال شده است

خط: شکسته نستعلیق تحریری خوش، کا: مریم میرهادی، تا: 1314ق [الفبائی: 54]

- اصول التراکيب < اصول ترکیب الادویة

اصول التراکيب من الطب / طب / عربی

usūl-ut tarākīb min-aṭ ṭibb

خجندی، محمد بن عبد اللطیف، -552 قمری

(xojandī, mohammad ebn-e 'abd-ol-latīf (- 1158

در قواعدی کلی مربوط به طب و پزشکی، تألیف شده برای بعضی متعلمین و بنا به گفته مؤلف دارای فواید غریبه و فراید عجیبه می باشد، در دو «قسم» و هر کدام مشتمل بر چند «فصل» کوتاه: قسم 1. اصول ترکیب ادویه و تحقیق اوزان و مکائیل و ذکر احکام تریاق؛ قسم 2. دستورات و قوانین صحیحه ای در علاج. مباحث هر دو قسم در 9 «فصل» بررسی شده است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. نحمدالله علی ما هدانا سبیل الرشاد و اوضح علینا سنن الاسترشاد و نشی علی کل من اصطفاء لرسالته من العباد خصوصاً علی رسوله محمد ماحی الضلالة و العناد و حاکی حقائق الأمور فی المبدء و المعاد و آله و صحبه الموصوفین بالنهج و السداد و بعد فهذه مختصر فی صناعة الطب الفته لبعض المتعلمین و اودعته فوائد غریبه و فراند نفیسه لم یوجد فی اکثر الکتب المصنفة فی هذا الفن و جعلته قسمین مفصلین: القسم الأول فی اصول تراکيب الادویة و استخراج طبایع المركبات و تحقیق الاوزان و المكائیل و ما یناسبها و ذکر احکام التریاق و الثاني دستور منجحة (مهححه) و قوانین صحیة لم یشک احد من العقلاء فی صحته

انجام: وليكن آخر كلامنا في هذا المختصر فمن حفظه فهو خليق بالاصابة في اعماله وبالتحقيق في امواله والحمدلله .. والسلام

[نسخ خطی پزشکی ایران ص 21؛ كشف الظنون 115/1 ؛ دنا 1076/1 (14 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1974/3

آغاز: برابر؛ انجام: أما الارابع فالدور الاول والثاني منها ...

نام مؤلف و کتاب به استناد فهرست مرعشی 239/36 ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کان احمد بن حسین بن تاج الدین علی بن حسین بیرجندی قهستانی، تا: شب چهارشنبه 3 جمادی الاول 145ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز، 24گ (86پ - 110پ)، 19 سطر، اندازه: 17/5 × 10/5 سم [ف: 5-349]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14345/9

آغاز: برابر؛ انجام: و أما إزالة فعل غير مقصود بذاته كاستعمال الذراريح

فقط شامل برگ نخست رساله است و بقیه برگ ها، مربوط به رساله دیگری است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی، 1گ (84)، 25 سطر، اندازه: 15 × 10 سم [ف: 239-36]

3. تهران، ملک، شماره نسخه: 4244/3

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: نیمه ذیحجه، تا: 104ق، جان جامع یزد؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن آلبالویی، جلد مغزی و لبه دار، 12 سطر، اندازه: 12/1 × 17/3 سم [ف: 7-291]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 296/2 - 2/116

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محب بن عاصم متطبب، تا: یکشنبه 4 ذیحجه 909ق؛ مصحح توسط کاتب؛ 33گ، 21 سطر [ف: 1-388]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1991

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-404]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3523/2

آغاز: يجلي عن قابض عصر كما يخلط المصطكى و الورد المحللات الأورام العده؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: اصفہانی نازک شکاری، جلد: مقوایی چیتی عطف تیماج، 74 ص (141 - 214)،
16 سطر، قطع: رقعی، اندازہ: 12 × 18 سم [ف: 10-1480]

6. تہران: ملک؛ شماره نسخه: 807/7

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف بہ قرینہ آغاز نسخہ تعیین شد؛ بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمہ، جلد: میشن سیاہ نو، 26 گ (64 پ - 90 پ)، اندازہ: 6/13 ×
17/3 سم [ف: 5-188]

7. تہران: مجلس؛ شماره نسخه: 360/14

آغاز: قال مولانا و استادنا سلطان الافاضل المحققين خلاصة العلماء المدققين جامع علوم الأولين والآخرين فخر الحق والدين

ص: 153

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: 11005ق، جا: اصفهان؛ در دیباچه در اینجا از شرح قانون بحث شده؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-187]

8. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1129/8

آغاز: برابر؛ انجام: الفصل 9 (من القسم الأول) في قانون تحويل وزن الدراهم الى وزن المئاقيل و تحويلها الى الدراهم ... هذا تمام الكلام في تحويل الاوزان و انما ذكرت ذلك لاحتياج الطيب في بعض الاحوال الى هذه الأعمال. خاتمة في احكامه الترياق الاكبر و لما كان هذا المركب اجل المركبات ... فاقول خير النسخ للترياق هي النسخة الاصلية لاندر و ماخوس القديم و هي هذه تأخذ من اقراص ... و الدارصيني و الغايقون

نام مؤلف به قرينه آغاز نسخه تعيين شد؛ خط: نستعلیق ريز، کا: سالک الدين محمد بن مؤيد طيب حموی، تا: جمادى الاول 1005ق، جان سپاهان؛ کاغذ: سپاهانی، 3گ (114پ-116پ)، 25 سطر (15×10)، اندازه: 1919613×13سم [ف: 6-2239]

9. تبريز؛ محقق (آقاي)؛ شماره نسخه: 14/2

آغاز و انجام: برابر؛ تمت هذه النسخة في دار السلطنة الصفاهان ... في اليوم الثالث تاسع شهر ذیحجه الحرام من شهور سنة سبع و ستين و الف على يد ... محمد فاضل اين نظام الدين احمد طيب الأصفهاني اللهم وفق ... يا رب المؤمنین.

نام مؤلف و کتاب با تطبيق آغاز به دست آمد؛ خط: نستعلیق ريز، کا: محمد فاضل بن نظام الدين احمد طيب اصفهانی، تا: سه شنبه و ذیحجه 1062؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوای سرخ. [نشریه: 4-334]

10. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1245/2

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرينه آغاز و انجام نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق خوب، کا: محمد هادی بن مظفر علوی شیرازی، تا: 1076ق؛ جلد: تیماج مشکی، 11گ (111پ - 122ر)، 20 سطر، اندازه: 13×2 سم [ف: 4-54]

11. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2478/2

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرينه آغاز نسخه تعيين شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا با روکش گالینگور سبز گوشه ها گالینگور زرشکی عطف چرم عنابی اندرون جلد روکش کاغذی، 43گ (133-176)، 15 سطر (9×17)، اندازه: 25/5×15/5 سم [ف: 12-334]

12. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5073/3

آغاز: برابر؛ انجام: الفصل التاسع في الاختيارات النجومية ... وان لا يكون في البروج

خط: نسخ، کان محمد شاه علوی، بی تا؛ جلد: تیماج تریاکی، 26 گ (124-150 پ)، قطع: ربعی [ف: 15-4104]

13. قم: طبسی؛ شماره نسخه: 785/2

آغاز: برابر؛ انجام: الفصل الخامس في القوانين الجزئية للاستفراغ اما الرأس فالخلطه الغالب عليه مادام ... فبمثل ماء الجبن ومعجون النجاح وحب اللاژ ورد وبمثل

از آغاز تا فصل خامس از قسم ثانی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ 16 گ، 18 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف مخ: 2-484]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1538

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: 4-270]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1570

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی کا، بی تا؛ این نسخه نیز در مجموعه ای است که علاوه بر این رساله متضمن 4 رساله دیگر است در طب؛ کاغذ کاهی آهار، جلد: تیماج کوبیده برنگ قهوه سیر، 108 ص، 17 سطر، قطع: بغلی [ف: 4-276]

16. تهران: ملک: شماره نسخه: 4573/35

آغاز و انجام: برابر بی کا، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، 8 گ (236 پ - 243 ر)، اندازه: 23 × 35/5 سم [ف: 7-431]

17. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 29/5 فیاض

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، بی تا، در صفحه عنوان، نام آن چنین آمده: «رساله دستور العلاج لفاضل النحریر محمد الخجندی» با کاغذ: حنایی و نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای عطف میشن عنابی، 7 گ، 50 سطر (9/5 × 20)، قطع: رحلی [ف: 199]

اصول التراکيب و القرا بادین طب / عربی

uṣūl-ut-tarākīb wa-l-qarābādīn

(motatabbeeb-e abzarī, 'alī ebn-e mohammad (- 1413

او مؤلف «الایضاح» است در کلیات و الدستور در جزئیات و گزیننده از جامع کبیر ابن بیطار در ادویه مفرده و پس از همه اینها برای کامل شدن کار علمی خود این کتاب را ساخته است، در یک «مقدمه» و دو مقاله: مقدمه: في أحوال الأدوية المفردة و ذکر اصول يتعرف بها الأدوية و شرح اسامی الادویه .... المقالة الأول: في أصول التراکیب و فيها تسعة عشر بابا؛ المقالة الثانية: في القرا بدين ... علی سبعة عشر بابا.

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 14

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي بنعمة ختم الصالحات و نزل البركات و الصلوة و السلام علی نبیه محمد المبعوث صاحب المعجزات الظاهرات؛ انجام: فانه يهلك الشعر و يبطله

ص: 154

کا: فضل الله بن علی طیب ابزری، تا: شنبه 14 رمضان 789ق؛ 176ص، 23 سطر (8/5×8)، اندازه: 13×21سم [نشریه: 3-366]

- اصول ترکیب الادویه < اصول التراکيب من الطب

اصول ترکیب الادویه = اصول التراکيب / طب / عربی

uṣūl-u tarkīb-il-adwīyya = uṣūl-ut-tarākīb

سمرقندی، محمد بن علی، -619 قمری

(samarqandī, mohammad ebn-e 'alī (- 1223

در بیان معرفت قوای ادویه و قوانین و اصول ترکیب آنهاست در نوزده «باب»: 1. الأشربة و الربوب؛ 2. الجوارشات و المعجونات؛ 3. الحبوب المسهله و الايارجات؛ 4. المطبوخات و النقوعات؛ 5. الحقن و الشيفات و الفرازج؛ 6. ادوية القهي؛ 7. اللعوقات؛ 8. الاقراص؛ 9. السفوفات و القمايح؛ 10. الاضمدة و الأطلية و الكمادات؛ 11. الأدهان؛ 12. ادوية العين؛ 13. المراهم و الذرورات؛ 14. السنونات؛ 15. الغراغر؛ 16. المربيات؛ 17. السعوطات و الفطوسات و الشمومات و البخورات؛ 18. النطولات؛ 19. ادوية الشعر.

آغاز: بسمله حمدله قال السيد العالم سيد الحكماء نجيب الدين بقية السلف محمد بن علي بن عمر السمرقندي قدس الله روحه ان الواجب على كل ذي لب ان يتقرب إلى الله تعالى و يتوسل اليه بكل ما تيسر له من القربات و احسن الوسائل و اجود الذرايع بعد امتثال الأوامر و النواهي ما يعود الى نفع المسلمين (در نسخه منضم به تذكرة الكحالين: نفع الناس) عامة و يرجع الى دفع الأذى عنهم خاصة (فقط در اين نسخه) و البحث [عن] علم الطب و معالجة المرضى و الاهتمام بخلاصهم و التماس الصحة لهم مع ما في ذلك من تحري صلاح المسلمين و اجواز (كذا، صحيح: احراز) المثوبة من رب العالمين يكون اظهار الحكم بحكم الله تعالى و بحثا عنها و نظرا في الايات الافاق و الانفس و استدلالا على علمه و قدرته لمن يتعاطى هذه الصناعة و يزاولها اصول تركيب الأدوية مختصرا بحسب الوقت و الحال متحريرا سهولة طريق الانتفاع بها و تسهيلا للمستفيدين منها فاني رأيت اطباء دار المرضى بمدينة السلام عمرها الله تعالى اختصر و اعلى عدة نسخ من المركبات الخ.

انجام: و يجعل بدل العفص البزغند اذا لم يرد به شدة السواد و الله اعلم تم الكتاب.

[الطب الصيدلية ص 29 و 30 و 31؛ معجم المؤلفين 11-31؛ كشف الظنون 1-13؛ هدية العارفين 2-110؛ الذريعة 2-179]

1. تهران، ملك؛ شماره نسخه: 4401/3

آغاز: برابر؛

خط: نسخ، بی کا، تا: 613 ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی نو، 29 سطر، اندازه: 8/8 × 17/1 سم [ف: 7-383]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10860/2

خط: نسخ، کا: حسن بن شاپور بن حسن فتوی، تا: 14 جمادی الاول 668ق؛ جلد: تیماج مشکى، 40گ (188-227پ)، 17 سطر، اندازه: 20×15سم [ف: 27-281]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6534/2

خط: نسخ، کان ابوالغنائم بن احمد بن ابی الفضائل بن محمد بن محمد بن نصر، تا: یکشنبه از شعبان 671ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: ابن ابوالقاسم با مهر مربع؛ جلد: تیماج قهوه ای، 46 گ (41-86پ)، 19 سطر، اندازه: 19×9/5 سم [ف: 20-109]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13998

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 8؛ واقف: فاضل خان، 1065 بر مدرسه خود، در سنه 1363 شمسی به کتابخانه آستان قدس انتقال یافته؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن خرمائی دورو، 29گ، 27 سطر، 11×162 قطع: [ف: 18-19]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14124/2

آغاز: بسمله حمدله قال الامام العلامة سيد الحكماء ... انه لا ينبغي للطبيب أن يعالج كل ما يحدث في البدن من الامور اليسيرة و التغيرات القليلة بعلاج بل يدبر ذلك بتغيير التدبير و تعديل الامور الضرورية الستة؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: اواسط قرن 8؛ واقف: فاضلخان، 1065 وقف بر مدرسه خود نموده، در سنه 1363 شمسی به کتابخانه انتقال یافته؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی ماشی و عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 37گ، 24 سطر، 6/2 × 15/5 سطر، اندازه: 18×10 سم [ف: 19-21]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5368

خط: نسخ ریز، کا: مظهر الدین بن نصیر طیب، تا پایان ذیقعدہ 747ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد حنایی ضربی مقوایی، 25 سطر (9×12)، اندازه: 21×15سم [سنا: ف: 1-343]

7. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 58/170-8720

آغاز: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: 905ق؛ ظاهراً تاریخ کتابت دستکاری شده، در پایان بخشی با عنوان «هذا فصل في الأدوية القلبية ملحق باصول التراکيب من مصنفه» در 4 برگ آمده؛ تملک: محمدرضی بن محمد مسیح طیب، محمد بن فیض الله طباطبایی؛ 103گ، 11 سطر، اندازه: 13×8 سم [ف: 1-401]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5125/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 988ق؛ جلد: تیماج خرمایی، 48 گ، 15 سطر، اندازه: 18/5 × 12/5 سم [ف: 19-33]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5125

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کاه، تا: ربیع الثانی 988ق؛ مذیل است به کتاب

ص: 155

«الأغذية و الاشرية» نجيب الدين ابو حامد سمرقندی مذکور؛

کاغذ: نخودی [ف: 19-19]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5063/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الثانی 996ق، جا: مدرسه جدید عبد الله بهادر خان؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ساده، 48گ، 17 سطر (7/2 × 11/3)، اندازه: 18/5 × 12 سم [ف: 19-93]

11. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7549/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ترنجی گرد و عطف تریاکی، 13گ (1-13)، 20 سطر (6 × 12/5)، قطع: ربعی، اندازه: 18/5 × 2/5 سم [ف: 16-622]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360169

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: شنبه 19 رجب 1008ق، جا: کرمان؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-1992]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7467/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1049ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 36گ (پ - 36ر)، اندازه: 26 × 18 سم [ف: 19-266]

- اصول التعلیق < خط تعلیق

- اصول التعلیق < خط

اصول التقویم / تقویم / فارسی

osūl-ot-taqvīm

کرمانشاهی، محمد مهدی

kermānšāhī, mohammad mahdī

رساله مختصری است در اختیارات ایام و تعیین وقت از برای طلب حاجات، که از کتاب های بزرگان فن نجوم استفاده شده، مشتمل بر پنج «اصل» و چهل «مثال».

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 133/6

آغاز: حمد و ثنای بی ریب و ریا قدیری را سزاست که کلک صنعت او اوراق افلاک را بر مقتضای آنا زینا السماء الدنيا؛ انجام: وصول بکف الخصب بدایره نصف النهار در این باب مشهور و معروف و این قدر در معرفت این کافی است و زیاده از این بتطویل مقتضی است

کا: عبدالله سنندجی، تا: چهارشنبه 6 شوال 1237 ق، به دستور مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا عطف تیماج قهوه ای، 13 گ (75 پ-87 پ)، اندازه: 15×20 سم [ف: 95]

اصول تمدن / حکومت و سیاست، اخلاق / فارسی

osŪl-e tamaddon

ملکم، 1249-1326 قمری

(malkam (1834-1908

مؤلف اساس تمدن هر کشوری را در کالا و صنایع و فرآوردهای آن کشور می داند و پیشروی صنایع را در ایجاد راه های شوسه و راه آهن می انگارد و برای اثبات نظریه خود مثال هایی از کشورهای پیشرفته می آورد و دولت را بر این نظر تشویق بسیار می کند. در این رساله مسائل اقتصادی و برنامه های آن به منظور پیشرفت کشور ایران نوشته شده و از آب و تولیدات و راه و زمین و صنعت و کار و نیرو و مانند آنها سخن گفته است و در پایان اصولی برای تنظیم دستگاه های کشور آورده است. در جایی که مسئله راه عنوان شده گفتگو از سال 1302 نموده است، بنابراین مسلماً نویسنده آن را در سال های پس از آن نوشته است.

آغاز: آبادی یک ملک بسته بمبلغ امتعه ایست که در آن ملک بعمل می آورند آهن و گندم و ذغال و الماس جزو امتعه هستند چاپ: در کلیات او (ص 2-66)، چاپ تبریز، 1325 ق

[دنا 1077/1 (7 نسخه)؛ الذریعة 179/2؛ فارسی مشار 1276؛ نسخه های منزوی 1540/2؛ فهرستواره منزوی 321/6]

1. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 47/4

آغاز: برابر؛ انجام پایان: اگر لازم باشد باید مبالغی به رو چلید (بانکدار معروف یهودی آلمانی) داد که امتیاز را قبول نماید.

بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ رنگی با عطف پارچه ای مشکی، 35 ص (104-138)، 19 سطر (9×17)، اندازه: 13/5×21 سم [انجمن آثار: 83]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1004/4

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-251]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3095

خط: نستعلیق، کا: صالح کسمائی، تا: 1314ق؛ کاغذ: فرنگی ضخیم شگری رنگ، جلد: تیماج عنابی، 87ص، 13 سطر، قطع: خشتی،
اندازه: 21×16سم [ف: 10-647]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7819

آغاز: برابر؛ انجام: و از همین دقیقه بلا تأمل با تمام قدرت خود بجان و دل شب و روز در اجرای این اصول بکوشیم.

نام مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تاب در پایان «اصول آدمیت» طی چند فصل نیز گزارش شده؛ جلد:
تیماج قهوه ای، 66 گ، 14 سطر، اندازه: 21/5 × 14/5 سم [ف: 174-20]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2993

آغاز: برابر؛ انجام: بدون اجرای این اصول بهر دولتی که پناه ببریم و هر عهد تسلیم که ببندیم بجز خواری و انهدام قسمت دیگر نخواهیم
داشت.

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی

ص: 156

آبی، جلد: مقوای خارجی منگنه دار، 301ص، حداقل 3 و حداکثر 10 سطر، اندازه: 12×18/3 سم [ف: 10-444]

5. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: 13/1 بخش یکم

آغاز: برابر؛ انجام: سهل است اگر لازم باشد، باید مبالغی برو چلد داد که آن امتیاز را قبول نماید. خط: نستعلیق، کان مرتضی ابن مرحوم میرزا صادق، بی تا، کاغذ: خارجی، 25گ (2پ-26پ)، قطع: خستی، اندازه: 18×22 سم [ف: 40]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 7960/3

آغاز: برابر؛ انجام: عالیجنابان سرهنگان و سلاطین و ارباب مناصب مشارالیه را سر تیپ خود دانسته از سخن و صوابدید او عدول جایز ندانند.

خط: تحریری، کا: وحید اشراقی، بی تا، جلد: مقوای عطف تیماج، 57ص (83-1390)، اندازه: 13×19/5 سم [ف: 26-435]

- الاصول الثالث من الخمسمائة < کتاب الاصول الثالث من الخمسمائة

الأصول الثلاثة / کلام و اعتقادات / عربی

al-uṣūl-ut-talāta

رساله ای در اصول عقاید اهل سنت.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7551/1

آغاز: بسمله، حمد الله ... اعلم ایها المكلف انه اول ما يجب عليك معرفة الله يقينا؛ انجام: و هولاء يدعون مشايخهم في الشدة و الرخاء.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، 12گ (1-13)، 13 سطر (6×11)، قطع: بغلی، اندازه: 11×15 سم [ف: 16-625]

أصول ثلاثة للتوحيد الشريف / کلام و اعتقادات / فارسی

uṣūl-un talāta li-t-tawḥīd-i-š šarīf

رساله ای کلامی با رویکرد عرفانی است که در سه اصل: 1. توحید افعال؛ 2. توحید صفات؛ 3. توحید ذات. در آغاز، این رساله به ملا جلال رومی نسبت داده شده است، لیکن بر اساس مصادر موجود، عجزاً دلیل متقنی بر انتساب این اثر به ملای روم، وجود ندارد. به نظر می رسد این رساله از نسخ نادره بوده باشد، در منابع و فهرست های در دسترس نسخه دیگری از آن شناسایی نگردید.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 510/1

کر آغاز: بسمله، بدانکه این رساله مشتملست بر سه اصل، اصل اول در توحید افعال؛ قال الله تعالی (و الله خلقکم وما تعلمون) وقال (کل يوم هو فی شأن) وقال (و ما رمیت اذ رمیت و لکن الله رمی) توحید افعال اضافه کردن افعالست إلى الفاعل الحقيقي و هو الواحد الحق عقداً و ایماناً و عقلاً و برهاناً و إحساناً و دانستن و شناختن فاعل واحد است؛ انجام: پوشیده مرقعند ازین نامی چند XX بگرفته ز طامات الف لامی چند / نارفته ره صدق و صفا کامی چند XX بد نام کننده نکو نامی چند. و الله يقول الحق و هو یهدی السبیل و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه أجمعین؛ آمین خط: نسخ، بی کا، تا: اوآخر قرن 12 یا اوایل قرن 13؛ مصحح، محشی؛ تملک: حسین حلمی بن محمود طربزونی با مهر «من له عقل سلیم ... حسین 1290» (گرد)؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک، جلد: میشن یک لا قهوه ای روشن با عطف تیماج قهوه ای تیره، 7 گ (2پ-چپ)، 15 سطر (5/9×17)، قطع: خشتی، اندازه: 23×17/5 سم [ف: 40/2-331]

اصول الجبر / ریاضیات / عربی

usŪl-ul jabr

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24478

آغاز: بسمله. فاتحه الترجمة ... المدعو باصول الجبر؛ انجام: و اقل الاعداد ... یکن 2016

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 140ق، قطع: وزیری بزرگ [رایانه]

- اصول جبر و مقابله < اصول علم حساب

اصول جبر و مقابله (ترجمه) / ریاضیات / فارسی

(t osŪl-e jabr va moqābele)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24538

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي عنده حقایق الاشياء ... شخصی که اراده خواندن این انجام: مشتمل اند بر امثله ... فرصت نموده خواهد شد.

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1263ق [رایانه]

- اصول جوامع العلم < جوامع العلم

- اصول الحدیث < خلاصة الخلاصة

صول الحدیث / درایه / فارسی

osŪl-ol-hadīs

اصفهانی، خواجه مولانا، -927 قمری

(esfahānī, xāje mowlānā (- 1521

رساله مختصری است در بیان اصطلاحاتی که در علم حدیث به کار آیند و ظاهراً مقدمه کتاب مفصلی است از مؤلف.

[فهرست مشترک 337/14]

ص: 157

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2066

آغاز: شارقه در بیان تعریف علم حدیث و موضوع و غایت آن و آنچه معرفت آن شارع علی وجه البصیرة را مناسب است؛

نسخه اصل: کتابخانه عارف نوشاهی - پاکستان 32؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ 12ص [عکسی ف: 6-87]

اصول الحدیث / درایه / فارسی

osūl-ol-hadīs

عبدالحق دهلوی، عبدالحق بن سیف الدین، 958-1052 قمری

(abd-ol-haqq-e dehlavī, abd-ol-haqq ebn-e sayf-od-dīn (1551-1643

مقدمه شرح فارسی «مشکاة المصابیح» مؤلف است که به صورت رساله‌های جداگانه در آمده است در بیان اصطلاحاتی که محدثان به کار برند با عناوین «وصل - وصل» تالیف شده به امر برخی از اصحاب و دوستان.

آغاز: الحمد لله اکمل الحمد علی کل حال و فی کل حین ... اما بعد این رساله ای است در بیان اصول حدیث که فقیر حقیر ... به امر بعضی از اجله اصحاب را و اعزه احباب تالیف نموده .

[فهرست مشترک 337/14]

1. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2064/1

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه عارف نوشاهی اسلام آباد پاکستان؛ خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن عبدالسلام، تا: 13 جمادی الاول 1112ق؛ مصحح، محشی؛ 26ص (4-30) [عکسی ف: 6-85]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7313/2

آغاز: برابر

بی کا، بی تا، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 9گ (17پ - 25پ) [ف: 19-105]

اصول الحدیث و اصول الفقه / اصول فقه / عربی

uṣūl-ul-ḥadīth wa uṣūl-ul-fiqh

عراقی، عبدالرحیم بن حسین، 725-806 قمری

(1326-1404)

با عنوان های «باب» و «فصل». در معجم المؤلفین (204/5) از چنین کتابی از او یاد نشده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6359

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 220 گ، 29 سطر (18×11)، قطع: ربعی، اندازه: 25×15 سم [ف: 16-250]

اصول حروف اوزان عروض / عروض و قافیه / فارسی

osūl-e horūf-e owzān-e 'arūz

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2571/6

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا [ف: 6-51]

- اصول حساب < اصول علم حساب

اصول حساب / ریاضیات / فارسی

osūl-e hesāb

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 146/2 فیاض

آغاز: مقسوم علیه و یسمی کل جزء خارج القسمة و تحصیل ما ای عدد تالیف العدد المفروض من تریعه ... [در برگ 2 فصل دوم آمده]:
قال دام ظلّه العالی فی الحاشیة سواء كانت متباینه؛ انجام: فالجواب اربعة اسداس وسبعاً سدس هذا ما يتعلق باصول الحساب وفقنا الله
لشرح باقي الابواب

به شرحی می ماند بر یکی از متون موجز ریاضی که شارح در زمان حیات ماتن آن را نگاشته؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: شنبه غره
ربیع الاول 1086ق؛ افتادگی: آغاز؛ دوائر نجومی؛ کاغذ: سپاهانی، 14 سطر (12×6/5) سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 179]

اصول حکمت طبیعی / طبیعیات / فارسی

osūl-e hekmat-e tabī'ī

اهدا به: والی زاده گرجستان رستم خان قوللر آقاسی

تاریخ تألیف: از 7 رمضان 1131 تا 7 ربیع الاول 1132ق؛ محل تألیف: قزوین

رساله مختصری است در اصول حکمت طبیعی و چگونگی پیدایش اشیاء با اشکالی مناسب با بعضی مسائل در نه «مقاله» و هر یک مشتمل بر چند «اصل» کوتاه. عناوین مقاله ها: 1. مبادی تصویری و تصدیقیه؛ 2. خواص و آثار اشعه و لواحق آن؛ 3. آمیختن اجسام متخالفة القوام با همدیگر؛ 4. مزاج و ترکیب تام و قوی؛ 5. قوت حیات حواس و ادراکات؛ 6. علل تاثیرات سماویة در ارضیات؛ 7. تاثیرات جزئیة مختصه به هر نیمه ارضیات؛ 8. علل تاثیر هیئات و حرکات در روح بدن؛ 9. تاثیرات طبیعیہ خارج از قدرت ما.

آغاز: الحمد لله رب العالمین. ... و بعد چون بتأیید خدای عالم امیر اعظم اکرم خلف الملوک و السلاطین العظام زبده الحکام انجام: بحق اشرف الانبیاء و ختم الرسل محمد و آله المعصومین صلوات الله و سلامه علیه و علیهم الی یوم الدین

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 696

آغاز و انجام: برابر

ص: 158

خط نستعلیق، کا: ابراهیم کرمانی، تا: 27 ربیع الثانی 1132ق؛ تملک: سید مصلح الدین موسوی مهدوی اصفهانی؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، 120گ، 12 سطر، اندازہ: 12/5 × 19/5 سم [ف: 2-357]

اصول حکمت فلسفہ (ترجمہ) / فلسفہ / فارسی

(t osŪl-e hekmat-e falsafe).

نجم الدولہ، عبدالغفار بن علی، 1259-1326 قمری

(najm-od-dowle, "abd-ol-qaffār ebn-e 'alī (1843-1908

تاریخ تالیف: محرم 1308ق

در صفحہ عنوان نسخہ آمدہ است: «دورہ اصول حکمت فلسفہ کہ مناسب حال مدارس تحصیلیہ تالیف شدہ و شامل است تاریخ فلسفہ را، «مؤلف موسیولا بہ ادوار بارب» معلم حکمت فلسفہ در پاریس، مترجم از فرانسه بہ فارسی حقیر عبدالغفار نجم الملک و معلم علوم ریاضی، کہ بنابر فرمایش جناب جلالت مآب اجل اکرم آقای مخبر الدولہ وزیر علوم و وزیر تلگراف و معادن و غیرہ اقدام نمود فی شہر محرم سنہ 1308». عبدالغفار در دیباچہ می گوید کہ این کتاب نخستین ترجمہ فلسفی من است و من فلسفہ را نزد «موسیو پلانیا» کاتولیک خواندہ ام.

[فہرستوارہ منزوی 73/6]

تہران؛ حقوق؛ شمارہ نسخہ: 215-ج

آغاز: بسملہ. حمدلہ. و بعد این اصولی است در حکمت فلسفہ تالیف «لابہ ادوار بارب» کہ بنابر فرمایش ... مخبر الدولہ ... حقیر عبد الغفار از لغت فرانسه بفارسی میآرد ... فی شہر محرم 1308؛ انجام: و فکر میکند در اینکہ خودش ذی فکر است تمت بالخیر. فی 6 شہر رجب 1308 عبدالغفار خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 6 رجب 1308ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ گرداگر سبز، 177گ، 12 سطر (14×7/5)، اندازہ: 13×21 سم [ف: 15]

اصول حکیمہ / اخلاق / فارسی

osŪl-e hakīme

LLLL

نیشابوری، بہاء الدین محمد

neyšābūrī, bahā'-od-dīn mohammad

مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 22827

آغاز: بسمله، چنین گوید کمترین گوشه نشینان؛ انجام: و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

- اصول خط < آداب المشق

- اصول خط < اصول خط

اصول خط / خط / فارسی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15963/4

آغاز: بسمله. بدانکه این مختصریست در بیان اصول خط و بیست و نه حرف را یاد کنیم که بچه نوع در خطوط شش گونه باید نوشت و آنرا به نقطه بیان خواهیم کرد. اما الف، بدانکه الف در ثلث هفت نقطه است؛ انجام: یک نقطه و نیم او را بطریق بای مرسل باید کشید بدین صورت، تمت.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، رکابه دار؛ جلد: تیماج سرخ، 10ص (83-74)، 15 سطر، اندازه: 22×14 سم [ف: 44-160]

اصول خطابه و تاریخ مختصر منطق / منطق / فارسی

osūl-e xetābe va tāriḫ-e moxtasar-e manteq

تدین، محمد، 1329-1260 شمسی

(tadayyon, mohammad (1881-1950

چاپ: تهران، 1316ش

[مشارص 113]

تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 84

خط: نستعلیق، بی کا، تا: خرداد 1314ق؛ با امضای مؤلف؛ جلد: کاغذ، 107ص، قطع: ربعی [نشریه: 3-5]

اصول خط (مختصر) / خط / فارسی

(.osūl-e xat (mx

در یک «مقدمه» در سه «فصل» و دو «باب»: 1. معرفت وضع خطوط؛ 2. ذکر اصول و بیان حد هر حرفی از حروف مفرده (بر طریق ملک الکتاب علی بن مقله و جمال الدین یاقوت).

تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 5/3

انجام: و هر خطی از جانب یسار

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، قطع: ربعی [نشریه: 3-32]

اصول خط و نگارش / خط / فارسی

osū-el xatt va negāreš

رساله ای در اصول املاء و نگارش برخی کلمات و حروف به همراه معانی برخی حروف از جمله حروف مقطعه اوایل سوره های قرآن؛ دارای چهار «باب» و هر باب مشتمل بر چند فصل» و هر فصل هم مشتمل بر چند «مقصد»: باب 1. شامل سه فصل: فصل اول در معانی حروف (الف - ب - ت) و تقدس این حروف، فصل دوم در مقطعات قرآن؛ فصل سوم در معنی ابجد؛ باب 2. املاء کلمات و حروف؛ باب 3. قواعد سخنوری؛ باب (مقاله) 4. خط که شامل یک «مقدمه»، چند «فصل» و یک

ص: 159

«خاتمه» است.

آغاز: در معانی حروف الف، با تو و مقطعات قرآن و ابجد منقول از احادیث اهل بیت طاهرین علیهم السلام

انجام: هر روز یک هلیله خورد که فی الجمله جبران کند، تمام شد کتاب به یاری خداوند وهاب.

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 12029/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای با ترنج گل و بوته، 56 گ (59-114)، 17 سطر (7×12/5)،

اندازه: 17/5×10/5 سم [ف: 30-389]

- اصول خمسه < نظامیه فی مذهب الامامیه

- اصول خمسه < الباب الحادی عشر (ترجمه)

اصول خمسه / عرفان و تصوف / فارسی

osūl-e xamse

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ - 834 قمری

(ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e "abd-ol-lāh (1330-1431

اصول دین به روش پرسش و پاسخ، شامل پنج قسمت که هر یک «مقدمه» نام دارد: مقدمه 1. تحقیق حقیقت ذات الهیه؟ مقدمه 2. اسامی

لایتناهی ذات الهی؛ مقدمه 3. شئون الهی؛ مقدمه 4. قضاء و قدر؛ مقدمه 5. مفاتیح الغیب.

آغاز: بسمله الله من حیث هویته و ذاته الرحمان بعموم رحمته ... هست الله اسم حضرت ذات

انجام: بر اعیان موجودات و هو الجواد الکریم

چاپ: در جلد چهارم رسائل او، به کوشش دکتر نوربخش (ص 6-13)

[دنا 1078/1 (8 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 96/7 (3 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 149/9

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 7 ص (54-60)، 20 سطر (7×13)، اندازه: 18×11 سم

[سنا: ف: 1-74]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10119/89

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: 1264ق، 4 ص (487-490)، 29 سطر، قطع: رحلی اندازه: 32×19/5 سم [ف: 32-150]

3. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 40/87 عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره 5770 [این شماره از آن مجموعه ای از آثار نعمة الله ولی است که این رساله از آن در فهرست آستان قدس معرفی نشده]؛ خط: نسخ، کان عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان 1264ق؛ جلد: کالینکور مشکی، 3 گ (240-242)، 29 سطر، اندازه: 40×28/5 سم [ف: 3-1317]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3067/86

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1265ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 4ص (408-404)، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 23/5×14/5 سم [ف: 10-609]

5. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4262/59

خط: نستعلیق، کا: میر غلام محی الدین، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای ضربی، 3گی (1325 - 1328)، اندازه: 25×17 سم [ف: 4-676]

6. تهران؛ نوربخش، شماره نسخه: 59/20

آغاز و انجام: برابر بی کا، تا: ربیع الثانی 8 / 12 / 25؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی، 8ص (318-325)، اندازه: 18/5×13 سم [ف: 1-94]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10047/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5ص (83-87)، 15 سطر، اندازه: 21/5 × 12/5 سم [ف: 32-61]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 372/85

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، بی تاب 33 سطر (9×20)، اندازه: 24×13 سم [سنا: ف: 1-212]

؟ جرجانی، ضیاء الدین بن سعید الدین، ق 10 قمری

(jorjānī, zīyā-od-dīn ebn-e sadīd-od-dīn (- 160

در اصول دین، دارای 5 «اصل»، با دیدی شیعی، توحید، عدل، پیامبری، امامت، معاد.

آغاز: بسمله. الحمد لله القادر المختار ... اما بعد بدانکه واجب است بر هر مکلف و آزاد و بنده و مرد و زن دانستن اصول خمسہ که آن توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد است بدلیل نه بتقلید.

انجام: بشرط آنکه داند که از ضرر ایمنی است.

چاپ: تصحیح معصومه نورمحمدی، در رسائل فارسی جرجانی تهران، اهل قلم و میراث مکتوب: 1375)

[دنا 1078/1 (2 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 92/9]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3190/2

آغاز و انجام: برابر

ص: 160

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، گ (7پ-چپ)، 26 سطر (14/5×6/5)، اندازہ: 21/5×14 سم [ف: 11-2147]

2. تہران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8219/3

آغاز: برابر؛ انجام: حاصل میشود به شناختن این ادنی مرتبہ.

نام کتاب و مؤلف بہ استناد نسخه شماره 3190/2 دانشگاه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج سرخ تازہ، 19 سطر (13/5×5)، قطع: بغلی، اندازہ: 17×9 سم [ف: 60-17]

اصول الخمسة = اصول الدين = اصول الاعتقاد /

کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-xamsa = uṣūl-ud-dīn = uṣūl-ul-i'tiqād

وحید قزوینی، محمد طاہر بن حسین، 1015-1112؟ قمری

(vahīd-e qazvīnī, mohammad tāher ebn-e hoseyn (1607 1701

رسالہ مختصری در اثبات اصول عقاید نہ بر پایہ بطلان دور و تسلسل در پنج مسئلہ. وی مسئلہ امامت را در ذیل نبوت می آورد و آن را منوط بہ نص نبی (صلی اللہ علیہ و آلہ) می داند: 1. اثبات واجب الوجود و صفات او؛ 2. وحدت؛ 3. عدل؛ 4. نبوت؛ 5. معاد.

آغاز: الحمد لله الذي جعل البرهان سلماً لارتقاء العقول الى ذروة دركه ... و بعد فيقول المفتاح الى رحمة الله اللطيف المجيد محمد طاہر الوحید الشریف

انجام: في المعاد: اذا ثبت النبوة يثبت المعاد بقوله ولا حاجة الى اثباته بالبرهان العقلي. تمت بعون الله في شهر شعبان المعظم سنة 1126

چاپ: بہ کوشش محمد تقی دانش پژوه، جاویدان خرد، 2 (1355) ش 2: 15-17

1. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4942/46

آغاز و انجام: برابر

خط: شکستہ نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج کبود، گ (147پ-148)، 21×10 سطر، اندازہ: 24×14 سم [ف: 14-191]

2. تہران؛ نوربخش، شماره نسخه: 276/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ یک لا، 4ص (343-346)، اندازه: 16×11 سم [ف: 2-19]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 90/15-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 13 رجب 1287ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز یک لا، 3گ (186-188)، قطع: خشتی، اندازه: 21×17 سم [ف: 19-22]

- اصول الخمسة عشر < الاصول الاربعمائة

اصول الخمسة (منظومة في) / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

(usul-ul xamsa (man7wmat-un fi

منظومه ای کوتاه در بیان اصول و معتقدات امامیه که در 22 بیت سروده شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2677/2

آغاز: اشهد الله تعالى أنه xx ليس له ثان ولا مثل له / و واجب الوجود باقٍ ابدی xx وقادر على الجميع سرمدی؛ انجام: وکل ماجاء وا به حق یقین xx تصدیقه حتم على المكلفين أصلي عليهم ربهم و سلما xx ماسیح الأملک او غیث هما.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ 3گ، 7 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 5-2156]

اصول دمکراسی / حکومت و سیاست / فارسی

osūl-e demokrāsī

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 7135-عکس

نسخه اصل: از یک دموکرات، تهران 1328 در 74 ص؛ بی کا، بی تا [فیلمها - ف: 3-278]

- اصول دین < اسکندریه

- اصول دین < اصلاح العمل (منتخب)

- اصول الدین < اصل العقائد الدینیة

- اصول الدين < اصول الاسلام
- اصول الدين < اصول الخمسة
- اصول الدين < اصول عقايد
- اصول دين < اصول عقايد
- اصول الدين < اصول العقائد
- اصول الدين < الاعتقادات
- اصول دين < اعتقادات
- اصول الدين < تحصيل الحق و تحقيق الفرق
- اصول دين < تحفه سلطاني و هديه مجلس خاقاني
- اصول دين < ترجمة العقائد
- اصول دين < ثمره شجره الهييه
- اصول دين < حكمت الهى
- اصول الدين < حياة النفس في حظيرة القدس
- اصول الدين < الخلاصة في علم الكلام
- اصول دين < سد رمق
- اصول الدين < شرايع الاسلام

- اصول دین < عقائد الاسلام

- اصول دین < الفصول النصيرية في الأصول الدينية

- با اصول الدين < الفصول النصيرية في الأصول الدينية (ترجمه)

- اصول دین < لمعات الانوار الذهبية الالهية

- اصول دین < معاد

- اصول دین < معرفت اصول دین

- اصول دین < نجات المؤمنین

- اصول الدين < النجمية

اصول الدين = شرايع الدين = رسالة الرضا الى المأمون = اتمام الشريعة = ما لا يسع جهله / كلام و اعتقادات، حديث / عربي

uṣūl-ud-dīn = Ṣarāyī'-ud-dīn = r.t-ur-ridā ila-l-ma'mūn = itmām-uṣ-Ṣarī'a = mā lā yasa' jahl-u-h

علی بن موسی (علیه السلام)، امام هشتم، 153-203 قمری

(alī ebn-e mūsā, emām-e haštom (771-819'

شامل چهارصد حدیث در توحید و حلال و حرام و فرائض و سنن است که گویند حضرت رضا (علیه السلام)، به درخواست مأمون عباسی که خواسته بود برای او شرایع اسلام را مختصراً بیان کند، نگاشته است. به نام «اصول دین» و «ما لا یسع المؤمن جهله» و «شرایع الاسلام» و «حدیث ذوالریاستین» و ... نیز خوانده شده است. این رساله را صدوق در «عیون اخبار الرضا» (باب 24 ص 264) آورده است و در بحار (4: 372) هم دیده می شود و سند آن در این دو جا چنین است: «باب ما کتبه الرضا علیه السلام للمأمون فی محض الاسلام و شرائع الدین. حدثنا عبدالواحد بن محمد بن عبدوس النیسابوری العطار رض بنیسا بور فی شعبان سنة اثنین وخمسين و ثلثمائه قال حدثنا علي بن محمد بن قتيبة النيسابوري عن الفضل بن شاذان قال سئل المأمون الرضا عليهما السلام أن يكتب له محض الاسلام على سبيل الايجاز و الاختصار فكتب عليه السلام أن محض الاسلام شهادة أن لا اله الا الله وحده لا شريك له الها واحدا حدا فردا صمدا قيوما سميعا بصيرا قديرا قادرا عالما ... و الاشتغال بالملاهي و الإصرار على (الصغائر من) الذنوب» (نیز بحار 1: 4). در بحار (4: 376) دارد که من این خبر را به روایت دیگر هم دیده ام. آغاز این روایت دیگر نیز این گونه است: «اما بعد اول الفرائض شهادة ان لا اله الا الله» و پیش از آن دارد که این خبر از حمزة بن محمد بن ابی جعفر بن محمد بن زید بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب از ابونصر قنبر بن علی بن شاذان از پدرش از فضل بن شاذان از رضا روایت شده و ندارد که او آن را به مأمون نوشته است و علاوه بر این اختلاف های دیگری نیز دارد. حاکم ابو محمد جعفر بن نعیم بن شاذان از عم خود ابی عبدالله محمد بن شاذان از همان فضل هم آن را مانند حدیث عبد الواحد بن محمد بن عبدوس روایت نموده است. در تحف العقول (ص 100-106) دارد: «روی ان المأمون بعث الفضل بن سهل ذا الریاستین الى الرضا (علیه السلام) فقال اني احب ..»

آغاز: بسمله. حمدله، أما بعد حدثنا ابوعلی محمد بن الحسين بن الفضل قال حدثنا أحمد بن خاتم عن أبيه قال ... أن المامون بعث الى الامام الرضا (عليه السلام) ووجه بالفضل بن سهل ذي الرياستين فقال احب ان تجمع لنا اصول الدين جميعا من التوحيد والحلال والحرام والفرائض والسنن ... فدعا الرضا (عليه السلام) بدواة وقرطاس وكتب بسمله اول الفرائض شهادة أن لا اله الا الله وحده

انجام: و الاشتغال بالماهي التي تصد عن ذكر الله كالغناء وضرب الأوتار والإصرار على الصغائر من الذنوب والسلام ... رب العالمين
[الذريعة 191/2 و ج 7-11 و 51/13 و 191/2 ؛ فهرستگان نسخه های خطی حدیث 169/4 - 174؛ كشف الظنون 473/1 ؛ ريحانة الادب 219/1 ؛ دنا 1079/1 - 1080 (59 نسخه)؛ مجلس شورا 29/2 : 627]

شرح و حواشی:

1- اصول الدين (ترجمه)؛ حسینی، محمد علی (-13)

2- تمام الشريعة (ترجمه)؛ شوشتری، رضی الدین محمد (-12)

3- شرایع الدين (ترجمه و شرح)؛ ناشناس

4- شرایع الدين (ترجمه)؛ ناشناس

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14373/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح؛ در ادامه، قصیده ای از شاعری به نام «رحیمی» آمده؛ کاغذ: شرقی، 8ص (80-87)، 14 سطر، اندازه: 12×8 سم [ف: 302-36]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1015/33

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 913ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، 6گ (100-105ر)، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 3-615]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1015/35

بی کا، تا: با تاریخ 913ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج با مقوا، 5گ (100-105)، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 1-200]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8421/5

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن مسیح بن ابراهیم بن حسن بن کرم الله آملی، تا: 10 ذیقعدہ 135ق، جا: مشهد؛ مصحح، محشی؛ جلد:

تیماج دوروقهوه ای مجدول زرین، 3گ (122پ-124ر)، اندازه: $15/5 \times 21/5$ سم [ف: 28-28]

5. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3796/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 146ق؛ مصحح، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی یک لا، 4گ (57-60پ)، متغیر بین 19-22
سطر (8×12)، اندازه: 13×19 سم [ف: 16-452]

6. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2582/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 959ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج

ص: 162

حنایی ضربی یک لا، وگ (26-35) اندازه: $13 \times 18/5$ سم [ف: 524-12]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7100/5

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 20 سطر ($7 \times 13/5$)، قطع: ربعی، اندازه: 13×19 سم [ف: 454-16]

8. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 10/1-د

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 123 گ، 21 سطر ($8/5 \times 17$)، اندازه: $8/5 \times 16/5$ سم [ف: 355]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1182/5

آغاز: برابر نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو شماره (8201) M 140؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 11، 2 گ (40-41) [عکسی ف: 3-411]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1296/13

آغاز: برابر، انجام: و کان بالأخذ بشرایطه و توابعه علی صراط مستقیم، تمت الرسالة.

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله گلپایگانی، شماره 48 (جدید 156/19) [چنین شماره ای در فهرست جدید جز این است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 1 گ (57)، 19-30 سطر [عکسی ف: 6643]

11. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4376/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 5 گ (71 پ-75 پ)، 14 سطر، اندازه: $12/5 \times 19$ سم [محدث ارموی مخ: 2-838]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19422

آغاز: بسملة الحمد لله ... بعده حدثنا أحمد بن خاتم؛ انجام: الساحر و الساحر فاجر و الفاجر كافر صدق (كذا)

خط: نسخ خوش خفی، بی کا، تا: قرن 11 [رایانه]

13. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3808/37

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: زین العابدین بن محمد علی نجفی، تا: قرن 11؛ آغاز نسخه ده سطر افزون بر آنچه در الذریعه آمده است دارد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ زرد، ته چرم قهوه ای، 3 گ (268-271)، 18 سطر (8×13)، اندازه: 15×21/3 سم [ف: 17-35]

14. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5213/3

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة علی نبینا محمد و آله الطاهرین. اما بعد حدثنا ابو علی محمد بن الحسن ... رو آن المامون بعث الی الامام علی بن موسی الرضا فقال احب أن یجمع لنا اصول الدین جمیعاً من التوحید و الحلال و الحرام؛ انجام: الإمام الهادی علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و علی آبائه و اولاده و المعصومین الطاهرین، افضل السلام، و الحمد لله رب العالمین

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ سپس یک صفحه در قرائت و تجوید است به فارسی و چلیپا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یشمی یک لایه، 5 گ (111-116)، 15 سطر (5/9×14/5) [ف: 16-45]

15. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 259/6

خط: نستعلیق، کا: عبد الکریم بن سلطان محمد تبریزی شاگرد محمد قاسم بن حاجی محمد مشهدی، تا: 1010ق، جا: قزوین؛ 7 گ (263-270)، اندازه: 12×18/5 سم [نسخه پژوهی: 3-86]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7936/13

کا: عبد الغفور برای محمد صفی، تا: 24 رجب 1016ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضریبی، 2 گ (255-256پ)، اندازه: 20×31/5 سم [ف: 20-270]

17. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2552/2

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمدی قزوینی، تا: 1029ق [ف: 5-9]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12911/2

آغاز و انجام: برابر خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 1044ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 5 گ (21-25ر)، 16 سطر، اندازه: 8/5×13/5 سم [ف: 32-725]

19. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 912611

آغاز و انجام: برابر؛ نمقه العبد بنیاد الخادم بالمشهدین الشریفین سنه 1047

خط: نسخ و نستعلیق شکسته و رقاع مانند، بی کا، تا: با تاریخ 1045ق؛ با این تاریخ ها: «به تاریخ 21 هر رمضان سنه 1045 در کربلاى معلی نوشته شده» (2پ)، بنیاد خادم در مشهدین شریفین در 1047ق (8ر)؛ مهر: «خاک ره ال محمد هام 108» (هشت گوش)؛ تملک محمد مفید ابن مولانا عبدالاحد همدانی در رمضان 1129ق؛ خریداری از جعفر سلطان القرایى؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن

عناپی مجدول گرھی یک لا، آستر بدرقه کاغذ ابر و باد، 4گ (4پ-8ر)، اندازہ: $14/4 \times 23/2$ سم [ف: 29/2-786]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10209/3

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: 1058ق، جا: اصفهان؛ جلد: دور و تیماج رو سبز پشت قرمز، 8گ (105پ-112پ)، اندازہ: 21×13 سم [ف: 26-173]

21. شیراز؛ علامہ طباطبائی؛ شماره نسخه: 396/1

خط: نسخ، کا: مومن بن عزیز تولمی، تا: 1067ق؛ 4گ (1-5)، اندازہ: 25×15 سم [نسخہ پژوهی: 3-93]

22. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2618/19

خط: نسخ، بی کا، تا: نزدیک به پایان جمادی الثانی 1070ق؛ کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج قہوہ ای ضربی مقوایی، 5 ص (247-251)،

ص: 163

23 سطر (11/5 × 22)، اندازه: 17 × 28 سم [ف: 9-1486]

23. تهران: مجلس، شماره نسخه: 1805/11

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1078ق؛ 4 ص (70-73)، 25 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 21 × 34 سم [ف: 9-337]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2337/8

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-400]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13368/2

آغاز: روی الصدوق ابو جعفر بابویه القمی قدس الله روحه، فی کتاب عیون اخبار الرضا عبد الواحد بن محمد بن عبدوس النیشابوری؛ انجام: هذه شرائع الدین لمن تمسک بها و اردالله هداه و ذکر نحو ما مر مع زیادات و ادنی تغییر فی اللفظ

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، تا: ذیحجه 1082ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 3 گ (18-20ر)، 16 سطر، اندازه: 14 × 15 سم [ف: 33-638]

25. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5398/1

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد حسین خاتون آبادی، تا: با تاریخ 1083ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، 5 گ (1-6ر)، 15 سطر (6 × 13)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 15-4241]

26. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6884/1

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن سید علی ابو الوفائی حسینی شیرازی، تا: 1085ق؛ جلد: تیماج قرمز، 21 گ (7پ-27پ)، اندازه: 18/5 × 11 سم [ف: 18-78]

27. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 285/16

منسوب به امام رضا (علیه السلام)؛ خط: نسخ، کا: محمد بن صفی الدین سید محمد حسینی، تا: 1089ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریا کی مقوایی، 14 ص (182-195)، اندازه: 9 × 15 سم [سنا: ف: 1-145]

28. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10866/11

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ کا: محمد خان بن گرگین، تا: شوال 1090ق، جان اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2 گ (192-193ر)، اندازه: 20 × 29 سم [ف: 20-438]

29. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 261/3

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1093 ق [ف: 3-41]

30. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 586/1

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن حاجی عرب بن امیر احمد خفری، تا: 1093ق؛ گ (1-7)، اندازه: $12 \times 18/5$ سم [نسخه پژوهی: 3-108]

31. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9021/3

خط: نسخ، کا: نوروز علی، تا: 1096ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج عطف پارچه، 13 گ (35-پ-48)، 12 سطر، اندازه: $12/5 \times 19$ سم [ف: 23-173]

32. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 292/6

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز ف: 3-44

33. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 519/5 ط

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ و نستعلیق، کا: یار محمد علیا بادی، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، 15 ص (176-190)، اندازه: $10 \times 16/5$ سم [ف: 20-24/3]

34. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 591/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا الحر، تا: ذیحجه 1101ق؛ گ (105-پ-109) [ف: 5-1327]

35. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35876

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 16 ربیع الاول 1106ق؛ مذیل است به زیارت عاشورا و فقراتی از ترجمه قطب شاهی به فارسی و ابوابی از کتاب کافی کلینی در موالید و وفات حضرت پیامبر (صلی الله علیه و آله) مولد امیر المؤمنین و فاطمة الزهرا و الحسن و الحسین و علی بن الحسین و ابا جعفر محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و ابی الحسن الرضا (علیه السلام) اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: شکری آهار مهره، 82 گ، 13-14 سطر، اندازه: $14/5 \times 20/5$ سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-360]

36. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 15/5

آغاز: بسملة الحمد لله على افضاله و الصلوة على سيدنا و نبينا محمد و آله اجمعين روى الشيخ الجليل الصدوق ... في كتاب عيون

الاخبار الرضا (عليه السلام) بسنده إلى فضل بن شاذان قال قال سال المامون على بن موسى الرضا (عليه السلام) أن يكتب له محض الاسلام على الايجاز؛ انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ملک حسن بن ابوالحسن تونی، تا: 1116ق، جا: اصفهان؛ محشی با امضا «شیخ بهاء الدین محمد»، صحیح بخاری، شرح مواقف؛ تملک: جمال الدین قاسم محمد عاملی؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، 7گ (102-108پ)، اندازہ: 13 × 19 سم [ف: 32]

37. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1372/4

خط: نسخ، کا: رمضان، تا: 1120ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، 8گ (65-73)، 14 سطر (5/6 × 13)، اندازہ: 11/5 × 15 سم [ف: 3-941]

38. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2449/2

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 1127ق؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ضربی، یک لا، 7گ (52-58) اندازہ: 10/5 × 16/5 سم [ف: 12 - 266]

39. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 39885

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1131ق؛ مذیل است به 13 برگ مطالبی از کتاب کیمیایی سعادت، مفتاح الفلاح، کافی، عدة الداعی و...؛

ص: 164

اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای یک لا با عطف میشن قهوه ای، 7گ، 16 سطر، اندازه: 12×19/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-359]

40. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1600/3

خط: نسخ، کا: علی اکبر پسر محمد مؤمن، تا: با تاریخ 1188ق [ف: 5-303]

41. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13096/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو القاسم فرزند میرزا عزیز، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی آهار مهره، 2گ (7-8ر)، 33 سطر، اندازه: 15×27سم [ف: 33-169]

42. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 273/1 - 2/93

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ محشی؛ 5گ، 17 سطر [ف: 5-2394]

43. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5846/2 - 29/186

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوای طوسی سیر، 9گ، 14 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 5-2394]

44. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11617/3

آغاز: برابر؛ انجام: فهذه تمام الشريعة المصطفوية المنقولة عن لسان الإمام الهمام علی بن موسى الرضا عليه السلام.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، آهار مهره، 5گ (20-24)، 15 سطر، اندازه: 10/5×14 سم [ف: 29-357]

45. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 224/2

خط: مختلف، بی کا، تا: 1211ق؛ در حاشیه اعتقادات مجلسی نوشته شده؛ جلد: تیماج ضربی قهوه ای ترنج و سر ترنج دار عطف تیماج مشکى، اندازه: 15×22 سم [ف: 1-176]

46. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9013/17

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: فهذه تمام الشريعة المصطفوية المنقولة من لسان و خط امام بحق و وصفه المطلق علی بن موسى الرضا و علی آباءه الصلوة و السلم كتبه شيعتهم امان الله المراعى 1225 في 17 ذیحجه التي اتفق النوروز في 14 رابع عشرة و يوم الاضحى بالجمعة الف و ماتان و اثنان و خمسون 1252 من جانب اجتبای(?) الاجل میرزا مهدی ابن میرزا آقا محمد ... غفر الله لهما و ذلك كان يوم ارسال

عروس السرمد حسين خان ابن احمد خان بيگلر بگی المرحوم و الناس في ... (که چند کلمه بقيه را به خاطر ريز بودن بیش از حد به درستی نمی توان خواند).

کامل؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: مهدی بن آقا محمد، تا: 17 ذیحجه 1252ق، مصادف با روز فرستادن عروس سرمد حسين خان بن احمد خان بيگلر بگی؛ بعد از آن فائده کوتاهی در مورد زندگی امام رضا(عليه السلام)؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: متفاوت (بیشتر فرنگی با رنگ الوان با آهار مهره)، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، گ (278-1281)، اندازه: $10/7 \times 16/4$ سم [ف: 29/2 - 627]

47. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 2134/1

آغاز: حدثنا عبد الواحد بن محمد ... قال سأل المأمون علی بن موسی الرضا علیه السلام أن یکتب له محض الاسلام علی الايجاز و الاختصار؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد علی، تا: 1265ق، جا: لکهنو؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، گ (19-23ر)، 15 سطر، اندازه: $15/5 \times 24$ سم [ف: 6-145]

48. قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8661/3 - 58/111

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ گ (18-25)، 12 سطر، اندازه: 12×17 سم [ف: 5-2394]

49. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2911/61

بی کا، بی تا؛ 3ص (167-169) در متن [ف: 5-9]

50. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2916/8

بی کا، بی تا؛ 5 گ (55-59پ) [ف: 5-9]

51. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3733/3

آغاز: حدثنا عبد الواحد ... قال سأل المأمون علی بن موسی الرضا علیه السلام أن یکتب له محض الاسلام؛ انجام: و الذهب و الفضة و حدیث عبد الواحد بن محمد بن عبدوس رضی الله عنه عندی أصح و لا حول و لا قوة الا بالله

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، گ (72-76ر)، 21 سطر، اندازه: 13×23 سم [ف: 10-129]

52. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2761/3

خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، گ (137-146ر)، 14 سطر، اندازه: $11/5 \times 16$ سم [ف: 7-322]

53. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 445/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 9گ، 12 سطر، اندازه: $15/5 \times 9/5$ سم [ف مخ: 1-275]

54. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 72/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، 10گ، 11 سطر ($12 \times 5/5$)، قطع: ربعی، اندازه: $18 \times 11/5$ سم [ف: 1-439]

55. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 534/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ وقف شهید نمره کتابخانه وی 169؛ جلد: تیماج سرخ جدول دار، 27 سطر، اندازه: 20×15 سم [ف: 273]

56. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9464/2

آغاز: بسمله. الحمد لله على افضاله ... روى الشيخ الجليل الصدوق ... في كتاب عيون اخبار الرضا عليه السلام بسنده إلى الفضل بن شاذان قال سأل المامون على بن موسى الرضا عليه السلام أن يكتب

ص: 165

له محض الاسلام على الايجاز؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای دوروی لبه دار، 6 گ (58 پ-63 پ)، 21 سطر، اندازه: 13 × 25 سم [ف: 30-150]

57. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16913/61

آغاز: برابر

کا: محمد تقی المشهدی، بی تا، 1 گ (122 ر - 122 پ) [ف: 47]

58. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 179/3

بی کا، بی تا [نشریه: 4-408] 59. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 393/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 6 گ (1-7)، اندازه: 10/5 × 21 سم [ف: 1-124]

60. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5112/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 4 گ (69 ر-73 پ)، اندازه: 13 × 18/5 سم [ف: 13-319]

61. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1301/5

بی کا، بی تا؛ 72 ر [ف: 7-2715]

62. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4371/6

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ تاریخ تولد 1136 و 1138 و 1145 در گ 106 پ هست؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، 3 گ (133 ر -

136 ر)، 29 سطر (7 × 16)، اندازه: 9 × 19 سم [ف: 13-3339]

63. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7043/4

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی درون قهوه ای، 71 سطر (4 × 12)، قطع: ربعی، اندازه: 9 × 19

سم [ف: 16-437]

64. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: محمد اسماعیل بن حسن حسینی حسینی رضوی، بی تا؛ افتادگی: آغاز [دلیل المخطوطات: 1-217]

65. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4357/4

آغاز: بسمله، حمد له، و الصلاة على نبينا محمد و آله الطاهرين حدثنا ابو علي محمد بن الحسن ابن الفضل؛ انجام: و نعتقد أن الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر واجب بشرط ظن التأثير و امن الضرر. هذه عقايدنا التي نسبنا مخالفتنا الي خلافها افتراء علينا و الله ولي التوفيق.

بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: چرمی یک لایبی تریاکی، 9 گ (66-57)، اندازه: 13 × 22/5 سم [ف: 12-70]

66. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2105/3

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب جدید الایمانی، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه یی ضربی، کب پ - لار، 6/5 × 11 سطر، اندازه: 10/5 × 15 سم [ف: 8-740]

67. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2097/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، 7 گ (34-40 پ)، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 8-724]

68. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 494/7

بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 7 گ (95 پ - 102 ر)، اندازه: 12 × 17/5 سم [ف: 2-313]

69. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/1

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 424 گ (3 پ - 5 ر)، اندازه: 5/18 × 30 سم [ف: 18-197]

70. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2859/34

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید و زرد، جلد: تیماج مشکی یک لا، 9 ص (118-126)، اندازه: 8 × 18 سم [ف: 10-201]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-ed dīn

ابن حنبل، احمد بن محمد، 164-241 قمری

(ebn-e hanbal, ahmad ebn-e mohammad (782-856

عقايد او است.

آغاز: بسمله. هذا مختصر في نص كلام الامام ابى عبدالله احمد بن محمد بن حنبل الشيبانى رحمة الله عليه فيما نقله من اجماع علماء التابعين باحسان و من بعدهم الى زمانه ... على مسائل مختصرة في اصول الدين و السنة و الجماعة [و] سبيل الايمان و الهداية. قال: اجمع سبعون رجلا من التابعين و ائمة المسلمين و فقهاء الأمصار و ائمة السلف الاخيران السنة التي توفي عليها رسول الله ... هي الرضاء بقضاء الله و التسليم لأمره؛ انجام: فترك احمد من الكل ضلالة

بى كا، بى تا، 2گ (138پ-139پ) [ف: 249]

اصول الدين = المشهدية = الاعتقادات / كلام و اعتقادات / عربى

uṣūl-ud-dīn = al-mashadīyya

ابن ابى جمهور، محمد بن على، 838؟-2906 قمرى

(ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e `alī (1435-1501

تاريخ تأليف: دوشنبه 25 محرم 886ق؛ محل تأليف: مشهد رضوى

رساله مختصرى است در اعتقادات و كمترين مقدارى كه بتوان درباره اصول دين گفتگو نمود و بر هر مسلمانى دانستن آن لازم است

آغاز: الحمد لله حق حمده و الصلاة على خير خلقه محمد و آله، و بعد فهذه رسالة تشتمل على أقل ما يجب على المكلفين

انجام: و مع العجز عنه يقتصر على القلب، هذه آخر الرسالة و الحمد لله رب العالمين

[دنا 1081/1 (3 نسخه)]

1. تهران؛ مدرسه مروی؛ شماره نسخه: 855/2

آغاز: برابر

بی کا، تا: 889ق؛ افتادگی: انجام؛ احتمال دارد فقط صفحه اول مشهده باشد و بقیه رساله دیگر در اصول دین از همان ابن ابی جمهور باشد؛ قطع: رقعی [ف: 316]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 685/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 15 ذیحجه 909ق؛ جلد: مقوایی، 8گ (63پ - 70ر)، اندازه: 17×13 سم [ف: 2-280]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6489/22

آغاز: و عالما لاحكامها و اتقانها الذي لا يحصل من الجاهل و قدرته و علمه عامين لجميع المقدورات و المعلومات لتساويها في صحة المقدورية و المعلوماتية؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: یکشنبه 16 شعبان 1087ق؛ افتادگی: آغاز مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 2گ (196-198ر)، اندازه: 17×25 سم [ف: 20-67]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2754/11

خط: نستعلیق، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: 18 صفر 1283ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 6گ (148پ-154ر)، اندازه: 15/5×11 سم [ف: 7-312]

اصول دین = اثبات واجب = ترجمة العقائد = اثبات الامامة / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn = esbāt-e vājeb = tarjomat-ol-'aqā'ed = esbāt-ol-emāmat

مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، -993 قمری

(moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585

رساله ای در کلام به روش شیعی، در چهار «باب»: 1. اثبات واجب و صفات ثبوتیه و سلبيه اش، در سه فصل؛ 2. پیامبری؛ 3. امامت؛ 4. معاد. در بحث امامت بسیار سخن گفته و سه چهارم کتاب را در بر گرفته است. در آن از کشاف و تفسیر طبری و کتاب های اخبار و اصول چهارگانه شیعی و از ابن ابی الحدید و سعد تفتازانی و قوشچی و شاه اسماعیل یاد می کند. در «کشف الحجب» (ص 228) از رساله «اثبات الواجب» فارسی اردبیلی نام برده و به تبع آن در «مرآت الکتب» (8/2) نیز مطرح شده است. در «حدیقه الشیعه» (ص 3 و 7) به رساله «اثبات الواجب» ارجاع داده است. فقط سخن در این است که مراد از اثبات الواجب در حدیقه الشیعه همین رساله است یا

رساله‌های دیگر؟ و اصولاً حدیقه الشیعه از مقدس اردبیلی است یا خیر؟ منزوی گوید: «این کتاب دو برگردان ترکی دارد که یکی از محمد فرزند نقی تبریزی که در تهران چاپ سنگی شده و دوم میرزا اسماعیل فرزند حسین نایب تبریزی که در سال 1332 در تبریز چاپ سنگی شده است.» از این رساله با دو سر آغاز متفاوت در فهرس آمده جز آن که رساله‌های ترکی نیز از آن موجود است که بعضاً از مقدس اردبیلی دانسته شده. معلوم نیست که اصل رساله به چه زبان بوده و آیا یکی است یا دو رساله و ممکن است عقائد الاسلام» او، جز اصول دین باشد ولی رساله‌های فارسی و ترکی با یک سر آغاز کاملاً نشان می‌دهد که یکی ترجمه دیگری است. با این تفاوت که در توضیح یکی 5 «باب» آمده و در دیگری 4 «باب» ذکر شده است و انجام هر دو رساله یکی است. در «الذریعه» رساله «اصول دین» با آغاز «بدان هداك الله ...» را همان رساله چهار بابی و از مقدس اردبیلی دانسته و «عقائد الاسلام» همان متن ترکی و پنج بابی است که منسوب به مقدس اردبیلی است و دارای ترجمه فارسی است و دارای تاریخ جلوس شاه عباس دوم است که انتساب آن به مقدس اردبیلی را مخدوش می‌کند.

آغاز: بدان هداك الله که چون آدمی قابل علم و تکلیف، مکلف است به اصول دین و فروع آن به عقل و نقل و دوم موقوف است به اول پس باید که اول اولرا بداند و آن چهار است لهذا این رساله مرتب شد بر چهار باب ...

انجام: اگر در واقع ضروری باشد نزد دیگران و لکن بر او ظاهر نشده باشد سبب کفر شدن به انکار آن ظاهر نیست چه جای آنکه اجماعی باشد که ضروری نشده باشد مثل حرمت جماع در حیض تمت.

چاپ: این رساله با تصحیح آقای محسن صادقی توسط دفتر تبلیغات اسلامی قم بچاپ رسیده است؛ ضمن هفده رساله مقدس اردبیلی، قم، کنگره بزرگداشت مقدس اردبیلی، 1375 ش؛

[دنا 1081/1 (22 نسخه)؛ الذریعه 103/1 با عنوان «اثبات الواجب»، 183/2 با عنوان «اصول دین»، 117/4 با عنوان «ترجمة العقائد»؛ نسخه های منزوی 1879/2 امیرالمؤمنین 490/2؛ فهرستواره منزوی 93/9؛ کشف الحجب ص 117، با عنوان «ترجمة العقائد»، ص 228 با عنوان «رسالة في اثبات الواجب الوجود»؛ فهرست دانشگاه تهران 1885/5]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15035/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن حسین عاملی، تا: قرن 11 کاغذ: شرقی، 71 گ (173-243)، 18 سطر، اندازه: 5 × 12 سم [ف: 38-90]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 547

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ناصر الحق الرضوی، تا: 3 محرم 1007ق؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ 63 گ، 15 سطر، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 4-]

[24

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 39

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی ک، تا: 1011ق؛ واقف: خواجه شیر

ص: 167

احمد، 1032 هـ ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: پارچه ای زرد، 76 گ، 17 سطر، اندازه: 10 × 18 سم [ف: 1-43]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4445/8 - 22/165

آغاز: ذکر اتصاف خدای تعالی به لامس و شام و ذایق به آنکه علم به ملموسات ... ششم آنکه سرمد است یعنی قدیم وازلی؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن منصور برای شیخ علیخان، تا: 1011ق؛ افتادگی: آغاز؛ در سال 1011 مقابله و تصحیح شده؛ جلد: تیماج مشکی سوخت مجدول گرهی، 88، 17 سطر، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 1-415]

5. تهران: سپهسالار؛ شماره نسخه: 6328/1

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: حق وردی بن شاهقلی بیک، تا: شعبان 1012ق؛ مالک: ابوالحسن بن ابوالفضل حسینی مشهدی؛ در (گ 75 ر) عنوان این کتاب را «اصول و فروع مولانا احمد اردبیلی» نوشته؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 131 گ، 15 سطر، اندازه: 10 × 19 سم [ف: 3-148]

6. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14850/2

خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد بن محمود شاه بن محمد فیروز آبادی، تا: چهارشنبه 5 رمضان 1013ق، جا: مدرسه محبیه شیراز؛ مالک نسخه کاتب نسخه است؛ جلد: تیماج مشکی، 49 گ، 20-22 سطر، اندازه: 11 × 20 سم [ف: 2-151]

7. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 393/3 خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: 1063ق، جا: حیدر آباد هندوستان؛ 63 گ، اندازه: 15 × 26 سم [ف: 3-10]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 940/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان عبدالحسین تبریزی، تا: دهه آخر ذیقعد 1075ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 37 گ (39 پ - 76)، 22 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 3-128]

9. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 450/2

آغاز: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1077ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرد، 23 سطر، اندازه: 5/8 × 5/15 سم [ف: 1-300]

10. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 1079ق [نشریه: 7-796]

11. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/16

انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 28 ذیحجه 1087ق؛ افتادگی: آغاز؛ در هامش؛ جلد: تیماج مشکی زرکوب مقوایی ربیعی، 19 گ (21 ر-39 پ)، قطع: ربیعی [نشریه: 7-552]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3743116-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 2-238]

12. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3013

آغاز: «بسمله، در بیان امامت و امام شخصی است که حاکم باشد بر خلق از جانب خدای تعالی روابط آدمی در امور دین و دنیای ایشان مثل پیغمبر مگر آنکه پیغمبر از خدا بی واسطه آدمی نقل می کند ...»؛ انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ در ادامه طریقه انجام نماز شب به عربی در چندین برگ آمده؛ جلد: تیماج سیاه مجدول، 93 گ، 16 سطر، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 5-2169]

13. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 20972

آغاز: برابر؛ انجام: که این غریق بحر معاصی را بدعای یاد فرمایند و الحمدلله اولاً و آخر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1225ق، اهدایی رهبری خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضریبی، 45 گ، 20 سطر [رایانه]

14. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1592-9/142

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه غره رمضان 1272ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول با ترنج و سر ترنج، 156 گ، 9 سطر، اندازه: 10/5 × 17 سم [ف: 1-415]

15. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2839/3

آغاز: و این قسم را واجب می گویند و عرب آن را الله می گوید و عجم خدای؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد علی، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جا: خوشان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی گرد مشکی درون زرد و مقوایی، 41 گ (136 - 76 پ) [ف: 10-1682]

16. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 878/8

آغاز: و مانند آن بلکه صفات حقیقیه او همه قدیم میباشند بلکه عین او ... پنجم آنکه خدای تعالی دیدنی نیست؛ انجام: برابر

در فهرست ناشناس و با عنوان «رساله کلامی». در حقیقت ما جاء به النبي (علیه السلام)؛ خط: تعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول لاجوردی؛
43گ (98پ-140ر) [ف: 3-577]

17. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2911/62

بی کا، بی تا؛ و در دنبال آن مطلب های پراکنده در علوم طبیعی و سمت قبله از محمد باقر یزدی، و چند فائده تاریخی و نجومی از همو
است؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج حنایی مقوایی درون تیماج مشکی، 17ص (169-186)، 12/5 سطر، اندازه: 21×32/5سم
[ف: 3-36]

18. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 3008/2 حاشیه

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: دوشنبه ماه صفر 1045 تا ورجب 1049؛ جلد: تیماج مشکی، 14گ (99ر-112پ)، 25
سطر، اندازه: 22×34سم [ف: 8-184]

19. مشهد؛ گوهرشاد، شماره نسخه: 998/1

آغاز: برابر؛ انجام: دلیل همه آن است که بتواتر ثابت شده که

ص: 168

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی لایه ای، 74 گ (1-74)، 12-15 سطر (7/5 × 14/5)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 3-1364]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

جرجانی، ضیاء الدین بن سدید الدین، ق 10 قمری

(jorjānī, zīyā-od-dīn ebn-e sadīd-od-dīn (- 16c

در پنج «فصل». از او چند گفتار هست در همین باب که رساله حاضر را برای اطفال که مکتب می خوانند نوشته است. آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی افضل المرسلین محمد و عترته الطاهرین اما بعد چنین گوید فقیر جانی ضیاء الدین بن سدید الجرجانی که این رساله ای است عامیانه که همه کس آن را فهم کند خصوصاً اطفال که مکتبها می خوانند چرا که آنچه علما نوشته اند اکثر مردم آن را بفهمند و این رساله را عام فهم نوشته تا طفلان و عوام بفهمند

انجام: و جای او جهنم است و هرگز خلاصی نخواهد یافت نعوذ بالله منها. تمت.

[دنا 1081/1 (3 نسخه)]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 807/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه ای، 21 گ (25-45)، 16 سطر (6/5 × 13)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 10933]

2. اصفهان، دانشگاه، شماره نسخه: 271/5

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [نشریه: 11-935]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7507/11

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی کبود و سفید، جلد: مقوا عطف تریاکی، 4 گ (65-68)، 18 سطر (10 × 25)، قطع: خستی، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 16-600]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

مشکی رستم‌داری، محمد بن علی، ق 10 قمری

(moškak-e rostandārī, mohammad ebn-e 'alī (- 160

اهداء به: مرشد قلی خان والی خراسان

رساله مختصری در اصول اعتقادی مذهب شیعه بر پایه های عقلی و کلامی دارای پنج «مطلب» که بحث امامت آن مفصل نگاشته شده و پاره ای از فضایل را نیز می آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10799/13

آغاز: احمد کی یا من ارشدنی الی ارشاد الایمان ... اما بعد چون از قدر قدر نواب خان سکندر فر جمشید رای بحر کرم سایه لطف؛ انجام: و انکار آن کفر است نعوذ باللله منه الحمد لله الذي هدانا الی الصراط المستقیم

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد قاسم شهمیرزادی، تا: 1100ق؛ جلد: تیماج مشکی، 14گ (234پ-247ر)، اندازه: 18/5 × 31سم
[ف: 27-216]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

اسدی، عبد السمیع بن فیاض، ق 10 قمری

(asadī, 'abd-os-samī' ebn-e fayyāz (- 16c

اهداء به: زین العابدین

تاریخ تألیف: 893ق؛ محل تألیف: استرآباد

مختصری است در اثبات اصول پنج گانه شیعه در انتهای این رساله و قبل از رقم کاتب آمده است: «تمت الرسالة فی اصول الدین المدونة الزین العابدین علی ید اضعف العباد و احوجهم یوم التناد الی من هو بالمرصاد عبد السمیع بن فیاض الاسدی و دلم بالمدينة الاسترآباد سنة ثلاث و تسعین و ثمانمأة هجریه»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10070/16

آغاز: بسمله نحمدک یا من دل علی ذاته بآثار صفاته ... و بعد فان الحق سبحانه قد اوجب علی الخلق؛ انجام: فقال عاطف المصباح فقد طلع الصبح ... بضوء المصباح عن المصباح و الحمد لله رب العالمین.

در فهرست از زین العابدین دانسته است، ولی در فهرست مختصر مجلس درست آمده؛ خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن مسیح آملی، تا: سلخ رجب 944ق؛ 4گ (220پ-223)، اندازه: 12×16سم [ف: 32-93]

اصول الدین = سیفیہ / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ud-dīn = siyfiyya

منصوری، محمد بن حارث، ق 10 قمری

(mansūrī, mohammad ebn-e hāres (- 16c

تاریخ تألیف: 22 جمادی الثانی 952ق

رساله مشتمل است بر دو «مقصد»: مقصد اول در اصول دین، در سه «فصل»: 1. التوحید و العدل، 2. النبوة و الامامة، 3. المعاد؛ مقصد دوم در نماز واجبه، دارای چند «فصل».

آغاز: بسملة. الحمد لله الذي هدانا للاسلام و دعانا الى دار السلام. ... و بعد فهذه نبذة يسيرة يشتمل على ما لا بد من معرفته للمكلفين من أصول الدين. ... و رتبها على مقصدين. الأول في اصول الدين وفيه ثلاثة.

انجام: و يشترط العلم بكون المعروف معروفا و المنكر منكرا و

ص: 169

تجويز التأثیر و الأ-من من الضرر و كونهما مما تقعان فان الامر بالمعاصي و النهى عنه عبث. و الحمد لله على الاكمال و الصلاة على محمد و آله خير آل. فرغ من تسويد مؤلفها ... محمد بن الحرث المنصوري عصر يوم الاثنين ثاني العشرين من شهر جميدى الاخر بسنة اثنين و خمسين و تسعمائة و الحمد لله اولاً و آخراً

چاپ: به كوشش محمد رضا انصاری قمی، گنجینه بهارستان، كتابخانه مجلس شورای اسلامی، جلد اول، تهران، 1377ش

[دنا 1052/1 (2 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4339/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ درشت، کا: محمد بن ابراهیم اوالی، تا: قرن 10؛ محشی با نشانه «منه سلمه الله» و «حب»، در پایان برای حیات نگارنده دعای بقاء کرده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، 60گ (18ر-78ر)، 11 سطر (9/5×6/5)، اندازه: 21×15سم [ف: 12-38]

2. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 472/7-10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: رمضان 952ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، 61ص، 11 سطر (9×95)، اندازه: 20/5×14/5سم [ف: 2-6]

اصول الدین = رساله و جیزه در علم کلام / کلام و اعتقادات / عربی

usūl-ud dīn = r.-ye vajīze dar 'elm-e kalām

ساروی مازندرانی، مرتضی بن محمد، ق 11 قمری

(sāravī māzandarānī, mortezā ben mohammad (- 17c)

اهداء به: فرزندان ابوالمحاسن علی و عبدالله رساله ای در علم کلام است، مؤلف مسائل اعتقادی را در پنج «فصل» به صورت استدلالی نگاشته است. در آن از سید مرتضی و خواجه طوسی و علامه حلی نقل می کند.

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین ... فانی لما فزت بالوراثه و حزت من میراث الأنبياء عليهم السلام و اجدادی نبذة من مسائل الاصول و بلغ ولدای عبدالله و ابوالمحاسن علی الی حد البلوغ داخلین فی ذوی العقول رایت ان اکتب لهما رساله و جیزه ذاکرا فیها مسائل الاصول ... فکتبتها و ضمنتها خمس فصول و شحتها بمسائل الاصول ... و هی هنا مباحث ... معرفة الله تعالی نظریة..

[الذریعة 380/20؛ مسالک العوام در اصول دین به فارسی از همین مؤلف؛ دنا 1082/1 (3 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13243

آغاز: برابر؛ انجام: فیلفظنی عالم الفکره الی عالم الناسوت لانی لم أقدر علی مشاهده النور الاعظم و لم أطق علی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی از ملا شهسوار بن طیب لاریجانی به تاریخ شوال 1147ق در برگ نخست؛ تملک: سید ریحان الله بن جعفر موسوی؛ مهر: «عبدہ الراجی محد هادی» (بیضی)، «حسین منی و انا من حسین» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی یک لا عطف تیماج کرمی، 110گ، 9 سطر (5/8 × 13)، اندازه: 15 × 24 سم [ف: 33-460]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 404/12-4840

آغاز: الدلالة علی عدم ضرورتها اختلاف العقلاء فیها فمنهم من اقر به ... الثاني طریق التحصیل المعرفة منحصر فی النظر اذا التصفیه الاحتمالها موقوفة علی النظر والالهام کالتصفیه؛ انجام: المسألة الثامنة عشر حد الغلا زيادة السعر علی ما ... او يحملهم علی بیع ما فی ایدیهم من جنس ذلك المتاع فیحصل الرخص الباب الثالث فی الاصل الثالث وهو النبوة.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1316ق، برای عبدالحسین محلاتی؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ ضریبی مجدول، 75گ، 11 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-409]

3. قم؛ لاجوردی، سید مهدی شماره نسخه: 32

آغاز: برابر

بی کا، بی تا [چند نسخه - ف: 111]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

حسینی سلامی، محمد جعفر بن سلام الله

hoseynī salāmī, mohammad ja'far ebn-e salām-ol-lāh

مشمول بر یک «مقدمه» در اقسام علم و پنج «مطلب»: اثبات واجب در چهار فصل، صفات ثبوتی و سلبی، بعثت و نبوت، امامت، معاد. او می خواست کتاب را به نام کسی کند ولی گویا خود وی نام او را پاک کرده است. شعر و نثر فارسی هم دارد. آن را در جوانی و در اندکی پیش از یک هفته نگاشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3164

آغاز: بسمله. و به ثقتی. رب اشرح لی صدري و یسر لی امری یا من لک الملک المتابد بالخلود بک یحری و یلیق سلطان عوالم اللاهوت و الناسوت بغير جنود ... و بعد فیقول ... محمد جعفر ابن سلام الله الحسینی سلامی ... آن تحصیل معرفة الواجب الحق؛ انجام: لابد ان

يكون اقوى من المعلول و ذلك مناف للمسئلة فصل في نفي المثل از مطلب دوم)

خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 11؛ گويا نسخه اصل، خط خوردگی و پاك شدگی دارد؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی،
50گ، 11 سطر (6×11/5)، اندازه: 9×16 سم [ف: 11-2128]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

ص: 170

لاهیجی، عبدالرزاق بن علی، -1071؟ قمری

(1661 -) (lāhījī, 'abd-or-razzāq ebn-e 'alī)

کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: حیدر علی بن شفیع جاسبی، تا: ذیحجه 1218 ق [دلیل المخطوطات: 1-217]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1006-1091 قمری

(1598 -1680) (feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza)

در هیچیک از منابع کتابی به این نام به او نسبت نداده اند.

[فهرستواره منزوی 100/9]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1688/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوایی عطف و گوشه ها پارچه ای، 18 گ، 15 سطر (7×14)، اندازه:

17×21/5 سم [ف: 3-1021]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی و عربی

osūl-e dīn

محقق خوانساری، حسین بن محمد، 1016-1099 قمری

(1608 1688) (mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16196

آغاز: بسمله احمد کی یا من یرفع صالح العمل؛ انجام: و سکاری و قد ضمت اربعه کسالی و سکاری عجالی و غباری

مبدأ و معاد؛ خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

استر آبادی، محمد شفیع بن محمد علی، ق 11 قمری

(-17c) (estārābādī, mohammad Ṣafī' ebn-e mohammad 'alī)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (1077-1105 هـ)

رساله ای در چهار «مقاله»: 1. اثبات واجب الوجود و صفات ثبوتیه و سلبیه و افعال و آثار او مشتمل بر چند فصل، اول در اثبات واجب؛ 2. نبوت؛ 3. امامت؛ 4. معاد.

آغاز: سپاس و ستایش واجب الوجودی را سزد که وجود موجودات از دیم ابر وجودش قطره ایست

انجام: و سرگشتگان هاویه جهالت را توفیق رفیق کرامت کناد و به مأمَن صدق رساناد

[دنا 1082/1 (3 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 94/9 (2 نسخه)]

1. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 14796

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، تاریخ فراغت از مقابله وسیله رفیع الدین محمد حسینی روز پنج شنبه 24 ربیع الثانی 1123، مجدول؛ جلد: روغنی با کنج و ترنج عطف میهن مشکى، 142 گ، 14 سطر (9 × 16/5)، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 2-95]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10239

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى، 79 برگ، 17 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [مرعشی: ف: 26-203]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5845/12

آغاز: برابر؛ انجام: و احمد بن حنبل در مسند، و صاحب وسیله آورده اند که رسول الله صلی الله علیه و آله

خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا، نام نگارنده و شاه سلیمان در دیباچه آمده، محشی با نشانه های گوهر مراد، تذکرة الأئمة؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالوئی [ف: 9-70]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

اهدا به: سلطان محمد قطبشاه (1020-1035)

تاریخ تألیف: 1033ق

در یک «مقدمه» و پنج «فصل»: 1. توحید؛ 2. عدل؛ 3. نبوت؛ 4. امامت؛ 5. معاد. در هر فصل پنج آیه از قرآن آورده و تأویل به منظور خود کرده است. در نسخه ملک تاریخ تألیف را 1043 آورده به استناد آنچه در پایان نسخه آمده که محتملاً صحیح نیست.

آغاز: بسمله. بعد از حمد ذوالجلال، و درود نبی و آل، بر لوح خیال اهل کمال مینگارد که شاه عرصه کرم واسطه ارزاق عرب و عجم ... سلطان محمد قطبشاه

انجام: و دولت روز افزونش بدولت آن حضرت متصل، بالنبی و آله صلوات الله علیهم.

[فهرستواره منزوی 100/9 (1 نسخه)]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5445/35

آغاز و انجام: برابر؛ و در روز پنج شنبه صفر 1043 سمت اختتام یافت، بخط مؤلفه ... محمد المشهور بالشاه قاضی ...

ص: 171

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج شنبه صفر 1043ق؛ مجدول؛ جلد: میشن تریاکی، 9گ (11پ-20ر)، اندازه: 14/8 × 26/1 سم
[ف: 8-384]

2. قم؛ معصومیه، شماره نسخه: 292/4

آغاز: برابر؛ انجام: آن را پایدار پندارد، ناگاه از وی در گذرد، وی را در عذاب بگذارد.

نام مؤلف به استناد نسخه ملک تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، 8گ (139 - 146پ)،
اندازه: 17×22 سم [ف: 1-286]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

موسوی مشهدی، ابوالحسن، ق 11 قمری

(mūsavī mašhadī, ab-ol-hasan (- 17c)

اهدا به: شاه صفی دوم

در اصول دین با بیان ادله آن به روشی مختصر، در یک «مقدمه» و چند «فصل»: مقدمه در بیان تقسیمات علوم مدونه؛ فصل 1. اثبات ذات واجب؛ 2. صفات واجب؛ 3. صفات سلویه؛ 4. افعال واجب الوجود؛ 5. اثبات نبوت؛ فصل 6. امامت.

آغاز: الحمد لله المتفرد بالایس فلیس الا ذاته المتصف بالدوام و القدم المنزه من الیس فلیس الا صفاته البری من الحدوث و العدم.

[دنا 1082/1 (2 نسخه)]

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 278

آغاز: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است و به استناد فهرست عکسی مرکز احیاء ذکر شد خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ 50 گ،
11 سطر، اندازه متن: (5×10)، اندازه: 10×15 سم [ف: 1-7]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2107

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-134]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

جیلانی، محمد بن عبدالوحید

جهت تحفه به حضرت خان احمد نگاشته است چنانچه در آغاز رساله بدان تصریح شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 215536/1

آغاز: مقدمه در اثبات واجب الوجود مفهوم با واجب الوجود است یا ممکن الوجود یا ممتنع الوجود

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ 1089ق؛ جلد: تیماج کرم عطف و لبه ها تیماج قهوه ای درون روکش کاغذی آبی،
9ص (195-203)، 14-19 سطر، اندازه: 15/8 × 20/8 سم [ف: 43-150]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

؟ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، 1110-1037 قمری

(majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699

گویا از مجلسی

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 1289/19

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عباس علی هزار جریبی، بی تا؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: 7-276]

اصول دین = سرمایه بندگی و پیرایه زندگی / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn = sarmāye-ye bandegī va pīrāye-ye zendegi

علم الهدی، محمد بن محسن، 1115-1039 قمری

(alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630-1704

تاریخ تألیف: 1091ق؛ محل تألیف: کاشان

رساله ای کوتاه در اصول دین و معتقدات امامیه، در پنج گفتار: توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد.

آغاز: بسمله و به ثقتی زبان سخن سرائی به دست یاری کدام سرمایه از یارائی خداوند بیچون را سراید که نعوت فرخنده پیراسته از شایبه

تعطیل و تشبیه نارسیده به سراپرده جمالش

انجام: و لا تجعلنا ناسيا لذكرك فيما اوليتنا ولا ذاهلين عن شكرک فيما ابلتتنا ولا تزغ قلوبنا بعد إذ هديتنا وهب لنا من الذنک رحمة انک
انت الوهاب

[الذريعة 172/12 ؛ دنا 1082/1 (4 نسخه)؛ ریحانة الادب 190/4 ؛ فهرستواره منزوی 345/9]

1. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 334

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 11 رجب 1039ق؛ مقابله شده از روی نسخه اصل توسط محمد مهدی در اوایل 1094ق؛ مهر: «محمد مهدی» (بیضی)، «العبد محمد علی بن محمد سعید الشریف» (مربع) از واقف نسخه محمد علی بن محمد سعید کاشانی در برگ آخر و قفنامه از همو، «المتوکل علی الله الولي محمد علی 1272» (بیضی)، «هدیت من المهدی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 65 گ، 14 سطر، اندازه: 9/5 × 17 سم [ف:]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1962/2

ص: 172

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد مدعو به تقی الدین ابی الحسن، تا: 1063ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، 108ص (83-190)، 17 سطر (6/5×12/5)، اندازه: 19×12 سم [ف: 4-439]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13474

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 1092ق، جان کاشان، به دستور مؤلف؛ پس از برگ نخست، چند برگ افتادگی دارد و فاقد «گفتار اول در توحید» می باشد؛ دارای دستخط مؤلف: «کتاب سرمایه بندگی و پیرایه زندگی من تألیف الفقیر الی ربه فی الآخرة و الاولی محمد المدعو علم الهدی نفعه الله به 5، استکتابته لبعض شهور حجة اثنتین و تسعین و الف ببلدتنا قاسان صانها الله تعالی 5»، محشی به خط مؤلف و دیگران، مصحح از سوی مؤلف و دیگران؛ مهر: «یا محسن اغفر بمحمد علم الهدی 1117 (مستطیل)، «عبدہ محمد محسن» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای 19×5/12، 74گ، 14 سطر، اندازه: 6×12 سم [ف: 34-196]

4. تهران؛ شهبهانی، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [میراث اسلامی: 5-606]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر، 1031-1116 قمری

(Xātūn ābādī, esmā'īl ebn-e mohammad bāqer (1622 -1705

رسالهای مشتمل بر چند «مقصد»: مقصد اول در معارف در چند فصل: 1. معرفت خدای عز وجل؛ 2. اثبات صانع، این فصل مشتمل بر چهار «مطلب» است: مطلب اول باید دانست که موجود محتاج بغیر است، مطلب دوم واجب الوجود بالذات مرکب نمی تواند بود، مطلب سوم آنکه واجب الوجود بالذات متعدد نمی شود، مطلب چهارم در اینکه صفت واجب الوجود نمی تواند عین ذات باشد؛ 3. در اینکه خدای تعالی ازلی است و عالم حادث است.

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد معبودی را سزد که نوع بنی آدم را بعقاید حقه ... بنابراین حقیر فقیر الی الله الغنی اسمعیل الحسینی المشهور بمدرس الخاتون آبادی را بخاطر رسید بنا بر التماس بعض اصحاء که در این اوراق تقریر و تحریر کنم بعونه و منه عقاید اصولیه و فروعیه از معارف ربانی ... و این مبوب است بر چند باب و مسمی شد بعقاید در تقریر عقاید اصول و این چند مقصد است مقصد اول در معارف ربانی و این چند فصل است فصل اول در معرفت خدای عز وجل.

انجام: غیر متناهی است و بالجمله لما وصل ترقیم هذه الرسالة الی هذا الموضع ... بعد خراب الأبدان و القوالب الجسدانیه هذا اصول

الدين 173 ظاهر هذا الخبر فالسائل ان كان سؤاله عن معنى هذا الخبر فهذا هو معناه و ان كان شيئاً آخر فلا بر من بيانه حتى ينظر فيه فقدم البيان و السؤال قصور منه لا منا ولله المثل الأعلى.

[دنا 1082/1 ؛ فهرستواره منزوی 95/9]

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 504/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1413]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

لاهیجی، حسن بن عبدالرزاق، 1045-1121 قمری

(1636-1710) (lāhijā, hasan ebn-e 'abd-or-razzāq

رساله مختصری در اثبات اصول دین است به زبان ساده در پنج فصل: 1. توحید؛ 2. عدل؛ 3. نبوت؛ 4. امامت (شامل سه مقصد، اول در ذکر تفضیل دوازده امام، دوم در ذکر غیبت و ظهور حضرت صاحب الزمان (علیه السلام)، سوم در احوال دجال)؛ 5. معاد شامل چهار مطلب، اول در ذکر احوال وقت مردن و قبر، دوم در ذکر احوال روز قیامت، سوم در صفت دوزخ، چهارم در صفت بهشت). کتاب حاضر غیر از کتاب تفضیلی مؤلف در اثبات اصول دین به نام «شمع یقین» است.

آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد بدانکه اصول دین یعنی چیزهایی که بنای دین مبین بر آنها است ... و این مجموع را ... رقم قلم شکسته بسته کمترین ... حسن بن عبدالرزاق بموافقت براهین عقلی و دلایل نقلی و اخبار اهل بیت اخبار ... در پنج فصل مرقوم گرداند

انجام: و از حرمان آن مرتبه دلگیری ندارند. اللهم اجعلنا من افضل اهل جنتك ... و الحمد لله رب العالمين.

چاپ: به کوشش علی صدرائی، در مجموعه «رسائل فارسی» لاهیجانی (ص 123-172)، دفتر میراث مکتوب 1375 خ

[دنا 1083/1 (11 نسخه)؛ الذریعه 187/2 ؛ نسخه های منزوی 880/2 فهرستواره منزوی 102/9 (5 نسخه)]

1. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 160/1

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام (در مطلب چهارم در صفت بهشت از فصل پنجم در معاد که چهار مطلب باید داشته باشد)؛ قطع: جیبی [نشریه: 4-402]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1963/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: محتملاً قرن 12؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 45ص (49-95)، 21 سطر کامل
(9×15)، اندازه: 13×18 سم [ف: 4-442]

ص: 173

3. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2430/1

انجام: در هر شاخ صد نوع میوه.

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1109ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ مشکی عطف پارچه آبی، 51گ
(1-51)، 15 سطر (4×11/5)، اندازه: 8×15/5 سم [ف: 4] 1291

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8408/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا و مجدول ضریبی، 49گ (101پ-149)، 13
سطر، اندازه: 12/5×21/5 سم [ف: 16-28]

5. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 469/2

خط: نسخ، بی کا، تا: پنجشنبه 11 رمضان قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 57گ (22-78)، 12 سطر، اندازه: 16×21 سم
[ف: 2-372]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 138/3 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد جعفر نوری الاصل طهرانی المسکن، تا: 1239ق؛ کاغذ: فرنگی سفید،
جلد: تیماج بنفش، 36گ (140-175)، قطع: رقعی، اندازه: 13/5×19/5 سم [ف: 22-48]

7. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 17534/1

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: نجف علی حیدری، تا: 14 صفر 1250ق؛ مهر: «حسنعلی رضوی»؛ 39 سطر (26×13/5)، اندازه: 23×35/5 سم
[ف: 2-32]

8. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: 100/3

بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 24گ (154ر-178پ)، 12 سطر، اندازه: 12/5×24 سم [ف: 81]

9. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2636/3

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «الخوف و الرجاء» آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین علاء الدین درزی مازندرانی، بی تا، کاغذ: سمرقندی، جلد:
تیماج تریاکی [ف: 10-1512]

آغاز: برابر؛ انجام: و درختی است در بهشت که خدایتعالی از زیر عرش بادیرا امر فرماید که بر آن وزد و هر شاخ و هر برگش بنگمه و نوایی بصداید ...

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ محشی؛ در آغاز به نسخه عنوان «هذا رساله ظهور حضرت صاحب الامر (علیه السلام) و خروج دجال ملعون» داده اند؛ خرید از خانم خامنوی کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی کاغذ روغنی قهوه ای عطف کاغذ نخودی گوشه ها تیماج عنابی، 40گ، 16 سطر (9×15/3) سطر، اندازه: 20×14سم [رایانه]

11. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 998/4

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا، کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی لایه ای، 46گ (112-157)، 12-15 سطر (7/5×14/5)، اندازه: 18×12 سم [ف: 3-1365]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

فتونی اصفهانی، ابوالحسن بن محمد طاهر، -1138 قمری

(1726) (fotūnī esfahānī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad tāher)

دارای سی «فصل» کوتاه در اصول اعتقادی با اشاره بسیار مختصر به ادله آنها که به خواهش بعضی از احباء تألیف شده است. گمان می رود که مؤلف ابوالحسن شریف فتونی باشد و در پایان همین کتاب به کتاب خود «مصباح السالکین» حواله می دهد.

آغاز: الحمد لله علی نعماته و آياته ... و بعد چنین گوید غریق در بحر عصیان الراجی بفضل ربه الغفران.

انجام: هر کس تفصیل مطلب را بخواهد بداند رجوع کند بکتاب مصباح السالکین حقیر که انشاء الله مطلب حاصل شود

[فهرستواره منزوی 98/9]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5863

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 38گ، 17 سطر، اندازه: 21×14/5 سم [ف: 15-248]

اصول دین (؟) / کلام و اعتقادات / فارسی

اصفهانی، محمد صادق بن محمد رضا، ق 12 قمری

(esfahānī, mohammad sādeq ebn-e mohammad rezā (- 18c

گویا رساله ای در اصول دین است و احتمالاً به یکی از پادشاهان صفوی پیشکش شده است: «صفوه دودمان مصطفوی XX گوهر تاج و دولت صفوی». نامی از این مؤلف و رساله وی در منابع موجود یافت نشد. وی صاحب ترجمه دعای صباح حضرت علی (علیه السلام) است که حدود سال 1125 ق تألیف کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15043/2

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس واجب الوجودی را لایقست که انوار معرفتش در صحیفه محبان آگاه لمعانست ... اما بعد، چنین

ص: 174

گوید ... غلامزاده پادشاه والاجاه ملایک سپاه ظل اله خاقان اعظم شهشانشاه معظم مالک رقاب اممم ... گوهر تاج و دولت صفوی؛
انجام: دشمنانش بودند دایم خوار XX حرمت جاه حیدر کرار باورش باد چهارده

خط: نستعلیق، بی کاء، تا: قرن 12؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج، 2 گ (9-10)، 12 سطر (6×12)، اندازه:
17/5×10/5 سم [ف: 108-38]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

عابد، محمد، ق 12 قمری

(ābed, mohammad (- 18c

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

رساله ای مرتب بر یک «مقدمه» و پنج «فصل»، به خامه ای روان. آغاز: الحمد لله الذي هدانا و ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

انجام: اغفر لنا انك انت الغفور الرحيم

[فهرستواره منزوی 100/9]

مشهد رضوی؛ شماره نسخه: 11982

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی کاء، بی تا، افتادگی: وسط؛ دارای سرلوح و کتیبه، واقف: سید جلال الدین طهرانی؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد:

تیماج عنابی، 28 گ، 7 سطر، اندازه: 19×12/5 سم [ف: 21-11]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

نطنزی، علیقلی بن حسین، ق 12 قمری

(natanzī, 'alī-qolī ebn-e hoseyn (- 18c

تاریخ تألیف: ربیع الأول 1031 ق

رساله ای در اصول پنج گانه دین، دارای پنج «باب» و با تفصیل بیشتر در بحث امامت و در پایان خاتمه ای است در اصول اخلاقی و تهذیب نفس.

انجام: آنچه در خواطر مستور بود از قوه بفعل آمد.

[فهرستواره منزوی 103/9]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7499/2

آغاز: نوعی دیگر آنکه مستلزم است مر وجود سلسله را که اجزای آن سلسله غیر متناهی نباشد؛ انجام: آنچه در خواطر مستور بود از قوه بفعل آمد.

خط: نستعلیق، کا: ابو تراب بن ابی القاسم حسینی نطنزی، تا: دوشنبه 15 ربیع الاول 1233ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 110گ (69پ-179پ)، اندازه: 10/5 × 15سم [ف: 19-297]

اصول الدین = عقائد اثنی عشریة = اعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

usūl-ud dīn = "aqā'id-u itnā'ašarīyya = i'tiqādāt

بحرانی، محمد بن علی، ق 12 قمری

(bahrānī, mohammad ebn-e 'alī (- 18c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17833

آغاز: لجمیع العالم باجتماع هذه الادله ضروریه؛ انجام: وقد وافق الفراغ من کتابتها سنه 1220

خط: نسخ، بی کا، تا: 1220ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118-1205 قمری

(vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791

رساله مختصری است در اصول دین. نسبت آن به وحید بهبهانی مورد تردید است.

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمين ... اللهم وفق عبادك و اهدهم و ايدهم ... بدانکه اصول دين پنجست اول توحيد دويم عدل سيم نبوت چهارم امامت پنجم معاد و اينها را اصول دين گویند بجهت آنکه هر که معرفت یکی از اينها را نداشته باشد دين ندارد.

انجام: و در کتابها اينها مذکورند بنحوی که بر مطلع مخفی نیست و اين رساله گنجایش طول ندارد و قدری که ذکر شد کافی است عاقل را

[الذريعة 184/2 رقم 680؛ نسخه های منزوی 880/2؛ فهرستواره منزوی 95/9 (2 نسخه)]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 972/3-6162

آغاز: محمد (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) پسر عبدالله و پسر آمنه وجد پدرش عبدالمطلب بن هاشم ... و اما امامت پس امام خود شناختن و اعتقاد ... بدانکه امام آن جانشین پیغمبر است؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدعلی بن محمد یوسف بن شرف الدین مازندرانی، تا: ذیقعدہ 1183ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ 15گ، 22 سطر، اندازه: 14×21/5سم [ف: 1-413]

2. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 114/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن علی اکبر، تا: 1199ق؛ 16ص (129-144)، 21 سطر [آیه الله جلیلی: ف: 235]

3. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 714/1

ص: 175

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی عطف پارچه ای، 38 گ (1پ-38ر)، 12 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 2-547]

4. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 68/2

آغاز: برابر؛ انجام: ملاحظه نما و تأمل کن

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، 21 سطر (11 × 16)، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 226]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6990/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 18 سطر (8 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 16-421]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20847

آغاز: برابر؛ انجام: پس ملاحظه و تأمل نمای تم و آلاوه تم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373 [رایانه]

7. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4363/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: «کمال الدین حسین طباطبائی» با مهر مربع؛ جلد: تیماج دورو قرمز، 34 گ (1پ-34پ)، 13 سطر، اندازه: 11/5 × 20/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-145]

8. بشرویه؛ امیر المؤمنین؛ شماره نسخه: 74/2

آغاز: برابر؛ انجام: پس بگوید غیر المغضوب علیهم والالضالین اللهم اهدنا الصراط المستقیم واعذنا من الشیطان الرجیم وارزقنا النعیم تمت

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن سید محمد حسینی رقی طبسی، تا: چهارشنبه 6 ربیع الأول 1212ق، جان تهران؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول گرهی، 12 گ (26پ-138پ)، 17-20 سطر، اندازه: 16 × 20 سم [فهرست امیر المؤمنین: -]

9. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 590/1

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تاب سه صفحه اول آن افتاده که بعدها دیگری نوشته و به آن ملحق کرده؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی فرسوده، 59ص، 14 سطر، اندازه: 9/5 × 15 سم [ف: 2-228]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

ابن عبد الوهاب، محمد بن عبد الوهاب، 1115-1206 قمری

(ebn-e abd-ol-vahhab, mohammad ebn-e abd-ol- vahhab (1704-1792

آغاز: بسمله سپس بی دریغ مر آفریدگار را سزاست ... ما قولکم فی من ترک السنه من غیر استخفاف ما الحکم، الجواب الذي ذکر أهل العلم أن من ترک السنه و داوم علیها من غیر استخفاف بها یكون ناقصا ولا تقبل شهادته

انجام: و أما تقریره و تأدیبه بالضرب و الحبس الذي یزجره عن ذلك فلا خوف فيه، و هذا ما احتملته هذه الورقة و نسأل الله سبحانه أن یوفقنا و سائر أخواننا لما یحببه و یرضاه

[دنا 1083/1 (3 نسخه): فهرستواره منزوی 102/9]

1. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 2463/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن جمشید بیک، تا: محرم 1246ق؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، 60گ (23-82)، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 4-1304]

2. تهران؛ مدرسه مروی؛ شماره نسخه: 947/3

بی کا، بی تا، قطع: رقعی [ف: 330]

3. تهران؛ مدرسه مروی؛ شماره نسخه: 947/6

آغاز و انجام: برابر بی کا، بی تا، قطع: رقعی [ف: 330]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

نراقى، مهدي بن ابى ذر، 1128-1209 قمرى

(narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17091 ض

بى كا، بى تا [د.ث]

اصول دين / كلام و اعتقادات / عربى

osūl-e dīn

آل عصفور، احمد بن محمد، - 1230 قمرى

(āl-e 'osfūr, ahmad ebn-e mohammad (- 1815

مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 19079

آغاز: بسملة الحمد لله الذي تقدس حرم كبريائه عن التعطيل و التشبيه و ... عن شأنه عن الشريك؛ انجام: في ذلك مما لا يليق بهذا الاملاء
و هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الرسالة على ما نحن من ... و الملالة

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، تا: 1247ق؛ ضميمه نسخه ش 17998 [رايانه]

اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسى

ص: 176

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، 1151-1231 قمری

(mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739-1816

رساله مختصری در بیان اصول دین، دارای یک «مقدمه» در بیان جدایی اصول دین و اصول مذهب و پنج «باب» هر کدام در چند «مقصد، فصل و مبحث»: باب 1. توحید؛ 2. آنکه حق تعالی حکمیت و افعال او بی غرض و مصلحت نیست؛ 3. نبوت؛ 4. امامت؛ 5. معاد.

آغاز: بسمله حمدله چنین گوید اقل عباد الله ابوالقاسم بن الحسن الجیلانی که این چند کلمه ای است که در اصول دین و دلیلهای اجمالیه موافق فهم و طاقت عوام نوشته می شود

انجام: پس ای برادر چشم بگشا و گوش خود را واکن و اصول و فروع خود را درست کن که خلقت تو برای همین شده است و فریب شیطان مخور و خود را غافل مکن که طاقت جهنم نداری العیاذ بالله و ایاکم من النار و ارزقنا بفضلہ و رحمته مرافقه الأبرار.

چاپ: شیراز، سنگی، 1347، رقعی، 94ص (صص 1-94)؛ ایران، سنگی، 1324 (1281)، جیبی، 95ص (صص 1-95)؛ ایران، سنگی، 1308، جیبی، 115ص (صص 1-115)

[دنا 1084/1 (61 نسخه)؛ نسخه های منزوی 878/2 ؛ الذریعة 182/2 و 167/2 ؛ فهرستواره منزوی 99/9 (20 نسخه داخلی)؛ مشار فارسی ج 2: 2557]

1. تهران: عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 686/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی؛ 55 گ (55-109ر)، 12 سطر، اندازه: 14/5 × 11/5 سم [ف: 1-52]

2. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 44/3

انجام: که بقدر وسع و طاقت خود چنین بفهمد که خدا ایست هر چه به مظنه باشد پس به آن عمل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ 40 گ (67 پ - 106 پ)، اندازه: 14/5 × 10/5 سم [ف: 1-44]

3. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 406/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 44 گ (1 پ - 44ر)، اندازه: 22 × 15 سم [ف: 2-290]

4. تهران، دانشگاه شماره نسخه: 1580

آغاز: برابر، انجام: چیزی میراث نمیگذاریم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 37 گ، 16 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 8-190]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5407

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک لا مشکی، 59 گ، 12 سطر (8/5 × 13/5)، اندازه: 13/5 × 20 سم [ف: 16-312]

6. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 20848

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [رایانه]

7. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 39/243 - 7863

آغاز: برابر؛ انجام: ای جمله بی کسان عالم را کس XX یکجو کرمت تمام عالم را بس / من بی کسم تو بی کسان را یاری XX از لطف به فریاد من بی کس رس

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوای سفید، عطف گالینگور قهوه ای، 27 گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-404]

8. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 27/248 - 5578

آغاز: برابر؛ انجام: ادراکات مختلفه از قوی جاذبه مثل هاذیه که غذا را ببدن جذب می کند و یا ماسکه که در آنجا نگاه می دارد و تامیه که باعث روئیدن گوشت

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور عطف تیماج، 38 گ، 14 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-404]

9. دامغان؛ قمر بنی هاشم (علیه السلام)؛ شماره نسخه: 165/1

آغاز: هر چیزی اگر پا بر جا باشد فرع بر سر او قرار می گیرد و اگر اصل نباشد فرع را اثبات و بقایی نیست؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 36 گ، 17 سطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 14]

10. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 26/137 - 5257/2

آغاز: برابر، انجام: واما فروع دین پس در این زمان که دست رس به پیغمبر و امام نیست اگر کسی تواند مسائل فروع خود را از کلام خدا و رسول وائمه طاهرین استنباط کند.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 28گ، 15 سطر، اندازه: 20×14سم [ف: 1-404]

11. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4220/2 - 401/12

آغاز و انجام: برابر خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، جلد: تیماج قهوه ای، 24گ، 17 سطر، اندازه: 20×14 سم [ف: 1-403]

12. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 700/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای؛ مهر: حاج سید سعید، 28گ (34-61)، 19 سطر (5/9×15) سطر، اندازه: 20/5×13سم [ف: 2-808]

13. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4700/3 - 23/220

آغاز: رسالت است نداشته باشد به دلیل آنکه پیغمبر حافظ شرع خدا... شرط دویم آنکه افضل و اعلم از همه امت باشد به جهت آنکه قبیح است بر خدا که؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو القاسم حسینی، تا: پنج شنبه از رجب 1202ق؛

ص: 177

افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج وعطف تیماج مشکی، 50 گ، 11 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف: 1-404]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27548

آغاز: سوختگی بسیار در جهنم باشد و هر که اصول دین او خراب باشد فروع دین و اعمال و عبادات؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباس بن نجفعلی، تا: 1202ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8208

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمد بن علی سیاوشانی (کذ) قمی، تا: 25 ذیقعده 1214ق؛ کاغذ: آهاری شکری، جلد: مقوا، 21 گ، 17

سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 11-22]

16. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 76/2

این رساله بین دو جزء کتاب سابق قرار داده شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1216ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای سیر، 17

سطر، اندازه: 14×19 سم [ف: 65]

17. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 303/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1217 ق [چند نسخه -ف: 378]

18. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی کا، تا: 1218ق [تراثنا: س 13 ش 1-131]

19. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1602/5

آغاز: برابر؛ انجام: وفقنا و استادنا و معلمنا بحق محمد و آله اجمعین. بی کا، تا: 1219ق؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: تیماج مشکی،

یک لا حاشیه منگنه ضربی، 66ص (177-243)، 20 سطر (11×14/5)، اندازه: 14/5×20/5 سم [ف: 10-135]

20. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه: 69

آغاز: برابر؛ انجام: اگر یکی از آن عقربها زهر خود را بر جمیع اهل جهنم بریزد از برای هلاک همه کافیسست نعوذ بالله من غضب الله تمت

الحديث.

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 27 صفر 1220ق؛ جلد: تیماج مشکی، عطف قهوه ای، 111گ، 22 سطر، اندازه: 14 × 22سم [ف:]

21. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11540/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن محمد باقر لواسانی، تا: صفر 1221ق؛ مهر: «لطف الله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 68ص (188-120)، 18 سطر، اندازه: 12 × 20سم [ف: 172-33/2]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20493

آغاز: برابر؛ انجام: تمت 1222 ترا که من بنده گنه کارم

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1222ق [رایانه]

23. تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 245/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، بی کا، تا: 1223ق؛ 36گ (142پ-177ر) [ف: 1-21]

24. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1364/2

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن زین العابدین بکائی، تا: 1225ق، جا: قم؛ اندازه: 15 × 22سم [ف: 3-85]

25. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: 38/5 بخش یکم

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالهادی محمد فصیح الکردی، تا: ربیع الاول 1225ق؛ کاغذ: مایل به خاکستری، جلد: تیماج قهوه ای دو لا عطف چرمین، درون مشکی، 17 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 15 × 20سم [ف: 93]

26. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: 207/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، کان علی اکبر بن ملا محمد سلیم مازندرانی علی آبادی، تا: ذیحجه 1226ق؛ تاریخ وقف: ذیقعدہ 1237ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، 18 سطر، اندازه: 16 × 20سم [ف: 142]

27. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 809/1 م

خط: نستعلیق، کان محمد علی، تا: رجب 1227ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرمی، 20 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [رشت و همدان: ف: 1231]

28. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 7767/2

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، تا: 1227ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 20 گ (192-ر-212پ)، 20 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 252-26]

29. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 6229

آغاز: که یقین باو حاصل می شود و اگر دو طفل باشد دیگر اثر صدق بیشتر حاصل می شود و همچنین هر چند بیشتر شوند؛ انجام: برابر

نسخه از اواسط فصل اول باب اول آغاز شده؛ خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسین کرهرودی، تا: 1228ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: کاتب «سلام علی ابراهیم» (بیضی)؛ تملک: کاتب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی مجدول، 46 گ (1-46)، 16 سطر (6/5 × 117)، اندازه: 10/4 × 15/3 سم [رایانه]

30. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 659/1

آغاز: این است که هر که ملاحظه انتظام عالم را می کند و این که همیشه اوقات ... باب دویم در عدل است بدان که عدل از صفات فعل الهیه است یعنی حق تعالی راست رفتار و درست کردار است؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1228ق؛ افتادگی: آغاز؛ 32 گ (1-ر-32پ)، 15 سطر، اندازه: 14/5 × 18/5 سم [ف: 1-52]

31. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 9084/1 - 60/24

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 27 جمادی الثانی 1228ق، 29 گ (1-29)، 18 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 1-404]

ص: 178

32. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1/22 - 22/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1229ق؛ 20گ، 23 سطر، اندازه: 19 × 30سم [ف: 1-403]

33. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 899/2

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1230ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 22گ، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 1-169]

34. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 52/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 29 صفر 1231ق؛ واقف: جواد کمالیان، 1354؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت با ترنج با سر، مجدول، پشت جلد گل های زرین، 24گ (پ-24پ)، 17 سطر، اندازه: 20 × 30سم [ف: 1-53]

35. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 4/37/2-6021

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه محرم 1231ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، 16 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: 208]

36. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 1486/2

آغاز: برابر؛ انجام: که کسی نتواند از آنها یقین حاصل کند و کتابها را نمی توان در نقل کردن مطمئن ...

خط: نستعلیق، کا: عبد الوهاب، تا: دوشنبه 21 صفر 1231ق؛ 6گ (184ر-189پ)، 21 سطر، اندازه: 21 × 30سم [مؤید: 3-393]

37. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: 512/4

آغاز: برابر کا: محمد ابراهیم بن علی اکبر نائیب، تا: 1234ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 45گ، اندازه: 16 × 21سم [ف: 266]

38. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: 35/7

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1234-1235ق، جا: مدرسه حاجی ابراهیم بلده بارفروش؛ جلد: مقوایی فرسوده، 72گ (32پ-103پ)، اندازه: 16/5 × 21/5 سم [ف: 30]

39. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3081/2

آغاز: برابر؛ انجام: باید اذعان کنی و انکار نکنی و اگر از سخن او یقین از برای تو حاصل نشود ... احتمال بدهی که او اشتباه کرده باشد ... این اصل دین تو بود که گفتیم.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1235ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج تریاکی روشن یک لا ضربی جداول، 35ص (43-77)، 17 سطر
(14/5×6/5)، اندازہ: 21×12 سم [ف: 14-205]

40. تہران؛ الہیات، شماره نسخه: 403/1

آغاز: وراست گو و صاحب علم و فہم و زیرکی و زہد و بی نیازی. فصل دوم در صفات کمال الہی است آنچه مشہور است اینست کہ خدا قادر و سمیع و بصیر؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1236ق، جان روستای پالنجری؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قہوہ ای، 44گ (1ر-44پ)، 17 سطر (6×10)، اندازہ: 15×10 سم [ف: 294]

41. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8468

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبہ 19 جمادی الثانی 1236ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 50گ، 16 سطر، اندازہ: 14/5×10 سم [ف: 58-22]

42. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1277

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکستہ، کا: محمد مہدی حاج ملا حسین، تا: 12 ذیقعدہ 1240ق؛ کاغذ: دار چینی، جلد: مقوایی کاغذ چیتی عطف پارچہ طوسی، 50گ، 11 سطر، اندازہ: 18×11 سم [ف: 3-914]

43. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14356/2

آغاز و انجام: برابر

کا: السیدہ بنت سیادت پناہ آقا میر باقر الموسوی، تا: دوشنبہ جمادی الثانی 1242ق؛ جلد: تیماج قہوہ ای ضربی مجدول گرہی، 53گ (92پ-144ر)، 12-15 سطر، اندازہ: 20×15 سم [ف: 38-486]

44. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: 7/3

خط: نسخ نازیبا، بی کا، تا: 1243ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 71گ (11ر-161ر)، اندازہ: 20/5×15 سم [ف: 12]

45. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 2612/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعہ 7 ذیقعدہ 1243ق؛ واقف: تاج ماہ بیگم، 1262؛ کاغذ: شکری آہار مہرہ، جلد: میسن زرشکی، 17 سطر،
اندازہ: 14×20سم [ف: 21-1244]

46. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3984/4 - 20/104

آغاز و انجام: برابر

خط: شکستہ نستعلیق، کا: علی بن ابوالقاسم حسینی نظری، تا: دہہ اول ربیع الثانی 1244ق؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 24 گ، 19 سطر،
اندازہ: 15×20سم [ف: 1-403]

47. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5055/2 - 25/145

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، تا: پنج شنبہ 4 محرم 1247ق؛ جلد: تیماج قہوہای ضربی مجدول، 35 گ، 19 سطر، اندازہ: 15×21سم [ف:
403-1]

48. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10193/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: 1256ق؛ جلد: تیماج مشکی، 27ص (45-71)، 17-20 سطر، اندازہ: 14×20سم [ف: 32-233]

49. اصفہان؛ شفتی، مہدی؛ شماره نسخه: 40

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد ابراہیم ساوجی، تا: 2 ربیع الثانی 1265ق، جلد: تیماج قرمز، 64 گ، 13 سطر [سہ کتابخانہ
اصفہان: ف: 186]

ص: 179

50. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجه؛ شماره نسخه: 99/4

خط: نسخ، بی کا، تا: 1267ق؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 47گ (49پ-96ر)، اندازه: 11×15 سم [ف: 75]

51. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1964/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صابر بن ابوالقاسم ورنوسفادرانی، تا: 1273ق؛ جلد: تیماج مشکى، 32گ (34پ-65پ)، اندازه: 15/5×22 سم [ف: 5-399]

52. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19201

آغاز: برابر، انجام: حاصل در عبادت محاسبات اموال و احقاق حق و رفع دعا

خط: نسخ خوش خفی، بی کا، تا: قرن 14؛ ضمیمه نسخه ش 19200 [رایانه]

53. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10293/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی صورتی، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 123ص (1-123)، 15-17 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 32-305]

54. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: 164/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور آبی و عطف پارچه ای، 27گ، 18 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف مخ: -14]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 164/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: 1-185]

55. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 316/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مهر: «عبداله راجی ابن الرضا احمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکى، 27، 19 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف:

[

56. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1106/2-7/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی عطف پارچه، 22 گ، 20 سطر، اندازه: 21 × 33 سم [ف: 1-403]

57. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 13/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ واقف: الله قلی خان بن جان محمد خان قاجار، ذیحجه 1236؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا،

21 گ، 23 سطر، اندازه: 20 × 29/5 سم [ف: 14]

58. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 972/5-6162

آغاز: بسیار اوقات مفید تعیین است خصوصاً هر گاه مردان خوب راست گو باشند و حاکم به این عقل است هم چنین است ... فصل
دویم در صفات کمال الهی است آنچه مشهور است این است که خدای تعالی قادر و عالم و سمیع؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 52 گ، 17 سطر، اندازه: 14 × 21/5 سم [ف: 1-404]

59. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25064

بی کا، بی تا، خریداری از زهرا عالمی [رایانه]

60. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6753

آغاز: هزار هزار الم و غم موجود است که آن را بر آدمی ناگوار می کند با اینکه بزدی فانی می شود؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای روشن یک لا مجدول ضربی، 28 گ، 17 سطر،

7 × 14/5 سطر، اندازه: 11/2 × 18/5 سم [رایانه]

61. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: 164/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 63 گ (1 پ-63 پ)، 15 سطر، اندازه: 11 × 15 سم [ف: 125]

62. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 250/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 23 گ (268-291 پ)، 23 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف:

1-173]

63. تهران؛ سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ شماره نسخه: 119/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی روکش کاغذی آبی عطف پارچه قهوه ای آستر کاغذ آبی، 35 گ (پ1) - 36 ر)، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 112]

64. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 547/4

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا؛ با تاریخ 1235؛ فاقد جلد، 38 گ (32-69 پ)، اندازه: 10/5 × 18/5 سم [ف: 2-418]

65. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 4195/1 - 21/115

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج نارنجی ساده، 19 گ، 19 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1-403]

اصول دین / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

osūl-e dīn

اخباری، محمد بن عبد النبي، 1178-1232 قمری؟

(axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765-1817

تاریخ تألیف: 1 محرم 1221 ق

رساله ای است در بیان اصول پنج گانه دین مشتمل بر «فاتحه» و پنج «اصل»: توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد. مؤلف در متن از دو کتاب خود به نام های «مبین» و «مصادر الانوار» نام برده است.

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3341/1

آغاز: حسنه و من اطاع الرسول فقد اطاع الله و قوام فرض طاعت علی الاطلاق عصمت ایشان بوده؛ انجام: درین باب است در

ص: 180

آیات و احادیث و ادعیه ماثوره الحمد لله على تمام النعمة و الصلوة على شفعاء الأمة ربنا لا تواخذنا إن نسينا ... فانصرنا على القوم الكافرين و اتفق الفراغ ... في غرة شهر محرم الحرام سنة 1221 على يد مؤلفه الجاني محمد بن عبد النبي بن عبد الصانع الخراسانی ... مستغفرا.

خط: نسخ، کا: منصور بن عبد الله، تا: 14 شعبان 1230ق؛ افتادگی: آغاز کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 55گ (2-56)، 23 سطر (9×15)، اندازه: 20/5 × 15 سم [ف: 11-2329]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15850

آغاز: کرامت فرموده و آن من شيء يسبح بحمده و لكن لا تفقهون؛ انجام: و اغفرنا و ارحمنا انت مولانا فانصرنا على القوم الكافرين و اتفق الفراق من الرساله في سنة 1228

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه عفي عنه»؛ این رساله در سال 1228ق. تالیف شده [و شاید تاریخ کتابت باشد]؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، روکش کاغذی الوان، عطف تیماج قهوه ای لت روی جلد افتاده است، 27گ (2-28)، 25 سطر (3/9×16)، اندازه: 21×15 سم [رایانه]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

اخباری، محمد بن عبد النبي، 1178-1232؟ قمری

(axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765-1817

تاریخ تألیف: 1227ق

به گونه نه استدلالی ساخته است. گویا وی دو تحریر از این کتاب دارد.

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد چنین گوید بنده جانی ابواحمد محمد بن عبد النبي بن عبد الصانع النیشابوری الخراسانی ... که پوشیده نماند که مستحق پرستش و ستایش خداوندگاری است که ممکنات را ...

انجام: پس قسم او همین قدر والا الزام انسب. و الله اعلم.

[الذریعة 3/193؛ فهرستواره منزوی 93/9 (1 نسخه)]

1. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 605

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 29 ربیع الاول 1240ق؛ اندازه: 19/5 × 14/5 سم (نسخه پژوهی: 2-218)

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1322/1

آغاز: برابر؛ انجام: پس قسم او همین قدر والا الزام انساب. و الله اعلم. خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 137گ (پ 1-137)، 21 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 3-152]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

اشرفی، صفر علی، 1257 قمری

(ašrafī, safar' alī (- 1841

کتابی است در مباحث اصول دین و شامل مباحث توحید و صفات باری تعالی و نبوت و امامت و معاد می باشد. بحث امامت آن نسبتاً مفصل است. از مؤلف در آغاز نسخه با عنوان «مجتهد العصر ملا صفر علی» یاد شده، گویا از همین مؤلف است «شرح دعای کمیل» که مشتمل بر مطالب فلسفی بسیاری است و نسخه ای از آن در کتابخانه آیه الله مرعشی موجود است. در فهرست با عنوان «ملاصفر علی اشرفی» معرفی شده است.

آغاز: بسمله حمدله و صلاة. اما بعد چون انسان اشرف موجودات است و خداوند قامت قابلیت او را لایق به جهت خدمتگزاری و ماده

انجام: در حدیث امام جعفر صادق علیه السلام که چهار سطر پیش ذکر نمودیم می تواند جاری شد. تمت الكتاب بعون الملك الوهاب ... لا تفرق بینا و بینهم طرفة عین ابداء فی الدنیا و الآخرة بمحمد و آله البررة.

[فهرستواره منزوی 100/9]

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6160-970

آغاز: بسمله حمدله و صلاة. اما بعد چون انسان اشرف موجودات است و خداوند قامت قابلیت او را لایق به جهت خدمتگزاری و ماده؛ انجام: در حدیث امام جعفر صادق علیه السلام که چهار سطر پیش ذکر نمودیم می تواند جاری شد. تمت الكتاب بعون الملك الوهاب ... لا تفرق بینا و بینهم طرفة عین ابداء فی الدنیا و الآخرة بمحمد و آله البررة.

خط: نسخ، کا: علی بن محمد صالح حسینی قزوینی، تا: سه شنبه 17 ربیع الثانی 1257ق؛ با سرلوح مزدوج با کتیبه، محشی، مجدول و مذهب؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج با سر مجدول گرهی، 201گ، 22 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 1-409]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

بهبهانی، محمد جعفر بن محمد علی، 1178-1259 قمری

(behbahānī, mohammad ja'far ebn-e mohammad 'alī (1765-1843

رساله ای است نسبتاً مفصل در اصول دین مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «فصل».

آغاز: الحمد لله الذي شرفنا بخير الأديان و اوضح حجتنا ببيان اهل العصمة و تبيان الفرقان

انجام: و علما هم در کتب خود فرموده اند که اقوال ایشان بعد از وفاتشان حجت نیست و عمل به قول میت نمی توان نمود

ص: 181

گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: 57

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح: مهر: مؤلف «عبد محمد جعفر بن محمد علی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 101گ،
17 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 48]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

usul-ud din

آل عبد الجبار خطی، محمد بن عبد علی، 1259 قمری

(āl-e 'abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e 'abd-e ali (- 1843

مشهد رضوی؛ شماره نسخه: 29814

آغاز: بسمله، الحمدلله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد فیقول محمد بن عبد علی بن عبد الجبار؛ انجام: آن ظهر بعد التامل
خطا فلیسدد الخلل فالانسان محل النسیان و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین المعصومین. خط: نسخ
جلی خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ ضمیمه نسخه ش 17809؛ کاغذ: نخودی، جلد: شومیز [رایانه]

اصول دین = اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

osŪl-e dīn = osŪl-e 'aqāyed

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

در اصول دین است به گونه گسترده و استدلالی، در 5 «باب» و هر باب در چند «فصل»: باب 1. توحید، در چند «فصل»: فصل در اثبات
واجب الوجود، فصل در اثبات آنکه واجب الوجود یکی ست، فصل در آنکه تکلم در ذات واجب نمودن نشاید فصل در اینکه مشابه و
مماثلی و مجالسی ندارد...؛ 2. عدل، در چند فصل: فصل بدان که از جمله صفات ثبوتیه ذاتیه عدل است، فصل چون دانستی که حق
منزه از کل نقایص امکانیه و متصف به کل اوصاف کمالیه ازلیه می باشد...؛ 3. پیامبری، در چند فصل؛ 4. امامت، در چند فصل؛ 5.
معاد و حشر ارواح و اجساد، در چند فصل. نام مؤلف در دیباچه آمده است و ذکر شده که رساله ای در اصول دین، ولی نام ویژه ای بدان
داده نشده است. در آن آمده است: «در کتاب کبیر خود و «رساله رشیدی» بیان نمودیم»؛ تا بدینجا کتابی بدین نام از وی یافت نشده است.

آغاز: بسمله سپاس و ستایش بی‌قیاس پروردگاری راست که شهباز بلند پرواز عقل هر چند در هوای وسیع فضای معرفت ذاتش پرواز کند ... بعد چنین گوید اقل العباد ... ابن محمد قاسم محمد کاظم الحسینی الرشتی ... که بعضی از طالبین طریق حق و سالکین سیل صدق از کمترین خواهش فرمودند که رساله‌های در اصول دین که مشتمل ... پنج باب اول در توحید است و در آن چند فصل است

انجام: سپس بدرستی که او تعالی شانه ولی هر چیز است و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله ... و منکری فضائلهم الی یوم الدین

چاپ: تبریز، 1271، چاپ سنگی؛ تهران، چاپ سنگی؛ بی‌ناشر، بدون تاریخ، خشتی، 122ص

[دنا 1086/1 (49 نسخه)؛ نسخه‌های منزوی، 882/2 (7 نسخه) و 889/2 اعتقادات، که بایستی همین کتاب باشد؛ الذریعة 192/2 و 198؛ فهرست کتب مشایخ، 312 «رساله در عقاید پنجگانه»؛ فهرستواره منزوی 96/9 (35 نسخه)؛ مشار فارسی ج 1: 369]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7341/1 - 37/131

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن 13؛ مجدول محرر مذهب؛ جلد: تیماج زیتونی، 119گ، 19 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 1-413]

2. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 146/1

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن 13 [ف: 3-11]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2666

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میسن لایی سیاه، 114، 18 سطر، اندازه: 20×30/2 سم [ف: 2-31]

4. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1754

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر 1235ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 148 گ، 13 سطر، اندازه: 10×14/5 سم [ف: 5-157]

5. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 54 - الف / 620

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه جمادی الثانی 1244ق؛ کا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، 81گ، 18 سطر (9/5×14/5)،

اندازه: 15 × 20 سم [ف: 2-210]

6. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 20369

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن معصوم قزوینی، تا: شنبه 13 شوال 1244ق؛ کاغذ «فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج لایه ای قهوه ای،
15 سطر (7/5 × 13/5)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 2-436]

7. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1723/12 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: عبدالکریم بن معصوم قزوینی، تا: 1244ق؛ 193ص (196-388) [عکسی: 1-31]

8. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3056

ص: 182

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1253ق؛ چندین نفر آن را کتابت کرده اند؛ جلد: تیماج قهوه ای، 115گ، مختلف السطر، اندازه: 10×
14سم [ف: 1-168]

9. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1194/1

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن ملا حسین اشتهاردی، تا: 1255ق؛ اندازه: 15×21سم [ف: 3-68]

10. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2096/2-عکسی

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ تحریری، کا: عبد الجلیل، تا: شنبه 28 رجب 1256ق؛ جا: کاظمین [عکسی: 1-32]

11. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 261

خط: نسخ، کا: حسن بن ملا جعفر، تا: سلخ شعبان 1257ق؛ 70گ، 23 سطر (9/5×16)، اندازه: 15×21/5سم [ف: 1-8]

12. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2981/1

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن حاج جعفر ریزی، تا: 17 جمادی الاول 1257ق؛ محشی با نشانه «هادی نوری»؛ کاغذ: فرنگی
آهار مهره، جلد: میشن سیاه، 76گ (2پ-177)، 19 سطر، اندازه: 17/7×22/4سم [ف: 6-179]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 946

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1257ق؛ مصحح؛ تملک: شیخ رضا ساکن مدرسه طالیه و مهر «افوض امری الی الله عبده رضا بن شکر الله»
(مربع)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 126گ، 15 سطر، اندازه: 14×21سم [ف: 3-132]

14. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 405/1

خط: نسخ، کا: حسن بن ملا جعفر خویی، تا: اوایل ربیع الثانی 1257ق؛ تملک: محمد جعفر بن حسن ایو واوغلی بن ملا جعفر خویی
با مهر «... محمد جعفر» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، 23 سطر، اندازه: 15×21سم [ف: 204]

15. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7/116-1216

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهدی ابن حسن فنودی، تا: پنج شنبه محرم 1258ق، جا: مشهد الرضا؛ مصحح؛ جلد: مقوا، عطف تیماج مشکی، 56گ، 24 سطر، اندازه: $15/5 \times 21/5$ سم [ف: 1-413]

16. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 347/1

خط: نسخ، کا: قنبر بن محمد جعفر (برای فرزند خود محمد اسماعیل)، تا: 6 شعبان 1258ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 72گ (3پ-74پ)، 13-17 سطر ($5/5 \times 10$) و 11 سطر، اندازه: $17/5 \times 11$ سم [ف: 284]

17. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2693/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1258ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 80گ (1پ-80پ)، اندازه: 21×15 سم [ف: 10-1576]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15289

آغاز: برابر؛ انجام: سهو و نسیانی شده باشد از کلمه و حروف عفو فرماید 1258

خط: نسخ، کا: حیدر بن سبز علی، تا: 1258ق [الفبائی: 622]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 11245

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی محمد، تا: 1258ق؛ ضمیمه نسخه ش 11245 [الفبائی: 54]

20. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 180/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: حاج عبدالله، تا: ذیقعدہ 1259ق؛ 93گ (1پ-93) [ف: 10-21]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4785/5

خط: نسخ و نستعلیق، کا: نعمة الله بن محمد مهدی اصفهانی، تا: 1259ق؛ 59گی (134ر-192پ) [ف: 12-350]

22. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 1670/10 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: ثلث، کا: حاج علی تبریزی، تا: رمضان 1259ق؛ از روی نسخه چاپی، که در پایان یادداشتی دارد از حسن بن الحاج محمد صادق تاجر یزدی که در 1259 ق در دارالسلطنه به اندیشه برپا ساختن پیشه و صنعت چاپ را کرده تا کتاب های هیأت و حدیث و معارف ربانیه

را چاپ کند؛ 175ص (94-269) [عکسی: 1-32]

23. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1999/2 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا؛ کتابت پیش از 1259 که تاریخ در گذشت نگارنده است؛ 138 ص (1392) [عکسی: 1-32]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8273

خط: نستعلیق، کا: علی بابا کجوری، تا: یک شنبه جمادی الاول 1260ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 115گ، 19 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 21-235]

25. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1538-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا؛ واقف: سوی محمد جواد بن حسن حسینی خراسانی (شاید نویسنده نسخه)، جمعه ربیع الثانی 1260ق، وقف گروه شیخیان؛ 281 ص (10/5 × 15/5)، اندازه: 21 × 30 سم [عکسی: 1-32]

26. قم؛ طیبی؛ شماره نسخه: 374

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیحجه 1261ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا عطف تیماج سرخ، 80گ، 23 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف مخ: 1-46]

27. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 436

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1261ق؛ جلد: مشین، 18 سطر، اندازه:

ص: 183

15 × 21 سم [ف: 221]

28. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1238/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله خوانساری، تا: 1262ق؛ جلد: تیماج مشکى، ترنج و سر، ضربى مجدول گرهى، 74گ، 18 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-168]

29. بیرجند؛ دیانى؛ شماره نسخه: 133

خط: نسخ، کا: محمد على بن میرزا مصطفی بوری، تا: 7 جمادى الثانى 1262ق؛ 75گ، 16 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 103]

30. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 162-ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1263ق، کاغذ: فرنگى، جلد: تیماج مشکى، 21 سطر (85 × 14)، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 16]

31. قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 505

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خداویردی بن فتحعلی نوری، تا: 3 جمادى الاول 1264ق، جلد: تیماج قهوه ای، 87گ، 14 سطر [ف: 1-34]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19285

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: دهنوی، صفر علی، تا: 1264 ق [رایانه]

33. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11429

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیقعه 1265ق؛ مهر: «الراجی محمد تقی بن محمد حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 120گ، 20 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 2-33-124]

34. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20004

آغاز: برابر؛ انجام: محمد و آله الطاهرين و السلام على من اتبع الهدى تمت الرسالة الشريفة

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1266ق [رایانه]

35. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10471

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ عبدالله، تا: 1270ق، به دستور امان الله خان ثانی؛ جلد: مقوا با روکش پارچه و کنار، و عطف تیماج قهوه ای، 126 گ، 15 سطر، اندازه: 12×12 سم [ف: 33/1-43]

36. تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ شماره نسخه: 87

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق خوب، بی کا، تا: 1273ق؛ کاغذ: فرنگی حنایی، 87گ، 19 سطر، اندازه: 9×14/5 سم [ف: 81]

37. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 438

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1274ق؛ جلد: تیماج سرخ، 18 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 221]

38. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2931

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد حسین حسینی نسابه، تا: 1299ق؛ جلد: تیماج سیاه، 128گ، 14 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف: 1-168]

39. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8334/2

خط: نسخ و نستعلیق، کا: موسی بن ابوطالب اسکی لاریجانی، تا: محرم 1302ق؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، 63گ (53-145ر)، 15 سطر، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 21-295]

40. قم: فیضیه؛ شماره نسخه: 1739/5

آغاز: حمد نامحدود و ثنای نامحدود مر معبودی را سزا

خط: تحریری، کا: علی بن عبدالخالق خوئینی، تا: 1353-1354ق؛ 52، اندازه: 10×17 سم [ف: 3-126]

41. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 8469

آغاز: برابر؛ انجام: منهدم ساختند پس خود ندیدند چون

این نسخه ناقص است و تا اوایل باب نبوت را دارد. نام رساله در صدر نسخه «رساله اعتقادیه» ضبط شده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: حاج شیخ غلامعلی فائق، آذر 1332، کاغذ: آهاری نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه نیلی، 54 گ، 19 سطر، اندازه: 20×15 سم [ف: 24-11]

42. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 672

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج، 21 سطر، اندازه: 20×15 سم [ف: 366]

43. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 11/150 - 2050/1

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ مجدول ضربی، 100 گ، 13 سطر، اندازه: 21×13 سم [ف: 1-413]

44. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 756

بی کا، بی تا؛ 100 گ، 15 سطر، اندازه: 22×17 سم [ف: 2-13]

45. قم؛ حجّتیّه؛ شماره نسخه: 119

خط: نستعلیق، کا: ملا میرزا محمد لاهیجانی، بی تا [ف: 2]

46. تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 302/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل تفرشی، بی تا، جلد: تیماج تریاکی ضربی، قطع: بغلی [نشریه: 3-414]

47. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8508/3

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 101 گ (40 پ-140 ر)، اندازه: 20/5×15 سم [ف: 22-94]

48. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1402/2

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تاب 33 (37-69 پ)، اندازه: 20×10 سم [مؤید: 3-328]

49. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 26922

بی کا، بی تا، خریداری از عباس محسنی [رایانہ]

50. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: 563/2

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاہ، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 302]

ص: 184

51. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1059/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین ارومی، بی تا، جان کربلا؛ 101گ (95پ-195ر)، 20 سطر، اندازه: 15×21سم [مؤید: 3-67]

52. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی کا، بی تا [تراثنا: س 13 ش 1-131]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osŪl-ed dīn

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

یسرا

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

رساله مختصری است در اعتقادات به آن مقداری که به آن در معرفت اصول دین بر هر مسلمانی واجب است. در آن در خصوص خالقیت و رازقیت خداوند نیز بحث شده است و اینکه اعتقاد به خالق و رازق بودن ائمه (علیهم السّلام) به معنای علت فاعلی صحیح نیست، بلکه معنایی مجازی دارد.

آغاز: فبقول العبد الجاني والاسير الفاني كاظم بن قاسم الحسيني الرشتي ان الدين [الذي] بحسب [يجب] اعتقاده على المسلمين في معرفة أصول الدين هو أن الله سبحانه.

انجام: الى المحكمات و ادروا الحدود بالشبهات ولا حول ولا قوة.

[دنا 1087/1]

1. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 153/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1240ق؛ جلد: تیماج ساده، عطف تیماج زرد، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-115]

2. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 153/6

آغاز: برابر

تکرار رساله فوق در این مجموعه؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تان با تاریخ 1243؛ در چند برگ آخر دوباره تکرار شده است [ف: 1-116]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 268/2

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-311]

3. بابل، خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: 196/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: کمال الدین عبد العالی بن محمد رضا طبسی خراسانی، تا: 1254ق؛ محشی از مؤلف به عنوان «منه مد ظله»؛ جلد: تیماج سوخت، 22 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف: 135]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17685 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

شفتی بید آبادی، محمد باقر بن محمد تقی، 1175؟ - 1260 قمری

(Šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naql (1762-1844)

رساله ای در سه «باب»: 1. در یک «فصل»؛ 2. عدل، در 15 «فصل»؛ 3. نبوت.

آغاز: بسملة الحمد لله الذي أودع فينا العقل الذي يقضي بان معرفته ... و بعد خادم شریعت ... که اعظم طاعات و اس سعادات انجام: و لکن خداوند عالم جل شانہ مقرر ساخت آن را در جایی که صلاح دانست.

[فهرستواره 99/9 (1 نسخه)]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 335

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 و 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 82 گ، 13 سطر (5/5×10)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 12]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: 1256ق، به خواهش آخوند ملا رجبعلی؛ مهر: «یا الله المحمود فی کل افعاله» (بیضی)، «عبده الراجی محمود بن رجبعلی» (بیضی)، «یا محمود» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکى، 43ص (1-43)، 17-20 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 32-232]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

قزوینی، ابو تراب بن حسین، - 1260 قمری

(qazvīnī, abū-torāb ebn-e hoseyn (- 1844

رساله های مختلفی است از نگارنده در موضوع اصول دین و عقاید.

1. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 20403/5

آغاز: بسمله حمد شمشع ازلی بلا آخر و ثنای متثلولو لم یزلی بلا اول شایسته نعت ذات رفیع الدرجات ... و بعد میگوید بنده مهیمن ابو تراب الحسین عفی الله عنهما مخفی نیست که بحکم افحسبتم انما خلقناکم عبثا؛ انجام: حفظ نماید ما را از شر نفس اماره بالسؤ و بگرداند خاتمه امور ما را بخیر محمد و آله و شیعتهم اجمعین قد تم فی قصبته ابهر 9 شوال 1266 هـ_ق.

در این رساله به توضیح اصول دین پرداخته و درباره توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد بحث کرده است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 9 شوال 1266ق، جان ابهر؛ جلد: تیماج قهوه ای

ص: 185

لایه ای، 17-28 سطر، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 2-477]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2270/1

آغاز: سپاس بی قیاس مخصوص خداوند یگانه عادل کاملی است که محمد و آلش را بی ماده؛ انجام: هرگاه انکار آن نمائی بعد از آنکه مقدمات ضروریه آنرا قبول نمائی و نتیجه را جحد و انکار کنی.

مختصری است در اصول پنج گانه که برای عوام نوشته شده است و توحید را تفصیل بیشتری داده است؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن آقاسی اشتهاردی، تا: چهارشنبه 8 ذیقعده 1262ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 8 گ (2پ-9پ)، اندازه: 11 × 18/5 سم [ف: 6-254]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2270/2

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بدانکه بطلب بعضی از اخوان؛ انجام و ثابت باشد بنهجیکه اولیاء او بر آند و ما را بآن ارشاد فرموده اند. شامل عقاید ضروریه به جهت عوام در اصول دین؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن آقاسی اشتهاردی، تا: چهارشنبه 8 ذیقعده 1262ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 16 گ (10پ-26ر)، اندازه: 11 × 18/5 سم [ف: 6-255]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2270/3

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این کلماتی است در معرفت اصول دین؛ انجام: و اما علم فقه واجب کفائی است و السلام علی من اتبع الهدی.

در شناخت اصول دین برای طالبان یقین از شیعیان امیر المؤمنین به روشی مفصل تر از دو رساله سابق؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن آقاسی اشتهاردی، تا: چهارشنبه 8 ذیقعده 1262ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 18 گ (44-61پ)، اندازه: 11 × 18/5 سم [ف: 6-255]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

کربلائی حائری، حسین بن محمد

karbalā'ī hā'erī, hoseyn ebn-e mohammad

در اصول اعتقادی و دینی که بر هر مسلمان دانستن آن لازم است، در یک «مقدمه» و پنج «اصل» و یک «خاتمه» که به درخواست گروهی از اهل ایمان نگاشته شده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... این رساله ای است مختصر در بیان اصول دین اسلام بر سبیل اجمال که بر کافه مکلفین لازم

1. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 235/2

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1260ق؛ 30گ (83-113)، اندازه: 10×15 سم [ف: 1-105]

2. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 259

بی کا، تا: قرن 12 نشریه: 5-209

3. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی کا، تا: محرم 1245 ق [مخ ف: 6]

4. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 208/3

آغاز: برابر؛ انجام: از او سؤال می کنم که کمال لطف را بفرماید تا عمل را کامل کنیم

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 13 جمادی الاول 1247ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 18گ (141پ-159ر)، اندازه: 17×21 سم [ف: 110]

5. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 774/4

آغاز: برابر؛ انجام: از خداوند عالم از برای ایشان چه حاضر باشند و چه غایب و چه بسفر رفته باشند، چه کوچک و چه بزرگ، دیگر احکام خداوند عالم بسیار است. از او سؤال میکنم که توفیق کامل عطا فرماید. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرين تمام شد اصول دین بتاریخ رجب سنه 1264 (ه.ق).

خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1264ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه ای، 48گ، ابعاد متن: 7×13 ، اندازه: $11 \times 15/5$ سم [ف:

1-255]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1953

آغاز: برابر؛ انجام: از او سؤال می کنیم که توفیقی کامل لطف بفرماید تا علم و عمل را کامل کنیم

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 44گ، مختلف السطر، اندازه: $10 \times 14/5$ سم [ف: 5-226]

نوری، محمد تقی بن علی محمد، 1201-1263 قمری

(nūrī, mohammad taqī ebn-e "alī mohammad (1787- 1847

رساله ای کوتاه در اصول دین و اعتقادات که در پنج «باب» و هر کدام در چند «فصل» و «مطلب» تنظیم شده است.

[فهرستواره منزوی 130/9 (با عنوان «امامت»)]

1. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: 513/1

آغاز: باب اول در توحید است و در آن سه فصل است، فصل اول: در اثبات صانع عالم است و اینکه عالم را خدایی است؛ انجام: خلقت تراز برای همین شده است و فریب شیطان مخور و خود را غافل مکن که از طاقت عذاب جهنم را نداری اعاذنا الله و ایاکم من النار.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1239ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ محشی؛ 25گ، اندازه: 16 × 21سم [ف: 267]

ص: 186

2. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 444/5

آغاز: حمدله. اما بعد چون به ضابطه عقل و نقل معرفت اصول دین

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ قطع: خشتی [ف: 108]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osul-ed din

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(1784- 1847) (estaraḅādī, mohammad ja far ebn-e sayf-od-dīn)

رساله ای است مختصر در بیان اصول دین بر پایه مباحث عقلی، مشتمل بر یک «مقدمه» در معنی اصول دین و اصول مذهب و پنج «باب» و هر باب دارای پنج «مقام». تفصیل مباحث به دو کتاب مؤلف «مصباح الهدی» و «البراهین القاطعه» حواله داده شده است و جز رساله «اصل الاصول» و «اصل العقائد الدینیة» مؤلف در اعتقادات است.

آغاز: الحمد لله الذي شرح صدورنا بأنوار المعارف و نور قلوبنا بحقائق اللطائف و اكمل لنا ديننا بمحمد و آله

انجام و اجعلنا من شيعتهم و محبيهم و مبغضى اعدائهم و ارحمنا بهم و لا تفرق بيننا و بينهم بحقهم يا ارحم الراحمين

[دنا 1087/1 (1 نسخه)]

1. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 122/1

خط: نسخ، کا؛ محمد رحیم بن علی اکبر، تا: 1295ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 7گ (پ 8-ر)، 19 سطر، اندازه: 16/5 × 21 سم [ف:

91]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3071

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، بی تا، دارای تملکی به تاریخ رجب 1331؛ جلد: مقوایی عطف پارچه قهوه ای، 71گ، 9 سطر، اندازه: 13 ×

20/5 سم [ف: 8-297]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17572 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

یزدی، عبدالخالق بن عبد الرحیم، -1268 قمری

(yazdī, 'abd-ol-xāleq ebn-e 'abd-or-rahīm (- 1852

رساله بسیار مختصری است در آنچه دانستن آن بر عوام لازم است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اول اصول دین توحید است یعنی اقرار کردن بانکه خدای تعالی یکی است

انجام: هر کس از برای او و والدینش طلب مغفرت کند خدای تعالی او را و والدینش را بیامرزد

[فهرستواره منزوی 103/9 (1 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10591/1

خط: نسخ، کا: محمد قلی بن صفی قلی افشار خراسانی، تان سه شنبه 4 شعبان 1265ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 12گ (2پ -

13ر)، 15 سطر، اندازه: 10/5 × 17/5 سم [ف: 27-66]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7188/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم، بی تا؛ به خط مؤلف تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه ای، 9گ (164پ-172ر)، اندازه: 15×21/5سم [ف:

18-327]

نهاوندی، محمد بن محمد حسین، - 1270 قمری

(nahāvandī, mohammad ebn-e mohammad hoseyn (- 1854

تاریخ تألیف: 1260 ق و در 1265 ق تکمیل نموده

رساله کوتاهی است در اصول دین مطابق با مذهب شیعه مؤلف در پایان رساله اظهار امید نموده که بتواند رساله دیگری در تلخیص عقاید

و تحقیق آن مطابق با اخبار ائمه اطهار (علیهم السّلام) بنویسد.

آغاز: بسمله حمد لله والصلوة ... اما بعد فيقول الفقير الراجي النهاوندى هذا خلاصة في أصول الدين ... و يشتمل على مقدمة و ابواب ... اصول الدين ثلاثة التوحيد و النبوة و المعاد و اما العدل و الامامة ... الباب الأول في التوحيد و فيه فصول؛ انجام: و لا يظهر بصورة جسماني ... يستلزم احدى المحذورات السابقة كما لا يخفى على الناقد البصير و هذه الرسالة حررها الاقل النهاوند محمد عجاله و عسى أن يوفقني الله تعالى لتأليف رسالة أخرى في تلخيص العقائد و تحقيقها حسب ما يطابق اخبار الائمة الاطهار بعد ما يساعدني التوفيق لتلخيص كتاب بحار الانوار للمجلسي الثاني

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: ذيقعه 1265ق؛ جلد: تيماج قهوه ای، 4 گ، سطور چلیپا، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 1-388]

اصول دين / كلام و اعتقادات، شعر / فارسی

osūl-e dīn

محمد زکی بن عبد الصمد

mohammad zakī ebn-e 'abd-os-samad

در سی بیت در بیان اصول دین منظومه ای است با قافیه قاف پنج گانه به روش شیعه.

ص: 187

آغاز: پنج اصل است کز آنها بود ایمان رائق XX مؤمنست آنکه دلش هست بآنها واثق

انجام: اعتقادات چه متین شد بعمل کوش حیا XX کز بدون عمل خیر شود دین زاهق

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 726/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن حسین خراسانی، تا: 1290ق؛ جلد: تیماج مشکى، 4 گ (144پ-147ر)، اندازه: 21 × 15/5 سم
[ف: 2-323]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

موسوی، محمد بن حسن

mūsavī, mohammad ebn-e hasan

[فهرستواره منزوی 103/9]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:

1457/2 خط: نسخ، بی کا، تا: 1298ق؛ کاغذ: اصفهانی، 14 گ، 10 سطر (7 × 10) سطر، اندازه: 9 × 13 سم [ف: 3-964]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

بروجردی طهرانی، محمد حسین، ق 13 قمری

(borūjerdī tehrānī, mohammad hoseyn (- 19c

تاریخ تألیف: 1238ق؛ محل تألیف: اصفهان رساله مختصر و روانی است در اعتقادات اثنی عشریه، در دیباچه و هم خاتمه فتحعلی شاه قاجار را ثناء گفته و تحریص بر ترویج شریعت نموده است.

آغاز: پس از خطبه و نام مؤلف: که چون خالق عالم عز شأنه ببرکت اشرف مخلوقات و سرور کائنات محمد و آله الطیبین الطاهر عالم را خلق فرموده

انجام: دیگر کسی نگوید که عذر ما این است که ما نفهمیدیم انشاء الله تعالی همگی خواهند فهمید و اصول دین خود را از روی یقین درست خواهند کرد و السلام.

[فهرستواره منزوی 95/9 (1 نسخه)]

1. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2563

آغاز: پس لازم است بر کسی که خدا بر او انعام کرده باشد بمعرفت خود و هدایت کرده باشد او را بسوی دین خود و هدایت کرده باشد او را بسوی دین خود و توفیق داده باشد او را که تا عمل کند؛ انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه آستان قدس و هماهنگی انجام تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 77گ، 11 سطر، اندازه: 15×11 سم [ف: 1-167]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11773

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم، بی تاب واقف: ابوالقاسم رازانی، شهریور 1356؛ کاغذ: شکری، 66گ، 12 سطر، اندازه: 15×10/13 سم [ف: 11-23]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

عبدالجواد بن محمد علی

abd-ol-javād ebn-e mohammad alī

تحقیق و منتخبی از دو کتاب «اصول عقاید» و «بحور الجواهر».

آغاز: بسمله، حمدله، صلوات، اما بعد بدانکه این رساله مختصریست در اصول دین

انجام: سبحان ربك رب العزة عما يصفون و سلام على المرسلين

[فهرستواره منزوی 100/9]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1471

آغاز: بسمله، حمدله، صلوات، اما بعد بدانکه این رساله مختصریست در اصول دین؛ انجام: سبحان ربك رب العزة عما يصفون و سلام

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 7 شعبان 1285ق؛ محشی، اثر گواهی دو نفر از مجتهدین در پایان نسخه؛ اهدایی: سید محمد شکوهی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی یک لا نرم، 76گ، 11 سطر (6×12)، اندازه: 10×16 سم [ف: 3-968]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

قزوینی، احمد بن حسین

qazvīnī, ahmad ebn-e hoseyn

در یک «مقدمه» و «هفت مقاله» و یک «خاتمه» است.

آغاز: بسمله. عشق تو بد نشیمن بی سرو بن XX در کامم ریخت جامی از خم لدن / آورد مرا که نو کنم عهد کهن XX سر خوش گشتم زبان گشودم بسخن. صدر نشین محافل الفاظ فیروزی نشان ... ثنای خداوند دانایی است ... این مختصری است که ... احمد بن الحسین القزوینی در بیان اصول دین به سلک تقریر و سمط تحریر منتظم می نماید ... مشتمل است بر یک مقدمه و هفت مقاله و یک خاتمه

انجام: بعد زنده می کند شما را. تم الکلام فی المقام بعون الملک العلام.

[فهرستواره منزوی 100/9]

ص: 188

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6253/1

آغاز و انجام: برابر

خط نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 14 گ (پ 1-14 پ)، 18 سطر، اندازه: 17 × 10 سم [ف: 3-
[149]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

بسطامی، حسین بن اسماعیل، ق 13 قمری

(bastāmī, hoseyn ebn-e esmā'īl (- 19c

رساله ای در مسائل کلامی و اصول عقاید است.

آغاز: بسمله. تهذیب اصول کافی عقاید دینی و تنقیح فروع وافی معارف یقینیه که منتهی المطالب عباد

انجام: بعضی قائل اند باول و بعضی بدویم و آنچه مذاهبی که در مفادات این است مطابق آنچه صدر العلماء و المحققین علامه شیرازی
در کتب خود ایراد نموده خصوصاً کتاب مبدا و المعاد تمام شد.

[اعلام الشیعه (الکرام البرره) 379/1؛ فهرستواره منزوی 95/9]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3319/2

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج چرمی قهوه ای روشن، 183ص (98-280)، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 21 × 14 سم
[ف: 10-973]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

تنکابنی، محمد بن حسین، ق 13 قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e hoseyn (- 19c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19532

آغاز: الحمد لله رب العالمين و بعد ان احسن الحديث؛ انجام: که نقود اخلاص کمترین و سایر شیعیان ائمه اطهار

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

خلج، محمد ابراهیم بهرام بن بهرام، ق 13 قمری

(xalaj, mohammad ebrāhīm bahrām ebn-e bahrām (-19c)

رساله مختصر و استدلالی در اصول دین شامل یک «مقدمه» و چند «باب» دارای «مقصد» و «مبحث»: باب 1. اقرار به وجود حق تعالی؛
2. صفات کمالیه الهی؛ 3. صفات سلبيه؛ 4. عدل؛ 5. نبوت، شامل هفت «مقصد»؛ 6. امامت، شامل چند «مبحث». از میرزا ابوالقاسم
قمی نقل قول می کند.

آغاز: نحمد کی یا اله العالمین و نصلی علی رسولک سید المرسلین ... اما بعد چنین گوید تراب اقدام ارباب یقین ... که این چند کلمه ای
است در اصول دین دلیل های اجمالیه موافق به فهم عوام نوشته می شود.

[فهرستواره منزوی 109/9]

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 667/6

آغاز: برابر؛ انجام: باب ششم در امامت است و در آن چند مبحث است ... نه وصیت و نه تعیین خلیفه می کند و دیگر جناب اقدس الهی
فرموده الیوم.

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بهرام بن بهرام خلج خرقانی، تا: قرن 13؛ 7 گ، 27 سطر، اندازه: 21/5×15/5 سم [ف: 1-52]

اصول دین = مبدأ و معاد / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din = mabda' va maad

رشتی، نصر الله بن میرزا محمد رفیع، ق 13 قمری

(raštī, nasr-ol-lāh ebn-e mīrzā mohammad rafi (- 19c)

اهدا به: محمد شاه قاجار

رساله ای است در بیان احوال مبدء و معاد و بیان اختلاف معقول و منقول درباره آن، مشتمل بر یک «مقدمه» و چهار «باب».

آغاز: سبحانک اللهم لا احصى ثناءک و لا یعد آلائک ... اما بعد این فقیر اقل الحاج نصر الله بن مرحوم حاجی میرزا رفیعخان رشتی همیشه اوقات بخواطر فاتر و خیال قاصر میرسید که در بیان مسائل مبدء و معاد و حقیقت ولایت و نبوت رساله‌های تألیف و مجموعه ای تصنیف نماید

[فهرستواره منزوی 101/9 (1 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12415/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بیتا؛ جلد: تیماج، قهوه ای، 2ص (149-150)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 35-371]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12415/6

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، قهوه ای، 15ص (151-165)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 35-372]

اصول دین / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

osūl-e dīn

شاه نوری، محمد رضا، ق 13 قمری

(šāh nūrī, mohammad rezā (- 19c

منظومه ای در 62 بیت.

ص: 189

آغاز: ای سرور سینه مجروح من XX وی فرح بخش دل مجروح من؛ انجام: لیک اینها جمله از یک نقطه پست XX کمز بدایت در نهایت نکته پست

خط: نستعلیق تحریری چلیپایی، بی کا، بی تا؛ مجدول، ضمیمه نسخه ش 23635؛ واقف: شکرالله فقیه نیا، آذر 1375؛ کاغذ: نباتی آهار مهره فرنگی، 3گ، 10 سطر، اندازه: 9×15/5 سم [ف: 23-49]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

شریف موسوی، محمود بن محمد مهدی، ق 13 قمری

(- 19c) (Šarīf mūsavī, mahmūd ebn-e mohammad mahdī)

در چند «مقصد»: 1. توحید، 2. عدل، 3. نبوت، 4. امامت، هر یک چند «فصل».

آغاز: بسمله. و صلی الله علی محمد ... و بعد چون لازم است بر هر مکلفی از مکلفین اینکه بفهمد عقاید و اصول دین را ... لهذا این حقیر ... ابن محمد مهدی محمود شریف الموسوی چنین تکلیف خود را دید ... و این رساله مشتمل است بر چند مقصد و چند فصل

انجام: و آن او می علیهم باعیانهم.

[فهرستواره منزوی 98/9]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1560/2

آغاز و انجام: برابر

تا فصل 2 مقصد 4 را دارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ در 88-89 رساله ای است در نماز شب به عربی به همین گونه خط گویا از همین مؤلف و نیمه کاره گذارده، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 16گ (70پ-85پ)، 19 سطر (8/5×14)، اندازه:

15×20 سم [ف: 8-181]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

شیخ الاسلام دامغانی، محمد بن حسین، ق 13 قمری

(šayx-ol-eslām dāmānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 19c

رساله ای در اصول دین در یک «مقدمه» و چند «باب» و مشتمل بر 45 «مسأله».

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 200/2

آغاز: مقدمه در بیان تکلیف و شرایط تکلیف و مکلف و بیان اجتهاد و تقلید و آنچه تعلق به انجام: خلل در اصول دین او واقع می شود و به همین قدر اختصار قلمی گردید تا بر خواننده و نویسنده موجب کلال و ملال نگردد.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج کرمی بدون مقوا، 8گ، اندازه: 11×17سم [ف: 13]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

عسکری سمنانی، محمد حسن بن محمد، ق 13 قمری

(askarī semnānī, mohammad hasan ebn-e mohammad (- 19c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 12929

خط: نستعلیق، کا: مهدی سمنانی، تا: 1227ق [الفبائی: 55]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

فیضی کاشانی، عبدالباقی بن محمد، ق 13

(feyzī-ye kāšānī, abd-ol-bāqī ebn-e mohammad (- 13c

رساله ای است در اصول دین با استفاده از آیات و روایات، دارای «مقدمه»، 6 «مقاله» و «خاتمه» (نسخه حاضر تا مقاله دوم را دارد)، بدین ترتیب: مقدمه؛ در بیان طریق سالکین الی الله؛ مقاله 1. اصول دین؛ 2. صفات و اسماء. این رساله را مؤلف پس از بررسی آثار نیakanش به ویژه کتاب «اسرار الآیات» ملاصدرا شیرازی در واپسین ماه های عمر خود نگاشته است.

[طبقات اعلام الشيعة، قرن 13، ص 698]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13540

آغاز: الحمد لله الذي تجلى لذروة الانشاء بنقطة الابتداء و اجرى شكل التثليث في هيكل التريبع بكلمة الاستواء؛ انجام: واعلم ان الحروف كالعقائير فيها خواص بانفرادها دلها خواص بتركيبها

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: نیمه دوم قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به خط مؤلف، این نسخه در کتابخانه مؤلف بوده و محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی آن را از نوادگان وی دریافت نموده است، یادداشت علامه فیضی در این خصوص در سال 1328 ش در پشت برگه آغازین آمده؛ مهر: آیه الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: فرنگی آبی و سفید، جلد: تیماج قهوه ای، 34 گ، 14 سطر (12×16)، اندازه: 18×23/5 سم [ف: 34-352]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

قزوینی حسینی، محمد بن معزالدین، ق 13 قمری

(qazvīnī hoseynī, mohammad ebn-e mo'ez-od-dīn (19c

تاریخ تألیف: 1201ق؛ محل تألیف: یزد سرای حاجی مجیب

ص: 190

در صفات ثبوتی و سلبی و توحید و نبوت و امامت و معاد با عناوین «هدایت».

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد بدانکه پیش از همه عبادات از نماز و روزه و حج و زکات و غیره معرفه الله تعالی واجب است

[فهرستواره منزوی 101/9]

1. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: 149/3

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن حاجی رستم گنجه ای، تا: 24 ذیقعدہ 1203ق، جا: قزوین، سرای مجیب دارالسلطنه؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 9گ (149-158ر)، 15 سطر، اندازه: 16×20/5 سم [ف: 1-133]

2. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2268/3

خط: نسخ، کا: میرزا اسد الله شریف ابن میرزا اسمعیل جندقی، تا: 1206ق؛ اهدایی: قطبی نانوا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، 11 سطر (7×11)، اندازه: 10/5×16/5 سم [ف: 4-1225]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

گیلانی، محمد شفیع بن محمد سعید، ق13

(gālānī, mohammad safī ebn-e mohammad sa'īd (- 13c

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 249ر

آغاز: بسمله، ... اما بعد در دولت ابد مدت شهریار ملک شریعت تاج دار کشور طریقت ناظم منظم دولت و دین رافع ملت سید المرسلین دارای خطه ... ناصر الدین شاه ... ابن محمد سعید محمد شفیع الجیلانی خواهش نمودند

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین معلم پسر ملا اسماعیل معلم متخلص به کوکب، تا: 1296ق؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: 1091]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

موسوی، محمد ابراهیم، ق13 قمری

رساله ای متوسط در تبیین اصول و مبانی کلامی و اعتقادی شیعی به روش استدلالی است که در پنج «باب» به تعداد اصول دین که در عهد فتحعلی شاه قاجار نگاشته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11545/5

آغاز: اصول نهان بوستان سخن پردازی و فروع گلین گلستان معنی طرازی حمد و ثنای جهان آرای است که منظر رفیه نه فلک پستریں غرفه از ایوان رفیع اوست؛ انجام: اگر فعل قبیح ظلم بنفس باشد در توبه از او ندامت و عزم بترک عود نیز کافیهست. خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1247ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 79ص (163-241)، 21 سطر، اندازه: 11×19 سم [ف: 33/2-174]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

محمد علی بن محمد باقر، ق 13 قمری

(mohammad 'alī ebn-e mohammad bāqer (- 19c

مؤلف پیش از این رساله ای در اصول دین نوشته بود بدون ذکر دلایل و براهین لذا از وی خواستند که رساله مفصلی که مشتمل بر ادله و استدلالات و براهین عقلی و نقلیه باشد در اصول دین بنویسد و او رساله حاضر را نگاشت مشتمل بر پنج مقصد: «توحید و نبوت و امامت و عدل و معاد و هر مقصد دارای چند «باب»..»

[الذریعة 190/2]

قم، گلپایگانی، شماره نسخه: 7773/1 - 39/153

آغاز: بسملة الحمد لله الظاهر بنفسه المشهود بجماله المعروف بكماله ... اما بعد چنین گوید مجرم ... محمد علی بن محمد باقر .. که چون حقیر نظر به خواهش بعضی رساله در اصول دین که اهم امور ... نوشتم و چون مشتمل بر حجج و براهین نبود ... بدان ارشد کی الله تعالی في الدارين که باعتقاد حقیر معرفت مقدار؛ انجام: مثنوی: اهل دل شو تا ببیند اهل دل XX ورنه همچون خر فرومانی بگل / هر که را دل نیست او بی بهره است XX در جهان از بینوایی

قطعه ای از اوایل کتاب است شامل بخشی از مقصد اول؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای عطف گالینگور قهوه ای، 6گ، 15 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 1-412]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

(mashadī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 19c

رساله مختصری است در اصول دین با استفاده از روایات و احادیث اهل بیت، در اصول پنج گانه و هر کدام از اصول دارای چند فصل».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3343/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اصول دین واجب است بر کافه مؤمنین که اعتقاد کنند به دلیل نه به تقلید؛ انجام: و کفر برای اهل

ص: 191

فسق و عصیان رزقنا الله متابعتهم و مشایعتهم كما رزقنا حبهم بمنه وجوده صلی الله علیهم أجمعین

خط: نسخ، کا: غلام حسین ابوالحسن قنادی، تا: 1277-1282ق؛ جلد: مقوایی عطف پارچه قرمز، 14گ (1پ-15ر)، اندازه: 11×
18 سم [ف: 9-118]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

مشهدی، ملا شمس، ق 13 قمری

(mashadī, mollā Šamsā (- 19c

تاریخ تألیف: دهه سوم جمادی الثانی 1236ق

رساله ای نسبتاً مفصل در اصول پنج گانه اعتقادی با دید کلامی و حدیثی که بحث امامت را با تفصیل بیشتر پرداخته است. این کتاب را کاتب نسخه به ملا شمس نسبت داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10643

آغاز: متون اخبار عامه و خاصه مشحون است که هر کس بایی از علم و صفحه ای از دانش تعلیم نماید؛ انجام: یا زبان بیان را خللی اتفاق افتاده باشد به اغماض بپوشند و در اصلاح کوشند

خط: نستعلیق، کا: محمود بن سلطان محمد موسوی حسینی بالادهی هزار جریبی، تا: 1240ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 131گ، مختلف السطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 27-102]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-ed dīn

استرآبادی، محمد بن ابراهیم، ق 13 قمری

(estarābādī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 19c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18207

آغاز: بدانکه اول دین پنج است اول توحید یعنی خداوند؛ انجام جهل بحال ایشان و الا نعمل بالمعلوم و الله الهادی

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: 1209ق [رایانه]

osūl-ed dīn

مازندرانی، محمد علی

māzandarānī, mohammad 'alī

رساله ای است در اصول دین همراه با استدلال و اباحت فلسفی در 6 «مطلب»: 1. وجود؛ 2. اثبات الواجب؛ 3. بعض صفت های فعلیه؛ 4. صفات؛ 5. عدل. مؤلف ظاهراً پدر حسین مازندرانی بار فروشی (بابلی) است، صاحب کتاب «کاشف المراد فی حاشیه القوانين». این رساله به درخواست سید عبد الله نوشته شده است.

آغاز: الحمد لله الذي جعل علم الكلام وسيلة للسعادة الأبدية و معرفة الأصول ذريعة للنجاة الدائمة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11496

آغاز: برابر؛ انجام: فی العدل و ما ينسب إليه تعالى من الأفعال و فيه مسائل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده با عبارت «بلغ»؛ در آغاز نسخه وقف نامه ای به نام «تیمور» همراه مهر «المتوکل علی الله عبده تیمور» (بیضی) به سال 1255ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول یک لا، 75گ، 16 سطر (7 × 13)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 29-124]

osūl-e dīn

اصفهانى، على اكبر

esfahānī, 'alī akbar

آغاز: بسمله، بدان که آدمی را به هرزه و بازی نیافریدند

[فهرستواره منزوی 94/9]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5732

آغاز: برابر؛ انجام: ابی رافع گفت جناب پیغمبر (صلی الله علیه و آله) گفتند چگونه خواهی بود هر گاه ببینی که قومی مقابله می کنند با علی.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد محسن، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاغذ فستقی آبی، جلد: میشن سیاہ، 415 گ، 17 سطر،
اندازه: 16/5 × 21/6 سم [ف: 2-30]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

شریف نائینی، محمد بن محمد هادی، 1305 قمری

(Šarīf-e nā īnī, mohammad ebn-e mohammad hādī (- 1888

رساله ای است کوتاه در اصول دین دارای 4 «مطلب»: 1. توحید؛ 2. عدل؛ 3. نبوت؛ 4. امامت. نامی از این کتاب در الذریعة نیامده است. نام مؤلف در «اعیان الشیعة» با عناوین «محمد هادی نائینی» و «محمد بن محمد هادی نائینی متخلص به فائض» آمده و رساله های رجالی زیادی به او نسبت داده شده است. منظومه اللؤلؤة البهیة فی الکلام» تألیف همین مؤلف در الذریعة آمده است.

آغاز: کسی شهادتین را از روی معرفت و خلوص بگوید و بمیرد بی درنگ این کس مسلم است

[اعیان الشیعة 412/9 و 48/10]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12523/7

ص: 192

آغاز: برابر؛ انجام: و هر چیزی را حکمی است در شرع بیان

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1269ق، جان تهران؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در پایان یک برگ در تفسیر آیه «و ما خلقت الجن» و 5 برگ موعظه به سال 1267 - 1266 ق در اصفهان آمده؛ کاغذ: فرنگی، 6 گ (235 - 230)، 21 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 31-575]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

لاهیجی حائری، علی بن مهدی، 1306 قمری

(1889 -) alī ebn-e mahdī, (lāhījī hā'erī)

محل تألیف: تهران

رساله دارای یک «مقدمه» و پنج «باب»: مقدمه در اصول دین به نزد شیعیان؛ باب 1. توحید؛ 2. عدل؛ 3. نبوت؛ 4. امامت؛ 5. معاد.

آغاز: بسمله، الحمد لله الاحد في الذات و الواحد في الصفات و المنفرد في الافعال و المتخلص بعبادة العباد

انجام: صلى الله على محمد و آله الطاهرين المعصومين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين من الأولين و الاخرين

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2142

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1295ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، تریاکی، مقوایی، 23 گ، 15 سطر (9×14)، اندازه: 20×15 سم [ف: 5-197]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

فشارکی، محمد باقر بن محمد جعفر، 1252-1314 قمری

(1837-1897) fešārakī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja far

تاریخ تألیف: 3 جمادی الثانی 1305ق

رساله مختصری است در اصول دین که جهت عوام، در یک «مقدمه» در معنی اسلام و ایمان و چهار فصل» نوشته شده است و در موضوع امامت تفصیل بیشتری دارد. و در شب پنجشنبه 22 جمادی الثانی 1284 و یا شب سوم جمادی الثانی 1305 ق آن را به پایان برده است. به نظر می رسد دو تحریر دارد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بعرض برادران اعلی و اخلا روحانی می رساند که این مختصری است در بیان اصول دین و ایمان.

انجام: ختم الله امورنا بالعزة والسعادة بمحمد و عترته الطاهرین. چاپ: اصول دین و ایمان: ایران، سنگی، 1306، خشتی، 22 ص اصول الدین 193 صص 1-22؛ مشهد، سنگی، 1331، جیبی، 4 ص (صص 108-111)

[فهرستواره منزوی 100/9 (1 نسخه)]

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 113 و عکسی 2332

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح به خط مؤلف، دارای نشان مقابله؛ جلد: تیماج قهوه ای، 64 گ، 19 سطر، اندازه: 15×22 سم [ف: 1-158] و [عکسی ف: 6-387]

2. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 2772/1

آغاز: و هذا هما الصراط السوي ... بعرض برادران ایمانی می رساند که مخفی نیست؛ انجام: و اخلاء روحانی را از آن با بهره نماید بحق محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ مصحح، جلد: تیماج مشکی، 27 گ (پ 1-27)، 16 سطر، اندازه: 10/5×17 سم [ف: 7-329]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

خوانساری، محمد هاشم بن زین العابدین، 1235-1318 قمری

ebn-e zeyn-ol-ābedīn

(xānsārī, mohammad hāšem (1820-1901

رساله ای مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «باب». به گفته شیخ آقا بزرگ در سال 1317 ق در کنار رساله عملیه مؤلف به چاپ رسیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10293/2

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ... و بعد چنین گوید ... که این مختصریست نافع در اصول دین؛ انجام: به عمل کردن به آنچه الآن ذکر کردیم و قد تم بید مؤلفه ... سنه 1255.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1255ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی صورتی، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 131 ص (125-255)، 17-
15 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 32-305]

اصول دین = جواب مسائل و شبهات بر شیخیه /

کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn = javāb-e masā'el va šobahāt bar šeyxīye

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، 1319 1239 قمری

(hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1824-1902

ص: 193

آغاز: سپاس و ستایش خداوندی را سزااست که فرستاد بسوی ما پیغمبر بسوی ما پیغمبری معصوم از خطا و لغزش

انجام: ان شاء الله در رفع این افترا از برای برادران مؤمنین کفایت می کند

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1125612

آغاز و انجام: برابر نام مؤلف به استناد همخوانی آغاز با نسخه آستان قدس ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر 1279ق؛ کاغذ: فرنگی، 14گ (107-121)، 19 سطر، اندازه: $14 \times 7/5$ سم [ف: 28-372]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16036/1

آغاز و انجام: برابر؛ تمام شد این چند کلمه در هفتم شهر صفر المظفر 1279

خط: نستعلیق تحریری، کا: حسینقلی، تا: 29 ربیع الاول 1288ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور 1367؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، 19گ، اندازه: $18/1 \times 11/2$ سم [ف: 43-16]

اصول دین = التوحید / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn = at-tuwḥīd

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، -1321 قمری

(1903 -) tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn

کتابی است در اصول دین شامل «مقدمه» و چند «مقصد» و «خاتمه». در نیمه دوم رد بر کتاب فصوص الحکم» و شرح قیصری بر آن و اثبات کفر ابن عربی و صوفیان است.

آغاز: بسمله، چنین گوید بنده مسکین محمد هادی بن محمد امین ... که مخفی مباد آنکه سؤال فرموده بعضی از برادران از اهل ایمان ایده الله تعالی که تحریر تمام رساله مشتمل بر امهات از مسائل دینی بعد از بیان آنچه لازم است دانستن از اصول دین با اشاره بسوی براهین و از ...

انجام: و بهترین مقربات این طایفه می باشد و بر این منوال است حال صوفیه و غلاة لعنه الله علیهم و علی من تأمل فی لعنهم

[اعیان الشیعة 82/10 و 233/10؛ الذریعة 449/1؛ فهرستواره منزوی 93/9 و 95 (2 نسخه)]

1. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 54/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج زرشکی، 66گ (1ر-66ر)، 23 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [مؤید: 3-600]

2. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 77/1

آغاز: برابر

بی کا، تا: 13 ربیع الاول 1303ق؛ 101گ (1پ-101ر)، قطع: خشتی [چند نسخه -ف: 223]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5/134-844

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی به امضاء «م و م ع د» به تاریخ 10 رجب 1312؛ مهر: «محمد حسین 1257» (بیضی)؛ جلد: مقوا، قهوه ای، عطف پارچه، 85، 16-23 سطر، اندازه: 13 × 20/5 سم [ف: 1-406]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12836/3

آغاز و انجام: برابر

مشمتمل است بر مقصد اول و دوم (اثبات صانع، توحید)؛ خط: نستعلیق، کا؛ محمد حسین بن علی رشتی پهمدانی، تا: 1314ق؛ کاغذ: حنائی فرنگی، جلد: میشن عنابی، 21 سطر، اندازه: 15/5 × 20 سم [ف: 11-369]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14898/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا؛ حسن بن عباس خوئی، تا: چهارشنبه 28 شعبان 1315ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، 62گ (76پ - 137پ)، 21 سطر، اندازه: 8 × 16 سم [ف: 37-537]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13774/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد گرجی، تا: 1318ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی مشکی، عطف: تیماج مشکی، 100گی (47-146)، 19 سطر (9 × 15)، اندازه: 16 × 21/5 سم [ف: 34-780]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3135/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن حسین غروی، تا: چهارشنبه 16 ربیع الثانی 1322ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 84گ (64پ-148پ)، 22 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 8-364]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2850/2

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1322ق، جا: نجف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، 87گ (24-110پ)، 18 سطر، اندازه: 16 × 21/7سم [ف: 1396]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

دامغانی، علی بن پیرامعلی

dāmānī, "alī ebn-e pīrām alī

اهدا به: جعفر قلیخان

از علی بن پیرامعلی دامغانی طرزهای که آن را به نام جعفر قلیخان نوشته است.

تهران؛ چهل ستون شماره نسخه: بدون شماره

ص: 194

آغاز: سبحان من لا ينبغي التسبيح والعبادة الاله

خط: نستعليق، کا: حاج شیخ زین العابدین بن محمد حسین بن محمد باقر خراسانی (سرخه ای امام جماعت مسجد امامزاده یحیی طهران)، تا: شوال 1324ق؛ 28گ، قطع: جیبی [چند نسخه -ف: 343]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-ed dīn

لواسانی، عیسی بن شکرالله، 1277-1364 قمری

(lavāsānī, īsā ben Šokr-ol-lāh (1861-1945

رساله ای استدلالی در اثبات اصول دین به شیوه تلفیقی کلامی فلسفی که در سه «باب» تنظیم شده است [نسخه حاضر از باب سوم شروع می شود]: الباب الثالث: الالهیات، در شش «مطلب»: 1. اثبات الواجب الوجود لذاته، در چهار فصل، 2. نعوت جماله و صفات جماله، در چهار فصل، 3. اوائل افعاله تعالی و مبادیها، در سه فصل، 4. النبوة، در چهار فصل، 5. الامامة، در هفت فصل، 6. المعاد، در سه فصل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11553

آغاز: الباب الثالث في الالهيات و هو اجل الفنون و اشرف العلوم و هو الذي قيل انه افضل علم بافضل معلوم و يشتمل على مقاصه ستة مطالب؛ انجام: وقد ورد في الأخبار عن اهل البيت (عليهم السلام) اختلاف في احوال هولاء و ليس هنا مقام ذكرها و لعلها جميعا تول الى هذا.

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، تا: پنج شنبه 9 شعبان 1298ق، جان مدرسه سعديه؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای، 65گ، 13 سطر [ف: 33/2-176]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-ed dīn

علامه حائری مازندرانی، محمد صالح بن فضل الله، 1297-1391 قمری

(allāme hā' erī māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e fazl-ol-lah (1880-1971

مختصری در اصول دین به صورت سؤال و جواب.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11382/4

خط: مختلف، بی کا، تا: 1337ق. کاغذ: نخودی و مشقی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: 10×17 سم [ف: 16-400]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

استر آبادی، محمد رضا بن علی، ق 14 قمری

(estarābādī, mohammad rezā ebn-e 'alī (- 20c

رساله بسیار مختصر است برای عوام و متناسب با فهم آنان.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3099/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بدانکه واجب است بر هر مکلفی تحصیل اعتقاداتی که از اصول دین و مذهب اند؛ انجام: و صریح آیات قرآنی و اخبار معتبره هستند و از برای عوام همین قدر کافی است، و الله العالم

خط: نستعلیق، کا: جواد بن محمد رضا بن علی بن محمد جعفر (فرزند مؤلف)، تا: غره ذیحجه 1327ق؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، 14گ (111پ-124ر)، اندازه: 11×18 سم [ف: 8-322]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din

اشرف زاده، محسن بن ابی القاسم، ق 14 شمسی

(ašraf-zāde, mohsen ebn-e abe-l-qāsem (- 20c

اصول و فروع دین را در شانزده جلسه کوتاه با بیانی ساده و استدلالی برای شاگردان دبستانی خود بیان می کند (البته کلاس و شاگردان و استاد صوری و نمایشی است و پرسش کننده دانش آموزی به نام احمد و پاسخ دهنده آموزگار است).

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2287

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي هدانا لهذا ... احمد که طفلی است از خاندان علم و فضل و بسیار باهوش و شاگرد کلاس چهارم دبستان هدایت است روزی خدمت آقای آموزگار که مرد فاضل و شریفی است رسیده با کمال ادب عرض کرد: انجام: نمازهای یومیه است که در هر شبانه روز پنج نماز 17 رکعت به این شرح نماز صبح کر کعت، ظهر 4 رکعت ... و جمعا 17 رکعت است.

خط شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1365ق؛ واقف: محسن اشرف زاده سبزواری، 1365؛ کاغذ: مشقی فرنگی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 44گ، مختلف السطر، اندازه: 5/10×17 سم [ف: 5-655]

املشی، ابوالقاسم، ق 14 قمری

(amlašī, ab-ol-qāsem (- 20c

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگی؛ شماره نسخه: 214ر

آغاز: زیبا منزل کنند و چون خدا شناخته لابد خدا را حکیم.؛ انجام: در زمان او طلوع نور محمدی ص گردید

خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ 250ص، قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: 1091]

ص: 195

حسینی، محمد مهدی بن علی اکبر، ق 14 قمری

(hoseynī, mohammad mahdī ebn-e 'alī akbar (- 20c

تاریخ تألیف: 1304ق

رساله ای است کوتاه در اصول پنج گانه (توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد) که در انجام این رساله به بحثی اخلاقی پرداخته شده است.

[الذریعة: 195/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12617/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد چنین گوید احقر عباد الله ... چون از لوازم ... که هر متصف به صفت ایمان می باشند؛ انجام: و در دنیا و آخرت شفاعت این چهاردهم نفر را روزی و نصیب ما فرماید، بحق محمد و آله الأطهار و اهل بیته الامجاد صلوات الله علیهم اجمعین.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1304ق؛ محشی با نشان «ح ج ن» و مؤلف، رکابه دار؛ کاغذ: فرنگی، 59گ (1-59)، 8-
12 سطر، اندازه: 7×13 سم [ف: 32-36]

حسینی، نورالدین بن ابی طالب، ق 14 قمری

(hoseynī, nūr-od-dīn ebn-e abī tāleb (- 20c

رساله مختصر در اصول پنج گانه دین، با عباراتی همه فهم و آسان با اشاره به بعضی ادله و در چند «فصل».

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 852/2

آغاز: و بعد چنین گوید اقل تراب اقدام خدام شریعت ... که در این اوان آخرالزمان خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی:
آغاز؛ جلد: تیماج مشکوی بدون مقوا، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 3-68]

osūl-e dīn

محمد علی بن احمد، ق 14 قمری

(mohammad 'alī ebn-e ahmad (- 20c

رساله ای است مفصل در اصول دین شامل بحث هایی در توحید و نبوت و امامت با استفاده از آیات و روایات، در بحث نبوت تمامی کتاب «شهاب الاخبار» تألیف قاضی محمد قضاعی را آورده است. مؤلف در برگ 71 با نام محمد علی بن احمد و در برگ 98 با عنوان محمد بن احمد از خودش یاد کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12744/2

آغاز: فی بیان فضل علم التوحید، أقول، بدانکه این مقصود اعنی فضیلت علم توحید و خداشناسی از چند وجه از طریق عدیده اثبات شود؛ انجام: و الحور العین محققون منتظرون قدوم اییک قطب ... وقر عینا و کف عن البكاء فان الملائكة قد ارتفعت اصواتهم الی اسماء الی آخر الحدیث.

خط شکسته نستعلیق و نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ محشی، مصحح [ف: 32-390]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

نجفی، عبد الصاحب بن محمد علی، ق 14 قمری

(najafī, 'abd-os-sāheb ebn-e mohammad alī (- 20c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17726

آغاز: بسمله، اصول دین، حمد بی حد و ثنای بی عدد و شکر؛ انجام: و بعد از حضرت برگشتند بهمان عقیده قبل تا مبحث امامت؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14 [راپانه]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-ed dīn

اصفهان، یحیی بن محمد شفیع، ق 14 قمری

(esfahānī, yahyā ebn-e mohammad Šafi' (- 20c

تاریخ تألیف: اوایل محرم 1322ق

مباحث کلامی بسیار مفصلی است با استفاده از اصول فلسفی و گفتار بزرگان فلسفه و کلام با سعی در تصحیح اقوال، در یک مقدمه و چند «مقصد»، و این نسخه مشتمل است بر: مقدمه در اقسام اقیسه و کلیات آنها؛ مقصد اول در اثبات واجب در پنج مسأله: ما، و هل، و لم، و کیف، و من.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذه نبذة يسيرة في معرفة الله وصفاته و أفعاله و معرفة الرسالة و الامامة و العدل و المعاد

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3191

آغاز: برابر؛ انجام: بفضلک و جود و کرمک یا ارحم الراحمین و یا اکرم الأکرمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تاب؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى، 265 گ، 22 سطر، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 8-412]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-ed dīn

احمد بن علی محمد،

ahmad ebn-e 'alī-mohammad

ص: 196

اصول دین پنج گانه را، با تفصیل نگاشته و بیشتر روایات را که در این موضوع روایت شده گرد آورده و اگر اشکالی داشته در متن یا در حاشیه توضیح داده است.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6134

آغاز: في النبوة الخاصة قال استاد ارباب اليقين احمد بن زين الدين قدس الله روحه في حياة النفس؛ انجام: مع ورود الاخبار الصحيحة بالنص عليه بغيبته و اسمه و نسبه عن الله تبارك و تعالى وعن رسوله و الأئمة عليهم السلام.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ نسخه پیش نویس مؤلف است و برگ هایی سفید و موضوعاتی ناتمام مانده و خط خوردگی و افزودگی دارد؛ جلد: تیماج قهوه ای، 360گ، مختلف السطر، اندازه: $15/5 \times 22$ سم [ف: 16-134]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6135

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، نسخه پیش نویس مؤلف است و برگ هایی سفید و موضوعاتی ناتمام مانده و خط خوردگی و افزودگی دارد؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 334گ، مختلف السطر، اندازه: $15 \times 21/5$ سم [ف: 16-135]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 17692

بی کا، بی تا [د.ث]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-ed dīn

محمد حسین بن ابو محمد

mohammad hoseyn ebn-e abū-mohammad

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 13/135 - 2455/2

آغاز: المالكي من الفصول المهمة وغيره و قال الله سبحانه افمن يهدي إلى الحق ... اما بعد لما كان اكثر الناس بل اكثر طلبة العلوم و الصلحاء تركوا تحصيل العلم و الواجب العيني من اصول دينهم؛ انجام: و كلما اخبروا به من سؤال منكر و نكير و البعث بعد الموت و الجنة و النار بحسب الاذعان به لان كلما ذكر ممكن و اخبر الصادقون به فهو حق. (قد تمت)

خط شکسته نستعلیق، کا: محمد هادی بن محمد باقر، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج زرد مجدول ضربی، 28گ، 17 سطر، اندازه: 10×18 سم [ف: 1-402]

اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی

میر اوصاف، علی بن شہامت علی

mīr-owsāf, "alī ebn-e Šahāmat 'alī

مشهد؛ الہیات، شماره نسخه: 17534/7

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين حمدا كثيرة كما هو اهله و مستحقه ... اما بعد اين عاصی پر معاصی ... خواست كه اصول دين بدلائل
اجماليه

خط: نستعلیق، كا: نجف علی حیدری، تا: 14 صفر 1250ق؛ مهر: حسنعلی رضوی؛ 39 سطر (26 × 13/5)، اندازه: 35/5 × 23 سم

[الہیات مشهد: ف: 2-33]

اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسی

مؤمن، محمد بن عبد الغفور

mo'men, mohammad ebn-e 'abd-ol-qafū r

کتابی در پنج فصل: 1. توحید، در هفت مسأله؛ 2. عدل، در چهار مسأله؛ 3. نبوت، در ده مسأله؛ 4. امامت، در پنج مسأله؛ 5. معاد،
در چهارده مسأله. روی هم 40 مسأله است.

آغاز: بسملة الحمد لله و الصلوة علی محمد و آله اما بعد پس چنین گوید محمد بن عبد الغفور الملقب بمؤمن ... كه بدانكه اصول دين كه
بر هر مكلفی واجب است دانستن آن

انجام: و تفصیل این مسائل و دلایل آن در رساله دیگر نوشته خواهد شد ان شاء الله تعالی و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً

[فهرستواره منزوی 102/9]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 263616

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: محمد حسین علاء الدین درزی مازندرانی، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی [ف: 10-1512]

اصول الدين / كلام و اعتقادات-ترکی

شرح عرفانی است بر اصول و فروع دین که نویسنده، اصول دین را بر حسب ادله و نص آیات و احادیث چهار (توحید و عدل، نبوت، ولایت، معاد) و فروع دین را نیز چهار (عبادات عشره، احکامات، ایقاعات، عقود) برشمرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15847

آغاز: ایدروش دلریش اگر از تو پرسند که اصل دین مذهب عشری چند است جواب بگو پنج؛ انجام: در این بزم ساغر و الله که داروی بیهوشیش در دهند

خط: نستعلیق، کا: محمد محسن متخلص به آقا کوچک، تا: قرن 14؛ در برگ 78 مطلبی درباره مرغ ققنس نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی یک لا مجدول ضریبی، 3 گ (74 پ- 77 پ)، 13 سطر (7 × 14)، اندازه: 17/5 × 11 سم [رایانه]

ص: 197

شرح رساله ای است در عقاید ماتریدیه که متن و شرح آن، هر دو به ترکی اسلامبولی می باشد و شرح به صورت مزجی برگزار شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7207/4

آغاز: نسخه: ایمان کوردم الله که موجود در و کمال صفتلری ایله متصفدر او معلوم اولاه که الله عظیم الشأن حقنده هر مکلفه؛ انجام: ملت درلر و عمله متعلقه اولان احکامه شرع و شریعت در الرو الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب اللهم صل علی محمد و آله محمد.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای سوخت ترنج با سر با نقش گل و بوته، 9 گ (112-120 پ) [ف: 25-213]

غیر همانند: 1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 212

آغاز: معصوم فان حارب النبی و قتل النبی و الامام دخل فی العدالة وان تخاذل و قعد فقد فسق بزعمه؛ انجام: فانصرف خارجا من الباب فنهضت من مکانی اتبعه و ادفع الناس عنی یمینا و شمالا در اصول پنج گانه دین بر پایه اعتقادات شیعه و دارای تفصیل بیشتر در بحث امامت، با استفاده از آیات کریمه و احادیث اهل بیت (علیهم السلام) و کمتر به ادله عقلیه می پردازد. پشت جلد احتمال داده شده است که از میرزا حسن بن عبدالرزاق لاهیجی باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، دارای حواشی مؤلف؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی صدر الافاضل) به تاریخ ربیع الاول 1311؛ جلد: تیماج سبز، 220 گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 1-304]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12434/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سید المرسلین محمد و عترته الطاهیرین و هو حسبنا و نعم الوکیل فنقول ینجب علی کل مکلف أن یرفع الله تعالی موجود و یدل علیه وجود آثاره؛ انجام: و کل واحد من أهل الجنة بما هو فیہ جعلنا الله و آیاکم من أهلها بفضلہ و کرمه تمت الرسالة بحمد الله و حسن توفیقه و صلی الله علی سیدنا و آله الطاهیرین

رساله ای کوتاه در اصول دین است، دارای عناوینی چون: ده مسأله در صفات ثبوتیه، هفت مسأله در صفات سلبيه، و بقیه رساله در اثبات عقلی و نقلی نبوت و امامت و ثواب و عقاب، بر اساس عقاید امامیه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: شرقی، 8 گ (6-12)، 12 سطر، اندازه: 5/8 × 10 سم [ف: 31-415]

3. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2275/1

مشمول بر 8 «باب» و هر یک دارای چند «فصل»: 1. التوحید، چهار فصل، 2. العدل، شش فصل، 3. النبوة، پنج فصل، 4. الامامة، چهار فصل، 5. الوعد و الوعيد، 6. الآلام و الاعراض، دو مسأله، 7. الآجال و الارزاق و الأسعار، دو فصل، 8. احوال المكلفین، چهار فصل؛ خط: نستعلیق، بی ک، تا: قرن 11؛ واقف: ملک محمد بن ابوطالب نائینی، اواسط رمضان 1065؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن یک لا قهوه ای، 22 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 5-647]

4. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 5775

آغاز: أن الرضا (عليه السلام) و اولاده لم يكونوا يزعمون أن كل من خرج عن المذاهب الأربعة؛ انجام: دخل منزله و محل إقامة عشرة أيام قبل الصلاة و صلى عاما و الاحوط الجمع في مقامین اما ...

خط: نسخ، بی ک، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ نو، 81 گ، 13 سطر، اندازه: 8/10 × 6/15 سم [ف: 1-37]

5. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 91/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقين

عنوان مطالب «مسأله»، شامل دعای عدیله و بخش دوم در فروع دین، باب دوم در ذکر عبادات شرعیه و نقلیه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن معزالدین حسنی حسینی، تا: 1118ق؛ 85 گ (1-86)، اندازه: 10×16 سم [نسخه پژوهی: 3-80]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2934/5 - 15/174

آغاز: الحمد لله كما هو اهله و صلى الله على محمد عبده و رسوله و على آلهم الطيبين الطاهرين اوليائه و حججه و بعد هذا الكتاب مرتبة على مقدمة و اقسام و خاتمة اما المقدمة ففيها أبواب اربعة الباب الأول في ان الاصول؛ انجام: الفصل الثامن اجمع العقلاء كافة عدی نذر قليل على وصفه جل ذكره بالعلم و ذلك لما شاهدوا منه ... و اضاف المعادن على انتساق و انتظام و اتقان و احكام.

بخشی از رساله ای که در مقدمه آن بخش هایش (مقدمه، اقسام و خاتمه) ذکر گردیده، بعد عنوان شده که مقدمه در چهار «باب» و باب اول آن در اصول اعتقادات و ما يتعلق بها است و خود این باب در چند «مقصد» است و مقصد اول آن در چند فصل است که نسخه، هشت فصل از آن را دارد؛ خط: تحریری، بی ک، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا با روکش مخمل سرخ عطف تیماج قهوه ای، 16 گ، 20 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 1-405]

7. قم؛ مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 442/1

آغاز: الحمد لله الواحد الأحد الصمد السرم لا والد له ولا ولد و لا معه احمد لا عد له ولا حد و لا عدو لا له امد؛ انجام: و هو عجاله السامري فانها مثل عصا موسى في كونه حيوانا و هو معمول السامري و لم يركض في رحم كما لا يخفى.

در اثبات واجب و النبوت ببرهان عقلی اقناعی و اثبات امامت به

دلیل افحامي نقلی و اثبات اباحه متعه و سؤال و جوابهایی به نقل از کتاب «عیون اخبار الرضا»، تقدیم شده به یکی از وزیران که نامش در نسخه سیاه شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوایی روکش پارچه، 12 گ (1 پ-13 پ)، اندازه: 18/5×12 سم [ف: 2-279]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15073

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد، فبقول تراب اقدام العلماء ... اني لما رأيت حرمة التقليد في اصول الدين ... اصل في اثبات الصانع [تعالی] ولا بد فيه من مقدمات انجام: يعرف الامام باحد اشياء اما بنص الله تعالى على امامته او بنص الرسول او الامام السابق عليه او بادعائه الامامة و اظهار المعجز هذا.

رساله ای استدلالی است در اصول پنج گانه اعتقادی شیعه با عناوین «اصل، اصل» و فاقد نقل اقوال. نامی از این رساله و مؤلف آن در منابع موجود یافت نگردید؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، عطف: تیماج مشکی، 24 گ، 13 سطر (6×11)، اندازه: 15/5×10/5 سم [ف: 38-182]

9. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9271/4

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین الذي لارب غيره و لا معبود سواه ... اما بعد فهذه اصول الدين و ذلك اول واجب على كل مكلف وهي ثلاثة الأصول؛ انجام: انه من يشرك بالله و قد حرم الله عليه الجنة و ماويه النار و ما للظالمين من انصار

رساله مختصری است در اصول دین به روش اهل سنت در سه اصل به صورت سؤال و جواب (فاذا قيل، فليقل، والدليل): 1. معرفة الله تعالى، 2. معرفة دين الاسلام، 3. معرفة العبد نبيه محمد (صلّي الله عليه و آله) بن عبدالله؛ بی کا، تا: 12 جمادى الثاني 1224 ق، جا: طائف؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2 گ (62-64 ر)، 22 سطر، اندازه: 15/5×10/5 سم [ف: 30-46]

10. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 16381

کا: ابن عبدالله بن محمد ابراهيم كاشاني، تا: 1245 ق؛ قطع: وزيری [د.ث]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26756

آغاز: قال سمعنا الرضا (عليه السلام) على بن موسى عليهما السلام يقول في دعائه؛ انجام: انه جواد فياض و قد ادبر الاقبال من تأليفه ... سنه 1262

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: 1262 ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

12. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 489/1

آغاز: مقدمة المعروف بين الأصحاب أن المعارف التي يحصل بها الايمان و هي اصول الدين خمسة و بيان ذلك على وجه الاجمال و ذكر بعض ما يتعلق بها على ما ذكره بعض الاعلام؛ انجام: قال الزاهد هو الذي ليس له بيت يخرب فيغمر لخراجه ... و لاله نفس طعام يسأل ... و

السنتهم كلال من ذكر الله تم ... ولكن ينظرون في ملكوت السموات و الارض فيعلمون أن الله سبحانه أهل العبادة ... و يتخذ المسجد بيتا و العلم صباحا و الزهد جليسا ... قريبا و جليسا

دارای مقدمه و چند فصل است. آقای استادی احتمال داده اند از آقامحمد علی کرمانشاهی باشد چرا که از علامه مجلسی به عنوان خالی المفضل در کتاب یاد می کند؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مهر: «شفیعی فی الاخرة محمد و عترته الطاهرة» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 27 گ، 16 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-169]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1916/15

آغاز: بسمه تعالی هذا ملتقطات التقطتها من الرسالة الموضوعية في معرفة أصول الدين التي صنفها ميشم بن علي بن ميشم البحراني قال الركن الثالث في صفاته الثبوتيه و فيه ابحاث البحث الأول في كونه تعالی قادراً مختاراً؛ انجام: لو ان فرد لا يستقل وحده شخصاً بتحصيل معاشه و بتولی تدبیر امره من غير مشاركة و معاونه علی ضروریات حاجة بل لابلده.

میشم بن علی بن میثم بحرانی (م-679) رساله ای دارد در اصول عقاید با عنوان های قاعده و رکن و بحث. احمد بن علی محمد رشتی کاتب این دفتر که در مدرسه نیم آورد اصفهان درس می خوانده خود این رساله را از رساله ابن میثم برگزیده؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد بن علی محمد رشتی، بی تا، جان نیم آورد اصفهان؛ نسخه ناقص است و چنین پیداست که در آغاز درست بوده و بعداً از دفتر بیرون کشیده شده؛ کاغذ: اصفهانی نازک، جلد: پارچه ای چیت گلداز زمینه گلی، 3 صص (279-281)، قطع: خشتی، اندازه: 5/15×22 سم [ف: 9-579]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16428 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

15. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 62/2 عکسی

آغاز: اعلم أن التكليف ينقسم الى عقلي و سمعی. و لما كان ينقسم الى ذلك و كان العقلي ... فصل في اول ما يجب علی المكلف عند كمال عقله و اول ما يجب علی المكلف مما لا يخلو من وجوبه

گفتاری است با عناوین: فصل در تکلیف، حدود اجسام، اثبات صانع، باب در نبوت، باب در امامت، فصل در آجال و ارزاق، باب در تکلیف، فصل در امر، فصل در نهی، فصل در نسخ؛ خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن آلبالوئی رنگ، 30 گ (8-37)، 15 سطر، اندازه: 20×25/5 سم [ف: 3-1341]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1966

آغاز: الحمد لله الذي نور قلوب العارفين بانوار معرفته و وجلت قلوب المخبتين بجذبات عظمة جلاله؛ انجام: و الزيارات الشرعية تشرق أنوار القنوع في القلب و تزيد غلبات الشوق رزقنا الله تعالی بهذا المقام

اصول اعتقادی را با روشی عقلی و عرفانی ساده در سه «فصل» بیان می کند: 1. اثبات صانع، 2. وجوب ارسال رسل، 3. اثبات امامت، در

خاتمه این رساله پاره ای از فضائل اخلاقی نیز بیان شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، پس از کتاب غزل هایی از والہ

ص: 199

در مناجات و امور اعتقادی آمده؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 32گ، مختلف السطر، اندازه: 16×10/5 سم [ف: 5-337]

17. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 482/1

آغاز: قوله المبحث التاسع الثواب فضل من الله تعالى والعقاب عدل ... خلافا للمعتزله الا أن الخلف في الوعد

گفتاری است کلامی به شیوه اهل سنت و بر مذاق اشاعره که نسخه ما شامل مباحث نبوت، معاد و امامت است، در آغاز هر مبحث، نظریه معتزله را بیان کرده، سپس به رد آن می پردازد، از «تلخیص المحصل» و کتاب «مواقف» نقل می کند؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام [ف: 1-477]

18. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 224716

آغاز: واجب الوجود بمعنی انه لا یفتقر فی وجوده الی غیره؛ انجام: و یجبان بالقلب علی الأعیان و باللسان و الید علی الکفایة، اذا قام به البعض سقط عن الباقین. تمت الرسالة و الحمد لله

درباره واجب الوجود و پیامبر و امامان دوازده گانه، برگهایی پراکنده است که از رساله پیشین (2247/5 ع) جدا شده؛ بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج مشکی، آستر کاغذ سپید، 32گ (124ر-155 پ)، 12 سطر، اندازه: 15/5×20/5 سم [ف: 11-639]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15495

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوه؛ انجام: و صلی الله علی محمد و آله اجمعین

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 622]

اصول الدین = الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ud-dīn = al-i'tiqādāt

رساله ای است در بیان مختصر اصول پنج گانه اعتقادی امامیه بعنوان ارکان ایمان با اشاره اجمالی به ادله برخی از آن اصول همراه با بیان واجبات نماز.

آغاز: و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم، لما كان من أهم الأمور للمكلفین تحصیل أصول عقائد الاسلام

انجام: و نحن قد استوفیناها فی غیر المقام فی المباحث الأصولیظ و حققناه بأبسط وجه و أوفی بیان

همانند:

1. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار شماره نسخه: 483/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن میرزا احمد عقدائی، تا: دوشنبه سلخ جمادی الاول 1297ق؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول ضریبی،
47گ (پ 63-ر)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 2-348]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6828

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ مجدول، نسخه را مؤلف خوانده و بر آن افزوده، دارای چند تاریخ تولد به خط مؤلف از سال 1310 تا
1339؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 64گ، 14 سطر، اندازه: 11×16/5 سم [ف: 18-22]

اصول الدین = اصول العقائد / کلام و اعتقادات / عربی

usūl-ud dīn = usūl-ul 'aqā'id

رساله مشتمل بر پنج «باب» و هر کدام مشتمل بر چند «مسئله»: 1. توحید (14 مسئله)؛ 2. العدل (5 مسئله)؛ 3. المعاد (3 مسئله)، 4.
النبوة (2 مسئله)؛ 5. امامت. مؤلف در باب اول در فصلی با عنوان فصلی فی التزییحات به بیان صفات سلبی خداوند می پردازد.

آغاز: بسمله الباب الأول فی التوحید مسئله واجب الوجود موجود ان لولم يوجد لزم انحصار الموجودات فی الممكن و كلما انحصر
الموجودات فی الممكن لزم ان الیوجد موجود اصلا اما المقدمة الأولى

انجام: من هؤلاء نص علی من بعده لاشتراط العصمة و هی منفية عن غیرهم.

همانند:

مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 77/22

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریسی، تا: 1263ق؛ جلد: چرم سبز، 2گ (70-ر-71پ)، 33 سطر، اندازه: 11×34/5 سم
[مؤید: 3-631]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1131/11 - طباطبائی

آغاز: برابر؛ انجام: جميع الأنبياء الذين آدم اولهم ... معصومين من جميع الذنوب ... و كذا عن المباحات المنفرد ... و عن دنائة الالباء ...
لان كل ذلك يوجب التنفر و ... و كل ما يوجب التنفر يجب نفيه عنهم لا نالغرض من بعثهم امثال اوامرهم و قبول احكامهم و هو

در نسخه حاضر 4 باب وجود دارد و باب پنجم امامت را ندارد؛ بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ در برگ های پس از این رساله این فقرات

آمده: في كشكول العالم المعاصر السيد على الميبدى. كتاب الفضائل للفضل، -قال جامع هذا الأوراق العبد محمد صادق سمعت بعض اصحابنا يغلطون استعمال ممهور و كنت موافقا لهم، في الخصال: ... سمعت مالک بن انس ... يقول كنت ادخل على الصادق، -في الخصال ... قال رسول الله صلى الله عليه و اله اربعه انا شفيع لهم، -اگر نثار تو خواهم کدام تحفه لایق (اشعار و عبارات مناسب نامه گذرای)، الفصل التاسع في زيارته ... و ينبغي تفصيلها في مقامات (بخشی از کتابی است در مزار)، -برای قضاء حاجت هر گاه حاجب عظیمه باشد، -يقول جامع هذه الأوراق ... رایت بخط الشيخ احمد الاحسائي؛ 4گ (79-82) [ف: 23-581]

ص: 200

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5917

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در سه ستون در متن و حاشیه به طور چلیپا، مجدول، مذهب؛ واقف: نائینی؛ 2گ، اندازه: 26 × 43 سم [ف]:
[110-4]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/28

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 3گ (202 پ-200 پ)، اندازه: 18/5 × 30 سم [ف]: 18-202]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-ed dīn

مختصری است در اصول دین پنج گانه بر اساس اعتقادات شیعه امامیه، با مقدمه ای در قواعد کلی منطق که فهم اصول بدون شناختن آنها میسر نیست، در یک «مقدمه» دارای چهار «منهج» در منطق، و چهار «انجمن» دارای «مصایح» در توحید و نبوت و امامت و معاد.

آغاز: لئالی حمد و ستایش که بدستاری باران فیض و مرحمت و تاثیر خورشید شناسایی و معرفت در بحار قلوب ارباب حقیقت و بصیرت تربیت یافته باشد

انجام: و باقی تحقیقات این مقدمه در اثبات علم واجب گذشته و مذکور شد

همانند

1. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 130/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ یا نستعلیق، کا: جعفر بن علی خوانساری، تا: 1225ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 69گ (3 پ-72ر)، اندازه: 11 × 16 سم [ف]:
[98]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14666

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1225 ق [رایانه]

رساله مختصری است در اصول پنج گانه که به صورت ساده و روان برای عامه مردم و نوسوآدان، نگاشته شده است.

آغاز: اما بدانکه اصول دین پنج است اول توحید، دوم عدل، سیم نبوت، چهارم امامت پنجم معاد

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14163/3

2. آغاز: برابر؛ انجام: و هر که انکار اصول دین نمود کافر است و الله اعلم بالصواب.

نسخه شماره 11533 گزارش شده در جلد 29 فهرست همین کتابخانه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در انجام نسخه همانند نسخه ارجاعی مطالبی در خصوص مقدمات نماز شکیات و طهارت آمده که در آغاز بحث شکیات عنوان رساله شکیات آخوند مرحوم مجلسی به صورت تقطیع نوشته شده، البته این رساله با رساله شکیات علامه مجلسی همخوانی ندارد احتمالاً از مطالب آن اندکی برداشت شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی با ترنج و سرترنج، 22 گ (239 پ - 260 پ)، 16 سطر (10×15/5)، اندازه: 14/5×22 سم [ف: 35-740]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11533

آغاز: بدانکه اصول دین چند است، جواب گویم که پنج است، اول توحید، دویم عدل، سیم نبوت؛ انجام: نیت می کنم که سجده سهو می کنم واجب قربه الی الله تعالی.

خط: نسخ، کان محمد علی فرزند محمد جعفر، زری باف، تا: 15 شوال 1258ق؛ در پایان نسخه بعد از مبحث اصول دین، شش باب از فروع دین در مطهرات و صفات ثبوتیه و باب های تکبیره الاحرام و شکیات نماز را به صورت جزئی آورده؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، جلد: مقوا، 60 گی، 7 سطر (5/5×9)، اندازه: 11×16 سم [ف: 29-196]

و اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

غیر همانند:

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23234

آغاز: بسمله الحمد لله الذي خلق الانسان العرفانه؛ انجام: حشر و نشر و قیامت ... و اله اجمعین

خط: نسخ، بی کا، تا: 875ق [رایانه]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5907/3

آغاز: بسمله، الحمد لله ... بدان ای برادر طلب کننده صادق ... مسلمانی را بر پنج چیز نهاده اند، انجام و تصدیق به دل باید تا بنده مومن باشد و صلی الله علی محمد وآله ... تسلیمات کثیرا دایما

اصول دین است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ترنجی مقوایی، 4گ (324پ - 1328)، 15 سطر (8×12)، قطع: ربعی، اندازه: 12×18 سم [ف: 16-143]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1015/4

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. اما بعد. بدانکه اصول دین بر هشت قسم است؛ انجام: مراد پیغمبر علیه السلام در اینجا از اسلام ثمرات و علامات اسلام بود نه حقیقت اسلام (تمت الرسالة الشریفة بعون الله تعالی و حسن توفیقه).

ص: 201

در این نامه از اصول دین از روی آئین شیعی گفتگو شده و عنوان‌ها در آن «مسئله است و به روش پرسش و پاسخ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ 913ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، 5گ (7-11پ)، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 6-2136]

4. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 314/2

آغاز: مطلب دهم در آنکه واجب الوجود را شریکی نیست یعنی دو واجب الوجود موجود نتواند شد

کتابی است در کلام، چنین است فهرست قسمت موجود آن: اصل 2. عدل، در پنج «مطلب»، اصل 3. نبوت، در شش مقصد، اصل 4. امامت، در هفت مقصد، اصل 5. معاد، در چهار مقصد، اصل 5. معاد، در چهار مقصد. این نسخه از مطلب دهم از اصل اول را دارد؛ بی‌کا، تا: 975ق؛ افتادگی: آغاز؛ تاریخ کتابت شاید تاریخ تالیف هم باشد؛ 37گ، قطع: بیاض رقیعی [چند نسخه ف: 382]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14352/1

آغاز: فرموده باختر خلق نگذارند دیگر چون خلق را آراء مختلفه و اهواء متفاوته و اغراض منکثره هست تواند بود که بسبب اختلاف میل؛ انجام: انوار فیض الهی بر آن تابد و صور کمالات کما هی در آن منقش گردد اللهم نور قلوبنا بنور معرفتک ... و اجعلنا من الذین اخر دعویهم ان الحمد لله رب العالمین. شد مؤلف رساله ای که بود XX اعتقادات دین مبرهن ازو / هر الف میل سرمه آلودیست XX که شود عین علم روشن ازو / دال او شکل دلکشیت که هست XX طاق ایوان دین مزین ازو / عین او در سواد خط چشمیست XX چشمه زندگی معاین ازو / شکل کاف مسطحش قفلیست XX که بتابد کلید آهن ازو / هر یکی از مطالبش صدیست XX طالبان را گهر بدامن ازو / هر یکی از دلایلیش شمعیت XX خانه اعتقاد روشن ازو / حجت قاطعش چو شمشیریست XX سر اهل جدال بی تن ازو / شاهد این بس که گشت تاریخش XX سخن اهل حق مبین ازو (970). رساله کوتاهی است در اعتقادات مشتمل بر پنج فصل «و هر فصل با عنوان های «هدایه - تبصره»، نسخه حاضر فقط چند برگ از آخر رساله را شامل است. بخش موجود، نیمه آخر فصل چهارم و تمامی فصل پنجم و خاتمه رساله. مؤلف در نیمه فصل چهارم، امامت حضرت علی (علیه السلام) بعد از حضرت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و امامت سایر ائمه (علیهم السلام) را به صورت کوتاه اثبات نموده است. فصل پنجم در معاد است و در خاتمه رساله، مؤلف اشاره کوتاهی به اجتهاد و لزوم رجوع عوام به مجتهد و شرایط مجتهد دارد و در پایان اشعاری در مدح رساله و ماده تاریخ آن ذکر نموده است. تالیف این رساله در سال 970 ق به پایان رسیده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: 20 شوال 980ق؛ بی‌کا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول، 15گ (1ر - 16ر)، 16 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 38-479]

6. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 654/2

آغاز: بدان که احکام بر پنج قسم است واجب و سنت و مکروه و حرام و مباح. واجب بر دو قسم است شرعی و عقلی، واجب شرعی آن است که فاعل او مستحق ثواب شود؛ انجام: سخت ترین عذاب قبر از سه چیز است سخن چینی و کج خلقی و استخفاف بول و الله اعلم بالصواب، تمت.

رساله مختصری است در بیان اعتقادات شیعی از اصول و فروع، در مقدمه تعریف اصول دین و ایمان و وجه حصر آن در توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد آمده است. عناوین فصول رساله چنین است: 1. توحید، 2. عدل، 3. نبوت، 4. امامت، 5. معاد؛ خط: نستعلیق، کا: حیدر بن محمد قاینی، تا: 1087ق، حواشی دارد؛ 17گ، 15 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 1-51]

7. مشهد؛ اصغر زاده؛ شماره نسخه: 26

بی کا، تا: 1088ق (نشریه: 7-770)

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9706/4

رساله ای است مختصر در اصول دین؛ خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن صالح حسینی، تا: شوال 1097ق، کاغذ: آهار مهره حنائی و شگری، جلد: مقوا، عطف میشن خرمایی، 15 قطع: [ف: 11-321]

9. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 13/191-2511

آغاز: درجات جنان رساند فصل اول در توحید یعنی اعتقاد کردن به اینکه خدا که آفریننده عالم است یکی است و بیشتر از یکی نیست و همیشه بوده؛ انجام: و عدد بهشت هفت است جنت الفردوس و جنت المأوی ... و دارالجلال بهشتی است که جای ضیافت جناب الهی است که. رساله کوتاهی است در اعتقادات شیعه شامل پنج فصل: 1. توحید، 2. عدل، 3. نبوت، 4. امامت شامل چند مقصد، 5. معاد شامل چند مطلب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور مشکی، 42گ، 18 سطر، اندازه: 16 × 9 سم [ف: 1-411]

10. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 268

آغاز: امری غیر ذاتش و مراد از عینیت در واجب الوجود این نوع از اتصافست بعین ذاتش در اتصاف به این صفات محتاج به انضمام امری زاید بر ذات نیست؛ انجام: تلویح چهارم و اشاره اجمالی بر بطلان احادیث موضوعه داله بر عقاید اهل خلاف بدانکه احادیثی که مخالفین ... و چنانکه ظاهر است از اخبار هر دو فرقه و بایزید و عبدالملک.

کتابی است در کلام شیعی با عناوین «مقام»، «منهج»، «رکن»، «اصل» و .... عناوین موجود در نسخه: منهج سیم در بساطت واجب الوجود، منهج چهارم در توحید یعنی تقریر دلیل بر وحدانیت واجب الوجود، مقام 2. نبوت مشتمل بر «فاتحه» و چهار «رکن»: فاتحه در بیان معنی مراد از نبی، رکن اول در بیان ضرورت وجود نبی، رکن دوم در طریقه علم به نبوت، رکن سیم در تقریر دلیل بر نبوت خاتم النبیین، رکن چهارم در عصمت نبی، مقام 3. امامت مشتمل بر دوازده «اصل»: 1) بیان برخی از اوصاف

ص: 202

امام و شرایط امامت، 2) در حدیث غدیر خم و متعلقات آن در سه «ارشاد»، 3) در انما ولیکم الله در دو «تکمیل»، 4) در حدیث منزلت در سه «هدایت»، 5) در آیه تطهیر در دو فیض»، 6) در حدیث تمسک در دو «تنویر»، 7) ذکر اخباری که مشتمل است بر ولایت و وصایت و خلافت و امثال آن، 8) ذکر احادیثی که تصریح شده در آنها به امامت ائمه اثنا عشر و حدیث من مات ولم یعرف امام زمانه در دو «تبصره»، 9) ذکر برخی از فضایل مستلزم امامت مستنبط از آیات و احادیث و بیان افضلیت امیرالمؤمنین در هفت «لمعه»، 10) مطاعن خلفای ثلثه در چهار «تذکره»، 11) ذکر بعضی از کلمات و خطب حضرت امیر که دال است بر بطلان خلافت خلفای ثلثه در دو «توضیح»، 12) قلع ماده شبهه اهل خلاف از اجماع و غیره در چهار «تلویح»، به جهت افتادگی نسخه و جابجایی صفحات نام کتاب به دست نیامد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ با حاشیه «منه سلمه الله»، مصحح؛ در پایان نسخه آمده: «قد اشتریت هذا الكتاب سنة 1205»؛ مهر: «سلام علی ابراهیم 1178» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سرترنج، 240 گ، 15 سطر، اندازه: 10×20 سم [ف مخ: 1-48]

11. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7557/1

آغاز: نیست، پس ممکن نخواهد بود و هذا خلف ... و پس از یک صفحه ... فصل چهارم در ابطال تسلسل. باید دانست که تسلسل توقف امور غیر متناهی است بر یکدیگر. بر سبیل علیت و معلولیت؛ انجام: علی اولهم و اوسطهم و آخرهم مهدی هذه الامة.

نگارش یکی از شاگردان ملا رجبعلی تبریزی است (فصل دوم از مقصد اول دیده شود و از میرداماد نیز نقل دارد، دارای یک «مقدمه» پنج فصلی، و سپس مقصد 1. اثبات واجب در دو «فایده» و چند فصل»، مقصد 2. نبوت و امامت در یک «مقدمه» و دو مطلب» و چند فصل»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با حاشیه «منه دام ظلّه»؛ کاغذ: سفید و نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 4 گ (3-131 پ)، 14 سطر، اندازه: 13×22 سم [ف: 3-150]

12. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5244

آغاز: بدانکه مراد از ایجاد عالم ... شناختن ذات واجب الوجود ... است ... بشواهد یقینی؛ انجام: در باب چهارم امامت افتاده): وصیت پیغمبر ص. نوشته شود و صاحب. در پنج «باب» و یک «مقدمه» خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 8 گ (10-13 پ)، 15 سطر، اندازه: 10/5×15 سم [ف: 3-151]

13. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6053/54

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة والسلام علی افضل المرسلین ... بدانکه اصول دین پنج است..؛

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن لایی زرد سیر، قطع: بیاض رقیعی [ف: 9-127]

14. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9102

مانند نوشته های محمد باقر مجلسی؛ در رستاخیز شناسی است با عنوان: فصل دوم در بیان احوالات میزان و صراط و انطاق جوارح، فصل پنجم در بیان توبه کردن مرگناه کاران امت محمد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با تاریخ 1258؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تازه، ربعی، 189 گ، 12 سطر (9×16)، اندازه: 18×23 سم [ف: 17-293]

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... مقدمه، بدانکه پیش از ادای نماز واجب است بر هر مکلف عاقل که اصول خمسه را دانسته باشد و اصول دین به اتفاق اصحاب یقین؛ انجام: گفت: بخ بیخ لک یا ابا الحسن صرت مولای و مولا کل مومن ... یا ابا الحسن گشتی مولای من و مولای جمیع مومن

رساله کوتاهی است در اصول دین از منظر شیعه امامیه در: توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1150ق؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح، کاغذ: شرقی، 3گ (7-9پ)، 13 سطر، اندازه: $10 \times 18/5$ سم [ف: 37-512]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بدانکه اصول دین پنج است اول توحید دوم عدل سیم نبوت چهارم امامت پنجم معاد؛ انجام: پنجم دیدنی نیست ششم شریک ندارد و هفتم محتاج نیست.

رساله مختصری است در بیان اصول دین با عناوین: «اگر پرسند- جواب گوئیم»؛ خط: نستعلیق، کا: سید مؤمن رضوی، تا: شعبان 1175ق، جا: قریه قراباین در محال چالدران؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخته بدون مقوا، 7گ (173پ - 180ر)، 14 سطر، اندازه: $10/5 \times 16$ سم [محدث ارموی مخ: 1-150]

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد بدانکه اصول دین سه چیز است توحید و نبوت و معاد اما عدل و امامت پس آنها اصول مذهب؛ انجام: و خود را غافل مکن که طاقت آتش جهنم نداری و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و آل محمد.

در اصول دین شامل پنج «باب» کوتاه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، جلد: مقوا، 10گ، 17 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف: 1-406]

آغاز: و اعتقاد او در ایمان قائم می شود و در حدیث دیگر وارد شده است که هر وقت چنین چیزها به خاطر رسد لا اله الا الله بگویند؛ انجام: و شهادت دروغ دادن و جعل دادن که به دروغ شهادت بدهد و از اینها بدتر است اجرت

رساله ای است در اصول دین استدلالی مطابق با مذهب تشیع دارای فصول: فصل 1. بیان اقرار به وجود صانع عالم، 2. صفاتی که از حق تعالی نفی باید گردد، 3. بیان صفاتی که متعلق به فعل حق تعالی است در چند مبحث، پس از آن مطالبی است از جمله:

فهرست دوم در بیان مذهب مبتدعه جبریه، فهرست سوم در بیان مذهب معتزله، فهرست چهارم در بیان مقالات شیعه اثنا عشریه و سپس مباحثی در مراتب نفس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا با عطف گالینگور قهوه ای، 73 گ، 15 سطر، اندازه: 17 × 23 سم [ف: 1-402]

19. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2606

آغاز: فصل سیم: در بیان ذکر شمه ای از معجزات و خوارق عادات سید الشهداء، فصل چهارم: در بیان ذکر شمه ای از معجزات سید الساجدین ... باب اول: در بیان معرفه الله تعالی مشتمل بر سه فصل؛ انجام: مساله دویم در اقسام توبه بدانکه توبه بر دو قسم است، قسمتی از آن تعلق به حق الله دادن مثل مرکب ... که تعبیر از آن بحق الناس می کنند

رساله ای متوسط و فشرده در اثبات عقاید و اصول دینی امامیه که در سه «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است: باب 1. توحید (سه فصل)، باب 2. نبوت، باب 3. امامت (12 فصل)، خاتمه: در معاد در سه مطلب، تا اواخر مطلب سوم خاتمه را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 53 گ، 15 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-171]

20. تهران: ملک شماره نسخه: 587

آغاز: بسمله، الحمد لا اله احد الواحد ... بدان که این مختصری است از اصول دین که عبارتست از اعتقاداتی که بنای دین بر آنهاست؛ انجام: و ارزقنا به فضله و رحمة مرافقة الأبرار.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی قهوه ای، 47 گ، 15 سطر، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 2-30]

21. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 512

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه ایست از اصول دین که مطابق فهم و ادراک عوام مرقوم می شود، انجام پس در اینکه ساقط می شود عذاب یا نه مرا در آن تاملی است و الان نمی توانم حکم کنم که ساقط می شود یا نه

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 13، جلد: گالینگور سبز، 41 گ، 13 سطر، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 2-133]

22. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 667/9

آغاز: بسم الله و له الحمد بدانکه اصول دین و اصول مذهب پنج است توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد و از این پنج تا توحید و نبوت و معاد اصول دین است که منکر هر یک از آنها از دین اسلام خارج؛ انجام: و میزان و صراط و بهشت و دوزخ و حر و نشر همگی حق و صدق است و هداانا الی صراط مستقیم.

رساله بسیار مختصری است در بیان اصول دین مطابق با مذهب تشیع؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، 3 گ، 16 سطر، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 1-53]

در چهار جلد بی دیاچه و ناتمام: 1. بیان چهار «مطلب»، هر یک در چند «فصل»، 2. معرفت انبیا در دو مطلب «هر یک در چند فصل»، 3. امامت در سه «مطلب»، هر یک در چند «مقصد» و «فصل»، 4. معرفت شیعه در سه «باب»، هر یک در چند «مقام» و «فصل»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج، 46گ، 20 سطر (10×16)، اندازه: 15×21/5سم [ف: 15-4222]

24. مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 318

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه ای است از اصول دین که مطابق نهم و ادراک عوام؛ انجام: پیغمبران و جانشینان ایشان که معصومند و هرگز مرتکب معصیت نشدند و کفه معصیت ایشان خالی است پس بی حساب و میزان

اصول دین و مذهب پنج گانه را در پنج «مقصد» (هر کدام مشتمل بر یکی از اصول) و دارای فصول به روشی آسان برای استفاده همگان تحریر نموده با استدلال های کوتاه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور مشکی، 42گ، 13 سطر، اندازه: 14×22/5سم [شخصی میدی: ف: 2-46]

25. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13336/4

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد: بدانکه اصول دین پنج است، اول توحید، در آن دو مقام است مقام اول اینکه در عالم که صانع و موجود آسمان و زمین است؛ انجام: بعد از ثبوت عصمت پیغمبر [و] دیگر حاجت بدلیل درین مقام نیست.

رساله کوتاهی است در اصول عقاید از دیدگاه شیعه، مؤلف ضمن برشمردن اصول پنج گانه دین به بحث استدلالی در خصوص آنها پرداخته، رساله هایی با این آغاز به افراد گوناگون نسبت داده شده؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ تملک: «ابو القاسم»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی قهوه ای با مقوا، عطف: تیماج قهوه ای، 3گ (192-194 پ)، 20 سطر (7/5×15/5)، اندازه: 11×22/5سم [ف: 33-578]

26. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 284

آغاز: اما آنچه اطلاقش بر آن حضرت جایز نیست اول آن است که بمعنی واحد عددی می باشد

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 151گ، اندازه: 10×15سم [ف: 1-8]

27. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1129/2

آغاز: بسمله حمدله بدانکه این کتابیست در بیان احکام دین بمذهب امام جعفر صادق علی الیقین از اصول و فروع و بدانکه اصول پنج است توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد و فروع نیز پنج است صلوة و زکوة و صوم و حج و جهاد فصل اول در توحید؛ انجام: دیگر که جمله و پیغمبران بر حشر اجساد خبر داده اند و دروغ بر ایشان محال است تمت.

گفتار کوتاهی است در پنج صفحه مشتمل بر ضروریات دین که مسائل اعتقادی را با عنوان «اگر گویند ... - گوئیم» بیان گردیده؛ خط:
نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن 13، جلد: تیماج فہوہ ای، 13 سطر

ص: 204

(8/11/5)، اندازه: 13 × 17 سم [ف: 3-1571]

28. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2216/5

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه معرفت اصول الدین واجب است بر هر مکلف و اصول جمع اصل است؛ انجام: و دلیل بر اثبات اینها مفصله آیات بسیار و اخبار بی شمار است رزقنا الله و ایاکم و جمیع المؤمنین

رساله مختصری است در بیان اصول دین با اشاره مختصر به ادله هر یک، دارای پنج «مطلب»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه ای، 3 گ (53 پ - 56 ر)، 29 سطر، اندازه: 20/5 × 32/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-145]

29. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4308/3

آغاز: الحمد لله الذي لا یبقی الا وجهه و لا یدوم الا ملکه ... اما بعد برای ای عزیز که خداوند جل شأنه معرفت خود را بر زمره مکلفین واجب و لازم گردانیده؛ انجام: ز حادثات جهانم همین پسند آمد XX که خوب و زشت بد و نیک در گذر آمد.

رساله مختصری است در بیان اصول دین مشتمل بر «مقدمه» و پنج «فصل» و «خاتمه»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ دارای یادداشتی در مفارقت روح از بدن و احادیث متفرقه بسیاری و چندین خطبه متفرقه و رساله مختصری در فرق مختلف اسلامی به فارسی به خط محمد صالح بن عبدالرحیم اشتهاردی به سال 1260، و لؤلؤ درج مضامین ملامختار اعمی اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 15 گ (140 ر-155 ر)، 17 سطر، اندازه: 18 × 22/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-144]

30. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2210/6

آغاز: درس اول خدایکیست و از برای او مثلی و مانندی نبوده و نیست ما همه بندگان او هستیم و او آفریدگار ماست همیشه بوده است و همیشه خواهد بود از برای او زوفنائی نبوده و نخواهد بود درس دوم؛ انجام: آنها همیشه در جهنم بعذاب الهی مبتلا هستند اما اهل بهشت هرگز از بهشت بیرون نمی آیند و همیشه در نعمتهای الهی مستند و مردنی برای آنها نیست

مجموعه دروس کوتاه و فشرده در اصول دین معتقدات امامیه و معرفت ائمه معصومین که درسی درس تنظیم شده است، رساله در بین باب پانزدهم و شانزدهم رساله پیشین «شرح بیست باب» صحافی شده؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: علی محمد بن عبدالله حسینی، تا: قرن 13، جان اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج بزرگ و با سر و لچکی و مجدول، 3، 21 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 3-1122]

31. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2267/1

آغاز: بسمله و به نستعین، اصول دین را بدلیل اجمالی که از برای عوام کافی باشد بیان نماید

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1219 ق؛ اهدایی: شیخ مهدی روحانی فیروز آبادی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با پارچه قرمز، 6 گ (93)، 14 سطر (1377)، اندازه: 10 × 15/5 سم [ف: 4-1225]

32. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 979/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على محمد و آله ... اما بعد بدانکه واجب است پیش از نماز بر هر بالغ و عاقل از مرد و زن آموختن و دانستن اصول دین به دلیل نه به تقلید؛ انجام: امید آن که حق تعالی توفیق دهد عوام بیچاره را که پیروی نمایند ... تا آنکه نام مومن را بر ایشان اطلاق توان کرد.

در اثبات اصول دین شیعه که در پنج «اصل» گزارش شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: سلخ رجب 1223ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترنج با سر عطف و حاشیه مشکی، 9گ (50 پ-59 پ)، اندازه: 10×15 سم [ف: 2-245]

33. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8316/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد بدانکه اتفاق کرده اند جمیع علمای امامیه رضوان الله تعالی علیهم بر وجوب معرفه الله، انجام: هرگاه کسی یکی از اینها را انکار کند یا بدلیل عقلی نداند کافر است و مخلد در جهنم است

مختصری است در اصول اعتقادی و آنچه دانستن آن واجب است بر هر مسلمان با دلیل اجمالی آنها در یک «مقدمه» و هفت «باب»: مقدمه در مفهوم الفاظی که دانستن آنها ضروری است، باب 1. اثبات صانع و واجب الوجود، باب 2. صفات ثبوتیه الهی، باب 3. صفات سلویه، باب 4. عدل، باب 5. نبوت، باب 6. امامت، باب 7. معاد؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن اسماعیل حسینی، تا: 1239ق؛ جلد: تیماج قرمز، 8گ (132 پ-139 ر)، اندازه: 16×21 سم [ف: 21-277]

34. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 382/3

آغاز: این چند کلمه در اصول دین است که بر مرد و زن واجب است که بدانند تا شیطان او را گمراه و کافر نگرداند؛ انجام: چنانکه آنجناب خود اعتراف فرمودند که ما عرفناک حق معرفتک.

مختصر و نگاشته شده برای عوام و به سبکی که همه فهم باشد، با حمله فراوان در اواخر رساله به عرفا و صوفیان که بنا به گفته نگارنده آن، پای از جاده دین بیرون نهاده اند؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد علی سور کی، تا: 1239ق؛ جلد: گالینگور سبز، 8گ (133 ر-141 پ)، 16 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف: 1-501]

35. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 616/1-طباطبائی

آغاز: بسملة الحمد لله على نواله ... اما بعد پس بدان که اصول دین پنج است؛ انجام: از جناب نبوی مرویست که قبر هر روز به آدمیان ندا می کند و پنج سخن ادا می کند: من خانه تنهائیم با خود انیس بیاورید ... اصحاب عرض کردند ... مونس قبر چیست آن حضرت فرمود تلاوت قرآنست ... و کلمه توحید یعنی لا اله الا الله گنج آن است. صدق الله (دنباله آن افتاده و گویا نزدیک پایان بوده است).

عقاید شیعه است از توحید تا معاد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1239ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید، جلد:

تیماج یک لا قرمز، 1 گ (1 پ-2 پ)، قطع: رقعی، اندازه: 15 × 10/5 سم [ف: 22-325]

36. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 1 مجموعه بدون شماره

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه شکر منعم واجب است نزد عقلا پس بر صاحب عقل پوشیده و پنهان نمی باشد

بی کا، تا: ربیع الاول 1241 ق [دلیل المخطوطات: 1-156]

37. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2464/1

آغاز: بسمله، الحمد لله الأول الذي لا آخر له و الآخر الذي لا اول له

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1244 ق؛ اهدایی: عسکر شاهی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش تیماج عنابی عطف تیماج زرد،

17 گ (1-18)، 11 سطر (1386)، اندازه: 17 × 10 سم [ف: 4-1304]

38. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2463/3

آغاز: بسمله، حمد له، تا بعد بدانکه اصول دین پنج است؛ انجام بترتیب بقدر جمیع.

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن جمشید بیک، تا: محرم 1246 ق؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، 46 گ

(83-129)، اندازه: 15 × 10 سم [ف: 4-1304]

39. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 15/205 - 2965/1

آغاز: الحمد لله ... بدانکه اصول دین پنج است 1- توحید 2- عدل 3- نبوت 4- امامت 5- معاد و توحید عبارت است از اثبات واجب

الوجود؛ انجام: که کنت کنزاً مخفياً فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لان اعرف

در اعتقادات شیعه شامل پنج «فصل»؛ خط: نسخ، کا: مرادعلی جانی واعظ، تا: 1248 ق، جلد: گالینگور، 6 گ، 12-17 سطر، اندازه:

17 × 11 سم [ف: 1-407]

40. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3248/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1248 ق؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 11 ص (89-99)، 15 سطر (6 × 12)، اندازه: 16 × 10 سم

[ف: 5-1586]

41. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1104/5

آغاز: بسمله اصول دین پنج است اول توحید یعنی آنکه اعتقاد داشته باشی که خدای تعالی یکیست و شریک ندارد دویم خدا عادل است و

ظالم نیست و ظلم نمی کند؛ انجام: و در هفت سالگی غائب شد.

گفتار کوتاهی است در اصول دین و نام دوازده امام و پدر و مادرشان و فروع دین؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رسول بن آقا محمد علی جدید الاسلام، تا: سه شنبه 8 ذیحجه 1250ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه ای لایه ای، 5گ (57-52)، 12 سطر (7/5 × 13/5) سطر، اندازه: 17/5 × 11/5 سم [ف: 1526-3]

42. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1366/3

خط: نسخ، کا: مصطفی بن محمد نحجوانی، تا: 1250ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 15گ (47-61)، ابعاد متن: 6/5 × 12، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [ف: 940-3]

43. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: 148/1

آغاز: در بیان بعضی مطالب اجمالیه از اصول و عقائد که در خدمت بعضی از اساتید استماع شد خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن حاجی محمد الکائی ساکن قریه دنیا، تا: 1250ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: پارچه ای، عطف تیماج قهوه ای، 51گ (1-52ر)، اندازه: 17/5 × 11 سم [ف: 114]

44. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3445/15

آغاز: این رساله ایست در ذکر عقاید دینی و معارف یقینیه بنحوی که معلوم شود در هر اعتقادی اینکه مخالفش کیست؛ انجام: و ممکن است که مراد مع اسمی باشد زیرا که ذکر عیسی در قرآن بسیار است، و ایضا شارح صحایف

دارای چهار «فصل» در اصول دین و آراء علماء فلسفه و کلام در آنها و گویا این چهار فصل عبارتند از: توحید، نبوت، امامت، معاد که فقط دو فصل اول در نسخه آمده؛ خط: نستعلیق، کا: مهر علی تبریزی، تا: شعبان 1251ق؛ جلد: تیماج مشکی، 20گ (268ر - 287ر)، اندازه: 21 × 14 سم [ف: 237-9]

45. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2949/1

آغاز: بسمله. و به نستعین. بر ضمایر ارباب عقول و بصایر مخفی نماناد که هیچ فردی از افراد بنی نوع انسان ... بخودی خود موجود نشده ... بالتماس جماعتی از برادران ایمانی و اخلاقی روحانی چند کلمه ای در باب اصول دین و اصول مذهب بادله اجمالیه آنها بحسب فهم عوام و طاقت ایشان نوشته میشود ... و این رساله مشتمل است بر یک مقدمه و پنج باب؛ انجام: و قول بمعاد روحانی که منسوب است بحکمای یونان چون مخالف ضروری دین است کفر است و الحمدلله لاولنا و آخرنا و صلی الله عی نبینا ... و وصیه خیر الوصیین.

در آن از مقدس اردبیلی یاد شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، تا: پنج شنبه ذیقعد 1252ق، جان سمنان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 10گ (1-11ر)، 30 سطر (10 × 20/5)، اندازه: 28 × 16 سم [ف: 1832-10]

46. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 24/194 - 4884/1

آغاز: عرف الله پس هر که جاهل به امام خود (علیه السلام) باشد هر آینه جاهل بخدای خود است قطعا چنانچه؛ انجام: بهیچ وجه من الوجوه نباشد بلکه باقی مانند در آخرت با بقاء الله یعنی مادامیکه خدایتعالی باشد اهل آخرت باشند.

بخشی از رساله ای است در اعتقادات، در این بخش مباحث امامت، جبر و تقویض و معاد به صورت کوتاه بحث شده؛ خط: نسخ، بی
کا، تا: 1253ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، عطف تیماج، 20گ، 9 سطر، اندازه: 11 × 15 سم [ف: 1-406]

47. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: 164/2

ص: 206

آغاز: و نقص لازم دارد حدوث را و به جهت اینکه اگر از برای او شریکی می بود در ازلیت هر آینه واجب باشد که ما بین ایشان خط: نسخ، بی کا، تا: 18 ربیع الاول 1253ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 28گ (64ر - 91پ)، 15 سطر، اندازه: 11×15سم [ف: 125]

48. قم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: 17/158 - 3378/1

آغاز: آنکه حضرت پیغمبر نمی بخشیده و حضرت امیر و ام ایمن شهادت دادند ... طعن دیگر: آنکه بر سر منبر عبارتی می گفت که حاصلش این است که مرا شیطانی است؛ انجام: همه مؤمنین را توفیق سلوک راه حق و نعمت طاعت در دنیا و آسانی عقبات آخرت و خلود در روضه رضوان روزی کند بمنه وجوده تمت

رساله مختصری است در اصول دین مشتمل بر هفت «مقصد» و هر مقصد در چند «فصل»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الأول 1265ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: کاغذی سفید، 50گ، 10 سطر، اندازه: 9×11سم [ف: 1-412]

49. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 2756/2

آغاز: بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که اصول دین پنج است؛ انجام: و محبوبترین موجودات یعنی محمد مصطفی و اهل بیت او صلوات الله وسلامه علیه و علیهم اجمعین. مختصری است در اصول دین پنج گانه با اشاره به بعضی از ادله عقلیه، که به جهت عوام نوشته شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد علی محلاتی، تا: 1267ق؛ جلد: تیماج قرمز، 13گ (9پ - 22ر)، اندازه: 11×16سم [ف: 7-317]

50. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14476/2

آغاز: مطلب اول در بیان اصول دین است دانکه دین در لغت عربی بمعنی جزا دادن است؛ انجام: و با تقصیر مخلد در آتش جهنم است چون جماعتی از حکماء قاصرین است قد تم.

در اصول دین و مذهب است که به صورت علمی و بسیار متین نگارش یافته و گویا مقدمه ای بر کتابی در فقه باشد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1275ق؛ کاغذ: فرنگی، 14گ (76-88)، در حاشیه نوشته شده [ف: 36-455]

51. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9408

آغاز: در بیان مبدأ اول تعالی شأنه و اثبات صفات کمال او بهر برهانه بدانکه واجب لذاته؛ انجام: اعتماد بقول مخبر صادق است و این وجیزه نه جای تفصیل آن دارد

رساله مختصری است در اصول پنج گانه که به صورت ساده و روان برای عامه مردم و نوسودان، نگاشته شده است؛ خط: مختلف، بی کا، تا: 1284ق؛ افتادگی: آغاز؛ پس از این صفحاتی ضمیمه مشتمل بر: زیارت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، قصیده عربی نونیه در مدح امیر مؤمنان (علیه السلام) بیت اول آن: «من لی بعاصف شمالال یبلغنی XX إلى العزی فیلقینی و ینسانی»، استغاثه نامه از صوفیه قادریه، صفحاتی از «اطباق الذهب»، جواب مسائل از قلب و عشق، و گفتارهای صوفیان در تصوف از تاج الدین احمد بن محمد

ابن عطاء الله الاسكندري، احاديثي در فضائل حضرت امير مؤمنان (عليه السلام)؛ واقف: شمس الدين پرويزي؛ كاغذ: آهاري نخودي، 66گ، مختلف السطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 11-24]

52. قم؛ طبسي؛ شماره نسخه: 359/1

آغاز: بسمله درس اول بدانکه بر هر کسی واجب است بوجوب عقلی که اقرار داشته باشد بوجود صانعی از برای این عالم زیرا که عقل هر ذی عقلی حکم کند که مصنوع؛ انجام: درس بیستم خلقت فعلی بهشت و جهنم حق و ثابت است و همچنین معراج جسمانی و معاد جسمانی ... و هم چنین شق القمر چنانچه قرآن همه ناطق است و اگر دلیل عقل موافق با قرآن و اخبار اهل البیت نشد

20 درس کوتاه است در اصول دین از توحید و نبوت و امامت و معاد به مذاق شیعی، گویا برای طلاب مبتدی نگاشته شده؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ پس از پایان رساله مطلب کوتاهی است به نقل «منهاج العارفين» به نقل از خط شهید جهت رفع بیماری ها؛ 7گ، 20 سطر، اندازه: 13/5×20/5 سم [ف مخ: 1-46]

53. قم؛ طبسي؛ شماره نسخه: 754

آغاز: بسمله و صلی الله علی محمد و آل محمد الطاهرین اما بعد بدانکه اصول دین سه تاست اول توحید دویم نبوت سیم معاد و اصول مذهب دوتاست اول عدل دویم امامت هرگاه کسی انکار کند یکی؛ انجام: توفیق در دنیا عطا می کند و رستگاری در آخرت پس این مختصریست در اصول دین که از برای عموم همین قدر کفایت می کند و السلام علی من اتبع الهدی و علیه التکلان

مختصری است در بیان اصول دین و مطالب مذهبی که در حد فهم عوام باشد شامل مباحث توحید، نبوت، امامت، عدل و معاد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14، 53گ، 15 سطر، اندازه: 13/5×21 سم [ف مخ: 1-45]

54. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 1997

آغاز: بسمله، لفظ اله دلالت بر ذات واجب الوجودی می کند؛ انجام: که محل ایرادات نبوده خداوند رحمت کند.

خط: نسخ، بی کا، تا: اوایل قرن 14؛ کاغذ: آهاره مهره فرنگی، جلد: رویه کاغذ ساغری، 26گ، 9 سطر، اندازه: 11×17/9 سم [ف: 2-30]

55. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 238

بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام [اوراق عتیق: 1-241]

56. قم، گلیایگانی؛ شماره نسخه: 317-2/137

آغاز: بحث شود از اموری که در وجود ذهنی و خارجی محتاج باشند به ماده آن را حکمت طبیعی ... نور دوم در بیان تهذیب اخلاق و تزکیه نفس ناطقه زیرا که شرط تحصیل معرفت؛ انجام: زیرا که اعاده نفس حیوانی و خراج جسم اول که معدوم شدند معاد است بعینها پس ظاهر پین از اهل شرح که غفلت از تجرد و بساطت نفس دارند

رساله ای است در بیان حکمت الهی با عناوین «نور» شامل مباحث توحید و اثبات واجب الوجود و صفات حق تعالی و نبوت و وحی و امامت و معاد با مذاق و مشرب فلسفی و عرفانی و شیعی. احتمالاً مؤلف از شاگردان ملا علی نوری است در مباحث امامت و نبوت از اخبار و روایات استفاده می نماید؛ خط: نستعلیق، کا: مؤلف، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ در آغاز نسخه یادداشتی است: شجره طوبی و سدره المنتهی و دو بیت از ملا- علی نوری در اول نسخه و اشعاری است با امضای «لمؤلفه»؛ جلد: مقوا، زرد، عطف تیماج، 128 گ، 17-19 سطر، اندازه: 20/5×15/5 سم [ف: 1-410]

57. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: 662/3

آغاز: بسمله بدان ای بنده خدا که هر کس که بلوغ شرعی برسد از مرد و زن و عقل او صحیح باشد و دیوانه نباشد به منطوق آیه کریمه و ما خلقت الجن و الانس

بی کا، تا: رمضان 1301ق، جا: مدرسه دینا؛ جلد: تیماج سیاه، 10گ، اندازه: 11×19 سم [ف: 321]

58. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 12801

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین وصل علی محمد و اله الطاهرین؛ انجام: بهمین طرز و قیاس خوفا لاطاله بهمین اکتفا نمود

خط: نستعلیق، کا: کرمانشاهی، احمد، تا: 1303 ق ب کاغذ: نخودی، جلد: میشن [القبائی: 55]

59. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4373/5

آغاز: ثنا و درود معبودی را سزاوار است که اشرف؛ انجام: نه اینکه اول اراده نماید بعد بجای آورد. قد تمت

خط: نستعلیق، کا: احمد گرجی، تا: صفر 1324ق، کاغذ: فرنگی، جلد: ابری مقوایی، 15گ (59-73)، 22 سطر (5/12×19)، اندازه: 18/5×24/5 سم [ف: 12-83]

60. قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4129/3 - 21/49

آغاز: بسمله ای طالبان تقوی و پرهیز بدانید هر کس که لفظ انسان بر او صادق است و مکلف است یعنی طفل و دیوانه نیست چه مردان و چه زنان باید اصول دین خود را انجام: و احتیاج به زیاده بر این نیست اللهم اجعلنی و اخوانی... و ولایة علی بن ابی طالب و اولاده المعصومین صلوات الله وسلامه علیهم اجمعین من الان الی لقاء یوم الدین تمت.

رساله کوتاهی است در اصول دین مشتمل بر چند «باب». مؤلف در آن از کتاب «سراج المحافل» خود که در اعتقادات سروده یاد می کند و در سال 1234 تألیف نموده است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوای صورتی عطف گالینگور قهوه ای، 35 گ، 18 سطور چلیپایی، اندازه: 16×21 سم [ف: 1-]

61. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3592/6

آغاز: بدان که اصول دین پنج است اول توحید است و در این اصل پنج اعتقاد است دو اعتقاد از آنها از اصول دین است که به سبب این دو

اعتقاد شخص مکلف داخل در دین پیغمبر آخر الزمان می شود؛ انجام: حضرت فرمود علمی که به ملائکه و انبیا و رسل رسید در آن بداء هست و البته می شود شاید که مراد آن باشد که آن چه به ایشان خبر داده می شود به عنوان حتم و ایشان به حتم خبر دهند در آن تغییری نمی باشد و تغییر از علم مخزون ناشی نمی شود که در غیب مکنون است یعنی آن چه را به غیر حتم به ایشان خبر دهند واقعهش از ایشان مستور است تا در وقتی که مصلحت باشد به ایشان وحی نماید.

رساله بسیار کوتاهی است در اصول دین که بحث انتظار و ظهور را با شرح بیشتری بررسی کرده و در انتها به بحار الانوار و شرح صحیفه سجادیه ارجاع داده است. احتمال دارد از وحید بهبهانی باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى، ترنج و سر، 1 گ، اندازه: 22 × 34 سم [ف: 1-170]

62. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8740/6 - 58/190

آغاز: بسمله، حمدله، أما بعد پس بدانکه اصول دین پنج است اول توحید است دوم عدل است و جیزه ای است در اصول دین شامل اصول پنج گانه؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 3 گ (52-54)، 10 سطر، اندازه: 10 × 14 سم [ف: 1-411]

63. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 26112

آغاز: بسمله. بدان اهداک الله که چون آدمی قابل علم و مکلف است؛ انجام: اقول قولی هذا و استغفر الله لی ولکم قال ولم ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

64. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8978/4 - 59/198

آغاز: بسمله، حمدله، فصل بدانکه اول چیزی که بر بنده بالغ و عاقل واجب می شود دانستن اصول دین است رساله کوتاهی است در دانستن واجبات ضروری دین که برای عموم مردم تهیه شده است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ 5 گ (63-67)، 9 سطر، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 1-414]

65. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 100

آغاز: مقصد در بیان مباحث متعلقه بفعل باری تعالی شانه و این مقصد مشتمل است بر دوازده مطلب و ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ پاره ای از برگ ها به خط مؤلف و در مطالب تجدید نظر شده؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 116 گ، مختلف السطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 1-142]

66. مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 215/8

آغاز: الأمر یا لازم آید صدور فعل از واجب تعالی نه بر موافقت نفس الأمر؛ انجام: و بقای وی بعد از مفارقات از بدن و التذاذ وی بکمالات حاصله از علم و عمل ...

در پنج «باب» دارای فصول؛ بی ک، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: دورو تیماج قهوه ای، 48گ (196ر-243پ)، 19 سطر، اندازه:
16×25 سم [شخصی میدی: ف: 1-168]

ص: 208

67. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: 55/1

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي دل على وحدانيته جميع الأشياء و شهد بعد له ... اما بعد چون عزیز واجب الاحترامی محرک ابراز اجمال اصول عقاید این شرمسار گردید؛ انجام: و چند ماه نیز گفته اند و مدت امامت آن حضرت.

رساله کوچکی است در بیان عقاید شیعه؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، 4 گ، 16 سطر (7×12)، قطع: جیبی، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [رشت و همدان: ف: 1784]

68. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5434/16

آغاز: بسمله ... اما بعد ایمان واجب است بر هر مکلف؛ انجام: هو العزیز الحکیم ...

در کتاب عنوان باب اول در اعتقادات دارد که باید در پنج رکن مرتب شده باشد و رکن اول در بیان توحیدست و می رسد تا خاتمه که در امامت است؛ بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 6 گ (231 پ - 236 ر)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-337]

69. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5434/17

آغاز: بدانکه اصول دین پنج است؛ انجام: و فقهای شیعه همین حکم کرده اند

خط: نستعلیق، کا: علی دوست بن فخر الدین احمد بن شمس الدین، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 2 گ (236 ر - 237 پ)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-338]

70. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7857/2

آغاز: مقدمه در بیان شناختن خدای تعالی و صفات ثبوتیه و سلبيه او به دلیل، نه به تقلید و هر که نداند چیزی از آنها بیرون است از سلسله مؤمنان و در قیامت مستحق عذاب و عقاب؛ انجام: الفت تیغ دو سر بر کمر هر که رسد XX همه از دم بشکافد ز میان یا عباس / در کجانی بخرام ای مه خورشید مصاف XX چشم دارم به رهت شیر ژیان یا عباس

رساله ای است در بیان اصول دین در چند فصل؛ بی کا، بی تاب؛ جلد: پارچه آبی، 37 گ (165 ر - 202 ر)، 20 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 26-337]

71. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14393/10

آغاز: احتیاج نیست بنابراین پروردگار عالمیان به حکمت کامله آتش را از آب و باد کمتر آفریده؛ انجام: اگر پرسند که شفاعت از برای هر فاعل کبیره واقع می شود یا از برای کسی که دیش درست و پسندیده باشد و اعتقاد درست بجمیع.

رساله مفصلی است در اصول دین و امامت بر مذهب شیعیان ترتیب یافته به طریق سؤال و جواب در چند «فصل» نامرتب؛ بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، قهوه ای، 51 گ (144 ر - 195 پ)، اندازه: 17 × 23 سم [ف: 38-528]

72. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2127/12-ف

نسخه اصل: مدرسه نواب ش 58 [این شماره جز این است؛ رساله در توحید و نبوت و امامت و معاد یا اصول دین؛ بی کا، بی تا

[فیلمها - ف: 1-646]

73. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5775/3

در پنج اصل و فروع دین (پاکی و نماز)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: هندی، 2 گ (16 پ-18 ر)، 17 سطر (8 × 18)، اندازه: 23 × 15 سم [ف: 16-88]

74. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 10031/1

با خطبه عربی به نام «رشحات بحار الایمان و منهاج نجاته الخلائق و الإخوان» در دیباچه؛ دارای چهار فصل «و هفت «اصل» و یک «نتیجه»؛ کا: محمد بن صالح، بی تا؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: مشکی تازه، وزیری، 11 گ (1 پ-11 ر)، 28 سطر (25 × 30)، اندازه: 34 × 40 سم [ف: 17-528]

75. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 1017/4

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین، بدان ای مکلف که اصول دین واجب است بر هر عاقلی ...

مؤلف ضمن بیان اصول دین بعضی از احکام مبتلا به متکلفین را متذکر می شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی، 6 گ (93-99 پ)، 16 سطر، اندازه: 10 × 20 سم [ف: 2-274]

76. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: 58/9

آغاز: بدان که از برای مبتدی لازم است که دل خود را پیوسته با دل مرشد کامل مقرون تا به وسیله آن جنگ در حبل الوثقی؛ انجام: یعنی به آن نحوی که جناب رسالت مآب تسلط و ریاست بر جمیع مکلفین داشت امیر المؤمنین هم چنین است حتی بر فاطمه و حسنین.

خط: نسخ، کا: محمد بن کربلایی حسین بیرجندی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 8 گ (99 پ-106 پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: 60]

77. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 8/4

آغاز: بسمله، اگر ترا پرسند که اصول دین چند است گو پنج، اول توحید یعنی اعتقاد کردن مکلف؛ انجام: پس در ذات و صفات محتاج نباشد پس خدای تعالی غنی باشد و الله اعلم.

رساله کوتاهی است در بیان اصول دین و بیان صفات ثبوتیه و سلویه پروردگار، مطابق با عقاید شیعه امامیه. از ضیاء الدین جرجانی رساله

هایی به این سبک می شناسیم؛ خط: نسخ، بی کا، بی تاب جلد: تیماج قهوه ای، گ (74 - 75)، اندازه: $19 \times 12/5$ سم [ف: 28]

78. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: 573/5

آغاز: بسمله بدانکه اصول دین پنج است اول توحید یعنی از برای عالم خالص و صانعی است بدلیل اینکه می بینیم عالم را که خلق شده است از روی حکمت

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: مقوازرشکی، 17گی، اندازه: 19×11 سم [ف: 310]

ص: 209

79. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 775/2

آغاز: بسمله و به نستعین و علیه التکلان الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه ایست بجهت اطفال مکتبی که مبتدی اند در امر دینشان از اصول دین و فروع دین؛ انجام: آنچه موجود است - مگر با رطوبت یا نجس ملاقات کنند که آنوقت آنها هم نجس میشوند.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی کم رنگ، جلد: مقوا با تیماج قهوه ای، وگ، مختلف السطر، اندازه: 17/5×11 سم [ف: 1-243]

80. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9874/1

بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز تیره ضربی، بیاضی بغلی، 11 سطر (5/5×11)، اندازه: 9×14 سم [ف: 17-498]

81. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15722

آغاز: آنکه حکم کرد بسوختن فحاه سلمی با آنکه پیغمبر صلعم نهی فرمود از سوختن مردم گفتند لایعذب بالنار؛ انجام: که از چرک پاک گردد و بهمین سبب صلاحیت معاشرت و مصاحبت بما اهل

رساله ای است در اصول دین که شامل مباحث دینی و کلامی راجع به عدل و نبوت و معاد است در چند «مقصد». رساله حاضر به دلیل افتادگی از ابتدا و انتها شامل مقصد ثانی در عدل، مقصد سوم در نبوت حضرت خاتمة الانبیاء در چند «مبحث» و مقصد چهارم در امامت در چند «مطلب» می باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «خاک قدم امام ...» (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج اناری یک لا ساده، 32 گ (70-39 پ)، 17 سطر (5/5×13/5)، اندازه: 12×18 سم [رایانه]

82. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15605

آغاز: بسمله. الحمد لله ... بدانکه ای مکلف اصول دین واجب است بر هر عاقل و بالغی که بدلیل عقل؛ انجام: سیم ذکر گفتن چهارم بسیار نایستادن پنجم برداشتن

رساله بسیار مختصری است در اصول دین و انتها نیز از فروع دین هم مطالبی دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای تیره مقوایی، ترنج و سر ترنج و لچک با گل و بوته، اندرون جلد تیماج اناری، 2ص (173-174) (قهقرا)، 27-28 سطر (7×14/3)، (7×14/8)، اندازه: 5/10×5/20 سم [رایانه]

83. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7937/3

در اصول دین و پاکی نماز، در آن از شرح مختصر وقایه یاد شده است، نظم هم در آن هست؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ عنوان شنگرف؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی با پوشه، 20 سطر (5/7×12)، قطع: بغلی، اندازه: 12×18 سم [ف: 16-744]

84. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2230

آغاز: انسان با نشست و برخاست اختیاری او و ضدش عجز است؛ انجام: بنی امیه منع می کردند اظهار فضائل علی را.

مقام دوم آن در نبوت مشتمل بر «فاتحه» و چهار رکن»، و مقام سوم در امامت مشتمل بر دوازده «اصل» است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، 203 گ، 14 سطر (6×12)، اندازه: 18/5×11 سم [ف: 4-1210]

85. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10335

آغاز: چون این قسم از انکشاف مخصوص انبیاء و ائمه است و از ابوذر و مثل او متصور نیست فرمود که چنان عبادت کن که گویا بان مرتبه رسیده ای چنانچه رویت در تتمه سخن بهمین معنی است؛ انجام: و من جمیع آن لغتها را می دانم و در آن شهرها و در ما بین آن شهرها خدا را حاجتی و امامی نیست بغیر از من و برادرم و ما حجت خدائیم بر ایشان تمت کتاب.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، اندازه: 13×19 سم [رشت و همدان: ف: 1602]

86. زنجان؛ اخوان زنجانی جلیل، شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [میراث اسلامی: 5-618]

87. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6378

آغاز: بدانکه ذات هستی ذاتی است در حد ذات از عدم و شویب عدمیه بالمره مبر است

بیان اصول اعتقادی (توحید، نبوت، امامت) به روش باطنیان و اسماعیلیه چنان که از اشاراتی که به اهل ظاهر و باطن نموده و مبلغین را سه طایفه معانی و ابواب و امام می داند و وسایط را سه طایفه ارکان و نقباء و نجباء می شمارد، با شواهدی از آیات و بعضی از احادیث و عناوینی چون «لمعه، نور، مصباح» در این نسخه فقط چند برگگی از اثبات توحید موجود است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 32 گ، 19 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 16-336]

88. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10097/2

آغاز: از اصول دین شنو کان پنج آمده در عدد؛ انجام: و در این صورت بنا را بر چهار می کند.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، 17 ص (5-22)، 17 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف: 32-120]

89. زنجان؛ اخوان زنجانی جلیل؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [میراث اسلامی: 5-618]

90. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9520/7

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و عترته اجمعین اما بعد بدانکه اول چیزی که واجب است بر بندگان که

عاقل و بالغ باشند ایمان است و قواعد آن بنوعیست که در چهار فصل مذکور

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 2 گ (17 پ- 19 پ)، 15 سطر، اندازه: 16× 11/5 سم [ف: 30-191]

91. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: 13/5

آغاز: چنین گوید مؤلف این کلام اقل انام منصور... که این

ص: 210

کتابی است در بیان اصول دین و ارکان اسلام و مشتمل بر دو قسم است؛ انجام: ادا می کنم زکات واجب مال تقرب به خدا و الحمدلله.

از منصور؛ خط: نستعلیق، کا: راشد بن صباح قدمی، بی تا، تملک: میرزای قمی در اصفهان؛ جلد: تیماج مشکى، 8 گ (269 ر - 277 پ) [جنگ: 1-494]

92. شیراز؛ شاهچراغ، شماره نسخه: 342/4

آغاز: هو الله تعالى -ب- بدانکه اصول دین پنج است اول وحید؛ انجام: حاکم شرع و مؤمنین برفع ضرر او را از زوجه بکنند و نگذارند با و بد سلوکی کند. من میرزا ابوالقاسم سلمه الله.

شامل اصول دین است و آخر آن چند سؤال و جواب فقهی نوشته شده. احتمال دارد مؤلف آن همان حسن بن محمد باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه ای، اندازه جلد، 3 گ، 5، 17 سطر (18 × 155) اندازه: 15 × 22 سم [ف: 2-394]

93. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10843/9

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الجنة للموحدين و النار للملحدین و صلی الله علی محمد ... الدین. اما بعد چنین گوید این ذره بيمقدار تراب اقدام مؤمنین و مؤمنات که ای برادران و خواهران ایمانی و روحانی که جناب اقدس الهی ما و شما را خلق کرده؛ انجام: امر به قتل ایشان فرمود و جناب امیر المؤمنین در عصر خود جمعی از ایشان را بدود هلاک نمود. و السلام علی من اتبع الهدی

کامل؛ خط: نستعلیق، کان حسین خان گرایلی ولد میرزا محمد گرایلی ملقب به فقیره، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، با ترنج و سرترنج، 11 گ (103 پ - 113 پ)، 14 سطر (8 × 15)، اندازه: 14 × 21/5 سم [ف: 20-410]

94. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26127

آغاز: و این در پنج باب می شود؛ انجام: البعرة تدل علی البعیر ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: رقعی [رایانه]

95. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27481

آغاز: بر بیان اصول دین بر وفق اصول مذهب جعفری که واجب است بر هر مکلف که آنها را بدانند؛ انجام: و این خالی از اشکال نیست و ایضا باید ... است که ایمان بر چند قسم است

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا، قطع: رقعی [رایانه]

96. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17502 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

مطلبی در...؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ اشعار دو ستونی و سه ستونی؛ کاغذ: نخودی آسمانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 4 گ (761-764 پ)، قطع: وزیری، اندازه: 22×15 سم [ف: 1-163]

اصول الدین - اثبات معاد / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn = esbāt-e ma'ād

رساله ای مفصل در اصول پنج گانه دین و معتقدات امامیه که در پنج «باب» و هر کدام در چند فصل «تنظیم شده است؛ باب پنجم در اثبات معاد و شامل یازده «فصل» است.

آغاز: بسمله در اثبات معاد است و بیان مقدمات آن و توابع آن از وقت مرگ تا انقضای امرعالم و در آن چند فصل است

همانند:

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10174/3

آغاز: برابر؛ انجام: بهترین نعمتهای اهل بهشت آنست که حوریان بای ایشان خوانندگی می کنند... و تمجید و تقدیس

در نسخه آمده که شاید متمم رساله قبل (هدایة العالمین عزیز الله مجلسی) باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1126 ق؛ افتادگی: انجام؛ 4ص (153-157)، 21 سطر، اندازه: 21/5×12/5 سم [ف: 32-206]

2. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2418/2

آغاز: برابر؛ انجام: و بدرستی که حق تعالی در روز قیامت مبعوث میگرداند همه بندگان خود را و کنیزان خود را در یک عرصه که دیده همه نفوز می کند و صدای داعی را همه میشوند و حشر می کند شبها و روزها...

از انتها ناقص و تنها باب پنجم (اثبات معاد) را در بردارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن رجبعلی نویری سرایی (ساکن تبریز)، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ 55 گ، 21 سطر، اندازه: 22×17 سم [ف: 1-171]

اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn

رساله ای است در کلام شیعی با استفاده از آیات و روایات و ادله عقلی شامل بحث اثبات الواجب و نبوت، امامت و معاد، با عناوین «مقصود» و «مطلوب». از کتاب «نفحات الانس» نقل می کند. پس از بحث معاد مطلبی درباره توبه و امر به معروف و نهی از منکر دارد. سبک مباحث رساله مشابهت دارد به «الباب الحادی عشر» علامه حلی. شاید ترجمه آن باشد.

آغاز: بسمله و به نستعین، حمداً لربّی و شکراً مطلوب هر چه موجود است از دو وجه بیرون نیست هستی اش از ذات است یا از غیر، اول را واجب الوجود خوانند و دوم ممکن نامند

انجام: که امر به معروف فرض عین است برین حمل کنند و آنچه ازو ظاهر شود که فرض کفایه است بر اعمال ید اللهم ارنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه و ارنا الباطل باطلا و ارزقنا اجتنابه و الصلوة علی ختم الرسالة و فاتحة الكتاب الهدایة محمد و آله الطاهرين

ص: 211

همانند: 1. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 70/16 - د

آغاز و انجام: برابر

خط نستعلیق، بی کا، تا: 999ق؛ 12گی (236پ-248پ) [ف: 1-30]

2. قم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: 1632-9/182

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 26 محرم 1292ق؛ مصحح، جلد: مقوا، 15 سطر، اندازه: 10/5 × 15/5 سم [ف: 1-407]

اصول الدین (ارجوزة) / کلام و اعتقادات / عربی

(uṣūl-ud-dīn (urjūza)

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، 1225-1288 قمری

(kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871

در خداشناسی و حکمت. با عناوین «باب» و «فصل»: باب 1. اثبات الصانع، در چند فصل: فی اثبات حدوث العالم و وجود الصانع، فی اثبات وجود القديم...؛ باب 2. بیان مراتب التوحید، در چند فصل: فی تقسیم مراتب التوحید، فی شرح توحید الذاتی، فی شرح توحید الصفات ...

آغاز: بسمله. الحمد لله العلی الأعظم xx ذی الجبروت و الجلال الاکرم / رب تعالی شأنه الجلیل xx لیس له فی قدسه عدیل

[ابراهیمی 361: نشانی 2 چ]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29363

آغاز: برابر؛ انجام: فلم یغادر من صغیره ولا xx کبیره الا و فیہ فصلا.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1257ق؛ اهدایی: خادم الحجة مرحوم علامه حاج شیخ محمود حلبی متوفی 1418ق [رایانه]

2. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 269/2

آغاز: برابر؛ انجام: ... و ماله و ما به جماله ...

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: 12 شوال 1285ق؛ 4گ (69پ-72پ) [ف: 1-14]

3. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 31/1

آغاز: برابر؛ انجام: فهو هو العلم الخفي الكامن xx عن درك ابصار العباد بائن / ولم يغادر من صغيرة و لا xx كبيرة الا عليه قد علا
خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم سیاه، 15 گ (2پ-16ر)، 15 سطر، اندازه: 21×14 سم [مؤید: 1-63]

اصول الدین (ارجوزة) / کلام و اعتقادات / عربی

(urjūza ud-dīn) (uṣūl)

جواهری بروجردی، علی بن احمد، 1415 قمری

(javāherī borūjerdī, 'alī ebn-e ahmad (- 1995)

تاریخ تألیف: چهارشنبه 25 صفر 1399ق؛ محل تألیف: بروجرد ارجوزه ای در 507 بیت که اصول دین پنج گانه شیعه را با اختصار به
نظم کشیده است. این ارجوزه همان مقدمه منظومه «الفقه المنظوم» جواهری است که جداگانه تدوین شده است.

آغاز: الحمد لله القدير الهادي xx الخالق الرازق للعباد / موجد هذا العالم العظيم xx و واجب الوجود و القديم

انجام: و آله الأطهار انوار الدجى xx و من بهم صبح الدجى تبلجا / و اللعن من رب العباد العالم xx على الذي عاداهم و الظالم

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 550/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: جواهری، بی تا؛ جلد: گالینگور قرمز، 51 گ (1-51)، 10 سطر، اندازه: 22×17 سم [ف: 2-179]

- اصول الدین (ترجمه) < شرایع الدین

اصول الدین (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t usūl ud dīn).

؟ تبریزی، محمد بن محمد، ق 13 قمری

(tabrīzī, mohammad ebn-e mohammad (- 19c)

وابسته به حیاة النفس فی حظیرة القدس = رسالة فی أصول الدین؛ احسانی، احمد بن زین الدین (1166-1241)

اهدا به: محمد تقی میرزا

تاریخ تألیف: شنبه 14 جمادی الاول 1236ق؛ محل تألیف: کرمانشاه

ترجمه اصول دین شیخ احمد بن زین الدین احسائی به نام محمد تقی میرزا در یک مقدمه و پنج «باب» و یک «خاتمه» و گویا از محمد بن محمد تبریزی است.

تهران؛ دانشسرای عالی - کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: 126/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، قطع: ربعی [نشریه: 5-643]

اصول الدین (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t.usul-ud din).

حسینی، محمد علی، ق 13 قمری

(hoseynī, mohammad alī (- 19c)

وابسته به: اصول الدین = شرایع الدین = رسالة الرضا الی المامون = اتمام الشریعة = ما لا یسع جهله؛ علی بن موسی (علیه السلام)، امام هشتم (203-153)

ترجمه تحت اللفظی است از رساله اصول الدین منسوب به حضرت رضا (علیه السلام).

ص: 212

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2134/2

آغاز: الحمد لله و سلام علی عبادہ ... چون اعتقاد بحقایق ایمان امری است که بر هر فردی از افراد انسان واجب و لازم است؛ انجام: و اشتغال بملاهی مانند غنا و آلات آن و مصر بر گناهان، تا اینجا بود کلام حضرت ...

خط: نستعلیق، کا: احمد علی، تا: 1265ق، جا: لکهنو؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 6گ (23ر - 29ر)، 15 سطر، اندازه: 15/5 × 24 سم [ف: 6-146]

اصول الدین (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t.usŪl-ud dīn).

وابسته به: الفصول النصيرية في الأصول الدينية = فصول اعتقادی = فصول العقائد = اصول الدین = الفصول في الاصول؛ نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد (597-672)

احتمالا ترجمه «الفصول النصيرية» باشد که نام دیگر آن «اصول الدین» است. به هر صورت باید ترجمه یکی از اصول اعتقادی خواجه نصیر باشد.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 246/18

خط: نسخ، بی کا، تا: شوال 1268ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: سپاهانی آهار مهره [نشریه: 11-933]

اصول الدین علی وفق اصول المذهب / کلام و اعتقادات / عربی

usŪl-ud dīn 'alā wifq-i usŪl-il madhab

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(estārābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 1847)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10969/2

خط: نسخ، کا: نجفعلی انجدانی، تا: نیمه قرن 13 [میراث شهاب: س 9ش 2-35]

اصول دین عیسوی / ادیان و مذاهب / فارسی

osŪl-e dīn-e 'īsavī

اوانوس

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2620

آغاز: لازم دانست کمترین اوانوس خلیفه عبدالمسیح که اصول دین عیسوی و فروع آن را نقل نماید؛ انجام: و نقل پیغمبران به تمام عمل نموده است.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مجدول و مطلا کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن لایی قرمز مغزی تریاکی، 61 گ، 14 سطر، اندازه: 12/3 × 18/9 سم [ف: 2-31]

اصول دین قرآنی = برهان عرفانی = نخبه القرآن / عرفان و تصوف / فارسی

osūl-e dīn-e qor'ānī = borhān-e 'erfānī = noxbat-ol qor'an

احمدی، علی اکبر بن حسینعلی، 1307 ق 14 قمری

(ahmadī, "alī akbar ebn-e hoseyn-'alī (1890-20c)

این کتاب افادات مجلسی حاج شیخ ابراهیم تهرانی در معارف و عقاید است که از سال 49-1345 ق در شب های دوشنبه برای جمعی از مؤمنین ایراد کرده است. علی اکبر احمدی که از حاضرین مجلس بوده گفتار و تقریرات لفظی وی را کلمه به کلمه نوشته و در دو جلد بدون داشته و مقدمه و فهرست مندرجات را نگاشته است و به نام های «برهان عرفانی» و «نخبه القرآن» و «اصول دین قرآنی» نامیده است. در مقدمه کتاب را چنین معرفی کرده است: «این مجموعه یک اصول الدین است قرآنی همگانی صدره و ذی عرفانی و هم عوامانی (کذ) لذا تمنای از مطالعه کنندگان آن است که با حال طفره و تفرقه مطالعه نفرمایند زیرا ممکن است که یک مطلب قسمتی از آن گفته شده در جائی (کذ) و قسمتی دیگر در جای دیگر» تا آنجا در حقیقت غایت این مجموعه همانا فهمیدن و فهمندن (کذ) این بوده که خدا لطیف است».

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8529

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة والسلام علی نسخه الفردانیه؛ انجام: که بدان که می پروردم روئیدم

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 29 صفر 1374 ق؛ واقف: علی اکبر احمدی. تاریخ وقف: 23 تیر 1336؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوا عطف و گوشه ها میشن خرمایی، 410 گ، 21 سطر، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 11-26]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9562

آغاز: مراتب علمی بشر با برهان عقل مفهوما. مرتبه اول شاگردان کلاس ها که فی الجمله بخواندن؛ انجام: لانهای ایضا من الآثار، درین نسخه عکس با ترجمه احوال شیخ مذکور و هم عکس تقریر نویس درج شده

کاتب = مؤلف، بی تا؛ این نسخه دنباله گفتار شیخ تهرانی مذکور و به مانند جلد دوم است که تقریر نویس این بخش را «نخبه قرآنی» نامیده است؛ تاریخ وقف: مرداد 1345؛ کاغذ: مشقی بیاضی شکل، جلد: مقوای عطف میشن سرخ، 275 گ، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 11-11]

3. شیراز، خانقاه احمدیه، شماره نسخه: 270

ص: 213

کاتب = مؤلف، بی تا [نشریه: 5-228]

اصول دین (مختصر) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.osūl-e dīn (mx

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 1847

رساله بسیار مختصری است که فقط به بیان اصول دین و واجبات اعتقادی آن پرداخته است.

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4425/3

آغاز: الحمدلله علی نواله ... اما بعد پس می گوید خادم بساتین مذهب جعفری ... این رساله ای است در بیان اصول دین بر وفق مذهب جعفری؛ انجام: به شفاعت پیغمبر یا امام یا یکی از مومنان از جهنم بیرون می آورد و ابه اعراف یا بهشت می برد

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی ضربی بدون مقوا، 2 گ (68-69ر)، اندازه: 15 × 20/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-151]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27363

آغاز: بسمله الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی محمد و اله اما بعد بدانکه اصول دین پنج است اول توحید؛ انجام: فیقال هذا القول فی ذلك القول وبالجملة لاشکال فی تلك الاطلاقات علی صاحب البصيرة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1240ق، ضمیمه نسخه ش 27359 [رایانه]

اصول دین (مختصر) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.osūl-e dīn (mx

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، -1270 قمری

(hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (- 1854

رساله ای است بسیار مختصر در بیان اصول دین.

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3610/1

آغاز: بدانکه اصول دین پنج است اول توحید که اقرار است به یگانگی خدای تعالی؛ انجام: نور عطا کننده و صاحب الزمان علیه السلام شفاعت کنند و به درجات عالی رسیده است.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ در سه برگ اول دعای دفع وبا به نقل از کتاب سعادات ابن طاووس به سال 1321 آمده؛ 3گ (3ر - 5ر)، 11 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [محدث ارموی مخ: 1-151]

اصول دین (مفصل) / کلام و اعتقادات / فارسی

(osūl-e dīn (mofassal

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، - 1270 قمری

(hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (-1854

رساله ای است مفصل تر از رساله قبل در بیان اصول دین

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3610/2

آغاز: الحمد لله كما هو امله في عز جلاله و افضل الصلاة و السلام على خير خلقه محمد و آله بعد بدانکه نماز افضل اعمال است؛ انجام: و ليس طالب الدين من خبط و لا من خلط و لا حول و لا قوة الا بالله العلي العظيم ذلك فضل الله يؤتیه من يشاء.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14، 15گ (5پ - 20ر)، 11 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [محدث ارموی مخ: 1-152]

اصول الدین (مختصر) / کلام و اعتقادات / فارسی

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15947

بی کا، بی تا؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی؛ اندازه: 125 × 185 سم [رایانه]

- اصول دین منظوم < آب حیات (منظوم)

اصول الدین (منظومة) / کلام و اعتقادات / عربی

(.uṣūl-ud-dīn (mnz

اوحدالدین کرمانی، حامد بن ابی الفخر، 561-635 قمری

(awhad-od-dīn-e kermānī, hāmed ebn-e abe-l-faxr (1166-1238

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 441/24-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش 1819؛ بی کا، تا: قرن 19 باربعی هایی از جامی و بندی از منطق الطیر؛ 3گ (131-134)

[فیلمها-ف: 1-475]

اصول الدین (منظومه) / کلام و اعتقادات, شعر / عربی

(.uṣūl-ud-dīn (mnz)

علی بن ماجد

alī ebn-e mājed

منظومه ای است در اعتقادات مشتمل بر 16 بیت.

آغاز: الحمد لله الذي دل علی xx وجوبه وجود حمله الملا

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1972/12

آغاز: برابر

ص: 214

بی کا، تا: با تاریخ 918ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، 6گ (180-186)،
اندازه: 12×17 سم [ف: 3-1112]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2290/9

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-334]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2420/13-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-681]

اصول دین منظوم = منظومه در عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn-e manzūm = mnz. dar aqāyed

نیریزی، قطب الدین محمد، 1100-1173 قمری

(neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689-1760

منظومه ای در بیان اصول دین بنا بر مذهب شیعه امامیه در 100 بیت. در آن از «نظم اللالی و المرجان و الیاقوت» از تألیفات خود یاد کرده است.

آغاز: بنام آنکه رب العالمین است xx شناسائیش اصل اصل دین است / توانایی که مجموع دو عالم xx زمین و آسمان و عرش اعظم

[الذریعة 80/23 ش 8087]

1. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 46/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 12، 5گ (2پ-7ر)، اندازه: 18×23/5 سم [ف: 3-94]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1556/2

آغاز: برابر؛ انجام: مدد فرما به قطب الدین محمد xx که گردد حشر با آل محمد.

خط: نسخ، کا: محب علی کاظمینی، تا: صفر 1236ق؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 6 سطر (10×15) سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 4-2109]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8262/28

آغاز: برابر؛ انجام: مدد فرما بقطب الدین محمد XX که گردد حشر با آل محمد

خط: نسخ، کا: احمد وقار شیرازی، تا: 1297ق؛ جلد: تیماج قرمز، مجدول گرهی زرین، 2گ (252پ-253ر)، 26 سطر، اندازه: 21×35سم [ف: 27/2-42]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8235/2 - 56/85

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب 4گ (14-17)، 14 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-416]

اصول دین (منظوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

(osŪl-e dīn (manzŪm

نوری، ملک

nŪrī, malek

مثنوی است در بیان اصول پنج گانه اعتقادات شیعه.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3069/2 - 16/79

آغاز: هر که را بر سر هوای لؤلؤ لالاستی XX طبعش این نظم گهر را طالب وجویاستی / از اصول دین شنو کان پنج آمد در عدد XX اولین توحید کان اصل اصول ماستی؛ انجام: قاریا چون زین مراتب بهره ای گیری بگو به جای داعی در ریاض جنۃ المأوستی / دارم امید از مصنف این که گوید روز حشر XX ملک نوری یکی از دوستان ماستی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جا: طهران؛ جلد: تیماج قهوه ای، 8گ، 11 سطر، اندازه: 16×20 سم [ف: 1-416]

اصول دین (منظوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

(osŪl-e dīn (manzŪm

زکی، محمد بن عبد الصمد، ق 13 قمری

(zakī, mohammad ebn-e 'abd-os-samad (- 19c

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3556/8

کا: محمد ابراهیم، تا: ذیحجه 1209ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی عطف پارچه، 3ص (87-89)، ابعاد متن: 8×
16، اندازه: 13/5 × 18/5 سم [ف: 5-1695]

اصول الدین (منظوم) / کلام و اعتقادات / عربی

(osŪl-ed dīn (manzŪm

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 1847

چاپ: 1256

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20868

آغاز: بسمله، هر که را در سر هوای لولو لالا بود؛ انجام: جانشین مصطفی خلق را جملگی رهبر بود

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، اهدایی رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

2. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 313/2

بی کا، بی تا [چند نسخه -ف: 382]

اصول دین (منظوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

(osŪl-e dīn (manzŪm

ص: 215

نوری فشارکی، محمد علی بن زین العابدین، ق 14 قمری

(nūrī fešārakī, mohammad 'alī ebn-e zīn-ol-'ābedīn (- 20c

منظومه ای است ناتمام در اصول دین شامل مباحث توحید و نبوت و ...، با عناوینی چون: اتحاد ذات و صفات، فی التوحید و آیاته، فی الحکایة الجدیة و التوحید، فی بیان من عرف نفسه فقد عرف ربه، فی وجوب اللطف و بعث الرسل، فی يوم المبعث، در بیان دنباله دین احمدی است، فی بیان تتمیم السابق فی واقعة الزمان (که در این قسمت از برپایی مجلس شورای ملی بدگویی می کند) فی غیبة حجة العصر و بعض سر غیبت، در بیان احوال خود (که می گوید شعر را در 50 سالگی سروده است) فی الاعتذار الی الله، فی تنبیهات حال الاحتضار.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1596/4 - 9/146

آغاز: بسملة اتحاد ذات و صفات: حمد و شکر و بسملة آمد مقال XX بسملة با حمد و شکر آرد مجال / حوقله گویان بقلب و هم لسان XX استعانت جویم اندر این بیان؛ انجام: مویم سفید گشته و این پند خویشرا XX آویز گوش خویش نکردم بگو به نفس / نفس خداشناس پیاخیز و کن نثار XX بر عقل خود جواهر ترک هوای نفس

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ جلد: مقوای نارنجی عطف پارچه طوسی، 11 گ، 20 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 1-

[417

اصول الدین (منظومة في) / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

(usūl-ud dīn (manzumat-un fi

موسوی، محمد طاهر بن محمد باقر، ق 14 قمری

(mūsavī, mohammad tāher ebn-e mohammad bāqer (- 20c

تاریخ تألیف: 11 رجب 1335ق

منظومه کوتاهی است در اعتقادات (توحید، نبوت، امامت، معاد).

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8671/1 - 58/121

آغاز: بسملة، الحمد لله على الالهام XX لما هو الحق من الاسلام / ثم الصلوة بالطريق الدائم XX على النبي سيد ولد آدم / ثم على الوصي و الطهر على XX السبطين بعدهم ائمة الهدى؛

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب 1335ق؛ 40 گ (1-40)، 15 سطر، اندازه: 16×11 سم [ف: 8-4637]

اصول الدین (منظوم) / کلام و اعتقادات / ترکی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7699/2

آغاز: بسمله، باسلیا یوم موزی بسم الله ایلا XX وافی نعمنا سینه شکر الله ایلا؛ انجام: اوقیانی دنکلیانی یا زانی XX رحمتنا یرلقاغن یا غنی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 17 سطر (7 × 13)، اندازه: 16 × 10 سم [ف: 16-676]

اصول الدین (منظوم) = اصول و فروع دین / فقه، شعر / فارسی

osŪl-e dīn-e manzŪm = osŪl va forŪ-e dīn

منظومه ای است شامل 167 بیت، در بیان اصول دین و طهارت و صلوة. پنداشته می شود که مؤلف از فضلاهی امامیه قرن 11 ق باشد.

آغاز: پس از خطبه: اما بعد چون طبیعت طفلان و مبتدیان، با الذات به منظومات فارسی مایل و راغب است و حفظ اشعار منظومه بر طبایع غالب

آغاز منظومه: بدان ای بالغ عاقل که ایزد XX بامر خویش کرده بر تو واجب

[فهرستواره منزوی 206/10]

مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 6974

آغاز: برابر؛ انجام: قاری و حافظش بود مرحوم XX بمحمد و آله امجاد

خط: نسخ، بی کا، تا: 1098ق؛ ضمیمه نسخه شماره 542 اخبار؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 7 گ، 18 سطر، اندازه: 9 × 16 سم [ف: 5-660]

اصول الدین (منظوم) = در فاخر / شعر / فارسی

osŪl-e dīn (manzŪm) = dorr-e fāxer

مثنوی است در اصول دین و مذهب و عقاید در بحر هزج مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل) و چنان که در انتهای مثنوی آمده، احتمالا، عنوانش «در فاخر» و ناظم خرد» باشد. در انتها مثنوی گفته است: «که دادم نظم بهر حق شناسان XX اصول دین و مذهب را بدین سان ... رسانیدی بدین موضع کلامم XX بر آوردی از این موضوع کامم / و لیک امیدوارم کز من آخر XX بماند یادگار این در فاخر».

آغاز: و یا علت شود بر شخص موجود XX خودی نایافته خود بخشی آن بود.

انجام: که تاریخ فراغش را خرد گفت XX چه دری کان لب الماس فرسفت

[فهرستواره منزوی 206/10]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13547/3

ص: 216

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1286ق؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: مقوایی باروکش مشمع قرمز، 63 گ، (73-198)، 12 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 17-459]

اصول الدین (منظوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

(osŪl-ed dīn (manzŪm

غیر همانند:

1. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: 40/2

به نظم فارسی از یکی از شاگردان شیخ احسائی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14 نشریه: 5-377]

2. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: 40/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14 [نشریه: 5-377]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16306/1

آغاز: بسمله چه کوتاهی کند در کار ایشان؛ انجام: در خیال روی تو گویند ای مقصود حال

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14 [رایانه]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2127/14-ف

نسخه اصل: مدرسه نواب ش 58؛ از یکی از شاگردان شیخ احسائی، گویا نظم العقائد استرآبادی؛ بی کا، بی تا [فیلمها - ف: 1-646]

اصول الدین (منظومة) / کلام و اعتقادات، شعر عربی

(.uṢŪl-ud-dīn (mnz

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12583/3

آغاز: علم اصول الدین علم اشتمل xx علی اعتقادات شرعیاً الأجل؛ انجام: و لیس الله صفات ناقصة xx و ذاته عن العیوب خالصة

سی و پنج بیت اول این منظومه موجود است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2 گ (31 - 32ر)، 23 سطر [ف: 36-36]

اصول الدین و احکام / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn va ahkām

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3232/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1244ق، کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد ضربی، 14ص (135-148)، 11 سطر
[1581-5 سم] اندازه: 16 × 10

اصول الدین و اخلاق / کلام و اعتقادات، اخلاق / فارسی

osūl-e dīn va axlāq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 723-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 8435. به روش سنیان با استدلال به آیات و اخبار به فارسی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 724 در میانه
نسخه؛ در پایان نسخه دو برگ از دیباچه آغاز فهرست منتخب الدین است، وقف شده به وصیت حوری جهان بیگم (بیگم جون) دختر
حاج میرزا مرتضی شیخ الاسلام سابق اصفهان (با 72 جلد دیگر)، نسخه در دست یک شیعی بوده و روی نام شافعی «علیه اللعنه» نوشته
است؛ 217گ، 19 سطر [فیلمها-ف: 1-14]

اصول الدین و ارکان اسلام / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn va arkān-e eslām

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 147/5

به روش شیعی؛ بی کا، بی تا [نشریه: 4-397]

اصول الدین و اعتقادات / اصول فقه / فارسی

osūl-e dīn va 'teqādāt

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4253/2

بی کا، بیتا [نشریه: 13-380]

اصول الدین و الایمان / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ud-dīn wa-l-īmān

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1781/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی، 2 گ، 27 سطر (9 × 15)، اندازه: 21 × 14/5 سم [ف]:
[3-1053]

اصول الدین و دعا (جنگ در موضوع) / دعا / عربی

(osūl-e dīn va do`ā (jong dar mowzū

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4009

بی کا، بی تا [نشریه: 13-354]

اصول دین و رؤوس نماز / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn va ro`ūs-e namāz

حسن بن محمد شریف، ق 13 قمری

(hasan ebn-e mohammad Šarīf (- 19c

تاریخ تألیف: 1224ق

رساله مختصری است در بیان اصول دین و فروع آن، در دو

ص: 217

بخش. مؤلف در بیان هر دو بخش ابتدا به تعریف پرداخته و سپس به بیان دلیل عقلی و نقلی آن و گاه از آیات قرآن کریم بهره می گیرد. در بخش دوم احکام نماز و مقداری از طهارت را به اختصار ذکر کرده است. مؤلف ابتدا آن را به عربی نگاشته بود، سپس جهت تکمیل فائده به فارسی ترجمه کرده است.

[نسخه های منزوی 886/2]

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 670

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین أما بعد؛ انجام: بلکه یا حمد در اول رکعت اول و یک حمد در اول رکعت دویم کافی است. این است آخر آنچه خواستیم ذکر کنیم در این رساله الحمد لله رب العالمین.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمعه شوال 1224ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سیاه سجاف و اندرون تیماج قرمز دولایی، 45گ، 9 سطر (6×11)، اندازه: 10/5×17 سم [ف: 2-171]

2. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1983

آغاز: حمدله .. و بعد قال الله تبارک و تعالی فی سورة الذاریات و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون ای ليعرفون ظاهر معنی آیه شریفه این است که خلق نکرده ام جن و انس را؛ انجام: و اما مبطلات پس آن ده است ... هفتم. ارتماس یعنی سر را به زیر آب فروردن نهم، بقا بر جنابت، دهم، استمنا یعنی طلب منی کردن.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: پارچه، 39گ، 12 سطر، اندازه: 16×23 سم [ف: 1-172]

اصول الدین و عقائد الامامیه / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ud-dīn wa 'aqā'id-il-imāmīyya

در اصول دین: توحید، عدل، نبوت، امامت.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 498

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و صلواته علی نبیه محمد و آله اجمعین. اعلم ان افعال المکلف علی ضربین حسن و قبیح فالقیح مالفعله مدخل فی استحقاق الذم کالظلم و الکذب و العبث. و الحسن علی ثلثة اقسام؛ انجام: و جعلهم فی ذلك الزمان بمنزلة المجاهدين بین یدی رسول الله صلی الله علیه و آله بالسيف اولئک هم المخلصون حقاً و شیعتنا صدقا و الدعاء الی دین الله سر و جهرأ تم الكتاب بعون الملك الوهاب

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 34گ، 18 سطر (8×12)، اندازه: 12/5×20 سم [ف: 458]

اصول الدین و عقائد الشیعة / کلام و اعتقادات / فارسی

osŪl-ed dīn va 'aqā'ed-e Šī a

محمد بن محمد جعفر، ق 14 قمری

(mohammad ebn-e mohammad ja'far (- 20c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16008

آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله الذي ليس از آنجائیکه این فقیر؛ انجام: در رفع آکل و ماکول یا معنی مستدیره می باشد اینجا مقام نداشت و عرض نشد و لله الامر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

اصول دین و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

osŪl-e dīn va forŪ' -e dīn

مجتهد قزوینی، علی، ق 13 قمری

(mojtahed-e qazvīnī, alī (- 19c

با عنوان های «اصل» و «مطلب» و «وجه» و «مسئله» و «فصل» است.

آغاز: بسمله. کتاب اصول و فروع دین از تالیفات مجتهد العصر آقائی آقا سید علی دام ظلّه ساکن القزوين. الحمد لله رب العالمين ... اما بعد پس این رساله مختصریست در اصول عقاید که با اصول دین نامیده شده اند و ارکان فروع دین و واجبات و مستحبات نماز.

انجام: در تشهد بر زمین گذارد. الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و السلام. تمام شد اصول و فروع 1306

[فهرستواره منزوی 109/9]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3251/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1306ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی مقوایی ضربی، 47گ (210-256)، 17 سطر (10×14)، اندازه:

17×22 سم [ف: 11-2209]

اصول الدین و فروعہ / حدیث / عربی

حدیث است در 25 «باب»: اصول الدین، الوضوء البیانی، الغسل البیانی، التیمم البیانی تا می رسد به: فی من حفظ اربعین حدیثا. در آن از «توحید» و «خصال» و «من لا یحضر» ابن بابویه و «تهذیب» طوسی و «کانی» کلینی نقل شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4454/1

آغاز: بسمله. و علیه اعتمادی. الباب الأول فی اصل اصول الدین روی محمد بن علی بن بابویه فی کتاب التوحید باسناده إلى عبدالعظیم؛ انجام: و حسن اولیائک رفیقاً.

کا: محد شریف پسر عزیز الله، بی تا، کاغذ: سپاهانی آهار مهره،

ص: 218

جلد: تیماج سبز مقوایی، 4 گ (13 پ-17ر)، 17 سطر (11×26)، اندازه: 12×17 سم [ف: 13-3410]

اصول الدین و مسائل السنة / کلام و اعتقادات / عربی

usūl-ud dīn wa masā'il-us sunna

شافعی، محمد بن ادريس، 150-204 قمری

(Šāfe'ī, mohammad ebn-e edrīs (768-820

در عقاید او است و مجسم بودن او از آن پیدا است. دو بند است: یکی در اصول دین، دیگری پاسخ هایی که او درباره صفات خدا داده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 251/13 - ج

آغاز: بسمله. فصول في أصول الدين على طريقة أهل السنة و الجماعة المتبعين في ذكر الاجماع الذي نقله امام الاثمة ابو عبدالله محمد بن ادريس الشافعي ... في مسائل من اصول السنة أخبر بها عن مشايخه و رواها و اقر بنفسه انه هو ايضا عليها و لا يعدل عنها الى ماسواها. قال القول في السنة التي انا عليها و اصحابنا عليها ... اقرار بشهادة أن لا اله الا الله ... و سنة رسول الله ص (تمت تمام شد اصول الشافعي رحمه الله) بسمله. هذا آخر ما ذكره الامام الشافعي ... من مسائل السنة المجمع عليها في مذهبه في اسماء الله ... و صفاته القديم ... و قد سئل عن صفات الله ... فقال الله تعالى اسماء و صفات؛ انجام: و هو السميع البصير

بی کا، بی تا؛ 4 گ (1135 - 138 پ) [ف: 249]

- اصول الدین و معالم الحق و اليقين < اثبات الواجب

- اصول الدین و الملل و النحل < تحصيل الحق و تحقيق الفرق

اصول دين هشتگانه / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e din-e hastgane

اصول دین پنج گانه را به اضافه «تولا، تبرا و امر به معروف و نهی از منکر» در هشت «مسأله» با استناد به آیات قرآن بررسی کرده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1543/2

آغاز: حمدله ... اما بعد بدان که اصول دین هشت است: اول توحید، دوم عدل سیم نبوت چهارم امامت پنجم معاد ششم تولا؛ انجام: تا اینها را ندانی و نیت درست نباشد طاعت او قبول نیست تا دانی و این قانون مذهب اثنا عشریه است و طریق ایشان که گفته شد

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ادعیه ایام هفته از امام زین العابدین (علیه السلام)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا مجدول، 4 گ، 17 سطر،

اندازه: 9 × 17 سم [ف: 1-172]

اصول دین هشتگانه / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn-e haštgāne

اصول پنج گانه دین را به اضافه تولا، تبرا و امر به معروف و نهی از منکر به طور بسیار موجز تعریف و تبیین کرده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1543/3

آغاز: پس باید دانست و واجب عینی است که هر یک از مکلف خواه مرد و خواه زن اصول دین را بدانند؛ انجام: و امر به معروف و نهی از منکر آن است که تا ممکن است مردم را از بدی منع کنی و از خوبی امر کنی

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی استرآبادی، بی تا، جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، مجدول، 2گ، اندازه: 9 × 17 سم [ف: 1-172]

اصول دین هشتگانه / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e dīn-e haštgāne

قم؛ فیضیه، شماره نسخه: 1704/2

آغاز: حمدله بدانکه اصول دین هشت قسم است

خط: نسخ، بی کا، بی تا 12گ (11-22)، 12 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 3-121]

اصول الدینیة = مجموعه هدایه / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-od-diniyya = majmu'e-ye hedaye

شریف یزدی، محمد تقی بن محمد باقر، ق 13 قمری

(Šarīf yazdī, mohammad taqī ebn-e mohammad bāqer (- 19c

[فهرستواره منزوی 512/9]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12625

آغاز: و چند کتاب و خاتمه و مقدمه در چند مسئله که؛ انجام ضعف دائمی به سرحد کمال اللهم اغفر لنا و لوالدینا سنه 1275

خط: نسخ، کا: داود حسینی، تا: 1275 ق [الفبائی: 55]

اصول الدینیه فی تحصیل معارف الیقینیه / کلام و اعتقادات / فارسی

usŪl-ud dīnīya fi tahṣīl-i m'ārif-il yaqīnīya

اهدایه: شاه سلطان حسین صفوی

رساله کوتاهی است در دوازده فصل، که برای دانستن عامه مردم از اعتقادات دینی، تألیف نموده است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4901-24/201

ص: 219

آغاز: معصوم دشمنش خوار باشد و محروم السلطان بن السلطان الخاقان بن الخاقان بن الخاقان ابوالمؤید شاه سلطان حسین الموسوی الصفوی؛ انجام: حواس ظاهری و باطنی زایل و فاسد شده اثری از آن با روح انسانی نماند و سؤال از آن بیهوده باشد زیرا سؤال خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکى، 20گ، 12 سطر، اندازه: 10×15 سم [ف: 2-810]

الأصول الرواسخ في معرفة البعد و جهته / رياضيات / فارسی و عربی

al-usūl-ur rawāsīx fī ma'rifat-il bu'd wa jahat-ih

ارمیونی، محمد بن ابی الخیر، ق 10 قمری

(armayūnī, mohammad ebn-e abe-l-xeyr (- 16c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 63/27

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف تیماج تریاکی، 10ص (252-261)، 21 سطر (10×16)، اندازه: 16×22 سم [سنا: ف: 1-33]

- اصول ستة عشر < الأصول الأربعمئة

- اصول سلطان بن السلطان سلطان ولد < اعتقاد اهل سنت و جماعت

اصول سیر و سلوک / عرفان و تصوف / فارسی

osūl-e seyr-o-solūk

بخاری، شمس الدین بن منگل

boxārī, Šams-od-dīn ebn-e mangal

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18139 ض

نسخه نادر است؛ بی کا، تا: 1261 ق [د.ث]

اصول الشاشی = اصول الفقه الحنفی / اصول فقه / عربی

uṣūl-uš-šāšī = uṣūl-ul-fiqh-il-ḥanafī

شاشی، اسحاق بن ابراهیم، -325 قمری

به روش حنفی است. با عنوان های «فصل» و در چهار «بحث» از کتاب تا قیاس.

آغاز: بسمله رب یسر و تمم بالخیر الحمد لله الذی اعلى منزلة المومنین بکریم خطابه و رفع درجة العالمین بمعانی کتابه ... و بعد فان اصول الفقه اربعة: کتاب الله وسنة رسوله و اجماع الأمة و القیاس.

انجام: فقال: ما بال المسک لا خمس فيه؟ قال: لانه كالماء و الله اعلم بالصواب.

چاپ: هند، چاپ سنگی، 26 ص، 1279 ق و 1289 و 1210 ق.

[معجم المؤلفین 226/2]

شرح و حواشی:

1- فصول الحواشی لاصول الشاشی

1. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 6964

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 10؛ محشی، با کراسه شمار هشت برگی هفده کراسه و شش برگ کراسه هیجدهم نام مؤلف «الشاشی» در هر کراسه شمار و ص ع آمده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکى لایى، 221 گ، 7 سطر (9×14)، قطع: ربعی، اندازه: 16×24 سم [ف: 16-413]

یزد؛ علومى، شیخ علی؛ شماره نسخه: 5

همان نسخه بالا [نشریه: 4-436]

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 2473-ف

نسخه اصل: کتابخانه علومى ش 386 [احتمالا همان نسخه بالا]؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی؛ 179 گ [فیلمها-ف: 1-283]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6910

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید اکرم بن محمد اشرف، تا: 20 جمادى الثانی 1142 ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکى، 126 گ، 8 سطر (8×12)، قطع: ربعی، اندازه: 15×22 سم [ف: 16-395]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 18819

بی کا، تا: 1189ق [د.ث]

4. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 35ر

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1228ق؛ مهر: محمد داود [رشت و همدان: ف: 1090]

5. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7443-38/63

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مصطفی بن ملامحمد ساکن، تا: چهارشنبه 4 شعبان 1328ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، 101گ، 11 سطر، اندازه:

16 × 22 سم [ف: 1-1389]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10348

خط: نسخ، کا: محمد حفیظ، بی تا [الفبائی: 55]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 27400

بی کا، بی تاب خریداری از رضا غیبی [رایانه]

الاصول الشافیه = خلاصه معالم الشفا = رساله فی الطب = الشافیه / طب / عربی

-al-usūl-uš šāfiya = xulāṣat-u ma'ālem-iš šifā = r.-un fi

ص: 220

دشتکی شیرازی، منصور بن صدر الدین محمد، -948 قمری

(daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (- 1542

وابسته به: معالم الشفاء؛ دشتکی شیرازی، منصور بن صدر الدین محمد (-948)

این رساله دارای یک «فاتحه» (مقدمه کوتاه) و دو بخش «جزء است»: نظری و عملی بدین ترتیب: جزء اول دارای چند «مجله»: مجله اول: در معرفت امور طبیعی و شامل هفت «مقصد»: 1. ارکان اربعه، 2. مزاج، 3. رطوبات بدنی، 4. تقسیمات اعضاء، 5. قوی، 6. تکوین روح، 7. حالات بدن؛ جزء دوم در طب عملی دارای دو (مجله): 1. حفظ صحه، 2. ازاله مرض و استرداد صحت زائل، مجله 2 خود دارای 4 «جمله» است.

آغاز: بسمله و به نستعین لله الحمد و الثناء و الصلوة و الدعاء يقول ... غیاث المشهور بمنصور ان هذا اصول شافية عن الداء كافية الدراية الدواء ... و من اراد القانون الكامل في هذا فعليه بالنظر الشافي في معالم الشفاء التي القيتها.

انجام: و مثله أهليلج أصفر و مثله سوريجان يدق و يسحق و يعمل حبا و يتناوله

[ریحانة الادب 167/3 ؛ الذریعه 12/13]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9454/4

آغاز: بعد الحمد و الثناء اصفر و مثله سوريجان يدق و يسحق و يعمل حبة و يتناوله

خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه دهه دوم رمضان 739ق، در تاریخ دست برده شده و صحیح 939 می باشد؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، 9گ (207پ-215پ)، اندازه: 10/5 × 15 سم [ف: 24-219]

9. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 507/7 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: 950ق؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه ای سوخته، 9گ (69پ-78پ)، 20 سطر، قطع: رقعی بزرگ، اندازه: 13 × 20/5 سم [ف: 22-199]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360/52

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: 1007ق، جا: قزوین؛ مقابله شده با نسخه پدر کاتب؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-190]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6960/1

خط: نستعلیق، کا: فاضل بن فاضل، تا: سه شنبه 7 جمادی الثانی 1076ق؛ تملک: محمد علی؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا ضربی
ترنج دار، 42گ (2پ-44پ)، اندازه: 20×22 سم [ف: 20-366]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6149/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق متوسط، کا: احمد بن محمد حسین بن احمد شریف

تکابنی طیب، تا: 1285ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز روشن، 27 ص (25-51)، 16 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×17/5
سم [ف: 19-134]

13. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4321

بی کا، تا: 1307ق [نشریه: 13-387]

14. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2818/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا به مقابله شده با نسخه خوانده شده بر مؤلف (خلد ظلال افاضاته)، محشی؛ 10گ (169پ-178ر) [ف: 5-
130]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4601/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی کا، تا: دوره صفوی؛ مهر: «محمد بن قاسم بن محمد صالح» (بادامی)، مورخ 1061؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:
تیماج زرد، 6گ، 25 سطر (7×14)، اندازه: 12×22 سم [ف: 13-304]

اصول شیعه و فرقه های آن / ادیان و مذاهب / عربی

osūl-e Šī'e va ferqe-hā-ye an

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4057/137

از کتاب رجال؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن 13؛ 1گ (251پ) [ف: 7-194]

اصول شیمی آلی شیمی / فارسی

محلاتی، محمد کاظم بن احمد، 1250-1313 قمری

(mahallātī, mohammad kāzem ebn-e ahmad (1835- 1896

این رساله ترجمه از فرانسه (برای دارالفنون) از درس هایی که در مدرسه طب پاریس گفته شده است و تا فصل دوازدهم است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6052/1

آغاز: سابق بر این شیمی آلی عبارت بود از معرفت مواد و جوهریات ماخوذه از اجزاء و اعضای نباتی و حیوانی و معرفت به صفات؛ انجام: بجوشانند مانند تمام اسیدها جذب آب کند و تبدیل شود به اسید اسپارتیک فصل دوازدهم در الکلهای ترای نمک؟

تا فصل دوازدهم است؛ خط: نستعلیق، بی کاه، تا: حدود اوایل قرن 14؛ ناقص است؛ کاغذ: فرنگی نازک خط دار، جلد: مقوایی مشکی عطف و گوشه پارچه زرد، 119ص (2-120)، 20 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 13/5 × 21/5 سم [ف: 19-43]

ص: 221

osü l-e Šīmī-ye qeyr-e ālī

حکیمی، نصرت الله خان، ق 14 قمری

(hakim, nosrat-ol-lah xan (- 20c

در بیان اصول شیمی غیر آلی و ظاهراً ترجمه شده از کتاب های اروپایی که در دارالفنون تدریس می شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6636

آغاز: مقدمه اجسام مفرده و مرکبه وقتی که اجسام لا تعد ولا تحصى را که در اطراف خود مشاهده کنیم معلوم می توان کرد که با شرایط معینه تغییر پذیر اند و تبدیل می شوند به اجسام جدید؛ انجام: سبب تکوین عدد نامحسوری از مرکبات می شوند فرمولهای تکوینی مورد استعمال زیاد دارند

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه 15 ربیع الاول 1309ق؛ مصحح، مقابل بسیاری از کلمات معادل لاتین آن دیده می شود؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، 166گ، 17 سطر، اندازه: 13/5 × 21 سم [ف: 20-166]

- اصول الصناعة < تحفة المؤمنین (منتخب)

osūl-e sanāat va omūr-e qarībe

رساله ای کوتاه در علم کیمیا و انجام امور غریبه که در پنج حل و سه «عقد» و یک «خاتمه»: حل 1. بیان جو اصلاحی این فرقه؛ حل 2. قواعد تقطیر و تصعید و امثال آن؛ حل 3. بیان بعضی آلات مخصوصه اهل صناعت؛ حل 4. گرفتن بعضی آب ها و تدابیر اجزاء و تبییض و تخمیر بعضی از آن؛ حل 5 خواص فلزات و اعمال آن؛ عقد 1. قواعد قمری بحر مین؛ عقد 2. قواعد شمسیه شمس مکلس و توتیای محمر؛ عقد 3. عمل مروایه یا صدف سفید؛ خاتمه: در خطوط مرموزه و اقام مشهوره.

کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 370/8

آغاز: بدانکه کیمیا علمی است تبدیل قوای اجرام معدنی بعضی بعضی تا حاصل شود ذهب و فضه از سایر فلزات، و کیمیا عبارت است از طلسمات و تخریج قوای فاعله عالیه با مفعوله سافله؛ انجام: خاتمه در خطوط موموزه واقسام مشهوره آن در این رساله بعضی از آنها ذکر می شود تا برسم یادگار در بیان خلائق روزگار بماند.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ سطور چلیپا، قطع بیاض؛ 11گ (34 پ-44 پ)، اندازه: 10 × 25 سم [ف:]

اصول صناعية و امور غریبه / کیمیا، علوم غریبه

osŪl-e sinā'īye va omŪr-e qarībe

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 607/23

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی ضربی مقوایی با ترنج، 10 ص (573-582)، ابعاد متن: 14 × 10، اندازه: 20 × 14 سم [سنا: ف: 1-395]

اصول صنعت اکسیر / کیمیا / عربی و فارسی

osŪl-e san'at-e eksīr

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 574/10

منقول از کتاب های ذخیره اسکندری که شش صفحه آن عربی و دو صفحه دیگر فارسی می باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1255ق؛ جلد: تیماج عنابی، 8ص، 21 سطر (21/5 × 10/5) سطر، اندازه: 25 × 14/5 سم [ف: 1-522]

اصول طریقت و بیعت / عرفان و تصوف / ترکی

osŪl-e tarīqat va bey'at

مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، 604-672 قمری

(mowlavī, jalāl-od-dīn mohammad ebn-e mohammad (1208-1274

مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 19319/12

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على سيدنا محمد و على سائر الأنبياء و المرسلين ... و آگاه اولک که سلطان العاشقين و خاقان المعشوقين مولانا جلال الدين رومی حضر تلرینک عاشق

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ حنایی و فستقی و نخودی رنگ؛ جلد: تیماج قهوه ای، 30-33 سطر (6 × 17)، اندازه: 9 × 19/5 سم [ف: 2-387]

اصول الطیب و المركبات العطرية طب / عربی

usŪl-uṭ ṭīb wa-l murakkabāt-il 'atrīyya

ابن مندویه، احمد بن عبدالرحمن، 410 قمری

(ebn-e mandŪye, ahmad ebn-e 'abd-or-rahmān (- 1020

اهدا به: صاحب ابی القاسم بن عباد

للمصاحب ابی القاسم بن عباد، در چند «باب» و بسیار سودمند

چاپ: با تحقیق محمد تقی دانش پژوه، در مجله فرهنگ ایران زمین، چاپ اول، جلد 15، 222-253ص.

[معهد المخطوطات 5: 2 ص 269]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 253/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 [ف: 3-40]

اصول العربية / ادبیات عربی

ص: 222

تنكابنی، محمد بن سلیمان، 1234-1302 قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885

شرح حدیثی است که درباره وضع اصول نحو و قواعد کلی آن از حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) روایت شده است. این شرح مزجی توضیحی و بسیار مختصر می باشد.

آغاز: احمد الله و أشهد أن لا اله الا هو ... هذا ما سنح لي في شرح كلام امير المؤمنين حين اختراعه فن العربية.

انجام: فقال بلى هي منها فردها فيها، هذا آخر الحديث.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5963/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم طالقانی مرجانی، تا: 1306ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5 گ (8پ-12ر)، اندازه: 21/5 × 17 سم [ف: 15-344]

الأصول العشرة = اقرب الطرق الى الله = ميزان العقائد = السير و السلوك = الطريق الى الله / عرفان و تصوف / عربي

al-usul-ul asara = aqrab-ut turuq ila-l lah = mizan-ul 'aqā'id = as-siyr wa-s sulūk = at-tarīq ila-l lāh

نجم الدين كبرى، احمد بن عمر، 540-618 قمری

(najm-od-dīn-e kobrā, ahmad ebn-e 'omar (1146-1222

رساله ای است در بیان اقرب طرق الی الله و اصول و مبانی آن. نخست جمله معروف «الطرق الی الله بعدد أنفاس الخلائق» را قرار داده و اصول جمله طرق را در سه نوع معین داشته: 1) راه سوداگران و بازرگانان که راه اخیار است؛ 2) راه مجاهدان و ریاضت کشان که راه ابرار است؛ 3) راه سلوک و پرواز به حق که راه زیرکان و چابکان است (راه عشق و محبت). طریق مختار شیخ همین طریق آخر است و درباره اصحاب آن گوید: الواصلون منهم في البدايات اكثر من غيرهم في النهايات». وی برای این طریق ده اصل یاد کرده است: 1. توبه، 2. زهد در دنیا، 3. توکل، 4. قناعت، 5. عزلت، 6. ملازمت و مداومت ذکر حقیقی، 7. توجه بالکلیه الی الله، 8. صبی از لذات نفسانی، 9. مراقبت، 10. رضا و تسلیم بالله. وی برای هر یک از این ده اصل توضیحی مختصر داده و گذشته است.

آغاز: بسملة و الاعتصام بكرمه العميم قال الشيخ ... الطريق إلى الله تعالى بعدد أنفاس الخلائق و طريقنا الذي نشرع في شرحه، أقرب الطريق إلى تعالى و أوضحها و أرشدها و ذلك لأن

انجام: لا يزهره المؤمنة و لا بثمار الولاية و النبوة تفهم إنشاء الله تعالى و صلى الله على خير الأنام و البدر التمام محمد عليه الصلوة و

[ريحانة الادب 142/6 ؛ كشف الظنون 6876/1؛ دنا 1100/1 (46 نسخه)]

شرح و حواشی:

1- الأصول العشرة (ترجمه و شرح) = شرح اقرب الطرق؛ لاری، رضی الدین عبدالغفور (-912)

2- ده قاعده = ده اصل = میزان العقائد = سیر و سلوک = الاصول العشرة (ترجمه)؛ همدانی، علی بن محمد (714-786)

3- شرح الأصول العشرة النجمية الكبرى؛ حقی برسوی، اسماعیل بن مصطفی (1063-1127)

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 504/7

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 19 کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 2 ص (347-348)، 25 سطر (11 × 18)، اندازه: 17 × 26 سم
[سنا: ف: 1-294]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12428/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9، کاغذ: شرقی، 2 گ (32-33)، 25 سطر، اندازه: 6 × 12/5 سم [ف: 31-401]

3. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 854/4

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق ریز، بی کا، تا: نزدیک 813ق؛ در برگ 79 ر نیایشی است به عربی و در 79-80 پ داستان آوردن سیبی سرخ و زیبا برای
بایزید و سخنان او به فارسی؛ 2 گ (77الف-78ب) [ف: 3-411]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22479

آغاز: بسمله. الحمد لله کفی و سلام علی عباده الذین؛ انجام: عام تسعة و خمسين مائة ما أحسن الله عامها

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: 859ق؛ ضمیمه نسخه ش 6186 [رایانه]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 727/20

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن شیخ علی (محتملاً)، تا: قرن 10؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی منگنه مقوایی، 3ص (341-344)، 17 سطر (9/5×5/5)، اندازه: 9×10/5 سم [ف: 2-244]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10717/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالاول بن علاء بن الحسن بن بنیامین حسینی انامی، تا: ربیع الاول 927ق؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج، 4ص (270-273)، اندازه: 16×24 سم [ف: 1-33-193]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 13007

خط: نسخ، کا: بخشی، تا: 928ق [الفبائی: 62]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14362/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: شرقی، 3گ (43-45)، 17 سطر، اندازه: 5×8 سم [ف: 36-266]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 172/26 - طباطبائی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ پس از آن در یک صفحه اشعاری

ص: 223

است از متنی و دیگران؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، 1گ (80-79)، قطع: وزیری باریک، اندازه: 14/5 × 24 سم [ف: 22-63]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25856

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، کا: محمد بن میرزا علی، تا: 1051ق؛ مذیل به دو صفحه در باب شریعت و طریقت و حقیقت به زبان عربی از مؤلف می باشد، ضمیمه نسخه ش 25855 [رایانه]

11. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 9/1038/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1056ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 3گ (71پ-73ر)، 31 سطر (9/5 × 19/5)، اندازه: 11 × 26 سم [ف: 3-412]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12077/7

خط: نستعلیق و شکسته، کا: شفیع بن محمد صالح یزدی، تا: 1062ق، کاغذ: حنایی، جلد: تیماج جگری یک لا، اندازه: 10 × 19 سم [ف: 10-161]

13. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 259/19

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محرم 1074ق [نشریه: 2-99]

14. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1920/15

بی کا، تا: 1080ق، جان اصفهان؛ جلد: میسن قهوه ای ضربی نو، 4گ (126پ - 130ر)، 18 سطر، اندازه: 16 × 24 سم [ف: 5-398]

15. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2594/3

خط: نستعلیق، کا: میر محمد مؤمن حسینی، تا: 1081ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، 6ص (16-21)، 21 سطر (5 × 13/5)، اندازه: 9/5 × 19 سم [ف: 9-1434]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18462 ض

کا: نورالدین محمد بن مرتضی اخباری کاشانی، تا: 1082ق [د.ث]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15367/22

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کان محمد طاهر بن حسن آراسنجی، تا: 5 صفر 1085ق، جا: قندهار؛ مصحح که از مجموعه برادر اعز اکرم میرزا محمد معصوم نقل کرده؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه ای روشن ضربی ترنج و سرترنج دار، 2گ (265-266پ)، اندازه: 15/2 × 27/5 سم [ف: 43-54]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10161/3

آغاز: برابر؛ انجام: قال بک آخذ و بک اعطی و بک احاسب ... و صحبه و سلم.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، 4ص (50-54)، 21 سطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 32-195]

19. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6816/13

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ سطور چلیپا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، عطف تیماج مشکی، 1گ (62ر و پ)، 15 سطر (7 × 16)، قطع: وزیری، اندازه: 14 × 25 سم [ف: 16-368]

20. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5052/3-ف

نسخه اصل: دهلی در دیوان هند شماره 40 a-f خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [فیلمها - ف: 3-129]

21. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3864/10

بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، 164گ (166-2)، 23 سطر (13 × 18)، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 12-2843]

22. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2787/9

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: شهاب الدین حسین بن ناصر الدین حسین حسینی جعفری دیباجی، تا: قرن 12؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور، ابعاد متن: 10/5 × 20، 1گ (40-41)، اندازه: 14/5 × 22/5 سم [ف: 13-271]

23. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 711/1

آغاز: برابر خط: نستعلیق، کا: سمیع بن غلامعلی قمی، تا: 1125ق، جان اصفهان، در اول نسخه مطلبی از مولانا عبدالرشید در وحدت وجود و بیان آن؛ جلد: تیماج مشکی، 2ص (2-4)، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 384]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1552/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-373]

24. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20071

آغاز: برابر؛ انجام: و ثلثین و ثمان بعد الالف سنه 1138.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1138ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 4 گ، 19 سطر [رایانه]

25. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4868/22

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مقوایی مشکی، 3ص (29/3 × 29/5)، 19 سطر، اندازه: 14×25/5سم [ف: 13-317]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 510/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 12 یا اوایل قرن 13؛ مصحح؛ در آغاز فایده ای تفسیری از رازی درباره نفس مطمئنه و اماره، از سوره یوسف و در انجام فایده ای از شبلی، مبنی بر این که وی 400 استاد دیده 400 حدیث خوانده و یکی از آنها را اختیار نموده و بدان عمل کرده و دیده که برای خلاصی و نجات، عمل به همان تنها یک حدیث کافی است و آن اینک: «أن رسول الله صلی الله علیه و [آله] سلم قال لبعض أصحابه: اعمل لدنیاك بقدر مقامك فیها و اعمل لآخرتك بقدر بقائك فیها و اعمل لله بقدر حاجتك إلیه و اعمل للنار بقدر صبرك علیها و إذا أردت أن تعصی مولا فاطلب مكانة لایراک»؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک، 1 گ (18-18 پ)، 23 سطر، اندازه: 13/5×15/5 سم [ف: 335-40/2]

27. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 23706/4

ص: 224

خط: نستعلیق، کا: قنبر علی لواسانی، تا: شعبان 1262ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج لایه ای قهوه ای، 3گ، اندازه: 11/5
17/5× سم [ف: 2-56]

28. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 77/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تقریشی، تا: 1263ق؛ جلد: چرم سبز، 2گ (40پ-41پ)، 23 سطر، اندازه: 21/5 × 34/5 سم
[مؤید: 3-626]

29. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1803/26

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1267ق؛ کاغذ: شگری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌های بدون مقوا، 5ص (280-285)، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه:
11×17/5 سم [ف: 9-306]

30. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 999/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد اسماعیل بن میرزا معصوم تقریشی، تا: محرم 1279ق، جان شمیران طهران؛ جلد: مقوایی عطف تیماج
مشکی، 3گ (22پ-24ر)، 16 سطر، اندازه: 10/5 × 17 سم [ف: 3-222]

31. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8596/8

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: 1282ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، بغلی، 135گ (132پ-
136ر)، 5 سطر (5 × 10) [ف: 17-169]

32. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 267/20

حکمت خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: مقوای عطف تیماج، قطع: ربعی [ف: 2-58]

33. تهران: الهیات، شماره نسخه: 307/2

آغاز و انجام: برابر

در ده اصل؛ خط: نسخ، کا: عبدالکیم بن شیخ عبدالله مردوخی، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف میشن، 2گ (26ر-
27ر)، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 207]

34. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 871/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و تعلیق، کا: محمد علی، تا: 1301ق، جان مدرسه سپهسالار میرزا محمد خان قاجار؛ گ (68-74ر) [ف: 3-412]

35. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 152/11

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم موسوی اصفهانی، تا: ذیحجه 1323ق؛ جلد: تیماج زرد، 14 سطر، اندازه: 14×19/5 سم [ف: 1-113]

36. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 303/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: سید حسین خان نعمت اللهی رهنمون، تقریشی، تا: ربیع الثانی 1353ق؛ گ (72-75ر)، اندازه: 11/5×17/5 سم [ف: 1-301]

37. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 881/1

آغاز: برابر؛ انجام: تاسعها المراقبة و هي الخروج عن حولها وقوتها ... يزول ظلمة امارية النفس مالایزول بثلثین.

نیمی از اصل نهم «مراقبت» را دارد و به پایان نمی رسد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ گ (1پ - 2پ) [ف: 3-412]

38. تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 3258/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ یک سطر از اصل 7 را دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، گ (1 ر و پ)، 19 سطر (7/5×17)، اندازه: 14×22 سم [ف: 11-2215]

39. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1880/13

خط نسخ، کا: محمد بن الحسن بن محمد، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه ای سیر ضربی مقوایی آراسته، گ (258ر - 260ر)، 22 سطر (8/5×14/5)، اندازه: 13×22 سم [ف: 8-488]

40. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 17721 ض

بی کا، بی تا [د.ث] 41. مشهد، شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 145/12

آغاز: برابر؛ انجام: ما أشرت اليه بالاشارة الظاهرية و الباطنية ليعلم كل الناس شربهم و لينال كل أحد مطلبه

انجام این رساله با رساله نجم الدین هماهنگ نیست و محتملا دو یا چند رساله در هم آمیخته شده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: چرم قرمز، 15 گ (174 ظ - 188 و)، اندازه: $21/5 \times 15/5$ سم [مؤید: 1-141]

42. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9229/2

خط: نستعلیق ترک، بی کا، بی تا، کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، بغلی، 2 گ (47 پ - 48 پ)، 15 سطر (7 × 12)، اندازه: 19×12 سم [ف: 17-325]

43. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 138/4

بی کا، بی تا [نشریه: 5-225]

44. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 10841/62

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی یک لا ضربی، با ترنج و سرترنج، عطف قهوه ای بیاضی، 2 گ (113 ر - 114 پ)، ابعاد متن: 2089، اندازه: $24/5 \times 12$ سم [ف: 20-400]

45. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 617/3

در فهرست به نجم دایه نسبت داده شده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1417]

46. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9325/3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، سطرها چلیپا و راسته؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 4 گ (73 ر - 76 ر)، اندازه: 22×13 سم [ف: 24-117]

47. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9508/4

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجموعه به چند خط قدیم؛ جلد: تیماج

ص: 225

بدون مقوا، 5 گ (60 پ-64 ر)، اندازه: $12/5 \times 17$ سم [ف: 24-262]

48. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7410/2

خط: نستعلیق، کان نصیری، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2 گ (8 پ-9 ر)، اندازه: 14×24 سم [ف: 19-216]

49. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 15/32 - 2792/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: بشیر خلیل، بی تا؛ جلد: گالینگور مشکی عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 3 گ، 13 سطر، اندازه: 16×23 سم [ف: 1-466]

50. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5/196 - 906/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوا کرم عطف و گوشه تیماج، 3 گ، 16 سطر، اندازه: $10/5 \times 17$ سم [ف: 5-2852]

51. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2887/4

فقط تا طریق هفتم را در بردارد؛ بی کا، بی تا، افتادگی؛ انجام؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج، 1 گ (93 ر-93 پ)، 16 سطر، اندازه: $11/5 \times 19$ سم [ف: 3-179]

52. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 299/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، 4 گ، 16 سطر، اندازه: $12 \times 20/5$ سم [ف: 3-1359]

53. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3536

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، متن و حاشیه، مجدول، مذهب؛ واقف: نائینی؛ 2 گ، 23 سطر، اندازه: 26×43 سم [ف: 6-427]

54. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26503

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کان صادق گوهرین، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور سفید [رایانه]

55. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3654/26

خط: نسخ، کا: علی عسکر بن مؤمن تولمی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی، گ (175-176)، 29 سطر (12×23) [ف: 12-2666]

56. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2571/38

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: سیاه لایی، گ (114-115)، 16 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 6-54]

57. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/56

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ (355-356 پ)، اندازه: 5/18×30 سم [ف: 18-209]

58. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1283/5 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج عنابی، (70-73-67)، اندازه: 11×18 سم [ف: 3-24/3]

- الأصول العشرة (ترجمه) < ده قاعده

الأصول العشرة (ترجمه) / عرفان و تصوف / فارسی

(.al-usūl-ul 'ašara t)

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، 947-1016 قمری

(fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541- 1608)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 570/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1191ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، گ (109 پ-114 پ)، 16 سطر (6×12)، اندازه: 10/5×16 سم [ف: 332]

الأصول العشرة من درر الانوار / کیمیا / عربی

al-usūl-ul 'ašara min durar-il anwār

وابسته به: درر الانوار في اسرار الاحجار = درر انوار الاحجار؛ از نیقی، علی بن خسرو (-1018)

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2037/2

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی، پاکستان ش 1993. این نسخه فقط تا طریق هفتم را در بردارد؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: چهارشنبه 22 ذیحجه 1345ق؛ از روی نسخه دارالکتب به شماره 3، 5 ص (50-55) [عکسی ف: 6-60]

الأصول العشرة (ترجمه و شرح) = شرح اقرب الطرق / عرفان و تصوف / فارسی

al-usūl-ul “ašara (t. wa s.) = Š.-e aqrab-ut turuq

الاری، رضی الدین عبد الغفور، -912؟ قمری

(lari, razi-od-din abd-ol-qafur (- 1507

وابسته به: الأصول العشرة = اقرب الطرق الى الله = میزان العقائد = السیر و السلوک = الطريق الى الله؛ نجم الدین کبری، احمد بن عمر (540-618) وی هر فقره از سخن رازی را نخست ترجمه و سپس شرح می کند و در دیباچه گوید: «تصدی این شغل هر چند مناسب فقیر نبود اما چون بعضی مخاریم سلمه الله و ابقاهم که ایشان را به فقیر التفات است و فقیر را به ایشان اخلاصی، استدعا نمودند به موجب فرموده ایشان این گستاخی کرد و از سخنانی که به طریق مطالعه یا سماع حاصل شده بعد از ترجمه اصل در شرح آن نوشته آمد و دایره های مرسوم گشت از ترجمه و شرح تا منتهی باشد از فضل ربنا». لاری در این شرح از خواجه بهاء الدین و

ص: 226

شیخ محیی الدین و ابن منصور شاگرد ابراهیم خواص باد می کند.

آغاز: بسملة الحمد لله الذي هدانا ..... اما بعد گوید فقیر ... عبدالغفور لاری که این کلمه ای چند است در ترجمه و شرح رساله ای که قدوه ارباب وفا ... نجم الکبری ... در بیان طریق شطار نوشته

انجام: قال - فافهم تر شد. ترجمه یعنی فهم کن که نور ایمان و ثمره ولایت و نبوت از مردن اختیاری پیدا شود و چون فهم کنی راه راست یافتی و السلام.

[نسخه های منزوی 1082/2؛ دانشنامه ادب فارسی در افغانستان: 676/3؛ هدیه العارفین: 588/1؛ معجم المؤلفین: 269/5؛ فهرستواره منزوی 97/7 (3 نسخه)؛ مشترک 1279/3 (2 نسخه)]

1. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 186/1 - عکسی

آغاز و انجام: برابر نسخه اصل: گنج بخش، ش 753 (گنج 757/2)؛ خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن 10؛ 19 گ (1-19) [عکسی: 2-169]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12680/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ محشی، مصحح، رکابه دار، دارای اشعاری از حافظ، قاسم انوار و دیگران در هامش؛ کاغذ: فرنگی، 5 گ (127-131)، 31 سطر، اندازه: 9 × 16 سم [ف: 32-238]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5779/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1097ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی، 9 گ (1پ-9پ)، 22 سطر (13 × 20)، قطع: ربعی، اندازه: 16 × 24 سم [ف: 16-90]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4868/23

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در آخر نسخه دارد «اشتریته ممن یدعی التصرف من البلد الکربلا (کذا) سنه 1251 العبد الخاسر محمد باقر الجهرمی الشیرازی»، در حاشیه صفحات 297 تا 299 ابیاتی از شیخ عطار نقل شده؛ جلد: تیماج مقوایی مشکی، 18 ص (314-296)، 17 سطر، اندازه: 14 × 25/5 سم [شورا: ف: 13-318]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8573/15

خط: نستعلیق، کا: سید احمد خرسوه، تا: 1261ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، 12 گ (137پ-)

148ر)، 14 سطر (8×14)، قطع: ربعی [ف: 17-164]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 56/3 فیروز

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، جلد: تیماج قرمز یک لا، 51ص (85-136)، قطع: نیم خستی، اندازه: 20×12/5 سم [ف: 21-198]

- اصول العقائد < اصول الدین

- اصول عقاید < اصول الدین

اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e 'aqāyed

فخر رازی، محمد بن عمر، 544؟-606 قمری

(faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150-1210

رساله مختصری است در اصول عقاید اهل سنت در مسأله هایی که دانستن آنها از فروض اعیان است، در دو جمله: 1. ذکر ادله اصول دین؛ 2. شرح بعضی از مقالات اهل علم. شکی در نسبت رساله به فخر رازی نیست و تردید در نام رساله است و اختیار نام اصول دین و یا اصول عقائد به لحاظ موضوع و تناسب آن با مطالب رساله است. وفیات الأعیان می گوید که مؤلف در کتابش موسوم به «تحصیل الحق» نسبت استادانش را در اصول و فروع مذهب ذکر نموده است. در این نسخه هم مطابق با آنچه در وفیات نقل شده است در دیباچه نگاشته است: «و بیش از آنک درین مقصود خوض کنیم نسبت استادان خود در علم اصول و فروع بگوئیم که من در علم اصول دین شاگرد بدر خود امام سعید الخ» ولی دانسته نشده است که «تحصیل الحق» به چه زبانی نوشته شده تا حدس و گمان رود که این کتاب همان تحصیل الحق است یا کتاب دیگری است. در 8 «باب»: 1. احکام نظر، سه فصل؛ 2. شناختن باری تعالی، ده فصل؛ 3. صفات باری تعالی، دوازده فصل؛ 4. افعال، شش فصل؛ 5. نبوت محمد مصطفی، پنج فصل؛ 6. احوال آخرت، شش فصل؛ 7. امامت، چهار فصل؛ 8. اصول فقه، شش فصل.

آغاز: هر ثنایی که عقول و افهام و خواطر و اوهام بمبادی و غایات و اوائل و ثهایات آن نتواند رسید

[فهرستواره منزوی 74/6]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 545

آغاز: هر ثنایی که عقول و افهام و خواطر و اوهام بمبادی و غایات و اوائل و ثهایات آن نتواند رسید؛ انجام اینست جمله مسئله ها کی خواستم شرح دادن

خط: نسخ، بی کاء، تا: محرم 700ق؛ پس از این 4 صفحه از اول گلستان سعدی است، وحدت خط نسخه با نسخه ضمیمه (ترجمه پنج پرسش پاسخ) که به شماره 398 است و در محرم 700 نوشته شده می رساند که این نسخه هم در همان تاریخ و به خط همان کاتب است؛ 17گ، 19 سطر، اندازه: 10×20سم [ف: 4-25]

اصول العقائد = اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

usul-ul-aqa'id = usul-ud-din

عبدالوهاب بن علی بن حسین، ق 10 قمری

(abd-ol-vahhāb ebn-e 'alī ebn-e hoseyn (- 16c'

ص: 227

زمان تأليف: 903ه.ق.

نویسنده که مؤلف «تحفة كلاميه» است، در این رساله اصول مذهب شيعه را با استفاده از دلائل عقلی و نقلی، در پنج «باب» توضیح داده است: 1. توحيد؛ 2. عدل؛ 3. نبوت؛ 4. امامت؛ 5. معاد.

آغاز: بسمله و به تقتی، الحمدلله الذي نصرنا على ادراك دقائق فصول الكلام

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1963/11

آغاز: برابر؛ انجام: بعون الله و حسن توفيقه على يد الفقير عبد الوهاب بن على بن الحسين مصنف الكتاب من يوم الثلاثاء من شهر ربيع الاخر سنه ثلثه و تسعماته

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: محتملا قرن 12؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 11ص (215-226)، 21 سطر کامل (9×15)، اندازه: 13×18 سم [ف: 4-447]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1966/1

آغاز: بسمله، الباب الأول في التوحيد مسألة. ، انجام: قد اشبعنا الكلام في هذه المسماة بالتحفة الكلامية من اراد الزيادة فيرجع اليها تمت الرساله بعون الله تعالى

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن ابوالقاسم جیلانی، تا: 1240ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز دولا، 27 ص (1-27)، 11 سطر کامل (6/5×11)، اندازه: 16×10/5 سم [ف: 4-451]

اصول العقائد / كلام و اعتقادات / عربي

usul-ul-aqa'id

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1006-1091 قمری

(feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 1680

فیض اصول دین را با کلامی استادانه با استفاده از دلائل عقلی و گفته های ائمه معصومین (علیهم السلام) بیان می کند. وی این رساله موجز و مختصر را در ضمن سه باب به سال 1036 (و در نسخه مرعشی 1054 ق) در هشتصد بیت نگاشته است. ابواب آن عبارتند از: 1. التوحيد؛ 2. النبوة و علل الشرايع و الامامة؛ 3. المعاد و اصناف اللذات و الآلام و اصحابهما.

آغاز: الحمدلله الذي دل على ذاته بذاته و على رسله باباته و على يوم الاخر بحججه و بيناته و الصلاة على محمد و آله المظاهر الصفاته أما بعد ... قال الله عزوجل سنريهم آياتنا في الافاق وفي انفسهم حتى يتبين لهم أنه الحق

انجام: و من يعمل مثقال ذرة شرايره ان الله لا يغفر أن يشرك به و يغفر مادون ذلك لمن يشاء هذا آخر الكلام في اصول المعارف الدينية و

صار اسمه تاريخ تصنيفه و ذلك بعد ما وسم به و هو من غرايب حسن الاتفاق و الحمدلله اولاً و آخراً

[كتاب شناسی آثار فیض 138؛ ریحانة الأدب 375/4؛ فهرست های خودنوشت فیض کاشانی 139، الذریعة 326/15، 297/23؛ کشف الحجب: 531؛ دنا 1102/1 (8 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11585/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد طاهر بن محمد صالح موسوی، تا: چهارشنبه 22 جمادی الثانی 1068ق؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»، رساله نخست این مجموعه که به خط همین کاتب است بر فیض خوانده شده و فیض با خط خود این قرائت را تایید نموده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج، 19گ (55-73)، 15 سطر (7/5 × 12)، اندازه: 20/5 × 12/5 سم [ف: 29-302]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2198/4

آغاز: برابر؛ انجام: هذا آخر الکلام فی اصول المعارف الدینیة و صار اسمه تاریخ تصنیفه و ذلك بعد ما وسم به و هو من غرايب حسن الاتفاق و الحمدلله.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 11گ (70پ-81ر)، 23 سطر، اندازه: 24/5 × 15 سم [محدث ارموی مخ: 1-146]

3. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 856/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدمؤمن بن اسماعیل طباطبائی، تا: 26 رمضان 1118ق، جا: مشهد؛ جلد: تیماج زرشکی، 15 گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 1-176]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10304/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر بن سرخوش افشار، تا: 1215-1214ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 22ص (127-148)، اندازه: 20/5 × 14 سم [ف: 32-311]

5. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 548/2

آغاز: برابر خط: نستعلیق، کا: علینقی رازی، تا: 1252ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج مشکی، 21 سطر (9 × 14)، اندازه: 21 × 15/5 سم [ف: 1-273]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23351

آغاز: برابر، انجام: آن تکون منهم و من انصارهم محمد شریف گلپایگانی

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد شریف بن غیاث حسینی گلپایگانی، تا: 1253ق [رایانه]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1837/3

در 8000 بیت ساخته 1036 در سه باب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1265ق، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه، 25گ (84پ - 109ر)،

14 سطر، اندازه: 8 × 15 سم [ف: 5-377]

ص: 228

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8778/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، تا: 1271ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 18 گ (65ر - 82پ)، 15 سطر، اندازه: $16/5 \times 22$ سم [ف: 22-310]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2189/18

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، شکری، جلد: مقوایی، رویه تیماج عنابی، آستر ابری بنفش، ابعاد متن: $15/5 \times 21$ ، 8 گ (101پ - 108) [ف: 11-473]

10. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 90/4

بی کا، بی تا [نشریه: 5-221]

اصول عقاید = ترجمه فوائد الغروية / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e 'aqāyed = t.-ye favā'ed-ol qaraviye

فتونی اصفهانی، ابو الحسن بن محمد طاهر، 1138 قمری

(1726) (fotūnī esfahānī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad tāher)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

وابسته به: الفوائد الغروية و الدرر النجفية؛ فتونی اصفهانی، ابوالحسن بن محمد طاهر (-1138)

«الفوائد الغروية و الدرر النجفية» کتابی از خود مترجم است در دو بخش اصول دین و اصول فقه در دو جلد که بخش اول به سال 1104 پایان یافته است و کتاب حاضر ترجمه آن است با

اضافه بعضی از مطالب با عناوین «مترجم گوید»، دارای یک «مقدمه» و دوازده «فائده» است: مقدمه در وجوب تحصیل معرفت؛ فائده 1. ثواب موحدین و عارفین؛ 2. آنچه ممکن یا ممتنع است از تحصیل معرفت؛ 3. اثبات واجب؛ 4. توحید؛ 5. صفات کمال؛ 6. نبوت و امامت؛ 7. حقیقت مذهب امامیه؛ 8. مجملی از فضایل امیر المؤمنین؛ 9. مطاعن خلفا؛ 10. رد بعضی از شبه باطله؛ 11. بعضی از نصوص و معجزات ائمه؛ 12. مجملی از عقاید حقه.

آغاز: حمدی که چون آفتاب عالمتاب از مشارق السنه احباب طلوع و بضیاء ضواء خود توحید خانه قلوب اولی الألباب را منور نماید

انجام: بدرستی که اوست رساننده هر سؤالی را بجواب و الصلاة علی محمد و آله الأطیاب و سلم تسلیماً کثیراً.

[الذریعة 353/16]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/48-3528

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان عبدالحسین بن غایت الله نجفی، تا: پنج شنبه 6 جمادی الاول 1034ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین و زرین؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج با سر، 107گ، 107 سطر، اندازه: 14/5 × 24/5 سم [ف: 2-857]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 13563

خط: نسخ، کا: عبدالحسین، تا: 1287 ق [الفبائی: 55]

اصول عقاید / امامت / فارسی

osūl-e aqāyed

کجوری مازندرانی، مهدی، 1293-1216 قمری

(kajūrī māzandarānī, mahdī (1802-1876

در اصول عقاید و مشتمل است بر یک مقدمه و پنج «کتاب»: 1. نماز؛ 2. روزه؛ 3. زکات؛ 4. خمس؛ 5. حج.

آغاز: بسم الله و الحمد لله و الصلوة علی اشرف برتیه (کذا) و عترته الطاهره و بعد هر عاقلی در خود نعمتهای زیادی بحسب مرتبه ادراک و مقام فهم در بدو نظر دریابد.

انجام: و الحمد لله علی ما وفقنا لاذعان بر بویته و برسالة رسوله فیما جاء به و بولاية أولیائه و لشکر ما انعم به الله و رسوله و اولیائه علینا صلوة الله علیهم و لعنة الله علی اعدائهم الی یوم الدین.

[فهرستواره منزوی 112/9 (1 نسخه)]

1. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 769

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ش 572 شاهچراغ به دست آمد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: رمضان 1266ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی مهره خورده، جلد: مقوا با تیماج قهوه ای، 178گ، مختلف السطور (9 × 15)، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 2-253]

آغاز: برابر؛ انجام: در مسجد حضرت خصوص ما بین قبر و منبر که روضه است از ریاض بهشت رزقنا الله تعالی جمیع ذلك - فراغ از کتابت این نسخه تمام شد در پانزدهم شهر ذیحجه از شهور سنه 1267 ... بسم الله تعالی مسائلی که در این مختصر از اصول و فروع ایراد شده از اقل خدام شریعت مطهره است در صورت مقابله و اطمینان بصحت نسخه انشاء الله تعالی جایز العمل است و هو العالم. مهر حاج شیخ محمد مهدی کجوری.

خط: نسخ، بی کا، تا: 15 ذیحجه 1267ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، 121 گ، 15 سطر (16×10/5) اندازه: 20/5 × 16 سم [ف: 2-58]

اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e 'aqāyed

سیف العلماء شیرازی، علی اکبر بن محمد، ق 13 قمری

(sayf-ol-'olamā šīrāzī, 'alī akbar ebn-e mohammad (19c

ص: 229

اهدا به: عین الملک

محل تالیف: شیراز

رساله ای اصول عقاید که در زمان ناصر الدین شاه در شیراز به روش شیعی ساخته و دارای چهار «فصل» است: توحید، نبوت، امامت، معاد.

آغاز: سپاس با قیاس و ثنای نامتناهی مختص است بذات خداوند اقدس جل شأنه زیرا که وجود هر شیء همان ثنای اوست
انجام: به چشم ظاهر حسی مشاهده نماید و از خداوند آئی غافل نباشد و تمام عوالم خداوندی را در همین جا مشاهده نماید.

[فهرستواره منزوی 111/9 (1 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10650

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ با سرلوح نفیس و هنری، مجدول زر؛ جلد: مقوا با عطف تیماج سیاه، 95 گ، 14 سطر، اندازه: 14×
23 سم [ف: 147-33/1]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3297

آغاز: برابر؛ انجام: مشاهده نموده اند و الآن کما کان بل هو قرآن مجید فی لوح محفوظ و صل علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ مجدول زرین و مشکی و لاجورد؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوا، 83 گ، 14 سطر (8/5×16)، اندازه:
14×22 سم [ف: 2276-11]

اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e 'aqāyed

قزوینی، قوام الدین، ق 13 قمری

(qazvīnī, qavām-od-dīn (- 19c

رساله مختصری در اصول عقاید به ضبط نسخه: از تصنیفات سید قوام الدین قزوینی دام ظلّه که از اولاد امیر بزرگ است که در آمل
مازندران مدفون است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11287/2

آغاز: اما طلیعه در بیان اموری که اصول و قوانین مطالب کتابند و در وی در جا تیسست؛ انجام: فرض اخری اینست فی تفسیر آیه نور هم یسعی [کذ] بین ایدیهم و بایمانهم بس وابسته [کذ] کسیکه او را نوری از معرفه و قدمی از ایمان نبوده باشد الی آخر الرسالة.

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: صفر 1264ق، واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد 1351، کاغذ: نخودی آهاری فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، اندازه: 17×22/5 سم [ف: 15-302]

اصول عقائد / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e ‘aqāyed

؟ عسکری سمنانی، محمد حسن بن محمد، ق 13 قمری

(askarī semnānī, mohammad hasan ebn-e mohammad (- 19c

رساله ای است در توحید و عدل و نبوت و امامت.

مشهد: نواب؛ شماره نسخه: 464/11

آغاز: بسملح حمدله. در بیان اصولی که در مسئله اثبات وجود حضرت واجب الوجود، انجام: اقوی دلیل است بر امامت و خلافت حضرت امیر المومنین و انکار این مقدور کسی نیست. اللهم ثبتنا علی ...

خط: نسخ و نستعلیق مختلف، کا: باقر بن محمد ترشیزی، تا: 19 صفر 1221ق و 1223ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج لایه ای سرخ، اندازه: 10×16/5 سم [ف: 381]

اصول عقاید = اصول الدین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e ‘aqāyed = osūl-od-dīn

آشتیانی، هدایت الله بن محمد حسین، -1310 قمری

(aštīyānī, hedāy at-ol-lāh ebn-e mohammad hoseyn (- 1893

تاریخ تألیف: 1280ق

رساله ای است در اصول پنج گانه دین: توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد که هر یک را به اجمال توضیحی داده و هر اصل را با یک سطر دعا و یا صلوات پایان داده و به ابیات حافظ و مولوی و برخی از آیات و روایات استناد جسته و ابیاتی نیز بدون تصریح به نام سراینده آورده از جمله این بیت: «دل درین دهر مبندید که بی بنیاد است XX سخن از عمر مگوید که او بر باد است / صد سفره دشمن فکند طالب مقصود XX شاید که یکی دوست بیاید چنانست». بیشتر مطالب خطایی و غیر استدلالی است و در اصل سوم (نبوت) به احکام و قوانین

استوار دین اسلام، استناد جسته و برای مثال چند حکم شرعی مختلف را با علل و مصالح آن یاد کرده و در مسئله نبوت و امامت به مصائب اهل بیت نیز اشاره کرده و چنین استنباط می شود که از اهل منبر و وعظ بوده و از فلاسفه دل خوشی نداشته است. در جایی از مسئله معاد می گوید: «بدانکه حکما را در انظار خلق عزت و اعتبار دیگر است ... که هر قدر خلافتش ظاهر و مبرهن باشد و محسوس بشود که این قول لغو و بیهوده است. هیچکس او را رد نکند و هر که در رد آن قول اشاره نماید در محضر عامه او را مقداری نباشد».

آغاز: بسمله و به نستعين الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية امير المؤمنين و الصلوة و السلام على من ارسله بالهدى ... اما بعد باید دانست که احب اشياء در نزد خداوند ايمان و اقرار بتوحيد او جل شانہ است و مبعوض تر از شرک و کفر هيچ امر و عملی نیست

انجام: و معادنا الیک و ذهابنا ایاک و صلی الله علی محمد و آلہ الطاهرین

[فهرستواره منزوی 103/9]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3673/1

آغاز و انجام: برابر؛ تم فی ثامن شهر محرم الحرام من شهر سنه 1287 اللهم اغفر لراقمه.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 179 ص (1-179)، 12 سطر (7×12) [ف: 12-2680]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3253

آغاز و انجام: برابر

در فهرست نام کاتب به عنوان مؤلف معرفی شده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: شکسته نستعلیق تحریری خوش، کا: احمد حسینی، تا: پنج شنبه رمضان 1281ق؛ کاغذ: فرنگی آبی آسمانی، جلد: تیماج عنابی ضربی یک لا، 180ص، 11 سطر، قطع: خستی، اندازه: 16×22سم [ف: 10-834]

3. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6452

آغاز: برابر؛ انجام: شاید که یکی دوست بیاید بضيافت، اللهم اجعلنا من جنک ... و آلہ الطاهرین.

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کان محمد باقر قزوینی، تا: چهارشنبه 28 رجب 1281ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ ضربی، 48گ، 13 سطر (10×15/5)، اندازه: 17×21سم [ف: 5-24]

4. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 30

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 1283ق؛ 83گ [نشریه: 7-102]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 772/1

خط: نسخ، کا: میرزا کوچک ساوجی، تا: 20 محرم 1287ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن زرکوب، 83گ (پ-83)، 14 سطر، اندازه: 14/2×21/5سم [ف: 5-172]

اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

رشتی، حبیب الله بن محمد علی، 1234-1312 قمری

(raštī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad `alī (1819-1895

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26132

آغاز: بسمله حمد له .. و بعد چنین گوید مفتقر الی الله؛ انجام: طبعیت ثانویه خواهد بود ... تمت الرسالة سنه 1312

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کان محمد کاظم بن ابوالقاسم، تا: 1312ق؛ تملک: مسیح بن احمد الرضوی [رایانه]

اصول عقاید = اثبات نبوت و امامت / تفسیر / فارسی و عربی

osūl-e `aqāyed = esbāt-e nabovvat va emāmat

اشرفی مازندرانی، خضر بن اسماعیل، 1336؟ قمری

(ašrafī māzandarānī, xezr ebn-e esmā'īl (- 1918

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17023

آغاز: بسمله الحمد لله و الصلوه علی رسول الله و اله الطاهرین کتاب الطهارات؛ انجام: الطاهرین الأئمة المعصومین ... لطاعته انه ... سنه

1332

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: 1332ق [رایانه]

اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e `aqāyed

احمد بن محمد طاهر

ahmad ebn-e mohammad tāher

[فهرستواره منزوی 110/9]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13563

خط: نسخ، کا: عبد الحسین، تا: 1287 ق [الفبائی: 55]

osul-e aqayed

عبد الصمد بن علی

abd-os-samad ebn-e 'alī

شرح اعتقادات شیعه اثنا عشری است که بر هر مسلمان دانستن آن ضروری است.

بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: 26/8

آغاز: حمد و ستایش بر حضرت واجب الوجودی که معبود و موحد و بلا شریک و بکتایست و ذاتی است که مستجمع جمیع کمالات؛ انجام: از زمره اسلام بیرون و داخل در کنار است و لقد اتمها و جمعها الفقیر إلى الله الغنی عبد الصمد بن علی فی عین المرد [کذا] العین.

خط نستعلیق تحریری، کا: محسن بن حبیب الله بن آقا جان مشیری الأصل بارفروش المسکن، تا: 1301ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 16گ (92ر - 107پ)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 42]

uṣūl-ul-‘aqā'id

رساله مختصری در اصول عقاید دینی با استفاده از احادیث اهل بیت (علیهم السّلام) و عناوین «ینبغی أن یعلم...».

ص: 231

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7570/2

آغاز: احمده حمد اولیائه و أصفه وصف أصفیائه... فهذا أصول العقائد و خلاصة الفوائد المقتبس من أنوار الهداية؛ انجام: و لذا لا يجوز لغيره الا العجز و الامساك و السكوت، فالحمد لله رب العالمين و صلى الله على حبيبه خير المرسلين و سائر حججه اجمعين.

در فهرست مرعشی (80/3) رساله ای با این آغاز را با عنوان «التوحيد» به حسن بن عبدالرحيم مراغی نسبت داده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1241ق؛ جلد: تیماج مشکى، گ (26پ- 33پ)، اندازه: 15 × 21سم [ف: 19-375]

اصول العقائد / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-'aqā'id

رساله مختصری است در اصول اعتقادات شیعه که با عنوان مقصد» نگارش یافته است و از حسن و قبح تا امامت را دارد.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1404

آغاز: واذا ورد النهي عنه يصير المأمور به الذي كان حسنا بمجرد النهي عنه قبيحا وكذا الفعل الذي ورد النهي عنه في الشرع في وقت امكن ورود الأمر به في تلك الوقت؛ انجام: ستدفن بضعة منى بارض خراسان لايزورها مؤمن الا... الجنة و حرم جسده على النار و غفر ذنوبه ما تقدم منها.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، 50گ، 15 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-173]

اصول عقاید / کلام و اعتقادات / عربی

osul-e 'aqayed

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27277

آغاز: قال في شرح المختصر ثم نقول العقل لا يحكم بحسن و الاقبح با استدلال بر من لزوم الاضطرار؛ انجام: و صلى على محمد و اله تمت افردھا من مواضع متعدده و اماكن مبدده العبد الفقير إلى الله تعالى زين الدين على بن احمد العالي

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

اصول عقاید / کلام و اعتقادات / فارسی

osul-e 'aqayed

غير همانند:

آغاز: بسمله بدانکه در علم الهی ثابت شده است که علل چهارند فاعل و غایه و مقوم و ماده و هر یک از اینها بالذات می باشند و بالعرض می باشند بالذات آنست که خود متصف باشد به علیت و اتصاف او به علیت بسبب چیز دیگری نباشد؛ انجام: انما انزل الکتاب علی طائفتین من قبلنا وان کنا عن (کلمه اخیر را ده صفحه بعد است که در نسخه نیست)

رساله ای است مختصر در اثبات نبوت و امام و عصمت با شیوه ای خاص و همه بر اساس یک اصل. به نظر می رسد که نویسنده از همفکران تبریزی و نظائر او است و به هر حال بر طبق تصریح خود، در هزار و اندی پس از هجرت می زیسته است. پس از مسائل امامت، درباره قرآن به تفصیل سخن گفته، احتمال زیادت و نقصان و تحریف در آن را با معجز بودن قرآن و حجیت آن در احکام و نیز با مدلول احادیث فراوان و معتبر شیعه که قرآن را انتها محک شناختن حق و باطل و اخباری که تنها قرآن را مدرک استنباط و ماخذ احکام اسلام معرفی می کند، مناقض می داند و پس از نقل پاره ای از اخبار، فهرستی از آیات قرآنی را که دلیل آن است که احکام شرع باید از قرآن استنباط شود، فراهم آورده است و در همین جا دنباله رساله از نسخه حاضر افتاده است. مؤلف این رساله می گوید «اینکه بعضی از عوام شیعه نقل می کنند که: عثمان بن عفان جمع کننده قرآن است و او بعضی از سوره ها را که در مکه نازل شده در آخر گذاشته و بعضی دیگر را که در مدینه نازل شده در اول و این معنی باعث این شد که ناسخ از منسوخ - بر فرض وقوع - معلوم نشود و بعضی از آیات را از کتاب الله بیرون کرده بلکه بعضی از سوره را نیز و از این قسم حکایات نخواستند اند مگر این که مطاعن جهت او نقل کنند با وجود اینکه او را طعنی بکار نیست زیاده از غضب خلافت ... این گونه حکایات محل اعتماد نمی باشد چرا که ظاهر است که بنای این حکایات بر حب و بغض است و محل اعتماد نیست» و نیز در جای دیگر می گوید: «همه فرق از کافر و مسلمان در اسناد این کتاب مجید به شخصی که مسمی به محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله) بود و هزار و چند سال قبل از این در مکه دعوی نبوت کرده است اختلاف ندارند» درباره زردشت گوید «می تواند باشد که صائبان مجوس باشند و اینکه دعوی می کنند که نبی ایشان زردشت نام داشت حضرت ابراهیم باشد چه نقل کرده اند که زردشت خانه کعبه را بنا کرده است چنانکه ثابت شده است که حضرت ابراهیم خانه کعبه را بنا نمود، لکن بسبب بعد عهد و تغییر السنه و نقل کتاب کتاب زردشت از زبانی به زبانی دیگر و غلط مترجمین و غلبه متغلبین، آن شریعت تشویش به هم رسانیده»؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی و اصفهانی و چند رنگ، جلد: مقوای چیتی با عطف ار تیماج مشکی، 16ص (153-168)، قطع: رقعی، اندازه: 12×17سم [ف: 10-1150]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14881/1

آغاز: بسمله، بدانکه دانستن این مسائل بر جمیع بالغ و عاقل واجبست و هر کس که اینقدر بداند در قیامت فایز و رستگار باشد و هر که نداند خاسر و زیانکار باشد؛ انجام: و هر امر ممکن

را که پیغمبر صادق بوقوع آن خبر دهد وقوع آن البته واجب بود پس وقوع اینهمه واجب بود و الله اعلم بالصواب و بالله التوفیق.

رساله کوتاهی است، در بیان اصول عقاید شیعه امامیه با استناد به آیات و روایات که با عناوین «اگر گویند...» ترتیب یافته است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1150ق؛ افتادگی: وسط؛ مصحح، کاغذ: شرقی، گ (1پ-6پ)، 13 سطر، اندازه: 10 × 18/5 سم [ف: 37-511]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10938/3

رساله اصول عقاید در بیان اول ما خلق الله، از حاج ملا میرزا محمد، فرزند مؤلف به نام رضا در حاشیه برگ آغازین این رساله چنین نوشته است: چون نام برای این رساله نگذاشته بود، من نام آن را اصول عقاید نهادم؛ بی کا، تا: قرن 13، قطع: جانمازی [میراث شهاب: س 9ش 2-28]

4. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 6

در یک «مقدمه» و پنج «اصل» هر یک در پنج «مطلب»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: شعبان 1285ق، ش 197 [نشریه: 4-374]

- اصول العقائد < اصول الدین

- اصول عقائد < نجات المؤمنین

- اصول عقائد < الایمان فن علم الکلام

- اصول عقائد < اعتقادات

- اصول عقائد < اصول العقاید و جامع الفوائد

اصول عقاید اسلامی / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-e 'aqāyed-e eslāmī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18521 ض

رساله ای کوتاه؛ بی کا، بی تا [د.ث]

اصول عقاید حقه / کلام و اعتقادات / فارسی

عنقا طالقانی، ابوالفضل بن علی، 1266-1333 قمری

(anqā tāleqānī, ab-ol-fazl ebn-e 'alī (1850-1915'

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6- عنقا

آغاز: ستایش و سپاس مر ایزد پاک را سزاست که محض رحمت و لطف وجود مقدس انبیای اکرم را مقیاس هدایت مخلوق و مصابیح؛ انجام: والسلام علی من اتبع الهدی. فقیر ابوالفضل بن علی بن الهاشم الطالقانی الطهرانی

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 121ص، 17 سطر، قطع: رقعی [نشریه: 5-749]

- اصول العقائد الدینیة < المعارف

اصول عقاید مذهب جعفری / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e 'aqāyed-e mazhab-e ja'farī

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 1847

همدان؛ مدرسه غرب: شماره نسخه: 4795/1

خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل همدانی، تا: 5 جمادی الاول 1303ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1559]

اصول عقاید (منظوم) / کلام و اعتقادات، شعر / ترکی

(osūl-e 'aqāyed (manzūm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18740

بی کا، بی تا [د.ث]

اصول العقاید و جامع الفوائد / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-ol-'aqā'ed va jāme'-ol-favā'ed

میرلوحی سبزواری، محمد هادی بن محمد، -1113 قمری

(mīrlowhī sabzevārī, mohammad hādī ebn-e mohammad (- 1702

تاریخ تألیف: 23 رمضان 1083ق

این کتاب را به التماس جمعی کثیر از دوستان به مدت کمتر از چهل و پنج روز نگاشته، در سه «باب» و «خاتمه»: باب اول در بیان

معرفت الله، در سه فصل: 1. اثبات واجب الوجود، 2. صفات ثبوتیه، 3. صفات سلبيه؛ باب دوم در بیان نبوت و ذکر شمه ای از فضایل حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)؛ باب سوم در بیان امامت مشتمل بر دوازده «فصل»: 1. دلایل امامت حضرت علی (علیه السلام) و فضایل آن حضرت و بطلان امامت ابی بکر و عمر و عثمان، 2. دلایل امامت حضرت امام حسن (علیه السلام)، 3. دلایل امامت امام حسین (علیه السلام)، 4. دلایل امامت امام زین العابدین (علیه السلام) ...، 12. دلایل امامت حضرت صاحب الامر (علیه السلام)؛ خاتمه در بیان دلایل معاد.

آغاز: بسمله حمدی که از فاتحه آن رایحه ختامه مسک آید و شکری که شکر حلاوت آن ذائقه

انجام: و جامع این حروف را از دوستان دوستان حضرت امیر المؤمنین و اولاد معصومین آن حضرت (علیه السلام) حساب کنند ... رب العالمین.

چاپ: اصفهان، سنگی، 1353، رحلی، 1+323صص

[دنا 1104/1 (4 نسخه)]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1370

ص: 233

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ شیرین، کا: اسماعیل بن شاهقلى، تا: شنبه 14 محرم 1109ق؛ در پیشانی صفحه اول با همان خط متن نوشته شده «کتاب اصول العقائد و جامع الفوائد من مؤلفات سیادت و نجابت پناه افادت و افاضت دستگاه علامی فهامی میر محمد هادی مدظله السامی سلمه الله تعالی»، در پشت صفحه اول آمده «سیصد و هفتاد ورق است بیست و سه هزار و دو بیست و نود بیت» در همین صفحه صورت بیع مورخ 1177ق؛ 21 سطر (17/5×11/5)، اندازه: 18×23 سم [ف: 4-1959]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16759

آغاز: اما بعد چنین گوید افقر عباد الله الی رحمة ربه؛ انجام: ما بقى در جلد دیگر این مذکور میشود و الله اعلم بالصواب تمت جلد الاول

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 17102

خط: نسخ، بی کا، تا: 1238ق [د.ث]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5512

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید هاشم بن محمد علی، تا: شنبه ذیقعدہ 1241ق؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 316گ، 24 سطر، اندازه: 20×30 سم [ف: 14-285]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9389

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حاجی چمن، تا: چهارشنبه 13 شعبان 1268ق؛ روی برگ اول چند بیت شعر و تاریخ چهارم جمادی الاول 1312 دیده می شود؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 373گ، 21 سطر، اندازه: 16/5×25/5 سم [ف: 24-169]

اصول عقاید و جامع الفوائد / کلام و اعتقادات / فارسی

osü l-e 'aqāyed va jāme'-ol-favāyed

رشتی حائری، محمد کاظم بن علی اکبر، ق 14 قمری

(raštī-ye hā'erī, mohammad kāzem ebn-e 'alī akbar (20c

تاریخ تألیف: 20 جمادی الاول 1294ق

رساله در بیان آنچه لازم است یک شخص از اعتقادات بداند، مشتمل بر پنج «باب» و یک «خاتمه»: 1. معرفه الله، مشتمل بر سه فصل؛ 2. عدل و معنی آن؛ 3. نبوت و ذکر شمه ای از فضایل حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)؛ 4. امامت، مشتمل بر دوازده فصل؛ 5. معاد و احوال برزخ و قیامت؛ خاتمه در بیان اسلام و ایمان و کفر. مؤلف در فصل دوازدهم از باب چهارم در احوال امام ثانی عشر (علیه السلام) رساله ای مستقل به نام «قره العیون» مشتمل بر هفت «لمعه» آورده است و در پایان این رساله و انتهای کتاب کتبی را که از آنها استفاده نموده است متذکر شده است. رساله «قره العیون» در 24 رجب 1293 پایان یافته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2455

آغاز: حمدی که از فاتحه آن رایحه ختامه مسک آید و شکری که شکر حلاوت آن ذایقه اهل ایمان را چاشنی معرفت افزایش دهد؛ انجام: تا عند الله تعالی و عند الرسول و آله صلوات الله علیهم مثاب و مأجور باشند ان الله لا یضیع أجر المحسنین

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1294ق؛ مصحح، محشی؛ فاقد جلد، 290 گ، 21 سطر، اندازه: 15×19/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-153]

اصول عقاید و کنز الاخبار / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl-e 'aqāyed va kanz-ol-axbār

ملا احمد اردبیلی

mollā ahmad-e ardabīlī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18810

1ج؛ کا: قاسم بن الحسن، بی تا، انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: 133×214 سم [رایانه]

اصول عقاید و مسایل فقهی / گوناگون / فارسی

osūl-e 'aqāyed va masāyel-e feqhī

رساله مختصری است در بیان اصول دیانت و فروع مهمه شریعت با قدری از مواعظ شافیه، مؤلف می گوید: پس از تألیف و تحریر و جمع آوری اخبار و احادیث ائمه (علیهم السلام) از فضایل و مناقب و مصایب و علم اخلاق و حکم و علم قرائت و فقه، قریب 22 جلد، در اواخر سن آرزو داشتم که برای مبتدیان جوانان و اطفال اجمالی از عقاید و رؤوس مسائل فقهیه را بنویسم. لذا این رساله را نگاشت.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 384

آغاز: بسملة الحمد لله الذي من على عباده بصراط المستقيم وهدايتة على دينه القويم العظيم ... وبعد قال الله تبارك و تعالی يا ايها الذين آمنوا قوا انفسكم؛ انجام: واشف مرضانا وعاف احيانا وسلم ديننا ودنيانا وثبت اقدامنا على الصراط وانصرنا على القوم الكافرين برحمتك يا

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 56گ، 12 سطر، اندازہ: 12 × 18 سم [ف مخ: 1-48]

- اصول علم ... < جبر و مقابلہ

اصول علم البلاغة = تجريد البلاغة = اصول البلاغة / بلاغت / فارسی

osul-e elm-el-belaqat = tajrid-ul-bilagat = uSul-ul bilāgat

ص: 234

ابن میثم، میثم بن علی، 636-689 قمری

(ebn-e meysam, meysam ebn-e 'alī (1239-1291

اهدا به: نظام الدین ابوالمظفر منصور بن علاء الدین عطاء ملک بن بهاء الدین محمد جوینی

در یک «مقدمه» و دو «جمله» در معانی و بیان که در آن به نام اصول علم البلاغة یاد شده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي خلق الانسان علمه البيان ... وبعد فهذه اصول من علم البلاغة جردتها عن الحشو المذموم وضبطها بالحدود والرسوم ...

انجام: هذا هو المتبادر إلى الفهم من ذوق العربية والله اعلم.

چاپ: محقق: عبد القادر حسین، بیروت، دار الشروق، 140 ص، 1981 م.

[دبیاجه اخلاق محتشمی ص 31 ش 91 بلاغت عارف حکمت؛ الذریعه [352/3]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 286/4

کا: محمد بن ابی طالب آوی، تا: سه شنبه 12 ذیقعدہ 735 ق؛ مصحح؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج سرخ یک لا نو، بیاضی، 23 ص (14-36)، 24 سطر (5 × 13)، اندازه: 8/5 × 16 سم

[سنا: ف: 1-146]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5926/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن شاه البلاد نیشابوری، تا: چهارشنبه ربیع الاول 838 ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 46 گگی (145-190)، 15 سطر (8 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 24 سم [ف: 16-156]

3. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 179

آغاز: برابر؛ انجام: الفصل الرابع في الفصل والوصل حاصل معرفتهما يعود الى معرفة مواضع العطف والاستيناف و ...

از ابتدا تا آغاز «الفصل الرابع»؛ خط: نسخ عتیق، بی کا، تا: حدود قرن 9-10؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح: گ، 8، 17 سطر، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 23]

- اصول علم الحديث < معرفة علوم الحديث

غیر همانند

1. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: ض 7

رساله ای مختصر درباره برخی مسائل علم بیان، مانند مجاز؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم بن عیسی اوالی، تا: قرن 10، 5گ (68-72)، مختلف السطر، اندازه: 10 × 15سم [آینه پژوهش: سال 4ش 22-103]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7577/79

آغاز: اگر دواعی تربیت و اشارت تأیید باشد میتوانم که در خلال الفاظ و نسق سخن طرازی اصول علم بیان از مجاز و تشبیه..؛ انجام: پس بمراقبت خاطر و خامه این رساله بی شبه در تشبیه تشهیر فضل و تشویق افاضل جهان را خاتمه کتاب ساخت و هو فی آخر کتاب الوصاف و السلام

مختصری است در قواعد علم بیان، مؤلف در آن بیست و پنج قسم از اقسام مجاز را ذکر نموده است؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج احمد تستری، تا: پنج شنبه آخر جمادی الأول 1277ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 3ص (275-273)، 19 سطر، اندازه: 13 × 21/5سم [ف: 26-77]

اصول علم تاکتیک / فنون نظامی / فارسی

در صفحه عنوان نسخه ما چنین آمده است: «بسمله و به نستعین اصول علم تاکتیک است که هنگام تدریس به شاگردان پیاده نظام گفته شد و از آلمانی به فارسی ترجمه گردید و اکنون دو روز درس گفته شد به تاریخ 15 جمادی الثانی 1303».

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 47-د

آغاز: بسمله. مقدمه: بواسطه تحصیل تاریخ جنگ بعضی قواعد کلیه بدست می آید که از قدیم تا بحال بتجربه رسیده؛ انجام: و فوائد نیکو از آن حاصل نمودند. قد فرغ من تحریر هذه الرسالة المشتمل في فنون الپياده و التاكتيك على حسب امر الاستاد الماهر في هذا العلم و بجميع العلوم احمد آقا زاده الله توفيقاته في يوم الأربعاء من تاسع و العشرين شهر ربيع المولود من شهر سنة 1302- بسم الله خير الأسماء. نسخه اصول تاکتیک است که حقیر روز بروز در سر درس پیاده ترجمه نموده و شاگردان نوشته اند انشاء الله غلطات آن بتصحيح خواهد رسید و امید است که این نسخه مطبوع اهل این فن آید و من الله التوفيق حرره مهدی قلی خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 29 ربيع الاول 1303ق؛ نسخه از کتابخانه مخبر السلطنه بوده که پس از مرگش به دست کتابفروشان افتاده و دانشکده از آنها خریده است؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ مقوا، 206گ، 13 سطر (6 × 13/5)، اندازه: 11 × 17سم [ف: 15]

در شناسایی قواعد و اصول جبر و مقابله برای یافتن اعداد مفروضه، با مقدماتی برای تعریف کلیات و رموز و نشانی‌ها لاتینی و گویا از کتاب‌های شاگردان دارالفنون تهران باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9532

آغاز: مقدمات اصلیه در مطالب اصلیه و تعاریف و ذکر از استعمال حروف و علامات که واسطه اند

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مهر: کتابخانه مهندس بغیری؛ جلد: تیماج قهوه ای، 81 گ، مختلف السطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 24-281]

اصول علم جغرافیا / جغرافیا / فارسی

osūl-e "elm-e joqrāfīyā

ادیب الدوله، محمد صفی بن حسینخان، ق 14 قمری

(adīb-od-dole, mohammad safī ebn-e hoseyn-xān (- 20c

اهدا به: مظفرالدین شاه قاجار

کلیات جغرافیای عمومی است که برای دانش آموزان به صورت پرسش و پاسخ (س-ج) تنظیم شده است. در مقدمه نام میرزا علی اصغر خان امین السلطان صدراعظم و جعفر قلیخان نیر الملک وزیر علوم و علیخان ناظم العلوم مدیر مدرسه مظفریه را می برد.

قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 19/200-3870

آغاز: بسمله خالق بی چون را پرستش سزاست که سالک الممالک ربع مسکون یکی از آیات بینات رحمت واسعه او است؛ انجام: ج چرا بندری داریم موسوم به بندر عباس که شاه عباس صفوی ایجاد نموده در مقابل آن جزیره هرمز واقع شده و جزیره قشم با جزیره طویله

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1323ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، 95 گ، 8 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-418]

اصول علم حساب = اصول حساب / ریاضیات / فارسی

osūl-e "elm-e hesāb = osūl-e hesab

ناظم العلوم، علی بن محمد قاسم، -1317 قمری؟

(nāzem-ol-'olūm, 'alī ebn-e mohammad qāsem (- 1900

اهدا به: ناصر الدین شاه قاجار

کتابی است در اصول و قواعد حساب در پنج «مقاله» و هر مقاله دارای چند فصل که میرزا علی خان ناظم العلوم، شاگرد مدرسه پلی تکنیک پاریس و معلم مدرسه دارالفنون آن را نگاشته است. عناوین مقالات: 1. اعداد صحیح در پنج فصل؛ 2. اصول خواص اعداد در

پنج فصل؛ 3. کسور اعداد اعشاری در چهار فصل؛ 4. اعداد اصم در دو فصل؛ 5. مقیاس ها و فواید و نتایج آنها در 6 فصل.

آغاز: بزرگ پرودگاری را ستایش سزاست که عدد عوالمش بیرون از شمار و حساب است

انجام: بطور کلی آنچه از شمش اول و دوم بر میدارند متناسب باشند با دو عدد 0/0150/050

چاپ: تهران، 1326ق، 116ص

[فهرستواره منزوی 2608/4]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 498

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: عباسقلی قاجار قزوینی، تا: دوشنبه 25 ربیع الاول 1302ق، جلد: تیماج قهوه ای، 171 گ، 10 سطر،

اندازه: 17×10/5 سم [ف: 2-107]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15818

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: 21 ربیع الأول 1315ق؛ مصحح کاغذ: حنایی مویی، جلد: الحاقی تیماج مشکی یک لا مجدول

اندرون جلد آستر کاغذی، 98 گ، 15 سطر (8×15)، اندازه: 20/5×13 سم [رایانه]

اصول علم حساب / حساب / فارسی

osūl-e 'elm-e hesāb

؟ متطبب، تقی بن محمود، ق 14 قمری

(motatabbeb, taqī ebn-e mahmūd (- 20c

با سریندهای «باب» و «مقاله». این رساله گویا از کتاب های درسی دارالفنون باشد.

آغاز: بسمله، در دوره علم حساب است باب اول در شمار اعشاری (1) اجتماعی از مواد متشابه را عدد گویند مثلا گویند در کنار خیابان

عده ای از اشجار کاشته اند

انجام: می خواهیم فوت؟ برسانیم، 65 را پس 4×465 ... 465-36364×4 465

[فهرستواره منزوی 2655/4]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2389/18

در چند مقاله، تا مقاله سی ام است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14، 23 گ (391 پ- 413 پ) [ف: 6-2]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2389/1

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق بدخط، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه ای مقوایی، 20 گ (2 ر- 21 ر)، 15 سطر، اندازه: 17/4 × 22/4 سم [ف: 6-1]

اصول علم حیوان شناسی / حیوان شناسی / فارسی

osūl-e 'elm-e heyvān-šenāsi

بحث های کلی است در حیوان شناسی و چگونگی ترکیب بدنی و اسکلتی حیوان ها و دوران خون در بدن و دستگاه های رویش و گوارش و پرورش آنها، در بیش از سیصد مقطع و گویا

ص: 236

از کتاب های دارالفنون عهد ناصری باشد.

آغاز: مقدمات اصلیه مقصود و فایده علم تاریخ طبیعی. تاریخ طبیعی علمی است که گفتگو می کند از وضع تشکیل اجسامی که در سطح زمین منتشرند

1. تهران، ملک، شماره نسخه: 4277/2

آغاز: برابر؛ انجام: یا عقل یا نفس ناطقه گویند ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، افتادگی: انجام؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن سبز، 250ص، 17 سطر، اندازه: $16/7 \times 22/3$ سم [ف: 7-331]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9988

آغاز: برابر؛ انجام: 310 قوه ژورمان که ذکر یافت اثرش نه تنها همان مداخله ایست که در با خبر شدن

خط نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، 123 گ، 20 سطر، اندازه: $13/5 \times 21/5$ سم [ف: 25-253]

اصول علم رمل / رمل / فارسی

osŪl-e 'elm-e raml

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3790/1

آغاز: بسمله. حمدله ... و بعد این رساله ایست مشتمل بر یک مقدمه و دو مقاله: مقدمه در بیان اصول این علم از تولد این اشکال و تسکینات. مقاله [اول] در اصول احکام و ضمایر. مقاله دوم در اعمال متفرقه؛ انجام: و بال عطارد شرف زهره

در یک مقدمه و دو مقاله؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محسن گیلانی، تا: سه شنبه 13 صفر 1270ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 38گ (1-38)، 20 سطر (10×15)، اندازه: 18×22 سم [ف: 12-2778]

اصول علم فیزیک / فیزیکی / فارسی

osŪl-e 'elm-e fīzīk

علی خان مهندس، ق 13 قمری

(alī-xān-e mohandes (- 19c

آغاز: بسمله، اصول علم فیزیک مقدمه: 1- تعریفات - فیزیک علمیست که؛ انجام: در اینجا ترتیب اصلی ذرات کل چون بر هم خورد فی الفور ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن معاصر؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج عنابی عطف سرخ، 363 گ، 15 سطر، قطع: رقی، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 10-1497]

اصول علم فیزیک = حکمت طبیعی / فیزیک / فارسی

osūl-e 'elm-e fīzīk = hekmat-e tabī'ī

ناظم العلوم، علی بن محمد قاسم، -1317 قمری؟

(1900 -) nāzem-ol-'olūm, 'alī ebn-e mohammad qāsem

اهدا به: ناصر الدین شاه (1264-1313 ق) و علی قلی میرزای اعتضاد السلطنه (1234-1313 ق)

رساله مختصری است که مؤلف به دستور اعتضاد السلطنه علی قلی میرزا برای تدریس در دارالفنون از کتاب های فیزیکی دکتر فابر، فیزیک معلول ژامن، فیزیک کانور و جزائقال دین به فارسی ترجمه و در پنج مقاله و هر مقاله در چند «فصل» مرتب نموده است. وی خود از جمله محصلان دارالفنون است که در زمان سلطنت ناصرالدین شاه قاجار و وزارت علم و صنایع اعتضاد السلطنه برای تحصیل و تکمیل علوم ریاضی و نظامی به فرنگی فرستاده شده اند. در آغاز این کتاب پس از سرگذشت کوتاه خود تشکر نامه ای نوشته و به ترتیب از معلمان مدرسه دارالفنون، اعتضاد السلطنه، مخبر الدوله وزیر و تلگراف، جعفر قلیخان سر تیپ مهندس و رئیس دارالفنون و از میرزا عبدالغفار نجم الملک معلم علوم ریاضی، از میرزا محمد کاظم معلم طبیعی، محمد حسین خان سر تیپ ناظم دارالفنون و میرزا علیخان قاجار معلم طب مجانی مدرسه و از معلمان خارجی مدرسه تشکر کرده است و سپس قبل از آغاز در مطلب، مأخذهای تألیف این کتاب را نوشته است.

آغاز: (آغاز دیباچه): از این قوه واحده که گاهی از او حرکت احداث میگردد و گهی حرارت خاص شود.

(آغاز کتاب): بسمله اصول علم فیزیک مقدمه از تعریفات فیزیک علمی است که در آن بحث میشود از خواص عمومی اجسام.

انجام: جمع الوان و رنگ سفید عبارت است از اجتماع تمام الوان اسپکتر.

چاپ: تهران، 1295

[الذریعة 2/ 200؛ مشار فارسی 383/1؛ فهرستواره منزوی 3782/5]

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی ابن محمد کاظم، تا: 1300ق؛ پس از پایان سه صفحه غلط نامه است بسیار روشن و با شیوه ای تازه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، 462ص، 14 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×18 سم [ف: 10-1689]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 9950

دیباچه را ندارد، با فهرست کتاب هایی که همین کاتب نوشته است؛ خط: نستعلیق، کا: حاج میرزا سید احمد حسینی مستوفی پسر حاجی امین الدواب میرزا علی رضا پسر حاجی میرزا سید بهاءالدین پسر حاجی میرزا سید علی تفرشی قمی، تا: رجب 1322ق، تا شب یکشنبه 3 شوال لوی نیل 1322؛ با عکس خود

ص: 237

او در پایان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، 129گ، 18 سطر (8 × 15/5)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 17-512]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5014

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم، تا: 18 ذیقعدہ 1327ق؛ مجدول سرخ و آبی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 274 ص، 19 سطر (9 × 16/5)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 15-4086]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8871/1-59/91

آغاز: برابر

خط نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ اوراق در صحافی جابجا شده؛ 53 گ (1-53)، 18 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 6-3149]

اصول علم فیزیک / فیزیک / فارسی

osul-e elm-e fizik

در این کتاب اشاره ای از ترجمه و تالیف نشده و ظاهر این است که ترجمه از یکی از زبان های خارجه است.

تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: 27

کا: عبد الحسین بن حسین طیب ملقب به صدر الحکماء، تا: 1308 ق [ف: 255]

اصول علم فیزیک / طبیعیات / فارسی

osūl-e "elm-e fīzīk

ظاهراً ترجمه یکی از آثار اروپائیان در این فن است. سه رساله در این موضوع در فهرستواره 3782/5 معرفی شده است که ظاهراً رساله حاضر غیر آنهاست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6777/2

آغاز: اصول علم فیزیک مقدمه تعریفات فیزیک علمی است که در آن بحث می شود از خواص عمومی اجسام و قوه ثقل ... و حرارت و الکتریسیته و نور و آثاری که در اجسام از آنها به ظهور می آید. انجام: و تلمبه دیگر محض این قرار داده اند که آب گرم شده این منبع را هر وقت لازم است.

خط: نستعلیق، کا: عبد الحسین بن عبدالکریم، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا با جدول کشی ضربی، 45 گ (83 پ-128 پ)،
اندازه: 17×11 سم [ف: 20-251]

اصول علم قافیہ / عروض و قافیہ / ترکی

osūl-e "elm-e qāfīye

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9471/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، 15 گ (13 پ-27 پ)، 21 سطر (5)×
12)، قطع: ربعی، اندازه: 17×8/5 سم [ف: 17-377]

اصول علم معدن شناسی / طبیعیات / فارسی

osūl-e 'elm-e ma'dan-senāsi

این مجلد جزوه محمد آقا نامی است که در 1324 در یکی از مدارس تهران تحصیل می کرده و این جزوه درس را ترتیب داده و در پشت
صفحه اول نوشته است: «روز چهارشنبه 23 شهر رجب وارد در اطاق سال دوم شدم و شروع به درس معدن شناسی و معرفه الارض شد
1324»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2161

آغاز: تحصیل اجسام عنصری و اشکال مختلفه آنها؛ انجام: که اراضی نباتی را بوجود آورده.

خط: تحریری متوسط، بی کا، تا: 1324ق؛ کلمات فرانسه را در متن به حروف لاتین نوشته؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: پارچه ای نخی
جودانه ای آسمانی، 70ص، 12 سطر، اندازه: 16×20 سم [ف: 6-130]

اصول علم معرفت الارض و نقشه برداری نظامی / فنون نظامی / فارسی

osūl-e "elm-e ma' refat-e arz va naqše-bardāri-ye nezāmi

در این کتاب از مباحث مقدماتی زمین شناسی و عوارض طبیعی - که باید در فنون نظامی مورد استفاده واقع شود - سخن رفته است بعد
از نقشه برداری و نشان دادن عوارض زمین به روی نقشه ها و بیان ابزار و آلات لازمه برای این کار (البته بر حسب آخرین اطلاعات روزگار
مؤلف) بحث شده است. مطالعه کتاب می رساند که مطالب موجود در آن باید ترجمه ای از چند کتاب خارجی باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1016

آغاز: بسمه، اصول علم معرفت الارض و نقشه برداری، مقدمه، صفحه خاک عبارت از قطعه ای است؛ انجام: که خود را پای دفیله رسانده

و قشونرا که باین صورت از دفیله عود می کند مضمحل نماید.

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، تعدادی شکل راجع به نقشه برادی کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف و گوشه تیماج قرمز، رویه ساغری، 23گ، 15 سطر (11 × 15)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 3-16]

اصول علم منطق / منطق / فارسی

osŪl-e 'elm-e manteq

ظاهراً کتاب درسی است، پرسش هایی در پاورقی مطرح شده

ص: 238

است که خواننده باید پاسخ آنها را بدهد.

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: 26

آغاز: اصول علم منطق مقدمه اول، بسم ... هر علمی از علوم تدوین شده از سه جزء عمده تشکیل یافته: 1- موضوعات - آنچه را که در علم از آثار مخصوصه؛ انجام: قسم اول از روس ثمانیه چون منقسم بدو قسمت میشد یعنی غرض و فائده لذا مجموع اقسام هشت قسم می شود

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید نازک، جلد: مقوایی با روکش ابر و باد عطف پارچه ای، 155 ص، 15 سطر (8 × 15)، اندازه: 12 × 18/5 سم [ف: 24]

اصول علم و فضیلت علم راه برنده به خدا / عرفان و تصوف / فارسی

osūl-e "elm va fazālat-e 'elm-e rāh barande be xodā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3773/9-ف و 3774/9-ف

نسخه اصل: پاریس 1769 S. P. (بلوشه 106/4 ش 2149). در دو بخش: یکم عبادات و آداب و اعمال، دوم پرهیز از گناهان؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 986ق [فیلمها-ف: 2-247]

الأصول العلمية = تعارض الاصول / اصول فقه / عربی

al-uṣūl-ul-'ilmīyya = ta'ārud-ul-uṣūl

؟ و حید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1205 1118 قمری

(vahid-e behbahani, mohammad baqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 733/6

آغاز: بسمله. حمدله. فهذه نبذة من المسائل المتعلقة بالاصول العلمية. حکم الشارع اما ان يتعلق، بشیء و يعرض له من حيث هو فيسمي حکما واقعيًا والادال عليه دليلًا؛ انجام: اشتغال الذمة بالصلوة مع الطهارة المشكوكة بقاءه

خط: نسخ، بی کا، تا: 28 شوال 1245ق، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قهوه ای، 33گ (122پ-155پ)، اندازه: 11 × 16/3 سم [ف: 5-161]

اصول علمیه (استصحاب) / اصول فقه / عربی

(osūl-e `elmīye (esteshāb

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24368

آغاز: بسمله و به نستعین. القول في الاستصحاب و هذه المسئلة؛ انجام: كما اذا علم اجمالا بوقوع النجاسة ... ظاهرا و باطنا

خط: نسخ و نستعليق، بی کا، تا: قرن 14، واقف: حاج شیخ محمود حلبی [رایانه]

اصول علمیه (اصل برائت) / اصول فقه / عربی

(osūl-e `elmīye (asl-e barā`at

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24354

آغاز: بسمله و به نستعین. اصل من الأدلته التقليد اصالة البرائة؛ انجام: ما رجع الى ما ذكره شيخنا الانصارى قدس سره في رسالة منفردة من التفصيل .. كثيرا كثيرا و صلى الله على محمد و اله اجمعين

ج 1؛ خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 14؛ مؤلف از مردمان قرن 14 و احتمالا از احفاد نراقی معروف می باشد [رایانه]

الأصول العملية / اصول فقه / عربی

al-uṣūl-ul--amalīyya

حسینی مشهدی، مصطفی بن داود، ق 14 قمری

(hoseynī mašhadī, mostafā ebn-e dāvūd (- 20c

گفتاری است در انحصار اصول عملیه. در صد برگ اول، برادر مؤلف، سید محمد حسینی نگاشته است: «هذه التحريات من تحقیقات الواقف زبدة الفقها وارث علوم الانبياء السيد مصطفى اللهم اغفر لمن ذكره بالخير و الفاتحة».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24238

آغاز: بسمله، الحمد لله و الصلوة ... اعلم انه انحصرت الاصول العملیه من الأدلة العقلیه في اربعة؛ انجام: في هذه المعركة العظمی و هي مسئلة الحظر و الاباحة لدخولها في اصالة البرائة حاشا هم عن تلك النسبة

خط: نسخ خوانا، کاتب = مؤلف، تا: اواخر قرن 13 و اوایل قرن 14 ق؛ محشی از مؤلف، ضمیمه نسخه ش 9254 با عنوان «رساله در

تقلید و مقلد»؛ 5 گ [ف: 16-27]

الأصول العملية / اصول فقه / عربی

قمشه ای، محمد تقی بن محمد حسین، ق 14 قمری

(qomsell, mohammad taqi ebn-e mohammad hoseyn (- 20c

مؤلف سه اصل عملی (برائت، احتیاط و استصحاب) را در دو «مقام» یاد می کند: 1. جایگاه کاربرد دو اصل برائت یا احتیاط؛ 2. استصحاب و دلیل های اثبات آن. نام نگارنده در کتاب نیست. شاید همان رساله «اصول عملیه» باشد که در الذریعه (ج 2 ش 768) از آن محمد تقی قمشه پسر محمد حسین دانسته شده است و نسخه اش را نزد مؤلف در نجف به سال 1337 دیده و

ص: 239

مؤلف را در طبقات قرن 14 (ص 252) معرفی کرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2046/1

آغاز: اعلم أن الأدلة الشرعية على قسمين أحدهما ما يدل على ثبوت الحكم لموضوعه بحسب الواقع ... و أمهاتها ثلاثة: البرائة و الاحتياط و الاستصحاب ... المقام الأول في موارد الأصولين المذكورين، فنقول أن الجهل المأخوذ في موضوع الأصول العملية ... المقام الثاني في الاستصحاب و هو في اصطلاح الأصوليين الفقهاء عبارة عن ابقاء ما علم ثبوته و شك في بقاءه ... و هاهنا مطالب مهمه ينبغي التعرض لها. الأول: الشك في البقاء ... الثاني: انه يتخيل في المقام ... العاشران مرجع الاستصحاب في الحقيقة الى اثبات؛ انجام: الثاني و العشرون انه اصل يشترط في العمل به الفحص .. فلا يلزم الفحص فيه لظهور الدليل في البناء على اليقين السابق إلى أن يحصل اليقين اللاحق، لا إلى زمان التمكن من الفحص، ولا نعرف في ذلك خلافاً

خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ جان اصفهان؛ از آنجا که حاشیه «منه عفی عنه» دارد گویا به خامه مؤلف در قرن 13 باشد؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: مقوایی، رویه ابری، ته و گوشه تیماج سرخ، 65 گ (1-65)، ابعاد متن: 7 × 13/5، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 11-167]

الأصول العملية / اصول فقه / عربی

al-uṣūl-ul-amālīyya

احمد بن مصطفی، قمری

ahmad ebn-e mostafā

بحث مختصری است در اقسام اصل عملی که مکلف در هنگام شک باید به آنها رجوع کند.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1938/3

آغاز: الحمد لله الذي أصل كل اصول و متن قوانین المبادئ لمعالم العقول ... و بعد فهذا ارجوزة لطيفة و موجزة شريفة في اجمال الأصول العملية قد حوت منها على اجمالها؛ انجام: هذه القرينة معارضة بقوله ابنائنا الشهادة هذا القول بعدم ارادة الرجال من الانفس و الا لكان ابنائنا داخلا في هذا القول فتدبر هذا ما يقتضيه و لعل المتامل يجد له وجوها.

خط: نستعليق، بی کا، تا: جمادی الاول 1296ق؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج و سر مجدول گرهی، 4 گ، اندازه: 15 × 22 سم [ف:

1-173]

الأصول العملية / اصول فقه / عربی

al-uṣūl-ul--amālīyya

رساله ای است در اصول عملیه (برائت، تخیر، استصحاب) با استفاده از آیات و روایاتی همچون حدیث رفع و نیز ایراد بحث های دیگر

مانند شبهه موضوعیه، حکمیّه و ... از مؤلفی ناشناس که بنابر قرائن در قرن 13 ق این رساله را نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11815/8

آغاز: الحمد لله رب العالمین.. القول في الأصول العملية لاشك و الارب أن؛ انجام: و تكون وارده عليها بحيث لا يكون معارضة بينها و بين تلك الأدلة.. ناتمام.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح، در برگ های (208-210) افزودگی هایی همانند روایات و مباحثی در خصوص اجماع و اقسام آن و همچنین برگی در پایان در احکام بیع فضولی آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی روشن عطف و مغزی تیماج قهوه ای، 14 گ (197-210)، 27 سطر (12×19)، اندازه: 22×16 سم [ف: 30-44]

الأصول العملية / اصول فقه / عربی

al-uṣūl-ul-amaliyya

تاریخ تألیف: دهه اول ربیع الاول 1322ق؛ محل تألیف: نجف در این رساله از اصول عملی (برائت و اشتغال با استدلال گفتگو شده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 249-ج

آغاز: بسمله. القول في الأصول العملية وهي عبارة عن الوظائف المقررة و القواعد المعتمدة التي يستريح المكلف بها عند الحيرة بالاعتماد عليها و الاستناد إليها في مقام العمل؛ انجام: دلیل اجتهادی متکفل للحکم الفعلي. هذا آخر ما اردنا اثباته في هذا المجال من المسائل المتعلقة بالبرائة و الاشتغال و قد وفق الله الاجتناء ازهارها ... في التربة الغروية ... في العشر الأول من شهر ربیع الاول سنة 1322 من الهجرة النبوية.

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد رضای شیرازی کربلائی، تا: دهه سوم رجب 1330ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 140 گ، 19 سطر (9/5×15/5)، اندازه: 21/5×15/5 سم [ف: 250]

اصول فارسی / ادبیات / فارسی

osūl-e fārsī

ملتان، عبدالصمد بن طاهر، ق 12 قمری

(180 -) moltānīs `abd-os-samad ben tāher

تاریخ تألیف: 1111ق در یک مقدمه و هشت «باب»: باب 1. اسامی حروف هجا؛ 2. ابدال؛ 3. وضع حروف تهجی؛ 4. تعریف کلمات؛ 5. فعلها و مشتقات از آنها، در هفت فصل؛ 6. اسم، در هفت فصل؛ 7. انواع لغات (دو فصل: حقیقت، مجاز)؛ 8 مسائل

متفرقه (چهار فصل: اضافه، لف و نشر، جمله معترضه، اختصار).

[مشترک 2461/13 (2نسخه)؛ گنج 108873؛ مجله آینده 15 (1368 خ)/532؛

ص: 240

احمد منزوی «دومین دستور زبان فارسی» [

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 254/2-عکسی

آغاز: الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب و لم يجعل له عوجا ... اما بعد، چنین گوید عبدالصمد زنده طاهر ملتانی که مدت مدید و ... و اصول فارسی نام نهاده انجام: هیچ شک نیست که عیوب بری XX نیست کفار و هست نور سری

نسخه اصل: گنج بخش، ش 2839 (گنج 1088/3)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: (سیر؟ میر؟) بوده شاه، تا: قرن 12، جا: شبه قاره هند؛ نستعلیق تحریری خوب؛ 26 گ (14-40) [عکسی: 2-30]

اصول الفصول / عرفان و تصوف / فارسی

osŪl-ol-fosŪl

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، -1098 قمری

(qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687

ملا محمد طاهر قمی رساله ای در رد صوفیه نوشته است به نام «تحفة الأخبار»، که ملا محمد تقی مجلسی حاشیه ای بر آن نوشته و ادعاهای او را باطل ساخته است. قمی پس از آن بر حواشی ایشان جواب نوشته و پاسخ داده است. در رساله حاضر مطالب تحفه الاخیار» را با عنوان عبارت «ماتن» و به همان الفاظ، مطالب مجلسی را با عنوان «محشی» بعد از ذکر متن و پس از آن جواب قمی به شبهات مجلسی را با عنوان «ما تن در جواب محشی» مرتب ساخته است. در حواشی این نسخه حاشیه هایی از صاحب توضیح المشربین نقل شده که در آنها از ملا محمد طاهر حمایت نموده و به مجلسی شدیداً تاخته است.

[الذریعة 200/2]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5703/3 - 29/43

آغاز: طلبه قدح در طریقه طلب علم نمی کند مناسب آن بود که اول طریقه محموده اولیاء الله را بیان فرمایند ... فصل سوم از باب اول ماتن در جواب محشی می گوید بسملة الحمد لله؛ انجام: شاید که بعضی از عوام را که قوت تمیز نداشته باشند فریب تواند داد اما اهل علم و اهل شعور به این گفتگوها فریب نمی خورند والله یهدی من یشاء إلی صراط مستقیم.

خط: نستعلیق، کا: رضاقلی، تا: 22 ربیع الثانی 1070ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول عطف گالینگور، 26 گ، 19 سطر، اندازه: 20 × 26 سم [ف: 1-390]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17645

آغاز: الله اکبر بسملة الحمد لله رب العالمین و الصلوه و السلام علی محمد و اله؛ انجام: و معتقدان بحسن و قبح سمعی ... سنه 1250

مختصر آن است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1250ق [رایانه]

اصول فصول التوضیح = توضیح المشریین (مختصر) / عرفان و تصوف / فارسی

(tawdīḥ-ul mašrabayn fuṣūl-it tawdīḥ usūl-u (muxtaṣar =

«توضیح المشریین و تنقیح المذهبین» از مؤلفی ناشناس مشتمل بر مطالب سه رساله می باشد که اول در رد صوفیه است و دوم پاسخ ملا محمد تقی مجلسی بر آن و سوم پاسخ صاحب رساله اول بر گفته های مجلسی. عین عبارات این سه رساله در «توضیح المشریین» ضمن بیست و سه باب تنظیم شده و هر باب دارای چهار فصل شامل مطالب سه رساله به ترتیب و در فصل چهارم محاکمه صاحب کتاب بر گفته های آنان. در کتاب حاضر سه فصل از هر باب را انتخاب کرده و محاکمه بین آنان را به مطالع منصف حواله داده است. در «الذریعه» به نام «اصول فصول التوضیح» آمده است برای اطلاع بیشتر از اصل کتاب و ردهای نوشته شده بر آن به الذریعه مراجعه شود.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بر ضمائر ذاکیه ارباب انصاف پوشیده نماند. انجام: اگر کسی خواهد که بهتر از این بر مطالب وقوف یابد باید که کتاب توضیح المشریین را مطالعه نماید.

[الذریعه 4/495 و 2/496 و 2/200 و 26/50؛ فهرستواره منزوی 6/74 و 6/117]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4296/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 31گ (24پ-54ر)، 15 سطر، اندازه: 19×25 سم [ف: 11-290]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4426/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 27گ (122پ-149)، 23 سطر، اندازه: 14/5×20/5 سم [محدث ارموی مخ: 3-1403]

3. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14886

آغاز: چنانکه بر خبیر بصیر مخفی نیست ولیکن بعضی ... فصل سیم از باب دوم ماتن در جواب محشی میگوید حضرت آخوند تعجب فرموده اند؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا عطف پارچه ای، 49گ، 14 سطر (7/5×13/5)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 2-194]

اصول الفصول في حصول الوصول / عرفان و تصوف / فارسی

os̄ūl-ol-fos̄ūl fī hos̄ūl-el-vos̄ūl

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، 1288-1215 قمری

(hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801-1871

ص: 241

آغاز: الحمد لله رب العالمين ...

[فهرستواره منزوی 112/9 و 97/7]

1. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 107

خط: عبارات عربی نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، در حاشیه اشعاری افزوده شده است؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 260گ، 24 سطر، اندازه: 18×22سم [ف: 57]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2103

آغاز: برابر؛ انجام: در ناسخ التواریخ مرقوم است.

خط: نسخ خوب، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی کبریتی آبی آهار مهره، جلد: تیماج سرمه ای، 22 سطر، اندازه: 21×33/5سم [ف: 90-6]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1374-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-14]

اصول الفقر / عرفان و تصوف / عربی

usul-ul-faqr

در این رساله اصول فقر را بر مبنای عارفان بیان نموده است. مؤلف اصول فقر را به سه «قسم» تقسیم کرده: 1. فی الاسباب و هی اربعة: مصاحبه المرشد الكامل، الخدمة، الخلوۃ و الذکر؛ 2. فی الطلب؛ 3. فی المقامات و هی علی ستة اطوار.

قم، گلیایگانی شماره نسخه: 15/32 - 2792/2

آغاز: الحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد وآله اجمعين وبعد كتبت هذه الرسالة على ما رأيت في صحيفة الخاطر من الأصول في سلوك الإنسان مستعيناً بالله بواسطة الإنسان الكامل و باذنه؛ انجام: راض منك لمجئتك بالفقر التام فادخلي في عبادي اي بالصفات المضافة الي وادخلي جنتي أي الذات الاحدية من حيث الربوبية. تمت الرسالة بعون الله الملك الوهاب سنة 1231.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1231ق؛ جلد: گالینگور مشکی عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 10 گ، 13 سطر، اندازه: 16×23سم [ف: 390-]

[1]

- اصول الفقه < كنز الوصول الى معاني الاصول

- اصول الفقه < تقريرات الاصول

- اصول الفقه < موائد الاصول

- اصول الفقه < الاجتهاد و التقليد

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

امام الحرمین، عبدالملک بن عبد الله، 419-478 قمری

(emām-ol-harameyn, “abd-ol-malek ebn-e “abd-ol-lāh (1029-1086

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29786

آغاز: بسمله قال الشيخ الامام العالم امام الحرمین ابوالمعالی عبدالملک بن يوسف الجوينی رحمه الله تعالى؛ انجام: أن النبي ص خطاه مره و صوبه مره اخرى و الله اعلم بالصواب تم.

خط: نستعليق، كا: محمد شريف بن نجم الدين بن محمد، تا 989ق؛ ضميمه نسخه ش 17544 [رايانه]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6813/6

آغاز: قال الشيخ الامام الحرمین ... هذه الورقات تشتمل على معرفة اصول الفقه و ذلك لفظ مركز من جزئين

خط: نسخ، كا: محمد حسين بن محمد بن ابراهيم شريف غروي، تا: پنج شنبه 27 ذیحجه 1298ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو، روقهوه ای، دور و اندرون مشکی بدون مقوا، 4گ (25 پ- 29 پ)، اندازه: 11×17/5سم [ف: 20-277]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

بزدوی، محمد بن محمد، 421-493 قمری

(bazdawī, mohammad ebn-e mohammad (1031-1101

[معجم المؤلفین 210/11؛ فهرس المخطوطات المصورة 245/1 و 246]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5332

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله و الصلاة و السلام على سيدنا محمد بن عبد الله ... و بعد الحمد

... فهذا شروع في المجلد الثاني ... البزدوى بعد اتمام المجلد الأول ... وهذا باب المعارفة؛ انجام: انه يرخص له ويضمن الجزاء فكذلك ههنا و الله اعلم بالصواب. تمت كتابة الجلد الثاني من البزدوى بعون الله في الرابع من ماه جمادى الاخرى سنة اربع و تسعين و ثمانمائة ك ب رب ز گ.

خط: نسخ درشت، بی ک، تا: 4 جمادى الثانى 194ق؛ محشى؛ مهر: «على اصغر بن محمد ابراهيم مورخ 1291»؛ كاخذ: ترمه، جلد: رويه ميشن قهوه اى ضربى، 352 گ، 10 سطر، اندازه: 31/5×17/7سم [ف: 1-39]

اصول الفقه / اصول فقه / عربى

usul-ul fiqh

بخارى، عمر بن عبدالعزيز، -536 قمرى

(boxārī, 'omar ebn-e 'abd-ol--azīz (- 1142

کتابى است در اصول فقه حنفى که به صورت اختصار به بيان مطالب پرداخته، عناوين مباحث آن عبارت است: فصل في الامر وهو من قبيل الوجه الأول من القسم الأول، فصل في حکم الواجب بالامر وهو نوعان و هو تسليم عين الواجب، فصل في النهى، فصل في صفة الحسن للمامور به، فصل في حکم الأمر و النهي في ضد ما نسبا اليه، فصل في بيان اسباب الشرائع، فصل في

ص: 242

العزيمة و الرخصة، باب في بيان اقسام السنة، فصل في المعارضة، باب البيان و هو على خمسة أوجه بيان تقرير و بيان تفسير و بيان تغيير، باب بيان التبديل، باب متابعة اصحاب رسول الله (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) باب القياس، باب الاجماع، كتاب الشرط في الشريعة، فصل في الأمور المعترضة على الأهلية، فصل في العوارض المكتسبة، باب حروف المعاني.

آغاز: اما بعد حمد الله على نواله و الصلاة على رسوله محمد و آله، فان اصول الشرع ثلاثة الكتاب و السنة و اجماع الأمة.

انجام: و معنى الأفراد أن يعتبر كل مسمى بانفراده كأن ليس معه غيره.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7887/2

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «المنتخب في اصول المذهب» و از حسام الدين اخسيكتي دانسته شده و در جلد 37 مرعشی از صدر شهيد به استناد نسخه ای که در برلين معرفی شده، آغاز منقول در كشف الظنون از منتخب با این رساله ناسازگار است و به نظر می رسد اصول فقه صدر شهيد باشد؛ خط: نسخ معرب، کا: عبدالله بن نصر بن محمد بن أبي السدوسانی، تا: دوشنبه 4 صفر 775ق؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف و حواشی تیماج قهوه ای، 159گ (45پ - 204پ)، اندازه: 14/5 × 22سم [ف: 20-221]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3987

آغاز و انجام: برابر؛ و پس از فاصله چنین دارد: تم الكتاب بعون الملك ... يد اضعف العباد اوليا فقيه بر انسان بزد کرشا المحتاج الى ربه في العشر الأوسط من شهر ذيقعدة سبت اربع و ثمانمايه

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام به دست آمد؛ خط: نسخ درشت، کا: اوليا فقيه بر انسان بزد کرشا، تا: دهه دوم ذيقعدة 804ق؛ با نشان «الابهر، ه» در لابه لای برگها، محشی با نشان «المختصر، منتخب»؛ تملك: عبدالعلیم بن شیخ پیر قدم، سید عثمان سنوسی مدرس در 1163؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: مقوا، رویه و آستر کاغذ نخودی، ته تیماج قهوه‌ای، 182 گ، 5 سطر (7/5 × 10/5)، اندازه: 13/5 × 18/5 سم [ف: 17-279]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3933-ف

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن نصر بن محمد سروسستانی، تا: دوشنبه 4 صفر 865ق؛ افتادگی: آغاز [فیلمها-ف: 2-284]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14608

آغاز: الاقسام كلها يتحقق في حقوق العباد ... فصل، في صفة الحسن للمامور به نوعان، حسن في عينه و حسن لمعنى في غيره؛ انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 10؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع قهوه ای عطف تیماج قهوه ای، 76گ، 17 سطر (9 × 12)، اندازه: 12/5 × 16/5 سم [ف: 22-37]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18724

بی کا، بی تا [د.ث]

6. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 10351

آغاز و انجام: برابر نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: شمس الدین، بی تاب محشی؛ واقف: ابوالفضل حاذق، آبان 1349، کاغذ: حنایی، 1356 گ، مختلف السطر، اندازه: 17 × 24 سم [ف: 16-29]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

فخر رازی، محمد بن عمر، 544؟ - 606 قمری

(faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150-1210

انتساب آن به فخر رازی مورد تردید است.

زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: علی بن محمد نجف آبادی اصفهانی، تا: پنج شنبه 27 ربیع الاول 1241 ق [دلیل المخطوطات: 1-92]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

شهید ثانی، زین الدین بن علی، 911-965 قمری

(Šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e 'alī (1506-1558

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24044

آغاز: ظهور الأمر من بعد قریقه فی غیر الوجوب؛ انجام: او اتحد الاسم و هو کونه و اما زیاده

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / فارسی

usūl-ul fiqh

جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم، 976؟ قمری

(jorjānī, ab-ol-fath ebn-e maxdūm (- 1569

اهدایه: شاهزاده ابوالنصر سام میرزا صفوی

یک دوره جامع و موجز و استدلالی در اصول است مرتب شده بر یک «مقدمه» در احکام شرعی و پنج «باب»، که در دیباچه چنین توصیف شده است: «باشاره مشحون بشارت نواب آن حضرت تألیف نموده و در سلک انتظام و رشته التیام کشید مشتمل بر مباحث جلیه اصولیه و محتوی بر فوائد جلیله ضروریه با ترتیب لائق و ترکیب نظر شفقت موافق خالی از اطناب منجر با ملال. عاری از ایجاز مفصّی باخلال رجائی واثق است که منظور و ملحوظ عین عنایت گردد پرتوی از اشعة لمعات التفات برو تابد ... چو گل بخنده در آید لب امل ز نشاط xx اگر ز

ص: 243

گلشن لطفش دمد نسیم قبول. و من الله الوصول الی کل مأمول و انه خیر مقصود و مسئؤل». رساله مرتب است بر دیباچه و یک مقدمه و پنج باب و خاتمه: دیباچه پس از خطبه در سبب تألیف و تعریف علم اصول فقه؛ مقدمه در احکام شرعی حکم شرعی خطاب شرع است که متعلق شود به افعال مکلفین؛ باب 1. در لغت «کذ» به معنی مکتوب و در شرع به معنی قرآن... (شامل هفت فصل در مباحث وضع و امر و نهی عام و خاص مطلق و مقید، مجمل و مبین، ناسخ و منسوخ، منطوق)؛ باب 2. در سنت و او در لغت طریقت است (دارای چهار فصل در بیان اقسام احکام، طریق ثبوت سنت، تعارض ادله، کیفیت روایت)؛ باب 3. در اجماع و او در لغت اتفاق است و عزم (دارای سه فصل: حجیت اجماع، نفی اجماع بودن بعضی اتفاقات در بعضی احکام اجماع)؛ باب 4. در قیاس و او در لغت تقدیر است یعنی اندازه کردن (دارای دو فصل در بیان ارکان قیاس، اختلاف در حجیت قیاس)؛ باب 5. در استدلال و او در لغت طلب دلیل است (دارای دو فصل در بیان استصحاب، استحسان)؛ خاتمه در اجتهاد و کیفیت استدلال و اعتراضات (دارای سه فصل در تعریف و احکام اجتهاد کیفیت استدلال، اعتراضات متوجه بر دلیل به طریق مناظره).

آغاز: بسمله، عنوان نامه نامی و دیباچه صحیفه سامی حمد و سیاسی حکیمی است.

انجام: از تفصیل اعتراضات او نیز اعراض نمودیم الله ولی التوفیق.

[الذریعة 202/2؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی 100/6؛ دائرة المعارف تشیع 429-428/1؛ فهرستواره فقه هزار و چهارصد ساله اسلامی در زبان فارسی 236-185؛ موسوعة مؤلفی الامامیة 239/2 - 247]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 369/18

خط: نستعلیق، کا: عین علی، تا: قرن 11؛ مجدول؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی نو، 487-521، 25 سطر (9×19)، اندازه: 15×26 سم [سنا: ف: 1-203]

2. مشهد رضوی؛ شماره نسخه: 22071

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1374؛ کاغذ: حنایی کشمیری موربانه زده، 16 گ، 19 سطر، اندازه: 12/5×21/5 سم [ف: 16-44]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11604/2

آغاز: برابر؛ انجام: از اطناب منجر با ملال عاری از ایجاز مقتضی با خلال رجاء

فقط مقدمه کتاب است؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد فرزند عبدالحسین، آل حسینی نجفی نخعی، تا: حدود 1078ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 2 گ (21-22)، 20 سطر، اندازه: 6×13 سم [ف: 29-334]

4. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 197/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1192ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان ف: 1398]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14805/3

آغاز: نقول مرتب شود و از مبادی اجماع حواس نتایج بی قیاس منتقدح و منشعب گردد؛ انجام: حدسیه و خلقیه و مختار آنست که اجتهاد متجزی شود زیرا که قوت استدلال

برگ اول نسخه حاضر افتاده و تا برگ اول خاتمه را داراست؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای عطف مشکی، 24گ (64-87پ)، 17 سطر، اندازه: 10/2 × 19 سم [ف: 41-222]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1711

آغاز: برابر؛ انجام: فصل اول در اجتهاد و احکام، پوشیده نماند ... معرفت آنچه متعلق است به احکام شرعیه فرعیه از آیات پانصد است و از احادیث بطریق حفظ.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره 129 (ردیف 2)؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام (یکی دو برگ)؛ مصحح؛ 26ص، 21 سطر [عکسی ف: 5-144]

7. تهران: مهدوی؛ شماره نسخه: 281/15

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جان کرمان [نشریه: 2-105]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5878

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مغلوط، مجدول؛ واقف: نائینی؛ 12گ (21-9)، اندازه: 42/5 × 26 سم [ف: 6-4]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2253/3-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها - ف: 1-658]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، -993 قمری

(moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585

شامل سه بخش: 1. حاشیه بر مسئله اجماع از شرح عضد ایجی بر مختصر ابن حاجب؛ 2. امر به شئی و نهی از ضد؛ 3. خلوص زمان از مجتهد.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1446/2

بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی ضریبی کناره سرخ، 44ص (375-418)، 20 سطر، اندازه: 18 × 11/5 سم
[ف: 3-153]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

حنفی، محمد بن جراباش

ص: 244

بسیار مختصر و از نظر مقدمه و ابواب و تتمهها همانند منظومه «زهر الوصول» است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 2392/4

آغاز: لك الحمد ما توالى فروع نعمائك على أصولها ... و بعد، فيقول ... هذه حلبة من عشر و حلية للمنار كافلة بالمتحصل و كافية للمتجمل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ 3 گ (105 پ-108 پ)، اندازه: 14/5 × 19/5 سم [ف: 3-122]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

ابن عواض، يحيى بن احمد، - 1070 قمری

(ebn-e 'avāz, yahyā ebn-e ahmad (- 1660

تاریخ تألیف: 15 جمادی الثانی 1062 ق؛ محل تألیف: صعده

رساله ای مختصر و بدون استدلال و شرح و بسط، در قواعد اصول فقه است، در یک «مقدمه و هشت «اصل»: المقدمة في المبادئ و الاحكام و الموضوعات اللغوية؛ اصل 1. الادلة، و هي الكتاب و السنة و القياس؛ 2. مفهوم الخطاب؛ 3. الأمر و النهي؛ 4. العام و الخاص و المطلق و المقيد؛ 5. المجمل و المبین؛ 6. النسخ؛ 7. الاجتهاد؛ 8. الترجيح بين الدليلين.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ..... و بعد فهذا مختصر في الأصول موصل انشاء الله الى غاية السؤل.

انجام: و طريق الترجيح كثيرة و فيما ذكر ارشاد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4558/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و بعد فهذا مختصر في الاصول موصل انشاء الله الى غاية السؤل؛ انجام: و طريق الترجيح كثيرة و فيما ذكر ارشاد.

خط: نسخ، کا: علی بن عبد الله بن صلاح بن عقبة، بی تاب جلد: تیماج قهوه ای، 11 گ (164 پ-174 پ)، اندازه: 21×30 سم [ف: 12-134]

اصول الفقه = الأدلة على مشروعية العمل بالظنون / اصول فقه / عربی

طریحی، فخر الدین بن محمد، 979-1087 قمری؟

(torayhī, faxr-od-dīn ebn-e mohammad (1572-1677

فایده ای انتخاب شده از کاتب، از کتاب «جامع الفوائد» یا حجیة الظن الخاص» طریحی است که ردیه ای است بر عدم جواز عمل به ظن در احکام که مقول مولی محمد امین استر آبادی است.

آغاز: بسمله اصل مما يدل على مشروعیة العمل بالظن امور منها انسداد باب العلم بالاحکام الامر التواتر

1. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 38381

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [ف: 3-59]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15245/3

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: مؤمن موسوی قمی، تا: 1258ق؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماج مشکى، اص، 27 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 16-350]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3028/3

آغاز: برابر؛ انجام: و اما غیر ذلك من الظنون فممنع بالایات الکریمه و الأخبار المتواترة و من ادعى غیر ذلك فلطالب بالبیان خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی نقی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2 گ (193 پ-194 ر)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 8-214]

4. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 60/52 - 9112/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 2 گ (75-76)، 21 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 1-400]

اصول الفقه / شعر، اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

عاملی، علی بن حسین، 1135 قمری

(āmelī, 'alī ebn-e hoseyn (- 1723

مسائل مهم علم اصول به شعر در آمده است و این مسائل عبارتند از: مقدمات، دلالة، تقسیم لفظ، نص، مرکب، مشترک، ترادف، حقیقه و مجاز، معرب، احکام، واجب مخیر، واجب کفائی، مقدمه واجب، سنة، تواتر.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1945/5

انجام پایان: غابینه و بین الاجتماع xx علی طعام بثبوت الداعی.

بی کا، تا: 1211ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، نوسازی، 11ص (98-109)، 24 سطر (9×14/5)، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 10-625]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین، -1216 قمری

(hamadānī, 'abd-os-samad ebn-e mohammad hoseyn (- 1802

رساله مفصل و استدلالی است در شرح کتابی در اصول با عنوان «قال - اقوال».

ص: 245

زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 3 مجموعه بدون شماره

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... الباب الأول في المقدمات و هي ثلاث مقدمات، قال شيخنا الشهيد في بعض فوائده أن الكتاب اسم لما يجمع به المسائل المتحدة

بی کا، بی تا [دلیل المخطوطات: 1-142]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

شوشتری، علی، 1217 قمری

(Šoštārī, "alī (- 1803

مباحثی است در اصول فقه که مؤلف با استفاده از دروس یکی از اساتیدش جمع آوری نموده و طبق دسته بندی استاد آنها را در پنج «فصل» مرتب نموده است: 1. ذکر علانم بها یفرق بین الحقیقة و المجاز؛ 2. ذکر مباحث الألفاظ التي سماها بعض المتقدمين مبادئ لغوية؛ 3. بیان الأدلة الشرعية؛ 4. بیان الأدلة العقلية؛ 5. الكلام عن الاجتهاد و التقليد و التعادل و التراجيح. بسیاری از مباحث کتاب ناتمام مانده و بعضی از مباحث فقهی نیز در بین آنها افزوده شده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1382

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فاعلم أن الكلام في علم الأصول المفصلي سالكه الى متابعة الرسول (ص) يقع في خمسة فصول

نسخه اصل: کتابخانه شخصی ایران؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح؛ 388ص [عکسی ف: 4-232]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

اخباری، محمد بن عبد النبي، 1178-1232 قمری

(axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765-1817

بنابر آنچه روی جلد و پشت برگ اول تنها نسخه آن آمده، از میرزا محمد اخباری مقتول در 1233 می باشد و چون آغاز و انجامش افتاده است نام کتاب معلوم نشد. چنین است فهرست مطالب آن: باب 2. الاجتهاد و التقليد (در 18 یا 19 فصل)؛ باب 3. وجوب الرجوع في جميع الأحكام الشرعية و الامور الدنية الى اهل الذکر (در 35 فصل)؛ باب 4. عدم جواز العمل و الحكم و القضاء و التعبد بالرأى: باب 5. الكتاب الكريم؛ باب 6. السنة؛ باب 7. الكلام على الاجماع (در چهار فصل)؛ باب 8. الدليل العقلي الذي جعلوه رابع الدلة (در 5

فصل؛؛ باب 9. جملة من المسائل (6 مسأله)؛؛ باب 10. السؤالات الواردة على مذهب القدماء (19 سؤال)؛؛ باب 11. التسامح في ادلة السنن؛؛ باب 12. معذورية الجاهل؛؛ باب ...

قم؛؛ فيضيه؛؛ شماره نسخه: 48

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛؛ 226گ، 30 سطر، اندازه: 21×32سم [ف: 1-18]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

هاشمی علوی، محمد بن علی

hāšmī a 'lavī, mohammad ebn-e 'alī

مؤلف ضمن بیان نظرات قدما آنها را نقد می کند و نظر خود را اعلام می دارد.

قوچان؛؛ مدرسه عوضیه؛؛ شماره نسخه: 39

آغاز: مقدمة اختلفوا في تعريف الحكم الشرعي وفي التهذيب الحكم خطاب الشرع المتعلق بأفعال المكلفين بالاقتضاء او التخيير او الوضع وفي النهاية اختلف الناس هنا؛؛ انجام: و هل يترجح احدهما على الآخر باعتقاده من دليل يعتدى آخرة ولا فيه اشكال ولكن الاعتماد الأول لا يخلو عن قوة

شامل بیشتر مسائل علم اصول می باشد؛؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: پنج شنبه 7 ذيقعدة 1232ق؛؛ افتادگی: آغاز؛؛ جلد: تیماج مشکى، سوخت، ترنج باسر، لچكى، مجدول گرهى، 315 گ، 21 سطر، اندازه: 15×21سم [ف:]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

کازمى، اسدالله بن اسماعيل، 1186-1237؟ قمرى

(kāzemī, asad-ol-lāh ebn-e esmā'īl (1773-1822

در عنوان نسخه آمده است: «تكملة حاوية لمباحث سامية» و دور نیست بخشی از کتاب بزرگ مؤلف در اصول فقه باشد به نام «المناهج في الاصول» مؤلف خود در رساله «اللؤلؤ المسجور» نام کتاب بزرگ خود را در اصول فقه «المناهج الغرويه» یاد می کند و به بحث حقیقت شرعیه آن ارجاع دارد. صاحب الذریعه که نسخه اصلی کتاب را دیده اند در الذریعه و طبقات آن را، در ذیل «مناهج» معرفی کرده اند و همچنین است در کتاب های دیگر که به ترجمه حال مؤلف پرداخته اند مانند: معارف الرجال، بهجة الامال علیاری، جز این که در

اعیان الشیعه نام آن «منهج الاصول» یاد شده که همان نام کتاب شیخ اسماعیل دزفولی فرزند شیخ اسدالله است که در الذریعه این گونه از آن یاد شده است: «خرج منه مبحث الأحكام الظاهرية و الواقعية و مسئلة حجية الاجماع و مسئلة حجية المظنة الى اواخر بحث حجية الاخبار...». بر پشت برگ نخست مجموعه در فهرستی که به خط کاتب است، از این رساله با عنوان «رسالة في الأحكام الظاهرية و الواقعية» یاد شده است. در الذریعه و طبقات اعلام نیز رساله ای به این نام در شمار تألیفات دزفولی یاد شده اما قرائن

ص: 246

حاکم است که نسخه جای سخن رساله‌های مستقل در حکم ظاهری و واقعی نیست زیرا تنها بحث اول (مقام اول) آن درباره احکام واقعی و ظاهریه است و مقام دوم (که در نسخه موجود است) در تعبد به ظن است و مقام سوم (که در نسخه حاضر موجود نیست) و مؤلف از آن یاد می‌کند نیز در مسائل ظن است و هم چنین در چند جای رساله به بحث قیاس در همین رساله اشاره می‌دهد. بنابراین نسخه حاضر بخشی از رساله یا کتابی است در اصول فقه که برخی از کاتبان (شاید به استناد به عنوان آغاز آن نام آن را «رسالة في الأحكام الظاهرية و الواقعية» پنداشته و یادداشت کرده اند و بدین گونه در برخی از تراجم دزفولی نیز رساله ای با این نام وارد گردیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 400/2 - طباطبائی

آغاز: تکمله حاویة لمباحث سامية الأول في بيان الاحكام الواقعية و الظاهرية وما يتعلق بذلك من حد الفقه؛ انجام: و هذه الوجوه و الادله مغنية عن الأدلة العقلية المزبورة لكفائتها في معرفة ما يجب اعتقاده في مسألة الامامة و ما يتفرع عليها من المطالب الشرعية. اذا تمهد ذلك فليعلم (در کنار ص 436-437 قسمتهایی از متن را کاتب در حاشیه نگاشته)

این نسخه که با عنوان «تکمله» شروع شده، شامل دو بحث (یا دو مقام) است: نخست در بیان حکم واقعی و ظاهری و دیگر در جواز تعبد به ظن (که در نسخه ما نا تمام است) مؤلف در مبحث اول تقسیم معروف حکم را به ظاهری و واقعی قبول ندارد و حکم واقعی را چهار قسم می‌داند. دزفولی در این کتاب از کتاب‌هایی نادر یاد می‌کند و از آن جمله است: المسائل المصرية ابوعلی اسکافی (به نقل از شیخ مفید)، كشف التمويه و الالتباس عن اغمار الشيعة في امر القياس از اسکافی، کتاب اظهار ما ستره اهل العناد من الرواية عن ائمة العترة في امر الاجتهاد، رساله في مضرة الرويه از سید مرتضی علم الهدی، نقض کتاب الاشهاد لابی زید العلوی از ابن قبه و سفینه از فیض کاشانی؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: 1281ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه خط مؤلف پایان رساله منهج التحقيق ص 375)؛ کاغذ: فرنگی سفید آهاری، جلد: تیماج قرمز، 31 گ (189 - 220 ر)، 23 سطر، قطع: خشتی اندازه: 15 × 21 سم [ف: 22-154]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

اعسم، محسن بن مرتضی، 1238 قمری

(a'sam, mohsen ebn-e mortezā (- 1823

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 1100/1

آغاز: انکار حکمه و حجته قد یكون عن تکذیب فیکون کفرا و لکن ذلك لا يستلزم التكفير مجرد الانکار و الا فانکار حجية خبر العدل او یكون حکمه قد یكون؛ انجام: قد اکب الناس علی تصدیقه امنت به و بجمیع ما جاء به اصولا و فروعاً خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1460]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

نراقی، احمد بن محمد مهدی، 1245-21185 قمری؟

(narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772-1830

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25083

بی کا، بی تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

اصول فقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

جیلانی، ابن الحسن

jīlānī, ebn-el-hasan

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17234

کا: سید حسین اردستانی، تا: 1250ق؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17243

کا: محمد حسین، تا: 1253ق؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

آل عبد الجبار خطی، محمد بن عبد علی، 1259 قمری

(āl-e 'abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e 'abd-e ali (- 1843

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 31/2

آغاز: بسمله ... الحمد لله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی فبقول محمد بن عبد علی بن عبد الجبار هذه رسالة في الاصول؛ انجام:
تقله هنا و لا تاخذك ايها الناظر المذاهب فقد أوضحت لك السبل من وجوه و هذه سنة الله ... يصعد بها السائر

خط: نسخ، کان محمد نصیر هزار جریبی، تا: صفر 1240ق؛ اندازه: 15/5 × 21/5سم [رشت و همدان: ف: 1192]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

قزوينی، ابراهيم بن محمد باقر، 1262-1214 قمری ؟

(qazvini, ebrahim ebn-e mohammad baqer (1800-1846

ص: 247

رساله های مختلفی است در علم اصول که احتمالاً از قزوینی است.

1. شیراز؛ شاهچراغ، شماره نسخه: 832/4

آغاز: بسمله و به نستعین - یا علی ادركنی - اصل - هل الأمر بالشيء على الاطلاق؛ انجام: لم نجد له واجباً الى اخر ما ذكره فتدبر - تمت تحت اصل «هل الأمر بالشيء على الاطلاق». جهت نام مؤلف به جلد 3 فهرست ص 147 مراجعه شود؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی؛ تملک: محمد مهدی کجوری؛ مهر: «حجة الحق على الخلق محمد مهدی» (بیضی)، «محمد مهدی 1246» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، 34ص، قطع: رقعی؛ اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-236]

2. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 832/5

آغاز: بسمله تعالی شأنه العزیز - اصل - هل الأمر بالشيء يقتضى النهي عن الضد ام لافيه خلاف، انجام: او هو مع المنسوخ الاباحة بالمعنى الأخص قديم المسئلة على نحو التفصيل بعون الملك الجليل.

رساله دیگری تحت اصل «هل الأمر بالشيء يقتضى النهي»؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، محشی؛ کاغذ: نخودی کم رنگ، جلد: مقوا با تیماج مشکی، 91ص، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-236]

3. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 832/10

آغاز: اختلفوا في حجية العام و جواز العمل به قبل الفحص عن المخصص و تفصيل الكلام فيه يقتضى رسم مقامات؛ انجام: في مثل الرجل لافي النكرات اذلا بتصور العمل الخارج فيها و ثانيا انه يعتبر في العمل كونه ...

خط: نستعلیق، کا: محمد علی ابن محمد کاظم، بی تا، معلوم می شود که بعدها این رساله را جزء این رسالات صحافی کرده اند؛ محشی، در حاشیه نوشته شده: «کتبت امثالاً لأمر المولا و انا العبد محمد علی ابن محمد کاظم شاهرودی»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، 32ص، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-238]

اصول الفقه / اصول فقه عربی

usul-ul fiqh

یزدی، عبدالخالق بن عبدالرحیم، -1268 قمری

(yazdī, 'abd-ol-xāleq ebn-e 'abd-or-rahīm (- 1852

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2037/15

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ هدایی: وزیر موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی درون تیماج زرد، 23گ (133 - 156)، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 4-1137]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

بهبهانی، محمود بن محمد علی، 1200-1271 قمری

(behbahānī, mahmūd ebn-e mohammad alī (1786 1855

تاریخ تألیف: 14 صفر 1241؛ محل تألیف: کربلا

رساله استدلالی است بارز و ایرادهای بسیار. نسخه حاضر مشتمل است بر مباحث سنت و مباحث جرح و تعدیل.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2049/1

آغاز: الحمد لله على نواله ... اصل في السنة وفيه مقدمة و فصول، اما المقدمة ففي تعريفها، اعلم ان السنة لغة الطريقة؛ انجام: فالارجاع المذكور مما لا دليل عليه فتدبر ملياً.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، مقداری به خط مؤلف، حاشیه از مؤلف، بعضی از حاشیه های اوایل کتاب به تاریخ 1240 نوشته شده؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 108 گ (2-110 پ)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 6-59]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

موسوی قزوینی، رضی الدین بن علی اکبر، -1277 قمری

(mūsavī qazvīnī, razī-od-dīn ebn-e 'alī akbar (- 1861

مباحث استدلالی مفصلی است با نقل برخی اقوال و آراء علماء بزرگ، و این جزء شامل مباحث حجیت ظن و استصحاب است.

قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کاتب = مؤلف، بی تا؛ مؤلف جد صاحب کتابخانه است [ف: 6]

اصول الفقه = المرایا / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh = al-marāyā

آباده ای، محمد جعفر بن محمد صفی، -1280 قمری

مباحث استدلالی مفصلی است در اصول فقه با عناوین «مرآة - مرآة» پاره ای از این مباحث را مؤلف از سفر حج و فراغت و روزهای که در مکه و مدینه بوده الهام گرفته است.

آغاز: الحمد لله الذي مهد معالمنا لفقه منقود المطالب و نقح مداركنا لتأسيس قوانين منية اللبيب و تمهيد القواعد والقانا مبادئ زبدة من مختصر الاصول

انجام: و كذا الاعتماد عليه في بعض المسائل و عدم الاعتماد على الفتوى في شيء منها فتأمل. انتهى و هو جيد.

[اعيان الشيعة: 79/4 ؛ الذريعة: 295/24 ؛ ريحانة الادب: 38/1 ؛ الكرام البررة: 259/1]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8533

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، گویا به خط مؤلف؛ مصحح؛ مهر: «عبد محمد جعفر بن محمد صفی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، 190گ، مختلف السطر، اندازه: 15×21سم [ف: 22-113]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/173 - 3653/4

آغاز: برابر؛ انجام: فلاتک فی مرية مما ضاق صدرك به وخذ ما آتیتك وكن من الشاکرين والحمد لله المتمم لباب التعارض

در فهرست نام مؤلف و کاتب یکی دانسته شده که به قرینه نسخه مرعشی ش 8533 تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد خلیل بن عبدالواسع حسینی، بی تا، در اول کتاب چند برگ از «مرشد العوام» میرزای قمی و فهرست ابواب «من لا یحضره الفقیه» و مشیخه آن نیز نوشته شده؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 263گ، سطور چلیپا، اندازه: 11/5×17سم [ف: 1-1395]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

گلپایگانی، زین العابدین، 1289-1218 قمری

(golpāy gānī, zayn-ol-'ābedīn (1804-1872

مباحث اصول فقه را به طور مفصل با استفاده کلمات اساتیدش جمع آوری نموده است و ظاهره برخی مباحث آن از رسالات دیگر علماست و برخی تألیف خود اوست و برخی تقریرات و شرح بر دیگر کتب این فن است.

گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی، شماره نسخه: 84

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 222گ، مختلف السطر، اندازه: 15×21/5سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: 64]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

آقا بابا همدانی، محسن، ق 13 قمری

(ācā bābā hamedānī, mohsen (- 19c

تاریخ تألیف: سه شنبه 19 شعبان 1244ق

پس از خطبه عنوان «القول في الاجتهاد و التقليد» می آید سپس خبر واحد و در پایان می رسد به مبحث ظن.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8297

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ترنجی لایی، 158گ، 13 سطر (7/5 × 12)، قطع: بغلی، اندازه: 10 × 15سم [ف: 17-101]

اصول فقه / اصول فقه / عربی

osul-e feqh

موسوی، حبیب الله بن محمد، ق 13 قمری

(- 19c (mūsavī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad

مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 301

بی کا، تا: قرن 13 [اوراق عتیق: 1-241]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

اردکانی یزدی، محمد تقی بن محمد حسین، ق 13 قمری

(- 19c (ārdakānī yazdī, mohammad taqī ebn-e mohammad hoseyn

کتابی استدلالی و مفصل بارد و ایراد، که از استاد خود نیز نقل کرده، و محتملا مرادش شریف العلماء است که تقریرات درس فقه او را نیز نگاشته است.

1. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 153

آغاز: بسمله وبه ثقتی دروس فی حجیة الخبر الواحد العاری عن القرائن المفیده للقطع بالصدور... فاعلم ان الخبر لغة هو الاعلام؛ انجام: وارشدنا إلى جادة النجاة عند تعارض الشكوك والشبهات بحق محمد وآله السادات قد فرغ من تألیف هذه الأوراق مؤلفها الخاطی المتمسک بولاية علی بن محمد حسین الاردکانی الیزدی محمد تقی...

از حجیت خبر واحد تا تعادل و ترجیح؛ خط: تحریری، بی کا، تا: شنبه غره ذیقعد 1243ق؛ مصحح، محشی به امضاء «منه»، در اول

نسخه آمده: «من كتب ميرزا محمد تقی الشيرازی»؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج سرخ، 222گ، مختلف السطر، اندازه: 21 × 15 سم
[ف مخ: 1-50]

2. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: 4مجموعه بدون شماره

آغاز: بسم الله ... اما بعد فان هذه الرسالة في المطالب الأصولية رتبها على مقدمة و ابواب و خاتمة ...

کا: محمد تقی اردکانی یزدی، بی تا [دلیل المخطوطات: 1-259]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

استر آبادی، محمد رضا بن محمد صادق، ق 13 قمری

(estarbādī, mohammad rezā ebn-e mohammad sādeq (- 19c

کتابی در پنج «باب» و از علم، ظن شک و اصول عامه و قواعد متعارفه گفتگو کرده است.

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7310/3

ص: 249

آغاز: الحمد لله الذي كرّمنا بجائزة التكليف بي كاه، تا: قرن 13؛ كاغذ: فرنگی، جلد: نو، 22 سطر (10×5/15)، قطع: ربعی، اندازه: 16×22 سم [ف: 16-509]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

اصفهانى، محمد حسين بن عبدالله، ق 13 قمرى

(esfahānī, mohammad hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (- 19c

اهدا به: حاجى ميرزا آقاسى

نویسنده می گوید چون خواستم با حاجی میرزا آقاسی ملاقاتی کنم این کتاب را وسیلت قرار دادم زیرا کتابت و کتاب در حقیقت احدی اللقائین است. او پس از این بیان مسائل متعددی از علم اصول را پیش می کشد و به بحث در آنها می پردازد. ابتدا به اثبات حقیقت شرعی پرداخته و سپس سایر مسائل مهم اصولی را اعم از اصول لفظی و عملی چون «برائت» و «استصحاب» و «خبر واحد» و «تعادل و تراجیح بین اخبار» را تحریر می کند.

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوه و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین اما بعد اختلف الأصولین فی ثبوت الحقیقه الشرعیه و النزاع بینهم

انجام: من عصمه الله تعالى و هم اهل بیت العصمه و مفاتیح الرحمه مصابیح الهدایه و انوار الحکمه و اعلام الولایه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 23

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1263ق؛ دارای چهار صفحه مقدمه به زبان فارسی در اول کتاب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز یک لا، 109گ، 10 سطر (5/7×11)، اندازه: 11×16 سم [ف: 7-24]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

بسطامی، ملا احمد، ق 13 قمری

(bastāmī, mollā ahmad (- 19c

مؤلف از شاگردان شیخ محمد حسن صاحب جواهر و شیخ مرتضی انصاری است و این رساله غیر مرتب و مشتمل است بر مباحث

اصول فقه. این کتاب ناقص و ناتمام است.

لیا

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4815/1

آغاز: الثالث طريقة القصد على العمل بخبر الواحد في احكامهم التشريعية طريقة مستمرة الى زمان شارع الشريعة؛ انجام: المكلف و من اطلاق الأدلة و مارجحه الاستاد دام فضله هو الأول لتقديم التعليل على العلل به عرفا و ليس ببعيد فتدبر.

خط: شکسته چلیپا، کاتب = مؤلف، تا: 1258 و 1260 و 1261ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، 23 سطر (13 × 19)، اندازه: 15 × 20سم [ف: 13-223]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

تهرانی، موسی، ق 13 قمری

(tehrani, musa (- 19c)

مباحث الفاظ را تحت عناوین تشریح-تشریح» به اختصار آورده است.

قم، مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1283/1

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... تشریح الاشكال في كون صيغه الأمر حقيقة في الطلب مجازا؛ انجام: من نصب العقاب على الايتان بالمطلق و الايتان بالمقيد كما انه لا مانع من نصب الثوب على ترك المطلق و ترك المقيد

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف و گوشه های پارچه ای، 21 گ، 21 سطر، اندازه: 16/5 × 23سم [ف: 1-175]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

حسنی حسینی، عباس بن حسین، ق 13 قمری

(hasanī hoseynī, 'abbās ebn-e hoseyn (- 19c)

رساله های متعددی در موضوع های مختلف علم اصول فقه است که در طی سالهای 1279 تا 1287 تالیف شده است.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 363

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ روی برگ اول آمده: «بسم الله و له الحمد هذه المجموعة من مؤلفات الضعيف المسكين عباس بن حسين الحسيني الحسيني وبعض ما فيها من الرسائل بخطى و باقى ما فيها بخطوط تلامذتى حيث بالغوا في نقلها من السواد الى البياض جزاهم الله احسن الجزاء ... و كتبت هذه الفقرات في شوال سنة 1280»، محشى با نشان «منه»؛ 217 گ، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 8-1]

اصول الفقه / اصول فقه / عربى

حسينى، حسن بن احمد، ق 13 قمرى

(hoseynī, hasan ebn-e ahmad (- 19c

مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 25131

آغاز: بسمله. الحمد لله ... فقد يقول احوج عباد ربه الغنى؛ انجام: و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً

ص: 250

خط: نسخ خفی، بی کا، بی تا [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

رسولی کو کانی، حسن، ق 13 قمری

(rasūlī kūkānī, hasan (- 19c

تاریخ تألیف: 15 ربیع الاول 1242ق

رساله استدلالی مفصل و ناتمامی است با عناوین «اصل - اصل»، با نقل اقوال بسیار ورد و ایراد مخصوصاً گفته های استادش شریف العلماء. نام «کفایة الاصول» در چند جای نسخه حاضر و نام مؤلف در پایان بحث حجیة المظنة به خطی جز خط اصل به تاریخ 1332 آمده و باید تحقیق شود.

آغاز: هذه نبذة في أصول الفقه، اعلم أنه قد جرت عادة العلماء و دیدنهم بأنهم اذا أرادوا أن يشرعوا على علم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3389

آغاز: برابر

مقدمات کتاب و مباحث اوامر و حجیة العلم و حجیة المظنة و اصالة البراءة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تاب جلد: مقوایی، 208گ، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 9-174]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

رشتی، صفر علی، ق 13 قمری

(raṣṭī, safar "alī (- 19c

تاریخ تألیف: دهه آخر ذیحجه 1275ق

قواعد اصولی را طی دوازده مرحله به ترتیبی غیر ترتیب معروف با نقل اقوال بعضی از بزرگان علم اصول، توضیح داده و در دهه آخر ماه ذیحجه 1275 بحث «اصالة حجیة الظن» را مفصلاً بر وی افزوده است مراحل دوازده گانه کتاب چنین است: 1. الأصل الذي بمعنى اصالة الاباحة فيما لانص فيه؛ 2. اصالة البراءة في مقابلة احتمال التكليف الوجوبی؛ 3. بیان حل الشبهة في طريق الحكم الشرعي؛ 4. استصحاب حال الوصل؛ 5. استصحاب حال الشرع؛ 6. عدم تقدم الحادث؛ 7. أصالة التمسك بعدم الدليل؛ 8 الأخذ بالاقول عند فقد

الدليل على الاكثر؛ 9. بيان أصالة الحقيقة؛ 10. بيان حال الاصول الأربعة المذكورة؛ 11. أصالة الطهارة؛ 12. ذكر بعض الأصول الداخلة تحت الأصول المذكورة.

آغاز: ولما جرت عادة الأصوليين بتعريف اصول الفقه بكلا معنييه الاضافى والعلمى في أول الأصول.

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 4071

آغاز: برابر؛ انجام: هذا ما خطر بالبال فيما يتعلق بالمقام من المقال مع ما على من ضيق الوقت وفرط الملل.

خط: نستعليق، كا: كلب على شرندى قزوینى، بى تا؛ جلد: مقوايى عطف پارچه، 129گ، 20 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 11-77]

اصول الفقه / اصول فقه / فارسى

usul-ul fiqh

رشتى، على بن محمد، ق 13 قمرى

(raštī, alī ebn-e mohammad (- 19c)

تاريخ تأليف: 1197ق

نویسنده از چند اصل از اصول فقه همچون: «اصالة الحرمة» و «اصالة الاباحه» بحث کرده است. وی به دقت قول آقاي بهبهانی را نقل می کند و در ذیل آن دلایل و مناقشاتی که واقع شده می آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2882/3

آغاز: بسمله؛ الحمد لله الذي اذهب عن وجه الدين ... الجاهلين؛ انجام: قد انقطع من هنا المقال حامداً لله و مصلياً على النبي المصطفى و اله البررة الاتقياء

بى كا، تا: اوایل قرن 13؛ كاخذ: فرنگى، جلد: تیماج یک لا عطف تیماج مشكى، 15ص (111-126)، 16 سطر (5/6×11/5)، اندازه: 11×16/5 سم [ف: 6-567]

اصول الفقه = تقلید (رساله) / اصول فقه / عربى

(usul-ul-fiqh = taqlid (r

سید محمد شاه، ق 13 قمرى

(seyyed mohammad šāh (- 19c)

این رساله در باب تقلید و مقلد است که به تفصیل مورد بحث واقع شده است.

آغاز: بسمله، و بعد فبعد الفراغ عن اثبات جواز التقليد لمن لم يبلغ درجة الاجتهاد بالاجماع و الايات و الأخبار.

انجام: و هو العالم بحقایق الاحكام و الحمد لله اولاً و آخره... قد وقع الفراغ من تسويد الأوراق... سنة اثنين و ثمانين بعد الالف و المأتين سنة 1282.

1. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 271/1

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: شعبان 1282ق، 86گ، 21 سطر، اندازه: 9 × 14/5 سم [ف: 1-252]

2. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 2071/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1282ق؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوایا تیماج مشکی، 86گ، 170ص، 20 سطر (9 × 13/5)، اندازه: 16 × 20 سم [ف: 2-163]

ص: 251

شيخ الاسلام دامغانى، محمد بن حسين، ق 13 قمرى

(Šayx-ol-eslām dāmḡānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 19c

رساله ای است در مبحث الفاظ اصول فقه.

دامغان؛ صادقيه؛ شماره نسخه: 122

آغاز: الحمد لله رب العالمين.. اللفظ أن استعمال فيما وضع له فحقيقه؛ انجام: وأخرجوا الألفاظ عن مواضعها و غيرها عن جهالتها بالتجويز.

خط: نستعليق، بی ک، تا: 8 جمادى الاول 1247ق؛ از موقوفات «شيخ الاسلام دامغانى» با مهر بيضوى وى، در برگ آخر قصيده شكوائيه اى از شيخ الاسلام دامغانى درباره اهل دامغان به تاريخ 4 ربيع الثانى 1271 آمده؛ جلد: تيماج مشكى ضربى، 86گ، 21 سطر، اندازه: 16×21/5سم [ف: 91]

طبسى، عبدالعلى بن رضا، ق 13 قمرى

(tabasī, “abd-ol-ālī ebn-e rezā (- 19c

در نسخه حاضر، ديباچه و آغاز افتاده و در انجامه نام كتاب و نگارنده نيامده است. از يادداشت كناره صفحه عنوان و صفحه 205 مى توان برداشت كرد كه شايد نگارنده عبد العلى بن رضای طبسى نگارنده «شرب التين» باشد. برای نشانی: «اما المقدمة الثالثة فهي تعارض الاحوال وله اقسام الاول في تعارض الحقيقة و المجاز، و الحق الحمل على الحقيقة للاتفاق و الاستغراء مما مر في العلامة الأخيرة في المقدمة الثانية لكن هذا (ص 72) ... المطلب الخامس في المترادف و الحق تحققه في اللغة للاستغراء و تصريح اهل اللغة و اتقاقهم ..... الباب الثاني في الأوامر وفيه مطالب و الابدان تعلم قبل الخوض فيها أن مادة الامر و صبغته لو صدر تا من العالى المستعلى او من العالى فقط او المستعلى (ص 128).»

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2022/2 -عكسى

آغاز: الحقيقة هي الكلمة المستعمله فيما؛ انجام: في لزوم حمل لفظه على ما كان حقيقته عنده و لا يحمل على غيره الا بالقرينة. و الخلاف الذي لوى في مسألة الحقيقة الشرعية فهي في الثبوت و العدم الا ان في الثبوت هل يحمل عليها او على اللغة. تم.

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: حدود 1246ق؛ افتادگی: آغاز؛ 349ص (29-377) [عکسی: 1-315]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

علی بن میرزا محمد، ق 13 قمری

(alī ebn-e mīrzā mohammad (- 19c

از تقریرات یکی از دانشمندان متاخر باید باشد و او در بحث حجیت شهرت از خود با نام «علی بن محمد بن علی» یاد می کند و در اینجا تاریخ 8 رمضان 1236 دارد.

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1690/4

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 119گ (97پ-215ر)، 20 سطر (14×95)، اندازه: 21/5×14سم [ف: 8-247]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1690/7

دنباله نسخه قبل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 84گ (218ر-301پ)، 20 سطر (5/9×14)، اندازه: 21/5×14سم [ف: 8-247]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

قائمی خراسانی، محمد علی بن زین العابدین، ق 13 قمری

(qā'enī xorāsānī, mohammad 'alī ebn-e zayn-ol-'ābedīn (- 19c

تاریخ تألیف: ذیحجه 1268ق؛ محل تألیف: اصفهان، مدرسه جده کوچک

مباحث مفصل و استدلالی است پیرامون اصول فقه. نسخه حاضر از «المقصد الثالث» شروع شده و مبحث اجتهاد و تقلید در چند بحث و هر یک در چند هدایه و مبحث استصحاب و تعادل و تراجم را شامل است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7969

آغاز: المقصد الثالث في الاجتهاد والتقليد وفيه مقدمة و مباحث اما المقدمة ففي بيان وجه هذا المبحث في هذا العلم و اثبات الاحتياج

الى ذكره حتى يحصل بها زيادة بصيرة قبل الشروع وفي حقيقة الاجتهاد، انجام: هذا منتهى ما اوردناه و آخر ما قصدناه و الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على سيدنا محمد النبي و آله الطيبين الطاهرين.

خط: نسخ تحريري، كاتب = مؤلف، تا: ذیحجه 1268ق، جان اصفهان، مدرسه جده كوچك؛ باب اجتهاد اين نسخه با نسخه شماره 3367 مجلس [فهرست 10: 1207] مشابهت دارد؛ جلد: تیماج زيتونی، 298گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 28سم [ف: 26-448]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

ص: 252

قزوینی، عبدالوهاب بن محمد علی، ق 13 قمری

(qazvīnī, 'abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad 'alī (- 19c

مشمتمل بر مباحث تعادل و تراجیح و استصحاب. مؤلف از علمای بزرگ شیعه در ق 13 بوده است. تألیف بخش اول این کتاب در شوال 1220 به انجام رسیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9489

آغاز: بسمله و به نستعین حمدله. و الصلوة... في التعادل و التراجیح و حیث أن مورد هما الدلیلان المتعارضان؛ انجام: فعلیک بالتامل فی موارد اجتماع یقینین سابقین مع العلم الاجمالی من عقل او شرع

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شوال 1220ق، افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به نشانی المحرره» و «منه عفی عنه»؛ جلد: تیماج سرخ، 110 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 30-166]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

قزوینی، محمد هادی، ق 13 قمری

(qazvīnī, mohammad hādī (- 19c

تاریخ تألیف: 1281ق

مباحث اصولی بسیار مفصل و استدلالی است که گمان می رود تقریرات درس یکی از اساتید بزرگ باشد. این جزء از مباحث استصحاب شروع و به مباحث منطوق و مفهوم ختم می شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 186

آغاز: الحمد لله رب العالمین... و من جملة الأدلة الاستصحاب، اختلف الأصحاب فيه هل هو من الأصول أو من الأدلة؛ انجام: فیدخل فی مسألة الاستعمال فی معینین مجازیین، تم بحمد الله سبحانه و الحمد لله أولاً و آخراً

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، تا: 1281ق، جا: نجف اشرف؛ در حاشیه اضافات و تصحیح از خود مؤلف؛ جلد: تیماج زرد ضربی، 398 گ، مختلف السطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-205]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

کرمانشاهی، علی اکبر بن علی محمد، ق 13 قمری

(kermānšāhī, 'alī akbar ebn-e 'alī mohammad (- 19c

تاریخ تألیف: دهه دوم ربیع الاول 1236ق

اصول استدلالی است دارای «مقدمه» و 3 «فن» و «خاتمه»: المقدمة في خمسة أمور يجب تقديمها؛ فن 1. الأدلة اللفظية؛ 2. الأدلة الشرعية النقلية لفظية كانت أولية؛ 3. الأدلة العقلية؛ الخاتمة في الاجتهاد والتقليد والتعارض والتعادل والترجيح.

کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمد لله الذي تنزهه بوجوب وجوده عن شوائب نقائص الامكان و تعالی بكمال ذاته و عينية صفاته عن مطارح انوار مصابيح الأذهان؛ انجام: و كون بناء الشرع على الظاهر، اظهر الله من يجعل الأصل ظاهراً و حشراً مع من جعله ظاهراً...

بی کا، تا: دوشنبه 3 ربیع الاول 1254ق [دلیل المخطوطات: 1-217]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

گیلانی، رضا بن غلامحسین، ق 13 قمری

(gīlānī, rezā ben qolām-hoseyn (- 19c

تاریخ تألیف: 1299 تا محرم 1306ق

مؤلف از شاگردان میرزا حبیب الله رشتی است و کتاب احتمالاً تقرير درس استاد است که با عناوین «المعه، بدیعه و مقصد» و به شیوه استدلالی نگارش یافته است.

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12858

آغاز: هذا تمام الكلام في مسألة التوسط في الأرض المغضوبة وقد اشبع فيهما بما لا مزيد عليه بقى الكلام في امرين؛ انجام: والازمة المفهوم

جلد 1، شامل اجتماع امر و نهی، دلیل عقلی، دلالت نهی بر فساد، مفهوم و منطوق؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ واقف: حسین کی استوان، آبان 1348؛ کاغذ: فرنگی حنایی و شکری، جلد: میسن ضربی عنابی، 200 گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21/45 سم [ف: 16-30]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12848

آغاز: ثانيها أن المعتبر في حقيقة الامر هل هو الاستعلاء و العلو او هما معا او احدهما؛ انجام: في امواله بالاجماع و العقل هو ما اذا كان في تصرفاته مصلحة

جلد 2، شامل بخشی از مباحث اوامر و مقدمه واجب؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا، کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با روکش گالینگور، 132 گ، مختلف السطر، اندازه: $15/5 \times 21/45$ سم [ف: 16-31]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12697

آغاز: لمعة في ان الامر بالشي هل يقتضي النهي عن ضده؛ انجام: فيحكم بالتخيير بين ما دل على الوجوب و بين ما دل على الحرمة

جلد 3، شامل مباحث امر به شی مقتضی نهی از ضد، نسخ، اجزاء، براءت، تعادل و تراجیح؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: میشن ضربی عنابی، 196 گ، مختلف السطر، اندازه: $15/5 \times 21/45$ سم [ف: 16-31]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

ص: 253

کتاب مفصلی است در اصول فقه. مؤلف بسیار متعرض آراء استادش شریف العلماء شده است و آنها را پاسخ می گوید، با عناوین «درس ... درس». در آن از فاضل قمی و «استادنا روحی فدا» یاد می شود. از تعبیر «جدی الصالح» که نظیر آن به تکرار در مفاتیح و دیگر آثار سید محمد مجاهد کربلایی هست بر می آید که این کتاب از اوست.

آغاز: اصل في العام و الخاص و الكلام اولاً في العام و فيه مقامان، المقام الأول في مادة العموم

1. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: 253

آغاز: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ش 13/1

مرعشی ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج سبز، 67گ، مختلف السطر، اندازه: 22/5×16سم [شخصی میبدی: ف: 13-2]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1957/1

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... ان هذه فوائد شريفة جمعتها في حين التعلم عند الاستاد الامجد سيد السادات

خط: نستعلیق نازیبا، کان عبد العظیم لواسانی، تا: 1241ق، جا: کربلا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 233گ (1پ-233پ)، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [ف: 5-329]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13/1

آغاز: برابر؛ انجام: وفي مقام الفقهية يرجع الى مقتضى الأصول حسب ما اقتضاه المقام كما لا يخفى على ذوي الاعلام. بسیاری از صفحات به خط مؤلف است؛ خط: نسخ و نستعلیق مختلف، بی کا، تا: ذیقعد 1241ق، جان کربلا، هنگام محاصره داود پاشا؛ جلد: تیماج مشکی، 218گ (1پ-218ر)، 13 سطر، اندازه: 15×10سم [ف: 1-25]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14

آغاز: اصل في الاجتهاد و التقليد و يبحث في هذا الأصل عن مسائل ثلاثة؛ انجام: و عليه فالاصل راجح على الظاهر أصلح الله امورنا في الدنيا و الآخرة بحق محمد و عترته الطاهرة.

این نسخه جزئی از کتاب است، و در موضوع اجتهاد و تقلید می باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1242ق؛ در حاشیه تصحیحات مؤلف موجود و در سال 1342 به پایان رسیده؛ تملک: حاج آقا احمد طهرانی؛ جلد: تیماج مشکی، 177گ، 17 سطر، اندازه: 15×10سم

[ف: 1-26]

5. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 79/4

آغاز: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ش 13/1 مرعشی ذکر شد؛ خط: نسخ، کان اقل الطلبة محمد علی بن غلامعلی، بی تا، 103گ (105ر - 218ر)، قطع: خشتی [چند نسخه سف: 226]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

مازندرانی، ابراهیم بن زین العابدین، ق 13 قمری

(māzandarānī, ebrāhīm ebn-e zayn-ol-'ābedīn (- 19c

تاریخ تألیف: 1255ق

شامل بحثهای عام و خاص تا تعادل و تراجیح و عنوان «قانون» در آن دیده می شود.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 35

آغاز: المقصد الثالث في العام والخاص، قانون، العام على ما عرفه بعضهم هو اللفظ؛ انجام: وقد راجعت بعد فراغي من التأليف ... من اعمال مازندران آن في شهر ج 2-1274.

خط نستعلیق، کاتب=مؤلف، بی تا؛ به این نسخه چهارمین نسخه ای بوده که نوشته شده و مؤلف، برای چهارمین بار آن را اصلاح و تهذیب نموده است و تاریخ پایان این اصلاح و تهذیب 1274 در بلده بار فروش بوده؛ 196گ، 23 سطر، اندازه: 22×37سم [ف: 1-18]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

مازندرانی، محمد طاهر بن محمد صالح، ق 13 قمری

(māzandarānī, mohammad tāher ebn-e mohammad saleh (- 19c

وابسته به: معالم الاصول = معالم الدين و ملاذ المجتهدين؛ عاملی، حسن بن زین الدین (959-1011)

تاریخ تألیف: یکشنبه 11 رجب 1240ق؛ محل تألیف: کربلا

مباحث استدلالی بسیار مفصلی است درباره مطالب «معالم الاصول» شیخ حسن عاملی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2942

آغاز: فلاینخرج حینئذ و بقید بنفسه خرج العلم من القرائن الخارجة و أما الداخلة فدخلها لا یضر؛ انجام: و جعله خالصا لوجهه الکریم و یرحم الله عبدا قال آمینا و الحمد لله علی کل حال و الصلاة علی النبی و الال

از حجیة خبر واحد تا پایان کتاب؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: مؤلف «عبدہ الراجی محمد طاهر الحسینی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 283گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 8-138]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

محمد باقر بن علی اکبر، ق 13 قمری

ص: 254

(mohammad bāqer ebn-e 'alī akbar (- 19c

یک دوره مختصری از اصول است و می رسد به اجتهاد و تقلید.

مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: 51

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي كمل عقولنا بمعرفته ... اما بعد فان الفقير إلى الله الغنى محمد باقر بن علي اكبر وفقهما الله تعالى بعتر ته ...
اردت ان اذكر تعريف اصول الفقه مع طائفة منها بقدر طاقتنا فلا بد قبل الخوض في تعريف اصول الفقه من بيان القواعد التي نحتاج اليها فيه

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام کاغذ: آبی، قطع: خستی [چهار کتابخانه مشهد-ف: 5]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

محمد جعفر بن محمد، ق 13 قمری

(mohammad ja'far ebn-e mohammad (- 19c

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه 20 محرم 1268 ق

مجموعه چند رساله در علم اصول فقه که مهم ترین آنها در «استصحاب» و «اجتهاد و تقلید» است. شروع یکی از رساله های شب
چهارشنبه 20 محرم 1268 ق است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 39/1

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13، 133 گ (1-134 پ)، اندازه: 15 × 21 سم [نسخه پژوهی: 3-68]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

نائینی، محمد سعید بن محمد حسین، ق 13 قمری

(nā'īnī, mohammad sal'īd ebn-e mohammad hoseyn (19c

شامل مباحث: الخطاب الشفاهي المطلق والمقيد ... المجمل والمبين، الخاص والعام، في الاجماع، الصحيح والاعم، في حجية خبر
الواحد وعدمها، حجية المظنه وعدمها.

آغاز: الكلام في الخطاب الشفاهي اختلافوا في جواز عموم خطاب المشافهه و شموله لغير الموجودين و عدمه

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: رجب 1282ق؛ دارای بلاغ؛ در آخر نسخه اجازه روایت حدیث به مؤلف با مهر «حسین علی»؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج لایه ای تریاکی رنگ، 160گ، 20 سطر (11 × 17)، اندازه: 17 × 22سم [ف: 2-539]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

تنکابنی، محمد بن سلیمان، 1234-1302 قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885

رساله ای بسیار مختصر در قواعد اصول فقه با عناوین «اصل - اصل» و با الفاظی بدون نقطه، که بالاجبار اصطلاحات را تغییر داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4505/2

آغاز: اول كلام محرر الاسطر محمد ... اسم الله الملك العلام مالك الملوك و الاعوام و الحمد لله عادم الالام؛ انجام: و أصول الأعداد، اللهم ارحم لمحمد و آله.

خط: نسخ، کا: حسن بن مشهدی حسین کلان محله ای، تا: جمعه 6 ذیحجه 1272ق، جان مدرسه آقا میرزا محمد؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 5گ (80 پ-84ر)، اندازه: 14 × 21سم [ف: 12-81]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

عریضی خراسانی، حسن بن محمد علی، -1306 قمری

(arīzī xorāsānī, hasan ebn-e mohammad alī (- 1889

کتابی است در بیان اصول فقه و تقریر احوال ادله اربعه.

بشرویه؛ امیر المؤمنین؛ شماره نسخه: 39

آغاز: بسملة احمد الله بجميع محامده و اثني عليه بما اثني به على نفسه على سابق اي متسع نعمته الغير المحصاة بالعد؛ انجام: و قد

ختمنا ما اردنا ايراده في شرح المعارج وقصدناه من تهذيب القوانين و المناهج نهاية ... ختم الله لهما بالخير بحق صاحب العصر و الامر
عجل الله فرجنا بظهوره ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تاب برخی کلمات و جملات توسط مؤلف خط خورده و اصلاح شده است؛ جلد: تیماج سرخ سوخت با
ترنج و سرترنج مجدول، 383گ، 29 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [فهرست امیر المؤمنین]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

رشتی، جواد بن عبد الکریم، 1309 قمری

(raštī, javād ebn-e 'abd-ol-karīm (- 1892

برگ های پراکنده ای است از تقریرات درس استادانش که در نجف اشرف نوشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8095

خط: نسخ نازیبا، کاتب = مؤلف، بی تا؛ روی برگ اول یادداشتی از استاد مرتضی مدرس چهاردهی (نوه مؤلف) دیده می شود؛

ص: 255

جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 128گ، مختلف السطر، اندازه: 19×22/5سم [ف: 21-98]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

رشتی، حبیب الله بن محمد علی، 1312-1234 قمری

(raṣṭī, habāb-ol-lāh ebn-e mohammad `alī (1819-1895

تاریخ تألیف: محرم 1309ق

مباحث استدلالی مفصلی است و بعضی از آنها ناتمام و از کتاب بدائع الأفكار) رشتی نمی باشد. بحث اول آن در ماه محرم 1309 پایان یافته است.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9631

آغاز: نسخه: الحمد لله رب العالمین ... البحث في المفهوم و المنطوق و هما و صفان من أوصاف المدلول كالكلی و الجزئی؛ شامل: المفهوم و المنطوق، عام و خاص (با عناوین نقد نقد)، المطلق و المقید؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 111گ، مختلف السطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 25-25]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9632

دارای بحث های: مقدمة الواجب، اقتضاء الأمر بالشئ و النهی عن ضده، الامر مقتضی للاجزاء، اجتماع الأمر والنهی فی شیء واحد خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 106گ، مختلف السطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 25-25]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9633

مشمتمل بر تعریف الاصول، حجیة خبر العدل؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 167گ، مختلف السطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 25-26]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5621

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی، القول فی بناء العام علی الخاص، اعلم أن القوم قد جعلوا البحث عن هذه المسألة فی خاتمة مباحث التخصیص خط: نستعلیق، بی تا؛ به خط یکی از شاگردان رشتی، شرح حال میرزا رشتی در آغاز نسخه در سه برگ؛ جلد: تیماج بدون مقوا، 283گ، مختلف السطر، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 15-21]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

نیر ممقانی، محمد تقی بن محمد، 1247-1312 قمری

(nayyer-e mamaqānī, mohammad mohammad taqi ebn-e (1832-1895

حاشیه ای است بر رساله ای در اصول فقه مشتمل بر تعاریف این علم و مباحث الفاظ و غیره. در منابع، این اثر جزء آثار مؤلف نیامده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3348

آغاز: بسمله، قال قدس سره لما كان البحث في هذا الكتاب هو البحث في أصول الفقه؛ انجام: هو التقابل بين المنقول والمخصص وليس كذلك فاءن المخصص

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ یادداشتی در برگ اول بدین معنی «مما يملكه العبد الجامي محمد تقی بن محمد»، و یادداشتی بهمان خط با نقش «من تصنیفات الوالد الماجد العلامة حجه الاسلام اعلا الله مقامه»، در برگ آخر آمده: «الی هنا جف قلمه قدس سره»؛ مهر: «محمد تقی بن محمد»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی یک لایی، 42گی، 19 سطر (7×14)، اندازه: 21×13/5 سم [ف: 15-159]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

بافق یزدی، محمد حسین بن علی، 1313 قمری

(bāfq yazdī, mohammad hoseyn ebn-e `alī (- 1896

کتابی استدلالی است با رد و ایراد بسیار که در آن بحث تعادل و ترجیح و نهی در عبادات آمده است. بحث اول به تاریخ 1274ق نگاشته شده است و بحث دوم با عنوان «کنز» می باشد.

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1385/1 و عکسی 2000

آغاز: خاتمة في التعادل و الترجيح و لما كان البحث عنهما موقوفا على بيان موردهما و هو الدليلان المتعارضان

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، در دو برگ اول اجازه محمد ایروانی، شیخ مرتضی انصاری و علی نقی طباطبائی حائری به مؤلف دیده می شود؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 85گ (2-86)، مختلف السطر، اندازه: 20/5×15 سم [ف: 4-214] و [عکسی ف: 5-450]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

كلباسى، ابوالمعالى بن محمد ابراهيم، 1247-1315 قمرى

(kalbāsī, ab-ol-ma'ālī ebn-e mohammad ebrāhīm (1832 1898

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 3530/28

آغاز: المقدمة الثالثة أن النزاع في المقام بينى على القول باشتراط اعتبار الخبر بالعدالة و كذ الأمامية بناء على عدم دخولها في العدالة؛
انجام: في كلام صاحب المنتقى بكسر الصاد و تخفيف الياء بمعنى الصحة الى المتكلم كما زعمه السيد الداماد حتى يرد ما

ص: 256

نسخه از مقدمه ثالثه کتاب است تا پایان آن در تعادل و تراجیح؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: میسن قرمز لایی، 17 گ (589-605 پ)، 19 سطر، اندازه: 18 × 21/8 سم [ف: 6-473]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

قزوینی، جعفر بن حسین، -1316 قمری

(qazvīnī, ja'far ebn-e hoseyn (- 1899

رساله مفصلی در مباحث اصول فقه است و چون مؤلف از شاگردان شیخ مرتضی انصاری بوده احتمال دارد تقریرات اصول استادش را به تحریر درآورده باشد.

قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 167

آغاز: المعقد الأول في الإشارة الى محل البحث في ام محل النزاع ای قسم من اقسام الامر و ای قسم من اقسام الضد و الذي يظهر من بعض الاجلاء المحققين؛ انجام: ماخوذة من شريعة الماء و هي المشرع و محل ورود الناس مناسبة معنى الشريعة لذلك و هي الطريقة.

از مباحث امر و نهی تا اواخر تعادل و تراجیح؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ حواشی مؤلف با امضای «منه دام ظلّه»؛ جلد: تیماج قهوه ای، 272 گ، 21 سطر [ف: 1-203]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

خلخالی، مرتضی بن نقد علی، -1317 قمری

(xalxālī, mortezā ebn-e naqd 'alī (- 1900

1. قم: مفتی الشیعه، شماره نسخه: 81

این بحث ها در این جلد آمده و بعضی از آنها ناتمام یا مکرر می باشد: المشتق، الصحيح و الاعم، المشتق، مقدمة الواجب، الواجب المطلق و المشروط، الأمر بالشی هل يقتضي النهی عن ضده، اجتماع الأمر و النهی، اجتماع الامر و النهی، دلالة النهی على الفساد في العبادات و المعاملات، الأمر بالشی مع العلم بانتفاء الشرطة الاجماع؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ در چند جا یادداشت های سید رضا محقق رضوی و سید کاظم مرتضوی و جز اینها از خاندان مؤلف؛ 391 گ، مختلف السطر، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 1-203]

2. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 82

شامل: جواز الامر مع العلم بانتفاء شرطه، الاجزاء، مفهوم الشرط، مفهوم الوصف، مفهوم الغایة، المفاهیم بتمامها، العام و الخاص، المطلق و المقید، المجمل و المبین؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، 166گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف]:

[85]

3. قم؛ مفتی الشیعه، شماره نسخه: 83/1

دارای بعضی از بحث های اصول عملیه می باشد؛ خط: نسخ، کا: اردبیلی، بی تاب جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 55گ (1پ-55پ)، 24 سطر، اندازه: 155 × 21 سم [ف]: 86

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

حسینی مرندی، اسماعیل بن نجف، -1318 قمری

(hoseynī marandī, esmā'īl ebn-e najaf (- 1901

کتاب استدلالی مفصل و شاید تقریر بحث بعضی استادانش باشد. در این نسخه بخش ادله عقلیه آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8131

آغاز: الکلام فی الأدلة العقلية، عرف الدليل العقلي بأنه حکم عقلي يتوصل به الى حکم شرعی

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 170گ، 17 سطر، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف]: 124-21

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

آشتیانی، حسن بن محمد حسن، 1243-1319 قمری

(āštīyānī, hasan ebn-e mohammad hasan (1828-1902

یادداشت های اصولی بسیار مختصری است در چند «مقصد» که مؤلف خلاصه نظرات خود را نگاشته تا هنگام تدریس یاد آور مطالب باشد و نسخه حاضر فقط قطعه ای از مباحث اوامر می باشد و گویا بیش از این نوشته نشده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9303

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... هذا فهرس جملة من مباحث الألفاظ رسمتها حين البحث تذكروا الرؤوس المطالب عند التقرير

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بی تا؛ 7 گ، 18 سطر، اندازه: 18/5 × 20/5 سم [ف: 24-96]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

زنجانی، فیاض، 1319-1247 قمری

(Zanjani, fayyaz (1832-1902

تعریف اصول فقه و بخشی از مباحث الفاظ است. مؤلف که از شاگردان شیخ هادی تهرانی می باشد به گونه ای مفصل به شرح مطالب اصولی با رد و ایراد فراوان پرداخته است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1953

ص: 257

آغاز: اصول الفقه و له معنیان ترکیبی اضافی و افرادی علمی فاما معناه ترکیبی فیانه مبني علی بیان اجزائه

نسخه اصل: در کتابخانه ای شخصی، زنجان؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ مهر: «الواثق بعفو الله الغني العلي» (بیضی)؛ 310 ص [عکسی ف: 5-414]

اصول الفقه = مسائل الأصول / اصول فقه / عربی

uṣūl-ul-fiqh

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، 1319 1239 قمری

(hamadānī Ṣayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1824-1902

تاریخ تألیف: 27 شعبان 1276 ق

کتابی اصولی که مؤلف در توضیح آن می گوید: «من از اصول اهل بیت نقل می کنم و با اصولی که از غیر آنان باشد مرا کاری نیست»، مشتمل بر پنج «باب»: 1. فیما يتعلق بهذا العلم من صفات الله و اسمائه التي هي مبادئ الاستدلال (در شش فصل)؛ 2. فی ما يتعلق بهذا العلم من صفات النبي و خصائصه (صلی الله علیه و آله) (در سه فصل)؛ 3. فیما يتعلق باصولنا من صفات الامام (علیه السلام) و خصائصه (در سه فصل)؛ 4. صفات العلماء التي تتعلق بهذا العلم و الذي يجوز اخذ العلم عنه و الذي لا يجوز (در یک مقدمه و دو فصل)؛ 5. الادلة الأربعة الكتاب و السنة و دليل العقل و الاجماع در چهار مقصد). آغاز: (پس از خطبه مختصر) و بعد هذه كلمات شريفة اکتبها تذكرة لنفسی الناسیة فی أصول الفقه ... بحيث لا يتطرق فیها شبهات المشبهين و ایرادات الموردين و يتفرع علیها فروع الدين علی طریق العلم و اليقين خالية عن الاراء التي يرض بها الاثمه الطاهرون علیهم صلوات المصلين حيث نهوا عنها فی الشرع المبين عارية عن الشك و الظن و التخمين لا فی عزم أن لا اکتب الا ما ورد عن الاثمه الطيبين.

انجام: وان اخذ بالنادر اخذ بما لا نكیر فهذا اما اردت ایراده من مسائل الأصول.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12125/2

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه کامل شد؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد جعفر فرزند نجف علی شیرازی، تا: شنبه 12 شوال 1278 ق، جان روستای لنجر [لنگر] دارالامان؛ مصحح، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج پشمی ضربی مجداول با ترنج و سرترنج، 124 گ (116 239)، 19 سطر (8/5 × 15/5)، اندازه: 22 × 16/5 سم [ف: 30-573]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17621

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد باقر بن زین العابدین طباطبایی جندقی، تا: محرم 1278ق، جا: دارالامان واقف: سید محمد کاظم طباطبایی باقری، خرداد 1369؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج خرمایی، 127گ، مختلف السطر، اندازه: $17 \times 10/5$ سم [ف: 42-]

16

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16036

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: حسینقلی، تا: 29 ربیع الاول 1288ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور 1367؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، 97گ، مختلف السطر، اندازه: $18/1 \times 11/2$ سم [ف: 16-43]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11256/3

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه کامل شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الثانی 1293ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای سوخته ضربی مجدول، 100گ (121-220)، 19 سطر (1467)، اندازه: $17/5 \times 10/5$ سم [ف: 28-372]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، -1321 قمری

(tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903

رساله های به ظاهر مختلفی است در مباحث اصول فقه که به مؤلف نسبت داده شده است. مؤلف دو اثر دیگر در اصول فقه دارد با عنوان «محنة العلماء» و «الاتقان» که مباحث الفاظ است تا بحث مشتق که غیر از رساله های زیر هستند.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14384

آغاز: الجنس المعرفي و بين علم الجنس لان التعريف فيهما ليس ... و مما ذكرنا يظهر ما في كلماتهم من أن علم الجنس موضوع للحقيقة المفيدة؛ انجام: قوله و الظاهر ان مضمون الآيات هو التبعيد و التدین به و قد عرفت انه ضروري التحريم اقول قد عرفت أن مقتضى الأصل ... فان الظن ايضا جهل لما حققنا من نفى الوساطه بين العلم بالجهل. کتابی مفصل و استدلالی در اصول فقه است با رد و ایراد فراوان.

این مباحث به صورت پراکنده است و از بحث وضع تا آخر مطلق و مقید را شامل می شود. مؤلف در متن رساله از شیخ طوسی با عنوان «جدی» و از علامه مجلسی با عنوان «خالی» یاد می کند؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج

با سر مجدول گرهی، 200گ، 25 سطر، اندازه: $24/5 \times 17$ سم [ف: 38-513]

آغاز: اصل العمل بخبر الواحد عندهم شرائط عديدة؛ انجام: ما ورد شرعا في باب التجري و الانتقياد كما لا يخفى. والله الهادي.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، 62 گ، 26 سطر (20/5×12)، اندازہ: 31/5 × 21/5 سم [ف: 12-]

[116]

3. مشہد؛ نواب؛ شماره نسخه: 33/1

آغاز: بسمله و اذ قد تحقق آن حجیة العلم بالذات و ان غیره انما ینزل منزلته و لا حقیقة لاعتبارہ الا ذلك فلا بد لاعتبار غیره من الامارات و الاصول؛ انجام: لو كان متصلا بكلام آخر یوجب اجماله لاجماله كما هو الظاهر فلا یخفی ما فیہ و السلام.

در فهرست ناشناس و با عنوان «رساله در حجیت علم». مؤلف در میان می گوید: «نعم قد زعم الاستاد قدس سره علی ما سمعته فی الدرس قال شیخنا قدس سره فی الخاتمة...». نام مؤلف به قرینه مشابہت آغاز با نسخه مرکز مطالعات ش 342/2 ذکر شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: مقوا عطف و لبه میشن قهوه ای، 24 ص (1-24)، 23-24 سطر (10×15/5)، اندازہ: 16 × 22 سم [ف: 50]

4. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 342/2

آغاز: و اذ قد تحقق آن حجیة العلم بالذات و ان غیره انما ینزل منزلته و لاحقیقة و لاعتبارہ الا ذلك فلا بد لاعتبار غیره من الامارات و الاصول؛ انجام: فالاستمرار المستفاد من المضارع نظیر الانصرام المستفاد من الماضي علی ما سبق التحقیق فیہ

رساله ای مفصل بار رد و استدلال در اصول لفظه علم اصول فقه؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، زیتونی، ضربی، مجدول، 44 گ (71-114ر)، 22 سطر، اندازہ: 17 × 21 سم [ف: 1-302]

5. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 799

آغاز: فائدة فی المشتق فی انه حقیقة فی خصوص ما تلبس بالمبدء فی الحال و مجاز فیما انقضی عنه كالمتلبس به فی الاستقبال او حقیقة فیما یعمهما؛ انجام: و هذا هو السر فی الحكم بالاشترک فی جمیع موارد الاشتباه كما لا یخفی علی من له خبره فی الفقه و قد فصلنا الکلام فیہ فی رسالتنا فی الصلح و بالجمله فهذا لیس من جهة العلم لا أثر له بل انما هو من جهة عدم التمكن من العمل بالواقع و هو

مطالب اصول فقه را به طور مفصل و استدلالی بیان کرده و از اساتید خود با عنوان «سیدنا الاستاد اطال الله بقائه و شیخنا العلامة» یاد کرده و از صاحب معالم و ملا صالح مازندرانی و علامه نراقی و میرزای قمی مطالبی نقل کرده است. نام مؤلف به صورت محمد هادی بن محمد امین» ثبت شده است. از مشتق تا علم اجمالی را دارد؛ خط: نسخ، کان ابراهیم کاشانی، تا: 25 رجب 1307ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 229 گ، مختلف السطر، اندازہ: 15 × 22 سم [ف: 1-174]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد مهدی، 1250 - 1325 قمری

(āṛānī kāšānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad mahdī (1835-1907

تاریخ تألیف: چهارشنبه 22 رجب 1276ق

مطالبی است استدلالی در موضوعات مختلف این علم، بدین ترتیب: قاعده لاضرر، قاعده یرجع الیها عند الشک فی صحة المعاملات و فسادها، الاستصحاب، الاشتغال، القول فی انواع الشبهات و حکمها مانند شبهه موضوعیه و حکمی، شبهه عرضیه مرادیه و مصداقیه، شبهه اختلاطیه، شبهه التباسیه، شبهه محصوره و غیر محصوره.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 629/1

نسخه اصل: کتابخانه امامزاده محمد هلال - آران 206 [این شماره در فهرست جدید کتابخانه امامزاده محمد هلال مجموعه فقهی و اصولی معرفی شده که در بخش اصول آن فقط بحث اجتهاد و تقلید آمده]؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا [عکسی ف: 2-255]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

شیرازی، محمد کاظم، 1253-1326 قمری

(šīrāzī, mohammad kāzem (1838-1908

مشمول بر مباحث ادله عقلیه و مباحث الفاظ به نحو استدلالی می باشد.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1897

آغاز: الجزء الثاني في بيان الوظائف المقررة للمكلف باعتبار ما يطرأ عليه من الحالات الثلاث بالنسبة الى الحكم الواقعي؛

جلد دوم؛ نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء - نجف اشرف؛ مصحح خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: یکشنبه 4 ربیع الاول 1369ق؛
301ص [عکسی فی: 5-356]

اصول فقه / اصول فقه / فارسی

usul-ul fiqh

بهبهانی، عبدالله بن اسماعیل، 1262-1328 قمری

(behbahani, abd-ol-lah ebn-e esma'il (1846-1910

مشهد رضوی؛ شماره نسخه: 14622

آغاز: بسمله قد توهم بعض متاخرى الاصحاب ان المراد بالشرط العلمي؛ انجام: السيد اسمعيل الموسوي البهبهاني في شهر جمادى
الاول سنه 1353

خط: نسخ، بي كا، تا: 1353 ق [الفبائى: 56]

ص: 259

كشفي بروجردی، ريحان الله بن جعفر، 1328 قمری

(kašfi-ye borūjerdī, rayhān-ol-lāh ebn-e ja'far (- 1910

مشمول بر قواعد اصول فقه به روشی استدلالی و متوسط با نقل بعضی از اقوال علماء اصول.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2330

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و بعد اعلم أن علم الأصول هو العلم بالقواعد الممهدة لاستنباط الأحكام الشرعية الفرعية؛ انجام: و قبل خروج و كون الأقل نقلا يسقط به الفرض غير مسلم.

خط: نسخ نازيبا، كاتب = مؤلف، بي تاب به صورت چرك نویسی و بعضی از مباحث آن ناتمام است، مصحح؛ مهر: «العبد ريحان الله الموسوي» (بيضى)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 141 گ، مختلف السطر، اندازه: 15×22/5 سم [ف: 6-310]

موسوی خوانساری، محمد حسين بن محمد، -1328 قمری

(mūsavī Xānsārī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 1910

چند بحث اصولی را با استدلال توضیح داده است با استفاده از تقریرات میرزا حبيب الله رشتی. این نسخه ناتمام است و فقط بحث مفهوم و منطوق را دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3041/18

آغاز: الحمد لله الذي خلق الانسان و عدله و الجنان الحسان و عدده و عدله و شرفه على كثير من عباده و فضله، انجام: الثاني أن الخروج عن المقسم لا يثبت بواسطة خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بي تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 9 گ (185-192 پ)، 23 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 8-248]

(torbatī, mohammad taqī ebn-e 'alī naqī (-1912

ظاهرة مؤلف در صدد تألیف یک دوره اصول فقه بوده است و نسخه های زیر بخش های مختلف این دوره را تشکیل می دهند. مؤلف از تلامذه میرزای بزرگ شیرازی است و در نقباء البشر (1: 239) به مقدمه الواجب وی اشاره شده است. همچنین حاشیه وی بر فرائد الاصول شیخ انصاری در الذریعة (6: 155) معرفی شده است. مؤلف همچنین تقریراتی در اصول از دروس اساتید خود تهیه کرده است که در این مجموعه با عنوان «تقریرات الاصول» خواهد آمد.

1. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 30/114-6334

آغاز: بسملة اصل اختلف الأصوليون في وجوب مقدمة الواجب على اقوال ستطلع عليها انشاء الله تعالى واختلف عباراتهم في تحرير عنوان هذا المبحث فان منهم كصاحب العالم قده؛ انجام: و من المرجحات موافقة الاصل و مخالفته و فيه اقوال الاول تقديم مخالف الاصل ... فاما اولاً فلما ذكر مامن أن محل البحث عندهم غير المقام الذي نحن فيه و اما ثانياً فلان الوجه، الى هنا جف قلمه الشريف

رساله ای است در اصول فقه که دارای بحث مقدمه واجب در سه «مقام» و بحث تعادل و ترجیح است. بخش مقدمه واجب به خط مؤلف است. این رساله از آخر ناتمام است و مؤلف باقی آن را تألیف نکرده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ در بخش مقدمه واجب عباراتی توسط مؤلف کم و زیاد شده، با علامت بلاغ، مصحح؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول گرهی، 62 گ، 19-25 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-391]

2. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 30/152-6272

آغاز: بسملة الكلام في المنطوق و المفهوم و ههنا اقوال شريفة ذكروها الاصحاب قدس الله اسرارهم و نحن نذكرها انشاء الله تعالى متبعا لهم فنقول قبل الخوض في المسئلة؛ انجام: و كون الاثر اثر العدد المشروط بشرط مع كون الاشتراط واقعا هذا تمام الكلام في المفاهيم و اسئل الله التوفيق للاتمام ما يتلوهها من مباحث العام و الخاص و قد وقع الفراغ من تأليفها ...

رساله ای است در بحث مفهوم و منطوق از مباحث الفاظ در اصول فقه که بسیار مفصل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 17 ذیقعد 1306ق؛ خط خوردگی توسط مؤلف؛ اهدایی: زین العابدین مجاهدی؛ جلد: تیماج قهوه ای، ترنج با سر با روکش سبز، مجدول گرهی، 118 گ، 23-24 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 1-392]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 30/121 - 6241/1

آغاز: بسملة المقصد الثاني من المقاصد الخمسة فيما يتعلق باحوال مشتركات الكتاب كالامر والنهي والمنطوق والمفهوم والمطلق والمقيد والعام والخاص؛ انجام: واقتصر على بيان العمومات للرعية العلمة بعدم تمكنهم من ضبط الخصوصات وارجعهم في تحصيل الخصوصات إلى العالم بها وهذا مما لا يفتح فيه

کتابی است در اصول فقه که مؤلف مسائل آن را جدا جدا تحریر نموده و سپس به یکدیگر الصاق شده است. مباحث موجود در این نسخه

چنین است: اوامر، الأمر بالشيء هل يقتضي النهي ام ضده ام لا، في جواز امر الأمر مع علمه بانتفاء الشرط، عام و خاص (این بخش در 23 ربیع الثانی 1307 ق تألیف شده)، جواز العمل

ص: 260

بالعام قبل الفحص عن المخصص؛ خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: 23 ربيع الثاني 1307ق؛ اصلاحات توسط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه ای، 149گ، 23-26 سطر، اندازه: 16×22سم [ف: 1-392]

4. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6529-33/79

آغاز: بسمله حمدله والصلوة والسلام على محمد وآله المعصومين واللعنة على اعدائهم اجمعين القول في جواز العمل بالعام قبل الفحص عن المخصص اعلم اولاً- ان هذه المسألة من مهمات مسائل الاصول؛ انجام: ولا تطرق له الى المختلفين وان كان في بعض صور المختلفين تقييد الا انه لا يربط له بالحمل

شامل مباحث عام و خاص و مطلق و مقيد. مؤلف مباحث اصول فقه را به صورت استدلالی آورده است. گویا بخشی از مطالب تقریر درس اساتید مؤلف است و برخی از مطالب از فواید خود مؤلف است. عناوینی چون «بدیعة» نیز در کتاب به چشم می خورد؛ خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: 1307 و 1308؛ مصحح، در آغاز اجازه اجتهاد و روایت از میرزا حبيب الله رشتی و یکی دیگر از علما به محمد تقی تربتی به خط خودشان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 97گ، 25 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف: 1-392]

اصول الفقه = دليل العقلي / اصول فقه / عربي

uṣūl-ul-fiqh = dalīl-ul-'aqlī

نخجوانی، محمد علی بن خداداد، -1333 قمری

(naxjavānī, mohammad 'alī ebn-e xodādād (- 1915

بحث اصولی مبسوطی است از مؤلف که از شاگردان برجسته «میرزا حبيب الله رشتی»، «فاضل ایروانی» و «فاضل شرایبانی» بوده است و بعد از ارتحال «شرایبانی» مرجع تقلید قفقاز و گروهی از شیعیان سایر مناطق به شمار می رفت. وی تألیفاتی از جمله در اصول فقه دارد که این اثر دلیل عقلی از ادله اربعه را شامل می شود که با ارائه دیدگاه های صاحب نظران اصولی در خصوص این موضوع به بحث و بررسی آنها پرداخته و در برخی جاها اشکالاتی را به صورت «ان قلت» مطرح ساخته و با «قلت و اقول» به آنها پاسخ داده است.

[ریحانة الأدب: 152/6-153]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12928

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... الكلام في الدليل العقلي الذي هو رابع الادلة الأربعة المستدل بها للمسائل الفقهية وهي الكتاب والسنة و الاجماع و العقل. الظاهر عدم الخلاف في أن الأدلة عندنا ماعشر الأمامية منحصرة في الأربعة المذكورة؛ انجام: أن بعض الاشياء حسن بالذات و بعضها بالصفة اللازمة و بعضها بالوجوه و الاعتبارات فدعوى الوجه الكلية في كل واحد من الاحتمالات الثلاثة غير مسموعة كما لا يخفى على المتأمل الصادق صنفه اقل الخليفة بل لا شيء في الحقيقة.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1320ق؛ به نظر می رسد از سوی مؤلف در حاشیه تصحیح و مقابله شده، محشی؛ واقف: آية الله مرعشی نجفی، 1387ق، وقف نامه کتاب با دستخط آیت الله مرعشی نجفی با عبارت: «کتاب الأصول للعلامة الآخوند ملا علی النخجوانی النجفی

صاحب کتاب دعاة الحسينية، وقفته في سبيل الله و جعلته في المكتبة الموقوفة العامة، شهاب الدين الحسيني المرعشي النجفي، 1387؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز ضربی مجداول، عطف تیماج قهوه ای تیره، 208 گ، 20 سطر (9 × 15/5)، اندازه: 22 × 15/5 سم [ف: 798-32]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

حسینی قزوینی، محمد تقی بن میر رضا، 1335 قمری

(hoseynī-ye qazvīnī, mohammad taqī ebn-e mīr rezā (- 1917

نام مؤلف و کتاب در نسخه نیامده اما مطالب و شواهد کتاب مسلم می دارد که وی از شاگردان شیخ انصاری است و کتاب را بعد از 1281 ق (سال رحلت استادش) نگاشته است و در آن ضمن چند «مجمع» به عام و خاص، مطلق و مقید و مجمل و مبین پرداخته است: «المجمع الاول في العام والثاني في الخاص، مجامع: المجمع الأولى في تعريف المطلق... نكاة في المجمل والمبين» و هر مبحث را مصدر به خطبه ای مختصر نموده است. به نظر می رسد کتاب بخشی از «مجامع الاصول» تألیف محمد تقی (بن میر رضا بن علامه سید محمد تقی بن امیر مؤمن) قزوینی حسینی مشهور به سید آقا می باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16351

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمين... القول في العام والخاص واعلم أن الكلام... يقع في مجمعين المجمع الاول في العام؛ انجام: فتعين حمله عليه عملا باصالة الحقيقة وهذا

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف (احتمالاً)، بی تا؛ واگذاری بنیاد مستضعفان و جانبازان در شهریور 1367، کاغذ: نباتی آهاری، جلد: تیماج تریاکی، 102 گ، مختلف السطر، اندازه: 20 × 15 سم [ف: 16-38]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

مجتهد کرمانشاهی، محمد هادی بن عبدالرحیم، 1250-1336 قمری

(mojtahed-e kermānshāhī, mohammad hādī ebn-e ‘abd or-rahim (1835-1918

1. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 13

آغاز: بسمله. حمد له. اما بعد الكلام في ان الامر بالشيء هل

يقتضي النهي عن ضده؛ انجام: في تراحم الحقيين يقتضي بذلك اي بتقديم حق الناس و مذاق الشرع على ذلك و الحمد لله اولاً و اخره. لقد وقع الفراغ من المسئلة بيد اقل العباد عملاً و اكثرهم اثمأ الغريق ... فيسنه 1341

مشمتمل بر مبحث اوامر به صورت سه رساله با خطبه های مفصل به این شرح: «امر به شیء مقتضى نهی از ضد آن (33 برگ)، جواز امر الامر مع العلم بانتفاء شرطه (4 برگ)، اجتماع امر و نهی (59 برگ)»؛ خط: نسخ خوش و معرب، کاتب = مؤلف، تا: 10 جمادی الثانی 1341ق، جان کرمانشاه؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا عطف و گوشه ها پارچه، 20 سطر، اندازه: 21 × 16/5 سم [آیه الله جلیلی: ف: 27]

2. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 85

آغاز: بسلمه. حمد له. و بعد فهذه مختصر في الأصول في تحريره اجابة للالتماس من لايسعني منه الا القبول ... و انتظم الكلام بترتيب مقدمة و فصول. مقدمة في بيان رسمه و موضوعه؛ انجام فمن رغم التعارض فقد اشبه و اخطا إلى غير ذلك من الزلات المتعلقة بهذا الباب و الله الموفق للصواب

خط: نستعلیق خفی، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، تا: چهارشنبه 23 صفر 1316ق، جا: نجف اشرف؛ یادداشتی به خط کاتب آمده مشتمل بر بیان اوضاع بد جوی و طوفان شدید در سال کتابت؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 193گ، 21 سطر، اندازه: 21 × 15 سم [آیه الله جلیلی: ف: 26]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

گلپایگانی، ابوالفضل بن محمد، 1260-1337 قمری

(golpāy gānī, ab-ol-fazl ebn-e mohammad (1844-1919

مباحث استدلالی مفصلی است که پس از تألیف دو جلد حاشیه بر کتاب «فراند الاصول» شیخ انصاری نوشته و در نجف اشرف به پایان رسیده است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/70-3550

آغاز: بسلمه فائدة لا خلاف في أن اطلاق المشتق كاسمى الفاعل و المفعول و امثالهما على المتلبس بالمبدأ حسبما سيجيء تفصيله من كونه حال المنطق؛ انجام: وقد قام الإجماع على عدم جريان ذلك الاصل الا بعد الفحص عن الدليل، قد فرغت من تسويدها و انا الفاني الجاني ابن محمدرضا محمد تقى الجرفاد قانى.

از مباحث مشتق تا مباحث عام و خاص؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ تملک: حسین احمدی گوگدی گلپایگانی به تاریخ 1366، علم الهدی گلپایگانی به تاریخ چهارشنبه 30 رمضان 1347؛ جلد: تیماج قرمز، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی، 280 گ، 17 سطر، اندازه: 21/5 × 15 سم [ف: 1-393]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

مجتهد ساروی، موسی بن حسن، 1285-1339 قمری

(mojtahed-e sāravī, mūsā ben hasan (1869-1921

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6103

آغاز: قوله فاعلم أن المكلف إذا البف الى حكم شرعی؛ انجام: و الاحباب التاویل واسع

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 56]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

قمی، عباس بن محمد رضا، 1254-1319 شمسی

(qomī, 'abbās ebn-e mohammad rezā (1875-1940

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12612/2

خط: نسخ زیبا، کاتب = مؤلف، تا: 1315ق؛ مصحح [میراث شهاب: س 10 ش 1-2-26]

usul-ul fiqh

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

امام جمعه خوئی، محمد امین بن یحیی، -1367 قمری

(emam jome xull, mohammad amin ebn-e yahya - 1948

رساله ای است در مباحث الفاظ، اصول فقه که ناتمام مانده است، مؤلف در بین مطالب، اشاره به نظریات استاد خود مرحوم شیخ الشریعه اصفهانی می نماید و ظاهراً تحریرات درس ایشان است.

[طبقات اعلام الشيعة (نقباء البشر) 182]

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلوة على اشرف خلقه محمد و آله الطاهرين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين و بعد قد ذكر بعض الأصوليين في مقام اثبات الحاجة الى علم الاصول؛ انجام: فإنه لا يوجب تصور الكلي لا اجمالاً ولا تفصيلاً كما لا يخفى هذا ما كانو مطبقين عليه الى زماننا هذا و اما بعض من تأخر من المعاصرين قد احدث الرابع ايضاً

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، بعد از این رساله از برگ 18 تا 28 افزودگی هابی در فقه آمده که به نظر می رسد بخش اندکی از حاشیه مکاسب مؤلف باشد؛ کاغذ: فرنگی، 7 گ (11-17)، 20 سطر، اندازه: 10 × 19/5 سم [ف: 31-43]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

حجت كوه كمرى، محمد بن على، 1310 - 1372 قمرى

(hojjat-e kŪh-kamarī, mohammad ebn-e "alī (1893- 1953

قم؛ حجت كوه كمرى؛ شماره نسخه: 51/8

قطع و اقسام آن و حجیة الظن مفصل و حجیة الشهرة و الاجماع و الخبر قابل للرجوع الى آخر خبر الواحد؛ خط: نستعلیق، كاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح [ف: 51]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usŪl-ul fiqh

طباطبائی تبریزی، محمد رضا بن محمد یوسف، 1296-1378 قمرى

(tabataba'ī 11-ye tabrizi, mohammad reza ebn-e mohammad yŪsof (1879-1959

مؤلف به احتمال قوى سيد محمد رضا تبریزی است. رساله‌های است مختصر و ناقص در مباحث: «الكلام في الشبهة الحكمية، في الأخبار الواردة على الاباحة، في الأخبار الواردة للبرائة، الكلام في الاجماع» و ظاهراً تقریرات درسی مؤلف باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13485/1

آغاز: بسمله (از صفحه اول كه پاره و وصل بود سطر آخر اینجا بود) و مصلحة أخرى توجب خلافه بدون مانع و هو محال و يلزم اتصاف الفعل الشخصي بصفتي الحسن و القبح؛ انجام: أن يكون ذلك الاتفاق بحكم عقل كل واحد على طبق ما حكم به عقل الباقيين و مع

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: مشقی شطرنجی، جلد: مقوا عطف و گوشه ها میشن خرمايي، 16گ (1-16)، 21 سطر، اندازه: 13×20سم [ف: 16-413]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

اصفهانى، يحيى بن محمد شفيح، ق 14 قمرى

(esfahānī, yahyā ebn-e mohammad Šafi" (- 20c

کتابی استدلالی و بسیار مفصل با نقل اقوال ورد و ایراد در آنها، مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «باب» و یک «خاتمه».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6476/4

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... الكلام في علم اصول الفقه وقد رتبته على مقدمة و ابواب و خاتمة؛

در این نسخه مقدمه و چند بحث ناتمام آمده است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: تیماج سبز، 86گ (111پ-197پ)،
مختلف السطر، اندازه: 18×22/5سم [ف: 17-71]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

بایگی، علی اکبر بن محمد، ق 14 قمری

(-20c) (bāygi, 'alī akbar ebn-e mohammad)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25434

آغاز: بسمله حمد له ... قوله الشبهة اما في نفس التكليف؛ انجام: من باب التسليم وسعك. تمت

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14 [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

فرید نهاوندی، محمد بن علی اکبر، ق 14 قمری

(-20c) (farīd-e nahāvandī, mohammad ebn-e 'alī akbar)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25564

آغاز: بسمله تعالی. بعد الحمد و الصلوة اعلم انه لا بد قبل الورد؛ انجام: في استعمال اللفظ في اللفظ

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14 [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

مباحث استدلالی مفصلی است از قواعد اصول فقه، با نقل گفته های علمای این فن مخصوصاً آراء استادش فاضل شریانی و بیشتر این مباحث ناتمام مانده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7458

آغاز: اختلفوا في كون الألفاظ اسامی للامور المعلومه و وضعها لها أو لذات الأمور مع قطع النظر عن كونها معلومة و مجهولة؛ انجام: لأن الأول متفق عليه و ذاك مشکوک و يجري هناك دون ذل.

کاتب = مؤلف، تا: رمضان 1313ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، پایان کتاب «بخیه خرقه» صحافی شده که محب علی بن محمد باقر به تاریخ دهم شعبان 1242 برای الله قلی نوشته، پس از آن چند صفحه است شامل نام کتاب های برادگاهی در منزلش و نسخه های پزشکی و فوایدی دیگر؛ تملک: مؤلف و مهر وی «عبدہ فتحعلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه ای، 207گ، مختلف السطر، اندازه: 20 × 31 سم [ف: 19-259]

ص: 263

برغانی، عیسی بن محمد تقی، ق 14 قمری

(baraqānī, īsā ebn-e mohammad taqī (- 20c

تاریخ تألیف: 29 رمضان 1293ق

قواعد اصول فقه، با روشی مفصل و نقل گفته های علما اصول ورد و ایراد در آنها، با عناوین «اصل اصل» گزارش داده شده است و گمان می رود که تقریرات درس یکی از استادان مؤلف باشد. نام مؤلف از یادداشتی که آیه الله مرعشی در حاشیه صفحه اول نوشته اند، گرفته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4782

آغاز: و موجوداً فی کتب اصحابنا من طرقهم أنه ينظر فيه فان كان ما تضمنه هذا الخبر هناك؛

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی تاب افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشککی، 327گ، مختلف السطر، اندازه: 14×
20سم [ف: 12-346]

تهرانی، حسنعلی، ق 14 قمری

(tehrānī, hasan--alī (- 20c

رساله ای است با ذکر اقوال علما و اشکال و ایراد بر استاد است.

مشمول بر چهار «مبحث»: مبحث اول دارای چند «مقدمه» و چهار «مقصد»: 1. ما يتعلق بالاوامر وفيه فصول، 2. مقدمة الواجب، 3. هل الأمر بالشئ يقتضي النهي عن ضده الخاص ام لا، 4. جواز اجتماع الامر والنهي و امتناعه؛ مبحث دوم: في فعل الأمر؛ مبحث سوم: مسألة الترتب؛ مبحث چهارم: وجه تقديم الاستصحاب التعليقي على الفعلي الجاری و مورده.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2002

آغاز: بسمله، حمدله أما بعد فاعلم أن علم الاصول هو العلم بالقواعد الممهدة لكشف حال الاحكام الواقعية المتعلقة بافعال المكلفين؛ انجام: تنبيه أن هذه الاستفادة اعني الاستفادة كون الاباحة مشروطة بل استكشاف عقلي قطعي.

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی بن حسنعلی و محمد بن حسنعلی تهرانی، تا: پنج شنبه 11 شعبان 1330ق؛ کاغذ: فرنگی خط دار
شکری، جلد: مقوا، 89گ، 20-24 سطر، اندازه: 12/5 × 20 سم [ف: 5-385]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

طبرسی نوری، محمد رضا بن فتح الله، ق 14 قمری

(tabarsī-ye nūrī, mohammad rezā ben fath-ol-lāh (- 20c

تاریخ تألیف: 1300 تا 1305ق

مؤلف از افضل علماء تهران و از جمله شاگردان میرزا حسن آشتیانی (- 1319 ق) است. کتاب تقریر افادات درسی استاد مؤلف است که در عناوین «فصل» نگاشته است. برای معرفی بیشتر کتاب سطورى از مقدمه عینا نقل می شود: «ان هذا نبذة من مباحث الأصول قدر حررتها و جعلتها تذكرة لنفسی و لمن اراد أن يتذكر من اخواني المؤمنین و كانت عمدة ما ذكر فيها هو ما افاده الاستاد الاجل وحیده عصره و علامة زمانه حجة الاسلام مولانا آقا میرزا حسن دامت افاداته في مجلس البحث مستضياً بنور ما افاده شيخه و استاده افضل المتأخرين و آية الله تع في العالمين الشيخ مرتضى الأنصاري نور اله مضجعه و طيب رسمه و قد بذلت غاية جهدي في ضبط ما افاد الاستاد دام ظله و حققناه في المجلس بعد طول البحث و الكلام و وقوع النقض و الابرام فاوردت نقاوة المطالب و خلاصتها مجردة عن الزوائد». مباحث جلد اول عبارت است از: «فصل اختلفوا في ان الفاظ العبادات او المعاملات موضوعة او اسامی الخصوص الصحيح او الاعم، في المشتق، اختلف الأصحاب في أن الأمر هل يقتضى الأجزاء، في انه هل يجوز الامر بالشى مع علم الأمر بانتفاء شرطه ام لا، في انه هل يجوز اجتماع الأمر و النهي في شيء ام لا، في أن النهي في العبادات و المعاملات هل يقتضى الفساد مط أولاً، في أن ايجاب الشىء هل يقتضى ايجاب ما لا يتم الا به ام لا، اختلفوا في أن ايجاب الشىء هل يستلزم تحريم ضده».

[النقاء البشر، 2: 735]

1. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 15040

آغاز: الحمد لله الذي دل على ذاته بذاته و تنزهه عن مجانسة مخلوقاته؛ انجام: فيكون النهي المفروض عين الامر بالترك ندبا و جهان ظاهر النواهي الوارده في الشريعة هو الاول و الاقرب بمقاماتهم صلوات الله عليهم هو الثانى.

جلد 1؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ محشى به حواشى مؤلف؛ واقف: آقا جمال الدين نوری، مهر 1364؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج خرمایی مجداول، 157گ، 22 سطر، اندازه: 17/2 × 21/7 سم [ف: 16-35]

2. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 15050

آغاز: پس از خطبه مختصر: فصل في التقليد و الكلام فيه في المقامات الأول في معناه و حقيقته و حكمه؛ انجام: هو ما ذكرنا من التفكيك بين التكليف و ترتب اثره الخاص فتامل جيدا

جلد 2، شامل مباحث: «فصل في التقليد، فصل في الاجتهاد، القول في المفهوم و المنطوق (في مفهوم الوصف، مفهوم الغاية، مفهوم الحصر)، فصل من المباحث المشتركة بين الكتاب و السنة بالمعنى الاعم ... المطلق و المقيد، فصل في المجمل و المبين، فصل في العام و الخاص، فصل في التحسين و التقبيح العقلين»، تاريخ ختم

ص: 264

تأليف: 1305ق؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مؤلف در پشت صفحه اول نگاشته: «بسمله، هذا هو المجلد الثاني من كتابنا المحرر في جملة من مسائل الأصول و لعله مع ايجازه و خلوه عن التطويل و الفضول ينفع لاكثر أهل العلم و العلماء من حيث احتوائه على خلاصة افكار آية الله تعالى في الارضين الشيخ مرتضى الأنصاري قدس الله سره و نقابة انظار افضل تلامذته حجة الاسلام و المسلمين استادنا الاعظم الحاج ميرزا حسن الأشتياني طيب الله رمسه الشريف الذي ارتحل بارتحاله عن هذه النشئة اباحت العلم عن العجم بل عن كل صقع بزعمي القاصر فجزاهما الله تعالى عن العلم و الاسلام خير الجزاء و وفقني لاداء بعض حقوقها بنشر هذه الوجيزه و خلاصة مطالبها بين أهل العلم و المسترشدين بفضلله و كرمه، العبد محمد رضا النوري»، محشى به حواشى مؤلف؛ واقف: آقا جمال الدين نوري، مهر 1364؛ كاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی مجدول، 238 گ، 20 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 16-36]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

غروي، محمد رضا، ق 14 قمری

(20c - qaravī, mohammad rezā)

کتاب نسبتاً مفصل و استدلالی است در مباحث الفاظ که در آن نظرات علما را رد و ایراد نموده و کلام صاحب قوانین و صاحب فصول را بسیار نقل کرده است. مؤلف مطلب را با مقدماتی در نحو، معانی و بیان و منطق دنبال می کند و همه جا از بزرگانی که در این زمینه صاحب تألیفات بوده اند همچون فاضل قمی، محقق شریف، محقق دوانی، علامه حلی و ... سخنانی نقل می کند، سپس خود نقدی بر نظر آنان می نگارد. مؤلف از شاگردان شیخ مرتضی انصاری (-1281 ق) در نجف اشرف بوده و از وی با عناوین «شیخنا العلامة و شیخنا الامام المرتضی قده» نام برده است. رساله در یک «مقدمه» در بیان رسم و موضوع علم اصول و چند «فصل» تنظیم شده است. اصولی که با عنوان «اصل» در این رساله بحث شده عبارتند از: اصل: هل يجوز الامر بالشئ مع علم الامر بانتفاء الشرط ام لا؛ اصل: هل الامر بالشئ يقتضي النهی عن عنده ام لا؛ اصل: هل الامر يقتضي الأجزاء ام لا؛ اصل: جواز اجتماع الأمر و النهی في شئ واحد.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و بعد فهذا مختصر في الأصول أخذت في تحريره اجابة لالتماس من لا يسعني منه الا القبول.

1. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 4

آغاز: برابر؛ انجام: و ثالثها القول بعدم الجواز و ارتفاع النهی راسا ايضا من دون بقاء اثره فهو مأمور بالخروج و لامعصية اصلا من جهة النهی السابق و فعلا

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: رمضان 1305 ق (بخش اول)، سه شنبه 14 رجب 1308 ق (بخش دوم)، جا: نجف؛ افتادگی: انجام (ظاهراً تألیف ناتمام مانده)؛ مصحح، حاشیه از مؤلف فاضل با امضای «منه عفی عنه»؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، 380 گ، 18 سطر، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 8]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3205

آغاز: برابر؛ انجام: تحدث بنفس الاستعمال فلا يعقل دخولها فيما استعمل فيه اللفظ أو فيما وضع له و قد مر أيضاً ...

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه و همخوانی با نسخه فهرست عمومی مراغه 8 تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملك: «اسدالله موسوی»؛ جلد: تیماج قرمز، 157گ، 22 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 1-147]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3040

آغاز: برابر؛ انجام: و لا يعقل الجمع بين جهتين منها في لسان ذلك واحد فمن اعم التعارض فقد اشبهته و اخطاء إلى غير ذلك من الزلات المتعلقة بهذا الباب والله الموفق إلى الصواب و يتلوه المشتق ان شاء الله.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه و همخوانی با نسخه فهرست عمومی مراغه 8 تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: احتمالاً اواخر قرن 13 یا اوایل قرن 14؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج زرشکی مجدول منگنه ضربی اندرون جلد کاغذی، منقش الوان، 246گ، 18 سطر (95 × 155) اندازه: 16 × 22 سم [ف: 14-155]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

کلباسی، محمود بن محمد مهدی، ق 14 قمری

(- 20c) (kalbāsī, mahmūd ebn-e mohammad mahdī)

اصول استدلالی است با نقل اقوال علمای قدیم و متأخر و گفتگو در آنها، مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «مقصد» دارای فصول و یک «خاتمه»..

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5643/1

آغاز: آغاز در برگ دوم: الحمد لله الذي هدانا الى معالم الدين بأصول الفروع و دعائم شرائع الاسلام

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، اندازه: 6 × 22/5 سم [ف: 15-41]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

مازندرانی، نصر الله بن ابو تراب، ق 14 قمری

(- 20c) (māzandarānī, nasr-ol-lāh ebn-e abū-torāb)

مباحث مختلفى است در اصول فقه كه ظاهرة تقرير درس اساتيد مؤلف است با اين عناوين: حجة القول بالاشتراك المعنوي، المشتق حقيقة في حال الاشتغال، في الأوامر والنواهي و المفهوم

ص: 265

و المنطوق و المطلق و المقيد و المجمل و المبين.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1694/5

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه صدر (خاتم الانبیاء)، بابل 225 [در فهرست مدرسه صدر این رساله معرفی نشده؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ 41ص (157-198) [عکسی ف: 5-151]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

موسوی گلپایگانی، محمد علی بن حسین، ق 14 قمری

(mūsavī golpāyānī, mohammad 'alī ebn-e hoseyn (20c

قواعد اصول فقه را مستدل و مفصل، با عناوین «مقاله» بیان کرده است و گویا تقریر درس یکی از استادان مؤلف در نجف اشرف است. بعضی از بحثها ناتمام مانده و بحث مقدمه واجب عصر پنج شنبه غره ربیع الاول 1300 به پایان رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4784

آغاز: أو غیره انما هو عدم کونها صادرة مع الغفلة و الخلو عن الالتفات و لا عن شيء من الدواعي النفسانية

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1300ق؛ افتادگی: آغاز؛ بعضی از بحثها بخط دیگران؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 286گ، مختلف السطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 12-348]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

نوری، حسن بن عبد الله، ق 14 قمری

-

(nūrī, hasan ebn-e 'abd-ol-lāh (- 20c

کتاب استدلالی مفصل است بر مطالب اصولی ورد و ایراد، با نقل بعضی از گفته های شیخ انصاری و گفتگو در آنها.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3655

این جلد مشتمل است بر مباحث استصحاب که روز یکشنبه 18 رمضان 1302 در نجف اشرف پایان یافته و تعادل و ترجیح که چهارشنبه 12 جمادی الاول 1303 پایان یافته است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 280 گ، 18 سطر، اندازه: 14×19/5 سم [ف: 10-50]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3279

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... المقصد الثالث فی بیان احکام الشک، قد عرفت فی أول الكتاب

در این جلد مباحث براءت و اشتغال و تخییر آمده و به مطالب گذشته حواله می دهد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مهر: مؤلف (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، 200 گ، 21 سطر، اندازه: 13/5×20 سم [ف: 9-65]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

همدانی، عبدالحسین، ق 14 قمری

(hamedānī, 'abd-ol-hoseyn (- 20c)

مؤلف که از شاگردان فاضل ایروانی (1306 ق) است و اجازه اجتهادش در پایان کتاب آمده است، این رساله را که ظاهراً از تقریرات استادش میباشد در مباحث مختلف اصول فقه به رشته تحریر در آورده است.

قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 3418

آغاز: بسمله البحث فی الأوامر والنواهی، عبر بهذا صاحب المعالم وتبعه صاحب القوانين ولما جعلنا عنوان البحث ماهو مذکور فی القوانين لترتيب الفوائد على هذا العنوان كما سيأتي توضيحه؛ انجام: ثم قال «م» فليس عليه في القيام بعد القعود تكبير والتشهد الأول يجري هذا المجرى وياهما اخذت من باب التسليم كان صواباً للخير.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ مصحح؛ اجازه اجتهاد و استفاده از امور حسبيه مؤلف توسط فاضل ایروانی در برگی آخر؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 133 گ، 21 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-174]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

شهابی، محمود، 1282-1365 شمسی

(šahābī, mahmūd (1903-1986

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25448

کا: محمود شهابی، بی تا، خریداری از کیومرث محمودی [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / فارسی

usūl-ul fiqh

حسینی نطنزی، نورالله بن نظام الدین

hoseynī natanzī, nūr-ol-lāh ebn-e nezām-od-dīn

شامل یک «مقدمه» و پنج «باب» و «خاتمه»: مقدمه در تعریف و موضوع اصول فقه؛ باب 1. شامل چند فصل؛ 2. لغت؛ 3. اجماع؛ 4. قیاس؛ 5. استدلال؛ خاتمه اجتهاد.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14855/6

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ... اما بعد درین وقت بخاطر اقل عباد الله طاعة..؛

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوار و کش پارچه ای، 11ص،

ص: 266

اندازه: 13 × 18 سم [ف: 2-156]

اصول الفقه = شرح مختصر الاصول / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh = Š.-u muxtaṣar-il usūl

طوسی، محمد بن حسن

tūsī, mohammad ebn-e hasan

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13209

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين؛ انجام: وقيل السؤال عن الامام و الله العالم و الحمد لله وحده خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

عبدالخالق بن عبدالرحمن

abd-ol-xāleq ebn-e 'abd-or-rahmān

در قواعد اصولی که از آیات و اخبار بیرون می آید در چند «فصل».

یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: 32/6

بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-457]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

عراقی، محمد مهدی

erāqī, mohammad mahdī

رساله استدلالی و بار د و ایراد بسیار مخصوصاً در گفته های استادش شناخته نشد. این جلد شامل مباحث اوامر و نواهی می باشد.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7125

آغاز: أصل في الأوامر والنواهي و إنما عبرنا بلفظ الجمع لا المفرد كما صنعه بعض اقتفاء بصاحب القوانين

شامل مباحث اوامر و نواهي؛ خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، 635گ، مختلف السطر، اندازه: 14×19 سم [ف: 18-278]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7126

شامل مباحث اصالة البرائة، اصالة الإباحة، تسامح در ادله سنن، شبهه محصوره، و بعضی از مباحث کوتاه دیگر؛ خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 323گ، مختلف السطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 18-278]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

کرمانشاهی، محمد اسماعیل بن محمد علی

kermānšāhī, mohammad esmā'īl ebn-e mohammad alī

مباحث استدلالی با عنوان «ضابطة ضابطة» و شاید اسم کتاب «ضوابط الاصول» باشد.

کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 3/

آغاز: الحمد لله الذي خلق الليل و النهار بقوته و ميز بينهما بقدرته و السلام على خير بريته

بی کا، بی تا [تراثنا: س ش 4-52]

اصول الفقه / اصول فقه / عربي

usul-ul fiqh

مازندرانی، عباسعلی

māzandarānī, 'abbās' alī

مباحث اصول فقه را با تفصیل و استدلال و عناوین «قاعدة - مسألة» در یک «مقدمه» و چند «مقصد» نگاشته است و در آن به بحث با دانشمندان این فن بدون آوردن نام آنها می پردازد. در نسخه حاضر مباحث اوامر و نواهی آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10651

آغاز: الحمد لله الذي انعم علينا طريقة سيد المرسلين و نور قلوبنا بمحبة الأئمة المعصومين و بعد يقول العبد الأثم الخاطي؛

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف (احتمالاً)، بي تا؛ مصحح، محشى؛ جلد: تيماج مشكى بدون مقوا، 124 گ، 24 سطر، اندازه: 16×
21سم [ف: 108-27]

اصول الفقه / اصول فقه / عربى

usul-ul fiqh

نهاوندى، محمد جعفر بن عباس

nahāvandī, mohammad ja'far ebn-e 'abbās

در ديباچه آن از طولانى شدن بحث هاى اصولى انتقاد مى کند.

قم؛ فيضيه؛ شماره نسخه: 1752

آغاز: فيقول العبد المحتاج الراجي إلى عفوربه الكريم محمد جعفر ابن عباس النهاوندى؛ انجام: و يخرج غير الاعلم من تحت العموم.

کاتب = مؤلف، بي تا، 150 گ، 26 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 1-17]

اصول الفقه / اصول فقه / عربى

usul-ul fiqh

یوبانى، محمد يعقوب

ص: 267

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18734

از باب اجماع؛ بی کا، بی تا [د.ث]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18722

نسخه بسیار نادر؛ بی کا، بی تا [د.ث]

اصول الفقه = القواعد الأصولية / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh

بحث های استدلالی نسبتاً مفصلی است در بعضی از قواعد اصول فقه با رد و ایراد در گفته های بعضی علمای اصول که از آن جمله «شیخ استاد رحمه الله» و «سید استاد ادام الله ظلّه» می باشد. بحث اشتراک آن دوم ذیحجه 1238 در حله و بحث عام و خاص 21 ذیحجه 1239 و بحث اجماع روز چهارشنبه ربیع الآخر (؟) در کربلا به پایان رسیده است. بحث علائم حقیقت و مجاز این مجموعه از افادات سید محمد مهدی طباطبائی بحر العلوم می باشد. فهرست نگار مرکز احیاء میراث احتمال داده است که کاتب نسخه آن مرکز (عبدالله حسینی) همان مؤلف باشد و بحث تعارض احوال از تقریرات درسی رفیع الدین رشتی باشد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... أما بعد فهذه رسالة في القواعد الأصولية من مباني المسائل الفقهية ورتبة على مقدمة و مقاصد و خاتمة

انجام: سيما اذا كان القائل في غاية الكثرة، ولقد تم بحث الاجماع

[همین مجموعه ج 1: 746، رساله «الاجماع» با انجامی مشابه که با احتمال به قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر نسبت داده شده است]

1. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 174

آغاز: قد أخطأوا لأنه و ان رفع بينهم بحث اتحاد الدليل و المدلول؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان «دروس في اصول الفقه» آمده و با توجه به هماهنگی انجام ممکن است با نسخه های دیگر یکی باشد. در فهرست در توضیح آن آمده است که مباحثی است در اصول فقه از ابتدا تا اواخر بحث اجماع با عنوان «درس - درس»؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن ملا محمد تونی خراسانی، تا: شنبه اواخر محرم 1241ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای حواشی با نشان «منه»؛ جلد: عادی، 266گ، مختلف السطر، اندازه: 16×20/5 سم [مؤید: 1-171]

2. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 5411

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن علی باکوئی، تا: یکشنبه از جمادی الثانی 1256ق، جان اصفهان؛ از روی نسخه ای که بیشتر آن به خط مؤلف بوده است، مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 271 گ، 27 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 200-14]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1411

آغاز: برابر در فهرست ناشناس با عنوان «القواعد الأصولية». همانند نسخه مرعشی ش 5411 است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبد الله حسینی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 350 گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 4-243]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27200

آغاز: بسمله لا خلاف في ورود الأمر بشيئين او الاشياء على وجه التخيير ظاهر و انما الخلاف في المامور؛ انجام: برابر

احتمالاً بحث اجماع رساله بالا باشد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج، 5 گ، اندازه: 15 × 21 سم [رایانه]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

usul-ul fiqh

غير همانند:

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1381 عکسی

آغاز: المجمعون يجوز أن يتوافقوا على مسائل لا يأتي عليها عدو لا يحصرها حد ... مسألة هل يعتبر انقراض العصر في انعقاد الاجماع و هذا مذهب المعتزلة و قال قوم ليس بشرط و هذا مذهبنا و قال آخرون أن كان اتفاقهم على الحكم ثبت؛ انجام: مسألة المجتهد اذا كان فاسقا و خالف المجتهدين العدول في حادثة هل يعتد بخلافه أم لا؟ صاراً أكثر أصحابنا و أصحاب أبي حنيفة إلى أنه لا يعتد به و ذهب طائفة من أصحابنا منهم الشيخ ابوالمعالی الجوينی.

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی، دبلین، ایرلند جنوبی، ش 4397 (فهرست آربری: 124/5؛ فهرست آربری، ترجمه دکتر محمود شاکر سعید 762/2-763). بخشی از کتابی است در اصول فقه اهل سنت. این بخش شامل چهار کتاب است: 1. کتاب الاجماع، 2. کتاب الأخبار، 3. کتاب القیاس، 4- کتاب الاجتهاد. در هر یک از کتاب های مذکور، مسأله های متعددی از مسائل اصولیه به صورت استدلالی مطرح شده و هر کتاب دارای فصولی چند است و در ضمن مسائل، بدین صورت به رد و ایراد اقوال دیگران پرداخته است: «أما قولهم ... و الجواب ...»، در این کتاب از ابوالمعالی جوینی شافعی (متوفی 478ق)، ابوالقاسم بلخی (قرن 4ق)، ابوهاشم جبائی (321ق)، قاضی ابوبکر باقلانی (403ق) استاد ابواسحاق اسفراینی (418ق)، قفال شاشی (ح 400ق)، ابواسحاق مروزی شافعی (340ق) ابوبکر صیرفی شافعی (330ق) و ابی الحسن کرخی حنفی (340ق) نقل قول شده است. گویا مؤلف مذهب شافعی داشته، چنانکه در نقل قول از صیرفی و

جوينی آنان را «اصحابنا» برشمرده است. نسخه منحصر به فرد این کتاب، در کتابخانه چستریتی محفوظ است و آربری در فهرست، آن را به عنوان «کتاب في أصول الفقه» از مؤلفی ناشناس معرفی کرده و گفته است که بخش موجود، جلد دوم از کتاب است و نسخه دیگری از آن یافت نشده است. با این کتاب ها مقابله شده و غیر از آنها بود: 1. الأحكام في أصول الأحكام، آمدی، 2. المستعصفي من علم الأصول، غزالی، 3. منهاج الوصول الى علم الأصول، بیضاوی، 4. المحصول، فخر رازی. در این نسخه از اواسط کتاب الاجماع تا اواسط کتاب الاجتهاد وجود دارد و عناوین برخی از مسائل و فصول آن، چنین است: 1- کتاب الاجماع: مسأله هل يعتبر انقراض العصر في انعقاد الاجماع أم لا؟، مسأله الاجماع بعد الخلاف لا يرتفع حكم الخلاف عندنا، فصل اذا أجمع أصحاب النبي (عليه السلام)، أو غيرهم على التسوية بين مسلمتين نفية أو اثبات، هل يجوز لمن بعدهم التفرقة بينهما أم لا، مسأله التابعي اذا كان مجتهداً في زمان الصحابة لم ينعقد الاجماع بدونه، مسأله يجوز أن ينقض عدد المجمعين عن عدد التواتر، مسأله إذا نقض عدد التواتر ثم اتفقوا على حكم هل يكون ذلك اجماعاً أم لا؟ مسأله اذا قال الصحابي قولاً وانتشر وسكت الباقون حتى انقراض العصر من غير أن يظهر نكير ولا تغيير هل يكون ذلك اجماعاً أم لا، مسأله اذا قال الصحابي قولاً ولم ينتشر في الناس هل يكون حجة أم لا، مسأله اذا قال الصحابي قولاً يخالف القياس هل هو حجة أم لا، فصل اذا أجمع أهل عصر على حكم ثم وجد أهل العصر الثاني خبر واحد يوافق حكم الاجماع ويطابقه هل يحب عليهم أن يعتقدوا كونه دليل الإجماع ومستنده أم لا، فصل اذا أجمع أهل عصر على حكم ثم تذكر واحد منهم دليلاً خبره عن رسول الله يخالف حكم الإجماع هل يجوز له أن يرجع إليه أم لا، فصل اذا أجمع أهل العصر الأول على حكم و دليله ثم حدث أهل العصر الثاني هل يجوز لهم أن يجمعوا على دليل آخر...، فصل اجماع الأمم السابقة هل كانه حجة أم لا، 2. كتاب الأخبار: حد الخبر وأقسامه، فصل في بيان أقسام الاسناد، فصل اختلاف الناس في عدد التواتر، مسأله العلم الحاصل عقيب خبير التواتر هل هو ضروري أو نظري، فصل من شرط حصول العلم غير التواتر أني كون مستنده ضرورية، مسأله ليس من شرط حصول العلم بخبر التواتر أن ينقله المسلمون، مسأله ليس من شرط خبر التواتر أن ينقله أهل الذلة والسكنة، الكلام في الأخبار المستفيضة، أخبار الآحاد، مسأله يجوز شرعاً أن يتعبدنا الشرع بالعمل بأخبار الآحاد، مسأله أخبار الآحاد عندنا حجية يجب العمل بها، مسأله خبر الواحد الفرد يقبل عندنا، مسأله عندنا خبر الواحد فيما يعم البلوى مقبول، مسأله الزيادة اذا لم ينقل نقل الأصل عندنا يجب يعمل به، مسأله خبر الواحد اذا خالف القياس عندنا يكون مقبولاً، فصل معقود في الشرائط المعتمدة في الراوي وهي أربعة، فصل الصبي اذا سمع شيئاً في حال صباه جاز له روايته في حال بلوغه، مسأله اذا قال الصحابي من السنة كذا وكذا عندنا انه ينصرف إلى سنة النبي (عليه السلام)، مسأله اذا قال الصحابي أمرنا أو نهانا عندنا انه ينصرف إلى أمر النبي (عليه السلام)، مسأله اذا قال الصحابي أمرنا أو نهانا عندنا انه ينصرف إلى أمر النبي (عليه السلام)، مسأله اذا قال الراوي حدثني فلان عن رسول الله (صلي الله عليه وآله) عندنا انه ينزل منزلة قوله قال رسول الله (صلي الله عليه وآله)، مسأله المراسيل هل هي حجة أم لا، مسأله اذا أرسل الخبر تارة وأسند اخرى ورفع تارة ووقف اخرى لم يقدح ارساله في اسناده ولا وقفه في رفعه، مسأله عندنا يجب البحث عن عدالة الراوي، مسأله العدل الثقة اذا روى خبره عن مجهول الحال هل يكون ذلك تعديلاً له أم لا؟، مسأله راوي الأصل اذا أنكر الرواية هل يحتج برواية راوي الفرع؟، مسأله من بلغه خبر عن النبي (عليه السلام) وأمكنه أن يسمعه منه هل يجب عليه ذلك أم لا؟، مسأله عندنا يجوز رواية خير أخبار النبي (عليه السلام) بالمعنى، فصل في رواية المدلس، فصل الرواية على النفي هل هي مقبولة أم لا، فصل في رواية الأخبار بطريق الإجازة، فصل اذا وجد كتابة صحيحة من أخبار النبي كصحيح مسلم و البخاري هل يجوز له أن يعمل به من غير أن يكون له به سماع أم لا، فصل معقود في آداب السماع، فصل في الجرح والتعديل، فصل في سوء الحفظ، فصل اذا روى رجل خبراً عن شيخ لم يعرف بصحته ولم يشتهر بالرواية عنه وأجمع أصحاب ذلك الشيخ على جهالته بينهم و كونه من جملتهم هل يمنع ذلك من قبول خبره أم لا، فصل اذا قال بعض أصحاب الحديث هذا الخبر لم يصح أو لم يثبت هل يكون ذلك مانعة من قبوله أم لا، فصل اذا أجمع الناس على العمل بخبر واحد هل ينزل منزلة خبر التواتر أم لا؟، فصل اذا روى رجل خبر بحضرة جماعة و ادعى عليهم العلم بصدقة فسكتوا كلهم هل يكون ذلك بمثابة خبر التواتر أم لا؟، 3، كتاب القياس: معنى القياس لغة و اصطلاحاً و بيان حده في الشرع، مسأله عندنا يجوز أن يتعبدنا

الشرع بالقياس الشرعي الظني المبتني على الامارات و هو حسن، مسألة يجوز العمل بالقياس عندنا في حق من عصر النبي (عليه السلام)، فصل يجوز أن يثبت الأحكام بأسرها بتنصيب من الله تعالى و الاجيوز أن يثبت جميعها بالقياس، مسألة عندنا أن القياس حجة شرعية يجب العمل بها، مسألة إذا نص صاحب الشرع على حكم نصر على علته هل يكون ذلك أذنا منه في القياس أم لا؟، مسألة يجوز عندنا اثبات الحدود بالقياس، مسألة اثبات الكفارات بالقياس عندنا جاز، مسألة إذا أجمعت الأمة على حكم جاز القياس عليه، مسألة الحكم اذا كان منزوعة عن القياس معد ولا عن الأصل الكلى يجوز القياس عليه عندنا، مسألة الحكم اذا ثبت بالقياس هل يجوز القياس عليه أم لا، مسألة التعليل بالعلة القاصرة عندنا صحيح، فصل في أقسام القياس، مسألة يجوز أن يجعل الاسم المستنبط علة للحكم الشرعي، مسألة يجوز عندنا أن يجعل نفي الوصف علة للحكم، مسألة لا يجوز القياس و اللاحق الا بعلة مناسبة و شبه مغلب على الظن، مسألة الطرد لا يصلح أن يكون دليلاً على صحة العلة و انما هو شرط، مسألة القياس المركب هل هو حجة أم لا، مسألة المصالح المرسله هل يجوز بنا الأحكام عليها أم لا، فصل في بيان الأقسام الدحكام المبنية على العلل و هي أربعة أقسام، فصل

قياس الشبه ينقسم إلى قسمين، فصل من شرط قياس الشبه أن يكون ناقضة لكل معني بيديه الخصم، طرق الالزام، فصل شكر المنعم عندنا واجب بالشرع، مسألة في أحكام أفعال المكلفين قبل ورود الشرع، فصل في الأدلة العقلية، فصل في الاستحسان، فصل الاطراد و الانعكاس هل يكون دليلا على صحة العلة أم لا؟، فصل انعقد الإجماع على أن القياس على أصل مجمع على علته باطل، فصل التمسك بنفي الوصف و عدم العلة سايح جازي و انه من جملة الأدلة الصحيحة، فصل في السبر و التقسيم و هو من جملة وجوه الاستدلالات الصحيحة و هو على ضربين، فصل في التمسك بالأولى، فصل التمسك بالاصول جازي، فصل في استصحاب الحال، فصل ادعاه أبويزيد فقال الحكم في حالة الدوام لا يستند الى سبب ...، فصل في الفرض، مسألة في تعليل الحكم الواحد بعلمتين، فصل في النا في هل يلزمه الدليل؟، فصل اذا قال الفقيه سبرت و بحثت فلم أظفر بدليل هل يقبل منه ذلك أم لا؟، فصل في بيان السبب و العلة و الشرط، فصل معقود فيما بعد السائل و المسؤول به منقطعة و هذا الفصل من توابع المنع و لواحقه و هو على قسمين منع الوصف و منع حكم الأصل، فصل اذا ثبت أن سؤال المعارضة صحيح مقبول فنتكلم الآن في تفاصيله و كيفية الأجوبة عنه، القول في الترحيحات، 4. كتاب الاجتهاد: تعريف الاجتهاد، مسألة في تعادل الدليلين و تقاربها في محل واحد، مسألة اختلف العلماء في أن الله سبحانه و تعالى هل يجوز أن يقول للنبي (؟) احكم، فأنك لا تحكم الا بالحق و الصواب؟، مسألة من أحكم أكثر أدوات الاجتهاد ولم يبق عليه الا خصلة أو خصلتان اتفق الفقهاء و المتكلمون، على انه اذا خالف في حادثه لم يعتد بخلافه و آن الاجماع ينعقد بدونه، مسألة أن الصبي اذا أحكم أدوات الاجتهاد و أكمل اسبابته و اتى له ذلك و كذلك الكافر، فانه لا يعتد بقولهما، مسألة المجتهد اذا كان فاسقا و خالف المجتهدين العدول في حادثه هل يعتد بخلافه أم لا؟، خط: نسخ كهن، بي كا، تا: احتمالا از قرن 6 ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ آربری احتمال داده نسخه از قرن ششم باشد، مصحح؛ 406، 19 سطر [عكسى ف: 4-160]

2. شيراز؛ بنياد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 92/5

آغاز: اللفظي الدالة على كيفية النسبة بين المحكوم عليه و به كقولنا هو هو؛ انجام: لانه جهل باللغة و هزل في الكلام وان كان جازي الارادة يلزم اختلال الفهم و تخرج الانقسام بين ما يكون مرادا من صور

عنوان اصلى كتاب «فصل» است و عنوان هاى موجود عبارتند از: فصل في التلازم، فصل في التنافي بين الشئين، فصل في الدوران، فصل في القياس، فصل في بعدية العدم، فصل في توجيه المنقوض، فصل في النقض، فصل في القياس المجهول، فصل في التمسك بالنص؛ خط: نسخ، بي كا، تا: قرن 7؛ جلد: تيماج مشكى، 17 گ (70-87 پ)، اندازه: 12 × 16/5 سم [ف: 122]

3. شيراز؛ بنياد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 92/2

آغاز: بسمله. الباب الأول في دلالة الدوران على علية المدار، فنقول احد الامرين لازم و هو اما علية هذا المدار ابواب موجود عبارت اند از: 1. دلالة الدوران على علية المدار، 2. ...، 3. بيان أن المناسبة موجبة للحصرى حصر العلية، 4. ...، 5. الاستدلال بالقياس، 6. تعدية التخصيص من موضع الإجماع الى صورة النزاع، 7. التلازم، 8. في آن فعل المكلف لا يخلو عن الاباحة، 9. في ان اباحة الفعل مغلبة، 10. في أن الأصل في الاطلاق الحقيقة، 11. استصحاب الواقع، 12. في آن تركيب الحكم على الاسم بالالف و اللام يقتضي تركبه على كل فرد من الأفراد، 13. في أن الأصل أن يكون المكلف عارفا باحكام الشرع، 14. انتفاء القول الثالث، 15. حقيقة الأمر، 16. في أن الأمر للوجوب، 17. بيان علية الداعي و القدرة؛ خط: نسخ، بي كا، تا: قرن 7؛ جلد: تيماج مشكى، 19 گ (4 پ-23 پ)، اندازه: 12 × 16/5 سم [ف: 117]

4. شيراز؛ بنياد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 92/3

آغاز: بدون اللازم ثم الحكم في الصور الأربعة منها إذا كان اللازم مساويا؛ انجام: واما ما كان واقعا على هذا التقدير و الايلزم اجتماع النقيضين في الواقع او على ذلك التقدير و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7؛ جلد: تیماج مشکى، 9 گ (24 پ - 33 ر)، اندازه: 12×16/5 سم [ف: 118]

5. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 10682

ناشناخته؛ بی کا، تا: قرن 18 افتادگی: آغاز، دارای حواشی بسیار؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س 9 ش 2-4]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14590/56

آغاز: ... بدونه اما بالنافي التخصيص أو لان احد الامرين لازم؛ انجام: الا يلزم اجتماع النقيضين في الواقع او على ذلك التقدير و الله اعلم بالصواب بخش های پایان کتابی است در اصول فقه. قسمت بیشتر کتاب از مجموعه، ساقط شده است آنچه مانده این چند عنوان است: في تعديلة العدم، في التمسك النص، في الاجماع المركب، الاستصحاب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه نیمه 15 ذیحجه 722 ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای زمخت با شمسه ای طلاکوب شده، 2 ص (247-248)، 41 سطر، اندازه: 19×32 سم [ف: 8241]

7. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1175

آغاز: قال و أما فائدته. أقول: فائدة أصول الفقه معرفة أحكام الله تعالى و هي سبب الفوز بالسعادة الدينية و الدنيوية خط: نسخ، کا: منهاج سمرقندی، تا: غره شعبان 771 ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اندازه: 16×24 سم [نسخه پژوهی: 1-19]

8. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 51/103 - 7643

آغاز: علة المنع من البيع لم تكن لذكره و تقرير الحكم عليه فائدة؛ نسخه حاضر بخشی از میانه کتاب را شامل است. شرحی مزجی است بر رساله ای در اصول فقه (غیر از مختصر ابن حاجب). شارح در آن از شرح مختصر الاصول عضدی و سید الشارح که شرحی بر همین متن نوشته، نقل می کند. این رساله مشتمل بر چند کتاب

ص: 270

و هر کتاب شامل چند باب کوتاه است ترتیب کتاب ها و بابها جابجا شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 9، افتادگی: آغاز و انجام؛ 67گ، 17 سطر، اندازه: 13×21سم [ف: 1-397]

9. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 710

آغاز: الفصل الأول في الأمر وفيه مسائل

از اهل سنت، از غزالی یاد می کند. بخش نخست در امر (9 مسأله)، بخش دوم در نهر (4 مسأله)، القسم الثاني في الأدلة المستنبطة و هي القياس در «مقدمه» و 4 «فصل»، الفصل الخامس في ترجيح الحدود بعضها على بعض؛ خط: نسخ، کا: محمد علوی، تا: 845ق؛ افتادگی: آغاز [ف: 36]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11693

یکی از علمای اهل سنت؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله ارمیونی، تا: 12 رجب 869ق؛ افتادگی: آغاز (چند برگ) [میراث شهاب: س 10-2-1]

11. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4885

در آن از کرخی و مرتضی و جوینی و غزالی و رازی یاد شده و محصول رازی و منهاج بیضاوی و مختصر حاجبی نیست. مقدمه ای دارد در چهار فصل: «تعریف اصول فقه، تکلیف، احکام تکلیف، لغات، سپس اصول است: کتاب، سنت، اجماع، استصحاب نفی اصلی. آنگاه عنوان های: نسخ، اوامر و نواهی، عموم و خصوص مطلق و مقید، مجمل و مبین، استصحاب حال، اصول اختلافی، قیاس، اجتهاد، تقلید، ترتیب ادله و ترجیح، آمده است؛ خط: نسخ، کا: محمد بن اسمعیل، تا: 17 ذی قعدة 873ق؛ اهدایی: دکتر اصغر مهدوی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 76گ، 17 سطر (9×12)، اندازه: 13×17سم [ف: 14-3934]

12. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1786

از اهل سنت؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ نسخه ناقص، محشی به نشانه های «منه» و «5» و «من»؛ مهر: تملک: «المتوکل علی الله حیدر الموسوی»، «سید حسین بن جعفر الموسوی»؛ اهدایی: شیخ مهدی طاهری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج نرم زرد، 261گ، 12 سطر (8×14)، اندازه: 13×20سم [ف: 3-1054]

13. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7223

آغاز: فالصحيح انه سهو و اما المشترك فكل لفظ احتمل معنى من المعاني المختلفة او اسما من الاسماء على اختلاف المعاني على وجه لا ثبت الا واحد من الجملة مرادا به انجام: الا ترى انهم اتفقوا ان السكر لا يثبت بدون هذا الحد وقد زاد عليه ابو حنيفة

از دانشمندی حنفی باید باشد و گویا در قرن 7 و 8 می زیسته است، متن بسیار دقیق و استواری است. در آن از شیخ الامام الزاهد، الشیخ

الإمام، الطحاوی، ابو سعید البردعی، عیسی بن ابان، المالکیة، و از «الجامع الكبير» (که باید در فقه باشد و در آن آمده «خالقنا الشافعی، محمد رحمه الله في الزيارات، بعض مشايخنا (ابو الحسن الكرخي)، الكرخي و جماعة من مشايخنا، ابو يوسف رحمه الله، قول محمد رحمه الله في السير الكبير، الحصاص في احكام القرآن، محمد في كتاب الاستحسان» یاد شده است. در چندین جای آن از ابوحنیفه یاد می شود و هم چنین از معتزله، از متاخران ندیدم که در آن نام برده شده باشد. در حواشی آمده: امام ابوبکر الکلابادی، مولانا حسام الدین، شرح القدوری، قال رضي الله عنه سمعت استادی شمس الائمة الكردی، شمس الائمة السرخسی (همان محمد بن حنفی در گذشته 490) روافض). مؤلف گویا شاگرد ابوالوحدة الوجد (شمس الائمة محمد بن عبدالستار بن محمد العمادی الكردی البخاری (599-642) مؤلف مختصر حسام الدین الاخسیکتی (معجم المؤلفین 167/10 و 233/11) باشد. چنین است فهرست مطالب: باب معرفة الاحكام، باب الامر، باب موجب الامر، باب يلقب ببيان صفة حكم الأمر، باب في بيان صفة الحسن، باب تقسيم المأمور به، باب معرفة احكام العموم، باب العام، باب الفاظ العموم، باب معرفة احكام القسم الذي يليه و هو الظاهر و النص و المفسر و المحكم، باب احكام الحقيقة و المجاز و الصريح و الكناية، باب جملة ما ينزل به الحقيقة، باب حروف المعاني، باب حتى، باب حرف الجر، و من هذا الباب حروف الاستثناء، باب الصريح و الكناية، باب وجوه الوقوف على احكام النظم، باب العزيمة و الرخصة، باب حكم الامر و النهي في اضدادهما، باب اسباب الشرايع، باب بيان اقسام السنة، باب المتواتر، باب المشهور من الأخبار، باب خبر الواحد، باب تقسيم الراوي، باب تفسير هذه الشروط، باب بيان قسم الانقطاع، باب محل الخبر وهو الذي جعل الخبر فيه حجة، باب بيان القسم الرابع من اقسام السنة، باب الكتابة و الخط، باب شرط نقل المتن، باب بيان الضرورة، باب بيان التبدیل و هو النسخ، باب بيان محل النسخ، باب بيان الشرط و هو التمكن من عقد القلب، باب تقسيم الناسخ، باب تفصيل المنسوخ، باب افعال النبي، باب تقسيم السنة في حق النبي، باب شرايع من قبلنا، باب متابعة اصحاب النبي، باب الاجماع، باب الأهلية، باب شروط الإجماع، باب حكم الاجماع، باب بيان سببه، باب القياس، باب تفسير القياس، فصل في تعليل الاصول، باب شروط القياس، باب الركن، باب بيان المقالة الثانية و تقسيم وجوهه و هو الطرد، باب حكم العلة، باب القياس و الاستحسان، باب معرفة احوال المجتهدين، باب فساد تخصيص العلة، باب وجوه رفع العلل، باب المسانعة، باب المعارضة، باب بيان وجوه دفع المناقضة، باب الترجيح، باب وجوه رفع العلل الطردية، الفصل الثاني وهو الممانعة، باب وجوه الانتقال، باب معرفة اقسام الاسباب و العلل و الشروط، باب تقسيم السبب، باب تقسيم العلة، باب بيان العقل و ما يتصل به من اهلية البشر، باب بيان الأهلية و ما يتصل بها، باب اهلية الأداء، باب الامور المعترضة على الأهلية، باب العوارض المكتسبة (من الجهل و السكر و الهزل و السفه و الخطاء و السفر و الاكراه)، فصل في السكر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، 240 گ، 16 سطر (15/5×10)، قطع: وزیری، اندازه: 17×25 سم [ف: 16-491]

آغاز: بسمله حمدله و بعد اصول الفقه معرفة دلائل الفقه اجمالاً و کیفیت الاستفادة منها ...

این رساله در سه صفحه است، در اصل صحت و بطلان، تعارض بین اشترک و تخصیص مجاور و تخصیص؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن محمد علی، تا: قرن 10؛ پست بدون نقطه، یادداشت بیع محمد تقی بن محمد باقر با مهر او؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا با کاغذ ابری عطف می‌شن سرخ، 3 گ (77-78)، 33 سطر (135×19/5) سطر، اندازه: 21/5×15/5 سم [ف: 2-697]

15. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 96/1 - 1/96

آغاز: تلك المواضعة للعلاقة و الحقيقة لغوية و عرفیه و شرعيه ... البحث الخامس في تعارض احوال الالفاظ النقل اولی من الاشترک لاتحاد المعنى في النقل دائماً؛ انجام: لأن الظن والعلم بالنفي لا بد له من دليل وليكن هذا آخر ما نذكره في هذه المقالة نحمد الله تعالى على بلوغ ما قصدناه و حصول ما اردناه ... تم الكتاب و الحمد لله رب الارباب ... الذين متى لم يحصل محبتهم لم ينفعه الأصول و الفروع يوم يقوم الحساب.

از «البحث الخامس از فصل اول تا آخر. رساله بسیار کوتاه و مختصری ست در اصول فقه از قدماء در چهار فصل» و هر فصل شامل چند «بحث»: فصل 1. در شش بحث، 2. احکام در شش بحث، 3. اوامر و نواهی شامل بیست و یک بحث، 4. عموم و خصوص در نه بحث؛ خط: نسخ، کا: هدایت الله دست غیب حسنی حسینی، تا: 1 ذیقعه 162ق، جا: تبریز؛ افتادگی: آغاز؛ 5 گ، 25-26 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 1-396]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15048

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 [مختصر ف: 648]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16157/1

آغاز: ... و اما وجه انتفاء اللازم فبالنسبة الى المطابقة و التضمن قط لأن المطابقة و دلالة اللفظ علی تمام ما وضع له؛ انجام: و يدل علی ذلك عدم جواز امر المولى علی عبده أن يقول اقتل بنی تمیم عناوین با عنوان «مقام» مرتب شده، در دو مقدمه و چند «مقام»، بدون ذکر عناوین فرعی برای هر مقام؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکى ضربی با ترنج و سرترنج، 98 ص (11-108)، اندازه: 11/7×18/8 سم [ف: 45-41]

18. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6437/2

آغاز: بسمله. و به ثقتي. لما كان الكلام في فروع الفقه مبنية علی أصول له، و جب الابتداء باصوله، ثم اتباعها بالفروع؛ انجام: و هي اعتقادان يقطع علی کون غيره فيها.

از مبحث حقیقت و مجاز تا استصحاب حال را دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، 39 گ (73-112) [ف: 3-153]

شرحی است در اصول فقه عامه و محتمل است که در مذهب مالکی باشد چون چند ورق از اول کتاب افتاده و در آخر هم ذکر شده و از متن کتاب هر چه مطالعه و تفحص شد نامی از مؤلف و شارح به دست نیامد. عبارات متن در بالای صفحه ها نوشته شده و به نظر می آید که مجلدهای دیگری هم داشته است؛ کا: دوست محمد بن محمد تقی خسروی جردی، تا: محرم 1057ق [ف: 26]

20. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7392

از ماتن در چندین جا به عنوان شیخ یاد شده است. در یکجا آمده «قال الشيخ الامام الزاهد المصنف رحمه الله وقد كنا على هذا القول زمانا و لكن تركناه بهذا القول [الذي] اخترناه» نیز «كذا في شرح المبسوط للمصنف»، در آن از شمس الائمة الحلوبی حنفی بخارایی عبدالعزیز بن احمد (-448ق) شارح المبسوط به عنوانی نقل شده که نباید ماتن باشد همچنین از شیخ الاسلام ابوبکر محمد بن حسین خواهرزاده بخارایی حنفی (-483ق) چه در آن آمده: «ثم ما ذكره الشيخ من سقوط الكفارة بالظن في هذه المسألة ليس بمجري على ظاهره، فان شيخ الاسلام خواهر زاده رحمه الله ذكر في شرح كتاب الصوم...»، پس ما تن نه خواهرزاده است و نه شمس الائمة و شاید، الامام الزاهد المفسر المتكلم الاصولی الواعظ ابو عبدالله محمد بن عبدالرحمن بن احمد البخاري العلانی الحنفی مؤلف التفسیر العلانی (-556ق) باشد (معجم المؤلفین 323/10، تاریخ ملازاده 55، هدیة العارفين 91/2). در آن از صدر الاسلام ابو اليسر و ابوعلی و الامام اللامشی و القاضي الامام في التقيوم و صاحب القواطع (قواطع الادلة سمعانی گویا) و صاحب الميزان و الشيخ ابوالمعین یاد شده، نیز از: التهذيب، المبسوط الشمس الائمة، و بعض شروح المختصر و شرح الجامع الصغیر از قاضی امام فخر الدین خان و السير الكبير و شرح المختصر و ابوالحسن کرخی، کتاب در اصول حنفی است و شرحی است با عنوانهای «قوله» یا «قال» که سفید گذارده شده و با آوردن تکه ای از متن شرح مفصل آن تکه می آید؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1092ق؛ تملك: سيد عابد شاه گیلانی؛ مهر: نواب اعتماد الدوله عبدالرحیم بهادر خان جنگ؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 374گ، 25 سطر (9×18)، قطع: وزیری، اندازه: 16/5× 27 سم [ف: 16-539]

21. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 1093ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: ایرانی، اندازه: 13×21 سم [نشریه: 7-723]

22. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 176/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الاول 1095ق؛ قطع: جیبی [نشریه: 4-407]

23. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه: 7

بخشی از کتابی است در مباحث الفاظ شامل بحث اوامر که از آغاز و انجام ناتمام است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ 26گ، 23 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 164]

24. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 21118

بی کا، تا: قرن 12، خریداری از رضا شیخان [رایانه]

25. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم

آغاز: 1: المقصد الأول في حجة الكتاب و آن ظواهره حجة مالم يقم الدليل على خلافه. فال العلامة

در یک «مقدمه» و چهار «مقصد» و «خاتمه»: مقصدها در حجیت کتاب و احادیث و اجماع و ادله عقلیه، خاتمه در اجتهاد. عبارات الفوائد المدنیة امین استر آبادی را نقل می کند و پاسخ می گوید. از شیخ بهائی و شیخ حر عاملی هم در آن نام آمده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با حواشی «منه و فقه الله» و «علی غفر له»؛ 160 گ، 17 سطر، اندازه: 21 × 13 سم [صد و شصت نسخه: 6-]

26. دامغان؛ قمر بنی هاشم (علیه السلام)؛ شماره نسخه: 189

آغاز: دلالة للعام على شيء من جزئياتة و مع العلية يثبت العموم الوجوب و وجود المعلول و وجود العلة؛ انجام: في مكان يتخير فيه بين الاتمام و التقصير فان صلى بينة القصر سقط

کتابی است در اصول فقه که ظاهراً تهذیب الوصول علامه حلی باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 یا 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با حواشی (عمیدی)؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 168 گ، 7 سطر، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 159]

27. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2934/2 - 15/174

آغاز: بسم الله تعالى شأنه العزيز درس لا خلاف بين اهل التحقيق في أن من أدلة الفقهي الكتاب العزيز و هو حجة في الجملة من غير خلاف الا أن المجتهدين ذهبوا الى ان الحجة هو المحكم؛ انجام: بان ذلك صح عند عدم ارادة الاخبار عن تمام المقصود الا انه كذلك في ... اذا اريد ذلك ايضاً

بخشی از رساله ای است در اصول فقه، این بخش با عنوان های «درس - درس» مبوب شده و حجیه الظواهر و بخشی از مفاهیم را شامل است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا با روکش مخمل سرخ عطف تیماج قهوه ای، 70 گ، 23 سطر، اندازه: 20 × 15 سم [ف: 1-418]

28. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22572

آغاز: بسمله، اصل المكلف اما غير ملتفت الى الحكم الشرعي او ملتفت اليه و الملتفت اما قاطع به قطعاً موافقاً للمواقع او مخالفاً له؛ انجام: نعم بقي القول في الوضعيات الملكية و الزوجية و نحوهما [به قلم مغاير] و الى هنا جف قلمه الشريف اعلى الله مقامه و جعل الجنة مثويه بمحمد و اله

مؤلف و کاتب به ضبط ظهر برگ اول: ملا ابوالقاسم. [در ظهر برگ اول آمده است: «الحمد لله الوقف على لضمائر ... و بعد وفقت هذه

الوريات و التحريات المشتمل الجملة من المسائل الأصولية كالأصحاب و حجية المظنه مع جملة من الكتب الفقهيه كالوقف و الرهن و اجاره على كافة الشيعة الاثنا عشرية ... ثواب الوقف الى الرسول و البتول و الأئمة عليهم السلام ثم الى روح المتوفي المرحوم المغفور جنت و رضوان آرامگاه كاتب هذه المجموعه و محررها ملا ابوالقاسم و جعلت النظر و التولية ...» كه از مردمان اواخر قرن 13 و اوایل قرن 14 ق است. كتاب يك رشته نگارش استدلالی مفصل است در قطع، ظن، استصحاب، تعادل و تراجیح و اجتهاد و تقلید و می نماید حاصل افادات درسی استاد ضمن تدریس «فرائد الاصول» باشد هر مبحث با خطبه مختصری آغاز می شود؛ خط: نستعلیق، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ ضمیمه: تقریرات ضمن 105 برگ انتهای نسخه: فقه، عربی، از همو. شامل مباحث قضاء، وقف، اجاره، رهن كه در عناوین «درس» نگاشته شده و در مرحله اولیه تألیف باقی مانده است. آغاز: «بسمله، ولی الله ادركنی روحی فداك فرع اعلم ان الوجوه المتصورة على القضاء التعليقي ثلاثة لانه اما لكون التعليق في عمل القاضي». انجام: «ذلك ايض بعيد لعدم مساعدة العرف سيما في مقابل اصالة العدم دخولها في الرهن السالمة يعارضها في المقام»، برخی اوراق معلق به حاشیه محمد جعفر؛ واقف: نامعلوم توسط آقای ناظم تبریزیان؛ كاغذ: فرنگی شكری، جلد: تیماج عنابی، 266 گی، مختلف السطر، اندازه: 15×22 سم [ف: 16-45]

29. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 514

آغاز: تنبيه قال الشهيد في التمهيد فائدة اذا احتمل كون ال للعهد و كونها لغيره كالجنس أو العموم حملت على العهد الاصلية البرائة عن الزائد؛ انجام: إلا أن يراد منه الخصوصية كأن اطلق كل الرجل و أراد منه زيدا بالخصوص فانه لا ريب في لفظ الرجل حقيقة. مشتمل بر مباحث الفاظ با نقل عبارات علمای این فن نظیر فاضل قمی، صاحب فصول و السيد في المفاتيح، از استادش با عنوان السيد الأستاذ» نام برده است؛ خط: نسخ، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «عبده حسنعلی» (بيضى)؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 88 گ، مختلف السطر، اندازه: 11×15/5 سم [ف: 2-374]

30. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12971

آغاز: ... باعتبار التلبس فيرجع فيه على الخلاف السابق ثم أن بعض المحققين ذكر أن ما ذكرناه ... الباب الأول في الأمر و النواهي و فيه مقصدان الأول في الأوامر، مطلع، اختلفوا في مدلول التحقيق اللفظ الأمر و ما يشق منه؛ انجام: اذا وقع التعارض بينالعموم والخصوص من وجه ... اعلم على ما عرضه جماعة كصاحب المعالم و الشيخ البهائي والحاجي و العضدي ..... و الثاني أن المراد بالرقبة في قوله فتحرير رقبة

کتابی ناشناخته در اصول فقه كه متأسفانه بعد از كنگاش فراوان همچنان ناشناخته ماند، این كتاب بسیار محققانه نگاشته شده و ابواب آن منطبق بر ابواب كتاب قوانين الأصول ميرزای قمی است، ليكن مرتبط به آن نیست و مؤلف از آن نقل مطلب می كند. در این اثر كه تمامی آن به خامه نگارنده آن است فراوان از كتاب های اصوليين و شخصيت های اصولی از قدما و متأخرين نقل مطلب می نماید و به دیدگاه های آنان می پردازد كه برخی

ص: 273

عبارت اند از: «العلامة (الحلى) في كتابه، الشهيد الثاني في التمهيد، العضدي، الفاضل المقداد، الحاجي، القاضي ابوبكر، البيضاوي، نجم الدين في المعارج، المترضى، الشيخ البهائي في الزبدة، الآمدي، المحقق الجيلاني، نجم الأئمة، المحقق البهبهاني، سبط الشهيد في حاشية على التمهيد، الفاضل التوني، امام الحرمين، ابو الحسين البصري، ابن زهرة فيالغنية، فاضلين، الاسفرائني، الفاضل النراقي، ابوالقاسم البلخي الكعبي، المزني، الشافعي، صاحب المعالم، صاحب المناهج، العميدى، ابي على الجبعاى، سلطان المحققين، الأبهري، المقدس الأردبيلي، فخر المحققين، السيد، الشيخ، الاسنوي، المحقق، الأصفهاني، الرازي، صاحب الوافية، السيد عميد الدين، الطباطبائي، صاحب القوانين، الشيخ الطوسي و... اين اثر مشتمل است بر مباحث پايانى مشتق، اوامر و نواهي، صيغ العموم، العام و الخاص»، بقي ابواب آن افتاده است. برخی عناوين به منظور شناسايى بيشرت عبارت است از: الباب الأول في الأوامر والنواهي وفيه مقصدان الأول في الأوامر، مطلع: اختلفوا في مدلول الحقيق للفظ الامر وما يشتق منه فالأكثر كالعلامة في كتابه...، اكثر المحققين على أن صيغة أفعال و ما في معناه كالمزيد و اسماء الأفعال التي بمعنى الأمر بمجرد في حقيقة في الوجوب، أن الجمل الاخبارية الواردة في الآيات و الأخبار فعلية كانت أو اسمية بعد وجود القرينة العقلية... هل تكون مفيدة للوجوب، اختلف القائلون بدلالة الأمر المثبت؟ على الوجوب فيما إذا وقع عقيب الحظر، الحق أن صيغة الأمر من المجرى لا تدل إلا على طلب الهيئة بخلاف الأمر بعد التحريم، اعلم أن جمعة من الاصحاب نحو المقدس الأردبيلي و الشيخ البهائي و بعض من قارب العصر بعد اختيارهم... من عدم دلالة الأمر بالشىء على النهي الشرعي عن ضده، في صيغ العموم، اختلفوا في أن الألفاظ التي تدعى وضعها للعموم حقيقة فيه بخصوصه أم لا، اختلفوا أن تنتهي التخصص... فالأكثر على أنه لا بد من بقائ جمع قرب العام و...؛ خط: نستعليق تحريري، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشى با نشان «12»، ساير حواشى مربوط به تصحيح و به خط مؤلف مى باشد، بر آغازين برگ دستخط مرحوم آيت الله مرعشى نجفى چنين آمده: «بسمه تعالى قد وقفته بوكالة عن نجل آية الله الشيخ محمد السليمانى الكاشانى و تم الوقف و شرطت أن لا تخرج من المكتبة التي اسستها في سنة 1387 هـ شهاب الدين الحسينى المرعشى النجفى»؛ كاغذ: شرقى نخودى و فرنگى و آبی، جلد: مشعى مشكى، عطف تيماج مشكى، 96گ، 23 سطر (5/11×14)، اندازه: 18×22 سم [ف: 32-903]

31. قم؛ گلباىگانى؛ شماره نسخه: 139-2899/15

آغاز: بسمله في المطلق والمقيد والبحث عنهما يستدعي رسم مقالات؛ انجام: الصورة الرابعة انه اذا تعارض الشهرة القدمانية مع الشهرة بين المتأخرين.. واكثر المتأخرين على صحة اتيان الحاضرة عند توسعة وقتها لمن عليه الفائنة ايضا.

مباحث مفصل استدلالى و اجتهادى است در اصول فقه، مؤلف كه خود از محققين و مجتهدين بوده مباحث اصول فقه را به صورت اجتهادى و با نقل قول ها و رد و ايرادهای فراوان در اين مجموعه تحرير نموده است. مؤلف از شريف العلما و سيد على طباطبائى با دعای رحمه الله و از سيد محمد كاظم يزدى صاحب عروة الوثقى با عبارت «قال الاستاد اليزدى دام ظلله» ياد مى كند. بخش هاى موجود در اين مجموعه چنين است: 1. المطلق و المقيد. بسمله في المطلق و المقيد و البحث عنهما يستدعي رسم مقالات الأولى في تعريفهما على وجه التحقيق بحيث يظهر منه بطلان ما ذكره كثير من الأصوليين في مقام تعريفهما الثانية في آن...، 2. حجية المظنة. الحمد لله رب العالمين و الصلوة على سيد المرسلين محمد و آله الطاهرين و بعد فان اهم مسائل اصول الفقه الاستنباط الأحكام الفرعية واجلها واعلاها لكشف الغمام عن وجوه المسائل العلمية انما هو مسألة حجية المظنة، 3. جواز التسامح في ادلة السنن. و اعلم اولاً ان كلما يصح دليلاً للوجوب او الحرمة يصح كونه دليلاً للاستحباب والكراهة ايضا بالاولوية القطعية و الاجماع المركب و كذا كلما لا يصح أن يجعل دليلاً للاستحباب شئ او كراهته، 4. حجية الاستصحاب، الحمد لله رب العالمين و الصلوة والسلام على افضل الانبياء والمرسلين محمد و آله الطيبين الطاهرين صلوة لا يقدر احصائها غيره من العالمين. اصل اختلف الاصحاب في حجية الاستصحاب على اقوال في الأحكام و

موضوعاتها، 5. الاستقراء. بسمله و به نستعين اصل في الاستقراء وفيه مقامات الأول في تعريفه و الثاني في بيان شرط افادته للاعتقاد بالحكم و الثالث في بيان المانع وانه لا بد من انتفائه حتى يثبت الحكم من الاستقراء؛ خط: تحريري، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ جلد: مقوا عطف گالينگور سرخ حاشيه تيماج مجدول گرهي ضربی، 297، 21-26 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-423]

32. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 364

یک دوره اصول استدلالی و مفصل در 5 مجلد که احتمالاً تقریرات درسی محمد حسین تویسرکانی است. بر بالای یکی از نسخه ها آمده: «عن الأجزاء الذي تعلمت عند الاستاد محمد حسين التويسرکانی دام ظلله»، دارای مباحث حجیت ظن و اصل برائت و مبحث عام و خاص است؛ خط: نسخ و نستعلیق، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح، 136 گ، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 1-9]

33. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 365

شامل بحث های امر به شیء مقتضی نهی از ضد، مفهوم و منطوق، عام و خاص، حسن و قبح، اصالة البرائة، عسر و حرج، استصحاب و تعادل و تراجیح؛ خط: نسخ و نستعلیق، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح؛ 237 گ، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 1-9]

34. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 366

شامل مباحث حجیت ظن؛ خط: نسخ و نستعلیق، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح؛ 166 گ، اندازه: 5/18 × 23 سم [ف: 1-9]

35. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 367

ص: 274

شامل مباحث الفاظ؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح؛ 194گ، اندازه: 13×20سم [ف: 1-9]

36. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 378

شامل مباحث حجیت خبر واحد و حجیت ظن؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح؛ 133گ، اندازه: 15/5×22
سم [ف: 1-9]

37. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7729-39/109

آغاز: التجريد من عامة التأييث في جميع الحالات الا اذا اول اللفظ بالكلمة فكما مر هذا ... عقد و حل قيل معنى كون التاء للنقل من الوصفية؛ انجام بشهادة عدم الترتب الزم عقلا على تركه بخصوصه نعم يلزمه الزم عقلا على ترك المشروط فلا يجب عما ذكر وجوب النظر عقلا انتهى. وثالثاً

بندی از رساله ای است در اصول فقه شیعه به صورت استدلالی، از تألیفات یکی از دانشمندان قرن 13 هجری؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با حواشی «منه دام ظلّه»، مصحح؛ جلد: مقوا با عطف گالینگور قهوه ای، 47گ، 19 سطر، اندازه: 15/5×21/5 سم [ف: 1-393]

38. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 839

آغاز: بسمله قوله و ان كان خارجاً عن محل الكلام اه اقول لا يخفى وجه خروجه بملاحظة ان مسائل الفن عبارة عن القواعد الواقعة في طريق استنباط الأحكام الشرعية ... قوله لئلا يتداخل الاقسام اقول لزوم ذلك على فرض التسليم. ... قوله ان التكليف ما لم يبلغ الى مرتبة البعث اه اقول بل يكفي في اقتضاء حكم العقل بوجوب الامتثال؛ انجام: قوله فلا يجوزاه اقول بعده ما كان نسبة الطبيعي الى الافراد كنسبة الاباء للاولاد نقول ان لازمه ... فلا يحتاج الى التشبث بما افاده من الاستصحاب لاثبات جواز فعله

حاشیه ای است بر متنی در اصول فقه با عناوین «قوله اقول» از استادش با عنوان «شیخنا العلامة» نقل می کند. به نظر می رسد مؤلف از علمای قرن سیزدهم هجری باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 50گ، 18 سطر، اندازه: 16/5×22/5سم [ف مخ: 1-49]

39. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2834/2

آغاز: الثالث أن باب العلم القطعي بالاحكام الشرعية التي لم تعلم بالضرورة من الدين أو من مذهب اهل البيت؛ انجام: فهو بمعنى القاعدة الى غير ذلك مما تتمكن من استخراج مأخذها اذا حطت خبرا بما ذكرنا

چند مسأله اصولی است که بدون ترتیب خاصی جمع آورى شده است با این عناوین: انسداد باب العلم، حجیة الظن، تعلق النهی بالعقد يقتضي الفساد و حرمة الوفاء به أم لا؟، الفضولي يندرج في العموم، الاختيار و ...؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 24گ (274پ-297پ)، 16 سطر، اندازه: 14/5×20 سم [محدث ار موی مخ: 1-147]

40. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 14444

آغاز: بقوله ان هو مذکور في كلام غير اهل اللغة على انهم قد ذكروا في المقام الرد و البحث لا في مقام البيان؛ انجام: انما كان عادتهم نقل الاحاديث على النحو الذي يسمعوها عنهم من غير استناد الى انفسهم

مندرجات کتاب عبارت است از: اواخر مبحث «مفهوم غایت»، المقام الثاني في النواهي (در پنج مبحث)، فصل في العموم و الخصوص و فيه مقامات الأول في العموم و فيه الأول اختلفوا في ان العموم هل له صيغة مخصوصة به في لغة العرب ام لا- البحث الثاني في الجمع و المفرد المعروفين باللام... فصل في المطلق و المقيد، فصل في المجمل و المبين (در 2 مقام)، فصل في الظاهر و الماويل، المقصد الثاني في الأدلة الشرعية (تا اواخر مقام سوم: سنت)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در حاشیه برگ آغاز نسخه به خط مغایر نوشته: «کتاب در علم اصول و رساله در عدالت هر دو از جد مرحوم آخوند ملا مؤمن اردبیلی ره»، نیز در برگ آخر نسخه به خط دیگری نوشته است: «من مملکات ملا مؤمن»، معلق به حواشی مؤلف؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: فرنگی آهاری شکری، جلد: تیماج مشکى ضربی، 279 گ، 23 سطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 16-31]

41. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14668

آغاز: مقدمة في بيان رسم هذا العلم و موضوعه؛ انجام: نسخه: فانهما لم يستويا في معرفة ما استند بمعرفة الراوي من الخبر و لذلك وجب عليه تقليده فيما رواه

مؤلف و کاتب از فضلاء نیمه اول قرن 13 ق و ی از جمله شاگردان میرزای قمی (-1231 ق) و سید محمد مجاهد (-1242 ق) بوده است. [مؤلف در برگ اپ نسخه مذکور نوشته است: «نعم ما أفاد الفاضل القمي دام ظلّه» و در همان برگ نوشته است: «وقال استادنا المحقق القمي ايضاً» و نیز در برگ 10 پ: «ما قاله السيد الاستاد في المفاتيح و هو أن فهم المعنى من اللفظ... و الى ذلك ايضاً اشار السيد الاستاد الفاضل القمي». کتاب در عناوين «لؤلؤ» [«اللؤلؤ و المرجان» عنوان کتابی است در اصول فقه تألیف سید محمد حسن نوربخشی از تلامذه میرزای قمی که نسخه ناقص آن در کتابخانه آیه الله مرعشی موجود است. ر. ک. فهرست کتابخانه آیه الله مرعشی (366,2) ضمناً بدلیل ابهام در معرفی نسخه مضبوط در کتابخانه مذکور تطبیق میسر نشد.] در مباحث الفاظ بر گفته از افادات اساتید و تتبعات مؤلف به گونه اختصار نگاشته شده و شامل «مقدمه في بيان رسم هذا العلم و موضوعه و قليل من مباحث الألفاظ (در هشت لؤلؤ) [از این موضع عناوين مطالب نانویس مانده]... اختلف الأصوليون في أن المشتق هل وضع للذات، و مباحث حجیت خبر واحد، نسخه مسوده اصلی و در مرحله اولیه تألیف باقی مانده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره فستقی، جلد: مقوا، 21 گ، 23-25 سطر، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 16-33]

42. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17032

ص: 275

آغاز: مصباح قد وقع الخلاف و طال التشاجر و التنازع بين الاخلاف في أن الطريق لمعرفة الأحكام في زمن غيبة الامام بعد سد سبيل العلم لكافة الانام هل هو الظن مطلقا الا ما قام الدليل على عدم اعتباره ام الظنون المخصوصة الحاصلة من الأسباب الخاصة؛ انجام: في ذلك خلاف الا من الفاضل التونى فح مما وجه الجمع بين كلماتهم في المقامات و هو.

مؤلف و نام كتاب به تحقيق شناخته نشد اما مسلما از فضلاء اماميه نيمه دوم قرن 13 ق است و احتمالا از شاگردان با واسطه شيخ جعفر كاشف الغطاء بوده است چنان كه در «برگ 26 سطر 11» كتاب آورده است: «بعضهم بالسنة الاجماع المنقول و آخر الشهره ايض و منهم السيد الطباطبائي النجفي اعلى الله مقامه. [م. 1231 هـ. ق.] بل هو اول من اسس ذلك و اظهر تلك الطريقه الشيخ الفقيه النجفي استاد استادنا الاعظم قدس سره و جماعة من تلامذة و معاصره و منهم الاستاد الشريف و هو المحكيه عن الفاضل التستري في رسالته في صلوة الجمعة...». كتاب مفصلى است در بيان طريق استنباط احكام بعضاً به صورت تقرير نويسى كه بيشتتر در عناوين «مفتاح» تنظيم گرديده و يقينا غير از «مفاتيح الأصول سيد محمد مجاهد» مى باشد. مباحث كتاب عبارت است از: «في بيان طريق لمعرفة الأحكام هل هو الظن مطلقاً (في حجية الظن)، القول في المجمل و المبين مفتاح المجمل، القول في الفعل و التقرير ... مفتاح اما كلام؛ القول في الاجماع مفتاح الاجماع في اللغة، القول في الاجماع مفتاح و فيه مقدمه (در چهار جهت) و مقامات الجهة الأولى في بيان معناه اللغوى فاعلم ... اما المقامات فهي عديده المقام الأول في انه هل هو يمكن، مفتاح اختلف الأصوليين في افاده المفرد المحلي باللام العموم، القول في الأدلة العقلية من جملتها الاستصحاب مفتاح الاستصحاب لغة طلب المعاشرة»؛ خط: نسخ و نستعليق تحريري، بي كا، تا: نيمه دوم قرن 13؛ انتقالی از دانشگاه رضوی در مهرماه 1368، كاخذ: فرنگی شكری، جلد: تيماج مشكى، 321 گ، مختلف السطر، اندازه: 21/5×15/5 سم [ف: 16-41]

43. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 4256

آغاز: و اعلم ان البحث في تعارض الادلة يقع في مقامين احدهما في التعادل و العلاج عند تعادل الدليلين أو اكثر منهما؛ انجام: كما أن ظهور الشرط في الانتفاء عند الانتفاء مقدم على ظهور العام في عمومه لكثرة التخصصات و كذا ظهور الكلام في غير مقام الخطر. خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 13؛ مصحح، از روی نسخه ملاعلى و ميرزا ابوالقاسم استنساخ شده؛ جلد: تيماج مشكى، 194 گ، مختلف السطر، اندازه: 21/5×16/5 سم [محدث ارموى مخ: 1-148]

44. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 3949

آغاز: اصل في السنة و هي في اللغة الطريقة يقال سنه زيد كذا اي طريقته و في الاصطلاح عبارة عن قول المعصوم عليه السلام؛ انجام: فالاقوى تقديم الفوقانية و ان كان المتأخرون أدق نظراً من الاولين و السر ظاهر كما لا يخفى

تقريرات اصولی یکی از اساتيد مؤلف است مشتمل بر السنة، مباحث الألفاظ، اصالة البراءة، حجية خبر الواحد، حجية الاستصحاب، حجية الاستقراء، التعادل و التراخيح و ...؛ خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 13، به خط مقرر؛ مصحح؛ مهر: «يارفيع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تيماج مشكى ضربی، 296 گ، مختلف السطر، اندازه: 21/5×15 سم [محدث ارموى مخ: 1-149]

45. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 3986

آغاز: اختلفوا في حجية مطلق الظن و عدمها في زمان الانسداد و تحقيق المقام في هذا المرام يستدعى رسم مقدمات انجام: و بيان أن

حجیة الاصل هل یأتی فی صورة الوهم أو لا فقدم فی موضعه فعلیک بالرجوع الیه هذا آخر ما

مشمتمل بر حجیت ظن، دلیل انسداد، القیاس، الاجتهاد و التقليد، عبادة الجاهل، التعادل و الترجیح؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 166گ، 24 سطر، اندازه: 17×22/5سم [محدث ارموی مخ: 1-149]

46. کرمانشاه؛ میدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 94

گویا تقریر بحث های یکی از استادان باشد. این جلد در مباحث ألفاظ؛ خط: نستعلیق، کا: گویا بخط مؤلف، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 222گ، مختلف السطر، اندازه: 10×15سم [ف: 71]

47. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2756

آغاز: ان كلما حکم به الشرع وقد اورد علی یده الكلية أمور: منها، أن الملازمة بین حکم العقل و الشرع ممنوعة لان المكلف اذا فعل بلا قصد القرية فلا یخلوا اما ان یدرك العقل فیها جهة حسن؛ انجام: لا ریب أن عدم توقف و جوب الشیء بالقیاس الی الواجب المطلق ... بالقیاس الی الواجب المشروط لا یحتاج شیء من عدم التوقف و التوقف الی ... و ممکن الجواب

مباحث اصولی مفصل و استدلالی است همراه با بیان اقوال علمائی همچون: صاحب فصول، محقق خوانساری، فاضل تونی، محقق سبزواری، فاضل قمی، صاحب معالم، صاحب حدائق، فاضل صدرالدین، فاضل عضدی، سید صدر و دیگر علما. مباحث زیر را در بردارد: حسن و قبح عقلی و اصل اباحه، در آغاز نسخه، اصل برائت (10پ)، شبهه غیر محصوره (40)، استصحاب (73پ)، تعارض الاستصحابین (228پ)، تعادل و ترجیح (240)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: نیمه اول قرن 14 یا نیمه دوم قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ محشی با امضای «منه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی، سجا ف لبه ها و عطف با تیماج عنابی، 306گ، متغیر بین 20-23 سطر (9/5×14)، اندازه: 15×21سم [ف: 13-227]

48. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2358/6

آغاز: المقالة الثالثة فی الأدلة العقلية ... فصل و مما دل علیه العقل و النقل اصل البرائة از کتابی در اصول فقه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 5-473]

49. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا، شماره نسخه: 12

ص: 276

آغاز: و اما الخبر الواحد فهو خبر لم يبلغ حد التواتر سواء افاد العلم بنفسه

شامل ادله شرعيه و ادله عقليه است از «استادنا الشريف مد ظله العالی» نقل قولی کرده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 231گ، 19 سطر [سه]

کتابخانه اصفهان: ف: 20]

50. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین، شماره نسخه: 20

آغاز: مقام الثالث في دوران الامر بين الواجب و الحرام و الکلام في بيان احكامه؛ انجام: و ما كلامه الاخر ان فيظل جوابه مما تقدم الرابع طريقة الحدس و هو مسلک جملة المتأخرين

شامل مباحث استصحاب، تعارض، مقدمه واجب، اشتغال، اجتماع امر و نهی و ... است. در آن از مفاتیح الاصول یاد شده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13 نسخه اصل است؛ جلد: مقوایی، 203گ، 26 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 29]

51. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14660/3

آغاز: بسمله، اصل: قد اختلف الأصوليون في وجوب ما لا يتم الواجب المطلق الا به على اقوال و ينبغي قبل التحقيق فيه تمهيد المقدمات، الأول حقيقة عند الأصوليين؛ انجام: او اشتراطها بشيء ببعض الأدلة لاحد، و لم يحصل ذلك العلم للآخر، لعدم الاطلاع على الدليل و الاول يحكم ببطلان صلاة الثاني فلا يجوز له الاقتداء فتأمل.

بخشی از یک کتاب اصولی است که مباحث اقسام واجب، اجتهاد و تقلید و اجزاء را شامل می شود؛ خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 13؛ مصحح، محشی با نشان «منه، منه دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن حنایی ضربی، 23گ (224ر-246)، 19 سطر (9 × 13)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 37-135]

52. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5698

آغاز: و اما الخبر الواحد فهو خبر لم يبلغ حد التواتر، انجام: على حجية امثال تلك الظنون. فلتنظر. قد تم.

در حجیت ظن و عام و خاص و مطلق و مقید و اجماع و شهرت و جز آنها؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ با حاشیه های «منه عفی عنه»؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن سیاه، 249گ، 20 سطر، اندازه: 15/2 × 21 سم [ف: 1-38]

53. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4501/3

آغاز: في بيان أن الحقيقة الشرعية هل هي ثابتة حتى تحمل الالفاظ المتنازع فيها في خطابات الشارع عند عدم القرينه؛ انجام: فان القائلين بثبوت الحقيقة الشرعية اتفقوا على الحق و الناقلين لها اتفقوا على الثاني و اما على القول بالتفصيل فهو مخالف للاجماع اقول ما ذكره

مبحث الفاظ از اصول فقه؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن رمضانعلی لاریجانی، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای سوخته مقوایی مجدول ضربی، اندرون جلد روکش کاغذی نخودی، 16گ (80-95 پ)، 24 سطر (9 × 9)

54. قم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: 24/91-4791

آغاز: الکلام في المشتق وله اطلاقات باعتبار اللغة واصطلاح النحويين والأصوليين ومحل الکلام هو الاخير فلا بد أن يوف بما ينطبق على محل النزاع من دون التزام التکلفات؛ انجام: ثم الاجماع المصطلح باتفاق جميع العلماء من العامة والخاصة القدماء والمتأخرين ... كما هو الظاهر من تعريفاتهم والمعلوم من موارد استدلالاتهم.

تقریرات مفصلی است در اصول فقه که مؤلف از مجلس درس استادش تحریر نموده است. المشتق و مفاهیم، ادلة الأحكام و كيفية دليليتها؛ خط: شکسته، تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای، 122 گ، 26 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-421]

55. قم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: 16/165-3155

آغاز: بانها الكلمة المستعملة فيما وضع له و ظاهره الاختصاص بالمفرد كما توهمه البعض قلنا كلامهم في تعريف الحقيقة وان اوهم؛ انجام: و بالجمله بعد ما ذكرناه سابقاً لا حاجة إلى التوجيه هاهنا تفصيلاً هذا و الاحتياط مسلك النجاة و مطلوب من الأئمة الهدى (عليهم السلام) سيما في الفروج حيث ورد عنهم (عليهم السلام) أن أمر الفرج شديد و منه يكون الولد و نحن نحتاط تم

حاشیه ای است بر کتاب اصولی، این حاشیه با عنوان های «قوله - قوله» برگزار شده و مؤلف از عبارت متن فقط کلمه ای را آورده است و به همین جهت شناخت متن اصلی دشوار است. این رساله به صورت اجتهادی و با رد و ایراد فراوان نگاشته شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکى سوخت با ترنج و سرترنج ضربی مجدول گرهی، 189، 16 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 1-420]

56. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2137/1

تکه های پراکنده و ناقص از مسوده یک کتاب در اصول فقه. از مبحث اوامر و نواهی آغاز می شود و شامل مباحثی است، از جمله: ... السابع انه مشترك لفظاً بين المعنى المصدرى و الاسمى (گ 3) ... اما الوجه الثاني ... انه الدال على الطلب الايجابي و الالزامى (گ 5) ... المقام الثاني في معنى صيغة افعال (گ 7) ... اصل في تقسيم الواجب باقسامه (گ 47) ..... الثاني في الاستصحاب ... (گ 69). در میان افرادی که از آنان در این کتاب نقل قول شده است از استاد خود مؤلف و کتابش به نام «مناهج الاحکام» می باشد و به دنبال نام استاد عبارت «مد ظله العالی» (گ 5 و گ 42) را می آورد که نشان از حیات داشتن استاد در آن زمان می باشد. ظاهراً منظور از استاد، سید شفیع جابلاقی (م 1280)، صاحب «مناهج الأحكام في مسائل الحلال و الحرام» می باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی، عطف تیماج تریاکی، 88 (3-90)، اندازه: 17 × 22/5 سم [ف: 11-381]

57. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3861/5

آغاز: بسمله، حمدله، ورتبه علی مقدمه و خمسسه و خاتمه، اما المقدمة في بيان حده و موضوعه و ثمرته و فيه فصلان. الأول في حده و له اعتباران، عملیه و عملیه اما تعریفه بالاعتبار الأول (برگ 51ر)؛ انجام: إلى حقيقة و مجاز و مترادف و مشترك و منقول و اخرى باعتبارات اخر الى مشتق

در اصول فقه شیعه در یک «مقدمه» و پنج «مقصد» و یک «خاتمه»؛ خط: نسخ بدخط، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح: کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج مشکی، در میان ترنج با دو نیم ترنج بالا و پایین، ته با چرم قهوه ای، 4 گ (51-54پ)، 21 سطر (105 × 14/5)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 17-98]

58. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9620

آغاز: سواء كانت متعلقة بالذوات و المهيئات او نفس الصفات و الاحكام و ان الاحكام العقلية و العرفية و العارية ليست من الفقه.. انجام: من يقدم تقليده على تقليده و الا فيحكم بينهما بما هو الراجح عنده من الفساد

مباحث علم اصول را به صورت استدلالی و با نقل اقوال و رد و ایراد در آنها، با عناوین «فائده - اصل - قاعده» می آورد. مؤلف باید از علمای شیعه در قرن 13 باشد که از صاحب قوانین و وحید بهبهانی نقل می کند و در مواردی از «بعض شیوخنا» و «الاستاد المحقق» یاد می کند و در جایی می گوید: «وقد قررنا في ما كتبنا على ديباجة تهذيب الشيخ رحمه الله في سالف الزمان أن المراد بصحة الخبر...»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با حواشی «منه دام مجده العالی»، رکابه دار؛ جلد: تیماج قهوه ای، 395 گ، 20 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 18-31]

59. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 554/1

آغاز: احمد الله على سابق عطيته ... و بعد ذلك، فإنه تكرر من جماعة من الأصحاب

مشمتمل بر ده «باب»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 3-106]

60. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 24

آغاز: المعيار هو العرف ففي كل مقام يحكم العرف بالبقاء و اتحاد النسبتين يحكم بجريان الاستصحاب؛ انجام: المقام الخامس في انه اذا تعارض الظن النوعي و الشخصي فالحكم اى شىء هو هل يقدم النوعي ...

مجموعه ای از مباحث اصولی از جمله بحث استصحاب و مقدمه واجب و جواز تقلید میت است که به گونه ای مشوش صحافی شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوایی، 237 گ، 25 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 34]

61. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 21127

بی کا، تا: قرن 13، خریداری از رضا شیخان [رایانه]

62. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 352/2

گویا از متاخران؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: 3-57]

63. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1638

آغاز: اصل في اخبار الاحاد و اعلم ان لفظ الخبر في اللغة بتفسير اللفظي النبء و الاعلام؛ انجام: و على الثاني مجازا كذلك و انما الاشكال في تشخيص الصغرى و نحن ندعي الاستعمال في الطبيعة الموجودة في ...

این رساله که در اصول فقه نوشته شده و از جمله رسائلی است که بعد از کتاب فرائد الاصول شیخ مرتضی تحریر یافته زیرا در آن اشاراتی به اقوال شیخ مرتضی انصاری وجود دارد و مطالب آن از اخبار آحاد شروع می شود و بعد ادلة عقلية می آید و سپس استصحاب مفصل بحث می گردد و در آخر هم مطالبی در باب عموم و خصوص دارد و کتاب پایان نرفته نسخه ختم می شود. در حواشی مؤلف بر این کتاب که به امضای «منه» آمده است گهگاه عبارات فارسی می آید و نیز جابجای به استاد محقق در کلمات آن اشاره می گردد ولی این استاد محقق شناخته نشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی با ترنج و نیم ترنج کوبیده، 117 گ، 29 سطر (10×16/5)، اندازه: 15×21/5 سم [ف: 10-213]

64. قم؛ گلیایگانی، شماره نسخه: 3244/2 - 17/24

آغاز: القول في بيان الطرق التي يعرف بها اللغات ويثبت بها الفرق بين الحقائق والمجازات اعلم ان الجاهل بالامور اللغوية ومطالبها التوقيفية بل بكل اصطلاح اذا اراد معرفتها؛ انجام: لان الامر يقتضى الاجزاء و كان مامورا به به فعل و قد فعل و القول بانه مامور بذلك مادام متصفا بصفة الجهل فهو دعوى خالية

بخشی از رساله مفصلی است در اصول فقه با رد و استدلال زیاد، این بخش شامل: فرق بین مجاز و حقیقت و موضوع و مسایل اصول فقه است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی با ترنج و سر ترنج، 18 گ، 23-42 سطر، اندازه: 320×30 سم [ف: 1-424]

65. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 16507

ناقص؛ بی کا، تا: قرن 13 [د.ث]

66. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 412

نسخه «المقصد الأول في الكتاب» را دارد و می رسد به «المقصد الرابع في الأدلة العقلية» تا «في أصل البراءة»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ با حاشیه «منه»، در رویه بالایی نسخه آمده: «مجموعه قواعد مهمه از بهبهانی»؛ قطع: رحلی کوچک [نشریه: 2-137]

67. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 5744/11

آغاز: بسملة. المقام الرابع. في الموضوع له. والكلام في هذا المقام انما يتم في مقامات عشرة: الأول في تعيين الموضوع له اللفظ. الثاني في اعتبار العلم في المدلول او عدمه؛ انجام: أن الاعم الاغلب بيان الحكم الشرعي لا الواضع اللغوي، و ان كان يتفق ذلك منهم عليهم السلام

از باب الفاظ و موضوع «له» گفتگو شده است؛ خط: نسخ، کان مرتضی بن احمد حسینی گیلانی، تا: قرن 13؛ کاغذ: فستقی، جلد:

ص: 278

میشن قرمز، 18 گ (53ر - 70پ)، اندازه: 15/5 × 22 سم [ف: 9-12]

68. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 672

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي اوضح لنا مدارك اصول الدين، اظهر لنا مسالك الشرع المبين، و شرح صدورنا بمناهج قوانين الأحكام؛ انجام: او من باب التعظيم كما هو شأن.

آغاز در دیباچه پس از خطبه افتادگی دارد. اصول فقه شیعی ست، با سربندهای «المقصد الأول، الثاني...» و «المطلب الأول، الثاني» و سربندهای کوچکت «کنز» بی شماره. اینک چند سریند از آغاز نسخه: الفصل الأول في مبادئ اللغوية، المطلب الثاني ينقسم الأمر باعتبار المأمور الى التعيني والتخيري، المطلب الثالث ينقسم الأمر باعتبار زمان المأمور الى الموسع والمضيق ... المقصد الثالث في العام والخاص وفيه مقدمة وفصول. المقدمة فهو في بيان حدهما.؛ خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: 11×15/5، 219گ، 13-14 سطر، اندازه: 7×11/5 سم [ف: 2-17]

69. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 29

آغاز: بسمله-اهل هل الأمر بالشيء على سبيل الاطلاق؛ انجام: ففي الصورتين الآخريين يجوز التجاوز عن المضمون.

یک دوره مباحث علم اصول است و چون بحث از قیاس و خواص آن می کند، ظاهراً کتاب اصل اهل تسنن است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن 13؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی، الوان، جلد: تیماج تریاکی سیر، مقوایی، نوسازی، 256ص، 24 سطر (14×18)، اندازه: 16×22 سم [انجمن آثار-ف: 201]

70. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 115/13

مباحث اربعة (الاستقراء، القیاس، النسخ و تعارض الدلیلین)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 3-29]

71. قم؛ مرکز احیاء، شماره نسخه: 3936

آغاز: الحمد لله رب العالمین... المبحث السادس في الاجماع وفيه مسائل المسألة الأولى الاجماع يطلق لغة على الاتفاق تارة؛ انجام: فيها و ان كان حراماً لم تكن قد اخذت من المنية و ان كان فان العتاب بسیر الحديث و احتجوا على

برخی از مسائل علم اصول فقه را در ضمن مباحثی آورده است و مشتمل بر مباحث: المبحث السادس: في الاجماع، المبحث السابع: في الكتاب و السنة، المبحث الثامن: في النسخ؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «کتابخانه فضل الله نوری» (مربع بزرگ)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 185 گ، 20 سطر، اندازه: 14/5×22 سم [محدث ارموی مخ: 3-1200]

72. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: 43

بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام [اندیشه حوزه: س 2، ش 7-215]

73. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 412

دارای مباحثی در اصول فقه؛ بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام [اوراق عتیق: 1-248]

74. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15585

آغاز: ... او حقیقة و اما في جانب صحة السلب فبعد سماع ذلك الكالم من اهل اللسان لا بد من الحكم باتحاد الحقیقة و نفی احتمال المشکتر؛ انجام: فردان احدهما مأمور به و الآخر منهی عنه فلا مانع من الاجتماع و هذا هو المرادف تعدد

بعضی از عناوین: في الأَطْراد و عدمه (و المراد بالأَطْراد ان يكون اللفظ المستعمل في معنى موجود في مورد جائز الاستعمال في كل مورد)، المقام الثاني في متعدد المعنى، يعرف الوضع بامور منها تخصيص الواضع ... الجهة السادسة قد يطلق الجواز و يراد به ما يقابل الحرمة أو الوجوب قد يطلق و يراد به ما يقابل الفساد الشرعي؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قهوه ای روشن ساده، 120 گ، 22 سطر، اندازه: 18/8 × 23/4 سم [ف: 43-175]

75. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29291

آغاز: بسمله. حمدله-فصل في الحقیقة الشرعية و هي اللفظ المستعمل فيما وضع له بوضع الشارع من حديث؛ انجام: بصیغة الأَمْر و ... ان فرق بين اضحار تلك ...

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ ضمیمه نسخه ش 15619 [رایانه]

76. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 260

مباحث علم اصول، دارای حواشی و تعلیقات؛ بی کا، تا: قرن 13 [اوراق عتیق: 1-248]

75. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12040/1

آغاز: وقد يفسر الحكم الشرعي بأنه خطاب الله المتعلق بأفعال المكلفين فيورد عليه بلزومه اتحاد الدليل و المدلول؛ انجام: توجد عند أسبابها من غير علة في البين بل بمحض التقارن الاتفاقي فهو قول بالترجيح بلا مرجح.

کتابی در قواعد اصول با روشی نسبتاً مفصل و نقل گفته های علمای اصول و مناقشه اقوال آنان است، به صورت عناوین جداگانه (همچون برخی از رسائل عناوین الاصول) که احتمال دارد مؤلف به قرینه این که در برگگی 131 از شیخ مرتضی انصاری با عنوان «قال شیخنا المرتضی رحمه الله في درسه» نام برده، از شاگردان شیخ انصاری باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اواخر قرن 13؛ مصحح، محشی، در برگ دوم مطلبی از کتاب مسکن الشجون تألیف سید نعمت الله جزائری شوشتری نقل شده؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، 131 گ (3-133)، میانگین 19 سطر، اندازه: 8 × 13 سم [ف: 30-404]

76. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 848/8

خط: نسخ، بی کا، تا: 1202ق؛ فاقد جلد، 33 گ (137 پ - 170 ر)، اندازه: 9 × 16 سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-104]

77. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 17242

رساله در اصول فقه با شرح؛ کا: ابوالقاسم، تا: 1226ق؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

ص: 279

78. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23230

آغاز: بسمله و الاعتصام بکرمه العمیم؛ انجام: لکونه مبنیا علی العمومات ... بعون الملک الوهاب

خط: نسخ، بی کا، تا: 1230ق [رایانه]

79. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: 69/2

آغاز: لجهتی الامر و النهی الثانی انه لو امتنع الجمع لکان باعتبار اتحاد متعلق الأمر و النهی اذ لا مانع سواه اتفاقا؛ انجام: و الا فعدم الالتفات الیه احوط و العلم عند الله و التکلان فی المهمات علی و هو حسبی و نعم الوکیل و صلی الله علی محمد تمت الكتاب

رساله ای مفصل در موضوع اصول فقه است. از بحث امر ایجابی تا آخر بحث تعادل و تراجیح؛ خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 25 ربیع الثانی 1231ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکى، 72گ (17ر-88پ)، 21 سطر، اندازه: 15×21سم [فهرست امیر المؤمنین:]

80. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2360/1

آغاز: الناس فی ذلك فقيل انها للوجوب؛ انجام: و الافعدم الالتفات الله احوط و اولی و العلم عند الله ... صلوات الله عليهم اجمعين و سلم تسليمًا.

خط: نسخ، کا: ابن ابو الهادي بن محمد سامع اليزدی محمد علی، تا: 1237ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: شیشه بری؛ کاغذ: اصفهانی، فاقد جلد، 74گ (1-75)، 30 سطر (8×15) [ف: 4-1263]

81. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2081/13

آغاز: بسمله وبه تقتي المقصد الثالث في الأدلة العقلية وفيه مباحث المبحث الأول في اثبات أن العقل مدرك للحسن والقبح بمعنى المدح والذم، انجام: بل لو قلت ضربت راسه لم يكن قد ضربته. کا: علی نقی، تا: 1241ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج تریاکى، 54گ (212-266)، اندازه: 15×20سم [ف: 4-1153]

82. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 286/4

قسمتی از کتابی در اصول فقه است و این قسمت در بحث اصالت حجیت ظن و ظاهره انشاء یکی از شاگردان شریف العلماء رحمه الله می باشد و در حدود 700 بیت کتابت دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1241ق، واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 24ص (45-69)، 17-22، قطع: خشتی، اندازه: 15×21سم [ف: 2-450]

83. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1236/2 ط

آغاز: ثانيها أن الدليل ينقسم إلى ما لا يكون حجة في نفسه مطلقا كظاهر الكتا و ... انجام: ورود التخصيص عليه في شيء من الصورتين علی ما تقرر عندهم من عدم جواز التخصيص في القواعد العقلية فالقول. خط: تحریری، بی کا، تا: 1241ق؛ 45ص (122-166)، 21 سطر، اندازه: 15×21سم [ف: 3-24/36]

آغاز: اختلف الحكماء والعلماء في العلم هل يحد ام لا ومن قال لا يحد اختلفوا هل يمتنع تحديده لبداهته ... آغاز باب امر: فائدة الأمر بالفعل يقتضى ايجابه فقط و امتثال ذلك الامر مع الاتيان بشرائط الصحة يقتضى

مسائل علم اصول را به تفصیل وارد و ایراد زیاد ذکر می کند، ابتدا تعریف علم را بررسی کرده، سپس تعریف علم اصول فقه را نقد کرده، سپس شروع به مباحث الفاظ نموده و تا المسئلة الرابعة في المشتق بحث کرده، بعد پس از چند ورق از مبحث اوامر شروع می کند؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد حسن حسینی زنوزی خوئی، تا: 1243ق؛ واقف: شهید؛ جلد: تیماج ضربی با ترنج با سر لچکی جدول دار، مختلف السطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 157]

در جایی از نسخه می گوید: «نقله والدي المحقق في الجامعة، قال والدي المحقق في جامعة الاصول». همچنین از سید نعمت الله جزائری، فاضل جواد، شیخ حر عاملی در فصول المهمة، مقدس اردبیلی، محقق در معارج، محدث استر آبادی در فوائد مکیه و شیخ بهائی یاد کرده است. (با این خصوصیات باید یکی از آثار اصولی ملا احمد نراقی باشد)؛ کا: عبدالحسین، تا: 1243ق، جان صحن امام حسین [اندیشه حوزه: س 2، ش 7-214]

آغاز: و ثالثهما ما نقله المحشي عن الابهرى و هو أن المراد بكونه خطأ عدم جواز الاحتجاج به ... (پس از یک برگ) قال الشارح و منهم من قال المحكم أه هذا شرح لقول المصنف و الظاهر الوقف بانه اشارة الى تعريف اخر للمحكم و المتشابه؛ انجام: فانه يحتمل في المسند اليه ايضا أن يعينه بالمسند الذي يريد أن يسنده به و يكون ذلك الاسناد قرينة العهد فتدبر.

حاشیه ای است مفصل و استدلالی بر شرح یکی از متون اصولی که در آن از صاحب کتاب «الفوائد المدنية» تألیف ملا محمد امین استر آبادی، بعض الأفاضل من متأخرى اصحابنا یاد شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه سلخ محرم 1243ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج مشکی، 459 گ، 18 سطر (11 × 17) سطر، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 3-835]

آغاز: بسمله ... و بعد فهذا اصل متضمن لتحقيق القول باستحالة اجتماع الأمر و النهي؛ انجام: من القول بعدم دلالة نفس التعلق على ذلك كما هو مورد البحث في المقام و انما يستفاد فيما ذكره.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1250ق؛ با حواشی در ص 1 و 2، پس از سه برگ از خطبه دیگری آغاز می شود؛ کاغذ: فستقی سفید و آبی، جلد: میشن سیاه لایی، 163 گ، 23 سطر، اندازه: 16/8 × 22/2 سم [ف: 1-39]

آغاز: بالامر ولا يتم الا بما ذكرناه فان زاد في التقديم على هذا الوقت لم يكن بد من مصلحة و غرض فيه؛ انجام: وانه لا فرق بين اعتقاد كونه فيها وقد زالت الروية و بين اعتقاد أن تقطع على غير

ص: 280

خط: نسخ، بی کا، تا: 1250ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای، 13گ (1ر -13ر)، 20 سطر، اندازه: 15/5 × 20/5 سم [ف: 2-361]

89. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15619/4

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... فصل في الحقيقة الشرعية و هي اللفظ المستعمل فيما وضع له بوضع، الشارع من حيث هو كل فخرج يقولنا بوضع الشارع، انجام: كان يقول الارادة بصيغة الأمر او بصيغة اذ فرق بين اظهار تلك

مؤلف از علماء نیمه قرن 13 ق اوراق ناقصی است در فصل في الحقيقة الشرعية، فصل المشترك، فصل اختلفوا في جواز استعمال اللفظ في المعنى الحقيقي و المجازی، فصل في المشتق، الباب الأول في الاوامر و الفواهی و فيه مطلبان المطلوب الأول في الاوامر؛ خط: نسخ و نستعلیق، كان محمد بن نعمت الله حسینی، تا: 1256ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکى كهنه، مختلف السطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 16-416]

90. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3199

آغاز: بسمله ... اصل القول في الأدلة الشرعية فلما فرغنا عن ذكر مباحث الالفاظ شرعنا في ادلة الشرعية فنقول؛ انجام: فلا بد أن يكون أن يطرح كلاهما كما في السابق و الاخذ بالثالث كما هو المختار.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: بعد از 1257ق؛ مصحح؛ تملک: «محمد حسینی متخلص به صدر صدوری قزوینی»؛ جلد: پارچه ای زرشکی، عطف تیماج قهوه ای، 195 گ، مختلف السطر، اندازه: 16 × 22 سم [محدث ارموی مخ: 1-146]

91. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1505-9/55

آغاز: بسمله حقيقة موضوع كل علم هو الامر الجامع المشترك بين موضوعات مسائله والمسائل هي القضايا المثلثة؛ انجام: وهو البناء على اصالة الحقيقة عند الشك في المراد كما في القسم الأول الذي قد يقطع فيه بالظهور ولا مجال هناك لاصالة عدم القرينة اصلاً

رساله مفصلی است در اصول فقه نسخه حاضر از موضوع علم اصول و بحث وضع تا ابتدای حجیت ظواهر را دربردارد. محمد تقی فرزند مؤلف بر این کتاب حواشی زده است. مؤلف باید از علمای شیعی در قرن 13 یا اوایل قرن 14 ق باشد. کتاب عنوان بندی و ترتیب خاصی ندارد مباحث آن مطابق ترتیب کتب اصولی شیعه است، از اول بحث موضوع هر علم تا بحث «تعبد به ظن»؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13 و 14؛ افتادگی: انجام مصحح، محشی با امضای «محمد تقی ابنه عفی عنهما»؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی سبز رنگ عطف و گوشه ها پارچه ای، 96گی، 18-20 سطر، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 1-1391]

92. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4092

آغاز: عن من تاخر عن اولئك الافاضل و هو انهما ثابتان لها الصفات الحقيقية و هي يحتمل أن يكون المراد، انجام: كان الاتيان بقول المنافي حراما و بعد ذلك لشك فيستصحبه و القول بان حرمة

مباحثی استدلالی در اصول فقه است که یکی از شاگردان شیخ مرتضی انصاری به سال 1258ق آن را نگاشته و در آن نقل قول های متعددی از صاحب فصول و میرزای قمی دیگر اصولیین دارد. مؤلف در موضعی از کتاب از صاحب جواهر با عبارت «شیخنا فی جواهر» (ص 61) و از شیخ مرتضی با عبارات «هذا ما قرره الاستاد المرتضی» (ص 2پ) یاد می کند. آغاز و انجام کتاب در نسخه حاضر افتادگی دارد و از مباحث حسن و قبح عقلی سپس از مباحث اصول عملی: اصل برائت، اصلی احتیاط و اصل استصحاب را در بر دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: یارعلی از طایفه مافی، تا: 1259ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور قهوه ای، ضربی با طرح ترنج و سرترنج، 114گ، 23 سطر (8/5×15/5)، اندازه: 15×22سم [ف: 17-439]

93. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 251/4

آغاز: بسملة المطلق علی ماعرفه اکثر الأصولیین هو مادل علی شایع فی جنسه وعرفه بعضهم بانه الماهية لابشرط شیء؛ انجام: باب فی انواع المرسل وهو ثلاثة عشر الأول أن يذكر السبب و یراد ... حاصله منكم وهي الفاء ارواحهم قليل بذلها
فواید پراکنده ای است در اصول فقه شیعی از جمله بحث مطلق و مقید و حقیقت و مجاز؛ خط: نسخ، کا: محمد کبه، تا: 1262ق؛
افتادگی: انجام؛ مصحح، جلد: تیماج قهوه ای، 12گ، 23 سطر، اندازه: 11×15/5سم [ف مخ: 1-49]

94. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 27455

آغاز: بسملة، قد اشتهر بین السنة الأصولیین ان الفاظ العبارات ... و العلامات هي موضوعة؛ انجام: منهم لما عندهم في الأدلة هذا تمام الكلام في بحث التعارض و الترجيع و التعادل ... سنه 1268
خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1268 ق [رایانه]

95. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1188

آغاز: و من الأدلة الشرعية الاستصحاب و قد اختلف فی حجیته و عدمها؛ انجام: و لا ریب أن ارتكاب اقل المحذورین و هو التخصیص القلیل اولی و لفحوی مادل

کتابی است در اصول فقه دارای مباحث عقلیه تا تعادل و ترجیح، و تا اواخر آن جای عناوین سفید است و در اواخر چند جا عنوان «مصباح» به چشم می خورد. نگارنده آن از شاگردان سید مجاهد (- 1242) بوده و از او با دعای «دامت افاضاته» یاد می کند و در برخی از موارد به جلد اول در مبادی لغویه ارجاع می دهد؛ خط: نسخ، کا: شیخ محمد حسن خوشنویس، تا: 1272ق؛ 230 گ، 21 سطر، اندازه: 14×21سم [ف: 1-15]

95. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 745

آغاز: أشهى ثمر یجتني فی دوحه الكلام و أبهى حبر ینسج ببنان

الأفلام حمد من تنزه بكنه ذاته عن تماثل الاشباه و الاجسام؛ انجام: وقد فرغت من تسويد هذه النسخة الشريفة التي كانت مشحونة بلطائف الكلام و غرائب النكات

مختصری است در قواعد اصول فقه با اشاره اجمالی به ادله موضوعات. دارای مقدمه ای در تعریف اصول و موضوع آن، پس از آن مطالب را با عناوین «قول في ... قول في ...» شرح می دهد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 11 شوال 1276ق؛ محشی؛ 36گ، 15 سطر، اندازه: 13/5 × 21 سم [ف: 2-346]

96. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 640/6

اوراق نامنظم در مباحث الفاظ از علم اصول فقه که با بحث مشترک شروع و به بحث «أن النهي عن الشيء هل يقتضى الأمر بضده» تمام می شود. مطالبی را از «عیون الاصول» استادش نقل می کند؛ خط: نسخ خوب، کا: عبدالوهاب، تا: 1277ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی دارای ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، 59گ (109ر-167پ)، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-546]

97. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 253/5

آغاز: مصباح في بيان حال المشتق و الاشتقاق و تحقيق الحق فيه يستدعي تقديم مقدمات و تعقيها بمقالات

در مباحث مشتق و اجزاء با عناوین «مصباح-مصباح»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 15 ذی قعدة 1278ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، 47گ (21ر-68پ)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 1-177]

98. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 33/91-6541

آغاز: بسملة المطلب الثاني في الظن ويقع الكلام فيه تارة في اصل امكان التعبد به و امتناعه و اخرى في وقوعه و جواز العمل به ... مقامان المقام الأول قد اختلفوا في أن التعبد بالظن، انجام: مع عدم العلم الوقوع في مخالفة الواقع كثيرا و لا يبعد ان يكون الوقف ايضا من هذا القبيل فافهم هذا تمام الكلام في هذه المسألة و الحمد لله اولاً و آخراً و الصلوة على نبيه محمد و آله الطاهرين ظاهراً و باطناً مباحث استدلالی است در اصول فقه شیعی با نقل اقوال و رد و ایراد بسیار، تألیف یکی از فقهای قرن سیزدهم هجری است که از میرزای قمی با دعای «رحمه الله» نقل می کند. شامل مطلب ثانی في الظن است و در باره انسداد نیز بحث مفصلی دارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دهه آخر شوال 1278ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 182 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-393]

99. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 20716

بی کا، تا: 1278ق؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

100. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/187-7567

آغاز: اصل في اجتماع الأمر و النهی و المشهور عدم جواز اجتماعهما و قيل بالجواز و هنا مطالب الاول متعلق الأمر و النهی ان كان جنسا جاز اجتماعهما؛ انجام: مع استصحاب طهارة الملاقي فالوجه تقديم استصحاب السبب لان الظاهر من امره ع بابقاء ما كان على ما كان

هو ترتيب آثاره عليه ... موارد تعدد الموضوع فالوقف الى أن يوجب مرجح

قطعه ای از کتابی است در اصول فقه شیعی شامل مباحث اجتماع امر و نهی، دلالة النهی علی الفساد، عام و خاص، مطلق و مقید، اجماع، کتاب، سنت، اصالت حرمت عمل به ظن، قاعده اشتغال، تسامح در ادله سنن، ... استصحاب؛ خط: نسخ، بی کاه، تا: 1281ق؛ مصحح، جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه ای، 65گ، 15 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-399]

101. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16073

آغاز: بسملة. حمدله. و صلى الله على خير خلقه ... قوله ره و ربما يذكر فيها كمثله جواز استعمال اللفظ في اكثر من معنى واحد او في معنیه الحقيقي و المجازی؛ انجام: و الطاعنون على المجتهدين المشيدین لأركان الدين هالكون.

قطعه ای از یادداشت های اصولی یکی از علمای شیعه در ق 13 است که در شب اول صفر 1288 ق شروع به نگارش آن کرده و مباحث به صورت شرح یا حاشیه ای بر متنی در اصول برگزار شده است و در لابه لای آن سه برگ در فواید تفسیری دیده می شود؛ خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: 1 صفر 1288ق؛ مصحح، محشی با امضای «منه عفی عنه»؛ جلد: مقوا عطف تیماج سبز، 21گ، 40 سطر، اندازه: 19 × 22 سم [ف: 44-234]

102. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 757

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اصل في تعارض الأدلة ... و لنبداً قبل الخوض في المرام ببيان أن المسألة هلي هي من المسائل الأصولية خط: نسخ، کاه: علی رضا خوانساری، تا: شوال 1289ق؛ در پایان کتاب چند برگ از رساله ای احکام رضاع آمده است بدون آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 188 گ، 23 سطر، اندازه: 17/5 × 22/5 سم [ف: 2-416]

103. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 276

آغاز: منهما فلعله أيضاً لا- ينبغي الاشكال في خروجه عن محل النزاع في التجزی؛ انجام: يجري كلما أو بعضها في الأخبار القطیعة الصدور مما كان من قبيل المتواتر أو الإحار

در بیان مسائلی چون: تجزی، الاجتهاد و التقليد و التعادل و التراجیح که با استفاده از اقوال بزرگان قدما و علماء متأخر نظیر شیخ و صاحب قوانین به بحث نشسته است؛ خط: نسخ، بی کاه، تا: نیمه شوال 1293ق، جا: نجف اشرف (پایان تقلید)؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با حواشی «منه»؛ 256 گ، مختلف السطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 16]

104. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9534/1

آغاز: بسملة. حمدله. و الصلوة ... قوله قدس سره منها صحیحة زرارة و لا یضرها الاضمار اقول لانه منه كالاظهار اذ هو اجل من أن یستفتی من غیر الامام؛ انجام: في حکم تعارض الخبرین مثل قوله عليه السلام بايهما اخذت من باب التسليم وسعك

حاشیه ای است بر متنی در اصول فقه شیعی، با عناوین «قوله قوله».

محشی از ماتن با دعای «قدس سره» یاد می کند. احتمالاً تقریرات درسی یکی از دانشمندان شیعه در ق 13 باشد، چنان که محشی از استادش نقل می کند و از او با دعای «دام ظلّه» یاد می کند. احتمالاً حاشیه بر «رسائل» شیخ انصاری باشد؛ بی کا، تا: 1296ق؛ جلد: تیماج مشکی، 50گ (1پ-51پ)، 20 سطر، اندازه: 15/5×21/5سم [ف: 201-30]

105. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14679

خط: نسخ، بی کا، تا: 1299ق [الفبائی: 55]

106. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 371/4

در این تالیف موضوع های مختلف اصول فقه با عنوان «فائدة» بیان شده که ظاهراً پیش نویس مؤلف می باشد؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ مصحح؛ 115گ (43-140) و (172-154)، اندازه: 17/5×22سم [ف: 1-121]

107. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: 120

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... تقسیم متعلق بالوضع اعلم ان الموضوع و هو اللفظ لو كان شخصياً خاصاً يكون الوضع شخصياً مجموعاً مباحث اصولی است که یا از تقریرات درس مرحوم آخوند خراسانی است یا از تالیفات ایشان. مشتمل بر الوضع، اخذ الاجرة علی الواجبات، الأجزاء، حجية الظن، دليل الانسداد، اعتبار الظن في أصول الدين، البرائة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ مصحح؛ اهدایی: ورثه حاج محمد حائری؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 90 گ، مختلف السطر، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 1-120]

108. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13793/6

آغاز: حجة القول الثاني الذي للاخباريين القائلين بوجوب الترك و الاحتياط في الشبهة التحريمية التكليفية بالادلة الثالثة اما من الكتاب فطائفتان؛ انجام: اما ان يراد من الوقوع في المحرم الوقوع فيه فعلاً او شأناً و بعبارة أخرى اما ان ...

رساله کوتاهی است در اصول فقه، شامل بحث شبهه تحريمه تكليفيه و ممكن است شرح بخشی از فرائد الاصول شيخ انصاری باشد زیرا متن آن با فرائد الاصول تا حدودی همخوانی دارد. از استادش با عنوان «قال الشيخ الاستاد قدس سره» و از فاضل قمی که همان میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین الاصول (-1231ق) است با عنوان «الفاضل القمي (رحمه الله)» و نیز از سید علی طباطبایی صاحب ریاض (-1231ق) نیز یاد کرده است. آغاز نسخه شماره 9346 مجلس شورا که با عنوان «تقریرات الاصول» از مغانی تبریزی، علی بن لطفعلی دانسته شده شباهت هایی با آغاز این نسخه دارد و ممکن است تقریرات مختلف از درس یک نفر باشند؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 6گ (153-158)، 20-21 سطر، اندازه: 9×17 سم [ف: 34-831]

109. دامغان؛ قمر بنی هاشم (علیه السلام)؛ شماره نسخه: 147

آغاز: امور ثلاثة احدها الألفاظ والاصوات المتقاطعة على حسب ما يقتضيه اوضاعها اللغوية؛ انجام: مفهوماً لا مصداقاً كما يظهر بالتأمل الا أن يقال أن الأصل في كون الشيء مضافاً

مشتمل بر تعریف علم اصول، وضع و تقسیم آن، تقسیمات لفظ، علائم حقیقت و مجاز، حجیت و مجاز، حجیت بناء عقلم، معنی

التشريع، الحقيقة ... با عناوین «بديعة بديعة» و ظاهراً مقداری از کتاب «بدايع الأفكار» میرزا حبیب الله رشتی است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با حواشی «منه دام ظلّه»؛ جلد: مقوایی، 115 گ، مختلف السطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 15]

110. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2/57-237/7

آغاز: بسمله فلا اجتماع لهما في موضوع واحد وكذا ما يتبعهما وهي الحسن والقبح والبغض وكذا الادارة والكرهية؛ انجام: من الأصول في غاية المنع لكثرة ما كان كذلك منها وقل ما يكون منها مجرى للاصل المثبت و ثانياً

قطعه ای از کتابی است در اصول فقه شیعی که شرح است بر متن با عناوین «قوله اقول» شارح از ما تن با عنوان استاد یاد می کند، هم چنین از استاد دیگرش با عنوان «سیدنا الاستاد» اقوالی نقل می کند؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با حواشی «منه مدظله»؛ 2 گ، 19 سطر [ف: 1-399]

111. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 33/158-6608

آغاز: بسمله القول في الأدلة العقلية وفي طي هذه الأدلة لابد في مقامات ثمان الأول في بيان أن العقل هل يمكنه درك حسن الاشياء و قبحها ... الثاني في بيان أن العقل على تقدير كونه مدركة لهما هل هو يدرك الثواب والعقاب ام لا الثالث؛ انجام: قال به شردمة قليلة من العلماء بل التحقيق أن التربص الواجب عليه ليس الامدة اربع سنين بشرط الفحص عنه في المدة المزبورة من جهات مباحث استدلالی است در اصول فقه شیعی با رد و ایراد و «ان قلت قلت» بسیار که شامل بحث در ادله عقلیه تا اواخر اصالة البرائة می باشد. از عناوین چون «مقام -فايدة - تذبذب و ... استفاده می کند؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 199، 17 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 1-396]

112. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 39/101-7721

آغاز: مستندة إلى الأسباب الضرورية كالوحي وغيره من دون حاجة الى النظر و اما البواقی ختاتی و اعلم أن حصول علم جميع الانبياء و جميع الملائكة. بجميع الاحكام الشرعية؛ انجام: هو العرف و اللغة و منها ما تخالفنا و هو الاخير آن يعنى موضوعات العبادة من حيث الاسامى و المسميات

در اصول فقه استدلالی با نقل اقوال علمای شیعه ورد و ایراد، به صورت شرح بر متن، شارح باید از دانشمندان قرن 13 هجری باشد از «مفاتيح الاصول» و شرح سید صدر الدین قمی بر «الوافية» و حواشی معالم الأصول نقل می کند؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با حواشی «منه عفی عنه»؛ جلد:

مقوای سفید عطف گالینگور قهوه ای، 23 گ، 22 سطر، اندازه: 16 × 22 22816 سم [ف: 1-396]

113. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4131

آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد آن الأدلة التي يستنبط بها الأحكام الشرعية منحصره في الاربعة و هي الكتاب و السنة و الاجماع و العقل؛ انجام: اذ لا معنى للحرمة الظاهرية حيث انه ان كانت حرمة المشتبهات من جهة مصادفة الحرام الواقعي عند الدقة بها بمعنى ان الدقة...

خط: نستعلیق، کا: به خط مؤلف، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، 128 گ، مختلف السطر، اندازه: 17/5 × 22/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-147]

114. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13497/5

آغاز: فائده، احتج المجوزون یعنی مجوزون العمل باطن بامور، الأول من الخاصة اليه الانسداد باب العلم إلى التكليف مع بقائه اجماعة؛ انجام: وقوله تعالى قل ءالذکرین حرم ام الأنثیین ام ما اشتملت عليه ارحام الأنثیین... جاز مطلقاً لعدم الفرق عقلاً

به صورت استدلالی و با نقل اقوالی از مولی محمد تقی مجلسی اول، «، شیخ حسن صاحب معالم، علی اصغر بن محمد یوسف قزوینی، محقق خوانساری، شیخ عباس محدث قمی (-1259ق) و دیگران؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ محشی، 6 برگ شامل حکم جالینوسی، فرق بین تصویب و تخطئه، مطالبی درباره حلاج از رجال فاضل اخباری، مطلبی از کتاب امالی، یادداشتی به سال 1298 ق و مطالب دیگر؛ کاغذ: فرنگی، 5 گ (70-74)، 19 سطر، اندازه: 8 × 19 سم [ف: 34-234]

115. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: 19

آغاز: التبین لغوة و هو كما ترى هذا بالنسبة إلى المنطوق و أما مفهوم الآية أعني إن جاءكم عالم فلا يلزم التبين فذلك الإحتمالات الثلاثة مباحث اصول فقه را بطور استدلالی و مفصل با رد ایرادات فراوان عنوان کرده است. مشتمل بر مباحث الفاظ می باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: قرن 13 یا اوایل قرن 14؛ افتادگی: آغاز؛ فاقد جلد، 76 گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 44]

116. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8809

باید از متاخران باشد و تقریراتی است حاشیه مانند؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، 116، 2 سطر (8 × 4)، قطع: ربعی، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 17-226]

117. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12304/2

آغاز: قال العلامة الحلبي قدس سره في تهذيبه الفصل الرابع في الاسماء المشتقة الاشتقاق اقتطاع فرع من اصل يدور في تصاريفه؛ انجام: رابعاً قبلاً للاخباريين المدعين لانحصار طريق التوصل الى الأحكام الشرعية في الأدلة السمعية و عنوانها الآثار المروية

مسائلی است در اصول فقه شامل بحث اجتماع امر و نهی، نهی در عبادات اجزاء، ادله عقلیه و غیر از اینها که از علامه حلّی، شارح

عمیدی، میرزای قمی صاحب القوانین و غیر از اینها نیز نقل شده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 14؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی اندازه، 117 گ (179-295)، ابعاد متن: 7 × 14، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 31-175]

118. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3367

آغاز: مبحث مفاهیم: بسملة الحمد لله رب العالمين ... و بعد فهذه نبذة الكلام فيما يتعلق بالمفاهيم و لابد من الكشف اولاً عن حقيقة المفهوم ثم البحث عن ثبوته في الموارد .. مبحث اجتهاد: بسملة الكلام في الاجتهاد و فيه مقدمه و مباحث اما المقدمة ففي بيان حقيقته و معناه ... مباحث تقليد: بسملة الكلام في التقليد و قبل الخوض فيه ينبغي بيان معنى اللفظة لغة و عرفاً ... دفتر: بسملة الحمد لله رب العالمين ... و بعد فقد رتبنا كتابنا هذا على مقدمه و مقاصد و خاتمه. اما المقدمة فتشتمل على بيان امور لابد من التكلم فيها الاول تعريف العلم و الكشف عن موضوعه و غايته اما نفس هذا العلم فقد عرفه غير واحد منهم؛ انجام: فلا شبهة ان بعض العناوين هي التي لا ينفك عن الفعل ابداً مثل ... هذا لب الكلام و ملخص المرام في مباحث الاجتهاد بمقدار و سعة المجال و الكلام في ملخص مباحث التقليد - 1310 ... مبحث تقليد: و اما لو فرض كون المراد من الدليل دليل الأخذ على ما اعترف به العضدي على ما حكى فلامعنى لجعله موضوع مورد الكلام (جملة اخير نشان صفحه بعد است که در نسخه موجود نیست)

کتابی است در اصول فقه شیعه دارای مقدمه و «مقاصد» و «خاتمه». مؤلف بدون تردید از علماء قرن 13 و اوایل 14 بوده و پس از شیخ مرتضی انصاری بوده است و از «فصول» و «کفایه» در آن یاد شده است. شامل: 1. مباحث الفاظ از آغاز تعریف موضوع علم تا مسئله اجتماع امر و نهی (1-289)، 2. مفاهیم، مفهوم شرط دنباله آن از دفتر افتاده (ص 299-313)، 3. مباحث دلیل عقلی ناتمام است (ص 314-350)، 4. اجتهاد، تمام این بخش کاملترین بخشهای کتاب است (ص 356-459)، 5. مباحث تقلید دنباله آن از دفتر افتاده است (ص 459-463)؛ خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 14؛ بخش هایی از آن (اگر نه همه آن) به خط مؤلف است و حاشیه هایی از او دارد؛ جلد: گالینگور قهوه ای با عطف و گوشه از تیماج قهوه ای، 467 ص، مختلف السطر، قطع: خشتی، اندازه: 14/5 × 25 سم [ف: 10-1207]

119. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16175

آغاز: هو الله العلی الاعلی (اصل کل خیر)؛ انجام: ثم اشف بها کل مریض العطی الروف الکریم الرحیم

خط: نسخ، کا: صمیمی، فرهاد، تا: قرن 14 [رایانه]

120. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23578

آغاز: بسملة، مسائل سبع الأولى في الفرق بين الحقوق و الأحكام؛ انجام: منسلخا عن ذاته و ماهيه لان يحكم عليه بهذه الأحكام

ص: 284

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام [رایانه]

121. دامغان؛ قمر بنی هاشم (علیه السلام)؛ شماره نسخه: 148

آغاز: القول في دليل الانسداد وتقريره على وجه السداد بحيث وقع مرضياً لأهل السداد ولا يختلج بعده ريب في الفؤاد؛ انجام: التمسك بعموم دليل المرجحية في الحاليين لاحالة التوقف والتساقط عند تعارض الأدلة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الاول 1302ق، جان نجف اشرف؛ افتادگی: انجام؛ مصحح شده؛ جلد: مقوایی، 55گ، مختلف السطر، اندازه: $18/5 \times 23$ سم [ف: 15]

122. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 109

آغاز: جامعة لا اشكال بل لاختلاف على القول بإمكان الاشتراك ووقوعه كما هو المتخار وفاقاً للمعظم في جواز استعمال المشترك؛ انجام: من اللوح الأبيض كان صالحاً لأن يكون معروضة للسواد والحمرة والصفرة وغيرها من الألوان المتخلفة.

رسائل مختلفی است در بعضی مباحث این علم با استفاده از دروس بعضی اساتید با این عناوین: المشترك، المشتق، الصحيح والاعم، مقدمة الواجب، اجتماع الأمر والنهی، المفهوم والمنطوق، المجلد والمبین، الأدلة العقلية، الاجزاء المشتق (از درس میرزا حسن دمستانی)، مسألة الضد؛ خط: نستعلیق، کا: علی تیلکی، تا: 1303ق، جا: کربلا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، 167گ، مختلف السطر، اندازه: $18/5 \times 24$ سم [ف: 14]

123. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17789

متفرقاتی از اصول فقه (اجتماع امر و نهی)، مؤلف از شاگردان شیخ انصاری بوده؛ کاتب = مؤلف، تا: 1305ق [د.ث]

124. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 413

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين؛ انجام: ای ما يقصد افادته لشيء مذكور و المفهوم ...

کتابی در اصول که از مباحث الفاظ آغاز می شود و تا آخر تعادل و تراجیح می رسد، در دو مجلد که نسخه حاضر جلد اول آن است. در ابتدای جلد دوم آمده است که مؤلف آن آقا محمد مهدی نجل حاج محمد ابراهیم کلباسی است. هر دو نسخه مسوده های ناقص الآخر است. تاریخ فراغت از بعضی از اجزاء آن جمعه 26 جمادی الاول 1306 است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1306ق؛ در حاشیه استدراک دارد؛ جلد: عادی، 170گ، 21 سطر، اندازه: 14×19 سم [مؤید: 1-336]

125. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 414

جلد دوم کتاب بالا؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1313ق؛ در حاشیه استدراک دارد؛ جلد: عادی، 173گ، 16 سطر، اندازه: 14×20 سم [مؤید: 1-337]

126. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4857

آغاز: الأول في الكتاب. قيل هو ما نقل بين دفتي المصحف تو ترا؛ انجام: اذ لا عبرة برای العالمی و الاجتهاد مراتب.

کتابی است در اصول فقه اهل سنت که در آن به بیان اختلاف مذاهب اهل سنت پرداخته و در هر مبحث ادله هر یک را به نحو اختصار بیان کرده سپس مؤلف نظر مختار خود را با تفصیل بیشتر استدلال کرده است. مؤلف در ضمن مباحث از علمایی مانند: فخر الاسلام، شمس الائمه، آمدی و ابواسحاق شیرازی و امام رازی نام می برد؛ خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: 1313ق، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش تیماج عنابی ضربی مجدول با ترنج و سرترنج با نقش گل و بوته، 298گ، 11 سطر (8×14)، اندازه: 13×23سم [رایانه]

127. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10081/7

آغاز: احدهما و هو الذي اقتصر عليه بعضهم ما لفظه أنا كما تقطع بانا مكلفون في زماننا الخ اقول ان بيان مقصود القائل بحجية الظن في الطريق

اوراق متفرقه در اصول، بخشی از تقریرات است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1314ق؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوای عطف و گوشه ها تیماج دار چینی، 8گ، 23 سطر، اندازه: 15×21سم [ف: 16-334]

128. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23539

آغاز: بسملة الكلام في اصول الفقه وفيه مقدمة؛ انجام: و اطلق عليه في الثاني لمعان الانطباق في صورتين ...

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1314ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

129. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/171-3651

آغاز: بين معناه اللغوي وبين معناه الاصطلاحي فان كل لفظ ينقل من اللغة الى المعنى الاصطلاحي ووضع لذلك المعنى الاصطلاحي لا يكون مرتجلا؛ انجام: وليكن ترجيح احد الاستصحابين بالمرجحات بناء على كون حجيته من باب الظن النوعي ... و كون دليله لا يتقضى فلا يصح الترجيح به كما تقدم.

مباحث استدلالی بسیار مفصلی است در بحث استصحاب و بیشتر نظر به گفته های شیخ مرتضی انصاری دارد و گویا تقریرات یکی از علماء باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه 1317ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه، 520گ، مختلف السطر، اندازه: 11×18سم [ف: 1-399]

130. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: 131

آغاز: الكلام في جواز استعمال المشترك في اكثر من واحد معانيه و عدمه و لذكر اول اقسام استعماله حتى يتعين محل النزاع و يتضح محط دليل الصحة و الامتناع

مشمول بر مباحث ذیل: جواز استعمال المشترك في اكثر من واحد معانيه و عدمه، المشتق، المقدمة الموصلة، الضد، امر الامر معل العلم

بانتفاء الشرط، هل المطلوب في الأوامر الطبيعية بلحاظ وجودها الخارجي او خصوص الأفراد، نسخ الوجوب، واجب التعيني و التخييري، واجب الكفائي، التخيير بين الاقل و الاكثر، الموسع و المضيق، الأمر بالأمر، تكرار الامر، النواهي، اجتماع الامر و النهي، النهي اذا تعلق بشيء هل يقتضى فساد ذلك الشيء ام لا، مفهوم الشرط، العام و الخاص، تخصيص العام بالبعض، القطع؛

ص: 285

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج شنبه 9 شعبان 1319ق (پایان بحث عام و خاص)؛ مصحح؛ اهدایی: ورثه محمد حائری؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه ها تیماج مشکئی، 110گ، مختلف السطر، اندازه: 16×21/5سم [ف: 1-117]

131. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15234

آغاز: «الحمد لله رب العالمین ... و بعد، فهذه وجيزة في مسئلة الاجزاء مما استفدناها من كلام الاستاد ادام الله بقائه على رؤس الأنام. فاعلم أنه لا بد قبل الشروع في اصل المسئلة من ذكر امور؛ انجام: بل من ثمراتهما على القول بالملازمة فمن ينكر الملازمة فينبى الثمرات طراً، هذا.

کتابی است در مسائل اصول فقه شیعه، شامل مسئله اجزاء، نهی در عبادات و ادله عقلیه. هر یک از این مسائل، دارای خطبه ای مستقل است. مسئله اجزاء در عصر روز بیستم جمادی الثانی 1325ق به انجام رسیده است. در آغاز مسئله اجزاء می نویسد: «و بعد، فهذه وجيزة في مسئلة الإجزاء مما استفدنا من كلام الاستاد ادام الله بقائه على رؤس الأنام...». از میرزای قمی، صاحب فصول، صاحب جواهر، محقق اردبیلی، محقق سبزواری، وحید بهبهانی، بحر العلوم، نراقی، محقق رشتی، صاحب مدارک، شیخ انصاری (؟) و دیگران نقل کرده است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1325ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سر مه ای ضربی با ترنج، 279گ، 23-29 سطر (12×18)، اندازه: 18×23سم [ف: 38-660]

132. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 105

بحث تقسیم واجب به نفسی و غیری و اصالة البراءة، پس از آن بحثی است در شکوک شاید بخشی از مقالات الاصول» کاتب نسخه باشد؛ خط: نستعلیق، کا: موسی بن مر تصنی موسوی، تا: 15 محرم 1333ق، جلد: مقوایی، 31گ، مختلف السطر، اندازه: 18×22/5سم [ف: 105]

133. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4394

آغاز: المقصد في التجزی و الاجتهاد و تحقیقه يستدعى اجزاء الكلام في ثلاثة مقامات

مباحث استدلالی مفصلی است ناتمام در: التجزي في الاجتهاد، الاشتراك اللفظی، استعمال اللفظ في اكثر من معنى، اللفظ المشترك، الموسوعة و المضایقة. پاره ای از این بحث ها با عناوین «فائدة» شروع شده و باید مؤلف از دانشمندان اوائل قرن چهاردهم باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: پارچه سفید، 208گ، مختلف السطر، اندازه: 11×17/5سم [ف: 11-394]

134. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6603

آغاز: الحمد لله الذي جعل العلم نوراً في قلب العلماء و يهتدي له الجهلاء و افضله بعد معرفة الله علم الفقه؛ انجام: و راجع الى كتب الاخبار لان البناء على الاختصار و حديث الرفع و الوضع

خط نسخ، کاتب مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 144گ، مختلف السطر، اندازه: 10/5×17/5سم [ف: 17-179]

135. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9623

آغاز: المقام الثاني في صيغة الأمر وما في معناها و الكلام فيها يقتضى رسم امور ثمانية، الاول انها في الوجوب خاصة

در این نسخه قطعه هایی از مباحث الفاظ و مباحث عقلمه در هم صحافی شده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح، دارای یادداشتی از محمد رضا بن علی بن محمد جعفر شریعتمدار) استرآبادی به تاریخ 1320؛ مهر: بیضوی «پیرو دین نبی محمد» (بیضی)، «الراجی محمود»، «عبدہ الراجی محمود»، نصرالله»، «افوض امری الی الله محمد الحسینی»؛ جلد: تیماج قهوه ای، 377 گ، مختلف السطر، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 20-25]

136. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9050

آغاز: اصل المکلف الملتفت الی حکم شرعی لموضوع من الموضوعات ... و المراد من القطع هو الاعتقاد الجازم الراجح خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 167 گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 23-207]

137. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 41

آغاز: القول فی أصول الفقه و يظهر الکلام فیہ فی طی مقدمة و فصول و خاتمة، اما المقدمة ففی تعريف العلم و بیان موضوعه و مرتبته و ثمرته

بحث های استدلالی نسبتاً گسترده ای است دارای این عناوین: اوامر، سیره و اجماع، استصحاب، اصالة البراءة، الاجتهاد و التقليد، ادله عقلیه. گاهی نگارش مسائل ناتمام مانده است. روی برگ اول سید ریحان الله کشفی دارای احتمال داده است که این کتاب از شیخ عبدالحسین طهرانی باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ مهر تملک: «ریحان الله بن جعفر موسوی» (بیضی) به تاریخ جمادی الاول 1321؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 468 گ، مختلف السطر، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 1-32]

138. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: بسمله، و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطاهرين فيعد ... اعلم أن ما ذكره اهل الميزان من أن الأمور الثلاثة؛

مباحث استدلالی با عنوان «اصل اصل» است در «مقدمه» و «خاتمه» و «اصول»، مقدمه در تعریف علم اصول و بیان نیاز به آن و موضوع آن، خاتمه در تعادل و تراجیح، اصول در مسائل اصولی دیگر؛ کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: انجام [ف: 6]

139. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

از اول اصول تا مفهوم الشرط. تقریر اباحت شریف العلماء مازندرانی؛ کاتب = مؤلف، بی تا [تراثنا، س 2 ش 4-24]

140. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

تقریر اباحتی از شیوخ نجف اشرف، که مؤلف آن را در روز یکشنبه 3 شعبان 1236 شروع کرده است؛ کاتب = مؤلف، بی تا [تراثنا، س 2 ش 4-24]

141. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

دارای مباحث أصل البراءة و الشبهة التحريمية مع العلم الاجمالي و

ص: 286

الاستصحاب و حجیة أخبار الآحاد و بعض الأدلة العقلية الاخرى، و شاید تقریر اباحت شیخ مرتضی انصاری باشد چرا که مؤلف در بالای صفحه اول نگاشته است که در اصول شاگرد اوست؛ کاتب = مؤلف، بی تا [تراثنا: س کش 4-25]

142. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 377

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... مقدمة لما كان للفظه اصول الفقه في الاصل

طالب کتاب استدلالی و مفصل و مکرراً از اقوال محقق قمی صاحب قوانین، سید محمد جواد عاملی نجفی صاحب شرح وافیه و سید محمد بن علی طباطبائی صاحب وسائل الاصول استاد مؤلف استفاده شده است. شامل یک «مقدمه» و یازده فصل» و عناوین کتاب «فائده» می باشد. قبل از سال 1231 (وفات محقق قمی) تالیف شده؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی تا؛ 305گ، اندازه: 15/5 × 20/5 سم [ف: 1-10]

143. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 379

شامل مباحث الفاظ می باشد. مطالب استدلالی و نسبتاً مفصل و تحت عنوان «قاعده» آورده شده و در بعضی موارد متعرض اقوال صاحب معالم، شیخ مرتضی انصاری، محقق قمی، سید محمد جواد عاملی نجفی صاحب شرح وافیه و سید محمد بن سید علی طباطبائی (-1242) صاحب مفاتیح الاصول (استاد مؤلف) شده، این کتاب را در زمان حیات استادش تألیف نموده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، تملک: محمد علی بن احمد بن محمد بن علی بن علی تستری در شوال 1263؛ 155گ، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-10]

144. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2088/1

آغاز: نحمد اللهم يا من ليس لحاجتي سواه ولا لذنبي غافرا غيره ... من الالحاد و الشك في امره و اصلي على أشرف ... اما بعد فهذه رسالة في المطالب الأصولية ترتبها على مقدمة و فصول و خاتمة. أما المقدمة ففيها مطالب المطلب الأول ما السر الذكر العلماء تعاريف العلوم في ابتداء (گ 2پ) ... المطلب الثاني في تعريف اصول الفقه لغة و اصطلاحا ... فنقول: ان الاصول جمع اصل ... دستور اللغة و القاموس أن الأصل في اللغة هو البيخ باللغة الفارسية ... و في الاصطلاح يطلق على معان كثيرة ارجحها الأربعة في السنة الأصوليين و هي: الدليل كقولهم الأصل في المساله الكتاب (گ 3پ)؛ انجام: قلت: نمنع الحصر في الكف و الضد الخاص، بل هنا احتمال ثالث و هو مطلق ارادة الترك ... و الحمل عليه متعين لانه اقرب الى الترك من اللاضداد الخاصة (177پ)

او از حسین قزوینی (-1208) صاحب معارج و از صاحب المفاتیح و از فاضل قمی (صاحب قوانین -1231)، و از «استادنا الشریف دام ظلّه» (شاید شریف العلماء -1246) همچون مردانی زنده نقل می کند، پس گویا وی از شاگردان شریف العلماء در کربلا باشد؛ خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ محشی با نشان «منه»، مصحح با رمز «صح»، پس از آن تا برگ 182 شعرهای پراکنده و معما، و اصطلاحات عرفانی رخ، زلف، خال در گی 178ب؛ کاغذ: فرنگی، شکری، 177ص (1-177)، 20-22 سطر (10 × 17)، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 11-265]

145. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14480

آغاز: فایده الواجب ینقسم تارة باعتبار المكلف الی العینی و الكفایی و تارة باعتبار المكلف به الی التعیننی و التخییری و تارة باعتبار الوقت الی المضیق و الموقت؛ انجام: و مجرد بناء العقلاء لا یصح جعله دلیلا علی اعتباره كما اشرنا الیه مرارا فلا اعتبار به و علیه فالاصل راجح علی الظن اصلح الله امورنا بالخیر.

مباحث مفصلی است در اصول فقه با رد و استدلال های فراوان. نسخه حاضر اوامر و نواهی، اجتماع امر و نهی، مقدمات انسداد، اقتضای نهی فساد عبادت را، حجیت ظن، اجماع، سنت، تسامح در ادله سنن، ادله عقلیه، اجتهاد و تقلید را شامل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول 130، 35 سطر، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 38-633]

146. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 962

آغاز: کونه مقرورا بقرینة القاعدة و الاستصحاب و بالتبادر عند استعماله أن المراد منه الدلیل فتامل؛ انجام: و اما من حیث المصدّق یمکن أن ینکون عموما و خصوصا مطلقا و ذلك لان اجماع العام عام بالنسبة الی اجماع الشیخ بل بالنسبة الی اجماعنا ایضا

مباحث اصول فقه را مباحث الفاظ - با عناوین «فصل و اصل» گزارش کرده است و به نقل مطالب و آراء از وحید بهبهانی و صاحب معالم و السید الاستاد با تعبیر: «السید دام مجده، السید دام ظلّه» می پردازد، فصل اول از تعریف علم اصول آغاز می شود و اصل آخر به مبحث اجماع اختصاص دارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: آغاز؛ مصحح، برخی مباحث در میانه و انجام ناتمام مانده؛ جلد: تیماج مشکی، 174 گ، 18 سطر، اندازه: 11×16 سم [ف: 2-227]

147. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 16407

ناقص؛ کاتب = مؤلف، بی تا [د.ث]

148. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 669

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین؛ انجام: اذا كان العلم في اطلاق ادلة و جوب تقييد العلم عند الاختلاف

دوره کاملی است در اصول فقه که از بحث حقیقت شرعیه آغاز و به مبحث تعادل و ترجیح ختم می شود، اول عناوین آن «بديعة» است و شاید اسم آن «البدایع» باشد، از محقق قمی و سید بحر العلوم نام می برد، و ظاهرا تقریرات درس است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: چرم زرد مایل به سیاهی، 510 گ، 20 سطر، اندازه: 15×22 سم [مؤید: 2-176]

149. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 7643/10

مؤلف از علمای قرن 13 و از نوادگان سید محمد حسین بن محمد

علی مرعشی شهرستانی است؛ خط تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ 6ص (206-211) [ف: 26-141]

150. قم؛ فیضیه، شماره نسخه: 433

آغاز: فهذا هو الجزء الثاني من اجزاء ما تعلق غرضنا بتحريره؛ انجام: انتهى المقال للكلام في هذا المقام و يتلوه الكلام في الاستصحاب.
گویا تقریرات بحث شیخ انصاری از علی احمد بن اسماعیل اشتهدادی. در آن از شیخ با عنوان «شیخنا الامام المرتضی» یاد می شود؛
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ 260 گ، 19 سطر، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 1-16]

151. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7639/1 - 51/99

آغاز: أن تقدم الخاص و ان لم يعلم فيحمل على المقارنة فصل اما باقي على عمومه وأن قالوا؛ انجام: خلافا للشافعي يرجح بعض وجوه
المشترک بغالب الرأي في التصرف ... ما لا يجوز أن يكون مقصودة يسقط الفرع بسقوط الأصل يفتقر في الانتهاء يلزم مراعات الشرط
بقدر الامكان اليمين ابدل على النفي. تمت

رساله مختصری است در اصول فقه. مؤلف از اهل سنت بوده و کتابش را در چند «رکن» تنظیم کرده است. بخش موجود در رساله حاضر
از رکن دوم به بعد است که عنوان رکن دوم از آغاز رساله افتاده است. عنوان با ارکان عبارتند از رکن سوم في الاجماع، رکن چهارم القياس
و پس از آن باب في التعارض و باب الاجتهاد و خاتمه في قواعد کلیه او اکثریه آمده است. در عنوان صفحه اول نوشته شده «شرح
الخدامی» که درست نیست، زیرا شرح خادمی رساله دوم مجموعه است که غیر از رساله حاضر است؛ کا: محمد بن عبد الله الطارقی،
بی تا، افتادگی: آغاز؛ 30 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 1-398]

152. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 274

آغاز: باعتبارها يعد علما واحدا يفرد بالتدوين و التعليم ... و ثانيها فائدته ليخرج عن البعث ويزداد جد طالبه فيه اذا كانت متهمة ... قال اما
حده لقبها فالعلم بالقواعد التي يتوصل بها؛ انجام: قال و بالقطع بالعلة او بالظن الا غلب و بان مسلكتها قطعی ... اقول الترجيح بحسب العلة
وجوه الاول كون العلة قطعيًا ... و قدم التكميلية من الخمسة الضرورية على اصل الحاجة و اذا

شرح متنی متوسط در اصول فقه اهل سنت که به صورت «قال - اقول» تنظیم یافته است و به نظر می رسد حاشیه بر شرح مختصر الاصول
عضدالدین ایجی شیرازی باشد. از اول بحث حد الفقه تا اواسط مبحث تعادل و ترجیح ادامه یافته است؛ خط: نستعلیق، بی تا، بی تا،
افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج سرخ مجدول ضربی لولادار، 334 گ، 17 سطر، اندازه: 13/5 × 20 سم [ف]

153. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 808 - 5/98

آغاز: من اتمامه بعد از تفرغت بافضاله في اوانه ..... كهف الاسلام والسلمين محمد حسيني يزدي الخ وها أنا اشرع في شرح ... قال
اصول الفقه معرفة دلایل الفقه اجمالاً ... اقول لما وجب على الشارع؛ انجام: قال الثالث الاستقراء اقول الثالث من الأدلة المقبولة الاستقراء
المظنون و هو اثبات حكم كلي لثبوته في بعض جزئياته ... و فيه تطرفات للحنفية أن يقولوا لامم ان في الشرع واجبا لا يجوز اداؤه

کتابی است در اصول فقه که شرحی است بر کتاب دیگر اصولی که به دستور و یا به نام محمد حسینی یزدی نگاشته شده است. ماتن کتاب

دیگری به نام «مصباح» دارد که شارح آن کتاب را نیز شرح نموده است. این کتاب دارای 7 «بخش» است که هر بخش یک کتاب نامیده می شود. کتاب چهارم در قیاس و کتاب پنجم در دلایلی است که مجتهدان در آن اختلاف کرده اند که آیا دلیل شرعی است یا نه؟ این شرح با عنوان «قال - اقول» برگزار شده و هر کتاب مشتمل بر چند فصل» و هر فصل مشتمل بر چند «مسأله» است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول گرهی، 176 گ، 19-25 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 1-394]

154. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2542/3

مسائل اصولی و فقهی: وضع عام، أقل جمع، علم امام، خطابات شفاهی و جز آنها. گویا تقریرات یکی از استادان باشد؛ کاتب = مؤلف (شاید)، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 42 گ (12 ر - 53 پ)، 21 سطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 3-154]

155. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 904/1

مؤلف در گ 6 خود را خواهر زاده مجلسی خوانده و نیز گوید، تعلیقه بر رجال میرزا نوشته است، و بنابراین مؤلف آقا باقر بهبهانی در گذشته 1206 ق خواهد بود؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج حنائی ضربی مقوایی، 188 گ، 22-21 سطر (9 × 14)، اندازه: 15/5 × 23 سم [ف: 3-154]

156. قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: 42/4

از قبیل مباحث ادله عقلیه، اجتهاد و تقلید، باب التراجیح را به طور مفصل بررسی کرده و ناتمام است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی، خطوط مختلف، [ف: 43]

157. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7563

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فهذه جملة من المباحث العلمية جعلتها تذكرة لي و لمن صلح من اخواني

مباحثی است استدلالی ضمن فصولی چند که مؤلف هنگام تشرف در نجف نگاشته و خواسته کتابی در اصول نگارد و جز مختصری از اوائل آن نگاشته نشده است، این عنوان در نسخه آمده است: مقدمة: في حقيقة الوضع و نبذة من المباحث المتعلقة به، المقصد الأول: في بيان الطلب و الارادة، و فيه مقامان؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، و گویا بعضی از این اضافه ها به خط مؤلف باشد؛ جلد: مقوایی عطف پارچه زرد، 57 گ، 17 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 19-369]

77. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 58/81 - 8631/1

ص: 288

آغاز: في الكتاب ... الحق جواز العمل بمحكّمات الكتاب نصا كان او ظاهرا خلافا للاخباريين من حيث قالوا بمنع الاستدلال بکله؛

خط: نستعليق، بی کا، بی تاب با حواشی با امضا «منه دام ظلّه العالی»؛ 8گ (1-8)، 25 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-395]

78. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9035

آغاز: اما الاستصحاب فقد عرف بتعاريف عديدة تبلغ الى عشرة بل الزيادة ولكن يرجع كلها إلى ثلثة احدها تعريفه بالمحل وهو صريح عبارة صاحب المعالم و ظاهر عبارة الفاضل في القوانين؛ انجام: فنقول أن اختلاف الحكم في تلك الصورة انما يكون من اجل حصول الاختلاف في الصغرى اذا القائل بتقديم المقرر في المسئلة الأولى يقدم الخاطرا من جهة أن الأصل عنده في تلك الصورة هو الخاطر فارتفع الثاني بالمرّة و لو كانت.

مؤلف از مردمان قرن 13 و اوایل قرن 14 ق و به احتمال قوی از شاگردان سید حسین کوه کمره ای یا میرزا محمد حسن شیرازی است. کتاب یک رشته نگارشی است در اصول عملیه به سبک رسائل شیخ انصاری. روش تألیف می نماید که حاصل افادات درسی است. موجودی نسخه: از مبحث استصحاب تا اواخر مرجحات. این نسخه مسوده اصلی است؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی تا؛ واقف: حاج شیخ مرتضی امامی تلامی، تیر 1341؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوا، گوشه و عطف پارچه مشکی، 399گ، مختلف السطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-28]

79. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17031

آغاز: مقدمة أصول الفقه علم لهذا العلم و له اعتبار ان من جهة الاضافه و من جهة العلمية؛ انجام: فانه نسخ و الافلا لو نقص من حد الزانی عشرين.

مؤلف به تحقیق شناخته نشد لکن وی از سلاله خاندان پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و از علماء امامیه در نیمه قرن 13 ق به ضبط کتاب حاضر (برگ 33 پ سطر 21) رساله ای در باب اقسام حمل در منطق نگاشته است: «في هذا المقام اختلافات كثيرة و تفصیلات غیر سیرة و لا- يسعها المقام تعرض ذكرها و انی حررت رسالة مفردة في هذه المسئلة مشتمله على تحقیقات نفیسه و کلمات دقیقه حین الاشتغال بالمباحثه المنطق بطریق التحقيق الاستدلال لبعض الاخوان و كنت اشوق ان اذكر بعض الکلمات في هذا المبحث و لکن لم یکن الرسالة حاضرا عندی و لذا اکتفيا بهذا القدر». مؤلف در تنظیم مطالب به کتب: قوانین الاصول میرزای قمی (- 1231 هق)، فصول الغرویه شیخ محمد حسین اصفهانی (1250ق)، ضوابط الاصول سید ابراهیمی قزوینی (- 1264 ق) و اشارات الاصول کرباسی (- 1261) اشراف کامل داشته و بعضا بین آنان به قضاوت نشست است مانند: «و ان کان حصرا لمدلول فلا نسلم لان المدلول اعم فلا یلزم أن یكون في منحصرة في الموضوع هذا تمام مراد الشيخ صاحب فصول في هذا الکلام و لکن الحق و الانصاف مع الفاضل القمی»، «و یمكن الجواب من اعتراضات الشيخ اما عن الاول فلانا نقول أن المراد الفاضل القمی» [برگ 36 پ سطر 1] و در برگ 39 پ سطر 29 نوشته است: «الملحوظة في مقابل اسم الجنس لامط و مع ذلك فكيف یقال بالتناقض بین کلماته و هذا مهما من فکر نفسی في کلامه ره و ظنی أن کل تعمق النظر في کلماته ره یعلم بعدد ورود اعتراض علی کلامه اصلا و هذه الایرادات المذكور كانت مما أورده السيد الاستاد و بجدی رسول الله أو لم یکن حرمة الاستاد واجبا یمكن لی دفع کلها و لکن بما لم یسمع کلام الحق في هذا لآزمان من ای شخص صدر فلا بد من اختیار السکوت و سماع کل کلام و تحریر محقا کان او باطلا حتی لا یلزم مخالفة الاستاد ایضا». کتاب شامل مباحث الفاظ در عناوین «اصل» می باشد که عمدہ آنها عبارت است از: «اصل في بیان أن مفهوم الوصف حجة ام لا، اصل مفهوم الغایة هل هو حجة ام

لا اصل في مفهوم الحصر والكلام فيه يقع في مقامين، اصل في بيان مفهوم العلة، اصل في العام والخاص در چندین اصل). اصل في المبادئ اللغوية، اصل هل الأمر بمجرد المره او التكرار او مشترك بينهما لفظا او معنا، اصل في أن الأمر المجرد من القرينة للفور او مشترك بينه وبين جواز التراخي، اصل في عموم التشبيه والمنزلة وحذف المتعلق والبداية، اصل اختلفوا في افادة نفي الاستواء العموم على اقوال، اصل في أن عام المخصص هل حقيقه في الباقي ام مجاز و تنقيح المقام موقوف على رسم مقدمات، اصل في أن العام المخصص هل يخرج من الحجية في غير محل التخصيص ام لا، اصل في انه قد وقع الخلاف بين الأصحاب في جواز العمل بالعام قبل الفحص من المخصص، اصل في المطلق والمقيد، اصل في بيان ما يتعلق بالمجمل، اصل في بيان النسخ و حقيقة المقصود الاصيلي (در سه اصل)؛ خط: نستعليق، كاتب = مؤلف (احتمالاً)، بی تا؛ مصحح، محشی به حواشی مؤلف و دیگران با رمز «منه، منه محمد علی 1266، حاشیه محمد تقی ره»، در سنوات 1344 و 1347 هـ. داخل عرض شده؛ مهر: وقفی مدرسه ملا محمد باقر به تاریخ 1313؛ انتقالی از دانشگاه رضوی در مهر ماه 1368؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج خرمایی، عطف تیماج عنابی، 198گ، مختلف السطر، اندازه: 21×15سم [ف: 16-39]

80. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1434

آغاز: انهما بمعنی واحد فقال الامدي المطلق النكرة في سياق الاثبات وقال ابن الحاجب ما دل على شائع في جنسه؛ انجام: ناتمام: و علی عكسه جاء القوم الا زيد اذ الو او يقتضي الجمع التسرى فخرج بالخراج المنقطع والمراد بالاغير الصفة.

مسائلی است اصولی استدلالی با عنوان «مسألة مسألة» با ذکر بسیاری از اقوال و آراء كه به طور ناتمام نوشته شده و اوراقی بود پراکنده كه در این نسخه جمع شده است. روی برگ اول، این كتاب ناتمام و نامرتب را به سيد محمد جواد عاملی صاحب مفتاح الكرامة (1226-) نسبت داده و به خط ایشان می داند ولی در این نسبت تردید داریم؛ خط: نسخ، بی تا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ جلد:

ص: 289

مقوایی عطف تیماج قرمز، 62گ، مختلف السطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 4-219]

81. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4371

آغاز: القبح كما قلنا في الحسن في الامر لان النهي في اقتضاء صفة القبح حقيقة؛ انجام: و هو أن يراد بالشيء ما لم يوضع له ولا ما صلح له اللفظ استعارة ...

متن مختصری است در قواعد اصول فقه به روش اهل سنت و بدون استدلال و نقل اقوال، مشتمل بر چند باب دارای فصول؛ خط: نسخ نازیبا، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 51 گی، 7 سطر، اندازه: 16 × 16/5 سم [ف: 11-374]

82. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7665

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... مقدمة الواجب هل تجب مطلقا أولا تجب مطلقا أو تفصيل بين السبب وغيره مطلقا شامل بحث مقدمه واجب؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 123 گ، مختلف السطر، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 20-59]

83. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7666

در این نسخه بحث حجیت ظن آمده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 135 برگ، مختلف السطر، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 20-59]

84. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9285/2

آغاز: و بعد المقدمة في باين رسمه و موضوعه، أما رسمه فقد قيل اله اعتباران تركيبی اضافی و افرادی علمی

بسیار مفصل بارد و ایراد در گفته های علمای این فن، در یک «مقدمه» و چند فصل» و در نسخه حاضر فقط قطعه ای دارای مباحث مقدمه و او امر می باشد. این کتاب احتمالا تقریرات درس طهرانی یا تألیف خودش باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، 189 گ (74 پ - 262 پ)، اندازه: 14 × 19 سم [ف: 24-71]

85. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 756

آغاز: (آغاز این مجلد:) الحمد لله رب العالمين. ... القول في ادلة الأحكام اصل الدليل لغة الهادي والمرشد غلب في الاصطلاح علی ما يتوصل بصحيح النظر فيه الى مطلوب خبری

خط: نسخ نیکو، بی کا، بی تا؛ با حواشی مؤلف «دام ظلّه العالی»؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 230 گ، 23 سطر، اندازه: 17/5 × 22/5 سم [ف: 2-415]

86. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 390

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فاعلم أن علم الرجال من شعب علم التواريخ

بحث های استدلالی مفصلی است با رد و ایراد در گفته های علماء فن و نقل بعضی از آراء استاد مؤلف که به نام او تصریح نشده است، با مباحثی در آغاز کتاب درباره بعضی از مطالب درایه و حدیث شناسی. باید نگارنده از دانشمندان آغاز قرن چهاردهم باشد و کتاب با عنوان «اصل-اصل» تحریر شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، نسخه پیش نویس کتاب می باشد با اضافاتی از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 300گ، مختلف السطر، اندازه: 15×21سم [ف: 1-508]

87. قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 62

آغاز: قال المصنف فاصول الفقه مجموع طرق الفقه علی الاجمال وکیفیه الاستدلال بها ... اقول؛ انجام: قال: البحث الرابع في كيفية الاستدلال الدلیل ... اقول لفظ الاستدلال لغة

در شرح کتاب دیگر نوشته شده و با عنوان «قال - اقول» تنظیم شده است، محشی در این کتاب با استفاده از قواعد اصولی به رد و ایراد و قبول و تایید آراء و نظرات مؤلف و دیگر اصولیین پرداخته است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سیاه، 144گ، 25 سطر [ف: 1-35]

88. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 547

آغاز: اصل: في مفهوم الوصف، اعلم انه قد اختلف تعبیر هم في عنوان المسألة المبحوث عنها فبعضهم من معبرين مفهوم الوصف هل هو حجة ام لا و بعضهم بان تعليق الحكم على الوصف هل يدل على انتفاء الحكم عند انفاء ذلك الوصف ام لا، انجام: نسخه: و اما المقال الثاني اعني جواز المخالفة من حيث الالتزام وعدمها في الشبهات الحكمية

مباحث علم اصول فقه را به طور مفصل و استدلالی عمیق بیان نموده و از وافی فاضل تونی، فصول اصفهانی، قوانین میرزای قمی و شیخ انصاری نقل می کند. نسخه حاضر از مفهوم وصف تا آخر اجماع را شامل است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، 155گ، 20 سطر (10×14/5)، اندازه: 16×22سم [ف: 2-168]

89. قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 495/1

آغاز: قوله اقدرهم یعنی لما على الله سبحانه احتیاج الناس في تحصيل السعادة الدنيوية الى اعلام ما في ضمائرهم من امرى المعاد و المعاش اقدرهم على الصوت خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور آبی [ف: 1-402]

90. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 30

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و بعد القول في السنة وهي لغة الطريقة يقال سنة فلان اي طريقته

استدلالی است با تفصیل و گسترش، بحث در «سنت» می باشد و از ظن و قطع نیز گفتگو می شود، گویا تقریر درس یکی از استادان پس از عصر شیخ مرتضی انصاری باشد؛ خط: نستعلیق، کان محمد ولی بن میرزا ابوطالب، بی تا، تملک: حاج آقا حسن طباطبائی؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 136گ، 21 سطر، اندازه: 16/5×20/5سم [ف: 30]

آغاز: الائمه عليهم السلام حديثا بادروا الى اثباته في اصولهم كيلا يعرض لهم النسيان لبعضه او كله بتمادي الأيام؛ انجام: على صحه

الأحاديث التي عمل بها و ما سننقله من كتاب الكافي و عن كتاب من لا يحضره الفقيه و عن.

بخش کوتاهی از کتابی ناشناس در اصول فقه تالیف شده در قرون 12 یا 13 است که در آن پی از نقل گفته ها و استدلالات اصولیین متقدم و متاخر، مؤلف نظرات خود را با عنوان «انا اقول» همراه با استدلال بیان داشته است. بخش هایی از مباحث تراجیح و اجتهاد و تقلید در نسخه موجود است؛ بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذی سبز و زرد، عطف پارچه سیاه، 26ص (138-163)، 19 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-433]

92. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1343

آغاز: و بعد قال بعض الفضلاء المعاصرين في بيان بطلان؛ انجام: فيعود التسلسل المذكور فتدبر بعون الله و حسن توفيقه.

رساله ای است در انتقاد از نظریه که فتوی مجتهد را انشاء حکم می داند نه حکایت از حکم واقعی مؤلف روی سخن با یکی از پشتیبانان این نظریه داشته و او را تنقید و گفته های او را نقل کرده و پاسخ می گوید مجموعه است و در ذیل آن جوابی آمیخته به مسخره و تحقیر از طرف آن شخص مورد نظر مؤلف در یک صفحه نقل شده؛ بی کا، بی تا [ف: 4-108]

93. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 496

آغاز: هذا قد تم الكلام في لفظ المقدمة و الواجب اللذين كانا من جملة الالفاظ المأخوذة في العنوان

بحث های مفصل استدلالی اصول فقه در بحث الفاظ می باشد، از بحث «هل الأمر بالشيء يقتضي ايجاب مقدماته ام لا» تا «هل النهي في العبادات و المعاملات يقتضي الفساد أم لا»؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، بی تا؛ مصحح، محشی؛ 253 ص [عکسی ف: 2-93]

94. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4611

در مباحث الفاظ و ادله عقلیه، مؤلف از شاگردان صاحب فصول در گذشته 1254 یا 1261 بوده است و در بحث خامس از مبحث او امر مطلبی از استاد خود محقق شریف نقل می کند و درباره او «دام ظلّه العالی» تعبیر می کند. گویا مقصود از محقق شریف، شریف العلماء مازندرانی است که در 24 ذی قعدة 1246 در گذشته است. مباحث عقلیه این نسخه که عمده قسمت دوم کتاب است به خط خود مؤلف می باشد و قسمت اول کتاب که مشتمل بر مباحث الفاظ است و همچنین مختصری از قسمت دوم که آن هم در بحث الفاظ است، گویا به خط اوست؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1284]

95. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2745/15

آغاز: تكون من قبل حذف المتعلق لكن العرف يفهم من ذلك؛ انجام: و جميع ذلك الاقسام الاربعة ... و قد يكون الشك باعتباره. در بیان حکم ظاهري نفس الامری و بیان آیه نفر عنوانها فائده و درس است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: گوناگون، جلد: تیماج تریاکی مقوای، 8ص (475-482)، قطع: خشتی اندازه: 18 × 22/5 سم [ف: 9-106]

96. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10174

آغاز: بعد البسملة القول في الأدلة العقلية و الكلام فيها يقع في مواضع ثلثة تعريفها و تقسيمها و دليل اعتبارها انجام: و قد تمسك بعض المحققين لاعتبارها ببعض الأدلة الشرعية كقوله ما حجب الله و نحوه لكنه عدل عنه و اعترف بضعف دلالتها فلا كرامة فيها و قد ساق شيخنا قدہ بعض الكلام فيها في رسائله فارجعها، و الحمد لله اولاً و آخراً.

خط: نستعليق، بی کا، بی تا، قطع: خشتی کوچک [رشت و همدان: ف: 1604]

97. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5413/3

آغاز: بسمله. السلام عليك يا مولاي يا امير المؤمنين ادر كنى. فصل في تعارض الأحوال. ذكر و اقدماء الأصوليين احوالاً خمسة للفظ كلها مخالفة لأصل الوضع؛ بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی نارنجی، 19 سطر، اندازه: 17×21 سم [ف: 16-321]

98. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10145

آغاز: بعد البسملة، الفصل الثاني في اصالة البرائة و الاولى كون الأصل هنا بمعنى القاعده كما في الأصالة الاباحة و الطهارة؛ انجام: حتى يطء الاجمال في العموم مدفوعة بانتفاء الفارق بين المقامين بعد كون المناط بين العلة الجامعه و ان اردت تحقيق الحال في بيان هذه القاعده فارجع إلى ما ذكره شيخنا قدہ في رسالة منفردة من التفصيل في تنقيحها و الحمد لله رب العالمين

خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1605]

99. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10192

آغاز: لما فرغ القوم من بيان الأدلة موضوعاً و حكماً شرعوا في بيان تعارضهما كذلك و جعل في التهذيب هذا البحث من مقاصد الفن؛ انجام: كما يظهر من شيخنا ره في مسألة البرائة اذ كما ان في فعل الحرام وجود المضرة و في تركها ... كذا في الواجب وجود المضرة

خط شكسته نستعليق، بی کا، بی تا؛ اندازه: 13×20 سم [رشت و همدان: ف: 1605]

100. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10203

آغاز: اذا عرفت موضوع التقليد فاعلم أن المعروف بين اصحابنا أن حكم التقليد هو الجواز بالمعنى الاعم و ينسب الى بعض اصحابنا القول بالتحريم؛ انجام: و آن مخالفة الاجماع كافراً لا و انه يجوز وجود اجماع ثم اجماع آخر بعده ام لا ... هذا تمام الكلام في الاجماع المحقق بقسيمه من البسيط و المركب اما الاجماع المنقول فالباب الثاني هو المتكفل لبيانه بما لا مزيد عليه الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلى الله على محمد و اهل بيته.

خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ اندازه: 15×19 سم [رشت و همدان: ف: 1605]

101. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1915/6

آغاز: (پس از درست شدن صفحات): الاحکام، لایحکم العقل بان الفعل حسن او قبیح بحکم الله تعالی و یطلق لثلاثة امور اضافیه الموافقة الغرض و مخالفته و لما امرنا بالثناء علی فاعله و الذم... قد استوفی فی مبادئ هذا العلم من اللغات وها هي مبادئه من الأحکام و الكلام فی الحاکم و نفس الحکوم و المحکوم فی و المحکوم علیه اما الحاکم فهو عندنا الشرع دون العقل و لانعنی به آن العقل الاحکم له فی شيء اصلا؛ انجام: قد بین الحاکم و انه هو الشارع فشرع فی ابحاث الحکوم و قد لزم مما بین أن الحکوم انما هو الحکوم الشرعی فاخذیتکلم فی حده و اقسامه و مسائل یتعلق باقسامه فهذا حده قیل هو خطاب الله... و لو قال بفعل المکلف لکان احسن لیتناول ما لایعم من احکامه کخواص

بخشی از مباحث مبادئ احکامی کتابی است در اصول فقه و شرح است بر کتابی مختصر در اصول فقه. شارح هر بار چند سطر از متن را نقل کرده و سپس به شرح و توضیح متن پرداخته است؛ بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه حاضر در صحافی جایجا شده؛ 86ص (548-633) [ف: 9-569]

102. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14225/6

آغاز: من المعانی المتعددة و الاستدلالات العقلية علی اثباته ممنوع... المشترك واقع فی القرآن يظهر بالتبع، المترادف واقع فی اللغة دلیله التبع و الاستقراء، المترادف واقع فی القرآن يظهر بالاستقراء لیس بمترادفین لان الحد موضوع بخلاف المحدود للمفردات باوضاع متعددة و ایضا فان المترادفان من اقسام المفرد و لیس الحد بمفرد، یصح استعمال احد المترادفین مکان الآخر اذا لم یتعلق باحدهما غرض لفظی، انجام: اعلم أنه لا تعارض بین دلیلین قطعیین ولا بین علم قطعی و مفید علم عادی... و یرجح الحظر علی الاباحة و قیل بالعکس و علی الندب لان دفع المفاسد اهم و علی الکراهة و الوجود علی الندب و المثبت علی النافی و یرجح الموافقة لدلیل آخر... لم نذكر لثلا یتطول الکتاب فان شئت فارجع الکتب المفصلة تم.

مؤلف در باب تخصیص گوید: «تعليق الحکم علی الشرط يدل علی انتفاء الحکم عند انتفاء الشرط إن لم یکن انتفاء الشرط المذكور من النوادر و ان کان كذلك فانا لا ادري ما الحکم فی و لك أن تنظر فی الرسالة الصغیرة». از مباحث الفاظ تا آخر باب تعارض. در آغاز این رساله عنوان کتاب «کثیر من مسایل اصول الفقه» ذکر شده است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج فیه ای لولا دار، 13گ (18ر - 31پ)، 21 سطر، اندازه: 19 × 25 سم [ف: 333-38]

103. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: 68/2

بی کا، بی تا؛ 18 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 50]

104. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 149

آغاز: قوله: قلت انکار التبادر اقول: یعنی کون التبادر من امارات الحقيقة هو ان یتبادر المعنی

حاشیه بر متنی اصولی است که شامل مباحث الفاظ و اصول علمیه می باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن مجتهد موسوی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 170، 21 سطر، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 148]

105. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

تقریرات اصولی شامل مباحث الأمر و التخییر و مفهوم الشرط و النسخ و النهی فی العبادات و المعاملات و الاجماع و العام و الخاص و الخطابات الشفهية؛ بی کا، بی تا [تراثنا: س 2 ش 4-24]

106. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4203/2

آغاز: و حروفا يدل على أن تلك الالفاظ موضوعه لها ... او بخلق علم ضرورى يعنى أن يخلق العلم الضرورى لواحد او لجماعه باللغات؛ انجام: و تاره يقع هناك بعكسها اى بقلبها من وصف اى آخر كما في هذين الضربين او بعكس فهما الكبرى و تجعل صغرى الكليه يعينها كبرى ...

شرحی است بر کتابی در اصول فقه. این نسخه تنها مبحث الفاظ را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی مقوایی دارای ترنج و دو سر ترنج، 20ص (44-63)، 19 سطر (7×13)، اندازه: 20/5×12/5 سم [ف: 18-153]

107. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1745/2

آغاز: لم يكن للروح نية اما اذنوي الوقت يقع في الحال ولونوى الشرط يقع في اخر العمر لان اللفظ يحتملها. قوله. انه يقع لانه لا يستقيم حملها على السؤال عن الحال انجام: وكان ابن شريح من اصحاب الشافعي يجوز ذلك والانماطى من اصحابه كان يقول لا يجوز ذلك بقياس اشبه ويجوز بقياس مستمنو ... من الاصول ذلك

کتابی است در اصول فقه عامه که شرح یکی از کتاب های اصولی آنها است با عناوین «قوله - قوله»؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکى با عطف پارچه ای، 74گ، 25 سطر، اندازه: 16×24 سم [ف: 4-1562]

108. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26050

بی کا، بی تا، خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

109. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 1970

آغاز: بسمله، اصل - قد اختلف الأصوليون في جواز أن يجعل الشارع خبر الواحد الذي لم يكن بالقرينة العلمية امارة للحكم الشرعي؛ انجام: و من اطلاق الحسنه السابقه و تقييد الصحيحه و لعله الاقوى لصحة السند و موافقه الاصل و الاعصير ...

دفتری است که طلبه ای مطالبی راجع به اصول و فقه در آن نوشته است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: آبی و سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، 150گ، 21 سطر (11×15)، اندازه: 18×22/5 سم [ف: 2-262]

110. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 316/2

آغاز: قاعدة مكمله لما سبق السبب هو ما يلزم من وجوده الوجود و من عدمه العدم لذاته

در بیان سبب و شرط و مانع و شرح بیت «فی فتی علق الطلاق بشهر، قبل ما قبل قبله رمضان» و اشتقاق 720 مسئله از این بیت؟ خط: نسخ، بی کا، بی تا، واقف: حسن صدرزاده خویی، 1347ش؛ جلد: روغنی با ترنج با سر و جدول مرصع، 4گ، 14 سطر، اندازه: 15×21سم [ف: 156]

111. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4607

آغاز: اقول تلك المقدمات على تقدير تسليمها انما تدل على أن الموجود النامي الحساس العاقل العالم اشرف من الموصوف بالصفات المذكورة؛ انجام: (قوله عن الاصل المسكوب عنه اه لا يخفى انه اذا قال حدثني جمل او بعض اصحابنا لا يتوهم التلبیس و الغش

حاشیه ای است بر کتابی ناشناس در اصول فقه؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: ساغری مشکی مقوایی ضربی مجدول، 97گ، 14 سطر (10×5/5)، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [ف: 19-252]

112. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4687/1

آغاز: فی بیان أن اقسام اللفظ و وجودها اما امكانها؛ انجام: و اما ثالثا فيمنع توقف قبجها بالمعنى المتنازع فيه على الشرع بتقدير انتفاء الحسن و القبج العقلیین لا مكان العلم.

مباحث الفاظ و تقسیمات فرعی آن به صورت «رکن رکن» آمده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: رضا موسوی زنجانی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 121گ (1-121)، 22 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 19-356]

113. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7884/1

آغاز: بسم الله تعالى شأنه الحمد و الثنا على مستحقهما استعين من حجت الله عجل الله فرجه للاثمام قوله الأول أن موضوع كل علم الخ تحرير فاعلم أن القدماء كان مبناهم بذكر رؤس الثمانية؛ انجام: طالبه خالصا لوجه الله الكريم (تظفر بالنجاح) ای قضاء الحاجة في الدنيا و الاخرة.

تقریرات اصولی است که به عنوان شرح بر کفایه نگاشته شده، این تقریرات نامنظم و پراکنده می باشد و شامل مباحث الفاظ و تعادل و تراجیح است؛ کاتب = مؤلف (ظاهراً)، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 119ص (1-119)، اندازه: 13 × 21سم [ف: 26-359]

114. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 478

آغاز: اصل في الأدلة العقلية فتقول قد عرفت الدليل العقلي بانه حكم عقلي يتوصل به الى حكم شرعي و قسموه إلى ما لا يتوقف على خطاب شرعي كالحسن و القبج العقلیین؛ انجام: نعم العاجز الشخص من جهة تعد الأسباب التي منها الفهم والاجتهاد يقلد المجتهدين ولو كانوا ايضا عاجزين وقاصري اليد عن الوصول الى جملة من الأدلة المعارضة لما عندهم من الادله

عقلیه تا تعادل و تراجیح را دارد. رساله ای است در اصول فقه با عناوین «اصل - اصل» که از علما و کتب بسیاری همچون «صاحب معالم، صاحب مناہج، فاضل قمی، صاحب فصول، سبزواری، استرآبادی» و دیگران نقل می کند؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی:

آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 181 گ، مختلف السطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-175]

115. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 12/34-2144

آغاز: يبحث فيه عن الاحوال اللاحقة الأنواع الواقعة تحت موضوعه والاصناف المندرجة فيه وقد نصوا على ان الموضوع في المسائل ..... الفرق بين محمول العلم ومحمول المسألة كما فرقوا بين موضوعيهما؛ انجام: قوله ولا- يمتنع العقل اه» فلو كان هناك ملازمة عقلية بين الأمرين ... يكتفي فيها بمجرد الظنية والظنون المستندة الى وجوده العقلية لاعبرة بها

از آغاز تا نیمه اوامر را شامل است. شرحی است بر کتابی در اصول فقه، این شرح به صورت استدلالی و مفصل و با عنوان های قوله قوله» برگزار شده با خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج آبی، 131، 18-20 سطر، اندازه: 18×23 سم [ف: 1-420]

116. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 12/113-2223

آغاز: ما نقل بين الدفتين و ما لم ينقل ... و عن الثاني بان المراد النقل عنه (صَلَّى الله عليه وآله) و التراجع لم يكن في زمنه بل هي مستحدث كالاحتماس والاعشار؛ انجام: اذ غرض المتعرض عدم حصول العلم بالنظر الى عدم انضباط الملكة للخفائه ايضا نعم يتحد ما ذكره لو ذكر في الايراد فتفتن.

شرحی است بر کتابی در اصول فقه، کتاب متن در چند مقصد بوده که مقصد دوم آن «المقصد الثاني في السنه وفيه مناهج» و مقصد چهارم آن «المقصد الرابع في الأدلة العقلية وفيه مقدمة و مباحث، مقدمة: الدليل العقلي هو ...» است. شارح پس از متن، مطالب خود را با عنوان های «هدایه -هدایه» به صورت مفصل و استدلالی وارد و ایراد بسیار، آورده است. گویا این شرح «شرح مناهج الأصول» مذکور در الذریعة 14/89 رقم 1852 باشد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج روغنی سبز با جدول و ترنج و سرترنج گل و بوته الوان، 342 گ، 23 سطر، اندازه: 15×22 سم [ف: 1-419]

117. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 12/133-2243

آغاز: في الدار المغصوبة انتهى قال العضدي هل يجوز كون الشيء واجبا حراما معاً ولا بد قبل من تحرير محل النزاع فنقول اما الواحد بالجنس فجاز منه ذلك بان يجب فردو يحرم فرد، انجام: قوله في التيمم جمهور الأصوليين من أصحابنا وغيرهم على حجية قياس الأولوية و منصوص العلة الخ.

رساله مفصل استدلالی است در اصول فقه که گویا از تقریرات استادی تحریر شده است. این رساله در برخی جاها به صورت شرح کتابی برگزار شده و در اغلب موارد به صورت مباحث مستقلاً نوشته شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا با روکش پارچه قهوه ای

آغاز: بسمله. الحمد لله ... القول في مفهوم الحصر. اختلفوا الأصوليون في أن مفهوم الحصر حجة ام لا وفي هذا التعبير مسامحتان؛ انجام: والثالث واضح لزوال الشك بعد التأمل و اما الثاني فوجه الحمل على الأفراد الثانية امران الأول انك قدعرفت ان المطلقات موضوعة للطبائع المهملة واردة الاطلاق منها ... بل فهم الاطلاق منها بمقتضى دليل الحكمة

بحث مفاهيم و اوامر و نواهی. تقریراتی از درس یکی از اساتید، در اصول فقه، این تقریرات به صورت استدلالی و بارد و ایراد زیاد، برگزار شده؛ خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا، جلد: مقواقهوه ای عطف تیماج مشکى، 40گ، 15-17 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 1-420]

آغاز: البحث الثاني في المشترك و هو ما وضع المعنيين او اكثر الكل معنى بوضع على حده ولو من واضعين او اكثر؛ انجام فجوابه أن المراد عدم الصحة عرفاً على الاطلاق و صحته كذلك من دون نصب قرينه فانك اذا وجدت اهل العرف يمنعون

این قسمت مشتمل بر پاره ای از مطالب مباحث الفاظ اصول فقه می باشد و در کمال ایجاز و اختصار و بلاغت و فصاحت تألیف گردیده، با مطالعه آن مؤلف را نتوانستیم شناخت ولی به قرینه این که نسخه ظاهراً در اوایل قرن سیزدهم هجری نگارش یافته و در حواشی بسیاری از صفحات آن ذیل تقریرات و بیانات مؤلف به نام: «منه سلمه الله»، و «من افادات سید الاستاد مدظله حین الدرس» تحریر گردیده محتمل است که از مؤلفات سید مجاهد (- 1242) و قسمتی از کتاب «مفاتیح الاصول» ایشان بوده باشد، پاره ای از عبارات آن را در اینجا برای نمونه انشاء کتاب این است: المقام الثاني في انه على خلاف الأصل لاريب في ذلك لما يحتاج اليه الاشتراك من تعدد الوضع الموقوف على تصور المعاني و تعيينها وجعل اللفظ بازاء كل منها والأصل في ذلك كله العدم مع أن الظاهر الحاق الفرد بالأعم الأغلب الملائم لغرض الحكيم في وضع اللغات للتفاهم من دون تكلف فكان مخالفاً للأصل [بجميع] والمناقشة في غلبة غيره باشتراك الأفعال كلها فالماضي بين الخبر والانشاء والمضارع بين الحال والاستقبال والامر بين الوجوب والتدب واكثر الحروف بين معانيها المعروفة [كثير] من الأسماء مجازفة ظاهره الخ. مشتمل بر مبحث دوم از مباحث الفاظ (مبحث مشترك) تا پاره ای از مبحث حقیقت و مجاز می باشد؛ خط: نسخ خوب، بی کاه، بی تا، دارای حاشیه هایی از مؤلف و تقریرات ایشان به قلم یکی از شاگردانشان و منظومه ملامحسن کرمانشاهانی در اصول؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی، 15 سطر، قطع: خستی، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-602]

آغاز و رتبه علی مقدمه و فصول و خاتمه، أما المقدمة ففي تعريف العلم و بيان موضوعه؛ انجام: و النسبة بين هذه المسئلة والمسئلة السابقة عموم.

رساله ای است مختصر در علم اصول که در یک «مقدمه»، و چند «فصل» و یک «خاتمه» تنظیم شده است؛ خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ مصحح؛ تملک: حسن نوری 12 رجب 1328، 24 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف: 204]

بخشی از کتابی است؛ بی کاه، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج عنابی، 9 سطر (6×11) سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 2-]
[345]

122. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 20919

آغاز: قال الطلاق كالشك في النكاح و لان الباقي يستغني عن سبب او شرط جديد بل بكيفية ... الدليل الثاني من الأولى المقبولة الاستصحاب و المراد به ههنا استصحاب الحال فان الاستصحاب على نوعين احدهما استصحاب الواقع و هو الحكم بوقوع امر على؛ انجام: فلا يشترط شيء من الأمرين و ايضا.

شرح تحقیقی است بر یکی از متون معتبره اصول فقه سنت. گمان می رود که شرح قاضی عضدالدین عبدالرحمن بن احمد ایچی متوفی 756ق، باشد بر کتاب منتهی السؤل و الأمل في علمى الاصول و الجدل تألیف جمال الدین ابی عمرو عثمان بن عمر معروف به ابن حاجب مالکی متوفی 646ق، که چاپ شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ مهر: «الله - نظام الدوله حسام خان ندوی سنه 1631ق» (چهار گوش)، کتابخانه عرشى حیدر آباد؛ کاغذ هندی، جلد: مقوا با روکش پارچه ای قهوه ای گلداز، 35 سطر (13×19) سطر، اندازه: 18×29 سم [ف: 2-498]

123. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8444/4 - 57/114

آغاز: و لابد للشارع في كل علم أن يعرف ثلاثة اشياء تعريفه و فائدته و موضوعه

مؤلف از درس خارج اساتید خود تقریر کرده و در برخی موارد از استادش با نام «قال الاستاد مد ظله العالی» یاد می کند؛ خط: تحریری، بی کاه، بی تا، افتادگی: انجام؛ 90 گ (44-133)، مختلف السطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-419]

124. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1904

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... البحث في الأدلة العقلية نور الحق حجية الظن في المسائل اذا لم يكن من القياس و نحوه انجام: ثم انه لايجب تحصيل الظن الاقوى لانه لا اقوى حقيقياً في مراتب الظن و الاقوى الاضافي لامعيار له و لغير ذلك مما مر في اثناء كلماتنا

قواعد اصول فقه را با روشی بسیار مفصل و مستدل پرداخته با عناوین «نور-نور» و باید مؤلف از دانشمندان قرن سیزدهم باشد. نسخه حاضر بحث حجیت ظن را دارد؛ خط: نستعلیق، بی کاه، تا: عصر مؤلف؛ مصحح، محشی؛ تملک: ریحان الله الموسوی به تاریخ 13 رجب 1320؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى،

ص: 294

125گ، 19 سطر، اندازه: 20×29/5 سم [ف: 2755]

125. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 55216-طباطبائی

آغاز: قسمت اول: بسمله الحمد لله رب العالمین .. اعلم ارشد کی الله تعالی ... ان المكلف بمعنی الأعم من المجتهد و العامی اذا التفت الی الحكم الشرعی ... ولا یخفی أن الوهم لیس مما یقابلها بل یدور مدار الظن. قسمت دوم: المقدمه الثالثه فی تحریر محل النزاع و هی أن الحظر و الامر اما کلاهما لفظیان او لییان؛ انجام: قسمت اول: و تحقیق الکلام علی وجه تفصیل المقام موقوف علی بیان ما هو المراد من الحكم الواقعی و الظاهری فنقول بعون الله و حسن توفیقه. قسمت دوم: أما الأقول فی المسئله فثمانیه الأول القول بالماهیه الثانیه و جوب الفور الثالثه و جوب التراخی الرابع القول بوجوب الاشتراک.

چند بخش پراکنده است: نخست قسمتی از آغاز مباحث قطع است که نا تمام مانده و سپس قسمت ناتمامی است در مبحث اوامر. در قسمت اول از شیخ انصاری یاد شده و در قسمت دوم از قوانین و به نقل استاد از مولی محمد تقی برغانی (مؤلف عیون الوصول). (هر دو قسمت با یک خط است و دور نیست از یک نویسنده باشد)؛ بی کا، بی تا، جلد: تیماج سبز، 22 گ (65 - 87 پ)، قطع: وزیری، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 22-255]

126. تهران؛ مدرسه مروی؛ شماره نسخه: 685/13

بی کا، بی تا؛ 4 گ، قطع: خشتی [ف: 295]

127. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13303

آغاز: الخاصة و المدارک المخصوصه؛ انجام: بمعنی الوسع و الطاقه

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: 56]

128. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10652

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین و الصلوٰة علی محمد و اله الطاهرین اعلم أن هذا الكتاب یشتمل؛ انجام: بل منعین مکرمین. تمت الكتاب

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 56]

129. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17707

بی کا، بی تا [د.ث]

130. رشت؛ ملی رشت؛ شماره نسخه: 19947

بی کا، بی تا، خریداری از صدیقه محفوظ بالله [رایانه]

131. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26051

بی کا، بی تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

132. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26054

بی کا، بی تا، خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

133. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26086

بی کا، بی تا، خریداری از سید مرتضی علی حسینی [رایانه]

134. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 27505

بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ خریداری از سید مرتضی میرزاده [رایانه]

135. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1137/4

آغاز: فصل في ترك الاستفصال. اعلم أن هنا قاعدتين محكيتين عن الشافعي بينهما تناف في الظاهر؛ انجام: فالخبيث ما لا يكون طيبا فاذا شك في الطيب فالاصل عدمه فتدبر و تأمل.

در این رساله از مبحث های ترک استفصال و خطابات شفاهی و تخصیص و مطلق و مقید و مجمل و مبین و ادله شرعی. اجماع و تعارض، و ادله عقلی و اصول آمده است. در آن از اشارات کلباسی و ضوابط یاد شده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ محشی با حاشیه «منه»؛ 215 گ (74-288 ر) [ف: 5-1677]

136. بابل، خاتم الانبیاء، شماره نسخه: 192/2

آغاز: باب علايم الوضع اعلم ان اسباب معرفه الوضع امور الاول مباحث مختلفى در علم اصول شامل باب علايم وضع، اصل في المشتري ك رادر هفده ورق تحرير شده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى، اندازه: 14×20 سم [ف: 133]

137. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 472/1-10

آغاز: لو كان هو كون العلم مستفادا في ذاته او هيئة المقتضية لكونه مطابقة للمعلوم؛ انجام: و انما اوردت هذه المسائل اقتضاء لكلام هذا البحث عن هذه المسائل و لنختم الكلام هاهنا و الله ولى التوفيق و الحمد لله حق حمده و الصلوة على خير خلقه محمد و اله و سلم ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، 27 ص، 11 سطر (7×10)، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 2-62]

138. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 156/1

بحث انسداد باب علم، مطالب تحت عنوان «قوله، أقول» آمده، به پیشنویس مؤلف می ماند. در جواز عمل به عام قبل از فحص، در تکلیف ادله عقلیه که مقدمه آن بیش نیست؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا، 32گ، اندازه: 14 × 21/5 سم [ف: 1-307]

139. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 674/5

آغاز: في نفسه لا براءة الملكف لان المشروط عدم عند شرطه ووجب عليه القضاء عند التمكن من احد، أي الطهارتين الذي هو شرط الصحة و شرط حصول البرائة و ليس كلما صح الامثال الحصول السبب حصلت الصحة و البرائة؛ انجام: وفي هذه الاية اشارة لمن يفهم أن الضلوة اليومية في الوقت لا للوقت في قوله نعم و أقم الضلوة حيث جعل طرفي النهار ظرفا لاقامة و قوله أن الحسنات يذهبن السيئات فافهم.

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 14ص (213-226)، قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1436]

140. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4655/1

آغاز: و اعلم ان شيئية كل فن من الفنون باعتبار خصوصية البحث و النظر بالنسبة إلى الأحوال العارضة؛ انجام: اختلال كلام المحقق القمي ففيه منحصر بذلك المقام بل فيه اختلال في جهات شتى
حاشیه ای بر رساله ای ناشناس در اصول فقه مشتمل بر مباحث

ص: 295

الفاظ است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی ضربی شمسه جداول،
14گ (1-15)، 20 سطر (9×14)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 19-320]

141. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 19514

بی کا، بی تا، خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

142. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 21193

بی کا، بی تا، خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

143. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18624

بخشی از اصول فقه حنفی؛ بی کا، بی تا [د.ث]

144. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4905

بخشی از یک کتاب اصولی است که در آن به ذکر حجیت علم و اجماع پرداخته شده است؛ خط: نسخ متوسط، کا: اسماعیل بن علی، بی تا، مهر: «هو المالک بالاستحقاق من عواری الزمان بید الأحقر الجانی عبده عبدالحسین الطهرانی» (خشتی)، کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه ای روشن مقوایی ضربی مجدول، دارای ترنج و سر ترنج و چهار لچکی منقش به گل و بوته، هر دو دغه دارای ترنج با رقم محمد حسن بن سیف الله، 19ص (165-183)، 20 سطر (10×15/5)، اندازه: 15×20/5 سم [رایانه]

145. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 21219

بی کا، بی تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

146. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6742

آغاز: العلماء و ماله الأدب و ذخیرته اجتناب الذنوب و زاده المعروف و ماواه الموادعه و دلیلہ الہدی

این مباحث باقی مانده: المقصد الثانی فی تحقیق مهمات مباحث الاصولیہ، مطلب الأول فی نبذہ مسائل الفاظ، مطلب الخامس فی الاجماع، مطلب السادس فی الأخبار، خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی، مقوایی عطف تیماج سبز، 30 (41-12)، 18 سطر (7/5×14)، اندازه: 15/5×21/3 سم [رایانه]

147. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 179

آغاز: و يلحق بهذا الباب البحث عن التعبد بالظن وفيه مقامات؛ انجام: فاتضح انحلال العلم الاجمالي و جريان الأصل بالنسبة الى الزائد المشكوك فيه

از یکی از شاگردان شیخ انصاری، مباحث اصولی است که از بحث تعبد بالظن آغاز و به بحث تنجیز التکلیف بالعلم الاجمالی ختم می شود، در آن عبارات «الرسائل» بسیار ذکر می شود و از مؤلف آن، شیخ انصاری، به «شیخنا الاستاذ ره»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قرمز دارای نقش، 219 گ، 19 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [مؤید: 1-175]

148. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8262

آغاز: علی خلقه بحجة لا يكون عنه كل ما يحتاجون اليه و روى الصفار و الراوندي في الموضوعين المذكورين؛ انجام: من الاشارة اليه كما لا يخفى.

در صفحه 115 عبارتی از «فوائد» سید بحر العلوم نقل کرده و از او با جمله: «قال الاستاد الشريف قدس الله روحه» تعبیر نموده است. از این رو مؤلف از مردمان قرن 13 ق است و دور نیست که از شاگردان سید بحر العلوم بوده باشد. تبویب کتاب به علت نقص نسخه و هم نانویس بودن برخی از عناوین و صفحات و سطور دانسته نشد و هم معلوم نشد که حاوی چه مباحثی از این فن است. این نسخه جمله از عنوان فائده دوم در فضل شیعه و فضائل علماء امامیه و مباحث حکم واقعی و ظاهری و حجیت ظواهر کتاب و حجیت مظنه و خبر واحد و تکلیف کفار بفرع را دارد. مؤلف در طی گفتار تفصیل مطلبی را حواله به باب ادله عقلی داده، از این رو باید گفت که کتاب شامل مباحث عمده این فن است و دور است که این کتاب «اصول الاصلية» تالیف سید عبدالله شبر باشد. عناوین مطالب: الفائدة الثالثة في بيان مزیده الطائف الله سبحانه بالشيعة حال عدم استيلاء ائمتهم الخ، الفائدة الرابعة في ان الائمة ع كتموا اصحابهم كثيرا من الأحكام الشرعية الخ، الفائدة الخامسة في أن الله سبحانه و تعالی في كل شیئ و قضية حکما واحدا معینا الخ؛ تکملة حاویة لمباحث سامية الأول في بيان الاحكام الواقعية و الظاهرية الخ، المنهج الأول في القواعد الأصولية و فيه مقاصد الخ، تکمیل و تاصیل الدلیل عندنا ما يمكن التوصل به الخ، المطلب الأول في الكتاب و المراد به هنا القرآن المجید الذي لا یاتیه الباطل الخ (بحث حجیت ظن و خبر واحد را دنباله این باب آورده و در آن بتفصیل در احتیاج با اخباریان پرداخته) ... الحق عندنا أنه لا یشرط الايمان و لا الاسلام في التکلیف بفرع الاحكام و توجيه الخطاب الخاص اليه او العام الخ؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 132، 23 سطر، اندازه: 20 × 30 سم [ف: 6-76]

149. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 831

آغاز: اعلم أن المكلف الملتفت الى حکم شرعی لموضوع فاما ان يحصل له القطع او الظن، انجام: و كلاهما غير مثبت فالتفكيك الاوجه له اصلا كما لا يخفى ...

از اول القطع تا اواخر البرائة. ظاهراً نسخه مؤلف است و در اوایل کتاب تعبیر «ان شیخنا الاستاذ قدس الله روحه ...» را ظاهراً در اشاره به شیخ مرتضی انصاری آورده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب؛ مصحح، در اول نسخه 8 برگ تعلیقات بر کتابی در اصول با عنوان «قوله قوله» است؛ جلد: چرم قرمز، 441 گ، 17 سطر، اندازه: 14/5 × 19 سم [مؤید: 2-274]

150. قم: فیضیه؛ شماره نسخه: 1118

آغاز: اعلم ايديك الله تعالى أن الكلام في دلالة الأمر بالشيء على النهي عن ضده الخاص؛ انجام: اما في الدلالة فان حصل الظن الاطمینانی بتمام مدلوله مع تحقق الشهرة في حکم.

شامل بحث های دلالت نهی بر فساد تا حجیت شهرت، در اواخر آن عنوان «ضابطه» به چشم می خورد ولی غیر از «ضوابط» سید ابراهیم قزوینی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 212گ، 21

ص: 296

سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 1-16]

151. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 653

آغاز: الأمر السادس أن مثل الشهرة و الاجماع المنقول؛ انجام: و عليك بالتامل في كلمات الاصحاب في هذا المقال ليظهر لك حقيقة الحال.

گویا تقریرات بحث شیخ انصاری است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا 200 گ، 24 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 1-17]

152. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1436

آغاز: اعلم أن الفقه لما كان هو المقصود من الأصول فليقدم بيان موضوعه و تعريفه؛ انجام: و هذا الكلام محتاج الى زيادة التامل و الله هو المعين.

از شیخ انصاری با عنوان «شیخ مشایخنا» نام می برد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 84 گ، 18 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 1-17]

153. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1960/11

خط: نستعلیق، کا: موسی بن فضل الله حسینی همدانی، بی تا؛ 36 گ (203-238)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 3-156]

154. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26049

بی کا، بی تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

155. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17409

بی کا، بی تا، خریداری از مصطفی حسینی؛ 99 گ، اندازه: 5/15 × 23 سم [رایانه]

156. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17651

في الاصول؛ بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ 393 گ، اندازه: 7/12 × 5/20 سم [رایانه]

157. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 857/5

آغاز: حمدله. فان هذه رسالة في الادلة العقلية؛ انجام: المقام الثالث في اباحة الأشياء بعد الشرع

مباحث عقلیه است در ده «مقام»، در آن از قوانین میرزای قمی یاد می شود؛ بی کا، بی تا؛ 40 گ [ف: 3-32]

158. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: 147/3

آغاز: بسمله قوله الفقه الخ عرب الفقه دون الاصول لان مقصود مؤلف الكتاب؛ انجام: علی قسمین، وقف بحسب الاجتهاد و وقف.

در صفحه بدرقه نام کتاب آمده: حاشیه معالم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی و نباتی رنگ، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری، عطف تیماج، ابعاد متن: 12×7 ،

اندازه: $10/5 \times 17/5$ سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: 115]

159. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 554/1

آغاز: به و فیها المتناقض و المتخالف و دلالة المنطوق و المفهوم و المجاز و الحقیقه انجام: و ما عداه لایحب و الالذم ما لایتناهی من الالفاظ و لان انواع (کذا).

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، 94، 18 سطر ($14/5 \times 9$)، اندازه: $21/5 \times 15$ سم [ف: 2-184]

160. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 20974

بی کا، بی تا [رایانه]

161. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 41

آغاز: بسمله، و ثالثها کون الأصل فی الاستعمال الحقیقه، بمعنی أن الظن من مقتضى الوضع استعمال اللفظ فی الموضوع له؛ انجام فیدل قوله علیه السلام من بلغه الخ علی استحباب غسل الجمعة بخصوصه وقت ورود اغسل للجمعة و الجنابة بطریق ضعیف فتدبر . کتابی است که مسائل اصولی را با عنوان «غوص، غوص» و مقامات مورد بحث قرار داده اقوال دیگران نقض و ابرام می کند، بیشترین مباحث آن را بحث الفاظ تشکیل می دهد، نسخه حاضر نخستین جلد نمی باشد، و عناصر مهم آن بدین قرار است: غوص: هل يجوز استعمال اللفظ فی معناه الحقیقی و المجازی ام لا؟، غوص: فی الاسماء المشتقة، فی مقدمة و ثلاث مسائل، غوص: فیما يتعلق بالأوامر، المطلب الثالث: فی العموم و الخصوص و فی اغواص، فی الاجماع، الشهرة، غوص: فی الاجماع المركب فی مقامین: فی تعریفه و فی حجیته، فی حجیة الخبر فی مقامات. که در این بخش به طور گسترده بحث کرده، مباحث حجیة ظن، شرایط عمل بخبر واحد، عدالت، گناهان کبیره، جرح و تعدیل، القاب و اخبار و غیره را آورده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای روشن بدون مقوا، ضربی، 191 گ، 19 سطر، اندازه: $22 \times 17/5$ سم [ف: 1-61]

162. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10184/2

بی کا، بی تا، بخشی از این کتاب با خط شکسته نستعلیق طاهر بن عبدالمحمد همدانی در اصفهان در سنه 1287 نوشته شده (مبحث اوامر و نواهی و اشتراک و حجة خبر واحد)؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1593]

163. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26031

مجموعه اصولی؛ بی کا، بی تا، خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

164. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 276 بخش 3

نسخه اصل: Kitape No. 149 (با رقم 121-129). در آن آمده است: «هذه المسألة مذكورة في التلويح «قال القلامي في قواعد»؛ بی کا، بی تا؛ 708 گ (120 پ-828) [فهرستواره مینوی: 135]

165. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 132/1

آغاز: والنهي عن المنكر هل هما من الواجب او الكفاي؛ انجام: ونحوه الوجهان و منها او خلف لا ياكل

و از مطاوی مباحث نام مؤلف و کتاب به دست نیامد، مطالب این نسخه از: قاعده تاسعه: في الوجوب قد يتعلق بشئ معين كالصلوة و الحج شروع شده و این عناوین را داراست: المقصد الثاني في الكتاب و السنة و فيه ابواب، باب الأول: في اللغات، الباب الثاني: في الحقيقة و المجاز، الباب الثالث: في الأمر و النواهي و فيه فصلان، الباب الرابع: في العموم و الخصوص و فيه فصول، قاعده

ص: 297

ثانيه عشرون، ان اكد مدلول الحقيقه حمل دون المجاز؛ خط: نسخ و نستعليق، بي كا، بي تا؛ افتادگي: آغاز و انجام كاغذ: شيري، جلد: مقوا با رويه نايلون صورتی، 92گ (1-92پ)، 30 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 23 × 12 سم [ف: 1-145]

166. همدان؛ سير لو، حميد؛ شماره نسخه: 212/1

انجام: ولی في هذا المبحث تعليقه اخرى لكن ضاعت مني. عليقلی

مشمتمل بر «مقدمه» و «تقسيم» و «خاتمه»: المقدمه: اللفظ قد يوضع تشخص بعينه .... التقسيم: اللفظ مدلوله اما كلي او مشخص، الخاتمة: يشتمل على تبيهاات؛ بي كا، بي تا؛ 3گ (134 - 136پ) [رشت و همدان: ف: 1713]

167. قم؛ مرعشي؛ شماره نسخه: 6174

آغاز: اختلف الأصوليون في وجوب مقدمة الواجب على أقوال يأتي ذكرها انشاء الله تعالى

در اين كتاب استدلالی نسبتاً مفصل اين بحثها ديده می شود: مقدمة الواجب اقتضاء الأمر بالشيء النهي عن الضد، الأجزاء، اجتماع الأمر و النهي في الشيء الواحد، دلالة النهي على الفساد؛ خط: نستعليق، بي كا، بي تا؛ از روی نسخه ای كه گویا به خط مؤلف بوده؛ جلد: تیماج قهوه ای، 109گ، مختلف السطر، اندازه: 23 × 17/5 سم [ف: 16-172]

168. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14968

آغاز: هذا كله بالنسبته إلى الأجزاء الخارجه من عنوان الخاص؛ انجام: ذلك من بديهيات العقل و وقوع ذلك في جميع الشرايع ليس من جهة انه امر حسی بذاته لم ينسخ

مؤلف از فضلاء اماميه در نیمه اول قرن 14ق و از جمله تلامذه «سید الاستاد العلامه دام ظلّه» بوده است كه احتمالاً میرزا محمد حسن شیرازی (-1312 ق) باشد. وی از شیخ مرتضی انصاری با القاب «شیخنا الاكبر» و «شیخنا الاجل» نام برده و در مطاوی کتاب متعرض گفتار میرزا حبيب الله رشتی (صاحب بدایع الافكار) و آخوند ملا علی نهانودی (صاحب تشریح الأصول) شده است. تألیفات دیگر مؤلف عبارت است از: حاشیه بر فرائد الاصول [وی در برگ 43پ، سطر 18 نوشته است: «و قد فصلنا في ذلك في بعض تعالینا علی رساله استصحاب للشيخ الأكبر (المرتضى الانصاری ره)» (مبحث استصحاب)، معدن الكنوز و الرموز [مؤلف در برگ 150ر، سطر 9 کتاب نوشته است: «الجواب انه علم بها الا انه لا يجعلها موضوعا في حكمه للوجه الذي ذكرنا مع ان هذا الحكم و هو عدم حكم العقل بحسن او قبح ما لم يطلع علی العلة التامة محل تامل كما قررناه في كتابنا الكبير المسمى بمعدن الكنوز و الرموز»]، و غیر آن. کتاب مشتمل است بر اوامر، حجیت ظاهر، طلب و اراده، تعارض ادله اصول و امارات و اجتهاد و تقلید. نسخه مسوده اصلی و در مرحله اولیه نگارش مانده است. [مؤلف در برگ 33پ، سطر 10 کتاب نوشته است. و نحن قد بسطنا القول في ذلك و شرحنا كلمات الاوائل و اشرفنا إلى ما في كلمات المتأخرين من الخلط و الخبط و عدم تنقیح مراد الاوائل سیما ما وقع لصاحب الفصول في هذا المقام متابعا لبعض الاعلام و ما وقع في حاشیه اخیه الاجل علی المعالم و ما وقع بعض افاضل عصرنا في بدایع الأصول و غیرهم من الأفاضل في تعليقاتنا علی کتاب الفاضل المحقق الاهیجی فلیرجع إليها...». خط: نستعليق تحریری، بی كا، بی تا؛ ضمیمه: ضمن 234 برگ آخر نسخه ابوابی ناقص در مباحث زکاة، صلوة از همو. انجام موجود نسخه: «مضافا الی ما في الحديث من الضعف و جوه من ارسالها و اجمالها و اضطراب فیها غاية الاضطراب بل في السؤال»؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با روکش

گالینگور، عطف و گوشه ها تیماج تریاکی، 487 گ، 17 سطر، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 16-34]

169. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29099

آغاز: بسمله أصل في المطلق و المقيد و لابد قبل الشروع في المقصود من تمهيد مقدمة في بيان معنى؛ انجام: آن الا شتراک ليس في التركيب الوصفی موجود ...

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش 29097 [رایانه]

170. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15107

آغاز: ابتدائیا او امضابنا قلت ان الجواب عن هذا الوجود، انجام: عند من غير حفي و اما عدم

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

171. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26264

آغاز: المصنف الحق ان الامر لشيء في بعض الحواشي؛ انجام: اعازنا الله تعالى من الميل و الاعتساف.

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا؛ واقف: زین الدین جعفر زاهدی رایانه 172. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 126

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمين و الصلوه ... في الادله العقلية عرف بعضهم الدليل العقلي؛ انجام: كما عرف من ... القبلة

خط: نستعلیق خفی، بی کا، بی تا [رایانه]

اصول الفقه = المسائل التي وقع ... البرهان المبين / اصول فقه / عربی

usūl-ul fiqh = masā'il-ul latī waqa'-a ... = al-burhān-ul mubīn

مؤلف در پایان گوید نام خود را ذکر نکردم: «فاني لم اذكر فيها اسمي ولا وصفی و لا رسمی طالبا وجه الله و ابتغاء مرضاة الله و معترفا بانى لست من فرسان هذا الميدان ...». نام مؤلف و کتاب شناخته نشده است جز این که او از اخباریان است و کتاب در رد اصولیان. در فصل شانزدهم باب دوم از «حاشية العدة» استاد یاد می کند و چون مولی خلیل قزوینی حاشیه ای بر «عدة» دارد و اخباری نیز هست شاید مؤلف شاگرد او باشد. چند برگ بعد از

لسان الخواص» مولی رضی الدین که او نیز شاگرد ملا خلیل است یاد می کند. در 1 «مقدمه» و 12 «باب» و 1 «خاتمه»: مقدمه در عدم حجیة ظن؛ باب 1. عمل به ظن، در چند فصل»، فصل یکم عدم جواز عمل به ظن؛ 2. اجتهاد و تقلید، در چند «فصل»؛ 3. وجوب رجوع در احکام به کتاب و سنت، چند «فصل»؛ ... 5. کتاب کریم و فرقان عظیم؛ ... 10. سؤال های وارد بر گفته قدما و محدثین؛ ... 12. «المشهور بین الصحاب رض أن الجاهل الشرعي غير معذور مطلقاً الا في قام الدليل على معذوريته كالحجر و...»

آغاز: الحمد لله و سلام على عباده الذي اصطفى محمد و اله سادات الشرفاء اما بعد فاني مورد في هذه الأوراق جملة من المسائل التي وقع فيها التشاجر و النزاع بين الامامية

انجام: قسم ... الحكم الى قسمين فما لم يتحقق الاذن فانه مفتقر. انتهى كلامه رفع الله مقامه ... الطاهرين.

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4467

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام «المسائل التي وقع فيها التشاجر و النزاع بين الامامية» آمده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 339 گ، 25 سطر (11/5 × 21/5)، اندازه: 30×21 سم [ف: 12-141]

2. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 314

آغاز: برابر؛ انجام: قل آله اذن لكم ام على الله تقرون و تقطن كيف قسم مستند الحكم الى القسمين.

در فهرست به نام «البرهان المبين» آمده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا اواخر قرن 12؛ اهدایی: غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: فستقی مایل به کبود، جلد: مقوایی تیماج قرمز درون زرد، 388 گ، 25 سطر (10 × 21)، اندازه: 18 × 13 سم [ف: 1-300]

3. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1580/2 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: حدود 1272ق؛ 412ص (132-543)، 31 سطر (13 × 23) [عکسی: 1-315]

اصول الفقه / اصول فقه / عربی

uṣūl-ul-fiqh

مباحث مفصل و استدلالی است و گویا تقریر بحث یکی از اساتید باشد که بر پایه «قوانین الاصول» میرزای قمی تدریس می کرده است، در این نسخه قطعه ای از آغاز مباحث الفاظ آمده است.

مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 64/3

آغاز: المقدمة في رسم العلم و غايته و بيان موضوعه، و اما رسمه فاعلم أن لاصول الفقه اعتباران تركيبی و اضافی

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، 11ص (123-131)، اندازه: 15 × 21سم [ف: 39]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1523/3

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-341]

اصول الفقه / اصول فقه / فارسی

usul-ul fiqh

غیر همانند:

1. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 937/1

آغاز: بسمله، الفقه في اللغة الفهم و في الاصطلاح هو العلم بالاحكام الشرعية الفرعية ... می فرماید فقه در لغت به معنی فهم

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه غره جمادی الثانی 1309ق؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 9برگ، 15 سطر، اندازه: 10×17
سم [ف: 2-207]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1995

آغاز: بسمله، ز پس حمد و ثنای جان دهنده جانداران و موجود کننده عوالم امکان ... مقدمه بدان که اصول فقه مرکب از دو کلمه یکی اصول و آن به اصطلاح اهل لسان جمع اصل و به حسب عرف و لغت اساس و بنیان شیء را گویند؛ انجام: و اما از وجه سوم پس گفته می شود که دخلی به محل نزاع ندارد زیرا که کلام در صیغه جمع است نه در ماده آن.

رساله مختصری است در برخی از قواعد اصولی که اغلب مطالب آن برگرفته از معالم الاصول شیخ حسن بن زین الدین شهید ثانی است؛ خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: پنج شنبه 19 شعبان 1344ق؛ واقف: آقای حیدر پور؛ کاغذ: فرنگی خط دار، 44گ، 11 سطر، اندازه: 16 × 21سم [ف: 5-378]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2977/2

آغاز: في بناء العالم على الخاص اذا ورد عام و خاص متتافياً (في) الظاهر؛ انجام: و هر ظاهر این است که اطناب ما اجماع مشترک ما و خصم را تعریف کرده و اجماع ...

حاشیه ای است مزجی به زبان فارسی در اصول فقه مشتمل بر مطالبی از جمله عام و خاص، مطلق و مقید، مجمل و مفصل، و اجماع و غیره که محتمل است یکی از حواشی معالم الاصول باشد؛ خط: نسخ، کان محمد حسین بن ابی القاسم موسوی، تا: 1157ق؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: دولت آبادی و فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی مقوایی اندرون جلد کاغذی، ضریبی مجدول، 37ص (113-113)

(150)، 22 سطر (5/6×13)، اندازه: 12×19 سم [ف: 14-89]

4. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 399/3

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمين و صلى الله على خير خلقه محمد و آله، أما بعد فهذه نبذة من تقارير علامة العلماء في عصره سيما في فنه الخاص؛ انجام: وهي مؤنثة لان اسماء الجموع

ص: 299

در این رساله به مباحثی از علم اصول و بعضی از قواعد الفاظ، که معتبر به نزد اصولی هاست، برخورد می کنیم و بنا بر قولی که در اول رساله آمده مطالب مندرجه در آن از تقریرات یکی از بزرگان علم اصول است؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ بد، بی کا، تا: محتم قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکلی، یک لا، 11ص (40-50)، 18-19 سطر (12×16/5)، اندازه: 17×21 سم [ف: 1-383]

5. تبریز؛ مدرسه ولیعصر تبریز؛ شماره نسخه: 11/1

آغاز: بسمله بدانکه اصول فقه علمپست که دانسته شود از او کیفیت استخراج احکام شرعیه فرعیه از ادله تفصیله؛ انجام: و نهایت المرام و موجب نعم الوکیل فی کل مقام و الصلوة و السلام علی خاتم النبیین و عترته الی خاتم الوصیین علیهم السلام

رساله کوتاهی است در اصول فقه شامل سه باب و هر باب در چند فصل با این عنوانها: باب 1. کتاب شامل چند فصل، باب 2. سنت شامل چهار فصل، باب 3. اجماع شامل سه فصل، خاتمه در اجتهاد و رد کیفیت استدلال و اعتراضات شامل دو فصل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1259ق؛ 12گ (پ1-12پ)، 18 سطر، اندازه: 15×21/5 سم [ف:]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10625/4

بیان علم اصول و موضوع آن؛ بی کا، تا: قرن 14؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س 9 ش 2-40]

7. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 2/

گمان می رود ترجمه معالم الاصول باشد؛ بی کا، بیتا [تراثنا: س 2 ش 4-52]

8. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 19859

بی کا، بی تا، خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26057

بی کا، بی تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

10. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18512

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: 133×210 سم [رایانه]

اصول الفقه (ارجوزة) / شعر، اصول فقه / عربی

خوانساری، محمد باقر بن زین العابدین، 1226-1313 قمری

(Xānsārī, mohammad bāqer ebn-e zayn-ol-ābedīn (1811-1896

بخشی از ارجوزه اصول فقه صاحب روضات است که شامل مبحث احادیث (سنت) تا مبحث تاسی است و خود مؤلف در فهرست تالیفات خود به مبحث تاسی این منظومه، اشاره نموده است. این منظومه از قدرت شعری چندانی بهره مند نیست.

[روضات الجنات 110/2؛ الذریعة 458/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11278

آغاز: ... الشرطنا كون الحديث في كتب xx اصحابنا بل عن اصل محکم قرب / و ايضا الشيخ اکتفی في العدل xx بگونه غير کذوب النقل؛ انجام: عليه ايضا للنص من بل و على xx تحريم تقرير الجرام من خلا / و هو اعانة عليه و الحجج xx كثيرا احتجوا به فلا حرج

خط: نسخ، کا: محمد باقر خوانساری، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ حاشیه و اصلاحات از مؤلف؛ مهر: آیت الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه ای، ضربی با ترنج، 8گ، 15 سطر (7×14)، اندازه: 11×19 سم [ف: 28-419]

اصول الفقه (ارجوزة) / فقه، شعر / عربي

(uṣūl-ul-fiqh (urjūza

تنکابنی قزوینی، ابراهیم بن ابی الحسن، -1324 قمری

(tonekābonī qazvīnī, ebrāhīm ebn-e ab-el-hasan (- 1906

منظومه ای در مباحث اصولی است که در آن مؤلف از اول تا موارد عدم جواز تقلید را منظوم بیان کرده است.

آغاز: احمد ک اللهم بامر اصطفی xx لطفًا على الناس نبيا مصطفى و بين الأحكام للعباد xx في الشرق والغرب من البلاد انجام: وفي أصول الدين ليس يكتفى xx بدا لك التقليد بعض اکتفی

قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 185/4

آغاز و انجام: برابر

کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز، 18گ [ف: 1-332]

اصول الفقه (ارجوزة) / شعر، اصول فقه / عربي

(uṣūl-ul-fiqh (urjūza

آغاز: في الحقيقة و المجاز و تعارض الاحوال: علائم الوضع كما افادوا xx آن لا يصح السلب و اطرادوا / و السبق و التنصيص من اهل اللغة xx و للمجاز الضد حتى يبلغه في الأوامر و النواهي و ما يتبعهما: و الامر و النهي لحتمی الطلب xx في الفعل و الترك و في الثاني و جب؛ انجام: خاتمة: و ما بجمعه عنيت قد نظم xx فيه مهمات الأصول ينتظم / فاختم القول بحمد الله xx مصليا على رسول الله / و آله السادة في الدارين xx لا فرق الله بينهم و بيني

خط: نسخ، كا: حسن على، تا: 1243ق [رشت و همدان: ف: 1443]

اصول الفقه (ارجوزة / شعر، اصول فقه / عربي

ص: 300

اشعاری است در اصول فقه مشتمل بر مباحث: قول 1. معرفت اصل و تعریف فقه؛ قول 2. اصول فقه؛ قول 3. دلیل و اماره؛ قول 4. مرتبه علم اصول و موضوع آن؛ قول 5. معرفت فقاهت مسائل آن؛ قول 6. معرفت علم و نظر؛ قول 7. معرفت ظن و شک و وهم و جهل؛ قول 8. معرفت حکم؛ قول 9. توصیف عمل به صفت صحیح و باطل؛ قول 10. توصیف فعل به صفت موسع و مضیق؛ قول 11. توصیف فعل به عزیمت و رخصت؛ فصل سوم: در بیان تحقیق الفاظ مستعمله مطلقه، تحقیق موضوع له، اتحاد لفظ و معنی الفاظ مرکبه اشتقاق؛ فصل چهارم: در بیان تحقیق حقیقت و مجاز: در تعریف حقیقت

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2425/3

آغاز: فاعلم بان الأصول في الوصول xx علامة لصحة الوصول؛ انجام: دلالة على المجاز عرية xx كقوله و اسئل لاهل القرية

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، یک لا، 12 گ (43 پ - 54 پ)، 15 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 227-

[12

- اصول الفقه (تقریرات) < تقریرات الاصول

- اصول الفقه الحنفی < اصول الشاشی

اصول الفقه سجاوندی / اصول فقه / عربی

uṣūl-ul-fiqh-i sajbāwandī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 21224

بی کا، بی تا، خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

اصول الفقه سمرقندی / اصول فقه / عربی

uṣūl-ul fiqh-i samarqandi

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26217

بی کا، بی تاب مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

اصول الفقه (کلیات فی) / اصول فقه / عربی

(uṣūl-ul-fiqh (kullīyāt fī

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

گویا از سید کاظم رشتی بن محمد قاسم. نام رساله و نام نگارنده در دیباچه و انجامه نیامده است. در نمایه مجموعه و بر بالای نسخه جواب مسائل میرزا شفیع مازندرانی «آمده ولی چنین مطلبی در متن نیامده است. به هر روی جز «اصول الفقه» سید رشتی (مرعشی 98/6) می باشد.

[فهرست کتب مشایخ 319 ش 233 «فایده»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2100/32-عکسی

آغاز: حمدله. اما بعد، فاعلم هداك الله انك اذ اردت تعرف شيئا المعرفة التامة الحقيقة تنظر فيه إلى الأقوال المختلفة و الاراء المتباينة، فان تباين الاقوال، دليل عدم ظهور حقيقة الحال لايق، قد يكون ذلك؛ انجام: الى صاحب الشرع (عليه السلام) فليس اذن مطلقاً. فتبين مما ذكرنا أن العقل في الأمور الخلافية لو لم يكن له مستند. لم يصح التعويل عليه.

خط: نسخ پخته، کا: محمد علی اصفهانی، تا: 1273ق؛ در مجموعه رساله از رشتی؛ 1ص (396-402) [عکسی: 1-326]

اصول الفقه (مختصر) / اصول فقه / عربی

(uṣūl-ul-fiqh (muxtaṣar

گرچه در فهرست وزیری این رساله به نراقی، احمد بن محمد مهدی (1185-1245ق) نسبت داده شده است ولی با توجه به تاریخ تألیف که در نشریه 4/114 در انجام نسخه آمده (1267ق) و نسخه بدون مؤلف معرفی شده است، این انتساب صحیح به نظر نمی رسد.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1477

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي هدانا إلى معالم الأحكام ... هذه مختصر في تحرير مسائل الحصول على سبيل الاجمال ... اعلم أن الاصول يشتمل على اثني عشر مقاصد و كل واحد من تلك المقاصد على فصول و بعضی تلك الفصول على مباحث؛ انجام: ولا يجوز تقليد الميت. مع عدم تمكن الحي ايضا وليكن هذا آخر ما أوردناه ... [ادامه انجام که در نشریه آمده است:] تحريره في هذا المختصر وقد وقع الفراغ من ذلك في الثالث الاخر من العشر الاخر من الشهر الأول من الثالث الاخر من السنة الأولى من الثالث الاخر من الشهر السابع من المائة الثالثة من الألف الثاني من الهجرة ... و تحية (1267/9/27).

خط: نسخ، بی کا، تا: 1267ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، 58گ، 14 سطر (5/5×10)، اندازه: 11×16سم [ف: 3 970] و

[نشریه: 4-411]

- اصول فقه منظوم < وسیله الوصول

اصول الفقه (منظوم) / شع و اصلا، فقه / عربی

(uṢŪl-ul-fiqh (manzŪm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18005 ض

بی کا، بی تا [د.ث]

ص: 301

(osŪl-e feqh (manzŪm

[فهرستواره منزوی 206/10]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1074/3

آغاز: به نامت ابتدا هر مبتدا فردا XX خبر دار همه امروز و هم فردا؛ انجام: زد رقم واحد به تاریخش به حکم عقل گفت XX آفرین بادا به واحد مطلع نور الهداة

بی کا، بی تا؛ 8گ (142-149) [ف: 3-51]

(usul-ul fiqh (manzum

منظومه کوتاهی است در اصول فقه در حدود 200 بیت. آغاز: ابدأ بالحمد وبالصلوة XX على النبي وآله الهداة / في نظم تلك الدرر الفقهية XX نظائر الحكم بها محوية

همانند:

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 14/199 - 2749/3

آغاز: برابر؛ انجام: فرجحوا بايما مرجح XX من نقل او عقل و ذا متضح / و اولوا المرجوح كي لا يطرخوا XX و الجمع للشاهد ايضا صرحوا خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 4 جمادی الثاني 1308ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج و جدول گرهی، 16گ، 6 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 8-4638]

2. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1739/3

آغاز: برابر

خط: تحریری، کا: میرزا علی بن عبد الخالق خوئینی، تا: 1353-1354ق؛ 13گ، اندازه: 17×10 سم [ف: 3-126]

3. مشهد، شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 447/10

آغاز: برابر؛ انجام: و اعلم المفتین فقهاً قدما XX و لا تقله ذا میتاً فقد نقل

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: عادی، 3گ (140-142ر)، اندازه: 21×15 سم [مؤید: 1-360]

كرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع، -1223 قمری

(kermānšāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad sami (- 1808

نسخ این منظومه از نظر تعداد ابیات و ابیات آخر منظومه مختلف است. ناظم آن ملا محسن کرمانشاهی است. از قرائنی معلوم می شود که از علماء قرن سیزدهم و امامی مذهب بوده است و این منظومه مشتمل بر 70 بیت می باشد و مشتمل بر تعریف فقه و اصول و مباحث آن به طریق ایجاز و اختصار است.

آغاز: احمده شکرأ علی نواله xx مصلیاً علی النبی و آله

انجام: ولا تقلد میتاً فقد نقل xx عدة اجماع علی أن لا یحل

[الذریعة 84/23]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 629/2 - طباطبائی

انجام: برابر (در نسخه حاضر پس از این بیت بالا 6 بیت زیر نیز وجود دارد:) و لا- اجتهاد فی ضروریاتنا xx و غیر توفیقی موضوعاتنا / و یحرم التقليد من اجتهد xx و فی أصول الدین من کل احد/ مرجحات النص فی الأخبار xx تعارضت عند اولی الابصار / فانظن الا قوی حین ذاك یتبع xx و الأمر للمجتهدین یتبع / و اولو المرجوح کیلا یطرح xx و الجمع للشاهد ایضاً صرحوا . قد جف قلمه الشریف الی هنا و قد تم فی یوم ... فی سنه 1284

خط شکسته نستعلیق خوب، بی کا، تا: نیمه دوم قرن 13 کاغذ: فرنگی آهار دار شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز (بدون مقوا)، قطع: رقعی، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 22-331]

2. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2376/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 13؛ 13، 21 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [مسجد اعظم ق: 5-2157]

3. قم: مسجد اعظم، شماره نسخه: 907/2

آغاز: برابر؛ انجام: فی مثل عصر ما ادعاه لایهن xx عما مضی امنع ثم اجماع السلف / نقلاً الینا خبر عالی السند xx ولو طوینا عنه باب الفقه سد

خط: نسخ، کا: علی رضا ابن اسحاق حسینی فراهانی، تا: سال 1296ق، جلد: تیماج مشکى مجدول، 4گ، اندازہ: 12×20سم [ف: 5-
[2156

4. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 855/4

خط: نستعلیق، بی کا، بیتا [سپهسالار: ف:]

5. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 855/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، این منظومه در حاشیه اصول بی نامی که ضمیمه کتاب شماره 855/2 کتابخانه است می باشد [ف: 1-
[620

اصول الفقه (منظومه) / شعر، اصول فقه / عربی

(uṣūl-ul-fiqh (mnz

اردکانی یزدی، محمد باقر بن حسنعلی

ārdakānī yazdī, mohammad bāqer ebn-e hoseyn-ālī

در پنج «منهج».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2946/1

ص: 302

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي للاصل xx لفروعه الممكنة بالفصل، بالعدل هو مقنن القوانين؛ انجام واجعل رفيقى يوم حشر ... xx في
الجنة الأئمة الاثني عشر من عليهم ... (?) منك الصلوة الالف و السلام خط: شكسته نستعليق و نسخ، كاتب = مؤلف، تا: جمادى الاول
1223ق؛ رساله با نشان «منه دام ظله، منه عفي عنه، منه ره»؛ مهر: طهماسب؛ كاخذ: پسته اى، جلد: ميشن لايى قهوه اى، 15گ (پ1 -
15پ)، 24 سطر، اندازه: 17 × 27 سم [ف: 6-170]

اصول الفقه (منظومه) / شعر، اصول فقه / عربى

(.uṢŪl-ul-fiqh (mnz

بحر العلوم، محمد مهدي بن مرتضى، 1155-1212 قمرى

(bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742-1798

78 بيت

1. قم؛ فيضيه؛ شماره نسخه: 1751/1

78 بيت؛ خط: نسخ، بى كا، تا: 1287ق [ف: 3-127]

2. قم؛ فيضيه؛ شماره نسخه: 2038/1

78 بيت؛ بى كا، بى تا؛ اندازه: 17×11 سم [ف: 2-170]

اصول الفقه (منظومه) / شعر، اصول فقه / عربى

(.uṢŪl-ul-fiqh (mnz

نائينى، غلامعلى بن محمد، ق13

(nā'īnī, qolām 'alī ebn-e mohammad (- 13c

این منظومه دارای یکصد بیت است و سراینده برای نفی حجیت ظن عام نخست چهار «امر» به عنوان مقدمه یاد می کند: 1. شارع نصب
طرایق کرده؛ 2. اصل، حرمة عمل بر طبق ظن است؛ 3. احکام شرع ثابت و باب علم باز است؛ 4. تحریر محل نزاع. پس از این، ده دلیل
بر انفتاح باب علم و سپس ده دلیل بر انسداد (از طرف قائلان به آن) و پاسخ آنها و در آخر ده تنبیه دارد. چاپ: ایران، سنگی، 1351،
جیبی، 22 ص

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3755

آغاز: ارجو نجاته منك يا ذا المن xx من وصمة الشك و سوء الظن ... قد ورد النهي عن الركون xx لكل ما كان من الظنون / آياتنا للمنع

عنها كافيہ XX اخبارنا ايضاً بذلك و افيه ... حجية الظن من الغوامض XX تحقيقها من جملة الفرائض / لانه المناط للاحكام XX كم زل فيه قدم الاعلام / و هيهنا مطالب عليه XX و كم رسائل بها و فيه ... / الى الهم هيهنا نشير XX و ماسواها خطبها يسير الابد من رسم امور اربعة XX مطالب العمدة فيها مودعه؛ انجام: و جهان و الاول عند المبتلى XX حق كما بالبسط في نثرى انجلى / قد تم ما قدرمت في المقام XX و الحمد لله على الاتمام. قد اختتم هذه المنظومه بخط مؤلفه غلامعلى بن محمد النائيني في غرة جمادى الأولى سنة 1288.

خط: نسخ روشن، كاتب = مؤلف، تا: 1 جمادى الاول 1288ق؛ كاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز یک لا، 40ص، 7 سطر، قطع: رقی
کوچک، اندازه: 6/5 × 10 سم [ف: 10-1739]

اصول الفقه و الرجال / رجال، اصول فقه / عربی

uṣūl-ul-fiqh wa-r-rijāl

رساله کوتاهی است در تعیین جایگاه علم رجال و اینکه جلالت شأن مؤلف آن نباید دلیل بر صحت مطالب کتاب رجالی باشد، بعد از مقدمه در علم رجال به مباحث علم اصول اجماع، سنت، خبر واحد و ... پرداخته که به تفصیل خبر واحد را خصوصاً مقوله فسق و عدل راوی را مورد بررسی قرار داده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12449/6

آغاز: فاعلم أن العلم الرجال تعریفات شتی، و منها أنه العلم بأحوال رواة خبر الواحد؛ انجام: و عدم وجوبه في خبر ال من القبول مع وجود الاقتضاء خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: خط دار معمولی، گ (36-37)، 23-20 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 31-444]

اصول الفقه و العقائد (مجموعه) / كلام و اعتقادات، اصول

(osūl-ol-feqh va-l-'aqā'ed (majmūe

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17625

نسخه بسیار نادر؛ بی کا، بی تا [د.ث]

اصول الفقه و درایة الحدیث / اصول فقه / عربی

uṣūl-ul-fiqh wa dirāyat-ul-ḥadīth

محقق حلی، جعفر بن حسن، 602-676 قمری

(mohaqqeq-e hellī, ja'far ebn-e hasan (1206-1278

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17085

بی کا، تا: 1151ق، خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: 110×176 سم [رایانه]

- اصول فقهیه < قواعد الاصول

اصول فلسفه طبیعیہ / طبیعیات / فارسی

osü l-e falsafe-ye tabī'īye

در فیزیک و تشریح و فیزیولوژی است عنوانها به عربی و متن

ص: 303

به فارسی و سه کتاب باید باشد.

تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 245

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ جلد: مقوا، قطع: ربعی [نشریه: 3-389]

اصول فن مناظره (ترجمه) / منطق / فارسی

(t osūl-e fann-e monāzere).

حکمت، علی اصغر، 1271-1359 شمسی

(hekmat, 'alī asqar (1892-1980

از چارلز هانسون.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8920

آغاز: بسمه تعالی مقدمه فن مناظره که در دو ایر علمی و ادبی؛ انجام: پس زنده باد صلح و صلح طلبان علی اصغر حکمت

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: 56]

اصول الفوائد في أصول المسائل الحكمية / فلسفه / عربی

usūl-ul fawā'id fī usūl-il masā'il-il hikmīyya

مولوی، عباس، -1101 قمری

(mowlavī, "abbās (- 1690

تاریخ تألیف: 1097ق

مؤلف شاگرد ملا رجبعلی تبریزی می باشد که در آن از وی با احترام یاد می کند و سخنانی از وی می آورد و پیداست که پس از مرگ استاد آن را نگاشته است. مولوی در آن از اثولوجیا و از ابن سینا و ابی البرکات و خواجه طوسی یاد می کند. این اثر دارای هفت «مقاله» است: 1. بود و یگانگی؛ 2. آفریدن چیزها؛ 3. آفرینش و جعل چیست؛ 4. در این که گوهرهای عقلی و آسمانی بسیارند و جهان مثالی و هستی ذهنی هست؛ 5. جسمها چیستند؛ 6. مقوله های ده گانه؛ 7. امور عامه. مؤلف در این کتاب به پیروی از استاد خود، اشتراک لفظی وجود را ثابت می کند و یکی بودن صفت و موصوف را محال می داند.

آغاز: بسم ..... الحمد لله الذي فاق عن مدح المادحين فخر مدحه و عدا وصف الواصفين ... اما بعد فيقول الفقير إلى الله القوي عباس

الموسوی ... اریدان اکتب مخترة یشتمل علی عدة اصول المسائل.

انجام: الهادین الی طریقة النجاة من المي الجسمانی و الروحانی و سلم تسلیمًا کثیرًا کثیرًا م

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 331

آغاز: برابر؛ انجام: انتهاء المركبة الی البسیطة. قد وقع الفراع من تسويده في شهر ذیحجه الحرام سنة سبع و تسعين بعد الألف.

خط: نسخ، کا: محمد باقر هزار جریبی، تا: شب 3 رجب 1114ق؛ محمد باقر هزار جریبی آن را مقابله کرده؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج سرخ حاشیه دار دولا، 86گ، 14 سطر (7×14)، اندازه: 12×19/5 سم [ف: 3-146]

2. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: 68

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «اصول الفوائد» از عباس موسوی معرفی شده که به استناد نسخه دانشگاه تهران کامل شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: زرد آهار زده، جلد: میشن قهوه بی نرم، 142گ، 14 سطر (5/5×12/5)، اندازه: 18/5×12/5 سم [ف: 58]

الأصول في شرح الفصول = شرح فصول بقراط / طب عربي

al-uṣūl fī s.-il-fuṣūl

ابن قف، امین الدولة بن یعقوب، 630-685 قمری

(ebn-e qof, amīn-od-dolat ebn-e ya qūb (1233-1287

وابسته به: الفصول = فصول بقراط؛ بقراط (460-377)

شرح «فصول بقراط» در پزشکی است، با سربندهای «مقاله» (8 مقالت) و هر مقالت در چند «فصل»، نگاشته 681ق. نخست پاره ای کوتاه از متن را با سربند «قال بقراط» آورده، سپس آن را زیر سربند «الشرح» در چند «مبحث» گزارش می کند، با گرایش فلسفی. گزیده آن 1902 م چاپ شده است. (منزوی)

آغاز: بسمله. قال الامام ... المسلمین. الحمد لله خالق الخلق و میدیه و باسط الرزق و منمیه، و مقدر العمر و ... و بعد، فقد سألتني بعض من یشغل علی ان اشرح له كتاب الفصول للامام أبقراط ... و سمیته بكتاب الأصول في شرح الفصول ... المقالة الأولى من كتاب فصول ابقراط، و هي اربعة و عشرون فصلا ... انجام: ... القوة السامعة الادراك. و الله اعلم. تمت المقالة الثالثة من فصول ابقراط ...

[مجله معهد المخطوطات 2/266/5؛ معجم المؤلفین 16/3 و 245/13 و 411؛ سر کیس، معجم 217؛ حاجی خلیفه 1267/2،

«فصول بقراط» و این شرح، که نام او را ابوالفرج یعقوب آورده است؛ زرکلی 196/8 یعقوب / اسحاق]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6601/2

خط: نسخ نازیبا، کا: شرف مطبب قونوی مشهور به ابن المنشی، تا: 761ق، مصحح، محشی؛ تملک اویس بن محمد بن خواجه سنان، و تملک کاتب محمد و تملک ابوالقاسم به سال 1341 هـ جلد: تیماج قرمز با جدول ضربی، 203 گ (8 پ-210 ر)، اندازه: 22×28/5 سم [ف: 20-146]

2. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1033

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1277ق، به دستور ابن محمد حسن جلایر علیرضای طیب؛ مقابله شده؛ کاغذ: آهار مهره نخودی،

ص: 304

جلد: تیماج مشکی ضربی، 259گ، 22 سطر (5/8 × 18)، اندازه: 15 × 26/5 سم [ف: 2-17]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 836

آغاز و انجام: برابر

در سه مقاله با عنوان های «بحث». خط: نسخ، بی کا، تا: 1277ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ نو، 248گ، 22 سطر، اندازه: 15/3 ×

26/2 سم [ف: 1-49]

الأصول في متن الفقه / اصول فقه / عربی

al-uṣūl fī matn-il-fiqh

پاره ای از قواعد اصولی پراکنده ای است که فقها از آنها در استنباط مسائل فقهی بهره برده اند. قاعده ای عنوان می شود و بعضی از موارد استفاده از آن را بانص گفتار یک یا چند تن از فقیهان می آورد. بیشتر نقل ها از فقیهان متأخر می باشد و نگارنده از معاصرین است.

قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 18

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: گالینگور مشکی، 192 گ، مختلف السطر، اندازه: 19/5 × 28 سم [ف: 22]

- اصول القراءات < تحفة القراء

اصول قراءات / قرائت / فارسی

osul-e qera'at

سمرقندی، محمد بن محمود، -780 قمری

(samarqandī, mohammad ebn-e mahmūd (- 1379

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12225/9

آغاز: الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين و صلى الله عليه و على آله محمد خاتم النبيين و آله الطيبين الطاهرين وسلم تسليمًا كثيرًا
بدانکه اصول خواندن قرآن؛ انجام: آنست که در آخر آیت ولیکن بیابد حیاتک و ما کفر سلیمان و لکن و ازین معنی هر یکی آنچه مانند آن
و الله اعلم تمة الكتاب بعون الملك الوهاب جل اسمه.

بی کا، تا: ذیحجه 807ق؛ جلد: تیماج خرمایی، 3ص (94-96)، 17 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 35-218]

اصول القراءات / قرائت عربی

ابن جزری، محمد بن محمد، 751-833 قمری

(ebn-e jazarī, mohammad ebn-e mohammad (1351 -1430

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1188/1

آغاز: بسمله، اصول قرائت ... من الأربعة الزائدة على العشرة لا خلاف عندها انجام: و اتبعوني اهد[ی] کم [في غافر] و الله تعالى [غافر].
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج یک لا ماشی، 44 گ (1-44)، 15 سطر (7×11)، اندازه: 13×18 سم
[ف: 3-888]

اصول القرائة ابن عامر = قرائة ابن عامر / قرائت / عربي

uṣūl-ul-qirā'at-i ibn-i 'āmir = qirā'at-u ibn-i 'āmir

شريف استر آبادی، علی بن علی، ق 10 قمری

(Šarīf-e estarābādī, 'alī ebn-e 'alī (- 16c

رساله کوتاهی است در قرائت عبدالله بن عامر به نقل عبدالله بن احمد بن ذکوان و هشام بن عامر دمشقی که در آغاز به ترجمه این سه قاری اشاره نموده سپس قرائت ابن عامر به ترتیب سوره های قرآنی آمده است.

[الذريعة 54/17؛ طبقات اعلام الشيعة 145/4 و 372/5، کتابنامه بزرگ قران کریم 403/2؛ فهرست موضوعی نسخه های خطی عربی کتابخانه های جمهوری اسلامی ایران 222/1]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13883/4

آغاز: الحمد لله السميع العليم ... و بعد فيقول العبد ... ان هذه الرسالة في بيان اصول قرائت ابن عامر بروايتي ابن ذكوان و هشام جمعته من كتب؛ انجام: و كذا ما في سورة الأعلى إلى آخر القرآنخط: نسخ، کا: سيف الله بن سلطانعلی قاری، تا: اواخر محرم 1096 ق؛ مصحح، کاغذ: شرقی، 8 گ (28 پ - 46 ر)، 15 سطر، اندازه: 12×6 سم [ف: 35-262]

2. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه: 19/1

بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-461]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2475/1 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-700]

اصول قرائة ابن كثير = قرائة ابن كثير / قرائت / عربى

osul-e qera'at-e ebn-e kasir = qera'at-e ebn-e kasir

شريف استر آبادى، على بن على، ق 10 قمرى

(Šarīf-e estarābādī, “alī ebn-e ‘alī (- 16c

در این رساله کوتاه اصول قرائت ابن كثير را به روایت دو راوی «بزی و قنبل» به نقل از شاطبى گرد آورده است. در الذريعة زبان رساله فارسى ذكر شده است.

آغاز: بسمله، حمد له و بعد فيقول العبد الضعيف عماد الدين على بن عماد الدين على الاستر آبادى آن هذه رسالة في ذكر اصول قراءه ابن كثير بروايتى النبوى.

ص: 305

انجام: و بینهما و بین الیاء فی المکسورتین و بینهما و بین الواو فی المضمومتین مثل حاء اجلیهم و هؤلاء آن و اولیا اولیک و قد نقل عنه
الأبدال بمحض المد و الله اعلم و الحمد لله

[الذریعة 54/17؛ طبقات اعلام الشیعة 145/4 و 372/5، کتابنامه بزرگی قرآن کریم 403/2؛ فهرست موضوعی نسخه های خطی عربی
کتابخانه های جمهوری اسلامی ایران 222/1]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 26/157 - 5277/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ از روی نسخه مصنف نوشته شده؛ جلد: مقوای لایی، عطف تیماج، 4 گ، 19 سطر، اندازه: 13×19 سم
[ف: 1-425]

2. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه: 19/5

بی کا، تا: 6 رمضان 954ق؛ جان اصفهان؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-461]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2475/9-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-700]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15042/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم کاشانی فیجانی، تا: قرن 11؛ کاغذ: شرقی، 6 گ (32-37)، 12 سطر، اندازه: 6×11 سم [ف: 38-105]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5846/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی سفید آهاردار، جلد: تیماج حنایی، 8 ص (22-30)، 15 سطر، قطع: خشتی، اندازه:
14×21 سم [ف: 17-254]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 37614

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386 کاغذ: نخودی آهار مهره اصفهانی، جلد: مقوای روکش مشمع قهوه ای و
عطف مشمع فستقی آجدار، 3 گ، 24 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [اهدائی رهبر: 1 علوم قرآن-357]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7343/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: وجیه الدین بن اسماعیل بن عباس معلم شهرستانی، تا: 24 محرم 1002ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه ای،
4گ (51پ - 54ر)، 17 سطر، اندازه: 20×14سم [ف: 19-142]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13839/9

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1023ق، جان: اصفهان؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 5گ (122-126پ)، 15 سطر (10×15/5)،
اندازه: 205×13 سم [ف: 35-161]

8. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 1590/4

خط: نسخ، بی کا، تا: 1055ق، کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ کهنه، 15 قطع: [ف: 5-300]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13883/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: سیف الله قاری، تا: 1095ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 5گ (15-19پ)، 15 سطر، اندازه: 6×12 سم
[ف: 35-260]

10. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1679/2

اصول قرائة ابن کثیر، ابی عمر، ابن عامر، حمزه و کسایی؛ خط: نسخ، کا: علی اصفهانی ابن حیدر علی منده، تا: 1101ق؛ 20گ (53-
34)، اندازه: 17×24سم [نسخه پژوهی: 3-164]

11. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 204/6-ج

آغاز: برابر؛ انجام: و كذلك فهي لهي و هي

بی کا، بی تاب 7گ (77پ - 83پ) [ف: 251]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12079/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ ضریبی مجدول، 4ص (65-62)، اندازه: 15×21سم [ف: 35-91]

12. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4426/5

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، 5 گ (185 ر - 189 ر)، 12 سطر (5 × 10)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 13-3388]

14. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 1360/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم، بی تا، جلد: معمولی، 3 گ (44 پ - 46 ر)، 13 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [مؤید: 3-297]

اصول قرائة ابن کثیر / قرائت / فارسی

osūl-e qerā'at-e ebn-e kasīr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4426/3

آغاز: بدان ... که ابن کثیر را دو راوی است: یزی و قنبل؛ انجام: هر جا که واقع شود و الله اعلم بحقائق الأمور.

به فارسی درباره صله و تسهیل جز رساله عمادالدین علی استرآبادی که به عربی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، 2 گ (181 ر - 183 ر)، 12 سطر (5 × 10)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 13-3387]

اصول قرائة ابی عمرو = قرائت ابی عمرو = مفرده قرائت ابی عمرو / قرائت / عربی

osūl-e qerā'at-e abī 'amr = qerā'at-e abī 'amr = mofrade-ye qerā'at-e abī amr

شریف استرآبادی، علی بن علی، ق 10 قمری

ص: 306

رساله مختصری است در بیان اصول قرائت ابوعمر و زبان بن علاء بن عمار به دو روایت دوری و سوسی از طریق شاطبی با رموز: ابوعمر و با رمز حاء مهمله، دوری با رمز طاء و سوسی با رمز یاء. مؤلف در مقدمه گوید «جمعتہ بالتماس من طاعته حتم و اسعاف مراده غنیمه وفقه الله تعالی لارشاد کمال...».

آغاز: بسم الله، الحمد لله رب العالمین و الصلوه ... و بعد فنقول العبد الضعیف الی الله المهیمن الهادی عماد الدین علی الاسترابادی ان هذه رساله فی بیان اصول قراءت ابی عمرو

انجام: هو و فهو و لهو و كذلك و هي فهي لهي تمت.

[الذریعة 54/17؛ طبقات اعلام الشیعة 145/4 و 372/5؛ کتابنامه بزرگ قران کریم 403/2؛ فهرست موضوعی نسخه های خطی عربی کتابخانه های جمهوری اسلامی ایران 222/1]

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 297/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ محشی، نسخه را محمد بن سلطان حسین اصفهانی نزد استاد خود امیر جمال الدین محمد حسینی قاری اصفهانی در 984 قرائت کرده؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوارویه کاغذ، 4 گ، 20 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 5-12]

2. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه: 19/4

بی کا، تا: 22 شعبان 154ق، جان: اصفهان؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-461]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2475/8-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-700]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5846/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی سفید آهاردار، جلد: تیماج حنایی، 16ص (103-118)، 15 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 14×21 سم [ف: 17-255]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3046/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: حسین بن حاجی محمد قاری، تا: قرن 11؛ مهر: محمد قاری «اضعف عباد الله ابن حاجی محمد حسین القاری»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره دولت آبادی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 7گ، 12 سطر، اندازه: 18/5×12/5 سم [ف: 23-125]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13883/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: سیف الله قاری، تا: اوایل ذیحجه 1095ق، کاغذ: شرقی، 8گ (20ر-27پ)، 15 سطر، اندازه: 6×12 سم [ف: 35-261]

6. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه: 19/2

بی کا، بی تا، قطع: ربعی [نشریه: 4-461]

اصول قرائة حمزه = مفردة قرائة حمزه / قرائت / عربي

usul-u qira'at-i hamza = mufradat-u qiraat-i hamza

III VEI

شريف استر آبادی، علی بن علی، ق 10 قمری

(- 16c) (Šarīf-e estarābādī, 'alī ebn-e 'alī)

رساله کوتاهی است در اصول قرائت حمزه به روایت خلف بن هشام و خلاد بن علی صیرفی که در آغاز رساله به ترجمه راویان و مروی عنه اشاره نموده است.

[طبقات اعلام الشيعة 145/4 و 372/5، کتابنامه بزرگ قران کریم 403/2؛ فهرست موضوعی نسخه های خطی عربی کتابخانه های جمهوری اسلامی ایران 222/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13883/6

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و بعد فيقول العبد الفقير ... ان هذه رسالة في بيان اصول قراءة الحمزة بروايتي خلف و خلاد من طريق الشاطبية؛ انجام: و ثبت الياء في الحاليين و يثبت وصلاً الياء في تقبل دعائي في سورة ابراهيم و هذا آخر ما اردنا جمعه.

خط: نسخ، کا: سیف الله بن سلطان علی قاری، تا: 1096ق، کاغذ: شرقی، 11گ (51پ-61پ)، 15 سطر، اندازه: 6×12 سم [ف: 35-263]

اصول قرائة القرآن / تجويد / عربي

uṣūl-u qirā'at-il-qur'ān

آغاز: في اصول قراءة القرآن اعلم ان اصول قراءة القرآن على مراعات خمسة اشياء: التنوين و التشديد و المد و الوقف و الماآت؛ انجام: و الزائدة مثل فيما رحمة من الله (تمت اصول القرات بعون الله ... في ايصال العطيات).

خط: نستعليق، بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج سبز زركوب مقوایی، 4 ص (134-137)، 12 سطر (5 × 11)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 14-3684]

اصول قراءة الكسائي = قراءة الكسائي / قرائت عربی

uṣūl-u qirā`at-il-kasā`ī= qirā`at-ul-kasā`ī

شريف استر آبادی، علی بن علی، ق 10 قمری

(Šarīf-e estarābādī, `alī ebn-e `ali (- 160

در این رساله بسیار مختصر اصول قرائت کسائی به روایت دوری و ابو الحارث بیان شده است.

آغاز: بسمله، حمد له فهذه رسالة في ذكر اصول قراءة الكسائي بروايتي الدوري و ابي الحارث جمعته بالتماس.

انجام: ابو الحارث خاصة لم يفعل المجزوم ذلك حيث وضح كقوله تعالى ومن يفعل ذلك تمت بعون الله وحسن توفيقه.

[الذريعة 3/371]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 26/157 - 5277/4

ص: 307

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ از روی نسخه ای که از نسخه مصنف نوشته شده؛ جلد: مقوایی لایی، عطف تیماج، 4 گ، 19 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 1-425]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5846/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی سفید آهاردار، جلد: تیماج حنایی، 11 ص (12-22)، 15 قطع: خستی، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 17-254]

3. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 204/7-ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ احمد بن شعبان، تا: 25 جمادی الثانی 1074ق؛ 4گ (83پ-86ر) [ف: 251]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13883/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سیف الله قاری، تا: اواخر محرم 1096ق؛ در حاشیه اشعار فارسی در موضوع قرائت با نشان «12»؛ کاغذ: شرقی، 6گ (46پ-51ر)، 15 سطر، اندازه: 6 × 12 سم [ف: 35-263]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 442616

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، 4گ (189-193)، 12 سطر (5 × 10)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 13-3388]

6. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2475/2-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حاج سید ابوالفضل سعید ریحان یزدی؛ بی کا، بی تا [فیلمها-ف: 1-700]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5682/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد غدیر بن میر فتح الله حسنی حسینی، تا: 1027-1029، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 4گ (3پ-6پ)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 15-80]

اصول قرائة نافع = قرائة نافع / قرائت / عربی

'osūl-e qerā'at-e nāfe' = qerā'at-e nāfe

شريف استر آبادی، علی بن علی، ق 10 قمری

(Šarīf-e estarābādī, "alī ebn-e 'alī (- 16c

رساله کوتاهی است در اصول قرائت نافع به روایت قالون و ورش که به خواهش برخی از دوستان مؤلف که آنان نیز اشتغال به مسائل پیرامون قرائت قرآن کریم دارند نگاشته شده و در آغاز رساله به ترجمه نافع قالون و ورش اشاره نموده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و بعد فيقول العبد ... هذه رساله في بيان اصول قراءه نافع من روايتي قالون و ورش من طريق الشاطبيه.

انجام: مما انا في النمل تمت بعون الله و حسن توفيقه

[الذريعة 57/17؛ طبقات اعلام الشيعة 145/4؛ كتابنامه بزرگ قران كريم 406/2؛ فهرست موضوعی نسخه های خطی عربی کتابخانه های جمهوری اسلامی ایران 227/1]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 366/6

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 980ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز یک لا، 36ص (69-104)، اندازه: 13 × 18 سم [سنا: ف: 1-199]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5846/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی سفید آهاردار، جلد: تیماج حنایی، 24ص (79-103)، 15 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 17-255]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3046/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: حسین بن حاجی محمد قاری (به ضبط ضمایم)، تا: قرن 11؛ کاغذ: نخودی آهار مهره دولت آبادی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 10گ، 12 سطر، اندازه: 12/5 × 18/5 سم [ف: 23-128]

4. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1590/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 1055ق، کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ کهنه، 15 سطر [ف: 5-300]

آغاز: برابر؛ انجام: في قوله تعالى اجيب دعوة الداعي اذا دعاني في البقرة وله الخلف ايضا في ياء قوله تعالى فما آتاني في النمل. خط: نسخ، كا: سيف الله قارى، تا: سه شنبه 20 ذیحجه 1095ق؛ مصحح؛ مهر: «الواثق بالله ... محمد الحسيني» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، 15گ (پ-15ر)، 15 سطر، اندازه: 6×12سم [ف: 35-259]

6. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 60/4

آغاز: برابر

تنها صفحه اول آن است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ فقط 16 سطر آن موجود است؛ جلد: تیماج لایه ای عنابی، اندازه: 10×17/5سم [ف: 71]

اصول قرائت عاصم = مفرده عاصم / قرائت / فارسی

osūl-e qerā'at-e 'āsem = mofrade-ye 'āsem

شریف استر آبادی، علی بن علی، ق 10 قمری

(- 16c) (Šarīf-e estarābādī, 'alī ebn-e 'alī)

رساله ای است در قرائت عاصم بن ابی النجود کوفی (-193 ق) به شیوه شاطبی که از نظر مؤلف اصلح طرق می باشد. این رساله به دستور نواب علیه عالیہ موسویہ صفویہ و به نام بلقیس [آن خداوند کش آمد ز خداوند خطاب xx بانوی هر دو جهان مریم بلقیس جناب] نگاشته شده است، در یک «مقدمه» در سه فصل و

سه «باب» و «خاتمه»: باب 1. اصول در 17 فصل (1- استعاده ... 16- مرسوم خط); 2. فرش حروف، به ترتیب سوره ها؛ 3. تکبیر، از سوره «والضحی» تا آخر قرآن؛ خاتمه در قرائت عاصم که در نشر و طیبیه هست و در شاطیبه نیامده است. نام مؤلف در دیباچه هست.

آغاز: حمد بی حد و سپاس بی قیاس مر آفریننده ای را سزد و شاید که از کتب کاف و نون آیه وجود بنگاشت

انجام: و کسره میدهد یاء یخصمون را که در سوره یس است و تقبض را به یا می خوانند و سعرت را به تشدید والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

[دنا 1129/1 (21 نسخه): نسخه های منزوی: 93/1، الذریعة: 55/17]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6357/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: محمد امین بن محمد حسین قاری، تا: اواخر محرم 1011ق؛ از روی نسخه ابن الجزری؛ جلد: تیماج قهوه ای، 23گ (149پ-171پ)، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 16-321]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3363/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن علی بن فضل الله رستم سمنانی، تان دوشنبه شعبان 1019ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 37گ (94پ - 130پ)، 15 سطر (8 × 13)، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 11-2364]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13253

آغاز: عاصم را طول و توسط و قصر باشد، انجام و شعبه بسکون کفوا احد حفص بواو خوانده و شعبه بهمزه میخواند بجای واو

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته کم اعجام، بی کا، تا: 22 صفر 1055ق؛ عنوان رساله در این نسخه: «رساله در تجوید» بدون ذکر نام مؤلف آمده است و از اواخر فصل 6 تا انتهای فصل 17 - فرش حروف - را دارد؛ در پشت برگ آخر رساله نگاشته شده: «بر پشت کتاب دوستان خط بنویس و بیادگار بگذار» راقمه معین کاتب جنابذی؛ تملك: محمد حسین بن محمد؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا با روکش پارچه، 38 گ، 13 سطر، اندازه: 9 × 16/8 سم [ف: 23-128]

4. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 680/3

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن عزیز الله، تا: صفر 1084ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 54گ (18پ-71ر)، 15 سطر (5 × 13)، اندازه: 10 × 21 سم [ف: 360]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23361/1

آغاز: و تشدید قاف روایت کرده اند امنتم ... سورة الأنبياء عليه السلام قال ربى حفص قال بالف خوانده انجام: برابر

از اول سوره انبياء (باب دوم، فرش حروف) تا آخر رساله؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد هاشم مذهب، تا: 18 ربيع الثاني 1097 ق، به فرموده آقا محمد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره اصفهانی، جلد: تیماج خرمایی، 13 گ، 15 سطر، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 23-29]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13875/1

آغاز: ... ممکن نیست که سوره را با قصه بیک نفس تواند خواند ... اول بدانکه قراء وقف را تقسیم کرده اند به اختیاری و اضطراری و اختیاری بر سه قسم ساخته اند اول تام و دیگری کافی و ثالث حسن؛ انجام: یعنی اگر کسی خواهد که قرآن در نماز تمام کند در نمازی که سوره کامله نباشد و این مذهب امامیه نادرست از ع تا ع نخواند که قرآن در نماز اینچنین در مدت مدید تمام شود

فقط مشتمل بر بخشی از فصل چهاردهم و پانزدهم می باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 10 و 11؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مصحح، کاغذ: شرقی، 8 گ (1-8 پ)، 14 سطر، اندازه: 12/5 × 8 سم [ف: 35-243]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2215/2

آغاز: بسمله، چنین گوید فقیر حقیر کثیر التقصیر سرگشته بادیه سرگردانی؛ انجام: در سوره اعراف و شعرا عاصم بسکون هاء خوانده

خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین بن محمد مومن، تا: قرن 11؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مشکی یک لا، ص، 19 سطر (7 × 13)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 5-309]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13839/2

آغاز: فصل هفتم در دو همزه که در یک کلمه جمع شوند بدانکه عاصم همه جا بتحقیق همزتین خواند إلا آنچه بیان کنیم پس بدانکه؛ انجام: مرضات در دو موضع در سوره البقره و در نساء و در تحریم ولات در سوره ص و اللات در سوره و النجم و ذات بهجة در سوره نمل همه بتا مرسوم اند و عاصم وقف بتا و الله اعلم.

از فصل هفتم باب اول تا اول باب دوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، محشی؛ در پایان نسخه دو برگ (91 پ-92 ر) به نقل از در الفرید در تجوید آمده است نیز چند سطر در دلائل فرایض اصول الدین آمده که عبارت است از: «دلیل توحید بقوله تعالی (قل هو الله أحد)، دلیل عدل بقوله تعالی (ان الله لا یظلم الناس شیئا) و لکن الناس أنفسهم یظلمون)، دلیل نبوت (و ما محمد الا رسول الله و ما کان محمد أباً أحد من رجالکم و لکن رسول الله و خاتم النبیین)، دلیل امامت (انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یوتون الزکوة وهم راکعون)، دلیل معاد (قل إن الأولین و الاخرین لمجموعون إلى میقات یوم معلوم)»؛ کاغذ: شرقی، 6 گ (86 پ-91 ر)، 19 سطر، اندازه: 14 × 7/5 سم [ف: 35-154]

9. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1679/8

خط: نسخ، کا: علی اصفهانی ابن حیدر علی منده، تا: 1101 ق؛ 23 گ (98 - 120)، اندازه: 17 × 24 سم [نسخه پژوهی: 3-165]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38430

ص: 309

آغاز: سست جولان ز عز ذاتش و هم xx تنگی میدان ز کنه و صفش فهم؛ انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد جعفر بن حاجی رمضان، تا: سه شنبه 27 صفر 1137ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 38، 15 سطر، اندازه: 14×19/6 سم [اهدائی رهبر: 1 علوم قرآن-358]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 486/4

همان نسخه بالا؛ 39گ (58ر-96پ) [مؤید: 1-393]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15031/1

آغاز: بحکم ثم رردناه اسفل سافلین فرستاد و عاکفان زاویه ایمانرا ... اما بعد، چنین گوید فقیر حقیر کثیر القصیر ... که چون فرمان واجب الاذعان نواب علیه عالیہ موسویہ صفویہ مهر سپهر سلطنت و شهریاری؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز (اندکی)؛ مصحح، امضای آیت الله مرعشی نجفی (رحمه الله) در آغاز؛ تملک: آمیرزا؛ کاغذ: شرقی، 79گ (1-79)، 12 سطر، اندازه: 5×11 سم [ف: 38-78]

12. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 293

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مهر: محمد مهدی؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن لایی زرد مغزی قرمز، 75گ، 12 سطر، اندازه: 9/9×16/5 سم [ف: 2-98]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3048

آغاز: برابر؛ انجام: و عاص وقف بقاء میکنند و السلام تمت الكتاب یک برگ از فصل 4 (بین اوراق 11 و 12) این نسخه ناقص و افتاده و کاتب فصل 17 را کتابت نکرده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ واقف: نادر شاه افشار، 1145ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 38گ، 10 سطر، اندازه: 10×14/5 سم [ف: 23-127]

14. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4070/1

آغاز: برابر؛ انجام: و غرض اصلی بیان اصل نماز و ترجمه اذکار آن بود، در تفصیل احکام شرایط حفظ نمود

از سوره فاتحه تا سوره اخلاص؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ در انتهای این رساله رموز قرائت سبعه با شاگردانشان آمده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، 40گ (1پ - 40پ)، 16 سطر (7×13)، اندازه: 12×16 سم [ف: 11-67]

15. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 231164-4644/2

آغاز: برابر؛ انجام: نزاعه للشوی حفص به نصب خواننده و شعبه به رفع شهادتهم حفص به الف خواننده بعد از دال که جمع باشد. خط:

نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت با ترنج و سرترنج، 31گ، 17 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف]:
[3179-6]

16. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 816/1

آغاز: و آن واو ساکن ماقبل مفتوح است مثل واو سوء و بای ساکن ماقبل مفتوح است مثل؛ انجام: برابر

از اوائل فصل ششم از باب دوم در فرش حروف، باب سیم در تکبیر، خاتمه در ذکر آنچه از قراءت عاصم از طریق نشر طیبیه است و در شاطیبیه نیست؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مشمع سرخ عطف و گوشه پارچه نیلی رنگ، 19-21 سطر (6/5×15/5)، اندازه: 13×20 سم [ف: 3-1109]

17. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/170-7550

آغاز: بسمله چنین گوید فقیر حقیر کثیر التقصیر سرگشته بادیه سرگردانی و گم گشته وادی نادانی المحتاج الی عفوربه الباری عماد الدین علی الشریف القاری الاسترآبادی که چون فرمان ..... صفویه ... مفرده در قرائت عاصم ... مقدمه و سه باب و خاتمه انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن احمد بیدگلی کاشانی، تا: یکشنبه 3 ربیع الاول 1254ق؛ در پایان فوایدی در علم قرائت درج شده از جمله در ذکر قرائت حمد و نیز در بیان ضمیر جمع و ادغام کبیر و ادغام متقاربین و ... جلد: مقوا، عطف گالینگور قهوه ای، 66گ، 17 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 8-4495]

18. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: 4/1

آغاز: فعل او خارج از درون و برون، ذات او برتر از چگونه و چون، لا تدرکه الأبصار و هو یدرک الأبصار»؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1326ق؛ افتادگی: آغاز؛ 19 سطر، اندازه: 17×21 سم [ف: 10]

19. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 16/142-3132

آغاز: حمد و ثنا و ستایش مر خداوند کریم و رحیم و قدیم را سزاست که سالکان مسالک کفر و طغیان را به اسفل سافلین فرستاد؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن رضی موسوی، تا: 15 ربیع الثانی 1346ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، 59گ، 12-16 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 6-3179]

20. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 20/175-4055

آغاز: به اسفل سافلین فرستاد و عاکفان زاویه ایمان را به مقتضای الا الذین آمنوا تاج اصطفای بر سر نهاد؛ انجام: و اظهار غنه می کند در لام ورا و از فرش ببصط و بصطه را به صاد می خواند و بمسیطر را به سین اما قسم ثالث از.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 76گ، 12 سطر، اندازه: 9×15 سم [ف: 6-3179]

21. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8190/9

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ 24گ (83-106ر) [ف: 5-399]

22. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 510/3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ محشی؛ 26گ (17پ-43)، اندازه: 5/12×5/18 سم [نسخه پژوهی: 3-102]

23. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12155/7

ص: 310

آغاز: و بعد چنین گوید فقیر حقیر کثیر التقصیر المحتاج لعفور به الهادی عماد الدین علی الشریف القاری الاسترآبادی؛ انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، قهوه ای، عطف سرخ، 31ص (249-279)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 35-156]

24. قم؛ گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 8902/2 - 59/122

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 33گ (38-70)، 10-26 سطر، اندازه: 9×16 سم [ف: 6-3179]

اصول قواعد نظامی / فنون نظامی / فارسی

osūl-e qavā'ed-e nezāmī

معین الملک، محسن، ق 14 قمری

(mo'īn-ol-molk, mohsen (- 20c)

تألیف محسن سرباز یکی از صاحب منصبان لشکری دربار ناصرالدین شاه قاجار که همان حاج شیخ محسن خان معین الملک و امین الدوله باشد. دارای مقدمه ای است در تعریف سربازی و آن که سرباز باید دارای چه شرائطی باشد و پس از آن سیاست و اداره امور نظامی را که بر چهار رکن استوار می داند: 1. تربیت عقل و روح سربازان، 2. تغذیه (موجب)، 3. تعلیم و تربیت و تنسیق و رعایت سلسله مراتب در افراد لشکری، 4. پاداش عمل لشکری.

آغاز: بسمله. حمد محمود معبودی راست جلت عظمته که در معکسرا مکان ... و بعد کمترین خاندان دولت جاوید بنیان محسن سرباز چندی است که در آستان ملایک پاسبان به شغل سربازی سر افراز است

انجام: بلکه باید قوای نظامیه هر یک از ارکان مزبوره بطور تفصیل نوشته ضبط و جاری شود چنانکه اگر رجوع به کتب نظامیه ممالک خارجه و حکم به ترجمه قواعد نظامیه آنها شود مشخص خواهد شد که در نظام چیزی تصور نمی توان کرد مگر آنکه فصلی در آن باب ثبت شده و ضبط کرده اند.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 112- فیروز

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ دارای سر لوح نقاشی شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، 40ص، 14 سطر، قطع: خستی، اندازه: 13×21 سم [ف: 21-10]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2149

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره دار، جلد: میشن خرمایی، 34ص، 11 سطر، اندازه: 16 × 20/5 سم [ف: 6-118]

اصول کافی (ترجمه) / حدیث / فارسی

(t. osul-e kafi)

خوانساری، عباس بن احمد، ق 14 قمری

(- 20c (Xānsārī, 'abbās ebn-e ahmad

وابسته به: الکافی؛ کلینی، محمد بن یعقوب (-329)

تاریخ تألیف: 23 صفر 1296ق

در این ترجمه تحت اللفظی اسانید حدیثها افتاده و برخی ابواب و احادیث که برای عوام مفید نبود، ترجمه نشده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5446/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... أما بعد چنین گوید اضعف عباد الله و أحقر المحصلین المحتاج إلى عفوره الباری؛ انجام: خدا دیونم را ادا نمود و غم را برطرف گردانید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 212گ (1پ-212)، اندازه: 17/5 × 21/5 سم [ف: 14-230]

الأصول کبار (ترجمه و شرح) / هیئت / فارسی

(t. va s al-osūl-o kobbār)

منجم یزدی، محمد بن ابی عبدالله، ق 8 قمری

(-14c (monajjem-e yazdī, mohammad ebn-e abī abd-el-lāh

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3566/1

آغاز: بسمله، حمدله، أما بعد چنین گوید، محمد بن ابی عبدالله مسعود الکمالی يعرف بسیف الدین المنجم الیزدی طاب مثواه که در شهور سنة ثلاث وسبعمائة

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1219ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، 117ص (1-117)، 14 سطر (9×15)، اندازہ:
14/5 × 20/5 سم [ف: 5-1701]

اصول الكشفية / كلام و اعتقادات / عربی

uṢŪl-ul-kašfīyya

قزوینی، محمد بن محمد حسین، ق 13 قمری

(qazvīnī, mohammad ebn-e mohammad hoseyn (- 19c

رساله مختصری است در اصول دین و غالباً بدون استدلال کہ بر منوال شیخیه بافته شده است و مؤلف از گمنامان شیخیه است و نام او در کتب تراجم موجود یافت نگردید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11078/2

آغاز: كلاهما عين ذاته بلا- تفاوت في المعنى ولا- تفاوت في اللفظ وهكذا سائر صفته الذاتيه؛ انجام: والحمد لله رب العالمين من العلويات و السفليات، قد فرغ من تاليف هذه الرسالة المسماة باصول الكشفية

ص: 311

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه 26 ذی‌عده 1254ق، جان کربلا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، 22گ
(28-50)، میانگین 17 سطر، اندازه: 7×12 سم [ف: 28-118]

الاصول الکلامیة (ارجوزة) / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

(al-uṣūl-ul-kalāmīyya (urjūza

عودی، اسماعیل بن حسین، 580؟ قمری

(Udī, esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1185

وابسته به: الیاقوت؛ نوبختی، ابراهیم بن اسحاق (4-)

ارجوزه ای است در 326 بیت در اصول عقاید و امور عامه فلسفه، که با عباراتی آسان بیان شده تا حفظ آن آسان باشد. استاد سید عبدالعزیز طباطبایی در ابتدای تصویر این منظومه را «نظم الیاقوت للنوبختی» دانسته ولی در التراث العربی (175/1) در این مطلب تشکیک شده است. شیخ محمد رضا انصاری قمی این منظومه را با عنوان «ار جوزه فی شرح الیاقوت فی علم الکلام» در دفتر هشتم میراث اسلامی ایران به چاپ رسانده و در مقدمه درباره این منظومه و ناظم آن توضیحاتی آورده و با تطبیق مطالب کتاب یاقوت با این منظومه، ارتباط این دورا تقویت می کند.

آغاز: الحمد لله على التوفيق xx الى طريق الحق بالتحقيق / حمداً يدوم ما بقى الاديموم xx و ازهرت في الفلك النجوم

انجام: فانه الرحمن و الرحيم xx و الغافر الحليم و الكريم

چاپ: به کوشش محمد رضا انصاری قمی، در میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم، 1377ش

[اعیان الشیعه 319/3؛ التراث العربی 175/1؛ الذریعه 480/1؛ مرآة الکتب 257/1؛ معجم اعلام الشیعه 466/1؛ معجم التراث الکلامی 221/1 میراث اسلامی ایران 166/1 و 513/8-533]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1104/15

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه با دلیان آکسفورد، 64F عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی، تا: 26 ذیحجه 741ق؛ لاص (113-119)، 17 سطر [عکسی ف: 3-216]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1625/11

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-57]

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: 18 صفر 1283ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 11گ (168پ-178ر)،
اندازه: 11×15/5 سم [ف: 7-312]

- اصول الكیمیا < الاصول

الأصول لاقليدس مع الحاق ما لا يكمل الكتاب الا به / رياضيات / عربي

al-usūl li-uqlīdes ma'a ilhāq-i mā lā-yukmil-ul kitāb illā bi-h

نیشابوری، علی بن اسماعیل

neyšābūrī, "alī ebn-e esmā'īl

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 287-ف

نسخه اصل: راشد افندی ش 1230. الاصول لاقليدس مع الحاق ما لا يكمل الكتاب الا به (اختصار كتاب -)؛ خط: نسخ، بی کا، تا:
800ق؛ واقف: محمود افندی پسر علی بیك پسر محمود مدرس پروانه بيك، 1139؛ 99گ، 24 سطر [فیلمها-ف: 1-283]

الاصول اللائحة = التجويد و القراءة (رسالة في) / علوم قرآن / عربي

(al-usūl-ul lā'ihā = at-tajwīd wa-l qirā'a (r.-un fī

رساله ای در تجوید و بیان وقوف قرآن کریم (وصل و وقف) بر اساس قرات ابن کثیر، نافع، حمزه، ورش و ... است که به نظر می رسد به
خط مؤلف بوده و در قرن 13 ق در عثمانی (ترکیه) تألیف گردیده باشد که ناتمام مانده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 475 کر

آغاز: هذا الاصول اللائحة نافع عن طريق مصر في مسلك الشيخ عطاء الله؛ أعوذ، قف؛ وصل؛ الحمد لله رب العالمين، قف، قف: نافع ...
بسملة ... الم، قف: نافع؛ سكتة ... وصل ... ورش ... (پ) هذا الاصول اللائحة حمزة على طريق مصر في مسلك شيخ عطاء الله ... ؛
انجام: إن الذين كذبوا بآياتنا و استكبروا عنها ... و الذين آمنوا و عملوا الصالحات لانكلف نفسا ... ما وعد ربكم .. ابى الحارس ك ت ...

خط: رقعی، بی کا، تا: قرن 13، جا: احتمالا-عثمانی (ترکیه)؛ این نسخه بایستی به خط مؤلف آن بوده باشد، تا برگ 55ر به صورت
مجدول نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی شطرنجی کرم، جلد: مقوایی (گالینگور) با روکش پارچه خاکستری، 55گ، میانگین 16 سطر (12×
15)، قطع: رقعی، اندازه: 13/5×20/5 سم [ف: 2/40-268]

بعضی از مواد اصول محاکمات حقوقی مصوبه 1329 ق در سال 1302 ش ملغی و تصحیح شده و در سال 1306 ش موادی تصویب شده که سبب اشتباه قضات بین مواد تعدیلی و تصویبی و الغائی می شده، این کتاب که شامل 1027 ماده است، مواد

معتبر را گرد آورده و در تیرماه 1311 ش این کار پایان یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5162

آغاز: قانون موقتی اصول محاکمات حقوقی که در 19 ذیقعدة 1329 قمری از تصویب کمیسیون عدلیه

خط: نسخ، بی کاه، بی تا، شاید به خط مؤلف، با امضای محمد جواد شیخ الاسلامی روی برگ اول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 434گ، مختلف السطر، اندازه: 17/5×10/5 سم [ف: 13-369]

- اصول المحمود < اهل السنة و الجماعة

اصول المسائل الكلامية / كلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-masā'il-il-kalāmīyya

حسینی حسنی، محمد خالص

hoseynī-ye hasanī, mohammad zāles

مؤلف در این رساله مسائل اختلافی بین اشاعره و معتزله را با سند خود از شیخ تاج الدین عبدالوهاب بن تقی الدین علی سبکی (-771 ق) نقل نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 9077/3 - 60/17

آغاز: بسمله حمدا لك اللهم ان بؤأتنا باتباع الكتاب و السنة اعلى غرف الجنة و الهمتنا عقايد اهل السنة و الجماعة .... اما بعد فيقول ..
اخبرني الشيخ تاج الدين بن تقى الدين السبكي رحمة الله قال بسم الله الرحمن الرحيم مسائل ابواب الالهيات الخلافية بين الامام ابي الحسن و المعتزله اصل اعتقد ائمتنا بثبوت الصفات السبع لله تعالى من الحيوة

خط: نسخ، کا: درویش عبدالباقی بن محمد ازبکی بلخی حنفی، تا: شنبه 10 جمادی الاول 1125ق، جا: جامع جبله؛ در سال 1125
مقابله و تصحیح شده؛ 16گ (37-52)، 31 سطر، اندازه: 20×14 سم [ف: 1-400]

الاصول (مختصر) = تلخیص اقلیدس / هندسه / عربی

al-usūl (muxtaṣar) = talvīṣ-e uqlīdus

چغمینی، محمود بن محمد، -745؟ قمری

(Čaqmīnī, mahmūd ebn-e mohammad (- 1345

وابسته به: الاصول = في أصول الهندسة و الحساب = كتاب الاصول؛ اقليدس (283-306)

مقالات پانزده گانه اقليدس را جهت شهاب الدين ابن سعد بن عمران خوارزمي خلاصه نموده است.

يزد؛ سريزدي؛ شماره نسخه: 89

آغاز: الحمد لله الواحد الأحد الذي لا مدخل تحت المقدار ولا العدد و الصلاة على نبيه محمد المبعوث الى الاحمر و الأسود

خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 22 صفر 615ق؛ مصحح، دارای جداول و اشکال هندسی در شش برگ آخر اشعاری به نقل از مؤلف در خاتمه کتاب و یادداشتی از وی درباره کتاب حاضر و قصیده ای در اهداء کتاب به خوارزمی مذکور و رساله ای به درخواست خوارزمی در قوی الکواکب و ضعفها و نیز رساله ای از وی در حساب به نام الموجز في الحساب آمده؛ تملک: تملکی با مهر «قال انی عبدالله» (مربع)، محمد بن محمد بن احمد؛ جلد: تیماج مشکی ضربی عطف تیماج قرمز، 121 گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 19/5 سم [ف: 1-73]

اصول مذهب / کلام و اعتقادات / عربی

osūl-e mazhab

مشمتمل بر بحث از توحید و توحید ذات و صفات و افعال و سپس مسأله نبوت و امامت که در مطاوی گفتارهای خود حملاتی به محی الدین عربی دارد و نیز ایراداتی به ملاصدرای شیرازی می کند و مطالعه آن مسأله نبی و رسول و ولی و امام را بخوبی باز می گشاید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1901/5

آغاز: تحقیق انیق ان قلت ما ذکرته سابقا في دفع الأشکال عن الخروج؛ انجام: و ما ذکرنا کاف لطالبیالهدی و الهذی هدی الله یهدی به من یشاء هدانا الله بهم صلوات الله علیهم.

بی کا، تا: 1229ق؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج مشکی، ترنج و نیم ترنج، 58ص (151-208)، 17 سطر (9 × 15)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 10-559]

اصول مذهب دیوانیان / حکومت و سیاست / فارسی

osūl-e mazhab-e dīwānīyān

ملکم، 1249-1326 قمری

(malkam 1834-1908)

رساله‌های انتقادی که ملکم در روزگار برکناری از شغل و لقب نوشته و در آن به میرزا علی اصغر امین السلطان می تازد. تاریخ نگارش آن احتمالاً 1309 و 1310ق است. در چاپ اصیل صص 305-301 قرار دارد.

آغاز: خداوند عالم خاک ایران و اهل ایران را از برای چه آفریده است از برای این که به چند نفر الواط بیدین خوش بگذرد.

انجام: به هیچ یک از ناله های قلب ایران ابدأ گوش ندهد و جمیع اصول این وضع مبارک را از برای افتخار سلطنت قاجاریه تا آخر خوب نگاه بدارد.

ص: 313

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8174/6

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: خط دار جدید، جلد: مقوایی با روکش مخمل بنفش دارای چند ردیف جدول ضربی و یک ترنج و سرترنج ضربی، 2 گ (45 پ-47 پ)، 19 سطر، اندازه: 12/7 × 20/6 سم [ف: 396-27/1]

2. آشتیان: حوزه علمیه؛ شماره نسخه: 13/12 بخش یکم

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن میرزا صادق، بی تا؛ کاغذ: خارجی، 1 گ (202 پ-208 پ)، قطع: خشتی، اندازه: 18 × 33 سم [ف: 44]

اصول مشایخ خلوتیه / عرفان و تصوف / ترکی

osūl-e mašāyex-e xalvatīye

علوی شریف، علی، ق 11 قمری

(alavī Šarīf, alī (- 17c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9376/2

آغاز: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بسم الله الرحمن الرحیم حمد اول الله کیم جمیع مخلوقات خلق؛ انجام: مشکل در ابحق طالب حق اولنلره تنبیه در تاکید در تمت الکتاب..

در صفحه آغاز آمده است: «هذه الرسالة اصول مشایخ خلوتی رضوان الله تعالی علیهم اجمعین» و در انجامه تاریخ تالیف رساله در اوایل ربیع الاول 999 ق ثبت شده؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم، بی تا؛ جلد: تیماج، 3 گ (42 پ-45 پ)، 23 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 98-30]

- اصول المعارف < جامع الافکار و ناقد الانظار

اصول المعارف / کلام و اعتقادات / عربی

uSul-ul-maarif

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1006-1091 قمری

وابسته به: عين اليقين في اصول الدين = الانوار و الاسرار؛ فيض كاشاني، محمد بن شاه مرتضى (1006-1091)

تاريخ تأليف: 1089ق

مؤلف از مطالب اصولی و بسیار مهم فلسفی «عين اليقين» خود گزیده ای ساخته و آن را «اصول المعارف» نام داده است. صاحب الذریعه نوشته اند: «فیض در این کتاب کوشیده است آراء حکیمان را با مفاد اخبار موافقت دهد». ولی این گفته خالی از مسامحه نیست، زیرا به طوری که فیض خود در دیباچه می گوید، مقصود وی به طور کلی تطبیق آراء فلاسفه با شرائع است و از کتاب عين اليقين اصولی را برگزیده است که برای این هدف سودمند باشد. این کتاب شامل ده «باب» و هر یک از باب ها شامل چند «اصل» و چند فصل» یا «وصل» است بدین گونه که مطالب اصولی هر باب را زیر عنوان «اصل» و مطالب متفرعه بر اصل ها را با عنوان «فصل» و «وصل» یاد کرده است، چنانکه در باب اول (وجود و عدم نخست مباحث اصلی وجود و ماهیت مانند: وجود واجب الوجود و ممکن، هر یک را با عنوان «اصل» و سپس مسائل فرعی همچون تشکیک و مانند آن را با عنوان «وصل» و «فصل» یاد کرده، بار دیگر قوس صعود و نزول را با عنوان «اصل» و سپس در ذیل عنوان یک «وصل» و یک فصل» سخن از مراتب سلسله وجود گفته، آنگاه در یک «اصل» درباره عدم (مقابل وجود) سخن گفته و باب نخستین را پایان بخشیده است. اینک فهرست بابها: 1. الوجود و العدم و فيه معرفة الذات؛ 2. العلم و الجهل و ما في معناهما و فيه معرفة الصفات؛ 3. الغني و الفقر و فيه معرفة الاسماء؛ 4. الماهيات و تعیناتها و فيه معرفة ما سوى الله؛ 5. المسبب و السبب و فيه معرفة الغايات؛ 6. الطبايع و تجدد ارواحها و فيه معرفة حدوث العالم؛ 7. الحركة و الزمان و المكان و ما يتبعهما و فيه معرفة الأزل و الابد و أن الله سبحانه منزه عن الحركة و الزمان و المكان و كذا العالم من حيث المجموع؛ 8. السماوات و الأرض و ما بينهما و فيه معرفة النفوس و العقول و القوى و الملائكة و الجنة و الشياطين؛ 9. الخير و الشر و اللذة و الالم و فيه معرفة الثواب و العقاب و الجنة و النار؛ 10. اصول النشآت و حقایق الموجودات و ارواحها و صورها و قوالبها و فيه معرفة تأویل المتشابه و تعبیر الاحلام.

آغاز: نحمد الله على حسن توفيقه و نسأله هداية طريقه و الهام الحق بتحقيقه ... اما بعد فيقول ... هذه رموز ربانية

انجام: و قوله و نشئكم فيما لا تعلمون، تم اصول المعارف يوم الاحد و صار هذا الكلام تاريخ تمام الاتمام و كان في سادس شهر جمادى الأولى من ذلك العام

چاپ: چند بار چاپ شده

[مکتبه امير المؤمنين 331/4]

1. قم: فاضل قائینی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

انجام: برابر

بی کا، تا: 1065ق [این تاریخ با آنچه در باره تاریخ تألیف کتاب گفته شده منافات دارد] [تراثنا: س 13 ش 1-131]

2. جهرم؛ کریم اشراق؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کاء، تا: 1089ق [میراث اسلامی: 5-611]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1713

خط: نسخ، کاء: محمد تقی، تا: 1090ق؛ مصحح، دارای «بلغ بحمدالله و المنه»، مجدول مذهب، تفسیر آیه عرض امانت در این نسخه نیز ضمیمه است (ص 251-254) اما با خط ثلث زیبا که

ص: 314

ظاهراً از کاتبی دیگر است، پایان تفسیر چنین است: «و التنبیہات النبویة و العلم عند الله. نقل من اصله بخطه ادام الله فیضه بمحمد و آله»، یادداشت معصوم بن رضی حسینی که این نسخه را از مرحوم تنکابنی گرفته و نسخه ای برای خود از آن برداشته دیده می شود؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: تیماج مشکى، 250ص (1-250)، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×18 سم [ف: 5-57]

4. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1712/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی کا، تا: 1089-1091ق؛ نسخه برای علم الهدی فرزند فیض و یاد خود به خط او و در زمان حیات مؤلف نوشته شده. علم الهدی پس از پایان کتاب نوشته: «این نسخه را از روی نسخه مسودهای استکتاب کردم که بدست والد استاد متعنی الله بدوام الاستفاده منه نوشته شده بود... کتب هذه الأحرف من ثبت له التصرف محمد المدعو علم الهدی عفا الله عما اجترح و جنی»، بنابراین، مسلم است که این نسخه بین سال 1089 که تاریخ فراغت از تألیف است و 1091 که سال درگذشت فیض کاشانی است کتابت شده، پس از اصول المعارف تفسیر آیه عرض امانت که به فارسی و از فیض است ضمیمه شده (ص 254-256)، در نسخه سپهسالار ج 3 ص 129 شماره 6327 نیز این تفسیر فارسی ضمیمه است و فهرست نگاران، آن را جزئی از اصول المعارف پنداشته و سطر آخر آن را بجای انجام آن کتاب آورده اند. این ضمیمه در برخی دیگر از نسخه های اصول المعارف نیز موجود است. ولی در بسیاری از نسخ آن موجود نیست. این نسخه ما ضمیمه های دیگر نیز دارد که با همان خط نوشته شده، این ضمیمه عبارت است از چند برگ درباره اثبات حرکت جوهری (ص 262-257) و گویا این نیز از آثار پراکنده فیض بوده است که فرزند او علم الهدی در این دفتر گذارده است، مجدول مذهب، محشی با امضاء «محمد حسن»؛ مهر: آقا علی مدرس؛ جلد: تیماج قرمز، 126، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×18/5 سم [ف: 5-54]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 899

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-99]

5. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 589

خط: نسخ، کا: علم الهدی محمد بن فیض کاشانی، تا: 1094ق؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: 13/5×20/56 سم [نسخه پژوهی: 2-224]

6. تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 1878/1

خط: نسخ، بی کا، تا: شب دوشنبه 7 ربیع الاول 1096ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکى، 145ص (2-146)، اندازه: 12×19 سم [ف: 8-484]

7. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 476

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، حاشیه نویسی با نشان «ق» و جز آن؛ تملک: عبدالله بن نورالدین بن نعمت الله موسوی جزائری

شوشتری به تاریخ ذیحجه 1135؛ کاغذ: شرقی، جلد: دورو تیماج، 108گ، 19 سطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 2-81]

8. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 60/1 عکسی

خط: نسخ، کا: علم الهدی، تا: قرن 12؛ به وسیله فرزند مؤلف، علم الهدی، از روی مسوده پدرش استکتاب شده و در آخر نسخه دست خط علم الهدی هست؛ جلد: گالینگور سرخ عطف میشن، 128گ (1-128)، 17 سطر، اندازه: 20 × 29 سم [ف: 3-1334]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1379 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ یادداشت تملک: عبد الله بن ... محمد رضا نجل آغا محمد باقی، مرتضی بن احمد حسینی رشتی و مهر وی؛ جلد: مقوایی ابر و باد و عطف تیماج سرخ، 245ص، مختلف السطر، اندازه: 10 × 15/5 سم [ف: 3-101]

10. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4554-23/74

آغاز: کرة غب اولی حتی ازدادت نفسی اشراقا .. الباب الأول فی الوجود والعدم وفيه معرفة الذات اصل لیس فی الوجود موجود بالذات سوی الوجود، انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: کاغذی، 82گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 1-401]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13477

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1101ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کرمی یک لایی، 124 گ، 17 سطر (7 × 13)، اندازه: 14 × 19/5 سم [ف: 34-201]

12. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3883

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوعلی ابو تراب عبدالله بن صدر الدین محمد شیرازی (دخترزاده مؤلف)، تا: با تاریخ 1114ق؛ محشی با نشان منه، کاتب که خود را دخترزاده فیض می خواند در ص ع می نویسد که این کتاب نزدیک به چهار هزار بیت است و در 1089 ساخته شده و گزیده ای است از عین الیقین او (به خط و مهر او مورخ 1114)؛ تملک: محمد مهدی با خط و مهر مورخ 1227؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی گرد سرخ، 100گ، 19 سطر (7 × 13)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 12-2870]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4377/3

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد محسن، تا: 9 جمادی الاول 1137ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای دولا، 17 سطر
(14/5 × 7/5)، اندازہ: 20 × 13 سم [ف: 12-88]

14. تہران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 10687/2

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوای صورتی عطف و گوشه ها تیماج مشکی، 57 گ (23 پ-79 ر)، 19-23 سطر
(14 × 9) و (17 × 11)، اندازہ: 21 × 15 سم [ف: 20-192]

15. مشهد: مرتضوی، شماره نسخه: بدون شماره

ص: 315

بی کا، تا: قرن 13 [مخطوطات مرتضوی: ف: 36]

16. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6327

آغاز: برابر؛ انجام: و الاشارات الفرقانیة و التنبیہات النبویة، و العلم عند الله. (نقل من اصله بخطه ادام الله).

خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: آغاز قرن 14؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 286 گ، 11 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 3-155]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4702/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی ملقب به عبرت، تا: 1338 ق؛ نشان مقابله ای به تاریخ 1338 و امضای نصرالله تقوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 125 ص (1-125)، 17 سطر (6×11) اندازه: 12×19 سم [ف: 13-84]

18. قائن؛ حسینی قهستانی؛ شماره نسخه: 8/6

خط: نسخ، کا: معصوم بن رضی بن جحی بن معصوم بن ناصر حسینی قائنی خراسانی، تا: سه شنبه 3 رمضان 1342 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 39 گ (73 پ-112 پ)، اندازه: 17×21/5 سم [مدرسه جعفریه زهان: ف: 119]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 647

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ 109 گ، 17 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 2-413]

20. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 474

خط: نسخ، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، 83 گ، 18 سطر، اندازه: 13/5×20 سم [ف: 2-299]

21. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6606/1 - 33/156

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، پس از اتمام رساله فایدهای پزشکی درباره قوه باه درج شده؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه ای، 100 گ، 13-15 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف: 1-401]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22796

آغاز: برابر؛ انجام: خیر الامم و الحمد لله رب العالمین

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

23. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2638

آغاز: المعصومین علیه و علیهم افضل صلوات المصلین المستفادة من مصنفات العلماء

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ در پایان استفاده می شود، این کتاب را نوه فیض کاشانی نزد پدرش احمد بن محمد محسن بن مرتضی قرائت کرده است؛ اهدایی: نجم الهدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، 165، 17 سطر (7 × 13)، اندازه:

11/5 × 18 سم [ف: 4-1372]

- اصول المعارف الدینیة < المعارف

- اصول المعارف الدینیة < اصول المعارف

الأصول المعتبرة / اصول فقه / عربی

al-usūl-ul mu'tabara

علم الهدی، محمد حسین بن هبة الله

alam-ol-hodā, mohammad hoseyn ebn-e hebat-ol-lāh'

در اصول فقه

کاشان؛ رضوی، شماره نسخه: 5

خط: نسخ، کا: سید ابراهیم رضوی، تا: دوشنبه دهه اول صفر 1332ق؛ مقابله شده، با تقریظ و ستایش ملا حبیب الله از او؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-32]

اصول المعجزات و الکرامات / کلام و اعتقادات / عربی

uṣūl-ul-mu'jizāt wa-l-kirāmāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15232/33

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1035ق، 1گ (196پ) [مختصر ف: 72]

اصول معرفت تقویم / تقویم / فارسی

osūl-e ma'refat-e taqvīm

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10384/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 2 محرم 1219ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س 8 ش 4-66]

اصول معما / معما / ترکی

osūl-e mo'ammā

به نثر ترکی

تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 76/7

به ترکی و نثر؛ خط: نستعلیق، کا: صدیق بن ایوب، تا: قرن 11 [ف: 3-27]

اصول مقصود / عرفان و تصوف / فارسی

osūl-e maqsūd

ترابعلی بن محمد کاظم، ق 13 قمری

(torāb'ālī ebn-e mohammad kāzem (- 19c

تاریخ تألیف: 1225ق

در حالات قلندران و صوفیه مشتمل بر دوازده «اصل»، در بیان احوال حضرت شیخ عبدالعزیز مکی، در بیان احوال شیخ حضرت سید جعفر رومی، سید نجم الدین، شیخ قطب الدین و ...

ص: 316

تهران؛ سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ شماره نسخه: 156

آغاز: بسمله ... بعد حمد خدائیکه وحده لا شریک له کلمه است؛ انجام: لقمه برداشتن را طاقتم نمی داشتم که اعانت

خط: نستعلیق خوب، بی کاه، بی تا، افتادگی؛ انجام؛ مصحح؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوایی عطف و گوشه ها پارچه آبی و آستر کاغذ،
181گ، 14 سطر (20/5×14/5)، اندازه: 26×21 سم [ف: 143]

- اصول الملاحم < ملحمة دانیال

- اصول الملحمة < ملحمة

- اصول ملحمة < ملحمة (ترجمه)

- اصول ملحمة < ملحمة دانیال

اصول ملحمة = ملحمة دانیال / پیشگویی / فارسی

osūl-e malhame = malhame-ye dāniyā

به نظر می رسد تحریر جدید از اصول ملاحم، ابو الفضل تفریسی، اخترشناس قرن 6 هجری باشد.

[الذریعة 201/22]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12884

آغاز: و نیز دلیل کند که بادشاه بزرگ یا مرد بزرگ بمیرد در ولایة شام و اگر زیک آفتب بوقت کسوف سرخ بود دلیل کند که تنکی و قحطی و کران غله بود؛ انجام: و مرک جوانان و آبها بسیار بود و غله و نعمت ارزان بود و احوال مردم در آخر سال نیک بود و الله علم اعلم بالصواب.

نسخه حاضر از باب چهارم آغاز و تا باب دوازدهم پایان می گیرد؛ خط: نستعلیق، بی کاه، تا: 890ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملك: «ابن میرزا علی اکبر طباطبائی» به تاریخ 1216، «اخوی غیب علی» به سال 1054؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای با ترنج گل و بوته، 41گ،
14 سطر (9×13/5)، اندازه: 16/5×11 سم [ف: 32-678]

اصول الملهمة في بيان احكام النجومية و العلامات السماوية / پیشگویی / عربی

usūl-ul mulhima fī bayān-i ahkām-in nujūmīya wa-l 'alāmāt-is samāwīyya

تاریخ تألیف: 1256ق

این کتاب در بیان احکام افعالی که در عالم حادث می شود دلایل وی بر حسب ماه های رومی نسبت دارد و بسیاری علامت ها از هر نوع در این کتاب از خیر و شر بر دو وجه واقع یکی از دانیال و یکی از امام جعفر صادق (علیه السلام) نویسنده می گوید هر فعل و علامت که در این جهان واقع می شود اگر کسی به حکم آن در این کتاب توجه کند و آن حکم را خیر بیابد و دلیلش بر خیر باشد، خدای را شکر کند و اگر بر شر بیابد صدقه دهد تا رفع بلا شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1249/2

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة والسلام علی خیر خلقه؛ انجام: تمت الرسالة الموسومة باصول الملهمة ... علی ید اقل خلقه محمد علی فی یوم دوشنبه 24 شهر ربیع الثانی 1256 هـ.ق.

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: محمد علی، تا: 1256؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ماشی، یک لا، 170 گ، 14 سطر (5×11/5)، اندازه: 5/5×15 سم [ف: 3-305]

الأصول (منتخب) = منتخب کتاب اقلیدس / ریاضیات / فارسی

al-osūl (mn.) = montaxab-e k.-e oqlīdos

الاصول = فی اصول الهندسة و الحساب = کتاب الاصول؛ اقلیدس (283-306)

وابسته به: النجاة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (370-428)

مشهورترین اثر در ریاضیات از دوران باستان اصول اقلیدس است که مشتمل بر 13 کتاب می باشد و هر کتاب نیز شامل یک سلسله تعاریف، گزاره ها و مسائل هندسه است. کتاب اصول اقلیدس دارای شرح، تحریرها و ترجمه های فراوان است، از جمله آنها تلخیص کتاب های سیزده گانه اصول اقلیدس در کتاب «شفا» از سوی شیخ الرئیس می باشد که گفته شده با اندکی تلخیص و بازبینی در کتاب «نجات» خویش نیز آن را آورده است، این نسخه که در مقدمه آن نیز اشاره شده ترجمه (با تصرف) فارسی «نجات» ابن سینا و یا همان منتخب اصول اقلیدس است که به فارسی برگردانده شده است. عناوین مقالات آن عبارت است از: 1. اصول هندسه؛ 2. احکام خطوطی که منفصل باشد؛ 3. احکام اضلاع و زوایا مثلثات؛ 4. ذکر اعمالی که تمام شود به پرگار و مسطره؛ 5. احکام مربعات و مثلثات؛ 6. اصول در ضرب خطوط؛ 7. اصول دوایر؛ مقاله هشتم؛ 8. اصول نسبت؛ 9. تناسب سطوح مثلثات؛ 10. ذکر نسب که تعلق دارد به دوایر؛ 11. او تار دوایر؛ 12. مجسمات؛ 13. احکام مجسمات. [نشریه 11 و 12: 738؛ فهرستواره منزوی: 2755/4]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12988/1

آغاز: اما بعد حمد و صلوة، این منتخب کتاب اقلیدس است بزبان پارسی مترجم از کتاب نجات که شیخ رئیس بزبان عربی گذارش نموده، لیکن تصرفی چند در بعضی بنا بر ضرورت تصحیف نسخه و تحریف آن در انتساخ پس می گوئیم؛ انجام: و من می گوئیم که این شکل پانزدهم و دوازدهم اصول است و تمام شد باین قدر کتاب و الله أعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 21 رمضان 1231ق؛ مصحح، محشی برخی با نشان «12»، دارای اشکال هندسی، در آغاز اشعاری به فارسی

آمده که گفته شده از ذوالنون مصری است که بیتهی از آن

ص: 317

چنين است: «نه دنيا مى دارم نه عقى را خريدارم XX من آن رندم خراباتى همين مشتاق ديدارم؛ تملك: «سيد محمد مسيح ولد سيد على»؛ كاغذ: شرقى، جلد: مقوايى باروكش كاغذى ابر و باد كرم، عطف و گوشه تيماج قهوه اى روشن، 21 گ (2ر-21پ)، 17 سطر (8/5×17)، اندازه: 15×24 سم [ف: 32-949]

- اصول المنطقية < الغرة

- اصول من عرف نفسه < شرح حديث «من عرف نفسه»

- اصول من عرف نفسه < من كلام بعض الأفاضل في تحقيق اقوال الحق و غيرها

اصول المواليد = كتاب دوروثيوس / هيئت / عربى

usūl-ul mawālīd = k.-u durutīyās

دوروثيوس يونانى

dorosīyūs yūnānī

از دور و ثيوس يونانى كه ابن نديم از وى به صورت «ذور ثيوس» نام برده است و مى گويد كه عمر بن فرخان طبرى كار او را تفسير (تحرير) کرده است (ص 328). ترجمه يا تحرير از ناشناس. كار دوروثيوس چندين كتاب است. نسخه در دست كتاب هاى 1، 2، 3 و 5 را دارد، با اين اوصاف:

كتاب 1. اصول مواليد و مجارى اعمال، با اين سربندها: في حسن الصورة و التربية، القول على الأب، النظر في امر الام، في الابوين و ما يكون منهما، في التذكير و التأنيث، باب الاخوة، باب السعادة، في الفقراء، في شرفه و شرف ابويه، في التربية و السعادة. آغاز: «بسمله. ابتداء كتاب دوروثيوس اليوناني التي وضعها على اصول المواليد و مجارى الأعمال. و هي خمسة كتب منها أربعة على المواليد و واحد في ابتداء الأعمال. قال دوروثيوس أن اول ما ينبغي أن تطلب معرفته في أمر المواليد علم درجات الأربعة الأوتاد»؛ انجام: «و ما مقداره ان شاء الله تعالى. كمل كتاب دوروثيوس الاول و الحمد لله كثيرا و صلى الله على خير خلقه»

كتاب 2. تزويج و فرزندان و مواضع كواكب دوازده گانه، با اين سربندها: على التزويج و الأولاد، اللوطين، الحكم على امر الأولاد و القضاء في ذلك، قرعة الأولاد، في نظر الكواكب بعضها إلى بعض من المثلثة، من التربع، من المقابلة، في مجامعة الكواكب، كينونة الكواكب، في أمر الزمان و المرض، في الموت و سببه.

آغاز: «بسمله. هذا كتاب دوروثيوس الثاني الذي وضعه في القضاء لمواضع الكواكب من البروج الاثني عشر على التزويج و الأولاد. كان اول ما ابتدا به في امر التزويج ان قال انظر الزهرة اين هي من اصحاب مثلثاتها. الاول و الثاني و الثالث»؛ انجام: «او من غضب الملوك و لذلك القمر في امرائه باذن الله تعالى، تم الكتاب الثاني بعون الله و حسن توفيقه.»

كتاب 3. هيلاج و كدخدا، دو سر بند نانويس دارد، سپس «تم الكتاب الثالث و وجدنا في نسخة هذه الزيادة».

آغاز: «بسمله. هذا كتاب دورو ثيوس الثالث، الذي وضعه على الهيلاج والكدخدا. وهو الوالي والدليل على وقت ... اول ذلك آن قال انظر زحل و المشتري و المريخ اذا وجدتهما شرقية او ...»؛ انجام: «كان له حظ في الطالع و ان شاء الله تعالى. كمل كتاب دورو ثيوس الثالث. و الحمدلله ... في شهر رجب سنة ستين و سبعمائة»

كتاب 5. در آغاز کردن به کارها، با این سریندها: الباب الذي ذكرت فوقة و انا كاتبه هاهنا، للشري و البيع، اذا اردت ان تنظر في امر التزويج، في السفر، اذا اردت تشتري سفينة، اذا اردت سفر البر، و ان وجدت قرعة السعادة، و اذا اردت ان تنظر في امر، حول السارق، المريض.

آغاز: «بسمله. كتاب دورو ثيوس الخامس. يقول أن المراد ما يدل عليه النجوم للناس من اول مولدهم الى آخر امرهم الا وقد وضعتة و وصفته في اربع كتب و اجملت ذلك جملة و قصدت الى ما كان وضع علم اهل مصر و بابل لانهم اول من فتش و نظر في النجوم»؛ انجام: «موافقة. فاعلم ذلك ان شاء الله. تم كتاب دورو ثيوس اليوناني بأسره. و الحمدلله لو اهب العقل و مبدع الكل»

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 466/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، بی کا، تا: رجب 760؛ با نشانه «بلغ» در کنار برگ ها؛ 86گ (15-100ر) [ف: 1-200]

اصول موضوعه اقلیدس / ریاضیات عربی

osūl-e mowzū'e-ye oqlīdes

قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود، 634-710 قمری

(qotb-od-dīn šīrāzī, mahmūd ebn-e masūd (1237-1311

وابسته به: الاصول = في أصول الهندسة و الحساب = كتاب الاصول؛ اقلیدس (283-306)

تاریخ تألیف: 681ق

گویا بخشی از «ترجمه تحریر اقلیدس» او باشد که به سال 681ق

تحریر شده، در اصول موضوعه اقلیدس در 6 «قضیه».

آغاز: چنین گوید مولانا ... قطب الله والدين الشيرازي متع الله المسلمين بطول بقائه که قضایائی که اقلیدس در اصول ذکر کرده است

[فهرستواره منزوی 2600/4]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 764/8

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 5 گ (122 پ-126 پ)، 16 سطر (5×11/5)، اندازہ:

ص: 318

17/5×10 سم [ف: 389]

- اصول مهمه < آثار علوی

الاصول المهمة / كلام و اعتقادات / عربي

al-uṣūl-ul-muḥimma

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، - 1310 قمری

(qarāḥe-dācī, mohammad `alī ebn-e ahmad (- 1893

گویا کتاب مفصلی است در مسائل اعتقادی که از دید کتاب و سنت و فلسفه و کلام در آنها بحث شده است و در مطالب با روش زیبایی گفتگو می شود.

آغاز: فصل و من جمله افعاله تعالی البداء أي ايقاع البداء و يمكن أن يراد هذا المعنى من لفظ البداء.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4898/4

آغاز: برابر

فقط مبحث بدا آمده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 20 گ (91 پ-110 پ)، اندازه: 17×11 سم [ف: 13-73]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10322

آغاز: برابر؛ انجام: و لهذه المقامات تفصیل لایلیق بهذا المختصر تم و الحمد لله رب العالمین.

فصل في البداء؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیحجه 1292 ق؛ مقابله شده با نسخه اصل، مصحح، محشی به امضای «منه»؛ جلد: تیماج مشکى، مجدول با نقش گل و بوته زرین، 22 گ، 11 سطر، اندازه: 17/5×11 سم [ف: 32-72]

الاصول المهمة في شرح الحكمة = بحوث فلسفية / كلام و اعتقادات / عربي

usūl-ul muḥimma fī š.-il hikma = buḥūt-un falsafiyya

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، 1239-1319 قمری

(hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad jafar (1824-1902

تاریخ تألیف: عصر پنج شنبه 12 رمضان 1278ق رساله‌های مفصل در تبیین و تشریح کلمات مشکله و توجیه مباحث کلامی که مشایخ شیخیه مطرح و باعث اشتباه و التباس شده است، در ضمن یک «تنبیه» و چند «فصل».

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد الخاسر ابن محمد جعفر محمد الباقر الشریف الطباطبائی القهی مولدا و الکرانی ماوی و مسکنا انی لما نظرت فی الحکمة حکمة آل محمد (صلی الله علیه و آله).

انجام: و کل الناس یتکلمون بقاعدة علم المیزان و ان لم یعرف اکثرهم الصغری و الکبری و نتیجة و قد تم.

[الذریعه 52/26]

1. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 905/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج شنبه 12 رمضان 1278ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 131گ (1پ - 132 پ)، 14 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 2-169]

2. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2625

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، مقابله شده؛ جلد: تیماج سیاه، 126گ، 13 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-177]

3. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3862/6

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج ماشی ضربی، 69ص (168-236) [ف: 5-1825]

4. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 302/7

آغاز: برابر، انجام: و لا ینب أن ینکون اسود ما یوجد بالوان مختلفه احمر. خط: نسخ، بی کا، بی تا، دارای امضای بلاغ بدون نام؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 8گ (46-53ر)، اندازه: 11/5 × 17/5 سم [ف: 1-224]

5. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [نشریه: 7-796]

اصول المیرزا بابا / عربی

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 317/1

وردت مطالبه تحت عنوان (قاعدة)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: 15 × 21 سم [تراثنا: س 6 ش 4-97]

اصول النحو / نحو / عربی

uSul-un-nahw

ابن سراج، محمد بن سری بن سهل، -316؟ قمری

(ebn-e sarrāj, mohammad ebn-e sarī ebn-e sahl (- 929

یکی از امهات کتب نحو است و به مسائل مهم دستوری می پردازد. اصول عناوین کتاب: الكتاب یا تلف من ثلاثة اشياء؛ ذکر ما يلحقه التغيير من هذه الثلثة و مالا- يتغير؛ باب الاعراب و المعرب و البناء و المبنى؛ العوامل من الكلام الثلاث ذکر الاسماء المرتفعه: الفعل الذي لا يتصرف، الاسماء التي اعملت عمل الفعل، باب المعرفة و النكرة؛ ذکر الاسماء المنصوبات؛ ذکر المكان، باب كسران و فتحها، ذکر أن المفتوحه؛ المواضع التي

ص: 319

تقع فيه ان وان المفتوحه و المكسوره، ذكر ما يكون المنصوب فيه في اللفظ غير المرفوع و المنصوب؛ باب الاستثناء، بابا تمييز المقادير؛ باب تمييز الاعداد؛ باب كم؛ باب النداء، باب ماخص به النداء من تغيير بناء الاسم المنادى به و الزيادة في آخره و الحذف؛ باب الندبه؛ باب الترقيم باب النفي بلاء؛ باب ما اذ ادخلت عليه لاء لم يغيره عن حاله، لاء النافيه اذا دخلت عليه الاستفهام؛ باب تصرف لاء (المجوررات)؛ ذكر الجر و الاسماء المجروره؛ الحروف الجاره، باب الاسماء المخفوضه في القسم؛ ذكر ما يستعمل مرة حرف جر و مرة غير حرف جر؛ (باب الاضافه)؛ باب ما جر باضافة اسم؛ اضافه الاسماء الى الأفعال و الجمل؛ توابع الأسماء في اعرابها؛ باب العطف بالحروف؛ حروف العطف؛ باب العطف على الموضوع؛ ذكر ما يتصرف من الاسماء و ما لا يتصرف؛ باب ما يحكى من الكلم و ما لا يحكى؛ التسمية بالثنية و الجمع، التسمية بالحروف؛ باب الاسماء المبنية التي الاتضارع المعرب؛ باب الأسماء التي سمى بها الفعل؛ باب الاسم التي قام مقام الحرف؛ اعراب الافعال و بنائها، باب اعراب الفعل المعتل؛ مسائل من سائر ابواب اعراب الأفعال؛ فصل مسائل حتى؛ فصل قل و اقل؛ فصل من مسائل الدعاء و الامر و النهي؛ فصل من مسائل الجواب بالفاء؛ فصل من مسائل المجازاة. او خود درباره اين كتاب مى گويد: «هذا علنت في هذا الكتاب اسرار النحو و جمعتها جمعة يحصره و فصلتها تفصيلا تظهره و رتبت انواعه و صنوفه على مراتبها باخصر ما امكن من القول و ابينه تسبق القلوب فهمه و تسهل على متعلمه حفظه و اعلم أنه ربما يشذ الشي يشذ عنه و هذا يستعمل في كثير من العلوم و لو اعترض بالشاذ على القياس المطرد لبطل الصناعات و العلوم»

يكي از خصائص ابن سراج در اين كتاب آن است كه در هر باب ذيلی با عنوان «مسائل» دارد و ديگر اين كه در پايان بيشتري ابواب فهرست اجمالی موضوعات گذشته و آينده كتاب را ياد و به اين وسيله پيوستگی مطالب را حفظ می كند. ابن السيد بطليوسي (-522) در شرح كتاب جمل زجاجی به نام «اصلاح الخلل الواقع في كتاب الجمل» از اين كتاب اصول النحو ابن السراج و تعريف او برای حرف ياد کرده است.

چاپ: بيروت، مؤسسة بدران، نشره: مصطفى الشويى و بن سالم دامرجى، الطبعة الأولى، 1965م، 266ص

[كشف الظنون: 111 بروكلمان ذيل 194: 2 (B 263) و 924 (شماره 96)]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3990

آغاز: قال ابوبكر محمد بن السري النحوى النحو انما اريد به أن ينحو المتكلم به اذا تعلم كلام العرب و هو علم استخراج المتقدمون فيه من استخراج كلام العرب حتى وقفوا منه على الغرض الذي قصده المبتدون بهذه اللغة فباستقراء كلامهم ما علم ان الفاعل رفع و المفعول به نصب و ان فعل مما عينه ياء او واو تقلب عينه الفا و اعتلالات النحو بين على ض ر بين ضرب منها هو المؤدي الى كلام العرب كما مثلنا و ضرب آخر سمي علة العلل مثل أن يقولون الم صار الفاعل رفا و المفعول نصبا ... هذا ليس يكسبنا أن نتكلم كما تكلمت العرب و انما تستخرج حكمتها في الأصول التي وضعتها و يبين به فضل هذه اللغة على غيرها من اللغات ... و غرضى في هذا الكتاب العلة التي اذا طردت وصل بها الى كلامهم ... لانه كتاب اياز انشاء الله. الكلام يا تلف من ثلاثة اشياء اسم و فعل و حرف جاء لمعنى شرح الاسم الاسم مادل على معنى مفرد، انجام: و آن جعلت الجواب القسم اتيت باللم فقلت ان تقم يعلم الله لا تيک پريد فيعلم الله لازورنك و فيعلم الله لا اتيك. وافق الفراق من نسخه يوم السبت آخر من يوم شعبان من شهور سنة تسع عشره و سبعمائة من الهجره ببغداد كتبه العبد الفقير ... الأمل منه دخول جنبه ... محمد بن رضوان بن جعفر بن حسين غفر الله له و لوالديه.

خط: نسخ (شيوه كهن و آميخته با كوفى)، كا: محمد بن رضوان، تا: 619ق؛ محشى؛ تملك: ابراهيم بن ... بن جعفر بن محمد بن حمزه بن غسان بن محمد بن حمزه البحراني الأوالى مورخ 803 فرهاد ميرزا، صالح بن شيخ امين الدين بن شيخ محمود بن شيخ احمد نجفى

مسلمی غروی مورخ 1119؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم شکری، جلد: تیماج قهوه ای با برگردان با ترنج و نیم ترنج و لچکی سوخت،
435ص، 21 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16 × 24 سم [ف: 10-2171]

اصول نحو نحو / فارسی

osūl-e nahv

گویا بخشی از جامع العلوم فخر رازی باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1269/20 ط

آغاز: اصول نحو اصل اول جماعتی از نحویان گفته اند که حرف ندا در این صورت قایم مقام فعل است؛ انجام: از توابع اضافاتست و این
سنخ نیک با نحو راست.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکوی، یک لا، 3ص (241-243)، قطع: بیاضی، اندازه 7 × 15 سم [ف: 48-
24/3]

اصول نقشبندیه / عرفان و تصوف / فارسی

osūl-e naqšbandīye

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 743/8 ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 968 (بلوشه 113): بی کا، تا: 8 رمضان 1009ق [فیلمها - ف: 1-534]

اصول و احکام / فقه / عربی

osūl va ahkām

ص: 320

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15970

بی کا، بی تا انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی؛ اندازه: 17/9 × 27/5 سم [رایانه]

الأصول و الدراية / اصول فقه / عربی

al-uṣūl wa-d-dirāya

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4803/2

آغاز: واعلم ان العلوم المذكوره ليس جميع مسائلها المدونة مما يتوقف عليه الاجتهاد بل ولا اكثرها على الظاهر و القدر المحتاج اليه مما لا- يمكن تعيينه الا بعد ملاحظة جميع الاحكام ... فان قلت لا حاجة إلى علم الأصول لوجهين الأول أن علم الأصول قد حدث تدوينه بعد عصر الأئمة عليهم السلام و انا تقطع بان؛ انجام: فان اراد الأول فبطلانه ظاهر فانه كثيرا ما يقع الاحتياج الى العلم بحال هذه الأقسام ... و آن اراد الثاني اي عدم الاحتياج لاستعلام مثل هذه المسائل الى الملكة المذكوره فبطلانه من اجل البديهيات لانا لا نعني بالملكة الا حالة بها يتمكن من ترجيح احد طرفا هذه المسائل فلا يتصور العلم بالنفي او لا ثبات في هذه المسائل الا بالملكة فعلم ان الدليل على استغناء في هذه الأقسام شبهة.

خط نسخ عالی، بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1561]

اصول وصول الهیه / عرفان و تصوف / فارسی

osūl-e vosūl-e elāhīye

الهی، عبدالله، 896 قمری

(elāhī, 'abd-ol-lāh (- 1491

با عنوان «وصول الهیه» و «بدانکه»، در آن از فتوحات مکی نقل شده است. در پایان آمده گفتار الهی را من هجرة النبي تاريخش، اگر جویی اکملت با تمامت هوا (گویا 896).

[فهرستواره منزوی 98/7]

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 2998/1-ف

بی کا، بی تا [فیلمها-ف: 1-778]

- اصول و فروع < داستان برزو

اصول و فروع / کلام و اعتقادات و فقه / فارسی

منشی الممالک، محمد رفیع بن محمد یحیی

monšī-yol-mamālek, mohammad rafi' ebn-e mohammad yahyā

این کتاب در توضیح و تشریح اصول و فروع دین مبین اسلام که به سلطان وقت که در نسخه حاضر پس از ذکر القاب و عناوین سلطنتی محل نام وی بیاض است تقدیم و پیشکش کرده است: «السلطان بن السلطان بن السلطان و الحافان بن الحافان بن الحافان الموید تیاثدات الملك الديان ... الصفوي الموسوي الحسيني بهادرخان»

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 614

آغاز: بسمله، سپس سپاس داور مستعان و درود متواتر الأورود رسول آخر الزمان؛ انجام: کتبه العبد المذنب الجاني محمد محسن الأصفهاني في سنة 1158 من الهجرة

خط: نسخ خوب، کا: محمد محسن اصفهانی، تا: 1158ق؛ نوشته شده: «هو الله تعالى شانه العزيز - اصول و فروع میرزا رفیعا ابتیاعی از ورثه مرحوم میرزا موید الدوله بتاریخ شهر محرم الحرام توشقان نیل و اصل کتابخانه مبارکه موزه اقدس ظل الهی شد»، مجلد کمند کشی، مذهب، با سرلوح گنبدی مذهب؛ مهر: مشیر السلطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی، محمد صادق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی ساده با سجاف آلبالویی رنگ وسط ترنج و دوسر ترنج ضربی طلایی گل برجسته، 392ص، 9 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 12/5 × 20/5 سم [ف: 1-60]

اصول و فروع / کلام و اعتقادات / عربی

osūl va forū

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 55/2

آغاز: بسمله، قال سیدنا الشریف علم الهدی المرتضی رحمه الله في كتاب الشافي الذي رد فيه ما اورده؛ انجام: ما افاده اسكنه دار السعادة هذا آخر ما نقلته من خط والدى طاب ثراه في بعض تعالقه قد تم هذه النسخة في يوم الاثنين ثالث عشر شهر شوال المكرم من نسخة صحيحة معتمدة باستعجال التمام في بلدة سلطان آباد سنة 1267

رساله موجزی است درباره بعضی مسائل علوم دین، شبهات در امامت، تقلید و اجتهاد، برگرفته از کتاب های: الشافی سید مرتضی علم الهدی و الوافی محمد بن مرتضی مدعو به محسن و کتب دیگر؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 13 شوال 1267ق، جا: بلده سلطان آباد؛ کاغذ: شیری، آهار مهره، جلد: مقوایی بارویه کاغذ کرم، 12گ (165پ-176ر)، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-76]

اصول و فروع / کلام و اعتقادات , فقه / فارسی

osūl va forū

در دو «فصل»: 1. اعتقادات، 2. نماز.

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7084/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ترنجی مقوایی، 20 ص، 14 سطر (6/5 × 12/5)، قطع:

ص: 321

ربعی، اندازه: 13 × 19/5 سم [ف: 16-447]

- اصول و فروع دین < علمهای فریضت و سنت

- اصول و فروع دین < وجیزه

- اصول و فروع دین < اعتقادات

- اصول و فروع دین < الرسالة العملية

- اصول و فروع دین < ضیاء الفؤاد لاهل السداد والرشاد

- اصول و فروع دین < اصول الدین (منظوم)

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

osul va foru-e din

بیرجندی، عبداللطیف بن علی، ق 10 قمری

(bīrjandī, 'abd-ol-latīf ebn-e 'alī (- 16c

مباحث متفرقه و مفصلی است در اعتقادات و احکام فقهی و قصص الانبیاء که مؤلف به صورت موعظه برای استفاده عموم مردم نگاشته است. او بخشی از کتابش را به بیان عقاب هایی که در امت های گذشته بوده و بخش دیگری را به اثبات امامت ائمه (علیهم السلام) و بخشی را به فضیلت نماز اختصاص داده و در آن از کتاب اربعین خود یاد کرده است. مؤلف در لابه لای کتاب اشعار زیادی به فارسی آورده است، ولی معلوم نمی کند که این اشعار سروده خودش است یا از دیگران نقل می کند. گویا مؤلف ملا عبداللطیف بن شمس الدین علی واعظ بیرجندی است که در الذریعه (17: 103) اثر دیگر وی «قصص الانبیاء» معرفی شده که در شوال 917 شروع به تالیف آن نموده است. همچنین در فهرستواره کتاب های فارسی سه اثر دیگر وی به نام های «انوار القلوب» «سیرت پیامبر و علی و ..» و «واقعه کربلا» معرفی شده است.

[فهرستواره منزوی 1554/3 و 1692 و 1824]

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7780-

52/120 آغاز: بی حساب که متکئین فیها علی الأرائک لا یرون فیها شمسا و لا زمهریرا و بوستانهای پر درخت و ثمره بسیار به کمال عنایت شفقت فرموده

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 159 گ، 12 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 1-429]

جرجانی، ضیاء الدین بن سدید الدین، ق 10 قمری

(jorjānī, zīyā-od-dīn ebn-e sadīd-od-dīn (- 16c

رساله ای است کوتاه، مباحث اعتقادی را با عنوان اگر پرسند و مسائل فرعی را با عنوان مسئله مورد گفتگو قرار داده است. بیش از یک تحریر از آن است.

آغاز: 1: بسمله. قال الفقیر إلى الله المجید ضیاء الدین بن سدید الجرجانی اگر ترا پرسند که خدای را شناسی بگو بلی می شناسیم 2: بسمله بنام خداوند ذو الجلال و صبور بی ملال و پادشاه لم یزل ولا یزال آن خداوندی را نام می برم

انجام: 1: و رکوع و سجود و تشهد و سلام نبود و الله سبحانه اعلم. تمت الرسالة.

2: و به چهار سجود و یک تشهد و یک سلام و نماز میت پنج تکبیر است و چهار دعا

چاپ: تصحیح معصومه نورمحمدی، در رسائل فارسی جرجانی (تهران، اهل قلم و میراث مکتوب: 1375)

[فهرست نسخه های منزوی 888/2]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1015/6

آغاز و انجام: برابر 1

در فهرست با عنوان «در اصول و فروعی که باید اعتقاد داشت» آمده و مجهول است؛ خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 913ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، 1گ (12-13ر)، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 3-536]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 612

آغاز و انجام: برابر 1؛ انجامه: تمت الرسالة الواجبات بعون واهب العطیات فی تاریخ شهر جمید الاخر سنه 958

خط: نستعلیق، کا: ملک حسین بن نظام الملک، تا: جمادی الثانی 958ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن قهوه ای تیره یک لا، 3ص (79-81)، 14 سطر (7/5×12)، اندازه: 10/5×17 سم [رایانه]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5396/7

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقبة للمتقین، و الصلاة و السلام ... بدان که بندگی حق سبحانه و تعالی همچنانکه بر همه بندگان مکلف فرض عین است؛ انجام: و اگر میت دختر باشد این دعا را بخوانند: اجعلها لنا فرطاً ..... برحمتک یا ارحم الراحمین. تمام شد بتوفیق خداوند

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سبز، 11 گ (85 پ - 95 پ)، 9 سطر، اندازہ: $10/8 \times 17/8$ سم [ف: 8-329]

4. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10128/6

آغاز و انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، 5 ص (77-81)، اندازہ: $12 \times 12/5$ سم [ف: 32-162]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4118/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: بریده شدہ: صبر و شکیبایی امیر لشکر.

در فهرست با عنوان «گفتار در توحید» و ناشناس آمدہ؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج قہوہ ای ضربی مقوایی،
9 گ (1-9)، 17 سطر (11 × 21)، اندازہ: 19×30 سم [ف 13-3096]

6. اصفہان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 85/5

ص: 322

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکى ضربی، 3 گ (104 پ-107 ر)، 12 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 1-71]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl va forū'-e dīn

موسوی، محمد بن ابی الحسن، 963-1043 قمری

(mūsavī, mohammad ebn-e abe-l-hasan (1556-1634

این رساله مختصر، در بخش اصول، استدلالی و در فروع، عملی و فتوایی است.

آغاز: مجمل اصول دین به دلیل و فروع دین به تقلید که واجبست بر هر عاقل بالغ و کلب عتبه الرضا معز الدین محمد الموسوی جمع نموده اینست.

انجام: و نور ایمان بدرقه راه ما بگردان و از معزالدین و مقبول درگاه گردان یا اله العالمین و یا خیر الناصرین.

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 12059

آغاز: برابر؛ انجام: پوشیدن لباس دوخته مردان را و زرینه غیر معتاد زنان را برای شوهران سایه رفتن مردان را

خط: نستعلیق، کا: جمال الدین بن رفیع الدین حسینی، تا: 23 محرم 1052 ق؛ مجدول؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد 1361؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، 15 گ، 23 سطر، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 1/1-127]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4051/17

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید مؤمن رضوی، تا: رجب 1175 ق، جا: قلعه ایروان منزل حاجی احمد خان؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخته بدون مقوا، 18 گ (155-172 پ)، اندازه: 10/5 × 16 سم [محدث ارموی مخ: 1-153]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

osūl va forū'-e dīn

کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع، -1223 قمری

(kermānšāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad Sami (- 1808

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3842/1

آغاز: هذا رساله حاجی ملامحسن سلمه الله تعالى بسمله. و به نستعین. حمدله ... اما بعد این چند کلمه ایست در بیان مجملی از اصول الدین و فروع الدین که ... محمد محسن ابن محمد سمیع در سلکی تحریر در آورد؛ انجام: فلا یجوز کرها.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، 3 گ (95 پ-97 پ)، 9 سطر (8 × 14)، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 12-2824]

اصول و فروع دین / فقه / فارسی

osūl va forū'-e dīn

کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع، -1223 قمری

(kermānšāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad Sami (- 1808

رساله مختصری در اصول و فروع اصول دین که برای عامه و مقلدین نگاشته شده است.

کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 2/

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... این چند کلمه ایست در بیان اصول دین و فروع دین بحسب خواهش بمعنی از دوستان

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [تراثنا: س 2 4-63]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

osūl va forū'-e dīn

بروجردی، فرج الله اعمی، ق 13 قمری

(borujerdi, faraj-ol-lah a'ma (- 19c

در آن اصول دین پنجگانه و فروع دین (نماز، روزه، خمس، زکات، حج، جهاد) بسیار مختصر گزارش شده است. انتخاب شده از نوشته های سید محمدباقر حجة الاسلام شفتی و به درخواست نواب عالیہ (?) است.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: 109/2

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد بدانکه چند کلمه ای است از اصول دین و فروع دین

خط: نسخ مغلوط، کا: محمد ابراهیم بن رجبعلی شیرازی، تا: 1259ق، جان کرمان؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 15گ (13پ - 27پ)، اندازه: 16×21/5سم [شخصی میدی: ف: 1-100]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl va forū'-e dīn

تبریزی، ابراهیم بن عبد الجلیل، ق 13 قمری

(tabrīzī, ebrāhīm ebn-e 'abd-ol-jalāl (- 19c)

در اصول دین و فروع آن با دلایل در اصول و با شرح حدیث کمیل به نام قهرمان میرزا و محمد خان در دو «مقاله»: معرفت باری، علم شریعت.

[فهرستواره منزوی 112/9]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4242

ص: 323

آغاز: بسمله. الحمد لله على سوابغ نعمه و بوالغ حكمه ... چون داعی دولت الهیه ... ابراهیم بن عبدالجلیل کتاب حقایق را تمام کرده؛ انجام: بعد از هر نماز فریضه سی بار سبحان الله ... و الله اکبر بگوید.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ تملک: علی نقی بن علی با خط و مهر مورخ 1292؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی نقره کوب مقوایی، 56گ، 13 سطر (7×15)، اندازه: 12×21 سم [ف: 13-3212]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl va forū'-e dīn

قزوینی حسینی، محمد بن معز الدین، ق 13 قمری

(qazvīnī-ye hoseynī, mohammad ebn-e mo'ez-od-dīn (19c

تاریخ تألیف: 1203ق؛ محل تألیف: یزد

در بیان اصول و فروع دین و آداب نماز شب و برخی از آداب اخلاقی. در یک «مقدمه» و دوازده «فصل» و «خاتمه» که هنگام مراجعه از زیارت امام رضا در یزد به اتمام رسیده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این رساله ای است در بیان اصول دین و فروع دین مجملا و در بیان آداب نماز شب و سایر نمازها

[فهرستواره منزوی 113/9 (1 نسخه)]

1. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2268/2

خط: نسخ، کا: میرزا اسد الله الشریف ابن میرزا اسمعیل جندقی، تا: 1206ق؛ اهدایی: قطبی نانوا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، 32گ (69-100)، 11 سطر (7×11)، اندازه: 16/5×10/5 سم [ف: 4-1225]

2. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: 149/2

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کان محمد رضا بن حاجی رستم گنجه ای، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 42گ (108 پ-149ر)، 15 سطر، اندازه: 16×20/5 سم [ف: 1-133]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

osūl va forū'-e dīn

ملا محمد صالح، ق 13 قمری

(mollā mohammad sāleh (- 19c

تاریخ تألیف: دوشنبه 13 شوال 1267ق؛

رساله کوتاهی است در اصول و فروع دین که برای آگاهی عامه مردم نوشته شده است.

[فهرستواره منزوی 99/9]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 14/109 - 2659/2

آغاز: بسمله. الحمدلله ... و آله اجمعین اما بعد بدانکه کلام در بیان اصول دین است و بعد از این فروع دین مذکور خواهد شد. اما اصول دین باید کس به اصول دین اعتقاد؛ انجام؛ و مستحب است که در قنوت بگوید ... ولا تأخذنا بما فعل السفهاء منا واعف عنا واغفر لنا واصرف عنا البلاء والظول. تمت

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه 13 شوال 1267ق؛ جلد: ساغری قهوه ای، 8، 16 سطر، اندازه: 18 × 21 سم [ف: 1-427]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات / عربی

osūl va forū'-e dīn

شریف، عبد العظیم بن محمد مقیم

Šarīf, 'abd-ol-'azīm ebn-e mohammad moqim

رساله ای در دو «هدایت»: 1. اصول در پنج «فصل»: توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد؛ 2. فروع در پنج «فصل»: نماز، روزه، حج، زکوة، جهاد.

[فهرستواره منزوی 109/9]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4282/2

آغاز: هو الفتح العظیم. بسمله و به نستعین الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي هدانا سواء الطريق هو سبيل طلب العلوم ... اما بعد چون غرض اصلی ... این محمد مقیم الشریف البابوبهی عبد العظیم الثانی از خدمت علما و خواندن علم معرفت اصول و فروع دین و زایل گردانیدن ننگی (از اینجا افتاده و نام کتاب دانسته نشد)؛ انجام: فصل چهارم در بیان زکوة است و دانستن او نیز از جمله فروع دین است.

می رسد به میانه فصل یکم؛ خط: نسخ، بی کاه، بی تا، افتادگی: انجام پس از یک صفحه دیباچه افتاده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ

ترنجی مقوایی گرد حنایی، 27 گ (27-53)، 14 سطر (7×12)، اندازه: 12×19 سم [ف: 13 - 3250]

رساله مفصلى است در اصول دين و در پايان آن بيان فروع دين به صورت مختصر. مؤلف بخش اصول دين كتابش را در پنج مطلب و فروع را در چند مطلب قرار داده است.

قم، گلبايجانى؛ شماره نسخه: 14/199 - 2749/7

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلوة على اشرف الانبياء و المرسلين محمد (صلى الله عليه و آله) خاتم النبيين و على آله اوصيائه المعصومين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين الى يوم الدين اما بعد فهذه رسالة مختصرة في اصول العقائد؛ انجام: و اما المرأة يستحب لها الجلوس على اربع لاعلى التورك الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً.

ص: 324

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 4 جمادی الثانی 1307ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج و جدول گرهی، 37گ، 14 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-427]

اصول و فروع دین = مصالِح الدین / فقه / عربی

osūl va forū-e dīn = masāleḥ-e dīn

کتابی است در مباحث اصول و فروع دین در چند فصل « به این ترتیب: 1. معرفه الله؛ 2. معرفه الصلاة؛ 3. صلاة الآيات؛ 4. صلاة الاموات.

آغاز: الحمد لله المنعم على خلقه بالايجاد المتعالى عن الأضداد... وبعد فهذا كتاب لطيف لطيف... مختصة بمصالح الدين... وقد رتبها على فصول...

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 15359/16

آغاز: برابر؛ انجام: برحمتك يا راحم الراحمين و خير الغافرين و الحمد لله رب العالمين.

خط: نسخ، کا: سید محمد مقیم موسوی، تا: شنبه 16 ربیع الاول 1063ق، جان نجف اشرف؛ از کتاب های کتابخانه صدر الافاضل الطفعلی بن محمد کاظم؛ جلد: تیماج یشمی ضربی، 10ص (563-572)، 19 سطر، اندازه: 10×18/8 سم [ف: 43-47]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2247/5

آغاز: برابر؛ انجام: (در نماز میت): یعادى اولیائک فالعنه فی عباد کک و احرقه فی بلاد کک و اصله حر نارك، املا قبره ناراً و جوفه ناراً انک علی کل شیء قدیر و الحمد لله.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 11ص (97-107)، 10 سطر، اندازه: 15/5×20/5 سم [ف: 11-638]

اصول و فروع دین = عقاید شیعه / کلام و اعتقادات / فارسی

osūl va forū-e dīn = 'aqāyeh-e šī'e

رساله ای است در اصول و فروع دین که اصول دین را به طور مختصر بیان کرده است، بعد از آن به افضل ترین مورد از فروع دین یعنی نماز می پردازد که شامل شش مقدمه می باشد.

آغاز: بسمله. و الاستعانة بکرم العمیم بدانکه احکام شرعی بعضی متعلق است به اعتقادات و آن را اصول دین خوانند و بعضی...

انجام: اما غیر رکن اگر عمداً خلل یابد نماز باطل است و اگر سهواً باشد باطل نمیشود و الله اعلم.

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 612

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملک حسین بن نظام الملک، تا: قرن 10؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میسن قهوه ای تیره یک لا، 5 گ (81 پ - 85 پ)، 14 سطر (7/5 × 12)، اندازه: 17 × 10/5 سم [رایانه]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5806/11

آغاز: برابر؛ انجام: یا آنکه السلام علينا و علی عباد الله الصالحین. اما اولی اول است. تمت فی تاسع شهر شوال. علی ید... علی بن شمس الدین رستم‌داری سنه ستین و تسعمائة. فی المشهد اقدس کا: علی بن شمس الدین رستم‌داری، تا: 19 شوال 960 ق، جا: مشهد مقدس؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن یشمی لایی، 3 گ (87 ر - 89 پ)، اندازه: 19/1 × 13/3 سم [ف: 9-51]

اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

osūl va forū-e dīn

غیر همانند:

1. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2283/4

آغاز: بدانکه اصل ایمان هشت چیز است؛ انجام: 10 مصطکی خاییدن.

خط: نسخ، کا: حافظ کمال الدین یزدی، تا: 892 ق؛ افتادگی: انجام؛ هدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی درون تیماج تریاکی، 5 گ (138-142)، 15 سطر (7 × 12/5)، اندازه: 17/5 × 11/5 سم [ف: 4-1232]

2. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: 157

آغاز: بکنند و اگر خواهد نکنند، عالم است یعنی همه چیز را می داند... رکن سوم در بیان نبوت و نبوت آن است که اعتقاد کنی؛ انجام: و تشهد و تسلیم را اگر عمدا ترک کنیم نماز باطل است اما اگر سهوا ترک کنیم نماز باطل نیست و السلام.

رساله کوتاهی است در بیان اقل واجبات در اصول و فروع دین که مسلمان شیعه باید بدانها اعتقاد داشته باشد این رساله در دو باب تنظیم شده: 1. اصول دین (مشمول بر پنج رکن: توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد)، 2. افعال نماز که مؤلف در این باب به اختصار در باره واجبات نماز، بحث نموده است؛ خط: نستعلیق، کا: نجف علی کرانی، تا: 1094 ق؛ افتادگی: آغاز؛ 5 گ (210 ر - 214 ر)، 19 سطر [ف: -217]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11477

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیحد بر باری متعال و یزدان بی شبه و مثال و بر... اما بعد این رساله ایست مختصر در بیان اصول و فروع دین؛

انجام: ولا تجعله حفرة من حفر النيران و أحففه برحمتك و مغفرتك ...

رساله مختصری در اصول دین و فروع آن به صورت ساده که احکام فقهی آن شامل طهارت، صلاة و بخشی از عبادات مالی و سرانجام تجهیز میت می باشد؛ خط: نستعلیق و دعاها نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ در کنار متن، شرح مختصر دعای جوشن صغیر نوشته شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری قهوه ای تیره ضربی مجدول، 92گ، 7 سطر (5x7)، اندازه:

ص: 325

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه 38/213 - 7593/2

آغاز: مجملی در معرفت اصول دین. بدانکه مکلف را پیش از نماز معرفت الهی واجب است و باید که اصول دین را با انجام: بعضی بر آنند که نماز باطل است و بعضی بر آنند که بنابر کمتر نهند و حکم آن تعلیق شک به رکعت پنجم است.

فایده مختصری است در بیان اصول دین شامل توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد با ذکر برخی ادله به اختصار و پس از آن بیان فروع دین و صفات ثبوتیه و سلبيه و نیز مقدمات و افعال و ارکان نماز و شکایات نماز؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 18 جمادی الثانی 1159ق، جان حاجی ترخان از ولایت روسیه؛ پس از رساله مناجات منظوم امام سجاد (علیه السلام) با ترجمه فارسی آن؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج مجدول گرهی، 6گ، 12 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 1-429]

5. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 775/1

آغاز: بدان که جمیع علماء اتفاق کرده اند بر واجب بودن شناخت الله تعالی و صفات ثبوتیه و سلبيه؛ انجام: دست را به هم ضم کرده بر روی ران گذاشته و ... ای حماد برین وجه نماز بگذار. رساله ای است در اصول دین و فروع دین که از فروع فقط نماز را ذکر کرده است؛ خط: نسخ، کان محمد کاظم بن یوسف چورسی، تا: 12 ذیقعدة 1182ق؛ تملك: عبد الحمید سیوانی 27 رجب 1310؛ جلد: مقوایی، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 416]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 29/201 - 5861/5

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد بدانکه این چند کلمه ای است از اصول دین و فروع دین از مقدمات نماز و واجبات وضو و غسل و تیمم و مبطلات آنها انجام: یعنی سلام بر ما و بر بندگان صالح السلام علیکم و رحمة الله و برکاته یعنی سلام بر شما و رحمت خدا و برکتهای خدا تمام شد

رساله مختصری است در اصول و فروع دین از مقدمات نماز و واجبات وضو و غسل و غیره که بر طبق فتوای حجة الاسلام سید محمد باقر شفتی تنظیم نموده است؛ خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 13، جلد: مقوای سفید عطف گالینگور قهوه ای، 10گ، 19 سطر، اندازه: 11 × 15 سم [ف: 1-428]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11984/2

آغاز: اگر پرسند که اصول دین چند است جواب بگو که پنج است؛ انجام: که چرا وضو بر چهار عضو کنند جواب بگو که افعال بندگان از چهار عضو

شامل اصول دین است و به صورت پرسش و پاسخ نگارش یافته است؛ خط: نسخ خوش و معرب، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج گل مرغ و گوزن؛ 8گ (39-46)، 10 سطر (6 × 10)، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 30-]

با عنوان «باب»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تازه، گ (39-45پ)، 17 سطر (10×15)، قطع: ربعی [ف: 17-286]

9. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 162/3

خط: نستعلیق، کا: اسحاق بن حاجی محمد هادی، تا: شنبه 16 شعبان 1210ق؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-404]

10. قم، دار الحدیث؛ شماره نسخه: 314

آغاز: بسمله. اما بعد این رساله ای است مختصر در بیان اصول دین و نماز و زکاة و خمس؛ انجام: و این سخن بی وجه است زیرا که حضرت صاحب الامر (علیه السلام) روایت صریحی نرسیده است ... و الله اعلم بالصواب.

مختصری است در اصول و فروع دین مشتمل بر چند «فصل» کوتاه؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 24 شوال 1242ق؛ گ (27پ) - 33ر)، 17 سطر [ف: 218]

11. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3345/2

آغاز: بسمله، بدان ای برادر ایمانی که بنای ایمان بر دو چیز است اصول دین و فروع دین

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی بن ابوالقاسم تهرانی، تا: 1246ق، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 13ص (20-32)، 11 سطر (8×15)، اندازه: 14×21سم [ف: 5-1621]

12. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1366/5

خط: نسخ، کا: مصطفی بن محمد نجوانی، تا: 1250ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، گ (86-90)، ابعاد متن: 6/5×12، اندازه: 10/5×15/5 سم [ف: 3-940]

13. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5032/3

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة والسلام علی اشرف المرسلین ... این رساله ایست که مشتمل است بر ضروریات دین مبین و بر احکام سید المرسلین، که عبارت باشد از سی و نه مسئله که پنج مسئله از آن جمله اصول دین و هشت مسئله صفات ثبوتیه و هفت مسئله صفات سلبيه، باید که مکلفین؛ انجام: و قبیح و ظلم و نقص است و آن بر خدا روا نیست. تمام شد.

اصول و فروع دین و صفات سلبيه و ثبوتیه بر پایه اعتقادات شیعیان؛ خط: نستعلیق، کا: ملا محمد حسین بن اسماعیل دولت آبادی، تا: با تاریخ 1261ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: عطف میثن قرمز رویه سیاه، گ (198پ-202ر)، 19 سطر، اندازه: 13×21/3 سم [ف: 8-]

آغاز: بسمله و به نستعین، مخفی و پوشیده نباشد که این اخلاص نامچه ایست بجهت برادران دینی

کا: یحیی حسینی، تا: 1286ق؛ اهدایی: قطبی زاده خباز؛ جلد: مقوایی با کاغذ مشکی عطف تیماج قرمز درون کاغذ سفید، 11گ (24-34)، اندازه: 16/5×11 سم [ف: 4-1218]

ص: 326

15. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/180 - 7560/1

آغاز: می گوئیم پیغمبرانی قرار داده که آن حکمها را رسانیدند اگر پرسند که ما حکم او را از کجا بدانیم می گوئیم که پیغمبرانی قرار داده که آن حکم ها را رسانیدند ... دویم عدل یعنی خداوند ظالم نیست؛ انجام: پس ثابت باشد بر آن ثابت کند خدا بقول ثابت وزندگی دنیا و آخرت تمام شد این رساله

رساله مختصری است در بیان اصول و فروع دین مطابق با مذهب تشیع به زبان ساده و قابل فهم برای خردسالان، بخشی از مطالب رساله به صورت سؤال و جواب است: «اگر گویند، اگر پرسند، می گوئیم»؛ خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن مجتهد العصر حاج ملا علی اکبر، تا: پنج شنبه 13 جمادی الاول 1303ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب در ده سالگی نسخه را کتابت نموده؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه ای، 24گ، 16 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-428]

16. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 39/258 - 7878/6

آغاز: خدا قدرت دارد و با اختیار خودش که اگر خواهد می کند و اگر نمی خواهد نمی کند؛ عالم یعنی خدای تعالی به همه چیز علم دارد، حی یعنی خدای تعالی زنده ای است که هرگز بر طرف نمی شود؛ انجام: واجب است دفاع اگر چاره بغیر جنگ نتواند کرد جنگ واجب است والله اعلم بالصواب تمت الكتاب بعون الملك الوهاب

رساله مختصری است در اصول و فروع مذهب تشیع، در ابتدا بحث کوتاهی در مسائل اعتقادی نموده و سپس احکام فقهی مربوط به ابواب مختلف را به صورت سؤال و جواب: «اگر پرسند بگو که آورده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه ای، 24گ، 11 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-430]

17. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 59/169 - 8949/6

آغاز: بسمله، اما بعد بدانکه خداوند خالق بیچون را پانزده صفت دارد از جمله هشتا که آن صفات ثبوتیه می نامند و هفتا که آن را صفات سلبيه می نامند

رساله کوتاهی است در اصول و فروع دین که به صورت فهرست با اندک توضیحی ذکر شده است. صفات ثبوتیه و سلبيه پروردگار، اصول دین، فروع دین، وضو، غسل، تیمم و نماز؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 8گ (68-75)، 10 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 1-431]

18. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7340/1

رساله عملی مانندی است؛ بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: نو، 12 سطر (7×13/5)، قطع: بیاضی ربعی، اندازه: 5/9×17 سم [ف: 16-516]

19. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25143

بی کا، بی تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

آغاز: و این مرتب است بر مقدمه و سه مقاله و خاتمه. مقدمه در اصول و فروع 327 چیزهایی که قبل از شروع در مطلب دانستی است. مقاله اول در جمله ای از اصول دین. مقاله دوم در جمله ای از فروع واجبه و مسنونه عبادات مقاله سیم در جمله ای از فروع واجبه و مسنونه متفرقه. خاتمه در آداب سفر و مجملی از دعوات

رساله ای است بدون خطبه و تنها حاوی مقدمه است و بقیه کسر می باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، گ (15-20)، 18 سطر (8/5 × 16) سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 2-842]

21. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 57/203-8533

بخش های پراکنده از کتابی است در این بخش ها از مطالبی در اصول دین، اخلاق و اعتقادات بحث شده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ 111 گ، 16 سطر، اندازه: 9 × 14 سم [ف: 1-431]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12326

آغاز: حقاً لمن بدل بعدی: یعنی نمی دانی که چه چیزها پیدا کردند از خود بعد از تو پس بگویم من، دور می باد از همه خیری و خوبی انجام: یا کریم لیبك بالعمره المتمتع بها إلى الحج البیک رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده الا اولکم.

کتاب حاضر برای عمل مقلدین به شیوه رساله های عملیه تألیف شده است. او کتابش را در دو «اصل» و یک «خاتمه» و هر اصل را در پنج «فصل» قرار داده است. مؤلف در این کتاب از شهید اول نقل می کند و همچنین سه حدیث از کتاب «شرح مصباح المتهجد» زین الدین علی بن عبدالحمید حسینی نجفی [الذریعه 68/14] نقل کرده است. تألیف این کتاب در قرن نهم صورت گرفته است. فهرست مطالب کتاب چنین است: اصل 1. معتقد متین، شامل پنج فصل «توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد»، اصل 2. طریق عبادت ایشان، شامل پنج «فصل» (نماز، زکات و خمس، روزه، حج و عمره، جهاد و ملحق آن امر به معروف و نهی از منکر)، خاتمه: در اهم دعواتی که مرویست، تأکید استحباب آنها، از ائمه هدی (علیهم السلام)؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مرصع جلد: گالینگور، قهوه ای، 94 گ، 12 سطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 35-286]

23. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15930/4

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة... اما بعد بدانکه بعد از حمد و ثنای قادر یکتا و درود بر سید انبیا و ستایش... بدان ای عزیز با تمیز که حضرت واجب الوجود جمیع موجودات و اصناف مخلوقات

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 14 گ (263 پ - 276 ر)، 15 سطر، اندازه: 10 × 15/5 سم [ف: 44-138]

این نامه در 25 باب است و حدیث های اصول و فروع دین در

ص: 327

آن آمده و در پایان حدیث چهلم حدیثی است دارای چهل دستور و این نامه به مانند رساله عملی و کارنامه می باشد و حدیث های آن از «توحید» و «تهذیب» و «من لا یحضر» و «خصال» آورده شده است و آن چهل دستور که از خصال آورده همان است که شهید اول جداگانه آن را به سند خود از شیخ مفید آورده و در 1314 به چاپ رسید و روایت این حدیث را مجلسی جانشین روایت چهل حدیث دانست (ذریعه 428/1). باب های بیست و پنج گانه این رساله: 1. اصول الدین (از توحید ابن بابویه از عبدالعظیم حسنی و همان خبر عرض دین او)؛ 2. الوضوء البیانی؛ 3. الغسل؛ 4. التیمم البیانی؛ 5. الصلوة البیانیة؛ 6. وجوب الزکوة؛ 7. الوعید علی ترک الزکوة؛ 8. الخمس؛ 9. الصوم؛ 10. المعتکف؛ 11. الحج؛ 12. الوعید علی من یسوف الحج؛ 13. فضل زیارة ابي الحسن علی بن موسی الرضا؛ 14. الترغیب الی زیاته (صلی الله علیه و آله)؛ 15. فضل امیرالمؤمنین؛ 16. ذکر دعاء عظیم الشأن رفیع القدر؛ 17. فضیلة الصلوة علی النبی؛ 18. ذکر اربع کلمات مهمه لأربعة مهمات؛ 19. ذکر دعاء علی بن الحسین؛ 20. الامالی ایضا فی حدیث جید لدفع الخوف؛ 21. ذکر دعاء عظیم الشأن عقیب الصبح؛ 22. ذکر لعن بنی امیه؛ 23. اتخاذ الخواتیم الخمسة و فائدة السبحة من تربة الحسین؛ 24. فضیلة ربط الخیل و رکوبه؛ 25. من کتاب الخصال فیمن حفظ اربعین حدیثا. (دانش پژوه)

آغاز: بسمله. الباب الأول فی اصول الدین روی محمد بن علی بن بابویه فی کتاب التوحید باسناده الی عبد العظیم... قال دخلت علی سیدی علی بن محمد... فلما بصر بی قال مرحبا بک یا ابا القاسم انت ولینا حقا قال فقلت یا بن رسول الله انی ارید ان اعرض علیک دینی انجم: فهذه اربعون حدیثا من استقام علیها و حفظها عنی من امتی دخل الجنة برحمة الله و كان من افضل الناس و احبهم الی الله عزوجل بعد النبیین و الصدیقین و الشهداء و الصالحین و حسن اولئک رفیقا.

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19390

آغاز: برابر؛ انجم؛ و حسن اولئک رفیقا تمت الرسالة بعونه و توفیقه وجوده بی کا، تا: قرن 11؛ ضمیمه نسخه ش 5655؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه [رایانه آستان قدس: 1-520]

2. تهران: مجلس: شماره نسخه: 6699/3

آغاز و انجم: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن ملاعلی استرآبادی، تا: سه شنبه 5 ربیع الثانی 1105ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 12گ (57پ - 68پ)، اندازه: 9/5 × 16/5 سم [ف: 20-209]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 878/3

آغاز و انجم: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: شب 25 محرم 1129ق؛ افتادگی: آغاز؛ یک حاشیه دارد در سرگذشت عبدالعظیم و در حاشیه دیگر با نشانه های «منه» و «منه ره»؛ 17ص (18-34) [ف: 5-1096]

نورعلی‌شاه، محمد علی بن عبدالحسین، 1160؟ - 1212 قمری

(nūr--alī-šāh, mohammad “alī ebn-eabd-ol-hoseyn (1747-1798

رساله ای در اصول و فروع و اسرار باطنی آن به روش عرفان شیعی. گفتاری است به نثر آمیخته به نظم با سربندهای «ای درویش» مؤلف خود بدان نامی نداده است و لذا در منابع مختلف به نام های گوناگون آمده است. مؤلف در این رساله در فصل مقدمات فروع چهار مقدمه یاد می کند و به بیان یک مقدمه می پردازد و تفصیل سه مقدمه دیگر فروع را که عبارت از ایقاعات، احکام و عقود است به کتاب «مشکوٰۃ النجات» خود ارجاع می دهد. این رساله «آیه النور» نیز خوانده شده است.

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد بر هر مکلفی واجب است که سباح نظر را در دریای بی انتهای فکرت غوطه ور سازد و بدیده بصیرت بعقد لالی شناسایی ذات

انجام: ز یمن مقدم آن شاه عادل xx جدا گردد ز هم نا حق و باطل.

چاپ: ضمن مجموعه آثار او جزو انتشارات ادواری خانقاه نعمت الهی تهران؛ تهران، سنگی، 1283، جیبی

[نسخه های منزوی 1016/2 ؛ الذریعة 1231/9 و 195/2 ؛ مشار فارسی 371/1 ؛ ریحانة الادب 254/6 ؛ فهرستواره منزوی 33/7 (22 نسخه)؛ دنا 1135/1 (46 نسخه)]

1. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 167/3

حکمت در فهرست بدون نام مؤلف است، نام مؤلف با قرائن نسخه قبل آن و تألیف به همین نام از مؤلف با عنوان «ای درویش انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 و 12،؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، قطع: ربعی [ف: 2-48]

2. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: 61/1

آغاز: بردار زرخ پرده گر طالب دیداری xx محکم چو بنای دین از احکام اصول آمد / رویی باصول اور گر شوق بدین داری xx گردد در گوش تو آویزه گوش جان؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، 12گ، 17 سطر، اندازه: 11×17 سم [اوراق عتیق: 1-140]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5005/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میسن قهوه ای، 17گ (204-220ر)، 15 سطر، اندازه: $8/2 \times 14/7$ سم
[ف: 8-161]

4. تهران، ملک، شماره نسخه: 5043/2

آغاز: برابر انجام: صید مکن تا نکنی خویش صید.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته خوش، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: ترمه نازک رنگارنگ، جلد: ساغری مشکی ترنج
دار طلائی، 15 سطر، اندازه: $13/5 \times 21/1$ سم [ف: 8-174]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2457/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 27 ص (690-716)، 21 سطر ($5/5 \times 12$)، اندازه:
 $18 \times 10/5$ سم [ف: 5-608]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6350/1

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میسن لایی تریاکی، 7گ (1پ-7پ)، اندازه: $15 \times 10/4$ سم [ف:
9-348]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29866

آغاز: برابر؛ انجام: خداوند مکن توفیق یارم ز جنگ نفس اماره برارم ...

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام [رایانه]

8. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 238/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 13، 11گ (132پ-142پ) [ف: 1-22]

9. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 514/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: آغاز قرن 13، به دستور رونقعلی شاه برای مجدوبعلی شاه، نام مؤلف در نسخه نیامده؛ 20 گ (1ر-27) [ف: 1-22]

10. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 2619/2

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه ای، ترنج و سرترنج منگنه، 24 گ (17-40)، 15 سطر، اندازه: 6/5 × 15 سم [ف: 8-363]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5851/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: شکری و سفید رنگ فرنگی مارک دار با نقش نام امیر کب، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 34 ص (441-474)، قطع: رقعی، اندازه: 7/5 × 11 سم [ف: 17-261]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4060/1

آغاز و انجام: برابر

این نسخه در فهرست نیامده است و از خلاصه فهرست صفحه 7 آورده شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، 1 ص (40-40) [ف: -11]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13436/5

آغاز و انجام: برابر خط: شکسته نستعلیق، کا: عبد الباقی بن صدرالدین محمد بن ابو تراب، فیضی کاشانی (کاتب از نوادگان فیض کاشانی می باشد)، تا: قرن 13؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، 12 گ (16-27)، مورب، 16-18 سطر، اندازه: 8 × 13 سم [ف: 34-99]

14. تهران: نوربخش، شماره نسخه: 657/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی نازک آهار مهره، جلد: تیماج دولا بیرون قرمز و اندرون مشکی، 17 گ (214پ-230ر)، 12 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 10 × 15 سم [نشریه: 13-44]

15. تهران: نوربخش، شماره نسخه: 277/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آبی رنگ، جلد:

مقوایی، 39ص (66-104)، 12 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 2-22]

16. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 17/248 - 3468/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: عطف و حواشی تیماج قهوه ای مجدول با روکش مخملی، 76گ، 15-19 سطر، قطع: بیاض رقیعی، اندازه: 6×10 سم [ف: 1-38]

17. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 16/136 - 3126/2

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، تا: شعبان 1225ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 14گ، 15-14 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-38]

18. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1410/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد کاظم مازندرانی، تا: ربیع الثانی 1227ق؛ جلد: مقوا، 15گی، 15 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-22]

19. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: 29/3

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد کاظم مازندرانی، تا: 1227ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 1گ (32-38پ)، اندازه: 5/14 × 5/21 سم

[کتابخانه های گلپایگان: ف: 139]

20. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1158/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن سید عرب حسینی، تا: 1231ق؛

ص: 329

21. اراک؛ بیات، عبدالحسین، شماره نسخه: 76/3

خط: نستعلیق، کا: امیر الشعراء رضاقلی خان هدایت صاحب مجمع الفصحاء و غیره، تا: 1239ق، جان شیراز؛ کاغذ: آبی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی در وسط ترنج، 16 سطر، اندازه: $17/5 \times 22/4$ سم [نشریه: 6-107]

22. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1493/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1256ق؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، 13 گ (53-65پ)، اندازه: $11 \times 19/5$ سم [ف: 4-344]

23. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 4779/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1263ق، کاغذ: فستقی، جلد: میشن تریاکی سیر، 7 گ (37-43پ)، اندازه: $25-21$ سطر، اندازه: $19/5 \times 29/6$ سم [ف: 8-85]

24. شیراز؛ بنیاد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 14/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 1264ق؛ برافزوده: روی برگ آخر: اکنون که دوشنبه شانزدهم شوال المکرم می باشد این ترجیع بند که مرحوم مغفور میرزا محمد علی عموی اقل السادة میرزا سید جعفر تفرشی الاصل طهرانی المسکن نعمة اللہی است که بعد از تشرف به فقر خدمت مرحوم جنت آرامگاه آقا محمد حسن نقاش زرگر این ترجیع را فرموده بودند لهذا چون نسخه آنرا حاضر نداشتم علیهذا سه بند آن را که شکسته بسته حفظ داشتم محض یادگار در پشت این کتاب جنات الوصال مرحوم نور علیشاه ثبت نمود (40 بیت است) ای نقطه بآء بسم الله XX این ملک دو کون را شهنشاہ / ای پیش سرادق جلالت XX پشت آمده این بلند خرگاه»؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، 25 سطر [ف: 31]

25. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9238/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الثانی 1266ق؛ جلد: تیماج سرخ، 19 گ (1پ - 19ر)، 13 سطر، اندازه: $16 \times 10/5$ یم [ف: 29-30]

26. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6450/3

آغاز و انجام: برابر؛ بسمله. ای برادر راه سالک طریق اله ... و احشر هما مع موالیهما آمین. اگر شراب خوری جرعه ای فشان بر خاک XX از

آن گناه که نفعش رسد بغیر چه باک

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1267ق، 13گ (58پ - 70پ)، 15 سطر $7/5 \times 14$ [ف: 5-16]

27. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13666/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو طالب الحسینی، تا: 28 رمضان 1268ق؛ جلد: تیماج لولادار، 35گ (206پ - 240پ)، 15 سطر، قطع؛ پالتویی، اندازه: 17×11 سم [ف: 37-192]

28. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 506/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 17 رجب 1269ق، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 15گی (7پ - 21پ)، 15 سطر (8×13) سطر، اندازه: $19 \times 13/5$ سم [ف: 313]

29. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6294/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: پنج شنبه 20 جمادی الاول 1271ق، جلد: ترمه موریانه خورده مغزی میشن قهوه ای، 13گ (28پ-40پ)، 17 سطر، اندازه: $22/5 \times 16$ سم [ف: 9-315]

30. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 36/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی مورکانی لنجانی، تا: 1282ق؛ جلد: تیماج روغنی دورو، داخل جلد زمینه سرخ با نقش گل نرگس، 18گ (31پ-48ر)، 14 سطر، اندازه: $17/5 \times 11$ سم [ف: 95]

31. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 115616-ف

نسخه اصل: بادلیان 65e (ش 2630 و 2686 و 2656 و 2685)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه 7 محرم 1286ق؛ 16 قطع؛ [فیلمها-ف: 1-573]

32. تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 5870/3

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین انور علی شاه کرمانی (که نامش را پاک کرده اند)، تا: یک شنبه

18 جمادی الثانی 1291ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، 10گ (47پ-56پ)، 17 سطر (5×10)، قطع: جیبی، اندازه: 10×16سم [ف: 16-115]

33. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8069/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد خلیل بن محمد حسین بیرجندی قائنی تا: 1295ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 13گ (56پ-68پ)، 19 سطر، اندازه: 11/5×20/5سم [ف: 21-72]

34. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5536/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن اسدالله طهرانی، تا: پنج شنبه 12 رمضان 1297ق، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 13گ (13-ر)، 17 سطر، اندازه: 13/1×21سم [ف: 8-413]

35. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8872/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 27 رمضان 1309ق، برای آقا میرزا علی اصغر خان کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 30گ (99ر-128)، 13 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 6×12سم [ف: 17-240]

36. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6877

آغاز: برابر؛ انجام: سخن از لب بیرون نیامده و به کنه آن نرسیده رو می کند گاهی خانه ام را تاراج و گاهم از دیار اخراج می کنند تمت هذا الایات

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین تفرشی، تا: 1314ق؛ مصحح؛

ص: 330

کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج اناری مقوایی مجدول ضربی، 17 گ (25-41)، 12 سطر (9/5 × 16/5) اندازه: 18 × 22/2 سم
[رایانه]

37. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3497/9

آغاز: برابر؛ انجام: دوست در نمازی و قایم بمقام قرب بی نیازی. خط: نسخ، کا: حسین علی حیرت ذهبی خراباتی زنجانی، تا: جمادی
الثانی 1315ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، 91ص (199-109)، 17 سطر (8 × 13)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 12-2507]

38. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4110/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین علی بن محمد، تا: 1317ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 49 گ (129-177)، 13
سطر (7 × 15)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 13-3090]

39. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 9419/2

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: رجب 1345ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 11-361]

40. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 715/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم اصفهانی ابن آقا بزرگ ولد حاجی محمد مهدی، بی تا، کاغذ: آبی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 12
سطر اندازه: (7/5 × 15/5) سم [ف: 2-820]

41. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 867/2

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، بی تاب؛ 10 گ (58-67 پ) [ف: 3-403]

42. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 867/2

بی کا، بی تا؛ 11 گ (58-68)، 14 سطر (6/5 × 12)، اندازه: 5 × 17/1 سم [ف: 2-728]

43. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 18237

و شامل اشعاری از او؛ بی کا، بی تا [د.ث]

44. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 8918/1 - 59/138

آغاز: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 21 گ (1-21)، 15 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 4-2353]

45. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 14865/10

آغاز: از کلمات قدسی سمات عارف اسرار ربانی مرحوم نورعلیشاه ... از کتاب اصول دین و فروع دین

منتخبی از آن؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: احمد بن آقا حیدر خوانساری، بی تا؛ جلد: تیماج ضربی دار نیلی، 15 سطر (8×15)، اندازه: 12/5×20 سم [ف: 2-172]

46. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 625

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد موسوی، بی تا؛ واقف: نائینی؛ 15 گ، 15 سطر، اندازه: 13×21 سم [ف: 4-110]

47. فردوس؛ قائم؛ شماره نسخه: 18/4

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: تحریری، کا: محمود موسوی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 11 گ (25-35)، 20 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف:]

اصول و فروع دین مسیحی / ادیان و مذاهب / فارسی

osūl va forū-e dīn-e masīhī

درباره «عقاید و تکالیف دین مسیحی انجیلی» پروتستانها در دو فصل: 1. اصول دین و عقاید در ده «باب»؛ 2. فروع دین و تکالیف در دوازده «باب». در هامش مدارک آن از عهد جدید نشان داده شده است.

[فهرستواره منزوی 109/9]

تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3742/1

آغاز: اصول و فروع دین مسیحی. حمد و سپاس بی حد و عد خدای واحد حقیقی را سزا است؛ انجام: و بحیات جاویدان آمین. خط:

نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، 22گ، 17 سطر، 10×17 سطر، اندازه: 15×22سم [ف: 12-2736]

اصول و فروع دین (منظوم) / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

(osŪl va forŪ'-e dīn (manzŪm

حافظی

hāfezī

دارای مباحثی در اصول و فروع دین با این عناوین: در بیان عقاید اصول خمس، اجمال اصول خمس، تفصیل اصول خمس، صفات ثبوتیه، صفات سلبيه، عدل، بیان نبوت انبیاء، نبوت پیغمبر ما، امامت امامان، میعاد، اصول خمس در بیان طهارت، موجبات وضو، شمار واجبات، غسل، کیفیت تیمم، بیان نجاسات، بیان مطهرات، افعال نماز و غیرهم. گویا سراینده همان حافظی حکاک کرمانی باشد که در هرات به وعظ می پرداخته و تا 928 زنده بوده و تحفه تهماسبیه را در اصول و فروع به دستور شاه تهماسب سروده است.

آغاز: ای دل اول بگو تو بسم الله XX کن ادا شکر نعمت الله ... سخن حق به گوش جان بشنو XX میکند حافظی بیان بشنو / ای مکلف اصول دین پنج است XX علم هر یک ترا به از گنج است

[فهرستواره منزوی 205/10 و 301 به نام بعد حمد و 778 بانام حافظیه]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1927/3

آغاز: برابر؛ انجام: حافظی نظم کرد این ابیات XX در بهشتش خدا

ص: 331

دهد درجات / هر که خواند دعا طمع دارم xx زانکه من بنده طمع کارم خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی آراسته درون قهوه ای، 4 گ (94 پ-97)، 11 سطر (7 × 12)، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 8-541]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9756

آغاز: برابر؛ انجام: حافظی نظم کرد این ابیات xx در بهشتش خدا دهد درجات

خط: نستعلیق، کا: میر غلام حسین، تا: 24 ربیع الثانی 1273ق؛ برای خواندن میرزا محمد تقی صاحب کرمانی پسر حاجی محمد مهدی صاحب، محشی؛ کاغذ: هندی، جلد: تازه، 13 گ، 9 سطر (5/14 × 19)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 18/5 سم [ف: 17-477]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6152/4-ف

نسخه اصل: (چاپ مطبع سنگین با حواشی) 401b. در فهرست نام رساله بعد حمد آمده؛ بی کا، بی تا [فیلمها-ف: 3-203]

اصول و فروع دین (منظوم) / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

(osūl va forū-e dīn (manzūm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17/10

سرود خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1062 ق [نشریه: 13 - 410]

اصول و فروع دین (منظوم) / شعر / فارسی

(osūl va forū-e dīn (manzūm

از خادم. منظومه ای است در 250 بیت که شاعر در آن مهمات اصول دین و مسائل مبتلابه فقهی را جهت سهولت حفظ به نظم کشیده است.

[فهرستواره منزوی 207/10]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 553/1

آغاز: حمد بیحد کردگار پاک را xx آنکه خلقت کرد این افلاک را / بعد وصف و نعت پیغمبر کنم xx بعد از آن مداحی حیدر کنم / مرتضی خود شرع و دین را رونق است xx مرتضی بر حق صراط بر حق است / گر بدعوی صادقی ای پر هنر xx از اصول و از فروع ده خبر می کنم از تو سؤال و ده جواب xx دم مزن و الله اعلم بالصواب - سؤال: باز گو اول اصول دین خود xx چند می باشد بگو آئین خود / هست دین تو چه و مذهب کدام xx ده جوابم ای صدیق خوش کلام - جواب: دان اصول دین بود پنج ای جوان xx اولش توحید دویم عدل دان / پس نبوت پس امامت پنجمین xx دان معاد و بعثت روز واپسین؛ انجام: مبطلات روزه را هم بر شمار xx تا کنم حفظ و شوم

کامل عیار / مبطلات روزه را کن استماع XX اکل و شرب است و اماله هم جماع اقی و کذب و بر خدا و بر رسول XX ارتماس و خواب، بی نکول / پس بود گرد و غبارت نهمین XX هم بقاء بر جنابت دهمین / اینهمه قول فقیهان کبار XX کرد «خادم» نظم بهر یادگار

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ، 5گ (1ر-5پ)، 22 سطر 179 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 2-176]

اصول و فروع دین (منظوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

(osūl va forū-e dīn (manzūm

کتابی است منظوم و مشهور در اصول و فروع اهل سنت و جماعت و رد بر عقاید شیعه. طرز کتاب چنین است که پس از هر چند بیت نظم چند سطر نثر آورده شده است. موجودی از آن از بحث امامت تا ضابطه فارق بین کفر و اسلام است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5667

آغاز: هر چند که عالم است و فاضل XX در دین چو صحابه نیست کامل انجام این مسئله از شنیدنی ها است XX بشنو که نمایمت ره راست

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: نائینی؛ 61گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 4-260]

الأصول و الفقه / فقه، اصول فقه / عربی

al-uṣūl wa-l-fiqh

تنکابنی، محمد بن سلیمان، 1234-1302 قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885

مجموعه ای است در اصول و فقه، شامل بخشی از مبحث خیرات و قضاء کتاب «شرایع الاسلام» محقق حلی، بحث تخطئه و تصویب، تقلید و ظن. بر اساس اجازاتی که در آغاز این نسخه از سوی صاحب جواهر و حسن بن جعفر کاشف الغطاء نجفی برای مؤلف کتاب موجود صادر شده است، مؤلف همان میرزا محمد بن سلیمان تنکابنی است. آن گونه که در شرح احوال تنکابنی نوشته شده وی شاگرد این دو بوده و ظاهراً از این دو اجازه دریافت نموده است. در این نسخه از استادش با عنوان «شیخی الاستاد دام ظلّه ذهب الشیخ الاستاد دام ظلّه العالی» یاد کرده است. وی شرح مفصلی بر شرایع نگاشته به نام «بدایع الأحکام فی شرح شرائع الاسلام» و ممکن است این بخش از خیرات و قضاء شرایع که در این نسخه آمده بخشی از همان بدایع الأحکام باشد، گرچه در بخشی از خیرات با شرایع همخوانی ندارد.

[قصص العلماء، ص 70؛ بزرگان تنکابن 196؛ ریحانة الادب 3/381]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13725

آغاز: قوله الفصل الثالث في الخيار، الخيار في اللغة بمعنى الاختيار و بمعنى الخيرة و المراد به فيما نحن فيه هل معناه اللغوى؛ انجام:

ص: 332

قوله قدس سره المسألة الرابعة اذا اذن الامام ... فح ان اذن في الاستخلاف

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، نسخه را بر استادانش، صاحب جواهر و حسن بن جعفر كاشف الغطاء نجفی، عرضه کرده و موفق به دریافت اجازه اجتهاد از آن دو بزرگوار گردیده است که متن اجازه این دو در فهرست مرعشی آمده است، اجازه صاحب جواهر ممهور است به دو مهر ایشان «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد حسن» (مستطیل) و «محمد حسن» (بیضی)، اجازه حسن بن جعفر ممهور است به دو مهر ایشان «لا اله الا الله الملك الحق المبين حسن بن جعفر 1259» (مستطیل) و «رق حسن الزکی 1228» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضریبی با ترنج، 96 گ، 34-36 سطر (11 × 18)، اندازه: 16 × 22/5 سم [ف: 34-677]

الأصول و الفقه / فقه و اصول / عربی

al-osul va-1-feqh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 131/13 - طباطبائی

بخش هایی کوتاه و غالباً ناقص در مسائل مختلف اصول فقه و فقه است و گویا از سید محمد مهدی پسر سید محمد مجاهد طباطبائی است. اینک آغاز هر بخش: کلامنا في هذه الورقة يتعلق بحواشي المدقق الشيرازي على معالم الاصول (گ 211-219)، قال ابن حاجب في مختصره، مسألة ما لا يتم الواجب الا به مقدورا شرطا واجب و الا كسر (كذا) غير شرط (214-215)، اعلم أن الرفع و الاعدام كالنسخ مثلا اذا توجه الى شيء فلا يخلو اما ان لا يدخل التعدد في ذلك الشيء بوجه من الوجوه (217-228)، و الظن يلحق الشيء بالاعم الاغلب فعلم (229-232)، اما الثاني ففي امكانه و هو الحق الحقيقي بالقبول و عليه الفحول، و المراد من الامكانها هنا هو الامكان الخاص المقابل للواجب (234-232)، قد اختلفوا في تعريف الكتاب. قال الأمدى: اما حقيقة الكتاب و قد قيل هو فيا بين الدفتين (235-238)، قال شيخنا حسين بن شهاب الدين العاملي في رسالة «هداية الأبرار» اعلم أن القرآن منه محكم و هو النص الصريح (238-239)، اختلف اصحابنا في تعيين الصلاة الوسطى على قولين الظهر كما هو المشهور (244-246)، فائدة في بيان ماهية العلم و الظن و حقيقتهما (246-248)، باب بيان معنى الظن: قال في القاموس الظن التردد الراجح (248-253)، اعلم أن استحالة خلو افعال الشارع عن غرض و موجب و استحالة كون الغرض (506-513)، فائدة اعلم رحمك الله أن المسئلة المتنازع فيها بين الاخباريين و المجتهدين رضوان الله (258-259)، في بيان الدليل الثاني، في بيان اصالة حجية الظن المحكى عن العلامة طاب ثراه (258 259)، فائدة في بيان حكم الظن في مسائل اصول الفقه. قال السيد ره في «الذريعة» (268)، قد اتفق من بعض اخواننا الفضلاء المشتغلين ايراد شبهة في بعض مقدمات دليل القائلين بالمظنة المطلقة (269-282)، ما لا علم لاحد به و لم يبينه النبي صلّي الله عليه و آله لاحد الا لعترته و لا احتياج للناس الى العلم به (281-287)، اعلم ان بعد اثبات حجية مطلق الظن في الأحكام الشرعية (287-291)، احتج المانع عن جواز التجري بلزوم الدور (291)، روى الكافي في اواسط الروضة في حديث عن زيد الشحام (292-295)، بسمله. اختلف الأصحاب في فوروية قضاء الصلاة اليومية (344-345)، اذا رات المرأة دما في ايام عاداتها ثم شككت في مقدار عمرها (344 345)، قوله و لو كان ذلك حقا لما كان لقولهم هذا معنى اقول لا يخفى ما في الكلام من خلط بين صلاة النافلة و صلاة النذر (346)، قال في الروضة في بيان موجبات التحريم بعد عد جملة منها (347-350)، اختلف الأصحاب في المعاطات من حيث افادتها (351)، و قد يستدل بعض من يرى اعتبار اللفظ في مفهوم البيع و اجبا بان لا مميّز بين البيع و غيره (352-353)، و مما استدلل به على حرمة بيع الخمر (354-357)، باب في المياه و احكامه (363-357)؛ بي كا، بي تا، كاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: تیماج زرشکی، 114 ص (198-331) و

الأصول و الفقه (تقریرات) / فقه و اصول عربی

(al-usul wa-l fiqh (taqirrat

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2284

مسائل پراکنده شامل اصول و فقه است که گویا بخشی از آن تقریرات یک استاد ناشناخته باشد در سده سیزدهم، شامل بحث های: 1. الاستصحاب (1-47پ)، 2. الاجتهادیه (49-88)، 3. درایة الحدیث (90-117پ)، 4. قراءة السورة في الفرائض (126-121 پ)، 5. الموسعة و المضایقة = التضييق و الموسعة (127-158پ)، 6. الشرط ضمن العقد في المعاملات (160-185پ)، 7. سؤال و جواب (186-191پ)، 8. اختلافات ملكية بين جارین (193-206)، 9. القضاء (رسالة في) (208-276)؛ بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: نخودی، فرنگی، 279 گ، 23 سطر [ف 11-710]

الأصول و الفقه (منظوم) / فقه، شعر، اصول فقه / عربی

(al-uṣūl wa-l-fiqh (manzūm

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 8263

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: 562]

اصول و قواعد خطوط سته = خط / خط / فارسی

osūl va qavā'ed-e xotūt-e sette = xatt

شهرستانی، فتح الله بن احمد، ق 10 قمری

ص: 333

در توضیح قواعد و قوانین خطوط ثلث و محقق و نسخ و

نمونه هایی برای نشان دادن قواعد می باشد. کتاب دارای یک

فاتحه)، سه «باب» و یک «خاتمه» است: فاتحه: مشتمل است بر سه فصل، 1) فضیلت این علم و زمان ظهور او و فضیلت این فن، 2) اسباب کتابت قلم تراش و قلم و مداد و کاغذ، 3) بیان قلم تراشیدن و در انگشت گرفتن؛ باب 1. بیان مفردات حروف و آن مصدر است به مقدمه ای؛ باب 2. بیان مرکبات؛ باب 3. سه فصل است: 1) شرح بیتهای که خواجه جمال الدین یاقوت فرموده، 2) خواص قلم نسخ، 3) خواص توقیع و رقاع؛ خاتمه: ...

آغاز: الحمد لله الذی انشاء من نقطة الوجدانية خطوط العقول على الترتيب و النظام، و خلق منها نفوس دوائر الاجسام ... اما بعد چنین گوید مؤلف این ترتیب و مرتب این حروف الملتجی بعنایت الله الملك الاحد المعبود، فتح الله بن أحمد بن محمود السبزواری که بنابر اشارت بعضی مخادیم که امثال اشارت ایشان برین بنده فرض عین بود این چند کلمه در اصول و قواعد خطوط سته که آن محقق و ثلث و نسخ و ریحان و توقیع و رقاع است بطریقی که از استادان این فن شنیده و دانسته و از رسائل و خطوط متقدمین این صناعت چون مستخرج این فن ابن مقله و متمم و استاد الصناعت ابن بواب و قبلة الكتاب خواجه جمال الدی یاقوت و مکمل الصناعة شیخ احمد السهروردی و الناقد الكامل خواجه عبدالله الصیرفی شکر الله سعيهم و قدس ارواحهم استفاده نموده و استخراج گردد

انجام: اما الیاء یا سه نوع بود مقعر و مرسل و مضمر و مضمر، خاص است بمرکبات، مثال آن: علی الله فی کل الامور توکلی.

چاپ: به اهتمام ایرج افشار، فرهنگ ایران زمین، 11: 103-135

[دنا 1137/1 (6 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 642

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی نو، 23 گ، 17 سطر (8 × 11)، اندازه: 13 × 17 سم [سنا: ف: 1-407]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5819

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاجی شمس الدین محمد، تا: 19 ربیع الاول 930ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور عطف پارچه، 22 گ، 17 سطر (8 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 16-98]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11105/1

آغاز: متاخرین است اما چون اهل روزگار را بدین دو نوع خط میل و شعفی هر چه تمامتر واقع است؛ انجام: برابر خط: نسخ و ثلث، بی

کا، تا: قرن 12؛ در برگ 17 افتادگی دارد؛ کاغذ: خانبالغ، 17گ (1-17)، 17 سطر، اندازه: 15×75سم [ف: 155-28]

4. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 87-د

آغاز: برابر؛ انجام: وعین معقود را پوشیده باید ساخت و حکم رقاع حکم توقیع الا آنکه رقاع را خفی تر نویسند، و اتصال حروف و کلمات درین بیشتر باشد. مثال آن «و ما توفیقی الا بالله العلی العظیم».

خط: نسخ، کا: کلبعلی بن کر معلی، تا: 1128ق؛ در 1298 در کتابخانه صنیع الدوله بوده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، 41گ، 10 سطر (12/5×7)، اندازه: 18×11/5 سم [ف: 119]

5. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2306/4

آغاز: برابر انجام: که آن نیز

خط: نسخ، کا: نعمت الله، بی تاب افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی درون کاغذ زرد، 33گ (57-89)، اندازه: 17×12 سم [ف: 4-1243]

6. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 4389/12

این نسخه می رسد به باب سیم که باید در سه فصل باشد و بدینجا: «پنجم آذیال جیم و عین» می انجامد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن محمد تقی لاری، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 19گ (207-225)، 14 سطر (8×14)، اندازه: 17×11 سم [ف: 13-3354]

اصول الهندسة و الحساب / ریاضیات / عربی

usul-ul hindisa wa-l hisab

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5794/2

آغاز: بسمله و به نستعین، الـظ (کذا) أن المراد بالاولوية آه لا- یخفی أنه لا وجه لجعل؛ انجام: کلام المجی المحشی کانه حمله علی المعنی الاول و جعل السواد النسبی الامر الاعتباری الذي هو الكون الأمر الاعتباری الذي هو الكون علی ... وفي المقدار و هو فا هذا ما آوردنا ایراد في هذه المقالة تمت الرسالة في شهر محرم الحرام. سنه 1114

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1114ق [رایانه]

اصول هندسه / هندسه / فارسی

osūl-e hendese

نجم الدوله، عبدالغفار بن علی، 1259-1326 قمری

(najm-od-dowle, "abd-ol-qaffār ebn-e 'alī (1843-1908

اهدا به: ناصر الدین شاه قاجار و السلطنه علی قلی میرزا

پانصد و چهار قاعده و مسأله است در اصول هندسه بروش جدید که برای دانش آموزان دارالفنون در هشت «مقاله» تألیف شده است. عناوین مقالات چنین است: 1. خواص خطوط و زوایا و اشکال مفرده؛ 2. خواص دایره و مقیاس زوایا؛ 3. خواص اشکال کثیرة الاضلاع و مساحت و تشابه آنها؛ 4. خواص اشکال کثیرة

ص: 334

اضلاع منتظمه؛ 5. خواص اشكال قضائيه؛ 4. خواص اجسام كثيرة الاضلاع؛ 7. خواص كره و متعلقاتش؛ 8 مساحت اجسام مستديره سه گانه.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... پوشيده نيست كه از آنگاه كه تاج و تخت خسروى بفرق فرقه ساي

انجام: طولش را با مقياس اندازه گرفته ارتفاعش مطلوب است

چاپ: در 1292 ق و پس از آن چند بار چاپ شده است.

[فهرستواره منزوى 2600/4]

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 10320/5

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... پوشيده نيست كه از آنگاه كه تاج و تخت خسروى بفرق فرقه ساي؛ انجام: طولش را با مقياس اندازه گرفته ارتفاعش مطلوب است

خط: نستعليق، بى كا، تا: 1310-1311ق؛ جلد: مقوايى عطف تيماج قهوه اى، 391ص (1-391)، 23 سطر، اندازه: 34/5×21سم
[ف: 26-261]

اصول الهندسة و الحساب / هندسه / عربى

usul-ul-hindisa Wa-l-hisab

نيريزى، فضل بن حاتم، ق 3 قمرى

(-9c) (neyrīzī, fazl ebn-e hātām)

اصل اين كتاب شامل چند مقاله و هر کدام در چند شكل مى باشد، از اقليدس يونانى است كه ثابت بن قره حرانى آن را ترجمه کرده و نيريزى اصلاح نموده است.

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 6526

آغاز: واقعيتين عليه، قال العزيزى كانه يريد المعنى الذي قاله ارشميدس انه اقصر؛ انجام: مثل ن فاذا اب وز مجموعين اعظم من ج ط و ه مجموعين و ذلك ما اردنا ان نبين

خط: نسخ، بى كا، تا: قرن 7؛ افتادگى: آغاز؛ اشكال ترسيم نشده، در حاشيه صفحه اول معرفى كتاب و در حاشيه تصحيح آن توسط جلال الدين همائى ديده مى شود، روى برگى قبل از نسخه معرفى كتاب از سيد محمد على روضاتى مشهود است؛ جلد: تيماج قهوه اى،

114گ، 21 سطر، اندازه: 12×23 سم [ف: 17-112]

uṢŪl-ul-hindisīyya

شيراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 440/1/هـ-6

آغاز: في نفسه و آب في نفسه فلنعمل على الثالثة مريعات بطحه 2 ح؛ انجام: و ذى عشرين قاعدة يحيط به لان نقط زواياه على بسيط - تمت المقالة الخامسة عشر من كتاب الأصول الهندسية و هي تمام الكتاب و لله الحمد على الله و على محمد سيد الأولين و الآخرين تم.

خط: نسخ ريز، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ دارای اشکال هندسی متعدد کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوایی، ابعاد متن: 6 × 15/5، 60 ص، اندازه: 11 × 21/5 سم [ف: 2-34]

- الاصول الهندسية (مختصر) < مختصر الاصول الهندسية

اصولية (رسالة) / اصول فقه / عربي

(r uṢŪlīyya).

مقابی بحرانی، محمد بن علی، ق 12 قمری

(- 18c alī - e mohammad bahrānī, maqābī)

گفتاری است کوتاه، بخش بندی نشده، بی دیباچه، آغاز می شود با طهارت که مقدمه واجب است. برائت، استصحاب، اجتهاد ... کتاب الصلاة، اقتضاء نهی الفساد، اقتضاء الأمر النهی عن ضده، مقدمه واجب، حقیقت و مجاز ...

تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 2132/2 - عکسی

آغاز: بسمله. في اقتضاء النهی الفساد و الطهارة بالماء المصنوب باطله ترك المتوضی غسل رجليه او مسح خفيه في موضع التقيية مبطل الطهارة؛ انجام: وفي تاء التأنيث اذا قيل الرجل يازانية و جب الحدبناء على ان التاء للمبالغة. تم الكتاب. به دنبال «مختصر الاصول» از همو؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد تقی بن احمد بن زین الدین احسائی، تا: 1212 ق؛ 17 ص (142-158) [عکسی: 1-178]

الأصولین / كلام و اعتقادات / عربي

al-uṢŪlayn

بحرانی، عبدالمحسن

bahrānī, 'abd-ol-mohsen

به اشاره غیبی در چهار «فن» و یک «مقدمه» در دو «مسلك»: 1. فیما یحب علی كافة الناس فی الشریعة التي ارادها الله عنهم (علم اصول در 13 مقصد ساخته است. سپس باید چهار فن باشد: «فی ما یجب للعلم و العمل علیه ولا یسع جهله و یتنبط من الكتاب المبین و سنة سید المرسلین التي حملتها ائمة الهدی»). در نسخه حاضر بجز مقدمه چیز دیگری نیست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6813

آغاز: بسمله. اللهم لك الحمد كلما وقب لیل و غسق و لاح نجم و خفق. ... و بعد فان البراهین من المعقول و المنقول تشهد بشرف العلم ... انجام: فلنقدم وضعا لان مخالفة الطبع للوضع في قوة الخطاء عند المحصلین و صلی الله علی من لا نبی بعده محمد و حزبه (؟) و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و آله اجمعین برحمتك يا ارحم الراحمین.

ص: 335

خط: نسخ، کا: حبیب اللہ بن حاجی کمال فطروہی، تا: 14 رجب 1275ق، بہ فرمایش سید محمد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 138گ، 20 سطر (10×16)، قطع: ربعی، اندازہ: 15×22 سم [ف: 16-366]

الأصلي في علم الانساب / انساب / عربي

al-aṣṭīlī fī `ilm-il-ansāb

ابن طقطقی، محمد بن علی، 660-709 قمری

(ebn-e teqtaqī, mohammad ebn-e `alī (1262-1310

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4251-ف

نسخه اصل: تیموریہ 930 تاریخ؛ بی کا، بی تا، در ص ع نسخه از آن و نہایۃ الاختصار فی انساب الطالبین للسیّد محمد بن محمد بن علی الخراز (نیز در پایان) و کتاب فی اسماء القبائل من قریش و من کان معها من العرب له و عمدۃ الطالب فی نسب آل ابی طالب للعلامة أحمد بن علی المتوفی سنة 828 (کله مشجر) یاد شده است و پیداست کہ در آن از همه اینها هست؛ در فہرس معہد المخطوطات، التاريخ، ش 42 تنها از نسخه 930 تاریخ تیموریہ مورخ 906 یاد شده است و این فیلم از همانجا است [فیلمها-ف: 3-37]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4459

آغاز: بسملة. الحمد لله الذي خلق من الماء بشرا فجعله نسبا وصهرا و الشکر لقايل يا ايها الناس اتقوا ربكم الذي خلقكم من نفس واحد؛ انجام: و علی اهل بيته الطاهرين الى يوم الدين آمين رب العالمين. تم الكتاب ... شمس الدين الرحمي العيسوي الزيدي الحسني في رابع عشر من شهر ذيقعدة سنة ثلاثين و الف.

خط: نسخ، کا: شمس الدين رحمی عيسوی زیدی، تا: 14 ذيقعدة 1030ق؛ در صفحه عنوان آمده کہ وقف شاه سليمان از در آمد حمام وقفی واقع در نقش جهان اصفهان استنساخ شده است؛ مهر: محمد باقر العلوم؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد یک لای، 72گ، اندازہ: 21×30 سم [ف: 13-137]

اضافه جمع ... مالیات مملکت آذربایجان در

سالهای 1316 تا 1324 هـ / اسناد / فارسی

ezāfe-ye jam'-e ... mālyāt-e mamlekat-e āzarbāyjān dar sāl-hā-ye 1316 ta 1324 h

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11858

خط: سیاق، بی کا، تا: 1324ق، کاغذ: فرنگی، 106گ [ف: 34-78]

إضاءة الدجنة في عقائد اهل السنة / كلام و اعتقادات / عربي

idā'at-ud-dujna fi 'aqā'id-i ahl-is-sunna

مقری، احمد بن محمد، 992-1041 قمری

(maqarrī, ahmad ebn-e mohammad (1584-1632

ارجوزه ای در اعتقادات اهل سنت طبق مذهب اشعری که نزد مالکیها اعتبار بسیار دارد. این ارجوزه نظم العقیده» سنوسی است.

آغاز: يقول احمد الفقير المقری xx المغربي المالکی الاشعری / الحمد لله الذي توحیده xx أجل ما اعتنى به عبیده

چاپ: در حاشیه هدایة المرید لعقیده اهل التوحید لمحمد علیش، مطبوعات محمد مصطفی، 295، 1306ق

[ذیل بر کلمان 2: 408/10]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6952/3-عکس

بی کا، تا: شنبه 16 رجب 1118ق [فیلمها-ف: 3-269]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5679

آغاز: برابر

در نسخه تا مقداری از مباحث نبوت را دارد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 11گ، 15 سطر، اندازه:

16×20/5سم [ف: 15-76]

إضاءة النور في الامام المستور (عجل الله تعالي فرجه الشريف) / كلام و اعتقادات / عربي

(ilā'at-un-nūr fi-l-imām-il-mastūr ('aj'

بهارى همدانى، محمد باقر بن محمد جعفر، 1277 1333 قمری

(bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861-1915

گویا فردی از مخالفان امامیه، پس از اقرار به وجود مبارک حضرت مهدی (علیه السلام) سمت آن بزرگوار را به عنوان امام دوازدهم شیعیان، انکار نموده و آن حضرت را از نسل امام مجتبی» دانسته، آن گاه مؤلف، از طریق اهل سنت به پاسخ او برخاسته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12346/1

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و القانى امواج المحن الى مسقط راسى بهمدان و رزقت فيه زيارة الوالد و الاقارب و الاخوان؛ انجام: وله
(عليه السلام) في كل زمان من يجدد ذكره من اشتباه السائل و الله يتم نوره فلنكتف بذلك و فيه غني لمن جانب العصبية و الهوى خط:
نسخ، كاتب = مؤلف، تا: او ايل شعبان 1317ق، جان روستاى بهار همدان؛ محشى؛ كاخذ: فرنگى، 42گ (1-42)، 16 سطر، اندازه: 6×
11/5 سم [ف: 31-235]

الاضحوية = المعاد / فلسفه / عربى

al-adhuwīyya = al-ma'ād

ص: 336

این رساله در برخی نسخه‌ها «رسالة المبدأ و المعاد» و در برخی دیگر «الاضحویة» نامیده شده، گویا از این رو که در روز عید اضحی نگاشته شده است. شیخ این رساله را برای شیخ امین یا امیر سید ابی بکر بن محمد بن عبدالله به گواهی نسخه‌ها و الذریعه و به گفته ابن ابی اصبیعه (2: 19) برای ابی بکر محمد بن عبید و به گفته بیهقی (ص 33) برای شیخ وزیر امین ابی سعد همدانی نگاشته است؛ این ابوبکر همان است که شیخ «رساله نیروزیه» را نیز برای او نگاشته است (ذریعه 2: 214) و ابوسعید همدانی همان کس است که شیخ گفتگویی را که میان او و حکیم ابوالقاسم کرمانی شده و کار به ستیزه و دشنام کشیده و شیخ او را بیگانه از منطق و او شیخ را فریب خوار و فریبکار خوانده بود، نوشته و برای او فرستاد (بیهقی ص 33). شیخ در آغاز این رساله از «الشیخ الامین» نام می‌برد و او را می‌ستاید و از سختی‌ها و گرفتاری‌های خویش می‌نالد و از او می‌خواهد که وی را به دست بخت نگذارد و از وی چشم‌پوشد. این شیخ امین که گاهی وزیر ابی سعد همدانی و گاهی ابی بکر محمد بن عبید و گاهی ابی بکر بن محمد بن عبدالله و گاهی ابی بکر بن محمد بن عبد الرحیم (آغاز رساله نیروزیه) خوانده شد احتمالاً کسی بوده است که شیخ می‌توانست رازهای خود را بدو گوید، چنانکه شیخ در نیروزیه که بدو در نوروز ارمغان داده است، به روش باطنیان و حروفیان سخن می‌راند و در این رساله هم که به نام او ساخته است معاد جسمانی را انکار کرده و آشکارا با پیروان سنت ناسازگاری نموده است. شیخ معاد جسمانی را در آغاز فصل دوم از آن دسته‌ای از تازیان اهل جدل دانسته است. شیخ در فصل سوم می‌گوید آنچه در دین‌ها آمده از روی تشبیه و استعاره است نه این که آنچه آشکارا از لفظ در می‌یابند خواسته شده باشد. ملاصدرا در «مبدء و معاد» (ص 295) می‌گوید برخی از فیلسوفان آیه‌های قرآن که درباره معاد جسم آمده تأویل نمودند و خود این را نمی‌پذیرد و پیدا است که او در این گفته به گفتار شیخ در همین «اضحویه» نظر دارد. غزالی در تهافت الفلاسفه در مبحث معاد از این کتاب بهره برده است.

رساله در هفت «فصل» است: 1. حقیقت معاد؛ 2. بیان اقوال در باب معاد؛ 3. ابطال نظریات مختلف؛ 4. بیان حقیقت ثابتة انسان که چون اجزاء فرعی بدن نابود شوند او ثابت می‌باشد و حقیقت انسان همان است و اینکه او چیست؟؛ 5. در اینکه آن حقیقت ثابتة انسان فساد پذیر نیست و جوهری است سرمدی؛ 6. وجود معاد؛ 7. بیان تعریف احوال طبقات مردم بعد از مرگ و تحقیق درباره عالم برزخ. این رساله جز آن است که در الذریعه 1/2171 ذکر شده است. از ابن سینا دو رساله در باب معاد می‌شناسیم که این یکی از آن دو می‌باشد.

آغاز: بسملة. أفاض الله على روح الشيخ في الدارين ابواب الحكمة و طهر نفسه عن ادناس الطبيعة

انجام: الا أن یرمز رمزاً کسائر الرموز و اذ بلغنا هذا المبلغ فیلتئم (فلنختم) المقالة (الرسالة) و لنحمد الله تعالی علی ما وفقنا له من ذلك و لنسئل الشيخ الامین ملاحظة بعین الرضا و اصلاح ما وقف فيه الزالة منعماً انشاء الله تعالی - تمت الرسالة المسماة برسالة المبدء و المعاد و الحمد لله رب العالمین و السلام علی رسوله محمد و آله اجمعین.

چاپ: قاهره، به کوشش سلیمان دنیا دار الفکر العربی: 1368ق؛ ترجمه آن توسط حسین خدیو جم، مجله نگین، ش 37، 42-44، 1348ش

شرح و حواشی:

1- الاضحویة (ترجمه) (سه ترجمه ناشناس)

1. تهران: مهدوی؛ شماره نسخه: 587/13

خط نسخ، بی کا، تا: قرن 6؛ 19 گ (184 پ-202 پ) [نشریه: 2-124]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1091/13 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-564]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4651/15

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7 کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میسن سیاه ضربی، اندازه: $21/4 \times 12/7$ سم [ف: 7-451]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1559/13 ف

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: شب پنجشنبه 9 ربیع الثانی 636 ق؛ سپس شش سطر است با عنوان «وجدت فی نسخه آخری هذا محکیة» و افتاده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 17 سطر، اندازه: 14×10 سم [فیلمها - ف: 1-612]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 231/6 - ف

نسخه اصل: اونیورسیتته ش 4724؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول 700 ق؛ 22 گ (39-60)، 19 سطر [فیلمها - ف: 1-439]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3923/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 18 کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، 38 ص (35-72)، 19 سطر، قطع: خستی، اندازه: 13×18 سم [ف: 10-1978]

6. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 227/16 - ف

نسخه اصل: روان کوشکو، ش 2042؛ کا: عبدالرحمن بن علی بن موید، تا: ربیع الأول و الثانی 888 ق، جان شیراز [فیلمها - ف: 1-437]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2264/29 - ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 4829؛ بی کا، تا: قرن 10 [فیلمها - ف: 1-663]

8. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 1187/8

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن 10 یا 11؛ با سر لوحهای زرین؛ کاغذ: اصفهانی نازک، 14گ (71-84)، 24 سطر (10 × 20)، اندازه: 17 ×

27 سم [رشت و همدان: ف: 1467]

9. مشهد؛ گوهرشاد، شماره نسخه: 827/2

ص: 337

آغاز: بسمله رساله للشيخ الرئيس ابي علي سينا اعلى الله درجته في النفس و المعاد. فهرس الفصول ... الفصل الاول في ماهية المعاد اما المعاد في لغة العرب فمشتق من العود و حقيقته المكان أو الحالة التي كان؛ انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکى لایه ای، 25 گ (22-46)، 19-10 سطر (5×13/5)، اندازه: 9/5 × 19/5 سم [ف: 3-1120]

10. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4681/12

آغاز: برابر؛ انجام: و آله الطيبين الاکرمين. تم ... بيمين اقل العباد محمد قاسم بن بهزاد رحم الله من ترجهما.

فهرست فصل ها در آغاز نسخه آورده شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد قاسم بن بهزاد، تا: قرن 11؛ کاغذ: نوعی ترمه جلد: میشن زرد سیر، 7 گ (30-36 پ)، اندازه: 16/6 × 25/2 سم [ف: 8-25]

11. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8225/1

خط: نسخ، کا: صدرالدين محمد بن ابراهيم بن يحيى شيرازى، تا: دهه سوم شعبان 1006 ق، جان قزوین؛ کاغذ: سپاهانی، 40 ص (1 پ - 40 ر)، 15 سطر (5×4/10)، قطع: ربعی، اندازه: 9/5 × 17 سم [ف: 17-61]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11452/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شهاب الدين علي حسنى حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه 27 ذيقعدة 1019 ق، جان: اصفهان، کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج عنابی، 17 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 11-307]

13. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8371/3

خط: نستعلیق، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: 1026 ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکى یک لا، 18 گ (15 ر - 32 پ)، 25 سطر، اندازه: 9 × 19 سم [ف: 3-156]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11855/3

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: 1049 ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه ای با مقوا عطف تیماج قهوه ای اندازه، 23 گ (99-121)، 17 سطر (6×13)، اندازه: 12 × 22 سم [ف: 30-113]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1830/10

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد میر حسین عقیلی استر آبادی، تا: 1058ق؛ جلد: تیماج قرمز رنگی، 33 ص (10-42)، قطع: رقعی مستطیل، اندازه: 18/5×10/5 سم [ف: 9-460]

16. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:

1074/2 خط: تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1061ق، 26گ (18پ-43پ) [ف: 3-149]

17. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 242/48

خط شکسته نستعلیق، کا: فریدالدین محمد، تا: 17 ذی‌عده 1061ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 6گ (210ر-215پ)، 24-33 سطر (22×12)، اندازه: 27×17/5 سم [ف: 146]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 15088

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن، تا: 1078ق [الفبائی: 622]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 6123

خط: مختلف، بی کا، تا: 1094ق [الفبائی: 529]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14709/19

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسحاق بن نوروز شولستانی، تا: 1095ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، 9گ (204ر-212پ)، 23 سطر، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 37-247]

21. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 878016

خط: نسخ، کا: شیخ محمد ابراهیم بن شیخ محمدی سهندی کججی، تا: 1102ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 3گ (76ر-78ر)، 21 سطر، اندازه: 36×18/5 سم [ف: 28-259]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1280/1ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1122ق، جا: مشهد؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 64 ص (1-64)، 15 سطر، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 3-24/50]

23. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 601/3

در هفت فصل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1308ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 15گ (53پ-67ر)، 17 سطر (11×15)، اندازه: 17×21/5سم [ف: 338]

24. تهران؛ عبدالعظیم، شماره نسخه: 628/4

آغاز و انجام: برابر خط: شکسته نستعلیق، کا: یدالله کجوری نظر پاک، تا: 1349ق، جا: تهران، مدرسه ناصریه؛ 18 گ، 13 سطر، اندازه: 17/5×23 سم [ف: 1-54]

25. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 422/1

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، بی تا [ف: 3-147]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4547/17

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 22گ (137پ-159ر)، اندازه: 12/5×19 سم [ف: 12-229]

27. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9900/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 35گ (3پ-37ر)، 15 سطر، اندازه: 9/5×17 سم [ف: 25-194]

28. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5873

آغاز و انجام: برابر

ص: 338

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، واقف: نائینی؛ 41 ص (7-47)، 17 سطر [ف: 4-26]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6452/19-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ بی کا، بی تا [فیلمها - ف: 3-254]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5953

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: فهرستی؛ 21 گ، 19 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 4-26]

30. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1095/11

بی کا، بی تاب کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 21 گ (94-114 پ)، 19 سطر، اندازه: 19 × 25 سم [ف: 3-156]

31. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2912/10

بی کا، بی تا، 6 گ (44-49 پ) [ف: 3-156]

32. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: 277/1

بندی از رساله المعاد؛ بی کا، بیتا [نشریه: 5-273]

33. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1149/74

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 9 گ (387-395 پ)، 31 سطر، اندازه: 13 ×

23 سم [ف: 6-2435]

الاضحویة (ترجمه) / فلسفه / فارسی

(t.adhuwīyya)

وابسته به: الاضحویة = المعاد؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (370-428)

ترجمه رساله «الاضحویة فی المعاد» ابن سینا، در هفت فصل.

قم: فاضل قائینی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: ستایش و ثنا بر آفریدگار جهان؛ انجام: چنانکه دیگر رمزها که از حکما منقولست، سبری شد ترجمه رسالت، و الحمدلله رب العالمین و آله اجمعین.

بی کا، تا: 879ق [تراثنا: س 13 ش 1-145]

الاضحویة (ترجمه) / فلسفه / فارسی

(t.adhuwiyya)

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 1030/5-ف

نسخه اصل: بادلیان ش 95 اوزلی (1422)؛ بی کا، تا: 1042ق [فیلمها-ف: 1-557]

الاضحویة (ترجمه) / فلسفه / فارسی

(t.adhuwīyya)

وابسته به: الاضحویة = المعاد؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (370 - 428)

مترجم ناشناس

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 189/3

آغاز: سپاس و ثنا بر آفریدگار جهان و بخشنده عقل و جان و درود بر پیغامبران وی خصوصاً بر زبده ایشان محمد علیه الصلوة و السلم دوستی از دوستان حقیقت بکرات از من التماس کرده بود که رساله اضحویة از سخنان شیخ الرئيس حجة الحق ابوعلی بن عبدالله بن احمد سینا رحمة الله و اعلى درجة بزبان پارسی ایراد کنم و اگر چه روزگار آن نداشتیم از بس هوسات محال که دامن گرفته بود اما اشارت وی رد نمی توانستم کردن بموجب درخواست شروع افتاد ایزد تعالی توفیق اتمام دهاد و بمنه وجوده؛ انجام: فصل هفتم در پدید کردن احوال مردم پس از مرگ و روشن گردانیدن آفرینش دومین که آنرا آخرت خوانند بدانکه همه لذتها نه حسیست بلکه لذتی هست که نه حسی است و هیچ نزدیکی بلذت حسی ندارد و بدان قیاس نتوان کرد و نیز همه رنج ها حسی است و لذت با خود نفس دریافت چیزی موافق است یا حالتی است که مردم رباینده موافق را بدریافتن موافق حاصل آید... که گفته اند که نفس چون از بدن جدا شود در جسمی لطیف بود از بدن و این سخن باطل است و هیچ وجه ندارد مگر که گویند که رمزی است چنانکه دیگر رمزها که از حکما منقولست و الله و اعلم. تمام شد ترجمه رساله اضحویة بحمدالله به حسن توفیقه.

خط: نستعلیق کوفی، کا: طیب، تا: 1055-1056ق، کاغذ: ترکی نخودی رنگ، جلد: مقوای روکش چرم لاک، اندرون کاغذ زیتونی رنگ، قطع: وزیری، اندازه: 24/5 × 36 سم [ف: 7-161]

الأضحیة / فقه / عربی

یزدی، محمد بن محمد نصیر

yazdī, mohammad ebn-e mohammad nasīr

رساله مختصر روایی و استدلالی است در باب اضحیه با عنوان «فصل - فصل»

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1239/8

آغاز: نحمدک یا من احل لنا بهیمة الأنعام ونصلی علی محمد خیر من اسس الاحکام و علی آله و عترته الذین بنورهم انمحي الظلام
سیما ابن عمه علی انجام: كما قال الله تعالى: فكلوا واطعموا القانع والمعتر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج دورو مشکی و قهوه ای، 4 گ، 30 سطر، اندازه: 16 × 20 سم [ف: 1-177]

الأضحیة / فقه / عربی

ص: 339

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1264/3

آغاز: ای الذبح فی ایام الاضحی هی بضم الهمزة و کسرهما علی افعولة فاعل کرمی و قیل انها منسوبة إلى الاضحی و فیہ أن الواجب علی هذا؛ انجام: و آخره ای وقت التضحیة أن ذبح مصر او غیره قبل غروب الشمس الیوم الثالث عشر...

نقل من شرح الوقایة للعلامة القهستانی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج قهوه ای، 3ص (107-109) [سنا: ف: 2-197]

اضداد / لغت / عربی

addād

ابن دهان، سعید بن مبارک، 494-569 قمری

(ebn-e dahān, sa'īd ebn-e mobārak (1102-1174

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23485

آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله القاهر سلطانه؛ انجام: و سایر الأنبياء عليهم صلوات الله و سلامه

خط: نسخ، بی کا، تا: 126ق [رایانه]

الأضداد / ادبیات عربی

al-addad

صاغانی، حسن بن محمد، 577-650 قمری

(sāqānī, hasan ebn-e mohammad (1182-1253

از صغانی از همان کتاب الدر المنثور

شرح و حواشی:

1- الاضداد (منتخب) 2- الاضداد (مختصر) = مختصر علی سبیل الاختیار من کتاب الاضداد

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1192/2-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش 1719؛ خط: نسخ، بی کا، تا 596ق؛ با تصحیح خود او و سماعی که درست خوانده نمی شود؛ 16 سطر [فیلمها - ف: 1-579]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4643/4

آغاز: مختصر من کتاب الاضداد للصفغانی: الماتم للنساء المجتمعات علی الحزن و الفرح؛ انجام: تهجد نوم و اسهر.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله بن عنایت الله، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه سرخ گوشه ها و عطف تیماج مشکی، 3ص (65-67)، چلیپا (8×15)، اندازه: 10×19سم [ف: 14-3578]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3021/4

خط: نستعلیق، کان عبد الغفار، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 4گ (103-106)، 20 سطر (11×16)، اندازه: 16/5×22 سم [ف: 10-1965]

اضداد / فارسی

addād

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 10931/19

آغاز: فصل در اضداد. خیر و شر نیکی و بدی. نفع و ضرر سود و زیان. قیض و بسط گرفتن و رها کردن. سعادت و شقاوت نیک اختری و بد اختری؛ انجام: بر و بحر خشک و تر. ایراد و امداد آوردن و بردن. ابتدا و انتها اول و آخر. تم بالخیر

کلمات متضاد عربی و فارسی را به کوتاهی یاد کرده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای یک لا دور و مجدول گرهی عطف و سجاف مشکی، بیاض، 1گ (90ر - 90پ)، سطور چلیپا (5/10×5/19)، اندازه: 5/12×5/21سم [ف: 20-515]

الاضداد / لغت عربی

al-addād

واژه های عربی مشترک بین ضدین. مؤلف این رساله از «فوائد الأبقار» سیوطی و نیز از «قطف الازهار» او یاد می کند. همچنین از لغویان گذشته مانند ابن السکیت (در کتاب الاضداد)، ابن فارس، ابوعمید، صاحب صحاح، ازهری، فراء، صاحب قاموس و در آغاز رساله از کیا نقل می کند. دارای یک مقدمه در تعریف مشترک و ضدین.

آغاز: بسمله حامدا لمن خلق الاشياء اضداد او مصليا علی نبی نهی الناس عن اتخاذهم لله اندادا ... و بعد فلما اشتملت العربیه علی کلمات وضعت للدلالة علی الضدین ... التقطتها حسب الاستطاعة و جمعتها مرتبه ... استبضع بها فی اکتساب الامتیاز بین اولی النهی ... و تبیین الأشياء باضدادها و من الله العصمه من الوصمه مقدمه قال الکیا المشترك یقع علی ضدین کالجون اللابیض ...

انجام: هوی من الجبل سقط و وقع و الی الجبل صدر و الله اعلم

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 21231/1-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 3 گ (71 پ - 73 ر)، قطع: وزیری، اندازه: 26×19 سم [ف: 23-818]

2. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 76

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: شعبان 1271ق؛ جلد: تیماج سیاه، 8 گ، 15 سطر، اندازه: 20×14 سم [ف: 10]

اضداد (با ترجمه) / فرهنگ اصطلاحات / عربی به فارسی

ص: 340

جزائری، نورالدین محمد بن نعمه الله، 1088-1158 قمری

(jazā'eri, nūr-od-dīn mohammad ebn-e ne'mat-ol-lāh (1678-1745

کلمه های اضداد را برای مهر علی خان گرد آورده و ترجمه کرده است.

[فرهنگنامه های عربی به فارسی ص 241-242]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7542/8

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد؛ چنین گوید راقم این حروف نورالدین بن نعمه الله الحسینی: که چون پیوسته خاطر ... باب الألف. از: قوت و به معنی ضعف نیز آمده. افود، به سرعت و تائی نیز آمده؛ انجام: هوا به معنی بالا رفتن و پائین نیز آمده.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاج میر علی، تا: 1132ق؛ کاغذ: فرنگی در میانه سپاهانی، 3گ (147پ-149پ)، 16 سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 3-399]

اضداد لغوی / لغت / فارسی

azdād-e loqavī

جزائری، نورالدین محمد بن نعمه الله، 1088-1158 قمری

(jazā'eri, nūr-od-dīn mohammad ebn-e ne'mat-ol-lāh (1678-1745

شامل لغات و واژه هایی است که دارای دو معنای ضد یکدیگر می باشند. در این رساله از «الاضداد» ابوالحسن صغانی به درخواست نواب مهر علی خان ترجمه شده و لغات به ترتیب آغاز آنها تنظیم شده است.

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 227/7

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چون پیوسته خاطر صفا مآثر نواب مستطاب معلى القاب فلک جناب خانى عظیم الشانى؛ انجام: هوی بمعنی بالا رفتن و پایین آمدن نیز آمده.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: جمادى الاول 1142ق؛ جلد: تیماج سبز، 2گ (76ر-77پ)، اندازه: 15×20سم [ف: 1-321]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1287/19

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: 1301 1308ق؛ جلد: روغنی، 1گ (110ر-110پ)، اندازه: 20×31سم

الاضداد (مختصر) = مختصر علی سبیل الاختیار من کتاب الاضداد / ادبیات عربی

al-addād (muxtaṣar) = muxtaṣar-un “alā sabīl-il ixtiyār

min k.-il addad

وابسته به: الاضداد؛ صاغانی، حسن بن محمد (577-650) کتاب اضداد صغانی را تلخیص کرده است.

قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1032/2

آغاز: لا ام له: یکون مدحة ویکون ذما، برح: اذا ظهر و اذا سر، برد: برد و اسخن، بعد: بمعنی بعد و بمعنی قبل، بعض: بعض الشيء وکله... انجام: هوی: اذا صعد و اذا نزل تم.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: مقوا، 1گ، 19 سطر، اندازه: 21 × 12/5 سم [ف: 5-1956]

الاضداد مما فی القاموس / لغت عربی

al-addād mimma fi-l-qāmūs

احتمالاً یکی از کاتبان قاموس کلمات اضداد را از آن کتاب گردآوری کرده و به ترتیب حروف الفباء در این بخش آورده است.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 983/6-طباطبائی

آغاز: من الاضداد مما فی القاموس جمع کاتبه الهمزه ثا الابل عطشها و اروها... جفاً الباب الخلقه و فتحه؛ انجام: هوی من الجبل سقط و وقع و الی الجبل صعد و الله تعالی اعلم

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 6ص (99-104)، قطع: وزیری، اندازه: 21 × 16 سم [ف: 262-23]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10317/4

آغاز: من الاضداد مما فی القاموس... ثا الابل عطشها و اروها؛ انجام: و وقع و الی الجبل صعد و الله اعلم.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قرمز، مجدول گرهی، 11ص (119-130)، 18-20 سطر، اندازه: 21 × 16 سم [ف: 32-318]

الأضداد (منتخب) / لغت عربی

وابسته به: الاضداد؛ صاغانی، حسن بن محمد (577-650) منتخبی است از کتاب الأضداد تألیف رضی الدین حسن بن محمد صغانی یا صاغانی. حدود نیمی از کتاب اضداد در این منتخب جمع شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12551/10

آغاز: رسالة في ذكر الأضداد للصغاني الماتم للنساء المجتمعات على الحزن و على الفرح؛ انجام: الهاجد و المتهدجد و المصلی و النائم هجد نوم و أسهر هوی إذا سعد و إذا نزل

خط: نسخ، بی کا، بی تا اوایل قرن 12 کاغذ: فرنگی، 2گ

ص: 341

(157-158)، 24 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 31-625]

الأضداد و انها اوائل الاشياء على رأى ارسطوطاليس (مقالة) / فلسفه / عربى

(.al-addad Wa inna-ha awa'il-ul-asya' 'ala ra'y-i arastutalis (mq

اسکندر افروديسى، ق 3 ميلادى

(eskandar āfrūdīsī (- 3c

آغاز: قال الاسکندر ان ارسطو ذکر في کتاب السماع الطبیعی آن جميع الأولین اتفقوا على ان الاضداد اوائل الاشياء

انجام: آن الأضداد دائمة باقاويل مستقصاة واضحة لامرد لها

چاپ: تحقیق عبدالرحمن بدوی، در شروح على ارسطو مفقودة في اليونانية ورسائل أخرى (بيروت، دار المشرق: 1971م)

1. تهران؛ الهيأت؛ شماره نسخه: 242166

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 2 گ (317 پ - 318 ر)، 24-33 سطر

(12×22)، اندازه: 17/5 × 27 سم [ف: 148]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5283/35

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 2 گ (97-98 ر) [ف: 16-190]

3. تهران؛ الهيأت؛ شماره نسخه: 293/24

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 2 گ (95 ر - 96 ر)، 24 سطر (12/5×18/5)، اندازه: 18/5 ×

24 سم [ف: 200]

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2912/65

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ 2 گ (213 پ - 214 ر) [ف: 5-633]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4655/57

خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، بی تا، کاغذ: فستقی آبی، 2گ (253-254)، 22 سطر، اندازه: 18/5×14/6 سم [ف: 7-465]

الاضطرار و الاختيار (رسالة) / كلام و اعتقادات / عربي

(al-idtirār wa-l-ixtīyār)

ابن مسکویه، احمد بن محمد، 320-421 قمری

(ebn-e meskavayh, ahmad ebn-e mohammad (933 1031

گفتگویی که مسکویه رازی با ابایعقوب بن لالا کرده است.

تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 15/7 -ج

آغاز: بسمله، قال ارسطو طيلس: الانسان مضطر في صورة مختار قال بعض فضلاء زماننا: من تأمل شرف هذه الكلمة وزكاء نزلها و بعد غورها... فكيف اشتملت على المعاني الكثيرة مع قلة اللفظ... قال الاستاد ابوعلی احمد بن مسکویه.. فاوضت ابایعقوب بن لالا في مذهبه مرارا فتحصل لي انه يقول مضطر في صورة مختار؛ انجام: فهو متردد بينهما فالمثالان واقعان و الله تعالى اعلم بالصواب بی کا، بی تا، 20گ (25-44) [ف: 1-31]

الأضواء البهجة في ابراز دقائق المنفرجة = شرح قصيدة ابن النحوى / عرفان و تصوف، ادبيات عربي

al-adwā' -ul bahja fī abzār-i daqāyiq-il munfarija = š.-u qaṣīdat-i ibn-in naḥwī

انصاری، زکریا بن محمد، 826-926؟ قمری

(ansārī, zakaryā ebn-e mohammad (1423-1520

وابسته به: القصيدة المنفرجة؛ ابن نحوی، یوسف بن محمد (513-)

تاریخ تألیف: 881ق

شرحی است بر قصیده جیمیه «المنفرجة»، از ابی الفضل یوسف بن محمد بن یوسف توزری معروف به ابن نحوی که حدود 40 بیت در اخلاق و عرفان است. این قصیده از قصاید مذهبی است که گویند اسم اعظم الهی در آن می باشد. این شرح مزجی که بیشتر آن از شرح ابوالعباس احمد بن ابی زید البحاری گرفته شده، حل الفاظ و بیان مراد آن می شود.

آغاز: الحمد لله المفرج للكرب عقب الشدة المنجي لخلاص عباده من غياهب الظلم المعدة.. و بعد فهذه ما اشتدت اليه حاجة المتفهمين للمنفرجة.

انجام: و أنا أتوسل إلى الله تعالى بالناظم و أمثاله أن يمن علي و علي احبائى بتوبة صادقة و نعمة صافية و عافية وافية

[دنا 1139/1 (10 نسخه)؛ كشف الظنون 1346/2 ؛ هدية العارفين 1374/5 الأوقاف العامة 117/3]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3773/1 -ف و 3774/1 -ف

نسخه اصل: پاریس 1769 . S. P. (بلوشه 106/4 ش 2149)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 986ق [فیلمها - ف: 2-246]

2. خوانسار؛ فاضل، شماره نسخه: 193/7

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1044ق؛ کاغذ: ضخیم نخودی رنگ، جلد: تیماج زرد شتری ضربی ترنج و سرترنج دار، عطف تیماج، 56ص (241-296)، اندازه: 15×20سم [ف: 1-141]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 76/7

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-100]

3. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4362/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: بلال بن طیب واعظ، تا: سه شنبه 15 محرم 1108ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، 22گ (1-22پ)، 19 سطر،

ص: 342

اندازه: 11/5 × 20/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-154]

4. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 937616

آغاز: برابر؛ انجام: و الكافرون يتركون في النار ابدًا ولا يخرجون، تمت

خط: نسخ، بی کا، تا: 1119ق؛ جلد: تیماج، 44گ (157پ-200پ)، 23 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 30-99]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8358/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله مؤذن، تا: 1140ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 14گ (120پ-133ر)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 21-

316]

6. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 449/2

آغاز: الحمد لمولانا فرج یا الله xx والشکر به نرجوا الفرج

خط: نسخ، بی کا، تا: 1151ق؛ جلد: تیماج مشکی، 17 سطر (7/5 × 15/5)، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 1-437]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19818

آغاز: بسمله و به نستعین علی کل حال ... و بعد فقد شرح: انجام: التحیه و الثناء حرره الاحقر حسینعلی الساعدي في 1360

خط: نسخ، کا: ساعدی، حسینعلی، تا: 1360ق [رایانه]

أضواء الدرر الغوالي في إيضاح أحوال فدک و العوالي / حدیث / عربی

adwā' -ud-durar-il-ġawāli fi ilāh-i aḥwāl-i fadak wa-l 'awāli

مهلبی حلبی، حسن بن محمد، - 840؟ قمری

(mohallab halabī, hasan ebn-e mohammad (- 1437

علامه مجلسی در اول بحار از آن یاد کرده و گفته دارای فوائد زیادی است و لکن به آن زیاد رجوع نکرده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله ... لهم دون المخالفين سالت ايها الاخ الصالح ايدك الله سبحانه ... و حرسك من بؤس الدهر

انجام: وليكن هذا اخر ما آوردنا و على الله اعتمدنا حيث ما صدرنا و ورودنا و الحمد لله اولاً و آخراً ... و على كل حاز على منوالهم بعد

منواله تمت.

[الذريعة 216/2 رقم 840، 91/11]

1. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 257/2

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1343 ق [نشریه: 11-934]

2. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی کا، بی تا؛ نسخه ای از آن نزد سید محمد علی روضاتی در اصفهان موجود است [نسخه پژوهی: 1-150]

3. بشرویه؛ امیر المؤمنین؛ شماره نسخه: 95/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 6 گ (1پ-6پ)، 22 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [فهرست امیر المؤمنین: -]

اضواء الكواكب / طبیعیات عربی

adwā-ul kawālib

ابن هیثم، حسن بن حسن، 354-430 قمری

(ebn-e hey sam, hasan ebn-e hasan (966-1039

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6530/5

آغاز: قول لابی علی الحسن... قد یظن قوم من المتفلسفین ان اضواء الكواكب مكتسبة من ضوء الشمس و آن اجرامها في ذواتها غير مضيئة و ذلك لما قد استقر في نفوسهم من ضوء القمر؛ انجام: لا بعارض يعرض لها ما خارج ما سوى القمر فقط و آن اعتقاد من يعتقد فيها غير ذلك اعتقاد فاسد يضمنحل عند تأمل ما ذكرنا ذلك ما قصدنا لتبينه في هذا القول.

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ دارای اشکال هندسی؛ در آغاز رساله چند تاریخ عرض و ملاحظه شد به سال 1186 ق تا 1200 ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف و دور ترمیمی، 4 گ (81پ-84ر)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 20-105]

اطائب الكلم في بيان صلة الرحم / اخلاق / عربی

کرکی، حسن بن علی، ق 10 قمری

(karakī, hasan ebn-e 'alī (- 16c

تاریخ تألیف: ربیع الثانی 969ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس

رساله کوتاه در صله رحم در یک «مقدمه» و یک «مقاله» دارای شش «مطلب».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 477

آغاز: أما بعد حمد الله المتفضل على عباده بنهاية الجود والكرم و الصلاة و السلام على سيد ولد آدم؛ انجام: من أهل الفقه و الصلاح و السداد و الله الهادي إلى سبيل الرشاد ...

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی تا، 13 گ، مختلف السطر، اندازه: 18/5×12 سم [ف: 2-81]

- اطائف الغیایه < لطائف غیایه

اطاعت نامه / عرفان و تصوف / فارسی

eta'at-name

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1004/7-ف

نسخه اصل: بادلیان (1270 224) (Land Or)؛ خط: نسخ، کا: درویش حسن، تا: جمعه پایان ربیع الثانی 886ق، 15 قطع: [فیلمها -

ص: 343

اطباق الذهب / عربي

itbaq-ud dahab

نحوی، احمد بن محمد

nahvī, ahmad ebn-e mohammad

در صد «مقاله». اطباق الذهب دیگری هم هست از عبدالمؤمن بن هبة الله مقری اصفهانی شفروه جز این یکی است و هر دو با اطباق الذهب ابوالفرج بن الجوزی و اخلاق الذهب محمد مین بن ابراهیم بن یونس بن الافندی به پیروی از اطواق الذهب زمخشری تألیف شده اند.

[برو کلمن 292/1 و 505 و ذیل 1: 512]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 700/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: سفید، جلد: تیماج ساغری مشکی ضربی و مقوایی با ترنج، 16-12 سطر (5/5 × 13)، اندازه: 14 × 21 سم [سنا: ف: 2-34]

اطباق الذهب في المواعظ و الخطب / اخلاق / عربي

iṭbāq-ud dahab fi-l mawā'iz wa-l xutab

شقره، عبد المؤمن بن هبة الله، -598 قمری

(Šaqarve, "abd-ol-mo'men ebn-e hebat-ol-lāh (- 1202

اهدا به: احمد بن محمود بن علی الخوی

در 100 «مقاله»، در وعظ و ارشاد که به دستور ظهیر الدین احمد بن محمود بن علی خوی، به شیوه مقامات حریری و «اطواق الذهب» زمخشری نگاشته شده است. چنان که خود در مقدمه نگاشته، از وی چنین خواسته شده که صد مقاله در وعظ و نصیحت و خطب به همان نهج که علامه زمخشری در اطواق الذهب برداشت کرده اند بنگارد. پس وی این مقالات را نوشته و آنها را مرتب ساخته و از آن پس «اطباق الذهب» نامیده و هر یکی از مقالات را به آیه ای از قرآن کریم ختم نموده است. عنوان مقالات چنین است: 1. رفق به مردمان و ترک افتخار؛ 2. ضعف انسان و ترک عجب؛ 3. تهیه و اعداد قصر آمل برای معاد؛ 4. تزکیه و تصفیه؛ 5. ایقاظ و ترک اعتماد؛ 6. تادیب و اعمال قلب؛ 7. خمول و ترک شهوت؛ 8. اعتبار و انداز؛ 9. ذم حرص و بخل و مدح بخشش و بذل؛ 10. صاحب و رفیق؛ 11. علوهمت و نظر به عواقب؛ 12. باقی خصائل؛ 13. قناعت و ترک سؤال؛ 14. تحریض بر عمل خیر؛ 15. لئیم و کریم؛ 16. شرف نفس؛ 17.

وقاحت و حياء؛ 18. اجتهاد خیر و احتمال اذی؛ 19. حلم و وقار و طیش؛ 20. انفاق و کراهیت امساک؛ 21. در کسی که از مال خود نمیبرد بلکه غیر او می برد؛ 22. تتبع شهوات؛ 23. ذم تفخیم و قائل به آن؛ 24. انتهاز فرصت؛ 25. صبر و احتمال اذی برای ثواب روز آخرت؛ 26. ذم تعریف؛ 27. لزوم جماعات و اعتناق عبادات؛ 29. انقلابات زمان؛ 30. تکاسل از خیرات؛ 31. ذم ظلم؛ 32. حب دنیا؛ 33. حب و ذم تفاخر در نسب؛ 34. توحید و ذم شرک؛ 35. افتخار ب مال و جاه؛ 36. تقلید و تحقیق؛ 37. استدلال و ذم نقل؛ 38. ذم اقامت بر شهوات بعد از آمدن پیری؛ 39. ذم قضات؛ 40. اعتقاد؛ 41. جهد و عزلت و جمع اخلاق فاضله؛ 42. عالم بد و تفضیل اتقیاء بر ایشان؛ 43. عدم عصمت و اجتهاد به قدر وسع؛ 44. مدح سکوت و مدح تکلم؛ 45. صدق مودت و مواسات؛ 46. جد و ذم هزل؛ 47. تحسر و تلهف برای آنچه از اعتزال گذشت؛ 48. مکارم اخلاق و فضائل؛ 49. تنبیه غافلین و تذکیر ذاهلین؛ 50. خست؛ 51. جبروت ملوک؛ 52. علاج أهم مرضها؛ 53. اقتصاد و ذم تشدید؛ 54. صمت و تکلم؛ 55. علم مهم و ترک سواه؛ 56. علامات عاصین؛ 57. ملاقات با بخیلان؛ 58. ذم دنیا؛ 59. وقور و طیاش؛ 60. حلال و حرام و اداء الدیون و رد مظالم؛ 61. صله و قطع مراحم؛ 62. ممانعه و تسویف و ممانعه و تعویق؛ 63. تعنیف مشایخ؛ 64. ثبات بر مشکلات؛ 65. ورع؛ 66. ذم سیاحت برای طلب رزق؛ 67. آفات لسان و مدح صمت؛ 68. خلو اسم از مسمی؛ 69. نصاب؛ 70. علامات سعدها و اشقیاء؛ 71. حذر و اجتناب از دنیا؛ 72. اعمال قلب و زبان؛ 73. ذم دامن کشی متکبران؛ 74. ذم تکلم قبل از فکر؛ 75. اعتبار باعمال؛ 76. عمل به علم و ذم علم به علم؛ 77. علما آخرت و دنیا؛ 78. علماء اخیار و علماء سوء؛ 79. اعتبار به اجرام علوی؛ 80. ذم رکون بدنی؛ 81. قناعت؛ 82. ذم آنکه عمل به او امر حق نکند؛ 83. تحریض بر توبه و انابت؛ 84. آفاقه و ارعواء از خطا؛ 85. اخلاص؛ 86. اختلاف اصناف به قضاء قدر؛ 87. امل و غفلت از موت؛ 88. ذکر؛ 89. بیداری و ذم خواب؛ 90. اهلاک دنیا بر مردمان؛ 91. تقسیم تفاوت؛ 92. ذم حسد و رضا به داده؛ 13. تفصیل حلال بر حرام؛ 94. مکائد شداد برای اقتناص بزرگی و ریاضت نفس؛ 95. فریب شیخ ها و مرشدهای ریائی نخوردن؛ 96. ذم دنیا و ارباب آن؛ 97. عدم العلم بالسعید و الشقی علی القطع بعد الموت فی الدنيا؛ 98. ازدواج و حفظ حقوق زنان؛ 99. حج و آداب آن؛ 100. انبعاث به سوی آخرت.

آغاز: بسم الله اننا نحمدک علی ما اسبلت من جلايب کر مک و سبلت من شایب نعمک و نحمدک علی ما افدت من کلماتک التامة و رفدت من هباتک العامة

انجام و طیور فصاح تفرقت أجزاءها علی جبال القدس فضمنهن واذ ابتلی ابراهیم ربه بلکلمات فأتهمن

چاپ: بولاق: دار الطبعة العامرة، با تصحیح محمد قطة عدوی، به نفقه حسین افندی حسینی، بدون تاریخ، رقعی؛ لاهور، 1296 ق = 1878م؛ مصر، 1325ق، لکهنو، 1342ق

[الذریعة 216/2؛ کشف الظنون 116/1؛ مشارع عربی 68/؛ مخطوطات الادب فی المحترف العراقي ص 33؛ زرکلی 170/4؛ فهرستواره منزوی 321/6؛ دنا، ج 1، ص 1140-1142 (103 نسخه)]

1- اطباق الذهب (منتخب)

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3989/7

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد بن عمر الخطیب، تا: 23 صفر 673ق، کاغذ: دولت آبادی، جلد: عطف و گوشه میسن رویه کاغذی،
17 سطر، اندازه: 12/5 × 18 سم [ف: 7-133]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 390/3 ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 2911؛ خط: نسخ، کا: کمال الدین حسین بن شمس الدین محمد کرمانی، تا: دوشنبه 6 محرم 680ق؛ 53 گ (103-51)، 15 سطر [فیلمها-ف: 1-465]

3. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 670

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 18 کاغذ: سپاهانی [نشریه: 2-137]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/38

آغاز: برابر؛ انجام: ... علی حبه ذوی القربی تا مقاله 12؛ بی کا، تا: چهارشنبه 4 جمادی الثانی 721ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای، 3ص
(207-209)، 41 سطر، اندازه: 19 × 32 سم [ف: 41-79]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1238/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 724ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، 62 گ (15-76پ)، 11 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف:
7-2679]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7038

آغاز و انجام: برابر

مطالب کتاب در لابه لای سطور به صورت تحت اللفظی به فارسی ترجمه شده؛ خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 7 صفر 728ق؛ تملکی به
تاریخ 1325 و تملکی به تاریخ 928؛ جلد: تیماج قهوه ای، 77 گ، 22 سطر، اندازه: 15 × 23/5 سم [ف: 25-45]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11492

از مقاله 61 تا مقاله 96؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 8 و 9، افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 35 گ، 17 سطر، اندازه:
12 × 19 سم [ف: 2-33-152]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1083/4- طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 35 گ (61 پ-95 ر)، 17 سطر، قطع: خستی، اندازه: $22/5 \times 15/5$ سم [ف: 23-532]

9. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 441/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 29 گ (11 پ - 39 ر)، 15 سطر ($15 \times 9/5$)، اندازه: $21/5 \times 15$ سم [ف: 300]

10. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: 214/2

کان عبد الله بن محمد صالح، تا: قرن 11؛ مقابله شده در 16 ربیع الثاني 1099 توسط کاتب؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 40 گ (19 پ-58 پ)، 17 سطر، اندازه: 24×15 سم [شخصی میبدی: فی: 1-166]

11. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3467

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ تملک: تملکی به سال 1266 با مهر «عبدہ عبدالصمد» (بیضی)، «محمد ربیع بن محمد شفیع ..» (بیضی)؛ جلد: تیماج دورو بدون مقوا، رو مشکی ضربی با زمینه ای طلائی، پشت و دور و عطف تیماج قرمز، 69 گ، 14 سطر، اندازه: $16/5 \times 9/5$ سم [محدث ارموی مخ: 1-155]

12. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3801/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: ابوالقاسم شریف اصفهانی، تا: 1028 ق، کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: مقوا، رویه ابری رنگارنگ، 23 گ (11 پ - 33 پ)، 21 سطر ($17/5 \times 9/5$)، اندازه: $26/5 \times 17/5$ سم [ف: 7-17]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4749/8

آغاز و انجام: برابر

در صد مقاله؛ خط: نسخ، کا: طهماسب قلی، تا: شعبان 1049 ق، جان سورت هندوستان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک لا قهوه ای، 25 ص (97-121)، اندازه: $22 \times 12/5$ سم [ف: 13-131]

14. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 708/3- ف

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعدہ 1075ق؛ 45گ (32-76) [فیلمہا-ف: 1-525]

15. تہران: مجلس؛ شماره نسخه: 8866/2

آغاز: برابر؛ انجام: لا۔ فی آخر المصیف ولكن لا۔ تیسی من روح الله اتعجبین من امر الله لعل الله یجمع شمل الاحباء بمحمد و اله الطاهرین النجباء و الحمد لله رب العالمین له الأرض و السماء ..

شامل 77 مقاله از 100 مقاله کتاب؛ خط: نسخ، کا: نورالدین، تا: غره ربیع الأول 1077ق؛ دارای عبارت «بلغ قبلا بحسن تائید الله و تسدیده»، محشی، مصحح، دارای جزوهای هشت برگی، همه جزوها با عدد شمارش شده اند، این شمارش در دو رساله جداگانه صورت گرفته است، بدین ترتیب که رساله اول 9 کراسه و 5 برگ و رساله دوم و کراسه و 1 برگ است؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی سجاف و عطف مشکی و جدید، 64گ (76 پ-139ر)، 11 سطر (8/5×4/5)، اندازه: 8/8×14/3 سم [ف: 173-29/1]

16. تہران؛ الھیات؛ شماره نسخه: 252/6

با ترجمه فارسی زیر متن، از آغاز تا مقاله پنجاه و ہفتم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: روز عرفہ 1096ق؛ محشی با نشانه «ص، ق، س، کنز»، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 64گ

(176 پ-1239)، 24 سطر (10×19)، اندازه: 25/5×16 سم [ف: 190]

17. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 897/6

آغاز و انجام: برابر

ص: 345

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1096 و 1097، به دستور رئیس الکتاب؛ کاغذ: نخودی، جلد: فرسوده، 33 گ، 28 سطر (13 × 26)،
اندازه: 21/5 × 34 سم [ف: 2-686]

18. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1040

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: محتم قرن 12؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج پشمی یک لا، 62 گ، 14 سطر (6/5 × 13/5)، اندازه: 12/5 ×
21/5 سم [ف: 9-40]

19. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5853/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لایی سیاه، 50 گ (26 پ-75)، 18 سطر، اندازه: 17/9 × 12/2 سم [ف: 9-
73]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9996

خط: نسخ معرب، کا: محمد چلبی، تا: 1107 ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: فرهاد میرزا قاجار به تاریخ سوم ربیع الثانی 1300، محمود
بن محمد الحافظ حسینی تبریزی به تاریخ جمادی الاول 1281 با مهر «المتوکل علی الله الغنی محمود بن محمد الحسینی» (مربع)؛
جلد: مقوایی عطف و حواشی تیماج قهوه ای، 126 گ، 9 سطر، اندازه: 21/5 × 13/5 سم [ف: 25-258]

21. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6700/1

خط: نسخ، کا: درویش علی بن شمس الدین، تا: 8 رجب 1115 ق، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی ضربی، (2 پ -
365)، 13 سطر (6/5 × 11/5)، اندازه: 15 × 10 سم [ف: 3-158]

22. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 749/10

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 14 رمضان 1116 ق، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 36 گ (86 پ - 122 پ)، اندازه:
18/5 × 12 سم [ف: 380]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11391/1

آغاز: من الصالحین او بهم متشبهین وصل علی اکرم خلقک؛ انجام: برابر خط: نسخ خوش و نستعلیق کتابتی، کا: عبد السلیم بن محمد
مهدی بن محمد هادی واعظ دهخوارقانی، تا: 1159 ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ کاغذ: نخودی و حنایی وصالی شده، جلد: تیماج قهوه
ای، 32 گ (5-68)، سطور چلیپایی، اندازه: 23/5 × 11/4 سم [ف: 17-42]

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ جلی، کا: محمد کاظم بن محمد رضا همدانی، تا: 12 رمضان 1197ق؛ دارای علامت بلاغ توسط «سید ابوطالب رضوی همدانی»؛ جلد: تیماج، 57گ، 15 سطر، اندازه: 12×20سم [ف: 174]

25. شیراز؛ بنیاد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 87/2

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: نمقه بیمنه الدائر هدیة لمولای الاکرم سیدی الاعظم زین المدققین فخر المحققین شمس فلک ... بدر سماء الامامة قدوة العلماء زبدة الفقهاء ملاذ الأنام رکن الاسلام الحاج میرزا هاشم زید فضلہ و انا العبد احمد بن المرحوم المبرور عبدالله خان غفرله

خط: نستعلیق زیبا، کان احمد بن عبدالله خان، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج سرخ ضریبی مجدول با ترنج و سرترنج، 61گ (26پ - 86پ)، 11 سطر، اندازه: 18×10/5 سم [ف: 107]

26. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4300

آغاز: بسملة الحمد لله الذي دانت لعزته الجابره؛ انجام: من كلام السعيد شرف الدين اصفهاني ربه كلمات فاطمه تمت

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [الفبائی: 57]

27. همدان؛ برنا، قاسم، شماره نسخه: 5

خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 15 رمضان 1200ق [نشریه: 5-372]

28. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6092

آغاز: برابر؛ انجام: فالان وقت الرحيل و حسبنا الله و نعم الوكيل و قد حان اوان المسير و الله ولي التيسير فتاهبي و هبي فاني ذاهب الي ربي

خط: نسخ، کا: علی بن عبد الله، تا: 1200ق؛ مصحح، محشی با نشان های «شرح اطباق، منه، قاموس، صحاح، معالم، 12»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای روشن دارای ترنج و سرترنج با نقش گل و بوته، 178گ، 6 سطر (5×8)، اندازه: 15/2×10/5سم [رایانه]

29. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 283

آغاز: برابر؛ انجام: و ازواجه وذریاته و سلم تسلیمًا کثیرًا کثیرًا

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ از صفحه 305 تا 313 چهار مقاله 97 و 98 و 99 و 100 می باشد که ظاهراً این چهار مقاله مقالات تکراری است و در بعضی از نسخ آمده؛ کاغذ: ترمه و فرنگی، جلد: تیماج مقوایی، ساقه چناری، 157 گ، 7 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 22 × 4 سم [ف: 7-252]

30. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 166

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ تاریخ تصحیح آن چهارشنبه از شعبان 1288؛ 46 گ (73-118)، 14 سطر، سطح مکتوب (15 × 10)، اندازه: 22 × 16/5 سم [ف: 1-10]

31. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3392

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، 106 ص، 12 سطر، قطع: خستی، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 10-1248]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21721

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [رایانه]

33. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 44/2

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فستقی، جلد:

ص: 346

تیماج مشکی، 58گ (49-106)، 13 سطر (10×21/5)، اندازه: 32×19/5 سم [ف: 1-43]

34. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 578

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن لایی سرخ، 64 گ، 11 سطر، اندازه: 20/3×13/1 سم [ف: 1-40]

35. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 4434

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان حسین بن محمد گلپایگانی، تا: قرن 13؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: چرمی قهوه ای، 44گ، 15 سطر (7/5×14/7)، اندازه: 21×12/8 سم [ف: 7-203]

36. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 9822

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کاظم شیرازی، تا: 1206ق، جان نجف اشرف [الفبائی: 57]

37. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9013/21

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: کاتب به ترکی نوشته شده اما آن را خط زده اند. تنها از آن می توان دریافت همان امان الله مراغی کاتب آن است که در 11 جمادی الثانی در زمان حکومت فتحعلی خان استنساخ را به پایان رسانده است.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: امان الله مراغی، تا: با تاریخ 1238ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی با رنگ الوان با آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، 24گ (390-413)، اندازه: 16/4×10/7 سم [ف: 2-628]

38. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 131

تا مقاله هفتاد و هفتم؛ خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: یکشنبه رمضان 1240ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 44گ، 11 سطر، اندازه: 15×10/5 سم [ف: 101]

39. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13338/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: عنایت الله بن محمد نصیر الدین رضوی گلپایگانی، تا: دوشنبه محرم 1241ق؛ مصحح، محشی با نشان «ق، س، 12»، یادداشتی به تاریخ «محرم 1241ق» در برگ انجام از «ابن مجمد نصیر الرضوي الگلپایگانی» مبنی بر تصحیح نسخه: «قد صححتها بقدر الوسع و الطاقة الال مازاغ عنه البصر وفقني الله للعمل بنصايحه و جميع الاخوان و انا العبد الحقير ابن محمد نصير الرضوي، عنایت

الله الگلپایگانی غفر الله لهما، حرره في شهر محرم الحرام سنة 1241 هـ، افزودگی هایی شامل بخشی از تعلیقات «ابوالقاسم گلپایگانی»، بر حاشیه جلالیه قدیمه بر شرح تجرید قوشچی در چند برگ؛ کاغذ: فرنگی، 55 گ (163 پ - 217 پ)، 13 سطر، اندازه: 8/5 × 15/5 سم [ف: 33-587]

40. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11318/1

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الثانی 1242 ق، جا؛ تهران؛ محشی، اشعاری در 2 برگ از اسماعیل بن عباد (صاحب بن عباد طالقانی) در مدح حضرت رضا، نسخه در کتابخانه مرحوم حاج میرزا محمد علی تهرانی نوری از اجداد مرحوم آیت الله میرزا محمد ثقفی تهرانی پدر همسر امام خمینی بوده که برای کتابخانه خریداری شده؛ کاغذ: فرنگی، 25 گ (1-25)، 20 سطر، اندازه: 6 × 15/5 سم [ف: 28-502]

41. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4435

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: رمضان 1260 ق؛ دارای سرلوح، مذهب، مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: پارچه ای، 68 گ، 12 سطر (7/5 × 16)، اندازه: 22 × 13/7 سم [ف: 7-200]

42. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 15-668/7/د

انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعه 1261 ق، کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، 52 گ، 14 سطر (8 × 15)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 2-254]

43. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2293/1

آغاز: برابر؛ انجام: و اخمدنائرة الشهوات و کیف طهریته

خط: نسخ، کا: محمود میرزای قاجار، تا: 1262 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز یک لا، 64 ص، 14 سطر (9 × 14/5)، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 5-409]

44. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 100/1 سرود

خط: نستعلیق، کان محمد جعفر بن کربلانی سلطان احمد بن شیخ علی قرچه داغی، تا: 1262 ق، کاغذ: ضخیم سفید، قطع: نیم خستی باریک [نشریه: 13-434]

45. قم؛ طبسی، شماره نسخه: 333

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: شنبه محرم 1263ق؛ دارای ابیاتی از امرؤ القیس در ابتدای نسخه؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 54گ، 13 سطر، اندازه: 13 × 21سم [ف مخ: 1-51]

46. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 428

آغاز و انجام: برابر

دارای ترجمه فارسی زیر سطور؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین طباطبائی، تا: 24 رمضان 1264ق؛ جلد: چرم سبز، 79گ، 14 سطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [مؤید: 1-347]

47. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8951/2

آغاز: برابر؛ انجام: ولا تیأسی من روح الله اتعجبین من امر الله لعل الله یجمع مل الاحباء بمحمد ص و اله الطاهرین. انجامه: «کتب فی یوم الاثنین لأربع خلون من المحرم من شهر سنه 1250»

کامل؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: فرهاد میرزا، تا: پنج شنبه 11 شعبان 1264ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی آهار مهره نازک، جلد: میشن قهوه ای مقوایی، 8گ (1پ-8ر)، 27 سطر (10/5×20/5)، اندازه: 17/9 × 28/6 سم [ف: 1-29/1-451]

ص: 347

48. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 4437

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد گلپایگانی، تا: شوال 1266ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه ای، 75گ، 10 سطر
(8/7 × 12/5)، اندازه: 14/7 × 22 سم [ف: 7-201]

49. قم؛ مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 114/3

خط: نسخ مغلوط، کا: محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، تا: 1269ق؛ جلد: تیماج قرمز، 31گ (62 پ-93 پ)، اندازه:
15 × 21/5 سم [ف: 1-77]

50. قم؛ فیضیه، شماره نسخه: 1291/1

خط: نسخ، کان محمد صالح، تا: 1270ق؛ 90گ (1-90)، 11 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 3-77]

51. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 148/1

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد باقر ابن ملا سلطان علی گواری کزازی، تا: جمعه 17 محرم 1270ق، جان آستانه مبارکه در خانه ملا
جعفر؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 208گ (1 پ-208 پ)، قطع: نیم رقعی، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 1-192]

52. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9799/3

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین تقریشی، تا: دوشنبه 5 شعبان 1271ق، بدستور میرزا موسی مستوفی؛ جلد: تیماج مشکی، 29گ
(52 پ-80 پ)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 25-130]

53. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 6084

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم دزفولی، تا: جمادی الثانی 1271ق؛ واقف: نایینی؛ ضمیمه نسخه ش 4439؛ کاغذ: زرد فرنگی و آهار مهره،
جلد: تیماج یک لا، 48گ، 16 سطر (7 × 14/5)، اندازه: 14/5 × 21/2 سم [ف: 7-202]

54. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 104/2

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حبیب الله بن محمد حسن گلپایگانی، تا: 1272ق؛ محشی با نشانه «ص، ق، س، کنز، نهایی»، در برگ 40
تقسیم حکمت منقول از رساله ابن سینا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 36گ (4 پ-39 پ)، اندازه: 16 × 23 سم
[ف: 155]

55. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11652

آغاز و انجام: برابر؛ ... زانکه من بنده گنه کارم

خط: نسخ، کا: حسین قائنی، تا: 1274 ق [الفبائی: 57]

56. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 10584

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن کاتب الهی، تا: 1275 ق [الفبائی: 57]

57. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14729/16

ظاهرا منتخبی از آن؛ خط: نسخ، کا: حبیب الله بن محمد بن علی اصغر گلپایگانی، تا: 27 ذیحجه 1276 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی
ترنج و سرترنج و گره دار، 10 گ (146-155 ر)، اندازه: 17/7 × 23 سم [ف: 41-185]

58. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3348/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و شکسته نستعلیق، کا: حسن بن عبدالحمید واعظ اصفهانی، تا: 1276 ق؛ در دو صفحه پس از ختم کتاب به خط همین کاتب
شرحی مبنی بر این که این کتاب را بر حسب امر سیف الملک برشته تحریر در آورده مرقوم داشته اند، ترجمه پاره ای از لغات از کتب
لغت نقل و در حاشیه صفحات ثبت گردیده، مجدول به طلا و لاجورد؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: ترمه 101 ص (74-274)، 11 سطر،
قطع: وزیری، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 2-11]

59. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3350/2

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: 1277 ق؛ دارای سرلوح زیبا، مجدول بطلا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد:
ساغری سوخته طلائی، 44 ص (37-122)، 9-15 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 2-11]

60. تهران، ملک؛ شماره نسخه: 564/7

خط: نستعلیق معرب، کا: محمد مسیح بن عبدالحمید موسوی اصفهانی درب امامی، تا: 1280 ق؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن
قهوه ای نو، 28 ص (120-147)، اندازه: 12/5 × 20/9 سم [ف: 5-84]

61. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1682/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد علی خواساری، تا: 20 جمادی الاول 1281 ق؛ محشی؛ کاغذ: شکری آهار مهره، 100 گ، 9

سطر، قطع؛ ربعی، اندازه: 11×18 سم [ف: 5-98]

62. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25024

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1281ق [رایانه]

63. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9020/2

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1282ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 74گ (37پ-110پ)، 12 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 23-173]

64. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 543/3

خط: نسخ، کا: عبد الجواد بن یوسفعلی هروی مشهدی خادم و خطیب روضه رضوی، تا: 1283ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: تیماج لایه ای سبز، 12گ، 15-19 سطر 7/3×13/5، اندازه: 14×21/5 سم [ف: 1-431]

65. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4436

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم، تا: 1283ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، 43گ، 17 سطر (8/5×15)، اندازه: 14/5×22 سم [ف: 7-201]

66. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 6515-33/65

آغاز و انجام: برابر

ص: 348

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: چهارشنبه 11 ذیحجه 1284ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 89گ، 9 سطر، اندازه: 15×24سم
[ف: 1-432]

67. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8861

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی ساوجی، تا: 1285ق؛ وقف: حاج قطب المحدثین، بهمن 1338؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج بنفش
یک لا، 62، 11 سطر (7×12)، اندازه: 11/5×7/5سم [ف: 7-202]

68. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 911 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد بن محمد صادق مشهور به جناب الله، تا: 25 ذیقعده 1285ق؛ مجدول، دارای کمند، مذهب؛ کاغذ:
فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 150گ، 8 سطر، اندازه: 11/5×20/5سم [ف: 24/2-67]

69. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8825/18

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبائی طیب یزدی، تا: 15 ربیع الثانی 1286ق، جا: دار الخلافه؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره،
جلد: میشین قهوه ای مجدول قطر 3/4، 11گ (68پ-78ر)، اندازه: 22×25/3سم [ف: 29/1-59]

70. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8835/9

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبائی یزدی، تا: 15 ربیع الثانی 1286ق؛ 10گ (68پ-78ر) [مختصر ف: 72]

71. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4507

آغاز: المقالة الأولى [یا ارباب القوة والطاقة انظروا بعین الافاقه الى اهل الفاقه؛ انجام: وقد حان اوان المسير و الله ولي التيسير فتاهبي
وهبي فاني ذاهب الى ربي.

خط: نسخ، کا: علی بن فضل الله طالقانی، تا: پنج شنبه 20 محرم و نوروز 1290ق، جان کردستان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی،
88گ، 9 سطر (4×10)، اندازه: 17×10سم [ف: 13-3457]

72. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21525

آغاز: برابر؛ انجام: من شهر جمادی الاول تحریر فی یوم عبد المولود خط: نسخ، بی کا، تا: 1293 ق [رایانه]

73. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 112/3-6341

خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 24 جمادی الاول 1294ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، 112گ، 11 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: 78]

74. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3442/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: صفر 1294ق؛ جلد: تیماج مشکى، 67گ (27پ-93پ)، 11 سطر، اندازه: 10×17 سم [محدث
ارموی مخ: 1-155]

75. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2796

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1295ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سبز یشمی ضربی مقوایی، 50گ، 12 سطر
(6/5×14)، اندازه: 12×19/5 سم [ف: 13-288]

76. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 747

خط: نستعلیق، کا: محمود کاشانی حائری، تا: شوال 1296ق؛ جلد: تیماج لایه ای خرمایی، 76برگ، 12 سطر معرب (7×15)، اندازه:
13×21 سم [ف: 1-13]

77. مشهد: رضوی، شماره نسخه: 28726

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1297ق، ضمیمه نسخه ش 28724 [رایانه]

78. کرمانشاه؛ میدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 14616

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین گرگانی، تا: صفر 1300، جان شکار گاه جاجرود؛ جلد: تیماج قهوه ای، 70ص (230-299)، اندازه:
13×20/5 سم [ف: 106]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2306/6

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-356]

79. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 423

خط: نسخ، کا: مصطفی شیرازی، تا: صفر 1302ق، جا؛ تهران؛ مهر: کتابخانه اداره معارف و اوقاف و کتابخانه احمدی شیرازی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز زربوب مقوایی، 68گ، 15 سطر (7/5×14)، اندازه: 13×21سم [ف: 458]

80. قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6070/1 - 25/160

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن علی محلاتی، تا: چهارشنبه 3 شعبان 1304ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول، 152گ، 7 سطر، اندازه: 10×14 سم [ف: 1-432]

81. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 454

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: جهانگیر حسینی ناظم الملک بن محبعلی خان ناظم الملک، تا: 1306ق؛ با یادداشت کاتب که این نسخه را پس از جلسه حل اختلافات مرزی هشتادان میان ایران و افغانستان نوشته؛ مهر: «ناظم الملک 1341» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی تند، جلد: تیماج مشکی، 38، 20 سطر (8×15/5)، اندازه: 15×21/5سم [ف: 1-22]

82. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 3/

کا: عبدالعلی بن محمد حسن مزجی بسطامی، تا: 1308 ق [تراثنا: س 5 ش 3-103]

83. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2651/5

آغاز: برابر انجام: کسوة بالضم والکسر ثوب عرض بالکسر محل

ص: 349

و مقام مدح الانسان و ذمه سفحتموه اسلتموه سلح، غاط حرز بالكسر موضع حصين و طرف عين سحت قال حرام تمت

خط: نسخ، بی کا، تا: 1317ق؛ 47گ، 15 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 1-177]

84. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8655

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی، تا: 1320ق؛ واقف: سید علی اصغر اصغرزاده موسوی، اردیبهشت 1338، کاغذ: سفید فرنگی، جلد: مقوایی، 35گ، مختلف السطر، اندازه: 18×22 سم [ف: 7-202]

85. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 186/7

کا: احمد بن قاضی، تا: شنبه 18 صفر 1321ق، جهت استادش ملا محمد؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 32گ (69ر - 100ر)، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 1-136]

اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 336/9

همان نسخه بالا [نشریه: 11-942]

86. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6990

آغاز: برابر؛ انجام: و خولک عن هذه النعمه

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1340ق؛ واقف: درة السلطنه ملکزاده کوثر؛ به دنبال این نسخه پنج برگ از اطواق الذهب زمخشری نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: پارچه ای، 35گ، 15 سطر (9×14)، اندازه: 13/5×21 سم [ف: 7-202]

87. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 4438

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن هروی، تا: ربیع الثانی 1355ق؛ واقف: محمد حسن هروی، تیر 1315؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه ای، 53گ، 15 سطر (15×115)، اندازه: 17/5×22 سم [ف: 7-201]

88. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 880/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 37گ (1پ - 37پ)، 15 سطر، اندازه: 11/5×17 سم [ف: 3-67]

89. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 153/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، قهوه ای، مجدول خطی و گرهی، ضربی، 48گ، 14 سطر، اندازه: $14/5 \times 23$ سم [ف]

90. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 4/132 - 662/10

آغاز: برابر؛ انجام: وتیلقاه الله بنجب التسلیم و تحف التسلیم و یحمد الله خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ آگی، 24 سطر [ف: 1-423]

91. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 9/127 - 1577/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی دورو، 120گ، 9 سطر، اندازه: 18×11 سم [ف: 1-432]

92. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 453/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج خرماهی، 20 سطر چلیپایی، اندازه: 24×13 سم [ف: 1-495]

93. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 23/1

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 13 یا اوایل قرن 14؛ محشی با رموز: «س ص ق»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 16 سطر ($13/8 \times 12/8$)، اندازه: $18/5 \times 12$ سم [ف: 1-304]

94. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1707 - ف

در صد مقاله با ترجمه فارسی زیر سطور؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا [فیلمها-ف: 1-284]

95. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1633 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا، 123، 11 سطر ($15 \times 7/5$)، اندازه: 30×21 سم [عکسی: 1-32]

96. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 345/الف-53

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ درشت، بی کا، بی تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با تیماج قهوه ای سیر، 116 گ، 10 سطر (6×12/5)، اندازه: 115×18 سم [ف: 1-327]

97. تهران: نوربخش، شماره نسخه: 448

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، یک لا، 102 ص، 12 سطر، اندازه: 14×22/5 سم [ف: 2-139]

98. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 509/1

آغاز: الحمد لله الذی و انت لعربة الجبابة و تضععت دون عظمة الاكاسره؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای ابره چرم ساغری مشکی، قطع: رقعی، اندازه: 11/3×22/4 سم [ف: 4-1183]

99. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 12076

آغاز: برابر؛ انجام: هبه الله المغربي

خط: نسخ، بی کا، بی تا [القبائی: 57]

100. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18554

بی کا، بی تا [د.ث]

101. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2534

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی، مصحح، در دو برگ پایانی نسخه پیشگویی مواردی همچون قتل، ابر و باد، کسوف و خسوف از علائم خاص و تعبیر خواب به نقل از شیخ بهایی در سال 1105 نوشته به همراه احادیث و روایات همچون حرز امیر المومنین و صلوات جهت در خواب دیدن حضرت پیامبر (صلی الله علیه و آله) به همراه

ص: 350

جدولی از حکمای هند در به دست آوردن حکم راه کاروان و سپاه و لشکر، دزدان، برف و باران و دشت و کوه با کشتن گوسفندان متعدد در هر ماه و دایره ای از شیخ محی الدین عربی مبنی بر تعیین جهت رجال الغیب در روزهای ماه و استجابت دعا پس از سلام روزانه به رجال الغیب در جهت تعیین شده در دایره نوشته شده؛ پس از اتمام کتاب، یک صفحه (39 پ) از ابتدای کتاب «اطواق الذهب» زمخشری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، مقوایی، عطف جلد پارچه ای، 41 گ، 17 سطر (7/5 × 13)، اندازه: 20 × 13 سم [ف: 423-12]

102. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 26/2

آغاز: برابر؛ انجام: علی الزبد شهدا و عقدا خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ 14 ص (55-68)، 18 سطر [ف: 225]

103. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 2913/2

آغاز: برابر؛ انجام: القطیعة شمة الشرس الغمر وصلة الرحم تزيد في العمر ... و اصبح من اصابعه و جارحة من جوارحه ... فليراعه و بضعة من لحمه فليحمه و من لؤم الطبيعة.

بخشی است از آغاز آن؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ بر کنار برگها توضیحاتی درباره لغت ها؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی رنگ، 2 ص (241-242)، 19 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 10-310]

104. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4629/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: 1513]

105. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 217/2

خط: نسخ، کا: طاهر بن علی حسنی انجدانی، بی تا؛ جلد: مقوای با رویه کاغذ نارنجی، کاغذ شکری، 112 ص (65-177)، 14 سطر، قطع: نیم رقی، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 2-292]

اطباق الذهب (منتخب) / اخلاق / عربی

(mn itbaq-ud dahab.it)

وابسته به: اطباق الذهب في المواعظ والخطب؛ شقروه، عبد المؤمن بن هبة الله (-598)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4983

آغاز: بسمله، نحمد الله على ما اسبلت علينا من جلايب كرمك؛ انجام: ثلثة الجوع و نهض المرجوع.

گزیده ای است ناقص الاخر از اطباق الذهب و انتخاب کننده از خود نام نبرده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نائینی؛ کاغذ سفید فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه ای، 24 گ، 15 سطر (8 × 5 × 15)، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 7-844]

اطباق الذهب (منتخب) / اخلاق / عربی

(.itbaq-ud dahab mn)

مؤلف از صد مقاله مغربی در کتاب اطباق الذهب هفتاد و هفت مقاله راگزین کرده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 556/1

آغاز: نحمد اللهم علی ما اسبکت علینا من جلایب کرمک ... (پس از 6 سطر) فهذا منتخب من مقالات المغربی المسماة باطباق الذهب التي سلك فيها مسلك الزمخشري ... واقتصرت من المائة

علی سبع و سبعین، یا ارباب القوه والطاقة؛ انجام: و تیس من روح الله اتعجبین من امر الله لعل الله یجمع شمل الاحباء بمحمد و آله الطاهرین

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: صفر 1249ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میسن قرمز، 45ص (2-26)، 15 سطر، اندازه: 20/5 × 14/5 سم
[ف: 5-79]

اطراء الرضى = اربع عشریات / شعر / عربی

itrā'-ur radī = arba®-a 'ašarīyāt

اصفهان، محمد کاظم بن محمد صادق، 1205-1273 قمری

(esfahānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (1791-1857

چهارده قصیده هر قصیده در چهارده بیت که آن را در رجب 1253 ه.ق. سروده است و به حضرت رضا (علیه السلام) هدیه نموده است. با دیباچه ای به نثر.

آغاز: الحمد لله الذي زين الجنان الثمان الأربعة عشر الانوار الباهره ... اما بعد فيقول الأثم ...

[دنا 1143/1 (5 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8579/8

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، 9گ (55پ-64ر)، 12 سطر، اندازه: 10/5 × 17/5 سم [ف: 28-135]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1122/14

آغاز: برابر؛ انجام: و نفاق بلسان السوء

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول 1225 تا شنبه 10 ربیع الثانی 1255، جا: اصفهان؛ در تمام صفحات، تصحیحات و توضیحاتی به خط مؤلف در میان سطور و هامش؛ کاغذ: فستقی جلد: تیماج مشکی لایه ای، 8 گ (149-156)، 10 سطر (6/5) × 11/5، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 3-1558]

3. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 530/13

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 15 سطر (10×14/5)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 2-635]

4. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 43/12

آغاز: برابر

ص: 351

تاریخ نظم آن سال 1253؛ کا: محمد مؤمن بن محمد مهدی اصفهانی هرنندی، تا: 1264ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره شیراز گسیخته،
17گ (258پ-274ر)، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 21سم اف: 1-61]

الاطراد / اصول فقه / عربی

al-itrād

تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 115/11

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 3-28]

أطراف السلسلة التي هي بأكناف النبوة والولاية منوطة متصلة / انساب / عربی

aṭrāf-us silsila allatī hy-i b'aknāf-in nubuwwa w-a-1 walāya mnwṭat-un muttaṣila

وزیر، عثمان بن علی، - 1132 قمری

(vazīrs "osmān ben 'alī (- 1720

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1515/1 عکسی

آغاز: بسمله. وصلى الله على سيدنا محمد وآله وسلم يقول العبد الفقير إلى مولاه عثمان بن علي ... الحمد لله الذي ندب الى حفظ
الفروع بالاصول؛ انجام: العترة الزكية الهادية المهديّة بحول الله ومنه وفضله وكرمه انتهى ما أردنا جمعه و ضبطه في هذه الكراسة ولا حول
ولا قوة الا بالله العلي العظيم.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، رکابه دار؛ 7ص (1-7)، 25-29 سطر [عکسی مرعشی: ف: 4-426]

الأطروفة / منطق، شعر / عربی

al-'utrifa

حسینی میبیدی، علی بن محمد علی، 1313 قمری

(hoseynī meybodī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (- 1896

ارجوزه ای است در ششصد و بیست بیت شامل قواعد علم منطق با حواشی مختصر از خود ناظم در ابیاتی که نیاز به توضیح دارد، استفاده
شده در بعضی مسائل از آراء فلاسفه معروف چون ارسطو و ابن سینا.

آغاز: یا واهب النطق بك اعتمادی xx اليك اشكو قلة استعدادی / باسم جنابك الذي لا مثل له xx أفتتح الكلام حتى تكلمه

انجام: اما ثبوت القيد بالخلف اتضح XX و ما ذكرنا كان في القول الاصح

چاپ: به کوشش سید احمد حسینی اشکوری، قم، 1425ق

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: 12/1

آغاز و انجام: برابر

کا: علی (بن محمد علی) حسینی یزدی میبدی، تا: 9 رمضان 1283ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 71ص (2-72)، اندازه: 10 × 15
سم [شخصی میبدی: ف: 1-38]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2126/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-147]

اطریفل مسهل (نسخه) / طب / فارسی

(etrīfel-e moshel (nosxe

تهران، ملک، شماره نسخه: 4218/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 846ق؛ 2ص [ف: 7-284]

اطریلال / طب / فارسی

itrīlāl

عماد الدین شیرازی، محمود بن مسعود، -984ق؟ قمری

(emād-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e masūd (- 1577

گویا از عماد الدین محمود بن سراج الدین مسعود شیرازی طبیب (زنده به سال 954ق) پزشک مخصوص شاه اسماعیل و شاه تهماسب.

آغاز: بسملة الحمد لله المحمود في كل فعاله و الصلوة و السلام على سيدنا محمد محمود احمد و آله اما بعد چون اختلافی عظیم بود
میان اهل زمان در اتریلال

انجام: در مجلس مذکور است ذکر او در اینجا حاجت نیست تم بالخیر.

[فهرستواره منزوی 3284/5]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 964/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه ای لایه ای، 5 گ (25-29)، 23 سطر (8/5 × 14/5)، قطع: ربعی، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 3-1323]

2. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: 197/10

بی کا، تا: شنبه ربیع الاول 1006ق؛ 38 گ (126پ-163ر) [نشریه: 3-15]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6536/5

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه ای ضربی ترنج و سرترنج دار، اندرون مشکی، 3 گ (74پ - 76پ)، اندازه: 12×21/5 سم [ف: 20-110]

اطعمه / شعر / فارسی

at'eme

بسحاق اطعمه، احمد بن حلاج، - 830؟ قمری

(boshāq-e at'ame, ahmad ebn-e hallāj (- 1427

ص: 352

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6749/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 17 شعبان 1262ق، جان شیراز، به دستور میرزا عبدالرسول؛ مصحح؛ جلد: تیماج تریاکی، 45گ(1پ - 45)، اندازه: 12/5 × 19/5 سم [ف: 20-235]

اطعمه / شعر / فارسی

ateme

صوفی مازندرانی، محمد بن عبد الله، 1035 قمری

(sūfī māzandarānī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (1626

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1450

کا: یعقوب بن اسحاق اسماعیل قهستانی، تا: 878ق؛ در ضمن کلیات آمده است [سنا: ف: 2-258]

اطعمه شاه جهانی / طبیعات / فارسی

at'eme-ye šāh-jahānī

دستور پختن انواع نان ها و غذاهای گوناگون در ضمن 10 «قسم» بیان شده: 1. استعمال نانها؛ 2. استعمال چاشتها؛ 3. استعمال قلیه و دو پیازها؛ 4. انواع بهرنه (؟)؛ 5. انواع بریانی ها؛ 6. انواع پلو؛ 7. انواع کباب و یخنیها؛ 8 پخت هریسه و خاگینه؛ 9. انواع سوپ؛ 10. استعمال گلاب و مربا و حلوا و غیره.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6874

آغاز: دستور پختن اطعمه که در سرکار پادشاه شاهجهان معه و زن به عمل می آمد بر ده قسم اختتام یافت؛ انجام: از سبدهای مذکور برون بر آورده زیر و بالا پنیر مذکور نمک سائیده بمالند که تا شش ماه بماند ضایع نشود.

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: 25 شوال 1245ق؛ در 10 برگ پایانی نیز یادداشت هایی پراکنده در موضوع کتاب و طبایخی دیده می شود؛ جلد: تیماج مشکی، 110گ، مختلف السطر، اندازه: 11 × 22 سم [ف: 20-313]

اطعمة المرضى = اغذية المرضى = النجیبات / طب / عربی

atimat-ul marda = agdiyat-ul marda = an-najibiyat

سمرقندی، محمد بن علی، -619 قمری

رساله در تغذیه بیماران است. مؤلف گوید که چون طیبیان زمانش در معالجه مریض فقط به داروها توجه داشتند و از غذاها و طعامها که تأثیر کلی در بهبودی مرض دارند غافل بودند لذا در رساله حاضر غذاهای مناسب برای دردها را بیان نموده است. او ابتدا نام درد و پس از آن غذاهای مناسب آن را بیان نموده است. از قانون ابن سینا و معالجات بقراطیه و کامل الصناعه و کتاب القرباذین الصغیر نقل می کند.

آغاز: بسمله حمدله ان احد العلوم التي ينتفع بها الناس هو علم الطب و هو من جملة العلوم السياسة التي هي اشرف العلوم الاضطرابية المحتاج اليها في بقا نوع الانسان و قد قل الانتفاع به في زماننا على عظم قدره و كثرة جدواه لقصور همم الناس عن تحصيله و احكامه و عدم بلوغهم ما يمكن في قوة الانسان بلوغه و ما ذاك الا لخساسة نفوس المحصلين له ... فجمعت اطعمة المرضى في هذه الأوراق متحيز باننتفاع الناس اليها

انجام: الى اخلص النيات و باعمالنا الى احسن الاعمال انه المسدد و الحمد لله رب العالمين.

[معجم المطبوعات 1047؛ مجله معهد الخطوط 305/5؛ کتاب شناسی نسخ خطی پزشکی ایران 22؛ الطب الصيدلية ص 33؛ معجم المؤلفين 11-31؛ عيون الانباء 2-31؛ هدية العارفين 2-110؛ دنا 1143/1 (16 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6729

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7؛ مصحح، محشی به فارسی، در بدرقه کتاب نام کتاب به خط باستانی راد و در روی برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده و بین جزء اول و دوم کتاب نیز چند یادداشت پراکنده پزشکی به عربی و فارسی و برخی به نقل از قطب الدین شیرازی، یادداشت هایی در دو برگ پایانی به نقل از ادویه مفرده ابن بیطار و ملا عبدالرزاق و اشعار عربی از امیر المومنین علی و چند نسخه پزشکی پراکنده؛ جلد: تیماج سبز ضربی ترنج دار، 136 گ، 19 سطر، اندازه: 16 × 24 سم [ف: 20-224]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5041

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 680ق؛ در هامش صفحه آخر به فارسی فصیحی نسخه جوارش جالینوس مسطور است که به لحاظ این که علی الظاهر در اواخر قرن هفتم کتابت شده عینا آن را در اینجا نقل می نمایم: جوارش جالینوس شربتی دو مثقال بناشتا سنبل قرنفل قاقله سلیخه دار چینی خولنجان زنجبیل زعفران پلپل دار فلفل قسط بحری سعد عود بلسان حب الآس اسارون قصب الذریره از هر یک یک جزء مصطکی پنج جزء و سکر چند وزن همه داروها انگبین مصفی چند اندک داروها و سکر پس از آنک کوفته شده باشد با وی بسر شدند این جوارش همه اندامها را قوت دهد و بوی دهانرا خوش کند و کونه روی را صافی کند و باذ ناسور و دیوانگی و درد سر که از سردی بود زائل کند و خداوند نقرس را و خداوند قویا را و خداوند بهق را سوذ دارد و کسی ره که ریشها پلید دارد و کسی که در کرده ریک دارد سوذ دارد و سیاهی موی را نگاه دارد بیست و یک روز این جوارش را هر روز دو مثقال ناشتا بکار داشتن خود را از بیماری نگاه داشتن است»

[ف: 19-19]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14124

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: اواسط قرن 18 مذیل است به دو کتاب به زبان عربی هر دو از تألیفات نجیب الدین ابو حامد محمد سمرقندی؛ واقف: فاضل خان، سنه 1065 وقف بر مدرسه خود نموده و در سنه 1363 شمسی به کتابخانه انتقال یافته؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی ماشی و عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 18 گ، 24 سطر (6/2 × 15/5)، اندازه: 10 × 18 سم [ف: 19-21]

4. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 24/53-4753/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن برهان بسطامی طبری، تا: شنبه اواسط صفر 762ق؛ جلد: تیماج مشکی، 17 گ، 27 سطر، اندازه: 9 × 24 سم [ف: 1-432]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 416/1

در فهرست با عنوان «کتاب المثل و الدستورات فی اطعمة المرضى» آمده؛ خط: تعلیق، کا: محمود بن نجیب طیب، تا: پنج شنبه پایان شعبان 774ق؛ کاغذ: سفید کهنه، جلد: مقوایی عطف تیماج سبز، 43ص (1-43)، 21 سطر (6 × 14)، اندازه: 11 × 18 سم [سنا: ف: 1-249]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7467/11

آغاز: برابر؛ انجام: وعند غلبة كل خلط من الأخلاط، وفقنا الله تعالى لما هو أكثر نفعاً

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن بن محمود هروی ملقب به کمال عطابادی، تا: 936ق، جان خوارزم، دار الشفاء الشهابیة؛ جلد: تیماج قهوه ای، 17 گ (160-176 پ)، اندازه: 18 × 26 سم [ف: 19-271]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6098/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 987ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج تریاکی با ترنج برجسته، 58ص (82-1390)، 15 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 19-81]

8. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 33/130 - 6580/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن زین العابدین رضوی مشهدی، تا: پنج شنبه جمادی الاول 991ق، جا: یزد؛ جلد: تیماج قهوه ای دورو، 8 گ، چلیپایی سطر، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 1-458]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4867

آغاز: للماليخوليا، ينبغي أن يكون اغذيتهم فاصله الكيموس جيدة الخلط مرطبة جدا؛ انجام: من الأمراض الجزئية والأورام و البثور و الرتبه و كل مزاج.

با معالجه ماليخوليا، سرسام، اوجاع العين آغاز می شود و با مداوای بیماری اوجاع المفاضل، جرب، حمیات به پایان می رسد؛ خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی مشکی نقش دار عطف تیماج اناری، اندرون کاغذی سرخ، 24 گ (6 پ-29)، 17 سطر (1467)، اندازه: $21/5 \times 12/5$ سم [رایانه]

10. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 3940/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1004ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 171 گ (28 پ-198 پ)، 15 سطر (8×14)، اندازه: 22×15 سم [ف: 12-2931]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360/67

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: ربیع الثاني 1008ق، جا: کرمان؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-192]

12. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 539/3 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: 2 رمضان 1040ق؛ 31ص (175-206) [عکسی: 2-31]

13. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1671/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: جلال الدین محمد گیلانی، تا: 1068ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج قرمز، رویه ترنج و حاشیه زر، 50ص (201-251)، 15 سطر (7×14/5)، اندازه: 20×12 سم [ف: 10-254]

14. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6009/2

آغاز: برابر؛ انجام: وعند غلبة كل خلط من الأخلاط، وفقنا الله تعالى لما هو أكثر نفعاً

این رساله در فهرست نیامده است و از فهرست رایانه ای آورده شد؛ بی کا، تا: قرن 13 [ف: 5-19]

15. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6329/1

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از زکریا رازی دانسته شده؛ کا: احمد بن ملا محمد رضای فاضل کاشانی، تا: رجب 1262ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 12 گ (پ 1-12پ)، 29 سطر (12 × 21)، قطع: رحلی، اندازه: 22 × 30سم [ف: 16-243]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14120/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید جواد بن ابراهیم تنکابی، تا: 1288ق؛ از روی نسخه ای کهن کتابت گردیده و کاتب در پایان گوید «چون نسخه این کتاب ... مشکل خواندن بود و بخط قدیم در سنه اثنین و ستین و سبعمئه بر ناظرین متوقع اگر ... ایراد نمایند و اصلاح نمایند»؛ در انجام یک برگ مطالب پزشکی و چند بیت شعر عربی از ابن سینا آمده؛ کاغذ: فرنگی، 22 گ (پ 9-31پ)، 15 سطر [ف: 35-678]

17. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4352/2

بی کا، بی تا [نشریه: 13-390]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4601/11

ص: 354

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، 14 گ، 25 سطر (7×14)، اندازه: 12×22 سم [ف: 12-306]

اطعمه مرضی / طب / فارسی

atseme-ye marzā

محمد کاظم بن حکیم محمد، ق 13 قمری

(mohammad kāzem ebn-e hakim mohammad (- 19c

تاریخ تألیف: 1206 ق (نام کتاب) مؤلف آن جز حکیم حاذق الملک محمد کاظم پسر حیدرعلی مؤلف اکمل الصناعه است. بر اساس طب هندی به تقلید نجیب الدین سمرقندی تألیف شده است، در سی «باب»: 1. امراض رأس در 15 «فصل»؛ ... 29. سموم در هفت فصل»؛ 30. ساختن اغذیه.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4432/1

آغاز: بسمله. تغذیه حمدی و تقویه قوت محمدت منعم مطلق و شافی برحق؛ انجام: و درد معده بنشانند، ان شاء الله تعالی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه رجب 1257 ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سیاه، 16 سطر، اندازه: 18×22/1 سم [ف: 7-398]

- الأَطعمة والأشربة < مائده سماویه

- اطعمه و اشربه < خواص اطعمه و اشربه

الأطعمة و الأشربة (ارجوزة) / فقه، شعر عربی

(al-'at'ama wa-l-'ašriba (urjūza

اعسم، محمد علی بن حسین، 1233 قمری؟

(a'sam, mohammad 'alī ebn-e hoseyn (- 1818

بحثی است منظوم در 147 بیت در مطاعم و مشارب در ذکر مسنونات و مکروهات مال و مشارب و همچنین در ذکر فوائد و مضار فواکه و اثمار؛ با استفاده از بحث مطاعم و مشارب کتاب «الدروس» شهید اول.

آغاز: الحمد لله و صلی الباری xx علی النبی احمد المختار

انجام: هذا و صلى الله ذوالجلال xx على النبي المصطفى و الال چاپ: ضمن مجموعه «الموائد»، نجف

[الذريعة 462/1]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8791/7

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: نیمه اول قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى، دور و عطف تیماج قهوه ای، 2 گ (131 ر - 134 پ)، اندازه: $14/5 \times 20/5$ سم [ف: 28-266]

2. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 11634/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1242ق؛ مصحح؛ تملك: «میر احمد»؛ کاغذ: فرنگى، آهار مهره، 5 گ (71-75)، 20 سطر، اندازه: $13/5 \times 7$ سم [ف: 29-401]

3. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 5202/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید مهدى بن على علوى، تا: شعبان 1265ق؛ کاغذ: گوناگون فستقى، جلد: میشن سیاه ضربى، 13-15 سطر، اندازه: $15/5 \times 20/8$ سم [ف: 8-246]

4. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2708/5

آغاز: برابر نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف؛ خط: نسخ، کا: حسن بن شیخ على حلى نجفى، تا: 1334ق [عکسى ف: 7-305]

5. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 138/3

بی کا، بی تا؛ کاغذ: شکرى، جلد: تیماج قهوه ای روشن، 18 گ (310 پ - 327 پ)، قطع: نیم رقى، اندازه: 11×8 سم [ف: 1-173]

اطفاء الغوائل / کلام و اعتقادات / عربى و فارسى

etfā'-ol-qavā'el

محمد جعفر

mohammad ja far

این کتاب در احتجاج با شیخیه و اندکی هم با فرقه بابیه است و دارای «مقدمه» و 7 «فصل» و «خاتمه».

آغاز: الحمد لمن ینبغی الحمد الاله ولا اله الا هو

انجام: فهذا ما حکمت به و الله خیر الحاکمین.

[فهرستواره منزوی 115/9]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11659

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط بشکسته و نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه 7 جمادی الثانی 1303ق، جا: کربلاء؛ سپس 10 صفحه به خط مغایر نسخه های پزشکی و تعویذات نوشته شده؛ واقف: سید کاظم عصار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن خرمایی، 269ص، 21 سطر، اندازه: 10×14 سم [ف: 11-28]

اطفال المسلمین / اخلاق / عربی

atfal-ul-muslimin

مؤلف پس از تحصیل علوم در شهر «برکی» از شهرهای ترکیه سکونت گزید و فرزندش محمد حلیم مرد چون ناراحت بود این کتاب را درباره مصیبت اولاد و اجر و ثواب صبر در گذشت آنها نگاشت تا تسکین خاطر حاصل شود و آیات خداوند و احادیث رسول و گفتار بزرگان او را آرامش دهد. مشتمل بر شش «باب» است: 1. أقوال العلماء في مقام الأطفال؛ 2. فائدتها الابائها و امهاتها؛ 3. أحوال الأرواح في البرزخ؛ 4. زیارة القبور؛ 5.

ص: 355

تأثير الدعاء و الصدقات في حق الأموات؛ 6. فائدة الشدائد و المصائب و الصبر عندهما.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6917

آغاز: الحمد لله الذي خلق الانسان من صلصال كالفخار و خلق الجان من مارج من نار و قدر الموت ليوحد وه في الليل و النهار؛ انجام: و وفقه ليتفكر في أمر خاتمته، و نسأل الله تعالى أن يجعل أمر خاتمتنا في خير و يجعل آخر عمرنا مع البشارة

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج پارچه سبز، 29 گ، مختلف السطر، اندازه: 17 × 20/5 سم [ف: 18-108]

اطلاعات درباره قصبه آستانه عراق عجم / جغرافیا / فارسی

ettelā'āt darbāre-ye qasabe-ye āstāne-ye 'arāq-e 'ajam

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9452/37

به نقل از سید محسن مجتهد عراقی؛ خط: نستعلیق، کا: افضل الملک، تا: قرن 14؛ 2 ص (1725-1726) [مختصر ف: 73]

اطلاعات فنیہ راجع ببغداد / تاریخ جهان / فارسی

ettelā'āt-e fannīye rāje "be-baqdād

عارف منشی، محمد، ق 14 قمری

(āref-e monšī, mohammad (- 20c'

اهدا به: ناصر الدین شاه

ترجمه محمد عارف، منشی دارالترجمه خاص همایونی ناصرالدین شاه از ترکی عثمانی به فارسی. بنابر آنچه از مقدمه کتاب استفاده می شود مترجم ترجمه مزبور را به وسیله محمد حسن خان صنیع الدوله به ناصرالدین شاه قاجار تقدیم نموده است.

1. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: 951/1

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی نوری، تا: 18 محرم 1302ق؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج عنابی، 13 سطر [ف: 81]

2. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: 950/1

آغاز: یکی از ولایات وسیعه و مهمه آسیائی دولت عثمانی ولایت بغداد است؛ انجام: و هنا نام محل مستور با یک نوع ریگی نرم و قرمز رنگ است قد تم هذه النسخه

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی نوری، تا: 1309ق، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش تیماج عنابی ضربی دارای ترنج و سرترنج دارای جداول ریسہ ای، درون کاغذ الوان [ف: 76]

اطلاعات نفسی / فارسی

ettelā'āt-e nafs

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5908/16

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی لایبی، 2ص، 18 سطر (6×12)، قطع: جیبی، اندازه: 10×16سم [ف: 16-144]

اطلاقات الأصول المتداولة بين الفقهاء / اصول فقه / عربی

'itlāqāt-ul-'uṣūl-il-mutidāwila bayn-al-fuqahā

رساله مفصلی در ذکر موارد اصل و بیان مراد از آن در موارد مختلفی که فقہا از آن اسفاده می کنند.

قم: فاضل قائینی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: 139

آغاز: ثم اعلم أن جماعة من الفقهاء كثيراً ما يستعملون الأصل المحمول عليه العدم... والغرض من نقل جملة من مواضع استعمال الأصل أن تمتحن نفسك في المعرفة لتشهد ذهنك، و تحقيق الأصل على هذا الوجه مما لا تجده في غير هذه الرسالة

کاتب = مؤلف، بی تا، و یذکر أقوال الفاضل الکلباسی من کتاب اشارات الأصول [تراثنا: س 13 ش 2 و 3-330]

اطلاقات سه گانه حقیقت محمدیه / عرفان و تصوف

etlāqāt-e se-gāne-ye haqīqat-e mohammadīye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9043/3

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: جامع، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج و جدول گرهی یک لا، 1ص (18 پ)، اندازه: 1/6×15/9سم [ف: 29/2-659]

اطلاق اسماء الله تعالی / اسماء الله

etlāq-e asmā'-ol-lāh ta'ālā

سبزوار، هادی بن مهدی، 1212-1289 قمری

(sabzevārī, hādī ebn-e mahdī (1798–1872

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9363/10

خط: نسخ، کا: شیخ ابراهیم تهرانی، تا: ذیحجه 1273ق، کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، 17 سطر [ف: 11–349]

اطلاق اسم الاختیار علی الله تعالی / فلسفه / عربی

iṭlāq-u ism-il-ixtīyār “al-al-lāh ta’ālā

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597–672 قمری

ص: 356

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274

از تلخیص المحصل او.

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 1187/83

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 یا 11؛ با سر لوح های زرین؛ کاغذ: اصفهانی نازک، گ (389-390پ)، 24 سطر (10×20)، اندازه:

17×27سم [رشت و همدان: ف: 1483]

اطلاق القيود في شرح مرآة الوجود / عرفان و تصوف / عربی

itlāq-ul-qyūd fī s.-i mir'āt-ul-wujūd

نابلسی، عبد الغنی بن اسماعیل، 1050-1143 قمری

(nābolosī, "abd-ol-qanī ebn-e esmā'īl (1641-1731

تاریخ تألیف: شب دوشنبه 22 ذیحجه 1080ق

یکی از دوستان مؤلف - که او را صادق الموده نامیده- به دمشق آمده و درخواست شرحی بر کتاب «مرآة الوجود» استادش شیخ اوحدالدین نوری را نموده، مؤلف این شرح را در توضیح عبارات و اشارات آن نگاشته است.

آغاز: الحمد لله الذي أظهر جمال وجهه في مرآة الوجود فتولت به قلوب اهل المعرفة والشهود.

[هدية العارفين 95/1؛ معجم المؤلفين 271/5]

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 733/1

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم 1455؛ خط: رقعی، کا: ابراهیم نجاتی، تا: پنج شنبه 6 ذیقعه 1243ق؛ 140 گ (3-142) [عکسی

ف: 2-404]

- اطمینان القلوب < خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب

- اطوار < اصطلاحات صوفیان

اطوار ثلاثه / عرفان و تصوف / فارسی

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، -835 قمری

(torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (- 1432

رساله ای عرفانی است دارای یک «مقدمه» و سه «اصل»، مقدمه در بیان منشأ این اطوار سه گانه: اصل 1. مرتبه اهل تحقیق و تنبیه در مرتبه کمال انسانی؛ 2. بیان حقایق به طریق محیی الدین؛ 3. بیان منشأ عنصری انسانی در سبب تألیف در مقدمه آورده است: «اما بعد ... صدای اشارت سعادت بشارت ... بدین خاکسار کوی فقر و انکسار رسید مشتمل بر آنکه مقدمه در تصوف می باید ساخت که جامع سه طور باشد از اطوار صوفیه که بیت قصیده آفرینش و میوه درخت دانش ایشانند. بیت: قوی بازوانند و کوتاه دست XX بزرگند و درویش و هشیار و مست. یعنی محققان و ابرار و اخیار که اساطین مشایخ مانند امام المحققین شیخ محی الدین ابن العربی و شیخ نجم الدین کبری و شیخ شهاب الدین سهروردی قدس ارواحهم و أفاض علینا فتوحهم هر یک بطوری از آن منسوبند هر آیت لازم شد بدان مبادرت جستن و بقدر استعداد آن مخدره حسنا که مطلوب طالبان هوشمند است و جلوه گاه عیان بمشاطگی بیان با بالغان مراتب مردی که ذایقه ایشان از نقایص عنت و بی ذوقی مبرا شد نمودن».

آغاز: الحمد لله علی دقایق کماله و جلالیل جماله و الصلوة و السلام علی محمد و آل محمد.... دیر زمانی در کنج زاویه انزوا انزوای صبر در دامن فراغت کشید ...

انجام: به ختم انبیا و ختم قرآن XX که ختم کار ما با خیر گردان

چاپ: تصحیح حسین داودی، در مجله معارف، مرداد و آبان 1371 ش.

[نسخه های منزوی، 1044/2؛ فهرستواره منزوی 98/7 (4 نسخه)؛ مکتبه امیر المؤمنین 629/2 و 47/1؛ دنا 1145/1 (11 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10196/20

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 828-141ق؛ خط مؤلف و شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات مجموعه دیده می شود، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 4 ص (145-148)، 23 سطر، اندازه: 15×14/8 سم [ف: 32-238]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4029/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ آغاز قرن 10ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای سیر ضریبی، 20 سطر، اندازه: 15/2 × 20/7 سم [ف: 7-153]

3. تهران؛ باقر رقت (ترقی)؛ شماره نسخه: بدون شماره 8

کا: عبد القادر بن محمد بن افضل خراسانی، تا: 16 جمادی الثانی 901ق [میراث اسلامی: 5-624]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10004/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 903 و 904ق، جا: مسعودیه یزد؛ جلد: تیماج قهوه ای، 10 ص (115-125)، 15 سطر، اندازه: $24 \times 16/5$ سم [ف: 13-32]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2403/11

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملا قرن 11؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مشکی ترنج دار کوبیده مقوایی، 10 ص (170-180)، 14 سطر ($12 \times 7/5$)، اندازه: $18/5 \times 13$ سم [ف: 5-526]

ص: 357

6. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1701/3

آغاز: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 16 گ (30-46)، اندازه: $19 \times 12/5$ سم [نسخه پژوهی: 3-169]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9596/14

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ چلیپایی؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت 1346؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ضربی تریاکی مستعمل، 8 ص (220-227)، اندازه: 30×21 سم [ف: 9-275]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3035/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح اصفهانی، تا: یکشنبه 17 جمادی الثانی 1084 ق؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز ضربی پشت سبز، 10 گ (98-107 پ)، 15 سطر، اندازه: $18/5 \times 13$ سم [ف: 8-232]

9. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 326/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 2 ذیقعده 1088 ق [ف: 3-11]

10. قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 312/9

آغاز: برابر؛ انجام: ... و آنجا چون نظر کرد از این نمط حقایق بیش از این طور این مختصر نیست.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الثانی 1272 ق؛ جلد: تیماج، 10 گ [ف: 1-314]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26330

آغاز: برابر؛ انجام: والیه یقول الحق و هو یهدی السبیل

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ضمیمه 26306 [رایانه]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 21918/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا؛ کاغذ: شکرآهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 17ص (185-201)، قطع: رقعی، اندازه: 11×18 سم [ف: 9-613]

13. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1670/1 - 9/220

آغاز: و مخموری بیت: گرش به بینی و دست از ترنج شناسی xx روا بود که ملامت کنی زلیخارا؛ انجام: برابر از اواسط اصل اول تا آخر رساله؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ آغاز؛ جلد: کاغذی آبی، 10گ، 14 سطر، اندازه: 10/5×15 سم [ف: 1-433]

14. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 20/18

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد قاسم بن تاج الدین محمود حسینی، بی تا، 17گ (168-184ر)، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 45]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 9596

خط: مختلف، بی کا، بی تا [الفبائی: 57]

اطوار حکمت / عرفان و تصوف / فارسی

atvār-e hekmat

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ - 834 قمری

(ne' mat-ol-lāh-e valī, ne' mat-ol-lāh ebn-e abd-ol-lāh (1330-1431

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2571/30

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا [ف: 6-53]

اطوار در حل اسرار عرفان و تصوف / فارسی

atvār dar hall-e asrār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 988/4-ف

نسخه اصل: بادلیان 176 فرازر (1290). در ده طور؛ بی کا، بی تا [فیلمها-ف: 1-550]

اطوار دل / عرفان و تصوف / فارسی

شامل 7 «طور»: صدر، قلب، شغاف، فؤاد، حبه القلب، سویدا، مهجة القلب. این بخش می باید از «قلب منقلب» سعد الدین محمد بن محمد حموی جوینی (650ق) گرفته شده باشد چراکه مطالب و تقسیماتش کاملاً با آن رساله مطابق است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8919/5

آغاز: دل را هفت طور اثبات کرده اند زیرا که دل بر مثال آسمان است و تن بر مثال زمین که آفتاب روح از آسمان دل بر زمین قالب می تابد

خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن جلال الدین محمد نصیر قلندر شاه خویی، تا: 19 صفر 1286ق، جا: دولت سرای حاجی آقا میرزا رحیم؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: میشن قهوه ای ضریبی با ترنج و سر ترنج و جدول، 1 گ (14پ)، اندازه: $21/5 \times 12/8$ سم [ف: 329- 29/1]

اطوار سبعة / عرفان و تصوف / فارسی

صفی علیشاه، محمد حسن بن محمد باقر، 1251-1316 قمری

(safi-'alī-šāh, mohammad hasan ebn-e mohammad baqer (1836-1899)

رساله در هفت منزلی است که سالک راه حق باید طی کند که عبارت است از: وادی طبیعت، وادی نفس، سرحد قلب، مرحله روح، مقام سر، مقام کشف، مقام اخفی.

آغاز: اما اطوار منحصر بهفت است و اما ابتدا از مرتبه طبع کنیم

ص: 358

در طور اول که سالک راه نورد وادی طبیعت شود.

[دنا 1145/1 (2 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 298/8- فیروز

آغاز: برابر؛ انجام: تفصیل وادی هفتم و شرح مقام اخفی و تذکر تجلی نور سیاه موقوف به ذوق و فراست قلندر یست چالاک ... اما اشعاری بطور غزل گفته شد مناسب این مقام است: دل غم دیده به تنهایی و هجران خو کرد XX تکیه بر زلف تو و باد و جهان یک رو کرد / گفتم آن روز که دل نکته ز خال تو شنید XX رخنه در کار مسلمانیم این هندو کرد

خط شکسته نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن زین العابدین اصفهانی، تا: 1294ق؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مخمل بنفش با ترنج و حاشیه درون ابری، 6ص (308-313)، 12 سطر، قطع: خستی، اندازه: $13/5 \times 21$ سم [ف: 21-286]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2291/6

آغاز: برابر؛ انجام: روزها رفت ز پهلوی صفی دجله چشم XX جرم یکشب که تمنای تو در پهلوی کرد

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، بیتا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 1گ (74 پ- 80 پ)، اندازه: $13 \times 20/5$ سم [ف: 6-277]

اطوار سبعة / عرفان و تصوف / فارسی

atvār-e sabé

دل آدمی را مانند آسمان و قلب را به مثال زمین دارای هفت طبقه و هر طبقه را طوری نام نهاده است بدین ترتیب: 1. طور صدر؛ 2. طور قلب؛ 3. شفاف (معدن عشق)؛ 4. فواد؛ 5. حبة القلب؛ 6. سویدا؛ 7. مهجة القلب.

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 801/2

آغاز: بسمله، بدان وفقک و ثبتک الله علی الاطوار فی معرفت روحک و عقلک و قلبک و نفسک؛ انجام: کعبه بنیاد خلیل آذر است XX دل نظر گاه جلیل اکبر است

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد باقر الخراسانی، تا: شنبه غره ربیع الاول 1293ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 4ص، (42-46)، 15 سطر (5/5x12)، اندازه: $10 \times 17/5$ سم [ف: 2-336]

2. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 50/22

آغاز: بدانکه دل آدمی بر مثال آسمانست در عالم صغری و قالب بر مثال زمین، زیرا که خورشید؛ انجام: من اتبع الهدی.

بی کا، بی تا، کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 3ص (251-249)، اندازه: 13×24 سم [ف: 1-70]

اطوار سبعة في مقامات الصوفيين من منازل السالكين / عرفان و تصوف / ترکی

atwār-u sab'a fī maqāmāt-is sūfīyān 'an manāzil-is sālikīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1269/5

آغاز: ... الا يا ايها الساقى ادر كاساً و ناولها XX ايجوب جام محبتدن اولم جانانه مانلها؛ انجام شول عدم اقلیمنه عزم ایلام شمندن کرو XX تیر دندآن فلکدن چقدی دامانم هله

خط: نسخ، کا: عبدالله ابن ابراهیم، تا: شنبه محرم 1287ق، کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالوئی ضربی و مقوایی با ترنج، 118ص (160-43) [سنا: ف: 2-200]

اطوار سبعة قلبیه / عرفان و تصوف / فارسی

atwār-e sab'e-ye qalbīye

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4057/71

آغاز: بیان اطوار سبعة قلبیه و انوار آن، چون طالب صادق به صحبت مردش کامل بشرف توبه؛ انجام: رزقنا الله و ایاکم العارفين و الموحدین بمحمد و اهل بیته الطاهرین المعصومین. خط شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، بی تا؛ در حاشیه نام طبرستانی آمده است به فارسی؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه ای ضربی، 1گ (102پ)، اندازه: 19×23/5 سم [ف: 7-188]

- اطوار القلب < اطوار القلوب (منظوم)

اطوار قلب / عرفان و تصوف عربی و فارسی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29430

آغاز: فایده در بیان اطوار قلب الاول ... الصدر یعنی قابلیت و الثاني الشفاف یعنی اماحه اعلم و الثالث؛ انجام: و اذا مت بگو علیک و قالوا انا لله و انا الیه راجعون ولا تکن من الدین بقال عند ربهم الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ ضمیمه نسخه ش 29426 [رایانه]

اطوار قلب / عرفان و تصوف / فارسی

atwār-e qalb

یادداشت کوتاهی است برگرفته از کتابی، در اطوار هفت گانه قلب اصطلاح عرفا.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:

847/37 خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: 1091 تا 1092ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، 1 گ (75 پ-76 ر) حاشیه، اندازه: 10×

17سم

ص: 359

[جمیراث اسلامی: دفتر نهم - 101]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11343/7

خط نستعلیق، بی کا، تا: 1252ق، 2 گ (32پ - 34ر) [مختصر ف: 394]

اطوار القلوب (منظوم) / شعر / فارسی

(atvār-ol-qolūb (manzūm

شیروانی، یحیی بن بهاء الدین، -868 قمری

(šīrvānī, yahyā ebn-e bahā'-od-dīn (- 1464

منظومه ای است که در آن از احوال هفت گانه قلب در تصوف سخن به میان آمده است. [فهرستواره منزوی 207/10]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 901/3

آغاز: پس از بسمله. بنام حق کنم آغاز گفتار XX که او باشد جهان بان جهاندار/ به حمد او زبانم ذاکر آمد XX از احساسش دل و جان شاکر
آمد؛ انجام: فقیر و عاجز و حیران و مسکین XX به جز فقر و نیازم نیست تمکین / به حق ذات بی چونت الهی XX عفو کن ذنب و تقصیرم
کما هی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 19 کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی و مقوایی، 26ص (143-168)، ابعاد متن: 7 × 11، اندازه: 14 ×
20سم [سنا: ف: 2-88]

الاطوارية النورية / عرفان و تصوف / عربی

al-aṭwārīyat-un nūrīya

گزیده ای است در سفارشات عرفانی پدری به پسرش بنا بر طریقه خلوتیه که بر اطوار سبعة نوریه استوار شده با ترغیب در سیر و سلوک آن
طریق.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 146/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خاتم النبیین وعلی آله وصحبه الطاهرین والمطهرین بیت: ره این است روی از طریقت
متاب XX بنه گام و کامی که خواهی بیاب؛ انجام: فان العدم بک خیر من الوجود معك و الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی
سید المرسلین فیاولدی خذما اتیناک و کن من الشاکرین.

خط: نسخ جلی، کا: یوسف علی سروری، تا: 6 شوال 915ق؛ محشی از مؤلف؛ تملک: مصطفی لطفی بیک زاده بن لطف الله بن بالی،

عبد الباقي بن محمد باقی افندی، شیخ محمد بن حسن، محمد بن مصطفی مشهور به بغلچی زاده، و عبارت «قد اشتریته من محمود افندی فی اواسط رجب 1223 بخمسة یوزلوقات وانا الداعی الأئیم الشریف الحسینی ابراهیم الرسول الایرانی الی الدولة الخاقانی»؛ از موقوفات رمضانیه 1230؛ جلد: تیماج روغنی اسلیمی، 6گ (426-431)، 21 سطر، اندازه: 17×24سم [ف: 82]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 625/2

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-249]

اطواق الذهب / اخلاق / عربی

atwaq-ud dahab

زمخشری، محمود بن عمر، 467-538 قمری

(zamaxŠarī, mahmūd ebn-e `omar (1075-1144

«اطواق الذهب» کتابی است مشتمل بر یکصد مقاله که هر یک از مقالات مواعظ و نصایح سودمندی را در بر دارد و مؤلف میان هر دو جمله از مقالات سجع را رعایت نموده و با نهایت ایجاز و اختصار و فصاحت و بلاغت این کتاب را خاتمه داده است. در خود کتاب نامی از مؤلف و اسم کتاب نیست ولی در مقدمه اطباق الذهب» مؤلف آن تصریح نموده است که صد مقاله زمخشری موسوم به «اطواق الذهب» می باشد.

این کتاب چنان که در معجم المطبوعات آمده است به زبان ترکی و آلمانی و اطریشی ترجمه گردیده و با ترجمه ها در اروپا طبع شده و چاپ بیروت آن مشتمل بر شرح لغات و کلمات مشکله آن به قلم شیخ یوسف افندی اسیر است. آقای دکتر رضازاده شفق استاد معاصر در ص 193 تاریخ ادبیات نوشته اند که شاعر شهیر وصال شیرازی (متوفی به سال 1262) اطواق الذهب را به فارسی ترجمه کرده اند. آقای یوسف اعتصامی (اعتصام الملک) این کتاب را شرح و به نام «قلاند الادب فی شرح اطواق الذهب» مسمی گردانیده و به سال 1321 در مصر چاپ شده است.

آغاز: بسملة اللهم انی احمد علی ما ازلت الی من نعمتك و علی ما ازلت عنی من تقمتک

انجام: فکیف رضیت لدینک بالقذی، و المومن لایرضی لدینه بذو و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی افضل الانبیاء و المرسلین و سلم تسلیما کثیرا

چاپ: در بیروت، جمعیه الفنون الأدبیه، 75ص، 1293 ق و قاهره، مطبعة السعادة، 1328ق. چاپ شده.

[معجم سرکین 973/1؛ کشف الظنون 117/1 و 116/1؛ بروکلیمان، ج 5، ص 235-237؛ قاهره، ادب، ج 2، ص 35-36؛ (در توصیف کتاب آن را با النصائح الكبائر خلط کرده اند)؛ دنا، ج 1، ص 1145-1147]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1622/3

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی یوسف عمر، تا: پنج شنبه پایان رجب و شعبان 589 ق کاغذ: دولت آبادی، جلد: عطف و گوشه میشن رویه
ابری فرنگی، 15 قطع: [ف: 5-311]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 462/50 (آ) - 463/50 (ب) - ف

نسخه اصل: کوپرولوش 1589؛ بی کا، تا: صفر 754 ق؛ در هامش؛ 14 گ (61 ر - 74 پ) [فیلمها - ف: 1-482]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 390/2 - ف

ص: 360

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 2911؛ خط: نسخ، کا: کمال الدین حسین بن شمس الدین محمد کرمانی، تا: قرن 10، 22 گ (29-50)، 15 سطر [فیلمها - ف: 1-465]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1083/2 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 14 گ (10 پ - 23 پ)، 17 سطر، قطع: خستی، اندازه: $15/5 \times 22/5$ سم [ف: 23-529]

5. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 441/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 11 گ (1 پ - 11 ر)، 15 سطر (9×15)، اندازه: $15 \times 21/5$ سم [ف: 300]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 284/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی، ساقه چناری، 93 ص (47-139)، 7 سطر ($7/5 \times 14$)، اندازه: 14×22 سم [ف: 7-254]

7. مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 214/1

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد صالح، تا: قرن 11؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 17 گ (2 پ - 18 پ)، 17 سطر، اندازه: 24×15 سم [شخصی میدی: ف: 1-166]

8. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3801/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1028 ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی رویه ابری رنگارنگ، 10 گ (2 پ - 11 ر)، 21 سطر ($9/5 \times 17/5$)، اندازه: $17/5 \times 26/5$ سم [ف: 6-17]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4749/7

آغاز و انجام: برابر در صد مقاله؛ خط: نسخ، کا: طهماسب قلی، تا: رجب 1049 ق، جا: سورت هندوستان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک لا قهوه ای، 11 ص (86-96)، 21 سطر (9×17)، اندازه: $12/5 \times 22$ سم [ف: 13-130]

10. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 72/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ جلی، کا: محمد کاظم بن محمد رضا همدانی، تا: 12 رمضان 1197ق، از روی نسخه ای که علامت مقابله و بلاغ در آن توسط «سید علی خان کبیر مدنی شیرازی» در 9 جمادی الثانی 1109ق و علامت بلاغ و تصحیح «علی صدر الحسینی» در ذیحجه 1106ق وجود داشته کتابت شده؛ جلد: تیماج، 23گ، 15 سطر، اندازه: 12×20سم [ف: 173]

11. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3442/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 26گ (1پ-26پ)، 11 سطر، اندازه: 10×17سم [محدث ارموی مخ: 1-156]

12. شیراز؛ بنیاد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 87/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کان احمد بن عبدالله خان، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول با ترنج و سرترنج، 25گ (1پ - 25پ)، 11 سطر، اندازه: 5/10×18سم [ف: 105]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14729/15

منتخب آن؛ خط: نسخ، کا: حبیب الدین محمد بن علی اصغر گلپایگانی، تا قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترنج و سرترنج و گره دار، 4گ (142-145پ)، اندازه: 7/17×23سم [ف: 41-185]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1135/26

یک صفحه از کتاب اطباق الذهب؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی یک لایی، 2ص (348-349)، 18 سطر [سنا: ف: 2-130]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13338/11

آغاز: برابر؛ انجام: هذه القنطرة و ما یرید من البهجة و القرحة نازل ظل هذه الشرحة

از مقاله نخست آغاز و تا مقاله سی و چهار؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 10گ (154پ - 163ر)، 13 سطر، اندازه: 8×15/5سم [ف: 33-587]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6082

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: چرمی قهوه ای، 21 گ، 15 سطر (7/5 × 14/7)،
اندازه: 12/8 × 21 سم [ف: 7-204]

17. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4182/2

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن قرمز، اندازه: 14/3 × 21/6 سم [ف: 7-230]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4441

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه ای، 19 ، 17 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 14 × 22 سم
[ف: 7-204]

19. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2478

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، بی کا، تا: قرن 13؛ مهر: شلجمی «علی اکبر الموسوی 1262» (هشت ضلعی)؛ جلد: تیماج سیاه، 61 گ، 8 سطر،
اندازه: 10 × 18 سم [ف: 1-178]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11560/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1267ق؛ مصحح، در آغاز دستخط آیت الله مرعشی نجفی در معرفی کتاب؛ مهر: «سید محمد
الرضوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 19 گ (1-)

ص: 361

19)، 15 سطر، اندازه: 7 × 13 سم [ف: 29-240]

21. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 4439

آغاز: بسملة المقالة الأولى لا تفخر على اهل الحب؛ انجام: فاذا هو سراب بقيعه ... من مقالات الزمخشري اذ هي م / نه

فاقد مقدمه است و بلافاصله از مقاله اولی شروع شده؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم دزفولی، تا: جمادی الثانی 1271ق؛ کاغذ: زرد
فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج یک لا، 15، 16 سطر (7 × 14/5)، اندازه: 14/5 × 21/2 سم [ف: 7-204]

22. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 10584

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن کاتب الهی شیرازی، تا: 1275ق [الفبائی: 57]

23. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3348

آغاز و انجام: برابر

مقاله 43 و 47 را کاتب دو قسمت نموده و دو مقاله معرفی کرده و چهار مقاله آن را (از 91 تا 94) نوشته؛ خط: نسخ، کا: حسن بن
عبدالمجید الحسینی واعظ اصفهانی، تا: 1276ق؛ پشت آخرین برگ شرحی در معرفی این کتاب و مؤلف آن و این که بر حسب امر سیف
الملک به کتابت آن پرداخته، نگاشته؛ مجداول؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، 38ص، 11 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 14 ×
22 سم [ف: 2-13]

24. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3350

آغاز و انجام: برابر

مقاله 43 و 47 را کاتب دو قسمت نموده و دو مقاله معرفی کرده و چهار مقاله آن را از 91 تا 94 چون نسخه سابق نگاشته اند؛ خط:
نستعلیق، بی کا، تا: 1277ق؛ دارای یک سرلوح زیبا، مذهب، مجداول؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: ساغری سوخته
طلایی، 18ص، 15 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 2-14]

25. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 564/8

خط: نستعلیق معرب، کا: محمد مسیح بن عبد الحمید موسوی اصفهانی درب امامی، تا: 1280ق؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن
قهوه ای نو، 11ص (148-158)، اندازه: 12/5 × 20/9 سم [ف: 5-85]

26. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1682/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد علی خوانساری، تا: دوشنبه 27 ربیع الثانی 1281ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، 1332، کاغذ: نخودی، جلد: میشن یک لا قهوه ای، 30گ، 10 سطر، اندازه: 10×18سم [ف: 5-98]

27. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9020/1

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1282ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 32گ (1پ - 32پ)، 12 سطر، اندازه: 13×20سم [ف: 23-172]

28. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6219

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1282ق؛ کاغذ: فرنگی آبی زرافشان آهار مهره، جلد: تیماج یک لا قهوه ای سوخته مجدول الحاقی، 24گ، 13 سطر (6/3×12/3)، اندازه: 10/5×17/8سم [رایانه]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8231

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد هروی، تا: 1283ق [الغبائی: 57]

30. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4440

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم، تا: 1283ق؛ واقف: نایینی. [این نسخه از پهلوی «اطباق الذهب» شماره 4436 جدا شد و رقم کاتب و تاریخ تحریر در آن نسخه است]؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه ای، 16گ، 18 سطر (8/5×15)، اندازه: 14/2×22سم [ف: 7-203]

31. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 543/4

خط: نسخ، کا: عبد الجواد بن یوسفعلی، تا: 22 رجب 1283ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: تیماج لایه ای سبز، 16گ، 15-19 سطر (7/3×13/5)، اندازه: 14×21/5سم [ف: 1-431]

32. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8835/10

خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبائی یزدی، تا: 26 ربیع الثانی 1286ق؛ 5گ (78پ - 82ر) [مختصر ف: 73]

33. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8825/19

آغاز و انجام: برابر

با توضیحات لغوی بین سطور؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد طباطبایی طبیب یزدی، تا: جمعه 26 ربیع الثانی 1286ق، جا: تهران؛ حکایت محمد بن غسان درباره گردش روزگار و دنیا (82پ)؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشین قهوه ای مجدول هگی (78پ-82ر)، اندازه: 22 × 35/3 سم [ف: 59-29/1]

34. کرمانشاه؛ میدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 146/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین گرگانی، تا: 1300-1301، جلد: تیماج قهوه ای، 34ص (196-229)، اندازه: 13 × 20/5 سم [ف: 106]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2306/5

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-356]

35. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 636/6

آغاز و انجام: برابر

در 100 مقاله است؛ خط: نسخ پخته، کا: جلال الدین، تا: 1301ق؛ 37گ (96پ-132ر) [ف: 2-18]

36. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 456/2

خط: نسخ، کان هدایت الله العلوی، تا: شوال 1305ق؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشین سبز سیر، 32گ، 16 سطر، اندازه: 14/4 × 22 سم [ف: 5-32]

ص: 362

37. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 186/3

بی کا، تا: 1320ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 16گ (37پ - 52پ)، اندازه: $18 \times 11/5$ سم [ف: 1-135]

38. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 336/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1320ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: 11-941]

39. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 749/9

خطبه اطواق الذهب؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 3گ (83-85ر)، 18 سطر (14×7)، اندازه: $18/5 \times 12$ سم [ف: 380]

40. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2414/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تریاکی روشن با ترنج و سرترنج، مذهب، دامن دار مقوایی، 27گ (134پ-161)، اندازه: $25/5 \times 12/5$ سم [ف: 12-204]

41. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 880/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 20گ (39ر - 58ر)، 15 سطر، اندازه: $17 \times 11/5$ سم [ف: 3-67]

42. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 708/2

ف نسخه اصل: موزه بریتانیا Or 3733 (ریوص 632 ش 1003)؛ خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ 17گ (12-29) [فیلمها - ف: 1-525]

43. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 15-668/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی شگری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، 25گ، 14 سطر ($15/5 \times 8$)، اندازه: $21/5 \times 15$ سم [ف: 2-252]

44. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4629/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: فی: 1513]

45. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 24/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج خرمائی، 12 سطر (8/5 × 14)، اندازه: 21/5 × 14 سم [ف: 1-492]

46. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 153/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 21 گ، 14 سطر، اندازه: 23 × 14/5 سم [سلطانی: ف:]

47. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1577/1 - 9/127

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی دورو، 54 گ، 9 سطر، اندازه: 18 × 11 سم [ف: 1-433]

48. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 23/2

خط: نسخ، بی کا، تا؛ اواخر قرن 13 یا اوایل قرن 14؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، 16 سطر (16/8 × 12/8)، اندازه: 18/5 × 12 سم [ف: 1-304]

اطوال بلدان (جدول) / هیئت / فارسی

(atvā-ol boldān (jadval

جدول اطوال بلدان از جزایر خالادات و عروض بلدان از خط استواء و طریقه استخراج خط نصف النهار.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3176/10

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 6 گ (145 پ-150 پ) [ف: 6-258]

اطوز گنج = اتوز گنج / شعر / فارسی

ottūz-e ganj = ottūz-e ganj

فوقی یزدی، احمد، - 1050 قمری

گفتاری است به نظم و نثر و به شوخی در 30 «باب»، در 30 «گنج» یا 30 «نغمه». هر گنج را درباره یکی از آوازه‌ها و مقامات طبیعی از «چپ چپ زر در کیسه» تا «آواز الله اکبر» نگاشته است. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله اما بعد بلکه ما بعد بدانکه رساله ای است مشتمل بر فواید و منافع چند سنجیده و بنای این مزخرفات ... بر سی باب نهاد هر بابی از آن بگنجی ملقب است و هر گنجی از آن بر مقامی و مسمی باسمی خاص شده است و این رساله موسوم است باطوز گنج.

انجام: و در دنیا عزیزانند من نمیدانم که اینها چه چیزانند. از مسوخوانند اکثر فوقی این نامردمان XX پاره ای سگ پاره‌های خر پاره ای کژدم شدند

[دنا 1147/1 (6 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 207/10؛ رک ایضا کلیات او]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 544/2

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 27 گ (66 - 92 پ)، 15 سطر (7 × 13)، اندازه: 16 × 10 سم [ف: 322]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3862/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 47، 94-47، 15 سطر (8 × 16)، اندازه: 21 × 12 سم [ف: 2839-12]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4999/2

خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل تفرشی، تا: 1320 ق، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: کاغذ پازهری، 14 سطر، اندازه: 15/4 × 20/6 سم [ف: 159-8]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1/2591/141

ص: 363

بی کا، بی تا؛ 3 گ (656-658) [ف: 9-1405]

5. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 34/3

بی کا، بی تا [نشریه: 5-7]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5104/1

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابراهیم توپچی، بی تا، کاغذ: قورخانه ای فرنگی آهار مهره، جلد: رویه میشن آلبالویی ضربی، 35 گ (پ1 - 35)، 12 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 4-663]

الأطول = شرح تلخیص المفتاح / بلاغت عربی

al-aṭwal = S.-e talxīs-ol-meftāh

عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد، 873-951 قمری؟

(1469-1545) (esām-od-dīn-e esfarāyeni, ebrāhīm ebn-e mohammad)

وابسته به: تلخیص المفتاح فی المعانی و البیان؛ خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمن (666-739)

شرح مزجی مفصلی است بر کتاب «تلخیص المفتاح» قزوینی. در این شرح، مباحث و عبارات تفتازانی و سید شریف جرجانی در شرح تلخیص المفتاح را با عنوان «قال الشارح المحقق» و «قال السید السند» نقل و مورد استفاده قرار داده است.

آغاز: الحمد لله علی کل حال کما یتوعب مزایا الأفضال و یتجلب خواص الاقبال و یتسبب بالافتتاح به ختم کل امر ذی بال ... و بعد فبقول ... ان افضل ما یتمسک به فی تحصیل الکمال ... قال المصنف: الحمد لله، الحمد هو الثناء علی الجمیل الصادر بالاختیار علی ماله الاشتهار

چاپ: آستانه، دو جلد، 1284 ق.

[دنا 1147/1 (8 نسخه)؛ کشف الظنون 477/1؛ اعلام زرکلی 63/1؛ معجم المطبوعات العربیه 1330/2؛ الأوقاف العامة موصل 201/2 و 130/4]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 795

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: انجام؛ تملک: محمد عز الدین حسن بن محمد علی استر آبادی در اصفهان که می نویسد خط مؤلف است؛ واقف: حبیب الله بن ملا حسن علی با تولیت میر محمد حسینی پسر امیر محمد صالح حسینی خاتون آبادی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ ضربی و مقوایی نو، 336 گ، 23 سطر (7 × 12)، اندازه: 13 × 19 سم [سنا: ف: 2-61]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 962

همان نسخه بالا [نشریه: 7-102]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17123

کا: سعدالدین، تا: 800ق؛ خریداری از امرالله صفری؛ اندازه: $13/9 \times 23/2$ سم [رایانه]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 205

آغاز: برابر؛ انجام: و اذق من حلاوة ثمارها الحاضرين و الغائبين آمين ...

خط: نسخ، کا: ابراهیم پسر بدر الدین پسر ابراهیم پسر حسن حنفی، تا: پایان صفر 1013ق؛ با سرلوح؛ کاغذ: ترمه نخدی رنگ، جلد: تیماج حنایی مقوایی فشاری زرکوب ته تیماج مشکلی، 368، 29 سطر ($9/5 \times 17$)، اندازه: 16×25 سم [ف: 2-400]

4. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: 33

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفور کنو جندنوتی، تا: شنبه 2 محرم 1045ق؛ مصحح، محشی؛ وقف نامه کتاب به سال 1388؛ تملک: ملا محمد قندهاری، علی بن محمد حسین؛ جلد: تیماج قهوه ای، 360، 25 سطر، اندازه: $15 \times 22/5$ سم [ف: 1-33]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2807

آغاز: برابر؛ انجام: و لو تأملت فیها وجدت سوی ما برزت به دقایق من الودایع فلتنظر فیها نظر الاعتبار ... ربنا اللهم بارک فیما رزقت ... و الحمد لله رب العالمین

خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 12؛ 7 برگگی از ابتدا و 2 برگ از پایان کتاب به سال 1319 به خط احمد کوهستانی و به دستور سعد الدین خان نایب الحکومه و حکمران هرات بازنویسی شده، مصحح، کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی سوخته ضریبی با ترنج و سرترنج با گل و بوته مقوایی عطف با چرم تریاکی، 307گ، 25 سطر (13×19)، اندازه: $18/5 \times 25/5$ سم [ف: 13-300]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17592

کا: سلیم بن علی محمد، تا: 1235ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: $20/6 \times 30/4$ سم [رایانه]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17596

کان صادق ابن علی اکبر، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ 181 گ، اندازه: $14/8 \times 19/5$ سم [رایانه]

اطولوفس في الكرة المتحركة / هیئت، ریاضیات عربی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10925/4

خط: نستعلیق، کا: محمد علی احمد مراغی، تا: اواخر قرن 12 یا اوایل قرن 13ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س 9 ش 2-]

اطیاریه / شعر / فارسی

atyārīye

رئیس العلماء، جلال الدین بن محمد طاهر

ra'īs-ol-'olamā', jalāl-od-dīn ebn-e mohammad tāher

مثنوی عرفانی است.

[فهرستواره منزوی 208/10]

شیراز، خانقاه احمدیه، شماره نسخه: 177

ص: 364

اطیاف العارفين / کلام و اعتقادات / عربی

ity af-ul-arifin

مختاری نیشابوری، محمد حسن، ق 13 قمری

(moxtārī neyŠābūrī, mohammad hasan (- 19c

رساله در معارف و عقاید است. در دیباچه آن را چنین معرفی کرده است: «انی اردت ان اکتب بعض الأطفاف و اجمع بین الأطراف لعل ان یفید بعض الاشراف». عناوین مطالب: سنه و 30 طیف و یقطه، السنة (چرت و بینکی، بمنزله مقدمه) فی حقیقة النوم و احکامه و بیان الانفس و حدوئها. طیف (رؤیا- بجای باب، فصل) های سی گانه: معرفت اصطلاحی و حقیقی وحدت، کثرت وحدتیه، کثرت، عدالت، نبوت، امامت، امامة الرضا علیه السلام، افضلیت زیارت امام رضا، صاحب الزمان، معاد، بشارت، صلوة، صوم، زکوة، خمس، حج، جهاد اصغر و اکبر، توبه و استغفار، دعاء و اسم اعظم، فی الذکر، فی السیر فی الله، فی الاجارة و الارشاد، فی التصرف فی الأکوان. الیقظة (بمنزله خاتمه) فی حاصل ما تقدم.

آغاز: الحمد لله رب المتخلفين و العاقبة للباقيين و الصلوة و السلام على السابقين و اللعنة على الهالكين

انجام: و آخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمين

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7130

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یکشنبه 2 صفر 1248ق؛ کاغذ: نیلی رنگ، جلد: مقوا با روکش پارچه خاکستری، 15گ، 16 سطر، اندازه: 11 × 17سم [ف: 11-28]

- اظلال الاجسام < كيفية الاظلال

اظهار الاسرار الخفية للقواعد النحوية / نحو / عربی

izhār-ul-asrār-il-xafīyya li-l-qawā'id-in-naḥwīyya

برکلی، محمد بن پیر علی، 929-981 قمری

(berkelī, mohammad ebn-e pīr-`alī (1523-1574

رساله ای است در بیان عوامل نحوی در سه باب: 1. العامل؛ 2. المعمول؛ 3. العمل.

آغاز: بسمله. حمدله. صلاه فهذه رساله فيما يحتاج اليه كل معرب اشد الاحتياج و هو ثلثه أشياء العامل و المعمول و العمل ای الاعراب فوجب ترتيبها على ثلثه ابواب

انجام: وصفة اسم لا المبنى المفردة المتصلة به فانه يجوز بناؤها على الفتح نحو لا رجل ظريف و ظريفاً

چاپ: السعودية، دار المنهاج، تصحيح انور بن ابى بكر الشیخى الداغستانی، الطبعة الأولى، 1430ق، 224 صحيفة

[برو کلمن 260/2؛ الأوقاف العامة موصل 121/2]

شرح و حواشی:

1- حل اسرار الاخبار على اعراب اظهار الاسرار؛ زینی زاده، حسین بن احمد (-1168)

2- نتائج الأفكار في شرح اظهار الاسرار؛ آطه وی، مصطفی بن حمزه (-11)

1. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6950/3

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه شوال 1114ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا با برگردان، 33گ (71پ-103ر)، 15 سطر، اندازه: 20×12/5سم [ف: 3-165]

2. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 502/12

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ ترکی، بی کا، تا: قرن 13، جلد: تیماج مشکى، 47گ (289پ-335ر)، 13 سطر، اندازه: 20×11/5سم [ف: 2-393]

3. قزوین؛ مدرسه امام صادق قزوین؛ شماره نسخه: 160/1

بی کا، تا: 1260ق؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول [ف: 1-337]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11495/1

آغاز و انجام: برابر

این نسخه از اواخر باب اول به بعد را فاقد است؛ نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا؛ احمد بن جعفر گنجهای داغسدانی، تا: 1265ق، جا: قریه مدری؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه چرم، 34گ (1-34)، اندازه: 21/5×16/5سم [ف: 12-370]

5. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 408/5

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 3 جمادی الاول 1294ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای سوخته، 70گ (25ر - 94پ)، اندازه: 14×21سم [ف: 2-102]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27357

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

7. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 57/68-8398

آغاز: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کان رسول بن محمد شهیر به کر کابادی، بی تا، جان قریه بیژو؛ 22گ، 14 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف: 1-434]

8. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14110/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: مقوایی، عطف و حاشیه تیماج

ص: 365

مشکی لولا دار، 12 گ (160-171 پ)، 21 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 38-145]

اظهار التحقیق فی مسألة الجمع و التفریق / ریاضیات / فارسی

izhār-ut taḥqīq fī mas'alat-il jam' wa-t tafrīq

میرزا فاطمی، محمد بن علی

mīrzā fātemī, mohammad ebn-e 'alī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10204/3

خط: نسخ، کا: شیخ علی بحرانی، بی تا؛ مصحح، محشی؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س 8 ش 4-67]

اظهار الحق / کلام و اعتقادات / عربی

izhar-ul-haqq

دهلوی، رحمة الله بن خلیل الرحمن، 1306 قمری

(dehlavī, rahmat-ol-lāh ebn-e xalīl-or-rahmān (- 1889

میزان الحق؛ هانری مارتین (1810-1883م)

مناظرات مؤلف است با یکی از مبلغان مسیحی (گویا هانری مارتین) در هند که به فارسی نگاشته بود و چون به مکه رفته بود به خواهش سید احمد دانشمند مکی آن را به عربی برگردانده است. رد «میزان الحق» هانری مارتین است.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي لم يتخذ ولدا ولم يكن له شريك في ملكه ... فيقول ... رحمة الله بن خلیل الرحمان ...

چاپ: استانه، 1284 و 1305، مصر، 1317ق، مصر، سنگی، 1294 تاریخ تألیف (1280)، وزیری، 2860288 صص

شرح و حواشی:

1- الرد علی اظهار الحق؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (1277-1334)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5760

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي لم يتخذ ولدا ولم يكن له شريك في ملكه ... فيقول ... رحمة الله بن خلیل الرحمان؛ انجام: في هذه المسائل لا تقدر أن تجذبهم الى نفسها انتهى فانظر كيف وصى و اظهار ان مثل عبادة الصنم ... تم المجلد الأول و يليه الثاني.

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 28 ذیقعده 1294ق؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: میسن سرخ لایی، 92گ، 19 سطر، اندازه: 12/4×
13/3 سم [ف: 1-41]

إظهار الحق / اخلاق / اردو

izhar-ul-haqq

شاهجهان آبادی، میر مهدی

šāh-jahān ābādī mīr mahdī

یک مثنوی است در اخلاق، خصوصاً در بیان حقوق، که از حق حضرت باری تعالی تا انبیاء و ائمه اطهار (علیهم السلام) و علماء و والدین تا ادنی و مراتب حقوق را بیان می کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14214

آغاز: الهی مجھی دی دل حق شناس XX که تامین کردن تیر اشکرفه سپاس؛ انجام: ای خطایم عطایی کنی XX بعفو جرایم دعائی کنی بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول، دارای سر لوح کوچک به سبک کشمیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی عطف چرم مشکی، 38گ، 15 سطر (19/5×10)، اندازه: 25/5×16 سم [ف: 25-36]

اظهار حقایق الحق / متفرقه / فارسی

ezhār haqāyeh-ol haqq

درویش فانی، 1230-1307 قمری

(darvis fani (1815-1890

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16060

آغاز: آغاز نامه نام هستی است هستی بخشا؛ انجام: دولت ابد مدت قاهره لازالت مدظله العالی اشتغال نماید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1288ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

اظهار الحق و معیار الصدق / تاریخ / فارسی

ezhār-ol-haqq va me'yār-os-sidq

علوی عاملی، احمد بن زین العابدین، 1054 قمری

تاریخ تألیف: 1043ق

در حالات ابومسلم مروزی خراسانی و این که نهضت او مخالف با اهل بیت بوده است، در دفاع از اندیشه میرلوحی درباره ابومسلم که به خواهش بعضی از برادران نگاشته شده است، در یک «مقدمه» و سه فصل» و «خاتمه»: مقدمه در بیان حال علی بن حسین مسعودی؛ فصل 1. در اصل ابومسلم؛ 2. مذهب ابومسلم مروزی؛ 3- در آن که ابومسلم مروزی از معاندان خاندان بوده است.

آغاز: بسمله و به نستعین، بعد حمدالله علی آلائه و الصلوة علی محمد و آله اجمعین، چنین گوید افقر عبادالله أحمد بن زین العابدین علوی عاملی که در سنه ثلاث و اربعین و الف بعضی از اخوان صفا و خلان وفا سؤال نمودند از حال ابو مسلم مروزی به اینکه آیا بیابان نورد وادی بندگی و صحر گرد منهج مصطفوی و مسلک مرتضوی بود ... متوجه رساله در این باب شده موسوم به اظهار الحق و معیار الصدق گردانید مشتمل بر مقدمه و معیاری و خاتمه

انجام: مخفی نیست که بنابر این آنها که به امامت ائمه هدی قایل

ص: 366

می بودند خون ایشان را مباح می دانسته. نعوذ بالله من هذا النمط الغير السديد كما لا يخفى على من له قلب او القى السمع و هو شهيد.

چاپ: ضمن سه گفتار در باره ابومسلم و ابومسلم نامه؛ بکوشش رسول جعفریان، میراث اسلامی، دفتر دوم، 1374 خ، تهران، (ص 245-302) چاپ شده است.

[دنا 1148/1 (3 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 115/9 (بدون معرفی نسخه)]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2023/1

در یک مقدمه و یک معیار؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، 12 سطر [ف: 5-409]

2. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: 302

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد یوسف کزی ناجی، تا: 1097ق؛ مصحح، محشی از «12»؛ یادداشت محمد جعفر الحسینی مورخ جمادی الثاني 1320 با مهر «عین الراجی جعفر الحسینی» (بیضی)؛ از کتاب های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: لیمویی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی با لایه مقوایی، 95گ، 14 سطر قطع: رحلی کوچک، اندازه: 15 × 31سم [ف: 2-398]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4014/9

آغاز: بعد حمدالله علی آلائه ... سؤال نمودند از حال ابومسلم مروزی باینکه بیابان نورد وادی بندگی؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مراد بن آقا شاه آشتیانی قمی، بی تا؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، 6گ (105پ-110پ)، 14 سطر، اندازه: 18/5 × 25سم [ف: 11-18]

اظهار حکمة الله في خلق الانسان = خلق الانسان / کلام و اعتقادات / عربی

izhār-u hikmat-il lāh fī xalq-il insān = xalq-ul insān

ابوسهل جرجانی، عیسی بن یحیی، 361-401 قمری

(abū-sahl-e jorjānī, 'īsā ebn-e yahyā (973-1011

مؤلف در دیباچه می گوید: «در اینجا ما میخواهیم حکمتی را که خدا در آفریدن مردمی به کار برده است آشکار سازیم و نکته هایی می آوریم که گذشتگان نگفته اند چه آنها به کوتاهی پرداخته و آنچه را توده مردم در می یابند نوشتند و از هیچیک از سودهای نیروهای تن و کار و کردار آنها بدرستی آگاهی ندادند. این گفته ما را کسانی خواهند پذیرفت که سخنان ما را با نوشته های آنها بسنجند و انصاف دهند. ما آنچه را که پیشینان آورده اند سر و سامانی داده ایم و آنچه که از این دانش نبود کاستیم و چیزهایی هم بر آن افزودیم. ما نمی خواهیم از آنان نکوهش کنیم چه آنها تا توانستند کوشیدند و پایه این دانش را نهادند ما کار فرزندان پیش از خود را استوار بداشتند. ما هم بر پایه کار

آنها توانستیم کاری کنیم. اگر آنها نمی بودند ما چیزی در نمی یافتیم». مسیحی در چندین فصل سودها و کارهای هر عضو و اندامی را روی اصل غایت گزارش داده بر خلاف دیگران چیزهای پیشین و مبادی و اسباب را نخستین بار گفته آن گاه معلول و نتیجه را می آورد. این نگارش او از بهترین کتاب ها است که درباره کالبدشناسی و وظایف و منافع اعضا نوشته اند و بسیار دقیق و شیوا است. (دانش پژوه)

آغاز: بسمله. قال ابوسهل عيسى بن يحيى المسيحي: قصدنا في هذا الكتاب، هو أن تظهر حكمة الله تعالى ذكره في خلق الانسان و تنبه على فوائد لطيفه شريفة، لم يسبقنا إلى معرفتها احد ممن تقدمنا و ذلك أن كل من تكلم قبلنا في هذا المعنى فكلامه يسير و ضعيف بالقياس الى ما اورناه.

[دنا 148/1 (4 نسخه)؛ معجم المؤلفين 35/8]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4447

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ مصحح، مقابله شده با نسخه نوشته احمد بن أبي القاسم طيب از روی نسخه مؤلف؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه لایی، 32 گ، 25 سطر، اندازه: 14/8 × 22/2 سم [ف: 1-41]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 972

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-216]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2841-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها-ف: 1-324]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1941

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-368]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 447

آغاز: برابر انجام: فصل و جعل للرحم بطنين من اليمين الى اليسار و جعل البطن الايمن اسخن مزاجا .. ليكون موافقا في تكوين الاثنى و جعل للرحم زائد تين عن

خط: نسخ کهن، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرد مقوایی، 183ص، 17 سطر (7×11/5)، اندازه: 10/5 × 14/5 [ف: 4 -

[719

اظهار السر المودوع في العمل بالربع المقطوع / هیئت / عربی

“izhār-us sirr-il mawdū” fi-l 'amal bi-r-rub”-il maqtū

سبط ماردینی، محمد بن محمد، 826-907 قمری

(sebt-e mārdīnī, mohammad ebn-e mohammad (1423 -1502

رساله مختصری است در یک «مقدمه» و بیست «باب» کوتاه در چگونگی استفاده از ربع شمالی مقطوع (آلتی در نجوم) و مسائلی که می توان از آن استخراج نمود.

آغاز: قال الشيخ الإمام ... الحمد لله رب العالمین حمدا دائما الی

ص: 367

يوم الدين ... و بعد فهذه رسالة مختصرة جامعة لاحكام الربع الشمالي المقطوع.

[مرعشی 10/22]

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 8409/2

آغاز: برابر

فقط شش باب اول کتاب آمده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکى، 4 گ (9 پ-12 ر)، اندازه: 13/5 × 22 سم [ف: 10-22]

اظهار صدق المودة في شرح قصيدة البردة = شرح الكواكب الدرية في مدح خير البرية / ادبيات عربی

izhār-u ṣidq-il mawadda fī Ṣ.-i qaṣīdat-ul burda = Ṣ.-ul kawākib-ud durrīyya fī madḥ-i xayr-il barīyya

تلمسانی، محمد بن احمد، 781-710 قمری

(telemsānī, mohammad ebn-e ahmad (1311-1380

وابسته به: الكواكب الدرية في مدح خير البرية = قصيدة البردة = قصيده برده = برده ميميه؛ بوصیری، محمد بن سعيد (608-696) تاریخ تألیف: 810 ق

در شرح قصيدة البردة بوصیری است و شرحی است بزرگ. شارح خود قصیده را در روضه مدینه در 27 ربیع الثانی 767 از عزالدین عبد العزیز بن بدر الدین ابو عبدالله محمد بن ابراهیم بن سعد بن جماعة کتانی مصری شنیده و در روز پنج شنبه 7 محرم 764 بر عقیف الدین ابو السعادة عبدالله بن محمد بن احمد بن خلف بن عیسی سعیدی عبادی خزرجی مدنی یقطری زیر اسطوانة التوبة خوانده و از او اجازه گرفته و به دستور او بر آن حاشیه نویسی کرده است.

[دنا 1148/1 (2 نسخه)]

1. همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 480

خط: نسخ، کا: عبد القادر بن محمد بن خلیل دود زمائی، تا: 867 ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1338]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14005

آغاز: من الجنة الا خمّن بتحصيله؛ انجام: تم بحمد الله و عونه كثيرا كثيرا ... نصر من الله وفتح قريب

خط: نستعلیق، کا: حسین بن حسن نیازی، بی تا؛ از روی نسخه مورخ 1003؛ واقف: فاضل خان، 1065؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 505 گ، 21 سطر [الفبائی: 58]

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي افضل نعم افضاله و انعم نعم نواله ... اما بعد فان من نعم الله علينا ايتها الأمة؛ انجم: فاول مع الفعل بمصدر مخصوص بالسلام.

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجم؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی دورنگ (سرکه بی و نخودی)، جلد: چرمی عنابی، 216 گ، 21 سطر (9/5 × 18/2)، اندازه: 15/7 × 27/2 سم [ف: 7-205]

- اظهار العبودية لرب البرية في تفسير الآيات القرآنية < الفتوحات الإلهية لتفسير الآيات القرآنية

اظهار العناية في أحكام السقاية / فقه / عربی

فقهی عینی، محمد، ق 12 قمری

(feqhī "eynī, mohammad (- 18c

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1383/8 عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لمن وقفنا بالهداية و سقانا بأنواع السقاية ... قد تعارف الناس كثيراً في البلاد الحارة و وقف العقار؛ انجم: الذي وقفه المسلم انتهى و الله تعالى اعلم الحمد لله على الاتمام ...

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی، دبلین ایرلند جنوبی، ش 4400؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ رکابه دار، محشی با امضای «منه»، در اول نسخه اسامی رساله ها درج شده و از تاریخ 1114 ق به عنوان این مجموعه یاد شده است؛ 3ص (98-100)، 23 سطر [عکسی ف: 4-170]

اظهار الفتاوی عن اغوار الحاوی / فقه / عربی

izhar-ul fataw1 an agwar-il hawl

ابن بارزی، ابراهیم بن مسلم، 580-669 قمری

(ebn-e bārezī, ebrāhīm ebn-e moslem (1185-1271

کتابی فقهی بر اساس مذهب شافعی است که با بهره جستن از آرای فقهی غزالی، عبدالکریم قزوینی و دیگران به سبک کتاب های «منهاج» اثر نووی و «حاوی» صغیر اثر قزوینی نگارش یافته است.

[فهرس دار الکتب الظاهریه دمشق (قسم الفقه الشافعی) 13 و 14؛ کشف الظنون 118/1؛ معجم المؤلفین 112/1؛ هدیة العارفين

آغاز: .. وقف النكاح بينهما و يوقف ميراث زوجة واحدة اذا مات واحد منهما و ميراث زوج؛ انجام: و ان كانا معسین ثبت الاستیلاء فی كل نصف لمالكه و الولاء بین عصیتهم بالسویة و الله أعلم و أحكم؛ قد تم.

مشمتمل بر بخش دوم، بحث نکاح تا عتق ام ولد می باشد؛ خط: نسخ کهن، کا: عابدين محمد فرزند علی فرزند ابوبکر، تا: چهارشنبه 19 ذیحجه 764ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، وقفنامه نسخه با مهر درشت به سال 1130ق، در انجام با عبارت: «وقف نمودم قربة إلى الله تعالى و طلباً لمرضاته شمس الدين الشهير

بمطبوع، این جلد کتاب را با چند جلد دیگر بر طلبه علوم دینی مدرسه ... کرمان به موجب وقفنامه معتبره علیحده و قفاً مؤیداً مخلداً سنة 1130» آمده، نیز متنی در انجام از قاضی علامه عقیف الدین عبد الله بغدادی آمده است که گفته شبی حضرت پیغمبر را در خواب دیدم و حضرت صحیفه ای را قرائت نمود و فرمود: «هر کس این صحیفه را بخواند یا حمل کند از ما می باشد»؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 61گ، 25 سطر (9/5 × 16)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 30-69]

اظهار الکمال علی اصحاب الحقیقة و الحال / عرفان و تصوف / فارسی

ezhār-ol-kamāl 'alā ashāb-el-haqīqat va-l-hāl

ملا شمس، شمس الدین محمد، 1016-1098؟ قمری

(mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608-1687

گفتاری است در اینکه «خیر» هستی است و «شر» نیستی، در برابر فلسفه ایرانی که به دو اصل «خیر و شر» همزمان می اندیشد. ولی فیلسوفان و عارفان مانند غزالی طوسی و ابن عربی اندلسی و شیخ اشراقی سهروردی و قطب شیرازی و صداری شیرازی و دیگران دستگاه آفرینش را بهترین دستگاه پنداشتند و شر را عدمی دانستند. شما در این رساله از حدیث «کنت کنزاً مخفياً» یاد می کند.

آغاز: بسمله و به نستعین بدان اسعدك الله في الدارين و اكرمك في النشأتين که کمال خیر موثر است و نقص شر مغفر است. انجام و شرف انسان نیست الا بکمال علمی قدسی و کمال جمیل علمی.

[فهرستواره منزوی 76/6]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 926/10

آغاز: برابر؛ انجام: که خدای تعالی گنج مخفی بود یعنی غیر خدای تعالی بر آن گنج کمالات سرمدی ابدی واقف نبود.

خط: تعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ 1گ (143) [ف: 150-3]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7154/6

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 2 صفر 1111ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی لایی، 5/5ص، ابعاد متن: 7/5 × 13/5، قطع: بغلی، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 16-468]

اظهار ما عندی بمنسک الفاضل الهندی / فقه / عربی

izhār-u mā "indī bi-mansak-il-fādil-il-hindī

موسوی، محمد بن علی، ق 12 قمری

(mŪsavī, mohammad ebn-e 'alī (- 180

وابسته به: الزهرة في مناسك الحج و العمرة؛ فاضل هندی، محمد بن حسن (1062-1137ق)

حاشیه ای است استدلالی بر «مناسك الحج» فاضل هندی از محمد بن علی بن حیدر موسوی مؤلف «الحسام المطبوع من المعقول و المسموع» (ص 3)، در زمان خود ماتن چون «قوله سلمه الله» دارد. در آن از «المعمیات» قطب الدین نهروانی حنفی یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3049

آغاز: بسمله. بعد حمدالله المتین القوی ... فیقول محمد بن علی بن حیدر الموسوی هذه حواش خدمت بها الواجب الكفائي في الدين على ما كتبه في مناسك الحج فاضل العصر المولى بهاء الدين ... و سميتها اظهار ما عندي بمنسك الفاضل الهندي؛ انجام: من الاحتياط ما هو اضعف من ذلك هذا ما وجدنا من خط الشارح السيد الجليل من عبارة المتن و كذا ما كتب على شرحه و قد تم و ختم الكتاب و المقابلة في مجالس شتی آخر يوم الاربعاء رابع عشر شهر جمادى الأولى سنة احدى و ثمانين و مائة و الف ... كتبه ... في 1181 (نام نویسنده پاک شده است).

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 14 جمادی الاول 1181ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی درون سرخ مقوایی، 263گ، 23 سطر (17/5×10)، اندازه: 23 × 15/5 سم [ف: 10-1993]

اظهار المخفية من اخبار المصطفوية (ترجمه) 7 حدیث / فارسی

izhār-ul maxfyī min axbār-el mustafawīya (t

اخباری، فدا علی، ق 13 قمری

(axbārīs fadā 'alī (- 19c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22082

آغاز: بسمله رب یسر و تمم بالخیر ... شکر و سپاس مر خالق را که صور تمام؛ انجام: و احشرنا فی زمره محبیک ... و صلی الله علی خلقه محمد و آله و أصحابه اجمعین

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

اظهار مساوی شعر ابی الطیب المتنبی / ادبیات عربی

izhār-u musāwi šī'r-i abi-t-tayyibb al-mutannabī

صاحب بن عباد، اسماعیل بن عباد، 326-385 قمری

(sāheb ebn-e ‘abbād, esmā’īl ebn-e ‘abbād (939-996

ایبائی از اشعار او را آورده است و بعد از آن بعضی معایب لغوی و معنوی آنرا ذکر نموده و نیز متذکر شده که متنبی آن را از کجا و چه کسی اخذ کرده است. مجموع اییات نقد شده، 19 بیت می باشد.

آغاز: بسمله اما بعد اطل الله مد تک و ادام في العلوم رغبتك

ص: 369

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12502/2

آغاز: برابر، انجام: و الصدق اولی من وفاق البهائم

خط: نسخ کهن، بی کا، تا: شنبه 13 جمادی الثانی 396ق، جان نیشابور؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه ای، 12-13 سطر، اندازه: 15×
20/5 سم [ف: 19-243]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7567/10

آغاز: البيت الأول: الغير محبک الراى السديد xx و غير فؤاده القلب الجليل. هذا المعنى لكثرة ما تداولته لشعراء لا ادري ممن اخذ؛
انجام: فلا يجوز أن يقاد اهل فارس بان سيل فيهم حرم الأنبياء الا أن يكون وقد سألوه فتشفت السادة ايدهم الله الى رفض هذا الباب
فاجبتهم الى ذلك و تركت المناقضة. خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: روغنی، 11 گ (41-51)، 13 سطر، اندازه: 13×18 سم [ف: 26-
57]

اظهار مضمير / شعر / فارسی

ezhār-e mozmar

قطب الدين خسرو شاه، ق 10 قمری

(qotb-od-dīn Xosro šāh (- 16c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13610/19

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1091ق؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 1 گ (15ر)، اندازه: 17×27/5 سم [ف: 37-134]

اظهار مضمير / شعر / فارسی

ezhār-e mozmar

اردکانی، قطب الدين

ārdakānī, qotb-od-dīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13610/18

خط: نستعلیق، کا: صفی قلی بیگ بن محمد علی بیگ یزدی، تا: 1091ق؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 1 گ (15ر)، اندازه:

اظهار مضمير / شعر / فارسی

ezhār-e mozmar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13610/17

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1091ق، 1گ (14پ) [ف: 37-133]

اعادة الشخص (مقالة في) / فلسفه / عربی

(i'ādāt-uš šaxṣ (mq.-un fi

یحیی بن عدی، 280-364 قمری

(yahya bn-eadi (894-975

تهران، دانشگاه شماره نسخه: 4901/6

آغاز: نسخه مسئله وردت من الری فی ذیقعده من سنة احدى و ثلثمائة: هل يوجد شخص زيد المتقوم من حملة خواص و اعراض التي لا يوجد في آخر غيره وجودا ثانيا ام ليس وجود البتة الا في هذه الدفعة. الجواب عن ابی زکریا یحیی بن عدی اما علی نراه من یقول من اولی الدیانات بالمعاد و الثواب فظاهر انهم یعتقدون وجود زید ثانيا محالة و هذا هو حق و یمکن أن نبین مما یلزم من اقاویل الفیلسوف ارسطو طالیس التي ترد بها اقاویل المتقدمین؛ انجام: اذا فرض له زمان لانهاية له محالة و ذلك ما أردنا أن نبین. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ زرکوب مقوایی، 1گ (28ر-28)، 15 سطر (5/5×12/5)، اندازه: 19×12/5 سم [ف: 14-3970]

اعادة الصلاة للمصلي فقه / عربی

i'ādāt-uṣ-ṣalāt li-l-muṣallā

میسی، لطف الله بن عبد الکریم، -1032 قمری

(mīsi, lotf-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-karīm (-1623

رساله ای در جواز بلکه استحباب اعاده نماز برای شخصی که به جماعت یا فرادی نماز گذارده و با اعاده می خواهد کار ثوابی انجام دهد، در دو سمط (نقل گفته های فقها، ادله فقهی مسئله) تقدیم شده به پادشاه وقت با تجلیل از وی.

قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 355/6

آغاز: الحمد لله المبدى المعيد الفعال لما يريد ... وبعد فهذه شذرة من العسجد و اللجين مكللة بمنتهى الجمال العين؛ انجام: نعوذ بالله من ذلك بل الأمر على العكس كما ترى

خط: نستعليق نازيبا، كاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح، جلد: پارچه ای، 2 گ (96-97 پ)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 1-210]

اعادة المعدوم (رسالة) / فلسفه / عربى

(i.ādat-ul-ma dūm (r

استر آبادی، محمد شفیع بن محمد علی، ق 11 قمری

(estarābādī, mohammad safi' ebn-e mohammad 'alī (17c

رسالهای فلسفی و استدلالی است در موضوع اعاده معدوم که فلاسفه اتفاق بر بطلان آن دارند ولی مؤلف در این رساله جواز آن را اثبات می کند و به اشکالات پاسخ می دهد.

آغاز: بسمله قال الفاضل الكامل ... مولانا محمد شفیع الاستر آبادی قدس سره صورته ما وقع في بعض المجالس بسمله اما بعد فانه قد جرى ببعض اندية العلم إلى آخره فقلت اما تخلل العدم فلا

ص: 370

معنى له سوى انه كان موجودا زمانا ثم زال عنه ذلك الوجود في زمان آخر ثم اتصف به في زمان ثالث ... ولنا على جواز اعادة المعدوم انه لا ريب في امتناع انقلاب الحقائق

انجام: وقد قالت الحكماء كل ما قرع سمعك من الغرائب فذره في بقعة الامكان ... عند قائم البرهان وقد ختمت الكلام هنا حامدا لله و مصليا على رسوله و آله

[الذريعة 92/11؛ دنا 1/2 (4 نسخه)]

1. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 593/13

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: حدود 125ق؛ محشی با نشان منه رحمة الله؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای نو، 15ص (418-432)، 20 سطر، اندازه: 13/5 × 21/8 سم [ف: 5-95]

2. قم، گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 6803/4 - 34/173

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب: محسن حسینی، تا: 27 صفر 1288ق؛ جلد: تیماج مشکى، 16گ، 16 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-434]

3. مسجد اعظم، شماره نسخه: 1239/3

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج دورو، مشکى و قهوه ای، 1گ، 28 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 3-1079]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15712/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج فرنگی قهوه ای، 7گ (154پ-159پ و 163ر-163پ)، 20 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 16-44]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1132/4 - طباطبائی

آغاز: برابر؛ انجام: لان تقدم جزء واحد من الزمان على نفسه ... غير معقول بخلاف تقدم بعض اجزاء الزمان بالذات على بعض آخر منها و يلزم ای

بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ گ (105-106) [ف: 23-597]

اعاده معدوم / کلام و اعتقادات / فارسی

e'āde-ye ma'dūm

قره باغی، یوسف بن محمد جان، -1054 قمری؟

(qara bāqī, yūsof ebn-e mohammad jān (-1645

در بالای رساله آمده: رساله مولانا یوسف قرباغی

[فهرستواره منزوی 76/6]

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 839/3

آغاز: بسمله حمد و سپاس یزدانی را که مستجمع جمیع صفات کمال است و منزہ است از جمیع نقصانات ... مخفی نماند که کلمات چند در حاشیه اعاده معدوم مولانا خیالی از علماء زمان شنیده شده بود او را در سلک تحریر گردانیده شد پوشیده نماند که با انجام: و در تشخیص باقی همچنین که زمانی قطع وجود او کرده باشند و در میان واقع شده باشد تمت الرساله مولوی یوسف. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج لائی زرد، 23 سطر (9×14/5)، اندازه: 12×19/5 سم [ف: 3-1138]

اعاده نماز / فقه / فارسی

e'āde-ye namāz

میسی، لطف الله بن عبد الکریم، -1032 قمری

(māsī, lotf-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-karīm (-1623

رساله فتوایی است در جواز اعاده نماز در جماعت برای تحصیل ثواب، نگاشته شده برای پادشاه وقت با ارجاع به رساله عربی در همین موضوع.

قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 355/15

آغاز: بعد از حمد الهی و صلوات و تسلیمات نامتناهی بر حضرت رسالت پناه محمد مصطفی و آله و عترته النجباء انجام: تا بر ایشان واضح حقیقت حال و راستی رجال

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: پارچه ای، 3 گ (153 پ-155 ر)، اندازه: 13×22 سم [ف: 1-214]

i'ānat-ul qur'ān 'alā kalām-il bārī

صدیقی، ابوالقاسم بن محمد مراد

ab-ol-qasem ebn-e mohammad morad seddiqi

مؤلف در این رساله آیات شریفه را از ابتدای سوره حمد تا پایان سوره ناس به طور اختصار و بسیار کوتاه تفسیر کرده و بیشترین توجهش به قرائت عاصم و روایت حفص می باشد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2218

آغاز: شفاء لاسقام النفوس ... لذوي الايقان منجيا لمن تلاه عن عذاب ... بسمله الحمد لله جنس الثناء على جهة التعظيم ثابت للمعبود بحق على الدوام وهو تعالى مختص به؛ انجام: الذي يوسوس في صدور الناس اذ غفلوا عن ذكر الله من الجنة والناس بيان للوسواس انه جنى وانسى لقوله تعالى شياطين الجن والانس.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج مشکى فرسوده، 345 گ، 15 سطر، اندازه: 22 × 14/5 سم [ف: 5-591]

اعانة المؤمنین / اخلاق / عربی

i' anat-ul-mu' minin

ص: 371

عاملى حانينى، حسن بن على، ق 11 قمرى

(āmelī hānīnī, hasan ebn-e 'alī (-170'

مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 3466

أغاز: بسملة الحمد لرب الارباب مالک الرقاب؛ انجام: و هذا القدر في هذا المعنى يغني عن المزيد و الله ولي التوفيق و صلى الله على محمد و آله الطاهرين

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 58]

الاعانة في المنطق / منطق / فارسی

al-e-ana fi-1-manteq

نسفی، محمد بن محمد، 600؟-687 قمرى

(nasafi, mohammad ebn-e mohammad (1204-1289

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3059/21-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی فرهنگى ش 992 فردوسى؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-51]

اعتبار ایمان در كفاره عمل / كلام و اعتقادات / عربى

e'tebār-e īmān-e dar kaffāreh amal

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 188/8

أغاز: قوله الاولى الايمان و هو معتبر في كفارة العمل. اقوله اجمع المسلمون؛ انجام: ما حققناه و حكيناه فساد ذلك و الله الموفق للصواب.

خط نستعلیق متوسط، بی کا، بی تا؛ جلد: عنابى ضربى، 1ص [ف: 169]

- اعتبار رؤية الهلال قبل الزوال < رؤية الهلال قبل الزوال

الاعتبار في اختصار الاستبصار / حديث (عربى)

al-i'tibār fī ixtisār-il istibṣār

بختیاری حویزی، یعقوب بن ابراهیم، - 1150 قمری

(baxtl̄yārī hovayzī, ya qūb ebn-e ebrāhīm (-1738

وابسته به: الاستبصار فیما اختلف من الاخبار؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن (385-460)

تاریخ تألیف: جمعه 20 ذیحجه 1118 ق

«استبصار» شیخ طوسی را در باب های بسیار کوتاه ترتیب داده و اسناد روایت ها را انداخته و مطالب شیخ را در جمع بین اخبار نمی آورد و اگر توضیحات کوتاهی پیرامون سند یا متن لازم باشد در حاشیه می نگارد. این کتاب در سه جلد می باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4534

جلد اول؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج زرد، 131 گ، 15 سطر، اندازه: 15×21/5 سم [ف: 12-112]

الاعتبار فی بیان الناسخ و المنسوخ من الحدیث / حدیث / عربی

al-i'tibār fī bayān-in-nāsix wa-l-mansūx min-al-ḥadīth

حازمی، محمد بن موسی، 549-584 قمری

(hāzemī, mohammad ebn-e mūsā (1155-1189

در بیان ناسخ و منسوخ از احادیث نبویه (صلی الله علیه و آله) در احکام فقهیه با عناوین «باب - باب»، که مؤلف آن را بر هفت جزء تقسیم نموده است.

آغاز: الحمد لله الكبير المتعال الكثير النوال المنعم المفاضل

انجام: فاذا اطیع رسول الله (صلی الله علیه و آله) اطیع الله تعالی بطاعة رسوله (صلی الله علیه و آله)

چاپ: حیدرآباد، 1359، دکن، 248 ص، 1319 ق.

[وفیات الأعیان 295/4؛ بروکلیمان ذیل 605/1؛ مشار چاپی عربی 69]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 178 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: اسکوریال، مادرید ش 1522 (فهرست خطی اسکوریال 117/3)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 29 ربیع الثاني 596ق؛ مصحح،

دارای سماع به تاریخ روز یک شنبه 14 جمادی الاخر 872؛ 208گ، 15 سطر [عکسی ف: 1-160]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 126 عکسی

آغاز: فناء الكعبة وأن ابن مسعود هاجر ال بارض الجشه ثم رجع إلى مكة، ثم هاجر الى المدينة و شهد بدرا؛ انجام: اخبرني ابو مسلم محمد بن ابو الفتوح انا القاضي ابو على بان فرض طاعة رسول الله (صلى الله عليه و آله)

نسخه اصل: اسكوريال، مادريد ش 1802 (فهرست اسكوريال 297/3)؛ خط: نسخ، كاتب: عبد الله بن يحيى بن ابي بكر بن يوسف بن حسين بن غسانی، تا: 641ق، جان دمشق؛ مصحح، دارای نشانه بلاغ، دارای چند سماع که دو تای آن به تاریخ 21 محرم 675 و 17 رمضان 662ق می باشد؛ 156گ، 14 سطر [عکسی : 1-122]

اعتبار قصد حكاية كلام الله / فقه / عربی

itibar-ul qasd-i hikayat-i kalam-il lah

انصاری، مرتضی بن محمد امین، 1281-1214 قمری

(ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800-1865

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11484/15

خط: نسخ، بی کا، تا: حدود 1301ق، 2 ص (230 - 231) [مختصر فی: -73]

ص: 372

(.e'tebār-nāme-ye mūsīyo būre-ye farānsavī t

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4326/12

آغاز: ناپلیان - بلطف پروردگار و برای ملی امپراطور فرانسه؛ انجام: در هفدهم شهر فوریه 1855 نگارش یافته است

سفیر امپراطور فرانسه؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 18 فوریه 1855م، 2گ (14پ-15ر) [ف: 7-348]

اعتدال در حساب / ریاضیات / فارسی

e'etdāl dar hesāb

بین برگ اول و دوم نسخه حاضر افتادگی دارد و به همین دلیل مقدمه کتاب ناتمام مانده و نام کتاب و مؤلف مشخص نشد. شعاع الملک در ابتدای نسخه آن را «اعتدال در حساب» دانسته است. شاید زمانی که نسخه در اختیار او بوده، صفحات مذکور هنوز نیفتاده بوده است. مؤلف می باید از اهالی خراسان بوده باشد: «جریب در هر اقلیمی از اقلیم بلکه در هر ولایتی از ولایات بر وضعی دیگر باشد اما در خراسان خصوصاً در مشهد مقدس و توابع شصت ذرع در شصت ذرع مقرر است» (32ر - 32پ)، از آن جا که تاریخ کتابت نسخه رجب 974ق در مشهد مقدس است مؤلف می باید پیش از این زمان زنده بوده باشد. از طرف دیگر کتابت نسخه در مشهد و جمله ای که از کتاب درباره این شهر نقل شد این گمان را پدید می آورد که شاید حسن بن شمس الدین کاتب نسخه مؤلف آن باشد و یا این بخش انجامه مؤلف است که کاتب عیناً آن را استنساخ کرده است. دو بار هم ابیاتی را از «استاد» نقل می کند که مشخص نشد منظورش چه کسی است: «و هر قمطیری دوازده ذره و هر ذره هشت ... چنان چه استاد آرد نظم: همی دان دانقی را چار طسوج XX طسوجی چار جو این است تحریر / جوی شش خردلاست و خردلی ر XX ده و دو فلس دان از روی تقدیر ا بود هر فلس از آنها شش فتیله XX فتیلی شش نقیر است ای جهانگیر» (32) و جای دیگر می نویسد: «و چنان که استاد درین رباعی بیان نموده. رباعی: آحاد به آحاد فرا دار مدام XX ده بکن و هر زایده را ده کن نام / وز هر طرفی نگر که تا ده چند است XX در یکدگرش ضرب کسی گشت تمام» (7پ). مشتمل بر «مقدمه» و دو مقاله: «مقدمه: در بیان عدد، اقسام او و بیان مراتب و ارقام او؛ مقاله اول: در حساب، در دو باب: باب 1. حساب صحاح و شرح اعمال آن، در پنج فصل: (1) جمع، (2) تفریق، (3) ضرب، (4) قسمت (5) میزان گرفتن اعمال، باب 2. حساب کسور، در پنج فصل: (1) تجنیس کسور، (2) رفع کسور، (3) تحویل کسور از مخرجی به مخرجی دیگر، (4) ضرب کسور، (5) قسمت؛ مقاله دوم: در مساحت، مشتمل بر «مقدمه» و چهار «باب»: مقدمه در بیان اصلاحات [اصطلاحات]، باب 1. مساحت خطوط و سطوح مستویه، باب 2. مساحت سطوح غیر مستویه، باب 3. مساحت اجسام، باب 4. مساحت جریب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 10633

آغاز: سبحان من تحیر فی ذاته سواه XX فهم خرد به کنه کمالش نبرده راه / از ما قیاس ساحت قدسش بود چنانک XX موری کند مساحت گردون ز قعر چاه. افتتاح کلام بر نام واجب الاکرام سلطانی سزد که مهندسان اولین و آخرین حصر تضاعیف اعداد؛ انجام: حاصل خردلی باشد که آن شش ذرع و چهار یک است و بر این قیاس کن باقی کسور. والله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، کا: حسن بن شمس الدین، تا: اواسط رجب 974ق؛ تملك محمد حسين شعاع الملك در پنجشنبه 22 ذيقعدہ 1347ق، و یادداشتی از او: «هو الله تعالى. این رساله مسمی به اعتدال در حساب در سنه نهصد و هفتاد و چهار 974 نوشته گشته. حرره محمد حسين شعاع الملك في يوم پنجشنبه 22 ذيقعدہ سنه 1347 هجری قمری»، و دو یادداشت دیگر - یکی کهنتر از خط شعاع الملك و دیگری جدید تر - که نام کتاب را رساله «اعتدال در حساب هندسه» نوشته اند؛ مهر: «... مهر علی» (مستطیل)؛ اهدایی: حسینعلی محفوظ، مهر 1370؛ جلد: تیماج سرخ یک لا مجدول، 33گ، 12 سطر (5/6×11/5)، اندازه: 18/5×11/5 سم [ف: 20-97]

- اعتدالیون < تنقید فرقه اعتدالیون و یا اجتماعیون - اعتدالیون

الاعتذار = شکوائیه / نامه نگاری / عربی

al-i'tidār = Šekvā'īye

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1006-1091 قمری

(feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 1680

تاریخ تألیف: ذیحجه 1067ق؛ محل تألیف: اصفهان

این رساله، نامه ای است که فیض در سال 1067 در پاسخ به یکی از علمای مازندرانی مقیم مشهد نگاشته است. آن سید عالم از فیض خواسته بود که نزد شاه صفوی وساطت کند تا کرسی امامت جمعه جامع مشهد به وی واگذار شود تا به این وسیله، مقرری او افزایش یابد و مشکلاتش از میان برداشته شود. فیض درخواست او را با گذری درباره زندگی و بیان وضعیت روحی خویش، رد می کند. رساله فوق از جهت شناخت دیدگاه های فیض درباره اوضاع اجتماعی عصرش و بررسی زندگینامه اش قابل توجه و تعمق است. (احمد منزوی) آغاز: بسملة الحمد لله الذي نور قلوبنا بنور ظلمات الفتن.. اما بعد فقد وصل إلى مکتوبك المتضمن الشرح بعض احوالك واستعانتك ایاى في تحصيل بعض آمالك فقرأته وفهمت ما فيه و

ص: 373

كان من جملة ما فيه التماسك منى آن استاذن حضرة السلطان انارالله برهانه في ان يفوض امامة صلوة الجمعة في جامع المشهد الرضوي (عليه السلام) اليك و أن يمنع من امامه من اراد التقدم فيها عليك انجام: انما اشكو بثي وحزني إلى الله ربنا افتح بيننا وبين قومنا بالحق و انت خير الفاتحين.

[فهرست مصنفات نسخه خطی شماره 3409/4 و نسخه شماره 3262/2 و مقدمة المحجة البيضاء، الذريعة 223: 2؛ دنا 2/2 (5) نسخه]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5906/27

آغاز: برابر

بی کا، تا: 1067ق؛ جلد: میشن مشکی، 3گ (68-70)، 33 سطر، اندازه: 23 × 35/2 سم [ف: 9-101]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3409/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 یا اوایل 12؛ اصلاحات حواشی ظاهرا بخط علم الهدی است و همو این جملات را افزوده: «و ختمت بهذا الجواب كل ماشا به ذلك الكتاب في سنة سبع و ستين و الف الهجريه فصار تاريخ ختمى اياه «ختمى اياه». و الحمدلله» (جمله «ختمى اياه» مطابق است با 1067)؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم شکری، جلد: تیماج مشکی دامن دار، 25ص (117-141)، 15 سطر، قطع: رقیعی، اندازه: 18 × 11/5 سم [ف: 10-1271]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4913/2

آغاز: برابر؛ انجام: رب العالمین. و الصلاة و السلام علی محمد و اهل بیته المعصومین تم الكتاب سنة 1114

خط: نسخ، کا: عبدالله بن صدر ابن محمد قوامی (نواده مؤلف)، تا: 1114ق؛ مهر: کاتب عبد الله -1114» (بیضی)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، 1ص (30)، 17 سطر (14/5 × 17/5)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 14-140]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8231/22

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره گل و بوته دار، جلد: تیماج زرد گرداگرد و عطف سرخ زرکوب، ابعاد متن: 9 × 19، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 21/5 سم [ف: 17-66]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2618/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 8ص (87-94)، 23 سطر (11/5 × 22)، اندازه: 17 ×

اعتذار ارسطو در مخالفت با استادش افلاطون / متفرقه / عربی

e'tezār-e arastū dar moxālefat bā ostādaš aflātūn

ارسطو، 322-384؟ قبل میلاد

(arastu (-384-322

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2842/74

خط: نسخ، کاتب: ابوالقاسم وفا، تا: قرن 13؛ در هامش [ف: 1366]

اعتذار الحقیق عن اعتزال الأمير / کلام و اعتقادات / فارسی

e'tezār-ol-haqīr 'an e'tezāl-el-amīr

کرمانشاهی، محمد بن عاشور، ق 13 قمری

(kermānšāhī, mohammad ebn-e 'āšūr (-19c

رساله ای در علت تقاعد حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) از طلب حق امامت خود و عدم جهاد با منافقین، مرتب بر یک مقدمه و سه فصل «و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان چند امر؛ فصل 1. احادیثی چند در موضوع؛ فصل 2. آیاتی که در تمیز بین مؤمنین و منافقین آمده؛ فصل 3. پاسخ از اشکال؛ خاتمه در روش باقی ائمه با مخالفین خود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2575/1

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله... وبعد چنین گوید تراب اقدام برادران ایمانی؛ انجام: و امتحان بآخر رسیده است رزقنا الله أيام دولته و المقام في ظل رايته صلوات الله عليه و على آبائه الطاهرين.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف پارچه سفید، 8گ (18-25ر)، اندازه: 17 × 22سم [ف: 7-163]

اعتراضات الشهرستاني على كلام ابن سينا / فلسفه / عربی

iftirālāt-uš šahristānī 'alā kalām-i ibn-i sīnā

ابن سهلان ساوی، عمر بن سهلان، - 450 قمری

(ebn-e sahlān-e sāvi, "omar ebn-e sahlān (-1059

اعتراضات شهرستانی به کلام ابن سینا که برای قاضی عمر بن سهل ارسال کرده است و از او جواب خواسته است، همراه با جوابهای ابن سهل.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 227/22 و 227/23 -ف

نسخه اصل: روان کوشکو، ش 2042؛ کا: علی بن قوام بن احمد (مولی میر کی طیب شیرازی)، تا: صفر 888ق، جان شیراز [فیلمهاف: 437-1]

اعتراضات بر قرارنامه بانک

اقتصاد / فارسی

e terāzāt bar qarārnāme-ye bānk

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، 1259-1313 قمری

(e temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843-1896

ص: 374

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9451/38

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ 3ص (1387-1389) [مختصر ف: -73]

اعتراضات پلتیکی ا حکومت و سیاست / فارسی

e terāzāt-e poletīkī

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، 1313-1259 قمری

(eftemād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e "alī (1843-1896

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9451/30

خط: نستعلیق، کاتب: مجیر الدوله کاشانی، میرزا محمد خان، تا: قرن 13 و 14؛ 3ص (1335-1337) [مختصر ف: -73]

اعتراضات ثروتی / حکومت و سیاست / فارسی

e' terāzāt-e servatī

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، 1313-1259 قمری

(e' temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e "alī (1843-1896

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9452/21

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ 2ص (1645-1646) [مختصر ف: -73]

اعتراضات ثروتی و تجارنی / اسناد / فارسی

efterāzāt-e servatī va tejāratī

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، 1313-1259 قمری

(e' temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e alī (1843-1896

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9450/102

خط: نستعلیق، کاتب: افضل الملک غلامحسین زندی، تا: قرن 13؛ 3ص (552-554) [مختصر ف: -74]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9451/29

خط: نستعلیق، کاتب: مجیر الدوله میرزا علی محمد خان کاشانی، تا: قرن 13 و 14؛ ص 2 (1334-1335) [مختصر ف:-74]

اعتراضات درباره برخی مصائب و رد آن / تاریخ معصومین / فارسی

efterāzāt darbāre-ye barxī masā'eb va radd-e ān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2882/5

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ 2گ (122-123ر) [ف: 6-154]

اعتراضات صدیق بن رسام و جوابها / حدیث / عربی

itiradat-i Siddiq-i bn-i rasam w-a jawab-ul-ha

شرفی، احمد

ahmad Šarafī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21742

آغاز: بسمله هذه المسایل وردت من بعض العلماء؛ انجام: تمت که بحمدلله مجروس مدینه ... العقد سنه 1113

خط: نسخ، کا: سعید بن احمد بصری، تا: 1112ق [رایانه]

اعتراضات عشرة / منطق / عربی

e'terāzāt-e 'ašare

تفتازانی، مسعود بن عمر، 722-792؟ قمری

(taftāzānī, mas'ūd ebn-e 'omar (1323-1390

رساله در مورد عدول مؤلف شمسیه از تقسیم مشهور علم و افزودن قید «السادج» در وصف تصور است. سعد الدین تفتازانی خود شرحی بر شمسیه دارد و شاید نسخه حاضر بخشی از شرح او بر شمسیه باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1097/3 - طباطبائی

آغاز: قال الشارح رحمة الله انما عدل المصنف عن ما هو المشهورا عني تقسيم العلم إلى التصور والتصديق. الی تقسیمه الی التصور

الساذج و التصديق بورود الاعتراض ... لقائل أن يقول في هكذا الكلام نظر من عشرة اوجه؛ انجام: فعلم ان التصور المقابل للتصديق هو بعينه المقابل له و الا لم يكن لهذا الكلام معنى فالقول بتغايرهما مما (لا يصح اصلا. هذه الاعتراضات العشرة لمولانا سعد الدين عليه الرحمة

خط: نستعليق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى، 2 گ (84-85)، قطع: رقى، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 23-545]

- اعتراضات نحویة < المغالطات النحویة

اعتراضات نحویة و مغالطات لفظیة و معنویة / نحو / عربی

e'terāzāt-e nahvīye va moqāletāt-e lafzīye va ma'navīye

صفاری، محمد

saffārī, mohammad

مشمتمل بر 30 مسئله نحوی و مغالطه لفظی و معنوی و پاسخ آن، با عناوین «المسئلة» و «الجواب». از كتاب كافيہ، ابن حاجب نیز

ص: 375

نقل کرده است، نسخه ای از این کتاب ظاهراً در فهرست نسخه های خطی کتابخانه پیر محمد احمد آباد هندوستان 730/1 آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12725/10

آغاز: الحمد لله رب العالمين حمد الشاكرين ... اما بعد فهذه اعتراضات نحوية و مغالطات لفظية و معنوية جمعها الفقير ... المسئلة الأولى أن نقول تعلم النحو غير محتاج اليه لان معرفة كلام العرب؛ انجام: الجواب، لم لا يجوز أن يكون خاصاً معهود الجماعة يعرف المخاطب دخول زيد فيهم فيصح الاستثناء.

خط: نستعليق، کا: سيد احمد بن ابى الحسين حسینی تنکابنی، تا: 1278ق، جا: کلامور از قرای تنکابن [ف: 32-357]

اعتراضاتی بر فلاسفه و صوفیه / عرفان و تصوف / عربی

e' terāzāt-ī bar falāsefe va sūfīye

علم الهدی، محمد بن محسن، 1115-1039 قمری

(alam-ol-hodā, mohammad ebn-e mohsen (1630-1704'

احتمالاً به خامه علم الهدی می باشد زیرا شبیه همین خط در شماره 13 (گ 204 در حاشیه) همین مجموعه وجود دارد که متعلق به علم الهدی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2200/10

آغاز: ولله نحمد على ما هدانا و له ... فاخذت انشد ملك الشرق تشرق و الى الروح تعلق غسق النفس تفرح رفض الكفر تهدم و ذلك فضل الله يؤتیه من يشاء؛ انجام: افتد تنا و سقا مرض اجسادنا و صلاح فساد صدورنا و ظهور دنس انقسنا و اجعل ... رب العزة عما يصفون و سلام على المرسلين و الحمد لله رب العالمين و صلى الله على خلقه محمد و آله و عترته اجمعين

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یک لا عنابی روشن، 14گ (175-188 حاشیه)، اندازه: 18 × 11/5 سم [ف: 11-509]

اعتراض بر رساله تقویت الایمان / کلام و اعتقادات / فارسی

e terāz bar r.-ye taqvīy at-ol-īmān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: صاحب تقوية الامان در فصل ثالث در ذکر رد الاشراک في تصرف بعد بیان معنی شفاعت و جاهت آورده اولش شاهنشاه که توهیه شان هی که ایک انمین ایک حکم کی سه چاهی؛ انجام: غرض از تالیف این رساله بعبارة سلیس ریخته همین بوده است، مثال برای بیان

معنی قدرت شامله عامله الهی سوای امکان وجود گیرد کسان همچو محمد صلی الله علیه و سلم دیگر نبود اللهم ارنا الحق و ارزقنا ...
تمام شد اعتراض بر رساله تقویة الایمان بتاریخ چهاردهم صفر

بی کا، بی تا [رایانه]

اعتراض پلتیکی بر امتیاز کشتی رانی کارون / اسناد / فارسی

efterāz-e poletīkī bar emtīyāz-e keštī rānī-ye kārūn

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، 1259-1313 قمری

(e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e "alī (1843-1896

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9452/22

خط: نستعلیق، کاتب: فروغی ثانی ذکاء الملک، تا: 23 جمادی الاول 1306ق؛ 3ص (1647-1649) [مختصر ف: -74]

اعتراض جاربردی بر عضدی / ادبیات عربی

e'terāz-e jārbardī bar 'azodī

جاربردی، احمد بن حسن، 746 قمری

(jārbardī, ahmad ebn-e hasan (-1346

جاربردی به اعتراض عضد الدین ایجی بر پاسخ فخرالدین زمخشری.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1231/43

-طباطبائی آغاز: وقد اعترض علی کلامه المولی فخر الدین الجاربردی عفی الله عنه أن کان مؤمنا تمنی الشعور معلقا بالاستعلام لما وقع
بالدخیل مع الاصلیل الا دخل فی الابهام، انجام: فیح باسم من اهوی و دعنی عن الکنی xx فلا خیر فی اللذات من دونها ستر / انی امرء
اسم القصائد للعدی xx أن القصائد سرها اغفالها

خط: نسخ، کاتب: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 1گ
(128پ)، قطع: وزیری، اندازه: 19×26سم [ف: 23 - 831]

اعتراض (رساله در رفع) / فارسی

(“afterāz (r. dar raf

رفسنجانی، محمد علی بن زین العابدین، ق 13 قمری

(rafsanjānī, mohammad alī ebn-e zeyn-ol-‘ābedīn (19c

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3863/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 16 ص (65-80)، ابعاد متن: $6 \times 12/5$ ، اندازه: $11 \times 17/5$ سم [ف: 5-
[1825

- اعتراف (رساله) < اعتقادیه

ص: 376

یک ارمنی نو مسلمان علی اکبر نام در زمان شاه سلیمان که در آن از خواب هایی که دیده و از محمد قولی خان تفنگچی آفاسی و ذال خان و حاجی علی خان و چند تن از دانشمندان زمان و چند تن از بزرگان ارمنی آن روزگار و از مقدمات مسلمان شدن خود و از رفتن خود به مکه و عتبات و مشهد طوس یاد کرده است. رساله خوبی است و اوضاع اجتماع زمان و وضع اقلیت مذهبی را نشان می دهد گویا مانند رساله شناخت یک مسیحی گرجی زمان شاه عباس.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6487

آغاز: که هادی خلقانند قسم که اگر دروغ گویم به غضب خدا گرفتار شوم؛ انجام: و شیطان از شما گریزان است از بس که اعتقاد به هیچ مذهب ندارید.

خط: نسخ، بی کا، تا: 4 ذیقعه 1119ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ سپس (59-64ر) بندی است که باید مربوط به همین داستان باشد، آغاز: «چون جای پای مبارک حضرت امام ضامن امام رضا ص تا آوردم از آن تاریخ تا حال هشت نفر را شفا داده است» آنها را بر می شمرد، انجام: «واله فردا در جهنم به عذاب گوناگون گرفتار خواهی شد و السلام علی من اتبع الهدی»، باز پس از این (64پ-65پ) دو سه بندی است درباره ایمان با عنوان «مسأله» به فارسی، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی لایی، 73گ، 14 سطر (8×14)، قطع: ربعی، اندازه: 13×17 سم [ف: 16-276]

اعتصام = فقه منظوم / فقه، شعر / فارسی

eftesām = feqh-e manzūm

حافظ

hāfez

منظومه ای در 159 بیت که پس از مقدمه ای کوتاه در اصول دین، احکام فقهی طهارت و نماز را ظاهراً مطابق فتوای محقق کرکی، علی بن عبد العال (-940ق) برای یادگیری سریع و بهتر مردم به نظم کشیده شده است. ناظم در دو جا خود را حافظ معرفی ساخته است.

آغاز: اعتصام الوری مغفر تک xx عجز الواصفون عن صفتک / تب علینا فاننا بشر xx ما عرفناک حق معرفتک

انجام: حافظا این رساله مختصریست xx از برای عوام ما حضریست / هر که خواند دعا طمع دارم xx زانکه من بنده گنه کارم.

[فهرستواره منزوی 209/10]

قم، مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2918/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب: حسین بن علیرضا ندوشن یزدی، تا: قرن 13؛ 7گ، 13 سطر، اندازه: 12 × 17 سم [ف: 1-178]

- اعتصام السیفی < دعاء السیفی

اعتصام المرید فی توضیح معضلات کلام الله المجید / لغت عربی

itisam-ul murid fi tawdih-i mudalat-i kalam-il lah-il majīd

سبزواری، زین العابدین بن محمد علی، ق 13 قمری

(sabzevārī, zayn-ol-'ābedīn ebn-e mohammad alī (19c

تاریخ تألیف: دهه سوم ذیقعدہ 1276ق

مؤلف پس از مرگ پدرش در سال 1265ق هر روز جزوی از قرآن برایش تلاوت می کرد و چون قرائت صحیح نداشت به کتب تجوید رجوع می نمود پس از آن مصمم شد لغات مشکله قرآن را به ترتیب حروف معجم و حرکات اول کلمه از فتحه و ضمه و کسره، شرح نماید. آغاز کتاب بحثی است درباره حروف مقطعه قرآن، سپس از کتاب الالف تا کتاب الیاء لغات مشکله قرآن بررسی شده است.

[فهرستواره منزوی 116/9]

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 102-1/102

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي خطب عبده الجليل ... اما بعد فيقول الفقير إلى الله الغني زين العابدين بن محمد علي بن محمد ابراهيم بن الشريف المرتضى شيخ الاسلام بدار السلطنة اصبهان ابن عبدالمطلب؛ انجام: في غيره من محاورات العرب غير السيان فقد حكى الكسر فيه عن بعضهم لكنه لغة رديّة. وقد وقع الفراغ من تأليف هذه النسخة الشريفة ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1285ق؛ مصحح، محشی با حواشی «منه»؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، ترنج باسر، مجدول گرهی، 258گ، 15 سطر، اندازه: 5/15 × 22 سم [ف: 1-435]

الإعتضاد في الظاء و الضاد = أرجوزة الإعتضاد / لغت عربی

al-i'tidād fi-z zā'-i wa-d dad = urjūzat-ul i'tidād

ابن مالک، محمد بن عبدالله، 600-672 قمری

(ebn-e mālek, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (1204 1274

ارجوزه ای است، در فرق میان الفاظی که با ضاد و ظاء، در زبان عربی.

چاپ: نجف، محقق: طه حسین و حسین تورال، مطبعة النجف،

ص: 377

155ص + م 24ص + 3ص، 1972م.

[كشف الظنون: 119/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14363/11

آغاز: افضل ما فاه به الإنسان xx و خير ما يجري به اللسان؛ انجم ما شرقت في فلك نجوم xx في ملك رجوم

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: شرقی، 1گ (27)، 17 سطر، اندازه: 5 × 8 سم [ف: 36-277]

- اعتقاد < اعتقاد الحكماء

الاعتقاد = اثبات العقل و النفس / كلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqād = itbāt-ul-'aql wa-n-nafs

غزالی، محمد بن محمد، 450-505 قمری

(qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112

رساله مختصری است در اثبات عقل و نفس از دیدگاه فلسفی که به درخواست بعضی نوشته است. به آثار غزالی و تعبیرات وی مشابهت دارد اما این عنوان در هیچیک از فهراس مؤلفات او دیده نشد. مؤلف در این رساله می گوید: «اعلم ایها الاخ فی الله ... انی درت دائرة الوجود و رایت فیها عجائب بكل الالسنه ... و مما رایت فیها أن تلك الدائره ذات طرفین ملتقیان و ذات وسط ثم رایت الدائره کلها مقسومه بقسمین احدهما قسم البدو ... و القسم الاخر الاعاده و هو من عند الماده الأولى ... ثم انی رایت الانسان واقعا فی هذه الدائره فی آخر قسم الاعاده متصلًا باول قسم البدائه.»

آغاز: بسمله ... کتاب فی الاعتقاد من تالیف ابی حامد محمد ... نحمد الله علی تتابع تعاطف الاله و ترادف نعمائه ... و بعد فقد طلب منی طالب حق ارشده الله و ايانا الیه و کان ممن رسخ فی الطبعه و المزاج اعتقاده و لان لقائد الحس و الوهم قیاده

انجام: و ان شئت أن تستخرج حقیقه ما ذکرته من القسمین البدو و الاعاده من القرآن فافرا تعرج الملائکه ... و قوله و هو الذي یبدء الخلق ثم یعیده و فی هذه الایه اسرار عجیبه ..... فان اردت ان ترى ما رایت فوافقنی اریک و حسبنا الله وحده و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر استغفر الله مما کرهه الله.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/63

آغاز: برابر

بی کا، تا: یکشنبه 6 صفر 723ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای، 2ص (288-289)، 41 سطر، اندازه: 19 × 32 سم [ف: 8341]

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 2 شوال 131ق، جان کرمان، مدرسه رکنیه؛ نام رساله و مؤلف در مطلع آن آمده، در برگ آخر تنبیهی به نقل از شرح خطبه ابو علی محمد بن عبدالواحد تبریزی آمده با روایتی از عکرمه؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، ص (250-255)، اندازه: 18/5×12/5 سم [ف: 1-201]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 186/11

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-210]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 599/4 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، 2 گ (13 ر - 14 پ)، 18 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 17×22 سم [ف: 22-297]

اعتقاد (رساله در بیان ...) / عرفان و تصوف / فارسی

(... eteqad (r. dar bayan

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، 814-883؟ قمری

(jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9326/36

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن میرزا زمان، تا: قرن 13؛ 3ص (652-654) [مختصر ف: 114]

- اعتقادات < ابوالقیاس سر

- الاعتقادات < الاصول الاعتقادیة

- اعتقادات < اصول الدین

- اعتقادات < اصول عقاید

- اعتقادات < اعتقادات صدوق (ترجمه)

- اعتقادات < اعتقادات مجذوبيه
- الاعتقادات < اقل ما يجب على المكلفين
- اعتقادات < بداية العقول
- اعتقادات < ثلاثون مسألة في معرفة الله
- الاعتقادات < الخلاصة في علم الكلام
- اعتقادات < سير و سلوك
- اعتقادات < عقائد دينيه
- الاعتقادات < عقايد فخرالدين
- الاعتقادات < اصول الدين
- اعتقادات < العقائد الشيعية
- الاعتقادات < مقامات التوحيد
- الاعتقادات < النجمية
- الاعتقادات < النكت في مقدمات الاصول
- الاعتقادات < النكت الاعتقادية

الاعتقادات = رسالة العقائد / كلام و اعتقادات / عربي

al-i'tiqādāt = r.t-ul-'aqā'id

ص: 378

خفیف شیرازی، محمد بن خفیف، 268-371 قمری

(xāfīf-e šīrāzī, mohammad ebn-e xāfīf (882-982

رساله مختصری است در بیان اعتقادات بر پایه مذهب شافعی، در چندین «فصل». سند روایت این رساله چنین است: موفق الدین تاج القراء ابو المبارک عبدالعزيز بن محمد، عن جمال الشیوخ ابو شجاع محمد بن سعدان المعارصی، عن أبي الحسن علی بن بکران، عن علي بن محمد الديلمي، عن المؤلف.

آغاز: قال الشيخ الكبير ... الحمد لله الذي هدانا لهذا السبل و أنزلنا الكتب و من علينا بالرسل بين الآثار و السنن و فصل الآيات و السور.

انجام: و اعتقد في مولاك الفضل و المنة و حسن الظن و الرجاء آخر عهدك بالدنيا و أول عهد كن بالآخرة فهو لا يخيب و لا يقطع أملك ان شاء الله تعالى.

چاپ: در ص 284-308 سیرت ابن خفیف به چاپ رسیده است

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 710/36-ف

آغاز: برابر نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5321؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 709ق؛ مصحح؛ در آغاز نام کتاب و مؤلف درون کتیبه یا ترنجی ساده دیده می شود؛ 6ص (312-317)، 20 سطر [فیلمهاف: 1-527]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2343/14

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-445]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4373/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 881ق، از روی نسخه شمس الدین محمد بن امین الدین؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 3گ (78-80ر)، اندازه: 14×20سم [محدث ار موی مخ: 1-157]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1880/10

خط: نسخ، کاتب: محمد بن الحسن بن محمد، بی تا، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه ای سیر ضریبی مقوایی آراسته، 3گ (250پ - 252پ)، 22 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 13 × 22سم [ف: 8-487]

الاعتقادات = العقائد / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = al-'aqā'id

شیخ صدوق، محمد بن علی، 311؟-381 قمری

تاریخ تألیف: جمعه 12 شعبان 368ق؛ محل تألیف: نیشابور

این کتاب در پاسخ درخواست مشایخی در نیشابور، از شیخ صدوق مبنی بر توصیف دین امامیه به اختصار بر آنها املا نمود. رساله ای است موجز و مختصر با عناوین «باب الاعتقاد» درباره اعتقادات ضروری و غیر ضروری امامیه به شرح ذیل: فی صفة اعتقاد الامامیه فی التوحید، فی صفات الذات، فی التکلیف، فی افعال العباد، فی نفی الجبر و التفویض، فی الارادة و المشیة، فی القضاء و القدر، فی الفطرة و الهدایة، فی الاستطاعة، فی البداء، فی التناهی، فی اللوح و القلم، فی الكرسي، فی العرش، فی النفوس و الأرواح، فی الموت، فی مسائلة القبر، فی الرجعة، فی البعث بعد الموت، فی الحوض، فی الشفاعة، فی الوعد و الوعد، فیما یکتب علی العبد، فی العدل، فی الاعراف ... فی الأخبار الواردة فی الطلب، فی الحدیثین المتخلفین. در پایان اشاره کرده است که هنگام برگشت به وطن بر آن شرحی خواهم نگاشت ولی گویا فرصتی برایش پیش نیامده است که دست به چنین کاری بزند.

آغاز: بسملة الحمدلله رب العالمین وحده لا شریک له و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطیبین الطاهرین و حسبنا الله و نعم الوکیل باب فی صفة اعتقاد الامامیه فی التوحید

انجام: اخرجت الخبر فی ذلك مستقصیا بشرحه فی کتاب التوحید و سأجرد کتابة فی ذلك بمشیة الله و عونہ ان شاء الله تعالی و الحمدلله رب العالمین

چاپ: مکرر چاپ شده

[مشار چاپی عربی: 625؛ کتابشناسی نسخه های خطی آثار شیخ صدوق در ایران 27-54؛ تاریخ نگارش های عربی 787/1-788؛ معجم التراث العربی 392-391/1 و 224/2-226؛ دنا 3/2 (248 نسخه)]

شرح و حواشی:

- 1- تصحیح الاعتقاد = تصحیح اعتقادات الامامیه = شرح اعتقادات صدوق مفید، محمد بن محمد (336-413)
- 2- وسیلة النجاة در معرفت اعتقادات زواره ای، علی بن حسن (10-)
- 3- اعتقادات صدوق (ترجمه) = شرح اعتقادات صدوق حسینی، ابوالفتح (10-)
- 4- منهاج المؤمنین حسینی از غدی، ابو تراب بن ابو الحسن (10-)
- 5- اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) سرکانی، محمد صادق بن محمد علی (11-)
- 6- مشرق العقائد الصالحة = مشارق العقائد = ترجمه اعتقادات الصدوق دستغیب، محمد صالح بن مسعود (11-)
- 7- شرح الاعتقادات قزوینی، صفی بن ولی (11-)

8- حاصل الترجمان = ترجمه اعتقادات صدوق = منهاج المؤمنین رضوی، محمد مهدی بن محمد صالح (11-)

9- شرح اعتقادات صدوق = شرح فارسی عقائد صدوق قزوینی، فضل الله بن ولی الله (11-)

10- شرح الاعتقادات خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر (1031-1116)

11- شرح الاعتقادات شریف، محمد کاظم بن محمد قاسم (13-)

12- اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) حسنی، محمد علی بن محمد (13-)

13- تصحیح الاعتقاد (ترجمه) مدرس یزدی، محمد علی بن محمد (1193-1265)

ص: 379

14- اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) حسینی تهرانی، هاشم (-1298)

15- شرح الاعتقادات کاشانی، حبیب الله بن علی مدد (1262-1340)

16- شرح الاعتقادات قزوینی، ابن ولی

17- اعتقادات (ترجمه و شرح) حسینی یزدی، محمد علی بن محمد

18- شرح الاعتقادات شولستانی، عبدالله بن حسن

19 - شرح و ترجمه اعتقادات صدوق

20- اعتقادات (ترجمه و شرح)

21- اعتقادات (ترجمه و شرح)

22- شرح اعتقادات (ترجمه)

23 - شرح الاعتقادات (ترجمه)

24- اعتقادات صدوق (ترجمه) = اعتقادات (همراه با 12 ترجمه ناشناس دیگر)

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1945/1 و عکسی 1653 و 1826 و 1827

خط: نسخ معرب، کان محمد علی بن جبرئیل بن حسین، تا: چهارشنبه 23 ذیحجه 117ق؛ مصحح، توضیح فارسی برخی کلمات زیرنویس شده، نام کتاب در اول نسخه «کتاب الاعتقاد فی مذهب الامامیه» و در انجامه «الاعتقاد» درج شده؛ تملک: غیاث الدین محمد ابن صفی الدین محمد مشهور به ابو الشریف در 983ق؛ جلد: تیماج مشکى، 84گ (2پ -85پ)، 8 سطر، اندازه 10 × 13 سم [ف: 309-5] و [عکسی ف: 5-74 و 249]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 36082

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسکندر بن مولانا حسین بن اسکندر استر آبادی، تا: آخر ربیع الثانی 837ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: گالینگور، عطف میشن قهوه ای، 39گ، 12 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-124]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13160 /2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه میر بن امیر خواجه استر آبادی، تا: رجب 873ق؛ مصحح، محشی با نشان «ها»، مهر: «توکل علی الله عبده محمد علی...» (دایره)؛ کاغذ: شرقی، 30گ (53پ-82پ)، 15 سطر، اندازه: 12 × 8/5 سم [ف: 33-313]

4. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 582/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسکندر بن حسین بن اسکندر استر آبادی، تا: پنج شنبه اوایل ربیع الثانی 873ق؛ 40گ (19ر-58پ)، 14 سطر، اندازه: 12 × 17 سم [مؤید: 2-86]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6158

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن فخر الدین سهام، تا: چهارشنبه اواسط رمضان 880ق؛ محشی؛ کاغذ: آهارمهره حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، عطف و گوشه ها تیماج، 33گ، 16 سطر، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 5-38]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12012/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: شمس الدین بن نصیر بالوکلاتی، تا: یکشنبه 1 شوال 882ق، جان کوه میان مدرسه ملاعلی حافظ؛ مصحح، محشی با رمز «2، مع و..»، نام کاتب در متن ظاهره دست برده شده و جای آن تراشیده شده و اسم کامل آن در حاشیه به این صورت آمده است: «شمس الدین بن نصیر بن حسن بن عبدالله بن نجم الدین بن حافظ شمس الدین المنسوب إلى بالو کلاته»، در پایان دو مسئله در پوشش ابریشم برای مردان و میزان رطل عراقی نگاشته شده، کاغذ: شرقی، 55گ (92-146)، 15 سطر، اندازه: 5 × 12 سم [ف: 30-362]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9847

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 19 افتادگی؛ آغاز و انجام؛ نسخه نفیس و کهن، قطع: وزیری [میراث شهاب: س 7ش 3-4-24]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10576/2

بی کا، تا: قرن 9 [میراث شهاب: س 9ش 2-31]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 164/1

تا باب الاعتقاد فی الانبیاء و الرسل و الحجج؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 19 افتادگی؛ انجام؛ محشی؛ کاغذ: سفید کهنه، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی، 44ص (1-44)، 13 سطر (8 × 11)، اندازه: 13 × 17 سم [سنا: ف: 1-82]

10. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 879/7

انجام: باب الاعتقاد في الحديثين المختلفين ... ثم يقول عزو جل و كلم الله موسى تكليما.

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ قرن وق؛ در کنار 224 دارد «کتبه عبدالکریم» و «کتبه مولانا کمال الدین» و این کمال الدین گرگانی و زنده در 878 و نویسنده شماره 1 دفتر می باشد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ساده، 45 گ (168-212 پ)، 13 سطر (8 × 11)، اندازه: 17/5 × 12 سم [ف: 3-530]

11. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2605/1

انجام: ولا ينظر اليهم يوم القيامة ولا يذكهم ثم يقول كلا انهم عن ربهم يومئذ.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالجبار بن مقصود علی با مهرش؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه لایی، 48 گ (2-49 پ)، اندازه: 18 × 12 سم [ف: 6-75]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1824

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-248]

12. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 730

آغاز: برابر؛ انجام: كثيرا مما تعملون و ساشرح كيفية وقوع الحساب في كتاب حقيقة المعاد [باب الاعتقاد في الجنة و النار]

ص: 380

قال الشيخ اتقادنا في.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، حواشی به امضای «مجلسی ره»، دو برگ آخر نونویسی شده و در عین حال ناتمام است؛ جلد: تیماج قهوه ای لایه ای، 40 گ، 13 سطر (6×15/5)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 2-837]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1825

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-248]

13. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: 102/7

آغاز: برابر؛ انجام: متفقه المعانی غیر مختلفه لانها مأخوذة من طریق الوحي عن الله تعالى ولو كانت من عند

خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 10 ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، 116 ص (181-296)، اندازه: 13 × 19 سم [کتابخانه های قائن: فی: -90]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1687/7

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-136]

14. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 194611

خط: نسخ، کا: تبریزی، تا: قرن 10؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 73 گ (3پ-75پ)، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 8-563]

15. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1085/1

خط: نسخ، کا: لطف الله مازندرانی، تا: پایان ربیع الاول 901 ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به فارسی و عربی، در برگ 3 نوشته که در صفر 116 با چند تن از مردم استرآباد نزد محمد کاظم خان به سپاهان رفته ایم و به همین خط نام «محمد صالح بن محمد حسین استرآبادی» دیده می شود که دارند نسخه بوده است، در 47 نوشته که ملا عبدالغفور در 1129 به آموختن کودکان پرداخت و در برگ 118 پ خط و مهر همو در دوجا هست؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: در یکطرف و تیماج مشکی ضربی، 8 گ (1ر-8ر)، 12 سطر (8 × 11)، اندازه: 13 × 18/5 سم [ف: 3-30]

16. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7693/1

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه نزدیک پایان ربیع الأول 905 ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، 15 سطر (8 × 10/5)، اندازه: 12 × 17 سم [ف: 16-673]

17. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2312/1

خط: نسخ، کا: بخشی بن حاجی محمد تونی، تا: 911ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی میان ساغری مشکی کنارہ ہا و گوشہ ہا زرکوب مقوایی درون سرخ، 20 گ (1 پ-20ر)، 23 سطر (11×17)، اندازہ: 17×25 سم [ف: 9-945]

18. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4543/3

بی کا، تا: پنجشنبه 8 محرم 937ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، 38 گ (87 پ-124 پ)، 15 سطر (7×10)، اندازہ: 11×16 سم [ف: 13-3488]

19. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10070/2

آغاز: باسمہ سبحانہ ... هذا ما جمعه الامام الجليل فقال رضي الله عنه اعتقادنا في التوحيد؛ انجام: و الاعتقاد في العقبات ... ذلك الفضل من الله و كفى بالله عليما.

خط: تعليق، کا: عطاء الله بن مسیح بن ابراهيم بن حسن بن کرم الله آملي، تا: 934-945ق؛ 5 ص (4-8)، اندازہ: 12×16 سم [ف: 32-90]

20. تہران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3796/1

آغاز: مکان و زمان و انه متعال عن جميع صفات خلقه خارج عن الحدین حد الابطال و حد التشبيه ؛ انجام: قال ما كان لبشر ان يكلمه الله الا وحيا او من وراء حجاب.

خط: نسخ، کا: حافظ غياث الدين علی، تا: 146ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی یک لا، 52 گ (2-53 پ)، 12 سطر (9×13)، اندازہ: 13×19 سم [ف: 16-450]

21. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3051/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن أنوشروان، تا: 10 صفر 952ق؛ مصحح؛ مهر: «یا رفع کل رفیع 1117» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، 30 گ، 17 سطر، اندازہ: 10×15 سم [ف: 1-180]

22. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6001/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الأول 952ق؛ مصحح، رکابہ دار؛ جلد: تیماج فرنگی، 22 گ (50 پ-71 پ)، 17 سطر، اندازہ: 5/12×19 سم [ف: 44-187]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14112/4

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کان شاهوردی، تا: 953ق کاغذ: شرقی، 31گ (7پ-37ر)، 15 سطر، اندازه: 7×12 سم [ف]:
[653-35]

24. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: 1 مجموعه بدون شماره

بی کا، تا: غزه محرم 958ق [دلیل المخطوطات: 1-53]

25. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1130/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 12 جمادی الثانی 977ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی و مقوایی، 45ص (343-387)، 15 سطر [سنا]:
ف: 2-126]

26. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7514/2

انجام: ولس بمتناقض و لا مختلف و لا ذلك مثل قوله فالیوم نساكم كما نسوا ...

خط: نسخ، کا: حسین بن حیدر بن قمر حسینی کرکی، تا: شنبه 23 محرم 982ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 17گ (99پ-
83پ)، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 19-316]

27. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2289

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ خوش، کا: نورالدین محمد، تا: 983ق، جا: مشهد مقدس؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح و کتیبه، مجدول،
مذهب،

ص: 381

مصصح؛ کاغذ: خانبالغ نخودی، جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، مقوایی، اندرون با روکش کاغذی ابره، 68 گ،
12 سطر (5/5 × 11/5)، اندازه: 18 × 10/5 سم [ملی ایران: ف: 13-280]

28. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18535

بی کا، تا: 989ق [د.ث. مجلس]

29. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1382/1 و عکسی 1648 و 1822 و 1823

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن حیدر بن حیدر قمر حسینی کرکی عاملی، تا: چهارشنبه 17 ربیع الاول (نوروز فارسی) 992ق، جان قزوین؛
مصصح، دارای علامت بلاغ؛ مهر: «محمود بن علینقی الحسینی الطباطبائی 1215» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا،
37 گ (1 پ-37 پ)، 15 سطر، اندازه: 17 × 13 سم [ف: 4-155] [عکسی ف: 5-68 و 247 و 248]

30. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2262/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 995ق؛ اهدایی؛ وزیری موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی ضربی دارای یک ترنج بزرگی
عطف تیماج زرد، 36 گ (1-36)، 13 سطر (7 × 11/5)، اندازه: 18/5 × 12 سم [ف: 4-1223]

31. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1990/2

خط: نسخ، کا: عبد الحی بن قاضی رضی الدین مسیبی خزاعی، تا: 22 ربیع الثانی 997ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، 20 گ
(26 پ-45 ر)، 20 سطر (13 × 18)، اندازه: 24/5 × 16/5 سم [ف: 8-599]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 336

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا محمد حافظ ساوجبلاغی، تا: 999ق؛ واقف: ابوالقاسم طالشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه 49 گ،
15 سطر، اندازه: 16/5 × 9/5 سم [ف: 5-39]

33. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7548/1 - 38/168

آغاز: بقوا فیها ثم ماتوا با جالهم واصحاب الکهف لبثوا فی کھفهم ثلاثمائة سنین وازداد واتسعاً... باب الاعتقاد فی البعث بعد الموت قال
الشیخ اعتقادنا فی البعث بعد الموت حق قال النبی ص با بنی عبدالمطلب؛ انجام: الباب الاعتقاد فی الرجعة قال الشیخ رحمه الله اعتقادنا
فی الرجعة انها حق وقال الله تعالی الم ترالی الذین خرجوا من دیارهم وهم الوف حذر الموت

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصصح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه ای، 19 گ، 12

سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-446]

34. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8919/3 - 59/139

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ 55 گ (34-88)، 15 سطر، اندازه: 10 × 14 سم [ف: 1-446]

35. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 532

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 44 گ، 12 سطر (5/6 × 11/5)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: -458]

36. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1096

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق، تا: قرن 11؛ حاشیه شیخ بهائی و دیگران؛ با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ یک لا، 62 گ، 12 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 3-159]

37. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1838

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ با ترجمه فارسی زیر سطرها، محشی با نشان «منه ره» به فارسی، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی سفید نخودی، جلد: تیماج سرخ یک لا، 63 گ، 28 سطر، اندازه: 12 × 18/5 سم [ف: 3-159]

38. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1838 مکرر

خط: نسخ، کان محمد نصیر بن حاجی بدیع الزمان، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «م. د. ح. عفی عنه»، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی یک لا، 68 گ، 17 سطر، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 3-159]

39. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 612/1 - طباطبائی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 یا اوایل قرن 12؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، 32 گ (پ - 32 پ)، 18 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12/5 × 18 سم [ف: 22-321]

40. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: 51

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، 31 گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: -39]

41. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 643/2

آغاز: برابر؛ انجام: فقد نهی الله تعالی فی کتابه عن ذلك و لا تلهیه الدنیا عن ایصال الحق الی مستحقه و لا یمنع المستحق عن حقه و هذا آخر ما أردنا إیراده فی هذا الرسالة و الله المشکور علی کل حال، تمت. خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، دارای علامت بلاغ،

محشی؛ 28 گ، 20 سطر، اندازه: $13/5 \times 22/5$ سم [ف: 1-55]

42. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10849/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: تیماج قهوه ای، 26 گ (84 پ - 109 پ)، 17 سطر، اندازه: $12 \times 18/5$ سم [ف: 27-266]

43. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12447/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، 15 گ (84-70)، 25-23 سطر، اندازه: $8/5 \times 16/5$ سم [ف: 31-438]

44. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8716/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ برگ آخر کتاب اول را شیخ علی به تاریخ 1176 تکمیل کرده، روی برگ اول دعائی به تاریخ چهارم

جمادی الثانی 1270 نوشته شده؛ جلد: تیماج قرمز، 52 گ (1 پ - 52 ر)، 12 سطر، اندازه: $11/5 \times 18$ سم [ف: 22-255]

ص: 382

45. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1151/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ 37 گ (6-42)، اندازه: 22×12 سم [ف: 3-60]

46. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2946/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ 60 گ، 12 سطر، اندازه: 14×10 سم [ف: 1-179]

47. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2992

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ 48 گ، 13 سطر، اندازه: 15×11 سم [ف: 1-180]

48. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 184/1

خط: نستعلیق، کا: شرف بن ابی طالب حسینی، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 34 گ (9 -

42)، 16 سطر ($14/5 \times 7/5$)، اندازه: $20 \times 12/5$ سم [ف: -255]

49. تهران: ملک، شماره نسخه: 2540/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن آلبالونی سیر لابی، اندازه: 18×12 سم [ف: 6-39]

50. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 158

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ با ترجمه در زیر سطور؛ 61 گ، 12 سطر، اندازه: 29×18 سم [مدرسه فیضیه - ف: 1-19]

51. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2238

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 11؛ در متن در گ 7 حاشیه ای درباره بداء با نشان «م حق»، تملك: با تاریخ 1302 از «اقل الحاج و

الذاکرین میرزا ابوالقاسم»؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک لا، 33 گ، 18 سطر ($18 \times 8/5$)، اندازه: 23×14 سم

[ف: 11-622]

52. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10029/41 بخشی از اعتقادات خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ جلد: تیماج

جگری، ترنج و سرترنج طلائی، اص (114)، اندازه: 17×12 سم [ف: 32-40]

53. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1182/70

آغاز: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان، باکوش (8201) M 140؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، 8 ص (230-237) [عکسی ف: 3-428]

54. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10622/2

کا: جلیل الله غیاث الدین حسینی جزی، تا: قرن 11 [میراث شهاب: س 9 ش 2-33]

55. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 79/3

بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مهر: «الفقر فخری و به افتخر 1075» (بیضی) گویا از فخرالدین طریحی؛ جلد: تیماج سرخ، 7 گ (112-118 پ)، 12-17 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 67-]

56. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9384/10

آغاز: برابر؛ انجام: وقال تتوفي الانفس حين موتها و مثله في القرآن كثير قد سنل رجل

خط: نسخ، کا؛ علی بن مجدالدین بن حسن بن جلال حسینی، تا: قرن 11؛ محشی؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه ای، 19 گ (213 ر - 241 پ)، 18 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 30-104]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4202/9 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 3-31]

57. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8288/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، 42 گ (1 پ - 42 پ)، 15 سطر (7 × 14)، قطع: ربعی [ف: 17-98]

58. یزد؛ سریزدی (مسجد حظیره)؛ شماره نسخه: 250

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ مصحح، محشی، دو برگ پایانی به خط شیخ حسن بن محمد حسین واعظ در صفر 1376 از روی نسخه ای به سال 1297 بازنویسی شده؛ یادداشتی از محمد صدوقی در اهدای کتاب از طرف شیخ محمد حسن واعظی به سال 1389؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 35 گ، 15 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 1-200]

59. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: 167/1

بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 6-351]

60. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7289/3

خط نسخ، بی کا، تا قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، آگ، 23 سطر (18/5 × 10/5)، قطع: وزیری، اندازه: 26 × 17/5 سم [ف: 16-505]

61. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1714/1

آغاز: قادرا غنیا لا یوصف بجوهر ولا جسم ولا صورة ولا عرض ولا خط؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ سه برگ آخر نو نویس در خانه حاجی ملا علی در مشهد در پنجشنبه 22 ذیقعده 1241؛ 66 گ، 12 سطر، قطع: جیبی، اندازه: 9 × 15/5 سم [ف: 5-133]

62. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15254/3

خط: نسخ، کا: سید جعفر حسینی ترمذی، تا: 1006ق؛ 55 گ (42پ - 96پ) [مختصر ف: -48]

63. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 728/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 4 رمضان 1009ق، جا: قزوین؛ جلد: تیماج قهوه ای، 19 سطر، اندازه: 9 × 18 سم [ف: -392]

64. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14115/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر رمضان 1011ق؛ محشی، مصحح، در برگ نخست چند بیت شعر فارسی به خط محمد سمیع به تاریخ 1137هـ، کاغذ: فرنگی، 37 گ (179پ - 215پ)، 18 سطر،

ص: 383

اندازه: 7×13 سم [ف: 35-661]

65. تهران: ملک: شماره نسخه: 1630/3

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین مازندرانی، تا: 9 ذی‌قعدہ 1015ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، 17 سطر [ف: 5-313]

66. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1220

آغاز و انجام: برابر

کا: حمزه بن احمد گیلانی، تا: 1018ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ته بندی تیماج قهوه ای روشن، 533ص، 22 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 11×22 سم [ف: 4-126]

67. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 225/2

خط: نسخ، کا: میرزا محمد پسر میر عماد حسینی مازندرانی، تا: 1020ق، جا: مشهد؛ محشی با نشان «دروس مفید رحمه الله، قسط، فتح»، در برگ 74 تا 75 تفسیر سوره فاتحه از ملا حسین سبزواری، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 59گ (16پ-74ر)، 12 سطر (7×12/5)، اندازه: 13×19 سم [ف: -261]

68. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1274ط

آغاز: قال الشيخ ابو جعفر رحمه الله اعتقادنا في الكرسي انه وعاء جميع الخلق من العرش و السماوات ... آغاز ترجمه: و اعتقاد ما در کرسی آنست که آن ظرفی است که همه مخلوقات دروست و عرش و آسمانها

با ترجمه فارسی در حاشیه صفحات؛ خط: نسخ و نستعلیق، کان محمد حسن، تا: 1023ق؛ نامه امام حسن عسکری (علیه السلام) به علی بن حسین بن حسن موسی بن بابویه قمی در پایان نسخه (ص 76-77)، ترجمه به شیوه چلیپا در حاشیه، مصحح؛ فاقد جلد، 78ص، 15 سطر، اندازه: 11×20 سم [ف: 24/3-49]

69. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 19957

آغاز: برابر؛ انجام: قد تم في ضحی يوم السبت 16 شهر شعبان ... عفی عنهما

خط: نسخ خوش، کا: محمد تقی بن حسین حسینی، تا: شنبه 16 شعبان 1027ق؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 33گ، اندازه: 5/9×5/16 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-125]

70. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 465/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا معرب، کا: محمد باقر الحافظ بن حاجی محمد، تا 21 جمادی الثانی 1027ق؛ مجدول مذهب محرر، محشی از مصباح کفعمی و به امضاء «فتح رحمه الله» و «م رحمه الله» «الشیخ بهاء الدین محمد دام ظلّه» و حواشی دیگر؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 86گ، 12 سطر، اندازه: 8×14 سم [طبسی حائری (مخطوط): 1-52]

71. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1364

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد جی بن حافظ نورالدین قریشی، تا: 1028ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، 536ص، 11 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 17×26 سم [ف: 4-125]

72. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1722/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ناصر الدین محمد بن احمد خراسانی تونی بیدستانی، تا: جمعه 15 شعبان 1028ق، جا: مشهد مقدس؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز اندرون قهوه ای عطف مشکی، 20گ (235پ - 254پ)، اندازه: 19×25/5 سم [ف: 5-126]

73. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 921/1

آغاز: برابر خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن ملاخواجه مازندرانی، تا: دهه دوم جمادی الاول 1029ق، جان ساری؛ مصحح، مقابله شده، محشی، با ترجمه فارسی بعضی لغات؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی لایه ای عطف میشن مشکی، 45گ (1-45)، 14 سطر (7×12/5)، اندازه: 20×12/5 سم [ف: 3-1256]

74. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 335

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: رمضان 1029ق؛ واقف: نائینی، مرداد 1391 کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه ها تیماج قهوه ای، 111گ، 19 سطر، اندازه: 11/5×20 سم [ف: 5-39]

75. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3089/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1032ق؛ کاغذ: فرنکی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن مقوایی مجدول ترنج و دو سر ترنج، حاشیه منگنه، اندرون جلد، بنفش سیر، 38ص (80-117)، اندازه: 10/5×20 سم [ف: 14-215]

76. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3281/2

کا: جمال الدین محمد انصاری، تا: 1035ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، 93ص (17-)

109)، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 5-1600]

77. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6584/1

خط: نستعلیق، کان محمد نصر الله بن احمد، تا: جمعه 17 رمضان 1038 ق بمصحح؛ جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه ای، اندرون قرمز، 4 گ (1 پ-4 پ)، اندازه: 10/5 × 17/5 سم [ف: 20-138]

78. قم؛ گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 18/47 - 3527/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کان محمد طاهر، تا: شب چهارشنبه 1038 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 18 گ (15-32)، اندازه: 14 × 25 سم [ف: 1-444]

79. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6157

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه محمد بن زین العابدین، تا: 15 جمادی الاول 1042 ق؛ واقف: فهرستی، تیر 1310؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا با روکش پارچه، 34 گ، مختلف السطر، اندازه: 13/5 × 24 سم [ف:

ص: 384

80. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 6157

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه محمد بن زین العابدین، تا: 15 جمادی الاول 1042ق؛ مذیل به «شرح اعتقادات صدوق» از شیخ مفید؛ واقف: حاج عماد، تیر 1310؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا، رویه پارچه، 52گ، 17 سطر، اندازه: $13/6 \times 24/5$ سم [ف: 14-77]

81. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 865/1

بی کا، تا: 1045ق، قطع: رقعی [ف: -318]

82. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3600/1

خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: پنج شنبه 12 شعبان 1049ق؛ مصحح: 30گ (پ1 - 30ر)، 17 سطر، اندازه: $19/5 \times 12$ سم [محدث ارموی مخ: 1-160]

83. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14376/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: علی رضا سلمی، تا: 1049ق؛ مصحح، در پایان آمده: «و من الحاضرين في إتمام الكتاب والمقابلة، العبد المفتاق الى رحمة الله الغني، ابن محمد حسين، محسن السلمي المازندراني...»؛ تملک: کاتب؛ کاغذ: شرقی، 58گ (1-58)، 15 سطر، اندازه: 12×5 سم [ف: 36-309]

84. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9951/1

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سبحانعلی حافظ تبریزی، تا: 1055ق؛ جلد: تیماج سبز، 40گ (پ2 - 41پ)، اندازه: $19 \times 12/5$ سم [ف: 25-227]

85. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8283/4

خط: نسخ، کا: ابوالمکارم نورالدین محمد بن ضیاء الدین محمد بارفروشی، تا: 4 صفر 1055ق؛ مجلد: تیماج مشکی، 51ص (165پ - 215ر)، اندازه: $19 \times 11/5$ سم [ف: 21-244]

86. قم، گلپایگانی شماره نسخه: 19/157 - 3827/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه 17 ذیقعد 1059ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو قهوه ای، عطف گالینگور قهوه ای، 39گ، 15 سطر، اندازه:

87. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 489

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: عنایت الله (یا غیب الله بن مولانا محمد رضا رامجیبی (کذا) من اعمال ساوج بلاغ، تا: 16 جمادی الاول 1064ق؛ واقف: حاج حسین شیرازی با تولیت حاج ملا عبد الوهاب قزوینی، شوال 1226ق؛ محشی؛ جلد: گالینگور سیاه، 45گ، 19 سطر [ف: 1-37]

88. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 298

خط: نسخ، کا: علی قلی فراش بن خانعلی، تا: اواخر ربیع الأول روز کسوف 1065ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ محشی، پیش از کتاب 15 برگ حدیث و کلمات عرفا و فوائد دیگر؛ جلد: شومیز یک لنگه، عطف تیماج، 82گ، 6 سطر، اندازه: 14/5 × 25 سم [ف: 1-290]

89. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: 188/4

آغاز و انجام: برابر کامل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: رمضان 1067ق؛ مصحح، جلد: تیماج سیاه سوخت با عطف پارچه ای، 25گ، 18 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف مخ: 14]

90. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6496

با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: یوسف اصغر، تا: 1 جمادی الاول 1067ق، کاغذ: سپاهانی، 122گ، 8 سطر (6 × 12)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 16-278]

91. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 159/2

آغاز: فاخبره بوجوه اتفاق معانی هذه الايات و بین له تاویلها؛ انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن شمس الدین محمد اصفهانی، تا: 1068ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 44ص (281-324)، 17 سطر (7 × 13)، اندازه: 12/5 × 20 سم [ملی ایران: ف: 7-141]

92. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 704/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين وحده لا شريك له و صلى الله على محمد وآله ... الباب الثاني في الاعتقاد و ما يجب على المؤمن معرفته و الا قتل به للشيخ أبي جعفر محمد بن بابويه القمي رضى الله عنه باب أول في صفة الاعتقاد الامامية في التوحيد قال الشيخ؛ انجام: فقد نهى الله تعالى في كتابه عن ذلك ولا تلهيه الدنيا عن إيصال الحق الى مستحقه ولا يمنع المستحق عن حقه و هذا آخر ما أردنا إيراده في هذا الرسالة و الله المشكور على كل حال، تمت. خط: نسخ، کا: امین بن میر محمد شریف رضوی حافظ قمی، تا: 12 ذی قعدة 1068ق؛

افتادگی: آغاز و انجام؛ 15گ، 23 سطر، اندازه: 17/5 × 24/5 سم [ف: 1-54]

93. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6331

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن نورالدین محمد چراتی، تا: 10 ذیحجه 1069ق، افتادگی: انجام (یک برگ)؛ با نسخه بی ارزش مقابله شده؛ تملک: محمد علی بن حاجی محمد زمان چراتی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 40گ، 21 سطر، اندازه: 23 × 9/5 سم [ف: 160-3]

94. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 208/1

آغاز: بقدرته الی ابدانها وقال عیسی ابن مریم للحواریین؛ انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: ذیحجه 1070ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: پارچه ای زرد اخری، 17 سطر، اندازه: 17 × 12 سم [ف: 1-202]

95. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 9746/4

ص: 385

خط: نسخ، بی کا، تا: 1072ق، جان ساری در منزل شیخ الاسلام محمد محسن؛ جلد: تیماج قرمز، 24گ (85پ - 108پ)، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 25-96]

96. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10603

آغاز: من خواصه تشرق الوانهم و مهداً جوارحهم و تسکن نفوسهم

خط: نسخ، کا: ابن صفی الله تیمجانی، تا: چهارشنبه 29 شعبان 1072ق، جا: مدرسه شیخ محمد گرمودی؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، در پایان حدیث مفصلی راجع به سلمان فارسی افزوده شده؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 45گ، 15 سطر، اندازه: 18 × 9/5 سم [ف: 27-75]

97. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20828

آغاز: برابر؛ انجام: بعون الله الملك الوهاب

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1072ق؛ مصحح، مقابله شده توسط سید مصطفی صفائی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای مستعمل با ترنج و

دو سر ترنج ضربی و عطف پارچه ای، 49گ، 14 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-125]

98. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8008/2

انجام: و مثل قوله عز وجل قل يتوفاكم ملك الموت الذي وکل خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 7 جمادی الثانی 1073ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 33گ (134پ - 166پ)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 21-9]

99. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12199/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسن فرزند سید رضا حسینی حسینی، تا: 1074ق؛ مصحح، محشی با رموز «12»، «قاضی»، «من رساله محی»، «من عدة الداعی» به فارسی و عربی، برخی نسخه بدل ها در حاشیه با رمز «خل»؛ کاغذ: فرنگی، 21گ (231-251)، 23 سطر، اندازه: 11 × 20 سم [ف: 30-704]

100. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 193/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: شعبان 1074ق؛ مصحح، علامت بلاغ به سال 1133؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی لبه دار، 30گ، اندازه: 17/5 × 18/5 سم [ف: 17]

101. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 39368

کا: محمد تقی بن حاجی محمد مشهدی، تا: 1074ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج ضربی، 98ص (217-314)، 15 و 24 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 13×19 سم [ف: 10-2051]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2296/7-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-669]

102. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13729/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فرج الله بن محمد، تا: 3 صفر 1074ق؛ مصحح، محشی با نشان «12» و غیر آن؛ تملک: کاتب نسخه همراه مهر وی با نشان «الواثق بالله عبدالله فرج الله» (بیضی)، ابو الحسن همراه مهر او «عبدالله ابوالحسن» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، 13گ (1-13)، 25-27 سطر، اندازه: 8×20 سم [ف: 34-684]

103. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 4/152/3-5866

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد حسن برسانی، تا: 1074ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، 15 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: 221-]

104. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 468/2

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد زکی جردپاد قانی، تا: چهارشنبه 7 صفر 1076ق، قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: -1412]

105. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: (28ف 1)

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 14 ذیحجه 1077ق؛ محشی؛ 31گ [ف: 1-32]

106. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 304/2-ج

خط: نسخ، کا: شمس بن شیخ جمال الدین احمد ایشکائی، تا: ربیع الثانی 1077ق؛ 44گ (68پ-111ر) [ف: -252]

107. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 93/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1077ق، جان مشهد؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 48گ (76پ-123پ)، 15 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 1-111]

108. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7916

آغاز: برابر؛ انجام: فالعقوبة عليه الظلم ... تمت الرسالة دار السلطنة اصفهان

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن عبدالله خرم آبادی، تا: پنج شنبه 25 صفر 1078ق؛ مذیل است به حدیث نبوی درباره مذمت و نکوهش قدریه، جبریه و مجوس؛ خریداری آستان قدس در مهر 1329؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 18گ، 23 سطر، اندازه: 18/8×25 سم [ف: 14-78]

109. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 90/1

آغاز: و جزاء الاستهزاء و جزاء السخرية و جزاء النسيان و هو ان ينسيهم انفسهم ... باب الاعتقاد في الذوات و صفات الأفعال قال الشيخ ابو جعفر؛ انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: عبداللطيف بن حاجی اسماعيل عباسی معروف به ابن کيال جزایری، تا: 18 ذیحجه 1078ق، جان لار؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: آهارمهره، جلد: تیماج مشکی ضربی دار لولایی، 15 سطر (5/8×14)، اندازه: 15×20 سم [ف:-97]

110. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: با تاریخ 1078ق؛ 84 ص (180-263) [ف مخ: -31]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2610/3

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-200]

111. تهران: نوربخش، شماره نسخه: 595/2

آغاز: برابر؛ انجام پایان: بشرحہ فی کتاب التوحید ... تمت ... قزوین.

خط: نسخ، کا: محمد بن سیاوش طالقانی، تا: 10 رمضان 1078ق، جا: مدرسه خیابان قزوین؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، 102ص (115-14)، اندازه: $19 \times 13/5$ سم [ف: 2-239]

112. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 689/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 20 محرم 1081ق؛ در پایان دارد: «فی ملک حسن»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 40گ (147پ-186ر)، 14 سطر ($12/5 \times 6$)، اندازه: $19/5 \times 12/5$ سم [ف: 3-529]

113. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8974/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سعید بن درویش گجراتی، تا: 29 شوال 1082ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، درون کاغذ ابر و باد، 23گ (175پ-197پ)، 25 سطر ($16/3 \times 7/2$)، اندازه: $23/4 \times 12/6$ سم [ف: 1-512-29]

114. تهران: مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: 91/1

خط: نسخ، کا: شهریار بن ابوالکرم حسینی فراهانی، تا: 1085ق؛ محشی با نشان «سید ماجد» و «تفسیر علی بن ابراهیم»؛ جلد: تیماج قهوه ای باروکش پارچه ای سبز، 76گ (3پ-78ر) [ف: 110]

115. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19887

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش خفی، کا: علیرضا بن اسماعیل سمنانی، تا: 1086ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، 36گ، 14 سطر، اندازه: 19×125 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-126]

116. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5467/3

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن اصیل کوچصفهانی، تا: سلخ ذیحجه 1086ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک لایی قهوه ای، 49گ
(32پ-80ر)، 13 سطر (7×13)، اندازه: 20/5×13 سم [ف: 16-369]

117. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 89/1

خط: نسخ، کا: کامران بن محمد اردکانی، تا: 1086ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 37گ (2پ-38ر)، اندازه: 18/5×13
سم [ف: 1-75]

118. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1897/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یحیی بن احمد، تا: 1086ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی لبه ها تیماج مشکی با عطف تیماج مشکی،
44گ (1-44)، 19 سطر (5/5×13)، اندازه: 16/5×9/5 سم [ف: 10-548]

119. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10641

آغاز و انجام: برابر

با ترجمه در حواشی؛ خط: نسخ، کا: حبیب الله بن زکریا، تا: 1087ق؛ واقف: دکتر محمد زهرائی، تیر 1350؛ کاغذ: حنایی آهاری،
جلد: تیماج قهوه ای، 19گ، 18 سطر، اندازه: 22/5×15/1 سم [ف: 14-76]

120. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2696/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سعید بن محمد شریف جگر خون اغلی، تا: جمعه 12 ذیقعه 1088ق، جا: مشهد الرضا؛ مصحح، محشی؛
جلد: مقوایی، 75گ (1پ-75پ)، 11 سطر، اندازه: 17×10 سم [محدث ارموی مخ: 1-160]

121. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3597/1

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن محمد بقا، تا: 1089ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، 30ص (1-30)، 18 سطر (6×
13)، اندازه: 18×12 سم [ف: 5-1714]

122. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 265

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمد یوسف کو جیانی، تا: 1090ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 50گ، 15 سطر، اندازه: 10/5

123. گلپایگان گلپایگانی؛ شماره نسخه: 11/2

خط: نسخ، کا: علی بن محمد جزائری تمامی، تا: 28 رمضان 1091ق؛ مصحح، در برگ آخر کتاب اول اجازه صالح بن عبدالکریم بحرانی «به کاتب در 12 صفر 1092 آمده، مابین کتاب اول و رساله دوم قضیه ابوالهذیل با مأمون و مجنون دیررقت آمده؛ تملک: «ابراهیم مشهدی»، «زین العابدین گلپایگانی»؛ 18 گ (259 پ-276 پ)، 18 سطر، اندازه: $14/5 \times 20$ سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: -18]

124. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 593/1 خط: نسخ، بی کا، تا: 7 رجب 1092ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 41 گ (1 پ - 41 پ)، 16 سطر، اندازه: $12/5 \times 24$ سم [ف: 2-185]

125. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1562/1 خط: نسخ، بی کا، تا: 26 ذیحجه 1092ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، 25 گ (1-25)، 21 سطر ($9/5 \times 185$)، اندازه: $15/5 \times 26$ سم [ف: 3-990]

126. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2911/60

بی کا، تا: 29 رمضان 1093ق، جا: اورنگ آباد هند؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج حنایی مقوایی درون تیماج مشکی، 9 ص (166-174)، 11 سطر، اندازه: $32/5 \times 21$ سم [ف: 3-160]

127. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4371/1

خط: نسخ، کا: موسی بن عزیز الله طالقانی، تا: 24 شوال 1093ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، 17گ (2ر-18پ)، 29 سطر (7 × 16)، اندازہ: 9 × 19سم [ف: 13-3339]

128. شیراز؛ علامہ طباطبائی؛ شماره نسخه: 586/2

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن حاجی عرب بن امیر احمد خفزی، تا: 1093ق؛ 36گ (7پ-42)، اندازہ: 12 × 18/5سم [نسخہ پڑوہی: 3-108]

129. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 845/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن ساروخان ترکمان، تا: سه شنبه 5 شعبان 1095ق؛ تملک: محمد حسن زنوزی صاحب ریاض الجنة با امضاء «حسن الطسوجی»؛ جلد: تیماج ضربی قهوه ای مجدول 73گ (104پ-176ر)، 9 سطر، اندازہ: 11/5 × 18سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-96]

130. قم؛ گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 58/225 - 8775/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن شمس الدین محمد اصفهانی، تا: پنج شنبه 12 ربیع الثانی 1097ق؛ 29گ (2-30)، 21 سطر، اندازہ: 10 × 23سم [ف: 1-446]

131. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14351/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فقیر اسمعیل، تا: 1097ق، جا: کشمیر؛ مجدول؛ جلد: طبله اول پارچه ای سرخ و طبله دوم مقوایی، عطف و حاشیہ گالینگور قهوه ای، 64گ (83پ-146ر)، 12 سطر، اندازہ: 11 × 17سم [ف: 38-478]

132. قم؛ معصومیہ؛ شماره نسخه: 6310-4/121/1

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن جهان شاه، تا: سه شنبه 14 شوال 1097ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [آستانہ قم: 216-]

133. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23016

آغاز: بسملة الحمد لله ... و بعد في صفة اعتقادات؛ انجام: وقد تم يوم الجمعة شهر ربيع الاول سنة 1098

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد امین نوریخس، تا: جمعه ربیع الاول 1098ق [رایانه]

134. قائن؛ مدرسه جعفریه شماره نسخه: 120

آغاز: برابر، انجام: دون غیره من سایر الأوقات واما ادویة العلل الصحیحة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 یا 12؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملك: «فضلی اصفهانی»، مهر: «غلام شاه نجف فضلی اصفهانی»
دائری بزرگ؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 39گ، 14 سطر، اندازه: 11/5 × 20سم [کتابخانه های قائن: ف: 105]

135. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8839/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5گ (52پ - 56پ)، اندازه: 15 × 23سم [ف: 23-26]

136. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1419/11 ط

خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تازی، تا: قرن 12؛ 46ص (141-96)، اندازه: 15 × 25سم [ف: 24/3-118]

137. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31853

انجام: ما فرغ النساء من غسلها و حمل جنازتها ... الواجب و لا تجوز

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی
با حواشی گلبرگی زرکوب، 15گ، 15 سطر، اندازه: 13 × 19سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-126]

138. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32026

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی مشکی با حواشی زرکوب،
66گ، 12 سطر، اندازه: 17 × 20سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-126]

139. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 519/11 ط

آغاز: برابر؛ انجام: آن الأبرار لفي نعيم وان الفجار لفي حجييم وقال أن رحمة الله قريب من المحسنين.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: بار محمد علیا بادی، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، 39ص (342-304)، اندازه: 10 × 16/5سم
[ف: 21-24/3]

140. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22757/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ تملک: با مهر «عبدہ علی اکبر الحسینی، محمد صالح بن محمد زمان بسطامی با مهر «ان اللہ یحب الصالحین»؛ کاغذ: اصفہانی، جلد: مقوا عطف و لبہ تیماج عنابی، 24 گ (1-24)، 22 سطر (7×14)، اندازہ: 12×19 سم [ف: 3-889]

141. مشہد؛ گوہرشاد؛ شماره نسخه: 1153/7

آغاز: برابر؛ انجام: سأل عنه رجل من الزنادقة امیر المؤمنین فاخبره بوجود اتفاق هذه الآيات و بین له تأویلها

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: قرن 12؛ مجدول؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قہوہ ای لولائی، 23 گ (107-129)، 15 سطر (5×11)، اندازہ: 9×17 سم [ف: 3-1604]

142. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1031/3 - 6/121

آغاز: برابر؛ انجام: مكتوب في التورية يا ابن آدم لا اريد منك اليوم عمل لغد وانت يريد مني رزق وانت في القبر ساكن. تمت الكتاب اعلم ان الاعتقاد في التوحيد أن الله تعالى واحد احد

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 38 گ، 17 سطر، اندازہ: 10×18 سم [ف: 1-445]

143. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4958/2 - 25/48

آغاز: بسملة حمد له باب في صفة اعتقاد الاماميه في التوحيد قال

ص: 388

الشیخ العالم الربانی ابو جعفر محمد بن علی الحسین بن موسی بن بابویه القمی؛ انجام: وان الذین کذبوه لذا یقو العذاب الالیم وان الذین آمنوا وعزروه ونصروه واتبعوا النور

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: مقوا، 16 گ، 20 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 1-445]

144. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10953/1

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد هادی نصیری، تا: شعبان 1101 ق؛ جلد: تیماج زرد بدون مقوا، 28 گ (1 پ-128)، 23 سطر، اندازه: 13 × 24/5 سم [ف: 27 - 361]

145. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1145/4

خط: نسخ، کا: فضلعلی بن نقد علی رازی، تا: 1108 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 50 گ (89 پ-138 ر)، 15 سطر، اندازه: 12/5 × 18/5 سم [ف: 3-320]

146. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2200/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد رفیع بن حبیب الله بیارجمندی، تا: پنج شنبه اواسط صفر 1110 ق، جان مشهد مقدس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، یک لا، عنابی روشن، 61 گ (1 پ-61)، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 11-504]

147. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1294/1

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد حسین، تا: 1113 ق؛ 30 گ (30-1)، 19 سطر، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 3-77]

148. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13217

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: درویش محمد بن دوست محمد جاجرمی، تا: چهارشنبه 11 رجب 1115 ق؛ مذیل به توحید مفضل است؛ واقف: کاظم مدیر شانه چی، آبان 1362؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، 42 گ، 18 سطر، اندازه: 9/5 × 16/7 سم [ف: 14-77]

149. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 240/7

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد علی عاملی، تا: 1121 ق؛ جلد: تیماج شتری مجدول، 20 سطر، اندازه: 125 × 18 سم [ف: 1-204]

150. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20023

آغاز: برابر؛ انجام: و الحمد لله رب العالمین تم هذه الرساله

خط: نسخ خوش، کا: ولی محمد بن علیرضا خبوشانی، تا: 1130ق؛ مصحح، مقابله شده، ضمیمه نسخه ش 20022؛ مهر و تملک: صفائی خوانساری با عبارت «مصطفی الحسینی 1302»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای یک لا، 38گ، 17 سطر، اندازه: 10 × 18/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-125]

151. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 334

آغاز: برابر؛ انجام: فادخلوا ابواب جهنم خالدین خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نادرشاه، 1145؛ کاغذ: آهاری شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 45گ، 9 سطر، اندازه: 9 × 13/7 سم [ف: 5-43]

152. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5571/1

خط: نسخ، کا: نظام الدین محمد بن محمد صالح لاهیجانی، تا: 1149ق؛ مصحح، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 37گ (پ-37)، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 17/5 سم [ف: 14-335]

153. تهران، ادبیات، شماره نسخه: 275/5

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن سید اسماعیل حسینی کرمانی، تا: جمعه 26 جمادی الاول 1156ق [ف: 3-43]

154. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 333

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: آقا زین العابدین، 1166؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 45گ، 14 سطر، اندازه: 11/5 × 18/3 سم [ف: 5-41]

155. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8173/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1167ق؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 22گ (24 پ - 45ر)، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 3-160]

156. تهران، ملک، شماره نسخه: 1600/1

کا: علی اکبر پسر محمد مومن، تا: 4 ربیع الثانی 1188ق، جا: بندر سورت؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه [ف: 5-303]

157. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2449/1

بی کا، تا: 1195ق، کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی یک لا، 49گ (3-51)، اندازه: 10/5 × 16/5 سم [ف: 12-265]

158. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3337/3 - 17/117

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج مشکی، 25 گ، 19 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-444]

159. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 181/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 50 گ (76 پ - 125 پ)، 16 سطر (6 × 14/5)، اندازه: 10 × 20 [سم ف: -254]

160. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 31953

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی با حواشی زرکوب، 39 گ، 16 سطر، اندازه: 14/5 × 19/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-127]

161. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1104/2

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «حسن الاعتقادات الامامیه» و از کلینی دانسته شده؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین بن صفر بن محمد یوسف بن علیرضا بن زین الدین، تا: محتملا قرن 13؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مقوایی، 108 ص (85 - 192)، 12 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 12 × 21 سم [ملی ایران: ف: 9-97]

ص: 389

162. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13096/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم فرزند میرزا عزیز، تا: قرن 13، جان تهران؛ مصحح، محشی، 18 گ (1-18 پ)، 33 سطر، اندازه: 27 × 15 سم [ف: 33-170]

163. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: 3273/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 63 ص، 15 سطر (7 × 14)، اندازه: 20 × 14 سم [ف: 1-340]

164. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه: 221/16

بی کا، تا: قرن 13، 18 ص، ابعاد متن: 17 × 21 سم [نشریه: 6-630]

165. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 1066

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ خریداری 1302 در مسجد سید، قطع: ربعی [نشریه: 7-102]

166. مشهد، گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1700/4

آغاز: برابر؛ انجام: وان الله اعطی منه محمدا ص بجملة واحدة و قال له عزوجل ولا تجعل بالقرآن

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، 1332؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه کاغذ سوسنی، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 34 گ، 10 سطر، قطع: جیبی، اندازه: 10/5 × 15/5 سم [ف: 5-118]

167. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6159

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1206 ق؛ صدر نسخه ضمن سه صفحه نامه محمد بن محمد رفیع، عارف معروف قرن 12 ق است به سید حسین قزوینی، آخر نسخه ضمن دو صفحه حدیث «عنوان بصری» منقول از کتاب «مشکوٰۃ الانوار»؛ واقف: عضدالملک، 1276 ق؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی فستقی، جلد: مقوا با روکش پارچه عطف و گوشه ها تیماج مشکی، 21 گ، 18 سطر، اندازه: 13/5 × 21/5 سم [ف: 5-40]

168. قم؛ حجّتی؛ شماره نسخه: 699/2

خط: نسخ، کا: محمد حسین موسوی، تا: 1208 ق [ف: 120]

169. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 224/8

خط: مختلف، بی کا، تا: 1211ق؛ در حاشیه کتاب کشف الیقین نوشته شده؛ جلد: تیماج ضربی قهوه ای ترنج و سرترنج دار عطف تیماج مشکی، اندازه: 22615سم [ف: 1-177]

170. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25763

آغاز: بسمله حمدله ... و حسبنا الله و نعم الوکیل ... سنه 1215؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: یوسف بن احمد اشرفی، تا: 1215ق [رایانه]

171. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7081

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، کا: محمد بن محمد علی، تا: رمضان 1219ق، جان خوبشان؛ محشی؛ واقف: نظر علی اسدی، مهر 1327؛ جلد: مقوارویه پارچه، 29گ، 16 سطر، اندازه: $12/8 \times 19/8$ سم [ف: 14-78]

172. مشهد: نواب؛ شماره نسخه: 464/7

آغاز: برابر؛ انجام: و ایکم ایها الاخوان بطاعته تمت.

خط: نسخ و نستعلیق مختلف، کا: باقر بن محمد ترشیزی، تا: 19 صفر 1221-1223ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج لایه ای سرخ، اندازه: $16/5 \times 10$ سم [ف: -380]

173. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 372/2

خط: مختلف، کا: ابراهیم ایروانی، تا: 1224ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: 21×15 سم [ف: -189]

174. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 599/1

خط: نسخ، کا: قاسم بن ناصر بن محمد بن حسین، بی تا؛ از موقوفات رمضانیه آقا ابراهیم 1230؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت، 14 سطر، اندازه: 19×14 سم [ف: -315]

175. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2247/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آدینه محمد، تا: پنج شنبه 13 رمضان 1231ق؛ جلد: تیماج عنابی، 41گ، 15، اندازه: $17/5 \times 9$ سم [ف: 5-621]

176. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28813

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا لاریجانی، تا: 1231ق [رایانه]

177. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2839/1

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی خبوشان، تا: دوشنبه 16 رمضان 1231ق، جان خبوشان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی
گرد مشکی دورن زرد و مقوایی، 25گ (1پ-25پ) [ف: 10-1682]

178. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14183

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 24 محرم 1232ق؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، 1405ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج
مشکی، 49گ، 16 سطر، اندازه: $13/2 \times 19/9$ سم [ف: 14-77]

179. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 408/4

کا: عبدالرحیم بن عزیز دونایی نوری، تا: 1235ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، اندازه: 22×16 سم [ف: -227]

180. چالوس؛ امام صادق شماره نسخه: 330/2

آغاز: برابر

کا: محمد تقی بن محمد علی یزدی نصر آبادی، تا: 1243ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 12گ، اندازه: 21×14 سم [ف: -212]

181. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1652-9/202

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: محمد حسن انجومی شیرازی، تا: پنج شنبه 3 جمادی الاول 1246ق، حسب الامر میرزا علی نقی؛ جلد: تیماج

ص: 390

مشکی، 117گ، 8 سطر، اندازه: 10/5 × 15 سم [ف: 1-444]

182. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34655

خط: نسخ، بی کا، تا: 19 ذیقعدہ 1249ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت 1386؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی مشکی حاشیه با گل های زرین، 48گ، 15 سطر، اندازه: 11 × 19/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-127]

183. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 1753416

خط: نستعلیق، کا: نجف علی حیدری، تا: 14 صفر 1250ق؛ مهر: «حسنعلی رضوی»؛ 39 سطر (5/13 × 26)، اندازه: 23 × 35/5 سم [ف: 2-33]

184. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 90/2

خط: نسخ، کا: ابن محمد نبی عبد العلی محمد آبادی جرقویه ای، تا: 1256ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 96گ (88پ - 183ر)، 9 سطر (5/7 × 12/5)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: -233]

185. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3035/3

خط: نسخ، کان عبدالله بن حاجی تقی بروجردی، تا: 1256ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 23گ (86ر - 108پ)، 17 سطر (5/8 × 14/5)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 10-1977]

186. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: 97/2 خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الأول 1257ق؛ اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: -78]

187. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1149/1 - طباطبائی

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن رضاء الحسینی، تا: 1258ق؛ کاغذ: فرنگی، 27گ (7-33)، قطع: خشتی، اندازه: 16/5 × 21/5 سم [ف: 23-621]

188. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 227/2

آغاز و انجام: برابر خط نسخ، بی کا، تا: دوشنبه ذیقعدہ 1259ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بی مقوا، 45گ (59پ - 103ر)، اندازه: 15/5 × 20/5 سم [ف: 1-234]

189. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1170/5

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1259ق، جا: آمل مازندران؛ محشی؛ 28گ (112-139پ)، 16 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [مؤید: 3-148]

190. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 578/4- طباطبائی

آغاز: برابر؛ انجام: قال انکم ما کشون و روی بامر الله عز و جل تمام شد به خیر و خوبی.

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی کا، تا: 1260ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک لا، 14گ (10ر-23پ- حاشیه)،
15 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 22×16 سم [ف: 22-270]

191. قم؛ گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 59/82 - 8862/1

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن میرزا ابراهیم، تا: ربیع الثانی 1260ق، 31گ (2-32)، 15 سطر، اندازه: 20×14 سم [ف: 1-446]

192. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6160

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ملا محمد زمان، تا: 13 ربیع الاول 1263ق، جا: مشهد؛ کاغذ: آهاری شگری، جلد: مقوا با روکش پارچه،
39گ، 12 سطر، اندازه: 21×17 سم [ف: 5-40]

193. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38535

خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن حسینی خراسانی، تا: سه شنبه 28 رمضان 1264ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛
کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف پارچه، 26گ، 15 سطر، اندازه: 22/5×18/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-127]

194. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38535

خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن حسینی خراسانی، تا: سه شنبه 28

رمضان 1264ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386 کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: گالینگور با عطف پارچه، 26گ،
15 سطر، اندازه: 22/5×18/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-127]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 887/2

همان نسخه بالا؛ 25گ (63پ-87پ) [مؤید: 2-319]

195. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 9577/26

کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره ای، تا: چهارشنبه 10 ربیع الاول، دوم اسفند ماه 1264ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

تیماج مشکى ضربى مقوایى، 14 گ (126 - 134 و 136 - 137 و 154 - 156 ر)، 35 سطر (14 × 28)، قطع: رحلی، اندازه: 22×39 سم [ف: 17-412]

196. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 865/2

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسین عاملی، تا: چهارشنبه 6 ربیع الاول 1265 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 31 گ (33 ر-63 پ)، اندازه: 13×18 سم [ف: 3-55]

197. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6812

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین قزوینی، تا: 14 شعبان 1267 ق؛ این نسخه با نسخه چاپی اندکی متفاوت است؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان 1326؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 45 گ، 11 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 5-41]

198. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1365/1

خط: نسخ، کا: ابوالحسن پسر علی رضا شهر بابکی، تا: 1268 ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، 144 گ (1-144)، 7 سطر (6×11)، اندازه: 10×15/5 سم [ف: 3-939]

199. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 416/8

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد اسماعیل، تا: 28 جمادی الثانی 1269 ق؛ مصحح، محشی با عنوان «محمد حسن»، یادداشتی از کاتب به سال 1277؛ تملک: محمد حسن بن محمد اسماعیل گوگدی گلپایگانی به سال 1277؛ مهر: «محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 24 گ (140 پ-163 پ)،

ص: 391

اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 2-339]

200. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3899/2

خط: نستعلیق، کا: کاظم بن صادق رضوی، تا: جمعه 22 شوال 1269 ق؛ 27 گ (55 پ-81 ر)، 15 سطر، اندازه: 14 × 22/5 سم
[محدث ارموی میخ: 1-160]

201. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3658/3 - 17/178

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدهادی ابن محمد طباطبائی، تا: رجب 1269 ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول گرهی، 14 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-445]

202. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8161/1

خط: نسخ، کا: میر محمد همدانی، تا: 4 ربیع الثانی 1270 ق؛ تملک: احتشام الدوله خانلر در ذیحجه 1270 ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: قهوه ای ضربی مقوایی با برگردان، 66 گ (2 پ-67 پ)، 12 سطر، اندازه: 11 × 19/5 سم [ف: 3-160]

203. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29509

آغاز: و من الملائکه تزکیه و استغفار و من الناس دعاء و فی القران و مکروا مکرا... و الله خیر؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصمد کاخکی، تا: 1271 ق؛ افتادگی: آغاز؛ ضمیمه نسخه ش 29504 [رایانه]

204. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 563/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1272 ق [ف: 114]

205. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6405

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن عبدالرحیم، تا: 8 محرم 1272 ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: مقوایی، 33، 22 سطر، اندازه: 16 × 24/5 سم [ف: 3-160]

206. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 22507/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14 ق، کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی، 21 سطر (8 × 14/5)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-706]

207. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4106/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید مرتضی حسنی حسینی، تا: پنج شنبه ربیع الثانی 1302ق؛ مصحح، محشی با عناوین «فتح»؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 110گ (24پ-133ر)، 12 سطر، اندازه: $13/5 \times 21/5$ سم [محدث ارموی مخ: 1-160]

208. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1851/9

آغاز: برابر؛ انجام: سادة الأنبياء خمسة الذين دارت عليهم الوحي و هم اصحاب الشرايع و هم اولوالعزم نوح.

خط: نستعلیق، کا: علی نوری، تا: 1302ق؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز، 34ص (253-286)، 12 سطر، قطع: رقعی، اندازه: $18 \times 10/5$ سم [ف: 9-530]

209. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 470/2 کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسین خوانساری بروجردی، تان صفر 1315ق؛ مهر: «عبده محمد 1300» (بیضی)، «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی سفید (روسی)، 25گ (35پ-59ر)، 16 سطر، اندازه: 8×15 سم [ف: 2-40-245]

210. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 12810

خط: مختلف، کا: ابوالقاسم خوانساری، تا: 1315 ق [القبائی: 58]

211. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2968/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباس پسر صادق، تا: 1327ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی، 139ص (50-188)، 19 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 16×21 سم [ف: 10-413]

212. گلپایگان؛ مسجد جامع گلپایگان؛ شماره نسخه: 4/5

خط: نسخ، کا: محمد جواد بن آقا رضا گلپایگانی، تا: 1329ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 21گ (112پ - 132ر)، اندازه: $17 \times 22/5$ سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: -188]

213. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 257/1

خط: نسخ، کا: محمد بن مهدی حسینی، تا: شعبان 1342ق [نشریه: 934-11]

214. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 467/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا طبسی حسینی حائری (کاتب بخش نو نویس)، تا: 9 جمادی الاول 1367ق (تاریخ بخش نو نویس)؛ مصحح؛
جلد: تیماج مشکی، 106گ، و سطر، اندازه: 10×16/5 سم [ف مخ: 1-52]

215. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1243/3 - 7/143

آغاز: برابر؛ انجام: باب الاعتقاد في المسئلة في القبر ... فكفنتها بقميصي واضطجعت في قبرها لذلك وانكيت عليها فلقتها ما تسئل عنه
وانما سئلت عن ربها

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 7گ، 21 سطر، اندازه: 15/5×21 سم [ف: 1-445]

216. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 359/2 - 2/179

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 32گ، 19 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 1-444]

217. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7153/1 - 36/153

آغاز: و الملك صفاً صفاً يعنى وجاء أمر ربك وفي القرآن ... الاعتقاد في صفات الذات وصفات الافعال قال الشيخ ابو جعفر رحمة الله
عليه كلما وصف الله تبارك و تعالى به من صفات ذاته فانما نريد بكل صفة؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، 42گ، 17 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-445]

218. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2039/4

ص: 392

آغاز: ... قال (عليه السلام) من صلى معهم في الصف الاول فكانما صلى مع رسول الله (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) وقال (عليه السلام) عودوا مرضاهم و اشهدو جنائزهم (برگ 134) ... باب الاعتقاد في آباء النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) قال الشيخ (رضي الله عنه) اعتقادنا في آباء النبي أنهم مسلمون من آدم الى ابيه عبد الله ..... باب اعتقادنا في العلوية. قال الشيخ اعتقادنا أنهم آل رسول الله (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ... باب في الأخبار المفسرة و المجللة ... قال سليم بن قيس الهلالي: ثم لقيت الحسن و الحسين ... ثم لقيت علي بن الحسين (برگ 137 پ)؛ انجام: برابر

کا: شاه مراد فراهانی، بی تا؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، مقوایی، آستر کاغذ گل و بوتہ دار، 5 گ (134-138)، 19 سطر (7 × 14)، اندازہ: 12/5 × 19/5 سم [ف: 11-139]

219. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2548/1

بی کا، بی تا؛ اهدایی؛ وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، 27 گ (1-27)، اندازہ: 12 × 20 سم [ف: 4-1338]

220. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2425/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی؛ انجام (حدود 2 برگ)؛ محشی به فارسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 37 گ (1 پ - 37 پ)، 15 سطر، اندازہ: 14 × 20 سم [ف: 12-225]

221. دامغان؛ صادقیہ؛ شماره نسخه: 77/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 36 گ، اندازہ: 18 × 24/5 سم [ف: -17]

222. دامغان؛ قمر بنی ہاشم؛ شماره نسخه: 181/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قہوہ ای ضربی، 45 گ، 15 سطر، اندازہ: 15 × 10/5 سم [ف: -17]

223. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5657/13

خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قہوہ ای، 19 گ (196 پ - 214 ر)، 24 سطر، اندازہ: 14 × 22 سم [ف: 15-57]

224. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 393/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 48 گ (8-55)، اندازه: $10/5 \times 21$ سم [ف: 1-124]

225. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9325/13

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، سطرها چلیپا و راسته؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 13 گ (219 پ-231 ر)، اندازه: 13×22 سم [ف: 119-24]

226. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4180/2

آغاز: برابر؛ انجام: فقال موسی بن عمران یا رب فممن الدواء فقال منی قال فما یصنع الناس بالمعالج فقال یطیب انفسهم بذلک فسمی الطیب طبیا

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام (4-5 برگ)؛ مصحح، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی دارای ترنج و دو سر ترنج، 30 گ (126 پ-155 پ)، 15 سطر (7×14)، اندازه: $12/5 \times 19/5$ سم [ف: 18-121]

227. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2582/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک لا، 24 گ (2 پ-25 پ)، اندازه: $13 \times 18/5$ سم [ف: 523-12]

228. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 603/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج یک لا، 97 ص (1-97)، ابعاد متن: 5×14 ، اندازه: 9×18 سم [سنا: ف: 1-390]

229. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4402/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی سرخ جدید، 50 گ (3 پ-52 پ)، اندازه: 13×25 سم [ف: 12-4402]

230. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4357/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: چرمی یک لایی تریاکی، 33 گ (1-33)، 17 سطر (7×15)، اندازه: 13×225 سم [ف: 12-69]

231. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 2711/6

کا: جلال الدین انجو، بی تا، به دستور سلطان محمد کاتب سپاهانی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 8 ص (220-227) [ف: 10-1589]

232. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 786/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 48ص (90-137)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف:-1448]

233. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3230/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ با رساله شیخ حسین بن عبد الصمد پدر شیخ بهائی در اثبات مذهب شیعه و رساله نورالدین محمد واعظ اصفهانی در یک مجلد؛ جلد: چرمی ضربی، 129گ، 9 سطر، اندازه: $12/5 \times 19/5$ سم [ف: 2-717]

234. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 181/8

آغاز: برابر؛ انجام: و الحمد لله رب العالمین و الصلوه و السلام علی محمد و آله اجمعین تم الكتاب بعون الملك الوهاب - تمت بالخیر و عمت

بی کا، بی تا؛ 34گ، 18 سطر، اندازه: $12 \times 5/5$ سم [ف: 1-160]

235. فردوس؛ مدرسه حبیبه؛ شماره نسخه: 9/2

آغاز: برابر؛ انجام: وقد حفظنا ذلك عن رسول الله صلى الله عليه وآله... فلم يزد فيه حرفاً ولم ينقص منه حرفاً قال سليمان بن قيس ثم لقيت علي بن الحسين

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در اول و آخر این ضمیمه عبارت «وقف مدرسه تون» آمده؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، 16گ (473-488)، 21 سطر، اندازه: 25×19 سم

ص: 393

236. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 58/191-874 1/3

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ 69گ (112-180)، 11 سطر، اندازه: 10×14 سم [ف: 1-446]

237. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 20181/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج نیلی، 62گ، 13 سطر (6×12)، اندازه: $12/5 \times 19/5$ سم [ف: 2-487]

238. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 138/3

خط: نسخ، کان محمد طالب بن محمد تقی هزار جریبی، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 43گ (35پ - 87پ)،

17 سطر، اندازه: 10×20 سم [ف: 91-]

239. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 332

آغاز: برابر؛ انجام: وسلم تسلیمان کثیرا

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 41گ، 15 سطر، اندازه: $18/5 \times 19/5$ سم [ف: 5-41]

240. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 794

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: آهاری حنایی، جلد: تیماج سبز ضربی دارای یک ترنج و دو سر ترنج، 56گ، 15 سطر، اندازه:

$12 \times 18/5$ سم [ف: 5-42]

241. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6030

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا، مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ آهاری نباتی، جلد: مقوا، 8گ، چلیپائی در سه ستون، اندازه:

$25/5 \times 42/5$ سم [ف: 5-42]

242. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6156

آغاز: برابر؛ انجام: ءامنتم أن یخسف بکم

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ واقف: نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 42گ، 14

سطر، اندازه: $13/5 \times 23$ سم [ف: 5-42]

243. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 795

آغاز: حیا و الاعتقاد فی الروح؛ انجام: کانت مسلمة و قال

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: فهرستی، تیر 1310؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 22 گ، مختلف
السطر، اندازه: $10/5 \times 20/3$ سم [ف: 5-43]

244. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14805/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای عطف مشکی، 32 گ (32 پ-63 پ)، 17 سطر، اندازه: $10/2 \times 19$ سم [ف: 41-
[222]

245. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 39/4

آغاز: اولین عنوان موجود در برگ 3: باب الاعتقاد فی صفات الذات و صفات الأفعال. قال الشيخ ابو جعفر رحمه الله كلما وصفنا الله
تبارک و تعالی به من صفات ذاته فانما نرید بکل؛ انجام: آخرین عنوان موجود در دو برگ آخر مانده؛ باب الاعتقادات فی الحدیثین
المختلفین قال الشيخ ابو جعفر رحمه الله علیه اعتقادنا فی الاخبار الصحیحة عن الأئمة علیهم السلام.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، 15 سطر ($11/5 \times 5$)، اندازه: 10×16 سم [ف: -
[57]

246. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/4

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 10 گ (37 پ - 46 پ)، مختلف السطر، اندازه: $18/5 \times 30$ سم [ف: 18-
[197]

247. اراکی؛ دهگان، شماره نسخه: 300/1

آغاز: مائل إلى مکان آخر فقیل له یا امیر المؤمنین؛ انجام: علی العلم قدیم غیر مؤلف و لا مسموع من قال انه زاید محمدت او قد این نسخه
دارای 36 باب است. 1- باب الاعتقاد: فی الفطرة و 36 باب الاعتقاد: فی الحدیثین المختلفین؛ خط: نسخ کهن، بی کا، بی تا؛ افتادگی:
آغاز و انجام کاغذ: نخودی، جلد: چرم مشکی ناقص، 82 گ (1 ر-82 پ)، قطع: نیم رقعی، اندازه: 10×18 سم [ف: 394-2 چ

248. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2084/1

آغاز: جمیعا بقبضته یوم القیمة

خط: نسخ، کا: ابن ابی طالب حاتم طباطبائی، بی تا، افتادگی: آغاز؛ مقابله شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، 42 گ (1-42)،

اندازه: 13 × 20 سم [ف: 4-1159]

249. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 2092/1

آغاز: ولا نظیر ولا شریک لا تدركه الأبصار والأوهام خالق کل شی

بی کا، بی تا، اهدایی: حاج شیخ احمد شریعت عقدایی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی یک طرفه، 42 گ (1-42)، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 19 سم [ف: 4-1162]

250. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 223/16

آغاز: لا اله الا هو له الخلق و الامر؛ انجام: لا تسالوا عن اشياء ان نبذلكم تسوک

بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 37 ص (299-335) [ف: -242]

251. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 311/4

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن حاجی محمد حسین سبزواری، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 25 گ [ف: 1-307]

252. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: 68

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ابعاد متن: 6/5 × 13، اندازه: 12/5 × 18 سم [نشریه: 7-793]

253. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7023/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ با حواشی عربی و فارسی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی ترنجی مقوایی، 12 سطر (7 ×

10)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 16-432]

ص: 394

254. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7027/5

بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکى لایى، 7 گ (86 پ-92 پ)، 21 سطر (10×16)، قطع: بیاضی ربعی، اندازه: 18×12 سم [ف: 16-433]

255. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 319/2

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد مهدی پسر حاجی محمد صادق تبریزی، بی تا [نشریه: 2-111]

256. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا، شماره نسخه: 58/3

خط: نسخ، کا: محمد بن کربلایی حسین بیرجندی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 19 گ (39 پ-57 پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: 59-]

257. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 18591 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

258. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: 147/1

انجام: وفي القرآن وجاء ربك و الملك صفاً صفاً یعنی وجاء أمر ربك ...

خط: نسخ، کا: بشارة عیفری نجفی، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 17 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 101-]

259. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3343/10-ف

نسخه اصل: کتابخانه عمومی حکیم در نجف؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-127]

260. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: 89/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن خلف بیگی دزماری، بی تا؛ 48 گ (4 پ-51 پ)، 10-15 سطر [ف: 104-]

261. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3382/9

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی عباس، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای فرسوده، 80 گ (75-154)، 20 سطر (7×15/5)، اندازه: 9×18/5 سم [ف: 11-2381]

262. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2603/5

کا: محمد صادق بن فضلعلی، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی درون سرخ، 40ص (71-110)، 26 سطر (7×17)، اندازه: 11×21 سم [ف: 9-1458]

263. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 468/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: دورو تیماج لبه دار رو قهوه ای اندرون قرمز، 73 گ (20 پ-92 ر)، 10 سطر، اندازه: 10/5×17 سم [ف: 2-296]

264. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 994/1

خط: تعلیق ریز، بی کا، بی تا 24 گ (1 پ-24 ر) [ف: 3-530]

265. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1080/8

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 26 گ (167 پ-192 پ) [ف: 3-530]

266. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11481/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

اعتقادات (ترجمه) = شرح اعتقادات صدوق / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt (t.) = \$. -e e teqādāt-e sadūq

حسینی، ابوالفتح، ق 10 قمری

(hoseynī, ab-ol-fath (-160

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

اهدا به: شاهزاده مهین بانو سلطانم

ترجمه نیکویی از کتاب اعتقادات شیخ صدوق است که در 34 «باب» به نام شاهزاده مهین بانو سلطانم نگاشته شده است. مترجم در این رساله از مهدی الیها به عظمت یاد نموده و شاید وی یکی از ملکه ها (در این رساله با عنوان سلطان یاد شده است) بوده باشد. نام مؤلف در دیباچه با عنوان ابوالفتح حسینی آمده و نام مهدی الیها در شرح و ترجمه کافیه از همو ذکر شده است و مشخص نگردید که در چه زمانی می زیسته، لیکن بر اساس قراین می بایست از قرن 10 ق بوده باشد و در هر دو نام او ابوالفتح حسینی آمده است. احتمال اینکه نامبرده همان ابوالفتح بن مخدوم جرجانی حسینی (-962ق) باشد بسیار زیاد است همان گونه که آقای منزوی نیز احتمال داده اند. وجود

نسخه به تاریخ 962ق احتمال فهرست نگار مرعشی که تاریخ 1043ق را سال ترجمه دانسته نفی می کند.

آغاز: بعد از محامد وافیات کریم واهب العطیات و حکیم معطی المسئلات و مفتاح الابواب ... که این کلمه چند است ظاهر واضح ... در شرح و ترجمه الفاظ و عبارات کتاب اعتقادات منسوب به شیخ صدوق ... که بموجب اشاره با بشارت و فرمان لازم الاذعان نواب مستطاب ... حضرت شاهزاده مهین بانو سلطان خانم ... داعی ابوالفتح حسینی ترتیب داده

انجام: و شیخ رحمه الله فرمود که این خبر را استخراج نمودیم باسناد آن به شرح امیر المومنین در کتاب توحید این است ترجمه خلاصه اعتقادات که تمام یافت.

[نسخه های منزوی 1: 913-914، الذریعه 79/4؛ مکتبه امیر المؤمنین 113/1؛ فهرستواره منزوی 116/9 (2 نسخه) و 198/9]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10176

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن حاجی محمد سرکانی، تا: 162ق، جا: اردبیل؛ 29ص (1-29)، 19 سطر، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 32-
[207]

2. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 60

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1055ق؛ تملک: محمد قاسم، رجب علی بن محمد؛ جلد: تیماج مشکى، 70گ، 15 سطر، اندازه: 9×19 سم
[ف: 69-]

ص: 395

3. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: 3273/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 113ص، 15 سطر (7×14)، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-340]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12963/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1245ق؛ در انجام چنین آمده: «... ترجمه خلاصه اعتقادات که اتمام یافت در اشرف اوقات و ایمن ساعات بعون الله خالق الأرض و السماوات في سنة اربعين و ثلاث و الف من الهجرة النبوية في خامس شهر ذیحجه في يوم الجمعة في مدرسة حاجی فتحعلی بیك ...» ممکن است این عبارات مربوط به تاریخ ترجمه یا تاریخ کتابت نسخه مستنسخ عنه باشد، و الله العالم؛ محشی، و نیز حواشی دیگری به خط «میرزا عبدالعلی» و میرزا عبدالله بن آقا میر حسن الموسوی» آمده که در آنها فوائد گوناگونی و ابیاتی نیز به خط شکسته نستعلیق به نقل از محقق سبزواری آمده است، یادآوری می نمایم محشی «عبدالله بن محمد حسن موسوی مشهور به «برهان سبزواری» از مشایخ روایتی آیت الله مرعشی نجفی بوده است؛ کاغذ: فرنگی، 44گ (7پ - 50پ)، 18 سطر (5/8×14)، اندازه: 15×21/5 سم [ف: 32-884]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4573

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دهه سوم شوال 1318ق؛ کاغذ: فرنگی، 40گ، 15 سطر (11×16)، اندازه: 17×22 سم [ف: 13-3507]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 621/18

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ این نسخه حسب الامر «نواب مستطاب حضرت شاهزاده علیان ... ماهروی دولتخانه عدالت و رعیت پروری ... ناموس العالمین سلطان السلاطین المنظورة بانظار الله الملك الدائم حضرت شاهزاده مهین بانو سلطانم خلد الله تعالی ظلال سلطنتها و عصمتها». ترتیب یافته (؟)؛ قطع: رحلی، اندازه: 19×31 سم [ف: 2-379]

اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t = e' teqādāt - e sadūq (e' teqādāt)

سرکانی، محمد صادق بن محمد علی، ق 11 قمری

(17c) (serkānī, mohammad sādēq ebn-e mohammad 'alī)

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18233 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.e'teqādāt = eteqādāt-e sadūq t)

حسینی، محمد علی بن محمد، ق 13 قمری

(hasanī, mohammad alī ebn-e mohammad (-19c)

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

اهدا به: ولی میرزا (فرزند فتحعلی شاه) حکمران یزد

ترجمه نیکویی است از اعتقادات شیخ صدوق و شرحی که شیخ مفید بر آن نگاشته با عنوان «ابن بابویه گوید» و «فرموده است شیخ مفید»، که به روزگار فتحعلی شاه قاجار (1250) انجام گرفته است. صاحب الذریعه نسب مؤلف را (گویا به نقل از نامه دانشوران و تاریخ یزد آیتی) بدین گونه نقل کرده اند: «محمدعلی بن سید علی رضا بن زین العابدین بن سید محمد ... یزدی طباطبائی (-1240)»، اما در دیباچه نسخه مجلس مؤلف خود را «ابن محمد حسینی، محمدعلی» یاد کرده و احتمال تعدد مستبعد است.

آغاز: ترجمه حدیث اخلاص بطرز ثنای خاص الخاص، سلطان عظیم الجبروتی را سزد که بلاهویت یگانه و از مناسب ملک و ملکوت بیگانه ... اما بعد چون همه همت همایون بندگان سلطنت بنیان

انجام: و آنجناب خبر داده اندش براههای متفق بودن معنیهای این آیه ها و بیان فرموده اند برای او تاویل آنهار او من ذکر نموده ام حدیثی که در این باب است بر سیل استقصاء با شرح آن در کتاب توحید و عما قریب مختص همین باب بمشیت الهی و یاری او خواهم ساخت انشاء الله تعالی و الحمد لله رب العالمین. چاپ: این ترجمه در سال 1371 در ایران به چاپ رسیده است

[الذریعه 79: 4؛ فهرستواره منزوی 198/9]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2790/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: ساغری سبز ضریبی، 146ص (441-586)، 22 سطر،

قطع: رحلی، اندازه: 20×29سم [ف: 10-43]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9378

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: صفر 1240ق؛ محشی، رکابه دار، در اول نسخه یادداشتی به تاریخ شوال 1241 دیده می شود، همچنین برچسب کتابخانه معتضدالدوله رفاهی در 1349 در ابتدای نسخه درج شده است؛ جلد: تیماج زیتونی، 65 گ، 12 سطر، اندازه: 14×20/5سم [ف: 30-100]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8544/1

آغاز: برابر؛ انجام: وستایش مختص خداوند است بر نعمایش و

ص: 396

رحمت و درود بر پیغمبر ماست محمد و آتش خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن احمد یزدی، تا: 1242ق؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، 77گ
(پ 77-)، 17 سطر، اندازه: 20/5 × 13/5 سم [ف: 22-119]

اعتقادات (ترجمه و شرح) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.eteqadat (t. V-as

حسینی یزدی، محمد علی بن محمد،

hoseynī yazdī, mohammad alī ebn-e mohammad

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3199/7-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالقیوم صفائی، تا: با تاریخ 1242ق [فیلمهاف: 2-98]

اعتقادات = اعتقادات صدوق (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.e teqādāt = e'teqādāt-e sadūq (t

حسینی تهرانی، هاشم، 1298 قمری

(-hoseynī tehrānī, hāšem (1881

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

سال ترجمه: 1380ق

[فهرستواره منزوی 425/9]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15006

آغاز: بنام خداوند بخشنده مهربان سپاس مر خداوند یگانه؛ انجام: و هو ولی التوفیق

خط نستعلیق تحریری، کاتب مؤلف، بی تا، جا: تهران [الفبائی: 622]

اعتقادات (ترجمه) = اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt (t.) = e'teqādāt

وابسته به: الاعتقادات = العقائد؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

غیر همانند:

1. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 861

آغاز: باب دوم در اعتقاد و بیان صفات ذات؛ انجام: باب چهل و چهارم در اعتقاد و بیان اخبار و احادیث وارده در طب است.

نگارنده آن از ملا محمد امین استرآبادی در گذشته 1033 یا 1036 با عنوان «بعض افاضل معاصر اسکنه الله تعالی فی الفردوس العالی» و از شیخ بهائی با عنوان «علامه عاملی غفر الله له ولوالدیه بلطفه الخفی و الجلی» نام می برد و گاه گاهی یکی دو شعر از خود می آورد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: گویا قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ 140 گ، 19 سطر، اندازه: 16×27 سم [ف: 2-29]

2. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 279/3

آغاز: مشتمل بر چهل و پنج باب. باب اول در توحید؛ انجام: هر که خیانت کند و دعوی باطل کند ملعون است.

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل، تا: 1044ق، جا: برهانپور؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی مقوایی دارای کنگره و ترنج سوخته ای، 65ص (332-396)، 14 سطر، اندازه: 11×19 سم [ف: 2-25]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1365/1 ط

آغاز: باب اول در بیان اعتقاد طایفه شریفه امامیه در باب توحید حق جل و علا حضرت شیخ مغفور در باب اعتقاد؛ انجام: و بفعل آن معصیت نخواهد بود باب ششم.

گویا ترجمه اعتقادات شیخ صدوق باشد، در این نسخه از باب اول آغاز و به باب پنجم ختم می شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، کان احمد بن حماد بن احمد بن حاجی غانم رابی ینسی (؟)، تا: 1054ق؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 2 ص (1-2)، 20 سطر، اندازه: 17×26 سم [ف: 24/3-90]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4014/1

آغاز: و كذلك بعثناهم لیتساءلوا بینهم، یعنی همچنانکه ایشان را میرانده بودیم برانگیختیم بکمال قدرت خود، انجام: و امر کن جمیع شیعه مرا بصبر، فان الأرض الله یورثها من یشاء من عباده و العاقبة للمتقین ...

ترجمه تحت اللفظی شیوایی است از «الاعتقادات» شیخ صدوق ابن بابویه قمی در سی و یک باب و در پایان آن نامه حضرت حجت (علیه السلام) به پدر صدوق افزوده شده است؛ خط: نستعلیق، کا: مراد بن آقا شاه آشتیانی قمی، تا: سه شنبه 24 شعبان 1061ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، علامت بلاغ دارد؛ جلد: تیماج مشکی، 36گ (1ر36پ)، 14 سطر، اندازه: 18/5×25 سم [ف: 11-15]

4. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 193/1

آغاز: نفی ضد آن صفت از خدای تعالی و می گوئیم همیشه خدای تعالی سمیع است؛ انجام: و ذکر آن در کتاب توحید کردم زود باشد که در این باب کتاب علیحده بنویسم انشاء الله

اعتقادات شیخ صدوق را در 34 باب با عناوین «شیخ رحمه الله گفته» ترجمه نموده است؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: ربیع الاول 1068ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی لبه دار، 44گ، اندازه: 17/5×18/5 سم [ف-39]

5. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1427/13

آغاز: باب اعتقاد در فطرت و هدایت، شیخ گفت اعتقاد ما در این آنست؛ انجام: و الصلاة علی محمد المبعوث الی خیر الامم و سلم تسلیماً کثیراً

ص: 397

ترجمه کتاب «اعتقادات» تألیف شیخ صدوق است. در اول نسخه تاریخ ترجمه را 914 دانسته است؛ خط: نستعلیق، کا: رفیع الدین محمد متخلص به رافع، تا: 1078 و 1079ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 33 (205-237پ)، اندازه: 15×29/5سم [مؤید: 3-345]

1. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1640/1

آغاز: باب الاعتقاد في نفي الجبر ... شیخ صدوق (رحمه الله) فرموده که اعتقاد ما امامیه مذهب در جبر و تفویض آنست که

ترجمه و شرح؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1096ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: 10×17/5سم [نسخه پژوهی: 3-159]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12070/5

آغاز: فرمودند که آن نیز از قدر است باب پنجم اعتقاد در فطرت و هدایت؛ انجام: و ذکر آن در کتاب توحید کردم و زود باشد که درین کتاب علیحده بنویسم انشاء الله تعالی ... و أنا أسئل الله أن یهدی سبیل الله و الحمد لله رب العالمین.

ترجمه تحت اللفظی نیکویی از رساله اعتقادات شیخ صدوق است این کتاب شامل 34 باب. نسخه حاضر از باب 5 (اعتقاد در فطرت و هدایت) آغاز و تا پایان کتاب را در بر دارد؛ خط: نسخ خوش و نستعلیق کتابتی، بی کا، تا: اوایل قرن 12؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 39گ (59-97)، 16 سطر (8×13)، اندازه: 12×20سم [ف: 30-471]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32027

آغاز: بسمله. الحمد لله الملك الذي خلق السموات والارض وهو علیم بذات الصدور وهو الحی؛ انجام: برای آن مرد تأویلات این آیات ... این آیات را اعتماد کردم ... در این کتاب ان شاء الله نوشته شود

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی مشکی با حواشی زرکوب، 81گ، 12 سطر، اندازه: 17×20سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-128]

7. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2675/1

آغاز: باب صفت اعتقاد شیعه اثنی عشری در توحید و یگانگی حق تعالی گفت شیخ سعادت مند ابو جعفر؛ انجام: و زود باشد که تألیف نمایم در این باب کتابا بحمد و باری حق تعالی

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 12 یا 13؛ مصحح؛ مهر: «عبدہ الراجی محمد علی بن محمد حسین الواعظ» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 31گ (1-31ر)، 18 سطر، اندازه: 14/5×19/5سم [محدث ارموی مخ: 1-356]

8. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1839/1

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین وحده ... در بیان اعتقادات امامیه در توحید ... شیخ عالم ... ابو جعفر محمد بن ... بابویه قمی فقیه مصنف این کتاب فرموده: بدانکه اعتقاد ما در توحید آن است؛ انجام و درود بر پیغمبر ما است محمد و آتش (صلی الله علیه و آله) ...

بمحمد و آله ... خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 67گ (1پ-67ر)،
18 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 3-399]

9. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجه؛ شماره نسخه: 98

آغاز: و مدت بزرگست خداوند تبارک و تعالی به وحدانیت و ربوبیت و فردانیت آفریدگار عالمیان است؛ انجام: پس صبر کن ای شیخ من
ای ابا الحسن علی بن الحسین و امر کن جمیع شیعه مرا به صبر فان الارض

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 و 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 88گ، 15 سطر، اندازه: 10×
15 سم [ف: 74-]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 602/1

آغاز: بسمله باب اول در ذکر اعتقاد فرقه اثنا عشریه در توحید. مخفی نماند که در توحید ... لیکن حقیر مستهام در این مقام

گزارش استواری است به شیوه شیعی آمیخته با فلسفه و عرفان بر یکی از متون اعتقادی که گویا ترجمه و شرح اعتقادات صدوق یا مفید
باشد که در آن از سال 1064 ق یاد شده است و آمده: «آنچه حقیر شارح در سال هزار و شصت و چهار هجری بعد از نیل شرف زیارت
عبات عالیات شده ... شامل یک مقدمه و چند باب که ابواب موجود، هفت باب می باشد. مقدمه مشتمل بر دوازده «اشاره»: 1. وجود
مستغنی از توصیف است، 2. وجود بسیط است، 3. کیفیت نسبت محمول به موضوع ... باب دوم در صفات ذات و صفات افعال، باب
سیم در تکلیف، 4. افعال عباد، 5. نفی جبر و تقویض، 6. اراده و مشیت الهیه باب هفتم در قضا و قدر. در باب چهاردهم آمده است:
«در افعال عباد. مصنف رحمه الله فرموده که اعتقاد نافی افعال العباد انها مخلوقه خلق تقدیر لا خلق تکوین. اعتقاد در کارها و کردارهای
بندگان ...»؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: فستقی و سفید، جلد: تیماج قهوه
ای، 55 گ (1-55)، 19 سطر (10/5 × 15/5)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 2-719]

10. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 602

آغاز: شرایف حمد بی انتهای پادشاهی را سزد که مبادی ایادی و نعمای

خط: نسخ، بی کا، تا: شعبان 1242 ق؛ اندازه: 15 × 21 سم [نسخه پژوهی: 2-127]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18443 ض

بی کا، تا: 1269 ق [د.ث. مجلس]

الاعتقادات = اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = usūl-ud dīn

شیخ طوسی، محمد بن حسن، 385-460 قمری

ص: 398

متن مختصری است در اصول دین به صورت سؤال و جواب که به نام های «مقدمة الکلام» و «الاعتقادات» نیز شناخته می شود و جز رساله «ثلاثون مسئله في معرفة الله» است. در نسبت آن به شیخ طوسی تردید است و برخی آن را همان «مقدمة الکلام» دانسته اند که در برخی از منابع آمده است در صورتی که چنین نیست و آن رساله جز این است و آن رساله فقط به توضیح اصطلاحات کلامی پرداخته است. او در ابتدای این رساله به تعریف ایمان پرداخته و بعد از تعریف، آن را دارای پنج «رکن» می داند (توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد) که تصدیق با دلیل - نه با تقلید - آن را شرط ایمان تلقی کرده و پس از تعریف این پنج رکن با عبارت «الدلیل علی ...» آن را مستدل کرده است که بیشترین دلایل به بحث توحید اختصاص دارد.

آغاز: بسمله حمدله و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد اذا سألک سائل وقال ما الإیمان قل هو التصدیق بالله وبالرسول وبما جاء به النبي والأئمة علیهم السلام کل ذلك بالدلیل لا بالتقلید و هي مرکب و مرتب علی خمسة فصول من عرفها کان مؤمنة ... التوحید اثبات الصانع الواحد ... دلیل الوجود و الدلیل علی أن الله تعالی موجود

انجام: و الدلیل علی ان الامامة الجمعة .. و يجب ان يعتقد ان الله تعالی يعيد الاجسام علی ما كانت علیه لا یصال کل حق الی مستحقه لما ثبت من عدله و حکمته فثبت اعاده الاجسام. تمت

چاپ: با تحقیق استاد روضانی، ضمن الرسائل العشر، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، 1403ق، به کوشش محمد رضا انصاری، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، بر اساس نسخه شماره 514 مرعشی و بدون نام مؤلف، 1377ش

[الذریعة 88/11 و 356/20 و 364/20 ، 106/18 ، ش 899 با عنوان «رساله في الکلام»، 91/22 ، ریحانة الأدب 327/3 ؛ دیباچه چهار فرهنگنامه کلامی در یادنامه هزار شیخ طوس ص 142؛ مقدمه تبیان طوسی ص اش 43؛ معجم التراث الکلامی 231/5 - 232؛ کشف الحجب 521، معجم المؤلفین 137/3 ؛ اعیان الشیعة 92/4 ؛ دنا 11/2 - 12 (در آن جا نسخه های دو کتاب کلامی شیخ طوسی به هم آمیخته معرفی شده است)؛ گنجیه بهارستان 41/1 - 49؛ نشریه نسخه های خطی 845/11 (که نادرست از آن شیخ مفید دانسته شده است)؛ نسخه ای از این کتاب در ملی تهران 158/15 - 159 با نام کتاب الدلائل به نادرست از حسن بن محمد خوانساری نسبت داده شده است؛ مرعشی 119/2 که نسخه ای از این رساله را با عنوان «اصول دین» معرفی نموده ولی مؤلف را ذکر نکرده است؛ مرعشی 287/1 ، ش 25/26 با عنوان «اصول الدین»؛ شیخ محسن بن محمد رفیع رشتی اصفهانی (قرن 13 هـ) با افزودن نام خود بر بالای یکی از نسخه های کتاب در مرعشی 375/8 آن را به نام غوث الانام از تألیفات خود معرفی کرده است]

شرح و حواشی:

1- شرح اصول الدین؛ حسینی خلخالی، عزیز الله بن عنایت الله (-10)

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 403/1

آغاز: الحمد لله حق حمده و الصلاة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین، سألتم ایدکم الله املاء مقدمة

نسخه اصل: کتابخانه موزه بریتانیا، لندن ش 10968؛ خط: نسخ، کا؛ علی بن حسن بن رضی علوی حسینی، تا: 1 ذیحجه 716ق؛

مصصح، محشی؛ 32ص (1-32) [عکسی ف: 2-7]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8221/2

خط: نسخ، کا: بهاء دین پسر بهاء دین حسینی، تا: قرن 19 کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ابعاد متن: 1268، قطع: ربعی، اندازه: $12 \times 17/5$ سم [ف: 17-60]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3274/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ مصصح، محشی؛ تملك: «حسین بن عبد الصمد ...» که کتاب را به فرزندش به سال 1056 هبه نموده، تملکی پاک شده به تاریخ شوال 1056؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ گ (پ1-5)، 12 سطر، اندازه: $12/5 \times 18$ سم [محدث ارموی مخ: 1-150]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12/9

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ خوش، کا: شمس الدین فرزند نصیر، بالو کلاتی، تا: 882ق؛ مصصح، کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول با شمس، گ (149-154)، 15 سطر (5×12)، اندازه: $9 \times 18/5$ سم [ف: 30-364]

5. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1110/5

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر شوال 885ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوای عطف پارچه مشکی، گ (38-41)، 13 سطر (8×12)، اندازه: 12×17 سم [ف: 3-1540]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3446/4

خط: نستعلیق، کا: عبدالعزیز بن عبدالعلی بن علی، تا: 888ق؛ مصصح؛ گ (پ49 - پ52)، 15 سطر، اندازه: 10×17 سم [محدث ارموی مخ: 1-150]

7. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 168/5

در سی مسأله اعتقادی و کلامی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مقوایی، گ (پ131-133)، 11 سطر (5×11/19)، اندازه: 14×21 سم [ف: -251]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7693/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسام الدین بن مولانا حسین کلاری استر آبادی، تا: آغاز ربیع الثانی 105ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی
ضربی، 3گ (70پ - 72ر)، 15 سطر (8×10/5)، اندازہ: 12×17سم [ف: 16-673]

ص: 399

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1295/9

آغاز: بسمله. اذا سألك سائل و قال لك ما الايمان قل هو التصديق بالله و بالرسول

نسخه اصل: کتابخانه آیت الله گلپایگانی، قم، شماره 43 (جدید 18/151) [این نسخه در فهرست جدید هم معرفی نشده، تنها صفحه اول رساله، در این نسخه موجود است؛ بی کا، تا: با تاریخ 974ق؛ اص (130) [عکسی ف: 3-658]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10813/4

خط: نستعلیق، کا: ابوالخیر محمود بن عیسی بن رفیع امامی، تا: دوشنبه 24 ربیع الاول 982ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 4گ (22پ-25ر)، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 9/5$ سم [ف: 27-234]

11. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 254/4

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه ذیقعد 982ق؛ جلد: پلاستیکی قرمز، عطف پارچه ای، اندازه: $16/5 \times 9$ سم [ف: 1-228]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8908/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج هشت ضلعی در وسط و جدول، یک لا با مهر صحاف درون ترنج به نقش: «الهی بحق نبی و ولی xx نظر کن سوی محمد علی 1171»، 3ص (26-28)، سطور چلیپا (6×20)، قطع: بیاضی، اندازه: $24/5 \times 9$ سم [ف: 29/1-294]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15309/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 10 یا 11ق؛ جلد: چرم قهوه ای، 2ص (4-5)، 24 سطر، اندازه: $20/6 \times 26/7$ سم [ف: 43-11]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6894/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ تملك: سلطان حسین واعظ با مهر «عبدالله سلطان حسین الواعظ» (بیضی)، وقفنامه کتاب از همو بر دارالمومنین استر آباد و اولادش؛ جلد: تیماج عنابی بدون مقوا، 8گ (1پ-8پ)، اندازه: $17/5 \times 12/5$ سم [ف: 20-326]

15. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2089/2

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، 4گ (9-12پ)، اندازه: 17×10 سم [ف: 8-712]

16. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3522/5

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، تا: 1002ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 4گ (71-74)، 17 سطر (7×12/5)، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 16-47]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 116/3

کا: صالح بن سید علی حسینی گرمرودی، تا: 8 جمادی 1070ق، جان ابهر؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، عطف تیماج قهوه ای، 6ص (155-160)، 12 سطر (7×13)، اندازه: 12×19 سم [سنا: ف: 1-60]

18. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 886/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: عبدالحسین رودستی، تا: رمضان 1086ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه ای لایه ای، 7گ (92-98)، 13 سطر (5/4×14)، اندازه: 10×20 سم [ف: 3-1201]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6489/21

خط: نستعلیق، کان محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: شعبان 1087ق؛ مجدول، مصحح، با حاشیه نویسی متفرقه بیشتر در پزشکی؛ جلد: تیماج مشکی ترمیمی، 2گ (195-196ر)، اندازه: 17×25 سم [ف: 20-67]

20. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6652/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ 150گ (16پ - 165)، 13 سطر (5/5×15) [ف: 3-150]

21. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4838/1 - 24/138

آغاز: ومن حجدها کان کافرا وهي التوحید والعدل والنبوت والامامة والمعاد، انجام: برابر نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 29 جمادی الاول 1109ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: کاغذ، 7گ، 9 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 1-436]

22. قم، گلپایگانی شماره نسخه: 7284/5 - 37/74

آغاز: برابر؛ انجام: و الدلیل علی امامة علی بن ابی طالب ع و اولاده الطاهرین نص النبی و فایدة الإمام أن یكون معصوماً و غیر هم لیس بمعصوم ... و من جحد الثانی فلیس بکافر و اما جزاؤه جهنم و الأول فی الدنیا رجس و الثانی لیس كذلك تمت.

نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سرترنج، 2 گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2037-4]

23. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1537/3

آغاز: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، کا: شاهمراد جنابندی، تا: قرن 13؛ 9 گ (35-43) [نسخه پژوهی: 3-150]

24. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21137

آغاز: برابر؛ انجام: از شراب دیرنه بینم قابلش

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد سعید خوانساری، تا: 1217ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، 2 گ، 17 سطر [رایانه]

ص: 400

25. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 122613

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ یادداشت امانت به تاریخ 1220 با مهر؛ جلد: تیماج قهوه ای، 3 گ (49 پ - 51 پ)، اندازه: $10 \times 19/5$ سم
[ف: 4-33]

26. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2560/2

آغاز و انجام: برابر

کتاب در فهرست به نام «دلایل العقائد» و بدون نام مؤلف ذکر شده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، کان محمد ربیع همدانی، تا: 1242ق؛ 5 گ، 15 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف: 2-896]

27. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 330/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد اسماعیل، تا: جمعه 12 رجب 1245ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 85 گ، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-434]

28. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10313/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد جعفر، تا: 1249ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه ای، 5 ص (72-76)،
15 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 32-316]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 696/3

آغاز: برابر نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: 1273ق؛ قطع: جیبی [اهدائی ف: 285]

30. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4131/1

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن حسین رضوی، تا: 1274ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 2 گ (2 پ - 3 ر)، 17 سطر (8×16)، اندازه: 14×24 سم [ف: 13-3108]

31. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 514/5

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ معرب، کا: جمال الدین علی بن مجدالدین سدید منصورى استرآبادى، بی تا، مگ (87 پ-90 پ)، اندازه: $12 \times 17/5$ سم [ف: 2-119]

32. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1634/5

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 23 سطر، اندازه: $15 \times 21/5$ سم [ف: 3-149]

33. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7556/4

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی خشکیده یک لا، 8 گ (89 پ-96 پ)، 14 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 3-150]

34. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 13090/4 عکسی

نسخه اصل: ملک شماره 458 [این شماره در فهرست ملک یک رساله دیده شده و این رساله آن معرفی نشده]؛ خط: نسخ خوانا، بی کا، بی تا، جلد: گالینگور قهوه ای لولایی، 16 گ (34-49)، 21 سطر، اندازه: $15/5 \times 20/5$ سم [ف: 3-1339]

35. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 690/3 - 4/160

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 5 گ، 13 سطر [ف: 1-442]

36. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 879/3

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است که به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط نسخ، بی کا، بی تا؛ 4 گ (117 پ-120 پ) [ف: 3-536]

37. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 493/7

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام رساله ای در ایمان و بدون مؤلف ذکر شده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ ریز، بی کا، بی تا؛ کاغذ: نخودی و زرد، جلد: مقوای کاغذ آبی، 1 گ، 24 سطر (7 × 13)، اندازه: 12×18 سم [ف: 1952]

38. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7043/10

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی درون قهوه ای، ص، 71 سطر (9×19)، قطع: ربعی، اندازه: 4×12 سم [ف: 16-437]

39. تهران: مروی؛ شماره نسخه: 875/2

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ قطع: رقعی [ف: 321]

40. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 8/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 3 گ (70 پ - 72 پ)، اندازه: 12/5×19 سم [ف: -27]

41. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5417/9

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: حیدر علی بن محمد امین هزار جریبی، بی تا، جان تهران، مدرسه ارگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 3 گ (99 پ - 101 ر)، 15 سطر [ف: 16-327]

42. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4943/1

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده و به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج کبود با لولا، 3 گ (1 پ - 3 پ)، 15 سطر (6×11)، اندازه: 13×20 سم [ف: 3]

ص: 401

43. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 1424/5

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، بی تا؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-279]

44. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 20063

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد کا: سید احمد صفائی خوانساری، بی تا [اهدائی ف: -282]

45. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 685/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: مقوایی، گ (36-39)، اندازه: 13×17 سم [ف: 2-279]

46. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2755/4

آغاز: بسم الله تعالى. اما بعد الحمد و الصلاة على النبي و آله فهذه مختصرة من الفوائد استخراجتها من رشحات امواج البحر الزخار القدوسی محمد بن الحسن الطوسی ... و ذکرتها مشیرا فی خلالها الی المخالفین لها و هی من خصائص المعتقدات الاثني عشرية... انجم: و اعلم أيضا أن هذا القدر من الاعتقاد كاف عند الطلب الأولى الرشد. و هو الله الكافي ... و لم یکن له کفوا احد. (علی ید الاقل ابن عبدالرزاق مهدي الكاشی).

از اعتقادات او استخراج شده؛ کا: مهدي بن عبدالرزاق کاشی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد یک لا، گ (48-55)،
16 و 20 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 3-162]

47. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6347/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، گ (52-54)، اندازه: $12/5 \times 18/5$ سم [ف: 16-310]

48. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1177/5

آغاز: اما بعد إذا سأل سائل العالم قديم أو حادث جوابه حادث فإذا قال ما الدليل علی حدوثة

نسخه اصل: کتابخانه سید علی عدنانی خرمشهر؛ خط: نسخ نازیبا، کا: عیسی بن حسن بن عبد الله بن مرهون بن محمد آل شهاب درازی بحرانی، بی تا، 34 ص (265-298) [عکسی ف: 3-463]

49. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 842/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ گ (111-112 پ)، اندازه: $15/5 \times 21$ سم [ف: 3-629]

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، اندازه: 9 × 16/5 سم [ف: 3-948]

51. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 262/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [ف: 3-41]

52. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4634/10

آغاز: برابر، انجام: أنه تعالی حکیم لا یفعل قبیحا و لا یخل بواجب آن فعل القبیح لا یفعله الا جاهل. نام مؤلف در فهرست نیامده است به قرینه آغاز نسخه تعیین گردید؛ بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، مقوایی عطف و لبه ها تیماج قهوه ای، گ (2-148-149)، 17 سطر (8/5 × 17)، اندازه: 26 × 14/5 سم [ف: 19-296]

الاعتقادات = اقل ما يجب اعتقاده علی المکلف = العقيدة المفيدة / کلام و اعتقادات / عربی

al-istiḳādāt = aqall-u mā yajib-a i'tiqād-u-h'ala-1 mukallaf = al-'aḳīdat-ul mufīda

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

خواجه طوسی در این رساله که در پاسخ به سؤالی نگاشته، اقل اعتقاد مکلف را اعتقاد و تصدیق به آن حقیقتی می داند که در لا اله الا الله و محمد رسول الله نهفته است و خلاصه ای از آنچه این اعتقاد می طلبد را بیان کرده است و معتقد است این مقدار برای مردم عادی کافی است و نیاز به صول معرفت عقلانی بر پایه بحث و فحص تفصیلی و اقامه براهین نیست و مباحث کلامی و فلسفی مطرح را در گرو دانستن شبهاتی می داند که ممکن است برای عوام در اثر شبهات بیش از فهم پاسخ آن باشد و باعث تزلزل ایمان آنها شود. عالم استدلال و دفع شبهات را میدان عالمان قوی بنیه دانسته و مردم عادی را بی نیاز از ورود به آن دانسته و اعتقاد به کلیات را برای آنان کافی می داند. در نهایت شرح آنچه را گفته است، به کتاب «قواعد العقاید» خود ارجاع میدهد. الذریعه آن را «اعتقادات» ثبت کرده و می گوید شاید این همان رساله ای باشد که شیخ سلیمان ماحوزی آن را به نام «وجیزة» نامیده است و در جای دیگر آن را «اقل ما يجب الاعتقاد به» نامیده که برداشتی از آغاز این رساله است. فیض کاشانی در دو کتاب خود «حقایق» و «قررة العیون» آن را به تمامه آورده است.

آغاز: بسمله. اعلم ایدک الله ایها الاخ الصالح العزیز ان اقل ما يجب اعتقاده علی المکلف فهو ما ترجمه قوله «لا اله الا الله محمد رسول الله» ثم اذا صدق الرسول فینبغی أن یصدقه فی صفات الله تعالی و الیوم الآخر و تعیین الامام المعصوم. و کل ذلك بما یشتمل علیه القرآن من غیر مزید و برهان

انجام: تضرّبون كتاب الله بعضه ببعض انظروا ما ذا أمركم الله به فافعلوا، وانهاكم عنه فانتهوا. فهذا تنبيه على منهج الحق واستيفاء ذلك شرحناه في كتاب قواعد العقائد فاطلبه منه و الحمد لله رب العالمين وصلى الله على خير خلقه وآله اجمعين.

چاپ: در نهایت کتاب تلخیص المحصل همراه با چند رساله دیگر خواجه؛ در احوال و آثار خواجه مدرس رضوی، ص 551 چاپ جدید؛ به کوشش فاطمه فنا، در گنجینه بهارستان،

ص: 402

حکمت، تابستان 1376ش، صص 307-309 با عنوان «رساله اعتقادی»، به کوشش محمد رضا انصاری قمی، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، 1377، با عنوان «رسالة في الاعتقاد الذي لا بد لكل مكلف منه

[الذريعة 266/2، 102/11 و 93/11 و 226؛ مجالس المؤمنین 208/2؛ ریحانة الادب 179/2؛ مکتبة امیر المؤمنین 127/1؛ فهرستواره منزوی 122/9؛ دنا 13/2 (50 نسخه)]

شرح و حواشی:

1- التحفة المحمدية في شرح المقدمة النصيرية؛ شیرازی، عبدالنبي بن محمد مفید (-1192)

2- التحفة المحمدية (منتخب)؛ شیرازی، عبد النبي بن محمد مفید (-1192)

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1022/7

خط: نسخ، کا: سید حیدر آملی، تا: با تاریخ 761ق؛ فهرست نگارش های رکن الدین محمد بن علی فارسی گرگانی مترجم رساله های پارسی خواجه به تازی که آملی از روی خط همو نوشت در 128ر129؛ جلد: تیماج سرخ، 2گ (126پ-127پ)، اندازه: 16/5×12 سم [ف: 3-532]

2. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 14890/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالمطلب حسینی، تا: غره ربیع الأول 797ق، گویا این تاریخ از آن نسخه ای بوده است که از روی او استنساخ شده زیرا خط مربوط به آن تاریخ نیست؛ جلد: تیماج خرمائی لولایی، 3گ، 15 سطر (8×16/5)، اندازه: 16×23 سم [ف: 2-200]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 780/2

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن ابراهیم فقعی، تا: چهارشنبه 15 ذیقعده 851ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای ضربی نو، 5ص (390-1394)، 19 سطر (8×12)، اندازه: 13×19 سم [سنا: ف: 2-59]

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 221/2

همان نسخه بالا [نشریه: 7-229]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2144/38

بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: متن و حاشیه سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری عطف میشن، 2ص (641-642)، اندازه: 10/5×23 سم [ف: 9-828]

6. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2631/4

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ 3 گ، 14 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 3-1386]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15075/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد، مسموم (مشموم) حسینی، تا: قرن 10؛ مصحح، 5 شامل فایده ای از ارشاد شیخ مفید در پایان؛ کاغذ: شرقی،
2 گ (86-87)، 18 سطر، اندازه: 7 × 12 سم [ف: 38-185]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10115/17

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: تاج الدین حسین مشهور به صاعد، تا: قرن 10؛ 2 ص (524-525)، 19 سطر، اندازه: 5 × 10 × 19
سم [ف: 32-138]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10029/40

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ترنج و سرترنج طلایی، 3 ص (112-114)، اندازه: 12 × 17 سم
[ف: 32-40]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1231/10 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 1 ص (46 ر)،
قطع: وزیری، اندازه: 19 × 26 سم [ف: 23-813]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5008/13

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «کنز الفوائد» و از ابو حامد غزالی دانسته که با توجه به آغاز و انجام نسخه هر دو غلط است؛ خط: شکسته نستعلیق،
کا: علی اشرف، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه تیماج مشکی، 2 گ (174 پ-175 ر)، اندازه: 5 × 15 × 25 سم [ف: 311-14 چ]

11. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 132/1 - د

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ تملک: 1294 فرهاد میرزا 1294، محمد طاهر، قزوینی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه ای
ضربی مقوایی، 275 گی، 13 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 5 × 12 × 18/5 سم [ف: 1-31]

12. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2064/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی درون سبز، 4ص (234-237)، 17 سطر (4/5 × 13)،
اندازه: 10 × 20 سم [ف: 8-693]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 568/25

خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 2ص (175-176)، ابعاد متن: 8 × 16، اندازه:
12 × 22 سم [سنا: ف: 1-358]

14. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 168/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 11 رمضان 1008ق؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-405]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1220

آغاز و انجام: برابر

کا: حمزه بن احمد گیلانی، تا: 1018ق؛ از نسخه که ضمیمه کتاب الفیه ابن ابی جمهور احسائی و کاتب آن محمد بن

ص: 403

عبدالمطلب حسینی به تاریخ 768ق بوده برداشته شده، کاتب این نسخه در ذیل آن تاریخ کتابت و یادداشت های موجود در نسخه مقدم بر این نسخه و تاریخ کتابت های آنها را ضبط کرده تاریخ قدیم ترین آن نسخه 768ق است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ته بندی: تیماج قهوه ای روشن، 22 سطر، قطع: ربعی باریک، اندازه: 11×22 سم [ف: 4-126]

16. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9466/83

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1044ق؛ 1گ (182) [مختصر ف: -556]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 902116

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نوروز علی، تا: ذیحجه 1069ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج عطف پارچه، 3گ (51-53پ)، 12 سطر، اندازه: 12/5×19 سم [ف: 23-174]

18. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 70/15 - د

بی کا، تا: 24 صفر 1075ق، 3گ (232-234پ) [ف: 1-31]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9448/2

آغاز: برابر؛ انجام: فهذه تنبيه على منهج الحق و استيفاء ذلك.

خط: نسخ، کا: صالح بن سلیمان عاملی، تا: 1092ق، جان مدینه منوره؛ جلد: دورو تیماج مشکی، 1گ (36-36پ)، اندازه: 14×20 سم [ف: 24-213]

20. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6710/28

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، کا: نصیر الدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: بین سالهای 1064-1096ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی مقوایی درون سرخ بالولا، 1ص (74پ)، 42 سطر (13×23)، قطع: رحلی، اندازه: 20×31 سم [ف: 16-339]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 27356/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-176]

21. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: ض 21264

آغاز: برابر

بی کا، تا: قرن 12؛ اص، قطع: خشتی [اهدائی ف: -350]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4013/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سمرقندی، 2گ (2پ-3پ) [ف: 11-14]

23. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10150/5

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12، 3ص (62-64)، اندازه: $15 \times 10/5$ سم [ف: 32-187]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11070/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد محسن، تویسرکانی، تا: 1118ق؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، 2گ (43-44)، 15 سطر،

اندازه: $12 \times 5/5$ سم [ف: 28-99]

25. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7203

آغاز: برابر؛ انجام: و اذا وفیناه بما وعدناه .. اللهم اغفر لکاتبه بحر متهم یا غفور

خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم، تا: 1119ق [الفبائی: 58]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10163/3

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن جعفر شولستانی، تا: ذیحجه 1146ق؛ 2ص (132-133)، 16 سطر، اندازه: $20/5 \times 12$ سم [ف:

197-32]

27. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11617/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 13، در پایان احکام مربوط به رضاع در چند سطر به نقل از کتاب المعتمر آمده؛ کاغذ: فرنگی، آهار

مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج ضربی گل و بوته، 2گ (25-24)، 15 سطر، اندازه: $13/5 \times 10/5$ سم [ف: 29-358]

28. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14985/13

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: حدود قرن 13؛ کاغذ: شرقی، 1گ (141)، مجموعاً 25 سطر، اندازه: 9 × 10 سم [ف: 37-662]

29. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1476/2

آغاز: برابر؛ انجام: تمام شد رساله مختصره مفیده کثیر الفوائد فیلسوف بحق و حکیم مطلق ...

خط: نسخ، بی کا، تا: 1234ق، کاغذ: پسته ای، جلد: تیماج مشکی یک لا نرم، 74گ (30-104)، 14 سطر (7 × 11)، اندازه: 9 × 14 سم [ف: 3-969]

30. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 340/3

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق ریز، بی کا، تا: 1260ق؛ 3گ (37پ - 39ر) [ف: 3-532]

31. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1953/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 17 رمضان 1267ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 1گ (22پ)، 21 سطر (11 × 16)، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 8-568]

32. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13817/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: سید حسین بن علی حسینی هندی، تا: 9 شوال 1294ق؛ کاغذ: فرنگی، 4گ (29ر - 32ر)، 8 سطر، اندازه: 13 × 7 سم [ف: 35-269]

33. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: 122/3

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن علی اکبر، تا: 1295ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2گ (53ر - 54ر)، 19 سطر، اندازه: 16 × 5 × 21 سم [ف: -92]

34. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2261/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن یحیی بن حنظلہ احسائی، تا: 1300ق، جان مکہ؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، 2 گ (135 پ-136 پ)، 16 سطر، اندازہ: $12 \times 18/5$ سم [ف: 6-245]

35. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15113/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید اسدالله صفوی ماسالی مصطفوی، تا: قرن 14؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 2 گ (1-2)، جمعاً 26 سطر، اندازہ: $8/5 \times 11$ سم [ف: 38-290]

36. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/196 - 7576/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: مقوای عطف گالینگور قهوه ای، 4 گ، 21 سطر، اندازہ: 12×18 سم [ف: 1-440]

37. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19862

آغاز: برابر، انجام: مما کتب فی آخره و انا العبد احمد الحسینی 1315

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا صفائی خوانساری، تا: 1315ق؛ از روی نسخه مورخ 894؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوای، 1 گ، 17 سطر، قطع: رقعی [اهدائی ف: -283]

38. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23455

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: حنائی، جلد: تیماج، 1 ص، 23 سطر [رایانه]

39. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 556/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: چرم قرمز، 1 ص (125ر)، اندازہ: $12/5 \times 20/5$ سم [مؤید: 2-58]

40. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 364/37

کا: علی بن احمد رشتی، بی تا، جان یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 19 سطر، قطع: جیبی [نشریه: 2-180]

41. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/123 - 7503/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ، 2، 23 سطر، اندازه: 16×24 سم [ف: 1-440]

42. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 82/2

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج و مجدول، 1 گ، 25 سطر، اندازه: 15×27 سم [ف مخ: 1-51]

43. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14280/16

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج با زمینه مذهب با نقش گل مجدول، 1 ص (43)، 21-39 سطر، اندازه: 15×25 سم [ف: 38-1395]

44. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10688/4

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، اندازه: 20×29 سم [ف: 20-435]

45. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4102/2

خط: نسخ، کا: محمد سمناوی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 3 گ (24-26)، 22 سطر (6×15)، اندازه: 12×22 سم [ف: 13-3082]

46. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 70/12 - ج

بی کا، بی تا؛ 2 گ (60 پ-61 ر) [ف: 252-]

47. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2936/2

خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طبسی، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای حاشیه دار مقوایی، 2 گ (21)، 21 سطر ($8/5 \times 15$)، اندازه: 13×19 سم [ف: 10-1811]

48. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1207/12

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ بالای نسخه با خط قرمز نوشته که مؤلف، این رساله را به درخواست یکی از دوستانش که تحفه از وی خواسته بوده تألیف

کرده است؛ 2ص (86-87) [ف: 4-206]

49. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1340/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن مرحوم محمود جنابذی، بی تا؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 2 گ، 15 سطر (7×)

(15/5)، اندازه: 13/5 × 23سم [ف: 3-403]

50. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5845/11

آغاز: برابر؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: میسن آلبالوئی [ف: 9-69]

51. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2548/2

بی کا، بی تا؛ اهدایی؛ وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، 3 گ (27-29)، اندازه: 12 × 20سم [ف: 4-1338]

52. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11950

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، پس از این ترجمه احوال مؤلف است، این رساله ضمیمه «انوار الجلالیه» است؛ 7ص [ف: 11-29]

الاعتقادات = مختصر في علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = muxtaṣar fī 'ilm-il-kalām

محقق حلی، جعفر بن حسن، 602-676 قمری

(mohaqqeq-e hellī, ja'far ebn-e hasan (1206-1278

رساله ای مختصر و استدلالی در بیان اعتقادات امامیه که برای بیان معتقدات شیعه نگاشته شده و پس از بیان عقیده به تعلیل آن پرداخته است و در مجموع 23 عقیده را با ذکر دلیل دربردارد. مؤلف ظاهراً نام خاصی به آن نداده است لذا در فهرس و منابع

ص: 405

نام های پراکنده ای به آن داده شده است. در ابتدای برخی نسخه ها عبارت «اربعه فصول» دیده می شود ولی آنچه در رساله دیده می شود 3 «فصل» است با عناوین: 1. معرفة الله و ما يجوز أن يوصف و ما لا يجوز؛ 2. في انه حكيم لا يفعل قبيحا و لا يخل بواجب؛ 3. النبوة، که پس از بحث نبوت ضمن عنوان دو «فائده» به امامت نیز پرداخته است ولی فاقد بحث معاد می باشد. به جز عناوین فصل، شامل عناوین «فائده» و «عقیده» نیز می باشد. در الذریعه (186/2) از اصول الدین حلی یاد شده و گویا نسخه آن را ندیده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... يجب على كل عاقل نشاء بين العقلاء و سماع اختلافهم في اثبات الصانع و نفيه و اثبات الثواب و العقاب أن يصرف فكرته الى معرفة ذلك بحيث يأمن زوال الضرر المجوز ... فهذه اربعة فصول: الفصل الاول في معرفة الله و ما يجوز ام يوصف به و ما لا يجوز، و الطريق الموصل الى ذلك

انجام: فائده: و قد ثبت عن الأئمة عليهم السلام بالنقل أنه يجب أن يعرفوا باجمعهم و أن من جحد أحدهم كمن جحد سائرهم فليعمل على ذلك انشاء الله تعالى.

چاپ: به کوشش محمد رضا انصاری قمی، در میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، با عنوان «رساله فی العقیده»

[الذریعه 88/11 106/18 ش 899 با عنوان «رساله فی الکلام»، 356/20 و 364، 91/22، ریحانة الأدب 327/3؛ معجم التراث الکلامی 231/5-232؛ کشف الحجب 521، الذریعه 21/21؛ معجم المؤلفین 137/3، اعیان الشیعة 92/4، دنا 14/2 (7 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4013/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 2 ربیع الأول 685ق؛ کاغذ: سمرقندی، 4گ (78پ-81ر)، مختلف السطر (7×13/5) [ف: 11-16]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1632/1

آغاز: الحمد لله على ما أباح من النعم و اتاح من القسم؛ انجام: ليكون سهل الحفظ على الراغب فيه ان شاء الله تعالى و صلواته على سيدنا محمد ... الطاهرين

آغاز و انجام این نسخه متفاوت است؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد مهدی، تا: 1 ربیع الأول 709ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه کاغذ، 18 سطر [ف: 5-314]

3. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: 237/6

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن 11؛ قطع: ربعی [نشریه: 6-692]

4. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: 23716

آغاز: الحمد لله على ما أباح من النعم و اتاح من القلم؛ انجام: ليكون سهل الحفظ على الراغب فيه ان شاء الله

بی کا، تا: قرن 11، قطع: ربعی [نشریه: 6-693]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 255/26

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: عبد الحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: 17 ربیع الثانی 1056ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 7 گ (200 پ-206 پ)، 23 سطر، اندازه: 13 × 25/5 سم [ف: 1-287]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2611/3

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کان عزیز الله بن عبدالعلی فراهانی، تا: با تاریخ 1074ق؛ 12 ص (16-27) [عکسی ف: 7-201]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15613/3

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، در پایان اجازه شرف الدین محمد مکی بن محمد ضیاء الدین بن شمس الدین بن حسن بن زین الدین شریف از ذریه شهید اول به شیخ ابو جعفر به خط مجیز در سال 1183 آمده؛ جلد: تیماج یشمی ساده درون ابر و باد، 7 گ (74ر-80ر)، 15 و 17 سطر، اندازه: 12/7 × 19/3 سم [ف: 43-189]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16913/15

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ 3 گ (31-33 پ) [ف: 47]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14292/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ بی تا؛ مصحح جلد: مقوایی قهوه ای عطف و گوشه گالینگور مشکی، 6 گ (4ر-9 پ)، 17 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 38-416]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4359/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، تملك: عزیز الله بن محمد تقی اصفهانی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: چرم ماشی یک لا، 11 گ
[72-12] سم 19 × 13، اندازه: 15 سطر، (109-119)،

11. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 5712/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: رویه کاغذی، 9 گ (23 پ-31 ر)، مختلف السطر، اندازه: 20/5 × 13/8 سم [ف: 8-474]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8/30 خوئی

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ تحریری، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد رنگ، 9 ص (377-385)،
قطع: وزیری باریک، اندازه: 26/2 × 13/3 سم [ف: 7-15]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-eteqadat

ابن غانم، عبد السلام بن احمد، -678 قمری

ص: 406

(ebn-e qānem, 'abd-os-salām ebn-e ahmad (-1280

رساله ای کوتاه در عقاید مؤلف در باب توحید و قدرت و علم خداوند متعال .

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3326/2

آغاز: الحمد لله الذي كيف الكيف و تنزه عن الكيفية و اين الاين و تنزه عن الاينية و وجد في كل شيء و تعالى عن العندية و هو اول كل شيء و ليس له اخريّة ان قلت اين فقد طالبتة بالأينية؛ انجام: و جعلنا و اياكم من الذين لهم غرف من فوقها غرق مبنيه و صلى الله على سيدنا محمد اشرف البريه. و على اله و ازواجه و خصهم باشرف تحيه تمت

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ 2 گ، 21 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-179]

اعتقادات = بیان اعتقاد / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqādāt = bayān-e e'teqād

نسفی، عزیز الدین بن محمد، ق 7 قمری

(-13c nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad

آن را به خواهش درویشان، در صورت و حقیقت ایمان و اسلام، با سربندهای فصل، و سربندهای کوچکتر «ای درویش»: فصل، بدان ... که معنی ایمان از روی لغت ...؛ فصل، بدان که خدای یکی است و قدیم است .... فصل، بدان که هر چیز که پیغمبر فرموده است ... .

آغاز: بسمله، حمدله، عاقبه، صلوات. اما بعد، چنین گوید: ... عزیز بن محمد النسفی که جماعت درویشان ... از این بیچاره درخواست کردند که می باید که در بیان اعتقاد رساله های جمع کنید و بیان کنید که ایمان چیست؟ و اسلام چیست؟ و صورت و حقیقت هر یک را بگویید

انجام و راحت و آسایش باشند. تمام شد بیان اعتقاد. و الحمدلله

[فهرستواره کتابهای فارسی 100/7؛ دنا 14/2 (3 نسخه)]

1. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 368/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: 11-943]

2. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 533/18

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 12، 3 گ (125 پ- 127 پ) [ف: 1-23]

3. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 170/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه ای گل دار، 4 گ (51 پ- 54 پ)، اندازه: 14×21/5 سم [ف: 1-121]

الاعتقادات = العقائد العضدية / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = al-'aqā'id-ul-'adudīyya

عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد، 700؟ - 756 قمری

(azod-od-dīn-e Ījī, "abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1301- 1356'

رساله مختصر است در بیان اعتقاد خود، مطابق با مذهب اهل سنت و بر پایه اندیشه اشعری که آنها را فرقه ناجیه می داند. آن چنان که برخی از شارحین رساله اظهار داشته اند، این رساله تألیف آخر ایشان و به تاریخ 12 روز قبل از مرگ بوده است. دانشمندان اهل سنت بر این رساله شروح، ترجمه ها و حواشی بسیاری نگاشته اند و آن را گرامی می دارند و در حوزه های خود تدریس می نمایند.

آغاز: بسملة. الحمد لله على نواله و الصلاة على نبیه محمد و آله. قال النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ستفرق امتی ثلثا و سبعین فرقة، کلها فی النار الا واحدة، قیل و من هم؟ قال الذین هم علی ما أنا علیه و اصحابی، و هذه عقائد الفرقة الناجية و هم الأشاعرة

انجام: و لا يجوز التجسس، ثبتک الله تعالی علی هذه العقائد الصحيحة و وفقک للعمل بما یحب و یرضی

[کشف الظنون 1/2؛ 144؛ الاعلام زرکلی 3/295؛ معجم المطبوعات 2/1332؛ دنا 2/14 (13 نسخه)]

شرح و حواشی:

1- القواعد الشمسية فی شرح العقائد العضدية؛ دامغانی، محمد بن نصر الله (-775)

2- شرح العقائد العضدية = شرح عقائد العضدی؛ دوانی، محمد بن اسعد (830-908)

3- شرح العقائد العضدية؛ عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد (873-951)

4- حاشية شرح العقائد العضدية؛ خلخالی، حسین بن حسن (-1014)

5- حاشية شرح العقائد العضدية = خانقاهی؛ قره باغی، یوسف بن محمد جان (-1054)

6- تتمة الحواشی فی إزالة الغواشی؛ قره باغی، یوسف بن محمد جان (-1054)

7- حاشية شرح العقائد العضدية؛ سیالکوتی، عبد الحکیم بن شمس الدین (-1067)

8- الفرائد السننية في شرح العقائد العضدية؛ رومى، سليمان بن احمد (11-)

9- شرح شرح العقائد العضدية؛ خاتون آبادى، اسماعيل بن محمد باقر (1031-1116)

10- حاشية شرح العقائد العضدية = العروة الوثقى؛ سهلوى، كمال الدين بن نظام الدين (1175-)

11 - الفوائد الجليلة الخاقانية = حاشيه خانقاهى؛ وابكنى، عناية الله بن عبد الله (1176-)

12- حاشية شرح عقائد العضدى؛ وابكنى، عناية الله بن عبد الله (1176-)

13- تعليقات و تنبيهات على شرح العقائد العضدية؛ حسين آبادى،

ص: 407

14- حاشية شرح عقائد العضدي؛ رحمانى، عبدالرحمن بن عبدالرسول (1245-)

15- شرح العقائد العضدية؛ حسيني علوى، محمد شريف بن محمد

16- شرح عقايد الاسلام؛ ناشناس

17- حاشية شرح العقائد العضدية؛ ناشناس (3 عنوان متفاوت)

18- شرح العقائد العضدية؛ ناشناس (2 عنوان متفاوت)

1. تهران، ادبيات، شماره نسخه: 247/2

آغاز و انجام: برابر؛ كتب [في] عشر من رمضان سنة ست و خمسين و سبعمائة تكرة للاخ في الله الصاحب الأعظم شمس الدولة والدين محمد الدامغانى عافاه الله تعالى و الهمة رشده في امور دينه و ديناه و الحمد لله وحده و الصلاة و السلام على من الانبى بعده و المحبوبين لديه و عنده. و كان ما بين تعليق هذه الرسالة و نقله إلى رحمة ربه اثنا عشر يوما ببلدة نيريز من الايج اللهم نور روحه و كثر فتوحه و بشره بغفرانك و رضوانك برحمتك و فضل و كرمك و صل على محمد و عترته الأطهار و صحبه الاخيار.

کاتب = مؤلف، تا: 13 رمضان 756 ق [ف: 3-65]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7875-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-353]

2. تهران، ملک، شماره نسخه: 533016

آغاز: برابر؛ انجام: صفاته واحدة بالذات غير متناهية بحسب التعلق.

خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد بدر استر آبادی، تا: قرن 68 افتادگی: انجام؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میسن سیاه، 1 ص (585)، 21

سطر، اندازه: 28/2 × 372 سم [ف: 8-302]

3. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 4/120/8-5957

خط: نسخ درشت، بی کا، تا: قرن 10؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، 23 سطر [آستانه قم: -216]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 29805/1

آغاز: برابر انجام: من الافعال و الأقوال تمت هكذا وجدت تنسب للمحقق العلامة الطوسي قدس سره الشريفه بخط الشريف على ظهر الرسالة

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1078ق، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، 3ص (240-242)، 25 سطر، قطع: خشتی،
اندازه: 21 × 34 سم [ف: 9-353]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2337/23

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-406]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12756/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 4گ (1-4)، 11 سطر، اندازه: 6/5 × 11 سم [ف: 32-418]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11166/2

آغاز و انجام: برابر

فاقد خطبه است؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا قرن 12؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، 5گ، 13 سطر، اندازه: 7 × 11 سم [ف: 28-
236]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18795 ض

بی کا، تا: 1235 ق [د.ث. مجلس]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8875/12

آغاز: برابر انجام: لما یؤمن به فان واجبا فواجب وان كان مندوبا فمندوب و شرط أن لا یؤدی الی الفتنه وان یظن قبوله ولا یجوز
التجسس. تمت.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1259ق، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ با یک لایه کاغذی زیتونی رنگ، ضربی با ترنج و
سرترنج، عطف میشن سرخ، درون هر 4 سرترنج پشت و روی جلد مهر صحاف آمده است: «حاتم باشی صحاف 1239»، 3گ (155 ر
-157)، 13 سطر (7×13/5)، اندازه: 12/4 × 19/8 سم [ف: 1-29/209]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2700/29

آغاز: برابر؛ انجام: فان كان واجبا فواجب وان كان مندوبا فمندوب، و شرطه ان لا یؤدی الی الفتنه وان بطن قبوله ولا یجوز التحسر. ثبتك
الله علی العقائد الصحیحة

بخشی از رساله؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: 1287ق، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک لا، 2گ (113 پ-114)،

21 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 16/5 × 10/5 سم [ف: 13-157]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2564/12

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 2 گ (142 پ-143 پ)، 21 سطر، اندازه: 12 × 19/5 سم [ف: 7-155]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4900/43

آغاز: برابر؛ انجام: ثبت الله على العقائد الصحيحة و وفقك لما يرضى من الاعمال و لم يصلح من الأفعال بخشی از آن، خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مغزی دار، آگ (123 ر-123 پ)، 25 سطر (15 × 29)، اندازه: 23 × 35 سم [ف: 14-72]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

همدانی، علی بن محمد، 714-786 قمری

(hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385

پایه های اعتقادی اهل سنت با اختصار گزارش داده و در پایان علما را سه گروه دانسته است: اهل حدیث، فقهاء، مشایخ صوفیه، که با آن دو گروه یکی می اندیشند، جز آنکه راه ایشان بر مبنای ریاضت نفس و تأدیب جوارح و تهذیب اخلاق و اجتناب از

ص: 408

شهوات و ... است.

آغاز: الحمد لله حق حمده والصلاة على خير خلقه محمد وآله، اللهم ارفع اعلام الدين له ميامن بيان ائمة الهدى .. يقول السيد الكامل ... على بن شهاب الدين الهمداني متع الله المسلمين بطول بقائه. اعلموا اخواني جعلنا الله و اياكم ممن ورد حياض المعارف الالهية و وصل حدايق رياض

انجام: و ما انت اعلم مني اللهم انك امرتنا بالعمل و الاحسان و اني لا املك من الدنيا ..... اللهم اغفر للمؤمنين و المؤمنات و من ظن بي خيرة و من لم يظن بي خيراً انك مجيب الدعوات.

[فهرستواره 101/7 «اعتقادي» فارسی؛ دنا 15/2]

1. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 162/22 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ش 4409 (گنج 653/2)؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: در مجموعه رساله های او نوشته 851ق، 8ص (531-538) [عکسی ف: 2-30]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7724/22

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالصمد ابن جعفر باغمیشه ای، تا: 1286ق؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 3گ (231-233ر)، اندازه: 21 × 32سم [ف: 20-118]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

عودی، حسین بن ابی القاسم، ق 8 قمری

(-140' ūdī, hoseyn ebn-e abe-1-qāsem)

رساله استدلالی مختصری است در اعتقادات امامیه

آغاز: بسمله. تصنیف الشیخ الامام ... معرفة الله تعالى واجبة لوجوب شكره على اصول النعم و لا طريق الى معرفة الا بالنظر فوجب النظر لوجوب مالم يتم الواجب الا به و النظر هو الفكر.

انجام: و السبب فيها الخوف على النفس فمتى ذاك الخوف ظهر و الله الموفق للصواب، تمت.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1104/11

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه با دلیان آکسفورد، F 64 عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی،
تا: 740ق؛ در این نسخه از مؤلف

چنین تجلیل شده است: الشيخ الإمام الفاضل الكامل العلامة شرف الدين ابو عبد الله الحسين بن ابی القاسم بن الحسين بن العودی عفا
الله عنه؛ 3ص (107-105)، 17 سطر [عکسی ف: 3-215]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1625/8

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-56]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e' teqādāt

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، 795-869 قمری

(nŪrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393-1465

مختصر اعتقادات اسلامی را به عنوان «و يجب أن تعتقد» برای یکی از سلاطین که نامش در مقدمه نیامده به روش عرفانی گزارش کرده
است و در اواخر رساله تصریح می کند که امامت حقیقی مختص به حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) می باشد و دیگران امامت
اضافی دارند.

مؤلف در نسخه تصریح نگردیده است ولی به طوری که از دیباچه آن استفاده می شود برای یکی از سلاطین نوشته شده است. مؤلف در
دیباچه سلطان را چنین یاد کرده است: «ایها الولد الاعز من الروح صاحب النصره و الظفر و الفتوح السلطان الاعدل و المقبل الاقبل
ذوالنسب الطاهر النبوي و الحسب الطاهر العلوي الذي امتاز عن سلاطين الدوران بقبول قلوب اهل الكشف و العرفان و فاق بالعلم و
الفهم و العقيدة الطاهرة على الاقران و اخص بتقوية الاسلام في آخر الزمان وفقك الله لكمال الايقان. ان معرفت ذات الله وصفاته كما
هي لا يكون مقدورة لغير الله.» در این فقرات چنانچه ملاحظه می شود مؤلف، پادشاه را به داشتن سیادت (نسبت علوی) و عقیده پاک
که مقصود تشیع است) و موافقت عرفا و تقویت اسلام و ظفر یافتن بر دشمنان، ستوده و از سلاطین گذشته، ممتاز دانسته است. بنابراین
می توان گفت مقصود وی شاه تهماسب و یا یکی دیگر از سلاطین صفویه بوده است علاوه بر اینکه به طور مسلم سبک انشاء وی، ایرانی و
مشابه علمای عربی نویس ایران است.

آغاز: الحمد لله الذي كرم بنى آدم بالنفس الناطقة للكليات الى ... و الصلوة على الذين شرفهم بالعقول الكاملة و النفوس الزاكية و القلوب

الصافية القابلة لعكوس التجليات و اصطفاهم عن نوع الإنسان بالتأييدات المساويه كالوحي و الالهام و مشاهدة المغيبات. خصوصا على
مكمل الشرائع و خاتم النبوت - و مفصل الحقائق و جامع الولايات

انجام: و كانت الجنات في السموات و الجحيم في اسفل السافلين وهما الآن كائنا ... من اعتقد هذا القدر صار ايمانه مطابقا للواقع
صحيحا عند الله و اكتفينا على هذا لئلا يقتضى الأطناب و الله ملهم الصواب.

[دنا 15/2 (9 نسخه)]

شرح و حواشى:

1- سراج السالكين = معراج السالكين؛ زاهدى لارى، عبدالحى بن عزالدين (-11)

ص: 409

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 210055/1

آغاز: برابر؛ انجام: و اکتفینا علی هذا القدر لان الوقت ... و الحمد لله علی الاتمام

در فهرست از شاه قاسم انوار دانسته شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع جلد: تیماج قهوه ای، مجدول، عطف و حاشیه تیماج قرمز، 7ص (242-248)، اندازه: $11\frac{1}{5} \times 23$ سم [ف: 32-69]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7410/24

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسینی، تا: 1043ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 6گ (140پ-145ر)، اندازه: 14×24 سم [ف: 19-224]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 285/9

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه همخوانی با انجام نسخه مجلس ش 14280/13 تعیین شد؛ بی کا، تا: 1106ق، جان اصفهان، مدرسه سلیمانیه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 8ص (107-114)، اندازه: 9×15 سم [سنا: ف: 1-144]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1803/10

آغاز: و يجب ان يعتقد أن الصفه في الذات كالواحد في العشرة فمن قال الواحد عين العشرة؛ انجام: صدوق و من مقال روية الله ليست بمحال صدق لان الله يرى نفسه فمن نور الله بصيرته رآه فصار لاختلاف لفظيا و هو العليم تمه

بخشی است از رساله؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1267ق، کاغذ: شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 5ص (228-232)، 17 سطر، قطع، رقعی، اندازه: $11 \times 17\frac{1}{5}$ سم [ف: 9-299]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1161/2

آغاز و انجام: برابر نام مؤلف به قرینه همخوانی با آغاز نسخه مجلس ش 14280/13 تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی الحسن بن کتاب الله، بی تا؛ 3گ (5پ-7ر)، اندازه: $19 \times 27\frac{1}{5}$ سم [ف: 3-334]

6. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 10841/11

آغاز: و يجب ان تعتقد ان الصفه من الذات كالواحد من العشرة فمن قال الواحد عين العشرة صدق بمعنى أن العشرة عشرة آحاد؛ انجام: قل رؤية الله محال للبشر ما دام بشراً صدق و من قال رؤية الله ليست بمجال صدق لان الله يرى نفسه فمن نور الله بصيرته رآه فصار لاختلاف لفظياً. تمت

بخشی از آن، خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی یک لا ضربی با ترنج و سرترنج عطف قهوه ای، گ (7پ-8پ)، ابعاد متن: 20 × 9، اندازه: 12 × 24/5 سم [ف: 20-380]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14280/13

آغاز: الحمد لله الذي كرم بنى آدم بالنفس الناطقة للكليات ... اعلم ايها الولد الاعز من الروح صاحب النصره و الظفر؛ انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترنج با زمینه مذهب با نقش گل مجدول، گ (40ر - 41پ)، 21-39 سطر، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 38-394]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1405

آغاز و انجام: برابر

این نسخه با عنوان «معرفة الله» و بدون نام مؤلف آمده است که به قرینه آغاز و انجام نسخه تصحیح شد؛ بی کا، بی تا؛ قطع مجموعه: مستطیل، به شکل بیاض دعا کتابت آن مشجر است؛ جلد: تیماج قرمز، مختلف السطر، اندازه: 6 × 25 سم [ف: 4-185]

9. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 586/3

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه ای، عطف میشن قهوه ای، 17 سطر (9 × 15/5)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 2-702]

10. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1098/3

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی زرکوب مقوایی، گ (59پ-63ر)، 17 سطر، اندازه: 12/5 × 19/5 سم [ف: 3-163]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e' teqādāt

ابن ابی جمهور، محمد بن علی، 838؟ - 906؟ قمری

(ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e 'alī (1435-1501

رساله ای در بیان اصول عقائد اسلامی.

قم؛ استادی، رضا، شماره نسخه: نامعلوم/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 27 جمادی الثانی 912ق. 8گ (67-74)، 18 سطر، اندازه: 13×18 سم [صد و شصت نسخه: 65]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

e'teqādāt

شهید ثانی، زین الدین بن علی، 911-965 قمری

(Šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e 'alī (1506-1558

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19607

آغاز: بسمله الحمد لله اما بعد فانی لما للاقوال؛ انجام: وقد اتقض الفراغ ... خمسين و تسعمائه

خط: نسخ، بی کا، تا: 1101ق [رایانه]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

فخرالدین حسینی، محمد بن حسین، 984؟ قمری

-) faxr-od-dīn-e hoseynī, mohammad ebn-e hoseyn

ص: 410

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 124/10

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی [نشریه: 11-927]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

کاشانی، صدر الدین بن شمس الدین، ق 10 قمری

(kāšānī, sadr-od-dīn ebn-e Šams-od-dīn (-16c

اعتقادات یک فرد را به گونه ای مختصر به صورت سؤال و جواب گرد آورده است.

آغاز: الحمد لله الذي أمرنا بالعلم ونهانا عن الجهل ... اما بعد این رساله ای است در واجبات از معرفت الله و غیره

انجام: اگر گویند خمر به چه دلیل حرام است جواب بدین آیه انما الخمر و المیسر و الانصاب

[فهرستواره منزوی 119/9]

گلپایگان گلپایگانی؛ شماره نسخه: 119/3

آغاز و انجام: برابر

کا: احمد بن علی مازندرانی، بی تا؛ مصحح، 3 گ (57-59 پ)، اندازه: 13 × 18/5 سم [کتابخانه های گلپایگان: فی: -98]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

کر کی عاملی، حسین بن حسن، -1001 قمری

(karakī 'āmelī, hoseyn ebn-e hasan (-1593

تاریخ تألیف: پنج شنبه 13 شوال 984ق

رساله صورت مباحثه ای است که میان نویسنده و یکی از افاضل در حضور شاه اسماعیل صفوی روی داده است و در آن تحقیق شده است که آیا اسلام عبارت است از تصدیق به وحدانیت خداوند و اعتقاد به جمع آنچه رسول الله از جانب پروردگار آورده با تلفظ به

شهادتین یا جز این است.

آغاز: بسمله قد وقعت في عصر يوم الخميس الثالث عشر شهر شوال

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 230/5

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد زمان حسینی اریمانی، تا: 1069ق؛ کاتب به آخر نرسانده؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج
عنابی، 4 گ (212-215)، 21 سطر (6×17)، اندازه: 13×25 سم [ف: 1-199]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، 956-1019 قمری

(šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550-1611

رساله ای متوسط که به صورت مسأله جواب» تنظیم شده و در آن سؤالاتی درباره خطاها و سهوهایی که برخی پیامبران در ظاهر امر انجام داده و نسبت بدانها آیات خاصی نازل شده مطرح شده و برای همه آنان جواب و پاسخ هایی کافی داده شده است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 231

آغاز: نوح علیه السلام مسئلة عن سالوا عن قوله تعالى ونادی نوح ربه فقال رب ان ابني من اهلی و آن وعدك الحق؛ انجام: فیجب علی ما اصلتموه ان الله فعل بهم ما لم تکن لهم حاجة الیه فلو فعل ذلك کان عابثا، تعالی الله عما یقول المبطلین علوا کبیرا تمت.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن صامت زنجانی، تا: رجب 1074ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ فاقد جلد، 80گ، 19 سطر [ف: 1-36]

الاعتقادات = الاعتقادیة = العقائد / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = al-i'tiqādīyya = al-'aqā'id

شیخ بهائی، محمد بن حسین، 953-1030 قمری

(šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547-1621

مؤلف انگیزه خود از تالیف این رساله را باز شناسی شیعه امامیه از دیگر فرق منسوب به تشیع همچون زیدیه و کیسانیه و واقفیه و ... می داند، از این روی اقدام به بیان اصول اعتقادی و فروع مذهب امامیه نموده و طی 20 عنوان با عبارت «نعتقد» آن را بیان کرده است. به گفته

الذريعة اين رساله دارای شرحی با عنوان «الفرائد البهية في شرح الاعتقادات البهائية» است.

آغاز: بسمله، الحمد لله على آلائه و الصلاة على اشرف انبيائه و بعد فالغرض من تحرير هذه المقالة و الباعث على تدوين هذه الرسالة ... فنقول انا معاشر الشيعة الاثني عشرية انما اخذنا اصولنا الدينية و فروعنا الملمية مما قامت عليه البراهين العقلية و شهدت به الدلائل العقلية ... فنعتقد ان العالم أي جميع ما سوى الله سبحانه حادث عن العدم جوهرًا كان او عرضًا

انجام: نعتقد أن الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر واجب بشروط ظن التأثير او امن الضرر هذه عقايدنا التي نسب مخالفوها خلافها اليها و افتروا بذلك علينا و الله ولي التوفيق تمت الرسالة

چاپ: به نوشته الذريعة اين رساله با مواهب المشاهد شهرستاني در 1326 قمری به چاپ رسیده است؛ به کوشش محمد رضا انصاری قمی، در میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، 1377ش، بر اساس دو نسخه از کتابخانه مرعشی به شماره 7036 و 1003

[دنا 15/2 (55 نسخه)؛ الذريعة 228/2؛ مشار عربي 70؛ ريحانة الادب 301/3؛ فهرستواره منزوی 118/9]

شرح و حواشی:

ص: 411

1- اعتقادیہ (ترجمہ)؛ عزلتی خلخالی، ادھم (-1052)

2- الفوائد البھیة فی شرح العقائد البھائیہ؛ فاضل قندھاری، عبداللہ بن نجم الدین (1227-1311)

3- شرح الاعتقادات؛ ناسوتی یزدی، علی بن محمد حسن (-14)

4- اعتقادیہ (ترجمہ) (2 عنوان متفاوت)

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3600/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، محشی؛ 4 گ (192 پ- 195 پ)، 17 سطر، اندازہ: 12×19/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-158]

2. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3594/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ 7 گ (12 ر- 18 پ)، 14 سطر، اندازہ: 13×19/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-158]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7153/2 - 36/153

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 6 گ، 15 سطر، اندازہ: 14×20 سم [ف: 1-437]

4. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2396/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: تیماج کرمی ضربی، 4 گ (106 ر- 109 ر)، 17 سطر، اندازہ: 12×19/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-158]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2146/5

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمہ، جلد: میشن آبی، 3 گ (55 ر- 57 ر)، 18 سطر، اندازہ: 12×22 سم [ف: 5-432]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6324/29

بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفہانی، جلد: گالنگور قہوہ ای عطف حاشیہ تیماج، 4 ص (183-186)، قطع: رحلی، اندازہ: 18×29 سم [ف: 19-332]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1231/33 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای تیره، گ (63پ-65ر)، قطع: وزیری، اندازه: 19×26 سم [ف: 23-824]

8. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 1838/8

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1030ق؛ در 65پ گفتاری است از پدر بهائی درباره اعتقادات؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای، گ (63پ-65ر)، اندازه: 11×20 سم [ف: 5-378]

9. بشرویه؛ امیر المؤمنین؛ شماره نسخه: 103/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن سلطان حسین بشروی، تا: سلخ رمضان 1031ق؛ جلد: تیماج مشکی ساده بدون مقوا، گ (131پ-137ر)، 13 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف]

10. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3089/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1032ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن مقوایی ضربی مجدول ترنج و دو سر ترنج با طرح گل و بلبل، حاشیه منگنه، 5ص (118 - 122)، اندازه: 10/5×20 سم [ف: 14-215]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9466/123

خط: نسخ، کان نظام الدین احمد غفاری مازندرانی، تا: 6 ربیع الثانی 1045ق؛ 4ص (260-263) [مختصر ف: -74]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14376/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محسن سلمی مازندرانی، تا: 1049ق؛ مهر: «عبده محمد ابراهیم» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی عطف چرم مشکی، گ (58-63)، 15 سطر (6×12/5)، اندازه: 11×20 سم [ف: 36-309]

13. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8311/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 26 ربیع الثانی 1051ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی عطف حنایی، گ (11پ-16ر)، 14 سطر (5×14)، قطع: بغلی [ف: 17-104]

14. قم، مرعشی؛ شماره نسخه: 9951/2

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سبجانعلی حافظ تبریزی، تا: 1055ق؛ جلد: تیماج سبز، 6گ (42پ-47پ)، اندازه: $19 \times 12/5$ سم [ف: 25-228]

15. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 10209/8

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: 1059ق، جان اصفهان؛ جلد: دورو تیماج رو سبز پشت قرمز، 3گ (207پ-209ر)، اندازه: 21×13 سم [ف: 175-26]

16. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 19/157 - 3827/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعه 1059ق؛ جلد: تیماج دورو قهوه ای، عطف گالینگور قهوه ای، 6گ، 15 سطر، اندازه: 19×12 سم [ف: 1-437]

17. قم: فیضیه؛ شماره نسخه: 2006/2

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن محمد معین الدین بن زین الدین شیرازی، تا: 1068ق؛ 12 سطر، اندازه: 15×9 سم [ف: 164-3]

18. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4954/27

آغاز: برابر؛ انجام: فی فرادیس الجنان محمد و آله الهادین الی منهج العرفان ... میر جعفر بن عبدالله الحسینی فی شهر محرم الحرام سنة 1069 خط: نسخ، کا: میر جعفر بن عبدالله الحسینی، تا محرم 1069ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی حاشیه گل و بوته میان ترنج، 5گ (368پ - 372ر)، 14 سطر ($14 \times 7/5$)، اندازه: 25×15 سم [ف: 244-14]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12199/4

آغاز و انجام: برابر

ص: 412

خط: نسخ، کا: سید حسن فرزند حسنی حسینی، تا: 1074ق؛ مصحح، بعد از انجام رساله یک روایت مفصل از «جابر بن عبدالله» در باب توبه نصوص و شرح حال «نصوص» در 10 شعبان 1074 در 4 برگ (253-256) نوشته شده؛ چند مهر مربع به سال 1334ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: دورو تیماج برون قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج، گوشه تیماج حنایی درون زیتونی تیره، 3گ (251-253)، 23 سطر (11 × 20)، اندازه: 19 × 29 سم [ف: 30-705]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11577/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 14 جمادی الاول 1075ق؛ مصحح، مقابله شده با عبارت: «بلغ قبلا»، در انجام نسخه پرسشی توسط شیخ بهائی در مورد حکم نموده و شیخ بهائی پاسخ داده؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، 4گ (71-74)، 16 سطر، اندازه: 8 × 14/5 سم [ف: 286-29]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1003/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی قمصری مشهور به آفتاب، تا: 1077ق، جا: قمصر کاشان؛ 3گ (96پ-98پ)، اندازه: 19 × 24 سم [ف: 3-195]

22. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 595/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد بن سیاوش طالقانی، تا: 10 رمضان 1078ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، 12ص (2-13)، اندازه: 13/5 × 19 سم [ف: 2-239]

23. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1365/6

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع فیروزآبادی، تا: 1083ق، جان حیدر آباد؛ جلد: تیماج قهوه ای، 3گ (31پ-33ر)، 23 سطر، اندازه: 10/5 × 18 سم [مؤید: 3-302]

24. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15367/15

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کان محمد طاهر بن حسن (بابا حسن بیک) آراسنجی قزوینی، تا: 30 صفر 1085ق، جا: قندهار؛ روزی که کاتب منزل حصبه برادر عزیز جبار قلی و خدمت حضرت برادر اعظم آخوندی مولانا محمد صالحا (محمد صالح) صحبت می داشته کتابت شده از بیاض حضرت برادر اکرم میرزا محمد معصوما (محمد معصوم)؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه ای روشن ضربی ترنج و سر ترنج

دار، 3 گ (195-197ر)، اندازه: $27/5 \times 15/2$ سم [ف: 43-52]

25. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 550/3

آغاز و انجام: برابر بی کا، تا: چهارشنبه 21 ذیحجه 1087ق، 4 گ (80-83پ)، اندازه: $19/5 \times 12/5$ سم [مؤید: 2-49]

26. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 299/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1088ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 3ص (1-3)، 21 سطر، اندازه: 19×13 سم [ف: 127-]

27. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15536/13

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ 1089ق؛ جلد: تیماج کرم عطف و لبه ها تیماج قهوه ای درون روکش کاغذی آبی، ص (137-142)، 14-19 سطر، اندازه: $20/8 \times 15/8$ سم [ف: 43-149]

28. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9655/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد علی شریف استرآبادی، تا: 1094ق؛ جلد: تیماج سبز، 8 گ (38-45پ)، 17 سطر، اندازه: 15×9 سم [ف: 31-36]

29. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1419/4 ط

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی تازی (گویا)، تا: قرن 12؛ 6ص (27-22)، اندازه: 25×15 سم [ف: 24/3-118]

30. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15000/9

آغاز: بسمله، أما بعد حمدله علی آلائه ... فقد شاع و داع قول النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ستفرق امتی ثلاثا و سبعین فرقة، فرقة ناجية و الباقون في الهاوية؛ انجام: و توجب الأمر بالمعروف و النهي عن المنکر بشرط الجواز التأثير و انتفاء الضرر و تومن بعذاب القبر و نعيمه و سؤال منکر و نکیر.

این نسخه با نسخه 1003/4 اندکی همخوانی ندارد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 12؛ افزودگی هایی شامل صیغه اجاره نامه حج بعد از انجام آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج، 2 گ (140-141پ)، 15 سطر ($16 \times 9/5$)، اندازه: $14/5 \times 19/5$ سم [ف: 37-711]

31. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13455/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 1101ق، جا: قمصر کاشان؛ در سال 1101ق به دستور محمد علم الهدی ابن فیض کاشانی از روی نسخه تصحیح شده به خط فیض کاشانی از روی نسخه ای که در سال 1024ق بر شیخ بهائی قرائت شده، کتابت شده؛ مهر: محمد علم الهدی ابن فیض کاشانی با نشان «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، گ (58-63)، 15 سطر، اندازه: 7×
11سم [ف: 34-142]

32. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 1571/1 - 9/121

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1117ق؛ جلد: تیماج مشکی، گ، 15

ص: 413

سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 1-437]

33. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 619

آغاز: برابر؛ انجام: که صاحب شرف و صاحب کمال و صاحب دلیری اند.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1122ق [رایانه]

34. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7013/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن فاضل حسینی، تا: ذیحجه 1123ق، برای خودش نوشته؛ مقابله شده در 1124؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج
تریاقی لایی، 4 گ (29 پ - 32 پ)، 21 سطر (9 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 16-428]

35. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3911/4

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر 1128ق؛ جلد: مقوا، 6 گ، 13 سطر، اندازه: 12 × 17 سم [ف: 1-180]

36. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 132/5

آغاز: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه 11 ربيع الاول 1129ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 2 گ (32 پ - 34 پ)، اندازه:
14 × 22/5 سم [ف: 1-118]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2426/5

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-27]

37. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8596/14

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: 10 شعبان 1185ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، 3 گ (152 پ -
154 پ)، 5 سطر (5 × 10)، قطع: بغلی [ف: 17-170]

38. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1088/10

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: 1198ق، پس از این گفتاری است از فیلسوفان در آمیزش عنصرها (9هر) و سخنان دانشمندان درباره فرشتگان و
پریان و از اکلیل همدانی یاد می شود (59)، گفتار میرفندرسکی در اینکه رهروان نبایستی به وحدت یا کثرت هستی بنگرند و گزارش گفته
ارسطو: «المحرك الاول في المحيط دون المحاط» (59 پ)، سخنانی درباره تجرید نفس (60 ر)، اثبات اعتباری نبودن هستی (60-)

61ر)، توحید حقیقی و یکی بودن جهان دیدنی (61پ-62ر)، سخن ترسایان در خداشناسی و خرده گیری از آنها (62پ-63ر) به همان خط تاریخ 1198، 4گ (54پ-58پ) [ف: 3-534]

39. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14584/3

انجام: مظهر الآثار الجلالیه و لهذا جعل العبد من المشتري الذي جعل مظهر الآثار الجمالیة.

خط: نسخ تحریری، کا: محمد جعفر بن محمد باقر اشکوری، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترنج و سرترنج دار، 3گ (126پ-128پ)، اندازه: $13/3 \times 20/3$ سم [ف: 41-62]

40. تهران؛ ملی، شماره نسخه: 2189/4

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: جمعه جمادی الثانی 1255ق، کاغذ: فرنگی، شکری، جلد: مقوایی رویه تیماج عنابی، 3ص (36-38)، اندازه: $15/5 \times 21$ سم [ف: 11-466]

41. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 278/3

خط: نسخ، کا: ابراهیم محمد طباطبایی یزدی جندقی، تا: 1263ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میسن لایی پشمی، 14 سطر، اندازه: $11/5 \times 18/1$ سم [ف: 5-9]

42. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7436

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: غلامحسین دربندی، تا: چهارشنبه ذیقعد 1288ق، جان نجف اشرف؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، 3گ، 22 سطر، اندازه: $15/2 \times 21/1$ سم [ف: 14-78]

43. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3263/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: حسین موسوی کابلی، تا: 16 جمادی الاول 1293ق؛ 4گ، 16 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف: 1-180]

44. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 943/2

بی کا، تا: 1303ق؛ مهر: کتابخانه حاج شیخ فضل الله نوری؛ قطع: جیبی [اهدائی ف: 309-]

45. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 152/13

آغاز: برابر خط: نسخ، کا: سید ابو القاسم موسوی اصفهانی، تا: ذیحجه 1323ق؛ جلد: تیماج زرد، 14 سطر، اندازه: $14 \times 19/5$ سم [ف:]

46. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8323/2 - 56/173

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ 6 گ (54-59)، 12 سطر، اندازه: 11 × 19 سم [ف]:

[437-1]

47. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1145/3

خط: نسخ، کا؛ فضلعلی بن نقد علی رازی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 7 گ (83-89 پ)، 15 سطر، اندازه: 12/5 × 18/5

سم [ف]: 3-320

48. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8251

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، بی تا، جلد: مقوا. عطف پارچه، 3 گ، اندازه: 15 × 24 سم [ف]: 11-31

49. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10180/2

آغاز و انجام: برابر بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 5 ص (8-12)، اندازه: 13 × 24 سم

ص: 414

50. قائن؛ امام، سید حسن شماره نسخه: 14/2

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 4 گ (5 پ-8 ر)، اندازه: 13/5 × 22 سم [کتابخانه های قائن: ف-188]

51. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3382/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی عباس، بی تاب کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 6 گ (170-175)، 20 سطر (7×15/5)، اندازه: 9 × 18/5 سم [ف: 11-2381]

52. قم: مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: 89/1

خط: نسخ، کا: عبدالله بن شیخ محیی الدین بن شیخ عبداللطیف بن الشیخ علی بن ابی جامع عاملی حارثی همدانی، تا: شوال؛ 4 گ (1ر-4ر)، 15-16 سطر، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه -ف: 56]

53. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3506/1-ف

نسخه اصل: گویا از نسخه ای از اصفهان؛ خط: نستعلیق، کا: محیی الدین بن عبداللطیف بن علی بن جامع فاطمی حارثی همدانی، تا شوال، افتادگی: آغاز [فیلمها ف: 2-156]

54. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3455/41

آغاز: برابر

بی کا، بی تا، جلد: تیماج یک لا قرمز، 1 ص (47)، قطع: بیاضی، اندازه: 15/5 × 33 سم [ف: 10-1340]

55. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6075/19

آغاز و انجام: برابر بی کا، بی تا، کاغذ: رنگارنگ سپاهانی، جلد: میشن لایی قهوه ای مغزی دار، 3 گ (56ر-58ر)، اندازه: 12/8 × 22/6 سم [ف: 9-135]

56. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 603/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج یک لا، 11 ص (98-108)، ابعاد متن: 5 × 14، اندازه: 9 × 18 سم [سنا: ف: 1-390]

57. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 239/1

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 4 گ (1 پ-4 پ)، 19 سطر، اندازه: 22 × 12/5 سم
[ف: 1-334]

58. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6592/2 - 33/142

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 5 گ، 14 سطر، اندازه: 14 × 19 سم [ف: 1-437]

59. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/21

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2 گ (175-176 پ)، اندازه: 18/5 × 30 سم [ف: 18-201]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

ابن شدقم، علی بن حسن، 950-1033 قمری

(ebn-e Šadqam, 'alī ebn-e hasan (1544-1624

این رساله دارای دو بخش است، بخش اول نویسنده اعتقادات خود را به اختصار گزارش کرده و با آیات و روایات به آن استدلال کرده است. در این قسمت نکته آن است که او معتقد بر افضلیت برخی از امامان دوازده گانه بر دیگری است و این تقدم را تقدم زمانی می داند و می گوید: «کل واحد منهم کان افضل من الذي بعده»؛ در بخش دوم 7 فرع درباره اصول اعتقادی طرح نموده و در آن به فروعی پرداخته که اعتقادیه نویسان امامیه کمتر به آنها پرداخته اند که عبارت است از بررسی لزوم اعتقاد بر پایه دلیل و برهان به اصول اعتقادی و یا کفایت تقلید؟ در صورت لزوم اعتقاد استدلالی، آیا دلیل اجمالی کافی است یا باید به تفصیل باشد؟ در هر صورت معنی دلیل اجمالی و تفصیلی چیست و حدود اجمال و تفصیل چیست و شرط اسلام و ایمان چیست؟ و ...

آغاز: الحمد لله على جزیل نعمه على الدوام والابد والصلاة والسلام على اشرف نبی صلی و عبد ... اما بعد ان الله تعالى موجود واجب الوجود ما احتاج في وجوده الى غيره

انجام: و لم يعرف عددهم ولا- اسماؤهم بل ولا- غير ذلك من باقي المعارف الواجبة. قال ذلك جامعة فقير عفو الله و مرضاته على بن الحسن بن شدقم عفى الله تعالى عنهم مؤرخا بيوم الأربعاء ثالث رجب الفرد سنة الف و احدى عشر

چاپ: به کوشش محمد رضا انصاری قمی، میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم، 1377 ش،

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6662/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن 11؛ به خط ابن شدقم تصحیح شده است؛ جلد: تیماج قهوه ای، 7گ (166پ-172ر)، 19 سطر، اندازه: 14×21/5سم [ف: 17-227]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

استر آبادی، محمد تقی بن محمد اسماعیل، ق 11 قمری

(-17c) (estarbādī, mohammad taqī ebn-e mohammad esmā'īl)

کتاب در اصول پنج گانه اعتقادی امامیه اثنی عشریه است، مشتمل بر یک «مقدمه» در معنی اسلام و ایمان و کفر و پنج «باب» و «خاتمه». مطالب را نخست در عنوان باب آورده و پس از باب اول عنوان «باب» را تبدیل به «امر» داشته و بخش خاتمه را ننوشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7300

ص: 415

آغاز: (پس از خطبه و نام مؤلف:) آن هذره رساله جمعته فيها مسائل الاعتقاد عن طريق البرهان موافقا لنصوص اهل بيت عليهم السلام و القرآن لا بتفصيل ممل - ولا باختصار مخل حين تشرفى بزيارة ثامن الائمه النقباء بخراسان؛ انجام: و توقف المجلسي لعدم قيام دليل علمي في البين

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، بی تا؛ پنداشته می شود که نسخه به خط مؤلف است؛ واقف: سید مصطفی شاه چراغی، تیر 1329؛ کاغذ الوان، جلد: تیماج خرمایی، 64 گ، مختلف السطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 11-31]

الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt = širāṭ-un-nijāt = e'teqādāt-e majlesī = seyr o solūk = radd-e sūfiye = mugnīyy-ul-uṣūl =
efteqādīye

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، 1037-1110 قمری

(majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqi (1628-1699

تاریخ تألیف: اواخر محرم 1086ق؛ محل تألیف: مشهد الرضا رساله ای است در بیان عقاید شیعه امامیه و فراگیری راه نجات از مهلکات و شبهات زمان، همراه با نکوهش بسیار اهل تصوف در ابتدا و نهایت آن، شامل دو باب: 1. فیما يتعلق باصول العقائد، 2. فیما يتعلق بكيفية العمل. مؤلف این رساله را به درخواست کسی برای نمودن راه درست نگاشته است و ضمن آن پدر خود را از صوفی گری تبرئه می کند. در دیباچه از مجلسی دوم دانسته شده است ولی نوری در «فیض قدسی» و خوانساری در «روضات» گفته اند که شاید از ملا محمد باقر بن ملا محمد تقی لاهیجانی نگارنده «تذکره الائمه» باشد که در زمان مجلسی می زیسته و در دانش کمتر از او بوده است.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي سهل لنا سلوك شرائع الدين وأوضح اعلامه و بين لنا مناهج اليقين فأكمل بذلك ... اما بعد يقول المفتاح الى رحمة ربه الغافر ابن محمد تقی محمد باقر او تيا انجام: و كان يفكرهم في عقائدهم الباطلة و انا اعرف بطريقته و عندي خطوطه في ذلك و ليكن هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الرسالة و ارجوا من فضل الله تعالى أن ينفكك بما الفيت اليك و التمس منك أن لاتنساني في مظان اجابة الدعاء وفقنا الله و اياك لما يجب و يرضى و يجعلنا و اياك ممن يذكر فتتفعه الذكرى و صلى الله على محمد و آله الهدى

چاپ: تهران؛ سنگی؛ 1296ق، وزیری، 18 ص (صص 288 305)، بیت السلطنه لکهنو، بی ناشر، 1261ق، 44ص؛ تبریز، سنگی، 1296-1297، جیبی، 33ص (صص 66-98)؛ تهران، سنگی، 1320، جیبی، 55ص (صص 71-125)؛ تهران، سنگی، 1271، جیبی، بدون شماره صفحه

[کتاب شناسی مجلسی ص 264-267، الذریعة 2/224 با عنوان «اعتقادات»، 15/38 با عنوان «صراط النجاة»؛ دنا 17/2 (178) نسخه): بعضی از نسخه های رساله «صراط النجات» مجلسی که فارسی است در آن راه پیدا کرده است؛ مشار عربی 624-625]

شرح و حواشی:

1- شرح الاعتقادات حسینی طالقانی، محمد باقر (-12)

2- اعتقادات (ترجمه)؛ لاری، محمد بن قوام الدین (12-)

3- اعتقادات (ترجمه)؛ نوری، ابوالقاسم بن احمد (13-)

4- اعتقادات (ترجمه)؛ کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع (1223-)

5- اعتقادات مجلسی (ترجمه)؛ اولیاء، حسین بن اسماعیل (1265-1311)

6- اعتقادات (ترجمه)؛ یزدی، ابوالقاسم بن احمد (13-)

7- اعتقادات (ترجمه)؛ ناشناس (2 عنوان متفاوت)

8- اعتقادات (منظوم)؛ ناشناس

9- اعتقادات مجلسی (ترجمه)؛ ناشناس

10- اعتقادات مجلسی (ترجمه و تفسیر)؛ ناشناس

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1203/3-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن محمد امین نعمت حسینی، تا: 1086ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج مشکى، گ 27 (25پ-51)،

قطع: رقعی بزرگ، اندازه: $2/5 \times 19$ سم [ف: 23-749]

2. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 363/2

بی کا، تا: سلخ ذیقعدہ 1087ق، جا: مشهد؛ جلد: چرم مشکى، گ 14 (95پ-108پ)، 21 سطر، اندازه: $13 \times 23/5$ سم [مؤید: 1-

[304]

3. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 70/4

خط: نسخ، کا: خدابخش، تا: 1088-1089؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، گ 18 (61پ-78ر)، اندازه: $18 \times 12/5$ سم [ف: 55-]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1988/3

ف کا: علی بن حسین حسنی لارجانی نیاکی، تا: دهه یکم ماه سوم 1091ق، جا: مدرسه قادریه [فیلمها ف: 1-633]

5. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 7/1

آغاز: برابر

کا: محمد صادق بن محمد تقی، تا: أوسط ربیع الثانی 1091ق؛ مصحح، مقابله شده، در پایان اجازه بسیار مختصری است که علامه مجلسی برای کاتب به تاریخ جمادی الاول 1091 نوشته، در برگ اول وقفنامه کتاب از میرزا ابراهیم منجم قرمیسینی به سال 1303؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 30گ (2پ-31ر)، اندازه: 11×19/5سم [ف:-14]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2319

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-374]

6. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 408/2

ص: 416

خط: نسخ، بی کا، تا: 1091ق [نشریه: 7-238]

7. مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 67/1

خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: 1092ق؛ جلد: گالینگور قرمز، 36گ (پ 1-136)، 12 سطر، اندازه: $16/5 \times 10/5$ سم [ف: 1-78]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4333/5

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 11؛ چلیپا از چپ و راست؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 13گ (پ 9-21)، 22 سطر (7×18)، اندازه: 21×9 سم [ف: 13-3292]

9. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4385/3

آغاز: فوج علی أن آیین له مناهج الحق و النجاة باعلام نيرة و دلایل واضحة؛ انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1100ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخته، 18گ (71-88پ)، 19 سطر، اندازه: $18/5 \times 12$ سم [محدث ارموی مخ: 1-162]

10. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 591/2

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: محمد رضا الحر، تا: 1101ق، جا: طوس؛ تملك: محمد بن الحسن الحر (مشغری م 1104 نگارنده وسائل)، ضیاء الدین نوری [ف: 3-535] 11. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4371/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه 22 شوال 1102ق، جا: سپاهان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، 4گ (71-74ر)، 29 سطر (7×16)، قطع: بیاضی، اندازه: 19×9 سم [ف: 13-3339]

12. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17090

کا: خلیفه بن محمد صالح، تا: 1102ق؛ خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: $11/7 \times 19/9$ سم [رایانه]

13. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7339/3

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 22 شعبان 1103ق [در فهرست 1013ق ثبت شده است که احتمالاً اشتباه چاپی است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، 22گ (پ 13-34ر)، 16 سطر (5/5×12)، قطع: بغلی، اندازه: $15/5 \times 9$ سم [ف: 16-515]

14. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2435/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد کاظم بن محمد قاسم بیرجندی، تا: 1107ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سرمه ای مقوایی، 20گ

(62پ-81)، 15 سطر (8×13/5)، اندازه: 19×13 سم [ف: 12-243]

15. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1261/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن محمد علی نطنزی، تا: 1109ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه پارچه ای بنفش عطف
چرم مشکی، 65ص (139-203)، 14 سطر (6×12/5)، اندازه: 18×115 [ف: 9-249]

16. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4066/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملک محمد بن استاد هاشم خوانساری، تا: 4 ربیع الثانی 1113ق؛ مصصح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا،
27گ (130پ-156ر)، اندازه: 9×15/9 سم [محدث ارموی مخ: 1-161]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 36

آغاز: برابر؛ انجام: و الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد اشرف الانبیاء و المرسلین و آله الطاهرین و لاجل
ولا قوة الا بالله.

خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، بی کا، تا: ربیع الثانی 1114ق؛ واقف: نادرشاه افشار، 1145 ق، کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج
زرشکی یک لا، 42گ، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-45]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22807

آغاز: برابر؛ انجام: فی لیلة الخمیس فی ربیع الاخر یوم اثنی عشر خط: نسخ، بی کا، تا: 1114ق؛ واقف: عبد الباقي آیت اللهی شیرازی،
1374؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، 156گ [رایانه]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4076/7

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: پنج شنبه 15 محرم 1116ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 13 (118پ - 130ر)، اندازه:
12×17/5 سم [ف: 11-83]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14561

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه صفر 1117ق؛ مصصح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج دار چینی ضربی با ترنج گل و بوته، 33گ،

15 سطر (5×11/5)، اندازه: 17/5×11 سم [ف: 36-581]

21. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2125/23

خط: نسخ، کا: محسن بن سلطان محمد شریف، تا: 1118ق؛ مجدول؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: رویه کاغذ ساغری [ف: 5-426]

22. تهران: ملک: شماره نسخه: 2146/10

بی کا، تا: 15 رمضان 1119ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آبی، 26گ (131پ-156ر)، 18 سطر، اندازه: 22×12 سم [ف: 5-433]

23. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 392/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن حبیب الله، تا: 18 رمضان 1119ق؛ پس از پایان خاصیت و تاثیر «حرز دافعه» و سپس حرز در دو

صفحه؛ 11گ (8پ-18ر)، اندازه: 23×17/5 سم [ف: 1-369]

24. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22523

آغاز: برابر؛ انجام: و علی اعدائهم غضب الله و لعنته القویته آمین رب العالمین

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1120ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، 14گ، 19 سطر [رایانه]

25. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4051/9

ص: 417

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعدہ 1120ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخته بدون مقوا، 25گ (72پ - 96ر)، 15 سطر، اندازه: 10/5×
16 سم [محدث ارموی مخ: 1-161]

26. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11481/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1122ق [رایانه]

27. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه: 616

بی کا، تا: 14 ربیع الثانی 1123ق (نشریه: 5-1386)

28. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4232/3 - 21/152

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدرضا گیلانی، تا: 1126ق؛ در سال 1128 مقابله و تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه ای، 25گ، 15 سطر، اندازه:
12×18 سم [ف: 1-447]

29. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3420/1

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «رد صوفیه» آمده، مشتمل بر دو باب؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاج عبدالله، تا: 1126ق؛ افتادگی: وسط؛
مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی عطف تیماج قرمز، 12گ (1-12)، 21 سطر، اندازه: 18×24 سم [ف: 5-
1646]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1369/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-211]

30. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23473

آغاز: برابر؛ انجام: فی یوم الجمعة و لیلتها الف مره و آن تقول ...

خط: نسخ، بی کا، تا: 1126ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، 12گ، 25 سطر [رایانه]

31. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2793/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر پسر محمد قلی، تا: 1128ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، 48ص (445-492)، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 10-49]

32. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3623/2

خط: نسخ، کان محمد معصوم بن محمد جعفر جنابذی، تا: 29 رجب 1131ق؛ مجدول، مصحح؛ 29گ (21-149)، 14 سطر، اندازه: 10 × 17 سم [محدث ارموی مخ: 1-162]

33. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1905/1

خط: نسخ، کان عبد الصانع علوی سبزواری، تا: 1134ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد لایی [ف: 5-396]

34. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2164/2

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1141ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی درون زرد، 42گ (50-91)، 22 سطر (10 × 18)، اندازه: 11/5 × 20 سم [ف: 4-1186]

35. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5571/2

خط: نسخ، کا: نظام الدین محمد بن محمد صالح لاهیجانی، تا: 1149ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 26گ (37پ - 62ر)، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 17/5 سم [ف: 14-335]

36. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15195/1

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد باقر کرمانی، تا: 20 محرم

1152ق؛ 52گ (ار- 52ر) [مختصر ف: -531]

37. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2981/3-215/21

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد حسینی، تا: 1155ق؛ جلد: تیماج مشکی ضریبی مجدول گرهی، 18گ، 16 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-447]

38. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 56/5

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد تقی شیرازی، تا: 1156ق؛ 56گ (72پ-127ر)، اندازہ: 12×20/5سم [نسخہ پڑوہی: 3-71]

39. تہران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1142/30

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1160ق، 19گ (265پ-283پ) [ف: 5-239]

40. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 679/1

آغاز: الرأي بخلاف ما اذ بسط ذلك لأحد من مقرمي حضرتہ او وزرائہ؛ انجام: برابر

نام مؤلف بہ قرینہ انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: سید محمد رضا بن مرتضیٰ حسینی، تا: 1160ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، قہوہ ای [ف: 1-580]

41. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10939/6

خط: نستعلیق، کا: حیدر علی بن عزیز اللہ، تا: 1164ق؛ قطع: جانمازی [میراث شہاب: س 9 ش 2-39]

42. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20815

آغاز: برابر؛ انجام: اللہ مع الابرار و كان ذلك في سنة 1167 خط: نسخ، بی کا، تا: 1167ق؛ اهدایی: رھبری، خرداد 1373؛

43. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 67/2

خط: نسخ، کا: ابو تراب بن عبداللہ بن نورالدین بن نعمت اللہ حسینی موسوی جزائری، تا: رجب 1169ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 20گ (29پ-48ر)، اندازہ: 14×20سم [ف: 1-57]

44. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 892/2

آغاز: برابر؛ انجام: عليك أن تحمل كلما ترى منهم على المحامل الصحيحة، و عليك بذكر الله ...

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد ہادی دامغانی، تا: 1172ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قرمز، 87گ (100پ-186پ)، 20 سطر، اندازہ: 10×15سم [مؤید: 2-323]

45. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 548

آغاز و انجام: برابر

ص: 418

خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی 1192ق؛ مجدول، در آخر نسخه وصیتی است از مجلسی راجع به اعتقادات حقه؛ واقف: نائینی؛ 9گ، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 4-28]

46. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 91/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 26 جمادی الثانی 1199ق، جا: کربلا؛ جلد: تیماج سیاه منقوش زیبا، 12گ (1پ-12پ)، 18 سطر، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 206-]

47. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13430/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، عطف: تیماج سبز 11 × 5/15، 11گ (119-129)، 23 سطر، اندازه: 7 × 12 سم [ف: 34-85]

48. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3472

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان نجم الدین حسینی خراسانی، تا: قرن 12؛ واقف: محمد شوشتری، 1309؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه ای، 17گ [الفبائی: 311]

49. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9279/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن روح الله، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه ای، 21گ (21پ-41ر)، 17 سطر، اندازه: 12/5 × 19/5 سم [ف: 30-50]

50. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 322-ج

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ یادداشت 20 ربیع الثانی 1230 در صفحه عنوان؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: مقوا، 56گ، 24 سطر (9 × 15)، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 160-]

51. مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 226/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه ها تیماج مشکی، 13گ (1پ-13پ)، 19 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف:]

52. تهران: ملک، شماره نسخه: 1620/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن سیاه، 18 سطر [ف: 5-309]

53. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 6

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم ترنج، ضربی دولایی، 66 گ، 9 سطر (5×10)، اندازه: 14×8 سم [ف: 6-7]

54. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/226-7606

آغاز: الله اليه من طريق النجات في هذا الزمان الذي اشتبه على الناس الطرق ... فاعلموا يا اخواني اني لا آلوكم نصحا ولا اطوى عنكم ... واتلوا عليكم ما اردت ايراده في مابين الباب الأول فيما يتعلق باصول العقاید؛ انجام: فقد يغلب عليه حب الاخرة فيعمل لها وقد يغلب عليه حب الدنيا

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه ای، 55 گ، 10 سطر، اندازه: 15×10 سم [ف: 448-1]

55. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7545/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، 23 گ (29 پ-51 پ)، 17 سطر (5/10×16) [ف: 3-161]

56. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 877/15

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور لاجوردی رنگ عطف و گوشه پارچه سرخ و مشکی، 23 ص، 20-24 سطر راسته و چلیپا (8×14/5)، اندازه: 19×11/5 سم [ف: 3-1189]

57. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 519/1 ط

آغاز: برابر؛ انجام: ... فالأخبار فيه مختلفة فيجب بشيعتهم الاعتقاد على ذلك تم خط: نسخ و نستعلیق، کا: یار محمد علیا بادی، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، 25 ص (2-26)، اندازه: 16/5×10 سم [ف: 20-24/3]

58. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3984/5

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ در چهار برگ آخر مقداری از وصیت شیخ حر عاملی به فرزندش و خطبه همام از نهج البلاغه و حدیث

عقل و جهل و جنودهما آمده؛ 13 گ (185-197 پ)، 19 سطر، اندازه: $14/5 \times 23$ سم [محدث ارموی مخ: 1-161]

59. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7318/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، 21 سطر ($9/5 \times 15$)، قطع: خشتی، اندازه: 17×23 سم [ف: 16-511]

60. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 521/3-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم شکری رنگ، جلد: مقوایی عطف تیماج، 16 گ (42 پ-57 ر)، 18 سطر، قطع:

وزیری، اندازه: $18/5 \times 25/5$ سم [ف: 22-238]

61. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: 54

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 15 گ، 18 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 135-]

62. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3462/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ 20 گ (80 پ-99 ر)، 13 سطر، اندازه: $10/5 \times 15/5$ سم [محدث ارموی مخ: 1-162]

63. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 575

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: $10/5 \times 15/5$ سم [نسخه پژوهی: 2-113]

64. یزد؛ سریزدی (مسجد حظیره)؛ شماره نسخه: 121/1

ص: 419

خط: نسخ، کا: غلامرضا متخلص بن حیران، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 35 گ (پ 1-35 پ)، 12 سطر، اندازه: 17 × 11 سم [ف: 1-101]

65. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: 124/1

خط: نسخ، کا: محمدرحیم بن ملاعلی اکبر، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای، 15 گ (پ 1-15 پ)، 18 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 93]

66. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1563/2

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه نمازی - خوی 830 [این شماره در فهرست مدرسه نمازی جز این است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ 37 ص (16-52) [عکسی ف: 4-390]

67. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4882/4 - 24/182

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، جلد: مقوای لایی باروکش کاغذی، عطف تیماج، 16 گ، 10 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 2791-5]

68. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2275

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی، عبارات عربی بازنویس فارسی از «ابوتراب» که در برگ آخر یادداشتی از فرزند مترجم در مقابله اصل و ترجمه کتاب آمده، در برگ 20 یادداشتی از محمد جعفر الشریف بن عبدالکریم قاننی زهانی خراسانی در اصفهان به سال 1276؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 80 گ، 10 سطر، اندازه: 12/5 × 18/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-161]

69. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7556/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی گوناگون، جلد: تیماج حنایی، 27 گ (17-43 پ)، 14 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 3-161]

70. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26976

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اصغر بن ابراهیم حسنی، تا: قرن 13 [رایانه]

71. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14415/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد صادق بن محمد رضی، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، 9 گ (72-80)، 25 (میانگین) سطر، اندازه: 8×

17 سم [ف: 36-371]

72. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 767/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن محمد زمان موسوی، تا: ذیحجه 1201ق؛ تملک: شمس الدین موسوی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ:

اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، 16 گ (1-16)، 14 و 16 سطر (5/8×15)، اندازه: 20×14 سم [ف: 2-877]

73. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1219/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1203ق؛ 4 گ (98-101 پ) [ف: 6-2440]

74. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4414

با ترجمه تحت اللفظی فارسی در زیر سطرها، آغاز ترجمه: «ثنا مخصوص خداوندی است که آسان گردانید برای ما رفتن راههای دین را»؛

خط: نسخ معرب، کا: خداداد بن امین، تا: 8 شوال 1204ق؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 56 گ، 18 سطر، اندازه: 21×15/5 سم

[ف: 12-14]

75. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: 90/4

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیحجه 1204ق، جان مدرسه هاشمیه؛ جلد: تیماج مشکى، 17 سطر (5/5×10)، اندازه: 15/5×10 سم [نشریه:

226-3]

76. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 653/5

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه جمادی الثانی 1206ق، برای میرزا حسین بن احمد کرجی؛ در 66 پ اذکاری منقول از بهایی است؛ کاغذ:

فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 20 گ (47 پ 66 ر)، 12-16 سطر (8-8/5×13-14)، اندازه: 20/5×14 سم

[ف: 350-]

77. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 309/4

خط: نسخ، کا: غلام رضای خراسانی، تا: رمضان 1207ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 16گ (35-50پ)، 22 سطر (6/5×13/5)،
اندازه: 11×17/5سم [ف:-279]

78. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 224/3

خط: مختلف، بی کا، تا: 1211ق؛ جلد: تیماج ضربی قهوه ای ترنج و سر ترنج دار عطف تیماج مشکی، اندازه: 15×22سم [ف: 1-
[177]

79. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1655/1

نسخه اصل: کتابخانه مسجد جامع عتیق (دستغیب)، شیراز؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1215ق؛ 32 ص (2-32) [عکسی ف: 5-101]

80. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9238/2

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد تقی، تا: 1216ق؛ جلد: تیماج مشکی، 20گ (25-44پ)، اندازه: 10/5×17سم [ف: 24-33]

81. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 58613

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ملابنیاد علی مراغی، تا: دوشنبه 5 جمادی الثانی 1217ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ، جلد: مقوا، عطف
پارچه، 17 گ، 16 سطر، اندازه: 14×20سم [ف مخ: 1-52]

82. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8950/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1218ق؛ این رساله در نسخه حاضر «مناهیج الحق» نامیده شده و این نام را از جمله ای در دیباچه مؤلف گرفته اند؛
جلد: دورو تیماج مشکی پشت قرمز، 23گ (47پ)-

ص: 420

69پ)، 16 سطر، اندازه: 9/5 × 14 سم [ف: 122-23]

83. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8001/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 7 ربیع الاول 1218ق؛ در ص ع نسخه «مناهج الیقین» نامیده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، 13 سطر (11×
[ف: 1-17]

84. کرمانشاه؛ میدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 98/1

آغاز: کتابهما یمیناً و حوسبا حساباً یسیراً و قد سألني بعض من هداه الله تعالی

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 29 ربیع الثانی 1218ق، جان شیراز؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای، 22 گ (5ر-26پ)، اندازه:
9 × 14/5 سم [ف: 74-]

85. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17232 ض

بی کا، تا: 1219ق [د.ث. مجلس]

86. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 519/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 2 ربیع الثانی 1221ق؛ جلد: چرم زرد، 28 گ (29پ-56ر)، اندازه: 11 × 18 سم [مؤید: 2-21]

87. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8302/2-561152

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: رضا بن مرحوم آقا نجف، تا: سه شنبه 3 جمادی الاول 1225ق؛ 18 گ (40-57)، 17 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف:
[1-447]

88. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2712/9 ف

نسخه اصل: نسخه آقای روضاتی در اصفهان؛ خط: نسخ، کا: محسن بن محمد حسین شراره، تا: دوشنبه 12 محرم 1226ق [فیلمها ف:
[723-1]

89. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5374/1

انجام: برابر خط: نسخ، کا: علی، تا: 1226ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 122 گ (1ر-122ر)، 17 سطر [ف: 16-
[281]

90. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1742/8

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالله، تا: 22 محرم 1232ق، به دستور آقا بابا بیک پسر کلب علی خان؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای،
12گ (165پ-176پ)، 21 و 23 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 5-355]

91. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 427/3

کا: عبدالرحیم بن عزیز دونائی نوری، تا: محرم 1234ق؛ جلد: تیماج قهوه ای [ف:-241]

92. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6622/3

خط نستعلیق، کا: سید احمد حسینی، تا: 1236ق؛ جلد: تیماج زرد بدون مقوا، 21گ (44پ-64ر)، اندازه: 11×17سم [ف: 17-191]

93. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2807/1

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، کا: حسین بن سید علی نقی حسینی ازغندی، تا: شوال 1236ق، کاغذ: پسته ای، جلد: میسن سیاه مقوایی، 3گ
(3-5ر)، 18 سطر، اندازه: 14×19 سم [ف: 6-109]

94. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1084/2

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1236ق، قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: 217]

95. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23628

آغاز: بسملة الحمدلله ... اما بعد فيقول المستعان الى رحمة؛ انجام: من الهجره النبويه في زاويه كربلاى معلا و هو

خط: نستعلیق تحریری، کا: میرزا کوچک مازندرانی، تا: 1237ق، جان کربلا؛ اهدایی: شکرالله فقیه نیا، 1375؛ کاغذ: نخودی، جلد:
مقوا، 7گ [رایانه]

96. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 622

کا: محسن حسینی، تا: 1237ق؛ رساله ای درباره ذات و صفات باری تعالی از آفاسید محمد ضمیمه این نسخه است تحریر 1254؛
قطع: خشتی [ف: 183]

97. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 634/4-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد ربیع (یا حاج ربیع) اشتهاردی، تا: 1238ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز سیر،

15گ (149پ-163پ)، قطع: رقیعی، اندازه: 10 × 1 سم [ف: 22-340]

98. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 28814

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا لاریجانی، تا: 1238ق؛ ضمیمه نسخه ش 28813 [رایانه]

99. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1966/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن ابوالقاسم جیلانی، تا: 1240ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، قرمز دولایی، 61ص (35-95)، 11 سطر (6/5 × 11)، اندازه: 16 × 10/5 سم [ف: 4-452]

100. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: 22/9

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1240ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی بدون مقوا، 7گ (81-87پ)، اندازه: 18 × 22 سم [ف: -34]

101. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 5296

خط: نسخ، کا: محمد بن قنبر علی، تا: پنجشنبه 3 ربیع الثانی 1243ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج یک لاقهوه ای، 36گ، 14 سطر (7 × 10/5)، اندازه: 15 × 11/5 سم [ف: 3-161]

102. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6287/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 1245ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 16گ (49پ-64پ)، اندازه: 15 × 10/5 سم [ف: 16-258]

103. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29649

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1245ق؛ ضمیمه نسخه ش 16612 [رایانه]

ص: 421

104. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29733

آغاز: برابر؛ انجام: كما ورد في الأخبار او علمه بكونه اصلح كما يقوله المتوكلون

خط: نسخ، بی کا، تا: 1245ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

105. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 319/9

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: شعبان 1245ق، جا: مدرسه محمد حسن بن حاج ملا علی هرنندی، از توابع اصفهان؛ کاغذ: فرنگی
[تراثنا: س 6 ش 4-100]

106. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9890/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه 29 ذیحجه 1246ق، به دستور آخوند ملا محمد اسماعیل تبریزی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 31 گ (78ر -
108ر)، 11 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 25-188]

107. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 994/4

آغاز: اليهم عليهم وقد اوردت الاخبار الواردة فيها في كتاب بحار الانوار

خط: تعلیق، بی کا، تا: 1254ق؛ افتادگی: آغاز؛ 7 گ (38-44پ) [ف: 3-535]

108. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 176/6

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 28 ربیع الثانی 1255ق، جا: مدرسه حاجی صفر علی؛ جلد: عادی، 24 گ (33پ -56پ)، 14 سطر،
اندازه: 15 × 20 سم [مؤید: 1-173]

109. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: 121/1

خط: نستعلیق، کا: ملاخان بابا ساکن خانشان، تا: پنج شنبه 27 جمادی الثانی 1255ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 98 گ (1پ -
98پ)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: -77]

110. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 27024

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1256ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، 18، 17 سطر، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 1-86]

111. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1143/3

خط: نسخ خوش، کا: مومن حسینی رشتی، تا: 1256ق؛ با ابیاتی از مولوی و شیخ بهائی؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: 217-]

112. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 638/2

آغاز: برابر

بی کا، تا: 1257ق؛ 20 سطر، قطع: وزیری، اندازه: $25 \times 14/5$ سم [ف: 2-403]

113. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 148/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ربیع، تا: پنج شنبه 18 صفر 1258ق، جان کربلا، جلد: چرم زرد، 12 گ (121-132پ)، اندازه: $21/5 \times 15$ سم [مؤید: 1-143]

114. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 20/153 - 4033/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: 15 صفر 1258ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 23 گ، 16 سطر، اندازه: 15×10 سم [ف: 1-447]

115. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 148/2

خط: نستعلیق، کا: عبد الجواد بن محمد مؤمن تبریزی، تا: چهارشنبه 23 رجب 1258ق، جا: تبریز؛ کاغذ: کاغذ سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی ضربی یک لا، 47ص (55-101)، 14 سطر (6×15)، اندازه: 20×11 سم [سنا: فی: 1-73]

116. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3710

خط: نستعلیق، کا: باقر بن محمد علی خراسانی، تا: جمعه 26 ربیع الثانی 1259ق، جا: تهران، مدرسه حاج رجبعلی؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 139 گ، 15 سطر (7×13)، اندازه: 19×11 سم [ف: 12-2711]

117. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 321/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: قراجه داغی، تا: 26 شعبان 1259ق، جان مدرسه صفر علی؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج مشکی، 46ص (1-46)، 15 سطر (8×15)، اندازه: $21/5 \times 15$ سم [ف: 1-315]

118. یزد؛ سریزدی (مسجد حظیره)؛ شماره نسخه: 133/2

خط: نسخ، کا: محسن خوانساری، تا: 1260ق؛ در حاشیه مناجات معروف امیر المؤمنین (علیه السلام) (لك الحمد يا ذا الجود)؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، 21گ (9پ-29ر)، 15 سطر، اندازه: 11×16سم [ف: 1-114]

119. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1043/2

خط: نسخ، کا: قاسم علی بن محمد علی بیارجمندی، تا: 1263ق، جا: مشهد، مدرسه صالحیه مشهور به نواب؛ جلد: تیماج قهوه ای، 62گ (34پ-95ر)، اندازه: 16×22سم [ف: 3-273]

120. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1043/4

آغاز: و ایضاً لما كنا في غاية البعد عن جناب قدسه تعالى و حریم ملکوته و ما كنا مرتبطين بساحة عزه و جبروته ...

خط: نسخ، بی کا، تا: 1265ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای، 8گ (101ر-108ر)، اندازه: 16×22سم [ف: 3-274]

121. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 38/1 ج

بی کا، تا: 1265ق [رشت و همدان: ف: -1193]

122. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2178/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن زین الدین تبریزی، تا: یکشنبه 10 شعبان 1265ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 14گ (67پ - 80پ)، 22 سطر، اندازه: 15×21/5سم [محدث ارموی مخ: 1-161]

123. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12158/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: دوشنبه 3 جمادی الاول 1266ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، 7گ (46-52)، 15 سطر، اندازه: 13×17سم [ف: 30-643]

ص: 422

124. تهران: مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: 124/2

آغاز: برابر به انجام: نه نفع خود را مالکم و نه ضرر و نه بر خیری قادرم و نه شر مگر خیری که تو مقدر کنی

تم در فهرست با عنوان «رساله» آمده است که با توجه به آغاز نسخه شناسایی شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد علی ارومچی، تا: شوال 1266ق، کاغذ: زرد آهار زده، جلد: میشن مشکی نرم، 17گ (83-99)، 15 سطر (9/5×16)، اندازه: 16×22 سم [ف:-]

[96]

125. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 2147/2

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی بن محسن حسینی کاشانی، تا: 1270ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: مقوایی با تیماج مشکی درون زرد، 60گ (82-141)، ابعاد متن: 8×15، اندازه: 14/5×21 سم [ف:4-1179]

126. تهران: وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: 58-2

کا: ملا میر اسد ابن ملا میر یوسف، تا: 1271ق؛ مهر: «عمل محمد شریف صحاف»؛ جلد: تیماج زیتونی تذهیب کاری شده، 157گ، اندازه: 14×20 سم [ف:-58]

127. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4829

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کان محمد جعفر ساوجی، تا: 1271ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی، با روکش تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 10گ (56پ-65پ)، 21 سطر (9×16)، اندازه: 15/5×21/5 سم [رایانه]

128. تهران: مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: 124/8

آغاز: برابر؛ انجام: کتب هذه النسخة الشريفة ... سنة 1274

نام کتاب در فهرست «اسرار العبادات» ثبت شده که با توجه به آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد علی، تا: ربیع الثانی 1274ق؛ کاغذ: زرد آهار زده، جلد: میشن مشکی نرم، 44گ (167پ-210ر)، 15 سطر (9/5×16)، اندازه: 16×22 سم [ف:-98]

129. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10596/2

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رساله فی بیان طریق النجاة فی العلم والعمل» آمده؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسین بن ملا احمد خوئینی، تا: 28 ذیقعدة 1277ق، جا: شهر خوئین؛ جلد: مقوا با روکش اسلیمی ساده، 8گ (23ر - 30پ)، اندازه: 17×21 سم [ف:]

130. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: 48/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی بن حسن خویی، تا: 19 رمضان 1279ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول گرهی، 13گ (1-13)،
17 سطر، اندازه: 15 × 21سم [اوراق عتیق: 1-136]

131. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4261/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملک محمد بن محمد حسن بروجنی، تا: 1287ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج عنابی مقوایی، 11ص (158-
148)، 20 سطر (9 × 16)، اندازه: 17 × 24سم [ف: 11-278]

132. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 13563

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الحسین، تا: 1287 ق [الفبائی: 55]

133. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3594/2

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا 6 محرم 1292ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی،
35ص (116-150)، 5 سطر (7 × 13)، اندازه: 12 × 18سم [ف: 12-2604]

134. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3894/2

خط: نستعلیق، کان نصر الله بن احمد نراقی، تا: 1294ق؛ کاغذ: فرنگی، 26ص (87-112)، 16 سطر (7 × 12)، اندازه: 11 × 16سم
[ف: 12-2880]

135. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12007/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد رضا فرزند ملا علی قمی، تا: 8 محرم 1294ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: دور و تیماج زرشکی ضربی با ترنج عطف
تیماج قهوه ای، 9گ (172 - 180)، 26 سطر (8 × 14)، اندازه: 11 × 18سم [ف: 30-352]

136. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 38/126 - 7506/3

آغاز: برابر؛ انجام: الباب الثاني فيما يتعلق بكيفية العمل ... والذي يجب اولا للسالك الى الله تعالى ان يصحح نية خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سرترنج، 8 گ، 15 سطر، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 1-448]

137. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 656 و عکسی 2743

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: آغاز قرن 14؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، 35 گ، 14 سطر، اندازه: 10/5 × 16/5 سم [ف: 2-318] و [عکسی مرکز احیاء: ف: 7-341]

138. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 322/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 7 محرم 1300 ق؛ کاغذ: حنایی آهاری کاهی، 32 ص (33-64)، 15 سطر [ف: 51-]

139. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 12810

کا: ابوالقاسم خوانساری، تا: 1315 ق [القبائی: 58]

140. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1073/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1326 ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه ای زرد، 24 سطر (8/5 × 12/5)، اندازه: 10/5 × 17/5 سم [ف: 3-1470]

ص: 423

141. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2968/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عباس پسر صادق، تا: 1327ق؛ افتادگی: انجام؛ کاتب در پایان هر سه رساله این دفتر پس از تاریخ کتابت نام خود را به خط سروی (شجری) نوشته؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی، 47ص (2-48)، 19 سطر، قطع: خستی، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 10-413]

142. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1739/4 خط: تحریری، کا: میرزا علی بن عبد الخالق خوئینی، تا: 1353-1354ق؛ 24گ، اندازه: 17 × 10 سم [ف: 3-126]

143. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1021

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب 200گ، 9 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 2-80]

144. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: 214/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 16گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف مخ: 15-]

145. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1421/4 - 8/131

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، جلد: تیماج قهوه ای، 25گ، 14 سطر، اندازه: 10/5 × 14/5 سم [ف: 1-447]

146. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6169/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، 18گ (57پ-74ر)، 24 سطر، اندازه: 15 × 21/2 سم [ف: 9-207]

147. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 731616

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 20گ (146پ-165پ)، اندازه: 12 × 18/5 سم [ف: 19-110]

148. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 697/3

آغاز: برابر خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد نصیر بن محمد علی بن شیخ عبدالله بدل آبادی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 17 سطر، اندازه:

12 × 19 سم [ف: -378]

149. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 738/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 16 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: -399]

150. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8808/3 - 59/28

آغاز: اهل البدع و طغاتهم فاعلموا یا اخوانی انی لا آلو کم نصحا و الا اطوی عنکم کشحا

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 20 گ (46-65)، 15 سطر، اندازه: 12 × 23 سم [ف: 1-448]

151. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8456/1 - 57/126

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 16 گ (1-16)، 19 و 22 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 1-447]

152. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 147/4 - 1/147

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، دربرگ اول مهری به تاریخ 1217؛ 29 گ، 11 سطر، اندازه: 13 × 19/5 سم [ف: 1-447]

153. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1421/4 - 8/131

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 25 گ، 14 سطر، اندازه: 10/5 × 14/5 سم [ف: 1-447]

154. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3658/2 - 18/178

آغاز و انجام: برابر

این رساله در نسخه «مناهج الحق و النجاة» نامیده شده و این نام از جمله «فوجب علی أن یبین له مناهج الحق و النجاة بأعلام نیرة» در مقدمه مؤلف گرفته شده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ در برگ های 27 و 28 روایاتی در آداب سفر؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، 18 گی، 20 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-447]

155. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1729/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمود بن عماد الدین، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، ترنج و سر، مجدول گرهی، ضربی، 12 گ، 20 سطر، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 1-181]

156. قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1420/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج دورو، مشکی و قهوه ای، بدون مقوا، مجدول، 20 گ، 16 سطر، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 1-181]

157. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3610/3

آغاز: برابر، انجام: انه لولم یکن لله جنه و لانا بل لو کان و العیاذ بالله العاصی فی الجنة و المطیع فی النار الا طاعة لان الله تعالی اهل لها و السادس

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، مجدول، 7 گ، 21 سطر، اندازه: 21 × 30 سم [ف: 1-181]

158. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6503/4

بی کا، بی تا؛ 11 گ (46 پ - 56 حاشیه) [ف: 3-161]

159. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7814/2 - 39/194

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 20 گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 1-447]

160. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 2 مجموعه بدون شماره

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: 1-138]

161. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2570/8

خط: نسخ، کا: مرتضی بن علم الهدی حسینی طالقانی (گویا)،

ص: 424

بی تاب ناقص است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 9ص (162-170)، 31 سطر (7/5 × 17)، اندازه: 28 × 12 سم [ف: 9-]
[1365]

162. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 323/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ در پشت جلد جایی نام آن را «سیر و سلوک» نوشته اند و جایی «اشعة اللمعات»: 17 گ، 19 سطر، اندازه: 6/5 × 12 سم [ف: 1-300]

163. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3212/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ با تذکره الائمه مصنف و رساله دیگر از پدر مؤلف در یک مجلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، 10 گ، 25 سطر، اندازه: 21/5 × 14/5 سم [ف: 3-963]

164. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 70/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد طاهر بن محمد مؤمن طالقانی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 23 گ (1 پ - 23 پ)، 16 سطر، اندازه: 17 × 12 سم [ف: 1-83]

165. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2187/1

خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 10 گ (197 ر - 206 ر)، 22 سطر، اندازه: 21/5 × 16 سم [ف: 1-213]

166. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 105/2

خط: شکسته نستعلیق، کا؛ ملک محمد بن محمد حسن بروجنی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 12 گ (89-100)، 18 سطر، اندازه: 21 × 15 سم [ف: -107]

167. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 421/3

آغاز: برابر بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، اندازه: 21 × 13 سم [ف: -235]

168. یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: 31/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، قطع: ربعی [نشریه: 4-457]

169. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 309/6-طباطبائی

آغاز: بسمله قال المولى المحقق و استادى المدقق مولانا محمد باقر مد ظله العالی في رسالته الاعتقادية و يجب عليك أن تقربا المعراج الجسماني؛ انجام: وقد اوردت الاخبار الواردة فيها في كتاب بحار الانوار و كتبت رسالة منفردة ايضا في ذلك (مقصود در مورد رجعت است).

بخشی از رساله اوست؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ به خط یک نویسنده که شاگرد مجلسی بوده، سطرها چلیپا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا با روکش پارچه سبز، 1ص (49پ)، قطع: رقعی، اندازه: 12 × 22سم [ف: 22-99]

170. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 320/5

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی [تراثنا: س ش 4-100]

171. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17530 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

172. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3783/7

خط نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 25ص (63-39)، 18 سطر (7 × 12)، اندازه: 10 × 17سم [ف: 12-2771]

173. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9255/4

در فهرست با عنوان «رسالة في بيان طريق النجاة في العلم و العمل» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، 11ص (18-28پ)، 22 سطر (7 × 18/5)، اندازه: 12 × 24سم [ف: 17-332]

174. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13563 ض

بی کا، بی تا [الفبائی: 58]

175. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9617/1

آغاز: برابر؛ انجام: و شکلهم و الیه یشیر قوله تعالی و لو جعلناه

چند برگ از ابتدای کتاب در این نسخه موجود است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی دورو، وگ (1پ-6پ)، 15 سطر، اندازه: 13 × 20/5سم [ف: 16-31]

176. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6528/7

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد صادق، بی تا، محشی؛ تملک: محمد حسین با مهر مربع ناخوان؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی
ضربی ترنج و سرترنج دار، اندرون قرمز، 32 گ (203 پ- 234 ر)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 20-103]

177. قم؛ معصومیہ؛ شماره نسخه: 91

خط: نستعلیق و نسخ، کا: مصطفیٰ حسینی، بی تا، جا: مشهد؛ تملک: غلام حسین، علی اکبر پروانه قاضی دادگستری؛ جلد: تیماج
حنایی سیر روغنی ضربی ترنج دار، 80 گ، 18 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-112]

178. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1318/2

بی کا، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، 20 ص (30-49)، اندازه: 11-17 سم [ف: 3-927]

179. قم؛ معصومیہ؛ شماره نسخه: 498/1

آغاز و انجام: برابر

خط ثلث جلی، کان محمد حسین بن محمد تقی، بی تا، مهر: «عبدہ محمد تقی» (مربع)، «محمد کوچک پروین» (بیضی)؛ جلد:
مقوایی، 41 گ (12 پ - 52 پ)، ابعاد متن: 5 × 10، اندازه: 5/10 × 15 سم [ف: 2-115]

اعتقادات (ترجمہ) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t.e'teqādāt)

لاری، محمد بن قوام الدین، ق 12 قمری

(lārī, mohammad ebn-e qavām-od-dīn (-18c)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیہ = مغنی الاصول = اعتقاد یہ؛ مجلسی، محمد باقر
بن محمد تقی (1037-1110)

ص: 425

ترجمه ای است از رساله الاعتقادات علامه محمد باقر مجلسی که رفیع الدین لاری به درخواست جمعی از مؤمنین، به ترتیب اصل بدون زیاده و کم به تحریر در آورد. این رساله در یک شب تألیف شده و به همین سبب «لیلیه» خوانده شده و ترجمه های متعددی به فارسی و اردو دارد. از جمله آثار دیگر مترجم «رد مولوی» است.

[طبقات اعلام الشيعة قرن 12 ص 279؛ فهرستواره منزوی 316/9؛ کتابشناسی مجلسی 264-267؛ معجم التراث الکلامی 226/2 - [227]

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 74/3

آغاز: بسمله. لآلی حمد و ثنای بی منتها شایسته زیور رداء کبریا، خداوند واجب التعظیمی است عظم شأنه ... اما بعد چون علت غایی ایجاد انسان و تکلیف ایشان به مضمون کریمه بلاغت مشحون؛ انجام؛ و باید دانست آنچه ذکر نموده ام من در این رساله اخذ کرده ام از معادن نبوت ... خطوط و تصانیف او، و این آخر چیز است که اراده نمودیم بیان آن در این رساله و وفقنا الله ایاکم لما یحب و یرضی و یجعلنا و ایاکم ممن یدکر فتنفعه الذکری

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى مجدول گرهی، 22گ (106-127رپ)، اندازه: 13×18 سم [ف:-120]

اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.eteqadat t)

کرمانشاهی، محمد محسن بن محمد سمیع، -1223 قمری

(kermānshāhī, mohammad mohsen ebn-e mohammad sami (-1808

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (1037-1110)

تاریخ تألیف: 27 جمادی الثانی 1256ق

ترجمه تحت اللفظی «اعتقادات» مجلسی است که به درخواست بعضی اعظام آن را پرداخته است. آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این چند کلمه ایست در ترجمه رساله اصول المذهب از مصنفات عربیه عالم ربانی.

انجام: و بگرداند ما را و تو را از جمله کسانی که متذکر می شوند و تذکر به ایشان نفع می بخشد و همچنین مترجم حقیر محمد محسن بن محمد سمیع عفی الله عن جرائمهما از برادران دینی التماس دارد که او را در اوقات دعا از طلب مغفرت فراموش نفرمایید.

[دنا 22/2 (5 نسخه در ذیل نام دو مؤلف که یکی هستند)؛ کتاب شناسی مجلسی 267؛ منزوی 914/2، اعیان الشیعة 47/10؛ مرآة الاحوال 191/1؛ معادن الحکمة، چاپ جامعه مدرسین حوزه علمیه قم 52/1؛ الذریعة 459/1 و 73/17؛ فهرستواره منزوی 200/9]

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2178/2

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تصحیح شد. در فهرست کاتب را مؤلف دانسته است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 27 جمادی الثانی 1265ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 21 گ (47 پ - 67 پ)، 22 سطر، اندازه: 15×21/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-356]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3842/2

آغاز: برابر؛ انجام: از تقصیر او بگذرد... یا رب العالمین.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، 82 گ (98 پ - 179 پ)، 9 سطر (8×14)، اندازه: 15×22 سم [ف: 12-2824]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 865/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسین عاملی، تا: شب چهارشنبه 6 ربیع الأول 1265ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 32 گ (1 پ - 32 پ)، اندازه: 13×18 سم [ف: 3-54]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7166/2 - 36/166

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 19 ذیقعدہ 1308ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 18 گ، 18 سطر، اندازه: 13×19 سم [ف: 2-851]

5. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 17

آغاز: مذکور میشود که مرحوم ملا محمد باقر مجلسی رسالهای در خصوص اعتقادات مذهب شیعه بعربی نوشته است

بی کا، بی تا [تراثنا، س 2 ش 4-56]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1410/1 - 8/120

آغاز: عالم ربانی مولانا محمد باقر اصفهانی ملقب به مجلسی... که این بی بضاعت حسب خواهش بعضی از اعظم کثر الله امثالهم به لغت فارسی در سلک تحریر منتظم ساخته... ثواب آن... حاجی اسماعیل... اصل اعتقادات است؛ انجام: برابر

از مقدمه مترجم اندکی افتاده است؛ خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور با روکش آبی و عطف تیماج قهوه ای، 50 گ،
12 سطر، اندازه: 10/5×15/5 سم [ف: 2-852]

اعتقادات (ترجمه) کلام و اعتقادات / فارسی

(t. e' teqādāt).

یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ق 13 قمری

(yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (-19c

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی،

ص: 426

محمد باقر بن محمد تقی (1037-1110)

اهدا به: فتحعلی شاه قاجار

تاریخ تألیف: 17 جمادی الاول 1242ق

ترجمه ای است بسیار نزدیک به متن از اعتقادات علامه مجلسی که به دستور محمد ولی میرزا حاکم یزد انجام شده است. این ترجمه دو دیباچه دارد، که اولی دیباچه مترجم و دومی ترجمه دیباچه مجلسی است.

آغاز: سپاس و ستایش ولی نعمتی را سزاست که معرفت و آگاهی طرق استدلال بر او نیز از اوست و هدایت یافتن به توصیف ذاتش به اوصاف جلال و کبریائی و تقرد و و تنزیه ساحت جلالش

انجام: و بگرداند ما و تو را از کسانی که متذکر می شوند پس نفع می بخشد او را متذکر نمودن. مترجم نیز خدمت برادران ایمانی خود عرض می نماید که ملتمس می باشد هر آنچه را مصنف نورالله ضریحه التماس نموده است

[دنا 22/2 (6 نسخه ذیل نام دو مؤلف که یکی هستند): الذریعه 224/2 الاعتقادات]؛ فهرستواره منزوی 200/9

1. یزد؛ سریزدی (مسجد حظیره)؛ شماره نسخه: 22613

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبه 15 ربیع الاول 1243ق؛ جلد: تیماج مشکی ضریبی، 15 گ (71 پ-85 پ)، 19 سطر، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 1-184]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9188

آغاز: برابر؛ انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا؛ غلامرضا بن ابی الحسن بافتی، تا: پنج شنبه 20 صفر 1243ق؛ مصحح، رکابه دار؛ تملك: معتضد الدوله در 1331ق؛ مهر: «یا حاجی صاحب 1266» (مستطیل)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ اهدایی: جعفر سلطان القرایی، آذر 1348؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی؛ 19 گ، 20 سطر (9/5 × 16)، اندازه: 13 × 20/9 سم [ف: 29/2-850]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1259 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا؛ محمد علی شریف، تا: دوشنبه 3 صفر 1243ق؛ مهر: «عبدہ الراجی علی اکبر» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز با جدول، 38 گ، 15 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 15 × 10/5 سم [ف: 24/2-189]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5251-26/131

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 6 شوال 1249ق؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج زیتونی، ضربی جدول دار، 23 گ، 17 سطر، اندازه: 14×
20 سم [ف: 2-852]

5. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1762 -عکسی

آغاز: (دیباچه 1): ... و بعد، چون پیوسته توجه خاطر خطیر و پیشنهاد ضمیر مهر تنویر اعلیحضرت ... دیباچه 2: ستایش مختص ذات خداوندی ست که آسان نموده است از برای ما رفتن راه های دین، و روشن نموده است ... اما بعد، پس می گوید محتاج به سوی رحمت پروردگار خود، پسر محمد تقی محمد باقر، انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ 50ص، 19 سطر (11/5 × 22)، اندازه: 21×30 سم [عکسی ف: 1-69]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17608

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ 65 گ، اندازه: 10/2 × 19/8 سم [رایانه]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8311

آغاز: برابر؛ انجام: و گروه های شیطان غالب گشتند.

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام (صفحه آخر)؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا، 31 گ، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 11-61]

اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t.e'teqādāt)

اولیاء، حسین بن اسماعیل، 1265-1311 شمسی

(1886-1932) (owlīyā', hoseyn ebn-e esmā'īl)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر
بن محمد تقی (1037-1110)

[فهرستواره منزوی 199/9]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7295

آغاز: بسمله سپاس و ثنا و حمد از برای واجب الوجود، انجام: و غدی خلافه فی ذلك.. امین یا رب العالمین ... که هستی را نمییمنم بقائی

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1327ق، جا: یزد [الفبائی: 59]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 13563

خط: نسخ، کا: عبد الحسین، تا: 1287 ق [الفبائی: 59]

اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t.e'teqādāt)

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (1037-1110)

به گونه ای که از مقدمه استفاده می شود، مترجم به درخواست شخصی این ترجمه را انجام داده است، اما نام ترجمه و مترجم در منابع یافت نگردید.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي أحسن مدينة العلم بوجود العلماء و

ص: 427

وفر حظوظهم من علوم الأنبياء، ففضل مدادهم على دماء الشهداء و جعل أبعض ... و بعد، این مختصری است در ترجمه و تفسیر رساله شریفه که هادی نجاه و نافی تحریف بناة، ماحی رسم بدعت

انجام: کاتب آنها نفرموده و بعضی از آنها را هدایت فرموده، این است آخر آنچه اراده کرده بودم که در این رساله ذکر نمایم امید از رب مجید که نفع ببخشد به تو و التماس دعا دارم در جاهائیکه مظنه استجابت دعا کن، مترجم گوید از ناظرین و منتفعین از فواید این رساله شریفه التماس دعای خیر دارم

همانند:

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14550

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج گل و بوته، 32 گ، 15 سطر (5/5×10/5)، اندازه: 11×16 سم [ف: 36-561]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28157

آغاز: برابر؛ انجام: کاتب آنها نفرموده و بعضی را هدایت فرمود این است آخر آنچه اراده کرده بود که ...

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش 28156؛ واقف: محمد تولیت، خرداد 1381؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، 144 گ، 10 سطر، اندازه: 10×15/5 سم [رایانه]

اعتقادات (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t.esteqādāt).

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (1037-1110)

غیر همانند:

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15446

آغاز: الجاهلیة الجهلاء و بعد این مختصریست در ترجمه و تفسیر رساله شریفه که هادی طریق نجاه و نافی تحریف بغاة؛ انجام: که نفع به بخشد بتو و التماس دعا دارم در جاهائیکه مظنه استجابت

ترجمه و تفسیری است مختصر بر رساله اعتقادات علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قهوه ای روشن ساده، 62 گ، 11 سطر، قطع: بیاضی، اندازه: 7/8×15/8 سم [ف: 43-96]

آغاز: بسمله پس بدان ای برادر ایمانی به یقین و تحقیق که خدای تبارک و تعالی برگزیده است رسول ثقلین را؛ انجام: اخبار وارده در صفات مؤمنین و متقین را پس بدان بدرستی که آنچه مذکور در این رساله فراگرفته شده است کل آنها از معادن نبوت است و الحمد لله رب العالمین تمت

از اول تا آخر؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: حسن بخش، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: پارچه سبز، 16گ، 21 سطر، اندازه: 22×14 سم [ف مخ: 1-111]

3. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 632

آغاز: حمد و ثناء خداوندی را سزاست که واضح و آسان نمود؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1253ق [ف: 7]

اعتقادات = اصول دین = مبدأ و معاد / کلام و اعتقادات / فارسی

eteqadat = osul-e din = mabda' va maad

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، 1125 قمری

(-1713) āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی

رساله استدلالی است در اصول اعتقادات امامیه اثنی عشریه که به دستور شاه سلطان حسین صفوی نگاشته شده است. مؤلف در مبنای تالیف چنین آورده است: «در باب مسائل متعلقه به مبدأ و معاد و مباحث منوطه به اصول دین قوی بنیاد عقاید خود را به طریقی که از ادله عقلیه و نقلیه استنباط نموده در رساله بر وجه اختصار به عرض مقدس رساند». در یک «مقدمه» و پنج «باب»: مقدمه در ذکر اصول دین بر سیل اجمال و تحقیق وجه بودن آنها از اصول دین؛ باب 1. اثبات واجب الوجود و صفات ثبوتیه و سلبيه او، در چند «فصل»: 1) اثبات واجب الوجود، 2) اثبات واجب الوجود به طریق دیگر، 3) توحید واجب، 4) اثبات علم حق تعالی، 5) بیان آنچه کافی است اعتقاد به آن در معرفت علم حق تعالی، 6) اثبات قدرت حق تعالی، 7) اثبات عموم قدرت حق تعالی، 8) تحقیق اراده حق تعالی، 9) تحقیق سمیع و بصیر به عین شنوا و بینا بر حق تعالی، 10) تحقیق حی و قیوم، 11) تحقیق تکلم حق تعالی، 12) ذکر باقی اوصاف واجب الوجود؛ باب 2. عدل حق تعالی و آنچه متعلق به آن است، در چند فصل: 1) اثبات عدل حق تعالی، 2) بیان آن که نسبت إضلال و أمثال آن به خدای تعالی بر ظاهر آن محمول نیست، 3) ثبوت أغراض از برای أفعال حق تعالی، 4) بیان آن که أفعال عباد مستند به ایشان است، 5) بیان عدم استقلال عباد در أفعال خود، 6) وجوب انتصاف مظلوم از ظالم، 7) تحقیق قضا و قدر، 8) حدوث عالم؛ باب 3. نبوت، در چند فصل: 1) معنی نبی و طریق ثبوت نبوت، 2) وجوب عصمت انبیا (علیهم السّلام)، 3) وجوب تنزه انبیا از اموری که موجب تنفر از ایشان باشد، 4) اثبات نبوت پیغمبر ما (صلی الله علیه و آله)، 5) ابطال آنچه یهودان می گویند در رد نبوت آن حضرت (صلی الله علیه و آله)، در دو وجه، 6) افضلیت آن حضرت (صلی الله علیه و آله) از سائر انبیا و از تمام ملائکه؛ باب 4. امامت، در چند فصل: 1) معنی امام و ذکر دلیل بر وجوب نصب او، 2) بیان وجوب عصمت امام، 3) طریق

ثبوت امامت امام، 4) ابطال قول اهل سنت، 5) پاره ای از مطاعن، 6) پاره ای از مطاعن مشترک که ..... این رساله ناتمام مانده است. در دیباچه از شیخ علی و «شرح مقاصد» و «شرح تجرید» و «انوار جلالیه» یاد می کند. می نویسد که این رساله را از آن کتاب ها به فارسی برگردانیده ام.

آغاز: بسمله ... ثمره شجره عبارت آری، حمد و ثنای حکیم حکمت آفرینی است، که شاهد یکتا زیبایی ذات منزّه صفات بیمثالش در آینه خدای نمای عالم صورت، که جلوه گاه جهان معنی غیبی است ... لهذا، نواب کامیاب ... شاه سلطان حسین الحسینی الموسوی الصفوی، بهادر خان ... مقرر فرمودند که داعی دوام دولت قاهره، و راجی خلود سلطنت ابد مدت باهره، نیازمند توفیق کردگاری: جمال الدین محمد خوانساری، در باب مسائل متعلقه بمبدأ و معاد، و مباحث منوطه باصول دین قوی بنیاد؛ عقاید خود را بطریقی که از ادله عقلی و نقلیه استنباط نموده، در رساله بر وجه اختصار بعرض اقدس رساند، تا عامه اهل ایمان، و طلاب معرفت و ایقان از مطالعه آن کامیاب و بهره مند گشته، ثواب آن روزگار فرخنده آثار آن رواج افزای مذهب حق اثنا عشری، و راهنمای طریق مستقیم دین پروری و اصل و متواصل گردد. لا-جرم، امثالاً لأمّره المطاع الأعلى، بعنوانی که موافق مزاج همایون بود، بنگارش این رساله مشتمله بر مقدمه و پنج باب مبادرت نمود ...

انجام: و به گردان او را ای پروردگار من چنان که مرضی باشد و خشنود باشی از او. و اگر انبیاء را میراث نمی بود بایست که حضرت سلیمان میراث نبرد.

چاپ: به کوشش عبدالله نورانی، سال 1359 ش، با بخش امامت از رساله شجره الهیه میرزا رفیعا در 104 صفحه؛ با تحقیق علی اکبر زمانی نژاد، ضمن الرسائل، از طرف کنگره بزرگداشت آقا حسین خوانساری، 1378 ش

[دنا 23/2 (30 نسخه)؛ نسخه های منزوی 735/2، الذریعه 186/2؛ فهرستواره منزوی 73/6 و 506/9]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2570/1

آغاز: رافع اعلام دین و دولت ناصب و آیات فتح و نصرت ... شاه سلطان حسین الحسینی الموسوی الصفوی بهادر خان ... مقرر فرمودند که داعی ... جمال الدین محمد خوانساری در باب مسائل متعلقه بمبدء و معاد ... عقاید خود ... در رساله ای ... بعرض اقدس رساند؛ انجام: و اگر انبیاء را میراث نمی بود بایست که حضرت (فصل 5 باب 4 نوشته مانده)

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با «منه طاب ثراه»؛ گویا همه شماره ها نوشته (مرتضی بن علم الهدی حسینی طالقانی)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 48ص (2-49)، 31 سطر (7/5 × 17)، اندازه: 21 × 12 سم [ف: 9-1362]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1406

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی مشهد 16196 [این شماره در رایانه آستان قدس با عنوان «اصول دین» و از محقق خوانساری دانسته شده و آغاز آن نیز با این رساله هماهنگ نیست؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد صادق خوانساری، تا: شنبه از دهه اول شعبان قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ 113ص [عکسی ف: 4-254]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10021/10

آغاز: برابر؛ انجام: ... او در یک نماز بجمعی خاص با وجود اینکه ... نشسته باشند و ...

خط: نستعلیق ریز، کا: محمد رضا بن محمد حسین طالقانی، تا: قرن 12، جان قزوین؛ تملك: «محمد بن احمد موسوی» با مهر (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج با سر، مجدول، 23ص (143-121)، 21 سطر، اندازه: 18×10/5 سم [ف: 32-32]

4. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 636

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد تقی شیرازی، تا: ذیقعدہ 1152ق؛ مصحح؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، 1324ش؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 70گ، 12 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 2-466]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5341/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه 9 شوال 1182ق؛ کاغذ: فرنگی [ف: 16-253]

6. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1417

آغاز: برابر؛ انجام: برابر؛ انجامه: ... تا اینجا عالی حضرت آقائی ایراد فرموده اند قد وقع الفراغ من کتابه ... علی ید ... محمد علی. خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد ابراهیم، تا: چهارشنبه 20 محرم 1184ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ در برگ اول نام «آقا میرزا محمد حسین مجتهد»؛ تملك: علی محمد وزیری به سال 1331؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج تریاکی، 108گ، 12 سطر (5×12)، اندازه: 16×10 سم [ف: 3-954]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1422

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-261]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2397-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-13]

7. تهران؛ دانش سرای عالی - کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: 151/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: ربعی [نشریه: 5-646]

8. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4090/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 51گ (52پ-102پ)، 18 سطر، اندازه: 14/5×10 سم [محدث ارموی میخ: 1-151]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19568

آغاز و انجام: برابر

ص: 429

خط: نسخ، بی کا، تا: 1227ق؛ تملك: «سید مصطفی صفایی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ جلد: اسقاطی، 77گ، 14 سطر [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1400

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-251]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10647/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1217ق؛ کاغذ: آهار مهره شکر، جلد: تیماج خرمایی، 22 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 11-330]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20971

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن محمد علی خوانساری، تا: ذیقعدہ 1225ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، 80ص [رایانه]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1421

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-260]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8195

آغاز: بانوار بر آیین باهره شبستان اعتقادات ساقیه راه بینی چراغان نموده؛ انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ملا حسین ابن حاج علی دامغانی، تا: 16 ذیقعدہ 1242ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید علی اصغر اصغرزاده

موسوی، بهمن 1330؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا، 20 گ، 16 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 11-20]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1426

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-262]

13. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6494

خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه جمادی الثانی 1266ق؛ کاغذ: فرنگی، 70گ، 18 سطر (7 × 12)، قطع: جیبی، اندازه: 11 × 18 سم [ف:

16-278]

14. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 320/12

آغاز: برابر؛ انجام: هر که مقید بدین اسلام باشد احتراز از متابعت آن گروه بی دین نماید.

خط: نستعلیق، کا: سید نقی مدرس مصدق (از احفاد مؤلف)، تا: 1380ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوایی با پارچه قهوه ای، 25گ (192-216)، ابعاد متن: 20 × 23/5، اندازه: 27 × 21/5 سم [ف: 1-305]

15. اصفهان؛ کتابخانه های اصفهان، شماره نسخه: 58

آغاز: برابر؛ انجام: و آنچه بعضی از اهل سنت گفته اند که مراد بمیراث در این دو آیه علم و نبوت است نه مال و اسباب، با آنکه خلاف ظاهر است قبول کنیم آنرا در آیه اولی، اما در آیه دوم احتمال آن نیست، زیرا که بنی اعمام که

نسخه از آخر ناقص است و تا فصل ششم از باب چهارم آن بیشتر نیست؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ برگ اول عطف و ظهر آن شرحی به خط مرحوم حاج میر سید محمد موسوی خوانساری

درباره تقال به قرآن کریم منقول از امام بخاری نوشته شده، روی برگ 2 این شرح به خط مرحوم حاج میر سید علی مجتهد چهارسویی فرزند حاج میر سید محمد مذکور دیده می شود: «اصول دین. تصنیف العالم الفاضل جامع المعقول و المنقول حاوی الفروع و الأصول آقا جمال. قدس سره»؛ مهر: «علی ابن محمد الموسوی»، از اول نسخه تا برگ 24 در حیات مصنف استتساخ شده و حواشی مختوم به «منه، سلمه الله» است، بقیه به خط کاتب دیگر پس از فوت مصنف نوشته شده با حواشی با نشان منه، ره» می باشد، نیمی از ظهر برگ 43 و سطور آخر نسخه که روی برگ 44 نوشته شده به خط مرحوم حاج میر سید علی مذکورست؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکلی یک لا که با تیماج قهوه ای، آستر تیماج قرمز، 44گ، 20 تا 24 سطر (6/5 × 14 تا 7/5 × 15)، اندازه: 13 × 21 سم [فهرست روضاتی: 263]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7382/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه ای، 30گ (34 پ-63ر)، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 19-185]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1425

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-262]

17. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6169/9

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، گی (150-144 ر)، 24 سطر، اندازه: 15 × 21/2 سم [ف: 9-209]

18. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6255/3 - 31/135

آغاز: برابر؛ انجام: با وجود اینکه بنا بر مذهب اهل سنت نماز پشت سر هر بر و فاجری مبراست

این نسخه عکسی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی با عطف گالینگور قهوه ای، 23گ، 21 سطر، اندازه: 19×21 سم [ف: 1-408]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17647 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

20. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2099/18

آغاز: برابر؛ انجام: طلب فرزندی که میراث برد نکنند (تم کلامه طاب ثاره و جعلت الجنة مثواه).

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، 22گ (2ر-23پ)، اندازه: 11×25 سم [ف: 8-729]

21. تهران: مروی؛ شماره نسخه: 838/1

دارای مقدمه و پنج باب؛ بی کا، بی تا، قطع: رقعی [ف: 313-]

22. یزد؛ مدرسی یزدی، جواد؛ شماره نسخه: 7

بی کا، بی تا؛ قطع: وزیری [نشریه: 4-468]

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 2398/3-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-678]

ص: 430

الاعتقادات = رسالة في ما يتعلق ببيان الاعتقادات و الاخلاق و الاعمال / كلام و اعتقادات / عربي

al-i'tiqādāt = r.-un fl mā yata allaq-u bi-bayān-il i'tiqādāt wa-l axlāq wa-l a'māl

نجارزاده، مصطفی بن علی، -1159 قمری

(najjārzāde, mostafā bn-e 'alī (-1746

رساله ای در بیان برخی مسائل اعتقادی و اخلاقی از دیدگاه حنفیان است که در 3 «باب» به درخواست برخی اخوان و خلان با استفاده از آیات و روایت و نقل اقوال برخی دانشمندان همچون ابن ملک و نیز برخی کتب همچون «التوضیح و التلویح»، «المشارق» و ... نگارش یافته است. عنوان ابواب چنین است: 1. الاعتقادات؛ 2. الأخلاق؛ 3. الأعمال الظاهرة. در فهرست کتابخانه عمومی اوقاف بغداد (ج 2، ص 176) این اثر به «بخاری زاده ابن کلاب» نسبت داده شده و احتمالاً ناشی از اشتباه در قرائت خط کاتب در انجامه یا نگارش شکل کلمه «نجار» به شکل «مصحف بخاری» از سوی کاتب نسخه بوده باشد.

آغاز: الحمد لله الذي جعل ترتيب العلوم والأعمال فريضة على العباد في جميع الاوقات والاحوال

انجام: و المباشرة الفاحشة اي المغاورة بين الرجل والمرأة عرياناً

[فهرس المخطوطات العربية في مكتبة الأوقاف العامة في بغداد: 176/2 ؛ فهرس مخطوطات مكتبة كوپريلي: 315/3 ؛ معجم المؤلفين: 265/12 ؛ هدية العارفين: 446/2 ؛ عثمانعلي مؤلفري: 187/2]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 431/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی نخودی و سفید، 9گ (27پ-35ر)، 17 سطر، اندازه: 9×16سم [ف: 40/2-117]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10532/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1172ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 26ص (24-49)، اندازه: 12×18سم [ف: 33/1-82]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13821/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در آغاز به نام رساله تصریح شده و نیز عبارت «عرض عليه عليه» دارد؛ کاغذ: فرنگی، 14گ (1پ-14ر)، 15 سطر، اندازه: 6×12سم [ف: 35-95]

آغاز: برابر؛ انجام: فی حال الاستنجاء و الأمخاط.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، 9 گ (71 پ- 79 ر)، 14 و 20 سطر، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 3-164]

اعتقادات = شرح حدیث «العلم ثلاثة...» / شرح حدیث / فارسی

«... e teqādāt = S.-e hadīs-e (al-'elm salāse

نیشابوری، محمد نصیر بن نوروز علی، ق 12 قمری

(neyšābūrī, mohammad nasīr ebn-e nowrūz 'alī (-18c

شرح مفصلی است بر حدیث امام کاظم (علیه السلام) که فرموده اند: «... انما العلم ثلاثة آية محكمة او فريضة عادله او سنة قائمة و ما خلاهن هو فضل» (بحار الانوار 211/1). شارح این شرح را در سه مقاله و یک «خاتمه» ترتیب داده و در آن مختصری از اعتقادات و واجبات و سنن لازمه را بیان کرده است.

[دنا 24/2؛ فهرستواره منزوی 19/9]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14279/3

آغاز: کرده اند و در کتب عامه و خاصه به احادیث معتبره تعبیر از آن عوالم واقع شده است که ذی مقدار است اما ماده ندارد که بتواند وضع خود را وا گذارد و تصحیح حشر جسمانی و عذاب قبر و جمیع احوالات اخروی انجام: آن چه لازمه نگاهداشتن است علم است و علما و نگاهداری انسان واجب از مال و خشنودی دل ارباب دول و ملوک است ... این بود مجمل از رؤوس اعتقادات ...

از نیمه اول مقاله اول شروع می شود. فهرست دو مقاله موجود و خاتمه آن چنین است: مقاله دوم: در معرفت فریضه عادله و شرح اسم آن، مقاله سوم: در معرفت سنت قائمه، خاتمه: در بیان صفت علما؛ بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، مشکى، ترنج با سر، عطف و حاشیه تیماج قهوه ای، 45 گ (81 ر- 125 ر)، 19 سطر، اندازه: 11/5 × 17 سم [ف: 38-389]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e' teqādāt

ایجی، علی اکبر بن محمد باقر، -1232 قمری

(lājī, 'alī akbar ebn-e mohammad bāqer (-1817

رساله مفصلی است با عنوان «فصل فصل» بدون شماره فصول، که در آن مؤلف مطالبی به صورت پند و اندرز و در اعتقادات بیان نموده

است. او در یکی از فصل های آن توحید مفضل را تماما ترجمه نموده است و در یکی از فصول به رساله «زبدة المعارف» ورد پادری خود حواله می دهد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 29/92-5752

آغاز: و او را به تو هیچ احتیاج نبود و به تو نیکی کرد تو را به شکل انسان آفرید اگر می خواست خلق می کرد تو را به هیئت عجیب غریب که هر که می دید می گریخت ... فصل بدان ای عزیز که آن خدایی که تو را آفرید یگانه است؛ انجام: فصل در آب کر بدانکه آب مطلق هرگاه برسد به قدر کراب در کثرت ... و از صاحب شرع دو قسم وارد شده است یکی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا

ص: 431

با عطف گالینگور قهوه ای، 105گ، 21 سطر، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 1-442]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādāt

آل عبد الجبار خطی، محمد بن عبد علی، -1259 قمری

(-1843) (āl-e 'abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e 'abd-e ali)

رساله ای در باره اعتقادات لازمه در یک «مقدمه» و «مسائل» و «خاتمه».

قم: علامه طباطبائی قم (مکتبه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 3/

آغاز: الحمد لله الظاهر لعباده بما بطن و الباطن بما أعلن و الصلاة على محمد و آله صلاة لا تنتهي لحد و لا تبلغ لأمد

کا: محمد تقی بن عبدالرحیم مازندرانی، بی تا [تراثنا: س 2 ش 3-160]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

(1798-1843) (raštī, kāzem ebn-e qāsem)

از باب پنجم تا پایان کتاب درست همان ترجمه دوم «حیة النفس» است که در فهرست سپهسالار با عنوان «رساله توحید» آمده که آن هم از همین سید کاظم است.

1. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1239/1

آغاز: سپاس و ستایش بی قیاس پروردگار پر است؛ انجام بدرستی که حق تعالی ولی هر چیز است. و صلی الله.

خط: نسخ، کا: نعمة الله، تا: 12 صفر 1259ق، به خواهش میرزا موسی؛ تملك: اعتضاد السلطنه در 1296؛ واقف: سپهسالار، 1297ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی یک لا، 127گ، 19 سطر (7 × 13)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 5-39]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1240

خط شکسته نستعلیق، کا: احمد نوری، تا: شنبه 7 جمادی الاول 1260ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی،

82گ، 19 سطر (7 × 15)، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 5-39]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17099

بی کا، بی تا، خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: 17/5 × 22/2 سم [رایانه]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

بهبهانی، محمود بن محمد علی، 1200-1271 قمری

(Behbahānī, mahmūd ebn-e mohammad 'alī (1786-1855

رساله مختصری است در بیان اعتقادات مذهب امامیه (توحید، نبوت، امامت، معاد) که مؤلف در بیان عقاید خود نگاشته است. او در پایان حدیث معراج را نیز ترجمه نموده است. مؤلف گویا همان محمود بن محمد علی کرمانشاهی بهبهانی، نوه وحید بهبهانی است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 58/204-8754

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد چنین گوید بنده خاطی عاصی محمود بن محمد علی که شرایط خداشناسی آنست که اول او را یکتای بی همتا بدانی خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ 83گ، 9 سطر، اندازه: 10 × 14 سم [ف: 1-441]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

حسینی قاتنی، ابوطالب بن ابی تراب، 1230؟-1293؟ قمری

(hoseynī qā'enī, abū-tāleb ebn-e abī-torāb (1815-1876

تاریخ تألیف: جمعه 5 رجب 1261ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس رساله کوتاهی است در اصول عقاید شیعه در ده «مقام»: 1. اثبات الواجب و تحقیقه؛ 2. اثبات وحدته؛ 3. اثبات صفاته الثبوتیه؛ 4. صفاته السلبيه؛ 5. عدالته تعالی؛ 6. النبوة المطلقة؛ 7. النبوة الخاصة؛ 8. الإمامة و الولاية المطلقة؛ 9. الولاية الخاصة؛ 10. المعاد.

آغاز: الحمد لله الذي هدانا الى اصول الاسلام و ارشدنا الى حججه المرسلّة الى الانامم بالدلالة و البراهين القاطعة للكلام.

انجام: وجوب شكر المنعم و مقدمة الواجب و الامر بالمعروف و النهي عن المنكر و الحمد لله اولاً و آخراً ظاهر و باطنا. و قد اتفق الفراغ منها على يد مؤلفه الفقير ... و المرجو من الله تعالى ان يصفح من ذنوبى و ذنوب جميع اخوانى ببركة و بركة آبائه الطاهرين و ابنائه المعصومين صلوات الله و سلامه عليهم اجمعين.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13904

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر ... خزیمه، تا: 1261ق؛ مصحح، با نشان «بلغ قبلاً» مقابله گردیده، در برگ نخست وقفنامه ای آمده که علی اصغر (غرب) خزیمه که احتمالاً همان کاتب باشد نسخه را در سال 1262 ق بر مؤلف و فرزندان وی وقف نموده است، در پایان نسخه تاریخ زاد روز فرزند ایشان محمد اسماعیل الموسوی در شب دوشنبه 19 ربیع الثانی 1274 ق آمده؛ مهر: مؤلف «عبده

ص: 432

الراجی ابوطالب الحسینی» (بیضی)، آیت الله سید مهدی لاجوردی حسینی (بیضی) به تاریخ 1414؛ تملک: محمد ابراهیم الموسوی نوربخشی به سال 1264ق، آمده که مؤلف در زمانی که عازم نجف اشرف بود کتاب را به وی هدیه نموده است، تملک با مهر بیضی مؤلف به سال 1283 ق دیده می شود که بعد از درگذشت محمد ابراهیم موسوی نسخه مجدداً به تملک مؤلف در آمده است؛ واقف: علی اصغر (غرب) خزیمه، 1262؛ کاغذ: شرقی؛ نوع جلد: مشمع سرمه ای عطف: تیماج مشکی، 23ص، 22 سطر (8 × 14/5)، اندازه: 13 × 21سم [ف: 35-295]

2. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: 113/2

آغاز: برابر؛ انجام: حال العدم علی الوجود فی الاستقبال فلاینا فیہ العدم فی الحال الرابع أنه تعالی لو کان مختاراً

خط: نسخ، کا: غلامحسین مقدس بن محمد حسن زهانی، تا پنج شنبه 25 شعبان 1273ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، پشت افتاده، 4 گ (69-72پ)، اندازه: 10/5 × 19 سم [ف: 90-]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4315/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن میر حسینعلی عرب قرشی، تا: 1274ق؛ آخر کتاب نوشته که ورقه آخر را در رمضان 1280 تسوید کرده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن و مقوای ستبر، 23 گ (1-23ر)، 19 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 8-12]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

احمد بن محمد رضا، ق 13 قمری

(ahmad ebn-e mohammad rezā (-19c)

[دنا 24/2؛ فهرستواره منزوی 117/9]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1224

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1258ق؛ مهر تملک: «عبدہ الراجی علی اصغر»؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: تیماج تریاکی، اندازه: 10/5 × 17 سم [ف: 3-899]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

الکائی مازندرانی، محمد تقی بن محمد حسین، ق 13 قمری

(alkās māzandarānī, mohammad taqī ebn-e mohammad hoseyn (-19c

رساله مختصری در اعتقادات حقه شیعه اثنی عشریه است، به قدری که دانستن آن بر همه مؤمنین لازم می باشد. مؤلف بیشتر مطالب و ادله را به ترتیب و تطابق از کتاب «حیة النفس» شیخ احمد احسائی گرفته و بر سبک و سیاق آن تأسی جسته است، دارای یک «مقدمه» و پنج «باب» دارای فصول و یک «خاتمه» است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این چند کلمه بحسب خواهش طائفه ای از اخوه و مؤمنین در بیان اعتقادات حقه

انجام: السلام علی ... التماس از برادران دینی که مصنف را به دعا یاد فرمایند.

[دنا 24/2؛ فهرستواره منزوی 119/9]

1. آشتیان؛ حوزه علمیه آشتیان؛ شماره نسخه: 59/1 بخش یکم

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تان روز دوشنبه 7 ربیع الثانی احتمالاً قرن 13، قطع: نیم رقعی؛ جلد: چرم فندقی، 217 گ (1ر - 217پ)، 8 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: -129]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 538/1

آغاز: برابر؛ انجام: و عارف زیرک به این اشارات دریافت پاره ای از وجوه می نماید لهذا باختصار اقتصار شده و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید هاشم بن حسن موسوی، تا: 1256ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 22 گ (2پ - 23ر)، اندازه: 17/5 × 21/5 سم [ف: 2-173]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

e'teqādāt

بحرانی، عبدالله بن علی، ق 13 قمری

(bahrānī, 'abd-ol-lāh ebn-e 'alī (-19c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17936

آغاز: بسملة الحمد لله الدال على وجوب وجوده لجدوث خلقه؛ انجام: كان الفراغ باليوم الثاني من شهر الله المعظم ... و اجود

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1119ق [رایانه]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

حسن بن محمد شریف، ق 13 قمری

(hasan ebn-e mohammad Šarīf (-19c

تاریخ تألیف: 1224ق

مؤلف قبل از این رساله ای در بیان اصول دین و واجبات به عربی خطاب به فرزندش نوشته بود، در این رساله آن را برای استفاده عموم مردم به فارسی ترجمه نموده است. در 1 «مقدمه» و 5 «باب» و 1 «خاتمه» و در آن از «لب لباب» خود یاد کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله الطاهیرین اما بعد چون تراب اقدام علما حسن بن محمد ... رساله مختصری به لغت عربی در اصول دین و رؤوس مسائل عبادات

ص: 433

نوشته بودم و فارسی زبانان.

انجام: در این صورت اعاده حمد ضرور نیست یک حمد در اول رکعت اول وی کی حمد در رکعت دویم کافی است این آخر آنچه خواستیم ذکر کنیم در این رساله الحمد لله رب العالمین.

1. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 4442/7 - 22/162

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، جلد: تیماج وعطف تیماج سرخ، دورو، 13 گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-441]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3516

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد این وجیزه ایست نگاشته کلک ... حسن بن محمد ... در معرفت اصول عقاید و بیان وجوب اعتقاد بانها ... مبتنی بر مقدمه و پنج باب و خاتمه؛ انجام: خدا داناست از ازل و میکند آنچه میخواهد به هر روایت لیس کمثله شیء بدانید که خدا هست و شریک و شبیه ندارد (تم).

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی عطف قهوه ای، 175 گ، 12 سطر (8 × 15)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 12 - 2530]

3. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 4129/1 - 21/49

آغاز: برابر؛ انجام: انت الساتر عورتی و الآمن روعتی والمقیل عشرتی فاغفر لی خطیئتیی یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوای صورتی عطف گالینگور قهوه ای، 24 گ، 17 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-417]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

رکینی عاملی، علی بن حسین، ق 13 قمری

(-19c) (rokīnī-ye 'āmelī, 'alī ebn-e hoseyn)

تاریخ تألیف: 10 جمادی الثانی 1261 ق

مؤلف اعتقادات خود را به روش مشایخ شیخیه که مؤلف از شاگردان سید کاظم رشتی بوده به در خواست حمد بن بیک ضمن سه «باب» تحریر کرده است: 1. معرفة الله جل جلاله؛ 2. معرفة محمد و اهل بيته عليهم السلام؛ 3. الأعمال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5000/2

آغاز: الحمد لله الذي خلق الانسان لبيان معرفة الرحمن كما نطق به القرآن من خلق الانسان و الجان؛ انجام؛ و اعتمادی علی اعتدال عقلك وجودة فهمك و صفاء ذاتك

خط: نسخ، کا: احمد بن اسماعیل خراسانی نامقی ترشیزی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 27 گ (172 پ-198 پ)، 18 سطر، اندازه: 15×
21 سم [ف: 13-194]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

ساوجی، علی اکبر، ق 13 قمری

(-19c) (sāvajī, 'alī akbar)

تاریخ تألیف: 5 شعبان 1225 ق

رساله ای متوسط در عقاید و کلام شیعی دارای سه «مقام» و هر کدام در چند «اصل» تنظیم شده است: مقام 1. توحید؛ مقام 2. نبوت (4 رکن)؛ مقام 3. امامت (12 اصل).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3266/1

آغاز: رکن چهارم در عصمت نبی و بعضی دیگر از شرایط بدانکه عصمت عبارتست از حالتی که بعنایت ربانی در شخص متحقق می شود که به سبب آن حالت با وجود قدرت منتفی می گردد داعی و میل بدی و گناه؛ انجام: وجودش مبدأ جمیع موجودات و قدرتش اصل همه قدرتهاست تصرف در مخلوقات خود از تغییر و تبدیل و ایجاد و ابقاء و اقنا و غیر اینها چرا مستبعد باشد انما امره اذا... و الیه ترجعون الحمد لله

نسخه حاضر از مقاله سیم تا پایان را در بر دارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 5 شعبان 1225 ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 12 گ، 20 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 1-179]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

eteqadat

شیخ الاسلام دامغانی، محمد بن حسین، ق 13 قمری

(-19c) (Šayx-ol-eslām dāmqānī, mohammad ebn-e hoseyn)

در عقاید ضروری و تقسیمات اصول دین و در پایان مقداری از احکام نکاح و رضاع را نیز متذکر شده است.

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 200/4

آغاز: فصل در اعتقادات صرفه اند که خالصند از مخلوط بودن به عمل چون اعتقاد به اصول دین و مذهب؛ انجام: آنستکه دو ماه زیاده می توان داد و اولی آنستکه بدون ضرورت زیاده ندهند والله العالم

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج کرمی بدون مقوا، 30گ، اندازه: 11×17 سم [ف: 17]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، 1231-1300 قمری

(nayyer-e borūjerdī, "alī asqar ebn-e 'alī akbar (1816- 1883

[فهرستواره منزوی 118/9]

ص: 434

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 935/2

بی کا، بی تا، قطع: رقعی [ف: 329]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

نوری برزنجی، احمد، - 1325 قمری

(nūrī barzanjī, ahmad (-1907

رساله مختصری است در توحید و صفات الهی بر پایه های عقلی به اندازه در ک عامه مردم، با نکوهش فراوان در آغاز رساله از آنان که استدلالات کلامی را در اعتقادات بر همه مردم لازم می دانند.

[فهرستواره منزوی 118/9]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9348/1

آغاز: الحمد لله و الصلاة و السلام علی رسول الله، و بعد برادران هداکم الله تعالی یکی از علماء معاصرین که در علم کلام توغلی داشت؛ انجام: اگر نجات خواهی در دنیا و عقبی دایمۀ مصاحبه علما را غنیمت شمر و از قول ایشان بدر مرو.

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: ابراهیم بن حاج فیض الله سنندجی، تا: 8 ذیقعه 1312ق؛ جلد: مقوایی عطف و حواشی تیماج قهوه ای، 22گ (1ر-22پ)، 15 سطر، اندازه: 16/5 × 20/5 سم [ف: 24-138]

اعتقادات = میزان / کلام و اعتقادات / فارسی

al-e'teqādāt = mīzān

بهارى همدانى، محمد باقر بن محمد جعفر، 1277 1333 قمری

(bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861-1915

تاریخ تألیف: چهارشنبه 12 ربیع الاول 1286ق کتابی است در اعتقادات و در آن از عقاید شیعه اثنی عشری در چهار فصل «گفتگو می کند. مؤلف مدعی است که برای به دست آوردن اعتقادات صحیح میزان معینی وضع کرده است. گویا مؤلف از جهتی پاسخ به بابی ها می گوید و از جهتی بزرگان شیخیه را تأیید می کند.

آغاز: حمد مخصوص حکیمی است کامل که نور هدایت او روشن تر از آن است که طالبان آن آنرا به بینند و ظهور او ظاهر تر از آن است که آنرا شناسند و ندای او بلیغ تر و فصیح تر از آن است که آنرا نشنوند و نفهمند و راه او واضح تر از آن است که آنرا گم کنند و او آسان تر

از آن است که نتواند از عهده برآیند اگر چه ... و بعد چنین گوید این حقیر خاکسار و ذره بی مقدار محمد باقر بن محمد جعفر ...

انجام: و خداوند محل تجری در دین خود باقی نگذارده و حجت خود را بر خلق تمام کرده و از گفتن اینکه ما متحیریم و حجت خداوند تام نیست، حجت خداوند ناقص نخواهد شد پس بهمین قدر اکتفا میشود که مورث ملال حال دوستان نشود و السلام علی من اتبع الهدی ... ختم شد این مختصر در روز چهارشنبه دوازدهم شهر ربیع الأولی مطابق هزار و دویست و هشتاد و شش هجری حامدا ...

[دنا 25/2 (3 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 571/9]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3036

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه نسخه 6104 مرعشی کامل شد؛ خط: نسخ، کا: حسینقلی، تا: یکشنبه 27 شوال 1286ق؛ در ص 263 دعایی درباره حافظه از شیخ احمد نقل شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 263 ص، 14 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 10-568]

2. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14858/3

آغاز: برابر نام مؤلف به استناد نسخه ش 6104 مرعشی کامل شد؛ خط: نستعلیق، کان حسین بن فتح الله دستجردی، تا: 1286ق؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، 45 گ، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 2-161]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6104

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو تراب بن حاجی جواد، تا: سه شنبه 15 رجب 1287ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 33 گ، 14 سطر، اندازه: 10/5×17/5 سم [ف: 16-109]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

طباطبائی بروجردی، محمد حسین، 1253-1340 شمسی

(tabātabā'ī borūjerdī, mohammad hoseyn (1874-1961)

یادداشتهای پراکنده ای است در توحید و شرح بعضی از آیه های مربوط بدین موضوع با تفصیل در شناخت پاره ای از مخلوقات که دلالت بر وجود صانع دارند و همچنین بحث هایی درباره کتاب مقدس و اعتقادات یهود و نصاری و برهمیان. گویا مؤلف می خواسته کتابی مفصل در این موضوعات بنگارد و موفق بدین کار نشده است.

آغاز: مقدمة في وجوب تحصيل المعرفة بالله و باسمائه و ذكر الآيات و الأخبار الدالة على الحث على ذلك

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بی تا، در پایان رساله احوال ابن سینا ناتمام آمده است به خط محمد حسن بن احمد که به تاریخ دو شنبه هشتم صفر 1351 به دستور آیه الله بروجردی نوشته؛ جلد:

ص: 435

تیماج مشکی، 88گ، مختلف السطر، اندازه: $12 \times 17/5$ سم [ف: 2-298]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

لاهیجانی، محمد بن محمد علی، 1354 قمری

(1935- al-āhijānī, mohammad ebn-e mohammad alī)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23265

آغاز: بسمله سپاس و ستایش بی قیاس پروردگاری را انجام اربعین و ثلاثائه بعد الألف 1340

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1341 ق [رایانه]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-eteqadat

بروجردی، ملا محسن، ق 14 قمری

(borujerdi, molla-mohsen (-20c)

در 17 بند درباره معراج و معاد جسمانی و وسائط فیوضات و مشیت و طهارت ام امام و علم امام و اوصاف ائمه و علل اربعه، و حضور ائمه است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2857/5

آغاز: الأولى في معراج النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) فَانْهَمُ قَالُوا اعْتَقَدْنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَعِدَ بِجَسَمِهِ الشَّرِيفِ إِلَى الْمَعْرَاجِ الْجِسْمَانِيِّ؛ انْجَام: عِلْمُ الْحَوَادِثِ الْجَزْئِيَّاتِ فِي تِلْكَ السَّنَةِ وَانْ عِلْمُهُمُ الْكَلِيَّاتِ وَالتَّفْصِيلُ الْكَلَامُ مَقَامِ آخِرِ وَالاِقْتِصَارُ

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میسن لایی سبز، 15گ (236پ-250ر)، 20 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف:

6-145]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

دراری، عبدالجبار بن احمد

darārī, 'abd-ol-jabbār ebn-e ahmad

رساله بسیار مختصری است در مباحث اعتقادی دارای چند «فصل» و بعضاً اشارات کوتاهی به روایات اهل سنت دارد، و در پایان برای اطلاعات بیشتر، خوانندگان را به کتابش «القسطاس المستقیم» حواله می دهد.

آغاز: بسمله، قال الشيخ الإمام الخطيب الزاهد عبد الجبار بن احمد الدراری ره يقول و بالله التوفيق لاحيل في الذي يجب اعتقاده من الصواب أن الله جل ثنائه و تباركت اسمائه

انجام: في كتاب القسطاس المستقیم فلا نطول باعاده و الله اعلم بالصواب.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5822

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود ملقب به نظام نقش بند، تا پایان شوال 710ق؛ مصحح؛ از روی اصلی نادرست و سقیم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: رویه میشن سرخ لایی، 10گ، 20 سطر، اندازه: $11/3 \times 17/2$ سم [ف: 1-41]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 985

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-228]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-eteqadat

صوری، علی بن طاهر

Suri, all ebn-e tahr

رساله بسیار کوتاهی است در بیان عقاید امامیه. در نسخه چنین معرفی شده است: «عقیده مبارک الابداء حمیده الانتهاء نقلت عن الشيخ علي بن طاهر الصوري قدس الله روحه و نور ضریحه بمحمد و آله الطاهرين.»

آغاز: بسمله ... اعلم أن معرفة الله تعالى واجبة لأن الإنسان اذا عرف الله تعالى كان أقرب الى طاعته و أبعد من معصيته و الله تعالى لا يعرف بالضرورة ولا بالمشاهدة و لا بالخبر ولا بالتقليد بل يعرف بالنظر.

انجام: ابوابه تسعة من ولده تاسعهم قائمهم صلى الله عليهم أجمعين، و هذه جملة كافية فيما وضعت له أدني ما يحرى، و الحمد لله
وحده وصلى الله على سيدنا محمد و آله الطيبين الطاهرين و سلم عليهم تسليماً

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1104/7

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه با دلیان آکسفورد، 64F عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی، تا:
6 رمضان 740ق؛ 2ص (97-98)، 17 سطر [عکسی ف: 3-213]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1625/6

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-55]

اعتقادات = عقائد / کلام و اعتقادات / فارسی

al-e'teqādāt = 'aqā'ed

کشمیری، یوسف بن علی

keŠmīrī, yŪsof ben 'alī

رساله ای که به خواهش دوستان، در بیان عقاید اهل سنت و جماعت فراهم آورده است.

آغاز: حامداً لمن جعل المسعود في الاخرة مبارزاً في الدنيا مع اهل البدع ... اما چنین گوید محرر این ارقام.. یوسف بن علی کشمیری

ص: 436

[نسخه های منزوی 973؛ فهرستواره منزوی 423/9]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4056/7

آغاز: برابر؛ انجام: زیاده و نقصان قبول نمی کند، چه ظاهر است که ایمان عبارتست ... خط: نسخ، بی کا، تا: 140ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن ضربی، 5گ (82پ-86ر)، 25 سطر، اندازه: 15×23 سم [ف: 7-174]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات

al-eteqadat

محمد باقر بن محمد قاسم

mohammad bāqer ebn-e mohammad qāsem

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16676 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی، فارسی

al-eteqadat

معین الدین علی

mo'īn-od-dīn 'alī

رساله ای کوتاه در بیان اعتقادات و اصول دین که به صورت شهادت و وصیت نگاشته شده و ترجمه فارسی قسمت اول آن در لابه لای سطور آمده است. در ادامه در لابه لای سطور ادله آن اعتقادات به صورت مختصر (که معلوم نیست از مؤلف می باشد یا نه) ذکر شده است.

قم: مسجد اعظم، شماره نسخه: 2797/5

آغاز: بسمله، اقول و انا الفقير الى الله الولي معین الدین علی انی اشهد ان لا اله الا الله وحده ... و استدلل بوجود الله بحدوث ماسواه ... می گویم من که محتاجم به خدائی که بار و ناصر مومنا تست بدرستی که من گواهی؛ انجام: و علی المعاد و السؤال في القبر و الحشر و النشر و الصراط و المیزان و الجنة و النار بثبوت صدق مخبر بها و هو النبي صلی الله علیه و اله و سلم بعصمته هذا اعتقادی علیه احیا و علیه اموت و علیه ابعث انشاء الله تعالی

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، 3گ، 8 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 1-182]

e'teqādāt

موسوی عریضی، علی بن محمد میرک

mūsavī 'arzī, "alī ebn-e mohammad mīrak

مؤلف اعتقادات خود را در اصول و فروع دین مطابق آنچه از اخبار اهل بیت (علیهم السّلام) دانسته می شود، در سن نزدیک به هفتاد سالگی و با اختصار تحریر کرده است.

[فهرستواره منزوی 119/9]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5290/14

آغاز: الحمد لله الذي افتتح كتابه بالحمد و اختص جنابه بالحمد ... بعض برادران ایمانی و دوستان روحانی و اولاد اعیانی؛ انجام: و أن يحشرنی بهذا و السلام علی من اتبع الهدی و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سمیع جنیدی شیرازی بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 3 گ (176 پ-178 پ)، اندازه: 18/5 × 29 سم [ف: 14-79]

eteqadat

یزدی، ملا احمد

mollā ahmad yazdī

رساله ای در اعتقادات مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «اصل» و «خاتمه».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3435/2

انجام: هر که با او برود در امان باشد

بی کا، تا: 1275ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 8ص (52-59)، ابعاد متن: 15 × 8، اندازه: 16/5 × 10 سم [ف: 1653-5]

غیر همانند:

1. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2294/6

آغاز: بسمله او سلطان دو جهانکا اول بیخود تھا اور

بی کا، بی تا؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، 4 گ (159-162)، اندازہ: 14/5 × 19/5
سم [ف: 4-1237]

2. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2294/10

بی کا، بی تا؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، 19 گ (222-240)، اندازہ: 14/5 × 19/5
سم [ف: 4-1237]

3. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2294/7

آغاز: بسمله حمد له ایک خادم محیی الدین صاحب ویلوری کی میر محی الدین صاحب نیکلوری؛ انجام: شیخ عبد الحق دهلوی بہت
موضوع احادیث.

ص: 437

سؤال و جواب در اعتقادات؛ بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی،
13 گ (166-178)، اندازه: 19/5×14/5 سم [ف: 4-1237]

اعتقادات / کلام و اعتقادات، شعر / ترکی

e'teqādāt

به نظم ترکی با عنوان های فارسی در هامش نسخه و به روش اشعری ساخته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5107/3

آغاز: شرط ایمان الی در بیلک کرک xx اولاً- الهی توحید ایلمک؛ انجام: آنکر ایلمر محبت منقی xx بعضی تجویر ایلمر الاشقی خط:
نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: استنبولی، جلد: مقوا، 25 گ (35 پ- 59 پ)، 15 سطر (5×12)، اندازه: 18/5×11/5 سم [ف: 15-
4114]

الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

al-e'teqādāt

غیر همانند:

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1625/1

آغاز: و کل یدعی ان ما ذهب الیه من ذلک و انتحله هو دین الله و دین رسوله و معلوم عند کل عاقل أن ذلک کله علی اختلاف

نسخه اصل: کتابخانه آکسفورد، انگلستان 64. رساله مختصری است در اثبات اعتقادات به روش اهل سنت؛ خط: نسخ، کا: احمد بن
حسین بن ابی القاسم بن حسین بن عودی اسدی حلی، تا: 740ق؛ افتادگی: آغاز؛ 24ص (2-25) [عکسی ف: 5-53]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7887/1

آغاز: عقائد المطبطلین، قال اهل الحق الأشياء ثابتة لأن فی نفيها ثبوتها و العلم بها متحقق، انجام: و قد قال علیه لاسلام الخلافة بعدی
ثلاثون سنة و قد تمت بعلى رضی الله عن.

رساله مختصری است در اعتقادات اهل سنت در ضمن چند فصل « که به روش اشاعره گزارش کرده و مخصوصا اشاره به خلاف معتزله و
روافض (شیعه) می کند؛ خط: نسخ معرب، کان عبد الله بن نصر بن محمد بن أبي الفتح لاسد و سانی، تا: یکشنبه 21 رجب 785ق؛
جلد: تیماج مشکی، 44 گ (1ر-44ر)، اندازه: 22×14/5 سم [ف: 20-220]

3. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3117/3 و عکسی 2056/3

آغاز: الحمد لله الأول بلا ابتداء و الآخر بلا انتهاء و الصلاة على محمد و عترته الاصفياء و بعد فهذه اصول الدين الخمسة؛ انجام: ثم محمد بن الحسن القائم بالحق و الحجة على ... الائمة من بعدى عدد نقباء بنى اسرائيل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9، 2 گ (59 پ-60 پ)، 19 سطر، اندازه: 14×18/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-157] و [عکسی ف: 6-79]

4. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: 102/6

آغاز: آن الأبدی هو الذي لا نهاية لوجوده فلو كان البارئ تعالی الوجوده نهاية لكان محدثاً

رساله ای است مختصر در بیان اعتقادات ضروری انسان خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 952 ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکئی، 4 گ (86-90)، اندازه: 13×19 سم

[کتابخانه های قائن: ف: 90]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1687/6

نسخه اصل: همان نسخه قبل [عکسی ف: 5-136]

5. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2747/4

آغاز: بسمله، اعتقد أن الله تعالی موجود لانه اوجد العالم وقادر بحدوث العالم وعالم لاحكام افعاله واتقانها وحی لصحة القدرة؛ انجام: و ما أعد الله فيهما من النعيم الدائم والعقاب الدائم لحق لصدق) المخبر بها و هو النبي صلى الله عليه و آله و الحمد لله رب العالمين

رساله ای کوتاه در بیان معتقدات امامیه که با عناوین «أعتقد...» بیان شده و در هشت فقره که با کلمه اعتقد شروع شده اصول و اعتقادات شیعه تبیین شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ 3 گ، 9 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-182]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7818

آغاز: المقدمة الرابعة الحق أن ضرورة العقل في أن المنعم يجب شكره ولا يتم الشكر الا بالمعرفة؛ انجام: صاحب هذه العقيدة هو السيد عبد العظيم الحسيني المدفون بالرى يبنى عن فضله ماورد في هذا الحديث

اصول اعتقادی را بر پایه شیعه و به روشی عقلی با اختصار بیان کرده پس از آن روایاتی در توحید و صفات الهی با شرح و توضیح لازم آورده، و گویا قطعه ای از کتابی مفصل باشد که این نسخه مقدمه چهارم آن کتاب است. روی برگ اول، بخشی از کتاب «البلاغ» حویزی (1074) دانسته شده، ولی در آغاز سلسله سند روایت اول این نسخه در بخش روایت ها) نام شیخ علی بن احمد بن ابی جامع عاملی و تاریخ 1015 دیده می شود که با مقایسه با تاریخ در گذشت مشعشعی، نسبت این کتاب را به وی دور می سازد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: وسط؛ مصحح شاید توسط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه ای، 94 گ، مختلف السطر، اندازه: 16×21/5 سم [ف: 20-173]

7. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 157/2

خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 11، قطع: جيبى [نشرية: 4-401]

8. كاشان؛ عاطفى، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره/1

آغاز: الحمد لله الذي انقذني من الملل الباطلة و نجاني من النحل

در متن النمل العاطلة و بصرنى من متابعة الأهواء و ارشدني إلى الفرق الناجية من الفرق الهاوية و عرفني الأئمة المعصومين و

ص: 438

درباره اسلام و موضوع امامت علی (علیه السلام) و نقل روایات در این باره و اختلافات در صدر اسلام؛ بی کا، تا: ظاهره قرن 12؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی [نشریه: 7-750]

9. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1452/2

خط: نستعلیق، کا: محمد رشید پسر محمد حکیم حسنی، تا: پنج شنبه 26 ذیحجه 1102ق، جان مکه؛ کاغذ: اصفهانی، 39گ (103-65)، 14 سطر (9/5 × 11)، اندازه: 14/5 × 10 سم [ف: 3-963]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 14246

خط: نسخ، کا: حسن علی، تا: 1123ق [الفبائی: 58]

11. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 6562/4

آغاز: بسمله. باب معرفة الايمان و الاسلام و الاحسان. و الأصل فيه ما روي عن عمر بن الخطاب رض. قال كنا جلوسا؛ انجام: علیه و علینا و کل بحطی آمین یا معین.

در این رساله از ایمان بحث شده است؛ خط: نستعلیق، کان عبدالنافع بن عبد اللطیف ابن عبدالسلام آخوند المرحوم القرعالی الأجل مولانا دا ملا دولتشاه بن ملا عدلشاه، تا: 1211ق؛ کاغذ: فرنگی، 3گ (79پ-81پ)، 14 و 20 سطر، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 3-163]

12. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 829/4

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على اشرف الانبياء و سيد المرسلين محمد و عترته الطاهرين؛ انجام: و صلى الله على محمد و آله سيد السادات و الحمد لله رب العالمين و لاجل و لاقوة الا بالله العلي العظيم

رسالة بصورة السؤال و الجواب في اصول الدين عناوينه: «فان قيل... فالجواب» فرغ منها في 17 رجب 946؛ خط: نسخ، کا: علی بن عبدالله معروف به شاهویردی، تا: 1227ق؛ محشی؛ جلد: چرم مشکی، 40گ (89پ-128ر)، اندازه: 10 × 15 سم [مؤید: 2-272]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1134/22

بی کا، تا: محرم 1250ق، جان کربلا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی، 49ص (323-371)، 21 سطر [سنا: ف: 2-129]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23754

آغاز: مقدمه و خمسة ابواب و خاتمه كل باب؛ انجام: و اله ذو الفضل العظيم تمام

خط: نسخ، بی کا، تا: 1250ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

15. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 686/13

مطالب تحت عنوان «و يجب ان يعتقد» آمده است؛ کاتب: محمد تقی دزفولی، تا: 1259ق؛ در آخر نسخه دارد سید محمود نوربخش؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، 1گ، قطع: رحلی اندازه: $19/5 \times 29/5$ سم [ف: 1-517]

16. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 665/6

آغاز: الحمد لله الذي حمده ذخر واجب وشكره حق لازب و الثناء عليه بما هو اهله من الثناء من العمل الصائب نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لنینچی، رم 39 روسی 339. مؤلف اعتقادات مذهبی خویش را جهت مکارمه برای قاضی عبد الله بن احمد عنتری فرستاده بواسطه طالع بن سالم (مقنت). مؤلف در مقدمه نام المتوکل بالله عباس بن عبدالرحمن بن محمد شهاری (1298) را به عنوان امام عصر ش ذکر کرده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1288ق؛ 16گ (136-151) [عکسی ف: 2-292]

17. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 360/2

آغاز: و اعتقد ان اركان الايمان اربعة، التوحيد و العدل و النبوة و الامامة؛ انجام: و اعتقد ان الامام حي موجود في زماننا ... و اللطف واجب على الله تعالى في كل وقت

بی کا، بی تا؛ 7ص [ف: 3-59]

18. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 1 مجموعه بدون شماره

آغاز: اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ... فيقول العبد الضعيف الذليل الجاني على نفسه العاصي لربه؛ انجام: انى ثابت على هذه الاعتقادات المذكورة كفى بالله شهيدا و صلى الله على محمد و آله اجمعين.

رساله بسیار مختصری در عقاید شیعه امامیه در اصول دین؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ ترجمه فارسی آن بین سطور، در حاشیه صفحه آخر آن عبدالحسین در تاریخ ربیع الثانی 1121 عبارتی نوشته است دال بر اینکه او جامع کتاب مذکور و مترجم آن است [دلیل المخطوطات: 1-138]

19. قم؛ گلیایگانی؛ شماره نسخه: 10/207-1897

آغاز: بسمله وبه ثقفي في سماء العالم نقل عن علل الشرايع حديث مسند الى ان قال عن عبد الله بن فضل الهاشمي قال قلت لابي عبدالله لاي علة جعل الله عزوجل الأرواح في الابدان بعد كونها؛ انجام: مسلم بن عقيل بن ابي طالب وير تجز فقاتل حتى قتل (98) في 3 حملات ثم قتله عمر و بن صلح الصيدواي

عقاید شیعی را به صورت مجالس متعدد و در آغاز هر مجلس با ذکر آیه ای از قرآن و اقوال مفسرین در شرح و توضیح آیه و نیز روایات اهل بیت (علیهم السلام) و بعضا اقوال حکما می آورد. این نسخه پیش نویس مؤلف بود و نظم و ترتیب خاصی ندارد، مباحثی در توحید،

نبوت، امامت و برخی مطالب اخلاقی دارد. از کتاب های روضة الواعظین، «بحار الانوار»، تفسیر صافی، «تفسیر لاهیجی»، «الانوار» سید، «مجمع البحرین»، «ذریعة النجاة» و ... نقل می کند؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13 و 14؛ این نسخه پیش نویس مؤلف بود و نظم و ترتیب خاصی ندارد، مصحح، متن خط خوردگی دارد؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 95گ، 16 سطر، اندازه: 10/5
17× سم [ف: 1-443]

20. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 978/4

شاید مؤلف این رساله هم همان شیخ عبد العلی بن شیخ محمود خادم جابلقی بروجردی حیدر آبادی باشد که آن را به برادران دینی هدیه کرده است. موجودی رساله، چهار فصل است: 1. معرفت الله و معرفت صفات ثبوتی و سلبی، 2. عدل، 3. نبوت، 4.

ص: 439

امامت. در هر فصلی مطالب تحت عنوان «فان قیل ما الدلیل علی ... فالجواب» آمده است، مثلاً در «فان قیل ما الدلیل علی أن کل موجود من الممكنات حادث؟ فالجواب الدلیل علی ذلك أن کل موجود من الممكنات اما جوهر او عرض ...»؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف میسن تریاکی، 27 گ (76-102)، 12 سطر (9×12)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 3-1342]

21. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25877

بی کا، بی تا، خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1131/10 - طباطبائی

آغاز: و هو الان حی موجود من زمان ولادته المبارک و هو ... بین اظهرنا یرانا ولا نعرفه ... الخامس المعاد الذي هو عبارة عن عود الأرواح الى الأجساد المثاليه او الاصلیه

بخشی از رساله ای است در اعتقادات که در نسخه تنها پایان امامت و آغاز معاد آن موجود است. در دنبال این بخش فقرات زیر آمده است: «نقل المرحوم ... شینا المعظم میرزا عبد الرحیم النهاوندی عن شیخ العلماء ... الشیخ محسن الشهیر بخنفر فتاوی غریبه؛ تاج ریزی با پیه کوفته کنند ... بار یک نوع دندان درد؛ در بتصره المومنین مؤلف محمد مومن ... تنکابنی که به خیال خودش در اثبات اصول متصوفه بافته (صاحب جنگ در ذیل این فقره درباره خواجه نصیر طوسی و تالیفاتی که مطابق مرام باطنیه دارد بحث میکند)؛ الزمخشری قال علی علیه السلام لکاتبه عبد الله بن ابی رابع التی دواتک؛ قال الجاحظ لما قدم اشعب الطماع من المدینة بغداد، فی تلواشداد الأمر علی شیعہ علی فی زمان معاویه؛ فی البحار ... ذکر هشام ... قال کان علی بن ابی طالب علیه السلام عند کم لاعراق یقاتل عدوه؛ رایت فی بعض مؤلفات العامه سقط من اول النسخه و آخرها ولم اتحقق مؤلفها؛ و من ذلك آیات الحفظ؛ و مما ینفع للرمد ینکتب و یعلق؛ و عند الحریق یكثر التکبیر؛ و وجدت بخط الفقیه الکبیر احمد موسی عجیل (دنبال این فقرات آیات شفاء است)؛ قال المحقق الشیخ علی فی شرح القواعد بعد نبسته الی جمع من الاصحاب القول بان الکعبه قبله من فی المسجد؛ فی تفسیر الکبیر اختلف أهل القبلة فی مسمی الایمان»؛ بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ 59 گ [ف: 23-580]

23. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 734

آغاز: او عالما به عاجزاً عن ترکه او محتاجاً الی فعله أوقادراً غیر محتاج بل یفعله عبثاً؛ انجام: علی المنبر بمشهد من الناس او یروی ما ورد فی فضل علی فی فضلهم و أن معاویه.

رساله ای موجز و مختصر در اعتقادات امامیه شامل چندین باب و هر باب در چند فصل، نسخه حاضر فقط 4 باب را شامل است بدین تفصیل: 1. توحید، 2. عدل، 3. نبوت، 4. امامت؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، 15 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: -394]

24. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4634/8

آغاز: بسمله، استدلی علی وجود الله تعالی بوجود اثره؛ انجام: الا انما الدنیا کم منزل راکب أناخ عشیا و هو فی الصبح راحل.

رساله ای است مختصر و استدلالی درباره حقیقت ایمان؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، مقوایی، عطف و لبه ها تیماج قهوه ای، 7گ (132-138)، 17 سطر (8/5 × 17)، اندازه: 14/5 × 26 سم [ف: 19-295]

25. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2478

آغاز: الناس طلبا للدنیا؛ انجام: و لما خلق الله آدم و جعله خلیفة. خط: نسخ، بی کا، بی تا، اهدایی: وزیری؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج مشکی، 19گ، 13 سطر (9/5 × 5/5)، اندازه: 10 × 14 سم [ف: 4-1309]

26. بشرویه؛ امیر المؤمنین؛ شماره نسخه: 148

آغاز: و من ذلك قوله عليه السلام... و المال میراث الفراغته الثاني العلم... إلى الحافظ و العلم تحفظ صاحبه... المرور على الصراط و المال یمنعه؛ انجام: فبالسند المتصل الى الشيخ الجلیل یرفعه الى ابی بصیر... قال لیست الاستطاعة من کلامی و لا من کلام

رساله ای در موضوع اثبات اصول دین شیعه به روش خاص است. برخی عناوین آن چنین است: المسلك الثالث: فی بیان طبقات العلم و المطالب المهمة منها، المسلك الرابع: فی بیان اخذ المهم من العلم أولا على الترتیب فاوة، المسلك الخامس: فی بیان ما ینبغي للطالب العلم، المسلك السادس: فی ذکر ما ینبغي للشیخ أن یفعله مع الطالبین، المقدمة الثانية: فی قانون النظر وهي مرتبة على عدة قوانین، القانون الاول: فی تعریف النظر، القانون الثاني: فی موضوع علم المیزان، القانون الثالث: فی ما یوصل الى معرفة هذا العلم، القانون الرابع: فی معانی الألفاظ، القانون العشرین: فی انواع الاقسیة، المقدمة الثالثة: فی احکام کلیه، المقدمة الرابعة: الحق أن ضرورة العقل قاضیه فی ان المنعم یجب شکره، الاصل الخامس: فی النبوة، المطلب الأول فی تعریفه، الاصل السادس: فی المعاد، خاتمة: فی ذکر طرف من الاخبار عن النبی و الأیمة الأطهار و ما یحضرها من الآیات... و انما اتینا بذلك بعد ما اثبتناه من الأدلة العقلیة لتکون ذلك سندها؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: گالینگور با عطف پارچه، 128گ، 15 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف]

27. قانن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: 102/6

آغاز: أن الابدی هو الذي لا نهاية لوجوده فلو كان الباری تعالی الوجوده نهاية لكان محدثاً

رساله ای است مختصر در بیان اعتقادات ضروری انسان خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، 4گ (86-90)، اندازه: 13 × 19 سم [کتابخانه های قانن: ف: 90]

28. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2936/18

مانند ش 2089/2 (ف 536)؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان محمود بن علی طوسی، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای حاشیه دار مقوایی، 2گ (366-367)، 21 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 10-1813]

ص: 440

با عنوان «رساله در علم کلام». ناقص؟ بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: -324]

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح [میراث شهاب: س 8 ش 4-68]

آغاز: بعض الحكماء من المتأخرين أن علمه تعالى بذاته هو عين ذاته وعلمه بالأشياء الممكنة عبارة عن وجود العقل الأول ... العقل لكونه ممكنا حادثا مسبقا بالعدم الثاني معلوم للحق لان ما لا يعلم لا يمكن اعطاء الوجود ... فصل دهم: في بيان الروح الأعظم و مراتبه و اسمائه في العالم الانساني ... فصل يازدهم: في عود الروح و مظاهره اليه تعالى عند القيامة الكبرى ... فصل دوازدهم: في النبوة و الرساله و المولايه أن للحق تعالى ظاهرا و باطنا؛ انجام: و ان لم يساعدهم الاسباب لم يحصل لهم ذلك الاباى شىي اشتغلوا كانوا فيه بالكمال و لا كمال الا الله وحده هذا آخر ما اردنا بيانه من المقدمات و بعد فلنشرع في بيان اسرار ما تضمنه الكتاب و الحمد لله الكريم الوهاب ... بعون الماتك الوهاب.

در دوازده فصل که سر فصول آنها نوشته شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، 32ص (217-248)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -1423]

آغاز: الحمد لله على ما أولى من سوابغ النعيم ... اما بعد فهذه مقالة يشتمل على ما يجب على المكلف اعتقادات من المعارف الخمس الأصولية؛ انجام: ثم ما بعده و نيتها أصلي فرض كذا قضاء لوجوبه قرابة الى الله و لكن هذا آخر الرسالة

کا: احمد بن علی مازندرانی، بی تا؛ مصحح، 12گ (43پ - 54پ)، اندازه: 13 × 18/5 سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: -98]

آغاز: بسمله. الحمد لله الواحد الأحد الصمد الماجد العلي الكبير السميع البصير .. و بعد اصول الدين ثلثة: الايمان و الاسلام و السنه؛ انجام: من لا يعلم شيئا لا يصدق بخبره فيه بل يقبل الجواب و يسكت. تم شرح آمنت بالله.

کتاب عقائد اهل السنه و اصول الايمان؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: چرم قهوه ای، 25ص (304-328)، 19 سطر (12 × 20)، اندازه: 19 × 28 سم [ف: -47]

الاعتقادات = شرح العقائد الشيبانية / كلام و اعتقادات / عربی

گزارش یک قصیده با قافیه دال است در اعتقادات اهل سنت. شرح قصیده دالیه فی الاعتقادات.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3964/5

آغاز: بسمله. باب فی ذکر اعتقاد اهل السنة لتمیز اهل الحق من اهل الباطل ... سائلا حمد ربی طاعة و تعبداً XX و انظم نظماً فی العقیده او حدأ. ای انا احمد ربی طاعة، ای فرضاً و تعبداً، انجام: العفو و المغفرة و العلی. و السلام علی النبی نبأبها و نختم بما تم. و الله اعلم بالصواب.

نام دوم کتاب به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: رویه مقوای کاغذی، 10 گ (142 پ) - 151 پ)، اندازه: 14/5 × 21/1 سم [ف: 7-120]

اعتقادات = اصول و فروع دین / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

e' teqādāt = osūl va forū'-e dīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6489/9

آغاز: سبحانک لا علم لنا إلا ما علمتنا ... اما بعد این ما لابد امامیه اثنی عشریه علیهم صلوات اللاه لسرمدیه که بر جمهور اهل اسلام فرض عین بل عین فرض است؛ انجام: اگر کسی به عمد روزه فرض را بگشاید قضا و کفارت و تعذیر بر او واجب شود و اگر افطار را حلال داند واجب القتل باشد.

رساله مختصری است در اصول و فروع بنا بر رای امامیه که مؤلف دانستن آن را بر هر مکلفی واجب می داند، این رساله مشتمل بر مختصری در اعتقادات سپس نماز و روزه و زکات و بخشی در شناخت اوزان شرعی می باشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: جمعه غره شعبان 1087 ق، جا: باغ مهر آباد اهرستان یزد؛ مصحح، محشی بیشتر در پزشکی؛ جلد: تیماج مشکی ترمیمی، 13 گ (139 پ-151 ر)، اندازه: 17 × 25 سم [ف: 20-65]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e' teqādāt

غیر همانند:

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7681/2

به روش سنی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 21 سطر (11 × 17)، قطع: خستی کوچک، اندازه: 16 × 19 سم [ف: 16-670]

2. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 265/2

آغاز: ابتداء خلقت از بیخانه از اوراق دیگر که آنها مبنی بر سؤالاتست که جای دیگر نیست؛ انجام: قال علیه السلام خلق الله تعالى رأس آدم وصيخته من تربة الكعبة و صدره و ظهره من بيت المقدس

مؤلف در این کتاب مسائل اعتقادی از قبیل معاد، معراج، لوح و قلم، خلقت آسمانها و زمین و ... و مسائل مختلف دیگر را در

ص: 441

ضمن کلیاتی با استشهاد به آیات قرآنی جمع کرده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، اندازه: 8/5 × 15 سم [ف: 1-243]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2477/5

اعتقادات شیعی با استدلال؛ بی کا، تا: 1115ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 1ص (87)، 23 سطر (5/13 × 21)، اندازه: 16 × 23 سم [ف: 9-1245]

4. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 11/184 - 2084/5

آغاز: بدانکه ایمان اعتقاد کردن است به دل و اقرار کردن به زبان و این ارکان پنج گانه را اصول دین گویند اول توحید دوم عدل؛ انجام: رکن پنجم ایمان معاد است و معاد آن است که متکلف اعتقاد کند ... پس هیچ شکی نیست در حقیقت آن این است ارکان پنج گانه ایمان که بر عامه مکلفین واجب است معرفت آن. تمت الکتاب

رساله کوتاهی است در اعتقادات بدون مقدمه در پنج رکن؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای با جدول گل و خطی و ترنج و سرترنج ضربی، 7گ، 15 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-438]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14286/4

آغاز: الحمد لله علی نواله و الصلوة علی نبیه محمد و آله و بعد این چند کلمه در بیان اعتقاد است که هر بالغ و عاقل را به دانستن آن نموده اند؛ انجام: به جز صادق هم خبر به اینها داده است پس همه حق خواهد بود تمام.

خط: نستعلیق، کا: غیاث حسینی، تا: 1200ق؛ جلد: گالینگور، مشکی ضربی ترنج مجدول، 1گ (68ر - 68پ)، 17 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 38-411]

6. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 310

آغاز: بسمله. قول هو الله احد لفظ الله دلالت کند بر ذات واجب الوجود که مستجمع جمیع صفات و کمال و جمال و منزله از جمیع صفات نقص؛ انجام: بر حسب خواهش بعضی از دوستان حقیقی این بیست و پنج اعتقاد از الله خارج شد و السلام خیر الکلام

در اصول پنجگانه دین؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در برگ ار یادداشت میرزا ابراهیم بن میرزا عبدالحسین با تاریخ 1295، و در برگ 2 بهای نسخه (چهار هزار دینار)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 27گ، 11 سطر (7 × 13)، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: -] [12]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11297/2

آغاز: بسمله، باب اول توحید باری تعالی، بدان ای پسر که توحید آنست که خدایتعالی را بیگانگی و یکتایی بشناسی رساله متوسط در بیان اعتقادات شیعی در قالب اندرز و وصیت (بدان ای پسر!) و بیان اخلاق و آداب با استفاده از آیات و روایات و

استشهاد به حکایات بلند و شیرین است که در چند «باب» تنظیم شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، 81ص (48-128)، اندازه: 11×17سم [ف: 33/2-69]

8. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 659/2

آغاز: بدان که واجب عینی است بر هر بالغ و عاقل بنده و آزاد مرد و زن دانستن اصول دین که اثبات واجب الوجود و اثبات صفات ثبوتیه و ... فصل اول واجب الوجود که خالق عالم است باید که؛ انجام: فصل دوازده اقرار به بودن بهشت و دوزخ ... این آن است که هر چه را خدا و رسول ائمه خبر دهند حق باشد و اقرار به آن واجب، تمت.

رساله بسیار کوتاهی است در اعتقادات شیعی شامل 12 «فصل»: 1. اثبات واجب الوجود، 2. صفات ثبوتیه؛ 3. صفات سلویه، 4. عدل، 5. نبوت، 6. عصمت پیغمبران، 7. عصمت جانشینان پیغمبر، 8 امامت علی (علیه السلام)، 9. امامت سایر ائمه (علیهم السلام)، 10. تبرا از دشمنان اهل بیت (علیهم السلام)، 11. معاد، 12. اقرار به بودن بهشت و دوزخ و جزای اعمال؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1228ق؛ 4گی (32پ-35ر)، 28 سطر، اندازه: 14/5×18/5سم [ف: 1-55]

9. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 11/184 - 2084/1

آغاز: از معرفت عقل دیگر پیدا شد و از معرفت خودنفس پیدا شد و از معرفت احتیاج او به حق جسم پیدا شد؛ انجام: والكلمات الدالة على التوحيد لم يطقها مثل هذه العجالة والوقت لا يقتضى الاطناب والله اللهم بالصواب اللهم اشرح صدورنا بانوار المعارف و نور قلوبنا بحقایق اللطائف لطیف خبیر.

رساله مختصری است در هفت «باب» در بیان آفاق و انفس، عنوان باب های موجود چنین است: باب 3. بیان واجب و ممکن و ممتنع الوجود، باب 4. بیان آنکه حکمت چه بود که حق تعالی عالم بیافریند، باب 5. مبدء و معاد، باب 6. در نسخه نیامده، باب 7. در تطبیق دادن آفاق و انفس. انجام این رساله منطبق با رساله شرح حدیث من عرف... «نوربخش خراسانی است که به عربی نگاشته شده است؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: ذیحجه 1236ق، جان قربه تکلم؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای با جدول گل و بوته و ترنج و سرترنج ضربی، 24گ، 17 سطر، اندازه: 11×17سم [ف: 1-442]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28816

آغاز: بسمله حمدله بعد اذا سالک سائل وقال ما الايمان قل هو التصديق بالله وبالرسول وبما؛ انجام: حق الى مستحقه لما ثبت من عدله و حکمته فثبت اعاده الاجسام و الحمد لله رب العالمين.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1238ق؛ ضمیمه نسخه ش 28813 [رایانه]

11. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 498/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد بدانکه اصول دین بر پنج است ... اما بعد بدانکه این رساله ای است مختصر به طریق سؤال و جواب در مذهب ائمه طاهرين؛ انجام: که مجموع پانزده باشد ... مجموع هزار و نه مسئله می شود

رساله مختصری است در بیان مذهب شیعه اثنی عشریه در اصول و

ص: 442

فروع دین مشتمل بر مقدمه ای در اصول دین و سه «باب» در فروع دین؛ خط: ثلث جلی، کا: محمد تقی بن محمد مهدی، تا: 20 ذیقعدہ 1241ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، 8گ (69ر-76ر)، ابعاد متن: 10 × 5، اندازه: 10/5 × 15سم [ف: 2-116]

12. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 360/2

آغاز: محمد بن یعقوب کلینی باسناد معتبر از حضرت صادق (علیه السلام) روایت کرده که آن حضرت شخصی از اصحاب خود فرمود که می خواهم تو را خبر دهم به چگونگی مسلمان شدن سلمان و ابوذر

قسمت هایی از یک کتاب احتمالا عین الحیاة یا حق الیقین علامه مجلسی؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن مهدی میر محمد، تا: 22 صفر 1241ق، ساکن در محله قاضی خوی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: پلاستیکی، 18 سطر، اندازه: 16 × 21سم [ف: -180]

13. قم؛ حجتیہ؛ شماره نسخه: 703/3

آغاز: سپاس جزیل و ثنای جمیل شایسته و سزاوار موجدی است که

در یک «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1239 و 1243ق؛ 4گ [ف: -121]

14. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3269/1

آغاز: نه بزبان صادق است یعنی آنچه میگوید همه راست است؛ انجام: پس بیقین ثابت است که معاد حق است

خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا اسمعیل قریه شیری، تا: 1262ق؛ افتادگی: آغاز کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری درون زرد، 10ص (1-10)، 12 سطر (7/5 × 12)، اندازه: 11 × 16سم [ف: 5-1594]

15. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 573/6

آغاز: بسمله اما بعد چون بضابطه عقل و نقل معرفت اصول دین بر هر مکلفی واجب است و اجماع شیعه اثنی عشریه بر هر کس که جاهل است بهمگی آنها با یکی بدلیل

خط: نستعلیق، کان محمد دینایی، تا: 1273ق، جا: تهران، پامنار مدرسه میرزا صالح؛ جلد: مقوازرشکی، 9گ، اندازه: 11 × 19سم [ف: -310]

16. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2993/7

آغاز: اما در توحید باید اعتقاد کرد که خداوند سبحانه واحد است در ذات خود و شریکی نیست؛ انجام: و نسبت دادن به کفر و تصوف اعظم است از نسبت دادن به زنا، الذین یرون المحصنات ... و صلی الله علی محمد و اهل بینه الطیبین الطاهرین المعصومین المطهرین

خط شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: شب 3 شوال 1275ق، جان تهران؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی قهوه ای، 4گ (55ر-58ر)، 18 و 19 سطر، اندازه: 17 × 21سم [ف: 6-182]

آغاز: (در دیباچه افتاده): ... باشد برای کتاب شاید ورق اول آن را اقلأ بخوانند و چون یکی از این سؤالات را ببینند ... اما سؤالات حقیر این است: اول از دوست و دشمن می‌شنوم که سر کار فرموده اند که اصول دین چهار است و تا حال معروف میان شیعه آن بوده که پنج است، حقیقت این امر را بیان فرمایند؛ انجام: و قصد اقامت ده روزی نموده بودیم. فرصت غنیمت شمرده به تحریر این رساله پرداخته. حامداً مصلیاً 1269

شاید از حاج محمد کریم خان کرمانی (1225-1288 ق/1810-1871 م) باشد. 30 پرسش است در مسائل اعتقادی آن روزگار. نخست 30 پرسش را آورده، سپس هریک را در یک فصل پاسخ داده است. کتاب در 13 ربیع الثانی 1269 در تغلن اباد سر آسیاب) از روستاهای کرمان به انجام رسیده است؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن حاج عباس، تا: 13 ربیع الاول 1283 ق، برای آقا شیخ عبدالحسین شیرازی شاگرد حاج محمد کریم خان ابراهیمی؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی تیره فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای کهنه، 113 گ، 13-14 سطر (5/5 × 12/5)، اندازه: 16/5 × 10/5 سم [ف: 1-23]

18. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14001/16

آغاز: الحمد لله حق حمده و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و علی آله و صحبه اجمعین الطیبین، نموده می شود که بر کل مکلف یا مذکر و یا مؤنث باشند اتیان بر شرع قلبا و قالبا و اعتقادا و عملا واجب است؛ انجام: و مقدار فطره چنانچه در شرع قرار داد کرده اند شش مشمت معتدل است این فطره بر همه مسلمانان ... تفصیل اینها که مذکور شدند در مبسوطات بجویند.

رساله کوتاهی است در بیان اعتقادات اهل سنت شامل شش اصل ایمان (توحید، ایمان به فرشتگان، ایمان به کتاب های آسمانی ایمان به پیامبران الهی، ایمان به قیامت) و ارکان پنج گانه (شهادت به وحدانیت خداوند، نماز، زکات، روزه و حج)؛ خط: نستعلیق، کا: حبیب الله انصاری، تا: 1285 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، ترنج با سر با نقش گل، مجدول گرهی، 3 گ (207-209 ر)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 14-38]

19. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4653-23/173

آغاز: بسمله بدانکه از جمله امورات واجبه معرفت اصول دین است یعنی معرفت به حضرت خالق و عدل او و نبوت و امامت و روز قیامت؛ انجام: مع ذلک حضرت را دید که نورش زیادتر از خورشید و مقام صاحب مشغول عبادت بود و فرمود بیا برویم مسجد کوفه در راه ابدان گل نبود و اثری از تاریکی و باران نبود دم مسجد غایب شد ساله مفصلی در اعتقادات شیعه، مؤلف در آن ابتدا به طور مفصل در اثبات توحید و نبوت، بحث نموده و پس از اثبات امامت، تاریخ ائمه دوازده گانه شیعه را از امام علی (علیه السلام) تا امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به تفصیل ذکر نموده. این رساله را یکی از منبریان قرن چهاردهم هجری به روش منبر تألیف نموده است؛ خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای قهوه ای عطف تیماج سرخ،

381گ، 16 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 1-436]

20. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15466/1

آغاز: الحمد لله رب العالمين... اما بعد بدان ای برادر که واجب است بر هر مکلفی که بالغ و عاقل باشد از زن و مرد، انجام: مخبر صادق خبر داده است ما را به وقوع آن پس باید حق باشد و شک و شبهه نداشته باشد.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1306ق؛ جلد: چرم قهوه ای ساده، 12ص (26-37)، 11 و 12 سطر، اندازه: 11/8×18/5 سم [ف: 43-108]

21. قم؛ گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 10/110-1870

آغاز: به مطلب برساند و اگر نیاید نرسد پس اگر میل به معصیت کند خدا او را جز به معصیت نکرده خواست برود، انجام: پس عهد گرفتند که یکی دیگر را دوست دارند و از مخالفین ایشان که در سجین خلق شده اند روگردان و بیزار باشند پس

رساله ای است در اعتقادات شیعی شامل مباحثی در عدل الهی و توحید و بیان معراج و اشاره به بعضی از مطالب مشکله که در اخبار آمده است، و در بیان خلقت عالم، نظرات حکما و صوفیه را رد می کند؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ جلد: مقوا با روکش مشکی کاغذی، 75گ، 12-15 سطر، اندازه: 17/5×20/5 سم [ف: 1-437]

22. قم، گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 18/178 - 3658/4

آغاز: این مسائل را با بوحنیفه رسانیده اند... باب پنجم در معاد است. رباعی: گوئی که چو مردی نشوی زنده دگر XX گویا که تو را نیست ز خود هیچ خبر؛ انجام: حضرت رسول الله (صلی الله علیه و آله) فرمود که می باشد بعد از من دوازده خلیفه که همگی از قریشند و این معنی در کتب معتبره اهل سنت به عبارات مختلفه نقل شده

برگ ها در صحافی پس و پیش شده و شناخته نشد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، 30گ، 12 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-440]

23. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 311/1

آغاز: بسمله خداوند عالم از برای هر امری از امور دین حدی قرار داده که هرگاه از آن حد تجاوز کنید و بگذرید آن مطلب خدا بعمل نیامده؛ انجام: الا انهم عباده و خلقه کما لا فرق بین الشعلة و النار الا ان النار اصل و الشعلة فرع

رساله کوتاهی است در اعتقادات و ادله اثبات توحید که در این جا فقط بخش اول این رساله که در اثبات توحید است موجود می باشد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ فاقد جلد، 24گ (1پ-24پ)، 17 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-277]

24. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 591

آغاز: دیگران نشو و نما می کنند و یک ماهه ایشان مانند یکساله دیگر انست؛ انجام: و احادیث بسیار وارد شده است که هر امری که از

جانب خدا بر بنده وارد شود خدا اولی است بقبول عذر

بخشی از کتابی در اعتقادات که با استفاده از آیات و اخبار در چند باب تألیف شده، آیات و احادیث ترجمه شده، مؤلف داوری های بسیاری دارد با عنوان «مؤلف گوید». مباحث موجود عبارت است از: بخشی در تولد و طول عمر امام زمان، مقصد نهم در اثبات رجعت، باب ششم در اثبات معاد و بیان مقدمات از وقت مرگ تا انقضای عالم و در آن چند فصل است، فصل بیستم در باب انواع گناهان و توبه از آنها است که در دو مرصد برگزار شده مرصد دوم در بیان وجوب توبه است؛ خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ دو برگگی از آخر نونویس و الصاق شده، به نسخه آب رسیده و قسمت هایی از آن پوسیده؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته مجدول، 193 گ، 24 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-505]

25. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13566/4

آغاز: اجسام قادر نیست و جماعتی گفته اند که خدا ائمه را قادر گردانیده و این امر را به ایشان تفویض نموده پس ایشان خلق را آفریده اند و روزی می دهند؛ انجام؛ و تقبل شفاعته و قبول شفاعت کن او را فی امته در باب امت و ارفع در جته و بلند گردان درجه او را خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، 16 گ (184-99 پ)، اندازه: 14×20 سم [ف: 37-60]

26. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 21077

بی کاه، بی تا؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]

27. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2945

آغاز: شیئا أن یقول له کل فیکون و این منافات ندارد به آنکه اراده حق تعالی تعلق بامور قبیحه نگیرد؛ انجام؛ و اغلب اوقات آنرا در محرمات استعمال می کرده است بعد فرمود بیوئید.

خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برگ 7-باب سیم: در بیان صفاتی است که متعلق است به افعال حق تعالی و در آن چند مبحث است، مبحث اول: آنکه مذهب امامیه آن است که حسن و قبح افعال عقلی است و مراد از حسن آن است که فاعل قادر اگر آن فعل را بکند مستحق مدح و ثواب باشد؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، 107 گ، 19 سطر (11×17)، اندازه: 17×23 سم [ف: 4-1481]

28. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2107/1

آغاز: اشاعره که نزد ایشان اگر چه کفر و ظلم و قبیح او آفریده؟ انجام: در تصنیفات شیوخ رحمهم الله طلب کند تا ظاهر گردد والسلام

کا: محمد باقر تبریزی، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: زاهدانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز عطف پارچه قرمز گوشه ها کاغذ عنابی درون کاغذ زرد، 3 گ، اندازه: 14×20 سم [ف: 4-1168]

29. تهران: مروی؛ شماره نسخه: 719/5

رساله در اعتقادات و عرفان و ناقص است؛ بی کا، بی تا، قطع: خشتی [ف:-301]

ص: 444

30. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2300/5

آغاز: من علیه و به منا؛ انجام: و بالبعث و یوم القیمه.

رساله در اعتقادات و غیره مشتمل بر چندین فایده؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 61گ (47-107)، اندازه: 11×17 سم [ف: 4-1240]

31. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3303

آغاز: از فصاحت و بلاغت و توابع و لواحق آن از خطب؛ انجام: دیگر باید دانست که عفو از حقوق آدمیان واقع نشود

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با پارچه آبی، 18گ، 12 سطر (6×12)، اندازه: 9×16/5 سم [ف: 5-1608]

32. زنجان؛ اخوان زنجانی جلیل؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [میراث اسلامی: 5-618]

33. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10727/2

آغاز: الحمد لله المتعالی بکبرياء الهيئة عن علائق عقول المخلوقات المتعظم بسناء حمدية من مشابهة الممكنات الكائنات مخترع الذوات والصفات؛ انجام: زیرا که در این علوم لفظها است که آن الفاظ در عهد و زمان صحابه نبود، جواب از کلمات و شبهات این است. و ... اختصار است.

رساله ای مختصر در مباحث مربوط به توحید و حقانیت اسلام که به روش مناظره و جدل و بدون فصل نبوی خاصی آمده است. مؤلف ظاهراً شیعه بوده و روش بحث و احترام از امیر المؤمنین (علیه السلام) این معنی را می رساند؛ خط: نسخ کهن، بی کا، بی تا؛ نسخه نفیس و کهن و ارزشمند است؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5گ (6-10 پ)، اندازه: 13×17 سم [ف: 1-33/205]

34. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 894/1 - 5/184

آغاز: بسمله قل هو الله احد. لفظ الله دلالت می کند بر ذات واجب الوجود که مستجمع جمیع صفات کمال و جمال است و منزه است از جمیع صفات کمال ... اعتقاد اول در توحید او؛ انجام: و تفاوت میان این دو آن است اطاعت و اکتساب معرفه عالم سخن گوید به علوم ربانی و عامی عجز از ادراک او و حال آنکه هر دو مساوی

رساله مختصری است در بیان اعتقادات شیعی شامل: توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد و هر یک از آنها شامل چند «اعتقاد»: اعتقاد اول در توحید شامل پنج اعتقاد: اول آنکه خداوند خالق ممکنات است، دوم آنکه خداوند صاحب جمیع صفات و کمالست .... مؤلف در جایی به گفته حاجی سید محمد باقر استناد می کند گویا معاصر سید محمدباقر موسوی شفتی است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، قهوه ای، عطف و گوشه خطوط ضربی مذهب، 25گ، 12-18 سطر، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 1-439]

آغاز: بسم الله جان فراز نسیمی که در گلشن هستی؛ انجام: صوم بسم الله و المهدی فاما شارح

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

رساله مختصری است در معرفت دین و فروع دین و مسائلی که دانستن آنها بر هر مکلف واجب است، به صورت سؤال و جواب.

آغاز: حمد لله و الصلوة و السلام علی خیر خلقه ... اما بعد بدان که هر مکلف واجبست که واجبات خود را بداند و مسایل دین خود را اخذ کند که حق عالی این جهان فانی را عبث نیافریده است ... اگر پرسند بنده کیستی بگو بنده خدا

انجام: و بعد از نماز سنت است این دعا را بخواند اللهم صل علی سیدنا و نبینا و ... و الحسن العسکری و محمد مهدی و صاحب الامر و العصر و الزمان و خلیفة الرحمن برحمتک یا ارحم الراحمین.

همانند:

1. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 694/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ 9گ (63-71)، 10 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 1-56]

2. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 658/8

آغاز: برابر؛ انجام: هفتم انقلاب که از جمله مطهرا تست آن است که شراب سرکه شود پاکست.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، 3گ، 15 سطر، اندازه: 17×20/5 سم [ف: 1-56]

3. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 690/4

آغاز: اگر پرسند بنده کیستی بگو بنده خدا. اگر پرسند مسلمانی؟ بگو الحمد لله اگر پرسند معنی الحمد لله چه باشد بگو شکر مر خدایی را که پروردگار عالم و عالمیانست. اگر پرسند بنده کیستی بگو بنده خدا؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 16 محرم 1286ق، به جهت نور چشمی محمد؛ 8گ (197پ-204پ)، 12 سطر، اندازه: 18×11 سم [ف: 1-56]

رساله ای کوتاه در بیان عقاید و اصول اعتقادی و فقهی شیعه که به قصد معرفی آن به صورت فشرده نگاشته شده و در آن با عنوان «یجب ان یعتقد...» اصول معتقدی امامیه بدون ذکر دلیل شمرده شده است.

ص: 445

آغاز: يجب على المكلف أن يعرف أن الله تعالى موجود لانه او جد العالم بعد أن لم يكن اذ لو كان العالم قديمة لكان اما متحركة او ساكنة والقسمان باطلان اما الحركة فلان ماهيتها تسيدعى ... يجب ان يعتقد أنه تعالى واجب الوجوده

همانند:

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1229/18

آغاز: برابر؛ انجام: فيقول اقصر ... من العمرة المتمتع بها لوجوبها قربه إلى الله ثم يقصر شيئاً من شعر راسه او لحيته

خط: نستعليق، كان افضل الدين محمد اصفهانی، تا: 972ق، جان کاشان، مدرسه معينه؛ افتادگی: انجام کاغذ: سفید، جلد: تیماج
آلبالویی یک لایبی، 13ص (217-229) [سنا: ف: 2-175]

2. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2560/4

آغاز: برابر؛ انجام: فيقول اری هذه الجمرة لوجوبه على في حجة الاسلام حج التمتع قربة إلى الله تعالى ومنها الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر هذا واجب على كل من يستطع تمت

خط: نسخ، کا: صفر علی، تا: 1224ق، 6گ، 15 سطر، اندازه: 11×15سم [ف: 1-182]

اعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt

مؤلف از خود نامی نبرده، اما در معرفی کتاب می گوید: «بدان که این کتابی است در ذکر کلام واجبات و احادیث دعوات و بدون مقدمه مطالب را به گونه پرسش و پاسخ ادامه می دهد که اگر گویند: چه مذهب داری؟ گویم: مذهب اهل بیت». مجموعه و کشکولی در آداب و سنت و احکام و تاریخ و حدیث بر اساس مذهب شیعه امامیه که جهت استفاده عمومی تنظیم و تدوین شده است.

آغاز: بسمله، حمد له بدانکه این کتابی است در ذکر کلام و واجبات و احادیث دعوات اگر گوید چند مذهب داری؟ گویم: مذهب اهل
البیت ...

همانند:

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1672/1

آغاز: برابر انجام: پس بقول خدا و به اخبار مصطفی درست شد وجود امام علیه السلام.

تا بحث امامت را در بر دارد؛ خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، 1332؛ کاغذ: نخودی و
حنایی آهار مهره، جلد: دغه اول تیماج یک لا مشکي، دغه دوم مقوای سبز، 15 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 10×19 سم [ف: 5-88]

آغاز: برابر انجام: و ما تدري نفس ماذا تكسب غداً وما تدري نفس باي ارض تموت إن الله عليم خبير، تمت.

ط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای، 41گ (18پ-58پ)، اندازه: 16×24سم [ف: 33/1-51]

اعتقادات اشاعره / کلام و اعتقادات / عربی

efteqādāt-e ašā'ere

یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره 4/

آغاز: قال النبي، صلى الله عليه وسلم ستفرق امتی؛ انجام: علی هذه العقاید و رزقك العمل بها بحب و یرضی.

در اعتقادات اهل سنت است؛ خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج تریاکی، 5گ (143-147)، 9 سطر (6×10)، اندازه: 14×9 سم [میراث اسلامی: 8-457]

اعتقادات اهل حق / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt ahl-e haq

ملا احمد

mollā ahmad

در اعتقادات اهل سنت است با نثری شیوا و با نقل از کتاب های پیشینیان، در 3 «مقام»: 1. بیان وجود و صفات، تنزیهات؛ 2. نبوت؛ 3. خلافت و افضلیت خلفا. هر مقام در چند «فصل» کوتاه و بلند، با نقل از کتاب های کلامی و غزالی و ملاجلال دوانی و ابوعلی سینا. در فصل علم باری از افضل المتأخرین امیر صدرالدین مجدد شیروانی (چنین) یاد می کند، که وی معتقد به علم الهی در جزئیات نبوده است. نگارنده نظر نامساعدی با تکفیر فیلسوفان از سوی محمد غزالی داشته است. از جمله فصول آن: فصل اعتقاد کنیم که همه اشیاء که می بینیم موجود است و هست در نفس الامر نه خیال، فصل اعتقاد کنیم که این همه اشیاء که موجودند نبوده و پیدا شده و نخواهد ماند، فصل ایمان داریم که صفات خدای قدیم است.

آغاز: این رساله که در بیان عقائد اهل حق است ترتیب یافته بر سه مقام، المقام الأول فی الالهیات ایمان به وجود حق سبحانه و تعالی بدان که علماء دین و عرفاء اهل یقین

انجام: و مخالفت میان قول ما و قول اصحاب نیست و با اشارت و تعلیم است به آن که اتفاق می باید و خیر در اتفاق است و اجماع دلیل رواه الترمذی الاصحاح جمع صحب صاحب و هو من رای النبی صلی الله علیه و آله و سلم مؤمناً سواء كان في حال البلوغ او قبله طال صحبته ام لا.

[فہرست گنج بخش منزوی 484/2؛ فہرست مشترک 941/2؛ فہرستوارہ منزوی 77/6 و 434/9]

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2080

آغاز: برابر

نسخہ اصل: کتابخانہ گنج بخش - پاکستان 5367. نام مؤلف بہ

ص: 446

استناد نسخه مسجد اعظم ش 634 ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: غره ذیحجه 1103ق؛ 163ص [عکسی ف: 6-107]

2. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 634

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی با نشان «منه رحمه الله»، مجدول؛ مهر: «فخرالدین محمد موسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 91گ، 19 سطر، اندازه: 12×18سم [ف: 1-183]

اعتقادات حقه / کلام و اعتقادات / فارسی

e' teqāddāt-e haqqe

کاشانی، محمد تقی بن حسین 1236-1321ق رساله ای در یک «مقدمه» و پنج «باب» و «خاتمه»: مقدمه در اصل خلقت انسان؛ باب 1. معرفت خدا، در هفده فصل؛ 2. عدل؛ 3. نبوت، در سه فصل؛ 4. امامت، در چهار فصل؛ 5. معاد، در یازده فصل؛ خاتمه در رجعت.

مشهد: الهیات، شماره نسخه: 14873/2

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلوة والسلام على نبيه المصطفى و آله الأطهار ... اما بعد چنین گوید فقیر خود کامه و حقیر سیه نامه

خط: نستعلیق، کا: سید علی نواب شهرستانی، تا: شعبان 1277ق؛ 14 سطر (7×12/5)، اندازه: 10/5×17/5سم [ف: 2-181]

اعتقادات الخلیل / کلام و اعتقادات / فارسی

e' teqāddāt-ol-xalīl

حسینی، محمد خلیل بن محمد باقر، ق 12 قمری

(hoseynī, mohammad xalīl ebn-e mohammad bāqer (- 18c

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 241/5

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه 25 ذیقعه 1134ق؛ محشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 4گ (248ر-251پ)، 19 سطر (10 و 8×17 و 19)، اندازه: 18×26/5سم [ف: -143]

اعتقادات سمرقندی / کلام و اعتقادات / فارسی

سمرقندی، اسحاق بن محمد، -343 قمری

(samarqandī, eshāq ebn-e mohammad (-955

چون گمراهان در نواحی سمرقند و بخارا و ماوراء النهر بسیار شده بودند، فقها و علما شکایت آنان را به نزد امیر سامانی بردند، وی عالمان را دستور داد تا کتابی در مذهب اهل سنت و جماعت گرد آورند و همگی بر آن متفق شدند که حکیم سمرقندی کتاب حاضر را بنا بر مذهب ابو حنیفه به نگارش در آورد. این کتاب در ابتدا به زبان عربی تالیف شده و به دستور امیر سامانی به فارسی برگردان شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانک سبب تصنیف این کتاب آن بود که گمراهان یعنی هواداران و مبتدعان چون به سمرقند.

[کشف الظنون 1157/2 ؛ فهرستواره منزوی 559/9 «منتخب العقاید»]

شرح و حواشی:

1- اعتقادات سمرقندی (منتخب) = منتخب عقیده الإمام أبي القاسم السمرقندی؛ پارسا، محمد بن محمد (739-822)

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2340/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین ..... اما بعد بدانک سبب تصنیف این کتاب آن بود که گمراهان یعنی هواداران و مبتدعان چون به سمرقند

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورا 13613 [این شماره در فهراس مجلس این رساله نیست]؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حافظی (خواجه محمد پارسا)، تا: سه شنبه 29 رجب 795ق، جان محروسه او ش؛ مصحح، در آغاز رساله یادداشت اهدای کتاب از فکری سلجوقی به دکتر بیانی دیده می شود؛ 83ص (152-234) [عکسی ف: 6-436]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17655 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

اعتقادات سمرقندی (منتخب) = منتخب عقیده الإمام أبي القاسم السمرقندی / عرفان و تصوف / فارسی

e teqādāt-e samarqandī (mn.) = montaxab-e 'aqīdat-ol emām-e abe-l-qāsem as-samarqandī

پارسا، محمد بن محمد، 739؟ -822 قمری

(pārsā, mohammad ebn-e mohammad (1339-1420

وابسته به اعتقادات سمرقندی؛ سمرقندی، اسحاق بن محمد (-343)

گزیده ای است از کتاب «اعتقادات» سمرقندی در عقاید اهل سنت. مؤلف سبب تألیف این رساله را در مقدمه چنین آورده است که سبب تصنیف این کتاب آن بود که گمراهان یعنی هواداران و مبتدعان، چون به سمرقند و بخارا و ماوراء النهر جمع آمدند و این سخن را به والی عهد که از آل سامان بود رسانیدند، امیر سامانی فرمود که بیان کنید مذهب راست و طریق سنت و جماعت را. سپس علمای سمرقند نیز به ابوالقاسم اسحاق سمرقندی اشاره نمود، آنگاه او کتابی به عربی به نام «العقیده» تألیف می نماید. امیر سامانی دستور می دهد آن را به عربی ترجمه نمایند و این رساله گزیده همان کتاب است.

ص: 447

[كشف الظنون: 1157/2 ؛ هدية العارفين: 199/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1321216

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد، بدانکه سبب تصنيف اين كتاب آن بود که گمراهان، يعنى هواداران و مبتدعان، چون به سمرقند و بخارا و ماوراء النهر رسيدند؛ انجام: و هم در خبر است که هر که اين دعا بخواند که اللهم اني اسألك بأن لك الحمد ... تمام شد به توفيق خداوند تعالى انتخاب اين كتاب شريف.

خط: نسخ، بی کا، تا: 141ق؛ کاغذ: شرقی، 24گ (64پ-87پ)، 15 سطر، اندازه: 10×15سم [ف: 33-391]

اعتقادات شيخ احمد احسائي (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.eteqadat-e Seyx ahmad-e ahsa'i t)

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15149/3

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ 16گ (28ر - 43پ) [مختصر ف: -156]

- اعتقادات شيخ طوسی < ثلاثون مسئله في معرفة الله

اعتقادات شيخه / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt-e Šeyxīye

گیلانی، محمد مهدی بن اسدالله، ق 13 قمری

(gīlānī, mohammad mahdī ebn-e asad-ol-lāh (-19c

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 789/1

خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 21 جمادی الاول 1291ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1450]

اعتقادات الصادقین / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt-os-sādeqīn

رساله مختصری در اصول و فروع دین، دارای دو مطلب» و هر یک در «مقدمه» و چند «اصل» و «خاتمه».

گلپایگان گلپایگانی؛ شماره نسخه: 125/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین الذي لا اله الا هو الواحد الأحد الصمد الفرد الحی القيوم الدائم الأبد الذي لم يتخذ صاحبة ولا ولدا؛
انجام: و صنفی از برای گذران و معیشت عباد است و صنفی از برای عبادت و غیر آن مثل محافظت

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 34 گ (33 پ - 66 پ)، اندازه: 15 × 10/5 سم [کتابخانه های گلپایگان:
ف: 108]

- اعتقادات صدوق (ترجمه) < اعتقادات صدوق (ترجمه)

- اعتقادات صدوق (ترجمه) < اعتقادات

اعتقادات عبدالعظیم حسنی (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.e'teqādāt-e 'abd-ol-'azīm-e hasanī t

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 66616

آغاز: بسمله، اعتقادات سید جلیل الشأن و عظیم القدر و المنزلة عبد العظیم بن عبدالله الحسني المعروف بشاه عبدالعظیم المدفون بارض
ر که بعرض جناب مقدس هاد علیه السلام رسانید و حضرت بسیار پسندید و آن این است گفت: عبدالعظیم که شهادت می دهم بدرستی
و راستی و یقین بقلب و زبان که خداوند یکی است

بی کا، بی تا، جلد: تیماج سیاه با ترنج باسر، آگ، قطع: بغلی، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 326]

اعتقادات عقلیه / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt 'aqlīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26100

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد این رساله ایست در بیان اعتقادات؛ انجام: هذا ثبات دینی و انت خیر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش 26099 [رایانه]

- الاعتقادات علی المذهب الجعفري < الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب

اعتقادات فرق مختلف / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādāt-e feraq-e moxtalef

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1468/3

پراکنده هایی در ... خط: نسخ، بی کا، تا: 10 ذیقعدہ 1233ق؛ جلد: تیماج مشکى نرم، 25ص (39-63)، اندازه: 10×21/5سم [ف]:
[967-3]

اعتقادات مجذوبیه = رساله الحق / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqādāt-e majzūbiye = r.t-ol-haqq

مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، 1175-1238

ص: 448

(majzūb-alī-šāh, mohammad ja'far ebn-e safar (1762- 1823)

تاریخ تألیف: قرن 13

چون گروهی از علما مؤلف را متهم به تصرف کرده بودند، وی در دفع این تهمت از خود رساله حاضر را نگاشت. وی در آن عقاید خود را مینگارد و اعتراف می کند که ریاضت بسیار داشته ولی این ریاضتها تماماً شرعی بوده و از صوفیه بری است.

در آغاز این رساله شرح حال خود را نیز می نگارد. آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد و آله اجمعین عرضه می دارد ضعیف گناهکار و نحیف تبه کار محمد صفر ... از طایفه قراگوزلو که چون مدتهائی بود مدید و عهدهایی بسیار بعید که جمعی این ضعیف را منسوب می ساخته اند بتصوف

انجام: و اگر در آنچه گفتم تفکر نمایید در هر باب حق بر شما ظاهر می شود و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم والحمد لله اولاً و آخراً انتهى ما اردنا نقله من کلماته به اینجا ختم می نمایم رساله را.

چاپ: به اهتمام سید هبة الله جذبی، با عنوان «العقائد المجذوبیه»

[دنا 30/2 (26 نسخه)؛ نسخه های منزوی 1045/2؛ فهرستواره منزوی 120/9 (4 نسخه)]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 122

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 40گ، 20 سطر (9×15)، قطع: وزیری، اندازه: 17/5×22 سم [ف: -12]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4656/3 - 23/176

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 13 جلد: تیماج سرخ، 53گ، 17 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-443]

3. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 348

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ (75656) [ف: 3-11]

4. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 212/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14 [نشریه: 2-96]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8946/4

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد بیک و محمد کاظم بن حاج زین العابدین محلاتی، تا: یکشنبه 7 ربیع الثانی 1232ق، جا: خان گلشن همدان؛ جلد: تیماج بدون مقوا، 127 گ، اندازه: 11 × 21 سم [ف: 23-117]

6. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 198

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی، تا: جمادی الاول 1236ق؛ مصحح؛ وقف نامه کتاب با مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده میرزابابا» (بیضی)، در صفحه آخر یادداشت هایی به نقل از رساله آفاق و انفس سید شرف الدین آملی آمده؛ جلد: تیماج قهوه ای، 71 گ، 15 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 16-]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9230/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1237ق؛ جلد: تیماج مشکی، 88 گ (پ-88ر)، 12 سطر، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 24-28]

8. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 266/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 1237ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 71 گ (پ-71پ)، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 1-235]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3799

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1238ق، جا: قم؛ افتادگی؛ آغاز؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قرمز، 139 ص، مختلف السطر، قطع: رقعی، اندازه: 5/10 × 5/17 سم [ف: 10-1786]

10. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 171/4

خط: نستعلیق، کا: جمال بن حاج محمد هادی شهیر به حاجی بابا، تا: پنج شنبه پایان ربیع الثانی 1245ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 41 گ (پ-113ر)، اندازه: 14 × 5/20 سم [ف: 253-]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5704/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: چهار شنبه 23 ربیع الثانی 1248ق؛ جلد: تیماج مشکی، 67 گ (پ-184 - 250پ)، 16 سطر، اندازه: 5/14 × 5/20 سم [ف: 15-107]

12. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1249ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی با ترنج و سرترنج با گل و بوته و مرغ، 74گ
(188-115)، 13 سطر (11/5×6/2)، اندازه: 11×17/5 سم [رایانه]

13. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3181/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم بن ابراهیم خان افشار نعمة اللهی، تا: یک شنبه 20 و اندم جمادی الثانی 1251ق، جان کرمان؛ کاغذ:
فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی با ترنج، 131گ (131 1)، 15 سطر (14 × 7/5)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 11-2141]

14. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8306/5

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن ملا محمد مهدی شه میرزادی، تا: 1283ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی مقوایی، 18 سطر (8/5) ×
(15)، قطع: ربعی [ف: 17-103]

15. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 7717/2

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاج ناد علی، تا: دوشنبه 29 شوال

ص: 449

1284ق، برای حاج محمد شریف خان مستشار لشکر ایران؛ جلد: تیماج قرمز، 27گ(172پ-198ر)، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 20-92]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22880

آغاز: بسمله، الحمدلله علی عبادہ الذین اصطفی؛ انجام: و لجمیع احبائه و اصدقائه بمحمد و آله.

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: 1287ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

17. همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 4791

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1292ق، قطع: بیاض رقی [رشت و همدان: ف: 1243]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2587/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: صفر 1294ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 73گ (98ر - 170ر)، 14 سطر، اندازه: 15/5 × 21سم [ف: 175-7]

19. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 39/257 - 7877/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی منشی بن میرزا محمد رفیع مستوفی کرمانی، تا: جمعه 14 ذیحجه 1307ق؛ جلد: مقوا، عطف گالینگور قهوه ای، 47گ، 15 سطر، اندازه: 10 × 17سم [ف: 1-444]

20. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4102/3

آغاز: بسمله. اعیان همه شیشه های گوناگون بود XX کافتاد بران پرتو خورشید وجود / هر شیشه که بود سرخ یا زرد و کبود XX خورشید در آن هم بهمان رنگ نمود. وجود حق ... بمثابه نور محسوس است و حقایق و اعیان ثابته بمنزله زجاجات متنوعه متلونه؛ انجام: و از دیدن تعقل نمی پردازد و الله اعلم بالصواب (تمام شد نسخه رساله اعتقادات قطب العرفاء ... ملا جعفر قراگوزلو یوم سه شنبه 12 شهر جمیدی الثانيه 1309)

آغاز و انجام این نسخه شباهتی به رساله های مشابه ندارد جز این که در پایان به نام کتاب و مؤلف تصریح شده و ممکن است تحریری دیگر از آن باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد سمنانی، تا: سه شنبه 12 جمادی الثاني 1309ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 16گ (33-48)، 22 سطر (6 × 15)، اندازه: 12 × 22سم [ف: 13-3082]

21. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7018

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: 16 صفر 1354ق؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ جلد: مقوا. عطف پارچه، 55 گ، 11 سطر [ف: 11-154]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5110

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: هادی بن ملا محمد علی همدانی مشهور به گازرانی، تا: 18 ربیع الثانی 1364ق، برای شیخ کاظم مجذوبی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 63 گ، 14 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 13-315]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 618

آغاز: برابر؛ انجام: ولیکن اصول و قواعد کلیه که از عمومات کتاب و سنت معلوم شود با عدم معارض نص

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ واقف: نائینی؛ 56 گ، 16 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 4-135]

24. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6807

آغاز: برابر، انجام: و نور قلوبنا بانوار الحکمة و الیقین بحق محمد و آله الطاهرین سلام الله علیهم أجمعین.

خط: نسخ، کا: محمد گیلانی، بی تا؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌های ضریبی، 49 گ، 19 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 11-153]

25. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7905/2

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 52 گ (80 پ - 131 ر)، 17 سطر، اندازه: 15 × 22/5 سم [ف: 26-386]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3922/6

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشک، 72 ص (323-1394)، 23 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 10-1977]

27. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16725

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

- اعتقادات مجلسی < الاعتقادات

- اعتقادات مجلسی (ترجمه) < درر المسامع

آغاز: الحمد لله رب العالمین وصلى الله على محمد وآله الطيبين الطاهرين و بعد این مختصری است در معرفت حضرت حق سبحانه بدان که قدیم چیزی را گویند که محال است فانی شدن آن؛ انجام: و در جمیع اینها استناد به سوی کتاب خدا و سنت رسول و آثار ائمه علیهم السلام باید داشته باشد و بالاتر مرتبه او بقاء در فناء... و هر گاه آن چه ذکر شد در شخص حاصل شد آن

شخص تقریر و تسدید کرده شده از جانب الهی خواهد بود و این دلیل بر تصدیق خداوندی است

اعتقادات شیعه را در چهار فصل معرفة الهی، معرفت النبی، معرفة الامام و تولى و تبری بیان کرده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادى الثانی 1289ق؛ جلد: مقوا، 10گ، 14 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 5-1954]

اعتقادات (منظوم) = طومار / کلام و اعتقادات / فارسی

al-e' teqādāt (manzūm) = tūmār

حسنی سمنانی، علی اکبر بن محمد حسن، ق 13 قمری

(hasanī-ye semnānī, "alī akbar ebn-e mohammad hasan (-19c)

مثنوی مفصلی است در احوال آخرت و برزخ و میزان و رجعت و ظهور امام زمان و معراج حضرت پیامبر، مؤلف در پایان آن تفصیل مطالب را به کتاب «فصل الخطاب» خود حواله می دهد و می گوید: «ای بسی اردی بهشت و تیر ماه XX در بطالت رفت بر من آه / رفت سی سال از زمان کودکی XX عمر من در غفلت و بیهودگی / بود این طومار فردی مختصر XX کامد از دیوان اسرار بشر / شرح این اجمال از فصل الخطاب XX جوی ای مخدوم از اصل کتاب / بود تاریخ اندر این طومار یار XX شصت دو بود و صد بعد از هزار». او می گوید مقصود از نظم این مثنوی دو چیز بود: یکی رفع شبهه از اعجاز قرآن، دیگر آنکه چون غالب طباع مایل به کلام موزون است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8623/1 - 58/73

آغاز: چون خدا خواهد که غفاری کند XX میل بنده جانب زاری کند / آب شور چشم هنگام دعا XX میدهد آینه دل را صفا

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 32گ، 20 سطر، اندازه: 13×21 سم [ف: 1-449]

اعتقادات (منظوم) / کلام و اعتقادات - ترکی

(e teqādāt (manzūm

تاج الدین منظومه مفصلی است در عقاید اهل سنت از شاعری به نام تاج الدین .

tāj-od-dīn

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4377/1 - 22/97

آغاز: تعالی الله زهی خلاق عالم XX ایدان بر قطره دن خلقی مکرم / مصور خاکدان تقویم احسن XX ایدار گلزار گل لاردان مزین؛ انجام: او زنکنی ایله خوب بولغان ساری کوب XX نچه من کوب دیگانلار بولدی منکوب / بولوب خوش بتاز لک بر له مغرور XX دیمه من طور کراک دین بوسه منظور

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، 49 گ، 17 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 448-]

[1]

اعتقادات منظوم / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

(e'teqādāt (manzūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 10834/12

آغاز: و ما القرآن مخلوق تعالی XX کلام الرب عن جنس المقال / ورب العرش مستول علیه XX بلا- وصف التمكن و اتصال. (آغاز ترجمه: نه مخلوق است قرآن و نه محدث XX کلام حق شنایش تعالی / بر از عرش است خدا فوق جهت نه XX ز روی مر تبت گویم نه بالا؛ انجام: لعل الله يعفوه بفضل XX و يعطيه السعادة في المأل. (انجام ترجمه: مگر ایزد بیامرزد به فضلش XX سعادتها دهد در دار عقبی / بخوانم مر خدا را در همه وقت XX ز بهر آن که ذکری گوید از ما / به فیروزی شد این توحید منظوم XX چو سمط گوهر و عقد ثریا / خداوندا به فضل خود بیامرز XX مر آن کس را که کرد این نظم انشاء

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن 13؛ جلد: مقوا، باروکش پارچه ای، 5 گ (84 پ-88 ر)، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 20-367]

اعتقادات (منظوم) / کلام و اعتقادات / فارسی

(e'teqādāt (manzūm

وابسته به: الاعتقادات = صراط النجات = اعتقادات مجلسی = سیر و سلوک = رد صوفیه = مغنی الاصول = اعتقادیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (1037-1110)

رساله منظوم مشتمل بر ترجمه اعتقادات مرحوم مجلسی (رحمه الله) و خلاصه مهمات علم اخلاق را شامل می شود در آخر اشعار صلاة تا آخر حج را آورده شده است.

اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 113

آغاز: به اسم خواجه ای آغاز دفتر XX که حمد بندگان او راست یکسر؛ انجام: الا یا من دخله کان امن XX خدا را یاری از من فیه کاین

خط: نسخ، بی کاه، تا: 1279 ق؛ جلد: تیماج عنابی، 13 گ، 14 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 111-]

اعتقادات (منظوم) / کلام و اعتقادات، شعر / کردی

(e'teqādāt (manzūm

تاریخ تألیف: از 1280 ق تا 1281 ق

منظومه ای است مفصل قریب هزار و هشتصد بیت، درباره اعتقادات و عقاید اهل سنت.

ص: 451

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 635/1

آغاز: زبده عقیده و خلاصه کلام XX هر له تو و بوتوس حمد و ثنای تام / هر خوئی بو خوت برهان و تیر بس XX بشی خوی تیکل نای بکاکس؛ انجام: توخر معدومی هر ناد یاریت XX نه مختاریت راس نه لا- مختاریت / نزاع بر یاوه دکل خاص و عام XX صح العقیده و تم الکلام

خط: نستعلیق، کا: آقا میرزا محمد صالح (قسمت اول)، حبیب اله بن نصر الله (قسمت دوم)، تا: 16 جمادی الاول 1321ق؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، 80گ (1پ-80ر)، 12 سطر (7×13)، اندازه: 12×19 سم [ف: 2-266]

اعتقادات (منظوم) / کلام و اعتقادات / کردی

(e'teqādāt (manzūm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14315/3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 2گ (46پ-47پ)، 13 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف: 38-446]

الاعتقادات و الاحکام / کلام و اعتقادات

al-i'tiqādāt wa-l aḥkām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18266

بی کا، تا: 1040ق [د.ث. مجلس]

الاعتقادات و الأخلاق / کلام و اعتقادات، اخلاق / عربی

al-i'tiqādāt wa-l-axlāq

مجموعه ای است از احادیث گردآوری شده از کتاب های مهم روایی شیعه. در این نسخه دو باب آن با عناوین «باب الميثاق والطينة» و «باب التوبة» آمده است. در یک جا عنوان «الفرقه - الفرقة» و شعری به فارسی از شیخ بهایی منقول است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 872/3

آغاز: و في خبر البكري قال عليه السلام و خلق من نور الكرسي اللوح وخلق من نور اللوح القلم وعن ابى عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه و اله و سلم خلق الله لوحا من درة بيضاء؛ انجام: سمعت ابا جعفر عليه السلام افرح بتوبة عبده حسين يتوب من رجل ضلت راحلته في ارض قفر و عليها طعامه و شرابه فينما هو كذلك لا يدري ما يرضع ولا اين يتوجه حتى وضع رأسه لينام فاتاه ات فقال له هل لك في راحتك قال نعم قال هو ذة

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، مجدول گرهی، 18گ، اندازه: 13×20سم [ف: 1-]

[183]

الاعتقادات و ألفاظ الكفر (رسالة في ...) = رسالة في قول: «اگر بندن كفر صادر اولديسه» = رسالة فيمن صدر عنه الكفر ثم تاب هل يصح ذلك أم لا؟ / كلام و اعتقادات، امامت / ترکی و عربی

al-i'tiqādāt wa alfāz-ul kufr (r.-un fī) = r.-un fī qawl-i: «agar bande kofr sader üldīse» = r.-un fi-man
?Sadara an-hu-l kufr tumma taba hal yasihh-u dalik am la

برکلی، محمد بن پیر علی، 929-981 قمری

(berkelī, mohammad ebn-e plr-'alī (1523-1574

رساله ای بسیار موجز به عربی و ترکی با لهجه عثمانی است در اینکه اگر کسی بنا به دلالتی (همچون به کار بردن الفاظ کفر) کافر شده باشد و سپس توبه نماید، آیا توبه اش قبول است و ایمان وی بر می گردد یا نه؟ از این اثر نسخه هایی در کتابخانه های تونس، مصر و ترکیه موجود است که علیرضا قره بلوط گزارشی از برخی از آنها به دست داده است. باید افزود که اثری مشابه، در فهرست دیجیتال کتابخانه دانشکده زبان و تاریخ دانشگاه آنکارا در ترکیه رساله ای با عنوان «تحدید الإیمان» از مؤلفی با نام احمد الواعظ به شماره های «Miteferrik I, 580/VII» و «Miteferrik I, 364/V» موجود است که به نظر می رسد در ادامه، با رساله مورد بحث جدا می شوند. البته برای نظر نهایی، باید روی هر دو متن - در صورت دسترسی به بررسی تطبیقی صورت گیرد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 458/1 کر

آغاز: بسمله، الحمد لله علی عباده الذین اصطفی؛ اعلم أن بعض الناس زعم أن قول القائل اگر بندن كفر صادر اولديسه توبه ایتدم دین اسلام گیردم یوجب الشک فی الإیمان و أنه کفر و هذا مردود فإن صدق الشرطية لا يستلزم انجام: وقد اعترض بعض الملاحدة علیها بأنه يستلزم الشک فی الإیمان ... قال بعض الکمل و هذا الاعتراض إنکار الشمس وقت الضحی و ناش من الحسد بیانه طریق محمد و من عناءه المکبة

خط: نستعلیق، کا: صفی بن علی، تا: قرن 12؛ پیش از آغاز متن، فواندی همچون یک بیت شعر فارسی (یار بد، بدتر بود ...) بیان کتب امانتی نزد مالک نسخه، که از کسانی همچون عثمان افندی، قواقلی ملا محمد، احمد افندی، حمامچی زاده، حافظ افندی و ... گرفته شده است، فایده ای در واژه «حمد» و مفهوم دقیق آن که به ترکی نگاشته شده است، نکته ای ادبی و تفسیری از شرح تعریفات و عصام و ... آمده؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک، جلد: مقوایی با روکش کرم با عطف تیماج قهوه ای، 1گ (2پ)، 26 سطر (9×13)، قطع: خستی، اندازه: 14×19/5سم [ف: 2/40-214]

اعتقادات و فقه / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

e'teqādāt va feqh

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2009/4

آغاز: معرفت در خدا شناسی دان XX بدلیل و بحجت و برهان؛ انجام: همه را بر رضای خویش بدار XX حشر کن ربنا به هشت و چهار. تمت الكتاب بعون الملك الوهاب.

بی کا، تا: شوال 1210ق، اهدایی: حاج علی اکبر مروج الاسلام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 70گ (56-125)، 15 سطر (8×14/5)، اندازه: 20×14سم [ف: 4-1126]

اعتقادات و فقه و قراءات / کلام و اعتقادات، قرائت، فقه

e'teqādāt va feqh va qerā'āt

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10362

مجموعه در «اعتقادات و فقه و قراءات» ناشناخته با خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س 8 ش 4-68]

الاعتقادات و المواعظ = آغاز و انجام / کلام و اعتقادات / فارسی

al-eteqadat va-l-mavaez = aqaz va anjam

رساله مفصلی است در اعتقادات و مواعظ و پند و اندرز که در چند «باب» (گویا چهل باب) تدوین شده است. اغلب این مطالب در اعتقادات شیعی است و اغلب مطالب آن راجع به علایم آخر الزمان و بر پایی قیامت است. فهرست ابواب آن عبارتند از: 1 و 2. ندارد؛ 3. معرفت الله تعالی؛ 4. الاستعاذه؛ 5. فضل بسم الله الرحمن الرحیم؛ 6 فضل قرآن؛ 7. فضل روز جمعه؛ 8 فضل صلوات؛ 9. مقالات موسی؛ 10. صفت جان بن جان؛ 11. آفرینش آدم؛ 12. دمیدن روح به جسد آدم؛ 13. صفت تولد دجال؛ 14. آفریدن خر دجال؛ 15. صفت دجال؛ 16. پیدا شدن اصحاب؛ 17. بیرون آمدن محمد مهدی (علیه السلام)؛ 18. خروج دجال؛ 19. فرود آمدن عیسی (علیه السلام)؛ 20. بیرون آمدن یاجوج و ماجوج؛ 21. ندارد؛ 22. بیرون آمدن دابة الأرض؛ 23. بعث و نشر؛ 24. بیان موقف؛ 25. اعراف؛ 26. فرو شدن آفتاب؛ 27. خراب شدن شهرها که پیش از قیامت باشد؛ 28. شرح قیامت؛ 29. دمیدن صور؛ 30. برانگیختن خلائق؛ 31. صفت دوزخ؛ 32. صراط؛ 33. ندارد؛ 34. بیان نامه دادن؛ 35. صفت مرگ؛ 36. مالا بد؛ 37. قصه بلوقیا؛ 38. قضا و قدر؛ 39. بیان نماز.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8940-59/160

آغاز: از آن دو ستر ندارد که کسی شادی به دل مسلمانی رساند عقبه بن صالح گفت طواف می کردم دیدم شخصی دست به دوش من زد از ماقبل باب سوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام، 103گ، 14 سطر، اندازه: 17×10 سم [ف: 1-450]

اعتقاد الحکماء / فلسفه / عربی

سهروردی، یحیی بن حبش، 549؟ - 587؟ قمری

(sohravardī, yahyā ebn-e hebaš (1155-1192

مؤلف در این رساله در مقام رد اتهامی است که به عرفا و صوفیه نسبت می دادند و آنها را دهری و مادی می نامیدند و اثبات می کند که آنها همه موحد و معتقد به وحدانیت خداوند می باشند.

آغاز: اما بعد حمدالله تعالی و الصلوة علی نبیه محمد و آله فسبب تحریر هذه الكلمات هو اني لما رأيت انه تطرق السنة الناس الى اهل العلم من الحكماء المتألهة و اشتد التنكير في حقهم

انجام: فطوبى لمن ادرك نفسه قبل الموت و حصل لنفسه في الدنيا درجة يلتذ بها في دار الفناء و يفرج بها في دار البقاء و اسأل الله التوفيق فانه قدير و بالاجابة جدير المبدع للكل. و الحمد لله و الصلوة علی نبينا و سيدنا و آله اجمعين.

چاپ: مجموعه مصنفات شیخ اشراق، جلد دوم، تصحیح هانری کربن (تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی: 1380) چاپ سوم))

[دنا 31/2 (9 نسخه)]

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2412/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی دامغانی الجابر می المولد، تا: 659ق؛ کاغذ: اصفهانی، شکری، جلد: تیماج تریاکی یک لا، 13ص (82-94)، 19 سطر (6×15/5)، اندازه: 9/5×19 سم [ف: 5-542]

تهران: دانشگاه شماره نسخه: 1136/2 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-566]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 630/5

آغاز: برابر

بی کا، تا: قرن 8؛ قطع: وزیری، اندازه: 22612 سم [ف: 2-389]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1792/2

خط: نستعلیق، کا: میر محمد باقر داماد، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف میشن زرد، 6گ (7-12پ)، 15 سطر (4×10)،

اندازه: 10 × 18 سم [ف: 8-357]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1219/30

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، بی کا، تا: 1046ق، کاغذ: فرنگی نازک و کهنه، جلد: تیماج مشکی. 23 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 12/5 × 25 سم [ف: 4-160]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4903/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن علی نقی با کی، تا: قرن 12: جان اصفهان؛ در پایان نوشته که این نسخه از خط میر محمد باقر داماد

ص: 453

نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ یک لایی، 2 گ (84 پ-85 پ)، 48 سطر (9 × 23)، اندازه: 14/5 × 30 سم [ف: 14-120]

6. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 473/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن شیخ عبد الحمید بن شیخ علی، تا: پنج شنبه 22 رمضان 1176ق؛ جلد: تیماج مشکی، 6 گ (125-130ر)، 21 سطر (7 × 16)، اندازه: 11/5 × 20 سم [ف: 2-81]

7. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 643/5 - ف

نسخه اصل: بغداد لی وهبی ش 2023؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 4 گ (44 پ-47 پ) [فیلمهاف: 1-517]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3059/7 - ف

بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-51]

اعتقاد اهل سنت و جماعت = اصول سلطان بن السلطان سلطان ولد / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqād-e ahl-e sonnat va jamā'at = osūl-e soltān ebn es-soltān soltān valad

سلطان ولد، احمد بن محمد، 623-712 قمری

(soltān valad, ahmad ebn-e mohammad (1227-1313

دارای عنوان های «فصل».

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 270/8 - ف

نسخه اصل: ایاصوفیاش 2052؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: با تاریخ 686ق؛ گ (125-130)، 13 سطر [فیلمهاف: 1-447]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3463/3 - عکس و 3464/3 - عکس

نسخه اصل: توپینگن Oct Or. 3784 بی کا، بی تا؛ 8 گ (156 ر - 163 پ) [فیلمهاف: 3-224]

اعتقادنامه / کلام و اعتقادات / عربی

جعفر بن محمد (علیه السلام)، امام ششم، 80-148 قمری

(ja'far ebn-e mohammad, emām-e šešom (700-766

در این اثر اعتقادات امام جعفر صادق (علیه السلام) در زمینه اصول دین به طور بسیار مختصر بیان شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4572/8

آغاز: بسمله، اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له؛ انجام: و تصدیق الله له بالمعجزات

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای روشن مقوایی مجدول ضریبی، 1 گ (193-
193 پ)، 17 سطر (4/5 × 12)، اندازه: 9 × 17 سم [ف: 19-210]

اعتقادنامه / کلام و اعتقادات / فارسی

eteqad-name

صابونی، بن احمد بن محمود، ق 7 قمری

(sābūnī ben ahmad ben mahmūd (-13c

ترجمه و افزوده هایی بر کتاب پدرش «الكفاية في الهداية» احمد بن محمود صابونی بخاری (-580ق) است. وی در مقدمه کوتاهش از خود نام نبرده و در منابع هم ذکری از او به میان نیامده است. تنها در ذیل تاریخ بغداد ابن نجار بغدادی (578 643ق) از ابوالمحماد محمود بن احمد بن الصابونی البخاری یاد شده که احتمال دارد مؤلف کتاب ما باشد. در نسخه نام پدر مؤلف به صورت «ابو محمد بن احمد بن محمود الصابون البخاری» آمده که به صورت صحیح آن «ابوالمحماد احمد بن محمود صابونی بخاری» است.

[برای کتاب اصل رک: بروکلیمان 306-30 5/6؛ معجم التاريخ التراث الاسلامی، 537/1؛ کشف الظنون 1499/2-1500 و 2040]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8877/2

آغاز: تیمنا بذکره. حمد و ثنایی انتها مر خدای را عزوجل که لا کمال بی نیازی جمله آفریده ها را هست کرد و بعضی را از فرزندان ذات و صفات خود مکرم گردانید ... بدانک اتفاق جمله علماء اسلام است رحمة الله عليهم اجمعین که اول فریضه که بر عاقل و بالغ است معرفت خداس است عزوجل پس او توحید وی و ایمان و اسلام باز دانستن شرایع اسلام و گزارد وی ... و چون کبار علماء سلف اهل سنت ... از بهر نگاه داشتن عقیده اهل اسلام ... هر کسی بیان اعتقاد نوشته بود بعضی مشرح و بعضی موجز پدر و استاد من مولانا نور الملة و الدين حجة الحق ابو محمد بن محمود الصابون البخاري أنار الله رضوانه و اسکنه جنانه بر سنت ایشان بیان اعتقاد نوشته بود اکنون این دعا گوی اهل اسلام آن بیان اعتقاد را با چیزی دیگر زیادت کرده.... فصل دانک پارسی ایمان گرویدن بود به خدای عزوجل در آنج

خبر داده است؛ انجام: چنانک بشناخته اند او را و فرشتگان بندگان خدای اند پاکان و برگزیدگان اند و فرمان برداران اند. فقط دو برگه از این کتاب در نسخه موجود است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبه آخر جمادی الثانی 859ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ خریداری از باقر رقت (ترقی)؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: چرم قهوه ای جدید با ترنج منقوش، 2گ (268پ-369پ)، 17 سطر (8×12)، اندازه: 17×12/9 سم [ف: 29/1-213]

اعتقادنامه = تحقیق اسلام / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqād-nāme = tahqiq-e eslām

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ - 834 قمری

(ne mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431

ص: 454

رساله ای در اعتقادات دینی با دید صوفیانه و مذهب اهل سنت و جماعت، به نثر آمیخته به نظم و جز «تحقیق ایمانی» اوست.

آغاز: اشهد ان لا اله الا هو وحده ولا شریک له و اشهد ان محمدا ... دانسته ام که خدایتعالی که او یکی است ذات و صفات او به کمال است و بر دوام ... حی است و ...

[فهرستواره منزوی 101/7]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4262/103

خط: نستعلیق، کا: میر غلام محی الدین، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه ای ضربی، 4 گ (538-541)، اندازه: 25 × 17 سم
[ف: 4-679]

اعتقادنامه / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqād-name

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، 835؟ قمری

(torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (-1432

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10196/30

آغاز: بسمله بعد حمدالله ... اعتقاد این فقیر بعید از آنچه ائمه سنت و جماعت خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 828-841ق؛ خط مؤلف و شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات مجموعه، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 1ص (171 حاشیه)، 23 سطر، اندازه: 15 × 23 سم [ف: 32-240]

اعتقادنامه = عقائد = عقیده منظوم / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

eteqad-name = aqa'ed = 'agide-ye manzum

جامی، عبدالرحمن بن احمد، 817-898 قمری

(jāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415-1493

مثنوی سلسله الذهب جامی به سه دفتر تقسیم می شود، دفتر اول منتهی می شود به منظومه ای در بیان اعتقادات موسوم به اعتقادنامه». منظومه ای در عقاید مذهبی، مشتمل بر صفت ایمان، توحید ذات و صفات باری تعالی، آفرینش، پیامبران، نعت حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) ... درجات بهشت. آن را به خواهش خواجه زاده، گویا فرزند خواجه عبدالله احرار، در عقاید اسلام با دید اهل سنت سروده است.

آغاز: 1: بعد حمد خدا و نعت رسول XX بشنو این نکته را به سمع قبول / که نخستین فریضه بر عاقل XX عاقلی کز بلوغ شد کامل (همان سر آغاز سلسله الذهب اوست)

آغاز: 2: لله الحمد قبل کل کلام XX بصفت الحلال و الاکرام / حمد او تاج تارک سخن است XX صدر هر نامه نور و کهن است (آغاز اعتقادنامه)

انجام: هست دیدار حق اجل نعم XX و به انتهی الکلام و تم

چاپ: چند بار جداگانه چاپ شده است؛ بمبئی، سنگی، 1885، وزیری، 14ص

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 13637/7

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، کا: عبدالرحمن بن شرف (از معاصران عبدالرحمن جامی)، تا: قرن 10؛ جلد: تیماج سرخ، 5گ (179پ-183ر)، سطور چلیپایی و سه ستونی و هر ستون 20 سطر، اندازه: 18×29 سم [ف: 37-163]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3059/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: دوس محمد مروجانی، تا: 930ق، تاریخ تحریر ضمایم: قرن 11 ق، مجدول، نسخه در سنوات 1154 و 1196 داخل عرض شده است؛ کاغذ: نخودی آهار مهره سمرقندی متوسط، جلد: مقوا با روکش پارچه، 14 گ، 15 سطر، اندازه: 12×17 سم [ف: 23-132]

3. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1716/7

آغاز: برابر 1

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: بایزید سردشتی، تا: 1264ق؛ 9گ (122-130)، اندازه: 12×18 سم [نسخه پژوهی: 3-171]

4. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 191/1 فرخ

آغاز: برابر 1

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: ثریا از جواری زینب خانم افندی، تا: اواسط جمادی الاول 1287ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش مشکی حاشیه طلائی، عطف قهوه ای، 15 سطر (10×16/5)، قطع: پستی [ف: -170]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11087

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علینقی هشیار، تا: 1338ق، وقفی: ابوالوفا معتمدی کردستانی؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: شمیم، 10گ، مختلف
السطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 9-83]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16360/4

آغاز: برابر 1؛ انجام: آن دفتری ز نو سازم ... ور بماند جواد عمر از سیر ...

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: 982 و 986؛ علاوه بر متن به طرز چلیپایی در حواشی نوشته شده است؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج،
11ص (130-140)، 12-17 سطر، اندازه: $10/6 \times 17/2$ سم [ف: 17-400]

7. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 502/7

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول، کمند دار؛ کاغذ: هندی، جلد:

ص: 455

تیماج عنابی ضربی، 13 سطر (9×15)، اندازه: 14×22 سم [ف: 1-462]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13835/2

آغاز: فی وحدته سبحانه و تعالی . واحد است او بذات خویش و احد XX وحدتی برتر از شمار و عدد؛ انجام: بهر آن دفتری ز نو سازم XX داستانی دگر پردازم / ور بماند جدا ... از سیر XX ختم الله لی بما هو خیر منظومه کوتاهی است در بیان اعتقادات حقه، و گویا بخشی از سلسله الذهب مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 8 گ (2-9 پ)، 15 سطر [ف: 37-391]

9. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 2571/3

آغاز: اول فریضه بر عاقل کامل آن است که به دل اعتقاد کند

خط: نسخ، کا: مصطفی بن محمد خوئی، بی تا؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 6 گ (61-66)، اندازه: 7×16/5 سم [ف: 4-1347]

10. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5059/1

خط: نستعلیق، کا: محمد رضای گلپایگانی، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه میشن سیاه، 41 گ (1 پ - 41 پ)، 28 سطر، اندازه: 29/8×18/2 سم [ف: 3-633]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13834/3

منتخب؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 9 گ (170-178 پ) [ف: 37-389]

12. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 879/2

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بیتا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول 9 گ (18-26 ر)، 17 سطر، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 2-136]

اعتقادنامه / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqād-name

شهرزوری، خالد بن حسین، 1242-21193 قمری

(Šahrazūrī, Xāled ebn-e hoseyn (1779-1827

رساله مفصلی است آمیخته به نظم در بیان اصول سته ایمان بر مبنای اعتقادات اهل سنت و اشاعره؛ و در اثنای آن حدیث مروی از حضرت پیامبر (صلی الله علیه و آله) درباره معنی اسلام و مسلمانی را شرح نموده است.

آغاز: الحمد لله الذي انعم علينا و هدانا الى الاسلام و جعلنا من امة سيد الأنام عليه وعلى آله الصلوة و السلام باید دانست که حق سبحانه و تعالی منعم علی الاطلاق است.

انجام: و نیز اگر فرض کنیم خدا نقیض مراد بنده را اراده کند ... پس هیچ صورت نماند مگر حصول مراد الهی و تاثیر و ایجاد او تعالی شأنه و هو المطلوب. تم

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4243/35

آغاز: بسمله. بدانکه فرض آبدست شش است؛ انجام: و محتاج استغفاریم.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1269ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 31گ (264-294)، 11 سطر (6×13)، اندازه: 18×12سم
[ف: 13-3216]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4243/36

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1269ق؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 17گ (294-310)، 11 سطر (6×13)، اندازه: 18×12سم
[ف: 13-3216]

3. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 631/5

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف با توجه به آغاز و انجام برگزیده شده است؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد صالح بن ذهابی، تا: 21 جمادی الثانی 1300ق، جا: سنندج؛ 43گ (83-125 ر) [ف: 2-176]

4. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 14822/3

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج عنابی ضربی لولایی، 22گ، 19 سطر، قطع: پستی [ف: 2-123]

5. قم؛ گلبایگانی شماره نسخه: 2744/2 - 14/194

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی، 40گ، 12 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 5-2913]

. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 635/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی، 42گ (81پ - 122ر)، 12 سطر (7×13)، اندازه: 12×19 سم [ف: 2-267]

اعتقادنامه / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqād-nāme

شقایق، فتحعلی بن خان جان خان، ق 13 قمری

(šaqāqī, fath-alī ebn-e xān jān xān (-19c

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2051/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 10 شوال 1068ق [ف: 5-416]

اعتقادنامه / شعر / فارسی

e'teqād nāme

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1035/1-ف

نسخه اصل: بادلیان اوزلی 28 (1780). اعتقادنامه است به وزن مثنوی؛ خط: نستعلیق، کا: حسن بن ملامهدی لنگرودی، تان سه شنبه 3

رجب 1240 ق، به دستور یعقوب مچل انگلیسی؛ 13

ص: 456

اعتقادنامه / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqād-nāme

تاریخ تألیف: 700ق

در مبدأ و معاد.

آغاز: بنام آنکه غیر از وی خدا نیست XX بجز بروی خداوندی روانیست

انجام: ندارم هیچ گونه توشه راه XX بجز لا تقنظوا من رحمة الله.

1. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 2074/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن ملا سیلال، تا: 1232ق؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: مختلف، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی ضربی یک
ترنج بزرگ و دو کوچک، 44گ (112-156)، 15 سطر (11×16)، اندازه: 13×15/5 سم [ف: 4-1149]

2. یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: 29/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1239ق [نشریه: 4-455]

- اعتقادیة < اجوبة مسائل اعتقادیة

- الاعتقادیة < الاعتقادات

- اعتقادیة < غنیة المکلفین فی أصول الدین

- الاعتقادیة < العقیدة الکافیة

- اعتقادیة < دلیل المتحیرین

الاعتقادیة / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādiya

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، 471-561 قمری

(abd-ol-qāder-e jīlānī, 'abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079- 1166

رساله کوتاه و مسجعی است که در آن گیلانی نظر خود را در توحید و اعتقادات بیان داشته است. که در متن آن، به وجوه اختلاف قادریه با فرقه های ثنویه، حشویه، قدریه، جبریه، هذلیه، نظامیه، عمروه، راذلیه، هشامیه، دهریه و جعفریه، اشاره شده است. دانسته نشد، که آیا رساله حاضر انشای خود گیلانی است یا نقل مضمون گفته های او به وسیله شاگردان و جانشینان او است.

آغاز: بسملة الحمد لله الذي كيف الكيف و تنزه عن الكيفية و اين الاين و تعزز عن الأينية و وجد في كل شيء و تقدس عن الظرفية

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12103/9

آغاز: برابر؛ انجام: الذين لهم غرف من فوقها غرف مبنية و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسليمًا كثيرًا.

خط: نستعلیق تحریری، کا: احتمالاً مستقیم زاده، تا: 1195ق؛ مصحح خطبه آغاز آن با نسخه چاپی، اندکی متفاوت است؛ کاغذ: فرنگی، 3 گ (89-91)، 18 سطر، اندازه: 8 × 14/5 سم [ف: 30-536]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8673/2 - 58/123

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1340ق، 6 گ (104-109)، 12-15 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 1-450]

اعتقادیه / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqādiye

همدانی، علی بن محمد، 714-786 قمری

(hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385

رساله مختصری است در اصول و فروع دین به روش عرفانی و جز رساله «الاعتقادات» عربی وی می باشد. نخست عقاید است در شناخت پروردگار و اصول آن، سپس 18 «فصل» بی شماره در فروع دین با دیدی صوفیانه و اهل سنت و جماعت. با آداب نماز، وضو، غسل و نماز سفر آغاز می شود، سپس ارکان پنج گانه اسلام: کلمه شهادت، نماز، روزه، زکات و حج. واپسین «فصل»: بدانکه روزه را 3 وجه است: یکم ... دوم ... سوم نگاه داشتن دل از هر چه غیر حق است.

آغاز: بسملة الحمد لله وحده و السلام على عباده الذين اصطفى. اما بعد، بدان ای عزیز ایقظنا الله و اياك عن سنة الغفلة ... اول چیزی که بر بنده واجبست معرفت پروردگار ...

انجام: تا منجلی شود بهر چه می یابد، از لطایف نفحات الهی و حقایق آثار مواهب نامتناهی. و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی.

چاپ: دمشق، محقق: محمد اركون، مجلة المعهد الفرنسي للدراسات العربية، جزء 17، 1961-1962م.

[دنا 32/1 (5 نسخه)؛ نسخه های منزوی 1046/2؛ احوال میر سید علی همدانی ص 141؛ فهرستواره منزوی 101/7 (6 نسخه)؛ مشترک پاکستان 1281/3 نشانی 2 نسخه پاکستانی]

1. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 162/3 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ش 4409 (گنج 559/2)؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: با تاریخ 851ق؛ 13ص (164-176) [عکسی ف: 2-30]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4250/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبد الله سبزواری، تا: 107ق، جا: مشهد

ص: 457

خراسان؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی، 8 گ (280 پ-287 ر)، 21 سطر، اندازه: 17 × 24/8 سم [ف: 7-296]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4274/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سرخ تیره ضربی، 5 گ (48 پ-52 پ)، 25 سطر، اندازه:

14/7 × 25/5 سم [ف: 7-316]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7724/4

آغاز و انجام: برابر

کا: مهدی، بی تا، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 5 گ (146 ر - 150 ر)، اندازه: 21 × 32 سم [ف: 20-111]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 774/14-ف

نسخه اصل: پاریس P. 39 (بلوشه 156)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 23 سطر [فیلمهاف: 1-538]

6. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 964/20

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 10 ص (485-494) [عکسی ف: 3-198]

7. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3260/5-ف

نسخه اصل: رامپور کتابخانه رضاشاه 787 (1 و 2) و 866 (3 تا 10)؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-110]

اعتقادیه = معتقدیه = رساله اظهار / عرفان و تصوف / فارسی

e'teqādīye = mo'taqedīye = r.-ye ezhār

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، 835؟ قمری

(torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (-1432

اهدا به: شاهرخ (807-850 ق)

مؤلف این رساله را به دو دلیل در بیان معتقدات خویش نگاشته است: یکی وجوب آشکار نمودن عقاید خود نزد امت محمدی و دیگر رفع

اتهام درویشی و تصوف که به او نسبت داده اند. مشتمل بر چهار مبحث) و پنج «اصل» و نیز سه «اصل» و «خاتمه».

آغاز: حمد بیحد و سپاس بقیاس مالک الملکی را که پویندگان جهان نمایش یکسر بر در بارگاه جلالش دست نیاز بر سینه فروتنی نهاده به پای بندگی ایستاده اند

انجام: خدا توفیق دهد ما را و شما را تا از کار مهم خویش غافل نشویم

چاپ: در چهارده رساله فارسی، تصحیح علی موسوی بهبهانی و ابراهیم دیباجی، سال 1351 ش.

[دنا 32/2 (6 نسخه)؛ الذریعه 20/21؛ فهرستواره 99/7 (3 نسخه)]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 442/24-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش 1825؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 28 جمادی الاول 151ق، جان ابرقوه؛ 28گ (372-399)، 19 سطر
[فیلمهاف: 1-478]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10196/29

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 828-841ق؛ خط مؤلف و شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات مجموعه، مصحح؛ جلد:
تیماج مشکى، 8ص (165-172)، 23 سطر، اندازه: 15 × 23 سم [ف: 32-239]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10004/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 903 و 904ق، جا: مسعودیه یزد؛ جلد: تیماج قهوه ای، 31ص (83-113)، 15 سطر، اندازه: 16/5 × 24 سم
[ف: 32-13]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3035/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح اصفهانی، تا: یکشنبه 17 جمادی الثانی 1084ق؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز ضریبی پشت سبز، 43گ
(55-97)، 15 سطر، اندازه: 13 × 18/5 سم [ف: 8-231]

5. تهران: ادبیات؛ شماره نسخه: 326/5

آغاز: برابر؛ انجام: و بپرسد تا اشکال وی برداری و السلام و الحمد لله اولاً و آخراً و الصلوة و السلام علی تیبه و حبیبه ظاهراً و باطناً

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1088 ق [ف: 3-11]

اعتقادیہ / کلام و اعتقادات / فارسی

e'teqādiye

قاضی زادہ کرہرودی، عبدالخالق، ق 11 قمری

(qāzī-zāde karahrūdī, 'abd-ol-xāleq (-17c

مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29705

آغاز: من کتاب اعتقادیہ فضیلت و مغفرت پناہ خلد آرامگاہ قاضی زادہ گرہرودی طاب ثراہ بسملہ کس نامہ انوار جلی ننویسد؛ انجام: و شہود کہ کثرت اعتباری اند مناسب و احد تسیت نہ احدیت.

خط: نستعلیق خوش جلی، کا: کاشانی، شہاب الدین علی، تا: قرن 11؛ ضمیمہ نسخه ش 16813؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج جلد از شیرازہ جدا شدہ است، قطع: بیاضی [رایانہ]

اعتقادیہ (ترجمہ) / کلام و اعتقادات / فارسی

(.eteqadiye t

عزلی خلی، ادھم، -1052 قمری

(ozlatī xalxālī, adham (-1643'

وابستہ بہ: الاعتقادات = الاعتقادیۃ = العقائد شیخ بہائی، محمد

ص: 458

رساله کوتاهی است در اعتقادات شیعه و در بازشناسی آیین شیعی اثنا عشری از آیین زیدی و واقفی که مؤلف با عنوان نعتقد نعتقد آن را در رد نسبت ناروایی که عامه به شیعه نسبت میدهند، نگاشته است. درباره انگیزه تألیف آن چنین می نویسد:

هدف از نگارش رساله، این است که برخی از فرق باطل و منحرف از جمله زیدی، واقفی و کسانی در بعضی از اصول و فروع دارای عقاید فاسد و باطلی هستند و شیعه اثنی عشری از آنان و اصولشان بیزار و متنفرند، مع الأسف بخاطر اشتراک آنها در نام شیعه سبب شده که برخی از مخالفین اهل سنت که از حقیقت مذهب ما غافل و نا آگاه می باشند بین ما و این گروه منحرف فرق نگذارند و بما نسبت های ناروا بدهند لذا بر آن شدم که عقاید اصولی و فروعی مذهب امامیه را بیان نمایم تا بر همگان بویژه مخالفان معلوم گردد که عقاید ما با اعتقادات گروه یاد شده فرقی فاحش دارد.»

آغاز: شیخ مرحوم می گوید که الحمدلله علی آلائه

چاپ: به کوشش عبدالله نورانی. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی 1381 ضمن رسائل فارسی ادهم خلخالی صص 42 31؛ به کوشش جويا جهانبخش. تهران: اساطیر 1387

[الذریعة 228/2؛ ریحانة الادب 301/3؛ فهرستواره منزوی 118/9]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5997

آغاز: برابر؛ انجام؛ و همین بالحمدا (کذا) تنها باید گذارد

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، پس از این نیز مقاله ای است در موضوع معتقدات فرقه امامیه که بدین جمله آغاز گشته: «بدان که واجب عینی است بر هر بالغ و عاقل بنده و آزاد زن و مرد دانستن اصول دین...» و بدین جمله پایان یافته است: «و تصدیق اینها واجب (کذا) و الله اعلم بالصواب» [ف: 4-27]

اعتقادیه = حقایق موجودات = سرمایه نجات / کلام و اعتقادات / فارسی

é teqādiye = haqāyey-e mowjūdāt = sarmāye-ye nejāt

خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر، 1031-1116 قمری

(xātūn ābādī, esmā'īl ebn-e mohammad bāqer (1622- 1705

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (1077-1105ق) این رساله - که مؤلف عنوانی خاص بدان نداده و اسامی داده شده بر آن به تناسب موضوع بوده است - یک دوره مختصر از اصول اعتقادی شیعی است که صبغه فلسفی در آن دیده می شود، هر چند بر شواهد نقلی برای اثبات مدعای خود تاکید دارد. رساله در سه «باب» تنظیم شده: 1. اقسام موجودات؛ 2. مخالفان اصول مذاهب ارباب کمالات و سایر طبقات؛ 3. سرمایه نجات طالبین وصول به رفیع درجات که در سه «فصل» است: 1) اعتقادات اصولی، 2) اعمال فروعی، 3) اخلاق ضروری.

مؤلف انگیزه خود را چنین بیان می کند: «اطلاع بر حقایق موجودات و بر مذاهب و ملل مخلوقات، خصوص مذاهبی که رخنه در دین قویم و شریعت مستقیم حضرت سید المرسلین و طریقه ائمه طیبین و طاهیرین می کند و باطل را متلبس به لباس حق ساخته در نظر شیعیان احمد مختار و حیدر کرار جلوه گر می سازد و فرقه ناجیه حقیقه اثنا عشریه از جهت این قسم مذاهب از جمعی شعبه من حیث لا یشعر به علت حسن ظن میل به اتحاد الحاد می کنند و باعث فساد عقاید ایشان می شود».

آغاز: حمد و سپاس صانع را سزد که آب حیات ابدی و سرمایه نجات سرمدی در طی طومار شریعت غرا و عمل به مقتضای ملت بیضاء اوست و درود نامحدود هادی و مرشدی را لایق که سعادت دارین و نجات نشأتین در تاسی و اقتدا به سنت سنیه و

طریقه او و اهل بیت طیبین و طاهیرین اوست ... و بعد باعث این سطور آن است که چون اطلاع بر حقایق موجودات و بر مذاهب و ملل مخلوقات ...

انجام: و تقصیر را به عدم قابلیت و استعداد خود نسبت می دهد نه به احدی و الحاح و لجاج او به درگاه احدیت است در قضای حوایج. اللهم اقض حوائجنا من عندك و لا تحوجنا الی احد من خلقك.

چاپ: با تصحیح فاطمه فنا، در گنجینه بهارستان، حکمت 2، مسلسل 11، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، 1379 ش.

[دنا 33/2 (5 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 118/9 و 135/6]

1. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 77/6

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد علی بن حبیب الله حسینی، تا: 1112ق؛ 23گ (65-87)، اندازه: 12×18 سم [نسخه پژوهی: 3-

[77]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18/3 خوئی

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، بی کا، تا: 1149ق؛ در سراسر دفتر یادداشت های پراکنده فراوان است: بخشی از اصول فقه و در آیه الحدیث که برخی از آنها دارای نشان «مت ق» یا «شرح مت ق» است، در یکی از آنها از شیخ احمد و کتاب های او یاد شده (ص 1-2)، تعویذات دعاهاى مروی (ص 5-6)، گویا بخشی است از یک رساله در تجوید و قرائت (ص 7-11) و در یکی از این فقرات (روی ص 9) این قطعه مثنوی درباره تجوید نقل شده: «در بیان رموز وقف از گفتار حافظ الدین بخاری رحمة الله تعالی. حافظا این نظم را بشنو کنون xx تا ترا در وقف باشد رهنمون / طا چو وقف مطلق آمد مر ترا xx مگذری زان هر کجا یابی ورا / میم وقف لازم است مگذر ازو xx گر گذشتی خوف کفر است اندرو / صاد را وقف مر خص خوانده اند xx ایستند آنجا کمان ورمانده

ص: 459

اند / جیم جایز بگذری زانهم رواست XX بلکه آنجا ایستادن به فراست / زا مجوزله مستی در خور است XX بلکه بگذشتن از و اولیتر است / قاف را وقف بعضی فرا کرده اند XX بگذری بهتر از آنجا گفته اند / لام الف هست این علامت مر گذر XX ایستادن خود خطا باشد حذر»، برخی استخراجات جفری به چلیپا ص 12-13)، طریقه ختم سوره های فتح و یس و غیره (ص 15-17)، اسامی استادان سبعة خط: ابن مقله، ابن بواب، یاقوت المستعصمی ارغون کابلی پیر یحیی صوفی، مبارکشاه زرین قلم، مولانا عبد الله طیب یزدی صیرفی و نیز دو بیت شعر به عربی درباره خط آمده (ص 75-)، برخی دعوات و اذکار و ختمها از کتب معروف نقل شده و در ذیل یکی از این نوشته چنین آمده اند: «فقیر حقیر ابوالحسن بن عبدالله خلخالی مولده والاردییلی منشأ نیر توسل مزبور نمود حاجتی که قصد کرده بود بفعل آمد ...» (ص 86-87)، و سپس چنین نوشته: «نقل من خط ملا ابوالحسن المذكور مدظله»، روی ص 88 این یاد داشت دیده می شود تاریخ مبدأ سفر عتبات عالیات روز سه شنبه 27 شهر محرم سنه 1086 و تاریخ داخل شدن در بندر سورت 17 ذیقعدة من السنة المذكورة هلال شهر محرم الحرام سنه 1087 در بروج دیده شد و در (در نسخه. 81) شهر محرم الحرام قدوم یکجرات که احمد آباد است واقع شد اساس منازل از کجرات تا ده های که شاه جهان آباد است. آلا ریج، یانه، میثانه، سپید پور، بالنپور، وانتهواره، پانتیواره، بدکام، مدره، جانور، کندب و وندارا، کانکارا، کاتلو، بی پال، بی تن، مرته، پالری، بکری، کنیج، سامر، اورجب نر، تالاور، منهور پود، برنگر، برو، رواری، با تاوی، سرای الله وردی خان، ورود بشاه جهان آباد 22 شهر فر سنه 1087 واقع شد و ... از مبدء سفر تا اواسط شهر رجب من السنة المذكورة در خدمت آخوند ملا ابو الحسن سلمه الله تعالی رفیق بودیم»، چند دعا از صحیفه سجادیه (ص 89-95)، دعای صباح با مقدمه ای به فارسی در شرح خواص و آداب آن (ص 96-102)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 43ص (103-145)، ابعاد متن: 22×30/9، قطع: رقعی، اندازه: 10/5 × 19/5 سم [ف: 7-16]

3. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 96616

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ چلیپا، بی کا، تا: 17 محرم 1223ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 38گ (71پ-108پ)، 12 سطر، اندازه: 10×15 سم [ف: 2-234]

4. تهران، ملک، شماره نسخه: 1846/2

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 1 ذیقعدة 1291ق؛ در 126ر-128پ اسلام سلمان و بندی از احتجاج طبرسی هست؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: میشن قهوه ای، 26گ (119ر-144ر)، اندازه: 15×21 سم [ف: 5-382]

.. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1833/1

آغاز: برابر، انجام و قطع بتاویل نقل نکنند زیرا که اگر عقل مستقل و محفوظ از وساوس و اوهام

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر، تا: 1226-1232؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، 8گ (9پ-16پ)، اندازه: 15×21 سم [ف:

5-216]

al-iṣṭiqādīya = pāsox be efterāzāt

احسائی، احمد بن زین الدین، 1166-1241 قمری؟

(ahsāī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

تاریخ تألیف: 8 ذیقعدہ 1240ق

رساله کوتاهی است که مؤلف در بیان اعتقادات خود و تبرئه اش از اتهامات وارده، ساخته است. او معتقد است گروهی که کتاب های او را خوانده اعتراضاتی بر عقیده وی داشتند که ناشی از اصطلاحات مخصوصی که او به کار برده و اینان اصطلاحات را نفهمیده اند لذا در این رساله پیرامون آن اعتقادات به طور صریح گفتگو کرده و تاکید می کند که آنچه حقیقت اعتقادی وی است با صراحت خواهد نوشت.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... قد اشتبه علی بعض الناظرین فی کتبی حتی الظنون التي لا يجوز احتمالها لعدم معرفتهم... فإشار بعض المؤمنین ان اذکر مجمل ما اشتبهوا فيه و اذکر ما اعتقده في ذلك و ادين به... و ما اذکر الا ما يعلمه الله انه هو اعتقادی الذی ادين به... فمن ذلك أن الله تعالى عالم بكل شی کلی او جزئی... و اعتقادنا انه سبحانه و تعالی ما فقد شيئاً من الأشياء من ملكه

1. قم: فیضیه؛ شماره نسخه: 789/4

آغاز: برابر

بی کا، تا: 1204ق؛ اندازه: 9 × 15 سم [ف: 3-22]

2. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1723/10 - عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: و حسبي الله و كفى. و كتب العبد احمد بن زین الدین الهجرى الاحسائي في ثامن ذيقعدہ 1240 ق. ما كتبت في هذه الأوراق هو اعتقادي الذي ادين الله به يوم العرضي عليه، و قد خاب من افتري، و السلام على من اتبع الهدى.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: با تاریخ 1243ق؛ 2ص (73-74) [عکسی ف: 1-33]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5105/2

آغاز: برابر؛ انجام: ان افتريته فعلى اجرامى و أنابريء مما تجرمون و حسبي الله و كفى

خط: نستعلیق، كان عبد الخالق بن عبد الرحيم يزدى، تا: 1266ق؛ جلد: تیماج مشکی، 6گ (102پ - 107پ)، اندازه: 11 × 18 سم

[ف: 13-311]

4. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 553/8

آغاز: برابر؛ انجام: و الحاصل العاقل المنصف يعرف من هذا

ص: 460

الكلام ونحوه اعتقادی فی ضمیری و فی جمیع کتبی

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ، 3 گ (93-95)، 22 سطر (9×17)، اندازه: 13×21 سم [ف: 2-181]

5. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1723/9 - عکسی

آغاز: برابر، انجام: علی ما اقول وکیل. و کتب احمد بن زین الدین الهجری الاحسائی ثامن ذیقعدة سنة 1240. هذا اعتقادی الذي ادين الله به يوم العرض عليه.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: با تاریخ 1243، پیش از مرگ نگارنده؛ 3ص (71-73) [عکسی: 1-32]

اعتقادیه / کلام و اعتقادات / فارسی

i'tiqādiyya

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، 1225-1288 قمری

(kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871

رساله ای است که مؤلف در آن وظایف شرعی پیروان شیخیه (مقلدان شیخ احمد احسائی و سید کاظم رشتی) را بیان نموده و تأکید کرده که همه پیروان شیخیه باید این رساله را محافظت کنند و به نسخه برداری و مطالعه آن پردازند.

قم؛ دار الحدیث؛ شماره نسخه: 32/16

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... و بعد چنین گوید بنده ائیم کریم بن ابراهیم عفی الله عن جرائمهما که این رساله ای است از من به سوی؛ انجام: که اگر شما این وصیت ها را از من بشنوید می گویند خدا رحمت کند کریم بن ابراهیم را که چگونه به تأدیب مقلدین خود کوشیده و اگر نشنوید.

در این نسخه فقط صفحه اول کتاب موجود است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ 1 گ (158ر)، 17 سطر [ف:-
[218]

الاعتقادية = جواهر الاسلام / کلام و اعتقادات / عربی

al-i'tiqādiyya = jawāhir-ul islām

اعتقادات اسلامی است به روش سؤال و جواب بنا بر عقیده اهل سنت. در این رساله درباره توحید و ایمان و اسلام گفتگو می شود.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد فهذه نسخة لطيفة في بيان ما يجب على الانسان أو حين البلوغ معرفته ...

انجام: و اذا سألت هل اذا آمن من حال اليأس ... فلم يك ينفعهم ايمانهم لما رأوا بأسنا

1. قم: معصوميه؛ شماره نسخه: 433/2

آغاز و انجام: برابر

به احتمال زیاد باید «الفقه الأكبر» في علم الكلام تالیف ابو حنیفه باشد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجلد: مقوایی با روکش پارچه ای، 6 گ (126-31 پ)، 18 سطر (9×16)، اندازه: 14/5×25 سم [ف: 2-45]

2. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 298/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 10 گ (28 پ-37 ر)، اندازه: 14/7×10/5 سم [ف:-161]

الاعتقادية / عرفان و تصوف / عربی

al-i'tiqādīya

غیر همانند:

1. تهران: ملک: شماره نسخه: 4675/2

آغاز: الحمد لله الذي هو محيط بالاشياء... هو الاول و الآخر و الظاهر؛ انجام: (یک صفحه با تیغ بریده شده است) صلی الله علیه و سلم. تبع مقام المحبوبة بکما الاتباع

رساله ای است عرفانی و در آن از خلفای چهارگانه به نیکی یاد شده ولی هر جا که از آنها نامبرده شده در نسخه با تیغ بریده شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: گوناگون از انواع ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، 9 گ (57 ر-65 پ)، اندازه: 14/2×26/5 سم [ف: 8-14]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5853/6

آغاز: بسمله. حمدا لمن انطق الانسان و علمه البيان... ثم أن هذه نبذة من الكلام تنفيذ التذکر للاخوان من اهل الزمان تحفة الى المولى فرج الله خان و خدمة الى شاه سليمان. علم العقاید

رساله ای کلامی است در واجب الوجود و بایی در عدل که برای فرج الله خان و به نام شاه سلیمان نگاشته شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لایی سیاه، 18 سطر [ف: 9-74]

3. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 214/1

آغاز: بسمله، وصلى الله على محمد وآله الطاهرين مادام الدهر دهرًا؛ انجام: الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله - تمت
الرساله ... سنة 1263.

خط: نسخ، بی کاء، تا: 1263ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوای کاغذ مشکی و عطف تیماج لاکى، 88ص، 14 سطر (6 × 9)، اندازہ: 13 × 9
سم [ف: 2-223]

- الاعتقادیة الفخریة < ارشاد المسترشدين و هداية الطالبین

- اعتقادیہ < الاعتقادات

- اعتقادیہ < اعتقادات مجذوبیة

- اعتقادیہ < وصیت نامه

اعتقادیہ (ترجمہ) / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

(t.e' teqādiye .)

ص: 461

وابسته به: الاعتقادات = الاعتقادية = العقائد؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (953-1030)

ترجمه رساله اعتقاد به شیخ بهائی است که مترجم شناخته نشد. مترجم رساله را مطلب به مطلب ترجمه نموده است بدین ترتیب که اصل رساله را فصل به فصل ذکر نموده و پس از ذکر هر فصلی ترجمه آن را آورده که فاصله میان فصول رساله ترجمه همان فصول است.

چاپ: به کوشش جويا جهانبخش. تهران: اساطير 1387

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 619

آغاز: (رساله:) الحمد لله على آلائه ... (آغاز ترجمه:) ترجمه یعنی حمد و ثناء و ستایش مر خدایرا بر نعمت های او انجام: (رساله) و افتروا بذلك علينا ... انجام ترجمه: و افتری (کذا) کرده اند آنها را بر ما

خط: نسخ، کا: کطکر طعین (محمد حسین حسینی، تا: جمادی الثانی 1122ق؛ وحدت خط این نسخه با نسخه «شرايع الاسلام» که به شماره 6386 عمومی است می رساند که کاتب هر دو نسخه کطکر طعین حسینی است [آقای حاج شیخ محمود واعظ حلبی مقصود از لفظ «کطکر طعین» را چنین تعیین نموده اند که کلمه محمد حسین» به قاعده قلم «کم صلا» (که از قلم اسرار و در علوم غریبه به کار می رود) «کطکر طعین» نوشته می شود. بنابراین کاتب نسخه محمد حسین حسینی است؛ واقف: نائینی؛ 44گ، 9 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 4-27]

اعتقادية (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(t) esteqādīye

وابسته به: الاعتقادات = الاعتقادية = العقائد؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (953-1030)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1640/2

آغاز: زبدة المتأخرين بهاء الملة و الدين ... غرض از تحریر این رساله و باعث بر تسطیر این مقاله

خط: نسخ، بی کا، تا: 1096ق؛ اندازه: 10 × 17/5 سم [نسخه پژوهی: 3-159]

الاعتكاف / فقه / عربی

al-i'tikāf

غیر همانند:

1. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 263/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: 11-934]

2. اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: 171/5

رساله ای است ارزشمند در بحث اعتکاف. در جایی از آن آمده: «أما الفقه الرضوی ففي اعتباره مع عدم المعارض ألف ألف کلام فضلاً عن صورة المعارضة»؛ بی کا، بی تا 14 سطر، اندازه: 9×14 سم [ف: 117-]

- اعتکافیة < ماء الحياة و صافي الفرات في رفع التوهّمات و دفع واهي الشبهات

اعتماد الاعتقاد / کلام و اعتقادات / عربی

i'timād-ul-i'tiqād

نسفی، عبدالله بن احمد، - 710 قمری

(nasafī, 'abd-ol-lāh ebn-e ahmad (-1311

وابسته به: عمدة العقائد = عمدة عقيدة أهل السنة و الجماعة = عمدة عقائد النسفی؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-710ق)

این کتاب شرحی است بر کتاب «عمدة العقائد» همین مؤلف که در بیست «فصل» نگاشته بود.

آغاز: بعد بسمله. الاشياء التي تقع بها العلم ثلاثة الحواس السليمة و العقول المستقيمة و الأخبار الصادرة عن العباد و الصدقة و قالت السوفسطائية لا يقع لان قضايها متناقضة

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1267/1

آغاز: برابر؛ انجام: فبايع واحد من الستة عثمان رضي الله عنه و رضي به الباقر فكان متفقاً عليه ثم بعد موته اتفقوا على خلافته رضي الله عنه و عن اصحاب رسول (صلى الله عليه و آله) ...

نام کتاب به قرینه آغاز نسخه گوهرشاد تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج تریاکی، 12ص (1-12)، 23 سطر [سنا: فی: 2-198]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 534/5

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 160ق؛ با نسخه اصل مقابله شده به وسیله سید محمد بن سید حسین بن شیخ علی، دارای بلاغ؛ تملك: ذوالقرنین بن محمد؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای عطف پارچه، 26گ (73-98)، 25 سطر (11×16/5)، اندازه: 15/5×21/5 سم [ف: 2-641]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 807/18

آغاز: برابر؛ انجام: ثم بعد موته اتفقوا على خلافة على (عليه السلام) در فهرست ناشناس و با عنوان «رساله كلاميه»؛ بی کا، بی تا، کاغذ:
ترمه، جلد: میسن سیاه نو، 8 گ (157 پ -164ر)، اندازه: 13/6 × 17/3 سم [ف: 5-191]

اعتماد الرمل / علوم غریبه / فارسی

e'temād-or raml

محمد غضنفر علی بن تاج العلماء

mohammad qazanfar 'alī ebn-e tāj-ol-alamā

ص: 462

آغاز: بسمله ... العمیم الإحسان الذي ثبت براهین قدرته بانقلاب الأحوال و الأزمان و ظهر دلائل؛ انجام: 15 باز انقلاب باید کرد که ز آنچه اصم است معتبر نیست و مراد خواهد یافت 16 انجام بسیار بهتر کار سرور آور است

خط: نستعلیق جلی، کا: محمد عبد الملحم، تا: 1300ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج حاشیه زرکوب، قطع: وزیری بزرگ [رایانه]

الاعتقاد في شرح واجب الاعتقاد / كلام و اعتقادات، فقه / عربي

al-i'timād fī š.-i wājib-il i'tiqād

فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، 826 قمری

(fāzel-e meqdād, meqdād ebn-e `abd-ol-lāh (-1423

وابسته به: واجب الاعتقاد علی جمیع العباد؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (648-726)

علامه حلی کتاب جامعی در اصول اعتقادات به غیر از مبحث معاد و نیز در فروع فقهی از طهارت تا آخر امر به معروف و نهی از منکر نگاشته است به نام «واجب الاعتقاد» که مؤلف آن را به صورت مزجی تحت عنوان «قال - اقول» شرح کرده است. فاضل مقداد، این شرح را قبل از سال 771 ق یعنی در زمان حیات استادش فخر المحققین نگاشته است، چنانکه در مبحث سلام نماز می گوید: «و يجب عليه التسليم فقيل انه واجب و هو قول السيد المرتضى رحمه الله و جماعة من الأصحاب و قيل انه مندوب و هو قول ابي جعفر الطوسي رحمه الله و اختاره المصنف قدس الله روحه في اكثر ثم رجع عن القول بالندب و افتى بالوجوب على ما نقله عنه شيخنا العلامة ولده فخر الدين محمد ادام الله ايامه».

آغاز: بسمله قال الحمد لله على نعمائه و صلى الله على سيد رسله و اشرف انبيائه ... و بعد فقد بينت في هذه المقالة واجب الاعتقاد على جمیع العباد و لخصت فيما يجب معرفته ... اقول الحمد هو الثناء اللساني على الفعل الحسن الاختياري

انجام: و اذا ارتفع الا من من ارتفع الوجوب و الجواز ايضا و التمكين و هذا آخر ما اردنا ... خير موفق و معين ... محمد المصطفى و على آله الطيبين الطاهرين.

چاپ: طهران، سنگی، بیناشر، 1315ق، وزیری، (کلمات المحققین: ج 2، صص 44-86)

[دنا 34/2 (2 نسخه)، الذریعه 230/2]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10706/1

آغاز: الحمد لله الذي فضلنا بدين الاسلام و فض لنا من جزيل الانعام و ... و بعد فانی مورد في هذه الرسالة شرح ما تضمنه المقدمه الموسومه بواجب الاعتقاد؛ انجام: برابر

در فهرست آمده است: «انتساب رساله به شمس الدین محمد بن بن صدقه حلی با خط کاتب نسخه و در همان سال کتابت در روی برگ عنوان رساله آمده است، ولی رساله ای به همان نام و همان آغاز در الذریعه به فاضل مقداد سیوری نسبت داده شده است» و بر همین اساس مؤلف همان شمس الدین محمد بن صدق حلی دانسته شده است، ولی با توجه به مطابقت آغاز با آغاز الذریعه و مطابقت انجام با نسخه گوهرشاد نام مؤلف اصلاح شد؛ خط: نسخ کهن، کا: محمد بن محمد بن مهنا بن ابی الحسن بن نفیع، تا: 15 شوال 821ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 82ص (1-82)، 17 سطر، اندازه: 14 × 17سم [ف: 33/1-179]

2. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 117/1

آغاز: آن یكون مستحقها اكثر من واحد في عصر واحد و زاد بعضهم بعض الفضلاء في التعريف

خط: نسخ، کان ناصر بن محمد بن حسین بن ناصر بن یحیی قطیفی، تا: جمعه 7 رمضان 864ق؛ افتادگی: آغاز، 17گ (1-17پ)، اندازه: 16/5 × 26/5 سم [کتابخانه های گلپایگان: ف-95]

3. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 890/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن حسین بن علی بن حسین بن مفلح، تا: یکشنبه نیمه شعبان 1073ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، 45گ (1-45)، 13 سطر (10×14/5)، اندازه: 19/5 × 15 سم [ف: 3-1204]

اعتماد المریدین / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

e'temād-ol morīdīn

حسینی بخاری، محمد بن برهان، قرن 9 قمری

(hoseynī boxārī, mohammad ebn-e borhān (15C

اهدا به: برهان الدین عبدالله بن محمود حسینی بخاری (پدر مؤلف)

رساله ای عرفانی از ملفوظات جد پدرش «جلال الدین حسین بن احمد» مخاطب به مخدوم جهانیان» است که از آنها به «ملفوظات قطبیه» و «کرامات مرشدیه» تعبیر کرده است. این رساله بر سه «قسم» می باشد: 1. کلمات قدسیه: شامل الهاماتی است که ادعا دارد به طور مستقیم از خداوند دریافت نموده؛ 2. الاحادیث النبویه: مشتمل بر سخنان پیامبر (صلی الله علیه و آله) است که ادعا دارد در منامات و الهامات و شهودات وی در کنار مضجع نورانی به وی الهام شده؛ 3. الحکایات المنقوله من مشایخ الکبار: در این بخش به برخی کرامات برای مشایخ این طریقه می پردازد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35173/25

آغاز: بسملة. الحمد لله الذي رزقنا عرفان مقامات اوليائه و اعطانا وسيلة احبائه؛ انجام: دهم مداومت بر ذكر و اوراد تا مقصود حاصل گردد
. و صلى الله على خير خلقه محمد و آله و أصحابه اجمعين خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 10؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت

ص: 463

1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری لمینه شده، جلد: تیماج فرنگی با حاشیه زرکوب، 17ص (98-114)، 19 سطر، اندازه: 17/5 × 23/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-330]

اعجاز اسماء الله = اسماء الحسنی / اسماء الله / فارسی

e'jāz-e asmā'-ol-lāh = asmā'-ol-hosnā

شیخ بهائی، محمد بن حسین، 953-1030 قمری

(Šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547-1621

رساله ای است مختصر در بیان اعجاز و تأثیرات اسماء الهی در معرفت عمل قرطاس که برای فرزندش محمد امین نگاشته است و در این رساله از رموز استفاده نموده است. صحت انتساب آن به شیخ بهاء الدین عاملی محل تردید می باشد.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي جعل خزائنه بين الكاف والنون و الصلوة و السلام على اشرف الانبيائه و النبيين اما بعد اين مختصری است در بيان اعمار و تأثير اسماء الهی در معرفت قرطاس بنا بر استحقاق فرزند ارجمند سعادت مند، محمد امین ...

[دنا 34/2؛ الذریعة 231/2]

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 3424/13

آغاز: برابر؛ انجام: العجل العجل العجل الساعة الساعة الساعة (سپس طلسم است)

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، 1ص (در هامش 75پ)، 12 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 6-408]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2564/4

آغاز: برابر، انجام: این لوح از روی لوح خراب خانه عامل نوشته شده از جهت دفع اشتباه.

نام مؤلف به استناد کتاب شناسی شیخ بهائی 613 ذکر شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً 1048ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج تریاکی یک لا، 8ص (85-92)، 21 سطر (7×16)، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 6-84]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 27178/1

عنوان در فهرست: «شرح اسامی اعظم»؛ بی کا، تا: قرن 12؛ محشی؛ کاغذ سفید برخی رنگین، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی، 2 ص (242-243) [سنا: ف: 2-158]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11317/3

آغاز: برابر؛ انجام: و تاثیرات عمل افلاک نمای و قدر بدان و عزیز نگاهدار و اصل اصل نسخه بخط شریف شیخ بهاء الدین العاملی بود

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: فرنگی قدیم، 3 گ (62-64)، 25 سطر، اندازه: $11\frac{1}{5} \times 18$ سم [ف: 28-498]

5. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1334/2

آغاز: برابر؛ انجام: در میان ضرابخانه گذارد بنوعی که گفته شد.

خط: نسخ کهن، کا: شفیع الدین حسن موسوی، تا: 1226ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، ترنج و نیم ترنج، 3ص (402-400)، 16 سطر ($14\frac{1}{5} \times 10$)، اندازه: 21×15 سم [ف: 9-329]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23114

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10637

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [ف: 15-429]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 319/12 - فیروز

آغاز: برابر؛ انجام: در جمیع مهمات و مطالب که رجوع افتد به کارت آید و بهر نیت که بخوانی اثر کند.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی با ترنج، 5 ص (158-162)، 20 سطر، قطع: رقعی، اندازه: $18\frac{1}{5} \times 12$ سم [ف: 21-293]

9. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1069/8 - 6/159

آغاز: برابر، انجام: واگر قدر بدانی جمیع مهمات و مطالبات که رجوع افتد به کارت آید و بهر نیت که بخوانی اثر کند. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 4 گ، 16 سطر، اندازه: $17\frac{1}{5} \times 10\frac{1}{5}$ سم [ف: 5-2933]

- اعجاز الاصناف < لغز الزبده

- اعجاز الالغاز < لغز الزبده

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6138/14

آغاز: ساقیا خیز از کرم ساغر بده XX می بیاد ساقی کوثر بده؛ انجام شد عمر از معجز نور اله XX سر بزیر افکنده با روی سیاه / قصه را «سرباز» کوتاه کن دگر XX لعنت حق باد بر روح ... در صد و سی و پنج بیت؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن لابی پازهری، 4 گ (69-72)، 17 سطر، اندازه: 17/8 × 22 سم [ف: 9-190]

اعجاز البیان / عرفان و تصوف / عربی

ijaz-ul-bayan

ابن عربی، محمد بن علی، 638560 قمری

(ebn-e "arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166-1241

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4298/6

بی کا، بی تا [نشریه: 13-385]

ص: 464

- اعجاز البيان في تفسير ام القرآن < اعجاز البيان في بعض اسرار أم القرآن

اعجاز البيان في كشف بعض اسرار أم القرآن = اعجاز البيان في تفسير ام القرآن / تفسير / عربي

i jāz-ul-bayān fī kašf-i ba'd-i asrār-i 'umm-ul-qur'ān = i'jāz-ul-bayān fī tafsīr-i umm-ul-qur'ān

صدرالدين قونيوي، محمد بن اسحاق، 607-673 قمری

(sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 -1275

تفسیری عرفانی از سوره فاتحة الكتاب است.

آغاز: الحمد لله الذي بطن في حجب عز غيبه الأحمي فأبهم و ستر وشمل و ظهر و تجلى ففهم و اظهر و جمل و علم و شاء الانشاء فأبرم

چاپ: قاهره، دار الكتب الحديثة، محقق عبد القادر احمد عطا، چاپ اولف 542ص، 1388ق.

[كشف الظنون 120/1 و 455؛ معجم المطبوعات 1533/2 ؛ دنا 34/2 (7 نسخه)؛ هدية العارفين 130/2

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12121

آغاز: برابر؛ انجام: تم الكتاب و الله يقول الحق و هو يهدى من يشاء إلى صراط مستقيم و كله لله الحمد لله اولاً و آخرة و الصلوة على نبيه محمد المصطفى.

خط: تحریری، بی کا، تا: ذيقعه 798ق؛ مقابله شده، مصحح؛ تملك: آقا علی مدرس حکیم با مهر «العلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج زیتونی سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، 112گ، 25 سطر، اندازه: 9×17 سم [ف: 35-125]

2. قم؛ حجتيه؛ شماره نسخه: 331

خط: نستعلیق، کا: حسن بن علی استر آبادی حسینی، تا: چهارشنبه 23 شوال 874ق، جا: مکه مشرفه؛ با این یادداشت از آقای نجفی مرعشی بر برگ نخست درباره کاتب: «من اجل اصحابنا في المائة التاسعة» [ف: 36-]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/153 - 3633/1

آغاز: بسملة الشرح بلسان المرتبة الذوقية المعربة بآثارها عن كنهها اعلم أن التعيين الاول الأسمى الاحدي الذي سبقت الإشارة اليه؛ انجام: و منا و لنا منك كل الخير في اكمل مراتب محبتك و اعلى درجات رضا امين.

خط: نسخ، کا: علی بن فخر بن محمد بن محمد بن ابی بکر جهرمی دیلمی، تا: غره محرم 884ق؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: مقوای، 132گ، 17 سطر، اندازه: 12×19/5 سم [ف: 1-450]

4. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 661/2

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبد الحی بن علی عبد الحی بن عطاء الله کورسرخی حسینی استرآبادی طبسی، تا: 20 صفر 900ق،
149گ (166پ-314)، اندازه: 13×18سم [ف: 2-487]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1213

آغاز: بسمله فصلی الله علی المصطفین من عبادہ خصوصاً علی سیدنا محمد و آله؛ انجام: منک کل الحب و الرضی فی اکمل مراتب
محبتک و اعلی درجات رضا امین. تم الكتاب ... لسنه ثمان و تسعمائه الهجریه.

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: 908ق؛ مذیل به شرح حال صدر الدین؛ واقف: نادر شاه افشار، 1145؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد:
پارچه ای زرد اخری، 110 گ، 19 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-404]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2614/7

آغاز: برابر؛ انجام: ... و صل آخر فی بیان اقوی اسباب الحیره الاخیره ... لاجل انها مقتدر للخیرات و سبب لتحصیل المرادات و تعدی
مراتب الأسماء و الصفات و ها ...

نام مؤلف به استناد نسخه ش 12121 مجلس ذکر شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ افتادگی: انجام کاغذ: ترمه،
158گ (70پ-227پ)، 17 و 23 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 6-72]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1383/2

آغاز: بسمله و به تتوکل و صلی الله علی المصطفین من عبادہ خصوصاً علی سیدنا محمد و آله؛ انجام: یا رب العالمین و صلی الله علی
محمد و آله.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن رفیع الدین قاشانی، تا: 1046ق؛ تملک: حسین موسوی، محمدرضا بن محمد صفی حسینی کاشانی به
سال 1181 با مهر «المتوکل علی الله الغنی محمدرضا الحسینی» (مربع) و «محمدرضا الحسینی» و «محمدرضا بن محمد صفی
الحسینی»، کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی عطف و سجاف تیماج مشکئی، 310 ص (15-324)، 22 سطر (5/6×13)،
اندازه: 12×20سم [ف: 9-388]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2698

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-295]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16057

آغاز: برابر؛ انجام: ... و الرضی فی اکمل مراتب محبت و اعلی درجات وصال امین.

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه شوال 1255ق؛ محشی با نشان منه»، رکابه دار؛ جلد: تیماج قهوه ای، 153گ، 17 سطر، اندازه: 15/5 ×
21/5 سم [ف: 44-226]

- اعجاز خسروی < رسائل الاعجاز

اعجاز خسروی / ادبیات / فارسی

e'jāz-e xosravī

ص: 465

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3289/4

آغاز: امثالی که از اعجاز خسروی نقل نموده شد: چشم از روی دوستان روشن شود نه از باغ و بوستان؛ انجام: جوهری که آب مروارید در چشمش فرود آمده باشد آب مروارید کی بیند.

مثل هایی است گزیده از آن؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضریبی مقوایی، 2گ (43ر-44پ)، 16 سطر (17/5×7/5)، اندازه: 14×25سم [ف: 11-2255]

اعجاز الخيال / شعر / فارسی

e'jāz-ol-xīyāi

شرعی شیرازی، ق 11 قمری

(Šar'ī Šīrāzī (-170

مثنوی است شامل توحید، مدح پیامبر و ائمه اطهار و موعظه؛ سپس داستانی را به صورت نظم آورده است.

[فهرستواره منزوی 213/10]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7009/1

آغاز: ای شده هر سود ز فیض تو باز xx آمده دل در بر فیض تو باز / در دل شب دیده نیکان ترست xx گر بود از بیم تو نیک آن ترست؛ انجام: شرعی از این بحر بر آورد کرد xx رستم از این وادی پر درد کرد / یا رب از الطاف خود این ساز عام xx خون کن از غم دل غماز عام خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج سبز شمسه با نقش گل و بوته، 15گ (410پ-424ر)، 15 سطر، اندازه: 20×33سم [ف: 16-25]

اعجاز غوثیه / حدیث / اردو

e'jāz-e qawsīye

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، 471-561 قمری

(abd-ol-qāder-e jīlānī, 'abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079 1166

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28467

آغاز: بسمله، شادابی یحل خامه کی نگارش هی حمد و سپاس اوس گلشن ارای گلستان جهان؛ انجام: عابد هو مرداند دار تو مرودن تمت هی یته هو روز شمار.

خط: نستعلیق جلی ممتاز، بی کا، بی تا؛ ضمیمہ نسخہ ش 28465؛ جلد: تیماج زرکوب حواشی زنجیره ای زرکوب [رایانہ]

الاعجاز في الأحاجي و الالغاز / معما / عربی

al-i'jāz fi-l aḥājī wa-l algāz

انصاری خزرچی، سعد بن علی، -568 قمری

(ansārī xazrajī, sa'd ebn-e "alī (-1173

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4297

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي احتجب لافراط نوره؛ انجام: وقال الماموني حفيظ الذي استحفظ (به علت محو کلمات برخی از جملات
سطور اول صفحه)

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7 [القبائی: 59]

الاعجاز في سورة قل يا ايها الكافرون / تفسير / عربی

al-i jāz fī sūrat-i qul yā ayyu-ha-l-kāfirūn

مطرزی، ناصر بن عبد السید، 538-610 قمری

(motarrezī, nāser ebn-e 'abd-os-seyyed (1144-1214

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5281_ف

نسخه اصل: قاهره مکتبه تیموریه ش 359 (ص 205 فهرست). از ص 137 مجموعه تا 19 ص و 1 سب خط: نسخ روشن، بی کا، بی تا؛
19 ص (137-) [فیلمهاف: 3-146]

- اعجاز القرآن < تفسیر آیه «ولو كان من عند غير الله»

اعجاز القرآن / علوم قرآن / عربی

i'jāz-ul qur'ān

اصفہانی، حسن بن محمد تقی، -1263 قمری

(esfahānī, hasan ebn-e mohammad taqī (-1847

تاریخ تألیف: شب جمعه نهم شوال 1254ق

مؤلف در سفری که از اصفهان به تهران رفته به دیدار ناصر الدین رفته است. روزی در حضورش از موضوع چگونگی معجزه بودن قرآن کریم سؤال کرده و مؤلف در پاسخ وی این رساله مختصر را نگاشته و در آن از دوراه اجمالی و تفصیلی درباره اعجاز بحث کرده است.

آغاز: الحمد لله الذي وفقنا للوصول إلى معرفة دقائق المعاني و نکات البیان و ارشدنا بالاهتداء إلى اسرار القرآن و دلائل الفرقان. انجام: و ادفع عنا الهموم والغموم و الاحزان بحق سيد الانس والجان و آله سادات اهل الايمان عليه و عليهم صلوات الله الملك المنان

[الكرام البررة 315/1-316]

قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 673 و عكسى 1926

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، 16گ، 16 سطر، اندازه: 11×16سم [ف: 2-336] و [عکسی ف:

5-386]

اعجاز القرآن / علوم قرآن / عربی

ص: 466

اصفهانى، ميرزا مهدي، 1303-1365 قمرى

(esfahānī, mārzā mahdī (1886-1946

وجوه مختلف اعجاز قرآن مجيد را با توجه به آيات، روايات و كلمات دانشمندان و مفسران مورد بحث و بررسى قرار داده است. اين رساله مسائلى ديگر از قبيل «الاخبار الراجعة الى مذمة ادعاء التشيع كذبة، الروايات الراجعة الى الصبر واليقين، مجاهدة النفس، عجب، غضب سوء الخلق مجادله، غيبة» را نيز مشتمل مى باشد.

دامغان؛ قمر بنى هاشم؛ شماره نسخه: 196

آغاز: وجه اعجاز كلام الله تعالى يرجع الى علومه و معارفه لا- الى فصاحته و بلاغته فقط؛ انجام: و بعضى المقامات المراد غيره يعنى الاصلاح الا بطهور و يراد به الخاص كما لا يخفى.

خط: نستعليق، كا: محمدرضا دامغانى، تا: قرن 14؛ جلد: پارچه اى زرشكى عطف تيماج قهوه اى، 92گ، اندازه: 18 × 22سم [ف:-
[18

قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه: 1974

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسى ف: 5-429]

اعجاز قرآن / علوم قرآن / فارسى

e'jāz-e qor'ān

اصفهانى، ميرزا مهدي، 1303-1365 قمرى

(esfahānī, mlrżā mahdī (1886-1946

پاسخى است به سؤال هاى شاهزاده افسر درباره اعجاز قرآن كريم. در اين نوشته، علوم و معارف قرآنى را با معارف انسانى مقايسه و در هر مورد با استدلال به چند آيه، اعجاز قرآن را ثابت کرده است. براى آشنائى بيشتتر و تقريب ذهن به چند مورد اشاره مى شود: الف - حكمت و معارف بشرى بر حكمت و فلسفه كهنه يونان استوار است ولى حكمت و معارف الهى كه متكى بر پايه تحدى و مبارزه است جديد و تازه مى باشد؛ ب حكمت و علوم الهى به نور و هدايت توصيف شده ولى علوم بشرى به ضلالت و ظلمات؛ ج - حكمت و علوم الهى به مابين و بينات تعريف شده ولى حكمت و علوم بشرى به ظن و گمان و ضلال مابين موصوف گشته است. فقال جل جلاله يا ايها الناس قد جائكم برهان من ربك ... قد جائكم من الله نور و كتاب مبين ... د معارف الهى جديد و علوم بشرى قديم است. فقال عز و جل نزل احسن الحديث كتابا متشابها مثنى تقشع منه جلود الذين يخشون ربهم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12412

آغاز: بسملة، الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله ظهور حكمت و فلسفه يونان بعد از حضرت نوح علی نبينا و آله و عليه السلام و طلوع مذهب وحدت وجود و موجود که اساس و ریشه مشرب عرفان و تصوف است از فلاسفه يونان قبل از ميلاد مسيح، انجام: و حقانيت فرقه اثني عشرية مثل آفتاب هویدا و آشکار باشد محمد المهدي.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ واقف: علیرضا غروی (فرزند مؤلف)، سال 1362؛ کاغذ: فرنگی خط دار شکری، جلد: تیماج قهوه ای، 11 گ، 19 سطر، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 22-33]

عجاز القرآن / آداب و سنن / فارسی

i jāz-ul qur'ān

رضوی همدانی، حسین بن عبد الصمد، ق 14 قمری

(- 20c (razavī-ye hamedānī, hoseyn ebn-e 'abd-os-samad

مؤلف در این رساله، از مناسبت های پیش آمده در نیت استخاره و آیه های سخن گفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14349/2

آغاز: الحمد لله المتفرد في وحدانيته الجامعة من الأسماء والأوصاف المتميزة عن مشابهة؛ انجام: دود حمام و کاغذ قزوین XX نتوانم نوشت بهتر از این

خط: نستعلیق، کا: سید علی، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، 11 گ (22-32)، 11 سطر، اندازه: 6 × 12/5 سم [ف: 36-245]

عجاز القرآن / علوم قرآن / عربی

i jāz-ul qur'ān

غیر همانند:

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12409

آغاز: الوجه الذي ذكرناه لم يمكن أن يدعى آن شعر الطابين و من جرى مجراهما من المحدثين اذا قدرنا ارتفاع ما بينهما؛ انجام: و اذا لم يفعلوا فقد صح أن تعذر المعارضة كان على وجه مخالف للعادة و هذا بين لمن تأمله و نصح نفسه.

صفحه های اول نسخه افتاده است و کتاب با توجه به موضوعش نامیده و ضبط شده است. مؤلف ظاهراً از قدمای امامیه و از مردم قرن 5 ق است. در این کتاب از شریف مرتضی نقل مطلب شده است. مطالب با عنوان «فصل، فان قال، قيل له» آمده است. عناوین برخی از

مباحث: «فصل في بيان ما يلزم مخالف في الصرفة. مسألة تتعلق بالصرفة. فصل في الدلالة على وقوع التحدي بالقرآن»؛ خط: نسخ، كا: محمد بن الحسين بن خمير جيشه، تا: چهارشنبه 15 محرم 478ق؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده؛ کاغذ: حنائی، جلد: میسن قهوه ای، 101گ، 21 سطر، اندازه: 17×21سم [ف: 11-524]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 927

آغاز: و استدر کوا مافات اهل الدین و نبهوا علی ما غفل ... فان

ص: 467

اراذلهم طبقه و احسبهم ... من ينتسب منهم الى الباطن ... و احلوا لهم شرب الخمر .. و يقولون ان معنى القيامة قيام محمد بن اسماعيل بن جعفر ...

این کتاب تالیف یکی از علمای قرن 4 و 5 می باشد که آن را در اثبات نبوت پیغمبر و ذکر معجزات وی نوشته است، و مخصوصاً قسمت اعجاز قرآن را به تفصیل شرح داده، به قسمی که قسمت اکثر نسخه این کتابخانه را اشغال نموده و از این روی کاتبی بر روی صفحه اول آن نام «اعجاز القرآن» را نوشته است. نسخه این کتابخانه آغاز ندارد و اولین صفحه موجود به قدح و ذم باطنیان و اسماعیلیه شروع می شود و پس از هشت برگ می گوید «باب البیان عن اعجاز القرآن. آن سال سائل فقال: ما الدلیل علی ... مصنف در یک جا از کتابهای «زمرد» و «فرد» تالیف ابن راوندی نام برده و آن را رد می کند و نیز از جاحظ نقل می کند. در برگ 28 و 179 امامیه را رد می کند لیکن در برگ 29 بنی امیه را سخت ناسزا می گوید. در برگ 91 می گوید خلیل عروض را از سریانی گرفته است. مؤلف این کتاب اعجاز قرآن را از راه «صرف الله الناس عن الإتیان بمثله» رد می کند. او می گوید فصاحت قرآن قابل تقلید نیست، نه اینکه خداوند مانع آوردن مثل آن می شود. در برگ 160 اعجاز قرآن تمام میشود و به بقیه معجزات پیغمبر که به عقیده مؤلف قطعی و قابل استناد شناخته شده می پردازد و در برگ 190 این باب نیز تمام شده و وقایعی را که موید پیغمبری او است نقل می کند. مؤلف این کتاب شناخته نشد لیکن در برگ 7 نسخه این کتابخانه گوید «و نحن عن مبعثه (صلی الله علیه و آله) علی نحو من اربعمائه عام ...»؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب بر ظهر کتاب یادداشت کرده که هر گاه نسخه کامل یافت آن را تکمیل کند، نسخه کاملاً نو نویس است و شاید پانزده سال بیشتر از تحریر آن نگذشته باشد، مصحح، محشی، نسخه در آخر برگ 197 آنجا که داشتن اصحابی چون علی و عمر و عثمان و سلمان و غیرهم و اطاعت کردن چنین مردانی بزرگ از حضرت محمد را دلیل و موید پیغمبری او می شمرد، به طور ناقص ختم می شود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویه پارچه، 197 گ، اندازه: 17/5×22 سم [ف: 1-7]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3814-ف

بی کا، بی تا؛ موزه بریتانیا Or. 8613 [فیلمهاف: 2-252]

4. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25897

بی کا، بی تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4900/122

آغاز: فصل. من البیان فی اعجاز القرآن، فمن ذلك عجز بلغاء العرب عن الإتیان بمثله فی فصاحتہ و نظمه مع علمهم بان النبی (صلی الله علیه و آله) قد جعله علما علی صدقه و سماعهم للتحدي؛ انجام: و امثال ذلك كثيرة يطول بها الكتاب، و قد ذكرها أهل العلم. نقلت من كتاب كثير الفوائد للکراچکی، و هو ابوالفتح محمد بن علی الکرآجکی من تلامیذ شیخنا المفید رحمهما الله

فصلی است در اعجاز قرآن، به نقل از کتاب «کثیر الفوائد» کراچکی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مغزی دار، 1 گ (118-ر-118 پ)، 25 سطر (15×29)، اندازه: 23×35 سم [ف: 14-110]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4247/1

آغاز: و استدر کوا مافات اهل الدین و نبهوا علی ما عنی عنه فضلاء المسلمین؛ انجام: و قال النبی سلمان اهل البیت تم الورز خط ثلث، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، 151 گ (1-151 پ)، 21 سطر (6 × 16)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 11-262]

اعجاز القرآن و ذکر قصص الأنبياء / علوم قرآن / عربی

ʿi jāz-ul-qurʿān wa dīkr-u qīṣaṣ-il-ʿanbīyā?

کتابی است در بیان اعجاز قرآن، کیفیت نزول قرآن، ترتیب نزول سوره های آن، نزول سوره های مکی و مدنی، کیفیت جمع سور قرآن، اختلاف آیات قرآن، قصه حضرت آدم و بعضی از انبیاء دیگر و بیان عدد آیات و کلمات و حروف هر سوره و غیره، با استفاده از آیات قرآنی و روایات. در ضمن هر سوره اگر مشتمل بر داستانی بوده به آن اشاره نموده است و تا ابتدای سوره شوری را داراست.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3978

آغاز: بسمله، و الصلاة علی محمد. الکلام فی اعجاز القرآن. اعلم أن العلماء مختلفون فی وجه الاعجاز فیهم من جعله معجزة الاختصاصه بنظم مبین للمعهود؛ انجام: حم عسق و يقال سورة الاعلام عدد کلامها ثمان مائة و ستون.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 18 افتادگی؛ انجام؛ تملک: «عماد الدین علی شریف قاری استرآبادی»، «مظهر اسدی»، «... محمد بن احمد بن محمد»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سبز، 60 گ، 15 سطر، اندازه: 11/2 × 20 سم [ف: 1-42]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 973

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-217]

- اعجاز اللسان < دیوان فریدون میرزا

اعجاز مکی / شعر، سفرنامه / فارسی

éjāz-e makkī

واهب همدانی، ق 11 قمری

(-17c) (vāhebā hamadānī)

سفرنامه منظوم حج است: شنو واهب که بعد از این مناجات xx به پیش کعبه آن درگاه حاجات / از مژگان لب پی رخصت گشودم xx
وداع او وداع خود نمودم / در آن رفتن چه گویم کز دل ریش xx چها می گفتم و می رفتم از خویش / همین خون تری کز لب سخن
ریخت xx همین لخت دلی کز چشم من

ص: 468

ریخت / به شهر مکه چون اتمام او شد XX از آن اعجاز مکی نام او شد/ چو بر اعجاز مکی رفت تحسین XX بیا سحر حلال یثربم بین. این عنوان در نسخه ما دیده می شود. در نعت، رفتن راه کعبه، صفت دریای عمان، در تعریف صحرای کعبه، در احرامگاه و طریق عمره، در صفت کعبه و مقام و ارکان، صفت حجر اسمعیل، صفت حجر الأسود، در صفت میزاب رحمت، در صفت طاق صفا، در تعریف کوه بو قییس، در تعریف بازار عطاران، در احرام بستن و غیره، صفت قربانی کردن، در ذکر مسجد خیف و مراجعت به کعبه، در وداع کعبه معظمه، صفت راه مدینه، صفت شهر مدینه طیبه، در صفت روضه حضرت، در نعت، ذکر زیارت بقیع. از منظومه و سراینده نام و نشان دیگری نیافتم جز آن که در آغاز این نسخه با نام «اعجاز مکی من اقوال واهباء همدانی» خوانده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8948/74

آغاز: به نام آن که طرح باغ جان کرد XX سخن را بوی گلبرگ زبان کرد / سخن بیند گر او برقی است در کاخ XX زبان بی نام او برگی است بی شاخ؛ انجام: ز سبب غبغب و از نار پستان XX در آن بستان خیابان در خیابان / به هر گوشه درو شمشاد بالا XX فکنده سایه بر آن روی دیبا خط: نستعلیق شکسته، کا: خلیل ذوالقدر، تا: 1054ق، جان احمد آباد گجرات؛ افتادگی: انجام؛ جای برگ 372 هم اشتباه است و می باید بعد از برگ 369 قرار بگیرد؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج؛ گ (368 پ - 374 پ)، ابعاد متن: 23/5 × 10/5، اندازه: 26/4 × 14/4 سم [ف: 29/1 - 446]

اعجاز موسوی = تاریخ موسوی = قصص موسی = قصه موسویه / داستان / فارسی

e'jāz-e mūsavī = tāriḫ-e mūsavī = qesas-e mūsā = qesse-ye mūsavīye

فراهی، معین الدین بن محمد، - 909؟ قمری

(farāhī, mo'īn-od-dīn ebn-e mohammad (-1504

تاریخ تألیف: صفر 904ق

آن را پس از «بحر الدرر» و «حدائق الحقایق فی کشف اسرار الدقایق» و «واضحة الأخبار» خود درباره داستان موسی پیامبر به نثر آمیخته به نظم ساخته است. کتاب در تاریخ سرگذشت حضرت موسی است به خواهش فردی، داستان تولد، پیامبری و معجزات آن حضرت را به تفصیل شرح داده است. در مقدمه کتاب چنین آورده است: «از قصه پر حصه حضرت کلیم الرحمن، موسی بن عمران صلوات الله تعالی و سلامه علیه، در کتابخانه، مدت سی و پنج سال تقریباً که از کتب معول علیها استنباط نموده بود و در مجالس تذکیریه به حضور اکابر و اشراف گذرانیده و مرقوم رقم گردانیده مدروس مانده بود، خاصر فاطر تبییض آن عارف گشته به اشاره شریفه مخادیم از مخدعه خمول به معرکه ظهور در معرض قبول بیرون خرامیدن گرفت. این کتاب به ترکی نیز ترجمه شده و نسخه خطی آن در انستیتو ابوریحان بیرونی در شهر تاشکند در جمهوری ازبکستان قرار دارد.

آغاز: الحمد لله نحمده و نستعینه ... اما بعد، همی گوید بنده ضعیف ... که این فقیر بی بضاعت با وجود عدم استطاعت چهل سال تقریباً ... نموده و در این مدت بمطالعه تفاسیر اقدام مینمود.

[الذریعة 108/17 و 328/4 و 245؛ مشترک پاکستان 969/6؛ فهرستواره فارسی 451/1؛ دنا 35/2 (5 نسخه)]

1. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 1908

آغاز: تقریبا به امر خطیر تذکیر اقدام می نمود و در این مدت به مطالعه تفسیر و احادیث مرویه از اکابر مشاهیر مصنفاتی که در باب موعظه و تذکیر مستجمع اخبار و آثار مشتمل بر حکایات؛ انجام: نه هر زن زن بود هر زاده فرزند XX نه هر گل میوه دارد هر نیی قند / روند این همراهن غمناک باتو XX نیاید هیچکس در خاک با تو / از این شت خیال کاروان زن XX عنان بستان علم بر آسمان زن

خط: نستعلیق، کان محمد صالح، تا: شعبان 1088ق؛ جلد: تیماج زرشکی ترنج و سر مجدول گرهی، 125گ، 16 سطر، اندازه: 15×
25 سم [ف: 4-1522]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13062/1

آغاز: برابر؛ انجام: از میان بنی اسرائیل بیرون رفت و چون مسافت بعید میان ایشان و بنی اسرائیل در میان آمد بادی نرم از جانب مغرب و زیدن گرفت.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، مجدول به طلا و مشکی، حاشیه نویسی انتقادی نسبت به مطالب مؤلف از «عبدالصمد بن محمود» در ربیع الأول 1284؛ کاغذ: شرقی، 123گ (1پ - 123پ)، 25 سطر، اندازه: 11/5×25 سم [ف: 33-119]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18176

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6179/1-ف

نسخه اصل: گنج بخش، ش 272؛ بی کا، بیتا [فیلمهاف: 3-206]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3219

آغاز: برابر انجام: بنی اسرائیل در میان آمد بادی نرم از جانب مغرب وزیدن گرفت.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ در پشت برگ یادداشتی است که نام کتاب را به اشتباه تفسیر آل عمران و بخشی از کتاب حدائق الحقائق مؤلف دانسته؛ مهر: رضا قلی؛ جلد: تیماج سرمه بی رنگ، 246 ص، 23 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 20×33 سم
[ف: 10-801]

ص: 469

e'jāz-nāme

لاری، شمس الدین محمد، ق 11 قمری

(-170) (lārī, Šams-od-dīn mohammad)

منظومه ای بلند و تاریخی حدود 11000 بیت در شرح حال و فضائل و مناقب امیر المومنین و حوادث و وقایع خلافت و جنگ های وی با دشمنان که در سال موافق با جمله «اخبار حیدر» پایان یافته است. ناظم خود را غنایی معرفی و نام منظومه را نیز در ابیات پایانی آورده است: چون در لفظ و معنی است معجز نظام XX به «اعجاز نامه» برآورد نام.

آغاز: بنام جهاندار ملک وجود XX که هستش جهان رشحه بحر جود

[فهرستواره منزوی 216/10]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3108

آغاز: در تشریح نسب و حسب طاهر و ظاهر حضرت سید المرسلین و جناب یعسوب دین علیهم صلوات الله. گذارنده قصه باستان به چنین گشت پیرایه ساز بیان؛ انجام: پیاپی دهم از می ناب جام XX که نبود جز این مقصوم والسلام ... نعمه پرداز در هر مقام XX ده این انتظار مرا اختتام

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 5 شوال 1033ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، عطف پارچه، 353گ، 17 سطر، اندازه: 16×
27سم [ف: 1-184]

e'jāz-nāme

از حماسه های دینی شیعی به وزن مثنوی و نخستین عنوان آن «التفات است از غیبت به خطاب» است و انجام «گفتار در خاتمه کتاب اعجازنامه» و پیش از نصیحت به پسر خود محمد جعفر.

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 945

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول زر و لاجورد، قطع: ربعی [نشریه: 7-102]

e'jāz-nāme = ganj-nāme

به وزن مثنوی، در سرگذشت حضرت علی (علیه السلام) یا «اخبار حیدر» در یک سال قحطی سروده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 737

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز و مقوایی نو، 250 گ،
15 سطر (5/5×16)، اندازه: 13×22 سم [سنا: ف: 2-47]

اعجاز النبي صلى الله عليه وآله / كلام و اعتقادات / فارسی

e'jāz-on-nabī salla-lāh-o'alay-h-e va āl-e-h

صدر الدین بن عباس

sadr-od-dīn ebn-e 'abbās

رساله در ذکر معجزات حضرت خاتم الرسل (صلی الله علیه و آله) که برای حسن ختام، کرامات و خوارق عادات حضرت امیر المومنین (علیه السلام) را بیان کرده است. از «اعلام الوری» بسیار نقل کرده و از شخصی به نام ملا محمد باقر در اصفهان شخصا نقل می کند.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 4124/2

آغاز: و اما دلیل بر این که قرآن در برابر به ابطال نبوت پیغمبر و به معارضه آن سید و سرور کسی کلامی شبیه به آن نیاورده است؛ انجام: اگر گروهی از امت من در حق تو نمی گفتند آنچه را که نصاری در حق عیسای پسر مریم گفتند در شأن تو حرفی می گفتم ... علی را قدر پیغمبر شناسد XX که هر کس خویش را بهتر شناسد. حالا- وقت آن شد که اختتام رساله. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 45گی (20ر-64پ)، 11 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-184]

- الاعجاز و الايجاز < احسن ما سمعت

- اعجب العجب < شرح قصيدة لامية العرب

اعجوبة الغرائب في نظم الجواهر العجائب / لغت، شعر / ترکی

o'jūbat-ol-qarā'eb fi nazm-el-javāher-el-'ajā'eb

قروی، بهاء الدین

qoravī, bahā'-od-dīn

فرهنگ عربی به ترکی است. در این فرهنگ منظوم لغات ضروری عربی به ترکی در پانزده بحر که سی و شش قطعه می باشد به نظم کشیده شده و مجموع چهارصد بیت است. این منظومه برای چلبی محمد و چلبی محمود فرزندان ابراهیم پاشا وزیر عثمانی به نظم در آمده و

دارای سرآغازی به نثر عربی است.

آغاز: الحمد لله الذي زين الجنان بأنوار رحمته و نور الجنان بأنوار حكمته و الصلاة على رسوله محمد خير بريته

[دنا 36/2]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8584/7

کاتب = مؤلف، تا: سه شنبه 12 ربیع الثانی 128ق، جان کوره آیوثلوغ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، 22گ
(101پ - 122ر)، 18 سطر (7×15)، قطع: ربعی

ص: 470

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5369/2

آغاز: برابر؛ انجام: مستفعلن مستفعلن اشبو کتاب XX ساکه بهادن نظمله کورینجه خوب تعلیم در خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 199ق، جلد: تیماج مشکى، 31گ (14پ - 30)، اندازه: 13 × 195 سم [ف: 14-152]

اعجوبه و محجوبه / اخلاق / فارسی

o'jūbe va mahjūbe

سرخسی، حامد بن فضل الله، ق 7 قمری

(saraxsī, hāmed ebn-e fazl-ol-lāh (-13c

اهدا به: قزل ارسلان مظفر الدین اوزبک (607-622) داستان عشقی و عرفانی است به نثر و نظم و با عنوان های حکایت و «باب». مطالب این کتاب از زبان دو کنیزک به نام های «اعجوبه» و «محجوبه» که از پادشاه مصر ربوده شده اند به شیوه مجاببات پرداخته شده است که در محفل انس بر پادشاه ایران «ملک سماح» فرو می خوانده اند. بدین ترتیب که در آغاز هر باب، ملک سماح پرسشی را آغاز می کند. ابتدا اعجوبه و پس از آن محجوبه در پاسخ ملک، داستان مناسب حال و مقام می پردازند. این کتاب مشتمل بر «مقدمه» و ده «باب» و بیست حکایت: باب 1. صفت معدلت و انصاف؛ 2. صفت حلم و وقار؛ 3. اقامه سیاست بعد از تفتیش؛ 4. ستودن شجاعت و رجولیت؛ 5. بیان سماحت و سخاوت؛ 6. مدح ثقت و امانت؛ 7. منع رشک و حسد؛ 8. کتمان سر از زنان؛ 9. تجنب از صحبت اشرار، 10. ذکر توکل و قناعت. نویسنده ای ناشناس گزینه ای از این کتاب به نام «تحفه» ترتیب داده و به نصرت الدین احمد (696-733) از اتابکان لرستان اهدا کرده است. این تحفه به تصحیح مرحوم دانش پژوه به سال 1339 ش. به سرمایه بنگاه ترجمه و نشر کتاب چاپ شده است.

آغاز: بسمله شکر و منت خدایا که به کمال و نوال و فرط ... تا ذات اعجوبه نماء انسان آینه مصقول آمد ... پس به حکمت نامنقضی بعضی از آدمیان را برگزید

انجام: حق تعالی و تقدس جمیع خلائق را بر قناعت و شکر و توکل، توفیق رفیق گرداناد و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و آله اجمعین

چاپ: با تصحیح رضا سمیع زاده، تهران، آنا، 1381؛ گزیده آن به کوشش آقای سید علی آل داود، به عنوان «ضمیمه شماره 6 نامه فرهنگستان»

[منزوی 2: 1541؛ دنا 36/2 (3 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 322/6]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 222-طباطبائی

آغاز: برابر انجام: ... و از قربت و الفت، انفتی داشتی ناگهان شاهی با چند مرد تیغ زن قصد وی کرده

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ افتادگی: انجام؛ تا پایان استنساخ نشده و یک برگ از پایان نانوشته باقی مانده است، فهرست ملک نسخه ای با شماره 6276/1 از این کتاب ارائه می کند با آغازی غیر از آغاز نسخه جای سخن، و چون بدان مراجعه شده روشن گردید که اشتباه از فهرست نویس بوده و مغایرتی در کار نیست؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، 76گ، 17 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 14/5 × 23سم [ف: 155-24]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2669ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-14]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 627611

آغاز: حمد بر صانعی که از بدو قدم قدم بر سطح علو غر جمال و جلال ستم فحم نهاد ... بیت ... اما بعد چنین گوید محرر این مقال و مقرر این حال درویش محمد بن درویش کمال که؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رکن الدین بن سید علی شهدیان حسینی، تا: 20 ربیع الثانی 974ق، افتادگی: آغاز؛ با یک پیشانی لاجوردی وزرین و چهار تصویر؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میسن قهوه‌ای تازه، 31گ (1پ-31پ)، 18 سطر [ف: 9-302]

- الاعداد < مبدئية الاعداد

اعداد / علوم غریبه / فارسی

a'dād

اخلاطی، حسین بن علی، ق 9 قمری

(-150) alī - hoseyn ebn-e "axlātī,

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 12307

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: 59]

اعداد / جفر / فارسی

a'dad

سلطان محمد میرزا قاجار، 1227؟ - 1292؟ قمری

(soltān mohammad mīrzā qājār (1812-1875

رساله در اعداد و اوافق و الواح و تکسیر و جداول آن و جفر در چند «فصل».

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 2739/7

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد باقر بن زین العابدین بن حسین بن علی یزدی حایری، بی تا، کاغذ: فرهنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی

مقوایی، 15ص (361-375) [ف: 10-1608]

اعداد (رساله در) / ریاضیات / فارسی

ص: 471

(a'dād (r. dar

طهرانی، جلال الدین، 1272 شمسی

(-tehrānī, jalāl-od-dīn (1893

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12339

آغاز: بسمله، بدانکه این جزو ثالث را حقیر خود در اعداد؛ انجام: وصلی الله علی محمد و آله اجمعین در حجره مدرسه امین الدوله
طهران قلمی شد

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1334ق [رایانه]

اعداد / حساب / فارسی

a'dād

معین، محمود

mo'īn, mahmūd

در پنج «فصل»: 1. بیان عدد؛ 2. تکسیر؛ 3. وفق اعداد؛ 4. بیان دایره؛ 5. متفرقات.

آغاز: اما بعد میگوید بنده ضعیف ... محمود معین روهانی (!) چون دیدم بقای حیات را از اکل و شرب و جمع و ستدن و
خریدن و دوختن چاره نیست ...

انجام: دوشنبه، سه شنبه، چهارشنبه، آدینه، شنبه

[فهرستواره منزوی 2601/4]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6504/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، دارای جدول ها و شکل های نجومی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، 5گ (38پ - 42ر)، 14 سطر [ف:

[9-433

اعداد / علوم غریبه / فارسی

بحث های فشرده ای است در علم اعداد و بیان خواص حروف و اسماء الهی و دارای قواعدی است برای یافتن مجهولات از اعداد بعضی از کلمات و اسماء و آیات قرآنی و چگونگی ترکیب آنها آنچه در نیت است پیدا شود، در دو بخش: 1. محبت؛ 2. بغض و عقد اللسان.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد بدانکه علم اعداد علمی است شریف و اعتبار تام دارد

انجام: عزیز بدان و خوار مکن ... و فسقه و شقی به عمل نیاورد که مضرت دارد تمت.

همانند:

1. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 677/3

آغاز: اما بعد، بدانکه علم اعداد علمی است شریف

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1109ق؛ اندازه: $23 \times 12/5$ سم [نسخه پژوهی: 3-113]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12653/6

آغاز و انجام: برابر

از: کاویانی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکى، 13گ (206پ-218پ) [ف: 36-219]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7606/2

آغاز: برابر؛ انجام: و با خود دارد و پهلوی آنکس بنشیند با او سخن گوید بر وی ظفر یابد.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 6گ (23ر - 28پ)، اندازه: $22 \times 15/5$ سم [ف: 7-20]

الأعداد (رسالة في علم) / رياضيات / عربي

(al-a'dād (r.-un fī 'ilm-i

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18554

آغاز: اعلم ایدک الله ان العددين اما ان يكون متمثلين؛ انجام: و ذلك ما اردناه و الله الموفق للصواب و اليه المرجع و الماب

خط: نسخ شکسته، کا: ابن دیباج، محمد بن عبدالله، تا: 1063 ق [رایانه]

اعداد / عرفان و تصوف / فارسی

a'dād

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10920 ض

خط: نستعلیق، بی کاء، تا: 1064ق [الفبائی: 60]

- اعداد (رساله در) < معرفت اعداد

اعداد اصم (فائده در) / ریاضیات / فارسی

(a'dād-e asam (fā'ede dar

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 209216

آغاز: هر عدد که اول او دو بود یا سه بود یا هفت بود یا هشت بود هرگز جذر باقرب التقرب؛ انجام: مساحت بسیط قطعه من الكرة (تمت بعونه).

خط: نستعلیق، کاء: محمد یوسف بن محمد حسن طالقانی، تا: 1057ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، 2 گ (37پ-38ر)، 16 سطر (6×11)، اندازه: 17×10 سم [ف: 8-718]

اعداد الفاظ / لغت / فارسی

a'dād-e alfāz

ص: 472

در این فرهنگ کلماتی که ردیف اعدادی مخصوص می تواند باشد از عدد 3 تا عدد 1000 به ترتیب شماره ها گرد آورده شده و برای کسانی که بخواهند جمله ها یا اشعاری برای تاریخ بسازند مفید است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5575

آغاز: کلمات مشتمله بر 3 آب آب پا با انجام: کلمات مشتمله بر 1000 ضر نظم

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، تملکی بدون نام به تاریخ 2 جمادی الاول 1280؛ مهر: «یا محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 107گ، 11 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 14-338]

اعداد الفاظ به حساب ابجد / علوم غریبه / عربی، فارسی

a'dād-e alfāz be hesāb-e abjad

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24747

آغاز: بسمله. اب با ابا بجا باج؛ انجام: غبن عنا ضمائر غمزه کل باغ

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29715

آغاز: بسمله. اب باجا ابا باب بجا باج؛ انجام: غبن غنا ضمائر غمزه کل باغ

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

الأعداد انما يتقسم بالأحاد / رياضيات عربی

al-a'dād innamā yataqassam bi-l-āḥād

شاه قاضی، محمد، ق 11 قمری

(šāh qāzī, mohammad (-17c)

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4100/4

آغاز: بسمله و به نستعین. احمد الله على نواله .. لعلك سمعت ما اشتهر على الفيلسوف الاول ارسطو طاليس ان الاعداد انما يتقسم بالاحاد فاعلم ان مراده ان الأجزاء الأولية للاعداد هي الأحاد؛ انجام: فلا تقولوا لثلاثة انتهوا خير الكم من افادات الفاضل العالم شاه قاضی سلمه الله.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در ص 53 خبر نبوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 3 گ (51-53)، 18 سطر (5×12)،
اندازه: 9×16 سم [ف: 13-3079]

اعداد ترکیب مربع / علوم غریبه / فارسی

a'dād-e tarkīb-e morbba

روابط بین اعداد و این که چگونه می توان بین آنها نسبتی برقرار کرد که بر اثر آن پاره ای از امور واقع شود از مباحثی است که از دیر باز مورد توجه بوده و درباره آن شرحها نوشته اند. آنچه در این رساله می آید نظر ابوریحان است مستنبط از حکمای هند و مشتمل بر ده «فصل» می باشد: 1. محبت؛ 2. نبض وعقد اللسان؛ 3. عقد النوم؛ 4. عقد الرجال؛ 5. عقد النظر؛ 6. عقد الطریق؛ 7. فتح الرجال؛ 8. فتح کارهای بسته؛ 9. دفع خصمان؛ 10. محبت ازدواج.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2706/11

آغاز: در اعداد ترکیب مربع بدانکه حکما در علم اعداد وفق مربع چهار در چهار؛ انجام: و جهت فتوحات هم باین نظرات بنویسد و شرط نوشتن بجای بجای بیاورد بخور نماید

بی کا، تا: قرن 13؛ بیاض؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 9 ص (186-194)، 27 سطر (7/5×17)، اندازه: 10×21/5 سم [ف: 6-296]

اعداد الجفر / جفر / عربی، فارسی

a'dād-ol jafr

کیانی، محمد یار بن محمد علی، ق 13

(-13c) (kīyānī, mohammad yār ebn-e mohammad 'alī)

تاریخ تألیف: 1 جمادی الاول 1236ق؛ محل تألیف: اورنگ آباد

از محمد یار پسر محمد علی خان کیانی پسر محمد عباس خان هندوستانی شاهجهان پوری دکنی خوشباش دکن.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي في نفوس السموات و مسخرة الارض الظاهر والباطن في قلب جميع صغير و كبير الرجل و النساء. ... اما بعد این خاکسار محمدیار ابن محمد علی خان کیانی بن محمد عباس خان ... از قوانین جفر حمله اعداد اسم النبوی و کلام الله و سوره ها و آیه ها و دعاها و موکلات اسمها و البروج و الکواکب فی الطالب و المطلوب و محبت الشوهر و الزوجة و الدربار السلطان و عقد اللسان و النوم بر آورده جمع نموده.

[فهرستواره منزوی 2820/4]

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور عطف تیماج مشکی مقوایی، 82ص (1-82)، 17 سطر (13 × 23)،
قطع: رحلی، اندازه: 18 × 28 سم [ف: 17-469]

اعداد الزاد بشرح ذخر المعاد / ادبیات / عربی

a'dād-uz-zād bi-š.-i duxr-il-mā'ād

ابن دعسین، عبدالملک بن عبد السلام، 952-1006 قمری

(ebn-e da sayn, "abd-ol-malek ebn-e "abd-os-salām (1546-1598

ص: 473

وابسته به: ذخر المعاد علی وزن بانت سعاد؛ بوصیری، محمد بن سعید

شرف الدین بوصیری در معارضه با قصیده بانت سعاد، قصیده‌های با مطلع «الی متی انت باللذات مشغول» و با نام «ذخر المعاد فی معارضة بانت سعاد» را نگاشته است. عبد الملك بن عبد السلام ابن دعيسين كتاب «ذخر المعاد» بوصیری را شرح نموده و نام آن را «اعداد الزاد بشرح ذخر المعاد» گذارده است.

آغاز: بسمله، الی متی انت باللذات مشغول XX و انت عن كل ما قدمت مسئول. المعنی أن الناظم جرد من نفسه شخصا فخطبه و اتی فی الخطاب بالتذكیر لانه هو المرأ و مثل ذلك

[كشف الظنون 823/1؛ معجم ما كتب عن الرسول و اهل البيت 208/1]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4043/9

آغاز: برابر؛ انجام: ما لاح ضوء صباح فاستسر به XX من الكواكب قندیل فقندیل

در نسخه حاضر، تمامی متن ذخر المعاد و شرح ابیاتی از آن به نقل از «اعداد الزاد» نگاشته شده و مابقی شرح ناقص مانده است؛ خط: نسخ، کا: محسن بن حسن حسینی نجفی طالقانی، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنایی ضربی با ترنج و سرترنج با گل و بوته مجداول مقوایی، 12 گی (139 پ-150 پ)، 9 سطر (8×12/5)، اندازه: 16×10 سم [ف: 17-350]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 13052

آغاز: اصداع الصباح هائمة لا یسمع الانین الا من الاغانی ولا الشکوی الا للعشاق من الغوانی لئن اجتمع الجدی و الأسد فی مرتع واحد سیاسیة النیرین فی عرصة الخضراء فها هو قد ارتوی الذئب؛ انجام: و کلهم رضی الله عنهم من قریش یتصل نسبهم بنسب النبی (صلی الله علیه و آله) و قد رتبنا شجرة تجمعهم و یعرف بها اتصالهم به (صلی الله علیه و آله) لیسهل انتزال معرفتهم علی من أراد ذلك، فاصل الشجرة نبینا و حبیبنا محمد (صلی الله علیه و آله)

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج با نقش گل و بوته، 116 گ، 23 سطر، اندازه: 13/5×19 سم [ف: 36-228]

الأعداد المتحابه / علوم غریبه / عربی

al-adad-ul-mutihaba

مالقی، اسماعیل بن حسن

māleqā, esmā'īl ebn-e hasan

در بیان اعداد متحابه و دستور ترکیب جداول مثلثه تا معشره برای تأثیرات مختلف و بیان ارتباط اعداد متحابه با تأثیرات فلکی و نجومی و

ارثماتیقی و نیز با حروف طبیعی، اعداد وفق و اسرار طبایع حروف و اشکال و فرشتگان موکل بر اشکال و اوفاق.

آغاز: بسمله، و صلی الله علی سیدنا محمد. قال الشيخ الفاضل الخبير النبيه التعالیمی العددي الحاج ابو الوليد اسماعيل بن الشيخ الفقيه الاديبي ابي علي الحسن بن ابي نصر المالقي اعلم ... انه بلغنا من الاعداد المتحابه 220 و هي الاعداد الامحوبه اذا جمعت اجزائها كانت 284 عدد و هي 1.

انجام: و اعلم انك اذا كنت في الصيف فاعمل في وفق الصيف.. و اعلم ايها الطالب اني تعبت كثيرا و رتبت لك هذه الاوفاق على الطبایع الاربع و الفصول الأربع لتنال بها المقصود في كل ما تريد... في كل وقت و اوان و الله اعلم... و الحمد لله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 690/3 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج قهوه ای، 20 ص (20-39)، 20 و 25 سطر، قطع: رقعی بزرگ، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 11-23]

اعداد متحابه / حساب / فارسی

a'dād-e motahābe

حسینی، مسیح، ق 11 قمری

(hoseynī, masīh (-17c

تاریخ تألیف: رجب 1087 ق

آن را به خواهش دوستی نگاشته است. در دیباچه از مولانا محمد باقر یزدی که رساله ای در این باره نگاشته بود و همچنین از «عیون الحساب» او یاد شده است.

آغاز: حمدله. و الصلاة علی نبیه... و بعد فیقول... سید مسیح الحسینی که در اوایل رجب از شهور سنة سبع و ثمانین و الف

انجام: یفید أن هذه الخاصة لم یحتج الی الاعداد المتحابه

[الذریعة 378/15 م 135؛ فهرستواره منزوی 2603/4]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6379/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی آہار مہرہ، جلد: میٹن سرخ تازہ، 23 گ (2ر-24پ)، 14 سطر، اندازہ: 17 × 21/2 سم [ف]:
[9-364]

اعداد متماثل، متوافق و متداخل / ریاضیات / فارسی

a'dād-e motamāsel, motavāfeq va motadāxel

تہران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2576/18

خط: شکستہ نستعلیق، بی کا، بی تا، 74 پ [ف: 6-56]

- اعداد و الافاق < معرفت اعداد

الاعداد و الافاق / علوم غریبہ عربی

al-a'dād wa-l awfāq

ص: 474

صدر الاسلام، علی اکبر بن محمد، 1270؟ - 1325 قمری

(sadr-ol-eslām, "alī akbar ebn-e mohammad (1854- 1907

تاریخ تألیف: حدود 1323ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

رساله ای است که بسیاری از مطالب را به نقل از استادش (ظاهراً سید محمد هندی) آورده و به سال 1323 ق در نجف اشرف در پاره ای از موارد اشاره دارد.

[الذریعه 233/2]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6772

انجام: مثل عدد الأسم و ما اجتمع اطرح منه ما مضی اکثر الکامله

من القرون الکامله و ما بقی دون قرن او مثله اضفہ الی ما فی

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ در بدرقه کتاب چند انشاء خطاب به میرزا یعقوب خان در پذیرفتن دعوت شخصی هندی از جواد (؟) و بدگویی از آن هندی و تصدیق کلام جواد در ضمن یک رباعی فارسی: هر کس بعلی نقی شقی میهمان شود XX در انتظار باغ امیدش خزان شود / هر کس فتد به دام فریب چنین خری XX جزو شمار سلسله ابلهان شود؛ جلد: تیماج تریاکی مجدول ضربی، 48گ، 14 سطر، اندازه: 20×12/5 سم [ف: 20-248]

- اعداد و اوافق < معرفت اعداد

- اعداد و اوافق < اعداد الوفق

اعداد و حروف / علوم غریبه / فارسی

a dād va horūf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3417/1

آغاز: بسمله. بدان ... که این رساله ایست در غایت حکمت که از ارسطاطالیس یونانی در انواع علوم ... بتجربه بسیار این رساله را جمع کرده؛ انجام: جدول است.

بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 69گ (1-69)، 22 سطر (9×14)، اندازه: 20×15 سم [ف: 11-2421]

- اعداد وفق < وفق اعداد

- اعداد وفق < کیفیت اعداد اوفاق

- اعداد وفق < تکسیرات حروف و علم اعداد وفق

- اعداد وفق < وضع اعداد وفق

اعداد الوفق = وفق الأعداد = العددية = وفق التام / رياضيات / عربي

a'dād-ul-wifq = wifq-ul-a'dād = al-'adadīyya = wifq ul-tāmm

زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم، - 660؟ قمری

(zanjānī, 'abd-ol-vahhāb ebn-e ebrāhīm (-1262

رساله در قواعدی است که بواسطه آن، وفق جمیع اعداد شناخته می شود و دارای 6 «فصل» است: 1. معنی الوفق و کیفیت ذلك؛ 2. وفق العدد الفرد؛ 3. وفق عدد الزوج نصفه فرد، 4. وفق عدد الزوج نصفه زوج؛ 5. وفق عدد 4 في 4، 6. وضع الاسامی و الکنی و غیره في الوفق

آغاز: بسمله. الحمدلله حمد الشاکرین ... و بعد فلما کان اعداد الوفق قد اشتهر من خواصها ما شعف بسببه کل واحد بمعرفة وضعها و کان يصعب ذلك على اکثر الناس طلب مني بعض اصحابی

انجام: و لتقتصر على هذا القدر في هذه الرسالة. فان الذکی اذا اتقن ما ذکرناه لم بشکل عليه شيء في هذا الفن و الحمدلله اولاً و آخراً.

[دنا 37/2 (13 نسخه)؛ برو کلمن ذیل 497/1؛ الذریعة 233/2؛ هدیة العارفین [638/1]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3564/7-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی. در فهرست ناشناس، نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 27 رمضان 136ق، جان هرات؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرکوب، گ 7 (124 پ - 130)، 19 سطر (8 × 11)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 17 سم [فیلمهاف: 2-186]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12593/14

آغاز: برابر، انجام: فتم بما ذکرناه في الفصل الخامس مبتدعاً فيه من 65 فیصبر الشكل هذه الصورة التي أثبتنا في الصفحة تنبيهات

از نیمه فصل دوم و سوم و از اواخر فصل پنجم تا پایان افتادگی دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ دارای جداول گوناگون اعداد؛ کاغذ: شرقی، گ 7 (206 ب - 212 ب)، 15 سطر، اندازه: 6/5 × 12/5 سم [ف: 31-743]

3. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 254/5

آغاز: برابر در فهرست ناشناس؛ کا: محمد امین بن رحمت الله دولت آبادی، تا: 2 صفر 1023ق؛ جلد: تیماج مشکی ضریبی، 7گ
(122پ - 128ر)، اندازه: 12/5 × 19سم [ف: 2-7]

4. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 17065/2

آغاز: برابر؛ انجام: فضعه فی بیت فرسه فیصیر الوفق بهذا الصوره.

خط: تحریری، کا: حاجی محمد بن علاء الدین حسنی جرفادقانی، تا: 907 - 1050ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قهوه ای ضریبی با
جدول و کمند و نقش ساده و کوچک اسلیمی در میان، 7ص (73-79)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 47-]

ص: 475

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4900/68

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 13 صفر 1081ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مغزی دار، 3گ (181ر - 183)، 25 سطر (15×29)، اندازه: 23×35 سم [ف: 14-85]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1805/52

آغاز: برابر؛ انجام: المسلمین و اشرف الاولین و الاخرین محمد و آله الطاهرين وسلم تسليما كثيرا تمت کتابتها يوم الاحد ربيع الأول من سنه احدى و ثمانين و الف

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 12 صفر 1081ق، جان قریه انکھشت؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، 6ص (349-354)، 25 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 21×34 سم [ف: 9-371]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2337/42

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-413]

7. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 481/5

آغاز: برابر؛ انجام: لم یشکل علیه شیئی و الله تعالی علیم بحقایق الحال. در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، مقوایی، 179ص (244-422)، اندازه: 5/12×5/18 سم [ف: 2-158]

8. تهران: ملک، شماره نسخه: 4693/37

آغاز: بسمله. هذه رسالة في اعداد الوفق أنشأها عبد الوهاب بن ابراهيم بن عبد الوهاب الجرمي الزنجاني، مشتمله على ستة فصول. الفصل الاول في معنى الوفق؛ انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه، 6گ (109پ - 114ر)، اندازه: 7/13×5/25 سم [ف: 8-40]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 124 13/4

آغاز: برابر؛ انجام: اما شکل الدائرة المقدم ذکرها فهي على هذه الصورة فافهم.

در فهرست ناشناس، نام مؤلف به قرینه آغاز و کتاب شناسی نسخه تعیین شد؛ کا: عبدالکریم، تا: 1161ق؛ افتادگی: انجام (الفصل السادس: در نسخه موجود نیست)؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با نقش گل و بوته، 10ص (50-59)، 20 سطر، اندازه: 17×26 سم [ف: 35-368]

10. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1912/4 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: تحریری، کا: محمد سعید لاهیجانی، تا: قرن 13؛ 16ص (272-287) [عکسی ف: 1-33]

11. قزوین؛ امام صادق شماره نسخه: 282/1

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: سلخ جمادی الثانی 1271ق؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج، 7گ، 21 سطر [ف: 1-356]

12. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2700/11

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: ابو القاسم، تا: 1287ق، جان تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک لا، 5گ (35-39 پ)، 21 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 16/5 × 10/5 سم [ف: 13-145]

13. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 295113/1

آغاز: برابر؛ انجام: ثم زد واحدة و تمم البيوت و قد شرحنا شكله في اربعة اسماء.

خط: نسخ، کا: سید اسدالله صفوی ماسالی مصطفوی، تا: 1363ق؛ مصحح؛ کاغذ: دفتری خط دار، جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابر و باد، عطف: تیماج مشکی، 11×5/17، 5گ (84-88)، 24-26 سطر (8×14)، اندازه: 17/5×11 سم [ف: 38-314]

14. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 3253/1

آغاز: برابر؛ انجام: و يتمم احدى للاربعين بستين و للاخرى بخمسين فيصير باحدى هاتين الصورتين (شکل دو صورت)

بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای ضربی لایی، 6گ (1پ-6پ)، 23 سطر، اندازه: 13×19 سم [ف: 6-334]

اعداد الوفق = وفق الأعداد = العددية = وفق التام (ترجمه و شرح) / حساب / فارسی

کاشانی، عماد الدین یحیی بن احمد، -766 قمری

(-1365) emād-od-dīn yahyā ben ahmad (kāšānī)

وابسته به: اعداد الوفق = وفق الأعداد = العددية = وفق التام؛ زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم (-660؟ ق)

مؤلف به فرمان جهان مطاع (؟) رساله عزالدین زنجانی در «اعداد وفق التام» را ترجمه نموده و چون آن را بسیار مختصر دیده به شرح آن نیز پرداخته است و آن را در یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه» تنظیم نموده: مقدمه در تمهید اشیائی که محتاج الیه باشد در این علم؛ باب 1. کیفیت وضع اعداد بر طریق وفق تام، در سه فصل؛ باب 2. کیفیت وضع اعداد بر طریق وفق غیر تام؛ خاتمه: در طریق وضع مربع چهار در چهار.

آغاز: بعد از حمد و ثناء حضرت کبریا و درود بر سید انبیا و قدوه اصفیا محمد مصطفی چنین گوید محرر این رسالت و مقرر این مقالت
احوج عبادالله الی غفرانه

انجام: ... عجب دارم از آن کس که این شکل با خود دارد که او را به هیچ رنج و زحمتی و بلائی پیش آید از بزرگواری این شکل و در این شکل خواص بسیار است.

[فهرستواره منزوی 2603/4]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6477/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ تملکی خط خورده به سال

ص: 476

اعداد وفق / علوم غریبه / فارسی

afdād-e vefq

بحر آبادی، ابراهیم

bahrābādī, ebrāhīm

رساله ای است کوتاه در اعداد وفق برگرفته از آیات و احادیث نبوی و از کتاب «غایة المراد فی وفق الاعداد» تألیف صوفی کمال تستری (قرن 8ق) و «کنه المراد فی علم الاعداد» تألیف شرف الدین علی یزدی معمایی (-858ق) سود جسسته است و شامل «مقدمه» و 5 «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان معدلت سلطان عادل؛ باب 1. بیان خواص وفق 2، در دو باب؛ 2. خواص 3، در سه باب؛ 3. وفق 4، در چهار باب؛ 4. وفق 5، در پنج باب؛ 5. وفق 6، در شش باب؛ خاتمه: در بیان خواص حروفی که علمای این فن به تجربه مشخص نموده اند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12710/11

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعدد پادشاهی را که اسباب سکان خطه ملک را به تمجید قانون سیاست حکمی نظام داد ... اما بعد این رساله ایست که بعضی از او؛ انجام: اگر در شرف زهره کشند هفت عدد از این و در آتش گذارند در محبت اثر عظیم دارد.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، محشی، رکابه دار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی، 9گ (63-71)، 15 سطر (11×16)، اندازه: 18×24/5سم [ف: 32-305]

اعداد وفق / ریاضیات / فارسی

a'dād-e vefq

زنگی، خسرو بن محمد

zangi, Xosro ebn-e mohammad

رساله ای در علم اعداد وفق و بعضی از خواص آن از تألیف مطولی، مشتمل بر دو «قسم»: 1. معرفت وضع اعداد در یک مقدمه و چند مسئله؛ 2. ذکر بعضی از خواص آن.

آغاز: الحمد لله الذي خلق الاشياء ذا خواص رحمة للعباد و رافة للمعاد ... اما بعد چنین گوید محرر این کلمات ... خسرو بن محمد بن علی رنکی عفی الله عنه سیثاته که این رساله ای است در علم اعداد وفق و بعضی از خواص آن از مطولی که تألیف آن اتفاق افتاد پیش از این.

انجام: و طالع نیز مناسب آن قضیه مطلوبه بود و نحوس را به طالع و او تاد طالع و موضع شرف نظر عداوت نباشد و الله اعلم بالصواب.

[فهرستواره منزوی: 2604/4؛ دنا 38/2 (5 نسخه)]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12235/13

آغاز: برابر؛ انجام: وسط کبیر، صغیر

خط: نسخ و شکسته، کا: محمد علی قائنی، تا: 1263ق؛ دارای جداول و اشکال، کلیه حواشی این رساله را جاعل دست برده و نام خود را در پای آنها نوشته ولی خوشبختانه از لابه لای آن هنوز نام محمد علی القائنی به خوبی مشهود است، و یکجا پس از اینکه از سال 1264 عدد 2 را مبدل به 3 کرده عدد 6 را آن قدر تراشیده که جای آن به کلی سوراخ شده و دیگر نتوانسته است رقم صفر بگذارد؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، اندازه: $14/2 \times 20/52$ سم [ف: 10-123]

2. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 693/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد مهدی، تا: پنجشنبه دهه سوم رجب 1284ق، جا: اصفهان، مدرسه جده صغیر؛ 21گ، 14 سطر، اندازه: $11 \times 17/5$ سم [ف: 1-57]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12167/13

آغاز: برابر؛ انجام: وفي کل منها حکمة کثیرة لیس هیهنا محلها

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: صالح حسینی، تا: 1284ق، جان سمنان، مدرسه صادق خان؛ پس از آن چند ورق است در باب مدخل کبیر و افاداتی چند از جلال الدین دوانی و فواندی در باب عدد؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی، اندازه: $10/3 \times 17/2$ سم [ف: 10-91]

4. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 577/13

آغاز: برابر انجام اینست محملی که از علم حساب که به جهت بعضی اخوان مرقوم شد و بهمین قدر اکتفا نمود تا موجب اطناب و باعث ملال نشود.

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد ثقفی، بی تا، دارای اشکال و جدول؛ 30 سطر، قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: 67]

5. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 577/16

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی آہار مہرہ، جلد: تیماج مشکئی لایہ ای، 10 گ (141-150)،
17 سطر (9 × 15)، اندازہ: 15/5 × 21/5 سم [ف: 2-689]

اعداد الوق / علوم غریبہ / عربی

a'dād-ul-wifq

غیر همانند:

1. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه 462/108 (آ) - 463/108 (ب) - ف

نسخه اصل: کوپرولوش 1589؛ بی کا، تا: با تاریخ 756ق؛ در ہامش؛ 6 گ (390-395 پ) [فیلمہاف: 1-486]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15068/1

آغاز: فی بیت منہ حرفین او یضع فی کل بیت حرفین أن کثرۃ

ص: 477

الحروف وزادت على خمسة والمقصود منه عدد التكرار في الحرف او في العدد؛ انجام: لحساب الجمل عن اربعة و ثلاثين كذا ووجه ...
و لتقتصر على هذا القدر والله الهادي والحمد لله وحده و صلى الله على من لا نبي بعده

چند برگ پایانی کتابی است در اعداد وفق همراه با جداول؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 9، افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شرقی، گ (2-
8)، 10-12 سطر، اندازه: 5 × 10 سم [ف: 38-170]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11823/2

آغاز: الفن السابع في أعداد الوفق ويشتمل على سبعة فصول، الأول في المبادئ و المقدمات انجام: و ذكرنا من اللطائف و الملح ما بلغنا به
أقصى الغاية فليكن هذا ختام هذا الفن و ختام الكتاب و لحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلم على نبينا محمد و آله أجمعين.

این رساله، فن هفتم از مجموعه ای است که بقیه آن موجود نیست. بخش حاضر شامل هفت فصل است و در آن از فن «وفق» و قواعد آن
بحث می شود. عناوین کتاب به ترتیب زیر است: فصل 1. المبادئ و المقدمات، 2. كيفية وضع الوفق الطبيعي، 3. كيفية وضع الوفق
المحلق، 4. كيفية وضع الوفق الملقق، 5. كيفية وضع الكلمات و الحروف في الوفق، 6. كيفية وضع الحروف و الكلمات في الوفق، 7.
نوادر الوفق. بخش حاضر شامل هفت فصل است و در آن از فن «وفق» و قواعد آن بحث می شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن
10؛ مصحح، در انجام افزودگی هایی در اسماء حسنی، جداول علم حروف و اوافق آمده؛ کاغذ: شرقی، آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای،
20 گ (28-47)، 22 سطر (10 × 13)، اندازه: 5/13 × 5/18 سم [ف: 30-59]

اعداد وفق / رياضيات / فارسی

a'dād-e vefq

غير همانند:

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 643/6

آغاز: بسمله. حمدله بعد از حمد باری عز اسمه معلوم و قور؟ است که اعداد وفق از عجائب امور است این علم و حقیقت وی جز بوحی و
هیچ مخلوق را معلوم نگشته و در استخراج وضع او استادان معتبر و مصنفان پیش قوم طریق بسیار نهاده اند و کامل صفر و صلیب اما
طریق کامل را در وضع خاصیت؛ انجام: و چون زهره بعقد راس برسد یا در حمل بود ... و بر سر آن میل نهند و چهار پخته بر سر لوح
نهند و چنان باید که ...

رساله در اعداد وفق و خواص آنها، بدین گونه: في خواص 3 در 3، في خواص 4 در 4، في خواص 5 در 5 و بقیه عنوان ندارد؛ خط:
نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: میشن ترمه، جلد: قهوه ای سیر لبه دار، گ (41 پ - 46 پ)، 17 سطر، اندازه: 16/1 × 21/1 سم
[ف: 5-128]

2. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1814/5 - عکسی

آغاز: بسمله. بدانکه الله تعالی [...] و خواص و آثار بسیار دارد ... به اشارت بعضی مخادیم.. فن اول در اعداد وفق و این مشتمل بر مقدمه

و چهار ضابطه است. مقدمه بدانکه وفق عبارت است به اصطلاح؛ انجام: انجام: وفق دهد به این صورت، جدولها.

از ناشناس، در 1 «فن» در بر گیرنده 1 «مقدمه» و 4 «ضابطه»، ضابطه .. در وضع اعداد در لوح فرد، 2. در وضع اعداد در الواح زوج الفرد، 3. در کیفیت وضع اعداد در زوج الزوج، 4. در درج کردن اسماء در لوح چهار در چهار و پنج در پنج؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 999ق؛ 4ص (167-164) [عکسی ف: 1-34]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11109/5

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه علم اعداد وفق علمی شریف است؛ انجام: تا تاثیر آن بکمال باشد و در اوقاف نگاه داشتن تقصیر نکند تا زود حاجت یابد

رساله ای است در اعداد و اوفاق و مانند آنها، در علوم غریبه؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: مراد، تا: قرن 11؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج، 2گ (41-42)، 21 سطر، اندازه: 10×14 سم [ف: 28-163]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9480/7

به نقل از «ستینی» فخر رازی؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 11، 1گ (91-همان) [مختصر ف: 683-]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12710/1

آغاز: اعداد وفق در اصطلاح محاسبان عبارتست از مربع سه در سه یا چهار در چهار در چهار در پنج الی ای عدد شتت پس اصل در این حساب آنست که انجام: ما بقی چنانک گفتیم ثبت می کند و چون عمل تمام کند در هر ضلع مجموع آنچه جمله برد باشد حاصل آید بعون الله تعالی.

فصلی است کوتاه در اعداد وفق در مربعات زوج الزوج و بر پنج روش استوار می باشد همراه جداول؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی، مصحح، رکابه دار، تملک: کلبعلی بن مراد به سال 1085 ق در دارالسلطنه قزوین با مهر «کلبعلی ... مراد» (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی، 5گ (1-5)، 15 سطر، اندازه: 12×16 سم [ف: 32-299]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12710/2

آغاز: فصل در وضع کردن اعداد وفق اندر مربعات زوج الزوج و وضع اعداد در مربعات زوج الزوج بر پنج طریق است؛ انجام: اگر خواهد که شکل چهار در چهار بکشد چنانکه هیچ اسماء طرح نکند خانها را به نظم طبیعی پر کند تا به آنگاه در خانه نهم 212 بنهد و در خانه یکی زیاده می کند و می رود تا اضلاع مساوی گردد و الله اعلم.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، محشی، رکابه دار؛ کاغذ: فرنگی، 4گ (5-8)، 15 سطر، اندازه: 13×16 سم [ف: 32-299]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12710/3

آغاز: خواص اعداد وفق، این کتاب مبنی است بر هفت فصل هر

ص: 478

فصلی در خاصیت اعدادی به کوکب از کواکب هفتگانه تعلق دارد؛ انجام: یا در آن خانه که آن بود هیچ کس را رنجی رسد و در این فواید بسیار است که بعد از تجربه معلوم خواهد شد و الله اعلم بالصواب.

رساله ای است کوتاه در خواص اعداد وفق در 7 فصل: 1. خاصیت اعداد سه در سه که تعلق به زحل دارد، 2. خاصیت چهار در چهار که تعلق به مشتری دارد، 3. خاصیت پنج در پنج که تعلق به مریخ دارد، 4. گوناگون که تعلق به شمس دارد، 5. هفت در هفت که تعلق به زهره دارد. 6. هشت در هشت که تعلق به عطارد دارد، 7. نه در نه که تعلق به قمر دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا قرن 11؛ محشی، مصحح، رکابه دار؛ کاغذ: فرنگی، 14 گ (9-22)، 15 سطر، اندازه: 16×13 سم [ف: 300-32]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8490/1

در چند باب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1084ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، 21ص [ف: 17-147]

9. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5799/5

آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلوات ... و بعد بیاید دانست که حکمای زمان و فیلسوفان جهان از علم حساب که خدای تعالی به بندگان فرستاده است؛ انجام: و اگر خواهند که زنجیر و نعل بدرند ملح هندی بگدازند و آب گرم در زنجیر مالند چون وقوف کنند بگسلند

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی لائی، 21 گ (201 پ-221 پ)، 16 سطر، اندازه: $18/2 \times 11$ سم [ف: 9-46]

10. تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 168/18

مختصر در وضع اعداد وفق و خواص آن به خصوص کواکب سبعة مشتمل بر هشت «فصل»؛ خط: نستعلیق، کا: لاهیجانی، تا: 1295ق [نشریه: 7-226]

11. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3936/23

آغاز: اللهم وفقنا لمناهج الهدی، بدانکه این مختصری است در وضع اعداد وفق و خواص آن، مخصوص بکواکب سبعة، مشتمل بر هشت فصل؛ انجام: سه شنبه نویسنده بوقت طلوع آفتاب با شب شنبه با خاصیت بیشتر ظاهر گردد و اثر کند تمت الرساله الشریفه بعون الوهاب 1295 (برگ 192 پ)

نوعی پیش بینی حوادث شخصی از راه علم اعداد شبیه جفر است؛ خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: 1295ق؛ در کرانه برگ 190 پ یک جدول عدد وفق هست؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج سرخ، اطرافش گل بوته فشاری با دو جدول، 4 گ (189 پ-192 پ)، 17 سطر ($7/5 \times 15$)، اندازه: $21/5 \times 15/5$ سم [ف: 17-215]

12. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15733

آغاز: بسمله. الحمدلله الذي مجرى الأمور على وفق ارادته و الصلوة على خير خلقه ... اما بعد این کلمه چند است در اعمال اعداد وفق؛

انجام: پس میان 4 در 4 ماند و بطریق 4 در 4 عمل شده پس عمل تمام شده و الله اعلم و احکم تمت هذه الكتاب بعون الملك الوهاب

رساله ای است در اعمال اعداد وفق و کیفیت آن شامل «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه»: فصل 1. در دانستن وفق عدد فرد الفرد، فصل 2. در دانستن وفق عدد زوج که نصف فرد باشد، فصل 3. در دانستن عدد زیج که نصف او زوج باشد، خاتمه در وضع نام ها و کنیتها در مربع وفق و درج کردن اعداد حروف؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نخودی، 6 گ (11 پ-16 پ)، 17 سطر (16×10/8)، اندازه: 20/5×15 سم [رایانه]

13. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15733

آغاز: اما طریقه مضمیر 9 در 9 چنانست که 9 در 9 هشتاد و یکهدد باشد؛ انجام: و مقصودش حاصل گردد و پوشیدها بر او ظاهر شود بامر الله تعالی اینست باب در خواص 19 در 19 این شکل رساله ای است در اعداد وفق و خواص حروف و اعداد و لوح ها در سرنوشت انسان شامل چندین «باب» که به دلیل افتادگی از آغاز و انجام از باب 9 در 9 تا ابتدای باب 19 در 19 را در بر می گیرد و شامل جداول و لوح های مختلف می باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فرنگی نخودی، 8 گ (46-53 پ)، مختلف السطر، اندازه: 20/5×15 سم [رایانه]

14. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 170/5

آغاز: بسمله، بعد از حمد و ثنای حق سبحانه تعالی و درود حضرت رسالت پناه ص و آله بدانکه علم اعداد وفق علمیهست که بحث می کند از کیفیت وضع عدد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 25 گ (177-201)، اندازه: 21/5×17 سم [ف: 1-96]

15. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15733

آغاز: بسمله. الحمدلله ... اما بعد این مختصریست در علم اعداد وفق و نمودارات و اصول انجام: پس درین طرح و درین حساب رمزی هست که بریاضت میتوان فهمید و الله اعلم تم

رساله ای است در علم اعداد وفق شامل پنج «باب»: 1. وضع کردن اعداد در مربعات زوج، 2. وضع کردن اعداد در مربعات افراد، 3. وضع کردن اعداد در مربعات زوج الفرد، 4. دانستن اقل عدد که در مربع وفق دهند و نوادر اعداد وفق، 5. دانستن اعدادی که وفق ایشان در مربع مسجل شود؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نخودی، 7 گ (30-36 پ)، 17-21 سطر (10×16 و 11/5×17)، اندازه: 20/5×15 سم [رایانه]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7142/2

آغاز: بعد از حمد و ثنای حق سبحانه و تعالی و درود حضرت رسالت پناه ... بدانکه علم اعداد وفق؛ انجام: 4 در 14 بقمر ویل قاعده است تا صد در صد

در آغاز این رساله اصطلاحات خاص به این علم گزارش شده پس از آن اعمال تطبیقی دارای جدولها و مربعات وفقی آمده

است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى، 12 گ (69 ر-80 پ)، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 18-288]

اعداد وفق یا ارثماطیقي / ریاضیات / فارسی

a'dād-e vefq yā arasmātlqī

در دیباچه آمده که این علم ساخته فیثاغورس است و بالیس وفق صد در صد نهاده و فروش اعداد آنرا مملو گردانید و ارسطو به آن می بالید و می گفت: «لواعلنت اسرار اعداد الوفق و کشف حقایقها لخرت الدنيا و فسدت بیوت الخلق کلها». شعر فارسی خود مؤلف در آن هست. این رساله در یک «مقدمه» است در موضوع علم حساب و سه «باب»: 1. کیفیت وفق محلق؛ 2. کیفیت وضع غیر محلق؛ 3. کیفیت وضع مربعات، هر یک در سه «فصل».

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد بر طبع سلیم وقاد و ذهن مستقیم نقاد پوشیده نیست که علم بقوانین حسابی و قواعد مسائل عددی در تقویت نفس انسانی از اعظم وسایل است.

انجام آن سطر قطر اول ز پا × از سر و نه از پای ثانی

[فهرستواره منزوی 2595/4]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10926/2

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب به استناد نسخه دانشگاه تهران تغییر یافت؛ خط: نسخ، کان محمود بن میرزا محمد طیب فرزند میرزا ابوالفضل، تان یک شنبه 3 جمادی الاول 1255 ق؛ جلد: دورو تیماج رو قهوه ای پشت مشکى، 35 گ (137 پ-171 پ)، اندازه: 15×22 سم [ف: 27-337]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4588

آغاز: برابر؛ انجام: نه پای ثانی.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکى ضربی، 22، 22 سطر (8×17)، اندازه: 15×20 سم [ف: 14-3519]

3. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه: 12/7

در یک مقدمه و سه باب؛ بی کا، بی تا [نشریه: 4-332]

اعدل الأمزجه مزاج الانسان / طب / عربی

a'dal-ul amzija mizāj-ul insān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1202/85 - طباطبائی

آغاز: المسئلة الخامسة من الطب اتفق الأطباء و الحكماء على أن اعدل الأمزجه و اقربها إلى الاعتدال الحقيقي مزاج الإنسان و فيه اشكال؛
انجام: فيلزم أن يكون مشار كالانسان في المزاج كان الجواب ما ذكرنا فتامل

خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 13؛ اص (72ر) [ف: 23-739]

اعدل المناهج في شرح المعارج / عربي

a'dal-ul manāhij fī š.-il ma'ārij

محمد كاظم بن محمد صادق، ق 13 قمری

(mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (-19c

تاریخ تألیف: 1235ق

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 5768/2

آغاز: وضعته الأحكام تسعة على xx ما زعموه فاحفظن كاملا / و سميته باعدل المناهج xx وضعته شرحا على المعارج؛ انجام: وتم ذلك
الكتاب في رجب / من عام خمس و ثلثين كذا xx من بعد الف مائتان هاك، ذا

كان محمد كاظم بن محمد صادق علينقى بن عبدالرشيد، تا: غره رجب 1235ق؛ اين شرح منظوم درهامش رساله معارج الاصول شماره
461/1 نوشته شده است؛ كاخذ: فستقى سفيد و آبي، جلد: ميشن سياه لايي، 14 سطر [ف: 9-35]

اعدلية امزجة سكان خط الاستواء (رسالة في) / طب / عربي

(a'dalīyat-u amzija sukkān-u xatt-il istiwā' (r.-un fi

دشتكى شيرازى، منصور بن صدرالدين محمد، -948 قمری

(daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (- 1542

وابسته به: القانون في الطب؛ ابن سينا، حسين بن عبدالله (370 - 428)

حاشيه مانندى است بر قانون و دنباله شماره 3785/2 دانشگاه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3785/3

آغاز: بسمله. وبه ثقتي ربنا يسرلنا كمال الاعتدال في استواء الاقوال و الاحوال اقتداء بمعدل نهار العدل و الاحسان مشرق شوارق العلم و العرفان غياث الحق و اليقين لازال ناصر شرعه منصورا بين العالمين في العالمين و بعد فان ... غياث المشهور بمنصور يقول لا يخفى على اولى النهى ان اعدلية امزجة سكان خط الاستواء معركة للاراء ... و لقد ارينا هذا و هدينا اليه لشيء من آياتنا الكبرى؛ انجام: و ما بعده بارد. انتهى كلام العلامة بعبارة و فيه ما فيه.

خط: نستعليق، كا: كمال بن نور بن كمال طيب، بي تا، كاغذ: سمرقندی، جلد: تيماج ترياكي، 19ص (98-116)، 23 سطر (4×10)،
اندازه: 9×16سم [ف: 12-2773]

الأعدار و الانذار / متفرقه / عربى

al-i' dār wa-l indār

هادي المستجيبين، حمزة بن على، -433 قمرى

ص: 480

درباره مقامات خویش و لزوم اطاعت از او سخن گفته و مخالفان را تهدید و تحذیر می کند.

آغاز: الرسالة الموسومة بالاعذار والانذار الشافیه لقلوب اهل الحق من المرض والاحتقار توكلت على مولانا الحاكم من هادي الامه

انجام: والسلام على من الى انا و تمسك بحدودی و تاب تمت بحمد مولانا وحده.

[دنا 39/2 (10 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3995/20

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: ضخیم فرنگی، جلد: تیماج مشکی سجاف عطف و حواشی قرمز، 5ص (109-113)، 15 سطر،
قطع: خشتی، اندازه: 5 × 21 سم [ف: 10-2209]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1094/18

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان رم 1332؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول؛ ص (142-147) [عکسی ف: 3-375]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 776/18

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم 1348؛ خط: نسخ درشت، بی کا، تا: قرن 11؛ 9گ (201-209) [عکسی ف: 2-457]

4. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 965/18

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم ش 933؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 12، 6ص (120-125) [عکسی ف: 3-211]

5. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 784/18

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم 910؛ خط: نسخ معرب و ثلث، بی کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی 1109ق؛ 7گ (144-150)
[عکسی ف: 2-471]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1036/18

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان رم 1337؛ خط: نسخ معرب و ثلث، بی کا، تا: با تاریخ قرن 13، 7ص (147-153) [عکسی ف: 3-
297]

7. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 750/16

آغاز: توکلت علی مولانا ... من هادی الامة و نذیرها و مخلص الاولیاء و مجیرها.. اما بعد فالحمد لمن البسني المجد

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم 721؛ خط: نسخ و ثلث، بی کا، تا: 13 یا قرن 14، گ (85-89) [عکسی ف: 2-426]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8611/20

خط: نسخ، کا: عبرت، تا: دوشنبه 15 اردیبهشت جلالی 1313ق؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، 4ص (74-77)، 18 سطر (8×15)، قطع: ربعی [ف: 17-175]

9. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1353/20 - ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 1352ق، از روی نسخه انستاس کرملی؛ 19 سطر [فیلمها ف: 1-598]

10. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1462/12

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم 1338؛ خط: نسخ معرب درشت و ثلث، بی کا، بی تا، 12ص (246-257) [عکسی ف: 4-289]

اعذب المناهل في حديث من قال انا عالم فهو جاهل / شرح حديث / عربي

a'dab-ul manāhil fī hadīṭ-i man qāla ina 'ālim fa-huwa jāhil

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūṭī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

بحث در اسناد حدیث «من قال انا عالم فهو جاهل» است که به پیغمبر اکرم نسبت داده شده است. مؤلف سند آن را تضعیف می کند.

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده ... الجواب هذا انما يعرف من كلام يحيى بن كثير موقوفا عليه على ضعف في اسناده اليه.

انجام: كان ابن عيينة يضعف ليث من ابى سليم وقال علي بن المديني.

چاپ: بیروت، دارالکتب العلمیة، 1403ق

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4161/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مراد، تا: رمضان 1242ق؛ جلد: تیماج قرمز، گ (23 پ-24 پ)، اندازه: 22×13/5 سم [ف: 2-17]

ابن حزم، على بن احمد، 384-456 قمرى

(ebn-e hazm, 'alī ebn-e ahmad (995-1065

كتاب حاضر كه نسخه منحصر به فرد آن در كتابخانه چستريتي نگهدارى مى شود، در فهرست اربرى چنين معرفى شده است: «الاعراب، ابن حزم، جزء من كتاب يدافع عن المذهب الظاهري و فقهه، تاريخ النسخ: 18 جمادى الاول 761، لم تظهر نسخة اخرى من المخطوطة، نقلت هذه النسخة عن اخرى مورخة 560هـ، و مقارنة مع النسخة الأصلية للمؤلف، و تشمل على اشارة تفيد أن الكتاب يسمى أيضاً «الاشارة» وأن الجزء المتبقي قد أكمله المؤلف في رمضان 445هـ». نامى از اين كتاب در منابع كهن به ميان نيامده است و ذهبى نيز در «سير أعلام النبلاء»، با اين كه شرح حال و آثار ابن حزم را به تفصيل ذكر کرده، به آن اشاره اى نكرده است. اين كتاب در صفحه عنوان نسخه چستريتي چنين معرفى شده است: «هذا مفرد فيه الجزء الثاني من كتاب الاعراب من تأليف الشيخ الامام الحافظ ... الوزير الشهير أبي محمد علي بن أحمد بن سعيد بن حزم الظاهري الأندلسي».

ص: 481

در این اثر مباحث مختلف فقهی و اصولی به صورت استدلالی با استفاده از آیات و روایات و اقوال فقهای اهل سنت مطرح شده است. در نسخه چسترییتی، پس از اتمام بخش موجود از کتاب الاعراب، بحثی درباره تقلید از کتاب الاعراب به صورت مستقل در 9 صفحه درج شده است و در ابتدای آن آمده است: «... ما وقتت علیه من هذا الكتاب وقد رأيت على جزء من نسخة من كتاب الأحكام وهو الثالث قوبل بنسخة الإمام أبي العباس الفتح بن أبي رافع الفضل بن أبي محمد علي بن أحمد بن سعيد بن حزم -رضي الله عنهم-، فألقيت في آخر الجزء المذكور فصلاً من كتاب الاعراب اثبته مطالعة و لينفع الله تعالى به من شاء...».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1478 عکسی

آغاز: بسملة. صلى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلم، قال الشيخ الامام الحافظ الشهير الوزير .. ابن حزم الأندلسي. القول على طرف يسير من تناقضهم في العموم و الخصوص في القرآن و السنن، قال الله تعالى: «واستشهدوا شهوداً من رجالكم فان لم يكونا رجلين فرجل و امرأتان ممن ترضون من الشهداء»؛ انجام: قال أبو محمد -رحمه الله تعالى- قد ذكرنا تناقضهم في القياس، كما وعدنا بحول الله تعالى و قوته كما فيه كفاية لمن نصح نفسه و بالله لو تتبعناه لكان أضعاف ما ذكرنا. و بالجملة فما يسلم لهم قياس أصلاً من تركهم لمثله في تلك المسألة نفسها أو تركهم الأقوى منه و بالله تعالى التوفيق ... هنا تم هذا الجزء المبارك

نسخه اصل: کتابخانه چسترییتی، دبلین ایرلند جنوبی، ش 3482؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 761ق؛ از روی نسخه مورخ 560ق، در صفحه عنوان یادداشت ناخوانایی بدین مضمون دیده می شود: «منه نسخه لنفسه ... لمالکه بحسن الخاتمة ابراهيم الشهير بالبدر شتکی؟ لطف الله تعالى به»، همچنین در این صفحه نام کتاب و مؤلف درج شده و آمده است: «علقت هذا الأصل من نسخة كان في آخرها ما هذا نصه: بلغ المعارضة بأصل المؤلف بخطه و منه نسخ و الحمد لله ... أقول: قد رأيت الأصل الذي أتممت منه كتب هذا السفر ترجمة بغير الأصل و هي هذا الجزء الأول من كتاب الاشارة و على الاعلى الاعتماد و الله تعالى أعلم...»، انجامه: «هنا تم هذا الجزء المبارك و لله تعالى الحمد و به جل و علا و كان في آخره ما هذا نصه: تم الجزر الأول و الحمد لله رب العالمين و صلواته على سيدنا محمد خاتم النبيين و حسبنا الله و نعم الوكيل و يتلوه في الثاني ان شاء الله تعالى طرف يسير من شنع أقوالهم في الدين لم يتعللوا في شيء منها لإبقر آن و لا بسنة و فيه بلغت المقابلة بدصل المؤلف بخطه و منه نسخ، أقول و منه علقت هذا الأصل الا اليسير في أوله و صلوات الله تعالى على سيدنا محمد و آله و صحبه و تاريخ الأصل في المذكور يوم السبت رابع عشر شهر شعبان من سنة ستين و خمسمائة و انتهى تعليق هذا الأصل يوم الأحد ثامن عشر جمادى الاول سنة 761)، مصحح، پس از بخش مذکور از کتاب الاعراب بخشی از الاعراب به صورت مستقل در 9 صفحه کتابت شده؛ 429ص، 16 سطر [عکسی ف: 4-348]

الاعراب / نحو / عربی

al-ī'rāb

رساله کوتاهی است در نحو مشتمل بر سه «باب»: 1. العامل؛ 2. الجار والمجرور؛ 3. الاشارة الى عبادة محررة مستوفات.

قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2672-14/122

آغاز: بسملة. الحمد لله رب العالمين و الصلاة على محمد و آله اجمعين. و بعد فهذه رسالة فيما يحتاج اليه كل معرب اشد الاحتياج وهو ثلاثة اشياء؛ انجام: كالمضمرات. و كثير من المتقدمين يسمون الزائد صلة و بعضهم يسميه مواكداً. وفي هذا القدر كفاية لمن تأمله. قد

تمت الكتاب.

آغاز نسخه با «اظهار الاسرار» محمد بن پیر علی برکلی و انجام آن با «الاعراب» ابن هشام منطبق است!! خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج باروکش مقوایی، 53گ، 14 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 1-451]

اعراب «آله» من الصلاة / نحو / عربی

i'rāb «āl-i-h» min-aṣ Ṣalāt

بحرانی، احمد بن صالح، ق 13 قمری

(bahrānī, ahmad ebn-e sāleh (-190

تاریخ تألیف: 2 شعبان 1241ق

رساله ای است که از سه طریق اثبات می کند که لفظ «آل» در جمله صلی الله علیه و آله باید به جر خوانده شود و به نصب نمی توان خواند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2358/10

آغاز: ولا حول ولا قوة الا بالله ... مسألة من الصيغ الواردة عن أهل البيت صلوات الله و سلامه عليهم أجمعين؛ انجام: و آن ردها فبجرائم مؤلفهال و لکنه باب الرحمة الذي لا يخيب من لاذبه.

خط: نسخ، کا؛ زرع بن محمد علی بن حسین بن زرع خطی بحرانی، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، 6گ (158 پ - 163 پ)، اندازه: 15/5× 21 سم [ف: 6-337]

- اعراب ابوالبقاء < التبيان في اعراب القرآن

اعراب الأجوبة / نحو، شعر / عربی

i'rāb-ul ajwiba

غرناطی، فرج بن قاسم، 701-782 قمری

(qarnātī, faraj ebn-e qāsem (1302-1381

در این منظومه احکام اعراب اجوبه یاد شده است.

ص: 482

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 356/3-ج

آغاز: بسمله. وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم يقول الفقير إلى الله سبحانه ابو سعيد فرج بن قاسم بن احمد بن محمد بن احمد بن كعب التغلبي المغربي المالكي رحمه الله تعالى. خذ حكم اجوبة مع ما يشا كلها XX نظما على جملة منها قد اشتملا / فها كهها بعد حمد الله خالقنا XX حمدا يبلغ من رضوانه الأمل- / نمن و ارج و سل و اعرض و حض * و مروانه و ادع و جزم في الجواب حلا؛ انجام: هو الصحيح فلا تعدل سواه به XX من عاب قولاً ولم يفهمه ما عدلاً / و الحمد لله بدءاً ثم مختتماً XX هو الاله الذي ما شاء فعلاً

بی کا، بی تا؛ 2 گ (40 پ - 41 پ) [ف: 252]

اعراب الادوية / طب / عربی

i'rāb-ul adwīya

فرهنگ گونه ای است برای داروها. نام داروها را به ترتیب الفبا ضبط کرده و هر یک از حروف را از لحاظ هر یک از حرکات سه گانه (فتح، کسر و ضم) جداگانه عنوان کرده و شامل حرف الالف تا حرف الغین است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1538

آغاز: في الالف المفتوحة. آزادخت. آس. انکر. آذربون. آذان الفار. آبنوس، ایگون. ابریسیم. اباز. ابهل؛ انجام: الغین المسکورة. غربیت. غر الجلود. غر السمک. غری شجر التفاح و الکمشری. غید و غسل.

بی کا، بی تا؛ نسخه ناقص است [ف: 4-249]

اعراب الاستعادة / نحو / عربی

i'rāb-ul isti'āda

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 303/4

آغاز: اعوذ اصله بسکون اعین و ضم الواو مثل اقتل فاستثقلت الضمة على الواو؛ انجام: واما اذا سكن ما قبل الهاء نحو منه وعنه وتجدوه ... و من اشبع الرا تبين الهاء لخلفائها.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سیاه، 4 گ، 24 سطر [ف: 1-303]

اعراب ألفية ابن مالك / نحو / عربی

i'rāb-u alfiyat-i ibn-i mālik

مالکی، احمد بن احمد، ق 10 قمری

(mālekī, ahmad ebn-e ahmad (-16c

وابسته به: الخلاصة في النحو = الفية ابن مالك = الألفية في النحو؛ ابن مالك، محمد بن عبدالله (600-672)

تاریخ تألیف: شب سه شنبه 11 جمادی الثانی 963ق؛ محل تألیف: مکه

ضمن اعراب در بعضی از آیات الفیه شرح و توضیح مختصر نیز داده شده است.

[دنا 40/2 (2 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8360

آغاز: فی المعنی و لایخبر الا عن الأسماء فلا ینادی غیر الأسماء، وال معطوف علیه وهی المعرفة من خواص الأسماء ایضاً؛ انجام: و السلام علی سید المرسلین محمد و آله و أصحابه الطیبین الطاهرین صلاة دائمة الی یوم الدین

خط: نسخ، کا: عبد الودود (فرزند مؤلف)، تا: پنج شنبه 26 ربیع الثانی 988ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکى، 261گ، 25 سطر، اندازه: 15×20/5سم [ف: 21-320]

2. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 227/1

انجام: و التقدیم مفعول جوزوا و اذا هنا للتعلیل و هل هی حرف او ظرف قولان و لانافیة للجنس و ضررا اسم لامبني

خط: نسخ، کا: سلیمان، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 16گ (پ-16پ)، اندازه: 17×21سم [فی: 1-216]

اعراب الألفية ابن مالك / نحو / عربی

i' rāb-ul alfī a li-ibn-i mālik

نیشابوری، محمد صادق، ق 11 قمری

(neyšābūrī, mohammad sādeq (-170

وابسته به: الخلاصة في النحو = الفية ابن مالك = الألفية في النحو؛ ابن مالك، محمد بن عبدالله (600-672)

کتابی است در تجزیه و ترکیب اشعار الفیه ابن مالک. مؤلف چون کتاب «تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب» خالد ازهری را مفصل و ملال آور یافته، به تألیف این اثر پرداخته که زبده و خلاصه مطالب را در بردارد.

آغاز: الحمد لله حمد الشاکرین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه ... و بعد فان معرفة الاعراب لایخفی سمو مکانه و رشاقة بیانہ و لما کان

بيان التراكيب لكونه كالعامل ادخل في ذلك اردت ان اكتب رساله موجزة لبيان اعراب الفية ابن مالك خالية عن الحشو و الاطناب
انجام: المنتجيين بفتح الخاء المعجمة او الجيم على اختلاف النسخ جمع منتجب بالخطاء او الجيم ايضا بمعنى المختار نعت الصحبه.
الخيرة بكسر الخاء و فتح الياء المثناة من تحت مصدر خار الرجل على غيره خيرة و فضله عليه نعت ثان لصاحب تمت الرساله ...

[دنا 40/2 (4 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 2878

آغاز و انجام: برابر

ص: 483

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 11 صفر 1055ق؛ محشی از مؤلف با نشان «مته» و «منه سلمه الله»، عباس قلی خان سپهر خود حاشیه هایی بسیاری به نقل از ابن عقیل (یکی از شارحان الفیه) بر کنار نسخه یادداشت کرده، عباسقلی خان سپهر کاشانی یادداشتی در پایان نسخه درباره معرفی کتاب و نیز دو مهر از او در آغاز و پایان آمده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی رنگ، 346ص، 14 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 10-234]

2. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: 105/2

بی کا، تا: 1218ق [ف: 24]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6229

آغاز: برابر؛ انجام: المعنی غالباً حال من فاعل ... و الجملة خبران وان و معمولاًها مقولة نقول محذوف

خط: نسخ و تحریری، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسین کرهرودی، تا: 1228ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی، قبل از کتاب تذنیبی (ضمیمه ای) نحوی در معرفت «الف و لام»، اجازه ای از محمد صادق نیشابوری به محمد تستری مورخ 1110 ق، شاید مؤلف کتاب همو باشد، نسخه در مقایسه با شماره 4340 ملی شاید بیشتر از هفتاد صفحه افتادگی داشته باشد؛ مهر: کاتب (بیضی) و تملک وی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی مجدول 19 گ (57 پ-75)، 18 سطر (6/5 × 11)، اندازه: 10/4 × 15/3 سم [رایانه]

4. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4340

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1230ق؛ مصحح، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای روشن یک لا دارای ترنج و سر ترنج با نقش گل و بوته، 95 گ، 21 سطر (8 × 14/5)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 18-308]

اعراب الألفية في النحو = اعراب الخلاصة في النحو / ادبیات عربی، فارسی

i' rāb-ul alfīya fi-n nahw ri' rāb-ul xulāṣa fi-n nahw

وابسته به: الخلاصة في النحو = الفية ابن مالک = الألفية في النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (600-672)

کتابی است در بیان وجوه اعراب و ترکیب ابیات «الألفية» ابن مالک همراه با ترجمه فارسی هر بیت.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3621

آغاز: بسمله، قال محمد هو ابن مالک XX احمد ربي الله خير مالک، قال فعل ماض، معتل العين و اوى اصله ...، محمد فاعل قال و هو منقول من اسم مفعول و هو مبتدأ؛ انجام: که در این مثال یضاعف بدل است از یلق و معرب شده به اعراب او که جزم است. النداء... و الهمز لللدانی و والمن ندب.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی ضربی با ترنج و سرترنج با گل و بوته یک لا، 124 گ، 17 -
21 سطر (9 × 14)، اندازه: 20 × 15 سم [ف: 16-204]

اعراب البسملة / نحو عربی

i' rāb-ul bismillah

مؤلف اعراب آیه مبارکه «بسم الله الرحمن الرحيم» را به تفصیل برای پسرش سید محمد مدرس نگاشته است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1292/1

آغاز: اعراب البسملة الشريفة. الباء حرف جر للاستعانة اي يدل على أن فاعل عامله استعان؛ انجام: و أن كل حرف جر زائد يعمل الجر كما عرفنا في كتاب العوامل ولكن لا يتعلق بشيء هذا ما كتبه في غاية الاستعجال لولدي.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ فوایدی در آخر کتاب آمده است از جمله آنها «تاریخ فوت مرحوم شرف الملک در پنجم ماه شوال در حکومت امیر نظام سنه 1311»، «رفتن ملا عبد الرزاق شیخ الاسلام با ملاها به طهران في دوم شهر جمادى الثانية 1324»، «فوت مرحوم ملا محمد صالح فخر العلماء يوم يكشنبه شهر جمادى الثانية سنة 1311»، «در تاریخ هزار و سیصد و پانزده في شهر شوال المكرم در حکومت سالار الملک پسر امیر نظام و در پادشاهی مظفر الدین شاه، مرحوم ملالطف الله شیخ الاسلام جنت مقام به رحمت ایزدی پیوست سنه 1315»، «در غره شهر ربیع الثانی شهزاده ابوالفتح میرزا الملقب به سالار الدولة پسر مظفر الدین شاه قاجار وارد شد برای حکومت 1323»، «در روز يكشنبه چهارم جمادى الاولى در حکومت شهزاده سالار الدولة ملاباقر حاجی فخر الاسلام به شیخ الاسلام شد و پسرش آقا احمد به فخر الاسلام شد و ملا عبدالرزاق معزول شد. سنه 1323»؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، 6 گ، 17 سطر، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 1-186]

اعراب بسملة / ادبیات عربی

i' rāb-u bismillah

حنفی، یحیی بن مولانا فتوح

hanafi, yahya ebn-e mowlana fotuh

رساله ای در اعراب «بسم الله» و «الحمد لله رب العالمین» و صلوات و غیر آن می باشد. این رساله یا به دست فردی نگارش شده که اهل علم نبوده یا به دست کاتب بی بهره از علم، تحریف شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12410/2

آغاز: الحمد لله الذي انعم علينا انحاء النعم و وقفنا الى نحو بمحض جوده و الكرم؛ انجام: القصيان الحاصل من الاعضاء الظاهرة على

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 19 کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه ای گوشه ضربی، گ (80-85)، ابعاد متن: 7 × 11، اندازه: 13 × 17 سم
[ف: 31-368]

اعراب بسمله / علوم قرآن / فارسی

e' rāb-e besmelah

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26624

آغاز: بسملة، در اعراب این کلمه است باء بسم الله را بعضی برای الصاق گرفته اند و بعضی برای استعانت و متعلق آن را ابدء به صیغه متکلم یا اقول یا قولوا گرفته اند و بنابراین بسم الله را مفعول به واسطه آن مقدر می دانند و بعضی دیگر مفعول به میدانند و فوجی در این مقام تقدیر مبتدا می کنند و بسم الله را به اعتبار عامل مقدر که آن ثبت یا ثابت باشد خبر مبتدا می دانند ای ابتدائی بسم الله؛ انجام: و کفعمی در مصباح نقل کرده که بعضی گفته اند که عربی و عبرانی و سریانی در لفظ رحمن مشترکند.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مذیل است به سه صفحه در بیان مراتب ذکر و ذاکر؛ واقف: سید محمد رضا سادات اخوی، فروردین 1379؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 8 گ، 20 سطر، اندازه: 5/10 × 18 سم [ف: 22-34]

اعراب ثلاثین سورة من القرآن / نحو، علوم قرآن / عربی

i' rāb-u talātīn-a sūrat-in min-al qur'ān

ابن خالویه، حسین بن احمد، - 370 قمری

(-981) (ebn-e xālavayh, hoseyn ebn-e ahmad)

اعراب و ترکیب سی سوره از سوره های کوتاه قرآن را با استشهاد به ابیاتی از شعرای عرب و بیان مطالب مشکله و توضیح معانی کلمات است. وی در آغاز به ترکیب «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» و «بسم الله الرحمن الرحیم» پرداخته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... [اما] بعد فان هذا کتاب ذکرته فیہ ذکر اعراب ثلاثین سورة من المفصل لیكون معونة علی جمیع ما یرد علیک من اعراب القرآن

چاپ: حیدرآباد، جمعیه دائرة المعارف العثمانیه، 1360 ق؛ قاهره، مطبعة دار الکتب المصریه، 251 ص، 1360 ق.

[فهرست نسخه های عربی و اتیکان 77/1؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی 104/1؛ الذریعة 235/2؛ کشف الظنون 123/1؛ ریحانة الادب 493/7؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی 403/3]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13896/2

آغاز: برابر؛ انجام: ملك الناس بدل من رب الناس اله الناس بدل من ملك الناس، يوسوس صلة الذي ...

خط: نسخ، کا: مراد بن شجاع الدين بن عبدالله حافظ، تا: قرن 8؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، عبارت «بسمه تعالی نقل بکتابخانه نجفی نموده در پنج شنبه 24 ذیقعده 1361 بمبئی ضیاء الدین نجفی کاشانی مالک الکتاب» آمده است؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و سرترنج و لچک، 12 گ (60 پ - 71 پ)، 15 سطر (8/5 × 10)، اندازه: 17×15 سم [ف: 285-35]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 741

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم 836؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن علی بن یوسف خلیلی شافعی، تا: جمعه 27 جمادی الثانی 900ق؛ تملک: حاج یوسف بن محمد؛ 179 ص [عکسی ف: - 412]

إعراب الجمل / نحو / عربی

i'rāb-ul jūmal

تاج الدین اسفراینی، محمد بن محمد، -684 قمری

(tāj-od-dīn esfarāyenī, mohammad ebn-e mohammad (- 1286

رساله بسیار کوتاهی در خصوص جمله ها و محل آنها از حیث اعراب و اینکه جمله ها در چه مواقعی دارای محلی از اعراب می باشند و چه مواردی محلی از اعراب ندارند.

آغاز: قال الفاضل تاج الملة و الدين محمد بن السيف الاسفرائني رحمه الله: اعلم أن الجملة إما أن لا يحتمل الصدق والكذب كالأمر و النهي و الاستفهام و إما أن يحتمل ذلك كالجملة الخبرية و القسم الأول لا محل له من الإعراب أصلاً اللهم إلا أن تأول

انجام: و توابعها التي لها محل من الإعراب منها و التي لا محل لها منها فاعرفها حق العرفان فإنها جديرة أن يكتب بالتبر لا بالحبر الحمد لله رب العالمين و الصلوة على سيدنا محمد و آله الطاهرين

[دنا 40/2 (4 نسخه)]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12597/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رکن الدین محمد بن علی بن محمد جرجانی استرآبادی حلی غروی، تا: 705ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی

ضربی با ترنج و زمینه گل و بوته، 2 گ (13 پ-14ر)، 16 و 25 سطر (9/5 × 12/5)، اندازه: 16 × 12/5 سم [ف: 31-754]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14363/18

آغاز: برابر؛ انجام: و حکم الظرف حکم الجارو المجرور. تمت الرسالة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: شرقی، 2 گ (37-38)، 17 سطر، اندازه: 5 × 8 سم [ف: 36-280]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 15676/8

آغاز و انجام: برابر

ص: 485

در فهرست با عنوان «رسالة في تحقيق انواع الجملة» آمده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1124ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 5ص (120-124)، 15 سطر، اندازه: 10/3 × 15 سم [ف: 43-234]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14724/25

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: حدود قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 1گ (336)، در مجموع 32 سطر، اندازه: 9 × 14 سم [ف: 289-37]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1918/19

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 3ص (155-157)، قطع: رقعی، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 9-612]

6. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 3150/2

آغاز: برابر؛ انجام: حکم الظرف حکم الجار مع المجرور من غیر فرق.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی کا، بی تا، کاغذ سمرقندی؛ جلد: میسن مذهب، 3گ، 14 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 19/5 سم [ف: 3-165]

اعراب الجمل / نحو، شعر / عربی

i'rāb-ul jumal

مجرادی، محمد بن محمد

mojrādī, mohammad ebn-e mohammad

منظومه ای است که اعراب و بنای جمل و ظرف بیان شده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 356/2 - ج

آغاز: هذا النظم للشيخ الامام علم الاعلام ابي عبدالله محمد بن محمد بن عمران الشهير بالمجرادي رحمه الله تعالى: بسملة. حمدت الهی ثم صليت اولاً XX على سيد الرسل الكرام ذوى العلا / وبعد فهالك نبذة من قواعد XX تفيد ك اعرابا فحصله تفضلا / و ذلك حكم الظرف و الجملتين مع XX بيان الذي قد جر حيث تنزلا؛ انجام: و ازواجه و الآل طراً و صحبه XX اولو الفضل و الاحسان و المجد و العلا

کا: عثمان بن عبد الله بن جامع، تا: پنج شنبه 9 ربیع الاول 1178ق؛ 2گ (39-40پ) [ف: 254]

اعراب الحدیث «الحمام یوم و یوم لایکثر اللحم» / نحو / عربی

«i'rāb-ul ḥadīt al-ḥammām yawm wa yawm lā yaktir al-lahm

تنکابنی، محمد بن سلیمان، 1234-1302 قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885

حدیث مشکل الأعرابی به نقل از حضرت امام موسی بن جعفر در «کتاب من لا یحضره الفقیه» شیخ صدوق وارد شده با عنوان «الحمام یوم و یوم لایکثر اللحم». در این رساله کوتاه 4 وجه برای اعراب این حدیث ارائه گردیده است.

[ریحانة الادب: 381/3]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12725/7

آغاز: حدیث صعب الأعراب قد ورد فی الفقیه، الحمام یوم و یوم لا، یكثر اللحم قال بعض الافاضل الیوم الأول فی قوله و یوم لا یكثر اللحم خبر مبتدأ محذوف؛ انجام: و یوم لا عطف علیه و یكثر خیر لمبتدء محذوف ای ذلک یكثر اللحم.

خط: نستعلیق، کا: سید هاشم بن احمد تنکابنی، تا: قرن 13 (در حیات مؤلف)، کاغذ: فرنگی، 1گ (81)، 16 سطر، اندازه: 13 × 7 سم [ف: 32-354]

إعراب الحدیث النبوی / ادبیات عربی

irab-ul hadit-in nabawi

عکبری، عبدالله بن حسین، 538-616 قمری

(okbarī, 'abd-ol-lāh ebn-e hoseyn (1144-1220'

رساله ای در بیان اعراب مشکلات الفاظ حدیث نبوی (صلی الله علیه و آله) که به درخواست جماعتی از طلاب حدیث املاء نموده است. او در این کتاب بر «جامع المسانید» ابی الفرج عبد الرحمن بن جوزی اعتماد کرده است. کتاب به ترتیب اسماء صحابه و حروف معجم تدوین شده است.

آغاز: قال اشیخ الإمام محب الدین ابو البقاء عبد الله بن الحسین العکبرای. ... اما بعد فان جماعة من طلبة الحدیث التمسوا منی ان املی مختصراً فی اعراب ما یشکل من الالفاظ الواقعة فی الأحادیث

انجام: مسانید نساء لا یعرفن من حدیث امراة من غفار قالت فو الله لنزل رسول الله صلی الله علیه و سلم الی الصبح فاناخ تقدیره لقد نزل و

هو جواب القسم ... تم الكتاب بحمد الله و عونه

چاپ: جده، دار المنار، 1408ق؛ محقق: عبد الاله نبهان، دمشق، المجمع العلمي العربي، چاپ اول، 320 ص، 1396 ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 349/2 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: طوپ قاپی، استانبول ش 488m؛ خط: نسخ و تعلیق، کان محمد صالح بن حسین بن محمد بن غنام، تا: دوشنبه 19 رمضان 1076ق؛ مصحح، محشی، صورت قرائت و سماع محمد بن محمود بن عبد المنعم مرامی به تاریخ شب 18 محرم 626 به نقل از اصل منقول منه، در آخر آمده که مالک نسخه عبد العزیز بن مبارک ابن غنام در دهم شوال 1176 آن را با نسخه منقول منه مقابله نموده؛ 39گ (96-134) [عکسی ف: 1-309]

ص: 486

- اعراب الحماسة < شرح حماسة أبي تمام

- اعراب الخلاصة في النحو < اعراب الألفية في النحو

- اعراب ديباجة المصباح < الاصباح في شرح ديباجة المصباح

- اعراب ديباجة المصباح < اعراب ديباجة المصباح

اعراب ديباجة المصباح / نحو / عربي

i' rāb-u dībājat-il miṣbāḥ

بلخی، یعقوب بن علی، - 931 قمری

(1525-) alī "e b ebn qū b ya xī (balxī)

وابسته به: المصباح في النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبد السيد (538- 610)

اعراب و ترکیب دیباجه و مقدمه کتاب «المصباح» نگاشته مطرزی خوارزمی (610ق) است که به طور متوسط گزارش شده است. در اکثر فهارس مؤلف نامعلوم است و فقط در نسخه مسجد اعظم آن را از یعقوب بن علی بلخی دانسته است.

آغاز: الحمد لله الذي لا يبلغ كنه حاد ولا يحصى عدد نعمه عاد و حار في بحار عرفان ارواح العالمين و نار بانوار احسان اشباح العالمين و الصلوة على من لم يراثرا الكفر الا ...

انجام: لكن يندفع بالاستقراء اذا لم يكون البحث من جهة العاملة فهو الحامل بالاستقراء لبالفعل يجوز ان يكون هي شيئا غير الخامس تم

[دنا 41/2 (4 نسخه)؛ فهرس مكتبة الاوقاف موصل 143/1 و 57/2]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29104

آغاز: و الصلوة على من لم يراى يبصر فلا يقتضي الا مفعولا واحدا و هو قوله أثرا و هو بعثتین؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1039ق، افتادگی: آغاز [رایانه]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25726

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن علی، تا: 1054ق [رایانه]

3. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2865/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1083ق؛ محشی؛ 37 گ، 21 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 1-187]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14892/2

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نسخ، کا: سلیمان بن عثمان، تا: 1111ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره، 10، 17 سطر [ف: 12-438]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10523/4

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبد الله، بی تا، جلد: تیماج سوخته با ترنج وسط و دردار، 54ص (252-305)، 19

سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-33-73]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10020/1

آغاز: برابر؛ انجام: و استخراجوا منه ابحاثا طویله ... تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، 6ص (6-1)، اندازه: 14 × 19/5 سم [ف: 29-32]

اعراب دیباجة المصباح / نحو / عربی

i'rāb-u dībājat-il miṣbāḥ

وابسته به: المصباح في النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبدالسید (538-610)

اعراب و تجزیه و ترکیب دیباجة کتاب «المصباح» را مبسوط و مزجی گزارش کرده است.

آغاز: قال المصنف اما بعد، اما کلمه متضمنة لمعنى الشرط فلذلك لزم دخول الفا في جوابها لزوماً اكثرأ لا كلياً اذ قد يحذف منه الفا لوجود

ما يدل عليه من التلويح و الايماء

همانند:

1. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 579/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، كان على الدين بن مصلح الدين خليفه، تا: اوایل ذيقعدہ 1001ق، جا: مدرسه غرايب؛ اولش «من الكتب المجهوله» با مهر شلجمی «عبدالله»؛ جلد: تیماج پشت جلد اسليمی، 15 سطر، اندازہ: 20×14سم [ف:-305]

2. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: 29/2

آغاز: برابر؛ انجام: بالاستقراء لا بالعقل لان العقل تجوز أن يكون شيئاً آخر غير هو الخامس الباب الخامس.

خط: نسخ، کا: مصطفى بن حسين، تا: قرن 12؛ جلد: مقوا، 19گ (57-39)، مختلف السطر، اندازہ: 18×12 سم [ف:]

- اعراب ديوان الامام السجاد < شرح ديوان الامام السجاد (عليه السلام)

اعراب سورة الفاتحة / علوم قرآن / عربی

i'rāb-u sūrat-il fātiḥa

عفيف الدين ابو على بن محمد

afīf-od-dīn abū `alī ebn-e mohammad

رساله مختصری است در اعراب بسمله و سوره فاتحه و در آخر نقلی از زمخشری دارد.

آغاز: قال الشيخ السيد عفيف الدين عماد الاسلام ... الباء حرف جر لالصاق والاسم مجرور بالباء يتعلق بمحذوف تقديره بدأت بسم الله الرحمن الرحيم او ابتداء بسم الله و الجار والمجرور في محل النصب لانهما مفعول ...

انجام: و اللام في الحمد لتعريف العهد قاجار الله علامه ..... من قال انها للجنس فقد وهم اللام في العالمين و اللام في الذي مزيدة و

ص: 487

ان تعريف الاسماء الموصولة بصلاتها في اواخرها لابلف و لام في اوائلها قد ذكرت اللامات الباقية آمين اسمان لفعل الأمر و معناهما اللهم استجب و فيهما ضمير عائد الى الله تعالى ...

[كشاف الفهارس 29/3]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1674/6 - 9/224

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 4 گ، 14 سطر، اندازه: 10/5 × 15 سم [ف: 1-452]

2. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 910/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجلدول؛ جلد: تیماج قهوه ای مجلدول گرهی، 2 گ، اندازه: 11 × 20 سم [ف: 1-445]

اعراب سورة یس / علوم قرآن / عربی

i rāb-u sūrat-i yāsīn

اعراب سورة مبارکه «یس» را به درخواست شیخ نورالدین ابوالفتح منور بن ابی العباس نگاشته است.

قم، گلپایگانی شماره نسخه: 1674/7 - 9/224

آغاز: بسمله و به نستعین بعد الحمد والصلوة سألني من امره جزم ورأيه و اشارته متبوع و عبارته مربوطه وهو الشيخ الإمام الآجل الزاهد نورالدین ... ادام الله ایامه ... ان اعراب سورة یس ... یس قری یس بالأکالة؛ انجام: الیه ترجعون الی یتعلق بترجع ترجعون فعل و مفعول و حجم مقام الفاعل والله العالم. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 15 گ، 14 سطر، اندازه: 10/5 × 15 سم [ف: 1-452]

اعراب صلی الله علیه و آله / نحو عربی

irab-u Salla-1-lah alayhi wa al-ih

بحرانی، احمد بن صالح، ق 13 قمری

(bahrānī, ahmad ebn-e sāleh (-19c

تاریخ تألیف: 20 رمضان 1207 ق

رساله در اعراب و ترکیب جمله «صلی الله علیه و آله» و مخصوصا لفظ «آل» که باید در این جمله «و آله» یا «و علی آله» گفته شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2358/9

آغاز: الحمد لله الذي لا ينفك شيء من نعمه أبداً... أن مسألة اعراب صلى الله عليه وآله مما التبست على بعض الأفهام؛ انجام: ولا أذكر عند مسلم فلا يصلي على الاقال له ذلك المكان لا غفر الهل لك وقال الله و ملائكته آمين.

خط: نسخ، كا: مكي بن علي بن هاشم موسوي خطي، تا: شنبه 22 شعبان 1241ق؛ جلد: تیماج قرمز، 8گ (150پ-157پ)، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 6-336]

- اعراب العوامل المائة < الطورنوج

- اعراب عوامل المائة < شرح اعراب العوامل المائة

اعراب العوامل المائة / نحو عربي

i'rāb-ul 'awāmil-il mi'a

ازنيقي، اشق قاسم، -945 قمری

(-1539 ezniqi, asaq qasem)

وابسته به: العوامل المائة = عوامل جرجاني = العوامل في النحو؛ جرجاني، عبدالقاهر بن عبدالرحمن (-471)

شرح مزجي متوسط و اعراب گذاري است بر رساله «عوامل المائة» كه با تركيب جملات رساله همراه است. مؤلف رساله به سرزمين هاي عثمانی تعلق داشته است.

آغاز: رضى فعل ماض معلوم باب علم، الله مرفوع لفظا لانه فاعليه تعالى، فعل ماض معلوم من باب التفاعل فاعليه مستتر فيه و هو راجع الى الله عزوجل تعالى مع ما عمل فيه جملة فعلية

انجام: و اما عند سيبويه عامل الصفة هو عامل الموصوف و العامل في المبتدأ و الخبر هو الابتداء و هو معنى فهذه مات عامل فلا يستغني الصغير و الكبير و الرفيع و الوضيع و الشريف عن معرفة فيها و استعمالها.

[كشف الظنون 1179/2]

1. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2233/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق عثمانی، بی کا، تا: قرن 10؛ مجدول، تاریخ شراء نسخه به نیم قران در 1267 ق در پایان رساله؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با عطف تیماج سیاه، 52گ، 17 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 5-2056]

2. تهران، عبد العظیم؛ شماره نسخه: 600/1

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه مسجد اعظم تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن محمد طوشیوی رئیس الاطباء دار الشفاء سلطان بایزید ولی، تا: 11 ربیع اول 1064ق؛ مجدول، مصحح؛ تملک: علی بن حسین چاوش زاده با مهر «حسبنا الله و نعم الوکیل عبده علی 1120» (مضلع)؛ 54گ، 19 سطر، اندازه: $20 \times 13/5$ سم [ف: 1-338]

3. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: 14

آغاز: برابر؛ انجام: صبیحاً منصوب اما حال من الموصول مبین لهیئة المفعول به والثانی صار نحو صاریه امیرا یعنی.

نام مؤلف به استناد نسخه مسجد اعظم تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، 64 گ، 11 سطر،

ص: 488

اندازه: 10×15/5سم [ف:]

اعراب العوامل للجرجانی / نحو / عربی

i'rāb-ul 'awāmil li-l-jurjānī

غير همانند:

1. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 764/2

خط: نسخ، کا: شمس الدین بن محمد عبد الله صاحب، تا: 1065ق؛ اندازه: 11×20سم [نسخه پژوهی: 3-116]

2. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: 16

آغاز: الحمد لله الذي عجزت عن ادراك كنهه عقلاء و تحيرت في بيد الوهيته اوهام العلماء الذي تجاوز عن العمد و الخطا؛ انجام السابع الاسم التام و هو امان يكون بالتونين نحو واقد دخلا فانه اسم قديم بالتونين و هو مبهم محتمل الاجناس

شرح مزجی است بر «العوامل المأة» عبدالقاهر جرجانی، این شرح به صورت مزجی برگزار شده و در آن تجزیه و ترکیب صرفی نحوی عوامل بیان شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج دورو سوخت مشکى با ترنج با سر، 45گ، 15 سطر، اندازه: 12/5×17/5سم [ف:]

3. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 534/8

آغاز: رب تمم بالخیر الحمد ... الذي يفعل ما يشاء و يحكم ما يريد. و الصلاة و السلام على نبيه محمد بالمقام الحميد؛ انجام نسخه: العالمين اسم شبه جمع المذكور معرف بالألف و اللام على اختلاف المذكور لفظاً

خط: نسخ، بی کا، تا: 1292ق؛ جلد: پارچه توسی، 8گ (94-101پ)، اندازه: 16×22سم [ف: 1-462]

4. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 14/58 - 2608/1

آغاز: قال المصنف روح الله روحه «بسم الله» الباء حرف جر اسم مجرور بها الله مجرور على انه مضاف اليه لا ... و البحار اعني الباء مع المجرور متعلق بعامل محذوف و هو نبتدى؛ انجام: و اوشك نحو اوشكن زيدان يخرج اعرابه مثل اعراب عسى زيد ان يخرج و اوشك أن يخرج زيد اعرابه كاعراب.

رساله مختصری است به صورت مزجی در اعراب تجزیه و ترکیب عوامل المأة عبدالقاهر جرجانی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 11گ، 15 سطر، اندازه: 18×23سم [ف: 1-452]

5. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 21745/2

آغاز: بسمله با حرف جار مبنی علی الکسر اسم اولو... و بعد و او حرف ابتدائی مبنی علی الفتح

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی لولایی، 19 سطر، اندازه: 16×20/5 سم [ف: 2-612]

الاعراب في الاعراب / ادبیات عربی

al-'rāb fi-l i'rāb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 195/126-ف

نسخه اصل: حمدیه ش 1447؛ بی کا، تا: با تاریخ 755ق؛ در هامش است [فیلمهاف: 1-430]

الاعراب في جدل الاعراب / منطق / عربی

al-i'rāb fī jadal-il a'rāb

رساله کوتاهی است در آداب بحث و مناظره مشتمل به دوازده فصل. مؤلف آن را بعد از کتابش «الانصاف فی مسایل انحلاف» نگاشته است. مؤلف این رساله همان مؤلف «اعراب عوامل المائة» است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5015/2 - 25/105

آغاز: بسمله الحمد لله مسبب الاسباب و الصلوة علی صفوة محمد سید الاوصیا و علی آله و صحبه... و بعد فان جماعة من الاصحاب الحوا علی بعد تخلص کتاب الانصاف؛ انجام: القیاس و مخالفة للاصول لغير فايده و ذلك لایجوز و اما استصحاب الحال فلا یجوز الاستدلال به ما وجد هناك دلیل... والله اعلم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ جلد: تیماج قهوه ای، 6 گ، 23 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 1-453]

الاعراب في قواعد الاعراب = قواعد الاعراب / نحو / عربی

al-i'rāb fī qawā'id-il i'rāb = qawā'id-ul i'rāb

ابن هشام، عبد الله بن یوسف، 708-761 قمری

(ebn-e hesam, abd-ol-lah ebn-e yusof (1309-1360

تاریخ تألیف: قرن 8

گفتاری است مشهور در قواعد و اصول علم عربیت شامل چهار «باب»: 1. الجمل و احكامها، در چهار «مساله»؛ 2. الجار و المجرور، در چهار «مساله»؛ 3. عشرين كلمة، در بیست «کلمه»؛ 4. الاشارة الى عبارات محررة. بر این کتاب شروح و حواشی بسیاری نگاشته

شده است.

آغاز: بسمله. قال الشيخ الامام ... عبدالله بن هشام الانصارى ... هذه فوايد جميلة في قواعد الأعراب يقتفي بتأملها جادة الصواب ... و سميتها بالاعراب عن قواعد الاعراب ... و ينحصر في أربعة أبواب، الباب الأول في الجمل و أحكامها و فيه أربع مسایل. انجام: و في هذا المقدار كفاية لمن تأمله و الله تعالى أعلم بالصواب.

چاپ: تحقیق رشید عبدالرحمن العبيدى، بیروت، دار الفكر، الطبعة الأولى، 1970م، 166ص؛ تهران، سنگی، 1271ق، وزیرى

[كشف الظنون 124/1 و 125؛ دنا 41/2 (47 نسخه)]

شرح و حواشى:

ص: 489

- 1- تحفة الطلاب في نظم قواعد الإعراب؛ ابن هائم، احمد بن محمد (815-753)
- 2- شرح تحفة الطلاب في نظم قواعد الاعراب (صغير)؛ ابن هائم، احمد بن محمد (815-753)
- 3- شرح الاعراب عن قواعد الإعراب؛ كافيحي، محمد بن سليمان (879-788)
- 4- موصل الطلاب الى قواعد الاعراب؛ از هري، خالد بن عبد الله (905- 838)
- 5- توضيح الاعراب في شرح قواعد الإعراب؛ خر تبرتي، محمود بن اسماعيل (-915)
- 6- حل معاهد القواعد = حل المعاهد في القواعد اللآلي؛ ابو الثناء، احمد بن محمد (-976)
- 7- شرح قواعد الاعراب = حل معاهد القواعد؛ سيواسى زيلي، احمد بن محمد (-1009)
- 8- شرح الاعراب عن قواعد الاعراب = كاشف القناع؛ محمد بن عبدالكريم
- 9- حاشية شرح القواعد؛ عاملى حيرى

1. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 1582/11

آغاز: برابر

نسخه اصل: كتابخانه واتيكان-رم 1177؛ خط: نسخ كم نقطه، كا: ابراهيم بن على بن يحيى بن محمد بن عيسى بن اسعد سعدى مالكى
مرادى مذحجى، تا: 861-862ق؛ 25ص (363-387) [عكسى ف: 4-443]

2. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1169/2

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: كتابخانه چستريبتى، دبلين ايرلند جنوبى، ش 3486؛ خط: نسخ معرب، كا: محمد بن شيخ على بن عبدالرحمن حصني
حنفى مقاديرى قرشى عباسى، تا: دوشنبه 24 محرم 971ق؛ 6ص (11-16)، 15 سطر [عكسى ف: 3-372]

3. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2865/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، بى كا، تا: قرن 10؛ مجدول، محشى؛ 18 گ، 11 سطر، اندازه: 13×19سم [ف: 1-187]

4. خوانسار؛ مدرسه علوى؛ شماره نسخه: 24

به جز 6 برگ آغاز رساله، بقیه اش ساقط شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم بن عیسیٰ اوالی، تا: قرن 10؛ 6گ (231-236)، اندازه: 10×15 سم [آینه پژوهش: سال 4ش 22-104]

5. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 247/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: 11-934]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1805/78

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، 6ص (554-559)، 25 سطر، قطع: خستی، اندازه: 21×34 سم [ف: 9-381]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2337/66

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-422]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7174

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ممتاز و مشکول، بی کا، تا: قرن 10 و اوایل قرن 11؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج زرشکی، 11گ، 15 سطر (8×13/5)، اندازه: 15×22 سم [ف: 7-12]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23433

آغاز: بسمله، رب یسر و اعن و صلی الله علی سیدنا محمد و آله؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 11 [رایانه]

9. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 579/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عین الدین بن مصلح الدین خلیفه، تا: اوایل ذیقعده 1001ق، جا: مدرسه غرایب؛ اولش «من الکتب المجهوله» با مهر شلجمی «عبدالل»؛ جلد: تیماج ساده پشت جلد اسلیمی، 15 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: -305]

10. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 64/4

کا: شاهمیر بن زین العابدین حسنی، تا: 15 رجب 1009ق؛ جلد: تیماج سبز، 20گ (32پ-51ر)، اندازه: 13×18/5 سم [ف: -68]

11. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2903/1

آغاز: النوع الثالث ما جاء على ثلاثة اوجه وهي سبع احدها اذ يقال فيها تاره ظرف لمامضى من الزمان ويدخل على الجملتين نحو اذكروا اذ انتم قليل مستضعفين؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلمان بن حسن جزایری، تا: 15 صفر 1033ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سیاه، 11گ، 13 سطر، اندازه: 17×10 سم
[ف: 1-187]

12. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1693/2

خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر گیلانی، تا: 1057ق؛ 18گ (8پ - 25)، اندازه: 20×12سم [نسخه پژوهی: 3-167]

13. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1193/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1064ق؛ 16گ (100-115)، 14 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 3-67]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4484/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 11 رجب 1080ق؛ کاغذ: نخودی آهاردار، جلد: تیماج قهوه ای، 11گ (543-553)، 25 سطر، اندازه: 23×35سم [ف: 12-424]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18596

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1080ق [رایانه]

16. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4900/101

ص: 490

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 11 رجب 1080ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مغزی دار، 6گ (289پ-294)، 25 سطر (15×29)،
اندازه: 23×35سم [ف: 14-102]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4947/3

خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1081ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی یک لا، اندازه: 13×26سم [ف: 12-
381]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 870/1-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا 1091ق؛ کاغذ: ترکی نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز یک لا، 6ص
(1-6)، 15، 19 و 21 سطر، قطع: خستی، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 23-146]

19. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 918/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1094ق؛ 17گ (1-17)، اندازه: 13×20 سم [ف: 3-38]

20. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 2463/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 1094ق؛ افتادگی؛ انجام؛ 19گ (101-119)، اندازه: 9/5×17 سم [ف: 3-127]

21. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 310

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1095ق؛ محشی؛ 203گ، 23 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 12×15 سم [ف: 2-182]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12954/2

خط: نسخ، کا: حسن بن طاهر علوی سبزواری، تا: 1098ق، جان مشهد، مدرسه فاضل خان؛ واقف: عبدالله مجتهدپور، مرداد ماه
1362؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج یک لا، 4گ (5-8)، اندازه: 11/5 × 18/5 سم [ف: 12-338]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15488

آغاز: برابر؛ انجام: فیها حرف یقتضی امتناع ما یلیه و استلزامه التالیه نحو و لو شئنا.

شامل نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: حنایی روشن، 25گ، 13 سطر (5/5×12)، اندازه: 17×10 سم [ف: 8-12]

24. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 464/1

انجام: النوع الثامن ما يأتي على اثنا عشر وجها و هو مافاتھا علی ضربین

خط: نسخ زیبا، کا: اسحاق شاگرد حاج حسین حبلی، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح زیبا، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی ساده و لبه دار، 13 سطر، اندازه: 14×19/5 سم [ف: 2-120]

25. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5745/4

آغاز: برابر؛ انجام: فهذا مع التوفيق كاف محصلا انشاء الله تعالى و الحمد لله رب العالمين ... تمت الرسالة بعون الله ... سنة 1030

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قرمز لایی، 4گ (24پ-27ر)، اندازه: 15/2×20/9 سم [ف: 9-15]

26. تهران؛ دانشگاه، شماره نسخه: 7387/4

بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 1ص (11)، ابعاد متن: 13×23، قطع: رحلی، اندازه: 21×31 سم [ف: 16-530]

27. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25064

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: 1104ق؛ ضمیمه نسخه ش 25063؛ قطع: خشتی [رایانه]

28. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5236/1

خط: نسخ، کا: محمد مقیم، تا: محرم 1108ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، 12گ (1پ-12ر)، 19 سطر (10×16)، قطع: ربعی، اندازه: 16/5×21 سم [ف: 15-4172]

29. تهران: حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 22/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1112ق؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول سوخت با ترنج و سرترنج، پشت جلد نقوش اسلیمی، 9گ (1پ - 9ر)، 21 سطر، اندازه: 18/5×24/5 سم [ف: -12]

30. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2224/3

آغاز: موجودی نسخه ما درباره معنی های کلمه «قد» در باب سوم چنین است: و تقلیل نحو قد يعلم ما انتم علیه ... «النوع السابع» ما يأتي على ثمانية أوجه و هو الواو (گ9) ... الباب الرابع في الاشارة الى عبارات (گ10ر) ... و كثير من المتقدمين يسمون الزائد صلة و بعضهم يسميه مؤكدة و في هذا كفاية لمن له تأمل و الله اعلم بالصواب، تمت الكتاب المسمى بقواعد الاعراب على يدي العبد الضعيف ... حسين بن شمس الدين شمبلري يوم الثلاثاء وقت الضحوة يوم العشرين من شهر الله محرم الحرام في قرية رواس بناحية المكس صانه الله عند مولانا عبد الله ابن شيخ الاسلام ملا محمد المشهور بالرياضة في سنة 1118 (گ11ر)

خط: نسخ پخته نزدیک ثلث، کا: حسین بن شمس الدين شيلري، تا: 1118ق، جا: قرية رواس در ناحیه مکس؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج قهوه ای، ترنج فرسوده ضربی، 2گ (9ر-11ر) [ف: 11-595]

31. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 17816

آغاز: و لهوا انفضوا اليها و تاره يقال فيها حرف مفاجاه؛ انجام: تمت الرسالة الموسومة بقواعد الإعراب ... يا ارحم الراحمين

خط: نسخ، کا: شيباني، حيدر بن محمد، تا: 1122ق؛ افتادگی: آغاز کاغذ: حنایی، جلد: اسقاطی [رایانه]

32. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 21711/1

خط: نسخ، کا: حسن بن ملا خان بداق، تا: 1127ق؛ محشی؛ مهر: ماشاء الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظيم؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی دار عطف میشن مشکي، 15 سطر (6×14)، اندازه:

ص: 491

14/5×20سم [ف: 2-581]

33. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 15484/3

خط: نسخ، کان محمد طاهر بن محمد جان، تا: 2 ذی‌قعدة 1175ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، 21گ (29ر - 49ر)، 11-15 سطر، اندازه: 18/3×22/3 سم [مختصر ف: 75]

34. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6328

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن 13؛ مجدول زرین؛ کاغذ: ترمه؛ جلد: رویه میشن سبز لایه مجدول، 14گ، 17 سطر، اندازه: 12/5×20/4 سم [ف: 1-42]

35. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24190

آغاز: برابر؛ انجام: ناچار بود از دانستن اینها و این

خط: نسخ، بی‌ک، تا: قرن 13 [رایانه]

36. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13608/3

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن جبار دستجردی، تا: 1231ق؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، 17 و 22 سطر، اندازه: 14/8×19/5 سم [ف: 12-367]

37. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4046/1

خط: نسخ، بی‌ک، تا: ذی‌قعدة 1234ق؛ کاغذ: فرنگی و سمرقندی، جلد: تیماج مشکی درون بنفش، 14گ (1پ - 14ر)، 15 سطر (7×13)، اندازه: 13×20 سم [ف: 13-3032]

38. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11495/2

آغاز و انجام برابر

خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا: احمد بن جعفر گنجهای داغسدانی، تا: 1268ق، جا: قریه مدری؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه چرم، 21گ (35-55)، اندازه: 16/5×21/5 سم [ف: 12-370]

39. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 39/34-7654

آغاز: برابر؛ انجام: من ذلك امثلة كثيرة وهذا آخر ما تيسر اراده في هذا التأليف فأسأل الله الذي من على بانثائه و اتمام في البلد الحرام في

شهر ذیقعدہ الحرام من سنۃ خمس وسبعمائۃ و یسر علی اتمام ... شاد و لنا قواعد الدین و ان یسلم تسلیماً.

خط: نسخ، کان محمد صادق بن محمد خوانساری، تا: صفر 1276ق، چاپ سنگی است؛ محشی؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 145گ،
25 سطر، اندازه: 18×28سم [ف: 1-454]

40. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5793

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد رضا منشی، تا: رجب 1283ق؛ واقف: میرزا رضا نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ: حنایی آهاری، جلد:
تیماج قهوه ای، 7گ، 18 سطر، اندازه: 18×29سم [ف: 8-12]

41. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18326 ض

کا: ابراهیم بن سلطان سلیم، تا: 1285ق [د.ث. مجلس]

42. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: 166/7

بی کا، بی تا [نشریه: 6-351]

43. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/1

بی کا، بی تا [نشریه: 7-518]

44. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 19852

بی کا، بی تاب؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

45. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: بدون شماره/2

آغاز و انجام: برابر بی کا، بی تا، 31 [ف: 262]

46. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 427/4

آغاز: برابر؛ انجام: فاذا قیل مضاف الیه علم أنه مجرور

بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: چرم مشکی، 10گ (132پ - 141ر)، 19 سطر، اندازه: 14×19/5سم [مؤید: 1-346]

47. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 783/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا؛ جلد: گالینگور سبز، 7گ (211پ-217ر)، 21 سطر، اندازه: 15/5 × 26سم [ف: 2-440]

48. بابل؛ خاتم الانبیاء، شماره نسخه: 266/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزین العابدین بن میر حامدی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 11 سطر، اندازه: 16 × 22سم [ف: -190]

49. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 181/4

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تاب 12گ، 18 سطر، اندازه: 8/5 × 13سم [ف: 1-157]

50. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4670/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: فی: -1521]

اعراب القرآن / علوم قرآن / فارسی

i'rāb-ul qur'ān

بیدگلی کاشانی، محمد بن عبدالوهاب،

bīdgalī-ye kāshānī, mohammad ebn-e 'abd-ol-vahhāb

رساله ای در تجزیه و ترکیب سوره تبارک که به درخواست یاران و برای شاگردان خود حاجی ملا محمد جعفر استرآبادی نوشته است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 161/6 - ج

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نواله ... اما بعد پس میگوید ... محمد بن عبد الوهاب البیدگلی الکاشانی؛ انجام: احیا کرده است شب قدر

را خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 30گ (270پ-299پ) [ف: 17]

اعراب القرآن / علوم قرآن / عربی

i'rāb-ul qur'an

جریری، ابوالحسن

کتابی است در شرح اعراب قرآن کریم، با عناوین «قوله قوله که از سوره فاتحه شروع شده و تا آخر قرآن ادامه می یابد. نسخه منحصر به فرد این کتاب در کتابخانه اسکوریال مادرید نگهداری می شود و علی رغم جست و جوی بسیار در منابع و مصادر، درباره کتاب و مؤلف آن اطلاعی به دست نیامد. جریری در شرح مشکلات اعراب قرآن از اقوال مفسران و نحویون، از جمله اخفش و زجاج و ابن هشام، استفاده نموده و در مواردی ضمن نقل اقوال، رد و ایراد می نماید. جریری باید از دانشمندان قرن هشتم و نهم هجری و آشنا به تفسیر، علوم قرآنی نحو، ادبیات عرب و حدیث باشد.

[دنا 43/2؛ الفهرس الشامل للتراث العربي الاسلامي المخطوط، علوم القرآن (مخطوطات التفسیر و علومه): 847/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1039 عکسی

آغاز: بسملة صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسليما کتاب فيه شرح اعراب القرآن تصنيف الشيخ الامام المتقی النحوي ابي الحسن الجرير رضی الله عنه و فيه زيادات مما وعاه ناسخه عن اشياخه رضي الله عنهم اجمعين. تفسير مشكل اعراب سورة الفاتحة قوله عز وجل الحمد لله الحمد رفع بالابتداء و خبره في المجرور الذي بعده ... مشكل اعراب سورة البقرة قوله الم مفعول بفعل مضمر تقديره اقرأ الم؛ انجام: مشكل اعراب سورة الناس قوله برب الناس العامل فيه اعوذ قوله ملك الناس ... قيل انهم يسمون انساناً كما قال تعالى رجال من الجن و ولوا الى قومهم فيسموا قوماً و رجالاً و لاوقف (?) فيها تم الكتاب بحمد الله تعالى و حسن عونه و صلی الله علی سیدنا محمد نبیه و عبده

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا؛ ش 1368؛ خط: مغربی، کا: عبیدالله أحمد بن محمد بن احمد بن سعید بن موسی جارالله، تا: اواخر شعبان 983ق؛ مصحح، از روی نسخه ای کتابت شده که مشتمل بر زیادات و اضافات از ناسخ بوده است؛ تملک: عبدالله حسنی جارالله؛ مهر و امضای مؤسس کتابخانه؛ 538ص، 21 سطر [عکسی ف: 3-89]

اعراب القرآن و علوم قرآن / عربی

i' rāb-ul Qur'ān

غیر همانند:

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 465

آغاز: مفعول ثان و عطف بالكسر في الذين و عوج بالفتح في العود للفرق بين ما يسوي؛ انجام: كأنه يأتيهم العذاب قبلاً قبلاً أي صنفاً صنفاً

در این کتاب قطعه ای از آیات ذکر می شود و الفاظی که قدری مشکل است اعراب می شود، پس از آن اختلاف قراءات نیز ذکر می گردد. عناوین «قوله عز وجل، القراءة» می باشد. از آیه «الذين يصدون عن سبيل الله» [هود: 20] شروع می شود و به آیه «و ما منع الناس أن يؤمنوا» [الكهف: 56] ختم می گردد، و جزء پنجم کتاب می باشد. ظاهراً این کتاب معانی القرآن فراء است که فهرست نگار به جهت

افتادگی آغاز نشناخته است؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: صفر 446ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای علامت بلاغ با عبارت: «بلغ الطواشي الأجل شهاب الدين اعراباً و قراءاً أعزه الله»، و: «بلغ أیده الله اعراباً و قراءاً في سابع ربيع الاخر سنة 669»، یادداشتی از حاج شیخ عباس قمی به تاریخ 1346؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده، 145 گ، 21 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 2-72]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11269

آغاز: ما هي ط و لا يكر ط لان التقدير هي عوان بين ذلك ط على تقدير قدس فافعلوا؛ انجام: الاستفهام و الوصول اولی للفاء و اتصال المعنى من علم ط الا الظن ح لاختلاف

در اعراب و ترکیب آیات است که از نیمه سوره مبارکه بقره تا نیمه سوره نجم را دارا است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 17 افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: آیت الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مشمعی قهوه ای با مقوا، عطف: تیماج قهوه ای، 125 گ، 15 سطر (6/5 × 15/5)، اندازه: 10/5 × 20 سم [ف: 28-400]

3. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: 102

آغاز: في المعنى و يقرأ بكسر الدال اتباعاً لكسر اللام كما قالوا المغيرة و رغيف و هو ضعيف في الآية لان اتباع الأعراب و يقرأ بضم الدال و اللام على اتباع اللام الدال؛ انجام: و لما بالتشديد بمعنى الا و بالتخفيف مايفه زائدة و ان هي المخففة من الثقيلة ای ان كل نفس لعلها حافظ

اعراب مختصری است با عناوین «قوله- قوله» از آغاز تا اواخر سوره طارق؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، جلد: تیماج قرمز، 305 گ، 18 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 83]

4. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 21159

بی کا، تا: قرن 13، خریداری از رضا شیخان [رایانه]

5. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: 12

از مؤلف و جوه الاعراب که در این کتاب از آن یاد کرده است، در ترکیب نحوی و صرفی الفاظ قرآن. از الأعلی تا الناس؛ بی کا، بی تا [نشریه: 5-591]

6. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: 125

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين ... باء جاره بطور کلی حروف جاره موضوعند برای معنای مفعولی

در ترکیب آیات قرآنی و اعراب آنها، گویا از درس های خانم الهی یا او نگارنده کتاب می باشد که نام وی پایان اعراب سوره فاتحه آمده است. از سوره فاتحه تا آیه 98 سوره بقره؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: مقوایی عطف

پارچه قرمز، 31گ، مختلف السطر، اندازه: 16/5 × 21/5 سم [ف: 94]

- اعراب القرآن و معانيه < معاني القرآن

- اعراب الكافية < اوفي الوافية في شرح الكافية

اعراب الكافية / نحو عربي

i'rāb-ul kāfīya

در كشف الظنون از اعراب الكافية حاج بابای طوسیوی و یکی از دانشمندان زمان سلطان مراد به نام الافصاح و از معرب الكافية محمد بن ادريس بن الياس مرعشی یاد شده است.

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 5828

آغاز: الجملة صلة او صفة لما و الموصول او الموصوف معها مضاف اليه؛ و كل خبر مضاف إلى مفعول؛ انجام: لطف، و المبتدا ابتداءه خبره ... و نكرة.

خط: میان تعلیق و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ سیاه، عطف پارچه، 140گ، 14 سطر، اندازه: 9/5 × 15 سم [ف: 1-43]

اعراب المحلي / نحو عربي

i'rāb-ul-maḥallī

تألیف یکی از شاگردان سید علی بانی برزنجی جهت ابراهیم بن شیخ نظام الدین مهاجری در یک «مقدمه» و 8 «باب».

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 28/3

آغاز: بسملة الحمد لله جعل الإنسان قابلاً لمعرفة محل الاعراب؛ انجام: تقدیراً کعمرو احمر انتهى منتخب من مغني اللبيب

بی کا، بی تا؛ به انضمام 2 برگ متفرقات نحوی؛ 11ص (99-109) [ف:-164]

اعراب و تجويد قرآن کریم / تجويد

e'rāb va tajvīd-e qor'ān-e karīm

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17238

بی کا، بی تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

اعراب و ترکیب / نحو / عربی

e' rāb va tarkīb

رساله مفصل و مزجی است در اعراب و ترکیب که به صورت «باب - باب» برگزار شده است.

قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 600/1

آغاز: رأیت بکلیهما الباء حرف جر کلی مضاف مجرور بها و جره بالباء و الجار والمجرور متعلق بمررت و هما مضاف الیه؛ انجام: ای خالی الطریق مجتبه الاعلام ... الخفق ای السراب و هو مبتداء قلیل خبره تمت الكتاب

خط: نسخ و نستعلیق، کا: کرو کین ابن احمد، تا: 1108ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، آبی، عطف تیماج قهوه ای، 34گ (1ر-34پ)، 18 سطر، اندازه: 14×19 سم [ف: 1-510]

- اعراب و ترکیب شرح عوامل < شرح عوامل المائة

اعراب و ترکیب عوامل جرجانی / نحو / فارسی

e' rāb va tarkīb-e 'avāmel-e jorjānī

وابسته به: العوامل المأمة = عوامل جرجانی = العوامل في النحو؛ جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن (-471ق)

کتاب «العوامل في النحو» را تجزیه و ترکیب کلمات نموده و گویا برای تدریس بر مبتدیان نگاشته است. آغاز: بسمله یا حرف جر اسم مجرور بیا این جار و مجرور ظرف مستقر اضافه شد بالله الله مضاف الیه الرحمن صفت الله الرحیم صفت بعد از صفت ... العوامل مبتدا في النحو في حرف جر النحو مجرور ...

انجام: زید مبتداء ضارب خبر پس این است صد عامل که بی نیاز نیست کوچک و بزرگ و بلند مرتبه از معرفت او و معرفت عمل دادن او در معمول قد استراح من نقله من السواد اللهم اغفر لنا ...

[نسخه های منزوی 2063/3-2065]

همانند:

1. سمنان؛ مسجد اعظم شه میرزا؛ شماره نسخه: 9/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن آقا محمد سلیم، تا: سه شنبه 16 جمادی الثانی 1239ق، جا: مسجد امام زاده اعظم امام زاده یحیی؛
جلد: تیماج قهوه ای، 24گ (75-198ر)، 13 سطر، اندازه: 17 × 21سم [ف:]

2. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 2894/2 - 15/134

آغاز: برابر؛ انجام: و ذلک آوردنا علی سبیل الاختصار و المهدی الهادی المعین المعتاد و آله المستعان علی ما تصفون. تمام شد.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج با سر و جدول گرهی، 31گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 1-453]

3. ساری؛ عمومی ساری؛ شماره نسخه: 82

آغاز: برابر؛ انجام: نیست کوچک و بزرگ و بلند مرتبه و پست مرتبه ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ این کتاب در تاریخ 1343 شمسی توسط آقای سید محمد طاهری شهاب به این کتاب خانه اهدا شد؛ کاغذ:
آهار مهره، جلد: مقوا با روش کاغذ ابری، 138ص، 13 سطر

ص: 494

آغاز: برابر؛ انجام: نسخه: نحو خاتم فضة نحو خبر مبتدا محذوف اضافه شد بخاتم اضافه شد بفضة فضة مضاف اليه ای خاتم من فضة.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 11 گ (50 پ - 60 پ)، 16-24 سطر، اندازه:

16 × 21/5 سم [ف: 38-640]

اعراب و تفسیر قرآن کریم / تفسیر / عربی

e' rāb va tafsīr-e qor'ān-e karīm

شهشهانی، زین العابدین بن محمد علی، ق 14 قمری

(20c) (Šahšahānī, zayn-ol-ābedīn ebn-e mohammad alī)

اصفهان؛ کتابخانه های اصفهان، شماره نسخه: 32

آغاز: بسم ... و بعد؛ فیقول الفقیر إلى الله الغنی اضعف المضعفین و تراب اقدام المؤمنین زین العابدین بن محمد علی بن محمد ابراهیم بن مرتضی بن عبدالمطلب ابن محمد رحیم بن محمد جعفر بن مولانا آخوند ملا محمد باقر بن محمد مومن الشریف السبزواری - اعلی الله مقامه و رفع الله درجته و برد الله مضجعه -: لما سألني بعض الأبناء أن أعرب سورة بنی اسرائیل و یس و الرحمن و الجمعة و آية النور و سورة الملك و الدهر و خاتمة في فضيلة القرآن، فأجبتهم و شرعت متوكلا على الله تعالى. بسم الله الرحمن الرحيم. الباء: حرف جر للاستعانة أو المصاحبة؛ انجام: و لم يفارقه آن حتى ينزل به من الكرامة أفضل ما يتمنى. تمت. (سپس در حاشیه نوشته است:) قد فرغت من تصنيفه في يوم الأربعاء في اول يوم الصفر المضفر «كذا» سنة 1265.

اعراب و تفسیر سوره های از القرآن الکریم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1265ق؛ در روی برگ اول مطالب متفرقی به خط مؤلف، و روی برگ 2 تقریظی از عالم جلیل سید محمد مهدی نایب الصدر و تقریظی از عالم دیگری است، در ظهر برگ 1 شرح مبسوطی درباره شمار و جوهی که در قرائت بسمله متصور است نگاشته با این عنوان: «قولنا «بسم الله الرحمن الرحيم» الكلام فيه من وجوه متعددة تبلغ الجميع أربعمئة أرمائة و ستين ألفاً و ثمانمئة! لأن الباء منه يحتمل بحسب اللفظ ثلاثة: الكسر و الفتح و الضم، و بحسب المعنى أيضاً كذلك: الاستعانة و ...». در پایان این شرح می گوید: «.. يحصل أربعمئة و ستون ألفاً و ثمانمئة، كما قلناه اولاً. قاله استادي العالم الفاضل الكامل المدقق المحقق، أعني ميرزائي ميرزا عبدعلي الهندي، وفقه الله و آيانا بحق محمد و آله. كتبه في يوم السبت من شهر ربيع الاول سنة 1268. و ذلك إجمال الكلام في المقام، و التفضيل في الكتب المبسوطه منا و من غيرنا بتوفيق الله العزيز العلام»، روی برگ 2 تقریظ مرحوم نایب الصدر چنین است: «بسم ..... الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی أفضل من بعث لكشف المعضلات و أشرف من ظهر لتفسیر الآيات في الافاق و الأنفس، و علی آله الطاهرين الذين هم آيات بينات، أما بعد، فالعلم نور يقذفه الله في قلب من يشاء، و العمر الحبيب! انه رب شيخ صرف دهره كله في العلم و ماله في حق العلم و حقيقته من نصيب! و رب شاب آتاه الله سبحانه حقايق المعانی و دقايق التبيان في برهة يسيرة من الزمان و الغالب الوقوع في هذا الفن أهل بيت العلم و الشرف «كذا» و منه يكون ولد الفقيه؛ لأنه

اللؤلؤ الخارج من ذلك الصدف. ثم إني وجدت الأخ الفاضل الشريف الجليل والمحبيب الحبيب النبيل صاحب هذه الأجزاء والأوراق جعله الله تعالى منارة في العلم ومدارة في الآفاق بحدائثه سنه من هذا القبيل، منذ كان يتردد إلى و يقرأ بعض الصحف أحياناً على أعانه الله بيمينه و جعله متن ينصر به لدينه. و حرره بيمينه الأقل الأحقر». سجع مهر: «محمد مهدي الحسيني»، روى همين برگ تقریظ دیگری نیز دیده می شود باین عبارت: «اللهم وفقه الطلب العلم خالصة لوجهك الكريم. قرء على ما في هذه الوريقة قرءة عینی و مهجة كبدی علماً و جسماً، و كانت في غاية الرشافة، فبرد قلبي بعد مارق من فوت والده - أعلى الله مقامه و حشره مع الأئمة المعصومين، صلوات الله عليهم أجمعين من- وصوله خليفة له من المرتبة العلمية بل استعداده و اهتمامه أكثر منه، و المرجو من الرحمن أن يجعله من العلماء البارعين و الفقهاء الخالصين في طلب العلم الله رب العالمين...»، مهر: «محمد علی بن ... الحسيني»، در روى برگ 161 مطلب مفصلی مؤلف به خط خود نوشته که به این جمله شروع می شود: «بسم ... شنیدم از جدم - زاد الله عزه و طول الله عمره- باینکه شخص عالمی از شیعه سؤال کرد از افندی که دلیل شماها بر اینکه عمر و عثمان و ابابکر امام اند چیست ؟ ...»، و در آخر این شرح نوشته است: «تمت لمحرره زين العابدين بن محمد علی، اللهم اغفر له، کتبه في يوم الخميس السابع من شهر ج 2 سنة 1265»، در متن کتاب ذیل آیه «و قل لهما قولاً- کریماً» به پدر و مادرش چنین دعا کرده «... و طول عمرها» که معلوم می شود در آن تاریخ زنده بوده اند؛ جلد: تیماج مشکى، 162گ، 15 سطر (8 × 14/5)، اندازه: 22 × 15/5 سم [فهرست روضاتی:-107]

- اعراس نامه < اعراس نامه

اعراس نامه = مخزن الاعراس / تراجم-فارسی

a' rās-nāme = maxzan-ol a' rās

ناگوری قادری، محمد نجیب، ق 12 قمری

(nagūrī qāderī, mohammad najīb (-18c

تاریخ تألیف: 1155ق

اصل این کتاب را شیخ شرف الدین بن قاضی شیخ محمد نهروانی گرد آورده ولی چون بعضی از معلومات و تواریخ آن ناتمام بود، مؤلف آن را از تذکره ها و گورستان ها و اشخاص

ص: 495

مورد اعتماد تکمیل کرده است. این کتاب به ترتیب روزهای ایام سال از آغاز ماه ربیع الاول تا پایان صفر تنظیم شده و در هر روز آنان که در آن روز درگذشته اند می آورد. تمام مذکورین صوفیان و عرفا هستند و حالات آنها بسیار کوتاه و در سال 1155 تألیف شده است و پس از این تاریخ اشخاصی تا سال 1317 مطالبی افزوده اند. مؤلف مآخذ خویش را غالباً در ذیل هر یک از تواریخ و وفیات ذکر و پاره ای از آنها را نیز در اول و آخر دیباجه کتاب یاد می کند، از جمله: آداب الطالبین، سیر الاولیاء، طبقات شاهجهانی تصنیف محمد صادق دهلوی، عقد الجواهر و الدرر تألیف سید محمد شبلی با علوی، تاریخ حبیبی، اخبار الاصفیاء، مناقب الاولیاء، ثواقب المناقب، سیر الأولیاء تألیف سید محمد بن سید مبارک کرمانی، سیر العارفین، نور السافر، تذکرة الحفاظ، الصراط السوی، رساله در بیان فقهائی که در کتاب الانوار مذکوراند، رساله الوصال تصنیف یکی از مریدان شیخ قاسم نوری پیشاوری، سیر محمدی تألیف محمد علی سامانی، ریاض المستطاب، اسماء الرجال مشکوة، طبقات شعرانی، کرامة الأولیاء، غایة المقصد و المراد فی مناقب سیدنا عبدالله الحداد، مرآة الاسرار، روضة الراحین تصنیف الامام عبدالله الیافعی، تحفة القادریه، بهجة الاسرار، خوارق، شرح بخاری عینی، عقد النبی، کتاب مشرع سید محمد شبلی با علوی، شعب الاولیاء، الطائف اشرفی، خزانه الجلالی بابا سیاح بیابانی، کتاب الامم تصنیف شیخ ابراهیم الکردي المدني، گلزار ابرار مولانا عمر بن مولانا احمد پاکهوت، وصل الرمز اللطیف، انس السالکین مجمع الاولیاء، رساله در بیان اعراس (وفیات) تألیف یکی از مریدان سید محمد گیسودراز، مخبر الواصلین، بهجة الاسرار خواجه ابو محمد چشتی، الفصول المهمه، حسن المحاضر، کتاب الرحمة فی القیام بوظائف العبودیه، جذب القلوب الی دیار المحبوب عبد الحق دهلوی، فضائل الاولیاء، رساله الوصال تألیف یکی از قادریه، تاریخ گجراتی، سکینه الاولیاء، ملفوظات عبدالقادر ناگوری، نسخه سید حسن، حاشیه رشحات، جواهر الاسرار شیخ آذری، رساله احباب تصنیف نورالدین جعفر ختلانی مرید سید علی همدانی، ملفوظات سید من الله، رساله احوال ائمه اثنا عشر خلاصه اولاد سید البشر تألیف عبد الحق دهلوی، شیراز نامه، ملفوظات شیخ سعد خیر آبادی (= تحفة السعداء)، حل الرمز اللطیف، بهجة المحافل، ذیل کتاب الامم شرح صراط المستقیم فیروز آبادی، تاریخ چشتی، اعراس نامه سید حسن (از اولاد سید محمد مدرس بیجاپوری)، میزان سهرودی، مناقب العارفین، تاریخ شافعی ملفوظات سید حبیب الله بیجاپوری و سکینه الاولیاء.

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این رساله مختص است در تذکره اعراس انبیا و صحبه و ائمه هدی و سایر مشائخ کرا ... که شیخ شرف الدین ابن قاضی شیخ محمد نهروانی در زمان ماضی جمع کرده بودند چون از اسم اکابران که بعد از جمع رساله مذکور به رحمت حق پیوسته و بعضی اسماء متقدمین نیز خالی بودند، بنابر آن بنده درویشان محمد نجیب قادری ناگوری اجمیری که از ... مریدان جناب ... بندگی شیخ نظام الدین چشتی اورنگابادی خلیفه قدوة الاولیاء شیخ کلیم الله چشتی شاهجهان آبادی خلیفه قطب الواصلین شیخ محمد الجشتی حسینی الگجراتی در سال یک هزار و یک صد و پنجاه و پنج هجری از کتب سیر مثل نفحات الانس، مرآة الجنان و تاریخ یافعی و رشحات و آداب الطالبین و سیر الاولیاء ... و غیرها نسخه های معتبر بر آورده و بعضی را سال و تاریخ و مرقد و سلسله در کتب یافته و تاریخ بعضی ... که در کتب به نظر نیامد از صاحب سجاده یا از خادمان معتبر آنجا (مقابر) که مردم معتبر وثقه بودند به تحقیق رسانیده ثبت نمود و تاریخ که در اعراس نامه مذکور مندرج بود به حال داشت و هیچ تغییر و تبدیل نساخت اگر چه در کتب سیر به خلاف آن به نظر آمد. چاپ: هند، سنگی، بی ناشر، 1300ق، رقعی کوچک، 230+2 ص

[دنا 44/2؛ فهرستواره منزوی 2269/3؛ مشار فارسی ج 4، ص 4022]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7195

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 321گ، مختلف السطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 18-332]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 888

آغاز برابر؛ انجام: شیخ عبدالله نیازی صاحب مرآة الصفا در سال یک هزار. شیخ اسماعیل بن شیخ محمد غوث گویاری.

خط: نستعلیق هندی، بی کا، بی تا، مهر: «محمد یوسف علی خان بهادر» (مربع بزرگ)، «داراب جنگ» (مربع بزرگ)؛ کاغذ: هندی شگری، جلد: مقوای ضخیم باروکش گالینگور سرمه ای و عطف تیماج قرمز، 211گ، مختلف السطر، قطع: رحلی، اندازه: 17 × 27/5 سم [ف: 3-528]

الاعراض = الکلام فی الاعراض = تتمیم کتاب اَبی رشید سعید بن محمد / فلسفه / عربی

al-a'rād = al-kalām f-l a'rā = tatmīm-u k.-i 'abī rašīd

salīd ibn-i muhammad

علم الهدی، علی بن حسین، 355-436 قمری

(alam-ol-hodā, "alī ebn-e hoseyn (967-1045"

رساله کلامی مبسوطی است در خصوص اعراض که از جوانب گوناگون به شرح و بررسی موضوع پرداخته و می گوید: «کتاب ابورشید سعید بن محمد را بررسی نموده و در باب اعراض و تقسیم آن، خللی یافتیم که با این رساله آن را تتمیم می کنم»، دارای این بخش ها: 1. الأعراض مع الحال؛ 2. العرض مع القديم و المحدث؛ 3. العرض و الجوهر؛ 4. العرض و حدوث الاجسام؛ 5. الاعراض و الحسن و القبح؛ 6. القبح فی الاعراض؛ 7- الخلل

ص: 496

في تقسيم الأعراض؛ 8 كيفية تعلق الأعراض؛ 9. توليد الاسباب؟ 10. الأعراض و المحل.

آغاز: مسألة: قال تصفحت الاوراق التي عملها ابورشيد سعيد ابن محمد في ذكر انواع الاعراض و اقسامها و فنون احكامها فوجدته قد اخل باقسام كان يجب أن يذكرها

انجام: فالاول هو الالم و الثاني هو اللون و الحرارة و البرودة و الاصوات و الطعام و الارائح و الثالث هو الأكوان تمت المسألة و الحمد لله رب العالمين

چاپ: مسائل المرتضى، بيروت، 1422ق، 208-217

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12923/37

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11ق؛ مصحح، کاغذ: شرقی، 2گ (81 الف-82ب)، 24 سطر (15/5 × 10/5) [ف: 32-769]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11340/25

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12ق؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، 3 گ (177-179)، 18 سطر، اندازه: 16/5×12 سم [ف: 28-574]

الاعراض عن شيء / فقه / عربی

al-i'rād'an-iš Šay

محقق کرکی، علی بن حسین، 890-940 قمری

(mohaqqeq-e karakī, 'alī ebn-e hoseyn (1486-1534)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3443/3

خط: نسخ، کا: مصطفی بن حسن، تا: 1297ق؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: تیماج کبود، 18ص (78-95)، 15 سطر (9/5 × 14)، اندازه: 20×14 سم [ف: 5-1656]

الإعراض عن الملك / فقه / عربی

al-i'rād'an-il mulk

طباطبائی حائری، جعفر بن علی نقی، -1321 قمری

(tabātabā'ī hā'erī, ja'far ebn-e 'alī naqī (-1903

تاریخ تألیف: شب دوشنبه 12 ذیقعده 1294ق

مؤلف گوید: «بزرگی مرا امر نمود به تحقیق در مسأله «الاعراض عن الشيء» به این امر مبادرت نمودم و این رساله را در موضوع مذکور نگاشتم.»

[الذریعة 251/10]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 353/3

آغاز: بسمله حمدله صلاة وبعده فقد امرنی من لایسعنی الاعراض عن امره لسمو شانہ وعلو قدره بتحقیق الکلام فی مسئلة الاعراض عن الشيء مما هو المیسور فان المیسور لایسقط بالمعسور؛ انجام: و منها ما لم یعلم سقوطه بمجرد ذلك لعدم قیام دلیل علیه عموما و الاخصوصا و الأصل فیہ یقتضی بقائه حین یتثبت خلافه و الحمد لله اولاً و آخراً

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: تیماج سرخ، 19گ (11پ - 29پ)، 19 سطر، اندازه: 21 × 14/5 سم [ف مخ: 1-53]

الاعزل / نحو عربی

al-a'zal

درباره اسم هایی است که الف و لام نگیرد.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7552/3

آغاز: بسمله. احمد الله على ما هدانا بحمده ... و بعد فهذه اسماء لا تدخلها الالف و اللام ... و سمیته «الاعزل»؛ انجام: سکاب: اسم فرس، و هو مبني على الكسر.

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: سرخ حنایی یک لا، 2گ (49پ - 50پ)، اندازه: 21/5 × 17/5 سم [ف: 3-166]

الاعسار / فقه / عربی

al-asar

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، 1276-1352 قمری

تاریخ تألیف: رجب 1350ق

رساله استدلالی است در حکم مردی که نتواند متکفل مخارج زنش شود یا زنی که مردش گم شده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3410/1

آغاز: الكلام في على أطراف الأول اختلفوا في أن اعسار الزوج عن النفقة على الزوجة هل يجوز الفسخ؛ انجام: والمؤمنين الراغبين الساعين في أخذ الاحكام وصلى الله على محمد وآله الغر الكرام

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 14گ (1پ-14پ)، اندازه: 17 × 11/5 سم [ف: 9-193]

اعشار القرآن في السور / قرائت / عربي

a Šār-ul qur'ān fi-s suwar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 820/7

آغاز: پس از بسمله: سورة البقرة و اذا قيل لهم آمنوا، و آن كنتم في ريب مما، قالوا سبحانك، و لا تلبسوا الحق بالباطل، ثم عفونا عنكم؛ انجام: سورة الصف: يا ايها الذين آمنوا هل ادلك، سورة

ص: 497

الجمعه. یا ایها الذین آمنوا اذا نودی ... تم الكتاب.

از بقره تا جمعه؛ کان حسین بن عثمان سروی، تا: 884ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی، 4ص (282-285)، 25 سطر (13×20)، اندازه: 17×29سم [سنا: ف: 2-68]

اعشار القرآن في السور / قرائت عربی

a šār-ul qur'ān fi-s suwar

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 130616

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی بالولا، قطع: رحلی کوچک [نشریه: 7-276]

اعصاب / طب / فارسی

a'sab

رساله ای است درباره عمل اعصاب در بدن و تشریح عصب های هر عضو از اعضای بدن.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1298

آغاز: اعصاب ربطی: یک بنیان عصبانی مخصوص اند بجهت آلات اندرونی بدن؛ انجام: شریان بزرگ خون ماهی قرمز است و گلبولهای او بزرگ و بیضی شکل است.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 110گ، 12 سطر، اندازه: 11×17/5سم [مؤید: 3-248]

اعصار و اسنه اولیه فلزات در ارمنستان روسیه / طبیعیات / فارسی

a'sār va asene-ye avvalīye-ye felezzāt dar armanestān e rūsiye

حسینی، ولی الله بن نصر الأطباء، ق 14 قمری

(-20c) (hoseynī, valī-ol-lāh ebn-e nasr-ol-atebbā)

تاریخ تألیف: 1314 ق.

ترجمه اثری است که مؤلف در آن دوره فلزات را، که یکی از ادوار تاریخی بشر است، در ناحیه ارمنستان بررسی می کند. مدارک او اکتشافات و حفاری های عدیده ای است که در قبرستان ها آن سرزمین به عمل آمده است و بر اثر این حفاری ها او به آثار زیادی از انواع ظروف و اسلحه سرد دست یافته و همانها کافی برای تحقیقات او در این زمینه شده است. این کتاب حاوی چند نقشه از منطقه های

مطالعه شده نیز می باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 534

آغاز: ملاحظه عمومی بعد از آنکه (مسیو بوشه دو پرت) علم معرفت بوجود انسان را وضع نمود و مبنای اصول علم باآثار و ابنیه قدیمه قرار داد؛ انجام: هیچ اثری از مدالهای قدیمی در قبور للوار بدست نامده است.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: ذیحجه 1314ق، جا: تهران؛ با سرلوح، دارای عکس های چاپی که اطراف آنها با فرانسه شرح شده و یک نقشه رنگین؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: ابره کاغذی، رنگین، مقوایی، 114گ، 15 سطر (8×13/5)، اندازه: 17×22سم [ف: 2-28]

- الاعضاء الأکمة < تعرف علی الاعضاء الباطنة

اعضاء الانسان - کتاب التوسيط بين ارسوطاليس و جالينوس / طب / عربي

a'dā'-ul insān = k.-ut tawsīt bayn-a arasūtālīs wa jālīnūs

فارابی، محمد بن محمد، 260؟ - 339 قمری

(fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951

آغاز: قصدنا أن نثبت ما أخبر جالينوس انه شاهده من اعضاء الانسان، و ما ذكر أن شاهده في عضو عضو منها بازاء ما اخبر ارسطاطاليس انه غايته من ذلك العضو بعينه

[الذريعة، 109/18]

1. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 2912/71

آغاز: قصدنا أن نشبت ما أخبر جالينوس انه شاهده من اعضاء الانسان و ما ذكر أن شاهده في عضو عضو منها بازاء ما اخبر ارسطاطاليس انه غايته من ذلك العضو بعينه؛ انجام: كان سبيلها أن يشترط فيها و اغفلت فيحند يصير القياسان جميعاً برهانين.

عنوان «مشتركات جالينوس» نیز دارد و گویا از فارابی باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1266ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 5گ (222ر - 226پ)، 30 سطر، اندازه: 21×35سم [ف: 3-166]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2912/70

آغاز: برابر؛ انجام: استعمالها في بدن او عضو هذا خاص بالطيب. عنوان «رسالة للفارابي في ما اشترك فيه جالينوس و ارسطو طاليس من امور اعضاء الإنسان» دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1266ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 2گ (222پ -

221 پ)، 30 سطر، اندازه: 21×35سم [ف: 3-166]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1367/4 ط

آغاز: برابر؛ انجام: ... وعن كثير من الاجسام المعدنية لا من جهة ما ينظر فيه صاحب العلم الطبيعي بل من جهة.

خط: نستعليق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکى، 15 ص (129-143)، مختلف السطر، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 24/3-91]

- الاعضاء الباطنة < تعرف علل الاعضاء الباطنة

ص: 498

al-ada' wa-n nafs

حكيم ترمذی، محمد بن علی، -320؟ قمری

(hakīm-e termezī, mohammad ebn-e 'alī (-933)

[سزگین 16 عثمان 4]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 5/3

بخش 2 بی کا، تا: 119ق؛ 26گ (133-158ر) [ف:-62]

- الاعضالات العشرينية < الاعضالات العویصات

الاعضالات العویصات = الاعضالات العشرينية / چند دانشی / عربي

al-i'lālāt-ul a'wīlāt = al-i'dālāt-ul 'iṣrīniya

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -1041؟ قمری

(mirdamad, mohammad baqer ebn-e mohammad (-1632

اهدا به: اشرف آل خاتون

تاریخ تألیف: 1 ذیحجه 1022ق

پاسخ به 20 مسئله مشکل در علوم مختلف ریاضی، فلسفه، کلام، منطق، فقه و اصول فقه است که مؤلف در حد اختصار بدان پرداخته است، در بیست «اعضال»: 1. زاویه حذبة الدائرة و الخط المماس إياها؛ 2. نسبة الكرة إلى الكرة و حکمها؛ 3. نسبة المحيط و القطر و مقدارها؛ ... 10. لازم الماهية و استناده إلى الماهية و الجاعل؛ ... 15. حمل الجزئي على الجزئي و حمله على الكلي؛ ... 20. معنی الكراهة في العبادات. این گفتار به نام «رساله شرفیه» نیز نامیده می شود که به نام «شرف آل خاتون» کرده است.

آغاز: بعد الحمد و الصلاة على عباده المصطفين، فیا ولدی الروحانی و حبیبی العقلانی و یا شرف آل خاتون. فهذه الأعضاء العویصة التي كساير نظايرها من العویصات

انجام: إن سبيله جدد للمسترشدين، و نائله غير مجذوذ عن المستعدين و كتب احوج المرئيين ... محمد بن محمد يدعى باقر الداماد الحسيني ختم الله له في نشأته بالحسنى و (في؟) 1 ذیحجه شهر عام 1022 من الهجرة

چاپ: مشار عربی، ص 71، دارالخلافة طهران، سنگی، بی ناشر، 1317ق.، رقعی، 26ص؛ 24+3صص؛ با تحقیق عبدالله نورانی، در مصنفات میرداماد، جلد 1، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، 1381

[ریحانه، 115/1 «الاعضالات العوبصة»]

شرح و حواشی:

1- شرح الاعضالات = شرح العشرینیه = الرسالة العشرینیه؛ کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد (-1075)

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5533

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1022ق [الفبائی: 60]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 232/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف تیماج سبز ضربی، 16ص (238)، ابعاد متن: 7 × 15، اندازه: 10 × 20 سم [سنا: ف: 1-115]

3. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: 49/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، در حیات مؤلف؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز لبه دار، پشت سبز، 18گ (2پ-19ر)، اندازه: 13 × 19 سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: -158]

4. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 262/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 8گ (83پ-90ر)، 21 و 22 سطر (6/5 × 13)، اندازه: 13 × 22/5 سم [ف: -196]

5. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 209/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینعلی شیرازی، تا: در عصر مؤلف؛ از روی خط مؤلف؛ جلد: دورو تیماج رو سبز عطف و پشت قرمز، 273گ، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-302]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 695/2

بی کا، تا: حدود 1020ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لائی قرمز [ف: 5-156]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 667/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن جلال الدین محمد (شاگرد مؤلف)، تا: 1036ق، کاغذ: ترمه، جلد: میسن آلبالویی مغزی قهوه ای،
214ص (74-287)، 15 سطر، اندازه: 13 × 19/3 سم [ف: 5-137]

8. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 2144/7 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: حدود 1046ق؛ محشی با نشانی «منه» [عکسی : 1-34]

9. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1836/1

آغاز: برابر؛ انجام: النبویه حامدا مصلياً مسلماً مستغفراً تم بحمد الله وعونك هذه الرسالة على يد افقر عباد الله الملك المتعال فضل الله بن محمد بن فضل الله البسهام الله لباس الغفران بالنبي محمد و الال في شهر ربيع الأول.

کا: فضل الله بن محمد بن فضل الله، تا: ربيع الأول 1065ق؛ جلد: تیماج قهوه ای دارای برگردان از تیماج قرمز، 18ص (1-18)، قطع:
خشتی، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 9-484]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 923/1

ص: 499

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-126]

10. مشهد: رضوی، شماره نسخه: ض 9820

خط: نسخ، کا: محمد مقیم، تا: 1093 ق [الغبائی: 60]

11. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7191/1 و 2489/1-ف

خط: نسخ، کا: علی اصغر شاهمیرزادی، تا: قرن 11 یا 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای لایی، 14 سطر (7×13)، اندازه: 12×

19 سم [ف: 16-479] و [فیلمهاف: 1-701]

یزد؛ علوم، شیخ علی؛ شماره نسخه: 53/1

همان نسخه بالا [نشریه: 4-444]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11340/32

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ محشی؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، 9 گ (297-305)، 17 سطر، اندازه: 11×16 سم [ف: 28-579]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21571

آغاز: برابر؛ انجام: من الاقل فی سنه 1114

خط: نستعلیق شکسته، کان حسین بن محمد تقی مازندرانی ساروی، تا: 1114ق؛ اهدایی: رهبری، 1373 [رایانه]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21991

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1158ق، جا: احمد نگر؛ ضمیمه نسخه ش 21988 [ف: 18-18]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13096/37

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی فرزند میرزا عزیز، تا: قرن 13؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 5 گ (181-185ر)، 33 سطر،

اندازه: 15×27 سم [ف: 33-190]

16. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 4050/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی با نشانه منه؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سیاه با لفاف کاغذی مقوایی، 10 گ (212 پ-221)، 20 سطر (8 × 15)، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 17-363]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 9804

آغاز: برابر؛ انجام: محمد بن محمد یدعی باقر الداماد الحسینی ختم الله له في نشأته بالحسنى دادی

خط: نسخ، بی کا، تا: 1215 ق [الفبائی: 60]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10693

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1218 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و با سر، 15 گ، 15 سطر، اندازه: 25 × 17 سم [ف: 169-33/1]

19. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5105/2

خط: نستعلیق، کا: میر نجم الدین سید جعفر بن حاجی میر هاشم حسینی، تا: 2 شعبان 1294 ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه ای، 9 گ (68 پ-76 پ)، 12 سطر (8/5 × 14/5)، قطع: ربعی، اندازه: 21 × 14 سم [ف: 15-4114]

20. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3544/3

در اعضاء هشتم افتاده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، 11 و 20 و 24 سطر، اندازه: 22/8 × 18/1 سم [ف: 6-480]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/42

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 5 گ (298 پ-302 پ)، اندازه: 30 × 18/5 سم [ف: 18-205]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6859

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 60]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5946

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: 60]

24. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7195/1 و 2400/1 -ف

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن قرچغای، بی تا؛ با حاشیه «منه دام ظلّه العالی مطب»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ لایی، 12 سطر (7/5 × 13)، قطع: ربعی، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 16-483] و [فیلمهاف: 1-679]

25. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1415/3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 10 گ (65-74)، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 3-90]

اعطاء بدل المغصوب إن فقد / فقه / عربی

i "ṭā'-u badal-il maḡṣūb in faqad

خوانساری، علی اکبر بن ابراهیم، -1271 قمری

(xānsārī, 'alī akbar ebn-e ebrāhīm (-1855

تاریخ تألیف: ذیقعدہ 1264ق

رساله استدلالی است در این که اگر شخصی حیوانی یا غلامی را غصب کند و آن حیوان و یا غلام فرار کند باید غاصب بدل آن را بپردازد و در عین حال مالک اصل آن نیز نمی شود. این رساله دارای 11 «مقاله» است و مسئله مشروح در آن در محضر سید محمد باقر (شاید حجة الاسلام شفتی) طرح شده بود.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3568/2 - 18/88

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ... اتفق في بعض الأحيان ذكر مسألة من المسائل الفقهية في أعلى مجلس حضرة الاستاد العالم ... السيد محمد باقر، انجام: ولو كانت واحدة اعلى منفردة عن منافع متعددة يمكن جمعها ضمن الاعلى.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه ای، 9 گ، 22 سطر، اندازه: 15/5 × 22 سم [ف: 1-454]

ص: 500

اعطای لقب (چند فرمان) / تاریخ ایران، اسناد / فارسی

(e'tāy-e laqab (Āand farmān

تهران، ملک، شماره نسخه: 4318/49

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 7-342]

اعظم الصناعة / ادبیات فارسی

a'zam-os senā'a

راقم، محمد حسن

rāqem, mohammad hasan

وابسته به: حدائق البلاغة؛ فقیر دهلوی، میر شمس الدین (1115-1183)

اهدا به: محمد ارتضاعلی خان

شرح مانندی است بر «حدائق البلاغة».

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 941

آغاز: تخصص حمد و ثنا قادری را سزا. چون شرح معنیات بنوشت راقم ز حدائق البلاغة هاتف پس او ز روی برهان فرمود که اعظم الصناعة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: آدینه 4 ذیقعدہ 1260ق؛ چند ماده تاریخ دیگر درباره همین سال در آن هست [نشریه: 7-102]

اعقاب آل ابی طالب / انساب / عربی

a qāb-e āl-e abī-tāleb

حسینی علوی، محمد بن محمد، -437 قمری

(hoseynī "alavī, mohammad ebn-e mohammad (-1046

رساله مختصری است در انساب آل ابی طالب، نگاشته شده جهت سید رضی و مرتضی .

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8508/4

آغاز: قال محمد بن محمد العلوي الحسيني النسابة سألت أن أذكر مختصرة ممن اعقب من ولد عبد مناف ابن قصي و ما تذييل من ولده مما يسهل على المبتدى حفظه و لا يسعه جهله؛ انجام: اين قينان بن أنوش بن شيث بن آدم أبي البشر عليه السلام ابن التراب و على حواء السلام.

خط: نسخ و نستعليق، کا: عبد الله حسيني نجفی، بی تا؛ از روی خط فخار بن معد موسوی، در پایان اشعار مؤلف در مدح سیدین را نیز آورده است؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، 8 گ (88 پ - 95 ر)، اندازه: 11×15/5 سم [ف: 28-78]

الأعلاق الخطيرة في ذكر امراء الشام و الجزيرة / تاريخ-عربي

al-a'lāq-ul xaṭīra fi dīkr-i umarā'-i šām wa-l jazīra

ابن شداد، محمد بن ابراهيم، 613-684 قمری

(ebn-e šaddād, mohammad ebn-e ebrāhīm (1217-1286

تاریخی است نسبتاً مختصر در بیان ملوک حاکمان شام و جزیره و مناطق اطراف آن که به اجناد شام معروف بوده اند (فنسرین، عواصم، حمص، دمشق، اردن، فلسطین)، و نیز ذکر دانشمندان آن دیار، مساجد، بناهای تاریخی و جز آن. عناوین کتاب بنا بر نسخه موجود چنین است: مقدمة: در چهار «مقصد»؛ القسم الأول: في سبعة عشر بابا في امراء البلد و ما اشتمل عليه بنيانه ظاهرا و باطنا، مشتمل بر 17 «باب»؛ القسم الثاني: فيما يشتمل عليه حدود نواحيها الخارجة عنها.

چاپ: دمشق، مطبوعات المعهد الفرنسي، 1963 م، نشره سامی الدهان، الطبعة الأولى، 347 ص

[كشف الظنون 125/1]

قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 1581

آغاز: الحمد لله الذي قص من ابناء الرسل ما ثبت به فواد رسوله و تلا عليه من اخبار الامم ما بلغ به من تصديقه غايه سؤله؛ نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم 730؛ خط: نسخ و ثلث، بی کا، تا: قرن 7 و 8 محشی، نسخه را احمد بن محمد حنفی حموی و یحیی ... احمد بن فتح الله زایر مطالعه کرده اند، دو بیت شعر در وصف حلب نیز به خط ناظم آن در وصف کتاب آمده؛ تملك: احمد بن سلمان بن محمد در دهه دوم ذیحجه 770، عبدالله بن الافرم؛ مهر: احمد بن سليمان المستعان بالله» (دائری)؛ 529 ص [عکسی ف: 4-436]

اعلال صرف زاهد / صرف / فارسی

e'lāl-e sarf-e zāhed

حاشیه ای است با عنوان «قوله» بر رساله صرف زاهد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1456

آغاز: هذه الرسالة اعلال الصرف الزاهد. بسمله و به ثقتي الحمد لله رب العالمين ..... اما بعد اين رساله ايست در بيان اعلال صرف زاهد
تا بر مبتدی آسان گرده. بدانکه حروف اصول در ثلاثی آنست که بر وزن مقابل فا و عین و لام باشد... قوله مضاعف در ثلاثی آنست که
عین و الفعل و لام الفعل اول او از یک جنس باشد مانند رد که در اصل ردد بود دال اول ساکن گردانیدن و در ثانی ادغام کردند رد شد؛
انجام: اضافه کردند بر سییل عادت و الله شد.

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن علی اکبر بن محمدرضا اشکوری، تا: 22 ربیع الاول 1099ق؛ تملک: ابوالفتح حموی در 1104؛ کاغذ:
سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، 41گ، 15 سطر (8 × 12/5)، اندازه: 20×14 سم [ف: 8-115]

ص: 501

مشمول بر «مقدمه» و بخش اعظم مبحث تلاوت از کتاب الاعلام مؤلف می باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4651/1

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... يقول اضعف عباد الله ... الشيخ محمد ابو عبد الله الصفرای؛ انجام: وقد احسن بعض الفضلاء حيث جمع الحروف في كونها ثمانية وعشرين في ابيات خط: نسخ كهن، بی كا، تا: 734ق؛ افتادگی: انجام؛ تملك: «رضا الموسوي الزنجانی»؛ كاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی مقوایی دامن دار، 6گ (1-6)، 7 سطر (5/9×13)، اندازه: 18×13/5 سم [ف: 19-313]

اعلام الاحباء في حرمة الغناء في القرآن و الدعاء / فقه / فارسی

'ilam-ul ahibba' fi hurmat-il gina fi-1 quran Wa-d du'a

میرلوحی سبزواری، محمد هادی بن محمد، -1113 قمری

(mīrlowhī sabzevārī, mohammad hādī ebn-e mohammad (-1702

وابسته به: الغناء (رسالة في تحريم...); محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (1017-1090)

تاریخ تألیف: 1087ق یا ذیقعدہ 1105ق

به نظر می رسد که میرلوحی این رساله را در رد محقق سبزواری نوشته و انگیزه تألیف خود را چنین بیان کرده است: «در این اوقات از بعضی دوستان و پیروان ائمه معصومین صلوات الله عليهم چنین استماع افتاد که بعضی از افاضل تالیفی کرده و در آن بیان کرده که غنا کردن و خوانندگی نمودن در قرآن جایز بلکه سنت است و مستمسک به حدیثی چند شده که با جواب مذکور شود». از عبارات محقق سبزواری در کفایة الأحكام درباره غنا در قرائت قرآن چنین برداشت می شود که او معتقد به جواز بلکه استحباب غنا در قرائت قرآن بوده و رساله ای در این باره نوشته است. هم عصر بودن میرلوحی و محقق سبزواری و مقایسه متن رساله میرلوحی و با ادله ای که محقق سبزواری در «کفایة الاحکام» آورده، این نظر را تقویت می کند که «اعلام الاحباء» رد رساله محقق سبزواری است. از خاتمه برخی از نسخه های این رساله برداشت می شود که این رساله در 1087 تألیف شده است. آقا محمد علی کرمانشاهی در کتاب «خیراتی» خود، فصلی در مذمت درویشان و صوفیان در غنا کردن و خوانندگی نمودن، اختصاص داده و بیشتر مطالب این فصل آن از «اعلام الاحباء» است بدون این که از مأخذ آن نامی ببرد. این کتاب دارای یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه» است: مقدمه در کلمه ای چند

ضروری؛ فصل 1. نقل اقوال علمای لغت و فقها؛ 2. تحریر محل نزاع؛ 3. نقل بعضی از آیات دال بر حرمت؛ 4. بعضی از احادیث دال بر حرمت؛ 5. حرمت غنا مطلق؛ خاتمه در احادیث اباحه و پاسخ از آنها. وی با استناد به آیات و روایات و اقوال فقها غنا را مطلقاً حرام دانسته و گفته است: غنا هر چند در تلاوت قرآن یا دعا و یا رثای امامان معصوم باشد باز هم ممنوع است.

آغاز: حمد بیحد عزیزی را سزاست که گوشه گیران بینوا را در حصار عبادت با وجود طاعت از خطاب عدالت او خوف و خشیت عادت و خوست و ثنای بی عد رحیمی را در خور کبریاست که کوچک دلان مجلس ساز و بزرگ منشان ... اما بعد چنین گوید ... که در این اوقات از بعضی دوستان و پیروان ائمه معصومین

انجام: حضرت حق تعالی همه را از شر شیطان محافظت نماید خصوصاً ناظر و مؤلف و کاتب و قاری این رساله را و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة.

چاپ: با تصحیح محسن صادقی، در مجموعه میراث فقهی غنا و موسیقی جلد اول، قم، مرکز تحقیق مدرسه ولی عصر، نشر مرصاد، 1376ش؛ نیز به تصحیح منصوره اعتمادی در الرسائل الفقهیة فی الغناء (تهران، دانشگاه تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: 1388)

[میراث فقهی (موسیقی و غنا) 2059/3؛ دنا 46/2 (7 نسخه)؛ فهرستواره 680/7]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5511

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسمعیل بن پرویز گرجی (شاگرد مؤلف)، تا: جمعه دهه 2 جمادی الثانی 1098ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یک لا قهوه ای، 66 گ، 12 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 11/5 × 16 سم [ف: 16-410]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8839/22

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج قهوه ای، 18 گ (294 پ-311 پ)، اندازه: 15 × 23 سم [ف: 23-30]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1186/43

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-445]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 591/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا بیک بن محمد تقی کرمانی، تا: رجب 1114ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن لایی سیاه مغزی قرمز،

60ص (104-163)، اندازه: 14/8 × 20 سم [ف: 5-91]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5672/1

آغاز: برابر؛ انجام: استفسار نموده که آیا غنا کردن در قرآن حلال است یا حرام و در کلام مجید به ترنم و تعزیه مشغول شدن. بی کا، تا: قرن 13؛ دارای خط خوردگی و اصلاح فراوان و شاید خط خود مؤلف؛ کاغذ: فرنگی نباتی تیره آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی ضربی ساده، 30ص (2-31)، قطع: خشتی، اندازه: 11 × 18/5 سم [ف: 17-124]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19934

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید مصطفی حسینی، تا: دهه سوم شعبان 1341ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، 29گ، 20 سطر، اندازه: 16/5 × 10/5 سم [ف: 20-44]

اعلام الاریب بحدوث بدعة المحاریب / فقه / عربی

ī'lām-ul arīb bi-hudūt-i bid'at-il maḥārīb

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

او در این وجیزه احداث محراب را در مساجد بدعت و با استناد به احادیث اهل سنت آن را از محرمات دانسته و گفته است گروهی پنداشته اند که محراب در عصر پیامبر و خلفای راشدین وجود داشته در حالی که چنین نبوده و این بدعت به تقلید از کنائس و معابد یهود و نصاری در آغاز سده دوم آغاز گردیده است.

[دنا 46/2، دار الصدام ص 57؛ معجم المؤلفین 128/5]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22190

آغاز: بسمله، قال شیخنا الامام العالم العلامة ... الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى هذا جزء سمیته اعلام الاریب بحدوث بدعة المحاریب لان قوم خفی عليهم كون المحراب في المسجد بدعة؛ انجام: و من یضلل فلاهدی له و لاحول ولاقوة الا بالله العلی العظیم علق بیده الفانیة لنفسه زکریا بن محمد ... و كان الفراغ من تعليق ذلك في سادس عشر رمضان سنة احدى عشرة و تسعمائة

خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: 16 رمضان 911ق؛ مجدول، کمنند به لاجورد؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1374؛ کاغذ: حنائی، جلد: مقوا، 2گ، اندازه: 16 × 25 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-129]

إعلام الاعلام باشكال محاجة آدم و موسى عليهما السلام / شرح حديث / عربی

کوکبانی، حسین بن حسن، ق 12 قمری

(kokabani, hoseyn-e bn-e hasan (-18c

رساله ای است استدلالی در شرح حدیث محابه حضرت آدم و حضرت موسی (علیهما السلام)، مشتمل بر دو «مقام»: 1. تخرج طرق الحدیث؛ 2. اقوال العلماء في كشف اشكال الحدیث و بیان وجوه احتماله. رساله به درخواست صلاح الدین صلاح بن حسین بن علی اخفش صنعانی» (1142 ق) نگاشته شده است. جوابیه دیگر مؤلف با عنوان «جواب مسئله في حدیث محابه آدم و موسی (علیهما السلام)» خواهد آمد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24380

آغاز: بسمله. الحمد لله العظيم جلاله العمیم کرمه و افضاله الذي اقام على عباده؛ انجام: الكلام بعد بلوغ المرام من ما هو المقصود ...
وصلی الله على سيدنا ...

خط: نسخ، کا: صلاح الدین بن حسین اخفش، بی تا؛ محشی، ظهر برگ اول دارای یادداشت و امضای کاتب؛ اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، 8گ، 36 سطر، اندازه: 12 × 32/4 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1 - 130]

الاعلام باعلام بيت الله الحرام / تاريخ عربي

al-i[^]lām bi-a[^]lām-i bayt-il lāh-il parām

نهروالی، محمد بن احمد، 917-990 قمری

(nahravālī, mohammad ebn-e ahmad (1512-1582

اهداء به: مراد خان

تاریخ تألیف: شب 7 ربیع الاول 985 ق

کتابی است در تاریخ مکه و بناء کعبه و مسجد الحرام، در یک مقدمه و ده «باب» و «خاتمه»: باب 1. ذکر وضع مکه المشرفة؛ 2. بناء الكعبة؛ 3. بیان ما كان عليه وضع المسجد الحرام في الجاهلية و صدر الاسلام؛ 4. ذکر ما زاد عليه العباسيون في المسجد الحرام؛ 5. ذکر الزيادتین التي أمر بها المهدي؛ 6. ذکر ما عمره ملوك الجراكسة في المسجد الحرام؛ 7. ظهور ملوك آل عثمان؛ 8. دولة السلطان آل عثمان؛ 9. دولة السلطان سليم الثاني؛ 10. دولة السلطان مراد خان؛ الخاتمة في ذكر المواضيع المباركة و الاماكن المشرفة

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي جعل المسجد الحرام امنا و مثابة للناس.

چاپ: قاهره، مطبوعات عبد الرازق، 205ص، 1303ق؛ لیبسیک، 1274ق؛ مطبعة الخيرية، 333ص، طبع علی هامش خلاصة الكلام

لاحمد زینی دحلان، 1305 ق.

[التاریخ و التراجم ص 37؛ دنا 46/2]

شرح و حواشی:

1- کتاب الاعلام (مختصر)؛ شاه جهان پوری، محمد

ص: 503

1. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 12798

آغاز: السلطان بن السلطان الملك المؤيد مراد خان بن سليم خان بن سليمان

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ تاریخ 1141ق در صفحه عنوان هست؛ تملك: اعتضاد السلطنه، در 1291ق؛ واقف سپهسالار، 1297ق، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 198گ، 28 سطر (9/5 × 14/5)، اندازه: 15 × 21سم [ف: 3-167]

2. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2701

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حاج سید محمد وامق، تا: رمضان 1375ق؛ به توصیه حاج وزیری موسس کتابخانه از روی نسخه اصلی مورخ 985 استنساخ شده؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز ضربی، 357گ، 14 سطر (8/5 × 14)، اندازه: 17/5 × 22/5سم [ف: 4-1396]

الاعلام بتاريخ الاسلام = التاريخ الكبير / تاريخ عربي

al-i'lām bi-tārīx-il islām = at-tārīx-ul kabīr

ابن قاضی شهبه، ابوبکر بن احمد، 779-851 قمری

(ebn-o qāzī-ye Šahba, ābūbakr ebn-e ahmad (1378- 1448

تاریخ سالانه است و پس از یاد کردن حوادث هر سالی سرگذشت کسان است به ترتیب تهجی. مطالبی را از «تاریخ الاسلام» ذهبی (-748) و تاریخ ابن کثیر (-774) و جز آن گرفته است. این مطالب از آغاز قرن سوم هجری شروع شده تا پایان قرن هشتم را به ترتیب سال ها بیان کرده و آن را در هشت جلد نگاشته است. این کتاب جز «تاریخ ابن قاضی شهبه» می باشد.

آغاز: الحمد لله ممیت الاحیاء و محیی الأموات و مبدیء الاشیاء و مبیید البریات و جامع الخلق بعد الشتات.

چاپ: محقق: عدنان درویش، بیروت، مطبعة الكاثوليكیة، 1977م.

[كشف الظنون 127/1؛ مقدمه تاریخ ابن قاضی شهبه 32/2؛ مجمع علمی العراقي 234/1 و 235/1]

قم: مركز احیاء؛ شماره نسخه: 470

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی-ترکیه 1403، جلد پنجم کتاب از وقایع سال 600 تا 685 هجری می باشد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا. آنگونه که در ابتدای کتاب تصریح شده و با نمونه خط مؤلف که زر کلی در الاعلام نقل کرده بی شباهت نیست، مصحح و اضافاتی دارد؛ تملك: «فیض الله مفتی سلطنت عثمانی» به سال 1112 و مهر بیضوی بزرگ وقف وی؛ 531صص [عکسی ف: 2-64]

al-i'lām bi-hukm-i 'Īsā 'alay-hi-s-salām

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūṭī, "abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

چاپ: قاهره، مطبعة المنيرية، 13 ص، 1353 ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1311/2 عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى و بعد فقد ورد على سؤال يوم الخميس

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، 2 ص (7-8)، 19 سطر [عکسی ف: 23-4]

الاعلام بسيرة النبي عليه الصلاة والسلام / تاريخ پیامبر اکرم (صلي الله عليه وآله) / عربي

al-i'lām bi-sīrat-in nabī 'alayh-iṣ ṣalāt wa-s salām

زرنندی، محمد بن یوسف، 693-750 قمری

(zarandī, mohammad ebn-e yūsof (1294-1350

اهدا به: جمال الدین عربشاه بن صاحب شهید امین الدولة حسن بن صاحب شرف الدین عثمان تاریخ تألیف: 747 ق؛ محل تألیف: شیراز
در یک «مقدمه» و پنج «باب»

[شد الازار 411؛ هزار مزار 141؛ برو کلمن 267/2؛ الذریعة 125/8؛ الاعلام زرکلی 26/8؛ معجم المؤلفین 124/12؛ هدیة
العارفین 157/2]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 408

دلال احمد بن عمر بن محمد بلیانی آن را بر پسر برادر مؤلف موفق الدین ابوالخیر محمد بن عزالدین احمد بن یوسف زرنندی مدنی
انصاری سعدی عبادی مجاز از مؤلف در خانه خود او در

کازرون در روز دوشنبه 26 ربیع الثانی 782 خوانده (پایان نسخه بخط او) و از او اجازه روایت گرفته است. نسخه ما شاید تنها نسخه ای
باشد از این کتاب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 18 افتادگی: وسط؛ با تاریخ اوایل ذیحجه 796 در ص ع که پاک شده [ف: 3-71]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2757-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-284]

الاعلام بشد المنگام / هیئت / عربی

al-i'lām bi-šadd-il mangām

صوفی، محمد بن احمد، - 950؟ قمری

(sūfī, mohammad ebn-e ahmad (-1544

رساله ای در وصف منگام (بنگام) که نوعی ساعت شنی [به نوشته حاج خلیفه در تعریف منگام: آلة الساعة من الرمل في القاروره] و وسیله محاسبه اوقات است و دستور ساختن و تهیه

ص: 504

آن در یک «مقدمه» و پنج «باب» و «خاتمه». مؤلف در دیباچه آورده: «چون محاسبه اوقات عبادت از بزرگترین عبادات است و ساختن منگام کمک بزرگی برای دست یافتن به این محاسبه است و در این باب تألیفی به نظر نرسید، این رساله را در یک مقدمه و پنج باب و تتمه و خاتمه نگاشتم...»

[کشف الظنون (چاپ استانبول) 1: 127؛ معجم المؤلفین 9: 15]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 690/8 - طباطبائی

آغاز: بسمله، الحمد لله رافع الدرجات لمن شد عزيمة قصده ... اما بعد فلما كان صدق العناية الى اتقان مباشرة مواقيت العباده من اعظم القرب و كانت صناعة المناكيم فيها من المعونه اقوى سبب و لم يظفر فيها بمصنف و لادون فيها قانون ... ابرزنا هذه الرساله الكشف الاسرار الغامض منها ... المقدمة في معرفة آلات الشد ... و اسمائها؛ انجام: و قد ذكر عن حكماء الهند آلات للاوقات يسمى الطنجهارات و هي كالتاسه ... فلما اخترعت المتأخرون صناعة هذه المناكيم على هذه الصورة اعجب بها غاية الاعجاب و كان ... اضبط للوقت ... فوجب ... مراعات ما ذكرناه و الله الموفق للصواب. كاتب در پایان افزوده: «مؤلفها الشيخ الإمام شمس الدين محمد بن ابى الفتح محمد بن عيسى بن احمد الصوفي».

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ در ذیل رساله 2 فقره یادداشت است به خط کاتب نسخه درباره دستگاه های متداول برای تعیین وقت و جهت؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج قهوه ای، 6ص (56-61)، 20 و 25 سطر، قطع: رقعی بزرگ (خشتی)، اندازه: 14/5 × 20 سم [ف: 23-13]

الإعلام بفضل الصلاة على خير الأنام / حديث / عربي

al-i' lām bi-fadl-i-ṣ ṣalāt 'alā xayr-il anām

نمیری، محمد بن عبدالرحمن، 500-544 قمری

(nomayrī, mohammad ebn-e 'abd-or-rahmān (1107- 1150

کتابی است درباره صلوات بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) با عناوین «باب - باب». مؤلف موارد و جوب آن و همچنین کیفیت صلوات و فضیلت آن و مواردی که صلوات در آنها وارد شده است با استناد ب و احادیث بیان نموده است: باب الأمر بالصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله)، باب كيفية الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله)، باب بعض ما حفظ من كيفية الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله)، باب الامر سؤال الوسيلة للنبي (صلی الله علیه و آله)، باب سؤال المقعد المقرب يوم القيمة للنبي (صلی الله علیه و آله)، باب في مواطن الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله)، باب الامر بالاكثر من الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله)، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) كل يوم و ليلة، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) عند دخول المسجد، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) في الصلاة، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) عند الخروج من المسجد، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) عند سماع المودن، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) عند اقامة الصلاة، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) في الصلاة، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله) عند الخروج من المسجد، باب الصلاة على النبي (صلی الله علیه و آله)

في الوتر، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) اذا قام من الليل، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) في يوم الجمعة، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) في الخطبة، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) كلما جلس مجلسا، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) اذا اراد سفرا او قدم منه، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) في الفراغ من التلبية، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) عند استلام الحجر، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) في اول الدعاء و اوسطه، باب منه أن الدعا محجوب حتى يصلي على النبي، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) والتوسل به الى الله تعالى، باب التشديد في ترك الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب من الجفا أن يذكر النبي (صَلَّى الله عليه وآله) و لم يصل عليه، باب دعاء النبي (صَلَّى الله عليه وآله) على من يذكر عنده، باب فيمن جلس مجلسا لم يصل فيه على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب فضل الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) (صلوة الله مضاعفة عشرا على من صلى على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب صلاة الملائكة على من صلى على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب صلاة النبي (صَلَّى الله عليه وآله) تبلغ صلواته عليه، باب كون المصلين على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) اولى الناس يوم القيمة لكثرة صلواته عليه، باب وجوب شفاعته النبي (صَلَّى الله عليه وآله) لمن صلى عليه، باب شهادته النبي (صَلَّى الله عليه وآله) يوم القيمة لمن صلى على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب نجاة المسلمين على النبي من أهوال يوم القيمة بصلواتهم عليه، باب سعادة المصلي على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) يوم القيمة، باب اجازة الصراط بالصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب نيل رضي الله عزوجل بالصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب ما جاء ما أن المصلي على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) قد التمس الخير من مظانته، باب ما جاء أن الصلاة على النبي عبادة، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) زكاة لمن صلى عليه، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) ترفع بها الدرجات، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) تكتب بالحسنات، باب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) من جعل دعاء كله الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) و كفى همه و غفر ذنبه، باب فضل الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) كل يوم و ليلة، باب فضل الصلاة على النبي يوم الجمعة و ليلة الجمعة، باب استمرار الأجر من كتب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) مادام كتبه ذلك كذلك، باب استغفار الملائكة لكاتب الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) مادام اسمه في ذلك الكتاب، باب البشري في الحيوية الدنيا للمصلي على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب بعض ما شوهد من الابتداء في الدنيا لمن تعمد ترك الصلاة على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب ..، باب كيفية السلام على النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، باب السلام على ... صلى الله عليه اذا دخل المسجد، باب السلام على النبي في الصلاة، باب السلام على النبي اذا خرج من المسجد، باب السلام على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) عند الوقوف على قبره، باب فضل السلام على النبي، باب الله ملائكة سباحين يبلغونني من امتي، باب رد النبي (صَلَّى الله عليه وآله) على من سلم عليه من امته، باب السلام على النبي (صَلَّى الله عليه وآله) و آله) افضل من عتق

الرقاب.

آغاز: اخبرنا الشيخ الامام ... قال حدثنا الفقيه الحافظ ابو عبد الله محمد بن عبد الرحمن بن علي بن عبد الرحمن النميري رضى الله عنه قراة عليه و انا اسمع في شهر رمضان المعظم سنة اثنين و اربعين و خمس مائة

انجام: باب السلام على النبي (صلى الله عليه و آله) افضل من عتق الرقاب ... و حب رسول الله (صلى الله عليه و آله) افضل من عتق الرقاب ... و حب رسول الله افضل من مهج الانفس، او قال ضرب السيف في سبيل الله، صلى الله على محمد و آله و سلم تسليما

[كشف الظنون 128/1]

قم: مركز مطالعات؛ شماره نسخه: 1038-عكسى

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: كتابخانه مدرسه احمديه شهر حلب؛ خط: نسخ، كا: احمد بن محمد بن احمد مودب الأطفال، تا: 22 شعبان 864ق؛ مصحح؛ تملك: يحيى بن عبد الرحيم بن محمد قلوانى شقنداوى حلبى؛ اهداى: آقاى حاج محمد كلاهى به تاريخ 8/27 / 1351؛ جلد: تيماج مشكى، 109گ، 15 سطر، اندازه: 18×23سم [ف: 2-290]

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 24عكسى و 224عكسى

نسخه اصل:؛ همان نسخه بالا [عكسى ف: 1-24 و 206]

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 6272-عكس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فيلمها ف: 3-248]

- الاعلام بفك الرموز من سائر الاقلام < الالسن المخترعة من الحروف المبتدعة

الاعلام بقواطع الاسلام / فقه / عربى

al-i'lam bi-qawati-il islam

ابن حجر هيثمى، احمد بن محمد، 909-973؟ قمرى

(ebn-e hajar-e haysamī, ahmad ebn-e mohammad (1504-1566

در سال 942 ق هنگامى كه ابن حجر در مكه بود سؤالى فقهى راجع به مهر زن از وي نمودند و او جوابى داد كه مورد اعتراض گروهى از دانشمندان شد. اين كتاب را در پاسخ اعتراضات آنان نوشته است.

آغاز: نحمد الله ان اطلعت لعلم الفتوى في سماء التحقيق شموساً و بدوراً و جعلت علماء الشريعة الغراء أرفع الناس في الدارين.

انجام: حرمنا الله عن النار و جعلنا من جملة أوليائه المقربين الأبرار و أجازنا الله من سائر محن الدنيا و الدين ...

چاپ: مصر، 1293، سنگی، 160ص؛ تحقیق قصی الحلاق، السعودية، دار المنهاج، الطبعة الأولى، 1430ق، 400 صحیفة

[كشف الظنون 128/1 ؛ معجم المؤلفين 152/2 ؛ ايضاح المكنون 241/2 ؛ الأوقاف العامة موصل 306/2]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1060/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید وجیه الدین احمد قادری، تا: جمعه 10 ذیقعدة 1273ق، جلد: مقوای عطف تیماج قرمز، 80گ (1پ - 80پ)،

17 سطر، اندازه: 15 × 23 سم [ف: 3-246]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12701

آغاز: برابر؛ انجام: و الحمد لله اولاً و آخراً و باطناً یا ربنا لك الحمد كما ينبغي لجلال و جهك و لعظیم سلطانتك.

خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه 15 ربیع 1297ق؛ مصحح، محشی، رکابه دار، کاتب در شهر سقز در کردستان ایران ساکن و امام جماعت

مسجد شیخ اسماعیل دوزخدری بوده، در زمان حکومت مجید خان که مردم در نهایت تنگ دستی به سر می بردند، بهای این نسخه در

آن روزگار 45 دینار بوده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی مجدول، 54گ، 16-21 سطر (11 × 16)، اندازه: 17 × 22 سم [ف:

32-288]

الإعلام بمصطلح الشهود و الحکام / انشاء / عربی

al-ilam bi-mustalah-i suhud wa-i hukkam

طرسوسی، ابراهیم بن علی، 720؟ - 758 قمری

(1321-1358) (tarsūsī, ebrāhīm ebn-e 'alī)

رساله ای در قواعد انشاء و اسناد معامله و احکام شرعی است طبق مذهب حنفی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5752

آغاز: الحمد لله علی ما لهم حمدة استزید من نعمائه؛ انجام: خاتمة فی آخر العمر یحمد.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن جمال الدین، تا: 18 ربیع الاول 916ق؛ واقف: شیخ بهائی؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: پارچه ای،

121گ، 17 سطر (10 × 13)، اندازه: 14/3 × 19/2 سم [ف: 7-206]

الإعلام بمناقب الإسلام / فلسفه / عربی

al-i'lām bi-manāqib-il islām

عامری، محمد بن یوسف، -381 قمری

(āmerī, mohammad ebn-e yūsof (-992'

چاپ: قاهره، دار الکاتب العربی، محقق احمد عبد الحمید غراب، چاپ اول، 257ص، 1386ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 146/1 -ف

نسخه اصل: راغب پاشا ش 1464؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 28گ (1-28)، 25 سطر [فیلمهاف: 1-418]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 262/1 بخش 3

ص: 506

الأعلام الجلیة فی شرح الألفية / فقه / عربی

al-a'lām-ul jalīyya fī š.-il alfīya

ابن ابی سروال، حسین بن علی، ق 10 قمری

(-160) (ebn-e abī servāl, hoseyn ebn-e 'alī)

وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

تاریخ تألیف: پنج شنبه 2 ربیع الثانی 950ق

وی «فوائد» استادش را که بر الفیه شهید اول نوشته است گرد آورده و خود نیز فوائدی را به آن افزوده است.

آغاز: احمد ک اللهم هادی الخلائق إلى موارد یقین و مبین احکام التکالیف با وضوح تبیین ... اما بعد فانه لما اعتکفت الطلبة علی الرسالة الموسومة بالالفیة.

انجام: و حیث وفق الله لا کمال ما قصدناه و بلغ لنیل ما اردناه فلنکمل ذلك بالحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطاهرین.

[دنا 47/2 (6 نسخه)؛ اعیان الشیعة: 116/6 ؛ الذریعة: 238/2]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2238

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی بن علی بن عبدالله بن علی بن فهدان، تا: جمعه 9 صفر 951ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای چندین بلاغ؛ واقف: ابن خاتون، 1067؛ کاغذ: متن و حاشیه، متن حنایی، حاشیه نخودی آهارمه، جلد: تیماج مشکى، 88گ، 21 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 21/1-128]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12764/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم بن احمد بن جعفر الاولی اصلاً و مولداً الاحساء، تا: پنج شنبه 25 شوال 953ق؛ محشی با نشان «م د ی ه ش»، مصحح، مقابله شد با نشان «بلغ قراءة حفظه الله و ابقاه»؛ تملك هاشم حسینی اردبیلی، یادداشت «طالعتہ من اوله الی آخره بامراد النظر...»، ظاهراً بلاغ و حواشی و یادداشت مطالعه به خط همین هاشم حسینی اردبیلی می باشد؛ کاغذ: فرنگی، 122گ (1-122)،

15 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 32-438]

3. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: جمعه 994ق تراثنا: س کش 4-40]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2239

آغاز: برابر؛ انجام: اللهم الا ان يقال الطهارة من مقدمات الصلاة

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوارویه پارچه زرد
اخرا، 24گ، 16 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 21/1-129]

5. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی کا، بی تا [دلیل المخطوطات: 1-92]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 130

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید عزالدین حسینی، زنجان؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 20 رمضان؛ 126ص [عکسی ف: 1-150]

- اعلام الحکم النبویة فی اعلام الأحکام الطبیة < طب النبوی (منتخب)

اعلام الخلق أعلام الحق = گرز آتشی بر مغز مرتشی / فقه / عربی

ī'lām-ul xalq a'lām-al haqq = gorz-e ātašī bar maqz-e mortašī

جزائری، عبدالکریم بن محمد جواد، 1215 قمری

(jaza'eri, abd-ol-karim ebn-e mohammad javad (-1801

تاریخ تألیف: چهارشنبه 27 صفر 1190ق

چون در زمان مؤلف رشوه بسیار شایع شده بود، مؤلف این رساله را در پنج «فصل» و یک «خاتمه» در رد آن نگاشته و خود بدان لقب «گرز آتشی بر مغز مرتشی» داده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3962/3

آغاز: الحمد لله الهادی و الصلاة و السلام علی خیر من نشأ فی الحاضر و البادی محمد و اهل بیته الذین تشرف بنشر فضائلهم الموقف و النادی؛ انجام: فقال له رجل یابن رسول الله أوصني فقال اتق الله حیث كنت فانك لا تستوحش إلى هنا تقطع الکلام.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد صالح سید محمد شاهی، تا: ربیع الثانی 1190 ق؛ 27 گ (174 پ - 200 پ)، 16 سطر، اندازه: 12×
20 سم [محدث ارموی مخ: 1-163]

اعلام دامغان / تراجم / فارسی

alam-e damqan

شاه چراغی، طاهر بن حسن، 1397 قمری

(šāh-čērāqī, tāher ebn-e hasan (-1977

شرح حال نسبتاً مبسوطی است از رجال و شخصیت های علمی و دینی، شعرا و دیگر مشهورین این شهر و بعضاً برخی از اماکن تاریخی معروف و غیره را جمع آوری و به ترتیب حروف الفبایی تنظیم نموده است.

دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: 65

آغاز: ابوبکر الدامغانی در ذیل حالات شاشی ابی علی احمد بن محمد بن اسحاق فقیه نقل شده چون در بغداد جا گرفت؛ انجام: گرفتم دامن صحرا شدم هم پیشهء مجنون XX سبق آموز گشتم

ص: 507

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ جلد: گالینگور مشکی، 258ص، مختلف السطر [ف:-18]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1966

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-424]

اعلام الدین فی صفات المؤمنین و کنز علوم العارفين / چند دانشی / عربی

i'lām-ud dīn fī ṣifāt-il mu'minīn wa kanz-i 'ulūm-il 'ārifīn

دیلمی، حسن بن محمد، ق 8 قمری

(-14c) (deylamī, hasan ebn-e mohammad)

کتابی در عقاید و مواعظ و اخلاق که مذیل است به چهل حدیث نبوی. کلیه احادیث را بی ذکر سلسله سند آورده است. مؤلف کتاب را در دیباچه چنین توصیف نموده است: «فاول ما أبدا به ذکر المعارف بالله تعالی و برسوله صلی الله علیه و آله و حججه من بعده و ما يجوز علیه و علیهم و ما لا- يجوز ثم اثني بذكر فضل العالم و العلوم و ما يتبع ذلك من العلوم الدينية و الآداب الدنائية (کذا) و لم التزم ذکر سندها لشهرتها عند العلماء و في كتبها المصنفة المروية عن مشايخنا رحمهم الله تعالی و احلت في ذلك على كتبهم و اسانيدهم فيها الا ماشذ عنی من ذلك فلم اذكر الا فصر القول».

چاپ: قم، موسسه آل البيت، 1408ق.

[دنا 47/2]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5679

آغاز: الحمد لله دی (کلماتی صحافی رفته) لال و الرفعه و الكمال الذي عم عباده بالفضل و الاحسان؛ انجام: و ما هدا الارض المدحیه صلی علی سید البریه محمد و آله الاخيار الأطهار الأبرار الإيمه و اعف عنا و اغفر لنا و ارحمنا انت مولانا فانصرنا علی القوم الکافرين

خط: نسخ مخلوط به ثلث، بی کا، تا: 723 یا 763ق؛ نسخه قدیمی است و گمان می رود در عصر مؤلف نوشته شده، اشخاصی که نسخه در اختیار و مالکیت آنها بوده و در نسخه اثر خامه شان موجود است اینانند: «انتقل في نوبت ا... الى الله الغني عبد الحاء.. ابن محمد المشك الح»، باز در همان صفحه «ثم عواری الايا... تراب اقدام الانام هلال الكر کی عامله.. الحعی بمحمد و علی و.. الاطهار میش... القعدة الحرام من س... و ستین و تسع.. و كسه مالكة الم. تجاوز عن ساته»، در صفحه آخر مرقوم است: «بصره (کذا) من اوله الى آخره اضعف عباد الله و احوجهم الله محمد بن عبدالحسين ابن ص (یا ابو منصور) المودن بالحرم الشريف الغروی (صحافی رفته) و ذلك من سنه 3 ک_ و سعماته»، ظاهراً مقصود از این تاریخ 723 است و محتمل است 763 باشد؛ واقف: شیخ بهایی، به وسیله تقی آقا مدرس رضوی، در شهریور 1317، تسلیم کتابخانه شد؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 145گ، مختلف السطر، اندازه: 17x

اعلام الشهود في كشف مهمات الوجود / عرفان و تصوف / عربي

i'lām-uš Šuhūd fi kašf-i muhimmāt-il wujūd

ابن عربي، محمد بن علي، 638560 قمری

(ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166-1241

1. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: 3مجموعه بدون شماره

کا: ابو تراب شیخ اسحاق، تا: جمعه 9 شوال 1006ق؛ مصحح، دو بار با اصل مقابله شده [دلیل المخطوطات: 1-251]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1563/3 عکسی

آغاز: بسمله ... اللهم يا من تجلت ذاته في احديثه عليه و اقتضت ان لا يعود ذلك منه الا اليه

نسخه اصل: احتمالاً همان نسخه بالا؛ کا: ابو تراب شیخ اسحاق، بی تا؛ مقابله شده و رکابه نویسی دارد، در اول نسخه یادداشت وقف دیده

می شود؛ 12ص (134-145) [عکسی ف: 4-503]

اعلام الطرائق في الحدود و الحقائق / فرهنگ اصطلاحات / عربي

ilam-ut tara'iq fi-1 hudud wa-i haqa'iq

ابن شهر آشوب، محمد بن علي، 588-488 قمری

(ebn-e Šahrāšūb, mohammad ebn-e 'alī (1096- 1193

تاریخ تألیف: رجب 570ق

فرهنگی موضوعی مهمی است در اصطلاحات دانش های گوناگون مانند تفسیر، حدیث، فقه، اصول، ادب، طب و ... با اشاره به وجه تسمیه و اختلاف اقوال، فرق های لغوی بین اصطلاحات متقارب، نقل اقوال دانشمندان مهم هر علم، مرتب شده در سی و سه «باب»، با فصل های متفرقه در میان ابواب، این کتاب در حقیقت به ریشه های لغوی پرداخته و اصل معنا را بیان می کند. بعضی از واژه ها به جهت مشترک بودن در چند علم، تکرار شده و در هر موضع معنای مخصوص آن آورده شده است. نسخه حاضر از باب پنجم تا آخر را داراست بدین عناوین: باب الامکنه، باب انواع الأعراض، باب الاکوان، باب الاعتماد، باب التألیف، باب الأصوات، باب الآلام، باب الاعتقاد، باب العلم ت، باب النظر، باب الظن، باب الارادة، باب الحیاة، باب القدرة، باب الشهوة و النفار، باب الفنار العادة، باب الفعل، باب الاسماء و الصفات، باب الصفات، باب النبوات، باب الشرعیات، باب الخلافيات، باب النحو و التصریف، باب الكتابة، باب البلاغة، باب العروض،

باب الطب و النجوم و الحساب، باب الموجبات.

[الذريعه 239/2]

ص: 508

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1072

آغاز: الخروج الى منى وقيل من الراوية لان الأصل في الارتواء الاستسقاء

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی - ترکیه 1662؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با عنوان «حاشیه»؛ تملك: «حسین بن مصطفی» با مهر دائری وی؛ 439ص [عکسی ف: 3-332]

الاعلام في تحقيق احوال الادغام / تجويد / عربي

al-ilam fi tahqiq-i ahwal-il idjam

قزوینی، محمد هاشم بن عبدالرحیم، ق 13 قمری

(qazvīnī, mohammad hāšem ebn-e 'abd-or-rahīm (-19c

تاریخ تألیف: 1253ق

رساله ای است درباره ادغام تتوین و نون ساکنه در موارد حروف پر ملون. در سال 1353 بر سر این مسئله اختلاف مهمی روی داده و مؤلف به تحقیق مطلب پرداخته است. این رساله در سه «مقدمه» و 4 «مقامات» است، مقدمه ها: 1. ذکر معنی الادغام لغة و اصطلاحاً؛ 2. بیان انقسام الادغام الى الادغام مع الغنة؛ 3. تقسیم نون الساکنه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38282

آغاز: بسملة. الحمد لله الذي ادغم الانوار في صدور الاولياء و اظهر اسرارها على السنة الأوصياء؛ انجام: لو ادغم لزم توالی ثلث احرف من حروف العلة في كلمة واحدة و هو غير جازي هذا آخر ما اردنا.

خط: نسخ خوش، کا: محمد اشکوری، تا: شنبه 27 ذیقعده 1253ق؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و دو سرترنج و حواشی زنجیره ای ضربی، 12گ، 15 سطر، اندازه: 16/7×10/5 سم [اهدائی رهبری: 1 علوم قرآن-298]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1287/2

همان نسخه بالا [مؤید: 3-239]

الاعلام فيما اتفقت عليه الإمامية من الأحكام / فقه / عربي

al-i'lām fīmā ittafaqt 'alayh-il imāmīya min-al aḥkām

مفید، محمد بن محمد، 336-413 قمری

به درخواست: سید مرتضی

در مسایلی است که امامیه بر آنها اتفاق نظر دارند و عامه بر خلاف آنها اجماع کرده اند. از تصریح مؤلف: «لنضاف الی کتاب اوائل المقالات فی المذاهب المختارات» استفاده می شود که آن را به عنوان تکمله برای «اوایل المقالات» نوشته است. از جهاد تا فرایض است.

آغاز: بسمله، الحمد لله علی ما اولی و ابلی و نسألہ التوفیق لما قرب منه و ازلف لیدیہ و احظی و صلی الله علی سیدنا محمد المصطفی و علی أهل بیته الاصفیاء و سلم کثیرا. اما بعد ادام الله للسید الشریف التأيید و وصل له التوفیق و التسدید فانی ممثل ما رسمه من جمع ما اتفقت علیه الامامیه من الأحکام الشرعیة

انجام: و یقضی بصحة ما ذکرناه من الایجاز و الاختصار و الله محمود و اياه نسأل التوفیق و حسبنا الله و نعم الوکیل ... و الحمد لله رب العالمین

چاپ: با تحقیق شیخ محمد الحسون، در مجموعه مصنفات شیخ مفید، جلد 9، قم، 1413ق

[الذریعه 237/2؛ رجال نجاشی ص 287: کتاب الاعلام؛ در معالم ش 741 الاعلام مما اجتمعت علیه الامامیه آمده است؛ الشیخ المفید و عطاؤه الفکرى الخالد 52-54؛ دنا 48/2 (14 نسخه)]

1. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 334/2

آغاز: برابر

نام رساله در فهرست «الایجاز» آمده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1228ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 9گ (80پ-88ر)، 22 سطر، اندازه: 15×20/5سم [ف: 1951]

2. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 499/2

خط: نسخ، کا: نصر الله قزوینی، تا: رجب 1279ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 18گ (36پ-53پ)، اندازه: 15×10/5سم [ف: 2-318]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24868

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر حامد حسین، تا: 1283ق، اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه میشن قهوه ای، 21 گ، 13 سطر، اندازه: 15×10سم [اهدائی رهبر: 3-73]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14586

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن احمد، تا: 7 رمضان 1294ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: شگری آهار مهره، جلد: میشن مشکی، عطف تیماج قهوه ای، 17ص، 22 سطر، اندازه: $25 \times 16/5$ سم [ف: 129-21/1]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20534

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن خوانساری، تا: 1294ق؛ مصحح، مقابله شده در ربیع الاول 1371 توسط سید مصطفی حسینی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن ماشی با جداول ضریبی زنجیره ای، 7گ، 24 سطر، اندازه: $25/5 \times 17$ سم [اهدائی رهبر: 3-74]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14505/13

آغاز: برابر

ص: 509

خط: نسخ، کا: محمد بن رجبعلی طهرانی، تا: 1305ق؛ جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، بدرقه ابر و باد، 9گ (160ر-169ر)، 18-23 سطر، اندازه: 16 × 21/7 سم [ف: 2241]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33252

خط: نسخ، بی کا، تا: 1306ق؛ مصحح، مقابله شده توسط هیئت الدین حسینی شهرستانی نجفی؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه ای با جدول زرین، 12گ، 24 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [اهدائی رهبر: 3-74]

8. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 5-6278

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن علی رضا قمی، تا: پنج شنبه 6 صفر 1320ق، جا: نجف اشرف؛ از روی نسخه مغلوط؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 11، 20 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: 227-]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1337/1 عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-60]

9. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2375/4-ف

نسخه اصل: کتابخانه شیخ آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)؛ کا: آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)، تا: یکشنبه 5 محرم 1320ق [فیلمها ف: 1-676]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 30640

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی، تا: سه شنبه 11 ربیع الثانی 1329ق؛ ضمیمه نسخه ش 21059؛ اهدائی: رهبری، در خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، 13ص، 23 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [اهدائی رهبر: 3-74] و [ف: 21/1-130]

11. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1879/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو تراب بن عبد الله، تا: شب چهارشنبه 26 یا 27 محرم 1340ق، جان کربلا؛ 15ص (39-53)، 16 سطر، اندازه: 10 × 17 سم [مدرسه فیضیه - ف: 3-143]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1195/2

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-457]

12. قم؛ مؤسسه آية الله بروجردی؛ شماره نسخه: 498/3

خط: نسخ، کا: حاج احمد بن علی اکبر خادمی بروجردی، تا: شنبه 2 جمادی الثاني 1360ق، به دستور آية الله بروجردی؛ جلد: تیماج سبز، 22گ (98پ-119ر)، اندازه: 11×16/5 سم [ف: 2-317]

13. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1476/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج عنابی درون مشکی، 8گ (206پ-213ر)، 19 سطر (9×15)، اندازه: 16×21/5 سم [ف: 8-128]

الإعلام في مختصر فضائل الشام / تاريخ / عربي

al-i'lām fī muxtaṣṣar-i fadā'il-i-š šām

فزاری، ابراهیم بن عبدالرحمن، 660-729 قمری

(fazārī, ebrāhīm ebn-e 'abd-or-rahmān (1262-1329

گزیده ای از کتاب فضائل الشام» ابو الحسن علی بن محمد الربعی (ق 5) است با حذف اسانید و زیادت‌های داستان‌های تاریخی، در هجده «فصل» کوتاه: 1. ذکر ما ورد في الشام؛ 2. ذکر ما ورد في دمشق؛ 3. ذکر مدائن الجنة و مدائن النار؛ 4. ذکر مصلى الخضر من جامع دمشق؛ 5. ذکر الموضوع الذي فيه رأس يحيى؛ 6. في آن بالحائط القبلي من الجامع بناء هود؛ 7. ذکر ما ورد في فضائل جامع دمشق؛ 8. في آن دمشق تكون اكثر زهادة و مساجد و اموالا، 9. في البناء بدمشق و انه لا يحاسب عليه؛ 10. ذکر من قبر بدمشق؛ 11. حديث الربوة؛ 12. فضل جبل قاسيون و الفراديس؛ 13. غوطة دمشق؛ 14. الجبال المقدسة؛ 15. فضل مغار الدم و الربوة و بودا؛ 16. فضل المقام الذي برزة؛ 17. ذکر الموضوع الذي ينزل فيه عيسى؛ 18. ما يكون من الملاحم بدمشق. آغاز: قال الشيخ الامام ... الحمد لله رب العالمين و أشهد أن لا اله الا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمداً عبده.

انجام: و معاقلهم من يأجوج و مأجوج الطور، هذا ما اختصرته من كتاب فضائل الشام

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 1553/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 16گ (112پ-127ر)، 19 سطر، اندازه: 16×23/5 سم [ف: 4-355]

الأعلام الامة في شرح الزيارة الجامعة / دعا / عربي

شرحی است بر زیارت جامعه کبیره، در ابتدا احادیثی در فضل و کیفیت قرائت آن آورده سپس با استشهاد از کتب لغوی، حدیثی، تفسیری و غیره آنرا شرح نموده است.

آغاز: روی الشيخ في التهذيب و الصدوق في العيون و الفقيه زيارة جامعة... فلو تكلمنا في شرحه بعض الكلام و نشير إلى جملة مما خفي على بعض الأفهام

انجام: و أما سلام القريب فيصل إليهم بلا واسطة على القولين و الا بعد في كونهم في السماء سامعين للسلام من المسلم عند قبورهم و السلام عليه و عليهم و رحمة الله و بركاته...

[الذريعة 4039/2 و 240؛ دنا 48/2]

خوانسار؛ فاضل، شماره نسخه: 194/1

آغاز و انجام: برابر

ص: 510

خط: نسخ زیبا، کا: موسی بن محمد خوانساری، تا: 1323ق؛ مصحح، محشی با عبارت «منه ره»؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-142]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 707/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-346]

اعلام الموالي بكلام سادته الأعلام الموالي / كلام و اعتقادات / عربي

i'lām-ul muwālī bi-kalām-i sādāt-i-h-il a'lām-il mawālī

ابن ابی الرجال، احمد بن صالح، 1029-1092 قمری

(ebn-e abe-r-rejāl, ahmad ebn-e sāleh (1620-1681

رساله ای است در پاسخ به کسانی که چنین پنداشته اند که چون اهل بیت (علیهم السلام) در باب صحابه مسلک تکرم و تحلم را پیش گرفته اند و از شتم و سب آنان جلوگیری کرده اند، این دلیل بر آن است که ائمه نسبت به این مسأله رضا و ترضیه نموده اند. مؤلف در این رساله با استشهاد به وقایع تاریخی و با استناد به گفتار بزرگان اهل سنت و ائمه زیدیه به این مسأله پرداخته است.

[مؤلفات الزیدیه 137/1؛ اعلام المؤلفین الزیدیه 119-120]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2735

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فانه لما سلك ائمة أهل البيت رضي الله عنهم مسلک التکریم و التحلم في امر الصحابه بان سدوا باب الشتم الذي ليس من اخلاق امثالهم

نسخه اصل: کتابخانه ای در یمن؛ خط: نسخ نازیبا، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، دارای امضای بلاغ مطالعه ای از یحیی بن محمد ... در 8 ذیقعد 1148، یادداشتی از علی بن صالح بن ابی الرجال که کتاب را به خط خود نگاشته و آن را نزد مؤلف خوانده؛ تملک: یحیی بن احمد بن حسن بن صالح بن ابی الرجال؛ 54ص [عکسی ف: 7-333]

اعلام الموقعين عن رب العالمين / فقه / عربي

i'lām-ul muwaqqi'īn a'n rabb-il 'ālamīn

ابن قیم جوزیه، محمد بن ابی بکر، 691-751 قمری

(ebn-e qayyem-e jawzīye, mohammad ebn-e abī-bakr (1293-1351

تاریخ تألیف: قرن 8؛

اثری است بزرگ و استدلالی با عناوین «فصل» در اصول و فقه حنبلی مؤلف در خاتمه هفتاد فایده در شرایط و آداب فتوا آورده است. این کتاب در برخی از منابع به نام «معالم الموقعین عن رب العالمین» ضبط شده است.

چاپ: تحقیق: عبدالرحمن الوکیل، دهلی، جزء 2، 1313 1314ق؛ مصر: دار الکتب الحدیثه، 1389ق

[دنا 48/2؛ کشف الظنون 125/1]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11955/1

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين؛ فصل و أما نقل الأعيان و تعيين الأماكن فلكنقلهم الصاع و المد و تعيين موضع المنبر؛ انجام: و هو داخل تحت اللعنة مع تضمن لزيادة الجداع كأسماء السلف بذلك تم والحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم.

خط: نسخ و نستعليق تحریری، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، در برگ آغاز نام مؤلف، زندگی نامه و تألیفات ایشان آمده، شماره گذاری مثال ها با نسخه چاپی متفاوت است؛ تملک: «سلمان ابن ...» با کاغذ: فرنگی آهار مهره، 35گ (1-35)، 29 سطر، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 251-30]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18639

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي خلق خلقه اطواراً و صرفهم في اطوار التخليق كيف شاء عزة و اقتداراً؛ انجام: فيقع الاضطراب و التناقض و الاختلاف و الله المستعان

جلد 1، این نسخه از «القسم الثاني في فقهاء الاسلام و من دارت عليهم الفتيا» شروع و به «الشرط العرفي كاللفظي» ختم شده است؛ خط: نسخ، کان احمد بن ناصر مطری، تا: پنج شنبه 26 صفر 1216ق؛ مصحح، محشی بعضاً به حواشی صدیق حسن؛ تملک: علی بن هادی بن وهب، محمد بن علی؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1372؛ کاغذ: متن حنایی و حاشیه نخودی، جلد: مقوا، 168گ، 37 سطر، اندازه: 22 × 31 سم [اهدائی رهبر: 3-76]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18640

آغاز: بسمله. فصل، و اما نقل الأعيان و تعيين الأماكن فكنقلهم الصاع و المد و تعيين موضع المنبر و موقفه للصلاة و القبر و الحجرة و مسجد قباء انجام: قال قل لهم يهديكم الله و يصلح بالكم ذكره احمد

جلد 2، این جلد حاوی 115 مثال، 12 مخرج، 13 مذهب و 70 فایده است و نخستین و آخرین مثال درباره انکار منکر و وجه تحلیل می باشد؛ خط: نسخ، کا: احمد بن ناصر مطری، به دستور پدرش، تا: شنبه 15 ذی قعدة 1216ق؛ مجدول، مصحح، محشی بعضاً از «صدیق حسن» با جمله دعایی «عفی عنه»، یادداشت علامه محمد سبعی؛ اهدائی: رهبری، دی 1372؛ کاغذ: نخودی و حنایی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه میشن قهوه ای، 163گ، 38 سطر، اندازه: 22 × 31 سم [اهدائی رهبر: 3-76] و [ف: 132-21/1]

e'lām-on nās fi ahvāl-e bandar "abbās

سدید السلطنه، محمد علی بن احمد، 1291-1362 قمری

(sadīd-os-sāltane, mohammad 'alī ebn-e ahmad (1874- 1943

تاریخ تألیف: 1329؛ محل تألیف: بندرعباس (محتماً)

ص: 511

نویسنده که سال ها در بنادر جنوب ایران می زیسته و از موقعیت محل اطلاع کامل داشته است در این کتاب یک دوره جغرافیای سیاسی و طبیعی و اقتصادی بندرعباس و بلوچی و بیابان و جزیره قشم را گرد آوری کرده و با شرح حال خود آورده است. (عبدالله انوار)

آغاز: بسمله، اعلام الناس فی احوال بندر عباس: مساحت طول بندر عباس ابتدا می شود غربا از بندر مهتابی که تعلق

چاپ: تهران، 1342ش، سریبی وزیری؛ به تصحیح و مقدمه و فهارس احمد اقتداری، به کوشش علی ستایش

[مشار چاپ سوم 419-راهنمای کتاب 53: 18 و 549 و 554 و 859]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1082

آغاز: برابر؛ انجام: در آنمجلس پادشاه هرمز بود و با دو پسران خود باین پادشاه روزی پنج مارک برای معای میدادند.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1329ق، جان محتملا بندرعباس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، 219گ، 11 سطر (8/5 × 17)، اندازه: 13 × 21سم [ف: 3-100]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 10003

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 361گ، 19 سطر (14 × 16)، اندازه: 16 × 20سم [ف: 17-523]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 9363

آغاز: برابر؛ انجام: در آنمجلس پادشاه هرمز بود و با دو پسران خود باین پادشاه روزی پنج مارک برای معای میدادند.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، رحلی، 181گ (3+347)، 23 سطر (14 × 27)، اندازه: 20 × 33سم [ف: 17-355]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 9362

پاره ای از آن؛ خط: نسخ، کا: ابوتراب بن کربلایی غلام رضا کرمانی، تا: 18 جمادی الاول 1329ق؛ کاغذ: فرنگی، 22گ، 22 سطر (14 × 27)، قطع: رحلی اندازه: 20 × 30سم [ف: 17-355]

5. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10002

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 12 ذیحجه 1333ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 193گ، 13 سطر (12 × 18)، قطع: خشتی وزیری، اندازه: 17 × 23سم [ف: 17-523]

6. همدان؛ اعتماد الدوله؛ شماره نسخه: 100

کا: دین یار فرزند کیخسرو، تا: 1343ق [نشریه: 5-341]

7. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 9369

جلد اول مورخ 1330ق؛ خط: نستعلیق، بی کاء، بی تا، گویا از همان لاری، با عکس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور عطف تیماج تریاکی، 448ص، 11 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 21×12 سم [ف: 17-356]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9370

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی کاء، بی تا، گویا از همان لاری با خط مؤلف در صفحه پایان، با چندین عکس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور عطف تیماج تریاکی، 493ص، 17 سطر (9×16)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 17-356]

إعلام الناس فيما وقع للبرامكة مع بني العباس / تاريخ جهان / عربي

i'lām-un nās līmā waqa'a li-l-barāmaka ma'a bani-1 -abbas

اتلیدی، محمد دیاب، -1100؟ قمری

(etlādī, mohammad-e dīyāb (-1689

تاریخ تألیف: 1100ق

کتابی است در تاریخ خلفای پیشین و آنچه در زمان آنان از ظرایف و حکایات و نکات ادبی و فکاهی به وقوع پیوسته است و شرح احوال برامکه، ولی علیرغم نام کتاب، موضوع به برامکه اختصاص ندارد.

آغاز: الحمد لله الذي أنزل الكتاب المبين على اشرف الانبياء والمرسلين وقص عليه اخبار المتقدمين والمتأخرين واعلمه ما كان وما يكون إلى يوم الدين ... وبعد فيقول ... محمد عرف دياب الاتلیدی.

انجام: لكم هذا الطعام وهذا جزء من تعفف وتجنب من الحرام، الى هنا قد وفقت لجمع شردمه من الحكايات المليحة والأخبار اللطيفة من الخلفاء الراشدين وغيرهم من الملوك ... في شرح احوال ملوك البادية ومحاسن سيرتهم ولطائف قصتهم مشتملة على اخبار كثيرة و اسأل الله تعالى التوفيق فانه خير رفيق.

چاپ: در 1279 و 1280 و 1300 و 1307 و 1318 ق در مصر

[إعلام الناس بما وقع للبرامكة مع بني العباس، انتشارات دار الفكر؛ إيضاح المكنون 104/1؛ معجم المؤلفين 302/9؛ كشف الظنون 104/2؛ مشار، عربي 74؛ سر کيس 364/1]

شرح و حواشی:

1- اعلام الناس (ترجمه)؛ افضل الملک، غلامحسین بن مهدی (1279-1348)

2- اعلام الناس (ترجمه)؛ ناشناس

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11781

آغاز: برابر؛ انجام: و ما وجب علیه فيه القصاص و قابله علی فعاله انتهى و الله أعلم.

خط: نسخ، کا: سید حامد فرزند سید عثمان افندی، عباسی روزنامج، تا: چهارشنبه 1236ق، جا: مصر؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، جلد: مشمعی، قهوه ای با مقوا؛ عطف: تیماج قهوه ای، 253گ، 19 سطر (7×14/5)، اندازه: 19×14/5 سم [ف: 29-584]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23180

آغاز: برابر؛ انجام: خامس عشر من رجب المرجب سنه 1282

ص: 512

خط: نسخ، بی کا، تا: 15 رجب 1282ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7771

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 15 رجب 1282ق، بی کا؛ مجداول محرر مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: روغنی، زیتونی، مجداول، 182گ، 17 سطر، اندازه: 16 × 26 سم [ف: 26-255]

اعلام الناس (ترجمه) / تاریخ / فارسی

(t i' lām-un nās)

افضل الملك، غلامحسین بن مهدی، 1279-1348 قمری

(afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863-1930

وابسته به: إعلام الناس فیما وقع للبرامكة مع بني العباس؛ اتلیدی، محمد دیاب (-1100)

تاریخ تألیف: 1314ق

متن از محمد دیاب اتلیدی مصری، تاریخ عمومی اسلام و نگاشته 1100ق است. ادیب شیرازی هنگامی که مظفرالدین شاه به پادشاهی می رسد مشغول ترجمه بوده است. مترجم تاریخ رویداد کشته شدن ناصرالدین شاه (1313ق) و تاجگذاری مظفرالدین میرزا را در دیباچه گنجانید. (منزوی، احمد)

آغاز: 1: قل اللهم مالك الملك توتي الملك من تشاء ... تسبيح و تقدیس مالک ...

2: ستایش در خور خداوندی که ما را هستی داد

[فهرستواره منزوی 597/1]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 679

آغاز: برابر 2؛

جلد اول و دوم؛ کاتب = مؤلف، بی تا، 401گی، 14 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 2-430]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 678

آغاز: برابر 1

جلد اول. مسبق به کتاب جلوس مظفری در شرح وقایع جلوس مظفر الدین شاه (1314)؛ خط: نستعلیق، بی ک، تا: 1314ق، دارای دو سرلوح؛ 192 گ، 14 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 20/5 × 33 سم [ف: 2-429]

اعلام الناس (ترجمه) / تاریخ / فارسی

(.i'lām-un nās t)

وابسته به: إعلام الناس فيما وقع للبرامكة مع بني العباس؛ اتلیدی، محمد دیاب (-1100)

جز ترجمه میرزا غلامحسین افضل است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17924

بی ک، بی تا [د.ث. مجلس]

اعلام النبوة / کلام و اعتقادات / عربی

a'lām-un nabuwwa

ابو حاتم رازی، احمد بن حمدان، - 322 قمری

(abūhātām-e rāzī, ahmad ebn-e hamdān (-935)

رساله ای است در دفاع از اصول دین خاصه در اثبات نبوت پیامبران که در جواب به نظریات محمد زکریای رازی نگاشته شده است، در هفت «باب»: 1. ابطال این رأی زکریای رازی که انسانها، همانند جانوران می توانند با الهام، به سود و زیان و مصالح و منافع واقعی افعال دست یابند و نیازی به ارسال رسل و پیامبران و انزال کتاب های آسمانی نیست؛ 2. ابطال این شبهه زکریا رازی که دین باوران و اهل شرایع، دین را از راه تقلید کسب کرده اند و هرگونه بحث و گفتگو و استدلال و جدل در عقاید دینی را ممنوع و مساوی با کفر می دانند؛ 3. پاسخ به زکریای رازی در طرح تناقض برخی از روایت ها؛ 4. در تبیین تناقض های موجود میان بزرگان فلسفه همچون: ارسطو، افلاطون، انکساغورس و انکسمانس و اثبات این که پیامبران در اصول و مبانی هیچ تفاوتی با هم نداشتند؛ 5. ابطال شبهات زکریا درباره معجزات انبیاء؛ 6. شئون و جنبه های گوناگون اعجازی قرآن؛ 7. اثبات این که سرچشمه تمامی دانشها حکمت است و حکما ورثه انبیا هستند و برخی از حکما چون هرمس، جالینوس و ارسطو خود پیامبرند.

چاپ: محقق: صلاح الصاوی و غلام رضا اعوانی، تهران، انتشارات انجمن شاهنشاهی فلسفه، 382، 1397ق.

[فهرست مجدوع ص 112؛ ایوانف 30]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1122-ف

نسخه اصل: از روی نسخه نوشته چاند خان الله بخشی جی رامپوری در بندر سورت در 1291؛ خط: نستعلیق، کا: سلام حسین بن ملا محمد علی برهان پوری، تا: 18 ربیع الاول 1329ق، جا: دارالمرز برهان پورهند؛ 176 گ، 13 سطر [فیلمهاف: 1-284]

اعلام النصر المبین فی المفاضلة بین اهلی صفین / تاریخ / عربی

a'lām-un naṣr-il mubān fi-l mufādila bayn-a ahlay-i Ṣiffin

ابن دحیة، عمر بن حسن، 544-633 قمری

(ebn-e dehya, 'omar ebn-e hasan (1150-1236

کتابی درباره جنگ صفین.

[الأعلام، زرکلی 44/5؛ أهل البيت في المكتبة العربية 49-50؛ ایضاح المکنون 104-103/1؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی 489/3

؛ معجم المؤلفین 280/7]

ص: 513

آغاز: بسمله. رب تمم بخیر، أما بعد حمدالله مقدر الحیاة و الآجال و محترم الأنفس بماشاء من امهال و اعجال ... فانك سألتني أعز الله نصرک و شرح للهدایة صدرک ... عن أخبار حرب صفین و ماجری فیہ بین المسلمین المختلفین و فضل علی علی التعمین فوجب أن أبین ذلك أحسن تبیین. حدثنا غیر واحد من شیوخنا رحمهم الله منهم الشیخ الإمام الحافظ ابو موسی محمد بن ابی بکر عمر بن عیسی المدینی اذا ... قال حدثنا الامام ابو عبد الرحمن عبدالله بن احمد بن محمد بن حنبل قال سمعت أبی رحمه الله یقول و فی شهر ربیع الأول سنة سبع و ثلاثین كانت وقعة صفین انتهى کلامه و قیل فی شهر ربیع الآخر وقال المسعودی و ان کان عند أهل النقل مجهولا لا یعرف و نكرة لا یعرف کان اول یوم وقعت فیہ الحرب یوم الأربعاء غرة صفر؛ انجم: قال ذو النسبین أیده الله نعوذ بالله من الاخلال و نسئله تسهیل المطلوب و ان یبلغنا من الکن مع النبی صلی الله علیه و سلم و أصحابه کل مرغوب انه الوهاب لكل موهوب و نحن نقول كما أمرنا الله العظیم ربنا اغفرنا و لاخواننا الذین سبقونا بالایمان و لاتجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا ربنا انک رؤف رحیم. آخر الكتاب و الحمد لله رب العالمین نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا، ش 1693؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 20 صفر 805ق (یا 850)؛ در صفحه عنوان رساله ردیف یکم آمده است: «کتاب اعلام النصر المبین فی المفاضلة بین اهلی صفین، أملاه و تکلم علیه و استنبطه من الكتاب العزیز و صحیح الوحی و عقیده أهل السنة ما یجب الانقیاد الیه السید الشریف الحسیب النسیب الامام العالم الأوحد شرف الرواة ملک الحفظ شیخ العلماء سلطان المحدثین مفتی الفرق قاضی عالم الخافقین ناصر حدیث رسول الله صلی الله علیه و سلم مجدالدین نسیب امیر المؤمنین ذوالنسبین الطاهر ابن دحیه و الحسین رضی الله عنهما ابوالخطاب بن الشیخ الفاضل ابی علی حسن بن علی بن سبط الامام ابی البسام موسی بن عبدالله الفاطمی الحسینی الکوفی أمتع الله الأمة بطول بقائه»؛ 18 ص (1-18)، 25 سطر [عکسی ف: 3-510]

اعلام نهج البلاغة / حدیث / عربی

a'lām-u nahj-il balāga

سرخسی، علی بن ناصر، ق 6 قمری

(saraxsī, alī ebn-e nāser (-12c

نویسنده از عالمان مشهور شیعه و معاصر فخر رازی بوده که با او مکاتبه داشته است. این کتاب جنبه کلامی و ادبی دارد و عبارات مشکل نهج البلاغه را شرح کرده است.

1. تهران، مرکز فرهنگی خراسان شماره نسخه: بدون شماره عکسی

کان یحیی بن احمد روسی، تا: قرن 6، در زمان حیات مؤلف [جنگ: 1-444]

2. تهران، مرکز فرهنگی خراسان شماره نسخه: 81 عکسی

بی کا، بی تا؛ 139 گ [جنگ: 1-443]

a'lām-u nahj-ul balāgha

وابسته به: نهج البلاغة؛ شریف الرضی، محمد بن حسین (359-406)

مؤلف آن را درست نمی شناسیم و او پس از سید مرتضی و رضی و شارحان دیگر که نام نمیبرد می زیسته است. شرحی است بیشتر لفظی و لغوی و خودش در دیباچه آن را چنین نامیده ولی از خود یادی نکرده است. در نسخه حاضر شارح «زید بن علوی» خوانده شده است که بیست و سه سال پس از مرگ رضی به نگارش در آورد. در فیش یا برگه نسخه آمده است اعلام نهج البلاغه علی بن ناصر» ولی مرتضی حسین کتابدار کتابخانه علوی دینیه در پایان شارح را «زید بن علوی» می نامد. چاپ: تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، 1374 ش.

[فهرست بهار 451/2؛ نسخه سماوی که اکنون در کتابخانه کاشف الغطاء شیخ محمد حسین در نجف هست و گویا فیلمی از آن در کتابخانه حکیم در نجف باشد (از گفته آقای سید عبدالعزیز طباطبائی)]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 504616-ف

نسخه اصل: کتابخانه رامپور هند (عکس 7046)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ در آن آمده که نسخه را سید مرتضی حسین کتابدار از کتب خانه علوی دینیه برای نواب حامد علی خان بهار والی ریاست رامپور در سال 1322 فراهم کرده است، محشی با رمز «سعید»، عبدالله محمد بن یوسف سورتی در 1333 در این نسخه سرگذشتی از سید رضی گذارده است [فیلمها ف: 3-128]

اعلام و تعلیقات دیوان عنصری / ادبیات / فارسی

a'lām va ta'liqāt-e dīvan-e 'onsorī

امیر خیزی، اسماعیل بن محمد تقی، 1255-1344 شمسی

(amīr-xīzī, esmā'īl ebn-e mohammad taqi (1876-1965)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9838

این نسخه شامل دو بخش است: در بخش یکم شرح اعلام و اسامی مندرج در دیوان عنصری آمده و بخش دوم تعلیقات امیر خیزی بر دیوان عنصری است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ در آخر نسخه شعری از حسین سمیعی «ادیب السلطنه» که در 1301 سروده (تایپ شده) و یادداشتی از نخجوانی درباره

لغات دیوان عنصری؛ جلد: تیماج فرنگی مشکی، 88گ، مختلف السطر، اندازه: 18×22/5سم [ف: 31-108]

اعلام الوری / فقه / عربی

i'lām-ul warā

رضوی، محمد بن معصوم، 1255 قمری

(razavī, mohammad ebn-e ma'sūm (-1839

مؤلف از شاگردان آیه الله بحرالعلوم و صاحب ریاض و شیخ اکبر کاشف الغطاء بود و معروف به «سید محمد قصیر» بوده است تا از همنام معاصر خود سید محمد بن حبیب الله رضوی مشهدی (1266) تمیز داده شود. از ابتدای طهارة تا آخر مسائل تیمم را تألیف کرده است.

[الذریعة 242/2 رقم 958]

بشرویه؛ امیر المؤمنین؛ شماره نسخه: 51

آغاز: بسم الله الحمد لله الذي اشرف شرایع الاسلام و اتقن قوانین قواعد الاحكام و الصلوة على من بعث الارشاد الانام؛ انجام: و الدائمة للشك في الشمول و اطلاق المؤتة عرفا على الكبيره لاعلى الصغيرة فلو كان اجماعاً و الا فهو ما ذكرنا

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: ورثه آقای نجفی به مدرسه بشرویه؛ جلد: تیماج مشکی، 126گ، 21 سطر، اندازه: 22×15/5 سم [ف: -]

اعلام الوری بأعلام الهدی / تاریخ معصومین / عربی

i'lām-ul warā bi-a'lām-il hudā

طبرسی، فضل بن حسن، 2468-548 قمری

(tabarsī, fazl ebn-e hasan (1076-1154

اهدا به: اسپهبد علاء الدوله شاه فرشو اذگر ابوالحسن علی بن شهریار بن قارن (511-534 ق) کتاب در چهار رکن» تنظیم شده: 1. ذکر النبی (صلی الله علیه و آله)؛ 2. ذکر امیر المؤمنین (علیه السلام)؛ 3. ذکر سائر الائمه من الحسن الزکی الی الحسن العسکری (علیه السلام)؛ 4. بیان امامتهم و ذکر الثانی عشر منهم. در هر قسمت دارای «فصولی» است که تاریخ ولادت و وفات و اخبار و محاسن آثار آنها پرداخته شده است. در نهایت شبهات منکرین غیبت امام عصر را پاسخ گفته است. این کتاب تطبیق کامل با کتاب «ربیع الشیعه» منسوب به سید بن طاوس (-664) دارد که بسیاری آن را همان اعلام الوری می دانند که سید بن طاوس برای دیگران خوانده و آن را «ربیع الشیعه» دانسته است.

جناب آقای سید محمود مرعشی، فهرست نگار کتابخانه مرعشی، در این باره افاداتی دارند که گزیده آن چنین است (مرعشی 37: 334، توضیح درباره نسخه ش 14748): تردیدی نیست که کتاب «ربیع الشیعة» همان «اعلام الوری باعلام الهدی» فضل بن حسن طبرسی است که بنا به کار سهوی یا عمدی یک کاتب، به رضی الدین علی بن موسی معروف به سید بن طاووس نسبت داده شده است. دانشمندان و پژوهشگران کتاب شناس، جملگی بر ساختگی بودن نام و بخشی از خطبه نسخه هایی چند به این نام، آگاه بوده و پرسش های برخاسته از دوگانگی نام در نسخه ها را بر پایه اندیشه های خویش پاسخ گفته اند از جمله:

اعلامه مجلسی در مقدمه بحار الانوار در فصل نخستین، نام «ربیع الشیعة» را در کنار آثار سید بن طاووس آورده، لیکن در فصل دوم، در مقام بررسی و توثیق منابع، چنین گوید: «از میان کتابهای ابن طاووس کتاب «ربیع الشیعة» را به خاطر یکسان بودنش با کتاب «اعلام الوری» در همه ابواب و فصول، کنار گذاشتم و این از او (سید بن طاووس) مایه شگفتی است!».

2- محدث نوری در خاتمه «مستدرک الوسائل» در ضمن شرح حال سید بن طاووس می گوید که اعلام الوری و ربیع الشیعة را از آغاز تا پایان تطبیق نموده و آنها را بدون کم و کاست، یکسان پنداشته است. سپس محدث نوری چنین گوید: «این کتاب (ربیع الشیعة) نه در فهرست آثار سید (رحمه الله) در «کشف المحجبة» و نه در اجازات او و نه در جایی از کتب او (چنانچه عادت اوست که از سایر آثار خود نام ببرد) دیده نشده ... در این باره من با شیخ استاد (رحمه الله) گفتگو کردم، او با حدسی صائب گفت: «گویا نسخه ای از اعلام الوری که خطبه نداشت است به دست سید رسیده و این نسخه تحسین او را برانگیخته و سید که کتاب را نمی شناخته آن را با خط خود نوشته، پس از درگذشت او، از آثار سید تلقی شده و خطبه ای به روش سید بر آن افزوده اند».

3- سید محمد باقر خوانساری (رحمه الله) در «روضات الجنات» در ضمن ترجمه حال مؤلف اعلام الوری، از کتاب «نظام الأقوال نظام الدین ساوجی نقل می کند که بعد از ذکر آثار طبرسی (رحمه الله) گفته است: «و از شگفتی ها این است که، سید بن طاووس، کتاب «ربیع الشیعة» را به روش اعلام الوری نگاشته است»

4- مولی عبدالله اصفهانی (رحمه الله)، در کتاب «ریاض العلماء» گوید: و از شگفتی ها این که سید رضی الدین بن طاووس، کتاب «ربیع الشیعة» را تالیف نموده و اتفاقاً با کتاب «اعلام الوری» در تمام مطالب و ابواب و ترتیب، بدون فزونی و کاستی یکسان آمده است، مگر در دیباچه «ریاض العلماء 343/4»

5. مرحوم ثقة الاسلام تبریزی در کتاب «مرآة الکتب» در عنوان «اعلام الوری» بعد از نقل گفته های علامه مجلسی و محدث نوری، می گوید: «این که کتاب «ربیع الشیعة» در ضمن آثار ابن طاووس یاد نشده است همان طور است که می گوید: من نیز با کمی تتبع، چیزی که از آن کتاب نقل شده باشد، در جایی نیافتم مگر در کتاب «شرعة التسمیة» از سید داماد که او پس از نقل حدیثی از صدوق و مفید، آن حدیث را از «ربیع الشیعة» با این عبارت نقل می کند: «این حدیث را به طریق دیگر، سید معظم و سند مکرم، ابن طاووس رضی الله تعالی عنه و ارضاه، در کتاب

6- علامه آقا بزرگ تهرانی در عنوان «اعلام الوری» بعد از بیان ویژگی های این کتاب نفیس، به همخوانی آن با «ربیع الشیعة» اشاره نموده و ضمن بازگویی گفته های علامه مجلسی و محدث نوری، مطلبی در توجیه رخداد اشتباه بین این دو کتاب، به نقل از بعضی مشایخ نقل می کند: «مطالعه کننده بیانات سید تردید نمی کند که «ربیع الشیعة» از آن او نیست و برخی از مشایخ احتمال داده اند که منشأ این اشتباه این بوده است که «سید» این کتاب را بر شاگردان خود املا نموده و گفته است: هذا الكتاب ربیع الشیعة سپس موضوع بر نسخه نویسان بعدی مشتبه شده و گمان نموده اند که مؤلف کتاب «سید» و نام آن ربیع الشیعة بوده است» (الذریعة 241/2)

گزیده سخنان اهل فن که آورده شد، بر این نکته پافشاری دارد که کتاب «اعلام الوری» از آن ابوعلی فضل بن حسن طبرسی است و تغییر نام و نسبت آن به سید بن طاووس از روی سهو و اشتباه بوده است و چنانکه گذشت، از سوی کاتب نسخه اولی انجام شده است، لیکن برخی از آنان این مسأله را از باب اتفاق تلقی نموده و برخی دیگر اظهار شگفتی نمودند. درباره یافتن دلیل تغییر نام اعلام الوری و دگرگونی خطبه و دیباچه آن، علاوه بر دو گمانه ای که استاد محدث نوری و آقا بزرگ طهرانی به نقل از بعضی از مشایخ ذکر می کنند، باید به دیباچه نسخه مورد نظر (ربیع الشیعة) پرداخته و مطالب افزوده و کاسته را بیان نموده و احتمالی را مطرح می کنیم که با وضع نسخه سازگارتر باشد. دیباچه مذکور چنین است:

آغاز: «الحمد لله (اللطف الخیر السمع البصیر) الواحد الأحد الفرد الصمد الذي لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفوا احد (تعجز الحواس ان تدرکه و الاوهام آن تناله و الخطرات آن تحده و الابصار عن الاحاطة به جل عما وصفه الواصفون و تعالی مما نعته الناعتون علوا کبیرا) و صلوات الله علی عبده المجتبی و نبیه المصطفی، خیر الأنبیاء و المرسلین، البشیر النذیر و السراج المنیر، سید سادات العرب و العجم، محمد بن عبد الله بن عبد المطلب، و علی أصفیائه و اوصیائه الأئمة المهتدین المنتجبین من آرومة المستحفظین الشریعة المعصومین من کل دنس و رجس المفضلین علی كافة الجن و الانس، اعلم وفقك الله تعالی، أن سبب تالیف هذا الكتاب أنه التمس جماعة من الشیعة محبون للعترة، فی ذکر مناقبهم و خصائصهم و اسامیهم و وقت مولدهم و اعمارهم و فی طرف من أخبارهم و آثارهم و النصوص التي تدل علی اما متهم و علامات تدل علی انهم یتیمزون من الخلائق، حتی اذا نظر فیهم المنصف و تدبره المتدبر، ترکی التعسف و التعصب (ولما کان رسول الله صلوات الله وسلامه علیه و آله، شجرة العلم و الأئمة (علیهم السلام) اغصانها، النبی شارع الدین و الائمة حافظه و النبی صاحب الكتاب و الائمة حملته، رایت آن ابتداء بذکره صلوات الله علیه و علی آله و شرح بیان آیات بینات) دلالات باهرات و معجزات قاهرات له، صلی الله علیه و آله و (استمدت من الله التوفیق و المعونة لاتمام هذا الكتاب و سمیته ربیع الشیعة لیرتع فیها الناظر و یذکر المصنف بالدعاء الصالح، رضی الله عنه و ارضاه بالعفو و الرحمة و اسکنه بحبوحه جنانه، فی مجاورة أحبائه، بکر مه و غفرانه».

در این دیباچه که بخش بزرگی از دیباچه اعلام الوری حذف شده، بخش های اندکی نیز بر آن افزوده شده است، ما بخش های افزوده را در میان دو هلال قرار دادیم، تا اینکه جمله های اصلی از جمله های افزوده بازشناسی شود. از وضعیت این مقدمه، چنین بر می آید که نسخه مورد استتساخ دارای خطبه بوده و تحریفاتی که در آن انجام شده، به دلیل وجود جمله های غیر فصیح و احیانا غلط، از لحاظ مفهوم و دستوری، از سوی یک دانشمند صورت نگرفته، پس فرضیه یادشده از الذریعة و مستدرک الوسائل با وضعیت دیباچه تطبیق نمی کند. در ادامه بررسی نسخه، نگاهی به فهرست اجمالی کتاب نموده و قطعه تحریف شده ای از آن را به عنوان نمونه می آوریم: نسخه ربیع الشیعة: «الركن الأول فی ذکر رسول الله محمد صلی الله علیه و علی آله و صحبه المنتجبین». نسخه اعلام الوری: «الركن الأول فی ذکر النسب المصطفی صلی الله علیه و آله». همچنین حالت تحریف و کاستی و افزونی، تا پایان باب نخست ادامه یافته و از باب دوم تا پایان کتاب، غالباً با متن اعلام الوری همخوانی کامل داشته مگر اختلاف بسیار جزئی، که در نسخه های خطی بسیار معمول و رایج است. با بررسی

بخش اخیر، در عنوان «الركن الأول» دیده می شود که در جمله مبار که صلوات، بر خلاف روش پیروان خاندان پیامبر (صلی الله علیه و آله) همچنین بر خلاف اصول کلام عرب در کلمه «آل» اعاده اجاره» شده، یعنی «و علی آله» نوشته شده، همچنین بر خلاف سیره اهل بیت (علیهم السلام) که صلوات را خاص پیامبر و آل او صلوات الله علیهم می دانند و هیچ گروهی را به آن خاندان عطف نمی کنند، جمله «و صحبه المنتجبین» افزوده شده است. با توصیف یاد شده به نظر می رسد که نخستین کسی که اقدام به تحریف نسخه نموده، از اهل علم نبوده ولی آیا این دگرگون سازی صرفاً تزویر بوده است؟ در برابر این پرسش دو گونه گمان وجود دارد:

1- شاید کتاب آرای به خاطر ساختن نسخه ای منحصر و عرضه آن به دستداران کتاب، دست به تغییر دیباچه و نام کتاب و مؤلف زده و آن را به شخصی نه چندان خبره فروخته، سپس همان نسخه الگوی نسخه های بعدی گردیده است.

2- گمان دوم که به نظر می آید صحیح تر از اولی باشد، این است که شاید نسخه از «اعلام الوری» به دست کسی رسیده که چند برگ آغاز آن به دلایلی از قبیل رطوبت و پوسیدگی یا آفت جانوری فرسوده بوده و کلمات بسیاری از آن قابل قرائت نبوده، لذا برای احیا و بازسازی نسخه اقدام نموده و هر کلمه ای که قابل قرائت بوده، نوشته و برای کلمه های ناخوانا، جانشینی به انتخاب

کاتب تعیین شده و آن بخش از دیباچه مؤلف که به رسم هدیه کتاب و اوصاف و القاب مهدی الیه و نام او اختصاص داشته، غیر لازم تشخیص داده شده و به کلی حذف گردیده و از باب دوم کتاب که سالم بوده تا آخر کتاب بدون تحریف استنساخ شده است. اما منشأ اشتباه در مورد نسبت تألیف کتاب به سید بن طاووس شاید عبارت رضی الدین ابوعلی، در عنوان کتاب که لقب و کنیه فضل بن حسن طبرسی است به جای رضی الدین علی که لقب و نام سید بن طاووس است، تلقی شده و چون ناسخ (شاید در سرزمین عراق) با نام سید بن طاووس آشناتر بوده به آن جزم کرده است. و سرانجام زمان تحریف نخستین نسخه، اگر چه ناممکن است، لیکن بر اساس نسخه موجود که از روی نسخهای مورخ 881ق استنساخ گردیده، می توان دست کم آن را 500 سال و اندی پیش از این عصر دانست.

آغاز: بسملة الحمد لله الواحد الأحد الفرد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفواً أحد تعالى عن الصاحبة و الولد

انجام: و غاص على الدرر الثمينة من لج عبايه و استفاد الغرر المبنية من خلل ابوابه

چاپ: قم، مؤسسه آل البيت، 1417ق؛ طهران، سنگی، بی ناشر، 1312 ق.، وزیری، 272ص

[دنا 49/2 (17 نسخه)؛ الذریعة 240/2؛ کشف الحجب و الاستار ص 5453؛ اعیان الشیعة 64/10؛ مکتبه امیر المومنین 128/1؛ ن.

ک: مدخل «ربیع الشیعة» در همین مجموعه]

شرح و حواشی:

1- إعلام الوری (منتخب)؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (911-965)

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5221

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 6 و 7؛ چند برگ نونویس، در ص ع عبارتی آمده که مؤلف آن را به پادشاه «الأصفهید الاجل الکبیر الاعظم المؤید العادل قاهر الکفرة و الملحدين علاء الدوله بهاء [المله] ابوالحسن علی بن شهریار نصره امیر المؤمنین» اهدا می کند، باز در آن آمده «عبده و داعیه ابوالفضل بن الحسن بن الفضل الطبرسی ابوعلی» و هم عبارتی دارد که می رساند که این کتاب از ابن طاووس است و همه اینها ساختگی است اگر چه نسخه کهنه است و نیازی به این گونه گواهی های دروغ ندارد، نیز در آن آمده که نسخه از آن محمد بن جار الله هاشمی علوی است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی، 236 گ، 17 سطر (13×22/5)، قطع: وزیری، اندازه:

19×29 سم [ف: 15-4162]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3398/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبه 27 محرم 983ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، مجدول؛ 158گ (1پ-158پ)، 19 سطر، اندازه:

17/5 × 24/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-163]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6403-32/103

آغاز: برابر؛ انجام: الجواب قد أجاب اصحابنا عن هذا السؤال بأجوبة أحدها أن الأمام ليس في تقيه من اوليائه ... ليعقب فيهم بذلك ما ذكرناه من وقوع

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای «م»؛ جلد: تیماج دورو قهوه ای با عطف قهوه ای روشن، 262گ، 16 سطر، اندازه: 16×24سم [ف: 1-455]

4. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 24/1

خط: نسخ، کا: لطف الله منسوب به افضل، تا: قرن 11 [ف: 3-24]

5. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 233

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن عبدالله، تا: پنج شنبه سلخ ربیع الثانی 1029ق؛ مقابله شده، تاریخ تولد میرزا اسد الله در ذیقعده 1157؛ تملک: ناصر الدین محمد بن احمد مشهور به تونی، ناصر الدین محمد بن شیخ علی تونی با مهر «عبدہ محمد نصیر» (مربع)، تملکی با مهر «الوائق بالله عبدہ علی بن لطفعلی» (مربع)؛ مهر: «زین العابدین بن محمد ابراهیم» (بیضی)، «عبدہ ابوطالب حسینی 1142» (بیضی)؛ اهدایی: یحیی امامی تبریزی، 1358/4/28 ش؛ جلد: روغنی، عطف و حاشیه تیماج، 200گ، 20 سطر، اندازه: 19×26 سم [ف: 1-207]

6. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1442 - عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابن حسینی ملکی طبسی، تا: دوشنبه 22 ربیع الثانی 1059ق؛ نشان مهر درشت که در برگیرنده وقف نامه است، در 8 سطر «بسم الله الرحمان الرحیم، وقف صحیح شرعی ... این فقیر در گاه قلی افشار ... این مجلد کتاب را ... بر مدرس و طلبه مدرسه ... واقعه در خیابان مظفری کرمان ... صحیحاً شرعاً سنه 1177»؛ 413ص، 20 سطر (20×12)، اندازه: 21×30 سم [عکسی ف: 1-34]

7. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3993

خط: تعلیق، کا: محمد بن حسن بن سعید الدین آملی، تا: 1061ق، ظاهره کلمه (هزار از قلم کاتب افتاده)؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکى، 424ص، 17 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 22/5×35سم [ف: 10-2194]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9923

انجام: و من تأمل کتابنا هذا و نظر عرف الصواب.

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن میرزا محمد، تا: شنبه 5 رمضان 1070ق، واقف: محمد باقر زند کرمانی، آذر 1347؛ کاغذ: نخودی آهار

مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج زرین، 258گ، 23 سطر، اندازه: $23/6 \times 19/4$ سم [ف: 81-14]

9. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6616131

مقداری از کتاب است؛ خط: نسخ، کا: احمد مسروی، تا: 1071ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 5گ (118پ - 122پ)، 27 سطر (10 × 21)، قطع: رحلی، اندازه:

ص: 517

18 × 31 سم [ف: 16-311]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10574/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 18 ذیحجه 1074ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 113گ (108پ-220ر)، 27 سطر، اندازه: 22 × 34 سم [ف: 27-54]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9065

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد مؤمن رکاوندی، تا: سه شنبه 28 ربیع الاول 1082ق؛ صفحه آخر وقف نامه فرزندان حاجی میرزا، مصحح، حواشی ترجمه برخی از لغات؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج زرپوش، 249گ، 17 سطر، اندازه: 12/7 × 19 سم [ف: 14-79]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8698

آغاز: ورجس المفضلین علی كافة الجن و الإنس الذین یتتجز الموعود یوم المآب بانجازهم ولا یجاز الصراط الا بجوازهم

خط: نسخ، کا: شفیع بن حسین سیستانی، تا: یکشنبه 4 شعبان 1088ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، یادداشتی درباره کتاب و مؤلف به خط حجة الاسلام شفتی؛ مهر: «کتابخانه ضیاء الدین نوری» (بیضی)، «محمد علی بن محمد باقر الموسوی» (بیضی)، عبده محمد باقر بن محمد نقی الموسوی» (حجة الاسلام شفتی) (بیضی)، «از بعد نبی علی است محراب رضا» (بیضی)؛ تملک: آقا میرزا، جلد: تیماج زرشکی، 342گ، 19 سطر، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 28-213]

13. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5297

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی حنایی، جلد: تیماج زرد مقوایی، 211گ، 19 سطر، اندازه: 18/5 × 26 سم [ف: 3-167]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14748

آغاز: بسمله، الحمد لله اللطیف الخیر السميع البصیر، الواحد الأحد الفرد الصمد ... اعلم وفقك الله تعالی أن سبب تالیف هذا الكتاب، انه التمس جماعة من الشيعة محبون العترة، في ذكر مناقبهم و خصایصهم؛ انجام: اردنا أن یتبین من مسائل الغيبة، و جواباتها و استقصاء الكلام في مسائل الامامة و الغيبة ینخرج عن الغرض المقصود في هذا الكتاب و من تأمل کتابنا هذا و نظر فيه بعین الانصاف ... وصل الى الحق و الصواب.

آغاز هماهنگی با «ربیع الشیعه» است؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن احمد تونی، تا: 12 جمادی الاول 1151ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: «شرف الدین محمد مکی بن محمد ضیاء الدین بن شمس الدین بن حسن بن زین الدین شهید عاملی جزینی مطلبی» از نوادگان

شهید اول و از علمای بزرگ نجف اشرف و شیخ الاجازه عصر خویش، «مهدی» به تاریخ 1248ق، «ابوالقاسم بن کاظم موسوی زنجانی» به تاریخ شعبان 1255 ق در زنجان؛ مهر: پدر اخوان میرزائی زنجانی (دایره)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج گل و برگ طلایی، 143گ، 22 سطر (17 × 11/5)، اندازه: 24/5 × 18 سم [ف: 334-37]

15. قم؛ گلیپایگانی شماره نسخه: 4/132 - 662/1

آغاز: ایامه للزمان اعیاداً و هو اسم و للاقبال مواهج و میاسم ... و سماه کتاب اعلام الوری باعلام الهدی و جعله اربعة اركان الركن الأول في ذكر رسول الله صلى الله عليه وآله؛ انجام: وهذا واضح و هذا آخر ما أردنا أن نبين من مسائل الغيبة و جواباتها و استقصاء الكلام في مسائل الأمامية و الغيبة يخرج عن الغرض المقصود في هذا الكتاب و من تأمل كتابنا هذا و نظر عرف الصواب تم الكتاب خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ 137گ، 24-26 سطر، اندازه: 20 × 14/5 سم [ف: 1-455]

16. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 15953

بی کا، بی تا؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی؛ اندازه: 25/9 × 19/4 سم [رایانه]

17. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 260 55

بی کا، بی تا، خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

إعلام الوری (منتخب) / تاریخ معصومین / عربی

(.i'lām-ul warā (mn

شهید ثانی، زین الدین بن علی، 911-965 قمری

(Šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e `alī (1506-1558

وابسته به: اعلام الوری بأعلام الهدی؛ طبرسی، فضل بن حسن (468-548)

منتخبی است کوتاه که شهید ثانی از کتاب اعلام الوری طبرسی، انجام داده است.

قم، گلیپایگانی شماره نسخه: 29/127 - 5787/23

آغاز: بسمه تعالی نقل من کتاب اعلام الوری باعلام الهدی من مصنفات الامام الطبرسی رضی الله عنه باب ذکر مسائل سأل عنها اهل الخلاف في غيبة ... المسئلة الأولى قالوا ما الوجه في غيبته عليه السلام على الاستمرار، انجام: فنحن اذا صرنا الى ما يحكم به فينا وان خالف بعض الأحكام المتقدمة غير عاملين بالنسخ الان النسخ لا يدخل فيما يصطحب الدليل وذلك واضح تمت المسائل كتبت هذه المسائل من خط ... الشهيد الثاني

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن حسن عینائی عاملی، تا: اوایل صفر 1060ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول گرهی، 9گ، 19

سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 8-4586]

اعلام الهدی = سیرت علمیه / تراجم / فارسی

a'lām-ol hodā = sīrat-e 'elmīye

شاه محمد نعمان

Šāh mohammad no'mān

ص: 518

تبیض و ترتیب از: سید عبدالحی بن سید فخر الدین. شرح حال و سیره سید شاه علم الله حسنی حسینی قطبی (ابن سید محمد فضیل بن سید محمد معظم بن قاضی سید احمد بن قاضی سید احمد بن قاضی سید محمود بن علاء الدین بن قطب الدین محمد ثانی بن صدر الدین بن قاضی رکن الدین بن أنیر نظام الدین بن امیر کبیر قطب الدین محمد حسنی حسینی مدنی) است که نبیره وی سید شاه محمد نعمان به تسوید آن توفیق یافته و پیش از تبیض و ترتیب وفات یافته و ابواحمد فخرالدین در سال 1312ق به تبیض و ترتیب آن پرداخته و آن را در سه «باب» قرار داده و «سیرت علمیه» نامیده است.

سید نعمان در مقدمه کتاب می گوید: «برخی از احوال گرامی ... حضرت سید محمد الم الله الحسنی الحسینی القطبی النقشبندی قدس الله سره العزیز که از زبان فیض ترجمان حضرت پیر دستگیر امیر سید محمد خلف و خلیفه و صاحب سجاده حضرت قدوة الاتقی رحمهما الله تعالی و از دیگر نبائر و یاران حضرت ایشان شنیدم آنرا برای یادگار و تنبیه و تمسک اولاد کرام و مخلفان حضرت ایشان در سلک تسوید کشیدم ... باب های کتاب: 1. سید محمد فضیل والد شریف حضرت ایشان؛ 2. ذکر ابناء آن حضرت؛ 3. ذکر خلفای آن حضرت سید عبدالحی در انتهای کتاب، شرح حال خود را آورده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1700

آغاز: بسمله. الحمد للّٰع الذي خلق خلقا كثيرا و كرم من بينهم الانسان و شرف من بنى آدم جميع الأنبياء بالاحسان ... اما بعد این رساله ایست محتوی به ترجمه و سیرت قدوه علماء راسخین زبده اولیا کاملین ... قال سیدی نعمان علیه رحمة الله المنان: بسمله. بعد حمد و صلوة برخی از احوال گرامی امیر کبیر محیی السنه ... حضرت سید محمد علم الله الحسنی الحسینی القطبی النقشبندی؛ انجام: و علمه و عمله و وفقنی و اباه بمرضا تک آمین.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره 3 (ردیف 120)؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی، تا: شوال 1313ق؛ مصحح؛ شجره نامه سید محمد علم الله حسنی حسینی قطبی در اول نسخه؛ 180ص، 12-14 سطر [عکسی ف: 5-131]

اعلام الهدی (فی وجوب نصب الحجّة) / کلام و اعتقادات / عربی

(ilam-ul huda (fi wujub-i nasb-il hujja

اشرفی مازندرانی، خضر بن اسماعیل، -1336 قمری

(ašrafī māzandarānī, xezr ebn-e esmā'īl (-1918

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16954

آغاز: بسم الله تعالی و اعلم تطابق الفعل و النقل علی وجوب؛ انجام: مد العمل بها الاشارة اليها انشاء الله

خط: نسخ، بی کا، تا: 1323ق [رایانه]

اعلام الهدی و عقيدة ارباب التقی / کلام و اعتقادات / عربی

رساله مختصری است کلامی و در اصول عقاید اشعری، دارای ده «فصل»: 1. شرح العقيدة الصحيحة و منشاها؛ 2. شهادة أن لا اله الا الله؛ 3. صفات الله تعالى الذاتية؛ 4. قدرة الله تعالى و خلق افعال العباد؛ 5. كلام الله تعالى؛ 6. القول في الآيات و الأخبار الواردة في الصفات؛ 7. روية الله تعالى؛ 8. شهادة أن محمدا رسول الله؛ 9. ذكر اصحاب رسول الله؛ 10. ذكر الموت و مابعده من الأمور الأخروية و ذكر الساعة.

آغاز: الحمد لله الذي رفع غشاوة الغمة عن بصائر اهل الوداد و هداهم بنور اصطفائه الى اقوم مناهج الرشاد

انجام: و لا نستبد بآرائنا دون اجماع المسلمين كل ذلك بتوفيق الله تعالى

[الأوقاف العامة 102/3؛ كشف الظنون 126/1؛ دنا 50/2 (5 نسخه)]

1. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 205/1

آغاز: برابر

خط: نسخ نازيبا، كا: عبدالجليل بن محمد بن عبدالجليل بن بكر بن علي فرغانى رشدانى، تا: چهارشنبه 17 صفر 689ق؛ مصحح؛ تملك: «عبدالله بن أحمد بن زين الدين» در سال 1244؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، 24ص (1-24)، 19 سطر، اندازه: 14/5 × 17/5 سم [ف: 1-157]

قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 103/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسي في: 1-124]

2. تهران؛ ادبيات؛ شماره نسخه: 90/9 - د

آغاز و انجام: برابر؛ تمت الرسالة في العقيدة استنسخت من النسخة التي هي عليها خط المصنف و اجازته رحمه الله عليه و قابلت بها في سنة سبع و تسعين و ستمائة

بی کا، تا: قرن 8، 7 گ (35-41 پ) [ف: 1-32]

3. تهران؛ الهيئات؛ شماره نسخه: 14/8

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد در ده فصل، ساخته در مکه. نسخه از فصل پنجم آغاز می شود؛ بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مقوایی، 8 گ (405 پ-412 پ)، اندازه: $13 \times 27/5$ سم [ف:-152]

4. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 1880/4

خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن بن محمد، بی تا؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج فهوه ای سیر ضریبی مقوایی

ص: 519

آراسته، 16گ (224پ - 239پ)، 22 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 8-486]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5478/2 - ف

نسخه اصل: کتابخانه توینگن Ma VI 90 در ده فصل؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-157]

اعلامیه / ادبیات / فارسی

e'lāmīye

طغرای مشهدی، -1100 قمری

(toqrā-ye mašhadī (-1689

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3215/27

آغاز: مخاطب این خطاب نصیحت انتساب xx یولچیخان پسر آقاجان موی تاب؛ انجام: چون ادانشناسانرا مشاهده وضع خلاف ... محرک سلسله غیبت است ... خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب با سرلوح، مجدول، دارای کمند؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی یک لا، 3ص (279-281)، 32 سطر (9 × 27)، اندازه: 16 × 32/5 سم [ف: 10-795]

اعلامیه جرج تاوونزد / بهائیت / فارسی

e'lāmīye-ye jorj tāwnzand

تاوونزد، جرج، 1876-1957 میلادی

(tawnzend, jorj (1876-1957

اعلامیه ای است از جورج تاوونزد کشیش سابق کلیسای سنت پاتریک که بهایی شده و به طور رسمی از کلیسا کناره گیری کرده است. وی این اعلامیه را که در عقاید باب و بهاء الله و علل گرایش وی به این فرقه است به صورت رساله طبع و نشر کرده و به هشت هزار و صد نفر از علمای مذهبی ارسال نموده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6573

آغاز: جورج تاوونزد کشیش سابق کلیسای سنت پاتریک ... از نظر اینکه خود را به دیانت حضرت بهاء الله منسوب و معرفی نموده ایم و مقام؛ انجام: و اذا جائکم بالحق ما توجیهم الیه و کنتم ... انفسکم لمن الایمین خاتمه

خط: نسخ، بی کا، تا: 1320ق؛ کاغذ: کاغذی دفتری خطدار، جلد: مقوایی با روکش کاغذی نقشدا نارنجی تیره و روشن، عطف پارچه مشکی، 141گی، 14-18 سطر (15 × 17/5)، اندازه: 17 × 21/5 سم [رایانه]

e'lān-e bānk-e esqerāzī-ye rūsī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9450/101

خط: نستعلیق، کا: افضل الملك غلامحسين زندى، تا: صفر 1309ق؛ 6ص (523-528) [مختصر ف:-75]

اعلان در باره دخانيات / اسناد / فارسى

e'lān darbāre-ye doxānīyāt

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن على، 1259-1313 قمرى

(e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e alī (1843-1896

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9450/107

خط: نستعلیق، کا: ميرزا عليمحمد خان مجيرالدوله، تا: قرن 14؛ 2ص (577-578) [مختصر ف:-75]

- اعلان نامه عبدالرحمن خان افغان < سر رشته اسلاميه دوم

اعمار الأدوية المفردة و المركبة = اعمار العقاقير / طب / عربى

a'mār-ul adwīy at-il mufrada wa-l murakkaba = a'mār ul aqaqir

زهرآوى اندلسى، خلف بن عباس، -427؟ قمرى

(zahrāvī āndolosī, xalaf ebn-e 'abbās (-1037

رساله اى است مختصر در اين باره كه هر دارو تا چه هنگام و چه اندازه مى تواند خاصيت خود را نگاه دارد. در آن داروها به اقسام مختلف تقسيم گرديده و درباره آنها از لحاظ مدت دوام بحث شده است. در نسخه ها به زهرى اندلسى نسبت داده شده است كه بايد همان خلف بن عباس پزشكى باشد كه زركلى ضمن برشمردن كارهايش از كتاب هاى زير نام مى برد: كتاب فيه اسماء العقاقير باليونانية و السريانية و الفارسية و العجمية، و تفسير الأكيال و الاوزان و بدل العقاقير و اعمارها، و تفسير اسماء الجارية في كتب الطب.

آغاز: بسمله رساله في اعمار الأدوية مفردة و مركبه عن الزهرى الاندلسى ... مفرد (معرفه) الادويه ثلثة اجناس معدنيه و حيوانيه و نباتيه فالمعدنية مختلفة اعمارها و احوالها بحسب شرفها كالذهب و حجر الالماس و الزمرد و نحوها فهذه تبقى و لا تقسد ابدا

انجام: و الزيل يبقى نحو العالم كخرو الكلب و الذئب و الحمام و بعر المعز و الضب و كذلك الدماء و اما القرون و الخواف و الأظلاف

يبقى الاعوام والحمد بيدستر يبقى عشر سنين و الله اعلم.

[دنا 50/2 (7 نسخه + 3 نسخه)؛ كحاله 105/4 ؛ زرکلی 310/2 ؛ بغدادی، هدیة العارفین 348/1 که مرگ اورا 427 ق آورده]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8190 /3

ص: 520

آغاز: برابر؛ انجام: و لست اشک آن بقاء کثیر و الله اعلم

در فهرست با عنوان «مقدار اعمار الادویه» و ناشناس؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضریبی مجدول مقوایی، 1ص، 20 سطر (21 × 11/5)، اندازه: 18/5 × 29سم [ف: 17-50]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 352/8 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سالک الدین حموی، تا: 999ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی زرد، 1گ (65 - 65پ)، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 23/5سم [ف: 22-121]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6201/6

آغاز و انجام برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1006ق، کاغذ: دولت آبادی ضخیم، جلد: مقوا با روکش کاغذ زرد و عطف تیماج قرمز، 4 ص (64-67)، 23 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 13 × 19سم [ف: 19-188]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360/34

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: 1006ق؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-188]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360/47

با عنوان «تعیین اعمار الأدوية المفردة والمركبة»؛ خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، بی تا: با تاریخ 1009ق؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-190]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360/72

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: چهارشنبه 26 ذیقعده 1009ق؛ از روی خط پدر خود؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-192]

7. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 694/4 - ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 19619 (ریو 843)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 21 جمادی الثانی 1103ق؛ 5گ (242پ - 246)، 15 سطر [فیلمهاف: 1-524]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 431/4 - عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: لم تداوم استحالة و لیست اشک آن بقاوة اکثر. و الله اعلم. تمت الرسالة.

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-140]

8. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 286/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1117ق؛ 5ص (9-13) [نشریه: 3-360]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1538

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: 4-257]

10. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2911/71

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ 1ص (249) [ف: 3-168]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27823

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، بی کا، بی تا؛ ضمیمه نسخه ش 27818 [رایانه]

12. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 587/4

آغاز و انجام: برابر نام مؤلف به قرینه نسخه مجلس 121/22 تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد زمان لاهیجانی، بی تا» 2گ

(60پ-61پ)، اندازه: $15/5 \times 9/5$ سم [مؤید: 2-94]

13. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4176/4-ف

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در پهنا از پایین با بالا، از روی خط علامه شیرازی؛ 2گ (31پ-32ر) [فیلمهاف: 3-26]

- اعمار العقاقیر < اعمار الأدوية المفردة و المركبة

- اعمال ابی بکر الخلیل < قسمة المثلثات القائم الزاوية

اعمال اربعه كامله / کیمیا / فارسی

a'māl-e arba e-ye kāmele

تنکلو شاه کبیر تبریزی

tanaklū šāh kabīr-e tabrizī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6/12630/3

آغاز: چنین گوید تنکلو شاه که چون از تصنیف اعمال سبعة پرداختم خواستم که کتابی بسازم؛ انجام: در هر ماه صدقه کند و از برای آقا شمس الدین فاتحه بخواند مهر اینست.

بی کا، بی تا؛ بی کاتب؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 15 گ (88 پ- 102 پ) [ف: 36-196]

- اعمال الاسبوع < اعمال الیوم و اللیلة

اعمال الأشهر الثلاثة / عرفان و تصوف، دعا / فارسی

a'māl-ul ashur-it talāta

؟ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1091-1006 قمری

(feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598- 1680

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این رساله ای است در بیان اعمال ایام و لیالی ماه مبارک رجب و شعبان و رمضان مشتمل بر سه فصل.

انجام: یا داود حقت سلام می رساند که چه کردی که جمیع ملائکه ما را از عبادت بازداشتی و متوجه نوشتن ثواب این حمد شدند.

[دنا 51/2؛ فهرستواره منزوی 102/7]

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4125

ص: 521

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 194 گ، 16 سطر، اندازه: 21×12 سم [محدث ارموی مخ: 1-164]

2. خوانسار: فاضل؛ شماره نسخه: 448

آغاز: منقولست که ماه شعبان ماهیست شریف و آماه منست و حاملان عرش الهی آنرا تعظیم می نمایند؛ انجام: منقولست که هر که در وقت افطار بگوید یا عظیم یا عظیم یا عظیم ....

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح، کاغذ: آهار مهره، جلد: مقوایی قرمز، عطف تیماج زرد، 45 گ، 16 سطر، اندازه: 22×13/5 سم [ف: 2-111]

3. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 249

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 1211ق؛ مصحح، دارای چند تاریخ تولد به سال 1190 و 1195؛ جلد: تیماج قهوه ای، 70 گ، 12 سطر، اندازه: 16×9 سم [ف: 1-219]

4. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 443/1

مقدمه کتاب افتاده است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 2-107]

اعمال الأشهر الثلاثة / دعا / عربی و فارسی

a' māl-ul ašhur-it talāta

اعمال سه ماه رجب و شعبان و رمضان را به ترتیب خاصی جمع آوری کرده و هر کدام را در چند فصل ذکر نموده و اعمال مشترک هر ماه را از اعمال مختصه هر روز و اعمال شب ها را از اعمال روزها به تفکیک آورده است. در پایان به اختصار به بعضی از مناسبت های ماه شوال و ذیحجه و اعمال آنها اشاره دارد.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3860-19/190

آغاز: بیرون نرود از دنیا تا جای خود در بهشت به بیند و دیگر از اعمال رجب قرائت قل هو الله احد است؛ انجام: نماز حاجت از شاه اولیاء علی منقول است که هر که را مهمی پیش آید ... و صد نوبت صلوات فرستد که هنوز از جای خود بر نخواسته باشد که اثر اجابت دعا ظاهر شود.

خط: نسخ، کا: اسماعیل ادهم نائینی، تا: ذیقعد 1112ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای، 141 گ، 12 سطر، اندازه: 18×14 سم

- اعمال الأشهر الثلاثة < اعمال شهور ثلاثة

اعمال اكسير حجري / كيميا / فارسی

a' māl-e eksīr-e hajarī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3390/10

آغاز: نوع دیگر در اعمال اکاسیر حجري بغير حجر را بعد از جمع نمودن؛ انجام: ولا ريب ولا نقصان بالله التوفيق المستعان.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 16 گ (272-287)، 16 سطر (8 × 13)، اندازه: 17 × 11 سم [ف:

11-2390]

اعمال ام داود / دعا / عربی، فارسی

a' māl-e omm-e dāvūd

رساله ای در دعای ام داود، در مقدمه آن طریقه بجا آوردن اعمال آن را شرح داده اند.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 104

آغاز: بسمله - طریقه استفتاح - بدانکه چون روز سیزدهم ماه رجب شود روزه شود (کذا)؛ انجام: فارحم دلی وفاقتی و اجتهادی و تضرعی و مسکنتی و فقری الیک یا رب.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، 11 گ، 8 سطر (5 × 10)، اندازه: 15 × 9/5 سم [ف: 1-220]

اعمال الأوقات في استخراج السموات و الجهات (الحرمات) / هیأت / عربی

(a' māl-ul awqāt fī istixrāj-is samāwāt wa-l jahāt (al hurumat

ابن مجدی، احمد بن رجب، 767؟ - 850 قمری

(ebn-e majdī, ahmad ebn-e rajab (1366-1447

رساله مختصری است در ربع مجیب دارای «مقدمه» و یازده «باب»: مقدمه: فی تسمیة رسوم الربع المركز؛ باب 1. معرفة جیب القوس و قوس الجیب؛ 2. معرفة اخذ الارتفاع و درج البروج فی الربع؛ 3. معرفة الميل و غاية الارتفاع للشمس و الكواكب؛ 4. معرفة استخراج عرض البلد؛ 5. معرفة الظل من الارتفاع و الارتفاع من الظل؛ 6. معرفة بعد القطر و الأصل المطلق؛ 7. معرفة نصف التعديل و نصف

القوس؛ 8 معرفة الدائر وفضله من الارتفاع؛ 9 معرفة الارتفاع من فضل الدائر؛ 10. معرفة الذي لا سمت له؛ 11. معرفة استخراج سمت القبلة و اخراج الجهات الأربع. در فهرست آستان قدس احتمال انتساب اين رساله به ابوالعباس شهاب الدين احمد مجيدى شافعى مطرح شده است.

آغاز: بسمله، حمدله، وبعد فهذه رسالة على الربع المجيب الآفاقي في الأعمال الفلكية المحتاج اليها سميتها رسالة اعمال الاوقات

انجام: فيكون الخيط منطبقا على سمت القبلة و طرفه الذي على محيط الربع هو القبلة و الله اعلم بالصواب

[دنا 51/2 (4 نسخه)]

ص: 522

1. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2925/8

آغاز و انجام: برابر

در این فهرست نام مؤلف نیامده است و به استناد فهرست عبدالعظم 58/1 تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 6، 11 ص (134-129) [ف: 3-169]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12229/2

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی 1068ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 15 و 19 سطر، اندازه: 19/5×12/5 سم [ف: 10-134]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5313/1

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در این فهرست ذکر نشده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ محشی؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: پارچه ای، 16ص (1-16)، 17 سطر (5/3 × 13/7)، اندازه: 20/6×11/5 سم [ف: 8-394]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 467/1-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-31]

4. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 693/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد مهدی، تا: رمضان 1283ق، جان اصفهان، مدرسه جده صغیر؛ 7گ، 14 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 1-58]

اعمال اهل السنة / کلام و اعتقادات / عربی

a'mal-u ahl-is Sunna

رساله ای است مختصر در بیان افعال عامه و اهل ضلالت و نیز بدعت های که در دین گذاشته اند و دیگر آن که بناهایی که مانند مساجد و غیره می سازند آیا اجر و ثوابی متوجه آنان می شود یا خیر؟

آغاز: الحمد لله على جزيل نواله و الصلاة و السلام على رسوله محمد و آله و عترته الطاهرين اما بعد فهذه رسالة و جيزة في تحقيق اعمال
اهل السنة

نسخه اصل: کتابخانه سيد عزالدين حسيني - زنجان؛ بی کا، تا: با تاريخ 1266ق؛ 13ص (284-296) [عکسی ف: 3-400]

اعمال البرانية دون الجوانی (الرسالة المختصر من) / کیمیا / عربی

(a`māl-ul barrāniya dūn-al jawwānī (ar-r.-ul muxtaṣar min

ابن سینا، حسین بن عبد الله، 370؟ - 428 قمری

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e `abd-ol-lāh (981-1038

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28764

آغاز: بسمله، هذه رسالة اعمالها الشيخ ابوعلی عبد الله بن سینا رحمة للشيخ أبي الحسن سهل بن محمد بن السهل في؛ انجام: و الابيض
يتم بثلاثة اشياء ما عدا النار و الأصفر بالاربعة كلها و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ضمیمه نسخه ش 11030؛ قطع: رقعی [رایانه]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28250

آغاز: بسمله. هذه رسالة اعمالها الشيخ ابوعلی عبد الله بن سینا رحمة الله للشيخ أبي الحسن سهل؛ انجام: و الأبيض يتم بثلاثة اشياء و
الأصفر بالاربعة كلها و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ خفی، بی کا، بی تا؛ قطع: رقعی [رایانه]

اعمال پر کار متناسبه / هندسه / فارسی

a`māl-e parkār-e motanāsebe

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7166

آغاز: پرکار متناسبه 1 ح ف 1 ک ل آلتی است مشتمل بر دو ستاره ... باب در عمل پر کار متناسبه (در 34 عمل) ... باب [در زیج جیوب
[(در 23 فصل)؛ انجام: دوازده عدد و ابن مطلوب است (سپس در بیان دعاوی شکل مغنی و ظلی و فروع این دو است و در تضعیف و
شکل قسم دویم و چهارم و در افق مایله و نسبت ستین الی جیب مابین الطولین). جز تشریح در پر کار متناسبه نسخه مجلس (224/2)
در دو باب دومی درسته جبری به عمل پر کار متناسبه به دلیل و برهان؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد هاشم یزدی، تا: جمعه

شوال 1254ق؛ افتادگی: آغاز؛ وقف خاص و عام کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، 88گ، 21 سطر (6×12/5)، قطع: بغلی،
اندازه: 6×12/5 سم [ف: 16-471]

اعمال تبدیل سطوح / ہندسہ / اردو

a' māl-e tabdīl-e sotūh

فیض، میر شمس الدین

mīr Šams-od dīn feyz

رسالہ ای در بیان اعمال تبدیل سطوح تالیف محمد رفیع الدین خان بہادر ملقب بہ عمدۃ الدولۃ بہادر فرزند شمس الامراء بہادر امیر کبیر
بہ دست مترجم رسیدہ کہ در آن مطالب بہ خوبی بیان شدہ بود۔ از این رو بہ درخواست دوستان آن را بہ اردو ترجمہ و تلخیص نمودہ
است۔ رسالہ بہ سبک پرسش و پاسخ بین استاد و شاگرد تنظیم شدہ است۔

تہران؛ مجلس؛ شماره نسخہ: 6907

آغاز: حمد اور شکر اوس صانع کامل قدرت کو سزاوار ہی کہ

ص: 523

جس نی ماه نو کی هلالی شکل کوبی پرگار صفحه افلاک پر رسم کیا؛ انجام: کی هان جانا ضرور هی گر خدا چاهتاھی توکل مین بهی جناب عال مین باریاب هو کر سعادت حاصر کردنگا خط: نستعلیق هندی، کا: میر عباس علی موسوی، تا: رجب 1255ق؛ دارای اشکال هندسی؛ جلد: گالینگور زرشکی، 30گ، 21 سطر، اندازه: 11×18/5 سم [ف: 20-338]

اعمال جهانشاه خان امیر نومان و احتشام الدوله حکمران خمسه / تاریخ ایران / فارسی

a' māl-e jahānšāh xān amīr tūmān va ehtešām-od-dowle hokmrān-e xamse

ناظم الشریعه، محمد رضا، ق 14 قمری

(nāzem-oš-šarī'e, mohammad rezā (-20

تاریخ تألیف: 1309ق

رساله ای منظوم در چگونگی حرکت حکمران نامبرده و جهانشاه از طرف ناصر الدین شاه قاجار.

تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 481

آغاز: بسمله شکر و سپاس بی قیاس و حمد و درود نامعدود معبودی را سزاست که آفریننده مخلوقات عالم است (بعد از چهار صفحه):
پاسخ چنین گوید: سخن سنج این داستان جدید XX چو برداشت از باب صحبت کلید/ پاسخ چنین گفت آن هوشیار XX ایا ساقی راح
رومی بیار؛ انجام: باین ختم کردم که آخر کلام XX قضا تا چه خواهد کند و السلام خط: نستعلیق، کا: عنایت الله بن میرزا آقا فتونی
الاصل زنجانی المسکن، تا: یکشنبه 17 جمادی الاول 1314ق؛ در مجلس عقد تقی خان سرتیب برای سر تیب نامبرده؛ کاغذ: فرنگی
آبی، 162گ، 11 سطر (14/5×7/5)، اندازه: 14×20 سم [ف: 13-]

- اعمال حج < مناسک حج

اعمال حل و عقد و سح و حرق و نکلیس / کیمیا / عربی

a' māl-e hal va 'aqd va sahq va harq va taklīs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:

729/10 آغاز: آن جمیع اعمال هذا الفن لا یخلو من قسمین خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 11 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 14×21/5 سم
[ف: 2-463]

اعمال خافیه قمری (رساله در) / علوم غریبه / فارسی

(a' māl-e xāfiye-ye qamarī (r. dar

آغاز: بسمله. در ذکر و اعمال خافیه قمری که تکسر آن؛ انجام: از اینجا باید نوشت و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق خفی، بی کا، بی تا؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

- اعمال خیر < شناختن اعمال خیر

اعمال درجات بروج اثنی عشر / هیئت / عربی

a'māl-e darajāt-e borūj-e esnā "aŠar

مشمول بر 6 جدول عمودی با عناوین: العدد، الصورة، الاسماء الأحجار، البخور، الأعمال و به ترتیب بروج دوازده گانه که چه کارهایی باید انجام داد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6859

آغاز: الحمل بیت المریخ و هو برج الذکر ناری و مشرقی و مزاجه حار یابس، العدد الف، الصورة رجل معه خنجر، الاسماء رخیاوخ و رخیا، الاحجار لوریطش، البخور مرواصطرك، العمل تقتل اعداء کی بخنجره؛ انجام: العدد ل، الصورة رجل یقتل رجلا رجل هارب من اسد، الاسماء فلسلمیع مولیلعیع، الأحجار عظم من رأس دیک ابیض، البخور مل ازرق لاذن، الأعمال للمحبة و المودة و الصداقة و یصرف من ترید عن الحرب.

خط: نسخ، کا: ملا آقا حشین کاشانی، تا: 26 ربیع الثانی 1326ق؛ در دو برگ پایانی جدولی در بیان شناخت ساعات روز که مربوط به کدام کوکب است و جدولی 26826 خانه در طلسم؛ جلد: گالینگور زرشکی، 20 گ، 12 سطر، اندازه: 17×22سم [ف: 20-307]

اعمال الدنیویة / دعا / فارسی

a'māl-od dony avlyya

فشارکی، محمد حسین بن محمد مهدی

fešārakī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī

اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: 253

آغاز: الحمد كله لله و الصلاة و السلام على رسول الله وعلى آله آل الله و لعنة الدائمة على أعدائهم اعداء الله إلى يوم لقاء رحمت الله أما بعد چنین گوید بنده مقصر رب ذوالمن؛ انجام: و بعد مسخر شدن او را از خدا بنخواهد خداوند او را مسخرش گرداند. خط: نسخ عالی، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ در حاشیه خود مرحوم فشار کی چنین نوشته اند: «مطابقت شد با مسوده حقیر مطابق است من اقل الطلاب

شیخ محمد حسین فشار کی عفی اللہ عنہ فی جمعہ ششم شهر شوال المکرم 1330 ق» (و مهر خود رازده اند)، اوراق آخر کتاب مفقود
می باشد؛ 75گ، 11 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف:-151]

ص: 524

اعمال الدنیویة و الاخریة / آداب و سنن / فارسی

a' māl-od donyavīyya va-l oxravīyya

فشارکی، محمد حسین بن محمد مهدی

fešārakī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī

اصفهان، مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: 254

خط: نسخ عالی، بی کا، بی تا؛ این کتاب در حاشیه کتاب اعمال الدنیویة (شماره 253) نوشته شده؛ 75 گ، 11 سطر، اندازه: 16 × 22 سم
[ف:-152]

اعمال دوازده ماه ایام سال / دعا / فارسی

a'mal-e davazdah mah-e ayyam-e sal

مختصری در اعمال و مستحباتی که در روزهای هر ماه انجام داده می شود، از ماه محرم شروع و به ماه ذیحجه ختم می شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 31/2

آغاز: شکر و سپاس و ستایش مر خداوندی را که بندگان خود را استجابت دعا وعده نموده؛ انجام: لعن الله الظالمین لکم من الأولین و الاخرین و ألحقهم بدرك الجحیم خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز، 65 گ (35 پ-99 پ)، 15 سطر، اندازه: 9 × 16 سم [ف:
1-43]

اعمال رجب، شعبان و رمضان / دعا / فارسی

a' māl-e rajab, ša' bān va ramazān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22573

آغاز: بسملة الحمد لله اما بعد این صحیفه است؛ انجام: اللهم اجعل لي قلبا يخشاك الى يوم يلقاك

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

اعمال رجب، شعبان و رمضان (کتاب در) / دعا / فارسی

(a' māl-e rajab, ša' bān va ramazān (k. dar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27447

آغاز: التماس ذلك الثواب اوتيه و ان لم يكن الحديث كما بلغه یعنی هر که باو ثوابی از جانب خدای؛ انجام: إلى بيتك الحرام و متصفح لی
عن الذنوب العظام و يستخرج یا رب كنوز یا رحمن تم

خط: نسخ خفی خوش، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

اعمال روز عاشورا / دعا / عربی

a'māl-e rŭz-e 'āšūrā

اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: 147/5

بی کا، بی تا؛ 17 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف-101]

اعمال روز عرفه / دعا / عربی

a'māl-e rŭz-e 'arafe

آغاز: بسمله، از حضرت صادق (علیه السلام) منقول است که...

انجام: یا ارحم الراحمین ممنون و سرافراز نمایند

همانند: 1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 106

سیزده نسخه؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا [القبائی: 61]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3098

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3101

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3099

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3100

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3102

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3097

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3096

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3103

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3104

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3106

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

12. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 3095

ص: 525

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3105

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

- اعمال روز نوروز < نوروزنامه

اعمال الساعات / کلام و اعتقادات / فارسی

a'māl-os sāt

حسینی کاشانی، محمد جعفر بن محمد علی، ق 14 قمری

(hoseynī kāšānī, mohammad ja'far ebn-e mohammad ali (-20c)

اهداء به: ناصر الدین شاه قاجار تاریخ تألیف: شعبان 1309 ق

کتاب در اعمالی است که هر مسلمان در ساعات روز و ایام هفته باید انجام دهد، در ده «مقاله»: 1. اعمال متعلق به ما بین طلوع فجر الی طلوع آفتاب؛ 2. اعمال متعلق به طلوع تا زوال آفتاب؛ 3. اعمال ما بین زوال آفتاب تا هنگام غروب؛ 4. اعمال ما بین غروب آفتاب تا وقت خواب؛ 5. اعمال ما بین وقت خواب تا نصف شب؛ 6. اعمال نصف شب تا طلوع فجر؛ 7. فضیلت و اعمال شب و روز جمعه؛ 8 ذکر ادعیه مخصوص روزهای هفته؛ 9. بیان ادعیه روزهای هر ماه قمری؛ 10. بیان اعمال و لیالی عزیزه تمام سال.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي هدانا الايمان و نور قلوبنا بنور الايقان.

انجام: برحمتك يا حنان يا منان يا ذا الجلال و الاكرام انك على كل شيء قدير ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم.

[دنا 52/2 (3 نسخه)]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 531

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه 1322 ق، جا: تهران؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی فستقی و نخودی، جلد: تیماج مقوایی ضربی با گل و بوته زر، 226 گ، 17 سطر (8 × 15)، اندازه: 22 × 17 سم [ف: 2-25]

2. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 2020

آغاز: برابر؛ انجام: اتمام شد کتاب اعمال الساعات الحمد لله رب العالمين بدست مؤلف فقير الحقير الاقل الخلاق الحاج سيد جعفر ابن مرحمت مأب الحاج مير محمد علي كاشاني. ناميد است از ناظرين باين كتاب اينكه از غترات و ذلات آن اغماض عين فرموده و اين ضعيف بي بضاعت را بدعاء خير و قرائت سوره فاتحة الكتاب باد و شاد را بدعاء خير و قرائت سوره فاتحة الكتاب ياد و شاد فرمايند و كان ذلك في ليلة الأربعاء الثالث من شهر شعبان المعظم من شهور سنة تسع و ثلثمائة بعد الألف من الهجرة النبويه على هاجرها الف الف سلام و تحيه 1309. تحت النسخه على يد الاحقر الأذل المذنب الى رحمة رب الباري محمد بن على التنزي في يوم الخميس سنة عشر من شهر الصيام 1309

خط: نسخ و نستعليق شكسته، كان محمد بن على نظنزي، تا: چهارشنبه 3 شعبان 1309 ق، مجدول، با سرلوح مذهب، داراي كتيبه؛ مهر: «علي اكبر بن حسين الحسيني»؛ كاغذ: فرنگي، جلد: مقواي روکش چرم مشكي ساده وسط شمسه زرین ضربی با یک حاشیه گل های پنج پر ريسه طلائی ضربی، 458ص، 17 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 22/6 سم [ف: 1-67]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 545

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق و نسخ خوش، كا: حسينعلی زنجانی، تا: دوشنبه ربيع الاول 1311ق، جان تهران، با سرلوح مذهب؛ كاغذ: فرنگي شكري، جلد: تیماج قرمز، حاشیه گل و بوته زر، مقوایی، 223گ، 17 سطر (8 × 15)، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 2-37]

اعمال سال / دعا / فارسی

a'māl-e sāl

سبزواری، محمد مؤمن بن شاه قاسم، -1077؟ قمری

(sabzevārī, mohammad mo'men ebn-e Šāh qāsem (- 1667)

رساله در عبادات و دعاها و زیارت هایی است که در روزها و شبهای ماهها انجام داده می شود که از کتاب های معتبر گرد آورده و از ماه محرم شروع شده و به ذیحجه ختم می شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 208

آغاز: الحمد لله الذي هدانا الى طريق معرفته ودعانا إلى نعمته و حذرنا من نعمته؛ انجام: و روایت واقع شده که در روز بیست و هفتم این ماه امام علی نقی علیه السلام متولد شد. خط: نسخ معرب زیبا، كان محمد زمان بن مقری سلطان، بی تاب مجدول، مصحح، داراي سرلوح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 170 گ، 14 سطر، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 1-237]

اعمال سال (رساله در) / دعا / فارسی

(a'māl-e sāl (r. dar

آغاز: بسمله، در اعمال سال بر سییل اجمال ببايد دانست که در سالی بعضی ایام و لیالی متبرکه هست؛ انجام: که ای نوح در قیمت این در یگانه.

ص: 526

کا: محمد طاهر واعظ مشهدی، بی تا، افتادگی: انجام؛ ناقص (موجودی سه صفحه)؛ جلد: تیماج مشکى، 3ص، 17 سطر، اندازه: 12×
18 سم [ف: 5-627]

اعمال سبعة / کیمیا / فارسی

a' māl-e sablé

تنکلو شاه کبیر تبریزی، قمری

tanaklū šāh kabīr-e tabrizī

[نسخه های منزوی 614/1]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6/12630/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام... بدانکه من که تنکلوشاهم اگر چه در کتاب خاص الخاص خود که آن را گنج گهر نام
نهاده اند؛ انجام: باقی خود دانی من ترا گفتم و رفتم خدای بر همه کس رحمت کند.

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 5گ (182-186) [ف: 36-196]

- اعمال السنة < المراقبات

- اعمال السنة < کنز العباد

اعمال السنة / دعا / اردو

a' māl-os sonna

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23400

آغاز: بسمله، در بیان فضائل و اعمال شب و روز؛ انجام: اصبحت اللهم صلی علی محمد و آل محمد

خط: نسخ، بی کا، تا: 1270 ق [رایانه]

اعمال السنه / دعا / فارسی

a' māl-os sena

در آداب و فضیلت دعا و دعاهایی که در هر روز با ایام ماه های سال خوانده می شوند، در دوازده «باب» و هر کدام دارای چند فصل» و به

مناسب اعمال ماه محرم تاريخ حضرات معصومين (عليه السلام) و مقتل امام حسين را در چند مجلس نگاهشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9429

آغاز: در اعمالی که هر روز باید بعمل آورده شود. بعضی اعمال و فضیلت دعا و آداب و شرایط آن و اوقات استجابت دعا؛ انجام: و غیر از رضا و تسلیم چیزی بخاطرش خطور نکند خدایتعالی برای او بغیر خیر راضی نشود.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، مصحح؛ جلد: تیماج مشکى، 359گ، مختلف السطر، اندازه: 20 × 31سم [ف: 24-196]

- اعمال سه ماهه < اعمال شهور ثلاثة

اعمال شب و روز 27 رجب / دعا / فارسی

al'māl-e Šab v rŪz-e 27 rajab

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14440/3

بخشی از کتاب دعایی است به فارسی؛ خط: نسخ نازیبا، کا: محمد حسین بن ملا عبدالله شامکانی ملائی، تا: 27 ربیع الثانی 1233ق؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، 3گ (331-333پ)، 15-17 سطر، اندازه: 15 × 20سم [ف: 38-579]

اعمال شهر رمضان / دعا / عربی

a'māl-e Šahr-e ramazan

رساله کوچکی است در دعای ماه رمضان و برخی نمازها و اعمال وارده در این ماه.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5551-27/221

آغاز: لك الاسماء الحسنی والامثال العلیا والكبریاء والالاء اسئلک ان تصلي علی محمد و آل محمد وان تجعل اسمي في هذه الليلة في السعداء؛ انجام: لا اله الا انت ياقدوس يا سلام يا مؤمن يا مهيمن يا عزيز يا جبار يا متكبر يا الله يا خالق يا باریء يا مصور يا الله يا الله يا الله

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، 38گ، 20 سطر، اندازه: 12 × 18سم [ف: 1-456]

- اعمال الشهور < روضة العابدین

اعمال الشهور / آداب و سنن

a'mal-us Suhur

همدان؛ فروزان مهر؛ شماره نسخه: 1

از: ملا فتح الله. از اعمال ماه رجب شروع کرده و به جمادی الثانی خاتمه داده، دارای ابواب و فصول، خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی [رشت و همدان: فی-1703]

اعمال شهور ثلاثة = ادعية الشهور الثلاثة / دعا / فارسی و عربی

a' māl-e šohūr-e salāse = ad'iyat-š šuhūr-it talāta

حسینی، محمد بن عبدالرحیم، ق 11 قمری

(hoseynī, mohammad ebn-e 'abd-or-rahīm (-170

اهداء به: شاه طهماسب اول

رساله ای متوسط در اعمال و اذکار و نمازهای وارده در سه ماه

ص: 527

رجب و شعبان و رمضان، دارای یک «مقدمه» در فضیلت روزه و نافله در اول ماه و سه «باب»: 1. آنچه تعلق به ماه رجب دارد و در دو فصل: «فصل اول در بیان آنچه تعلق به این ماه دارد علی العموم، دویم در آنچه تعلق به هر شب و روز دارد به خصوص؛ 2. آنچه تعلق به ماه شعبان دارد، در دو فصل: «فصل اول در آنچه تعلق به این ماه دارد علی العموم، دویم در بیان آنچه به هر شب و روز تعلق دارد؛ 3. آنچه تعلق به ماه مبارک رمضان دارد و در دو «مقصد» و «خاتمه»: مقصد اول در بیان آنچه تعلق به این ماه دارد به طریق عموم و در پنج «فصل» است، مقصد ثانی در بیان آنچه در روزها و شب های این ماه [ه] بجای باید آورد و به خصوص و در سه فصل»، خاتمه در بیان عمل شب عید و روز آن، تتمه بدانکه چون روز نیروز در ماه رمضان واقع می شود. آغاز: شکر و سپاس بی قیاس مر آن معبودی را که عبادتش موجب فیروزی عابدان و طاعتش سبب سرفرازی زاهدانست و درود نامعدود بر آن سید و سرور که عالم همه طفیل وجود اوست ... اما بعد چنین گوید اضعف عباد الله الغنی دوست محمد بن عبدالرحیم الحسین که بر ضمائر ارباب فهم ...

[الذریعة 243/2؛ فهرستواره منزوی 123/9 (2 نسخه با عنوان «اعمال سه ماهه») و 102/7 (3 نسخه)؛ دنا 52/2 (21 نسخه)]

1. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 269

آغاز: ارباب فهم و دانش پوشیده نماند که غرض از ایجاد عباد عبارت رب الارباب است چنانچه آیه کریمه و ما خلقت الجن ... ناطق است بر آن؛ انجام: و پیش از ظهر زیارت عاشورا بکنند از گناهان پاک شود مانند روزی که از مادر متولد شده است و هر حاجت که طلب نماید البته برآورده است

نام مؤلف به استناد نسخه مرعشی ش 12124 تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 152گ، 9 سطر، اندازه: 18 × 11/5 سم [ف: 2-16]

2. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1802

آغاز: برابر؛ انجام: نادعلی بخواند و بعد از آن بگوید یا ابا الغیب اغثنی یا علی ادرکنی و بعد از آن ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی جلد: میشن زرد نو، 130 گ، 10 سطر، اندازه: 14/6 × 10 سم [ف: 2-248]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 105

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید عز الدین حسینی زنجان؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1042ق؛ مصحح: 308ص [عکسی: 1-127]

4. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا حق نظر، تا: 3 محرم 1042ق؛ مجدول [دلیل المخطوطات: 1-90]

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا علی، تا: دوشنبه 12 جمادی الاول 1059ق؛ مجدول، مذهب، تذهیب نسخه به وسیله کاتب نسخه میرزا علی است، در پشت صفحه اول یادداشتی مورخ ذیحجه 1144ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 12 سطر (6/5 × 12/5)، اندازه: (18 × 11/5) سم [ف: 2-431]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15125

آغاز: برابر؛ انجام: سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین سلام هی حتی مطلع الفجر.

خط: نسخ، کا: عبد الله بن علیرضا خادم نجفی، تا: رمضان 1094ق؛ محشی، مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ مقابله من أوله إلى آخره بتمام دقت انشاء الله تعالی موفق باشند بمحمد و آله»، با سر لوح زیبای مرصع، مجدول، عبارت «این سه جزو آخر را عفو فرمایند چون ایام روزه بوده است»؛ زیارت حضرت عباس بن علی (علیه السلام) و دعای وقت غروب آفتاب در پایان؛ مهر: «فخر الدین افتخار الاسلام الطباطبائی 1326» (بیضی)، «فخر الدین ابن محمد حسینی الحسینی الطباطبائی 1326» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی مغزی، عطف و لبه ها و درون: تیماج قهوه ای، 108گ، 14 سطر (9 × 16)، اندازه: 22/5 × 13/5 سم [ف: 375-38]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ ممتاز، بی کا، تا: رمضان 1094ق؛ مقابله شده، مجدول دارای سرلوح رنگین کوچک از عصر صفوی؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س ش 1-2-31]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12059

آغاز: برابر؛ انجام: وأمرت بالمعروف ونهیت عن المنکر و تلوت الکتاب حق تلاوته

خط: نسخ معرب و معجم، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عبارت «خل»؛ مهر: «عبده حسن بن لطف الله» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، جلد: دورو تیماج برون زیتونی ضربی با ترنج سر ترنج و لچک درون نخودی، 135 گ، 11 سطر (7 × 12)، اندازه: 19 × 12 سم [ف: 30-448]

9. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2459

آغاز: برابر؛ انجام: کرمک بالحاجات فلك العلو الاعلی فوق کل عال جلیل عندک صغیر، خاب الوافدون علی غیر و خسر المتعرضون

تا اواخر خاتمه را در بردارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و با سر، 89گ، 13 سطر، اندازه: 19 × 12 سم [ف: 1-188]

10. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 3347

آغاز: برابر؛ انجام: سلام علی موسی وهارون سلام علی آل یس سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین سلام هی حتی مطلع الفجر خط:
نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام، برگ اول و آخر افتاده ولی کسی در کاغذی نوشته و اضافه کرده است؛

ص: 528

مجدول؛ جلد: تیماج سیاه، 158گ، 12 سطر، اندازه: 22×15 سم [ف: 1-189]

11. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3354/2

آغاز: برابر؛ انجام: اسألک بحق هذه الاسماء الا ما اعطيتني سؤال و قضيت حوائجی یا کریم تمت خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، 152گ
(1پ-152پ هامش)، 11 سطر، اندازه: 20×15 سم [ف: 1-189]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14827

آغاز: برابر؛ انجام: و الاثمة الميامین من اله و سلم تسليما.

خط: نسخ، بی کا، تا حدود اوایل قرن 12؛ مجدول، اوراق با کمند؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405ق؛ کاغذ: نخودی
فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 148 گ، 14 سطر، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 15-113]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10968

آغاز: برابر؛ انجام: اللهم صل علی محمد و آل محمد الأوصیاء المرضیین وصل ...

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، 97گ، 15 سطر، اندازه: 20×125 سم [ف: 27-378]

14. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا: محمد محسن بن تقی حسینی قورطانی، تا: 1116ق [تراثا: س 13 ش 1-132]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12124

آغاز: و هادیان راه یقین اند ... اما بعد چنین گوید اضعف عباد الله ... که بر ضمائر ارباب فهم و دانش پوشیده نماند که غرض از این ایجاز
عبارت رب الأرباب است؛ انجام: چون از نماز فارغ شود، تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام بگوید، تمت الكتاب.

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز مجدول، 165گ، 10 سطر (9×
18/5)، اندازه: 22×13/5 سم [ف: 30-571]

16. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 56/109-8259

آغاز: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن کربلانی دوست محمد قراچون آبنادان کوهی ساکن الله رودبار مشهد کنج، تا: یکشنبه سلخ

رمضان، 29 دیماه قدیم، 1233ق؛ 133گ، 11-12 سطر، اندازه: 14×19 سم [ف: 1-456]

17. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8368-57/38

آغاز: فرماید که بپرید این بنده را به سوی بهشت و استقبال کنند او را ملائکه به تحفها و کرامتها

از اواسط فصل اول در اعمال ماه رجب تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: حسین بن مرحوم ملا محمد باقر، تا: جمادی الاول 1297ق؛

افتادگی: آغاز؛ 140 گ، 17 سطر، اندازه: 14×26 سم [ف: 1-457]

18. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 2163/1

آغاز: برابر؛ انجام: تتمه؛ چون نوروز در ایام ماه رمضان شود. زهر بر او کار نکند بقدره الله تعالی آیات این است: سلام علی نوح فی العالمین... سلام هی حتی مطلع الفجر.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج زر. مقوایی، 47گ (2-48پ)، 20 سطر، اندازه:

19×26 سم [ف: 3-169]

19. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1726

آغاز: برابر؛ انجام: اللهم لا تجعلني اخسر من سألک فيه و اجعلني ممن اعتقته في... خط: نسخ و ثلث، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛

مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 195 گ، 9 سطر، اندازه: 17×24/5 سم [ف: 1295]

20. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3801-19/131

آغاز: برابر؛ انجام: حجتک قائمه و سلطانک ثابت لایزول

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح، مهر: بیضوی «یا امام حسن» (بیضی)، در برگ اول مهری به تاریخ 1174؛

جلد: تیماج مشکی، عطف تیماج قهوه ای، ترنج باسر، مجدول، 80 گ، 15 سطر، اندازه: 14/5×20 سم [ف: 1-456]

21. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8726-57/176

آغاز: و هر که هفت روز از آن روزه بدارد هفت در جهنم بر روی او بسته گردد و هر که هشت روز از آن روزه بدارد هشت در بهشت بر

روی او گشوده شود؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ 102گ، 20 سطر، اندازه: 8×12 سم [ف: 1-457]

22. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8745-58/195

آغاز: یا ذی الجلال والاکرام یا ذا النعماء والوجود یا ذالمن والطول حرم شیبته علی النار

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ 128 گ، 12 سطر، اندازه: 10×14 سم [ف: 1-457]

23. قم، لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه: 14

بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام (دو برگ)؛ مجدول؛ قطع: ربعی [چند نسخه -ف: 107]

اعمال شهور ثلاثه / دعا / عربی

a'māl-e Šohūr-e salāse

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14531

آغاز: بسملة الحمد لله الذي جعل العباده؛ انجام: سلام هي حتى مطلع الفجر بحمد اله الامجاد

برگ اول آن توسط کربلائی محمد اسماعیل بن علی اکبر در اوایل قرن 14 هجری اشتبهاً از کتاب «اعمال سه ماه» علامه مجلسی نونویسی شده است؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر تبریزی، تا: ذیحجه 1241ق؛ ضمیمه: در اوراق اول و آخر نسخه ادعیه: روزانه شهور

ص: 529

رجب و رمضان، دعاء ختم تلاوت قرآن به خط مغایر؛ مجدول؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج ضربی خرمائی اسقاطی، 73 گ، 15 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 15-115]

اعمال شهور ثلاثه / دعا / فارسی و عربی

amal-e Sohur-e salase

غیر همانند:

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14260

آغاز: و گویند بیا تا آنچه خدای بتو وعده کرده است بتو بنمایم؛ انجام: و بگوید اللهم اغفرلی

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا عطف و گوشه ها تیماج تریاکی، 131 گ، 11 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 15-115]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 15908

آغاز: می خواننده اند که اللهم اهله علينا بالأمن و الايمان و السلامة و الاسلام ... فصل در رؤیت جمیع ماهها بدانکه مشهور است که چون ماه مبارک رجب ... باب اول در اعمال ماه مبارک رجب، بدانکه ماه عظیم القدر و المنزلة است و آخر ماههای حرامست؟ انجام: و غسل درین شب نیز سنت است و درین شب باید که صلوات بر حضرت رسالت پناه ..... تا هر دعا که کند مستجاب گردد ...

اعمال ادعیه و اذکار ماه های رجب، شعبان و رمضان است در سه باب دارای فصول. مؤلف از شاگردان میرداماد بوده و مطالبی را از وی با عظمت و احترام بسیار نقل کرده است. در این رساله از منابع حدیثی و دعایی شیعه نقل شده و غیر از اعمال شهور ثلاثه امیر دوست محمد بن عبدالرحیم حسینی است که در الذریعه 243/3 و آستان قدس 113/15 معرفی شده است؛ خط: نسخ، بی کا (گویا به خط مؤلف)، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به امضای «منه عفی عنه»، رکابه دار، مالک نسخه صدرالافاضل) در ابتدای یادداشتی درباره کتاب و مؤلف آورده و ادعا کرده که نسخه به خط مؤلف است ولی نام کتاب و مؤلف را نیافته است؛ جلد: مقوا رویه کاغذ رنگی عطف گالینگور قرمز، 56 گ، 20 سطر، اندازه: 13/5 × 22/5 سم [ف: 44-126]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14560

آغاز: موجود مستنسخ از زادالمعاد: «و هر که هشت روز از ماه رجب را روزه دارد»؛ انجام: فاولیا وه بعزه تیعززون. نسخه: و موافق مذهب شیعه در روز بیست و سیم خواندن دور نیست که انطباق باشد.

ده برگ اول نسخه تألیف امیر دوست محمد حسینی است و مابقی اوراق تا آخر اعمال ماه رمضان سهوا از «زادالمعاد» علامه مجلسی کتابت شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: شکری فرنگی و چند برگ اول نخودی فرنگی، جلد: مقوا عطف و گوشه ها تیماج خرمایی، 185 گ، مختلف السطر، اندازه: 10/5 × 14/5 سم [ف: 15-116]

آغاز: شود جهة او حسنات بعدد ریک بیابان عالج و داخل بهشت شود بی حساب و با او گویند که آنچه آرزو داری از خدای عزوجل طلب کن و هر که شش روز از اول ماه رجب روزه بگیرد از قبر بیرون آید در حالتی که روی او نوری باشد؛ انجام: الساعة الساعة تا آنکه نفس منقطع شود روز بیست نهم ماه رمضان در این روز این دعا مستحبست که بخواند اللهم ارزقني فيه فضل الليلة (کذ) القدر.

این نسخه در اعمال و ادعیه سه ماه رجب، شعبان و رمضان است به این ترتیب که نخست روزه های مستحبی هر ماه را متذکر و سپس توضیح مناسبت های ایام اعم از تولد و وفات و شهادت و در پایان ادعیه و اعمال وارده در ایام و لیالی آن ماه را نگاشته است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام کاغذ: نخودی آهاری فرنگی، 114، 9 سطر، اندازه: 10×14 سم [ف: 15-116]

اعمال الشهور الثلاثة (رجب و شعبان و رمضان) / دعا / عربی

(a' māl-uš ſuhūr-it talāṭa (rajab wa ša' bān wa ramalān

ابن طاوس، علی بن موسی، 589-664 قمری

(ebn-e tāvūs, 'alī ebn-e mūsā (1194-1266

در فوائد سه ماه شوال و ذیقعد و ذیحجه در نه «باب». شاید از «الاقبال بالاعمال الحسنة فيما يعمل مرة في السنة» او باشد.

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 147 از باب هشتم آغاز می شود؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1115ق، مجدول کاغذ ترمه؛ جلد: میشن تریاکی ضربی نو، 147گ، 17 سطر، اندازه: 16/2×23/4 سم [ف: 1-43]

2. تهران: الهیات؛ شماره نسخه: 351

آغاز: بسمله. الباب الأول فيما نذكر من فوائد شهر شوال وفيه عدة فصول فصل فيما نذكر مما روي في تسمية شوال؛ انجام: انک علی کل شیء قدیر و صل الله علی محمد و اهل بیته و سلم. تمت الكتاب بعون الملك الوهاب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ تملک: مقبل بن حسن در کربلا با تاریخ 1190؛ نسخه از آقا باقر عمو عاریه شده و از حاج علی اکبر ترک خریداری شده است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 17 سطر (6/5×13/5)، اندازه: 11×16/5 سم [ف:-459]

مشتری خراسانی، محمد ابراهیم، 1264-1305 قمری

(moŠtarī norāśānī, mohammad ebrāhīm (1848-1888

تاریخ تألیف: رمضان 1293 ق در رمضان 1293 آن را کامل کرده است، کتاب در خود آن «سفینه» خوانده شد و نویسنده آن را در آغاز «اعمال الصالحین» و در پایان «عمل الصالحین» نامیده است.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 572

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 2-63]

در مقدمه می گوید شیخ نجم الدین کبری گفته است: «الطرق الی الله بعدد انفس الخلاق و طریقنا الذي نشرق فی شرحه اقرب الطرق الی الله تعالی و اوضحها و ارشدها». بعد او می گوید این بدانست که این طرق متعدد محصورند در سه گونه: 1. طریق ارباب معاملات؛ 2. طریق ارباب مجاهدات؛ 3. طرق اهل محبت و واصلین. او سپس این طریق را محصور در ده اصل کرده و چنین شرح می دهد: اصل 1. ندبه؛ 2. زهد؛ 3. التوکل؛ 4. قناعت؛ 5. عزلت؛ 6. ملازمة الذکر؛ 7. التتجه الی الله؛ 8. الصبر؛ 9. المراقبه؛ 10. الرضا. متن رساله عربی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2468/5

آغاز: بسمله، الحمد لله الحليم الكريم العي العظيم و الصلوة على النبي المصطفى؛ انجام: ولا یثمر له الولاية و النبوه فافهم ترشد خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: 1268 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، تریاکی، 3ص (75-77)، 15 سطر (5×11/5)، اندازه: 11×17 سم [ف: 5-633]

- اعمال ضرب < شرح خلاصة الحساب

رساله ای در یک «مقدمه» و دوازده «فصل» و «خاتمه»: فصل 1. النوافل المرتبة اليومية؛ 2. صلوة جعفر بن ابی طالب؛ 3. جملة من

فضائل الجمعة؛ 4. صلوة النيروز و الغسل فيه؛ 5. صلوة كل يوم و ليلة من الأسبوع؛ 6. صلوة كل ليلة من رجب؛ 7. صلوة ليلة الرغائب؛ 8. صلوة كل ليلة من شعبان؛ 9. اعمال شهر رمضان؛ 10. صلوة العيدين؛ 11. صلوة يوم الغدير؛ 12. اعمال المحرم و ساير الشهور؛ خاتمة في التعقيب و ما يتناسبه.

تهران؛ الهيات، شماره نسخه: 580

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي أوضح لنا وسائل الشيعة و اكرم علينا بالجنة الواقية و بعث الينا نبي الرحمة ثم اكمل بنصب الامامة؛ انجام؛ و عنه قال طالب العلم يستغفر له كل شيء حتى الحيتان في البحار

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ افتادگی: انجام؛ مالک: محمد حسین تهرانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا، 150 گ، 9 سطر (7×12/5)، اندازه: 9/5 × 15 سم [ف: -459]

اعمال عباد / كلام و اعتقادات / فارسی

a'māl-e 'ebād

رساله ای است در اثبات امر بین الامرین و ابطال جبر و تفویض، دارای یک «مقدمه» و سه «مقاله» و «خاتمه». این رساله باید در قرن 11 تالیف شده باشد و مؤلف آن از خویش چنین یاد می کند «این منزوی زاویه گمنامی جعل الله انسه فی الوحدة و افتقاره الیه و حده». مؤلف در مقدمه، شرح مفصل معنی امر بین الامرین و اثبات آن و معنی جبر و تفویض را آورده و در مقالات به ترتیب آیات، ادعیه و احادیثی که منشا بطلان جبر و تفویض شده اند و دلالت دارند بر حال امر بین الامرین» را آورده است. در مقدمه در تبیین امر بین الامرین می گوید: «کلمه جامعه در این باب آن که ذوات را دو تعیین است علمی و وجودی. تعیین علمی متنوع شدنست از قدرت کامله که ذات اقدس است که عین علم است به خود و تعیین وجودی در آمدنست به امر کن ...». پیش از این سخن قصیده ای است که بیش از 20 بیت دارد و از ابیات آن است: «کن فارغ البال اذا مر العباد علی XX ماد بر العادل العلام فی الأزل / ... نعوذ بالله من تلك العقیده از XX تهوی بصاحبها من ذروة الجبل او کیف اجحد ترتیب الوجود و قد XX اراه نحو قطار النوق و الجممل / ... ان الوقایع طرا کیف ما وقعت XX باذن خالقنا العلام لم یزل / ... صحح مزاجک آن شئت التلذذ من XX طعم النوائب و الاسقام و العلل / ... لو لم یکن لذة فی النائبات لما XX صبت علی انبیاء الله و الرسل / ... انظر الی سید الکونین و ابنته XX ثم الامام امیر المومنین علی / ... قد ابتلوا بصنوف الموجعات و هم XX فی عصمة الله مذکانوا من الزلزل». تذکر: این رساله با آغاز و انجام مشابه در ش 10535 مجلس به عنوان «الجبر و التفویض» به فیض کاشانی نسبت داده شده است و به نظر می رسد یک رساله است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 462/10 - طباطبائی

آغاز: بسمله الحمد لله الذي يفعل ما يشاء و يحكم ما يريد و يامر بالعدل و الإحسان و ينهى عن الفحشاء و المنكر و ليس بظلام للعبيد ... اما بعد این رساله ایست در تحقیق اعمال عباد مشتمل بر مقدمه و سه مقاله و خاتمه (در نسخه جای سخن خاتمه دیده نمی شود) مقدمه: مخفی نماند که باطل بودن جبر و تفویض و حق

بودن امر بین الامرین از ضروریات مذهب اهل البیت علیهم السلام است و شهرت انتساب به ایشان در مرتبه شهرت و انتساب و خوب صلوة و زکوة است به اسلام؛ انجام: و البته خواست آن عبد به فعل خواهد آمد نه آنچه الله تعالی خواسته بود و تدبیر نموده پس تدبیر او تعالی عن ذلک علوا کبیرا... تم بعون الله و حسن توفیقه. خط: نسخ، کان محمد مومن حسینی، تا: 1094ق، کاغذ: اصفهانی شگری رنگ، جلد: تیماج قهوه ای، 39گ (110پ-148ر)، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 22-180]

اعمال عباد موقوف بر ولایت است / کلام و اعتقادات / فارسی

a' māl-e 'ebād mowqūf bar velāyat ast

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2463/8-ف

نسخه اصل: کتابخانه وزیری جامع یزد، ش 3792 [در فهرست وزیری معرفی نشده]؛ بی کا، بی تا، 1ص [فیلمهاف: 1-698]

اعمال عمده شیمی / شیمی / فارسی

a' māl-e 'omde-ye Šīmī

کتاب در مورد علم شیمی تعریف آن، غرض از شیمی، معادلات و مسئله ذره، اجسام مفرد، نور شیمی، ارقام شیمی می باشد.

تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 84/4

آغاز: شیمی علم ترکیب ذرات اجسام است و این علم در بردارد تحصیل اعمال و تکرار آثاریکه اجسام در روی یکدیگر می نمایند؛ انجام: آثار خیلی عجیبی که بواسطه عدد قلبی حاصل شده اند

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی حنایی و مایل به حنایی، جلد: تیماج قهوه ای روشن مجدول ضربی منگنه، 14ص (313پ-326ر)، اندازه: 14×21 سم [ف: -79]

اعمال غریبه / علوم غریبه - عربی

a' māl-e qarībe

رساله در اعمال غریبه و چشم بندی، که نویسنده پسر خود را مخاطب می سازد و می گوید چه اعمالی باید انجام داد تا اذهان را خیره کند علاوه بر اعمال چشم بندی پاره ای از مسائل کیمیا نیز در این رساله می آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1920/4

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمد یوسف چرکس، تا: 1140ق؛ افتادگی: انجام؛ نسخه ناتمام است و انتساخت کننده نیز به این نقصان واقف است چه در آخر کتاب او این مطلب را چنین متذکر شده است: «اطلب بقیه الرساله فانی وجدت النسخه التي کتبت منها

هذه الرسالة ناقصه فكتبت ما وجدت لا زايد ولا ناقص و هذا اول ما وجدته من النقص و بالله التوفيق» بعد از این عبارت دوباره مطلب را بسط می دهد و تا هامش صفحه 123 که کتاب را در آنجا ختم می کند؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: ابره کاغذی عطف تیماج قهوه ای مقوایی، 33 ص (91-123 هامش)، 14 سطر (13×18/5)، اندازه: 21×15 سم [ف: 4-374]

اعمال الغریبه - رنگ و مرکب سازی / شیمی / فارسی

a'māl-ol qarība = rang va morakkab sāzī

رساله ای بدون خطبه و خاتمه در هشتاد و نه «باب»: 1. ریختن شنگرف؛ 2. رنگ کاغذ؛ 3. ساختن زنگار؛ 4. ساختن لاجورد؛ ... 14. ساختن زاج قبرسی؛ ... 16. رنگ کردن ظرفها؛ ... 25. عمل سفید آب کاشغری؛ ... 30. مرکب و مرکب یاقوتی و غیره و دوده؛ ... 35. ساختن یاقوت؛ ... 40. حل زر سرخ به آسانی؛ ... 45. صفت مرجان؛ ... 50. ساختن تیغ فرنگی چون کاغذ؛ ... 55. صفت نگین ها؛ ... 60. گرفتن روغن؛ ... 65. سریشم؛ ... 70. ساختن سیماب؛ ... 75. رنگ کردن یاقوت سفید که لعل شود؛ ... 81. دانستن آن که هر اناری چند دانه دارد، ... 85. خضاب ها که موی سیاه و دراز کند؛ ... 89. صنعت آتش بازی.

مشهد، الهیات، شماره نسخه: 18837/4

آغاز: بسمله (پس از آن فهرست کتاب است) در صفحه سوم باب اول در ریختن شنگرف رومی بیارند دوازده جز و سیماب خالص و بیست جز و گوگرد برهم؛ انجام: شوره 12 درم گوگرد یک درم و نیم انگشت سه درم و نیم فولاد سه درم و الله اعلم. تمت. خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1110ق؛ در آخر نسخه با خط تازه چند دستور جادوگری هست و در پشت صفحه چند دستور پزشکی؛ جلد: تیماج عنابی لایه ای، 24 سطر، اندازه: 24×15 سم [ف: 3-1010]

اعمال غریبه و امور عجیبه / علوم غریبه / فارسی

a'māl-e qarībe va omūr-e 'ajībe

مازندرانی، محمود بن محمد علی، ق 13 قمری

(-190) alī (māzandarānī, mahmūd ebn-e mohammad

ظاهراً بخشی است از کتابی که نویسنده دفتر (محمود مازندرانی) آن را در اینجا آورده است. این بخش شامل دوازده فصل است: 1. نیل مکاشفات به مدد ارواح؛ 2. تحصیل علوم غریبه؛ 3. تحصیل علوم اکسیر و سایر علوم عجیبه؛ 4. اطلاع بر کنوز... و دفائن؛ 5. اخراج سؤال از صید و آب بحر؛ 6. اطلاع بر امور مخفی؛ 7. وقوف بر مخفیات؛ 8. احضار ارواح جن؛ 9. تسخیر بعض جنیان؛ 10. تسخیر و احضار اقرباء جن .... 11. تسخیر مرده جن؛ 12. احضار ملوک جن.

ص: 532

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 871/5

آغاز: در اعمال غریبه و امور عجیبه و اطلاع بر مخفیات و تسخیر مشتمل بر دوازده فصل؛

کا: محمود بن محمد علی مازندرانی، تا: 1249ق، جان حاجی ترخان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای سفید با عطف تیماج قرمز، 6گ (47-52)، قطع: رقعی، اندازه: $21/5 \times 13/5$ سم (نشریه: 13-267)

الأعمال الفلكية / هیئت / عربی

al-a' māl-ul falakīyya

جدول جیب ستینی محلول، جدول الكل ستینی محلول، جدول المثل المحلول، جدول ظل مبسوط اصابع محلول.

تهران؛ دانشسرای عالی - کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: 43

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ دارای 89 جدول نجومی؛ تملك: جلال الدین محمد بن محمد الرملی، محمد بن محمد باقر بن محمد حسین منجم در 1261 (به خط و مهر او)، حاجی آقا علی اکبر مجتهد در محرم 1221 با مهر «محمد بن احمد خان»؛ 44گ، قطع: وزیري [نشریه: 5-656]

الأعمال الفلكية / هیئت / فارسی و عربی

al-a' māl-ul falakīyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 63/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف تیماج تریاکی، 4ص (36-39)، 21 سطر (10×16)، اندازه: 22×16 سم [سنا: ف: 1-32]

اعمال قرطاسی / علوم غریبه / فارسی

a' māl-e qertās

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 21699/2

آغاز: من اسرار العجیبه فی اعمال القرطاسیه می باید که ده روز روزه بگیرد و حیوانی نخورد و در...؛ شامل هشت دستور العمل است با ادعیه آنها

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای لایه ای، عطف میشن مشکی، 20 سطر (5/5×11/5)، اندازه: 19×11 سم [ف: 2-567]

a' māl-ul qalb

شریف لاهیجی، قطب الدین محمد بن علی، -1097 قمری

(-1686) (Šarīf lāhījīk qotb-o-d dīn mohammad ben 'alī)

رساله ای عرفانی است که در پاسخ به پرسش هایی در مورد «قلب» نوشته است.

آغاز: بعد الحمد لله الذي جعل قلوب العارفين مرآة مجلوة المعرفة و وحدانيته

انجام: بغیر دل همه نقش و نگار بی معنی است xx همین ورق که سیه گشته مدعا اینجا است. ربنا لا تؤاخذنا إن نسينا أو أخطأنا فانك جواد کریم تمت الرسالة الشريفة و الصلوة علی خاتم الرسالة.

[دنا 54/2 (3 نسخه)؛ أعيان الشيعة 431/9؛ الذريعة 100/16 ذیل «فانوس خیال»؛ فهرستواره منزوی 103/7]

1. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 355/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 2-115]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12083/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ در انجام (برگ 56) مقدمه رساله دیگری از همان مؤلف دیده می شود که ادامه آن ناقص است. آغاز آن چنین است: «حمد نامحدود واحدی راست که بلند ساخت هر کرا پستی گزید...»؛ کاغذ: فرنگی، 4 گ (53-56)، 17 سطر، اندازه: 16 × 9/5 سم [ف: 30-498]

3. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3194/11

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «جواب سؤال بعض اجلاء» آمده؛ خط: نستعلیق، کا: مهر علی، تا: 1232ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، 2ص (194-195)، 24 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 20 × 13 سم [ف: 5-1567]

- اعمال القلوب و الجوارح < المسائل في اعمال القلوب و الجوارح

رساله ای در قافیه و مشتمل بر «فاتحه و چهارده «اسلوب» و «خاتمه».

آغاز: حمد فراوان و ثنای بی پایان مر متکلمی را که کلام شریف مجید او شامل هر علمی است که فصحاء و بغلغای عالم کلام شریف تازی و فارسی را به زینت سجع و نظم مزین و مبین گردانیده اند که بعد از کلام ربانی و نامه سبحانی فضلالی اهل عالم و عقلای بنی آدم را پیشوا و رهنمائی باشد ... چون باب میزان البحار عروض به نهایت انجامید شروع کردیم در باب اعمال القوافی که در آن معرفت قافیه و ردیف است و آنچه

ص: 533

بدیشان متعلق است ... مشتمل بر فاتحه و چهارده اسلوب و خاتمه ... انجام: این مقدار کافی بود از ایراد علم قافیه که در صورت کتابت آمد و توفیق الهی رو بما نمود تا بخامه پیوست

چاپ: این رساله را بهروز ایمانی در دست تحقیق و چاپ داشته اند

[دنا 54/2]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 116/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1248ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 16گ (27پ-42ر)، 17 سطر (9/5 × 19/5)، اندازه: 16/5 × 26 سم [ف:-132]

2. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1881/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1248ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن پشمی ضربی، 13گ، 15 سطر، اندازه: 18 × 28 سم [ف: 5-395]

اعمال القوافی عروض و قافیه / فارسی

a māl-ul qawāfī

مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: ض 12720

خط: نستعلیق، کا: مهدی محلاتی، تا: 1284ق [الفبائی: 61]

اعمال قوم لوط / تاریخ / فارسی

a' mal-e qowm-e lut

رساله بسیار مختصری است در رفتارشناسی قوم حضرت لوط پیامبر (علیه السلام).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 793/1

آغاز: و لوطاً اذ قال لقومه انکم لتأتون الفاحشة ما سبقکم بها من احد من العالمین الانبیاء و لوطاً آتیناه حکماً و علماً و نجیناه من القرية التي کانت تعمل الخبائث؛ انجام: معاویه ... آنگاه شرطه ی داد چشم دریده حیاء نگاه ندارد غذاهای تفاح می خورد نمی توانست خود را ضبط کند خصوصاً وقتیکه چرت می زد روزی عمر وعاص نشسته بود معاویه

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور قهوه ای، عطف پارچه زرشکی، 3گ، اندازه: 16×21سم [ف: 1-189]

اعمال کره / هیئت / فارسی

a'māl-e kore

رساله ای است در هیات و موضوع آن مطالبی است مربوط به کره زمین.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 57-الف/1/676

آغاز: بسمله و به ثقتی، این مختصریست در معرفت اعمال کره - مشتمل بر چند اعمال اول در معرفت ارتفاع گرفتن از کره؛ انجام: باقی عمل بر وجه مذکور تا انحراف آن شهر بیرون آید-تم فی ... سادس شهر صفر المظفر من شهر سنه عشرين و مائتین بعد الف ... بید المذنب محمد بن محمد علی شیرازی.

خط: نسخ، کان محمد بن محمد علی شیرازی، تا: صفر 1220ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سرخ ضربی، 7گ، 21 سطر (10×15)، اندازه: 15×21/5سم [ف: 2-262]

اعمال کیمیاوی / کیمیا / عربی

a'māl-e kīmīyāvi

شامل: غسل الزیبق، عمل سید عبدالله طنقی، صفة تصریف التخمیرین، تخمیر الزاج، تخمیر الرصاص، عملی منقول از کتاب درة النقیه، صفة عقد العبد الأحمر، عمل الزيت، بندی منقول از کتاب البرهان، صفة الدهنة الحمر الوردیه، مساله ای از شیخ حسن فیشی، عملی از یوسف صانع ابن قصیر، تصریف التکلیسه رساله سید زنون تشمیع و سقی، عقد الطاسه، فایده ای از فقیه علی فیومی، استخراج ما النشادر احمر، تخمیر النشادر و چند عمل دیگر ...

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 20370/5

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا عطف و لبه میشن قهوه ای، اندازه: 12×16/5سم [ف: 2-438]

اعمال کیمیایی / کیمیا / فارسی

a'māl-e kīmīyāyi

تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 57/3

هر یک به نام صاحبان آنها که برای تاریخ کیمیگری بسیار سودمند است با عنوان «طریق پنجم در اصول صناعت و امور غریبه»؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن فضل الله کاشی، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج قهوه ای مقوایی عطف و گوشه ها سبز، قطع: ربعی [نشریه: 3-

اعمال کیمیایی / کیمیا / فارسی

a`māl-e kīmīyāyī

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: 67/3

بی کا، بی تا [نشریه: 3-5]

اعمال للشيخ الذعري الموقت لجامع الأزهر / متفرقه / فارسی و عربی

ص: 534

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 63/35

بی کا، تا: 1163ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف تیماج تریاکی، 25ص (339-363)، 21 سطر (10×16)، اندازه: 16×22سم
[سنا: فی: 1-34]

- اعمال المانعة من دخول الجنة < المانعات

اعمال ماه رجب / آداب و سنن / فارسی

a' māl-e māh-e rajab

رساله کوتاهی است در اعمال و ادعیه مخصوص ماه رجب که احتمال می رود گرد آورنده آن همان کاتب نسخه باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14112/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین... این چند کلمه ایست در بیان بعضی از فضایل و اعمال ماه رجب؛ انجام: و بعد از آن چهار بار باید گفت که «لا اشرك بربی احداً».

خط: نستعلیق، کا: شاهوردی، تا: 960ق؛ احادیثی در فضایل و اعمال ماه رجب به نقل از کتابهای مصباح کفعمی و اقبال ابن طاووس در حاشیه برگ های بعد به تاریخ سه شنبه سوم رجب 974ق) کاغذ: شرقی، 2گ (1پ-2پ) در حاشیه [ف: 35-652]

اعمال ماه رجب و زیارت ابی عبدالله الحسین / آداب و سنن / عربی، فارسی

a' māl-e māh-e rajab va zīyārat-e abī "abd-el-lāh al hoseyn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4943/3

آغاز: در ماه مبارک رجب میباید که ایام البیض که روز سیزدهم؛ انجام: افضل ماصلیت علی احد من اولاد انبیائک المرسلین، بالله العالمین خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج کبود با لولا، 8گ (3پ-10پ)، 15 سطر (6×11)، اندازه: 13×20سم [ف: 14-197]

اعمال ماه رمضان / آداب و سنن / عربی و فارسی

a' māl-e māh-e ramazan

محمد حسین بن فتحعلی، قرن 13ق

از محمد حسین بن فتحعلی (مؤلف مجمع الغرائب) و همچون ذیل است بر آن کتاب و در پایان این کتاب نیز به مناسبت، از احادیث مختلف و اخبار مواعظ و فضایل و از کتاب های مقتل (و از آن جمله از کتاب های بحر المصائب و نجات الخاقین، مولی نوروز علی بسطامی) یاد می کند. در پایان کتاب جدولی است برای تعیین غره هر ماه قمری به نقل از درویش علی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3563/2

آغاز: بسملة الحمد لله الذي فتح على عباده ابواب الجنان؛ انجام: (عنوان جدول): و اگر هشت بماند بحرف ی نظر باین شکل نماید تا از غره ماه مطلع شود که به تجربه رسیده خلاف نخواهد شد سنه 1298

از محمد حسین بن فتحعلی (مؤلف مجمع الغرائب) و همچون ذیل است بر آن کتاب؛ بی کا، تا: 1298ق، نام کاتب ندارد؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه ای کمرنگ ضربی، 160ص (341-500)، 20 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 22 × 16/5 سم [ف: 10-1526]

اعمال ماه رمضان / دعا / عربی و فارسی

ad'īye

غیر همانند:

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1806

آغاز: فصل اول در بیان آداب دخول ماه مبارک رمضان است سنت است طلب هلال ماه رمضان بعضی واجب دانسته اند؛ انجام: خالصنا من النار یا رب یا ذی الجلال و الاکرام یا ارحم الراحمین یا رب یا صمد العفو (کذا) ذنوبنا.

کتاب شامل تمام اعمال مستحبی این ماه اعم از عبادات، ادعیه و سایر دستوران از احادیث معتبر است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ مجدول؛ واقف: سید سعید طباطبایی، 1332؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج یک لا مشکی، 143 گ، 11 سطر (6 × 12)، قطع: بیاضی جیبی، اندازه: 8 × 15 سم [ف: 5-222]

2. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 83

مجموعه ای از ادعیه و اعمال ماه مبارک رمضان است که با استفاده از کتاب های ادعیه و حدیث برگزیده شده اند؛ خط: نسخ عالی، کا: میر آقا هروی، تا: رمضان 1304ق، حسب الامر موتمن السلطان آقا هاشم خان حکمران ولایت قراجه داغ؛ مجدول زرکوب و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه ای، 28گ، 9 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: -10]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14112/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بدانکه ماه رمضان ماه مبارک است و ماه فاضل و ماه طاعت و عبادتست و اعمال صالحه در این ماه از

نماز و دعوات؛ انجام: دو رکعت نماز نافله شب قدر می گذارم ... بسیار بگوید اللهم إنيك عفو تحب العفو فاعف عني.

رساله کوتاهی است در مورد اعمال ماه مبارک رمضان که رد آن به نافله ها و برخی دعاها و مستحبات ماه رمضان اشاره شده است؛

ص: 535

خط: نستعلیق، کا: شاهرودی، تا: قرن 10؛ کاغذ: شرقی، 1ص (1ر)، جمعة 31 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 35-651]

4. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2172

آغاز فصل پنجم در اعمال هر شب و روز ماه مبارک رمضان، از حضرت صادق و کاظم (علیه السلام) منقول است که بعد از هر نماز در ماه مبارک؛ انجام؛ و طابت الارض التي فيها دفنتم و فرتم فوزاً عظيماً فياليتي كنت معكم فافوز معكم فوزاً عظيماً.

مجموعه اعمال، ادعیه و اذکار وارده در ماه رمضان که در یک دفتر گردآوری و ظاهراً در هشت فصل تنظیم شده، فصل پنجم تا آخر در این رساله آمده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 54گ، 10 سطر، اندازه: 10×13 سم [ف: 1-189]

5. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 76/2

آغاز: یکی از عزیزان سلمه الله تعالی تالیف کرده بودیم به زبان عربی سمت تحریر یافته بود

این رساله که دارای یک «مقدمه» و 12 «فصل» و یک «خاتمه» می باشد. در اعمال ماه مبارک رمضان است که اصل آن عربی بوده و مصنف از برای فائده بخشیدن به عموم آن را به فارسی ترجمه کرده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ 90گ (3 - 92)، اندازه: 11/5×18/5 سم [ف: 1-86]

6. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 7

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم. در بیان مختصری از اعمال ماه مبارک رمضان و اعمال شبهای قدر و ادعیه آن؛ انجام: حسب الفرمایش سر کار شوکت مدار... آفتاب شهامت قرصه ماه فخامت... نواب مستطاب اشرف والا آقای شعاع السلطنه ذبیح الله میرزا ادام الله اقباله... سمت تحریر پذیرفت حرره تراب اقدام المومنین محمد علی ابن میرزا محمد الطیب اصفهانی فی شهر شعبان المعظم 1300

رساله خلاصه اعمال ماه مبارک رمضان و اعمال شب های قدر و ادعیه آن از رویت هلال ماه رمضان تا مراسم روز عید فطر است؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد علی بن میرزا محمد طیب اصفهانی، تا: شعبان 1300ق؛ نوشته شده: «از جمله کتب از کتابخانه اندرون»، مجدول، مذهب، کمند کشی، با یک سرلوح مذهب مرصع ممتاز، یک کتیبه بازوبندی مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: ترمه محرمت لاکه و سفید گلدار با سجاف تیماج مشکی حاشیه مذهب، 115ص، 11 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 12×19 سم [ف: 1-69]

7. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 1017/3

شامل: اعمال شب نوزدهم و اعمال شب بیست و یکم؛ خط: نسخ و تحریری، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 6گ (87ر-92پ)، 16 سطر، اندازه: 10×20 سم [ف: 2-274]

اعمال ماه رمضان و ذیقعه / آداب و سنن / عربی

a māl-e māh-e ramazān va zī-qa de

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12359/5

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، قهوه ای، مجدول،، وص، 21 سطر، اندازه: 13/5 × 20 سم [ف: 35-319]

اعمال ماه شعبان / دعا / فارسی

a' māl-e māh-e ša' bān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15839/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ مصحح، رکابه دار؛ جلد: تیماج فرنگی، 5ص (128-132)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 44-92]

اعمال ماهها / آداب و سنن

a' māl-e māh-hā

تهران؛ شهشهبانی، حسین، شماره نسخه: بدون شماره

کا: محمد هادی بن محمد طباطبایی، تا: 1135ق، جان زواره [میراث اسلامی: 5-596]

اعمال ماه های رجب شعبان رمضان / دعا/ عربی، فارسی

a' māl-e māh-hā-ye rajab šaobān ramazān

غیر همانند:

1. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2750

آغاز: الحمدلله ... اما بعد این رساله موضوع شد بر «مقدمه» و سه «باب»: باب اول در اعمال ماه مبارک رجب، باب دوم در اعمال ماه شعبان؛ انجام: سلام علی الیسین، سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین، سلام هی حتی مطلع الفجر.

رساله ای مفصل در اعمال مختصه سه ماه رجب، شعبان و رمضان که در یک «مقدمه» و سه «باب» (به تعداد ماه های مزبور) و یک «خاتمه» در اعمال عید نوروز تنظیم شده است؛ خط: نسخ، کان محمد ابراهیم بن سید احمد، تا: 1083ق؛ با کتیبه و سرلوح زیبا، مجدول، مذهب؛ جلد: تیماج با روکش روغنی گل و بوته رنگی با کناره مجدول با داخل رنگی گل و بوته دار روغنی، 141گ، 12 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-188]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2200/14

اعمال شب های ماه رجب (گ 217-224پ)، اعمال شب های ماه رمضان (گ 227-228پ)، اعمال شب نیمه شعبان (دعای کمیل

گ 236 پ) و بقیه شب های ماه شعبان (گ 213-246)، برگ 247 سپید است، اعمال ماه رمضان (گ 246-246 پ)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یک لا عنابی روشن، 30 گ (217-246 پ)، اندازه: 18 × 11/5 سم [ف: 11-511]

اعمال متفرقه (در صنعت) / کیمیا / فارسی

ص: 536

(a' māl-e motefarreqe (dar san' at

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10992/2

آغاز: بسمله. نکته 100 و سنگ بصری 20 سنگ بصری بر روغن و عسل عجین کند؛ انجام: ادرم علی کثیر رصاص ... مرتبه اول 1 حبه بر
مثالی

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 9 قطع: حمایلی [رایانه]

اعمال مجربه / فارسی

a'mal-e mojarrabe

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -1041؟ قمری

(mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632

به نثر فارسی. متن و هامش.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1178/12

نسخه معتبره در باب ... بی کا، بی تا؛ محشی با فهرست؛ کاغذ: سفید برخی رنگین، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی، 5 ص (63-
59) [سنا: ف: 2-157]

اعمال مجربه / علوم غریبه / فارسی

a'mal-e mojarrabe

سمنانی، ملا عبدالکریم

semnānī, mollā "abd-ol-karīm

از کتاب جمالی در اعمال قبایل، در «مقدمه» و «فصل» و «خاتمه» در حروف.

1. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 461/32

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [نشریه: 7-242]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1178/53

کا: محمد ابن حاجی احسن کاشانی، تا پایان جمادی الثانی 1126ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید و برخی رنگین، جلد: تیماج مشکی ضربی و مقوایی، 23ص (735-757) [سنا: ف: 2-159]

اعمال مجربه / کیمیا

a' māl-e mojarrabe

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 461/18

در کیمیا در چند فصل هر یک چند نوع؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [نشریه: 7-242]

اعمال مدینه طیبه / زیارات، دعا / عربی

a' māl-e madīne-ye tayyibe

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1285/5

نسخه اصل: کتابخانه وایتیکان، رم، ایتالیا، ش 1760؛ بی کا، تا: با تاریخ 1078ق؛ 3 ص (61-63)، 17 سطر [عکسی ف: 3-640]

- اعمال مساجد الکوفة < امان المنخوفة في أعمال مساجد الکوفة

اعمال مساجد الکوفة / دعا / عربی

a' māl-u masājid-il kūfa

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 526

آغاز: باب فضل الکوفة و مسجدھا الاعظم و اعماله، روی السید علی بن عبد الحمید من کتاب فضل بن شاذان؛ انجام: و انه مامن رجل يزورنا أو يزور قبورنا الا غشاها الرحمة و غفرت له ذنوبه

مشمول است بر اعمال مسجد کوفه و زیارت مسلم و هانی و اعمال مسجد سهله و مسجد زید و مسجد صعصعه و مسجد غنی و مسجد جعفری و مسجد بنی کاهل و مسجد حنانه و زیارت اهل قبور؛ خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ در آخر دعای کمیل و مجیر اضافه دارد، نوشته شده است که سید محمد این نسخه را از روی نسخه حاجی عبدالله است کتاب نموده است؛ تملک: محمد تقی بن محمد جعفر بن محمد علی به تاریخ رمضان 1278؛ مهر: عبده محمد تقی بن محمد جعفر بن محمد علی «بیضی»؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 74گ، 16 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 2-132]

اعمال مسجد کوفه / فقه / فارسی

از سید علی بن طاوس منقول از بحار الانوار علامه مجلسی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16944/2

آغاز: چنانچه علامه مجلسی علیه الرحمه در کتاب بحار الانوار از سید جلیل علی بن طاوس علیه الرحمه روایت فرموده است در باب اعمال کوفه که هرگاه وارد شرعه کوفه شدی؛ انجام: دو رکعت نماز کن و این دعا بخوان: اللهم يا ذا المن السابقه .. ال آخره كثيرا. انجامه: تمام شد نسخه سید بن طاوس علیه الرحمه. توضیح این که هر دعایی که تا آخر نیست باید از مفتاح الجنان نوشت و سوای دعای امان که باید از منهاج نوشته شود. انشاء الله. انجامه: 3 شهر شعبان سنه 1326، الاحقر بحر العلوم.

خط: نسخ و تحریری، کا: بحر العلوم، تا: 3 شعبان 1326ق؛ کاغذ: سفید آهار مهره دار، جلد: تیماج قهوه ای متمایل به سرخ، 17ص (444-460)، اندازه: 15×22سم [ف: 47-]

اعمال المسك و الكافور ... | طبيعيات / عربی

ص: 537

... a' māl-ul mask wa-l kāfūr

کتاب فيه اعمال المسك و الكافور و العنبر و اللادن و الزباد و العود و الزعفران و الحناء و الزيت و اكاسير ماء الورد و الخل و النبيذ و النيل.

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 1569/8

آغاز: بسمله. عمل مسك يؤخذ اوند جزء و مثله خولنجان خط: نستعليق، بی کا، تا: 913ق [ف: 5-294]

اعمال مسنونه (مختصر) / آداب و سنن / فارسی

(a' māl-e masnūne (mx

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -1041 قمری

(mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3538-ف

در چند فصل؛ خط: نسخ، کا: شرف الدین بن زین الدین نایینی، تا: 26 شوال 1101ق؛ محشی؛ قطع: ربعی [فیلمهاف: 2-174]

اعمال مسیحیان

a' māl-e masīhīyān

اصفهان؛ موزه کلیسای ارمنیان در جلفا، شماره نسخه: 1

بی کا، تا: 1150ق، جا: جلفا [نشریه: 5-323]

اعمال مشهور ثلاثه / دعا / عربی و فارسی

a' māl-e mašhūr-e salāse

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29480

آغاز: و بعد از فراغ از همه ده مرتبه آیه الكرسي و ده حمد و صد مرتبه سبحان الله وارد شده و ایندعا؛ انجام: و اطعت و خرجت عن فلان بن فلانه الساعة ...

خط: نسخ و نستعليق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام [زبانه]

- اعمال مقنطر « ربع مقنطر

اعمال موالید / طالع بینی / فارسی

a'mal-e mavalid

در این نامه مبحث اعمال موالید در 7 فصل گزین شده و در آن از کوشیار و همچنین از آغاز سال 445 ملکی که می خواهد استخراج نجومی کند و 893 یزدگردی و 861 ملکی یاد گردیده است.

آغاز: این انتخابی است در اعمال موالید. فصل اول در نمودارات. زعم حکما آنستکه انسانرا هر چه عارض میشود ... منشأ همه زمان ولادت است ...

انجام: و چون اهل احکام را ترتب آثار بر تبدل این فصول و ادوار اعتقاد تمام است آنرا ذکر کردیم و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب و صلی الله علی محمد ... و الحمد لله اولاً و آخراً.

[فهرستواره منزوی 2820/4]

1. تهران: ملک، شماره نسخه: 3153

آغاز: (افتاده در فصل سوم) طالع تخمین عقرب باشد درجه طالع و امثال آن ساخته؛ انجام: ضرب کنند حاصل جیب عرض افق حادث باشد.

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن لایی قرمز، 72 گ، 17 سطر، اندازه: 15/2 × 21/5 سم [ف: 2-32]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 950/11

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: درباباری؛ در گ 201-203 ر 5 بند است در معرفت سهم الحوادث در خانهای کواکب و ظهور و اختفای کواکب و استخراج تقویم بدیدار تقویم عتیق و کیفیت دخول بلد و جدول زوال در جمیع بلاد و در گی 203 پاره ای است از زیج عمده ایلخانیه (فصل در ذکر طالع) از علاء بخاری؛ 30 گ (172 پ - 201 ر) [ف: 4-834]

- اعمال نوروز < نوروزنامه

اعمال نوروز / آداب و سنن - فارسی

a'māl-e nowrūz

نقل است با تلخیص از «زاد المعاد» مجلسی درباره نوروز. در ذیل اعمال نوروز 2 یادداشت است یکی درباره کیفیت زیارت عاشورا و دیگر نسب حضرت رسالت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 616/3

- طباطبائی خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1329ق، کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید، جلد: تیماج یک لا قرمز، 64گ (3پ - 66ر)، قطع: رقعی، اندازه: 10/5 × 15سم [ف: 22-326]

اعمال نیمه ماه رجب و دعاء ام داود = دعاء استفتاح / آداب و سنن

a‘māl-e nīme-ye māh-e rajab va do‘ā‘-e omm-e dāvūd = do‘ā‘-e esteftāh

ص: 538

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 553/2-طباطبائی

آغاز: اما روز نیمه ماه رجب، این روز به غایت روز جلیل؛ انجام:

که علامت استجاب دعاست. بخشی از کتابی است در ادعیه؛ بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قرمز یک لا، 12 گ (2پ-13ر)، قطع: بیاض رقی، اندازه: $11 \times 21/5$ سم [ف: 22-257]

اعمال و ادعیه شب و روز جمعه / دعا / فارسی

a'māl va ad'īye-ye Šab va rŪz-e jom'e

تاریخ تألیف: 13 ربیع الثانی 1205 یا 1250؛ محل تألیف: دارالخلافة تهران

در اعمال و ادعیه شب و روز جمعه که چون در کتب ادعیه متفرقه بوده به سفارش نواب مستطاب (که نامش در نسخه حاضر پاک شده) در دو «باب» و یک «خاتمه» گرد آورده: باب 1. در یک مقدمه و دو فصل: مقدمه در فضیلت شب جمعه، فصل اول: در تلاوت سور قرآنی و ادعیه و اذکار مخصوص به شب جمعه، فصل دوم: در اعمال و نوافل و ادعیه شب جمعه تا طلوع صبح؛ باب 2. در یک «مقدمه» و سه فصل: «مقدمه در فضیلت روز جمعه و برخی از اعمال آن، فصل اول: در ادعیه و اذکار روز جمعه و تعقیب نمازها از صبح تا غروب، فصل دوم: در تلاوت سور و ادعیه و صلوات روز جمعه، فصل سوم: در آداب نوافل و ادعیه مخصوصه روز جمعه، خاتمه: در ذکر بعضی از زیارات شب و روز جمعه و کیفیت زیارت اهل قبور.

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 68

آغاز: الحمد لله الذي اصطفانا ببركات يوم الجمعة على سائر الأمم و اختصنا به دون سائر الملل التي هي في بني آدم

در اعمال و ادعیه شب و روز جمعه که چون خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در دو برگ آغازین چند یادداشت متفرق و یادداشتی به خط «علی بن حاجی محمد» به سال 1304؛ تملک: «اسماعیل بن حسن بن آقا رجب علی یزدی» به سال 1282 و 1276، «محمد بن حاجی محمد حسین»، «محمد حسن بن رجبعلی یزدی» به سال 1276؛ جلد: تیماج قهوه ای، 148 گی، 15 سطر، اندازه: $14 \times 20/5$ سم [ف: 1-57]

اعمال و ادعیه عرفه / دعا / فارسی

a'māl va ad'īye-ye 'arafe

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3094

آغاز: از حضرت صادق علیه السلام منقولست که هر که در روز عرفه پیش از آنکه متوجه دعا شود دو رکعت نماز بجا آورد؛ انجام: وقتنا برحمتک عذاب النار یا ارحم الراحمین

قطعه ای از «زادالمعاد» علامه مجلسی است به همراه دعای عرفه سجادیه (علیه السلام)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ تاریخ وقف: 1230ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه ای، 32گ، 15 سطر، اندازه: 21 × 12/3 سم [ف: 15-117]

اعمال و ادعیه ماه رمضان / دعا / عربی و فارسی

a' māl va ad'īye-ye māh-e ramazān

مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 26188

آغاز: بسمله. در بیان فضیلت ماه مبارک رمضان است؛ انجام: تا وقت نماز دیگر در امان حقتعالی باشد.

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: 1247ق، قطع: خشتی [رایانه]

- اعمال هندسیة < فتوحات غیبیه

اعمال هندسیة / ریاضیات / عربی

a' māl-un hindisīya

ابوالوفای بوزجانی، محمد بن محمد، 328-388 قمری

(abolvafāye būzajānī, mohammad ebn-e mohammad (941-999

این کتاب مشتمل است بر 11 «باب»: 1. المسطر و البرکار و الكونیا؛ 2. الأصول التي ينبغي أن يقدم ذكرها؛ 3. اشكال المتساوية الاضلاع؛ 4. عمل الاشكال في الدوائر؛ 5. عمل الدائرة على الاشكال؛ 6. عمل الدائرة في الأشكال، 7. عمل الاشكال بعضها في بعض؛ 8. قسمة المثلثات؛ 9. قسمة المربعات؛ 10. المربعات و تالیفها؛ 11. قسمة الكرة.

شرح و حواشی:

1- فتوحات غیبیه = اعمال هندسیة = الفتوحات الغیبیه في براهین الأعمال الهندسیة؛ یزدی، محمد باقر بن زین العابدین (11-)

2- شرح الاعمال الهندسیة؛ عقیلی، موسی بن یونس (551-639)

3- اعمال هندسیه (ترجمه)؛ کدوک، ابوبکر بن محمود

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14024

آغاز: علی الكرة الباب الأول في المسطر و البرکار؛ انجام: و يكون المسدسات في وسط المثلثات في الزوايا و هذه صورتها.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: فاضل خان، 1065ق؛ کاغذ آہارمہرہ حنایی، جلد: مقوا، عطف میسن قہوہ ای،
55گ، 17 سطر، اندازہ: 13 × 17/5 سم [ف: 18-18]

اعمال ہندسیہ (ترجمہ) / ہندسہ / فارسی

(.a'māl-e hendesīye (t

کدوک، ابوبکر بن محمود

kadūk, ābū-bakr ebn-e mahmūd

ص: 539

وابسته به: اعمال هندسیه؛ ابوالوفای بوزجانی، محمد بن محمد (328-388)

متن از ابوالوفا محمد پسر محمد بوزجانی خراسانی، ترجمه از شمس الدین ابوبکر شاه فرزند نجم الدین محمود شاه فرزند حاج تاج الدین کدوک که کار را به پایان نرسانده و ابواسحاق کوبنانی به پایان رسانده است. در یک «مقدمه» و 12 «باب» همانند اصل.

آغاز: حمد له. صلاة. اما بعد این ترجمه کتاب ابوالوفاء محمد بن محمد البوزجانی در اعمال هندسه مشتمل بر مقدمه و دوازده باب بر سیل اختصار. مقدمه در ...

[فهرستواره منزوی 2624/1، 3117/4 «هیأت»؛ الذریعه 211/22 چند دستنوشته او، همانجا 258/25 «هیأت کوبنانی»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 696/8-عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: و من یوتی الحکمہ فقد اوتی خیراً کثیراً، که طالب حق را از علوم یقینی که غذای خاصه روح است و حلیه باقی جان، نصیبی تمام برسد. انشاء الله تعالی وحده ...

نسخه اصل: پاریس، ش 772؛ خط: نستعلیق پخته، بی کا، بی تا؛ کهن، بارسم های بسیار دقیق (عکس)؛ 41 گ (91-131) [عکسی ف: 2-65]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 916/22-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمهاف: 1-549]

اعمال هندسیه (ترجمه) / ریاضیات / فارسی

(.a māl-e hendesīye t)

وابسته به اعمال هندسیه؛ ابو الوفای بوزجانی، محمد بن محمد (328-388)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 775/22-ف

نسخه اصل: پاریس P. 169 (بلوشه 722). ترجمه کتاب ابی الوفاء محمد بن محمد البوزجانی در اعمال هندسیه؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 22 سطر [فیلمهاف: 1-539]

اعمال هندسیه (ترجمه) / هندسه / فارسی

(.a māl-e hendesīye t)

وابسته به: اعمال هندسیه؛ ابوالوفای بوزجانی، محمد بن محمد (328-388)

ترجمه فارسی کهنسالی از کتاب ابوالوفاء که به فرمان بهاء الدوله ابونصر فیروز دیلمی نوشته است و مترجم فارسی معلوم نیست. فهرست «باب» ها: 1. معرفت احوال مسطر و پرگار و گونیا؛ 2. معرفت اصولی که تقدیم ذکر آن واجبست؛ 3. عمل اشکال متساوی الاضلاع؛ 4. عمل اشکال در دایره؛ 5. عمل دایره بر اشکال؛ 6. عمل اشکال در اشکال؛ 7. قسمت مثلثات به اقسام؛ 8. قسمت مربعات به اقسام؛ 9. عمل مربعی از مربعات بسیار و عکس آن؛ 10. قسمت اشکال مختلف الاضلاع؛ 11. احوال دایرها کی متماس شوند؛ 12. قسمت سطح کره به اشکال.

آغاز: بسمله، الحمد لله الموفق علی السداد فی الأقوال والرشد فی الأعمال والصلوة علی نبیة المفضل و محمد و آله خیر آل، این کتاب استاد ابوالوفا محمد بن محمد البوزجانی است در آنچه صنایع و محترفه بان محتاج باشند از اعمال هندسه و این کتاب را کتاب تجارت خوانند و آغازش مترجم از زبان تازی بلغت پارسی اینست: امثال نمودم فرمان ملک منصور بهاء الدوله را اطلال الله بقاه در اثبات معانی که بحضرت عالیه او مذاکرات آن می رفت از اعمال هندسی که صنایع استعمال آن بسیار کنند محرر گردانیده از علت و برهان هر عملی تا اهل صناعات آنرا باسانی فهم توانند کرد و طریق استعمال هر بابی بریشان آسان باشد و این کتاب بر سیزده باب نهادم همانند:

1. تهران: دانشگاه: شماره نسخه: 2876 و 4736-ف

آغاز: برابر؛ انجام: وجهی دیگر چون قطر معلوم بود. اگر خواهیم که کره ای بر قطری معلوم ... و آن مخمسات ... دس ک (در عنوان قسمت کره بدوازده مخمس متساوی گویا از باب سیزدهم) این رساله درباره شکل های هندسی است که هنرمندان باید آنها را بشناسند و این ترجمه به فارسی کهن است و عنوانها از باب 10 تا 13 در نسخه ما در متن دیده نمی شود؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 5 و عق؛ دارای تصویر؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی مقوایی، 36گ، 17 سطر (9×12/5)، اندازه: 16/5×12سم [ف: 10-1720] و [فیلمهاف: 97-3]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5264

آغاز: برابر؛ انجام: پس جملگی اضلاع مثلثات (ناقص)

خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 6 و 7؛ واقف «شیخ بهائی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: پارچه ای، 37گ، مختلف السطر، اندازه: 12/8×18/6 سم [ف: 8-80]

اعمال الیده / طبیعیات / فارسی

a'mal-olyade

درباره سنگ یده است در 7 «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2401/47

آغاز: بسمله. از دانیال پیغمبر روایتست که روزی؛ انجام: مطلب حاصل گردد ان شاء الله تعالی خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی

كشمیری، تا: قرن 11؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی زرکوب مقوایی درون سرخ، ص (387-392)، 28 سطر
(19/5×13/5)، اندازه: 24/5×18 سم [ف: 9-1022]

ص: 540

اعمال یوم و لیلہ / دعا / عربی

a' māl-e yawm va layla

موسوی اصفهانی، جعفر بن حسین، 1090-1158 قمری

(mūsavī esfahānī, ja'far ebn-e hoseyn (1679-1745

منتخب از «مصباح المتعجد» و غیره از سید ابوالقاسم خوانساری جد صاحب روضات.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1087/1

آغاز: بسم الله ... و بعد فيقول اقل الهاريين من غوايات نفسه

کاتب = مؤلف (ظاهرة)، بی تا؛ قطع: بیاضی [اهدائی ف: -333]

اعمال الیوم و اللیلہ = اعمال الاسبوع / دعا / عربی

“a' māl-ul yawm wa-l layla = a' māl-ul usbū

شیر، عبد الله بن محمد رضا، 1188؟ -1242 قمری

(šobbar, “abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774-1827

تاریخ تألیف: 1228ق

مؤلف این رساله را پس از «روضه العابدین و نزهه الذاکرین فیما یتعلق بالشهور و السنین» درباره اعمال روز و شب هفته و برخی ذکرهای دیگر، در یک «مقدمه» و چند «باب» هر یک در چند فصل، نگاشته است.

آغاز: بسمله. الحمد لله مجیب الدعاء و سامع النداء، و الصلاة علی محمد و آله الامناء.

[دنا 56/2 (4 نسخه)]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19963

آغاز: برابر؛ انجام فرغ من تحريره الأقل في الرابع من شهر رمضان سنة 1231

خط: نسخ، بی کا، تا: 1231ق [رایانه]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5716/1

آغاز: برابر؛ انجام: في جنات النعيم بمنه وجوده.

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن کاظم همدانی، تا: 1240ق؛ مصحح، و مقابله شده با خط «مولانا و سیدنا مؤلفه دام ظلّه العالی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 11 گ (2 پ-12ر)، 20 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 3-168]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 691/12

آغاز: قال عبد الله بن محمد رضا الحسيني في كتابه الذي صنف في التعقيبات و الادعية

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه سپهسالار-تهران 7527 [این شماره در فهرست جز این رساله است. منتخبی است از کتاب «اعمال الیوم واللیلة و الاسبوع»؛ بی کا، بی تا؛ 7 گ (589-595) [عکسی ف: 2-325] 4. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 541/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ رساله دوم این مجموعه را کاظم بن صفر علی اصفهانی اصلا و نجفی مسکن در کاظمین در صفر 1233 نوشته؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت با ترنج جدول دار، 19 سطر، اندازه: 12 × 13 سم [ف: -278]

- الاعیان الثابتة > شرح حدیث «كنت کنزا مخفیا»

اعیان الثابتة / فلسفه / فارسی

a' yān-os sābeta

داعی شیرازی، نظام الدین محمود، 870-810 قمری

(dā'ī-ye šīrāzī, nezām-od-dīn mahmūd (1408-1466

رساله ای کوتاه در در بیان مراد اهل ذوق و شهود از اصطلاح اعیان ثابتة با استناد به سخنان ارباب عرفان است، «که از غوامض مسائل تحقیق است» و این که «دریابیم که هر ذره را در عالم صورتی است و احوالی که آن صورت و احوال از ازل تا ابد، از آنچه بر آن است بر نمی گردد». دو نسخه معرفی شده هر دو در فهارس ناشناس آمده ولی در فهرستواره منزوی از داعی شیرازی دانسته شده گرچه مستندی نقل نکرده است.

آغاز: بسمله ... حمد مطلق سزاوار حضرت حق است تعالی و صلوة کامل مناسب نشاءة محمدی و رضوال بی پایان شامل آل و ورثه و صحت و سندنه طور او و من الله القبول و الافاضة و بعد طالبان معلومات کشفی و غیابی را بجام مراد.

انجام: و شخص ناقص، مانع و بانکار شخص سعادت مند یا ضار و شخص بدبخت و هذا من فتح الباب ... و لیستند به السالك و لیصدقه العارف و الله في جميع الامور واصف. تمت.

[فهرستواره منزوی 78/6 از داعی شیرازی دانسته شده]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11292/4

آغاز: برابر؛ انجام: و هر که قدر این نعمت نشناسد و شکر او بجا نیاورد به درد و زوال گرفتار شود.

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1082 و 1083ق؛ نسخه از ابتدا تا انتها با درج نشان «بلغ قبلا» مقابله شده، سطور چلیپا؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج سیاه، 5 ص (111-115)، 15 سطر، قطع: بیاضی [ف: 33/2-65]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2859/6

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید و زرد، جلد: تیماج مشکی یک لا، 4 ص (32-35)، اندازه: 8×18 سم [ف: 10-187]

اعیان الثابتة / فلسفه / فارسی

a'yān-os sābeta

دوانی، محمد بن اسعد، 830-908؟ قمری

(davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427-1503

ص: 541

آغاز: من تحقیقات محقق دوانی رحمة الله تعالى هو، هر حال که تو داری در اطوار وجود- آن لازم ذات تو است در طور شهود انجام: و لها مرتبة الأولیة الكبرى و الاخریة العظمی، این تفصیل منقول از سخنان این طایفه است

[فهرستواره منزوی 78/6]

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 2436/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه مقوایی، 4 گ (66-69 پ)، 20 سطر، اندازه: 24×15 سم [ف: 6-14]

اعیان الثابتة / کلام و اعتقادات / اردو

a'yān-os sābeta

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2294/3

آغاز: بسمله ذات جس حیثیت که وه ذات هستی محض هی

بی کا، بی تا؛ اهدایی: علی اخلاقی فیروز آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، 15 گ (31-45)، اندازه: 19/5×14/5 سم [ف: 4-1236]

اعیان الشیعة / تراجم / عربی

a'yān-uš šī'a

امین، محسن، 1284-1371 قمری

(amin, mohsen (1868-1952

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18306

ج 9، بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ 231 گ، اندازه: 21/8 × 17 سم [رایانه]

اعیان العصر و اعوان النصر / تاریخ / عربی

a'yān-ul "ašr wa a'wān-un našr

صفدی، خلیل بن ایبک، 696-764 قمری

(safādī, xalīl ebn-e ībak (1297-1363

کتاب مفصلی است در شرح حال بزرگان و اعیان و علماء و دانشمندان و ادباء و شعراء و صاحبان فضیلت که در عصر مؤلف می زیسته اند.

[کشف الظنون 128/1؛ هدیه العارفین 351/1؛ بروکلیمان ذیل 28/2]

1. قم، مرعشی؛ شماره نسخه: 407 عکسی

آغاز: ادريس بن على بن عبد الله الامير عماد الدين ... اليتيمي كان احد امراء اليمن في دولة الملك المويد بصنعاء؛ انجام: بهادر بن عبد الله الامير سيف الدين السنجري كان رجلا سعيدا و لم تكن من الخير بعيدا ... و توجه الى غزه نائبا عوضا عن الأمير علاء الدين ... وفاته في شهر رمضان سنة اثنتين و ثلاثين و سبعمائه

نسخه اصل: کتابخانه سلطان احمد سوم، استانبول ش A 2621 (فهرست خطی عربی طوپ قاپی 548/3). جلد دوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 18 بعضی از جاها نانوخته مانده، احتمالا مؤلف قصد داشته آن را تکمیل کند. صفدی در اول این مجلد ضمن اجازه ای برای چند نفر از اکابر و فضلاء به خط خود چنین نوشته است: «قرائت نموده بر من، الامام ... نور الدین ابوبکر احمد بن محمد بن علی منذری حنفی ... مجلد دوم از کتاب مرا «اعیان العصر واعوان النصر» ... و این قرائت در طی مجالسی که آخرین آن 19 ذیقعده 757 ق بوده در مسجد اموی دمشق به پایان رسیده است»؛ 181 گی، مختلف السطر [عکسی ف: 1-357]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 409 عکسی

آغاز: علی بن عیسی بن سلیمان بن رمضان بن ابی الکریم الشیخ الرئیس الکاتب الفاضل؛ انجام: الالقاب و الأنساب ابن ابی العیش بدر الدین عبد الله بن الحسين ... عین غین

نسخه اصل: اسکوریال مادرید، ش 1722 (فهرست خطی عربی اسکوریال 235/3). جلد هفتم کتاب است با این تفاوت که از علی بن عیسی «شروع می شود؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 8؛ بعضی جاها نانوخته مانده ظاهر مؤلف قصد داشته بعدا آن را تکمیل کند، صفدی در اول این مجلد ضمن اجازه ای برای چند نفر از فضلا به خط خود نوشته است که: «قرائت نمود بر من المولی ... نور الدین ابو بکر احمد بن محمد بن علی منذری حنفی، مجلد هفتم از کتاب «اعیان العصر و اعوان النصر» و تمام مجلدات ما قبل آنرا ... در مسجدی اموی دمشق در مجالسی که آخرین آن اول ربیع الاخر 758 بوده است»؛ 127 گی، مختلف السطر [عکسی ف: 1-358]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 411 عکسی

آغاز: محمود بن علی بن محمود بن مقبل العراقي تقي الدين الدوقی الحنبلی؛ انجام: یونس بن عیسی بن جعفر بن محمد القاضی شرف الدین الهاشمی ... الیونینی الشیخ شرف الدین علی بن محمد و قطب الدین موسی بن محمد

نسخه اصل: سلطان احمد سوم، استانبول، ش A3010 (فهرست خطی عربی طوپ قاپی 548/3). جلد دوازدهم و با آن کتاب خاتمه

میآید؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 18 بعضی از جاها نانوشته مانده است ظاهراً صفدی قصد داشته بعداً آن را تکمیل نماید. مؤلف در اول این مجلد نیز ضمن اجازه ای برای چند نفر از علماء و فضلاء به خط خود چنین نوشته است: «قرائت نمود بر من مجلد دوازدهم (أعیان العصر و اعوان النصر) را بعد از آنکه تمام مجلدات یازده گانه قبل را قرائت نموده، الشیخ الامام ... نورالدین ابوبکر احمد بن محمد بن علی منذری حنفی در مسجد اموی دمشق در مجالسی که آخرین آن یازدهم جمادی الاولی 758 بوده است و سماع کردند فلا و فلان. ... وقد اجزتهم اجمعین رواية ذلك اجمع عنی و رواية ما يجوز بی تسمیعه بشرطه

ص: 542

المعتبر عند اهل الأثر وكتب خليل بن ابيك بن عبد الله الصفدي الشافعي»؛ 154گ، مختلف السطر [عكسي ف: 1-360]

4. قم؛ مرعشي؛ شماره نسخه: 408 عكسي

آغاز: على بن عبد الكريم ابن طرخان بن تقي الشيخ الامام العالم علاء الدين ابو الحسن ابن مهذب الدين الحموي الصفدي؛ انجام: آخر مجلد هشتم: محمد بن احمد بن على بن عبد الكافي الشيخ تقي الدين ابو حاتم ابن الشيخ الإمام العلامة بهاء الدين ابى حامد ابن شيخ الاسلام قاضي القضاء تقي الدين السبكي الشافعي بعد از دو برگ: تم الجزء و الحمد لله و المنة

نسخه اصل: امانت خزانه سي موجود در طوپ قاپي استانبول، ش E.H 1216 (فهرست خطي عربي طوپ قاپي 549/3). مشتمل است بر جلد هفتم و هشتم؛ خط: نسخ، كا: احمد بن مسعود نابلسي، تا: 14 ربيع الاول 869 (جلد هفتم) و چهارشنبه 9 شعبان 870 (جلد هشتم)؛ 247 برگ، 15 سطر [عكسي : 1-358]

5. قم؛ مرعشي؛ شماره نسخه: 410 عكسي

آغاز: آغاز مجلد يازدهم: محمد بن محمد بن عبد الرحمن بن يوسف. .... الجعفري التونسي المالكي؛ انجام: انجام مجلد دوازدهم: يونس بن عيسى بن جعفر بن محمد القاضي شرف الدين الهاشمي ... اليونيني الشيخ شرف الدين على بن محمد موسى بن محمد تم الكتاب بحمد الله تعالى

نسخه اصل: از نسخه امانت خزانه سي موجود در طوپ قاپي استانبول، ش E.H 1217 (فهرست خطي عربي - طوپ قاپي 549/3). جلد يازدهم و دوازدهم كتاب است؛ خط: نسخ، كا: احمد بن مسعود نابلسي، تا: 7 رجب 870 (جلد يازدهم) و 13 جمادى الثاني 870 (جلد دوازدهم)؛ 243 گي، 15 سطر [عكسي ف: 1-359]

ايعان المالكية / تراجم / عربي

a'yān-ul mālikīyya

خرسان، طالب، ق 15 قمری

(Xarsan, taleb (-21c

شرح حال مختصري است از علمای مذهب مالکی به ترتيب حروف الفبا با استفاده از مصادر و منابع شرح حال نگاری، بیشتر نظر مؤلف به مشايخ و تالیفات هر يك از علما بوده و تاريخ تولد و فوت آنان را كه یافته متذكر شده است.

قم: مركز احیاء؛ شماره نسخه: 2117

آغاز: ابن المرزوق النحوی -781 محمد بن احمد بن محمد بن محمد بن ابی بكر بن مرزوق ابو عبد الله التلمساني العجیسی المالکی

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ 91ص [عكسي ف: 6-142]

- الاغاثة < الاستغاثة في بدع الثلاثة

الاجاثة / كلام و اعتقادات / فارسی

al-eqāsa

حزین، محمد علی بن ابی طالب، 1180-1103 قمری

(hazān, mohammad alī ebn-e abī-tāleb (1692-1767

تاریخ تألیف: 17 ذیحجه 1144 ق (در مدت سه روز)

مباحثی است در اثبات امامت ائمه هدی (علیهم السلام) به روش فلسفی و کلامی با عناوینی مانند «تبصرة، تتمیم، هدایة، بشارة، تفریح، الحاقه، استصباح» و جز اینها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 494/2

آغاز: الله لطيف بعباده و سلامه على رسوله الهادي إلى سبيل رشاده، و بعد اعلم أيدنا الله و اياك بتسديده و نظمنا في سلك المقربين من عبده

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی، تا: 26 شعبان 1149 ق، جا: شاه جهان آباد؛ افتادگی: آغاز؛ روی برگ 99 مؤلف نوشته است که نسخه را در دهلی به تاریخ 1149 خوانده ام، پس از این برگ موضوعی است از مؤلف در بشارات عهدین بنبوت نبی اکرم در یک عنوان و سه اشاره و یک ختام که از آغاز افتاده دارد و روی برگ 105 مؤلف نیز نوشته است که نسخه را به طور اجمال دیده است؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 39گی (61-99پ)، اندازه: 12/5 × 18 سم [ف: 2-103]

اغاثة الأمة بكشف الغمة / تاریخ عربی

igātat-ul umma bi-kašf-il ġumma

مقریزی، احمد بن علی، 766؟-845 قمری

(maqrīzī, ahmad ebn-e `alī (1365-1442

تاریخ تألیف: محرم 808 ق

در تاریخ قحط ها و غلاها است.

چاپ: محقق: بدر الدین السباعی، دمشق، دار الولید، 1956م؛ محقق: محمد نصطفي زیادة و جمال الدین الشیال، قاهره، لجنة التألیف و الترجمة والنشر، 1359 ق.

آغاز: بسملة. و صلى الله على سيدنا محمد و آله اجمعين الحمد لله مصرف الامور بحكمته؛ انجام: و حسينا الله و نعم الوكيل

خط: نسخ عربي، كا: محمد بن احمد قاضي، تا: 4 صفر 1042ق؛ كاغذ: فرنگي، جلد: تيماج عنابي زركوب مقوايي، 32گ (97ر - 128پ) [ف: 10-1708]

الاجائة القراء في مفرد الثلاثة القراء / قرائت / عربي

'al-igatat-ul qurra' fi mufrad-it talatat-il qurra

ص: 543

حریری، کمال بن سلیمان

harīrī, kamāl ebn-e soleymān

ارجوزه ای است در اختلاف قراءه ثلاثه (يعقوب، ابو جعفر المدني، و خلف بن هشام) به نظم کشیده شده جهت زين الدين علي بن ماجد.

آغاز: الحمد لله العليم القادر xx الواهب الغنى المليك القاهر

يزد: وزيری؛ شماره نسخه: 1972/14

آغاز: برابر؛ انجام: ثم صلاة الواحد الفرد، السلام على محمد وآله الكرام.

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 23 ذيقعدة 918ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز،
12گ (197-208)، اندازه: 17×12سم [ف: 3-1112]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:

2290/10 نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-334]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2420/15 -ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-681]

اغاثة اللهفان في تسخير الأملاك و الجن / علوم غریبه / عربی

igātat-ul lahfān fī tasxīr-il amlāk wa-l jānn

تهران؛ ملی، شماره نسخه: 7099

آغاز: الاضطر اروقده صنف فيه كتب عديدة قديمة و جديدة و كل؛ انجام: و الحجب به من شرار الجن و الخطافة و الغواصة.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ اشکال طلسم؛ خرید از جوزی، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش گالینگور قرمز رنگ، 97گ،
15 سطر (6×11) + علائم راه دارد، اندازه: 16/2 × 10/8 سم [رایانه ملی]

اغاثة اللهفان في موائد الشيطان / اخلاق / عربی

idatat-ul lahfān fī masa'id-is saytan

ابن قییم جوزیه، محمد بن ابی بکر، 691-751؟ قمری

(ebn-e qayyem-e jawzīye, mohammad ebn-e abī-bakr (1293-1351

رساله ای اخلاقی است در دام های شیطان برای انحراف انسانها. این دامها بعضی اخلاقی و پارهای دینی یا اجتماعی می باشند، و در بیان موضوعات و راه صحیح آنها به آیات کریمه و احادیث و گفته های فقها مخصوصاً احمد بن حنبل استشهد می کند.

چاپ: به کوشش محمد حامد الفقی، قاهره: 1358ق، به کوشش محمد کیلانی، قاهره: 1961م.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2765

آغاز: فصل و الحیل التي يتخلص بها من مكر غيره و الغدربه امثلة، المثل الأول أن استأجر منه ارضاً أو بستاناً؛ انجام: فان الدولة انما يكون زوالها بتتابع الغارات و المصافات.

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ نسخه قدیم و نفیس، مصحح؛ تملک: شرف الدین بن شیخ الاسلام، محمد بن یحیی الشهاوی الحنفی، ولی الدین محمد المدرس؛ مهر: «محمد از خدا خواهد عنایت» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 175 گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 7-324]

اغائة الملهوف في اشاعة المعروف / كلام و اعتقادات / فارسی

igātat-ul malhūf fī iṣā'at-il ma'rūf

قمی منشی، احمد بن محمد حسین، ق 14 قمری

(qomī-ye monšī, ahmad ebn-e mohammad hoseyn (- 20c

اهداء به: ناصر الدین شاه و علیقلی خان مخبرالدوله وزیر علوم

تاریخ تألیف: اواخر جمادی الثانی 1304ق

رساله ای ساده در اصول پنج گانه دین با استفاده از ادله عقلیه و نقلیه، مشتمل بر یک مقدمه «در باره مذاهب اسلامی و پنج «باب» هر کدام در اصلی از اصول و یک «خاتمه» در حالات مؤلف.

آغاز: ألا له الخلق و الأمر تبارک الله رب العالمین ... یگانه حمد احدی را تعالت آلاؤه و توالت نعمائه ستایش زینده است

انجام: که خدای جهان خیام دولتش بطناب خلود مشید کند و بنیاد سلطنتش بعماد ابود مؤید دارد

[فهرستواره منزوی 123/9]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6935

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، نسخه خط خورده و افزوده شده و پیش نویس مؤلف است؛ کاغذ: آبی و زرد و صورتی، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 137 گ، مختلف السطر، اندازه: 13×21 سم [ف: 18 - 122]

- الأغالط التي اخذها السيد الداماد من مقالات الشيخ العاملي < التصحيفات

الآغاني / ادبيات عربي

al-aḡānī

ابوالفرج اصفهانی، علی بن حسین، 284-356 قمری

(ab-ol-faraj-e esfahānī, 'alī ebn-e hoseyn (898-968

مجموعه تاریخ ادب و موسیقی و حاوی اسناد ارزنده برای فرهنگ ایران است، در ذکر انواع لحنها و صوتها و بیان

ص: 544

اشعاری که موافق با آن لحنها است و نیز تراجم هر یک از شعرا و خوانندگانی که آنها را خوانده اند. مؤلف آن را در 21 جلد و در مدت پنجاه سال تألیف کرده است. مجلد اول این کتاب به وسیله آقای دکتر محمد حسین مشایخ فریدنی به فارسی ترجمه شده است و بنیاد فرهنگ ایران جزء اول آن را به سال 1358 چاپ کرده و مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی به سال 1368 جزء دوم آن ترجمه را به چاپ رسانیده است.

آغاز: بسمله، هذا كتاب الله على بن الحسين بن محمد الكاتب المعروف بالاصفهاني و جمع فيه ما حضره

چاپ: بولاق، 1285ق؛ قاهره 1323ق؛ قاهره دار الکتب 16 جلد تا کنون 61-1341ق، تجدید چاپ همان 65-1383ق به کوشش عبدالستار احمد فراج، ج 15-20، بیروت 1383 - 1377ق

[الذريعة 249/2-250؛ كشف الظنون 129/1؛ معجم المطبوعات 1: 338؛ برای نسخ اغانی و تلخیصات آن رجوع شود به کتاب تاریخ ادبیات عربی تألیف پروفیسور فواد سزگین 381/1-382 ترجمه فارسی آن ج 1 ص 536-541]

شرح و حواشی:

1- مختصر الأغاني = تجريد الأغاني من ذكر المثلث و المثاني؛ ابن واصل، محمد بن سالم (604-697)

2- مختار الأغاني في الأخبار و التهاني؛ ابن منظور، محمد بن مکرم (630-711)

3- الاغاني (منتخب)

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 584

آغاز: ذكر الخبر يمن غزاة بدر محمد بن جرير الطبري في المغازی قال حدثنا محمد بن؛ انجام: نسخه: و هم حماة الشعب يوم توأكلت اسد و ذبيان المستعان و تميم

جلد 2، از غزاة بدر تا جميل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: محتملا قرن 18 افتادگی؛ انجام؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج عنابی، ترنج و نیم ترنج، ضربی و مقوایی، 288گ، 29 سطر کامل (13/5 × 20/5)، اندازه: 19/5 × 30/5 سم [ف: 8-73]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6703

جلد 20، از اخبار نمر بن طولب تا آخر جزو 20؛ خط: نسخ، کان ناصر الدین اشمونی ازهری، تا: صفر 978ق؛ تملک: فرهاد میرزا در 13 رمضان 1302ق، کاغذ: سمرقندی نخودی، 190گ، 18 سطر، اندازه: 17 × 25 سم [ف: 3-171]

3. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3281

جلد 2، از اخبار حنین حیری تا اخبار حسان بن ثابت شاعر صحابی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی کناره سرخ ضربی دولا درون سرخ، 152گ، 26 سطر، اندازه: 19/5 × 29 سم [ف: 3-171]

4. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 582

آغاز: و کلیب بن ربیعہ لیس علی الأرض یکرى و لا تغلبی؛ انجام: ثم قالوا لی ثمن و استمع کیف تنحوفي الأمانی و الطلب

جلد 3، از هذلی تا ولید بن یزید؛ خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد با ترنج و نیم ترنج لچکی ضربی و مقوایی، 236 گ، 23 سطر (22/5 × 13/5)، اندازه: 29 × 19/5 سم [ف: 8-70]

5. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 856

جلد 3؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12 [نشریه: 2-137]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4314

جلد 1، تا سرگذشت یحیی بر مکی با افتادگی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مجدول، با سرلوح زرین؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، 299 گ، 47 سطر، اندازه: 32/8 × 21/8 سم [ف: 1-43]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4363

جلد 2، از اخبار نمیری تا اخبار کعب بن مالک؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ فستقی؛ جلد: میشن سیاه، 334 گ، 47 سطر، اندازه: 33/1 × 22 سم [ف: 1-43]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4364

جلد 3، از اخبار عیسی بن موسی تا اخبار عماره؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ آغاز؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سیاه، 319 گ، 47 سطر، اندازه: 32/9 × 2/5 سم [ف: 1-43]

9. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3410

آغاز: برابر؛ انجام: الشعر للنمیری و الغنا للغریض و لحنه المختار ثقیل اول باطلاق الوتر فی مجری البنصر

جلد 1؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 435 گ، 31 سطر، اندازه: 31 × 19/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-164]

10. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3413

آغاز: نسبة ما فی هذه الأصوات من الاغانی، صوت: شکونا إلى احبابنا طول لیلتنا xx فقالوا لنا ما اقصر اللیل عندنا؛ انجام: تذکر ربطا بالعراق و راحة xx و قد خفق الاسیاف فوق المقلد

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ تملک: حیدر علی بن محمد هاشم؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 434 گ، 25 سطر، اندازه:

21×5/30سم [محدث ارموی مخ: 1-165]

11. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3279

از آغاز تا اخبار صاحب ابن عباد؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ تملک: اعتضاد 1291 ق؛ واقف: سپهسالار،
1297ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ ضریبی مقوایی، 285گ، 43 سطر، اندازه: 24×40سم [ف: 3-170]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 251-طباطبائی

آغاز: الحسين بن ضحاک مولى باهله بصرى المولد و المنشاء ... اول من جالس منهم محمد الأمين ... کان ابو نواس یاخذ شعره؛ انجام:
فاعف عني فقد سفهت و انت xx المرء تصفو عن الهبات الکبار. و لیکن فی آخر ترجمه ابي الأسود ختام هذا المجلد لیکن خاتمه مسک
ثم يتلوه الجلد الآخر الذي اوله حرف العين و ابتدائه في ترجمه عبيد بن شريح

ص: 545

جلد دوم، از ترجمه حسین بن ضحاک تا احوال ظالم ابوالاسود دیلی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز با حاشیه منگنه، 249گ، قطع: وزیری، اندازه: 15×26 سم [ف: 24-176]

13. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 249-فیروز

جلد 1؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ یادداشت با مهر و امضاء امامقلی خان بن محمد علی بن فتح علی شاه قاجار، پشت صفحه آخر اشعاری است از یکی از ادباء شوشتر که دیباچه ای بر این نسخه نوشته؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز تیره، 594ص، 23 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 21×30/5 سم [ف: 21-12]

14. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 225-فیروز

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج قرمز دور منگنه با ترنج، 612ص، 24 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 20×30 سم [ف: 21-11]

15. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3411

آغاز: بالشرف یقال لها سمرة جرائه فتنفد شرابه فکتب الی حسن بن حسن یطلب منه نیذا؛ انجام: وفیه لایب العیسی بن حمدون خفیف ثقیل مطلق فی مجری الوسطی

جلد 2؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1220ق (یا 1202)؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 349گ، 31 سطر، اندازه: 19/5×30/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-165]

16. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3412

آغاز: اخبار عویف و نسبه هو عویف بن معویة بن عقبه بن حصین و قیل أن عقبه بن عیسیة بن حصین؛ انجام: فما زلت اکلمه حتی اوصلته الیه فانشده هذه القصیة: حتی م قلبک بالحسان هو xx کل کلف بهن و هن عنه ذهل جلد 3؛ خط: نسخ، بی کا، تا سال 1220 (یا 1202)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 270گ، 31 سطر، اندازه: 19/5×30/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-165]

17. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 527

آغاز: فتمنیت سلیمی انها xx بنت عمی من لها میم العرب؛ انجام: احارتنا أن المزار قریب xx و انی مقیم ما اقام عسیب

جلد 4، خط: نسخ، کا: محتملاً عبدالله بن سلیمان، تا: محتملاً 1237ق؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد با ترنج و نیم ترنج ضربی مقوایی، 227گ، 23 سطر (14/5×23)، اندازه: 20×29 سم [ف: 8-26]

18. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 528

آغاز: برابر؛ انجام: فاسالوا عنا و عن اخبارنا xx کل قوم عندهم علم الخبر

جلد 1، از آغاز تا داستانی از ازدواج حسان بی ثابت عمره دختر صامت بن خالد بن عطیه اوسیه؛ خط: نسخ، کا: محتملا عبدالله بن سلیمان، تا: 1237ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج سرخ مجدول و گل و بوته مذهب ضربی مقوایی، 326گ، 23 سطر (14 × 23)، اندازه: 19/5 × 29 سم [ف: 8-26]

19. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 542

آغاز: اجارتنا أنا غریبان هیهنا xx و کل غریب للغریب نسیب؛ انجام: محل السهو و النسیان الامن عصمه الله من انبیاء و اولیائه و الحمد لله ... و آله

از شرح و آثاری از اعشی تا خبر جرجان؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن شیخ سلمان، تا: 1237ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد با ترنج و نیم ترنج، ضربی، مقوایی، 228گ، 23 سطر (14 × 23)، اندازه: 19/5 × 29 سم [ف: 8-38]

20. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 583

آغاز: برابر؛ انجام: و اقامت طی بالجیلین بعده ... علی محمد و اله الطیبین و الطاهرین

درین نسخه ده جلد از اغانی آمده که مشتمل بر نیمه اول کتاب اغانی است: از ابی قطیفه تا جرجان؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1243ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج، گل و بوته دار، ضربی، مقوایی، 470گ، 33 سطر (12/5 × 22)، اندازه: 20 × 30/5 سم [ف: 8-71]

21. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 3280

از پایان جزء پنجم تا اخبار اشعب در جزء شانزدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: صفر 1282ق؛ مجدول؛ مالک: اعتضاد 1292ق، سپهسالار 1297ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 207گ، 43 سطر، اندازه: 24 × 40 سم [ف: 3-171]

22. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8357

آغاز: قال ابو عمر و اغار ابو بردة بن الهلال بن عویمر اخو بنی مالک بن اقصی بن حارثة بن عمرو بن عامر بن ... امرؤ القیس علی هوازن فی بلادها فلقی عمر بن عامر ... و بنی نصر بن ... فاقتتلوا قتالا شدیداً... انجام: قال ابوالفرج أن جمیلاً جاء الی بثینمة ... فکم مرتج امرة اتیح له الردی و من خائف لم ینتقصه التخوف.

بخشی از اغانی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 297گ، 12 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 3-172]

23. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25152

بی کا، بی تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

24. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 1878

آغاز: قال الزبير فحدثني عمي قال ثم أن حسان بن ثابت مريوماً بنسوة فيمن عمرة بعد ما طلقها فأعرضت عنه وقالت لامرأة نهين اذا حاذا هذا الرجل فاساليه من هووا نسبيه و النسبي اخواله و هي متعرضه له فلما حاذا هن سالته من هو و نسبته فانتسب لها فقالت فمن أخوالك فاخبرها فبصقت عن شمالها و أعرضت عنه فجدد النظر اليها و عجب من فعلها و جعل ينظر اليها فبصر بامراته و هي تضحك فعرفها و علم أن الأمر من قبلها اني فقال في ذلك. قالت له يوما تخاطبه xx ريا الروادف عادة الصلب / فوددت انك

ص: 546

لو تخبرنا XX من والدك و منصب الشعب؛ انجام: قتل اعز من كليب و كان يحمي الصيد و يقول صيد ناحية كذا و كذا في جوارى فلا يصيد احد منه شيئا و كان لا يمر بين يديه احدا اذا جلس و لا يجتبي احد في مجلسه غيره فقتله حساس بن مرة و قال ابو عبيده قال أبو برزة العنيق و هو من ولد عمر و ابن (نسخه در این موضع پایان یافته است)

جلد 2، از قيس بن الخطيم تا اخوص و غيره؛ خط: نسخ جلی، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «ناصرالدين شاه قاجار»؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روکش چرم لاکی رنگ وسط ترنج منگنه‌ای، 450 ص، 23 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 30 × 20/5 سم [ف: 7-44]

25. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 855

جلد 2؛ بی کا، بی تا [نشریه: 2-137]

الآغاني (منتخب) / ادبیات عربی

(al-agani mn)

وابسته به: الآغاني؛ ابوالفرج اصفهانی، علی بن حسین (284-356)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4860

آغاز: و مما نقل من كتاب الأغاني لأبي الفرج الأصفهاني، من ذلك: اخبار عمر و بن عبدالله ابن ابی ربیعة و اسم ابی ربیعة حدیقة بن المغيرة بن عبدالله بن عمر و بن مخزوم بن یقظة مرة بن لوی بن غالب انجام: و لا یذيقه اللهم و الفكر و الابتلاء و الحمد لله وحده و صلی الله و سلم علی من لانی بعدہ ... العظیم.

خط: نسخ، بی کا، تا: محتملا قرن 9، با سرلوح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز یک لا، 94 گ، 25 سطر (9 × 18)، اندازه: 14 × 24/5 سم [ف: 13-299]

الاغبات بمعرفة من رمی باختلاط / رجال / عربی

al-i3tibat bi-marifat-i man rama bi-1-ixtilat

سبط ابن عجمی، ابراهیم بن محمد، 753-841 قمری

(sebt-e ebn-e 'ajamī, ebrāhīm ebn-e mohammad (1353- 1438)

تاریخ تألیف: چهارشنبه 2 جمادی الاول 818 ق؛ محل تألیف: مدرسه شرفیه حلب

رساله ای است مختصر به ترتیب حروف معجم، در شناخت روایانی که متهم باختلاط شده اند. روایانی که در اواخر عمر اختلال حواس پیدا کرده اند. در ابتدا مؤلف، کتاب خود را این گونه توصیف می کند: «اما بعد و هذا کتاب جمعت علی حروف المعجم فی الاسم و اسم

الاب في معرفة من خلط في عمره من الثقات وغيرهم». سبط ابن عجمی بیشتر کتاب خود را از صلاح الدين صفدي و ابن صلاح گرفته است و می نویسد شرح و بسط بیشتر کتاب نیاز به مواد تاریخی افزون تری داشت که در شهر ما حلب یافت نمی شود.

آغاز: بسمله، حمدله، أما بعد و هذا كتاب جمعته على حروف المعجم في الاسم و اسم الاب في معرفة من خلط في عمره من الثقات غيرهم.

انجام: و في هذه زيادة في الأسماء في مشائخنا وغيرهم في يوم الأربعاء... قال جامعه ابراهيم بن محمد بن خليل سبط ابن العجمی الحلبي عفا الله عنه.

چاپ: حلب، مطبعة العلمية، به اشرف شيخ محمد راغب طباح، 1250ق

[كشف الظنون 130/1؛ هدية العارفين 19/1؛ زرکلی اعلام 62/1؛ بروکلیمان ذیل 72/2؛ دنا 58/2؛ فهرست مخطوطات مکتبه کویلرلی 220/1]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 27/3 عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: قال المؤلف: هذا اخر المؤلف و هو قابل للزيادة فمن وقف على احد ممن لم اذكره فليحقه في مكانه... قاله جامعه ابراهيم بن محمد بن خليل سبط ابن العجمی الحلبي عفا الله عنه

نسخه اصل: ظاهریه، دمشق ش مجموع/12 (یوسف العش، فهرس مخطوطات الظاهرية التاريخ / 217 و 246)؛ خط: تعلیق، کا: محمد بن ابی بکر بن زریق، تا: حدود 838ق؛ گ 8 (21-28)، 21 سطر [عکسی ف: 1-29]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24521

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ ابتدای کتاب صورت اجازہ مؤلف به نجم الدين ابوالقاسم محمد المدعو عمر بن تقی الدين بن محمد بن فهد هاشمی مکی که قرائت این تألیف را در یکشنبه سلخ محرم 838ق در مجلسی در شرفیه حلب از ابتدا تا انتها تمام کرده است، در نسخه به اشتباه نام کتاب را «الاعتباط» نوشته اند؛ اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد، گوشه ها و عطف تیماج قهوه ای، 12گ، 15 سطر، اندازه: 23/5×15/5 سم [اهدائی رهبر: 8-64] و [ف: 27-69]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14181

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ محشی، از روی نسخه اصل به خط مؤلف کتابت شده و گویا به خط مالک نسخه حنفید سید محمد عاملی می باشد؛ کاغذ: فرنگی، نوع جلد: مقوای سورمه ای عطف تیماج قهوه ای، 68گ، 24 سطر (11×18)، اندازه: 22616 سم [ف: 757-]

- اغذية المرضى < اطعمة المرضى

اغذيه مصروفه سفر دوم فرنگ مظفرالدين شاه /

ص: 547

aqzīye-ye masrūfe-ye safar-e dovvom-e farang-e mozaffar-ed-dīn šāh

در آغاز آمده: «بر حسب اراده ملوکانه بندگان اعلی حضرت اقدس شاهنشاه جم جاه روحی و ارواح العالمین له الفداء خانه زاد محمد اسماعیل بن لسان الدین به ترجمه کتاب اغذیه مصروفة ذات اقدس شهریاری ادام الله سلطنه و صحته که در سفر دویم فرنگ صرف فرموده اند پرداخته و مایه مزید افتخار خود نمود».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3676-ف

نسخه اصل: خارجه 2476. نسخه از 1 صفر 1320 (26 آوریل 1902) (بادکوبه نمره 2) آغاز می شود تا می رسد به شب آدینه پایان جمادی الثانی 1320 در پاریس و عبارت از برنامه های خوراک menu مهمانخانه های فرنگستان و دعوت نامه های این سفر و همه چاپی است و ترجمه های فارسی کلمات در کنار آنها به خط مترجم نوشته شده است؛ بی کا، بی تا؛ 122گ [فیلمهاف: 224-2]

الاغذیه و الادویه / طب / عربی

al-aḡdīya wa-l adwīya

ابن سینا، حسین بن عبدالله، 370؟ - 428 قمری

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038

آغاز: بسمله. مقالة للشيخ ... في الكلام على الأغذية و الادوية. قال الأغذية و الادوية موقوفان على الأجسام المركبة من دون البسائط و علة ذلك

انجام: فهذه يعوق ان يكون المختلف مخلفا على حقه و صدقه

[مجمع علمی 248/3؛ مهدوی، فهرست مصنفات 41]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 27190/1-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیا 4849؛ بی کا، بی تا؛ مقابله شده در 697ق؛ 2گ (131پ-132پ) [فیلمهاف: 1-577]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 437/25-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-32]

اغذیه و ادویه / طب / فارسی

در دیباچه می گوید: ارغوان (شاید ارغون پسر اباقا پسر هلاکو که در 683ق به حکومت رسید) خلد الله ملکه از من خواسته مختصری سازم در طبیعت و منفعت و مضرت طعام ها و شراب ها و بوییدنی ها و پوشیدنی ها و من این را از سخنان بقراط و جالینوس و محمد زکریا و دیگر حکما در 25 «باب» ساختم. باب ها: 1. نان ها؛ 2. آب ها؛ 3. دانه ها؛ 4. گوشت ها؛ 5. ماهی ها؛ 6. اندام جانوران؛ 7. آش ها؛ 8. کوماج (ترشی ها؛ 9. لبنیات؛ 10. بیضه ها؛ 11. سبزی ها؛ 12. دیگ ابرازها (ادویه خوراکی)؛ 13. میوه ها؛ 14. میوه های خشک؛ 15. شیرینی ها؛ 16. حلواها؛ 17. شرابها؛ 18. شربت ها؛ 19. روغن ها؛ 20. عطرها؛ 21. معجونها؛ 22. جامه ها و پوشیدنی ها؛ 23. هوا (فصول، مناطق)؛ 24. ریاحین و گلها؛ 25- آداب طبخ.

آغاز: ستایش و سپاس خدای را جل جلاله که آفریدگار جهان و جهانیان ... بعده حکم منیع پادشاه ربع مسکون

[فهرستواره منزوی 3843/5]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1236/49- ف و 1338/49- ف

نسخه اصل: بادلیان 69. add. اوزلی (ش 1241)؛ بی کا، تا: 1203ق؛ در دنبال آن خاصیت مندی و سناء مکی و نسخه های بنارس است که رساله های کوتاهی است [فیلمهاف: 1-587]

اغذیه و ادویه / طب / فارسی

آغاز فصل پنجم در معرفت اشیاء مشتمله از اغذیه و ادویه و اشربه و غیر آن از قبیل گندم و نخود و لوییا؛ انجام: صلیحه نوعی از دارچین و فانید نوعی از قند است اسپند و مرار هر دو نشت است و نان خواها زنیان است فرفیون صمغ قرنی سرخ و قاقله هل است

فصل پنجم یک کتاب طبی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه ای، 2گ، اندازه: 17×22 سم [ف: 1-190]

الأغذية و الاشربة طب / عربی

کتابی است در شرح خواص مواد غذایی و تأثیرات مخصوص آنها در بیماران و تندرستان. یکایک مواد غذایی و خوراکی ها را عنوان کرده و به شرح خواص ویژه و مشترک آنها پرداخته است. در مقدمه کتاب گوید: «وقد جمعت کلام جالینوس و افاویل شارحی کلامه فی الاغذیه و جمیع ما یتناوله الانسان فی طبایعها و منافعها و خواص کل واحد منها و ما وجدت منها شیئا الا اثبتته فی هذه المجلده لیکون الناظر منها مطلعاً علی کنه ما قاله الاولون...». تألیفات دیگر او عبارت است از کتاب الادویه

المفردة، الأغذية المرضی، اصول ترکیب الادویه، رساله قوانین ترکیب الادویه، رساله في مداواة وجع المفاصل، مقاله في كيفية تركيب طبقات العين، كتاب الصناعة، غاية الأغراض في معالجة الأمراض، كتاب في الامراض الجزئية و علائها و علاجها و كتاب الاسباب و العلامات كه شروح عديده اى دارد و مشهورترین تألیف اوست.

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على النبي و آله اجمعين. ان الله تبارك و تعالى لما خلق الانسان اعدل مزاجا من جميع انواع الحيوان و جعل ذلك الاعتدال عريضا غير محصور في حد ضيق و لذلك ..... اقول ان الغذاء الحقيقي هو الذي يقوم مقام ما يتحلل من جواهر اعضاء البدن

انجام: و عند الضعف و الغشى أكثر و أشد من استعمال سائر الروائح الطيبة

[مجله معهد المخطوطات العربية 305/5 ؛ الطب الصيدلية ص 31 و 33؛ معجم المؤلفين 11-31؛ عيون الأنباء 2-31؛ دنا 59/2 (9) نسخه]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5043

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 680ق؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی از واقفین عمده کتابخانه (232 نسخه وقف نموده)؛ در سنوات 1154 و 1196 و 1250 و 1270 و 1272 نسخه داخل عرض شده؟ کاغذ: نخودی بغدادی، جلد: تیماج مشکى ساده، 103گ، 19 سطر (16 × 18)، اندازه: 12/5 × 22 سم [ف: 19-31]

2. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 13991

کامل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 7 و اوایل قرن 8؛ واقف: فاضل خان، 1065ق؛ از ذیقعه 1087 به بعد عرض دیده شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی با سجاف چرمی، 95گ، 23 سطر (8/5 × 16/5)، اندازه: 10 × 20 سم [ف: 19-32]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 416/4

خط: نسخ، بی کا، تا: پایان ربیع الاول 810ق؛ کاغذ: سفید کهنه جلد: مقوایی عطف تیماج سبز، 209ص (57-265)، 21 سطر (6 × 14)، اندازه: 11 × 18 سم [سنا: ف: 1-249]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7467/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن بن محمود هروی ملقب به کمال عطابادی، تا: 136ق، جان دار الشفاء الشهائية خوارزم؛ جلد: تیماج قهوه ای، 59گ (187پ-245پ)، اندازه: 18 × 26 سم [ف: 19-271]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9454/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه دهه دوم ماه رمضان 739ق، در تاریخ دست برده شده و صحیح 939 می باشد؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، 70گ (131پ-200ر)، اندازه: $15 \times 10/5$ سم [ف: 24-218]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4394

آغاز: برابر انجام: فیکن الطیب خیرا بما هو اوفق.

در مقدمه آن آمده که غذاهای انسانی شش نوع است: حبوب، لحوم، البان، بیض، ثمار، بقول. از گندم آغاز و به اظفار الطیب پایان می یابد؛ خط: تعلیق نزدیک به نسخ، کا: جلال الدین محمد بن علی بن احمد دوانی، تا: 984ق؛ محشی؛ تملک: ابن محمد المدعو بسالک، محمد تقی الشریف موسوی؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سیاه مغزی میشن قهوه ای، 97گ، 17 سطر، اندازه: $18/5 \times 10$ سم [ف: 1-43]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6098/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 987ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج تریاکی با ترنج برجسته، 187ص (140 - 326)، 15 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 18×13 سم [ف: 19-81]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5125

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 988ق؛ مصدر به کتاب اصول ترکیب الادویة تألیف نجیب الدین سمرقندی؛ واقف: ابن خاتون، 1065ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی ساده، 97گ، 15 سطر، اندازه: $18/5 \times 12/5$ سم [ف: 19-33]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1575

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: 4-281]

10. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4401/2

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 13 ذیحجه، جا: قصبه خشکارود از قصبات کش؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی نو، 29 سطر، اندازه: $17/1 \times 8/8$ سم [ف: 7-383]

اغذیه و اشربه / طب / فارسی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 211452/1

آغاز: سپاس بی قیاس روزی دهی را که اغذیه و اشربه الأزل إلى الابد از خوان نعمت خود معد و مهیا گردانید که کم نشد و نشود و صلوه (کذ) و درود بر روزی خارانی (کذ) که عالم را یک لقمه و دریاها یک جرعه گردانیدند و از نعمت او سیر نشدند علی الخصوص بر اکمل و اتم ایشان علیه افضل الصلوه (کذ) و اکمل التحیات و بر تابعان او باد و بعد چون مأمور شدم که دو سه کلمه از سخنان اطباء در بیان اغذیه و اشربه بنویسم سمعا و طاعه واجب دیدم؛ انجام: این مجموعه بر طریق معهود حلوا سازند.

خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه 27 ذیقعدہ 1019ق، جان اصفهان؛ ضمیمه: یک صفحه از «رساله در مقامات و مصطلحات عرفاء و صوفیه» که به خط مغایر با خط نسخه نسبت داده شده به شیخ اشراق، انجام

ص: 549

نسخه: «و اهلني لمعرفة اسرار ك الهى كم من عبد آبق»؛ كاخذ: آهارى نخودى، جلد: تىماج عنابى، 17 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف]:
[313-11]

الاغراب في اعراب فاتحة الكتاب / علوم قرآن-فارسي

al-eqrāb fī e' rāb-e fātehat-el ketab

اندقانى، على بن عمر

andeqānī, 'alī ebn-e 'omar

رساله مختصرى است در اعراب سوره فاتحه. به نام رساله و مؤلف آن، در مقدمه تصريح شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9459/2

آغاز: بسمله. رب انعمت فزد. حمد بى حد و بى غايت و مدح بى عد و نهايت (مر) حضرت جلال با كمال واجب الوجود مفيض العدل. انجام: اين مقال را لايق حال ديديم. تمت رسالتنا الحمد لله xx عمت مقالتنا الحمد لله

بى كا، بى تا؛ جلد: تىماج قهوه اى دورو با ترنج و سر ترنج، 15 گ (12 پ-26 ر) [ف: 30-146]

الاغراب في الاعراب / نحو/عربي

al-iḡrāb fi-l i'rāb

قطب راوندى، سعيد بن هبة الله، -573 قمرى

(qotb-e rāvandī, sa'īd ebn-e hebat-ol-lāh (-1178

رساله در شواهدى است از قرآن و اشعار عربى كه داراى مشكلات نحوى بوده اند، با حل مشكلات آنها، اين رساله به قاضى الشرف الدين صاعد بريدى نيز نسبت داده شده است. در نحو است نه آن يكى كه منطق نحو است.

آغاز: الحمد لله المنزل لكتابه الكريم الميمون بالاغراب و المنعم بخطابه القديم المقرون بالاعجاز

انجام: و يمكن أن يزداد على هذه الوجوه في البيت و لكن مللنا الاكثر فاشرنا الاختصار و الحمد لله على نعمه حمد الشاكرين.

[رياض العلماء 425/2، فهرست منتجب الدين 68، الذريعة 251/2 رقم [1006]

1. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 4384/5

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی، تا: دوشنبه 21 ذی‌قعدة 1098ق، جا: مشهد رضوی؛ در برگ اول یادداشتی به نقل از شیخ حر عاملی درباره رساله و مؤلف آن به خط کاتب؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 7 گ (83 پ-89)، اندازه: 12/5 × 19 سم [محدث ارموی مخ: 1-165]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7013/3

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی، 4 گ (25 ر-28 پ)، 21 سطر (9 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 16-428]

الاعراض / کیمیا / عربی

al-agrād

جابر بن حیان، 120-198؟ قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3467/43

آغاز: بسمله، حمدله. وصلی الله علی سیدنا محمد خاتم ... و نحن نذکر فی کتابنا هذا امر النار و الارض خاصة اعلم ان الروح؛ انجام: و تعالیت عما یقول المبطلون

مقاله ششم از مجموعه است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یک لا قرمز، 2 گ (68 ر - 69 ر)، اندازه: 15/6 × 23/2 سم [ف: 6-450]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9011/57

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... سلم تسليماً. قد سبق لنا تسع و خمسون کتاباً فی فنون و نحن نذکر فی کتابنا امر النار و الارض خاصة؛ انجام: لو اجتمعوا علی ذلك ما قدروا علیه فتبارک الله احسن الخالقین فنادیت ان لا اله الا انت سبحانک ربنا و تعالیت عما یقول المبطلون.

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1288ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج عطف و سجاف تیماج مشکى، 2 گ (135 ر-136 پ)، 19 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 13/7 × 22/3 سم [ف: 29/2-619]

اغراض / طب / فارسی

aqrāz

آغاز: بیاید دانست که این قسم سیم است از کتاب اغراض و این دو گفتار اول اندر ادویه مفرده-گفتار دوم اندر یاد کردن ادویه مفرده و مرکب والله اعلم گفتار اول اندر یاد کردن ادویه مفرده و؛ انجام: غاب: بدل آن برگ تمام است، غافت: بدل آن اسارون است و نیمه وزن آن انسیتتن، غاریقون: بدل آن مثل آن تربد است و مثل آن صبر، والله اعلم بالصواب

نسخه حاضر قسم سوم از کتاب «اغراض» است [که غیر از اغراض الطبیة گرگانی می باشد] و دو گفتار دارد: 1. اندر ادویه مفرده، 2. اندر یاد کردن ادویه مفرده و مرکبه؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 27 محرم 1225ق؛ 27گ، 17 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-190]

- اغراض أرسطاطاليس < اغراض مابعد الطبیعة

agrad-u aristatalis al-mantiqiyya

ابن زرعة، عيسى بن اسحاق، 371-448 قمری

(ebn-e zor'ā, 'Isā ebn-e eshāq (982-1057

عبدالرحمن بدوی در فهرست آثار ارسطو (مجله معهد المخطوطات 1: 222) از نسخه بهار هند یاد کرده و آن را مانند فهرست نگار در شمار ترجمه یا تلخیص اثر منطقی ارسطو پنداشته و گفته است که نسخه را ندیده و درست نمی داند که آن چگونه است. ولی در مجموعه متون و مقالات تحقیقی «منطق و مباحث الفاظ» (چاپ 1353 ص 65-82) مقالتی به نگارش در آمده و نوشته شده است که این گزیده ای از شرح ابوالفرج ابن الطیب است، گویا از خود او. بدوی این سخن را درباره نسخه می آورد که می گوید در هند دیده ام که شاید همان نسخه بهار باشد. پیش از او استرن و پس از او کوامی جیکی هم گفته اند که این کتاب گزیده شرح ابن ابن الطیب است ولی درست نیست. دوازده نسخه دیگر هم از اغراض من می شناسم و از همه اینها در گفتارم در «روش منطقی فارابی و پیشروان و پیروان او» در مجله دانشکده ادبیات مشهد (14: 1 ص 45-47 سال 1357) و در دیباچه منطق ابن مقفع چاپ همین سال (ص 35-37) یاد کرده ام. (دانش پژوه)

[منابع یاد شده در فهرست بهار 322/2 ش 283 به نام فارابی]

1. همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 4750

خط: نسخ، بی کا، تا: 1042ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: 1285]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2905/1-ف

نسخه اصل: آستان قدس ش 1121 [این شماره در فهرست آستان قدس با عنوان «المقولات في المنطق» آمده که شامل پنج رساله منطقی است و نامی از اغراض نبرده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1048ق [فیلمهاف: 1-740]

3. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان، شماره نسخه: 488

خط: نسخ، کا: عبد الکریم بن محمد حسینی طبسی گیلکی، تا: 10 محرم 1071ق؛ کاغذ: اصفهانی [نشریه: 11-883]

اصفهان؛ شهرداری اصفهان، شماره نسخه: 1

همان نسخه بالا [نشریه: 4-470]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2503-ف و 4535-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-285] و [فیلمهاف: 3-69]

نسخه اصل: کتابخانه ملی کلکته. دارای المقولات، قاطیغوریاس، باریر میناس، القیاس، البرهان؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 1-285]

اغراض السياسة في اعراض الرياسة / حکومت و سیاست / فارسی

aḡrād-us sīyāsāt fī a'rād-ir rīyāsa

ظهیری سمرقندی، محمد بن علی، ق 6 قمری

(zahīrī-ye samarqandī, mohammad ebn-e 'alī (-12c

اهدا به: ابوالمظفر قلج قراخان ابراهیم بن جلال الدین قلج قراخان فرمانروای ترکستان

دانشمندان خاوری در نگارش های اجتماعی خویش چند روش پیش گرفته اند. گروهی مانند ابن مقفع و جاحظ دستورها و پندها و رفتارهای خردمندان و فرمانروایان پیشین را در نوشته های خود می آوردند یا این که به ساخت افسانه و داستان خواهی نیک یا بد و دادگری یا ستمکاری را نشان می دادند مانند کلیله و دمنه و سندبادنامه که بیشتر اینها ریشه ایرانی و هندی دارد. دسته ای از اندیشه خردمندان یونانی پیروی نموده از روی نوشته های سیاسی و اجتماعی افلاطون و ارسطو به روش منطقی و علمی کتاب می نوشتند. در میان آنان نیز کسانی بودند که در زندگی سیاسی آزمایش هایی اندوخته و به روش های بزرگان آشنا بوده اند. این دسته مانند غزالی در نصیحة الملوك و نظام الملک طوسی در سیر الملوك یا سیاست نامه (به سال 485) و عنصر المعالی در قابوس نامه (به سال 475) مسئله اجتماعی را پیش کشیده برای اثبات آن گواه هایی از سخنان بزرگان دینی و سیاسی می آوردند. این کتاب «اغراض السیاسة» نیز چنین است و بهاء الدین محمد بن علی بن محمد بن الحسن ظهیری نویسنده سمرقندی صاحب دیوان رکن الدین الپ قنلغ تنکابلکا ابوالمظفر قلج طمغاج خاقان پسر جلال الدین قلج قراخان فرمانروای خانی ترکستان نزدیک 558 آن را پس از مرگ سنجر (511-552) و به نام همان قلج طمغاج نوشته است. این فرمانروا همان است که رضی الدین نیشابوری (-598ق) او را می ستود. سمرقندی سندبادنامه را که ابوالفوارس قناورزی در سال 339 به دستور نوح منصور سامانی از پهلوی به پارسی ساده شیرین ترجمه کرده بود به نام همو و قلج طمغاج خاقان پسر مسعود بن الحسین نزدیک 600 به پارسی ساختگی زمان خود در آورد (چاپ احمد آتش در استانبول بسال 1948 با ترجمه تازی)، او کتاب دیگری دارد به نام «سمع الظهیر فی جمع الظهیر». سمرقندی در اغراض از چندین فرمانروا دانشمند مانند جمشید و فریدون و منوچهر و پیشدادیان دیگر و اسکندر و بطلمیوس و افلاطون و ارسطو و فور هندی و فغفور چین و خاقان خزر و چند پادشاه ساسانی و چند امیر تازی و نصر احمد سامانی و سیف الدوله و عضدالدوله و علاء الدوله و محمود غزنوی و الب ارسلان و سنجر پسر ملکشاه یاد کرده و بستود و دستورها و روش های آنان را آورد. سبک نگارش او بس دشوار و شعرهای پارسی و تازی در آن دیده می شود. خود سمرقندی گزارشی بر آن نوشت. (دانش پژوه)

آغاز: حمد و ثنا مبدعی را که عدم خزانه ابداع او است و شکر و سپاس موجدی را که نیستی و سیلت اختراع او است.

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3429-ف

نسخه اصل: لیدن 94 وارن 94 Warn خط: نستعلیق، کا: حبیب الله اصفهانی، تا: 148ق؛ 214گ [فیلمهاف: 2-140]

2. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 142

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 و 13؛ افتادگی: انجام [نشریه: 5-209]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 92-ف

نسخه اصل: ایا صوفیا ش 3844؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 350 گ، 17 سطر [فیلمهاف: 1-14]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5072-ف

نسخه اصل: لیدن 14 904 (3: Or ش 927)؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-130]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1072

آغاز: برابر

خط: تعلیق، بی کا، بی تا، مجدول، با سرلوح، نسخه با «عنوان سلطان سنجرین ملکشاه پادشاهی که مراکب او مناكب کواکب گردون بود ...» که آخرین عنوان فهرست است پس از چهار برگ بدینجا پایان می یابد: «و طشت زر بر گرفتند و آن مردمان از جمله منعمان» و چندان کم ندارد، علی محمد بن هادی حسینی سپاهانی دولت آبادی در شعبان 1317 نسخه را توسط یمین السلطان خرید کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ زرکوب دورو، 185 گ، 17 سطر (9×20)، اندازه: 15×25/5 سم [ف: 3-650]

الاعراض الطیبة و المباحث العلانیة = اغراض طبی / طب / فارسی

aḡrād-uṭ ṭibbīya wa mabāḥit-ul a'lā'īya = aqrāz tebbī

جرجانی، اسماعیل بن حسن، 434-531 قمری

(jorjānī, esmā'īl ebn-e hasan (1043-1137

وابسته به ذخیره خوارزمشاهی؛ جرجانی، اسماعیل بن حسن (531-434)

اهدا به: اتسز پسر خوارزمشاه به دستور وزیرش ابو محمد صاحب بن محمد بخارانی

تاریخ تألیف: 535ق

مؤلف از کتاب دیگر خویش ذخیره خوارزمشاهی در کمال سهولت لفظ و وضوح عبارت تلخیص کرده و در دو کتاب هر کدام منقسم به چندین گفتار و هر گفتار منقسم به چندین باب ترتیب داده است. نظامی عروضی این کتاب را از جمله متوسطات و جزو کتبی محسوب داشته که مطالعه آن بر عموم متعلمین علم طب واجب بوده است. (چهار مقاله، ص 110، تهران 1333). تقسیمات کتاب اول، در هفده «گفتار»: 1. یاد کردن حد طب و موضوع و منفعت آن و یاد کردن جزو علمی و عملی و یاد کردن ارکان و مزاج و اخلاط آن، در نوزده باب؛ 2. شناختن اندام های بسیط، در هفت باب؛ 3. شناختن اندام های مرکب، در هفده باب؛ 4. تشریح قوتها، در پنج باب؛ 5. شناختن درستی و بیماری به سبب و عرض و بیماری های شرکتی و مزاجی و بیماری های اندام های مرکب و غیر آن، در پنج باب؛ 6. نبض، در بیست باب؛ 7. دم زدن، در یک باب؛ 8. تفسره، در بیست باب؛ 9. شناختن تن درست و بیمار از احوال ثقل طعام، در هفت باب، 10. شناختن حالها از عرق، در پنج باب؛ 11. احوال نفث، در پنج باب؛ 12. شناختن احوالی که اندر تن پدید آید و هر یک به سبب حالی دیگر باشد طبیعی گر ناطیعی، در شانزده باب؛ 13. اسباب احوال زادن و مردن، در شش باب؛ 14. تقدمه المعرفة، شامل سه جزو؛ 15. بحران، در هشت باب؛ 16. حفظ الصحة، در شانزده باب؛ 17. یاد کردن ادویه مفرد و یاد کردن طبع و فعل و منفعت و مضرت و خاصیت [آنها]، در سه بخش: بخش اول اندر داروهای غذایی به ترتیب حروف جمل، بخش دوم اندر داروهای حیوانی، بخش سوم اندر داروهای مطلق.

کتاب قرابادین، مشتمل بر بیست «باب»: 1. شرابها؛ 2. لعوقها؛ 3. قرصها؛ 4. سفوفات؛ 5. گوارش ها؛ 6. اطرینفل ها؛ 7. معجونها؛ 8. ایارجات؛ 9. نقیع ها و مطبوخهای مسهل؛ 10. جبهای مسهل و غیر مسهل؛ 11. داروهای قی؛ 12. داروهای غرغره که دماغ را پاک کند؛ 13. سعوطات و مشمومات و بخورات و عطوسات و قطورات؛ 14. طلیها و ضمادها؛ 15. طولها؛ 16. روغن ها؛ 17. مرهم ها؛ 18. داروهای دهان و کام و زبان و ملازه و دندان؛ 19. داروهای چشم؛ 20. حقن ها و شیاف های مسهل و غیر مسهل.

قسم دوم: این قسمت که فی الواقع بخش چهارم کتاب است اختصاص دارد به نام و حد امراض و اسباب و علامات خاصه و مقدمات و چگونگی پدید آمدن هر بیماری و کیفیت انتقال و علاج آنها و مشتمل است بر بیست و پنج «گفتار»: 1. بیماریهای سر، در شش جزو؛ 2. بیماری های چشم و علاج هر یک، در هشت باب؛ 3. احوال گوش و شنوایی و علاج بیماری هایی که اندر آن افتد، در هفت باب؛ 4. احوال بینی، در پنج باب؛ 5. احوال دهان و زبان و لب و دندان و بیماریهای آن، در سه جزو؛ 6. احوال بیماری های حنجره و علاج خناق و ذبحه، در پنج باب؛ 7. بیماری های آلت دم زدن، در هفت باب؛ 8. احوال دل، در شش باب؛ 9. احوال معده و مری، در بیست و دو باب؛ 10. احوال بیماری جگر، در هشت باب؛ 11. بیماری های سپرز، در سه باب؛ 12. بیماری ها که از بیماری سپرز خیز، در دو جزو؛ 13. انواع اسهال و سحج و زحیر، در هشت باب؛ 14. بیماری های مقعد و شرح، در پنج باب؛ 15. کرمان خرد و بزرگی که اندر روده تولد کند، در دو باب؛ 16. درد و پیچیدن ناف و انواع قلنج، در سه باب؛ 17. احوال گرده و مثانه و بیماری های آن، در شانزده باب؛ 18. بیماری های مخصوص به مردان، در هشت باب؛ 19. بیماری های مخصوص به زنان، در شش باب؛ 20. در [د]

پشت و تهیگاه و ریاح الأفرسه و درد بند گاه و عرق النسا و دوالی و داء الفیل و غیر آن، در هفت باب؛ 21. تب ها و انواع آن، در چهارده باب؛ 22. انواع آماس ها و ریش ها و بثرها، در دوازده باب؛ 23. انواع ریش ها و سوختن آتش و جراحت ها، در شش باب؛ 24. آراستگی و پاکیزگی ظاهر تن از سر تا پای، در سه باب؛ 25. علاج زهرها، مشتمل بر هفت باب؛ 26. مجبری و ردادی، در چهار باب. (غلامعلی عرفانیان)

آغاز: بسمله اما بعد حمد الله سبحانه و الثناء علیه و الصلوة و السلام علی رسولہ محمد المصطفی و آله الطاهرین امیر سید امام زین الدین ... کوید بیاید دانست که هر که بمجلس بادشاهی وسیلتی خواهد جست یا خدمتی و تحفه خواهد برد هیچ وسیلت و خدمت و هیچ تحفه چون تحفه علمی نیست.

انجام و خرما و دنبه و روغن شیره ضمادی نرم کننده است بند گاه صلب را نرم کند تم الكتاب الأغراض الطیبة و المباحث العلائیه.

چاپ: تهران، بنیاد فرهنگی ایران، 1345ش؛ تصحیح حسن تاج بخش، تهران، دانشگاه تهران، 1384ش

[نسخه های منزوی 473/1؛ الذریعة 251/2؛ ریحانة الأدب 191/3؛ كشف الظنون 824/1 و 130/1؛ فهرست مشترک نسخه های خطی پاکستان 486/1؛ دنا 59/2 (51 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 3287/5؛ مشارف فارسی 423/1]

1. تهران: مینوی؛ شماره نسخه: 94 بخش 3

نسخه اصل: ایاصوفیا 3566؛ خط: نسخ، بی کا، تا: نزدیک به پایان محرم 543ق؛ تملك: سلطان بایزید محمد؛ 283گ [ف: 104]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2265-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمهاف: 1-15]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 360-ف

نسخه اصل: حراجچی اوغلو ش 1145؛ خط: نسخ، بی کا، تا: اواسط شوال 599ق؛ 189 گ، 21 سطر [فیلمهاف: 1-15]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6095

آغاز: برابر؛ انجام: به کلاب و روغن گل سرشته.

خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 7؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم نباتی تیره، جلد: تیماج سرخ ضریبی، 630ص، 27 سطر، اندازه: 17×28/5سم [ف: 19-76]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13253

آغاز: باب ششم اندر غشی و علاج آن، اسباب غشی با تحلیل روح باشد، یا خسته شدن روح و اسباب تحلیل روح انواع؛ انجام: برابر

از باب شانزده و از گفتار 8 (غشی و علاج آن) تا پایان؛ خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 626ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ مهر: «عبد محمد سلیم» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی عطف قهوه ای، 126گ، 17 سطر (11×18)، اندازه: 17×25 سم [ف: 33-471]

5. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 795

انجام: مقصود بر آید این است آخر سخن از قسم دوم ازین کتاب و تمام شدن سخن گفتن در جزو علمی از طب و وقت آن آمد که در جز و عملی سخن گوئیم.

دو بخش از سه بخش را در بردارد و هر دو به نام ذخیره ثبت شده است؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن احمد ملقب به رضی، تا: 11 محرم 651ق؛ تملک: اعتضاد السلطنه در 1275ق؛ واقف: سپهسالار، 1298ق، کاغذ: سمرقندی زرد کلفت، جلد: تیماج مقوایی ساده، 187 گ، 25 سطر، اندازه: 20×20 سم [ف: 3-175]

6. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 18

آغاز: اکمل النفس و استکمل فضاء لها xx و انت بالنفس الابا الجسم انسان. بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين الحمد لله رب العالمين حمد الشاکرين بياید دانست هر کسی به مجلس پادشاهی؛ انجام: مفردات (سپس هفت سطر دیگر در ادویه مفرده دارد که خوانا نیست)

خط: نستعلیق، کا: محمد بن طاهر بن محمد، تا: پنج شنبه هشت شب گذشته از ماه ... 653ق؛ افتادگی: انجام؛ برای خزانه امیر حاجب حسام الدین کوتوال ابو زکریا یحیی بن مهمویه، نه ورق اول کتاب و اوراق (125-1334) و (239-240) غیر از خط و کاغذ متن می باشد و بعدا نوشته و بر کتاب افزوده اند تا نواقص آن مرتفع شود؛ 549ص، 12-13 سطر (14×18)، اندازه: 23/5×31 سم [نشریه: 3-302]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 93-ف

نسخه اصل: ایا صوفیا ش 3565؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 27 جمادی الاول 670ق؛ تملک: نجم جیلی در 848؛ 267گ، 23 سطر [فیلمها ف: 1-14]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 93بخش 3

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: 104]

8. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 20

آغاز: بسمله. فهرست کتاب: گفتار اول؛ انجام: سوم آنک از احوال حاستها جویند جنانک اندر بیماری چیزی نبیند و نشنود و روشنای نخواهد. ورمدی و صداعی نباشد از آن جمله باشد

کتاب فقط بخش اول از سه بخش است. از آغاز بخش اول تا گفتار چهاردهم را دارد. گفتار چهاردهم در سه جزو است جزو اول و دوم را

دارد. جزو سوم در شش باب است که دو باب آن را دارد و بقیه چهار باب جزو سوم گفتار چهاردهم و تمام گفتار پانزدهم بخش اول را فاقد است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7 و 8، 252 ص، 17 سطر (12 × 13)، اندازه: 25/5 × 18/5 سم [نشریه: 3-302]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12506

آغاز: باشد که هفدهم یا بیستم مهلت دهند پس اگر بر تضعیف باشد، اندر نهم یا اندر یازدهم بکشد علت ذات الجنب در کهولت و پیری بد باشد؛ انجام: این طلی نمانی بوی عرق و بوی اندام ...

خوش کردن بلیون حرشف زرد آلو

ص: 553

خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 7 و 8ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی عنابی، 180 گ، 24 سطر
(12/5 × 205)، اندازه: 17 × 27 سم [ف: 31-547]

10. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 793

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 18 کاغذ: زرد و سمرقند گوناگون، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 260 گ، 23 سطر، اندازه: 18 × 29 سم [ف:
3-175]

11. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4856

خط: نسخ، کا: سعید بن جعفر گرگانی، تا: چهارشنبه نزدیک به پایان شوال 788 (بخش 2) و جمعه نزدیک به پایان صفر 789 (کتاب 4
بخش 4) و چهارشنبه نزدیک به پایان ربیع الأول 789، برای صاحب آن؛ افتادگی: انجام؛ تملک: شرف الدین علی بن علی استرآبادی در
سمرقند در جمادی الاول 817؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی با ترنج سرخ، 297 گ، 22 سطر (15 × 26/5)،
اندازه: 22 × 23/5 سم [ف: 14-3876]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: 2 ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: 162]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6093

آغاز: برابر؛ انجام: و سیر و شراب آمیخته سود دارد و تریاق.

خط: نسخ، بی کا، تا: حدود قرن 9، افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی نباتی رنگ آهار دار ضخیم، جلد: تیماج تریاکی، ساده، 350 ص،
25 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 19 × 27 سم [ف: 19-75]

13. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: 103

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 8 و 19 نسخه میانه کتاب است؛ جلد: گالینگور، قطع: خشتی [نشریه: 3-5]

14. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 792

آغاز: برابر؛ انجام: باب چهارم (از گفتار 26 م از قسمت سوم کتاب) اندر داروها و طلی ها که اندر مجبری ورد ادی بکار آید ... - و پس
از یک صفحه - خرما و دنبه و روغن شیر ضمادی نرم کننده است بند گاصلب شده را نرم کند - و سپس یک فصل اضافی دارد که بدین
عبارت آغاز شده است:

ابدال الأدویة. الالف افسنطین بدل آن جعهده است.. و پس از اتمام حروف ابجدی - حرف الغین: غار بدل آن رک. غافت بدل آن مثل
اسارون ... مثل یرید است، و مثل آن صبر. و الله اعلم.

از اواخر باب 3 جزو 4 گفتار 1 قسمت 3 کتاب تا پایان کتاب باب چهارم گفتار 26 قسمت سوم. یک فصل به عنوان: ابدال الادویه به ترتیب حروف أبجد (نه ابث) اضافه کرده است؛ خط: نسخ، کان محمد حافظ نوقانی، تا: قرن 9ق؛ به نام ذخیره خوارزمشاهی وارد سپهسالار 1297 شده؛ کاغذ: ترمه سفید سمرقندی، جلد: مقوایی ته تیماج، 209گ، 17 سطر درشت، اندازه: $28 \times 19/5$ سم [ف: 3 - 172]

15. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2954

نسخه تا باب چهارم اندر داروهای طلا که اندر مجری (؟) وردادی به کار آید و علاج آن؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 8 و 9؛ تملک: رستم بن احمد بن محمود شیروانی، میرزا احمد زلّقی علی آبادی، حمزه بن ابراهیم ایلچی [ف: 10 - 1849]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5159

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، کا: ناصر کاتب شیرازی، تا: رمضان 1161ق؛ در هامش آن رساله نور العیون است، مجدول و کمند، دارای دو سرلوح ظریف، دو کتیبه یکی به خط کوفی تزئینی و دیگری به خط ثلث؛ واقف: رضا نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، 226گ، 25 سطر ($7/5 \times 11$)، اندازه: $13 \times 17/5$ سم [ف: 19 - 33]

17. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6737/3 - 34/107

آغاز: بسمله کتاب قرابادین و این بیست باب است باب الأول از بخش سوم نخستین اندر شرابها سکنکین ساده بگیرند سکر عسکری یک من و اندر پاتیله سکین کنند؛ انجام: برشند و شیاف کنند و الله شافی بلطفه و الحمدلله ... تمام شد کتاب اغراض

کتاب قرابادین؛ خط: نستعلیق، کان بن محمد، تا: ربیع الثانی 853ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 38گ، 21 سطر، اندازه: 16×23 سم [ف: 1 - 458]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5033

آغاز: این کتابیست در علم طب ... اما مقدمه در تعریف و تقسیم او بدانک طب علم است باحوال بدن انسان، انجام: و بقول بارده بسیار خورد و الله اعلم.

کامل؛ خط: نستعلیق درشت خط، بی کا، تا: 860ق؛ مصدر است به مبحث طب کتاب نفائس الفنون و عرائس العیون، مجدول، دارای یک شمسه، با سرلوح؛ تملک: «علاء الدین بن رودکی، کذا»؛ واقف: شاه عباس صفوی، 1017ق، کاغذ: نخودی آهاری، جلد: تیماج مشکی، 17گ، 21 سطر، اندازه: 24×34 سم [ف: 19 - 43]

19. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 248

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، کان محمد بن حسین بن علی متطبب، تا: 861ق؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 264 گ، 25 سطر (14×21)، اندازه: 14×24 سم [ف: 1-23]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11974

آغاز: فهرست نیمه دوم از کتاب اغراض و قرابادین همه درینجاست گفتار اندر قرابادین این کتاب بیست بابست اول اندر شریها؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق کهن، کا: حسن حیدر، نامجی، تا: 1 ربیع الاول 894ق؛ تملك: «محمد حسین» در سال 1288ق همراه مهر بیضی؛ کاغذ: شرقی آهار شده، جلد: مقوایی باروکش کاغذی خاکستری، عطف تیماج قرمز، 143 گ، 21 سطر (18×25/5)، اندازه: 25×34/5 سم [ف: 30-294]

21. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5034

ص: 554

آغاز: برابر؛ انجام: سکنگبین ساده و هند با کهربا و بسد از هر یکی نیم دینار سنگ.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: حدود قرن 10؛ افتادگی: انجام این نسخه از اول یعنی از فهرست کتاب به قدر دو صفحه و از آخر به مقدار چند سطری کسر دارد؛ دارای سرلوح مذهب ظریف، مجدول، مذهب، کتیبه به خط کوفی تزئینی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ساده، 417گ، 17 سطر (12×17)، اندازه: 20×27سم [ف: 19-42]

22. قم، گلپایگانی، شماره نسخه: 17/44 - 3264/2

آغاز: آن علم کرده همه حکایت کرده اند و شرح داده و اگر خادم نیز محل این ... گفتار اول اندر یاد کردن حد طب و موضع او و منفعت آن و یاد کردن جزو علمی و عملی از آن و یاد کردن ارکان؛ انجام: باب هفتم از گفتار بیست و پنجم اندر گزیدن جانوران به تفصیل. گزیدن افعی ... و گرمابه رفتن و شونیز با سعد یا سداب خشک مالیدن

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 10؛ 279 گ، 23-27 سطر، اندازه: 13×26 سم [ف: 1-458]

23. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 24

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مهر: ابراهیم بن محمد علی الحسینی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی با ترنج، 665 گ، 15 سطر (8×17)، اندازه: 15×26 سم [سنا: ف: 1-11]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1781-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها: ف: 1-15]

24. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1313

آغاز: برابر؛ انجام: تم کتاب الاغراض الطیبه و المباحث العلائیه من تصانیف السید الامام ..... اسماعیل بن الحسن .. الجرجانی رحمه الله علیه و الحمد لله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ به ظاهر بین اسم مؤلف و فهرست بخش ها اختلاف است چون مطالب مأخوذ از فهرست دو نسخه بود عین مطالب دو فهرست درج گردید ولی با مقایسه اختلافی نبود فتامل!؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم ترنج کوبیده مقوایی، 213گ، 23 سطر (5×10×21)، اندازه: 16×28/5سم [ف: 3-377]

25. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 329

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-103]

26. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6537/1

خط: نستعلیق، کا: سعد اردستانی، تا: اوایل شعبان 1009ق، جان دارالسلطنه بیجاپور؛ مصحح، روی برگ اول یادداشتی از کاتب در

استکتاب نسخه بین اوایل رجب تا آخر شعبان 1009ق با مهر دائری و مهر بیضوی و مهر بیضوی کوچک؛ تملکی به سال 1112ق در دارالسلطنه قزوین، تملکی به سال 1237ق در دارالسلطنه اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای با جدول کشی ضربی، 287گ (1پ-287پ)، اندازه: 14×28 سم [ف: 20-112]

27. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 17983 ض

بی کا، تا: با تاریخ 1020ق [دث. مجلس]

28. تهران: علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 236/1

بخش 1 و 2 و 3؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد میر کی فایندری، تا: 6 جمادی الاول 1067ق؛ افتادگی: وسط (مابین اوراق 151 و 152 باب 17 و 18 و 19 و 20، گفتار سوم بخش دوم و جزو اول و دوم و سوم و باب اول جزو چهارم گفتار اول بخش چهارم، و مابین اوراق 166-167 باب اول و دوم و سوم گفتار دوم بخش چهارم)؛ کتاب متعلق به کتابخانه استاد نفیسی بوده و مهر کتابخانه ایشان را دارد؛ 280 ص (1-280)، 25 سطر، اندازه: 19×29/5 سم [نشریه: 3-329]

29. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11404

آغاز و انجام: برابر

تا پایان گفتار 26 از بخش دوم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: شنبه 9 شوال 1091ق؛ مصحح، تملک: «محمد جعفر ملقب به میرزا آقا» به سال 1270ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: دورو تیماج برون مشکی درون قهوه ای تیره، 153گ، 27 سطر (10×18/5)، اندازه: 15×25 سم [ف: 29-11]

30. تهران: فیاض؛ شماره نسخه: 8

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [نشریه: 7-695]

31. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 19

آغاز: ترنجیده باشد و شکم باد گیرد و اختلاج اندر اندامها پدید آمد؛ انجام: تمام شد جلد دوم از کتاب اغراض الطب: ... بیست و پنجم شوال سنه (1193) بید غلامحسین بن سید محمد بن احمد بن ولی الله العلوی الوجیهی الگجراتی

بخش اول و دوم و سوم؛ کاتب: غلامحسین بن سیده ممجد بن احمد بن ولی الله علوی گجراتی وجیه کرائی، تا: رمضان 1193 و 25 شوال 1193 و صفر 1196ق؛ بخش سوم مقدم بر بخش اول و دوم قرار گرفته است، آغاز بخش سوم ناقص است، تمام جزو اول و در حدود دو صفحه باب اول از جزو دوم از گفتار اول بخش سوم رافقد است. بخش اول ناقص است. (از آغاز تا باب چهاردهم از گفتار اول)، مابین صفحات 831-732 باب شانزدهم از گفتار دوازدهم و باب اول و دوم از گفتار سیزدهم ناقص است؛ این که کاتب در بسیاری از صفحات کتاب، از جمله در صفحات 159 و 237 و 295 تصریح می کند «تمت گفتار چهارم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی و تمت کتاب ششم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی و تمت گفتار هشتم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی» سهو

است و کتاب همان الاغراض می باشد، صفحات 657 و 658 و 662 و 1155 و 1156 و 1157 مطالب متفرقه طیبی به عربی و فارسی است؛ 1154 ص، 16-19 سطر، اندازه: 12/5 × 22 سم [نشریه: 3-302]

32. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16508

ص: 555

بی کا، تا: قرن 13، قطع: وزیری [د.ث. مجلس]

33. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1342

آغاز: برابر؛ انجام: و علاج گزیدن تمساح و سگ آبی و ماهی سیاه موضع گزیدن را بعسل و بوره ارمنی طلا کنند و نمک و سر که در آن بمالند بعد از آن که پاک شود پیه مرغان و پیه گاو کوهی نهند و اگر پیه تمساح بدست آید بهتر بود و باقی علاج گزیدن کلب بود بآن طریقہ بعمل آورند (تمت الكتاب بعو الله الملك الوهاب غرة شهر ذیحجة الحرام سنة 1210 در دارالسلطنه اصفهان سمت تحریر یافت فی سنه 1210).

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1 ذیحجه 1210ق، جا: سپاهان؛ در سال 1246 به دارالسلطنه اصفهان منتقل شده؛ مهر: «علی نقی ابن محمد»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: سرخ مقوایی عطف و گوشه ها تیماج، 389گ، 7 سطر (7 × 12/5)، اندازه: 12 × 18/5 سم [ف: 8-28]

34. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 64

خط: نستعلیق، کا: حاجی اسماعیل، تا: ذیحجه 1221ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 198گ، 24 سطر، اندازه: 21 × 30 سم [ف: 38]

35. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 302

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر جراح شیرازی، تا: 15 جمادی الثانی 1232ق [نشریه: 7-103]

36. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 14775

خط: نستعلیق، کا: آقا محمد بن حاجی محمد یوسف تغلیسی تاجر، تا: 18 ذیقعه 1267ق، جا: قریه سورک؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 222گ، 19 سطر (5/10 × 21)، اندازه: 18/5 × 29/5 سم [ف: 2-80]

37. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1281

آغاز: برابر؛ انجام: و آبی و انار و عدس بغوره پخته فم معده را قوت دهد خاصه اگر با پودنه باشد خط: نسخ، بی کا، بی تاب؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 169گ، 15 سطر، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 4-81]

38. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1002

آغاز: برابر؛ انجام: و الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق، کان عبد اللطیف بن عبدالسلام بن عبدالملک تبریزی، بی تا، کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی عطف شیر و پشمی (= جلد نو)، 585گ، 15 سطر (9 × 15)، اندازه: 16 × 23 سم [ف: 3-1]

39. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6208

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، تاریخ 895 در پایان نسخه آمده و گویا درست نباشد؛ جلد: تیماج قهوه ای، 75گ، 23 سطر، اندازه: 14×
24 سم [ف: 16-205]

40. مشهد؛ ادبیات، شماره نسخه: 6 فیاض

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: ترمه، جلد: مقوا عطف تیماج قهوه ای، 16 سطر (9×17/5) [ف: 9-]

41. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6656-34/26

آغاز: بخش دوم از کتاب اغراض در معالجات و این بخش ... گفتار نخستین از بخش دوم اندر بیماری سر و علاج آن ... بسمله ... شش جزو است باب نخستین اندر جستن نشانه‌های سلامت؛ انجام: باب هشتم اندر بیماریهای چشم که خلل اندر بینایی کند و اندر اجزای چشم خللی ظاهر نباشد، ضعیفی قوت باصره طیبیان قوت باصره را روح باصره نیز گویند

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: نسخه کهن و بسیار نفیس است؛ دارای شمسه بزرگی مذهب؛ جلد: تیماج مشکی دور و سوخت با ترنج و سرترنج، 136گ، 21 سطر، اندازه: 18×26 سم [ف: 1-458]

42. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: 3

بی کا، بی تا [نشریه: 5-271]

43. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1215

آغاز: بخش عملی از کتاب الاغراض الطبیة و المباحث العلائية، این بخش از این کتاب؛ انجام: و آنچه عنایة مخصوص است سنکنگین پیوسته خوردن و انکرد و عصاره کرفس و تخم رب

نسخه حاضر بخش عملی است و علامات و علل امراض را بیان کرده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، 235گ، 17 سطر، اندازه: 13/5×25 سم [مؤید: 3-185]

44. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1379

آخر نسخه از باب سوم گفتار 24 ناقص است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 150گ، 23 سطر، اندازه: 17×23 سم [مؤید: 3-313]

45. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1870-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 9580؛ بی کا، بی تا [فیلمها فی: 1-15]

46. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 22-ر/359

آغاز: بابست- باب اول در مفرحات و معاجین باب دوم در گوارشها؛ انجام: پوست هلیله زرد- پنج درم - پوست هلیله کابلی - پنج درم
هلیله سیاه هفت درم

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: چرم سیاه، 108 گ، 14 سطر (7/5 × 13/5)،
اندازه: 18 × 11/5 سم [ف: 1-339]

- اغراض طبي < الاغراض الطبية و المباحث العلائية

اغراض كتاب الملك / کیمیا / عربی

agrād-u k.-il mulk

جابر بن حیان، 120-198؟ قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

رساله ای است بسیار کوتاه در شرح کتاب ملک خودش که در

ص: 556

علل طلسمات نگاشته شده است و در آن از ساختن صورت یا طبع چیزی که می خواهد مانند یا ضد آن را بیاورند یاد کرده و آن را از این رو می داند که هر جانور و گیاه و سنگ را روان و تن هست و مرده هم چیزی دارد در طبع مانند آن. گزارش این را به نگارش های خود باز می گرداند و از کتاب های فلسفه یاد می کند.

آغاز: اغراض كتاب الملك. أن غرض هذا الكتاب، مسألة واحدة. و هي ايشا من المتن فاعلمها و اخرى اتبعها شفقة عليك.

انجام: فاعلم ذلك و ما فيه و لما قلنا و اذ قد اتينا على ما وعدنا به فليكن هذا الفصل آخر الكتاب و الله الموفق للصواب. تم كتاب الملك و اغراضه. و السلام. و الحمد لله وحده.

[ريحانة الادب 108/2]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12632/26

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی (کاظمی)، تا: اواخر سده 12 یا اوائل سده 13، کاغذ: فرنگی، 1 گ (55)، جمعاً 9 سطر، اندازه: 2 × 8 سم [ف: 32-79]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 491/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جان حیدر اباد؛ 1 گ (6-6پ) [ف: 4-1024]

اغراض كتاب المنفعة و تفسيره / كيميا / عربی

ağrā' k.-i manfī'a wa tafsyir-u-h

جابر بن حیان، 120-198؟ قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

وابسته به: المنفعة؛ جابر بن حیان (120-198؟ ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9011/71

آغاز: هذا اغراض كتاب المنفعة و تفسيره و اسمع ما فيه من الرمز و اللغز. اعلم ان الرمز في هذا الكتاب قليلة جداً؛ انجام: واعلم أن الرماد ليس بزماد في الحقيقة و لكنه ارضية الحجر المطلوب. تم.

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1288ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج عطف و سجاف تیماج مشکى، 2گ (163ر-164پ)، 19 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 13/7 × 22/3 سم [ف: 29/2 - 621]

اغراض مابعد الطبيعة = اغراض ارسطاطاليس / فلسفه / عربى

agrad-uma-bad-ut-tab5a = agrad-u aristatalis

فارابی، محمد بن محمد، 2260-339 قمری

(fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951

این کتاب تحقیقی است از غرض ارسطو طاليس در کتاب «ما بعد الطبيعة، و تقسیم علم به کلی و جزئی. علوم جزئی عبارت از آن علومى است که موضوعات آنها بعضی از موجودات یا هویات است، مانند علوم طبیعى. وی علوم را بحسب موضوعات تقسیم بندى نموده است و علوم الهی را بالاتر از علم الطبيعة دانسته است و سپس غرض ارسطو را در هر یک از مقالات دوازده گانه شرح می دهد: «المقالة الأولى من هذا الكتاب يشتمل على شبيه بالصدر الخطبة للكتاب و اياته ان اقسام العلل كلها منتهى الى علة اولى في بابه.»

آغاز: قصدنا في هذه المقالة أن تدل على الغرض الذي يشتمل عليه كتاب ارسطوطاليس المعروف بما بعد الطبيعة و على الاقسام الأول التي ...

انجام: الثانية عشر في مبادئ التعليمات و الطبيعيات. فهذه هي الابانة عن غرض هذا الكتاب و عن اقسامه. و هو الموفق للصواب. و على انبيائه الصلاة و السلام. تم

چاپ: در ضمن الثمرة المرضية، لیدن، 1890م؛ قاهره، به اهتمام عبدالرحمن مكوى، 1907، در مجموعه فلسفه ابونصر؛ دو بار در حيدر آباد، ضمن رسائل فارابى چاپ شده.

[الذريعة 251/2 ؛ ريحانة الأدب 264/4 ؛ معجم المطبوعات العربية 1425/2 ؛ دنا 61/2 (27 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10055/56

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعليق، بی کا، تا: قرن 11؛ 4ص (470-473)، اندازه: 11/5 × 23 سم [ف: 32-75]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 712/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: زردفام، جلد: تیماج قرمز ضربی و مقوای زرکوب بالولا، 7ص (238-244)، 17 سطر (5×11)، اندازه: 11 × 17 سم [سنا: في: 2-37]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5138/13

آغاز: مقالة شريفة للحكيم الفيسوف المعلم الثاني ابو نصر محمد بن طرخان بن اورلغ الفارابي في اغراض كتاب ما بعد الطبيعة لارسطو طاليس في كل مقالة من الكتاب الموسوم بالحروف و هو تحقيق غرض ارسطو طاليس في كتاب ما بعد الطبيعة؛ انجام: برابر

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 11، 2 گ (99-100) [ف: 15-134]

4. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 873/12

آغاز: برابر خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 11؛ 3 گ (72-74)، اندازه: 19×12/5 سم [نسخه پژوهی: 3-123]

5. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 1187/36

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 یا 11، با سر لوحهای زرین؛ کاغذ: اصفهانی نازک، 2 گ (188-189 پ)، 24 سطر (10×20)، اندازه:

17×27 سم [رشت و همدان: ف:-1472]

ص: 557

6. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1095/3

بی کا، تا پایان شوال 1003ق؛ 2گ (27-28پ) [ف: 3-175]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6222/3

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، کا: عبدالرزاق گیلانی، تا: پنجشنبه 9 جمادی الاول 1034ق، جا: مدرسه طبیه معصومیه؛ جلد: میشن تریاکی، 2گ (30پ-31پ)، 23 سطر، اندازه: $12/6 \times 19/8$ سم [ف: 9-278]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 634/3

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1043ق؛ 31 سطر، قطع: بیاضی، اندازه: 18×31 سم [ف: 2-395]

9. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7208/12 و 2830/12-ف و 223/12-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد مومن یزدی، تا: 1053ق؛ تملک: علی اکبر بن محمد حسینی گویا مورخ 1124، مرتضی بن محمد حسینی، سید حسین بن محمد حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی لایی با لولا، 3گ (216-218ر)، ابعاد متن: $6 \times 12/5$ ، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 16-488] و [فیلمهاف: 1-683]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 286/91

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: 1072ق، در فهرست (1: 330) با شماره 286/45 آمده است؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: دورو تیماج رو مشکی ضریبی پشت قرمز، 2گ (413پ-414پ)، 27 سطر، اندازه: $18 \times 27/5$ سم [میراث شهاب: 42-158]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15088

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن، تا: 1078ق [الفبائی: 619]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1255/37

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: 1091ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضریبی و مقوایی، 4ص (300-303)، 25

سطر [سنا: ف: 2-192]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9309/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 10 شوال 1092ق؛ جلد: تیماج مشکى، 3گ (11پ-13ر)، 18 سطر، اندازه: $20/5 \times 14$ سم [ف: 24-103]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21614

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1099ق؛ اهدایی: رهبری، 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 1گ [رایانه]

15. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2787/18

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: شهاب الدین حسین بن ناصر الدین حسین حسینی جعفری دیباجی، تا: قرن 12؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایا روکش گالینگر، 2گ (74پ - 75)، ابعاد متن: $20 \times 10/5$ ، اندازه: $22/5 \times 14/5$ سم [ف: 13-278]

16. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 683/5

خط: نسخ، کان محمد علی بن محمد کاظم، تا: رمضان 1105ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 4گ (94ر-97ر)، اندازه: $19 \times 12/5$ سم [ف: -364]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11562/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1137ق؛ مهر: «لا إله إلا الله الملك الحق المبين عبده على رضا» (مربع)؛ کاغذ: سمرقندی، آهار مهره، 5گ (77-73)، 14 سطر، اندازه: 12×7 سم [ف: 29-248]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3445/8

خط: نستعلیق، کا: مهر علی تبریزی، تا: شعبان 1251ق؛ جلد: تیماج مشکى، 2گ (178ر - 179ر)، اندازه: 21×14 سم [ف: 9-236]

19. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 146016

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1270ق، کاغذ: ترمه، جلد: میسن قرمز لایی، 18 سطر [ف: 5-269]

20. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4694/43

خط: نستعلیق بی نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، بی تا، جان شیراز؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میهن سیاه ضریبی خراب، 1 گ (284ر - 285پ)، 23 سطر، اندازه: $12 \times 22/3$ سم [ف: 8-50]

21. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 240/1

بی کا، بی تا؛ دارای چندین رساله فلسفی و منطقی فارابی از برگ 2 تا برگ 4 [ف: 3-150]

22. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 253/6

خط: تعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل بن عبد العالی هاشمی کرکی عاملی، تا سال های 6-1075؛ دارای 22 رساله و گفتار از برگ 74 تا 76 و به خط تعلیق ریز، شماره هفتم این دفتر سه فائده دارد در نخستین گفته شده که در نگارش های فلسفی هرگاه بگویند شاعر او می رسد و شاعره ساقفو (گویا سافو) که زنی بود شاعر مانند همیروس میان مردان، و الهی بقراط، و فاضل افلاطون و منفرد دیو جانس، و زاهد سقراط و میخوانند و فروریوسها سه اند یکی از صورت دیگر سفل سوم از لوییقی در دومی چنین آمده که ارسطو از افلاطون و او از سقراط چنین آورد: دانشجو باید جوان باشد و آسوده دل و تندرست و به گیتی ننگرد و چیزی را بر دانش برتری نهد و راست گوید و خود بخود دوستدار داد باشد و دیندار و امن و با توده مردم در روش ها و خواهی زمانه بسازد و خوشخوی و مهربان باشد و کم خورد و پرده ندرد و از مرگ نترسد و خواسته نیاندوزد جز آنچه که بدان نیازمند باشد چه دانشجویی با گرد گردن خواسته نمی سازد در سومی دارد که بقراط از سقراط پرسید با اینکه از گیتی در گذشتی و مرد مرا

ص: 558

دوست میداری چرا ترا دشمن میدارند وی گفت چون نادانی دشمن دانش است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ساده، 18 سطر (6×11/5)، اندازه: 12/5×19/5 سم [ف: 3-151]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3045/5

خط: نستعلیق نازیبا، کا: حسن بن میرزا علی یزدی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 3 گ (82-84ر)، اندازه: 14×18 سم [ف: 8-259]

24. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1216/38

بی کا، بی تا، عنوان کتاب در این نسخه «رسالة الحروف» می باشد؛ 2ص (202-203) [ف: 3-176]

25. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: 89/5

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا [ف: 132]

اغراض مقالات اصول اقلیدس / ریاضیات / عربی

aqrāz-e maqālāt-e osūl-e oqlīdes

وابسته به: الاصول = في أصول الهندسة و الحساب = كتاب الاصول؛ اقلیدس (273ق.م. - 306ق.م.)

1. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 284/2

خط: نسخ ریز، بی کا، تا: قرن 8؛ 2ص [ف: 3-43]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6123/3

آغاز: اما الأول فتبيين الزوايا البسيطة في ذوات الأضلاع الثلثة و الأربعة. و هي المقالة الأولى و العاشرة

خط: شکسته نستعلیق، کا: میر علی بن مظفر شاه، تا: 1075ق، جان اصفهان، دارای اشکال هندسی و نجومی؛ کاغذ: دولت آبادی شکری، جلد: تیماج ضربی مشکی، 3ص (219-221)، 19 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 20/5×26/5 سم [ف: 19-114]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14744/3

آغاز: اغراض مقالات اوقلیدس خمسة، اما الاول ففي تبين الزوايا البسيطة في ذوات الأضلاع الثلاثة و الأربعة و الخمسة، و في كثيرة الاضلاع و ما يقع من هذه في؛ انجام: و اما المقالة الخامسة عشر، ففي كيفية عمل هذه المجسمات في بعض و على بعض و الله اعلم رساله کوتاهی است در بیان اغراض مقالات اصول اقلیدس که پنج غرض در این رساله بیان شده است. این رساله به افراد مختلف نسبت داده شده، از جمله کندی؛ خط: نسخ، کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: ربیع الثانی 1186ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: دورو، برون:

تیماج قرمز ضربی مجدول طلایی با ترنج و سرترنج گل و مرغ طلاکوب، با لبه های فرسوده، درون: تیماج قهوه ای مجدول به طلا. تعداد صفحات: 2 گ (168-169ر)، 24 سطر (8 × 18/5)، اندازه: 12/5 × 25 سم [ف: 37-330]

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 690/11

آغاز: اغراض مقالات اقلیدس خمسة أقسام. أما الأول ففي تبیین الزوايا البسيطة؛ انجام: و اما المقالة الخامسة عشر ففي كيفية عمل بعض هذه المجسمات في بعض و على بعض. و الله اعلم.

پنج غرض مقاله های اصول اقلیدس در این رساله بیان شده است؛ بی کا، بی تا؛ 2 گ (102 پ - 103 پ) [ف: 3-176]

- اغراض مقالات اقلیدس < علم اقلیدس (مختصر)

اغراض مقالات اقلیدس / ریاضیات / فارسی

aqrāz-e maqālāt-e oqlīdos

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 -1274

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 16864

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ 198 گ، اندازه: 11 × 22 سم [رایانه]

الاعسال / فقه / عربی

al-adsal

حسینی مشهدی، هدایت الله بن مهدی، -1248 قمری

(hoseynī-ye mashadī, hedāyat-ol-lāh ebn-e mahdī (- 1833

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18460 ض

کاتب = مؤلف، تا: قرن 13 [د.ث. مجلس]

الأعسال / فقه / عربی

al-agsal

آقا میرزا بابا سبزواری، 1293 قمری

(āqā mīrzā bābā sabzevārī (-1876

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16605

جلد اول؛ بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

اغصالات و عویصات / عربی

aġṣālāt wa 'awīṣāt

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10973/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، قطع جیبی کوچک پالتویی؛ اندازه: 208سم [میراث شهاب: س 9 ش 2-31]

ص: 559

الأعضاء عن دعاء الأعضاء / دعا / عربي

al-aglā' 'an du ā?-il a'lā

سيوطي، عبدالرحمن بن ابي بكر، 849-911 قمرى

(soyūtl, "abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1471/4

عكسى آغاز: بسملة. الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى قال الشيخ محى الدين النووى

نسخه اصل: كتابخانه اسكوريال در اسپانيا، ش 1798؛ خط: نسخ، بي كا، تا: قرن 10؛ ركابه دار؛ 7ص (60-66)، 15-19 سطر [عكسى ف: 4-334]

اغلاط العامة / كلام و اعتقادات / عربي

aglat-ul amma

مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 15318

خط: نسخ، بي كا، تا: 1096ق [الفباى: 622]

الاغلاط المشهورة / درايه / عربي

al-aḡlāt-ul mashūra

ميرداماد، محمد باقر بن محمد، -1041 قمرى ؟

(mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632

رساله كوتاهى است در بررسى و تحقيق برخى احاديث كه از سوى بعضى تحريف و تغييرات در آن حاصل شده و به گفته مؤلف آنان كه بهره اى از علوم ندارند و احاديث را به رأى خود تفسير نموده اند، اين رساله به رد و تصحيح آنها پرداخته است.

مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 11497

آغاز: بسملة، حمدله، فاعلم انه قد وقعت من الذين شاركونا في الصناعة و لم يساهمنا في البضاعة ادر كوا عصرنا من الدهر و المدة و لم يحلقوا شأننا في التصلب من العلم و الحكمة تحريفات غريبة و تصحيقات عجيبة لفظية و معنوية في افانين العلوم و طبقات الصناعات؛ انجام: فصحفوا معناه تصحيفا سخيفاً و حرقوا مغزاه تحريف محيقا و ليطنوا الآن كشيخ الذكر عن هذا النمط من القول. خط شكسته

نستعلیق، کا: عبد الغنی بن محمد بن محمد حسینی شیروانی، تا: 1287ق؛ واقف: تقدیسی، مرداد 1353؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج یک لا مشکی، 10، 17 سطر، اندازه: 12/5 × 20/5 سم [ف: 27-283]

اغلاط قاموس چاپ کلکته / لغت عربی

aqlāt-e qāmūs-e čāp-e kalkate

قاموس المحيط تألیف فیروز آبادی محمد بن یعقوب (729-817) بنابر گفته سرکیس در معجم المطبوعات (ج 2 ص 1470) در سال 1231 و 32 در کلکته چاپ شده و توسط بعضی مشایخ تصحیح گردیده است. نسخه مورد بحث ما ظاهراً غلط نامه یکی از چاپ های قاموس است که در کلکته منتشر گردیده است. در برگ 1 این نسخه از قول مالک آن که گویا مجد الدین نصیری باشد کتاب این گونه معرفی شده است: «مولی احمد نامی شیروانی در هزار و دویست و سی و دو در کلکته کتاب قاموس را تصحیح نموده و به طبع رسانیده است. چون در طبع آن اغلاط بسیاری واقع شده سیدی اصفهانی همت گماشته غلطات آن را گرفته، این کتاب را که به خط خوش است تدوین نموده است.» در حقیقت این کتاب غلط نامه خصوص آن نسخه است. ظاهراً ملا احمد شیروانی همان بعض المشایخ است که سرکیس بدان اشاره کرده است. نگارنده این تعلیقات ضمن غلط گیری مطلبی که چاپ کننده قاموس در ص 981 س 17 آورده است خود را عبدالعظیم حسینی معرفی می کند (گ 56) و مالک نسخه نیز در برگ 2 این مطلب را متذکر شده است. اصفهانی عبارات متن را با «قوله» و تصحیحات خود را با «قولنا» آورده، سطر و صفحه نسخه مورد تصحیح خود را در اغلب موارد در متن و یا در حاشیه ذکر کرده است. حاشیه هایی در رابطه با متن در برخی اوراق دیده می شود. در آخرین برگ این تعلیقه (گ 125 ب) شماره صفحه 1978 قاموس چاپی که مورد تصحیح قرار گرفته، آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2056/1

آغاز: بسملة. الحمد لله الباری بصنائه و آثاره ... و بعد فهذه تعلیقات علقها عبده الخاطی (محو شده و شاید عبدالعظیم باشد) ... الحسینی الاصفهانی الیجانی علی المطبوع من القاموس الذی طبعه شیخ احمد الیمینی الشروانی (گ 2)؛ انجام: قوله الراجی عفور به قلنا: لم یعترف ... قوله المستطاب قلنا: هذا الوصف فضولی لا یستطیعه المستطاب ... و هو لطیف بعباده یرزق من یشاء العلم و المعرفة و الرزق بغير حساب (گ 125 ب)

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ در ذیل عبارت «اغلاط قاموس چاپ دو جلدی کلکته تصحیح ملا احمد شیروانی» به خط مالک کتاب عبارت «خط مرحوم شاهزاده فرهاد میرزا است» قید گردیده؛ کاغذ: هندی، نخودی، جلد: چرمی تریاکی تیره یک لا، 125 گ (1-125)، ابعاد متن: 18 × 10، اندازه: 16 × 23 سم [ف: 11-201]

اغلاط کبری فی المنطق / منطق / فارسی

aqlāt-e kobrā fe-l manteq

تنکابنی، محمد بن سلیمان، 1234-1302 قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885

وابسته به: كبرى در منطق = الرسالة الكبرى في المنطق؛ جرجاني، علي بن محمد (740-816)

ص: 560

مؤلف چون ملاحظه کرده که برخی طلاب را در اثنای تدریس و تدریس کلال و ملال حاصل می شود برای تقویت انگیزه تحصیل و رفع خستگی آنها این رساله را در بیان غلط هایی که به نظر وی در رساله «الکبری فی المنطق» سید شریف جرجانی موجود است، نگاشته است.

آغاز: بسمله، سپاس شایسته ذات حضرت یزدان است و درود سزاوار ارواح پیمبران ... و بعد بنده مجرم محمد بن ... چنین گوید که چون.

انجام: اگر چه بساط سبزه لگد کوب شد به پای نشاط ز بس که عارف و عامی برقص بر جنبند. اللهم اجعلها لي عملا صالحا بحق محمد و آل محمد ...

1. قم؛ گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 8697/11 - 58/147

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: هاشم بن ابوالقاسم حسینی تنکابنی، تا: سلخ ذیحجه 1265ق؛ 16گ (101-116)، 12 سطر، اندازه: 14×10 سم [ف: 1-459]

2. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 487

آغاز: برابر؛ انجام: بلکه بشوق آیند که مشغول باین تألیفات شوند اگر: بساط سبزه لگدکوب شد به پای نشاط xxz بس که عارف و عامی برقص برجستند

در فهرست به عنوان شرح کبری فی المنطق آمده است؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: مقصود علی، تا: شوال 1287ق، جان مدرسه کلام ور؛ جلد: تیماج سیاه، 28گ، 21 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: -109]

3. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 937/16

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 12گ (78 - 89پ)، 15 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 2-209]

اغلاط کتاب جامع المقال فیما يتعلق باحوال الرجال / رجال / عربی

adlat-uk.-i jami-ul maqal fima yata allaq bi-ahwal-ir rijāl

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(1784 1847) (estarbādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn)

وابسته به: جامع المقال فیما يتعلق باحوال الحدیث و الرجال = الدراية لمعرفة الراوي و الرواية؛ طریحی، فخر الدین بن محمد (1087-

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10584/12

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا [میراث شهاب: س 9 ش 2-33]

اغلاط مشهوره = رفع الشبهات / کلام و اعتقادات / فارسی

aqḷāṭ-e maššūre = raf-oš šobahāt

طباطبائی، محمد بن علی، 1180؟ - 1242 قمری

(tabātabā'īl, mohammad ebn-e 'alī (1767-1827

رساله ای مختصر در بیان اعتقادات بی اساس و خلاف واقعی که در ذهن برخی از عوام الناس در آن زمان وجود داشته و اشاره به بطلان آن.

آغاز: اما بعد بدان که این مختصری است در بیان شبهاتی که بعضی از عوام الناس از روی بی فکری و جهالت بر زبانها جاری می کرده اند من علامة العلماء و قدوة الفقهاء، زبدة العارفين و السالکین فخر المحققین و المجتهدین ... آقا سید محمد ... مرقوم فرموده اند که رفع شبهات جهال و عوام الناس شده باشد

1. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 77

آغاز: برابر؛ انجام: یضل من یشاء مراد در آن واگذارند ایشان است بر نفس های ایشان زیرا که سبب بدی نیت بر عمل خود مستحق آن می گردند که خداوند ایشان را بر نفس های ایشان واگذارند نعوذ بالله

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: مقوایی، 67گ، 12 سطر، اندازه: 10/5 × 15 سم [ف: 83]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 21/137 - 4217/2

آغاز: برابر؛ انجام: و مرگ او کشته شدن به تیغ است نه به زهر و لعنة الله على ظالمیهم و غاصبیهم و اعدائهم و قاتلیهم اجمعین الی یوم الدین

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالمجید اصفهانی اردکانی، تا: قرن 13، جلد: مقوای آبی عطف تیماج قهوه ای، 31گ، 17 سطر، اندازه: 20×14 سم [ف: 4-2131]

الأغلاط و الفوائد / تفسیر عربی

al-aḡlāṭ wa-l fawā'id

شریف رازی، عباسقلی بن قنبر علی، 1291-1374 قمری

(Šarīf-e rāzī, abbās-qolī ebn-e qanbar ‘alī) (1874-1955)

در مقدمه می نویسد: «تفسیر ملاصدرا را از آغاز تا انجام مورد بررسی قرار دادم و آن را آکنده از اطلاعات ممل و تکریرات مخمل و هم در آن اغلاط و فوایدی یافتم که اگر مکررات و اطلاعات حذف گردد حجم آن به یک سوم تقلیل می یابد لذا بدین امر مبادرت کرده مباحث آن را ذکر و اشکالات به نظر رسیده را بیان کردم».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23980

آغاز: بسملة، و الصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله ... بعد

ص: 561

فيقول الفقير ... اني بعد ما مررت على تفسير الآخوند صدرى الحكماء ... ورأيت فيه اغلاطا وفوائد ... قال في صفحة 32 عند فراغه من سورة الفاتحة مكاشفة ان تمام التحقيق في هذه الآية يعنى غير المغضوب عليهم ولا الضالين يحتاج الى الاستمداد من بحر عظيم؛ انجام: ثم انه تعرض في ذيل ص 608 عند تفسير سورة الزلزال لثبوت العقل و الروح لكل جسم و منها كرة الأرض و الحركتها الجوهرية التي قال هو تبعا لجمع بها و لا يهمننا الخوض في ذلك و امثاله سيما بعد ما اسلفناه و ليكن هذا آخر ما قصدناه من تفسيره و نستغفر الله من تضييع العمر و قد تم في العشر الأول من محرم 61. صورت صفحاتى كه قابل مراجعه است از تفسير آخوند 35، 77، 81، 154، 164، 185 ... 557، 608 ... هذه ما اردنا ذكره من مواضع البحث.

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بى تا؛ واقف: معصومه رازى، مرداد 1336، كاغذ: فرنگى خط دار، جلد: مقوا، رويه پارچه خاكسترى، 10گ، 19 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 22-278]

- اغناء الاديب < غناء الأديب في فهم مغني اللبيب

- افادات < اصطلاحات صوفيان

- افادات < توضيح القواعد

- افادات < گفتارهای بابا افضل

افادات

ifādāt

دوانى، محمد بن اسعد، 830-908؟ قمرى

(davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427-1503

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 10914/3

خط: نسخ، كا: محمد مؤمن بن عز الدين جزايرى، تا: قرن 12؛ قطع: جيبى [ميراث شهاب: س 9 ش 2-37]

افادات / عربى

ifādāt

خفرى، محمد بن احمد، 957؟ قمرى

(xafirī, mohammad ebn-e ahmad (-1550

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگى؛ شماره نسخه: 28/2

کاتب = مؤلف، بی تا [نشریه: 4-7]

افادات / فقه / عربی

ifādāt

شهید ثانی، زین الدین بن علی، 911-965 قمری

(Šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e `alī (1506-1558

رساله ای است مشتمل بر 78 مسأله در ابواب طهارت، صلات، صوم، بیع، نذر، لقطه و مسائل مبتلا به دیگر. چاپ: ایران، سنگی، 131،
خشتی، 1+233صص

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35697

آغاز: بسمله. مسأله تجب كفارة الجمع بالافطار بالمحرم و هو كلما يفسد الصوم و فعله حرام؛ انجام: و الأولى في جميع ذلك التطهيران لم
يضر بحال الولد منه

خط: نسخ، کا: علی نقی بن ابراهیم، تا: قرن 11، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی لبه دار،
3گ، 22 سطر، اندازه: 13 × 25سم [اهدائی رهبر: 3-77]

افادات

efādāt

صوفی تبریزی، عبد الباقي، -1039 قمری

(sūfi-ye tabrizī, `abd-ol-bāmī (-1630

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 32/7

بی کا، بی تا، 3صص [نشریه: 5-7]

افادات / عربی

ifādāt

شکیب شیرازی، محمد علی بن محمد امین، 1135 قمری

(Šakīb-e Širāzī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad amīn (-1723

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10914/1

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن عزالدین جزایری، بی تا؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س 9 ش 2-37]

افادات / فارسی

efādāt

اخباری، محمد بن عبد النبي، 1178-1232؟ قمری

(axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765-1817

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18121

بی کا، بی تا انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: 18/1 × 11/4 سم [رایانه]

افادات = مسایل / عربی

ifādāt = masāyil

احسائی، احمد بن زین الدین، 1241-1966؟ قمری

(ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

ص: 562

بی دیباچه و بخش بندی، با سربندهای: فایده، فان قلت قلت، مسأله، قسم. برای نشانی: القسم الرابع في الاشارة الى بعض تصاريدها و بعض معانی ذلك و فيه مسائل. المسألة الأولى في ذكر اشتقاق الاسماء. و لغة الاقتطاع أي اقتطاع فرع تتقلب في انواع تصاريفه (ص 384 مجموعه).

تهران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 2111/6-عکسی

آغاز: من افادات ... احمد الاحسائي ... بسمله ... قال اطال الله بقائه و ادام على رؤس اهل الاسلام ظلاله. فائدة الأمر بالفعل يقتضى ايجابه فقط، و امثال ذلك الأمر مع الايتين؛ انجام: وصف و جودی و اماما طرء عليه وصف و جودی كطرء. و السلام على من اسلم فلانزاع فيه. الى هنا كتب طاب ثراه في المسائل.

خط: نستعليق شكسته تحریری، كا: احمد بن جمال الدين مراغه ای، تا: 1234ق، جان کرمانشاه؛ 77 (321-397) [عکسی ف: 1-34]

افادات / عربی

efādāt

یادداشت های لغوی و تفسیری است در خصوص «تاء» آخر اسم جنسها مثل شاه، بقره و ... و در اقسام هدایت الهی منقول از اربعین، حواشی کشف، شرح رضی و ...

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 28/7

خط: نسخ، کان محمد کاظم بن محمد شریف خاتون آبادی، تا: 21 رمضان 1016ق؛ کاتب مدرس مسجد جامع و خادم روضه رضویه بوده است، کاتب نسخه مالک نسخه بوده است با یادداشتی از او و مهر: «العبد محمد کاظم» (بیضی)، یادداشت وقفی از سید جعفر پیش نماز که این کتاب را بر اولاد خود وقف کرده اگر اهل علم باشند وگرنه بر کلیه طلاب علوم دینی و تولیت آن به ملا احمد هراتی و پس از او اعلم و اورع علمای ارض اقدس است؛ تملك: سید محمد بن محمد زمان حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج لایه ای قهوه ای، 19 سطر (8 × 13/5)، اندازه: 13 × 19 سم [ف: -47]

افادات / کلام و اعتقادات / عربی

efādāt

درباره زایش حضرت عیسی بی حضور پدر.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1727/4

-عکسی آغاز: سؤال. ما الوجه في تولد عيسى من غير آب. و هل الجنين من ماء الرجل و من ماء المرء او منهما او تارة كذا و اخرى كذا. اقول لم تعلم أن الله على كل شىي قدير ارادان يبين لعباده قدرته؛ انجام: فعقلهم مستفاد فافهم. من افادات الشيخ العارف الشيخ احمد ... محرم الحرام 1235 ق.

همراه چند گفتار از احساسی؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد شریف بن عبدالعلی، تا: شنبه محرم 1235 ق [عکسی ف: 1-35]

افادات / عرفان و تصوف / فارسی

efādāt

از دهدار

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 710/11

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 7-132]

الافادات الباقریة / کلام و اعتقادات / اردو

al-ifādāt-ul bāqiriya

رضوی کشمیری، محمد باقر بن محمد، 1286-1346 قمری

(razavī kešmīrī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (1870-1928

مجموعه سخنرانی های مؤلف در مناسبت های مذهبی سال از قبیل روز غدیر 1322، رمضان 1325، شعبان المعظم 1326 و ... است که با استعانت از آیات شریفه ویژه آن روز در مباحث ولایت، دلایل امامت اثنی عشر و غیره به زبان اردو ایراد نموده و به صورت دست نویس نگاشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32866

آغاز: بسمله. و مما يدل على فناء الاشياء بايسرها من الأرواح و الاجسام و الافلا و العناصر؛ انجام: ثم لا يجدوا في انفسهم حرجاً مما ... سلموا تسليمًا

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج فرنگی با حاشیه زنجیره ای با برگهای زرکوب، 210 گ، مختلف السطر، اندازه: 16 × 25 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-131]

افادات الحسينيه (في صفات رب البريه) / کلام و اعتقادات / عربی

(efādāt-ul husayniyya (fī ṣifāt-i rabb-il barriy

نقوی لکهنوی، حسین بن دلدار علی، 1211-1273 قمری

(naqavī lakhanū'ī, hoseyn ebn-e deldār' alī (1797-1857

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18644

آغاز: بسملة، الحمد لله الواحد الفرد الصمد المستجمع لجميع؛ انجام: لا ینکر بل ورد به صریح الاثر كما مر في

ص: 563

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

افادات الشيخ / پاسخ پرسش ها / عربی

ifādāt-uš Šayx

احسائی، احمد بن زین الدین، 1241-1966 قمری؟

(ahsāī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

چند سؤال و جواب است از شیخ احمد احسائی که از مجموعه های مختلف سؤالات و جوابات او برداشته شده است. سؤال نخست: ما وجه کان الحسنه بعشر أمثالها و السیئة بواحدة این فقره سؤال 61 از رساله قطیفیه است که جمعاً 71 سؤال شیخ احمد بن صالح قطیفی است از شیخ احمد احسائی؛ سؤال دوم: ان الصلوة فی الباطن هو الولی، این سؤال 68 از همان رساله است؛ پاسخ سؤال دیگر: «ما معنی قوله ص حسین منی و انا من حسین»، این نیز از همان رساله قطیفیه است با شماره 53. یکی دیگر از افادات شیخ احمد احمد بیان طریق ریاضت شرعی است که از پاسخ شیخ به سؤال هفتم از سؤالات سید محمد بکاء نقل شده است.

[فهرست کتب شیخ: (چاپ اول) 2:70 - 72 و 25]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1050/7 - طباطبائی

آغاز: من افادات الشيخ سلمه الله تعالى سؤال ما وجه كون الحسنه بعشرة أمثالها ... قد قلنا في سائر الاجوبه أن الإنسان خلق من عشر قبضات؛ انجام: من حيث يحب او يكره والى الله المصير. من افادات الشيخ العارف ... احمد بن زین الدین

کا: سید عبدالباقی حسینی کاشانی، تا: 1247ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکى رنگ، 8ص (146-153)، قطع: رقعی، اندازه: 14 × 10/5 سم [ف: 23 - 360]

2. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1740/8 - عکسی

آغاز: سؤال. ما وجه كون الحسنه بعشرة و السیئة بواحدة، و وجه تضاعفهما على نساء النبي ص و بنی هاشم. الجواب قد قلنا في سائر الأجوبة الإنسان خلق من عشر قبضات؛ انجام: فعلم مستفاد فافهم. من افادات الشيخ العارف الربانى شيخ احمد بن زین الدین الاحسائى اعلى الله مقامه ... في شهر جماد الأول 1254

خط: نستعلیق شکسته آمیخته به نسخ، کا: زین العابدین بن محمد رضوی، تا: 9 جمادى الاول 1254ق؛ 11ص (240-250) [عکسی ف: 1-34]

افادات شيخ بدر الدين (؟) / عرفان و تصوف / عربی

efādāt-e Šeyx-e badr-od-dīn

آغاز: و اعلم ان لاهل الحق علم اليقين ... و عبارات شتى لا يحصل منها التشفى

در بیان علم اليقين و عين اليقين و اذكار و ادعيه و مطالب عرفانی دیگر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، ص (22-23)،

اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 126-32]

افادات شيخ حرعالمی / عربی

efādāt-e Šeyx horr-e āmelī

شرح و توضیحی است درباره چهار مطلب به شرح ذیل:

الف - تفسیر حدیث: «شهر رمضان لا ينقص ابداً». شیخ حرعالمی با دوازده وجه این حدیث را توضیح می دهد که این روایت قابل تاویل است. در چهار صفحه و شش سطر.

آغاز: بسمله حدیث شهر رمضان لا ينقص ابداً. اقول هذا الحدیث يجب تاويله قطعاً ...

انجام: و القصد التبرک بالعدد الشریف و الله اعلم

ب: توضیح درباره «وجوب الكفارة على القول المحكى فاوضح». مرحوم شیخ این قول را نیز با دوازده وجه توجه نموده. در سه صفحه.

آغاز: قوله في اوایل كتاب الصوم من شرح اللمعة و اما وجوب الكفارة على ...

انجام: و الحاصل أن الحمل على الظاهر غير ممكن فلا بد من الحمل على غير الظاهر و واحد منها كاف.

ج: شرح «اللهم اني اسالك برحمتك الذي لا تنال منك الا بالرضا و الخروج عن معاصيك ...»

مؤلف محترم با نه دلیل به حل معضلی که در این مفروض است در دو صفحه پرداخته.

آغاز: في بعض الأدعية التي نقلها الشيخ وغيره. اللهم اني اسالك انجام: و تاسعها كون الباء لتأكيد في «برحمتك التعديّة كما ذكره في امثال هذا التركيب.

د: شرح حدیث «ارضعت امي جارية بلبني؛ فقال هي اختك ...» در دو صفحه.

آغاز: في التهذيب حدیث صورت متنه هكذا: قال قلت للعبد الصالح (عليه السلام) ارضعت امي ...

انجام: و امك امها فكيف تحل لاخيك من امك. ما في هذه الاوراق كلها من افادات شيخنا الفاضل العلامة اعظم المحدثين اكمل المقدسين الشيخ محمد بن الشيخ حسن حر العاملي سلمه الله كتبه من خطه الشريف.

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 452/1

خط: نسخ و نستعلیق مختلف، کا: محمد فاضل بن محمد مشهدی (شاگرد حر عاملی)، تا: 1078 و 1081ق؛ واقف: حاج محمد مهدی
فراش حرم، جلد: تیماج لایه ای مشکی، اندازه: 12 × 18/5 سم [ف:-369]

افادات شیخ علی برادر زاده ملا عبدالرزاق فیاض

ص: 564

efādāt-e šeyx alī barādar-zāde-ye mollā 'abd-or razzāq-e fayyāz

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 1396/32

آغاز: انشاء طلسم سخن به اسم حکیمی که؛ انجام: قاعده عدل تو در گیر و دار ...

خط: شکسته نستعلیق، بی ک، بی تا [ف: 5-265]

افادات فاضل شاه قاضی یزدی رحمه الله = سوانح افکار / گوناگون / عربی و فارسی

efādāt-e fāzel šāh qāzī-ye yzdī r.h. = savāneh-e afkār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6710/32

در تفسیر و خبر و کلام به عربی با یک بند فارسی در آخر؛ خط: نستعلیق ریز، کا: نصیر الدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی مقوایی درون سرخ با لولا، 2 گ (86-87ر)، 42 سطر (13 × 23)، قطع: رحلی، اندازه:

20 × 31 سم [ف: 16-340]

الإفادة / فقه / عربی

al-ifāda

حسنی، احمد بن حسین، 411؟ قمری

(hasanī, ahmad ebn-e hoseyn (-1021

کتابی است در فقه زیدیه بر اساس مذهب، و نظریات «المؤید بالله احمد بن حسین بن هارون» امام زیدیه گیلان و بلاد دیلم، که ابوالقاسم (ابی) جعفر بن الحسن بن علی الهوسمی، ظاهراً از تلامذه وی آن را جمع و تدوین نموده است.

[بروکلمان، ذیل 317/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 808 عکسی

آغاز: کتاب الطهارة، باب المیاء، لا يجوز الطهارة بماء الورد و شبهه مما كان معتصراً من شیء، و لا يجوز الا بالماء الخالص؛ انجام: و کل کافر لا یكون له عهد ولا ذمة جاز قتله ... و آن رضی عنه خصماوه.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش 4031 Or. (ریو، فهرست خطی عربی / 216). نسخه حاضر تا کتاب طلاق، مرتب و از آنجا تا پایان مشوش

است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه آخر صفر 721ق؛ 126 گی، مختلف السطر [عکسی ف: 2-284]

- الافادة الاجمالة < كراهة العبادات (رسالة في معنى ...)

- افادة الجمالية < كراهة العبادات (رسالة في معنى ...)

افادة الخير في منصة زيادة العمر و نقصه / اخلاق عربي

ifādat-ul xayr fi minaṣṣat-i zīyādat-il umr wa naqṣ-i-h

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūtl, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

چاپ: لاهور، مطبعة محمدی، 1886 و 1890.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18807

آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام على عباده الذين اصطفى سئل والدي رحمه الله عن العمر هل يزيد وينقص، انجام: آن كنت كتبتني عندك شقياً ولم يقل إن كنت علمتني شقياً و الله تع اعلم بالصواب وصلى الله ...

خط: نسخ، کا: غلام محيي الدين، تا: قرن 12؛ مجدول، دارای کمند کشی؛ اهدایی: رهبری، فروردين 1372؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 2، 23 سطر، اندازه: 25/5×17 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-132]

افادة الرايم لمسائل النائم / فقه / عربي

ifādat-ur rā'im li-masā'il-in nā'im

ابن طولون، محمد بن علی، 888؟-953 قمری

(ebn-e tūlūn, mohammad ebn-e 'alī (1484-1547

رساله بسیار کوتاهی است در بررسی خواب از ابعاد طبیعی، طبی و فقهی، از جمله 25 حکم فقهی متفرع بر نوم را بر شمرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1070/2

آغاز: بسمله. الحمدلله الذي لا تأخذه سنة ولا منام و الصلوة و السلام على سيدنا محمد و آله و صحبه الاعلام و بعد فهذا تعليق سميته افادة الرايم لمسائل النائم فأقول النوم قوة طبيعية تحدث في الانسان بلا اختيار منه و تمنع الحواس الظاهرة و الباطنة عن العمل مع سلامتها

کتابخانه چستریتی، ش 3458؛ خط: نسخ، بی کا، تا: عصر مؤلف، به گفته آربری نسخه به خط مؤلف است؛ 3ص (64)، 23 سطر

افادة النصيح بالتعريف باسناد الجامع الصحيح / علوم حديث / عربي

ifādat-un naṣīḥ bi-t-ta'rif bi-asnād-il jāmi-iṣ ṣaḥīḥ

ابن رشيد، محمد بن عمر، 657-721 قمری

(ebn-e roṣayd-e āndolosīs mohammad ebn-e 'omar (1260-1322

مؤلف این کتاب را برای فرزندش محمد نگاشته و در مقدمه چنین آورده است: «فرايت أن أجمع هذا الجزئ برسمه و أسمه بوسمه، و أعرف بني سلسلة اسناده حلقة حلقة...». دو نسخه از این کتاب در کتابخانه اسکوریاال به شماره 1732 و 1785

ص: 565

نگهداری می شود و دکتر محمد حبیب ابن الخوجه با استفاده از آنها، کتاب را در سال 1394 ق در تونس به چاپ رسانده است و در مقدمه تحقیق، درباره این کتاب و نسخه های آن بحث کرده است.

چاپ: محقق: محمد الحبيب بن الخوجه، تونس، الدار التونسية للنشر، چاپ اول، 158ص، 1393ق.

[دائرة المعارف بزرگ اسلامی 585/3-586؛ دلیل مؤلفات الحديث الشريف المطبوعة 191/1؛ الفهرس الشامل للتراث العربي الاسلامي المخطوط، الحديث النبوي و علومه و رجاله 211/1؛ معجم المخطوطات المطبوعة 26/4]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1152/1

آغاز: بسملة. صلى الله على سيدنا محمد وآله وسلم. الحمد لله الذي جعل الاسناد خصوصية لهذه الأمة و آثاره باقية و جنة من التقول على نبيه؛ انجام: نسخه: سمع صحيح البخاري على أبي محمد بن حموية في سنة احدى و ثمانين و ثلاثمائة.

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید ش 1732؛ خط: مغربی، کا: علی بن محمد بن علی بن هانی بن احمد بن محمد بن منتصر بن هانی لخمی، تا: قرن 7 یا 8 یادداشت قرائت نسخه بر مؤلف به خط محمد بن علی بن هانی لخمی سیتی در آخر صفر 706 و در ذیل آن خط مؤلف دیده می شود و بالای همین صفحه یادداشتی است مبنی بر روایت این کتاب از چند تن از مشایخ در سال 793ق؛ 30ص (1-30)، 21 سطر [عکسی ف: 3-325]

افادة في اطلاقات الواحد / فلسفه / عربی

ifadat-un fi itlaqat-il wahid

وابسته به: النجاة؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (370-428)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9480/16

منقول از النجاة ابن سینا؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ 1گ (112) [مختصر ف: -76]

الافادة في تاريخ الائمة السادة / تاریخ عربی

al-ifāda fī tāriḫ-il a'immat-is sādā

هارونی، یحیی بن حسین، -424 قمری

(-1034) (hārūnī, yahyā ebn-e hoseyn)

تاریخ جامعی از ائمه زیدیه از حضرت علی بن ابی طالب و حسن و حسین (علیهم السّلام) و امامان زیدیه تا سال 360 می باشد و به امام مهدی لدین الله ابو عبدالله محمد بن حسن بن قاسم ختم شده است، به ترتیبی که امام هادی در صدر کتاب «الاحکام» ترتیب داده

است. مؤلف در این کتاب از «المصابیح» احمد بن ابراهیم حسنی (352) زیاد بهره برده است. مؤلف خود نیز از ائمه زیدیه است و بعد از وفات برادرش الموید بالله (احمد بن الحسین) در 421ق با او بیعت شده است.

آغاز: بسملة الحمدلله الذي اصطفى من عباده لتبليغ رسالته الانبياء المرسلين واختار لسياسة امة نبيه من ذريته الائمة السابقين ... هذا جوامع الكتاب الكبير الذي

انجام: و كان ابوسعيد الابهرى المتكلم تولى غسله ... فزدت من بكائي وصحت وقلت سيدى رضى الله عنه. تم الكتاب بحمدالله و منه نسأل الله التوفيق.

[مؤلفات الزيدية 140/1]

1. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 1612/1

نسخه اصل: كتابخانه واتيكان - روم 1159؛ خط: نسخ، كا: هادى بن عبدالله بن داود بن محمد بن صلاح بن داود، تا: يكشنبه 19 ذيقعدة 1047ق؛ كاتب تمامى نسب خود را تا امام هادى الى الحق يحيى بن الحسين آورده است؛ مصحح، 81ص (17-97) [عكسى ف: 5-27]

2. قم؛ گليپايگانى؛ شماره نسخه: 32/4-6304

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: هادى بن عبدالغنى بن داود بن محمد بن صلاح بن داود، تا: 19 ذيقعدة 1047ق؛ جلد: گالينگور قهوه اى، 46گ، اندازه: 34x22سم [ف: 1-459]

3. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 134 عكسى

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: واتيكان ش 1159؛ خط: نسخ، كا: هادى بن عبد الله بن داود، تا: يكشنبه 19 ذيقعدة 1047ق؛ مصحح، 41گ، مختلف السطر [عكسى ف: 1-129]

4. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 137 عكسى

نسخه اصل: واتيكان؛ خط: نسخ، كا: احمد بن ابراهيم زيدى، تا: 17 جمادى الاول 1054ق؛ محشى؛ 43گ، مختلف السطر [عكسى ف: 1-131]

5. قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه: 471/3

آغاز: برابر

کتابخانه آکادمی لنینچی - رم 34 روسی 335؛ بی کاه، تا: 17 جمادی الاول 1054ق؛ در زمان امامت قاسم بن محمد، در پایان آن عامر بن عبد الله بن عامر نوشته که این کتاب شریف را مطالعه کرده و در آن اغلاطی دیده است؛ 87گ (188-274) [عکسی ف: 2-66]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6354-32/54

آغاز: برابر؛ انجام: فزجت من بکای و صحت و قلت ... سیدی رضی الله عنه. تم الكتاب بحمد الله و منه و نسأل الله التوفيق في كل أحوالنا ... انه سمیع مجیب والحمد لله وحده.

این نسخه عکسی است، گویا از روی نسخه کتابخانه لنینچی؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن احمد بن ابراهیم سرفی، تا: 17 جمادی الاول 1054ق؛ یادداشتی دال بر مطالبه عامر بن عبدالله بن عامر، در پایان نسخه ابیاتی از قاضی احمد بن سعد الدین بن حسین مسوری یمنی (متوفی 1079ق) درج شده است، و نیز سند حدیث ابی الغنایم و

ص: 566

ذکر اسباط اثنی عشر من ولد محمد (صلی الله علیه و آله) و نیز نامه ای به شرف الدین حسن بن شرف الدین کحلانی از امیر سید احمد بن محمد بن شمس الدین؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 48 گ، 21 سطر، اندازه: 21 × 30 سم [ف: 1-460]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3817/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کاء، تا: پنج شنبه 25 شوال 1069ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 26 گ (259 پ - 284 ر)، اندازه: 20/5 × 29/5 سم [ف: 10-194]

الإفادة لما جاء في المرض و العيادة / اخلاق / عربي

al-ifāda li-mā jā'a fi-l marad wa-l 'iyāda

ملا یحیی

mollā yahyā

در فضایل عیادت مریض و آداب و احکام آنها، دارای «مقدمه» و 3 «فصل» و یک «خاتمه».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14713/10

آغاز: الحمد لله الذي جعل الأمراض مكفرات لهذه الأمة عظيم الذنوب؛ انجام: صلی علیه سبعون الف ملك حتى يصبح.

خط: نسخ، كان رسول بن محمد بن شيخه بن ايوب بن احمد شرفكندی شافعی، تا: قرن 13؛ در پایان چنین نوشته: «و هر یکی از اولاد این حقیر طلب فروختن کتاب هایی که بدست خود نوشته ام بنماید به لعنت خدا و نفرین رسول باد آمین»؛ جلد: چرم مشکی ترنج و سرترنج و لچکی دار، 1 گ (223 ر - 223 پ)، 25 سطر، اندازه: 22 × 35/3 سم [ف: 41-174]

الإفادة و الاعتبار في الأمور المشاهدة و الحوادث المعاينة بأرض مصر / تاريخ عربي

al-ifāda wa-l i'tibār fi-l umūr-il mušāhida wa-l hawadit-il mu'ayini bi'ard-i misr

عبد اللطيف بغدادی، عبد اللطيف بن يوسف، 557-629 قمری

“1163 1232 (abd-ol-latīf-e baqdādī, “abd-ol-latīf ebn-e yūsuf

تاریخ تألیف: رمضان 600ق؛ محل تألیف: قاهره

مؤلف دو کتاب درباره مصر دارد: 1- الافادة و الاعتبار في الامور المشاهدة و الحوادث المعاينة بأرض مصر؛ 2- الدررة المضيئة في فضل

فصر و الاسكندرية و أخبار مصر. این نسخه كتاب اول و مفصل تر اوست، دارای دو مقاله: «المقالة الأولى: در شش «فصل»: 1. خواص مصر العامة، 2. في ما تختص به من النبات، 3. في ما تختص به من الحيوان، 4. اقتصاص ما شوهد من آثارها القديمة، 5. في ما شوهد بها من غريب الأبنية و الفن، 6. غرائب اطعمتها المقالة الثانية، در سه «فصل»: 1. النيل و كيفية زيادته و اعطا علل ذلك و قوانينه، 2. حوادث سنة سبع و تسعين و خمس مائة؛ 3. حوادث سنة ثمان و تسعين و خمس مائة.

چاپ: تحقیق علی محسن عینی مال الله، بغداد، دار الحكمة، 1407ق

[فهرست مخطوطات المصور، قاهره، جزء 2، قسم 4 ص 41-42]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34941

آغاز: المقالة الأولى و هي ستة فصول، الفصل الأول في خواص مصر العامة منها ان ارض مصر من البلاد العجيبة الآثار الغربية الاخبار انجام: و ينصرف رويدا فهذا ما قصدت اقتصاصه من احوال هذه الكاينة فليكن آخر المقالة و منتهى الكتاب و الحمد لله رب العالمين.

این نسخه خطبه مؤلف را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر ربیع الاول 1255ق، اهدایی: رهبری، اردیبهشت 1386؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه ای سوخته مجدول زرکوب، 60، 17 سطر، اندازه: 16/5 × 25 سم [اهدائی رهبر: 8-357]

الإفاضات / فقه / عربی

al-ifādāt

نراقی، احمد بن محمد مهدی، 1185-؟ 1245-؟ قمری

(narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772-1830

رساله مختصر و استدلالی در مسائل شرعی.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1144

آغاز: الحمد لله الذي من علينا بيان الحلال و الحرام و انعم علينا بالعلم بالتكاليف و الأحكام و الصلوه على محمد ... ان هذا تحرير مني في بيان التكاليف الشرعية مع الدلائل؛ انجام: وان لم تكن القرية مقصودة بالذات و الصحيحة مقصودة بالعرض و بها ان كانت كذلك احتمله الشهيد في قواعد

كتاب طهارت را در بر دارد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زرد بدون مقوا، 372گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 1-190]

الإفاضات / فقه / عربی

یزدی، محمد تقی بن ایطالب، -1267 قمری

(yazdī, mohammad taqī ebn-e abtāleb (-1851

کتاب فقهی مفصل و استدلالی است با عنوان «افاضة افاضة» که مؤلف هنگامی که در تهران زندانی بود، نوشته و در آغاز قواعد اصولی را که در فقه بدان احتیاج است آورده و رساله «حجیة الظن» را نیز در مقدمه نوشته است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لله الاول و الآخر و الباطن و

ص: 567

الظاهر ... فيقول ... محمد تقی بن ابی طالب الیزدی الاردکانی ... هذا ما تعمقت النظر فيه من طائفة من مسائل فقهية ونبذة من قواعد كلية ... سميتها «افاضات».

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 901/1

آغاز: برابر؛ انجام: افاضة: الوجه في قولهم بتقديم مدعى الصحة على مدعى الفساد في العقود و الايقاعات ... حيث انه يفيدان مدعى الفساد مدعى و مدعى الصحة منكر.

خط: نسخ و نستعليق، بی کا، بی تا؛ خط خوردگی دارد، پس نسخه اصل خواهد بود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضریبی مقوایی، 135گ (1ب-135 الف)، 17 سطر (14×17/5)، اندازه: 18×22 سم [ف: 5-1698]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2288

آغاز: برابر؛ انجام: و لهذا لو أضيف ماء الورد الى ما هو مثله في الرائحة لم يشتد رائحة المجموع و لو أضيف..

این نسخه مقدمات اصول و چند برگگی از کتاب طهارت را دارد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 96گ، 21 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 6-273]

الإفاضات / فقه / عربی

al-ifādāt

نراقی، محمد جواد بن احمد، 1222-1278 قمری

(narāqī, mohammad javād ebn-e ahmad (1807-1862

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18389

کتاب الطهارت، نسخه بسیار نادر؛ بی کا، بی تا؛ گواهی مقابله به تاریخ 1280ق [د.ث. مجلس]

الإفاضات الرضوية / كلام و اعتقادات / عربی

al-ifadat-ur radawiyya

نیر بروجردی، علی اصغر بن علی اکبر، 1231-1300 قمری

(nayer-e borūjerdī, “alī asqar ebn-e ‘alī akbar (1816 1883

تاریخ تألیف: 1271ق

رساله ای درباره مسائل موت و معاد در هشت «فیض»، که هنگام تشرف به آستان قدس رضوی نگاشته است.

آغاز: الحمد لله الذي دلنا على وجوده بوجوده و أفاض علينا معارفه بلطفه وجوده و قرب إليه المعلن المر المهطع في سجوده و أبعده عنه المستكبر الخائن في حجوده

انجام: فإذا وصل إليه فلا يحتاج إليه أبدا و سنتلوا عليك تتميم المرام واستيفاء الكلام في المقام في المجلد الآخر مستعينا بالله وله الحمد حتى يحب و يرضى

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 738

کاتب = مؤلف، تا: 1273ق؛ مؤلف فهرست تألیفات از سال 1253 تا 1285 خود را در چند برگ قبل از کتاب نوشته ؛ 500گ [ف:-] [68]

افاضات النجفية = ترجمه منظوم مناجات العلوية / شعر / فارسی

efāzāt-on najafīyya = t.-ye manzūm-e monājāt-ol 'alavīya

صدر الشريعة، محمد صادق بن عبد العلی، -1400 قمری

(sadr-oš-Šarī at, mohammad sādeq ebn-e abd-ol-'alī (- 1980

تاریخ تألیف: چهارشنبه 12 اردیبهشت 1352 مطابق با 26 ربیع الاول 1393ق

ترجمه منظوم مناجات علوی موسوم به «المناجات الالهيات» است در حدود 900 بیت فارسی که هر سطر از دعا را در یک یا چند بیت ترجمه کرده است. ناظم در مقدمه در بیان سبب ترجمه این مناجات به نظم فارسی می گوید: در یکی از سفرهایم به قم، پس از زیارت حضرت معصومه علیها السلام به دیدار آیت الله سید شهاب الدین مرعشی نجفی رحمه الله رفتم. ایشان نسخه ای چاپی از «المناجات الالهيات» را به من هدیه کرد و فرمود: مایلیم که این گنج پنهان را برای استفاده عموم به نظم ساده فارسی در آوری بدون شرح و تفصیل، چنانکه برای خواننده حالی معنوی ایجاد شود. ناظم تصریح می کند که به امر آیت الله مرعشی این منظومه را سروده است. المناجات الالهيات مناجات مفصلی است با سربندهای «الهی الهی» منسوب به امیرالمؤمنین امام علی بن ابی طالب علیه السلام که از طرق متعدد شیعه و سنی روایت شده است و به شکل های گوناگون در مصادر حدیثی و دعایی همچون صحیفه علویه، صحیفه سجادیه، اقبال الاعمال، دستور معالم الحکم، البلد الامین، بحار الانوار و مفاتیح الجنان نقل شده است. المناجات الالهيات به روایت سید ضیاء الدین ابوالرضا فضل الله بن علی بن عبید الله حسنی راوندی (572ق) از روی دو نسخه کهن، به همت مرحوم فخر الدین نصیری امینی به چاپ رسید و بار دیگر در میراث حدیث شیعه (دفتر دوم صص 53-88) با تصحیح و تحقیق آقای سعید رضا علی عسکری منتشر شد. آغاز مناجات چنین است: «اللهم صل علی محمد و آل محمد و ارحمني اذا انقطع من الدنيا اثری و انمحي من المخلوقين ذکری و صرت من المنسيين کمن قد نسی قبلی. الهی کبرت سنی و ورق جلدی...»

آغاز: به نام آنکه دانا و تواناست xx که در ذات و صفات و فعل یکتاست / خداوندی که بنماید دلالت xx به ذاتش ذات پاکش از اصالت

انجام: تولایش بود ہم رأس ایمان XX ضرر بر آن رساند کی

ص: 568

گناهان / اگر دارد به محشر هر کسی کس XX محبان را علی و آل او بس. تمت بالخیر و العافیة الحمد لله و المنة له، به اتمام رسید تحریر منظومه ترجمه افاضات النجفیه در ترجمه مناجات العلویة [بزرگان تنکابن: 231-232؛ میراث حدیث شیعه، دفتر دوم: 53-88]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1392 عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: و لم ترز بنزیله قطیعات المعاطب. نیامد هیچگه بر میهمانش XX ز مهلکها گزندى جسم و جانش / چه هر کس بر کریمی گشت مهمان XX شود ایمن ز هر درد و بلازان

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه 12 اردیبهشت 1352 ق، مطابق با 28 ربیع الاول 1392، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان ثبت شده است؛ 33 ص، 13 سطر [عکسی ف: 4-188]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1397 عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب درشت و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه 12 اردیبهشت 1352 مطابق با 28 ربیع الاول 1392، 117 ص، 13 سطر [عکسی ف: 4-199]

افاضة الانوار فی اضاءة اصول المنار / اصول فقه / عربی

ifādat-ul anwār fī idā'at-u uṣūl-il minār

دهلوی، سعدالدین، -891 قمری

(dehlavī, sa'd-od-dīn (-1486

وابسته به: منار الانوار؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-710) شرحی با عنوان «قوله قوله» بر کتاب «منار الانوار فی الأصول» نسفی است.

[کشف الظنون 1823/2]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13871/4

آغاز: الحمد لله الذي الهمننا معالم الاسلام و اعلمنا مراتب الأعلام و هदानا الى سبيل الرشاد ... و دعانا الى اكتساب الفضل و الفقهة و نهانا عن اتباع الهوى و السفاهة؛ انجام: انجام نسخه: قوله و يلزمه احكام الشرع لان السكر ينافي شيئاً من الاهلية فكان كالصاهى و تصح عباراته

خط: نسخ قدیم خوش، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکى، مجدول گرهى، 20 گ (46 پ-65 پ) [ف: 37-439]

- الافاضة الروحية < الروحية

شريعة اصفهاني، فتح الله بن محمد جواد، 1266-1339 قمرى

(Šarī at-e esfahānī, fath-ol-lāh ebn-e mohammad javād (1850-1921

تاريخ تأليف: شب جمعه 13 محرم 1324ق

كتايبى فقهى و استدلالى همراه با ذكر اقوال و دلايل علماء، مشتمل بر چهارده «مقاله» و چهار فصل» و يك «خاتمه»: مقاله 1. حلية جميع أنواع العصير ما لم تغل؛ 2. الروايات الحاكمة بتحريم العصير بالغليان فكلها خالية عن التحديد بهما (ذهاب الثلثين)؛ 3. نقل رواية عن زيد النرسى مصرحة بالتعميم و التسوية بين قسمى الغليان في التحديد بذهاب الثلثين؛ 4. التفصيل بين ما على بنفسه و ما على بالنار بتنجيس الأول إلى أن يعود خلا و تحريم الثاني إلى أن يذهب ثلثاه؛ 5. اجماع فقهاءنا على حرمة العصير العنبي إذا غلى سواء كان بنفسه أم بالنار؛ 6. اطلاق كلمات الخاصة و العامة ... على وصف الخمر و المسكر بالشدة و الحدة؛ 7. بيان الأسكار يعلم في العصير بالآثار الخاصة؛ 8 فيما يدل على أن النبيذ يتغير بمضى زمان؛ 9. النهي عن الانتباز في أوعية مخصوصة؛ 10. اغلب كتب اللغة خالية عن ذكر حقيقة السكر بل ذكر بعضهم إنه تغطية العقل؛ 11. أن الخمر اسم لكل مسكر أو المسكر خاص؛ 12. نسبة نجاسة العصير إلى الأكثر مخالف للواقع؛ 13. نجاسة العصير الزبيبي و التمري بالغليان و إن لم يحدث فيها شدة المسكرة؛ 14. اعتراضات على العلامة الطباطبائي؛ فصل 1. يلوح لي من مجموع الآثار و الأخبار أن الحال في جميع أقسام العصير و النبيذ و النقيع على نهج سواء و إنه لا فرق بين العنب و التمر و الرطب و الزبيب و التين و العسل و الشعير و أشباهها و أن الحرمة و النجاسة في الجميع يدور مدار الاسكار فما اسكر منها كان محرما نجسة لم يغلى أو غلى بنفسه أو بالنار ذهب ثلثاه أو لم يذهب ...؛ فصل 2. العصير الزبيبي المعروف بالنقيع و قد عرفت قدرة القول بالتحريم؛ فصل 3. العصير التمري و قد عرفت اجماعهم على طهارته؛ فصل 4. الفقاع و اضطربت كلمات الأصحاب فيه موضوع و حكمة؛ خاتمة: في جملة من الفروع.

آغاز: بسمله، حمدلله إني طالما تأملت في مسألة العصير بأقسامه و استقصيت الغور في استنباط أحكامه.

انجام: و ههنا فروع كثيرة متفرعة على القول بنجاسة العصير بالطبخ أغناناً (كذا) عن التعرض لها عدم القول بأصلها.

1. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1319

آغاز: الحمدلله رب العالمين و أفضل صلواته و تسليماته على أفضل انبيائه محمد و آله الطاهرين؛ انجام: و لنختم الكلام في المقام حامد لله المفضل المنعم مصلية على رسوله و آله الأطهار الكرام.

خط: نسخ، بي كا، تا: 1336ق؛ جلد: مقواي عطف تيماج قهوه اى، 47گ، 29 سطر، اندازه: 21×30/5سم [ف: 4-105]

2. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 26596

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: 1360 ق [رایانه]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20945

ص: 569

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینعلی بن محمد حسین، تا: جمعه 12 ذیقعده 1361ق؛ با یک واسطه با نسخه اصل توسط سید مصطفی خوانساری تصحیح و مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوارویه پارچه، 108گ، 21 سطر، اندازه: 18×22/5سم [اهدائی رهبر: 3-77]

الإفاضة لانبوب البلاغة / معانی بیان / عربی

al-ifada li-unbub-il balaga

مفتی آماسی، خضر بن محمد، ق 11 قمری

(-17c) (moftī āmāsī, xezr ebn-e mohammad)

وابسته به: انبوب البلاغة في ينبوع الفصاحة؛ مفتی آماسی، خضر بن محمد (11) شرح رساله «انبوب البلاغة» خود اوست.

تبریز؛ تربیت، شماره نسخه: 77ض

کاتب = مؤلف، بی تا [ف: 237]

إفاقة الجنون في حرمة شرب الأفيون / فقه / فارسی

ifaqat-ul junun fi hurmat-i surb-il afyun

شیخ رئیس قاجار، ابوالحسن بن محمد تقی، 1264 1336 قمری

(1848-1918) (šeyx-or-ra ĩs-e qājār, ab-ol-hasan ebn-e mohammad) taqi

تاریخ تألیف: 1303ق؛ محل تألیف: اسلامبول

رساله ای کوتاه در حرمت توتون و غلیان که به تقاضای حاج رضاقلی بن محمد باقر افشار خراسانی به رشته تحریر درآورده است.

[فهرستواره منزوی 3783/5]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2743/2

آغاز: سپاس و ستایش خداوندی را عظم سلطانه و ظهر برهانه که طیبات را مباح و محبوب فرموده و خبائث را حرام و مکروه و درود متواتر و سلام وافر بر؛ انجام: که این بدان ماند که انسان چشم خود را کور کند و دست خود را ببرد و دلخوش ماند که به نامحرم نمی نگرم و بیزردستی سیلی نمیزنم قصه کوتاه کن که رفتم در حجاب

کا: محمدرضا نائینی، تا: 28 رمضان 1311ق؛ در ادامه رساله شرح حال نواب ابوالحسن میرزا شیخ رئیس توسط میزبان رضاعلی افشار خراسانی در 31-33 پ نوشته شده؛ 6گ، 15 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-191]

الأناقة و فصل في السكر (فصل في) / عربی

(al-ifāqa wa faṣl-un fi-s sukr (faṣl-un fī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 616/9 -ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش 1374؛ خط: نسخ، کا: اسمعیل بن سودلیر، بی تا؛ 7گ (45-51 پ) [فیلمهاف: 1-513]

خلافت / عرفان و تصوف / فارسی

xelāfat

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ -834 قمری

(ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431

تفسیر و تأویلی عرفانی است از خلافت انسان در روی زمین به نشر آمیخته به نظم: چون اظهار صفات خود را خواست، انسان را به خلیفگی خود آفرید، عقل اول وزیر اوست و نفس خازن و طبیعت کلیه عامله او، روح او جزئی از روح اعظم او، صورت او آئینه ای از جمال بی همتایش، الولد سر ایبه.

آغاز: حمد له و به نستعین، چون اقتضا کرد حکم ظهور سلطنت ذات ازلیه و اظهار صفات ... بیت جام است و شراب و رند و ساقی

[فهرستواره 335/7]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13212/9

آغاز: برابر؛ انجام: که فانی اند بفناء الفناء فی الله و باقی ببقاء این ساعات را قیامت کبری خوانند و الله اعلم بالحقائق.

نام رساله در فهرست «روحیه» آمده است که با توجه به آغاز تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 141ق؛ کاغذ: شرقی، 5گ (181 پ) - 185 پ)، 15 سطر، اندازه: 10×15 سم [ف: 33-393]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 530 ض

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان 1264ق؛ جلد: کالینکور مشکی، 1گ (134)، 29 سطر،

اندازه: 28/5 × 40 سم [الفبائی: 286]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 40/45 عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: 3-1309]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3067/43

آغاز: الحمد لله رب العالمین و به نستعین؛ انجام: اما فنای کلی مستلزم فنای جزئی باشد.

در تفسیر خلافت الهی؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1265ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 1ص (155)، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 23/5 × 14/5 سم [ف: 10-597]

الافتاء و الاستفتاء / فقه / عربی

ص: 570

صیمری، حسین بن مفلح، 933 قمری

(saymarī, hoseyn ebn-e mofleh (-1527

تاریخ تألیف: دو شنبه 12 رمضان 902ق

رساله استدلالی مختصر است در باب اجتهاد و تقلید شامل مباحثی چون حکایت غیر مجتهد فتوای مجتهد را، جواز القضاء الغير المجتهد عند عدمه، طریق معرفة العامي للمجتهد، فرق بین الفتوی والحکم. از فقهای شیعه و عامه نقل می کند همچون علامه حلی، شهید اول، محرر و الحاوی شیخ حسین بن منصور. در جایی مثال می آورد به وجود مجتهدین در شام.

آغاز: بسملة الحمد لله ولي التوفيق و ملهم التحقيق و الصلوة على محمد و آله اولي الفضل بالتحقيق و بعد فهذه رسالة في الافتاء و الاستفتاء و الحكم لغير المجتهد و وجوب العمل بالنقل عن المجتهد الميت و سميتها كشف الالتباس عن قلوب الناس فنقول ... قال العلامة في التهذيب و هل لغير المجتهد الفتوى بما يحكيه عن المجتهد

انجام: بخلاف الفتوى فانه ليس فيها الزام و مع عدم الالزام الاستقراء الاحكام و الا تستقر مع الالزام الذي هي وظائف احكام المجتهدين الأخذين من آل محمد عليهم السلام انتهت المسألة برهنة كاشفة الالتباس العارض في قلوب الناس و حقها أن يكتب بماء المعين على اوراق الجبين و الحمد لله رب العالمين

1. تهران: ملك؛ شماره نسخه: 2147/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: یحیی بن حسین بن حسن بن ناصر سلمابادی، تا: سه شنبه 6 رمضان 908ق؛ از روی نسخه مکتوب در 24 شعبان 904، کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ لبه دار، 4 گ (24 پ-27 پ)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 5-435]

2. قم؛ گلیپایگانی؛ شماره نسخه: 33/129 - 6579/3

آغاز و انجام: برابر نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه ش 2147/9 ملك ذکر شد. در فهرست با عنوان «كشف الالتباس عن قلوب الناس» آمده است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى، 5 گ، 19 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 6-3322]

الافتاء و التقليد / اصول فقه / عربی

al-ifta' wa-t taqlid

اصفهانى، میرزا مهدى، 1303-1365 قمری

(esfahānī, mīrzā mahdī (1886-1946

رساله ای است در بیان رجوع جاهل به عالم و تبعیت جاهلان از حکم عالمان با مقدمه ای نسبتاً مفصل در اثبات این موضوع و استشهاد به اخبار بسیار.

1. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: 200

آغاز: ومما لا بد من التذکر به هو تمامية الدين واشتماله على الأصول والفروع والروحيات والقاليات؛ انجام: فلا بد من التذکر بما ذكره الشارع مما يتوقف عليه خصوص تلك المرتبة الشريفة خط: نستعليق، کا: محمدرضا دامغانی، تا: 15 جمادی الاول 1359ق؛ جلد: پارچه ای زرشکی عطف تیماج قهوه ای، 37گ، مختلف السطر، اندازه: 18/5×23 سم [ف:-18]

2. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1968

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-425]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1216/3

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... بعد ما كان قطب احكام الدين هو القرآن المجيد و اساس احكام القرآن على العلم الالهي.

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی مشهد 8471، 8466 8473 8470 [این چهار شماره برای چهار رساله مجزا از اوست؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ 6ص (53-58) [عکسی ف: 4-41]

افتتاح الدعوة و ابتداء الدولة / تاریخ عربی

iftitāh-ud da'wa wa ibtidā'-ud dawla

ابن حیون، نعمان بن محمد، -363 قمری

(-974) (ebn-e hayyūn, no' mān ebn-e mohammad)

تاریخ تألیف: محرم 346ق

در تاریخ تبلیغ به مذهب اسماعیلی در مغرب و ابتداء آن از یمن برای المهدی لدین الله فاطمی به دست ابن حوشب کوفی و حالات وی و چگونگی نشر مذهب توسط او.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3261

آغاز: الحمد لله مؤيد الحق و ناصر اهله و دامغ الباطل و منذل حزبه القائل و هو أصدق القائلين الا ان حزب الله هم الغالبون؛ انجام: و ذلك حسب ما شرطت من الاختصار في أوله و بنيت من ذلك عليه

خط: نسخ، بی کا، تا: 15 ربیع الثانی 1308ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 151گ، 15 سطر، اندازه: 14×21/5 سم [ف: 9-50]

رساله ای درباره بسمله، استحباب، تجزیه و ترکیب و وجوه قرائت و کتابت آن. در نسخه به نام نویسنده اشارت نرفته است.
آغاز: افتتاح الكلام بتسمية الله تعالى تيمنا و تبركا باشرف الاعلام و اقتداء بخير الكلام كلام الملك العلام و تأسيا بالعلماء الاعلام.
انجام: و للمحافظة على رؤوس الای و ما يوضع عليه محیه غير تابع نحو الرحمان علم القرآن قل ادعوا الله او ادعوا الرحمان.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 444/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صفر کرمانی، تا: دوشنبه 27 ذیقعده 1087ق؛ جلد: دو رو تیماج قهوه ای، 4گ (256پ-259ر)، 17 سطر، اندازه: 10/5 × 20/5 سم [ف: 24-48]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 777/5 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ش 444/5 مرعشی تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد هاشم اصفهانی، تا: دوشنبه 9 رجب 1139ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 3ص (184-186)، 19 سطر، قطع: رقعی بزرگ، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 23-85]

افتتاح علوی / دعا / عربی

eftetāh-e 'alavī

رضوی قمی، محمد بن محمد باقر، 1100-1160 قمری

(razavī qomī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1689-1747

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 267/16

بی کا، بی تا، جا: نجف؛ جلد: تیماج مشکی مجدول عطف تیماج مشکی، اندازه: 9 × 20 سم [ف: 1-247]

الافتتاح فی شرح المصباح / نحو / عربی

al-iftitāh fī š.-il mišbāḥ

اسود، حسن بن علاء الدین، -1025 قمری

(asvad, hasan ebn-e 'alāe-d-dīn (-1616

وابسته به: المصباح فی النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبد السید (538-610)

کتاب شرحی است مشهور بر کتاب «المصباح» مطرزی و همچون مطالب متن در 5 «باب» نگاشته شده است: 1. اصطلاحات نحوی؛ 2. عوامل لفظی قیاسی؛ 3. عوامل لفظی سماعی؛ 4. عوامل معنوی؛ 5. بیان فصولی در عربی.

آغاز: الحمد لله الذي انزل من السماء الفرقان و خلق من التراب الانسان، ... اما بعد فهذه حواش كتبتها للمصباح.

[كشف الظنون 1708/2 ؛ بروكلمن ذيل 1: 514 و 2: 312]

1. قم؛ مرعشي؛ شماره نسخه: 10854

خط: نسخ، بی کا، تا: 14 رجب 857ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکي، 91گ، 17 سطر، اندازه: 14×18/5 سم [ف: 27-269]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2423

آغاز: برابر؛ انجام: لعدم الحاجة مع الرفع الى اضممار الذي يحتاج الى التفسير.

خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، بی کا، تا: 980ق؛ مجدول، توضیح لغات متن در حواشی اوراق با امضاء «سید» و «ه ها»؛ تملک: عبد الحمید بن محمد کردستانی در سال 1341؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرمه ای، ضربی، مقوایی، 87گ، 19 سطر (7/5 × 13)، اندازه: 14×21/5 سم [ف: 12-221]

3. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 985

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 24 صفر 980ق، جا: مدرسه حکیم؛ مجدول [نشریه: 7-103]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9399

آغاز: برابر؛ انجام: وان كان النصب كثير الاستعمال لعدم الحاجة مع الرفع الى الاضممار الذي يحتاج الى التفسير.

خط: نسخ، کا: صالح بن رمضان، تا: 1025ق، جا: قلعه قوستانچه در ترکیه فعلی؛ مجدول، محشی منقول از شرح سروری و شرح جامی و شرح عوامل و حدائق الاحباب و غیره؛ واقف: شیخ جعفر نیکنام، مهر 1344؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج ماشی ضربی، 139گ، 19 سطر (5/5 × 14)، اندازه: 10×19 سم [ف: 9-12]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6631

آغاز: برابر؛ انجام: وهو الخامس بالاستقراء لبالعقل لانه لا يجوز ان يكون شيئاً آخر غير الخامس.

کامل؛ خط: نسخ، کا: یعقوب بن محمد بن یوسف، تا: 1073ق، جا: سعید مصر؛ ضمیمه آن اعراب دیباچه مصباح مطرزی است در بیست و سه ورق با آغاز: «بسم الله الحمد لله الذي لا يبلغ كنهه جاد ولا يحصي عدد نعمه عاد و حار في بحار عرفانه ارواح العالمين و نار بانوار احسانه اسباح العالمين ... اما بعد فهذه اوراق مكتوبة لاعراب ديباچه المصباح مأخوذة من قواعد عرايب المفتاح» (كذا و شاید من غرائب فوائد المفتاح)، مؤلف این کتاب یعنی اعراب دیباچه را سالم عبد الرزاق احمد در فهرس مخطوطات مكتبة الأوقاف العامة في الموصل (1: 143) یعقوب بن سید علی زاده بروسوی متوفی سنه 931 دانسته است و این مطلب گویا درست نیست زیرا به موجب قول مؤلف شقائق نعمانیه (1: 355) آنچه بر وسوی در این خصوص نوشته في الواقع حاشیه یا شرح بر کتاب اعراب دیباچه مصباح است نه

شرح مستقیم و بی واسطه بر دیباچه آن، تاریخ و محل کتابت شرح اول (این تاریخ مربوط است به پنج ورق اخیر آن که به خطی مغایر است، والا واضح است که کتابت سایر اوراق به احتمال بسیار قوی نزدیک به زمان شارح صورت گرفته، تاریخ تحریر شرح دوم 1877 واقف: میرزا محمد تهرانی سامرائی، 1373ش؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج خرمائی ساده، 112گ، مختلف السطر، اندازه: 13×19 سم [ف: 10-12]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8059

آغاز: برابر

ص: 572

خط: رقعی، بی کا، تا: 1081ق، جا: قسطنطنیه؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 78گ، مختلف السطر، اندازه: 14×19 سم [ف]:
[61-21]

7. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 51/104-7644

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ 91گ، 19 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف]: 1-460]

افتتاح ناصری / تاریخ ایران / فارسی

eftetāh-e nāserī

سرهنگ، علی اکبر، ق 14 قمری

(sarhang, "alī akbar (-20c)

اهداء به: ناصر الدین شاه

تاریخ تألیف: 1298ق

در دوران سلطنت ناصرالدین شاه در نواحی آذربایجان و کردستان شیخ عبیدالله نامی یاغی می شود و به دستور شاه، حسام الملک و عزیزالله خان به سرکوبی او مأمور می شوند و آنها پس از تلاش بسیار به این آشوب پایان می دهند. در این رساله از هویت شیخ عبیدالله و علت قیام او و این که از چه محلی پول و اسلحه به دست می آورد و بالاخره عزیمت حسام الملک و عزیزالله خان به جنگ با او و اطفای نایره جنگ سخن رفته است. (عبدالله انوار)

آغاز: بسمله، روزنامه گزارش اتفاقیه فوق العاده که در آذربایجان در سنه 1298 اتفاق افتاد

انجام: او را هم از لحاظ مبارک اعلیحضرت اقدس ظل اللہی روحنا و روح العالمین فداہ می گذارند.

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 884

آغاز و انجام: برابر خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1298ق، جا: تبریز؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، گل و بوته، سجاف و اندرون تیماج قرمز، 40گ، 11 سطر کامل (8×13)، اندازه: 14×21 سم [ف]: 2-418]

2. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 3802

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، 38گ، 12 سطر، اندازه: 14/8 × 22/4 سم [ف: 2-32]

افتتاحیه / عرفان و تصوف، دعا / فارسی

eftetāhiye

عراقی، محمد بن موسی، 1313 قمری

(erāqī, mohammad ebn-e mūsā (-1896)

اهدا به: ظل السلطان و معتمد السلطان حسام الملک حسین خان امیر تومان

تاریخ تألیف: 1304ق

ابتدا فرازهای دعا را به فارسی و به صورت تحت اللفظی ترجمه کرده و در موارد لزوم به شرح برخی از آنها پرداخته است. شارح این شرح را به مناسبت فتح و پیروزی والی عراقین (گویا والد ظل السلطان) در دفع اشرار منطقه نگاشته است.

آغاز: افتتاح درج در سخنوری شایسته ثنا گستری ایزدی است پاک که مخازن اسرار افلاک را که حقایق ملکوت و جبروت است در خصیض خطه خاک از ادراک آدمی ظاهر فرموده

انجام: و رحمتی از جانب خود رسانی که جلال دهد ما را آن رحمت و سلامتی از جانب تو حاصل شود که بیوشانی به ما آن سلامت را به شایستگی رحمت خود ای رحیم ترین رحم کنندگان

[الذریعة 99/11 فهرستواره منزوی 103/7]

1. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3882

آغاز و انجام برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین بن علی، تا: ذیقعدة 1322ق؛ جلد: مقوا، 73گ، 12 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 1-191]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3957/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین سرابی تبریزی، تا: 7 رمضان 1324ق، جان کرمانشاهان؛ 42گ (21 پ - 62ر)، 18 سطر، اندازه:

13/5 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 1-166]

الافتخار / ادیان و مذاهب / عربی

ابو يعقوب سجستاني، اسحاق بن احمد، -386 قمری

(-997) (abū-ya'qūb-e sajestānī, eshāq ebn-e ahmad)

در 17 «باب» (یا دوازده باب) در اصول و فروع باطنی اسماعیلی. فخر ابو محمد عثمان عراقی در «الفرق المفترقة بين اهل الزيغ و الزندقة» تألیف 540 یا 552ق از آن یاد کرده و بر آن خرده گرفته است. در آن از کتاب البشارة خود او (باب 9) و از 350 و اندی پس از مرگ پیامبر (باب 9 و 13) یاد شده پس او بایستی پس از 361 در گذشته باشد. چاپ: محقق: مصطفی غالب، بیروت، دار الأندلس، چاپ اول، 134ص، 1399ق.

[مجدوع ص 140؛ ایوانف ش 36؛ فهرست فیضی ش 12]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8023 و 3287-ف

خط: نسخ، بی کا، تا: بامداد دوشنبه 19 جمادی الاول 1117ق؛ مجدول؛ مهر: «داعی امام المتقین بقیة الله جمال الدین بن سیدی الشیخ آدم صفي الدین 1216»، «شیخ آدم ضیاء الدین بن سیدی حسام الدین»؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، 141گ، 13 سطر

ص: 573

(18/5×9/5)، قطع: وزیری، اندازه: 28/5×17سم [ف: 10-17] و [فیلمهاف: 2-115]

افتراق الأمة على ثلاثة و سبعين فرقة / شرح حديث / عربی

iftirāq-ul umma 'alā talāṭat-i wa sab'īn-al firqa

تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 113/4

آغاز: بسمله. و به نستعین. قال النبي صلى الله عليه و سلم من احدث حدثاً في الاسلام فقد هلك من ابتدع بدعة فقد ضل؛ انجام: و نسأل الله تعالى أن يثبتنا على دين الاسلام و يجعلنا ممن يدعوه الى دار السلام و تمت الكتاب بعون الملك الوهاب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 3گ (16پ-18پ)، اندازه: 21×15 سم [ف:- 238]

افتراق موسى و خضر / تاريخ پیامبران / عربی

efterāq-e mūsā va xezr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4057/37

خط شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، بی تا [ف: 7-185]

افحام الأعداء و الخصوم في نفي عقد ام كلثوم / تاريخ معصومين / عربی

ifhām-ul a'iddā' wa-l xusām fī nafy-i "aqd-i umm-i kultūm

کنتوری، ناصر حسین بن حامد حسین، 1284-1361 قمری

(kantūrī, nāser hoseyn ebn-e hāmed hoseyn (1868-1942

کتاب مفصلی است در رد این مطلب، که گفته اند: عمر با ام کلثوم دختر گرامی امیر المومنین علی (علیه السلام) ازدواج نموده است. مؤلف با روشی استدلالی و استناد به کتب معتبره اهل سنت عدم صحت چنین ازدواجی را اثبات نموده است. این کتاب در دو جزء تألیف شده است.

آغاز: الحمد لله الذي نصر اوليائه و قهر اعدائه و اعز احبائه و اخزي خصمائه شهادة عبد صوقن طيب بها ... و اما بعد فقد سئلت ... ان ابين لك عوار ما لهج به غواة المشبثين بالاغاليل، المحتالين بالأضاليل، في امر زواج سيدتنا ام كلثوم عليها الاف السلام من الحي القيوم

انجام: و ليكن هذا آخر الكلام في ذلك المقام، و الحمد لله المفضل المنعم و الصلوة والسلام على نبيه المعتم و اله البررة الكرام ما توات اليالي و الايام

چاپ: تحقیق محمد هادی امینی، تهران، مکتبه نینوی الحدیثه، بی تا

[الذریعه 257/2؛ مکتبه امیر المومنین 130/1]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22277

آغاز: بسمله، باب تکذیب ما افتروه فی قضیه؛ انجام: برابر

جلد 2. در رایانه آستان قدس به میر حامد حسین کنتوری نسبت داده شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا؛ 255 گ، 12 سطر [رایانه]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 271 عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: وانما قیل له السلیمانی ... ولم یکن له نظیر فی زمانه

نسخه اصل: کتابخانه ناصریه لکنهو. قسمت اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14، در حاشیه تصحیح شده است؛ 146 گ، 12 سطر [عکسی ف: 1-245]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 272 عکسی

آغاز: اسنادا و حفظا و درایة الحدیث و ضبطا و اتقاناً؛ انجام: و المشهور أنها زینب زوج ابی العاص بن الربیع والدة امامه الذی تقدم ذکرها فی الصلوة و هی اکبر بنات النبی (صلی الله علیه و آله) و كانت وفاتها فیما

قسمت دوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14، 153 گ، 12 سطر [عکسی ف: 1-246]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 273 عکسی

آغاز: حکاه الطبری فی الذیل فی اول سنة ثمان و قد وردت مسماة فی هذا عند مسلم عن طریق عاصم الأحول عن حفصه عن ام عطیة؛ انجام: برابر

قسمت سوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14، 145 گ، 12 سطر [عکسی ف: 1-246]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28607

آغاز: برابر؛ انجام: و کلا لفقوه من الأباطیل فانا علی ذهاب به القادرون ... خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1381؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرکوب، 166 گ، اندازه: 21×35 سم [رایانه]

افحام اليهود = التوریه و النبوة الخاصة، کلام و اعتقادات / عربی

ifhām-ul y ahūd = at-tawrīya wa-n nabuwwat-il xāssa

مغربی سموئل بن یحیی، - 570 قمری؟

(maqrebī, samaw'al ebn-e yahyā (-1175

تاریخ تألیف: جمعه 9 ذیحجه 558ق

رساله ای است در رد یهودیان، دارای 6 «فصل» و یک «خاتمه»: 1. تعیین المواضع التي اشير فيه الى اسمه؛ 2. تعیین موضع واحد من التوراة دال على النبوة؛ 3. ابطال ما يدعونه من محبة الله؛ 4.

ص: 574

ذکر طرف من کفرهم؛ 5. لاینبغی اصلاح كافة الطائفة؛ 6. فیما یعتقدونه فی دین الاسلام؛ الخاتمة: أحق الناس بان یوسم بالجهالة.

آغاز: اما بعد حمد الله على ما ألهم له من الهداية وعصم عنه من الغوايظ والصلاة على محمد خاتم النبيين وعلى آله الطاهرين فان سبيل من منح من العباد بالفطنة والرشاد.

انجام: و فیما قد اوردناه كفاية قاضية للوطر من افحامهم و الجامهم بما هو عين ما عندهم و اعوذ بالله مما یشركون و اليه البرائة مما یكفرون.

[كشف الظنون: 132/1]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10117/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قطب الدین شیرازی، تا: قرن 7؛ از روی نسخه ای به خط قطب الدین شیرازی و او نیز به یک واسطه از نسخه به خط مؤلف نگاشته است؛ 31 ص (259-289)، 17 سطر، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 32-147]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12868/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 685ق؛ مصحح، محشی؛ ترقیمه: «نقلت هذا الكتاب من خط السمائل و كان مكتوباً في آخر تلك النسخة بخطه ايضاً ما هذه صورته، كتيبه مرتجلاً مؤلفه ابو نصر السمائل بن يحيى بن عباسي المغربي بخطه حامداً لله على افضاله و مصلياً على رسوله محود المصطفى و آله المجتبي، محمود بن مسعود شیرازی»؛ کاغذ: شرقی، 15 گ (130 پ - 144 پ)، 27 سطر، اندازه: 5 × 14 سم [ف: 32-641]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 593/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1060ق؛ 19 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15/5 × 24/5 سم [ف: 2-350]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1074/18

آغاز: برابر؛ انجام: وقد جعل الله الى افحامهم طريقاً مما يتداولونه في ايديهم من نص تنزيلهم و اعماهم الله عند.

نام کتاب و مؤلف به قرينه آغاز نسخه تعيين شد؛ خط: تعليق، بی کا، تا: با تاريخ 1061ق؛ افتادگی: انجام؛ در فهرست آغاز دفتر (گ 1 ب) پس از یاد کردن «تفسیر ابن زيله» شماره 17 این دفتر از 8 رساله یاد می شود: «دلالت تورات بر نبوت پیغمبر ماصلعم؛ رساله از بعضی زنادقه؛ رساله جواب آن؛ رساله قدر؛ رساله کیفیت حدوث صوت؛ فوائد المسيح الزمان المصري في تدبير الأدوية المسهلة؛ في ادوية المسهلة و كيفيةها؛ في نسخة فلونيا» و نخستین آن باید همین نسخه ما باشد و هفت رساله دیگر در دفتر نیست و به جای آنها هفت برگ کاغذ سفید نوی گذارده شده است؛ 1 گ (232 پ)، اندازه: 10/5 × 20 سم [ف: 3-575]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4547/13

آغاز و انجام: برابر، ترقیمه: نقلت هذه النسخة من نسخة منقولة من خط السمول و كانت ... بخط ... محمود بن مسعود الشيرازي. هذه صورة خطه: نقلت هذا الكتاب من خط السمونل و كان مكتوبا في آخر تلك النسخة بخطه ما هذه صورته: كتبه مرتجلا مؤلفه ابو نصر السمونل بن يحيى بن عباس المغربي بخطه، حامدا مصليا الله على افضاله.

خط: نستعليق، بی کا، تا: با تاریخ 1104ق؛ در هامش آن به خط عبری و حاشیه های دیگر با عنوان «حاشیه للسمونل منقول من خطه» دیده می شود، با حواشی نوشته از روی نسخه قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی از روی خط سمونل؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 70گ (102پ - 171)، قطع: ربعی، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 12-226]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2794/13-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-730]

الافراج في تخريج احاديث قصة المعراج / حديث / عربي

al-ifraj fi taxrīj-i ahadit-i qissat-il miraj

صالحی، محمد بن علی، - 600 قمری

(-1204) al-ī (e-mohammad eb-n-sālehī)

مصادر روایات مربوط به معراج حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) را تخريج کرده و برای آنها رموزی قرار داده که در سر آغاز مؤلف بیان شده اند. الفاضلی از آغاز احادیث را با عناوین «قوله» آورده پس از آن نام راوی و مصادر را بیان می کند.

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 5334

آغاز: الحمد لله الذي رقي رسوله محمداً الى اعلا مقامات السعادة وأشهد أن لا اله الا الله لا شريك له؛ انجام: ونهاية ابن الأثير، و الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله ...

خط: رقعی، بی کا، تا: 9 شوال 914ق، جان مکة؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 6گ، مختلف السطر، اندازه: 11 × 14/5 سم [ف: 14-122]

أفراد الدارقطني / حديث / عربي

afrād-ud dāriqṭnī

دارقطني، علی بن عمر، 306-385 قمری

(dāreqotnī, 'alī ebn-e 'omar (919-996

مجموعه احادیث مؤلف است در موضوعات مختلف.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 607/1

آغاز: أخبرنا الشريف أبي الغنائم عبد الصمد بن علي بن محمد بن الحسن بن الفضل بن المأمون... قال أخبرنا أبو الحسن علي بن عمر
الدارقطني الحافظ

ص: 575

نسخه اصل: کتابخانه دار الکتب الظاهرية (مدرسه عمريه)، دمشق 3772. نسخه حاضر فقط جزء دوم آن است؛ بی کا، بی تا؛ ابتداء و انتهای رساله هفت علامت سماع و بلاغ به سال های 484، 532، 682 و 730 و ... 21گ (2-22) [عکسی ف: 2-199]

افراد القراءات / قرائت / عربی

afrād-ul qirā'āt

شريف استر آبادی، علی بن علی، ق 10 قمری

(-16c) (Šarīf-e estarābādī, "alī ebn-e 'alī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1068/2

آغاز: بعد بسمله. باب بیان افراد القراءات و جمعها لم يتعرض احد من ائمة القراء في تواليفهم لهذا الباب و قد اشار اليه ابوالقاسم الصفر اوى في اعلانه؛ انجام: فايده ترتيب ان يكون عالما بما قرء و ما يقرء فلا يفوته شى و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب.

خط: نسخ ريز، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سفيد، جلد: تيماج قهوه ای و مقوایی با لولا، 30ص (73-102)، اندازه: 13×18 سم [سنا: ف: 2-112]

افراد قراءة أبي عمرو بن العلاء / قرائت عربی

?ifrād-u qirā'at-i abl 'amr ibn-il 'alā

قطان، عبدالکريم بن عبد الصمد، -478 قمری

(-1086) (qattān, "abd-ol-karīm ebn-e 'abd-os-samad

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1366/2

عکسی آغاز: بسمله. قال الشيخ الإمام أبو معشر المقرئ الطبري نزيل مكة حرسها الله ورضي الله عن الحمد لله المتفرد بالدوام المتطول بالانعام، انجام: في جميع ذلك استغنا عنها فاعلم ذلك موفق الطريق الحق و منهاج الصواب و بالله التوفيق.

نسخه اصل: کتابخانه چستريتي در ایرلند جنوبي، ش 3925 (فهرس المخطوطات العربية في مكتبة شستريتي، ترجمه محمود شاکر سعيد 537/1-539)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جا: مدرسه حنفيه حماة؛ کاتب این نسخه را برای استفاده خودش کتابت کرده، مصحح، مقابله شده، با نشان بلاغ، چند یادداشت مطالعه و نظر در رساله های مجموعه در نسخه ثبت شده از جمله به وسيله يحيى بن محمد نصری انصاری، 26ص (99-124)، 17 سطر [عکسی ف: 4-133]

افراد کيميا / کيميا / فارسی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2541/15-ف

نسخه اصل: برلین Or. 8066 (پرج ش 303 ص 326)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1063ق؛ 7گ (145ر-151پ) [فیلمها ف: 1-714]

افسانه آفرینش / داستان / فارسی

afsāne-ye āfarīneš

هدایت، صادق، 1281 - 1330 شمسی

(hedayat, sadeq (1951-1902

نمایش یا خیمه شب بازی ای است از صادق هدایت در سه پرده و داستان آفرینش در آن خردگی شده است.

چاپ: پاریس، 1328ش، 1946م، سربی

[راهنمای کتاب س 3 ش 2 ص 258؛ مشار فارسی 84/1]

1. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 354-ج

خط: شکسته نستعلیق، کا: ایرج افشار، تا: 1309 فروردین 1309ق، 18 فروردین 1309 (1329)؛ اهدایی: ایرج افشار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 28گ، 13 سطر، اندازه: 16×19 سم [ف:-17]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3594-ف

نسخه اصل: از روی چاپی؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: 1952]

افسانه بخت و ارغش و ابوذرجمهر و ابوالعلاء و انوشیروان به روش قهوه خانه ای / داستان / فارسی

afsāne-ye baxt va arqāš va abūzarjomehr va ab-ol-'alā? va anūšīravān be raveš-e qahvexāne'ī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 861

خط: نستعلیق، کا: مشهدی باقر پسر کربلانی محمد حسن بازاری، تا: 4 شعبان 1239ق، جا: در نعل بند سرای بازار؛ با 33 مجلس تصویر، با یادداشت باقر همدانی در 28 رمضان؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی و مقوایی، 207گ، 22 سطر (14×25)، اندازه:

19×39 سم [سنا: ف: 2-78]

افسانه درخت سقمونیا / داستان / فارسی

afsāne-ye deraxt-e seqmŪnīyā

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2950/9

خط: نستعلیق، بی کاء، تا: قرن 11 و 12؛ 1ص (42 هامش) [ف: 10-1834]

افسانه دلپذیر / داستان / فارسی

afsāne-ye delpazīr

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8985/5

ص: 576

آغاز: الف دیباچه در اواخر مرداد ماه ... فصل اول حکایت کنند که در ازمنه پیشین؛ انجام: که از آن کار به کام آمد و معشوقه به دام

خط: نستعلیق تحریری، کا: حکمت، علی اصغر، تا: 1308ق [ربانه]

افسانه رنگین / فارسی

afsāne-ye rangīn

محمد حسین شاه، ق13 قمری

(mohammad hoseyn šāh (-19c

مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 415

بی کا، تا: 1320ق [اوراق عتیق: 1-241]

- افسانه عقل < حسن و دل

- افسانه عقل < اشعار

افسانه های کهن / داستان / فارسی

afsāne-hā-ye kohān

مجموعه چندین حکایت و افسانه های محلی که به صورت داستان و جذاب نگاشته شده است. عناوین این داستان ها عبارتند از: دو درویش، چهار درویش و اشرف خان، رضوان شاه، پسر فغفور خطایی، خواجه سعید جواهری و ملک محمد، داستان سعد رزین قلم اندلس .

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2333

آغاز: بار دیگر گرد عمارت گردیدم ومدعای خود نمی یافتم بر لب حوض آدمم گفتم؛ انجام: بلور سینه اش چون سینه باز XX بمهر عاشقان گنجینه باز / شکم چون ... کشیده xx به نرمی تا بناف او بریده

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ جلد: تیماج سرخ اسلیمی، 146گ، مختلف السطر، اندازه: 21 × 16 سم [ف: 1-191]

افسانه هندی / داستان / هندی

afsāne-ye hendī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10236

بی کا، بی تا؛ با الفبای سانسکریت، مصور [الفبائی: 61]

افسران ما / فارسی

afsarān-e mā

کسروی، احمد، 1269-1324 شمسی

(kasravī, ahmad (1890-1945

تالیف: 1323

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4752/5-4754-ف

بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-99]

افسوس نگار / شعر / فارسی

afsūs-e negār

ثاقب، محمد حسین، 1258 قمری

(sāqeb, mohammad hoseyn (-1842

مثنوی در 102 بیت

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6240/3

آغاز: شنیدستم ز قول نکته سنجی Xx نهان اندر حال (?) شوریده گنجی / چو ثاقب گفت افسوس نگارش xx که گردد داستان و روزگارش

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن تریاکی ضربی [ف: 9-290]

افسون / متفرقه / فارسی

afsūn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 814

آغاز: الحب. باری اگر خواهی که کسی را از عشق خود دیوانه کنی ... باب بیستم در بیان دانستن تعویذهای آبی؛ انجام: باب شصت و یکم در بیان زکی نامه امرت کهری ... ز کی یکباس بین نم پاس ... ز کی نیم باس احراق نیم باس بین نیم پاس

در این دفتر افسونها و تعویذها نوشته شده است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد تازه، 133گ (99 - 230پ)، 17 سطر (10×17)، اندازه: 16×25/5 سم [ف: 4-963]

افسون جهت احضار شخص / علوم غریبه / فارسی

afsūn jahat-e ehzār-e Šaxs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9480/51

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 و 13: 1گ (219) [مختصر ف: -76]

افسون عقرب و زالو / علوم غریبه / فارسی

afsūn-e aqrab va zālū

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8885/8

ص: 577

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: قرن 11 و 13؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: میسن زیتونی ساده، 1گ (10ر)، اندازه: 25/8 × 15/6
سم [ف: 230-29/1]

افسون و سحر و دعا / دعا / فارسی

afṣūn va sehr va do‘ā

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8253

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 114گ، مختلف السطر، اندازه: 17/5 × 11/5 سم
[ف: 177-3]

افصاح / فقه / عربی

ifṣāḥ

حنفی، یحیی بن محمد

hanafi, yahya ebn-e mohammad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21796

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین وصلى الله كتاب الطهارة؛ انجام: احمدنا في سنة 1151 هجرى

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1151ق، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، 188گ، 19 سطر [رایانه]

الافصاح = الافصاح في اعراب الفاتحة و الكافية / نحو / عربی

al-ifṣāḥ = al-ifṣāḥ fi i‘rāb-il fātiḥa wa-l kāfiya

اهدا به: فرزند شیخ احمد بن یوسف سلانیکى

رساله ای مفصل در اعراب سوره فاتحه و کتاب کافیه ابن حاجب (-646ق) نوشته و مطالبی از کتاب های تفسیر، حدیث، قرآن، صرف، نحو، لغت، کلام، آداب، اصول و معانی بر آن افزوده و نظرات خود را نیز بیان نموده است. مؤلف از دانشمندان دولت مراد خان عثمانی بوده است.

آغاز: الحمد لله الذي رفع السماوات بغير عمد و خفض الارض و نصب الجبال بجزم القضاء للعباد والصلاة والسلام على نبيه الذي سن الوقف و جاهد حق الجهاد وعلى آله ... و بعد فهذا مختصر في اعراب سورة الفاتحة ...

انجام: و من حسن خاتم الكتاب ختمه بالالف كافتتاحه ... و هیئی لنا من امرنا رشداً ربنا اغفر لنا و لاخواننا الدین سبقونا بالایمان و الاتجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا ربنا انک رؤوف رحیم.

[کشف الظنون 1373/2]

همانند:

1. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2288

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول؛ مهر: عبدالرحیم (بیضی)؛ جلد: تیماج خاکی با ترنج بزرگ، 197، 25 سطر، اندازه: 14×
19 سم [ف: 1-192]

2. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 10/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان سلیمان بن عبدالله، تا اواسط جمادی الاول 1061ق؛ جلد: عادی، 160گ (1پ-160پ)، 23 سطر، اندازه: 14/5×
20/5 سم [مؤید: 1-48]

3. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 480

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1083ق، جان قسطنطنیه، مدرسه سلیمان صوباشی؛ محشی با عبارت «منه»، «خسرو علی القاضی»، «محرر»،
«خلخالی»، «حاشیه علی الجامی لعبد الله افندی الاید کی»؛ واقف:

ابراهیم شریف

حسینی، 1230، از موقوفات رضانیه؛ جلد: تیماج

روغنی مندرس، 328ص، 21 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف:-249]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 488

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-89]

4. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2921

آغاز: برابر؛ انجام: اسمی بالافصاح ... تألیف.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ با حواشی «منه»؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن آلبالویی، 244گ، 21 سطر، اندازه: $13/4 \times 20/7$ سم [ف: 1-44]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2369/2

آغاز: برابر؛ انجام: و هذه الأحادیث الأربعة من الجامع الصغير للفاضل السيوطي عليه رحمة الله القدير.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1154ق، مجدول؛ جلد: مقوایی، 12گ (86پ-97پ)، 19 سطر، اندازه: $13/5 \times 21$ سم [ف: 6-354]

الافصاح عن احوال رواة الصحاح / رجال / عربی

al-ifsah an ahwal-i ruwat-is sihah

مظفر، محمد حسن بن محمد، -1375 قمری

(-1956 mozaffar, mohammad hasan ebn-e mohammad)

تاریخ تألیف: رجب 1350ق

رجالی که در صحاح سته اهل سنت مورد طعن واقع شده اند را با استفاده از کتاب «تهذیب التهذیب» ابن حجر عسقلانی و میزان الاعتدال» ذهبی به ترتیب حروف الفبا گرد آورده است.

[الذریعه 258 / 2 شماره 1050؛ الاعلام زرکلی 95/6؛ معجم المؤلفین 220/9]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2197

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فقد احببت ان اذکر من رجال الكتب الستة المسماة بالصحاح الستة جل من طعن به علمائهم

نسخه اصل: کتابخانه امیر المومنین علیه السلام -نجف اشرف؛

ص: 578

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ 226ص [عکسی ف: 6-248]

- الافصاح في اعراب الفاتحة و الكافية < الافصاح

الافصاح في الامامة / كلام و اعتقادات / عربي

al-ifṣāḥ fi-l imāma

مفيد، محمد بن محمد، 336-413 قمری

(mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948-1023

کتابی کلامی است در اثبات امامت امیر المؤمنین علی (علیه السلام) و رد اشکالات مخالفین و احتجاج با اهل سنت در 95 فصل با عناوین فصل، «مسأله»، «آن سأل سائل - قيل له»، «فان قال - قيل له»، «فان قالوا - قيل لهم». شیخ مفید در مقدمه کتاب می نویسد: «فانی مثبت في هذا الكتاب جملا من القول في الامامة يستغنى ببيانها عن التفصيل، و معتمد في ايضاحها على موجز يغني عن التطويل...». در پایان کتاب چنین آورده است: «وقد أثبت في هذا الكتاب جميع ما يتعلق به أهل الخلاف في أمامة أئمتهم... و أنا بمشيئته و عونه تعالى أفرد في ما تعتمده الشيعة في أمامة أمير المؤمنين عليه السلام من آيات القرآن المحكمات و الأخبار الصادقة بحجج التواتر و القرآن من البيئات كتابا أشبع فيه معاني الكلام ليضتف إلى هذا الكتاب و تكمل به الفوائد في هذا الباب»

آغاز: الحمد لله موجب الحمد و مستحقه و صلاته على خيرته من خلقه محمد و آله، و بعد فانی بمشيئة الله تعالى مثبت في هذا الكتاب جملاً من القول في الامامة.

انجام: فيه معاني الكلام ليضاف الى هذا الكتاب و تكمل به الفوائد في هذه الأبواب ان شاء الله تعالى؛ تم كتاب الافصاح في الامامة.

چاپ: نجف؛ 1368

[الذريعة 2/258]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13940/2

آغاز: مسألة اخرى فان قال قد قطعتم عذري في الجواب عما تعلق به خصما و كم؛ انجام: فلا يجدون فصلا مع ما يلحق مقالتهم... على التحكيم دون الحجة و البيان و الله نسل التوفيق...

نسخه موجود فصل های به صورت پراکنده و مشوش از کتاب است؛ خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن کمال بن ابراهیم حسینی، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ از روی یک نسخه کهن کتابت شده، مصحح؛ مهر: «هو المالك بالاستحقاق من عوارى الزمان لد الاحقر الجاني عبده ابن عبد الطهراني» (هشت ضلعی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مجدول، عطف تیماج قهوه ای، 47گ (211ر - 257پ)، 17 سطر (10×14)، اندازه: 21×15 سم [ف: 35-370]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12133/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، با عبارت: «قد تمت مقابلة هذه الرسالة مع أصلها المنتسخ منه في جمادى الثاني سنة 1055»
مقابلة شده؛ مهر: «حسن بن محمد» (هشت گوش)، «محمد» (مربع)، کاغذ: شرقی، 101 گ (1-101)، 16 سطر، اندازه: $6 \times 12/5$ سم
[ف: 583-30]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10209/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: 1058ق، جا: اصفهان؛ جلد: دورو تیماج روسبز پشت قرمز، 92 گ
(9پ-100ر)، اندازه: 13×21 سم [ف: 172-26]

4. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه: 49/3

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد حسین تبریزی، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج قهوه ای، 84گی (192-275پ)، 17 سطر [سه کتابخانه
اصفهان: ف:-190]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2926

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ نام کتاب در اول نسخه «الایضاح» ثبت شده است؛ 112ص، 18 سطر [ف: 1-60]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1815

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-245]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10547

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، 40گ، 23 سطر، اندازه: 15×23 سم [ف: 33/1-92]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1655 و 1665 و 1666 و 1667

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-76 و 83]

7. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 257/1-ج

خط: نسخ، بی کا، تا: 17 ذیحجه 1260ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 47گ (پ1-47پ)، 18 سطر (10×16)، اندازہ: 16/5×22 سم [ف:-254]

8. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19558

خط: نسخ و نستعلیق، کا: مصطفی بن احمد صفائی خوانساری، تا: 1343ق؛ اهدایی: رہبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن، 54 گ، 20 سطر، قطع: جیبی [اهدائی ف: -266]

9. قم؛ مفتی الشیعہ؛ شماره نسخه: 2/2

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (محرر) نجفی اصفہانی، تا: 1339ق؛ جلد: تیماج قرمز، 41گ (66-106ر)، 19-20 سطر، اندازہ: 16/5×20/5 سم [ف:-10]

10. مشہد؛ رضوی، شماره نسخه: 7443

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارموی، تا: 2 رمضان 1350ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا. عطف و گوشہ ہا پارچہ، 51گ، 21 سطر، اندازہ: 16×21 سم [ف:]

ص: 579

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1654 و 1814

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 755 و 245]

الافصاح في شرح أبيات تكملة الايضاح / فلسفه، ادبيات / عربي

al-ifsāḥ fī š.-i abyāt-i takmilat-il īzāh

فارقی، صغد بن اسد

fāreqī, soqd ebn-e asad

مؤلف ابیات مشکله را به ترتیب حروف هجا جمع کرده است و مشکل های آنها را روشن گردانیده و اعراب آنها را توجیه کرده است.

مشهد، شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 427/1

آغاز: الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد ... و على أهل بيته؛ انجام: ونحن نستعيد بالله من هذه الحال

کا: محمد بن الشيخ سعيد حویزی سعدی، تا: جمعه 22 صفر 1083ق؛ جلد: چرم مشکی، 71گ (1پ-71ر)، 19 سطر، اندازه: 14×19/5 سم [مؤید: 1-345]

- الافصاح في شرح الأبيات المشكلة الاعراب < شرح الأبيات المشكلة الاعراب

- الافصاح في شرح المقامات < الايضاح في شرح المقامات

- افصاح الكافية « الافصاح

أفصح المراسلات و المحاسبات / نامه نگاری - فارسی

afsah-ol morāselāt va-l mohāsebāt

شجاعی، شرکت، ق14 قمری

(Šoja Ī, Šerkat (-20c

نمونه های گوناگونی از نامه ها برای موارد مختلف است که جهت فراگیری و تعلیم، انشاء گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11543

آغاز: کوش کن از سه علم یا بقلم XX تا چه می گوید ز علم یا قلم، انجام: مجلس عزا را منور و مستمعین را بفیض عظمی برسانید که مزید بر تشکر داعی خواهد بود زیاده عرضی نیست.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شوال 1348ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم مشکی فرسوده، 25گ، 10 سطر (7×12/5)، اندازه: 11/5×17 سم [ف: 29-217]

الافصاح الموجز في ايضاح المعجز / عربی

al-ifsah-ul muj az fi idah-il mu'jaz

سناوی، علی بن محمد، 558-643 قمری

(saxāvī, 'alī ebn-e mohammad (1164-1246

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10971/2

بی کا، بی تا [میراث شهاب: س 9 ش 2-31]

افضال نامه / شعر / فارسی

efzāl-nāme

تاریخ تألیف: 1153ق

مشمول بر ابیات فارسی که می توان آنها را در نامه ها و گفتارها به عنوان شاهد آورد، به ترتیب موضوعی و با نام شاعران و دارای تلمیحات و اشارات و نکات ادبی و اخلاقی باشند. کتاب در پانزده «باب» مشتمل بر کلیات و دارای فصول که مجموع آن یکصد فصل می باشد: 1. اقسام تهنیت، در سه فصل؛ 2. اقسام مدح و ثنا، در چهار فصل؛ 3. اقسام تحسین و آفرین، در دو فصل؛ 4. اقسام اطوار شوق، در هجده فصل؛ 5. معاملات با احباب، در چهارده فصل؛ 6. اقسام عرض حاجات، در چهار فصل؛ 7. اقسام شکر، در سه فصل؛ 8. اقسام شکایات، در ده فصل؛ 9. اقسام عذر، در چهار فصل؛ 10. اقسام احکام سفر، در هشت فصل؛ 11. اقسام مواعظ و نصایح، در بیست و یک فصل؛ 12. ذکر عیادت، دارای چهار فصل؛ 13. تعزیت، در سه فصل؛ 14. ختم کلام بدعا، در دو فصل؛ 15. (باب الابواب) اشعار متفرقه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3365

آغاز: سپاس بیقیاس و ثنای بی انتها نثار جهاندار نیست که شاه و گدا آرزوی جوار خوان نعمت اوست؛ انجام: زنهار مکن شکایت از چرخ هنر آروز که تندرست باشد غم نیست

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، بی تا؛ مجدول، دارای دو سر لوح رنگین؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 64 گ، 11 سطر، اندازه: 11×

افضل الاعمال / كلام و اعتقادات / فارسی

afzal-ol a'māl

حسینی تهرانی، هاشم، 1298 قمری

(-hoseynī tehrānī, hāšem (1881

رساله مختصری در اصول و فروع دین.

[فهرستواره منزوی 124/9]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14998

آغاز: بسمله، سپاس خدا را سزااست؛ انجام: میگوید براستی بگوید خط: نسخ، کا: = مؤلف، تا: قرن 14، [الفبائی: 622]

افضل الانبياء / كلام و اعتقادات / عربی

ص: 580

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūṭī, `abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

رساله ای در افضلیت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) با حفظ مراتب فضل هر یک از انبیای سلف، به دلیل شریعت آنحضرت که دائم و باقی می باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9072/10

آغاز: الحمد لله الذي كرم بني آدم و فضلنا على سائر الأمم و اصالة على اصحاب الشرائع هداة السبل خصوصا نبينا محمد اكمل الانبيا و افضل الرسل؛ انجام: و هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الرسالة فلنختم به المقالة حامدا مصليا.

خط: نسخ، بی کا، تا: 978ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 6گ (126پ-131ر)، اندازه: 14/5 × 23 سم [ف: 23-225]

افضل التفاسير / تفسير / فارسی

afzal-ot tafāsīr

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، 1279-1348 قمری

(afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863-1930

وابسته به مجمع البيان في تفسير القرآن = مجمع البيان لعلوم القرآن؛ طبرسی، فضل بن حسن (468-548)

اهدا به: احمد شاه قاجار

تاریخ تألیف: 1330ق

تألیف غلامحسین زندی متخلص به المعی و ملقب به افضل الملک و از روی تفسیر مجمع البيان به طور خلاصه در زمان فرمانفرمایی سلطان حسین میرزا نیرالدوله در خراسان.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 661

آغاز: سپاس فراوان و ستایش بی پایان توانا خداوندی را سزد...؟ انجام: و منه الخنس یخنس و فی الانف لخنائه.

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1330ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه ای، 151گ، 17 سطر، اندازه: 17/7 × 22/4

سم [ف: 2-32]

افضل الملك، غلامحسین بن مهدی، 1279-1348 قمری

(afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863-1930

در تاریخ پنجمسال سلطنت مظفرالدین شاه است از اواخر سال 1313 تا آخر سال 1317 هجری و شرح حال صدور و وزراء آن زمان.

[نسخه های منزوی 4220؛ مقاله ایرج افشار درباره جلد سوم آن، یغما، [223-220/16]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 216

آغاز: قل اللهم مالك الملك توتي الملك من تشاء؛

جلد سوم و مربوط به سال 1313-1317 که در دیباجه بنام «جلوس مظفری» خوانده شده و در 1313 آغاز شده و ترجمه اعلام النساء نیز در میانه جابجا دیده می شود؛ کاتب = مؤلف، بی تا؛ 603 گ، 12 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 17×22/5 سم [ف: 2-122]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2200-ف و 4634-ف و 6025-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-15 و ف: 3-82 و 192]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4369

جلد دوم، سال 1314؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم رضوی، تا: ذیقعد 1317ق؛ دارای یک سرلوح مجدول به اکلیل؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: مخمل آبی، 196 گ، 14 سطر، اندازه: 35/5 × 22/3 سم [ف: 2-33]

3. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 4138

بی کا، بی تا، دارای سرلوح؛ کاغذ: کاغذ فلفل نمکی آبی فرنگی، جلد: رویه مخمل قرمز، 139 گ، 14 سطر، اندازه: 21/2 × 32/3 سم [ف: 2-33]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2026-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسین ثقفی اعزاز؛ بی کا، بی تا، 231ص [فیلمهاف: 1-15]

تاریخ تألیف: 1344ق

مؤلف معتقد است که بعضی از کلمات قرآن که در مصحف کنونی مکتوب است با آنچه واقعاً از طرف خداوند نازل شده تفاوت دارند و برای گفته خود استشهاد به روایاتی از ائمه معصومین (علیهم السّلام) نموده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2030/3 و عکسی 2186/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی خیرة المخلوقین و آله فی العلم کانوا راسخین و بالخبر قالوا صادقین؛ انجام: پس نباید از اختلاف موضوعات غفلت شود که باعث زلت قدم است.

خط: نستعلیق، کا: غلامحسین حکیم جوادی، تا: 1344ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 55گ (105پ - 159پ)، 14 سطر، اندازه: 10 × 17/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-166] و [عکسی ف: 6-233]

ص: 581

- افضل القرى في شرح ام القرى < المنح المكية في شرح الهمزية

افضل المعجزات / كيميا / فارسی

afzal-ol mo'jezāt

سید قاسم مجتهد

seyyed qāsem-e mojtahed

تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 7789/2

خط: نستعلیق هندی، کا: ابوالشرف سید عیسی حاجی میان، تا: 25 ذیقعه 1343ق، جان حیدر آباد دکن محله چنچل کوره؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، 21 سطر (16×26)، قطع: رحلی، اندازه: 20×32 سم [ف: 16-699]

افضل میراث الائمة / کلام و اعتقادات / فارسی

afzal-o mīrās-el a'emme

رساله ای در اصول اعتقادات شیعه آن گونه که از کتاب و سنت و آیات و احادیث اهل بیت (علیهم السّلام) استفاده کرده است.

[فهرستواره منزوی 124/9]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6063

آغاز: یا من لا یکافیء آلاءه حمد الحامدین و لایجازی نعماءه شکر الشاکرین فحمد لا محدود و شکر لا معدود؛ انجام: پس نباید غفلت شود که باعث زلت قدم است.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى، 311گ، 15 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 16-65]

أفضل هیات البدن / طب / عربی

afdal-u hay'at-il badan

جالینوس، 129-199 میلادی

(jalinus (129-199

مترجم: حنین بن اسحاق، 194-260 قمری

رساله درباره بهترین ساختار بدن است که در منابع با عنوان کتاب فی افضل هیأت البدن» معرفی شده است و چند نسخه کهن از آن باقی مانده است.

[تاریخ نگارش های عربی 157/3؛ فهرس مخطوطات الطب الاسلامی فی مکتبات ترکیا 160]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1094/5

آغاز: بسمله. و هو حسبی، مقالة جالینوس فی افضل هیات البدن قال جالینوس قد ظن کثیرة من الأطباء و الفلاسفة و القدما ان اعدل امزجة البدن افضل هیاته و لیس الأمر کما ظنوا، لكنه یجب أن یكون افضل هیات البدن اعدل امزجته؛ انجام: أعني فی اعتدال مزاج الأعضاء المتشابهة الأجزاء و اعتدال ترکیب الأعضاء الآلیه. تمت المقالة فی افضل الهیات لجالینوس بحمدالله و معونته.

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، ش 4838؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: 656، 10 گ (91-100)، 11 سطر [عکسی ف: 3-187]

افضلية الأئمة علی الانبیاء / کلام و اعتقادات / عربی

?afdaliyat-ul a'imma 'ala-1 anbiya

حلی، حسن بن سلیمان، ق 8 قمری

(hellī, hasan ebn-e soleymān (-14c

مؤلف که شاگرد شهید اول (724-786) و نگارنده «منتخب بصائر الدرجات» سعد بن عبدالله اشعری قمی (م 299 یا 301) و «اثبات الرجعه» است در این رساله در پی آن است که از روی آیات و اخبار روشن سازد که پیشوایان شیعی از پیامبران به جز حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) برترند. او می گوید که شیخ مفید در «اوائل المقالات» (چاپ دوم ص 42) از این مسئله یاد نمود و گفت که برخی از دانشمندان پیشین و پسین در آن تردید کردند یا نفی نمودند و خود هم چیزی نگفت. شیخ طوسی در «مسائل حائریه» که از او پرسیدند گفت که دانشمندان ما در این باره دو گروهند و نزد خرد هم روشن نیست. من چون دیدم که نباید از این در گذشت و هر مسلمانی باید به درست آن آگاه گردد این بود که در اینجا روشن ساختم که امامان از دیگر پیامبران پیشین برترند تا کسی نا آگاه نماند.

آغاز: بسمله. یقول عبدالله و فقیره ..... حسن بن سلیمان انی وقتت علی کتاب المقالات للشیخ المفید.

انجام: و دعا الله عز و جل بهم و تاب علیه و غفرله. تمت الأخبار. و الحمد لله رب العالمین.

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1296

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ تاریخ 1272 در برگ 1 دیده می شود؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی زرکوب مقوایی درون سرخ، 110 گ، 18 سطر (13 × 20)، اندازه: 7/5 × 14/7 سم [ف: 7-2610]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3106/7

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن احمد طبرستانی آملی، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 15 گ (102 ر-116 پ)، 17 سطر (5×14)، اندازه: 10×19 سم [ف: 11-2059]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1080/9

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 8 گ (193 پ-200 پ) [ف: 3-537]

افضلیت ائمه از انبیاء / کلام و اعتقادات / فارسی

'afzaliyat-e a'emme az anbiya

ص: 582

هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، -1234؟ قمری

(hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad Šafī (-1819

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 924/2

بی کا، تا: 1224ق، 25گ، قطع: رقعی [ف: 327]

افضلیت امام علی (علیه السلام) بر خلفای ثلاثه / فضایل و مناقب / فارسی

afzaliyat-e emām 'alī bar xalafā-ye salāse

کتاب نسبتاً مفصلی است در اثبات افضلیت و احقیقت و اعلمیت امام علی (علیه السلام) بر خلفای ثلاثه، با استفاده از آیات قرآن کریم و روایاتی که در کتب اهل سنت موجود است شامل دوازده «باب» و هر باب دارای چندین «حجت»: 1. ثبوت افضلیت آن حضرت به نص و احادیث که در فضل آن حضرت وارد شده در بیست و نه حجت؛ 2. ثبوت افضلیت به جهت شرف محل ولادت شامل نه حجت؛ 3. ثبوت افضلیت به جهت سبق اسلام و کمال علم و زهد شامل چهار فصل و چهارده حجت؛ 4. افضلیت به سبب افتراض محبت و وجوب موالات و مودت وی شامل سی و یک حجت؛ ... 12. بعضی احادیث که مستلزم افضلیت حضرت مرتضی است موضوع بر چهار حرف.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7710/2 - 39/90

آغاز: فهرست ابواب دوازده گانه در اثبات حقیقت و اعلمیت و افضلیت حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام بر خلفای ثلاثه ... و احادیثی که در فضل آن حضرت وارد شده ... لیکن مقدمه این کتاب ابواب دوازده گانه از ابتدای کتاب نسخه افتاده بود ... باب اول در ثبوت افضلیت حضرت مرتضی علی بنص و احادیثی که ... باب دوازدهم در بعضی احادیث که مستلزم افضلیت حضرت مرتضی است موضوع بر چهار حرف؛ انجام: آیتی که بعتاب و توییح تعلق داشته باشد هرگز در شأن وی نیامده چنانکه در صدر باب دهم از ابن عباس روایت کرده ایم که گفت لقد غابت الله تعالی اصحاب محمد في اي من القرآن و ما ذکر علي الا بخیر فهذا آخر ما اردنا ايراده اللهم صل علی محمد و آله محمد

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع حسینی طالقانی اورزانی، تا: شنبه 28 محرم 1255ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 103گ، 17 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-460]

افضلية الانبياء و الأئمة (عليه السلام) / كلام و اعتقادات / عربي

afdaliyat-ul anbiā' wa-l a'imma

در این رساله به بررسی اجمالی در باره فضیلت و برتری امامان معصوم (علیهم السلام) بر انبیاء عظام و برتری مقام برخی از امامان بر دیگری و برتری امام زمان (علیه السلام) بر دیگر امامان پرداخته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1202/37 - طباطبائی

آغاز: فائده اعلم ان عدة الأنبياء مائه و اربعة وعشرون الف نبی؛ انجام: فبعض يفضل محمد بن الحسن المهدي عليه السلام على الثمانية و الحق المساوات

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ 42گ [ف: 23-726]

- افضلية بعض الأئمة على بعض < سلطانيه

افضلية التسييح على القراءة في الركعتين الأخيرتين / فقه / عربي

afdāliyat-ut tasbīḥ ala-l qirā'a fi-r rak'atayn-il ātiratayn

خواجهی، محمد اسماعیل بن حسین، -1173 قمری

(xājū'ī, mohammad esmā'il ebn-e hoseyn (-1760

در رکعت سوم نماز مغرب و سوم و چهارم ظهر و عصر و عشاء آیا خواندن تسيحات اربعة بافضليت تر است يا فاتحه؟ رساله حاضر استدلالی است بر افضليت تسيحات در آن رکعتها. گفتگوی اوست در یک میهمانی ماه رمضان.

آغاز: الحمد لله الذي فضل التسييح على فاتحة الكتاب و الصلاة على نبيه الذي أوتي فضل الخطاب

انجام: كان أتم و اكمل منه الاثني عشرة مع الاستغفار، و العلم عند الله و عند أهله المصطفين

چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5565/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 7گ (216پ-222ر)، اندازه: 16×10/5 سم [ف: 14-332]

2. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 27606/1

خط: نسخ، کا: محمد کاظم پسر میرزا محمد، تا: 1274ق، جا: اصفهان، مدرسه جده؛ 6گ (275پ-280ر) [ف: 5-306]

3. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 25/25 فیاض

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج عنابی ضربی دار، 5گ، 26 سطر (8×17)، قطع: پستی [ف: 213-]

افضلية التسبيح من الحمد / فقه / عربى

afdaliyat-ut tasbiḥ min-al ḥamd

بحرانى، سليمان بن عبد الله، 1075؟ - 1121 قمرى

(bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665-1710

تاريخ تأليف: 4 جمادى الاول 1114ق

ص: 583

رساله در افضلیت تسبیح از حمد است در دو رکعت آخر نماز.

آغاز: الحمد لله علی تحقیق المطالب الفاخره.... و بعد هذا کلام یسیر

انجام: خال عن الشاهدنا در مرغوب عنه ... مؤلفها الفقیر ... سلیمان بن عبدالله ... وقد فرغ من تحریر هذه ... 12 ع 1-1173 ... علی بن عبدالله البربوری ... حامدا

[طبقات اعلام شیعه قرن 12 ص 321-325؛ الذریعه ج 11 ش 608؛ جزائی نجفی ص 16]

1. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 275/2

بی کا، تا: قرن 11 [ف: 3-42]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3808/24

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش و مغلوط، کا: علی بن عبد الله بن حسین بر بوری بحرینی، تا: 1173ق، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ زرد، ته چرم قهوه ای، 5گ (187-191)، 21 سطر (11×17/5)، اندازه: 15×21/3 سم [ف: 17-27]

- افضلیت حسنین < افضلیة الحسنین (علیهما السلام)

افضلیة الحسنین (علیهما السلام) / فضائل و مناقب / فارسی

afzaliyat-ol hasanayn

آقامحمد علی کرمانشاهی، 1144-1216 قمری

(1732-1802) (āqā-mohammad 'alī kermānšāhī)

انتقاد و جواب است بر افضلیت فاطمه زهرا بر حسنین، بر مبنای اخبار و احادیث در یک «مقدمه» و سه «فصل»: 1. بیان ادله تفضیل حسنین؛ 2. اخبار موهمه تفضیل حضرت فاطمه بر حسنین و ائمه؛ 3. مناقب امام حسن.

[فهرستواره منزوی 124/9]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5202

آغاز: بسمله ... احمده علی نواله ... و بعد چنین گوید: قاصر محمد علی بن محمد باقر اصفهانی بهبهانی ... که در این اوان سعادت اقتران مسموع شد که بعضی از فضایل اعیان قایل است به افضلیت سیده زنان عالمیان از دو سید جوانان اهل جنان و مستند شده به آنچه

خود نقل کرده از ... بحار الانوار، انجام: و وارد بر سبیل توریه از برای اتمام حجت بر غاصبین حقوق و ظالمین بر ایشان کار همه کس نیست.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مهر: محمود بن موسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لائی، 1ص (42پ)، 14 سطر (19×14/5)، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 16-33]

افضلیت علی علیه السلام بر انبیاء / پاسخ پرسش ها / عربی

afzalīyat-e 'alī 'alīyeh-es-salām bar anbīyā

علامه حلی، حسن بن یوسف، 648-726 قمری

'(allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326

سؤال خطاب به فقهاء و علماء و پاسخ از علامه حلی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1202/36 - طباطبائی

آغاز: سؤال ماقول العلماء و الفقهاء فیما وقع الاختلاف بین اصحابنا فقال بعضهم ان امیر المومنین ... علیه السلام افضل من سائر الانبیاء غیر محمد صلی الله علیه و آله؛ انجام: و المطلب الثاني انه لیس بافضل من النبي صلی الله علیه و هو ظاهر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، 42گ [ف: 23-726]

أفضلیة القیام فی نافلة العشاء / فقه / عربی

afdalīyat-ul qīyām fl nāfilat-il 'iṣā

حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر، 1080؟ - 1140؟ قمری

(hoseynī nā'īnī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1670-1728

اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: 71/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین و شارع الفرائض و النوافل، و الصلاة علی محمد و آله الأشرفین من جمیع العشایر و القبایل؛ انجام: هذا آخر ما أودعنا فی الرسالة من المقال، و المرجو من كرمه أن یمن و ینفع بها من یعرف الرجال بالحق لا الحق بالرجال.

بی کا، تا: رمضان 1100ق؛ 7 سطر، اندازه: 12×19/5 سم [ف: -51]

افضلیت لعن بر صلوات / کلام و اعتقادات / فارسی

afzalīyat-e la' n bar salavāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2842/105

خط شکسته نستعلیق، کا: ابو القاسم وفا، تا: قرن 13؛ 1 گ (208 در هامش) [ف: 6-137]

افضلیة النبی (صلی الله علیه و آله) / کلام و اعتقادات

afdālīyat-un nabī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17653 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

الافعال / ادبیات عربی

al-afā'ī

صاغانی، حسن بن محمد، 577-650 قمری

(sāgānī, hasan ebn-e mohammad (1182-1253

ص: 584

چاپ: اسلام آباد، مجمع البحوث الإسلامية، محقق: احمد خان، چاپ اول، 98صف 1396 ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1192/6-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش 1719؛ خط: نسخ، بی کا، تا رمضان 595ق؛ مقابله شده؛ 18گ (107ر-124پ)، 16 سطر [فیلمها
ف: 1-579]

افعال اختیاری / کلام و اعتقادات / فارسی

af'āl-e extiyārī

کاشانی قمی، مهدی، قمی

kāšānī-ye qomī, mahdī

رساله در پاسخ نصر الله بن فضل الله در باره افعال اختیاری است.. [دنا 69/2؛ فهرستواره منزوی 78/6]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 145/4

آغاز: در افعال اختیاری عباد سه مذهب است؛ انجام: النجم يستصغر الابصار رؤيته xx الذنب للعین لا للنجم في الصغر

خط: نستعلیق، کا: نصر الله بن فضل الله ری دشتی قهستانی ساوه ای قمی، تا: 15 ذیحجه 1265ق، برای ملا عباس؛ 10گ (127ر-
136پ) [ف: 3-177]

- الافعال الاختيارية اهي مخلوقة ام لا < خلق الافعال

افعال الله (فائدة في) / فلسفه / عربی

(af'āl-ul lāh (fā'idat-un fi

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18350

آغاز: بسمله و به نستعین، اذا ترتب علی فعل اثر فذلک الاثر؛ انجام: کلم الناس علی قدر عقولهم تمت الرسالة المنسوبة إلى الفاضل
المحقق الشریف الجرجانی

خط: نسخ، بی کا، تا: 1294 ق [رایانه]

افعال الهی / کلام و اعتقادات / فارسی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14538/6

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ 2 ص (49-50) [مختصر ف: 394]

افعال الانسان / كلام و اعتقادات / عربي

af'āl-ul insān

رساله ای است جامع و مفید و از متون کهن و قابل تحقیق، ولی مؤلف آن شناخته نشد، مطالب تحت عنوان «القول فی...» آمده است. عناوین این رساله بدین شرح است: بعد از دیباجه: القول فی مائة الفعل، القول فی اقسام الفعل، القول فی اسباب الفعل، القول فی جهات الفعل، القول فی قوی الفعل، القول فی التفرقة، القول فی صدور الافعال المختلفة، القول فی الاستطاعة و العجز، القول فی التوفیق و الخذلان، القول فی الفاعل و المفعول، القول فی القضا و القدر، القول فی الجبر و التفویض، القول فی خلق الافعال، القول فی الارشاد و الاضلال، القول فی الصلاح و الفساد. در آخر بحث: القول فی اقسام الفعل چنین آمده است: «وقد ذكرناه في كتابنا الملقب بالارشاد لتصحيح الاعتقاد». در آغاز بحث «القول فی الجبر و التفویض» گوید: «روی عن سيد علماء التابعين جعفر بن محمد الصادق (عليه السلام) انه قال لا جبر ولا تفویض، و روي عن رئيس الفقهاء ابي حنيفة انه قال اكره الجبر و لا اقول بالقدر و اقول قولاً بين قولين و ليس يشك أن هذين القولين من هذين الامامين يؤيدان جميعاً إلى حقيقة واحدة و أن يكون ابو حنيفة اخذ الحق فيه عن جعفر فانه كان في زمانه و كان كثير الاختلاف اليه...». در آخر رساله آمده است: «و هذا آخر ما انتهى اليه البيان في وصف الجمل من الحالات المتعلقة بالافعال الاختيارية و قد كنت بعثت اليك لدي مقدمي بنيسابور جزء من هذه المعاني بعينها و وافق ذلك مني حد العجلة و شغل القلب ثم لما وجدت عناية الاحرار متصلة بالتحقيق لهذه الأبواب اوجبت عناية متجددة و هي هذه النسخة الاخير...» در پشت صفحه اول این رساله با خط مغایر آمده است: «رسالة الغزالي في الجبر و الاختيار» در آن قسمت از منابعی که در احوال غزالی در اختیار داشتیم، نام این رساله جزو آثار او نیامده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 938/1

آغاز: بسم الله اعلم اعانك الله على تحصيل الفضائل و جنبك ابواب الرذائل و وفقك لصواب القول ... اني وقف ادام الله تعالى سلامتک على ماشكوته من ازدحام الشبه عليك في شأن الأفعال الانسانية

خط: نسخ، کا: علی بن شمس الدین محمد نجفی، تا: صفر 1125 ق؛ تملک: عبدالله بن محمد کاظم اصفهانی با مهر او با «انی عبدالله آتانی الكتاب» (چهار گوش)؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور لاجوردی عطف و گوشه پارچه سرخ، 20 گ (1-20)، 16 سطر (5/6×12/5)، اندازه: 12×19 سم [ف: 3-1286]

افعال الباری تعالی / كلام و اعتقادات / عربي

af'āl-ul bārī ta'ālā

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 2188/1

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -1396]

ص: 585

- افعال الحج < مناسك الحج

- افعال حج < مناسك حج

- الافعال خلق الله و اكتساب العباد < مقالة في الكلام في ان الافعال خلق الله و اكتساب العباد

افعال زبان فرانسه / ادبيات فارسی

af'āl-e zabān-e farānse

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4704-ف

نسخه اصل: نسخه آقای محسن فروغی. و حروف ایتالیایی؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب 43گ [فیلمهاف: 3-89]

- افعال العباد < الاحباط و التكفير

- افعال العباد < خلق الأعمال

افعال العباد = الجبر و الاختيار / فلسفه / عربی

af'āl-ul 'ibād = al-jabr wa-l ixtiyār

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 -1274

رساله ای بسیار کوتاه و یکی دیگر از فوائد ثمانیه خواجه نصیر طوسی است. در این فایده پس از تقسیم افعال انسان به آنچه تابع قدرت و اراده انسان است و آنچه که تابع قدرت و اراده ایشان نباشد، درباره جبر و اختیار بحث شده است. مؤلف با تأیید و تقویت نظریه مشهور امامیه «لأجبر و لا تقویض و لکن امر بین الأمرین»، هم اختیار و هم اسناد به فعل خداوند را حق دانسته و تمامیت فعل انسان را منسوب به هر دو مورد مذکور دانسته است. وی با رد شبهات، علم الهی به افعال را مستلزم جبر و ایجاب نمی داند. این رساله در برخی نسخه به عنوان «الجبر و الاختیار» آمده است. البته از خواجه دو رساله دیگر به این نام موجود است که یکی عربی و دیگری فارسی است. رساله معروف او البته به فارسی است که رکن الدین جرجانی تعریف کرده است. این رساله هم ضمن فوائد ثمانیه و هم به صورت مجزا آمده است و در احوال و آثار خواجه کار مدرس رضوی، چاپ جدید به تمامه آورده شده و او نیز به گونه ای اثر جدا تلقی کرده است که البته چنین نیست. بلکه این رساله عربی او در جبر و اختیار است و غیر از رساله جبر و اختیار خواجه که فارسی بوده و تعریف شده است.

آغاز: بسملة افعال العبد ينقسم الى ما يكون تابعاً لقدرته و ارادته و الى ما لا يكون مثال الأول الاكل و المشي من الانسان الصحيح الذي لم يكره على هذين الفعلين. و مثال الثاني حركة الانسان الى السفلى اذا وقع من موضع عال

انجام: و الجواب الحق أن العلم بالشيء ربما لا يكون سببا له فان من علم أن الشمس تطلع غدا لا يكون علمه سببا واذا لم يكن للعلم اثر في الفعل فلا يكون الفعل بالجبر او الايجاب. و الله اعلم بالصواب

چاپ: همه این رساله که کوتاه است در چاپ جدید احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ص 549 تا 520 چاپ شده است؛ طهران، سنگی، بی ناشر، 1315 ق.، وزیری، (کلمات المحققین: ج 2، صص 140-156)؛ طهران، سنگی، 1341، جیبی، 59 ص

[الذريعة 3/5؛ نسخه های منزوی 772/2؛ احوال خواجه از مدرس رضوی ص 260 و 299؛ مشترک 950/2 «جبر و اختیار قضا و قدر»: نشانی 5 نسخه؛ دنا 70/2 (9 نسخه)؛ مشار عربی ص 248]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15236/14

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی، 3 گ (93-95)، 14 سطر، اندازه: 7 × 14 سم [ف: 38-673]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 2938/32

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مهر قرمز رنگ، 2 ص (161-162)، 20 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 10-364]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13925

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1065ق، جا: دار السلطنه حیدر آباد؛ کاغذ: شرقی زیتونی (هندی اسیدی)، 3 گ (93 - 195)، 14 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 35-326]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10165/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1082ق؛ 1 ص (198)، اندازه: 52/12 × 20 سم [ف: 32-199]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 374/4

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته تعلیق، بی کا، تا: 1085ق؛ 2 گ (60-61)، [ف: 3-222]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 13/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طالب بن محمد تقی کرمانی، تا: 1102ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی باروکش کاغذی، عطف و سجاف لبه ها تیماج زرشکی مقوایی، 2گ (192پ - 193)، 15 سطر (7×11)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 13-23]

7. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2228/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج سیاه، 1گ، 16 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 2-540]

8. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 39/90 - 771016

ص: 586

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 1گ، 17 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 3-1147]

9. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1687/11

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن علی اصغر موسوی هزار جریبی، تا: 1251ق؛ 1ص [ف: 5-333]

10. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3575/4

آغاز: برابر خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین ابو محمد سلیمان بن محمد قاری، بی تا؛ 19 سطر [ف: 3-1238]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1830/35

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ 2ص (169-170) [ف: 9-472]

افعال العباد / فلسفه / فارسی

af'āl-ul 'ibād

جرجانی، کمال بن علی خداداد، قمری

gorjānī, kamāl ebn-e 'alī xodādād

اهدا به: امیر شمس الدین محمد برندق برلاس

رساله دقیقی است در افعال عباد به موجب احکام عقل و نقل زهاد از هر مذهب و اعتقاد.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 4117/6

آغاز: حمد و شکر و سپاس مر منعمی را که هستی و نیستی همه موجودات به قدرت و اراده اوست و وجود و بقای او تعالی و تقدست و جلت آسمان از ذات غیبی اوست؛ انجام: و این نقصان سلسله دوم نسبت به سلسله اول نقصان معین خواهد بود که پنج زرع باشد یا ده مثلا و این چنین زیاده و نقصان موجب تناهی است.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مهر: «محمد حسینی...» (مربع)؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی،، 8گ (215ر - 222پ)،

19 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 3-993]

افعال العباد / كلام و اعتقادات / عربي

af`āl-ul `ibād

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 602/18

خط: نستعلیق، کا: حسین بن شاه حسن بن محمد بن محمد بن محمد علوی خلوتی، تا پایان ربیع الثانی 994ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای
نو، 24ص (280-303)، 26 سطر (5×12)، اندازه: 9 × 16 سم [سنا: ف: 1-1389]

افعال العباد / كلام و اعتقادات / عربي

af`āl-ul `ibād

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4107/3

آغاز: و اعلم ان النظر في افعال الله و معاملاته مع الخلق كما يؤدي الى الرجاء العظيم كذلك النظر فيها يؤدي الى خوف شديد؛ انجام:
لانما مما لا يتم هذا الواجب إلا بها و مقدمات الواجب واجبة فالعلم به تعالی و بصفاته و بکیفیه افعاله بقدر الطاقة واجب و الله اعلم.
رساله مختصری است در کردار بندگان؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، جلد: تیماج قرمز، 4 گ (129 پ - 132 پ)، 16 سطر،
اندازه: 5/15 × 5/22 سم [محدث ارموی مخ: 1-167]

الافعال مع اللطف / كلام و اعتقادات (عربي)

al-af`āl ma'a-l lutf

علم الهدی، علی بن حسین، 355-436 قمری

(alam-ol-hodā, `alī ebn-e hoseyn (967-1045`

رساله کلامی کوتاهی است در پاسخ پرسشی از تناسبت بین افعال انسان با لطف.

چاپ: ضمن مسائل المرتضی، بیروت، 1422، صص 199-200

[دنا 70/2]

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 12923/33

آغاز: مسأله: ان سأل سائل عن وجه المناسبة بين الأفعال في الفعل و بين ما هو لطف فيها من الشرعيات، الجواب: انا اذا علمنا كون هذه الأفعال اعنى الشرعيات واجبة؛ انجام: وقد يمكن م تلافى ما كان منه كذلك القول في المصالح لانها انما تجب لما يتضمن من ازالة المضرة و اجتلاب المنفعة على ما بين.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 2 گ (78 پ-79 ر)، 12 سطر، اندازہ: 10/5 × 8/5 سم [ف: 32-766]

افعال واجبه نماز / فقه / فارسی

af'āl-e vajebe namāz

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 8/16

خط: نستعلیق، کا: سید صدرالدین عربی استر آبادی، تا: 1254ق؛ تملك: کاتب؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکى، 6 گ (68-63)، 14-23 سطر، اندازہ: 17/5 × 12 سم [ف: 21-]

- الافعال و الانفعالات < الفيض الالهى

الأفعال و تصاريفها / صرف عربى

al-affāl wa taṣārīf-u-hā

ص: 587

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 786

آغاز: باب فعل یفعل: هناء الطعام یهینئه..؟

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 8؛ ترجمه کلمات به فارسی بین سطور؛ اندازه: $13/5 \times 17/5$ سم [نسخه پژوهی: 1-19] و [نسخه پژوهی: 2-114]

افعل التفضیل / نحو / عربی

af-al-ut tafdil

مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 20406/1

بندی در افعال التفضیل. مقالی است بدون خطبه و خاتمه که بخشی از کتابی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، کاغذ سمرقندی؛ جلد: یکسوی جلد تیماج عنابی و سوی دیگرش مشمع نیلی و عطف میشن قهوه ای، 18-25 سطر، اندازه: $13/5 \times 18$ سم [ف: 2-480]

- افغانستان < گزارش افغانستان

الأفق المبین = عبادات (رساله در) / فلسفه / عربی

(al-ufuq-ul mubīn = 'ebādāt (r. dar

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -1041 قمری

(mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632

تاریخ تألیف: پیش از 1025ق

در حکمت الهی در 2 «صرح» در چند «مساقت» و چند «فصل». وی در چهار جای این کتاب از «الصراط المستقیم» خود یاد می کند و در مساقه 6 صرحه یکم زیر عنوان «اعضال طاج و مخرج ضاج» که از تناهی زمان سخن می راند عبارتی می آورد که تاریخ نگارش کتاب تا اندازه ای روشن می شود: «و آنی و قد کنت و کدت الفصیة عنها حتی مازال ذلک و کدی برهة من العمر فلم یستبن لی فی هذه الثلاثین سنة الا ما أومض احایین الاشتغال بکتاب الصراط المستقیم فضمنته اياه و الآن ... استأنف نمطا غیبیا و اسلوبا قدسیا ... و اقتصر تا صیل اصل الحکمة ... و اما السبط و التفصیل ... فعسی أن یكون فی آخرین من الحکما الما یلحقو ابنا من ینوب عنی نیابة تامه روعیة عقلیه ... قد انقل ظهر قریحتی فما و حمت و حم الفروع و لا- التفت لفت الجزئیات». از اینجا بر می آید که داماد «افق مبین» را پس از «صراط مستقیم» نوشته و بیش از سی سال داشته است. وی در این کتاب از فروع و جزئیات کاوش نمی کند و آنرا به فیلسوفان آینده واگذار می نماید. در الذریعه (ج 2 ص 262) از «الافق المبین» دیگری یاد می کند که در فقه است و شاید از میرداماد باشد. که با توجه به اطلاعات آن باید همان «عیون المسائل» = اثنی عشریه» او باشد.

آغاز: 1: سبحانک اللهم جل حمد کک و عز مجدک یا رب العاقات العالیه و السافلات البالیة ... تلویح استناری ...

2: بسمله و منک الاستیفاق یا علیم یا حکیم. تلویح استناوی عسیت ان اثبتک (لک) علی التفتن لان لیس الوجود حقیقة الانفس الموجدیه ... لامعنی ما ینضم الی المهیة.

انجام: فهو قول حدث و صار من أحداث المتفلسفة (...)(کذا) و یصح الحکمة الحقة الخاصة و الحمد لله رب العالمین

چاپ: به اهتمام عبدالله نورانی، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، 1385

[الذریعه 261/2؛ ریحانة الادب 60/6؛ دنا 70/2]

شرح و حواشی:

1- حاشیه الافق المبین؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (1041-)

2- ماده تاریخ الافق المبین؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (1041-)

3- الجذر الأصم؛ تنکابنی، حسین بن ابراهیم (1105-)

4- حاشیه الافق المبین؛ نظام الدین گیلانی، احمد بن محمد (1059-)

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29819

آغاز: امر بسیط غیر منقسم لایصلح للانطباق علی الزمان و رئیس مشائیه؛ انجام: مطلق الوجود ای ارتفاع الوجودین معا عن المهیة عن بعد التلبس

خط: نستعلیق جلی، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ضمیمه نسخه 17788؛ قطع: رقعی [رایانه]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 12091

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مجدول زرین؛ با حواشی «منه قدس سره، منه طاب ثراه»؛ در اصفهان خریداری شده است؛ کاغذ: کاغذ ترمه نخودی در متن و سفید در حاشیه، جلد: میسن پشمی ضربی نو، 299گ، 18 سطر، اندازه: 13/5 × 21/9 سم [ف: 1-44]

3. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 296

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح، مجدول؛ مهر: محمد تقی، ابوالبقاء؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 220 گ، 18 سطر (6/5 × 15)، قطع: وزیری، اندازه: 13/5 × 24 سم [ف: 460-]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3445- ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 2-145]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3605

آغاز: کامله العیار فاضله النظام صحیحة المیزان قویمة المعیار هی کالاسطر لابات عقلیة؛ انجام: و لا من حیث انها علة متقدمة امتنع أن یكون للمجموع تقدم فنقول انا لا نعني بهذا ..

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی از مؤلف، مقابله نسخه را شاگرد مؤلف نظام الدین احمد جیلی شب چهارم شوال 1016 بپایان برده؛ جلد: تیماج قرمز، 267گ، 18 سطر، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 6-10]

ص: 588

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6203

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز، چند برگ در چند جا افتاده و توسط نویسنده حاشیه ها تکمیل شده، مصحح، محشی از مؤلف؛ تملک: محمد ابن عبد النبي نیشابوری (میرزا محمد اخباری) با مهر وی صل علی محمد» (بیضی)؛ مهر: «رب اجعلني من عتقاء الحسين» (مربع)، «حسین منی و انا من حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 331 گ، 17 سطر، اندازه: $15 \times 13/5$ سم [ف: 16-201]

. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1688/4

بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1125 ق؛ 21 گ (57-77 ر) [ف: 5-334]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18398 ض

کا: محمد حفیظ بن محمد اشرف (نوه میر داماد)، تا: 1131 ق [د.ث. مجلس]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6030/5-ف

انجام: فلا تغایر هناک بحسب الوجود ولا حمل، و بالجمله لا یستوي أن يتحد شیئان في الوجود.

نسخه اصل: نسخه آقای فخرالدین امینی نصیری 266؛ بی کا، تا: 1162-1131 ق؛ به خط دیگر با حاشیه «منه» و ناتمام است؛ 25 ص (91-67) [فیلمها ف: 1933]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 335/5-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-32]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11046

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، عطف و گوشه ها ساغری، 190 گ، 21 سطر ($19/5 \times 10/5$)، اندازه: $20/5 \times 33/5$ سم [ف: 28-69]

10. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 289

آغاز: برابر 2؛ انجام: فص انی است استصح ارسال التقدم الزمانی ... و هو التقدم بالزمان و علی ما يتصف به الباري الأول تعالی و هو خط: نسخ و تعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ محشی با نشان منه «دام ظلّه العالی» یا «ادام الله فضاله» یا مانند اینها؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ربی مقوایی، 378 گ، 14 سطر ($13 \times 6/5$)، اندازه: 20×13 سم [ف: 3-152]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8239

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، دارای حواشی مؤلف؛ جلد: دورو تیماج رو قهوه ای ضربی پشت قرمز، 313گ، 17 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 21-197]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5518

آغاز: برابر 2

خط: نسخ، بی کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح، محشی، روی برگ اول چند بیت شعر در تقریظ کتاب از میرداماد؛ تملك: محمد شریف بن ملا هدایت الله، تملکی بدون نام به تاریخ جمادی الثانی 1265 با مهر «محمود الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 181گ، 25 سطر، اندازه: 26/5 × 17/5 سم [ف: 14-290]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7667/4

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مقوایی عطف تیماج سبز، 158گ (93ر-250)، اندازه: 13 × 24 سم [ف: 20-61]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1714/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: بل انما قطع حمل ب علی ا و رفع هو عنه و لیس یصدق بحسب ذلك لیس ب علی شئی الا اذا رجع و حکم به علی شیء

تنها قسمتی است از «صرحه اولی» تا وجود رابطی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ضمیمه الأفق المبین نسخه ای است از کتاب نص النصوص فی شرح الفصوص (گویا از آملی) که با قلمی دیگر و سبکی دیگر نوشته شده است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، 141ص، 19 سطر، قطع: وزیری عریض، اندازه: 25×20 سم [ف: 5-58]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2297/1-ف و 2715/1-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-670 و 724]

افکار الامم / گوناگون / فارسی

afkār-ol omam

هدایت، مهدیقلی، 1242-1334 قمری

مطالب علمی و اشعار و احادیث برگزیده ای است از کتاب های مختلف از قبیل: تصور در طفولیت فکر، تقسیم فلسفه، خطای حس ظاهر، در بیان مکاشفه، در اینکه همه موجودات جان دارند، درباره وجدان (شعر است)، توارث و تحول، فال حافظ، خوارق عادت مرتاض هندی و غیره.

چاپ: با مقدمه عبدالحسین اورنگی، تهران، 1372ش

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3949

آغاز: تصور در طفولیت فکر: گروهی فلسفه را بیرون حد محسوسات خرافات گفتند و باز دنبال همان خرافات را گرفتند و نوبه جای کهنه گذاردند؛ انجام: دستوری که در خواب مصنوعی به کسی بدهند چون بیدار شد انجام می دهد و بعد ملتفت نیست که چه کرده است به خفته گفته اند فلان که اینجا بود نیست برو ببین هست یا نه رفته دست به او زده و ملتفت او نشده

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب نسخه برای چاپ آماده شده؛ جلد: مقوا عطف پارچه، 87گ، 17 سطر، اندازه: 22 × 17 سم [ف: 1-]

[192

ص: 589

afkār va "aqāyed

ممتحن الدوله، مهدی بن رضا قلی، 1263-1327 قمری

(momtahan-od-dowle, mahdī ebn-e rezā qolī (1847-1909

در سه دفتر، یادداشت های سیاسی او است و در آن سرگذشت و سخنان بزرگان ایرانی روزگار قاجار و بزرگان اروپا آمده و می گوید که مسلمانان بسیار ساده هستیم و سرگذشت پیامبر اسلام را از روی کتاب ساواری مترجم قرآن می آورد و از شیخ فضل الله نوری یاد می کند و می گوید که خوب بود او را به دار نمی آویختند و اگر گناه کار بوده است او را در خانه اش قهوه ای میدادند و فردایش هم برای او در مسجد شاه ختم و پرسی می گذاشتند تا کار بدانجا نکشد که پس از او سید عبدالله بهبهانی هم کشته شود و ثقة الاسلام در تبریز نابود گردد و مجلس و آستانه رضوی مشهد به توپ بسته شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4606-ف

خط: نستعلیق، کا: = مؤلف، بی تا [فیلمهاف: 3-78]

- افلاطون < گفتارهای افلاطون و دیگران

- افلاطون < گفتگوی عیسی و افلاطون

الافلاک / هیئت / عربی

al-aflāk

سجزی، احمد بن محمد، 330-415 قمری

(sejzī, ahmad ebn-e mohammad (942-1025

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6350/1

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین و صلی الله علی محمد خاتم النبیین، اما بعد فان الله جل جلاله و عظم فعاله لما قدر للامیر السید الملك العادل ابی جعفر احمد بن محمد مولی امیر المؤمنین اطال الله بقاه؛ انجام: بما یتلوهها فی الکتب الثانی و یتصل بها ان شاء الله تعالی

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد حسین، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید فرنگی و آهار مهره، جلد: تیماج، 27 ص (1-27)، 20 سطر (9×15/7)، اندازه: 22×14/3 سم [ف: 8-120]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 174/1

بی کا، بی تا؛ قطع: رحلی، اندازه: 20/5 × 29 سم [ف: 2-94]

افلاک السبعه / هیئت / عربی

aflāk-us sab'a

جابر بن حیان، 120-198؟ قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

در تدبیر افلاک سبعه: تدبیر الفلك الأول و هو زهل، تدبیر الفلك الثاني و هو المشتري، تدبیر الفلك الثالث و هو المريخ، تدبیر الفلك الرابع و هو الشمس، الفلك الخامس و هو الزهره، الفلك السادس و هو عطارد، تدبیر الفلك السابع و هو القمر.

قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 911/10

آغاز: الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين و لا عدوان الا على الظالمين؛ انجام: تخمیر المارقشيشا اغسله بالماء و الملح أن تدقه ثم اغسله بالخل حتى ينقى ... فانها تخمر ان شاء الله تعالى.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول 12 گ (75 پ-86 پ)، 11 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 2-177]

- افلاک و انجم کتاب خدایند < جبر و اختیار

افلاک و بروج / هیئت / فارسی

aflāk va borūj

احوال کواکب و افلاک و بروج در فصولی کوتاه گزارش کرده و شاید از کتابی مفصل در این موضوع جدا شده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8299/3

آغاز: حکما گویند که فلک جسمی است بسیط مشتمل بر وسط متحرک بر آن نه خفیف و نه ثقیل؛ انجام: و هر دهنی هشتاد هزار زبان دارد و بهر زبانی خدای را حمد و ثنا می گوید

خط: نستعلیق، کا: قاسم بن محمد حسین رشتی، تا: 1074ق؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه ای پشت مشکی، 37 گ (72 پ-108 ر)،

اندازه: 13 × 19/5 سم [ف: 21-259]

الافلاک و خلقها و عدد حرکتها و مقدار مسیرها (فی ذکر) / ریاضیات عربی

(al-aflakwa Xalq-u-ha wa adad-u harikat-i-hawa miqdār-u masīr-i-hā (fī dīkr-i

ثابت بن قره، 221-288 قمری

(sābet ebn-e qorre (837-902

تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 437/8-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 4832؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7، گ (51-52) [فیلمهاف: 1-468]

افلاک و عطارد / هیئت / عربی

aflāk va 'otāred

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5391/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11-12؛ دارای اشکال، کاغذ:

ص: 590

اصفهانى، جلد: مقوايى، 22 سطر (9 × 15/5)، اندازه: 13/5 × 20 سم [ف: 16-296]

افلاكيه / هيئت / فارسى

aflākiye

هزارجريبى، محمد كاظم بن محمد شفيح، -1234 قمرى

(hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī (-1819

تاريخ تأليف: 1231 ق

درباره عرش و فلک و احکام نجوم، با استفاده از آیات کریمه و احادیث شریفه و گفته های بعضی از بزرگان علما، دارای سه فصل است: 1. ذکر عرش؛ 3. عدد افلاکی؛ 4. در اینکه رجوع به نجوم در کارها احتیاجی نیست.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید این بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیح هزار جریبی عفی الله عن جرائمهما که این رساله ایست مشتمل بر سه فصل، فصل اول در ذکر عرش است و فصل دوم در عدد افلاک و فصل سیم در آنکه رجوع کردن بساعت نجوم

انجام: تحصیل علوم و تالیف و نحو آنها روز سه شنبه خوب است زیرا که حق تعالی در روز سه شنبه آهن را برای حضرت داود علیه السلام نرم کرد و به نستعین.

[الذریعه 262/2؛ فهرستواره منزوی 2821/4]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4370/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 11 گ (30-41 پ)، 17 سطر، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [ف: 11-370]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4527/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا، تا: 1235 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای تند، 13 گ (137-149)، 17 سطر (8/5 × 14)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 12-196]

افواه الرجال / فقه / عربی

زنجانی، احمد بن عنایت الله، 1308-1393 قمری

(zanjānī, ahmad ebn-e 'enāyat-ol-lāh (1891-1973

نام «افواه الرجال» را مؤلف برای دوره تقریرات برای دروس اساتید خویش برگزیده که از آن تنها یک مجلد در تقریر درس فقه مرحوم آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی با نام مافوق المراد» در دست است. این مجلد جزء نخست است از تقریر صلاة که سماع و تحریر آن از دهه دوم شعبان 1348 آغاز شده و در 26 شعبان 1350 پایان گرفته است و تا آغاز مباحث خلل صلاة را دارد. گویا جزء دوم آن هم نگارش یافته بود که اکنون در میان نوشته های مؤلف نیست.

قم: زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 126

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد فهذه غرفة اغترفها من بحر افادات الحبر الهمام و العلم الأمام آية الله الملك العلام الحاج شيخ عبدالکریم اليزدي الحائري مدالله ظله على مفارق أهل الإسلام، ادخرتها تذكرة لى و تبصرة لمن هو احرى منى ولرب حامل فقه الى من هو افقه منه ... قال دام ظله العالی: لاشكال في سقوط النوافل النهارية

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 26 شعبان 1350 ق، 192 گی، قطع: خشتی [چند نسخه -ف: 243]

الافهام في شرح باب وقف حمزه و هشام / تجويد / عربی

al-ifhām fī š.-i bāb-i waqf-i hamza wa hišām

ابن نجار، محمد بن احمد، 788-870؟ قمری

(ebn-e najjār, mohammad ebn-e ahmad (1387-1466

با عناوین «مسئله».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 284/7

خط: نسخ تحریری، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی جلد: میشن لایب آلبالویی، 19 سطر، اندازه: 21/1 × 15/5 سم [ف: 5-

[11

الأفيون / طب / عربی

al-afyūn

شهرستانی، هبة الدين، 1884-1967 میلادی

تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 117 حکمت

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1 ذیحجه 1357ق؛ جلد: مقوا، قطع: خشتی [ف: 2-74]

افیون / طب / فارسی

afyūn

غیر همانند:

1. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1978/8 -عکسی

آغاز: افیون. هو الله تعالی شأنه. هیچیک از ادویه مفرده مأخوذه از نباتات قدیم الاستعمال تر از افیون نیستند. چنانکه جالینوس که

ص: 591

تقریباً پانصد سال قبل از هجرت حیوة داشت؛ انجام: و خواص ظاهری و باطنی آن کما ینبقی معلوم می شود. کا.

ناشناخته. پس از 1236 و 1238 ق که این تاریخ در متن آمده است. بخش بندی نشده، با سربندهای در خور: ترکیب شیمیایی افیون، جوهریات مأخوذه از افیون؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: با تاریخ 1301ق؛ 6ص (388-393) [عکسی ف: 1-35]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 20679

بی کا، بی تا، خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

افیونیه = خواص افیون / طب / فارسی

afyūnīye = xavass-e afyūn

عماد الدین شیرازی، محمود بن مسعود، -984 قمری

(femād-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e mas'ūd (-1577

در فوائد و خواص و برخی از مضار افیون که در یک «مقدمه» دارای پانزده «باب»، یک «اصل» و یک «خاتمه» (شمار بخشها در نسخه ها یکسان نیست) مرتب شده است. مقدمه دارای پانزده باب: باب 1. ماهیت و طبیعت و خواص افیون؛ 2. صفت افیون خالص و طریق امتحانات آن؛ 3. منافع و مضار افیون؛ 4. علاج آنکه از افیون مقدار قاتل خورده باشد؛ 5. بیان سبب نشاط و کیفیت و منشأ اعتیاد به او؛ 6. منافع افیون؛ 7. مضار افیون؛ 8 طریق خوردن افیون قبل از طعام یا بعد از طعام؛ 9. استعمال افیون در شب های رمضان؛ 10. تعداد مرکبات مشهور که در آن افیون داخل است؛ 11. منافع برشعنا، معنی این لفظ برء الساعه است و لفظ برشعنا، سریانی است (در لفظ ایشان سین را به شین تبدیل می کنند و «ثا» را «شا») شواهد این در کتاب حمزه اصفهانی موازنة بین اللغتين نام کرده بسیار است؛ 12. خواص چهل گانه بر شعنا از خط ابن هبل به عربی آورده؛ 13. بیان مجمل منافع برشعنا؛ 14. باید دانست که هر چند سعی کنید در آنکه نسخه مجربه و دواهای خوب به دست آوردند؛ 15. ذکر بعضی نسخ برشعنا. فصل در طریق خوردن و استعمال این ترکیب در هر مرض به طریق دیگر باب در یافتن نسخه ابوالبرکات، فصل در منافع این ترکیب که ابوالبرکات آورده، باب در مضار تراکیب افیونی، فصل در علاج. خاتمه، جلاب جدید.

در بیان علت تألیف کتاب مؤلف می گوید که «در زمان ما طبقات ناس اکثر سه صنف اند یک صنف آنکه در دفع و منع و تقبیح و تهجین افیون آن قدر مبالغه می کنند که از سایر محرّمات قبیح تر میدانند. صنفی دیگر علی الدوام ارتکاب آن می کنند بی فایده و با فایده بمرتبگی که اگر پشه ایشان را بگزد افیون در علاج آن [از] تریاق فاروق در علاج گزیده افعی واجب تر دانند و پیوسته مترصد باشند که حالتی واقع شود که افیون را دافع آن دانند. [اتفاقاً خود مؤلف از جمله افراد همین صنف است و به لحاظ این که به قول اسکندر بیک افیونی بود به افیون اعتقاد تمام داشت] به حدی که منافع آن را از عهده احصا بیرون می دانست و با آن به تصریح صریح خود به واسطه معالجه با افیون چند نفر را به دیار عدم فرستاده بود (نواب جهانبانی بهرام میرزا را و شار علی پسر عبدالله خان را و در تبریز غلام همسایه رومی خود را) باز به طوری که در ابتدای باب ششم کتاب ملاحظه می شود همچنان به لجاجت تمام معتقد بود که مردم غیر افیونی «بمثابه بهایم اند که از نفع و ضرر چیزها غافلند» [و هیچ مرض از امراض نیست که پیش این صنف افیون علاج انفع نیست و صنف ثالث که در حین انتفاع اشتغال

نمایند و در حین مضرت اجتناب نادر است بلکه معدوم چون چنین بود و حقیر ... احوال مردم عالم برین منوال دید خواست منافی که الله سبحانه و تعالی درین دوا نهاده است و مردم را بر آن اطلاعی داده بیان کند و مضاری که تابع بعضی موجودانست که در آن شر قلیل هست اظهار نماید تا فریقین را تنبیهی شود و از حد افراط و تفریط در گذرند و بوسط [که] صراط مستقیم است متهدی (کذا، صحیح: مهتدی) شوند». سالک الدین حموی تمام این رساله را در «مجمع النفائس و حجلة العرائس» آورده و بر آن حاشیه هایی دارد. مؤلف دو بار دیباچه برای این رساله نگاشته است. مؤلف در این رساله فوائد تاریخی نیز گنجانید و در ذیل «معجون بر شعثاء» از کتاب ها و اشخاص زیر نام می برد: کتاب دیسکوریدوس (که به نوشته مؤلف قریب به دو هزار سال قبل تصنیف شده)، منهاج الدکان، سمرقندی، حبیب تقلیسی (صاحب تقویم الطب)، میر بهاء الدوله نوریبخش، مولانا فخر الدین محمد طیب (ظاهراً از معاصران مؤلف)، شاه علی میرزا پسر عبدالله خان، ملا- ادهم شاعر، الموازنة بین اللغتين تالیف حمزه اصفهانی، کتاب بریوما (برء الیوم) تالیف ابوالبرکات، فیلیپس طیب طرسوسی، کتاب معمرین تالیف ابوالبرکات بغدادی، شهاب الدین حرفی، حکیم ابن عبد یهودی، سر مکتوم (در طب)، بیخ چینی (تالیف مؤلف)، مولانا حاج محمود مغانی، بهرام میرزا، مرتضی شاه نعمت الله، کتاب ادواء مزمنه، اسحق بن عمران، کتاب سماسم، عیسی بن علی، ترویج، علی زین مؤلف اختیارات بدیعی، حواشی عراقیه، بلغاری، اسحق بن سلیمان.

آغاز: الحمد لله المحمود في كل فعاله ... بعد تا معلوم باشد که طبقات ناس در زمان ما اکثر دو صنفند یک صنف آنکه در رد و منع و تقبیح و تهجین افیون مبالغه می کنند ... تا به حدی که اگر مدتهای مدید مبتلای نزله و سرفه باشند از خشخاش احتراز می کنند که او را نسبتی به افیون است ... صنف دیگر آنکه علی الدوام ارتکاب آن می کنند ... چون چنین بود فقیر محمود بن مسعود الطیب احوال مردم عالم را برین منوال دید خواست منافی که الله سبحانه و تعالی در این دوا نهاده است مردم را بر آن اطلاع داده بیان کند و مضاری که ... هست اظهار نماید.

انجام: بلکه طریق استعمال به حسب مزجه و امراض ... بر عاقل ظاهر است و برغبی اگر هزار وجه بیان کنند در هیچ کدام مهارت حاصل نمی کند و الله الموفق و المعین

[نسخه های منزوی 474/1 (7 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 3783/5؛ مشترک پاکستان 395/1 (نسخه)؛ الذریعه 262/2 «افیونیه»، همانجا 100/11 «الرساله الأفیونیة»؛ حاجی خلیفه 847/2 «رساله فی الأفیون»؛ دنا 71/2 (25 نسخه)]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8246/1

چنین است فهرست مطلب های آن: باب 1. ماهیت و طبیعت و خواص افیون از قول اطباء در سه مساله: تهیه افیون، طبیعت افیون، کیفیت استخراج، 2. صفات افیون، 3. منافع و مضار او، 4. علاج نکه افیون مقدار قابل خورد، 5. سبب و نشان و کیفیت آن و منشاء اعتیاد، 6. منافع افیون، 7. مضار افیون، 8 دفع مضرتها به قدر امکان، 9. رفع عادت افیون، 10. حالاتی که بعد از ترک معتاد عارض می شود، 11. معالجات این حالات، 12. افیون در وقت بیماری ها، 13. طریق خوردن افیون قبل از طعام یا بعد از آن، 14. طریق استعمال افیون در شب های رمضان: اصل در تراکیبی که افیون در آن داخل است در چند فصل: 1. تعداد مرکبات مشهوره که در آن افیون داخل است، 2. منافع برشعنا (سریانی) یا برء الساعه (به عربی) (از الموازنة بین اللغتين حمزة اصفهانی)، 3. خواص چهل گانه برشعنا از خط ابن هبل، 4. مجمل منافع برشعنا 5. نسخه مجریه و دواهای خوب، 6. بعضی نسخ برشعنا (در اینجا از شیخ بهاء الدین یاد می شود)، 7. طریق استعمال این ترکیب، 18 یافتن ابو البرکات، 9. منافع این ترکیب که ابو البرکات آورده، 10. مضار تراکیب افیونی. در این فصل از این داروها بحث شده است: بنح، جوزمائل، شوکران، لقاح، یروج الصنم، سراج القطرب. (در اینجا میان برگ 45 و 46 افتاده است). مطلوب هشتم در ذکر بعضی چیزها که درو تفریح و اسکار می باشد: زعفران، سمند، کا کنج، کندر، قمیز، قهوه. مطلوب نهم یا خاتمه در ذکر عرق مسکاو... خط: نستعلیق، کا: محمد باقر (پسر مؤلف)، تا: شوال 996ق، جان دیلمان؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 51گ (2پ-52پ)، 19 سطر (5/5×11)، اندازه: 8/5×14 سم [ف: 17-84]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 352/1-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: سالک الدین حموی، تا: 999ق؛ افتادگی: انجام؛ در آغاز نسخه حاضر هر دو دیباجه دیده می شود (یکی از دو دیباجه در حاشیه با همان قلم افزوده شده است)، سالک الدین حموی تعلیقاتی اصلاحی و توضیحی در کنار صفحات دارد. در کنار آخرین برگ رساله می آورد: «در شهور سنة ثلاث و الف هجری حقیر سالک الدین را به حسب اقتضای زمان به کاشان رحیل افتاد در حینی که مواکب جاه و جلال نواب کامیاب... شاه عباس بهادر..... ایلچی فرنگی از طرف مسکاو آمده بود و جمعی از فرنگیان همراه داشت. یکی از رفقای ایشان را عارضه ای روی نمود فقیر را به علاج او مامور ساختند بعد از اتمام معالجه و حصول صحت، تکلیف عرق مسکاو به فقیر نمود فقیر از خوردن ابا نمود از کیفیت... آن استفسار کرد گفت این عرق را دو نوع می گیرند...». در حاشیه پس از خطبه آمده: «بعد بنا بر ذوق و وجدان و عقیده غیر مرضیه بعض مردمان که: افیون مفرحی است که در کاینات نیست... اما فقیر محتاج... محمود بن مسعود شیرازی با آن که خود سالها به حسب اضطرار... گرفتار بوده ام ظنم برین قرار یافته و یافته که تریاک آدمی را از فطره انسانی بیرون می آورد...»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی زرد، 35گ (35-1)، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15×23/5 سم [ف: 22-]

[117]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5636

آغاز: بیان کند و مضاری که تابع بعضی موجودان است که در آن شرقلیل است و این رساله مبنی بر مقدمه و اصلی و خاتمه است؛ انجام: برابر

فصل نهم دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1 شوال 1000ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی فرسوده، 73گ، 23 سطر (7×13)، قطع: بغلی، اندازه: 12×19 سم [ف: 16-51]

4. تهران: علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 287/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 152ص (1-152)، 14 سطر، اندازه: 10×16 سم [نشریه: 3-360]

5. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 79/1-د

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز مقوایی تازه، 79گ (1-79)، 14 سطر (5/6×12/5)، اندازه: 5/12×19 سم [ف: 18-]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6234

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی؛ در آغاز نسخه یادداشتی است درباره اندازهها از محمد اسماعیل موسوی؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ ضخیم، جلد: تیماج قرمز، 107ص، 20 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×18/5 سم [ف: 19-206]

7. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1063/4

آغاز: برابر؛ انجام: و بوی افیون از دهن و بدنش می آید و تشنج. خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ این رساله را دو کاتب نگاشته؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، 14 - 20 سطر (5×11/5)، اندازه: 5/10×18 سم [ف: 3-1457]

8. تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 197/9

کا: سالک الدین محمد بن مؤید حموی، تا: جمعه 2 صفر 1006ق، جا: هنزای قهستان؛ 16گ (148پ-163پ) [نشریه: 3-15]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5160

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سیادت پناه شاه ابوالفضائل، تا: 1023ق، جا: حیدر آباد؛ تاریخ مقابله محمد اردبیلی «اوائل شهر ذیحجه من شهر سنه المذكوره»؛ واقف: حاج عماد فهرستی، تیر ماه 1310؛

ص: 593

کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، 57گ، 21 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 19-47]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24139

آغاز: برابر؛ انجام: و اکثر رضایل افیونی که در ترکیب و افیونی نوشته

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1059ق [رایانه]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6112/11

آغاز: بسمله و به نستعین طریق بر طرف کردن تریاک ... بوزن معمول ماکول همه روزه به چوب بیدتر برابر

این رساله ظاهراً بخشی است از رساله افیونیه عمادالدین محمود؛ بی کا، تا: قرن 12؛ تملک: محمد علی طبیب قزوینی؛ کاغذ: اصفهانی آهار و مهره، جلد: تیماج قرمز یک لا، 2ص (588-589)، قطع: نیم خستی، اندازه: 5/12 × 5/21 سم [ف: 19-103]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5040

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ واقف: آقا زین العابدین، 1166؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: مقوا با رویه پارچه و عطف و گوشه چرمی، 54 گ، 16 سطر، اندازه: 12×20 سم [ف: 19-47]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5039

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، 52گ، 25 سطر، اندازه: 5/14×24 سم [ف: 19-44]

14. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 115/3

انجام این کلامی است که این حقیر ایراد کرده بی استعانت به کتابی یا از استماع

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 یا 12؛ افتادگی: انجام؛ 114گ (51پ-164پ)، 15 سطر، اندازه: 5/10×5/18 سم [ف: 1-110]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5583

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 12؛ چند حاشیه و در پایان نسخه فوائد و اشعاری متفرقه به خط محمد علی طبیب معروف به میرزا آقا فرزند میرزا محمد کاظم طبیب به تاریخ های 1318-1321 نوشته شده، روی برگ اول چند یادداشت و عرض به تاریخ های 1105-1162 و مهرهای ناخوان دیگر؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 71گ، 16 سطر، اندازه: 5/12×19 سم [ف: 14-346]

16. تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 694/3-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add 19619 (ریو 843)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 21 جمادی الثانی 1103ق؛ 86گ (156پ - 241پ)، 15 سطر [فیلمهاف: 1-524]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 431/3-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: 2-32]

17. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2930/1

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکى، ساده، 48ص (1-48)، 22 سطر (8 × 15)، اندازه: 21/5 × 12سم [ف: 6-671]

18. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 299/2

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن میرزا جعفر، تا: 1287-1288ق؛ جلد: تیماج بدون مقوا، 74گ (33پ - 106پ)، اندازه: 17/5 × 11سم [ف: 162-]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13167

خط: نستعلیق، کا: حکیمی حسینی، تا: محرم 1301ق؛ مصدر است به رساله ناقص منافع چوب بیخ و مجربات و رساله آتشک در 25 ورق از همین عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج ساده، 128گ، 14-16 سطر، اندازه: 18/3 × 11/5سم [ف: 19-47]

20. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4657/34

آغاز: برابر

بی کا، بی تا، خطوط راسته و چلیپا، آغاز در هامش و سپس در متن کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن سیاه مغزیدار، 5گ (164پ - 168ر)، اندازه: 21 × 14/8سم [ف: 7-479]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2563/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کان محمد تقی بن جمال الدین کرمانی، بی تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکى، 86گ (19 پ-104 پ)، 15 سطر،
اندازه: $19 \times 11/5$ سم [ف: 7-148]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6536/10

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح، با یادداشت بلاغی در محرم 1107ق؛ جلد: تیماج دور و بدون مقوا، رو قهوه ای ضریبی ترنج و
سرتنج دار، 36گ (106 ر-141 ر)، اندازه: $21/5 \times 12$ سم [ف: 20-111]

23. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 39/163 - 7783/3

آغاز: و دور نیست که مواد غلیظه بواسطه حرارتی که او را با العرض می باشد تلطیف کند و بواسطه تقویتی که دل و روح را می کند ... باب
پنجم در علاج آنکه افیون مقدار قاتل خورده؛ انجام: باب در مضار ترک افیونی بدانکه این مرکبات بعد از مداومت اخلاط حار ... وضعف
افعال بدنی در کمال ظهور است و این حالها وقتی است که مرض دیگر مثل دق

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای سفید، عطف گالینگور قهوه ای، 16گ، 16 سطر، اندازه: $20/5 \times 10$ سم
[ف: 1-461]

24. قم، مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3954/10

آغاز: ... مقصود باشد و مقدم با مؤخر چنانچه در سایر کتب اصطلاح بر آن نهاده اند اما مقدمه مشتمل است بر پانزده باب اول در
بیان ماهیه و طبیعت و خواص افیون از قول اطباء در او سه

ص: 594

مسئله است؛ انجام: اما پوست خشخاش آن را به دو نوع استعمال کنند یکی آن که او را کوفته و نپخته و گلولها سازند یا سفوف کنند و او را جرمیست در کمال کثافة بسیاری باید خورد تا اندک تفریحی حاصل شود با وجود آن که آزار بسیار به معده می رساند ... و یکی دیگر آن که ... و اکثر ماوراء النهر و هند و آن اطراف چنین معمول ...

تا باب هشتم از مقدمه را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ فائده در استنخارات از علامه مجلسی ره؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، مجدول گرهی، 15 گ، 19 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف:-]

25. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3772/14

آغاز: برابر؛ انجام: حساب کردند یک خورش افیون ایشان را در بیست مثقال ترکیب می بود هر روز بیست مثقال از این ترکیب می دادند در فصل تابستان در حوالی کردستان که هوای آن جا بسی.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه ای، 15 گ، 20 سطر، اندازه: 22 × 26 سم [ف: 1-193]

26. تهران: لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 197/9

بی کا، بی تا [نشریه: 3-5]

27. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 383/2 - طباطبائی

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ از نیمه صفحه 300 تا 303 سفید است و نسخه ناقص است؛ تملک: عطاء الدین محمد زمان حسینی؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه ای، 55 گ (131-185)، 21 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 137-22]

افیونیه / طب / عربی

afyūniye

مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظمی 1150-1215 قمری

(mozaffar-alī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738-1801

در خواص و مضار زیاده روی در استعمال آن. با اشارات طنز و فکاهی.

آغاز: الافیون ما الأفیون و ما ادراك ما الأفیون. الافیون دواء اللجنون افلا تعقلون و ضیاء للعیون افلا تبصرون. فلا اقسام برب المشارق و المغرب

انجام: من فوايده امساك الرطوبات السائلة، الذين يحبون العاجلة، فالشاربون له هم الخيرة البررة، التار كون له، هم الكفرة و الفجرة.

[دنا 72/2 (4 نسخه)]

1. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 5465/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن خواجه محمد ربیع، تا: 1284ق، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه ضربی، 2گ (132پ - 133ر)،
اندازه: $16/5 \times 21/6$ سم [ف: 8-394]

2. تهران: نوربخش؛ شماره نسخه: 67/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علیرضا، تا: 1296ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 2ص (372-373)، 15 سطر، اندازه: $13/5 \times 21$
سم [ف: 1-99]

3. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 196/4

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1305ق، کاغذ: فستقی و نخودی، جلد: مقوا، 15 سطر (8 $\times$ 15/5)، قطع: پستی، اندازه: $12/5 \times 20$ سم [ف:
180]

4. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 739/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: هدایت علی حسینی، تا: 1310ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز یک لا، متن 12 و حاشیه 26 سطر،
قطع: وزیری، اندازه: 13×21 سم [نشریه: 13-127]

الأقالیم / نحو / عربی

al-aqalim

مؤلف به روش «المغنی» ابن هشام مطالب نحوی را به ترتیب حروف تهجی آورده و ظاهراً در سه بخش بوده که نسخه حاضر دارای بخش سوم می باشد و هر بخش دارای چند «اقلیم» و هر اقلیم دارای چند «مدینه» و هر مدینه دارای چند «باب» می باشد. از مقامات حریری و مغنی ابن هشام بسیار نقل کرده است.

آغاز: الحمد لله الذي جعل الحروف كالظروف واودع فيها من المعروف الف الوف وخلق صورة كل حرف كالجبل العظيم وتقطع بها فواتح السور من كتابه الحكيم ... اما بعد فالباب الثالث هذه جنات عدن؛ انجام: تقول مررت برجل غير زيد قاصدا الى أن مرور كن كان انسان آخر ... معناه انه ليست له صفة زيد لان زيدافقيه مثلا والممرور به اديب وقد يؤتى غير حاله بالا في الوصفيه كقوله لو كان فيهما الهة الا الله لفسدتها اي غير الله كما عرضت

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 1287ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی، 224گ، 21 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-194]

- اقاليم سبع < هفت اقليم

الاقاليم السبع و سكانها / جغرافيا / عربی

ص: 595

رساله کوتاهی است که نام شهرهای مختلف را تحت عنوان اقالیم سبعة آورده و بعد از نام هر شهر اسم عرفایی که در آن شهرها سکونت داشتند را بدون هیچ توضیحی برشمرده است، بدین ترتیب: اقلیم اول: یمن، اقلیم ثانی: مکه معظمه و مدینه متبرکه و ...، اقلیم ثالث: ایران عراق عرب بغداد و ...، اقلیم رابع: احمد بن طولون و سایر ملوک اسماعیلیه، اقلیم خامس: شیروان باکو، اقلیم سادس: فاراب اقلیم سابع: زره کران

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 274/5

آغاز: في ذكر الاقاليم السبع وسكانها اقليم الأول يمن خواجه اويس قرنی ابو عبدالله وهب یمنی شیخ محمد شیخ عیسی شیخ ابو الغیث جمیل شیخ سعید حداد احمد بن الجعد اقليم الثاني مکه معظمه ابو حازم ابو الولید عبد الملک؛ انجام: اقليم السابع زره کران و ترسران بلغار خواجه احمد صفلاب یا جوح و ماجوح باطن الروم یا طق جابلقا

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه ای، 8 گ (41 پ-48 ر)، 14 سطر، اندازه: 16 × 10/5 سم [ف مخ: 1-

[53

- اقالیم سبعة < احوال الاقالیم

اقالیم سبعة = لمعات = تقاسیم زمین / جغرافیا / فارسی

aqālīm-e sab'e = loma'āt = taqāsīm-e zamīn

؟ نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 672-597 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274

شاید لمعات یا رساله در تقاسیم زمین نام دارد و در برخی منابع از خواجه نصیر طوسی دانسته شده است. 6 «لمعه» دارد و مؤلف نخست پنج گونه تقسیم برای معموره زمین یاد می کند: 1. تقسیم سه اقلیمی منقول از حضرت نوح؛ 2. تقسیم فریدون به سه قسم طوسی؛ 3. تقسیم هندیان که معموره را به نه اقلیم تقسیم کرده اند و برای هر یک نامی نهاده اند (تقسیم نه گانه هندی در جدولی نشان داده شده و این اسامی نه اقلیم: روم، فرنگ، ایران، ازبکیه، گرجستان، قران، عرب، مصر)؛ 4. از یونانیان است و تقسیم، 5. از پارسیان که معموره را به هفت اقلیم قسمت کرده اند (اقالیم سبعة مشهور). فهرست لمعه ها: 1. تعیین حدود و وضع درجه اقلیمها؛ 2. دریاها و خلیج ها؛ 3. سیارات و هفت اقلیم منسوب به هفت سیاره؛ 4. بیان احوالی که عارض می شود کواکب را در اوضاعی که با یکدیگر دارند از جمله حالات قمر و اسباب خسوف؛ 5. بیان علل خسوف = آفتاب گرفتگی؛ 6. حرکات افلاک، در این لمعه حرکت ثوابت را، یک درجه در 70 سال که همان عقیده خواجه است در دیگر کتاب ها) می داند و قول یک صد سال و 66 سال را (نظر اخیر مشهور بین علماء هیئت مانند بیرجندی و قران او است) نیز نقل می کند. (عبدالحسین حائری)

آغاز: اما بعد این رساله ایست در اقالیم و اقسامها تصانیف ... شیخ نصیر الدین طوسی فی وجود الأقوال فی تقاسیم الأرض و اقسامها

نوشته اند که تمام ربع مسکون معمور نیست بلکه بعضی از آنکه در طرف شمال از شدت برودت مسکون نیست ... و در جانب جنوب خط استواء اند کی عمارتی یافته اند و از غایت قلت آنرا اعتبار نکرده اند و معظم معمور را به وجوه مختلفه تقسیم کرده اند.

انجام: بروج شتوی خوانند یعنی زمستانی.

[دنا 72/2 (3 نسخه)؛ نسخه های منزوی 3934؛ فهرستواره منزوی 1: 171]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6367/23

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1195ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مشکی عطف قهوه ای، 16ص (418-433)، 17 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 14 × 19/5 سم [ف: 19-446]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8519/22

آغاز: برابر؛ انجام: و به امور استحاله عنصر آتش بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 7گ (112-118پ)، 20 سطر (7 × 9) [ف: 17 - 153]

3. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 694/78

نام کتاب و مؤلف از فهرستواره منزوی 171/1 ذکر شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی و فستقی، جلد: تیماج عنابی، 1گ، اندازه: 13/5 × 22/5 سم [فی: 1-549]

اقالیم سبعة / جغرافیا / فارسی

aqāīm-e sabe

محمد بن حاجی بن عباسقلی

mohammad-e bn-e hājī ebn-e abbās-qolī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15050/2

آغاز: چنین گوید اقل ایابای علماء محمد ابن حاجی بن عباسقلی ... این چند قلم در ذکر اقالیم سبعة، اقلیم اول و حدود آن متعلق به زحل است بنزدیک استوا از جهت مشرق، انجام: اقلیم چهارم متعلق است ... سرخ و سفید است ...

برگ نخست از رساله ای است در اقالیم سبعة و تا چند کلمه ای از اقلیم چهارم را دارد و از انجام، نانوشته مانده است. نامی از این رساله و مؤلف آن در منابع موجود یافت نگردید. این کتاب، غیر از اقالیم سبعة ناشناخته ای است که به شماره 13813/2 در همین فهرست

گزارش شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کاه، تا: قرن

ص: 596

13؛ نسخهای نفیس است گویا به خط مؤلف، قلم خوردگی دارد؛ کاغذ: فرنگی، 1 گ (8)، 13 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 38-

[122

الأقاليم السبعة / جغرافيا / عربي

al-aqālīm-us sab'a

غير همانند:

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590 / 207

آغاز: الربع المعمور من الارض سبعة أقاليم خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 28 ذیحجه 724ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای، اص (733)، 41 سطر، اندازه: 19 × 32 سم [ف: 41-110]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2224/12

آغاز: بسملة. ابتداء الأقاليم الأول. قد وقع في هذا الاقليم بعض بلاد البربر و سودان و المغرب و النوبة و الحبشة (133پ) ... ابتداء الاقليم الثاني (134ر)؛ انجام: ابتداء الاقليم السابع و فيه بعض بلاد الصقالبة و الروس و بلغار ..... و لون اهله بين الشقرة و البياض. تمت على يدي اضعف العباد حسين 1121.

خط: نسخ پخته، کا: حسین، تا: 1121ق؛ پس از این شش بیت شعر فارسی از گفته ملا زاده در عزای پسر خود دارد، که شعر تاریخ آن چنین است: هاتف غیش بزد رمز به تاریخ او xx لایق دنیا نبود برد بعقبی قرار؛ کاغذ: ترمه، نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج قهوه ای، ترنج دار، 2 گ (133-134 پ) [ف: 11-600]

الأقاليم السبعة في العلم الموسوم بالصنعة / كيمياء / عربي

al-aqālīm-us sab'a fi-l 'ilm-il mawsām bi-š-Šan'a

مد بن احمد، - 580 قمری

(erāqi, mohammad ebn-e ahmad (-1185

خلاصه ای است از دیگر کتب خود که در آن مطالب این علم را به رمز و اشاره و شکل های مختلف هندسی گرد آورده است.

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2015

آغاز: قال الشيخ الامام ... الحمد لله المبدع الاول الذي لم يسبقه ز من فتحول، اعلم رحمك الله تعالى أن التصانيف في علم الصنعة كثيرة؛

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان 199989؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: شنبه 5 رجب 1340ق؛ از روی نسخه اصل، موجود در دار الکتب السلطانیه مصر؛ 38ص [عکسی ف: 6-30]

اقالیم سبعة / جغرافیا / فارسی

aqalim-e sabe

غیر همانند:

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6718

آغاز: سرطان که برسد همچنین ابد الظهور می شود تا اقلیم اول و چون به اول ... رسید تا آخر برج سرطان در مکه و حجاز ابد الظهور بود و دیگر کو کب ... که درین تاریخ در کرمان و فارس در طلوع و غروب است؛ انجام: و در جنوبی این موضع شهری است که نوبه می خوانند ... مغارب و جنوبی نوبه محالات لم لم است و آن قوم همه سیاه و دد صفت و وحشی و شیر و آدمی خوانند و مرد و

رساله ای است در هفت «باب» - برخی مشتمل بر چند فصل - در ذکر اقلیم هفت گانه و عجایی که در هر یک از آنها وجود دارد، از ابن سینا و خواجه نصیر طوسی نقل کرده و در جایی اشاره به سال 673ق دارد. شاید نسخه حاضر ترجمه ای از آثار البلاد قزوینی باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ تملک: سید محمد جزائری؛ جلد: تیماج قهوه ای شکلاتی ضربی ترنج دار، 62گ، 15 سطر، اندازه: $13/5 \times 19/5$ سم [ف: 20-219]

2. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7847-39/227

آغاز: از سطح زمین دورتر است قوت بساطت او بیشتر است ... بعده ربع مسکون از آنجا که خط استوا است که مادام شب و روز یکسانست ... اقلیم سبعة می خوانند اقلیم اول را عرض بیشتر داده اند ... فصل دوم در باب اول ذکر آفاق جنوبی؛ انجام: فصل سادس در ذکر اقلیم سادس بدانکه اول موضعی اقلیم سادس در اقصای مشرق وسط محالات یا جوج و ماجوج و سد اسکندر است و ابتدای کوه قاف و مساحت طول مدینه یا جوج ...

رساله کوتاهی است در بیان اقلیم سبعة در چند فصل؛ گویا مرتبط است با رساله ربع مسکون که به شماره 4/35 معرفی شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، عطف گالینگور قهوه ای، 15 گ، 10 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-461]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6397/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 1305ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 1ص (84ر)، 13 سطر (9×14)، قطع: خشتی، اندازه: 17×22 سم [ف: 16-258]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1822/43

آغاز: در ذکر بعضی از مواضع که خارج از اقالیم سبعه است مواضعی که داخل اقالیم سبعه نیست بدو قسم منقسم میشود یکی آنکه؛ انجام: و گویند که آنجا قدیم الایام دو جزیره بود و اکنون هفت جزیره دارد و از این جزایر نفت سفید و سیاه خارج شود اما بحار صغار که آنرا خلیجات و شعبات نیز گویند.

گفتاری است مختصر در جغرافی اقالیم سبعه؛ بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 3ص (329-331)، 20 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 10×15 سم [ف: 9-436]

ص: 597

5. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 5344/4

آغاز: حیوانات و نباتات و کانه‌ها بسیط بر دو قسم اند فلکها و عنصرها؛ انجام: تمام مساحت، هفت اقلیم، پنجاه نه هزار و دویست و نود و پنج بار هزار هزار و چهار و چهل و چهار جو است ... و الله اعلم

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ اندازه: 18812 سم [رشت و همدان: ف-1574]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10266/3

آغاز: بسمله اقلیم سبعة اقلیم اول بلاد چین و شهرهای هندوستان؛ انجام: و دریای شمال و آن حدود تعلق به قمر دارد

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در برگ آخر یادداشت تملک در ربیع الاول 1280ق (بدون ذکر مالک)؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، ترنج با سر، کص (82-83)، 15-17 سطر، اندازه: 15×20/5 سم [ف: 32-291]

اقالیم سبعة (جدول) / جغرافیا / فارسی

(aqālīm-e sab'e (jadval

غیر همانند:

1. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 512/2

خط: نستعلیق، کا: همای شیرازی، تا: 18 شعبان 1272ق؛ همان شیرازی با شعری از خود او [نشریه: 7-245]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6367/11

دائرة (نقشه) قسمت مسکون و غیر مسکون زمین است با قید نام شهرها و خط استواء و جهان؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1195ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مشکی مندرس و عطف قهوه ای، 393ص، 17 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 14×19/5 سم [ف: 19-445]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:

6399/47 برای تشخیص عرض و طول و انحرافات و جهات و فواصل بلاد اقلیم؛ بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار دار، جلد: تیماج مشکی، 8ص (139-146)، قطع: خشتی، اندازه: 14/5×19 سم [ف: 19-523]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6399/54

جدول معرفت ساعات، دقائق، درجات و دراز ترین روزهای اقلیم؛ بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار دار، جلد: تیماج مشکی، 157ص، قطع: خشتی، اندازه: 14/5×19 سم [ف: 19-525]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3402/3

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدي بن محمد ربیع سمنانی، تا: 15 شعبان 1228ق؛ 5گ (72پ-76ر) [ف: 6-397]

اقالیم سبعة (زایجه) / جغرافیا / فارسی

(aqālīm-e sabʿe (zāyje

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3207/2

آغاز: تفصیلات، اقالیم اول که تعلق بزحل دارد اول هو مکان فیه اثني عشر الی تسعة عشر؛ انجام: السادس انهاره و الوان اهله ما بین الشقرة و بیاض

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ در هامش؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای مغزی سیاه، 3گ (43پ-45ر)، 17 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 6-297]

الأقالیم و المسافات و الولايات / جغرافیا / عربی

al-aqālīm wa-l masāfāt wa-l wilāyāt

مقدسی بشاری، محمد بن احمد، 336-380؟ قمری

(moqaddasī bešārī, mohammad ebn-e ahmad (948-991

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 621-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 2971؛ خط: نسخ، کا: حسن بن احمد بن محمود بن کمال، تا: 1 رجب 58عق؛ 232 گ، 15 سطر [فیلمها ف: 1-285]

اقالیم و بلاد / جغرافیا / فارسی

aqālīm va belād

ذکر اقلیم ها و کشورهای روی زمین و خواص آب و هوای پاره ای از شهرها و ذکر نام پارسی اقلیم هاست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/166

آغاز: فصل اندر اقلیمها و نهاد ولایتها. بدان معلوم شده است کی از عالم یکی ربع مسکونست با کوهها و آبها و نباتها که مردم شناسند

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 4 محرم 723ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای، 2ص (660-661)، 41 سطر، اندازہ: 19 × 32 سم [ف]:
[104-41]

اقالیم و کره زمین / جغرافیا / فارسی

aqālm va kore-ye zamīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 955ق [میراث شهاب: س 4 ش 2-92]

اقامة البرهان علی جواز أخذ الأجرة علی تلاوة القرآن / فقه / عربی

iqāmat-ul burhān 'alā jawāz-i 'axd-il ujra 'alā tilāwat-il Qur'ān

امیر صنعانی، محمد بن اسماعیل، 1099-1182 قمری

ص: 598

(amīr-ol san'ānī, mohammad ebn-e esmā'īl (1688-1769

رساله استدلالی است در پاسخ سائلی مبنی بر جواز اجرت گرفتن برای خواندن قرآن مجید و پاسخ از گفته های شیخ محمد حیاة سندی مدنی که رساله ای در عدم جواز گرفتن این اجرت نوشته بود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5015/2

آغاز: لك الحمد يا من جعل كتابه العزيز أحق ما أخذ عليه العبد أجره و صلواتك و سلام على من جعل تعليم آيات من القرآن اللوابة نفسها مهر؛ انجام: و الله نسأله الهداية الى ما فيه رضاه في الاقوال و الافعال و الصلاة و السلام على رسوله و آله خير آل

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن علی بن محمد بن عامر، تا: شنبه 26 صفر 1167ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 4 گ (10 پ-13 پ)، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 13-210]

- اقامة الحدود في زمان الغيبة < الحدود

إقامة السلطان = فضل القيام بالسلطنة / حديث / عربي

iqama-us sultan = fadi-ul qiy am bi-s-saltana

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūti, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

چند حدیث در عظمت پادشاهان و اهمیت ایجاد آسایش نمودن در جاده ها و رفع نمودن خطرات از آنهاست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2343/10

آغاز: الحمد لله و كفى ... و بعد فان اقامة السلطان الطاف على الرعية من أعظم نعم الله الجليلة؛ انجام: انظر لفقر الملك الاشرف و فقه لما ترضى عملا و بك عنه كراماً.

در فهرست با عنوان «اقامة السبل» آمده؛ خط: نسخ زیبا بسیار مغلوط، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 3 گ (63 پ-65 پ)، 21 سطر، اندازه: 16/5 × 23 سم [ف: 6-323]

اقامة الهجاء / ادبيات عربي

iqāmat-ul hijā

ابن قتیبه، عبد الله بن مسلم، 213-276 قمری

(ebn-e qotayba, "abd-ol-lāh ebn-e moslem (829-890

دومین کتاب ادب الکاتب و مشتمل بر تعلیم تلفظ و نوشتن کلمات است طبق اصول تهجی و با اشاره و تنبیه بر اغلاط معموله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1591

آغاز: قال ابو محمد الكتاب يزيدون في كتابة الحروف ما ليس في وزنه ليفصلوا انجام: و القبطى و القبيطا. اذا خفف مدو اذا اشدد قصر و الحمد لله اولاً و آخراً.

بی کا، بی تا؛ 55ص (102-156) [ف: 4-297]

اقامه حدود و تعزیزات برای فقهاء در زمان غیبت / فقه / عربی

eqāme-ye hodūd va ta'zīzāt barāye foqahā' dar zaman-e qeybat

بادکوبی، عبدالرحیم بن امام علی، ق 13 قمری

(bādkūbī, 'abd-or-rahīm ebn-e emām 'alī (-19c

تاریخ تألیف: 1258ق

رساله ای است در خصوص جواز اقامه حدود و تعزیزات توسط فقهاء در زمان غیبت و نیز جواز اقامه آن توسط پدر بر فرزند و سبی بر عبد و زوج بر زوجه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4879

آغاز: بسمله و به ثقتی. الحمد لله الذي شرع الحدود و التعزیرات ليرفع الفساد بين العباد و البريات و يدفع بها عنهم الغائلة و الضلالات ... اما بعد فيقول ..... ان هذه الرسالة في بيان جواز اقامة الحدود؛ انجام: و هذا هو الأحوط و ان كان الأول لا يخلو عن قوة خصوصاً اذا لم يحتج الى الجرح و التعديل في الشهور

خط: نسخ مبتدی، کاتب = مؤلف، تا: 1258ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکى یک لایه ضربی
مجدول، 18گ (1پ-18)، 16 سطر (7×11)، اندازه: 11×15/5 سم [رایانه]

اقاویل الأوائل في معرفة البول و اقسامه و دلالة = کتاب البول / طب / عربی

aqāwīl-ul awā'il fī ma'rifat-il bawl wa aqsām-i-h wa dalā'il-i-h = k.-ul bawl

قیروانی، اسحاق بن سلیمان، - 320 قمری

کتابی طبی مهم و نافع است در مورد بول و اقسام آن، برگرفته از مجموع اقاویل اطبا، شامل ده «باب»: 1. مائیه البول و هیولاه؛ 2. لم صار بول اللیل اصدق دلالة من بول النهار؛ 3. دلائل البول الدالة علی الأمراض؛ 4. منفعة البول و مضرتة؛ 5. اختلاف البول و اقسامه؛ 6. معرفة قوام البول؛ 7. فیما یأتلف من الوان البول مع الرقة او مع الغلظ؛ 8. معرفة ثقل البول و اقسامه و دلائله؛ 9. فیما یأتلف من الوان البول و قوامه مع الاثقال و ما یأتلف منها؛ 10. فیما یختص به کل واحد من اشخاص البول و الثقل و ینفرد به من الدلائل دون غیره. مؤلف، از طبای معروف قرن چهارم هجری و از پزشکان خاص «عبیدالله مهدی» (خلافت 296-322ق) اولین خلیفه فاطمی مصر، بوده است. وی علاوه بر علم

طب، در حکمت و منطق نیز تبحر داشته و در این زمینه نیز دارای تألیفاتی است.

آغاز: کتاب مجموع من اقوایل الأوائل.. الباب الاول في مائة البول و هیولاه، قال الغزاز البول هو مائة الدم

انجام: في رغوۃ البول و زبده البول اذا كان علی وجهه زید ... اذا كان علیہ شبیه العنب كان دالا- علی وجع الکلی، تم کتاب البول و الحمد لله

[هدیه العارفین 199/1؛ فهرست نسخه های عربی واتیکان 26/1؛ فؤاد سزگین، تاریخ نگارش های عربی، ترجمه جهاننداری، ج 3) پزشکی، داروسازی (... ص 412-416؛ طبقات الاطباء و الحکماء، ص 87؛ عیون الانباء ج 2، ص 36؛ قاضی صاعد اندلسی، طبقات الأمم، ص 88؛ فهرس المخطوطات الطب الاسلامی باللغات العربیة و التریکیة و الفارسیة فی مکتبات ترکیاء ص 134 135؛ فهرس مخطوطات الطب و الصيدلة و البیطرة و البیزرة فی دار الکتب الوطنیة بتونس، ج 2، ص 123-126؛ فهرس المخطوطات المصورة (معهد المخطوطات العربیة) الجزء الثالث العلوم، القسم الثانی (الطب) ج 1، ص 22، 77 و ج 2، ص 28؛ دنا 74/2 (5 نسخه)]

شرح و حواشی:

1- کتاب البول (مختصر)

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13 10 عکسی و 1288 عکسی و 1930 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه «واتیکان» رم، ایتالیا، ش 310 (فهرست المخطوطات العربیة الاسلامیة بمکتبة الفاتیکان، لیفی دلافیدا، ج 1، ص 26)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی 347ق؛ نام کتاب در صفحه عنوان کتاب معرفة البول درج شده؛ مصحح؛ 100 ص، 27 سطر [عکسی ف: 3-37 و 644 و ف: 5-359]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 761

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-436]

قم، گلپایگانی، شماره نسخه: 32/55-6355

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: 1-462]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5146

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 6 (این تاریخ قطعی است زیرا که این نسخه منضم بوده است سابقا به نسخه رساله فی علاج المشایخ به شماره 5112 که به خط کاتب همین نسخه است و در صفحه اول آن سه رباعی مسطور است که صریحا واضحا تاریخ 654 را دارد)؛ واقف: نادرشاه، 1145؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور عطف تیماج، 98گ، مختلف السطر (غالب صفحات 18 و 19)، قطع: بیاض رقعی، اندازه: 13×20 سم [ف: 19-466]

اقاویل جالینوس / طب / عربی

aqāwīl-e jālīnūs

جالینوس، 129-199 میلادی

(jalinus (129-199

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6913/3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ هشت سطر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ترنجی مقوایی درون تریاکی، 14 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 15×20 سم [ف: 16-397]

أقاویل العرب فی الجاهلیة / عربی

aqāwīl-ul “arab fi-l jāhīlīyya

علم الهدی، علی بن حسین، 355-436 قمری

(alam-ol-hodā, “alī ebn-e hoseyn (967-1045

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1497/44 عکسی

آغاز: فصل فی اقاویل العرب فی الجاهلیة حکمی ابو عیسی الوراق فی کتابه کتاب المقالات ان العرب صنوف شتی

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، 21509ض [این رساله از مجموعه در فهرست آستان قدس معرفی نشده است]؛ خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی [صفایی خوانساری]، تا: قرن 14؛ مصحح، محشی از کاتب و غیر او، رکابه دار، همراه با مهر کاتب؛ در برگ 158 یادداشتی به نقل از کشف الظنون درباره حریری؛ 3ص (133-135)، 22 سطر [عکسی ف: 4-393]

اقاویل قدمای فلاسفه = رساله فی التوحید / فلسفه / فارسی

aqāwīl-e qodamā-ye falāsefe = r. fe-t towhīd

اهدایه: خاصبک

برای خاصبک (شاید همان خصبک طوطی، یکی از ستوده شدگان انوری، سده 6). عنوان «فصل»ها: 1. مقاله افلاطون درباره دهر؛ 2. اول موجود؛ 3. توحید از کتاب مابعدالطبیعه؛ 4. قول افلاطون و سقراط در توحید؛ 5. قول افلاطون در نقط؛ 6. در موجودات اولیه؛ سپس فصل هایی بی شماره. (نسخه ملک) (احمد منزوی). در برخی نسخه ها آمده: مشتمل بر 35 «فصل».

آغاز: بسمله. خدای عزوجل زندگانی خداوند ولی النعم الامیر الأجل ... اندر دولت و پادشاهی و تن درستی و طاعت ...

انجام: العلم الالهی حسا و لاتمثیلا لایلحق الباری شبه و کثرة البتة

چاپ: به کوشش محمد تقی دانش پژوه، نشریه دانشکده الهیات و معارف اسلامی تهران، 1: (ص 94-167)

[دنا 74/2 (9 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 79/6 (4 نسخه)]

ص: 600

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10071/30

آغاز و انجام: برابر

جزء اول از مجموعه مؤلف است؛ خط: نسخ، کان محمد بن اسماعیل معروف به حواری، تا: رمضان 708ق؛ از روی نسخه اصل مورخه 23 رمضان 656ق؛ 64ص (205-268)، اندازه: 12×16 سم [ف: 32-98]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 15830

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 708ق؛ از روی نسخه اصل تحریر یافته به سال 656ق؛ محشی با نشان «12»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج عنابی عطف و سجاف تیماج اناری با زنجیره ضربی زرین، 42گ (99پ-140)، 19 سطر (7×13)، اندازه: 11/5×18/5 سم [رایانه]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5283/62

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، 21گ (163پ-183پ) [ف: 16-197]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1030/12-ف

نسخه اصل: بادلیان ش 95 اوزلی (1422)؛ بی کا، تا: 1042ق [فیلمهاف: 1-557]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7208/1 و 223/1-ف و 2830/1-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد مومن یزدی، تا: 1051ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی لایی با لولا، 44گ (2پ-45ر)، ابعاد متن: 6×12/5، قطع: ربعی، اندازه: 12×20 سم [ف: 16-488] و [فیلمهاف: 1-683]

6. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 293/44

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 21گ (137پ-157ر)، 24 سطر (5/12×18/5)، اندازه: 18/5×24 سم [ف: -201]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4655/64

آغاز: برابر؛ انجام: هذا الكتاب الجليل من مجموع يعقوب بن موسى المتطبب من تأييد الجزء الاول و الحق الأول، الحمد لله ذي الجود و الحكمة ...

خط: نستعلیق، کا: کر معلی خراسانی، بی تاب کاغذ: فستقی آبی، 23گ (278ر-300ر)، 22 سطر، اندازه: 14/6×18/5 سم [ف: 7-]

اقاويل ما شاء الله / هيئت / عربى

aqāwīl-u mā šā'-al-lāh

ما شاء الله يهودى، ق 2 قمرى

(māšā'-al-lāh-e yahūdī (-8c)

بايد از ماشاء الله يهودى (زنده در 198ق/814م)، از روزگار منصور عباسى باشد كه اين كتاب ها را به وى نسبت داده اند: كتاب الموالييد الكبير، القرانات و الاديان و الملك، مطرح الشعاع، صنعة الاضطراب و العمل بها، الأمطار و الرياح. آغاز كتاب افتاده، سربندها با «من قول ماشاء الله» آغاز مى شود. ظاهراً در 3 مقاله. نسخه در دست با سربندهاى زير آغاز مى شود: القول في الكتاب، القول في علم ختم الكتاب ام لا، القول في اخبار الرسل، القول في مجيء الرسول، القول في الحاجة يأتي بها ام لا، القول في معرفة ما حملة الكتاب المقالة الثانية من قول ما شاء الله في ابتداء النظر في المسائل المقالة الثالثة من قول ما شاء الله، در چند باب، بى شماره: باب السرقة، باب السؤال عن المال، السؤال عن الاخوة، باب التزويج، باب الدفين، باب الحبس، باب السؤال عن المريض، باب الرجوع من السفر ... القول في معرفة شخص السلطان (كه آخرين عنوان مقاله سوم است).

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 466/1

آغاز: في هذا الوقت و ان لم ينظر عطارد في هذا الوقت إلى الطالع آغاز مقاله 2: المقالة الثانية من قول ما شاء الله في ابتداء النظر في المسائل. ابتداءً بالنظر في الحوائج بشهادات الكواكب على ما وصف ما شاء الله في كتابه الرابع من جميع النظر في جميع الأربعة عشر. و هي اول النجوم ...

آغاز مقاله 3: المقالة الثالثة من قول ما شاء الله. اذا سئلت عن خبر حق هو أم باطل، فانظر إلى القمر، فان كان في البروج الثابتة و يتصل بالسعود، فالخبر حق. وان كان القمر ساقطاً من الأوتاد و في البروج منقلب او يتصل بالنحوس، فالخبر باطل؛ انجم: و انظر بعد ذلك في حال القمر، على ما وصفت لك، و الى صاحب الطالع آن شاء الله تعالى. تمت المقالة الثالثة. و الحمد لواهب العقل و مبدع الكل و عليه التكلان. كتبها نصير بن ...

خط: نسخ كهن، كا: نصير بن يحيى منجم، تا: آخر جمادى الثاني 760ق؛ با نشانه «بلغ» در پايان، 15گ (1-15ر) [ف: 1-24]

اقاويل المنجمين في احكام تحاويل سنى الموالييد = كتاب الاحكام = غنية المنجمين / هيأت - عربى

aqawil-ul munajjimin fi ahkam-i tahawil-i sini-1 mawāīd = k.-ul ahkām = ġunyāt-ul munajjīmīn

بندار، ابو سعيد بن منصور، ق 6 قمرى

(bondar, abu said ebn-e mansur (-12c)

در هفت «مقاله» و سی «باب» نگاشته است. می گوید احکام نجوم را از چهارده نفر از بزرگان علم نجوم که عبارت اند از: هرمس مصری، والیس، دروسیوس، بطلمیوس فلوذنی، زادان فرخ اندرد کر، ابوالفضل بن الخضیب، الحسن بن سهل بن نوبخت، یعقوب بن اسحق کندی، ماشاء الله بن ابری شا، سهل بن بشر الیهودی، ابو معشر بلخی، کوشیار، ابو سعید احمد بن عبدالجلیل و یک نفر دیگر که کار او آمده ولی نام او ذکر نشده

است، جمع کردم.

آغاز: بسمله، حمدله، مجموع اقاویل حکماء المنجمین القدماء منهم و المحدثین فی احکام تحاویل سنی الموالید و هم بعلامات اسامیهم مس = ه و الیس اسکندرانی = لیس. ذرو ثیوس المصری = ث. بطلمیوس القلوذی = طم. زاذان فرخ الاندررغر = ند. ابوالفضل بن الخصیب = صب. الحسن بن سهل بن نوبخت - خت. یعقوب بن اسحاق الکندی = کندی. ماشاء الله بن ابری = شا. سهل بن بشر الیهودی = سه. ابو معشر البلخی = مع. کوشیار بن لبان الجیلی = کو. ابو سعید احمد بن عبد الجلیل السجزی = جز. المجہول مصنفه = ج. جمعه لنفسه ابو سعید بن منصور بن علی بندار الدامغانی فی شهور سنة سبع و خمسمائة

انجام: و انتہی اشهر الی بیوت السعود یدل علی الخیر تمت الكتاب

[الذریعه 69/16 با عنوان «غنیة المنجمین»]

شرح و حواشی:

1- اقوایل المنجمین فی احکام تحاویل سنی الموالید (ترجمه) = کتاب الأحکام = غنیة المنجمین؛ بندار، ابو سعید بن منصور (6-)

1. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 12161

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، بی کا، تا: قرن 7؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمائی یک لا، 212 گ، 23-24 سطر، اندازه: 26 × 15 سم [ف: 10-10]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1112

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالرزاق احمد بن محمد بغدادی، تا: 680ق، جا: بغداد؛ اهداء به خواجه نصیر الدین طوسی در پایان صفحه 1290 آمده: «علقه بخزانہ کتب سیدنا مولینا المحقق صاحب المعظم... نصیر الدین ابی جعفر محمد بن محمد طوسی... ثمانین و ستمئه هجریه»؛ کاغذ: بخارائی، جلد: میشن عنابی، منگنه، لولا دار، 145 گ، 23 سطر (8/5 × 16)، اندازه: 24/5 × 12/5 سم [ف: 9-106]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14568

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، استکتاب شده توسط محمد شفیع منجم جنابذی، نسخه توسط محمد صالح بن محمد شفیع بن مظفر منجم مقابله و مطالعه شده در اواسط جمادی الثانی 1080 در پایان نسخه علاوه بر مطالب مذکور یادداشت امانتی است و شرح آنچه با ورثه گذشته از ابوالحسن منجم در تاریخ ربیع الثانی 1110، در چهار برگ پایانی یادداشت های جالبی مشهود است از جمله: تاریخ

ولادت شاه اسماعیل، تاریخ جلوس شاه اسماعیل در سال 906 و تطبیق آن با اول فروردین ماه جلالی است 422، مواضع انتهات و تسیرات درجه طالع و اول سال 543 ملکشاهی، قران وسطی در برج عقرب سال 828 هجری مطابق 15 اسفند جلالی سال 346، یادداشت هبه کتاب از محمد صالح بن ابو الحسن منجم که پدرش نسخه را به او بخشیده با مهر «بنده آل محمد صالح» (بیضی)، بنای قلعه ایروان در بیستم جمادی الاول سال 1013، جلوس سلطان مراد خواند کار روم در یکشنبه 14 ذیقعده 1032، یادداشتی درباره اقوال در رنگ نوروزی، جدول تواریخ معصومین علیهم السلام، چند بیت شعر فارسی، در آغاز نسخه نیز چند مطلب تاریخی مکتوب است از جمله: طالع سال نشستن حسن خان حاکم هراة بر مسند حکومت سال 1028 و طالع وقت نشستن روز پنج شنبه 18 ذیحجه 1028، جلوس امیر تیمور گورکان روز چهارشنبه 12 رمضان المبارک 771 موافق ایتیل، تاریخ گنبد قابوس که بر کنار آن نوشته بودند: «سنه 397 قمری و 375 شمسی»، سپس نوشته: «در تاریخ روز پنج شنبه پنجم شهر صفر سنه 1032 که در رکاب ظفر انتساب سفر خیر اثر قندهار مراجعت نموده متوجه مازندران بهشت نشان بودیم عبور بر گنبد مذکور واقع شد و حسب الامر عالمیان مطیع ارتقاع آنرا ... و ذرع بود سوای تپه که گنبد بر بالای او بود با تپه نود و سه ذرع متعارف اهل سوه ... نقل من خط عمی؟ رحمه الله»؛ مصحح، محشی از کتاب های نجومی؛ مهر: «بنده شاه دین است ابوالحسن» (مستطیل)، «لالاله الاله الملک الحق المبین عبدالله بن عبدالواحد النجفی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، 223گ، 20 سطر، اندازه: 13/3 × 25 سم [ف: 41-53]

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8238

آغاز و انجام: برابر

با عنوان «احکام تحاویل سنی الموالید»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ دارای جدول ها و زایجه هاست؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی، با برگردان، 174 گ، 18 سطر، اندازه: 15/5 × 25 سم [ف: 3-62]

5. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 654

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا؛ وجیه الدین بن اسماعیل بن عباس، تا: 22 رجب 1019ق؛ دارای جداول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 243گ، 21 سطر، اندازه: 12/5 × 25 سم [ف: 3-61]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6448

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: غره شوال 1024ق؛ مصحح، محشی به نقل از کتاب ابوالقاسم بلخی، در برگ پایانی یادداشت استکتاب نسخه در رمضان 1024ق هنگام مسافرت کاتب یادداشت از اصفهان و یادداشتی از همو که کتاب پس از وی برای فرزندش کمال بن جلال یزدی می باشد و مهر بیضوی؛ تملکی به سال 1024ق؛ جلد: تیماج قهوه ای با سر طبل، 146گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 24 سم [ف: 20-30]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6420/2

خط: نستعلیق، کا؛ حسن رضوی، تا: محرم 1071ق؛ محشی، در

برگ آغاز اشعاری از صائب و ملا ملک قمی و چند یادداشت محو شده، در برگ پایانی اشعاری فارسی از شیخ علی هراتی به خط خودش به سال 1259ق؛ تملک: ابو الحسن بن میرزا... قاضی به سال 1071 ق در اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه ای، 160گ (94پ - 253پ)، اندازه: 13 × 25 سم [ف: 14-20]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3387

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: شعبان 1074ق؛ در پایان جدول تحویل سال است به نوروز؛ مهر: میرزا باقر منجم بارفروشی در عهد ناصر الدین شاه، کاغذ: ترمه، جلد: میثن آلبالویی، 203گ، اندازه: 14/7 × 18/2 سم [ف: 1-16]

9. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8250/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، 48گ (2-49پ)، 20 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 3-62]

10. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 40

آغاز: برابر

فقط تا میان مقاله سوم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در دیباچه آن آمده است که این کتاب در 73 مقاله است؛ 65گ، قطع: خشتی [چند نسخه - ف: 311]

11. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3630

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد باقر سپاهانی، تا: ربیع الأول 1248ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی زرکوب ترنجی، 87گ، 25 سطر (11 × 20)، اندازه: 21 × 29 سم [ف: 12-2634]

اقاویل المنجمین فی احکام تحاوایل سنی الموالد (ترجمه) = کتاب الاحکام = غنیة المنجمین / هیأت، متفرقه / فارسی

fī aḥkām-i taḥāwīl-i sinī-1 aqāwīl-ul munajjimīn mawālid (t.) = k.-ul aḥkām = ḡuny at-ul munajjimīn

بندار، ابو سعید بن منصور، ق6 قمری

(bondār, abū salīd ebn-e mansūr (-12c

مترجم: ناشناس وابسته به: اقاویل المنجمین فی احکام تحاوایل سنی الموالد = کتاب الاحکام = غنیة المنجمین؛ بندار، ابو سعید بن منصور (6) [فهرستواره منزوی 2821/4]

آغاز: بسمله، جواهر حمد و درر سپاس بیرون از اندازه و وهم و قیاس سزاوار نثار بارگاه حکیمی است جلت عظمته که قلم بدایع نگارش در کارگاه فطرت نقش طبقات سموات را با حسن وجهی در حیز تصویر آورده؛ انجام: بخانهای سعود دلالت کند و بر خیر و خوبی خدا ختم کند عاقبت ما را بخیر و خوبی بالنبی وآله الطاهیرین

خط: نسخ خوش، کا: ابو القاسم بن احمد یزدی، تا: 1241ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: ساغری ضربی زرکوب، 21 سطر، اندازه: 17×25/52 سم [ف: 10-336]

الأقوال المنسوبة إليه / فلسفه / عربی

aqāwāl-ul mansūbat-un ilay-h

این باجه، محمد بن یحیی، -533؟ قمری

(ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (-1139

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 21557/1

عکسی نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره 206؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 547ق؛ 27 و 32 سطر [عکسی ف: 4-489]

اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنة فيما يعمل مرة واحدة في السنة = الاقبال بصالح الاعمال / دعا / عربی

iqbāl-ul a'māl = al-iqbāl bi-l-a'māl-il ḥasana fīmā ya'mal marrat-an wāḥida fi-s sana = al-iqbal bi-ṣālih-il a'māl

ابن طاوس، علی بن موسی، 589-664 قمری

(ebn-e tāvūs, alī ebn-e mūsā (1194-1266

تاریخ تألیف: 650ق

این کتاب از سلسله مجلدات کتاب موسوم به «مهمات فی صلاح المتعبد تتمات لمصباح المتهدج» او است. نظر به اهمیتی که دعا در آداب شریعت دارد و کتاب معتبر «مصباح المتهدج» شیخ طوسی نیز مختصر است مؤلف (با داشتن کتابخانه معتبری که در آن 70 کتاب دعاء بوده) تکمله بر آن کتاب به نام «مهمات فی صلاح المتعبد و تتمات لمصباح المتهدج» در ده جلد تألیف نموده و هر جلدی را به نام مخصوصی نامیده است. کتاب «مهمات فی صلاح المتعبد و تتمات لمصباح المتهدج» که اختصاراً «المهمات و التتمات» نیز خوانده می شود برخی از مجلدات آن به دست نیامده و برخی هم به اسم مخصوص معرفی شده است. اسامی مجلدات ده گانه این کتاب: 1 و 2. فلاح السائل و نجاح المسائل (در اعمال شب و روز ضمن دو جلد)؛ 3. زهرة الربيع في ادعية الاسابيع؛ 4. جمال الاسبوع بكمال العمل

المشروع؛ 5. دروع الواقية؛ 6. المضممار للسابق و اللحاق بصوم شر اطلاق الارزاق و عتاق الأعناق (يا مضممار السبق في ميدان الصدق في اعمال شهر رمضان)؛ 7. مسالك المحتاج الى معرفة مناسك الحاج؛ 8 و 9. الاقبال بالاعمال الحسنة (كه اختصاراً اقبال خوانده مى شود). 10 السعادات بالعبادات. كتاب «اقبال» جلد هشتم و نهم آن كتاب است و در اعمال يازده ماه

ص: 603

است که در دو جلد ترتیب یافته (جلد اول آن در اعمال ماه های شوال و ذیقعد و ذیحجه است و جلد دوم آن در اعمال ماه محرم تا آخر ماه شعبان). جلد ششم کتاب مخصوص به اعمال ماه رمضان و موسوم است به «مضمار». این مجلدات سه گانه (دو جلد اقبال و مضمار) به جهت دسترسی آسان به اعمال سال با هم نوشته می شده و این طور هم چاپ شده و تسامحا هر سه جلد به نام «اقبال» خوانده می شود. باری کتاب بر مبنای دقت از مدارک اقدم انتخاب و جمع و تألیف شده و از جوامع معتبره و مدارک صحیحه قدیمه است.

آغاز: 1 (جلد اول اقبال): و قل رب زدنی علماً لطفک اللهم أحمد الله الذي جل جلاله بما وهب لي من القدرة على حمده

2(جلد دوم اقبال): بسمله، اقطارها و نزول منازل الی علو منزلتها و منارها و طول مخافة مسافة جهله الی غاية صيانة موائد منارها ... و بعد فاني لما رأيت أن كتاب الاقبال بالاعمال الحسنة فيما نذكره مما يعمل مرة واحدة في السنة ... الباب الأول فيما نذكره مما يتعلق بشهر المحرم

انجام: 1 (جلد دوم اقبال): و لعن الله أشياعهم و أتباعهم و أهل مذهبهم و أبرا الی الله و اليکم منهم

2(جلد اول اقبال): و هذا آخر ما جزاه الله على خاطري ان اذكره في الجزء الأول من كتاب الاقبال و لم يكن له عندي مسودة بل كنت املی ما يكون صادراً عن مالك سرايري في رفاع او بلساني ... و ما يكون منقولاً من الروايات و الكتب المصنفات تارة ... يكتبه الناسخ من الأصل بالالفاظ و معانيه و الحمد لله جل جلاله كما يريد منا و كما يرضى به

چاپ: بارها به چاپ رسیده است؛ مشار عربی، ص 79، تبریز، سنگی، 1314 ق.، وزیری، 515ص (صص 1-515)؛ ایران، سنگی، 1320، رحلی، 728ص

[الذريعة 264/2؛ السيد علی آل طاوس ص 13؛ مشار، عربی، 79 «الاقبال الصالح الأعمال» (2 چاپ)؛ دنا 74/2 (47 نسخه)]

شرح و حواشی:

1-الاقبال بالاعمال الحسنة (ترجمه)، 6 ترجمه ناشناس

2-الاقبال الاعمال (مختصر) = تلخیص الاقبال؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-15)

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3319

آغاز: المسلمون علیه يوم ولاده النبي؛ انجام: برابر 2

این نسخه شامل هر دو جلد اقبال و هم کتاب مضمار است و به ترتیب ماه ها نوشته شده. اول نسخه جلد دوم اقبال (در اعمال ماه محرم تا آخر ماه شعبان) است و پس از آن کتاب مضمار (در اعمال ماه رمضان) و سپس جلد اول اقبال در اعمال ماه های شوال و ذیقعد و ذیحجه است؛ خط: نسخ، کا: کيقباد بحرآبادی (جلد دوم)، تا: دوشنبه 20 ذیحجه 157ق، جا: مشهد نزدیک روضه رضویه؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه به خط سه کاتب است؛ واقف: نائینی؛ 416گ، 19 و 20 و 21 سطر، اندازه: 18×25 سم [ف: 6-209]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12543

آغاز: الهجرة نسبة اقول فان صح ما قد ذكره من الاسراء في الليلة المذكورة؛ انجام: اللهم جارا و مونساً و حصناً منيعاً يا وتر انت وتر.

شامل اعمال اوایل ربیع الاول تا اواخر ذیحجه است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ واقف: حسین کی استوان، آبان 1348؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش مشمع، 345گ، 23 سطر، اندازه: 16×24 سم [ف: 15-119]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1171

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 1

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، محشی با نشانی «م ق ر» (اشاره به نام علامه مجلسی که در عصرش نیز نوشته شده)، دارای سرلوح رنگین، مجدول؛ تملک: افضل الدین بن محمد مقیم الشریف الحسینی الاشتهاردی بتاریخ 20 ربیع الثانی 112؟ که نسخه را در اصفهان خریده؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز پشت مشکی، 363 گ، 23 سطر، اندازه: 17×26 سم [ف: 3-342]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2183

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 350 گ، 23 سطر، اندازه: 17×28 سم [ف: 6-181]

5. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3050 و عکسی 2592

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول، مصحح، محشی، دارای سرلوح زرین، دارای کتیبه؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 376گ، 21 سطر، اندازه: 15/5×24/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-169] و [عکسی ف: 7-179]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2080

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

جلد اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 7 رجب 1062ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح در سه برگ اول یادداشتی در عمل سنه و یادداشتی در عمل استفتاح؛ تملک با مهر «محمود بن علی نقی الحسنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی) در جمادی الأول 1255، و تملکی با مهر «هبة الله الطباطبائی» (بیضی)؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی المغنی بن محمد رفیع الدین محمد الحسینی قوام الدین» مدور بزرگ؛ جلد: تیماج دورو لبه دار، رو قرمز پشت قهوه ای، 392گ، 21 سطر، اندازه: 19×24/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-168]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13981

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 2

خط: نسخ، کا: عزیزالله بن فتح الله سمنانی، تا: چهارشنبه 4 شعبان 1065ق؛ مصحح، مقابله شده؛ ضمن 4 برگگی ادعیه متفرقه و طریقه

ختم صغیر سوره فتح به نقل از شرف الدین علی حسینی شولستانی نجفی؛ واقف: فاضل خان، 1065 ق، کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد:
تیماج آستر دار عنابی تعمیری، درون تیماج دار چینی، 498گ،

ص: 604

19 سطر، اندازه: 18×24 سم [ف: 15-118]

8. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12374

آغاز: الباب الأول فيما ذكره من فوائد شهر شوال وفيه فصول فصل فيما ذكره مما روي في تسمية شوال ذكر مصنف هذا الكتاب دستور المذكورين و انجم: وهذه الرواية على اول السنة المحرم و سوف نذكر ما نروييه في هذه الأسباب في اول الجزء الثاني من هذا الكتاب.

از آغاز دعاهاى ماه شوال تا آخر جزء اول؛ خط: نسخ معرب، كا: محمد تقى نجفى، تا: 15 ربيع الثانى 1068ق؛ جلد: تیماج، سرخ، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، لچكى، 179گ، 21 سطر، اندازه: 16×29 سم [ف: 35-332]

9. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 9728

آغاز: برابر 1؛ انجم: برابر 2

حاوی سه جلد 6، 8 و 9 از کتاب موسوم به «مهمات في صلاح المتعبد و تتمات لمصباح المتهدج» و جمعاً مشتمل اعمال و ادعيه شهر سنه می گردد. ترتیب نسخه: الف: جلد دوم از اقبال «اعمال ماه محرم تا شعبان» ب: کتاب «مضمار السبق» یا جلد ششم در اعمال ماه مبارک رمضان ج: جلد اول اقبال «اعمال ماه شوال تا ذیحجه»؛ خط: نسخ خوش، كا: محمد مومن بن حاجی محمد بن میرزا علی ابهری الجی اصفهانی، تا: 9 جمادى الاول 1072ق؛ محشي با رموز م ح س و «م ق ر» است كه بايستی فیض كاشانی و میرداماد باشد، مصصح، بعضی اوراق معلق به حواشی به خط مجلسی علیه الرحمه است؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت 1346؛ كاخذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج كهنه ضربی، عطف و حواشی تیماج مشكى، 368 گ، 20 سطر، اندازه: 16×26 سم [ف: 118-15]

10. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 3310

آغاز: برابر 2؛ انجم: برابر 2

این نسخه برخلاف ترتیب اصلی است و بر ترتیب ماه ها نوشته شده است جلد دوم کتاب اقبال و بعد کتاب المضممار و سپس جلد اول اقبال تدوین شده؛ خط: نسخ، بی كا، تا: 1074ق، دارای یک سرلوح كوچك، مجدول، مذهب، واقف: حاج میرزا موسى خان نایب تولیت آستان قدس رضوى، جمادى الاول 1261؛ 651گ، 19 سطر، اندازه: 16×26 سم [ف: 6-212]

11. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 3318

آغاز: برابر 2؛ انجم: برابر 2

خط: نسخ، بی كا، تا: 1074ق [الفبائی: 62]

12. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 10583

آغاز: برابر 1؛ انجم: برابر 2

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی محمد رازانی اصفهانی، تا: سلخ ذیحجه 1076ق؛ دارای کمند، مجدول، دارای سرلوح مزدوج کوچک، ذیل نسخه اجازه مجلسی به مالک آن، حاج محمد علی به تاریخ ذیقعده 1089 آمده، معلق به حواشی ملا- محسن فیض کاشانی؛ تملک: حاج شیخ عباس قمی در 1338ق؛ واقف: باقر ترقی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: سوخت عطف تیماج خرمایی، 432 گ، 23 سطر، اندازه: $24/5 \times 15$ سم [ف: 15-119]

13. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: 87

خط: نسخ، بی کا، تا پایان شعبان 1082ق؛ افتادگی: آغاز؛ تاریخ وقف: 1286 [نشریه: 6-337]

14. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 119

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن عبد الجواد، تا: دهه دوم شعبان 1082ق، جا: نجف؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره [نشریه: 11-883]

15. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5824

خط: نسخ، کا: حسین بن حاجی علی محمد ابهری، تا: 4 جمادی الاول 1084ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی درون سرخ، 356، 22 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 21×12 سم [ف: 16-99]

16. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 511

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نسخ، کان محمد نصیر بن شیخ امین الدین حسن نجفی، تا: 1088ق، جان اصفهان؛ با سرلوح زر و شنجراف و لاجورد، مجدول، مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج، مذهب ضربی، 435 گ، 21 سطر کامل ($9/5 \times 19$)، اندازه: $27/5 \times 16$ سم [ف: 8-14]

17. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 159

جلد سوم؛ خط: نسخ ادعیه معرب، کا: محمد سعید بن شیخ محمود جزایری، تا: دوشنبه 10 جمادی الاول 1090ق؛ دارای سرلوح مرصع مذهب، مجدول به زر و مشکی و ارغوان، مصحح، محشی؛ دعای کمیل با ترجمه زیرنویس فارسی بین سطرها، در برگ آغازین انشایی به خط محمد لواسانی به سال 1178ق و چند بیت شعر فارسی به سال 1148ق، در دو برگ پایانی یادداشتی به سال 1346 ق از احمد بن جعفر و مناجاتی منظوم از عطار به سال 1178ق و انشایی از محمد لواسانی به سال 1177ق؛ مهر: «عز من قنع و ذل من طمع عبده محمد» (بیضی)، «یا محمد» (مربع)؛ تملک: محمد بن ابو الفضائل لواسانی به سال 1178ق با مهر محمد تاج .... آفرینش گل بستان سرای آفرینش 1175» (مربع)؛ جلد: گالینگور قهوه ای، عطف و گوشه ها تیماج قهوه ای، 300 گ، 25 سطر، اندازه: $25/5 \times 16$ سم [اوراق عتیق: 1-183]

18. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1015

خط: نسخ معرب، کا: ملا شفیع، تا: 4 صفر 1091ق؛ با سرلوح، مجدول زرین و تذهیب در دو صفحه نخستین، محشی؛ کاغذ: ترمه
سمرقندی، جلد: میسن یشمی مغزی دار، 288گ، 21 سطر، اندازه: 16/1 × 24/1 سم [ف: 1-44]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3907

خط: نسخ زیبا، کان محمد رفیع بن محمد باقر عاملی، تا: 1094ق؛ دارای یک سر لوح مذهب، و دو لوحه مذهب، مجدول، مذهب،

ص: 605

در پایان نسخه هشت برگ مذهب و نقاشی شده است و کاتب در این هشت برگ صلوات بر دوازده معصوم و تاریخچه نوشته که موشح است به قطعه ای ده بیتی که او خود در مدح میرزا ابوالحسن سروده و با آب طلا در ذیل رقم خود آورده. او دستور توشیح شعر را در نوشته ها خود در گوشه صفحات توضیح داده است. در صدر ابیات می نویسد: «مما قاله العبد القاصر محمد رفیع بن محمد باقر ... من کلام موزون موشح فی ذیل العریبة التي انشأها فی خاتمة و من الله الأغاثه و هي هذه القطعة الموشحة و هي 4709 حرفا: نور مصباح هدی زبده ارباب عمل XX است رحمت ایمزد شرف انسانی / گوهر برج نجابت که نباشد مثلش XX اختر برج سعادت که ندارد ثانی / میرزا بوالحسن آن مهبط انوار الهه XX کامد اقبال بلند از مدد سبحانی»، بر پشت برگ اول چند یادداشت تملک و هبه نامه است و در یکی از اینها چنین است: «هبه نمودم این کتاب اقبال را به والده اطفال خود بنت مرحوم حاجی جعفر خراسان با یک عدد اسطرلاب عمل ملا محمد حین خلف ملا محمد باقر یزدی» با مهر ابوالقاسم الموسوی، و دیگری چنین است: «بعد از انتقال شرعی ... از علیا جناب والده ماجده ام به این حقیر هبه صحیحه نمودم این کتاب اقبال را به فرزند اعز محمد مهدی ...»، و در ذیل آن این یادداشت دیده می شود: «بسمله غرض از تحریر ... این که یک اسطرلاب عمل محمد صادق خوانساری که برای اینجانب ساخته بود به هبه ... منتقل شد از این جانب به فرزند ی نور چشمی میر محمد مهدی و انا المذنب حسن بن حسین الموسوی»؛ کاغذ: خانبالغ شکری رنگ، جلد: روغنی با روکش پارچه ترمه، 900، 21 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 10-1933]

20. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3662/1

آغاز: الفصل الحادي و الاربعون في الزيارات و هي مجموعة من كتب متعددة و مظان متبده و نبدا بزياره سيد البشر و الشفيق في المحشر، انجام: ثم ادع بدعاء زين العابدين عليه السلام يا من يرحم من لا يرحمه العباد إلى آخره. وقد مر ذكره في الفصل الثامن و الثلاثين.

از فصل 41 از جزء اول تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1095ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای، ضربی، مقوایی، 164گ (پ 1-164پ)، 12 سطر (8 × 15)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 16-260]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6237

نیمه اول کتاب است؛ خط: نسخ زیبا، کا: عزیز الله بن ابی القاسم حسینی اصفهانی، تا: غره صفر 1097ق؛ مجدول، مصحح؛ مهر: عبده جعفر بن محمد صادق (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج رو سبز ضربی پشت قرمز، 328گ، 25 سطر، اندازه: 15/5 × 26 سم [ف: 226-16]

22. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: 38

آغاز: الاول فیما نذکره من فوائد شهر شوال و فيه عدة فصول خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ در دو برگگی قبل از کتاب و صفحه آخر وقفنامه آن دیده می شود که از رقبات حاج رمضان تاجر کرمانی خرید شده و تولیت حاج محمد صالح بن محمد حسن تاجر یزدی به تاریخ 1334 وقف شده است؛ واقف: حاج رمضان تاجر کرمانی، 1334؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 315گ، 23 سطر، اندازه: 18 × 25 سم [ف: 28-]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10390

خط: نسخ ممتاز، بی کا، تا: اوایل قرن 12؛ افتادگی: انجام (برگ آخر)؛ مترجم احتمالا مولی محمد تقی مجلس که بایستی بیشتر بررسی شود؛ نسخه نفیس و هنری، دارای سرلوح رنگین، مجدول و دارای کمنند؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س 8 ش 4-62]

24. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه: بدون شماره

شامل دو جلد اقبال و کتاب مضمار السبق؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ تملک: محمد مهدی بن محمد حسن شیرازی در پنج شنبه 24 ذیحجه 1186 ق؛ 323 گ، اندازه: $21\frac{1}{5} \times 34$ سم [نسخه پژوهی: 1-56]

25. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2451

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 12؛ مجدول، آغاز و انجام نونویس؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی زمینه سیاه زرین، 174 گ، 21 سطر، اندازه: $15\frac{8}{8} \times 24\frac{9}{9}$ سم [ف: 1-44]

26. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 20/71-3651

آغاز: الباب الأول فیما نذکره من فواید شهر شوال و فیہ عدہ فصول فصل فیما نذکره مما روی فی تسمیة شوال؛ انجام: برابر 12 از اعمال ماه شوال تا پایان جلد اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، جلد: تیماج قهوه ای، سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته، 242 گ، 19 سطر، اندازه: 20×12 سم [ف: 1-464]

27. قم: مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 28

خط: نسخ معرب، کا: محمد مهدی اصفهانی، تا: اواخر ربیع الاول 1102 ق (پایان جزء اول)؛ مصحح، محشی، مجدول، مذهب، دارای سرلوح زرین، در سه صفحه قبل از کتاب چند تاریخ تولد و وفات به خط شیخ فضل الله نوری با مهر مربع کتابخانه وی؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز ضربی اندرون مشکی، 434 گ، 21 سطر، اندازه: 29×18 سم [ف: 1-23]

28. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2193

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 2

از اعمال ماه محرم تا انتهای اعمال؛ خط: نسخ خوش، کا: عزیز الله بن ابوالقاسم حسینی، تا: سه شنبه 27 صفر 1107 ق؛ صفحه اول دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع نسبتا کم کار، مجدول مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید سعید طباطبایی، 1332؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 394 گ، 21 سطر ($22\frac{5}{8} \times 11\frac{1}{8}$)، اندازه: 30×18 سم [ف: 5-570]

29. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 9286

خط: نسخ معرب، کا: غلام محمد بن شیخ عبدالحکیم پسر شیخ

محمد صادق، تا: 3 رمضان 1116ق؛ با سرلوح زرین و رنگین، مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ترنجی مقوایی وزیری، 529گ، 19 سطر (9×19/5)، اندازه: 15/5×27سم [ف: 17-339]

30. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2623/1 و عکسی 2604/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: و سوف نذکر ما نرویه فی هذه الأسباب فی اول الجزء الثاني من هذا الكتاب و نجمع بین الروایتین علی وجه الصواب.

جزء اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای سرلوح زرین و در حاشیه نقش اسلیمی بازر؛ جلد: تیماج مشکی عطف قهوه ای، 430گ (1پ - 1430)، 19 سطر، اندازه: 17×24 سم [محدث ارموی مخ: 1-168] و [عکسی ف: 7-188]

31. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15889

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 2 خط: نسخ معرب، کا: سید محمد حسین بن سید محمد جعفر بن سید عیسی، تا: 19 جمادی الاول

1231ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، دارای رکابه نویسی؛ جلد: تیماج سرخ با ترنج و سرترنج، 187 گ، 18 سطر، اندازه:

12×20/5سم [ف: 44-117]

32. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17979

بی کا، تا: 1283ق [د.ث. مجلس]

33. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 90

خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین بن سید محمد حسینی اصفهانی، تا: شعبان 1292ق؛ هشت برگ اول دارای جدول و کمند؛ واقف:

حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 296گ، 21 سطر (5/11×20/5)، اندازه: 19/5×29 سم [ف: 1-78]

34. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1487-عکسی

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

جزء یکم در اعمالی است که در ماه های ذیقعد و ذیحجه به کار بسته می شود، و پیش از آغاز فهرست 8 «باب» و «فصل» های هر باب

آورده شده است؛ خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا، با تملک رجب 1293، که نوشتن نسخه بسیار از این کهن تر است؛ 564ص، 10 سطر

(13×21)، اندازه: 11×30 سم [عکسی ف: 1-35]

35. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 181

آغاز: برابر 1

شامل هر دو جلد اقبال و نیز مجلد مضممار را دارد بدین ترتیب: نخست جلد دوم اقبال در اعمال ماه محرم تا آخر شعبان، پس از آن جلد

ششم (مضممار) که در اعمال ماه مبارک رمضان است و سپس جلد اول اقبال در اعمال ماه های شوال و ذیقعد و ذیحجه است تا ترتیب

سال قمری رعایت گردد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کان محمد باقر رضوی، تا: جمعه 3 ذیحجه 1308ق؛ مصحح، مقابله شده؛ در پشت صفحه اول، کاتب نسخه یادداشتی نوشته است به این مضمون: «این کتاب اقبال سید بن طاوس علیه الرحمه را در روز عید اضحی سنه 1315 قرائت می کردم بعد از آنکه او را با دو نسخه دیگر مقابله نموده بودم باز دیدم خالی از غلط نیست از ناظرین در این کتاب خواهش دارم معذورم دارند و از دعای خیر فراموشم نفرمایند. حرره العبد محمد باقر الرضوي المدرس في شهر ذیحجة الحرام من شهر 1315»، در همین نسخه با همان خط، کاتب نسخه نگاشته است «مجدداً با نسخه اقبال جناب مستطاب شریعتمدار آقای شیخ عبدالحسین که از کتب مصححه مرحوم نواب مستطاب مؤید الدوله طاب ثراه بود مقابله کردم امید آنکه خالی از غلط بوده باشد الا مازاغ عنه البصر حرره في ليلة التاسعة و العشرین من شهر رمضان المبارک 1316»، در حاشیه این صفحه یادداشت خریداری حاج محمد رحیم کتابفروش تهرانی آمده است، در هامش صفحه سوم آمده است: «این کتاب در هزار و سیصد و بیست و یکی از جناب آقا میرزا باقر مدرس رضوی سلمه الله ابتیاع شد. جزو کتابخانه آمد هر کس طمع کند یا بی اذن تصرف نماید ملعون است، در شهر جمادی الأولى محمد بن کاظم البروجردی» 1322ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه ای، 687گ، 17 سطر (9/5×18/5)، اندازه: 14/5×26/5سم [ف: 1-153]

36. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 260 5/5

آغاز: فصل فیما ذکره من حال الیوم التاسع من ربیع الاول اعلم ان هذا الیوم؛ انجام: فکیف یصح تاویل انه یوم بلغ الخیر الیهم

فصل سوم از باب چهارم کتاب - در فضائل و اعمال ماه ربیع الاول - را در بردارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی و اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، 3گ (112پ - 114پ)، ابعاد متن: 5×10، اندازه: 5/9×17 سم [ف: 12-13]

37. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3320

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 2

این نسخه نیز متضمن دو جلد کتاب اقبال و کتاب مضممار است و بر خلاف نهج مؤلف نوشته شده و بر ترتیب ماه ها تدوین شده، به اعمال ماه محرم آغاز گشته و با اعمال ماه ذیحجه ختم شده؛ خط: نسخ خوب و ریز، بی کا، بی تا؛ مصحح، معلق است به حواشی با امضاء «م ح س» و غیره؛ تملک: حسنعلیخان امیر نظام گروسی؛ دارای یک سرلوح کوچک مرصع، مجدول؛ واقف: نائینی؛ 356گ، اندازه: 10×15 سم [ف: 6-212]

38. همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 9771

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ اندازه: 13×25 سم [رشت و همدان: ف: -1606]

39. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4225

آغاز: بسمله، الباب الأول فی فواید شهر شوال و فیہ عدة فصول. فصل فیما ذکره مما روی فی تسمیة شهر شوال؛ انجام: برابر 2

قسم دوم در اعمال شوال تا ذیحجه می باشد؛ خط: نسخ، کان محمد حسین بن شرف الدین علی، بی تا، جا: نجف؛ مصحح، محشی؛

کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: لت روی تیماج زرشکی،

ص: 607

لت پشت تیماج قهوه ای روشن، مقوایی، 219گ، 15 سطر (9×14)، اندازه: 20×14سم [ف: 18-181]

40. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12342

آغاز: برابر 1؛ انجام و انت بالمنظر الاعلی فالق الحب و النوی تعلم السر و اخفی فلك الحمد یا رب العالمین و لك الحمد فی الاعلی.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، مقابله شده؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، لچکی، 285 گ، 21 سطر، اندازه: 16/5×29 سم [ف: 35-301]

41. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12411

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 2

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ در اول نسخه تملکی با مهر به سجع «عبدہ الراجی ابو تراب بن احمد 1284» (بیضی)؛ جلد: تیماج دورو، تیماج، 239گ، 27 سطر، اندازه: 18/5×29/5 سم [ف: 35-366]

42. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 36/189-7189

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا عطف پارچه، 446گ، 21 سطر، اندازه: 13×19 سم [ف: 1-464]

الاقبال الاعمال (مختصر) = تلخیص الاقبال / دعا / عربی

al-iqbāl-ul a'māl (muxtaṣar) = talxīṣ-ul iqbāl

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق 15 قمری

(-21c) (tavārī yazdī, "abbās-e bn-e mohammad

وابسته به: اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنه فیما یعمل مرة واحدة فی السنة = الاقبال بصالح الأعمال؛ ابن طاوس، علی بن موسی (664-589)

یزد؛ وزیر؛ شماره نسخه: 3995

بی کا، تا: 1404ق [نشریه: 13-353]

الاقبال بالاعمال الحسنه (ترجمه) / دعا / فارسی

وابسته به: اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنه فيما يعمل مرة واحدة في السنة = الاقبال بصالح الأعمال؛ ابن طاوس، علی بن موسی (664-589)

این ترجمه به دستور شاهزاده آغا بیگم دختر شاه عباس صفوی انجام گرفته و از ماه محرم شروع می شود و به ماه شعبان ختم می گردد و مجموعاً در نه باب می باشد و بقیه ماه ها را ندارد.

آغاز: جواهر حمد بیحد و زواهر ثنای بیعد لایق درگاه مجیب الدعواتی است که بنابر آیه وافیه الهدایه ادعونی استجب لکم ... انجام: و گاهی کاتب از نسخه بهمان لفظ که بود میگردند و الحمد لله جل جلاله کما یرید منا و یرضی به.

[الذریعة 80/4]

همانند:

1. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1443

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمدرضا بن هاشم هر منجردی جی، تا: ربیع الثانی 1084ق، مجدول، مصحح؛ اندازه: 14 × 24 سم [نسخه پژوهی: 2-127]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1344

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن علاء الدین، تا: اول دهه آخر شوال 1089ق؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ قبل از کتاب چند صفحه است دارای فهرست دعاها به خط محمد صادق کاتب فرزند حاجی محمد الحافظ به تاریخ سه شنبه 18 رمضان 1090؛ روی برگ اول فهرست وقفنامه کتاب است به تاریخ ذیقعد 138؛ و همچنین شهادت بر این وقفنامه به همین تاریخ؛ مهر: «المتوکل علی الله محمد حسن بن محمد علی» (بیضی)، «الواقفه کنیز فاطمه انیس الدوله» (بیضی)، «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده جعفر» (بیضی)، «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد علی بن جعفر» (بیضی)؛ تملك: نجفقلی بن توشمال باشی به تاریخ رمضان 1095 و مهر مربع ناخوان وی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، 398گ، 21 سطر، اندازه: 20 × 31 سم [ف: 4-121]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23301

آغاز: برابر؛ انجام: که پادشاهان دینند جلد اول تمام شد

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [رایانه]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10545

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 499گ، 19 سطر، اندازه: 16/5 × 26/5 سم [ف: 27-33]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3310

آغاز: برابر؛ انجام: ولك الحمد في الأعلى.

خط: نسخ خوب، بی کا، تا: رجب 1247ق؛ مصحح، مجدول مذهب، دارای یک سرلوح مرصع؛ واقف: نائینی؛ 351 گ، 14 سطر، اندازه: 17 × 25 سم [ف: 6-219]

6. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 15

آغاز: برابر؛ انجام: قد فرغ من تسويد هذا الكتاب المستطاب بعون الملك الوهاب على يد اقل العباد... ابن سلطان محمد محسن الشريف في يوم الثلثا خامس عشرين شهر جمادى الأولى من شهر سنه خمسہ عشر و مائه بعد الالف 1115

خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا

ص: 608

الحسینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش چرمی ساغری مشکی ساده با ترنج و دو سر ترنج و چهار لچک، 904ص، 20 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 20×33 سم [ف: 1-100]

الاقبال بالاعمال الحسنة (ترجمه) / دعا / فارسی

(t al-iqbal bi-1-a mal-il hasana)

وابسته به: اقبال الاعمال = الاقبال بالاعمال الحسنة فيما يعمل مرة واحدة في السنة = الاقبال بصالح الأعمال؛ ابن طاوس، علی بن موسی (664-589)

[الذريعة 80/4]

غير همانند:

1. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 512

آغاز: اللهم هذا شهر رمضان و هذا شهر الصيام

نگارنده آن از شیخ بهائی در گذشته 1030 با عنوان شیخ بهائی برد الله مضجعه نام می برد و اشعاری از نان و حلوی او نقل می کند و از دو نگارش دیگر خود به نام های «عدة المسافرين» و «منهج البركات» یاد می کند؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: گویا قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ 195 گ، 22 سطر، اندازه: 17×30 سم [ف: 2-30]

2. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان، شماره نسخه: 63

آغاز: نمونه نخستین در اعمال شهر الله المکرم ماه محرم الحرام ... مشتمل بر مقدمه و دو باب؛ انجام: و حق خاطبان او امامان (علیهم السلام) بسر نمی رسد هرگز و اگر چه کوشش نماید انسان در تمام اوقاتش

از اعمال ماه محرم تا جمادی الاخر؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 11؛ دارای سرلوح زیبا، مجدول، در برخی اوراق وقف بر طلبه مدرسه زهان مشهود است؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 220گ، 16 سطر، اندازه: 14×23/5 سم [ف: 51-]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2502

آغاز: متعلق است بماه جمادی الاخر و در آن چند فصل است فصل اول در دعاهاى غره این ماه؛ انجام: من ذا الذي يشفع عنده الا باذنه يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ولا يحيطون.

ترجمه آزادی است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه ها تیماج مشکی، 442گ، 20 سطر، اندازه: 19×29 سم [محدث ارموی مخ: 1-357]

4. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1373

آغاز: بسمله باب سی و ششم در چیز چندی است که بیان می‌نمائیم ما او را از چیزها چندی که مخصوص به شب عید فطر است و آن چند چیز است؛ انجام گردانیدم آخر این جزو را ماه ذیحجه ماه خوشحالیها و ... الحمدلله جل جلاله و کما یرید منا و یرضی به و صلی الله علی سیدنا ... حامداً مصلياً الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ ترجمه دعاها به صورت زیرنویس با شنگرف؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، عطف میشن مشکی، 12 سطر (10×16)، قطع: ربعی، اندازه: 23/5 × 16/5 سم [ف: 4-1961]

5. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2064

آغاز: اما بعد پس بدرستی که چون دیدم که این کتاب که نام نهاده شده است با قبال باعمال حسنه در ذکر آنچه کرده می‌شود یکمرتبه؛ انجام: گاهی خود می‌نوشتم و گاهی کاتب کتابت از آن نسخه به همان لفظ که بود می‌کرد والحمدلله جل جلاله کما یرید منا.

ترجمه آزادی است. از اعمال ماه محرم تا پایان اعمال ذیحجه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول 1202ق (پایان جلد اول)؛ مصحح، مجدول، در برگی 148-150 محمد مهدی اصفهانی فهرستی برای جلد دوم کتاب تنظیم نموده است؛ تملک: «محمد یوسف بن محمد ابراهیم»، تملکی دیگر به سال 1238 در لکهنو با مهر «دارد امید شفاعت محمد عباس» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه ای دورو، 503گ، 19 سطر، اندازه: 16×29 سم [محدث ارموی مخ: 1-357]

- الاقبال بالاعمال الحسنة فيما يعمل مرة واحدة في السنة < اقبال الاعمال

- الاقبال بصالح الاعمال < اقبال الاعمال

- اقبال نامه < اسکندرنامه

اقبال نامه / داستان، کلام و اعتقادات / فارسی

eqbal-name

شوشتری، شمس الدین

ŠoŠtarī, Šams-od-dīn

اهدا به: شاه تهماسب صفوی (930-984ق)

این کتابچه درباره جزیره خضراء و غایب شدن امام زمان است. مؤلف می‌گوید در حضور سلطان طهماسب بهادر خان سخن از جزیره خضراء به میان آمد، به خاطر آمد که چون معاندان در بحث امامت خصوصاً در قضیه غیبت امام زمان (علیه السلام) بنا بر عصیبت گذارده و انکار می‌کنند پس اگر رساله جامع و واضحی در اثبات امامت و بعضی از حکمت غیبت به لفظ فارسی نوشته شود مناسب است، لذا این رساله را نگاشت. مؤلف به بررسی غیبت انبیاء گذشته پرداخته و ثابت می‌کند که غیبت امر محالی نیست. این کتاب به مؤمن تفرشی نیز نسبت داده شده است. «دانش پژوه» در باره آن افاداتی دارد بدین ترتیب: داستانی درباره «الجزیره الخضراء» در کتاب های شیعی به دو

روایت آمده است در الذریعه (93/4) از گفته افندی در ریاض العلماء از «ترجمه جزیره خضراء» نگارش شیخ علائی و مولای مروج نورالدین علی بن حسین بن عبدالعالی محقق دوم کرکی (م)

ص: 609

940) که برای شاه تهماسب صفوی (930-984) نوشته و در هند هم به چاپ رسیده است یاد گردید. این دانشمند بزرگوار شیعی را سنیان درباری و سازنده آئین شیعی خوانده اند! باز در آنجا (109/1 و 94/4 و 106/5) از «اثبات وجود صاحب الزمان و غیبه و مصالح الغیبه» به پرسی از سید امیر شمس الدین محمد بن میر اسدالله شوشتری که به فرمان «پادشاه صاحبقران مغفور» نگاشته است یاد گردید و دارد که شوشتری در مجالس المؤمنین (در جزیره بحر اخضر و بحر ایض) گفته که مؤمنان و گروندگان باید آن را با خود نگاه دارند. در این کتاب همین داستان جزیره اخضر به پرسی آمده است. شوشتری در همانجای مجالس از همان جزیره خضرا و بحر ایض یاد نموده و آن را میان دریای اندلس و در سرزمین بربر پنداشت و نیز نوشته که به گفته برخی بنو عبد المؤمن دیار مغرب که از جفر اعلی آگاهند همگی شیعه هستند و پیروان آنها هم آئین شیعی دارند. گویند که فضل بن یحیی طیبی کاتب به روایت از زین الدین علی بن فاضل مازندرانی در 699 داستان جزیره خضرا را آورد و این همان است که در نگارش شمس الدین شوشتری به پرسی شده است (ذریعه 93/4) و به نوشته امل الآمل (ص 492) طیبی دانشمندی بزرگوار و در واسط بوده و کشف الغمه را از علی بن عیسی اربلی روایت کرده و به خط خود نوشت و آن را بسال 691 مقابله نمود و از او بشنید. نامش در امل الآمل بدین گونه است: «شیخ مجدالدین فضل بن یحیی بن علی بن المظفر بن الطیبی الکاتب». کاظمینی در مقابس (ص 12 چاپ 1322 تهران) می نویسد: «و منها المحقق ... المنوه باسمه و علمه فی قصة الجزيرة الخضراء ... ابی القاسم نجم الدین جعفر بن الحسن ... الحلی» و این گفته او اشاره است به داستان جزیره که در «اقبال نامه» ما و «نجم ثاقب» آمده و در آن یادی از محقق حلّی شده است. او در کشف القناع (وجه 12 از وجوه اجماع ص 231 چاپ 1317 تهران) هم از داستان این جزیره که در بحار و تفسیر الأئمة و جز اینها آمده است یاد نمود و آن را گواهی دانست بر این که می توان امام زمان را دید. محدث نوری در «النجم الثاقب» داستان 37 باب هفتم ص 58) از روی «بحار» و «ریاض العلماء» افندی از رساله جزیره خضراء که به خط فاضل فضل بن یحیی و در خزانه علی (علیه السلام) بوده است و نیز از روی مناقب آخوند ملا کاظم هزارجریبی شاگرد علامه بهبهانی از خط شهید یکم از خط پیشوای دانا فضل بن یحیی یاد نموده و گفت که از اینها بر می آید که نگارنده این رساله همان شهید یکم خواهد بود (در مجالس المؤمنین هم آمده که شهید آن را به طریق خود روایت نمود) باز گفت که میر محمد لوحی در «کفایة المهتدی فی معرفة المهدی» نوشته که من داستان مدینة الشیعه و جزیره خضرا و بحر ایض را که فرزندان صاحب زمان در آنجا هستند در ریاض المؤمنین» یاد کردم. میر لوحی در همان کفایه در گزارش حدیث 37 (ش 619 گ 146 الف) چنین می نویسد: «حکایت بحر ایض و جزیره خضرا و حکایت مدینة الشیعه و شهری که در اقصار زمین مغرب است که از خوف اطناب درین مختصر محرر نگردید». به نوشته نوری آورنده این داستان (شیخ زین الدین علی بن فاضل مازندرانی) هشت سال و نیم پیش از 699 به آن جزیره رفته و سرگذشت خویش را برای طیبی گفته است و درست تاریخ 691 می شود. زین الدین ابی محمد علی بن محمد عاملی نباطی بیاضی (- 877) (همین فهرست ص 895) در «الصرط المستقیم الی مستحقی التقدیم» (نگارش 25 ع/854) باب «یا» (ما جاء فی خاتمهم و تملکه و بقائه) فصل «به» چنین آورد: «حدث کمال الدین الانباری قال أمسینا عند عون الوزير فرایناه یقرب شخصا لا نعرفه و نسمع کلامه فتجارینا المذاهب فقال الوزير اقل طائفة الشیعة فقال الرجل خرجت مع والدي فی البحر من مدینتنا الزاهیه ... قال کمال الدین فلما سمعه الوزير شدد علينا فی کتمان ذلک» در آن از شهرهای زاهیه و مبارکه و زاهره و رائقه و طلوم و عاطر و اشخاصی به نام سلطان طاهر بن محمد بن حسن عسکری پادشاه مبارکه و مقری شافعی و سلطان قاسم بن صاحب الامر پادشاه رائقه و عبدالرحمن بن صاحب الامر پادشاه طلوم و هاشم بن صاحب الامر پادشاه عاطر یاد شده و بسیار کوتاه است به اندازه یک صفحه (ش 977 گ 269 ب). داستانی که بیاضی یاد نمود درست نزدیک همان است که در نسخه ش 149/5 این کتابخانه (ص 557-563 ج 2 فهرست آقای منزوی) آمده است و آن را شریف زاهد محمد بن علی علوی حسینی در کتاب خود به اسناد مرفوع به احمد بن محمد بن یحیی انباری آورد که مردی در ماه رمضان سال 543 نزد وزیر عون الدین بحیی بن هبیره آن را بگفت. در این داستان (این نسخه 149/5) از شهرهای مامیه زادگاه گوینده داستان که ترسا هم بوده است و مبارکه و شاه آنجا به نام طاهر و زاهره پایتخت آنجا و رابعه و شاه آن به نام قاسم و شافیه و شاهش به نام

ابراهیم و طلوم و شاهش به نام عبدالرحمن و عناطیس و شاهش به نام قاسم که همه اینها پسران حجت بوده اند و فرمانروای آن شهرها یاد شده است. و نیز از مقری روزبهان بن احمد اهوازی شافعی که با این مرد ترسا بوده و همین که از سه خلیفه نکوهش شده و روش شافعی او به بدی یاد شده است او شیعی گشت. این روایت چنان که می بینیم کهن تر است و آورنده آن مردی ترسا است که نزد وزیر ابن هبیره در 543 گفته است. در یادداشت های قزوینی (147/2)

چاپ دانشگاه) چنین آمده که در این داستان از خریدار و فروشنده زمینی در همان جزیره یاد شده که در آن گنجی پدیدار گشت و خریدار خواست آن را به فروشنده دهد و او نپذیرفت. این داستان دوم در تاریخ ابن عساکر (258/5) در سرگذشت ذوالقرنین (اسکندر) هم یاد شده که در یکی از شهرها (بعض المدائن) چنین رخ داده و ذوالقرنین دید که آن خریدار و فروشنده پیش داور رفتند و او مانند انوشیروان در میان آنها داوری نمود و اسکندر را از آن خوش آمده است و داوری

ص: 610

انوشیروان هم بدین گونه بود که دستور دارد پسر و دختر آن دو با یکدیگر زناشویی کنند و گنج از آن آنها باشد (عقد العلی للموقف الاعلی نگارش 584 ص 56 چاپ 1311 تهران - نصیحة الملوک غزالی چاپ تهران در 7-1315 خ ص 53 و تازی آن بنام التبر المسبوك ص 39) پیدا نیست که قزوینی کدام یک از دو روایت جزیره خضرا را خواسته است. در الذریعه (5/105) این دو روایت با هم آمیخته شده و چنین آمده: رساله جزیره خضرا نزدیک 350 بیت است (13 بحار) و از شیخ مجدالدین فضل بن یحیی بن علی بن مظفر طیبی کوفی کاتب در واسط امل الآمل) و شاگرد اربلی که کشف الغمه را با گروهی نزد او خواند. این رساله را در خزانه غروی نجف به خط طیبی یافتیم و از روی آن برای خود نوشتیم و طیبی در آن آنچه را که شیخ زین الدین علی بن فاضل مازندرانی نجف نشین و نگارنده الفوائد الشمسیه (پرسش و پاسخ او و سید شمس الدین عالم) در حله در 11 شوال 699 برای او گفته بود آورد. این مازندرانی آن داستان را پیش از این برای شمس الدین محمد بن نجیح حلی و جلال الدین عبدالله بن حرام حلی گفته و طیبی آن را از آن دو در کربلا در شعبان 699 شنیده بود و سپس دوباره از خود مازندرانی بشنید. به گفته شوشتری در مجالس المؤمنین شهید یکم آن را به سند خودش از همان زین الدین علی روایت نمود و به خط خود نوشت و همان شمس الدین محمد شوشتری آن را در رساله خود گنجانده و گویا همان باشد که در ترجمه کرکی هست. آورنده ناشناخته این داستان مهمان وزیر عون الدین یحیی بن هبیره - (560) بوده که در خانه او با بود گروهی از بازرگانان مسلمان و مسیحی آن را بگفت و کمال الدین احمد بن محمد بن یحیی انباری پس از مرگ و زیر در خانه خود در بغداد برای شیخ ابی القاسم بن ابی عمر و عثمان بن عبدالباقی بن احمد دمشقی و او برای مقری خطیر الدین حمزة بن المسیب بن الحارث و او در خانه خود در ظفریه بغداد برای حافظ سعید بن احمد بن الرحنی آن را گفته است. این داستان با همین سند در پایان نسخه ای از التعازی شریف زاهد ابی عبدالله محمد بن علی علوی شجری (-445ق) آمده و برخی مانند نوری در مستدرک» (3/370) و جزایری در «انوار نعمانیه» (نور 44 ص 148) و اردبیلی در «حدیقة الشیعه» پنداشتند که این داستان با این سند که از سده ششم و پیش از 560 است در کتابی که در سده چهارم نوشته شده آمده است نوری در «جنة المأوی» در حکایت سوم این داستان را یاد نمود و گفت که آن در «السلطان المفرج عن اهل الإیمان» سید علی بن عبدالحمید نیلی هم با همین سند آمده است. در الذریعه دارد که این داستان با تناقض های تاریخی در متن و سند و با چیزهای باورنشدنی که در آن آمده در کتاب های دانشمندان ما نه برای آن یاد شده که بدان بر گایند و درستش بدانند بلکه برای اینکه به سنیان بگویند که امام زمان در سرداب نیست و می شود در یکی از سرزمین ها زیست کند و این داستان سندی جزو جاده ندارد.

آمدیم بر سر اقبال نامه ما که گویا همان کتاب شمس الدین شوشتری است نه از کرکی. نگارنده آن در آن نخست از غیبت پیامبران و پاکان گفتگو می دارد و سپس می گوید هیچ دور نیست که امام زمان هم نهان باشد آنگاه علت نهان شدنش را می گوید و او را به آفتاب مانند می کند که زیر ابر پنهان شود. او می نویسد (گ 4ب) که من بیمار بودم و این نامه را نوشتم و به شدم. من در آن چیزهایی آوردم که در دفترهای دیگر نیست و آنچه نوشتم یا از روی خرد است یا سخنان پیشوایان. پس از این سخنان داستان جزیره آغاز می گردد (از گ 27ب تا پایان که کم دارد و تا انجام نامه در نسخه ما نیست) این روایت چنانکه دیده ایم جز روایت نباطی است و تازه تر از آن که از سده ششم است و این یکی از سده هفتم و آورنده آن مردی ترسا و آورنده این علی بن فاضل مازندرانی. باری در این اقبال نامه دارد که این داستان را شهید یکم از گروهی شنید و به عربی است و نسخه آن نزدم هست و فارسی آن چنین است که او می گوید من به خط (مجدالدین فضل بن یحیی بن علی (مظفر) طیبی (کوفی) یافتیم که شنیدم از شمس الدین محمد بن نجیح حلی و از جلال الدین بن عبد الله بن خوام حلی در مشهد شریف حائری (کربلا) در (15) شعبان 699 (اینجا قدری پاک شده 28ب) که شنیدیم از زین الدین علی بن فاضل مازندرانی مجاور نجف که خود بحر ایض و جزیره خضرا را دیده و او در خانه سید فخرالدین حسن بن علی موسوی مازندرانی در حله بود و در روز چهارشنبه 11 شوال 699 برای من (طیبی) این داستان را گفت که در دمشق بود و نزد زین الدین علی اندلسی مالکی قرآن می خواند تا هفت قرائت را بیاموزد و با او به مصر رفت سپس به اندلس تا به سرزمین بربر و جزیره فضه رسید و به وسیله شیخ محمد سندی نزد سید شمس الدین محمد عالم پسر زاده امام زمان رسید و به دستور او به وطن برگشت در اینجا (39 و 40ب) از دهه یکم هشتصد یاد می شود

که فرح در آن سال ها خواهد بود. علی بن فاضل می گوید که من نزد شمس الدین محمد عالم از دانشمندان شیعی نام کسی را نشنیدم جز ابو جعفر طوسی و شیخ ابوالقاسم جعفر بن سعید حلی (رض عنهما). این مازندرانی از دمشق باندلس رفت و از آنجا به جزایر رفسه و جزیره خضرا رسید.

این داستان ربطی به داستان ش 149/5 که درست مانند داستان بیاضی است ندارد و مانند بحار ج 13 باب من راه (30) ص 143 (ترجمه این جلد از محمد حسن بن محمد ولی ارومیه ای برای محمد شاه قاجار باب 26 ص 437 چاپ تهران در 1373) و نجم ثاقب می باشد. «دانش پژوه»

آغاز: حمد و سپاس و ستایش و ثنای بی قیاس واجب الوجودی را که بمحض جود افاضت فیض و جود بر خلق عالم نمود و بفرط لطف بی غایت و کمال عنایت بی نهایت تفویض منصب

ص: 611

جلیل خلافت عالمیان در هر زمان از روی رحمت و احسان جهت انتظام و حسن نظام معاش و معاد همگنان بیکی از انبیاء و وصیی از اوصیا ... فرمود ... بعد از ادای مراسم حمد و صلوة چون در بعضی اوقات که مشرف بود بسعدت خدمت و دولت شرف ملازمت سده سنیه و عتبه علیه بندگان نواب کامیات سپهر رکاب اشرف اعلی شاه دین پناه سلیمان شأن سکندر نشان ... السلطان شاه طهماسب بهادر خان ... حکایت بحر ایض و جزیره خضرا که در آن ناحیه مقدسه مقام ... صاحب الامر است ... بذروه عرض رسانیده بود و مجمل آن معروض گردانید بعد از آن داعیه آن داشت که تفصیل مضمون آن نیز مشروحا معروض گرداند در ثانی الحال بخاطر فاتر رسید که چون ارباب معاندت را در مبحث امامت سیما در قضیه غیبت حضرت صاحب الزمان ... بنا بر عصبیت و حمیت جاهلیت مخالفت و مناکره هست ... و عوام الناس را ... از راه میبرند ... پس اگر رساله و جیزه جامع واضح اثبات امامت و بیان بعضی از حکمت غیبت ... بلفظ فارسی ... مشتمل بر شواهد و دلائلی که رافع غوایل شبه ارباب ضلال و اضلال گردد در مقدمه حکایت مذکوره مؤلف و مسطور شود بغایت مناسب خواهد بود.

[الذریعة 106/5 ؛ دانشگاه تهران 1098/5-1104؛ فهرستواره منزوی 279/1]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 96/7 - 1/96

آغاز: برابر؛ انجام؛ و شیخ علی بن فاضل گفت که رسیدن من بالجهة شریفه در رجب بود سنه تسعین و ستمائه و الحمدلله اولاً و آخراً.

در فهرست از مؤمن تقرشی دانسته شده. از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کان هدایت الله دست غیب حسنی حسینی، تا: ذیقعدہ 162ق، جا: دارالسلطنة تبریز؛ 12گ، 24 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1-61]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7558/2

آغاز: برابر؛ انجام؛ و شیخ علی بن فاضل گفت که من به آن جهت شریفه در رجب بود سنه 690.

نام مؤلف به استناد نسخه ش 656 دانشگاه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ تملک: محمد مؤمن بن شمس الدین محمد سپاهانی در قرن یازدهم؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: روغنی با گل و بوته، 42گ (35پ - 76پ)، 15 سطر، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 3-179]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 656

آغاز: برابر؛ انجام؛ تا آن تاریخ که بیکدیگر رسیدیم در حله سیفیه و این حکایت از او شنیدم هشت سال و

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ساده ضربی، 42گ، 12 سطر (6 × 13)، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 5-1098]

اقبال نامه / تاریخ / فارسی

آغاز: که با وجود اتحاد ایجاد عالم از عناصر اربعه انجام و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا [رایانه]

اقبال نامه جهانگیری = جهانگیر نامه / تاریخ هند / فارسی

eqbāl-nāme-ye jahāngīrī = jahāngīr-nāme

نخشی، محمد شریف معتمد، -1049 قمری

(naxšabī, mohammad šarīf-e mo'tamed (-1640

اهدا به: جهانگیر پادشاه (1014-1027ق)

تاریخ تألیف: 1029ق (پانزدهمین سال پادشاهی جهانگیر)؛ محل تألیف: کشمیر

مؤلف در دیباچه از «اکبر نامه» علامی و «طبقات اکبری» خواجه نظام الدین احمد و خواجه عطا بیگ قزوینی یاد کرده و خاطر نشان می کند که هر یک از ایشان به اندازه توانایی خود نگاشته بودند، اما کارهایشان فراگیر نبود، لذا وی نوشته های آن سه تن را با یکدیگر سنجیده و درستش را برگزیده و این کتاب را نگاشته است، در سه جلد: 1. نیاکان جهانگیر از تیمور (771-807ق) تا جهانگیر با اندک تصرفی در آنچه شیخ علامی نوشته بود؛ 2. رویدادهای روزگار اکبر پادشاه (963-1014 ق)؛ 3. رویدادهای روزگار جهانگیر (1014-1027ق). با سربندهای «ذکر».

آغاز: جلد 1: منتهای نامتناهی خدای را بی همتا که ما را خلعت

جلد 2: سلسله انتظام کارگاه آفرینش که به ظنهر حقیقت نمای

جلد 3: شایسته سریر سلطنت و فرمانروائی و زینبده افسر خلافت و کشور گشائی بلند اقبال تواند بود که نهال مرادش از جویبار رحمت ایزدی سرسبز و شاداب باشد و نخل دولتش در گلشن عدالت سر بر کشد.

چاپ: این کتاب در کلکته به چاپ رسیده است

[نسخه های منزوی 4576/6 (51 نسخه)؛ الذریعة 266/2؛ مشار فارسی 453/1؛ فهرستواره منزوی 1129/2؛ مشترک پاکستان

422/10 (37 نسخه)؛ دنا 77/2 (10 نسخه)]

آغاز: برابر جلد 3، انجام: ذکر گویندگان که در زمان حضرت بودند حافظ ناد علی ... استاد محمد نابی جرم ... الحمد لله ...

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، 116گ، 23 سطر (9 × 20)، قطع: رحلی، اندازه:

ص: 612

18 × 29 سم [ف: 16-82]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24798

آغاز: برابر جلد 3؛ انجام: ذکر نغمه سرایان هندو که در خدمت آن حضرت بودند جهانگیر داد ... پرویز داد، حمزه

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: غره جمادی الثانی 1072ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: میشن سرخ، 275 گ، 11 سطر، اندازه: 12 × 22/5 سم [اهدائی رهبر: 8-358]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7856

آغاز: برابر 3؛ انجام: فوت اکبر و این تاریخ از آن صفحات است. بیت: فوت اکبر شد از قضای الهه xx گشت تاریخ فوت اکبر شاه

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1087ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، ترنج با سر، 472 گ، 20 سطر، اندازه: 18 × 24 سم [ف: 26-336]

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1508

آغاز: و خان اعظم میرزا عزیز کو کلتاش را به انواع عواطف ... جلوس سال دوم وقایع سال اول 11 ذیقعده 1014 ق. نیز اعظم به بیت الشرف حمل سعادت تحویل یافته؛ انجام: درین خانه رفتن ز تدبیر نیست xx که هر لحظه در قبضه دیگر است. و تلك الأيام ... وقد شرعت بتألیفه اثنی و خمسين صفر المظفر و كان ذلك در رمضان المبارک 1101 من الهجرة مقام سلت.

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 12، جان هند؛ افتادگی: آغاز؛ تملك: اعتضاد 1285 ق؛ واقف: سپهسالار، 1297 ق؛ کاغذ: نخودی هندی، جلد: تیماج سرخ ضربی زرکوب مقوایی، 45 گ، 21 سطر (2/3 × 9/5)، اندازه: 16/5 × 28/5 سم [ف: 3-178]

5. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 217/1

آغاز: برابر

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، کا: رام چند، ولد دیونهای این کش رام قوم بروت، تا: پنج شنبه، 3 جمادی الثانی 1185ق؛ جلد: شمیم عطف پارچه، 138 گ، اندازه: 13/5 × 22/5 سم [ف: 1-225]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 107 سرود

جلد سوم؛ خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مجدول قهوه ای، عطف و کنار و گوشه قهوه ای سیر، قطع: وزیری [نشریه: 13 - 436]

7. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 324-عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: گنج بخش، ش 964؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: شاه محمد زمان، ساکن جلال آباد، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛
مجلد 3؛ 281 گ [عکسی ف: 2-33]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6218/4-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمهاف: 3-211]

8. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7/39-1139

آغاز: برابر؛ انجام: بتاریخ نوزده رجب المرجب سنه 1219 بوقت دو یاس روز بر آمده تمام شد.

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 19 رجب 1219ق؛ جلد: گالینگور سبز، 281 گ، 9 سطر، اندازه: $14/5 \times 25$ سم [ف: 1-464]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 394

آغاز: برابر؛ انجام: حافظ صله جهانگیر داد اختر خان پرویز داد و خرم داد.

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه 29 ربیع الثانی 1258ق؛ روی برگ اول مهر کتابخانه راجه سید محمد مهدی؛ جلد: مقوایی
عطف تیماج مشکی، 227 گ، 12 سطر، اندازه: $22/5 \times 16$ سم [ف: 1-411]

10. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: 956

آغاز: برابر؛ انجام: حافظ صله جهانگیر اختر خان پرویز داد و خرم داد

جلد سوم؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1326ق، کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی با روکش تیماج زرشکی، ریشه دار،
383 ص، 13 سطر (10 × 15)، اندازه: 16×10 سم [ف: 85-]

11. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 6995

آغاز: در تحقیق سوانح و ... وقایع شرایط احتیاط بواجبی رعایت می کردم و آنچه برای العین مشاهده افتاد ... زیادت و نقصان مسوده می
نمودم ... انجام: و از مردم شهر و دیه که به هوای نظاره آمده بودند از زمین کو ته تا پشت بام خانها دو آشیانه و سه آشیانه خلق انبوه بیرون از
شمار و حساب تماشائی بودند

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه ای روشن مقوایی مجدول میان جداول
بوته های ریشه ای، 448 گ، 26 سطر (5/10 × 18)، اندازه: $31/2 \times 18$ سم [رایانه]

- اقبالنامه عالمگیری < وقایع عالمگیری

قوشچى، على بن محمد، -879 قمرى

(qūšči, 'alī ebn-e mohammad (-1475

گزارشى است از قوشچى بر «تحفة».

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 3447/3

آغاز: قال الشارح رحمه الله موافقاً لصاحب «التحفة» أن وصول كل من القطبين الى اطراف الاهليلجى المرتسم منه، انما يكون في ارباع؛
انجام: الاقبال و الأدبار منخفا يستخرج ظل القطر الأطول الاهليلجى البرهان

من فوائد العلامة القوشچى في ...؛ خط: شكسته نستعليق، بى كا، تا: پايان شوال 1089ق؛ كاغذ: ترمه، جلد: رويه ميشن سياه، 2گ

اقتباس الانوار = سواطع الانوار / تراجم / فارسی

eqtebās-ol anvār = savāte'-ol anvār

براسوی، محمد اکرم بن محمد علی، ق 12

(barāsavī, mohammad akram ebn-e mohammad alī (- 12c

تاریخ تألیف: آغاز 1135ق، انجام 1142ق؛ محل تألیف: دهلی

زندگی نامه مشایخ عرفان و پیران چشت است. در دیباچه داستان خواب نما شدن خود و تایید پیامبر (صلی الله علیه و آله) و چهار یار و گروهی از پیران را یاد می کند. در 1 «مقدمه» و 4 «اقتباس» و سربندهای کوچکتر «نور» و «طالع» (ساطع): مقدمه در ذکر خرقه خلافت الهی و بیان چهار پیر و چهار خانواده؛ اقتباس اول: در مجملی از احوال پیامبر (صلی الله علیه و آله) و خلفای راشدین، در سه «نور»: 1. پیامبر، 2. خلفای راشدین، 3. ائمه معصومین، و مجملی از احوال شیخ عبدالقادر جیلانی؛ اقتباس دوم: احوال خواجه حسن بصری، عبدالواحد بن زید و فضیل ... در سه «نور»: 1. حسن بصری و ... 2. بصیره بصری و ... 3. خواجه ناصر الدین ابویوسف چشتی و ...؛ اقتباس سوم: در احوال خواجه معین الدین حسن سجزی و ... در سه «نور»: 1. خواجه معنی تا فرید الدین شکر گنج، 2. سلطان علاء الدین علی احمد صابر تا جلال الدین پانی پتی، 3. شیخ احمد عبدالحق (-846ق) تا شیخ محمد عارف عبدالحق، و این یکی در 10 «طالع»: 1. نسب ایشان، 2. مبادی احوال آن حضرت تا ملازمت جلال الدین پانی پتی، ... 10. رحلت؛ اقتباس چهارم: ذکر مجملی از احوال شیخ عبدالقدوس گنگوهی، تابندگی شیخ علی براسوی (پدر نگارنده در سه «نور»).

او در مقدمه فهرست منابع خود را این گونه نوشته است: سیر الأولیاء، بحر المعالی، روضة الأحاب، شواهد النبوة، روضة الشهداء، روضة الصفاء، حبیب السیر، لطایف اشرفی، مکتوبات سید اشرف جهانگیر، نفحات، مرارة الاسرار، مسیر الاقطاب، تحفة القادریة، تکمله غوث صمدانی، کتاب چهل مجلس شیخ علاء الدوله سمنانی، سبع سنابل، سیر العارفين، مسیر العارفين، اخبار الاخیار، رونق المجالس، ترجمه حکایات الصالحین، اسرار السالکین، طبقات حسامیه، جامع السلاسل، ملفوظ قوص شمسی، جوامع الکلم، ملفوظ میر سید گیسو دراز، فتوحات مکی، تذکرة الاولیاء، انوار العیون، مکتوبات حضرت قطب العالم شیخ عبد القدوس حنفی، لطایف قدسی، کتاب چشتیه بهشتینه، نوادر الانوار، گلزار الأبرار و آن چه از نقات عدول و پیران فحول استماع کرده است.

آغاز: الحمد لله الذي اظهر الاحوال على ارباب المجاهدت ... اما بعد می گوید ذره بيمقدار فارغ از گفتگوی اغیار ...

چاپ: لاهور، 1895م، قطع بزرگ، 349ص، سنگی.

[فهرست مشترک پاکستان 95711-959؛ فهرستواره منزوی 2015/3-2016]

آغاز: برابر؛ انجام: از نظر خلق استتار می پذیرد و رنگ روی و چشمش بسرخ گراید، و این بیان آخر خلاص کلام حضرت شاه اشرف جهانگیر بود که نوشته شد.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1374؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ ابر و باد، عطف و گوشه ها تیماج قهوه ای، 71گ، 21 سطر، اندازه: 17×17/5سم [اهدائی رهبر: 8-152]

2. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: 137 عکسی

بی کا، تا: 1250ق؛ 48گ [جنگ: 1-444]

اقتباس الأنوار فی شرح المنار / اصول فقه / عربی

iqtibās-ul anwār fī š.-il minār

خراطی، یوسف بن قوماری، ق 8 قمری

(-14c) (xarrātī, yūsof ebn-e qūmārī)

وابسته به: منار الانوار؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-710)

تاریخ تألیف: محرم 752ق

آغاز: الحمد لله الذي شرح صدور العلماء الاقتباس أنوار الشرايع من منار الأصول

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1488

خط: نسخ نزدیک به تعلیق، کا: شمس الدین بن علی، تا: ذیقعد 778ق؛ کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن سیاه، 101گ، 25 سطر، اندازه: 18/7 × 30/3 سم [ف: 1-45]

اقتباس المشاهد و التماس العواید / حدیث / عربی

iqtibās-ul mašāhid wa iltimās-ul 'awāyid

کتابی است در احادیث اهل سنت به نقل از مسلم، بخاری، ابوداود، بزاز، ترمذی و نسایی. این کتاب در 7 «مشهد» تنظیم شده: 1. کتابی از احزاب؛ 2. فضل الطهارة و الصلاة و هو علی نوعین؛ 3. الأدعية الفاضلة؛ 4. الصلاة علی النبي (صلی الله علیه و آله)؛ 5. الترغیب ما جاء فی الرحمة و الرفق؛ (مشهد 6 به دست نیامد) 7. الترهیب و تجنب المحرمات. در آغاز مشهد نخست می نویسد: «حزب سیدی شیخ یوسف الخضری رضی الله عنه».

آغاز: الحمد لله الذي اورد من ارتضاه من عبادة مناهل محبته و افرد من اجتباه من خلقه بالاطلاع على اسرار معرفته ... و بعد، لما كان اتباع السنة من افضل العبادات؛ انجام: باب في الكبر و التفاخر و دعوى الجاهلية، روى أبو داود بسنده عن أبي هريرة ... قال

لا يدخل الجنة من في قلبه مثقال ذرة من كبر، قال رجل ...

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 19 افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه ای، عطف: تیماج قهوه ای، 49 گ (96-144)، 15 سطر (12 × 19)، اندازه: 27/5 × 19 سم [ف: 597-]

الاقتداء بالمخالف / فقه / عربی

al-iqtidā' bi-l-muxālif

رساله استدلالی در صحت اقتداء در نماز جماعت به امام جماعتی است که در مذهب مخالف مذهب ماموم باشد از مذاهب اهل سنت، با تعرض به بعضی از مسائل تقلید یکی از امامان چهار گانه با تلفیق در تقلید.

قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 399/12

آغاز: اللهم ارنا الحق حقا ... الحمد لله لذاته و جمیل صفاته و الشکر له علی آلائه و نعمائه و هباته؛ انجام: و حینئذ فکیف یمنع الاقتداء به مع الحکم بصحة صلاته في نفسه.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 8 گ (123 پ - 130 ر)، اندازه: 20 × 15/5 سم [ف: 1-250]

الاقتداء بالمخالف في المذهب / فقه / عربی

al-iqtidā' bi-l-muxālif fi-l-madhab

قاری هروی، علی بن سلطان محمد، -1014 قمری

(-1606 qārī heravī, 'alī ebn-e soltān mohammad)

رساله استدلالی در این که اهل هر مذهبی می توانند در نماز جماعت به امامی که از اهل آن مذهب نباشد، اقتداء نمایند با رعایت آداب و شرائط مخصوصه، مشتمل بر چند «فصل».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5380/4

آغاز: الحمد لله الذي خلق الخلق و صيرهم أزواجاً و جعل لكل أمة منهم شرعاً و منهاجاً؛ انجام: مبهم في حقهم غير مقطوع بالنسبة إلى أحدهم، فرضي الله عنهم و عن اتباعهم الى يوم الدين

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 15 محرم 1091 ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 20 گ (173 پ - 192 ر)، اندازه: 20 × 14/5 سم [ف: 14-170]

الاقتداء في معرفة الوقف و الابتداء / تجويد / عربی

کتابی است در شناخت وقف و ابتداء در قران کریم مؤلف کتاب را به درخواست جمعی از شاگردانش تالیف نموده است. آغاز: بسمله، قال الشيخ الفقيه ... وبعد فقد رغب الى جماعة من المشتغلين بتلاوة القران المتصفين بالتجويد و الاتقان ان اجمع لهم ما يجرى لى حالة الاقراء مما يتعلق بالوقف والابتداء

[معجم المؤلفين 129/6 ؛ بروکلیمان ذیل 729/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 237 عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: و یات بخلق جدید

نسخه اصل: ظاهریه دمشق بشماره 8380. قسمت اول؛ خط: نسخ، بی کاه، تا: 12 ربیع الاول 1045ق؛ مصحح، دارای نشان بلاغ؛ 183 گ، 25 سطر [عکسی ف: 1-217]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 238 عکسی

آغاز: وفق مفهوم و ما ذلك على الله بعزیز؛ انجام: و قال قتاده: الخناس له خرطوم كخرطوم الكلب في صدر الانسان فاذا ذكر الله العبد النخس

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. قسمت دوم؛ 183 گ، 25 سطر [عکسی ف: 1-218]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 1057-عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: وروس ايها على عشرة أصرف على الدال و الميم و النون ... و الميم سبعة مواضع و النون ...

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. قسمت اول؛ اهدایی: حاج محمد کلاهی، به تاریخ 8/27 / 1351؛ جلد: گالینگور مشکى، 183 گ، 21 سطر، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 2-304]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 1058-عکسی

آغاز: سبعة مواضع و الباء اربعة مواضع و الراء ثلاثة عشر موضعا و اللام اربعة مواضع و الالف ستة عشر موضعا. ذكر الوقف و الابتداء؛ انجام: و قال قتاده الخناس له خرطوم كخرطوم الكلب في صدر الانسان فاذا ذكر الله العبد انخس.

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. قسمت دوم؛ اهدایی: حاج محمد کلاهی، به تاریخ 8/27 / 1351؛ جلد: گالینگور مشکى، 183 گ،

الاقتراح في علم اصول النحو / نحو / عربى

al-iqtirah fi ilm-i usul-in nahw

سيوطى، عبدالرحمن بن ابى بكر، 849-911 قمرى

(soyūti, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

اصول مسائل نحو است مشابه مسائل اصول فقه و مباحث آن علم. مؤلف در تالیف این کتاب از کتب مختلف از جمله از خصائص ابن جنی بهره برده و می گوید کتاب خصائص را هر چند ابن جنی در همین موضوع نگاشته و آن را اصول النحو نیز نام داده است، اما به مطالب خارج از موضوع نیز بسیار پرداخته و من آنچه مربوط بوده با تلخیص و اضافات در کتاب حاضر آوردم. مرتب بر چند «مقدمه» و هفت «کتاب»: المقدمات: فیها عشر مسائل کتاب 1. السماع؛ 2. الاجماع؛ 3. القیاس؛ 4. الاستصحاب؛ 5. أدلة شتی؛ 7. التعارض و التراجیح؛ 8. احوال

ص: 615

مستنبط هذا العلم. سیوطی در این کتاب از کتاب ها و مآخذ نادر و مؤلفان بسیار یاد می کند و از آن جمله است: لمع الأدله و الاعراب فی جدل الاعراب از ابن الانباری، المستوفی (=صاحب المستوفی)، الافصاح للخضر واوی، ابن عصفور، ابن الحاج، البدیع (صاحب البدیع)، ابن السراج، ابو علی الفارسی، منهاج البلغاء للحازم، تذکره ابو حیان، الممتع لابن عصفور، ابن الطراوه، کتاب المصاحف لابن اشته، شرح الجمل ابن الصائغ، ثمار الصناعات لابن عبد الله حسین بن موسی بهنوری الجلیس، الألفاظ و الحروف للفارابی، مناقب الشافعی لابن شاکر، التعلیق لهه الدین بن النحاس، بغیة الأمل لعبد الواحد الطواح، الاصول لابن السراج، محصول امام فخر رازی، ابن احمر الباهلی، الأصبهانی، المستوفی.

آغاز: الحمد لله الذي أرشد لابتكار هذا النمط و تفضل بالعفو عما صدر عن العبد على وجه السهو و الغلط و أشهد أن لا اله الا الله وحده لا شريك له.

انجام: و هذا يشبه من أصول الفقه نقض الاجتهاد اذا بان النصف بخلافه. چاپ: قاهره، مطبوعات السعادة، محقق: احمد محمد قاسمف چاپ اول، 230ص، 1395؛ استانبول، كلية الآداب، 1397ق. كشف الظنون (چاپ استانبول) 135؛ فهرست دار الكتب قاهره (چاپ 1926-1345)؛ 78-79 معجم المطبوعات سیوطی]

شرح و حواشی:

1- قراح الاقتراح الهادية للعقل الصراح الى اصول النحو الواضح؛ فاضل هندی، محمد بن حسن (1062-1137)

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8463/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 963ق، جا: قسطنطنیه، مدرسه سود لجه؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 62گ (1پ -62ر)، 19 سطر، اندازه: 10/5 × 15/5 سم [ف: 22-51]

2. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1709

خط: نستعلیق، کا: ابو تراب نجم ثانی، تا: جمادی الاول 1132ق؛ مصحح؛ اندازه: 12/5 × 18 سم [نسخه پژوهی: 2-114]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15645

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالرحیم متخلص به وفائی، تا: یکشنبه 7 رمضان 1230ق؛ محشی، از مملکات لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی با یادداشتهایی از وی در آغاز نسخه، در پایان نیز شعری از خود ثبت کرده است: بنده یزدان کسی باشد که اندر بند اوست xx دعوی آزادی از بند خداوندی خطاست؛ جلد: تیماج قهوه ای روشن ساده و نرم و بدون مقوا، 116 گ، 10 سطر، اندازه: 10/7 × 15/4 سم [ف: 43-211]

4. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1364

آغاز: فجمعه و ترتیبه صنع مخترع؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 28 رمضان 1245ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ تملک: «محمد تقی الشریف»؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 82گ، 12 سطر (10×5/5)، اندازه: 10×14/5 سم [ف: 3-939]

5. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2229/1

نسخه کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن ابی الفتوح، بی تاب کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج یکطرفه درون با گل و بوته رنگین، 42گ (10-51)، 15 و 16 سطر (1286 و 1487) اندازه: 10×18 سم [ف: 4-1209]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 536/5 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ فائده ها و یادداشت هایی است درباره فروق لغات از آن جمله: الفرق بین العلیم و الخبیر و الشهید، الفرق بین القدو القط، الفرق بین الهم و الغم، فائده حکى عن أبي زید الانصارى ... کل کلمه فیها صاد و قاف یجوز فیها اللغات الثلاث کبصاق و بزاق و بساق؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه ای حاشیه و عطف و اندرون جلد تیماج به رنگ قرمز، 57گ (42پ-98پ)، قطع: رقعی، اندازه: 10×19 سم [ف: 22-245]

اقتصاد بین المللی / اقتصاد / فارسی

eqtesād-e beyn-ol-melālī

دادبخش، محمد، ق 14 قمری

(dādbaxš, mohammad (-20c)

تقریرات درس دکتر ضیاء الدین هیأت است در سال سوم اقتصاد که بین سال های 1347 تا 1348 تألیف شده است، مشتمل بر 44 بحث.

خوانسار؛ فاضل، شماره نسخه: 434/6

آغاز: نظریه بزرگی معادلات بازرگانی بین المللی، منافع تولید کنندگان: الف- دوام کار بسیاری از تولید کنندگان بورود وسائل یدکی و ماشین آلات و مواد اولیه

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: مقوایی، 36گ (258-293)، اندازه: 17/5×21 سم [ف: 2-102]

قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 706/6

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسي ف: 2-345]

الاقتصاد في الاعتقاد / كلام و اعتقادات / عربي

al-iqtisād fi-l i'tiqād

غزالي، محمد بن محمد، 450-505 قمری

(qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112

این کتاب شامل چهار «تمهید» و چهار «قطب» است .

ص: 616

آغاز: بسملة. عوناً بالله صلى الله على سيدنا محمد وآله وسلم تسليمًا. الحمد لله الذي اجتبي من صفوة عباده عصابة الحق وأهل السنة وخصهم من بين سائر الفرق. ولفتح الكلام ببيان اسم الكتاب و تقسيم المقدمات و الفصول و الأبواب، أما اسم الكتاب فهو الاقتصاد في الاعتقاد و أما ترتيبه فهو مشتمل على أربع تمهيدات تجري مجرى التوطئة و المقدمات و على أربعة أقطاب تجري مجرى المقاصد و الغايات. التمهيد الأول في بيان أن الخوض في العلم من المهمات في الدين.

انجام: و هو المطلوب و لنختم الكتاب بهذا فقد أظهرنا الاقتصاد في الاعتقاد و حذفنا الحشو و الفضول المستغني عنه الخارج عن امهات العقائد و قواعدها و اقتصرنا من أدلة ما أوردناه على الجلى الواضح الذي لا يقصر أكثر الأفهام عن در كه ... اذا ردت أعمالنا الينا بمنه و لطفه و سعة جوده. تم الاقتصاد في الاعتقاد ...

چاپ: السعودية، دار المنهاج، تصحيح انس الشرفاوى، الطبعة الأولى، 1430ق، 352 صحيفة؛ قاهرة، 1320ق؛

[كشف الظنون 1/135؛ معجم المطبوعات 2/1410؛ مؤلفات الغزالي 87-88]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7092

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 6 و 7؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملك: محمد حسن بن حاجی علی مهر: محمد تقی شریف یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ لایی، 92گ، 19 سطر (8×15)، قطع: ربعی، اندازه: 12×20 سم [ف: 16-452]

یزد؛ علومى، شیخ علی؛ شماره نسخه: 6

همان نسخه بالا [نشریه: 4-437]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2509ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-285]

2. تهران، ملك، شماره نسخه: 1094/2

خط: نسخ، كا: ابو نصر محمد بن محمود نظام نقش بند، تا: 721ق؛ كاغذ: دولت آبادی، جلد: میسن سیاہ لایی، 19 سطر [ف: 5-231]

3. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1223/2

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا، ش 1273؛ خط: مغربی، كا: احمد بن محمد الفخار، تا: 947ق؛ 79ص (344-

422)، 30 سطر [عکسی ف: 3-517]

الاقتصاد في شرح الارشاد = خطبه شرح ارشاد / فقه / عربی

جزایری، عبدالنبی بن سعد، -1021 قمری

(-1613) (jazāyerī, 'abd-on-nabī ebn-e sa'd)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (648-726)

جزائری از پیشوایان مسلک اخباری است و این کتاب را که در حقیقت مقدمه شرح ارشاد او است به مباحث مقدماتی فقه (و در اصطلاح اصولیان: اصول فقه) و در نقد در نقض مجتهدان نوشته: نخست هفت فائده دارد سپس به ذکر کلیات در باب ادله احکام می پردازد.

[الذریعة 268/2 و 79/13؛ دنا 79/2 (2 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5886/2

آغاز: الحمد لله الذي همنا قواعد الارشاد الى شرايع الاسلام و خصنا باستبصار سراير الأقوال في تهذيب الاحكام و دعانا؛ انجام: وقيل بالتخيير وقيل بالتساقط والله اعلم بحقايق احكامه وافق الفراغ من نسخة هذه المقدمة في ضحى يوم العشرين من شهر ذي القعدة احد شهور السنة الخامسة عشر بعد الألف من الهجرة.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12 کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکى یک لا، 119 ص (18-136)، 14 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 17-281]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8070/3

آغاز: بسمله امتثالا للخطاب و اقتداء بالكتاب و الله اسم للذات الحق الواجب بالذات و الباء للملابسته و اضافة الاسم اليه لامية او بيانية و اقحامه. ح للتيمن و الاستعانة أوفرقا بين التيمن و اليمين و اختار علم الذات لما مز؛ انجام: و لان تمام النوع الأنسانی بالاشياء المذكورة موجب للبطر و الاشر و ما شابههما ما يودى الى صدور الجنایة و التعدي من بعضه على بعض و يعرض له الموت و ما شابهه فاخرت عنها. قال المص [= المصنف]: و نبدا في الترتيب.

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 11 و 12، جلد: مقوایی باروکش تیماج حنایی سیر با جدولی چند خطی، 4 گ (65 - 68 پ)، اندازه: 14/1 × 24/8 سم [ف: 1-27/123]

اقتصاد مالی / اقتصاد / فارسی

eqtesād-e mālī

دادبخش، محمد، ق 14 قمری

(dādbaxš, mohammad (-20c)

شامل بخش های مختلفی است در تحول و پیدایش بودجه، تحولات آن در قرون معاصر، مفاهیم بودجه، اصول بودجه، مراحل بودجه، طبقه بندی آن ...

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 434/8

آغاز: مقدمه: در عرصه اقتصاد نظری دو واقعیت وجود دارد یکی اینکه بشر نیازمندیهائی دارد که نامحدود و اشباع نشدنی هستند

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: مقوایی، 32 گ (329-360)، اندازه: 175 × 21 سم [ف: 2-102]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 706/8

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-346]

ص: 617

eqtesād-e māliye-ye 'omūmī

دادبخش، محمد، ق 14 قمری

(dādbaxš, mohammad (-20c

کتاب در اقتصاد مالیه عمومی است که با استفاده از تقریرات درس دکتر منوچهر زندگی حقیق به رشته تحریر در آمده است و از بهمن 1345 شروع در تألیف آن نموده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 430

آغاز: قبل از آنکه به بحث پیرامون مالیه عمومی و مطالب مربوط به آن پردازیم شایسته است بذكر یک مقدمه کوتاه مبادرت ورزیم ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، دارای نقشه ها و نمودارهای مختلف در این فن؛ کاغذ: خط دار معمولی؛ جلد: مقوایی، 38گ، مختلف السطر، اندازه: 27/5×21/5 سم [ف: 2-99]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1190

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-477]

الاقتصاد و الإرشاد الی طریق الاجتهاد فی معرفة المبدء و المعاد و احکام افعال العباد / کلام و اعتقادات / عربی

al-iqtisād wa-l iršād ilā ṭarīq-il ijtihād fi ma'rifat-il mabda' wa-l ma'ād wa aḥkām-i af'āl-il 'ibād

شهید ثانی، زین الدین بن علی، 911-965 قمری

(Šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e 'alī (1506-1558

رساله مختصری در اصول اعتقادی و فروع فقهی است در دو «قسم»: 1. اصول شامل هفت «باب»؛ 2. فروع شامل دوازده «باب». نام رساله در دیباچه «الاقتصاد للإرشاد الی طریق الاجتهاد فی معرفة المبدء و المعاد و احکام افعال العباد» آمده است.

آغاز: بسمله. رب سهل و یسر ولا تعسر یا کریم. یا من یجود بالوجود و یا الله المحمود صل علی الدلیل الیک و المبعوث من الدیک الذی جاهد فی حق الجهاد ... اما بعد فان العمر قصیر و العلم کثیر و الناقد بصیر

انجام: و ان لایجعل هذه المرتبة الشریفة شرکاً لها و وسیلة التحصیلها وفقنا الله و ایاکم للتقوی فانه خیر موفق و معین و الصلوة و السلام علی افضل المرسلین و آله الطیبین الطاهرین

[الذريعة 267/2 و 268؛ دنا 79/2 (12 نسخه)]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 538

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: شعبان 978ق؛ حواشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 29گ، 14 سطر (7×11)،
اندازه: 18×11/5 سم [ف: -460]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9716/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد رضا تاجر اصفهانی، تا: 16 جمادی الاول 1037ق؛ جلد: تیماج زرد، 35گ (127پ-161ر)،
14 سطر، اندازه: 16/5×10 سم [ف: 31-64]

3. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 2111/1 - ب

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ بی کا، تا 1071ق؛ پس از این بندی است از افاضة الانوار؛ 308گ (281پ-588پ)
[ف: -446]

4. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 477/21 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: بایستی در کتابخانه فخرالدین نصیری باشد؛ خط: نستعلیق پخته، بی کا، تا: 1107ق؛ 8ص (306-313) [عکسی ف: 2-
33]

5. قم، گلپایگانی شماره نسخه: 4225/2 - 21/145

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد کاظم بن محمدرضا مشهدی، تا: 1131ق؛ جلد: تیماج و عطف گالینگور قهوه ای، 25گ، 15 سطر، اندازه: 14×
20 سم [ف: 1-465]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29720

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1136ق [رایانہ]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20816

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1167ق، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج، 18 گ، 19 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-132]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6907/3

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن فضل الله، تا: دوشنبه 21 رجب 1191ق؛ جلد: تیماج قرمز، 14 گ (102-115پ)، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 18-101]

9. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3933/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 18 گ (205پ - 222پ)، 17 سطر، اندازه: 16×22/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-169]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15172/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن کاظم علوی موسوی، تا: جمعه 2 ربیع الثانی 1252ق، جان اصفهان؛ محشی با نشان «للشیخ الحر العاملی طاب ثراه» و «لشیخنا محمد الحر طاب ثراه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 16 گ (1-16)، 21 سطر، اندازه: 14×8/5 سم [ف: 38-516]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10870/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 1264ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای،

ص: 618

15 گ (پ-15 پ)، 18 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 27-289]

12. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 7884/3

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 1336ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 23ص (223-245)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 26 - 360]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13793/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن رستم قرباغی (قره باغی) (قرباغی)، تا: اوایل قرن 14؛ مصصح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ قبلاً تماماً و کمالاً انشاء الله (تعالی)»؛ کاغذ: دفتری خط دار، 14 گ (112-99)، 19 سطر، اندازه: 5/8 × 15 سم [ف: 34-828]

14. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: 65/6

خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 11 گ (167-177ر)، 24 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 147]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1259/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلام رضا بن محمد حسین اصفهانی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 10 گ (پ-11ر)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 4-59]

16. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 561/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، 21 گ (پ-78ر)، 13 سطر (6 × 12)، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: -328]

الاقتصاد الهادي الى طريق الرشاد فيما يجب على العباد / كلام و اعتقادات، فقه / عربی

al-iqtisād-ul hādī ilā ṭarīq-ir rašād fīmā yajib ‘ala-l ‘ibad

شیخ طوسی، محمد بن حسن، 385-460 قمری

(Šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996-1069

رساله استدلالی مختصری است با عناوین «فصل» شامل دو بخش اصول عقاید و سپس مختصری از احکام فقهی به صورت فتوایی (نماز، زکات، روزه، حج و جهاد). این کتاب از املاهای مرحوم شیخ است که مباحث اصولی را با اقامه دلایل بدون اطناب ممل و ایجاز منحل بیان

داشته و مباحث عبادی را بسیار کوتاه بحث کرده است و بدین جهت در پایان جهاد تفصیل بیشتر را به کتاب النهایة» و «مبسوط» ارجاع داده است. در معالم العلماء آن را مجموع الاقتصاد فیما يجب علی العباد» نامیده و در فهرست خود طوسی ش 699 «الاقتصاد فیما يجب علی العباد» نامیده شده است. نجاشی از آن یاد نکرده است.

آغاز: الحمد لله علی سوابغ نعمه و تتابع مننه ... و بعد فانی ممثلاً ما رسمه الشیخ الاجل اطال الله بقاه و عضد كافة أولیائه

انجام: فان أدى إلى قتلهم لم یکن علی القاتل شیء و اللص محارب و تفصیل ذلك بیناه فی النهایة ... علی التوفیق من خدمته و المسارعة إلى امثال مرسومه و هو حسبی و نعم الوکیل و الحمد لله رب العالمین

چاپ: تهران، منشورات مکتبه چهل ستون، 1400ق = 1358ش، 320ص

[دنا 78/2 (19 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10120/7

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: علی بن محمد بن حسن خوراسکانی، تا: با تاریخ 1036ق؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ تملک: اسدالله، محمد باقر بن شیخ اسدالله؛ جلد: تیماج قهوه ای، 255ص (295-549)، اندازه: 13 × 25 سم [ف: 32-152]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2969-ف

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن مظفر بن حسن بن محمد بن محروم توبلی کوری، تا: پنجشنبه 24 جمادی الاول 1044ق، جان شام؛ مصحح؛ تملک: احمد بن عبدالله مورخ 1149 هـ ق؛ 175 گ، 15 سطر [فیلمهاف: 1-285]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 13117 عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: 3-1282]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18659

آغاز: و ایثار الدین و صرف الهمة الیه ... و یثمر الخلاص آج؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلمان بن خلیل الله، تا: 8 ذیحجه 1080ق؛ افتادگی: آغاز (چهار پنج ورق)؛ مصحح، مقابله شده در روز دوشنبه هشتم ذیحجه 1080 در قزوین؛ اهدایی: رهبری خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 202گ، 17 سطر، اندازه:

12/5 × 19 سم [اهدائی رهبر: 3-80]

4. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1922/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ضیاء الدین بن عبدالحسین سبزواری، تا: 1085ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک لا تریاکی سیر،
201ص (98پ - 298)، 15 سطر (7×11/5)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 10-593]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15245

خط: نسخ، کا: ملا حسین بن محمد باقر یزدی، تا: 17 ذیقعده 1089ق [مختصر ف:-77]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3694/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مرتضی بن نورالله حسینی، تا: رجب 1126ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 149گ (81پ-229ر)، اندازه: 17×
20/5 سم [ف: 10-95]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14165

ص: 619

آغاز: بسمله، الکلام فی العبادات الشرعیہ عبادات الشرع خمس الصلاة و الزکاة و الصوم؛ انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛
واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 34گ، 17 سطر، اندازه: 10/5×
16 سم [ف: 134-21/1]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20891

آغاز: بسمله، الکلام فی العبادات الشرعیہ عبادات الشرع خمس الصلاة و الزکاة و الصوم؛ انجام: برابر

بخش دوم در عبادات می باشد؛ خط: نسخ، کا: ظاهراً امیر خراسانی، تا: 1236ق؛ توسط سید مصطفی حسینی خوانساری در رجب
1372 تصحیح و مقابله شده، اهدایی: رهبری، خرداد 1373 کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 20گ، 21 سطر،
اندازه: 14/5×21 سم [اهدائی رهبر: 3-79]

9. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 11 عکسی

نسخه اصل: نسخه شماره 709 کتابخانه سید محمد علی روضاتی در اصفهان؛ خط: نسخ، کا: محمد بن سید زین العابدین موسوی، تا:
چهارشنبه 10 جمادی الاول 1267ق؛ از روی نسخه مغلوپ که با همان نسخه مقابله شده است؛ جلد: گالینگور سبز، 91گ، 20 - 21
سطر [ف: 3-1282]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10544

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن محمد حسن هشیرودی تبریزی نجفی، تا: ذیحجه 1338ق؛ جلد: تیماج سیاه ساده، 103گ، 22 سطر،
اندازه: 14×21 سم [ف: 90-33/1]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20942

آغاز: بسمله، الکلام فی العبادات الشرعیہ عبادات الشرع خمس الصلاة و الزکاة و الصوم؛ انجام: برابر

بخش عبادات؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی، تا: ربیع الثانی 1346ق؛ توسط آقا سید مصطفی حسینی در سال 1373
تصحیح و مقابله شده، اهدایی: رهبری، در خرداد 1373؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، 17گ، 23 سطر، اندازه: 17×21 سم
[اهدائی رهبر: 3-81]

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 32/3-6303

عکسی. نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: 1-465]

12. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 18/3

بخش فقهی کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد بن محمد صادق قمی، تا: 1371ق؛ جلد: تیماج زرشکی، 32گ (105پ - 136پ)، 16 سطر، اندازه: 18×22/5سم [ف: 1-17]

13. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 920/10 و 3751-ف

آغاز: الکلام فی العبادات الشرعیة. عبادات الشرع خمس. الصلوة و الزکوة و الصوم و الحج و الجهاد و آکدها و اعمها فرض الصلوة لانها لا تسقط فی حال من الاحوال مع ثبات العقل ... و نحن نذكر واحدا واحدا منها علی وجه الاختصار فان استیفاء ما یتعلق بكل واحد منها قد بسطناه فی النهایة و المبسوط و الغرض هنا ذکر ما لابد منه علی کل حال؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 25گ (گ 251-275 پ) [ف: 5-1781] و [فیلمهاف: 2-243]

مشهد، الهیات، شماره نسخه: 7281 عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: 3-1283]

الاقتصار بصحیح الآثار عن الائمة الاطهار / فقه، حدیث / عربی

al-iqtisar bi-sahih-il atar an a'immat-il athar

ابن حیون، نعمان بن محمد، -363 قمری

(-974) (ebn-e hayyūn, no' mān ebn-e mohammad)

کتاب روایی متوسطی در دو جلد در بیان اخبار وارده از ائمه معصومین (علیهم السلام) در احکام فقهی «علم الفتیا» است که طبق مقدمه مؤلف به درخواست برخی امراء و قضات نگاشته و سبب تألیف آن چنین بوده که وی ابتدا اخبار معصومین در علم فتوی را به صورت مبسوط نگاشته و سپس آنها را خلاصه کرده که هر دو در دستیابی به مقصود نامطلوب است، لذا این کتاب را به صورت متوسط نوشت و سند برخی روایات را با اقرب اسانید به خلیفه فاطمی «المعز لدین الله» (365ق) رسانید و سند بقیه را به امر وی حذف کرد. جلد اول کتاب شامل هشت [فصل] است: 1. الرغائب فی طلب العلم؛ 2. طهارت؛ 3. وضو؛ 4. صلات؛ 5. زکات؛ 6. صوم؛ 7. حج؛ 8. جهاد. این جلد در سال 348ق (تاریخ قرائت کتاب توسط پسر مؤلف بر پدرش) تألیف شده است. جلد دوم از بیع و شراء تا انتهای حدود و دیات می باشد.

چاپ: نشره محمود وحید میرزا، دمشق، مطبوعات المعهد الفرنسي، 1957م، 169ص

[دنا 79/2 (1 نسخه)]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33131

آغاز: بسمله. الحمد لله شکرأ علی آلائه و احسانه و نعمته؛ انجام: لما رأیت الیوم امرأ منكرة xx اضمرت ناراً و دعوت قنبراً تم الجلد الأول

جلد 1؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصدر است به اجازه روایت «الحاکم بأمر الله» برای نوه مؤلف (حسین بن علی بن نعمان) و اجازه روایت مؤلف (در سال 348ق) و المعز لدين الله و العزيز بالله برای فرزند مؤلف علی بن نعمان. آغاز ضمیمه: «الجلد الأول عن کتاب مختصر الآثار... بسملة الحمد لله علی ما أولى به من آلائه...»؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج فرنگی عنابی با نقوش ریشه ای، 205گ، 14 سطر، اندازه: 13/5×20 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 2-651]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32112

آغاز: بسملة. الحمد لله بما هو اهله و مستحقه و صلی الله علی النبی

ص: 620

و آله؛ انجام: و يقتضى بين اهل الكتاب اذا هم تخاصموا اليه سلم الله تعالى

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن یوسف علی، تا: ذیقعدہ 1324ق؛ اهدائی: رهبری، در بهمن 1383، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه ای با جدول زرین، 137گ، 12 سطر، اندازه: 11×19 سم [اهدائی رهبر: 3-81]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3420

آغاز: روينا عن اهل البيت صلوات الله عليهم أنهم نهوا عن بيع الا-حرار و كل ما لا يحل ملكه؛ انجام: و يقتضى بين اهل الكتاب اذا تخاصموا اليه بكتاب الله عز وجل

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: علی حسین بن عبد العلی مبارکپوری، تا: 13 ربیع الثانی 1346ق؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور مشکی، 38گ، 14 سطر، اندازه: 14×21/5 سم [ف: 9-205]

اقتضاء الأمر بالشی للنهی عن ضده / اصول فقه / عربی

iqtilā?–ul amr bi–š–šay li–n–nahy ‘an didd–ih

رشتی، حبیب الله بن محمد علی، 1312-1234 قمری

(raštī, habīb–ol–lāh ebn–e mohammad ‘alī (1819–1895

مؤلف در این رساله مانند رساله مقدمه واجب از شیخ و استاد و صاحب کشف الغطاء و صاحب حاشیه معالم بسیار یاد می کند در آغاز پنج «مقدمه» دارد. در مقدمه پنجم مسئله ترتب را (نه با این عنوان) مطرح و دلایل جواز ترتب را از قائلان آن صاحب کشف الغطاء و شاگردش شیخ محمد تقی اصفهانی در حاشیه معالم و پس از آنان صاحب قوانین و فصول نقل می کند: «قال في كشف الغطاء في البحث عن المقدمات ... وای مانع نان يقول الأمر المطاع اذا عزمت على معصيتي في ترك كذا افعل ... انتهى وقد ذكرنا.. في بحث مقدمة الواجب و بينا فسادها ... فلا- نطيل بذكر ما فيها هنا بل نشيرا جمالا إلى حاصل كلام المحشى و نجيب عنه و حاصل كلامه ان تصادم الأمرين المضيقيين من المستحيلات ... و لكن مصادمة الأمر المضيقي و الامر الموسع الاضير فيها لان مرجعه الى وجوب الموسع على تقدير العصيان في ترك المضيقي ... لانه ليس من التكليف بالامرين في آن واحد ... هذا حاصل جميع كلماته تلويحا و تصریحا و انت خبير أن هذا كر على مافر.»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1029/2 – طباطبائی

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ... و بعد فهذه مسئله معروفة معركة للآراء يبحث فيها عن اقتضاء الأمر بالشی للنهی عن ضده ... يستدعى رسم مقدمات انجام: و اما استحباب الضد الخاص فهو مبني على تمامية قول الكعبي و لا نقول به كما مر. تمت المسئلة

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی آبی رنگ، جلد: تیماج قرمز، 24ص (64-87)، 20 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 13/5×21/5 سم [ف: 23-318]

اقتضاء الأمر بالشيء للنهي عن ضده / اصول فقه / عربي

iqtidā'-ul amr bi-š-šay' li-n-nahy 'an didd-ih

اصفهانى کمپانى، محمد حسين بن محمد حسن، 1297-1362 قمرى

(esfahānī kompānī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad hasan (1880-1943

تقريرات درس مرحوم کمپانى است.

قم؛ حجت کوهکمرى؛ شماره نسخه: 52/9

خط: نستعلیق نازيبا، کاتب = مؤلف، بى تا؛ مصحح [ف:-52]

اقتضاء الأمر بالشيء للنهي عن ضده / اصول فقه / عربي

iqtilā'-ul amr bi-š-šay' li-n-nahy 'an didd-ih

تهران؛ ادبيات؛ شماره نسخه: 115/5

خط: نسخ، بى کا، تا: قرن 13 [ف: 3-28]

اقتضاء حکمت الهی / عرفان و تصوف / فارسى

eqtezā'-e hekmat-e elāhī

سیف الدین باخرزى، سعید بن مطهر، 586-659 قمرى

(sayf-od-dīn bāxarzī, sa'īd ebn-e motahhar (1191-1262

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 47/5

آغاز: بسملة. الحمد لله و سلامه على عباده الذين اصطفى چون حکم و حکمت الهی تعالی و تقدس اقتضا می کند

خط: نستعلیق، بى کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: شکرى فرنگى، جلد: تیماج عنابى ضربى، 2 ص (4-5)، 37 سطر، اندازه: 21 × 15/5 سم

[ف:-79]

الاقضاب على طريق المسألة و الجواب / طب / عربي

طیب، سعید بن ابی الخیر، -589 قمری

(tabīb, sa’īd ebn-e abe-l-xayr (-1194

کتابی است در اعضای بدن انسان و امراضی که بدان دچار می شود و علاج آن امراض و داروها و ترکیب ها و استعمالهای آنها که مؤلف آن را به صورت سؤال و جواب مرتب کرده است. در هفت مقاله: 1. حد الطب و موضوعاته و الامور الطبيعية؛ 2. الکلام الکلی فی الامراض و الاسباب و الاعراض؛ 3. کیفیة حفظ الصحة و تدبیر الاسنان و الانتقالات فیها فی البلدان؛ 4. اصناف المعالجات بالطریق الکلی ایضاً؛ 5. الادویة المفردة؛ 6. الأمراض الواقعة باعضاء الانسان من الرأس إلى القدم؛ 7. الامراض التي لاتخص عضوا بعینه عند حدوثها و ذکر ما يتعلق

ص: 621

بها. چلبی می نویسد که «اقتضاب المجموع علی طریق المسألة و الجواب فی الطب» از یکی از پزشکان و مختصر آن از ابو نصر بن ابی الخیر مسیحی است. بروکلن (ذیل 893: 1) از نسخه های این کتاب یاد کرده است، سزگین (327: 3) آن را به نام الاقتضاب فی المسئلة و الجواب آورده و از اخوابی سهل مسیحی دانسته است.

[الطب الصيدلیة ص 37؛ تاریخ الطب 478؛ معجم المؤلفین 4-132؛ کشف الظنون 1-135؛ عیون الأنباء 1-301-302؛ بروکلن (المانی) 1-491]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1510

خط: نسخ معرب، کا: عیسی بن صاعد مسیحی، تا: چهارشنبه 11 ذی قعدة 652ق؛ مقابله شده با اصل منقول که بر خود مصنف خوانده شده بوده او در ص ع مؤلف را «سید اوالد العم ابی نصر سعید بن المسیحی رضی الله عنه» می خواند؛ تملک: علی بن عبدالمجید طبیب در 726، عبدالله بن علی الحسینی الحلبی الکاشی المتطبب در 840 ابن المتطبب المعروف برم قلعه در 11ع 750/2، عبدالله ابن هرمس بن عیسی المسیحی، حسن بن شاه بن ابی طالب نیشابوری، حسن ابن عبد علی ابن فومل 804 با تاریخ تولد عقیف الدین عبدالملک در بامداد روز چهارشنبه 28 روز گذشته از شعبان 803، ناصر الدین احمد در 814 هر دو باید به خط پدر باشد، غیاث الدین عبدالله در 29 ذق 11...، محمد در 804؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد و مشکی و مقوایی با لولا، 171گ، 19 سطر (13×24)، اندازه: 19×31سم [سنا: ف: 2-305]

اقدامات روسیه در آسیای مرکزی / تاریخ / فارسی

eqdāmāt-e rūsīye dar āsīyā-ye markazī

در این رساله پاره ای از اقداماتی که دولت روس برای گرفتن آسیای مرکزی کرده است و آراء دانشمندان در این باره آمده است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 186-ج

آغاز: باندازه یک صفحه: زیاده از صد سال است که روسها بخیال تسخیر آسیای مرکزی افتاده اند؛ انجام: و فهم آن از پیش نهایت دشوار گوئیم... که فردا چه بازی کند روزگار. و السلام. تمام شد در شب بیستم ربیع الاول سنه 1303. خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: شب 20 ربیع الاول 1303ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوا، 62گ، 11 سطر (9×13/5)، اندازه: 15×21 سم [ف: -18]

الاقدس / بهائیت / عربی

al-aqdas

بهاء الله، حسینعلی بن میرزا بزرگ، 1309-1233 قمری

(bahā'-ol-lāh, hoseyn-ālī ebn-e mīrzā bozorg (1818-1892)

کتاب اقدس از مقدس ترین و از متون اصلی و محوری فرقه بهائیت است که در آن مقررات و نظام نامه های فرقه بهائیه نوشته شده است،

بہائیان این اثر و نیز کتاب «مبین» اثر دیگر بہاء اللہ را کہ بعد از ادعای وی نوشتہ شدہ از جانب خدا می دانند.

آغاز: بسم الحاکم علی ما کان وما یکون. او اول ما کتب اللہ علی العباد عرفان مشرق وحیہ و مطلع امرہ.

انجام: قد حرم علیکم شرب الفیون إنا نهیناکم عن ذلك نهیا عظیما فی الكتاب والذي شرب إنه لیسى منى اتقوا اللہ یا اولی الألباب.

چاپ: ضمیمہ کتاب البایون و البہائیون نوشتہ عبدالرزاق حسنی، بغداد، دار الحریة للطباعة: 1984 (چاپ پنجم)

[نسخہ های منزوی 1734؛ دنا 80/2 (22 نسخہ)]

1. تہران؛ مجلس؛ شمارہ نسخہ: 913

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: سفید، جلد: پارچہ قرمز و قوایی، 76 گ، 9 سطر (4×6)، اندازہ: 6×10 سم [سنا: ف: 2-90]

2. تہران: مجلس؛ شمارہ نسخہ: 1193/1 طباطبائی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، 64 گ (1-64) [ف: 23-689]

3. تہران، دانشگاه؛ شمارہ نسخہ: 1638

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 53 گ، 9 سطر (6×10/5)، اندازہ: 12×18/5 سم [ف: 8-217]

4. تہران؛ ملک؛ شمارہ نسخہ: 6104

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن سرخ، 72 گ، 12 سطر، اندازہ: 8/8×13/6 سم [ف: 1-45]

5. تہران؛ ملک؛ شمارہ نسخہ: 6116

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن سبز، 22 گ، 19 سطر، اندازہ: 12/7×20 سم [ف: 1-45]

6. مشهد؛ مدرسہ آیة اللہ خوئی؛ شمارہ نسخہ: 227

بی کا، تا: قرن 14 [اوراق عتیق: 1-241]

7. تہران؛ مجلس؛ شمارہ نسخہ: 11682

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: تیماج عنابی، 103 گ، 18 سطر، اندازہ: 18×24/5 سم [ف: 34-42]

8. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 34

آغاز: برابر؛ انجام: لمن فاز بايامی و مرینا لمن شرب کوثر الحيوان من هذا القلم.

خط: نسخ خوش، کا: زین المقربین، تا: محرم 1305ق، جا: عکا؛ مقابله شده و دارای بلاغ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 391ص،
15 سطر (7×14)، اندازه: 22×12/5 سم [ف:-205]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3573-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 2-190]

ص: 622

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2693

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رضا یزدی، تا: 1309 ق [الفبائی: 62]

10. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 684

آغاز: ان اول ما كتب الله على العباد عرفان مشرق و حیه و مطلع امره الذي كان مقام نفسه في عالم الاوامر و الخلق ... آغاز ترجمه: بدرستی که اول آنچه نوشته است خدا بر بندگان شناختن محل ظهور وحی خداست و محل طلوع امر خدا؛ انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1309 ق؛ طبق یادداشتی روی برگ اول دارای چهار صد و هفتاد آیه می باشد و در این نسخه به فارسی نیز ترجمه شده است؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 61 گ، 9 سطر، اندازه: 13/5 × 21 سم [ف: 2-346]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2768

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-361]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11279

خط: نسخ، کا: عطاء الله مرف زاده، تا: 1347 ق؛ جلد: گالینور سبز، 178 ص، 9 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 33/2-60]

12. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 6576

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: سید حسن ناصری، تا: 1351 ق؛ در برگهای 31 تا 34 پ مطالبی به صورت سؤال و جواب از بهاء الله، نام ماه ها و روزهای بهایی، احکام ارث، اصول تعالیم بهاء الله، نماز میت، دعای میت، زیارت اهل قبور نوشته شده است، در نسخه حاضر اشاره ای به نام کتاب نشده ولی با توجه به اطلاعاتی که در مورد کتاب اقدس از کتاب «باب گری و بهایی گری» تألیف محمد مهدی اشتیاردی به دست آمد، به نظر می رسد نسخه ما همین کتاب اقدس باشد. منبع مذکور کتاب اقدس را دارای 49 صفحه و شامل 470 آیه معرفی کرده که اگر در نسخه حاضر جاهای خالی ما بین عبارات عربی را شماره آیه ها فرض کنیم شامل حدود 430 آیه می شود که قسمت بیشتر کتاب اقدس را در می گیرد؛ کاغذ: کاغذ دفتری خطدار، جلد: مقوایی با روکش کاغذی مشکی، عطف و گوشه ها تیماج مشکی، 24 گ (پ-24 پ)، 9 سطر (5/15 × 17)، اندازه: 18 × 22 سم [رایانه]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11277

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عطاء الله مشرف زاده، تا: 4 بهمن 1344 ش؛ جلد: مشما آبی، 178 ص، 9 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 33/2-59]

14. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 18383/2

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: 13 × 21 سم [رایانه]

15. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 21010

بی کا، بی تا، خریداری از از ذبیح الله محسنی [رایانه]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26813

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، کا: امین پور، محمد، بی تا؛ قطع: حمایلی [رایانه]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26814

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین پور، بی تا [رایانه]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26807

آغاز: الله أظهر أن يا خلق الله تقررؤن لتوقنون هو الأعلى، انجام: فلتتقن الله حق التقى لعلكم يوم القيمة عند الله لتجون

خط: نسخ خوش خفی، بی کا، بی تا [رایانه]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23689

آغاز: برابر، انجام: بر شیخ و سید و امثال آنان نیز داشته و از هیچ کس پروا ندارید

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

20. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26786

آغاز: مقدمه در عصر رسولی آئین نازنین بهائی پدران و اجداد ما؛ انجام: و لا اله الا انت الغالب المقتدر القوى القدير

خط: نسخ خفی، بی کا، بی تا؛ قطع: رقی [رایانه]

21. یزد؛ وزیري؛ شماره نسخه: 3958

بی کا، بی تا [نشریه: 13-350]

22. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3959

بی کا، بی تا [نشریه: 13-350]

23. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3960

بی کا، بی تا [نشریه: 13-350]

24. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4263

بی کا، بی تا [نشریه: 13-381]

25. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4061-ف

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 178 ص [فیلمهاف: 3-10]

26. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 2025/1

بی کا، بی تاب؛ 43گی، اندازه: 1368 سم [ف: 3-169]

27. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 4882

آغاز و انجام: برابر

در 447 بند است؛ خط: نسخ تحریری، بی کا، بی تا، جا: عکا؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی ساده نخودی، 27، 8-12 سطر (12/5×14)، اندازه: 14×19 سم [رایانه]

الاقرار = حاشیه قواعد / فقه / عربی

al-iqrār=hāšīye-ye qavā'ed

عاملی، حسین بن عبدالصمد، 918-984 قمری

(1513-1577) (āmelī, hoseyn ebn-e 'abd-os-samad)

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (648-726)

حاشیه ای است از او که در پاسخ خرده گیری شهیدین و شیخ علی از گفته علامه حلی در قواعد در پایان مبحث اقرار این

ص: 623

حاشیه را نوشته است.

آغاز: بسمله. قال العلامة في القواعد في اواخر مباحث الاقرار: و لو اقر بزواج لذات الولد اعطاه ربع نصيبه و الا النصف. هكذا وقعت عبارة القواعد و الشرايع و اعترضها شيخنا الشهيد في حواشيه على القواعد و تبعه الفاضلان: الشيخ على في شرحه على القواعد و الشيخ زين الدين في حواشيه.

انجام: و احكام ما اذا اقر الوارث بزوجه يعلم عند التأمل بالمقايسة إلى ما تقرر. هذا هو التحقيق. و الله ولي التوفيق

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 918/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین قاری، تا: اواخر ربیع الثانی 1014ق، جا: نخجوان؛ از روی خط مؤلف؛ 2گ، (187پ-189ر) [ف: 5-1865]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4900/48

آغاز: قوله، و لو اقر بزواج لذات الولد اعطاه ربع نصيبه و الا النصف، هكذا وقعت عبارة القواعد و الشرايع و اعترضها الشيخ الشهيد؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مغزی دار، 2گ (138پ-139ر)، 25 سطر (15 × 29)، اندازه: 23×35سم [ف: 14-74]

الإقرار / فقه / عربي

al-iqrār

مازندرانی، محمد صالح بن محمد محسن، ق 13 قمری

(māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e mohammad mohsen (-19c)

رساله ای در تأیید نظر سید محمد باقر شفتی (حجة الاسلام).

اصفهان؛ روضاتی، سید احمد؛ شماره نسخه: 171/3

کاتب = مؤلف، بی تا، 14 سطر، اندازه: 9 × 14 سم [ف: -115]

الإقرار / فقه / عربي

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 5797/4

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمين ... اعلم ان الاقرار نفسه عبارة عن القرار والاستقرار

رسالة متعلقة بالاقرار، من الرياض المسمى بشرح الكبير؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، 21 گ (7ر-27پ)، 21 سطر، اندازه: $23/8 \times 17/3$ سم [ف: 9-43]

- الاقرار، الجعالة و الايمان و النذر < هداية الأنام في شرح شرايع الاسلام

اقرار الرجل بطلاق زوجته / فقه / عربی

iqrār-ur rajul bi-talāq-i zawjat-i-h

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، 1151-1231 قمری

(mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739-1816

اگر مردی اقرار کند که زن خود را طلاق داده آیا اعتراف او در حقوق همسر مانند سقوط نفقه، همجویی و مانند آنها نافذ است یا خیر؟ در این رساله که دارای پنج مقدمه و دو مقام می باشد استدلال بر عدم نفوذ اقرار شده است.

آغاز: الحمد لله و كفى و الصلاة على عباده الذين اصطفى أما بعد فهذه كلمات في بيان مسألة وقع التشاجر فيما بين أهل عصرنا، وهي أن الرجل قال طلقت زوجتي.

انجام: لما مر من أن مجرد كون الفعل لاحد و كونه أعرف بفعله لا يقاوم الاصل و الاستصحاب بقاء الزوجية و توابعها.

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1251/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قرمز، 8 گ (172پ-179ر)، 23 سطر، اندازه: $21/5 \times 15/5$ سم [ف: 4-62]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7667 ض 14

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی رضوی، تا: قرن 13؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج ماشی، 58 ص، اندازه: 21×14 سم

[ف: 1/21-665]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9305/4

خط: نسخ، بی کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، 38 گ (47 پ-84 پ)، 21 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 24-99]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9092/4

خط: نسخ، کا: محمد حسن پودنی سمیری، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، 41 گ (50 پ-90 ر)، 21 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 24-76]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1259/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلامرضا بن محمد حسین اصفهانی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 44 گ (74 پ-117 پ)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 4-62]

6. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 106/3

آغاز: برابر؛ انجام: لأنه ليس لها شيء يعتمد عليها الا الاستصحاب و المفروض انه لا تنكر قوله و لا يكذب فلا بد من تصديقه لما مروا أما الصورة الثانية

ص: 624

در فهرست ناشناس؛ کا: زین العابدین گلپایگانی، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج کرمی ضربی، 4 گ (156ر-159پ)، اندازه: 15×
22 سم [کتابخانه های گلپایگان: ف:-77]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11112/14

آغاز: برابر؛ انجام: و الجواب لاننکر ثبوته مع تصدیقها او جهالتها و اما لو کذبته و انکرته فلا دلالة في الروایات و کلمات الفقهاء علی حکمته هذا خط: نستعلیق مایل به نسخ، کا: محمد حسین شریف بن محمد باقر، بفرونی یزدی، بی تا، کاغذ: فرنگی، 23 گ (101-123)، 17 سطر، اندازه: 7×14 سم [ف: 28-179]

- اقرار الزوج بطلاق زوجته < مبلغ النظر و نتیجه الفکر

اقرار المريض / فقه / عربی

iqrār-ul marīd

محقق کرکی، علی بن حسین، 890-940 قمری

(mohaqqeq-e karakī, 'alī ebn-e hoseyn (1486-1534

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3443/4

انجام: لا ینفذ منه حتی یتبین

خط: نسخ، کا: مصطفی بن حسن، تا: 1297ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کبود، 7ص (95-101)، 15 سطر (5/9×
14)، اندازه: 14×20 سم [ف: 5-1656]

اقرار المريض / فقه / عربی

iqrār-ul marīd

طباطبائی حائری، جعفر بن علی نقی، -1321 قمری

(-1903) (tabātabā'ī hā'erī, ja'far ebn-e 'alī naqī

تاریخ تألیف: یک شنبه 7 ربیع الاول 1296ق

رساله فقهی مختصری است شامل بحثی استدلالی درباره اقرار مریض در مورد اموالش که مورد اختلاف فقهاست.

[الذریعة 251/10]

آغاز: بسمله حمد له والصلوة... وبعد فهذه رسالة مختصرة مشتملة على نبذة من افكاري القاصرة في مسألة اقرار المريض بمال له الغيرة التي اختلف آراء علمائنا البررة في نفوذه من الأصل و الثلث؛ انجام: فيما اطلق الاحتمال المتقدم عن جامع المقاصد و ما مر من ضعفه و الحمد لله على اوله و آخره فرغ من تسويده مؤلفه...

خط: نسخ، كاتب =مؤلف، تا: 1296ق؛ با حواشی «منه»؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، 9گ، 20 سطر، اندازه: 21 × 16 سم [ف: 1-466]

الاقرار مع الاستثناءات المتعاقبة / فقه / عربی

al-iqrār ma'a-l-istitnā'āt-il muta'āqiba

کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد، -1075 قمری

(kāšef-e yazdī, qāzī ebn-e kāšef-od-dīn mohammad (- 1665

رساله در باب اقسام استثناء و مؤلف آن قاضی بن کاشف الدین محمد است. در بالای رساله آن را چنین معرفی کرده اند: «رساله فی الاقرار بعشره و الاستثناء عنها بتسعه ثم بثمانیه ثم بسبعه الی الواحد ثم رجع عنه الی الواحد لمیرزا قاضی».

شیراز؛ ملی، شماره نسخه: ف 294/2

آغاز: بسمله، يقول عبده الايد ببابه العايد بفنائه قاضی بن کاشف الدین محمد رزقه من العيش؛ انجام: هذه القواعد فمع أن المناقشه الايحدی و لا يضرهم كان البحث لفظي ليس من داب المحصلين - تمت

در فهرست با عنوان «رساله فی اقرار الاستثناء» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 8گ، 15 سطر (8/5 × 13 و 7 × 15)، اندازه: 13 × 8/5 سم [ف: 1-275]

اقرار نامه / اسناد / فارسی

eqrār-nāme

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3029/13

خط: نسخ، بی کا، بی تا [ف: 6-192]

- اقربادین القلانسی < قرابادین

اقرب الطرق / عرفان و تصوف / فارسی

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 740/2-ف

نسخه اصل: پاریس P. S. 125 (بلوشه 151)؛ خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: 1052-1057 [فیلمهاف: 1-533]

- اقرب الطرق الى الله < الأصول العشرة

اقرب الطرق الى الله / عرفان و تصوف / فارسی

aqrab-ut turuq ila-l-lah

همدانی، علی بن محمد، 714-786 قمری

(hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385

نجم الدین کبری کتابی به همین نام دارد که همدانی در کتاب «ده قاعده» خود آن را به فارسی ترجمه کرده است. نسبت کتاب حاضر با آن کتاب مشخص نیست. گزارش روشنی از نسخه های

ص: 625

زیر داده نشده تا امکان بررسی باشد.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10197/10

آغاز: بسملة الحمد لله الذي اکتحل بصائر قلوب ... بالتجلیات؛ انجام: فوضع الذکر عنهم ... يوم القيامة خفافا ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ جلد: تیماج مشکى، لاص (63-69 حاشیه)، اندازه: 20×14 سم [ف: 32-245]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3309/2-ف

نسخه اصل: از روی اصل، مانند فیلم 3307. تاشکند 2367 (18/754). عنوان در فهرست: «اقرب الطريق اذا لم يوجد الرفیق (الطریق)»؛ بی کا، تا: 1078ق؛ 3 گ (129-131ر) [فیلمهاف: 2-119]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3260/2-ف

نسخه اصل: رامپور کتابخانه رضاش 787 (1 و 2 و 866 (3 تا 10)؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-110]

- اقسام اشیاء و افعال < زبده الصریف

اقسام اعداد / ریاضیات / فارسی

aqṣām-e a dād

رساله کوتاهی است در تعریف عدد و بیان اقسام آن چون مطلق و مضاف، فرد و زوج، تام و ناقص، متماتلان و متداخلان و متشار کان و متباینان و متحابان.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 863/4 - 5/153

آغاز: هو بعضی تعریف عدد را بکم لغوی کرده اند و گفته اند که عدد آنست که در جواب کم واقع شود یعنی اگر سؤال کنند که این چند است در جواب گویند که یک یا دو؛ انجام: و متحابان یکی عدد زائد است و یکی ناقص دائما اما اسامی اعداد او دوازده است 121110987654321 و اسامی اعداد دیگر مرکب از این دوازده است تا واضح باشد تمام شد.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: پنج شنبه 15 ربیع الثانی 1229ق، جان مشهد؛ جلد: تیماج، قهوه ای، 4گ، 15 سطر، اندازه: 20/56 × 13/5 سم [ف: 1-467]

اقسام الاحکام (رسالة فی بیان) / فقه / عربی

(aqṣām-ul aḥkām (r.-un fī bayān

استر آبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، 1198-1263 قمری

(estārābādī, mohammad ja far ebn-e sayf-od-dīn (1784 1847

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10584/6

بی کا، تا: 1256ق [میراث شهاب: س 9ش 2-33]

اقسام الاستعارة (رسالة في) / بلاغت عربي

aqṣām-ul istiāra (r. fi

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، -940 قمری

(ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (-1534

[سلیمانی، ج 2، ص 270 و ج 3، ص 342؛ بروکلمان، ج 13-14، ص 442؛ احمد ثالث، ش 1545/37 و خزانه الأمانات، ش 1759/15]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8931/64

آغاز: اعلم أن اللفظ الذي ارید به غير المعنى الموضوع له أن ترک استعماله في المنقول عنه فمنقول عرفي ان كان ناقله عرفاً خاصاً؛ انجام: فيكون كدعوى الشيء بيته وكذا الاستعارة ابلغ من التشبيه اذ هي نوع من المجاز. والله تعالى اعلم بالصواب.

کامل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج، گره دار، با سر طبل منقش و شمسه ضربی، 1گ (106ر-106پ)، ابعاد متن: 23 × 10/5، اندازه: 27/7 × 13 سم [ف: 29/1-370]

اقسام الالف و الباء و التاء / نحو / عربي

?aqṣām-ul alif wa-l bā' wa-t tā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5921/11

خط: نسخ، کا: بهاء الدین حسینی، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، 17 سطر (7 × 13)، قطع: ربعی، اندازه: 18 × 12 سم [ف: 16-153]

اقسام الالف و اللام / نحو

aqṣām-ul alif w-a-l lām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5465/6

خط شکسته چلیپا، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، یک صفحه و نیم، 12 سطر (11 × 23)، قطع: رحلی، اندازه: 19×20سم [ف: 16-16]

اقسام امکان / فلسفه / عربی

aqṣām-e emkān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2571/5

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا [ف: 6-51]

اقسام الانشاء / انشاء / عربی

aqṣām-ul inṣā

استرآبادی، محمد شفیع بن محمد علی، ق 11 قمری

ص: 626

رساله در شرح گفتار محقق شریف (؟) درباره اقسام انشاء.

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 593/14

آغاز: بسملة الحمد لله كما هو اهله و الصلوة على محمد و اهله قال قال المحقق الشريف قدس سره و الأولى أن يقال الانشاء اذا دل على طلب الفعل دلالة وضعية فاما ان يكون (پس از چهار سطر): اقول ملخص ما ذكره قدس سر هو أن المقصود من الاستفهام الفهم من حيث هو؛ انجام: اذ لادخل للقييد فيه و ان لم يعتبر خرجا بقوله في ذهن الطالب انتهى كلامه فتامل فيه

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: حدود 1125ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای نو، 3ص (434-436)، اندازه: 21/8 × 13/5 سم [ف: 5-95]

اقسام بیع / فقه / عربی

aqṣām-e bey

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8960/52

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ پس از آن مناظره و مکاتبه مولانا نظام لدین هروی با شیخ علاء الدوله سمنانی و مولانا قطب الدین محمود بخاری با علامه تقطارانی (ص 167)؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با نقوش فرنگی در وسط و چهار گوشه صفحه، مجدول، 2ص (166-167)، اندازه: 21/7 × 11/3 سم [ف: 29/1-479]

اقسام تسلسل / فلسفه / فارسی

aqṣām-e tasalsol

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1045/14 - طباطبائی

آغاز: تسلسل منقسم میشود اولاً به ذهنی و خارجی

کا: سید محمد بن صادق طباطبائی (سنگلجی)، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، 35ص، قطع: رقعی، اندازه: 17×11 سم [ف: 23-346]

اقسام تشبیه / معانی بیان / عربی

aqṣām-e tašbīh

-طباطبائی آغاز: هر تشبیهی را چهار رکن است و تشبیه تام عبارت از آن است که ارکان اربعه اش مذکور بوده باشد و ارکان اربعه: مشبه و مشبه به و وجه شبه و اداة تشبیه است

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 1 گ (25 پ)،
قطع: وزیری، اندازه: 19 × 26 سم [ف: 23-811]

- اقسام التشکیک تصادیق معظمه < تشکیک در حرکت

- اقسام التشکیک و حقیقته < التشکیک (رسالة في تحقیق مسألة ...)

اقسام التعریف / اصول فقه / عربی

aqṣām-ut ta'rīf

آغاز: بسمله، اعلم وفقك الله لتحقیق الحقایق و التفصی عن المضایق أن التعریف ینقسم اولاً الى لفظی و حقیقی فانه آن نضمن تحصیل
صورة غیر حاصله ...

همانند:

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2975/17

آغاز: برابر

بخشی است در دو سوم صفحه و ناتمام؛ خط: نسخ، کا: شیخ اسماعیل بن عبدالوهاب بن سعید، بی تا، کاغذ: ترمه، 1 ص (152 پ)، 19
سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 6-179]

2. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14855/4

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: مقوار و کش پارچه ای، 2 ص، 21 سطر، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 2-156]

اقسام حجت / منطق / فارسی

aqṣām-e hojjat

گفتاری است در اقسام حجت، به ضمیمه یک قصیده در نصیحت به فارسی به مطلع: «ای گرفتار هوای نفس دون» و یک صفحه از کنیه

های ائمه و سه صفحه اشعار و رباعی هایی در اخلاق و فضل علی.

مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 506/4

خط: نسخ، کا: عبد الفتاح بن آقا بدیع خوانساری، تا: قرن 12؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج فهوه ای، قطع: ربعی، اندازه: 19× 10/5 سم
[ف: 1-448]

اقسام الحدیث / درایه / عربی

aqṣām-ul ḥadīth

شریف، محمد حسن

Šarīf, mohammad hasan

فواید کوتاهی است در علوم الحدیث و اقسام حدیث. مؤلف ابتدا احادیث را به سه بخش صحیح و ضعیف تقسیم کرده است. پس از آن تعریف و حدود هر قسم را بیان کرده است.

ص: 627

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 57/170-8500/3

آغاز: فوائد في بيان أقسام الحديث و أنواعه و حدودهما. بيان الاقسام و الانواع اقسام الحديث الصحيح و الحسن و الضعيف و انواعه ثلاثون

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ 2 گ (210-211)، 34 سطر، اندازه: 9 × 17 سم [ف: 1-467]

اقسام الحديث / درایه / عربی

aqṣām-ul ḥadīth

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 292/3

آغاز: بسملة الحديث المتواتر هو ما بلغت رواية في الكثرة؛ انجام: او ضعيفين او بالتفريق او يروي باكثر من طريق كذلك تمت

بی کا، بی تا؛ 3 گ، 20 سطر، اندازه: 5/5 × 11 سم [ف: 1-272]

اقسام حدیث / درایه / فارسی

aqṣām-e ḥadīth

مشتمل بر پنج بحث: «اول در بیان اقسام اصلیه حدیث ... پنجم در بیان فرق میان شیخ و مشیخه».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18243/1

آغاز: الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى، باب در بیان متن و سند حدیث؛ انجام: چنانکه در مغرب مذکور است

خط: نسخ، بی کا، تا: 1292 ق، کاغذ: فرنگی شکر، جلد: تیماج تریاکی، 8 گ، 19 سطر، اندازه: 17 × 21/5 سم [ف: 16-256]

اقسام حروف تهجی / ادبیات / فارسی

aqṣām-e horūf-e tahajjī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2282/9

دوازده گونه الف و جز آن؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ 77 ر عقول عشره و مقولات عشر؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد:

میشن لایی قهوه ای، 5 گ (73-77 ر)، 17 سطر [ف: 5-459]

- اقسام حکمت < اقسام الحکمة

- اقسام الحکمة < اقسام العلوم العقلية

aqṣām-ul Ṣikma = aqṣām-e hekmat

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274

در این رساله کوچک دانش های گوناگون را یاد کرده هر یک را شناسانده و پیداست که از «احصاء» فارابی و «اقسام العلوم» ابن سینا گرفته است. شیخ الرئیس نیز رساله ای در همین موضوع با همین نام نوشته و نوشته خواجه از لحاظ ترتیب اقسام و شیوه تقسیم کاملاً با آن مطابقت دارد. ترتیب تقسیم در این رساله بدین گونه است: اقسام حکمت علمی، اقسام اصلی حکمت طبیعی (8 قسم)، اقسام فرعی طبیعی (7 قسم)، اقسام اصلی علوم ریاضی (4 قسم)، اقسام فرعی ریاضی (7 قسم)، علم الهی، اقسام اصلی (5 قسم)، فروع الهی (2 قسم)، در پایان، اقسام منطق است. این همان ترتیب تقسیم در رساله «اقسام الحکمة» ابن سیناست و تنها تفاوت فاحش دو رساله در این است که شیخ برای هر یک از علوم تعریفی اجمالی یاد کرده و جز این تفاوتی ندارند. اما در نسخ رساله خواجه اختلافات و اشتباهاتی شگفت وجود دارد بدین گونه که در بعضی از نسخه ها (نسخه دانشگاه به طوری که از نوشته فهرست نگار برمی آید) اقسام منطق پس از اقسام حکمت عملی یاد شده و نیز در نسخه ها اقسام منطق در آغاز هفت (سبعه) است، سپس هشت قسم بیان شده (از قیاس یاد نکرده و خواجه در آخر آن را نه قسم دانسته زیرا می گوید: «پس اقسام حکمة با شمردن منطق 44 و بدون آن 35 است»). در نسخه دانشگاه نیز نظیر همین تناقض وجود دارد و مسلماً از اشتباهات ناسخان است. خواجه دانش نواختن با ارغنون و مانند آن را جزء اقسام فرعی ریاضی و موسیقی را جزء اقسام اصلی آن شمرده و علوم غریبه را از فروع حکمت طبیعی دانسته است. از فروع علم الهی یکی از بحث از حقیقت وحی و دیگری از علم معاد یاد می کند و می گوید معاد جسمانی را عقل در ک نمی کند و از آیین و شریعت حقه است.

آغاز: فصل فی بیان اقسام الحکمة علی سبیل الایجاز ... الحکمة قسمان نظری و عملی فالعملی ثلثة اقسام ... و النظری ثلاثة أقسام طبیعی و ریاضی و الهی فالحکمة الطبیعیة لها اصول و فروع اصولها ثمانية اقسام الاول البحث عن الأمور العامة للاجسام الطبیعیة كالحركة و السكون و النهاية و اللانهاية

انجام: فجميع اقسام الحکمة اربعة و اربعون قسماً مع اقسام المنطق والا فخمسة و ثلثون.

چاپ: در آخر تلخیص المحصل

[آثار و احوال خواجه از مدرس رضوی: 553؛ الذریعه 272: 2؛ فهرست مصنفات ابن سینا: ص 41-42، دنا 82/2 (10 نسخه)]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3923/29

2. خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 18 در پایان این عبارت افزوده شده است: «یا طالب الحکمة طهر لها قلبک الیهالبک ... فان الحکمة اطهر من أن یجامع دنسا و انزه من أن یخالط قدراً»؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکى، 3ص (218-220)، 19 سطر، قطع: خستی، اندازه: 13×18 سم [ف: 10-1987]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6312/2

ص: 628

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکئی یک لا، 2 ص (42-43)، 19 سطر، قطع: رقعی، اندازہ: 17/5 × 13/5 سم [ف: 19-297]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2938/39

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفہانی، جلد: تیماج مهر قرمز، 8 ص (169-176)، 20 سطر، قطع: رقعی، اندازہ: 19 × 12 سم [ف: 10-366]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11452/20

آغاز: برابر؛ انجام: فان الحکمة اطهر من أن یجامع دنسا و آنزه من أن یخالط قدر او الحمد لله وحده. خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه 27 ذیقعدہ 1019ق، جان اصفهان، کاغذ: آہاری نخودی، جلد: تیماج عنابی اسقاطی، 17 سطر، اندازہ: 18 × 12 سم [ف: 11-313]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1830/28

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن حسین عقیلی استر آبادی، تا: 1058ق؛ 3 ص (162-164) [ف: 9-467]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1836/4

آغاز: اعلم أن للنفس الناطقه قوة نظرية لدرک الحقایق كما هي و عملية للقيام و بالاعمال علی ما ینبغی و اتفق الملة و الفلسفة علی الاعتناء بتكملها فی القوانین تحصیلا لعادة الدارین للعقل ینبع الهدی فی الملة؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله بن فضل الله، تا: با تاریخ 1065ق؛ جلد: تیماج قهوه ای دارای برگردان از تیماج قرمز، 3 ص (94-96)، قطع: خشتی، اندازہ: 15 × 20/5 سم [ف: 9-485]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 923/4

آغاز: اعلم أن للنفس الناطقه قوة نظرية لدرک الحقائق كما هي و عملية للقيام بالأعمال

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-127]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2114/14

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا پایان رجب 1072ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، 2گ (65-66ر)، 16 سطر (5×12)، اندازه: 14×20/5سم
[ف: 8-751]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1182/50

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان، باکوش (8201) M 140؛ بی کا، تا: 1072ق؛ 1ص (142) [عکسی ف: 3-424]

9. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1033/1

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته تعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1084ق؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک لا، 1گ (2پ)، 15 سطر (7×
14/5)، اندازه: 19×10/5 سم [ف: 3-154]

اقسام الحکمة / فلسفه / عربی

aqṣām-ul Ṣikma

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4749/11

آغاز: بسمله. الحمد لله على نعمائه و الصلاة و السلام على محمد و آله. بیان اقسام الحکمة على سبيل الاختصار من رسالة ابي علي سينا الحکمة قسما نظري و عملي و العملی ثلاثة أقسام، انجام الثامن الطور نفس هو الخطا. التاسع فواسطی ای الشعر فهذه اقسام الحکمة.

گزیده ای است از نبشته ابن سینا. گویا از گرد آورنده مجموعه طهماسب قلی باشد؛ خط: نستعلیق، کا: طهماسب قلی، تا قرن 11، جا: سورت هندوستان؛ سپس بندی با عنوان «من نصایح المحقق الطوسی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک لای قهوه ای، 2ص (136-135)، اندازه: 22×12/5 سم [ف: 13-132]

- اقسام الحکمة و تفصیلها < اقسام العلوم العقلية

اقسام حکمت و معنی آن / فلسفه / فارسی

aqṣām-e hekmat va ma'nī-ye ān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2549/11

خط: نستعلیق، کا: سید مصطفی اصفهانی، بی تا [ف: 6-42]

aqṣām-ul hummayāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 490/2

آغاز: القول في الحميات. للحميات و سایر الامراض اربعة اوقات. وقت الابتداء و هو حين ينال الأفعال الضرر ولم يتبدأ الطبيعة في مقاومتها؛ انجام: و دخول نواب الحميات على ضربين ... و لا يخلو الخلطان المركبان من أن يكونا متساويين او حدهما اغلب. و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب.

در این گفتار از تب های گوناگون سخن به میان آمده است؛ خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا، 3گ (61پ-63پ) [ف: 4-742]

اقسام حميات / طب / فارسی

aqṣām-e hommayāt

رساله ای کوتاه در اقسام و معالجات و درمان تب که در چند فصل «تنظیم شده است: 1. ...؛ 2. تب دموی (حمی مطبقة)؛ 3. تب بلغمی (حمی مواظبه)؛ 4. تب سوداوی و علامات آن؛

ص: 629

خاتمه: در ذکر نسخه هایی که در اثنای عرض معالجات اسامی آنها ذکر شد.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2610/1

آغاز: اما قانون علاج این تب آن است که اگر صاحب کوفت جوان و شراب خواره و فراغت کن باشد؛ انجام: نرم کوفته و

پخته باده مثقال عسل بقوام آورند و در آن سرشته و در وقت احتیاج بقدر یک مغز کوچک فندق داده باشد که نافع است آن شاء الله تمت

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ 8گ، 20 سطر، اندازه: 17×12 سم [ف: 1-194]

اقسام حمیات معرفت اقسام تب های معروفه / طب / فارسی

aqṣām-e hommayāt: ma' refat-e aqṣām-e tab-hā-ye ma'rūfe

سلطان الحکماء، ابوالقاسم بن جعفر، 1322-1245 قمری

(soltān-ol-hokamā', ab-ol-qāsem ebn-e ja'far (1830- 1904

درباره تب و درمان آن به روشی آمیخته از طب قدیم و جدید با یاد کردن روش خود، در یک «مقدمه» و سه فصل» و یک «خاتمه»:
مقدمه: در تحدید حمی و تب؛ فصل 1. تب های روزانه؛ 2. تب های دقیه؛ 3. تب های خلطیه، دارای دو باب؛ خاتمه: در تب های
غشیه، دارای دو باب. در آن آمده که بازی با تخته نرد آن هم با حریف ناپخته موجب هفت گونه تب است: سهریه، غضبیه، جوعیه، فرحیه،
همیه، غمیه، تعبیه.

آغاز: بسمله. احمده فوق حمد الحامدین ... و بعد چنین گوید ... ابو القاسم ابن محمد جعفر نایینی که این رساله ایست در غایت ایجاز
... در معرفت اقسام حمیات معروفه ... و طرق علاج هر یک بقانون حکماء ایران و دستور اطباء فرنگ ... بر یک مقدمه و سه فصل و یک
خاتمه مقدمه در تحدید حمی و تبیین مسائلی که علم بان قبل از شروع از لوازم است فصل اول در حمیات یومیه فصل دوم در حمی دقیه
فصل سیم در حمیات خلطیه در ضمن دو باب اول در حمیات لازمه باب دوم در اقسام حمیات نوبیه که دایره نیز نامیده شده اند
خاتمه در حمی غشیه و ذکر ایام با حوریه در ضمن دو باب.

انجام: تا موجب اطناب این وجیزه نگردد واللہ اعلم.

[دنا 82/2 (4 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 3289/5]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4458

آغاز و انجام: برابر خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 39گ، 11 سطر (7×)

(12)، اندازه: 17×11 سم [ف: 13-3414]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5077/20

آغاز: برابر؛ انجام: وقت صبح بنوشند و هر گاه مریض بعدا مایل شود آشهای رقیق گشنیز دار با جوجه خروس بدهند ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام و وسط (در میانه فصل سوم)؛ 8 گ (107-114 پ)، 15 سطر (6/5 × 14) [ف: 45-15]

3. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 270/2

آغاز: برابر؛ انجام: چنان که شیخ علیه الرحمه در محنت صرع می فرماید: و ضرب من الصرع مرکب بالغشني نکاد الأطبا یخرجونه من باب الصرع و هو فیه.

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: سده 13 و 14، 46 ص (1-46)، 12 سطر (9/5 × 9)، اندازه: 15 × 20 سم [نشریه: 3-348]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6981/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج دار جدید، 44 گ (1 پ-44 ر)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 20-380]

5. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 1664

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، تملک: عبد الرسول بن کربلائی غلامعلی بوشهری؛ جلد: مقوایی، 41 گ، 12 سطر، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 5-60]

اقسام خبر / شعر، در ایه / فارسی

aqṣām-e xabar

دوازده بیت فارسی است در بیان اقسام خبر.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 652/3

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن ملا صفات الله نائینی، تا: 1124 ق [ف: -467]

اقسام خطوط مرموزه / ریاضیات / فارسی

aqṣām-e xotūṭ-e marmūze

[فهرستواره منزوی 2606/4]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1822/42

آغاز: در بیان خطوط مرموزه و اقسام مشهوره آن قلم هندی

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 14 ص (315-328)، 20 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 9-436]

اقسام خواب / شعر / فارسی

aqṣām-e xāb

مولانا محسن، ق 7 قمری

(mowlānā mohsen (-13c

ص: 630

چنانکه در بالای صفحه نوشته شده مولانا محسن این ابیات را خطاب به خواجه نصیر سروده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9464/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، 1 گ (110) [مختصر ف: -827]

اقسام الخیار و احکامه / فقه / عربی

aqṣām-ul xīyār wa aḥkām-u-h

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10993/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [میراث شهاب: س 9 ش 2-34]

اقسام دل / عرفان و تصوف / فارسی

aqṣām-e del

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، 795-869 قمری

(nurbaxS-e Xorasani, mohammad ebn-e mohammad (1393-1465

رساله ای عرفانی که دل ها را به سه قسم تقسیم می کند: قلب مزکی، قلب اصحاب یمین، قلب اصحاب شمال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 935/10

آغاز: بدانکه دل سه قسم نهاده اند قسم اول آنست که قلب مزکی میگویند، صفت قلب مزکی آنست که در دل همچون صحرائی است؛ انجام: خدای تعالی حرام کرده چندانکه گوش میدهد هیچ لذت نیابد و هیچ اثر نکند اولنک کالانعام بل هم اضل.

خط: نسخ، کا: احمد بن عبد القادر تبریزی، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 2 گ (186-187ر)، 17 سطر، اندازه: 21 × 14 سم [ف: 3-122]

اقسام ذکر / سیر و سلوک / عربی

aqṣām-e zekr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2568/4

خط: نسخ، بی کا، بی تا [ف: 6-49]

اقسام ذکر / عرفان و تصوف / فارسی

aqṣām-e zekr

رساله عرفانی است در بیان اقسام ذکر به روش صوفیه، مؤلف از حضرت مخدوم سید محمد گیسو دراز چتی (حسینی).

[فهرست چاپ سنگی گنج بخش 110/1]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3/134 - 514/3

آغاز: بگوید هو بفتح الواو پس بزند ربط بر دل بگوید هو بسکون الواو و بعضی از آن اذکار ذکر هو بدین طریق بگوید؛ انجام: بگوید یا صمد باز طرف راست یا فرد باز طرف چپ یا وتر بلند گوید و پای راست است چنانچه می کند نزدیک است پس رجوع سوی مکان همچنین. والله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین، تا: 27 شوال سنه 27 جلوس اورنگ زیب، 127ق؛ افتادگی: آغاز؛ 5گ، 11 سطر [ف: 4-2089]

اقسام زنان / طب / فارسی

aqṣām-e zanān

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 105/6

به نقل از تحفة العاشقین و المصباح در معرفت نکاح همراه با فواید طبی دیگر؛ خط: نستعلیق، کان عبد الصمد بن حسین محلاتی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 9گ (81پ-89ر)، 19 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف:-160]

اقسام ساعات / فارسی

aqṣām-e sā'āt

محمد طاهر، ق 13 قمری

(mohammad tāher (-190

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 877/10

محمد طاهر شاید کاتب باشد نه مؤلف؛ بی کا، تا: 1139ق، 12ص، قطع: رقعی [ف: 322]

اقسام السالکین / عرفان و تصوف / عربی

یزد؛ علومى، شیخ على؛ شماره نسخه: 61/4

بندیست؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ قطع: ربعی [نشریه: 4-446]

اقسام الشعر / ادبیات / عربی

aqṣām-uṣ Ṣi'r

سلیمان میرزا قاجار، ق 13 قمری

(soleymān mlrżā qājār (-19c)

مؤلف در ابتدای رساله پس از بیان یکی از تقسیمات شعر به انواع پنج گانه «مرقص، مطرب، مقبول، مسموع و متروک»، در بررسی مختصر تقسیمات فنون شعرى ضمن بیان اقسام هجده گانه فنون شعرى به نقل از عبدالعزیز بن ابی الاصبغ (غزل، وصف، فخر، مدح، هجاء، عتاب، اعتذار، ادب، زهد، خمریات، مرث، بشارت، تهانی، وعید، تحذیر، تحریض، ملح، باب مفرد برای سؤال و جواب) اشعاری از شعرای عرب را با عنوان شواهد

ص: 631

شعری در هر کدام از فنون شعری ذکر نموده؛ و آنچنانکه مؤلف در پایان رساله بیان داشته یکی از فنون هفت گانه شعری یعنی قریضف در رساله حاضر بررسی شده و بررسی فنون شعری مذکور در 6 فن دیگر یعنی موشح، دو بیت، زحل، موالیات، قوما و کان موکول به بعد شده است. شعری که اشعار آنها در رساله مورد بررسی قرار گرفته عبارتند از: ابن نباته، البهاء زهیر، نابلسی، عز الدین موصلی، بدرالدین دما مینی، ابن صابر، ابن مطروح، ابن رفاعه، برهان الدین قیراطی، شمس الدین بدیری، صفی الدین حلی، ابن ساعاتی، ابو طیب متنبی، بیطار، ابن معتز، اقرع بن معاذ، ابوالعباس نفیس، ظهیر الدین ابی شجاع، عتبی، رفاء اندلسی، عبدالله بن محمد عطار، ابن تمیم، سیف الدوله بن حمدان و ابن قرناص.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2649/2

آغاز: بسمله، الفصل الأول في الشعر، قد قسم الناس الشعر خمسة اقسام: مرقص كقول ابي جعفر طلحة وزير سلطان الاندلس... انجام: و مثلها صفی الدین ابو المحاسن الحلی فی دیوانه و سماه بالعاطل الحالی و المرخص الغالی و لو بسطت المقال فی ذلك لاسع المجال و الحمد لله علی کل حال

خط: نستعلیق، کا: سلیمان قاجار، تا: 1297ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: تیماج حنایی، مقوایی، 24گ (220پ - 243)، 23 سطر (12 × 22)، اندازه: 18/5 × 29 سم [ف: 13-66]

اقسام شکیات / فقه / عربی و فارسی

aqṣām-e šakkīyāt

رساله موجزی است در اقسام شکیات با ادله روایی آنها.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14852/4

آغاز: بسمله بیاید دانست که از اقسام شک و سهوی که در عدد رکعات واقع میشود

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد علی بن شاه علی بن حسن شاه خوانساری، تا: جمعه 6 رجب 1107ق؛ جلد: تیماج قهوه ای لایه ای، 10 سطر (6/5 × 13)، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 2-153]

اقسام الشیعة / کلام و اعتقادات / عربی

aqṣām-uš šīsa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5138/90

آغاز: مسئله الشیعة اربعة انواع الامامية و الکیسانیة و الزیدیة و الغلاة و اما الامامية فالذي استقر علیه انهم أن الأمام بعد رسول الله صلى الله علیه و آله علی بن ابی طالب ثم ولده الحسن؛ انجام: و علیک بالتوبة فان الله سبحانه و تعالی سیحل لك فرجا و منرجا .. فالیوم الجمعة نفعنا الله و ایاکم أنه خیر مستودع و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب و الحمد لله رب العالمین و الصلاة.. خط: نستعلیق، بی کا،

تا: قرن 11؛ نامبوب؛ 1گ (360) [ف: 15-173]

اقسام صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

aqṣām-e sūfīyān

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5771/3

آغاز: حاصل تصوف طریق معرفت باری تعالی است و تصفیه دل و تجوید باطن از علایق؛ انجام: چنانکه مهتر عالم و گزیده بنی آدم ...
گفت لو اغسل الی یوم القیامة

از قول امام فخر رازی؛ خط: نستعلیق هندی، بی کا، بی تا، کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، 3گ (15-17پ)، 14 سطر (6×17)، قطع: ربعی، اندازه: 16×24 سم [ف: 16-87]

اقسام الضروب فی مسالک / ریاضیات / عربی

aqṣām-ud durūb fi masālik

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 278/26 شامل: 1- ضرب الجدول، 2- ضرب الاصفار، 3- ضرب القائم، 4- ضرب المشهور، 5- ضرب الثقل، 6- ضرب التقابل، 7- ضرب الشبكة الموربة، 8- ضرب المحاذات (نقل من شرح السيد شمس الدين الحسيني)؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج دولای مشکی گرد تریاکی، ابعاد متن: 7×19، قطع: بیاضی، اندازه: 5/7×23 سم [سنا: فی: 1-136]

اقسام عدده / فقه / فارسی

aqṣām-e 'edde

در اقسام و احکام عدده، در ده «فصل» و یک «خاتمه»: 1. عدده حره حایل ذات الاقراء؛ 2. عدده حره حایل ذات الشهور؛ 3. عدده حره حامل؛ 4. عدده حره از وفات؛ 5. عدده امه حایل ذات الاقراء؛ 6. عدده امه حایل ذات الشهور؛ 7. عدده امه حامل؛ 8. عدده امه از وفات؛ 9. عدده متعه بأقسامها؛ 10. امه موطوء بملک؛ خاتمه در احکام و لواحق عدده.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3772/17

آغاز: حمد بی حد و شکر بی عد قادر صمدی را سزاوار است که برای اظهار حکمت و انفاذ قدرت خود انسان را بر احسن تقویم و اقوم تنظیم خلق نموده و به جهت بقای نوع و حفظ از انقراض؛ انجام: یعنی زنی که شوهر او وفات کرده باشد در حالی که از او غایب باشد عدده می دارد از روز رسیدن خبر وفات هر چند پیش از رسیدن خبر به یک سال یا دو سال وفات کرده باشد خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه ای، 14گ، 20 سطر، اندازه: 22×26 سم [ف: 1-195]

aqṣām-e 'arūz

؟ رشید وطواط، محمد بن محمد، -573 قمری

(raṣīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (-1178

در اقسام عروض در شعر فارسی که ظاهراً بخشی از «حدائق السحر او باشد.

آغاز: بسمله. و بعد فهذه رسالة في فن العروض، من تصانیف مولانا رشید الملة و الدين الوطواط، رحمة الله عليه، ... بحر هزج مثنی سالم

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 228216

آغاز: حمد بیحد ذات احدی را که عروض خیام وجود ... (پس از یک صفحه) بحر هزج المسدس عروض و ضرب محذوف. چو از بحر هزج خرم شود دل XX شود آسایش جهان حاصل؛ انجام بحر کامل بمسدس سالم: چو به بحر کاملت افتد. متفاعلن متفاعلن متفاعلن XX می شود از دولت تو تازه مرا رخ کهن

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی قهوه ای، 4 گ (69 پ-72 پ)، 17 سطر [ف: 5-

[458

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3256/4

آغاز: برابر؛ انجام: چو ببحر کامل میفتد طرف سخن XX همه وزن ادیکه عروض چنین کن / متفاعلن متفاعلن متفاعلن XX مناد دولت تازه چهره تو کهن. کاتب سپس افزوده «تمام شد آنچه منظور بود تحریر آن در علم عروض و بدیع بعون الله الملک الوهاب و کاتبه آقل الطلاب غلامرضا المتخلص به حیران و کان الفراغ سنه «1278

این رساله بخشی عروض از حدائق السحر وطواط است که غلامرضا حیران یزدی جدا کرده و به این نام در این دفتر آورده است؛ کا: غلامرضا متخلص به حیران، تا: 1278 ق؛ کاغذ: فرنگی آهاردار، جلد: تیماج عنابی یک لا، 7 ص (126-132)، 15 سطر، قطع: رقعی،

اندازه: 12 × 19 / سم [ف: 10-847]

3. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه: 2/17

آغاز: برابر؛ انجام: بکناد دولت تازه چهره تو کین.

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، بی تا؛ 4 گ (173-176 ر)، اندازه: 12 × 17 سم [نشریه: 5-139]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9466/191

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف (با تعبیر عبد عیید صاحب مجموعه)، تا: قرن 11؛ 1 گ (404) [مختصر ف:-77]

اقسام العلوم / متفرقه / عربی

aqṣām-ul ‘ulūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3459/12

آغاز: بسمله. الاول في بيان علم الأدب و هو علم يعرف به التفاهم عما في الضمائر بادلّة الالفاظ و الكتابة؛ انجام: علم الحساب يعرف منه انواع كيفية الاعداد ... و قضاء الديون و قسمته (حرره على اكبر)

خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 1ص (89)، 23 سطر (4×12)، اندازه: 10×18 سم [ف: 2468-11]

اقسام العلوم / متفرقه / عربی

aqṣām-ul ‘ulūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3459/5

آغاز: قال الحكمة استكمال نفس الانسان في جانبي العلم والعمل بحسب طاقتها؛ انجام: و بعد ذلك بالطب و تدبير المنزل و المدينة و الله اعلم بالصواب.

با عنوان «فوائد منقولة بخط السيد الشريف»؛ خط: نسخ، کا: شریف محمد شریف بن بابا جان حسینی، بی تا، جان روستای رامجین ساوجبلاغ، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 2 گ (51-50)، 23 سطر (4×12)، اندازه: 10×18 سم [ف: 2466-11]

اقسام العلوم / فلسفه / فارسی

aqṣām-ul ‘ulūm

مشهد، الهیات؛ شماره نسخه: 535/2

آغاز: حکمت عملی و آن سه قسم است قسم اول علم اعلا، نظر صاحب این علم در امور است که وجود و حدود آن به هیچیک؛ انجام: قسم هشتم در تعریف اقلیه خطاییه که در مخاطبات جمهور نافع است و طریق مدح یا ذم یا مخاطبه یا غیرها ..... تا ... و او را قیاس

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ برخی از سطور به طور چلیپا، فارسی و عربی، نظم و نثر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایه ای، 4 گ، 17-
13 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 16×21/5 سم [ف: 1-446]

اقسام العلوم العقلية = اقسام الحكمة = تقاسيم الحكمة و العلوم / فلسفه / عربی

aqṣām-ul ‘ulūm-il “aqlīya = aqṣām-ul hikma = taqāṣīm-ul Ṣikma wa-l ‘ulūm

ابن سینا، حسین بن عبد الله، 428-2370 قمری

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038

رساله ای است از ابن سینا که در نسخه های مختلف و

ص: 633

فهرست های مؤلفات شیخ به اسامی مختلف ذکر شده است، مانند «اقسام الحکمه» و «تقاسیم الحکمه و العلوم» و «اقسام العلوم» و «اقسام الحکمه و تفصیلها» و «اقسام العلوم العقلیه». شیخ رئیس در این رساله (به طوری که از سخنان او در پایان آن فهمیده می شود) در پی اثبات آن است که علوم فلسفی با اصول شرع مخالفت ندارد و انحراف برخی از مدعیان فلسفه ناشی از فن فلسفه نیست بلکه از عجز از در کی فلسفه است. خواجه نصیر طوسی نیز رساله ای در بیان اقسام علوم حکمی با همین شیوه و ترتیب نوشته جز این که بر خلاف شیخ، از تعریفات علوم و بیان موضوع آنها صرف نظر کرده است.

آغاز: بسمله قال الشيخ الرئيس ابوعلی سینا قدس الله روحه الحمد لله ملهم الصواب و میسر الاسباب ... و بعد فقد التمسست منی ان اشیر الی اقسام الحکمه اشاره تجمع الی الایجاز و الکیمال والی بیان الاجمال ...

انجام: فقد دلنا علی أقسام الحکمه و ظهر انه لیس شیئ منها یشتمل علی ما یخالفه الشریعة و ان القوم الذین یدعونها نم یزیغون عن منهاج الشریعة انما یضلون من تلقاء أنفسهم و من عجزهم و من تقصیرهم لان الصناعة نفسها توجه فانها بریئة منهم. فلنختم الان مقالتنا هذه حامدین واهب العقل و التوفیق و مصلین علی انبیائه اجمعین خصوصاً علی خاتمهم محمد المصطفی و آله الغر الميامین

چاپ: در «تسع رسائل» ص 80-71 (قسنطنطیه: 1298 ق)؛ نیز در مجموعه الرسائل (مصر: 1328 ق)

[دنا 2/ 84 (32 نسخه)؛ مهدوی، فهرست مصنفات 41؛ فهرستواره منزوی 79/6]

شرح و حواشی:

1- تحفة الأئمة العلیة فی الحکمة العملیة = اخلاق ظهیری؛ شهرستانی، فتح الله بن احمد (-10)

2- المشجرة العمادیة فی الحکمة العملیة

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 230/3-ف

نسخه اصل: اونیورسیتته ش 4711؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 578ق؛ 5 (23-27)، 24 سطر [فیلمهاف: 1-438]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2266/2-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 4852؛ بی کا، تا: اوایل قرن 7؛ 9 گ (13 پ-21 ر) [فیلمهاف: 1-664]

3. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4651/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7 کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی، اندازه: 21/4 × 12/7 سم [ف: 7-451]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 438/26-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 4853؛ بی کا، تا: شاید اوایل قرن 7؛ 14 گ (206-219)، 21 سطر، اندازه: 17 × 21 سم [فیلمهاف: 1-473]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 232/5-ف

نسخه اصل: نسخه اصل: او نیورسپتته ش 4754؛ خط: نسخ، بی کا، تا پایان ربیع الثانی 702ق؛ 13 گ (39-51)، 15 سطر [فیلمهاف: 1-440]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1065

آغاز: بحال الموجودات اللتي لا- يتعلق وجودها بفعل الانسان و يكون المقصود ... في اقسام الحكمة النظرية؛ انجام: الاقسام الاصلية
لحكمة الرياضية: هي اربعة علم العدد و علم الهندسه و علم الهيئة و علم الموسيقى علم العدد يعرف فيه حال انواع العدد

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: ابن خاتون، 1067؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی مشکی،
6ص (21-26)، 19 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-370]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2264/20-ف

سخه اصل: ایاصوفیا ش 4829؛ بی کا، تا: قرن 10؛ 3 گ (91-93 پ) [فیلمهاف: 1-662]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4641/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 104ق، جان شیراز؛ کاغذ: نوعی ترمه جلد: میشن سیاه ضربی لبه دار، 15 سطر، اندازه: 12/4 × 17/2 سم [ف: 7-446]

9. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4732/9

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیقعه 962ق؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج سبز زرکوب مقوایی، 14ص (83-96)، 12 سطر
(5×11)، اندازه: 10×17 سم [ف: 14-3683]

10. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2377/23

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 965ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ عنابی عطف تیماج قرمز، 6 گ (178-183)، اندازه:
13 × 19 سم [ف: 4-1270]

11. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 253/13

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 [ف: 3-40]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 712/5

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ از روی نسخه اصل نوشته شده برای سید ابوالحسن احمد بن محمد سهیلی؛ کاغذ: زردفام، جلد: تیماج

قرمز ضربی و مقوای زرکوب با لولا، 5 ص (273-277)، 17 سطر (5×11)، اندازه: 17×11 سم [سنا: ف: 2-37]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 712/8

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: زردفام، جلد: تیماج قرمز ضربی و مقوای زرکوب با لولا، 1 ص (286)، 17 سطر (5×11)، اندازه: 17×11 سم [سنا: ف: 2-37]

14. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 14363/2

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: علاء الدین بن حسن قاضی، تا: قرن 11؛ کاغذ: شرقی، 6 گ (3-8)، 19 سطر، اندازه: 9/5×5 سم [ف: 36-271]

15. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2106/2

ص: 634

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 9 گ (14 پ-22 ر)، 19 سطر (4/5 × 13)، اندازہ: 9 × 19/5 سم [ف: 8-741]

16. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه 10055/26

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قہوہ ای، مجدول، عطف و حاشیہ تیماج قرمز، 6 ص (278-283)، اندازہ: 11/5 × 23 سم [ف: 32-70]

17. تہران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4668/8

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 5 شوال 1018 ق. کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج قہوہ ای زرکوب مقوایی بالولا، 15 ص (424-438)، 19 سطر (4 × 11)، اندازہ: 9 × 17 سم [ف: 14-3617]

18. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: 87/6

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: عبدالرشید حسینی، تا: 1030 ق؛ مهر: کاتب عبدالرشید حسینی 1030 «(مکعبی)؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 5 گ (37-32)، 19 سطر، اندازہ: 15 × 21/5 سم [اوراق عتیق: 1-117]

19. تہران: مجلس؛ شماره نسخه: 634/38

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1043 ق؛ 31 سطر، قطع: بیاضی، اندازہ: 18 × 31 سم [ف: 2-400]

20. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1435/3 ط

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1043 ق؛ جلد: میشن مشکی، 11 ص (97-107)، 17 سطر، اندازہ: 12/5 × 20 سم [ف: 124-24/3]

21. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14473/35

آغاز: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج قہوہ ای ضربی مجدول، 1 ص (157 پ)، 29 سطر، اندازہ: 18/5 × 25/5 سم [ف: 38-626]

22. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1807/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1102ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 21ص (76-96)، 14 سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: 11×20سم [ف: 9-396]

23. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2814/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رجب علی اصفهانی، تا: 1118ق؛ کاغذ: اصفهانی شگری، جلد: تیماج یشمی بدون مقوی با عطف تیماج، 8ص (42-35)، 12 سطر، قطع: جیبی، اندازه: 10×18 سم [ف: 10-110]

24. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3636/4

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در چند برگ آخر دو برگ در شرح مشیخه من لایحضره الفقیه آمده؛ 4گ (155ر - 158ر)، سطور چلیپا، اندازه: 5/12×21 سم [محدث ارموی مخ: 1-169]

25. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4645/3

خط: نسخ، کا: غلامحسین طیب، تا: 1277ق، جا: مشهد، مدرسه صالحیه؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن زرد لایی، 17 سطر، اندازه: 3/11×6/17 سم [ف: 7-448]

26. تهران، ملک، شماره نسخه: 1022/4

خط: نستعلیق، کا: سید علی تنکابنی قزوینی، تا: 1358ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ ساغری، 20 سطر [ف: 5-223]

27. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه: 17/16

بی کا، بی تا [نشریه: 5-288]

28. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1/262-ف

نسخه اصل: نسخه اصل: مانیسا گنل ش 1705؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 7گ (7-13)، 16 سطر [فیلمهاف: 1-444]

29. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 13/1149

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی، 3گ (43پ-45پ)، 31 سطر، اندازه: 13×23 سم [ف: 6-2401]

30. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 35/14280

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، قهوه ای، ضربی، ترنج بازمینہ مذهب با نقش گل، مجدول، 3 گ (93-95 پ)، 21-39 سطر، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 38-399]

31. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4267/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: رویه میشن سیاه، 4 گ (130 ر - 33 ر)، 23 سطر، اندازه: 14 × 23/8 سم [ف: 311-7]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 550

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، واقف: فهرستی؛ 6 گ، 20 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 4-110]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 82/1 - عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-33]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6452/1 - عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 3-253]

33. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5913

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: نائینی؛ 3 گ، 33 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 4-111]

اقسام العلوم و العلماء / متفرقه / عربی

'aqsām-ul 'ulūm wa-l 'ulamā

ص: 635

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2884-فی

نسخه اصل: کتابخانه مرکزی ش 2935/16

این شماره در فهرست رساله دیگری است؛ بی کا، بی تا، 20 ص (341-360) [فیلمهای دانشگاه تهران-ف: 1-354]

- اقسام العمل المكتوم في تدبير الحجر < الاكسير

اقسام الفقر / عربی

aqṣām-ul faqr

احسائی، احمد بن زین الدین، 1241-1966 قمری؟

(ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

باید بخشی از یکی از مؤلفات او باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 578/6 - طباطبائی

آغاز: قال شیخ المشایخ الشیخ احمد الاحساوي الفقر على ثلاثة اقسام. فقر الى الخلق وفقر الى الخالق وفقر الى الخالق؛ انجام: فشهد اسرار الغیب و اطلع على حقيقة الامر فاحب ما وقع لكونه الأصلح ... تمام شد الحمد لله.

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی کا، تا: 1260ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکى یک لا، 2گ (24-25 پ - حاشیه)، 15 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 22-270]

اقسام فقر / عرفان و تصوف / فارسی

aqṣām-e faqr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9087/46

خط: نسخ کهن معرب، بی کا، تا: با تاریخ قرن 11؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و سر ترنج و چهار لچکی، عطف گالینگور، 1ص (93پ)، اندازه: 15/1 × 28/4 سم [ف: 29/2-734]

اقسام القرآن / علوم قرآن / عربی

aqṣām-ul qur'ān

مؤلف می گوید که قرآن کریم شامل ناسخ و منسوخ و ظاهر و باطن و محکم و متشابه و مانند این مسائل می باشد و برای تشخیص آنها نمونه ای را با بیان استفاده شده از احادیث اهل بیت (علیهم السّلام) می آورد تا تشخیص دیگر موارد آسان گردد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6311/3

آغاز: اعلم أن القرآن منه ناسخ و منه منسوخ و منه محکم و منه متشابه و منه خاص و منه عام و منه تقدیم و منه تأخیر انجام و أسأل الله عز و جل أن یصلي علی محمد من خلقه و خیرته محمد صلی الله علیه و آله الأخیار الأبرار الأطهار

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی و اطراف و عطف آن قرمز، 16 گ (50 پ-65 پ)، اندازه: 17 × 13 سم [ف: 16-280]

اقسام القراءة / قرائت عربی

aqṣām-ul qirā'a

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 510/5

آغاز: بسمله. اعلم بان اصل القراءة علی خمسة أضرب تنوین و تشدید و وقف و مدد و ... انجام: و انا نقول فی اصواتهم لینا فی اختلاصا.

خط: نسخ، کا: مبارک بن خمیس بن راشد بن جمعة بن رجب بن ثانی بن محمد بن عبد الله، تا: یکشنبه 19 رجب 1037ق؛ در صفحه 227 سرگذشت کسانی از کتاب الورقة یادداشت شده؛ کاغذ: ترمه بخارایی بدون آهار، جلد: میشن ضربی قهوه ای، 3ص (224-226)، اندازه: 19/5 × 14/9 سم [ف: 5-51]

اقسام القراءة / قرائت عربی

aqṣām-ul qirā'a

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11861/5

آغاز: اعلم بأن قراءة القرآن علی خمسة مراتب أولها التنوین و هو نصبتین و رفعتین و کسرتین و الثانی التشدید و الثالث المد و الرابع الوقف و الخامس المیمات؛ انجام: اعلم بأن جمیع ما فی القرآن بالله والله ینبغی أن یرقق فیہ و أما جمیع ما فی القرآن الله و أن الله و کان الله ینبغی أن یغلظ فیہ؛ تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

در این رساله مطالبی درباره قرائت، تشدید، وقف مد و ترفیق در 4 فصل نگارش یافته است؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: ملا محمد رضا فرزند کربلانی رجبعلی فرزند آقا علی محمد تبریزی، تا: 1279ق؛ در متن و حاشیه، در انجام افزودگیهایی درباره علم تجوید آمده است؛ کاغذ: فرنگی، 2 گ (131-132)، 15 سطر، اندازه: 15 × 11 سم [ف: 30-123]

اقسام قیامت / متفرقه / عربی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1202/63 - طباطبائی

آغاز: القيامة قيامتان القيامة الكبرى و هو يوم الجنة و يوم الجزاء و القيامة الصغرى و هي حالة الموت و اليها الاشارة بقول صاحب الشرع؛
انجام: كنسبة فضاء الدنيا الى الرحم بل اوسع و اعظم بما لا يخفى

خط: نستعليق، بي ك، تا: قرن 13؛ اص (59پ) [ف: 23-733]

ص: 636

- اقسام الكفر < اجوبة مسائل عبد الحسين بن يوسف بحراني

اقسام كلام منثور / ادبيات / فارسی

aqṣām-e kalām-e mansūr

تهران، دانشگاه: شماره نسخه: 1385/4 - ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 16808 (ریو 525)؛ بی کا، بی تا؛ 15 سطر [فیلمهاف: 1-598]

اقسام الکلی / منطق / عربی

aqṣām-ul kullī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28386

آغاز: الکلی يطلق على ثلاثة وجوه فيقال على ما هو مقول بالفعل وجود الكثير؛ انجام: انما هما بتحصيل مستمر الابتداء بازاء الابتداء و البقاء بازاء البقاء

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: وسط و انجام؛ اهدایی: رهبری، تیر 1381؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج عنابی
فرنگی با جدول زنجیره ای زرین، 17 گ، 19 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 17-24]

اقسام اللام الواقعة في القرآن / قرائت عربی

aqṣam-ul lam al-Waqi'a fi-1 qur'an

نام مؤلف در نسخه نیامده است. رساله مختصر جامعی است بدون خطبه و مقدمه در بیان اقسام چهل گانه لام در قرآن شریف بر اساس مذهب ابو عبدالرحمن خلیل بن احمد عروضی از دی فراهیدی متوفی 175 ق مشتمل بر: لام قسم و جوابه، لام الأمر و عاقبة و ترجی و تمنی و تحدید، لام مدح و ذم و لما و منقول و خبر و ایجاب و شفاعة، لام جهر و ابتدا و تفضیل و الحاق و صفت، لام اصل و معرفة و تکثیر و نفی و لیس و غیر، لام دعا و استحقاق و صله و تبریة.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24682

آغاز: اقسام اللام الواقعة في القرآن و غيره على مذهب خليل بن احمد رحمة الله تعالى و هي لام القسم و جوابه؛ انجام: و لام استحقاق والمشهور انها من حروف الجر مثل الحمد لله و لكن صاحب هذا المقدمه قال مثل ويل حيث وقع و هي مضمومة انتهى كلامه و قد عدها اربعين وفي الشرح ثمانية و ثلثون

خط: نستعليق، کا: عبد النبي کشمیری، تا: 1175ق؛ ضمیمه نسخه ش 24679 کتابخانه با اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: حنایی،

2گ، 22 سطر، اندازه: 8/5 × 16/5 سم [اهدائی رهبر: 1 علوم قرآن -299]

- اقسام اللذات < اللذات

اقسام ماآت / نحو / فارسی

aqṣām-e māāt

در شناسایی «ما» که در قرآن به کار رفته است. جز «الكفاية في ما آت القرآن» ابوعلی حسین مقری که به عربی است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3963/3

آغاز: اقسام ما آت: 1. ماء نافیة، 2. حجد، 3. مصدریه ... بدانکه از جمله غرایب قرآن معرفت ما آن است و آن موقوف است بر دانستن کلام عرب؛ انجام: هر کدام اراده کنند در حواشی مصاحف مکتوب می گردانند

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی قرمز، 4گ (12پ-15 پ)، اندازه: 123 × 18/6 سم [ف: 118-

[7

اقسام المتصوفة / عرفان و تصوف / عربی

aqṣām-ul mutiṣawwifa

درباره عقاید غلات متصوفه باطنیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10036/2

آغاز: بسمله و به العون بکل شیء محیط لا اتحاد له؛ انجام: و انما اطنبت الکلام فی هذا المقام ... و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکی، ضربی ترنج و لچکی، ص (295-300)، 21 سطر، اندازه: 16/5 × 24 سم [ف:

[32-51

اقسام مجاز / بلاغت / فارسی

aqṣām-e majāz

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 3733/2

آغاز: آغاز: اگر دراعی ترتیب و اشارت تأیید باشد می توانم که در خلال الفاظ و ونسق سخن طرازی اصول علم بیان ... ایراد کنم؛ انجام: انجام: را خاتمه کتاب ساخت.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: آہار مہرہ فرنگی، 3ص، 19 سطر، اندازہ: 14/5 × 20/8 سم [ف: 7-33]

- اقسام مردم < اوصاف مردم و اصناف مردم

- اقسام مردم < اصناف مردم

اقسام المغالطة / منطق / عربی

aqṣām-ul mugāliṭa

ص: 637

غیر همانند:

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1142/33

در چند باب المغالطة قياس فاسد اما من حيث الصورة فقط و اما من حيث المادة فقط و اما من حيث الصورة و المادة جميعاً و حينئذ لا ينعكس بعكس النقيض». گویا از کتابی است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1094ق؛ در 314پ-316ر یادداشت هایی است درباره مغالطه، کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، 10گ (305پ-314پ)، 15 سطر، اندازه: 12×20سم [ف: 5-239]

2. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 592/1

اندکی از مقدمه را دارد و سطری از باب دم و همه تکمله دارای پنج مغالطه؛ خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل بن عبد النبي نصیری، تا: قرن 12؛ افتادگی: وسط؛ جلد: تیماج مشکى ضربی مقوایی، 2گ (1پ-2پ)، قطع: خشتی [نشریه: 2-125]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 789/6

آغاز: المغالطة الأولى بعض الواجب لذاته لا موجود في الخارج - جاز أن يستلزم المحال

دوازده گونه از آن برای آغاز کردن مناظره یاد شده است؛ بی کا، تا: با تاریخ 1185ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، 4گ (20پ-23پ)، 16 سطر، اندازه: 12/1×22/3سم [ف: 5-177]

- اقسام المفارقات < اثبات المفارقات

اقسام المنافع / كلام و اعتقادات / عربي

aqṣām-ul manāfi

علم الهدی، علی بن حسین، 355-436 قمری

“(967-1045), ‘alī ebn-e hoseyn (alam-ol-hodā,

رساله کوتاهی است درباره منافی که از خداوند متعال به زندگان می رسد. مصنف این منافع را به سه گونه تقسیم نموده، سپس در خصوص مواردی که این منافع را دارا هستند، به بحث پرداخته است. گونه های منافع عبارتند از: 1. منفعة تفضل؛ 2. منفعة عوض؛ 3. منفعة ثواب.

چاپ: این رساله در ضمن مسائل المرتضی در بیروت به چاپ رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12923/19

آغاز: مسألة: من الكتاب ايضاً، اعلم أن المنافع التي عرض الله الأحياء لها ثلاث، منفعة تفضل و منفعة عوض، و منفعة ثواب، فاما المنفعة

على سبيل التفضل فهي الواقعة ابتداء من غير سبب استحقاق؛ انجام: الاترى انه لو لم يخلق الحياة و الشهوة لم يكن ما يوصل اليهما مما ذكرنا منفعة ولا نعمة و لو لم يخلق المشهتي المملذوذ لم ين سبيل الى الفع والانعام فبان بهذه الجملة ما قصدناه. خط: نسخ، بي كا، تا: قرن 11؛ مصحح، كاغذ: شرقى، 2گ (61پ - 62ر)، 23 سطر، اندازه: 15/5×10/5 سم [ف: 32-756]

اقسام الموت / فلسفه / عربى

aqṣām-ul mawt

بابا افضل كاشانى، محمد بن حسين، -667 قمرى؟

(bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (-1269

در اين كه هر كس بخواست خود بميرد زنده خواهد بود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:

431/11 آغاز: الموت موتان ارادى و طبيعى؛ انجام: وقد قيل مت بالاراده تحيى بالطبيعة

بي كا، بي تا؛ 1ص (153ر) [ف: 3-333]

اقسام موجود / فلسفه، شعر / فارسى

aqṣām-e mowjūd

ابن سينا، حسين بن عبد الله، 370؟ -428 قمرى

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038

به نظم فارسى

[فهرستواره منزوى 79/6]

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 2571/7

منظوم؛ خط: شكسته نستعليق، بي كا، بي تا [ف: 6-51]

اقسام الموجودات (جدول) / عربى

(aqṣām-ul mawjūdāt (jadwal

جدولی است شبیه صورت حساب سیاق مطابق ترتیب شیخ شهاب الدین مقتول سهروردی به روایت جمال الدین منشی برای کتابخانه صاحب شمس الدین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1231/31-طباطبائی

آغاز: ذکر أقسام الموجودات على ما هي مرتبة على ترتيب ذكر الشيخ شهاب الدین المقتول نفل جمال الدین منشی بطریق السیاقه لیكون سهل المآخذ على من اراد ضبطه وحفظه تذكرة الخزانه الصاحب شمس الدین ظل مثواه. حرف ما یكون وجوده من غیره و هو الذي لو فرض عدمه بالنظر إلى ذاته مع قطع النظر عن غیره لا یلزم منه المحال یسمى ممکن الوجود، انجام: ما یكون وجوده من ذاته و هو الذي لو فرض عدمه بالنظر إلى ذاته مع قطع النظر عن غیره یلزم منه المحال و یسمى واجب الوجود... و كان من الواجب أن یقدم هذا القسم من الذكر كما هو مقدم في الوجود الا انه كان غرضنا اقسام الموجودات على النهج المعتبر و اقسامه فلهذا قدمناه في الذكر. تم الجدول للشیخ الفاضل شهاب الدین المقتول مع عجاله الوقت

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 2 گ (85 پ - 86 ر)، قطع: وزیرى، اندازه: 19 × 26 سم [ف: 23-824]

ص: 638

رساله کوتاهى است درباره حديث نبوى «من كنت مولاه فهذا على مولاه». مؤلف در ابتدا، ده معنى براى كلمه «مولى» كه عبارت است از: الأولى، مالك الرق، المعق، المعتق، ابن العم الناصر، المولى لتضمن الجريرة، الحليف، الحا (كذا)، الأمام، السيد، المطاع، ذكر کرده و آنگاه اثبات مى كند كه مراد رسول اكرم (صلّى الله عليه و آله) از كلمه «مولى» در حديث شريف، اولى به تصرف و طاعت است. مردى از بهشميه و گروهى از معتزله در دلالت اين حديث بر اولويت حضرت على (عليه السلام) اعتراض نموده اند و شيخ مفيد سخن آنان را به تفصيل پاسخ داده است. شيخ مفيد در اين زمينه رساله ديگرى هم دارد با عنوان «معنى المولى».

آغاز: بسمله. و ما توفيقى الا بالله العزيز الحكيم، مختصر الكلام فى أقسام مولى فى اللسان املاء الشيخ المفيد ... الحمد لله و سلام على عباده اللذين اصطفى ... أما بعد أطال الله بقاء الأمير و أدام تأييده و علوه و تمكينه و رفعته و كبت عدوه فانى ممثلى ما رسمه من اثبات أقسام المولى فى اللسان و ذكر طرف من الاستدلالات على امامة أمير المؤمنين على بن أبى طالب (عليه السلام) بما تضمنه المقال الصادر عن رسول الله (صلّى الله عليه و آله) فى غدیر خم بحضرة الأَشْهاد و أن أردف ذلك بما يشهد بصحته من الأشعار التى تقوم فى البرهان مقام الاطباق على التسليم له و الانقياد و بالله استعين و اياه استهدى الى سبيل الرشاد. باب أقسام المولى فى اللسان، المولى ينقسم فى اللغة على عشرة أوجه أولها: الأولى، و هو الأصل و العماد الذى ترجع اليه المعاني فى باقى الأقسام.

انجام: و دلائلها ما ذكرناه من برهان قول رسول الله على امامة أمير المؤمنين، والله الموافق للصواب.

چاپ: پنج چاپ مختلف از رساله «اقسام مولى ...» سراغ داريم.

[دنا 85/2 (8 نسخه)؛ الذريعه 272/2؛ الشيخ المفيد و عطاؤه الفكرى الخالد 57-58؛ فهرست آثار شيخ مفيد در كتابخانه آيت الله مرعشى 48-54؛ معجم التراث الكلامى 415/1؛ مكتبة امير المؤمنين 544/2]

1. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1214/2

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: كتابخانه چستريتي، ايرلند جنوبى، ش 3877. نسخه حاضر مقدمه اى چند سطرى دارد كه در نسخه هاى ديگر نيامده است؛ خط: نسخ معرب، بى كا، تا: با تاريخ 768ق؛ صورت اجازة شيخ مفيد درج شده است: «قرأ على الشيخ أبو الحسن على بن محمد بن الدقاق أيدى الله و كتب محمد بن محمد بن النعمان فى صفر سنة ثلاث و أربعائة»؛ 3 ص (282-284)، 23 سطر [عكسى ف: 3-

[500

2. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 255/18

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: 17 ربیع الثانی 1056ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 7گ
(147پ-153ر)، 23 سطر، اندازہ: 13×25/5 سم [ف: 1-285]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2611/25

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس [این رساله در فهرست این کتابخانه نیامده]؛ خط: نسخ، کا: عزیز اللہ بن عبدالعلی
فراہانی، تا با تاریخ 1074ق، 10ص (268-277) [عکسی ف: 7-210]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21967

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ اهدایی: رھبری، فروردین 1374؛ کاغذ: نخودی، جلد: اسقاطی، 8گ، 12 سطر، اندازہ: 15/5×20 سم
[ف: 26-96]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 78/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج سرخ عطف تیماج قہوہ ای، 6گ (147پ - 152پ)، 17 سطر، اندازہ: 12×18/5 سم [ف:
93-1]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1280616

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد امین بن یحیی خوئی، تا: دوشنبه 11 جمادی الثانی 1336ق، جان نجف اشرف؛ ترقیمه: «و قد
استنسختها النفسی و وقع الفراغ من تسطیرها يوم الاثنين الحاد عشر من شهر جمادی الأخری سنة ست و ثلاثین و ثلاثمائة بعد الألف
بالنجف الاشرف علی شرفه الصلاة و السلام، و قد نقلتها من نسخة نقلت من خط العلامة المحدث فخر المتأخرین و تاج المتعبدین
الحاج میرزا حسین النوری الطبرسی و قد کتب هو فی آخرها بخطه الشریف نقلت من نسخة نقلت من نسخة فی آخرها اجازة المصنف
الشیخ المفید ما هذه صورته «قرأ علی الشیخ ابو الحسن علی بن محمد الدقاق ایده الله کتبه محمد بن محمد بن النعمان فی صفر سنة
ثلاث و اربعمائة» حررها المذنب الأئیم الجانی محمد امین بن یحیی الخوئی اصلا و النجفی مولداً و مدفناً «إن شاء الله» عفی الله عنهما
51336»؛ کاغذ: دفتری خط دار، 4گ (36پ-39)، 21 سطر، اندازہ: 9×16 سم [ف: 32-515]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 243/13

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 5گ (139پ - 144پ)، اندازہ: 17×24/5 سم [ف: 1-269]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8/21 خوئی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد رنگ، 8ص (296-303)، 23 سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه:
13/3 × 26/2 سم [ف: 7-17]

ص: 639

اقسام نجوم (مجدول) / هیئت / فارسی

(aqsām-e nojūm (mojadval

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/92

آغاز: جدول اختیارات کارها بر پیوستن ماه بکواکب

بی کا، تا: سه شنبه 14 ربیع الاول 723ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای، 2ص (395-396)، 41 سطر، اندازه: 19×32 سم [ف: 41-89]

اقسام النفس = مراتب اربعه نفس = خبر چهار نفس = حدیث نفس کمیل / حدیث / عربی

aqsām-un nafs = marāteb-e arba e-ye nafs = xabar-e Čahār nafs = hadīs-e nafs-e komeyl

منسوب به علی بن ابی طالب (علیه السلام)، امام اول، 40 قمری

(-661) alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (mansū b be)

حدیث کمیل فی معرفه النفس، از حضرت امیر المومنین علی (علیه السلام) به نقل از کتاب مجمع البیان.

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 691/2

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن محمد علی تبریزی، تا: 1051ق، 2گ (5پ-6ر) [ف: 5-151]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 578/7 - طباطبائی

آغاز: فی مجمع البیان عن کمیل بن زیاد قال سئلت مولانا ... ان تعرفني نفسي فقال یا کمیل ای نفس ترید

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی کا، تا: 1260ق، کاغذ: فرنگی نباتی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک لا، 2گ (24پ-25ر - حاشیه)،

15 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 16×22 سم [ف: 22-270]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2239/3

بی کا، تا: قرن 14؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید زرد، جلد: تیماج سرخ درون آراسته، 2گ (27ر - 28ر)، اندازه: 12×17/5 سم [ف:

9-902]

اقسام النفوس / فلسفه / عربی

aqsām-un nufūs

آغاز: هذا الفصل نقل من كتاب تاريخ النصراني المشهور في الدهور بالعلم والعمل. النفس الإنسانية كالمادة المجردة عن الصور ولها كمال ونقصان وكمالها علمي وعملي؛ انجام: القول في الادراكات اعنى المعارف العلوية الانسانية (تمت اقسام النفوس المذكورة و الحمد لله اولاً و آخراً).

بندی است فلسفی و شاید از یکی از قدما باشد؛ خط: نستعلیق، کان سلطان محمود بن علی طوسی، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای حاشیه دار مقوایی، 2ص (205-206)، 21 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 10-1811]

- اقسام النفوس و احوالها < اقسام نفوس

- اقسام النفوس و احوالها < النفس علی طریق الدلیل و البرهان (ترجمه)

- اقسام الوجود < التحفة النجفیة

- اقسام وجود < وجودیة

اقسام الوجود / فلسفه / عربی

aqṣām-ul wujūd

علی نقی

alī naqī'

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 309/2

آغاز: فهذه تحقیقات دقیقة و تدقیقات شریفة قد الفها. جمعها استاذنا المبرور المغفور

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، 17 سطر [ف: 1-305]

اقسام وجود / فلسفه / فارسی

aqṣām-e vojūd

تهران؛ نوربخش، شماره نسخه: 4/7/1

آغاز: ظاهر که به نظر می آید آن لازم الوجود است

بی کا، بی تا، کاغذ: ہندی، جلد: تیماج مقوایی، اندازہ: 22/5×14/5 سم [ف: 1-8]

اقسام وضوء / فقہ / عربی

aqṣām-e vozū

تہران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2842/119

کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن 13؛ در ہامش [ف: 6-137]

- اقسام و عوالم وجود < نفس

اقسام ولایت / فقہ / فارسی

aqṣām-e velāyat

تہران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2568/5

از کنز العرفان؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا [ف: 6-49]

اقسام و مراتب وجود / فلسفہ / فارسی

ص: 640

تهران؛ ملک: شماره نسخه: 2571/11

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا [ف: 6-51]

اقصى العرب في ترجمة مقدمة الأدب / ادبيات - ترکی

aqsa-l arab fit.-i muqaddamat-il adab

بروسوی، احمد بن خیر الدین، -1120 قمری

(borūsavī, ahmad ebn-e xayroddīn (-1709

اهدا به: وزیر عثمان پاشا

تاریخ تألیف: آغاز جمادی الاول 1117ق؛ محل تألیف: مدرسه مرادیه بروسه

ترجمه است با افزوده هایی به ترکی

[فلو گل 96/1-ریو 134-بلوشه 286 و 287 قرطای 1991 تا 1998]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 140 سرود

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 111ق؛ جلد: تیماج مشکی رنگ، قطع: رحلی [نشریه: 13-444]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 9083

خط: نسخ، کا: درویش محمد بن شیخ حسن منتشوی، تا: نزدیک به پایان ربیع الاول 1153ق، جان بروسه در جامع شهر کوسدی؛
مجدول؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوای در یک سوی، 466گ، 31 سطر (17×20/5)، قطع: رحلی، اندازه: 20×
31سم [ف: 17-288]

اقصى الأمانی في علم البيان و البديع و المعانی / بلاغت / عربی

aqsa-l amānī fī 'ilm-il bayān wa-l badī' wa-l ma'ānī

انصاری، زکریا بن محمد، 826؟-926؟ قمری

(ansārī, zakaryā ebn-e mohammad (1423-1520

تلخیص کتاب «تلخیص المفتاح» جلال الدین محمد بن عبدالرحمان قزوینی معروف به «خطیب دمشق» (739ق) است در «مقدمه». سه «فن»، مؤلف شرحی بر «مطول» تفتازانی دارد.

آغاز: الحمد لله الذي نور بصيرة من اصطفاه لفهم المعاني ... و بعد فهذا مختصر في علم المعاني و البيان و البديع مزین بزینة حسن المباني و الترصيع ...

انجام: و هذا دعاء للبرية شامل و الله تعالى اعلم، تم و كمل بحمد الله تعالى و عونه و منه و حسن توفيقه

[برو کلمن 296/1 و ذیل 519/1]

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 766/1

آغاز و انجام: برابر بی کا، تا: چهارشنبه 15 صفر 1055ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن آلبالویی، 13 گ (3پ-15ر)، 23 سطر، اندازه: 14/5 × 18/6 سم [ف: 5-169]

2. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 610/7

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ملک تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: مقوا طوسی عطف تیماج قهوه ای، 23 گ (144پ-166 پ)، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 1-517]

اقضية امیر المؤمنین / تاریخ / عربی

aqdīyat-u amīr-il-mu'minīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 195/98-ف

نسخه اصل: حمدیه ش 1447؛ بی کا، تا: با تاریخ 755ق؛ در هامش [فیلمهاف: 1-428]

اقضية الرسول (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) / حدیث / عربی

aqdīyat-ur rasul

ابن طلاع، محمد بن فرج، 404؟-497 قمری

(ebn-e talla', mohammad ebn-e faraj (1014-1104

کتابی در قضاوتهای رسول اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) یا دستوراتی که در این خصوص داده است شامل کتاب جنایات، کتاب جهاد،

كتاب نكاح، كتاب طلاق، كتاب بيوع، كتاب وصايا، بخشى از عناوين آن بدين شرح است: اول اسباب الحكم في القتل و هو السجن، باب حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) في المحاربين من اهل الكفر، باب كيف يساق القاتل الى السلطان و كيف تقرر على القتل حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) فيمن ضرب امرأة حاملا و طرحت جنينها حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) بالتقسامه فيمن لم يعرف قاتله، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) في القتل يوجد بين قريتين، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) بالقصاص في الجراح، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) فيمن اقر بالزنا و هو محصن، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) في حد القذف و الخمر، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) في السارق يسرق مرارا، كتاب الجهاد: حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) في اول قتيل قتل من المشركين و اول غنيمه، حكم رسول الله في الجاسوس، في الأسرى و ذكر من قتله النبي (صَلَّى الله عليه وآله)، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) في الأمان يوم الفتح، حكم رسول الله في السهام، حكم رسول الله بالسلب للقاتل يوم حنين، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) فيما اهدى اليه، حكم رسول الله في اموال بنى النضير و قسمة خيبر، حكم رسول الله (صَلَّى الله عليه وآله) في الرسل الا تقتل و الوفا بالعهد للكفار، حكم رسول الله في الجزية ... آغاز: بسملة رب اختم بخير يا كريم قال الشيخ الاجل العالم العامل الفاضل المشاور ابو عبدالله محمد بن فرج عفى الله عنه. الحمد لله كما حمد نفسه و اضعاف ما حمده خلقه حتى يفنى حمدهم و يبقى حمده لا اله الا هو هذا كتاب اذكر فيه ان شاء الله ما انتهى إلى من اقضية رسول الله ...

چاپ: محقق: محمد ضیاء الرحمن الأعظمی، بیروت، دار الکتب اللبنانی، 740ص، 1397ق.

مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 21981

آغاز: برابر انجام و تحدث الناس ان قدردناها فسلها سرا و الحقها باینها.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 8 افتادگی: انجام؛ در آخر نسخه در برگه اضافی ترجمه مصنف با خط مغایر منقول از ذهبی آمده است؛ تملک: عبدالهادی، احمد بن حاج علی بیاوی، محمد رازی مدرس؛ جلد: تیماج قهوه ای لولایی، 118گ، 15 سطر (9/5 × 135)، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 2-649]

الأقطاب / عرفان و تصوف / فارسی

al-aqtāb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 612/10-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش 1208؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 839ق؛ 2گ (238ر - 239ر)، 19 سطر [فیلمهاف: 1-511]

الأقطاب الفقهية / فقه / عربی

al-aqtab-ul fiqhiya

قزوینی، سید جعفر

qazvīnī, seyyed ja far

رساله فتوایی متوسطی است موافق فتوهای شیخ جعفر (شاید صاحب کشف الغطاء باشد) با آنچه به نظر مؤلف می رسید و فروعی که در نوشته های شیخ نبوده است. مشتمل بر چند «قطب» و هر کدام دارای چند «مقصود» و «باب» و «فصل» می باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6647

آغاز: الحمد لله الذي خلق العباد امتنانة عليهم و فرض عليهم عبادة احسانا اليهم و صلى الله على اشرف الانبياء و الاولياء؛ انجام: التجردها عما اصفناه اليها مه شدة الاهتمام به و كثرة الاحتياج اليه

از قطب طهارت تا حج؛ خط: نسخ، کا: عیسی بن سعد حویزی، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 161گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 17-213]

الأقطاب الفقهية على مذهب الامامية / فقه / عربی

ابن ابی جمهور، محمد بن علی، 2838-906؟ قمری

(ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e 'alī (1435-1501

رساله کوتاهی است، با عناوین «قطب» مشتمل بر فروع، دلایل و مآخذ احکام و قواعد فقهی که بعد از تألیف کتاب «عوالی اللالی» بدان پرداخته که برای طالبان و محققان در استنتاج و استخراج احکام مفید و راهنما است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الهنا هب لنا من عطاك ما يكون سببا الرضاك وانح لنا من نفاتح جودك ما يوصلنا الى خشيتك و تقواك.

انجام: و علو الدار و سفلهما إذا أمكن تعديلها قسمت بعضها في بعض قسمة إجبار والا كانت قسمته اختيارية.

[الذريعة 273/2؛ دنا 87/2 (9 نسخه)]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3663

آغاز و انجام برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف تیماج سرخ، 56 گ، 24 سطر (8 × 14)، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 12-2674]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10599/3

آغاز: برابر؛ انجام: هذا آخر ما اردنا املاء في هذه الرسالة و ... لنا جمعه و استخراجه في هذه المقالة مع ضعف الصناعة و قلة البضاعة.

بی کا، تا: جمعه 18 رجب 1077ق؛ جلد: مقوا، 126ص (354 479)، 29 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 1-33-124]

3. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1542

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1098ق؛ با حواشی «منه»؛ کاغذ ترمه رنگارنگ، جلد: میسن سرخ لایی، 64 گ، 20 سطر، اندازه: 136 × 23 سم [ف: 1-45]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 970

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی فی: 3-215]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5469

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد تقی، تا: رمضان 1169ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاہانی، جلد: نو، 91گی، 15 سطر (7×14/5)،
اندازه: 12×21/6 سم [ف: 16-370]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3897

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1242ق؛ دارای یک سر لوح؛ تملک محمد علی تلواسکانی، تنکابنی، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج
مشکی، 142ص، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12×19/5 سم [ف: 10-1920]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7358

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1244ق؛ مصحح، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، 43گ، 21 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-21] --
[135]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7357

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الأول 1245ق؛ مصحح؛ کاغذ: شکری

ص: 642

آهار مهره، جلد: مقوارویه گالینگور، 36گ، 23 سطر، اندازه: 14/7 × 20/8 سم [ف: 21/1-136]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3394

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن ابی القاسم موسوی، تا: سه شنبه ربیع الاول 1286ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 87گ، 15 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 9-180]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3659

انجام: او ينتظر البلوغ احتمالان و قیام البینه من الحجج الشرعية

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: دورو تیماج رو قمرز پشت ضربی قهوه ای، 139گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 10-52]

الأقطاب القطبية = البلغة في الحكمة = البلغة / فلسفه / عربي

al-aqtab-ul qutbiya = al-balaga fi-1 hikma = al-balaga

اهری، عبدالقاهر بن حمزه، ق 7 قمری

(aharī, 'abdolqāher ebn-e hamze (-13c)

تاریخ تألیف: آغاز 9 ذیحجه و پایان 15 محرم 629ق

رساله مختصری است در فلسفه عالی با شواهدی از آیات و احادیث و اشعار عربی و فارسی، که به نام الامیر الکبیر احمد بن الصدر السعید ابی نصر یونس تألیف شده، در دو «فن» و هر فن دارای اقطاب مرتب بر ابواب و فصول: الفن الاول: الكشف عن ماهية العالم و اقسامه من أعراضه و اجسامه؛ الفن الثاني: الكشف عن سبب وجوده من صفات ذاته وجوده. ملاصدرا بسیاری از گفته های او را در نوشته های خود گنجانده است.

آغاز: يقول العبد الفقير ... سبحانك لاعلم لنا إلا ما علمتنا و لا عمل لنا الا كما الهمتنا أبدعتنا فأندتنا و قدرتنا فهديتنا.

انجام: و ليس الخبر كالعيان و لنختم كلامنا حامدين لله و مصلياً على نبي الرحمة و شفيع الامة محمد و آله الطاهرين.

چاپ: به تصحيح محمد تقی دانش پژوه، تهران، انجمن حکمت و فلسفه: 1358ش

[دنا 87/2؛ فرهنگ ایران زمین: 311/3؛ راهنمای کتاب 589/12 و 207/20]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 777

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 666ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: جلال الدین محمد بن محمد علی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی
ضربی و مقوایی، 120گ، 23 سطر (4×11)، اندازه: 9×16 سم [سنا: ف: 2-58]

2. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 44

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 666ق؛ 119گ، 15-33 سطر (6×12/5)، قطع: بغلی، اندازه: 5/8×5/16 سم [نشریه: 7-103]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5525

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو تراب طبسی، تا: دوشنبه 1 شعبان 1062ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 190گ، 17 سطر [ف: 16-416]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4679-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 3-87]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2500

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 213گ، 15 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 7-88]

الاقطاب و الابدال / عرفان و تصوف / فارسی

al-aqtāb va-l abdāl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1142/32-ف

نسخه اصل: بادلیان آکسفورد ش 94 والکر walkar (ش 1298)؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 1-568]

الاقلام / علوم غریبه / عربی

al-aqlām

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3424/3

آغاز: اول قلم کان فی الدنيا و به کان آدم ع قد وضع سغره و هذه صورته؛ انجام: اعلم ان الاحسن ان يكون الرسم بالقلم الهندي فانه قلم

الحكماء المتقدمين و جميع كتبهم و اعمالهم مرسومة بهذا القلم و الله اعلم بما أودع الأقلام من الأسرار الشريفة و الحكم البديعة

قلم آدم و شيث و ادريس و ساير انبياء و حكماء به شكل طلسم در 23 قلم، خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، 3گ (22 پ-24 پ)، 12 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 6-406]

- أقلام الانبياء و الفراعنة < الالسن المخترعة من الحروف المبتدعة

الأقلام المرسومة في الخطوط المرموزة / علوم غريبه / عربي

al-aqlam-ul marsuma fi-l Xutuit-il marmuza

در این رساله حدود پنجاه قلم از قلم هایی که در علوم غریبه کاربرد دارند ذکر شده است. در هر قلم حروف الفبا به ترتیب ذکر شده و در زیر هر حرف علامت و نقش آن حرف در قلم مزبور رسم شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12606/8

ص: 643

آغاز: الحمد لله الذي فضل ولد آدم على سائر المخلوقات ورفع لغة العرب على سائر اللغات ... اما بعد فقد احببت ان اجمع الاقلام
المرسومة في خطوط مرموزة

خط: نسخ زيبا، بي كا، بي تاب 42ص (410-451)، 29 سطر [ف: 163-36]

اقلام غريبه / علوم غريبه

aqlām-e qarībe

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13399/26

اقلام غريبه شامل: قلم افلاطون، قلم يوناني معروف به قلم الحكماء، قلم المشجر؛ خط: شكسته نستعلیق، بي كا، تا: قرن 13؛ جلد: تيماج
قهوه ای، 4گ (247ر-250ر) [ف: 36-336]

اقل الجمع / نحو / عربي

aqall-ul jam

قم؛ فيضيه؛ شماره نسخه: 1343/3

رساله ناتمام در بيان و تحقيق اقل مراتب جمع؛ بي كا، بي تا؛ كاغذ: سفید-آبی، جلد: ميشن مشگی و مقوا، قطع: خشتی، اندازه: 16/5×
21 سم [فهرست عراقی: 1-447]

- اقل ما يجب اعتقاده على المكلف < الاعتقادات

اقل ما يجب على المكلفين = الاعتقادات / كلام و اعتقادات / عربي

aqall-u mā yajib 'ala-1 mukallafīn = al-i'tiqādāt

اخباری، محمد بن عبد النبي، 1178-1232؟ قمری

(axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765-1817

تاریخ تألیف: 1208ق

رساله کوتاهی است در بیان حداقل اعتقاداتی شیعی که برای مکلفین دانستن آن لازم است که با استفاده از احادیث آنها را در پنج «باب» و
یک «خاتمه» تنظیم کرده است: باب 1. وجود الصانع تعالی شأنه؛ 2. التوحید و سائر صفاته؛ 3. التوحید و سائر صفاته؛ 3. الاضطرار إلى
الحجة من نبي أو وصفي؛ 4. فيما نص الله ورسوله على الائمة؛ 5. التسليم وفضل أهله؛ الخاتمه: في عقائد المؤلف اجمالاً.

آغاز: بسمله، حمدله أما بعد فيقول المقصر الجاني ابو احمد محمد بن عبد النبي بن عبدالصانع النيشابوري الخراساني ثبته الله بالقول الثابت في الحياة الدنيا... قد أمرني بعض اخوان الثقة... أن اسطر له كلمات وجيزة في بيان أقل ما يجب على المكلفين... واكتفى فيها برواية المعصومين

انجام: ولقد عجبت لهالك و نجاته XX موجودة و لقد عجبت لمن نجى

[دنا 88/2 (3 نسخه)]

1. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1719

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 21 گ، اندازه: 11×16/5 سم [نسخه پژوهی: 2-114]

2. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1655/4

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مسجد جامع عتیق (دستغیب)، شیراز؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1215ق، از روی نسخه مؤلف، مصحح، با امضای بلاغی؛ 21ص (126-146) [عکسی ف: 5-102]

3. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 323/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهر علی ابن عبدالرضا فیروز آبادی، تا: 1215ق؛ 11 گ، 19 سطر، اندازه: 6/5×12 سم [ف: 1-302]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9238/5

خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن محمد تقی، تا: جمعه 15 جمادی الاول 1216ق؛ جلد: تیماج مشکى، 13 گ (77-89)، اندازه: 10/5×17 سم [ف: 24-34]

5. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8862/3-59/82

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: 1258ق، جا: شیراز، مدرسه الخانیة؛ 16 گ (33-48)، 15 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-467]

اقل ما يجب معرفته من احكام الحج و العمرة = نبات الحج و العمرة = مناسك الحج / فقه / عربی

aqall-u māyajib marifatah-ū min ahkām-il ḥajj-i wa-l 'umra = nyyāt-il ḥajj wa-l 'umra = manāsik-ul ḥajj

شهيد ثانی، زين الدين بن علی، 911-965 قمری

(Šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e 'alī (1506-1558

تاریخ تألیف: 952ق

رساله مختصری است در نیت‌های اعمال حج و عمره واجب و مستحب که مستحب است به زبان آورده شود. مشتمل بر «مقدمه» و دو «مقاله» و «خاتمه»: المقدمة: في بيان الوظائف المتقدمة على الأفعال؛ المقالة الأولى: في افعال عمرة التمتع، دارای چهار مبحث؛ المقالة الثانية: في افعال الحج، دارای شش مبحث؛ الخاتمة: في زيارة النبي واهل بيته.

آغاز: الحمد لله سهل الصعاب و مسير الحساب و الصلاة و السلام على أشرف الأحياء و على آله و أصحابه خير آل و أصحاب.

انجام: و النائب عن غيره يضيف الى ذلك نيابة عن فلان أو عمن استأجرت عنه.

چاپ: در ضمن رسائل الشهيد الثاني 339/1-334

ص: 644

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1554/8 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه فخر الدین نصیری امینی در تهران؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ صص (77-79)، 17 سطر [عکسی ف: 4-480]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 17544

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد شریف بن نجم الدین محمد، تا: 999ق؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در مهر 1368؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی مزین به ترنج و سر ترنج، 16ص، 13 سطر، اندازه: $9/3 \times 17/3$ سم [ف: 21-1468]

3. تهران، ملی؛ شماره نسخه: 2573/3

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: بهاء الدین علی حسینی، تا: 1008ق؛ ضمیمه: پس از اتمام رساله در نسخه، احادیث و روایاتی در باب حسن خلق از کتاب کافی و احادیث اخلاقی از کتاب خصال شیخ صدوق به همراه روایاتی از کتاب مجموعه الرائق در دعاء فرج و چند دعاء دیگر به خط حمائلی نوشته شده است (120-123)، آغاز ضمیمه: «باب فی حسن الخلق روی الکلبینی فی الصحیح عن محمد بن مسلم عن ابي جعفر (علیه السلام) ان اکمل ایمانا»، انجام ضمیمه: «و تنزل من القرآن ما هو شفاء و رحمة للمومنین و لا یزید الظالمین الا خسارا»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف تیماج قهوه ای، سجاف لبه ها چرم زرشکی، 9گ (116پ-124)، اندازه: 12×19 سم [ف: 12-502]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13881/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محسن بن محمد حسین سلیمی مازندرانی، تا: 1049ق؛ مصحح، کاغذ: شرقی، 4گ (26پ-29پ)، 17 سطر، اندازه: $5 \times 10/5$ سم [ف: 35-254]

5. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1980/2

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حسن بن زین الدین، تا: 1111ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، 6ص (83-88)، اندازه: 12×19 سم [ف: 3-1116]

6. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 206/4

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: بهاء الدین محمد عاملی فتونی نجفی، تا: 1142ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی
مجدول، عطف و دور تیماج قهوه ای، 3 گ (94 پ - 96 پ)، اندازه: $17 \times 11/5$ سم [ف: 1-156]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20991

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: 1243ق، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکر آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی
ضربی، مزین به ترنج و سرترنج، 2 گ، 17 سطر، اندازه: $21 \times 14/5$ سم [اهدائی رهبر: 3-715] و [ف: 21-146]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7537/6

آغاز و انجام: برابر نام مؤلف به قرینه آغاز تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی، 3 گ (102 پ - 104 پ)، اندازه: 14×20 سم [ف: 19-342]

اقل المدة بين العمرتين = رسالة في العمرتين / فقه / عربی

aqall-ul mudda bayn-al 'umratayn 'umratayn = r.-un fi-l

خواجوی، محمد اسماعیل بن حسین، -1173 قمری

(xājū'ī, mohammad esmā'īl ebn-e hoseyn (-1760

رساله ای است که به خواهش یکی از ایرانیان مجاور مکه ساخته و کمترین مدت بین دو عمره را تعیین کرده است.

آغاز: الحمد لله الذي ندب إلى الحج والعمرة والصلاة على رسوله سيدنا محمد وآله كاشفى الغمرة

انجام: وقادات القادات عليهم الصلوات و اكمل التحيات ما سكنت الارضون و تحركت السماوات

چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5565/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 15 گ (29 پ - 43 ر)، اندازه: $16 \times 10/5$ سم [ف: 14-325]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7513/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 کاغذ: سپاہانی، جلد: مقوای، 25 گ (68-92)، 7 سطر (7×12/5)، قطع: ربعی، اندازہ: 19×10/5 سم
[ف: 604-16]

3. تہران: ملک؛ شماره نسخه: 1606/2

آغاز: اقل المدد بین العمر تین لبعض اخوانه فی الدین الذی نور مجاورۃ بیت اللہ و الاعتمار ایام المجاورۃ خط: نسخ، کان محمد کاظم
پسر میرزا محمد، تا: 1247ق، جا: اصفہان، مدرسہ جدہ؛ 15 گ (30پ-44پ) [ف: 5-304]

4. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 25/2

فیاض خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج عنایی ضربی دار، 9 گ، 26 سطر (8×17)، قطع: پستی [ف:-212]

ص: 645

aqall-e vājeb

بروجردی طهرانی، محمد حسین، ق 13 قمری

(borūjerdī tehrānī, mohammad hoseyn (-19c

رساله ای است کوتاه که واجبات را طبق فتوای میرزا ابوالقاسم قمی برای عمل مقلدین، جمع آوری نموده به طوری که عامه مردم با عمل به آن امید به رستگاری خود داشته باشند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4442/10 - 22/162

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین اما بعد چنین گوید احقر عباد ..... مجاور کربلای معلا که بر هر یک از مسلمانان از زن و مرد و سیاه و سفید واجب است که اصول دین خود را انجام: شعبان را همیشه بیست و نه حساب کنیم و رمضان را سی و ابن بابویه به این قائل شده به سبب روایات بسیاری که به این مضمون وارد شده و این قول نیز در نهایت ضعف است ... بلکه مخالف اجماع

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج و عطف تیماج سرخ دورو، 50 گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-468]

- الاقل و الاكثر < التخییر بین الاقل و الاكثر

الاقل و الاكثر / اصول فقه / عربی

al-aqall wa-l aktar

حجت کوه کمری، محمد بن علی، 1310 - 1372 قمری

(hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e 'alī (1893 1953

تقریرات مرحوم نائینی است.

قم؛ حجت کوه کمری؛ شماره نسخه: 51/10

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، مصحح، [ف: -51]

- الاقلید < شرح المفصل فی صنعة الاعراب

الأقلید / متفرقه / عربی

al-iqlīd

موسوی، شمس الدین محمد، ق 14 قمری

(mūsavī, Šams-od-dīn mohammad (-20c

رساله ای در تفسیر و شرح جمله «لا اله الا الله» (کلمة التوحید) از دید ادبی و فضایی و روایتی و اعتقادی، در چهار «کلمه»: 1. الایات المناسبة لها؛ 2. کونها کلمة الأخلص و الحصن؛ 3. فضائل ذکرها؛ 4. اعرابها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6648

آغاز: الشکر لخالق عرفنا بحمده و ذکره بعد توحیده و خصصنا بتوحیده بعد حمده و ذکره؛ انجام: بحق آبائی و اجدادی الطیبین الطاهرین المعصومین آمین یا رب العالمین

خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول 1282ق (شاید تاریخ تالیف کتاب باشد)؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ 16، 12 سطر، اندازه: 19/5×13 سم [ف: 17-213]

اقلیم نامه / جغرافیا / فارسی

eqlīm-nāme

جغرافیای هفت اقلیم را با نقشه ها توضیح داده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7437/2

آغاز: بسمله. حمدله .. و بعد بدانکه شکل زمین مانند کره ای است، و بیشتر را آب فرو گرفته است؛ انجام: تا آنجا که عرض پنجاه بود. و الله اعلم.

بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، گ 6 (16پ-21ر)، 12 سطر (4/5 × 11)، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [ف: 3-180]

اقلیمهای منسوب به کواکب سبعة / هیئت / فارسی

eqlīm-hā-ye mansūb be kavākeb-e sabe

گفتاری است کوتاه به نظم و نثر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6360/5

خط: نسخ، کان محمد رضا پسر محمد باقر خراسانی، تا: 1223ق؛ کاغذ: فرنگی سفید برگ دار آهار مهره، جلد: تیماج قرمز ضربی،
455ص، 19 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 21 × 14/5 سم [ف: 19-407]

الاقناع / طب / عربی

'al-iqnā

طیب، سعید بن هبة الله، 436-495؟ قمری

(tabīb, salīd ebn-e hebat-ol-lāh (1045-1102

صاحب کتاب «المغني في تدبير الأمراض و معرفة العلل و الأعراض» در پزشکی است که کوتاه تر از این کتاب است. وی همچنین کتاب
«خلق الانسان» و مقالات «الحدود» و «المجدول» في الطب و تلخيص النظامی و «القرابادين» را تألیف کرده است. بروکلیمان (485/1)
و ذیل (888/1) آن را یاد کرده و لیکن نسخه ای نشان نداده است. چلبی فقط نامی از آن یاد کرده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 748

آغاز: (در باب سوم مقالت چهارم که دارای بیست و دو باب مجلد سوم است): و ینبغی أن تعلمانه لیس کما ظهرت علامات

ص: 646

الامتلاء؛ انجام: (در باب سی ام مقالت پنجم): اذا كثر الاختلاج في البدن و دام فينبغي أن يتدارك بالاستفراغ.

خط: نسخ، کا: عثمان بن محمود بن عثمان، تا: یکشنبه 28 ربیع الثانی 701ق؛ با نسخه مؤلف در رجب 701 ق مقابله شده است. (پایان مجلد 3)، نام کتاب فقط در پشت نسخه نوشته شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، 243 گ، 21 سطر، اندازه: 18×26 سم [ف: 180-3]

الاقناع في حل الفاظ ابی شجاع / فقه / عربی

'al-iqnā' fi ḥall-i alfāz-i abī-šujā

منوفي قاهری، احمد بن محمد، 847-931 قمری

(manūfī qāherī, ahmad ebn-e mohammad (1444-1525

وابسته به: غاية الاختصار = مختصر في الفقه على مذهب الإمام شافعی؛ ابوشجاع اصفهانی، احمد بن حسين (433-488)

مؤلف بر «مختصر ابی شجاع» دو شرح نوشته است. نخستین بار همین «الاقناع» را نوشت و چون مفصل و مبسوط بود آن را مختصر و موجز ساخت و به «تشیف الاسماع بحل الفاظ مختصر ابی شجاع» موسوم نمود.

[کشف الظنون 1625/2]

1. تهران: نوربخش، شماره نسخه: 398

آغاز: الغزالی معروفة حدها و اسبابها ... فرض عين يجب تعليمه؛ انجام: و نختم هذا الكتاب بما ختم بن الرافي كتابه ... رؤف رحيم ... و وافق الفراغ ... الف و مأتين و ثمانية و ثلاثين ..... والسلام.

مشمتم است بر کتاب طهارت تا پایان عتق؛ خط: نسخ هندوستان، کا: عمر يوسف، يوسف طمبولی، تا: سه شنبه پایان شوال 1238ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجلد: کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، 620ص، 19 سطر، اندازه: 26×29 سم [ف: 2-109]

2. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 399

آغاز: المفسرة بمن لا ولد له ولا والد اما الام فلا تحجبهم؛ انجام: و يبقى حقه كما كان وان كذبهما المحتمل في.

از کتاب الارث تا کتاب البيع؛ خط: نسخ هندوستان، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، 608ص، 19 سطر، اندازه: 26×29 سم [ف: 2-110]

الاقناع في حل الفاظ ابی شجاع / فقه / عربی

al-iqnā' fi ḥall-i alfāz-i abī-šujā

وابسته به: غاية الاختصار = مختصر في الفقه على مذهب الإمام شافعي؛ ابوشجاع اصفهانی، احمد بن حسين (488-433)

تاریخ تألیف: 2 شعبان 992ق

چاپ: بولاق، جزئ 2، 1291ق؛ المیمینی، جزء 2، 296 و 330 ص، 1307 ق.

[دنا 89/2؛ بروکلن 30: 2 ذیل 441: 2؛ مكتبة امير المومنين 132/1؛ الأوقاف العامة بغداد 583/1 و 584/1؛ الأوقاف العامة موصل 37/5]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15153

آغاز: کتاب بیان احکام الفرائض و الوصایا، الفرائض جمع فريضة بمعنى مفروضة أى مقدرة لما فيها من السهام المقدرة فغلبت على غيرها و الفرض لغة التقدير قال تعالى فنصف ما فرضتم؛ انجام: اللهم كما ختمنا بالعتق كتابنا نرجوا نعتق من النار رقابنا ... اللهم بفضلك حقق رجانا و لا تخيب دعانا ... وصلى الله على سيدنا محمد و على آله و أصحابه و ازواجه و ذريته صلاة و سلاماً دائماً دایمیمنتلاً زمین متصلین الى يوم الدين ... و اغفر لنا و لاخواننا انك رؤف رحيم و لا حول و لا قوة الا بالله العلي العظيم ...

جلد دوم و در حقیقت پایانی کتاب است، از کتاب فرائض تا پایان عتق؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی با نشان «آه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج، مجدول، 258گ، 25 سطر (10×17/5)، اندازه: 16×22 سم [ف: 38-458]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9220

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي نشر للعلماء أعلاماً و ثبت لهم على الصراط المستقيم اقداماً؛ انجام: اذا خيف عليه الغصب كما في قصة الخضر .. النصف الأول من الاقناع و يتلوه النصف الثاني من كتاب النكاح

خط: نسخ، کا: عبدالملک بن عبدالله بن عبدالصمد، تا: چهارشنبه سلخ ذیقعدہ 1268ق؛ رکابه دار، در آخر نسخه چند فایده به چشم می خورد از جمله آیات منسوب به امام علی درباره امام؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج فرنگی سرخ، 311 گ، 23 سطر، اندازه: 16×22/5 سم [ف: 18-30]

الاقناع لماحوی تحت الفناع / لغت عربی

“al-iqnā li-mā ḥawī taḥt-al finā

مطرزی، ناصر بن عبد السید، 538-610 قمری

(motarrezī, nāser ebn-e ‘abd-os-seyyed (1144–1214

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5277-ف

نسخه اصل: لیدن 73 acad؛ بی کا، تا: قرن 7، 274 گ [فیلمهاف: 3-146]

اقتناعیه / کلام و اعتقادات / فارسی

eqnā'īye

هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، -1234؟

ص: 647

(hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad saffī (-1819)

رساله ای مختصر و برای همگان در اصول عقاید است، شامل هفت فصل: 1. اثبات صانع عالم؛ 2. توحید الهی؛ 3. صفات الهی؛ 4. عدل؛ 5. نبوت؛ 6. امامت؛ 7. معاد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید بنده خاکسار و ذره بی مقدار الفقیر الجانی المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که باید دانست بر همه خلق واجب است معرفت

انجام: منقول است که از ما نیست کسی که یکی از چهار چیز را انکار کند معراج سؤال قبر و مخلوق شدن بهشت و دوزخ و شفاعت.

[الذریعه 275/2-276؛ دنا 89/2 (7 نسخه)؛ نسخه های منزوی 2/6890 فهرستواره منزوی 125/9 (4 نسخه)]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4527/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا، تا: 1235ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای تند، 16گ (58-73)، 17 سطر (8/5 × 14)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 12-192]

2. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22738/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1240ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا بدون عطف که از کتاب جدا شده است، 31گ (143-173)، 14 سطر (6) × 11، اندازه: 14/5 × 9/5 سم [ف: 3-871]

3. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 366/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 29 جمادی الاول 1291ق؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سرترنج عطف گالینگور، 16گ (300-ر - 315)، 20 سطر، اندازه: 20 × 15 سم [ف مخ: 1-55]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4370/8

آغاز: برابر؛ انجام: و احکام دین خود را از ایشان می پرسیدند ...

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ شاید به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه های بدون مقوا، 17گ (122-پ 138-پ)، 17 سطر،

اندازه: 15/5×10/5 سم [ف: 11-374]

5. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 924/1

بی کا، بی تا؛ 30 گ، قطع: رقعی [ف:-327]

6. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 952/1

در هفت فصل؛ بی کا، بی تا [ف:-331]

7. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1286/5

خط: نسخ، کا: علی بن احمد جعفر، بی تاب جلد: مقوایی، 7 گ (50-44)، 24 سطر (9×12)، اندازه: 19×14/5 سم [ف: 3-917]

اقنوم عجم / لغت / فارسی

oqnum-e ajam

فرهنگ فارسی به فارسی است با بعضی معادلات ترکی و استشهاد به برخی از اشعار فارسی، مؤلف از خود نام نبرده و در مقدمه آورده است که: «بهترین دانشها و مهمترین علمها دانستن لغت بود که اساس همه علم هاست، و در لغت عرب چنانکه بایست کتابها ساخته بود، ... اما در لغت عجم کتابی که اعتماد را شاید و در وقت حاجت بکار آید نبود، اگر چه بسیار دفترها ساخته بودند ... چون در تتبع لغت برخی کوشیده و بسی سعیها کرده بودم، علی الخصوص دیدم که در این عهد لغت فرس رواجی یافته بود، تا حدی که همه اهل قلم از اکابر و اصاغر به آموختن زبان فارسی توجه کردند، بنابراین این کتاب را به طور قانون اللغة در لغت فرس از چندین رسایل جمع کردم و اوایل لغت را اعتبار کردم و بر ترتیب حروف را بابتی ساختم، و در اجزاء لغت نیز ترتیب را رعایت کردم. و آنچه اولش مفتوح بود اول نوشتم و در عقبش مکسور نبشتم و آنچه مضموم بود آخر نوشتم، و از تکرار اینقدر باک نداشتم، و الف ممدوده و مقصوره را علی حده بابتی ساختم، دیگر چون رغبت مصادر پارسی پیش متعلمان بیش بود، نخست او را علی حده ثبت کردم، گرچه هر مصدر در میان اسما در محل خود نوشته بود، بعد از آن چندین قواعد و ضوابط که تصرفات در لغت عجم بود به قدر وسع به بیاض آورده شد و [چون] این رساله در لغت عجم قانون اصل بود، او را اقنوم عجم نام نهادم.»

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3645/1

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي اعطى كل شىء خلقه ثم هدى؛ انجام: یوه و پوهه مرغی باشد که صورتاً بیاز ماند لیکن شکار نکند، بترکی دلوجه دوغان. خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 986ق؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: چرمی ماشی، 227 ص (1-227)، 17 سطر (13/5×6/7)، اندازه: 21/9×13/5 سم [ف: 13-117]

اقنوم عجم = صحاح العجم / لغت / فارسی

oqnum-e 'ajam = sehāh-ol 'ajam

تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 85/2

بی کا، بی تا [نشریه: 3-6]

اقوال / فارسی

aqvāl

رازی، محمد بن زکریا، 251-313 قمری

(rāzī, mohammad ebn-e zakaryā (866-926

ص: 648

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3390/6

آغاز: بدانید که تدبیر حکما نیست درو سحق بدست؛ انجام: پس تمام است عمل.

بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 6 گ (220-225)، 16 سطر (8 × 13)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 11-2389]

اقوال افلاطون / فلسفه / عربی

aqvāl-e aflātūn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1039/16 - ف

نسخه اصل: بادلیان 20. Ind. inst. Arahb M. S. از ارسطو و شهر زوری؛ خط: نستعلیق، کا: میر علی نقی بن نورالدین محمد گیلانی،
تا: ربیع الثانی 1085 ق؛ 23 سطر و چلیپا [فیلمهاف: 1-561]

اقوال بزرگان / عربی

aqvāl-e bozorgān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10240/7

شامل روایات، سخنان عرفا، حکما، اکابر؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 20 رمضان 1090 ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز با ستاره
هشت پر زرین، طبله دار، 21 سطر، اندازه: 5/12 × 19 سم [ف: 32-275]

اقوال بزرگان / گوناگون / فارسی

aqvāl-e bozorgān

شامل سخنان اهل حکمت، عارفان، شعرا، انبیاء، اهل البیت است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1346/9 ط

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن 11 و 12؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، 16 ص (73-88)، اندازه:
17 × 30 سم [ف: 3-24-76]

اقوال تصوف / عرفان و تصوف / فارسی

aqvāl-e tasavvof

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/7

خط: نسخ، کان أبوالمجد تبریزی، تا: 723ق، 1گ (37) [مختصر ف:-77]

اقوال تقدمت له في معاني السابعة و الثامنة / عربی

aqwāl-un taqaddamat la-hū fī ma'āni-s sābi a wa-t tāmīna

ابن باجه، محمد بن یحیی، -533؟ قمری

(ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (-1139

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1557/2

عکسی نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره 206؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 547ق؛ 27 و 32 سطر [عکسی ف: 4-389]

اقوال الحكماء / متفرقه / عربی

aqwal-ul hukama

در این رساله گفتار ذوسمیموس و طغرابی و سویطس و خالد و ابن امیل و جابر و هرقل حکیم و جاماسف و حکیم اول آمده است. در ارواح و اجساد و ترکی و خلقت بدن است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6465/2

آغاز: قال ذو سیموس فی المفاتیح اعلمی أن الخطاء لا یكون الا فی اول العمل و ذلك لسوء تقدير النار؛ انجام: ولو لم یعمل ذلك لم یکن لهم تلك الاثالیة و لا تلك القوی التي ذلك الفعل فعلها.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1265ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 9گ (13-11ر)، 24 سطر، اندازه: 16×27 سم [ف: 9-417]

اقوال حکماء / اخلاق / فارسی

aqvāl-e hokamā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9469/50

برگزیده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 1گ (61) [مختصر ف:-107]

اقوال حکماء در اکسیر / کیمیا / عربی

aqvāl-e hokamā dar eksīr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 731/2

خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ 21 سطر، قطع: خشتی، اندازه: $21/5 \times 17/5$ سم [ف: 2-464]

اقوال حکماء و بزرگان / مواعظ عربی

aqvāl-e hokamā' va bozorgān

سخنان سخنان سقراط، اسکندر و سؤالات علمای یهود از حضرت علی (علیه السلام).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10055/4

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول عطف و حاشیه تیماج قرمز،
ص 2 (46-47)، اندازه: $23 \times 11/5$ سم [ف: 32-67]

ص: 649

al-aqwāi-ud dahabīya

کرمانی، احمد بن عبدالله، -412؟ قمری

(kermānī, ahmad ebn-e ‘abd-ol-lāh (-1022

در دو «باب» رویهم دوازده «قول».

چاپ: قاهره، النهضة، محقق: عبد اللطيف العبد، چاپ اول، 148+233 ص، 1397ق.

[دنا 89/2]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3440-ف

نسخه اصل: از آن حاج حبیب الله؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 15 رمضان، قرن 13 [فیلمهای دانشگاه تهران -ف: 2-144]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3247-ف

خط: نسخ، کا: طاهر بهائی ابن المقدس الشیخ عبدعلی، تا پنج شنبه 1384 ق (28 مه 1946)؛ 224ص [فیلمهاف: 2-107]

اقوال العلماء و الفاظ الحكماء / فلسفه / عربي

aqval-ul ulama' wa alfaz-ul hukama

مجموعه ای از گفته های دانشمندان و سخنان حکیمان که بدون تبویت و بخش بندی خاصی جمع شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8873

أغاز: الحمد لله الازلی بلا ابتدا الاخر بلا انتها المتفرد بقدرته المتعالی فی سلطانه المتفضل بیره و احسانه ... و بعد فهذا مجنوع لطيف يحتوى على نبذ منتخبة من اقوال العلماء والفاظ الحكماء و نكت فايقة واشعار رايقة ... و قال افلاطون عقول الناس مدونه في اطراف اقلامهم؛ انجام: ذکر آن انوشروان لما راد ان يصير ابنه ... هذا هو العيب الذي لا مدح معه و الداء الذي لا براء منهو هذا آخر ما اردنا ايراده في هذا الكتاب و الله الموفق للصواب.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مجدول، با سرلوح و نیم شمس، مصحح، در مواردی یادداشت های لغوی و یا اقوال و حکایاتی از نوع مطالب کتاب در هامش صفحات، قیمت گذاری نسخه به سی تومان، حدیثی از امیر المؤمنین (علیه السلام)؛ تملک خلیل کاملی در 1162ق، سه هزار و 4 شاهی طلب به محمد در دوشنبه 5 شوال، و چندین شعر در وزن دور، کسی هم نوشته که نسخه منحصر به فرد است، در 4 برگ پایانی نسخه هم بر افزودنی هایی از نوع یادداشت های کتاب به نسخه افزوده شده است: كيفية العمل بلوحي الحياة

والوفاء، عشر خصال من جهد البلاء اربعة لاتطاق، قول ابي السرورى ولم يسبق اليه، ابن بسام في ذم الدنيا، حكايت امين وعمو يش ابراهيم بن مهدي، داستاني از يك قاضي، لمولانا و سيدنا الأديب الكامل الشيخ عثمان المفيد الشهير بالقطان، قال ابو العينا، فايده عن أبي بريده الاسلمي عن رسول الله (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)، چندین بیت شعر مدور، یک بیت از فتحعلی خان صبا در 1301ق، یادداشتی از کاظم خطاب به امیر المؤمنین (علیه السلام) در شوال 1301ق، صورت تنخواهی که جناب مستطاب شامخ الالقاب آقای ملاباشی همراه می برند، و چندین حساب و ضرب، رکابه دار جزوها 10 برگگی؛ خریداری از مصطفی نوع پرست؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره و ته نقش دار، جلد: مقوا، عطف و گوشه ها میشن مشکی 197 ص، 21 سطر (8/5 × 15/5)، اندازه: 13 × 20/6 سم [ف: 205-29/1]

- اقوال فارسیان < نجوم

اقوال في قوله تعالى (ليغفر الله ما تقدم من ذنبك و ما تأخر) < المحرر في قوله تعالى (ليغفر لك الله ما تقدم من ذنبك و ما تأخر)

الأقوال القويمة في حكم النقل من الكتب القديمة / علوم حديث / عربي

al-a'qwāl-ul qawyma fy hukm-an naql-i man-al kutub il qadīma

بقاعی، ابراهيم بن عمر، 809؟ - 885 قمری

(beqā'ī, ebrāhīm ebn-e 'omar (1407-1481

در یک «مقدمه» و 8 «فصل» تنظیم شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1327/1 عکسی

آغاز: الحمد لله الذي جعل الأفراد محسودين في كل عصر بين العباد و اشهد ان لا اله الا الله؛ انجام: و احفظ بهذا الكتاب عقايد المسلمين و امتعنا و اياهم به يوم لا ينفع مال ولا بنون إلا من اتى الله بقلب سليم و صلى الله على سيدنا محمد و على آله ...

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید اسپانیا، ش 1539 (المخطوطات العربية في مكتبة الاسكوريال، ترجمه کنفانی ص 173-172)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کیفیت تصویر ضعیف و ناخواناست؛ 89گ، 21 سطر [عکسی ف: 4-46]

الأقوال الكافية و الفصول الشافية / حيوان شناسی / عربي

al-aqwāl-ul kāfiya wa-l fuṣūl-uš šāfiya

مجاهد رسولى، على بن داود المؤيد، 706-764 قمری

(mojāhed rasūlī, 'alī ebn-e dāvūd moayyed (1307-1363

کتابی مشتمل بر شش «قول» و هر قول مشتمل بر چند فصل است: 1. فیما جاء من فضائل الخیل في کتاب العزیز و الحدیث عن النبی

(صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) وَ الْحِثُّ عَلَى إِكْرَامِهَا وَ أَوَّلُ مَنْ رَكِبَهَا وَ مَا جَاءَ فِي ذَلِكَ مِنَ الْإِخْبَارِ؛ 2. ذَكَرَ صِفَاتِهَا: خَلْقُهَا وَ الْوَانِهَا وَ شِيَاتِهَا وَ سَمَاتِهَا وَ مَحْمُودِهَا مَذْمُومِهَا وَ دَوَائِرِهَا وَ مَا يَسْتَحِبُّ مِنْهَا وَ مَا يَكْرَهُ وَ مَا يَخْتَارُهُ أَهْلُ الْهِنْدِ وَ ذَكَرَ عِتَاقَهَا وَ هِجَانَهَا وَ مَقْرَفَهَا؛ 3. ذَكَرَ حَمَلَهَا وَ نَتَاجِهَا وَ تَرْبِيَّتَهَا وَ أَسْنَانَهَا وَ رِيَاضَتَهَا وَ سَبَاقَهَا وَ أَعْمَارَهَا وَ مَدَّةَ الْإِنْتِفَاحِ بِهَا وَ مَا جَاءَ مِنَ الْأَخْبَارِ فِي السَّبَاقِ فِي

ص: 650

الجاهلية و الاسلام؛ 4. ذكر امراضها و اسبابها و مداواتها و ذكر العلة التي حدثت بها في سنة سبع وعشرين و سبعمائة؛ 5. اسماء الخيل المشهورة في الجاهلية و الاسلام و ذكر سباقها و ما جاء في ذلك من الاخبار و ذكر ما اشتهد في المملكة اليمينية الرسولية و خيول آبائي؛ 6. ذكر البراذين و البغال و خيول العجم و الحمير ما يحمد منها و ما يذم و ذكر الجمال. يكي از فضلا تعليقاتهاى بر اين كتاب دارد.

آغاز: الحمد لله اللطيف بخلقه المتفل لهم قبل السؤال بسابغ رزقه احمده على نعمه و هو خير من أنعم ... اما بعد فإني نظرت بناظر القلب و تمييز العقل فيما انعم الله به على عباده من النعم الصافية و المنن الصافية

[فهرست کوپریلی 21:2؛ فهرست برلین 5:468]

شرح و حواشی:

1- كنز الهداية = فرسنامه؛ رودباری، فخر الدين بن احمد (-13)

2- عرفان الخيول، رودباری، فخر الدين بن احمد (-13)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 454-طباطبائی

آغاز: برابر انجام و تحمی حديد و توضع عليه ليذوب و ذر عليه و هو حار رماداً

تا قول چهارم را در بردارد؛ خط: نسخ، کا: حسينقلی فرزند امان الله خان اردلانی، تا: 1145ق؛ یادداشتی از عبدالحسین میرزا فرزند شاهزاده محسن میرزا امیر آخوند مورخ 1249 که نسخه را به سید محمد طباطبائی اهدا کرده؛ مهر شاهزاده محسن نامبرده با سجع: «غلام آل علي محسن بن عبدالله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، 55گ، 32 سطر، اندازه: 7 × 14/5 سم [ف: 24-298]

اقوال مرحوم ملا محمد باقر (منتخب) / گوناگون / فارسی

(.aqwāl-e marhūm mollā mohammad bāqer (mn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5887/3

در طبیعی و جویات و پراکنده های نجومی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایبی، 11 سطر (6 × 11)، قطع: بغلی، اندازه: 9 × 15 سم [ف: 16-132]

اقوال مما تقدم له في معاني الثامنة خاصة / عربی

aqwāl-un mimma taqaddama la-hū fi ma'āni-t tāmina xāṣṣa

ابن باجه، محمد بن یحیی، -533؟ قمری

(ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (-1139

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1557/3 عکسی

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، شماره 206؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 547ق؛ 27 و 32 سطر [عکسی ف: 4-389]

اقوال النصارى في عيسى (عليه السلام) / كلام و اعتقادات / عربى

aqwāl-un naṣārā fī 'īsā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5138/34

آغاز: للنصارى في عيسى عليه السلام ثلاثة اقوال قالت: طائفة منهم انه ابن الله و ذكر هم الله تعالى بقوله و قالت النصارى المسيح بن الله و طائفة انه الله الثالث الاول الاب و الثاني الام؛ انجام: اشتهر النصارى و اليهودين من يعسر عليه النزاع يلقن بذلك فيخرج روحه في الحال.

بی کا، تا: قرن 11؛ 1 گ (172) [ف: 15-146]

اقوم المسالك في معرفة احوال الممالك / جامعه شناسی، تاریخ / عربى

aqwam-ul masālik fī ma'rifat-i ahwāl-il mamālik

تونسى ، خير الدين پاشا، -1307 قمرى

(-1890) (tūnesī, xayr-od-dīn pāšā)

مباحث تاریخی و جغرافیایی و جامعه شناسی را در یک «مقدمه» طولانی و دو «کتاب» دارای ابواب و فصول آورده است.

چاپ: تونس، مطبعة الدولة، 1284ق

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16018/1

آغاز: بسمله. سبحان من جعل من نتایج العدل العمران و فضل بالعقل نوع الانسان انجام: الفصل الثالث في وصف فرنسا. اعلم ان فرنسا احدى الممالك الاورباوية الغربية موقعها ... و ما شاكل ذلك و كذا صناعة الضياعه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوارویه کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج سبز، 107ص

(6-112)، اندازه: 22/5×14سم [ف: 44-201]

اقوم المسالك في معرفة احوال الممالك (ترجمه) / جغرافيا / فارسى

(aqwam-ul masālik fi ma'rifat-i ahwāl-il mamālik t

فخرالادباء اصفهانی، حیدر علی بن محمد مهدی، ق 14 قمری

(faxr-ol-odabā'esfahānī, heydar 'alī ebn-e mohammad mahdi (-20c

وابسته به: اقوم المسالك في معرفة احوال الممالك؛ تونسى، خير الدين پاشا (-1307ق)

تاریخ تألیف: 8 ذیحجه 1312ق

«اقوم المسالك في معرفة احوال الممالك» تألیف خیر الدین پاشای تونسى، به عربی درباره کشورهای اروپا و رسوم کهن و

ص: 651

اوضاع سیاسی اروپاییان، که خود مؤلف در سفرهای متعدد دیده یا از دیگران دریافت کرده، در این کتاب گزارش داده است تا شرقیان (امت اسلام) از تواریخ آنان اطلاع پیدا کنند و از خواب غفلت بیدار شوند و در خودسازی کوشش کنند. فخرالادباء، این کتاب را به دستور حسین قلی خان مخبر الملک امیر تومان فرزند مخبرالدوله وزیر علوم، در یک مقدمه و دو کتاب و هر کتاب دارای چند باب، ترجمه تحت اللفظی کرده است.

آغاز: اقل بندگان میرزا حیدر علی اصفهانی که از خاندان ... ظل السلطان ... بزرگ است خدائی که قرار داده است از نتایج عدل معموریت را و مزیت داده است نوع انسان را ... اما بعد می گوید جمع کننده این اوراق بعد از آنکه تأمل کردم در اسباب تقدم و تأخرامم ... اقوم المسالک در معرفت احوال ممالک و مرتب نمودم بر یک مقدمه و دو کتاب و هر یک از دو کتاب مشتمل است بر ابوابی

انجام: در مقام هر یک بیان شده الا مملکت بلجیک که در مقام خود بیان شد دیگر اینجا حاجت به بیان نیست و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله

[دنا 90/2 (5 نسخه) فهرستواره منزوی 171/1 و 172]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7304-37/94

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب مؤلف، تا قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای با روکش مخمل آبی، 262گ، 14 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف: 1-468]

2. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1050

آغاز: برابر؛ انجام: و حوادث روزگار در شش جهت احاطه کرده بود با کمال دماغ سوختگی اقدام به ترجمه شده و به انجام رسید. خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح، جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 231گ، مختلف السطر، اندازه: 17/5×22 سم [ف: 3-283]

3. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: 961

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: اوایل قرن 14؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش مخمل آبی و عطف تیماج زرشکی، داخل جلد کاغذ الوان، 786ص، 14 سطر (8×14)، اندازه: 15×22 سم [ف: -89]

4. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 686

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1313ق؛ مشتمل بر جداول احصائیه و جدول تطبیق بین تاریخ هجری و مسیحی؛ 279 گ، 14 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 21/5×28 سم [شورا: ف: 2-437]

اقوی الوسائل فی فضائل آل و اهل البیت / فضائل و مناقب / عربی

aqwa-l wasa'il fi fadail-i al wa ahl-il bayt

قشمیری، اشرف بن طیب

qešmīrī, ašraf ebn-e tabīb

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1618/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 9 جمادی الثانی 1153ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن، 16 سطر [ف: 5-308]

الأقیانوس البسیط فی ترجمة القاموس المحيط (ترجمه) / لغت / فارسی

(t al-uqyānūs-ul basīt fī t-il qāmūs-il muḥīḥ .al)

تبریزی، محمد بن صالح، ق 13 قمری

(tabrizi, mohammad ebn-e saleh (-19c

وابسته به: القاموس المحيط = قاموس اللغة = قاموس المحيط و القابوس الوسیط = الجامع لما ذهب من کلام العرب شماطیط؛ فیروز آبادی، محمد بن یعقوب (729-817ق)

تاریخ تألیف: چهارشنبه 9 رمضان 1262ق (جلد دوم)؛ محل تألیف: آذربایجان

فرهنگ لغاتی است که توسط محمد بن صالح تبریزی در زمان محمد شاه به کوشش بهمن میرزا والی آذربایجان (1301-1225) ترجمه شده است. اصل آن ترکی و از ابوالکمال احمد عاصم افندی عین تابی رومی جنابی زاده (-1235) است (ذیل چلبی 151/1) و در سال 1225 ق تألیف شده است. این کتاب در دو جلد تهیه شده است و لغات در آن بر اساس حرف آخر مرتب شده اند و به صورت فرعی حرف اول را نیز شامل می شود. برای مثال، کلیه کلماتی که حرف آخر آنها «ب» است (مانند الأب) در بخش «ب» آورده شده، اما در همین جهت نیز اولویت با کلماتی است که به ترتیب با همزه و سپس الف و ... تا «ی» شروع شده باشد. جلد اول شامل کلمات با حرف آخر الف تا راء و جلد دوم شامل کلمات با حرف آخر از راء تا شین است. در این فرهنگ برای هر لغت ابتدا تلفظ و سپس ریشه و بعد مثال هایی برای روشن نمودن نحوه استفاده کلمه در جملات و اصطلاحات آورده شده است. در آغاز آن از «بصائر» مؤلف یا بصائر ذوی التمییز فی الطائف الکتاب العزیز» یاد شده است.

[نسخه های منزوی ص 1977؛ سپهسالار 2: 240]

1. تهران: وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: 56-1

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ اهدایی: رکن الدین آشتیانی؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: مقوایی با روکش چرمی سیاه‌رنگ، 555گ،
اندازه: $21/5 \times 34/5$ سم [ف:-51]

2. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: 1-57

جلد دوم. این جلد شامل کلمات با حرف آخر از «راء» تا «شین» است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا به این کتاب نیز مانند جلد اول
اهدایی رکن الدین آشتیانی به کتابخانه وزارت امور خارجه است؛

ص: 652

کاغذ: خان بالغ، جلد: مقوایی با روکش چرمی سیاه‌رنگ، 619گ (برگ نیم ورقی است)، اندازه: 21/5×35سم [ف: 52]

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: 5732

انجام: انجام جلد اول: تم المجلد الأول من ترجمة الأقيانوس في ترجمة القاموس بعون الله و حسن توفيقه المنة الله که بمن عهد میمون ... محمد شاه غازی ... و بحسن اهتمام شاهزاده ... بهمن میرزا ... این مجلد اول از ترجمه اقیانوس ... انجام یافت ... کان ذلك في يوم الأربعاء تاسع شهر رمضان من مشهور الثاني و الستين الماتين بعد الألف من الهجرة النبويه

دو نسخه بالا [نشریه: 1-6]

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 3672-ف

آغاز: بسمله. باب الهمزة فصل الهمزة، مخفی نماند که مؤلف در بصائر بدین گونه بیان نموده است که الف اصل و جوهر و هیولای سایر حروف است و جمله لغات و کلمات از آن متالفند و الف حقیقی الف ساکنه است مثل الف کلمه ما و لا. و به الف متحرکه همزه اطلاق کنند چنان باد را در حالت حرکت ریح و در حالت سکون هوا می نامند. و گاهی مجازاً همزه را نیز الف می گویند. انتهى. الاباءة بافتح همزه بر وزن عباءة مطلق نی را گویند جمع جنسی آن اباء بدوه هاء است. چون اباء مهموز است موضع ذکر آن باب همزه است چنان که مهموز بودنش را ابن جنی از سیبویه نقل کردند. و نه معتل است چنان که جوهری و غیر آن توهم کرده اند. شارح گوید که مؤلف در باب معتل نیز تصریح به مهموز بودنش نموده و معنایش را به اختلاف ثبت کرده و گفته است که اباء برون سحبه گیاهی است که از آن حصیر می بافند و به قولی نیستان را گویند و به قولی بیشه حلفاء را گویند که گیاهی است که از آن ریسمان می تابند و ارباب لغت در معتل بودنش بلکه در واوی بودنش اختلاف کرده اند، پس به وهم نسبت دادن جوهری به جهت ذکر نمودن آن در باب همزه موجه نیست ... (مجلد دوم): بسمله. فصل الضاد، الضبر بر وزن صبر و الضبران بر وزن رمضان به معنی آدمی پای در بند و اسبی که پایهای خود را به یک جا جمع کرده بر جستن است؛ انجام: (ج 1): التصیر بر وزن تفعل کسی در خلق و خلق بر پدر خود مانند شدن که بر پدر کشیدن تعبیر می شود. يقال تصیر اباه اذا نزع اليه في الشبه تم المجلد الأول من ترجمة الأوقیانوس في ترجمة القاموس، بعون الله و حسن توفيقه. المنة الله به یمن عهد میمون و مسعود پادشاه ... محمد شاه غازی ... و به حسن اهتمام شاهزاده ... بهمن برادر ظل الاهی ... بهمن میرزا ... این مجلد اول از ترجمه اوقیانوس که جامع جمیع لغت بل منتهی الارب في لغة العرب است که بر این بنده بی بضاعت که اندکی در این صناعت به یمن تربیت مهارت داشت محول شده بود انجام یافت. شکر که این نامه به عنوان رسید XX پیشتر از عمر به پایان رسید. وکان ذلك في يوم الأربعاء تاسع شهر رمضان من شهور الثاني و الستين و الماتين بعد الف من الهجرة ... و انا العبد الاثم ... ابن الصالح محمد التبریزی عفی الله عنهما و نفع بما جمع كافة الأنام لیستزیدوا في مآثر سلطان الاسلام و یشکروا مساعي جمیلة صاحب اختیار آذربایجان شقیق سلطان الزمان ملک بهمن ..... و الحمد لله رب العالمین ... (جلد دوم): وثیق شکاف تنگی را گویند که در میان دو تا سنگ و بزرگ خارا موجود می شود و کوه دراز را گفته می شود و نام موضعی است. والسلام خیر ختام والسلام علی من اتبع الهدی ...

نسخه اصل: همان نسخه بالا، جلد 1، از آغاز تا صیر 557گ، ج 2 از ضیر تا ثیق 612گ، اصل اهداء رکن الدین آشتیانی است در

22/12/23؛ خط: نستعلیق و نسخ، بی کا، تا: 1262ق، خارجه 5732 [فیلمهاف: 2-221]

- اکبر نامه < مرآت الصریف

- اکبرنامه < طبقات تیموری

- برنامه < تاریخ اکبری

اکبر نامه / شعر، تاریخ ایران / فارسی

akbar-nāme

کشمیری، ملا حمید الله، -1162 قمری

(kešmīrī, mollā hamīd-ol-lāh (- 1749

تاریخ تألیف: 1260ق

منظومه ای است در بحر متقارب از ملا حمیدالله کشمیری از سنیان متعصب هندوستان که در شرح محاربات محمد اکبر خان غازی وزیر شاه شجاع درانی سروده شده است.

آغاز: خدایا جهاندار اکبر تویی xx کرم گستر و بنده پرور تویی

انجام: برحمت چو شد ختم گفتار من xx الهی برحمت بکن کار من

چاپ: با تحشیه علی احمد نعیمی و تصحیح محمد ابراهیم خلیل و اهتمام محمد شفیع رهگذر و مقدمه علی احمد کهزاد به ضمیمه مجله آریانا در کابل، 1330ش، وزیری، سری، در 4+246 صفحه

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17666

بی کا، تا: 1260 ق [د.ث. مجلس]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8766

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ناخوش، کا: سید اکبر شاه بن سید علیشاه بدخشی، تا: 21 ذیحجه 1336ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور عطف و گوشه چرمی، 198گ، 13 سطر (10×19)، اندازه: 23×15/5 سم [ف: 7-206]

اکبر نامه = تاریخ سلاطین گورکانی / تاریخ ایران /

نراین، لچهمین، ق 13 قمری

(narāyen, lechemīn (- 19c

خلاصه تواریخ تیموری ایران و هند است از آغاز عهد امیر تیمور (771ق) تا دوران ابو النصر معین الدین محمد اکبر شاه ثانی (1221-1253ق) و شمسه ای از احوال فرزندش محمد سلیم بهادر شاه ثانی (1253-1275ق) آخرین فرد این سلسله که در زمان شاهزادگی وی و به خواهش او، لچهمین نراین تألیف کرده و تا وقایع سال 1251 را شامل است. مقدمه این کتاب مشتمل است بر خطبه ای در ستایش باری تعالی و نعت نبی اکرم و مدح محمد اکبر شاه و شاهزاده محمد سلیم و بیگم صاحبه (ملکه) و مهاراجه سوهن لعل بهادر معتمد جنگ و کرنل کاردنر صاحب بهادر ولرد امهرست کورنر جنرال بهادر و محتشم الدوله سیف الملک خانعالم خان سالار بهادر، و مختوم است به قطعه بی پنج بیت و تاریخی که ماده تاریخ آن این است: «گفت از سر بدخواه، خرد تاریخش xx منشور ازل زمرز شاهی آمد (= 1251). در پایان کتاب نیز تاریخ آغاز تألیف را در آخر یک مثنوی بیست و هشت بیت چینی به نظم آورده است: «چون بجستم حال آغاز بیان ز xx اکبر غازی ابد، سالش بدان (= 1248)».

مؤلف نام خاصی روی کتاب خود نگذارده است. در این کتاب از مسالک و ممالک و طرق و شوارع و مراحل و منازل اعم از خراب و معمور و نزدیک و دور نیز یاد شده، تاریخ سلسله راجگان و اقوام و طوایف هنود نیز از کتاب های سری بها کوت و مهابهارت و برهم نیورت پوران و راجاولی اقتباس و نقل گردیده است. در پایان کار شاهجهان شرح حال مختصر شعرای دربار او به نقل از پادشاهنامه عبدالحمید لاهوری نوشته است. نکته این است که مؤلف این تاریخ را نباید با لچهمی نراین شفیق اورنگ آبادی (1158-1223ق) صاحب کتاب های: حقیقت های هندوستان (1204ق) و تمیق شگرف (1100ق) و مآثر آصفی (در 1208ق) و مآثر حیدری و بساط الغنائم (1214ق) و حالات حیدر آباد (1214ق) و خلاصه الهند و چمنستان شعرا (1175ق) و شام غریبان و جواهر زواهر و گل رعنا (در 1181ق) اشتباه کرد، چه اگر چه شباهت تام در نام این دو هست، دوران حیاتشان متعاقب یکدیگر است و با هم اختلاف زمانی دارند.

[فهرستواره منزوی 1135/2]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4171

آغاز: بسمله. زیب سریر و الا پایه سخن بشرف تمکین تبیین محمدمت و ثنای انجام: فضل حق جاودان پناه برو xx رحمت پادشاه و شاه برو.

خط: نستعلیق هندی، بی کا، بی تا؛ چون در متن و حاشیه قلم خوردگی ها و تصحیحات و اضافاتی دارد، احتمال داده می شود که نسخه اصل و دستنویس مؤلف باشد؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج ضریبی عنایی کنج و ترنج دار، 338گ، مختلف السطر (11×24)، اندازه: 29/5 × 16 سم [ف: 7-11]

ektesāf

اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: 220/4

آغاز: گویند بعضی از اهل طبایع در دقت افزونی ماه گوسفندی مشینه بکشندی؛ انجام: چون پیش اهل علم اعتباری ندارد، در آن اطناب نرفت و الله تعالی اعلم

خط: تحریری، بی کا، بی تا، جلد: مقوای نازک کرم، کاغذ لیموئی، 1 گ (19-19ر)، سطور مختلف سطر، قطع: خشتی، اندازه: 17×
23 سم [ف: 2-295]

اکتشافات سفر گرگان / سفرنامه / فارسی

ektešāfāt-e safar-e gorgān

سهام الدوله بجنوردی، یار محمد، ق 14 قمری

(saham-od-dowle bojnurdi, yarmohammad (- 20c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9450/113

خط: نسخ، کا: سید مرتضی کاتب اصفهانی، تا: قرن 14؛ 1ص (600) [مختصر ف: -78]

الاکتفاء بالدواء من خواص الاشیاء / طب / عربی

al-iktifā' bid-dawā min xawāṣṣ-il ašyā'

عبدالرحمن بن اسحق بن حنین

abd-or-rahmān ebn-e eshāq ebn-e honayn'

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27819

آغاز: بسمله حمدله قال أبو المط ... ان من یدعوا بقاء الحاجت المنصور ایده الله .. اعزاز الدین؛ انجام: فاغسل بالماء ثم اغسل به ...
اصاب النطفه ... بنطفه اخوی طرف اعركه و اغسله بیول اغسل

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ضمیمه نسخه ش 27818 [رایانه]

الاكتفاء في شرح ألفاظ الشفاء / كلام و اعتقادات / عربي

al-iktifā fy š.-i alfāz-iš šifā`

يمني، عبد الباقي بن عبدالمجيد، 680-743 قمرى

(yamanī, `abd-ol-bāqī ebn-e `abd-ol-majīd (1282-1343

وابسته به: الشفاء بتعريف حقوق المصطفى؛ قاضى عياض، عياض بن موسى (476-544ق)

شرحى است بر «الشفاء بتعريف حقوق المصطفى» قاضى عياض

ص: 654

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 1350/6

عکسی آغاز: بسمله. و صلیالله علی سیدنا محمد و آله ... الحمد لله علی کل حال من الأحوال لأن حمده مفتتح کل أمر ذي بال ... أما بعد فإنی أمعنت النظر فی مصنف الشیخ

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه های استانبول ترکیه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9 یا 10؛ رکابه دار، محشی؛ یادداشت تملکی به تاریخ 1061ق؛ 31ص (145-175)، 27 سطر [عکسی ف: 4-100]

الاكتفا في مغازی المصطفی و الثلاثة الخلفا / تاریخ / عربی

al-iktifa fi magazi-l mustafa wa-t talatat-il xulafa

کلاعی، سلیمان بن موسی، -634 قمری

(kalā'ī, soleymān ebn-e mūsā (- 1237

در ذکر مغازی و فتوحاتی است که در عهد پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و عصر خلفاء ثلاثه بعد از او اتفاق افتاده است. مؤلف، در تدوین قسمت اول کتاب، به کتاب «المغازی» ابن اسحق و در قسمت دوم به کتاب شیخ خود ابن حبیب اعتماد نموده است. این کتاب در دو قسمت یا دو مجلد تألیف شده است، گرچه کحاله آن را در چهار مجلد نوشته است.

آغاز: قال الشیخ الفقیه ... ابو الربیع سلیمان بن موسی بن سالم الکلاعی البلسی ... الحمد لله الذی من علینا بالاسلام ...

چاپ: قاهره، مکتبه الخانجی، محقق مصطفی عبد الواحد، چاپ جدید، جزء اول، 496ص، 1387ق، جزء دوم، 1389ق.

[بروکلمان/1(371)458؛ معجم المؤلفین 277/4؛ دنا 90/2؛ سزگین 1. 316]

1. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 694عکسی

آغاز: ذکر بعث رسول الله (صلی الله علیه و آله) الی الملوک و کتابه الیهم یدعوهم الی الاسلام؛ انجام: فاقام معاویه علی الشام ... اثنتی عشرة سنة مدة خلافته، ثم کان منه بعد وفاة عثمان ... ما هو معلوم، و الله سبحانه و تعالی اعلم، تم الجزء الثالث ...

نسخه اصل: چستریتی، ش 3892 (اربری، فهرست خطی عربی 50/4). نسخه حاضر، بنا بر این تجزیه و طبق آنچه روی صفحه عنوان، و در پایان نسخه آمده، جزء سوم از کتاب است؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 8؛ مصحح: تملک: ناصر الدین ابن عبد الرحمن ابن عبد الرحمن ابن قرموط به تاریخ 975ق؛ 274 گ، 15 سطر [عکسی ف: 2-177]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1582

آغاز: بسمله و صلى الله على سيدنا و مولانا؛ انجام: القوم بالمعصيه ... اين قطب القسطلانى القيسي ثم المكى

خط: نسخ، كا: يحيى مالكى، تا: 732ق [الفباى: 63]

3. قم؛ مرعى؛ شماره نسخه: 10634

آغاز: فمولد عبدالله بن عبد المطلب محمد رسول الله خاتم النبیین و سيد الأولین و الآخرین نخبه الخلق اجمعین

خط: نسخ، بی كا، تا: قرن 10؛ افتادگى: آغاز؛ مصحح، محشى؛ جلد: تیماج مشكى، 133گ، 19 سطر، اندازه: 20×15 سم [ف: 97-
[27]

4. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 9428

آغاز: بسمله ... الخلفاء الأمويين و العباسيين؛ انجام: و الحمد لله رب العالمين ... يحزمه خيرا

خط: نسخ، كان مغربي محمد بن عبدالله، تا: 990ق [الفباى: 63]

5. قم؛ مرعى؛ شماره نسخه: 634عكسى

آغاز: برابر؛ انجام پایان قسمت دوم: و قد انتهى و الحمد لله على ما عملنا عليه في هذا الكتاب ... تم الجزء الثاني من كتاب الاكتفاء في
مغازى سيدنا رسول الله (ص) و الثلاثة الخلفاء ...

نسخه اصل: سلطان احمد سوم، استانبول، ش 2794 A (فهرست خطى عربى طوپ قاپى 420/3). مشتمل است بر تمام كتاب در دو
قسمت؛ خط: نسخ، بی كا، تا: 23 رجب 1016ق؛ افتادگى: آغاز؛ مصحح؛ 365گ، 33 سطر [عكسى ف: 2-115]

6. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 26557

آغاز: برابر؛ انجام: انتهى السفر الاول بحمد الله تعالى

خط: نسخ، بی كا، بی تا [رایانه]

الاكتفا (سفر الاكتفا) في ضبط دول الخلفا / تاريخ / عربى

al-iktiqā (safar-ul iktifā) fī dabt-i duwal-il xulafā

کرد بوسى، عبدالملك بن قاسم، ق 7 قمرى

(kordbūsī, 'abd-ol-malek ebn-e qāsem (- 13c

تاریخ خلفا است از ابوبکر تا القائم بامرالله (-467ق). در این کتاب تاریخ غزنویان، سامانیان، آل بویه و سلجوقیان نیز با تفصیل آمده

است. مهم ترین مأخذ مطالب این کتاب، نخست تاریخ طبری است و پس از 313ق (که سال درگذشت طبری مؤلف تاریخ است) از تجارب الأمم ابن مسکویه و ابن خلکان و تاریخ العقد نقل می کند، که از همه این مأخذ با لفظ «قال» نقل می کند. کتابی دیگر با همین نام از جمال الدین بن نباته مصری وجود دارد که در سه جلد است.

[کشف الظنون 293/1 با عنوان «تاریخ الخلفاء آب کردبوس»، فهرست خزانه ابن یوسف 455، احمدیه تونس (جامع الزيتونه) ص 361]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13652

آغاز: الحمد لله الذي زين الوجود ببعثة الرسل و الأنبياء ... اما بعد فهذه قراطيس جمعت فيها اخبار الخلفاء وما يتبع ذلك من الحوادث المهمة في دولة كل ضبطا انجام: يدبره ابن مسلمة شفاها xx برای غير الرأي السيد / واعجب منهما سيف بمصر xx تقام به بسنجر الحدود

ص: 655

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 7-8؛ مصحح، در اول نسخه مطالعه محمد البحیري 27 ذیحجه 997 و مطالعه صدقه...؛ مهر: «حسی الله وحده وكفی شعبان بن مصطفی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج با سر مجدول لولادار، 157گ، 17 سطر، اندازه: 26×18 سم [ف: 37-180]

الاکر = استعمال الأسطرلاب الكروي = العمل بالاسطرلاب ذات الكرسي = العمل بالكرة النجومية / هیات، ریاضیات / عربی

al-ukar = isti māl-ul usturlāb-il kurawī = al-'amal bi-l usturlāb-i dāt-il kursī = al-'amal bi-l-kurat-in
nūjūmīya

قسطا بن لوقا، ق 3 قمری

(qostā ben luqā (- 9c

اهدا به: ابی الصقر اسمعیل بن بلبل (- 279 ق) وزیر المعتمد (ابو العباس احمد بن متوکل، -279)

رساله ای است در ستاره شناسی (نجوم قدیم) مشتمل بر تعلیم روش استخراج فلکیات و شناختن چگونگی گردش ستارگان و حرکات زمین از روی «کره». طبق نوشته دیباچه آن را برای اسمعیل بن بلبل تألیف کرده و کره نیز ساخته که ضمیمه این کتاب به وی تقدیم داشته است. شامل «مقدمه» و 67 «باب» که نسخه در تعداد ابواب و اشکال همانند نیستند. این کتاب که از بزرگترین کتب متوسطات بین کتاب اقلیدس و مجسطی است به امر ابو العباس احمد بن معتصم بالله از یونانی به عربی نقل شده است. قسطا بن لوقا بعلبکی تا شکل پنجم از مقاله سوم را ترجمه اصلاح نموده است.

آغاز: کتاب العمل بالكرة. بسملة. الحمدلله رب العالمین و تبارک الله احسن... هذا کتاب العمل بالكرة الفلكية الفه قسطا بن لوقا اليوناني لابى الصقر اسماعيل بن بلبل رحمه الله قال كل فاضل اعزك الله فمحبته واجبة و الفاضل من الناس من كان

انجام: و عد ما بين العلامتين فما بلغ فهو قوس نهار يومك

[سزگین 18/6 ش 1 نیز ش تر 3455؛ دنا 91/2 (28 نسخه)]

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 341/3

خط: نسخ، کا: علی بن سهل بن مبارکشاه، تا: سه شنبه 12 جمادی الثانی 788ق؛ کاغذ: سمرقندی، 54گ (66پ-119ر)، اندازه: 13×17 سم [ف: 282-]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5053/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ دارای اشکال؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، 35گ (1پ - 35پ)، 21 سطر (5/5×14)، قطع: ربعی، اندازه: 8×19/5 سم [ف: 15-4098]

3. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 274/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ دارای اشکال [ف: 3-42]

4. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2242/4

در 65 باب و در انجام مانند رضوی است و دو باب کم دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 22 ربیع الاول قرن 11؛ کاغذ: پسته ای و ترمه، جلد: میشن تریاکی لایی، 22 گ (45 پ-66 ر)، 12 و 15 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 5-447]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5595/1

آغاز: برابر، انجام: مثل ذلك الكوكب عن سمت الرأس في ذلك البلد دو باب کم دارد

خط: نسخ، کا: حسن بن عبدالله، تا: قرن 11؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: حنایی مجدول، جلد: پارچه ای، 14 ص (1-14)، اندازه: 19×30/7 سم [ف: 8-302]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15865/1

آغاز: برابر؛ انجام: الباب السابع و الستون في معرفة قوس النهار يوم من الكرة اذا اردت ذلك فاطلع درجة الشمس ... ما بين العلامتين فما بلغ فهو قوس نهار يومك و الله اعلم.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ دارای بلاغ مقابله، در اول نسخه چند یادداشت از مالک نسخه صدرالافاضل لطفعلی دانش در 1322ه؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد تقى بن محمد شفيح» (بیضی)، «المهدي من هديت» (مربع)؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه ای، 19 گ (3 پ-22 ر)، 21 سطر، اندازه: 13×21/5 سم [ف: 44-104]

7. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 1061 ق (نشریه: 7-531)

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12229/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی 1068 ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 15 و 19 سطر، اندازه: 5/12×5/19 سم [ف: 10-134]

9. تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 447

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [نشریه: 7-103]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 155

خط: شکسته نستعلیق ریز، بی کا، تا: 1128ق؛ 35 گ، 15 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 4/5 × 11 سم [ف: 2-84]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12237/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1151ق؛ مهر: نادرشاه؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی با نقش ترنج، 17 سطر، اندازه: 20/52 × 12 سم [ف: 10-113]

12. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3552/2-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1206ق [فیلمهاف: 2-178]

13. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1971/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مؤمن موسوی قمی، تا: 1273ق؛ کاغذ: فرنگی،

ص: 656

جلد: پارچه ترمه مقوایی گرد آن تیماج مشکی، 34گ (61پ - 94ر)، 15 سطر (7×14)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 8-584]

14. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 51/3

آغاز: برابر؛ انجام: الباب التاسع و الخمسون في استخراج عرض القمر اوای كوكب فرض لنا من الكواكب المتحيرة في الليلة التي يمكن أن نأخذ فيها ثم ارتفاعه: اذا اردت ذلك فاعرف ... حتى يصير الجزر الذي علمت عليه من اجزاء دائرة البروج.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 56گ (82پ - 137)، 14 سطر (8/5×15)، اندازه: 13/5 × 20/5 سم [ف: 223]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12233/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله منجم دو دانگه هزار جریبی، تا: 1311ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج، 45ص (1-45)، 18 سطر، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 10-97]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5596/1

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1318ق؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره و مجدول، 40ص (1-40)، 16 سطر (2/9×14)، اندازه: 18/2 × 22/7 سم [ف: 8-304]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6242/2

آغاز: برابر؛ انجام: پس از پایان این نسخه ناقص رساله قسطا، اسدالله منجم کاتب نسخه سه فقره از رساله اسطرلاب عبد الکریم تبریزی برای تعلق بر باب 151 و 53 رساله قسطا بعلبکی نقل کرده است و در پایان آن (در حاشیه) می نویسد: «بر حسب امر نواب مستطاب ... شاهزاده ... عماد الدوله ... در دارالخلافه طهران ... کتبه اسدالله المنجم 1357»

خط: نسخ، کا: اسدالله منجم، تا: 1357ق، برای عماد الدوله؛ با تعلیقاتی از کاتب؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی شکری، جلد: تیماج زرد یک لا، 46ص (139-184)، 16 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 9/5 × 15/5 سم [ف: 19-211]

18. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3473/3

آغاز: برابر؛ انجام: ... فیظهر لك بهذا العمل أن مسیر الفلك على خط الاستوا في الليل و النهار ابدًا متساو لا اختلاف فيه و لا تغير الباب السادس في معرفة اختلاف الليل و النهار في كل واحد من المساكن ...

ارقام باب ها با حروف تهجی و به حساب جمل نوشته شده و فقط تا آغاز باب ششم را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: هندی، جلد: چرمی، 6گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 20/5 سم [ف: 3-1074]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9298/9

آغاز: برابر؛ انجام: اذا أردت ذلك فضع حزة

بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 10 گ (195 پ-204 پ)، اندازه: $21 \times 14/5$ سم [ف: 24-91]

20. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1032016

در این نسخه شصت و سه باب آمده و دو باب آخر را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1310-1311؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 42 ص (391-432)، 23 سطر، اندازه: $21 \times 34/5$ سم [ف: 26-262]

21. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1233

آغاز و انجام: برابر

مشمول بر 67 باب است؛ بی کا، بی تا، خطبه کتاب و فهرست آن که در نسخه اصل بوده از این نسخه حذف شده [ف: 4-229]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1516

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: 4-229]

23. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 503/3

در 65 باب؛ خط: نستعلیق ترک، بی کا، بی تا [نشریه: 2-120]

24. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3086/2

آغاز: برابر؛ انجام: فهی اجزاء میل ذلك الكواكب عن سمت الرأس في ذلك البلد

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میسن لایی پازهری، 30 گ (26 ر-56 پ)، 16 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 6-207]

25. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3455/4

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میسن پشمی یک لا مجدول، 31 گ (81 پ-111)، 14 سطر، اندازه: 12×20 سم [ف: 6-429]

26. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1459/8 - ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23570؛ بی کا، بی تا؛ 32گ (64-32) [فیلمهاف: 1-603]

الاکر / ریاضیات / عربی

al-ukar

مانالاوس

mānālāos

شرح و حواشی:

1- شرح الاشکال الکرية لمنالاوس؛ ابن عديم، محمد بن هبة الله (-518)

2- تحرير اکر مانا لاوس = تحرير متوسطات = تحرير مانا لاوس في الاشکال الکروية = تحرير الکره مانالاوس؛ نصير الدين طوسی، محمد بن محمد (597-672)

3- اصلاح آکر مانا لاوس؛ مغربی، يحيى بن محمد (-685)

4- حاشية شرح اکر مانا لاوس = حاشية تحرير الاکر مانالاوس؛ يزدي، محمد باقر بن زين العابدين (-11)

ص: 657

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 و 11 [ف: 3-42]

- اکرادنامه < شرفنامه

- الاکر المتحرکه < تحریر کتاب الكرة المتحرکه

الاکر المحمودیه فی علم المثلثات الکرویه / ریاضیات / فارسی

al-ukar-ul mahmūdīya fī 'ilm-il mutallatāt-il kurawīya

منجم قمی، میرزا محمود خان، ق 14 قمری

(monajjem-e qomī, mīrzā mahmūd xān (- 20c

تاریخ تألیف: رمضان 1276ق؛ محل تألیف: پاریس

مؤلف، پس از مدت ها تحصیل در پاریس این کتاب را در مثلثات برای اعتضاد السلطنه وزیر علوم نگاشته و به تهران فرستاد. معلم این مؤلف در 12 مه 1860 م تقریظی به فرانسه به خط خود در پایان نسخه نوشته است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 538

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمود قمی، تا: رمضان 1276ق، جا: پاریس؛ در ده روز به خط محمود قمی که شاید مؤلف کتاب باشد نوشته شده است، تقریظ استاد مؤلف به زبان فرانسه در آخر نسخه به تاریخ 12 مه 186 م. هست؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی ابری. ته تیماج سرخ صحافی شده پاریس، 77گ، 12 سطر، اندازه: 14 × 21سم [ف: 3-181]

اکسپرسیون کلمیین / صنعت / فارسی

ekspozēsīyon-e kolombayn

سروش اصفهانی، ابوالقاسم بن محمد علی، ق 13 قمری

(Sorūš-e esfahānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad 'alī (- 19c

مترجم: جان طیلر و ابوالقاسم پسر مرحوم میرزا محمد علی خان شمس الشعراء، تألیف: 1890م.

در سال 1890م اکسپرسیونی از صنایع عالم در شیکاگو (اتازونی) تشکیل می گردد و دولت ایران نیز در این نمایشگاه شرکت می کند. روزنامه هایی که شرح اکسپرسیون را نوشته اند از صنایع ایران نیز تمجید کرده اند. این روزنامه ها بعدا به وسیله جان طیلر مترجم سفارت

اتازونی و میرزا ابوالقاسم خان مترجم زبان فرانسه آن سفارت خانه ترجمه می شود و برای ناصرالدین شاه ارسال می گردد. ضمناً قصیده ای درباره وضع ایران میرزا ابوالقاسم می سراید که دارای این عنوان است «قصیده در وضع نظم ایران بتوجهات خاصه ملوکانه و تشویق حضرت مستطاب اشرف صدر اعظم».

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 195

آغاز: بسم الله تعالی شأنه العزیز، در این عصر که بتأیید ایزد متعال و میامن اقبال شاهنشاه بیهمال زینت تاج و گاه؛ انجام: واضح است که جناب مسیو پرات و سایرین و وکیل دولت اتازونی و اعضای کبیر عمارت ایرانی که هریک بدرجه مساعی جمیله خود را محض جلوه امتعه مزبوره بعمل آورده اند از انظار محو نخواهد شد

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، جا: طهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی، گل و بته، ضربی، مقوایی، 12 گ، 12 سطر (10 × 14)، اندازه: 19/5 × 24/5 سم [ف: 1-194]

- اکسیر < کیمیا

- الاکسیر < امر مستور الصنعة

الاکسیر / کیمیا / عربی

al-iksīr

منسوب به علی بن ابی طالب (علیه السلام)، امام اول، - 40 قمری

(mansūb be) alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

آغاز: بسمله. الطريق الاقرب المختصر علی وجه اخر. ينسب الی امیر المومنین ... یوخذ من الذکر مقدار ویسحق و یهرق

انجام: فاذا شرب الاجزاء الستة بالمدة المعینة والنار المذكور. فقد تمت فائدة الحمره، و الله اعلم. تمت و الحمد لله

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2108/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 3 گ (146 پ - 148 پ)، 16 سطر (5/6 × 12/5)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 8-744]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6196/6

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: فضل الله بن آخوند ملازین العابدین بروجردی ملقب به شمس العلماء، بی تا، در پایان آن فائده الحمرة یاد شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه ای لائی، 1 گ (14 پ - 15 ر)، 25 سطر، اندازه: 10/8 × 17/7 سم [ف: 9-246]

الاکسیر کیمیا / عربی

al-iksīr

جعفر بن محمد (علیه السلام)، امام ششم، 80-148 قمری

(ja'far ebn-e mohammad, emām-e šešom (700-766

این رساله که منسوب به امام جعفر صادق است در اکسیر نگاشته شده و در نه «وجه»: 1. معرفة خواص اکسیر؛ 2. معرفة آلات اکسیر؛ 3. تجزیه حجر بر اجزاء اربعه؛ 4. اخذ اول در طلوع آب با نار لطیفه؛ 5. اخذ در کبریت بتحلیل جسد ثابت؛ 6. اخذ در

ص: 658

عقد؛ 7. علل اکسیر؛ 8 شناسائی القاء؛ 9. شناخت مطلوب از عمل. پس از این وجوه امام به آخر دستور می دهد که اهل این علم باید تا سر حد امکان مطالب آنرا از غیر اهل آن پنهان دارند. (انوار)

آغاز: بسمله، قال الامام جعفر الصادق بن محمد الباقر وعلیهما السلام التام. اعلم ان الاکسیر من فضله وذهب ...

انجام: و حرصوا علی کتمانہ تم و کمل و الحمد لله رب العالمین و السلام.

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 10725

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل علوی، تا: 1261 ق [القبائی: -63]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1872/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی سواد کوهی را مکوهی، تا: 1288 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی با ترنج و نیم ترنج دار، 4ص (39-42)، 15 سطر (8 × 15)، اندازه: 14 × 21/5 سم [ف: 10-492]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2108/5

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: مورخ 1291 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 5گ (111-115ر)، 16 سطر (5/6 × 12/5)، اندازه: 1 × 17 سم [ف: 8-744]

4. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6196/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن آخوند ملازین العابدین بروجردی ملقب به شمس العلماء، تا: صفر 1315 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه ای لایی، 1گ (12-13پ)، 25 سطر، اندازه: 8/10 × 17/7 سم [ف: 9-246]

الاکسیر / کیمیا / عربی

al-iksīr

مجریطی، محمد بن ابراهیم، ق 5 قمری

(majrītī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 11c

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 276/5

الاکسیر = رسالۃ بیون البرہمی = ترکیب الحجر / کیمیا / عربی

al-iksīr = r.-u bayūn-al barahmī= tarkīb-ul ḥajar

بیون البرہمی

bayūn-al-barahmī

چون بیون برہمی از ہند بہ بیت المقدس برای زیارت رفت، شاگردش احوال ترکیب حجر را از وی پرسید و او این رسالہ را در پاسخ آن شاگرد نگاشت. این رسالہ را ایدمر بن علی جلد کی شرح کردہ و آن را «السر المصون» نامیدہ است. نام این کتاب، در «کشف الظنون» بہ عنوان «رسالۃ بیون البرہمی فی الاکسیر» ثبت گردیدہ است.

آغاز: بسملہ. ہذہ رسالۃ بیون البرہمی. لما قدم بیون البرہمی (من الہند) زایرا بیت المقدس (الشریف) سالہ اعز التلامیذ علیہ عن التریب فقال یا بنی انہ امر مفصل صعب شدید فی معرفتہ فقط فاذا علم فہو ہین یسیر قلیل التعب یستعان علیہ بالصبر وقلة الضجر.

انجام: و ہذا عہدی فی عنقک یسالک الدیان عنہ، آن انت اظہرتہ لاحد من الناس الا بما تکلمت الحکماء بہ من الصون و الستر و الاسماء المعروفة التي جعلت علیہ و السلام علیک. تمت مقالۃ بیون البرہمی ہذا.

[کشف الظنون: 852/1]

شروح و حواشی:

1- السر المصون فی شرح رسالۃ البیون؛ جلد کی؛ علی بن ایدمر (-762ق)

1. تہران؛ مہدوی؛ شمارہ نسخہ: 276/4

بی کا، تا: قرن 9 [نشریہ: 2-102]

2. قم؛ مرعشی؛ شمارہ نسخہ: 1463/12 عکسی

آغاز: برابر

نسخہ اصل: کتابخانہ چستریتی، ش 3231؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ 9ص (165-173)، 15 سطر [عکسی ف: 4-322]

3. تہران؛ مجلس؛ شمارہ نسخہ: 6792/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1104ق، جا: دارالسلطنہ اصفہان؛ جلد: تیماج مشکئی، 1گ (40-40پ)، اندازہ: 15×21/5 سم [ف: 20-

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11776/2

آغاز: برابر؛ انجام: و لو اختلف مسمياته تعدت و اشارته قال الشاعر: عباراتنا شتی و حسنک واحد xx و کل إلى ذاك الجمال یشیر تمت الرسالة.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، 4 گ (59-62)، 16 سطر، اندازه: 7×13 سم [ف: 29-579]

5. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 280/35

بی کا، تا: قرن 13 [نشریه: 2-104]

6. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 342/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [نشریه: 2-114]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1898/2

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سیدنا محمد سید المرسلین؛ انجام: ابرء و له فوائد کثیره و خواص جلیله لیس هذا الموضوع ذکره.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی

ص: 659

مقوایی کوبیده، 66ص (48-114)، 16 سطر (6×12)، اندازه: 10/5 × 15/5 سم [ف: 10-550]

8. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1900/11

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی روشن کوبیده مقوایی، 2ص (79-81)، 16 سطر (9×15)، اندازه: 15×21 سم [ف: 10-552]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3386/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: 9 صفر 1268ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2گ (15-17پ)، اندازه: 17/5×22 سم [ف: 9-165]

10. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 614/6

خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: 26 محرم 1276ق، جا: کرمانشهان؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول گرهی، 2گ (31-32پ)، 20 سطر، اندازه: 14×22 سم [ف: 1-522]

11. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 27616

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1284ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز زرکوب ضربی، 2گ (35-37ر)، 18 سطر (7×15)، اندازه: 14×23 سم [ف: 5-47]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10885

خط: مختلف، بی کا، تا: 1298 ق [القبائی: 119]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12632/4

آغاز: برابر؛ انجام: لایذکر فيه الا الکلمظ في كثير من الألفاظ المظلمة المعظلة و هي امانة في عنقك.

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد العاملي (الکاظمی)، تا: اواخر قرن 12 یا اوایل قرن 13؛ مصحح، به قرینه برگ 111 کاتب این نسخه، بهائی بن احمد العاملي (الکاظمی) می باشد؛ کاغذ: فرنگی، 1گ (10-10پ)، 54 سطر، اندازه: 8×15 سم [ف: 32-62]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 734/3

آغاز: برابر

بی کا، بی تا، 16 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 2-466]

15. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 941/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 2 گ (143 ر - 44 ر) [ف: 4-973]

اکسیر / کیمیا / فارسی

eksīr

اخلاطی، حسین بن علی، ق 9 قمری

(axlāṭī, hoseyn ebn-e 'alī (- 15c

اهدا به: حاجی میرزا یوسف

تاریخ تألیف: 1230 ق

این کتاب ابتدا در تعریف علم اکسیر مطالبی می آورد و بعد عدم منافات این علم را با دین ثابت کند و سپس طرز ساختن و عمل آوردن اکسیر را از مواد مختلف بیان می دارد و طرق مختلف این عمل را نشان می دهد که حکایت از تبحر نویسنده می نماید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2377/1

آغاز: بسمله و به نستعین، حمد و ثنای بی عد ... عزامه که واجب عقل؛ انجام: لاکن طرح او را دیگر گفت تا دانند و السلام خط: نسخ و نستعلیق، کا: میراسماعیل حسینی قزوینی، تا: قرن 13؛ جا: دارالسلطنه تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ماشی یک لا، 150 ص (1-150)، 15 سطر (9/5 × 16)، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 4965]

اکسیر / کیمیا / فارسی

eksīr

میرفندرسکی، ابوالقاسم بن میرزا بزرگ، -1050؟ قمری

(mīrfendereskī, ab-ol-qāsem ebn-e mīrzā bozorg (- 1641

وابسته به: نهاية الطلب في شرح المكتسب في زراعة الذهب؛ جلد کی، علی بن ایدمر (-762)

از این رساله با سر آغاز و بعضاً انجامی مشابه چندین نسخه در فهراس معرفی شده و نام های متفاوت و اغلب ناشناس مانده است. بیشتر آن را ترجمه شرح مکتسب معرفی کرده اند. در کشف الظنون (1811/2) فقط «نهایة الطلب» جلد کی را در شرح مکتسب معرفی کرده و فهرستنگار جلد 22 مرعشی نیز آن را ترجمه بخشی از آن دانسته، گرچه در جلد 32 این انتساب بدون دلیل دانسته شده است. در فهرست دانشکده الهیات مشهد (398/2) این رساله ترجمه شدور الذهب» دانسته شده و به استناد یادداشتی از میرزا یوسف گرگانی، ترجمه از میرفندرسکی معرفی شده و بر اساس تنها همین نسخه و همین استناد در دفتر اول مجموعه رسائل خطی فارسی با تحقیق زهرا گواهی چاپ شده است و در مقدمه هیچ توضیحی نیامده جز این که این رساله فقط همین نسخه را دارد در صورتی که در همان جلد از فهرست (339/2) و در چند صفحه قبل نسخه ای با عنوان «رساله در اکسیر» ناشناس معرفی شده که همین رساله است. آنچه در همین رساله چاپ شده، می توان دید این است که قرینه ای در آن نیست که ثابت کند این رساله ترجمه است. ثانیاً اگر ترجمه باشد مسلم ترجمه «شدور الذهب» نیست و اگر ترجمه شرح مکتسب و مراد نهایة الطلب باشد، ترجمه قسمتی از آن خواهد بود و ممکن است ترجمه شرح مکتسب دیگری باشد. متن رساله از جهت انسجام مطالب و نثر به تألیف شباهت بیشتری دارد و نسبت آن به میرفندرسکی جای تامل دارد گرچه نسخه ای در مجلس (ش 15652/6) معرفی شده که با عنوان رساله اکسیر» و مؤلف را احمد بیک یزدی دانسته است که محتملاً مراد احمد بیک خوزانی اصفهانی (11ق) باشد. به هر

صورت ما نام «رساله در اکسیر» را مناسب تر از ترجمه می دانیم و نسبت آن به میرفندرسکی شاید الآن منطقی تر از احتمالات دیگر باشد و نیاز است تا این قسمت با بخش های «نهایه الطلب» و حتی کبریت و زبیق میرفندرسکی تطبیق شود تا نتیجه جدی تر حاصل شود و فعلا ما تمامی نسخه ها را به میرفندرسکی منتسب کرده ایم تا دسترسی به همه آسان باشد نه از جهت اطمینان به انتساب.

آغاز: بدان که اکسیر چیزی است گدازنده و آمیزنده، صبر کننده، قرار گیرنده، تمام سازنده، کمال دهنده. ماده ای که صورت اکسیر بدان قائم است حال خالی از آن نیست که در بسیط ظنی یافت می شود یا در مرکب ...

انجام: و اخذ جزوی از هریک و بر ده جزو از فضه و بعد از آن بر نواقص و بر این قیاس اکسیر حمزه. بحمد الله که شد کام دل من XX به توفیق الهی حاصل من. عزیز من بسی رنج کشیدم ... و عمل به این از مشکلات منعم حقیقی روزی کند بمنه و جوده. چون شیشه عالمی همه گردن کشیده اند تا از شراب شوق که را سرخ رو کند.

چاپ: مجموعه رسائل خطی فارسی، دفتر اول، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، بهار 1368 ش، با تحقیق زهرا گواهی با عنوان «ترجمه شذور الذهب»

[کشف الظنون: 1811/2؛ معجم المؤلفین: 292/8]

1. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 217/4

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شرح مکتسب» و ناشناس؛ خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن 13، 15 گ (26 پ - 40 ر) [ف: 1-53]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15652/6

آغاز: برابر؛ انجام: لایتغیر ابداء و اینست حجر مکرم و اکسیر اعظم و طبیعت خامسه.

در فهرست با عنوان «رساله اکسیر» و از احمد بیک یزدی دانسته شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن یحیی مازندرانی، تا: 1232ق؛ کاغذ: آبی یا کرم یا سبز روشن، جلد: تیماج تریاکی بدون مقوا چروکیده ضربی، 37ص (145-181)، 20 سطر، اندازه: 15/3 × 21 سم [ف: 43-215]

3. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 19272/14

آغاز: برابر در فهرست با عنوان «رساله در اکسیر» و ناشناس؛ کاتب: محمد موسوی مازندرانی ابن میر مصطفی، بی تا، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی دار، 8 گ، اندازه: 19/5 × 29/5 سم [ف: 2-339]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12632/7

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شرح المکتسب» و ناشناس؛ خط: نسخ ریز، کان بهائی بن احمد العاملي (الکاظمی)، بی تا؛ مصحح، رکابه دار؛ کاغذ: فرنگی، 3گ (11-13)، 59 سطر، اندازه: 8 × 17 سم [ف: 32-64]

5. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 19323/5

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شذور الذهب» و از میر فندرسکی دانسته. در هامش صفحه اول یادداشتی با خط مغایر آمده که میرزا یوسف گرگانی گفته است که این ترجمه از میر فندرسکی است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، مجدول به طلا و مشکی و آبی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه ای، 16 سطر متن و چلیپا (7/5 × 15)، اندازه: 13/5 × 21/5 سم [ف: 2-398]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8679/4

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «ترجمه شرح المکتسب» و ناشناس و آن را ترجمه قسمتی از نهاییه الطلب دانسته؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 6گ (31-37پ)، اندازه: 13/5 × 21/5 سم [ف: 22-229]

الاکسیر / کیمیا / عربی

al-iksīr

شاذلی، اسماعیل

šāzēlī, esmā'īl

رساله ای است در کیمیا که مؤلف از استادان معروف آن علم و آثارشان نام برده، از جمله: شیخ ابو عبدالله محمد زواری، و از کتاب مصحف الجماعه حکیم زراطش (زرا تشت) و مکالمات او با بریندس، مصحف الحق زوسم معروف به مصحف الصور و مکالمات زوسم با تیوسانیه، ماریه قبطیه و رساله الصنم او، حکیم درویش، زیتون، اطاموش و بیون برهمی و سپس کتاب محاوره و سؤال و جواب حکیم زوسم با تیوسانیه یاد می کند.

آغاز: بسمله، حمدله، أما بعد من عبدالله ابی هادی اسمعیل وفائی الشاذلی عامله الله بلطفه الخفی بمحمد و آله الی اخیه و الولی فی ذاته ... الممنون علیه بما من به علی الرأس الفاضل ابوبکر محمد بن زکریا الرازی سیدنا ابو عبد الله محمد الزواری انفعنا الله ببرکته

انجام: فافهم ذلك ترق في اعلى المسالك و الله لا رب غيره ولا خير الا ليره و صلى الله على سيدنا محمد و آله

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14645/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی عطف پارچه ای، 7 گ (53 پ-59 ر)، 23 سطر (10×17)، اندازہ: 15×21
سم [ف: 37-101]

2. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3938/5

آغاز و انجام: برابر

خط: شکستہ نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ رنگی آہار مہرہ،

ص: 661

جلد: تیماج قرمز یک لا عطف و حاشیه تیماج سبز، 34ص (185-219)، 16 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 21/5 × 14/5 سم [ف: 10-2059]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3187/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی ذهبی تهرانی، تا: دوشنبه 11 صفر 1304ق، کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: میشن لایی سیاه مغزی قهوه ای، 13 گ (4پ-16ر)، 17 سطر، اندازه: 209 × 13/2 سم [ف: 6-274]

اکسیر / اخلاق / فارسی

eksīr

قزوینی، نوروز علی بن محمد، ق 11 قمری

(- 17c qazvīnī, nowrūz 'alī ebn-e mohammad)

وابسته به: زاد السالکین فی تهذیب الأربعین؛ قزوینی، نوروز علی بن محمد (-11)

مؤلف کتابی عربی به نام «زاد السالکین» در معارف اسلامی نوشته بود ولی چون اطلاع بر آن بر همگان دشوار بود آن را به فارسی ترجمه نموده و منقسم بر چهار جزء نموده و هر جزء دارای ده «اصل» و یک «خاتمه» می باشد، فهرست عناوین چنین است: جزء 1. اصول اعتقادات؛ 2. اعمال ظاهری؛ 3. اخلاق مذمومه؛ 4. اخلاق حمیده. مترجم در مقدمه می گوید: «نوروز ریاض بندگی اقتداء بهم در شرح اجزاء این معجون نسخه زاد السالکین را فراهم آورده بود و چون این نسخه بلغت عرب بود بعضی از دوستان التماس نمودند که مثل این نسخه بلغت خوش نوشته شود ... و چون این معجون کار اکسیری که مس وجود انسانی را طلای خالص گرداند می کرد این نسخه با کسیر مسمی شد».

آغاز: ستایش بی قیاس مدیری راست که تخمیر طینت آدم را به ید قدرت خود به چهل صباح

انجام: زنگیان دشمن آینه بی زنگارند xx به که زین تیره دلان آینه پنهان داریم

[الذریعة 277/2 رقم 1124؛ نسخه های منزوی 1541/2؛ فهرستواره منزوی [6/324]

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 509

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 25 رمضان 1069ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 140گ، 16 سطر، اندازه: 19 × 12 سم [ف: 2-131]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14187

آغاز: برابر؛ انجام: به که دل بر خانه و دکان دهم و التوفیق من الله العزیز العظیم تحت الرساله سلوکیه

خط: نسخ، بی کا، تا: 1221ق [الغبائی: -63]

3. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 1004

آغاز: برابر؛ انجام: به کزبره (کذا) تیره دلان اینه پنهان دار (کذا) تم کتاب اکسیر وجود انسانی، اتمام پذیرفت بتویق الله تع... تحریراً فی 12 ربیع الاخری سنه 1231 ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 12 ربیع الثانی 1231ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی کهنه، 101گ، 17 سطر (9×15)، اندازه: 15×20 سم [ف: 2-269]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1239

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: هادی بن محمد حسینی، تا: پنج شنبه 27 ذیقعده 1246ق؛ پس از این کتاب اوراق بسیاری است دارای مطالب متفرقه و روایات و حکایات و موضوعات تاریخی و منشآت عربی و جز اینها به خطوط مختلف، اصل کتاب تا برگ 95 می باشد و بقیه ملحقات است؛ جلد: تیماج قهوه ای، 364گ، 17 سطر، اندازه: 16×22 سم [ف: 4-38]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5376

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 16 جمادی الثانی 1258ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 133گ، 13 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 14-164]

6. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: 138/1

آغاز و انجام: برابر

این کتاب در فهرست به فیض کاشانی نسبت داده شده است که به فزینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: شعبان 1258ق، جهت آخوند ملا غلامعلی؛ واقف: ملا غلامعلی سمنانی دامغانی، 14 رمضان 1273 در قریه دولت آباد؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 90گ، 13 سطر، اندازه: 11/5×20 سم [ف: -19]

7. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2834/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 9 رمضان 1299ق، جان نجف اشرف؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز ضربی،، 66گ (298پ-364ر)، 19 سطر، اندازه: $20 \times 14/5$ سم [محدث ارموی میخ: 1-170]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1782

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نستعلیق، کا: نصرالله آشتیانی، تا: 1307 ق، برای میرزا ابوالقاسم خان سررشته سرکاری وزیر بقایا؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: عطف و گوشه میشن رویه ابری سیاه، 132گ، 14 سطر، اندازه: $20 \times 13/7$ سم [ف: 2-34]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2220

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، کا: یحیی بن محمد حسن شهیر به سرور قزوینی الاصل تبریزی المسکن، بی تا؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره دار، جلد: میشن خرمایی داغ کرده، 156ص، 17-18 سطر، اندازه: $22 \times 16/5$ سم [ف: 6-178]

ص: 662

الاكسير = رسالة الصناعة = اقسام العمل المكتوم في تدبير الحجر / كيميا / عربى

al-iksīr = r.-uṣ Ṣanā'a = aqsām-ul 'amal-il maktām fi tadbīr-il ḥajar

احسانى، احمد بن زين الدين، 1966-1241 قمرى؟

(ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

مختصرى است در علم صناعت كه در چهار عمل تفصيل ماده، تزويج ماده، تفصيل ارکان و طبایع و تركيب ارکان بررسى مى شود.

آغاز: «اعلم ان الحجر معمول و نسبته إلى الاكسير كنسبة النطفة من المنى الى الانسان فكما أن النطفة تتكون من كل طعام.

انجام: لاتجد مثله في كتاب و لاتسمعه من خطاب فخذما اتيتك و كن من الشاكرين

چاپ: دارالسلطنه تبریز؛ سنگی؛ 1273ق؛ رحلی (جوامع الكلم: ج 1، قسم 1، صص 129 - 130)

[الذريعة 196/18؛ فهرست مشايخ 43/2]

1. قم: مركز احیاء؛ شماره نسخه: 2029/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1240ق؛ جلد: مقوایی، دورو عطف تیماج مشکی، 3گ (30 پ-33ر)، اندازه: 16/5×11 سم [محدث

ارموی مخ: 1-170]

قم: مركز احیاء؛ شماره نسخه: 2180/2

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-225]

2. یزد؛ وزیرى؛ شماره نسخه: 1936/3

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد صادق یزدی، تا: 1252ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکى، 12ص (33-45)،

اندازه: 19×14 سم [ف: 3-1099]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1936/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 17 ربیع الاول 1270ق، کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی یک لا، کص (50-51) [سنا: فی: 2-131]

4. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3952/6

آغاز: برابر؛ انجام: ولا تبخسوا الناس اشياءهم يعني الاركان الاربعه و لاتعشو في الأرض مفسدين كالتسعة الرهط الذين يفسدون في الأرض و هي التساقى الثلاث والست فان بكل واحدة يخرج من الارض مفسد حتى تكون مقدسة مباركا فيها للعالمين و باقى السؤال اشترنا اليه في كلامنا هذا

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیحجه 1282ق؛ مجدول، ترجمه به فارسی در زیر سطور، فائده در حدیث و ادعیه و حکایتی از صاحب منتخب و نقلی از حلیة المتقین فائده در توضیح بعضی از آیات و کلمات شریفه قرآن مجید، چند فایده در طب و کیمیا، حواشی از کاتب محمد حسین؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، مجدول گرهی، 36گ، 22 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف مخ: 3-983]

5. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3731/17

آغاز: برابر بی کا، تا: 1300ق؛ جلد: مقوایی با کالینگور سبز، 4 ص (100-97)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 5-1769]

6. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3301/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 3گ (2پ-4پ)، 16 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 6-362]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 726

آغاز: برابر

در فهرست به نام «کلمات شیخ احمد علی» و بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 21 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 17 × 17 سم [ف: 2-460]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5445/17

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد بن علی گنجوی تبریزی، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، 1گ (168-168پ)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-351]

الاکسیر / کیمیا / عربی

al-iksīr

صرحانی، علاء الدین

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3191/5

آغاز: بسمله، حمدله، اعلم أن النافذ البصير يخرج الحق من الباطل و يجمع المتبدد و يؤلفها و يصل إلى مراده انشاء الله تعالى قال جابر دعاوى اهل الصنعة؛ انجام: في عيون مشايخ العظام بحق نور محمد عليه افضل الصلوة و السلام و على آله و أصحابه الكرام الى يوم القيمة و القيام، تم و كمل

خط: نسخ، بی کا، تا: 1283ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قرمز، 9گ (115پ-123پ)، 17 سطر، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 6-
[281

الاکسیر / بهائیت / عربی

al-iksīr

صبح ازل، یحیی، 1246-1330 قمری

(sobh-e azal, yahya (1831-1912

پاسخ سؤالی است در ماهیت ظاهری و باطنی اکسیر به شیوه بایان. در پایان تصریح می کند که این اولین رساله ای است که در جواب کسی نوشته است.

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10777

آغاز: سبحان من خص احبائه بالبلاء و اختص اهل ولائه بالبقاء

ص: 663

دون الفناء و اكسي كل احبته بانوار السناء و خص نفسه بشئونات الوحدة و الكبرياء ... اما بعد قد بلغ الى كتابك في غيابت ذلك الجب و اطلعت بما رمز فيه و اجبتك ... فاعلم انما الاكسير خلق لك و انك ما خلقت للاكسير؛ انجم: و لولا كنت سائلا هناك ما اشرت الى احد هذه الاشارات في العبارات و الى هنا اختتم كلامي لك يقول ربي في كتابه سبحان ربك رب العزة عما يصفون عمراه خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 14؛ جلد: گالينگور سبز، 5گ، 15 سطر (5/6 × 12)، اندازه: 13×20/5 سم [ف: 20-318]

الاكسير كيميا / عربى

al-iksīr

رضوى حسينى، عبدالرحيم

razavī hoseynī, “abd-or-rahīm

قم: مركز مطالعات؛ شماره نسخه: 641/1

آغاز: بسمله فذ الشجرة الطوريه فانه افضل في برج الحمل ما بين خمسة عشر الى ثلثين؛ انجم: فيكون الزهره قد تخلصت عن شبها و كبريتها و الق على كل عشرة درهم قمر معنوى و الحمد لله رب العالمين ...

خط: نسخ و نستعليق، كاتب = مؤلف، بي تا، جلد: تيماج، قهوه اى، ضربى مجدول، 10گ (پ-10پ)، اندازه: 17×21 سم [ف: 1-546]

الاكسير / كيميا / عربى

al-iksīr

طغراني اصفهاني، علم الدين

toqrā ī esfahānī, “elm-od-dīn

آغاز: بسمله، أما بعد استعد كم يا بني بطاعة الله و حبب اليكم العمل بمرضاته فاني مؤد حق الله

انجم: و هو خليفتي عليكم جعلنا الله و اياكم من الفائزين بمعانيه آمين يا رب العالمين و الصلوة و السلام على محمد و آله الطيبين الطاهرين

1. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 3188/4

آغاز و انجم: برابر

خط: نستعليق، كا: محمد على طهراني ذهبى، تا: قرن 14؛ كاغذ: فرنكى آبي فلغل نمكى، جلد: ميشن لايى سياه مغزى قهوه اى، 7گ

(72-78)، 17 سطر، اندازه: 13/2 × 20/9 سم [ف: 6-278]

2. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3731/1

آغاز: برابر بی کا، تا: 1300ق؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، 6ص (1-6)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 5-1767]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 10901

خط: مختلف، بی کا، بی تا [الفبائی: -409]

الاکسیر / کیمیا / عربی

al-iksīr

عبدالرحمن

abd-or-rahmān

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 276/7

کا: حسن، تا: 1085ق [نشریه: 2-102]

اکسیر / اخلاق / فارسی

eksīr

میر علی

mīr-ālī

وابسته به: زاد السالك = آداب السلوك = زاد السالكين = سلوک = آداب السالكين = سلو کیه = منازل السالكين؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (1006-1091)

اهدا به: میرزا علی اصغر خان صدر اعظم

ترجمه زاد السالكين گویا از فیض و در چهار جزو، در اخلاق مذهبی است.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 324

خط: نسخ، کا: زین العابدین، تا: 1314/1311، برای میرزا علی اصغر خان صدر اعظم [نشریه: 2-63]

eksīr = tadbīr-e hajar-e mo'azzam

آغاز: بسمله، گفت هرگاه بدانی و بشناسی تو آن حجر فلاسفه را که آن را هیولای واحد گویند و سر تفصیل آن بیابی

همانند:

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 7124

آغاز: برابر؛ انجام؛ او را و یکی از این باب بر بیست قمر طرح کنند شمس گردد بعون الله تعالی.

خط: نسخ خوش، کا: رجبعلی ابن عبد الله، تا: 1277ق؛ در پایان این رساله 3 بیت شعر از قول شیخ بهاء الدین رحمة الله در موضوع کیمیا آمده؛ خریداری از امرالله صفری؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار و مهره، جلد: مقوایی، روکش تیماج قهوه ای روشن حاشیه مجدول گل و بته ضربی، گ (94-95ر)، 17 سطر (8×14)، اندازه: 17/5×22 سم [رایانه]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3280/36

آغاز: برابر؛ انجام؛ از کلس حجری ... مشتری کنند قایم النار گردد و بوده باشد قمر روناس بعون الله

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن قهوه ای مقوایی، گ (76پ-77ر)، 16 سطر محشی،

ص: 664

اندازه: 16/3 × 20/8 سم [ف: 6-356]

الاکسیر / کیمیا / عربی

al-iksīr

غیر همانند:

1. تهران: مهدوی؛ شماره نسخه: 27611

بی کا، تا: قرن 9؛ نونویس [نشریه: 2-102]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1863/5

در ساختن اکسیر و تشمیعات و تعفینات؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالنبی شافعی و عزیز الله قادری، تا: 1152ق، جا: بصره؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میسن تریاکی روشن، 3ص (23-25)، 28 سطر (9 × 15)، اندازه: 21/5 × 9/5 سم [ف: 10-447]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1863/4

قول عراقی در اکسیریک یک دائق آن رنگ میند الف الف و مائه الف مثل خود را، خط: نستعلیق، کا: عبدالنبی شافعی و عزیز الله قادری، تا: 1152ق، جا: بصره؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میسن تریاکی روشن، 1ص (22-23)، 28 سطر (9 × 15)، اندازه: 21/5 × 9/5 سم [ف: 10-447]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11900

آغاز: غیره و فی البلاد الجنوبية التي وراء خط الاستواء؛ انجام: الايشك احد آخرا الفن الثامن لالایقه هذا الكتاب

ظاهراً رساله مرتب است بر دو فن: از فن اول چهار صفحه و هفت سطر موجود است: «الفن المذكور اعلم ان الذهب اشرف الاحساد الارضیه» فی الثاني ترجمه به فارسی و در حاشیه به خط نستعلیق نبشته شده است. تعدادی از عناوین فن ثانی: فصل فی استخراج الماء الأول المسمى صابوس (کذا) استخراج الماء الثاني المسمى قوریال. استخراج الماء الثالث المسمى ترایبوس. باب نقل النحاس من هیئته الی هیئة الذهب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز: واقف: محمد وجدانی، اسفند 1359؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا با عطف و گوشه میسن، 9ص، 22 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [الفبائی: 63]

5. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 31868

جداول و یادداشتی در ... خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی، تا: 1303ق [ف: 6-274]

6. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2532/1

خط: نستعلیق، بی کا، بیٹا؛ اهدایی: اکبر آقا شاکر؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکئی، 47گی = (1-48)، 12 سطر (7 × 12)، اندازہ: 16 × 10/5 سم [ف: 4-1332]

7. تہران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3201

یادداشتی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ گ (37-38) [ف: 6-289]

8. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 214/3

در اکسیر به عربی در یک صفحہ در ہامش رسالہ اول، بندی منقول از درر المنثوری؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مہر: حاج سید سعید کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج لایہ ای قہوہ ای، آص، اندازہ: 20 × 25/5 سم [ف: 1-185]

9. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1087/1

آغاز: بسملہ. خذ الشجرة الطورية في برج الحمل ممن هو ما بين الخمسة عشر إلى الثلاثين. و الاسود احسن من الاشقر و اغسله عن الأوساخ و اقرضه ناعما وضعه في القرع الى نصفه و اربط عليه الانبيق و قطره؛ انجام: و أن القيت الأبيض على الفضة كان اكسيرا. فافهم فقد شرحت ... و للتردد مدخل تام. و الله الموفق للصواب. اللهم سهل لمن هو على شفيق و تمم له بمحمد و آله و اجعل التوفيق له خير رفيق (کتب کاشف الاسرار بيمينه. ف.م)

از کاشف الاسرار و بتازی کہ از ساختن اکسیر گفتگو کرده و در میانه آن از خود نامبرده و می گوید کہ من تا ساعت ده شب بیدار ماندم و این را پرداختم و این مصرع را می آورد: «رنج راحت دان چه شد مطلب بزرک»؛ خط: نسخ، بی کا، بی تاب جلد: تیماج سرخ ضربی، 1 گ (1 ر و پ) 24 سطر (14/5 × 20)، اندازہ: 22 × 16/5 سم [ف: 4-1002]

اکسیر / کیمیا / فارسی

eksīr

غیر همانند:

1. تہران؛ مہدوی؛ شماره نسخه: 276/2

بی کا، تا: قرن 9 [نشریہ: 2-102]

2. تہران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 95

آغاز: بسملہ - اسامی علم شریف صمغ الارض نمکست، صابون الأجساد سرب است؛ انجام: حکماء اختیار و ابرار و خاتم انگشت سلیمان روزگار و مہر نگین جمیع مؤمنان و جواهر انبیا ...؟

این کتاب کہ احتمالاً در 950ق تحریر شدہ در علم اکسیر است و در آن از تکلیس متعدد و طروق مختلف آن بحث کردہ و نیز اعمال

بعضی از کیمیاگران را آورده از صفحه 1 تا 3 اسامی نام عناصر این علم که به علم شریف موسوم است، نزد آن کسان در فوق آمده و در زیر آن نام فارسی آن عنصر از صفحه 183 تا انتهای کتاب مباحثی است درباره اکسیر و در صفحه 182 و 183 حروف عبری و رمل طلسمات نوشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 13 کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی یک لا، 189ص، 21 سطر (10×19)، اندازه: 17×24 سم [ف:-131]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18/ 153

من قول خالد بن عبد الرحمن؛ کا: شیخ احمد بن محمد جعفر خوانساری ساغر، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد ضریبی مقوایی، 8ص (181-188)، ابعاد متن: 1367، اندازه: 11×18 سم [سنا:ف: 1-78]

ص: 665

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10802/3

آغاز: باب در تنقیه زهره: زهره را صفحه تنکه کرده در حل عتیق فرو برد؛ انجام و تمام هندوستان و عالم را این عمل کافیسست (کذ) زنهار الف زنهار که این نسخه مبارک از ناهلان و ناکسان پیوشد تا در حفظ و امان باری تعالی بوده باشد و الله اعلم بالصواب

بیشتر در عنوان «باب» و گاهی در عنوان «فصل»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن 1350؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه، 24 گ، 13 سطر، اندازه: $17 \times 11/5$ سم [الفبائی: -63]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5888/4

آغاز: طریقه ماء الرأس ملح القلی را هر قدر که بظرف سنگی ریخته ... کاه عبدی ریخت در دیک جدید توتیا و طلحه کردنش مزید

نویسنده از تجربیات خود نیز نوشته برخی به نظم است؛ خط: نسخ، کا: سید علی حسینی حسنی، تا: 1274ق، کاغذ: فرنگی سفید و آبی کمرنگ، جلد: تیماج حنایی کمرنگ با ترنج و نیم ترنج دور منگنه، 13-15 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 17×11 سم [ف: 17-284]

6. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 214/2

آغاز: بدانکه مرکبات اجزاء جواهر زنده است که جمع کرده شود میان ایشان

گفتاری است بدون خطبه و خاتمه در صفت حدید منزل و نحاس منقی، فصل در اصل حجر فصل در صفت تدبیر، فصل در تنقیه و تحلیل و تکلیس، فصل در صفت تیزاب فاروق، باب القمر و باب الشمس و در آن از عرب مؤذن نقل می کند و در تذهیب برنج و صفت عبد محلول و صفت تصعید کبریت و زرنیخ و تدبیر سرکه در کبریت ها، فصل در تدبیرات آب کبریت، باب القمری و در آن از ساختن شنجرف و بوره ها و تشمیع لا-جورد و توتیا و نمکها و طلق و تشمیع نمک به روغن و صفت ماء املاح و زیبق و ابواب حیوانی و صیغ جواهر و نسخه شاه نعمت الله ولی و بندی منقول از غزالی و تصعید زیبق و نوشادر و کبریت در زرنیخ و ... یاد شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ بطور چلیپا در هامش رساله اول؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج لایه ای قهوه ای، 24 گ (1-24)، اندازه: $20 \times 25/5$ سم [ف: 1-184]

7. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 108716

آغاز: بسمله. ایضا در چهار رقعہ مبقله دیگر. فائده در تدبیر تنهائی. بسمله که وضع کن از آن حجر پنجاه مثقال در قرع و تقطیر کن برطوبت؛ انجام: که بهتر از طلای معدنیست و نیکوتر. پس شکر کن خدای تعالی را مکرر. والسلام.

این گفتار که در اکسیر فیلسوفان است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، 6 گ (6-11پ)، 24 سطر ($20 \times 14/5$)، اندازه: $22 \times 16/5$ سم [ف: 4-1003]

8. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1087/34

آغاز: باب سیم در اعمال کلیه قمری است مشتمل بر ده فصل و هر فصلی محتوی اعمالی است که از اکسیر آن یکجزو هزار جزو تا صد

جزو طرح پذیرد-فصل اول در عملی است که از اکابر اهل صنعت بر حجر حکما کرده اند؛ انجام: در تطهیر اجساد باید از روش سابق عمل نمائی تا جسد پاک و مطهر شود.

سخنانی است به پارسی و تازی درباره اعمال کلیه قمری و اکسیر و ماء احلال و تکلیس طلی و تبيض کبریت؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 34 گ (129-136ر)، 24 سطر (14/5 × 20)، اندازه: 16/5 × 22 سم [ف: 1005-4]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17549

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ 76 گ، اندازه: 11/5 × 16/7 سم [رایانه]

10. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 992/4

آغاز: بسمله. امید که حضرت واهب الصور همچنانکه بر معانی عدد این معانی رموزات مخفیة و دقایق غامضه این توفیق (متن)

کیمیا که گویا ترجمه ای است؛ بی کا، بی تا [نشریه: 7-264]

11. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1404

آغاز: نقره خوب سره خالص شد با باباب تشمیع الرصاصین و بالا ملاح؛ انجام: تا یکدرم از وی بر صد و پنجاه و هفتاد تا دو بیست

رساله ای است در طرز ساختن کیمیا و اکسیر؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: معمولی، 42 گ، 15 سطر، اندازه: 10 × 20 سم [مؤید: 3-329]

اکسیر = اکسیر وجود انسانی / اخلاق / فارسی

eksīr = eksīr-e vojūd-e ensānī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26657

آغاز: دشمن جدا شود و محب حقیقی از هر جائی امتیاز؛ انجام: آئینه بی زنگارند به که زین تیره دلان آئینه پنهان داریم

خط: نسخ، بی کا، تا: 1248ق؛ افتادگی: آغاز؛ علامت قیامت با شماره 26658 ضمیمه است [رایانه]

اکسیر (پراکنده هایی در) / کیمیا / فارسی

(eksīr (parākande-hā-ī dar

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 276/12

بی کا، تا: قرن 9 [نشریہ: 2-102]

- الاکسیر الأحمر < الصنعة الی ابی عبدالله البرقی

اکسیر الأخبار الأخیار الأبرار / حدیث / عربی

ص: 666

حسینی اردکانی، حسن بن حسین، 1281-1338 قمری

(hoseynī-ye ārdakānī, hasan ebn-e hoseyn (1865-1920

تاریخ تألیف: 1307 ق (جلد 3)

مجموعه اخبار و احادیثی است مروی از اهل بیت طاهرین (علیهم السّلام) با تصریح مؤلف به صحت آنها، در توحید و فضائل و آداب و اخلاق اسلامی با ذکر سند در بیشتر آنها، در چهار جلد: 1. توحید و صفات الهی؛ 2. فضایل حضرات معصومین و خطبه هایی از امیرالمؤمنین (علیه السّلام)؛ 3 و 4. مواعظ و اخلاق. چاپ: ایران، سنگی، 1325/1319، رحلی، 158ص +...

[فهرستواره منزوی 105/7؛ مشار عربی ص 80]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 986

جلد اول کتاب می باشد در پنج مقصد؛؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ با یادداشتی از وی پشت جلد که کتاب را در آن معرفی می کند به تاریخ چهارم شعبان 1313؛ جلد: تیماج مشکى، 245 گ، مختلف السطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 3-209]

اکسیر الاسلام (خاتمه) = شرح عهدنامه مالک اشتر / شرح حدیث

eksīr-ol eslām (xāteme) = š.-e "ahd-nāme-ye mālek-e aštar

کاشانی، صادق بن علی، ق 13 قمری

(kāšānī, sādeq ebn-e 'alī (- 19c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 33 سرود

این نسخه خاتمه کتاب اکسیر الاسلام اوست در شرح عهدنامه امام علی (علیه السّلام) به مالک اشتر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، قطع: رقعی [نشریه: 13-415]

اکسیر اعظم / کیمیا / فارسی

eksīr-e a'zam

اسفرائینی، ادريس

چند باب است در اعمال اکسیر و کیمیای، دارای فصول و نسخه ها با کلمه «صفت ...» شروع می شود. نام کتاب و مؤلف در پایان نسخه به خط کاتب آمده است.

[فهرستواره منزوی 3940/5]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5577

آغاز: باب اندر عمل بیاض از کتاب دیگر و این اعمال بطریقات روم است، بگیرند کلس پوست بیضه مرغ؛ انجام: و شایسته خاصه سلاطین باشد و بغایت سبک و پاکیزه بود انشاء الله تعالی

این عناوین در نسخه حاضر دیده می شود: باب: اندر عمل بیاض، فصل: وصیت در باب اکبر مغربی، باب: اندر معنی سلاح های سبک؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ سال 821؟؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 62 گ، 15 سطر، اندازه: 18/5×12/5 سم [ف: 14-339]

اکسیر اعظم = پنج گنج / اخلاق / فارسی

eksīr-e a'zam = panj ganj

صدر، محمد علی بن مفتی

sadr, mohammad alī ebn-e moftī

تاریخ تألیف: 29 رمضان 1258 ق

رساله مفصلی است در مسائل علم اخلاق، مؤلف این رساله را در پنج گنج و هر گنج در چند «قسم» تنظیم نموده است. او گنج پنجم کتابش را به نصیحت فرزند خود محمد حسن اختصاص داده است. فهرست مطالب کتاب: گنج 1. حکمت عملی، مشتمل بر سه معیار؛ 2. حفظ الصحه، مشتمل بر ده معیار؛ 3. آثار حکما؛ 4. اقوال لقمان و بعض ائمه دین و حکمای اسلام؛ 5. نصیحت فرزند دلبنده محمد حسن.

آغاز: فاتحه جریده ابداع و اختراع و فصل الخطاب کتاب ایجاد و اصطناع حمد حکیم علی الاطلاق است که بی سابقه استحقاق بحکمت بالغه و قدرت کامله خویش اشرف مخلوقات

انجام: روی خندان و عفو گستر باش XX بخروش و سرزنش مخراش / تا شوی در کنار وصل و فراق XX دفتری از مکارم الأخلاق. و السلام علی من اتبع الهدی و سلك سبیل النجا.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12647

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امام حسن، تا: 4 ذیحجه 1259ق؛ تملك: غلام فخر الدین به تاریخ 22 جمادی الثانی 1317 که نسخه را از ملا محمد عمر تاجر خریداری نموده؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه گالینگور لاجوردی، 134 گ، 15 سطر، اندازه: 18/5 × 24/5 سم [ف: 36-209]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11805

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امام الدین شریف، تا: 28 محرم 1260ق؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذ الوان، گوشه ها و عطف پارچه بنر، 94 گ، 18 سطر (20 × 11)، اندازه: 18 × 28 سم [ف: 34-70]

اکسیر اعظم (مختصر) / کیمیا / فارسی

(.eksīr-e a'zam (mx

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 27187

ص: 667

بی کا، بی تا، خریداری از رضا میدانی [رایانه]

اکسیر التواریخ / تاریخ ایران / فارسی

eksīr-ot tavārīx

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، 1298-21234 قمری

(e tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881

در دو جلد: نخستین از کیومرث تا پایان دولت زندیان به اجمال، دوم در تاریخ پادشاهان قاجار است و تا حوادث سال 1258. سرگذشت دانشمند زمان و شعرا و تألیفات و اشعار آنها را هم دارد. فهرست مطالب و نام مؤلف و کتاب در دیباچه دیده می شود.

آغاز: بسمله. افتتاح سخن آن به که کنند اهل کمال xx به ثنای ملک الملک خدای متعال / پادشاهی که پیرایه قدرش نرسد xx از ازل تا بابد و صمت نقصان و زوال. بلی اکسیر اعظم کلام و کیمیای بزرگ سخنوران ایام ستایشی است که خلاقان سخن خلقت نمایند

چاپ: جلد دوم آن به کوشش جمشید کیان فر در 1370 شمسی در تهران منتشر شده است.

[یادگار 57/2؛ یغما 147/3 و 172 و 232 و 276؛ منزوی 4221؛ بریگل 473]

1. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 133-ب

آغاز: برابر، انجام: لله الحمد از یمن اقبال خسرو بی همال شاهنشاه جهان پناه ... گرگ غنم را نگهبان است و دزد مزدور کاروان ... فرد. مبادا بی تو هفت اقلیم را نور xx غبار چشم بد از دولت دور بر همین نکته ختم شد مقصود xx لله الحمد و العلی و الجود. (قد تم الكتاب المستطاب في سلخ شهر صفر المظفر سنة 1259 فرد: سخن را بر سعادت ختم کردم xx ورق کاینجا رسید اندر نوردم. حرره العبد الاقل نصر الله التفرشی)

خط: نستعلیق، کا: نصر الله تفرشی، تا پایان صفر 1259ق؛ مجدول، دو صفحه نخستین حاشیه سازی شده به زر با گل و بوته سرخ و آبی با سرلوح آراسته؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روغنی آراسته با گل و بوته رنگارنگ در درون و بیرون زمینه بیرون سبز و زمینه دروخ سرخ، 326گ، 20 سطر (11×21)، اندازه: 19×31 سم [ف:-19]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4631-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 3-81]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1238

در جلد در یک مجلد؛ خط: نستعلیق، کا: نصر الله تفرشی، تا: 4 ذیقعد 1259ق؛ با فهرست در هر دو مجلد؛ تملک: شاهزاده محمد رضا میرزا در ذیحجه 1261، در محرم 1282 به شاهزاده دیگری منتقل گردیده؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای ضربی و مقوایی با

اکسیر الجنون و تحریر الفنون / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

eksīr-ol jonūn va tahrīr-ol fonūn

منظومه ای است در دو دفتر، دفتر اول در بیان مقامات طریقت و سیر الی الله و فنای فی الله.

[فهرستواره منزوی 221/10]

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 4906

آغاز: آغاز دفتر اول: بشنو ای بلبل ز گل این داستان xx نقد حال خویش را از ما ستان

آغاز دفتر دوم: حمدالله تعالی ذاته xx شهدالله تبارک انه

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ ظاهره بخط سراینده اشعار، محشی به یادداشت های معنوی و عرفانی است و دفتر اول در وسط واقع شده است، در انتها رباعیاتی دارد که ظاهراً از مؤلف است؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 121 گ، 18 سطر، اندازه: 14/5 × 21/8 سم [ف: 2-33]

اکسیر السعادة الرضویه / فقه، اصول فقه / عربی

iksīr-us s'ādāt-ir raqawīya

حسینی، علی بن احمد، ق 13 قمری

(hoseynī, "alī ebn-e ahmad (- 19c

تاریخ تألیف: جمعه 10 رمضان 1296 ق

مؤلف می گوید: «یکی از عزیزان که سرپیچی از فرمان او در خور من نیست از من خواست که مختصری در مسائل عقلی و نقلی پردازم من چون بازار علم را کاسد میدیدم امروز و فردا می کردم تا آنکه الحاح و اصرار شدید مرا بر آن داشت که این مختصر را در مهمات رؤوس مسائل عقلی و نقلی اعنی الحکمة النظرية و العملية پردازم و آن را بر یک «مقدمه» و چهار «باب» و یک «خاتمه» مرتب کنم بدین شرح: مقدمه: مقدمه در دو مقصد است، مقصد اول: در حکمت عملی، مقصد ثانی، در معانی حکمت و اقسام آن». او پس از تعریف این مقدمه به طور مختصر یک دوره فقه و اصول فقه را می آورد. در آن از محقق سبزواری یاد کرده است.

آغاز: بسمله الحمد لله الذي اتقن بحكمته نظام العالم.

انجام: لکن الله ... من علی ... للاثمام ... و تهیاً الفراغ من نقله الی البیاض فی یوم الجمعة العاشر من شهر رمضان المبارک فی الحول

السادس و التسعين بعد الماتين و الالف من الهجرة ... بمحرسة دار الخلافة الباهرة صانها الله عن الافات و البلية.

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1893

آغاز و انجام برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1299ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج پشمی، 93گ، 14 سطر (9×16)، اندازه:

ص: 668

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ روشن، کا: عبد العالی بن حاجی محمد رحیم برغانی، بی تا؛ مجدول، با سرلوح زیبا، مذهب؛ کاغذ: ترمه سپاهانی زرد، جلد: تیماج ضربی عنابی، 115 گ، 11 سطر (8 × 12/5)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 3-154]

اکسیر العارفين في معرفة طريق الحق واليقين / فلسفه / عربی

iksīr-ul 'arīfīn fī ma'rifat-i ṭarīq-il ḥaqq wa-l yaqīn

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، 979-1050 قمری

(sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572- 1641

تاریخ تألیف: 1031 ق

رساله ای است فلسفی در چهار مبحث از مطالب مربوطه به علم النفس و مرتب است بر چهار «باب»: 1. کمیة العلوم و قسمتها؛ 2. محل المعرفة والحكمة و هي الهوية الانسانية؛ 3. معرفة البدايات؛ 4. معرفة النهايات.

آغاز: بعد البسملة: سبحانك اللهم يا مبدع العقول و النفوس اضواءها و انوارها و مخترع الافلاك و الكواكب

انجام: اللهم و تحيتهم فيها سلام و آخر دعويهم ان الحمد لله رب العالمين ثم بتأييد الله المبدى المعيد يحكم ما يشاء لقدرته و يفعل ما يريد لقوته انه هو العزيز الحميد و صلى الله على محمد و آله اجمعين

چاپ: تهران، 1302 ق،، وزیرى، 63ص (رسائل آخوند ملاصدرا: صص 278-340)

[الذريعة 2/279؛ كتاب شناسی جامع ملاصدرا: 123-127؛ ریحانة الادب 3/417]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10602

آغاز: برابر؛ انجام: آن مبدأ كل شیء هو بعينه الغاية فالنفس العلامة من الله مبدأؤها و الى الله منتهاها

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1131 ق؛ به گواهی و ترقیمه برگ نهایی نسخه رساله حاضر به خط خود مؤلف دانشمند کتاب صدرالمتألهین شیرازی کتابت شده و از این جهت ارزشمند و کهن است؛ تملك: عبدالحسین نوربخشی در 1160 ق در شیراز با مهر «عبدہ عبدالحسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای ساده با ترنج، 23 گ، 27 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 1-33/126]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23817

آغاز: برابر؛ انجام: محسن بن مرتضی الكاشانی عفی الله عنه سنه بعد التصف

خط: نستعلیق، کا: محمد بن شاه فیض کاشانی، تا: قرن 11؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 225/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 12، جا: قزوین؛ کاغذ: اصفهانی، زرد و سفید، جلد: تیماج مقوایی قرمز، 29 ص (22-51)، 28 سطر (20/5×11)، اندازه: 16×26/5 سم [ف: 1-218]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10819/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: 1102ق، کاغذ آهار مهره حنایی، جلد: تیماج عنایی لایی، 5 سطر، اندازه: 12×24/5 سم [ف: 11-322]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1174/2-طباطبائی

آغاز: برابر؛ انجام: من الله مبدئها و الی الله انتهاها... و آخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمین و کتب هذه السطور بیده... عام الف واحدی و ثلاثین مؤلفها... المعروف بصدر الدین الشیرازی نجاهم الله عن موابقات يوم المعاد و الله ولی الرشاد

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد رحیم امامغلو، تا: 1129ق؛ 32گ (66-98) [ف: 23-669]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9948/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع مشهدی، تا: 1150ق، کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج مشکی، 12 سطر، اندازه: 13×18 سم [ف: 11-329]

7. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 379

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ تملك: محمد صادق به تاریخ 15 ربیع الثانی 1309 خریداری نسخه در کربلا، قیمت نسخه 150 ریال ثبت شده؛ جلد: تیماج سرخ مجدول با لچکی، 123 گ، 11 سطر، اندازه: 16×9/5 سم [ف: 1-60]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23810

آغاز: برابر؛ انجام: من علم الواحده و الجمیعه و الصصور (کذا)

بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: نباتی، 32گ، 15 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [رایانه]

9. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 20985

آغاز: برابر؛ انجام: المخلوقات العالیه و السافله کلها

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ ضمیمه نسخه ش 20980؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 47گ، 19 سطر [رایانه]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1719/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی کا، قرن 13ق؛ کاغذ: نازک اصفهانی، جلد: تیماج قرمز سیر، 31ص (272-303)، قطع: خشتی، اندازه:

ص: 669

15/5 × 21 سم [ف: 9-256]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 909/10

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-114]

11. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: فتاح بن عبدالله قمشه، تا: 1204 ق [تراثنا: س 13 ش 1-132]

12. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 378

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 9 ربیع الاول 1262 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى ضربی، 67 گ، 15 سطر (1065)، اندازه: 16/5 × 10
سم [ف: 461-]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12163

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 26 ربیع الاول 1262 ق؛ واقف: سید جلال الدین طهرانی، مرداد 1361؛ کاغذ آهار مهره شکری، جلد: تیماج
خرمایی، 47 گ، 16 سطر، اندازه: 14/5 × 10 سم [ف: 11-33]

14. تهران؛ نوربخش، شماره نسخه: 41/2

آغاز و انجام: برابر خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد حسین طباطبائی، تا: محرم 1263 ق؛ کاغذ: فرنگی و سفید،
جلد: تیماج سرخ یک لا دارای ترنج و نیم ترنج گل و بوته دار با حاشیه، 56 ص (68-124)، 15 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 1-50]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 337

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، کا: علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی، تا: شعبان 1264 ق، جا: اصفهان، مدرسه میرزا حسین؛ وقفی
فهرستی؛ 32 گ، 16 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 4-28]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13516/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم تهرانی شاگرد ملا هادی سبزواری، تا: 1273 ق، جا: سبزواری؛ مصحح، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای
مجدول، 57 گ (193-249)، 17 سطر (7 × 16)، اندازه: 12 × 22 سم [ف: 34-294]

17. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 663/14

خط: نسخ، کا: محمد علی بن صفی ملا عبدالغنی تفرشی، تا: پایان جمادی الثانی 1274ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 37گ (125پ - 161پ)، 20 سطر (8 × 15)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: -353]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14335/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: کلبعلی شوندی افشار قزوینی، تا: 1275ق، کاغذ: فرنگی، 31 (69-100)، 2 سطر، اندازه: 5/6 × 13 سم [ف: 221-36]

19. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 662/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: آقا قزوینی، تا: 1278ق؛ فاقد جلد، 29گ (1پ - 30پ)، 21 سطر (6 × 13)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 2-297]

20. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 651/1

در ده فصل؛ بی کا، تا: 1279ق، قطع: خشتی [ف: -290]

21. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 354/1

خط: شکسته نستعلیق، کا: عباسقلی سیف الملک نوری پسر محمد زکیخان سردار فارس، تا: جمعه 18 رمضان 1280ق [نشریه: 2-115]

22. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 339/3

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: 1294ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 60گ (92پ - 151ر)، 13 سطر (7 × 13)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: -281]

23. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 592/1

خط: نسخ، کا: شیخ محمد بروجردی، تا: 1295ق، به امر الاستاد المکرم ... شیخ علی نوری؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوایی رویه پارچه، 92گ (18-110)، 18 سطر، اندازه: 8/13 × 8/21 سم [ف: 5-91]

24. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 919

خط: نسخ، بی کا، تا: 1299ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ ضربی یک لایی، 37گ، 21 سطر (7 × 13)، اندازه: 16 × 21 سم [سنا:

25. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2608/5

خط: نسخ، بی کا، تا: 1301ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 55 گ (99-153ر)، 15 سطر (7 × 13)، اندازه: 10/5 × 16/5 سم [ف: 9-1463]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5083

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن صادق لاهیجی، تا: 1309ق؛ مهر: این کتاب از مملکات و جزء کتابخانه احقر حسن الحسینی است» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی قرمز، 162گ، ابعاد متن: 6 × 14/1، اندازه: 11 × 15/5 سم [ف: 15-49]

27. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 338

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1313ق؛ واقف: نائینی؛ 99گی، 10 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 4-28]

28. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3629

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، دارای احادیث و مطالب متفرقه به فارسی و عربی بعضی به تاریخ 20 رجب 1263؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 101گ، 14 سطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 10-29]

29. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5333/7

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 29گ (57-86پ)، 20 سطر [ف: 16-243]

30. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 592/1

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ 24 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 20 × 30 سم [ف: 2-349]

31. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 7961

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ قطع: وزیری کوچک [رشت و همدان: ف: 1285]

32. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 22501

آغاز: برابر؛ انجام: خلاصه اولیاء الله المعبود الواصلین

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

33. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7524/3

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز مقوایی، 63 گ (66 پ-128ر)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 3-182]

34. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 803/6

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جان اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضریبی، 45 گ (134 پ-177 پ)، 13 و 14 سطر

(9/5 × 5/5 و 10/5)، اندازه: 10 × 14/5 سم [ف: 398-]

35. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: ب-22

آغاز: برابر؛ انجام: و الله اعلم بالصواب انتهى کلامه تاویل قدسی. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ اهدایی: محمد و حسینعلی الهی؛ کاغذ

کاهی صیقلی سفید تیره، جلد: مقوای ساغری مشکی، 86 ص، 15 سطر (7 × 14/5)، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 11-]

36. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3322/9

از فصل 1-7 است تا پایان برابر با س 1 ص 336 چاپی تا آخر رساله؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم فاضل خلخالی، بی تا، کاغذ:

فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 8 گ (84-92)، 14 سطر (5/6 × 10)، اندازه: 16 × 10/5 سم [ف: 11-2306]

- اکسیر العبادات في اسرار الشهادات < اسرار الشهادة

اکسیر العبادات في اسرار الشهادات / تاریخ معصومین / عربی

لاری، عبدالحسین بن عبد الله، 1264-1340 قمری؟

(lārī, "abd-ol-hoseyn ebn-e "abd-ol-lāh (1848-1922

تاریخ تألیف: جمعه نیمه ذیقعدہ 1272ق چهل و چهار مجلس مفصل است در تاریخ حضرت امام حسین (علیه السلام) و بیان واقعه کربلا و شهادت آن حضرت و قتل خویشان و یاران وی، با نقل بعضی از اشکالات و پاسخ آنها با عناوین تذیل». در پایان خاتمه ای افزوده شده است دارای سه مجلس در امور متفرقه که بیان آنها لازم می نمود.

چاپ: شیراز، سنگی، 1314ق، رقعی، 10111صص؛ 1319ق، رقعی

[مشار عربی، صص 80-81]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9772

نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: عباسعلی بن عبدالله سمنانی، تا: پنج شنبه 5 ذیحجه 1272ق؛ جلد: تیماج قرمز، 279 گ، 23 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 25-112]

اکسیر العبادات في اسرار الشهادات (ترجمه) / تاریخ معصومین / فارسی

(t.iksīr-ul 'ibādāt fī asrār-iš Šahādāt.

منشی، منصب علی صاحب، ق 13 قمری

(monšī, mansab 'alī sāheb (- 19c

وابسته به: اسرار الشهادة = اکسیر العبادات في اسرار الشهادات؛ دربندی، آقا بن عابد (- 1285ق)

ترجمه اکسیر العبادات في اسرار الشهادات ملا آقا دربندی است. نام مترجم در انجامه کتاب آمده است. با اشعار و اضافاتی از مترجم با عناوین: «مترجم گوید» و «نظم مترجم».

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32918

آغاز: حامدا لله على اعطائه لنا الصبر في البلاء و مصليا على رسله ..... اما عبد این مجلس اول است از کتاب اکسیر السعادات في اسرار الشهادات در بیان سبب خروج ثمره فؤاد خاتم الانبياء سيد الشهداء؛ انجام: مجامع این کلام از آغاز تا انجام و السلام خير ختام و الحمد لله المنعم ... که جلد دوم ترجمه کتاب مستطاب اکسیر العبادات في اسرار الشهادات به اتمام رسید و می پیوندد آن شاء الله المستعان به جلد سیوم از مجلس دوازدهم در ذکر شهادت جناب سيد الشهداء

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: غلام علی سرایمری ضلع اعظمکده، تا: دوشنبه 10 صفر 1296ق، جا: مقام اکبرپور خاص ضلع فیض آباد، حسب اشاره راجه میر غضنفر حسین صاحب؛ ابتدای نسخه یادداشت معرفی کتاب به خط سید نصر حسن، مصحح، دارای بلاغ مقابله؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: فرنگی حنایی و فستقی، جلد: میسن قهوه ای مستعمل، 527گ، 15 سطر، اندازه: 33×21 سم [اهدائی ف: 8-187]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32939

آغاز: اللهم نحمدک علی و فیک الصبر فی البلاء و نصلی علی حبیبک سید الانبیاء محمد و آله الاتقیاء سیما علی سید الشهداء روحی له الفداء. اما بعد این مجلد سیوم است از ترجمه کتاب اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات. مجلس دوازدهم از این کتاب مستطبا در بیان حالات جناب سید الشهداء علیه السلام بعد شهادت سایر اقربا؛ انجام: و کتابی که مشتمل بر اغلاط است منجر به انواع مفسد می شود در تصحیح آن کوشش مزید نمایند. و الله الهادی الی الصدق و الصواب وله الشکر... مخالفیهم و منکری

ص: 671

فضائلهم و مناقبهم ن الاولين و الآخريين.

جلد سوم (از مجلس دوازدهم تا پایان کتاب)، ادامه نسخه 32918 است؛ خط: نستعلیق، کا: غلام علی سر ایمری، تا: پنج شنبه 21 رمضان 1298ق، جا: قصبه سر امیر ضلع اعظمکده، حسب ارشاد راجه میر غضنفر حسین صاحب؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میسن قهوه ای، 446گ، 19 سطر، اندازه: 18×19/5سم [اهدائی ف: 8-188]

اکسیر المتقدمین / علوم غریبه / فارسی

eksīr-ol moteqaddemīn

در علم اعداد، مطالب تحت عنوان «فصل» و «قاعده» و ... آمده، بدین ترتیب: فصل در باب ساعات، طریق ساختن مخمس، ... کسر 6 را باین طریق ساختیم، ... خواستیم لوح بسازیم، بدانکه انواع حساب ها چهار آحاد و عشرت و مات و الوف ... برخی ادعیه و خواص آن، تعویذ آتش منظومه در بروج اثناعشر، عدد قرآن، اعداد رسم اول و خواص او، شرح اسماء عظام، برخی از ختوم، تسخیر کواکب، خاصیت اعداد اسم باسط، جمله ای از ادعیه و خواص آنها فصل در عمل قرطاس، در عمل اکسیر، صفت گیاه.

مشهد، الهیات؛ شماره نسخه: 740

آغاز: بسملة الحمدلله رب العالمين ... اما بعد چون کسی خواهد که به علم اعداد عمل نماید نام؛ انجام: جداول

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکى فرسوده، مختلف السطر، قطع: ربیعی [ف: 1-13]

- اکسیر کبیر < الکیمیا

اکسیر (منظوم) / کیمیا، شعر / فارسی

(eksīr (manzūm

قمی، سید جعفر

(-) qomī, seyyed jaffar

1. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 3731/7

آغاز: بسملة، گر تو هستی در جهان از مرد کار

بی کا، تا: 1300ق؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، 2 ص (46-48)، اندازه: 11×18 سم [ف: 5-1768]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3390/9

آغاز: گر تو هستی در جهان مرد بکار XX صاحب سری و مرد با وقار، انجام: از من این ترکیب را برسان بوی XX برگ سبزی بیش نبود یادگار

این رساله به نام «رساله منظوم در علوم غریبه» در فهرست وزیری از سید جعفر قمی دانسته شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 2 گ (270-271)، 16 سطر (8×13)، اندازه: 11×17 سم [ف: 11-2389]

اکسیر (منظوم) / کیمیا، شعر / فارسی

(eksīr (manzūm

غیر همانند:

1. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1052

آغاز: بام بسم الله الرحمن الرحيم XX گشت مفتاح در گنج حکیم؛ انجام: شکر خدا نما تو ولی فاش گو بخلق XX از اشراق نور تجلی بغرب و بشرق

منظومه ای است در علم کیمیا و اکسیر که در اول آن مدائح ائمه (علیهم السّلام) آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی حسینی فراهانی قائم مقامی، تا: 14 ربیع الاول 1333 ق، در آخر نسخه اشعار متفرقه از شعرای مختلف که احتمالاً از جمع آوری مؤلف است، به امر حاج شیخ محمد حائری مجتهدی مازندرانی ابن الشیخ؛ جلد: تیماج مشکی، 202 گ، 17 سطر، اندازه: 5/14 × 5/21 سم [مؤید: 3-62]

2. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 1266/1

آغاز: مرد اکسیری گرت آید ببر XX گردد از سیماب لطف اکسیر گر؛ انجام: در میان دریافت چون مفتاحها XX ریخت در مینای صنعت راحها

منظومه ای است در علم کیمیا و تبدیل مس به طلا که در اشعار آن گاهی نصایح دارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: معمولی، 6 گ (1 پ-6 پ)، اندازه: 11×18/5 سم [مؤید: 3-221]

3. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 1266/2

آغاز: زان عروسی جمله را شاداب

کرد XX کارها در عقد با سیماب کرد؛ انجام: هیچ صنعت جز قناعت نیست نیست XX چون قناعت هیچ صنعت نیست نیست.

منظومه در علم کیمیا؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ جلد: معمولی، 5 گ (7-11)، اندازه: 11×18/5 سم [مؤید: 3-222]

الاکسیر و الجفر / علوم غریبه، جفر / عربی، فارسی

al-iksīr wa-1 jafr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3167/4

پراکنده هایی؛ خط شکسته نستعلیق، بی ک، تا: قرن 12؛ 1ص (30پ) [ف: 6-252]

الاکسیر و الکیماء / کیمیا / عربی

?al-iksīr wa-1 kīmīyā

غیر همانند: تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7535/55

ص: 672

خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 14؛ راسته و چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل آبی روی مقوا، 14 سطر (7×16)، قطع: ربعی، اندازه: 13×21/5 سم [ف: 16-617]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3119/21

آغاز: بسمله، ما اعجب هذه الامور و تحاضة الارزاق قال تأخذ کبریت اصفره و شمعها ... بمثلها عقابا؛ انجام: و ارتقت عن ابدائها مرتقة خفض دون اعاليها عين الناظرين

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ کاغذ: لفل نمکی آبی فرنگی، جلد: میشن لایی قهوه ای مغزی سبز، 6ص (290-295)، 17 سطر، اندازه: 13×20/8 سم [ف: 6-236]

- اکسیر وجود انسانی < اکسیر

اکسیر و حجر مکرم / کیمیا / فارسی

eksīr va hajar-e mokarram

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1367/6

آغاز: بدان ایدک الله تعالی که عمل انبیا علیهم السلام عمل حق است و علم اکسیر که به کثرت استعمال؛ انجام: لیظهر لك اسرار هذا السر العظيم واختم القول بذكر الله العلی واقول انه الحق من الله العزيز الجمیل

مطالبی را با عناوین «فصل فصل» و «فائدة» آورده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج مشک، 19گ، اندازه: 11×16 سم [ف مخ: 1-197]

اکسیر و صناعت حجر / کیمیا / فارسی

eksīr va sanā'at-e hajar

قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 99/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 5گ (1ر-6پ)، قطع: بیاض رقی [چند نسخه -ف: 233]

- اکشف همی و فرج غمی < معنی فقره «اکشف همی و فرج غمی»

اکفاء المکائد لاصلاح المفاسد / کلام و اعتقادات / فارسی

ikfā'-ul makā'id li-iṣlāḥ-il mafāsīd

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، 1276-1352 قمری

(bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860-1934

در رد بر صوفیه، نگاشته شده به درخواست شخصی که از اوضاع زمان شکایت داشته است.

چاپ: مشهد، مطبعه رضویه، 1326ق، سنگی

بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: 153

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد مطلع شدم بر شکایت تو اید ک الله تعالی از غلبه جهل بر اهل زمان و انحراف بسیاری از شاهراه
ایقان و ایمان

خط: نسخ، کا: حسینعلی خوشنویس، تا: دهه اول ذیحجه 1320ق، به دستور مؤلف؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، 63گ، 20 سطر، اندازه:
12 × 18 سم [ف: -117]

- الاکل < آداب الاکل

- اکل < آداب طعام خوردن و فواید صحبت نیکو

اکل المسک / فقه / عربی

akl-ul mask

بحرانی، جعفر بن کمال الدین، -1088؟ قمری

(bahrānī, ja'far ebn-e kamāl-od-dīn (- 1678

رساله ای در حلیت اکل مشک با استدلال به آیات و روایات و اقوال فقها.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21113

آغاز: بسمله، مسأله هل اکل المسک حلال ام لا الجواب اکل المسک حلال وفاق لابن فهد (ره) للأصل السالم عن المعارض و عموم
الأدلة کتاباً و سنة؛ انجام: فانهم يستطيعون مادب و درج انتهى و هذا واضح

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 11، اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکى یک لا، 2 ص، 21 سطر،
اندازه: 12 × 22 سم [اهدائی ف: 3-81]

الاکلیل / کیمیا / عربی

جابر بن حيان، 120-198؟ قمرى

(jāber ebn-e hayyān (739-814

آغاز: الحمد لله رب العالمين و صلى ... تسليماً. قد سبق لنا قبل كتابنا هذا خمسة وعشرون كتابة منها في الحيوان و خمسة الأشجار و كتابنا هذا يعرف بكتاب الاكليل و هو من الأشجار و كتابنا هذا يعرف بكتاب الاكليل و هو من الأشجار و نذكر فيه قرب التدابير لهذه الاشياء

انجام: و الكلام على عطارد سواء الا في عقدة فان الكبريت و النوشادر يتعلكان و الزبيق ينسبك بغير ذلك الوجه.

1. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 3467/26

آغاز و انجام: برابر

ص: 673

خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یک لا قرمز، 1 گ (53-53 پ)، اندازه: 15/6 × 23/2 سم [ف]:
[447-6]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9011/26

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1288 ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج عطف و سجاف تیماج
مشکی، 3 گ (72-74 ر)، 19 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 13/7 × 22/3 سم [ف]: 615-29/2

الاکلیل / طب / عربی

al-iklīl

رازی، محمد بن زکریا، 251-313 قمری

(rāzī, mohammad ebn-e zakaryā (866-926

رساله ای پزشکی در پانزده «باب»: 1. السواک و السفوفات فی کل فصل؛ 2. الحمام و منفعتہ و وقت الحاجة الیه؛ 3. الصولجان و الطبطاب؛ 4. البخور و انواعه و انتفاع البدن به؛ 5. الأکل و مقداره؛ 6. القیلولة و النوم و حاجة البدن الیهما؛ 7. الشراب و کمیته؛ 8. الفواکه؛ 9. الجماع و المنفعة منه؛ 10. الموسیقار و سبب ترکیبه؛ 11. الجوارشات و السفوفات؛ 12. الفصد و العلق و الحجامة؛ 13. الثیاب و أنواع ما یلبس منها؛ 14. الادویة و المعجونات؛ 15. الادویة القامعة الدافعة للسموم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7836

آغاز: قال ابوبکر .. ان الأرواح البسیطة هی مألوفة غیر متنافرة عن أشكالها الا بالقوالب الجسمانية؛ انجام: یدق ناعماً و یعجن بالعسل الشربة منه مثقال بماء فاتر علی الریق.

خط: نسخ معرب، کا: ابو البرکات الحکیم، تا: دوشنبه 13 رجب 156 ق، جا: آستانه عبدالعظیم؛ تملک: محمد زمان بن عطاء الله حسینی طیب؛ مهر: «عبدہ محمد زمان الحسینی» (هشت گوش)، کاتب «العبد ابو البرکات» (شش گوش)، «الفقیر إلى الله الغنی شهاب الدین ... الحسینی» (دائری)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 41 گ، مختلف السطر، اندازه: 18 × 23 سم [ف]: 184-20

اکلیل ایلخانی / طبیعات عربی

eklīl-e īlxānī

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274

وابسته به: تنسوقنامه ایلخانی = جواهر نامه = تنسوق نامه = تنسخ نامه = جواهرنامه ایلخانی = کتاب الجواهر = صفات جواهر و خواص احجار = رساله جوهریه؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (597-672ق)
مختصری است از جواهر نامه مؤلف که جهت هولاکو خان نگاشته شده است.

اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 475/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد این منتخبی است از کتاب جواهر در معرفت احجار و معادن و کیفیت و خواص هر یک زه اشارت و فرمان قضا جریان خاقان

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن محمد هاشم دهقی، تا: سه شنبه 27 ربیع الثانی 1314ق، جا: خیر آباد؛ جلد: مقوایی، 46گ (42پ - 47پ)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 2-376]

اکلیل المصائب فی مصائب الاطائب / تاریخ معصومین / فارسی

iklīl-ul maṣā'ib fī maṣā'ib-il aṭā'ib

تنکابنی، محمد بن سلیمان، 1302-1234 قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885

تاریخ تألیف: 3 شعبان 1288ق

در فضائل و مناقب حضرت سید الشهداء (علیه السلام) و وقایع کربلا و شهادت آن حضرت و یاران و اصحاب و اهل بیت وی، و بنا به گفته مؤلف دارای خطب جلیله و مطالب علمیه و قواعد کلیه در مصائب به روش فقها می باشد. دارای فهرست نسبتاً مفصلی است که مؤلف آن را در همان سال برای کتاب تنظیم کرده است. این کتاب دارای سیزده «اکلیل» است (به عدد لفظ احد که از اسماء پروردگار متعال باشد و عدد اصحاب بدر و اصحاب حضرت قائم از نقیاست مشتمل بر فصول و هر اکلیل دارای دیباچه ای به عربی، عنوانین اکلیل چنین است: 1. غرائب حوادث روز عاشورا؛ 2. ذکر مصائب سید الشهداء در کتب سماویه؛ 3. کرامت و فضایل امام حسن (علیه السلام)؛ 4. فواید و اسرار شهادت امام حسین (علیه السلام)؛ 5. فضایل امام حسین و فضل عزاداری؛ 6. اختلافات وقایع کربلا؛ 7. خواب های امام حسین قبل از ورود به کربلا؛ 8. تعداد کسانی که بعد از مردن زنده شده اند؛ 9. شهادت زنان و کودکان و غلامان در کربلا؛ 10. شهادت جمعی از صحابه و دیگران در کربلا؛ 11. زخم های بدن امام حسین (علیه السلام)؛ 12. مرثی امام حسین (علیه السلام)؛ 13. وقایع شهیدان کربلا.

چاپ: ایران، سنگی، 1297، رحلی، 184ص

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1014

آغاز: اکلیل الأکلیل و تاج الأقاویل و حليلة المداليل و زينة الصحف و الصفائح و ابهى ما اخترعه القرائح حمدالله؛ انجام: امید که نزد مردمان از ارباب بصایر و بصارت سودمند و در نزد امام مغموم مهموم مقتول پسند آید.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، در پایان اضافه ای است به نقل از نسخه چاپی کتاب به خط علی بن محمد مؤمن

ص: 674

طالقانی مرجانی و به تاریخ 1297؛ جلد: تیماج مشکى، 306گ، اندازه: 17×21/5سم [ف: 3-240]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2540

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-139]

اکلیل المنهج في تحقيق المطلب / رجال / عربی

iklil-ul manhaj fi tahqiq-il matlab

خراسانی، محمد جعفر بن محمد طاهر، 1080-1175؟ قمری

(xorāsānī, mohammad ja'far ebn-e mohammad tāher (1670-1762

وابسته به: منهج المقال في تحقيق احوال الرجال = الرجال الكبير؛ استر آبادی، محمد بن علی (-1028)

تاریخ تألیف: 1134ق

تعلیقات و حواشی بر کتاب «منهج المقال» استر آبادی با عناوین قوله - قوله» و چون حواشی برخی از علما را بر این کتاب در حال نابودی دیده آنها را نیز با رمزی برای هریک آورده است با این عناوین: شیخ محمد بن حسن حر عاملی با رمز «م د ح»، محمد بن حسن بن شهید ثانی با رمز «م د».

[الذریعة 281/2 رقم 1141]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3830/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بعد فهذه مقدمة لفن الرجال يتضح بها مقاصده وقواعده يرتبط بكل كتاب في هذا الفن من المتقدمين و المتأخرين؛ انجام: أبي محمد بن أبي حاتم الرازی و اسمه عبدالرحمن و قد تقدم هذا آخر ما اردنا ايراد في هذا المقام... خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1134ق؛ مصحح با خط خوردگی و اضافات، در برگ اول تاریخ تولد فرزند مؤلف به نام عبدالکریم به سال 1143 و هبه کتاب به وی و یادداشتی در سفر مؤلف به سال 1154 و یادداشتی حدیثی، در برگ آخر چند بیت شعر از مؤلف به سال 1149 و تاریخ تولدش به خط وی به سال 1080 آمده؛ 101گ (16پ-107ر)، اندازه: 17×22/5سم [محدث ارموی مخ: 1-171]

الاکلیل في استنباط التنزيل / علوم قرآن / عربی

al-iklīl fī istinbāt-it tanzīl

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūtī, "abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

در چگونگی استفاده و استنباط از آیات کریمه در موضوعات اعتقادی و فقهی و جز اینها و اشاره بسیار مختصری به تفسیر و اقوال بعضی از بزرگان مفسرین، آیه ها به ترتیب سوره ها از فاتحه تا سوره ناس تنظیم شده است، به اضافه سه «فصل» در پایان در اسماء الحسنی و اسماء اعظم و اسماء پیغمبر اکرم که در قرآن آمده است.

چاپ: دهلی، مطبع الفاروقی، 1295 و 1336ق؛ قاهره، دار الكتاب العربی، 240ص، 1373ق.

[الأوقاف العامة بغداد 45/1؛ كشف الظنون 144/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2554

آغاز: الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب تبياناً لكل شيء و جعله شفاءً لكل عي و هدى من كل غي؛ انجام: النور الهدى الولی پس.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، در پایان نسخه احمد الواعظ می نویسد که کتاب را با نسخه ای که از روی خط مؤلف نوشته و مقابله شده بود و خط وی در آن آمده، به تاریخ 1097 تصحیح و مقابله کرده؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 121 گ، 23 سطر، اندازه: 15×

21 سم [ف: 7-137]

الاكلیل فی أنساب حمیر و ملوكها / تراجم / عربی

al-iklāl fi ansāb-i himyar wa mulūk-i-hā

ابن حانک، حسن بن احمد، 280-359؟ قمری

(ebn-e haek, hasan ebn-e ahmad (894-971

تاریخ تألیف: 330ق

کتابی که در اصل در ده «جزء» بوده است: 1. مختصر فی المبتدا و تصحیح اصول الانسان؛ 2. نسب ولد؛ 3. فضائل قحطان؛ 4. السیرة القديمة إلى عهد تبع بن کرب؛ 5. السیرة الوسطی من اول ایام اسعد تبع الی ایام ذی نوائس؛ 6. السیرة الاخرة الی الاسلام؛ 7. التنبیه علی الاخبار الباطلة و الحکایات المستحیلة؛ 8 ذکر قصور حمیر و مدنها و دوائنها و ما حفظ من شعر علقمة و المدانی و المساند؛ 9. امثال حمیر و حکمها باللسان الحمیری و حروف المسند؛ 10. معارف همذان.

از اجزاء ده گانه کتاب، فقط جزءهای اول و دوم و هشتم و دهم باقی مانده، که با تصحیح ماری کرملی بغدادی در 1931 میلادی در قاهره به چاپ رسیده است و بار دیگر محمد بن علی اکوع حوالی اجزاء مذکور را تحقیق کرده و به چاپ رسانده است. تحقیق اخیر مورد انتقاد شدید عده ای واقع شده و احمد بن محمد شامی «جناية الأکوع علی ذخائر الهمدانی» را در رد محقق مذکور نگاشته است.

جزء هشتم کتاب بیشتر از بقیه اجزای آن، مورد توجه دانشمندان قرار گرفته و نسخه های متعددی از آن باقی مانده است. ماری کرملی در تعلیقاتش بر این جزء، نسخه های شناخته شده از آن را معرفی کرده است.

چاپ: قاهرة، في جلدین، 1383-1386؛ بغداد، 1931 المجلد الثامن؛ قاهرة، 1368 المجلد العاشر؛ بیروت، 1407ق، بغداد، 1980-
1977؛ دار الکتب المصریة، نسخة مصورة؛

[الذریعة: 280/2؛ فهرس المخطوطات المصورة: فؤاد سید: الجزء الثاني،

ص: 675

التاريخ، القسم الثالث، صص 26-28؛ كشف الظنون: 144/1؛ مؤلفات الزيدية: 148/1؛ التاريخ و التراجم ص 42-46]

1. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 155

نسخه ما از کهلان بن سبا است تا نسب مشایخ الحرازیین بنی المعالی؛ خط: نسخ، کان سالم بن محمد بن راشد عامری، تا: دوشنبه 10 ربیع الاول 1091ق [نشریه: 6-638]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1102

آغاز: باب ما جاء في ذكر قصور اليمن و معاقلها أقدم شيء قصر غمدان قال الحسن الهمداني أول قصور اليمن و أعجبها ذكراً و أبعدها صيتاً قصر غمدان و هو قصر ازال و هو في صنعا بعد و قد سماها بهذا الاسم من كان في آخر الجاهلية؛ انجام: أقاويل حمير قد تولول xx بعد عقد الأنور منهم و نقض / ألف ملك سقاهم الدهر كأساً xx مرة زلزلت بهم كل الأرض

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، ش 1405 (فهرست المخطوطات العربية الاسلامية بمكتبة الفاتيكان، ليفي دلافيدا: 217/1؛ المخطوطات العربية في مكتبة الفاتيكان، ترجمه اشكوری: 208). مشتمل بر جزء هشتم است، البته با اضافاتی از کاتب نسخه که در برخی گزارشات تاریخی، مطالب مربوط تا سال کتابت نسخه یعنی سال 1117 ق، را نیز به کتاب افزوده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 6 ذیقعه 1117 ق؛ مجدول، پس از اتمام اکلیل صفحه ای از کتاب معرفة الغالب و المغلوب و الطالب و المطلوب دیده می شود که گویا از تألیفات ارسطوطاليس است؛ مهر: «ممد خالد بن محمد 1230» (بیضی)؛ 184 گ، 15 سطر [عکسی ف: 3-205]

الإكليل في شرح مختصر الشيخ خليل / فقه / عربي

al-iklāl fī šarḥ-i muxtaṣar-i šāyḫ xalīl

سنباوی، محمد بن محمد، 1154-1232 قمری

(sanbāwī, mohammad ebn-e mohammad (1742-1817

وابسته به: المختصر في الفروع المالكية؛ جندی، خليل بن اسحاق (-776ق)

تاریخ تألیف: 22 رجب 1176 ق (در 22 سالگی مؤلف)؛ محل تألیف: مصر جامعة الأزهار

شرح کتاب «المختصر في الفروع المالكية» اثر خليل بن اسحاق جندی مصری مالکی (-767ق)، به صورت مزجی. این کتاب به صورت کامل بوده و از مبحث طهارت تا مبحث فرائض را دارا می باشد. بر اساس مقدمه کتاب، شارح اصلاً از مردمان مغرب بوده و در سن 9 سالگی به مصر عزیمت نموده است.

[ایضاح المکنون: 116/1 و 449/2؛ هدية العارفين: 352/1 و 358/2؛ معجم المؤلفين: 11/183]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12991

آغاز: بسملة الأنسب التكلم عليها من الفن فاصل حكمها الندب في غالب ذوات البال ولو شعرا على ما انحط عليه كلام ... [برگ 5 الف] وقد شرعت مع هذا الشرح ... باب في حاشية شيخنا ما نصه، ... الماء طهور، سمت من شيخنا السيد البلیدی؛ انجام: کذا في الحديث سبحانه ... وبارک علیه وعلی آله المبارکین و صحابته الذین أید ... و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ تحریری، بی کا: محمد بن سید صالح حنفی زقافی، تا: یکشنبه آخر ربیع الثانی 1262ق؛ مصحح، محشی با عنوان «قوله» به نقل از مؤلف و نیز از «شارح» با رمز «امیر» و «ا ه ح ز» و احتمالاً دیگران، در آغاز فائده ای در خصوص فقهای سبعة: «سعید بن المسیب، عروة بن الزبير، القاسم بن محمد بن ابی بکر، الخارجة بن زید بن ثابت، عبيد الله بن عتبة بن مسعود، سليمان بن يسار و ...» آمده است؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: مشمعی (گالینگور) قهوه ای، عطف تیماج قهوه ای، 335 گ، 25 سطر (9 × 16)، اندازه: 17 × 24 سم [ف: 32-955]

اکمال الأدب / بدیع - فارسی

ekmāl-ol adab

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 513/1

آغاز: تعالی عن بلوغ بلاغة المتکلم ببديع نعمائه و تقدس عن وصول فصاحة البيان بلطيف آلائه؛ انجام: مراعات النظير را چنانکه ارباب بديع تعريف کنند

در بديع است با گواه آوردن مثال های عربی، نخست چند «کلمه» است سپس مطلب آغاز می شود؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ، 15 سطر [ف: 5-42]

- اکمال الإصلاح < الإکمال في تکمیل إصلاح العمل

اکمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسی

ekmāl-ol eslāh = t.-ye eslāh-ol `amal

یزدی، حسن بن محمد علی، 1242 قمری

(1827 -) yzdī, hasan ebn-e mohammad alī

وابسته به: الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل؛ طباطبائی، محمد بن علی (1180-1242)

رساله فتوایی سید محمد مجاهد است که برای عمل مقلدین در عبادات و معاملات، شامل یک «مقدمه» در مسائل اجتهاد و تقلید و چندین «کتاب» که دارای ابواب اند و یک «خاتمه» نوشته شده و بخش صلاة و طهارت آن بسیار مفصل و بقیه بخش ها به صورت مختصر فتوایی است، که توسط مترجم که شاگرد سید محمد مجاهد بوده به فارسی روان برای انتفاع مردم عادی برگردانده شده است. سپس آن را تلخیص نموده و «مصباح الطريق» یا «مختصر اصلاح العمل» نامیده است این رساله مختصری از «مصایح الفقه» مؤلف است.

آغاز: بسملة الحمد لله الذي أرشدنا الى اصلاح الاعمال وجعل لنا شريعة و منهاجاً... چون اخذ احكام و معرفته حلال و حرام در اين از منه انحصار يافت در رجوع بفتاوى... آقا سيد محمد الطباطبائي

انجام: و اگر ممكن نباشد كه اين را برساند بفقيره و مجتهد مزبور آيا در اين حال جايز است كه غير مجتهد آن را مباشر شود يا نه بعضى تجويز کرده اند و در آن اشكال و نظر است و الحمد لله.

[الذريعه 170/2 و 300/21]

شرح و حواشى:

1- اكمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل

2- مصباح الطريق = مصابيح الطريق؛ يزدى، حسن بن محمد على (-1242)

3- اكمال الاصلاح (مختصر)؛ واعظ شوشترى، حسين بن حسن (-13)

1. قم؛ معصوميه؛ شماره نسخه: 258

تا پايان خمس است؛ خط: نسخ، كان ابن على بفرولى يزدى، تا: دوشنبه رجب 1233ق؛ جلد: تيماج حنايى، 116گ، مختلف السطر، اندازه: $15/5 \times 21$ سم [ف: 1-258]

2. يزد؛ وزيرى؛ شماره نسخه: 997

آغاز: برابر؛ انجام: و آن مشكل است و اولى تكرر است و الله يعلم.

خط: نسخ، كا: محمد صالح بن حاج عليقى زين العابدين، تا: دوشنبه 3 شعبان 1233ق؛ كاغذ: ترمه، جلد: تيماج يك لا يشمى، 136گ، 18 سطر ($9 \times 14/5$)، اندازه: 15×21 سم [ف: 2-813]

3. دزفول؛ نبوى، سيد محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

كا: حمزه بن نظر على دزفولى، تا: 27 ذيقعدة 1234ق؛ افتادگى: آغاز [مخطوطات دزفول:-10]

4. مشهد؛ ميبدى؛ شماره نسخه: 73

خط: نسخ، بى كا، تا: رجب 1234ق؛ جلد: تيماج مشكى، 227گ، 18 سطر، اندازه: 13×21 سم [ف: 1-82]

5. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 18100

آغاز: برابر؛ انجام: كه از برطرف شدن آن مأيوس است واجب است او را گرفتن نائى.

خط: نستعلیق، کان: محمد حسین بن علی اکبر بسطامی، تا: 1235ق؛ واقف: رمضانعلی شاکری، دیماه 1370؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکى، 219گ، 13 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 20-38]

6. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 403

طهارت تا حج؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1236ق [ف: 7-]

7. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8699

خط: نسخ، کا: نادعلی بن حاج محمد بن ملا نادعلی، تا: جمعه 18 ربیع الاول 1237ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف گالینگور، 187گ، 19 سطر (9/5 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 17-201]

8. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2137

آغاز: مقدمه بدانکه بضرورت عقل و نقل و اجماع و ضرورت جمیع مسلمین بلکه جمیع ملین ثابت شده است و به هر عاقلی معلوم است که خداوند عالم بنده گان خود را عبث و بی فایده؛ انجام: آیا نمیخواهی که پیغمبر با تو مصافحه کند پس حضرت آنقدر گریست تا محاسن مبارکش غرق اشک شد الحمد لله علی الاتمام و الصلوة علی محمد و آله خیر الأنام... و صلی الله علی محمد و آله امناء الرحمن.

خط: نسخ، کا: ملارحیم سمنانی، تا: 1237ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 205گ، 16 و 18 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف مخ: 1-198]

9. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1216

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1237ق؛ جلد: تیماج مشکى مجدول گرهی، 131گ، 17 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف مخ: 1-197]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18178

آغاز: برابر؛ انجام: که از برطرف شدن آن مأیوس است واجب است او را گرفتن نائِب.

کامل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبه 4 ربیع الثانی 1237ق؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد 1371؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 182گ، 18 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 118-21/1]

11. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 35

آغاز: برابر؛ انجام: بنا بر احوط و اقرب اگر سید صغیر باشد حکمش مثل زوج صغیر است، تمت.

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: نظر علی بن سعید محمد بن جعفر رودباری، تا: پنج شنبه 16 شوال 1238ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 185گ،

12. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 169

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: نظر علی بن سعید محمد بن جعفر رودباری، تا: پنج شنبه 16 شوال 1238ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای،
75گ، 14 سطر [ف: 1-39]

13. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 906

آغاز: برابر

طهارت تا تجارت؛ خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن ابی القاسم، تا: 1238ق، جان شوشتر؛ با این یادداشت از سید مجاهد بر برگگی نخست:
«بر داعی محقق شد که این کتاب ترجمه الاصلاح دیده شده و صحیح گردیده بر آن عمل نمایند که معتبر است وفقکم الله»، و در حاشیه
برخی از صفحات این نسخه توضیحات و فتاوی جدید سید مجاهد و احیانا اشکال به مترجم از شاگرد دیگر سید مجاهد ملا حسین واعظ
شوشتری به خط او دیده می شود با این یادداشت از او در پایان: «از اول تا آخر دیده شد و به قدر مقدور تغییرات آن را و اغلاط آن را درست
نمود و انا العبد المذنب

ص: 677

حسین الواعظ الشوشتری؛ 279 گ، 18 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-28]

14. تهران: مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 96

آغاز: برابر؛ انجام: و اگر سید صغیر باشد حکمش مثل حکم زوج صغیر است تمهه الکتاب بعون الملک الوهاب فی یوم چهارشنبه دهم شعبان المعظم سنه 1238

خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 10 شعبان 1238ق؛ مصحح، یادداشت های پراکنده در مورد طاعون مازندران به تاریخ 1247؟ و غیره؛ مهر: «عبده محمد جعفر»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج تریاکی، لت رو دارای ترنج و سرترنج منقوش به گل و بته مجدول، 206گ، 15 سطر (15 × 10/5)، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 89-]

15. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3995

آغاز: بلکه اولی این است که جواب پست ترسلام نباشد و بلکه اولی این است که جواب بهتر از سلام بوده باشد پس اگر بگوید سلام علیکم در جواب گوید که سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته جواب به احسن ادا شده خواهد بود؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رساله عملی» و ناشناس آمده. مکروهات نماز تا پایان خمس را دربردارد؛ خط: نستعلیق، کا: ملا محمد شریف شراهی، تا: 1239ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 85گ، 17 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف مخ: 3-999]

16. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5052-25/142

آغاز: احتمال تخییر خالی از قوت نیست و مراعات احتیاط اولی است و حکم ... و رجوع بمجتهد بجهت قطع منازعات مثل حکم تقلید است؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان علی نقی، تا: چهارشنبه 7 ربیع الثانی 1239ق؛ افتادگی: آغاز؛ بعد از پایان رساله سؤال و جواب های فقهی در 8 برگ تحریر شده است؛ 126گ، 22 سطر، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 2-850]

17. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 234

آغاز: برابر؛ انجام: و عذری که از برطرف شدن آن مایوس است، واجب است او را گرفتن نایب.

تا پایان روزه و مسائلی از حج را دارد؛ خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: پنج شنبه 27 جمادی الاول 1239ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی یک لنگه، 189 گ، 15 سطر، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 1-240]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21458

آغاز: برابر؛ انجام: و اگر نتواند عود نماید لکن با عسر و حرج و مشقت نیز نایب می گیرد.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه 29 شوال 1240ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی

ضربی، مزین به ترنج و سرترنج، 219گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [اهدائی ف: 3-73]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12562

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي ارشدنا الى اصلاح الأعمال؛ انجام: بعضی تجویز کرده اند و در آن اشکال است.

از ابتدای مقدمه تا پایان خمس است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1240ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حسین کی استوان، آبان 1348؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوای روغنی، زمینه مشکی، مزین به ترنج و سر ترنج آراسته به گل و برگ، 330 گ، 14 و 15 سطر، اندازه: 14/7 × 20/5 سم [ف: 119-21/1]

20. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 835

آغاز: برابر طهارت تا حج؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد علی، تا: 1240ق؛ 125 گ، 23 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-28]

21. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1495

آغاز: برابر

طهارت تا خمس؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1240ق؛ 206گ، 15 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 2-28]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2286

آغاز: برابر؛ انجام: و اگر سید صغیر باشد حکمش مثل زوج صغیر است.

از ابتدای مقدمه تا انتهای روزه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا، تا: صفر 1240ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شاهزاده او کتایی رییس وقت کتابخانه، 1342؛ کاغذ: شکر آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 125گ، 20 سطر، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 119-21/1]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20723

آغاز: برابر؛ انجام: که از برطرف شدن آن مأیوس است واجب است او را گرفتن نائِب.

خط: نسخ، کا: موسی علی جندقی، تا: 1241ق؛ مصدر است به شانزده برگ در احکام زنان و مذیل به پنج برگ در احکام حج از مؤلفی نامعلوم، آغاز ذیل: «بسمله، بدان که صورت حج تمتع که فرض اهل بلاد بعید است.»، انجام: «و در هر یک از آن سه این عمل را بجا بیاورد که عمل تمام است.»؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373 کاغذ: شکر آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، 251 گ، 18 سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [اهدائی ف: 3-72]

24. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4162

بی کا، تا: 1241 ق [نشریہ: 13-372]

25. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6533-33/83

آغاز: برابر؛ انجام: واگر کسی حج بر او قرار گرفت سابقہ... واجب است او را گرفتن نائب

خط: نستعلیق، کا: ابن مرحوم کربلایی کلب حسین برای برادرش ملا صادق بن ملا شریف، تا: چهارشنبه 26 ذیحجه 1241ق؛ مصحح، پس از اتمام رساله صورت چند سؤال و جواب فقہی از سید مجاهد درج شده؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 154 گ، 16 سطر، اندازہ: 21 × 17 سم [ف: 1-469]

ص: 678

26. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7230

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا قربان علی، تا: پنج شنبه 23 محرم 1241ق؛ دو بند فقهی در آن هست که در نخستین آن از «مذهب جناب آقای آقا سید محمد ره» یاد شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، 104گ، 16 سطر (12×15)، قطع: خشتی، اندازه: 17/5×23 سم [ف: 494-16]

27. تهران: ملک، شماره نسخه: 2046

خط: نسخ، کا: جواد بن علی محمد علی مراد، تا: 13 ذیحجه 1293ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سیاه، 152گ، 21 سطر، اندازه: 10/7×25 سم [ف: 2-127]

28. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5063-25/153

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، در نزد مترجم با نسخه اصل مقابله شده و در پایان دستخط و مهر مترجم موجود است؛ جلد: تیماج مشکی، 137 گ، 23 سطر، اندازه: 17×21 سم [ف: 2-850]

29. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4116/2

آغاز: برابر؛ انجام: از اداء آن و عذری است که از برطرف شدن آن مأیوس است واجبست او را گرفتن نایب.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ تملک: «خلیل الله بن عبدالباقی حسینی رازی» به سال 1297 و 1300؛ جلد: تیماج قهوه ای، 106گ (135پ-241پ)، اندازه: 15×21 سم [محدث ارموی مخ: 1-172]

30. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6772-34/142

آغاز: برابر؛ انجام: و عذری است که از برطرف شدن آن مأیوس است واجب است او را گرفتن نایب

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 211گ، 16 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-469]

31. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 692

آغاز: برابر؛ انجام: علماء طالبین علم می باشد، حج واجب نیست و فروختن.

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واپسین سربند در نسخه «باب در بیان قدری از احکام حج» است؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا تیماج مشکی پوشانیده، مجدول، 193گ، 14 سطر (7/5×13)، اندازه: 12×18 سم [ف: 2-18]

32. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1659

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 211 گ، 7 سطر (1679)، اندازه: 14 × 21 سم [ف]:
[8-228]

33. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 129

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 3-12]

34. شیراز؛ خانقاه احمدیہ؛ شماره نسخه: 171

بی کا، تا: قرن 13 نشریہ: 5-210 [ف:]

35. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 413/2

خط: نسخ، کا: محمد هاشم، بی تا، جان کربلا؛ محشی از مؤلف به لفظ «منه مد ظله العالی»، با نسخه اصل مؤلف مقابله و تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج با سر جدول دار و نقش گل و بوته مذهب، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف:-207]

36. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 11854

آغاز: که همه کس منتفع شوند، نبود امر فرمودند پس ترین تلامذه خود تراب فعال مخلصین ... را بترجمه اصلاح العمل خود که کتاب فتاوی ایشان است؛ انجام: بتضییع احکام آن و اکتفا به خوردن و نیاشامیدن نماید

از آغاز کتاب تا انجام مسائل نماز است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مشمعی قهوه ای با مقوا عطف تیماج قهوه ای اندازه، 166 گ، 15 سطر (10 × 15)، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 30-111]

37. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10711

آغاز: برابر؛ انجام: چون آن خیار مادام العمر می باشد به ارث نمی رسد که هر وقت شخص بمیرد و ارث آنرا اگر خواهد فسخ نماید بنابر اظهر ...

خط: نسخ، کا: ابراهیم حسینی، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه ای، 199 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 27-157]

38. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 905

آغاز: برابر طهارت تا حج؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 187 گ، 16 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 2-28]

39. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1149

آغاز: برابر

طهارت تا خمس؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 190 گ، 15 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 2-28]

40. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 223/1

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بیتا؛ محشی؛ جلد: پارچه ای، 18 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف:-193]

41. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: 126/4

آغاز: برابر؛ انجام: و بهر حال واجب است شستن تمام بدن به نحوی که جزیبی از آن نماند.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی؛ انجام؛ کاغذ: شکری رنگ و فستقی، جلد: تیماج قهوه ای، 18 سطر (85 × 16)، اندازه: 15 × 21/5 سم [عمومی ساری و تنکابن: ف:-102]

42. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 21203

بی کا، بی تاب؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

43. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6176

آغاز: نیست اجتهاد و تقلید بلکه در هر امری بنای کل عقلا می باشد رجوع کردن بسوی عارف و اهل خبره چنانچه می بینیم در رجوع مردم بسوی طبیب و صراف و نحو آن پس ثابت شد

ص: 679

و جوب تقلید عقلا، انجام: و بر زنان حرام نیست پوشیدن آن حتی در نماز و نسبت ... نیز احوط ترک است و پوشیدن در غیر نماز نیز بر مردان حرام است مطلقاً.

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکى، بدون مقوا، اندرون کاغذی، 60گ، 16 سطر (2/7 × 14)، اندازه: 20/5 × 16/5 سم [رایانه]

44. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 897

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 153گ، 20 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 28-2]

45. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 547/1

انجام: و اگر حکم به کراهت شده هر دو را ترک نماید و هر دو مکروه می باشد چنین می فرمایند جناب استاد ... خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1235؛ افتادگی: انجام؛ 13گ (پ-13 پ)، اندازه: 18/5 × 10/5 سم [ف: 2-418]

46. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2181

آغاز: برابر؛ انجام: از اداء آن وعذری است که از برطرف شدن آن مأیوس است واجبست او را گرفتن نائِب.

از طهارت تا پایان حج؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی بدون مقوا، دور مشکى، 180 گ، 18 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [محدث ارموی میخ: 1-171]

اکمال الاصلاح (ترجمه) = رساله تغییرات / فقه / فارسی

واعظ خراسانی، حسن بن رفیع

vā'ez-e xorāsānī, hasan ebn-e rafī

وابسته به: الاکمال فی تکمیل الاصلاح العمل = اکمال الاصلاح؛ طباطبائی، محمد بن علی (1180-1242ق)

مرحوم سید محمد بن علی طباطبائی معروف به مجاهد در آغاز رساله علمیه موسوم به «اصلاح العمل» نگاشت و پس از آن در سال 1239 ق در برخی از مسائل آن تغییر نظر داد و رسالهای دیگر به نام «اکمال الاصلاح» نوشت و حسن بن رفیع مزبور نیز آن را ترجمه نموده است.

مشهد، گوهرشاد، شماره نسخه: 2084/3

آغاز: بسمله، حمدله این رساله ای است که مشتمل بر مسائلی که رأی شریف مبارک جناب مستطاب معلى القاب ... تغییر یافته؛ انجام: پس مجرد فرو رفتن در آب حرام است در روز، صوم و روزه را فاسد می کند اگرچه کم کم در آب فرو برد و این نیز احوط است تمام رساله تغییرات به خط مترجمش و التماس دعائی از عاملان بر او می باشد.

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن میر سهراب، تا: 1242ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج یک لا مشکی، 13 سطر، اندازه: 10×
15 سم [ف: 5-474]

اکمال الاصلاح (مختصر) / فقه / فارسی

(ikmāl-ul iṣlāḥ) (muxtaṣar)

واعظ شوشتری، حسین بن حسن، ق 13 قمری

(vā'ez-e šūṣṭarī, hoseyn ebn-e hasan (- 19c

وابسته به: اکمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل؛ یزدی، حسن بن محمد علی (-1242)

«اصلاح العمل» از سید مجاهد و ترجمه آن به نام «اکمال الاصلاح» از ملا حسن ابن محمد علی یزدی، و این مختصر از ملا حسین واعظ شوشتری.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 2023/2

خط: نسخ، کا: مهدی بن علی بن حاج محمد عبدالهادی کاظمی، تا: 1240-1241ق؛ با این یادداشت از سید مجاهد بر برگه نخست:
«مختصر اکمال الاصلاح من مختصرات ولدنا العالم جناب الآخوند ملا حسین الواعظ شوشتری ... صححه بیده فالعمل به من طرفنا
مأذون الداعي (مهر سید مجاهد)» با تاریخ 1245(?)؛ 9 گ (43-52)، 15 سطر، اندازه: 10×15 سم [ف: 3-167]

اکمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسی

ekmāl-ol iṣlāḥ (mn.) = t.-ye iṣlāḥ-ol "amal

مختصری است از کتاب «اصلاح العمل» سید محمد مجاهد و شاید از ملا حسن بن محمد علی یزدی باشد که بنام «مصباح الطريق» معروف است ولی در آغاز با نسخه حاضر متفاوتند. از آغاز کتاب الطهارة تا پایان کتاب الاعتکاف را داراست.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4233/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد چون بعضی از مسائل اصول و فروع دین را لابد است مکلف که به اجتهاد یا به تقلید مجتهد حی جامع شرایط بداند؛ انجام: و اگر مرتد شود معتکف در بین اعتکاف باطل می شود اعتکاف او واجب است بیرون رود از مسجد.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 78 گ (49پ-127پ)، 13 سطر، اندازه: 11/5×17/5
سم [محدث ارموی مخ: 3-1403]

اکمال الاصلاح (منتخب) = ترجمه اصلاح العمل / فقه / فارسی

ekmāī-ol eslāh (mn.) = t.-ye eslāh-ol 'amal

وابسته به: اکمال الاصلاح = ترجمه اصلاح العمل؛ یزدی، حسن بن محمد علی (-1242)

ص: 680

کتاب منتخب «ترجمه اصلاح العمل» حسن بن محمد علی یزدی (قرن 13 ق) است که متن آن از سید محمد مجاهد (1162-1242 ق) می باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8628

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد چون بعضی از مسائل اصول و فروع دین را لابد است؛ انجام: آب وضو باید به قدر یک مد باشد و آن یک چهار یک من) تبریز است و این مستحب است مشتمل است بر صلوات و صوم؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1238 ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 26 گ، 14 و 15 سطر، اندازه: 9×14 سم [ف: 21/1-120]

اکمال الاعلام في مثلث الكلام = المثلث في اللغة / لغت / عربی

ikmāl-ul a'lām fi mutallat-il kalām = al-mutallat fi-l luga

ابن مالک، محمد بن عبدالله، 600-672 قمری

(ebn-e mālek, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (1204 -1274

واژه هایی که دارای یک صورت است و سه گونه خوانده می شود و از برای هر یک معنایی گفته شده، در این کتاب گرد آورده شده. در آغاز چهار «فصل» است در واژه هایی که سه گونه خوانده می شود ولی یک معنی دارند. مؤلف در مقدمه اش می گوید که از کتاب بطلیوسی که در همین فن نوشته شده استفاده کرده است. (احمد اشکوری)

آغاز: الحمد لله الذي فضل الانسان على كثير ممن خلق تفضيلا و أسجل الاحسان فلا يزال وافرا جزيلا

انجام: ويهيج الشيء يسيل ويهوع يقيء بلا تكلف و أيضا يشتد حرصه

چاپ: مصر، 288، 1329 ق.

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 354

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 7 و 8 تملک: زین العابدین بن محمد طاهر؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: میشن مشکی ضربی، 196 گ، 17 سطر، اندازه: 5/12 × 8/18 سم [ف: 1-466]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3262

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: همام الدین بن عبد الحمید بن محمد حسنی کرمانی، تا: چهارشنبه 20 شوال 1083 ق، جان مکه مکرمه؛ مصحح؛ تملک: شریف بن فلاح کاظمی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 171 گ، 17 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 9-51]

اکمال الاعمال في استكمال الاقبال / دعا / عربی

ikmāl-ul a'māl fī istikmāl-il iqbāl

خاتون آبادی، عبد الباقي بن محمد حسین، -1207 قمری

(xatūn-ābādī, 'abd-ol-bāqī ebn-e mohammad hoseyn (1793

زیاراتی است که در کتاب «اقبال» سید بن طاوس نیامده با استفاده از کتاب مزار «بحار الانوار» گرد آوری شده در دو فصل: 1. زیارات امیر المؤمنین علی (علیه السلام)؛ 2. زیارات سید الشهداء (علیه السلام).

[الذریعة 282/2]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2623/2 و عکسی

2604/2 آغاز: الحمد لله فوق حمد الحامدين و الصلاة على محمد وآله الهادين صلى الله عليهم و رزقنا زيارتهم؛ انجام: برحمتك يا ارحم الراحمين ثم قبل الضريح وصل عنده صلاة الزيارة وما بدالك.

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد، تا: محرم 1201ق؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح زرین زیبا؛ جلد: تیماج مشکى عطف قهوه ای، 26گ (431پ-457پ)، 22 سطر، اندازه: 17×24 سم [محدث ارموی میخ: 1-172] و [عکسی ف: 7-188]

- اکمال الاکمال < الاستدراک

اکمال الايمان في تکميل مراتب اليقين و الايقان / کلام و اعتقادات / فارسی

ikmāl-ul īmān fī takmīl-i marātib-il y aqīn wa-īlgān

نوری، محمد علی بن زین العابدین

(-) nūrī, mohammad 'alī ebn-e zayn-ol-'ābedīn

[فهرستواره منزوی 125/9]

یزد؛ وزیرى؛ شماره نسخه: 3770

آغاز: بسمله، حمله، و بعد چنین گوید ... بر مرآت ضمیر منیر کافه مؤمنین ... مرتسم و منقوش بوده باشد؛ انجام: صدا میزد ای امیر بفرما خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش زرد عطف پارچه سربی، 218گ، مختلف السطر، اندازه:

17×23 سم [ف: 5-1789]

ikmāl-ul balāga

عتبی، محمد بن عبدالجبار، 350؟ - 427؟ قمری

(otbī, mohammad ebn-e 'abd-ol-jabbār (962-1037

منشآت و نامه ها و قطعه های ادبی است از مؤلف و ادبای بزرگ عرب، انتخاب شده برای کسانی که بخواهند نگارش ادبی والا

ص: 681

را بیاموزند. نام این بزرگان در این قطعه از کتاب آمده است: صاحب بن عباد، شیخ علی بن الفضل، عبد الله بن محمد بن وندویه کاتب، اصفهبد، ابوالفتح ذوالکفایتین، ابوعبدالله الکیاء، ابوسعید بن خلف الهمدانی، بهاء الدولة ابو نصر بن عضدالدولة، الملك العادل خلف بن احمد، شمس المعالی قابوس بن وشمگیر، ابوالفضل عبدالله میکالی، ابو ابراهیم اسماعیل بن احمد میکالی، محمد بن موسی نیشابوری، بدیع الزمان همدانی، ابو البرکات علی بن الحسین علوی، قاضی ابو القاسم علی بن الحسین داودی، ابونصر احمد بن محمد بن عبد الصمد کاتب، ابو نصر احمد بن محمد سامانی، رشید الدین وطواط، ابوسعید بن ابی الخیر، ابو علی ابن سینا، ابو الفضل احمد بن الحسین همدانی. مؤلف به «لطائف الکتاب» خود، در این کتاب حواله می دهد.

مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 259

بخشی از کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوایل سده 14؛ جلد: تیماج قرمز، 84گ، 11 سطر، اندازه: 22×14 سم [ف: 2-15]

اکمال الحجة و ایضاح المحجة / اصول فقه / عربی

ikmal-ul hujja wa idah-ul mahajja

حسینی یزدی، عبدالرحیم بن ابراهیم، -1315؟ قمری

(hoseynī yazdī, 'abd-or-rahīm ebn-e ebrāhīm (- 1898

تاریخ تألیف: شعبان 1300 ق (جزء اول) و 7 رجب 1302 ق (جزء سوم)

کتابی است در حجیت ظن و ادله شرعی که به شیوه استدلالی و به تفصیل نگاشته شده، شامل یک «مقدمه» (فی بیان تقریق موضوع العلم عن موضوع الظن و حد کل واحد منها و منشاءه و ان الحدین لا یتداخلان بحسب المفهوم عقلاً فکذلک لغة و شرحاً) و ده «مقصد»: 1. فیما جاء من الآيات في الكتاب العزيز الدالة على شرف العلم؛ 2. فیما جاء من الآيات في الكتاب العزيز الدالة على ذم الظن؛ 3. فیما ورد من الأخبار من طریق العامة و الخاصة في التعليم؛ 4. فیما يتعلق بالظن خاصه من الذم و عدم جواز العمل؛ 5. بیان حقیقه العلم و ماهیته و کیفیت و وضعه و الاستدلال علیه؛ 6. فیما يتعلق باخبار الاحاد؛ 7. فیما يتعلق بغير العلم من الظن و الشك و الوهم؛ 8. الاستصحاب اما القول فيه فنقول قد عرفت سابقه بالحصر العقلي ان الاصول الكلية المكلف بها بعد فقدان العلم؛ 9. فیما یتراى او یتخیل من التعارض بین هذه الاصول و بیان رفعها و فيه مقدمه و فصول؛ 10. التغيير و ما یلزمه من المقدمات؛ خاتمه: ما تتعلق باوقات الفرائض و النوافل الموقته من حيث الضيق و التوسعة و الاختیار و الاضطرار.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11661

آغاز: الحمد لله لم یزل متجلية في مرایا قلوب العارفين بمجامع العلوم متظاهراً في افئدة القاصدين بحقائق الاسلام؛ انجام: فانهما ما لا یفرق بینهما بعد الیاس و عدم امکان العمل بالتراجیح رجوع الله احوالنا الى ما یرجحها من الأخلاق... في الظاهر و الباطن و الاول و الاخر قد فرغ من هذا الجمع و التألیف و هو الثاني و العشرون منه من الكتب و الرسائل في المعقول و المنقول مما اعطاه الله تعالی .. بجاه نبینا سید العرب و العجم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تاب واقف: سید کاظم عصار، 1354؛ کاغذ: فرنگی آهاری نخودی، جلد: تیماج خرمايي، 269گ، 23 سطر، اندازہ: 17 × 22 سم [ف: 16-46]

إكمال الدراية في إثبات الولاية = الإمامية / كلام و اعتقادات / عربي

ikmāl-ud dirāya fī iṣbāt-il wilāya = al-imāmīya

رسالهای اعتقادی است در اثبات امامت حضرت امیر المومنین علی (علیه السلام) و نفی خلافت سایرین در سه «فصل»: 1. الأمور التي تمسكوا بها على خلافة أبي بكر؛ 2. الأمور التي يستدل بها على خلافة المير المؤمنين علي (عليه السلام)؛ 3. مطاعن الخلفاء الثلاثة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14559

آغاز: بسملة، ورتبه على فصول، في الأمور التي تمسكوا بها على خلافة أبي بكر ... منها اجماع الصحابة بعد النبي صلى الله عليه وآله لمصالح تفتنوا بها على أبي بكر والنظر فيه تارة في حجية الاجماع وأخرى في اصل انعقاده في خصوص المقام وثالثة في المجتمعين، أما الأول: فاعلم؛ انجم: الصعن الثاني تخلفه عن جيش أسامة على النهج الذي عرفت في شرح مطاعن أبي بكر فلا حاجة إلى تكراره ثانياً

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجم؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج ضربی با ترنج گل و بوته، 38گ، 12 سطر، اندازہ: 8 × 12/5 سم [ف: 36-579]

إكمال الدين و اتمام النعمة = كمال الدين و تمام النعمة في إثبات الغيبة و كشف الحيرة / حديث / عربي

ikmāl-ud dīn wa itmām-un ni ma = kamāl-ud dīn wa tamām-un ni ma fī itbāt-il ḡayba wa kašf-il ḥayra

شیخ صدوق، محمد بن علی، 2311-381 قمری

(Šeyx-e sadūq, mohammad ebn-e 'alī (924-992)

کتاب در اخبار و احادیثی است که راجع به غیبت حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) روایت شده و همچنین طول عمر و غیبت گروهی از انبیاء و بزرگان دین را شرح داده است و به این طریق حیات و غیبت امام زمان را اثبات می کند. مؤلف این کتاب را بنا به خواهش نجم الدین ابوسعید محمد بن حسن بن علی قمی و در اثر خوابی که دیده بود، در 62 «باب» تألیف نموده است. مؤلف نام کتاب را از آیه کریمه «الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی» گرفته است. مؤلف در مقدمه کتاب چنین فرموده

ص: 682

اند: «هنگامی که از زیارت قبر حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) بر می گشتم به شهر نیشابور در آمدم و چندی در آنجا اقامت گزیدم شیعیان امامیه را که به دیدن من می آمدند در امر غیبت شاکی دیدم و آنها را متمایل به طریقه اهل قیاس. اخبار و احادیثی که در این موضوع وارد شده برای آنها نقل نموده و شک را از دل آنها بیرون بردم چون از آنجا رخت برستم به شهر قم در آمدم و چندی نیز در آنجا اقامت نمودم شیخ نجم الدین ابوسعید محمد بن حسن بن محمد بن احمد بن علی بن صلت قمی که از علماء و فضلاء می باشند از بخارا بدانجا وارد شدند. چشمم روشن شد و بی نهایت خواستار دیدار ایشان شدم چرا که در دیانت و فکر و طریقت ایشان را ثابت و محکم می دانستم و پدرم از جد ایشان روایت می کرد و از علم و زهد و تقوی آن جناب نقل می فرمود چون به نعمت زیارت و برادری و محبت ایشان متنعم شدم شکر خدای تعالی را بجا آوردم، روزی در بین مذاکرات بیانی را یکی از فضلاء فلاسفه و منطقین بخارا راجع به حضرت قائم کرده بود نقل و اظهار داشتند که مرا در امر غیبت قائم متحیر و مشکوک کرده. چون این مطلب را گفتند ادله در وجود آن حضرت و اخبار و روایاتی راجع به غیبت آن جناب از پیغمبر (صلی الله علیه و آله) و ائمه (علیهم السلام) برای ایشان نقل نموده و شک و شبهه را از دل ایشان نیز خارج ساختم، از من خواستند کتابی در این موضوع تألیف کنم وعده داده که چون به وطن خود شهر ری برگشتم اطاعت خواهم کرد، در همین اوقات شبی در امور اهل و اولاد و آنچه از خود باقی گذارده اندیشه می کردم که ناگاه خواب مرا در ربود خود را در مکه معظمه و مشغول به طواف خانه در دور هفتم و نزد حجر الاسود دیدم که آن را دست می کشیدم و می بوسیدم و می گفتم: امانتم را ادا کردم و عهدم را وفا نمودم تا این که تو نیز شهادت به وفاء آن دهی. ناگاه حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه را بر درب خانه کعبه مشاهده نمودم برای مطلبی که در دل داشتم و می خواستم عرضه دارم به طرف آن حضرت رفته سلام کردم مطلب قلبی مرا دانست و جواب سلام فرمود پس از آن فرمودند چرا کتابی در غیبت تصنیف نمی کنی تا رافع هم تو گردد عرض کردم در غیبت چیزها نوشته ام. فرمودند وظیفه تو آن است کتابی در غیبت تصنیف کنی و در آن غیبت های انبیاء علیه السلام را نیز ذکر نمائی، حضرت از آنجا حرکت فرمودند من هم از خواب با حالت فرح و زاری بیدار شدم و به دعا و گریه با طلوع فجر مشغول بودم و از صبح همان شب به تألیف این کتاب برای امتثال امر حضرت ولی عصر (علیه السلام) با استعانت از خدا و توکل بدو شروع کردم. انتهى.»

آغاز: الحمد لله الواحد الأحد الفرد الصمد الحي القادر العليم الحكيم العلي العظيم المتعالی عن صفات المخلوقين ذی الجلال و الاکرام و الفضل و الأنعام الذي له الأسماء الحسنی و الامثال العلیا و الحکمة البالغة

انجام: وفي كتاب الله عز وجل الهدى و الشفاء فنبذوه و اتبعوا اهلهم فذمهم الله و مقتهم و انفسهم فقال عز وجل و من اضل ممن اتبع هوى بغير هدى من الله ان الله لا يهدي القوم ... قلب متكبر جبار ...

چاپ: در چاپخانه آقا میرزا باقر رازی به خط نسخ با فهرست و با وقفنامه حاجی علی تقی کاشانی تاجر تهرانی (نستعلیق) در 391 ص و زیری به سال 1301 بچاپ سنگی رسید و در سال های 1310 و 1378 ق در تهران

[الذريعة 283/2 و 138/18؛ برو کلمن 187/1 و ذیل 322/1 و ترجمه عربی آن 347/3؛ کشف الحجب 57]

شرح و حواشی:

1- بلوهر و بوداسف = یوزاسف و بلوهر؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (1037-1110)

2- اکمال الدین و اتمام النعمة (ترجمه)؛ اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم (1175-1238)

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2936

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن فخرالدین فخر جرجانی، تا: پنج شنبه از رمضان 891ق، جا: مقام مبارک شهدای کربلا (پایان جزء اول) در مقام دشت کربلا- از ولایت بشیر آباد قریب تخت سلیمان در مقام مزار امام زاده امیر عبدالله کاظم (پایان کتاب)؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: محمد کاظم بن آقا رضا؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی لبه دار، 342گ، 21 سطر، اندازه: 18×26 سم

[محدث ارموی مخ: 1-73]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2175

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-218]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 447 و عکسی 2534

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، دارای نشان بلاغی است که با نسخه شهید دوم مقابله کرده اند؛ تملک: محمد بن علی بن عبدالصمد اصبعی بحرانی با مهر اجرنی یا صمد بحق محمد بن علی» (بیضی)، علی رضا بن عبدالواحد بهبهانی به تاریخ پنجشنبه غره جمادی الثانی 1137، جلال الدین بن مؤید الدولة به تاریخ 12 ربیع الاول 1298، تملکی بدون نام به تاریخ 1300 با مهر «عبدہ الراجی محمد اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه ای پشت قرمز، 373گ، 17 سطر، اندازه: 15/5×27 سم [ف: 2-50] و [عکسی ف: 7-126]

3. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 19225

آغاز: برابر خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن حیدر تبریزی، تا: غره رجب 960ق، جلد: مقوا عطف میسن قهوه ای، 364گ، 17 سطر (10×14)، اندازه: 15/5×20/5 سم [ف: 2-298]

ص: 683

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8674

آغاز: البيضاء التي ليلها كنهارها و ظاهرها كباطنها و لم يدع امته في شبهة و لاعجبا من امره ولم يدخرهم نصيحة و لا هداية ولم يدع برهانا و لا حجة

جزء اول، خط: نسخ، كا: ابن سنبهه جبل عاملی، علی بن یوسف، تا: یک شنبه 14 ذیقعده 184ق، جان نجف اشرف؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، در سه برگ پایانی چند یادداشت پراکنده به نقل از محاضرات راغب و علل الشرایع و ابن راوندی و یحیی بن معاذ و فتوحات مکیه و سعدالدین حموی و تفسیر آیه نور یکی از افاضل و عدی بن حاتم و اشعاری از فردوسی و مولوی، روی برگ اول یادداشت وقف کتاب؛ جلد: تیماج قهوه ای با جدول کشی ضربی، عطف تیماج قرمز، 119گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 28-202]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13837

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین؛ انجام: ان كنتم مومنین اضعف العباد علی نجفی

جلد 1-2؛ خط: نسخ، كا: علی نجفی، تا: یک شنبه 27 ربیع الاول 995ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: فاضل خان، 1065ق، کاغذ: حنائی، جلد: تیماج مشگی ضربی با ترنج و سرترنج، 244گ، 21 سطر، اندازه: 17 × 26/3 سم [ف: 14-450]

6. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 69

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ مقابله شده، محشی با نشان «سلم، مجمع البحرین، ملل و نحل، نهاییه، ص، کنز، ق»؛ تملك: محمد بن عبد علی بن عبد الجبار کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 196 گ، 23 سطر (11×17/5)، قطع: وزیر، اندازه: 18×24/5 سم [ف: -462]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12861

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ نسخه در 25 ذیحجه 1065 با نسخه محمد بن محمد بن حسن بن طویل حلی صفار مکتوب در دوشنبه 18 شوال 333 تصحیح و مقابله شده؛ واقف: حسین کی استوان، آبان 1348؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: سوخت قهوه ای، 174گ، 24 سطر، اندازه: 16/3 × 24/5 سم [ف: 14-451]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16968

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و اله اما بعد فان الله تبارک و تعالی یقو؛ انجام: ظنوا أن ذلك یوجد فی غیر آل الرسول کذبتهم و الله انفسهم و منتهم الباطیل.

جلد 1-2؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام (دو ورق)؛ محشی در توضیح لغات؛ واگذاری دانشگاه علوم اسلامی رضوی در مهر 1368؛ کاغذ: نخودی، 264گ، 24 و 25 سطر، اندازه: 12/6 × 243 سم [ف: 14-453]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8869

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین؛ انجام: حدثنا عبد العزيز بن يحيى الحلودي البصري قال حدثنا محمد بن زكريا الجوهري.

جلد 1-2؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مجدول،؛ واقف: قطب المحدثین، بهمن 1338؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج
عناپی، 305گ، 19 سطر (9/7 × 17/3)، اندازه: 13/8 × 26/1 سم [ف: 14-453]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9113

آغاز: فثبت آن خلافة الله توجب العصمة ولا يكون الخليفة الا معصوما؛ انجام: فعلم الامامة كله من الله عزوجل و من رسوله فبذلك يكون عالما.

جلد 1 - 2؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا قرن 11؛ «رساله رجعت» تألیف علامه مجلسی در حاشیه آن می باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد:
میشن مشگی، 219گ، 22 سطر، اندازه: 18/9 × 25/7 سم [ف: 14-454]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12527

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ واقف: حسین کی استوان، آبان 1348؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی
ترنج دار، 182گ، 25 سطر، اندازه: 18/2 × 23/5 سم [ف: 14-449]

12. قم: امام صادق؛ شماره نسخه: 93

آغاز: آدم علیه السلام الباب الثالث والعشرون في نص الله تبارك و تعالی علی القائم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح توسط کاتب، محشی، وقفنامه کتاب به تاریخ 1337 و در آن شرط شده که بهره برنده از طلاب
حوزه قم باید کسانی باشند که به علوم جدید و السنه خارجه استغال نداشته باشند؛ تاریخ وقف: 1337؛ جلد: تیماج قهوه ای، 386گ،
19 سطر، اندازه: 16 × 27 سم [ف: 74-]

13. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1595

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اندازه: 18 × 30/5 سم [نسخه پژوهی: 2-114]

14. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1195

خط: نسخ، کا: قربانعلی، تا: 1090-1093؛ 310گ، 19 سطر، اندازه: 17 × 24 سم [ف: 1-20]

15. قم؛ معصومیه، شماره نسخه: 566

آغاز: برابر؛ انجام: قال النبي صلى الله عليه وآله و كان فضل الله عليك عظيماً.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه عبد الوهاب ملکی مازندرانی در 1328ش؛ جلد: تیماج قهوه ای، 323گ، 22 سطر (10×21)، اندازه: 18×30 سم [ف: 2-206]

16. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: 77

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: تیماج قرمز، 224گ، 25 سطر، اندازه: 13/5×23/5 سم [ف:-61]

17. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8675

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح

ص: 684

و کتیبه مرصع مذهب بسیار زیبا و دقیق، در دو برگ آغازین تاریخ تولدی به سال 1269ق، تاریخ وفات محمود خان ملک الشعراء به سال 1310ه به خط عباس قلی سپهر کاشانی؛ مهر: «یا واهب العطایا» (مربع)، «عبدہ الراجی محمد هادی بن احمد» (بیضی)؛ تملک: ابن محمد سعید با مهر «العبد محمد 1091» (بیضی)، تملکی به سال 1273 ق با مهر «هو الملك العزیز» (بیضی)، عباس قلی بن لسان الملک کاشانی به سال 1300ه که کتاب را از رضا بن عباس طباطبائی در تهران خریده؛ جلد: تیماج دور و سر طبل دار، رو مشکی با جدول زرین، 303گ، 19 سطر، اندازه: 14×26/5سم [ف: 28-202]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 382 طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12-11؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، 300گ، 20 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 14×18/5سم [ف: 24-258]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4185

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد نصیر بن جلال الدین تبریزی، تا: قرن 11؛ مهر: عبده محمد حسین بن صادر بن عابد الموسوی؛ تملک: حیدر بن علی بن اسماعیل هاشمی کرکی عاملی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز ضربی زرکوب سه ترنج زر و روپوش و لولادار، 390گ، 17 سطر (8×15/5) [ف: 11-190]

20. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه: 35

بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 5-293]

21. همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه: 2

بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 5-383]

22. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 808 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: ترکی بغدادی، جلد: تیماج نیلی، 177گ، 27 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 21×32 سم [ف: 24/2-30]

23. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 251

بی کا، تا: قرن 11؛ با سرلوح زرین؛ قطع: رحلی [ف: -208]

آغاز: برابر؛ انجام: فلما بلغ الی آخرهم قال الثاني عشر الذي یصلی عیسی بن مریم علیه السلام خلفه علیک فسنته و القرآن الکریم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، 225 گ، 15 و 16 سطر، اندازه: 20×13 سم
[اهدائی ف: 2 اخبار 1-136]

25. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 461

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 9 جمادی الأول؟، قرن 11؛ دارای سرلوح زرین، مجدول، مصحح؛ وقفنامه کتاب از حاج محمد ابراهیم با مهر «عبد محمد ابراهیم بن محمد حسن» (بیضی) دیده می شود؛ اهدایی: آیه الله صادقی؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه ای سوخته ضربی، 258 گ، 23 سطر، اندازه: 28×15/5 سم [ف: 2-331]

26. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1867

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج قرمز، 265 گ، 19 سطر، اندازه: 26×17 سم [ف: 5-292]

27. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4437-22/158

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 11؛ تاریخ وفات آقا رضا میر محمد صادقی در 21 رمضان 1350 به نظم درهفت بیت، و در پایان نسخه وفات محمد مهدی واعظ در 24 صفر 1350 به نظم در 8 بیت؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 255 گ، 23 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 1-471]

28. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5826

از باب «ما روی عن الصادق» تا پایان کتاب است؛ خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن محمد (کاشانی)، تا: دوشنبه نیمه رمضان 1001 ق؛ مصحح؛ تملک: محمد علم الهدی بن محمد بن مرتضی (فرزند فیض کاشانی)؛ جلد: دورو تیماج رو مشکی پشت قرمز، 116 گ، 21 سطر، اندازه: 12/5×18 سم [ف: 15-212]

29. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 425

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1006 ق؛ مهر: «زین العابدین موسوی»، «عبد رفیع»؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، 254 گ، 35 سطر (8×18)، اندازه: 14/5×27 سم [ف: 1-381]

30. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1807

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم، تا: 1006 ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ضربی [الفبائی: -471]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا محمد بن مرحوم یوسف آقا، تا: 22 رجب 1008ق؛ مصحح، در آخر نسخه فضایل امام علی (علیه السلام) به نقل از کتاب ورام، و نیز وصایای امام علی (علیه السلام) به امام حسن (علیه السلام) و امام حسین؛ تملك: محمدباقر بن محمد تقی با مهر مربعی وی، محمدعلی بن ابی الحسن حسینی با مهر وی؛ جلد: تیماج قهوه ای لولا دار، 195 گ، 28 سطر، اندازه: 19×29سم [ف: 1-471]

32. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6324

خط: نسخ، کا: هادی بن ملا ابراهیم، تا: جمعه 26 جمادی الثانی 1012ق؛ مقابله شده در روز پنجشنبه 5 ربیع الثانی 1158، مالک نسخه محمد جعفر مالک آن را در شوال 1112 مقابله کرده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، گرد و عطف تیماج مقوایی از یک سوی، 203گ، 31 سطر (11×22)، قطع: رحلی، اندازه:

ص: 685

16 × 31 سم [ف: 16-242]

33. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5877

خط: نسخ، کا: نعمة الله بن مير کک اصفهانی، تا: جمعه 7 ربيع الاول 1020ق؛ تملك: ابوالقاسم بن محمد کاظم با مهر گرد بزرگ او، کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: آلبالویی سیر با لولا، 226گ، 24 سطر، اندازه: 18 × 29 سم [ف: 1-445]

34. تهران: ملک، شماره نسخه: 2206

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد قاسم نایینی، تا: محرم 1021ق؛ کاغذ فستقی، جلد: میشن قهوه ای، 199، 24 سطر، اندازه: 19/3 × 28/4 سم [ف: 1-445]

35. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 957

کا: محمد بن احمد بن اسماعیل جبیلی جبل عاملی، تا: پنج شنبه 17 شوال 1024ق، جان مکه مکرمه، برای محمد علی مشهور به قاضی احسن؛ تملك: صالح بن عبدالکریم بحرانی 17 رمضان 1090؛ اندازه: 20 × 30 سم [نسخه پژوهی: 2-114]

36. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6361

خط: نسخ، کا: حسین بن میر محمد رضوی، تا: دهه دوم ذیقعه 1029ق؛ با یادداشت 1235؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ترنجی مقوایی با لولا، 295گ، 24 سطر (7 × 18)، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 27 سم [ف: 16-252]

37. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 1808

آغاز: نزعا الی الدعاء و البكاء

خط: نسخ، بی کا، تا: 1033ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 300گ، 17 سطر (9 × 15)، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 3-1061]

38. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14232

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نستعلیق، کان محمد رضا بن شکرالله دزماری، تا: اوایل ذیقعه 1033ق، جان روستای سلامه حجاز؛ واقف: سید محمدباقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: آهارو مهره نخودی، جلد: میشن زرشگی، 132گ، 24 سطر، اندازه: 21 × 30/8 سم [ف: 14-452]

39. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 36/36-7036

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن حاجی بداق سروی، تا: 1037ق؛ مصحح؛ تملک: محمدیوسف بن حاجی بوداق سروی 1037ق؛ جلد: تیماج مشکى ضربى با ترنج و سرترنج مجدول گرهي، 212گ، 22 سطر، اندازه: 19 × 30سم [ف: 1-471]

40. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 797

آغاز: برابر؛ انجام: وقال عزوجل كبر مقتاً عند الله و عند الذين آمنوا ...

خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن محمد بن محمد علی بن قاسم بن حسن حکم آبادی نطنزی، تا: جمعه 19 رمضان 1041ق، جا: بقعه شیخ مسعود، به امر امیر یدالله عربشاه و حسب الفرموده علامي محمد قاسما اصفهانی؛ مصحح؛ تملک: محمد هاشم بن محمد و مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد هاشم» (بیضی)، محمد هادی بن محمد قاسم استرابادی و مهر بیضوی وی، حسن بن عبدالغنی الحسینی به تاریخ 1148 و مهر «ظني بالله حسن» (بیضی)، رضی بن عبد الغني به تاریخ 1199 با مهر «الواثق بالله الغني رضی الحسینی» (بیضی)، رضی بن محمد علی به تاریخ 1205 با مهر «عبدہ رضی بن محمد علی الحسینی» (مربع)؛ مهر: «عبدہ محمد علی بن رضی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج دوروقهوه ای، 288گ، 17 سطر، اندازه: 18 × 25 سم [ف: 2-403]

41. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21650

آغاز: برابر؛ انجام: فلما بلغ إلى آخرهم قال الثاني عشر الذي يصلي عيسى بن مريم عليه السلام خلفه عليك فسنته و القرآن الكريم

جلد 1؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد بن جرجانی، تا: 20 رجب 1044ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن، 113گ، 31 سطر، اندازه: 20 × 30/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-136]

42. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1138-7/38

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحسین خطیب نجفی، تا: نیمه جمادی الثانی 1044ق؛ جلد: تیماج زیتونی مجدول گرهي، 370گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 1-471]

43. مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 130

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 19 شوال 1048ق، جان مکه مکرمه، منازل بنی مخزوم؛ مصحح، محشی، چند یادداشت به تاریخ های 1292-1297؛ مهر: عبدالحسین» (بیضی)، «محمد علی بن عبدالحسین» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکى، 218گ، 23 سطر، اندازه: 21 × 30سم [ف: 1-112]

44. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 40

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1051ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه ای، 207گ، 23 سطر، اندازه: 19×
26 سم [ف: 1-38]

45. خوانسار؛ فاضل، شماره نسخه: 71

خط: نسخ نازیبا، کا: محمد تقی بن ابراهیم سرخاب مازندرانی تا: 11 شوال 1054ق، جان مکہ کوه ابو قییس؛ مصحح، تملک: محمد
علی الأمامی الخوانساری» با مهر «محمد علی» (بیضی)، الشیخ موسی بن محمد» با مهر «موسی بن محمد» (هشت گوش)، شیخ
رمضان»، «فاطمه بنت حسان»، تملک پاک شده «ابن النقاش»؛ جلد: تیماج دورو قرمز جگری ساده، عطف تیماج شتری، 201گ، 25
سطر، اندازه: 20/5 × 30 سم [ف: 1-55]

ص: 686

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد معصوم انجو حسینی شیرازی، تا: 1054ق؛ دارای سرلوح و کتیبه، مجدول، یادداشت وقف میرزا خانلر حلالحوز به سال 1239، یادداشت خرید نسخه به سال 1315 با مهر «یا حی، عبده الراجی فریدون 1224» (خشتی)، یادداشت خرید به سال 1291 با مهر «محمد حسن الطباطبایی» (بیضی)، مصحح، کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: چرم صاغری، سیاه، ترنج و سرترنج به زر و گل و بوته زرشکی، عطف با تیماج سیاه، لولادار با طرح سرلوح، مقوایی، 532ص، 19 سطر (8×16)، اندازه: 14×23/5 سم [ف: 13-175]

47. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 263

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد کاظم حسینی انجوی شیرازی، تا: شنبه 18 رمضان 1054ق؛ با سرلوح؛ جلد: سوخت، 532ص [نشریه: 7-212]

48. شیراز، امام عصر، شماره نسخه: 211

خط: نسخ، کا: عبد القادر بن محمد کاتب بهبهانی، تا: پنج شنبه 22 صفر 1054ق؛ مصحح؛ 256 گ، 21 سطر (8×18)، اندازه: 15×25 سم [ف: 1-81]

49. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20074

آغاز: برابر؛ انجام: وقد فرغ من تسوید یوم الثلثا قدری الرضوی جلد 2-1؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین قدری رضوی، تا: 1055ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1374؛ کاغذ: حنائی و نخودی آهار مهره، 303گ، 16 سطر، اندازه: 15/5×24/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-135]

50. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن شماره نسخه: 22

خط: نسخ، کا: منصور بن منصور حاجی کاتب احسائی، تا: نیمه شعبان 1058ق، جهت قاضی محمد امین اصفهانی (پایان جزء اول)؛ مصحح، در برگ آخر عنوان «ملاحظه شد» به سال های 1297 و 1296؛ مهر: «محمد علی بن محمد حسن» (بیضی)، ابوالقاسم (بیضی)، «الراجی ابوالقاسم بن محمد تقی (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 262گی، 27 سطر، اندازه: 12/5×25/5 سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: 133]

51. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3376/2

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1058ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ 187گ (100پ-287ر)، 23 سطر، اندازه: 18/5×24/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-173]

52. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16483

آغاز: و دلیلنا أن جعفرأ علی نص علی موسی علیهما السلام هو بعینه دون غیره؛ انجام: برابر

ج 1-2؛ خط: نسخ خوش، کا: ابن حسین تبریزی، تا: اوایل صفر 1060ق؛ افتادگی: آغاز (30 ورق)؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور 1367؛ کاغذ: آهار و مهره حنائی، جلد: تیماج عنابی، 251گ، 19 سطر (20/5 × 11/3)، اندازه: 27/5 × 17 سم [ف: 14-453]

53. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15399

آغاز و انجام برابر

جلد 1-2؛ خط: نستعلیق، کان محمد سعید بن محمد صادق اصفهانی، تا: جمادی الاول 1060ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مجدول اوراق، پشت ورق اول خط فرهاد میرزا در 14 جمادی الاول 1290؛ واقف: شیخ غلامرضا نمائی، تیر 1366؛ کاغذ: آهاری شگری، 300گ، 12 سطر (13/5 × 7/7)، اندازه: 19/5 × 12/3 سم [ف: 14-450]

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: 1061ق، جا: مشهد؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری، شهریور 1348؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج لبه دار ضربی با ترنج و سرترنج زرین، 449گ، 15 سطر، اندازه: 22 × 12/8 سم [ف: 14-450]

55. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3218

خط: نسخ، کا: عنایت الله بن محمد حسین، تا: 1062ق، جان مشهد؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن، یک لا، 166گ، 28 سطر (19 × 9/5)، اندازه: 24 × 13/5 سم [ف: 15-25]

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 111

همان نسخه بالا [نشریه: 7-212]

56. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 686

آغاز: برابر؛ انجام: و الجهاد مع اعدائه بین یدی هذا الانام علیه صلوات الله الرحیم الرحمن

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن ابوطالب نصیری طوسی، تا: 1063ق، جا: اصفهان، کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشککی با ترنج و نیم ترنج مذهب گل و بوته دار ضربی مقوایی، 261گ، 17 سطر کامل (20/5 × 9)، اندازه: 32 × 18/5 سم [ف: 8-152]

57. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 409

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد باقر اصفهانی، تا: جمادی الثانی 1063ق، برای ابوالحسن میرزا؛ در شعبان همان سال وسیله

محمد حسين بن محمد باقر طالقانی مقابله شده، جزو کتب کتابخانه شاهزاده احتشام الدولة بوده با مهر او، یادداشت خرید با مهر خان
لر؛ جلد: تیماج مشکي، 405گ، 16 سطر (9 × 14)، اندازه: 17×26/5 سم [ف: 1-14]

58. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 37975

آغاز: بسمله. عدة ما في هذا الكتاب و الله الموفق للصواب خمس و ستون بابا؛ انجام: الباب الخامس و الستون في النوادر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن شاه علی حسینی عاملی، تا: رمضان 1063ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده، دارای بلاغ در
چهارشنبه 30 رمضان 1078؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ماشي ضریبی با ترنج و سرترنج،

ص: 687

عطف میشن قهوه ای سوخت، 185 گ، 28 سطر، اندازه: 19 × 32 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-134]

59. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 357 خط؛ نسخ، بی کا، تا: 1063ق؛ 260گ، 24 سطر، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 1-20]

60. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: 183

آغاز و دعا الی سبيله بالحكمة و الموعظة الحسنة و عمل بالكتاب و باتباعه و اوصی بالتمسک به و بعترته و الأئمة بعد وفاته

خط: نسخ، کان محمد تقی بن محمد شریف قمی، تا: شنبه 5 شعبان 1064ق (تا نیمی از جزء دوم)، باقی نسخه به خط محمد صالح شریف موسوی، رمضان 1064؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه ها تیماج قرمز، 282گ، 23 سطر، اندازه: 15 × 25/5 سم [ف: -146]

61. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: 67

خط: نسخ، کا: محمد صالح شریف موسوی، تا: پنج شنبه 22 رمضان 1064ق؛ تملک: محمد اسماعیل قمی؛ قطع: وزیری [نشریه: 7-38]

62. مشهد؛ میدی؛ شماره نسخه: 372

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن لطف الله شیرازی، تا: جمادی الاول 1064ق؛ مجدول، مصحح توسط کاتب، دارای نشانی بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، 236گ، 23 سطر، اندازه: 5/18 × 26 سم [ف: 2-72]

63. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2214

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن جرفاد قانی، تا: سه شنبه 29 رجب 1066ق؛ مصحح، دارای سرلوح زرین، مجدول؛ مهر: «الملك لله داخل کتابخانه خصوصی داخل شد» (بیضی)، «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد» (مربع)؛ تملک: تملکی بدون نام در دهه دوم ذیقعده 1258 با مهر «العبد المذنب حسین» (مربع)، محمد بن محمد باقر» با مهر بیضوی پاک شده؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه ای، پشت قرمز، بدون مقوا، 241گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 24 سم [محدث ار موی مخ: 1-173]

64. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 22/141-4421

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: 1067ق؛ جلد: تیماج قهوه ای لولا دار، 293گ، 21 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 1-471]

65. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 683

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد نصیر قندهاری، تا: 11 رجب 1068ق، جان کربلا؛ با سرلوح، مصحح؛ تملک: علی بن حسین عاملی در 1157، حسین بن محمد تقی طبرسی در 1287، ضیاء الدین نوری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی کناره سرخ، 209گ، 33 سطر (12×18)، اندازه: 17×35 سم [ف: 5-1507]

66. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 440

آغاز: برابر؛ انجام: ابو جعفر محمد بن علی الباقر علیه و علی ابائه اسلام سیر الخلفاء الاثني عشر الراشدين فلما بلغ اخرهم قال الثاني عشر الذي يصلي عيسى بن مريم عليه السلام خلفه

جزء اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1068ق؛ مصحح، مقابله شده در 29 شوال 1083 به وسیله علی اصغر بن محمد جعفر سبزواری؛ جلد: تیماج مشکى، 171گ، 18 سطر، اندازه: 19×26 سم [ف مخ: 1-198]

67. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2492

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن میرزا، تا: 26 شعبان 1069ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، دارای امضای بلاغ، محشی؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، دورو عطف قهوه‌ای، 235گ، 26 سطر، اندازه: 20/5×30/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-173]

68. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9007

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، کا: قنبر علی قاری بن سلیمان رستم‌داری نوری، تا: چهارشنبه سلخ ذیقعدہ 1069ق، جا: مشهد؛ مصحح؛ واقف: سید ابوالحسن حافظیان، آبان 1341؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج زرین، 247گ، 21 سطر، اندازه: 19×25 سم [ف: 14-451]

69. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 310

کان ابن حبیب الله، تا: 1069ق؛ قطع: وزیری [ف: -208]

70. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 76

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن عنایت الله محمد، تا: پنج شنبه 18 ذیحجه 1070ق؛ مصحح، در پایان نسخه خیر هشام: «خبر هشام بن الحكم ره و ما جرى له مع الرشيد حدث الثقة والمفيد ابو عبد الله محمد بن محمد بن النعمان قال حدثني...» و خبری در یک صفحه با

عنوان معجزه صادقیه: «قال علي بن ابي حمزة حجبت مع الصادق عليه السلام...»؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 348گ، 21 سطر، اندازه: 12 × 24 سم [ف مخ: 1-396]

71. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگی؛ شماره نسخه: 39 ک

خط: نسخ، کا: هادي بن محمد مومن محمد ابن المشهدی الحاجی، تا: 1070ق، جا: مشهد رضوی؛ اندازه: 18/5 × 25/5 سم [رشت و همدان: ف-1159]

72. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2948

خط: نسخ، کا: محسن متولی، تا: جمعه 7 رجب 1070ق، به دستور امیر سید محمدا؛ تملک: فتحعلی بن محمد کریمخان زند در 1220؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 333گ، 23 سطر (8 × 17/5)، اندازه: 14 × 25 سم [ف: 10-1831]

73. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 32

خط: نسخ، کا: کرم بن محمد جان ززمی بر ورودی، تا: سه شنبه

ص: 688

13 صفر 1071ق؛ مصحح، محشی، دارای نشان بلاغ، نشانی عاریه ابوالقاسم حسینی موسوی به تاریخ دوم شوال 1141 از ورثه شیخ نبی خوانساری و خرید همین ابوالقاسم بن حسین موسوی به تاریخ 1142؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز اندرون قهوه ای، 227گ، 23 سطر، اندازه: $18/5 \times 28/5$ سم [ف: 1-27]

74. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4973

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نورالدین مطهر بن حسین عبد الصمد عاملی، تا: شنبه 24 صفر 1071ق؛ یادداشت هایی درباره «حدوث عالم» به تاریخ 1127 از محمد اشرف بن عبدالحسیب حسینی»، و از محمد باقر بن محمد تقی موسوی» با نقش مهرش، یادداشت «حسن علی بن میرزا محمد صادق مجلسی الماسی اصفهانی» به تاریخ 1290 در باره حسن مطالعه کتاب و نقش مهر او، در پایان نسخه زایچه هایی و یک نسخه دارویی و سیاهه هزینه؛ تملک: محمد معصوم بن سید علی حسینی عاملی» با نقش مهرش، محمد مؤمن حسینی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا و میشن سرخ شبرنگ ضربی، 208گ، 11 سطر ($10/5 \times 17$)، اندازه: 19×25 سم [ف: 14-264]

75. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 6762/1

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن قوچ احمد سمنانی، تا: پنج شنبه 28 جمادی الاول 1072ق؛ مصحح، محشی، توسط کاتب نسخه با نسخه حاج رضاقلی مشهدی مقابله شده و این کار غره ربیع الأول 1102 در مشهد پایان یافته است؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه ای، 202گ (1پ-203ر)، 23 سطر، اندازه: 18×25 سم [ف: 17-310]

76. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 100

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن سید شاه علی حسینی عاملی، تان سه شنبه اول جمادی الاول 1073ق؛ در شوال 1081 مقابله شده است، مصحح، محشی، دارای بلاغ؛ جلد: چرم زرد مایل به سیاه، 182گ، 27 سطر، اندازه: $19 \times 32/5$ سم [مؤید: 1-112]

77. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 10695

آغاز: برابر؛ انجام: و هذا معنى العزة والذرية والسلالة في لغة العرب ونسئل الله التوفيق للصواب في جميع الامور برحمته.

جلد 1-2، از ابتدای کتاب تا حدیث ثقلین؛ خط: نسخ، کا: مسعود بن رکن الدین عقیل حسینی کاشانی، تا: سه شنبه سلخ ذیحجه 1075ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: حاج محمد ایرانی مجرد، بهمن 1350؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمائی، 94گ، 23 سطر، اندازه: $14/6 \times 25/4$ سم [ف: 14-454]

78. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18104

آغاز: حوضه و انه يدل جميع المسلمين بهما على الحجة الواضحة؛ انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، کا: شاه محمد بن محمد مؤمن دشت بیاضی قاینی، تا: 1075ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: آقای رمضانعلی شاکری، دیماه 1370؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، 283گ، 21 سطر، اندازه: 12/5×19/5 سم [ف: 14-455]

79- مشهد: نواب؛ شماره نسخه: 172

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمدشفیع بن مرتضی، تا: پنج شنبه 26 ذیقعده 1075ق؛ دارای سرلوح و کتیبه، مجدول، مذهب، دارای بلاغ؛ مهر: واقف «العبد ابوصالح الرضوی» (بادامی)؛ واقف: ابوصالح رضوی (بانی مدرسه)، رجب 1083ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: سوخته ضربی دار با ترنج و سر ترنج، 237گ، 25 سطر (7/5×18)، اندازه: 15×27 سم [ف: 155-]

80. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مهر علی مقیم سین برخوار، تا: غره محرم 1077 (پایان جزء اول)، 29 محرم 1077 (پایان کتاب)؛ مصحح، محشی، یادداشتی در مقابله کتاب با نسخه ای به خط محمد بن محمد بن حسن طویل حلی صفار ساکن واسط به سال 333 (؟)، یادداشت مقابله ای در نجف اشرف به سال 1065؛ وقف نامه کتاب از حسین فرشید مدیر روزنامه دنیای امروز که 90 جلد از کتاب های پدرش شیخ علی فقیه فریدنی را به سال 1335 وقف نموده؛ واقف: حسین فرشید، 1335؛ جلد: تیماج قرمز با سر طبل، 225گ، اندازه: 20×25 سم [ف: 1-13]

اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10

همان نسخه بالا [نشریه: 11-912]

81. قم: امام صادق؛ شماره نسخه: 28

خط: نسخ، کان فضل الله بن حسین نائینی، تا: صفر 1078ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ تملک: محمود بن حاج محمد عبدالهادی به تاریخ 1229، محمد تقی بن محمد بن حسین تبریزی ممقانی (حجة الاسلام نیر) به تاریخ 1288؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 206گ، 23 سطر، اندازه: 15×22/5 سم [ف: 28]

82. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6800

خط: نسخ، کان فضل الله بن حسین نائینی، تا: 1078ق؛ تملک: علی نقی بن محمد علی حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی زرکوب مقوایی درون مشکی بالولا و پوشه پارچه سبز، 242گ، 19 سطر (1378)، قطع: ربعی، اندازه: 16×22 سم [ف: 16-363]

83. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: 152

خط: نسخ، کا: محمد زمان سلطانیوی، تا: شنبه 20 شوال 1079ق، جا: قزوین؛ تملک: محمد شفیع بن بهاء الدین محمد حسینی در

جمادی الثانی 1110؛ تاریخ وقف: 1255 [نشریه: 6-348]

84. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2130

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حکیم بن محمد معصوم رضوی دلیجانی،

ص: 689

تا: رجب 1079ق؛ واقف: نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی، 242گ، 22 سطر، اندازه: 15×26 سم [ف: 5-266]

85. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 231-2/51

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: اواخر ربیع الثانی 1079ق؛ مصحح، محشی، نوشته ای از صدیق الممالک (محمد بن عبدالله النوری اصلا و التبریزی مولده و الطهرانی مسکن و صدیق الممالک لقبا و رئیس دفاتر وزارة الخارجة منصبا، در آخر جزو اول به تاریخ 1309 و در آخر نسخه به تاریخ 1311 آمده و یاد آور شده که اکثر حواشی به خط وی است؛ مهر: «صدیق الممالک رئیس وزرات امور دول خارجه» (مربع)، «صدیق الممالک» (بیضی)، «محمد بن عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج باسر، مجدول، 206گ، 23 سطر، اندازه: 18/5×24/5 سم [ف: 1-470]

86. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1833

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوب، بی کا، تا: 1080ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی آبی، جلد: میشن، 276ص، 19 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15×23 سم [ف: 1-207]

87. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2257

انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: دوشنبه 20 جمادی الاول 1080ق؛ مهر: «محمد شفیع محمد شفیع = پیامبر شفیع محمد شفیع» (بیضی)، «محمد رضا الموسوی»؛ کاغذ: ترمه اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی رویه تیماج سرخ، آستر ابری، عطف چرم مشکی، 335گ، 19 سطر (5/5×12)، اندازه: 9/5×17 سم [ف: 11-664]

88. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7846

خط: نسخ، کا: ابو ابراهیم محمد جعفر بن عضنفر بن جعفر خرم آبادی ساکن مسجد کبیر عباسی در اصفهان، تا: جمعه 14 محرم 1080ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی» (بیضی)، «با محسن قد أتاك المسیء»؛ جلد: تیماج مشکی، 243گ، 21 سطر، اندازه: 16×23 سم [ف: 20-192]

89. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1398

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملک علی بن محمد قاسم طالقانی، تا: 1080ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج یک لا، عنابی، ساده، 243گ، 21 سطر (7×)

14)، اندازه: 20×14 سم [ف: 9-414]

90. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 438

آغاز: برابر؛ انجام: فخره الله بذلك ليكون حجة الله البالغة على عباده و شاهده على خلقه قد تم

خط: نسخ خوانا، بی کا، تا: چهارشنبه 3 ذیقعده 1080ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر لچکی با نقش گل و بوته، 424گ،

19 سطر، اندازه: 15 × 24 سم [ف: 1-367]

91. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 14-ک/201

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: محمد مدانیانی کربلایی میرزا، تا: 1081ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا با تیماج سرخ ضریبی، 223گ، 22 سطر

(9 × 17)، اندازه: 16/5 × 25 سم [ف: 1-176]

92. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3447

خط: نسخ، کا: ابو طالب بن محمد هاشم بن عبدالله حسینی الفتال، تا: یکشنبه 9 رجب 1081ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، کاتب

روی برگ اول می نویسد که این نسخه را با شش نسخه مقابله نموده، با نسخه عالیحضرت استاد و سید مخدوم سید عبدالکریم و مولانا

علی رضا تجلی و حاجی محمد باقر بن حاج خلیل و میرزا محسن بن نصیر گیلانی و شیخ عبد النبي؛ جلد: تیماج قرمز، 235 گ، 19

سطر، اندازه: 15 × 19/5 سم [ف: 9-239]

93. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6023-ف

تصویر دو نسخه است از برلین: 1. Pm55 کا: عبدالله بن علی رضای خادم نجفی، تا: رجب 1082ق، جا: اصفهان؛ 2. Pm465 تا:

نزدیک 1000 [فیلمهاف: 3-192]

94. قائن؛ مدرسه جعفریه شماره نسخه: 58

آغاز: برابر؛ انجام: وقال عز وجل کبر مقتاً عند الله وعند الذين آمنوا

خط: نسخ، کا: محمد بن غیاث الدین مهدی، تا: 19 شوال 1082ق؛ مصحح، محشی، دارای علامت بلاغ، چند یادداشت متفرقه در

حالات سلاطین صفوی و چند تاریخ تولد به سال های 1055 و 1084 و 1085؛ تملک: «محمد علی بن محمد باقر قائنی در سال

1182؛ جلد: پارچه ای مشکی عطف تیماج گرمی، 315گ، 21 سطر، اندازه: 17 × 25 سم [کتابخانه های قائن: فی-51]

95. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه: 14

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن طوسی، تا: سه شنبه سلخ صفر 1082ق؛ مصحح، دارای علامات بلاغ، جلد: تیماج سرخ، ضربی، ترنج با سر، 214 گ، 21 سطر، اندازه: 18×25 سم [ف]

96. میبد؛ مخطوطات و اسناد میبد؛ شماره نسخه: 15

خط: نسخ، کا: حسین بن منصور سبزواری، تا: 1083ق، جا مشهد؛ مجدول، دارای سرلوح زرین؛ وقف نسخه توسط محمد داود بر اولاد ذکور خود به همراه مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده داود» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی دورو، داخل قرمز، لته پشت افتاده، 268 گ، 19 سطر، اندازه: 14×22/5 سم [ف: 22]

97. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1889

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 15 شعبان 1083ق؛ مصحح، مذیل به یک صفحه در ارقام انگشتان به عنوان مثال انگشتان خنصر و بنصر

ص: 690

و وسطی از دست راست برای آحاد و از چپ برای آحاد الوف؛ واقف: حاج آقای غیائی، 1337 کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، 271گ، 19 سطر، قطع: وزیری، اندازه: $18/5 \times 25$ سم [ف: 5-281]

98. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: جلال الدین بن شمس الدین، تا: 1083ق [میراث اسلامی: 5-588]

99. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 391

جزء نخست؛ کاتب: فتح الدین محمد حسین شوشتری، تا: 1084ق [اوراق عتیق: 1-250]

100. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: 11

کا: جعفر بن غازی رازی، تا: اواخر دهه اول رجب تا 22 شعبان 1084ق [اندیشه حوزه: س 2، ش 7-211]

101. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26960

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی رضا بن احمد طالقانی، تا: 1085ق؛ افتادگی: انجام کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

102. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 19951

بی کا، تا: 1085ق، خریداری از امرالله صفری [رایانه]

103. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3703

خط: نسخ، کا: ملاحق وردی بن طهماسب طالقانی، تا: سه شنبه 10 شوال 1085ق (پایان جزء اول)؛ مصحح؛ تملك: «نعمت الله

حسینی»؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 274گ، 19 سطر، اندازه: $18/5 \times 25$ سم [محدث ارموی مخ: 1-173]

104. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6340

خط: نسخ، کان ملک علی بن محمد قاسم طالقانی، تا: 1086ق؛ مصحح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج فهوه ای ضربی مقوایی یک

طرفه، 162گ، 20 سطر (9 × 17/5)، اندازه: $16/5 \times 25/5$ سم [ف: 5-448]

105. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2223

آغاز: عن بینة و أشهد أنه ليس لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضى الله ورسوله أمراً أن يكون لهم الخيرة

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد صفی الدین حسینی قمی، تا: جمعه 27 ربیع الاول 1086ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، مقابله

نسخه و حاشیه های انتخاب شده همه را کاتب در روز یکشنبه 14 محرم 1090 انجام داده است؛ جلد: تیماج مشکى، 250 گ، 25 سطر، اندازه: 18 × 31 سم [ف: 6-212]

106. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 173

خط: نسخ، بی کا، تا: 1086ق؛ از روی نسخه نوشته در 667 تملك: عنایت الله بن حاج محمد زمان شوشتری کر کرى در 23 ربیع الثانی 1133؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 262 گ، 21 سطر (5/10 × 5/18)، قطع: رحلی، اندازه: 19 × 30 سم [ف: -461]

107. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1808

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد سبزواری، تا: 1087ق، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: 471]

108. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11656

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد صادق، تا: 15 ذیقعد 1089ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید کاظم عصار، دیماه 1354، کاغذ: آهار و مهره نخودی، جلد: تیماج عنابی لبه دار، 158 گ، 18 سطر، اندازه: 17 × 24 سم [ف: 14-452]

109. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 153

خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 7 صفر 1090ق؛ مجدول؛ مهر: محمد صادق الحسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 115 گ، 22 سطر (5/9 × 5/18)، قطع: وزیری، اندازه: 16 × 25/5 سم [ف: -462]

110. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11675

آغاز: برابر؛ انجام: فلما بلغ إلى آخرهم قال الثاني عشر الذي يصلي عيسى بن مريم عليه السلام خلفه، عليك فسنة و القرآن الكريم هذا آخر جزء من كتاب كمال الدين و تمام النعمة.

جلد 1؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 1092ق؛ مصحح، محشی، مجدول؛ مهر: «یا علی» (بیضی)، «لا إله إلا الله الملك الحق المبين عبده محمد إسمعیل» (مربع)؛ هبه «میرزا اسد الله، آقا زاده»؛ تملك: احتشام الملك» در ماه شعبان سال 1287 و مهر بیضی وی؛ کاغذ: سمرقندی، آهار مهره، جلد: تیماج حنایی، 229 گ، 15 سطر (5/8 × 5/17)، اندازه: 15/5 × 26 سم [ف: 29-455]

111. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15387

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن میر ملک جاجرمی، تا: 1092ق؛ مصحح، مقابله در 14 ربیع الاول 1092، دارای بلاغ؛ واقف: محمد رفیع طبسی، تیرماه 1366؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج عنابی لبه دار ضربی با ترنج و سرترنج زرین، 236 گ، 26-

24 سطر، اندازه: $17/3 \times 24/8$ سم [ف: 14-452]

112. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5693

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم موسوی قاینی فخرودی، تا: ذیحجه 1093ق؛ واقف: محمد رضوی، به وسیله تقی آقا مدرس رضوی، شهریور 1317؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی، 234گ، 21 سطر، اندازه: 19×25 سم [ف: 5-267]

113. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6024-ف

نسخه اصل: هایدلبرگ Cod Heidorjent 287؛ کا: محمد مومن پسر استاد رجب جهرمی، تا: چهارشنبه 13 جمادی الثانی 1095ق؛ با سماع روز 27 رجب 1095 گویا برای همان جهرمی [فیلمهاف: 3-192]

114. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22621

آغاز و انجام: برابر

ص: 691

خط: نسخ مشکول، کا: عباس بن عاشور هریسی، تا: دوشنبه شوال 1097ق، جا: تبریز، مدرسه صادقیه؛ محشی با رموز مختلف؛ واقف: حاج سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند 1374؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی لبه دار با ترنج و سر ترنج، 123گ، 21 سطر، اندازه: 19×28/5سم [ف: 26-96]

115. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23926

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مهر مالکیت: محمد رسول بن عبدالعزیز در 13 صفر 1231 با نقش «محمد رسول الله»؛ واقف: سید فخرالدین صدر عاملی، در خرداد 1376؛ کاغذ: نخودی و بعضاً حنایی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج مشکی لبه دار با جدول زنجیره ای زرین و درون میشن عنابی، 204گ، 25 سطر، اندازه: 14/5×24 سم [ف: 26-97]

116. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31825

آغاز و انجام: برابر

جلد 1-2؛ خط: نسخ، کا: رضا، تا: 27 ذیحجه 1100ق؛ مهر: ابوالحسن بن علی الموسوی؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی سرمه ای، 265گ، 27 سطر، اندازه: 11/5×22 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-133]

117. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28405

آغاز: شاهق فلجاء الیه و وكل الله عزوجل به ملكاً یأتیہ بطعامه؛ انجام: فسألوه أن یبیعها منهم بالف دینار فامتتع من ذلك فقالوا له

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، و کمند؛ اهدایی: رهبری، تیر 1381؛ کاغذ: نخودی آهار مهره با روکش مومی، جلد: میشن عنابی با جدول زرکوب، 153گ، 15 سطر، اندازه: 18/5×25 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-134]

118. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28388

انجام: خبر ادریس علیه السلام فی القرى بما سال الله تعالی و مجيء ادریس علیه السلام الی كهف فی جبل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ دارای کمند، مجدول، دارای سرلوح و کتیبه مذهب؛ مهر: «محمد قلیخان بهادر»؛ اهدایی: رهبری، تیر 1381؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، 145گ، 15 سطر، اندازه: 13/5×23/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-135]

119. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28432

آغاز: فبعنا شیئاً منهما بالف دینار فابی علیهم و سار عن قم فلما خرج عن رساق البلد الحق؛ انجام: و این یوجد مثل هذا ظنوا أن ذلك یوجد فی غیر آل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای کمند، مجدول؛ اهدایی: رهبری، تیر 1381؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج
فرنگی، 153 گ، 15 سطر، اندازه: $18/5 \times 25$ سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-135]

120. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 382 ط

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12 [مختصر ف: -78]

121. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 7434

جزء اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11-12؛ کاغذ ترمه؛ جلد: گالینگور، 75 گ، 30 سطر ($22/5 \times 11/5$)، قطع: رحلی، اندازه: $19/5 \times 31$ سم [ف: 2-26]

122. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14361

آغاز و انجام: برابر جلد 1-2؛ خط: نسخ، کا: نعمة الله بن فرج الله بن سليمان بن محمد بن حرث منصورى، تا: اوایل قرن 12؛ مصحح؛
واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: نخودی، جلد: میسن قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج، 274 گ، 21 سطر، اندازه:
 $15 \times 20/8$ سم [ف: 14 - 451]

123. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 669

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر علیانی، تا: 1100 ق؛ تملک: سید رضا استرآبادی؛ مهر: «العبد محمد الصادق»؛ کاغذ: حنایی، جلد:
تیماج ضربی مقوایی، 272 گ، 19 سطر ($18 \times 11/5$)، اندازه: 18×24 سم [ف: 2-575]

124. گلپایگان؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 40

انجام نسخه: کتاب الله وراء ظهوركم کانهم لا یعلمون وفي کتاب الله عز و جل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 یا 12؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، پشت افتاده، 143 گ، 18 سطر، اندازه:
 $18/5 \times 28/5$ سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: -35]

125. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 366

آغاز: يحتاج الى شهود على صحة دعواه وهم لم يقبلوا قول النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) فكيف يقبلوا دعواه لنفسه و تخلفه عن بيعة أبي بكر.
الخ انجام: فكان لك في ذلك غنى الدهر فلما سمع الرجل الدهر منه. خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ:
ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، 172 گ، 23 سطر (18×11)، اندازه: 18×29 سم [ف: 1-335]

126. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 79

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 25 سطر (7/5×17/5) [ف:-]
[749]

127. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7213

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، 316گ، 18 سطر (7/5×12)، قطع: ربعی، اندازه: 19×13/5
سم [ف: 16-490]

128. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: 3261

جزء اول؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: ساغری ضربی مشکی، 307گ، 17 سطر (10×15)، اندازه:
15×22 سم [ف: 1-181]

ص: 692

129. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 492

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، 344گ، 18 سطر (5/8 × 16)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 2-599]

130. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 15069

خط: نسخ، بی کا، تا: 4 جمادی الاول 110ق [مختصر ف: -78]

131. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5302

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوا، 227گ، 21 سطر (9 × 16)، اندازه: 17 × 25 سم [ف: 5-448]

132. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8630-58/80

آغاز: عن ابي المقدم عن جعفر بن محمد عن أبيه عليهم السلام قال اتيت جابر بن عبدالله فقلت أخبرني عن حجة الوداع

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ 274گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 1-472]

133. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: 19

آغاز: وهذا الشكل قد ثبت بين الأئمة والأنبياء بالاسم والصفة والنعته والفعل؛ انجام: باب حديث الرجال و ما يتصل به من امر القيام ... فطال على بعدهم الثواء xx فاصبحت الغداة رهين

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج با روکش مقوایی، 211 گ، 20 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف]

134. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7165-36/165

آغاز: فضائله خوفاً و اخفت اعداؤه فضائله حسداً و شاع له من بين هذين؛ انجام: و لا افرح لقلبي منه باب النهي عن تسمية القائم (عليه السلام) باسمه حدثنا ابي رضى الله عنه

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای، 87گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 1-472]

135. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4746/1 - 24/46

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج سرخ لولا دار، 199 گ، 24 سطر، اندازه: 20 × 26 سم [ف: 1-471]

136. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 230

خط: نسخ، کا: علی اصغر خادوم الشریعہ، تا: پنج شنبہ 6 ربیع الثانی 1103ق؛ محشی با نشانہ «فاضل تونی»؛ مالک فاضل تونی؟ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 206گ، 21 سطر (11/5 × 21)، قطع: رحلی، اندازہ: 17 × 29 سم [ف: -462]

137. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 425

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن محمدرضا محمد جعفر ابهری، تا: 1105ق؛ مصحح؛ وقفنامه با مهر «عبدہ ابوالقاسم الحسینی» (بیضی) بہ سال شوال 1269؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 285گ، 22 سطر، اندازہ: 14 × 24 سم [ف مخ: 1-198]

تا

138. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2030

آغاز: الذي له الاسماء الحسنی و الأمثال العلیا و الحكمة البالغة و المشیة الكاملة النافذة و الارادة القاهرة لیس كمثلہ شی و هو السميع البصیر؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1111ق (پایان جزء اول)؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمدابراهیم با تاریخ ذیقعدہ 1238؛ جلد: تیماج سیاه سوخت مجدول گرهی، 206گ، 25 سطر، اندازہ: 15 × 24 سم [ف مخ: 1-199]

139. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1994

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد قاسم، تا: ذیقعدہ 1120ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی مقوایی با برگردان، 218گ، 24 سطر (12 × 51)، اندازہ: 19/5 × 28/5 سم [ف: 8-603]

140. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5301

خط: نسخ، کا: محمد مجیب بیرجندی قاینی، تا: 1137ق، هنگام حملہ افغان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قہوہ ای مقوایی، 108گ، 26 سطر (10 × 20)، اندازہ: 16 × 27 سم [ف: 5-448]

141. تهران، ملک، شماره نسخه: 2429

خط: نسخ، کا: محمد صادق، تا: شعبان 1142ق؛ کاغذ: کاغذ ترمہ، جلد: میشن سیاه ضربی، 189گ، 24 سطر، اندازہ: 18/2 × 25 سم [ف: 1-445]

142. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5012-25/102

آغاز: برابر؛ انجام: و الداعي الى الله عزوجل و الذنوب عن حرم الله الامام المطهر من الذاب المبری من العیوب مخصوص بالعلم موسوم بالحلم نظام الدين و عز المسلمین و غیظ المنافقین

کا: علی بن حیدر حسینی، تا: جمادی الثانی 1144 (پایان جلد اول)؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى، ضربی جدول دار، 320 گ، 20 سطر، اندازه: 16 × 20 سم [ف: 1-472]

143. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10329

خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن سلیمان بن منصور بن یوسف حسینی موسوی بریوری بحرینی، تا: سه شنبه سلخ رجب 1165 ق، جا: بصره؛ سطرها چلیپا و راسته؛ تملك: یوسف بن خلیفة بن علی بن عبدالله بن محمد دارمی مجاشعی تمیمی احسائی به تاریخ شعبان 1224، یدالله بن ترکی کعبی عامری؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 145 گ، مختلف السطر، اندازه: 22 × 31 سم [ف: 26-274]

144. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1450

خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد حسینی، تا: رجب 1191 ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، 193 گ، 27 سطر، اندازه: 5/19 × 4/24 سم [ف: 1-445]

145. قم، گلپایگانی: شماره نسخه: 662/5 - 4/132

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: ابن ابراهیم قبانچی، تا: دهه آخر رجب 1223 ق؛

ص: 693

دارای علامت بلاغ؛ 157 گ، 26 سطر [ف: 1-471]

146. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 116

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ تملک: تملکی با تاریخ 1237ق، آخوند ملا محمد باقر ابهری؛ جلد: تیماج مجدول ضربی، 191گ، 27 سطر، اندازه: 14×24 سم [ف]

147. تهران: سپهسالار؛ شماره نسخه: 1834

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، کا: عبدالکریم کهدوئی یزدی، تا: 1238ق؛ مجدول به طلا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: ساغری مشکی، 279 ص، 20 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16×24 سم [ف: 1-207]

148. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2023-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا پیش از 1244 ق که تاریخ مهری است؛ 729 ص، 17 سطر (5/11×20)، اندازه: 21×30 سم [عکسی ف: 1-36]

149. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: 142

اتمناها بعشر فتم میقات ربه اربعین لیلۃ و قال موسی لآخیه هارون ... و استعبد الله الملائکة بالسجود لآدم؛ انجام: قال ارید اصحابا یدوم عهدهم و بقوالی و یقی لی اخوتهم و ..... الموت و لا یمنعهم البلی صحبتی

از روایاتی درباره قائم (علیه السلام) تا اواخر قصه بلوهر و بوذاسف؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوای لایی با عطف پارچه، 251 گ، 21 سطر، اندازه: 13×24 سم [ف]

150. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2129

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن حسین بن حسن بن حسین حسینی موسوی بحرانی، بی تا، دارای دو سرلوح، مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، 345گ، 24 سطر، اندازه: 18×31 سم [ف: 5-267]

151. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 104

خط: نسخ جلی، بی کا، بی تا؛ از موقوفات شهید؛ جلد: تیماج روغنی، پشت جلد اسلیمی با نقش گل و بوته مرصع، 23 سطر،
اندازه: 16/5 × 28/5 سم [ف: 62]

152. تهران؛ ملی، شماره نسخه: 2952

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین وصلى الله على محمد و اله الطاهرين ... أن الذي دعاني إلى تصنيفي هذا اني لما قضيت و طری من
زیارة مولانا الامام ابی الحسن علی بن موسی الرضا (علیه السلام)؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، مجدول، با سر لوح؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج حنایی مقوایی ضربی ترنج و سر ترنج، 282 گ، 21 سطر
(7/5 × 12/5)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 14-57]

153. قم؛ فیضیه، شماره نسخه: 730

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 315 گ، 20 سطر، اندازه: 19 × 23 سم [ف: 14-57]

154. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1806

آغاز: بسمله و به نستین الباب الأولى في عیبه ادريس عليه السلام؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [الفبائی: 471]

155. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1809

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [الفبائی: 471]

156. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 2-غ/244

انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نازک شکری، جلد: مقو با کاغذ ابری، 316 گ، 19 سطر (7 × 15)، اندازه: 13 × 22/5 سم [ف:
1-219]

157. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: صدر جهان تفرشی، بی تا [میراث اسلامی: 5-588]

158. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 266

جلد 1 و 2؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: آخوند ملا آقا علی هذه المدرسة، ربیع الأول 1322 ق؛ 25 سطر (7/5 ×
18/5)، قطع: مستطیلی [تراثنا: س ش 3-106]

159. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام فحول قزوینی: [ف:-7]

160. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 30

خط: نسخ، کا: یار علی شبستری، بی تا [ف:-36]

اکمال الدین و اتمام النعمة (ترجمه) / حدیث / فارسی

(.ikmāl-ud dīn wa itmām-un ni'ma t

اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم، 1175-1238 قمری

(ārdakānī, ahmad ebn-e mohammad ebrāhīm (1762- 1823

وابسته به: اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة في اثبات الغيبة و كشف الحيرة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (381-

311)

اهداء به: محمد ولی میرزا (حکمران یزد) و فتح علی شاه قاجار. تاریخ تألیف: جمعه 20 صفر 1237 ق؛ محل تألیف: یزد

ترجمه ای است از کتاب «اکمال الدین شیخ صدوق. همین مترجم برای همین حاکم بخش های از کتاب «عوالم العلوم» بحرانی را با عنوان «سرور العارفین» ترجمه نموده است.

آغاز: اللهم عرفنی نفسک فانک ان لم تعرفنی نفسک لم اعرفک

ص: 694

اللهم عرفني نبيك ... و بعد چنین گوید محتاج برحمت خداوند غنی احمد بن محمد الحسینی عفی عنهما بالولی و النبی کی در این اوان سعادت قران

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7823

آغاز: برابر؛ انجام: و آن خدیو بیهمال را در دنیا و آخرت در ظل حمایت خود بدارد فانه علی کل شی قدیر و بالا جابة جدیر و صلی الله علی محمد و آله الطیبین المعصومین و رحمة الله و برکاته.

جلد اول ترجمه و تا آخر «باب سی و یکم در ذکر نوادر کتاب مفضل بنی عمر روایت کرده است» را شامل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمعه 20 صفر 1237ق، جان یزد؛ در اول نسخه دستخط و تملک محمد ولی میرزاوی با عبارت: «این کتاب را جناب آقا سید احمد اردکانی جهت این مهجور ترجمه کرد از عربی به فارسی و بخط خود جناب مشارالیه می باشد و در 1237 ترجمه تمام شد. در سال اول حکومت سامی یزد که 1236 باشد شروع کرد و تمام این کتاب را مطالعه کردم محمد ولی نوکر علی و غلام شاه فتحعلی شاه قاجار» با مهر «عبدہ الراجی محمد ولی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکى، 276گ، 16 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 26-304]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 521

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی با ترنج، 212 گ، 19 سطر (11 × 21)، اندازه: 18 × 30 سم [سنا: ف: 1-321]

اکمال الدین (ترجمه) / حدیث / فارسی وابسته به: اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة في اثبات الغيبة و كشف الحيرة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (381-311ق)

ق) ترجمه تحت اللفظی از کتاب «اکمال الدین و تمام النعمة» شیخ صدوق است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1677/2

آغاز: پدر من زید بن عمر و بدان حال بوده است که شنید و معلوم تو شده است اگر تولا دریافتی ایمان آوردی به تو

موجودی از داستان خالد بن اسید طلیق یا طلیف بن سفیان تا روایت امام حسین (علیه السلام) درباره غیبت امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) می باشد. مترجم در شناسنامه «ظ سید علی بن محمد بن اسدالله امامی» ثبت شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، 1332؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور دار جینی، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 66 گ، 16 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 5-94]

اکمال الدین (منتخب) / حدیث / عربی

(.ikmāl-ud dīn (mn

وابسته به: اکمال الدین و اتمام النعمة = کمال الدین و تمام النعمة في اثبات الغيبة و كشف الحيرة؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (381-

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1482

آغاز: قال الشيخ الفقيه ابو جعفر انا ذات ليلة افكر؛ انجام: وقال كبر مقتا عند الله ... تم هذا المنتخب من كتاب اكمال الدين.

آثار و اخباری که راجع به غیبت حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) روایت شده و همچنین طول عمر و غیبت گروهی از انبیاء و بزرگان دین را شرح داده است؛ خط: نسخ، کا: زاد ندر علی بیک ترکمان متولی شاه صفی (که در دارالمؤمنین قم مدفون است)، تا: 21 ذیقعده 1084ق، جا: لاجین خانه زاد ندر علی بیک ترکمان؛ 112گ، 19 سطر، اندازه: 14 × 19 سم [ف: 1-272]

اكمال الدين و اتمام النعمة (منتخب) / حدیث / عربی

(.ikmāl-ud dīn wa itmām-un ni'ma (mnx

وابسته به: اكمال الدين و اتمام النعمة = كمال الدين و تمام النعمة في اثبات الغيبة و كشف الحيرة؛ شيخ صدوق، محمد بن علی (381-311ق)

اختصار و انتخاب «اكمال الدين و اتمام النعمة» شيخ صدوق در امر غیبت ولی عصر (علیه السلام) است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18700

آغاز: بسمله. حمدله قال الشيخ الفقيه محمد بن علی ... بن بابويه القمي ... ان الذي دعاني إلى تأليف كتابي اني لما قضت وطري؛ انجام: و من بعده من ولده الأئمة ... يا محمد أن الله جل اسمه يقرئك

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 12؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1372؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری، 42گ، 21 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-136]

اكمال الرياضي / رياضيات

ikmāl-ur riyādi

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

در تحریر کتاب الاستكمال که تألیف المؤمن بالله ابو عامر يوسف بن المقتدر بالله ابی جعفر احمد بن المستعین بالله سلیمان بن محمد بن هور الجذامي السرقسطی است؛ کا: شيخ عبدالله پسر شيخ رومی، تا: 1098ق، جا: اردبیل؛ دارای سرلوح [نشریه: 7-531]

اكمال العبادات = رساله عملیه / فقه / فارسی

حسینی دری، حسن، ق 14 قمری

(hoseynī-ye darī, hasan (- 20c

تاریخ تألیف: 4 ربیع الاول 1325ق

فقه فتوائی است نسبتاً مفصل با اشاره به بعضی ادله مسائل و روایات مربوط به آنها، در دو «مقدمه» در احکام آبها و طهارت و یک «مقصد» در عبادات. نسخه حاضر مشتمل بر دو مقدمه و مقصد در احکام صلاة، و صلاة مسافر به صورت رساله‌های جداگانه در پایان این نسخه ضمیمه شده است. صلاة مسافر آن یازدهم ذی‌عده 1328 پایان یافته است.

1. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... این رساله ایست در عبادات مشتمل بر یک مقصد و دو مقدمه

نام مؤلف به استناد نسخه ش 1672 مرکز احیاء ذکر شد؛ کاتب = مؤلف، تا: 14 ذی‌عده 1328ق [ترائنا: س 18 ش 1 و 2-219]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1672

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... الحمد لله الذي هدانا لهذا ... این رساله ای است در عبادات مشتمل بر یک مقصد و دو مقدمه

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 246گ، 16 سطر، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 5-86]

اکمال تهذیب الکمال فی اسماء الرجال / رجال / عربی

ikmāl-u tahdīb-il kamāl fī asmā -ir rijāl

وابسته به: تهذیب الکمال فی اسماء الرجال؛ حافظ مزی، یوسف بن عبدالرحمن (654-742)

رجالی را که در سندهای احادیث اهل سنت واقعد و بیان آنها از جمال الدین یوسف بن زکی مزی مؤلف «تهذیب الکمال» فوت شده، با ذکر طریق های اسناد آنها بیان کرده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 467

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی - استانبول 1378. از جزء 102 تا 188 و دیگر اجزاء متفرقه می باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 11 محرم 751ق؛ مصحح؛ مهر: وقفنامه فیض الله افندی (بیضی)؛ واقف: فیض الله افندی؛ 982ص [عکسی ف: 2-62]

الإکمال فی تکمیل إصلاح العمل = إکمال الإصلاح / فقه / عربی

طباطبائی، محمد بن علی، 21180-1242 قمری

(tabātabā'ī, mohammad ebn-e `alī (1767-1827

وابسته به: الاصلاح و فيه الفوز و الفلاح = اصلاح العمل؛ طباطبائی، محمد بن علی (1180-1242)

کتابی است در تکمیل کتاب «اصلاح العمل» یا «الاصلاح و فيه الفوز و الصلاح» همین مؤلف. سید شفیع جاپلقی در کتاب روضه بهیه این اكمال را نیز به استادش سید محمد مجاهد نسبت داده است. در حواشی چند برگ از جمله برگهای 332 و 377 ظاهراً به این نام تصریح شده «کتاب زکوة از اكمال باید 2 مرتبه نوشته شود» «کتاب صوم باید دو مرتبه نوشته شود ... کتاب اكمال الاصلاح». آیه الله مرعشی نجفی (رحمه الله) نیز در برگ آغاز این نسخه، اكمال را از همان سید مجاهد دانسته اند با این عبارت: اكمال اصلاح العمل للعلامة السيد محمد المجاهد لم يطبع بعد و في هوامشه حواشی من المؤلف (المصنف) بخطه الشريف». لازم به یاد آوری است این نسخه در موارد بسیاری عیناً همان کتاب الاصلاح می باشد و در مواردی اندک با الاصلاح همخوانی ندارد.

[الذريعة 281/2 و 170/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13744

آغاز: المختار من عدم جواز الرجوع حيث لا حرج في البقاء اذا كان المجتهد الثاني ... كتاب الطهارة و هي لغة النزاهة و النظافة كما صرح به جماعة و قد اختلفت العبارات في تعريفها شرعاً؛ انجام: و لافرق في جميع ما ذكر بين السعي و الحج .. «نوشته نیست

جلد نخست و تا بخشی از مسائل حج؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مقابله شده با نشان «بلغ قبلاً» و «بلغ»، محشی برخی به خط مؤلف با نشان «منه عفی الله عنه»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه ای، عطف: تیماج سر مه ای، 405 گ، 17 سطر (9×14)، اندازه: 21/5 × 15/5 سم [ف: 34-725]

الاکمال في رفع الاریاب / رجال / عربی

al-ikmāl fī raf -il irtiyāb

ابن ماکولا، علی بن هبة الله، 421-475 قمری

(ebn-e mākulā, `alī ebn-e hebat-ol-allāh (1031-1083

تاریخ تألیف: از شب شنبه 2 صفر 464 تا روز سه شنبه 16 شوال 470

چاپ: حیدرآباد، دائرة المعارف العثمانية، نشره عبدالرحمن بن یحیی المعلمی، الطبعة الأولى، صدر منها اربع مجلدات، 1962-1965 م، بیروت، محقق: نایف العباس، چاپ اول، جزء 7، 464 ص، 1395 ق.

شرح و حواشی:

1- الاستدراك = ذیل اکمال الکمال = اکمال الاکمال؛ ابن نقطه، محمد بن عبد الغنی (579-629)

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 286-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ش 903. جلد 2؛ خط: نسخ، کا: محمد بن

ص: 696

ابراهیم بن حسین بن محمد داد گلپایگانی، تا: سه شنبه 16 جمادی الثانی 549ق؛ با سماع 542 و قرائت 606 [فیلمهاف: 1-286]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 285-ف

نسخه اصل: راشد افندی ش 1059. جلد 1 و 2؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابراهیم بن علی سنجاری، تا: 17 ربیع الاول 632ق؛ 179گ،

21 سطر [فیلمهاف: 1-286]

الاکمال فیما حکمه أن یکون من الثلث و ما حکمه أن یکون من رأس المال / فقه / عربی

al-ikmāl fīmā hukm-u-hu 'an yakūn min-at tult wa mā hukm-u-hu 'an yakūn min ra's-il mā

صقلی، عبدالحق بن هارون

(-) seqellī, 'abd-ol-haqq ebn-e hārūn

در حکم آنچه از حقوق شرعیه باید از اصل اموال میت پرداخته شود و آنچه از ثلث وی. این بحث تکمله ای است بر بحثی که مؤلف در کتاب دیگر خود «النکت و الفروق» به طور اختصار آورده و در اینجا با تفصیل بیشتری در دو «باب» دارای چند «فصل» بیان شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4267/2

آغاز: بسمله، وصلى الله على محمد وآله وسلم، قال الشيخ... كنت قد ذكرت في كتاب النكت والفروق؛ انجام: و جميع هذا الفصل حفظته عن بعض شيوخنا من القرويين و هذا واضح لا أنه كان فيه. فتدبره.

خط: نسخ، بی کا، تا: 188ق، جان مدینه؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج، 8گ (41-48پ)، اندازه: 13×18 سم [ف: 11-

269]

الاکمال لمنتهی المقال فی أحوال الرجال / رجال / عربی

al-ikmāl li-muntahi-l maqāl fi ahwāl-ir rijāl

حائری، محمد علی بن قاسم، ق 13 قمری

(hā'erī, mohammad "alī ebn-e qāsem (- 19c

تاریخ تألیف: جمعه نیمه شوال 1245ق

مؤلف از شاگردان شریف العلما و صاحب فصول بوده و تمامی رجال مجهول را که ابوعلی در «منتهی المقال» خود بدان اشاره نموده همچنین بسیاری از رجال معلومی را که ابوعلی در کتاب مذکور از ذکر آن اهمال نموده، جمع آوری و در این کتاب ذکر نموده است. بدین ترتیب، مؤلف، کتاب حاضر را در تکمیل «منتهی المقال» نگاشته تا با مراجعه به این دو کتاب نیازی به دیگر کتب رجالی نباشد.

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله ... و بعد فيقول ... محمد على آل كشكول انه لما كان كتاب منتهى المقال كتابة شافية لم يعمل مثله في الرجال وافيا لجميع المذاهب والأقوال ... الا اني رأيت فيه قوله لم اذكر المجاهيل العدم تعقل فائدة في ذكرهم.

انجام: و اما الفائدة الخامسة من الكتاب فشرعنا با تمامها و جعلناها كتابا عليحده و سميناه بحديقة الأنظار في مشيخة الفقيه و التهذيب و الاستبصار. تمت بالخير و العافية و السرور

[الذريعة 283/2-284 و 390/6؛ مصفى المقال ص 305 و 306]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1307

آغاز: برابر؛ انجام: غير انه صنفه جماعة من أصحابنا لكنه غير مضر فيما نحن فيه كما لا يخفى تمت ... على يد الاقل محمد على آل كشكول في شهر ذي القعدة يوم السابع عشر منه يوم الجمعة سنة 1244.

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، بي تاب نسخه اصل است و گویا همان است که نزد سيد عبدالحسين حجة بوده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى ضربی، 98گ، 23 سطر (14×20)، اندازه: 9×15 سم [ف: 7-2610]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2102/2

آغاز: برابر؛ انجام: قال ما رمدت عيني منذ ثقل رسول الله ص في عيني ي عنه د، تم المصنف بعون المحجوب على يد كاتبه ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 38گ (294-332ر)، 32 سطر، اندازه: 21×30/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-174]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11437

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: شفیع بن عبدالمجید مازندرانی، تا: صفر 1247ق؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد 1351؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکى ضربی با ترنج و سرترنج، عطف میشن سربی، 72گ، 20 سطر، اندازه: 14/5×20/5 سم [ف: 27-70]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 30

نسخه اصل: همان نسخه [عکسی ف: 1-40]

4. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3966

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14، نسخه حاضر تایی می باشد و بنا به یادداشتی که در روی جلد از «محمد صالح بن فضل الله حائری

مازندرانی» نزیل سمنان به سال 1370 آمده، این نسخه را جهت شیخ عبدالحسین اورنگ و کیل مجلس شورای ملی از روی نسخه آخوند محمد شفیع دابوئی بارفروشی مازندرانی که معاصر مؤلف بوده و از روی نسخه اصل نگاشته تهیه و تنظیم نموده و آن را تصحیح نموده است؛ جلد: مقوایی، 76گ، 25 سطر، اندازه: 16×25/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-174]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2658/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد:

ص: 697

تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، جداول حاشیه ای با بوته های ریشه ای، مقوایی، 31 گ (210-241)، اندازه: 20/5×
30 [ف: 13-78]

اکمل المراسلات / انشاء / فارسی

akmal-ol morāselāt

احمد، ق 14 قمری

(ahmad (- 20c

تاریخ تألیف: 1335؛ محل تألیف: قوچان

دستور نامه نگاری است که به درخواست میرزا محمد تقی وثوق دیوان مستوفی نگاشته است در یک «مقدمه» و دوازده جلد: مقدمه: در
عنوانات طبقات عالیه و متوسط و اخیره؛ جلد 1. مراسله پدر به فرزند و فرزند به پدر؛ 2. مراسله کوچکتر به عمو یا دایی با برادر بزرگ یا
بزرگتر به کوچکتر؛ 3. مراسله فرزند به مادر یا به خواهر؛ 4. مراسله عریضه که به معلم خود نگارند یا معلم به شاگرد نویسد؛ 5. مراسله
شاگرد به معلمه خود یا مادر شاگرد به معلمه؛ 6. مراسله دوستانه بین یکدیگر؛ 7. مراسله بین تجار و بروات تجار به یکدیگر؛ 8. مراسلات
رقعه دعوت و تبریک؛ 9. مراسلات عرایض به علماء؛ 10. مراسلات متفرقه؛

11. نوشته جات شرعی؛ 12. بروات متفرقه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9764

آغاز: بسمله. سپاس فزون از وهم و قیاس مر ایزدی را سزاست که منشی کامله قدر تش؛ انجام: جناب جلالتماب آقا میرزا یوسف خان
مشرف شود ملاحظه فرمایند بتاریخ فلان 1335

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه، 166گ، 10 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 31-82]

اکمل تیسیر البیان فی تخریج آیات القرآن = کشف الآیات / علوم قرآن / عربی، فارسی

akmal-u tay slr-il bayān fl taxrlj-i āyāt-il qur'ān = kašf ul āyāt

شاه نور اصفهانی، حبیب الله بن نورالله، ق 12 قمری

(šāh nūr-e esfahānī, habīb-ol-lāh ebn-e nūr-ol-lāh (18c

فهرست الفاظ قرآن کریم است که به حساب حروف تهجی در بیست و هشت «باب» فراهم آمده و هر بابی نیز مشتمل بر بیست و هشت
«فصل» است، بعد از هر لفظ قرآنی، دو حرف به حساب ابجد نگاشته شده که اولی علامت جزو، دومی علامت رکوع است.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12400

آغاز: الحمد لله رب العالمين كما هو أهله و صلى الله على سيدنا محمد و آله اجمعين، أما بعد چنین گوید اقل عبادالله ... که چون در هنگامی که این داعی در خدمت نواب فلک جناب ناصب؛ انجام: يهلكون انفسهم ي ب ثم الواو يهوديا ولا نصرانيا ج به ثم الياء التحتانية يهيمون يط به

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1123ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: آیت الله میرزا محمود طباطبائی بروجردی با مهر «محمود الطباطبائی» (بیضی)، تملک دیگری با مهر «ابو طالب بن حبيب الله الحسيني» (مستطیل)؛ مهر: «ورفعناه مكاناً علياً» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی با لبه برگردان، عطف، تیماج سبز، 395گ، 17 سطر (10×19/5)، اندازه: 19×27/5سم [ف: 31-355]

اقتصاد / پليتيك / فارسي

فروغی، محمد علی، 1254-1321 شمسی

ekonomi politik

(forūqī, mohammad `alī (1875-1942

ترجمه ای است از متن انگلیسی که زیر نظر دکتر بازیل، معلم علوم طبیه و زبان انگلیسی مدرسه دارالفنون، صورت گرفته است. در آن درباره اصول اقتصادی و معاملات و تجارت در چند فصل به صورت مفصل بحث شده است. این ترجمه برای ارائه به مظفرالدین شاه قاجار صورت گرفته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7135

آغاز: این کتاب اکونومی پليتيك برای تقدیم آستان سپهر نشان اعلیحضرت قوی شوکت اقدس همایون شاهنشاه کارآگاه شهريار عادل ... مظفرالدین شاه، انجام: مگر اینکه چاره کار را از سرچشمه بکنند و جهت این خرابی و مسکنت را معلوم نمایند و در رفع آن بکوشند تمت الكتاب بعون الملك الوهاب.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الثانی 1315ق؛ با سرلوح مزدوج، مجدول؛ جلد: گالینگور، 271گ، 14 سطر، اندازه: 15×22/5سم [ف: 25-147]

اقتصاد / پليتيك / فارسي

ekonomi politik

ريشار خان، يوسف، 1868-1935 ميلادی

(risar-xan, yusof (1868-1935

از: سیز مندی؛ مترجم: مسیوریشارد خان فرانسوی. این کتاب از نخستین کتاب های راجع به مسائل اقتصادی است که به زبان فارسی در آمده و موضوع آن علم اقتصاد است ولی مترجم آن را با تدبیر منزل و سیاست مدن تطبیق کرده ظاهرا این تطبیق او باید از آن جهت باشد که ارسطو تدبیر منزل را اکونومی اطلاق کرده است. حاجی محمد حسن شیرازی نیز که تصحیح این ترجمه را به عهد داشته شاید برای همین جهت قول مترجم را تایید کرده است. باری کتاب در سه «باب» تدوین شده و در آخر نیز

ص: 698

افتادگی دارد بدین شرح: 1. مخصوص است به اصول و قواعدی که منشاء سیاست مدن است و بیان اینکه این علم از کجا فرا گرفته شده است و آن مشتمل بر هفت فصل می باشد؛ 2. در اینکه مکنت از چه پیدا میشود و بچه وسیله ترقی می نماید و آن مشتمل بر نه فصل است؛ 3. غنای ارضی و آن مشتمل بر سیزده فصل می شد، متأسفانه این باب ناتمام مانده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1130

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و بعد مکشوف میدارد که باقتضای فرمان قضا جریان؛ انجام: تازه صورتی بان میدهد و آنوقت است که رعایا درخت نشانیده باغها و میوه ...

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن شیرازی، تا: قرن 13، جان محتملا تهران؛ کاغذ: سبز، فرنگی، آبی، جلد: تیماج، مشکی، مقوایی، 4گ، 17 سطر (9/5 × 17)، اندازه: 25/5 × 17 سم [ف: 3-149]

اکنومیست / روزنامه انگلیسی

ekonomīst

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5993-5881-5

از ژانویه 1970 تا دسامبر 1973؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-189]

الاکیاس و المغترین عن معصية الله / اخلاق / عربی

al-akyās wa-l muġtarrīn 'an ma'sīyat-il-lāh

حکیم ترمذی، محمد بن علی، - 320؟ قمری

(hakīm-e termezī, mohammad ebn-e 'alī (- 933

گفتاری است عرفانی. با سه رکن، حق و عدل و صدق آغاز می کند، که 3 «جند» (سپاه) معرفت اند، و چند «فصل» بی شماره فصل صلوات قلب و جوارح، فصل در طلب علم، در نکاح، در مجارت (همبستگی بیت، تلاوت قرآن. بنای مساجد، دعا، مریدان، راستگویان ...

[زرکلی 272/6 «الاکیاس و المغترین»؛ کحاله 315/10 «الاکیاس و المغترین»؛ بغدادی، هدیه، 15/1]

تهران، دانشگاه شماره نسخه: 293/6-ف

نسخه اصل: راشد افندی ش 1571؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 593ق؛ 62گ (69پ-131ر)، 19 سطر [فیلمهاف: 1-451]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 124/5-عکسی

آغاز: بسمله. كتاب الاكياس و المغترين عن معصية الله. الحمد لله ولى الحمد و اهله. أما بعد، فانا وجدنا دين الله مبنيًا على ثلاثة اركان: على الحق و العدل و الصدق، فالحق؛ انجام: و لا لماذا خلق ولا الى ما صار امره و عاقبته. تم الكتاب بحمدالله و عونہ.

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عكسي ف: 2-34]

الاكياس و المقادير / رياضيات / عربى

al-akyāl wa-l maqādīr

ادريسى، محمد بن محمد، 493-560 قمرى

(edrīsī, mohammad ebn-e mohammad (1101-1166

رساله ای کوچک در باره اوزان و مقادير که برای استفاده در کار داروسازی است.

آغاز: حرف الف. (1) استار: هو اربعة مثاقيل، و قيل هو دينار و درهم و ثلث كيل

انجام: (71) رطل خروس: هو ثمان عشر أوقية. و قال رطل الطب: عشرة أواق. رطل بغدادى: مائة و ثمانين درهما

چاپ: مقالات و بررسیها، شماره 25، به اهتمام ایرج افشار، 1355 ش، 314-317؛ نیز در میراث اسلامی ایران، 3 (1375): 346-

339

[راهنمای کتاب 16: 514]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1422/2

خط: نستعلیق، کان محمد بن کامل مطبب گیرانى، تا: رجب 782ق، جان مراغه؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج مشکى،

25 سطر [سنا: ف: 2-251]

الالباب / طب / عربى

al-albāb

حسينى همدانى متطبب، ابراهيم

hoseynī hamadānī motatabbeeb, ebrāhīm

در شناخت امراض و داروهای شناخته شده و موجود، مرتب بر چهار «کتاب»، چند مقدمه و «فصل» و «مقاله»: 1. علم به کفیات

مركبات از جمادات و نباتات ..... 2. شناخت امراض؛ 3. مفردات؛ 4. معجون ها و تركيبات.

آغاز: يا الهى و اله جميع الموجودات من المعقولات و المحسوسات و مخترع الماهيات من الاركان و الاصول يا واهب النفس يا فائض الجود يا واجب الوجود، انجام: و ان لم يتلاحق فنسقي أن يقطع ما اسود بعد أن يشد كل عرق عظيم بخيط رقيق و يخاط مرق البطن بخيط مقدل.

بى كا، بى تاب افتادگى: وسط و انجام؛ جلد: قهوه اى، 94گ (1پ - 95ر)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-56]

- الالباب في معرفة الانساب في العرب < لب اللباب في تحرير الانساب

ص: 699

al-iltifāt wa-l ġifla

قزوینی، علی اکبر بن محمد باقر، ق 13 قمری

(qazvīnī, 'alī akbar ebn-e mohammad bāqer (- 19c

رساله ای است در انفات مکلف به حکم شرعی و غفلت او از حکم شرعی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1783/6

بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی میشن مشکی، 29ص (66-95)، 17 سطر، اندازه: 23/5 × 19/5 سم [ف: 10-367]

- الالتقاط < اللقطة

elteqāt az konh-e morād

طاوسی یزدی، یعقوب بن محمد، ق 11 قمری

(tāvūsī-ye yazdī, ya qūb ebn-e mohammad (- 17c

وابسته به كنه المراد في وفق الاعداد؛ شرف الدين علی یزدی (- 858)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5806/5

آغاز: حمد بی حد که ارقام اعدادش جز به کلک تخمین بر لوح اندیشه نتوان نگاشت؛ انجام: جدول است.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 17 سطر (6×11)، قطع: بغلی، اندازه: 17×11 سم [ف:

16-95]

iltihāb-u niyārān-il aḥzān wa matīr-u ikti'āb-il ašjān

در برخی نسخهها مؤلف عبدالرضا بن محمد الاوالی ضبط گردیده و مرحوم فیض کاشانی و آقابزرگ و دیگران نیز به صراحت از مؤلف نام نبرده اند. در وفات نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) و وصیت آن حضرت نسبت به علی (علیه السلام) و اختلافاتی که پس از رحلت آن

جناب بروز کرد نگاشته شده است. نویسنده روایات نبوی را که در فضایل علی (علیه السلام) است با ذکر سلسله سند گرد آوری نموده است. صاحب الذریعه تاریخ تألیف این کتاب را قرن های هشت تا ده هجری می داند و عقیده دارند که مؤلف باید یکی از علمای بحرین باشد.

آغاز: هذه وفات سيدنا و نبينا و شفيع ذنوبنا رسول الله محمد بن عبدالله بن ... الحمد لله باعث الرسل رحمة للعالمين و جعلهم مبشرين و منذرين و اختص ...

انجام: وفي هذا الخبر كفاية العذر لمن انصف من نفسه و هذا اخر ما وجدناه في هذا الخبر الطريف و الاثر الشريف و نستغفر الله عن الزيادة و النقصان و السهو و الغلط و النسيان و الحمد لله حق حمده و صلى الله على خير خلقه محمد و آله الطاهرين.

چاپ: به اهتمام میرزا محمد حسن شیرازی دو بار در بحرین، بار دوم به سال 1341ق. به چاپ رسیده است

شرح و حواشی:

1- خلاصة التهابة نيران الاحزان و مثير كتائب الاشجان فيض كاشاني، محمد بن شاه مرتضى (1006-1091)

[الذريعة 2/282 و 17/111]

1. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 25/1 خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 19 جلد: تیماج مشکى، 41 گ (1-41)، اندازه: 15×23 سم [ف: 35]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15025/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ 169 گ (1-169) [مختصر ف: 78]

3. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 56

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 13؛ تملك: على نقى بن شيخ احمد بن زين الدين هجرى در جمادى الاول 1240ق؛ کاغذ: نخودی ضخیم آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 78 گ، 13 سطر، اندازه: 16×23/5 سم [ف: 28]

4. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 6207

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1325ق؛ تملك: بی بی خدیجه؛ کاغذ: فرنگی شکری، 40 گ (2پ-41پ)، 20-23 سطر متغیر میان (17/5×11/5 و 19×12/5)، اندازه: 18×23/7 سم [رایانه]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6208

آغاز: برابر؛ انجام: انا كاشف الكرب عن وجه رسول الله سيد الثقلين انا قاسم الجنان انا ... النيران انا خواص الغمرات

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی نخودی، 58گ، 15-17 سطر متغیر میان (13×14/5 و 12×15/5)، اندازه: 17×21 سم [رایانه]

6. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4652/2

بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: فی:-1522]

7. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1301/8

انجام: برابر

در این نسخه نام مؤلف نیامده و با توجه به نسخه کتابخانه مدرسه آخوند ص 1522 مستند شد؛ بی کا، بی تا، 34گ (99پ-133پ) [ف: 7-2617]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10416/2

آغاز: برابر؛ انجام: فانه قد يتوهم لاطلاق القوم القضاء و بطن الحقيقة و الله الموفق للصواب.

کا: سید فخرالدین بن سید عبدالله بن حسن ابو جیلی، تا: جمادی

ص: 700

الثانی 972ق؛ جلد: مقوا کهن با روکش تیماج قهوه ای، 316ص (551-236)، اندازه: 15 × 20سم [ف: 33/1-17]

9. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: 12

آغاز و انجام: برابر کامل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 991ق؛ نسخه بر اولاد ذکور ملاغلامرضا آرانی وقف شده است، محشی با امضای غلامرضا؛ جلد: گالینگور قرمز عطف تیماج، 52گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف مخ:-15]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 375

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-433]

10. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3344

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عناية الله، تا: یکشنبه دهه آخر جمادی الاول 1029ق؛ مصحح؛ تملکی در جمادی الاول 1281 با مهر «محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی بدون مقوا، 72گ، 14 سطر، اندازه: 11 × 20 سم [محدث ارموی مخ: 1-460]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26141

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن محمد جعفر حسینی سبزواری، تا: سلخ ذیحجه 1084ق، واقف: زین الدین جعفر زاهدی، دی 1377؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 34گ، 17 و 18 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 26-99]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3652/1

آغاز: برابر؛ انجام: تطحنهم سنابک الصاهالات و حوافر الصافنات في ضلال الاعنة ... خط: نسخ، کان محمد علی بن نظر علی، تا: دهه آخر صفر 1086ق، جا: مشهد، مدرسه فاضلیه؛ مصحح؛ تملک: محمد باقر بن محمد تقی (علامه مجلسی)؛ مهر: «محمد باقر العلوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 56گ (1پ-56پ)، 14 سطر، اندازه: 12/5 × 18 سم [ف: 10-48]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17779

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، بی کا، تا: قرن 12؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف موقوفه آل عصفور در آبان 1369؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 88گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 22سم [ف: 26-100]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6885

آغاز: برابر؛ انجام: تطحنهم سنابك الصاهلات و حوافر الصافنات في ضلال الاعنة ...

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 12؛ مهر: «محمود بن علی نقی الحسنی الطباطبائی» (بیضی)، «محمد طباطبائی» (بیضی)، محمد بن محمود الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، 51گ، 14 سطر، اندازه: 13×19 سم [ف: 18-78]

15. قم؛ طبعی؛ شماره نسخه: 68

آغاز: منه مما يفضل امير المؤمنين في حياته و ما اكده من النص على أهل بيته في وصياته و ماجرى بين الصحابه من التناجر و الاختلاف بعد وفاة رسول الله، انجام: حتى دارت عليها الدوائر و يس نصفها الأيمن و بقيت معذبه باشد العذاب الى أن ماتت الارحمها الله تعالى و هذا ما انتهى الينا من خبر وفاة سيدنا و مولانا الحسن بن علی (عليه السلام)

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ بعد از اتمام وفات علی بن ابیطالب شعری در 5 برگ در رثای حضرت آورده شده؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، 201گ، 13 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف مخ: 1-56]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17923

آغاز: برابر؛ انجام: فلما بلغ ابوبکر ... هذه الايات اغتم غما شديدا و دخل بيته و قال بعض العارفين

خط: نسخ، کا: علی بن حسین بن یوسف بوری بحرانی، تا: 1219ق؛ افتادگی: انجام؛ هدایی: سازمان حج و اوقاف در آبان 1369؛ کاغذ: نخودی، 47گ، 16 سطر، اندازه: 16×22/4 سم [ف: 99-26]

17. قم؛ طبعی؛ شماره نسخه: 372 آغاز و شرفه علی جمیع الأنبياء و المرسلین صلوات الله عليهم اجمعین صلاة تتعاقب بتعاقب السنین و تدوم بدوام الدنيا و الدين ... اما بعد فقد قرأت القصص و الأخبار، انجام: و في خطبة كما ذكر في نهج البلاغة في الخطبة الموسومة بالشقشقية و غيرها علی ما رواه

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز (یک ورق از خطبه) و انجام؛ جلد: مقوا باروکش سرخ، عطف پارچه آبی، 117گ، 15 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف مخ: 1-56]

18. قم؛ طبعی؛ شماره نسخه: 154

آغاز: تلك الكتب و اولفها من تلك الشهاب بترتيب رائق طريف و سياق حسن لطيف و سميته بشهاب نيران الاحزان و متواتر سبل الأشجان ... حدثنا الشيخ ابو حامد احمد بن محمود المسعودي عن عبدالله بن الحارث السلمي؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن خلف بن درویش، تا: 1319ق، جان بحرین؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول، 69گ، 17 سطر، اندازه: 17×25 سم [ف مخ: 1-56]

19. قم؛ طبعی؛ شماره نسخه: 469/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 74 گ، 14 سطر، اندازہ: $15/5 \times 21/5$ سم [ف مخ: 1-55]

20. قم؛ طبرسی؛ شماره نسخه: 120

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: گالینگور مشکی عطف تیماج مشکی، 81 گ، 13 سطر، اندازہ: 16×22 سم [ف مخ:

ص: 701

21. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1865

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء نجف اشرف؛ خط: نسخ درشت، بی کا، بی تا، 195ص [عکسی ف: 5-329]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14663

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 64]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3057

آغاز: برابر؛ انجام: تطحنهم سنابك الصاهلات و حوافر الصافنات في ضلال الاعنة ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا، پس از کتاب چند برگ است مشتمل بر چند قصیده عربی در مرثیه امام حسین (علیه السلام)؛ ملک: علی یزدی
به تاریخ 47/4/26؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 93گ، 14 سطر، اندازه: 15×10/5 سم [ف: 8-277]

الجام العوام في علم الکلام / کلام و اعتقادات / عربی

iljām-ul 'awām fī 'ilm-il kalām

غزالی، محمد بن محمد، 505-450 قمری

(qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112

رساله ای در بیان اصول مذهب و اعتقادات اهل سنت به شیوه استدلالی و جدلی همراه با رد و نقد آرا مخالفان، در سه «باب»: 1. شرح اعتقاد السلف (در هفت وظیفه)؛ 2. اقامة البرهان علی أن الحق مذهب السلف؛ 3. فصول متفرقة و اسئلة شتی نافعة في هذا الفن.

آغاز: الحمد لله الذي تجلى لعباده بكافة صفاته و اسمائه و تبه عقول الطالبين في بیداء كبريائه و ... اما بعد فقد سنلني ارشد كى الله عن الأخبار الموهمة للتشبيه عند الرعاع و الجهال من الحشوية الضلال ...

انجام: المدعو بالحكمة إلى الحق قوم، و بالموعظة الحسنة قوم آخرون، و بالمجادلة الحسنة قوم آخرون علی ما فصلنا أقسامهم في كتاب القسطاس المستقيم فلانطول بإعادته.

چاپ: استانه، 91ص، 1287ق؛ هند، 1306ق؛ بمبئی، سنگی، 1314، وزیرى كوچك، 53ص

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 233716-ف

نسخه اصل: قسطنونى ش 127؛ بى كا، تا: محرم 544ق [فيلمهاف: 1-674]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10717/4

آغاز: برابر؛ انجام: فان قال قائل للعامي اذا منع من السمع و النظر من لم يعرف الدليل و من لم يعرف كان جاهلا بالمدلول ...

بى كا، بى تاب افتادگى: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج، 34ص (81-48)، اندازه: 16 × 24سم [ف: 1-33/1-191]

3. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 112/6 بخش 3

بى كا، بى تا [ف: 107]

4. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 10121/11

خط: نسخ، بى كا، بى تا؛ قطع: بیاضی، اندازه: 25616سم [رشت و همدان: ف: 1586]

الإلحاق / كیمیا / عربی

al-ilhāq

جابر بن حیان، 120-198؟ قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

1. یزد: وزیرى؛ شماره نسخه: 3731/9

آغاز: بسمله و انا اذکر فی هذا الكتاب تدبیر الزرانیخ و هی انواع كثيرة

بى كا، تا: 1300ق، جلد: مقوایى با گالینگور سبز، 3ص (62-60)، اندازه: 11 × 18سم [ف: 5-1768]

2. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 3119/11

آغاز: بسمله، و انا اذکر فی هذا الكتاب تدبیر الزرانیخ و هی انواع كثيرة و اشرفها الاحمر؛ انجام: و القى ما نزل منه قیراط على متقال من فضة قائمة على الأرض

خط: نستعلیق خوش، بى كا، بى تا؛ كاغذ: فلفل نمكى أبى فرنگى، جلد: میشن لایى قهوه ای مغزى سبز، 4ص (169-172)، 17 سطر،

اندازه: 13 × 20/8 سم [ف: 6-234]

الإلحاقات العشرة = ذیل نزهة الحدائق / ریاضیات / عربی

کاشی، جمشید بن مسعود، -841؟ قمری

(kāšī, jamšīd ebn-e mas Ūd (- 1438

وابسته به: نزهة الحدائق؛ کاشی، جمشید بن مسعود (-841)

تاریخ تألیف: نیمه شعبان 829ق

مؤلف پس از تحریر «نزهة الحدائق» مطالبی به نظرش رسیده که آن را با عنوان «الحاقيات العشرة» و بر سبیل ذیل بر «نزهة الحدائق» الحاق کرده است. آغاز: بسمله، حماله... فان احوج خلق الله تعالى الى غفرانه جمشید بن مسعود محمود الطیب الكاشانی الملقب بغیاث الدین احسن الله احواله لما فرغت عن تحریر الرسالة المسماة بنزهة الحدائق في صنعة الاله التي...

انجام: تمت الحاقيات في الذیل محمد الله جاعل النهار و الليل و الصلوة على سيدنا محمد المصطفى... في منتصف شعبان المعظم سنة تسع و عشرين و ثمانمائه هجرية نبويه

چاپ: تهران، سنگی، بی ناشر، 1306ق، خشتی، 25-1صص، (همراه مفتاح الحساب و نزهة الحدائق في كيفية صفة الاله المسماة بطبق المناطق صص 289-313)

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3180/10

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شعبان 130ق، جا: سمرقند؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن پشمی نو، 23 سطر، اندازه: 12 × 25 سم [ف: 6-264]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6984

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: 1277ق؛ دارای اشکال و جداول نجومی؛ خریداری از مشیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی ساده فستقی، 11 گ (33 پ-43)، 17 سطر (10×15/5)، اندازه: 17 × 20/5 سم [رایانه]

اللاحاق من السبعین / کیمیا / عربی

al-ilhāq min-as sab'īn

جابر بن حیان، 120-198؟ قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

در تدابیر زرنیخ تدوین یافته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1900/22

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی روشن، کوبیده، مقوایی، 2 گ (110 پ-111 پ)، 16 سطر (9 × 15)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 10-554]

اللاحان / موسیقی / عربی

alḥān

ابن باجه، محمد بن یحیی، -533؟ قمری

(ebn-e bājja, mohammad ebn-e yahyā (- 1139

ابن باجه در مرحله اول حیات فکری خود به موسیقی اشتغال داشته است و احتمالاً این رساله را در همان زمان نوشته است.

چاپ: تصحیح جمال الدین العلوی، رسائل فلسفیه، نصوص فلسفیه غیر منشوره (بیروت و دار البیضاء، دار الثقافة و دار النشر المغریبه: بی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1557/30 عکسی

آغاز: باسم الله الرحمن الرحيم و الله الموفق في جميع الأمور اعلم ان النغم التأليفية هي نسب اختلاط الافلاك و دورانها و نغم الطبيعة العاملة بالمجاري الصحيحة؛ انجام: قال: فهذه هي الاصول التي اذا راعاها الضارب مشت احواله و نغماته على السنن المستقيم و الطريق القويم، و فارق ابناء جنسه، و كان يومه خيرا من أمسه.

نسخه اصل: کتابخانه بودلیان در آکسفورد، ش 206؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد بن محمد بن محمد بن النضر، تا: 547ق، جا: قوص؛ 2گ (221پ - 222ر)، 27 و 32 سطر [عکسی ف: 4-490]

الحن الحادی بین المراجع و البادی / ادبیات عربی

alḥān-ul ḥādī bayn-al marājī' wa-l bādī

صیداوی، محمد بن عبد القادر، -1042 قمری

(seydāvī «mohammad ebn-e 'abd-ol-qāder (- 1633

کتابی است مشتمل بر مکاتبات ادبی منظوم و برخی منثور بین مؤلف و عالمان عصر وی که همچون «الحن السواجم بین البادی و المراجع» صفدی اسامی را به ترتیب الفبایی آورده است. مؤلف در این رساله با مشایخ و استادان خود مراسلاتی داشته که برخی از آنها با اجازه و استجازه همراه بوده و اسامی آنها چنین است: احمد بن یونس عیناوی، احمد بن سلیمان دمشقی، شمس الدین محمد داودی، حسن بن محمد بورینی، محمد بن محمد قدسی که تا سال 993ق در محضر درس او بوده است و قاضی محب الدین حموی دمشقی که در سال 1001ق به او اجازه روایت داده است و او نیز به شاگردش شهاب الدین احمد بن محمد طرابلسی صیداوی اجازه روایت داده است. از دیگر دانشمندان که نامشان در این رساله آمده و با مؤلف مکاتبات ادبی در موضوعاتی چون مدح، تهنیت و الغاز داشته اند می توان به اسامی زیر اشاره نمود: احمد بن منقار، بهاء الدین صیداوی، تقی الدین ابوبکر زهیری، جمال الدین صیداوی، زین الدین عمرقاوی، محمد میدانی، عبدالحق حجازی، عبدالقادر بن محمد سوار (استاد و شیخ اجازه او)، علاء الدین حنفی، کریم الدین حورانی، محمد صالحی دمشقی، محمد مغربی مالکی، محمد بن فرفور، نجم الدین ب بدرالدین غزی دمشقی، یحیی بن محمد حنفی.

[ایضاح المکنون 117/1؛ هدیة العارفين 277/2؛ معجم المؤلفين 181/10؛ الاعلام 212/6]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14127

آغاز و انشق بدر التم معجزة له XX و شكا البعير ثقيل حمل متعب ... ثم ختم الاجازة بعد ذكر القصيدة النبوية؛ انجام: ماحرك العيس حاديهها بذی سلم XX و ميل الريح افنان من العذاب

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 1؛ افتادگی: آغاز (چند برگ)؛ مصحح، فهرست چند کتاب امانی به تاریخ 1156ه در درون جلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی و ناقص، عطف: تیماج قهوه ای، 171گ، 15 سطر (8/5 × 15/5)، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 35-692]

الحان السواجم بين البادی و المراجع / ادبیات عربی

“alḥān-us sawāji” bayn-al bādī wa-l marāji

صفدی، خلیل بن ایبک، 696-764 قمری

(safadī, xalīl ebn-e ībak (1297-1363

مکاتبات و مشاعراتی که بین مؤلف و فضیلاى هم عصرش صورت گرفته در این کتاب جمع آورى کرده است و آنها را به ترتیب حروف معجم نام های صاحبان نامه ها قرار داده است. در

ص: 703

مکاتبات علاوه بر نثرهای ادیبانه و مسجع، اشعار و قصاید منظوم بسیاری آورده شده است.

آغاز: بسملة. الحمد لله الذي جعل بادی اميراً و قدر للمراجع أن يكون مأموراً و مرجع بينها بحرین يلتقيان ... و بعد فقد كنت قديمة جمعت كتابي الهدايا و سميته بالمجازات و المحارات و اودعته جملة من مجارات الشعراء

[كشف الظنون 148/1 ؛ الاعلام 315/2 ؛ الأوقاف العامة موصل 104/4]

1. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 664

آغاز: برابر؛ انجام: له عيون وهو أعمى و في xx عينيه اولاد على شكله / يامن سمى بنى الورى قدرة xx اكشف لنا عنه وعن اصله خط: نسخ، بی کا، تا: 11 شوال 1030ق؛ در اولش مطالعه ابراهيم اكرمى كه 12 بيت شعر در بيان مطالعه كتاب انشاء کرده؛ تملك: اسماعيل چلبی زاده سال 1158، عبدالکریم قطبی، محمد ابوبکر بن ابی الحسن الدمیری، محمد بن کمال الدین حسینی شامی حنفی، حسن بن عبدالکریم بن محمد بن کمال الدین بن حمزه حسینی حنفی دمشقی؛ واقف: ابراهيم شريف حسینی، 1230ق، از موقوفات رمضانیه آقا ابراهيم 1230؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت، 291گ، 21 سطر، اندازه: 20×14سم [ف:-361]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 808

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-10]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 457عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-406]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4201/1

آغاز: برابر؛ انجام: یا من سمی بین الوری قدره اکشف لنا عنه و عن اصله (انتهی الحان کان السواجع ... بعون الله و لطفه) خط: نستعلیق، کا: محب علی بن محمد تقی یکانلو، تا: 2 ربیع الثانی 1267ق، جا: دزفول؛ در آخر کاتب چنین می نویسد: «ایامی که بجهت تحدید حدود دولتین قویمتین ایران و عثمانی مأمور و بواسطه اختلاف اقوال مأمورین و انتظار جواب دستورالعمل مجدد دولتین از محمره برای گذراندن فصل تابستان به بیلاق منکره و بعد از ورود شمس به عقرب ما هم به قصبه دزفول مراجعت کرده هنوز منتظر جواب بودیم، تحریر این کتاب را برای رفع کسالت بیکاری صواب آمده، در قصبه دزفول شروع و اختتام شد .. محب علی ابن محمد تقی یکانلو ...» با مهر او «عبده الراجی محب علی» مورخ 1251؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 158گ (پ 1-158ر)، 19 سطر (5/8×16)، اندازه:

19×29سم [ف: 11-215]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 277

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، 312، 25 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 20×10/5سم [ف: 2-157]

فاضل هندی، محمد بن حسن، 1062-1137 قمری

(fāzel-e hendī, mohammad ebn-e hasan (1652-1725

در این رساله آیه 38 سوره توبه را به طور مزجی تفسیر می نماید و اثبات می کند که وجود ابی بکر با پیامبر اکرم در غار هنگام هجرت آن حضرت به مدینه، فضیلتی برای وی نیست بلکه دلیل بر عدم فضیلت اوست. در پایان رساله قصیده لامیه ای است از خود مؤلف در نکوهش ابی بکر.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/150-3630/2

آغاز: بسمله يقول محمد بن الحسن الأصبهاتی المعروف بالبهاء الحمد لله الذي نجاني من الضلال و البوار و هداني الى السادة الائمة الاخيار و جعلني من شيعة علي الكرار؛ انجام: ظنون الناس فيهم أن يكونوا xx رجالا أو يري لهم انسلالا / من الناس فان الجن ممن xx عليه النصر دوماً لا يزالا

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 4گ، 16 سطر، اندازه: 12×18سم [ف: 1-473]

الزام المتكبرين / اخلاق / عربی

ilzām-ul mutikabbirīn

علینقی بن قاسم

(-) alī-naqī ebn-e qasem

تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 441/7

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیقعه 1209ق، جا: کلکته؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 27گ (222پ-248پ)، 13 سطر (8/5×15)، اندازه: 15×21/5سم [ف:-300]

الزام المخالفين / پاسخ پرسش ها / فارسی

elzām-ol moxālefīn

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق 13 قمری

(raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafi (- 19c

پاسخ پرسش ها و شبهاتی است درباره عقاید شیعی که از طریق برخی از علمای نصارا القاء شده بوده است، چنان که خود می گوید این رساله را به خواهش استادش حاج عبدالعلی رشتی نوشته است. وی نخست رساله مختصری به نام «نصرة الدين» تألیف کرده سپس آن را بسط داده و این کتاب را ساخته است.

قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 643/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد عرضه می دارد و عریضه مینگارد بنده شرمنده ابن المرحوم العلامة الفهارمة ... الحاج شیخ محمد رفیع الجیلانی؛ انجام: خداوند عالم بحرمة محسن فاطمه زهرا و پنج تن آل عبا که عمر طبیعی بایشان عطا فرماید و بعلم و

ص: 704

خط: نسخ خوب، بی کا، تا: ربیع الثانی 1260ق؛ جلد: تیماج، قهوه ای، ضربی، ترنج با سر و لچکی با نقش گل و بوته، مجدول گرهی، 84گ(پ-184)، 13 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-549]

الزام المعاند / کلام و اعتقادات / فارسی

elzām-ol mo'āned

بهاء الدین، محمد بن سعید، ق 14 قمری

(bahā-od-dīn, mohammad ebn-e sa'id (- 20c

تاریخ تألیف: پنج شنبه 6 ذیقعدہ 1301 ق

نویسنده که از فرقه شیخیه است پس از آن که شرح مفصلی در منقبت و عظمت شیخ احمد احسائی می آورد می گوید: «رساله به نظر رسیده که در آن رساله افتضاح تمام را بر خود روا داشت و در معاندت خود امری فرو نگذاشت حسادت را نسبت به شخص بزرگی به نهایت رسانیده و سوء ادبش به سر حد کمال انجامید» و «از آنجا که اوقات اشرف از آن بود که صرف تعرض اباطیل اهل باطل شود خصوصاً که بنای اغلب اهل روزگار مساهله و مسامحه در دین است ... عجاله اگر هر گاه از بسیاری گوش شنوا نباشد صفحه کاغذ مطیع است چند کلمه بعون الله و منه برشته تحریر می آورد». پس از آن او در یک «مقدمه» و فصولی چند به جواب می پردازد. مقدمه: در بیان هفوات و شبهاتی که در رساله مندرج است به اجمال؛ فصول: رفع هر یک از شبهات به تفصیل

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2938/1

آغاز: بسمله، سپاس فزون از قیاس و ستایش برون از التباس؛ انجام: فارغ شد از تحریر و تسوید این رساله مؤلف آن بهاء الدین محمد بن سعید ثبته الله علی صراط الحمید در شب پنج شنبه ششم شهر ذی القعدہ 1301ه.ق.

کا: احمد بن مرتضی بن عبدالوهاب حسینی لاریجانی، تا: اواخر قرن 13، کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: تیماج مشکی مقوایی عطف تیماج مشکی، 111ص (1-111)، 16 سطر (7 × 13/5)، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 6-685]

الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب / کلام و اعتقادات / عربی

ilzām-un nawāṣib bi-imāmat-i 'alī ibn-i abī-ṭālib

؟ صیمری، مفلح بن حسن، - 900؟ قمری

(saymarī, mofleh ebn-e hasan (- 1495

کتابی است در اثبات اصل امامت و دفاع از تشیع. نام مؤلف در رساله نیامده است، اما مؤلف آن در چندین جا خود را یکی از اهل کتاب معرفی کرده است که به دین اسلام در آمده و دیده است که در میان آنها اختلاف سختی است و خواسته است آنچه که راست است بیابد و سرانجام دریافته است که شیعیان درست می گویند و از روی خبرهای سنی پیشوایی حضرت علی (علیه السلام) را آن چنان که شیعیان می گویند روشن ساخته است. این کتاب در یک مقدمه و چند باب و چند فصل است. عناوین باب های آن چنین است: اختلاف المذاهب بعد رسول الله في الامامة، در هفت فصل؛ بعض ما آورده العامة من الآيات و الأخبار الدالة على امامة امير المؤمنين و فضله، در دو فصل؛ مثالب الصحابة من كلام العامة، در هشت فصل.

از جمله وقایع تاریخی که در این کتاب بدان اشاره شده است جنگ هایی است که میان پادشاه دمشق الملك الافضل علی پسر صلاح الدین یوسف الملك الناصر ایوبی (دمشق 582-592 و 622) و برادرش عثمان الملك العزيز (مصر 589 و 595) و عمش سیف الدین ابوبکر الملك العادل (الجزیره 589 و دمشق و مصر 592 و 615) در گرفت و علی به ناصر عباسی (575-622ق) شکایت کرده بود. وی از صاحب المصابیح حسین بن مسعود البغوي الفراء (-516ق) در کتاب المصابیح و تفسیر او و از فخر رازی (544-606ق) و از اخطب خوارزم (484-568ق) و از ابن عبد ربه و از «الرجل الکتابی» نقل قول کرده است.

در بین اهل فن در مورد این که مؤلف آن کیست اختلاف است. شیخ حر عاملی آن را از جمله کتاب مجهول المؤلف می داند، اما آنها که برای این کتاب مؤلفی ذکر کرده اند، کتاب را به افراد زیر نسبت داده اند: 1. سید علی بن طاوس (-664ق)، 2. شیخ ابراهیم بن سلیمان قطیفی (-944ق)، 3. شیخ مفلح صیمری از جمله شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی (-1121 ق) در رساله ای که در آن ترجمه بعضی از علمای بحرین آمده، سید شرف الدین در النص و الاجتهاد، سید محمد امین در اعیان الشیعة)، 4. حسین بن مفلح صیمری (پسر شیخ مفلح صیمری)، 5. سید حیدر آملی. اما از این بین نسبت به مفلح بن حسن صیمری درست تر می نماید و ما در اینجا همه نسخه ها را به وی نسبت داده ایم، هرچند در اکثر فهرست ها بدون ذکر نام مؤلف آورده شده است.

آغاز: بسم الله. الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهیرین او الحمد لله الواصل الحمد بالنعم و النعم بالشکر، نحمده علی آلائه...] و بعد فانه يجب علی کل عاقل أن ينظر لنفسه قبل حلول رمسه... و اعلم انی رجل من اهل الكتاب سألت الله الهداية الى الصواب، فهداني الله إلى دين الاسلام - الذي او جبه علی جميع الأنام - دين محمد المصطفى عليه الصلاة و السلام فلما صرت منهم و فيهم، و صار لي ما لهم و علی ما عليهم، جالست علماءهم، و صاحب فضلاءهم، فرأيت بينهم اختلافاً كثيراً و تقسيقاً و تكفيراً... فاجتهدت في تفسير الفرقة الناجية التي عنها النبي... فلما جعلت اعتمادي علی ما أورده الشيعة... و لابد من ايراد رسالة و جيزة من طرق الاختصاص... و سميت هذه الرسالة «الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب» و هي مشتملة

انجام: والذي رواه الستة من كلام الشيخين و عائشة عند الاختصار فيه كفاية و عبرة لاولى الابصار. فعلمت أن الحق مع على يدور حيث ما دار كما أخبر النبي المختار و ويل للذين كفروا من النار و صلى الله على محمد و آله الأطهار و الحمد لله رب العالمين بالخير و الصواب

چاپ: با تحقیق عبدالرضا النجفی، قم، مولود کعبه، 1420ق

[الذريعة 289/2؛ طبقات أعلام الشيعة، قرن 9 م، ص 137، رياض العلماء 2: 179 و 6: 43]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3624

خط: نسخ، بی کا، تا: غره شعبان 959ق؛ روی برگ اول این نسخه، مؤلف را شیخ مفلح بن حسن الصیمری دانسته اند، مصحح، در حاشیه صفحه ما قبل آخر اشعاری است به عربی که قطب الدین محمد بن عزالدین حسنی حسینی موسوی نوشته با مهر صراط علی حق» (هشت گوش) و مهر «محمد نبی الله علی ولی الله» (بیضی)؛ تملک: ظهیر الدین شاه محمود ابو المکارم حسن حسینی فرزند مظفر الدین علی نقیب مشهور به شیخ الاسلام، و تملکی به تاریخ غره ربیع الاول 1265 با مهر «ابراهیم بن عبدالله الموسوی» (مربع)؛ مهر: «ابو المکارم بن مظفر الدین علی انجو» (دائری)، «ابو المکارم الحسینی الانجوي»، «یا الله المحمود فی کل فعاله عبده ابو المکارم الحسینی الحسینی الانجوي»، «هو العلی الاعلی» (مربع)، «شفیع یحیی فی الاخرة محمد و العترة الطاهرة» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 145 گ، 7 سطر، اندازه: 13×18 سم [ف: 10-23]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 339

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ شکسته، کا: سیف بن احمد لیثی حلی، تا: 16 جمادی الاول 977ق، جا: قزوین؛ مصحح و با نسخه های شیخ محمد حبائی و محمد بن شمس الدین قطیفی مقابله شده است؛ واقف: ابن خاتون، 1067؛ 23 گ، مختلف السطر، اندازه: 14×19 سم [ف: 29-4]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 654/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: عنایت الله، تا: نزدیک 1053ق؛ 30 گ (133 پ-162 ر) [ف: 6-2138]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1273/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: مراد بن آقا شاه قمی، تا: جمادی الثانی 1062ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 36 گ (165 پ-200 ر)، 15 سطر، اندازه: 18×25 سم [ف: 4-74]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1049/2

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن حر عاملی، تا: 1063ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میسن قهوه ای، 16 سطر [ف: 5-227]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 499/2

آغاز: برابر؛ انجام: و السلام علی من اتبع الهدی تصنیف الشیخ المفید افادونا الله فوائده و عودنا عوائد کما هی عوائده.

در این فهرست نام مؤلف ابن طاوس آمده است؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن حاجی محمد ششتمدی سبزواری، تا: 1076ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 75ص (319-394)، 17 سطر (8×17)، اندازه: 13×26سم [ف: 7-415]

7. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: 105/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 15 ربیع الاول 1077ق؛ جلد: تیماج دورو، روقرمز، پشت سبز، 25گ (107-132)، 19 سطر، اندازه: 13/5×19سم [کتابخانه های قائن: ف:-93]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6543/22

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: کرم الله بن عطاء، تا: دوشنبه 18 شوال 1083ق، جان مکه؛ جلد: تیماج قرمز عطف و حاشیه تیماج سبز، 8گ (105-113ر)، اندازه: 23×36/5سم [ف: 17-130]

9. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: 114/2

خط: نسخ زیبا، کا: هادی مشهدی، تا: 28 ذیقعده 1084ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده، 85گ (160پ - 245ر)، 13 سطر، اندازه: 5/12×19/5سم [ف:-89]

10. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 23712/7

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1090ق؛ افتادگی؛ انجام؛ تملک: محمد قاسم بن محمد هاشم دامغانی مورخ 1226ق، جلد: تیماج لایه ای عنابی، 36گ، 15 سطر (5/7×14)، اندازه: 12×19سم [ف: 2-59]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13797/4

آغاز: لو اتبعوا امامة واحدة یهدیهم إلى الحق و یردهم عن الضلالة و لم یفترقوا ولم یهلکوا؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1093ق؛ افتادگی؛ آغاز؛ مصحح، محشی، در برگ 110 این بیت نگاشته شده: «پدرم نام عمر کرد که نامش گم باد

xx من غلام علی ام کوری چشم پدرم»؛ کاغذ: شرقی، 22 گ (90-111)، 21 سطر، اندازه: 6 × 13 سم [ف: 34-845]

12. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7199/1

در فهرست بر اساس آنچه در ص ع نسخه آمده است به شیخ ابراهیم قطیفی نسبت داده شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 5 صفر 1099ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی، 13 سطر (× 12)، قطع: بغلی، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 16-485]

13. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1024

خط: نسخ، بی کا، تا قرن 11؛ اندازه: 12 × 18 سم [نسخه پژوهی: 2-114]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15035/11

آغاز: برابر؛ انجام: قال الرجل الكتاب الذي هداه الله الى الاسلام

ص: 706

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن حسین عاملی، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام چند برگ؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای؛ 24 گ (244-267)، 18 سطر (5×12)، اندازه: 9×16 سم [ف: 38-91]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4773

آغاز: ترجیع من غیر مرجح. علی کل عاقل النظر الصحیح فی ادیان المسلمین و اتباع الحق المبین و العرض عن التعصیب لمدین الآباء و الأمهات لان ذلك یوجب الوقوع فی الهلکات؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان محمد مؤمن، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز (به ظاهر 4 برگی)؛ مهر: «حاج سید نصر الله تقوی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی یک لا، 67 گ، 9 سطر (5/4×11)؛ اندازه: 10×14/5 سم [ف: 13-170]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1363

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی کا، تا: 1113 ق؛ کاغذ: آهاردار، جلد: تیماج نارنجی، 348 گ، 19 سطر، قطع: خستی، اندازه: 18×20 سم [ف: 4-124]

17. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2477/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1115 ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 20 ص (30-49)، 23 سطر (5/13×21)، اندازه: 16×23 سم [ف: 9-1245]

18. تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 7312/4

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 23 ذیحجه 1122 ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، 22 سطر (5/9×13)، قطع: ربعی، اندازه: 13×18 سم [ف: 16-510]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 14426

آغاز: برابر؛ انجام: وصلی الله علی سیدنا محمد سنه 1158 علی به اقل عباد

خط: نسخ، بی کا، تا: 1158 ق [الفبائی: 64]

20. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 575/2

انجام: برابر

نسخه بدینجا آغاز می گردد: «واحدة تدل لی نقص فی انسابهم» و در گ 5 بدینجا پایان می یابد: «طویل نجاد السیف اجید یعسوب»

درباره ننگین بودن خاندان ابوبکر و عمر و عثمان و معاویه و یزید و عمر سعد و طلحه و زبیر و امیه بن عبد شمس و این چهار برگ هم گویا از همی رساله می باشد، آنگاه از دیباچه رساله آغاز می شود: «من رد جواب الاخصام و وجدت اخبارهم تتضمن تکذیب ائمتهم و تفسیقهم» (گر)؛ خط: نسخ، کا: شیخ عابد و منصور حویزی جزائری، تا: 17 جمادی الثانی 1160ق، جان مخای یمن؛ افتادگی: آغاز و وسط (میان برگ های 19 و 20-27 و 28)؛ توضیح فهرست نگار: در دفتر شماره 499 کتابخانه ملی تهران دو کتاب نوشته شده یکی الکشکول سید حیدر دیگری همین رساله ما به نام «الزام النواصب بامامة علی بن ابی طالب» که در یک مقدمه و چند باب و چند فصل است و نگارنده آن خود را مردی کتابی نومسلمان می خواند، پیداست که این همان نسخه شماره 339 آستان قدس است و نگارنده آن نه ابن طاوس می تواند باشد نه شیخ مفلح صیمری و نه شیخ ابراهیم بن سلیمان قطیفی (زنده در 944) مگر اینکه از عبارت «کتابی نو مسلمان» ظاهر آن خواسته نشده باشد؛ 29 گ (2-30پ) [ف: 3-538]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7159/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: صالح بن علی بن محمد بن محمد بن مجیر جویانی عنقانی، تا: 1171ق، به دستور سید مصطفی؛ تملک: حسین بن حسن بن مصطفی نورالدین حسینی به تاریخ 1219؛ جلد: تیماج قهوه ای، 32 گ (163-194)، 12 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 18-304]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6251/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوعلی محمد بن علی قاجار، تا: 1179ق، جان مشهد مقدس؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز ضریبی پشت مشکی، 31 گ (117پ-147ر)، 21 سطر، اندازه: 13 × 24 سم [ف: 16-235]

23. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2787/1

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، کا: شهاب الدین حسین بن ناصر الدین حسین حسینی جعفری دیباجی، تا: قرن 12؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور، 12 گ (1-13)، ابعاد متن: 10/5 × 20، اندازه: 14/5 × 22/5 سم [ف: 13-265]

24. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1153/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: قرن 12؛ مجدول؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای لولائی، 24 گ (31-55)، 15 سطر (5 × 11)، اندازه: 9 × 17 سم [ف: 3-1602]

25. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2215/6

آغاز: برابر؛ انجام: نسب عمر الخطاب: روی محمد بن السائب في كتاب المثالب وهو من اعلام السنة؛ كانت صهاك امه حبشية... وروی ابن عبد ربه في كتاب العقل... في نسب عثمان بن عفان. روی محمد بن السائب... في نسب معاوية... وروی الحافظ ابوسعید اسماعیل بن علی السمان الحنفی من علماء السنة (گ 78 پ، در میان سطر چهارم نانوشته مانده است)

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنائی ضربی، ترنج در میان با چهار ستاره بالا و پائین و جدول دورا دور آستر کاغذ آبی، 13 ص (66-78)، 15 سطر (7×14/5)، اندازه: 18 × 11/5 سم [ف: 11-545]

26. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3283/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح: 24 گ (123 پ-147 پ)،

ص: 707

18 سطر، اندازه: 18/5×11/5 سم [محدث ارموی مخ: 2-793]

27. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1293/3

آغاز: برابر نسخه اصل: کتابخانه واتیکان در رم ایتالیا. بخشی از کتاب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12، 16ص (63-78)، 19 سطر [عکسی ف: 3-654]

28. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1236/10

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالکریم مروزی، تا: شنبه 24 رجب 1236ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه، 14 سطر [ف: 5-250]

29. قم؛ حجّتیّه؛ شماره نسخه: 487/2

خط: نسخ، کا: ... بن محمد بن عبدالحسین بن ناصر بن ابراهیم، تا: 1238ق [ف: 111]

30. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2949/4

خط: نستعلیق، کان محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، تا: 1252ق؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 3گ (39-42پ)، 30 سطر (10×20/5)، اندازه: 16×28 سم [ف: 10-1832]

31. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2627

آغاز: برابر نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: حسن موسوی خراسان، تا: 24 ربیع الاول 1257ق؛ مصحح [عکسی ف: 7-232]

32. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25300

بی کا، تا: 1270ق؛ خریداری از منصور گلستانی [رایانه]

33. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4777

آغاز و انجام: برابر؛ حسب الفرمایش ... آقا سید جلیل ولد ارجمند آقا سید علی نقی سادات اخوی قلمی گردید. فی لیلة الاربعة الثاني من شهر ذي القعدة الحرام و انا العبد عبدالله ذاکر. 1295

خط: نسخ، کا: عبدالله ذاکر، تا: چهارشنبه 2 ذیقعدة 1295ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، 44گ، 13 سطر (6×12)، اندازه: 17×10 سم [ف: 13-174]

34. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2097/6

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب با توجه به نسخه های مشابه تصحیح شد. در فهرست به نام «الاعتقادات علی المذهب الجعفری» آمده است؛ بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: عطف و گوشه میشن رویه کاغذی، 11 گ (25-36ر)، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 5-422]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 24/6-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-104]

35. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 367/1

آغاز: برابر؛ انجام: و تجینی بغیر جوابک و ما هو الا من معدن النبوة و موضع الدلة و اما انت لو سالتني درهما ما اعطيتک.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 51 گ (2-52ر)، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 1-477]

36. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 971/3

خط: نسخ، بی کا، تا: شعبان 1304ق، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز [ف: 5-222]

37. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 2/6

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: 1339ق، جلد: تیماج قرمز، 17 گ (118ر 135 پ)، 19-20 سطر، اندازه:

16/5 × 20/5 سم [ف: -10]

38. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8161

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارموی، تا: 9 جمادی الثانی 1347ق، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، 18 گ، 25 سطر، اندازه:

14/5 × 21/6 سم [ف: 14-81]

39. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21046

آغاز: برابر؛ انجام: علی اهل بیته الائمه البرره الکرام

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: قرن 14؛ هدایی: رهبری، 1373 [رایانه]

40. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6720

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 64]

41. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1698/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن منشی تفرشی ملقب به کمال الدوله، بی تا، جا؛ تهران؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، 53ص (167-220)، 13 سطر (9×14)، اندازه: 14×22 سم [ف: 10-286]

42. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1133/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد فضایل طباطبایی، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج تریاکی لبه دار، 33گ، 14 سطر (1579)، اندازه: 12×18 سم [ف: 3-868]

43. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 27936

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: رقی [رایانه]

44. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8/1399 - 8/109

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول 27گ، 15 سطر، اندازه: 15×22/5 سم [ف: 1-473]

45. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [ف: 26-] 46. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8261/4

خط: نسخ، کا: عبد بن حاجی عبدالله، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید،

ص: 708

جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 37گ (90پ - 126ر)، 19 سطر (18/5 × 13/5) [ف: 3-182]

47. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 318/2

آغاز: برابر

بی کا، بی تا، 6گ [چند نسخه -ف: 385]

48. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8315/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج سبز بدون مقوا، 27گ (1پ - 27ر)، اندازه: 21/5 × 17سم [ف: 21-275]

الزام النواصب من طرق الغواصب / کلام و اعتقادات / فارسی

ilzam-un nawasib min turuq-il gawasib

کاظمی، محمد کاظم بن محمد جعفر، ق 12 قمری

(kāzemī, mohammad kāzem ebn-e mohammad ja'far (- 18c

مؤلف کتاب «هفت قلعه» را که در بیان غزوات امیر المؤمنین علی (علیه السلام) بوده به فارسی ترجمه نموده و بعد بنا به درخواست «علینقی آقا سرکار خاصه» روایاتی در فضائل امیر المؤمنین (علیه السلام) و مثالب خلفا از کتب عامه بدان افزوده و آن را در یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه» ترتیب داده و در آخر برای فائده بیشتر رساله کتابی (الزام الناصب) و رساله یوحنا را به آن ضم کرده تا فائده آن اتم باشد و در سال 1129 از ترجمه آنها فارغ شده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2211

آغاز: الحمد لله القديم القاهر العظيم القادر الحكيم الغافر الكريم الساتر الاول والاخر الباطن والظاهر؛ انجام: ولیکن هر کس را چشم دل کور وزبان از حق لال گردیده راه بر هدایت نیابد.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1129ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج

ص: 709

قهوه ای، 153گ، 17 سطر، اندازه: 17×23/5سم [محدث ارموی مخ: 2-794]

الزام النواصب فی امام علی بن ابیطالب علیه السلام / کلام و اعتقادات / عربی

ilzām-un nawāṣib fi imāmat-i 'alī ibn-i abī-tālib

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، 1225-1288 قمری

(kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810- 1871

تاریخ تألیف: یکشنبه 29 ربیع الاول 1261ق

یکی از مریدان مؤلف، که از سران شیخیه می باشد، به نام محمد باقر راینی از وی درباره «رکن رابع» سؤالاتی می نماید او هم در جواب وی، سؤالات را متن قرار داده و شرح می کند و در مدتی که کرمانی مشغول تهیه پاسخ بوده، سائل از دنیا می رود.

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فبقول ... کریم بن ابراهیم کرمانی ... انه قد سألنی جناب العالم ... ملا محمد باقر الرائنی الکرمانی.

انجام: و اعلم ان سؤالات السائل کان اکثر من ذلك و فیها تفاصيل ... و طلب من سائر الاخوان اتمامه بادرته الی اتمامه ... وقد وفقنا الله لاتمامه

[فهرست کتب مشایخ 1986: 2؛ فهرستواره منزوی 125/9 (1 نسخه)]

شروح و حواشی:

رساله در جواب اصفهانی در ایراد به الزام النواصب = رد الزام النواصب؛ کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم (1225-1288 ق)

1. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1082/2

انجام: و الراد علینا الراد علی الله و هما علی حد الشریک بالله ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب 1261ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با عطف تیماج تریاکی، 22گ، 19 سطر (8×14)، اندازه: 14×21 سم [ف: 3-848]

2. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1097/1

خط: نسخ، بی کا، تا: شوال 1261ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 73گ (1-73)، 21 سطر (10×15)، اندازه: 15×21 سم [ف: 3-853]

3. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 559/1

آغاز: و اجعل فقرات سؤاله کالمتن و جوابی کالشرح لیتضح جواب کل فقرة فقره و شبهة شبهة و سمیته بالزام النواصب؛ انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: یک شنبه 29 ربیع الاول 1261ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ جلد: تیماج مشکى، 66گ (1ر-67پ)، 18 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 2-190]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5193

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه ربیع الاول 1261ق؛ مهر تملک: «علی بن موسی» تاریخ 1302، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز لایی، 73گ، 24 سطر (8/5 × 15/5)، اندازه: 15/5 × 12 سم [ف: 16-22]

5. قم؛ حجّتیّه؛ شماره نسخه: 337/1

خط: نسخ، کا: غلامعلی بن زین العابدین، تا: 1262ق، جان ماهان کرمان؛ قطع: خشتی [ف: 105-]

6. قائن؛ حسینی قهستانی؛ شماره نسخه: 32/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... انه قد سألني جناب العالم العامل و الزکی الفاضل صاحب المکارم و المفایر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد کرمانی، تا: 15 شعبان 1272ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 115گ (22پ-137ر)، 16 سطر، اندازه: 17/5 × 11 سم [مدرسه جعفریه زهان: ف: 141-]

7. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1351/5

خط: نسخ، کا: غلام علی فرزند حسین، تا: شوال؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکى ضربی و سه ترنج، 14 سطر (6/5 × 12/5)، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [ف: 3-936]

الزامیة / فلسفه / عربی

ilzāmīya

رساله در علت و معلول و علت الأولى، عقل کل و خداوند و بحث لظمان و وحدت (اتحاد) است.

تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 39/7

آغاز: ینبغی أن یکون عنده الصانع سفیا و الدلیل علی ذلك انا نستدل الی وجوده؛ انجام: و ما نسوا کثیر مبناه محدث مصنوع و صلی الله علی محمد و آله المعصومین من عترته و سلم تسلیما کثیرا

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد بن شرف الدین علی کردالانی، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی مایل به حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی عطف پارچه مشکی، 2 گ (115 ر-117 پ)، 15 سطر (7×12/5)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 38]

اللسن المخترة من الحروف المبتدعة = الاعلام بفك الرموز من سائر الأقلام = اقلام الانبياء و الفراعنة / خط- عربی

al-alsun-ul_muxtaria min-al_huruf-il mubtadia = al a'lām bi-fakk-ir rumūz min sāyir-il aqlām = aqlām-ul anbiyā' wa-l farā'ina

ایوب بن مسلمة، ق 3 قمری

(9c - ayyūb ebn-e mosleme)

هنگامی که مأمون عباسی (-218ق) به منظور دیدن اهرام به مصر مسافرت کرده بود، اراده کرد تا خطوط مختلفی را که بر دیواره های اهرام بود، کشف کند. از این روفرستادگانی را به اطراف گسیل داشت و آنها دو نفر را به حضور او آوردند محمد بن موسی و «ایوب بن مسلمة»، دومی در شناخت خطوط قدیمی خبره بود و تمام کتیبه ها را برای مأمون توضیح داد، مأمون بسیار شگفت زده شد و دستور داد کتابی آوردند و تمام مطالب مربوط به علم خطوط را برای مأمون نوشت، در این کتاب به 3 عنوان فوق اشاره شده و هیچیک از آنها در منابع موجود یافت نگردید.

آغاز: قال مؤلف هذا الكتاب اعلم يا اخي ايدك الله و ايانا منه بالعلم الى اشرف مقامات الأولياء أن أهل التواريخ اجمعوا على أن المأمون.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12684/1

آغاز: برابر؛ انجام؛ و کان من السند الاکبر من الشمال الى اليمين على حروف ابجد في ... صفته ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 8 افتادگی؛ انجام؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»، در برخی برگ ها در داخل متن حروف عجیبی آمده و مشخص نیست چه حروفی است، این نسخه از روی نسخه بسیار کهن کتابت شده، با این عبارات: «نسخة اقلام الانبياء و الفراعنة و الكواكب المنقوشة على كل البراني، و قد نقلناه هذه النسخة من نسخة نقلت من نسخة قديمة .. فصحت الحروف لم ينخرم منها شيء و وجد تاريخ النسخة القديمة الثالث عشر من جامدى الاول سنة ثلاثة عشر و مائة و السلام»؛ کاغذ: فرنگی، 55 گ (1-55)، 17-21 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 32-259]

الطاف القدس في معرفة الطائف النفس تصوف / عرفان و فارسی

altar-ul quds fi marifat-i lataif-in nafs

شاه ولی الله، احمد بن عبدالرحيم، 1114-1176 قمری؟

(1703 - 1763) (šāh valī-ol-lāh, ahmad ebn-e ‘abd-or-rahīm)

رساله ای کوتاه در معرفی و تفسیر و بیان و ویژگی های قلبی عقل، نفس، روح، سر، خفی و اخفی در شش فصل: 1. شرف و فائده علم لطائف؛ 2. ماهیات این لطائف؛ 3. تهذیب لطائف ثلاثه نادره؛ 4. تهذیب جوارح و لطائف ثلاثه نادره؛ 5. تهذیب الطائف خمس؛ 6. تهذیب لطاف خفیه.

آغاز: الحمد لله الذي اری المخلصین من عباده آیات عظمته و امارات قدرته في الآفاق وفي انفسهم ..... اما بعد می گوید فقیر ولی الله ... مسمی به الطاف ... در بیان حقیقت قلب و عقل

انجام: و این در حقیقت کشفی است نفسی که در عقل او گشته صورت دایمه پیدا کرده است. تمت.

چاپ: همراه ترجمه اردوی آن در پاکستان، 1384ق

[گنج بخش ش 8858؛ فهرستواره منزوی 325/6]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10525/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: لطف الله، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای با روکش پارچه، 64 گ (1پ-64پ)، 16 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 75-
[33/1]

الانغاز / معما / عربی

al-algāz

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 799/11

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 [ف: 5-178]

ص: 710

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 132/6

دو معماست از شیخ بهائی و یک معما از پدر وی و جواب شیخ در معمای پدرش و جوابی از برادر شیخ بهائی عبد الصمد در جواب معمای پدر؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه 11 ربیع الاول 1129ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 1 گ (34 پ-35ر)، اندازه: 14×22/5 سم [ف: 1-118]

چندین معماست با شرح آنها، برخی بی نشان و یکی از کمال الدین حسین معمائی و دیگری از شیخ بهائی به نام میرزا زین العابدین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:

4900/56 آغاز: بسمله. ایها العالم الادیب و الفاضل اللیب ما اسم یطلق علی بعض المسمیات بالاضافة و کل منها موصوف بالفضل و الکمال؛ انجام: مندرج بین جزئی آخره بالتمام و با خره ینتهی حروف کل الکلام

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مغزی دار، 3 گ (153 پ-155ر)، 25 سطر (15×29)، اندازه: 23×35 سم [ف: 14-78]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2337/36

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 6-411]

رساله ای در مسائل دشوار فقهی است با عنوان های «مسئلة - جوابه». در آن از شرح مختصر و «المعین فی الفرائض» مؤلف یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3705

آغاز: بسمله ثم وقفت علی کتاب لطیف فی نوع الالغاز و الی الآن لم اعلم مصنفه و النسخة المکتوب منها سقیمة جدا مؤرخة بریبع الأول سنة احدى و ستین و سبعمائة و صورته الحمد لله باریء الانام العزیز العلام المهیمن السلام ... اما بعد فان التصنيف فی الدین من شرایع

الطاعات ... و علم الفقه من هذا القبيل .. و لهذا كانت العلماء به ارفع العلماء مكانا.. فاحببت ان اهدي الى خزانه المولوية الملكية العالمية العادلية كتابا يشتمل على نكت من الالغاز من مسائل؛ انجام: وقد اوردنا نظائر هذه المسئلة في كتاب المعين في الفرياض وفي هذا القدر كفاية و الله الموفق للصواب و اليه المرجع و المآب و هو حسبنا و نعم الوكيل.

پس از ديبا چه افتاده و می رسد به مسائل کتاب بیع و کتاب الرهن را دارد تا باب الحساب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، 11 گ، 16 سطر (9 × 13)، اندازه: 14 × 19 سم [ف: 12-2708]

الالغاز الفقهية / فقه / عربی

al-*algāz*-ul fiqhīya

از ابی زید، پاسخ به سؤال های فقهی و لغزهاست شامل تمام مسائل فقهی، منقول از مقام آقا محمد علی کرمانشاهی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6423/1

آغاز: بسمله. قيل لابی زید ما تقول فیمن توضحا ثم لمس ظهر نعله قال انتقض وضوءه بفعله؛ انجام: و يقال خرج الولد حشيشا ای یاسا کذا فی الديوان

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 2 ربيع الثاني 1256 ق؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن قهوه ای رویه آبی کاغذی مقوایی، 3 گ (1 پ-4)، 28 سطر، اندازه: 21/5 × 34/5 سم [ف: 9-383]

الالغاز النحوية / نحو / عربی

al-*algāz*-un nahwīya

جرجانی، علی بن محمد، 740-816 قمری

(*gorjānī*, 'alī ebn-e mohammad (1340-1414

سید شریف جرجانی کتابی در الغاز و معما دارد که این رساله باب ثانی آن است. رساله ای است درباره الغازی در نحو که ابتدا آن الغاز را مطرح کرده و سپس به رفع مشکل اعرابی آنها پرداخته است. الغاز به ترتیب قوافی اشعار مرتب شده است. در فهرست سلیمانیه دو نسخه از آن معرفی شده، در یک جا (139/3) اشتباه این کتاب به عبدالله بن محمد بیتوشی (1211 ق) نسبت داده شده است.

آغاز: بسمله، الباب الثاني في الالغاز التي يطلب توجيه اعرابها و ذكر ابيات الالغاز مرتبة القوافي على حروف الهجاء

[سلیمانیه 139/3. 202/4؛ ذیل کشف الظنون 728/5]

1. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 35/4

آغاز: برابر؛ انجام: فاسمعا ما اقول و عیا.

نام مؤلف کتاب در فهرست نیامده است که با توجه آغاز شناسایی شد. قسمتی از آن کتاب آمده؛ خط: نسخ بدخط، کا: قاسم، تا: 1221ق؛ در صفحات 95 و 96 ابیاتی به قافیه لام از عبدالله بیتوشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 28ص (95-68)، 22 سطر (11×17)، اندازه: 16/5 × 21/5 سم [ف: 208]

2. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 784/2

آغاز: برابر؛ انجام: و ضمیر الیها للعلی و المعنی انه لعلوقه بالعلی

ص: 711

باکتساب المفآخر يدعوه النهار و المساء اليها فاسمعا ما اقول وعيا. خط: نسخ، بي كا، تا: 1235ق؛ جلد: تيماج مشكى عطف قهوه اى،
1ص (13ر)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 2-61]

3. مشهد؛ شيخ على حيدر؛ شماره نسخه: 624/4

آغاز: برابر؛ انجام: والمعنى لا يحزن حزنا ولا يعدو عدا بل بين ذلك. حرف الياء خط: نسخ، بي كا، بي تا، افتادگى: انجام؛ جلد: چرم زرد
ترميمى، 12گ (112ر-124پ)، 19 سطر، اندازه: 5/15 × 21 سم [مؤيد: 2-135]

الغاز و معما در شعر / معما، شعر / فارسى

algāz va mo'ammā dar šē'r

مشهد؛ مدرسه آية الله خويى؛ شماره نسخه: 20/3

بي كا، تا: قرن 13 [اوراق عتيق: 1-251]

- الالغام < الملاغم البرانية

- الف ابدال < ابدال نامه

الألفات و معرفة أصولها / علوم قرآن عربى

al-alifāt wa ma'rifat-u uṣūl-i-hā

دانى، عثمان بن سعيد، 371-444؟ قمرى

(dānī, o'smān ebn-e sa'īd (982-1053

مختصرى است در بيان انواع الف وصل و قطع در اوایل اسماء و افعال و حروف معانى (ادوات) و فروع آن در قرآن، همراه با ذكر امثله
برای هر يك، دارای سه «باب»: 1. الالفات المبتدئة بها في اوایل الافعال (شش نوع: الف وصل، اصل، القطع، الف المتكلم او الف
المخبر عن نفسه، الف ما لم يسم فاعله، الف الاستفهام)؛ 2. ذكر الالفات المبتدئة في اوایل الاسماء (چهار نوع: وصل، اصل، قطع و الف
الاستفهام)؛ 3. ذكر الالفات في اوایل الأدوات.

آغاز: قال ابو عمرو ... الحمد لله حق حمده و صلى الله.. هذا كتاب اذكر فيه الفات الوصل و القطع في الأسماء و الافعال و حروف
المعاني و اقسام أصولها

چاپ: تحقيق غانم قدورى حمد ناصرى بر اساس تك نسخه آن در مكتبة الازهر (نسخه مورخ 853ق)، در مجله «معهد الامام الشاطبي
للدروسات القرآنية» (ش 1، ربيع الآخر 1427ق. صص 380-333)

آغاز: باب ذکر الالفات المبتدئة بها في اوائل الافعال اعلم ان الالفات، انجام: فهذه الفات الأسماء و الافعال و الأدوات قد ذكرناها مشروحة بعلمها يقاس عليها ما يرد منها فتعمل على ما ذكرناه ان شاء الله تعالى و بالله التوفيق.

خط: نسخ، بی کا، بی تاب نسخه - با مطابقت به عمل آمده با متن چاپی - حدود پنج سطر مقدمه و فصل آخر رساله (فصل دخول الف على الاسم المحول و حرف عطف او جحد) را ندارد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره لمینه شده، جلد: تیماج سبز فرنگی با حواشی زرکوب [اهدائی ف: 1 علوم قرآن -334]

- الفاظ < فرهنگ عربی به فارسی

الافاظ = فرهنگ لغت / لغت / عربی به فارسی

al-alfāz=farhang-e loqat

فرهنگ لغت عربی فارسی است که کلمات عربی را به ترتیب حروف اول آنها از باب الف تا باب یاء آورده و به فارسی ترجمه می کند.

آغاز: بسمله. ستایش و سپاس بی حد خدای را که عقول در ادراک حقیقت او ذاتی حالم است ... اما بعد بدانکه این کتابی است مختصر در بیان معانی الفاظ تازی که در مجاورت و مراسلت فارسی میان اکابر و افاضل متداول است و در مکتوبات و رسایل مستعمل است برای مبتدی، ... بر ترتیب و عدد حروف اوایل کلمات ... و هر باب سه قسم است مفتوحه و مضمومه و مکسوره

همانند:

1. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 1194/9

آغاز: برابر؛ انجام: وفات، مرگ، وثیقت: استواری، واثق: استوار کننده.

خط: نستعلیق ترک، کان ایوب بن صائلمش، تا: قرن 9، کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، 35 گ (175-210)، ابعاد متن: 14×5/8، اندازه: 19×13 سم [ف: 3-891]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11074

آغاز: برابر؛ انجام: باب الیاء المضمومه، یسر آسانی یمن خجستگی، یوسف حیره زده.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: رمضان 1070ق؛ واقف: حاج محمد ایرانی مجرد، بهمن 1350؛ کاغذ: حنائی، جلد: مقواروکش پارچه، 31 گ، 12 سطر، اندازه: 18/5×13/5 سم [ف: 13-191]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2459/3

آغاز: برابر، انجام: المضمومة. یوست خشکی .. یموم دریاها

خط: نستعلیق، کا: گل احمد بن محمد، تا: 1075ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای گرد مشکی درون سبز، 33ص (75-107)،
21 سطر (11×19)، اندازه: 18/6×26/5 سم [ف: 9-1198]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3573/1

آغاز: برابر؛ انجام: یوسف حسرت زده (تمت الرسالة الألفاظ).

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 86ص (1-86)، 12 سطر (6×10)،

ص: 712

اندازه: 10 × 14 سم [ف: 12-2589]

5. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 16931/4

آغاز: برابر انجام: ینایع: چشمه ها؛ یقظه: بیداری؛ یتیم: بی پدر؛ یرحم الله عبدا: رحمت کند خدای بر بنده. سنه 1223.

خط: نستعلیق تحریری، کا: احتمالاً عبد الرحمن، تا: 1223ق؛ کاغذ: آبی آسمانی، جلد: چرم قهوه ای، 171گ، 13 سطر (6 × 13)،

اندازه: 11 × 17 سم [ف: 47-]

الفاظ / لغت عربی به فارسی

alfāz

فرهنگ عربی به فارسی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2459/4

آغاز: کتاب الفاظ احلا شیرینی، انسا فراموشی؛ انجام: مسافت دوری راه

خط: نستعلیق، کا: گل احمد بن محمد، تا: قرن 11، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای گرد مشکی درون سبز، 19ص (75-)

98هامش)، 21 سطر (11 × 19)، اندازه: 5/18 × 5/26 سم [ف: 9-1198]

الفاظ / ادبیات فارسی

alfāz

با عنوان های الفاظ مزدوج، متصل و متضاد و ثلاثی متصل.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 807/13

آغاز: الفاظ مزدوج متصل موانع و زواجر، مواعظ و نصایح؛ انجام: متحلی به حلیه مروت متردی به رداء فتوت بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ:

ترمه، جلد: میشن سیاه نو، 3گ (114پ-117پ)، اندازه: 6/13 × 3/17 سم [ف: 5-190]

الفاظ / لغت / فارسی

alfāz

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8022/4

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 20 ذیحجه 1080ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 23گ (223-245ر)، اندازه: 17/5 × 11/5 سم [ف: 21-35]

الفاظ / اصول فقه / عربی

al-alfaz

رساله مختصری است در علم اصول با عناوین «فصل، فصل» که برخی از رؤوس مطالب آن عبارت است از: القول في التخصيص و المخصص؛ تمهید مقال و دفع اشکال، قد تاتي الا للاستثناء؛ فصل: اذا تعقب الاستثناء جملا متعاطفه.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 61/2

آغاز: اختلفوا في أن الألفاظ التي وضعت للخطاب کیا ايها الناس و یا ايها الذين آمنوا؛ انجام: ثم انه لا فارق في المقام بين أن يكون الموصوف مذكورا كقولك اكرم الرجل العالم أولا.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سوخته ای سیر بدون مقوا، 41گ (98-138ر)، اندازه: 19 × 15/5 سم [ف: 1-81]

الفاظ (مختصر) / گوناگون / عربی

(al-alfāz (muxtaṣar

گزیده ای است از کتاب «الفاظ» منسوب به الساوی و منشاتی است از نامه های دوستانه و تهنیت و سپاسگذاری و نامه های دیوانی، و ارجاع شغل.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4559/2

آغاز: بسمله، الحمد لله الواهب المجزی المنعم المفضل و صلى الله على محمد و آله خير آل. هذا مختصر من كتاب الالفاظ المنسوبة إلى الساوی، التقطت من بعض الفاظ ابوابه ما هو اعرف و اشهر و الاستعمال له اكثر؛ انجام: الى حديثه و انما ياتي بضد حديثها الأحداث، روي المنام و رای عينك مثله فاذا انتهيت فكلها اصغات.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 822ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 10گ (12پ-22پ)، 25 سطر (14 × 21)، اندازه: 16/5 × 25/5 سم [ف: 12-243]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1612/11-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلم هاف: 1-616]

الفاظ (مقالی در مباحث) / اصول فقه / عربی

(alfāz (maqālī dar mabāhes

مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 114/3

آغاز: المعلوم والمذكور والمخبر عنه يدخل فيها الموجود و المعلوم

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ نخودی؛ جلد: مقوا، 6 گ، اندازه: 15 × 19 سم [ف: 1-406]

الفاظ ادویه = الالفاظ الادویة / طب / فارسی

alfāz-e advīye = al-alfāz-ol advīya

عین الملک شیرازی، محمد بن عبدالله، -1004 قمری

(ayn-ol-molk šīrāzī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1596

ص: 713

اهدا به: شهاب الدین محمد شاه جهان پادشاه (1037-1068 ق)

تاریخ تألیف: 1038 ق معجم الفاظ و لغات ادویه مفرد در زبان های یونانی و عربی و رومی و اندلسی و عبری و سریانی و بربری و ترکی و فارسی است؛ در یک «مقدمه» دارای چهار «فایده» و یک «نتیجه»، سپس فرهنگ الفبایی داروها با دو عنوان ترقیم و تنسیق و سپس یک خاتمه در بیان ادویه سته و نام داروها تنظیم شده است.

آغاز: 1: بسمله هو الله احد الله الصمد که پایه حقیقت بی چونش از دایره دریافت واحاطه شناخت برتر است..

2: به موجب ما شاء الله کام ما لم یشاء لم یکن بکاف کن مفروض دانسته ... بعده می سراید خادم اطباء ... نورالدین محمد بن عبدالله حکیم عین الملک شیرازی ...

انجام: هیچ آفریده را نشود خوردنش نصیب xx ای آفریدگار بس است آفریدنش

چاپ: این کتاب با کتاب دیگری از همین مؤلف به نام ریاض الادویه در هند به چاپ رسیده.

[الذریعة 2/292؛ مشار فارسی 1/470؛ نسخه های منزوی 475؛ فهرستواره منزوی 5/3291؛ مشترک پاکستان 1/489 (29 نسخه)]

1. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 483

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: 15/5 × 24 سم [نسخه پژوهی: 2-114]

2. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 10616

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ قطع: رقعی پالتویی [میراث شهاب: س 9 ش 2-7]

3. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3088

آغاز: برابر 1؛ انجام: از لغت کو برون کنی مشکل xx سال ختم رقوم گردد حل خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1085 ق؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد علی»؛ اهدایی: دکتر حافظ الصحی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، 117 گ، 23 سطر (7 × 14/5)، اندازه: 13 × 23 سم [ف: 5-1528]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5694

آغاز: برابر؛ انجام: و تخم بالنگان بیاشامد و الله اعلم.

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای عطف تیماج مشکی، 228 گ، 20 سطر (7 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 16-68]

5. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 323

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1113ق؛ با سرلوح کوچک؛ کاغذ: ترمه، 200گ (6×14)، اندازه: 11×20/5 سم [نشریه: 7-]
[103]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5045

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: محمد اعظم، تا: 17 ربیع الاول 1166ق؛ واقف: میر سید علی خان طیب، ربیع الثانی 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمائی، 168گ، 16 سطر، اندازه: 13×18 سم [ف: 19-48]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6199

آغاز: برابر؛ انجام: سال هفتم رقوم گردد حل.

خط: نستعلیق، کا: بدر الدین محمد نقشبندی رضوی حسینی، تا: 15 ذی قعد 11865ق، جا: مدینه؛ کاغذ: دولت آبادی آهار مهره شکر، جلد: تیماج قرمز، 252ص، 21 سطر، قطع: نیم خستی، اندازه: 135×22 سم [ف: 19-186]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4443

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: کاغذ فستقی جلد: میشن سیاه ضربی، 132گ، 17 سطر، اندازه: 15/5×21 سم [ف: 2-34]

9. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 41

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ یادداشتی به تاریخ 12 رجب 1257؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور مشکی، 88گ، 21 سطر، اندازه: 19×30 سم [ف: 28-]

10. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3799-299/11

آغاز: برابر؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن ابراهیم حسینی طیب شیرازی، تا: دوشنبه 12 ربیع الثانی 1274ق، جان بهبهان؛ مصحح؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبين جعفر الحسيني» (مربع)، «صح جعفر الحسيني» (لوزی)، «عبدہ الراجي الى الله محمد ابراهيم الحسيني» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 105گ، 20 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 1-474]

11. تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 6220/3 - ف

نسخه اصل: ش 734 کتابخانه گنج بخش؛ بی کا، بی تا [فیلمها فی 211-3]

12. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 249/2

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

نسخه ما از خاتمه این کتاب و در باره ادویه سته چون پادزهر و مومیائی و چوب چینی و چاهی و قهوه و تنباکو و چگونگی استعمال آنهاست؛ خط: تحریری، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ 39ص (503-542)، 14 سطر، اندازه: 16×21/5سم [نشریه: 3-338]

13. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2829

آغاز: لسان الغزال نامند الف مع الراء ارمال و امارک بسریانی ارمالی نامند؛ انجام: مویز کی مویز کوهی اسم مویزج است.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی عطف تیماج عنابی، 63گ، مختلف السطر، اندازه: 15×21سم [ف: 4-1443]

14. مشهد، شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 1177/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: و استعمال آن بعد از شش ماه است و شربت آن از یکدرم تا دودرم والسلام. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، 14گ (57-70پ)، اندازه:

ص: 714

12 × 21 سم [مؤید: 3-154]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14632

آغاز: برابر 1

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: 11 جمادی الاول سال 14 محمد شاهی؛ مصحح؛ مهر: «لا اله الا الله العلی القوی عبده سید محمد جواد النقی [یا التقوی] 1255؟» (مربع)؛ جلد: تیماج زرشکی ضربی گرهی، 182 گ، 13 سطر، اندازه: 14/5 × 22/8 سم [ف: 41-134]

- الالفاظ الادویة < الفاظ ادویة

الالفاظ التي وردت بالخوارزمية في اثناء الكتاب الموسوم بقنية المنية (ترجمه) / فقه / عربی

(t al-alfāz-ul latī waradat bi-l-xārazmīya fī atnā' -al kitāb il mawsām bi-quny at-il munya

عمادی، جلال الدین

emādī, jalāl-od-dīn'

ترجمه عبارت های خوارزمی به عربی و فارسی است و خود کتاب عربی است به دستور استاد خود سید جلال الدین کرمانی که از دیگران هم در ترجمه کلمات می پرسیده است، کتاب های: نکاح، طلاق، عتاق ایمان، هبه، بیوع، اجاره، شهادت، وکاله، کفاله، صلح، رهن، مدینات، اکراه، جنایات، وصایات، است.

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمدلله علی اعداد آلائه السوابغ المنهالة و اعداد نعمائه السوانع المنشالة ... و بعد فبقول العبد الراجی ... جلال العمادی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8395/3

آغاز: برابر؛ انجام: حتی یخرج الوصی ثلثه ام لا فکتب نعم و الله اعلم.

نام مؤلف به استناد نسخه نشریه جلد 147/9 تعیین شد. از نکاح است تا جنایات با عنوان های «قوله»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی زرکوب مقوایی، 21 سطر (8 × 17) [ف: 17-255]

- الالفاظ التي يكفر بها قائلها < الفاظ الكفر

الالفاظ التي يكفر بها قائلها / فقه / عربی

al-alfāz-ul latī yakfir-u bi-hā qā'il-u-hā

(rašīd, mohammad ebn-e esmā'īl (- 1367

عباراتی که سبب کفر گوینده آنها می شود، در این رساله از روی کتاب های فتوایی اهل سنت گرد آورده شده و برای هر یک از آنها رمزی قرار داده است. مدارک آن در آغاز برشمرده شده است. دارای: دیباچه، احکام الفاظ الکفر، فصل في القرآن و الصلاة و ارگانها و شرائطها، فصل في العلم و العلماء، فصل في الکفر صریحا و کنایة، فصل في المرفوض و الموت و القيامة.

[معجم المؤلفین 62/9]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1804/2

آغاز: الحمد لله المنزه عن أن ينتقص بما يقول الجهلة الكافرون و یزداد بما یتفوه به اهل طاعته المؤمنون؛ انجام: اطع علیهما أشد المشکلات و أصعب المعضلات الاباعانة الملك الرقیب والقادر القریب و الملبي المجیب

خط: نسخ، کا: جلال الدین بن خضر حنفی، تا: 141ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 18گ (249ر-267پ)، اندازه: 20 × 13/5 سم [ف: 5-189]

الفاظ پهلوی / لغت / فارسی

alfāz-e pahlavī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:

8841/70 آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی افضل البشر شفیع یوم المحشر ... بدان که تصهیفها کرده اند در الفاظ پهلوی و لیکن بیشتر از آن الفاظ آن است که امروز استعمال نمی کنند بعضی به نسبت گرانی و ناخوشی و به جهت مجهولی. اما لفظی چند فراهم آوردیم که به کار می آید و نیز در کتاب یاد کرده شود ان شاء الله تعالی. باب الألف. آذر به معنی آتش آذر به معنی آتش پرست؛ انجام: یش: بندی بود از آهن که بر صندوقها و درها زند و به مسمار بروزند یازان: آهنگ کنان باشد یوب: آرزومندی بود و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: دوشنبه 20 ذیقعدة 1108ق، جا: قندهار؛ کاغذ: چند نوع بیشتر شرقی نخودی آهار مهره نازک، جلد: میشین مشکی ساده عطف چرم قهوه ای، 2 ص (366-397)، اندازه: 22/3 × 34/9 سم [ف: 29/1-98]

الفاظ پهلوی (فصل در بیان) / لغت / فارسی

(alfāz-e pahlavī) (fasl dar bayān-e

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 402/2

آغاز: خادم محمد بن روزبهان که این رساله برای وی بترتیب حروف تهجی در آمد؛ انجام: تمت ... فی منتصف جمادی الأولى 1077
علی ید محمد زمان بن محمد کثیر دستجردی

کان محمد زمان بن محمد کثیر دستجردی، تا: منتصف جمادی الاول 1077ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن آلبالوئی ضریبی، 7گ، 16
سطر، اندازه: $13/3 \times 22/4$ سم [ف: 5-21]

ص: 715

الفاظ توجب الكفر / كلام و اعتقادات / عربي

alfāz-un tūjib-ul kufr

قزوینی، احمد بن ابی بکر، ق 7 قمری

(qazvīnī, ahmad ebn-e abī bakr (- 13c

رساله ای در الفاظی که اگر انسان آنها را بر زبان جاری سازد، موجب کفر می شود، بنا به عقیده مؤلف کتاب که از اهل سنت است، در سیزده «باب»: 1. بیان مقدمه یحتاج الیهها؛ 2. فیما یقال فی ذات الله تعالی و صفاته؛ 3. فیما یتعلق بکلام الله تعالی؛ 4. فیما یتعلق بالانبیاء علیهم السلام؛ 5. فیما یتعلق بالاذکار؛ 6. فیما یتعلق بالعبادات و أحكام الشرع؛ 7. فیما یقال فی الصالحین و الابدال؛ 8. فیما یتعلق بالكفر و الايمان؛ 9. فیما یتعلق بأمر الآخرة و القيامة؛ 10. فیما یتعلق بالسلطین؛ 11. فیما یتعلق بالغیب؛ 12. فیما یتعلق عند التعزیه و الجنازة؛ 13. کلام الفسقة و الظلمة و الجهال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1553/6

آغاز: کتاب جمعت فيه کلام تجرئ علی ألسنة العامة توجب کفر قائلیها ... الباب الأول فی بیان مقدمه یحتاج الیهها؛ انجام: و لو قال انصرني بالحق فقال من ينصر بالحق و أنا انصرک بالحق و بغير الحق یکفر.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 9 گ (127-135 پ)، 19 سطر، اندازه: 16×23/5 سم [ف: 4-356]

الفاظ السبع المثانی / تفسیر / عربي

alfaz-us sabil matani

جمالی مدرس، محمد بن پیر محمد، ق 10 قمری

(jamālī-ye modarres, mohammad ebn-e pīr mohammad (- 16c

شرح سوره سبع المثانی (حمد) است که به امر سلطان سلیمان شاه خان بن سلطان سلیم خان بن سلطان بایزید خان (926 974 ق) نوشته شده است. با عنوان «قال - و اقول» که از زمخشری و قاضی بیضاوی و شریق و تفتازانی نقل می کند با خاتمه ای در مدح سلطان مذکور.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8807/5

آغاز: الحمد لله رب العالمین الموصوف بالرحمن الرحیم المالك فی يوم لا ینفع فیہ مال ولا بنون ... فلما برز الامر العالی النافذ بعون الملك الوالی ..... السلطان سلیمان شاه خان ... آن یحثوافی الفاظ السبع المثانی بما یفتح الله علیهم من بدیع المعانی؛ انجام: فلا

يناسب المقام لان حق الكلام أن يحمل على وفق ما اعتقده القائل ورضى به ... وهذا دعاء لا يرد لانه صلاح لاصناف البرية شامل. و الذي تحرر من الكلام و تكرر من المرام مما سنع للقلب الفاتر ... حرره ... محمد بن پير محمد الجمالي المدرس باحد مدرسة من المدارس الثمانية المبنية في دار الخلافة القبطية المحمية عن الأقات و البلية رفع الله غرف الجنان بانيتها و عمرها الى يوم القيامة بدوام دولة و اليها و يرحم الله عبدا قال آمينا. أمين

خط: نسخ و نستعليق و رقاع، كا: محمد ارض رومي، بي تا؛ با سر لوح كوچك، مجدول؛ مهر: سلطان سليمان عثمانى كه كتاب هم به او اهدا شده است با نقش «سلطان سليمان» (مدور)، در وسط جمله «توكلي على خالقى» كه 4 بار به صورت قرينه و متداخل در حاشيه مهر تكرر شده است؛ كاغذ: فرنگى شكرى آهار مهره، جلد: تيماج عنابى ضريبى با ترنج منقش به گل هشت پر و بوته هاى اسليمى مجدول گرهى زرین، 13 گ (44پ-56پ)، 9-13 سطر (7×13)، اندازه: 17/5×10/2 سم [ف: 20-29/1]

الافاظ السقراطية / فلسفه / عربى

al-alfaz-us suqratiya

کندی، یعقوب بن اسحاق، 2185-252 قمرى

(kendī, ya'qub ebn-e eshāq (802-867

چاپ: در دراسات في الفكر العربي: الكندي و السقراط، ماجد فخري (بيروت: 1977م)

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2443/3-ف

آغاز: حکى أن طيماوس السقراطي قال لسقراط لم لاتدون لنا حكمتك في المصاحف فانه يقال أن سقراط لم يدون شيئا فقال له ياطيماوس ما اوتفك بجلود البهائم الميتة لوشد نهمتك للجواهر الحية الخالدة؛ انجام: ليس من عدل بمستريح لكن و مريح ايضا، تمت الألفاظ السقراطية

نسخه اصل: كتابخانه آقاى دكتور يحيى مهدوى. نام مؤلف به استناد نسخه مجلس ش 3887/3 تعيين شد؛ خط: نسخ معرب، كا: محمد بن جعفر بن على مشهدى، تا: 590ق، كاغذ: سمرقندى، جلد: تيماج مشكى مقوايى، 4 گ (2پ-6پ)، 16 سطر (9/5×15/5)، اندازه: 18/5×12/5 سم [فيلمهاف: 1-693]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3887/3

آغاز: رساله يعقوب في الألفاظ السقراطية حتى آن طيماوس السقراطي قال لسقراط لم لاتدون لنا حكمتك في المصاحف ويقال أن سقراط لم يدون شيئا من حكمته فقال ما اوتفك بجلود البهائم الميتة؛ انجام: هذا آخر ماسمعت من محاسن كلامه وعز ليه تمت الرسالة السقراطية والحمد لله تعالى وحده

خط: نستعليق، كا: مير نصير مازندراني، بي تا، جان اصفهان، مدرسه محمد شفيح؛ كاغذ: فرنگى آهار مهر، جلد: تيماج قرمز با ترنج و نيم ترنج، 2ص (479-2480)، 25 سطر، قطع: وزيرى، اندازه: 26/5×15 سم [ف: 10-1913]

الالفاظ السماعية = المؤننات السماعية / صرف / عربي

al-alfāz-us samā'īya = al-mu'annat-us samā'īya

ص: 716

تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 77/3

بی کا، بی تا [ف: 3-27]

الفاظ قرآن کریم (ترجمه) / لغت / عربی به فارسی

(t.alfāz-e qor'ān-e karīm)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2148/1

آغاز: اشتر، بخر تو مرد، لا تشتر، مخر تو مرد؛ انجام: الفیل بیل الأفيال و الفیول

کتابی است در ترجمه الفاظ قرآن کریم؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ هدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج آلبالویی یک طرفه، 56 گ (1-56)، اندازه: 14 × 19 سم [ف: 4-1180]

الفاظ الکفر / فقه / عربی

alfāz-ul kufr

ابن ابی الخطیب، مظفر بن ابراهیم

ebn-e abe-l-xatīb, mozaffar ebn-e ebrāhīm

این رساله از رهگذر پی بردن به روش و رفتار دستگاه فرمانروایی عرب ها با مردم دیگر از ایرانیان و دیگران بسیار سودمند است. رساله خوبی است و می رساند که دستگاه دینی عربی چگونه اندیشه و رفتار مردم به ویژه ایرانی ها را بررسی می کردند. چلبی از دو تای دیگر هم یاد کرده است.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 664/5

آغاز: بسمله. و به نستعین کتاب الفاظ الکفر قال الشيخ الامام الاجل ابو الفتح مظفر بن ابراهیم ابی الخطیب رحمة الله عليه: من جرت على لسانه كلمة من كلمات الکفر یکفر في الحال؛ انجام: و العجب في علمي و لم اعلم به ثبت عنه اليک و اقول لا اله الا الله محمد رسول الله و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد علی بن محمد، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 2 گ (155 ر - 156 پ)، 30 سطر (9/5 × 15/5)، اندازه: 16 × 20/5 سم [ف: -354]

الفاظ الکفر / فقه / عربی

الفاظ و عباراتی که تکلم به آن موجب کفر و ارتداد می شود از کتب متعدد فقهی همچون: جواهر الاحکام، بحر المسائل، ینایع شرح قدوری، خلاصه الفتاوی، خزانه الفتاوی، جامع الفتاوی، تنمة الفتاوی، خزانه المفتین، فتاوی الظهیریة، فوز النجاة، منیة المفتی، الفصول العمادی، الحاوی، نصاب الاحتساب، جواهر الفقه، المحيط، رسالۃ الفاظ الکفر محمد بن اسماعیل، ذخیرة العقبی از آخی چلبی جمع آوری و در رساله حاضر نگاشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2682/5

ا آغاز: ثم اعلم اذا كان في المسئلة توجب التكفير و وجه واحد يمنع التكفير فعلى المفتي ان يميل إلى الوجه الذي يمنع التكفير الحسن الظن بالمسلم ثم؛ انجام: و حکم ناقل کلمة الکفر من غيره في هذا المحل من قرء هذا الدعاء ... غفار الذنوب ستار العيوب کشاف الکروب. کذا في الخلاصة

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترنج و سرترنج با گل و بوته مقوایی، 17گ (154پ - 171پ)، ابعاد متن: 10 × 4، اندازه: 14/5 × 8/5 سم [ف: 112-13]

الفاظ الکفر / فقه / عربی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9183/14

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ربعی، 5گ (155پ - 159پ)، 23 سطر (6 × 15)، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 17-314]

- الفاظ کفر و موهم خطر < بیان الفاظ کفر و موهم خطر

الفاظ المتداولة بين اهل الحديث / درایه / عربی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:

9478/11 خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج تریاکی، عطف قهوه ای لایی، 4گ (93 - 196ر)، 23 سطر (14 × 18)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 17-381]

الألفاظ المترادفة / اصول فقه / عربی

آرانی کاشانی، ابو طالب بن محمد حسن، ق 13 قمری

(ārānī kāšānī, abu-tāleb ebn-e mohammad hasan (- 19c

رساله کوتاه در مباحث الفاظ و تقسیم آنها به دو قسم الفاظ مترادفه و الفاظ مشتقه که با استفاده از نظرات استادش «سید علی طباطبائی حائری» (1231 ق) نگاشته شده است.

آغاز: بسمله فی احکام الالفاظ المترادفة وما فی حکمها من المعرب و التاکید المعنوي و قبل الخوض فیها ینبغی تمهید مقدمة مشتملة علی تعريفها و بیان ماهية المترادفين لیعلم عند ذکر الأحكام ...

انجام: ولكن كما كان المطلق من النهی ترك الطبيعة و لا یمکن ذلك الأبتك جميع أفرادها فی جميع الأزمنة التي منها الزمان المتصل بزمان النهی كان النهی للفور بناء علی التعميم فی الزمان

ص: 717

... كما عليه الفاضل القمي فلا يلزم الفور ...

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: 71/4

آغاز و انجام: برابر

ظاهراً از انتها ناتمام مانده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5 ص (134-138)، اندازه: 15 × 22 سم [ف مخ: -73]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 298/7

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-354]

الفاظ المختصرة / لغت عربی، فارسی

al-alfāz-ul muxtaṣṣara

تاریخ تألیف: قرن 6

فرهنگ نامه ای عربی به فارسی است که از ترتیب خاصی تبعیت نمی کند و فرهنگ نامه ای شبیه فرهنگ بیهقی است و در مواردی لغات مشابهی در هر دو دیده می شود. این فرهنگ در بر گیرنده تعداد محدودی از لغات عربی و قرآنی است که به فارسی ترجمه شده و در برابر هر واژه عربی، یک یا چند واژه فارسی قرار میدهد و گاه در برابر چند واژه عربی یک واژه فارسی که این مسئله در شناخت و بررسی مترادفات لغات عربی و فارسی مفید است. مؤلف در صورت تشابه معنی کلمات و ذکر کلمات مشابه از عبارت «مثله» استفاده کرده و گاه در برابر کلمات مفرد، جمع آنها را نیز ذکر کرده است.

آغاز: اطال الله بقائه = دراز کند خدای تعالی زندگانی او. الشیخ = خواجه. الجلیل = بزرگوار، الأجلاء = ج

انجام: مساهنه = سال به سال چیز دادن. شنیع = زشت. شنع = آواز بلند کردن. تمت الالفاظ المختصرة

چاپ: به کوشش الهه روحی دل، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم، 1378 ش

[نسخه های منزوی 3: 1961-2046]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 704/3-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 3268 (ریوش 855)؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: 599؛ 13 سطر [فیلمهاف: 1-525]

2. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 14826/14

خط: نستعليق، بی کا، تا: با تاریخ 1182ق [ف: 2-129]

الالفاظ المختلفة في المؤلفات / لغت عربی

al-alfāz-ul muxtalifa fi-l mu'talifa

ابن مالک، محمد بن عبد الله، 600-672 قمری

(ebn-e mālek, mohammad ebn-e "abd-ol-lāh (1204- 1274

رساله مختصری است در اسماء و صفات مترادف

گونگون دارند مشتمل بر ابواب کوتاه، و مورد استفادہ ادباء.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1914/2

آغاز: باب الهبات، اعلم ان الادب اسم یشتمل علی کثیر من العلوم فأقر بها الیه و ادناها

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء، نجف اشرف؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1069ق، ص، 23-26 [عکسی ف: 5-371]

الالفاظ المرادفة للعلم / عربی

al-alfāz-ul murādifa li-l-'ilm

فخر رازی، محمد بن عمر، 544؟-606 قمری

(faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150-1210

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 829/6

از تفسیر کبیر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 1022ق؛ 3گ (32-35ر) [ف: 5-198]

- الالفاظ المستعملة في المنطق < الفصول المنطقية

الالفاظ المستعملة في كلام النسا من العين و الزاء و الضاد و الظاء

?al-alfāz-ul musta'mala fī kalām-in nisā min-al 'ayn wa zā' wa-d dad wa-zā

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 861/2

در شش باب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 8 افتادگی: آغاز و انجام؛ 146 گ، قطع: وزیری [نشریه: 7-260]

الألفاظ المعربة في القرآن / علوم قرآن / عربي

al-alfaz-ul mu'arraba fi-l quran

مؤلف پس از سالها کوشش و استفاده از کتب لغت، کلماتی که در قرآن از لغاتی غیر عربی داخل شده را در رساله حاضر به ترتیب حروف الفبا گرد آورده است.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 742/6

آغاز: الحمد لله الذي فضل هذه الأمة بالكتاب العربي ... هذا كتاب تتبعت فيه الالفاظ المعربة التي وقعت في القرآن؛ انجام: و لا بایدی و ما يتلوه في عيس xx لانها مع ما قدمت تكرير.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ 12 گ (142 پ-153 ر)، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 3-554]

الفاظ مبوبة / گوناگون / عربي

alfāz-un mubawwaba

ص: 718

در چهار «باب» و در هر باب بیست لفظ را آورده است: 1. بیان العقل و الكتاب و الآیة و الحدیث و الاجتماع و الاتفاق و الاختلاف و الفریضة و الواجب و السنة و النافلة و المباح و الندب و القیاس و المعارضة و الحجة و البينة و العام و الخاص و العلم؛ 2. بیان الجهل و الحلال و الحرام و الاصل و الفرع و الفقه و اللغة و اللفظ و العبارة و الكلام و الحد و حد الحد و المحدث و القدییم و العالم و الاعراض و الاعیان و الجوهر و الجنس ...

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 4246/2

انجام: ... و يقال الاسم مشتق من السمة و هي العلامة يعلم بها كل شيء و هو تعالى اعلم بالصواب. (به همان خط).

کاتب: قاسم بن نظام الدین بن یحیی لاری، تا: شنبه 2 رمضان 827ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میسن تریاکی لایی، 17 سطر، اندازه: 15/6 × 12/1 سم [ف: 292-7]

الفاظ مرکب از جهت القاب پادشاهان و امرا و غیره / نامه نگاری / فارسی

alfāz-e morakkeb az jahat-e alqāb-e pādešāhān va omārā va qeyre

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8841/35

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة علی رسوله محمد و آله و أصحابه الطاهرین. بعد هذا الفاظ مرکب از قبیل مصدر که جهة القاب پادشاهان و امرا و فقرا و فضلا و غیره از برای استعارات رنگین که به سبب انتظام یکدیگر قالب فقره و صور عبارت جلوه انجام پذیرد رنگ تحریر می یابد تا طالبان این فن را سهولت اخذ و جر الفاظ و معانی روی دهد ان شاء تعالی و بیقضای (به قضای الهی، مدح، ثنا، ستایش، نیایش، منقبت، مدح، نعمت، صفت، وصف، مناقب، شکر، انجام: در شان امرا و اهل دول ... دانش و بینش، ایجاد و آفرینش، مروت و احسان، کرم و امتنان، عز و نجابت، دولت و سعادت

خط: نسخ و نستعلیق، کان جمال الدین محمد حسنی، تا: جمعه ربیع الاول 1118ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: چند نوع بیشتر شرقی نخودی آهار مهره نازک، جلد: میسین مشکی ساده عطف چرم قهوه ای، 2ص (283-284)، اندازه: 34/9 × 22/3 سم [ف: 92-29/1]

الفاظ مستعرب = معارف اللغة / لغت عربی به فارسی

alfāz-e mosta‘rab = m‘ārif-ul luga

[الذریعه 2193/1]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1922/2

آغاز: سپاس و منت پروردگاری را که از همت قلم او در 28 مطلب؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1114ق؛ با یادداشت نام کتاب به عنوان «معارف اللغة» به خطی به جز خط کاتب نسخه؛ 36گ (52-16)، اندازه: 16 × 9 سم [ف: 150-3]

الفاظ مشکله قرآنی / تجوید / فارسی

alfāz-e moškele-ye qor'ānī

زاهد بخارائی، محمد، ق 10 قمری

(zāhed-e boxārā'ī, mohammad (- 16c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18215 ض

بی کا، تا: 1211ق [د.ث. مجلس]

الفاظ مفارید سمع من لفظ المولی القاضی الفاضل / ادبیات / عربی

alfāz-un mafārīd sumi'a min lafz-il mawlā al-qādī al fādīl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1612/37_ ف

نسخه اصل: نسخه ش 216 کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورا است ش 4559 [در فهرست مجلس این رساله جداگانه معرفی نشده است]؛ کا: عبدالحی، تا: 122ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج فهوه ای ضربی [فیلمها ف: 1-619]

الفاظ مفرده / لغت عربی به فارسی

alfāz-e mofrade

این رساله در حدود 500 بیت کتابت دارد، مؤلف نامی از خود نبرده، و مرتب به حروف تهجی است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 107

آغاز: بسمله و به ثقتی باب الالف «ابتداء و افتتاح» آغاز کار کردن، «انتها» به پایان بردن کار، «انشاء» از خود پیدا کردن، التجا» پناه گرفتن، «التقا» بهم رسیدن و یکدیگر را دیدن، «احصا» شمردن، «استقامت» راست ایستادن، «استعانت» یاری خواستن؛ انجام: «یمامه»، کبوتر، «یقظین» درخت کدو، والله اعلم بالصواب تمت الألفاظ.

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد امین، تا: 1109ق؛ در حاشیه دو ورق اول آن لغات مثلثه نگاشته شده و خود این رساله هم پس از کنز اللغه می باشد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماجی، 17 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 20×30 سم [ف: 2-186]

الفاظ مفرده و مرکبه / لغت / عربی به فارسی

لغت عربی به فارسی با ترجمه ترکی زیر سطور.

ص: 719

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 415

لغت عربی به فارسی با ترجمه ترکی زیر سطور؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 12 ذیحجه 1224ق؛ کاغذ: کاغذ فستقی اسلامی، جلد: میشن لایی مشکی، 60گ، 7 سطر، اندازه: 14/8 × 20/28سم [ف: 2-34]

الفاظ و لغات مستعربه / لغت / فارسی

alfāz va loqāṭ-e mosta'rabe

واسطی بلگرامی، عبدالجلیل بن احمد، 1071-1138 قمری

(vāsetī beagrāmī, 'abd-ol-jalīl ebn-e ahmad (1661 1726

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24627

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام و آه الطاهرین و صحبه الکاملین اما بعد بیان الفاظ، انجام: سنجری بکسر معرب سگزی بفتح یاء نسبت نیست ... بعد صلاة العزل.

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی کا، تا: 1290ق، قطع: وزیری [رایانه]

الفاظ هم عدد / علوم غریبه / فارسی

alfāz-e ham-'adad

نظام الدین گیلانی، احمد بن محمد، -1059 قمری

(nezām-od-dīn-e gīlānī, ahmad ebn-e mohammad (- 1649

مقالی است در الفاظ هم عدد، و اظهار مضمهر احمد گیلانی.

مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 694/66

آغاز: الله، ابوالقاسم حیدر شاه نجف. محیط مالک یوم الدین علی ولی الله شاه عباس

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، اندازه: 13/5 × 22/5 سم [ف: 1-547]

الف انسانیت / عرفان و تصوف، تفسیر / فارسی

alef-e ensānīyat

(fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541- 1608

تفسیری است عرفانی از سوره های «و الضحی» و «الم نشرح» که به گفته او درباره پیامبر (صلی الله علیه و آله) و مراتب انسانیت و مقامات آن حضرت است و چون اصل حقیقت انسانی حقیقت محمد (صلی الله علیه و آله) است، این رساله را به «الف انسانیت» موسوم ساخت. نثر آمیخته به نظم. در آغاز تأویل عرفانی آن دو سوره است، ولی در واقع رساله ای است عرفانی درباره حقیقت وجود و مراتب آن.

آغاز: حمد و سپاس و ستایش بیقیاس حضرت خداوندی راست جل و علا که از نقطه حب ذاتی جوهر انسان را بیافرید تا آینه تجلیات شیون ذات مقدس شود و او را در فضای ... اما بعد، چنین گوید ... محمد ابن محمود، الملقب بدهدار ...

انجام: همه چیز مظاهر قدرت تست و اتمام نور وجود ما بنور وجود تو و پوشیدن مائی با شکارا ساختن توئی تو مقدور تست و عین قدرت تو وصل اللهم علی نور الظاهر بک محمد و آله و اولاده و صحبه اجمعین

چاپ: با تصحیح ابراهیم مهرابی، کیهان اندیشه، ش 64 (اسفند. 151-142: 1374)

[نسخه های منزوی 31/1؛ الذریعة 290/2 و 156/18 و 247 و 88/8 و 18؛ فهرست مشترک نسخه های خطی پاکستان، اسلام آباد 6/1]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10723/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 11 جمادی الثاني 965ق؛ دارای بلاغ؛ جلد: گالینگور زرشکی با روکش اسلیمی، 11گ (98پ-108پ)، سطور چلیپا، اندازه: 12×23 سم [ف: 33/1-203]

2. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 192/11

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد مهدی، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 18گ (194ر-211)، 15 سطر (9×16)، اندازه: 13×20 سم [ف:-258]

3. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 8/3

آغاز: برابر؛ انجام: اگر دانی و گر هرگز ندانی xx که با حق تا ابد باقی بمانی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1069ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی یک لا، 8ص (18-26)، 23 و 24 سطر، اندازه: 14×23 سم [ف: 1-11]

4. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 332/10

آغاز: برابر، انجام: ممکن شود و همچنان هر نشأت ...

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 12، گ (94 - 96پ) [ف: 1-24]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4027/9

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قهوه ای سیر، 21 گ (57پ - 77پ)، 16 سطر، اندازه: $15/7 \times 9/8$ سم [ف: 7-149]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10819/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: 1102ق؛ کاغذ: آهار مهره حنائی، جلد: تیماج عنابی لایی، 5 سطر، اندازه: $24/5 \times 12$ سم [ف: 11-323]

ص: 720

7. تهران: عبد العظیم؛ شماره نسخه: 61616

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ 18 گ (76 پ-92)، 14 سطر، اندازه: $21/5 \times 17/5$ سم [ف: 1-61]

8. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2364/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ 22 گ، 13 سطر، اندازه: 21×13 سم [ف مخ: 1-199]

9. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 719/5

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [ف:-125]

10. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 864

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کا: محمد باقر بن کربلانی اسدالله خوئی، تا: 1233ق، جان خوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی یک لا، 25 گ (23-48)، 15 سطر (6×12)، اندازه: 22×16 سم [ف: 1-9]

11. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2931/4

آغاز: برابر؛ انجام: و این طرز ابلغ است با سیاق وحی و دعوت و الله اعلم بحقائق الأمور.

در فهرست با عنوان «تفسیر سوره و الضحی»؛ خط: نستعلیق، کان محمود بن میرزا ابوالقاسم خویی، تا: رجب 1234ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 2 گ (117-119)، 28 سطر و چلیپا ($25 \times 11/5$)، اندازه: 38×17 سم [ف: 10-1793]

12. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2931/5

آغاز: بسمله ابتدا کرده میشود کتاب وجود سور نشات در دبستان انشا و ابداع اعظم الهی؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن میرزا ابوالقاسم خویی، تا: شنبه 3 رمضان 1234ق، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 6 گ (119-125)، 28 سطر و چلیپا ($25 \times 11/5$)، اندازه: 38×17 سم [ف: 10-1793]

13. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8966/8

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: شوال 1241ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره با ته نقش IMG، جلد: تیماج قهوه ای با نقوش و جداول

ضربی یک لا، 12 گ (78 پ-89 پ)، 15 سطر (7×14)، اندازه: 13/2 × 19/7 سم [ف: 29/1-491]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10989/6

خط: نستعلیق خوش، کا: مهدی بن جعفر، تا: 28 شوال 1289ق [میراث شهاب: س 9 ش 2-28]

15. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1113/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1294ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ساده مقوایی، 22 گ (64 پ-85 پ)، 2 سطر (8×14)، اندازه: 17×11 سم [ف: 6-2260]

16. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3323/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1297ق، کاغذ: فرنگی مارک دار سفید و کرمی رنگ، جلد: تیماج نارنجی دور منگنه، 24 ص (7-30)، اندازه: 17/5 × 32 سم [ف: 10-1082]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3102/10

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری متوسط، کا: محمد حسین بن عبدالمجید تفرشی فقیر نعمة اللهی، تا: 1299ق؛ کاغذ: رقعهای فرنگی سفید رنگ، جلد: میشن خرمایی، 25 ص (248-273)، 15 سطر، قطع: خستی، اندازه: 14×22 سم [ف: 10-660]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7370/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1306ق؛ جلد: تیماج قرمز، 11 گ (72 پ-82 ر)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 19-172]

19. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2986/36-ف

نسخه اصل: نسخه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: زنجانی، تا: 19 جمادی الثانی 1352ق؛ 10 گ (301-ر-311)، قطع: ربعی [فیلمها ف: 1-752]

20. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: 5/10

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 14 گ (91-105ر)، 21 سطر، اندازه: $13 \times 25/5$ سم [کتابخانه های قائن: ف: -181]

21. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4745/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، دیباچه را ندارد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 70 گ (26 سطر 6×16)، اندازه: 9×19 سم [ف: 14-3703]

22. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7365/6

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای تیماج تریاکی، 101 ص، 16 سطر ($5/10 \times 15$)، قطع: خستی، اندازه: $14/5 \times 21$ سم [ف: 16-522]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 341

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، بی تا؛ واقف: فهرستی؛ 18 گ، 16 سطر، اندازه: 17×21 سم [ف: 4-30]

24. همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 4647/17

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: -1516]

25. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی کا، بی تا [دلیل المخطوطات: 1-93]

26. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2810/8

آغاز و انجام: برابر کامل؛ کا: حاج سید علی محمد علاقند یزدی، بی تا، اهدایی:

ص: 721

وزیری موسس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، 15 گ (62-77)، 16 سطر (11×15)، اندازه: 18×23 سم [ف: 4-1436]

27. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4824

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی ساده مقوایی، 8 گ (67-75 پ)، 24 سطر (5/10×17)، اندازه: 13×19 سم [رایانه]

28. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 719/6

بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [ف: -301]

29. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: 10/3

بی کا، بی تا [نشریه: 5-268]

الف انسانیت / عرفان و تصوف / فارسی

alef-e ensānīyat

قم؛ حجتییه؛ شماره نسخه: 719/7

آغاز آن با آنچه در فهرست منزوی 1: ص 3 برای الف انسانیت دهدار آمده برابر نیست؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 126]

الفباء / حکومت و سیاست / فارسی

alefbā

ملکم، 1326-1249 قمری

(malkam (1834-1908

در این گفتار که به روش سؤال و جواب آغاز می شود و پس از مقدمه ای درباره اصطلاح خط گفتگو می کند. قسمتی از رساله چاپ شده شیخ و وزیر او نیز درباره الفبا است ولی با نسخه خطی مطابقت ندارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5154/7

آغاز: بسمله، وقتی که انسان بدقت تمام به تحقیق قوام ارکان ملت اسلام ملاحظه مینماید بلا اختیار توقف میکند؛ انجام: منتهی حروف صامته را از یکدیگر جدا کردن و بعد از آن حروف مصوته را باندرون آنها داخل نمودن لازم است

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 14 شوال 1304ق؛ 8گ (76پ - 82پ) [ف: 15-225]

الفباء / ادبیات / فارسی

alefbā

الفبای چند خط که از نظر الفباشناسی و زبان شناسی شایان توجه است: 1. صورت قلم عبرانی، 2. صورت قلم ایرانی، 3. صورت قلم سیهانی، 4. صورت قلم قبطی و مغربی، 5. صورت قلم نیر نجات، 6. صورت قلم فلقطری بابلی، 7. صورت قلم یونانی

تهران؛ نوربخش: شماره نسخه: 54/1

بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 6ص (7-1)، 15 سطر، اندازه: 17×21 سم [ف: 1-77]

الفباء في المحاضرات / چند دانشی / عربی

alifba' fi-1 muhadirat

بلوی، یوسف بن محمد، 529-604 قمری

(balavī, yūsuf ebn-e mohammad (1135-1208

کتاب حجیمی است که به جمع فوائد علوم پرداخته و آن را برای فرزندش عبدالرحیم نگاشته تا پس از مرگ او آن را بخواند، در ابتدا بیست و هشت «بیت» به عدد حروف معجم آورده و کلمه به کلمه آن را شرح کرده است.

آغاز: بسمله الشیخ الفقیه المحدث الزاهد الحاح ابو الحجاج یوسف بن محمد البلوی... الحمدلله رب العالمین الرحمن الرحیم... بهذه الكلمات كما تقدم افتح كتابه

انجام: و ارض عن الصحابة أجمعين و عن التابعين لهم باحسان الى يوم الدين و الحمدلله رب العالمين

چاپ: المطبوعات الوهية، بتصحيح مصطفى وهبي، 1287 ق.

[کشف الظنون 150/1]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7259-37/49

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد مؤمن گلپایگانی، تا: سه شنبه و ذیحجه 1069ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج، مصحح؛ جلد: تیماج مشکى سوخت ترنج با سر باروکش زرین مجدول گرهی، 441گ، 27 سطر، اندازه: 14×25سم [ف: 1-474]

2. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3566

آغاز: کتاب الف با وقلت فيه هذا کتاب الف با، صنعته یا الباء، من اجل نجلي المرجی، اذا شدا أن یلبي ادعو العلم و حق من قدوعی أن یلبا؛ انجام: وقد کمل الکتاب بعون الله الملك الوهاب و بکماله فرغت الحروف و تفرغت الظروف و نفذ ما فی العزوف و لم یبق الا الوقوف بباب الملك الرؤف و الرغبة إلى الرحمن العطوف أن یمن علينا منه بمعروف اللهم من علينا بمعروفک یا اکرم الأکرمین و اغفر لنا ذنوبنا یا خیر العارفين و ارحمنا برحمتک یا ارحم الراحمین و صل علی نبیک و صفيک محمد خاتم النبین و علی آله و از واجه الطاهرین و ارض عن الصحابة اجمعین و عن التابعین لهم باحسان إلى يوم الدين و الحمد لله رب العالمین فی 1229 و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین لیلة الجمعة فی عشرين من صفر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1229ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سرخ، 514 گ، 25 سطر (15×21) [ف: 1-88]

الفباى بهروز / ادبیات فارسی

ص: 722

افشار بکشلو قزوینی، رضا، ق 14 قمری

(afšār-e bakešlū-e qazvīnī, rezā (- 20c

از رضا افشار بکشلو قزوینی، نایب سفارت ایران در استانبول، دستور نامه ای به فارسی سره است.

چاپ: اسلامبول، تافت خانه دادستان ایران، 1299ق، سنگی، 24ص

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18134

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: $13/5 \times 21/2$ سم [رایانه]

2. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 552/7

آغاز: بسمله ازین پیشتر پدید آمد که نیاز ما برداختن گب های پارسی و ... انجام: ولشگرش همواره کشور گشاد سالمه زامیاد روز مردادماه یزدگردی 1250 و برهم نه 23 شهر صفر تازی سنه 1299 اتمام پذیرفت

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 4گ، 15 سطر (12×5/5)، قطع: ربعی، اندازه: $17/5 \times 10$ سم [ف: 1-
[501

الفبای سریانی / لغت / فارسی، عربی

alefbā-ye soryānī

مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 688/13

الفبای سریانی را با حروف تهجی عربی و فارسی مقایسه کرده؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ سفید فرنگی؛ جلد: تیماج لایه ای قهوه ای، 1گ، 16 سطر (16×6/5)، اندازه: 21×10 سم [ف: 1-511]

الفبای عبری / ادبیات فارسی

alefbā-ye 'ebrī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5824/8

آغاز: بدان که در تورات الف در همه جای باین صورت نویسد ... و «با» را باین صورت

بی کا، بی تا، جلد: میسن آلبالوئی سیر ضربی، 1گ (106ر - 107ر)، 15 سطر، اندازہ: 15/6 × 10/9 سم [ف: 9-59]

الفبای مکتب عشق / فارسی

alefbā-ye maktab-e 'ešq

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 27081

بی کا، بی تا؛ خریداری از شوکت الله درخشان وزیری [رایانه]

الفبای ہندی، یونانی، عبرانی و سریانی / ادبیات / عربی

alefbā-ye hendī, yūnānī, 'ebrānī va soryānī

رسالہ در الفبای ہندی، یونانی، عبرانی، سریانی، و قلم احجار و شاماق و زنطح و فرنگی و اقلام دیگر.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2338/2

خط: نسخ، کا: محمد علی کاشانی، تا: با تاریخ 1278 ق [ف: 5-467]

- الفت < ادعیة

- الفت < الفت نامہ

الف تا یاء / ادبیات / فارسی

alef tā yā

ظہوری ترشیزی، نورالدین محمد، -1026؟ قمری

(zohūrī toršīzī, nūr-od-dīn mohammad (- 1617

مقالہ کوتاہ ادبی است بہ نظم و نثر در موضوع قلم و کتابت کہ مؤلف در آن حروف الفبا را بہ ترتیب ذکر و برای ہر کدام قطعہ نثر یا بیت شعری آورده است.

آغاز: الف تا یاء ظہوری کہ دلہا را از او باشد سروری روزگاری است کہ کلک سخن معنی پرور در ماتم کریمان بہ خاکستر نشسته پلاس سوگواری بہ گردن و خراش ناخن بی قراری بر جان و تن ... ہمدست نشستگی ہمدوش پریشانی نشسته شہر نظام نظم از نسق افتادہ سلسلہ نثر را صرصر آشفستگی از ہم گشادہ ... کلمات از لباس ترکیب عور و حروف از التیام ہم نفور الف کہ در راستی انگشت نمای این قلمرو بود از بار غم مفلسی خمیدہ قامت است با کہ بانی بنای عزت بود سیلاب خواریش از سر گذشتہ ...

انجام: یا به زبان حال و درای مقال به ندا در آمده که یا کریم ادرکنی ادرکنی

1. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 868/18

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل کرکی، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی آبی و زرد، جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و نیم ترنج گل و بوته دار و آب طلائی، 3 گ (34 - 40)، قطع: نیم خستی، اندازه: $14 \times 23/5$ سم [نشریه: 13-250]

2. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 868/18

آغاز: هو المنشی بلا مثال ... روزگاری است که از فیض طراوت فصل بهار کلک در ربار خشک مغزی ها را به کنار گذاشته از سرچشمه عین الحیوه دوات گوهرهای شاهوار دامن دامن به کنار آورده بر رخ اهل روزگار کشد، انجام: یاء باری است که اگر پای دوستی از حاشیه بساط معنی کوتاه می نمود معنی را به هیچ

ص: 723

صورت صورت معنی نمی بود ... یا کریم ادرکنی که طرازنده بدائع این بهارستان ... و نوازنده اختراع این داستان فارس مضممار فصاحت در کشور معانی و بیان که نام شریفش بر خاطر فیض ماثرا ارباب عرفان ظهوری تمام دارد و به اختتام آن تبرک جسسته ... اما چون ... از هیجی خوانان مکتب عرفان عارف ترشیزم ... از مردمک دیده اعتبار اولی الابصار چشم آن دارم که خرده بر خردان، سیما ... غریب دیار عرفان بل غریق لجه میان عیان محمد رضا الحسینی ابن سلیمان نگیرند و العذر عند کرام الناس مقبول.

خط: نستعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل کر کی، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی آبی و زرد، جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و نیم ترنج گل و بوته دار و آب طلائی، قطع: نیم خشتی، اندازه: $23/5 \times 14$ سم [نشریه: 13 - 251]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13645/1

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: گالینگور سرخ، 1 گ (1پ-2پ)، اندازه: $22 \times 11/5$ سم [ف: 37-171]

الف تا یاء / ادبیات / فارسی

alef tā yā

تجلی، محمد رضا بن سلیمان

tajallī, mohammad rezā ebn-e soleymān

مقاله ای کوتاه است که مؤلف به روش الف تا یای ظهوری انشا نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13645/2

آغاز: چون کلمه ای که خفایی کنج حرمان بتطبع ظهوری گنج عرفان نگاشته صفحه عجز و قصور نموده امید که ارباب هوش و شعور مسطور المأمور معذورا؛ انجام: چشم آن دارم که خودره بر خورد آن دوره گرد ملک معنی پژوهان و غریب دیار عرفان بل غریق لجه عصیان محمد رضا تجلی بن سلیمان نگیرند و العذر عند کرام الناس مقبول

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: گالینگور سرخ، 4 گ (3ر-7پ)، اندازه: $22 \times 11/5$ سم [ف: 37-171]

الفة الفرقة في الكلام و الحكمة / کلام و اعتقادات / عربی

ulfat-ul furqa fi-l kalām wa-l hikma

لاهیجی، حسن بن عبد الرزاق، 1045-1121 قمری

(lāhījī, hasan ebn-e 'abd-or-razzāq (1636-1710

رساله ای در اصول اعتقادی که حکما و متکلمین در آنها اختلاف دارند که در آن بهترین آراء آنها انتخاب شده و در ضمن، پاسخگوی

آنهایی است که به وی تهمت های ناروایی زده و او را تکفیر می کرده اند. مؤلف در دیباچه مقصود خود از تألیف را چنین بیان نموده است: «وقد ذكرت بفضل الله تعالى في مؤلفاتي عقايدى على حسب ما دلني اليه قواعد الايمان و اقامتى عليه قوانين البرهان في بسط من البيان و تفصيل و أوضحت من مضايقتها المخرج و الى رحبها السبيل ولكني التقط في صحيفتي هذه من ذلك عدة مسائل شاع ذكرها في السنتهم بسوء و تثقل على قلوبهم و تنو مجرداً أكثرها من الدليل ام مكتفياً من كثيره بقليل معبرة عنه باختصر عبارة او مشيراً اليه او جز اشارة» . شامل 12 «فصل» و يك «خاتمه»: فصل 1. توحيد ذات و صفات حق تعالى؛ 2. كيفيت علم بارى به جزئيات؛ 3. عينيت ذات؛ 4. قدرت و اختيار حق تعالى؛ 5. افعال حق تعالى؛ 6. حدوث و قدم؛ 7. نخستين مخلوق؛ 8 بداء؛ 9. خلافت الهى؛ 10. وجوب برائت از اعداء الله؛ 11. افعال عباد؛ 12. معاد.

آغاز: الحمد لله الذي أغنانا بحكمته الكاملة من كل حكمة و فصل الخطاب من كل كتاب و اعاننا بحجته البالغة على كل محجاج.

انجام: ربنا افتح بيننا و بين قومنا بالحق و انت خير الفاتحين هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الرسالة من هذه المقالة.

[الذريعة 2/292؛ رياض العلماء و حياض الفضلاء 1/208]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10055/23

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعليق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه ای، مجدول، عطف و حاشیه تیماج قرمز، 14ص (256-269)، اندازه: 115 × 23 سم [ف: 32-69]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10799/24

خط: نسخ و نستعليق، کا: محمد ابراهيم نصیری، تا: 1097ق؛ جلد: تیماج مشکی، 3گ (457-460پ)، اندازه: 18/5 × 23 سم [ف: 27-220]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10814/1

خط: نستعليق، بی کا، تا: ربیع الثانی 1098ق، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 15گ (2پ-17پ)، 18 سطر، اندازه: 9/5 × 15/5 سم [ف: 27-235]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11503/2

آغاز و انجام: برابر

خط شکسته نستعليق، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ بعد از برگ 24 افتادگی دارد؛ مهر: «قربانعلی کعبه آقا اسمعیل...» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی سفید، 12گ (14-25)، 17 سطر (5/5×12/5)، اندازه: 10/5 × 18 سم [ف: 29-140]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2495/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ترمہ، جلد: میشن قرمز، 14 سطر [ف: 6-24]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4050/15

آغاز و انجام برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ فاقد جلد، 1 گ (58 پ-65 پ)، اندازہ: 12/5 × 19 سم [محدث ارموی مخ: 1-175]

ص: 724

7. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 734/11

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1101ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 9گ (100-108)، 23 سطر (9/5×15)، اندازه: 20×15 سم [ف: 2-845]

8. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7698/7

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1208ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 9گ (65-74پ)، 19 سطر (8×13)، قطع: ربعی، اندازه: 15×10 سم [ف: 16-675]

9. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 811/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد نصیر هزار جریبی، تا: پنجشنبه 24 شوال 1223ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، عگ (97-102پ)، 27-36 سطر (7/5×18)، اندازه: 20×10 سم [ف: -109]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6431

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، پس از این ضمن 5 صفحه قطعه ای از رساله در مباحث نفس از مؤلف ضمیمه است که بدین جمله آغاز می گردد: «الحمد لله الذي برحمته ينجلي ظلمة كل باطل»، این شماره ضمیمه شماره 292 «آئینه حکمت» است [ف: 4-30]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6658/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: روغنی ضربی، 11گ (63پ - 74پ)، اندازه: 20/5×14 سم [ف: 17 - 221]

12. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2495/2

آغاز: از دیباچه افتاده: بحزاء درهم بعدد القسامة او اكثر من العدول ... وقد ذكرت تفضيل الله تعالى في مؤلفاتي وعقائدي على حسب ما دلني عليه قواعد الايمان واقامتي عليه قوانين البرهان في بسط البيان و تفصيل و اوضحت من مضايقتها المخرج و الى رحبها السبيل و لكنني التقت في صحيفتي هذه من ذلك عدة مسائل شاع ذكرها في السننهم بسوء .. معبر اعنه باخصر عبارة ... و اذ دعاني إلى هذا التاليف تاليف الفرقة سميته لهذا الفة الفرقة؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن علاء الدین محمد طیب تنکابنی، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای روشن ضربی
مقوایی، 55ص (170-224)، 14 سطر (6×12/5)، اندازه: 11/5×19/5 سم [ف: 9-1263]

- الفت کده < تذکره اسحاق بیک

الفت نامه / داستان / فارسی

olfat-nāme

نامی، ق 10 قمری

(nami - 16c)

تاریخ تألیف: 903ق

مثنوی است. شاعر می گوید که در این سال (903ق) بر اثر دگرگونی دوران و جنگ های داخلی ایران (مراد جنگهای اوایل روی کار آمدن صفویه است) مجبور شد که به کوهی و روستایی پناه ببرد و در آنجا باری که همراهش بوده از وی خواسته این مثنوی را بسراید. او می گوید که مرد میدان شعر سرایی نیست ولی در نشر کتاب های عالی دارد. نسخه حاضر که چند برگ اول آن افتاده عنوان های زیر را دارد: ستایش سید احمد (مراد خان احمد گیلانی است)، سبب نظم کتاب، در نصیحت فرزند سفر کرده و تحریص بر کسب کمال، در داستان پسر لقمان حکیم و سفر کردن او، رسیدن سعد به صحبت پیر سعید نام، فی معنی قوله علیه السلام الحکمة ضاله الحکیم، تمامت قصه راهب، در آیین عروسی، تاویل حکایت به توفیق میان آفاق وانفس داستان پسر پادشاه چینی که به ملک یمن افتاد، فی معنی قوله علیه السلام الایمان یمانی، رسیدن بهزاد به شهر ارم و عاشق شدن او به بهروز دختر پادشاه یمن، داستان جوان تاجر مسعود نام که به شهر چین به پادشاهی رسید، داستان حاتم طایی شرح حال سلمی دختر پادشاه و عاشق شدن زیاد بر او، در تاویل داستان به لسان اهل معرفت، حکایت شهناز و شاپور، داستان زهره و آموختن اسم اعظم از هاروت و ماروت، داستان نعمان منذر، داستان محمود و ایاز و نسخه تا نیمه داستان محمود و ایاز را دارد. نمونه ای از ابیات این مثنوی چنین است: در نهصد و سه زعهد ایام XX از عهد زمانه رفت فرجام. در ستایش سید احمد مد لله ظلله گویا خان احمد گیلانی: یک الفت نامه کنم ساز XX کاحباب بدو شوند دمساز / من خود سرشاعری ندارم XX هنگامه ساحری ندارم / ار شعر کم اعتبار دارم XX نه فخر بدو نه عار دارم / از نثر به کف عصای اعجاز XX کو سحر زشعر خویش پرداز / در شعر اگر چه غایتیم نیست XX در گفتن آن کفایتیم نیست / عقدی به کف آمد از لالی XX ز آسودیش بزم و رزم خالی / بر طور کلام اگر کلیمم XX پا نگذرد از حد گلیمم / در مزرع نامه آنچه نامی است XX یک خوشه زخمر من نظامی است / تا در فن شعر پر نکوشم XX شد در نصیحتش بگوشم / از شعر مجوبلند نامی XX کان ختم شده است بر نظامی ازین دام غمی کزو اسیرم XX می باش بفضل اوست گیرم.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3102-16/112

آغاز: ای عذر پذیر در پذیرم XX پامال مساز دست گیرم / از بار گنه قدچو دا لم XX دالست بر اعوجاج حالم؛ انجام: کردند روانه تاجری زود XX کز بهرشه از وی آورد سود / تاجر زوی ارچه کاستش زر XX بر گنج مراد شد مظفر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در پایان

در دو برگ اشعاری از فضولی و جعفری و دوازده امامی به فارسی آمده است؛ جلد: مقوا عطف تیماج قهوه ای، 124گ، 15 سطر، اندازه: 19×12 سم [ف: 1-475]

الف نامه = محبت / اخلاق / فارسی

olfat-nāme = mohabbat

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، 1006-1091 قمری

(feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598- 1680

رساله کوتاهی است در فواید الفت دینی و ترغیب مردم به برادری و یکرنگی در دویست بیت. مؤلف انگیزه خود را چنین بیان می کند: «طریقه جمعیت و الفت و مراقبت و اخوت در دین در زمان ما مندرس شده و قلوب اکثر اهل ایمان را با یکدیگر تنافری و تخالفی روی داده و نفاق و ریا در میان اکثر مردم شایع شده به حیثیتی که سه کس بلکه دو نیز نادر یافت می شود که میان ایشان مصادقتی بی ریا و نفاق باشد از برای خدا به جهت امر دینی». وی می گوید تا بعد از تعیین جماعت اخوان و ضبط عدد ایشان، قواعد و قوانینی چند بر وفق شریعت و طریقت در میان آنها مقرر دارد که از آنها تجاوز جایز نشمرند و در هنگام تجاوز و تخطی از آنها، یکدیگر را مؤاخذه نمایند. در آخر چهل و یک لقب برای کسی که می خواهد وارد دایره الفت شود، بر می شمارد.

آغاز: بسمله، ربنا الف بین قلوبنا و قلوب اخواننا بحبل طاعتک و طاعة الرسول و اعنا و اياهم على أداء الحقوق ... محقق است که جناب حق

انجام: نمی بینم بجز تو همدمی ای فیض در عالم XX بیا دم ساز هم گنجینه اسرار هم باشیم. و هو العليم

چاپ: به انضمام آینه شاهی و ترجمه الصلاة، شیراز، بی نا، 1320، 10 ص؛ به انضمام ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به کوشش رسول جعفریان، اصفهان، مرکز تحقیقات علمی و دینی امیر المؤمنین علی، 1371، صص 220-203

[فهرست های خودنوشت فیض کاشانی ص 141؛ الذریعة 115/16 و 293/2؛ فهرستواره منزوی 326/6]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15786

آغاز: برابر؛ انجام: کبیره چو گنجایش دارد که از اخوان مادر شود و تجاهر بر هیچ

خط: نستعلیق، کا: حسین، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 8گ (15-22پ)، 11 سطر (6×10)، اندازه: 9/5×14 سم [رایانه]

2. تهران: مهدوی؛ شماره نسخه: 510/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 2-121]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22066

آغاز: برابر؛ انجام: حسنت استعاره اللفظین ههنا انتهى كلامه رحمه الله تعالى

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [رایانه]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 82/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: حدود قرن 11؛ برای محمد هادی بن شاه مرتضی ثانی ابن محمد مؤمن کاشانی نوه برادر فیض کاشانی کتابت شده و دستخط وی در آغاز نسخه آمده، و ظاهراً از سوی همین محمد هادی مقابله شده با نشان «بلغ بحمد»، مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، 8 گ (2پ-9پ)، 18 سطر، اندازه: 19×10 سم [ف: 1-99]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10148/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1071ق؛ 4ص (97-101)، 18-19 سطر، اندازه: 18/5×12/5 سم [ف: 32-183]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22462

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی کا، تا: قرن 12، ضمیمه نسخه ش 6368؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12070/4

آغاز: حرارتی و شوقی و جدی در طلب دست میدهد و سلوک راه بسی آسان میشود؛ انجام: و ما بقی پنج و شش آنچه میسر شود بفعل باید آورد و بنابراین مراتب الفت سه میشود ...

خط: نسخ، آیات معرب، کا: سید محمد فرزند حسین طباطبائی، تا: اوایل قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، گ (55-58)، 16 سطر، اندازه: 7×13 سم [ف: 30-470]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10337/2

آغاز: برابر؛ انجام: جمع الله شملهم علی الطاعة و رزقهم من محمد و اهل بيته الشفاعة الحمد لله اولاً و آخراً

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 13؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، گ (52-57پ)، اندازه: 10/5×15 سم [ف: 26-279]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 29803/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1267ق، کاغذ: شکری رنگ، جلد: تمیاج قهوه ای بدون مقوا، 10ص (291-301)، 17 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 9-309]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21235

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: ذیقعدہ 1340ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، 4گ، 23 سطر، اندازه: 17×21 سم [اهدائی ف: 2]

ص: 726

11. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4168/6

آغاز: برابر؛ انجام: خطاب با خود کرد و گفت ای نفس همین می گویی رجوع برب خود و رجوع (?) نمی کنی این کلمه بگفت و جان بداد رحمه الله

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، بی تا، جا: مدرسه سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی 11×18، 8 گ (131-138)، 14 سطر (7×13/5)، اندازه: 11×18 [ف: 11-174]

12. قم؛ طیبی، شماره نسخه: 758/5

آغاز: برابر؛ انجام: جمع الله شاملهم علی الطاعة و رزقهم من محمد و اهل بیته الشفاعة.

خط: عبارات عربی نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: مقوا، عطف تیماج، 3 گ، 24 سطر، اندازه: 5/5×21/5 سم [ف مخ: 1-57]

13. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 85/2

آغاز و انجام: برابر

خط: عبارات عربی نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، 3 ص (5-7)، 23 سطر (9×15)، اندازه: 5/5×21/5 سم [ف: 2-170]

14. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 10841/65

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی یک لا ضربی، با ترنج و سرترنج، عطف قهوه ای بیاضی، درون قهوه ای، 4 گ (116 ر - 119 ر)، ابعاد متن: 9×20، اندازه: 12×24/5 سم [ف: 20-401]

الف و اتحاد (مقاله در) / کلام و اعتقادات / فارسی

(olfat va ettehād (maqāle dar

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16536

آغاز: دیانت بهائی بر اساس وحدت عالم انسانی؛ انجام: از عین فنا بیاشامی ذکر غنای بالله

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا [رایانه]

الف در قرآن / علوم قرآن - فارسی

رساله مختصر و جالبی است درباره حرف «الف» و اسرار و خواص آن با نقل روایات از ائمه اطهار (علیهم السلام) و پس از آن استعمال الف در قرآن برای معانی مختلف همچون ندا، تسویه، انکار ابطالی، انکار توییخی، تقریر، تهکم، و سخریه، امر، طلب و ... و بعد از آن کلماتی که با الف آغاز می شود و در قرآن آمده است را تک تک آورده و معنا می کند به ترتیب حرف دوم کلمه، با الف که بعد از او الف باشد شروع نموده و با الفی که بعد از او یاء باشد ختم می کند مثلاً از آدم تا ایوب.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7846/2 - 39/226

آغاز: بسملة الالف المفردة چون ساکن باشد حرف مدولین گویند و چون متحرک باشد همزه تعبیر کنند؛ انجام: مگر برای طلب یک اولاد پس این سؤال قبل از وجود اولاد بوده و اجماع دارند بر آنکه اسماعیل مقدم است

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا عطف گالینگور قهوه ای، 16گ، 15 سطر، اندازه: 14×18 سم [ف: 1-476]

الف صغری / فلسفه / عربی

alef-e soqrā

کتاب الهی ارسطو که به نام «تا متا تا فوسیکا» (متافیزیک / مابعدالطبیعه) خوانده می شود چهارده بخش می باشد و از آغاز هر یک از این بخش ها به یکی از حرف های یونانی از آلفا تا نو نامیده شده است اسطاث (Eustache) که در روزگار حنین پسر اسحاق می زیست و نظیف پسر ایمن (م نزدیک 360 از 24 پزشک بیمارستان فنا خسرو در بغداد و اسحاق پسر حنین (298-) و ابوبشر متی و یحیی پسر عدی آنها را از یونانی یا سریانی به عربی در آوردند. این رساله که بخش دوم الهی ارسطو است و به نام الف صغری (آلفا الاتن) خوانده می شود با گزارشی است از یحیی بن عدی ترسای فیلسوف ترجمان سریانی (263-364) و متن از ترجمه اسحاق است که در تفسیر مابعدالطبیعه ابن رشد با ترجمه دیگری از اسطاث در بیروت به سال 1938 بچاپ رسید. پیشینیان این بخش را از پاسیکلس ردسی دانستند ولی اسکندر افرویدیسی می گوید که از ارسطو است و او دموس آن را نشر نمود. این بخش دیباچه ای است بر فلسفه و در آن از دشواری طبیعی و شایستگی دانشمندان و ارزش دانش و بود مبادی نخستین یاد می گردد. از پایان الف صغری عربی پیداست که باید پیش از الف کبری باشد با این که در چاپها و ترجمه های اروپایی پس از آن است. ابن سینا در فصل 4 مقاله 8 الهی شفا یادی از الف صغری نمود و از گفته ملا اولیا در حاشیه آن پیداست که شیخ در «مبدء و معاد» به اینکه الهی ارسطو روی الفبای یونانی مرتب شده اشاره نموده است. سید احمد عاملی در حاشیه شفا در این که چرا الف صغری نامیده اند مناسباتی عرفانی یاد کرده است.

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 292/1

آغاز: متن: «ان النظر في الحق صعب من جهة سهل من جهة والدليل على ذلك أنه لم يقدر احد من الناس على البلوغ بقدر ما يستحق»

شرح: «قال يحيى بن عدی: لما كان غرض الفيلسوف في هذا الكتاب باسره اعني في كتابه ذی المقالات المرسوم بمطاطافوسيقا ای فيما بعد الطبيعيات انما هو في الجزء الثالث في اجزاء الجزء النظري من جزئي الفلسفه؛ انجام: متن: «ظهر لنا الأشياء التي

بیحث عنها بالنظر الطبيعي» آنگاه دارد. «وهل ينبغي أن ينظر في علل و اوائل العلم و احد او لعلوم اكثر واحد».

ابن عدی در اینجا می گوید که این عبارت را در ترجمه اسحاق یافتیم و در ترجمه های سریانی و ترجمه های دیگر عربی نبود و باید آغاز «الف کبری» باشد نه انجام «الف صغری».

شرح: «و الأوائل كلها العم واحد و العلوم اكثر من واحد. تم تفسير يحيى بن عدى المقالة الف الصغرى من كتاب ارسطو فيما بعد الطبيعة».

بی کا، بی تا، در این نسخه از ترجمه «وصیت» آغاز می شود. الف صغری و تفسیر آن در 23 برگ است و به نسخ و روی عنوان «قال» خط کشیده شده و جناب آقای مشکوة آن را با نسخه شماره 875 مدرسه خان مروی تهران مقابله کردند. رستم نامی این نسخه را برای برادرش افراسیاب بیک در شام روز سه شنبه 20 رمضان سال 1304 فرستاد و مهر رستم نیز دیده می شود؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، 87گ، 16 سطر (6/5×13)، اندازه: 12×18 سم [ف: 3-155]

- الف قصاید < هزار قصیده

- الف کثرت < استعمالات حروف تهجی

الف کلمة قصار / حدیث / عربی

alf-u kalimat-in qiṣār

تهران؛ ملک: شماره نسخه: 6196/14

آغاز: هزار کلمه ای است از حضرت امیر المومنین. حرف الف و اللام. اللسان میزان الانسان. اللسان ترجمان العقل؛ انجام: یا اهل المعروف و الاحسان لاتمنوا باحسانکم. فان الاحسان و المعروف يبطلهما الامتنان

هزار کلمه است از حضرت علی (علیه السلام) به ترتیب حروف آغاز کلمات. برخی از کلمات در میان سطرها به عربی گزارش شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کان فضل الله بن آخوند ملازین العابدین بروجردی ملقب به شمس العلماء، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه ای لایی، 14گ (34پ - 50پ)، 25 سطر، اندازه: 10/8×17/7 سم [ف: 9-248]

الف کلمة من کتاب الغرر و الدرر / حدیث / عربی

alf-u kalimat-in min k.-il ġurar wa-d durar

هزار کلمه از کتاب «غرر الحکم و درر الکلم» عبدالواحد بن محمد آمدی توسط گرد آورنده ای ناشناس استخراج شده و در این اثر بر حسب حروف الفبا منظم شده است.

آغاز: بسمله. هذا کلمات تتقع لطالب المطالب و النصایح لكل شخص بالمراتب و النواهب و کلام معتبر من اسدالله الغالب امیر

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 37009

آغاز: برابر؛ انجام: يطلب لك رزقك اشد من طلبك له فاجمل في طلبه

خط: نسخ و نستعليق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: 1248ق؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: آهار مهره نخودی فرنگی، جلد: میشن دار چینی یک لا، 63گ، 8 سطر، اندازه: 15×21/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-137]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3245

آغاز: برابر؛ انجام: و لا تكلنا انفسنا حال سكرة الموت و سؤال منكر و نكير بحق الحق و النبي المطلق و صلى الله على محمد و آله

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی روکش کاغذی با عکس تابلوهای نقاشی، 65گ، 8 سطر (7/5 × 12)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 15-50]

- الف كلمة من كلمات على (عليه السلام) < الحكمة العلوية و المعجزة العلوية

- الف ليلة و ليلة < هزار و یک شب

الف ليلة و ليلة / داستان / عربی

alfa layla wa layla

متن عربی هزار و یک شب است که به چاپ رسیده است.

1. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1626

از اول تا داستان شب 387 را در بردارد. و در نسخه، به غلط 377 نوشته شده است. پایان نسخه مطابق سطر 16 ص 569 جلد اول چاپ قدیم مصر (بی تاریخ) است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مالک: اعتضاد 1292ق؛ واقف: سپهسالار، 1297ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 258گ، 33 سطر، اندازه: 21×34 سم [ف: 3-182]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17626

آغاز: بسملة رب يسر و تتم بالخیر، الحمد لله الملك الجواد؛ انجام: مائة ليلة من الف ليلة في هذه الأوراق نویسنده رانیست فردا امید

خط: نسخ، کا: حفیظا لله بن فقیر الله، تا: 1235ق [رایانه]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4986-ف

نسخه اصل: پاریس 3609 و 3611 عربی، فهرست دسلان ص 619، این دو نسخه نخستین تا میانه شب 670 و دومی از ش 167 تا شب 281، شماره 3610 عربی از شب 67 است تا شب 1636 که در این فیلم نیست، شماره پیشین آنها 1508 و 1507 و 1506 است؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-120]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24552

آغاز: بسمله. الحمد لله الملك الجواد خالق الخلق و العباد؛ انجام:

ص: 728

و الله لم اقتلك حتى اسمع ملك ... و الحمد لله بمنه

خط: نستعلیق خفی، بی کا، بی تا؛ قطع: وزیری بزرگ [رایانه]

الف لیلة و لیلة (ترجمه) / داستان / ترکی

(.alf-u laylat-in wa layla (t

تاج الدین

tāj-od-dīn

ترجمه ای است ترکی از کتاب معروف الف لیلة و لیلة.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4377/2 - 22/97

آغاز: الف لیلة حکایة سنک جلد شانسی پوز طقسانجی کیجه. چون آخسام اولوب پرده شب عالمی در حجاب و روی آفتاب نقاب عین الحمئه ایله مستور الحجاب اولدی ملک؛ انجام: کیجیوزدی شهرزاد حکایت دن بو محله کلرکده صباح تقرب امیدیکنی کوروب سکوت ایلدی جلد دوم از داستان 190 تا داستان 467؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، 166 گ، 16 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 1-476]

الف لیلة و لیلة (ترجمه) / داستان / ترکی

(.alf-u laylat-in wa layla (t

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8638/2

آغاز: بز اشتد و ک قلا- غمز ککم طره خبر ویردی در لر عورت بر جاریه به بیور بیوردی؛ انجام: علی بن خاقان ایتدی این درویش بز و میجون چق زحمت جکد ک ال شونی دیب اوچ ....

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، مجدول ضربی بدون مقوا، 132 گ (25 ر - 156 پ)، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 28-176]

الف لیلة و لیلة (ترجمه) / داستان / فارسی

(.alf-u laylat-in wa layla (t

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2601-ف

بی کا، بی تاب کتابخانہ دانشگاه کمبریج ش Add. 311 [فیلمها في 1-16]

- الالف و اللام < معنى الالف و اللام وما يتعلق بها

الف و مأتى كلمة / حديث / عربى

alf-u w mi`atay kalima

بوصيرى، هبة الله بن على، 506-598 قمرى

(būsīrī, hebat-ol-lāh ebn-e 'alī (1113-1202

هزار و دويست سخن کوتاه است از سخنان حکمت آموز. در دیباچه بدان نامی داده نشده است. مؤلف می گوید: «وقد جمعت في كتابي هذا ما سمعته من حديث الرسول (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) الف كلمة من الحكمة ... ثم زدت مأتى كلمة ...».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 8

آغاز: بسمله. اخبرنا الشيخ الثقة الامين ابوالقاسم هبة الله ... الحمد لله القادر الفرد الحكيم الفاطر ... الأعمال بالنية، المجالس بالامانة المستشار المؤمن؛ انجام: غير مخز: تم الكتاب وربنا محمود ...

خط: نسخ خوش، كا: احمد وقار، تا: رمضان 1292ق؛ با سرلوح زرین و مرصع، مذهب، مجداول؛ جلد: میشن مشکی مجداول 59گ، 10 سطر (7/5 × 13/5)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1-25]

- الفیه < آية الملك

- الفیه < اصول الدين و اعتقادات

- الفیه < الالفية في فقه الصلاة اليومية

- الفیه < زبدة المقال في نظم الأفعال

- الفیه < شرح نصاب الصبيان

- الفية < طيبة النشر في القراءات العشر

- الفية < الفقهية المستطرفه

- الفية < الفريدة

- الفية < القصيدة النهائية

- الالفية < فسوة الفصیل

- الفیه < کلمات قصار

- الفیه < لذت النساء

- الفیه < مفید التجوید

الالفية = ارجوزة في النحو - الدرّة الالفية / نحو / عربی

al-alfīy a = urjūza fi-n naḥw = ad-durrat-ul alfiya

نحوی، یحیی بن عبدالمعطی، ق 672 قمری

nahvī, yahyā ebn-e 'abd-ol-mo'tī

گویا بخشی از الفصول الخمسون وی باشد که چاپ شده است.

شرح و حواشی:

1- شرح الدرّة الالفية

2- شرح الدرّة الألفية؛ ابن قواس، عبدالعزیز بن جمعه (628-696)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8262/27

آغاز: و النصب فيه بانفتاح الآخر XX و الجر فيه بانكسار طامر؛ انجام: و الحمد لله با اعتصم XX ثم على نبيه اسلم

خط: نسخ، کا: احمد وقار شیرازی، تا: 1297ق؛ جلد: تیماج قرمز مجدول گرهی زرین، 8 گ (242 پ - 250 پ)، 26 سطر، اندازه:

21 × 35 سم [ف: 27/2-42]

ص: 729

(alfīye (qasīde

منصور فقیه مصری

mansūr-e faqīh-e mesrī

قصیده ای در مصایب اهل بیت رسول الله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15441

آغاز: تذکر فدیته عند الخطوب xx منال قریش من المصطفی خط: نسخ کهن، کا: محمد بن خلیل بن (شیخ)، تا: 822ق؛ 185ص [ف:

[94-43

alfīya

خواجگی شیرازی، محمد بن احمد، ق 10 قمری

(Xājagī-ye Šīrāzī, mohammad ebn-e ahmad (- 16c

وجیزه ای است در تحقیق اسماء حروف تهجی به خصوص حرف الف که آیا مد ساکن است فقط (مطابق رأی زمخشری) یا تنها همزه متحرک است (بنا به مذهب ابن جنی و رضی الدین استرابادی) و یا اعم از هر دو به موجب عقیده صاحب صحاح و مغنی) و مشتمل است بر دو «تمهید» و هشت «فصل» و خاتمه» ای در دو فصل و وصیتی. مؤلف آن محمد بن احمد مشهور به خواجگی شیرازی است صاحب نظامیه، شرح فوائد ضیائیه، شرح باب حادی عشر، شرح فصول نصیریّه و مختصر مجمع البیان در تفسیر و چند کتاب دیگر که آن را بعد از تألیف رساله تحقیق در مسمای الف که در غارت کلهر مفقود شده بوده تصنیف نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6262

آغاز: بسمله له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير والصلوة والسلام على سيد الأنبياء البشير النذير؛ انجام: چکنم حرف دگر یاد نداد استادم ... و فهمنا مالم نعلم بحق محمد سيد

الانبياء وعلى خير الاوصيا وآله.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ محشی به لفظ «منه»؛ واقف: موسی گیلانی؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه، 10 گ، 17 سطر، اندازه:

10 × 19 سم [ف: 12-12]

alfiye

حسینی علوی، محمد اشرف بن عبدالحسیب، 1145 قمری

(hoseynī a'lavī, mohammad ašraf ebn-e 'abd-ol-hasīb (-1733

گویا از محمد اشرف پسر عبدالحسیب عاملی، در نحو به نظم فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3535/1-ف

از مبحث اعراب پیش از «شد بیان معرفه دیگر بیان» تا فلص حذف فاء مصدر و مضارع و امر؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: ربعی [فیلمهاف: 2-174]

alfīye

نھاوندی، علی

nahāvandī, 'alī

شامل متفرقات و نوادری است برگرفته از آیات، احادیث و اقوال اهل دانش و طرایف اهل بینش.

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 285

آغاز: الحمد لله كما ينبغى و صلواته ابداً و سلامه سرمداً علی نبینا محمد و آله المبارکین؛ انجام: هر چند مسمی بالفیه باشد اما جزم می دانم که کم باشد یا زیاد و از آن نیز خاطر عاطر جمع نمایند و حشو و زاید آن را منها و اگر نقصانی در عدد داشته باشد آن را تتمه کامله مسمی نموده

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، 69ص (1-69)، 22 سطر [ف:-29]

alfīya

علوی کاشانی بروجردی، محمد بن ابراهیم، 1272 1362 قمری

مجموعه ابیات در فقه و احکام شرعی کتاب های صلاة و طهارت که در سال 1312 ق سرایش آنها موافق با جمله «الجوهر المنظوم» به پایان رسیده است.

کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: 48

آغاز : احمدك اللهم ذالمواهب xx الباسط اليدين بالر غائب / مصليا على ذوي المناقب xx محمد واله الاطايب ... كتاب الطهارة: الماء ما ان مضاف وهو ما xx في صدقه انضياف شيء لزمنا / و مطلق عليه ماء يطلق xx بلا ضميمه به تلتحق؛ انجام: قال محمد اقل خادم xx من خدم الشرع الاجل الاكرم / سليل ابراهيم و هو منتم xx الى الامام التابع المكرم ... / تعم بعون الله ما غزمته xx حمدا لمن يسران نظمته / بالجوهر المنظوم اذ ختمته xx ارخته كما به و سمته كامل؛ خط: نسخ، كاتب = مؤلف، تا: 1312ق؛ جلد: تيماج سرخ

ص: 730

الفية / گوناگون / عربی

alfīya

مشمتمل بر حرزهای حضرت علی (علیه السلام) و الحرز الدافعة أبي الحسن شاذلی و مناجات حضرت علی (علیه السلام) و حرز منظوم ابن متوج و وفات آدم و هلال و ابراهیم و موسی و مریم بنت عمران و فضه و کنیز باعبدالله بن مبارک و قصه جمجمه با عیسی و وصیت پیغمبر به فاطمه.

تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 380/1

خط: نسخ، کا: ملا حسین بن محمود الشماع، تا: 1264ق، جا: سهرج؛ 79گ (2ر-80پ)، 13 سطر (7×13) [ف:-290]

- الفية ابن مالك < الخلاصة في النحو

- الفية ابن مالك (ترجمه و شرح) < الخلاصة في النحو (ترجمه و شرح)

- الفية ابن معطی < الدررة الألفية في علم العربية

الألفية الرضية في الفضيلة و الرزية / شعر / عربی

al-alfiyat-ir radiyya fi-l fadila wa-r raziyya

نائینی، محمد بن ابی طالب، -1300 شمسی

(nā'īnī, mohammad ebn-e abī-tāleb (- 1921

تاریخ تألیف: رجب 1306ق

مجموعه اشعاری است شامل پنجاه و پنج قصیده عربی که سراینده اش، آنها را در زهدیات، نعت، منقبت، فضایل و مراثی معصومین (علیهم السلام) سروده است. به تعبیر وی این اثر «مجموعه ای است از آیات حکمی و معارف دینی و شامل فضایل معصومین و مصایب مظلومین». نائینی ترجمه خود را به یاد کردی نیک از «سلطان سلاطین الزمان» ناصرالدین شاه خاتمه داده است. وی در دیباچه به غیر از این که نامش را در بخش منشور آورده به شعر نیز خود را چنین معرفی می کند: «ناظمها اقل اهل نائن XX بین مدینتین من مدائن / هو الحزین دائم الأيام XX و هو سمي سيد الانام / و هو محمد سمي المصطفى XX و ما له غير النبي ملتجا / ابن سمي والد الامام XX على الضارب بالحسام / و اسئل الله بها النجاحا XX و العفو و التوبة و الفلاحا». اما برخی عناوین «الفیه رضیه» و چند بیتی از تعدادی قصیده ها برای نمونه عرضه می شود: تحمیدیه، به سر آغاز: «یا خالق الخلق یا ذا اللوح و القلم XX یا من تفرد بالآلاء و النعم»؛ مما قلته ایضا فی الحمد و الثناء و ذکر الفضائل و المناقب و المصائب: الحمد لله حمدا غیر محصور XX و الشکر لله شکرا غیر مقصور؛ مما قلته فی مقام

الحمد والثناء وذكر الفضائل وبيان المصائب: لك الحمد يا من خير ذكر ثنائه XX سواه فيفني لا يزول بقائه؛ مما قلته في نعت النبي و ذكر فضائله الحميدة و معاجزه الشريفة: صلى الاله على المبعوث في البشر XX ذي البنات من الآيات و السور؛ مما قلته في بيان اشتياق الى المدينة الطيبة و القبور المطهرة: يا قاصدا طيبة المختار ساكنها XX روحى فدا ساكنيها بل مساكنها؛ مما قلته في ذكر محامده و مكارمة الشريفة صلى الله عليه و آله؛ ... في ذلك المقام بتوفيق الملك العلام جل ثنائه؛ ... في فضائل امير المؤمنين صلوات الله و سلامه عليه؛ ... في ذكر فضائله صلوات الله عليه و مطاعن اعدائه؛ ... في التلهف و التأسف عن وضع الدنيا و فقد الولاية و ذكر فضائله: لقد ضاع في الاسلام كل المراسم XX لفقد ولاية من سلالة هاشم ... في ذكر فضائله صلوات الله عليه و مطاعن اعدائه؛ ... في ذكر فضائله و مناقبه عليه السلام و مطاعن اعدائه؛ ... في بيان مصيبة فاطمة الزهراء صلوات الله عليها، و جهل و دو قصيده ديگر كه در ميان آنها مواردى در رثاى سائر ائمه معصومين، حضرت عباس، حضرت على اكبر، حضرت قاسم، حضرت مسلم بن عقيل، حضرت معصومه و نيز در وصف امام عصر (عليه السلام) وجود دارد. (جواد بشرى)

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي ينتهي اليه جليل رجاء السائل ولا ينقطع منه نبيل عطاء النائل ... و بعد فيقول راجي عفوره الغالب محمد بن ابى طالب النائيني، المنسلك في روام العلوم و خدام مروجي الدين بترويج الرسوم الذين يرجون ... هذه مجموعة من ابيات الحكمة و معارف الدين و منظومة محتوية على فضائل المعصومين و مصائب المظلومين ... ثم اني لما رأيتها مطبوعة الطباع مقبولة الاقطاع ختمتها بمديحة سلطان سلاطين الزمان ممد مهاده الامن والامان ..... السلطان بن السلطان ابوالنصر و المعدلة و التمكين ملك الاسلام و المسلمين ناصر الملك و الملة و الدين رفع الله تعالى الوية ملكه و سلطانه ... و قد سميت منظومتي هذه مع تهذيبه و اجازة بالالفية الرضية في الفضيلة و الرزية . اتمامها في الراجب المرجب XX تمامها كالجوهر المنتخب / من بعد الف و ثلثمائة XX و ستة كانت لها تابعه

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2405

آغاز: برابر؛ انجام: أن الحزين يقول في حالاته XX اني لمغلوب الهى فاتتصر.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ ظهر ورق آخر دستخط سه نفر از علمای وقت به نام های محمد باقر بن زین العابدین موسوی و محمد تقی بن محمد باقر و محمد هاشم بن زین العابدین مبنی بر تمجید و ستایش دیوان نائینی؛ کاغذ: شکری، 86 گ، 10 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 5-736]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8117/4

آغاز: برابر؛ انجام: [پایان قصیده وی در مورد حضرت معصومه (سلام الله علیها)] كان الحسين بكر بلاء مضر جا XX في فتية ككواكب الاسحار / جل المصاب بهم و جل مصابهم XX حتى يقوم وليهم بالثار / آن الحزين بذكر هم متكلم XX و اذا سكت فكان في مضمار

ص: 731

خط: نسخ، بی کا، تا: 1307ق؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج حنایی مجدول ضربی گرهی با ترنج گل و بوته دار، 79گ (6ر - 85پ)، 9 سطر، اندازه: 17/5×10/8 سم [مختصر ف: 27/1-213]

ألفية الشریف / معما / فارسی

alfīyat-uš Šarīf

حسینی نیشابوری، حسین بن محمد، 904 قمری

(hoseynī neyšābūrī, hoseyn ebn-e mohammad (- 1499

وی نخست یک بیت شعر سروده و سپس کتابی بدین نام در شرح آن نگاشته است.

[الذریعة 523/9]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8262

آغاز: آلف حمد و سپاس و اصناف شکر بی قیاس، احدی را که هزار و یک نام با احترام ... و بعد نموده می شود که قبل از این بیان از قلم شکسته زبان این نادان، یک بیت صورت ثبت یافته بود، و در او هزار نام تعمیه ... و آن بیت این است: از قد و ابرو بدید آن ماه چهر XX موج آب دیده ام بالای مهر. تا آنجا که در تاریخ آن که 908 است گوید: بیتی که یک کتاب بود در بیان او ..... تاریخ او (طبیعت) نیز هست ای شریف، انجام: یونس. یحیی یتیتی. اللهم زد یقینی و من الخطاء تقینی. آمین.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، شاید به دست مؤلف اصلاح شده باشد، زیرا که تغییر فراوان بدان داده شده است؛ کاغذ: فرنگی سفید و سمرقندی کبود و نخودی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی برگردان دارد، 326گ، 16 سطر، اندازه: 27×18 سم [ف: 3-186]

- الفیة العراقیة < التذکرة و التبصرة فی الحدیث

ألفية علمية / طب / عربی

alfīyat-un 'ilmīya

از طاهر. منظومه ای است در پزشکی و در خراسان به نام مظفرالدین شاه و علی اصغر صدر اعظم و رکن الدوله والی خراسان در 1316 سروده شده است و در آن آمده: «ورخته ملهمة غیبیة لطاهر الفیة علمية. و قد ختمت حامدا مصليا XX آن شئت تاریخ الكتاب خذها.»

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 671

کاتب - مؤلف، بی تا، گویا اصل [نشریه: 2-138]

- الفیه عینکی < فسوة الفصیل

الالفیة الفقهیة المستطرفة / فقه / عربی

al-alfīyat-ul fiqhīyat-ul mustatrafā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6530/7

الفیه فقهیة (303-434) سپس منهج الخامس فی الترجحیات (441-444) و المنهج الرابع فی الاجتهاد و التقليد (453-461) گویا از همان زبده؛ کا: محمد تقی بن علی بن موسی ابن جعفر بن محمد بن علی استرآبادی، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرکوب ضربی مقوایی، 131 گ (303-434)، 17 سطر (9×17)، قطع: ربعی، اندازه: 13×21 سم [ف: 16-286]

- الالفیة فی اصول الحدیث < التذکرة و التبصرة فی الحدیث

الالفیة فی الاعراب = ارجوزة فی النحو = نحو

منظوم / نحو، شعر / عربی

al-alfiya fi-l i' rāb = urjūzat-un fi-n nahw = nahw-e manzūm

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، - 1270 قمری

(hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (- 1854

این رساله هزار بیت است (در مرعشی هفتصد بیت) در علم اعراب یا نحو عربی که ناظم آن را «الفیه» نامیده و چنان که خود در آغاز می گوید آن را برای پسرش سید مهدی سروده است. در بیت اول این الفیه، ناظم خود را تقی بن تقی می نامد که از «تقی» دوم صفت تقوی را خواسته، یا این که خود را به پدر بزرگ نسبت داده باشد، زیرا که در گزارش زندگیش نام پدر او مؤمن بن تقی پسر سید رضا بن محمد قاسم بن محمد باقر معروف به قافله باشی پسر امیر جعفر حسینی آمده است. او پس از چنین معرفی خود به بیان اعراب در کلام عرب و فواید آن، تعریفات و تقسیمات کلام و علائم آن می پردازد. مؤلف حدود 40 بیت الفیه را با شرح نگاشته از آن پس جای شرح در ذیل ابیات خالی است (علینقی منزوی)

آغاز: قال التقی بن التقی بن الرضا XX مفتخراً بالمصطفى و المرتضى / الحمد لله الذي أحسن في XX محاسن اللسان باللفظ الخفي

انجام: تقارض اللفظان في حكميهما XX و القلة انسبها اليهما

شرح و حواشی:

1- تبیان القواعد النحویة فی شرح الهدایة المهدیة؛ قزوینی، حسن بن محمد (13-)

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2063/2

آغاز: برابر؛ انجام: ما طاب فالاسلام من اطاعته xx عصاب العصاة في شفاعته. تمت النسخة في ليلة الجمعة التاسع من شهر رمضان المبارك سنة 1250

ص: 732

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ پس از این رساله تا گ 57 پ اوراق پراکنده ای آمده است، مدحیه ابوتراس درباره علی بن موسی الرضا (ع) و ابیاتی فارسی در ذکر مصیبت کربلا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: چرم مشکی مجدول ضربی، 67 گ (7 پ-73)، اندازه: 13/5 × 20/5 سم [ف: 11-221]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14780

آغاز و انجام: برابر

به سبک الفیه و حدود هفتصد بیت؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 13؛ تاریخ شروع روضه شب های جمعه آقای سید علی اصغر در محرم الحرام 1340 ثبت شده؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 37 گ، 12 سطر، اندازه: 14 × 20/7 سم [ف: 41-209]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2644/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی از عبدالله بن حسن و به خط وی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 15 گ (185 پ-200 ر)، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 7-223]

4. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1908/2

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «نحو منظوم» و ناشناس آمده؟ بی کا، بی تا؟ 7 گ، 20 سطر، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 3-148]

الالفیة فی سیرة النبی = الدرر السنیة فی نظم السیرة الزکیة / شعر، تاریخ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) / عربی

al-alfīya fī sīrat-in nabī = ad-durar-us sanīyya fī nazm is sīrat-iz zakīyya

عراقی، عبدالرحیم بن حسین، 725-806 قمری

(1326-1404)

هزار بیت شعر است در تاریخ پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) از آغاز ولادت تا وفات و اشاره به برخی از اوصاف و اسماء و اصحاب و دیگر مطالب مربوطه.

آغاز: يقول راجی من الیه مهرب xx عبد الرحیم بن الحسین المذنب / احمد ربی با تم الحمد xx و للصلوة والسلام اهدي

انجام: علیهم یجری رضی الرحمن xx لاینقضی للعرض و المیزان

چاپ: السعودية، دار المنهاج، تحقيق السيد محمد بن علوي بن عباس المالكي الحسني، الطبعة الأولى، 1430ق، 176 ص

[معجم المؤلفين 204/5، كشف الظنون 747/1، هدية العارفين 562/1؛ الأوقاف العامة بغداد 370/1، 191/1]

شرح و حواشی:

1- شرح الدرر السننية في نظم السيرة الزكية

2- شرح العجالة السننية على الفية السيرة النبوية؛ مناوی، محمد عبد الرؤف بن علی (952-1031)

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1350/5 عكسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه های استانبول ترکیه؛ خط: نسخ، بی کا، تا قرن 9 یا 10؛ 11ص (134-144)، 27 سطر [عکسی ف: 4-

[99]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31587

آغاز: برابر؛ انجام: هما الضجیعان من الأقمار xx قد جاورا في اللحد خیر جار / ثم علی عثمان مع علی xx و سایر الأصحاب و الولی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ محشی؛ نام کتاب در ابتدای نسخه «الفیه عراقی فی المغازی» ثبت شده؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛

کاغذ: حنایی لمینه شده، جلد: تیماج فرنگی سبز مجدول زرکوب، 29گ (متن و حاشیه)، 19 سطر، اندازه: 17 × 23 سم [اهدائی ف: 8-

[154]

7. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4207/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سعید بن علی حسینی حائری، تا: شعبان 1306ق؛ مصحح، محشی؛ تملك: «سید ریحان الله موسوی» به سال 1318 در

کربلا با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای سوخته، 50گ (1پ-50ر)، 11 سطر، اندازه:

12×18/5 سم [محدث ارموی مخ: 2-674]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 21490/1

آغاز: برابر؛ انجام: هما الضجیعان من الأقمار xx قد جاورا في اللحد خیر جار / ثم علی عثمان مع علی xx و سایر الأصحاب و الولی

بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 30گ (198پ-227ر)، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 4-295]

- الفیه فی الصنایع و الفنون < مفاتیح کنوز الودائع من رموز العلوم و الصنایع

al-alfīya fi fiqh-iṣ ṣalāt-il yawmlīya = alfīya

شهيد اول، محمد بن مكي، 734-786 قمری

(Šahīd-e avval, mohammad ebn-e makkī (1334-1385

تاریخ تألیف: قبل از دهم رمضان 770ق

الفیه رساله ای است که مشتمل بر هزار واجب از واجبات نماز که مؤلف در یک «مقدمه» و سه فصل» و یک «خاتمه» به طور مختصر آورده است: المقدمة: في معنى الصلاة؛ فصل 1. المقدمات، که شش تاست؛ 2. المقارنات، که هشت تاست؛ المنافیات، که بیست و پنج تاست؛ الخاتمة: في خلل الصلاة و

خصوصیات باقی الصلوات. شهید نه در مقدمه و نه در آخر نامی بر آن نداده است ولی در اول رساله نقلیه و در اجازه خود به ابن نجده از آن به «الرسالة الألفية» یاد کرده است. در کتاب

ص: 733

ذكرى (ج3، ص 453) نیز گفته است: «وقد اشرفنا اليها في الرسالة المشهورة في الصلاة». شهيد ثانی در «الروضة البهية» از آن با عنوان الرسالة الألفية» یاد کرده و شرح خود بر این رساله را المقاصد العلية في شرح الرسالة الألفية» نهاده است. شهيد تاريخی برای تألیف این رساله ذکر نکرده ولی از آنچه در اجازة خود به ابن نجدة آورده، تألیف آن قبل از دهم رمضان 770 ق بوده است. بر این رساله کوتاه شروح و حواشی بسیاری نگاشته شده است که به برخی از آنها در ادامه اشاره شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على افضل المرسلين محمد وعترته الطاهرين؛ اما بعد فهذه رسالة وجيزة في فرض الصلوة اجابة لالتماس من طاعته حتم و اسعافه غنم و الله المستعان. و هي مرتبة على مقدمة و فصول ثلاثة و خاتمة

انجام: و اشتبهه اليومان اجترأ بالثمانى و لا يقضى الجمعة و العيد و الايات لغير العالم بها ما لم يستوعب الاحتراق و لو اطلق القضاء على صلوة الطواف و الجنازة فمجاز و كذا النذر المطلق.

چاپ: ضمن موسوعة الشهيد الأول، قم، 1430 ق، جلد 18، صص 137-159؛ دارالخلافة طهران، سنگی، 1308، جیبی

[الذريعة 2/296؛ ریحانة الأدب 3/276؛ كشف الحجب 58، ايضاح المكنون 1/559]

شرح و حواشی:

- 1- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ بحراني، ابراهيم بن منصور (-9)
- 2- الانوار العلوية في شرح الرسالة الألفية؛ سبعي، احمد بن محمد (-9)
- 3- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ استر آبادى، محمد بن نظام الدين (-9)
- 4- الجمانة البهية في نظم الرسالة الألفية؛ تاج الدين حلى، حسن بن محمد (-9)
- 5- حاشية الألفية = شرح الألفية؛ محقق كركى، على بن حسين (890-940)
- 6- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ محقق كركى، على بن حسين (890-940)
- 7- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ اشرفى جرجانى، عبدالحى بن عبد الوهاب (-959)
- 8- الالفية (ترجمه)؛ اشرفى جرجانى، عبدالحى بن عبد الوهاب (-959)
- 9- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ قطيفى بحراني، ابراهيم بن سليمان (-950)
- 10- التعليقات على الألفية؛ شهيد ثانى، زين الدين بن على (911-965)
- 11- حاشية الألفية؛ شهيد ثانى، زين الدين بن على (911-965)
- 12- حاشية الألفية؛ ابن صائغ، على بن حسين (-980)

- 13 - شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ عاملي، حسين بن عبدالصمد (918-984)
- 14- المقاصد العلية في شرح الرسالة الألفية؛ شهيد ثاني، زين الدين بن علي (911-965)
- 15- حاشية الألفية؛ كركي، عبدالعالى بن علي (929-993)
- 16- الالفية (ترجمه) = شرح الألفية؛ خادم جابلقي، عبدالعلي بن محمود (10-)
- 17- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ حسيني، محمد بن علي (10-)
- 18 - الدرّة الصفيّة في نظم الألفية؛ جباعي، علي بن عبدالصمد (10-)
- 19 - الأعلام الجلية في شرح الألفية؛ ابن ابي سروال، حسين بن علي (10 -)
- 20- حاشية شرح الألفية؛ اعرج حر، نظام الدين احمد (10-)
- 21- حاشية الألفية؛ كركي عاملي، حسين بن حسن (1001-)
- 22- حاشية الألفية؛ عاملي، محمد بن احمد (1008-)
- 23- حاشية الألفية = تعليقات على الألفية؛ موسى عاملي، محمد بن علي (946-1009)
- 24- حاشية الألفية؛ شوشتری، عبدالله بن حسين (1021-)
- 25- تعليقه بر الفيه؛ ميرداماد، محمد باقر بن محمد (1041-)
- 26- نظم الفيه = ضروريات دين؛ طبعي، عناية الله (11-)
- 27- حاشية الألفية = شرح الألفية؛ كركي، جواد بن علي (11-)
- 28- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ شريف سبزواري، محمد جعفر بن محمد باقر (1135-)
- 29- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ استر آبادي، محمد جعفر بن سيف الدين (1198-1263)
- 30- مشكاة الوري؛ استر آبادي، محمد جعفر بن سيف الدين (1198-1263)
- 31- المطالب السنية في شرح الدرّة الالفية؛ اردكاني، محمد علي بن محمد حسن (13-)
- 32- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ محمد جعفر بن محمد باقر (13 -)
- 33- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ كرمانشاهي، محمد بن عاشور (13-)

34- زوائد الفقه؛ شريف حسيني، محمد هادي بن ابي طالب (13-)

35- نفائس المسائل وعرانس الوسائل؛ آراني كاشاني، محمد علي بن محمد مهدي (1250-1325)

36- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ عريضي خراساني، حسن بن محمد علي (1306-)

37- قطار الوظائف؛ حسيني گيلاني، محمد يوسف بن محمد صادق (14-)

38- الدلائل الفقهية في شرح الألفية؛ مارندراني، مهدي بن هادي (14-)

39- شرح الألفية (مختصر)؛ حسيني سبزواري، محمد بن مير علي

40- الالفية (ترجمه)؛ اصفهاني، احمد بن علي

41- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية؛ بسطامي، قاسم بن حسن

42- حاشية الألفية

43- زينه در بيان عبارات شرعيه

44- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية

ص: 734

45- حاشية الألفية للشهيد

46- الألفية (ترجمه)

47- النجاة في شرح الرسالة في فرض الصلاة

48- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية

49- وجيزه در واجبات نماز = ترجمه الفيه

50- شرح الألفية في فقه الصلاة اليومية

51- حواشى الألفية

1. آشتيان؛ حوزه علميه؛ شماره نسخه: 24 بخش يكم

آغاز: بسمله، طلباً لفيضة اليهم و صدر بها المصنف رسالة اقتداء بكتاب الله العزيز فانها في اوله بل في كل سورة منه ابراه؛ انجام: الانعام و نصلی علی رسولہ المبعوث الی كافة الخلايق باحسن الطرائق و آله الطاهرين ... فرع من تسويد هذا يوم السبت شهر ذي القعدة سنه خمسة و عشرين سبعمائه

خط: نسخ كهن، بی كا، تا: ذيقعدة 725ق [این نسخه گرچه با همین نام و همین مؤلف و همین کتاب شناسی آمده، نه در سر آغاز و انجام و نه در تاریخ کتابت با نسخه های مشابه و تاریخ تألیف رساله هماهنگ نیست] در آخر رساله روایتی از امام رضا (علیه السلام) و یک رباعی مشاهده می شود؛ جلد: چرم طلائی یک لایه با البه ضربی زرکوب با ترنج عطف چرمین عسلی، 86گ، 21 سطر، اندازه: 12/5 × 21 سم [ف: 63]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14117/7

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: زين الدين على بن فضل بن هيكل حلي، تا: قرن 9 محشى، مصحح، با نشان «بلغت المقابلة، مقابلة گردیده، در انجام چند سطر به شكوك نماز از كتاب الجمل نقل شده است؛ كاغذ: شرقی، 7گ (34-40پ)، 19 سطر، اندازه: 14/3 × 18/7 سم [ف: 668-668]

35

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15441/1

خط: نسخ كهن، كا: محمد بن خليل بن (شيخ؟)، تا: شنبه 4 ربيع الاول 822ق؛ جلد: چرمی قهوه ای ضربی ترنج دار، 73ص (2-74) اندازه: 14/3 × 18/7 سم [ف: 43-91]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14369/13

آغاز: برابر؛ انجام: التسليم و أنما المعتبر بوقت الفعل

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ در حاشیه آثار تصحیحی و توضیح دارد؛ جلد: چرم قهوه ای روشن با زوار قوازه ای سوخته، 42 گ (30-71)، 6 سطر (11/5)، اندازه: 13 × 18/5 سم [ف: 36-295]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12427/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ در برگ آغاز وقفنامه ای از عبد الرحیم بن میر نعمب الله الموسوی القزوینی به تاریخ 1263 با مهر بیضی وی، پنج برگ آغاز نونویس؛ کاغذ: شرقی، 20 گ (1-20)، 11-12 سطر، اندازه: 7 × 11/5 سم [ف: 31-396]

6. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 252/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز؛ 33 (25-85)، اندازه: 5 × 15/5 × 21 سم [نسخه پژوهی: 3-85]

7. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4712/2

خط: نسخ، بی کا، تا قرن 10؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف-1531]

8. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 142

آغاز: برابر نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «زی» و «شرح»؛ 60 گ، اندازه: 12 × 18 سم [نسخه پژوهی: 2-240]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7915

خط: نسخ معرب زیبا، بی کا، تا: قرن 10؛ در حاشیه ترجمه به فارسی شده؛ مهر: «محمد صالح بن سید مرتضی الحسنی الحسینی» (بیضی)؛ تملک: محمد حسین به تاریخ 1123 با مهر «عبدہ حمد حسین» (مربع)؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز ضربی و حاشیه ها قهوه ای پشت مشکی، 82 گ، 5 سطر، اندازه: 5 × 17/5 × 21 سم [ف: 20-244]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2248

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ محشی با رمز «ع ل مدظله العالی»؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوارویه پارچه، 47 گ، 7 سطر، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 1-21-144]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2249

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ محشی بارمز «زی»؛ واقف: امیر جبرئیل، در 1037؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوارویه پارچه،
34گ، 6 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 21/1-144]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2251

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: وسط (یکی دو برگ) محشی بارمز «ع ل رحمه الله»، مصصح، مقابله شده، دارای بلاغ؛ واقف:
ابن خاتون، در 1067؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوارویه پارچه، 18 گ، 7-12 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 21/1-147]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2252

آغاز: و الاجماع و مستحل ترکها کافر و فیها ثواب جزیل؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن استرآبادی، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ محشی بارموز «ع ل» و «زی»؛ واقف: ملا محمد تقی،
1062؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوارویه پارچه، 27گ، 7 و 8 سطر، اندازه: 12×20 سم [ف: 21/1-147]

14. قم، گلبایگانی؛ شماره نسخه: 4226/3 - 21/146

آغاز و انجام: برابر

ص: 735

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ جلد: تیماج مشکی ساده، 65 گ، 5 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-481]

15. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4091/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 78 گ (13 پ-91 پ)، 5 سطر، اندازه: 10×14 سم [محدث
ارموی مخ: 1-176]

16. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2703/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، محشی؛ 21 گ، 12 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف مخ: 1-200]

17. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3515/2

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن عتیق الله، تا: 904 ق؛ مصحح، محشی، در برگ 48 یادداشت عتق برده 10 ساله، در برگ 49 حدیثی
از امام صادق در ورود شیعیان به بهشت، در برگ 49 و 50 فائده ای در بیان سلسله مشایخ شمس الدین محمد بن حامد بن مکی؛ مهر:
عبده عیسی بن فتح الله (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی سوخته ضربی با ترنج و سرترنج با گل و بوته لولا دار
مقوایی، 24 گ (25 پ-48 پ)، 12 سطر، ابعاد متن: 5/5×10/5، اندازه: 12×18 سم [ف: 16-30]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11339

آغاز: مائتان و عشره ففي الخمس حضرا تسعمائة و اربعة و عشرون فرضا مقارنة و لا سفرا ستمائة و ستة و خمسون؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بنه جعفر بن محمد بن علی بن موسی عبد الحسین بن موسی بن محمد بن مفید بن عبد الله بن نعمان، قرشی، تا:
20 جمادی الاول 906 ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از کرم الله بن هارون بن یحیی در ماه رجب، در پایان نسخه نام محشی ابراهیم بن
سلیمان آمده؛ مهر: محمد حسین بن بهاء الدین سعدی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز ضربی مجدول، 17 گ، 7 سطر (6×7)، اندازه:
16/5 × 24/5 سم [ف: 28-560]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13844/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 907 ق؛ مصحح، محشی با نشان «ع ل» که ظاهرا محقق کرکی باشد و در حیات وی نگاشته شده است، وقفنامه ای
از کمال الدین محمد خوزانی اصفهانی ساکن محله باب الدشت دارالسلطنه اصفهان آمده که این نسخه را همراه هفتاد جلد دیگر وقف
کافه علمای فرقه ناجیعه شیعه اثنی عشری نموده؛ واقف: کمال الدین محمد خوزانی اصفهانی؛ کاغذ: شرقی، 17 گ (1 پ-17 ر)، 12
سطر، اندازه: 8×12 سم [ف: 35-173]

20. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2147/17

خط: نسخ، کا: یحیی بن حسین بن حسن بن ناصر سلمابادی، تا: نیمه شعبان 908ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ لبه دار، 21 گ
[122 پ-143 ر)، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 5-437]

21. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 471/2

خط: نسخ، کا: نعمت الله، تا: 913ق؛ مصحح، 14 سطر (8 × 14) [ف: 1-296]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2250

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنجشنبه 23 ذیقعده 917ق؛ افتادگی: وسط (چهار برگ)؛ محشی؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: نخودی آهار
مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مزین به ترنج با آستر

مشکی، 35 گ، 7 سطر، اندازه: 12 × 17 سم [ف: 1/1-21-145]

23. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 10119/2

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: جمعه اواخر رمضان 918ق؛ جلد: تیماج مشکی، 13 گ (123 پ-135 پ)، 15 سطر، اندازه: 5/9 × 17
سم [ف: 26-86]

24. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 481/3

خط: نسخ و نستعلیق، کان عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد علائی، تا: اواخر ذیقعده 127ق؛ تملک: محمد بن عبد الرحیم خطیب به
سال 937، ابوالقاسم به سال 937 جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه ای، 21 گ (50 پ-71 ر)، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 2-345]

25. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2246

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فتح الله بن یار محمد حافظ مشهدی، تا: 928ق؛ با ترجمه تحت اللفظی آن، محشی با رمز ل مدظله» (= محقق
کرکی)؛ واقف: امیر جبرئیل، 1037؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوایه پارچه زرد، 51 گ، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1/1-21-
143]

26. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 5844-4/143/1

خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 2 رجب 933ق؛ محشی از علی بن عبدالعال کرکی و محمد بن ابی جمهور احسائی با نشان «ج د» و با

نشان «12»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی،، 14 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: -218]

27. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 13/215 - 2535/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن سعید بن یوسف بن یعقوب بن یوسف اولی، تا: چهارشنبه 7 صفر 947ق؛ جلد: تیماج مشکی، 75گ،

5 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف: 1-480]

28. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4339/5

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم بن عیسی بن ابراهیم بن حسین بن علی بن شبرمه، تا: 9 ذیحجه 948ق؛ محشی با نشانه های گوناگون

«منه رحمه الله» «ع ل»، در پایان آنها و اجازه روایتی است از محقق کرکی مورخ 12 ذی الحجه 949، سپس یک صفحه از رساله ای در

باره مسافر و مسافرت ها؛ جلد: تیماج سرخ، 30گ (81پ-111پ)، اندازه: 15×21 سم [ف: 12-39]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2695

آغاز و انجام: برابر

ص: 736

خط: نسخ، کا: شیخ محمد بن عیسی بن محمد بن عیسی بن حسین العاقل (کذا)، تا: سه شنبه سلخ رمضان 948ق؛ کاتب در آخر نسخه، رساله را به نام «هدایة المکلفین إلى عمود الدین» ضبط کرده، کاتب از نسخه استادش شیخ یحیی بن حسین بن عشیره سلمابادی استنساخ نموده و آن نسخه رونویس شده بوده از نسخه ای که فرزند مؤلف «ابوطالب محمد بن شهید»، در سه شنبه هفت روز گذشته از رجب 784 نوشته بوده، این نسخه را کاتب در شهرستان بصره نزد شیخ یحیی مذکور خوانده و شیخ یحیی در حاشیه پائین صفحه آخر نسخه، گواهی خواندن و اجازه مختصری برای کاتب قلمی نموده است، تاریخ اجازه: 16 ذیحجه 949، محشی با رمز «ع ل»؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه، 40گ، 5 و 6 و 7 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 5-389]

30. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 905/1

کا: حسام الدین، تا: 150ق، جا: آران کاشان [ف: 325]

31. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2074/1

خط: نسخ، کا: محمد بن شهاب، تا: 20 ذیقعدہ 953ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 15گ (پ 1-15ر)، 21 سطر، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 6-87]

32. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 986/2

خط: نسخ، کا: محمد بن عتیق الله، تا: 25 ربیع الثانی 954ق؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-264]

33. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6598/1 - 33/148

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: کمال مسمی به علی، تا: 959ق؛ مصحح، محشی با امضای «ع ل»، پس از اتمام رساله فایده ای درباره اقسام خبر آمده؛ جلد: تیماج مشکی، 42گ، 6 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-482]

34. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1459/3

خط: نسخ و نستعلیق، کا: نظام الدین بن ابراهیم رازی عبدالعظیمی، تا: 960ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 40گ (پ 21-61ر)، اندازه: 5/10 × 15 سم [ف: 4-288]

35. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2842/1

آغاز: عاقل الا الحائض والنفساء و یشرط فی صحتها الاسلام لا فی وجوبها؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حمد بن احمد، تا: 960ق، جا: تبریز؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج نیلی ضربی با ترنج و سرترنج با گل و بوته لولا دار مقوایی عطف تیماج تریاکی، 31گ (2-33پ)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 13-349]

36. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: 50

خط: نسخ، بی کا، تا: 2 شعبان 963ق؛ مصحح، محشی، در برگ آخر یادداشت تولدی به سال 1020 آمده؛ 12گ، 10 سطر، اندازه: 18/5×12/5 سم [ف: 43]

37. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 82/1

خط: نسخ، کا: جعفر بن مرتضی حسینی، تا: پنج شنبه 14 رمضان 968ق، جا: نجف اشرف محشی با رمز «ع»، مصحح، در آخر چنین آمده: «نظر في هذه الالفية محمد مکی بن محمد بن شمس الدین من سلالة الشهيد»؛ مهر: «محمد رضا...» (هشت گوش)؛ تملک «علیرضا احمد آقا ابراهیم»؛ جلد: مقوایی ابر و باد، عطف تیماج قرمز، مختلف السطر، اندازه: 18/5×12/5 سم [ف: 1-62]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 184

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-203]

38. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 341/5 - 2/161

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالعزیز بن احمد بن حجر بن احمد بن علی بن حسنی حسینی برودی اوالی، تا: پنج شنبه 8 صفر 969ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، در آخر نسخه یادداشتی درباره مقابله با نسخه مقروه؛ 31گ، 7-9 سطر، اندازه: 18/5×15 سم [ف: 1-480]

39. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 10829

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 972ق؛ محشی با رمز «ع ل»؛ واقف: حاج آقا محمد ایرانی مجرد، بهمن 1350؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوای رویه پارچه، عطف میشن مشکی، 48گ، 6 سطر، اندازه: 19×12/7 سم [ف: 1-21]

40. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5832 خط: نسخ، کان نصر الله موسوی، تا: جمادی الثانی 972ق؛ مصحح، محشی، در صفحه آخر آنهایی است که عبد العالی بن علی ابن عبد العالی (فرزند محقق کرکی) نوشته شاید برای کاتب نسخه، پس از کتاب قصیده ای است طولانی سینه در چند صفحه؛ تملک: نصیر الدین سلیمان بن علم الهدی کاشانی در اصفهان به تاریخ ذیحجه 1127 با مهر «یا محسن اغفر بمحمد علم الهدی نصیر الدین سلیمان» (بیضی)، «محمد هادی بن ابی تراب الفیضی»؛ جلد: تیماج قهوه ای، 45گ، 7 سطر، اندازه: 18×12/5 سم [ف: 15-216]

41. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14072/1

آغاز: واجبة بالنص والاجماع و مستحل ترکها کافر و فیها ثواب جزیل ففي الخبر بطریق اهل البيت عليهم السلام؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ضیاء الدین محمد بن نظام الدین احمد، تا: رمضان 973ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا محمد 114»
(هشت ضلعی)؛ کاغذ: شرقی، 21 گ (1ر-21ر)، 9 سطر، اندازہ: 10×6/5 سم [ف: 569-35]

42. قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/151 - 3631/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 974ق؛ مصحح، محشی از «ع ل» رحمہ اللہ؛ جلد: تیماج فہوہ ای، 26 گ (7-33)،
اندازہ: 13×19 سم [ف: 481-1]

ص: 737

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1295/4

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-657]

43. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2284/3

انجام: برابر کان رستم بن ملک‌شاه تفرشی، تا: 974ق؛ کاغذ: فرنگی، 10-14 سطر (8×12) [ف: 4-1232]

44. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5561/2

خط: نسخ، کا: سلطان بن سلطان، تا: 976ق، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 82ص (42-124)، 7 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 17-26]

45. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 671/2

آغاز: برابر؛ انجام: و وجوب تکبیرات الاربع... والا تقفی الجمعة. در فهرست با عنوان «رسالة وجیزة فی فرض الصلاة» آمده و از محقق حلی دانسته با خط: نسخ، کا: ضیاء الدین بن امیر الدین محمود استرآبادی، تا: 9 ذیحجه 977ق؛ کاغذ: حنایی اصفهانی، جلد: مقوایی کاغذ ابری با عطف تیماج قرمز، 14 سطر (8/5×15)، اندازه: 14/5×23/5 سم [ف: 2-576]

46. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2421/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 980ق، کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابره الوان، سجاف و گوشه‌ها تیماج زرشکی، 68گ (2پ - 70پ)، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 12-217]

47. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17764 ض

بی کا، تا: 980ق [د.ث. مجلس]

48. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6183

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 14 رمضان 983ق؛ مجدول، این نسخه را از اول تا آخر شیخ عبدالله بن حسن بن علی، نزد شیخ جابر بن فاضل خواننده و تصحیح نموده، گواهی قرائت در آخر نسخه نوشته شده، حاج شیخ حسن بن علی بن محمد از فصل سوم تا آخر رساله را نزد شیخ یوسف بن یحیی خواننده، گواهی قرائت در آخر نسخه مرقوم است، تاریخ آن: 28 ذیحجه 984، محشی به حواشی از «ع ل»؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوای با روکش پارچه، 33گ، 7 و 8 و 9 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 5-390]

49. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6371

خط: نسخ، کا: محمود بن احمد بن محمود، تا: سه شنبه 18 ذیقعده 185ق، جاز احمد نگر؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: دورو تیماج رو مشکی پشت قهوه ای، 64گ، 5 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 16-332]

50. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 577/3

خط: نسخ، کا: عجاج بن موسی بن محمد بن علی بن محمود، مانعی، تا: یکشنبه 5 رجب 987ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز مقوایی نو، 82ص (245-326)، ابعاد متن: 11×14، اندازه: 15×21 سم [سنا: ف: 1-365]

51. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 893/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ و نستعلیق، کا: حویزوی، تا: شنبه 5 روز مانده از شعبان 992ق؛ محشی با نشانه های «ع ل-زی-ح ل-م-هاب»؛ 38گ (101-138پ) [ف: 5-1783]

52. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 705/1

انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 993ق؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوای تیماج مشکی، 32گ، 8 سطر (5×11/5)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 2-298]

53. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1642-9/192

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ جلی، کا: نعمت بن علوی بن قاسم، تا: شنبه 17 رجب 994ق، با حواشی «ع»، صفحه اول نو نویس است حواشی نیز در 994 در نسخه نگاشته شده است؛ جلد: تیماج، 94گ، 5 سطر، اندازه: 5×10/5 سم [ف: 1-480]

54. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1495

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حیدر اسفندیار، تا: شعبان 998ق؛ محشی با نشان «ع ل» از زین الدین علی بن عبدانعالی؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 41گ، 9 سطر (5×9)، اندازه: 11×17 سم [ف: 8-141]

55. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5380/3

کا: داود بن شمس بن داود بن احمد بن حسن فقیه شیبانی بغدادی بحرانی، تا: قرن 11، برای شمس الدین محمد بن سید عبدالله بن سید ظهر طیب استرآبادی حسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 20گ (50پ - 70پ)، 14 سطر (6×10)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 15-4228]

56. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 24

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول، دارای سر لوح زرین مختصر، مصحح، محشی؛ روی برگ اول یادداشتی که کتاب را اثنا عشریه شیخ بهائی معرفی کرده دیده؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، 1324ش؛ جلد: تیماج قرمز، 45 گ، 7 سطر، اندازه: 9/5 × 15/5 سم [ف: 1-32]

57. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4655/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ درشت، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 31 گ، سطر (5×14/5)، اندازه: 11/5 × 23 سم [ف: 13-41]

58. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 667/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: 11 × 18 سم [نسخه پژوهی: 3-112]

59. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 1456/1 عکسی

آغاز: برابر

ص: 738

- نسخه اصل: کتابخانه واتیکان در ایتالیا، شماره 567؛ خط: نسخ، کا: سید حاجی، تا: قرن 11؛ مجدول، رکابه دار، مصحح؛ 31ص (2-25)، 9 سطر عکسی [ف: 4-304]
60. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35824
- خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 15 گ، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 25/5$ سم [اهدائی ف: 3-84]
61. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1561/2
- با حواشی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن قهوه ای لبه دار، 10 سطر [ف: 5-290]
62. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1420/3
- خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای، 12 سطر [ف: 2655]
63. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن، شماره نسخه: 58
- خط: نسخ، بی کا، تا قرن 11؛ مصحح، محشی؛ جلد: پارچه ای، 50 گ، 8 سطر، اندازه: $17/5 \times 10/5$ سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: 166]
64. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7541/2
- خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی و اندکی فرنگی، جلد: مقوا، 19 گ (70 پ-88ر)، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 19/5$ سم [ف: 3-185]
65. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 2247
- آغاز و انجام: برابر
- خط: نسخ، کا: محمد بن تاج الدین کاظمی، تا: اوایل قرن 11؛ محشی، واقف: امیر جبرئیل، 1037؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا رویه پارچه زرد، 37 گ، 27 سطر، اندازه: 20×15 سم [ف: 1-21/144]
66. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 17926
- آغاز و انجام: برابر
- خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان 1369؛ کاغذ: نخودی، 20 گ، 11 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف: 1-21/139]

67. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9067

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکى، 47گ، 5 سطر، اندازه: $17/6 \times 24/2$ سم [ف: 141-21/1]

68. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9057/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ حاشیه ها بارمز «ع ل»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، 50گ (122 پ-171 پ)، 13 سطر (5×10)،
قطع: بغلی اندازه: 17×10 سم [ف: 17-282]

69. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 223/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 7-229]

70. همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه: 3

بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 5-383]

71. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 79/2

آغاز: عما نقض عن تسعة درهم بغلی من الدم و المنتجس ... الباب الثاني في باقى مقدمات الصلاة و فيه فصول الأول في اعدادها و
الواجبة سبع؛ انجام: السابع التشهد و يحب في الثانية مرة ... اللهم صل على محمد و آل محمد فلو بدله

بخشی از باب ثانی و ثالث؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «الفقر فخرى و به افتخر 1075» (بیضی) گویا از
فخرالدین طریحی است؛ جلد: تیماج سرخ، 22گ (90 ر-111 پ)، 15 سطر، اندازه: 13×19 سم [ف: -14]

72. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 1424/8

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، تا: ذیقعدہ 1006ق، جان کربلا؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-279]

73. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3522/7

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، تا: 1006ق، جا: کربلا؛ محشی، مصحح، در برگ 89 و 90 مسائل فقهی به نقل از
کتاب المختلف، در اوراق 117 پ تا 119 اسماء باری تعالی به ترتیب حروف تهجی به نقل از کتاب المهذب، در برگ 120 پ روایتی از
ابن عباس از قایل و شعر ایشان پس از قتل هاییل؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 27گ (90 پ-116 پ)،
9 سطر (7×12/5)، اندازه: $18 \times 11/5$ سم [ف: 16-48]

74. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: 251ض

کا: محمد مؤمن بن مر ترضی، تا: 1007ق [ف:-27]

75. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 223/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی معرب، کا: حاجی بن سید میرزا حسین حسینی استرآبادی مولد و اصلا تبریزی، تا: چهارشنبه 21 جمادی الثانی 1007ق؛ محشی با نشان «ع ل و دیگران»، ضمیمه 4 برگ آخر نسخه در کیفیت زیارت حضرت رضا؛ کاغذ: نخودی آهار مهره ضخیم، جلد: تیماج تریاکی عطف مشکی، 35ص (1-35)، 8 سطر، اندازه: 17×9 سم [ف:-237]

76. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2216/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن کمال الدین داود، تا: با تاریخ 1007ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج سبز یک لا ضربی با جدول های فشرده، 45ص (21-65)، 6 سطر ($11/5 \times 6/5$)، اندازه: $18/5 \times 11/5$ سم [ف: 11-555]

77. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2555/1

کا: منوچهر بن عبد الله، تا: 1009ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی عطف و سجاف لبه ها تیماج مشکی الحاقی مقوایی، 56گ (1پ-57پ)، ابعاد متن: 12×8 ، اندازه: $19/5 \times 14$ سم [ف: 12-468]

78. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 203

آغاز: تقربا الى الله تعالى فالیومیة واجبة بالنص والاجماع و

ص: 739

خط: نسخ، کا: حیدر بن محمد خوانساری، تا: سه شنبه 16 جمادی الثانی 1009ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملك: «علی اکبر بن زین العابدین حسینی»؛ جلد: تیماج زرشکی، 25گ، 10 سطر، اندازه: $10/5 \times 18$ سم [ف: 1-178]

79. فردوس؛ مدرسه حبیبه، شماره نسخه: 85/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 22 رمضان 1012ق؛ محشی؛ جلد: گالینگور مشکی، 47گ (پ 1-47)، 7 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف]

80. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 919/1

آغاز: برابر خط: نسخ، کان محمد طیب بن حاجی محمد یوسف نوری، تا: 28 ذیقعدة 1019ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: گالینگور لاجوردی عطف و گوشه پارچه سرخ، 30گ (1-30)، 7 سطر ($8/5 \times 12/5$)، اندازه: $13 \times 19/5$ سم [ف: 3-1253]

81. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 519/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 15 ذیحجه 1021ق، واقف: ملا داود خانرودی، 1251؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا عطف میشن قهوه ای، 6 سطر (6×10)، اندازه: 12×19 سم [ف: 424]

82. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7000/1

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن هدایة الله فشندی ساوجبلاغی، تا: جمعه 24 ربیع الثانی 1022ق، جا: مدرسه تهران؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، 12 سطر (7×11)، قطع: ربعی، اندازه: 13×16 سم [ف: 16-424]

83. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 296/2

خط: نسخ، کا: رضاقلی بن حافظ قاسم، تا: 28 ذیقعدة 1023ق؛ محشی با نشانه «ع ل، دروس»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 13گ (65-77پ)، 12 سطر (6×11)، اندازه: $12 \times 18/5$ سم [ف: -276]

84. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 598/1-طباطبائی

خط: نسخ، کا: جمال الدین احمد بن محمد، تا: 1024ق، کاغذ: اصفهانی آهار مهره نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک لا، 30گ (1-31)، قطع: ربعی، اندازه: $11 \times 19/5$ سم [ف: 22-294]

85. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16258 ض

بی کا، تا: 1025ق، قطع: رقعی [د.ث. مجلس]

86. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 37394

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قاسم بن عبد العلی، تا: 1025ق؛ محشی، مقابلہ شدہ؛ اہدائی: رہبری، مہر 1386؛ کاغذ: نخودی آہار مہرہ، جلد: گالینگور با عطف میسن لاجوردی، 43گ، 15 سطر، اندازہ: $12/5 \times 19/3$ سم [اہدائی ف: 3-82]

87. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 37994

خط: نسخ خوش، کا: عبد الفتاح بن شیخ شریف زنجانی، تا: آخر جمادی الثانی 1025ق؛ اہدائی: رہبری، مہر 1386؛ کاغذ: نخودی آہار مہرہ، جلد: گالینگور با عطف میسن لاجوردی، 22گ (1پ - 22ر)، وسط، اندازہ: $19/5 \times 30/5$ سم [اہدائی ف: 3-83]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 762/1

همان نسخه بالا (مؤید: 2-231) 88. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9690

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراہیم بن قاسم بن حسن سلیمی، تا: پنج شنبہ 26 محرم 1029ق؛ محشی بارمز «ع ل»؛ واقف: خان بابا مشار، اردیہشت 1346؛ کاغذ: حنایی آہار مہرہ، جلد: مقوا، 16گ، 12 سطر، اندازہ: $12 \times 18/5$ سم [ف: 1-21/143]

89. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 382/1

غاز: برابر؛ انجام: تمت الالفیہ بعون الملک الوہاب علی ید ... محمد ابن حاجی محمود بتاریخ شہر رمضان المبارک سنہ الف و ثلثون من الہجرہ النبویہ

کاتب: محمد بن حاجی محمود، تا: رمضان 1030ق؛ محشی؛ 42گ، 7 سطر، اندازہ: $10/5 \times 7$ سم [ف: 1-360]

90. تہران؛ سپہسالار؛ شماره نسخه: 8201/2

خط: نسخ، کان علی بن عباس جیلانی بحرانی، تا: رمضان 1032ق؛ 1ص (25پ) [ف: 3-185]

91. مشهد، شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 656/1

خط: نسخ، کا: سید امیر محمد بن امیر معصوم حسینی قمی، تا: 11 جمادی الثانی 1036ق؛ با ترجمہ فارسی زیر سطور؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، 24گ (1پ - 25پ)، 12 سطر، اندازہ: $13 \times 19/5$ سم [مؤید: 2-163]

92. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26054

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الواحد بن محمد صالح، تا: 1037ق [رایانه]

93. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 47/1-طباطبائی

خط: نسخ، کا: علی بن علی الحسائی، تا: 25 جمادی الاول 1037ق؛ کاغذ: اصفهانی شگری، جلد: تیماج مشکى با ترنج و نیم ترنج،
20گ (1-20)، 11-17 سطر، قطع: خستی، انداز: 17×24 سم [ف: 7-22]

94. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 8335-1/199/2

خط: نسخ درشت، کا: محمد حسین بن حاجی شمس الدین محمد بن حاجی محمد علی آرنی، تا: چهارشنبه 14 صفر 1037ق،
محشی با نشان «ع ل»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، 9 سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: -187]

95. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 57/153 - 8483/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن حاجی عبدالحسین صیمری، تا: جمعه 8 ربیع الثانی 1037ق، جا: روضه رضویه؛ 52گ (1-52)، 6 سطر،

ص: 740

اندازه: 12×19 سم [ف: 1-481]

96. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 791/1

خط: نسخ، کا: شاهمیرک بن بدیع الزمان، تا: رجب 1039ق؛ محشی با نشان «ع ل 12»؛ جلد: چرم قرمز، 49گ (پ 1 - 50پ)،
مختلف السطر، اندازه: 12/5×19/5 سم [مؤید: 2-246]

97. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 37183

خط: نسخ، کا: شاه میرک بن بدیع الزمان، تا: رجب 1039ق؛ محشی؛ اهدایی؛ رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری،
جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 50گ، 5 سطر، اندازه: 12/5×19/5 سم [اهدائی ف: 3-83]

98. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 804/1

خط: نسخ خوش، کا: حق نظر گرجی الاصل جدید الاسلام، تا: جمعه 16 رمضان 1043ق؛ محشی با نشان «ع.ل.»؛ مهر: کتابخانه
مجدالدین؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج لایه بی تریاکی، 47گ (47-1)، 7 سطر (6×10)، اندازه: 13×20 سم [ف: 3-1089]

99. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7904/2

آغاز: و اما الملتزم فبحسب الملزم فمهما نذر من الهیات المشروعة انعقدت و وجب الوفا به ولو عین زمانا و اخل به قضا و کفر؛ انجام:
برابر

از بخش ملزومات تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد علی همدانی بن درویش علی، تا: آخر رمضان 1048ق؛ افتادگی؛ آغاز؛ محشی؛ جلد:
تیماج مشکی، 2 ص (27-28)، 11 سطر، اندازه: 14/5×24 سم [ف: 26-384]

100. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 41/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1051ق؛ محشی؛ 35گ (پ 1 - 36پ)، 8 سطر، اندازه: 9×18/5 سم [ف: 1-53]

101. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2698

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: غره رجب 1051ق، محشی با نشان «ع ل.»؛ واقف: نادرشاه، 1145؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش مشمع
مشکی، 18گ، 11 سطر، اندازه: 13×19 سم [ف: 5-390]

102. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 106/1

خط: نسخ، کا: سید ادريس بن يوسف الدينون (?)، تا: 1054ق؛ محشی با نشانه «ع ل، دی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی،
19گ (4پ - 22ر)، 9 سطر (5/9 × 10)، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 234-]

103. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 839/1

خط: نسخ، بی کا، تا: آغاز جمادی الاول 1054ق، جا: تبریز؛ قطع: بیاض رقی [رشت و همدان: ف: 1457-]

104. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12922/1

آغاز: و يجب العصر في غير الكثر الا فيبول الرضيع و الغسلتان في غيره الثلاث في غسل الميت بالسدر و الكافور و القراح مرتباً كالجنابة؛
انجام: برابر

خط: نسخ، کان عبد الخضر بن حاجی ابراهیم، تا: 6 ربیع الأول 1055ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح: محشی با نشان «علی بن عبد العلی»،
«ع ل» و «زین الدین»؛ کاغذ: شرقی، 20گ (1ر - 20پ)، 9 سطر، اندازه: 7 × 11 سم [ف: 32-737]

105. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11410/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد جعفر بن مولانا ابوالقاسم مشهدی، تا: رجب 1057ق، جا: شهر نسا؛ محشی، در پایان نسخه در سه برگ از بخش
میراث کتاب الحبل المتین شیخ بهایی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 74ص (147-221)، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 2/33-116]

106. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5213/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کان محمد کاظم بن آقا محمد، تا: 15 ربیع الاول 1057ق؛ محشی با نشانه «عث»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج
یشمی یک لا، 57گ (54-111ر)، 5 سطر (6 × 9)، اندازه: 7/12 × 19 سم [ف: 16-45]

107. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3838/1

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی رضا بن خواجه محمد بن بهادر الشائی ساکن کوچصفهان، تا: پنجشنبه 13 صفر 1058ق؛ مصحح،
محشی؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 30گ (1پ - 30ر)، اندازه: 12 × 18/5 سم [ف: 10-220]

108. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6910/1

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1059ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 53گ (2پ - 55ر)، اندازه: 5/12 × 19 سم [ف: 18-103]

109. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 192/1

حکمت خط: نسخ درشت، بی کا، تا: 1059ق؛ جلد: تیماج قهوه ای منگنه دار با ترنج و نیم ترنج مقوایی، قطع: ربعی [ف: 2-50]

110. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3371

آغاز و انجام: برابر؛ «نویسنده را ای خدای کریم XX رسانی بجنّت بناز و نعیم / تو خواننده را نیز رحمت کنی XX مقامش بفردوس و جنت کنی. آمین یا رب العالمین

خط: نسخ، کا: خواجه شاپور، تا: سه شنبه 23 جمادی الاول 1063ق؛ مهر: «بنده شاه ولایت شاپور 1050»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: چرمی سرخ، 26گ، 11 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 1-92]

111. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 122/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 1063 ق [نشریه: 11-926]

112. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 69/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه غره ذیقعدہ 1063ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 19گ (70 پ-89 پ)، اندازه: 9 × 18 سم [ف 1-82]

113. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3459/2

ص: 741

خط: نسخ، کا: محمد بن میر علی ساکن قریہ سراور جرفادقان، تا: غره شعبان 1063ق، جا: دارالسلطنہ اصفہان؛ مصحح؛ تملک: زین العابدین تفرشی» به سال 1257، «رضاقلی بن میرزا محمد علی»، 23 گ (25 پ-48)، 10 سطر، اندازہ: 12/5 × 17/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-176] 114. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29465

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1065ق [رایانہ]

115. مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19907

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد کاظم بن علی جرفادقانی، تا: محرم 1066ق، محشی با رمز «ع ل»، اهدایی: رھبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آھار مھرہ، جلد: تیماج مشکي، 37 گ، 7 سطر، اندازہ: 12 × 19/5 سم [اهدائی ف: 3-83]

116. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2085/3

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کان محمد کریم بن حاج محمد باقر، تان 1066ق؛ اهدایی: شیخ محمد طاهری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکي، 36 گ (23-59)، اندازہ: 14 × 19 سم [ف: 4-1159]

117. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 931/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مسعود بن فضل اللہ، تا: رجب 1066ق؛ محشی با نشان «ع» از کرکی و نشان های دیگر مانند «شرح شرایع»؛ کاغذ: ترمہ، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 51 گ (1-51 پ)، 15 سطر (8 × 12/5)، اندازہ: 12 × 19 سم [ف: 5-1783]

118. تهران، سپہسالار؛ شماره نسخه: 8180/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 4 جمادی الاول 1068ق؛ 17 گ (10 پ-26 ر) [ف: 3-185]

119. قم؛ معصومیہ؛ شماره نسخه: 583/3

خط: نسخ، کا: محمد بن خمیس بن حاجی عید بن غیاث بن محمد، تا: جمعہ 5 ربیع الاول 1071ق؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 24 گ (35-59 ر)، 13 سطر (8 × 12)، اندازہ: 15 × 20 سم [ف: 2-219]

120. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 603/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: قمر بن نجم بن هلال بن حاجی عبد العزیز، تا: 1072ق؛ مصحح، محشی با امضای «ع ل» و «سید محمد»، یکی از حاشیه ها که از شرح شرایع سید محمد نقل شده تاریخ روز دوشنبه 1119 را دارد؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی؛ 13گ (146پ - 158ر)، 15 سطر، اندازه: $24/5 \times 20$ سم [ف: 1-63]

121. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: 127/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: ناصر بن خلایوی بن جبیر بن فضیل خیقانی، تا: 13 رمضان 1072ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی با حاشیه چرمی، 27گ، اندازه: $20/5 \times 14/5$ سم [ف: 19-]

122. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 296/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد مومن بن محمد استرآبادی، تا: شعبان 1074ق؛ معلق به حاشیه ع ل و دیگران؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 23ص (1-23)، 8 سطر، اندازه: $19/5 \times 12$ سم [ف: 252-]

123. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 142/1

خط: نسخ، کا: محمد علی مشکنانی، تا: دوشنبه ذیحجه 1074ق؛ حواشی با نشانه «ع ل، ح ز، محمد سراب د، هاب، صحاح، «منه طاب ثراه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 50گ (1پ - 50ر)، 5 سطر ($6/5 \times 7$)، اندازه: $20/5 \times 15$ سم [ف: 245-]

124. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 193/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: 20 رجب 1074ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی لبه دار، 22گ، اندازه: $18/5 \times 17/5$ سم [ف: 19]

125. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3596/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1076ق؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره و کیود، جلد: تیماج مشکی، 22ص (27-49)، ابعاد متن: (10×7)، اندازه: 16×11 سم [ف: 5-1714]

126. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4/178 - 708/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طیب علکان بن حاجی حسن، تا: 1076ق؛ 26گ، 11 سطر [ف: 1-480]

127. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 400 5/9

خط: نسخ، کا: میر محمد بن میر سید حسینی علم جناحی، تا: 1079ق، جان هرات؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 7گ (63پ-69پ)، 19 سطر (17×19)، اندازه: 19×25 سم [ف: 12-2994]

128. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1225

آغاز: برابر

خط: نسخ نازیبا، بی کا، تا: 14 ربیع الثانی 1080ق، جا: مشهد؛ اهدایی؛ وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی یک لایی، 52گ، 6 سطر (5/6×9/5)، اندازه: 17×21 سم [ف: 3-899]

129. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 18843/2

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن میران قمی، تا: 1080ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ سفید عطف پارچه ای، 10 سطر (5×11)، اندازه: 12×19 سم [ف: 2-257]

130. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 316/5

خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن محمود عسکری عادل بحرائی، تا: 19 ذیقعدة 1081ق، جا: لاهور الهند؛ 13 و 14 سطر، اندازه: 9×13/5 سم [تراثنا: س 6ش 4-96]

131. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3120/2

ص: 742

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بیگ بن ملا محمود، تا: 6 شوال 1083ق؛ مصحح، محشی؛ تملکی به سال 1250 با مهر «عبدہ محمد باقر بن محمد ہاشم الموسوی» (بیضی)؛ 48گ (21پ-69ر)، 6 سطر، اندازہ: $18/5 \times 12$ سم [محدث ارموی مخ: 1-176]

132. اصفهان؛ مدرسہ صدر بازار؛ شماره نسخه: 65/2

خط: نسخ، کان محمد حسین بن شاه حسین ہزار جریبی، تا: 20 محرم 1084ق، در آغاز رسالہ برگ پایانی کتاب التصریف زنجانی بہ خط علی رضا ہزار جریبی و ما بین اوراق رسالہ دوم برگ هایی از منظومہ لؤلؤ در تجوید از ملا مختار اعمی اصفہانی؛ 25گ (69پ-94پ)، اندازہ: $18 \times 11/5$ سم [ف: 1-56]

133. تہران؛ سپہسالار؛ شماره نسخه: 669/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1085ق؛ کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج سرخ ضربی سادہ مقوایی، 11گ (114پ-125ر)، 17 سطر، اندازہ: 20×13 سم [ف: 3-184]

134. مشہد؛ گوہرشاد؛ شماره نسخه: 886/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: عبد الحسین رودستی، تا: رمضان 1086ق؛ تملک: محمد معصوم؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قہوہ ای لایہ ای، 23گ (1-23)، 13 سطر ($14 \times 4/5$)، اندازہ: 20×210 سم [ف: 3-1200]

135. قائن، امام، سید حسن شماره نسخه: 24/2

آغاز: اهل البيت عليهم السلام صلاة فريضة خير من عشرين حجة و حجة خير من بيت مملو ذہبا خط: نسخ، کا: محمد مومن بن محب علی، تا: 13 ذیقعدہ 1086ق؛ افتادگی: آغاز؛ 21گ (17ر-38پ)، اندازہ: $19 \times 12/5$ سم [کتابخانہ های قائن: ف-199]

136. مشہد؛ نواب؛ شماره نسخه: 465/6

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ معرب، بی کا، تا: 1087ق؛ جلد: تیماج عنابی، 13 سطر (14×7)، اندازہ: $18/5 \times 11$ سم [ف: 383]

137. ہمدان؛ مدرسہ غرب، شماره نسخه: 4811/2

خط: نسخ، کان محمد کاظم، تا: 5 شوال 1087ق؛ با حواشی «ع ل» کہ همان محمد کاظم در شوال 1087 برای استاد خود درویش اولیاء نوشتہ؛ قطع: جیبی [رشت و ہمدان: فی-1568]

138. مشہد؛ گوہرشاد؛ شماره نسخه: 1652

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، بی کا، تا: ربیع الاول 1089ق؛ معلق به حواشی با رموز «ل»؛ واقف: سید سعید طباطبائی، 1332؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوارویه کاغذ قرمز عطف و گوشه پارچه سرمه ای، 32گ، 7 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 12×19 سم [ف: 5-66]

139. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 194/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدبن میرزا قاسم کیانی، تا: ذیقعدة 1089ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف پارچه ای، 27گ، اندازه: 12/5 × 18/5 سم [ف: 19-]

140. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 50

خط: نسخ، کا: محمد باقر موسوی، تا: 1091ق؛ افتادگی: آغاز [چند نسخه ف: 313-]

141. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 347/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه ربیع الاول 1091ق، جان مشهد الرضا (علیه السلام)؛ با حواشی بسیار از «ع ل»؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 22گی، 19 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف میخ: 1-57]

142. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8227/6 - 56/77

آغاز و انجام: برابر از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: غره شوال 1093ق؛ 40گ (156-117)، 6 سطر، اندازه: 11 × 21 سم [ف: 1-481]

143. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1583/1

آغاز: برابر خط: نسخ، کا: محمد تقی حسینی حسینی طباطبائی، تا: پنج شنبه 19 رجب 1095ق؛ تملک: عبدالحسین محلاتی مورخ رمضان 1321ق، با مهر او «الراجی عبدالحسین بن علی» (بیضی)؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری عطف و لبه میشن قهوه ای لولایی، 16گ (1-16)، 13 سطر (14×17/5)، اندازه: 13/5 × 20 سم [ف: 2134-4]

144. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31909

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن اسماعیل و محمد اسماعیل بن محمد هاشم، تا: سه شنبه 1 ذیقعدة 1095ق؛ معلق به حواشی مفید و مهم با رموز مختلف، اهدایی: رهبری، بهمن 1383؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه ای سوخت، 44گ، اسطر، اندازه:

15/5 × 22/5 سم [اهدائی ف: 3-84]

145. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14473/1

آغاز: برابر؛ انجام: تمت الكتاب بعون الله ... در روز شنبه سنه 1096

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1096ق؛ معلق به حواشی؛ کاغذ: شکری، جلد: ساغری مستعمل، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 12-372]

146. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9785

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1097ق؛ معلق به حواشی با رمز «ع ل رحمه الله»؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت 1346؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن قهوه ای، 26گ، 10 سطر، اندازه: 13 × 19/5 سم [ف: 1-21/1-146]

147. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2630/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 20 رجب 1097ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی لایی، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 6-77]

ص: 743

148. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 8834

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد بن صالح مهدی رضوی، تا: چهارشنبه دومین هفته ربیع الاول 1098ق؛ معلق به حواشی، با رمز «ع ل = عبدالعالی کرکی»؛ تملک: محمد مهدی بن موسی قزوینی؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی یک لا، 33گ، 9 سطر، اندازه: 17×10 سم [ف: 21/1-146]

149. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1150/1

خط: نسخ، کان محمد صالح بن محمد قاسم اصفهانی، تا: 1099ق؛ 14گ (1-15)، 12 سطر، اندازه: 19×13 سم [ف: 3-60]

150. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2782/2

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد، تا: قرن 11 و 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن قهوه ای سیر، 18گ (131پ-148پ)، 20 و 15 سطر، اندازه: 20×13 سم [ف: 6-106]

151. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10655

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ معلق به حواشی اغلب با رمز «زین» و «زی»؛ واقف: محمد زهرایی، تیر 1350؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 29گ، 12 سطر، اندازه: 12×19/7 سم [ف: 140-21/1]

152. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 15491

آغاز: برابر؛ انجام: الخامس مراعات الوقف علی آخر الکلمات محافظة. نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور عطف و گوشه تیماج قهوه ای سوخت، 6گ، 13 سطر، اندازه: 13×19/5 سم [ف: 21-1646]

153. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7542/9

خط: نسخ، بی کا، تا قرن 12؛ کاغذ: فرنگی در میان سپاهانی، 31گ (150پ-180پ)، 16 سطر، اندازه: 15×20/5 سم [ف: 3-185]

154. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5893/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ محشی با نشان «ع.ل.» با کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد ضربی یک لا، 68گ (2پ-34ر)، 9 سطر، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 3-184]

155. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6713/1

خط: نستعلیق، کا: مصطفی قلی نوری، تا: ربیع الثانی قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی یک لا، 11 گ (1پ-11پ)، 14 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 3-184]

156. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1559/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12 کاغذ: پسته ای، جلد: رویه کاغذی، 15 سطر [ف: 5-289]

157. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 888/3-طباطبائی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج مشکی رنگ، و ص (59-68)، 5 و 15 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 23-191]

158. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: 24

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ محشی؛ تملک: میر مظفر بن سید میرزا رضوی با مهر «عبد المظفر الرضوی» (دایره)؛ جلد: تیماج مشکی، 47 گ، 5 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: -28]

159. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 668

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با زیرنویس فارسی؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 51 گ، 6 سطر (5×9/5)، اندازه: 8/5 × 14/5 سم [ف: 2-19]

160. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 966

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ خوب، بی کا، تا: قرن 12؛ مهر: «عبد الراجی غلامحسین؟؟؟12» (بیضی)؛ جلد: مقوایی پلاستیک، 25 گ، 12 سطر (9 × 14)، اندازه: 14/5 × 22 سم [ف: 2-168]

161. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6851/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا گرد و عطف تیماج تریاکی، 43 گ (18پ-61پ)، 22 سطر (8 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 16-382]

162. تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 244/4

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ ناقص [نشریہ: 7-230]

163. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2993/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ 34 گ، 7 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف مخ: 1-200]

164. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 24/134 - 4734

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12، جلد: تیماج سرخ، 28 گ، 11 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-481]

165. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 24/138 - 4838/2

آغاز: برابر؛ انجام: بین الاثنین والخمس ... بین الثلاث والخمس بعد الركوع و بعد ... خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛

جلد: کاغذ، 23 گ، 9 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-482]

166. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6876/1

خط: نسخ، کا: بشارة بن علی بصری، تا: 24 محرم 1105 ق، جان حجر الشجاعیة؛ با حواشی «ع ل، زم»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج

تریاکای لایی، 54 گ (1 پ-55)، 5 سطر (7×9)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 16-387]

167. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1467/3

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر بن ملا ولی استرآبادی، تا:

ص: 744

رجب 1106ق؛ محشی، پایان کتاب نوشته که ملا محمد صادق بهشتی و آقا محمد رضا حسینی کتاب را بخشیده اند؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد الحسینی» (مربع)؛ جلد: دورو تیماج قرمز رو ضربی، 13گ (55پ - 67ر)، 15 سطر، اندازه: 13×22/5 سم [ف: 4-259]

168. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22515/2

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم، تا: 29 ذیحجه 1109ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، تعداد صفحات: 38 ص (14-52)، و سطر (6)×13/5، اندازه: 21×12/5 سم [ف: 2-712]

169. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 2/140

خط: نسخ، کا: صادق بن محمد شفیع قاینی، تا: 1109ق؛ جلد: تیماج مشکی، 15گ (8-23)، 15 سطر، اندازه: 21×11/5 سم [ف: 143]

170. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 10/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن حاجی عزیز بیگ الزوارقی، تا: ربیع الاول 1111ق، جا: تبریز، مدرسه طالبیه؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 35گ، اندازه: 14×10 سم [ف: 165]

171. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9671/5

خط: نستعلیق، کا: عبد الرحمان، تا: 12 محرم 1112ق؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و سرترنج، 6گ (34پ - 40پ)، 25 سطر، اندازه: 26×12/5 سم [ف: 31-44]

172. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 37724

خط: نسخ، کان اسماعیل بن ابراهیم سبزواری، تا: نیمه جمادی الثانی 1112ق؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن یک لا قهوه ای، 10گ، 17 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [اهدائی ف: 3-84]

173. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9066

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد زمان بن کتاب الله بن علی قمی، تا: اواسط رجب 1112ق؛ معلق به حواشی با رمز «ع ل»؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، 33گ، 9 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 141-21/1]

174. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 10853

آغاز: برابر؛ آغاز ترجمه: «سپاس و ستایش مر خداوندی را که پروردگار عالمیان است و رحمت خدای بر بهترین فرستاده شدگان از جانب

خدای تعالی که آن محمد است صل الله علیه و آله و ذریه او که پاکانند از نقائص و رذائل خلقیه و نفسیه؛ انجام: برابر؛ انجام ترجمه: «و اگر اطلاق کرده شود قضا بر نماز طواف یا بر نماز جنازه پس مجاز است و همچنین است نذر مطلق. یعنی فعلش موصوف به اداء قضا نمی شود و اگر اطلاق کرده شود قضا بر او مجاز خواهد بود»

با ترجمه زیر سطور به فارسی؛ خط: نسخ معرب ترجمه نستعلیق، بی کا، تا: 1113ق؛ محشی به فارسی؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده على ولي 1194» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده محمد اسمعیل 1124» (مستطیل)، «افوض امری الی الله عبده محمد تقی (تاریخ ناخوانا)» (بیضی)، «عبده غلامعلی 1286» (بیضی)، «عبده الراجی اسدالله الموسوی 1197» (بیضی)، «عبده محمد حسین الموسوی 1212» (بیضی)؛ تملک: آخوند ملا محمد حسین اشتهاردی در رمضان 1316ق نوشته یحیی؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا ضربی دورو، بیرون با ترنج و سرترنج و لچکی و جدول، 75گ، 5 سطر (11/5×6/5)، اندازه: 15×24 سم [ف: 20-419]

175. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 2891/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح پسر محمد نبی، تا: شنبه 24 ذیحجه؛ کاغذ: اصفهانی نازک، جلد: تیماج مشکی یک لا، 150ص (71 - 220)، 7 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 10×15 سم [ف: 10-280]

176. مشهد؛ گوهرشاد، شماره نسخه: 1087/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: شعبان 1117ق؛ مهر: «عبده الراجی رجبعلی» (بیضی)، حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، 13 سطر (8/5×13)، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 3-1502]

177. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: 268/2

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه رمضان 1118ق؛ کاغذ: شیری، جلد: تیماج مشکی، 22گ (106-127ر)، قطع: نیم رقعی، اندازه: 10×18 سم [ف: 2-363]

178. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19581

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1118ق؛ هدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی دارای ترنج و دو سر ترنج و چهار لچکی با شاخه های گل، 17 گ، 12 سطر، اندازه: 9/3×15 سم [اهدائی ف: 3-84]

179. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1653/2

خط: نسخ، کان محمد تقی بن محمد صائم طالقانی، تا: 1119ق؛ 9گ (142-151)، 17 سطر، اندازه: 15×19 سم [ف: 3-111]

180. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9002/13

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: باقر، تا: 1120ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی آهار مهر، جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 24گ (168پ-191پ)، اندازه:
12/5 × 19/4 سم [ف: 29/2-592]

181. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17128

بی کا، تا: 1120ق [د.ث. مجلس]

182. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 438/1

خط: نسخ، کا: عبدالرشید، تا: یک شنبه جمادی الاول 1120ق [نشریه: 2-117]

ص: 745

183. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1277/3

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حاجی ابراهیم سبزواری، تا: نیمه جمادی الاولی 1120ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 11گ (77پ - 87پ)، اندازه: 12 × 17/5 سم [مؤید: 3-229]

184. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 34839

خط: نسخ، کا: سالم بن شیخ دخیل، تا: دوشنبه 23 ذیحجه 1123ق؛ محشی؛ اهدایی؛ رهبری، اردیبهشت 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن عنابی ساده، 23گ، 9سطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [اهدائی ف: 3-85]

185. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 111/1

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن مسر عبد الغفار حسنی، تا: 10 شعبان 1123ق؛ تملک: محمد تقی؛ 23گ (1پ - 24ر)، اندازه: 12/5 × 20 سم [ف: 1-83]

186. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4817

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ قدیم خوش، بی کا، تا: 1126ق؛ محشی غالباً با رمز «ح ل»؛ کاغذ: فرنگی شگری، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، عطف تیماج قهوه ای روشن، 26گ (2پ - 28)، 9 سطر (6 × 7)، اندازه: 13/5 × 19/5 سم [رایانه]

187. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 279

خط: نسخ، کا: عبد العزیز بن محمد صادق اصفهانی، تا: 22 ربیع الثانی 1130ق؛ با حواشی بسیاری از شیخ علی با رمز «ع ل»؛ قطع: نیم ربعی [رشت و همدان: ف: -1285]

188. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9509/7

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1 شوال 1133ق، جا: مشهد مقدس؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 36 (79ر-114پ)، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 24-264]

189. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22585/1

خط: نسخ، کا: ملا ابراهیم بن شاه معین هزار جریبی، تا: چهارشنبه 21 شوال 1134ق، جا: مدرسه نظریه قم؛ مهر: «سلام علی ابراهیم» و «پیرو، دین نبی امیر علی» که از آن کاتب نسخه است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 12گ (1-12پ)، 15 سطر (9 × 14/5)، اندازه: 15/5 × 20/5 سم [ف: 3-765]

190. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره 1

کا: فرج الله بن عبد الحاکم، تا: محرم 1140ق، جان مشهد الرضا [تراثنا: س 2 ش 4-45]

191. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: 48/3

خط: نسخ، کا: زین العابدین، تا: 1146ق، کاغذ: الوان، گ (66-71پ)، قطع: ربعی [چند نسخه -ف: 47]

192. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11079/1

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: 4 رجب 1148ق؛ 18 (1-18)، 14 سطر، اندازه: 7 × 12 سم [ف: 28-119]

193. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 277/4 - طباطبائی

خط: نسخ، بی کا، تا: 1168ق، کاغذ: اصفهانی نازک و شکری و ضخیم سفید، جلد: تیماج قرمز، 34 گ (70-104)، قطع: رقعی، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 22-88]

194. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27414

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم، تا: 1186ق [رایانه]

195. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8883/2 - 59/103

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1187ق؛ 15 گ (27-41)، 13-15 سطر، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 1-481]

196. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 570/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: 1194ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه ای لایه ای عطف میشن سرخ، 10-13 سطر (8/5 × 16/5)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 2-678]

197. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 226/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: حسین بن ابراهیم طباطبائی، تا: 13 جمادی الاول 1196ق؛ جلد: شمیم سرخ عطف پارچه، 35 ص (1پ-36)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 1-231]

198. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 60/4

خط: نسخ، کا: حسین بن ملا عبدالباقی مجومردی، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 16 گ (37-52)، 13 سطر (1468/5)، اندازہ: 15 × 21/5 سم [ف: -224]

199. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2929/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: پسته ای، جلد: مشکی لایی، 7 گ (26-32)، 16 و 24 سطر، اندازہ: 15 × 22/6 سم [ف: 166-6]

200. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1102/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ رنگی کبود، جلد: تیماج مشکی یک لا، 15 گ، 13 سطر (9/5 × 14)، اندازہ: 15 × 20 سم [ف: 854-3]

201. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1129/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 14 سطر (7/5 × 11/5)، اندازہ: 13 × 17 سم [ف: 3-1570]

202. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16469/4

انجام: برابر کامل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: نباتی و نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مندرس، 33 گ (118-150)، اندازہ: 11/6 - 19/6 سم [ف: 16-496]

203. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17252

آغاز و انجام: برابر

ص: 746

خط: نسخ، کا: سید محمد علی، تا: قرن 13؛ دارای حواشی به فارسی و بعضاً به عربی؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر 1368؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، 53ص، 10 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 21/1-145]

204. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 36493

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدائی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 16گ، 14 سطر، اندازه: 105×14/8 سم [اهدائی ف: 3-86]

205. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 425/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در حاشیه چند برگ پایانی کتاب قصیده معروف میرفندرسکی؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 44گ (59ر-93پ)، اندازه: 11×17 سم [ف: 2-345]

206. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29772

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد علی، تا: قرن 13، ضمیمه نسخه ش 17252 است [رایانه]

207. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 3148/2

آغاز: برابر؛ انجام: فی أحكام الشك في الصلوة لاشك في الثنائیه ... او شك بين الاثنین و الثلاث او الاثنین و الاربع

بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 77ص (239-316)، قطع: خستی، اندازه: 15×19 سم [ف: 10-726]

208. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 273/3

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 12 و 13؛ عص (153-159)، 11 سطر، اندازه: 15×20 سم [نشریه: 3-349]

209. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8653/1

بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ربعی، 9گ (1-9ر)، 22 سطر (7×17) [ف: 17-187]

210. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 9006/2 - 59/226

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 55گ (1 و 28-83)، 7 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 1-482]

211. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13497/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: علی نقی بن محمد حسن رضوی (به قرینه رساله قبلی)، تا: اواخر قرن 13؛ محشی با نشان «شرح»؛ کاغذ: فرنگی، 11گ (47-57)، 14 سطر، اندازه: 6 × 14 سم [ف: 34-232]

212. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15571

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن شاه مراد، تا: 1203ق؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 11گ، 14 سطر، اندازه: 5/17 × 5/21 سم [ف: 1-145]

213. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15571/1

آغاز و انجام: برابر نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کان محمد باقر بن شاه مراد، تا: 1203ق؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج خرمایی یک لا، 11گ (1-11)، اندازه: 5/17 × 5/21 سم [ف: 12-421]

214. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3141/2

خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه از شعبان 1205ق؛ مصحح؛ مهر: «عبدہ الراجی عبدالرحمن» (بیضی)؛ 14گ، 14 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [محدث ارموی مخ: 1-176]

215. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1672/2

خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد رفیع، تا: 1207ق؛ با ترجمه فارسی در میان سطرها؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 60گ (43-103ر)، ابعاد متن: 12 × 16، اندازه: 16 × 20 سم [ف: 8-237]

216. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15216/1

آغاز: ثواب جزیل ففي الخبر بطریق اهل البیت علیهم السلام صلوة فریضة خیر من عشرين حجة؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ایوب بن عبدالرزاق موسوی، تا: جمعه 20 جمادی الثانی 1210ق؛ افتادگی؛ آغاز؛ مصحح، محشی؛ یادداشت محمد موسوی جزایری از نوادگان سید نعمت الله جزایری به سال 1372ق، یادداشتی از سید عبد الرزاق به سال 1246 ق در پایان؛ تملک: محمد حسین بن حاج علی اکبر همراه مهر وی «محمد حسین؟» (بیضی)؛ مهر: آیه الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: فرنگی، 22گ (1-22)، 8 سطر، اندازه: 9 × 15 سم [ف: 38-624]

217. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3382

انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، بی کا، تا: غره شعبان 1213ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی تریاکی، 21 گ، 10 سطر، اندازه: 15/5×10/5 سم [ف]:
[1-93]

218. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

کان محمد کاظم بن ابي الحسن، تا: سلخ ربیع الأول 1217ق؛ دعاء کمیل و متفرقات اخری [تراثا: س 2 ش 4-25]

219. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: 166

خط: نسخ، کا: محمد علی موسوی همدانی، تا: 1218ق؛ دارای توضیحاتی به عربی و فارسی در حاشیه و بین سطور؛ 8 سطر، اندازه: 15×
20 سم [ف:-109]

220. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 995/6

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن عبد العلی، تا: 1219ق؛ اهدایی: عباس حاجی ده آبادی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی عطف
تیماج قرمز، 25 گ (140-165)، 12 سطر (8×12)، اندازه: 20×14 سم [ف: 2-812]

221. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 36317

ص: 747

خط: نسخ، بی کا، تا: 1220ق؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه ای، 25گ، 8سطر، اندازه: $14/5 \times 19/5$ سم [اهدائی ف: 3-85]

222. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 4 مجموعه بدون شماره

بی کا، تا: جمعه ربیع الثانی 1220ق، جا: قزوین [دلیل المخطوطات: 1-145]

223. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3197

آغاز و انجام: برابر؛ افزوده فی الثالث من محرم الحرام من سنة مأتین و ادى و عشرين بعد الالف من الهجرة النبويه صلى الله عليه و آله و سلم.

خط: نسخ، بی کا، تا: 3 محرم 1221ق؛ یکی از مالکان نسخه کاتب را جد خود معرفی نموده و نوشته: «هذا الكتاب المسمى بالالفیه من تصانیف شیخنا و امامنا المحقق البذل النحریر محمد الملقب بالسعيد الشيخ الشهيد الاول بخط جدی نور الله مضجعه و مرقدہ»؛ کاغذ: فرنگی نباتی آهاردار، جلد: تیماج قهوه ای مایل به سرخ یک لا دور منگنه، 53ص، 11 سطر، قطع: رقعی، اندازه: $15/5 \times 10$ سم [ف: 10-776]

224. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 349/2

آغاز: برابر خط: نسخ جلی، کا: محمد حسن بن علی اکبر، تا: 1223ق؛ 26ص (22-47)، 10 سطر [ف: 266-]

225. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 120

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا آقا بابا، تا: یکشنبه ربیع الأول 1223ق؛ حواشی با نشان «ز دام ظلّه، محمد عفی الله عنه، ع ل، آقا بابا، جب کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 52گ، 7 سطر ($6/5 \times 10$)، اندازه: $20/5 \times 15/5$ سم [ف: 462-]

226. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6217

بی کا، تا: 1225ق؛ مصحح افتادگی: وسط؛ کاغذ: فرنگی آبی، 20گ (44پ-63پ)، 13 سطر (64×10)، اندازه: $15/5 \times 10/7$ سم [رایانه]

227. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 23/92 - 4572

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمدرضا بن میرزا محمد علی، تا: اواخر ربیع الثانی 1226ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 12گ، 14 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف: 1-481]

228. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 686/1

آغاز: الأخذ عن مجتهد و لو بواسط أو وسائط مع عدالة الجميع مع عدالة فيمن لم يعتقد ما ذكرناه؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: بهرام بن مخدوم حسینی، تا: 15 محرم 1227ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی، 29گ، 10 سطر، اندازه: $14/5 \times 11/5$ سم [ف: 1-63]

229. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1537/6

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ورجب 1228ق؛ 7گ (52-58) [نسخه پژوهی: 3-151]

230. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 1229ق [تراثنا: س 13 ش 1-133]

231. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 12/177 - 2287/8

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمدباقر بن کربلایی فاضل استرآبادی، تا: 1229ق؛ 14گ، 14 سطر، اندازه: 17×10 سم [ف: 1-480]

232. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 25534

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینعلی بن محمد، تا: 1230ق [رایانه]

233. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10634

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1232ق [رایانه]

234. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 40/2

خط: نسخ، کان محمد فاضل بن محمد باقر انصاری، تا: صفر 1232ق؛ جلد: تیماج مشکى ضربی بدون مقوا، 22گ (65پ - 87ر)، 12 سطر، اندازه: $21/5 \times 13$ سم [ف: 1-49]

235. قائن؛ حسینی قهستانی؛ شماره نسخه: 36

خط: نسخ، کا: سید مصطفی بن محمد بن رضا قائینی، تا: پنج شنبه 22 صفر 1233ق؛ محشی؛ 17گ، 11 سطر، اندازه: $17/5 \times 9$ سم

236. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 160/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسین، تا: 1234 ق [رایانه]

237. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1140/1

آغاز: افعالها و مقلد و یکفیه الأخذ عن المجتهد؛ انجام: و ایادیک التي لا تعد ولا تحصى

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن محمد ابراهیم، تا: جمادی الاول 1234 ق؛ 8 گ، 19 سطر (8 × 13) [ف: 3-871]

238. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 9085/4 - 60/25

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی ولد کربلایی شمس، تا: پنج شنبه 14 رجب 1234 ق؛ 18 (31-48)، 11 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف:

1-482]

239. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 36545

خط: نسخ، کان محمد کاظم بن امیر علی، تا: 1235 ق؛ در حاشیه بعضی نکات فقهی به خط نستعلیق خفی به فارسی؛ مهر: کاتب العبد المذنب محمد کاظم؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی و فستقی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 38 گ، 9 سطر،

اندازه: 10/5 × 17/5 سم [اهدائی ف: 3-85]

240. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 240/3 - ج

خط: نسخ، کا: حسین سید احمد حلبی حسینی، تا: 1235 ق؛ 8 گ

ص: 748

(131-138 پ) [ف: 254]

241. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 113/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 21 رجب 1236ق؛ با ترجمه زیرنویس؛ جلد: تیماج قهوه ای، 31 گ (پ-31ر)، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف:-167]

242. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1778/2

خط: نسخ، کا: ابراهیم موسوی، تا: 1236ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، 35 گ (94-128)، 15 سطر (9 × 15)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 3-1052]

243. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 265/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 10 رجب 1236ق، کاغذ: فستقی فرنگی، 9 سطر [ف:-248]

244. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 538/3

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: پنجشنبه جمادی الثانی 1238ق؛ جلد: تیماج، مشکی، 24 گ (پ57 - 80ر)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-466]

245. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1749/2 - 10/59

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه ربیع الثانی 1239ق، حسب الامر آخوند ملاعلی؛ با ترجمه فارسی برخی کلمات زیرنویس شده، مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 24 گ، 8 سطر، اندازه: 17/5 × 23 سم [ف: 1-480]

246. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4822/2

خط: نسخ، کا: محمد باقر خونساری، تا: محرم 1240ق، قطع: بیاض رقی [رشت و همدان: ف: -1574]

247. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11316/7

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: اسماعیل بن چراغعلی سنگسری، تا: 1240ق [رایانه]

248. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 36476

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 11 جمادی الثانی 1240ق؛ اهدائی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی
یک لا، 57گ، 5 سطر، اندازه: $10 \times 15/3$ سم [اهدائی ف: 3-85]

249. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 36476

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 11 جمادی الثانی 1240ق؛ اهدائی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی
یک لا، 57گ، 5 سطر، اندازه: $10 \times 15/3$ سم [اهدائی ف: 3-85]

250. قم؛ معصومیه، شماره نسخه: 498/2

آغاز و انجام: برابر خط: ثلث جلی، بی کا، تا: 1241ق؛ جلد: مقوایی، 16گ (53ر - 69ر)، ابعاد متن: 1065، اندازه: $10/5 \times 15$ سم
[ف: 2-116]

251. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: 91/4

خط: نسخ، بی کا، تا: 1241ق؛ 31 (27پ - 57ر)، قطع: بیاض رقی [چند نسخه ف: -59]

252. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2560/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ربیع همدانی، تا: 4 جمادی الاول 1241ق، جا: تهران؛ محشی، مصحح؛ 15، 16 سطر، اندازه: 11×15 سم [ف
مخ: 1-200]

253. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: 16/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن کربلانی صادق تنکابنی، تا: 1244ق؛ 11 سطر ($5/5 \times 13/5$) [نشریه: 7-781]

254. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1920/2

خط: نستعلیق، کا: محمد بن مرتضی قلی، تا: 1246-1247ق؛ 16گ، 14 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 3-149]

255. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2792/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه جمادی الاول 1246ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 12گ (1پ - 13ر)، اندازه: 19×12 سم [ف: 7-355]

256. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 499/2

بی کا، تا: 1247ق؛ جلد: تیماج سیاه [ف: -263]

257. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1770/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی ابراهیم، تا: 1248ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، 15گ، 12 سطر، قطع: جیبی، اندازه: $15 \times 14/5$ سم
[ف: 5-189]

258. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 3/80

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1251ق؛ مصحح؛ 5گ، اندازه: $17/5 \times 24$ سم [ف: 19]

259. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6182

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ نسخه پیش از 1252 نوشته شده، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 18 گ، 15 سطر، اندازه: 16×10 سم
[ف: 5-1391]

260. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3933/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد سعید، تا: سه شنبه 20 ذیحجه 1255ق؛ مجدول، محشی با نشان «ع. ل رحمه الله»، مهر: به جای نام
کاتب «محمد سعید» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: یک لت سمت راست مقوا رویه تیماج مشکی مجدول، 24گ (35پ -
58پ)، 13-10 سطر ($13/3 \times 8/2$ و $15/5 \times 8/5$)، اندازه: $21/2 \times 14/5$ سم [ف: 17-189]

261. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: 69

ص: 749

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: حبیب الله ملاقربان علی سمّامی، تا: 1256ق؛ محشی فارسی؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی
[نشریه: 7-793]

262. مشهد: گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1102/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 27 ذیحجه 1258ق؛ محشی؛ مهر: صراط علی حق نمسکه» (لوزی)، حاج سید سعید؛
جلد: تیماج مشکی لایه ای، 12 سطر (5/5×10)، اندازه: 9×17 سم [ف: 3-1519]

263. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19039

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد موسوی، تا: 1259ق؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدائی: رهبری، فروردین 1372؛ کاغذ: الوان آهار مهره، 15گ،
14 سطر، اندازه: 11/5×21/5 سم [اهدائی ف: 3-86]

264. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1181/1

خط: نسخ، کا: میرزا محمد حسین بن حاج شیخ محمد، تا: ذیحجه 1259ق؛ اندازه: 15×20/5 سم [نسخه پژوهی: 3-139]

265. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7517/2 - 38/137

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 14 جمادی الاول 1259ق؛ محشی با حواشی «ع ل»؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول گرهی، 37 گ، 8
سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-481]

266. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1121

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نظر محمد، تا: رجب 1260ق، اهدایی: شیخ محمد طاهری؛ کاغذ: حنایی، 39 گ، 8 سطر (5/5×12)، اندازه: 13/5×
20 سم [ف: 3-865]

267. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1904/1

خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن حسینی، تا: 1262ق؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: مقوایی با تیماج مشکی
یکطرفه، 12ص (1-12)، اندازه: 15×21 سم [ف: 3-1090]

268. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 217/11-3341

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن محمد اسماعیل بن ملا محمد بن ملا عبدالرحمن بن ملانور محمد بن ملامحمد تقی بن ملا عبد الله بن ملا-محمود بن ملاابوالقاسم محمود آبادی برخوار، تا: سه شنبه غره رمضان 1264ق؛ در پایان رساله عوامل منظوم در دو صفحه تحریر شده؛ جلد: مقوایی بنفش با عطف و گوشه های تیماج مشکی، 23گ، 11 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-480]

269. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 6196-3/83/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 12 جمادی الثانی 1265ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 10 سطر، قطع: وزیری [آستانه قم: 196]

270. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 161/5

کا: علی بن حیدر، تا: جمعه 8 صفر 1267ق؛ جلد: تیماج قهوه ای [ف: 1-337]

271. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24353

آغاز: بسمله. فی الاشارة... ماهیه التقليد و ما قیل؛ انجام: بالاحتیاط فی المسألة الأصولية كما لا یخف الجهة الثانية.

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 1268ق؛ افتادگی: انجام؛ قطع: وزیری [رایانه]

272. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32174

خط: نسخ، کا: علی تقی، تا: چهارشنبه 5 جمادی الثانی 1272ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383، کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای سوخت، 23گ، وسط، اندازه: 12×20/5 سم [اهدائی ف: 3-85]

273. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 498/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1280ق، 11گ (23پ-34پ)، اندازه: 10/5×16/5 سم [ف: 3-105]

274. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 345/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی کا، تا: 1288ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایا تیماج مشکی، 54ص، 11 سطر (1086)، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 2-245]

275. قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2133/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: علی محمد شیرازی، تا: 1288ق؛ 11 گ، 17 سطر، اندازه: 17 × 21 سم [ف مخ: 1-200]

276. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14821/9

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: سلخ محرم 1289ق؛ در هامش صفحه آخر از سرمای سخت زمستان قهستان در سال 1288ق یاد شده؛ کاغذ الوان؛ جلد: تیماج عنابی لایه ای، 17 گ، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-121]

277. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/1

بی کا، تا: 4 ذیقعده 1291ق [تراثنا: س 18 ش 1 و 2-237]

278. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 21/3

آغاز و انجام: برابر

کان محمد نصیر خوانساری، تا: شب چهارشنبه 14 ذیقعده 1293ق؛ مهر: «ادر کنی یا امام حسین» (چهار گوش)، «محمد موسوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی مایل به حنایی و آبی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ صورتی و عطف پارچه بنفش و آستر و بدرقه، 24 ص (66-89)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: -19]

279. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 8607

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن کربلایی حسین، تا: 1294ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوارویه پارچه مشکی، 14 گ، 17 سطر، اندازه: 11 × 21 سم [ف: 1/1-140]

ص: 750

280. تهران: نوریخش؛ شماره نسخه: 786

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13-14؛ ترجمه فارسی بین سطور؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز برگ، 47گ، بدون 9 برگ سفید اول و آخر، 6 سطر، قطع: رقعی، اندازه: $13/5 \times 21$ سم [نشریه: 13-166]

281. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20073

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ مصحح، مقابله شده در سال 1360 ق توسط سید مصطفی صفایی خوانساری، خط و مهر مالکیت مصحح سنه 1340؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نباتی و نخودی، جلد: مقوا، 39گ، 9 و 10 سطر، اندازه: $10/5 \times 7$ سم [اهدائی ف: 3-86]

282. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20937

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حسین دماوندی، تا: 1300ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 10گ، 17 سطر، اندازه: $21/5 \times 16$ سم [اهدائی : 3-86]

283. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3889/3

بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی چند رنگ و ضخیم، جلد: تیماج مشکی رنگ، 36ص (137-172)، قطع: خشتی، اندازه: $21/5 \times 11$ سم [ف: 10-1915]

284. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 25/1

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جلال الحکماء اسدالله کجوری الاشکی، تا: 1303ق؛ جلد: تیماج خرمایی، 9 و 11 سطر، اندازه: 21×13 سم [ف: 1-303]

285. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9218/2

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد موسوی خوانساری، تا: 1307ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 9گ (66پ-58ر)، اندازه: $15/5 \times 10$ سم [ف: 19-24]

286. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12810

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن اسماعیل خوانساری، تا: ربیع الأول 1315ق؛ مجدول؛ واقف: حسین کی استوان، آبان 1348؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، 26گ، 15 سطر، اندازه: $10/2 \times 16/6$ سم [ف: 21/1-146]

287. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: 25/4

خط: نسخ، کا: افضل بن حسین قائنی خراسانی، تا: پنج شنبه 22 محرم 1320ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون جلد، 11گ (41پ - 52پ)، اندازه: $11/5 \times 18$ سم [کتابخانه های قائن: ف: 200-]

288. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3997/4

خط: نستعلیق شکسته، کا: سید محمد سعید بن حسین حسینی، تا: 1327ق، کاغذ: فرنگی آبی (و چند برگ شکری رنگی)، جلد: تیماج مشکی با سجاف عطف و حواشی، 73ص (33-106)، قطع: رقعی، اندازه: $11/5 \times 19$ سم [ف: 10-2215]

289. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 3479

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد آقا الشیخ الاسلامی حسینی تویسرکانی، تا: 1376ق، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوای با روکش کاغذی عطف پارچه، 22، 9 سطر ($8/5 \times 12$)، اندازه: 14×20 سم [ف: 15-288]

290. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29461

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

291. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 314/3

خط: نسخ، کا: سید محمد علی، بی تا، کاغذ: فرنگی، 11 و 12 سطر (7×12)، اندازه: $10 \times 16/5$ سم [تراثنا: س ش 4-95]

292. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2122/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا پایان به نسخ نونویس محمد تقی نراقی در صفر 1092؛ محشی با نشانه «شرح»؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه لایی، 46گ (2پ - 48ر) [ف: 5-424]

293. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 756/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 79گ (25ر - 104پ حاشیه)، اندازه: $10 \times 16/5$ سم [ف: 2-576]

294. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15911/3

یک برگ از اوایل رساله را دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2ص (29-30)، اندازه: $19/5 \times 27/5$ سم [ف]:
[128-44]

295. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26603

آغاز: بسمله اما مقدمه فالصلاة الواجبة افعال معهودة؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

296. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11410/2

بی کا، بی تا [ف] 297. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 796/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: چرم قرمز، 43گ (46پ-89ر)، اندازه: $19 \times 12/5$ سم [مؤید: 2-249]

298. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4872

آغاز: فالیومیة واجبة بالنص و الاجماع مستحل ترکها کافر ففیها ثواب جزیل ففی الخبر بطریق اهل بیت؛ انجام: و لو فاتته فریضة مجهولة
من الخمس، ففی الحاضر صباحاً و مغرباً و أربعاً مطلقه ...

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 19گ (1-19پ)، 10-14 سطر
(7×11 و $7/5 \times 12$)، اندازه: 15×11 سم [رایانه]

299. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6682

آغاز: علی الحاستین تحقیقا او تقدیراً یعنی موجبات وضو یازده

ص: 751

است بول و غائط و بادی که از محل معتاد بیرون می آید و خوابی که بر چشم غالب آید؛ انجام: و اگر اطلاق کنند قضا بر نماز طواف و نماز جنازه پس مجاز است و همچنین نذر مطلق و الختم علی بالصلوة علی محمد و آل الطیبین و الطاهرین

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز (در تطبیق با نسخه مشابه حدوداً 3 برگگی از آغاز افتادگی دارد، بین برگ های 4 پ و 5 نسخه نیز افتادگی دارد)؛ با ترجمه فارسی، مصحح، در برگ 1 مطالبی راجع به نماز نافله شب و نکاح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، 16 گ (2-17 پ)، 13 سطر (11×15/5)، اندازه: 20×15 سم [رایانه]

300. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 305/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام با ترجمه فارسی زیر سطور؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: 11×16 سم [تراثنا: س 6 ش 4-88]

301. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 283/1

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سیاه، اندازه: 14×21 سم [ف:-201]

302. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 328/2

خط: نسخ جلی زیبا، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سیاه، 10 سطر، اندازه: 12×21 سم [ف:-211]

303. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4177

بی کا، بی تا آنشریه: 13-373

304. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4253/1

بی کا، بی تا [نشریه: 13-380]

305. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1131/22 - طباطبائی

بی کا، بی تا؛ این نسخه چاپی است که در 1308 به خط نسخ ابوالقاسم بن علی اکبر گیلانی نوشته شده و به چاپ سنگی رسیده؛ 15 گ (284-298) [ف: 23-590]

306. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 48/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی با نشان «ع»؛ جلد: چرم سیاه مایل به قرمز، 13 گ (41-53 پ)، 15 سطر، اندازه: 14/5×25/5 سم [مؤید: 1-78]

307. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1351/1

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی؛ انجام؛ جلد: معمولی، 24 گ (2 پ-26 ر)، اندازه: $14 \times 19/5$ سم [مؤید: 3-287]

308. تهران: مروی؛ شماره نسخه: 875/1

بی کا، بی تا، قطع: رقعی [ف: 321-]

309. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: 30/1

آغاز: و يشترط في صحتها الاسلام لا في وجوبها و يجب امام فعلها معرفة الله

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی؛ آغاز؛ حواشی از جم مدظله است؛ جلد: مقوایی، 16 گ (1 ر-16 پ)، 12 سطر [سه کتابخانه

اصفهان: ف: 110-]

310. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 277/3

بی کا، بی تا [نشریه: 5-223]

311. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 484/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، 12 گ (56 پ-67 پ)، اندازه: 17×21 سم [ف: 1-417]

312. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3808/23

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی؛ انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوارویه کاغذ زرد، ته چرم قهوه ای، 3 گ

(185 - 182)، 7 سطر ($9/5 \times 16/5$)، اندازه: $15 \times 21/3$ سم [ف: 17-26]

313. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 522/1

خط: نسخ نازیبا، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 17 گ (1 پ-17 ر)، اندازه: $10/5 \times 16/5$ سم [ف: 2-125]

314. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 67/6

آغاز: و النفساء و يشترط في صحتها الاسلام لا في وجوبها؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی الصفی، بی تا، افتادگی؛ آغاز؛ در صفحه آخر اجازه ای است از جلال بن علی بن حسن حسینی حائری به

جهت شیخ شمس الدین احمد بن شمس الدین؛ جلد: تیماج قهوه ای، 1 گ (230 ر-242 ر)، اندازه: 13×18 سم [ف: 1-80]

315. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 680/2

خط: نسخ، کا: علیجان بن سلطان بایزید کو کدی، بی تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 22 گ (62 پ-83 ر)، 12 سطر، اندازه: 9 × 16/5 سم [ف: 2-273]

316. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 419/4

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مهر: «ورفعناه مکانا علیا» (مربع)؛ جلد: تیماج سوخت قهوه ای با ترنج با سر مجدول با نقش گل و بوته مذهب، لولادار، 16 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 210]

317. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2696

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، معلق است به حواشی از «زی» و «عمل» و «مهدی»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 38 گ، 7 و 8 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 5-390]

318. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2694

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد بن احمد، بی تا؛ محشی اغلب آن با امضای زی» و برخی با امضای «ع ل»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 22 گ، 10 سطر، اندازه: 17 × 25 سم [ف: 5-391]

319. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2697

آغاز: لا بالتقلید و العلم؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن، بی تا، افتادگی: آغاز؛ به وسیله اداره تشریفات آستان قدس در فروردین 1385، تسلیم کتابخانه

ص: 752

شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 34گ، 10 سطر، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 5-391]

320. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 182/1

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن عیث الدین علی، بی تاب ترجمه های میان سطور؛ مهر: «فتح الله الحسینی» (مدور)؛ جلد: تیماج مقوا، عطف پارچه ای، 20گ، 12 سطر، اندازه: 13/5 × 19/5 سم [ف]

321. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: 204/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تاب؛ مصحح، محشی؛ تملک محمد امین بن حاج حافظ؛ جلد: تیماج مشکی، 13گ، اندازه: 12 × 19/5 سم [ف: 20]

322. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: 119/1

آغاز: برابر؛ انجام: والاحتیاط برکعة قائماً و المرغمتین الثانی عشر أن يتعلق الشک بالسادسة وفيه وجه بناء بالبطالان.

بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ بعد از این رساله اشعاری در مدح امام علی (علیه السلام) و شرح بعضی لغات اعتقادی آمده است؛ فاقد جلد، 1-19، 19گ، اندازه: 9/5 × 17 سم [کتابخانه های قائن: ف-104]

323. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2525

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلوة على افضل المرسلين محمد و عترته الطاهرين

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ چهار ورق از اول و پنج ورق از آخر آن نونویس می باشد، حاشیه هایی به امضاء «زین الدین» و بدون امضاء؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، 46ص، 5 و 12 سطر، قطع: نیم خستی باریک، اندازه: 3/5 × 9/5 سم [ف: 1-361]

324. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8190/14

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 7گ (150-156 پ)، 21 سطر، اندازه: 21814 سم [ف: 3-185]

325. بشرویه؛ امیر المؤمنین؛ شماره نسخه: 151/2

آغاز: برابر؛ انجام: و من هو علی رأس مسافة ازید من فرسخین الا أن يحضر غیر ... العاشر أن لا يكون جمعتان في اقل من فرسخ

از اول تا البحث الثانی فی خصوصیات باقی الصلوات؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای لایی با عطف پارچه، 32گ

(63 پ-94 پ)، 7 سطر، اندازه: 10 × 18 سم [ف]

326. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9469/1

خط: نسخ معرب، کا: محمود بن شرف الدین علی، بی تاب؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 63 گ (3 پ-65 ر)، 7 سطر، اندازه: 10 × 16/5 سم [ف: 24-231]

327. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10357/2

آغاز: و النفساء و یشرط فی صحتها الاسلام لا فی وجوبها خط: نسخ، کا: عزیز الله بن عبیدالله بن هدایة الله بن حمد الله عطائی سروری فدخدانی، بی تا، افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قرمز، 44 گ (62 ر-105 ر)، 12 سطر، اندازه: 11 × 15 سم [ف: 26-297]

328. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9529/3

خط: نسخ، کا: شمس الدین بن علاء الدین بن فخر الدین حسینی کور سرخی، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 17 گ (24 پ-40 ر)، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 24-280]

329. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2601/4

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، دامن دار، 21 گ (96 پ-117)، اندازه: 5/12 × 18 سم [ف: 13-2]

330. قزوین؛ امام صادق شماره نسخه: 311/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن محمد حسین سبزواری، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 20 گ [ف: 1-306]

331. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 53/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 31 گ (1-132)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-63]

332. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: 32/2

خط: نسخ، کا: محمد تقی جریپادقانی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی لبه دار، 47 گ (14 پ-60 ر)، اندازه: 15 × 21 سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: 143-]

333. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2261

خط: نسخ، بی کا، بی تاب؛ تملک: «عبدہ الراجی فتحعلی حسینی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، 240 گ، 9 سطر (5/5 × 11)،

اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 4-1222]

334. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 72/6

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 12 گ (80-92ر)، 15 سطر، اندازه: 16/5 × 11/5 سم [ف: 1-77]

335. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 975

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ آگ، 20 سطر، اندازه: 20 × 15 سم [ف: 1-21]

336. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: 3 مجموعہ بدون شماره

کا: علی عصری، بی تا [دلیل المخطوطات: 1-52]

337. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1844/1 - عکسی

آغاز: .. و شبهة في المسجدین و البث فیما هو احدهما و قراءة العزائم؛ انجام: تمت الكتاب بعون الملك الوهاب. اللهم اغفر كاتبه و ارحم لقاریه.

خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ 90 ص (1-90) [عکسی ف: 1-36]

338. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان، شماره نسخه: 118/3

کا: محمد غلام بن محمد کاظم، بی تا؛ جلد: گالینگور مشکی، 39 گ (51 پ - 90ر)، اندازه: 17 × 11/5 سم [ف: 93]

ص: 753

339. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 18/2

آغاز: برابر؛ انجام: الخامس الشك بين الاثنين و الخمس بعد اكمال السجدين

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور سبز، 11 گ (24-34 پ)، اندازه: $16/5 \times 10/5$ سم [ف: -14]

340. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 1924

آغاز: القبلة و القيام اختيارا تقربا الى الله تعالى و اليومية واجبة بالنصر و الاجماع و مستحل تركها كافر و فيها ثواب جزيل ففي الخبر بطريق اهل البيت صلوة فريضة خير من عشرين حجة؛ انجام برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، 33 گ، 6 سطر، اندازه:

21×16 سم [ف مخ: 1-200]

341. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 1409/3

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون طبله رو، عطف پارچه، 10 گ، 19 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف مخ: 1-200]

342. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 2089/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ باعطف تیماج قهوه ای، 26 گ، 9 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف مخ: 1-200]

343. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8402/1-57/72

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 25 گ (1-25)، 6 سطر، اندازه: 20×16 سم [ف: 1-481]

344. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 998/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد معصوم بن ابوطالب فالی، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 24 گ (1 پ-24 پ)، 14 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 3-218]

345. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8302/1-56/152

آغاز: حتم و اسعافه غنم و الله المستعان و هي مرتبة على مقدمة و فصول ثلاثة و خاتمه

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ 38 گ (1-38)، 5 و 6 سطر، اندازه: 19×12 سم [ف: 1-482]

346. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8662/1-58/112

آغاز: امام فعلها معرفة الله تعالى وما يصح عليه ويمتنع وعدله وحكمته ونبوة نبينا

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ 40 گ (1-40)، 7 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-482]

347. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 637/2

خط: نسخ، کا؛ زین العابدین، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 11 گ (152 پ-162 پ)، اندازه: 12/5 × 18/5 سم [ف: 2-467]

348. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 23/186 - 4666/2

آغاز: برابر؛ انجام: ولو كانت اثنتين قضی الحاضر صباحا و مغربا و اربعا مرتين ... و المشتبهة يزيد على الحاضر ثنائية قبل المغرب و ثنائية بعدها و ان كانت اربعا قضی.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای سبز روشن، 14 گ، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-482]

349. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 91/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا؛ مصحح، مقابله شده، محشی با امضاء ع ل مد ظله العالی؛ جلد: تیماج عنابی، 7 سطر (9 × 5/5)، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 98-]

350. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 53/107 - 7897/2

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 15، 16 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-481]

351. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 4080/4

آغاز: الخامس الركوع و واجباته تسع. الاول الانحاء الى ان تصل كفاه ركبته و لا يجب الوضع؛ انجام: ولا تقضى الجمعة و العیدان و الايات لغير العالم بها ما لم يستوعب [...] و لو اطلق القضاء على صلوة الطواف و الجنازة فمجاز.

در فهرست با عنوان «رساله عملیه» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ جلی، کا؛ محمد شریف، تا: ذیقعه؟؟ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 21 گ (130-150 پ)، اندازه: 14 × 21 سم [ف مخ: 3-1003]

352. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 4084/1

آغاز: برابر؛ انجام: فلو عجز عن القيام اصلا قعد فان عجزا اضطجع فان عجز استلقى فان خف او ثقل انتقل قاريا في الثاني دون الأول. نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ جلی، بی کا، بی تا؛ ادامه این نسخه در شماره 4080 صحافی شده است؛ ترجمه زیر سطور تا میانه نسخه؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 24 گ (1 پ-24 پ)، 6 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف مخ: 991-]

353. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 1413/1 - 8/123

آغاز: برابر؛ انجام: و الآيات لغير العالم بها ما لم يستوعب الاحتراق ولو اطلق القضاء على صلوة الطواف

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: وسط و انجام؛ با حواشی «ع ل»؛ جلد: تیماج قهوه ای لولا دار، 27، 9 سطر، اندازه: 15/5×11 سم
[ف: 1-482]

354. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6348/1 - 32/48

آغاز: اجابةً لالتماس من طاعته حتم... والله المستعان وهي مرتبة على مقدمة وفصول و خاتمه اما المقدمة فالصلوة الواجبة؛ انجام: برابر

این نسخه عکسی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ با حواشی «ع ل رحمه الله»؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 48 گ،

ص: 754

5 سطر، اندازه: 30621 سم [ف: 1-482]

355. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6317/1 - 32/17

آغاز و انجام: برابر این نسخه عکسی است؛ خط: نسخ، کا: سید حاجی، بی تا؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 34 گ، 9 سطر، اندازه: 21 × 30 سم [ف: 1-481]

356. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4673/1 - 23/193

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوای قهوه ای، 30 گ، 11 سطر، اندازه: 9 × 17 سم [ف: 1-481]

357. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 19/186 - 385611

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، با حواشی با امضای «ع ل»؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج، 46 گ، 5 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-481]

الالفیه (ترجمه) / فقه / فارسی

(.al-alfīya t)

اشرفی جرجانی، عبدالحی بن عبد الوهاب، -959؟ قمری

(asrafi jorjani, abd-ol-hayy ebn-e abd-ol-vahhab (- 1552)

وابسته به: الألفية في فقه الصلاة اليومية = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

گویا از امیر نظام الدین عبد الحی (الذریعة 81/4) و جز نسخه های الهیات (325/1) و دانشگاه (1593 و 7586) است. مترجم می نویسد که من آن را نزد محقق دوم خواندم و از او در رمضان 942 اجازه گرفتم و پس از آشوب نجف در جزائر نزد شیخ ابراهیم قطیفی و پس از آن در نجف در خانه حافظ احمد هلال در یک شب همه آن را نزد شیخ زین الدین جبل عاملی شهید ثانی خواندم و به دستور سلیمان بیک در آذربایجان آن را به فارسی در آوردم.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1712/5

آغاز: امام ثامن ... به خدمت ... شیخ علی عبدالعلی؛ انجام: این است آنچه ... شیخ .... در حواشی افاده فرموده اند و الحمد لله اولاً و آخراً ... وصلى الله ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 10 رجب 983ق؛ افتادگی؛ آغاز: کاغذ؛ ترمه، جلد: میشن قهوه ای لابی مغزی سیاه، 67 گ (125-192ر)،

الالفیه (ترجمه) = شرح الألفية / فقه / فارسی

al-alfīya (t.) = Š.-ol alfīya

خادم جابلقی، عبدالعلی بن محمود، ق 10 قمری

(- 160 xādēm-e jābalq , 'abd-ol--alī ebn-e mahmūd)

وابسته به: الالفیه فی فقه الصلاة الیومیه = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

مؤلف در مقدمه به این مطلب اشاره می نماید که «چون صاحب کتاب الفیه، قواعد اصولیه را به علم کلام حواله نموده و نظر خود را بر بیان واجبات نماز مقصور گردانیده، مترجم این کتاب نیز اقتدا به او نموده در بیان تفصیلات قواعد اصولیه شروع نمی نماید و طریق بیان واجبات نماز را تبیین می نماید». مؤلف این کتاب را به امر سلطان حیدر آباد سلیمان میرزا بن شاه تهماسب صفوی تألیف نموده و این شرح به صورت ترجمه می باشد ولی در ضمن آن، فواید بسیاری مشاهده می گردد و مشتمل است بر کتب ذیل: 1. کتاب طهارت، 2. کتاب صلاة، 3. کتاب زکاة، 4. کتاب نکاح.

آغاز: بسمله بهترین امری که معتکفان صوامع قدس دیباچه کتاب مرقوم یشهده المقربون را بآن موشح سازند ... بناء علی ذلك بعضی از ارکان دولت قاهره خصه الله تعالی بالألطف الباطنة والظاهره اشاره فرمودند که کتاب الفیه احسن کتب متداوله واصح صحف متناوله است بعبارت فارسی مترجم گردد و تا فوائد آن اعم و عوائد آن اتم باشد هر چند که بواسطه خلال احوال و غایت پریشانی و بی سامانی حصول این مأمور بطریق دلخواه میسر نبود اما بحکم المأمور معذور ...

انجام: و اگر ملاحظه نمایند که در نماز احتیاط ثبوت کلیه ممکن است تتمیم توان کرد و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 978/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ تملک ابن محمد رضی عقدائیان؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف میشن تریاکی، 47گ (1-48)، 12 سطر (6×12)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 3-1340]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2484

آغاز: برابر؛ انجام: و تفصیلات این ابواب را بطریق کافی مرقوم کرده معروض خواهد داشت و التکلان علی التوفیق انه خیر الرفیق.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ واقف: امیر جبرئیل، سال 1037ق؛ جلد: مقوا با روکش پارچه، 48گ، 15 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 20-247]

(.al-alfiya t

اصفہانی، احمد بن علی

esfahānī, ahmad ebn-e ‘alī

وابسته به: الالفية في فقه الصلاة اليومية = الفيه؛ شهيد اول، محمد بن مكي (734-786)

رساله ای مختصر در ترجمه و شرح کوتاه فقرات شهید اول در

ص: 755

«الالفية» که به درخواست عده ای از مؤمنین نگاشته شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2341

آغاز: الحمد لله الذي ليس لازليته ولا لا بديته انتهاء، التقدير الذي يفعل ما يريد ويحكم ما يشاء... اما بعد چون بعضی از اخوان و مؤمنین و طالبان راه صدق و یقین التماس نمودند؛ انجام: والعيد والایات لغير العالم بها مالم يستوعب الاحتراق و لو اطلق القضاء على صلاة الطواف و الجنان فمجاز و كذا النذر المطلق، و اگر پنج نماز فوت شود و مشتبه شود روز فوت که در سفر بود یا در حضر اکتفا کند

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ 32گ، 13 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف مخ: 1-399]

الالفیه (ترجمه) / فقه / فارسی

(.al-alfiya t)

وابسته به: الألفية في فقه الصلاة اليومية = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

ترجمه تحت اللفظی «الفیه» شهید اول از مترجمی نامعلوم.

مشهد رضوی؛ شماره نسخه: 36386

آغاز: بسمله. پس این رساله ایست اندک لفظ بسیار معنا در بیان نمازهای واجبی اجابت کردم التماس آن؛ انجام: الا یکرکعت وتر شب پس آن نماز یکر کعت است پس بدرستی آن نماز چهار رکعت بیک سلام

خط: نسخ، کا: سید معصوم بن سید معصوم حسینی، تا: 11 جمادی الثانی 1036ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا، 23گ، 12 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [اهدائی فی: 3-87]

الالفیه (ترجمه) / فقه / فارسی

(.al-alfiya t)

وابسته به: الألفية في فقه الصلاة اليومية = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

ترجمه روانی است از الفیه شهید اول.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14039

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد بدانکه این رساله ایست که تالیف کرده شیخ الاسلام و المسلمین اعلم المتقدمین... محمد مکی المشهور بشیخ شهید؛ انجام: سیم آنکه در و دو خطبه واجب است و بر هر که نماز جمعه واجبست این نماز هم واجب است و اما نماز آیات و ماه گرفتن است و زلزله آمدن و بادهای سرخ و زرد و تاریکی... .

از اول نماز شروع و تا آغاز نماز آیات به انجام می رسد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد کریم بن محمد کاظم مشهور به جناتی به تاریخ ذیقعدہ 1188 ه و تاریخ تشریف وی به مکه معظمه به تاریخ 22 رجب سال 1214 ه آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای زرشکی عطف: پارچه طوسی، 47 گ، 10 سطر (5/5×10)، اندازه: 10×14 سم [ف: 35-512]

الفیه (ترجمه) / فقه / فارسی

(t.alfīye).

وابسته به: الالفیه فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: 13/4

آغاز: و بعد این رساله ای است مختصر در بیان فرایض و واجبات نماز در مذهب امامیه؛ انجام: این است جمیع واجبات یومیه و غیر یومیه که ذکر کرده شد.

خط: نستعلیق، کا: راشد بن صباح قدمی، بی تا، تملک میرزای قمی در اصفهان؛ 13 گ (248 پ-261 پ) [جنگ: 1-494]

الالفیه (ترجمه) / فقه / عربی و فارسی

(t.al-alfīya).

وابسته به: الالفیه فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

غیر همانند: 1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 38420

آغاز: بسمله. حمدله ... شکر و سپاس مر خدایرا که پروردگار عالمیان است؛ انجام: و اطلق القضاء علی صلاة الجنازة و الطواف فمجاز و کذا النذر المطلق

کامل و سه برگ آخر فاقد ترجمه است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1067 ق؛ محشی با رمز «ع ک»، یادداشت خریداری نسخه از محمد شریف کرانی (؟) در سال 1128 ق؛ اهدائی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 43 گ، 6 سطر، اندازه: 10×18 سم [اهدائی ف: 3-87]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9524/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این رساله ایست فارسی الفیه در بیان واجبات نماز؛ انجام: و از آن تدارک است نه قضا زیرا که قضا در خارج وقت می باشد و ایشان را وقت معین نیست.

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن نظام الدین علی، تا: 1074 1075 ق، جا: قریه «خنک» از قرای قائن؛ جلد: دورو تیماج رو مشکی

پشت قرمز، 19 گ (22-40)، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 24-276]

3. مشهد؛ گهرشاد؛ شماره نسخه: 1191/3

ص: 756

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلوه على افضل المرسلين محمد و عترته الطاهرين اما بعد اين رساله ايست كه بفارسي شده از تصنيف شيخ شهيد (رحمه الله) پس اين رساله ( ) در واجب بودن نماز اجابت كردم از براي التماس آنكس كه طاعت او واجب بود ... اما مقدمه پس نماز واجبه افعالست كه انجام: و مراد از آن تدارك است نه قضا از آنجهت كه قضا در خارج وقت مي باشد و ايشان را وقت معين نيست.

گويا اين ترجمه در قرن 11 ق صورت پذيرفته باشد. اين ترجمه از آغاز تا نماز قضا را دارد؛ خط: نستعليق، كا: محمد معصوم بن محمدرضا مسيني هاشمي، تا: 1075 ق، جا: شيراز؛ مهر: «يا قاسم الأرزاق» (بيضي)، حاج سيد سعيد؛ جلد: تيماج مشكي ضربي دار، 9 گ، 20 سطر (7 × 13)، اندازه: 9 × 16 سم [ف: 3-1651]

4. تهران؛ عبدالعظيم؛ شماره نسخه: 323

آغاز: حمدله. و الصلوة و السلام على افضل المرسلين ... فهذه رسالة و جيزة في فرض الصلاة اجابة لالتماس من طاعته حتم ... الفصل الدول في المقدمات فصل اول از فصول سه گانه در مقدمات نماز است و هي ستة و آن مقدمات شش است؛ انجام: و كذا النذر المطلق و اگر اطلاق قضا بر صلوات جنازه و نذر مطلق واقع شود نماز خواهد بود وليكن نذر مطلق قضا ندارد، تمت هذه الرسالة الشريفة المعتبر الأمامية ...

ترجمه تحت اللفظي است. اين ترجمه غير از ترجمه الفيه است كه نسخه اي از آن در كتابخانه آية الله مرعشي به شماره 4208 موجود است؛ خط: نستعليق، كا: محمد حسين خيارچي، تا: رمضان 1075 ق، در آخر يك صفحه از آغاز رساله «تنبية الغافلين» بهاء الدين سرمدي درج شده؛ تملك: محمد بن عبدالله مدعو به شيخ حر در 1305 ق با مهر به سجع «يا هادي» (مربع)؛ واقف: احمد طاهري، 13/5/1351؛ جلد: تيماج مشكي ضربي مجدول با ترنج و سرترنج، عطف پارچه، 44 گ، 14 سطر، اندازه: 5/13 × 19 سم [ف: 1-109]

5. قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه: 3118/2

آغاز: الحمد لله رب العالمين يعين شكر و سپاس مر خدای را كه پروردگار عالميانست و الصلاة و السلام و رحمت و درود؛ انجام: پس اگر وقت اينها كه مذکور شد بگذرد را بعد از آن بعد از وقت گذارد در غير اينها قصد واجب نيست.

مترجم پس از آوردن مقداری از متن به ترجمه آن پرداخته است؛ خط نستعليق، بي كا، تا: ربيع الثاني 1092 ق؛ مصحح: 66 گ (88 پ - 154 ر)، 14 سطر، اندازه: 13 × 18 سم [محدث ارموي مخ: 1-358]

6. مشهد؛ رضوي؛ شماره نسخه: 18701

آغاز: بسمله، سپاس بيقياس موجودی را تقدست أسماؤه؛ انجام: ماداميكه تمام قرص سپاه شده باشد.

علاوه بر ترجمه، مطالبی هم بر آن افزوده است. اوراق انتهای نسخه ساقط می باشد؛ خط: نستعليق، بي كا، تا: قرن 12؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1372؛ كاغذ: حنائی، جلد: مقوا، 26 گ، 11 سطر، اندازه: 11 × 16/2 سم [اهدائی ف: 3-88]

7. مشهد؛ رضوي؛ شماره نسخه: 8712

آغاز: چند هست عهد کرده و شرط کرده شده و شرط این است به قبله کردن و راست ایستادن در حالت اختیار؛ انجام: از آن جهت که در خارج وقت می باشد و ایشان را وقت معین نیست و الله اعلم.

مترجم نامعلوم و از علمای قرن 11 ق وی آن را با قلمی روان و شیوا ترجمه نموده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیحجه 1201 ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید علی اصغر زاده، اردیبهشت 1338؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوارویه گالینگور، 13 گ، 14 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 21/1-148]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18520

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... سپاس مر خدای را که پروردگار عالمیان است؛ انجام: و اشته الیومان بالثمان ولا یقضی الجمعة ولا العیدان و مشتبه شد که روز حضر است یا سفر اکتفا کند به هشت نماز و قضا ندارد جمعه بلکه نماز ظهر را ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ از انتها دو سطر و همچنین گوشه اکثر اوراق ساقط و زیر سطور ترجمه تحت اللفظی است؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر 1368؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشککی یک لا، 53 گ، 10 سطر، اندازه: 10/7 × 15/3 سم [ف: 21/1-147]

9. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18994

آغاز: بسمله، یعنی ابتدا می کنم بنام خداوند بخشاینده مهربان و مصنف رحمة الله ابتدا نمود به بسم الله؛ انجام: و سقوط تکرار اقوی است و انما یجب علی التارک مع بلوغه و عقله و اسلامه.

علامه بر ترجمه، مطالبی هم بر آن افزوده شده؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واقف: میرزا محمد آموزگار پیوه ژنی، تیرماه 1372؛ کاغذ: حنایی، 70 گ، 13 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [ف: 20-80]

10. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1593/1

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن ملا محمد بیارجمندی، تا: چهارشنبه 4 رجب 1207 ق، جان دیه ملاسرای و شک رشت؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 56 گ (3 - 58 پ)، اندازه: 15/5 × 22 سم [ف: 1958]

11. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7853/1 - 39/233

آغاز: محبان و مطیعان چنانکه شاهد است آیه الله نور السماوات و الارض الایة یا نور بخشنده شمس و قمر و نجوم کواکب و سیارات؛ انجام و در عرض مدت شش یوم به اتمام رسید این رساله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین المعصومین

در ابتدا جملاتی از کتاب را می آورد و سپس ترجمه فارسی آن را بیان می کند؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن احمد بیدگلی کاشانی، تا: دوشنبه 21 ذیقعد 1352 ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای سفید، عطف گالینگور، 60 گ، 17 سطر، اندازه:

11 × 18 سم [ف: 2-857]

12. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 551/5

آغاز: بسمله. الحمد لله رب ... اما بعد بدانکه این رساله ایست که تألیف کرده است شیخ الاسلام و المسلمین اعلم المتقدمین؛ انجام: نه
قضای از آن جهت در خارج وقت می باشد و ایشان را وقت معین نیست. تمت الكتاب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 15 و 17 سطر (5 و 5/6 × 11/5 و 12 سطر،
اندازه: 11 × 19 سم [ف: -325]

الالفیه (ترجمه) / فقه / فارسی

(t.al-alfiya)

وابسته به: الالفیه فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه شهید اول، محمد بن مکی (734-786)

ترجمه تحت اللفظی روانی است از رساله «الالفیه» شهید اول که در واجبات نماز نوشته بوده است. جز ترجمه ها دیگر الهیات (325/1)
و دانشگاه (1593/1) و الذریعه (81/4).

آغاز: بسمله، حمد له ... و بعد این رساله ای است مختصر در بیان فرایض و واجبات نماز برای اجابت التماس کسی که اطاعت او بر من
واجب بود و بر آوردن حاجت او غنیمت بود ... و این رساله مرتب است بر مقدمه و سه فصل و خاتمه اما مقدمه در تعریف نماز ...

انجام: جمیع واجبات یومیه و غیر یومیه که ذکر کرده شد و الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی نبینا محمد و آله اجمعین.

همانند:

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4208/3

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 9 گ (82 پ-90 پ)، 25 سطر، اندازه:
14 × 22/5 سم [ف: 11-209]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7586

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی میرزا پسر خان میرزای اردویاری، تا: 18 شعبان 1020 ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایی،
28 گ، 11 سطر (7 × 12)، قطع: ربعی، اندازه: 12/5 × 18/5 سم [ف: 16-642]

الالفیه (ترجمه و شرح) / فقه / فارسی

وابسته به: الالفية في فقه الصلاة اليومية = الفيه شهيد اول، محمد بن مكي (734-786)

ترجمه و شرح متوسطی است بر الالفیه شهید اول که مترجم در زمان استادش شیخ بهائی آن را نوشته است.

قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3940

آغاز دور باشد یا آن که از قربۀاً إلى الله بر سبیل مجاز موافقت ارادة الله اراده شده یا آن که مراد نزدیکی است به رحمت خدای و سبب اختیار این لفظ آن است؛ انجام: و سجده سهو در این صور بنابر قول اکثر اصحاب لازم نیست و شارح محقق را در این مقام تحقیقی است که ذکر آن مناسب می نماید خلاصه آن کلام آن که از اقسام افعالی

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای ترنج و سر، عطف پارچه، 150گ، مختلف السطر، اندازه: 13×
19 سم [ف مخ: 1-440]

- الالفية في النحو < الخلاصة في النحو

- الالفية في النحو < الخريدة الحبيبة

الفية الفنون / متفرقه / عربی

alfiyat-ul funun

محمد صادق بن حسن

mohammad sādēq ebn-e hasan

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26372

آغاز: بسمله. اعوذ بالله من الشيطان؛ انجام: الف بها الحقت بعد فالأ ... سنة 1321

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم طیب شیرازی، تا: 1321ق [رایانه]

الفية الكلام / كلام و اعتقادات، شعر / عربی

alfiyat-ul kalām

بحرانی، مکی بن صالح، ق 12 قمری

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17433

بی کا، تا: 1136ق [دث. مجلس]

الفیه موسی = نحو موسی / نحو، شعر / عربی

alfīye-ye mūsā = nahv-e mūsā

موسی ولد بن محمود

mūsā valad ebn-e mahmūd

پس از ذکر چهارده فصل در مقدمه راجع به بیان اوصاف رب الأرباب، عدم معرفه الباری کنهاً و حقیقتاً، بیان معرفه الباری فی الجملة، بیان امتناع معرفته كما هي هي، بیان علة خلق العالم، بیان اوصاف الرسول، بیان وصف فاضل نجیب میرزا تقی التقی، بیان طول عمره، بیان مساکن آبائه، بیان اوصاف میرزا محمد کاظم،

ص: 758

بیان اوصاف میرزا کوچک و میرزا ابوالقاسم، بیان حمد و شکر خدا و ذکر اسم منظومه، بیان علت انشاء منظوم به نام میرزا محمد علی) مطالب و مقاصد نحوی را در 335 فصل و باب ذکر می کند، که گاهی ابواب اصل و فصول فرع است و گاهی بالعکس. ناظم در مقدمه و خاتمه منظومه خود را «نحو موسی» و «حوریه» می نامد و آن را به نام میرزا محمد علی بن میرزا علی نقی بن حاج محمد سروده است و منظومه ای است بر وزن الفیه ابن مالک و آثار تقلید به خوبی هویداست.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3032

آغاز: القصد الأصلي في بيان اوصاف رب الارباب الذي عنده علم الكتاب و بين يديه فصل الخطاب و اليه اشار الفقير المحتاج إلى رحمة ربه العزيز الوهاب بقوله سلمه الله تعالى من كل شر آمين بسم الله الرحمن الرحيم، ابتداء بسم الهی ذی النعم - الخالق الخلق جميعا من عدم هو القديم العالم الحكيم و لم يزل حيا و لا ينوم؛ انجام: موسی الی الحوریه قد ارخا XX قل نحو موسی للنحو قد نسخا

خط: نسخ، کا: ظاهراً خود ناظم، تا: 1249ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، 71گ، 10-13 سطر، اندازه: 10×15 سم [ف: 1-94]

الفین = الهدایات / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

alfayn = al-hadāyāt

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، - 1270 قمری

(hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (- 1854

تاریخ تألیف: جمعه غره ربیع الاول 1233ق

منظومه مفصلی است قریب به دو هزار بیت در اثبات امامت علی (علیه السلام)، شامل چندین «هدیه»، که به همین جهت به «الهدایات» موسوم شده است، از محمد تقی فیلسوف جدلی که باید پس از صفویان در قزوین سروده باشد. خود او می گوید: «تاریخه جاء لدی التدوین XX بالفضل في مدينة القزوين / بان تكون التآ بالخطاب XX لایحسب هاء لدی الحساب». در الذریعة (23: 286) رساله مویديه مؤلف را که به فارسی و به نام فتحعلی شاه تألیف نموده یاد کرده است.

آغاز: بسمله الحمد لله الذي من اجتهد XX عرفه الواجب مما يعتقد / وما ترى مجهولا الا عرفه XX وما ترى معلوماً الا صرفه

انجام: فالحمد لله الذي سواني XX لمقعد الصدق بها رباني / على رسوله السلام دائما XX و اوصياه قائما فقائما

[الذریعة 162/25]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4812-24/112

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمعه غره ربیع الاول 1233ق؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول ضریبی، 102گ، 8 سطر، اندازه: 15×21

سم [ف: 1-477]

2. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 2528

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد سپاهانی، تا پایان محرم 1233ق؛ محشی؛ تملك: محمد صادق بن حاجی محمد رضی مازندرانی در همان سال؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 82گ، 11 بیت سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 3-183]

الالفین / کلام و اعتقادات / عربی

al-alfayn

کتابی است در امامت امام علی (علیه السلام) شامل دو هزاراد دلیل در چهار جلد و هر جلد شامل پانصد دلیل، مؤلف از تلامذه محقق قزوینی بوده و از مولی محمد امین استرآبادی یاد می کند. غیر از «الفین» علامه حلی است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7/164-1264

آغاز: بسمله .. الله جل سلطانه جعل العلم بمصالح ... لان الله تعالى عز شأنه لعزته و رعاية مصلحة نظام الكل سد هذا الطريق كما ذكر الاستاد برهان الفضلاء المحقق القزوینی دام ظله العالی موافقا لما ذكره الفاضل المحقق مولانا محمد امین الاسترآبادی انجام: كذلك في موضع المفعول المطلق ليطلع والمتكبر الجبا المتصدى للفتوى والقضاء عن ظن و صلى الله على محمد و آله وسلم تسليماً كثيراً ... ثم بعون الله تعالى ... المجلد الثاني من كتاب الالفين ... ويتلوه انشاء الله المجلد الثالث من المجلدات الأربعة

جلد دوم، از دلیل 502 تا 1000؛ خط: تحریری، بی کا، تا: اواخر رمضان 1112ق؛ مصحح، حواشی از «صالح»؛ جلد: تیماج قهوه ای لولا دار، 204گ، 13-15 سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 1-477]

الفین / فارسی

alfayn

توضیحی گزارش نشده.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17556

کا: علاءالدین تبریزی، تا: 1001ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: 21/2 × 31 سم [رایانه]

الالفین الفارق بین الصدق و المین / کلام و اعتقادات / عربی

al-alfayn al-fāriq bayn-aṣṣidq wa-l mayn

علامه حلّی، حسن بن یوسف، 648-726 قمری

(allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326`

ص: 759

تاریخ تألیف: 20 ربیع الاول 709 در شهرستان دینور (بخش اول)، غره رمضان 712 در شهرستان جرجان (بخش دوم)

هزار دلیل بر اثبات امامت علی بن ابی طالب (علیه السلام) و هزار دلیل بر بطلان مدعیان خلافت می باشد، که آن را به درخواست پسرش محمد» در یک «مقدمه»، دو «مقاله» و یک «خاتمه» تألیف کرده است. 1038 دلیل آن در کتاب آمده و تألیف آن به اتمام نرسیده است و این مقدار را در غره ماه رمضان سال 712 به پایان برده است. کتاب در دو جزء است. جزء اول شامل 200 دلیل که در سال 709 به پایان رسیده و دوم را پسرش فخر المحققین مرتب کرده که ناقص است.

آغاز: الحمد لله مظهر الحق بنصب الأدلة الواضحة والبراهین وموضح الايمان عند اولیائه المخلصین ...

انجام: بالضرورة ولاشیء من غیر المعصوم بداع الی ذلك بالامکان فلاشیء فی الامام بغیر معصوم.

چاپ: ایران، 1268ق، تبریز، سنگی، 1298ق، وزیر، 282ص؛ تهران، بی ناشر، 1296ق، رحلی، 185ص

[اروضات الجنات ص 171 به نقل از خلاصه علامه، کشف الحجب و الاستار؛ الذریعه 2: 299؛ مشار عربی، 83-84]

شرح و حواشی:

1- نور العین فی ترجمة الألفین

2- الالفین الفارق بین الصدق و المین (ترجمه)

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1686

آغاز: برابر؛ انجام: هذا آخر ما وجدنا ... و فرغ من تبیینها فخر الدین بن المصنف ... ببلدة الحلة الفیحاء و الروضة الزهراء

خط: نسخ تحریری، کا: محمد پسر احمد ... پسر مخلوف مدنی، تا: 853ق، جان ساری در پایان جزء 2 چنین آمده است: «هذا آخر الكلام من الجزء الثاني من كتاب الفین الفارق بین الحق و المین هكذا جزء المولى الامام الاعظم الحبر المكرم فخرالملة و الدنيا و الدین محمد بن مصنف الكتاب»، در پایان جزء اول نوشته شده: «آخر الكلام من الجزء الأول من كتاب الالفین ... و فرغ من تسویده الحسن بن یوسف بن مطهر الحلی فی العشرین من شهر ربیع الأول لسنة تسع و سبعمأة ببلدة (اینجا سفید است و در نسخه ای دیگر: دینور) و فرغ من تبیینه ولده محمد بن حسن ..... من سادس جمادى الاول لسنة ست و عشرين بعد وفاة المصنف» و این عبارت نشان می دهد که علامه خود این جا را پایان جزء اول کتاب قرار داده است؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، 316ص، 21 سطر، قطع: رقعی مربع، اندازه: 13 × 17/5 سم [ف: 4-5]

2. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 274

آغاز و تحصیل النجاة لمجیههم المخلصین.. اما بعد فان اضعف عباد الله تعالی حسن بن یوسف؛ انجام: للعموم فظهر انه تع بین القول فی کل الأحكام

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9، افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میسن خرمایی ضربی، 294گ، 15 سطر، اندازه: 11×16/5 سم [ف: 29-]

3. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2197/1 و 2394/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ از روی نسخه نوه مؤلف یحیی بن محمد بن حسن بن مطهر به تاریخ 10 رمضان 757 از روی نسخه پدرش فخر المحققین به تاریخ 17 ربیع الاول 754 از روی نسخه مؤلف (پایان کتاب)؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخته ضربی لبه دار، 141گ (پ-141پ)، 21 سطر، اندازه: 15/5 × 24/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-177] و [عکسی ف: 6-484]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10773

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی مسلمی، تا: 901ق؛ تملک: علی بن محمد بن حسن بن زین الدین املی از نوادگان شهید ثانی؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س 9 ش 2-5]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11194

آغاز: الحمدلله واجب الوجود فلا یطرق الیه الامکان؛ انجام: و هذه فضیلة لم یحصل لغيره یدل علی افضلیة فیکون هو الامام

مشمول است بر بخشی از جزو آخر کتاب و دارای دیباچه جداگانه است. ادله مذکوره در عنوان: «البرهان الأول، البرهان الثاني ...» آمده. بر برخی نسخه های رایج فزونی دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی اشجود عاملی و میر محمد بن ... در کتار (کذا)، تا: 16 محرم 918ق، این نسخه به خط دو کاتب است. بخشی از آن به خط محمد بن علی الاشجود العاملی است که در تاریخ 16 محرم 918 در مکه از نسخه ای که به خط فرزند مؤلف بوده رونویس کرده، و بخشی دیگر به خط میر محمد بن ... در کتار (کذ) است که به تاریخ 988 در مکه رونویس کرده از نسخه ای که به خط فرزند مؤلف بوده؛ واقف: محمد رضی بن میرزا شفیع استرآبادی، 13 جمادی الاول 1248 به وسیله شیخ محمد صالح علامه حایری در مرداد 1351 تسلیم کتابخانه شده؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه نیلی، 171گ، 23 سطر، اندازه: 12/5 × 24 سم [ف: 11-36]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9802

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد حسینی استرآبادی، تا: پنج شنبه 5 ربیع الثاني 951ق؛ واقف: خان بابا مشار؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج زیتونی، 222گ، 17 سطر، اندازه: 16 × 24 سم [ف: 11-35]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3160

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: حسینعلی بن ناصر بحرانی، تا: 960ق؛ مصحح، حواشی با امضای «م م م»؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی
نخودی، جلد:

ص: 760

تیماج مشکى، 207گ، 19 سطر (7/5×11/5 و 8/5×14/5)، اندازه: 13×18/5 سم [ف: 14-277]

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 1040

همان نسخه بالا [نشریه: 7-103]

8. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 14202

آغاز: برابر؛ انجام: نسخه: سنة أربع و ثلثمائة ... والحمد لله رب العالمين

خط: نسخ، کا: حسين قاضى، تا: 974ق [الفباى: -65]

9. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 28

آغاز: ولدي العزيز على محمد اصلح الله له امرداریه كما هو بار بوالديه؛ انجام: فهذا آخر ما وجدنا من كتاب الالفين الحمد لله وحدة تم بعون الله.

خط: نسخ، بی کا، تا: ربيع الاول 984ق؛ افتادگی: آغاز؛ در مهر وقف آن آمده: «وقف سرکار فیض آثار حضرت ثامن الائمه عليه السلام 1276»؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج عنابی، 170گ، 21 سطر، اندازه: 13×21 سم [ف: 1-45]

10. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4551

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ افتادگی: انجام کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، 175گ، 19 سطر (7×15)، اندازه: 13×18 سم [ف: 13-3493]

11. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2132

جزء اول؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ فرزندش فخرالدین محمد حلّی گواهی میدهد که این نسخه از روی نسخه بیاض پدرم نوشته شده است، این خط او مورخ 17 ربيع الاول 754 در نجف (یا حله) است و می نویسد که اصل به خط پدرم است. این یادداشت به خط یحیی بن محمد بن الحسن بن مطهر پسر فخر الدین محمد حلّی مورخ 757 در نسخه بوده است و از روی آن به خط تازه تری در پایان نسخه ما آمده است. فخر الدین در 6 جمادى الاول 726 جزو نخستین آن را به بیاض برده است؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ، 128گ، 25 سطر، اندازه: 23/6×15/2 سم [ف: 1-46]

12. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 158

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مذهب؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: سوخته و تیماج مشکى، 298گ، 14 سطر (8×18)، اندازه: 27/5×15 سم [ف: 1-133]

13. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 94

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ با تملک 1235 [ف: 3-71]

14. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 6045-4/58/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، 11 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: -209]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1418 ط

آغاز: بسمله. المائة السابعة من الأدلة الدالة؛ انجام: اما الملازمة فلانه لا طريق للمكلف الى تحصيل الحق.

از المائة السابعة من الأدلة الدالة على عصمة الامام آغاز می شود؛ خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً 10 و 11؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، 419 گ، 15 سطر، اندازه: 20×12/5 سم [ف: 117-24/3]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16972

آغاز: حکم يلزوم هذه المفاسد لانتفاء؛ انجام: لم تحصل لغيره يدل على افضليته فيكون هو الامام

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

17. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 368

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ روی برگ اول وقفنامه کتاب از میرزا محمد تقی لاهجانی به سال 1189؛ جلد: تیماج دورو، رو زرشکی، اندرون سبز، 192 گ، 17 سطر، اندازه: 20/5×15 سم [ف: 2-262]

18. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3595

آغاز: لايعترض عليها لان المنع منها و الاعتراض عليها يتعلقان بنظر آخر غير النظر الاول؛ انجام: و في كل الأقوال و الأفعال و التروك و ذلك لا يمكن الا من عصمة النبي و الامام عليهما السلام فيجب ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، دارای امضای بلاغ «شیخ صالح بن عبدالکریم بحرانی»، محشی؛ جلد: مقوی ابر و باد، عطف تیماج قهوه ای، 104 گ، 22 سطر، اندازه: 20×13/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-177]

19. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2/128-308

آغاز: برابر؛ انجام: فهذا البعض إما أن يكون هو الامام او غيره والثاني محال لان الامام اعلى مرتبة من الكل فتعين

خط: نسخ، کا: نصار بن محمد الحویزروی، تا: دوشنبه 3 جمادی الاول 1016ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج، قهوه ای، ضربی، مجدول، 214 گ، 18 سطر، اندازه: 20/5×14/5 سم [ف: 1-478]

20. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 2407

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: حسن بن محمد بن عبد العالی، تا: شنبه 17 شوال 1017ق؛ مصحح، دارای امضای بلاغی بدون نام، محشی؛ جلد: تیماج مشکى، 286گ، 16 سطر، اندازه: 12×19 سم [محدث ارموى مخ: 1-177]

21. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 30

آغاز: تعالى ومحال أن يوجهه الله تعالى والالزم التكليف بالضدين؛ انجام: فهذا آخر ما وجد من كتاب الالفين و الحمد لله وحده و ذلك في غره رمضان سنه اثني عشر و سبعمائه و كتب حسن بن المطهر ببلدة جزجان في صحبة السلطان الاعظم غياث الدين محمد خلدالله ملكه ... سنه 1017

خط: نسخ، بی کا، تا: محرم 1017ق؛ افتادگی: آغاز؛ عبارت مهر

ص: 761

وقف: «وقف سر کار فیض آثار حضرت ثامن الائمه سلام الله علیه 1276»؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج دورویه روزرشی
درون قهوه ای، 119گ، 17 سطر، اندازه: 12×21 سم [ف: 1-47]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17882

آغاز: بسمله و به ثقتی هذا الكتاب المسمى بالالفين الفارق بين؛ انجام: و الوصي و الهما صلى الله عليه و اله ... مروتی خواهد شد

خط: نسخ، کا: محمد مومن بن شمس الدین محمد اصفهانی، تا: 1045ق [رایانه]

23. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 102/2

آغاز: برابر

خط ثلث جلی، کا: خواجه فراست، تا: 1060ق؛ از روی نسخه نوه مؤلف یحیی بن محمد بن حسن بن مطهر نوشته شده در سال 757 که آن هم از روی نسخه پسر مؤلف فخرالدین نوشته شده، سال 754 و آن هم از روی نسخه مؤلف، در آخر کتاب کاتب این عبارت را آورده است: «معلوم مؤمنان بوده باشد که کتاب الفین غلط بسیار داشت در اصفهان خدمت فضلاء تنقیح کتاب مذکور دادیم چنانچه نسخه حاجی اسمعیل جوزدانی را سه مرتبه صحت دادیم با نسخه قاضی ابو الحسن و نسخه شیخ یونس جزایری و نسخه منشی الممالک و نسخه میر محمود استر آبادی و ظاهراً هزار و چند بیت افتاده بود در کتاب حاجی اسمعیل نوشتیم و ظاهراً غلط تصحیف خوانی سه هزار غلط بوده باشد که ساخته شد در آن کتاب و بعد از دو سال ظاهراً که تنقیح آن دادیم بعد از آن این نسخه را جهت خود نویسانیدیم و حساب کرده بودیم و غلطها را در آنجا ساختیم و آخر این نسخه را از روی آن کتاب پاکیزه نوشته شد و چون خواننده بودم که در تعصب دینی از سنگ سخت تر می باید بود بنابراین چون این کتاب در دین بود بعد از فراق هفت هشت ده سال که تفحص نسخه ها نمودم و صحت دادم این نسخه را نویسانیدیم مؤمنان از این نسخه غافل مشوید»، مصحح، مقابله شده در 18 جمادی 1060؛ مهر: «اللهم صل علی النبی الهاشمی» (بیضی)؛ تملک: محمد مهدی بن رضی الدین با مهر «یضیء بالله نقسی عبده محمد مهدی 1118» (مربع)؛ واقف: رمضانیه، 1230؛ جلد: تیماج تاجدول مذهب، 545 ص (1-545)، 19 سطر، اندازه: 17×30 سم [ف: -60]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 330/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا (1-545) [عکسی ف: 1-389]

24. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3155

آغاز و انجام: برابر؛ و کتب حسن بن مطهر بیلده جرجان فی صحبة السلطان الاعظم غیاث الدین محمد ...

خط: نستعلیق، کا: عباس بن محمد گنجهای معروف به ناسخ، تا: 1067ق؛ پشت برگ اول به سال 1071 وقف نامه ای مسطور است، و آخر وقف نامه مهری به سجع «یافت از مهر علی هدایت عباس»؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، 175 ص (8+167)، 19 سطر، اندازه: 13×
24 سم [ف: 3-1053]

25. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2823/1

آغاز و انجام: برابر

شامل هزار و بیست و دو دلیل از ادله کتاب را در بر دارد؛ خط: نسخ، کا: محمود بن جلال فیروز آبادی، تا: 1074ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی با ترنج و سرترنج با گل و بوته ضربی به رنگ زر مقوایی، 164گ (3-167پ)، 25 سطر (5/6×16)، اندازه: 12/5×25سم [ف: 13-325]

26. تهران: شهشهانی، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 1074ق [میراث اسلامی: 5-603]

27. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: محمد محسن بن امیر حسن ابهری جی، تا: جمعه 12 ربیع الأول 1075ق؛ مجدول [تراثا: س 18 ش 1 و 2-205]

28. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7254

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن احمد بن عبد الله بن ولید، تا: 7 شعبان 1075ق؛ مجدول، مصحح، دارای نشان بلاغ؛ جلد: تیماج مشکى، 166گ، 24 سطر، اندازه: 19×29 سم [ف: 19-49]

29. تهران: نوربخش، شماره نسخه: 189

آغاز: برابر؛ انجام: لا تحصى كثرة و الحمد لله رب العالمين ... و کرم.

خط: نسخ، بی کا، تا: 23 ذیحجه 1084ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 300ص، 21 سطر، اندازه: 16×25 سم [ف: 1-190]

30. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1673/1

نسخه اصل: کتابخانه سید محمد علی روضاتی، اصفهان؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن عبد الله بن نظام الدین بن عبد الله بواناتی، تا: 10 ذیقعه 1085ق، جان شیراز؛ 240 ص (2-241) [عکسی ف: 5-121]

31. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5207

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن اسدالله، تا: پنج شنبه 14 رمضان 1085ق؛ روی برگ اول دعاء عقیقه؛ تملک: سید نعمت الله ابن عبد الله حسینی جزائری؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 140گ، 24 سطر، اندازه: 14×26 سم [ف: 7-14]

32. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4196

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1087ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 114گ، 21 سطر، اندازه: 29/5×19/5 سم [محدث ارموی
مخ: 1-177]

33. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: 35

کا: محمد قاسم، تا: 15 ذیحجه 1089ق، افتادگی: آغاز (یک ورق) [نشریه: 3-119]

34. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 941

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1092ق؛ مصحح، تملك: علی رضا ملقب به ضیاء الدین ابن ابوالحسن خراسانی در سلخ رمضان 1218؛
اندازه: 19×12/5 سم [نسخه پژوهی: 2-115]

ص: 762

35. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 268

آغاز: برابر؛ انجام: و کتب مصنف هذا الكتاب حسن بن يوسف بن علی بن مطهر الحلبي ببلده جرجان في صحبه السلطان الاعظم غياث الدين محمد خلد الله ملكه و سلطانه و الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد و آله الطاهرين الف الف تحيه.

خط: نسخ، کا: محمد شريف بن ملا شمس الدين محمد رانکوئی، تا: 1093ق، جا: رشت؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 227 گ، 18 سطر (7×15)، اندازه: 22×13/5 سم [ف: 7-241]

36. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 262-2/82

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: ظهیر، تا: شوال 1094ق؛ تملک: سردار کابلی «حیدر قلی بن نور محمد خان» در 1347 به کرمانشاه، احمد بن زین الدین؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد» (مربع)؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول، 157گ، 23 سطر، اندازه: 21/5×12 سم [ف: 1-478]

37. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13720

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی حسینی، تا: ذیحجه 1096ق [الفبائی: 65]

38. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21107

آغاز: برابر؛ انجام: امر اخيرا من ماضيه في رجب المرجب 1371

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

39. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 42/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد حسن بن قاسم کاظمی الوندی اصلاً نجفی مولداً و مسکناً و مدفناً، تا: جمعه شعبان 1100ق؛ 85گ (204ر - 288پ) [ف: 1-45]

40. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1556

آغاز: فهو عالم ولا شك أن كل محدث دليل على الله تعالى؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، 126گ، 19 سطر (7×19)، اندازه: 26×14 سم [ف: 3-988]

41. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6/78-988

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ جلد: مقوای عطف تیماج قهوه ای، 178 گ، 17-19 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 1-478]

42. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 23/128 - 4608/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ جلد: مقوای اسلیمی عطف و حاشیه تیماج سرخ، 113 گ، 22 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-478]

43. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1362

آغاز و انجام: برابر؛ سپس کاتب نسخه این عبارت را از ذیل نسخه اصل نقل کرده است: ذلك في غرة رمضان المبارك سنة اثني عشر و سبعمائة و كتب حسن بن المطهر ببلدة جرجان في صحبة السلطان المعظم غياث الدين محمد و فرغ من تبييضها مولانا الامام الاعظم فخر الدين ابن المصنف سنة أربع و خمسين و سبعمائة ببلدة الحلة.

خط: نسخ و ثلث، کا: محمد مرشدی، تا: 1101ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج قرمز، 427ص، 19 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 15×24 سم [ف: 4-123]

44. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6342

تا «کب س» از الف اول را دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن محمد تقی کنرداری، تا: 1 ذیحجه 1109ق، جان شیراز، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، 184 گ، 25 سطر، اندازه: 15×25/5 سم [ف: 3-183]

45. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 26/110-5230

آغاز: مقامه في ذلك ولا بد أن يمتاز عن بنى نوعه بنصٍ الهی او معجز ظاهر لاستحالة الترجيح من غير مرجح؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 23 ذیحجه 1119ق؛ افتادگی؛ آغاز؛ مجدول مذهب و محرر، دارای علامت بلاغ؛ جلد: روغنی، 175 گ، 19 سطر، اندازه: 13×24 سم [ف: 1-479]

46. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 197 حکمت

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد حسین، تا: 14 محرم 1128ق، جان سپاهان؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج و جدول و منگنه دار، قطع: ربعی [ف: 2-74]

47. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد. فان اضعف عباد الله تعالى الحسن بن يوسف بن المطهر الحلی يقول اجبت سؤال ولدي العزيز علي محمد اصلح الله؛ انجام: قال الله تعالى و بشر الذين آمنوا أن لهم قدم صدق عند ربهم الامام يرشد.

خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام (حدود 10 برگ)؛ واقف: نادرشاه افشار، 1145ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج دار چینی، 239 گ، 15 سطر، اندازه: 15×20/5 سم [ف: 1-46]

48. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 340

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ واقف: آقا زین العابدین، سال 1166؛ 147 گ، 23 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف: 4-31]

49. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 165- طباطبائی

آغاز: برابر؛ انجام: الإمام إما أن يكون معصوماً في تبليغ اولاً والثاني يستلزم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، به جز صفحات 12 الی 29 که متعلق به قرن 11-12 است؛ کاغذ: فرنگی اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، 36 گ، 14-15 سطر، اندازه: 12/5×19 سم [ف: 24-123]

50. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 165 ط

ص: 763

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [مختصر ف:-79]

51. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2173

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، دربرگ آخر یادداشتی در جمعه 6 شوال 1263؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 135 گ، 19 سطر، اندازه: $14/5 \times 22/5$ سم [محدث ارموی مخ: 1-177]

52. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5723-29/63

آغاز: برابر؛ انجام: کوقال تعالی و ... الحق وانتم تعلمون اقول لابد في الامام من نفي ذلك عنه ... هذه غاية من غايات نصب الامام الان مراد الله تعالی من بعثة

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ تملك: محمد مقیم بن محمد امین کاشانی؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج مجدول گرهی پشت جلد اسلیمی، 81 گ، 24 سطر، اندازه: 18×23 سم [ف: 1-479]

53. قم؛ حجّتیہ؛ شماره نسخه: 171/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 1240ق، قطع: خشتی [ف:-100]

54. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 152

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ مخلوط به نستعلیق، بی کا، تا: 9 شعبان 1258ق؛ مصحح؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج دار چینی، 230گ، 15 سطر، اندازه: $13/5 \times 21$ سم [ف:-28]

55. قم: دار الحدیث؛ شماره نسخه: 277

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج محمد تقی بن حاج معصوم بن حاج محمد حسن قزوین، تا: سه شنبه 26 شعبان 1265ق، جان شیراز؛ کاتب نوه میرزا محمد حسن قزوینی مؤلف «کشف شریعة الغراء» است؛ جلد: تیماج زیتونی مجدول گرهی، 155 گ، 19 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف:-219]

56. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1688

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ و ثلث، کا: سید کاظم طباطبائی اصفهانی، تا: 1283ق، جان تهران؛ در ذیل جزء اول این صورت خط مؤلف و پسرش موجود و مضمون آن چنین است: در 729 در دینور از آن فراغت یافته و سپس فرزندش در 723 (پس از وفات مصنف) در حدود او جان آن را پاکنویس کرده است، در ذیل جزء دوم صورت خط مصنف و فخر المحققین نقل نشده و کاتب نوشته: «تم المجلد

الثاني من كتاب الالفين»، امتیاز دیگر این نسخه آن است که کاتب بجای حروف ابجد شماره ها را به حروف نگاشته و نیز به جای «البحث السابع»، «المقالة الأولى» نوشته، در یک یادداشت نوشته شده: «مرحمتی حضرت علیه عالیه والده دامت خدارتها»، مجدول؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میناکاری شده، 482ص، 16 سطر، قطع: نیم خستی، اندازه: $14/5 \times 23$ سم [ف: 5-9]

57. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5/22-732

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح، با علامت بلاغ، در اول نسخه وقف به تاریخ 1295؛ جلد: تیماج سرخ، سوخت، ترنج باسرولچکی، مجدول، 152گ، 17 سطر، اندازه: 7×29 سم [ف: 1-478]

58. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8939

بی کا، بی تا؛ چاپ سنگی است که علی اکبر به سال 1296 نوشته با حواشی دست نویس میرزا محمد بن سلیمان تنکابنی به خط خودش؛ روی برگ اول وقف نامه کتاب به تاریخ 28 جمادی الاول 1301، جلد: تیماج قهوه ای، 93گ، 30 سطر، اندازه: 21×34 سم [ف: 23-112]

59. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1687

آغاز: برابر؛ انجام: کب، قوله للذین احسنوا الحسنی الایه کل امام داع... فلا شیء من الامام بغیر معصوم

پایان این نسخه، پایان دلیل 1022 است و اضافه ای ندارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، در پایان جزء نخستین (پایان دومین سد) کاتب در غلطی عجیب افتاده است. عبارت چنین است: «هذا آخر الکلام فی الجزء الأول من کتاب الالفین... فرغ من تسویده حسن بن یوسف ابن مطهر الحلی فی العشرین من ربیع الاول سنة احد و ثلثون و ثمان ماه». ظاهراً تاریخ نسخه ای که کاتب، این نسخه را از روی آن می نوشته 831 بوده و با افتادن یک یا دو سطر از این نسخه عبارت بدین صورت در آمده است؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم شکری آهار مهره، جلد: تیماج منگنه قرمز روشن، 360ص، 16 سطر، قطع: خستی، اندازه: 15×21 سم [ف: 5-8]

60. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14217

آغاز: برابر؛ انجام: ماوجب لدفع و حبه الحاجه لایمکن ان یو کد وجه الحاجه و وجه الحاجه

خط: مختلف، بی کا، بی تا [الفبائی: 65]

61. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18662

بی کا، بی تا انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: $18/5 \times 27/7$ سم [رایانه]

62. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25835

بی کا، بی تا، خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

63. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17133

بی کا، بی تا، تملک: بهاء الدین محمد حسینی [د.ث. مجلس]

64. مشهد: مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 16

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ واقف: ملا عبد السمیع؛ کاغذ: ترمه، 21 سطر (7×17)، اندازہ: 24×13/5 سم [تراثا: س 6 ش 1-73]

65. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: 1 مجموعہ بدون شماره

بی کا، بی تا، افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: 1-264]

66. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2132/1

آغاز: برابر؛ انجام: و اذا عانده جماعة كثيرة للمنوص عليه و فوضوا امرهم إلى غيره لم يكن ذلك قادحا في وجوب التنصيص اذا

ص: 764

لا يلزم من وجوب الشيء العمل به على من وجب عليه ...

تنها پانزده دلیل را در بردارد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ ابری رنگی، عطف و گوشه تیماج حنایی، 12 گ (3 پ-14 پ)، 16 سطر (8×14)، اندازه: 22×13/5 سم [ف: 11-367]

الالفین الفارق بین الصدق و المین (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

(al-alfayn al-fāriq bayn-aṣ Ṣidq wa-l mayn t)

وابسته به: الالفین الفارق بین الصدق و المین؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (648-726)

ترجمه فارسی الالفین علامه حلی که به امر شاه طهماسب صفوی انجام شده است. ترجمه ای از الالفین به نام نور العین در کتابخانه مرعشی موجود است (ج 24، ص 46) که شاید همین اثر باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10063

آغاز: تحیات و افیات بر سید کاینات و خلاصه موجودات مهر سپهر .. انجام: معاصی در جمیع اوقات و احوال برای همه مردمان با عدم مانع و حصول ...

از علمای قرن 11، معاصر شاه طهماسب صفوی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول زرین؛ جلد: تیماج مشکى، 402 گ، 14 سطر، اندازه: 17×12 سم [ف: 32-85]

الالفین فی وصف صفات سادة الكونین / تاریخ

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) / عربی

al-alfayn fī wasf-i ṣifāt-i sādāt-il kawnayn

حافظ برسی، رجب بن محمد، ق 9 قمری

(hāfez-e barsī, rajab ebn-e mohammad (- 150

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29193

آغاز: بسملة الحمد لله الذي منزل القطر و مالک الخلق و الامر و الصلوة و السلام على محمد و اله الذین ساد و البرایا؛ انجام: و امالی یوم مالی موصولة بکرامتهم اخذ ... تک یا رب اللهم ارزقنا شرف ملاقات ... بحق محمد و عترته الطاهرين امین یا رب العالمین خط: نسخ، بی کا، تا: 1300 ق [رایانه]

الفیه و شلفیه = باهنامه طب / فارسی

alfiye va salfiye = bah-name

در بیست و چهار «باب» گویا ریشه آن رساله ابوبکر ازرقی هروی (در گذشته 527) باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 450

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ با 34 مجلس تصویر زن و مرد و خرس و خر؛ تملک: محمد حسین همدانی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی با ترنج، 121 گ، 17 سطر (8×16)، اندازه: 13×24 سم [سنا: ف: 1-263]

الفیه و شلفیه / طب / فارسی

alfīye va Šalfīye

دستورهایی برای کم موئی و رنگ کردن مو و مجعد ساختنش و همچنین داروهایی که در قوه باه مؤثر است و سرانجام کتاب را در بیان اقسام جماع به پایان می رساند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5421

آغاز: هو الله شانه تعالی. بسمله. الحمد لله ... اما بعد چنین گوید مؤلف خاکسار. که شبی در عالم رؤیا دختریرا دیدم در غایت زیبایی؛ انجام: و این قسم جماع را نیک الکلان می نامند و تصویرا اشکال اینست که در آن صفحه می باشد ... تمت بالخیر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک لا قهوه ای، 20 گ، 21 سطر [ف: 16-328]

الفیه و شلفیه = راز عشاق / طب / فارسی

alfīye va Šalfīye = rāz-e 'oššāq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16650

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

القاب = ذیل رساله القاب / نامه نگاری / فارسی

alqāb = zeyl-e r.-ye alqāb

نصیری طوسی، محمد رضا بن عبد الحسین، -1100

(nasīrī tūsī, mohammad rezā ebn-e “abd-ol-hoseyn (- 1689

رساله ذیلی است به رساله القاب پدرش. وی از رساله القاب که پدرش نوشته بدین گونه یاد کرده است: «چون نواب مرحوم والد ماجد در رساله القاب که مشحون به قواعد و آداب احکام و مکاتیب است دستور مکاتیب اشرف به مخدرات اقوام و اولاد عالی مقام را درج نکرده بودند در این وقت که 18 شهر جمادی الاول سنه 1080 تخاتوی ئیل است کمترین خلائق محمد رضا بن عبدالحسین طوسی ... مناسب دید که در ذیل این رساله مرقوم گرداند». نصیری طوسی نخست نمونه هایی از مکاتیب پادشاه را به زنان (با نسبت های مختلف) نوشته و سپس در 1094

ص: 765

و در ذیل آن نمونه‌هایی از مکاتیب مختلف نزدیکان شاه (زن و مرد) را به شاه افزوده است و از سخنی که در آغاز قسمت دوم دارد پیداست که پدرش در رساله القاب نه مکاتیب شاه را به زنان یاد کرده و نه مکاتیب اقوام نزدیک شاه را به او و او در اینجا خواسته است رساله پدر را از این هر دو جهت تکمیل کند. در پایان قسمت اول و آغاز قسمت دوم آورده است: «چون دستور مکاتیب اشرف به ذکور اقوام [بود] و مکاتیب ایشان و اناث اقوام همایون نوشته نشده بود، بتاریخ غره شهر محرم الحرام سنه 1094 ایت نیل کمترین خلائق محمد رضا بن عبدالحسین الطوسی مرقوم ساخته به خدمت اشرف فرستاده شد». قسمت اول این منشآت (نامه‌های شاه به اقوام و نزدیکان زن خود) عینة در باب پنجم از منشآت سلیمانی - که به امر شاه سلیمان صفوی (1071-1099) ساخته اند - وارد گردیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3455/250

بی‌کا، تا: بین 1063 تا 1141ق؛ ذیل این نوشته نیز نگارشی از همان نصیری طوسی (نویسنده ذیل رساله القاب) است و در کنار صفحه، حاشیه‌ای با نشان «رض» که نشان «رضا» است، نوشته‌های این دو صفحه بیاض نیز به قلم احمد غلام است؛ جلد: تیماج یک لا قرمز، اص (356)، قطع: بیاضی، اندازه: 15/5 × 33 سم [ف: 10-1367]

القاب / ادبیات فارسی

alqāb

محمود خان ملک الشعراء، محمود بن محمد حسین، 1228-1311 قمری

(mahmūd xan malek-oš-šō'arā', mahmūd ebn-e mohammad hoseyn (1813-1894)

گویا از ملک الشعراء صبا که به درخواست امین السلطان و دستور شاه و در روز چهارشنبه 4 شوال 1303 در کاخ صائب قرآنیه نیاوران نزد ناصرالدین شاه بود و این کتاب را آغاز کرده و می‌خواست در آن مقدمه‌ای بگذارد در وضع کتاب و ترتیب القاب به تهجی با تاریخ کسانی که لقبی گرفته‌اند و جز مقدمه در نسخه چیز دیگری نیست.

چاپ: به کوشش ایرج افشار، فرهنگ ایران زمین، 19 (1352): 62-88.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3425/1-ف

نسخه اصل: نسخه آقای دکتر محسن صبا؛ بی‌کا، بیتا [فیلمهاف: 2-138]

القاب / تراجم / فارسی

alqab

ملک المورخین، هدایة الله بن محمد تقی، - 1322 قمری

(malek-ol-movarrexīn, hedāyat-ol-lāh ebn-e mohammad taqi (- 1904)

فهرست نام های درباریان قاجار پس از دیباچه القاب است در جدول به ترتیب تهجی از الف تا یاء با نام های اشخاص، در پایان سرگذشت میرزا عبدالوهاب خان آصف الدوله و میرزا مهدی خان آجودان مخصوص و غلامعلی خان غزیز السلطان است.

تهران، ادبیات، شماره نسخه: 33 - ب

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز، آغاز از دیباچه افتاده؛ کاغذ: فرنگی، 40گ، 20 سطر (15×28)، اندازه: 21×34 سم
[ف: 1-33]

القاب اسامی / فارسی

alqāb-e asāmī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10359/2

آغاز: محمد را شمساً، احمد را جمالاً، محمود را بدرأ؛ انجام: یوسف را ضیاء، قاسم را سراجاً.

در این نسخه آمده «القاب اسامی کس را که در مکتوبات می نویسند بدین موجب است محمد را شمساً یا جلالاً نویسند علی را زیناً و ... الخ»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، 3ص (52-54)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 340-32]

القاب بیت وافی و القاب اجزاء / عروض و قافیه / عربی

'alqāb-e beyt-e vāfī va alqāb-e ajzā

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 19320/7

مقالی است در بحور اشعار؛ خط: نسخ، کا: مصطفی بن ابراهیم بن محمد، بی تا، جان دار الحدیث سلیمانی؛ جلد: تیماج بنفشهای رنگ لولایی، 9گ، 19 سطر (6/5×14/5)، اندازه: 12×19/5 سم [ف: 2-1392]

- القاب ربع < ربع مجیب مخترع

القاب الرسول و عترته / فضائل و مناقب / عربی

alqāb-ur rasūl wa 'itrat-ih

قطب راوندی، سعید بن هبة الله، -573 قمری

(qotb-e rāvandī, sa'īd ebn-e hebat-ol-lāh (- 1178

در بیان القاب حضرت رسول اکرم و اولاد گرامی آن حضرت (صلی الله علیه و آله) است، در یک «مقدمه» و چهارده «باب»: 1. القاب
النبي؛ 2.

ص: 766

ذکر امیر المؤمنین علی؛ 3. ذکر فاطمة بنت رسول الله؛ 4. ذکر الحسن و الحسین؛ 5. ذکر الامام علی بن الحسین؛ 6. ذکر محمد بن علی؛ 7. ذکر الامام جعفر بن محمد؛ 8. ذکر الامام موسوی بن جعفر؛ 9. ذکر الامام علی بن موسوی؛ 10. ذکر الامام محمد بن علی التقی؛ 11. ذکر الامام علی بن التقی؛ 12. ذکر الامام ابی محمد الحسن بن علی؛ 13. ذکر الامام صاحب الزمان. هر یک از ابواب دارای چند فصل می باشند. در انجام نسخه ای که این نسخه از روی آن کتابت شده، چنین آمده است: «تألیف بعض المحدثین و المورخین من قدمائنا». با توجه به اسناد موجود در کتاب از «ابن مردویه» و «ابن ابی الثلج» و قرائن دیگر احتمال داده شده است که مؤلف قطب راوندی باشد چه در ضمن مؤلفات او از کتابی با عنوان «القباب الرسول و فاطمة و الائمة علیهم السلام» یاد شده (ریاض العلماء 425/2) و اگر آن را با تاریخ احتمالی تألیف ضمیمه کنیم با کمی تسامح با زمان قطب راوندی تطبیق خواهد کرد.

آغاز: اما بعد حمد الله الذي انزل القاب اوليائه على التخصيص من السماء و الصلاة على محمد و آه المخصوصين من قبل الله باشرف الالقباب و الأسماء، فان بعض الأصدقاء المحققين و العلماء الربانيين سألني أن أذكر القاب رسول الله و الثمة المعصومين.

انجام: فتبسم ابو محمد انا معاشر الأئمة ننشأ في يوم كما ينشأ غيرنا في السنة، قالت ثم كنت أسأل أبا محمد عنه بعد ذلك فقال: استودعناه الذي استودعت ام ولدها. تم.

چاپ: در ضمن میراث حدیث شیعه، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، دفتر اول، 1377ش، با تحقیق سید علیرضا سید کباری

[مقدمه تصحیح این رساله در میراث حدیث شیعه 15/1]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2272

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 14 صفر 1119ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 27گ، 14 سطر، اندازه: 19× 11/5 سم [ف: 6-258]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12890/4

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ زیبا، کا: عبدالرحیم بن ابوالفضل افشاری زنجانی، تا: 1393ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی زرد، 44گ (83پ-126پ)، 12 سطر، اندازه: 19/5× 6 سم [ف: 32-690]

القاب العررض

عررض و قافیه / فارسی

alqāb-ul `arūd

وحیدی بیهقی، محمد بن یوسف، ق 8 قمری

(vahīdī beyhaqī, mohammad ebn-e yūsuf (- 14c

بیهقی زیر عنوان القاب العروض 45 نام با شرح مختصر آنها و نیز صورت پنج دائره عروضی که به گفته وی تألیف یوسف عروضی می باشد و شانزده بحر علم عروض را در پنج دائره وضع نموده و در آخر عروض خود (بیهقی) آورده است و در اینجا همان دوائر ولی بزرگ تر با شرح و بسط بیشتری ترسیم گردیده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 313/12 صدر

کاتب = مؤلف، تا: قرن 18 کاغذ: حنائی، جلد: تیماج، 7گ، 15 سطر، اندازه: 12×16 سم [ف: 2-448]

القاب علی علیه السلام / تاریخ معصومین / فارسی

alqāb-e 'alī 'alay-he-s-salām

اخطب خوارزم، موفق بن احمد، 2484-568؟ قمری

(axtab-e xārazm, movafaq ebn-e ahmad (1092-1173

در این رساله القاب و فضایل امیر المؤمنین علی یک یک شمرده و علت وضع هر یک از این القاب بیان می شود، که ضمناً تاریخی از زندگی امام اول شیعیان است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 431/5

آغاز: هذا نبذ من فضائله (صلی الله علیه و آله) اما القاب علی بن ابی طالب علیه السلام امیر المؤمنین یعسوب الدین؛ انجام: و مصلی القبلتین انسب من فی الاحسبتین و اعلم من فی الحرمین

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، رویه ساغری، 5ص (96-100)، 15 سطر (9/5×17)، اندازه: 5/16×21 سم [ف: 1-413]

القاب المد / تجوید / عربی

alqāb-ul madd

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 303/12

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود النصیر الطوسی، تا: قرن 8؛ نیم صفحه [ف: 5-15]

alqāb-ul ma'ṣūmīn min-al kitāb-il mubīn

موسوی یزدی، حسین بن جعفر، ق 14 قمری

(mūsavī yazdī, hoseyn ebn-e ja'far (- 20c

تاریخ تألیف: 1291ق

در سه «باب»: 1. ما نزل من القرآن فيه اسم على و لفظة آل محمد و الائمة و الامام؛ 2. الايات التي كني الله فيها عن الأئمة (عليهم السلام)؛ 3. فضائل امير المومنين على (عليه السلام).

ص: 767

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7456

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای عطف تیماج تریاکی، 20 گ، 24 سطر (8/5 × 15/5)، قطع: خشتی، اندازه: 17 × 24 سم [ف: 16-577]

2. یزد: وزیری؛ شماره نسخه: 3434/8

انجام: قال الذین اخذ علیهم من ولایتنا

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، 15 سطر، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 5-1652]

القاب نامه / متفرقه / فارسی

alqāb-nāme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17662 ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

الألقاب و التواقیع / ادبیات عربی

“al-alqāb wa-t tawāqi

القاب و اوصافی که برای مراتب مختلف اشخاص به کار برده می شود توقیعات و امضاهایی که در اسناد رسمی و برای موضوعات مختلف و ذیل نامه ها و قراردادهای نوشته می شود، ضمن یک «باب» و هجده «فصل»: باب: فی جوامع الألقاب علی اختلاف المراتب؛ فصل: فی المداینات، فی المراهنات، فی المبیعات، فی الاجارات، فی الأقاریر و الانتقالات، فی قبض الحقوق و البرات، فی الوکالات و ما یتبعها، فی الأوقاف و المسبلات، فی الطلقات و المخالعات، فی المصالحات، فی الشركات، فی احیاء الأموات، فی الهبات و الحوالات، فی الو صایا و بعد الوفاة، فی قسمة الأملاک و المشاعات، فی العواری و الأمانات، فی الشفعة و فسخ المبیعات، فی المناکحات. پس از آن فواید مناسب موضوع کتاب آورده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9304

آغاز نسخه: و لا یتعب کاتبها بتفکر و تدبیر عند تغیر هذه البنیات و المصلی فی حلبة الذکر ما او حزته غاية الايجاز؛ انجام: از کی الشاهد المذكور منهيًا تعديله الى الجناب العالي.

خط: نسخ، کا: احمد بن ابی بکر بن احمد بن السدید، تا: قرن 68 افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج زرد، 51 گ، 15 سطر، اندازه: 13/5 × 19/5 سم [ف: 24-97]

القاب الوزراء = نسائم الاسحار و لطائم الاخبار / ادبيات / عربي

alqāb-ul wuzarā' = nasā'im-ul ashḥār wa laṭā'im-ul axbār

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 158 - عکسی

از ترکیه کتابخانه ایاصوفیه شماره 3487؛ بی کا، تا: ظاهراً 522ق

[نشریه: 2-271]

القاب و کنیت اسامی / فارسی

alqāb va konyat-e asāmī

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10931/2

فایده ای کوتاه در نوشتن کنیت و القاب برای اسامی مختلف و کارهای مختلف افراد. به تناسب اسم برای هر کس لقبی آورده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ سطور چلیپا و اندکی معمولی؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا دارای طرحهای اسلیمی مجدول گرهی عطف و سجاف مشکی بیاض، 1ص (68پ)، سطور چلیپا (10/5 × 19/5)، اندازه: 21/5 × 12/5 سم [ف: 20-512]

جد

الکتریسته / فیزیک / فارسی

elekterīste

رساله ای است در بیان الکتریسته (نیروی برق) که ظاهراً از کتاب های دارالفنون می باشد که از کتاب های اروپایی ترجمه شده است، در 9 «فصل»: 1. فوائد اصلیه الکتریسته در 8 مطلب؛ 2. الکتریسته رستاتیک و قوه جاذبه و دافعه آن؛ 3. الکتریسته آنفلوآنس؛ 4. الکتریسته دسیموله؛ 5. الکتریسته دینامیک؛ 6. اعمال پیل؛ 7. الکتریسته و مغناطیس با هم؛ 8 مغناطیس نمودن به واسطه جریان الکتریسته؛ 9. اند و کسبان که حاصل می شود از کوران الکتریک با منیتیک.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6640

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این کتاب مشتمل است بر چند فصل فصل اول در فوائد اصلیه الکتریسته و این شامل است بر چند مطلب مطلب اول الکتریسته یکی از عاملهای طبیعی است که وجود او ظاهر می شود به واسطه جذب و دفع؛ انجام: و به واسطه پرده مرکب است از چند حباب که این حبابها مملو اند از ده قسمت آب و یک قسمت البومین و نمک طعام.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1278ق، دارای چند شکل مهندسی آب رنگ؛ جلد: تیماج قهوه ای، 81گ، 17 سطر، اندازه: 21/5 × 17 سم

الکتریسته / طبیعیات / فارسی

elekterīste

کتابی است در طبیعیات به روش جدید و فرنگی در باره الکتریسته، شامل مطالب و فصول و شعبه ها.

1. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6925/1 - 35/105

ص: 768

آغاز: بسمله حکمای طبع علوم طبیعی را بر سه قسمت کرده اند فرنک که گفتگو می کند از خواص ظاهری و خواص اجسام شیمی که گفتگو می کند از خواص باطنی و تقریرات ماهیت اجسام و ثلثة معدن شناسی؛ انجام: یکی از تجارب که بسیار با فایده که بیان این مطلب را نحوی می کند و خوش مزه این است خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سرترنج، 40 گ، 13 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 1-483]

الالمام باخبار من بارض الحبش من ملوک الاسلام / تاریخ / عربی

al-almām bi-axbār-i man bi-ard-il ḥabaš min mulūk-il islām

مقریزی، احمد بن علی، 766؟ - 845 قمری

(maqrīzī, ahmad ebn-e 'alī (1365-1442

تاریخ تألیف: ذیقعدہ 141ق

چاپ: بتافیا، 1790م؛ مصر، مطبوعات التالیف، 27، 1895م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2864/5

آغاز: بسمله. رب یا کریم الحمد لله رب العالمین ... و بعد فهذه جملة من اخبار الطائفة القائمة بالملة السلامية ببلاد الحبشة؛ انجام و رضی عن اصحابه

خط: نسخ عربی، کا: محمد بن احمد قاضی، تا: دوشنبه 19 محرم 1042ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی زرکوب مقوایی، 8 گ (88-96پ) [ف: 10-1707]

الالمام و الاعلام بنفثة مولانا عبدالسلام / دعا / عربی

al-almām wa-l 'alām bi-naftat-i mawlā-nā 'abd-us salām

تاریخ تألیف: پنج شنبه 4 ذیحجه 1129

شرح صلاة و دعایی است که شیخ عارف ابو محمد (علیه السلام) بن مشیش بن ابی بکر به روش صوفیان ساخته و در آن مدح و ثنای حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) را آورده است. این صلوات مفصل که شامل بر مطالب عرفانی و صوفی است، دارای دو «مقدمه» می باشد: 1. کیفیت آفرینش و صفات حضرت پیامبر؛ 2. دیدن آن حضرت را در خواب و بیداری و انطباق هیکل وی در قلب بیننده. نیمه اول این کتاب صلوات و در اثنا مقاصد صوفی ابن مشیش با جمله های «اللهم صل ...» آمده و در نیمه دوم که به عنوان خاتمه می باشد توضیح آنچه مشکل بود دیده می شود و در این بخش منقولات بسیاری به نثر و شعر از بزرگان صوفیه نقل شده است. نام کامل این کتاب «الالمام و الاعلام بنفثة من بحور علم ما تضمنته صلاة القطب مولانا عبدالسلام» می باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8581

آغاز: الحمد لله الذي جعل مدد النبوة مستمر السريان في الأمة و ابقى نورها مدام الاشراف في القلوب فضلا منه ورحمة؛ انجام: تمم الله لنا ذلك بالثبوت عليه و تنميته حتى نموت و نبعث عليه مع العافية التامة بمنه و كرمه آمين. خط: مغربي، كا: علي بن عبد النبي بن سليمان بن علي، تا: يكشنبه 13 جمادى الاول 1175ق، مجدول؛ جلد: تيماج قهوه اي ضربي، 181گ، 19 سطر، اندازه: 22×17 سم [ف: 22-158]

الألم و وجه الحسن فيه / كلام و اعتقادات / عربي

al-alam Wa wajh-ul husn fi-hi

علم الهدى، علي بن حسين، 355-436 قمری

(alam-ol-hoda, 'ali ebn-e hoseyn (967-1045

رساله کوتاهی در تعریف ألم و بیان وجه حسن آن که به نظر مؤلف به غیر از سه جا (ظلم، عبث و مفسده) حسن دارد، سپس ایشان با استدلال و بیان دیدگاههای دیگران، به بررسی موضوع پرداخته است.

چاپ: در ضمن مسائل المرتضی، در بیروت، 1422ق

[مسائل المرتضی، بیروت، 1422ق، 202-207]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12923/36

آغاز: قال کی أن الأم يحسن اذا لم يكن ظلمة ولا عبثا و لا مفسدة استحقاق و زيد فيه ولا كان علي وجه المدافعة فان ذكر القصد في الحد فصل الألم المقصود متى تعري من الوجوه الثلاثة؛ انجام: لو كان شيء من ذلك مفسدة في بعض الأوقات لوجب على الله تعالى أن يبينه لنا و يميزه فلما يفعل ذلك علمنا أن جميع الاوقات متساوية في وجوب ذلك كله و هذا بين، تمت. خط: نسخ، بی كا، تا: قرن 11؛ كاخذ: شرقی، 2گ (180-81)، 23 سطر، اندازه: 15/5×10/5 سم [ف: 32-768]

الواح (گویا) / تراجم-فارسی

(alvāh (gūyā

ابن خاوند فضل الله حسینی، ق 9 قمری

(ebn-e xāvand fazl-ol-lāh-e hoseynī (- 150

در شرح حال بزرگان خاندان خاوند شاه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8531

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 4 شوال 1277 ق [مختصر ف:-80]

الواح / بهائیت / عربی و فارسی

alwāḥ

بهاء الله، حسینعلی بن میرزا بزرگ، 1309-1233 قمری

-baha'-ol-lah, hoseyn-ali ebn-e mirza bozorg (1818

ص: 769

نامه ها و الواحی است پراکنده از بهاء الله که به مریدان خود نوشته و در مناسبت های گوناگون بدانها فرستاده است. این نامه ها به عربی و گاهی به فارسی است.

چاپ: مطبوعات السعادة، 1338ق.

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2564/1

آغاز: لوح اول در استخراج شکل چهار در چهار عددی و حصر کمیة آن؛ انجام: پایان: جدولی است که در خانه آخر این جدول عدد 534 نوشته شده است.

درین قسمت تشکیل «الواح» چندی آمده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: محتملا قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، الوان، جلد: تیماج، تریاکی، مستعمل، یک لا، 42 ص (1-42)، 21 سطر (7×16)، اندازه: 18×24 سم [ف: 6-82]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3016-ف

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1152ق [فیلمهاف: 2-27]

3. تهران: فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: 137

در سه مرتبه و 64 اسم و بیست مظهر و بفارسی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای تیره ضربی مقوایی، 13 سطر (7×12)، اندازه: 13×18 سم [نشریه: 3-149]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26784

آغاز: هو هذا لوح البهاء قد نزل من حیروت البقاء؛ انجام: قل لك الحمد یا مالك الغیب و الشهود

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23667

آغاز: هو الأقدس الأعظم العلی الابهی؛ انجام: و علی من معك من أحبباء الله

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: قرن 13 [رایانه]

6. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 6114/6

آغاز: بسم الأیدی الاحدی القدمی؛ آن یا علی انا اردنا أن نرسل الیک عرفا من هذا الفرع المتحرک

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن قرمز، 17 سطر [ف: 9-170]

7. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 6114/7

آغاز: بسمله، المقتدر علی ما یشاء. هذا كتاب نزل بالحق وفيه يذكر ما تلوح به وجه الامر بين الارضين و السموات

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن قرمز، 17 سطر [ف: 9-170]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6114/8

آغاز: بسم الله الاقدم الاعظم، قد احترق المخلصون من نار الفرق، اين تشعشع انوار لقائک

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن قرمز، 17 سطر [ف: 9-170]

9. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 6114/9

آغاز: بسم الله العليم الحكيم. هذا كتاب من لدى الرحمان الى الذينهم اقبلوا الى قبلة من في السموات و الارضين

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: میشن قرمز، 17 سطر [ف: 9-170]

10. تهران: ملک، شماره نسخه: 6115/3

آغاز: بسمله. الحمدلله الذي نزل المجرة الطوع طلوع شمس الرحمة، ليد لعن كل الالسن في تلك الظلمات ... و بعد فيا ايها المتعارج الى معراج التحقيق؛ انجام: و تقول سبحان ربك العزة عما يصفون، و السلام على المرسلين، و الحمدلله رب العالمين

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: میشن قهوه ای، 2 گ (16-18 پ)، 19 سطر [ف: 9-171]

11. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4196/1

آغاز: باسم خداوند حی قیوم گرفتم قلم عنایت تو را در این آن ای پروردگار من و حاضر نمودم مدا و داد تو را در مقابل چشم تو و دستهای قدرت تو؛ انجام: فسبحانک ما ابعد حد الناس همه دفتر؛ بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ در نسخه یک کارت

چاپی است که در آن «ولی الله» دستور داده است که اهل بها در همه جا «جمال اقدس ابها را پرستش نمایند»؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 28 سطر (7-15)، اندازه: 20×12 سم [ف: 13-3166]

12. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6115/4

آغاز: بسمله. شهد الله أنه لا اله الا هو، و الملائكة و اولوالعلم قائما بالقسط ... قد رفع على الجبل كتابك و اشهدت بما شهد الله في علمه؛ انجام: فتفكر في عدة اليوم فانه اذا انقص من مراتب قبل الفجر تين سر المبداء و المآب

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: میسن قهوه ای، 2 گ (18 پ-20 ر)، 19 سطر [ف: 9-171]

13. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1383/2

آغاز: بسم الله العلی الاعلی، ذکر رحمة رب عبده قاسم لیشکر الله بارئہ؛ انجام: و علی من أقبل الیه و تجنب عن الذی ضل و غوی.

در این مجموعه پنج لوح قرار دارد که در یکی از آنها (= لوح اول) نام شخصی که این لوح برای او صادر شده نیز آمده است این الواح خطاب به افراد و پیروان است و موضوع بحث در اغلب آنها عالم علوی و رهایی ازین جهان و سکونت در عالم بالاست. همه الواح بزبان عربی می باشد و در پاره ای از آنها با استعمال ضمیر مفرد مخاطب فهمیده میشود که مورد خطاب آن شخص واحدیست؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج کوبیده مقوایی، 5 ص، 18 سطر (6/5×13/5)، اندازه: 22/5×14 سم [ف: 3-439]

14. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 6118

آغاز: الحمد لله بلجلج بحور النور في هذه الأيام الصماء الدهماء ...

ص: 770

و بعد فاعلم يا ايها الناظر هذه الأوراق بان الله علم الانسان علم الحروف ليبين المراد باسمائه؛ انجام: اذا نسئل بان يجعلنا و اياكم من الطائفين في حوله و الحاضرين في بساطه و المستشهدين بين يديه اذا انه لهو القادر المعطي العزيز المحبوب.

و سور بهائی مانند سوره هيكل، دارای جدولهای خواص اسماء که جدول کبير و صغیر خوانده می شود؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ دو جدول اعداد و حروف آغاز؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن مشکی مقوایی، 238 گ، 19 سطر، اندازه: $22/1 \times 14/3$ سم [ف: 1-46]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16202

آغاز: الثنا الذي ظهر من نفسك الأعلى؛ انجام: انت المعطي المقتدر الكريم الرحيم الروف

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حبيب الله، تا: 1225 ق [رایانه]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16282

آغاز: اني انا اله لا اله الا الرحمن الرحيم؛ انجام: بذالك لئل لطيع عليه كل جبار مردوده

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1282 ق [رایانه]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16103

آغاز: بعضی از الواح مبارک این کتاب مستطاب؛ انجام: اسئل الله أن يجعلك كبيره من

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1290 ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

18. تهران، وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه: 2-66

این فقره، به اصطلاح آیات و کتاب مقدس مربوط به فرقه مذکور است که با تقلیدی کاملاً واضح و مستهجن از قرآن کریم؛ کان میرزا محمد نیریزی، تا: 1292 ق؛ جلد: تیماج سر مه ای، 161 گ، اندازه: 21×13 سم [ف: -220]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11280

آغاز: هذا سوره الهيكل - نزل من جبروت الله العزيز المنيع: سبحان الذي نزل الآيات لقوم يفقهون؛ انجام: در جميع اوقات تفصيل خود را بساحت اقدس ارسال دارید.

خط: نسخ، کا: ملا رسول اسکویی، تا: 1296 ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای با کناره سیاه، 126 گ، 16 سطر، اندازه: 21×14 سم [ف: 60-33/2]

20. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6121/1

آغاز: هو الله البهي الابهي ... قد اتى رب الارباب في ظل السحاب ... من لدى الله المقتدر المختار؛ انجام: كذلك قضى الحكم في لوح

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: حبیب الله ازغندی، تا: 1296ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و صورتی و سبز و آبی، جلد: میشن قرمز، 5گ (1پ-6پ)، 15 سطر، اندازه: 134 × 21/2 سم [ف: 9-180]

21. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 6121/5

بسم الله الاقدس الابهی: ... المقتدر علی من یشاء هذا کتاب نزل بالحق ... اقبلو الی الله فی یوم التناد رسولی لاتحزن عما و لو علیک الواح 771 ... بسم الله العزیز الأعظم هذا کتاب کریم ... هذا اللوح الاقدس. هذا کتاب من لدنا الی الذی ما ... سبحات الأسماء ... لوح السحاب، قد نزل من لدی الله مالک الرقاب ... بسم الله الباقی بلازوال قل انا انزلنا من جهة العرش هو الأقدس الابهی کی ظ... بسم الله الاقدس الأعلى، هذا کتاب کریم نزل بالحق ... جناب خلیل علیه بهاء الله کتاب نزلت آیاته عربیات ... جناب شمس العلماء بسم الله العلی العظیم انا کنا ... فی سجن عکا منقطعاً ... بسم المهیمن علی العالمین آن یا احبائی فی المعمورة ... جناب حاجی میرزا حبیب قد کنت صامتا عن الاذکار ... هو السلطان العلیم الحکیم هذه ورقة الفردوس ... علی افنان سدرة البقاء بالحنان قدس ملیح .. ذکر لمن ... بلقائی و ... الی وجهی ... جناب میرزا محمد تقی بن ارتقی الی الرفیق، بسم الباقی بعد فناء الاشیاء ... جناب میرزا آقا بابا بسمه الدائم الباقی العلی العظیم .. هذا کتاب انزله الرحمن ... شهدالله بما تشهدنا فی الصحیفة؛ یسا اشجار که باثمار ودیعه الهیه تریین یابد؛ آنچه لدی العرش محبوب تبلیغ امرالله است؛ آن یا م ح م د فانشق رائحة الربانی ... میرزا محمد حسن، عرض میشود که حزن و کدورت آنجناب نه بحدی مشهود گشت؛ آقا میرزا رضاعلی اخوی در این وقت که سماء قدرت الهی بفجر عظمت مزین گشته؛ آقا میرزا تقی، ورقه مبارکه از اغصان سلاله بقا روئیده؛ جناب میرزا آقا عندلیب سنا میگوید؛ بسم الهو یشیر عما عرش هو به بقمیص سنای عز صمدیه؛ حوا خانم الحمد که ظلمات؛ جناب حاجی کمال الدین طلعات قدس در ..... و جهات انس در وفات آسید ابراهیم، بدایات کلام و غایات ختام؛ در اثنای مسافرت مصر بیکی از دوستان نوشته قاصد امین نامه مشکین ... در شهادت ابوالقاسم شیخ عبدالرحمن، مهی بر آمد از این شهر سوی شهر دگر؛ باهل سلیمانیه نوشته، دی شیخ با چراغ همیگشت گرد شهر ...

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: حبیب الله ازغندی، تا: 1296ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و صورتی و سبز و آبی، جلد: میشن قرمز، 71گ (25ر-96پ)، 15 سطر، اندازه: 134/4 × 21/2 سم [ف: 9-181]

22. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5168

خط: نسخ، بی کا، تا: 1297ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی مقوایی، 223گ، 17 سطر (10 × 15)، قطع: خشتی، اندازه: 18 × 22 سم [ف: 15-4134]

23. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 16097

آغاز: ذکر اسم ربک عبده اذ دخل بقعه الفردوس مقر الذی استشرقنا علیه أنوار الوجه؛ انجام: کتبه عبد الفانی الذبیح الکاشانی اللهم اغفر کاتبها وقارئها بحق البهی الالهی فی شهر الفلا 1298

خط: نستعلیق، کا: کاشانی، ذبیح، تا: 1298 ق [رایانه]

آغاز: بسم ربنا العلى الأعلى، الباب المذكور بيان أن العباد لن يصلوا؛ انجام: في سورة النهي فسبحان ربنا الأعلى و خورده نگیرند

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: 1298 ق [رایانه]

25. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8857

آغاز: بسم الله المقدس الغرير الجميل؛ انجام: انت الحاکم في المبدء و المعاد در نهایت احزان و هم و غم رقم زده شد

خط: شکسته نستعلیق، کا: حبیب، تا: 1299 ق [الفبائی: 65]

26. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5883-29/223

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: تیماج قهوه ای، 123 گ، 10 سطر، اندازه: 8 × 10 سم [ف: 1-485]

27. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 437 کر

آغاز: بسم الله الأقدس الأبهي، هذا كتاب من لدنا إلى الذي إذا سمع النداء من شطر ربه الأبهي قال بلى يا إله من في الأرضين و السموات لتجدنه آيات ربه مرة أخرى؛ انجام: لاتقنطوا من هذا الفضل أن اقتنوا و اتقوا و لاتكونوا من الذين إذا نزلت الآيات كفروا بالله العزيز الحميد كذلك أشرقنا عليك من أفق السجن هذه الكلمات المشرات لتقوم على ثناء ربك و تكون من الشاكرين

مجموعه ای از الواح و مکتوبات عربی فرقه ضاله بهائیت است که مشابه آن نیز در کتابخانه ملی ملک در تهران به شماره 6122 موجود است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ مصحح، کاغذ: فرنگی نخودی نازک آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای روشن، 256 گ، 19 سطر (21/5 × 14/5)، قطع: رقعی، اندازه: 8 × 15 سم [ف: 146-40/2]

28. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3588

آغاز: هو الله. يا من تمسك بذيل الكبرياء اعلم ان لسان الغيب من الملكوت الابهي يخاطبك بهذا الاثناء و يقول يا مهدي ثبت القدم على العهد القديم، انجام: و البهاء عليك و على جميع احباء الله ع.

چند لوحی است به فارسی از رهبران گروه بهایی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 113 گ، 13 سطر (6 × 11)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 12-2600]

29. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4680

بیست و سه لوح است از رهبران گروه بهائی با عنوان های «کتاب عهدی (خطی)»، شیراز به واسطه جناب عندلیب حدیقه توحید علیه بهاء الله، شرق و غرب احبای الهی علیهم بهاء الله الابهی بواسطه جناب آقامیرزا علی اکبر میلانی طبع شده به جمیع ولایات ایران و هندوستان و ترکستان ارسال دارند» (در آن از سفارت بهیه انگلیس و اعلیحضرت شهریاری یاد شده و در پایان آمده: فدایی درگاه حضرات مولی الوری علی اکبر میلانی استتساخ نمود شهر صفر 1326- نسخه چاپی است)، باز همان عنوان از همان میلانی مورخ 7 محرم 1327 طهران بواسطه امة الله المنجذبة فائزة امة الله هاجر عليها بهاء الله الابهي در پایان آمده عبدالله البهاء عباس)، طهران جناب آقا خان معلم انگلیزی مدرسه مقدسه تربیت علیه بهاء الله الابهی، یکی دیگر که در پایان دارد: «فدائی درگاه حضرت عبدالبهاء جل شأنه

(علی اکبر میلانی استنساخ نمود ليله دهم جمادى الثانيه 1332) نیز: طهران، بواسطه جناب حاجی میرزا عبدالله صحیح فروش و جناب میرزا علی اکبر میلانی طبع نموده بجمع اطراف ارسال دارند از همان میلانی مورخ شوال 1324 و خطاب بمردم همدان هم در آن هست)، بواسطه جناب امین الورقة الموقنة أمة الله فائزه عليها بهاء الله الابهي (نام «آقا سید صادق علیه بهاء الله الابهي» در آن آمده و نوشته آقا بابای نیریزی معلم اطفال است مورخ ع 1329/1)، شرق و غرب خصوصاً احبای ایران عموماً عليهم بهاء الله الابهي (از فانی علی اکبر مورخ 1324)، ترجمه عربیه ای است که امة الله المنجذبة لواعيال جناب دکتور گتسنگر در پارس بواسطه حضرت صدراعظم ایدة الله تعالی بحضور اعلیحضرت شاه خلد الله ملکه عرض کرده است (در پایان آمده کنیز خاضعه امر ابهي لا گتسنگر) مورخه 19 ج 2 در نیویورک سواد شد. ترجمه مکتوبی که لوا از پاریس بعد از ملاقات با اعلیحضرت و صدر اعظم شوهر خود دکتور کتسنگر نوشته است (یکی با خاتمه عبد فانی علی قلی اشتغال این کلانتری دیگری از آقا بابای نیریزی مورخ رجب 1320)، طهران، اعضای محترمه محفل مقدس روحانی روحی فداهم ملاحظه نمایند (از میلانی مورخ 5 اشباط 1922 = 19 حمل 1301)، باز لوحی است بی عنوان و در پایان آمده: «این ورقه مدتی در زیر زمین محفوظ بود و رطوبت در آن تأثیر نمود چون بیرون آورده شد ملاحظه گردید که رطوبت بعضی مواقع آن را تأثیر نموده و چون بقعه مبارکه در اشد انقلاب بود ورقه بحال گذاشته شد ع» نیز با عنوان «هو الابهي» خطاب به نصیر دیوان از خوانسالار میرزا محمد، ستایش از «سید» ایکه در مجله مقتطف قاهره از او یاد شده و فارسی و تازی نمیدانست و دارایی خود را وقف تهی دستان کرد و خود بتبلیغ و تبشیر پرداخت، ترجمه شعر انگلیسی مسیوط کارت (نوشته همان خوانسالار)، بواسطه حاجی میرزا عبدالله آقا سید حسن، لوحی دیگر نوشته همان خوانسالار، مخمس جناب القائی که مطرز بغزل حضرت طاهره نموده، ترجمه اشعار علیا مومنه موقنه مسیس بارنی امریکایی پس از ایمان آوردن و ایثار دارائی سروده میرزا یونس خان بفارسی، بوسیله جناب امین الورقة الموقنة أمة الله فائزه عليها بهاء الله الابهي، جناب آقا سید صادق علیه بهاء الله (از آقا بابای نیریزی مورخ 1320/16) غزل و مثنوی (از ع) نیز عنوان: امة الله المنجذبة ورقه موقنه فائزه عليها بهاء الله (از ع) لوح مشتمل بر مناجات و خطاب بیاران (از ع)، نیز «الواح وصایا عبدالبهاء» (از عبدالبها عباس) لوح مناجات (از خوانسالار میرزا محمد در 1319) اشعار فارسی ببحر مستزاد با تخلص ورقا (خطی) (جز دو جزوه دیگر جزوه ها همه چاپی است)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 99 گ، 11 سطر (6 × 11)، اندازه: 9 × 12 سم [ف: 14-3629]

30. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1714 - ف

آغاز: هو الله تعالی شانہ العظمة و الکبرياء، حمد مقدس از ادراک

ص: 772

اولین و آخرین مالک یوم‌ال‌دین را لایق و سزا است؛ انجام: كذلك امر ربك من شطر هذا السجن البعيد

بی‌کا، تا: قرن 14؛ 470گ، 16 سطر، قطع: بغلی [فیلم‌هاف: 1-16]

31. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4688

آغاز: هو المعز الملی الناطق العلیم شهد الله أنه لا اله الا هو و الذي اتی انه هو الموعود في الكتب و الصحف؛ انجام: و كانوا علی مناہج الحق لمن السالکیت.

یک خطبه عربی و یک مناجات عربی است و عریضه تظلم به فارسی و یک تظلم به فارسی و عربی و یک تظلم به عربی و یکی با عنوان «هذا ذکر ما ظهر في سنة ستین في ایام الله المقتدر المهیم العزیز العلیم» بعربی و چند لوح فارسی یا عربی و نامهای به «یکی از احبای الهی» باز چند لوح دیگر تا میرسد بعنوان «یا علی قبل حیدر»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 190گ، 11 سطر (4×8)، اندازه: 9×12 سم [ف: 14-3635]

32. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 16561

آغاز: هو الله، بارفروش جناب شیخ زین العابدین؛ انجام: بواسطه حضرت حیدر قبل علی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن 14 [رایانه]

33. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 23401

آغاز: بسمله، المبدع العلیم الحکیم کتاب انزله الرحمن؛ انجام: في 5 شهر شوال سنه 1302 انه لا اله الا هو الفرد الخبیر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: 1302 ق [رایانه]

34. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 16118

آغاز: هو الناطق بالحق و ملکوت البیان؛ انجام: بشره ها اراده الله لیكون من الفرحین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: 1305ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

35. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 703

آغاز: هذه سورة الدم ... آن یا محمد اسمع نداء ربك عن هذا المقام الذي لن یصل الیه ایدی الممکنات و لا افئدة الموجودات؛

خط: نستعلیق، کا: خادم، تا: 20 رجب 1305 ق (پایان بخش الواح)؛ در پایان این نسخه بیست و هفت مناجات و دعا با همان روش؛

جلد: روغنی دارای نقش منظره ای طبیعی، 281گ، 14 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 2-363]

36. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 29/193-5853

آغاز: به نام دوست الله المثل الأعلى گل معنوی در رضوان الهی به قدوم ربیع معانی مشهود ولكن بلبلان صوری محروم مانده اند گل گوید ای بلبلان منم محبوب شما خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1310ق؛ 151گ، 11 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 1-485]

37. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5302-26/182

آغاز: بسم الحاکم علی ما کان وما یكون ان اول ما کتب الله علی العباد عرفان مشرق وحیه و مطلع امره الذي کان مقام نفسه فی عالم الأمر و الخلق؛ انجام: قد حرم علیکم شرب الافیون أنا نهیناکم عن ذلك نهياً عظیماً فی الكتاب و الذي شرب انه لیس منی اتقوا الله یا أولی الألباب.

خط: نسخ، بی کا، تا: 9 جمادی 1313ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، ضربی مجدول، 93گ، 9 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 1-485]

38. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 451

آغاز: هو الناطق علی ما یشاء یا غصن الاعظم قد حضر لدی المظلوم کتابک و سمعنا ما ناجیت به الله رب العالمین

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 22 رجب 1313ق (شاید تاریخ تألیف یکی از رسالات باشد)؛ جلد: مقوایی، 20گ، 14 سطر، اندازه: 13/5×21/5 سم [ف: 1382]

39. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26494

آغاز: النطق و البنیان البلیغ؛ انجام: عالم فانی را به ملک باقی کشد 1320

خط: نستعلیق خفی، بی کا، تا: 1320ق، قطع: رقعی [رایانه]

40. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 914

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالحسین آواره تفتی، تا: ربیع الثانی 1326ق؛ با یادداشت «ثم عدلت عن عبدالبهاء آواره در محرم 1345، با فهرست در پایان، با تاریخ تولد انور آقا در صبح 5 شوال 3 اسد از 1337؛ کاغذ: سفید، جلد: عطف تیماج زرکوب، 185گ، 9 سطر (6×10)، اندازه: 11×14 سم [سنا: ف: 2-90]

41. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 24 جمادی الاول 1328ق [دلیل المخطوطات: 1-52]

42. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26788

آغاز: هو الله تعالی ... حمدا لمن تشرف ارض الباء بقدوم من طاف؛ انجام: و یستمدون من حرارتها و علیک البهاء الابهی ع ع سنه 1330

خط: نسخ خفی خوش، بی کا، تا: 1330ق، قطع: خشتی [رایانه]

43. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2960ف

نسخه اصل: بادلیان 44.Pers؛ کا: میرزا یوحنا داود، تا: 1332ق [فیلمهاف: 2-15]

44. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26794

آغاز: هذه زیارة نزلت من قلم الأبھی فی افق العلی لحضرت سید الشهداء؛ انجام: یقول یا الهی هذه امتک و ابن امتک الخ .. سنه 1333

خط: نسخ، کا: تبریزی، میرزا آقا، تا: 1333ق؛ قطع: رقعی [رایانه]

45. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 814

خط: نسخ و نستعلیق، کا: یزدان بخش بروجنی (بعضی از بخش ها)، تا: 23 جمادی الثانی 1344 محمدی؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکى، 233 گ، مختلف السطر، اندازه: $13 \times 20/5$ سم [ف: 3-22]

46. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 27/158-5488

آغاز: هو الله لوح در خصوص تعلیم و تربیت ای احیای الهی و

ص: 773

اماء رحمانی جمهور عقلا بر آنند که تفاوت عقول و آراء از تفاوت تربیت و تعلیم آداب است؛ انجام: ملاحظه فرمایند چقدر اهل تقض سریع النکت بودند فسوف ترى الناقضین فی خسران مبین و الحمد لله رب العالمین

خط: تحریری، کا: حسین لامع آرانی، تا: 3 اردیبهشت 1314ق؛ جلد: گالینگور، 190گ، 13 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-485]

47. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4209-ف

از لوح توحید تا کتاب عهدی که 22 لوح می شود؛ خط: نستعلیق، کا: توانگر، تا: آدینه 29 فروردین 1320ق [فیلمهاف: 3-32]

48. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5539-27/209

آغاز: زیارت حضرت اما بدیع هو المبین العظیم جوهر عرف تضرع من قمیص رحمة ربنا العلی الابهی علیک یا ایها المقبل إلى الأفق الاعلی و الناطق بثناء مالک الاسماء؛ انجام: عنقریب کشور ایرانرا منور نماید و از ظلام اسارت و جهالت و عسرت نجات دهد و آزاد نماید و ان هذا الوعد محتوم بنده آستانش شوقی

خط: تحریری، کا: محمد مخلصی، تا: شهر المسائل 111 و دی 1333؛ جلد: مقوای لایبی، عطف پارچه ای، 112گ، 13 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 1-485]

49. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [تراثنا: س 18 ش 1 و 2-205]

50. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23345

آغاز: أن یا ملوک الأرض اسمعوا نداء الله؛ انجام: من هذا الافق اللامع المبین

خط: نسخ، بی کا، بی تا [رایانه]

51. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26801

آغاز: هو الله العلی الاعلی اصل کل الخیر هو الاعتماد علی الله؛ انجام: المختوم باسمه القیوم فی یوم عجائب

خط: نسخ، بی کا، بی تا (رایانه) 52. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6107/7

آغاز: هو المبین الحکیم، حق جل جلاله از برای ظهور جواهر معانی از معدن انسانی آمده، الیوم دین الله و مذهب الله آنکه مذاهب مختلفه و سبل متعدده را سبب و علت بغضا نمایند؛ انجام: آنچه گفته شد امام وجوه بوده، حق جل جلاله آگاه و عمل گواه لاحول و لاقوة الا بالله البهاء... و علی کل مقبل ثابت مستقیم، و الحمد لله العلی العظیم

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، 9گ (257پ-263پ)، 14 سطر، اندازه: 11 × 17/8 سم [ف: 9-163]

53. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8700

آغاز: شهد الله اني آمنت بالذي بذكره شرب المقربون رحيق الحيوان؛ انجام: هو الفرد العزيز الحكيم

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 65]

54. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6577

آغاز: بشارت عظمی آنکه در ایامی که احکام از سماء مشیت مولی الانام نازل بعضی ارسال شد و بعضی حسب الامر از کتاب اخذ شد از جمله صلوة بوده تا در انجام: لا اله انت الفرد الواحد العزيز الحكيم

در این اثر یکی از الواح حسینعلی بهاء می باشد آداب نمازها و وضو بهائیان و نیز تعدادی مناجات به عربی و فارسی ذکر شده؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور مشکی، عطف قهوه ای، 16 گ، 8 سطر (6/5 × 10/5)، اندازه: 11 × 17/5 سم [رایانه]

55. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6414

خط نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: الوان، جلد: پارچه ای [الفبائی: -487]

56. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:

6108/11 آغاز: قل يا ملاء الارض و السماء؛ انجام: فسبحان الله عما يقولون المشركون ... تسبيحا كبيرا رب العالمين بديعا

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید و آبی و سبز، جلد: میشن قرمز، 10 گ (40 - 50 ر)، 11 و 13 سطر، اندازه: 11/3 × 18 سم [ف: 9-167]

57. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6108/17

آغاز: الحمد لله الذي خلق الماء؛ انجام: و الاستطقسات الأربعة و الطبايع العوالي المحدثه ... هو المقتدر القدير

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید و آبی و سبز، جلد: میشن قرمز، 1 گ (78 پ - 79 ر)، 11 و 13 سطر، اندازه: 11/3 × 18 سم [ف: 9-168]

58. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6107/6

آغاز: (از برای پسرش نازل شده است) هو الأقدس الاعظم، يا بديع نوصيك بالصبر و السكون و الأمانة، التي كانت وديعة الله بين خلقه؛ انجام: و بشجر الخشوع ثمرا، فاسئل الله أن يحفظك من حرارة الحقد و مبارة البرد. انه قريب مجيب

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، 1 گ (257 - 257 پ)، 14 سطر، اندازه: 11 × 17/8 سم [ف: 9-163]

59. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3640

آغاز: حمد مقدس از ادراک اولین و آخرین مالک یوم الدین را لایق و سزاست که بکلمه علیا نطق فرموده انجام: لا تحزني الا لفراقی و بلائی و لاتفرحي الا بذكری و ثنائی كذلك امرک ربک من شطر هذا السجن البعيد

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، 335گ، 14 سطر، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 10-40]

60. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26821

آغاز: ای صاحبان هوش و گوش اول سرورش این است ای بلبل معنوی؛ انجام: توجهوا إلى شاطي الأمر في ساحل هذا البحر المتموج العظیم

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بیتا [رایانه]

61. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 2025/2

آغاز: هو الابدع البديع الإبهى سبحانه الذي نزل الآيات لقوم

ص: 774

یقهون ... آغاز بخش فارسی: قلم اعلی می فرماید ای نفسی که خود را اعلی الناس دیده

در میان سه سؤال است پیرامون رجعت و حدیث من عرف نفسه و المؤمن حی فی الدارین با پاسخ آنها؛ بی کا، بی تا، 95 گ، اندازه: 8×
13 سم [ف: 3-169]

62. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4122

آغاز: یکی از احبای الهی مکتوبی بحاجی محمد کریمخان نوشته و در آن مکتوب سؤال چندی نمود

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ پشت برگ آخر یک رباعی در مدح بهاء؛ مهر: «عبد محمد علی» (بیضی)؛ جلد: گالینگور مشکی، 33 گ،
مختلف السطر، اندازه: 18/5×11/5 سم [ف: 11-139]

63. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 189 فرخ

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، 156 گ، 13 و 17 سطر (5×12/5)، قطع: جیبی، اندازه:
17×10 سم [ف: -10]

64. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6146/2

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی و گوناگون، جلد: کاغذی، مختلف

السطر [ف: 9-192] 65. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26793

آغاز: هو الله قد نزل هذا اللوح العظيم و الذكر الحكيم؛ انجام چون شمس صمدی روشن و لطیف و پاک و طاهر ظاهر شوند لیس هذا
علی الله بعزیز

بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [رایانه]

66. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3924

آغاز: این لوح مخصوص حضرت سلطان در ادرنه نازل این عبد خادم آنجناب ارسال داشت که قرائت فرمایند ... هو الله تعالی شأنه
العظمة و الاقتدار-یا ملک الأرض اسمع نداء هذا للمملوک

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ هدایی؛ استاد محمد زنبق؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: تیماج عنابی، 118 گ، 15 سطر (6×12/5)، اندازه: 10×
16 سم [ف: 5-1850]

67. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 704

آغاز: باسم ربنا الأقدس الأعظم العلی الابهی یومی از ایام نشسته بودم در امر الهی متحیر و در آنچه در ارض کاف و را ظاهر شده متفکر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ به چند خط؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج سبز، 295 گ، مختلف السطر، اندازه: 12×19/5 سم [ف: 2-]
[364]

68. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26815

آغاز: قل من اراد حفظ نفسه فليقرء هذه الآية في العشي والابكار؛ انجام: انك انت الكريم الرحيم الوهاب و انك انت العزيز الرؤوف
الرحمن غ غ

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ قطع: جانمازی [رایانه]

69. همدان؛ یوسفی، تقی؛ شماره نسخه: 1

بی کا، بی تا [نشریه: 5-387]

70. همدان؛ یوسفی، تقی؛ شماره نسخه: 2

بی کا، بی تا [نشریه: 5-1387]

71. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1950

آغاز: ای اهل ملکوت ابھی دوندای فلاح و نجاح از اوج سعادت عالم انسانی بلند است

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ نامہ عربی نسخ، روی نسخه آمده کہ نامہ ہا بہ خط خود عباس افندی است؛ جلد: تیماج مشکی
بدون مقوا، 13 گ، 14 سطر، اندازه: 11×14/5 سم [ف: 5-316]

72. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1469

آغاز: بواسطہ جناب آقا میرزا احمد جناب آقا سید زین العابدین

در اصفهان علیہ بہاء اللہ الابھی: ای سید العابدین نسخه اصل: کتابخانہ ای شخصی قم؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ رونویس اصل، زیر
ہر نامہ چنین مکتوب است کہ لوح فوق بہ مهر و امضاء و خط اصل است و در پایان ہر عنوان مهر مسدس محفل روحانی اصفهان سنہ
80» آمده است؛ 300 ص [عکسی ف 4-295]

73. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7482-38/102

آغاز: بسملة الذي تجلى على قلوب الصافية النورانية ... حمد و ثنای مقدس از ادراکات اهل ارضین و سموات ذلت اقدس مقدس ممتنعی
رالایق؛ انجام: بذکر جانان مسرور و شادمان باشند و از مصاحبت با جنود شیطان بر گران

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: گالینگور مشکی با عطف و گوشہ قہوہ ای، 143 گ، 13 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 1-484]

74. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26787

آغاز: هو الله الهی الهی ان هذه النفوس الزکیة اطمئنت بذكر کی؛ انجام: مقبول درگاه رب جلیل مدت حیات از عنفوان جوانی تا ناتوانی

خط: نسخ یا نستعلیق، بی کا، بی تا، قطع: خشتی [رایانه]

75. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26796

آغاز: الله عاشقان خلعت هستی از بر افکنند؛ انجام: سخنان بی ادبانه می گفتند این نازل شده درباره ائمه گفته اند

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ قطع: رقی [رایانه]

76. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6120/1

آغاز: ذکر من لدنا تشرف بالمنظر الاکبر و فاز بلقاء الله العزیز المتبع توجه الی العرش الأعظم ... هیچ امری اعظم از استقامت نیست چه که مشاهده شد؛ انجام: که شاید غریبی بوطن اصلی خود که مقام الیه راجعونست توجه نماید ... و ... از نفحات کلمات الهیه بحیات باقیه
فائز شود و البهاء علیک

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 17 سطر [ف: 9-179]

الواح / بهائیت / فارسی

alwāḥ

ص: 775

صبح ازل، یحیی، 1246-1330 قمری

(sobh-e azal, y ahyā (1831-1912

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 10783

این نسخه چاپی است؛ بی کا، بی تاب چاپ عکسی و سربی، بی تاریخ، گراور شده از دستخط صبح ازل، با مهر او در آغاز کتاب، ذیل این مهر یادداشتی از علی روحی درباره سرگذشت این مهر و دست به دست شدن آن (3ر) دو صفحه ابتدای نسخه یادداشت مفصلی از همان علی روحی در 24 مرداد 1354ش درباره سرگذشت وسایل و نوشته های صبح ازل که آنها را فخر تاج خانم و قمر تاج خانم دختران مرحوم حاج میرزا هادی دولت آبادی در سال 1329 از منزل وی از قبرس آوردند، از جمله این کتاب است که «نسخه اول کتاب بعضی الواح و آثار است»؛ جلد: گالینگور سبز، 41گ، سطور و اندازه ها مختلف، اندازه: $13/5 \times 21/5$ سم [ف: 20-323]

الواح (مجموعه) / کلام و اعتقادات / فارسی و عربی

مشهد رضوی: شماره نسخه: 23691

آغاز: بنام خداوند یکتا ای کریم انشاء الله بعنایت کریم؛ انجام: المبرم الحکیم تمت بید الاحقر

خط: نسخ، کا: (میرزا) محمد، تا: 1300ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

الواح احکام و گفتار بهائیا / کلام و اعتقادات / فارسی

alvah-e ahkam va goftar-e baha'i-ha

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26806

آغاز: هو اله. ای بنده گان جمال مبارک این معلوم و واضح است که؛ انجام: پیروی می کنم پدران خود را

خط: نسخ، بی کا، بی تا، قطع: خشتی [رایانه]

- الواح الأحرف < الحروف

الواح التیسیر فی تدبیر الاکسیر ا کیمیا / عربی

alwāḥ-ut tay sīr fī tadbīr-il iksīr

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 132/4

آغاز: بسمله. و به ثقتی و الصلوة و السلام علی النبی الامی المصطفی محمد و آله الطاهرين. أما بعد فهذه رسالة يسمى بالواحد التيسير في

تدبير الاكسير تصنيف المولى شيخ الاسلام افتخار الحجاج حاج قوام الملة قال أوصله الله تعالى الى أثمار اليقين ذكر التدابير السبعة و طريق معرفة النار لكل واحد و مقدار زمان الحل؟ انجام: صار أيضاً في الغاية و أن مزجه بالاول لا يفسده اصلاً و رأساً و الله العالم بالحقايق.

خط: نستعليق، كا: مصطفى بن هاشم حسيني، تا: قرن 13؛ جلد: تيماج مشكى، 7 گ (23 پ-29 ر حاشيه)، 17 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف:-200]

الواح الجواهر = جواهر الالواح / علوم غريبه / عربي

alwah-ul jawahir = jawahir-ul alwah

افلاطون، 2427-347؟ قبل ميلاد

(aflatin (-427--347

رساله ای است در علوم غريبه که گویند افلاطون آن را در بين

گنجی یافته است. در این رساله ادعا شده که افلاطون حکيم الواحی یافت ناشناخته و پس از کاوش بسیار برای حل مشکلات آنها، پیری را دید که پس از ده سال ملازمت و خدمت وی، او را طریق فرا گرفتن اسرار آن الواح را بیا موخت و بدین وسیله توانست اسرار غیبی را دریابد.

أغاز: بسملة الحمد لله الذي خلق الانسان وهداه الى بيان التبيان وجعله خليفه على سائر الحيوان... قال افلاطون الحكيم وجدت في بعض الكنوز الواحاً من الجواهر وعليها كتابة غريبة لم اعهد لها چاپ: قاهره، چاپ سنگی، 24 ص، 1311 ق.

[الذريعة 2/ 300 و 301]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10884/20

أغاز: برابر؛ انجام: و آنجا که عدد تمام شود آنروز غره باشد مرجب است

خط: نستعليق شکسته، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: خشتی [رایانه]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9590

أغاز: برابر؛ انجام: وادعوا الملائكة بحروف الزيادة و هي ثلاثة أحرف، و هنا تم الكلام و الحمد لله وحده.

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ ترجمه فارسی رساله بين سطرها؛ جلد: تيماج مشكى بدون مقوا، 54 گ، 11 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 24-324]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11013/2

آغاز: بسم الله رب الأولين و الاخرين و بمحمد و آله المنجيين؛ انجام: و ميزان الهواء اسم الهواء، تمت الرسالة بعون الله وقوته
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ ذیلاً دارای شجره نعمانیه در علم اعداد در 5 برگ می باشد؛ کاغذ: نخودی آهاری سرخی، جلد: تیماج
[رایانه]

4. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 331/10

کا: محمد علی بن آخوند ملا احمد، تا: چهارشنبه 29 رمضان 1264ق، جا: قم [نشریه: 2-112]

5. قم؛ گلیپایگانی شماره نسخه: 7134/9 - 36/134

آغاز: برابر؛ انجام: فكان العقل هو المصدر الثاني بعد الامر لان

ص: 776

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: گالینگور آبی، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 2 گ، 19 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 486-1]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 36/116 - 7116/1

آغاز: برابر؛ انجام: حرفا ترکیب طبیعی فانه عمل مایحزم طفرئیل طائیل ... ظائیل رفذائیل استائیل

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، دارای نشانه ها و رموز و اعداد؛ تملک: سردار کابلی در روز دوشنبه 2 ربیع الثانی 1339؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی، 13 گ، 21 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 486-1]

7. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 36/203 - 7203/2

آغاز: بسمله قال افلاطون الحکیم وجدت فی بعض الكنوز الواحاً من الجواهر وعلیها کتابة غریبة لم اجدھا فی کتب الاقدمین فما شککت أن فیها علم عزیز ... الی ان وجدت شیخاً فانه قد بلغ من العمر الف و اربعمائنه سنة و حولة تلامذة کبيرة؛ انجام: الی ما تزجی برسلها المتدار کا تمت الاحکام البسط

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت با ترنج و سر ترنج، 52 گ، 12 سطر، اندازه: 8 × 13 سم [ف: 486-1]

8. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 945

آغاز: برابر؛ انجام: و عنائیل اء ظائیل.

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ دارای شکل ها و رقم ها؛ کاغذ: فرنگی، 16 گ، 23 سطر (10×14/5)، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 975-4]

9. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 774/5

آغاز: برابر؛ انجام: برج الثور ولقت لها من شئت احبک هذه صفته کما ترى.

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز معین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ 29 سطر، اندازه: 11 × 15 سم [ف مخ: 58-1]

10. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: ض 10368

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 65]

- الواح الحروف < الحروف

'alvāh-e hekāyāt-e anbīyā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26797

آغاز: از ظنون متعلقه بسیحات جلال (کذا)؛ انجام: انا لله و انا الیه راجعون قد فرغت من تسویدها ...

خط: نستعلیق خفی، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز، قطع: خشتی [رایانه]

الالواح السماویة / هیئت / فارسی

al-alvāh-os samāviya

خاتون آبادی، محمد حسین بن صالح، -1151 قمری

(Xātūn ābādī, mohammad hoseyn ebn-e sāleh (- 1739

تاریخ تألیف: جمعه 21 جمادی الثانی 1131 ق

در ادعیه و اختیارات و تعیین سعد و نحس روزهای هفته و ماه و سال. حاجی نوری در «الفیض القدسی» از این کتاب و مؤلف آن نام برده. در مقدمه این کتاب از رساله جد علامه خود مولانا محمد باقر مجلسی در همین موضوع و رساله پدر علامه خود (رضی الله عنه) مسمی به «تقویم المومنین» و تقویم شرعی نیز نام برده است. نام مؤلف و نام کتاب در مقدمه تصریح شده و کتاب را بر پنج «لوح تقسیم نموده است. (علینقی منزوی)

آغاز: الحمد لله الذي جعل الليل والنهار خلقه لمن اراد ان يذكر او اراد شكورا او الصلوة على خاتم رسله و اشرفهم محمد و عترته المكرمين الذين حباهم و سقاهم ربهم شرابا طهورا ... و بعد خامه ذره بی مقدار خاکسار محمد حسین بن محمد صالح الحسينی

انجام: مؤلف گوید که ابن طاووس رحمت الله علیه این دعا را به روایت دیگر نیز در کتاب دروع واقیه نقل نموده است و این دو روایت با یکدیگر في الجملة اختلافی دارند و چون ذکر هر دو روایت موجب تطویل بود به ذکر روایت اول که به حسب سند معتبر تر بود اکتفا نمودیم و به اینجا ختم نمودیم

[الذريعة 301/2؛ فهرستواره منزوی 2821/4]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 54

آغاز: برابر؛ انجام: و المتفضل عليهم بالرحمة و الغفران و قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب ضحوة يوم الجمعة (21-ج 2-1131) على يد مؤلفه الفقير ... محمد حسين بن محمد صالح بن عبدالواسع الحسينی ...

خط نسخ و نستعلیق، کاتب مؤلف، تا: 21 جمادی الثانی 1131ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج مشکى یک لائی وصالى شده، 94گ،
19 سطر (7/9 × 17/2)، اندازہ: 21/5 × 12 سم [ف: 1-9]

2. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 569

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ اندازہ: 17/5 × 12 سم [نسخه پژوهی: 2-115]

3. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 569/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 56 گ، 21 سطر، اندازہ: 21 × 16 سم [ف مخ: 1-76]

- الواح الصحة < شافي الأمراض و الأوجاع

- الواح الصحة < شافي الأوجاع

ص: 777

طیب گیلانی، حبیب، ق 10 قمری

(tabīb-e gīlānī, habīb (- 16c)

تاریخ تألیف: (تمام کتاب حبیب طیب (= 947ق

الواح و جدول های پزشکی است در دو مقاله» و هر یک در چند ورق: 1. بیماری های خاص یک عضو از سر تا پا؛ 2. بیماری های که خاص یک عضو نیست. فصول: در امراض نخاع، جفن، دماغ، نخاع، عین، طبقه قرنیه، انواع علل، ماق که گوشه چشم است، عنبیه، قرنیه، عیب، اذن، انف، لسان، شفتین، اسنان، لهات و حنجره، ریه، قصبه الریه، نفث الدم، اضلاع، حجاب پرده دل، انواع و علل تب، قلب، مری، فم معده، معده، کبد، طحال، امعاء، مقعد، کلی، بول المده، مثانه، تقطیر البول و سلس البول، دوایی، انشین، مثانه، قضیب، رحم، ثدی، عرق النساء، مفاصل و کعب، دوالی، تب های یومی بسبب هاری، تبها، ورمها و تب وبائی، حمه و آتشک و آبله، سلع و خنازیر، جذام و حصه و آبله کودکان، حکه و بهق و قوبا، وریک که آنرا ثری گویند، طاعون، نبات اللیل و یقطه، سعفه، تونف و کلف و عدسیه و غشی، فرو بردن زلو، قرحه ها، جراحتهها و عصب، قرحه و شکستن استخوان، گزیدن شیر و یوز و سگها، لزیز جانوران، مرض ها، خارج، انواع امراض، انواع خوردن زرنیخ و اسفیداج و زراج .... (دانش پژوه)

آغاز: جدول فهرست مقاله اول در بیان امراض که مخصوص بعضوهاست از سر تا قدم و در هشتاد و چهار عضو نوشته شد در هشتاد و چهار ورق و در هر ورق چهار مرض من تاریخ دوازدهم شهر ذی الحجه الحرام سنه 1036، جدول فهرست مقاله اولی الورق الاول فی الصداع الحار ... انجام: و بعد الحمد و المنه که ترقیم این ارقام صورت اتمام ... و تاریخ باسم مصنف ازین قطعه معلوم میشود ... رقم کرد از بهر تاریخ آن تمام کتاب حبیب طیب نوشته صالح بن حاجی محمد علی طیبی در 15 ع 10372.

[فهرستواره منزوی 3293/5]

1. تهران: علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 239/9

آغاز: جدول فهرست مقاله اول در بیان امراض که مخصوص بعضوهاست از سر تا قدم و در هشتاد و چهار عضو نوشته شد در هشتاد و چهار ورق و در هر ورق چهار مرض من تاریخ دوازدهم شهر ذی الحجه الحرام سنه 1036، جدول فهرست مقاله اولی الورق الاول فی الصداع الحار (مقاله دوم آن در بیماریهای ایست که خاص عضوی نیست نخست فهرست سپس بیسن و دو ورق)؛ انجام: و بعد الحمد و المنه که ترقیم این ارقام صورت اتمام ... و تاریخ باسم مصنف ازین قطعه معلوم میشود ... رقم کرد از بهر تاریخ آن تمام کتاب حبیب طیب نوشته صالح بن حاجی محمد علی طیبی در 15 ع 10372.

خط: تحریری، کا: صالح بن حاجی محمد علی طیبی، تا: 15 ربیع الثانی 1037ق، در برابر یک صفحه مطالب یک صفحه جدول به مرکب قرمز قرار دارد و شماره این که مؤلف ثبت کرده 168 است ولی شماره واقعی صفحات کتاب 228 می شود؛ 228ص (121-349)، 15-23 سطر (5/13×14)، اندازه: 5/24×19 سم [نشریه: 3-334]

نسخه از ورق نهم در امراض دماغ از مقاله اولی است که 112 ورق باید باشد تا ورق 36 مقاله دوم که در 40 ورق باید باشد و در امراضی که مخصوص نیستند بعضی از اعضا و در معالجات سموم و گزیدن حیوانات، در هر ورقی سه مرض باید باشد؛ بی کا، بی تا؛ جدول شنگرف؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی، قطع: رحلی [نشریه: 3-389]

الواح عباسی = انموذج عباسی / گوناگون / فارسی

alvāh-e 'abbāsī = anmūzaj-e 'abbāsī

میر میران، زین العابدین بن ابی الفتح، ق 11 قمری

(mīrmīrān, zayn-ol-'ābedīn ebn-e abe-l-fath (- 17c

اهداء به: شاه عباس ثانی صفوی (1052-11077) تاریخ تألیف: 1077 ق کتابی است در اصول و فروع دین، آداب سفر، و ادعیه، دارای مقدمه، 3 «مقاله» و «خاتمه». مقدمه: در چیزهایی که قبل از شروع در مطلب دانستی است؛ مقاله 1. از جمله اصول دین مبین؛ 2. از جمله فروع واجبه و مسنونہ عبادات؛ مقاله 3. آداب سفر و مجملی از دعوات.

آغاز: بسمله، سبحان یا من قرب من خطرات الظنون ... ستایش بی اندازه و سپاس بی قیاس نثار سراقق جلال حضرت کبریائی

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15214/1

آغاز: برابر؛ انجام؛ و قایل شده اند بانکه علم واجب بحوادث

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، 14 گ (1-14)، 15 سطر، اندازه: 7/5 × 15 سم [ف: 38-621]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11034/1

خط: نسخ زیبا و نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 13؛ قطع: رقعی پالتویی [میراث شهاب: س 9 ش 2-30]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17388

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

4. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1581

آغاز: برابر؛ انجام: سبع و سبعین بعد الألف.

خط: نستعلیق، کا: اسدالله حسینی، بی تا؛ کاغذ: کاغذ ترمہ، جلد:

ص: 778

الالواح العمادية / فلسفه / عربی

al-alwāḥ-ul ‘imādīya

سهروردی، یحیی بن حبش، 549؟-587؟ قمری

(sohravardī, yahyā ebn-e hebaš (1155-1192

اهداء به: عماد الدین ظهیرالاسلام سید بلاد ارمنستان و دیار بکر قرا ارسلان بن داود بن ارتق

در اثبات مبدأ و معاد بنا بر رأی حکمای الهیین، به روشی مختصر و به دور از اصطلاحات مشکل و با استشهاد به السبع المثانی و به دستور عماد الدین قزل ارسلان داود بن ارفق تألیف شده و مشتمل است بر یک «مقدمه» و چهار «لوح»: المقدمة: في المشتركات من العلوم، لوح 1. اثبات تناهي الابعاد؛ 2. النفس و اشارة خفية إلى قواها؛ 3. اثبات واجب الوجود؛ 4. النظام و القضاء و القدر و غيرها.

آغاز: تبارک اسمک اللهم، و تعالی ذکرک، و عظمت قدر تک، و علت کلمتک. لک الحمد في البدء و الرجعي، و لک الحمد في الآخرة و الأولى ... و بعد، فإنه لما تواترت لذي مکاتبات الملك العادل المظفر المنصور، عماد الدین، سید ملوک [آمد] و دیار بکر ... قد أمرنا بتحرير عجالة الايجاز، بينة الإعجاز، يتضمن ما لا بد في معرفته في المبدأ و المعاد

انجام: و هذا في حق الملوك اظهر، فإنه من القبيح أن يسبقهم في الآخرة من سبقوه في الدنيا. و من الحسرة أن يسبق في الدائم، من يسبق في الزائل ... هب لنا من لدنك رحمة، إنك انت الوهاب. و الله اعلم بالصواب. و الحمد لله اولاً و آخراً و الصلاة على رسوله محمد و آله اجمعين.

چاپ: مجموعه مصنفات شیخ اشراق، جلد چهارم، تصحیح نجفقلی حبیبی (تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی: 1380 (چاپ سوم))

1. تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 477/7-ف

نسخه اصل: جار الله ش 2078؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 2 صفر 669ق، جا: تبریز؛ 27گ [فیلمهاف: 1-489]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 328/4-ف

نسخه اصل: یوسف آغاش 2866؛ خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه 8 ذیحجه 676ق؛ دو صفحه پایان نسخه دنباله کتابی است؛ 57گ (60-117)، 13 سطر [فیلمهاف: 1-454]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2928/11

آغاز: و احشرنا مع الذين انعمت عليهم من النبيين و الصديق و الشهداء و الصالحين و حسن اوليائك رقيقاً؛ انجام پایان: تم في جمادى

الثانی سنه 879هـ.ق.

خط: نسخ، بی کا، تا: 879ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، میسن تریاکی، 25 ص (72-97)، 19 سطر (9/5×13/5)، اندازه: 20/5×16/5 سم [ف: 6-668]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5377/2

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه بدست آمد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا قرن 11؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 64 گ (33پ - 96پ)، 12 سطر، اندازه: 9/5×14/5 سم [ف: 16-284]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6906/4

انجام: فقال لاهله امکنوا اشار الی ترک اهله ای حواسه الظاهرة و الباطنة کما قیل اخلع نعلیک و یشی رأی ناراقوله من جانب الطور. بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، عطف و دور ترمیمی، 31 گ (26ر - 57پ)، 17 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 20-337]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1220

آغاز: برابر، انجام: النار هو الأب المقدس روح القدس و هو النار الذي جاء.

کا: حمزه بن احمد گیلانی، تا: 1018ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایه بندی: تیماج قهوه ای روشن، 22 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 11×22 سم [ف: 4-145]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 634/21

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1043ق؛ 31 سطر، قطع: بیاضی، اندازه: 18×31 سم [ف: 2-397]

8. همدان؛ مدرسه غرب: شماره نسخه: 700/4

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 5 جمادی الثانی 1055ق، جا: قم؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: -1440]

9. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8359/4

آغاز: برابر؛ انجام: و خشعت لعزتک نفوسنا. انک انت الوهاب و الجواد علی العالمین وصلی الله ... اجمعین.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: آغاز ذیحجه 1063ق؛ 20 گ (95پ - 114پ) [ف: 3-187]

10. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 301/8

آغاز: برابر؛ انجام: منهم من یختص به من النفوس الناطقة الباقی جوهرأً. تمت.

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: با تاریخ شنبه 5 رجب 1069ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج لایه ای سبز ضریبدار، 21 سطر، اندازه: 9/5×
19/5 سم [ف:-252]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5283/42

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیقعه 1079ق؛ 14گ (106-120ر) [ف: 16-192]

12. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 293/29

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز

ص: 779

مقوایی، 15 گ (77-91 پ)، 24 سطر (12/5 × 18/5)، اندازه: 18/5 × 24 سم [ف: 200-]

13. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4655/63

آغاز: برابر؛ انجام: برحمتك يا ارحم الراحمين و صلى الله على خير خلقه محمد و آله اجمعين.

خط: نستعلیق، کا: کر معلی خراسانی، بی تاب کاغذ: فستقی آبی، 15 گ (278-1264 ر)، 22 سطر، اندازه: 18/5 × 14/6 سم [ف: 7-]
[466]

14. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2919/16

آغاز: برابر؛ انجام: و ارض بالجوذ الأعم على العالمين منان.

بی کا، بی تا، پراکنده ها نوشته شده است؛ 14 گ (126 ر 135 و سپس تا 140 پ) [ف: 3-187]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4353/21

آغاز: برابر؛ انجام: فلا تجعل الينا امر کمالنا ارحمنا و أرضنا عنک انک بالجود الأعم على العالم مفیض.

کا: محمد مهدی بن علینقی حسینی قمی مشهور به توحید، بی تا؛ جلد: دو رو تیماج بدون مقوار و قهوه ای پشت قرمز، 11 گ (66 ر - 76 ر)، اندازه: 12/5 × 23 سم [ف: 11-341]

16. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 535/5-ف

بی کا، بی تا [فیلمهاف: 1-496]

17. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3152/5

کان مرتضی موسوی خوانساری، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 51 گ (51-102)، 19 سطر (6 × 11/5)، اندازه: 18/5 × 11 سم [ف: 11-2108]

- الالواح المباركة < الواح

الواح مقابر غزنین / اسناد / فارسی

alvāh-e maqāber-e qazneyn

در هفت «روضه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1625-ف

نسخه اصل: موزه كابل؛ بی كا، بی تا؛ 145ص (56-201) [فيلمهاف: 1-16]

- الالوان < معرفة الالوان

الوان / فلسفه / عربى

alwān

ابن سينا، حسين بن عبد الله، 428-2370 قمرى

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038

درباره ماهیت رنگ ها و تبدیل رنگ سفید به دیگر رنگ ها در فهرست مصنفات ابن سينا رساله ای به نام «بیان بیاض و حمرة» به فارسى از فهرست بادلیان نقل کرده است.

آغاز: بسمله، هذه رسالة لابی على سينا قدس سره اعلم ان البحث المقتضى قد يتشكل في امر الصور الذي يرى أن الأجسام المسلوقة بصله هل هو بنى غير البياض الذي يحصل بالفعل، او الحمرة التي بالفعل

انجام: هو الأمر المسمى به في ذلك عن امر آخر يحدب فيه الاستضاءة فأمر لايحتاج الى ان اشرحه فيه فقد في العتافيه في موضع. تمت الرسالة.

1. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1979/2 عكسى

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی كا، تا: قرن 13؛ كم نقطه و پر لغزش؛ 5ص (91-87) [عكسى ف: 1-178]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1845/2

آغاز و انجام: برابر

بی كا، بی تا، 2ص (53-54) [ف: 10-524]

- الوان (رسالة في ...) < الوان

الوان الرياحين / شعر / فارسى

alvān-or rīyāhīn

فرومند، میرزا علی اکبر، ق 14 قمری

(forūmand, mlrżā “alī akbar (- 20c

رساله ای در توحید و ثنای معصومین (علیهم السّلام) و مراثی آنان و قصائدی عرفانی، بدون ترتیب مخصوص و از شاعرانی گوناگون.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5119

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، 81گ، مختلف السطر، اندازه: 16/5×10/5 سم [ف: 13-324]

الوان النعم = شرح حال شاه نعمت الله ولی / تراجم / فارسی

alvān-on ne-am = š.-e hāl-e šāh ne'mat-ol-lāh-e valī

هدایت، رضاقلی بن محمد هادی، 1215-1288 قمری

(hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801-1871

رساله ای است در شرح احوال شاه نعمت الله ولی کرمانی. نام این رساله که در هیچ یک از منابع رجالی و تاریخی عصر مؤلف و غیر آن یافت نشد. پیش از شروع رساله به همان خط متن آمده است: «رساله موسوم بالوان النعم در ذکر حال سید نعمت الله و بعضی از اولاد و احفاد او رحمهم الله تعالی». از مؤلف - که به دلایل متعدد آتی، همان رضاقلی هدایت است - به دلیل آنکه احوال سید نعمت الله در تفحات الانس جامی ثبت نشده بوده درخواست می شود تا نسب و حسب او را از کتب و تواریخ و

ص: 780

تذکره های متعدد گرد آورد. بخش های مختلف رساله حاضر که البته دسته بندی خاصی ندارد بدین قرار است، حسب و نسب شاه نعمه الله، سلسله طریقت، ولادت سید و احوالات شخصی، اساتید و مطالبی از دوران مریدی، طریقه تلقین «لا اله الا الله»، حکایاتی از کرامات سید و مطالبی از اوضاع تاریخی عصر او، وفات، نماز کردن بر جنازه سید، آثار سید، «مختصری در ذکر اولاد و احفاد شاه نعمه الله ولی»، «حکایت شاه نعمه الله کرمانی من مثنوی مظهر الآثار»، «خاتمه در بیان بعضی اخلاق سید نورالدین نعمه الله ولی» و غزلی از اشعار سید. هدایت در خاتمه ریاض العارفین که آن را در 45 سالگی به سال 1260 نوشته نامی از چنین اثری نمی برد. اما در ذیل نام «نعمت الله کهسانی» می نویسد: «آن جناب را رسالات بسیار است و گویند عدد آن به سیصد رسیده. این فقیر شصت و دو رساله عربی و فارسی آن حضرت را جمع نموده ام و حاضر است». به نظر می رسد وی این رساله مختصر را جزو رسائل (و نه کتاب های خود قلمداد کرده و به تمایز از آن نامی نبرده است. دیگر این که چکیده مطالب آن را وی به اختصار تمام در مدخل «نعمه الله کرمانی» در مجمع الفصحا آورده است. اما از آنجا که در ریاض العارفین تعداد رسائل موجود سید نعمه الله را 62، در مجمع الفصحا 82 و در این رساله 100 میدانند پس این رساله را گویا پس از این هر دو اثرش تألیف کرده است. وی همچنین مطالب و اطلاعات عرضه شده در این رساله را در تکنگاری دیگری موسوم به «ریاض العاشقین» که آن هم در احوال سید نعمه الله و هشت تن از مشایخ سلسله او وارد کرده است. نیز در اثر گرانقدر و پر حجم دیگرش موسوم به «اصول الفصول» که دو فصل شانزدهم و هفدهم آن درباره سلسله های صوفیه است در بخش مربوط به سلسله نعمه اللهی اطلاعات این رساله را نقل کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8072

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله و آله اجمعین. اما بعد، رساله ایست در احوال شاه سید نورالدین نعمه الله مشهور بکرمانی و بعضی پیروان او از متأخرین. چون جناب قطب المحققین و غوث المکاشفین؛ انجام: نعمه این سخن از ذوق می گوید بتو. این چنین مستانه قولی در کتابی هست نیست. تمت الكتاب. [رقم:] تمام شد رساله مبارکه الوان النعم بعون الملك الوهاب حرره الحقیر الفقیر المذنب حسن مراغه فی لیل سه شنبه چهارم شهر ذیقعدة الحرام در سنه یکهزار و سیصد و بیست و دو (1322) هجری نبوی ص در دارالخلافة طهران.

خط: نستعلیق جلی، کا: حسن مراغه ای (نام کاملش شاید «حسن بن ظفر علی» باشد)، تا: سه شنبه 4 ذیقعدة 1322ق، جا: طهران؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی با طرح ابر و باد با عطف تیماج قهوه ای، 50گ، 9 سطر، اندازه: 13/8 × 21 سم [ف: 126- 27/1]

- الوف السماء < مفتاح الصنعة

- الهامات < الهامیه

الالهات الحیدریة فی شرح البصائر النصیریة / منطق / عربی

al-ilhāmāt-ul hiydārīyya fī š.-il baṣā'ir-in naṣīrīyya

موسوی اصفهانی، محمد حسن، ق 14 قمری

وابسته به: البصائر النصيرية؛ ابن سهلان ساوی، عمر بن سهلان (- 450)

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 000/3

آغاز: بسمله. سبحان الذي توحد بالعظمة والجلال و تفرد بالكبرياء والجمال؛ انجام: أن يكون مستلام لا و معنى الاستقلال ههنا (ناتمام)

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1337ق، جا: حیدرآباد دکن، 34 سطر، قطع: رحلی [چهار کتابخانه مشهد ف:-219]

الهامات منعمی / عرفان و تصوف / فارسی

elhāmāt-e mon'emī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9745/5

آغاز: بسمله. الحمد لمن اصطفى نبيا على سائر المرسلين بالهامه ... اكثر اوقات كه جذبات الوهيت برانیت من غالب می آمد از خود بی خود می شدم؛ انجام: و بحق حمعسق

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 12 صفر 1316ق؛ از روی نسخه شاه محمد خیرات حسین صاحب قبله در 34 ص در 12 صفر 1316؛ کاغذ: هندی، جلد: تازه رحلی، 23 سطر (28×15/5)، اندازه: 20×33 سم [ف: 17-474]

الهام البسط / جفر / فارسی

elhām-ol bast

در اصطلاحات جفر و شرایط آن در سه «باب» و «خاتمه»: 1. استخراج اسم ملائکه و اعوان و قسم عزیمت و قرائت آن؛ 2. بسط ترفع و طریق استخراج نام ملائکه و اعوان از بسط مذکور؛ 3. بسط تکسیری و طریق استخراج احوال بیماران؛ خاتمه در بیان تکسیر اسماء الله بوضع اعداد و هم قاعده هر مربعی و مثلی و خواص ایشان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3275/3

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی، 34 گ (73 پ-107ر)، 21 سطر (1468)، اندازه: 15×20 سم [ف: 11-2234]

ص: 781

فیض آبادی ہندی، حفیظ اللہ

elhām-or raml

feyz ābādī-ye hendī «hafiz-ol-lāh

مشہد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24635

آغاز: بسمله. بعد حمد و ثنای ذات پاک الارض و السموات؟ انجام: معلوم شد کہ آخر این اسب را سفر خواهد شد و اللہ اعلم بالصواب. تمت تمام شد کتاب بہ خط خدم رجب

خط: نستعلیق خفی، کا: رجبعلی بیگ، تا: قرن 13 کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با عطف و گوشہ تیماج برون جلد مقوا منقش با عطف و گوشہ تیماج قہوہ ای، قطع: وزیری کوچک [رایانہ]

- الهام ربانی و مثنوی ثانی < الدر الثمین

الالهام في علم الامام / کلام و اعتقادات / عربی

al-ilhām fī 'ilm-il imām

حائری سنقری، محمد علی بن حسن علی، -1378 قمری

(hā' erī sonqorī, mohammad alī ebn-e hasan "alī (- 1959

تاریخ تألیف: 1350

فصولی چند است در علم کلام شامل علم ائمہ علیہم السلام بما کان و مایکون و در این کہ ایشان شہداء بر عباد ہستند و پاسخ بہ شبہاتی در بارہ تقیہ آن حضرات و مبادرت آنها بہ استقبال از شہادت و سؤال از وجہ مظلومیت آنان و ... .

چاپ: نجف اشرف، مطبعہ علمیہ، 1370 ق 87 صفحہ

[معجم المطبوعات النجفیة، محمد ہادی امینی ص 91؛ الذریعة 106/11]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 26/1

آغاز: بسمله حمدلہ ... و بعد ربما کان بعض الأوهام بیادر ... علی حجج اللہ و أمنائہ الکرام إلی شبہة مسارعتہم إلی مصارعہم؛ انجام: لهم نفوس علی الریضاء فہبلۃ xx و انفس فی جوار اللہ یقربہا / کأن قاصدہا بالضر نافعہا xx و إن قاتلہا بالسیف محییہا / و لبعضہم

بالفارسیة XX آنکه لاتلقوا به پیشش تهلکه است / نهی لا تلقوا نگیرد او بدست

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1354ق؛ مصحح، در صفحه اول مؤلف کتاب را وقف بر من ینتفع بها کرده و تولیت آن را بر عهده سید محمد رضا طبسی قرار داده است در سال 1370 ق؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج، 20 گ، 32 سطر، اندازه: 21 × 34 سم [ف مخ: 1-58]

الهامیه = الهامات / عرفان و تصوف / فارسی

elhāmīye = elhāmāt

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ - 834 قمری

(ne mat-ol-lāh-e valī, ne mat-ol-lāh ebn-e “abd-ol-lāh (1330-1431

به نثر آمیخته به نظم، با سربندهای «الهام» و آغاز می شود با تعریف الهام، فتح بر دو قسم است، فرق میان وحی و الهام، اسم جامع، حقایق عالم در علم و عین، روح اعظم عقل اول ... واپسین الهام: غزل، همچو ما کیست در عالم XX عاشقی و می پرست در عالم ... سید کاینات مظهر ذات XX آنکه جد من است در عالم. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي خلق الاشياء بقدرته و رزق الاحياء بحكمته، و الصلاة والسلام ... الهام: ابتدای وحی عبارتست از انزال معانی مجرد، در جلیبات محسوسه ...

انجام: «سید» کاینات مظهر ذات XX آنکه جد منست در عالم. تم، الحمد لله و الشکر النعمة الله علينا.

چاپ: تهران، سنگی، ضمن «رضوان المعارف الالهیه»

[فهرست منزوی 1047/2؛ ملی 522/3؛ فهرستواره منزوی 107/7 (6 نسخه)؛ دنا 1129/10 که جای آن اشتباه شده (13 نسخه)]

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 5298/36

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه 860ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز منقش، 12 گ (238 پ- 250 ر)، 21 سطر، اندازه: 23/6 × 16/2 سم [ف: 8-276]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4394/6

آغاز و انجام: برابر خط نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ جلد: تیماج سبز، 13 گ (62 پ - 75 ر)، 17 سطر، اندازه: 17 × 8/5 سم [محدث ارموی مخ: 3-1645]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 372/70

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: جمعه 2 شعبان 1084ق، جان یزد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 33 سطر (9×20)، اندازه: 13×24 سم [سنا: ف: 1-211]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10303/31

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خدا کرم بروجردی، تا: 16 ربیع الثانی 1246ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، مجدول، 8ص (131-138)، 26 سطر، اندازه: 11/5×21 سم [ف: 32-311]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1464/71

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1255ق؛ کاغذ: فرنگی، 4ص، 1022 - 1026، 17 سطر، اندازه: 95×190 سم [ف: 3-522]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1464/73

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1255ق؛ کاغذ: فرنگی، 2ص (1049-1051)، 17 سطر، اندازه: 9/5×19 سم [ف: 3-522]

7. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 40/71 عکسی

ص: 782

آغاز: برابر

نسخه: آستان قدس رضوی ش 530 [این رساله در فهرست آستان قدس معرفی نشده است؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان 1264ق؛ جلد: کالینکور مشکی، 4گ (175-178)، 29 سطر، اندازه: $28/5 \times 40$ سم [ف: 3-1314]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10119/71

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: 1264ق؛ 7ص (363-370)، 29 سطر، قطع: رحلی، اندازه: $19/5 \times 32$ سم [ف: 32-150]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3067/70

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1265ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهار مهره کرده، جلد: تیماج مشکی، 8ص (265-273)، 25 سطر، قطع: وزیری، اندازه: $14/5 \times 23/5$ سم [ف: 10-604]

10. تهران، ملک؛ شماره نسخه: 4262/43

خط: نستعلیق، کا: میر غلام محی الدین، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه ای ضربی، 8گ (262پ-270پ)، اندازه: 17×25 سم [ف: 4-675]

11. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4184/31

خط: نستعلیق، کان محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، بی تا، کاغذ: ترمه پسته‌های، جلد: رویه سیاه میشن، 13گ (231پ-244ر)، 17 سطر، اندازه: 12×23 سم [ف: 4-671]

12. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2831/34

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوای ضربی، 400ص (16-416) [ف: 10-1673]

- الهیات < تفصیل العلوم

- الهیات < مناجات

- الهیات < الهی نامه

- الالهیات < شرح الشفاء (الالهیات)

al-ilāhīyāt = itbāt-u wājib-il wujūd

خفري، محمد بن احمد، -957؟ قمری

(xafri, mohammad ebn-e ahmad (- 1550

این رساله چنان که در دیباچه نوشته است باید در ده «مقصد» باشد ولی از خود نسخه که کامل می نماید پیداست که سه مقصد» بیش نیست (اثبات خدا، یگانگی او، دانایی او) و یک خاتمه هم دارد پس دراز که در آن سخنان فیلسوفان یونانی و اسلامی را درباره خدا می آورد و در هر یک از مقصدها هم از سخنان فیلسوفان یونانی یاد می کند و بیشتر این رساله درباره دانایی خداوند است. خفري در آن از نگارنده «فتوحات مکيه» و از فصوص فارابی یاد می کند. خفري در دیباچه نوید می دهد که 14 دلیل برهانی و 5 دلیل عرفانی برای اثبات خدا بیاورد، ولی در رساله جز 12 دلیل به روش مشائی دیده نمی شود.

آغاز: بسملة الحمدلله الفرد الذي لم يلد ولم يولد ... فيقول ... محمد بن احمد الخفري هذه رسالة في الالهيات و قد رتبناها على عشرة مقاصد

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 926/8

آغاز: برابر؛ انجام: و لما كان مبحث العلم و تابعه بحرا عميقا الاساحل له (اقتصر - ظ) على ما ذكر. الحمدلله رب العالمين و الصلوة و السلام على محمد و آله الطاهرين.

خط: تعليق، بی کا، تا: قرن 11؛ 16 گ (118 پ - 133 ر) [ف: 3-125]

الإلهيات / فلسفه / عربی

al-ilāhīyāt

غير همانند:

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 242/42

در الهیات از چند نفر از بزرگان؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، گ (186 ر - 187 ر)، 24-33 سطر (22×12)، اندازه: 17/5 × 27 سم [ف: -146]

2. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 39/6

آغاز: نسخه: الحمدلله رب العالمين ... تقسيم من تفكر بادني نظر علم ان الموجود اما موجود بوجود الغير؛ انجام: نسخه: انه لا يباس من

روح الله الا القوم الكافرون ..... على يد العبد المذنب العاصي الخاطي ابن شرف الدين علي جمال الدين كردالاني غفر الله ذنوبهما و
سر عيوبها

کتاب به عربی در حقیقت و شناخت خداوند و اثبات واجب و بحث وجود به نقل قول از فلاسفه در مورد واجب الوجود و نقض قول و
روشن ایشان، در مورد علم و معلوم از قول متکلمین، بحث ذات و وحدت ذات بحث خیر و شر، نبوت، عصمت، امامت و عدم عصمت
غیر دوازده امام، فضایل امام و بحث معاد، شفاعت؛ خط: نسخ و نستعلیق، کان ابن شرف الدین علی جمال الدین محمد کردالانی، تا:
پنج شنبه 27 جمادی الاول 1035ق؛ کاغذ: اصفهانی مایل بهحنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکى عطف پارچه مشکى، 9گ
(105پ-114پ)، 15 سطر (7×12/5)، اندازه: 12×18/5 سم [ف:-38]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15232/18

خط: نستعلیق تحریری، کا: شاه مراد ورمنی فراهانی، تا: 1 شعبان 1075ق؛ 5گ (93پ-98ر) [مختصر ف:-79]

الهیات / کلام و اعتقادات / فارسی

ص: 783

عناوين برخی فصل های آن چنین است: الباب الثاني من الواحد الأول در اینکه رجوع محمد و مظاهر نفس او بدنيا شد؛ الباب الثالث من الواحد الأول در اینکه علی علیه السلام راجع شد بدنيا؛ الباب الرابع من الواحد الأول در اینکه فاطمه صلوات الله علیها راجع شد بحیات دنیا؛ الباب الخامس من الواحد الأول در اینکه حسن علیه السلام راجع شد بحیات دنیا؛ الباب السادس من الواحد الأول در اینکه حسین علیه السلام راجع شد بحیات دنیا... الباب الخامس و عشر من الواحد الأول در اینکه حضرت حجت علیه السلام ظاهر شد بآیات و بینات (الواحد الثاني)؛ الباب الأول من الواحد الثاني في بيان معرفة الحجة و الدليل؛ الباب الثاني من الواحد الثاني في أن لا يحيط بعلم ما نزل الله في البيان، الباب الثالث من الواحد الثاني في بيان ما في البيان بان فيه حكم كل شيء؛ الباب الرابع من الواحد الثاني في بيان ذكر حروف العليين و دونها، الباب الخامس من الواحد الثاني في ان كل اسم خير قد نزله الله في البيان كان مراده من يكون يومئذ حرف النفي عنده بالحقيقة الأولية.

4. فردوس: قائم؛ شماره نسخه: 19/1

آغاز: می گوید آن متوجه الی الله می شود چنانچه با و بدء خلق او شده و به او بدء خلق او می شود ثمره این علم این است که از وقت ظهور من یظهره الله می گویند که ما لا اله الا الله می گوئیم؛ انجام: هیچ جنتی از نفس عمل باو امر الله اعلى تر نبوده نزد موحدين و هیچ ناری اشد از تجاوز از حدود الله و تعدی نفسی بر نفسی نبوده اگر چه بقدر خردلی باشد در نزد عالمين بالله و آیات او ...

خط: تحریری، کا: حبیب الله کاموسی، تا: چهارشنبه 25 جمادی الثاني 1351ق؛ افتادگی: آغاز؛ 100گ (1-100)، 19 سطر، اندازه: 17×10 سم [فهرست قائم]

الالهیات (رسالة في) / كلام و اعتقادات، فلسفه / عربی

(al-ilāhīyāt (r.-un fī

خفري، محمد بن احمد، 957؟ قمری

(xafri, mohammad ebn-e ahmad (- 1550

اهداء به: حسين خان

رساله مختصری است در اثبات واجب تعالی با ادله عقلیه که به نام حسین خان، در یک «مقدمه» و سه «مقصد»: المقدمة: في معنى الوجود و الواجب و الممكن؛ مقصد 1. دلائل علی وجود الواجب بالذات؛ 2. دلائل التوحيد؛ 3. اثبات العلم و باقی صفاته تعالی.

آغاز: الحمد لله الذي كان ولا زمان و لا مكان و أوجد الخلائق بقدرته و اظهر الحقائق بحكمته و جعل الممكنات مرايا لذاته

انجام: و لزيد بالأعداد العقول و النفوس و بالمقادير الأفلاك و الكواكب و حركاتها الطولية و العرضية

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 926/7

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 6گ (113پ-118ر) [ف: 3-124]

2. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: 105/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، 9گ (1پ-17پ)، 22 سطر، اندازه: $12/5 \times 18/5$ سم [ف:-94]

3. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1944/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی دوست، تا: دوشنبه 2 شوال 1024ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: دورو تیماج رو قهوه ای، 14گ (96پ - 109ر)،

12 سطر، اندازه: 13×19 سم [ف: 5-375]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1842/16

آغاز: بلاد الله مغیث المؤمنین مجیر المظلومین مستعد الإصرار بالا داره مستخدم الجباره بالاجبار المنصور بالتأییدات النازله من السماء ... مشتملة علی مقدمة و ثلاث مقاصد المقدمة فی الأصول الموضوعه؛ انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: جعفر میربابای تبریزی، تا: قرن 13؛ قسمتی از اول خطبه را ندارد؛ کاغذ: نخودی رنگ آهار مهره، جلد: تیماج

مشکی بدون مقوا، 9ص (217-225)، 26 سطر، اندازه: $17/5 \times 22$ سم [ف: 9-517]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5085/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: دورو تیماج قرمز، 167گ (17پ-184ر) [ف: 13-280]

6. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: 91/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه محمد بن محمد زمان میدی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو بدون مقوا، رو قهوه ای ضربی، پشت و دور

قرمز، 12گ (78پ-89ر)، 18 سطر، اندازه: 12×19 سم [ف: 1-75]

7. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 849/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن فتح بن محمد صالح، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول گرہی، 8 گ (52 پ - 60)، 14 سطر،
اندازه: 11 × 19 سم [ف: 2-116]

8. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1759/2

انجام: قلت النوفس الفلکیه خط شکسته خوش، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی طوسی رنگ، 55 ص (149-204)، 14 سطر، قطع: وزیری،
اندازه: 13/5 × 21/5 سم [ف: 9-277]

9. تهران: مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 46/3

ص: 784

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فهذه رسالة في الالهيات؛ انجام: ينام فاذا ماتوا بنتهوا اشارة ما ذكر و لنحم الفصل الأول كذلك

مشمتمل بر سه فصل: فصل اول در اثبات واجب الوجود که فقط فصل اول را به پایان رسانده؛ خط: شکسته نستعلیق متوسط، کا: سلیمان بن پیر احمد، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی مایل به چنایی، جلد: مقوایی و عطف تیماج قهوه، آستر کاغذی، اندازه: 15/5 × 19 سم [ف:-44]

الهیات شفا (ترجمه) / فلسفه / فارسی

(.elāhīyāt-e šefā t)

حسینی عربی، علی بن محمد، ق 11 قمری

(hoseynī arīzī, 'alī ebn-e mohammad (- 17c

وابسته به: الشفاء؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (370-428) نویسنده این کتاب تمام الهیات شفا را در این کتاب وارد و پس از ترجمه لفظ به لفظ شرح کرده بدین ترتیب که نخست یک یا چند سطر از متن الهیات را نقل و سپس ترجمه کرده و پس از پایان ترجمه به شرح و نقل اقوال پرداخته، از بهمنیار به تکرار یاد کرده است. مؤلف معاصر و شاید شاگرد میرداماد (1040-) است و در فصل 6 از مقاله 1 (فی ابتداء القول فی الواجب الوجود و الممكن الوجود...) از میرداماد بدین گونه یاد کرده است: «میر محمد باقر داماد چنین می فرمود...» و این عبارت گواه آن است که مؤلف خود از میرداماد شنیده است. نویسنده این شرح در ترجمه تحت اللفظ چنان افراط ورزیده که در بسیاری از موارد جمله فارسی مفهوم معنی نیست و انسجام ندارد. در برخی از جای ها به ترجمه اکتفا کرده و به شرح نپرداخته و جز اندکی تصرف نکرده (مانند دو فصل 4 از مقاله اول). سید علی بن محمد بن اسدالله امامی عربی سپاهانی مترجم اشارات که شاگرد آقا حسین خوانساری (-1098) بوده و در روزگار نگارنده ریاض العلماء (-1130) در گذشت، «شفا»ی شیخ را به پارسی کرد (ذریعه ج 4 ص 9-78 و 110) این رساله که بند به بند سخنان شیخ در آن آمده و ترجمه لفظی و سپس گزارش شده گویا از همو باشد. (دانش پژوه)

آغاز: حمدی که عندلیبان گلستان ابداع میسریند مبدعی راباد که از فیض سرشار وجود فائض الجود خود ابداع مبدعات کرده بلا توسط سبق ماده و مده ... اما بعد این رطب و یا بس ترجمه فن ثالث عشر کتاب شفاست ... که عبارات وی بالتمام مذکور می گردد و ترجمه مطابقت الفاظ بیان می شود ... الحمد لله رب العالمين ... المقالة الأولى فی ابتداء طلب ... فبالحرى أن نشرع فی تعريف المعاني الحکمیة فنبتدی مستعینا بالله فن ثالث عشر از کتاب شفا که در بیان الهیات است ... اول در بیان ابتدای طلب پدید آوردن موضوع فلسفه پس سزاوار است که شروع کنیم در تعریف معانی حکمیة ... در حالیکه طلب کار یاری باشیم از خدای تعالی [ترجمه پایان یافته و پس از «بدانکه» شرح آغاز می گردد] بدانکه لفظ حکمت دو اطلاق دارد یکی بر معنی عامی که او شامل جمیع اقسام حکمت است و دیگری بر علوم الهیة و بس و مراد بمعانی حکمیة در این فن ثالث عشر علوم الهیة است ...

[نسخه های منزوی 755؛ فهرستواره منزوی 104/6]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2300-ف

نسخه اصل: نسخه آقای سید محمد مشکات؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، ص 1 و چند برگگی در میانه نو نویس سده 13؛ 790ص،

25 سطر، قطع: ربعی [فیلمهاف: 1-49]

2. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: 7

بی کا، تا: 1078ق [نشریه: 4-325]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 251

آغاز: برابر

خط: تعلیق، کا: عبدالظہیر بن المعصوم کهرودی، تا: 1084ق، جا: سپاهان، به دستور امیر صدر الدنیا نوشته شده؛ تملک: محمد کریم سپاهانی؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 390گ (1پ - 390ر)، 26 سطر (5/8 × 175)، اندازه: 14/5 × 26سم [ف: 3-199]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2303-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-50]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9081

آغاز: برابر

فن سیزدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد معصوم پسر محمد باقر، تا: 1087ق؛ آغاز و انجام مانند 251 دانشگاه؛ تملک: سید مرتضی حسینی حسینی طباطبائی با مهر مورخ 1079؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی با لولا، وزیری، 410گ، 20 سطر (8 × 25)، اندازه: 15 × 24سم [ف: 17-288]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1912

آغاز: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه تهران ش 251 ذکر شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 12؛ برگ های بسیاری که از نسخه افتاده و به خط نستعلیق تحریری تازه تری نوشته شده (ص 80-145 و 412-451) و نیز افتاده هایی دارد که یکی از دارندگان نسخه (گویا آقای مشکوة) در گوشه ص 4، 10، 18، 29، 36، 30 تذکر داده؛ این نسخه مانند نسخه دانشگاه تا اندکی از فصل سوم فی ابطال القول بالتعلیمات و المثل) از مقاله 7 الهیات شفا و کاتب در پایان نسخه نوشته «تمام شد آنچه یافت شد از ترجمه مزبور بعون الله». آقای سید محمد مشکوة که کتابخانه مجلس نسخه را از ایشان خریداری کرده، برگ های اول این نسخه را مقابله و نسخه بدلها را بر کنار صفحات ثبت کرده اند؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی دارای ترنج و

لچکی در ترنج گل و بلبل کنده شده، 790، 25 سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: 13 × 34/5 سم [ف: 5-402]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1505 عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: و ملتفت نمی شویم به جانب آنچه که گفته اند و عمل کرده اند ایشان از دوام استغناء اینها از اثباتشان. تمام شد آنچه یافت شد از ترجمه مزبوره بعون الله تعالی.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ 397 گ، 25 سطر [عکسی ف: 4-404]

- الالهية < مجالس منبری

- الالهية < نور البصر بحل مسألة الجبر و القدر

- الهی نامه < حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقة

- الهی نامه < مناجات

الهی نامه = مناجات = الهیات = سجعیات / عرفان و تصوف / فارسی

elāhī-nāme = monājāt = elāhīyāt = saj'īyyāt

انصاری، عبدالله بن محمد، 396-481 قمری

(ansārī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006-1089

پندها و اندرزها و مناجات هایی است عرفانی و اخلاقی به نظم و نثر مسجع مقفی؛ دارای چندین تحریر و رساله های متفاوت و با چندین نام هم چاپ شده است.

آغاز: 1. بسمك القدوس قدسنى منى. الهی این چه فضل است که با دوستان خود کردی که هر که ایشان را شناخت ترا یافت و هر که ایشان را یافت ترا شناخت

2. ای ز دردت بیدلان (خستگان) را بوی درمان آمده XX یاد تو مر عاشقان را مونس جان آمده / صد هزاران همچو موسی مست در هر گوشه XX رب ارنی کوشد و جریان دیدار آمده ... ای کریمی که بخشنده عطائی

3. ای کریمی که بخشنده عطائی و ای حکیمی که پوشنده خطائی و ای صمدی که از ادراک خلق جدائی و ای احدی که در ذات و صفات بی همتائی

4. بسمله، الحمدلله رب العالمین، والعاقبة للمتقین ... ای ز دردت خستگان را بوی درمان آمده به یاد تو مر عاشقان را مونس جان آمده

5. الهی دلی ده که در کار تو جان بازم، جانی ده که کار جهان سازیم

6. دلا در کار (راه) حق میکن نظرها XX که در راه تو می بینم خطرها

7. بسمله، الهی یکتای بی همتایی و قیوم توانایی و بر همه چیز دانایی و در هر حال بینایی از عیب مصفایی و از شرک مبرایی

1. انجام: نجات خواهی مبتلا شو بقا طلبی از پی فنا شو اگر داری طرب کن و اگر نداری طلب کن. الهی عبدالله عمری بکاست و عذری نخواست.

2. و بخت ازلی به در آید و صبح وصال بر آید و در سعادت بگشاید و آفتاب جمال الهی رو نماید.

3. الهی اگر نه از تو آغاز این کارستی لاف مهر تو هرگز که یارستی. اگر نه ترا این حدیث خواستی پسر عمران به طلب ارنی کی بر خواستی.

4. تا به دنیا از کلبه کتم عدم XX سوی حضرت جز نیاز و ناله نفرستاده اند / پیر انصاری تو میدانی که ایشان کیستند XX فرقه ای بی کروف زمره دل ساده اند.

5. الهی این چاشنی که دادی تمام کن، و این برق که تابیدی مدام کن بچودک و کرمک یا ارحم الراحمین

6. بنگر که چه روز از کجا آمده ای XX میدان که چه می کنی، کجا خواهی رفت

چاپ: تحریرهایی از آن به نام هایی چند چاپ شده است؛ از جمله به کوشش وحید دستگردی در رسائل (تهران، ارمغان 1319)

[الذریعه 114/18 و 208؛ و 243؛ گنج نامه، 240/22؛ فهرست مشترک نسخه های خطی پاکستان، اسلام آباد 2411/4؛ نسخه های منزوی 1048/2 و 1146 و 1322 و 1434؛ مشار فارسی 486/1؛ الهی نامه، 78 و 4102/4؛ فهرستواره منزوی 485/6-488، 108/7، 981/8؛ دنا، ج 2، ص 134-136 و ج 6، ص 51-58؛ مجموعه رسائل فارسی خواجه عبدالله انصاری، با تصحیح و مقدمه محمد سرور مولایی]

1. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: 85/5

آغاز: بسمله حمد لله و الصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعین، الجزء الأول من کلمات سلطان الطریقه شیخ الاسلام عبدالله انصاری قدس الله روحه، محبت باغی است بریاحین خوف و رجا آراسته؛ انجام: تو از خبر در عیانی و من از عیان در یقینم و قال شیخ ابوعلی شاه رحمه الله کردار سه نوع است... گفتا چون مرد خود را بدین سیرت یافت زود یعنی که خلوت را شایسته گردد. بخشی از یکی از رسالات و یا مناجات نامهای شیخ الاسلام هرات است؛ خط: نستعلیق، کان محمد بن محمد بن احمد بن عمر ملقب به ضیا الحافظ برای قطب الدین، تا: شب دوشنبه غره رمضان 709ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 102ص (92-194)، 19 سطر، اندازه: 13/5×17 سم [اوراق عتیق: 1-115]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14590/135

آغاز: کتاب یشتمل علی کلمات صدرت ... القسم الأول في المناجات. الهی تو خواستن من نخواستم دوست بر بالین دیدم چواز خواب برخاستم؛ انجام: اگر داری خود دانی.

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 23 جمادی الثانی 721ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای، 3ص (622-624)، 41 سطر، اندازه: 19×32 سم
[ف: 9841]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 152/9-ف

ص: 786

نسخه اصل: حسین چلبی ش 1184؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 756ق [فیلمهاف: 1-420]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 152/10-ف

نسخه اصل: حسین چلبی ش 1184؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 756ق [فیلمهاف: 1-420]

5. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 623/1-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش 2703؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 8؛ 2گ (1-3پ)، 25 سطر [فیلمهاف: 1-515]

6. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 483/7-ف

نسخه اصل: مراد ملا ش 1796. با عنوان «و من مناجاته و فوائده»؛ تملک: محمد بن عبدالله هروی در 921ق؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا:

852ق؛ 6گ (234-240) [فیلمهاف: 1-491]

7. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 483/8-ف

آغاز: سبحان الله جهان بود پر چیز و پر کس نسخه اصل: مراد ملا ش 1796؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 852ق؛ 1گ (140) [فیلمهاف:

1-491]

8. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 483/12-ف

آغاز: برابر 3 نسخه اصل: مراد ملا ش 1796. با عنوان «و من مقولاته»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 852ق؛ 2گ (263-264) [فیلمهاف:

1-491]

9. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 483/21-ف

نسخه اصل: مراد ملا ش 1796. فصل فی الآداب و ما یلیق بحال الفقراء من فوائده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 852ق؛ تملک: محمد بن

عبدالله هروی در 921ق؛ 3گ (389-391) [فیلمهاف: 1-492]

10. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2129/1-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 4795؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 855ق؛ 9گ (213-204)، 14 سطر [فیلمهاف: 1-413]

11. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 849/11-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1356؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 877ق؛ 1گ (236)، 17 سطر [فیلمهاف: 1-543]

12. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 373/4-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 1838؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ 8گ (138-146) [فیلمهاف: 1-461]

13. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4216/15

نامتام است. گفتاری از او به خط نستعلیق، بی کا، تا: قرن 9 [ف: 7-281]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11600

آغاز: برابر 2؛ انجام: دیگران مست شراب اند و من مست ساقی، مستی ایشان فانیست و از من باقی رباعی: مست توام از جرعه جام آزادم
...

خط: نستعلیق ممتاز، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ مجدول دارای کمند، مذهب، دارای سرلوح تیموری مکتب خراسان، کاتب
احتمالا سلطانعلی مشهدی یا یکی از پیروان نزدیک او است؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: تیماج حنایی، ضربی، مجدول؛ 8گ، 14 سطر (6/5) ×
12/5)، اندازه: 13 × 12/5 سم [ف: 29-326]

15. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4799/2-ف

نسخه اصل: با یادداشت مجتبی مینوی؛ بی کا، تا: قرن 10؛ 31ص (64-95) [فیلمهاف: 3-107]

16. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 218/2ر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 10؛ 4ص، قطع: وزیری [رشت و همدان: فی: 1214-]

17. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2654/13

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن قهوه ای ضربی لایی، 6گ (89-94ر)، 15 سطر، اندازه: 17 × 12
سم [ف: 6-86]

18. تهران: لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 298/4

آغاز: خواجه عبدالله انصاری فرماید اگر ابلیس آدم را بدآموزی کرد گندم را که روزی کرد؛ انجام: آنچه حلاج گفت من گفتم او آشکار و
من نهفتم (یک صفحه)

بی کا، تا: قرن 10؛ جلد: تیماج سبز مقوایی، 1ص، قطع: ربعی [نشریه: 3-414]

19. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1083/5-طباطبائی

آغاز: برابر 1؛ انجام: ابوجهل از کعبه می آید ابراهیم از بتخانه کار عنایت دارد دیگر همه بهانه انکار شوم است انکار کننده از این اسرار
محروم است

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 1 گ (95-96پ)، 17 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 22/5 × 15/5
سم [ف: 23-532]

20. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 892/1

خط: نستعلیق، کا: محمد امین حسینی ترمذی، تا: قرن 10؛ عنوان لاجورد قطع: بغلی نشریه: 7-262

21. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 617/5-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش 1383؛ بی کا، تا: 906ق؛ 4گ (119-123)، 11 سطر [فیلمهاف: 1-514]

22. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 274/3-عکسی

آغاز: خداوندا به عزت آنکه بفردانیت ذات متفردی و به وحدانیت صفات متصفی

نسخه اصل: گنج بخش، ش 393 در فهرست ها نیامده است؛ خط: نستعلیق پخته، بی کا، تا: جمادی الثانی 919ق؛ 6 گ (10-15)
کناره [عکسی ف: 2-223]

23. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2112

آغاز: برابر 1؛ انجام: همه کس را و ندیدن خود را.

خط: نستعلیق، کا: حسین هروی، تا: رمضان 938ق؛ کاغذ: سمرقندی شگری آهار مهره دار، جلد: میشن تریاکی، 28ص، 8سطر، اندازه:
15 × 23/5 سم [ف: 6-94]

24. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10819/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محرم 954ق؛ سطرها چلیپا، مجدول؛

ص: 787

9گ (1ر - 10پ)، 18 سطر، اندازه: 9 × 15/5 سم [ف: 27-240]

25. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 234/2-ف

نسخه اصل: نسخه اصل: او نیورسیتته ش 144. در فهرست با عنوان «کلمات»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 980ق؛ 14گ (66-80)، 18 سطر [فیلمها ف: 1-441]

26. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 234/3-ف

نسخه اصل: او نیورسیتته ش 144. در فهرست با عنوان «مناجات»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 980ق؛ 12گ (81-93)، 18 سطر [فیلمها ف: 1-441]

27. تهران؛ دانشسرای عالی - کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: 20/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه 4 جمادی الاول 984ق؛ قطع: ربعی [نشریه: 5-638]

28. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 677

آغاز: برابر 1؛ انجام: کتبه الفقیر المذنب معزالدین محمد الحسینی الکاتب سنه 985 هجری

نسخه حاضر مقالات پیر هرات خواجه عبدالله انصاری که از نمونه های عالی و ممتاز نثر سجع فارسی است؛ خط: نستعلیق خوش جلی، کا: معز الدین محمد حسینی، تا: 985ق؛ این نسخه هم از لحاظ رسم الخط و تذهیب بسیار نفیس است، نوشته شده: کتاب مقالات عبدالله انصاری خط معزالدین محمد کاتب بتاریخ شهر ربیع الاول سنه 1232 از عرض کتابخانه مبارکه شاهنشاهی روحی و روح العالمین فداه گذشت»، مجدول کمند کشی، مذهب، دارای سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: عبده عبد الوهاب موسوی، مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله محمد رضا الحسینی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روغنی بوم نارنجی رنگ منقش به گل های پرتا ووسی و زنبق های رزی و درشت مشکی و ارغوانی با تحریر طلایی وسط ترنج دور کنگره طلائی و ارغوانی که ازدها و سیمرغی را در حال نبرد تذهیب کرده اند، 70ص، 5 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 21 × 30 سم [ف: 1-981]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10450/4

آغاز: برابر 5؛ انجام: برابر 5

خط: نسخ خوش، کا: محمد تبریزی، تا: 999ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی مشکی، 16 سطر، اندازه: 15/5 × 24 سم [ف: 9-331]

30. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16555/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: تا بر تن و مال خود بلرزی xx حقا که بحبه نیززی خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: قرن 11؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه 1367؛ کاغذ: الوان، 47گ، 11 سطر، اندازه: 11/3 × 17 سم [ف: 17-115]

31. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5942/2

آغاز: برابر 3؛ انجام: برابر 3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: شکری فرنگی آهار مهره، اندازه: $26 \times 43/5$ سم [ف: 7-784]

32. تهران: سپهسالار؛ شماره نسخه: 7894

آغاز: برابر 2؛ انجام: اختیاری نبوده همه به معذرت برخاستند.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سبز یک لا، 25 گ، 10 سطر (8 × 17)، اندازه: $14/5 \times 24$ سم [ف: 5-459]

33. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5594/3

آغاز: برابر 1

خط: نسخ، کا: عمادالدین بن یونس پنجهزاری، تا: قرن 11؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5 گ (29 پ-33 پ)، اندازه: 12×18 سم [ف: 14-360]

34. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4218/9

آغاز: برابر 5؛ انجام: برابر 5

سخنان کوتاه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد نظام بن علیخان ساوه، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 172 ص (637-465)، 19 سطر (9 × 18)، اندازه: $18/5 \times 29/5$ سم [ف: 11-236]

35. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5138/128

آغاز: برابر 3؛ انجام: برابر 3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ ص (509) [ف: 15-194]

36. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4671/19

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن قهوه ای ضربی، 2 گ (151-153 پ)، اندازه: $15/2 \times 24/4$ سم [ف: 4-8]

37. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 5765/4

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

مناجات؛ خط: نستعلیق، کا: هندی، تا: قرن 11؛ کاغذ: رنگارنگ هندی، جلد: قهوه ای مغزیدار پشمی، 11 گ (18 پ-29 ر)، 13 سطر، اندازه: $12/8 \times 30/9$ سم [ف: 9-29]

38. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 172/13 - طباطبائی

آغاز: برابر 1؛ انجام: (در حاشیه) عشق مردم خوار است عشق بی مردم خار است عشق نه نام دارد نه ننگ نه صلح دارد نه جنگ.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، 51 گ (51 متن و حاشیه)، قطع: وزیری باریک، اندازه: $14/5 \times 24$ سم [ف: 22-60]

39. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8864/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: صد جهان بیگانگی را نام تمکین کرده ای xx آشنائی با تو کردن زهر قاتل بوده است

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: میشن عنابی مجدول، 4 گ (2 پ-5 ر)، ابعاد متن: $8/6 \times 17/3$ ، اندازه: $15/6 \times 27/9$ سم [ف: 1-29-167]

40. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8864/12

آغاز: برابر 3؛ انجام: برابر 3

ص: 788

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: میسن عنابی مجدول یک لا، 5 گ (24 پ-28 ر)، ابعاد متن: 17/3 × 8/6 ، اندازه: 27/9 × 15/6 سم [ف: 169-29/1]

41. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1382

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ افتادگی: انجام؛ مرقع مانند در 14 پاره، مجدول، با سرلوح، یک مجلس تصویر؛ کاغذ: متن سفید ضخیم حاشیه سازی شده، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی زرکوب با ترنج، 16، 7-6 سطر (7 × 11)، اندازه: 24 × 17 سم [سنا: ف: 241-2]

42. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 677/4

آغاز: مهر از کیسه بردار و بر زبان نه و مهر از دنیا بردار و بر ایمان نه آنها که حق را یافتند با غیر او نپرداختند؛ انجام: اگر خواهی رنج کش و اگر مراد طلبی صبور باش.

قسمتی از مناجات خواجه عبدالله انصاری؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: حدود قرن 11؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، 7 گ (156 ر-163 پ)، ابعاد متن: 14 × 10، اندازه: 19 × 14 سم [ف: 319-2]

43. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 534/3

آغاز: بسمله. الهی نامه را آغاز کردم Xx در کنج سعادت باز کردم؛ انجام: که جز از فضل تو روئی ندارد xx که از طاعت سر موئی ندارد. تمت الكتاب بعون الملك الوهاب.

خط: نسخ خفی، کان محمد غنی، تا قرن 11؛ نسخ؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوای ابره تیماج مشکی، اندرون: کاغذ شکری رنگ ساده، قطع: وزیری، اندازه: 24/87 × 13/4 سم [ف: 1132-4]

44. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2978/27

آغاز: برابر 3: انجام: و سر در سر کار مرافقت کرده روزگار عمرش سپری شود و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 6 گ (194-200)، 18 سطر (7/5 × 15/5)، اندازه: 23/5 × 10 سم [ف: 1886-10]

45. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 6061

آغاز: برابر 5؛ انجام: برابر 5

خط: نستعلیق، کا: مندنی دزفولی، تا: 1003 ق [الفبائی: -551]

46. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5132

است، در هجده قطعه در ص 3-16، در ص 1 آغاز سوره یس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 18 گ، 10 سطر
(11×16/5)، قطع: وزیری، اندازه: 18/5×27/5 سم [ف: 15-4121]

47. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3997/2

آغاز: برابر 1

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1017ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ ابری، 17 سطر، اندازه: 12/4×18/3 سم [ف: 7-138]

48. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 264

خط: نستعلیق، کا: درویش عبدی، تا: 1019ق؛ مجدول، با سرلوح زرین، صفحات زر پاشی شده، مرقع در 11 قطعه؛ کاغذ: سفید ضخیم، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی نو، 14 گ، 6 سطر (7×13)، اندازه: 14×22 سم [سنا: ف: 1-129]

49. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 507/5 خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1026ق؛ 7 گ (33-40)، اندازه: 12/5×19 سم [نسخه پژوهی: 3-101]

50. رشت؛ شاد قزوینی؛ شماره نسخه: 13

کا: رضاقلی ادیب شیرازی، تا: 1037ق [نشریه: 5-396]

51. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 795/2

مناجات؛ خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: ربیع الثانی 1058ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، ابعاد متن: 7×15، اندازه: 12/5×20/5 سم [ف: 2-906]

52. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3455/230

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1059، جا: دارالسلطنه مراغه؛ جلد: تیماج یک لاقرمز، 8 گ (330-337)، قطع: بیاضی، اندازه: 15/5×33 سم [ف: 10-1363]

53. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 7/190/2

مناجات؛ خط: نستعلیق تحریری خوش، کا: محمد سعید بن محمد تقی کاتب خاتون آبادی، تا: 1062ق، کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی لولادار وسط سه ترنج ضربی گل برجسته لاکه رنگ، قطع: وزیری، اندازه: 19×28/5 سم [ف: 7-20]

54. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: 120/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1066ق، قطع: رقعی [نشریه: 3-120]

55. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 8450/6

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق جامی، تا: دوشنبه غره صفر 1080ق؛ جلد: تیماج مشکى، 3 گ (98-100پ)، اندازه: $25/5 \times 15/5$
سم [ف: 28-49]

56. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 115/2 - فیروز

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1080 ق، مجدول، مذهب، کاغذ: دولت آبادی شکرى، جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و نیم ترنج سوخته، 17ص
(11-28)، 15 سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: 21×12 سم [ف: 21-238]

57. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2596/12

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: عنایت الله، تا: 3 رجب 1086ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 14ص (526-539)، 15 سطر (8×17)،
اندازه: $24 \times 12/5$ سم [ف: 9-1443]

58. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2596/4

آغاز: الهی عذرها بپذیر و عیبها مگیر؛ انجام: با عاقل با ادب خدای تبارک و تعالی توفیق رفیق گرداند بحرمه محمد و آله

ص: 789

آمین یا رب.

خط: نستعلیق، کان عنایت الله، تا: 16 رمضان 1086ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 3ص (280-282)، 15 سطر (8×17)، اندازه: 12/5×24سم [ف: 9-1440]

59. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 847/45

بخشی از مناجات خواجه عبدالله انصاری؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: 1091 تا 1092ق، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2گ (102ر-103ر حاشیه)، اندازه: 17×10سم [میراث اسلامی: دفتر نهم-102]

60. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4704/4

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف خیال شیرازی، تا: دوشنبه 9 صفر 1095ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ زرکوب مقوایی، 9ص (385-393)، 17 سطر (7×14)، اندازه: 18×10سم [ف: 14-3650]

61. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2125/1

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: محمد حسین قاینی، تا: 1096ق؛ مجدول؛ کاغذ: رنگارنگ، جلد: رویه کاغذ ساغری [ف: 5-425]

62. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8852/14

آغاز: برابر 2؛ انجام: نه پشت پارا از و گردی و نه کف پارا از و دردی، قناعت ورز اگر مردی. خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: شعبان 1097ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میسن قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج و جدول عطف و سجاف چرم قهوه ای، 3ص (55-57 متن و حاشیه)، اندازه: 16/1×27/8سم [ف: 1-29]

63. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 573/9

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 13گ (175ر-187پ)، 21 سطر (6/5×12)، اندازه: 16×10سم [ف: -334]

64. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11583/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، 8گ (2-9)، 17 سطر، اندازه: 19/5×11/5سم [ف: 29-297]

65. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9621/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ہندی، جلد: روغنی، وزیری، 25 گ (1 پ-25 ر)، 23 سطر (17/569)، اندازہ: 15 × 26/5 سم [ف: 17-437]

66. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 9711

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مرقع مانند است؛ کاغذ: ہندی، جلد: تازہ، وزیری [ف: 17-463]

67. تہران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 527/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: زد رقم خاتمہ تم الكتاب

خط: نستعلیق مخلوط بہ شکستہ، بی کا، تا: قرن 12، 14 گ (1 ر-14 ر) [ف: 1-204]

68. تہران: مفتاح، شماره نسخه: 895/3

بندھایی بہ فارسی؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 12؛ مجدول؛ بیاضی رحلی [نشریہ: 7-135]

69. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8853/95

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: 1109 ق، جا: مشهد؛ کاغذ: نخودی آہار مہرہ، جلد: تیماج قہوہ ای ضربی با ترنج و سرترنج عنابی، 3 گ (182 ر-184 ر حاشیہ) [ف: 29/1-147]

70. تہران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 759/5-ف

نسخہ اصل: پاریس S. P. 1127؛ خط: شکستہ نستعلیق، بی کا، تا: 26 ربیع الثانی 1116 ق [فیلمہاف: 1-535]

71. شیراز؛ علامہ طباطبائی؛ شماره نسخه: 1622/1 خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر 1156 ق؛ اندازہ: 10/5 × 15 سم [نسخہ پژوهی: 3-154]

72. تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14181/50

مناجات؛ خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد، تا: 14 صفر 1192 ق، جان آستانہ شاہچراغ شیراز؛ جلد: تیماج، قہوہ ای، 1 گ (176 ر-183 پ)، قطع: بیاضی، اندازہ: 10 × 20 سم [ف: 38-239]

73. قم؛ فیضیہ؛ شماره نسخه: 126/4

آغاز: برابر 2

خط: تحریری، کا: محمد باقر دزفولی موسوی صدر الدین، تا: 1196-1195 ق، 3 گ، اندازہ: 17 × 29 سم [ف: 3-4]

74. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2427

آغاز: اکنون آن پنداشت را در آب انداختم؛ انجام چنین بزی که چنین بمیری برهی نه چون بمیری برهند

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مذهب، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، مشکی، مقوایی، 22 گ، 10 سطر (4 × 8)، اندازہ: 8 × 11/5 سم [ف: 5-569]

75. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1470

آغاز: برابر 2 خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ: اصفهانی، 66 گ، 14 سطر (6 × 10) [ف: 3-968]

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد یک لا، 28 ص (136-163)، 18 سطر (7 × 11)، اندازہ: 11 × 15 سم [سنا: ف: 1-126]

77. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 26-فیروز

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ دارای کتیبه مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکر رنگ، جلد: تیماج قرمز، 38 گ، 10 سطر، قطع: رقیعی، اندازہ: 16 × 11/5 سم [ف: 21-324]

78. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1049/3-طباطبائی

آغاز: برابر 2؛ انجام: کسی را که حق توفیق نداد و نمود راه سداد، آمدن انبیا و راه نمودن.

ص: 790

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، 12 ص (77-88)، قطع: رقعی، اندازه: $10 \times 16/5$ سم [ف: 23-351]

79. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2784/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نسخ، کا: عزیز بن نعمه الله معلم فتح آبادی، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی سفید رگه دار آهار مهره، جلد: میشن سیاه، 5 ص (1-2)، 25 سطر، قطع: رحلی، اندازه: $20/5 \times 31$ سم [ف: 10-20]

80. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 13602/5

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوایی اسقاطی، 14 سطر، اندازه: $14/8 \times 21/6$ سم [ف: 17-469]

81. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 948

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار، جلد: میشن سیاه ضربی، 44 گ، 14 سطر، اندازه: $13/4 \times 19/7$ سم [ف: 4-773]

82. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9467/19

خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: قرن 13؛ گ (32-34 پ) [مختصر ف: -798]

83. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14627/8

آغاز: برابر 1؛ انجام: الهی آنچه که کاسنی تلخ است، از بوستان است و عبدالله اگر چه مجرم است از دوستان است. خط: نستعلیق، بی کا، تا: حدود قرن 13؛ دارای سرلوح مرصع کشمیری، مجدول، مذهب، با کمند طلایی کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز، 1 گ (67 ر - 68 پ)، 15 سطر (7×14)، اندازه: 20×12 سم [ف: 37-58]

84. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10392/9

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 13؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س 8 ش 4-61]

85. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2661/2

آغاز: بسمله، الهی چون آتش فراق داشتی دوزخ پر آتش زا چه افراشتی؛ انجام: جوانمردی سبج کن و جوانمردان آگاه کن عاقبت را نیاز دار و سخن کوتاه کن

- خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، جان محتملا طهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، 13 ص (7-20)، 12 سطر کامل (11×15)، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 6-223]
86. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 14427/3
- خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج، قهوه ای، 11 گ (37-48 پ)، 15 سطر، اندازه: 11×16 سم [ف: 38-563]
87. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6807/12
- خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 2 گ (159-161 ر)، اندازه: 17×22 سم [ف: 20-273]
88. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3165/5
- خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 6 گ (125-131)، 10 سطر (6×10/5)، اندازه: 10/5×15 سم [ف: 11-2129]
89. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 227
- خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 13، 7 گ، اندازه: 11×16 سم [ف: 3-83]
90. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8548/4
- خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، 9 گ (132-140 پ)، 15 سطر (7×15)، قطع: ربعی [ف: 159-17]
91. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8554/3
- خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، ربعی، 11 سطر (7×12) [ف: 17-160]
92. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 920/1
- خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، با دو سرلوح، مجدول، با تصویر خواجه؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-262]
93. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 525/11
- با عنوان «راز و نیاز»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: رحلی [نشریه: 7-246]
94. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 612/4
- خط نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: ربعی بیاضی [نشریه: 7-249]

95. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 13

آغاز: برابر 2؛ انجام: و همه به معذرت برخاستند و الله اعلم. قد تمت ...

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: سید ابوالقاسم شهیر به سید آقا بن میرزا بزرگ موسوی تهرانی، تا: قرن 13؛ مهر: «عبدالله ابوالقاسم موسوی» (بیضی)؛ 9 گ، 16-17 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 1-204]

96. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 719/14

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 126]

97. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6645/15

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ جلد: تیماج تریاکی ترنج و سرترنج دار ضربی، 3 گ (216 پ-219 ر)، 18 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 20-172]

98. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 876/7

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 13، 5 گ (71-75 پ) [ف: 2-205]

99. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 112/5

آغاز: برابر 2

خط: نسخ و نستعلیق خوب، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قرمز، 10 گ (125 ر-135 ر)، 12 سطر، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 1-157]

100. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 17/102 - 3322/1

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

ص: 791

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای، 15 گ، 19 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 1-488]

101. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23705

آغاز: برابر 2؛ انجام: ایزیز دنیا نه جای آسایش است بلک جای.

خط: نستعلیق، بی کا، تا قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، 5 گ، قطع: بیاض رقی، اندازه: 11 × 21 سم [ف: 17-528]

102. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24179

آغاز: برابر 26 انجام: بحول الله الباری تعالی شأنه

در رایانه با عنوان «کنز السالکین»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، 10 گ، 24 سطر [رایانه]

103. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14871/22

آغاز: یارب ز تو آنچه من گدا می خواهم افزون ز هزار پادشاه می خواهم؛ انجام: مالک الملکی تو را حاجت به حاجب وزیر نیست ... همین قدر کفایت است اگر مستمع را عقل و رأیت است

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1205 ق، حکایاتی از انوار سهیلی و جامع الکتاب در چند برگ بعد از انجام آمده؛ کاغذ: فرنگی زرافشان، 8 گ (107-114 پ)، 20 سطر، اندازه: 15 × 23 سم [ف: 37-501]

104. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 653/7

خط: نستعلیق، کان ابی طالب بن ملا محمد ابراهیم مازندرانی لاریجانی، تا: پنج شنبه 14 ذیحجه 1206 ق؛ افتادگی: انجام؛ در 88 پ تا 91 پ جداول علم اعداد است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 8 گ (81-88 ر)، 13 و 14 سطر (10/5 × 15)، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: -350]

105. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 855/1

کان عبد الرحیم بن کریم قمی کهکی، تا: 1220 ق، جان شیراز و مشهد؛ بیاضی ربعی [نشریه: 7-134]

106. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 852

آغاز: برابر 1؛ انجام: در علم شریعت باید خواندن علم شریعت دیگر باشد اما روز قیامت دستگیر باشد همان بهتر باشد. پایان نسخه: تمت الکتاب من مناجات خواجه عبدالله انصاری فی یوم چهارشنبه بیست و سیم جمادی الاولی کتبه محمد باقر 1222 ...

در این رساله مناجات معروف خواجه عبدالله با خطی خوش آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: 4 شنبه 23 جمادی الاول

1222ق؛ با سرلوح مذهب؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قرمز یک لا، 8گی، 7 سطر (1367)، اندازه: $14/5 \times 20/5$ سم [ف: 2-387]

107. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 1462/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: رمضان 1222ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 11گ (93پ-103پ)، اندازه: $14/5 \times 10$ سم مؤید: 3-374]

108. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4453/8

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

در عنوان الهی نامه آمده و در انجام می نویسد: «تمت النصایح»؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن علی محمد رشتی، تا: 1226ق، جا: طهران؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه، 5گ (85پ-89ر)، اندازه: $14/6 \times 21/7$ سم [ف: 7-407]

109. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1710/2

آغاز: برابر 2

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء در لکهنو شماره 85؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 27 صفر 1227ق؛ 13 (10-22)، 15 سطر [عکسی ف: 5-144]

110. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 474/7

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن علی اصغر اصفهانی، تا: 21 ربیع الاول 1227ق؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی، اندرون قهوه ای، 21گ (82پ-102پ)، اندازه: $17/5 \times 10/5$ سم [ف: 2-338]

111. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1732/10

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: صفر 1228ق، جان ارومیه؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قهوه ای لایی، 7گ (87پ-94پ)، 23 سطر، اندازه: 15×31 سم [ف: 5-350]

112. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3729/1

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالواسع بن شیدا، تا: ذیقعدہ 1229ق، برای سر کشیکچی باشی؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل بنفش، 3گ (12پ-14پ)، اندازه: 22×14 سم [ف: 12-2725]

113. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2848/1

آغاز: برابر 6؛ انجام: برابر 6 خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: 17 شعبان 1231ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، 7گ

(2پ-9) [ف: 10-1691]

114. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7079

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جعفر دیلمانی، تا: 1233ق، برای ابوالقاسم بیک در لاهیجان؛ مجدول، دارای سرلوح؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 13گ، 12 سطر، اندازه: $11/5 \times 20$ سم [ف: 3-187]

115. خوانسار؛ فاضل، شماره نسخه: 204/7

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1233ق، جان اصفهان؛ کاغذ: آهار مهره؛ جلد: تیماج مشکى ضربى عطف تیماج مشکى، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-154]

116. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 204/13

مناجات و نصایح او؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1233ق، جا: اصفهان؛ کاغذ آهار مهره؛ جلد: تیماج مشکى ضربى عطف تیماج مشکى، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-155]

117. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2750/2

خط: نستعلیق، کا: احمد بیات نیشابوری، تا: 23 جمادى الاول 1235ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لبه دار، 16 سطر، اندازه: 18×30 سم [ف: 6-104]

118. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29625

ص: 792

آغاز: و ناظری چه گویم الهی می بینی و میدانی و بر آوردن می توانی الهی ازین بیچاره مفلس؛ انجام: پیوسته نصیب مردم آگاهست تمت الهیات خواجه عبدالله انصاری قدس سره

خط: نستعلیق، کا: میراسماعیل ولد میر محمد معصوم، تا: 1237ق؛ افتادگی: آغاز؛ ضمیمه نسخه ش 16591؛ کاغذ: فستقی جلد: مقوا، 4ص (23-31)، اندازه: 13/5 × 20/7 سم [ف: 17-433]

119. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2580/7

آغاز: برابر 5؛ انجام: و اگر طرفی با خود داری هر گیتی فراموش کنم.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً 1238ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی، مقوایی، 9ص (80-88)، 17 سطر (7 × 14)، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 6-108]

120. قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2764/3

آغاز: ای عزیز اگر در آیی در باز است و گر نیایی حق بی نیاز است درهای لطف و کرم باز و ترا این همه ناز چرا قدر خود ندانی و نامه اعمال خود نخوانی خود را بشناس که از کدام اجناس؛ انجام: برابر 6

خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر 1238ق؛ 4گ، اندازه: 1 × 17 سم [ف مخ: 1-201]

121. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7458

انجام: جل دیبا بود بسک افکنده.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1239ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی یک لا، 26، 12 سطر (8 × 14)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 5-459]

122. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29569

آغاز: برابر 1؛ انجام: غلام است هر که او را دید جان او بخندید و هر که با او رسید غم با او نرسید تمت الرسالة

خط: نستعلیق، کا: معصوم بن محمد گرمرودی، تا: 1240ق؛ ضمیمه نسخه ش 16417، دارای کمند، مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور 1367؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی یک لا، 5ص (18-27)، سطور چلیپایی [ف: 17-527]

123. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 123/4

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: ابوالخیر حسینی، تا: 1240ق، و محمد اسمعیل موسوی عریضی یزدی به سال 1250ق؛ کاغذ: فستقی آهار مهره،

جلد: مقوای روکش تیماج گلی رنگ وسط و حواشی گل ترنج سازی ضربی طلائی و گل و برگ برجسته، قطع: ربعی، اندازه: 21 × 13 سم
[ف: 7-193]

124. تهران؛ موزه هنرهای تزئینی؛ شماره نسخه: 7673

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق درشت خط، کا: عباس بن یحیی، تا: چهارشنبه 4 ربیع الثانی 1241ق؛ با سرلوح زرین، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی
نخودی، جلد: تیماج آبی با ترنج و نیم ترنج ضربی زرکوب، 27گ، 9 سطر (9 × 16)، اندازه: 24 × 15/5 سم [نشریه: 3-131]

125. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4482/1

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 18 جمادی الاول 1242ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 13ص (پ 1-14ر)، 12 سطر
(7 × 13)، اندازه: 21 × 15 سم [ف: 13 - 3430]

126. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 81/5

سرود خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد سعید عامری سمنانی، تا: 1244ق [نشریه: 13-429]

127. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9197/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: ناگاه برسیدم به سر چشمه زندگانی بخوردم که نه من ماندم و نه ابوالحسن خرقانی تجلی الله ناگاه آید لیکن بر دل آگاه
آید. تا بر تن و مال بلرزی xx حقا که به چیزی نیرزی. انجامه: «مناجات عبدالله انصاری علیه رحمة الله الباری تمام گردید علی ید الاثم
الجانی علی اصغر بن مرشد علی غفر الله لهما بحق محمد و آله الطاهرين».

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن مرشد علی، تا: پنج شنبه 21 ربیع الثانی 1244ق؛ مجدول، در صفحه 5 کسی که حوادث روزگار در
ماه ذیحجه 1279 ق او را به شهر تبریز کشانده بود دعا کرده است که اللهم اخرجني من هذه البلدة الظالم اهلها (نام او سیاه شده است،
وی مالک نسخه نیز بوده، پشت طبله اول جلد چند حرز برای چشم زخم، برگ 77 ر جدول غالب و مغلوب و کیفیت آن، برگ 80 ر
جدول صورت اعداد مربع تمام قرآن، برگ 80 پ خواص سوره لیل و کیفیت ختم آن و سوره فاتحة الكتاب و معادل عددی برخی از
حرزها و دعاها. پشت طبله دوم جلد طریقه ختم سوره یاس و یک رباعی ترکی، رکابه دار؛ مهر: «توکل علی الله» (مدور)، کتابخانه جعفر
سلطان القرایی؛ اهدایی: جعفر سلطان القرایی، آذر 1348ش؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی یک لا،
5گ (1ر-5ر)، 21 سطر (8/7 × 14/6)، اندازه: 20/3 × 13/4 سم [ف: 29/2-859]

128. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10057/4

آغاز: برابر 7؛ انجام: چو در پیش است مرگ ای ... تماشای جهان کن در ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1246ق؛ جلد: تیماج جگری، 11ص (47-36)، 13 سطر، اندازہ: 15/5 × 20سم [ف: 32-77]

129. شیراز؛ شاہچراغ؛ شماره نسخه: 228

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1249ق؛ 30 گی، اندازہ: 11 × 16 سم [ف: 3-83]

130. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6097/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 1249ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز تیرہ ضربی لایی، 15گ (پ 1-16پ)، 14 سطر (7 × 15)،

قطع: ربعی، اندازہ: 13 × 21 سم [ف: 16-197]

131. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7904/15

ص: 793

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1251ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گلی ضربی مقوایی، 7گ (106-113)، 13 سطر (7/5×14)، قطع: ربعی، اندازه: 19×11/5 سم [ف: 16-732]

132. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7117/3

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1251ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 11گ (23پ-33پ)، اندازه: 19×11 سم [ف: 18-272]

133. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1698/2

بی کا، تا: با تاریخ 1252ق؛ کاغذ: قورخانه ای، جلد: میسن قهوه ای لایی، 2گ (49پ-51ر)، 19 سطر، اندازه: 17×11 سم [ف: 5-338]

134. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10815/2

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدعلی هزارجریبی خادم روضه رضویه، تا: 24 ذیقعدہ 1253ق، جا: مشهد، مدرسه میرزا جعفر؛ جلد: تیماج قرمز، 13گ (20پ-33پ)، اندازه: 15×10 سم [ف: 27-237]

135. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9197/3

آغاز: الهی می خوانی و در راه چاه. اگر در چاه افتم همراه را چه گناه. آه آه از تفاوت راه و آهن از جایگاه یکی نعل ستور و یکی آینه شاه؛ انجام: گر تو خواهی در دو عالم زندگی xx بندگان کن بندگان / کار کن تا مزد یابی بر مزید xx که آن ترا از بهر این کار آفرید.

بی کا، تا: جمادی الثانی 1253ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی یک لا، 3گ (77پ-80ر)، 21 سطر (8/7×14/6) [ف: 29/2-859]

136. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29572

آغاز: برابر 6 انجام؛ برابر 6 خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1254ق؛ ضمیمه نسخه ش 16421؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

137. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1770/5

آغاز: برابر 2

کا: علی اکبر خانی، تا: 1254ق، جا: رشت؛ 9گ (64پ-73ر)، اندازه: 21×15 سم [نسخه پژوهی: 3-177]

138. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1409

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد مهدی حسینی فراهانی، تا 1254ق، جا: قم؛ صفحات حمایلی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، یک لا، 9گ، 11 سطر، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 3-467]

139. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 8/18

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: سید صدرالدین عربی استرآبادی، تا: 1254ق؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، 5گ (86-90ر)، 14-23 سطر، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 21-]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2127/10-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-646]

140. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11343/12

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

بی کا، تا جمعه محرم 1255ق؛ 2گ (47-49پ) [مختصر ف: 860]

141. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 732/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... شانزده چیز باید تا مرد آوازه دوستی را شاید اول جود باید بی طاقت صحبت، انجام: ببذل با جاهل نصیحت با علما بتواضع

خط: نستعلیق، کا: محب علی بن مهدی حسینی قراچه داغی، تا: دهه آخر صفر 1255ق؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج مشکی ضربی، 24گ (39پ-62پ)، اندازه: 13/5×21 سم [ف: 2-391]

142. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3933/3

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد اسماعیل لاهیجانی، تا: 6 صفر 1255ق؛ مهر: «عبدہ الراجی محمد سعید بن اسماعیل» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: یک لت سمت راست مقوارویه تیماج مشکی، 7گ (58پ-64ر)، 21 سطر (8×18)، اندازه: 14/5×21/2 سم [ف: 17-190]

143. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14757 ض

آغاز: برابر 7؛ انجام: چه در پیش است مرگ آی پیر انصار تماشای جهان کن در سفرها

خط: نستعلیق، کا: علیرضا منصور، تا: 1255ق [الفبائی: 551]

144. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 653/1

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین تبریزی، تا: چهارشنبه 1258/2/18، جا: اسلامبول؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-251]

145. تهران: سلطنتی؛ شماره نسخه: 1492

آغاز: بسمله، رب یسر و تمم بالخیر و السعادة نویم حضرت باری خواجه عبدالله انصاری رحمة الله علیه میفرماید. الهی همه از تو پرسند و عبدالله از خود زیرا که از تو همه نیک آید و از عبدالله همه بد؛ انجام: الهی تا از مهر تو اثر آمد همه مهرها بسر آمد. کتبه العبد المذنب الراجی الفقیر الحقیر اقل الکتاب فتحعلی شیرازی المتخلص بحجاب عفی الله عنه و عن جرائمه فی سنه 1260. و سجع مهر مشیرالسلطنه.

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی شیرازی متخلص به حجاب، تا: 1260ق؛ مجدول، دارای 32 قطعه هر قطعه 2 سطر کتابت دارد؛ مهر: مشیر السلطنه، حسین بن هدایت الله، محمدرضا الحسینی، کتابخانه دولت علیه ایران 1329؛ کاغذ: مقوای متن و حاشیه الوان، جلد: مقوای روکش چرم سورمه ای حاشیه گلدار ضربی طلائی، قطع: ربعی، اندازه: 14/3×23/5 سم [ف: 2-74]

146. مشهد؛ ادبیات، شماره نسخه: 73/1 فرخ

خط: نستعلیق خوش و شکسته نستعلیق، کا: لشگر نویس، تا: 10

ص: 794

شوال 1260ق، در وقتی که یار محمد خان الکورائی در سمت غور و ساخر رفته جهت فرزندش محمدعلی نگاشته؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکى، 8 سطر چلیپا (8/5 × 16)، قطع: پستی، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 185]

147. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4701/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: هر آن باغی که نخلش سر بدری xx همیشه باغبان خونین جگر بی ... تمت الکتاب ... 1261 حرره العبد الغفار. خط: شکسته نستعلیق، کان عبد الغفار، تا: 1261ق؛ در پایان مناجات نامه قسمتی از رباعیات خواجه نیز آورده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى ضربی، 11ص (1-11)، 14 سطر (6 × 13)، اندازه: 15 × 26 سم [ف: 13-83]

148. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 387

آغاز: بسمله بنام آن خدائی که نام او راحت روح است و .. ایبات: ای زدرت بیدلانرا بوی درمان آمده xx یاد تو مرعاشقان را مونس جان آمده؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه 19 ربیع الثانی 1263ق؛ جلد: مقوا، الوان، عطف و گوشه پارچه سبز، 13 گ، 13 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف مخ: 1-59]

149. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13352/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: مسجد اقصای دلها حریم کوی تست xx نظر فرما که نظر ما به سوی تست

خط: نستعلیق زیبا، کا؛ فتحعلی شیرازی، تا: 1263ق؛ مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، 7 سطر [ف: 36-301]

150. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11055/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 1263 ق [میراث شهاب: س 9ش 2-29]

151. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9341/4

خط: نستعلیق زیبا، کا: یوسف بن محمد علوی حسینی خراسانی میلانی، تا: 1264-1265ق، به درخواست آقا عبدالاحد بن فخر العارفین حاج ملا علی اکبر؛ جلد: تیماج سبز، 20 گ (98پ - 117پ)، 13 سطر، اندازه: 14/5 × 22/5 سم [ف: 24-132]

152. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18551 ض

بخشی از آن؛ بی کا، تا: 1265 ق [د.ث. مجلس]

153. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5516/1

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق خوش، کا: موسوی خویی، تا: 1265ق، حسب الامر (پاک شدہ) تاجر تبریزی الاصل قزوینی المسکن؛ جلد: میشن قہوہ ای ضربی، 28گ (1پ-29ر)، 11 سطر [ف: 8-410]

154. تہران: مجلس؛ شماره نسخه: 8854/3

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: شکستہ نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبہ 22 شوال 1266ق؛ کاغذ: نیلی آہار مہرہ، جلد: چرم سرخ، 10گ (112پ-121پ) [ف: 151-29/1]

155. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 241/6

آغاز: بسملہ -ہو- هذا الذي سه اشارت کرد بخود - هو نشان دادن است الذي پیوستن است؛ انجام: تمت الرساله بحمدالله ... في سلخ شهر الله الاصل رجب المرجب سنه الف اثنين مائه و سبعة ستين الهجريه ... بدار العلم شیراز

بی کا، تا: 1267ق، جان شیراز؛ 26گ، 15 سطر، اندازہ: 16 × 10/5 سم [ف: 1-216]

156. تہران: ملک، شماره نسخه: 2054

خط: نستعلیق، کا: محمد بن خوانسالاری خوشنویس، تا: شوال 1267ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آہار مہرہ، جلد: میشن قہوہ ای، 36گ، 11 سطر، اندازہ: 16 × 8/5 سم [ف: 4-780]

157. تہران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 911

آغاز: برابر 4؛ انجام: بندہ درگاہ خلائق امیدگاہ شاہنشاه جمجہ الفقیر المذنب الراجی غلام حسین قاجار 1268 تم.

خط: نستعلیق خوش، کا: غلام حسین، تا: 1268ق؛ مجدول، دارای کمند کشی؛ مہر: مشیر السلطنہ، حسین بن ہدایت اللہ رضا الحسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج دولایی تریاکی سادہ با حاشیہ سجاف تیماج مشکی، 23 ص، 10 سطر، قطع: وزیری، اندازہ: 16/5 × 25/5 سم [ف: 1-1022]

158. تہران؛ دانشگاہ؛ شماره نسخه: 3942/7

آغاز: برابر 2؛ انجام: آن را خلال خود گردانیدم (مورخ 1268)

خط شکستہ نستعلیق، بی کا، تا: 1268ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، 9ص (46-55)، 18 سطر (10 × 17)، اندازہ: 16 × 21 سم [ف: 12-2932]

159. تہران؛ دانشگاہ؛ شماره نسخه: 5709

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1 شوال 1268ق، به خواہش عبد العلی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 16 گ، 15 سطر (7×16)، قطع: ربعی،
اندازہ: 22×13 سم [ف: 16-72]

160. تہران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4243/13

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1269ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 42 گ (117-159)، 11 سطر (6×13)، اندازہ: 18×12 سم
[ف: 13-3214]

161. تہران: ملک؛ شماره نسخه: 526/1

خط: نستعلیق، کا: سید حسن حسینی متخلص به ثریا، تا: دوشنبه جمادی الاول 1270ق؛ کاغذ: آہار مہرہ فرنگی، جلد: میشن قہوہ ی،
14 ص (2-16)، 15 سطر، اندازہ: 17/3×11/1 سم [ف: 5-59]

تہران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 26/1-عکسی

آغاز: برابر 2

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-223]

162. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11064/2

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4 خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن، تا: 1270ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج یک لا خرمایی، 27 ص
(22-48)، اندازہ:

ص: 795

10/5 × 17 سم [ف: 17-448]

163. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 588

آغاز: برابر 1

خط: نستعلیق، کا: حکیم بن وصال، تا: 1271ق؛ به طرز مربع در دوازده صفحه، بین السطور مجدول؛ کاغذ: الوان زر افشان، 7گ، 8 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 18/5 × 19 سم [ف: 2-346]

164. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9688/1

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: پنج شنبه 9 شوال 1271ق؛ جلد: مقوارویه پارچه، 15 سطر [ف: 31-52]

165. تهران: موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 38/5

آغاز: برابر 14 انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمعه 10 رجب 1271ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج روغنی دورو، 9گ (25پ - 30پ)، 25 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: -143]

166. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 23983

آغاز: الهی عند خود بر باد دادم و بر تن خود بیداد کردم؛ انجام: و درویشان با نصف نانی سازند الهی دیگران

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1272ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوا [رایانه]

167. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 524/3

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: عبد الرحمن، تا: 27 محرم 1273ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 16گ (76-91پ)، 11 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 2-128]

168. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 1493

آغاز: برابر 1؛ انجام: الهی تا از مهر تو اثر آمد همه مهرها بسر آمد العبد المذنب بنده درگاه خلائق پناه محمد حسین شیرازی. 1274

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین شیرازی، تا: 1274ق؛ مجدول دارای کمند کشی، مذهب، دارای 8 قطعه متصل به هم هر قطعه 2 سطر

کتابت دارد؛ مهر: مشیر السلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی؛ کاغذ: مقوای متن و حاشیه، جلد: مقوای روکش چرم لاکه
حاشیه مجدول دانه تسییحی زرین، قطع: وزیری، اندازه: $16/9 \times 26/8$ سم [ف: 2-72]

169. تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 4332/7

آغاز: برابر 2؛ انجام: خروش از حاضران بر آمد و دانستند که این کلام اختیاری نبوده و همه بمعذرت بر خواستند خط: نستعلیق، بی کا، تا:
1276ق، کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: پارچه گرد و عطف تیماج مشکی، 37گ (57-94)، 13 سطر (6×13)، اندازه: 19×9 سم [ف:
13-3290]

170. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 504/2 - 3/124

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه جمادی الاول 1276ق؛ 24گ، 11 سطر [ف: 8-4546]

171. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3693/6

آغاز: برابر 14 انجام: برابر 4

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1277ق [ف: 7-27]

172. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1375/2

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: شکسته نستعلیق و نستعلیق تحریری، کا: علیقلی بن محمد ابراهیم، تا: 1280ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 47ص،
11 سطر (8×16)، اندازه: $21/5 \times 13/5$ سم [ف: 3-432]

173. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7890/1

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: 1280ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترنجی مقوایی، 9 سطر (8×15)، قطع:
ربعی، اندازه: $23/5 \times 15/5$ سم [ف: 16-726]

174. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4716/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: بوی جگر سوخته رسوا نکند.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: صادق شیرازی 1281ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 23 ص (2-24)، 9 سطر (5×9)،
اندازه: 16×10 سم [ف: 14-3661]

175. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 328/7

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن اسدالله، تا: 22 شوال 1281ق، جا: کرمان [ف: 3-55]

176. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 5792/5

آغاز: عاشقانت نعره الفخر فخری می زند xx در سر کوی ملامت پای کوبان آمده

خط: نستعلیق زیبا، کا: عبدالله بن ابوالحسن طبیب حسینی بهبهانی دهدشتی، تا: جمعه 2 ربیع الثانی 1282ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا عطف تیماج قهوه ای، 9 گ (40-48)، 16 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 15-178]

177. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2469/6

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابراهیم کرمانی، تا: 1283ق؛ کاغذ: فرنگی (آبی)، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج کوبیده مقوایی، 30ص (147-177)، 15 سطر (5/6×11/5)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 5-644]

178. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 1022

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 1

خط: نستعلیق زیبا، کا: عماد حسنی، تا: 1284ق، جا: حلب الشهباء؛ مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی، مجدول گرهی، 9 گ، 10 سطر، اندازه: 1717/25 سم [ف مخ: 1-202]

179. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 186/3-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش، ش 685 (گنج 1273/3)؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: صفدر علی، تا: 1287ق؛ نسخه هنری، در پایانه «الهی

ص: 796

نامه) نامیده شده؛ 59گ (67-125) [عکسی ف: 2-223]

180. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6563/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شعبان 1287ق؛ جلد: تیماج نیلی بدون مقوا، 14گ (2ر-16ر)، اندازه: 11×18 سم [ف: 17-144]

181. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9541/12

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1287ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5گ (96ر-101ر)، 21 سطر، اندازه: 22×35 سم [ف: 30-208]

182. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9541/13

آغاز: برابر 3؛ انجام: برابر 3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1287ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 2گ (101پ-103ر)، 21 سطر، اندازه: 22×35 سم [ف: 30-208]

183. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14638

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق خوش جلی، کا: ابراهیم بن احمد تجریشی، تا: 3 ذیحجه 1289ق؛ مذیل است به رباعیات بابا طاهر عریان، بابا طاهر (ص 78-90) (که برای آقا حسن قوام الدوله نوشته است)؛ واقف: سید محمد باقر عربشاهی سبزواری، محرم 1405؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، 78ص (1-78)، 10 سطر، اندازه: 12×20 سم [ف: 17-513]

184. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6579

دیباچه دارد و نام انصاری در آن هست، برای امیری نوشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1291ق، جا: اصفهان؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ یک لا، 29گ، 10 سطر (5/5×10/5)، اندازه: 5/10×17 سم [ف: 5-459]

185. همدان؛ اعتماد الدوله؛ شماره نسخه: 106/1

کا: علی قلی خان قراقرلو، تا: 1292 ق [نشریه: 5-345]

186. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14350

آغاز: الهی کلام کلیم ست لا أحصي ثناء عليك و نداء ندیم تست سبحانک تبت الیک پس ما مفسلان ییلسان این عقیده را؛ انجام: از خود رمیدی با دوست آرمیدی دیدی هر آنچه دیدی

خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: 1293ق؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم زرشکی ضریبی مجدول یا ترنج و سرترنج، 31گ، 10 سطر (6×11)، اندازه: 5/11×5/18 سم [ف: 36-247]

187. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2780

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، کا: اسمعیل، تا: 1293ق؛ مجدول؛ تملك: عبد العظیم نصیر الملک قراجه داغی در 1329 ق با مهر نصیر الملک»
(بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه مجدول حلقوی، 25گ، 10 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف مخ: 1-202]

188. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29575

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: 1295ق؛ ضمیمه نسخه ش 16423؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

189. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13760/6

آغاز: برابر 4؛ انجام: بوقت نیم شبی که بگوید الهی هزار همچو تو از خانمان براندازد

خط: نسخ، کا: عبدالرزاق خراسانی، تا: 1295ق؛ جلد: تیماج زیتونی مجدول، 6گ (حاشیه 20-26ر) [ف: 37-299]

190. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 194

آغاز: برابر 4؛ انجام: ختم بالخیر و السعاده باشارة الاستاد ... میرزا علی محمد المتخلص به صفا و انا العبد المذنب خان زاد دولت ابد
مدت محمد باقر خان قاجار سنه 1296

مناجات معروف خواجه عبدالله انصاری است به نثر مسجع فارسی؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد باقر خان قاجار، تا: 1296ق، به امر
استاد میرزا علی محمد متخلص به صفا؛ مجدول، مذهب، کمند اندازی، با یک سرلوح سر کنگره نیزه ای مذهب مرصع؛ کاغذ: ترمه،
جلد: مقوای روکش تیماج سرمه ای مجدول طلائی، 40ص، 12 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16/5 × 24/5 سم [ف: 1-1024]

191. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23949

آغاز: بسملة الحمد لله ... اما بعد قال الشيخ الامام؛ انجام: انت یا صدیق اکبر ... و له ناظر محمد علی بهجت

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1296ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا [رایانه]

192. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8780 /2

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، کا: یعقوبعلی، تا: 1296ق؛ در آخر مخمسی است از نورالدین عبدالرحمن جامی؛ مجدول؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد:
مقوایی عطف گوشه چرمی، 14 سطر (7/7 × 15)، اندازه: 12 × 21 سم [ف: 7-746]

193. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5917/3

خط: نستعلیق، کا: رضای قاجار، تا: 12 رجب 1298ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، عطف تیماج تریاکی، 12 سطر (7×12)، قطع: جیبی، اندازه: 12×16 سم [ف: 152-16]

194. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 656/2

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 3

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد مهدی، تا: قرن 14 گ (21-23 پ)، 18 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 2-624]

195. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11370/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: با اجل شطرنج بازی می کنی انصاریا xx عاقبت مانی تو ... و دعایی باخته

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین کاشانی، تا: ذیحجه 1301ق؛ جلد: مقوا، 39ص (54-93)، اندازه: 13×20 سم [ف: 33/2-99]

196. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2197/2

خط: نستعلیق، کا: بیدل تبریزی، تا: 1301ق، جا؛ تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضریبی، 26 گ (132 پ-157)، 9 سطر (5/8×16/5)، اندازه: 13×21 سم [ف: 9-878]

197. تهران: نوربخش، شماره نسخه: 761/1

ص: 797

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نستعلیق، کا: غلامعلی پسر ملاجر بن محمد حاجی افشار، تا: 1303ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، 21گ (16-137)،
14-15 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 20 × 22 سم [نشریه: 13-146]

198. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 67/2

آغاز: برابر 2 خط: نستعلیق، کا: آقا احمد اصفهانی، تا: 1303ق، جا: رشت؛ جلد: تیماج قهوه ای، 19گ (58پ-77ر)، اندازه: 11×
18 سم [ف: 72-]

199. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 196/2

فرخ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1305ق؛ کاغذ: فستقی و نخودی؛ جلد: مقوا، 19ص (70-88)، 15 سطر (8 × 15/5)، قطع: پستی،
اندازه: 12/5 × 20 سم [ف: 180-]

200. تهران؛ نوریخس؛ شماره نسخه: 761/8

آغاز: برابر 1؛ انجام: رحمت کن مر آن را که چون حجت نیست

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1306ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، 4گ (113-117)، 14-15 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 22×
20 سم [نشریه: 13-147]

201. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 9273

آغاز: برابر 1؛ انجام: زاهدان مذور بهشتند ... ادیب شیرازی عوله

خط: نستعلیق، کا: رضاقلی ادیب، تا: 1307 ق [الفبائی: 551]

202. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 379

آغاز: برابر 1

خط نستعلیق، کا: رضاقلی ادیب شیرازی، تا: 1307ق [نشریه: 2-131]

203. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 1491

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 1

خط: نستعلیق ممتاز، کا: حبیب الله فاجار، تا: 1308ق؛ چهار قطعه آخر این مرقع مشق است به قلم نستعلیق دودانگ، مجدول مذهب،
با سرلوح مذهب مرصع ممتاز، دارای 20 قطعه متصل به هم که هر قطعه به تفاوت بین 8-10 سطر کتابت دارد؛ کاغذ: مقوای متن و

حاشیه الوان، جلد: مقوای روکش چرم لاکمی، قطع: وزیری، اندازه: $16/5 \times 24/2$ سم [ف: 2-76]

204. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29580

آغاز: بسمله حمدله قال الشيخ الأنام و قدوة الايام سالک مسالک شریعت ناسک مناسک طریقت؛ انجام: شرم بادت ز حضرت حق آدمی
را هر سحر کو بخواب غفلت و حمد گویان فاخته ... عاقبت ... و او ... باخته

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا جهانگیر خان ناظم الملک، تا: 1309ق؛ ضمیمه نسخه ش 16424 [رایانه]

205. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5108

خط: نستعلیق، کا: فتح علی بن محمد حسن بن محمد حسین بن فتح علی ملقب به خان بابا خان، تا: 25 ذیحجه و 19 ذیقعدہ 1309ق؛
برای صاحب دیوان، مجدول، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ با جدول، 28گ، 14 سطر (9×16)، قطع: ربعی، اندازه:
13×21 سم [ف: 15-4115]

206. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 4656/13

آغاز: شیخ عبدالله انصاری گوید: مقصود ما بجهد پیوسته است اگر چه آتش در سنگ

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسینی تفرشی، تا: صفر 1311ق؛ 1ص (64ر) [ف: 7-476]

207. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5606/6

آغاز: برابر 3؛ انجام: ای یگانه که در آفرینش مقدس چه شود اگر در دم بازپسین مفلس را بفریاد رسی

خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد علی، تا: 20 جمادی الثانی 1312ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه ضربی، 6گ (74پ - 80ر)،
11 سطر، اندازه: $18 \times 22/5$ سم [ف: 8-435]

208. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 1104

خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن محمد تقی بن احمد بن محمد علی حسینی انجوی شیرازی، تا: 12 جمادی الاول 1317ق؛ قطع: ربعی
[نشریه: 7-299]

209. مشهد؛ گوهرشاد، شماره نسخه: 1544/3

آغاز: برابر 4

خط: نستعلیق، کا: ابوالفتح حسینی، تا: 1321ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای، 10 سطر چلیپا (10×16/5)، اندازه: $20 \times 12/5$
سم [ف: 4-2101]

210. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8034

خط: نستعلیق، کا: خوش خان خانان، تا: 1323ق، برای مهاراجه سرکش برشاد بهادر یمین السلطنه مدار المہام سرکار عالی؛ با حاشیہ قطعہ یکم، آراستہ زرین با گل و بوته رنگارنگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آلبالویی سبز زرکوب، رحلی مرقع وارد در دوازده قطعہ، 12گ، 2-3 سطر (6×14)، قطع: رحلی، اندازہ: 21×34 سم [ف: 12-17]

211. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14349/3

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: سید علی رضوی، تا: 1326ق؛ کاغذ: فرنگی، 15گ (33-47)، 11 سطر، اندازہ: 6×12/5 سم [ف: 36-245]

212. قم؛ حجتیہ؛ شماره نسخه: 538/2

خط: نستعلیق، کا: حاج شیخ علی اکبر نهاوندی، تا: 1331ق [ف: 113-]

213. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1051-ع

نسخہ اصل: فیلم کتابخانہ ملی. آکادمی علوم شوروی cclviii خط: نستعلیق، کا: محمد حسین تبریزی، بی تا؛ واقف: وقف شاه عباس بر آستانہ شاه صفی [فیلمها ف: 1-204]

214. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4195/6

آغاز: برابر 3؛ انجام: برابر 3 کان محمد شفیع بن حاج محمد سعید قراگوزلو، بی تا، کاغذ:

ص: 798

فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 6گ (45-50)، 16 سطر (7×16)، اندازه: 13×21 سم [ف: 13-3164]

215. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4118/14

آغاز: برابر 6؛ انجام: برابر 6

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 9گ (244-253)، 17 سطر (11×21)، اندازه: 19×30 سم [ف: 13-3100]

216. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 867/4

بی کا، بی تا؛ کاغذ: آبی رنگ، جلد: فرسوده یک طرف آن افتاده است، 24گ (93-116)، 14 سطر (5/6×12)، اندازه: 5×17/1 سم [ف: 2-728]

217. قم: دار الحدیث؛ شماره نسخه: 314/5

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 8گ (35-42)، 18 سطر [ف: 261-]

218. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه: 2/1

انجام: رهی اگر کسی نیست از ملازم دوستانت. تتمه (!؟) لرسالة بدار المومنین استرآباد فی تاریخ شهر رجب المرجب سنه احدى (و) و ثلاثین و تسعمائه کتبه العبد حسن بن کمال آزادی المشهدی غفر ذنوبه

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، بی تا؛ برگ 6 و 7 این رساله موجود، باقی مفقود شده؛ اندازه: 12×17 سم [نشریه: 5-135]

219. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7394/2 - 38/14

آغاز: برابر 7؛ انجام: و نه از جسم اثری است بدن مار یزیده و اجسام ما کوبیده و خانمان خراب. والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای سوخت با ترنج و سرترنج مجدول گرهی، 25گی، چلیپایی، اندازه: 20×30 سم [ف: 8-4546]

220. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5870/2

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین انور علی شاه کرمانی (که نامش را پاک کرده اند)، بی تا، کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، 5گ (41پ - 46پ)، 17 سطر (5×10)، قطع: جیبی، اندازه: 10×16 سم [ف: 16-115]

221. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5886/1 خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ چاپ ص 144-172 ارمغان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج

ترياکي ضربي لايي، 9گ (3پ-12ر)، 18 سطر (11×16)، قطع: بغلي، اندازه: 11×17 سم [ف: 16-131]

222. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3191/2-ف

نسخه اصل: مجلس شورای ملی. من کلمات و مسجعات؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکي، 4ص، قطع: ربعي [فیلمهاف: 2-95]

223. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3810/4-ف

بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-252]

224. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6220/2-ف

نسخه اصل: ش 685 کتابخانه گنج بخش؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 211-3]

225. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1/47-عکس

آغاز: الهی نه ظالمی که گویم زنهار، و نه مرا بر تو حقی است که گویم بیار

بی کا، بی تا؛ 1ص (790ر) [فیلمهاف: 3-218]

226. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3258/12

آغاز: برابر 2؛ انجام: و نقدها ربوند عاقبت.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا افتادگی: انجام کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ترياکي ضربي مقوایی، 1گ (78ر-79پ)، 19 سطر (7/5×17)، اندازه: 14×22 سم [ف: 11-2218]

227. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4102/6-ف

نسخه اصل: دانشگاه بمبئی بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-15]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 138/6 بخش 3 و 1396 بخش 3

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا؛ 2گ (73-75) [ف: 111-]

228. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1925/4

آغاز: من کلام خواجه عبدالله انصاری. روزی در غرور جوانی بر خود نظر کردم؛ انجام: الهی توفیق فقر و فنا کرامت کن.

بی کا، بی تا، 16 سطر (5 × 12)، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 8-537]

229. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1997/49

آغاز: مست توام و از جرعه و جام آزادم xx مرغ توام و از دانه و دام آزادم / مقصود من از کعبه و بتخانه توئی xx ورنه ازین هر دو مقام آزادم. الهی بعجز خود آگاهم و به بیچارگی خود گواهم؛ انجام: برابر 2 (بتاریخ 3 شهر صفر سنه 1086 قلمی شد العبد الحقیر
(10307023020

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف میسن، 4 گ (200 پ-203 پ)، 15 سطر (5/9 × 17)، اندازه: 15 × 24/5 سم [ف: 8-618]

230. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4628/15

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آبی ترنجی عطف و درون قهوه ای، 13 ص ( )
483-471)، 14 سطر (7 × 18)، اندازه: 10 × 21 سم [ف: 14-3565]

231. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2998/6-ف

با عنوان «الهی»؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 1-778]

232. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 618/6

ف- نسخه اصل: شهید علی پاشا ش 1393؛ بی کا، بی تا، 11 گ (49-60 ر)، 27 سطر [فیلمهاف: 1-514]

233. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4220/1

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، 2 گ (2 ر-4 پ)، 28 سطر (8 × 20)، قطع: بیاضی، اندازه: 12 × 23 سم [ف: 13-3194]

ص: 799

234. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 376/4 - ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 2098؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 5 گ (55-59) [فیلمهاف: 1-463]

235. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 1206/3

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم تبریزی، بی تا، قطع: ربعی [نشریه: 7-270]

236. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 1273/2

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا، مجدول؛ جلد: تیماج سرخ زرکوب ترنجی با جدول، وزیری [نشریه: 7-273]

237. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 15116

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، 18 ص، اندازه: 11 × 22 سم [ف: 2-390]

238. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7755/31

خط: نستعلیق هندی، بی کا، بی تا، کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز زرکوب مقوایی، 25 سطر (16 × 28)، قطع: رحلی، اندازه: 21 × 36

سم [ف: 16-691]

239. تهران: دانشسرای عالی - کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: 10/8

خط: نستعلیق، کا: کریم فراهانی، بی تا؛ قطع: ربعی [نشریه: 5-637]

240. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6312/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی ترنجی مقوایی، 24 سطر (14 × 24)، قطع: رحلی، اندازه: 20 × 33

سم [ف: 16-240]

241. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7318/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: نو، 21 سطر (5/9 × 15)، قطع: خشتی، اندازه: 17 × 23 سم [ف: 16-511]

242. مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره 7

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ قطع: خشتی [نشریه: 7-560]

243. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6823/3

با عنوان «طریقت» و مناجات است؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد طالقانی، بی تا، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای درون و بیرون و مقوایی، 23 سطر (8 × 17)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 25 سم [ف: 16-370]

244. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3907/3

آغاز: برابر 4: انجام: مرگ را یاد کن ... اعتقاد بکن ... (دو کلمه خوانده شده).

خط شکسته نستعلیق، کا: پریشان قراگوزلو، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه کناره ها تیماج مشکی و مقوایی، 106 گ (31 پ-136 ر)، 19 سطر (8 × 15) [ف: 12-2895]

245. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5273/6

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 17 گ (195 پ-212 ر)، 17 سطر (5 × 7/16)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 15-4190]

246. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2692

آغاز: الهی عبدالله گنجی بود پنهانی کلید آن بدست ابوالحسن خرقانی ناگاه رسیدند به چشمه زندگانی؛ انجام: میران شهادت بر زبان، قصد کن و زبهر جان XX باشد ترا انصاریا، در دل سخنها چون شکر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح: جلد: مقوایی، 14 گ، 18 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [محدث ارموی مخ: 3-1531]

247. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1168/5

آغاز: برابر 2 بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 15 گ (103 ر-117 ر)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 3-418]

248. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22493

آغاز: برابر 3؛ انجام: خواجه عبدالله انصاری و السلام

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

249. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29501

آغاز: برابر 2؛ انجام: علم آموخته که گام غرقیم و گاه از او سوخته وقت را غنیمت دان و دل را پاک دار تا براد برسی توفیق باد و السلام.

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ضمیمه نسخه ش 28449؛ قطع: وزیری کوچک [رایانه]

250. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 893/7

آغاز: این چند کلمه ایست ... بدانکه دنیا جای بازی کودکانست؛ انجام: بر سه چیز اعتماد مکن بر دل و بر وقت و بر عمر که دل زنگ گیر است و وقت تغییر پذیر و عمر همه تقصیر. دی رفت و باز نیاید، فردا اعتماد نشاید، وقت را غنیمت دان که دیر نیاید. خاتمه: دی آمدم و زمن نیآمد کاری XX و امروز زمن گرم نشد بازاری / فردا بروم بی خبر از اسراری XX نا آمده به بدی ازین بسیاری

خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج، 3 گ (158 و 159 و 160 پ)، 17 سطر، اندازه: 13×24/5 سم [میراث اسلامی: دفتر دهم - 771]

251. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28941

آغاز: برابر 7؛ انجام: الهی چه بر گناه مصریم بیگانگی تو مفریم هر چند تو از ما بری

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی؛ انجام؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

252. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1732/11

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قهوه ای لایی، 2 گ (94 پ-96 پ)، 23 سطر، اندازه: 15×31 سم [ف: 350-5]

253. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 280/5

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای، عطف تیماج تریاکی یک لایی، بیاضی، 30 سطر

انان

ص: 800

(7 × 15)، اندازه: 8 × 17 سم [سنا: ف: 1-138]

254. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 16920

مناجات و نصایح؛ کا: میر عماد، بی تا، دارای شش مرقع. انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ 4 گ، اندازه: 15 × 20/5 سم [رایانه]

255. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17027

بی کا، بی تا؛ خریداری از بیژن پاینده آزاد؛ اندازه: 15/3 × 25 سم [رایانه]

256. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6457/44

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، 5 گ (115 پ-120 پ)، 12 سطر، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 9-]

[407]

257. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14309/1

بخشی؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج، قهوه ای، 1 گ (1 ر-2 پ)، 15 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 38-438]

258. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: ض 1

آغاز: ای عزیز دنیا جای عبور است نه شهرستان سرور است؛ انجام: نافرمانی خدا کن به قدر طاقت

نصایح و مقالات؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ 8 گ (1-8)، 17 و 18 سطر، اندازه: 10/5 × 16 سم [آینه]

پژوهش: سال 4 ش 22-102]

259. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4035/2

بی کا، بی تا [نشریه: 13-357]

260. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6247

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و صلوة و سلام على خير خلقه محمد و آله اجمعين اين مختصر است از مقولات انجام: هر چیز

رضای تست آن می خواهم

بی کا، بی تا [الفبائی: -551]

261. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 1363/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: سیصد و پنج و نود بود سال کآمد بر وجود XX چون گذشت از چار صد هشتا و یک رفت از جهان.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 14 گ (115 پ - 128 پ)، 11 سطر، اندازه: $18 \times 10/5$ سم [مؤید: 3-300]

262. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18722

کا: عماد الحسنی؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ بی تا، اندازه: $14 \times 23/3$ سم [رایانه]

263. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15835

آغاز: عشق بزور نیست بزاری است؛ انجام: خیر قریه الی الله تعالی می گویند و باید ... سخن از ... کنند و در فکر و ذکر او باشند

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج عنابی یک لا مجدول، 3 گ (12-15)، سطور چلیپا در دو ستون ($16 \times 7/8$)، اندازه: $12 \times 21/3$ سم [رایانه]

264. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 15829

آغاز: بسمله. تیمنا بذکره. الهی بفضل خویش قایمی و بشکر خویش مشکور، انجام: سرمایه این کار مفلسی ایست، غایت و نهایت کار هیچ کسیست والله اعلم بالصواب تم

این رساله در فهرست نسخه های منزوی با عنوان «کلمات» و یا «گفتار» معرفی شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا مجدول کتیبه سازی با نقوش اسلیمی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، روکش پارچه ساتن (اطلس) لاجوردی با بوته جقه هایی به زر، عطف و سجاف تیماج مشکی، 6 گ (6-12 پ)، 12 سطر ($13/5 \times 5/8$)، اندازه: $12 \times 20/5$ سم [رایانه]

265. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25547

بی کا، بی تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

266. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17633

کا: میر عماد حسینی، بی تا انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: $18 \times 27/4$ سم [رایانه]

267. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12930/5

آغاز: برابر 4؛ انجام: برابر 4

خط: شکسته نستعلیق و نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی با روکش مشمع قهوه ای با عطف و گوشه میشن، 24 ص (214-237)، اندازه: $12/5 \times 21$ سم [ف: 17-441]

268. تهران، سلطنتی؛ شماره نسخه: 1900

آغاز: برابر 1؛ انجام: کتبه العبد عماد الحسنی غفرله

خط: نستعلیق ممتاز، کا: میرعماد، بی تا، دارای یک کتیبه دو طرف مذهب مرصع، مجدول، مذهب؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران 1329؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روغنی بوم مشکى مزین ... در پاره دوم جلد نوشته شده «کتبه العبد تراب اقدم المومنین احمد النیریزی 1127»، 11ص، 9 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 13/8 × 22/7 سم [ف: 1-1026]

269. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 879/16

آغاز: برابر 4؛ انجام: راحتی دیدند و ذوقی یافتند انس و جان XX روز و شب سدر کنج خلوت بر سر سجاده اند. خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکى ضربی مجدول، 15 گ (144 پ-159)، 17 سطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 2-141]

270. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 195

آغاز: ای نام تو آرایش عنوان کلام XX وی یاد تو آرامش هر بی آرام؛ انجام: یارب دل پاک و جان آگاهم ده XX آه شب و گریه سحرگام ده / در راه خود اول ز خودم بیخود کن XX وانگه بیخود زخود بخود راهم ده / الفقیر الحقیر المحتاج فتحعلی شیرازی غفر ذنوبه

نیمی از مقالات خواجه عبدالله انصاری است که به وسیله علی بن طیفور البسطامی انتخاب و به انوار التحقیق موسوم ساخته است؛ خط: نستعلیق خوش جلی، کا: فتحعلی شیرازی، بی تا؛ مجدول مذهب مرصع ممتاز، یک سرلوح مذهب مرصع ممتاز؛ مهر: ناصرالدین شاه «شاه شاهان ناصرالدین است»، مشیر السلطنه، حسین

ص: 801

بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی؛ کاغذ: دولت آبادی الوان، جلد: مقوای روغنی بوم طلائی مذهب به طرح شاه عباسی بسیار ممتاز
با یک حاشیه بازوبندی کتیبه ای گل داودی، 187ص، 9 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 20/5×12/5 سم [ف: 1-984]

271. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 193

آغاز: برابر 1؛ انجام: هر که نه عاشق ستور ست XX روز را چه گناه شپوک کورست

قسمتی از مناجات معروف خواجه عبدالله انصاری است؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ مجدول، مذهب، باکمند کشی، با سرلوح
مذهب به طرح گنبد؛ مهر: مشیر السلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی؛ کاغذ: متن خانبالغ، حاشیه فرنگی، جلد: تیماج دولایی
آلبالویی رنگ با ترنج و دوسر ترنج و چهار لچکی حاشیه طلائی منقش به گل و برگ الوان، 16ص، 7 سطر، قطع: وزیری، اندازه:
23/5×14 سم [ف: 1-987]

272. تهران؛ مهدوی، شماره نسخه: 52

بی کا، بی تا [نشریه: 2-131]

273. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 204/5

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول، 5گ (102پ-107ر)، اندازه: 17/5×11 سم [ف: 1-153]

274. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 16/2

بی کا، بی تا [نشریه: 5-218]

275. تهران؛ لغت نامه دهخدا، شماره نسخه: 206/1

آغاز: برابر 6؛ انجام: برابر 6

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ همه بیک خط؛ جلد: تیماج حنایی، قطع: رحلی [نشریه: 3-399]

276. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13569/12

قطعه ای از مناجات؛ بی کا، بی تا؛ 1ص (80) [ف: 37-74]

277. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6113

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: -62]

278. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14183/12

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول زرین و محرر؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، عطف و حاشیه تیماج قهوه ای، 1 گ (25 پ - 26 ر)، سطور چلیپا، قطع: بیاضی، اندازه: 22×11 سم [ف: 38-242]

279. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12359/3

بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 4 ص، 21 سطر، اندازه: 20×13/5 سم [ف: 35-318]

280. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف

346/4 آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین؛ انجام: با اجل شطرنج باری میکنی انصاریا xx عاقبت بینی تومات و او دغائی باخته

بی کا، بی تا، 30 ص، 14 سطر [ف: 1-329]

281. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14303/4

خط: نسخ، بی کا، بی تاب بی کا، بی تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، قهوه ای، ضربی، مجدول، 16 گ (29 ر-45 ر)، 15 سطر، اندازه: 13×21 سم [ف: 38-427]

282. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: 86/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 8 گ (70 پ-77 ر)، اندازه: 14×20/5 سم [ف: 76-]

283. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 361/4

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

کامل؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج سیاه، 9 گ، 11 سطر، اندازه: 9×14 سم [ف]

284. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1292/2

آغاز: الهی رحمتت دریای عالم است

بی کا، بی تا؛ 2 ص (30 - 31) [ف: 5-459]

285. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 2799/53

به نام الهیات عبدالله انصاری؛ بی کا، بی تا؛ 5 ص (637-641) [ف: 5-459]

286. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6062

آغاز: برابر 6؛ انجام: برابر 6

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ واقف: نائینی؛ 3گ، 27 سطر، اندازه: 20×33 سم [ف: 6-387]

287. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 584/2

آغاز: برابر 6؛ انجام: هر جا که ایستی کسی نگوید که تو کیستی خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن لایی مشکی، 11ص (45-56)، اندازه: $14/8 \times 20/7$ سم [ف: 5-90]

288. مشهد؛ ادبیات، شماره نسخه: 40/13

فرخ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: الوان، جلد: مقواروغنی دارای سه ترنج، عطف میشن، 12ص (1-12)، قطع: پستی، اندازه: $14/5 \times 21/5$ سم [ف: -207]

289. مشهد، ادبیات، شماره نسخه: 136/2

فرخ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی آهار مهره؛ جلد: تیماج مشکی، 14 سطر (7×15)، قطع: پستی، اندازه: 14×21 سم [ف: -184]

290. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 136/5

فرخ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره؛ جلد: تیماج مشکی، 14 سطر (7×15)، قطع: پستی، اندازه: 14×21 سم [ف: 184]

291. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12960/3

خط: نسخ، بی کا، بی تا، دارای اشکال هندسی؛ کاغذ: شکری و فستقی فرنگی، 3گ، 15 سطر، اندازه: $14/5 \times 20/8$ سم [ف: 18-143]

292. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6194/3

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ برابر نسخه 524 است با افزودگی هایی در پایان آن؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، گ (9ر - 14پ)، اندازه: $18 \times 22/5$ سم [ف: 16-194]

293. تهران، ملک، شماره نسخه: 5685/31

آغاز: برابر 1؛ انجام: و آنکه او را هیچ حجت نیست. و صلی الله

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: متن ترمه زرد، حاشیه ترمه سفید، 2 گ (144 ر-145 پ)، 41 سطر، قطع: بیاض رقعی، اندازه: $9/8 \times 22$ سم [ف: 8-462]

294. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1232/6

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: ترمه سمرقندی رنگین کناره پسته ای، جلد: میسن قهوه ای ترنج دار ضربی [ف: 5-247]

295. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 611/2

خط: شکسته نستعلیق، کا: حبیب الله حسینی، بی تا، کاغذ: فرنگی، 8 گ (76 ر-83 پ)، 15 سطر (6 × 15)، اندازه: $21/5 \times 12/5$ سم [ف: 340-]

296. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 571/5

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 7 گ (28 پ-34 ر)، 16 سطر (5/5 × 10)، اندازه: $9/5 \times 19$ سم [ف: 333-]

297. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1164/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ناتمام؛ وگ (107-112)، اندازه: 21×15 سم [ف: 3-64]

298. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5083/1

آغاز: گنه نکرد و گفت نام نیک! پرسید که کدام بیماریست که طبیبان از علاج آن عاجز آیند؟ گفت ابلهی! پرسید راه راست چگونه شناخته شود؟ گفت؛ انجام: بواسطه حالات او فیض یابند، حتی که امر و اطاعت او را مسخره گردانند. اندرزهایی است به شیوه پرسش و پاسخ و سپس «ای درویش، ای درویش»؛ خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: میسن قهوه ای روشن ضربی، 15 گ (1 ر-15 پ)، 14 سطر، اندازه: $28/3 \times 18/2$ سم [ف: 8-189]

299. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 5083/9

آغاز: ای قبله حاجات، و ای کعبه مرادات، از تو چه خواهیم؛ انجام: و اگر سکوت می نماید از همگنان طعن و استغنا می کشد.

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ جلد: میسن قهوه ای روشن ضربی، 1 ص (51 پ)، 14 سطر، اندازه: $28/3 \times 18/2$ سم [ف: 8-191]

300. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 5083/11

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا، جلد: میسن قهوه ای روشن ضربی، 6گ (60پ-65پ)، 14 سطر، اندازه: $28/3 \times 18/2$ سم [ف]:
[191-8]

301. تهران، ملک؛ شماره نسخه: 5085/38

آغاز: برابر 2 خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: میسن سیاه ضربی، 2گ (33ر-35پ هامش دوم)، 16 سطر، اندازه: $28/6 \times 17/3$ سم
[ف: 196-8]

302. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 776/11

با عنوان «راز و نیاز»؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی با ترنج، 7ص (442-
436)، 19×10 سطر، اندازه: 29×20 سم [سنا: ف: 2-58]

303. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2329/76

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی الوان، جلد: میسن قهوه ای ترنج و نیم ترنج و سرترنج ضربی، 37گ (924-961)، 16 سطر
(14×7)، اندازه: $21/5 \times 13/5$ سم [ف: 8-35]

304. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 1718/2

بی کا، بی تا؛ قطع: ربعی رشت و همدان: [ف: -1490]

305. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13506

آغاز: برابر 1؛ انجام: علم شریعت دلگیر باشد اما روز قیامت دستگیر باشد

خط: نستعلیق، کا: سید عمر السری، بی تا؛ کتیبه مذهب مرصح با نقش گل، مجدول مذهب؛ جلد: پارچه ای، سرخ، عطف و حاشیه
تیماج مشکی، مجدول مذهب، 8گ، اسطر، اندازه: 24×16 سم [ف: 7-37]

306. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 44/4-ب

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

بی کا، بی تا، 4گ (245-248ر) [ف: -176]

307. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 46/14-ج

بی کا، بی تا، پس از این چند سطری است از بایزید بسطامی به فارسی و گفتگوی او است با مریدی و مورخ 22 جمادی الاول 1064 در
شهر اشرف؛ 3گ (258-260ر) [ف: -176]

308. تهران: حقوق؛ شماره نسخه: 70/15 - ج

آغاز: الهی چون در تو نگرم شاهم تاج بر سر و چون بخود نگرم خاکم از خاک کمتر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 4 گ (72-75 پ) [ف: 177]

309. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4607/6

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: تقی حسینی، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک لایی خط کشی شده زرد، 4 گ (80-84 ر و پ)، اندازه: 14/3 ×

22 سم [ف: 12-320]

الهی نامه = منتخب حدیقة الحقیقة = گزیده حدیقة الحقیقة = لطیفة العرفان = نغز مغز / شعر / فارسی

elāhī-nāme = montaxab-e hadīqat-ol haqīqa = gz.-ye hadīqat-ol haqīqa = latīfat-ol 'erfān = naqz-e maqz

سنایی، مجدود بن آدم، 473؟ - 525؟ قمری

(1081-1132)

وابسته به: حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقة = فخری نامه؛ سنایی، مجدود بن آدم (473-525)

تاریخ تألیف: 525 ق

گزیده ای از «حدیقة الحقیقة». او «حدیقة» را چند بار زیر فشار فقیهان سنی دست برده و یک بار به سال 525 از همه آن هزار و یک بیت را

برابر اسماء الله با دیباچه ای تازه برگزید و بدین نام

ص: 803

خواند. ستایش هایی که از خاندان علی (علیه السلام) در آن بود سنیان غزنین را واداشت تا بر علیه او دادخواهی کنند و بهرامشاه غزنوی با همه دوستی که با سنائی داشت او را به زندان افکند. سنائی ناچار حدیقه را تا آنجا که به چشم سنیان مذهبی بد نباشد کوتاه کرد و نسخه کوتاه شده را با یک نامه منظوم برای برهان الدین ابوالحسن علی پسر ناصر غزنوی که به بریان نامبردار بود به بغداد فرستاد و نامه دیگر به نثر برای بهرام شاه نگاشت و از سنیان غزنین شکایت نمود و سپس بار دگر از حدیقه 1001 بیت به شمار نام های خدا گزین کرد. وی در تاریخ این کار خود می گوید: «بود نیمی گذشته از مرداد XX که از این گفته ها بدادم داد / پانصد و بیست و چار رفته ز عام XX پانصد و بیست و پنج گشته تمام»، البته این بیت در نسخه های کامل حدیقه الحقیقه نیز وجود دارد؛ لذا برخی در اینکه این گزیده اخیر کار خود سنائی باشد تردید دارند. از الهی نامه دو تحریر وجود دارد که بیشتر ابیات آنها یکی هستند، اما نسبت به هم ابیاتی کم و زیاد دارند.

آغاز: 1: بسمله حمد بیحد صفات یزدان را XX مدح بی قدح ذات سبحان را / او که هم اول است و هم آخر XX آنکه هم باطن است و هم ظاهر 2: حمد و شکر و ثنا علی الاطلاق XX ذات حق را رسد به استحقاق / آن که هم اول است و هم آخر XX آن که هم باطن است و هم ظاهر

انجام: پانصد و بیست و چار رفته ز عام XX پانصد و بیست و پنج گشته تمام / باد بر مصطفی درود و سلام XX ابد الدهر صد هزاران عام

چاپ: با نام «لطيفة العرفان» با دیباچه علینقی مؤتمن دیوان، طهران، 1337ق، ربعی، سنگی، 77 صفحه

[نسخه های منزوی 1872/3 و 2646/4 و 2761؛ کشف الظنون 645/1، دنا، ج 2، ص 136-137، ج 2، ص 180-181 تحت عنوان «انتخاب منتخب حدیقه الحقیقه»]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 143-ف

نسخه اصل: نسخه دکتر خلیل اینالجعق؛ خط: نسخ، کا: سیاوش بن ابی الفضل بن سیاوش مروزی، تا: 6 شعبان 588ق؛ 100گ [فیلم ها ف: 1-75]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 189 بخش 3

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: 123]

2. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 2171

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ظاهراً اواخر قرن 9، به نظر می رسد که در اواخر قرن 9 کتابت شده، در صفحه 76 حواشی منقش به تصاویر است از حیوانات موزی مانند مار، اژدها و صورت غول و دیو اساطیری در متن یک مجلس مینیاتور آب و رنگ تصویر مهستی و ملک الموت و گاو دیگ بر سر طرح است، در ذیل صفحه 104 یک مجلس مینیاتور از سنائی و اوحدی است عمل بهرام قلی افشار نقاش، در پشت برگ آخر یادداشتی است که احمد علی میرزا در سال 1345 انتقال این کتاب را به خویش نوشته است، مجدول زرین الوان، در سه صفحه آخر کتاب بین اشعار لچک های زمینه لاجوردی مذهب منقش است؛ کاغذ: متن و حاشیه، متن بخارائی غبار زرافشان، حاشیه

ملون زرافشان، جلد: مقوای روکش میشن مشکی ضربی طلاپوش، 104ص، قطع: وزیری متوسط، اندازه: 16×25/6 سم [ف: 3-669]

3. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8908/2

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین محمد بن محمد شیخی اردبیلی، تا 20 رمضان 915ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 31گ (2پ - 32پ)، 17 سطر (6×14)، قطع: ربعی [ف: 17-248]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11988

آغاز: هر چه آن نقش علم و معرفتست xx آن همه کفر عالم صفتست؛ انجام: بسته خویش کن نبر خوابم xx تشنه خویش ...

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد 1361؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، 48گ، 11 سطر، اندازه: 12×19/8 سم [ف: 17-16]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8869/9

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر کامل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای با جدول های ساده و گره دار، عطف: چرم، 11ص (122-132)، اندازه: 13/1×24/3 سم [ف: 1-29/185]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11545/2

آغاز: قسم تویی وصی و بی انباز xx من بدو دادم او دهد بتو باز؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد شفیع فرزند حاجی آقاییک، مراغه ای، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ تملکی با عبارت: «قد انتقل هذا الكتاب بالبیع الصحیحة الشرعیة، حرره العاصی الراجی مهدی بن کریم الحسینی اللاهیجی 1037» با مهر «مهدی بن کریم الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، 33گ (44-76)، 14 سطر، اندازه: 5/6×12 سم [ف: 29-219]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4984/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین لاهیجانی، تا: قرن 11؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوایی، 16ص (1-16)، اندازه: 26×43/5 سم [ف: 7-781]

8. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2769/2

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: وجیہ الدین بن اسمعیل، تا: 22 ربیع الثانی 1003ق؛ 34گ، 15 سطر، اندازہ: 10×18 سم [ف مخ: 1-202]

ص: 804

9. تهران؛ شهشهانی، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

منتخب؛ بی کا، تا: 10 14 ق [میراث اسلامی: 5-598]

10. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5081

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبد الرزاق، تا: 1029 ق؛ دارای سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی دولت آبادی، جلد: رویه تیماج سبز با حاشیه قرمز، 46 گ،
12 سطر (5/5×9)، اندازه: 17×10/5 سم [ف: 15-47]

11. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7883

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان انتخاب منتخب حدیقة الحقیقة؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن حسن، تا: 1034 ق؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج
خرمایی ضربی لایی دار، 20 گ، 29 سطر، اندازه: 16×28/8 سم [ف: 17-17]

12. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: 677

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1035 ق؛ کاغذ: آهار مهره ضخیم شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز با آستر و حاشیه و عطف تیماج سبز، 57 گ
(52+5 برگی اضافی اول و آخر)، 10 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 17×10/5 سم [نشریه: 13-60]

13. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 13483

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کامران تبریزی، تا: 1045 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، ضربی، ترنج، 33 گ، 14 سطر، اندازه: 13×23 سم [ف: 442-
36]

14. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3525/2

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان «نغز مغز» آمده و احتمال داده است که این انتخاب کار کاتب نسخه (سرکانی) باشد؛ خط: نستعلیق، کان محمد
شریف بن محمد نصیر سرکانی، تا: 23 ذیقعده 1059 ق، جان خرم آباد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی عطف سرخ، 58
(70-127)، 16 سطر (5×13)، اندازه: 17×10 سم [ف: 12-2541]

15. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 4647/8

انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 21 جمادی الاول 1066ق، جا: اصفهان؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: 1514]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13424/2

آغاز: در گذار وز ما خطا و ذلل xx باز پوشد بعفو جرم و خلل؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان انتخاب منتخب حدیقة الحقیقة؛ خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمد تقی بن جمال الدین کرمانی، تا: شوال 1071ق؛ افتادگی: آغاز (بیست بیت)؛ سه ستونه و دارای حاشیه، دارای سرلوح و کتیبه مذهب و مرصع، مذهب؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، 23 ص (36-58)، اندازه: 15 × 27/6 سم [ف: 17-406]

17. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 329/1 - فیروز

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر علی جان طرشتی، تا: 1089ق؛ کاغذ کاهی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز عطف و گوشه میشن سیاه، 38 ص (4-42)، 21 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 21-297]

18. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3514/4

کان محمد معصوم بن غیاث الدین محمود رازی، تا: 25 محرم 1097 ق، برای بروجردی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی عطف مشکی، 17 ص (28-44)، سطور چلیپا (12×20)، اندازه: 18×25 سم [ف: 12-2524]

19. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9047

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد ابراهیم، تا: 1112ق؛ مجدول صفحه آغازین دارای کتیبه ساده زرین، سطور پایانی بعضی از صفحات چلیپا، صفحه عنوان نسخه یادداشت هبه کتاب از کسی

که نامش پاک شده است به تاریخ دوشنبه 18 ربیع الاول 1204ق مطابق 23 از ماه جلالی و سه لیت شعر با مداد به خط ملک نوری، در صفحه پایان بعد از انجامه یادداشت هبه کتاب از طرف نظام الملک به فرزندش ناصر قلی خان در 25 ربیع الثانی 1331ق اقوئیل که نوشته: «ان شاء الله تعالی بخواند و از رویش بنویسد» با مهر بیضوی او به نقش «نظام الملک 1290»، سه ضرب المثل و مصراع که در دوشنبه 20 محرم 1349ق نوشته شده است، برگها در نسخه جابه جا شده که می باید بر اساس برگ شمار قدیمی بالای صفحات اصلاح شود؛ تملک: کلبعلی خان؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ خریداری از جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی یک لا، 54 گ، 10 سطر (7/2 × 10/8)، اندازه: 19 × 12/9 سم [ف: 29/2-666]

20. شیراز؛ بنیاد فارس شناسی؛ شماره نسخه: 16/3

آغاز: برابر 1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12، 6 گ (32 پ-38 ر)، اندازه: $15/5 \times 28/5$ سم [ف: -32]

21. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 690 /2

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان «حديقة الحقيقة» آمده است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 12-13، 15 گ (120 پ-134 ر) [ف: 2-]

[88]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6377

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان انتخابی از منتخب حديقة الحقيقة؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهار

مهره، جلد: مقوایی، 48 گ، 12 سطر ($13 \times 7/5$)، اندازه: $22 \times 13/5$ سم [ف: 7-208]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 6378

ص: 805

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان انتخابی از منتخب حذیقة الحقیقة؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ دارای سر لوح زرین شعیری، مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: پارچه ای، 58 گ، و سطر (5/6 × 12)، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 7-208]

24. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8011

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان انتخابی از منتخب حذیقة الحقیقة؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ کاغذ: الوان فرنگی آهار مهره، جلد: مقوایی، 32 گ، 14 سطر (5/6 × 13)، اندازه: 12/8 × 28 سم [ف: 7-208]

25. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10392/14

منتخب حذیقة الحقیقة؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 13؛ قطع: رقی بزرگ [میراث شهاب: سمش 4-61]

26. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق ممتاز، بی کا، تا: قرن 13؛ نسخه نفیس و سراسر از آب طلای ناب، به خط یکی از خطاطان نستعلیق نامدار سده سیزدهم هجری که نامش نیامده، صفحه 1 و 2 دارای تذهیب فوق العاده پرکار شیراز و گرانبها و بی نظیر و مذهب و مرصع، صفحه 2 و 3 نیز دارای طرح اسلیمی از گل و بوته با آب طلای ناب و شنگرف، بین سطور 4 صفحه نخست دندان موشی رنگین، مجدول با آب طلا و دارای کمند، در صفحه پایانی یک شمایل از وجود مبارک مولا امیرالمؤمنین، این نسخه در کتابخانه یکی از شاهزادگان عصر قاجار بوده و نامش محو شده است. [میراث شهاب: س 7 ش 1-2-24]

27. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6030/1 - 30/100

آغاز: برابر 1؛ انجام: تا بحشر ایدل ارششاء گفتی xx هم گفتی چه مصطفی گفتی / هر که چون خاکی نیست بر در او xx گر فرشته است خاک بر سر او

از اول تا الباب الثاني في مدح النبي واصحابه وآله (في مدح امير المؤمنين علي بن ابي طالب عليه السلام)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: وسط و انجام؛ جلد: مقوایی، عطف گالینگور قهوه ای، 16 گ، 18 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1-487]

28. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12474

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان انتخابی از منتخب حذیقة الحقیقة؛ کامل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1210؛ مجدول؛ واقف: حسین صالحی، مهر 1362؛ کاغذ: آهاری نباتی، جلد: تیماج زرشکی، 47 گ، 11 سطر، اندازه: 9/4 × 14/8 سم [ف: 17-17]

29. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2/4654 - 23/174

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر خط: نستعلیق شکسته، کا: حسن بن سید کاظم طباطبائی، تا: 5 صفر 1249ق؛ جلد: تیماج مشکی، 38گ، 13 سطر، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-487]

30. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3/5124

آغاز: برابر 1

گزیده گزیده و مغز مغز دیوان سنائی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: یک شنبه 5 ذیحجه (24 اسفند جلالی ایت نیل) 1254ق، جان کاشان، برای نورچشمی میرزا محمد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، 35گ (71پ - 106پ)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 15-4119]

31. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 104

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد شفیع وصال شیرازی، تا: جمادی الأول 1255ق؛ مجدول، دارای یک سرلوح، در آغاز نسخه صورت مرحوم وصال در یک مجلس نشسته و غلام سیاهی غلیان به دست در پشت سر وی ایستاده، با تاریخ 1267ق، کاغذ: متن سفید ترمه، حاشیه نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی سوخت زرکوب درون روغنی گل بوته آبی، 51گ، 11 سطر (5/17 × 20)، اندازه: 20 × 29 سم [ف: 2-268]

32. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 2/510

خط: نستعلیق ممتاز، بی کا، تا: 1256ق؛ کاغذ: فرنگی الوان لبه طلائی، جلد: مقوای روکش تیماج سورمه ای حاشیه گل ترنج منگنهای طلائی اندرون کاغذ ابره زرشکی رنگ، قطع: وزیری، اندازه: 18 × 25 سم [ف: 7-380]

33. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4444

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان انتخاب منتخب حدیقة الحقیقة؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: شعبان 1258ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: زرد فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه ای، 47گ، 12 سطر (7/8 × 16)، اندازه: 7/14 × 5/22 سم [ف: 7-207]

34. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1/617

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1262ق؛ 14 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 2-368]

35. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8/11064

در فهرست با عنوان انتخاب منتخب حدیقة الحقیقة؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن، تا: 1270ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج یک

لا خرمایی، 69ص (166-234)، اندازه: 10/5 × 17 سم [ف: 17-450]

36. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12681/3

در فهرست با عنوان انتخاب منتخب حدیقة الحقیقة؛ خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کا: محمد بن حاج رجبعلی یزدی اردکانی، تا:
1271ق، جان اصفهان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج اسقاطی، 43ص (34-76)، 15-16 سطر چلیپایی، اندازه: 10/5 × 17/2 سم [ف:
17 - 452]

37. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3525

آغاز: برابر 1

ص: 806

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن مسکین متخلص بافسر، تا: شعبان 1275ق؛ داری سرلوح، مجدول، مذهب؛ اهدایی: غلامرضا دبیران فرماندار کل یزد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز دولابی ضربی درون و عطف و اطراف تیماج ماشی، 53گ، 10 سطر (5×10)، اندازه: 9×14/5 سم [ف: 5-1683]

38. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 9036

خط: نستعلیق، کا: داوری، تا: 1277ق؛ مجدول؛ «فرزند نیکو سیر حاجی میرزا علی اکبر این کتاب را خریده است. نوشته شده علی اکبر این کتاب را خریده است. نوشته شده در دهه سوم ذح 1291»؛ مهر: علی حسینی (صع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی با گل و بوته رنگارنگ در درون و بیرون، بغلی، 73گ، 7 سطر (4/5×7/5)، اندازه: 7×11 سم [ف: 17-343]

39. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 891

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد صادق ابن حاج سید یوسف مازندرانی، تا: 1278ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی، 32گ، 12 و 13 بیت، قطع: ربعی، اندازه: 13×20 سم [ف: 3-133]

40. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5559-27/229

آغاز: برابر 1؛ انجام: چو این گنج از برای عارفان است xx کسی که این گنج دارد عارف آن است / تو هم بردار گنج ای مرد دانا xx بعشق پر معنی نعمت الله

خط: تحریری، بی کا، تا: 14 ربیع الاول 1297ق؛ کاتب اشعاری دیگری از اصل حدیقه که با اشعار متن مرتبط بوده انتخاب و در حاشیه نسخه تحریر نموده است؛ جلد: مقوا، عطف گالینگور، 55گ، 12 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 1-487]

41. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6883-35/63

آغاز: بسمله الباب الخامس فی بیان فضیلة العلم ذکر العلم اربح الان فضیلتہ ارجح. سخن عقل چون تمام آمد xx علم را در جهان نظام آمد / علم سوی در اله برد xx نه سوی مال و نفس و جاه برد، انجام: کاندرین روزگار سالک اوست xx چشم باز اندرین سالک اوست / گفتم آن نور کیست گفتا نور xx بو المفاخر محمد منصور

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد اسماعیل، تا: پنج شنبه 8 ربیع الثانی 1306ق، جا: دارالخلافه طهران؛ جلد: تیماج زیتونی، 108گ، 12 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف: 1-488]

42. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2398-13/78

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

کا: عباس بن مشهدی لاهیجانی، تا: 9 ذیقعدہ 1309ق؛ مجدول مرصع جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول، 43گ، 12 سطر، اندازه:

14 × 20 سم [ف: 1-487]

43. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 142/4 - فیروز

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1314ق، جان اصفهان؛ کاتب نخست قسمت آخر انتخاب حدیقه را (از اصل رابع) تا آخر و پس از آن تمام آن را از اول تا آخر) نگاشته؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ، جلد: تیماج عنابی یک لا، 79ص (168-247)، 14 سطر، قطع: خشتی [ف: 21-251]

44. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4275/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 7 جمادی الاول 1316ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی و آبی، 22 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 11-290]

45. مشهد: رضوی، شماره نسخه: 10389

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

در فهرست آمده است که این گزیده برای ظفر الدوله امیر تومان (از رجال دوره قاجار) انتخاب شده است؛ خط: نستعلیق متوسط، بی کا، تا: 1319ق؛ سرلوح مذهب با اکیلی، محل رقم پایان کتاب دارای کتیبه طلا؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی، 53 گ، 10 سطر، اندازه: 10 × 15/5 سم [ف: 9-349]

46. قم؛ حافظیان، ابوالفضل؛ شماره نسخه: 6/3

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین اصفهانی، تا: 1324ق؛ جلد: مقوایی، 26 گ (5 پ - 30 ر)، 14 سطر، اندازه: 11/5 × 17/5 سم [ف]

47. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7777/2 - 52/117

آغاز: برابر 1

در فهرست با عنوان حدیقه سنایی؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 26 گ، 18 سطر، اندازه: 14 × 19 سم [ف: 3-1614]

48. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 735/4

آغاز: برابر 1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ در اولش «از کتب داداش حاجی موسی اعلی الله مقامه است حرره احمد بن محمد حسن»؛ واقف: حاج امین پناهنده؛ جلد: تیماج سوخت بانقش گل و بوته و حاشیه مذهب، لولا دار، پشت جلد اسلیمی، 18 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف-] - [395]

50. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5164/3

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: سید حسین عرف هندی موسوی حسینی، بی تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغن گل و بوته، 43 گ (52 پ-95)، 11 سطر، اندازه: 7/5 × 11/3 سم [ف: 8-232]

51. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1356116

آغاز: برابر 2 خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج قهوه ای، ترنج با سر، لچکی مجدول، 48 گ (135 پ-183 پ)، 11 سطر، اندازه: 10/5 × 20/5 سم [ف: 37-54]

52. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4697

ص: 807

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: باب شاه به تصدیق شمس الادباء، بی تا؛ سرلوح بسیار زیبا با رنگهای لاجورد، شنگرف، سپید و مشکی، در هامش صفحه آخر یادداشت میرزا علی اصغر که از شاگردان مشهور رویش عبدالمجید است؛ کاغذ: سپاهانی، 52 گ، 10 سطر، اندازه: 18×26 سم [ف: 13-78]

53. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 451

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، دو صفحه اول مذهب؛ 53 گ، 10 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 11×18 سم [ف: 2-265]

54. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8852/45

آغاز: برابر 1؛ انجام: زین دو در فنا پرهیزی xx از بقا هم درونشان چیزی

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ در نسخه با نام «منتخب حدیقه افضل الحکماء حکیم سنائی علیه الرحمه»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میسن قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج و جدول، عطف و سجاف چرم قهوه ای تیره، 20 ص (443-462)، اندازه: 16/1×27/8 سم [ف: 1-29/130]

55. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 26087

بی کا، بی تا؛ خریداری از سید مرتضی علی حسینی [رایانه]

56. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 2218

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

منتخبی است از حدیقه الحقیقه که چند صفحه افتادگی دارد؛ خط: نستعلیق عالی، بی کا، بی تا، مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع به طرح گنبد، در سنوات 1232 و 1282 به ترتیب از عرض کتابخانه فتحعلیشاه و ناصرالدین شاه قاجار گذشته است؛ مهر: میرزا مهدیخان نادری، ناصرالدین شاه قاجار؛ جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی وسط ترنج دو سر ترنج بریده و چهار لچکی ضربی زمینه طلاپوش گل برجسته زرشکی رنگ، 102 ص، 10 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16/4×25 سم [ف: 3-673]

57. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 213934/1

آغاز: برابر 2

خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، بی تا، 4 گ (72-75 پ) [ف: 37-522]

58. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 532/3

آغاز: بسمله. ای درون پرور برون آرای XXX وی خر بخش بی خرد بخشای؛ انجام: غم گریزد چو او شود خندان XX بتک و پای جامه در دندان

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا، کاغذ: کشمیری کبود رنگ متن غبار زرافشان، جلد: مقوای ابره تیماج مشکی جدول طلایی وسط ترنج دو سر ترنج ضربی، اندرون: تیماج عنابی مجدول زرین با ترنج و سرترنج، قطع: وزیری متوسط، اندازه: $12/4 \times 23/5$ سم [ف: 4-1149]

59. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 1813/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج روکش ترمه شال انگوری حاشیه سجاف تیماج منگنه ای، قطع: ربعی، اندازه: $12/5 \times 21$ سم [ف: 4-1123]

60. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 1720/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق جلی، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوای ابره پارچه زربفت تک بوته نباتی رنگ حاشیه تیماج تشکی کمند طلایی، قطع: وزیری، اندازه: 16×25 سم [ف: 4-1125]

61. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4683/3 - 23/203

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر، شب پنج شنبه شد تمام کتاب XX برید خاطی این برای ثواب

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی، بی تا، جلد: تیماج کرم ضربی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، 52 گ، 10 سطر، اندازه: 16×10 سم [ف: 1-487]

الهی نامه / شعر / فارسی

elāhī-nāme

عطار، محمد بن ابراهیم، 537؟ - 627؟ قمری

(attār, mohammad ebn-e ebrāhīm (1143-1230

از مثنوی های فریدالدین عطار نیشابوری می باشد که در بحر هزج سروده و بیش از 7000 بیت دارد. کتاب دارای یک «مقدمه» و شش «فصل» عمده و شامل بیست و دو «مقاله» و یک «خاتمه» می باشد. خلاصه داستان این است که خلیفه ای دانا و توانا شش پسر داشت که همه دانستنی ها را آموخته و به هر چیز دلخواهی راه یافته بودند اما باز هم هر یک آرزویی در دل داشته و از ناکامی خود اندوهناک بودند و بعد در طی هر بخش آرزوهای پسران با پدر بیان گردیده است. وی درباره مثنوی می گوید: «در گنج الهی برگشادم XX الهی نامه نام این

نهادم». شمار بیتها در نسخه گوناگون است، در نسخه چاپ فؤاد روحانی 7290 بیت است.

آغاز: 1: بنام آنک ملکش بی زوال است xx به وصفش عقل صاحب نطق لال است (چاپ روحانی)

2: بنام کردگار هفت افلاک xx که پیدا کرد آدم از کفی خاک 3: الهی نامه را آغاز کردم xx بنامت باب نامه باز کردم

چاپ: این مثنوی به تصحیح فؤاد روحانی در 1339 چاپ شده.

[نسخه های منزوی 1883/3؛ الذریعة 729/9؛ فهرستواره منزوی 227/10]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1069

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 8 افتادگی: آغاز و انجام؛ با ترجمه های ترکی برخی لغات در حاشیه کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای و مقوایی نو، 126 گ، 25 سطر (10 × 18)، اندازه: 27 × 17 سم [سنا: ف: 2-112]

2. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 270/6

ص: 808

آغاز: من کلامه غفر الله له و لوالديه. نگه دار فرصت کی عالم دمی است XX دمی پیش دانا به از عالمی است / بنام آنک ملکش بی زوال است XX به وصفش عقل صاحب نطق لال است؛ انجام: که جز از فضل تو روئی ندارد XX گر از طاعت سر موئی ندارد. تمت المقالات الملقبه بالهی نامه من مبدعات الشیخ العارف الکاشف المرشد زبده ارباب الطریقت قدوه اصحاب الحقیقه فرید الملة و الحق و الدین محمد العطار النیشابوری رحمه الله علیه حامدا و مصلیا.

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: 731ق؛ پشت صفحه اول نوشته شده: «مطابق ثبت کتابچه کتابخانه مبارکه است 1282»، در ذیل صفحه آخر آمده: «پوشیده نماند که این کتاب سیصد و یازده ورق است هر ورقی 108 بیت که مجموع 33500 بیت می باشد ... یک جمله محذوف و محو گردیده است پنج هزار و بیست و پنج دینار می شود کاغذ و جلد و جدول تذهیب هیچ یک در حساب نیامده است»، و همچنین رقم دیگر «ابن حسین خان این کتاب را فقیر حقیق حاجی قطب الدین به نواب سیادت پناه خداوندی ام قربت نمودم که در کتابخانه ایشان بیادگاری باشد بشرط آنکه یکسی نبخشند که بنده به آن راضی نیستم و بهل نمی کنم.»، مجدول، دارای چهار کتیبه، مذهب؛ مهر: ناصر الدین شاه قاجار، حسین بن هدایت الله محمد رضا الحسینی، مشیر السلطنه مورخ به تاریخ 1322؛ کاغذ: بخارایی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی ساده وسط ترنج و دو سر ترنج و یک حاشیه منگنهای طلایی، قطع: رحلی، اندازه: 24 × 35/5 سم [ف: 802-4]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1380/3-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی (دولت علیه ایران) ش 443؛ خط: نسخ، کا: ابوبکر بن علی بن محمد اسفرائینی معروف به باکان، تا: شعبان 731ق [فیلمهاف: 1-167]

4. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 24/13-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 27261؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 9 [فیلمهاف: 1-402]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6330

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 19 یادداشت تملک مورخ 903 به زبان ترکی؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: مقوا، عطف و میشن قهوه ای، 123گ، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 18/3 سم [ف: 2-35]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 2659/3

آغاز: برابر 2؛ انجام چنین گفت او که من رحمت چه دانم XX من آن دانم که خون جمله دانم

خط: نسخ کهن، بی کا، تا: قرن 19 کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قرمز، 111گ (419-529)، 30 نیم سطر (9/5 × 15)، اندازه: 11/5 × 18/5 سم [ف: 8-406]

7. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 626/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 9 [نشریه: 7-211]

8. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 5974/6

انجام: که از طاعت سر مویی ندارد.

خط: نستعلیق، کا: عبد القادر بن علی بن محمد بدر الاستر آبادی، تا: شعبان 809ق؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن
آلبالویی سیر ضریبی شکسته، 66گ (75-141پ)، 21 سطر، اندازه: 18/5 × 36/2 سم [ف: 9-116]

9. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 396بخش 3

کا: محمد حلوابی، تا: شنبه 27 جمادی الاول 813ق؛ 1گ [ف:-157]

10. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 120 5/6

آغاز: برابر 2

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا، استانبول ترکیه، ش 4792؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن احمد بن محمد، تا: با تاریخ 815ق؛ 252 ص ( )
1024-772 در حاشیه) [عکسی ف: 4-13]

11. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1/30-عکس

نسخه اصل: ایاصوفیا ش 4792؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن احمد بن محمد کاتب، تا: 16اق، جان شیراز؛ در هامش از برگ 409ر
[فیلمها ف: 3-217]

12. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5955/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 819ق؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن قهوه ای مغزیدار، 25 سطر [ف: 9-112]

13. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 241/1-ف

نسخه اصل: اونورسیتته ش 538. در 6700 بیت؛ خط: نستعلیق ریز و خوش، بی کا، تا: با تاریخ 826؛ 140گ (4پ-144ر)، 25
سطر [فیلمها ف: 1-441]

14. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 104/13-ف

نسخه اصل: عاطف افندی ش 2241؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 4 ذیقعدة 828ق؛ 115گ (347-462)، 23 سطر [فیلمها
ف: 1-409]

15. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4757/5

خط: نسخ، کا: عمر بن بایزید بن عمر الهرابیالی، تا: شوال 834ق، جان شیراز؛ افتادگی؛ آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن پشمی

ضربی، در متن و حاشیه است، 15 سطر، اندازه: 20/6 × 28 سم [ف: 8-82]

16. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2707/3-ف

نسخه اصل: دارالکتب المصریة ش 23 تصوف فارسی؛ خط: نسخ، کا: بایزید ابراهیم تبریزی، تا: 851ق؛ 185گی (هامش 133-318)، 35 سطر (26 × 17) [فیلمهاف: 1-721]

17. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4627/3

خط: نستعلیق، کان حاجی حسن بن سلغر بن حاجی حسن الشریف، تا: جمادی الثانی 854ق؛ مجدول؛ جلد: میشن سیاه، 36 سطر، اندازه: 15/5 × 22/5 سم [ف: 7-442]

18. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 2153/1

آغاز: برابر 3؛ انجام: که جز از فضل تو بوئی ندارم xx که از طاعت سر موئی ندارم. تمت الكتاب المسمى بالهی نامه من کلام

ص: 809

حضرت افصح المتکلمین شیخ فرید الدین عطار بعون الملک الغفار و صلی الله علی محمد المختار و علی آله و سلم.

خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: 880ق؛ در حاشیه صفحه آخر کتاب شرحی راجع به تملک این نسخه در کتابخانه امیر اصلاخان نوشته شده با سجع مهر بتاریخ شهر جمادی الثانی 1266، این نسخه به سال های 1282 و 1322 به ترتیب از عرض گذشته با سجع مهر ناصرالدین شاه قاجار، مجدول، مذهب، دارای ترنج و چهار سر ترنج تزئینی مذهب مرصع بسیار عالی، دارای کتیبه مذهب مرصع، با سرلوح مذهب مرصع بسیار عالی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای ابره تیماج قهوه ای سوخته ضربی، قطع: وزیری حجیم، اندازه: 16/8 × 26 سم [ف: 4-793]

19. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3635/6

آغاز: برابر 3؛ انجام: که جز از فضل تو بوئی ندارم xx که از طاعت سر موئی ندارم

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 885ق؛ کاغذ: آهار مهره سمرقندی، جلد: چرمی ترید کی پوسیده، 63گ، 54 سطر چهار ستونی، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 3-1127]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3103/4 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 2-77]

20. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17/26 - فیروز

آغاز: زهی خدمت که از تعظیم آن جاه xx نیابد کس و رای او بدان راه؛ انجام: به پاکی آن صفت راشد خریدار xx به دست آن صفت آمد به دیوار

الهی نامه (انتخاب)، انتخاب از مثنوی عطار نیشابوری؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان علی، تا: 886ق؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی، 33 ص (69-102 در حاشیه دفتر)، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 16 سم [ف: 21-192]

21. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 575/7

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ مجدول [نشریه: 7-211]

22. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5062/8

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 146ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ساغری سیاه، 52گ (480پ-532پ)، اندازه: 19/5 × 29/2 سم [ف: 4-663]

23. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6075/4

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 25 شعبان 965ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور و عطف تیماج سرخ، 362ص (437-799)، 22

سطر (8×16)، قطع: ربعی، اندازه: 13×سم [ف: 16-192]

24. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1156

در فهرست به نام کلیات عطار آمده است؛ خط: نستعلیق خوب، بی کا، تا: ظاهره 968ق؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام اینک در حدود پنجهزار (5000) بیت می باشد، بنابراین در حدود دو هزار بیت از الهی نامه کم دارد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماجی، 344گ، 15 بیت، قطع: خشتی باریک، اندازه: 16×24 سم [ف: 3-407]

25. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2599/1

آغاز: برابر 3؛ انجام: که جز از فضل تو روئی ندارد xx چه از طاعت سر مویی ندارد

6000 بیت؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11، کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی، بوم نارنجی زرک، گل کوب الوان، درون زرشکی، 120گ (1-120)، 25 سطر، اندازه: 12/5×21 سم [ف: 8-334]

26. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16332

آغاز: برابر 1؛ انجام: تو فضل خویشان را یار من کن xx جوی از رحمت در کار من کن.

خط: نستعلیق کتابتی، بی کا، تا: 1005ق؛ این نسخه کامل بوده و هفت برگ از انتهای نسخه نونویسی شده است در 1280ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه 1367؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، 188 ص (852-1040)، چهار ستونه 19 سطر، اندازه: 12/3×20 سم [ف: 15-17]

27. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2576 آغاز: بسمله، باز گو از نام نامی اله xx سوی جنات وصالش جوی راه؛ انجام: دل بود آینه وجه اله xx دل بود گنجینه آن پادشاه

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملا قرن 13، کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی، رویه کاغذی، عطف تیماج مشکی، مقوایی، 124 گ، 15 سطر (7×15)، اندازه: 16×22 سم [ف: 6-98]

28. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10392/24

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 13؛ قطع: رقی بزرگ [میراث شهاب: س 8 ش 4-61]

29. تهران: فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: 179

خط: نستعلیق، کا: محمد رضای حسینی شریفی شیرازی، تا: 1293 ق، به دستور فرهاد میرزا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ زر کوب، 18گ، 7 سطر (4×19)، اندازه: 16×19 سم [نشریه: 3-149]

30. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: 30/2

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14 [نشریه: 5-376]

31. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7357/1

آغاز: هست بسم الله الرحمن الرحيم XX مطلع دیباچه فرد قدیم / به نام آن که نامش بی زوالست XX به وصفش عقل صاحب نطق لالست؛

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول مذهب؛ جلد: روغنی زرد عطف تیماج، 63 گ (پ 1-63)، 25 سطر، اندازه: 22 × 15 سم [ف: 338-25]

32. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1154/3

بی کا، بی تا، 142 ص (159-300) [ف: 3-407]

33. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1147/1

خط: نسخ، کا: حسین بن محمود بن فضل الله مشهور به خاصه، بی تاب 156 ص (1-156) [ف: 3-403]

34. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 27151

بی کا، بی تا، خریداری از یدالله بدر [رایانه]

ص: 810

35. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 884/3

خط: نستعلیق خوش، بی کا، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، 96 گ (205 پ-300 ر) [نشریه: 3-484]

36. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 443/1

آغاز: برابر 3

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ 50 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 21 × 34 سم [ف: 2-260]

37. مشهد: الهیات؛ شماره نسخه: 65/11

قره ای منقول از الهی نامه عطار؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در صفحه عنوان یادداشتی به خط و مهر محمد مهدی تفنگدار محلاتی متخلص به فدائی مورخه 1314؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: 17 × 22/5 سم [ف: 1-494]

38. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5238/1

خط: نستعلیق ریز و خوش، کا: پیر حسین، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی زرکوب درون و بیرون، 139 گ (3 - 1142)، 23 سطر (9 × 19)، اندازه: 13 × 23 سم [ف: 15-4172]

الهی نامه / شعر / فارسی

elāhī-nāme

حسینی قزوینی، حسین بن محمد حسن، 1184-1249 قمری

(hoseynī qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad hasan (1771-1834)

تاریخ تألیف: 1229 ق

یکی از مثنوی های پنج گانه اوست حدود 912 بیت. سپس اشتر نامه»، «مهر و ماه»، «وامق و عذرا»، «وصف الحال».

آغاز: بنام خداوند بالا و پست xx که مخمور اویند هشیار و مست / نه در هوشیاری بهوش از ویند xx که در باده خواری بجوش از ویند

انجام: بگو با پدر چون شدی زینجهان xx بر یار دلجو به دار الجنان از تاریخ اگر بایدت یادگار xx بگو شد حسینم به دار القرار

چاپ: مشار 1918/2 (1 چاپ)

[الذریعة 284/2 و 257/7؛ فهرستواره منزوی 231/10؛ رک: خمسه حسینی]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5293/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل شیرازی، تا: قرن 13؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ساغری ضربی نقاشی شده، 18 سطر، اندازه: $25/6 \times 16$ سم [ف: 2-233]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 890

آغاز: برابر

از مثنویات حسینی است و در حدود 9125 بیت می باشد، چنان که در این بیت: ز تاریخ اگر بایدت یادگار xx بگوشد حسینم بدار
القرار؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1238ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، 198گ، 23 سطر، قطع: وزیری، اندازه: $21/5 \times 13/5$ سم [ف: 3-132]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1051/3 - طباطبائی

آغاز: الهی به رندان دردی کشت xx که مستند از باده بی غشت؛ انجام نسخه: : رهد تا تن من زد ماندگی xx به در خواندگی یا زدرر اندگی
بخش کوتاهی از الهی نامه است؛ خط: شکسته نستعلیق، کان محمد اسماعیل ولد حاج محمد باقر شیرازی، تا: 1331ق؛ افتادگی: آغاز و
انجام؛ مجداول، دارای کمند آب طلا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 9ص (182-190)، 15 سطر، قطع: رقعی، اندازه: 18×10 سم
[ف: 23-365]

الهی نامه / شعر / فارسی

elāhī-nāme

ساقی خراسانی، محمد زمان بن کلبعلی خان، - 1286 قمری

(sāqi xorāsānī, mohammad zamān ebn-e kalb-alī xān (- 1870

مثنوی عرفانی است.

آغاز: نور ازل از مشرق انوار بر آمد xx از هر طرف آوازه بسیار بر آمدند / بر خود نگران شد xx آشوب جهان شد

انجام: باد باقی با بقای حق مدام xx این الهی نامه دایم و السلام

[فهرستواره منزوی 225/10]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 990/7

خط: نستعلیق، کا: میرزا رحیم شیرازی، تا: 1286ق؛ 80ص (236-157) [ف: 3-237]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5961

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شب یک شنبه 18 شعبان 1300ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، عطف تیماج تریاکی، 49گ، 15 سطر (9/5)×
14)، قطع: ربعی، اندازه: 17×21 سم [ف: 16-167]

الهی نامه / مناجات / فارسی

elāhī-nāme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9520/9

آغاز: بسمله. الهی و سیدی و مولای ببرکت عظمت و جلال تو الهی به برکت عزت و کبریا تو الهی

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 4گ (22ر -

ص: 811

26)، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 16 سم [ف: 30-191]

الهی نامه (منتخب) / شعر / فارسی

(.elāhī-nāme (mn

شیرازی، غیاث الدین منصور، ق 11 قمری

(Šīrāzī, qīyās-od-dīn mansūr (- 17c

اهدا به: به دستور نظام الدین احمد

تاریخ تألیف: 1060 ق

شامل منتخبی از اشعار الهی نامه است که غیاث الدین منصور به دستور نظام الدین احمد در سال 1060 نوشته است.

آغاز: بهر کاری خدا را یاد میدار xx خدا را تا توان از دست مگذار

انجام: در رسم و ره کدام عقلست و تمیز xx یک محنت را هزار چندان کردن

[فهرستواره منزوی 230/10]

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف 12/4

آغاز و انجام: برابر؛ حسب الفرموده میرزا نظام الملة و الدین احمد اسلمه الله تعالی این جزو مرقوم قلم شکسته رقم گردید سنه 1060 و انا الداعي لخلود طلاله و دوام توفیقاته غیاث الدین منصور الحسنی الحسینی الانجوتی

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1060 ق؛ مجدول، مذهب؛ 2 گ، 26 سطر، اندازه: 14×5/5 سم [ف: 1-16]

الی طریق الحق = رساله الی فخرالدین الرازی = رساله الدواء ای التریاق = رساله الدعوة الی طریق العلم = رساله فی معرفه
الیقینیة و الوسائل المؤدیة الیها / عرفان و تصوف / عربی

ilā ṭarīq-il haqq = r.-un ilā faxr-id-dīn-i rāzī = r.-ud dawā' ay at-taryāq = r.-ud da'wa ilā ṭarīq-il 'ilm = r.
un fi ma'rifat-il yaqlīniya wa-a wasā'il-il mu'addīya ilay-hā

ابن عربی، محمد بن علی، 638560 قمری

(ebn-e "arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166-1241

یکی از شاگردان فخر رازی که با ابن عربی دوستی داشته برای او حکایت کرده که رازی روزی بر منبر گریست و شاگردان از او سبب گریه

پرسیدند پاسخ گفت در مسئله ای که 30 سال اعتقادی داشتیم اکنون برایم مسلم شد که اعتقاد 30 ساله من در آن مسئله خطا بوده و گریه ام از آن است که شاید همین عقیده که اکنون دریافتم نیز خطا باشد. محی الدین این نامه را به رازی نوشته و به استناد همین گفته، او را به ترک علوم نظری و مباحث فکری و اتخاذ طریقه ریاضت و سلوک و خلوت خوانده است. ابن عربی در اوایل این نامه از غزالی با عنوان «سیدنا ابو حامد» یاد کرده و او را از خود دانسته است. در جایی دیگر می گوید: «از چه رو در این ورطه مانده ای و در راه ریاضت ها و مجاهدات و خلوات که با سنت رسول (صلی الله علیه و آله) مطابق است وارد نمیشوی. آقای سید محمد باقر سبزواری بخشی از این نامه را ترجمه کرده و این ترجمه را در ضمن 14 رساله به چاپ رسانیده اند. مایل هروی در شرح حال فخر رازی از این نامه یاد کرده و نوشته در کشکول بهائی نقل شده و نیز گوید معلوم نیست فخر رازی، به این نامه محی الدین جواب داده یا نه.

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... أما بعد فانا نحمد الله الیک الذی لا اله الا هو قال رسول الله اذا أحب احدکم اخاه فلیعلمه اياه و أنا احبک.

انجام: الاذعان للحق و التسليم له ان لم یکن الايمان به و هذا تمام الرسالة و الله ولی الکفاية و التوفیق و الصلوة و السلم علی نبیه و صفیه محمد و آله و عشیرته.

چاپ: در کشکول شیخ بهائی (ص 6-353) تهران، 1321؛ در ضمن رسائل ابن عربی، دار احیاء التراث العربی، بیروت

[شرح حال فخر رازی از مایل هروی چاپ افغان ص 112؛ ریحانة الادب 255/5؛ رسائل ابن العربی، چاپ بیروت]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10029/35

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله کرمانی، تا: قرن 11؛ مصحح جلد: تیماج جگری، ترنج با سرترنج طلایی، 1ص (102)، اندازه: 12×17 سم [ف: 32-39]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1523616

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، کاغذ: شرقی، 6گ (34-39)، 14 سطر، اندازه: 7×14 سم [ف: 38-666]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13426/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح: کاغذ: شرقی، 4گ (32-29)، 19 سطر، اندازه: 5×12 سم [ف: 34-66]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9466/143

به نقل از شیخ بهائی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 2ص (301-300) [مختصر ف: 658-]

5. تهران: دانشگاه، شماره نسخه: 2096/6

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضریبی، گ (34 ر - 37 پ)، 15 سطر (6 × 13)، اندازہ: 13 × 18/5 سم [ف: 8-722]

6. تہران، ملک، شماره نسخه: 829/7

خط نسخ، بی کا، تانبا تاریخ 1022ق؛ گ (35 ر - 36 ر) [ف: 5-198]

7. تہران: مجلس؛ شماره نسخه: 5138/109

آغاز: بسمله، الحمد لله و سلام على عباده الذي اصطفى ... و بعد

ص: 812

فان الله تعالى يقول تواصلوا بالحق وقد وقفت على تواليفك و ما ايدك الله به من القوة المتخيلة و الفكر الجيد؛ انجام: برابر

خط: نستعليق، کا: محمد رفيع الحسينى، تا: محرم 1027ق، 1گ (445) [ف: 15-184]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 193616

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن جلال الدين محمد شهير به مؤمن کاشانى، تا: 1028ق، کاغذ: اصفهانی شکرى رنگ، جلد: تیماج قرمز روشن بدون مقوا، 4ص (58-61)، 23 سطر، قطع: خشتى باريک، اندازه: 11×22سم [ف: 9-650]

9. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1035/28

آغاز و انجام: برابر

خط: تعليق، کا: شهاب الدين على حسنى حسینی ديپاجی، تا: با تاريخ 1099ق، جا: کرمان؛ 2ص (251-252) [ف: 3-502]

10. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 8556/4

آغاز: برابر؛ انجام: و ترکها التعريف سجية و ليظهر کلم صفاته و أسمائه و کماله.

خط: نسخ، کا: حاجى عبدالله بن سيد طه عرب، تا: قرن 12؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 15گ (89پ - 104ر)، 15 سطر، اندازه: 13×22/5سم [ف: 22-131]

11. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامى؛ شماره نسخه: 141/1

آغاز: برابر؛ انجام: غيرها من الأحاديث الدالة على بقاء النفس و معادها [پاک کرده اند الطلاب راجى رحمة الله الوهاب ... والله و اياهم طريق الصواب

نام کتاب و مؤلف در فهرست ذکر نشده است که به قرينه آغاز نسخه معين شد؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: زرد آهار زده، جلد: تیماج قهوه ای، 29گ (1پ - 29ر)، 12 سطر (5×11)، اندازه: 11×17سم [ف: -108]

12. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15877/6

آغاز و انجام: برابر خط: نستعليق، کا: محمد رضا حاجى محمود اصفهانی، تا: قرن 13؛ رکابه دار؛ جلد: تیماج سرخ، 3ص (206-208)، 25 سطر، اندازه: 19×30سم [ف: 44-111]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 510/11 کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 12 یا اوایل قرن 13؛ مصحح، ندرت ترجمہ برخی واژه ها به ترکی به صورت زیرنویس یا در هامش، نیز در برگ 41 متن حدیثی مشهور، در خصال سگ آمده که در آن به مواعظ عرفانی و اخلاقی توجه شده است، متن این حدیث چنین است: «فی الكلب عشرة خصال محمودة ینبغی للمرید أن یتخلق بهن: الأول الكلب لا یزال جائعة دائمة و ذلك من آداب الصالحین و الثاني لا یكون له موضع یعرف به و ذلك من عادة المتوكلین و الثالث أنه لا ینام من اللیل إلا القلیل و ذلك من صفات المحبین و الرابع أنه لم یزل إذا مات لم یترك میراثا و ذلك من شیم الزاهدین و الخامس أنه لم یزل مع صاحبه إن جفی و إن طرده و ذلك من أخلاق المریدین و السادس إنه یرضی من الدنيا بأدنی مكان و ذلك من سیر المتواضعین و السابع أنه إذا غاب عن مكانه تركه و انصرف إلى غیره و ذلك من علامات الراضیین و الثامن إذا ضرب و طرد ثم دعی أجاب غیر حقود و ذلك من نعوت الخاضعین و التاسع أنه إذا حضر جماعة یأكلون شیئا قعد ینظر إليه من بعید و ذلك من خصال السالکین و العاشر أنه إذا رحل من مكان لا یصحب معه شیء و لا یترك ما یلتفت إليه و ذلك من شعار المریدین»؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک، 2 گ (39-40 پ)، 26 سطر، اندازه: 13 × 9/5 سم [ف: 40-341]

14. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1610/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1237 ق؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: مقوایی تیماج زرد، 2 ص (95-96)، 20 سطر (12×17)، اندازه: 16/5 × 21/5 سم [ف: 10-151]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4840/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 23 ربیع الثانی 1305 ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 3 ص (55-58)، 19 سطر (7×14)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 13-258]

16. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3575/3

انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین ابو محمد سلیمان، بی تا، کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: چرمی، 3 گ، اندازه: 10/5 × 17 سم [ف: 3-1238]

17. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2864/13

بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، 3 ص (212-214)، 23 سطر (13×18) [ف: 12-2844]

18. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 643/4-ف

نسخه اصل: بغداد لی وهبی ش 2023؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 3 گ (42 پ-44 پ) [فیلمهاف: 1-517]

19. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 894/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان رفیع الدین محمد بن محمد معصوم رضوی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 3 گ (71 پ-73 ر)، 18 سطر،

اندازه: 13 × 19 سم [ف: 3-115]

الام / کیمیا / عربی

al-umm

جابر بن حیان، 120-198 قمری؟

(jāber ebn-e hayyān (739-814

ص: 813

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9011/65

آغاز: الحمد لله رب العالمين وصلوته على سيدنا محمد النبي وآله واصحابه الطيبين. قد سبق لنا قبل كتابنا هذا سبعة وستون كتابه في جميع الفنون و كتابي هذا قد ذكرت فيه شرح النحاس وحده؛ انجام: هذه الأدوية الحادة ما في الجواهر من الملوحة فيقعدان جميعا و هو له غاسول(?) و ثبتت ان شاء الله.

خط: نسخ، بی کا، تا: صفر 1288ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج عطف و سجاف تیماج مشکى، 3گ (148پ - 150ر)، 19 سطر (8/5 × 14/5)، اندازه: 13/7 × 22/3 سم [ف: 29/2 - 620]

الام / حدیث / عربی

al-umm

شافعی، محمد بن ادريس، 150-204 قمری

(šāfe'ī, mohammad ebn-e edrīs (768-820

دارای صد و چهل و اندی کتاب است در پانزده مجلد میانه و بویطی آنها را گرد آورده و ربیع بن سلیمان مرادی آنها را تبویب کرده و شمس الدین محمد بن احمد بن لبان اسعدی (-749)، آنها را تفسیر و به مسأله ها و بابها نظم داده است. در این نسخه در چند جا از مسند شافعی هم یاد شده که چنین و چنان خبری در آن نیامده است. در آن درباره خبرها در برخی از جاها از ابن الاثیر جزری ابو السعادات مبارک بن محمد (-606) (از جامع الأصول فی احادیث الرسول او) از رهگذر طرق روایتها و از رافعی ابوالقاسم عبدالکریم قزوینی (-633) گویا از شرح مسند الشافعی او در سرگذشت روات و از نووی ابوزکریا محیی الدین یحیی بن شرف (631-676) در شرح اخبار نقل شده است. گاهی تفسیر لغوی هم دارد. عبارت «الشرح» هم در آغاز برخی از باب ها پس از «اخبرنا الشافعی» آمده است.

چاپ: بولاق، جزء 7، 1321ق؛ قاهره، مطبعة الكبرى الأميرية، 7ج، 1321 و 1326ق.

[چلبی؛ معجم المصنفین 299/2؛ ظاهرية فقه شافعی 24؛ مشار 86؛ برو کلن 181/1؛ ذیل 304/1؛ الاوقاف العامة بغداد 584/1]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 592591/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، 110گ، 25 سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: 78]

اماته بین دو نفحه (گفتاری در) / فلسفه / عربی

(emāte beyn-e do nafhe (goftārī dar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10029/9

آغاز: فالامانة التي بين النفتين هي الموت الثانية خط: نسخ و نستعليق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ترنج و سرترنج
طلایی، 2ص (54-55)، اندازه: 12×17 سم [ف: 32-37]

امارات الاقبال و الدولة / فلسفه / عربی

imārāt-ul iqbāl wa-d dawla

رازی، محمد بن زکریا، 251-313 قمری

(rāzī, mohammad ebn-e zakaryā (866-926

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 146/17-ف

نسخه اصل: راغب پاشا ش 1464؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 32گ (100-68)، 25 سطر [فیلمهاف: 1-419]

امارات الکلم الرحمانية في كشف الكلمات القرآنية / علوم قرآن / فارسی

imārāt-ul kalim-ir raḥmāniya fi kašf-il kalamāt-il qurāniya

کاسی، مصطفی بن محمد سعید، -1104؟ قمری

(kāsi, mostafā ben mohammad sa'īd (- 1693

تاریخ تألیف: 1104ق

کشف الآيات است و فهرست گونه ای از کلمات و واژه های قرآنی که برای یافتن آسان و سریع آنها وضع شده است بر حسب حروف
هجاء، مشتمل بر سی جزء و هر جزء منقسم به چند رکوع؛ در یک «مقدمه» دارای دو «فایده» و چند جزو». این کتاب به دستور مقرب خان
تألیف شده است و نام کتاب ماده تاریخ تألیف است: 1114ق (=امارات الکلم الرحمانی) یا 1104ق (بدون احتساب یاء مشدد در
الرحمانی).

آغاز: بسمله. محامد حسنی و اثیه اسنی سزاوار حضرت صمدیتی است که کواکب کلمات فرقانی را در بروج سور و منازل آیات قرآنی
امعان ظهور داده.

[الذريعة 304/2 ؛ نسخه های منزوی 107/1]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5799

آغاز: برابر؛ انجام: ح ديه يطبه. خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکي ضربی مقوایی،
10، 15 سطر (6×11)، قطع: بغلی، اندازه: 15/5× سم [ف: 16-93]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 32874

آغاز: برابر؛ انجام: دی ئیس 28 ح یسن بریلسق به ح تمت.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: حنایی آهار مهره لمینه شده، جلد: تیماج فرنگی یشمی با حواشی
منقش زرکوب، 163گ، 19 سطر، اندازه: 20×22سم [اهدائی ف: 1 علوم قرآن-64]

ص: 814

3. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 2362

خط: نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبه 26 جمادی الثانی 1265ق؛ مهر: «شعاع» (بیضی)، اندازه: 20×14/5 سم [ف: 3-9]

4. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: 28

خط: نسخ خوب، کا: حسن بن محمد باقر مراغه، تا: 1272ق، جا: مراغه [ف: 7]

5. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 18/1

آغاز: برابر؛ انجام: بهیمون مط _ ه بهی _ ه س بیاس ک دی نیس ه کح ح نیسن کح بر یسوا ک _ ه کح ح.

کامل؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: سید شمس الدین بن محی الدین بن سلام الله بن میر عبدالفتاح مراغی، تا: ذیحجه 1272ق؛ 19 سطر، اندازه: 21×15 سم [ف: -196]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6660-34/30

آغاز: سربلندی یافته معروض محافل ارباب فضایل می گرداند که این ذره خاکسار اکثر ... و این مختصر را سمت ترتیب داده به امارات الکلم الرحمانی که تاریخ تالیف این نیز از آن بحصول می انجامد... انجام: مقدمه در بیان ضوابط و قواعد استخراج ح یس 28 من یلسنق 20 مهر ح قم

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی؛ آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی دو رو طبله اول افتاده است، 123گ، 15 سطر، اندازه: 25×16 سم [ف: 1-489]

اماطة اللثام / فقه / عربی

imāṭat-ul litām

این کتاب چنان که در دیباچه بدان تصریح گردیده برای هدیه به شاه صفی صفوی (1038-1052) تألیف شده و مؤلف نامی از خود نبرده و اسم کتاب را «اماطة اللثام عن الآيات الواردة في الصيام» گذارده و چنانکه از نام کتاب برمی آید و در مقدمه نیز بدان تصریح شده غرض از تألیف تفسیر آیات راجعه به روزه بوده. کتاب به زبان ادبی تألیف گردیده و مؤلف به مناسبت مقام به اشعار لطیف استشهاد نموده و اشاره به اقوال مفسرین و فقها کرده و پیش از شروع به تفسیر آیات سه فصل «بدین تفصیل نگاشته است: 1. اخبار وارده در وجوب روزه؛ 2. وجه تسمیه ماه روزه به نام رمضان؛ 3. مطالب راجعه به شب قدر.

در فهرست رضوی (ج 2: 23) تحت شماره 75 نسخه ای است که احتمال قوی می رود ترجمه همین کتاب باشد برای زیادتی اطلاع عین عبارات آن را در اینجا نقل می کنم: «ترجمه رفع اللثام در تحقیق تفسیر آیات وارده در صیام، مؤلف یکی از علمای معاصر دولت شاه صفی [که] بعد از استقراء تام به دست نیامد ظاهراً نسخه در 1046 تألیف و ترجمه و نوشته شده و می نماید که مؤلف اول کتاب را به عربی تألیف نموده و بعد به مناسبت حال حواشی سلطان به فارسی ترجمه کرده. اول نسخه بعد از بسمله «شایسته تقدیم در هر کتابی و سزاوار

تصدیر در هر خطابی حمد واجب الوجودی است الخ». آخر نسخه «والحمد لله على نعمة الأنعام وصلى الله على سيدنا و مولانا محمد وآله الطهر الكرام». چیزی که بما کمک می کند و می رساند که این کتاب ترجمه «اماطة اللثام» می باشد گذشته بر اتحاد موضوع و عصر تألیف، تقارب آخرین عبارت هر دو نسخه است لذا عین عبارت آخر نسخه اماطة اللثام را در اینجا نقل می کنیم: «و نحمد الله على ما خول من نعمة الاتمام و نصلي على سيد الرسل و آله الطهر البرره الكرام» و پس از این نیز نوشته شده: «راجين ممن جعل خيمه الكريم على الانصاف و طبع طبعه السليم على الأسعاد و الاسعاف ... فهناك أن ترما شين فواره كرمأ وان ترما يزين فافشه - تم بالخير». بنابراین معلوم شد که این دو نسخه اصل و ترجمه یکدیگر اند و نسخه دیگری از آنها را سراغ نداریم و تقریباً این کتاب (25000) بیت کتابت دارد.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2539

آغاز: بسملة الحمد لله الذي جعل الصوم جنة عن النار واقية

خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا؛ پشت ورق اول نسخه این کتاب نوشته شده: «رساله صومیه شیخ، قطع وسط ... در سنه (1105) داخل عرض شد» و مهر شاه سلطان حسین در ذیل آن زده شده است، نیز در همانجا اعتضاد السلطنه نوشته اند: «کتاب اسرار صوم از شیخ حسن عبدالآل داخل کتابخانه ... گردید»، سپهسالار نیز در همین صفحه بدین نام آن را وقف کرده و در دفتر کتابخانه به همین نام ثبت گردیده است. کاتب نام خود و سال کتابت را ننگاشته، پشت صفحه اول یادداشت های ذیل نوشته شده: «هورساله صومیه شیخ قد وسط کاغذ دولت آبادی مجدول مذهب جلد تیماج برگدار طلاپوش به تاریخ بیست و سوم شهر جمادی الأولى 1105 داخل عرض شد»، و نیز نوشته شده به تاریخ شانزدهم شهر صفر 1115 داخل عرض شد، این عبارت نگاشته شده: «این کتاب از کتابخانه شاه سلطان حسین صفوی انار الله برهانه است که مستوفی کتابخانه آن پادشاه ثبت نموده و مهر خود را هم زده است اعتضاد السلطنه وزیر علوم»، نیز نوشته شده «کتاب اسرار صوم از شیخ حسن عبدالآل داخل کتابخانه مبارکه نواب مستطاب اشرف امجد والا اعتضاد السلطنه وزیر علوم و صنایع و معادن و تجار علیقلی میرزا دام اجلاله گردید تحریراً فی شهر جمادی الثانیه سنه (1283)» مهر اعتضاد السلطنه، به قرینه اینکه اسم شاه صفی صفوی را که این کتاب در زمان سلطنت او تألیف کرده با طلا نوشته اند و در کتابخانه سلطنتی بوده و نسخه دیگری از آن را با تفحص زیاد در جایی نیافتیم احتمال می دهیم که این کتاب نسخه اصل باشد و برای کتابخانه آن پادشاه نوشته بوده اند، دارای یک سرلوح ظریف کوچک است، مجدول به طلا؛ مهر: رسید از سلیمان به عز و شرف - حسین از غلامی شاه نجف»؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج ضربی طلاپوش، 68ص، 19 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 13 × 23 سم [ف:

ام البراهین = العقيدة الصغرى = السنوسية = العقيدة السنوسية = السنوسية الصغرى / كلام و اعتقادات / عربى

umm-ul barāhīn = al-'aḳīdat-uṣ Ṣuḡrā = as-sanūsīya = al-'aḳīdat-us sanūsīya = as-sanūsīyat-uṣ Ṣuḡrā

سنوسى، محمد بن يوسف، 832-895 قمرى

(sanūsī, mohammad ebn-e yūsuf (1429-1490

رساله مختصرى است در توحيد و صفات الهى بر پايه اعتقادات اهل سنت. خود مؤلف و دانشمندان ديگر بر آن شرحها نگاشته اند.

آغاز: بسملة، الحمد لله و الصلوة و السلام على رسول الله اعلم أن الحكم العقلى منحصر في ثلاثة أقسام: الوجود و الاستحالة و الجواز فالواجب ما لا يتصور في العقل

انجام: و غفل عن ذكره الغافلين و رضى الله سبحانه و تعالى عن أصحاب رسول الله أجمعين و عن التابعين و تابعيهم و تبعهم بأحسان إلى يوم الدين و السلام على جميع الأنبياء و المرسلين و الحمد لله رب العالمين؛ تمت.

چاپ: ليبيسيك، 1848م؛ الجزائر، 1896م؛ در مصر و فاس كرازا چاپ شده؛ مصر، سنگى، 1281ق، رقى، 8ص (صص 1-8)

[كشف الظنون: 170/1؛ هدية العارفين: 216/2؛ الاوقاف العامة موصل 292/2 و 198/3 و 200/3؛ مشار عربى، ص 86 و 526]

شرح و حواشى:

1- شرح ام البراهين؛ سنوسى، محمد بن يوسف (832-895)

2- شرح ام البراهين؛ تلمسانى، محمد بن عمر

3- شرح ام البراهين = شرح السينوسية؛ هدهدى، محمد بن منصور

4- حاشية شرح ام البراهين؛ رودبارى آرمانى، احمد

5- شرح ام البراهين

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 500/2 كر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: سيد نافع، تا: اواخر قرن 11؛ مصحح؛ كاغذ: شرقى نخودى، 3گ (2پ-4پ)، 20 سطر، اندازه: 18/5 × 11/5 سم [ف:

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1097/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خلیل بن حاجی حسن، تا: جمادی الاول 1097ق؛ کاغذ: فرنگی، گ (118 پ - 122 ر)، 19 سطر (5/5×17)،
اندازه: 11/5 × 22 سم [ف: 6-2137]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13154/3

آغاز: برابر؛ انجام: فانه یری لها من الاسرار و العجائب ان شاء الله ما لا یدخل تحت حصر و بالله تعالی التوفیق ... و الحمد لله رب العالمین، تمت.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، محشی با عنوان «شرح»، مجدول، دارای کمنده؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، گ (18 پ - 21 پ)،
17 سطر، اندازه: 6/5 × 13/5 سم [ف: 33-294]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 556 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ترکی، کا: محمد بن الفقیر حسن الماوردی، تا: 1130ق؛ پایان نسخه یادداشت های متفرقه از جمله غزلی از سید علی وفایی دیده می شود که با بیت زیر آغاز می شود: «یا غزلاً بین غزلان الیمن xx انت عینی انت رومی فی البدن»؛ کاغذ: ترکی بغدادی، جلد: تیماج قرمز، 24 گ، 15 سطر، اندازه: 10/5 × 15/5 سم [ف: 24-355]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9027/4

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوبکر بن حمزه، تا: 26 رجب 1134ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، گ (30 پ - 32 ر)، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 182-23]

6. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6952/11 - عکس

بی کا، تا: با تاریخ 1161ق [فیلمهاف: 3-269]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2102/8

آغاز: برابر؛ انجام: و تابع التابعین لهم بأحسن إلى یوم الدین و سلام علی الانبیاء و المرسلین و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ مغربی، بی کا، تا: یک شنبه ذیحجه 1186ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، گ (163-168 پ)، اندازه: 15/5 × 20 سم [ف: 6-117]

أم الحقایق (في كشف الدقایق) / تفسير / عربي

(umm-ul ḥaqāyiq (fī kašf-id daqāyiq

مشهد رضوی؛ شماره نسخه: 23910

آغاز: افضل الصلوات و اکمل التسليمات؛ انجام: علی خلق العالم الاخر دخول الناس في الجنة و النار الخ

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

أم الشرور (فصل في) / داستان عربي

(umm-uš Šarūr (fašl-un fī

احاديث و داستانهای است از عایشه و برخوردارهای صدر اسلام. با عنوان های: فصل في أم الشرور فصل في اختها حفصه.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6101/19

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي تعالت صفاته و توال هباته ... اما بعد فهذا كتاب كله عتاب و قصة، كلها عصاة و كلام، كله كلام و حكاية

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شجاع الدين نجفی، بی تا، جا:

ص: 816

اصفهان؛ جلد: میشن زرد لایی، 4گ (171-175ر)، 23 سطر، اندازه: 13/9 × 24/8 سم [ف: 9-158]

- ام الصبيان في معالجة الصبيان < امراض اطفال

أم العرفان في تفسير القرآن / تفسير / عربي

umm-ul 'irfān fī tafsīr-il qur'ān

؟ محمد علی بن ابی طالب، ق 12 قمری

(mohammad 'alī ebn-e abī-tālebā (- 18c

تفسیری شیعی است که در الذریعه هم نام آن نیامده است. بعضی ابواب آن: الخامسة في نبذ مما جاء في معاني وجوه الآيات من التفسير والتاويل؛ السادسة في نبذ مما جاء في المنع في تفسير القرآن بالرأي والسرفیه. از صافی» نقل می کند. تعبیر «قال الفيض رحمه الله» هم دارد. از تفسیر محیط اعظم هم نقل می کند. پس از ذکر دوازده «نکته» در مقدمه به تفسیر قرآن و به ترتیب سور می پردازد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11990

آغاز: من سنج اولئك القوم و طينتهم فصوله الله حيثما خطوطوا بمكرمة او نسبوا إلى انفسهم مكرمة يشمل ذلك كل من كان سنخهم و طينتهم من الأنبياء والاولياء و كل من كان من المقربين خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: 1125ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و سرترنج و مجدول، 355 گ، 17 سطر (10/5 × 17/5)، اندازه: 175 × 24 سم [ف: 34-112]

ام العلاج / طب / فارسی

umm-ol 'alāj

حسینی، امان الله خان بن مهابت خان، -1046 قمری

(hoseynī «amān-ol-lāh xān-e-b-e mehābet xān (- 1637

اهدا به: نورالدین محمد جهانگیر پادشاه غازی

تاریخ تألیف: 1036ق

در یک «مقدمه» و شش «باب» و 63 «فصل» و یک «خاتمه». آغاز: بسملة جان داروی که مزاج بخردی را از فساد نقصان و ازدیاد مواد اربعه سکوت و تکلم و فراموشی یاد آوری باز دار.

[فهرستواره منزوی 3296/5؛ مشترک پاکستان 492/1 (8 نسخه)]

1. مشهد؛ ادبیات، شماره نسخه: 37 فرخ

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، دارای جدول و کمند؛ کاغذ: ترمه؛ جلد: میسن سرخ ضربی دار، 82 گ، 19 سطر (6/5×13/5)، قطع: ربعی، اندازه: 20×12 سم [ف: 10]

2. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14823/3

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی عطف میسن عنابی، 16 و 17 سطر، اندازه: 23×13/5 سم [ف: 2-125]

- ام القرى في مدح خير الورى < القصيدة الهمزية في المدائح النبوية

أم الكتاب / فارسی

omm-ol ketab

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: 1246ق، خریداری از رضا میدانی [رایانه]

ام الكتاب و کتاب مبین / عرفان و تصوف / ترکی

omm-ol ketab va k.-e mobān

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 2818/9

خط: نسخ و نستعلیق، بی کام، بی تا به 3 گ (113 پ 116 پ) [ف: 6-119]

- ام المعانی < فائد المرجان في أسئلة القرآن

ام الوسائل في ام المسائل = تفسیر سوره حمد / تفسیر / عربی

umm-ul wasā'il fī umm-il masā'il = tafsr-e sūre-ye hamd

قائمی، سلطان محمد، ق 11 قمری

(qā'lnī, soltān mohammad (- 17c

این کتاب را پس از کتاب «تطهیر الأئمة» و تفسیری به نام «تهذیب الامه» نگاشته است و مفصل بوده است به خواهش عده ای سوره

مبارکه حمد را به طور مستقل تفسیر کرده است که حاوی اصول دین و براهین عقلی می باشد، شامل دوازده «باب» و هر باب مشتمل بر چند «فصل»: باب 1. تفسیر استعاذه؛ 2. ذکر اسامی این سوره و وجه تسمیه آن به هریک از این اسماء؛ 3. فضیلت بسم الله و برخی از خواص آن؛ 4. بیان فرق میان حمد و شکر و مدح و اقسام حمد و فضیلت آن و غیره؛ 5. تفسیر «رب العالمین» و اقسام عالم برابر نظریه حکما و نفی جبر و تقویض و بطلان مذاهب دهریه و فلاسفه در خصوص قدم عالم و مباحثی مفید دیگر؛ 6. بیان وجه ذکر «الرحمن الرحیم» در الحمد لله و بسم الله و استدلال بر عصمت امام؛ 7. بیان اضافه مالک و بحث در «یوم الدین» و عصمت امام؛ 8. معنی عبادت و اقسام آن و بحث های نافع دیگر؛ 9. معنی هدایت و صراط مستقیم و اقسام آن؛ 10. بیان معنی نعمت و اقسام آن و ذکر اقوال در «انعمت علیهم» و برخی شکوک و پاسخ آنها؛ 11. بیان معنی غیر المغضوب علیهم ولا الضالین» و استدلال بر عصمت و ذکر برخی شبهات و جواب آنها؛ 12. بعضی از دلایل عصمت و

آغاز: بسمله الحمد لله الذي حمدته بلسان المقال السنة الشاكرين و شكرته بمنطق البال خواطر الذاكرين فانا افقر عباد الله ... اقول لما راى بعض الأجلء من الأصحاب والأزفاء من الطلاب؛ انجم: و طريق الجنة بسببه فيهلكو او يهدى الى الثواب.

خط: نسخ، كا: شيخ كمال بن حاجى محمد ابراهيم، تا: قرن 12؛ تملك: پسر مؤلف «من عوارى الزمان عندي الاقل ابن سلطان محمد اشرف الشريف القاينى 1133» با مهر او «اشرف الشريف الحسينى» (بيضى)؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقى الموسوى» (بيضى)، امضاء - ابن المؤلف ب كاغذ: اصفهانى، جلد: گالينگور لاجوردى عطف و گوشه پارچه سرخ، 211گ، 15 سطر (8 × 13/5)، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 3-1274]

- امالى < عرفانى (رساله)

الامالى / حديث / عربى

al-amālī

محاملى، حسين بن اسماعيل، 235 - 330 قمرى

(mahāmēlī, hoseyn ebn-e esmā'īl (850-942

مجموعه روايت هاى است كه مؤلف بر شاگردان خود املا مى کرده و اين مجموعه مشتمل بر جزء دوم و چهارم مى باشد كه در سال 329 املا شده و به روايت ابو عمر عبد الواحد بن محمد بن عبدالله بن مهدى فارسى از وي نقل شده است. در صفحه عنوان آمده است: «الجزء الخامس من أمالي القاضي أبي عبدالله الحسين بن اسمعيل المحاملى رواية الشيخ أبي عمر عبدالواحد بن محمد بن عبدالله بن ... عنه ...». (حافظيان)

[تاريخ نگارش هاى عربى 268/1؛ الفهرس الشامل، الحديث النبوى و علومه [246-245/1

1. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 611/2

آغاز: أخبرنا الشيخ أبو عبدالله الحسين بن احمد بن محمد بن طلحة النعالى قراءة عليه ... قال أخبرنا أبو عمر عبدالواحد بن محمد؛

نسخه اصل: كتابخانه دار الكتب الظاهرية (مدرسه عمريه)، دمشق 3768؛ خط: نسخ نازيبا، كا: موفق الدين ابو محمد عبدالله بن احمد بن محمد بن قدامه مقدسى، تا: 561ق؛ با علامت سماع و قرائت؛ 43گ (102-145) [عكسى ف: 2-215]

2. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 1176/7

آغاز: بسمله. رب يسر أخبرنا الشيخ العالم الفاضل المحدث الأصيل شهاب الدين أبو المعالى أحمد بن الشيخ رفيع الدين أبي محمد

اسحق بن محمد بن المؤید بن علی الهمدانی الأبرقوهی قراءة علیه و أنا أسمع في يوم الأربعاء ... جمادى الأولى عام تسعة و تسعين و ستمائة بجامع ابن طولون بالديار المصرية ... قال رسول الله عليه و سلم ان الطاعون بقية العذاب؛ انجام: الرجل الرجل، آخر الجزء و المدللله وحده و صلى الله على سيدنا محمد و آله ... نسخه اصل: كتابخانه چستريتي، دبلين ايرلند جنوبي، ش 3495؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: با تاريخ 738ق؛ 12ص (57-68)، 17 سطر [عكسي ف: 3-396]

الإمالي / حديث / عربي

al-amālī

قطان، احمد بن محمد، - 350 قمری

(qattān, ahmad ebn-e mohammad (- 962

مجالس مختلفی است که مؤلف بر شاگردانش املا- نموده است. به روایت ابوعلی حسن بن احمد بن ابراهیم بن شاذان بزاز از ابوسهل قطان.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 612/18

آغاز: أخبركم الرئيس أبو علي محمد بن سعيد بن ابراهيم بن منهان الكاتب قراءة عليه قال أخبرنا أبو علي الحسن بن احمد بن ابراهيم بن شاذان قراءة عليه

نسخه اصل: كتابخانه دار الكتب الظاهرية (مدرسه عمریه)، دمشق 3771. مشتمل بر یکی از آن مجالس می باشد؛ بی کا، بی تا، در این نسخه فقط برگی از آن آمده و بقیه ناقص است. دارای 6 نشان بلاغ و قرائت از سده هفتم و هشتم؛ 4 گ (427-431) [عكسي في: 225-2] [2

الإمالي / ادبيات / عربي

al-amālī

قالی، اسماعیل بن قاسم، 288-356 قمری

(qālī, esmā'īl ebn-e qāsem (902-968

چند برگی است از مجالس ادبی و مسند ابوعلی قالی.

چاپ: بولاق، جزء 2، 1324ق؛ لیدن، 1913م؛ قاهره، دار الكتب المصرية، ج 1-2، 1344ق.

[كشف الظنون 1/165؛ ذخائر التراث العربي 1/308 و 309]

آغاز: قال القالى و حدثنا أبو بكر قال حدثنا العكلي عن الحرمازى قال حدثنا الصنم عن مجالد عن الشعبي قال دخل صعصعة بن صوحان على معاوية

نسخه اصل: كتابخانه واتيكان رم 1177؛ خط: نسخ كم نقطه، كا: ابراهيم بن على بن يحيى بن محمد بن عيسى بن اسعد سعدى مالكى مرادى مذحجى، تا: 861-862ق، 4ص (48-52) [عكسى ف: 4-439]

ص: 818

al-amālī = al-majālis = amālī-ye sadūq = 'ard-ul majālis

شیخ صدوق، محمد بن علی، 311؟ - 381 قمری

(Šeyx-e sadūq, mohammad ebn-e 'alī (924-992

تاریخ تألیف: پنج شنبه یازده شب به آخر شعبان 368ق

این کتاب مشتمل بر آداب و سنن، مواعظ و نصایح و اخلاق، احکام حلال و حرام و دیگر مسائل مختلف زندگی و دینی است طی 97 «مجلس» که به شاگردان خود املا فرموده است و به نام «الامالی» یا «مجالس» و یا «عرض المجالس» خوانده می شود. شیخ احادیث آن را با ذکر سند و سلسله روایت به امام صادق و آباء گرامش (علیهم السلام) رسانده است. کتاب گرچه از حفظ املا شده ولی از نظر صحت و اعتبار حکم کتب روایی مکتوب مسند را دارد. شیخ صدوق این مجالس را از روز جمعه هجدهم رجب 367 شروع و در پنج شنبه نوزدهم شعبان 368 به پایان رسانده است. بهترین سند روایت این امالی همان است که ابو محمد عبدالله بن جعفر بن محمد بن موسی بن جعفر بن محمد بن احمد بن العباس بن الفاجر دوریستی (مرده اندکی پس از 600) از نیایش محمد بن موسی از نیایش جعفر بن محمد از پدرش محمد بن احمد از صدوق روایت نموده است. موضوع احادیث مختلف است و غالباً با مناسبت های زمان «مجلس» هماهنگی دارد. مثلاً اگر مجلسی در ماه رجب برگزار شده باشد حدیثی در مورد روزه این ماه نقل شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... المجلس الأول و هو يوم الجمعة التاسع عشر من رجب سنة سبع وستين و ثلاثمائة

انجام: كذلك يطبع الله على كل قلب متكبر جبار و صلى الله على محمد المصطفى و على المرتضى و فاطمة الزهرا و الائمة من ولدها المصطفين الاخيار و سلم تسليمًا كثيرًا و الحمد لله رب العالمین.

چاپ: چاپ 1300 تهران؛ نجف، مطبعة الحيدرية، 1966م؛ تهران، سنگی، 1287، وزیری بزرگ، بدون شماره صفحه؛ و چندین چاپ دیگر

[الذريعة 315/2 و 81/4 و 245/15؛ كشف الحجب 59]

شرح و حواشی:

1- تبویب الامالی؛ طوسی، غیاث الدین جمشید (-10)

2- امالی (ترجمه)؛ حسینی عریضی، علی بن محمد (-11)

3- مجالس المنتخبین و تذکرة العارفين = الامالی (ترجمه)؛ خراسانی، محسن بن محمد مهدی (-12)

4- الامالی (منتخب)؛ طالقانی، محمد هادی بن شاه محمد (-12)

5- عوالی اللالی فی ترجمه کتاب الامالی؛ حسینی، محمد بن محمد امین (-13)

6- الامالی (منتخب)؛ مراغی، محمد بن جمشید (-13)

7- ترتیب اسانید امالی الصدوق؛ طباطبائی بروجردی، محمد حسین (1253-1340)

8- الامالی (منتخب)

9- الامالی (مختصر)

10- امالی (ترجمه) (ب)

11- تکملة العوالی

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4524

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد صفی بن محمد حسین تبریزی، تا: 740ق، جان مدرسه صادقیه؛ بین دو برگ آخر نسخه؛ چند برگ افتادگی دارد؛ مصحح، محشی با امضای «ص»، مجذوب سلمه الله، مب سلمه الله و...»، یادداشتی با امضای یحیی دولت آبادی (1318ش) و به تاریخ 1317ش، فهرست مطالب به خط جد او «میر عبد الکریم مرعشی» است، یادداشتی مفصل با امضای یحیی دولت آبادی مبنی بر این که یادداشت تملیکی و مهر ذیل آن از جد او، همان میر عبد الکریم مرعشی است و اینکه جد او از نوادگان قاضی نور الله شوشتری می باشد؛ تملک عبد الکریم بن هادی حسینی مرعشی با مهر بیضوی؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: گالینگور پشیمی عطف تیماج مشکی، 274گ، 21 سطر (11×19 و 12×20)، اندازه: 28×20 سم [ف: 19-154]

2. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 662

کا: احمد بن عبد الحی تبریزی، تا: شنبه 2 جمادی الاول 790ق؛ قطع: وزیری [ف: 69]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8492

خط: نسخ، بی کا، تا: ق 9 و 10؛ مصحح، در حاشیه صفحات منتخبی از احادیث کافی آمده است، در دو برگ آغازین چند روایت پراکنده یکی در محضر شیخ علی جزائری به سال 1022ق در قریه دانیان، در برگ پایانی چند تاریخ تولد به سال های 1000 و 1002 و 1009ه؛ تملک: محمد عبد الحسین بن سید احمد علوی فاطمی حسینی؛ مهر: «العبد محمد الطباطبائی» (مربع)، کتابخانه ضیاء الدین نوری (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترن و سرترنج دار، 58گ، 25 سطر، اندازه: 17×25/5 سم [ف: 28-67]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8205

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، در آغاز وقف نامه کتاب به تاریخ 1063ق، در این وقف نامه واقف فرزند خود محمد تقی را

متولی این کتاب و همه کتاب های خود قرار داده؛ جلد: تیماج قهوه ای، ترنج با سر لولا دار، 313گ، 25 سطر، اندازه: 14×23 سم [ف]:
[11-27/2]

5. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1581

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: حسین تراب یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی،

ص: 819

265 گ، 19 سطر (18 × 11/5)، اندازه: 18 × 25 سم [ف: 3-994]

6. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4129

آغاز: حدثنا العلاء بن محمد بن الفضل عن أبيه عن جده قال قال قيس بن عاصم وفدت مع جماعة من بني تميم إلى النبي صلى الله عليه و آله؛ انجام: و حفظ عنه و كتب وكان يقول ايها الناس اتقوا الله و اعملوا انكم اليه ترجون فتجد كل ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه ای مشکی، 93 گ، مختلف السطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 1-180]

7. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 284

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: عطیه بن غنم (عنام) بن علی بن یوسف اسدی، تا: دوشنبه سلخ ذیقعدہ 113ق، جان حله، مدرسه زینبیه؛ کتاب در 15 رمضان 914ق وسیله کاتب نسخه مقابله شده در مجالس عدیده، در صفحه آخر اجازه روایت این کتاب از علی بن قاسم معروف به عدلعه به کاتب نسخه شیخ هبة الله عطية بن غنم اسدی در 17 محرم 914ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: آب دیده، جلد: تیماج عنابی لولایی، 177 گ، 28 سطر (18/5 × 12)، اندازه: 17 × 24/5 سم [ف: 1-244]

8. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 245

خط: نسخ، کا: علی بن عبد علی خادم العباس، تا: 20 صفر 943ق؛ نسخه را در تاریخ 953 عبدالحسین بن عبدالله بن ابی الغنائم شیبانی مقابله کرده؛ واقف: محمد قاسم بختیاری، 1092؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 624 گ، 19 سطر (18 × 10/5)، قطع: وزیری، اندازه: 18 × 26/5 سم [ف: -463]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15825/18

قطعاتی به نقل از الامالی؛ خط: نستعلیق، کا: قباد بن شهقباد مهران، تا: 948ق؛ 1 گ (275 پ) [مختصر ف: 80]

10. مشهد: نواب؛ شماره نسخه: 554

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد علی بن حسین، تا: شنبه 17 محرم 156ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ؛ واقف: طلبه مشهد الرضا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، 262 گ، 21 سطر (19 × 11/5) [ف: 454]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13450

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن ابراهیم بن حسن المري، تا: پنج شنبه 9 شعبان 979ق، جا: نجف اشرف؛ در حاشیه توسط محمد باقر حسینی استر آبادی مشهور به میرداماد تصحیح شده با رمز «م ح ق»، در آخر نسخه دستخط علی طبسی مبنی بر تأیید مقابله و تصحیح نسخه در نزد وی به تاریخ چهارشنبه 22 محرم 980 و دستخط علی رضا الاردکانی الشیرازی که به تصحیح وی اعتراض نموده و خود در سال 1072 اغلاط نسخه را تصحیح کرده است؛ جلد: تیماج، قهوه ای مجدول، 178گ، 21 سطر، اندازه: $23 \times 16/5$ سم [ف: 36-396]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 39887 ض

مجلس 66 و 93، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ قطع: رقعی [اهدائی ف: 277-]

13. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ چند برگگی در میان و پایان نو نویس به خط عباس بن محمد رضا قمی (محدث قمی) در 1313، 278گ، 23 سطر، اندازه: 28×17 سم [صد و شصت نسخه: 6]

14. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16970

آغاز: برابر؛ انجام: و الدلیل علی المہالك من فارقه فہا لک

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام یک برگ؛ حواشی توضیح برخی از لغات؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر 1368؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی قهوه ای با ترنج و سرترنج، 211 گ، 21 سطر، اندازه: $24/5 \times 17$ سم [ف: 26-103]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 26302

آغاز: الست اولی بالمومنین من انفسهم قالو نعم یا رسول الله قال من کنت مولاه فعلی مولاه؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ حواشی ترجمه و توضیح برخی از لغات، سه برگ آخر کلمات قصار از پیامبر (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام)؛ اهدایی بنیاد شهید تهران در فروردین 1378؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 438گ، 22 سطر، اندازه: $24/5 \times 13/5$ سم [ف: 26-103]

16. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20484

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مقابله شده، ظهر ورق اول با این عبارت «هو الله تعالی شأنه فهرست مجالس هذا الكتاب المسمى بأمالی للصدوق ره و هي سبعة و تسعون مجلسا وقد ذکر فیها احادیث كثيرة في مطالب متفرقة من آداب كل شهر و فضل صومها و الأدعية و الاذکار و التعقیبات و الزیارات و الفضائل و المصائب و المعجزات و الغزوات و القصص و المواعظ...»؛ اهدایی: رهبری،

خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی و حنائی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 331گ، 19 و 20 سطر، اندازه: $15/5 \times 25$ سم [ف: 26-104]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11556

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان هدایت الله بن محمد نجفی، تا: قرن 11؛ دارای سرلوح و کتیبه مذهب مرصع، مجدول؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور 1354؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضریبی با ترنج و سرترنج و گل و بوته و تصویر شیر در حال خوردن آهو، 256 گ، 19 سطر، اندازه: $14/8 \times 24/8$ سم [ف: 82-14]

18. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22803

ص: 820

از اواسط مجلس چهارم تا اوایل مجلس 97؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در سه شنبه 6 ذیحجه 1087 ق مقابله شده، دارای حواشی با نشان «مجدوب سلمه الله»، مصحح؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 284 گ، 19 سطر (10/5 × 19)، اندازه: 19/5 × 28/5 سم [ف: 3-932]

19. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1423 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً 10 یا قرن 11؛ مصحح، مجدول، با سرلوح مذهب و مرصع، یادداشت مقابله و تصحیح نسخه توسط حسن بن علی نقی طغایی مورخ 1077 ق در پایان نسخه، یادداشت از فرهاد بن ولیعهد مبنی بر خرید این نسخه با چهار جلد دیگر از میرزای وقار در شیراز به تاریخ صفر 1294 ق؛ تملک: ابن محمد باقر حسینی نورالدین؛ 567 ص، 21 سطر، اندازه: 14/5 × 23 سم [ف: 120-24/3]

20. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19534

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و العاقبة المتقين؛ انجام: من ولدها المصطفين الاخير

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: تیماج ضربی با ترنج و سر ترنج، 472 گ، 15 سطر، اندازه: 12 × 19 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-141]

21. تهران؛ الهیات، شماره نسخه: 192

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 299 گ، 21 سطر (8 × 17)، قطع: رحلی، اندازه: 15/5 × 25/5 سم [ف: 463]

22. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2181

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان صح، «ق»، «نهایه»، «ص» و «ه»؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج تریا کی روشن مقوایی با ترنج و نیم ترنج در وسط، 254 گ، 21 سطر (8 × 17)، اندازه: 13/5 × 24/5 سم [ف: 11-455]

23. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: 34

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با حواشی لغوی و جز آن؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: 6]

24. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3473

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ در 1061 با نسخه تصحیح شده به وسیله ملا محمد امین در مکه مقابله شده و این گواهی مورخ در گوشه

آخرین صفحه کتاب نوشته شده؛ کاغذ: ترکی سفید آهار مهره، جلد: تیماج سبز، 494ص، 22 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 20/5 × 29/5 سم [ف: 10-1432]

25. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1588

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ تملک: مسیح بن محمد باقر در ربیع الاول 1277ق، با مهر «عبدہ الراجی مسیح الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: زرد و شکری رنگ، جلد: تیماج، 19 سطر (5/8 × 15)، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 4-2138]

26. مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 50

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با نشان بلاغ، محشی؛ جلد: دورو تیماج قهوه‌ای، 20 گ، 17 سطر، اندازه: 17 × 25 سم [ف: -32]

27. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14950

آغاز: قال أخبرني عبد الرحمن بن اسحق عن النعمن بن سعد عن امير المؤمنين عليه السلام قال انا حجة الله؛ انجام: حدثنا حمزة بن القاسم العلوي العباسي قال حدثنا جعفر

خط: نسخ جلی، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز (تا اوایل مجلس 10) و انجام (8 ورق)؛ واقف: سید محمد باقر، محرم 1405؛ کاغذ: حنایی، فاقد جلد، 356گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 24/2 سم [ف: 14-85]

28. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10021

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين؛ انجام: و لا تخير فيه عن الصواب و هو معصوم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام (یک ورق)؛ دارای سرلوح مذهب، دارای کمند، مذهب، محشی؛ واقف: شمس الدین جزایری، شهریور 1348؛ جلد: روغنی مستعمل با نقش گل و بوته، درون جلد یک شاخه گل نرگس، اندازه: 11/3 × 18/5 سم [ف: 14-85]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17741

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين و لا عدوان الا على؛ انجام: عليهم الصلوة و السلم تمت النسخه ... في مجالس

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: محمد بن احمد بن ابراهیم برادر صاحب حدائق در سال 1154، محمد تقی سنه 1128؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان 1369؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سر ترنج، 214گ، 25 سطر، اندازه: 18/7 × 30/5 سم [ف: 14-86]

30. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 17

انجام: فقال محمد احمد شققت اسمه من اسمی لانی انا المحمود فقال موسى یا رب اجعلنی من امته قال انت یا موسى من امته ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی در توضیح لغات، روی برگ اول وقفنامه کتاب از فخرالدین تهرانی آمده و در برگ سوم وقفنامه کتاب از محمد حسن خراسانی به سال 1201 دیده می شود؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌های فرسوده، 207گ، 25 سطر، اندازه: 15×26 سم [ف: 1-27]

31. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 11/ 1853

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن حسین بن ابراهیم حامدی، تا: قرن 11؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی زرکوب مقوایی درون زرد، 25 سطر (16×24)، اندازه: 18×27 سم [ف: 8-448]

32. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 4835

ص: 821

آغاز در میانه مجلس 19 و انجام در مجلس 95 افتاده؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکئی مقوایی، 296 گ، 21 سطر (8×16)، اندازه: 16×27 سم [ف: 3856-14]

33. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1424

آغاز: برابر

در این نسخه مجلس آخر نیامده و نود و شش مجلس می باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح، محشی؛ روی برگ اول اجازه ای است که عبد الوهاب بن محمد سعید طباطبائی به تاریخ جمادی الثانی 1129 برای فرزندش سید محمد حسنی حسینی طباطبائی نوشته است؛ جلد: گالینگور مشکئی، 174 گ، 27 سطر، اندازه: 12/5×24 سم [ف: 254-4]

34. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6504/1

آغاز: آن جیرانک اتونی و اخبرونی انک لم تنزل اللیل تبکی اجمع قد ابکی الله عینک ما الذی ابکاک

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعه 1006 ق، افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قرمز، 120 گ (1-120 ر)، اندازه: 17×28/5 سم [ف: 92-17]

35. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 173

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالحی بن افضل بن روح الله، تا: رجب 1014 ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ، در آخر نسخه آمده: «بلغ مقابله و قراءه من اوله إلى آخره بحسب الوسع و الطاقه الا ما زاغ عنه البصر...»، در پشت صفحه آخر آمده که نسخه توسط حسین بن حسن علی مهرجردی واعظ قاری مقابله شده است، یادداشت این ملا حسنعلی اردکانی با مهر او: «یا امام محمد باقر» (بادامی)؛ تملک: محمد باقر اردکانی، حسین واعظ قاری انصاری یزدی مورخ 1043 ق که همان مقابله کننده است، حسین علی بن حسن علی قاری واعظ انصاری یزدی با مهر بیضی شکل او، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی لایه ای، 204 گ، 19 سطر (10×17/5)، اندازه: 17/5×24 سم [ف: -155]

36. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 55 الف

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن ملا حاجی محمد گیلانی، تا: 1016 و 1210 ق [رشت و همدان: فی: -1092]

37. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 24

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1025 ق؛ دارای سر لوح؛ 328 گ، 19 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 8×19 سم [ف: 2-11]

38. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 625 طباطبائی

آغاز: اسمعیل القحطبی قال حدثنا سعید بن الحكم ابن ابی مریم... قال رسول الله (صلی الله علیه و آله) علی فی السماء السابعة كالشمس بالنهار؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سعید، تا: 1029ق؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکى با ترنج و نیم ترنج، 353گ، 17 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 24-388]

39. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2311

خط: نسخ، کا: حاجی بن منصور بن سنی بن احمد صایغ هجوی امامی برای میرداماد استر آبادی، تا: 10 ذیقعدة 1033ق، جا: سپاهان؛ مصحح، نویسنده در باره میرداماد «مدالله ظلّه علی الطلبة» می نویسد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه بی، 207گ، 21 سطر (11/5×17)، اندازه: 18×24/5 سم [ف: 9-944]

40. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7262

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن جمال الدین محمد، تا: یکشنبه پایان ربیع الثانی 1047ق؛ افتادگی: آغاز؛ آغاز افتاده در مجلس 42، کاغذ: سپاهانی، جلد: نو، 204گ، 21 سطر (8×16)، قطع: وزیری، اندازه: 15×26 سم [ف: 16-501]

41. قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1140-7/40

آغاز: برابر؛ انجام: و الأئمة من ولدها المصطفین الأخیار آل یاسین علیهم الصلوة والسلام و سلم تسلیمًا کثیرًا الی یوم الدین تمت النسخة .. الموسومة بالامالی.

از آغاز تا حدیث 25 مجلس 54 به علاوه قسمتی از مجلس 97 را دارد؛ خط: نسخ، کا: محب الله بن مرتضی شیرازی، تا: 1048ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور مشکى عطف و گوشه. تیماج قهوه ای، 173گ، 20 سطر، اندازه: 16×25 سم [ف: 1-489]

42. تبریز؛ قاضی طباطبائی، محمد علی؛ شماره نسخه: بدون شماره 2/

بی کا، تا: 1049ق [نشریه: 7-519]

43. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 13131

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی بن عبد الغالب بن عنایت الله فیروز آبادی، تا: شنبه 26 جمادى الثانی 1050ق؛ واقف: کاظم مدیر شانه چی، آبان 1362؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه ای تیره، 290گ، 23 سطر، اندازه: 12/5×24/8 سم [ف: 14-86]

44. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25855

آغاز: بسمله مسئله فی بیان حقیقة الحی الفعال؛ انجام: علیه توکلت و هو حسبی و نعم الوکیل و الحمد لله رب العالمین

خط: نسخ، کا: محمد بن میرزا علی، تا: 1051ق [رایانه]

45. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6644/1

خط: نسخ، کا: رمضان ابن علی بن احمد بن مسعود الغریبی الحساوی یزدی، تا: جمعه 13 ربیع الثانی 1052ق، به دستور قاضی صفی الدین محمد؛ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی درون سرخ بالولا، 21 سطر (13×17)، قطع: خشتی، اندازه: 19×26سم [ف: 16-324]

46. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، کا: عبدالله بن عبد الغفار طیبی، تا: جمعه 9 محرم 1054ق؛ جمال بن شاه محمد فسائی این نسخه را شنبه 20 شوال 1055ق مقابله و تصحیح کرده؛ 307گ، اندازه: 14/5 × 24/5سم [نسخه پژوهی: 1-43]

ص: 822

47. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1361 ط

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد بن یحیی حسینی، تا: صفر گویا 1057ق؛ مصحح، یادداشت های پراکنده از جمله یادداشتی از احتشام الملک به تاریخ 1287ق و مهر وی و محمد امین حسینی به تاریخ 1120ق و مهر وی؛ جلد: تیماج سرخ، 379ص، 21 سطر، اندازه: $28/5 \times 19/5$ سم [ف: 88-24/3]

48. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 19

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الاول 1059ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: «مرتضی اردکانی» به سال 1359؛ جلد: تیماج قرمز لبه دار، 297گ، 20 سطر، اندازه: $27 \times 15/5$ سم [ف: 182-1]

49. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1916

آغاز: پس از تسمیه: المجلس الحادي و الخمسون قال الشيخ ابو جعفر؛ انجام: برابر

از مجلس پنجاه و یکم تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن حر شیخ حر عاملی صاحب وسائل الشیعه)، تا: 1061ق؛ پشت صفحه اول هفت بیت شعر، در توصیف کتاب از کاتب نسخه است، اشعار این است: «ایها الغایصون فی لجج البحر xx لتحصیل دره و اللآلی / انما معدن الجواهر و الدر xx الغوالی امواج بحر الامالی / فبه اشرفت بدور نصوص xx و احجلت (کذا) فی الظهور بدر الکمال / و أبانت عن فضل قوم مزایا xx هم تجاوزن عن مقام المعالی / فهم حجه الاله علی الخلق xx بانوار هم تضى الليالي / فعليهم بحية الله زینت xx بدوام و کثرة و توالی / و رئیس المحدثین علیه xx رحمة الله دائماً فی اتصال»، و در پشت ورق آخر نیز اسامی جمله ای از رجال اسانید کتاب است که کاتب افراد در جمع و کتابت نموده؛ واقف: شیخ حسن، 1344؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج قهوه ای، 83گ، 23 سطر، اندازه: $19/5 \times 15$ سم [ف: 46-5]

50. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1575

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین؛ انجام: کثیراً تمت الكتاب الأمالی ... احدى و ستین بعد الألف

خط: نسخ، کا: محسن رکنابادی، تا: 1061ق [القبائی: 66]

51. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6394

خط: نسخ، کا: حاج میرزا علی مؤمن ابهری جی بن حاجی محمد، تا: چهارشنبه 21 جمادی الثانی 1064ق؛ با این یادداشت یشتمل هذا الكتاب على الف و سبعة و عشرين حديثاً بانضمام ما ذكر من بيان مذهب الامامية على الف و ثمانية و عشرين حديثاً»، آغاز نسخه در مجلس 27 افتاده: «بعد رجوعه من المشهد. حدثنا الشيخ الفقيه ابو جعفر محمد بن علی ... بن بابويه القمي»، انجام همان مجلس 98 است مورخ روز پنج شنبه یازده روز مانده از ماه شعبان سال 368 در مشهد خراسان؛ مهر: «باقر العلوم محمد» بادامی، «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد» (چهارگوش)؛ کاغذ ترمه؛ جلد: میشن سرخ، 323گ، 22 سطر، اندازه: $23/5 \times 14/2$ سم [ف]

52. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2161

خط: نسخ، کا: محمد سالم بن محمد شریف خطیب خوانساری، تا: 10 محرم 1066ق؛ مصحح، روی برگ اول وقفنامه کتاب به تاریخ محرم 1120؛ مهر: شاه سلطان صفی صفوی؛ تملک: محمد صادق و مهر «انه کان صادق الوعد» (بیضی)؛ جلد: دورو تیماج قهوه ای، 303گ، 21 سطر، اندازه: $14/5 \times 25$ سم [ف: 6-165]

53. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4604

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود اردکانی، تا: یکشنبه 14 جمادی الاول 1066ق؛ با سرلوح زرین، مجدول، نسخه توسط عبدالله بن محمد کاظم بن شاه محمد تبریزی در ذیحجه 1061 در نجف به بهای دو هزار دینار خریداری شده و خوانده شده است و توسط محمد حسین بن شاه محمد تبریزی در اصفهان در 1101 مقابله شده و مهر او؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مقوایی وسط گل و بوته قهوه ای، 235گ، 24 سطر، اندازه: $12/4 \times 21/5$ سم [ف: 315-12]

54. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1975/2

خط: نسخ، بی کا، تا: 1069ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، 41ص (88-127)، اندازه: 9×19 سم [ف: 3-1114]

55. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 572

آغاز: حدثنا الحسن بن عبدالله بن سعید العسکری قال حدثنا ابوبکر محمد بن درید... قال قیس بن عاصم وفدت مع جماعة من بنی تمیم الی النبی ص فدخلت و عنده الصلصال بن الدلهمس؛ انجام: برابر

آغاز آن از مجلس یکم و برابر با س 4 گ 4 ش 615 دانشگاه است و نزدیکی یک صفحه کم دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع پسر حاجی حیدر ابهری، تا: 8 جمادی الاول 1069ق، عبدالرضا پسر حسن حسینی عاملی یکبار در بامداد روز یکشنبه 21 ربیع الاول 1067 اصلی را که این نسخه از روی آن نوشته شده مقابله نمود و یکبار دیگر هم در 3 ذیحجه 1068 در نجف از مقابله آن بیاسود و مقابله این نسخه ما دوبار با آن اصل در 12 رمضان 1070 انجام یافت. آن اصل با سه نسخه مقابله شده که یکی از آنها را می گفته اند خط قمی است یا خوانده شده بر او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ زرکوب مقوایی با برگردان، 202گ، 19 سطر ($8/5 \times 14/5$)، اندازه: 15×20 سم [ف: 11055]

56. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2883

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فضل الله بن حسین نائینی، تا: شنبه 25 ربیع الأول 1069ق؛ مصحح؛ تملک: «محمد حسن بن علی خوئی» به سال 1205، «محمد علی بن حسام الدین طبیب یزدی»؛ جلد: تیماج قهوه ای، 167گ، 21 سطر، اندازه: $15/5 \times 22$ سم [محدث ارموی مخ: 1-179]

57. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 467

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالفتح بن محمد الحسین، تا: 1071ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میسن عنابی مقوایی، 241گ، 23 سطر (7×17)، اندازه: 12/5×26 سم [ف: 7-1390]

58. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3441

آغاز: آغاز اسناد نسخه حاضر چنین است: الحمدلله رب العالمین... المجلس الأول... يقول علی بن محمد بن ابی الحسین عبدالصمد التمیمی کاتب هذه النسخة

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه ماه رمضان 1073ق؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای وقفنامه کتاب به تاریخ 1124، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه ای پشت قرمز ضریبی، 336گ، 20 سطر، اندازه: 12/5×20/5 سم [ف: 9-228]

59. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13534

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن میرزا محمد غروی، تا: رمضان 1075ق؛ از سوی محمد علم الهدی ابن فیض کاشانی در ذیقعد 1078ق مقابله و تصحیح شده با نشان «ثم بلغ معارضة و تصحيحاً...»، دستخط علم الهدی همراه مهر «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)، یادداشت و مهر صدرالدین محمد «فیضی» (بیضی)، یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی، دستخط علم الهدی و مهر بیضی وی، همچنین دستخط مولی محمد محسن فیض کاشانی در پشت برگ آغازین چنین آمده است: «باسمه سبحانه، سئل بعض أهل العلم عن شأن أمير المؤمنين صلوات الله وسلامه عليه فقال: ما أقول في امرئ كتبت احبائه فضائله خوفاً، واعداءه حسداً، ثم ظهر ما بين الکتمين ما ملا الخائفين، وکتب محمد بن مرتضی»؛ تملک صدرالدین محمد بن ابی تراب بن نصیر الدین سلیمان بن محمد علم الهدی کاشانی فیضی همراه مهر «عبدہ صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای، 127گ، 23 سطر (10×19)، اندازه: 14×22/5 سم [ف: 34-341]

60. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2167 و عکسی 2177

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مدعو بسراج الدین بن مسعود بن سید علی بن کمال الدین حسین حسینی طباطبائی بهاء الدین حیدری، تا: شنبه 24 رجب 1076ق؛ مصحح، محشی، علامت بلاغی از محمد مقیم بن حاج غلامعلی در سال 1096، در دو برگ اول اجازاتی که در روی نسخه ای از این کتاب بوده و کتاب حاضر از آن نوشته شده منقول است؛ جلد: تیماج دورو قهوه ای، 307گ، 14 سطر، اندازه: 14×20/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-179] و [عکسی ف: 6-220]

61. آران کاشان: محمد هلال؛ شماره نسخه: 120/2

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 20 جمادی الثانی 1077ق؛ مصحح؛ تملک: حسن حسینی الجیلانی؛ مهر: «ظنی بالله حسن و بالنبی ذی المنن و بالوصی المؤمن و بالحسین و الحسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و سرترنج مجدول با عطف گالینگور آبی، 277گ، 25 سطر، اندازه: 18×25 سم [ف مخ: -16]

62. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4579

آغاز: أخبرنا عبدالله ابن شبيب البصري، قال حدثنا ذكريا بن يحيى المنعزي قال حدثنا العلاء بن محمد؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مراد بن خواجه محمد، تا: غره جمادی الاول 1077ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: نصرالله تقوی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی مقوایی درون زرد، 21 سطر (10×16)، اندازه: 15/5×21 سم [ف: 12-275]

63. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 781

خط: نسخ، کا: محمد مرتضی بن محمد رضای دماوندی، تا: 8 صفر 1081ق، جا: حیدر آباد دکن؛ با سرلوح و جدول؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی، جلد: میسن قهوه ای ضربی، 336گ، 19 سطر، اندازه: 14/8×22/4 سم [ف: 1-46]

64. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 1591-عکسی

آغاز: حمدله. عاقبة. و لاعدوان الا على الظالمين. و لا اله الا الله احسن الخالقين وصلى الله على سيدنا محمد ... المجلس الأول؛ انجام: برابر

از «المجلس الأول» تا «المجلس الرابع و التسعون» با یاد تاریخ برپای هر مجلس، اینک برای نمونه: «المجلس الاول و هو يوم الجمعة لاثنتي عشر ليلة بقيت من رجب من سبع وستين و ثلثمائة. يقول كاتب النسخة التي كتبت هذه النسخة منها و هو على بن محمد بن ابي الحسن بن عبدالصمد التميمي، حدثنا بجميع ما في هذا الكتاب الشيخ الفقيه الزاهد المفيد والدي طيب الله تربته ... قراءة عليه و خطه عندي حجة في شهر سنة ثلث و ثلثين و خمسمائة. قال حدثنا الشيخ الفقيه والدي، قال حدثنا ... على بن الحسين بن موسى بن بابويه القمي». واپسین مجلس: «المجلس الرابع و التسعون. يوم الثلاثاء السابع عشر من شهر شعبان سنة ثمان و ستين و ثلاثمائة في المشهد المقدس على ساكتها ... حدثنا الشيخ الجليل ابو جعفر محمد بن علي ... بن بابويه القمي رض»؛ خط: نسخ خوش، بی کا، تا: شنبه 16 ذیحجه 1081ق، جا: مشهد؛ با یادداشت «سیزده هزار و چهارصد بیت»؛ وبقنامه کتاب برای گروه شیخیان کرمان با تولیت محمد خان با تاریخ ربیع الاول 1289ق؛ 448ص، 21 سطر (13×29)، اندازه: 21×30 سم [عکسی ف: 1-37]

65. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 828

خط: نسخ معرب، کا: حاجی محمد بن مهر علی تبریزی، تا: 28 جمادی الاول 1082ق، جا: مدرسه صادقیه؛ مصحح، محشی، یادداشتی درباره کتاب و مؤلف و وبقنامه کتاب از محمد باقر پیشنماز مسجد جدید عباسی که به سال 1230 برای بار دوم جمع آوری و وقف شده با مهر «افقر المفتاقین الى الله الغنی محمد

باقر بن علی رضا الحسینی» (بیضی) و شهادت بر وقتی از نوه واقف با عنوان ه العلوي الحسینی؛ تملک: حاج سید عطاء الله؛ جلد: تیماج دورو، روقرمز، اندرون قهوه ای، با سر طبل، 197گ، 25 سطر، اندازه: 20×28 سم [ف: 3-618]

66. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه: 1

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الاول 1082 ق [نشریه: 3855]

67. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5371

دارای 97 مجلس است؛ خط: نسخ، کا: موسی بن عزیز الله طالقانی، تا: 4 جمادی الاول 1084 ق [ف: 16-277]

68. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11149

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عیسی فرج الله، تا: جمعه 14 شوال 1085 ق؛ دارای بلاغ، محشی؛ واقف: محمد صالح علامه حائری، مرداد 1351؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه پارچه، 348گ، 19 سطر، اندازه: 14/5×24/5 سم [ف: 14-86]

69. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 9068

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: فاضل بن اسماعیل تونی، تا: دوشنبه 8 ذیقعدة 1085 ق؛ خطبه حضرت علی (علیه السلام) در حواشی دو ورق آخر، مصحح؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سر ترنج زرپوش که در آن مکتوب است «یا سلطان ابوالحسن علی بن موسی الرضا»، 284گ، 19 سطر، اندازه: 17×25 سم [ف: 14-84]

70. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9952

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر عین القضاة بن میر عنایت طالقانی، تا: جمعه 14 شوال 1085 ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: محمد علی رضوی توسط سید رضا امیرشهییدی، شهریور 1348؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، 218گ، 21 سطر، اندازه: 18/3×25/4 سم [ف: 14-84]

71. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 952-6/42

آغاز: برابر؛ انجام: وآل یس علیهم السلام وسلم تسلیماً کثیراً برحمتک یا ارحم الراحمین. تمت الكتاب

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1 ذیحجه 1085 ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، عطف سرخ، 374گ، 15 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف:

1-489]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد سلیم بن محمد حسین حسینی رازی، تا: 10 صفر 1086ق؛ محشی؛ نسخه دو بار توسط امیر بیگ مشهور به آقا ملا سرکانی تصحیح و مقابله شده، یک بار با نسخه ای منسوب به خط مؤلف یا مقرو در نزد او و بار دیگر با نسخه ای از ابو جعفر محمد بن علی بن عبدالصمد نیشابوری و برادرش ابو الحسن علی بن عبدالصمد، پشت ورق اول دستخط علامه محمد صالح حائری درباره مقابله کتاب؛ واقف: علامه محمد صالح حائری، مرداد 1351، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی، 312گ، 21-18 سطر، اندازه: 18/5×12/1 سم [ف: 14-83]

73. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 390

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... حدثني الشيخان الفقيهان العالمان ابو محمد عبدالله الدوریستی و ابوالفضل شاذان بن جبرئیل؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد تقی تبریزی، تا: 20 جمادی الثانی 1086ق؛ مصحح، لغات شرح داده شده، در آخر نسخه آمده است که محمد ابراهیم بن محمد تقی تبریزی (کاتب نسخه) کتاب را با نسخه محمد حسین شهریه به تاج (تاجا) مقابله نموده است به تاریخ سلخ محرم 1087؛ تملك: حسین علی به تاریخ 1244؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز پشت مشکی، 305گ، 17 سطر، اندازه: 15/5 × 23/5 سم [ف: 1-407]

74. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: 35

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد عسکر یزدی، تا: سه شنبه 12 محرم 1088ق، مصحح، محشی، روی برگ اول نشانی عاریه از آخوند ملا محمد ابراهیم به تاریخ 15 رمضان 1294 با مهر عبده علی اکبر بن عبدالرحیم (بیضی)؛ وقفنامه کتاب با مهر محمد علی (بیضی)؛ واقف: محمد علی، ذیحجه 1092؛ جلد: تیماج قهوه ای، 315گ، 25 سطر، اندازه: 11/5 × 23 سم [فی: -27]

75. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 25224

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: منوچهر بن طهماسب کرجی، تا: محرم 1090ق؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، دی 1377؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن یک لا ضربی عنابی، 167گ، 28 سطر، اندازه: 16/5 × 30/5 سم [ف: 26-103]

76. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 1915

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن ابراهیم بن علی جزایری سمنانی، تا: دهه دوم شوال 1090ق؛ کاتب به دستور شیخ ابراهیم جعفر عاملی

فراهی نوشته، شیخ ابراهیم مذکور، این نسخه را نزد شیخ حر عاملی (صاحب وسائل الشیعه) خوانده و در تاریخ 1090 از مقابله و تصحیح آن فارغ شده، شیخ حر عاملی در صفحه آخر برای شیخ مذکور اجازه نوشته، تاریخ اجازه او آخر ذیحجه 1090 است؛ واقف: فهرستی، تیر 1310؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج قهوه ای، 251گ، 25 سطر، اندازه: 12×23 سم [ف: 455]

77. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15388

آغاز: برابر؛ انجام: سلطان حسین بن حاجی محمد الطبسی الگیلکی 1091 احدی و صلی الله علیه و آله آمین یارب تم

خط: نسخ، کا: سلطان حسین بن محمد طبسی گیلکی، تا: 11 ربیع الاول 1091ق؛ مصحح، مقابله شده، محشی؛ واقف: محمد رفیع

ص: 825

طبعی، تیر 1366؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: فاقد جلد، 211گ، 20 سطر، اندازه: 18/7 × 24/5 سم [ف: 14-84]

78. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5309

این نسخه تنها 95 مجلس دارد؛ خط: نسخ، کا: سلطان محمد حسین اردستانی، تا: 1094ق؛ با نسخه تصحیح شده محمد شهیر به شاه قاضی، به دست محمد کاظم ابن حسین مازندرانی در شنبه 23 رجب 1104ق مقابله و تصحیح شده است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 247گ، 21 سطر، اندازه: 15/5 × 26 سم [ف: 3-189]

79. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: 41

خط: نسخ، کا: رجبعلی بن غیاث الدین معلم همدانی، تا: 17 رجب 1094ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 225 گ، 23 سطر، اندازه: 14 × 25 سم [ف: 57-]

80. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1572

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین؛ انجام: كثيرا كثيرا ... عیوبهما فی الدارین و بحمد و آله

خط: نسخ، کا: رجبعلی همدانی، تا: 1094 ق [الفبائی: 66-]

81. قم؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: عطاء الله بن علی زکی دهخوارقانی، تا: آخر صفر 1095ق؛ مصحح، مقابله شده [تراثا: س 2 ش 3-150]

82. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20402

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اشرف، تا: شنبه آخر صفر 1095ق؛ مصحح، مقابله شده، محشی؛ تملك: محمد محسن بن محمد مهدی در شوال 1114، حسن بن عبدالباقی؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: شکری و نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی لبه دار ضربی با ترنج و سرترنج، 169گ، 23 سطر، اندازه: 19/5 × 30 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-129]

83. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9837

خط: نسخ هندوستان، بی کا، تا: 23 رمضان 1096ق؛ مجدول؛ تملك: محمد رضا بن علی بن محمد جعفر (شریعتمدار استرآبادی) به تاریخ بیست و سوم ذیحجه 1302، جواد بن محمد رضا بن علی بن محمد جعفر استرآبادی به تاریخ محرم 1358؛ جلد: تیماج قهوه ای، 263گ، 20 سطر، اندازه: 16/5 × 25 سم [ف: 159-25]

84. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1647

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: جلال الدین محمد، تا: 20 صفر 1097ق؛ تملک: محمد رسول بن عبد العزیز؛ مهر: «محمد رسول الله»، «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد صادق الحسيني»؛ واقف: سید سعید طباطبائی، 1332؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میسن خرمایی، 408گ، 18 سطر، قطع: ربعی، اندازه: 19×12 سم [ف: 5-59]

85. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 6141-53/1

خط: نسخ، بی کا، تا: پایان رجب 1099ق، جا: دژی در هند به نام جناده؛ تملک: محمد رضی بن محمد شفیع؛ کاغذ: سپاهانی سفید و رنگی، جلد: تیماج سبز، 314 گ، 20 سطر، قطع: وزیري [آستانه قم: 79]

86. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه: 10

انجام: و ینخرج له الأرض افلاذ کبدها

خط: نسخ نازیبا، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ وقف بر مدرس مرحوم حجة الاسلام شفتی، با یادداشتی از محمد رسول بن عبدالعزیز در 13 صفر 1233؛ مهر: «محمد رسول الله» (مستطیل)، «ان الله يحب الحسين» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 185گ، 21 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 165]

87. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28493

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1381؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی فرنگی، 344گ، 19 سطر، اندازه: 22×12 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-140]

88. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11285

آغاز و انجام: برابر

جلد 1؛ خط: نسخ، کان محمد شفیع بن محمد رضا، تربتی، تا: چهارشنبه 8 ذیحجه 1100ق، جان مشهد مقدس؛ توسط محمد شفیع بن محمد رضا در ذیحجه 1101 در مشهد مقابله شده، مصحح، محشی، قبل از آغاز چند برگ مطالب متفرقه به سال 1148 ق، وقف نامه ای با مهرهای سال 1144 ق، «الهی بحق نبی... فضلعی»؛ تملک: درویش محمد النجفی؛ کاغذ: سمرقندی، آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای سوخته، ضربی با ترنج و سرترنج عطف تیماج قهوه ای، 214 گ، 19 سطر (7×13)، اندازه: 19×12 سم [ف: 28-436]

89. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11714

آغاز: لما أخذ رسول الله صلى الله عليه وآله بيد علي بن أبي طالب عليه السلام وقال ألتست أولى بالمؤمنين من أنفسهم؛ انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، مجدول با ترنج سر ترنج و

لچک گل و بوته روغنی عطف و گوشه ها تیماج مشکی؛ 333 گ، 17 سطر (18/5×11/5)، اندازه: 30/5×20 سم [ف: 29-497] 90.
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4452

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ برگ های ناقص این نسخه را عباس بن محمد رضا قمی (حاج شیخ عباس قمی) نوشته و در دهه اول
ذیحجه 1313 به پایان رسانیده است؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 278 گ، مختلف السطر، اندازه: 23×16 سم [ف: 12-44]

91. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6520

سند کتاب در این نسخه نیامده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ نسخه را محمد زمان بن حاجی مراد خان تنکابنی با نسخه

ص: 826

صحیحی مقابله کرده است؛ تملک: محمد زمان بن حاجی مراد خان تنکابنی با مهر، محمد حسین الشریف به تاریخ 1234؛ جلد: تیماج سبز، 426گ، 17 سطر، اندازه: 15×24 سم [ف: 17-101]

92. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 74/13 - ب

از امالی ابن بابویه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12 کاغذ: فرنگی، 16گ (116پ-132ر)، 27 سطر (9×18)، اندازه: 18/5×28 سم [ف: 1-155]

93. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 23

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ تملک: محمد رضا و محمد علی کاشانی، ابوالحسن بن شیخ محمد حسین، مرتضی قلی بیگ، علاء الدین محمد با مهرش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 290گ، 20 سطر (8×18)، قطع: وزیری، اندازه: 15×25/5 سم [ف: 463]

94. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 34/138 - 6768

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملک علی بن یار علی اسکندری، تا: 3 رجب قرن 12؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول با ترنج و سرترنج لولادار، 309گ، 19 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-490]

95. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: 8

آغاز: الله عزوجل يقول بعقبها فيه فوقاه الله سيآت ما مكروا وعجبت اراد الدنيا وزينتها ... المجلس الثالث يوم الجمعة؛ انجام المجلس التاسع والخمسون و تغفر لهم جهلهم ولا تعجلهم بالعقوبة و تشكر الله على ما اقال من القوة

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، عطف پارچه ای، 124گ، 28 سطر، اندازه: 20×29 سم [ف]

96. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1735

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ یادداشت مورخ رمضان 1285 در پایان و مورخ 15 شوال 1334 در آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 220گ، 21 سطر (5/12×5/20)، اندازه: 20×29 سم [ف: 8-266]

97. قم: مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 11

خط: نسخ، کا: غلام محمد حسینی، تا: پنج شنبه رجب 1101ق؛ مصحح، محشی، دارای بلاغ، در صفحه آخر بلاغی است به تاریخ پنج شنبه 16 صفر 1114 بدون نام و می نویسد که کتاب با نسخه ای که اسناد احادیث را انداخته بودند مقابله شده است؛ تملک: درویش علی بن حسین بغدادی به تاریخ 1252؛ جلد: تیماج مشکی، 294گ، 21 سطر، اندازه: 16/5×27 سم [ف: -29]

98. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2711

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن محمد حسین کاتب شریف، تا: 1102ق؛ توضیح لغات متن با استفاده از کتب لغت همچون کنز اللغة وصحاح و قاموس در حواشی اوراق، نسخه در 1103 توسط محمد شفیع بن محمد رضا و با امضای «بلغ قبالة بحمدالله تعالى و حسن توفيقه» تصحیح و مقابله شده؛ تملک: محمد حسین بن مراد عیسی در 1144؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میسن پوست اناری ضربی مقوایی، 276گ (270 + 6)، 27 سطر (9/5 × 18/5)، اندازه: 25 × 15/5 سم [ف: 13-172]

99. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5308

کامل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: غره محرم 1106ق، کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی مقوایی، 289گ، 20 سطر، اندازه: 24 × 14/5 سم [ف: 3-189]

100. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7441

آغاز: بسملة الحمدلله رب العالمين؛ انجام: الأختيار آل يس عليهم السلام ... من الاحاديث بحق

خط: نسخ، کا: علی بن میر بدیع حسینی، تا: شنبه 18 جمادی الاول 1110ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج و گوشه، 229گ، 19 سطر، اندازه: 20 × 13/2 سم [ف: 83-14]

101. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1436/1

آغاز: رب يسر ولا تعسر يا رب بمحمد وآله بسملة و به نستعين الحمدلله رب العالمين و العاقبة للمتقين ولا عدوان؛ انجام: من ولدها المصطفين الأختيار ال ياسين عليهم السلام و سلم تسليمًا كثيرة برحمتك يا ارحم الراحمين.

این مجالس که پشت سر یکدیگر می آیند در صفحه 289 خاتمه می یابند و در پایان کاتب ختم کتاب را نوشته است؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا علیشاه، تا: 1112ق، کاغذ: دولت آبادی و ترمه، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج قرمز مقوایی لولادار، 289 ص (1-289)، 25 سطر (12 × 17)، اندازه: 23/5 × 18/5 سم [ف: 9-461]

102. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2145

خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملا حسنعلی خامنه ای، تا: سه شنبه غره صفر 1114ق؛ در گ 2 وقف نامه ای به تاریخ 16 شعبان 1305 نوشته شده، در گ 2 آغاز کتاب از روی نسخه ای دیگر که اندکی با نسخه ما تفاوت دارد نوشته شده است، در حاشیه های صفحات با رنگ سرخ یا سیاه، واژه «فیه» نوشته شده و در زیر آن موضوع مباحث آن صفحه نوشته شده است، در حاشیه های اکثر صفحات لغات عربی به فارسی ترجمه شده است، حاشیه ها با نشانه های صح «به معنای تصحیح متن»، «مجدوب»، «م ب»، «تاج»، «صحاح»، «غریب القرآن»، «ها»، «ص»، «کنز»، «نهایه»، «م»، «زین»، «سلطان ره»، «جامع الاخبار»، «ایضاح»، «صحاح اللغة»، «مع»، «ق»، «ل»، «کشف الغمه»، «مصادر» و «منه ص» دارد؛ واقف: ملا علینقی پسر ملا علی اکبر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، یک ترنج و دو نیم ترنج زر بر روی جلد، عطف پارچه ای، درون جلد مقوا کاغذ نخودی، 179 گ، 27 سطر (12 × 24)، اندازه: 32/5 × 19/5 سم [ف: 11-397]

103. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: 4

ص: 827

آغاز: برابر؛ انجام: آل یس علیهم السلام وسلم تسليماً كثيراً برحمتك يا ارحم الراحمين امين تم الكتاب

خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن ربیع برای احمد بن قاسم بن احمد بن رمضان، تا: دوشنبه 12 شعبان 1117ق؛ جلد: تیماج، قهوه ای، سوخت، با ترنج با سر، 274 گ، 18 سطر، اندازه: 18 × 26 سم [اوراق عتیق: 1-123]

104. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4297

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن میر حسینی نقوی، تا: 11 ربیع الثانی 1123ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: معز الدین محمد بن عبدالملک یحیی حسینی عربشاهی با مهر «معز الدین الحسینی» (مربع)، تملکی به سال 1224، «محمد الزنجانی» با مهر «یا محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضریبی، عطف و دور تیماج قهوه ای، 236 گ، 27 سطر، اندازه: 12 × 24 سم [محدث ارموی مخ: 1-179]

105. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2929/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبد الکریم مدعو به اسماعیل، تا: 8 محرم 1144ق؛ مصحح؛ تملک: کاتب با مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده اسماعيل» (مربع)، «ریحان الله بن جعفر فاطمی موسوی» با مهر مربع؛ جلد: تیماج قهوه ای، 196 گ (1پ - 196پ)، 27 سطر، اندازه: 13 × 22/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-179]

106. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6587

خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن عبد الر کین قمی، تا: 1146ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی مجداول میان جداول بوته های ریشه ای ضریبی، 214 گ (2-215پ)، 23 سطر (6×16/5)، اندازه: 13/2 × 21/8 سم [رایانه]

107. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 689

خط نسخ، کا: محمد نعیم بن صفی خان، تا: 1147ق [نشریه: 2-138]

108. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 785

آغاز: حدثنا ابو حمزة الثمالي عن علي بن الحسين عليه السلام قال القول الحسن يثري المال وينمي الرزق وينسي في الاجل؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رشید بن نور الدین سایر یزدی، تا: یک شنبه 30 رجب 1156ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، 322 گ، 19 سطر (5/7×16)، اندازه: 15 × 25 سم [ف: 2-660]

109. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: 32

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن احمد عرب، تا: سلخ شعبان 1173ق؛ یادداشت وقف مورخ 1267ق، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 534ص، 21 سطر (9/5 × 19)، اندازه: 18/5 × 29/5 سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: 30]

110. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 28/1-5905

خط: نسخ، کا: جعفر بن حسینی رازی، تا: دوشنبه 8 جمادی الاول 1190ق؛ تملك: ابوالقاسم در اصفهان و خریداری ابوطالب حسینی قمی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، عطف سرخ، 242گ، 25 سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: -79]

111. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2337

آغاز: من قرین یدفن معك و هو حی و تدفن معه و انت میت؛ انجام: ام طبع الله علی قلوبهم فهم لا- یفقهون ام قالوا سمعنا و هم لا یسمعون.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: شکرآهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 156گی، 25 سطر، اندازه: 21 × 30/5 سم [ف: 5-690]

112. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7858-53/68

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ 316گ، 19 سطر، اندازه: 14 × 22 سم [ف: 1-490]

113. تهران: مهدوی؛ شماره نسخه: 765

خط: نسخ، کا: سلیمان پسر رحیم، تا: شنبه 17 جمادی الاول 1202ق [نشریه: 1382]

114. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 625 ط

خط: نسخ، کا: محمد سعید، تا: 1209ق [مختصر ف: -80]

115. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1231-7/131

آغاز و انجام: برابر تمامی 95 مجلس؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1247ق؛ در آخر نسخه چند برگ در موضوعات مختلف از جمله تحت عنوان فی تفسیر الحروف و فی فضل شهر رمضان المبارک ذکر شده، چند تاریخ تولد به سال های 1248 تا 1264؛ جلد: مقوا با روکش پارچه، 226گ، 21-25 سطر، اندازه: 15/5 × 22 سم [ف: 1-490]

116. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3224/1

آغاز: حدثنا الحسن بن محمد بن الحسن بن اسمعيل السكوني في منزله بالكوفة قال حدثني ابراهيم بن محمد

خط: نسخ، كا: ابوالحسن بن مهدي طسوجي، تا سه شنبه از دهه وسط جمادى الثانى 1274ق؛ افتادگى: آغاز؛ مصحح، محشى؛ 97گ
(1ر-97پ)، اندازه: 31/5×21/5 سم [محدث ارموى مخ: 1-180]

117. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 751

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1292ق؛ مصحح؛ تملك: 1177 با مهر «عبدہ محمد سعيد 1194» (بيضى)، ضياء الدين محمد بن محمد
بن على در 1181؛ با سرلوح مزدوج مرصع مذهب و مجدول؛ جلد: گالينگور سبز، عطف تيماج زرشكى، 322گ، 19 سطر، اندازه:
20×12 سم [ف مخ: 1-203]

118. يزد: وزيرى؛ شماره نسخه: 1893

آغاز: حدثنا ابو حمزة الشمالي عن على بن الحسين (عليه السلام) قال القول

ص: 828

خط: نسخ، کا: شیخ علی بن حاج رجبعلی بن محمد صالح، تا: رجب 1300ق؛ اهدایی: حاج غلامحسین صالح زاده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف و گوشه ها تیماج قرمز، 235 گ، 20 سطر (9×14)، اندازه: 17×21 سم [ف: 3-1087]

119. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1196

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: وسط و انجام؛ 177گ، 22 سطر، اندازه: 14×25 سم [ف: 1-21]

120. قم؛ فیضیه، شماره نسخه: 1201/1

بی کا، بی تاب ناتمام؛ 22گ [ف: 3-69]

121. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 25

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 304گ، 21 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 9×18 سم [ف: 2-12]

122. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 274

آغاز: برابر؛ انجام: تمت النسخه الشریفه المبارکه المیمونه الموسومة بالامالی جمعها و الفها الشیخ الفقیه ... علی بن بابویه القمی ...

خط: نسخ، کا: حسین بن علی یزدی، بی تا، در پایان قسمتی از قصیده الأزریه» که شامل 157 بیت و از گفته های شیخ محمد کاظم ازری بغدادی است، محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با تیماج قهوه ای ضربی اندازه جلد، 183گ، 25 سطر (5/12×18)، اندازه: 17×25/5 سم [ف: 1-254]

123. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 61

آغاز: برابر؛ انجام: حدثنا محمد بن علی ... هاشم بن ابي الصلت الهروي قال بينا انا واقف بين يدي ابا الحسن علي بن موسى الرضا

نسخه حاضر امالی به روایت ابو محمد عبدالله دوریستی و ابوالفضل شاذان بن جبرئیل است که با امالی متداول در حدیث اول تفاوت دارد و از انجام افتادگی دارد و تا آغاز حدیث 17 از مجلس 94 را شامل است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مصحح؛ در آخر نسخه صیغ نکاح نوشته شده؛ مهر: «شیخ الاسلام محمد رضی 1271» (مربع)، «الراجی محمد رضی الشریف الحسینی 1277» (مربع)؛ جلد: تیماج دورو قهوه ای ضربی مجدول گرهی، 217گ، 19 سطر، اندازه: 20×29 سم [ف: 1-59]

124. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7850

آغاز: حدثنا ابو القاسم الحسن بن محمد السکونی قال حدثنا الحضرمي قال حدثنا يحيى الحماني خط: نسخ، کا: محمد بن عباس النجفی، تا: چهارشنبه 3 شعبان [؟] 98، افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: حسن مصطفوی به تاریخ جمادی الثانی 1373، عبد الرحیم بن شیخ باقر به تاریخ 9 محرم 1360 با مهر «عبدہ عبد الرحیم» (بیضی)، باقر بن عبد العلی به تاریخ 1261؛ جلد: مقوایی عطف تیماج

قهوه ای، 389گ، 15 سطر، اندازه: 16×22/5سم [ف: 195-20]

125. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1739

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد تقی بن محمد ابن الحسین الشریف به تاریخ 1286؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 164گ، 23 سطر، اندازه: 18×23 سم [ف: 125-5]

126. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: 243

آغاز: المجلس الثاني وهو يوم الثلاثاء حدثنا الشيخ... قال حدثنا محمد بن ابراهيم بن اسحق قال حدثنا عبد العزيز بن يحيى البصرى قال حدثني الصغيرة بن محمد قال حدثني جابر بن سلمه از ابتدا تا اواخر مجلس اول و از آخر تا... خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سیاه، 295گ، 15 سطر، اندازه: 19×25سم [ف مخ: 16]

127. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 205

آغاز: برابر

خط: نسخ جلی، بی کا، بی تا؛ تملک: محمد حسین 1333 با مهر محمد حسین «بیضی»؛ واقف: ساجدی، 1347 ش؛ جلد: سوخت با ترنج با سر و نقش گل و بوته مذهب، مختلف السطر، اندازه: 17×27سم [ف: 105]

128. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5680

آغاز: المجلس الثامن و الخمسون يوم الثلاثاء؛ انجام: و لذكر الله اكبر

از مجلس 58 تا اواسط مجلس 85؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ به وسیله تقی آقای مدرس رضوی در شهریور 1317 تسلیم کتابخانه شد؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، 56گ، 19 سطر، اندازه: 17×25 سم [ف: 5-47]

129. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1914

آغاز: وينسىء في الأجل؛ انجام: و الحمد لله رب العالمين

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج ضربی قهوه ای با ترنج و دو سر ترنج، 420 گ، 17 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 5-46]

130. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: 11

خط: نسخ، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، [نشریه: 5-591]

131. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1574

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمين؛ انجام: كثيرا كثيرا تمت ... تمام شد

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: 66]

132. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 22

از آغاز تا اواخر مجلس 97؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ از موقوفات مدرسه سمیعی؛ کاغذ: سپاهانی، 21 سطر (11×
17)، قطع: وزیری [تراثنا: س 6 ش 1-75]

133. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 122

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: فرزندان حاج شیخ عبدالحسین عالم زاده، فروردین 77 [رایانه]

ص: 829

134. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1468/4

خط: نسخ، کان عبد العزیز بن محمد رسول، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: رویه ابری روغنی ترنجدار، 25 سطر [ف: 5-272]

135. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1573

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لله رب العالمین، انجام: و الله ذوالفضل

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: -66]

136. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 908

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ اندازه: 17 × 26 سم [نسخه پژوهی: 2-115]

137. قم: مسجد اعظم، شماره نسخه: 3760

آغاز: برابر؛ انجام: ام تحسدون الناس علی ما اتاهم الله من فضله فقد آتینا آل ابراهیم الكتاب والحكمة و آتیناهم ملکا عظیما فمنهم من امن به و منهم من صد عنه و کفی بجهنم سعیرا و أن العبد اذا اختاره الله عز و جل لامور عباده شرح صدوره لدنک و اودع قلبه خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 339 گ، 19 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف مخ: 1-204]

138. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 615

خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا، مجدول، با سرلوح؛ محشی از سلطان؛ تملک: محمد بن محمد بن محمد تقی، عبدالرضا بن علیرضا، سید کریم بن منتظم الدوله فیروز کوهی امیر امیری در آغاز مرداد 1318 ش؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی زرکوب ضربی مقوایی، 237 گ، 20 سطر (7 × 16)، اندازه: 14 × 23/5 سم [ف: 5-1107]

139. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5/56-766

آغاز: محمد بن ابراهیم رحمه الله قال حدثنا أحمد بن محمد الهمداني قال أخبرنا علي بن الحسين بن علي بن فضال ... أنه قال انه بخراسان لبعقة يأتي عليها زمان تصير مختلف الملائكة؛ انجام: فقال اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولوا الامر منكم ... ومعصيتهم معصية الله ووليهم ولي الله وعدوهم عدو الله عز وجل.

از مجلس شانزدهم تا مجلس نود و سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز انجام؛ مصحح؛ 133 گ، 23-24 سطر، اندازه: 18 × 23 سم [ف: 1-490]

140. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: 74/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ واقف: یعقوب بن مقیم درزی بارفروشی مازندرانی؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت جدول دار، 22 سطر، اندازه: 19×28 سم [ف:-61]

141. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7413-38/33

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی با نشان «ق»؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و سرترنج زرین لولادار، 212 گ، 21 سطر، اندازه: 20×25 سم [ف: 1-490]

142. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 661

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... حدثني الشيخان الفقيهان العالمان ابو محمد عبدالله الدوریستی و ابوالفضل شاذان بن جبرئیل

نسخه اصل: کتابخانه سید موسی شبیری زنجانی - قم؛ بی کا، بی تاب چاپ حروفی (به تصحیح سید فضل الله طباطبائی یزدی چاپ مطبعة الحکمة قم-1373)، با تصحیحات و تعلیقات و مقابلات با چند نسخه خطی توسط سید موسی شبیری زنجانی که توضیح نسخه ها در چند برگ اول مکتوب است؛ 412 ص [عکسی ف: 2-288]

امالی (ترجمه) / شرح حدیث / فارسی

(t.amālī)

حسینی عریضی، علی بن محمد، ق 11 قمری

(- 17c) (hoseynī arīzī, 'alī ebn-e mohammad)

وابسته به: الامالی = المجالس = امالی صدوق = عرض المجالس؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

ترجمه امالی ابن بابویه قمی که در 97 مجلس است به دستور شاه روزگار خود به فارسی روانی در آورد. او در رشته سند میان نام پسر و پدر به جای «ابن» واژه «پسر» گذاشته است. در الذریعه دو کس مترجمان امالی قمی دانسته شدند: یکی سید علی بن محمد بن اسدالله امامی عریضی سپاهانی شاگرد آقا حسین خوانساری (- 1098) که اشارات و شفا و هشت کتاب حدیث را به نام هشت بهشت» به فارسی در آورد؛ دیگری سید صادق بن سید حسین توشخانگی که ترجمه خود را در طوس به سال 1301 نوشته است (الذریعه 78: 4 و 81 و 82). این نسخه ما گویا از همان عریضی باشد و به گواهی آغاز آن که جز آن چیزی است که در الذریعه برای ترجمه توشخانگی آمده ترجمه او نخواهد بود.

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 573

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لله رب العالمین و الصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین المعصومین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین. چون امر و فرمان عز صدور یافته بود که کتاب امالی شیخ صدوق ... ترجمه کرده شود ... شروع در ترجمه آن نموده بعضی از عبارات شریفه آنرا بجهت آنکه بزبان سلیس تر و در نظر مأنوس تر آید بلازم معنی ترجمه میشود؛ انجام: حدیث

کرد ما را پدرم ... گفت که ... با حسن بصری و انس پسر مالک بیرون آمدیم تا بدر خانه ام سلمه .. گواهی میدهم باینکه رسول خدا ...
این کلام را فرموده است سه مرتبه و صلی الله علی محمد ... و نعم النصیر (حدیث 500 در مجلس 50 بتاریخ روز سه شنبه 16 ربیع
یکم سال 368).

ص: 830

خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ با سرلوح، محشی؛ درگی ار دارد شرح امالی صدوق علیه الرحمه است و شرح مجالس نیز گویند؛ کاغذ: ترمه سمرقندی آهار مهره، جلد: تیماج مشکى زرکوب مقوایی، 243گ، 19 سطر (16×25)، اندازه: 18×33 سم [ف: 5-1201]

الامالی (منتخب) / حدیث / عربی

(.al-amālī (mn

طالقانی، محمد هادی بن شاه محمد، ق 12 قمری

(tāleqānī, mohammad hādī ebn-e šāh mohammad (- 18c

وابسته به: الامالی = المجالس = امالی صدوق = عرض المجالس؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

منتخبی است از امالی صدوق جمع آوری شده به تاریخ ربیع الاول 1096.

قائن؛ مدرسه جعفریه شماره نسخه: 192

آغاز: قال الشيخ العالم الفاضل الصدوق ... حدثنا محمد بن ابراهيم بن اسحاق رحمه الله قال حدثنا أحمد بن محمد الهمداني قال اخبرنا أحمد بن صالح بن سعيد اليماني؛ انجام: فليوال عليا بعدى وليوال اولياءه وليعاد اعداءه وصلى الله على محمد وآله.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول 1096ق؛ مصحح؛ تملك: «هادی بن محمد زکی» با مهر مربع ناخوانای وی؛ مهر: کاتب (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکى، 154گ، 15 سطر، اندازه: 14×19/5 سم [کتابخانه های قائن: ف: 164]

الامالی (منتخب) / حدیث / عربی

(.al-amālī (mn

مراغی، محمد بن جمشید، ق 13 قمری

(marādī, mohammad ebn-e jamšīd (- 19c

وابسته به: الامالی = المجالس = امالی صدوق = عرض المجالس؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9467/17

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، 5گ (26-31ر) [مختصر ف: -808]

الامالی (منتخب) / حدیث / عربی

وابسته به: الامالی = المجالس = امالی صدوق = عرض المجالس شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

گزیده ای است از کتاب امالی شیخ صدوق که در بیشتر احادیث به یک راوی اکتفا شده و در مواردی تمامی راویان آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12718/1

آغاز: ورد في الحديث القدسي أن من تقرب الي شبراً اتقرب اليه باعاً و من مشى إلى هرولت اليه؛ انجام: صاد و حصايد النقم و مدارج المثلات اقول قولی هذا استغفر الله لي ولكم.

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ بیشتر این نسخه در هامش کتاب ترجمه اذکار و الاستعاذة نگاشته شده است، دو بیت شعر از محمد طاهر قمی در برگ آغاز، و چند زاد روز در سال های 1293 ق و 1297 ق در برگ انجام کاغذ: شرقی، 120 گ (1-120)، مورب [ف: 32-335]

امالی (ترجمه) / حدیث / فارسی

(.amāī (t

وابسته به: الامالی = المجالس = امالی صدوق = عرض المجالس؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

ترجمه تحت اللفظی نسبتاً روانی است از کتاب «الأمالی» شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی، با حذف اسانید روایت ها و تواریخ مجلس ها. در صفحه عنوان نسخه دانشکده حقوق آمده: ترجمه امالی طوسی که ملا علی رضای معلم چنگیز میرزا کرده است در ماه ربیع الثانی در سال چهارم حکومت یزد از مال سر کار شوکت مدار اشرف والا روحی فداه است سنه 1240).

آغاز: بسمله. و به نستعین. اللهم اختم بالخیر في طاعتك یعنی ابتدا می کنم بنام خدای منعم مهربان هر دو سرای، بارالها به خیر و عافیتم کن ... اما بعد بر ضمیر منیر ارباب دانش پوشیده و مخفی نخواهد بود

انجام: خود را از حضيض مذلت معصیت پروردگار به اوج عزت طاعت آفریدگار رساند تا آنچه مذکور شد همگی را دریابد

1. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: 31

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 350 گ، 14 سطر، اندازه: 20/5×14 سم [ف:-25]

2. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 192-ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13. یادداشت 29 رجب 1268؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز تیره ضربی مقوایی، 247 گ، 17 سطر
(8 × 14)، اندازہ: 14 × 21 سم [ف: -50]

الامالی (مختصر) / حدیث / عربی

(al-amālī (muxtaṣar

وابسته به: الامالی = المجالس = امالی صدوق = عرض المجالس؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381)

ص: 831

آغاز: بسمله حمدله هذه احاديث متفرقه اخرجتها من كتاب المجالس للصدوق

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، 20 سطر (9 × 15)، اندازه: 20 × 14 سم [ف]:
[841-2]

الأمالی = الجلیس الصالح الکافی و الأنیس الناصح الشافی / داستان / عربی

al-amālī = al-jalīs-uṣ ṣāliḥ-ul kāfi wa-l anīs-un nāṣiḥ uš ṣāfi

نهروانی، معافی بن زکریا، - 390؟ قمری

(nahravānī, mo'āfi ebn-e zakarīyā (- 1001

امالی ابو الفرج معافی مشتمل بر صد مجلس در چهار جزء است

که به ذکر حکایات در زمینه های مختلف و به صورت روایی با ذکر اسناد می پردازد. ابن طاوس حلی از آن برگزیده است به نام «القبس الواضح من کتاب الجلیس الصالح».

چاپ: بیروت، محقق: محمد مرسی الخولی، عالم الکتب، ج2، 1981م.

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2365-ف

نسخه اصل: احمد ثالث ش 2321 (طوپقپو سرای 8230). در این نسخه در مجلس 51 روایت از شاگرد مؤلف است در 451. در مجلس 79 روایت از مؤلف است و روز دوشنبه 2 رمضان 399، کتاب را او در نود سالگی ساخته است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 29 شوال 629ق؛ با سماع و معارضه روز سه شنبه 10 جمادی الثانی 684 با مقابله دیگر، در برگ 30 اجازه روایت کتاب است و در آخر سماع است، دارای بلاغهای سماع در کنار صفحات، روایت های مؤلف مورخ 326 و 323 در سر من رای و 316 و 317 و در بصره و در 319 است؛ در آغاز بیشتر مجلس ها حدیث نبوی روایت می شود [فیلمهاف: 1-314]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 331 بخش 3

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: 143]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 522/1

دو بندی از کتاب؛ بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی ضربی یک لایی، ابعاد متن: 12 × 15، اندازه: 24 × 17 سم [سنا: ف: 1-321]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4671/1

آغاز: اکتب اذهب نجوت من البحا و لذعه؛ انجام: و ذکر آن من لم یکن من اهل الكتاب یقال لهم مجوسی و هذا خطاء من قائله لان المجوس ملة مخصوصة متمیزة من غيرها کلیهودیة و النصرانیة و الله اعلم.

خط: نسخ، کا: عبد المهدی بن صالح، تا: 1070ق؛ افتادگی: آغاز کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 100گ (100-1)، 23 سطر 11×20، اندازه: 21×31سم [ف: 19-340]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4647-ف

نسخه اصل: پاریس A. 1780 در برگ و A. 1780 bis در برگ و A. 1781 در برگ، روی هم یک دوره کتاب (فهرست دسلان 3487 تا 3489)؛ بی کا، بیتا [فیلمها ف: 3-83]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 512-ف

نسخه اصل: داماد ابراهیم ش 282. در صد مجلس. به روایت قاضی ابوالغنائم محمد بن علی زجاجی؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا [فیلمها ف: 1-314]

6. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 5145-ف

نسخه اصل: ظاهریه دمشق 3201. جزء سوم است از مجلس 458 روایت مورخ 318 از یحیی بن محمد بن زکریا آغاز و می رسد به پایان این جزء که پایان جزء 72 کتاب است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا نسخه را ابوبکر محمد نفیسی شافعی و سید محمد النقیبی شافعی خوانده اند [فیلمها ف: 3-137]

الأمالی / حدیث / عربی

al-amālī

ابن جراح، عیسی بن علی، 302-391 قمری

(ebn-e jarah, Isa ben ali (915-1002

در صفحه عنوان چنین معرفی شده است: «الجزء فيه الثاني من حدیث الوزير أبي القسم عیسی بن علی بن عیسی ابن داود بن الجراح یشتمل علی سبعة مجالس متوالیة أولها السابع و آخرها الثالث عشر رواية أبي الحسين أحمد بن محمد بن احمد بن النقر البزار عنه...»

[دائرة المعارف بزرگ اسلامی 225/3؛ الفهرس الشامل، الحدیث النبوی و علومه 238/1 و 244]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1176/4

آغاز: بسمله. رب يسر و اعن. أخبرنا الشيخ العالم الفاضل المسند الأصيل شهاب الدين أبو المعالي أحمد بن الحافظ أبي محمد اسحق بن محمد بن المؤيد بن علي الهمذاني الأبرقوهي قراءة عليه و أنا أسمع في جمادى الأولى سنة تسع و تسعين و ستمائة بالجامع الذي عمره الأمير أحمد بن طولون بين القاهرة و مصر المحروستين قال ... قال رسول الله صلى الله عليه و سلم الاسلام بضع وستون بابا أو بضع و سبعون بابا أفضلها لا اله الا الله ، انجاء: فلما خرج من عنده قال اللهم لا تجعل قتله على يدي. آخره و الحمد لله ... .

نسخه اصل: كتابخانه چستريتي، دبلين ايرلند جنوبي، ش 3495؛ خط: نسخ معرب، بي كا، تا: با تاريخ 738ق؛ 21ص (26-46)، 17 سطر [عكسي ف: 3-394]

الامالي / حديث / عربي

ص: 832

al-amālī

مخلص، محمد بن عبد الرحمن، -393 قمری

(moxles, mohammad ebn-e 'abd-or-rahmān (- 1004

هفت مجلس حدیثی ابوطاهر می باشد که در موضوعات مختلف و به طور مسند نقل شده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1076/4

آغاز: أخبرنا الشيخ الثقة ابو المعالی محمد بن وهب بن شاهان (?) بن احمد السلمی قراءة عليه ... قدم وفد عبد القیس علی رسول الله (صلی الله علیه و آله) فأمرهم بالایمان

نسخه اصل: کتابخانه دار الکتب الظاهرية (مدرسه عمریه)، دمشق 3744؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابوالقاسم بن محمد بن اسعد، تا: قرن 8 دارای سماع یا صورت سماع و قرائت؛ 16ص (48-64) [عکسی ف: 3-347]

الامالی / حدیث / عربی

al-amālī

ابن منده، محمد بن اسحاق، 310-395 قمری

(ebn-o manda, mohammad ebn-e eshāq (923-1006

احادیثی است که مؤلف در مجالس مختلف برای شاگردانش در سال 384 و 385 املا نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 607/4

آغاز: أخبرنا أبو اسحاق ابراهیم بن محمد بن صالح

نسخه اصل: کتابخانه دار الکتب الظاهرية (مدرسه عمریه) - دمشق 3772. مشتمل بر جزء سوم آن؛ بی کا، بی تا، دارای نشانی های سماع بسیاری از قرن 5 و 6 و در پایان آن نیز 5 نشانی بلاغ از قرن ششم آمده؛ 58گ (46-103) [عکسی ف: 2-200]

الامالی = المجالس / حدیث / عربی

al-amālī = al-majālis

مفید، محمد بن محمد، 336-413 قمری

تاریخ تألیف: شنبه 27 رمضان 411ق

مهمترین اثر حدیثی به جامانده از شیخ مفید، مشتمل بر احادیث و روایات در بیان اثبات امامت و ولایت ائمه اطهار (علیهم السّلام) و اخلاق و مواعظ و نصایح است طی 43 «مجلس» در بین سال های 404 تا 411 به شاگردان خود املا فرموده است. علامه طهرانی این کتاب را به نام های «الأمالی» و «المجالس» معرفی کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... مجلس یوم السبت مستهل شهر رمضان سنة 404 بمدينة السلام.

انجام: لا یکمل ایمان العبد حتی یکون فیہ أربع خصال یحسن خلقه و یسخری نفسه و یمسک الفضل من قوله و ینخرج الفضل من ماله.

چاپ: بارها چاپ شده

[الذریعة 315/2-316 و 367/19]

1. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: 33

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، دارای نشان بلاغ؛ تملک: میرزای قمی در اصفهان؛ مهر: «عبدہ صدرالدین محمد الحسینی» در 1110؛ جلد: تیماج مشکى، 116گ، 17 سطر [جنگ: 1-501]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 170

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: احمد بن حاج اسدالله تبریزی، تا: چهارشنبه 10 ذیقعده 1295ق؛ تملک: محمد تقی ابن محمد بن الحسین الشریف به تاریخ 1295 و مهر «محمد تقی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکى، 122گ، 14 سطر، اندازه: $21\frac{1}{5} \times 14\frac{1}{5}$ سم [ف: 1-187]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1664 و

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-82]

3. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 40/2

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (محرر) موسوی نجفی اصفهانی، تا: 3 صفر 1339ق، هنگام آشوب در عراق و جنگ با دشمنان خارجی؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه ها تیماج قرمز، 68گ (98پ - 166پ)، 19-20 سطر، اندازه: $21\frac{1}{5} \times 17$ سم [ف: 46-]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7442

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارموی، تا: 17 جمادی الثانی 1350ق، جا: نجف اشرف؛ مصدر است

به بخشی از کتاب «اثبات الرجعه» تألیف ابو محمد فضل بن شاذان (م 260)، آغاز: صدر «بسمله، هذه نبذة يسيرة من كتاب اثبات الرجعه ... حدثنا محمد بن اسماعيل بن بزيع رضي الله عنه»، انجام: «وینادی جبرئیل (علیه السلام) بین یدیہ البیعة لله فتقبل الیه شیعتہ (هذا ما وجدناه ... وقد قوبل باصله حرره محمد الحر»، استتساخ شده از نسخه شیر محمد همدانی و آن از نسخه سید ابو القاسم غروی اصفهانی نوشته شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی روشن، 96گ، 21 سطر، اندازه: 19×21/5سم [ف: 14-88]

5. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1325/2

آغاز: الحمد لله الذي انعم علينا بالايمان هداانا الى احسن المذاهب.؛ انجام: تمت امالي الشيخ ... بحذف الاسانيد عصر يوم السبت من شهر ... سنة 1091 (ط) على يد اقل ... خليفة بن حسين بن عبدالله ساكن قرية المداوى ...

خط: نسخ، بی کا، تا: 1091ق؛ آن طور که نگارنده در دیباچه می نویسد می خواسته امالی مفید و امالی صدوق را با حذف اسناد در یک کتاب گرد آورد ولی این نسخه فقط امالی مفید را داراست؛ 16 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف: 3-80]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1790 عکسی و 1191 عکسی و 1193 عکسی

ص: 833

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مرحوم میرزا ابوطالب قمی که نزد آقای سید حسن سیدی در قم بوده؛ بی کا، بی تا؛ مصحح، دارای بلاغ مقابله، محشی، تصاویر شماره 1191 و 1193 روی هم یک نسخه کامل از امالی شیخ مفید را تشکیل می دهند؛ یادداشت تملک نسخه در اصفهان؛ مهر: «عبدہ صدرالدین محمد الحسینی» (مربع) [عکسی ف: 5-237] و [عکسی ف: 3-453]

7. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3771/1

آغاز: برابر؛ انجام: لا-یکمّل الايمان العبد حتى يكون فيه اربع خصال يحسن خلقه و يسخر نفسه و يمسك الفضل من قوله و يخرج الفضل من ماله.

خط: نسخ، بی کا، بی تا تاریخ کتابت: قرن 12 یا 13؛ مصحح؛ 152گ (1پ-152ر)، مختلف السطر، اندازه: 16×22/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-178]

الأمالی / حدیث / عربی

al-amāli

ابن نحاس، عبدالرحمن بن عمر، 323-416 قمری

(ebn-e nahās, 'abd-or-rahmān ebn-e 'omar (936-1026

احادیثی است که ابن النحاس در مجالس متعدده آن را از شیوخ خود روایت کرده است.

آغاز: أخبرنا الشيخ الجليل الفقيه ابو الفتح سلطان بن ابراهيم الشافعي المقدسي بقراءتي عليه

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1077/12

آغاز: أخبرنا الشيخ الجليل الفقيه ابو الفتح سلطان بن ابراهيم الشافعي المقدسي بقراءتي عليه

نسخه اصل: کتابخانه دار الکتب الظاهرية (مدرسه عمریه)، دمشق 3747. فقط مجلس نهم را داراست؛ بی کا، تا: با تاریخ قرن 7؛ 16ص (252-268) [عکسی ف: 3-354]

الامالی = المجالس / حدیث / عربی

al-amāli = al-majālis

شیخ طوسی، محمد بن حسن، 385-460 قمری

کتابی حدیثی است در دو جلد حاوی 18 و 9 جزء، مشتمل بر احادیث متفرقه در بیان فضایل خاندان عصمت و طهارت، مواعظ و آداب و سنن و دیگر جهات اخلاقی و دینی که شیخ طوسی در سال های 455 تا 458ق به فرزندش ابوعلی املا و او نیز بعدها به شاگردان خود املا نموده است. برخی این کتاب را به فرزند شیخ طوسی نسبت داده اند، لیکن بنا بر آنچه سید اعجاز حسین کنتوری در کشف الحجب و صاحب ذریعه از سید علی بن طاوس نقل نموده اند این امالی از آن شیخ الطائفة است. شاید منشأ اشتباه این بوده که بعضی از نسخ امالی که مشتمل است بر هیجده جزء و آن را فرزند شیخ طوسی از پدر خود روایت کرده و یا بر دیگران کتاب پدر را املاء نموده است به او نسبت داده اند و قسمت دیگر کتاب را که به ترتیب مجالس مرتب شده با عنوان «المجالس» از آن خود شیخ طوسی دانسته اند. اما سید رضی الدین علی بن طاوس می فرماید: «امالی شیخ طوسی در دو مجلد است، یکی مشتمل بر هیجده جزء و دومی بر بقیه اجزاء تا تمام بیست و هفت جزء و تمام آن به خط شیخ حسین بن رطبه و دیگری، نزد من است و من آن را از پدرم از حسین بن رطبه از شیخ ابوعلی از شیخ طوسی، روایت می کنم.»

آغاز: [علی الله توکلک فی الاتمام و الانتفاع به]. املی علینا ابو عبدالله محمد بن محمد بن نعمان. قال حدثنا ابوطیب الحسین بن علی بن محمد التمار. قال حدثنا محمد بن احمد.

انجام: من اراد عزاً بلا عشیره و هیبة من غیر سلطان و غنی من غیر مال و طاعة من غیر بذل فلیتحول من ذل معصیة الله الی عز طاعته فانه یجد ذلك کله.

چاپ: نجف، المكتبة الأهلية، قدم له محمد صادق آل بحر العلوم، در دو جزء، 1965م؛ تهران، سنگی 1313ق، قم، سربی 1373ق؛ قم، دار الثقافة 1414ق، چاپ تحقیقی این کتاب به کوشش محمدرضا انصاری قمی انجام شده

[الذریعة 309/2-313؛ کشف الحجب و الاستار 59-60؛ دنا، ج 2، ص 144 146؛ فهرستگان حدیث، ج 2، ص 315-318؛ مشار عربی، ص 87]

شرح و حواشی:

1- حدیث قیامت (ترجمه)؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (1110-1037)

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1160

آغاز: املی علینا ابو عبدالله محمد بن محمد بن نعمان قال: حدثنا ابو الطیب الحسین بن علی بن محمد التمار؛ انجام؛ و باسناده عن علی علیه السلام قال: من اراد عزاً بلا عشیره و هیبة من غیر سلطان و عزا من غیر مال و طاعة من غیر بذل فلیتحول من ذل معصیة الله الی عز طاعته فانه یجد ذلك کله. تم کتاب الامالی نسخا و هو ثمانية عشر جزءا ...

در 18 جزو و مجلس مجلس نیست و به «اخیرنا، حدثنا، قال» آغاز می شود؛ خط: نسخ، کا: سدید بن محمد بن عبدالله بن هلال، تا: 13 شوال 580ق؛ در پشت صفحه اول آمده است کتاب المصابیح امالی الشیخ السعید ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی؛ تملک: عبدالله بن عمر بن سالم علوی حسینی در 599ق، موسی بن عبدالله؛ مهر: «بعصم الله العالی احمد الفالی»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه

کاغذ مغزی میشن قهوه ای، 342گ، 19 سطر، اندازه: $19 \times 26/8$ سم [ف: 1-47]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6844-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 3-262]

ص: 834

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 13091 عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: 3-1284]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: عکسی 4 و 5 و 1975 و 1976

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-5 و 7 و ف: 5-394]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2415

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-18]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8147

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9، افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ محمد بن محمد صادق موسوی به سال 1355 آنها را تکمیل کرده؟ تملک: محمد (ارباب) قمی در نجف اشرف؛ جلد: تیماج سبز، 281گ، 21 سطر، اندازه: 18×25 سم [ف: 21-138]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8932/60

آغاز: «من أمالي الشيخ الطوسي رحمه الله. من مجلس يوم الجمعة السابع عشر من جمدي الأول سنة ست و خمسين و اربعمائه ما صورته. و عنه قال أخبرنا ابن خشيش قال حدثني محمد بن عبدالله قال حدثني الفضل بن احمد بن ابي طاهر الكاتب؛ انجام: فلما ان اراد ان يدخل منزله التفت الى و قال احفظ هذا الحديث و اثبته عندك و لا تحدثن به هولاء الرعاع ولكن حدث به اهل العقول و الدين و الحمد لله رب العالمين. انجامه: «ثم نقله العبد الفقير محمد بن علي الجباعي و ذلك ليلة السبت ثامن عشر شوال سنة اثنتين و خمسين و ثمانماية هجرية و صلى الله على سيد ولد ادم و على الائمة المعصومين».

منتخب کتاب است؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن علی بن حسن جباعی، تا: شنبه 18 شوال 852ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن بنفش، 4ص (122-125)، اندازه: 182×28 سم [ف: 1-387/29]

4. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: 16

آغاز: محمد بن یعقوب الكليني قال حدثني علي بن ابراهيم عن ابيه عن بن فضال، انجام: حتى يبعث الله عزوجل رجلاً منا اهل البيت يعمل بكتاب الله لا يرى فيكم منكراً الا انكره.

جلد اول و حاوی 18 جزو؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، صفحه اول نونویس، پشت برگ آخر فهرست «کتب الأولاد عند الشيخ عبدعلی و مفلح» آمده؛ جلد: تیماج قهوه ای با روکش پارچه ای سبز، 202گ، 25 سطر [ف: -24]

5. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 91/2

انجام: بالروضة من مسجد النبي صلى الله عليه و آله قال حدثني ابي قال حدثنا عبد الجبار بن سعيد المساحقي عن أبيه عن صالح بن

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج با روکش پارچه ای، 71گ (104پ - 174پ)، اندازه: 19 × 28 سم [اوراق عتیق: 1-166]

6. قم: مرکز احیاء؛ برابر شماره نسخه: 4010

آغاز و انجام:

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن احمد الملقب باصیل کمال شهاب کربالی، تا: جمعه منتصف ذیقعدہ 916ق؛ یادداشت مطالعه ای از علی بن نصر الله لیشی جزائری» در روز جمعه 15 ذیحجه 1047، امضای بلاغی؛ تملک: «جعفر بن کمال الدین بحرانی»، «علی بن نصر الله لیشی جزائری»؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 248گ، 19 سطر، اندازه: 18/5 × 26 سم [محدث ارموی مخ: 1-181]

7. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 20

آغاز: بسملة. الحمد لله ذي العظمة والكبرياء والجلال والعزة والجبروت ... أما بعد: قال الشيخ أبو الحسن بن سعيد

خط: نسخ، کا: علی بن یوسف بن اَبی داود، تا: 14 رجب 144ق، جان میناء بنکاله؛ ابوالحسن بن الحاج محمد علی در روز چهارشنبه 2 ذیقعدہ سال 1172ق آن را مقابله کرده است؛ واقف: حاج محمد مهدی فراش حرم مطهر بر علمای امامیه، 1121ق؛ 280گ، 15 سطر، قطع: مصری، اندازه: 11 × 18/5 سم [تراثنا س 6 ش 1-74]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16969

آغاز: بسمله، الحمد لله ذي العظمة والكبرياء والجلال والعزة والجبروت؛ انجام: فقال الله تعالى للملئكة اشهدكم اني شفعت فيمن خلقته فيه از ابتدا تا پایان جزء نوزدهم؛ خط: نسخ، کا: علی بن یوسف بن ابو داود بنگالی، تا: سه شنبه 14 رجب 144ق، جان بندر بنگاله؛ در ذیقعدہ 1172 توسط حسن بن محمد علی تصحیح و مقابله شده، چند یادداشت و مهر عرض دید از 1245 تا 1297 با نقش المتوکل علی الله حاجی محمد»، «عبده الراجی محمد الرضوی»، «عبده الراجی محمد الحسینی» و «عبده محمد اسماعیل»؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر 1368؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، 268 گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 27/4 سم [ف: 26-105]

9. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 597

خط: نسخ، کا: یوسف بن محمد بن محمد بن زین الدین حسینی شامی)، تا: دوشنبه 13 رجب 981ق؛ از نسخه ابن طاوس نوشته و مقابله شده، دارای نشان بلاغ، یادداشت حاج میرزا حسین نوری طبرسی؛ مهر: کتابخانه ضیاء الدین نوری؛ جلد: تیماج قرمز، 122 گ، 25 سطر، اندازه: 18 × 24/5 سم [ف: 2-375]

10. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3575

خط: نسخ، کا: یاسین بن احمد بن محمد بن ابراهیم مشهور به صراف، تا: پنج شنبه 12 ذیقعدہ 982ق؛ از روی نسخه علی بن ادريس
حلی؛ تملك: «جواد بن سید عیسی» در شوال 1206، «امین بن محمد حسینی حائری» به سال 1145، «جعفر بن سید عیسی» به سال
1190؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، 313گ، 21 سطر، اندازه: 19×30سم [محدث ارموی مخ: 1-181]

11. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 423

ص: 835

آغاز: حدثنا الشيخ المفيد ... عن ابن عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه و اله و سلم لا تكثروا الكلام بغير ذكر الله فان كثرة الكلام بغير ذكر الله قسوا لقلب أن ابعده الناس من الله، القلب القاسى؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حیدر بن علاء الدین علی بن حسن حسینی سبزواری بیزوی، تا: پنج شنبه غره ذیقعدہ 983ق، جا: جعفر آباد قزوین؛ مهر: «عبده ابوالحسن 1106» (بیضی)، «هو الصمد 1242» (بیضی)؛ واقف: سید فضل الله مازندرانی، 1339/12/5 ش؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، 175گ، 21 سطر، اندازه: 25×18 سم [ف مخ: 1-203]

12. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3766

آغاز: الرابع من المحرم سنة سبع و خمسين و اربعمائه ... الشيخ ابو جعفر محمد بن الحسن بن علی بن الحسن الطوسی؛ انجام: وقال بعض الشعراء في ذلك لوفلان و ... تملك حلالاً كسايع العسل.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: «آقامیرزا»؛ مهر: کتابخانه «ضیاء الدین نوری» (دائری)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 171گ، 15 سطر، اندازه: 19×12/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-181]

13. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2187

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد مهدی شریف بوده در 29 رمضان 1122؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 349گ، 19 سطر (16/5×10)، اندازه: 24×17 سم [ف: 9-873]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8972/5

آغاز: برابر؛ انجام و شهد علی نفسه بالتضییع. اللهم اني اتقرب اليك

بالمحمدية الرفیعة و اتوجه اليك بخشی از کتاب است؛ خط: نسخ، کان محمد علی بن محمد امین یزدی، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، با رویه کاغذی ابر و باد مرمری عطف میسن عنایی، 7گ (139پ-145پ)، ابعاد متن: 17/9×24/4 و 18/5×12/5، اندازه: 25×19 سم [ف: 1-29/508]

15. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 372

آغاز: بسمله و به ثقتی، حدثنا الشيخ المفيد ابو علي الحسن بن محمد بن الحسن - الطوسی؛ انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: از حسن بن عبدالله مشیء، تا: قرن 11؛ اهدایی: حسین نواب یزدی؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوایی با تیماج مشکی عطف و حواشی تیماج قرمز، 189گ، 25 سطر (20×9)، اندازه: 27×14/5 سم [ف: 1-342]

16. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1314

آغاز: بسمله ... حدثنا الشيخ المفيد ابو علي الحسن بن محمد بن الحسن الطوسی

خط: میان نسخ و تعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام (در اواخر جزو 18)؛ مصحح، محشی، در ص ع طریق روایت این کتاب که علی بن طاوس بر نسخه خود نوشته بوده است نقل شده است و او گفته بوده است که من آن را از پدرم روایت می کنم که او از شیخ حسین بن رطبه سوراوی و او از شیخ ابوالحسن فرزند شیخ طوسی روایت کرده بوده است و من بر پدرم خوانده ام و در کتاب اجازه ام یادداشت کرده ام و او اجازه روایت داده است و من به پسر محمد و دو خواهرش که حافظ و کاتب اند اجازه داده ام و این مجلد هجده جزو است و این همان است که در دست همگان است و روی هم این کتاب بیست و هفت جزو است و همه نزد من است به خط شیخ حسین بن رطبه و نسخه من از روی خط ابن ادریس نوشته شده است؛ کاغذ دولت آبادی؛ جلد: میسن قهوه ای مغزی دار، 197گ، 25 سطر، اندازه: 21/6 × 30/4 سم [ف: 1-47]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 13092 عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: 3-1283]

17. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1028

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میسن آلبالویی، 332گ، 16 سطر، اندازه: 16/3 × 26/6 سم [ف: 1-47]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9711

آغاز: بسمله، حدثنا الشيخ المفيد ابو علي الحسن بن محمد بن الحسن الطوسي ... قال حدثنا الشيخ السعيد الوالد ابو جعفر محمد بن الحسن؛ انجام: حدثنا ابو الحسن علي بن هلال المهلبی قال حدثنا علي بن سليمان قال حدثنا جعفر بن

خط: نسخ، کا: شاه میرزا بن شاهولی، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ واقف: خان بابا مشار، در اردیبهشت 1346؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: تیماج مشگی، 411گ، 18 سطر، اندازه: 12/3 × 22/2 سم [ف: 14-87]

19. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11429

آغاز: كساء اذا قبل رسول الله صلى الله عليه و اله نصف الليل و كان يا تيتها بالتمر و اللبن؛ انجام: تتبعته بعيون الأمور وضعت عليها صحيح الفكر لسانا كشفت به الأرض أو كالحسام

نسخه قطعه ای از امالی است و مشتمل بر مقداری از جزء 14 و تمام اجزای 15، 16، 17 و بخشی از جزء 19 می باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد 1351؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوارویه پارچه، 72گ، 15 سطر، اندازه: 11/7 × 18/7 سم [ف: 14-88]

20. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن شماره نسخه: 11/2

آغاز: علی بن ابی طالب صلوات الله علیه قال حدثنا الشيخ السعيد الوالد ابو جعفر محمد بن الحسن بن علی الطوسی رحمه الله

خط: نستعلیق، کا: علم الہدی بن داعی، تا: جمعہ 20 صفر 1032ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 249گ (127ر) -

ص: 836

375پ)، اندازه: 24/5×17/5 سم [کتابخانه های گلبایگان: ف-122]

21. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 21

دو جزء است در مجلد واحد؛ خط: نستعلیق، کا: عبد الملک حسینی رومی، تا: 1044ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای تعلیقه به خط أحمد الحسینی النوری که در آن آمده: «لا یخفی أن هذا الكتاب ... طبقاً للتشخیص و التمییز .. أن الحاج المیرزا حسین المجهّد النوری سلمه الله تعالی»؛ واقف: ملا عبدالسمیع سبزواری بر مدرسه سمیعیه در خراسان؛ کاغذ: اصفهانی، 261گ، 23 سطر (10×18)، قطع: مصری [تراثنا: س ش 1-75]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16971

آغاز: بسمله، حدثنا الشيخ المفید ابو علی الحسن بن محمد بن الحسن الطوسی رحمه الله بمشهد مولانا امیر المومنین علی بن ابی طالب صلوات الله علیه و آله يوم الاحد و العشرین من شهر ربیع الأول سنة تسع و خمساته قال حدثنا الشيخ السعید الولد ابو جعفر محمد بن الحسن بن علی الطوسی رحمه الله ... عن ابن عمر قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله لا تکثروا الکلام بغير ذکر الله؛ انجام: وقال بعض الشعراء في ذلك لولا فلان و سوء سكرته كانت حلالا كسانع (كذا) العسل

خط: نستعلیق خوش، کا: عبد الملک حسینی بروجنی، تا: 1044ق؛ توسط فرج الله در 24 جمادی الثانی 1044 تصحیح و مقابله شده، چند یادداشت و مهر عرض دید از سال 1245 تا 1285ق؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر 1368؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسن 184»، «عبده محمد اسماعیل 1258»، «عبده الراجی محمد الرضوی 1240»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج قهوه ای و درون عنابی، 257 گ، 23 سطر، اندازه: 27×16/5 سم [ف: 26-106]

23. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 107/2

انجام: قال أخبرنا الحسين بن عبيد الله عن أحمد بن محمد بن يحيى عن أبيه عن أحمد بن محمد بن ...

خط: نسخ، بی کا، تا: 1048ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، در آغاز کتاب یادداشت استکتاب نسخه از ملا خلیل بن غازی قزوینی به سال 1048ق؛ مهر: «بسم الله الرحمن الرحيم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکي، 118گ (102-219پ)، 20 سطر، اندازه: 20×26 سم [اوراق عتیق: 1-169]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2975/2 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-744]

24. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1425- عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: ابن عبدالله ابوالحسن شیرازی، تا: خوشنویس 10 ذیحجه 1069ق؛ دارای نشان مقابله، وقفنامه ابن حاجی افراسیاب

محمد زمان و نشان مهر دایره ای با تاج، با سرلوح گل و بوته، نام کتاب «کتاب امالی شیخ ابو جعفر طوسی علیه الرحمه» در ابرو؛ تملک: علی اکبر، رجب 1184 با نشان مهر بیضی؛ 549ص، 19 سطر (10×20/5)، اندازه: 21×29/5 سم [عکسی ف: 1-37]

25. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2316

آغاز و انجام: برابر

تا پایان مجلس هجدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید بن محمد امین ابن محمدی، تا: جمعه 16 جمادی الاول 1075ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: «حیدر قلی بن نورمحمد خان کابلی» در 11 صفر 1354، تملکی در رمضان 1285، تملکی با مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده مهدی» (بیضی)، «محمود بن حاجی محمد رضا بیدگلی» با مهر «الوائق الراجی عبده محمود» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز سوخته لبه دار، 227گ، 20 سطر، اندازه: 20×23/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-180]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7112

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن ابهری الحی اصفهان بن محمد بن میرزا علی، تا: شنبه 22 شعبان 1075ق؛ مصحح، محشی توسط علم الهدی کاشانی؛ تملک: علم الهدی محمد بن مولی محسن فیض کاشانی به تاریخ 1075 در محروسه اصفهان؛ جلد: تیماج سرخ مجدول مذهب، 18گ، 23 سطر، اندازه: 15×25 سم [ف: 25-124]

27. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 65/1

خط: نسخ، کا: ابن حکیم محمد مهدی محمد سلیم یزدی، تا: 1079ق، جا: حیدر آباد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 235گ (1پ-235)، 15 سطر (7/5×21)، اندازه: 17/5×30/5 سم [ف: 128-]

28. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: سلطان بن طاهر، تا: جمادی الاول 1080ق، جان مکه مکرمه؛ مصحح، دارای تعلیقات، در ابتدا دارد که تصحیح شده با خط ابن السکون چنانچه تصریح کرده در الفاظ مختلف در حاشیه، تاریخ تولدی به سال 1274؛ تملک: رضا بن محمد در سال 1242 با مهر «یا سریع الرضا اغفر لمن لا یملك الا الدعاء» (بیضی)، تملکی با مهر «محمد جعفر بن سلطان العلماء» (مربع)، علی رضا بن محمد کاظم الشریف، محمد الحسینی؛ 254ص [ف مخ: 7-]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2607

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-190]

29. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1940

خط: نسخ، کا: علی رضای الموتی، تا: پایان صفر 1082ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ لبه دار، 194 گ، 21 سطر، اندازه:

آغاز: حیدرة الا هذا لما كانت مثلك يرجع مثله تأخذ بقول النساء و هن يخطئن اكثر مما يصبن؛ انجام: والتصديق هو الاقرار و الاقرار هو الأداء و الاداء هو العمل.

خط: نسخ، بی کا، تا: غره ذيقعه 1086ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصصح، دارای نشان بلاغ؛ عبدالله بن محمد بحرانی به تاریخ شعبان

1082 می نویسد که کتاب در محضر ملا خلیل قزوینی در قزوین مقابله شده؛ جلد: تیماج قرمز، 196گ، 19 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 6-364]

31. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2057-عکسی

آغاز و انجام: برابر

هیجده جزء است، در پایان «مجلس» هایی است با تاریخ هایی از 457 «لرابع من محرم سنة سبع و خمسين و اربعمائه...» تا «مجلس» يوم التاسع من ربيع الاول سنة سبع و خمسين و اربع مائة و در این مجلس افتاده: «قال حدثنا سلة بن الفضل الابرش، قال حدثني محمد»؛ خط: نسخ خوش، کان ابن غضنفر محمد جعفر خرم آبادی، تا: پنج شنبه 11 ربيع الاول 1086ق؛ یادداشت فروش از ابن محمد باقر محمد امین 1119ق» و نشان مهر بیضی او، وقفنامه کتاب بر گروه شیخیان کرمان با امضای محمد بن کریم کرمانی قاجار در کرمان و نشان مهر گرد و کوچک او؛ تملک «ابن ملا قطب الدین محمد» 1144؛ مهر: «... وقف کتابخانه مرحوم آقای حاج زین العابدین...» (پنجگوش)؛ 648ص، 18 سطر (11×22)، اندازه: 21×30 سم [عکسی ف: 1-37]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21412

آغاز و انجام: برابر

از جزء یکم تا پایان جزء هجدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن مهر علی مقیم سین برخوردار، تا: یکشنبه 8 ذیحجه 1086ق؛ حواشی ترجمه و توضیح برخی از واژه ها؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی لبه دار، 180 گ، 21 سطر، اندازه: 18/5×24/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-138]

33. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4475

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 15 رجب 1090ق؛ جلد: تیماج قهوه ای لبه دار، 226گ، 25 سطر، اندازه: 21×29 سم [محدث ارموی مخ: 1-181]

34. قم، دار الحدیث، شماره نسخه: 7

آغاز: حدثنا الشيخ المفيد أبو علي الحسن بن محمد بن الحسن الطوسي رحمه الله بمشهد مولانا أمير المؤمنين علي بن أبي طالب صلوات الله عليه من أهل بيت ما تشرون علي قالوا نوي أن تتباعد عن هذا الرجل و أن يغيب شخصك منه فإنه لا يؤمن شره؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 12 صفر 1091ق؛ مصحح، در تاریخ دوشنبه 10 شوال 1093 ق توسط محمدرضا بن تیمور مقابله و تصحیح شده؛ جلد: گالینگور سرخ، با عطف مقوایی، 196گ، 23 سطر، اندازه: 20×29 سم [ف: 27-]

35. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5908

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن آلبالویی ضربی، 147گ، 31 سطر، اندازه: 7/20×3/30 سم [ف: 1-48]

36. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 573

آغاز: علی بن موسی علیهما اللام بخراسان و عنده جماعة من بنی هاشم منهم اسحق بن العباس ... تم الجزء الأول من الأمالی؛ انجام برابر

خط: نسخ جلی زیبا، بی کا، تا: 4 شوال 1107ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای علامت بلاغ مقابله؛ 178گ، 21 سطر، اندازه: 24 × 18 سم [ف: 1-64]

37. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 727 ط

آغاز: اللهم اختر بخیر فی طاعتک حدثنا الشيخ المفید ابوعلی الحسن بن محمد بن الحسن الطوسی بمشهد مولانا؛ انجام: وقال بعض الشعراء فی ذلك. لولا فلان و سوء سکرته xx کانت حلالا کسایغ العس

خط: نسخ، بی کا، تا: 1110ق، جا: اکبر باد هندوستان؛ بر برگی الحاقی آغاز چند روایت در فضیلت نظر به کعبه، عالم، علی و سادات نقل شده؛ تملک: شیخ جعفر طهرانی؛ کاغذ: اصفهانی، 364گ، 19 سطر [ف: 24/2-11]

38. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1436/2

آغاز: اللهم ختم بخیر فی طاعتک یا کریم بسمله و به نستعین حدثنا الشيخ المفید ابوعلی الحسن؛ انجام: فلما رآه قال کیف انت یا علی اذا جمعت الألم و وصفت الموازین.

حاوی احادیث و راویان آنهاست و تا نوزده جزء در این نسخه آمده است در صفحه 522 کاتب نسخه ختم جزء هیجده امالی را اعلام می دارد و از 523 باز جزء نوزدهم را آغاز می کند و تا صفحه 591 می آید و بعد در هامش این صفحه می نویسد: «الی هیهنا وجد فی نسخه التي رأیناها و تم فی شهر الصفر من شهر سنه 1113 هق»، در صفحات 592 و 593 مطالب از نسخه دیگر نقل می شود و کتاب به پایان می رود؛ خط: نسخ، کا: محمد عی بن ملا علیشاه، تا: 1113ق؛ کاغذ: دولت آبادی و ترمه، جلد: تیماج مشکى با ترنج و نیم ترنج مقوایی لولدار، 302ص (291-593)، 25 سطر (12 × 18)، اندازه: 23/5 × 18/5 سم [ف: 9-461]

39. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 36755

آغاز: بسمله. حدثنا الشيخ الأجل السعید الامام ابوعلی الحسن بن محمد بن الحسن الطوسی رحمه الله بمشهد مولانا امیر المؤمنین علی بن ابیطالب صلوات الله علیه؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد تقی، تا: دوشنبه 5 ذیقعده 1114ق؛ محشی، دارای بلاغ؛ تملک: محمد تقی بن محمد حسین تبریزی ممقانی در 1296؛ اهدایی: رهبری، مهر 1386؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: میشن عنابی، عطف میشن قهوه ای، 277گ، 20 سطر، اندازه: 23 × 14/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-138]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 308

همان نسخه بالا [مؤید: 1-270]

40. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 101

قطعه ای از آغاز کتاب است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه ها پارچه، 74گ، 13 سطر،

ص: 838

اندازه: 10/5 × 16 سم [ف: -103]

41. تهران: عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 432

آغاز: الرابع من محرم سنة سبع وخمسين مائة الشيخ أبو جعفر محمد بن الحسن بن علي بن الحسن الطوسي رحمه الله قال أخبرنا جماعة عن أبي المفضل قال حدثنا رجاء بن يحيى أبو الحسن العبر تآي الكاتب سنة أربع عشر وثلثمائة

نسخه از مجلس 19 (مجلس چهارم از محرم 457 ق) شروع می شود؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: شیخ فضل الله نوری (مربع بزرگ)؛ واقف: علی اصغر خان یمین، جلد: تیماج حنایی، 57 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 1-64]

42. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4447

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد علی حسینی طیب گلپایگانی، تا: 15 ذیحجه 1233 ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج فرمز ضربی، 255 گ، 21 سطر، اندازه: 17 × 24 سم [محدث ارموی مخ: 1-181]

43. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 34861

خط: نسخ، بی کا، تا: 28 جمادی الثاني 1306 ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت 1386، کاغذ: نباتی و نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج عنابی مستعمل با ترنج و دو سرترنج منقش و حواشی زنجیره ای ضربی، 221 گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-139]

44. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1634-عکسی

آغاز: حدثنا الشيخ المفيد ابو علي الحسن بن محمد ... يوم احد و عشرين من شهر ربيع الآخر سنة تسع و خمسمائة. قال حدثنا؛ انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: محمد جعفر بن حسن ابو علی خویی حایری خادم، تا: چهارشنبه 25 شوال 1308 ق؛ در میانه سربند «تم الجزء التاسع و يتلوه الجزء العاشر من أمالي الشيخ الطوسي» دارد؛ 642 گ، 15 سطر (9/5 × 16)، اندازه: 21 × 30 سم [عکسی: 1-37]

45. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 196

آغاز: بسملة مجلس يوم الجمعة الرابع من المحرم سنة سبع وخمسين واربعمائة قال حدثنا الشيخ ابو جعفر محمد بن الحسن بن علي بن الحسن الطوسي رحمه الله قال أخبرنا جماعة عن ابي المفضل قال حدثنا رجاء بن يحيى؛ انجام: وقال بعض الشعراء في ذلك: لولا ولان وسوء سكرته كانت حلالاً كسائغ العسل هذا آخر ما وجدناه من هذه النسخة الشريفة الموسومة بالمجالس للشيخ الامين ...

خط: نسخ، کا: احمد بن محمدباقر حسینی موسوی، تا: 1325 ق؛ مصحح؛ در اول نسخه تعداد ابیات کتاب 4500 بیت شمرده شده؛ تملك: احمد بن محمدباقر موسوی حسینی با مهر بیضوی وی؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، 139 گ، 16 سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف

مخ: 1-59]

46. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 802/5

آغاز: بسمله حمد له، و الصلاة علی نبینا محمد و آله الطاهیرین.

حدثنا ابو علی محمد بن الحسن، قال حدثني احمد بن علی بن حاتم؛ انجام: و وجه بالفضل بن سهل ... و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهیرین.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 8 گ (75-83)، اندازه: $12/5 \times 22/5$ سم [ف: 2-675]

47. قزوین؛ امام صادق شماره نسخه: 82

آغاز: بسمله حدثنا الشيخ المفید، ابو علی الحسن بن محمد بن حسن الطوسی رحمه الله بمشهد مولانا امیر المومنین؛ انجام: و عنه قال أخبرنا الحسين بن عبدالله عن احمد بن محمد بن یحیی عن ابيه عن أحمد بن محمد ...

خط: نسخ جلی، کان محمد شریف بن احمد، تا: ربیع الاول؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، واقف: آقا خلیل مرحوم، جمادی الثانی 1250 یا 1205 ق؛ جلد: تیماج سیاه، 255 گ، 23 سطر [ف: 1-40]

48. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1583

آغاز: بسمله اللهم اختم ... حدثنا الشيخ المفید، انجام: فانه بحد ذلك كله تم كتاب الامالی ... و السلام علی من اتبع الهدی

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: 66]

الأمالی / حدیث / عربی

al-amālī

زینبی، طراد بن محمد، 398-491 قمری

(zeynabī, tarrād ebn-e mohammad (1008-1099)

مجالس متفرقه ای است مشتمل بر 9 مجلس که مؤلف آنها را برای شاگردانش املا نموده و ابوعلی احمد بن محمد حنبلی بردانی آنها را تخریج نموده است.

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 607/7

آغاز: قال أخبرنا أبو نصر احمد بن محمد بن احمد بن حسن النرسی الشيخ الصالح رحمة الله علیه قال حدثنا محمد بن عمرو بن البختری الرزاز

نسخه اصل: کتابخانه دار الکتب الظاهرية (مدرسه عمریه)، دمشق 3772؛ بی کا، بی تا، دارای سماع و بلاغ با اصل؛ در پایان آن سه سماع به سال های 490، 548 و 623 دیده می شود؛ 41گ (150-191) [عکسی ف: 2-201]

الامالی / حدیث / عربی

al-amālī

ابویوسف، حسن بن عبدالملک بن محمد، ق 5 قمری

(abū-yūsef, hasan-e ben 'abd-ol-malek ben mohammad (-11 c

احادیث متفرقه ای است که ابن یوسف از اساتیدش برای شاگردان خود املا نموده است.

ص: 839

آغاز: عن محمد بن ابراهيم التيمي انه سمع علقمة بن وقاص يقول ... سمعت رسول الله (ص) يقول: انما الاعمال بالنيات

نسخه اصل: کتابخانه دار الكتب الظاهرية (مدرسه عمريه)، دمشق 3771؛ بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ دارای چهار سماع دیگر؛ 15 گ
(264-279) [عکسی ف: 2-223]

الامالی / کلام و اعتقادات / عربی

al-amālī

احسائی، احمد بن زین الدین، 1166-1241؟ قمری

(ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

درس های شیخ احمد احسائی است به عربی جز یکی که به فارسی است و بندها با بسمله آغاز می شود و برخی عنوان فصل هم دارد و پس از مرگ او گرد آوری شده است. عنوان مباحث آن: 1. الجواذب و المجذوبات؛ 2. معرفة شخص النبي في البشرية الظاهرة؛ 3. التمييز بين الأخبار الصحيح و السقيم؛ 4. القول في التسديد و تبیین ما كان ينبغي من اثبات النبوة العامة؛ 5. الفلسفة و معناها؛ 6. في آن مشیة الله في عين الاتحاد جامعة للكمالات الظاهرة من المشارات؛ 7. معنى القرب و البعد؛ 8 وحدة المشیة؛ 9. كيفية خلقة الافلاك و الأرض؛ 10. في آن العوالم ظهرت المشیة بكمالاتها؛ 11. مسائل توحیدیة في الأفعال و یرفع بها اشكال نسبة الاثار الى النجوم؛ 12. كيفية التكمیل و حل اشكال في النجوم؛ 13. اشارة الى تبييض النحاس و تطهيره بالسم؛ 14. بیان در مراتب مشیت به فارسی مورخ روز دوشنبه 29 ذیحجه 1293 در خانه آقا زین العابدین خان با گروهی مانند «داداس سلمه الله تعالی» و میرزا یوسف و شیخ مهدی که این دو می پرسیدند و شیخ پاسخ می داد؛ 15. بیان في خلق المشیة مورخ روز شنبه صفر 1294؛ 16. الجعل و الخلق؛ 17. في ان الملك جعل الله له وجودا و ماهیة؛ 18. بیان انه كيف خلق افئدة الأنبياء من نور اجسادهم؛ 19. معانی العرش و الكرسي؛ 20. معنى حديث الاحدية ... بصفه التوحيد؛ 21. اثبات الوجود الكوني و الشرعي؛ 22. بیان الكون و الشرع و الكینونة؛ 23. معنى النظر السرمدي؛ 24. سر عجیب یشیر الى علم كثير؛ 25. معنى ما روى ان اختلاف الخلق لثلا يتخيل أحد شيئا الا و قد خلقه الله، 26. رفع اشكالات في المعاد و سر ظهور الاثار بزيارة قبور الاكابر و التوسل بهم؛ 27. امتیاز بين الكون و الشرع و تعریفهما؛ 28. تعريف المعادن و كيفية خلقها؛ 29. تبیین المادة النوعية و الصورة النوعية؛ 30. حقيقة مراد الحكماء في اخراج الاعراض عن الشی؛ 31. كيف يتاثر الارض من شعلات الكواكب؛ 32. تقرب تائي الشعر و النباتات باستخراج معدنيتها؛ 33. المراد من الدواء المعروف بحجر الأزرق، 34. بیان الحجر؛ 35. في أن السبب الكامل نفسك صديقك انت لا من قلب خلی؛ 36. في أن لكل شئی جعل الله مزاجا خاصا؛ 37. طريق معالجة المعادن؛ 38. في أن الروح و الجسد اذا تلازما و تعانقا يكون له مقام؛ 39. في أن علاج النفوس و الارواح بالارض؛ 40. في انه ما لم يجمع روح و نفس و جسد ولم يتركب لا يظهر عمل؛ 41. كيفية تطهير الاركان و توضيقها؛ 42. في أن الأمر في الاعلى و الاسفل واحد و لا اختلاف؛ 43. تعريف العوالم الثلاثة أي الانسان الكبير و الوسيط و الاصغر؛ 44. في أن الصورة موجودة في تمثال و الجسم يصير مظهرها فيصدق اسمها عليها؛ 45. في أن الحجر في كل شئی و لكن المادة القریبة من واحد او اثنان او ثلاثة؛ 46. ماهیة الماء و الالهی الجوانی؛ 47. النكتة و السرفیة يحصل به التصرف و معنى أن أمر النفس الانشائية أن یرجع الى المورث؛ 50. السير الشرعي و صفات الكامل و لزومه، من عجائب الدورس؛ 51. القاء النفس و الاقبال الى العالی اكسير اعظم للانسانیة؛ 52. لزوم التطهير اذا وجد الاكسير؛ 53. سير

النفس من سبيل الشرع؛ 54. اخبار اهل الكشف؛ 55. بيان ما يحصل به المراد للانسان؛ 56. قلة الواردات من اسباب السلامة؛ 57. منظور الاطلاق اى من قيود النفس وجوه اسباب الارتقاء؛ 58. الفرق بين الكون و الشرع؛ 59. اشارة الى الشعر و انه يحتاج الى شئى آخر؛ 60. مولود الانسانى و مولود العالم و تدبير في الشعر و معنى اكليل الغلبة؛ 61. الذي يشبه البرق الاصغر الشرقي او الكبريت.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3392

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسن علوی رضوی، بی تا؛ شعر کاتب در هامش ص 52 و 196 و 315 هست، پس از مرگ احسائی نوشته شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، 181گ، 18 سطر (8×15)، اندازه: 12×19 سم [ف: 11-2391]

الامالی / حدیث / عربی

al-amālī

کاتبی، محمود بن عزیز

(-) kātebī, mahmūd ebn-e azīz

در آغاز باب فضل علم نام مؤلف و سند روایت او چنین یاد شده: «قال الشيخ الإمام شمس المشرق محمود بن العزيز الكاتبى اخبرنا (در نسخه: اخ) السيد ابوالحسن محمد بن فقيه الله الحسينى وهو اخو السيد الاجل ابى الغنائم حمزه الذى سمعنا عليه جامع البخاري قال أخبرنا أبو عثمان الحيري قال حدثنا ابوبكر القطان قال حدثنا محمد بن يعقوب الأصم قال حدثنا ابوعتبه قال حدثنا بقيه قال حدثنا السري عن ابى صالح عن الضحاک بن مزاحم عن عبدالله بن مسعود قال قال رسول الله صلى الله عليه من خرج يطلب بابا من العلم ليرد به بالطلا الى حق او ضالا الى هدى كان كعباد متعبد أربعين يوما. قال واخبرنا الشيخ المقرئ النيشابورى المعروف بالحيري قال أخبرنا عبدالواحد بن كامل الحمدانى بكرمان قال أخبرنا ابن سلامه القضاعي بمصر باسناده عن النبي

ص: 840

قال حدثني ابي ... قال حدثني علي بن ابي طالب قال قال رسول الله الايمان معرفته بالقلب وقرار باللسان وعمل بالاركان اخبرنا ابو عبدالرحمان و نیز در چنین باب: أخبرنا أبو الحسن الحافظ عن ابن كامل الحمداني عن القاضي القضاعي»

راوی کتاب از مؤلف، ابوالحسن علی بن ممد العمرانی است که در ظهر نسخه نام او را کاتب - که ظاهراً خود را وی کتاب از عمرانی است - ثبت کرده است. در آغاز کتاب مؤلف به عنوان مقدمه و با اختصار نعمت های الهی را بر می شمارد و اندکی سخن در نبوت و اثبات اعجاز قرآن و وجوه اعجاز قرآن دارد و پس از این مقدمه چند «باب» به این گونه: باب في فضيل العلم، و من املائه باب في الاختيار من العلوم، و من زملائه باب في الايمان، من املائه و مما وقع فيه الايمان بمعنى العلم التصديقي. و من املائه قد كنا ذكرنا أن الاسلام يذكر ويارد به الشريعة. در باب اول (في فضل العلم) در تعريف علم كلام چنین آمده «فتقول انعلم الكلام هو العلم المقسم للعلوم و المتكفل بتميز كل واحد منها من الآخر و ايراد خصائصها و احصاء ثمراتها و منافعها فانه يتدي من الموجود المطلق فيقسمه الى قديم و محدث ثميقسم المحدث الى جوهر و عرض». در مقدمه کتاب از نظام، جاحظ، عبدالحميد، ابن المقفع، علقمه و ابن زكريا (محمد بن زكريا رازی) و از برتری رازی در طب بر جالينوس و خطاهای پزشکی جالينوس یاد شده است. اینک نام رجالی که در اسناد روایات کتاب دیده می شود (با همان ترتیب که در کتاب یاد شده): «من املائه باب في الاختيار من العلوم قال أخبرنا بن عبدالعزیز النيشابوری قراءة عليه في داره بحيرة نيشابور قال أخبرنا ابن كامل الحداد في قال أخبرنا أبو عبدالله باسناده عن النبي صلى الله عليه» و نیز در همین باب: «قال أخبرنا السيد الأجل ابو الغنائم الحسنی قال أخبرنا أبو عبدالرحمان الحیري قال أخبرنا أبو الهيثم الكشميهی قال أخبرنا أبو عبدالله محمد بن يوسف بن مطر قال أخبرنا أبو عبدالله محمد بن اسماعيل عن سعيد بن يحيى بن سعيد قال حدثنا أبي عن أبي برده بن عبدالله بن ابي برده عن ابي موسى». در باب الايمان: «قال أخبرنا الشيخ الإمام ابو نصر القشيري .. الشيخ الصالح ابو حفص ... أخبرنا ابو سعيد احمد ... أخبرنا أبو بكر الرازی ... أخبرنا أبو الصلت عبدالسلام الهروی قال حدثنا علي بن موشي الرضا.»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3977

آغاز: قال الشيخ الامام الاجل تاج الفضلاء شمس المشرق محمود بن العزيز الكاتبی. الحمد لله الذي خو هير المفاتيح ... قصدنا نصرف طرفا من اوقاتنا آثار الرسول صلوا تالله عليه التي هي مبادئ السعادة في الدنيا ... ليكن النظر في آثار الرسول مقدمة الكلام في الرسول و تحقيق دعوته و يسبق هذا الكلام البحث عن ارسال الرسل و انه واجب في العقول؛ انجام: و هذان اللفظان من الألفاظ التي يدل فيها تقارب الألفاظ على تقارب المعاني كالنصح و النصح و التهكم و التهكم تساقط على الا الانسان من غيظ كما التهكم تساقط الجدار. فرغ من تحريره وقت العصر يوم الثلاثاء غرة شهر الله المبارك رمضان سن تسع و ثمانين و خسمائه محمد بن يوسف بن علي عمر بن عدي الكاتب بطرف اليسار.

خط: نسخ، کا: محمد بن يوسف بن عمر بن علي، تا: 589ق؛ کاتب ظاهرا با دست چپ می نوشته زیرا دنبال نام خویش می گوید کاتب بطرف اليسار» بر پشت نخستین برگ نسخه این نوشته که از راوی کتاب است به خط کهن دیده می شود: «امالی محمود بن العزيز الكاتبی رحمه الله أخبرنا بها الشيخ الإمام الأجل الأفاضل ابوالحسن علی بن محمد العمرانی رحمه الله عن المصنف بقراءة الامیر منتجب الدین سهل بن عزیز المستوفی دام عزه»، در ذیل نسخه این بیت از قصیده ای از زین الدین السجادی نقل شده: «قبهاء چرخ را رزم تو از باران تبر XX بر سر سیلاب خون گردان کند همچون حباب»، و نیز این بیت از قصیده ای دیگر: «آب حیات چون به مقالات او رسد XX حاجت بود مروق او را به تصفیه»، و در پشت نخستین برگی این دو بیت عربی با همان قلم دیده می شود: «مرا الجراد علی زرعی فقلت له XX الزم طريقك لاتولع بافساد / فقام منهم خطيبا فوق سنبلة XX انا علی سفر لابد من زاد»؛ کاغذ: ضخیم کاهی، جلد:

تیماج مشکی، 56ص، 15 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 16×19 سم [ف: 10-2124]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15061

آغاز: بسمله، حدثنا الشيخ ابو عمر و محمد بن محمد بن صابر بن کاتب بن عبدالرحمن؛ انجام: لا يتحولون عن شي من تلك الأزواج ولا يملون ولا يبولون ولا

مشمتمل است بر احادیث نبوی در موضوعات مختلف که تماماً با ذکر سلسله سند از طریق اهل سنت نقل شده و نامه رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) به زرعه ذی یزن از آن جمله است؛ خط: نسخ کهن، بی کا، تا: اوایل قرن 5؛ افتادگی: وسط و انجام؛ ظهر دو ورق اول و آخر مالامال از دست نوشته های سماع است؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج حنایی ضربی با ترنج و شش کتیبه و چهار گوشه، درون ترنج، 44گ، مختلف السطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 14-89]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 218/1 ط

گویا مجموعه ای است پراکنده از امالی شیخ صدوق و دیگران که به علت افتادگی اوراق نیاز به بررسی بیشتری دارد؛ خط: نسخ کهن، بی کا، تا: 508-580ق؛ جلد: تیماج عنابی، عطف تیماج قرمز، مجدول گرهی، 14ص (1-14)، اندازه: 15 × 19/5 سم [ف: 12-24/3]

ص: 841

al-amālī

غير همانند:

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7121/1

گویا از دشتکی، فلسفی است در چندین بند و نخستین آن مورخ 11 جمادی الثانی 948 و بازپسین آن مورخ 20 ربیع الاول 948. در آن تاریخ 939 و 934 هم دیده می شود؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز لایی، 51 گ (پ1 - 52)، 25-29 سطر (9/5 × 16)، قطع: ربعی، اندازه: 13/5 × 22 سم [ف: 16-460]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:

2919/10 یادداشت های فلسفی است و تاریخ روزانه دارد، و از پنج شنبه 25 شوال 1010 ق در روستاهای فسای شیراز آغاز می شود و تاریخ های پیش و پس از آن نیز در آن نیز دیده می شود مانند 946 و 1004 و 1006 و 1009 و 1014 ق؛ بی کا، بی تا، 12 گ (33-ر - 44پ) [ف: 3-189]

امالی ابن بشران = فوائد ابن بشران / حدیث / عربی

amālī-ye ebn-e bašrān = favā'ed-e ebn-e bašrān

ابن بشران، علی بن محمد، -415 قمری

(1025 -) ebn-e bašrān, alī ebn-e mohammad

نام رساله و مؤلف آن، در صفحه عنوان نسخه حاضر چنین ثبت گردیده است: «فیه أحادیث من الجزء الثاني من أمالي أبي الحسين علي ابن محمد بن عبد الله بن بشران عن شيوخه رحمة الله عليهم، رواية أبي عبدالله القاسم بن الفضل بن احمد بن احمد بن احمد بن محمود الثقفي الأصبهاني عنه...».

[الأعلام 327/4؛ تاریخ نگارش های عربی 343/1؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی 112/3؛ الفهرس شامل، الحدیث النبوی و علومه 1213/2 و 1776/3؛ فهرست المخطوطات، فؤاد سید 190/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1173/4

آغاز: بسمله. صلی الله علی سیدنا و مولانا محمد و علی آله و سلم تسليماً أتنا الشيخة الصالحة أم الخير ثمرة بنت؛ انجام: آخر الأحادیث المجردة من الجزء الثاني من أمالي ابن بشران و الحمد لله نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید ش 1800؛ خط: مغربی، کا: یحیی بن ابی طالب، تا: یکشنبه 26 جمادی الثانی 709ق؛ 3ص (43-45)، 21 سطر [عکسی ف: 3-383]

- امالی ابن حاجب < الامالی النحویة علی المفضل الزمخشری

- الامالی (ترجمه) < مجالس المنتخبین و تذکرة العارفين

امالی دیزجی / متفرقه / فارسی

amālī-ye dīzajī

دیزجی زنجانی، اسمعیل بن ابراهیم، 1309-1378 قمری

(dīzajī zanjānī, esmā'īl ebn-e ebrāhīm (1892-1959

هنگام فراغت که مؤلف به مطالعه کتب می پرداخت مطالبی از تاریخ و وقایع و بعضی از مناقب اهل بیت (علیهم السلام) را در این مجموعه بدون ترتیب مخصوص گرد آورده و پاره ای از حوادث روزگار مؤلف در این جنگ شایان ملاحظه است. تاریخ نگارش فهرست دفتر دوم 10 ذیحجه 1367 می باشد. چاپ: به کوشش حسین متقی، در میراث اسلامی ایران، دفتر نهم، «فوائد رضویه یا مسافرت ارض اقدس خراسان»، 1377ش

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10138

جزء اول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: مقوایی عطف گالینگور قهوه ای، 149 گ، مختلف السطر، اندازه: 18/5×12 سم
[ف: 101-26]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10139

جزء دوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: مقوایی عطف گالینگور قهوه ای، 132 گ، مختلف السطر، اندازه: 18/5×12 سم
[ف: 102-26]

- امالی سید مرتضی < غرر الفوائد (الفوائد) و دررالقلاند

امالی سید مرتضی (منتخب) / گوناگون / عربی

(.amālī-ye seyyed-e morteza (mn

عاملی، حسن بن علی، ق 11 قمری

(āmēlī, hasan ebn-e 'alī (- 17c'

وابسته به: غرر الفوائد (الفوائد) و درر القلاند = امالی سید مرتضی = الغرر و الدرر؛ علم الهدی، علی بن حسین (355-436) منتخباتی است بدون تصرف از کتاب «غرر الفوائد-امالی المرتضی»

آغاز: هذا ما انتخبته من الجزء الأول من كتاب الدرر و الغرر للسيد الجليل عمدة السادة الأشراف؛ انجام: و هذا أيضاً حکم هو لله تعالى المتفرد به دون سائر القادرين و الله أعلم بما أراد خط: نسخ، بی کا، تا: 1071ق؛ از برگ 417 تا 428 دارای مطالب متفرقه طبی و ادبی می باشد؛ مهر: «عبدہ الراجی نور محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، 69 گ (348 پ-417 ر)، اندازه: 25×18/5 سم [ف: 3-17]

الأمالي الشارحة لمفردات الفاتحة / حدیث (عربی)

al-amāli-š šāriḥa li-mufradāt-il fātiḥa

رافعی قزوینی، عبدالکریم بن محمد، 557-623 قمری

(rāfē'ī qazvīnī, 'abd-ol-karīm ebn-e mohammad (1163- 1227

تاریخ تألیف: از سه شنبه 28 رجب 611ق تا جمعه 24 ربیع الاول 612ق

کتابی است حدیثی مشتمل بر سی مجلس که رافعی آنها را املاء نموده است. وی در آغاز هر مجلس حدیثی با ذکر سند از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) آورده است، سپس در طی فصولی به بررسی سند و ذکر احوال روایت و فوائد متعلقه به متن حدیث می پردازد. همچنین در خاتمه اسامی سایر روایاتی که در این مجالس نام آنها برده شده به ترتیب حروف معجم ذکر نموده است. گرچه از عنوان کتاب، استفاده می شود که در تفسیر مفردات سوره فاتحه باشد لیکن مباحثی که در این مجالس مطرح شده گسترده تر و فوائد زیادی را متضمن است.

[کشف الظنون 164/1؛ بروکلیمان، ذیل 678/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 827 عکسی

آغاز: المجلس الاول من امالي الشيخ... ابي القاسم عبدالکریم بن محمد الرافعي.. املاه يوم الثلاثاء الثامن والعشرين من رجب سنة احدى عشرة و ستمائه؛ انجام: ربنا تقبل منا انك انت السميع العليم، وتب علينا انك انت التواب الرحيم، و الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على خير خلقه محمد و له اجمعين.

نسخه اصل: اسکوریال، ش 1455 (فهرست خطی عربی اسکوریال 87/3)؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن عمر بن احمد بن محمد بن ابي القاسم الشهيد کرخی قزوینی، تا: غره شوال 669ق؛ مصحح، محشی، دارای سماع و قرائتی است به تاریخ رمضان 736ه دال بر این که کتاب بر محمد بن احمد بن خالد بن محمد بن ابي بکر الفارقی خوانده شده است؛ 142گ، 25 سطر [عکسی ف: 2-302]

- امالی صدوق < الامالی

امالی عباسی = آینه عباسی در نمایش حق شناسی / کلام و اعتقادات / فارسی

amālī-ye "abbāsī = āyīne-ye 'abbāsī dar namāyes-e haq-šenāsī

اخباری، محمد بن عبد النبي، 1178-1232؟ قمری

(axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765-1817

اهدا به: عباس میرزا پسر فتح علی شاه قاجار

تاریخ تألیف: چهارشنبه 28 جمادی الثانی 1230ق؛ محل تألیف: کاظمین

کتابی است در رد یهود و نصاری و مجوس و اثبات نبوت خاصه این کتاب که به نام «امالی عباسی» هم نامیده می شود به امر عباس میرزا

پسر فتحعلیشاه قاجار به رشته تحریر در آمده است، مشتمل بر «مقدمه» در نبوت عامه و پنج «باب»: 1. بیان یکی از چهار رکن که در عناد اول و بحسب ظهور دویم اند (کذ) معبر به مذهب یهود؛ 2. بیان رکن دیگر که بحسب ظهور سوم و بحسب قبول حق دویم اند (کذ) معبر به مذاهب نصاری؛ 3. بیان آن که در اناجیل چهارگانه نبوت و فرزندى اختصاصی به حضرت عیسی (علیه السلام) ندارد و آن حضرت اطلاق لفظ «اب» را بر ترجمه نصاری نسبت به خود مخاطبان یکسان نموده است و در بیان آنکه آن حضرت بشارت به آمدن پیغمبری بعد از خود داده و خود خاتم المرسلین نبوده و به این دو مطلب فساد معتقد نصارا در فرزندى حقیقی مختصه حضرت عیسی و در ختم المرسلین بودن آن حضرت ثابت میشود و در این دو مطلب اکتفاء بآنچه میسر است از عبارات انجیل چهار گانه می نماییم؛ 4. بیان مذهب مجوس و طویف ایشان که بحسب ظهور رکن اول و بحسب اضمحلال رکن دویم اند (کذا)؛ 5. بیان دین اسلام و داعی آن حضرت خیر الأنام است؛ خاتمه در ذکر اشارات چند در ضمن بسمله.

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی، و بعد پس سبب قریب بر تألیف این رساله بر سیبیل عجاله

انجام: بزبان کلک سلیم بر سیبیل تذکیر و قلب سلیم تحریر و ترقیم یافت

چاپ: مشار فارسی 21/1

[الذریعه ج 53/1 . ج 318/2 و ج 257/6 ؛ فهرستواره منزوی 64/9]

شرح و حواشی: 1- ملخص آئینه عباسی؛ موسوی، ریحان الله بن جعفر (14-)

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 774/2

-5/64 آغاز: بسمله. بوسیله نواب کامیاب ولی الدولة الخاقانیة سمي

حامل لواء سید الشهداء وعم سید الانبياء ... میرزا محمود عصر روز چهارشنبه بتاریخ 28 جمادی الثانیة ... تمهید باید دانست که اشخاص نوع انسانی انجام: والرحمان سكان والرحیم شراها و الباء بان بسم الله مجریها و مرسیها. این است آخر این رساله

خط: نستعلیق، کتاب = مؤلف، تا: 1230ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: پارچه آبی، 25 گ، 20-22 سطر، اندازه: 18×22/5 سم [ف: 1-40]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 40

آغاز: برابر؛ انجام: پس چون ممکن نظر به حرکت ذاتی و جوهری به کمال خود رسید دیگر صورت حدوث و تغیر را

ناقص است و باب پنجم راندارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ واقف: تاج ماه بیگم، 1263 ق کاغذ: آبی آهار مهره، جلد: پارچه بی زرد، 80 گ، 18 سطر، اندازه: 18×10 سم [ف: 1-27]

تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6467-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 3-257]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7013

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کان محمد امین بن محمد هاشم رضوی، تا: 15 رجب 1231ق؛ ضمیمه نسخه شماره 7012 عمومی («حقیقة الاعیان»؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: آهاری نباتی، جلد: تیماج عنابی، 117گ، 16 سطر، اندازه: 12×17 سم [ف: 11-4]

4. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: 132

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی بن حسنعلی زند، تا: شنبه 11 رمضان 1231ق، جا: تهران؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکى عطف تیماج کرمی، 98گ، 20 سطر، اندازه: 5/14×21 سم [ف: 103-]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3418/1

آغاز: بسمله. حمد له ... و بعد چند کلمه از کتاب مرحوم میرزا احمد اخباری ... که در اثبات نبوت خاصه و دین اسلام ورد بر پادری ... که در زمان ... فتحعلیشاه قاجار ایراد شبهات دارد آورده بود نوشته مسمی بآینه عباسی در نمایش حق شناسی انتخاب و نوشته می شود: نظر اول در باب 23 از انجیل متی فرموده؛ انجام: الی یوم الدین. هذا ما رسمه الاستاد دام ظلّه.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: آدینه 4 ذیحجه 1324ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، 124گ (1-124)، 12 سطر (8×16)، اندازه: 13×20 سم [ف: 11-2423]

6. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1106

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 111گ، 19 سطر، اندازه: 15×22 سم [ف: 2-6]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3914

آغاز: برابر؛ انجام: من ارض بغداد حفت بالرشاد حامداً مصلیاً مستغفراً لی و لاخوانی المؤمنین الی یوم الدین

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح، جلد: تیماج قهوه ای، 107گ، 17 سطر، اندازه: 16×23 سم [ف: 10-293]

8. تبریز؛ قاضی طباطبائی، محمد علی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [نشریه: 7-511]

الامالی الفلسفیه = الحجة العقلية على المعاد الجسماني / فلسفه / عربی، فارسی

al-amāli-l falsafīya

تحقیقاتی است در مطالب مختلف کلامی و فلسفی با تعیین زمان و گاه مکان. نسخه ها همانند نیستند و تاریخ های متفاوتی در آنها دیده می شود و به نظام الدین احمد و منصور دشتکی نسبت داده شده است. در نسخه های دانشگاه این تاریخها دیده می شود: .. حشر جسمانی مورخ یکشنبه 17 جمادی الثانی 1006؛ 2. لذت جسمی و عقلی مورخ چهارشنبه جمادی الثانی 1007؛ 3. معاد جسمانی مورخ پنج شنبه 13 جمادی الثانی 1000 نیز مورخ جمعه 25 ذیحجه 1009؛ 4. فرق میان تناسخ و حشر به فارسی مورخ پنج شنبه 16 جمادی الثانی 1010؛ 5. تجرد باری مورخ پنج شنبه جمادی الثانی 1011؛ همچنین تاریخ های دیگری بین 912 ق تا 949 ق. این نامه ها تماماً به عربی نگاشته شده است و نامه ای به کاشان نیز نوشته است.

[اعیان الشیعه 78/10؛ فهرستواره منزوی 80/6 (2 نسخه)]

1. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 101/2

حکمت خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ قطع: ربعی [ف: 2-38]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1940/2

آغاز: رساله در تحقیق حشر جسمانی از مصنفات میر نظام الدین احمد دشتکی رحمة الله علیه. بسملة. في ليلة الأحد 17 شهر جمادی الثانی سنة 1006 استفدتها من کلام أبي الحسن العامري في بعض رسائله الغادية (؟) في اثبات الحشر الجسماني علی ما نطق به الشريعة الحقة؛ انجام: لابد ان يكون مجرد الاجسما و لاجسمانيا فافهم

خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی رنگارنگ، جلد: مقوایی عطف میشن، 5 گ (8 پ-13 پ)، 17 سطر (15×10)، اندازه: 12/5 × 18 سم [ف: 8-556]

3. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 573/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 15 جمادی الاول 1067 ق؛ جلد: تیماج آلبالویی رنگ ضربی، 23 سطر (6×15/5)، اندازه: 13/5 × 25 سم [ف: 1-374]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6616/35

از امالی الفلسفیه؛ بی کا، تا: 1071 ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 2 گ (126 ر-127 پ)، 27 سطر (10×21)، قطع: رحلی، اندازه: 18 × 31 سم [ف: 16-311]

5. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6616/40

از الامالی الفلسفیه؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1072 ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 1 گ (130 پ - 131 ر)،

27 سطر (10 × 21)، قطع: رحلي، اندازه: 18 × 31 سم [ف: 16-311]

6. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 286/96

آغاز: في يوم الأربعاء 16 شهر جمادى الثانى عبارة أخرى، أخرى الحي، أما إن يلتذ ويستكمل باللذات الحسية فقط أو يلتذ ويستكمل بهما جميعا والأول هو النفوس الحيوانية... في يوم الجمعة 25 شهر ذي الحجة 1006 في برزوية فسا؛ و تقرير آخر للحجة العقلية على المعاد الجسماني أن النفس؛ انجام: نعم لايمكن الجمع بين الإيمان بما جاء به النبي صلى الله عليه وآله وسلم وإنكار الحشر الجسماني كما قال الإمام على ما مر وسيجيء أيضا بيانه مفصلا بعد ذلك في هذه الأوراق فتأمل.

خط: نستعليق، كان شاه مراد بن نقدعلى فراهانى ورامينى، تا: 1072ق؛ كاخذ: شرقى نخودى، جلد: دورو تيماج، برون مشكى،

ص: 844

درون زرشکی، گ2 (441-442ر)، 27 سطر، اندازه: 18 × 27/5 سم [میراث شهاب: 42-160]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1255/41

بخشی از امالی از دشتکی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبری، تا: 1091ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی،
5ص (332-336)، 25 سطر [سنا: ف: 2-193]

8. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1249 و 2552-ف

خط: نستعلیق، کا: عبد الرحیم بن سعد الله خان حیدر آبادی، بی تا؟ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ زرکوب مقوایی درون قهوه ای و
روپوش دار، 201گ، 25 سطر (15×25)، اندازه: 9 × 18 سم [ف: 7-2617] و [فیلمهاف: 1-286]

الأمالی فی النحو - الأخبار و الفوائد / نحو / عربی

al-amālī fi-n naḥw = al-axbār wa-l fawāyid

زجاجی، عبدالرحمن بن اسحاق، -337؟ قمری

(zajjājī, 'abd-or-rahmān ebn-e eshāq (- 949

آغاز: جزء اول: حدثنا ابوالقاسم ... قال حدثنا ابو جعفر محمد بن رستم الطبری ... عن أبي الأسود الدؤلي او قال: عن عدي عن ابي ...
عن أبيه قال: دخلت على امير المؤمنينعلي بن ابي طالب عليه السلام فرأيتَه مطرقاً مفكراً فقلت: فيم تفكر يا امير المؤمنين؟ قال: اني سمعت
بيلدكم هذا لحناً ...

جزء دوم: اخبرنا ابوالقاسم ... حدثنا اسمعيل الوراق قال: حدثنا ابراهيم بن محمد البصرى بمكة ... اطعموا الطعام و افشوا السلام ...

نسخه چاپ مصر: قال ابوالقاسم عبدالرحمن بن اسحاق الزجاجی رحمه الله أخبرنا أبو عبدالله القاسم ... في قول الله عز وجل أن ابراهيم
كان أمة قانتاً ...

انجام: جزء اول: و الذي افاده الرياشي من المازني النصف الأول فانه مقايسة النحو.

جزء دوم: لسانی يقول ... افعل و قلبی پرید و لا اعمل و اعرفه.

نسخه چاپ مصر: فقال له بنست الدار هذه الدار في كانون الثاني.

چاپ: تحقیق عبد السلام هارون، القاهرة، المؤسسة العربية الحديثة، الطبعة الأولى، 1383ق، 321ص.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14589

آغاز و انجام: برابر کامل و بسیار نفیس، و آنچه در مصر با شرح احمد بن امین شنقیطی در سال 1324 ق چاپ شده کمتر از یک چهارم نسخه فعلی است و شاید منتخبی از امالی باشد (بهتر بود آقای اشکوری فهرستنگار محترم به جای پرداختن به حواشی این نسخه مهم، توضیح بیشتری در مورد این متن می آورد و دقیق تر کتاب را معرفی می کرد)؛ خط: نسخ معرب، کان نصر بن محمد بن هبة الله بن حسن معروف به ابن ابی الشوک بزاز، تا اواخر سال 584 (پایان جزء اول) و اوایل جمادی الثانی 586ق (پایان کتاب)؛ در پایان یادداشت مقابله کتاب در دهه (چندم؟) از شهر الله الاصب سال 586، ظرائفی که کاتب در کتابت نسخه به کار برده در خور مطالعه دقیق است و می توان بخشی از سیر تحول خط نسخ و سبک رسم الخط قرن ششم را از آن استخراج نمود، سرلوح لاجورد و طلائی که در آغاز هر دو جزء اول امضای مطالعه کتاب توسط مکی بن محمد بن شمس الدین از سلاله شهید محمد بن مکی قدس سره مشهود است، این امضا روی برگ 19 از جزء دوم نیز تکرار شده است، پایان جزء اول یادداشت دیگری است از جعفر بن شیخ عبدالعلی قرشی در سال 1233 در مشهد مقدس غروی، نیز یادداشت مطالعه محمد قرشی آل شیخ عبدالعلی آل شیخ علی بن مسعود با تصریح به این که یادداشت تاریخ دار قبل را برادر کوچکش نگاشته است، روی برگ 87 عبدالعلی میرزا (معمد الدوله) حاشیه ای زده بر نقل زجاجی «لعمری لقد کذب الزاعمون XX بأن القلوب تجانی القلوب / فلو کان حقاً کما یزعمون XX لما کان یشکو محب حبیباً.» و گفته: «و قریب من هذا المعنی ما قیل بالفارسیة: غلط است آنکه گفته که بدل ره است دل را به دل من ز غصه خون شد دل تو خبر ندارد. حرره معتمد الدوله [...] متخلص [عبدی]»، مصحح، در آغاز نسخه نیز چند یادداشت تاریخی جالب وجود دارد: 1- یادداشت فرهاد میرزا بدین عبارت: «هو، این کتاب امالی زجاج را حضرت؟ مستطاب اعتضاد السلطنه وزیر علوم دام اقبال العالی بمن تعارف کرده اند. و کان ذلك في يوم الاثنين خمسة ایام خلون من شهر ذي الحجة الحرام سنة 1289 هجری، و انا العبد العاصی فرهاد بن ولیعهد طاب ثراه في دارالخلافة طهران صانها الله عن الحدثان، جزء اول در صفحه 69 تمام شده که تاریخ کتابت کاتب سنه 584 هجری است. 2- ذیل یادداشت سابق چنین آمده: «این خط از مرحوم پدر ستوده سیر و الاکهر بزرگوارم طاب ثراه و اسکنه في بحابح الجنان مرحوم مبرور معتمد الدوله فرهاد ابن الولیعهد الأعظم اعلی الله مقامهما می باشد، و انا العبد عبد العالی المتخلص به عبدی الملقب بمعتمد الدوله. 3- معتمد الدوله ذیل آن مجدداً نگاشته: «727 هفتصد و بیست و هفت سال است که این کتاب را نوشته اند و چقدر خوش نوشته شده و در آن زمان خط به این صحتی و امتیاز و قاعده خیلی غرابت دارد، عبدالعلی». 4- «جناب محمود خان ملک الشعراء و سلطان البلغاء و النظراء ابن محمد حسین خان عندلیب ملک الشعراء ابن فتحعلی خان صبا ملک الشعراء ابن فتحعلی خان صبا ملک الشعراء کاشانی در شب یکشنبه 13 رجب 1311، 29 درجه جدی ر طهران بعرض اسهال برحمت ایزدی پیوست. هیئات لا یأتی الزمان بمثله XX أن الزمان بمثله البخیل. اللهم اغفره بفضلک و سعة رحمتک بحق محمد و علی و عترتها الطاهرین صلوات الله علیهم اجمعین آمین آمین». 5- «بسمه تعالی قد من الله علی الاحقر ریحان الله بن جعفر الموسوی بانتقال هذا الكتاب العتیق المعتر الذي هو من النفایس الثمينة في ربيع الأول سنة 1324» سپس مهر بیضوی وی با سجع «العبد ریحان الله

الموسوی) حک شده است. 6- «این کتاب شریف امالی زجاج را مرحوم مبرور اعتضاد السلطنه علیقلی میرزا ابن الخاقان فتحعلیشاه طاب ثراهما به پدر بزرگوارم مرحوم معتمد الدوله فرهاد میرزا ابن الملك الأعظم ولیعهد عباس میرزا نایب السلطنه بهادر خان طاب ثراهما تعارف نموده اند و بعد از فوت پدر بزرگوارم به ارث منتقل به این بنده گردیده چند روزی به عاریت نیز با ماست. حرره عبدالعلی میرزا معتمد الدوله المتخلص بعبدی ابن معتمدالدوله ابن الولیعهد طاب ثراهما» سپس مهر بیضوی «معتمدالدوله 1311» مشهود است. 7- ذیل یادداشت سابق معتمدالدوله افزوده: «در اول جزء ثانی از این کتاب مستطاب سرلوح لاجورد و طلائی خالص دارد که نهایت امتیاز و نفاست را دارد»؛ جلد: تیماج یشمی با تزئینات طلاکوب، 139-گ، 21 سطر، اندازه: 21/8 × 29/8 سم [ف: 6541]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 25131

خریداری از امرالله صفری؛ بی کا، بی تا [رایانه]

- الامالی فی الوعظ < الجلیس الصالح الکافی و الانیس الناصح الشافی

الأمالی فی کلام الله / علوم قرآن / عربی

al-amālī fī kalām-il lāh

باقلانی، محمد بن طیب، 338-403 قمری

(bāqellānī, mohammad ebn-e tayyeb (950-1013

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 389/3 -ف

نسخه اصل: اسماعیل صائب ش 428؛ خط: نسخ، کان احمد بن اسحق، تا: 27 ربیع الثانی 507ق، جا: شهر آذربانویی؛ 6گ (105-
111)، 13 سطر [فیلمهاف: 1-465]

الأمالی المطلقة / حدیث / عربی

al-amālī-l mutlaqa

قلقشندی، عبدالرحمن بن احمد، -871 قمری

(qalqašandī, “abd-or-rahmān ebn-e ahmad (- 1467

شامل سیزده «مجلس» از مجالس قلقشندی است که در جامع الازهر بر فرزندش محمد و جمعی از طلاب، حدیث املا کرده و خود این مجالس را نگاشته است. وی احادیث را به صورت مسند آورده و هر حدیثی را که از استادان خود شنیده، با ذکر سلسله سند، از استادش تا نخستین راوی حدیث، به تفصیل نقل می کند و پس از نقل حدیث، با سند خود، به تخریج حدیث از کتاب های حدیث مشهور می پردازد و درباره سند و دلالت حدیث بحث می نماید و کیفیت حدیث از نظر صحت و ضعف را بیان می کند. تاریخ مجلس اول از این مجالس،

سه شنبه 23 محرم 853 بوده، و مجلس دوازدهم در سه شنبه 12 ربیع الثانی 853 برگزار شده است.

آغاز: بسمله رب زدنی علماً قرأت علی الشیخ المسند الأضیل ابي محمد عبدالله بن محمد ابي بكر الهیتمی رحمه الله و هو أول حدیث قرأته و سمعته علیه ... ان رسول الله صل الله علیه و آله و سلم قال الراحمون یرحمهم الرحمن تبارک و تعالی ارحموا من فی الأرض یرحمکم من فی السماء هذا حدیث حسن أخرجه احمد و الحمیدی فی مسندیهما.

انجام: رکعتین قبل صلاة الصبح هذا حدیث صحیح أخرجه ابن حزيمة و الحاكم من طریق اللیث و أخرجه و الطبرانی ایضا أخرجه و النسائی من طریق ابي اسحق فوقع لنا عالیة بثلاث درجات من الطریق الأخيرة و وقع عند الطبرانی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1063 عکسی

آغاز و انجام: برابر نسخه اصل: کتابخانه چستریتی: شماره 3467؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 853ق؛ مصحح؛ در آن آمده: «مسودة الأمالی المطلقة من املاء الفقیر إلى عفوربه جل ذكره عبدالرحمن بن احمد القلقشندی الشافعی لطف الله تعالی به»؛ 36ص، 20 سطر [عکسی ف: 3-132]

امالی المفید و الصدوق (مختصر) / حدیث / عربی

(amāli-muḥaddith wa-ṣ-ṣadūq (muxtaṣar

؟ حلّی، علی بن حسن، ق 8 قمری

(hellī, 'alī ebn-e hasan (- 14c

وابسته به: الامالی = المجالس = امالی صدوق؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (311-381ق) الامالی = المجالس؛ مفید، محمد بن محمد (336-413ق) اسانید روایات و تواریخ مجالس و خصوصیات تاریخی امالی شیخ مفید و شیخ صدوق، در این کتاب حذف شده و در هر روایتی فقط به نام راوی آخر با نام امام اکتفا شده است. در این مختصر روایت های امالی مفید در بخش اول و روایت های امالی صدوق در بخش دوم آمده و تغییری در ترتیب روایتها داده نشده است. در مقدمه این مجموعه آمده است: «و بعد فانی عزمتم علی الجمع بین امالی الشیخ الأعظم المفید محمد بن محمد بن النعمان و امالی الشیخ الأعظم محمد بن بابویه علیهما الرحمة و الرضوان بحذف الأسانید و اذکر النبی أو الامام علیهما السلام الذي یروی عنه الخبر و ربما ذكرت بعض الرواة لتسهل علی قارئها و مستمعها ...»

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1600 و عکسی 1849 و عکسی 1850

آغاز: الحمد لله الذي انعم علينا بالایمان و هदानا إلى أحسن المذاهب و امتن الأديان و صلى الله على سيدنا محمد المبعوث بالفرقان؛ انجام: ثم نام علی فراشه و كنت قائمة في صحن الدار مهموما محزوناً ...، انجامه: «تمت أمالی شیخنا الأعظم الأزهد

ص: 846

الأعلم المفيد محمد بن محمد بن النعمان قدس الله سره بحذف الأسانيد على يد العبد الضعيف الفقير على بن حسن بن احمد بن ابراهيم بن مظاهر في ثاني عشر ذي القعدة الحرام من سنة خمس و خمسين و سبع مائة بالحلة السيفية بلد الجامعين عمرها الله بالصالحين من عباده و الحمد لله وحده و صلى الله على أطيح المرسلين سيدنا محمد النبي و آله الطاهرين غفر الله لكاتبها و لمن دعا له و اوالده و المؤمنين و المؤمنات بالمغفرة و الرضوان رب اختتم بالخير»

نام مؤلف به استناد فهرست عكسی مرعشی 265/5 ذکر شد؛ خط: نسخ نازيبا، كا: على بن حسن بن احمد بن ابراهيم بن مظاهر، تا: 12 ذيقعدة 755ق (پایان بخش اول)، جا: حله؛ افتادگی: انجام؛ در یادداشتی روی برگ اول استظهار شده که نسخه حاضر نسخه اصل باشد و تاریخ 755 (که در پایان امالی مفید دیده می شود) تاریخ تألیف باشد. این استظهار به مورد و احتمال می رود که کاتب نسخه علی بن حسن بن احمد بن ابراهيم بن مظاهر [زين الدين على بن حسن بن احمد بن مظاهر حلی از دانشمندان سده هشتم و شاگرد فخر المحققين است (رك الحقائق الراهنة 136)] خود اختصار کننده باشد، محشی با نشانی «اسدالله»؛ تملك: على بن محمد بن على الحسيني که از سيد عيسى بن محمد خريده؟ مهر: «شمس العلماء» (بيضى)؛ جلد: تیماج سبز، 227گ، 25 سطر، اندازه: 23 × 15/5 سم [ف: 4-401] و [عكسی ف: 265 و 267]

الأمالی النحویة علی المفضل الزمخشری = امالی ابن حاجب / نحو عربي

al-amāli-n ḥāwīya 'ala-l mufaddal-iz zamaxšarī = amāli-ye ibn-i ḥājib

ابن حاجب، عثمان بن عمر، 570؟ - 646؟ قمری

(ebn-e ḥājeb, o'smān ebn-e 'omar (1175-1249

تعليقاتی است که بیشتر آنها بر مفصل زمخشری و یا کافیه خود اوست. دو بخش دارد: عنوانها در بخش نخستین «قال ممليا» در بیشتر جاها و «قال الشيخ عبد القاهر في شرح المقدمة التي وضعها» در یکجا و «وقال ممليا معرضا على عبد القاهر» و «قال ممليا قول الحريري في الملححة» و «و سئل رحمه الله» و «قال قول ابن جنی» و «قال ممليا قول ابن الخشاب النحوی» و «قال الشيخ رحمه الله سألني بعض أهل العلم». در پایان این بخش آمده «و تحقق وجه امتناعه عقلا بما بينته و الله اعلم بالصواب فرغ من نسخ كتاب الامالی علی بن ابی بكر بن عمر في سلخ الشهر المبارك شوال سنة سبعمائة رحم الله لمن صنفه و لكاتبه و لمن نظر فيه و لمن دعا لهم برحمتك يا ارحم الراحمين». در آغاز بخش دوم آمده «وقال الشيخ ممليا بالقاهرة سنة ثلث عشرة على قوله تعالى انزل من السماء ماء...». از عنوان های این بخش بر می آید که مؤلف در 613 و 614 در قاهره بوده است، و در 618 و 622 و 623 در شام می زیسته و این کتاب را املا می کرده است. در پایان این بخش آمده: «و اعلم أن هذا الدليل حسن الا انه على خلاف قول الجمهور من الأدباء و الله اعلم بالصواب، تم ما يتعلق بكتاب المفصل من الأمالی علی یدی صاحبه علی بن احمد الکرمانی فی منتصف ذي القعدة سنة سبعمائة حامدا مصليا مالکه و صاحبه محمد صادق الخطيب (با مهر: بنده آل محمد صادق)، سپس در 4 ص آمده، مسئله غریبة نحویة فيها ثمانية و نيف و خمسون وجها تصنیف ابی القسم الحسين بن الوليد بن النصر المعروف بابن العريف رحمه الله: أن الضارب الشاتم والده كان زيد يجوز أن ينتصب الضارب ... علی مذهب المبرد والله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب» قال ابن الحاجب رحمه الله و قد سئل عن قول الشاعر في فتی علی الطلاق بشهر قبل ما بعد قبله رمضان ... و ذلك في شعبان و هذه المسئلة منقولة من خطه هذه قاسم «لا» اعلم أن «لا» في الكلام علی ثلاثة اوجه ... و اما ان ينفي الاسم و هي اما عامله.» (دانش پژوه)

آغاز: بسمله. حمدله. قال الشيخ الإمام العلامة جمال الدين ابوعمرو بن الحاجب رحمه الله ممليا بدمشق سنة سبع عشر و ستمائة على قوله تعالى تقتالونهم او يسلمون للرفع فيه ...

انجام: و تحقق وجه امتناعه عقلا بما يتنبه والله اعلم بالصواب

چاپ: محقق: عدنان صالح مصطفی، دوحه، 1406ق، 337ص.

[فهرست دار الكتب (چاپ 1345 ق) ج 79/2؛ خدیویه ج 24/4؛ بغیة الوعاة چاپ محمد ابو الفضل ابراهیم 134/2-135؛ كشف الظنون 162]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6231

خط: نسخ، کا: علی بن ابی بکر بن عمر، تا: 700ق؛ مهر: «عبده اسماعیل»؛ کاغذ: سمرقندی، 85، 17 سطر (8×12)، قطع: بغلی، اندازه: 17×12سم [ف: 16-222]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1798/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز لبه دار [ف: 5-366]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 548/2

-طباطبائی آغاز: و ما تحته جميعا ..... و قال ايضا ممليا بدمشق سنة 623 قوله في المفضل الكلمه هي اللفظة الداله على معنى مفرد بالوضع ... ان قيل كيف يصح انقسامه إلى نفسه و إلى غيره فالجواب ان المنقسم المسمى لانفس اللفظ؛ انجام: فقلبوا الفتحة كسرة فانقلبت الواو ياء و الله اعلم بالصواب. تمت الأمالي المفرقه على المفصل و بالله التوفيق.

بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکى، 50گ (21-71ر)، قطع: خشتی، اندازه: 14×20 سم [ف: 22-253]

امالی و کسکول الادب / گوناگون عربی و فارسی

amāī va kaškūl-ol adab

حائری سنقری، محمد علی بن حسن علی، -1378

ص: 847

(hā' erī sonqorī, mohammad 'alī ebn-e hasan 'alī (- 1959)

کشکولی است شامل فواید متفرقه از علوم مختلف همچون علم احجار و منطق و فقه و اصول و صرف و نحو و علم الحدیث، تجرید، حروف و اعداد، تفسیر، علوم غریبه و گردآوری احادیث در موضوعات اخلاقی. در قسمت عطف نسخه به خط مؤلف نام کتاب به صورت فوق آمده ولی در صفحه اول بخط دیگر نام کتاب «امالی العلوم» ثبت شده است. از جمله مباحث کشکول بحث مفصلی است در قبح ریش تراشی و حرمت آن و بحث مبسوطی در رد مادیین.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 782

آغاز: رساله ملحمة الحجر بسملة الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ... اما بعد انتخابیست در جواهر نامه مشتمل بر 12 باب، باب اول در معرفت الماس باب دوم در معرفت یاقوت باب سیم در معرفت لعل ... در ذکر تولد احجار و آن از لطافت انجم متولد است؛ انجام: فمن لم يشكر والديه لم يشكر الله وامر باتقاء الله وصلوة الرحم فمن لم يصل رحمه لم يثق بالله عز وجل

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای با ترنج و سر ترنج، 194 گ، 20 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف] مخ: 1-60]

- الامام < معرفة الامام

الامام / کیمیا / عربی

al-imām

جابر بن حیان، 120-198؟ قمری

(jāber ebn-e hayyān (739-814

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3467/51

آغاز: بسملة. حمدله. وصلواته علی سیدنا محمد ... و کتابی هذا قد ذكرت فيه شرح النحاس وحده فنقول؛ انجام: يخرج في الروباس سبعون فضة

مقاله شخصت و هشتم است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یک لائی قرمز، 2 گ (76-77ر)، اندازه: 15/6 × 23/2 سم [ف: 6-452]

امام ابی عیسی الترمذی / تراجم / عربی

الامام الثاني عشر / كلام و اعتقادات / عربي

al-imām-ut tānī aṣṣar

حسینی شهشهانی، محمد بن عبد الصمد، -1287 قمری

(hoseynī ṢahṢahānī, mohammad ebn-e 'abd-os-samad (1870

آیات و احادیث مربوط به حضرت حجت (علیه السلام) در چند «باب» و هر کدام در چند فصل» گرد آورده شده است. احادیث با ذکر مصدر و سند آمده و توضیحات مؤلف پس از احادیث با عناوین بیان» ذکر می شود. این کتاب جامع آیاتی است که درباره حضرت مهدی تأویل شده و روایات بسیاری که درباره آن حضرت نقل شده و مجموعه مفید و ارزنده ای است در موضوع خود و انتساب آن به شهشهانی بنا به نوشته روی برگ اول همین نسخه است و از جهت خط و کاغذ و جلد شبیه به کتاب های وی می باشد که دیده شده است. فهرست «باب»هایی که عناوین آنها در این نسخه آمده چنین است: 1. اثبات امامته (علیه السلام)؛ 2. وجوده (علیه السلام)؛ 3. فیمن رآه (علیه السلام)؛ 4. ذکر السفراء الأربعة؛ 5. فی انه الا بدله من غیبه؛ 7. الاخبار الدلالة علی أن له غیبتان؛ 8 فی جملة من أوصافه و سیرته.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4860

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... کتاب فی الامام الثاني عشر القائم المهدي عليه الصلاة والسلام وفيه أبواب؛ انجام: و لعل الصحيح الحسيني مكان الحسين عليه السلام في جميع ما تقدم

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج نیلی، 228 گ، 24 سطر، اندازه: 16/5 × 25 سم [ف: 13-48]

الامام الحجة (قصيدة في) / شعر / عربي

(al-imām-ul hujja (qaṣīdat-un fī

دو بیتی هایی است مختلف الوزن و اللفظ با ردیف یاء و الف، در علائم ظهور حضرت حجة بن الحسن (علیه السلام) و بعضی معجزات و کرامات و نشانه های آن حضرت و داستان بعضی از افرادی که خدمت وی رسیده اند.

مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: 99

آغاز: و ينزل المسيح من السماء العلى XX بسطح بيت الله من سلم بالسفلي / ينزل عليه السلام بخضرنا بالهدى XX إلياسنا انهم نقيا

خط: نسخ، بی‌ک، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تاریخ 1261 در حاشیه صفحه ای دیده می‌شود، سطرها چلیپا، با توضیحاتی به فارسی بین سطرها یا در حواشی، مجدول؛ 156 گ، 8 سطر، اندازه: 10×20 سم [ف: -73]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2429

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 7-37]

ص: 848

امامان صعده و صنعا / تراجم اردو

emāmān-e sa'de va san'ā

عرشى حيدر آبادى، ابوالمحامد، ق 14 قمرى

(Caršī heydar-ābādī, ab-ol-mahāmed (- 20c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11954/1

خط: نستعلیق هندی، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14 [مختصر ف: 81]

- الامامة < مسائل في الامامة في خمسة اصول

- الامامة < جوابات المسائل الجارودية و الزيدية

- الامامة < معارج الاصول

- الامامة < اجوبة مسائل في الامامة

- الامامة < جامع العبارات في الخلافة و الوصاية و الولاية

- امامت < كامل بهائى

- امامت < اصول دين

- امامت و اثبات امامت

- امامت < بديعيه

- امامت < يوحناييه

الإمامة = دلائل الإمامة = نوادر المعجزات في مناقب الأئمة الهداة / كلام و اعتقادات / عربى

al-imāma = dalā'il-ul imāma = nawādir-ul mu'jizāt fī manāqib-il a'immat-il huda

طبرى آملی، محمد بن جریر، ق 5 قمرى

(tabarī āmolī, mohammad ebn-e jarīt (- 11c

کتابی است در احوال و معجزات معصومان که از حضرت فاطمه (سلام الله علیها) آغاز می کند سپس به امام حسن تا امام قائم ادامه می یابد. این کتاب به محمد بن جریر بن رستم طبری آملی نسبت داده شده است. نخستین کسی که آن را بدین نسبت خواند علی ابن طاوس است (589-664) که در تألیفات خود از نسخه ای از آن نقل می کند که بر خلاف نسخه های کنونی نام مؤلف را در آغاز داشته است و مطالبی دیگر نیز از آن نقل می کند که نسخه های امروزین آنها را ندارد. سپس سید هاشم توبلی بحرینی (1107) است که از این کتاب به عنوان «الامامة» نقل می کند. چون کسی که این کتاب به او منسوب است، هم نام طبری تاریخ نگار بزرگ (224-310ه) است و در عین حال روایت هایی در آن است که از استادان شیخ طوسی (385-460) و نجاشی (-450) نقل شده است و مؤلف را در قرن پنجم نشان می دهد و نیز روایاتی در بر دارد که مؤلف را در قرن سوم نشان می دهد. از این روی در الذریعه (ج8 ص 241-247) به چند محمد بن جریر طبری قائل شدند و مؤلف این کتاب را معاصر طوسی شمردند و نظریه ای را که این «دلایل الامامة» را از تألیفات قرن هفتم می شمرد باطل می دانند. این کتاب مرتب بر دیباچه و 13 «باب» است. دیباچه در بیان لزوم حجت است. در مقدمه سبب تألیف را چنین آورده و کتاب را چنین توصیف نموده است: «و اختاروا ائمتهم بعد النبي (صلی الله علیه و آله) و عدلوا عن من نصبه الله و رسوله و قالوا اليهم بمشاكلتهم اياهم في النقص و قلة الفهم لينالوا من دنياهم و لما رجوهم من الارتقاء الی درجتهم الدنياویه بعدهم و احوهم عندهم محل الائمة الطاهرين المعصومين الكاملين القادرين الذين فصلت (كذا) اليهم الامامة بالنصوصات انكروا معجزات الانمة في شريعة نبينا (صلی الله علیه و آله) خصوصاً لئلا يطالب احدهم باقامة معجزات و اظهار برهان و دليل و ارادوا اطفاء نورالله بافواههم و ابی الله الا ان يتم نوره ولو كره المشركون فلما وجدت ذلك حاولت ان اولف مما اظهره من المعجزات و اقامه من الدلائل و البراهين مما سمعته و قرأته في كتاب مقصور على ذكر المعجزات و البراهين ليسهل حفظها و بلوغ ما اورده فيها من احاديث عجيبة هايله مهوله فانها من المشكلات التي يتهاوت فيها العقول لكونها من المعضلات لا يحتملها الا مؤمن امتحن الله قلبه اللایمان و جمعت من كتب شتى من مناقبهم و علومهم و احتجاجاتهم التي لا تستغني عنها الطالب للحق و الراغب فيه زلفه الی الله و ابتغاء لمرضاته و تقربا الی صاحب الحضرة العلية الامامية المرتضوية صلوات الله علی مشرفها».

آغاز: الحمد لله الذي نور قلوبنا بهداية محمد و شرح صدورنا بولاية على ... اما بعد فان الله سبحانه و تعالى لما ابدى العالم و ذرا الناس و بسط لهم ارزاقهم ...

انجام: يا مفضل انت و أربعة و أربعون رجلاً تحشرون مع القائم عليه السلام و انت على يمين القائم عليه السلام.

چاپ: نجف، مطبعة الحيدرية، 325ص، 1946 و 1963م.

[سزگين 540/1 ؛ لسان الميزان 1030/5 ؛ معجم المؤلفين 146/9]

1. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 1631/2

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه امام جمعه زنجان؛ خط: نسخ، کا: کمال الدين حسين بن محمد بن عماد حسینی استر آبادی، تا: با تاریخ 958ق؛ افتادگی: انجام؛ 30ص (559-628) [عکسی ف: 5-67]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 8149/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: ولی بن محمد، تا: قرن 11؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی با برگردان، 37 گ (206 پ - 242 پ)، 23 سطر، اندازه: 19×29/5 سم [ف: 3-190]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5138/152

آغاز: حدثنا ابو الحسين بن محمد بن هرون بن موسى التلعكبرى قال حدثنا عن المفضل بن عمر الجعفي عن جابر الجعفي عن سعيد بن المسيب قال لما قتل الحسين بن علي ورد نعيه الى المدينة وورد الاخبار... قال فخرج عبد الله بن عمر الخطاب صارخا من داره الاطما وجهه شاقا جيبه؛ انجام: تمت كتابة العهد در بلدة دار

ص: 849

المومنين حيدر آباد حسب الحكم نواب علامي فهامي شيخ الاسلامي صاحب مجموعه سواد اعظم بجهت تذكر خاطر شريف مرقوم شد
و انا العبد الراجي الى رحمة ربه الغني محمد رضا بن مالك الأشتري النخعي القزويني الاخباري و كان ذلك في أواخر شهر رجب من
شهور سنة 1057 راقمه محمد رضا بن مالك الاشتري

خط: نستعليق، كا: محمد رضا بن مالك الأشتري النخعي القزويني الأخباري، تا: رجب 1057ق، 2گ [ف: 15-209]

4. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: 96

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 74گ، قطع: بیاض رقی [چند نسخه -ف: 322]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3651-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 2-210]

5. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3960/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: علوان یاسین، تا: قرن 13؛ مصحح؛ مهر: کتابخانه ضیاء الدین نوری (بیضی)؛ 49گ (1پ -49ر)، 19
سطر، اندازه: 15 × 20/5 سم [محدث ارموی مخ: 3-1632]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1923

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج صادق، تا: 2 ذیقعه 1262ق؛ واقف: فهرستی، در تیر 1310؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه،
72گ، 15 سطر، اندازه: 15 × 10 سم [ف: 5-145]

7. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7655

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1262ق [الفبائی: -252]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 33321

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابو محمد حسن بن علی غفاری، تا: 28 ربیع الثانی 1308ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1384؛ کاغذ: نخودی آهار
مهره، جلد: تیماج سبز تیره، 39گ، 21 سطر، اندازه: 15/5 × 22سم [اهدائی ف: 2 اخبار 2-778]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2974

آغاز: القاضي ابوبکر محمد بن عمر الجعابي قال أخبرنا ابو عبدالله محمد بن العباس بن محمد بن ابی محمد يحيى بن المبارک اليزيدي
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: حسن بن مهدی الطباطبائي؛ مهر: «حسن الطباطبائي» (بيضى)؛ جلد: تیماج قرمز،
160گ، 25 سطر، اندازه: 21 × 31 سم [ف: 8-153]

10. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1996/4

نسخه جای گفتگو چهار بخش اول «دلایل الامامة» را در بر دارد که در نسخه چاپ نجف برابر ص 1 تا 93 است: الف- اخبار الزهراء
فاطمه (سلام الله عليها) گ 85 تا 108 برابر ص 1 تا 85 چاپ نجف این نسخه یک صفحه آغازین را بیش از چاپ نجف دارد یعنی نسخه
چاپی ناقص است، ب اخبار الحسن (عليه السلام)، ج- اخبار الحسين (عليه السلام)، د- اخبار علي ابن الحسين (عليه السلام)؛ بی کا، بی
تا، کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج قهوه ای یک لا لت آخر ضریبی به سه ترنج ته تیماج زرد، ابعاد متن: 9 × 17، اندازه: 21 × 14/5
سم [ف: 11-42]

11. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 523

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد بن صالح غروی، بی تا، جا: طوس؛ دارای علامت «بلغ قبالا»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا،
69گ، 17 سطر (9 × 12)، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 5-1539]

الإمامة (ارجوزة) / كلام و اعتقادات / عربی

(al-imāma (urjūza

قاسمی، حمیدان بن یحیی، ق 6 قمری

(qāsemī, hamīdān ebn-e yahyā (- 12c

در این ارجوزه که دو بیست و بیست بیت می باشد، اعتقاد زیدیه در موضوع امامت و ادله بر آن و جلالت شأن ائمه، بررسی شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7407/8

آغاز: أحمدہ حمد امریء موحد XX مقدس منزہ ممجد / مستمسک فی دینہ بأحمد XX و بالوصی ذی التقی و السؤدد؛ انجام: و علم علیهم
مع النبی XX اسنی الصلاة و السلام الأیطیب خط: نسخ، کا: حسین بن قاسم بن حسین الداعی، تا: 1336ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5گ
(133-137پ)، اندازه: 17 × 25 سم [ف: 19-206]

الإمامة = النصيرية في الإمامة = بحث در امامت = الوجيزه النصيرية / كلام و اعتقادات / عربی

al-imāma = an-naṣīriyya fi-l imāma = bahs dar emāmat = al-wajīzat-un naṣīriya

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 -1274

اهدا به: مجدالدین شهاب الاسلام علی بن نام آور

و جیزه ای است کاملاً کلامی در امامت که به خواهش علی بن ناما مور یا نام آورد تألیف فرموده و نویسنده در ضمن از قلت بضاعت علمی و عدم مهارت خود نالیده و از خوانندگان در قبال زلت ها و لغزش های خود تقاضای بخشش کرده است. مشتمل بر 3 «فصل»: 1. ينبغي أن يعلم أن لكل مسألة موضعاً معلوماً من العلم ... 2. ثم اعلم ان الكلام في الأمامه مبني على خمس مسائل ... و تلك الكلمات: ما، و هل، و لم، و كيف، و من؛ 3. غيبة الامام

ص: 850

الثاني عشر و طول مدته. فصل دوم طولانی تر و مهمترین قسمت رساله است که در پنج مسئله خلاصه شده، بدین ترتیب: مطلب ما، مطلب هل، مطلب لم، مطلب کیف و مطلب من. مقصود از طرح و حل این سؤالات بحث درباره ماهیت امام، آیا امام باید در هر زمانی باشد یا خیر، علت وجود امام، کیفیت و صفات لازمه در امام، و چگونگی تعیین شخص امام است. مدرس رضوی گفته که این رساله به فارسی ترجمه شده و عکس آن در دانشگاه تهران است. ولی در فهرس نسخه های عکسی دانشگاه یافت نشد.

آغاز: الحمد لله واسع الرحمة و سابغ النعمة و الصلاة على محمد شافع الأمة و كاشف الغمة و آله أولى العصمة و ذوی الحكمة و بعد، فقد التمس منی من هو أوحده زمانه و أفضل أقرانه ... على بن نامور ... تحرير رسالة و جيزة في معرفة الركن الثالث من أصول الدين و هو الكلام في إمامة الأئمة الطاهرين عليهم السلام بحسب ما يقتضيه الأنظار و يرتضيه العقول دون ما استفيد من المسموع و المنقول و ذلك بحسب ظنه

انجام: و أما سبب غيبته فلا يجوز أن يكون من الله و لا منه كما عرفت فيكون من المكلفين و هو الخوف الغالب و عدم التمكين و الظهور يجب عند زوال السبب إذا وينا بما.. فلنقطع الكلام حامدين الله تعالى على آلائه مصليين على محمد سيد انبيائه مسلمين على خير اوليائه و اصفياه داعين لجميع المؤمنين و المؤمنات ملتسمين من الناظر فيه اصلاح خلل وقع نظره عليه مستغفرين جميع ما كره الله و هو حسبنا و نعم المعين و الحمد لله رب العالمين.

چاپ: این کتاب در 1335 خ. در یادبود هفتصدمین سال خواجه به کوشش محمد تقی دانش پژوه چاپ شده است.

[الذريعة 336/2؛ ریحانة الادب 179/2؛ احوال و آثار خواجه نصیر 298]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4013/12

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف در فهرست نیامده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 5 صفر 685ق؛ کاغذ: سمرقندی، 73-78، 21 سطر [ف: 11-18]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3899/3-ف

نسخه اصل: الهیات مشهد 568 [در فهرست الهیات مشهد چنین رساله ای در این مجموعه معرفی نشده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 762ق [فیلمها ف: 2-277]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 3459/1

خط: نسخ، کا؛ شریف محمد شریف بن بابا جان حسینی مالک نسخه، تا: 12 رجب 972ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای، 14گ(1-14)، 23 سطر (4×12)، اندازه: 10×18سم [ف: 11-2466]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6710/14

خط: نستعلیق ریز، کا: نصیر الدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن 11 کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی مقوایی

درون سرخ با لولا، 1گ (59پ-60پ)، 42 سطر (13×23)، قطع: رحلی، اندازه: 20×31سم [ف: 16-338]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1356/14

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-170]

5. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4681/13

آغاز و انجام: برابر خط شکسته نستعلیق، کا: محمد قاسم بن بهزاد، تا: قرن 11؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن زرد سیر، 2گ (36پ-38پ)، اندازه: 16/6×25/2 سم [ف: 8-25]

6. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 5283/57

آغاز و انجام: برابر خط نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 3گ (148پ - 150پ) [ف: 16-195]

7. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5138/93

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 1گ (367) [ف: 15-175]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12589/3

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ نشان وقف «وقفه عامه»، متن وقف نامه ای از «ابو الفضل» برای اولاد خود به سال 1271 در انجام کاغذ: شرقی، 2گ (7پ-8پ)، 43 سطر، اندازه: 15/5×29 سم [ف: 31-676]

9. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: 237/29

بی کا، تا: قرن 11؛ قطع: ربعی [نشریه: 6-694]

10. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: 74/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 7گ، 21 سطر، اندازه: 8×18سم [ف]

11. همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 1187/65

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 یا 11؛ با سر لوحهای زرین؛ کاغذ: اصفهانی نازک، 5 گ (282-286)، 24 سطر (10 × 20)، اندازه: 17 × 27 سم [رشت و همدان: ف-1479]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10882/3

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن شاه محمد استر آبادی، تا: 1006ق؛ کاغذ: شرقی نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکى، 5 گ (22ر-27ر)، 19 سطر، اندازه: 11 × 19 سم [ف: 27-302]

13. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 552

آغاز: برابر؛ انجام: هو الخوف الغالب و عدم التمكن و الظهور يجب عند زوال السبب

خط: نستعلیق، کا: شاه محمد بن زین العابدین، تا: جمادی الثانی 1042ق؛ مزیل بمقاله از خواجه در عقاید مجالس المؤمنین؛ واقف: فهرستی؛ 7 گ، 22 سطر، اندازه: 14 × 24 سم [ف: 4-111]

ص: 851

14. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1340/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شفیع بن مرحوم محمود الجنابذی، تا: جمعه 20 صفر 1043ق؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، 211گ، 15 سطر (7×15/5)، اندازه: 23×13/5 سم [ف: 3-402]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1219

آغاز: قال المولی الامام المحقق المکمل.. انجام: برابر

خط: نسخ ریز، بی کا، تا: 1046ق؛ اولین صفحه نسخه نابجا در جای دیگر یعنی (صفحه 502) از مجموعه صحافی شده و شماره گذاری صفحات مجموعه نیز بر طبق همین صحافی غلط انجام یافته است؛ کاغذ: فرنگی نازک و کهنه، جلد: تیماج مشکی، 23 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 25×12/5 سم [ف: 4-153]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 255/25

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: 17 ربیع الثانی 1056ق، کاغذ: شرقی نخودی، جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 9گ (191-1200)، 23 سطر، اندازه: 25/5×13 سم [ف: 1-287]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1830/11

آغاز و انجام: برابر کا: محمد میر حسین استرآبادی، تا: 1058ق؛ جلد: تیماج قرمز، 11ص (42-52)، قطع: رقعی مستطیل، اندازه: 18/5×10/5 سم [ف: 9-461]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14709/16

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: اسحاق بن نوروز شولستانی، تا: 1059ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 4گ (193پ - 196ر)، 23 سطر، اندازه: 17/5×12 سم [ف: 37-245]

19. تهران: ادبیات، شماره نسخه: 70/1 - د

خط: نسخ، کا: ابوطالب بن محمد هاشم بن عبدالله بن رحمة الله حسینی نجفی فعال، تا: سه شنبه 21 محرم 1072ق؛ از روی نسخه خوانده شده بر شیخ مقداد سیوری و دارای اجازه قرائت از همو به خط او در 11 رجب 825 برای خود نوشته و با همان نسخه و نسخه دیگر مقابله کرده؛ کاغذ: سمرقندی فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 249گ، اندازه: 17/5×13 سم [ف: 1-33]

20. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه:

2611/19 نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کان عزیز الله بن عبدالعلی فراهانی، تا: با تاریخ 1074ق؛ 14 ص (121-134) [عکسی ف: 7-207]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 6123

خط: مختلف، بی کا، تا: 1094ق [الفبائی: -66]

22. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22516

آغاز: بسمله حمد له قال الشيخ ابو جعفر محمد بن علی؛ انجام: فی ذلک ورسم لهم المرسوم ونهاهم عن القبایح

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

23. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23846

آغاز: بسمله الحمد لله وبعد فقال المحقق؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

24. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 293/39

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 4گ (121 پ - 124 پ)، 24 سطر (18/5 × 12/5)، اندازه: 18/5 × 24 سم [ف: -201]

25. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6853/23 - 35/33

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 11 ربیع الاول 1102ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج دورو، 4گ، 25 سطر، اندازه: 15/5 × 29 سم [ف: 1-491]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 280/3

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: یک شنبه 18 جمادی الثانی 1182ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه ای، عطف تیماج تریاکی یک لا پیاضی، 30 سطر (7 × 15)، اندازه: 8 × 17 سم [سنا: ف: 1-138]

27. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8596/4

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: میانه های شوال 1182ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، 12گ (100 پ - 111 ر)، 5 سطر (5 × 10)، قطع: بغلی [ف: 169-17]

28. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 966/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ چلیپا، بی کا، تا: آخر ذیحجه 1232ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، 8گ (2پ-10پ)، 12 سطر، اندازه: 10×15سم [ف]:
[231-2]

29. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 408/5

آغاز و انجام: برابر کاتب: عبدالرحیم بن عزیز دونایی نوری، تا: 1235ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، اندازه: 16×22 سم [ف:-227]

30. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5911/13

بی کا، تا: 1243ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایی، 14ص (143-157)، 18 سطر (8×14)، قطع: ربعی، اندازه: 14×
20 سم [ف: 148-16]

31. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 77/21

آغاز: برابر؛ انجام: داعین لجمیع المؤمنین و المؤمنات ملتمس من الناظرین فیہ اصلاح و خلل و هو حسبی خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم
حسینی تقریشی، تا: 1263ق؛ جلد: چرم سبز، 2گ (68-69پ)، 33 سطر، اندازه: 21/5×34/5 سم [مؤید: 3-630]

32. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4786/2

ص: 852

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 1285ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 9گ (122 - 30ر)، 16 سطر، اندازه: 15×21/5سم
[ف: 12-351]

33. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 9646

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی، تا: 1296 ق [الفبائی: -66]

34. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15202/2

خط: نستعلیق، کان محمد بن ابي القاسم بن محمد بن عبدالله بن محمد رفیع بن اسمعیل بن محمد مهدی بن میر شاهمیر ملقب بشهاب الدین حسینی، تا: پنج شنبه 20 ربیع الثانی 1297ق؛ مصحح، محشی، در پایان، اشعاری از جامی و صدقی آمده؛ کاغذ: فرنگی، 4گ (78-81)، 25 سطر، اندازه: 10×16 سم [ف: 38-599]

35. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12337/1

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد باقر بهاری همدانی، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، 10گ (1-10)، 16 سطر، اندازه: 6×11سم [ف: 31-223]

36. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 4655/23

آغاز: برابر؛ انجام: و ملتسمین من الناظر فیه اصلاح خلل یقع نظره علیه.. خط نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، بی تا؛ کاغذ: فستقی آبی، 3گ (154ر-156پ)، 22 سطر، اندازه: 14/6×18/5 سم [ف: 7-459]

37. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 16913/70

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا [ف: -47]

38. اصفهان؛ مکتبه الزهراء؛ شماره نسخه: 232

خط: نسخ، بی کا، بی تا، 4گ، 25 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: -142]

39. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: 17/25

بی کا، بی تا [نشریه: 5-273]

40. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/27

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، همانند شماره 255 همین کتابخانه؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5گ (196-200ر)، اندازه: 18/5×30

سم [ف: 18-202]

41. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 7437/3

بی کا، بی تا، کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای یک لا، 16 گ (23-138)، اندازه: 15/5×10/5 سم [ف: 3-190]

42. مشهد؛ رضوی، شماره نسخه: 551

آغاز: پس از تسمیه: هذه رسالة في الامام تصنيف مولى السعيد؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ بطور چلیپا، مجدول، مذهب؛ واقف: نائینی؛ 2 گ، اندازه: 43×26 سم [ف: 4-111]

43. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14292/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، قهوه ای عطف و گوشه گالینگور مشکی، 21 گ (9-30 ر)، 17 سطر،

اندازه: 19×12 سم [ف: 38-417]

44. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 536/2 - طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه ای حاشیه و عطف و اندرون جلد تیماج به رنگ قرمز، 7 گ (20 پ-27 ر)،

قطع: رقعی، اندازه: 19×10 سم [ف: 22-244]

45. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8/29 خونی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد رنگ، 377 ص (1-377)، 23 سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه:

13/3×26/2 سم [ف: 7-18]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imāma

طبری، حسن بن علی، ق 7 قمری

(tabarī, hasan ebn-e 'alī (- 13c

وابسته به: کامل بهائی = کامل السقیفه؛ طبری، حسن بن علی (-7) متن از عماد الدین حسن فرزند علی طبری مازندرانی همروزگار خواجه طوسی (د: 672/1273م) که کتابی در امامت به نام «کامل بهائی» به دستور بهاء الدین محمد (الذریعه) نگاشته است. تحریر آن از واعظ کاشانی، رضی الدین عبدالملک شمس الدین اسحاق فرزند فتحان واعظ قمی کاشانی که می گوید این کتاب کامل بهائی) میان شیعیان متداول بود ولی چون بیشتر کتاب و روایت هایش عربی بود، آن را به فارسی ترجمه کرده و ضمیمه متن گردانیده و دیباچه ای بر آن افزوده است. پس این ویرایش در بر گیرنده متن کار طبری از دیباچه تا پایان و ویرایش واعظ کاشانی، در پایان حدیث ششم از یک مراسم عروسی یاد می کند: مصنف این کتاب حسن بن علی بن محمد بن الحسن الطبری المازندرانی می گوید، در 673 در شهر اصفهان در عشر محرم روز دهم، به وقت زوال ... که به عروسی می خرامیدند. (احمد منزوی)

آغاز: سبحان یکی پادشاهی که بساط عظمت او در اوهام انس و جان نگنجد که ولا یحیطون به علمای کیفیت و کمیت در عتبه جلال او موهوم و ممکن نباشد ... حمدنا معدود و ثناء نا محدود مرواجب الوجود مطلقى است که مبدع بدایع

[الذریعة 252/17؛ فهرستواره منزوی 127/9]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 841/2

آغاز: یعصمک من الناس وقوله تعالی فمن یتوکل علی الله ... و امثال آن و دلیل دیگر بر آنکه رسول (صلی الله علیه و آله) از ایشان خائف بود و

ص: 853

صلاح نبود و قتل و ایذاء ایشان که هر یک، انجام: بعد از نماز صلوات دهند بر محمد (صلی الله علیه و آله) و بر اولاد او علیهم السلام من یومنا هذا إلى یوم الدین صلوة تعصم ظهور الملحدين و ترغم انوف الجاهدين .. و ملاء السموات والارضین برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن آقا رضا زواری، تا: سه شنبه 5 صفر 1020ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: حاج سید سعید کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف میسن قهوه ئی، 18 و 17 سطر (4×13/5)، اندازه: 8×19 سم [ف: 3-1141]

2. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 868

آغاز: برابر؛ انجام: فان اذن لكم في وقتي الى حبيبه فادفونوني وان لم يؤذن لكم فاتوني الى مقابر المسلمين و خلافت او دو سال و سه ماه و بیست و دو روز بود بعد از آن به عمر انتقال یافت

خط: نسخ، کا: محمد علی بن یعقوب، تا: پنج شنبه رجب 1210ق؛ در این نسخه و در مقدم نام عبدالملک ... واعظ قمی کاشانی به عنوان مترجم کتاب ذکر شده است. بر بالای صفحه اول نسخه عنوان «مناقب الطالبین» آمده است؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 136 گ، مختلف السطر، اندازه: 18×22 سم [ف مخ: 1-205]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imāma

علوی حسینی، محمد بن مکارم، ق 7 قمری

(a'lavī hoseynī, mohammad ebn-e makārem (- 13c

تاریخ تألیف: 649ق رساله کوتاهی در اثبات امامت و افضیلت حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) به صورت پرسش و پاسخ بین مؤلف و یکی از دانشمندان اهل سنت.

آغاز: سپاس و ستایش آن خدای را که از مکحله عنایت بمیل حمایت سرمه هدایت در دیده دوستان کشید تا رمد جهالت و سیل ضلالت از طبقه حدقه ایشان دامن در کشید حدیقه حقیقت ایشان که آن را اول می خوانند به اصناف الطاف مترتب گردانید انجام: هفتم عظیم ترین ایشان بنزدیک خدای تعالی در روز قیامت از روی افزونی و مرتبت.

چاپ: با تصحیح طیار مراغه ای، میراث اسلامی، دفتر دوم، بکوشش رسول جعفریان، ص 508-526

[فهرستواره منزوی 128/9]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2358/1

آغاز: برابر؛ انجام: و مرگ دجال به دست عیسی باشد به فرمان خدای عزوجل و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج یک لا مشکى، 12 سطر، اندازه: 5/10×5/14 سم [ف: 5-]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3008/12 حاشیه

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: دوشنبه صفر 1045 تا 9 رجب 1049ق؛ جلد: تیماج مشکی، 5 گ (230 پ-234 ر در هامش)، 25 سطر، اندازه: 22×34 سم [ف: 8-190]

الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي

al-imāma

یمنی، احمد بن یحیی، 775-840 قمری

(yamanī, ahmad ebn-e yahyā (1374-1437

رساله کوتاهی است در خصوص امامت از دیدگاه علمای فرقه های گوناگون اسلامی و با عناوین «مسألة مسألة» نگارش یافته، و مباحثی در امر به معروف و نهی از منکر و حکم دارالاسلام و الکفر، بدان افزوده گردیده است.

چاپ: در مقدمة البحر الزخار مؤلف، به چاپ رسیده است.

[اعلام المؤلفین الزیدية، عبد السلام بن عباس: 206-213؛ البحر الزخار، صنعاء، 1409 هـ، مقدمه: 91]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13038/7

آغاز: مسئله لا تجب عقلا الإمامية: بل تجب لكونها لطفًا، قلنا: لا طريق إلى اللطف الخاص إلا السمع و العام كالمعرفة؛ انجام: قبل و دار البغاة و الخوارج، لنا قوله صللم، لا يحل لعين ترى الله يعصى فتطرف حتى تغير أو تنتقل.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، 4 گ (23 پ-26 ر)، 25 سطر، اندازه: 13/5×20/5 سم [ف: 33-86]

الإمامة = المبسوط في الإمامة / كلام و اعتقادات / عربي

al-imama = al-mabsut fi-l imama

جزایری، عبدالنبی بن سعد، -1021 قمری

(jazāyerī, 'abd-on-nabī ebn-e sa'd (- 1613

تاریخ تألیف: شب پنج شنبه 25 جمادی الأول 1013ق؛ محل تألیف: کربلا

این کتاب از مؤلفات معتبر در امامت و مشتمل بر نقد و نقض و احتجاج است. در چند «مقام»: 1. في مطلب ما في انه ما المراد من الامامة؛ 2. في مطلب هل المركبة في أن الإمامة واجبة ام لا، 3. في مطلب كيف، في بيان اوصاف الامام و شرائط الامامة؛ 4. في مطلب من، في بيان تعيين مصداق الأمام. خلاصه مقصود بیان: ماهیت امامت، انگیزه لزوم امامت، صفات امام، تعیین امام پس از پیغمبر (صلی الله علیه و آله).

آغاز: الحمد لله المانح للمعارف الخفية و الحافظ من رذائل العقائد الردية و نصلی علی المنزهین من العیوب الخلقية و الخلقية ...

چاپ: نجف، المطبعة الحیدریة، 1954م، 206ص

ص: 854

[الذريعة 329/2 و 111/11 با عنوان رسالة في الامامة و 53/19 شماره 280 با عنوان المبسوط في الامامة؛ معجم المؤلفين 200/6 ؛ معجم المطبوعات النجفية 298؛ فهرست عربي مشار 782]

1. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 7445

آغاز: برابر؛ انجام: و بفضحه في سره وعلانيته بمحمد و ذريته عليهم اكمل صلواته و اشرف تحياته

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، بی تا، پنداشته شده که نسخه به خط مؤلف است؛ کاغذ: آهار مهره نباتی، جلد: تیماج، 190گ، 15 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 11-37]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2470

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: محمد جواد بن علی بن کاظم بن جعفر بن حسین بن محمد بن احمد بن اسماعیل بن مؤلف عبدالنبي بن سعد الدين نجفی اسدی مشهور به جزائری، تا: دوشنبه 27 ربیع الاول 1359ق؛ مصحح؛ یادداشتی در این که نسخه حاضر از نسخه ای به خط سعد بن علی بحرانی نگاشته شده و یادداشت تصحیحی که در پایان آن نسخه بوده دیده می شود؛ 191ص [عکسی ف: 7-80]

الامامة / شرح حدیث / عربی

al-imāma

روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر، -1075 قمری

(rūqanī qazvīnī, mohammad sāleh ebn-e mohammad baqer (- 1665

مؤلف می خواست کتابی در امامت بنویسد بدین منظور مواضعی از نهج البلاغه را که درباره امامت بود، انتخاب و شرح نموده است. ترجمه و شرح نهج البلاغه از همین مؤلف به چاپ رسیده است.

[الذريعة 327/2]

قم: طبسی؛ شماره نسخه: 361

آغاز: بسملة الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله ... و بعد يقول المحتاج الى رحمة ربه الغني محمد صالح بن حاجي تاجر الغروي استخرت الله تعالى في تحرير كتاب في مقالة الامامة و ابانة المذهب الحق فيها؛ انجام: و قد كانت الصحابة يراجع رسول الله صلى الله عليه و آله في الأمور و تساله عما تسبهم عليها

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 133گ، 22 سطر، اندازه: 12/5×19/5 سم [ف مخ: 1-60]

al-imāma

حیدر علی بن شیخ جمال الدین، ق 11 قمری

(heydar 'alī ebn-e Šeyx jamāl-od-dīn (- 17c

مقاله ای است در اثبات عصمت ائمه (علیهم السّلام).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5910

آغاز: پس از تسمیه و تحمید و نام مؤلف: یا اخوان الدین و السالکین فی مناہج الیقین أن الذی حبانی اللہ تعالیٰ به من معرفته اصول الدین سیما بحث الإمامة التي هي عقیده کمل المحققین؛ انجام: كلما يكشف عن ذلك النصوص المتواترة الواردة عنهم صلوات الله عليهم اجمعين

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ پس از این ضمن 9 صفحه فوائدی است متفرقه که احتمال می رود از مؤلف باشد؛ واقف: نائینی؛ 8 گ، 31 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 4-111]

imāma

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، 947-1016 قمری

(fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 1608

آغاز: بسمله. از عدم نمودار محمد دهدار بجانب خلف ذریه طاهره امدالله تعالی بتوفیقه که چون مبالغه و تکرار در سؤال از معنی امامت و این که مراد بحسب حقیقت از امام کیست ... انجام: و یهدی من یشاء الی صراط المستقیم. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و عترته اجمعین و الحمد لله رب العالمین .

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4749/18

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ و نستعلیق، کا: طهماسب قلی، تا: 1057ق، جا: سورت هندوستان، تاریخ وفات خواجه محمد دهدار، خداشناسی یافته اند 1016 و در پایان نسخه آمده است: «به یک واسطه از خط مؤلف»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک لای قهوه ای، 6ص (165-160)، اندازه: 5/12×22سم [ف: 13-136]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10819/15

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: 1102ق، کاغذ: آهار مهره حنائی، جلد: تیماج عنابی لایی، 5 سطر، اندازہ: 24/5×12سم [ف: 324-

[11

3. تہران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3857/1-ف

خط: نسخ، بی کا، بی تا [فیلمہاف: 2-271]

امامت = مناقب المعصومین / کلام و اعتقادات / فارسی

emāmat = manāqeb-ol ma'sūmīn

ص: 855

حسینی مشهدی، ابوالمفاخر بن محمد بدیع، ق 11 قمری

(hoseynī mashadī, abol-mafāxer ebn-e mohammad badī (- 17c

تاریخ تألیف: 1093 ق در اثبات امامت امیر مومنان و فرزندان ایشان (علیهم السّلام) و نفی خلافت مدعیان جانشینی پیامبر (صلی الله علیه و آله) با استناد به آیات و روایات فریقین در هشت «باب» و «خاتمه»: باب 1. وجوب وجود امام و تعیین او از جانب پروردگار، دارای چهار فصل؛ 2. اختلاف

مردم در تعیین امام و اثبات امامت امیر مومنان (علیه السّلام)؛ 3. ابطال نص بر امامت عباس و بیعت او با علی (علیه السّلام)؛ 4. ابطال نص بر امامت ابوبکر؛ 5. معایب و مثالب خلفا؛ 6. ذکر فضایل خلفا در منابع اهل سنت و پاسخ آنها؛ 7. بیان بطلان اجماع بر خلافت ابوبکر؛ 8. مطاعن معاویه و عایشه؛ خاتمه: در اثبات امامت سایر ائمه اطهار (علیهم السّلام).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15743

آغاز: صدری و احلل عقدة من لسانی بمحمد خاتم الانبیاء والمرسلین بعد از گزارش ستایش شامه جان را از روایح مدح فوایح و تحیت سروری تقویت توان بخشید؛ انجام: گمراهانرا حشر بیم فرست XX زهدان را بهر اقلیم فرست. اللهم اسعدنا بنیل خدمته ... تمت الرسالة علی ید مؤلفه و الحمد لله سنة ثلث و تسعين بعد الالف من الهجرة النبوية

خط: نسخ، بی کا، تا قرن 11؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 259 گ، 17 سطر، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 26-

[107

الإمامة / کلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

شروانی، محمد بن محمد، ق 11 قمری

(šarvānī, mohammad ebn-e mohammad (- 17c

تاریخ تألیف: 3 ربیع الثانی 1062ق

مؤلف گوید که رساله ای از سید شریف حسن بن قاسم به دستم رسید که در آن از امامت بر مذاق شیعه که گویا شیعه زیدی باشد به تفصیل سخن رانده و خواستم که در برخی از موارد آن به شیوه مذهب خویش نکاتی را یاد آور شوم.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 22448/1

آغاز: بسملة الحمد لله الذي رفع منار الدين بالائمة الهادين المهتدين وقطع دابر الملحدين بحماية الذابين عنه الزابدين وهدانا بفضله إلى منهج الحق المبين ... وبعد فقد وقفت على الكتاب المشتمل على العجب العجائب الواصل من لدن السيد الشريف الحسين النسيب ذي

المجد الاثیل و الفضل الأثیل الحسن بن القاسم رفع الله به الدين قولاً و فعلاً و عاملاً بما هوله اهلاً و حقق لنا به ... ففهمت عند ما تأملت
مضمونه و وردت من مناهله عيونه فاجبت عمالاً بد منه من الجواب؛ انجام: و هو يهدي السبيل و السلام عليكم و رحمة الله و بركاته تم
الجواب على يد الفقير محمد بن الشيخ محمد بن الصوفي محمد الشرواني ...

خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ محمد ابن صوفی محمد شروانی شافعی، تا: 3 ربیع الثانی 1062ق؛ با نسخه اصل مقابله شده؛ جلد:
تیماج لایه ای قهوه ای، 3گ، 25 سطر (11×16)، اندازه: 21×15/5 سم [ف: 2-654]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imāma

فندرسکی، ابوالقاسم بن حسین، ق 11 قمری

(fendereskī, ab-ol-qāsem ebn-e hoseyn (- 17c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14637

آغاز: بسمله حمد یکه حامدان ملاء اعلی و ذاکران؛ انجام: به همین اکتفا نمودم تمام شد ... و علی آبائه الف تحیه و السلام

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1256ق [الفبائی: 66]

امامت = تحفه شاهی = رشحات / کلام و اعتقادات / فارسی

emāmat = tohfe-ye šāhī = rašahāt

قاضی زاده کرهرودی، عبدالخالق، ق 11 قمری

(qāzī-zāde karahrūdī, 'abd-ol-xāleq (- 17c

اهدا به: شاه عباس اول

گفتگو و مناظره کلامی است درباره خلافت و امامت بر پایه های اعتقادی مذهب شیعه با استفاده از ادله عقلی و نقلی، آیات کریمه و
احادیث اهل بیت (علیهم السلام) و روایات اهل سنت، که مؤلف با قاضی زاده رومی و ارودی در حضور شاه عباس صفوی (1037)
داشته و به دستور همان شاه آن مناظره را با افزودگی هایی با عبارتی نسبتاً منشیانه متضمن اشعاری فارسی نگارش داده است. از این مناظره
دو تحریر معرفی شده که در فهارس با نام های گوناگون آمده و خلط هم شده است که گاهی تفکیک را مشکل می کند یکی مختصر و
دیگری ظاهراً مفصل تر ولی دستمایه هردو همین گفتگوست.

مشمول بر مقدمه، دو قاعده و خاتمه نگاشت: مقدمه: در بیان معنی و مقصود از لفظ امام و بیان احتیاج به وجود وی؛ قاعده 1. مشتمل بر

سه منهج: منهج اول: در بیان آنکه فرقه ناجیه عبارت از شیعه اثنی عشریه است لاغیر، منهج دوم: در ذکر آیات و روایات صریحه الدلالة بر خلافت بی واسطه شاه ولایت و آن مشتمل است بر دو «لمعه»: لمعه اول: در بیان آیات داله بر مقصد، المعه دوم: در ذکر روایات مصححه در این باب، منهج سوم: در ذکر امامت حضرت ائمه طاهرین (علیهم السّلام)؛ قاعده 2. مباحثات واقع بین مؤلف و قاضی زاده ماوراء النهری در مجلس شاه عباس

ص: 856

صفوی مشتمل بر دو فصل؛ خاتمه: مشتمل بر مجملی از عقاید امامیه و در برخی نسخ مشتمل بر تلخیصی از کل کتاب است در دو «اشارت».

صاحب الذریعه به نقل از آیه الله مرعشی کتابی را با آغاز کتاب جای سخن به نام السراج المنیر به قاضی زاده رومی نسبت و احتمال خلط در این باره می دهد و نیز گوید شاید همان رساله بزرگ مؤلف باشد. آنچه تردید آور است اینکه رساله ای با عنوان «امامت» و بعضا با نام های دیگر که در توضیح آن دارد دارای 1 «مقدمه» و 1 «قاعده» و خاتمه است با این رساله یکی است و یا این که اثری دیگر است. منزوی در فهرستواره (128/9) یکی دانسته که دو سر آغاز دارد و دستمایه هر دو همان گفتگوست که اگر یکی باشد باید این نام ها را برای آن در نظر داشت: رشحات»، «تحفه شاهی»، «الامامة»، «سراج المنیر»، «اعتقادیه» و امامت». البته رشحات بخش پایانی این رساله است که در برخی نسخه ها موجود است.

آغاز: 1: کسی نامه انوار جلی نویسد XX تا بر سر او هو العلی نویسد / کی دست قضا خامه نهد بر نامه XX تا نادعلی سینجلی نویسد/ بعد چون جامع این مجموعه ایجاد و مرتب صحیفه مبادی ...

آغاز: 2: کس نامه انوار جلی نویسد XX تا بر سر او هو العلی نویسد ... صباح ستایش بی آایش پرتوانگیز فضای دلگشای احدی یکتا واحدی بیهمتاست که چون قلم قدرت ...

انجام: 1. وسیله الذریعه نجات کثیر السادات گردد، بحق محمد و آله الامجاد.

2. لهذا بر این مقدار از گفتار اقتصار افتاده امید که خالصا لله تعالی و ذخر یوم المعاد مرقوم حسن اعتقاد گشته در رشته خلوص نیت و صفای طویت منتظم باد بالنبی و آله الامجاد چاپ: با تصحیح رسولی کهرودی، قم، انتشارات انصاریان، 1375 ش

[اروضات الجناب ص 99؛ فهرستواره منزوی 128/9 و 182؛ معجم التراث الکلامی 188/2-189؛ الذریعه 328/2 «الامامة» دو کتاب بدین نام از وی، یکی گسترده تر از دیگری، و از اینجا برمی آید که وی کتابی در همین زمینه به نام «تحفه شاهی» دارد، همانجا 443/3 «تحفه شاهی» که به نام همان شاه عباس ساخته، همانجا 238/2 «الاعتقادیه»، همانجا 162/12 «السراج المنیر» از همو با همین سر آغاز؛ مشترک 1039/2 «امامت؛ رشحات» با همین سر آغاز؛ نسخه ها 892/2 «امامت»، همانجا 910 «تحفه شاهی»]

62. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 212 ط

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 [مختصر ف: -140]

63. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 371

بی کا، تا قرن 11؛ با عکس و تصویر قلمی، شاید از قرن 12 که گفته شده عکس مرحوم میر داماد است؛ قطع: وزیري [اهدائی ف: 70]

64. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5487

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میثن سیاه، 253 گ، 19 سطر، اندازه: 12/7 × 24/5 سم [ف: 2-36]

65. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2496

آغاز: برابر 1؛ انجام: خسر الدنيا و الآخرة نگاشته جبهه عقیده فاسده ایشان است

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 124 گ، 25 سطر (9 × 19/5)،
اندازه: 15/5 × 28 سم [ف: 5-668]

66. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1420

آغاز: برابر 1 خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ 165 گ، 21 سطر، اندازه: 13 × 24 سم [ف: 2-22]

67. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2517

آغاز: برابر 2؛ انجام: هر که قرار یابد آن شخص را نام نهاده مسند نیابت نبوی را بوی رجوع نمایند و مذکور است که آن عهدنامه را بعد
الرحمن عوف ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 109 گ، 17 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف مخ: 1-373]

68. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 8874

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، 235 گ، 16 سطر (7 × 15)، قطع: ربعی،
اندازه: 18 × 24 سم [ف: 17-240]

69. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1070/13

آغاز: برابر 1؛ انجام: که کثرت اعتباری اند، مناسبت و احدیت است نه احدیت.

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 11؛ بر فراز آن «من کتاب اعتقادیه ... قاضی زاده کرهرودی»؛ اهدایی: دکتر علینقی منزوی؛ 8 گ
(33-40 ر) [ف: 2-20]

70. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 12/37-2147

آغاز: شاهانه استناره پذیرفته و نایره عناد و بارقه عقیده ظاهر الفسادش زبانه کشیده بر طبق قول مولوی که: شب چراغ او همی کرد تند تند
XX او به زیر لب همی کرد گند آند؛ انجام: منم علی بن ابی طالب و اینک شمشیر من با حق رجوع کن ... زن به عمر نگریست و گفت مرا
امان باشد اگر راست بگویم.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: ساغری قهوه ای مجدول ضربی، 115 گ، 23 سطر، اندازه: 13 × 23 سم [ف:
2-804]

آغاز: بسمله، کس نامه انوار جلی ننویسد xx تا بر سر او هو العلی ننویسد؛ انجام: برابر 1 خط: نستعلیق خوش، کا: محمد یوسف ابن غلامعلی فومنی، تا: 1018ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی؛ اهدایی: آقای محمد فراشباشی مسجد؛ کاغذ کاهی صیقلی سفید تیره، جلد: مقوای

چرمی، 268، 15 سطر (5/6×14)، اندازه: 20×12 سم [ف: 43-]

72. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1182/90

آغاز: بسمله. گنه خردم در خور اثبات تو نیست xx اندیشه من بجز مناجات تو نیست ..... رحیق تحقیق تحمیدات الهی که زجاجه قوالب انسانی را مظهر انوار سبحانی سازد در خور مشرب عارفیست؛ انجام: که این رساله از وسعت ایراد آن قاصر است.

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان، باکوش (8201) M 140؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: شنبه 8 ذیقعده 1062ق؛ مصحح؛ 20ص (309-328) [عکسی ف: 3-433]

73. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 979 ط

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، کا: عبد القادر بن محمد حسین سمنانی، تا: رمضان 1062ق؛ تاریخ تولدی مورخ 1154ه و نیز ابیات متفرقه تملک: نقی الدین رضوی خادم، تملکی در مشهد مقدس مورخ 1161؛ مهر: العبد محمد علی، «سلام علی ابراهیم»، «عبدہ الراجی عبدالغنی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم ترنج، 296گ، 13 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 24/2-93]

74. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2542

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2 خط: نستعلیق، کا: مرادعلی بن حسین دماوندی، تا: 1062ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، تریاکی، مقوایی، 397گ، 18 سطر (5/10×19/5)، اندازه: 17/5×28/5 سم [ف: 6-47]

75. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4634

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

در یک مقدمه و یک قاعده و یک خاتمه و قاعده آن در منهج هایی چند؟ خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد صالح خاتون آبادی، تا: غره ربیع الاول 1063ق؛ با سرلوح زرین و رنگین، مجدول و دارای کمند؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی ممتاز گل و بوته زر در زمینه مشکی برون و درون، 136گ، 19 سطر (5/14×26/5)، اندازه: 9×20 سم [ف: 13-25]

76. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2081

آغاز: مهر منیر فلک اقبال بدر مستتیر آسمان جلال و جمال؛ انجام: برابر 2

خط: تحریری متوسط، بی کا، تا: صفر 1063ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی شکری آهار مهره دار، جلد: میشن خرمائی تیره، 519ص، 16 سطر، اندازه: 11/5×18/5 سم [ف: 6-70]

77. تهران، دانشگاه، شماره نسخه: 7490

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

به قرینه آغاز نام کتاب و مؤلف انتخاب شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1065ق؛ از آن ملا مقصود علی بن حسین بیک تقوی فومنی که در 6 ذیحجه 1189 به 2250 دینار خریده است، با تملك 1198، خریداری 1206 در رشت؛ واقف: آقا میرزا نصرالله پسر رضا قلی خان با اذن آقا عبدالله امام جمعه و آقا میرزا آقا پسر میرزا عبد الوهاب، دوشنبه 7 صفر 1284 به نام زن اسدالله خان عصمت خانم با تولیت میرزا نصر الله؛ تملك: محمد نصیر بن میر مرتضی آلان بر آغوشی با خط او؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای عطف و گرد تریاکی مقوایی، 127گ، 22 سطر (9×20)، قطع: وزیری، اندازه: 16/5×14/5 سم [ف: 16-590]

78. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7085

آغاز: بعد از حمد الهی و صلوات رسالت پناهی و درود خجسته ورود؛ انجام: برابر 2 خط شکسته نستعلیق، کا: شرف الدین سلطان حسین بیدگلی، تا: چهارشنبه 14 جمادی الثانی 1070ق؛ واقف: حاج محمد قلی رمضان 1254 به وسیله سید محمد ملائکه در آبان 1324 تسلیم کتابخانه شده؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج مشکی، 581ص، 16 سطر، اندازه: 20×13 سم [ف: 11-58]

79. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7669

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد حسین ماهانی کرمانی، تا: پنج شنبه از دهه سوم رجب 1074ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، 227گ، 17 سطر، اندازه: 24×13 سم [ف: 20-62]

80. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 102

آغاز: برابر 2

به قرینه آغاز، نام کتاب و مؤلف انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 1076ق؛ تملك: ملا عباس مازندرانی به تاریخ 17 رجب 1291 با مهر «عبدہ عباس» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، 224گ، 18 سطر، اندازه: 26/56×17/5 سم [ف: 77-]

81. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2085

آغاز: برابر؛ انجام: بطلان مذاهب مخالفین آن خاندان رفیع المقدار.

خط: نستعلیق، کا: علی بیک بن حاجی گورانی، تا: 10 صفر 1077ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ماشی، مقوایی، 155گ، 19 سطر (2010)، اندازه: 31/5×20 سم [ف: 5-97]

82. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: 13

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: پنج شنبه 20 جمادی الاول 1077ق، جان کرمان؛ ذیل خاتمه چنین آمده: «روز پنج شنبه بیستم شهر جمادی الأول سنه 1077، در دار الأمان کرمان بطریق استکتاب قلمی شد»، یادداشت مورخ 1278 در مورد آمدن ناصر الدین شاه از دارالخلافة

به شهر سلطانیه در چهارشنبه غره شهر شوال، و عریضه علی محمد انجدانی به یکی از معصومین جهت شفاعت مورخ 1207؛ ش 32، 176 از کتاب های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: متفاوت، جلد: مقوا با لبه چرمین، دارای لبه برگردان، 138 گ، 17 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16×26 سم [ف: 1-27]

83. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4157

آغاز: برابر 2 انجام: برابر 2

ص: 858

خط: نستعلیق، کا: مراد علی بن حسین دماوندی، تا: پنج شنبه 10 جمادی الاول 1081ق؛ تملک: «محمد کاظم بن حاجی ابراهیم سروی»؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، 194 گ، 15 سطر، اندازه: 18 × 27 سم [محدث ارموی مخ: 1-308]

84. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5216/ 1

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1089ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه ای روشن، 194 گ (1پ-195ر)، 19 سطر، اندازه: 14/2 × 24/5 سم [ف: 8-248]

85. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 247/2

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2 تمت الكتاب ... در روز دوشنبه 25 شهر محرم الحرام خط: نسخ، بی کا، تا: 25 جمادی الثانی 1091ق؛ کاغذ نخودی؛ جلد: تیماج مشکى ضربی دار، کنج و ترنج دار، 163 گ، 19 سطر (11 × 20)، قطع: رحلی، اندازه: 18 × 29 سم [ف: 1-367]

86. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16797

آغاز: برابر؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1091ق [رایانه]

87. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 19668

بی کا، تا: 1092ق، خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

88. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9842

آغاز: و از آن حضرت ایضا ذکر نموده اند که فرمود؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق و شکسته، بی کا، تا: 1096ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: خان بابا مشار؛ کاغذ: آهاری حنایی، جلد: مقوا. عطف و گوشه ها پارچه زیتونی، 117 گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 24 سم [ف: 11-59]

89. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 950

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 9 ربیع الاول 1097ق؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: 17 × 24 سم [نسخه پژوهی: 2-124]

90. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5486

آغاز: برابر 1؛ انجام: و دل و دین از معموره هستی صوری آوازه بستان، نشاط و گلستان حیاط روحانیان ماتمسرا.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مقابلہ شدہ در 1107؛ مجدول با کمند، مذہب؛ دارای یادداشت محمد سرفراز عباسی در 1179؛ جلد: معرق، 271 گ، 19 سطر، اندازہ: $15/6 \times 26/5$ سم [ف: 2-36]

91. قم؛ معصومیہ؛ شماره نسخه: 573

آغاز: برابر 2؛ انجام: و ایاکم ایہا الاخوان من الجحد و الطغیان الفسوق و العصیان و رزقنا شفاعتہ.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ پایان کتاب نوشتہ شدہ «هذا کتاب سرچشمہ حیات از جملہ مجلدات ہشتگانہ ابواب الجنان واعظ قزوینی در اثبات امامت خاصہ» کہ اشتباہ است؛ جلد: گالینگور، 178 گ، 17 سطر ($20/5 \times 10$)، اندازہ: $25/5 \times 19$ سم [ف: 2-210]

92. تہران: مجلس؛ شماره نسخه: 15731

آغاز: ہاشمی است و از ظرایف امور آنست کہ چون جمعی از معصومین و مقربین درگاہ رب العالمین جہت معصومہ طاہرہ مطہرہ ادای شہادت نمایند آن شہادت در دیوان؛ انجام: و چون تو بسخن بندہ از بندگان خدا فاطمہ را سزاوار حد شرعی و تادیب خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ رکابہ دار؛ جلد: روغنی با نقش گل و بوٹہ الوان عطف و سجاف تیماج سرخ، 154 گ، 17 سطر، اندازہ: $18/5 \times 12$ سم [ف: 29-44]

93. مشهد؛ الہیات؛ شماره نسخه: 693

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج مشکی، 169 گ، 19 سطر (16×8)، اندازہ: $26 \times 15/5$ سم [ف: 1-37]

94. قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5135-26/15

آغاز: بسملہ الحمد لله رب العالمین الذی جعل الاسلام نوراً و قمراً منیراً و ارسل انبیاءہ المرسلین المصطفین؛ انجام: کثیری از اشخاص انسانی در پس پردہ جہل و نادانی سررشتہ ایمان از دست دادند. احیای الموتی و علمک بحرّاً بالغایبات عذرت xx فیک لمن غلا

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، سوخت با ترنج با سر، 120 گ، 19 سطر، اندازہ: 28×17 سم [ف: 2-804]

95. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 17647

آغاز: برابر؛ انجام: مستدعی اجتناب اصحاب از مطالعہ تفصیل

خط: نستعلیق، کا: عباس صفی اول، شاہ ایران، تا: قرن 12 [رایانہ]

96. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6191

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نسخ، کا: عبد اللطیف بن سلطان محمود اناری، تا: غره ذیحجه 1103ق؛ مهر: «محمد نصیر بن محمد کبیر الحسینی» (مربع)؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ یازدهم ربیع الثانی 1324 با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه ای، 239 گ، 15 سطر، اندازه: 22×15 سم [ف: 16-189]

97. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: ابوالمعالی موسوی قاتنی، تا: یک شنبه 12 ذیحجه 1106ق؛ تملک: میرزا حسام الدین [دلیل المخطوطات: 1-214]

98. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20600

آغاز: برابر؛ انجام: و تجاوز عن سیئاتها بحرمة محمد و آله الاطهار

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1108ق [رایانه]

99. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 369

آغاز: کنه خردم در خور اثبات تو نیست؛ انجام: فبهم انزل الغیث و بهم اثیب و اعاقب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ واقف: نادرشاه، 1145؛ 62 گ، اندازه: 21×29 سم [ف: 4-41]

ص: 859

100. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 157

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2 خط: نسخ، کا: محمد اشرف حسینی، تا: شعبان 1178ق؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف تیماج مشکی، 318گ، 16 سطر، اندازه: 15×23 سم [ف: 1-225]

101. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1332

خط: نستعلیق، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف قرن 13؛ شش برگ اول و هفت برگ پایان نسخه در سال 1236 نوشته شده؛ تملک: محمد علی بن محمد باقر موسوی دزفولی به تاریخ 1271 با مهر؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 243گ، 15 سطر، اندازه: 12/5×19 سم [ف: 4-160]

102. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2344/2

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2 خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی (آبی)، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 237 گ، 25 سطر، اندازه: 22×35 سم [ف: 5-462]

103. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 798

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2 خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتم قرن 13 کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم ترنج، منگنه ضربی مقوایی، 155گ، 19 سطر (7×13)، اندازه: 12/5×19/5 سم [ف: 2-331]

104. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 368

آغاز: برابر؛ انجام: برابر 2

خط: نسخ، کا: ملا محمد جعفر بن زین العابدین، تا: 15 جمادی الاول 1233ق؛ واقف: تاج ماه بیگم، 1262؛ 172گ، 20 سطر، اندازه: 16×26 سم [ف: 4-40]

105. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 746/2

انجام: روایت می نموده اند، چنانکه در خاتمه ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد علی بن عبد القادر، تا: ربیع الثانی 1242ق؛ افتادگی: انجام؛ 3گ (8پ-10ر) [ف: 2-20]

106. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5546

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

به قرینه آغاز کتاب، نام و مؤلف آن انتخاب شد؛ خط: نسخ، کان محمد حسن ملقب به تاج و متخلص به آثم، تا: یکشنبه 29 شعبان

1243ق؛ جلد: دورو تیماج رو مشکی پشت قرمز، 154گ، 21 سطر، اندازه: 19×29/5سم [ف: 14-308]

107. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13853

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 15 صفر 1253ق؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 288گ، 13 سطر، اندازه: 17×26 سم [ف: 37-417]

108. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8542

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1282ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 285گ، 12 سطر، اندازه: 17×21 سم [ف: 22-119]

109. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15090

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد اسماعیل میقاتی فراهانی (از أحفاد مؤلف)، تا: 9 ذیحجه 1317ق [مختصر ف: 140]

110. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10244

آغاز: برابر؛ انجام: مراد از آیه و اشرفت الارض بنور ربها امام زمانست تمت الاحادیث.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز با ترنج با سر زرین عطف و حاشیه تیماج مشکی، 225گ، 23 سطر،

اندازه: 13/5×23 سم [ف: 32-278]

111. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17229

قسمتی از آن؛ خط: نستعلیق خوب، بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

112. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7715

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ پس از کتاب صورت نامه مولانا عبد الباقی تبریزی به میر ابراهیم همدانی نوشته شده با جلد:

تیماج مشکی، 127گ، 21 سطر، اندازه: 15×26 سم [ف: 20-90]

113. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: 97

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در برگ آخر روایتی از حضرت علی (علیه السلام) و مرثیه مقبل در 22 بیت آمده؛ مهر: «عبدہ فضل اللہ»

(بیضی)؛ ش 27 از کتاب های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: لیمویی، جلد: تیماج قهوه ای با لایه مقوایی، ضربی، مجدول، 183گ، 17

سطر، قطع: وزیری، اندازه: 14×21 سم [ف: 1-109]

114. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7714

آغاز: و غزالی در کتاب احیا ذکر نموده که آن بی عاقبت هشتاد هزار سال سایه نشین

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 156 گ، 19 سطر، اندازه: 16×24/5 سم [ف: 20-90]

115. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6214

آغاز: برابر 2؛ انجام: از دوزخ سوزان نجات یافته به بهشت جنان رسد. به اتمام امید به توفیق خالق بشر و به یاری سید محشر و به دوستی حضرات ائمه اثنی عشریه که چشمه زندگانی از آن رشحه است و از آن جهت ... الموسومة برشحات ... اتفق الفراغ ... ربیع الاول .1122

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عین الدین علی، بی تا، جان اصفهان؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: تیماج سبز گل دار، 23 سطر، اندازه: 15/3×34/2 سم [ف: 3-410]

116. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1123/2 - طباطبائی

آغاز: بسمله، یقین است که صاحب عمل صالح له عمل صالح بی دغدغه ناجی است پس آنچه محل ... تأمل و دغدغه است ... عصیان است از طائفه اثنی عشریه ... که اعتقاد مقلد آیا به منزله اعتقاد مرتب بر استدلال بود؛ انجام: و انواع بلیت و اذیت که بوجه انحطاط مراتب استحقاق

از اواخر منهج اول آغاز شده و اوراق پیش از آن را کاتب در

ص: 860

دست نداشتند و از این روی نسخه را نشناخته و چنین آغاز می‌کند: بسم‌الله الحمد لله رب العالمین ... و بعد این کتابی است که مشتمل است بر مدایح و اثبات خلافت غضنفر هیجاء ولایت ... و احقاق مذهب طائفه اثنا عشری ... و ابطال خلافت کفره فجره لعنهم الله و عذبهم و چون از اول آن ناقص بود و نسخه بسیار خوب بود اکتفا بهمان کرد به قلم شکسته ..... و من الله الاستعانه علی حسن اتمامه»؛ بی‌کا، بی‌تاب افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز رنگ، 89 گ (32-121)، قطع: رقعی، اندازه: 15×21/5 سم [ف: 23-568]

117. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 957

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر 2

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، مجدول، تملک به تاریخ 1225 با مهر مربع «یا رسول الله»؛ جلد: تیماج مشکی دورو، 188 گ، 17 سطر، اندازه: 18×28 سم [ف مخ: 1-373]

امامت = چهل حدیث در امامت = اربعون حدیثا / فضائل و مناقب، حدیث / فارسی

emāmat = Čehel hadīs dar emāmat = arba'ūn-a hadīsā

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، 1037-1110 قمری

(majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699

چهل حدیث کوتاهی است که مؤلف درباره حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) جمع آوری نموده و مختصر توضیحی داده است. اثر دیگری با عنوان «سرور الشیعة» تألیف محمد تقی بن محمد باقر مجلسی مشتمل بر چهل حدیث نبوی منقول از صحاح معتبره اهل سنت در باب امامت و خلافت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام، در دست است که غیر از کتاب حاضر است.

آغاز: بسم‌الله. لآلی حمد و جواهر ثنای تحفه بارگاه جلال کبریای حکیمی ... بخاطر محمد تقی بن محمد باقر مجلسی ... رسید

انجام: و کتب فی کتابها فکا کامن النار برحمتک یا ارحم الراحمین

چاپ: تهران، 1284ق و 1303ق، سنگی؛ 1313ق

[فهرستواره منزوی 130/9]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2251

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا عبدالکریم گرگانی، تا: قرن 14؛ در پایان قصیده ای است به فارسی در ستایش علی (علیه السلام)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، 55 گ، 12 سطر (6/5 × 11/5)، اندازه: 10×16 سم [ف: 9-907]

الامامة / كلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

مفید شیرازی، محمد بن حسین، - 1150 قمری؟

(mofīd-e šīrāzī, mohammad-e bn-e hoseyn (- 1738

شاید همان «الفوائد المرتضوية و الدرّة النجفیه» باشد که در مقدمه کتاب اربعین خود یاد کرده است.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1177/2

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده المصطفین، أما بعد، فهذه درة بیضاء ملتقطه مما نزل من السماء

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعه 1299ق؛ 13گ (48-61)، اندازه: 16 × 26 سم [نسخه پژوهی: 3-138]

الامامة / كلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

خواجوی، محمد اسماعیل بن حسین، - 1173 قمری

(xājā'ī, mohammad esmā'īl ebn-e hoseyn (-1760

رساله ای کلامی که مؤلف در آن اثبات کرده که جمهور مخلص در آتش هستند و فرقه ناجیه تنها، پیروان حضرت علی (علیه السلام) می باشند.

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 25/7

فیاض خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج عنابی ضربی دار، 31ص، 26 سطر (8 × 17)، قطع: پستی [ف: 212]

الامامة / كلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

بصری، حسین بن علی

basrī, hoseyn ebn-e alī

در اثبات امامت حضرت امیر المومنین (علیه السلام) و احتجاج با آنان که دیگران را بر آن حضرت مقدم داشته اند، با استفاده از آیات و

احادیث و رویدادهای تاریخی صدر اسلام با عناوین «مسألة - مسألة».

قم: مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 376/2

آغاز: قال الشيخ المرشد لما كثر اختلاف الناس في اصحاب رسول الله صلى الله عليه وآله فقال قوم ينتحلون السنة تقدم ابابكر؛ بي كا، تا: قرن 12؛ جلد: مقوایی روکش پارچه، لاگ (56پ - 62ر)، اندازه: 15×21/5سم [ف: 1-227]

امامت / کلام و اعتقادات / عربی

imāma

عبد الله بن عبدالله

abd-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh'

آیات نازله در فضایل اهل بیت را همراه با روایاتی که در تفاسیر اهل سنت آمده در ضمن چند فصل» گرد آورده است. مؤلف

ص: 861

از علمای امامیه در قرن 11 ق است چنان که در اواخر کتاب می گوید: «زیاده از نهصد سال از فوت ابوحنیفه گذشته و مدت غیبت امام زمان کمتر از آن به صد سال شده است». عناوین ابواب و فصول: فصل در اثبات وجوب مودت اهل البیت؛ فصل در بیان آنکه بغض و عداوت اهل البیت کفر است؛ فصل در بیان اینکه اهل البیت واجب الاتباع اند؛ فصل تعیین مراد از اهل بیت و اینکه ایشان معصوم اند؛ فصل در اثبات عصمت اهل البیت؛ فصل در بیان فضل اهل البیت عموماً؛ فصل فضل بنی هاشم بر غیر ایشان، باب در بیان فضائل امیر المومنین و بیان افضلیت آن حضرت بر کل امت بعد از حضرت رسالت پناهی؛ فصل فی حدیث الغدیر و ما يتعلق به؛ فصل در ذکر آنچه متعلق است به آیه «الیوم اکملت لکم دینکم»؛ فصل در بیان «انما ولیکم الله و رسوله...»؛ فصل فی ذکر حدیث المنزلة؛ فصل فی ذکر ما يتعلق بآیه و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله؛ فصل فیما يتعلق بآیه واعملوا انما غنمتم م شیء فان الله خمسہ و للرسول و الذي القربی؛ فصل فی قوله تعالی یوفون بالنذر و یخافون یوما کان شره مستطیراً؛ فصل فیما يتعلق بآیه النجوى؛ فصل فی آن الذین آمنوا و عملوا الصالحات یسجعل لهم الرحمن ودا؛ فصل فی آیه انما انت منذر و لكل قوم هاد؛ فصل فی بیان آیه آن الذین آمنوا و عملوا الصالحات اولئک هم خیر البریة؛ فصل فی بیان قوله تعالی و تعیها اذن و اعیة؛ فصل فی بیان آیه مرج البحرین یلتقیان... فصل فی بیان آیه و هو الذي خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا؛ فصل افمن کان مومنا کمن کان فاسقاً؛ فصل در بیان آیه «اولو الارحام بعضهم اولی ببعض»؛ فصل در بیان آیه «ان الله و ملائکته یصلون علی النبی...»؛ فصل ان تتوبا إلى الله فقد... فصل ان الله اصطفی آدم و نوحا و آل ابراهیم... فصل در تفسیر قوله سبحانه «ثم أورثنا الكتاب الذین اصطفینا من عبادنا»؛ فصل در تفسیر قوله سبحانه فی سورة النور وعد الله الذین آمنوا منکم و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الأرض...» به فصل قل للمخلفین من الاعراب ستدعون الی قوم...؛ فصل یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم عن دینه... فصل و السابقون الاولون من المهاجرین و الانصار...؛ فصل قوله تعالی الا تنصروه فقد نصره الله...؛ فصل اجعلتم سقایة الحاج و عمارة المسجد الحرام...؟ آیه من سورة من الرعد: الذین آمنوا و عملوا الصالحات طوبی لهم...؛ آیه من سورة الأحزاب: انما یرید اله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت.. فصل در ذکر آیاتی که دلایل بر فضل امیر المومنین علیه السلام و اهل بیت نبوی دارد؛ فصل هو الذي ایدک بنصره و بالمومنین؛ فصل و السابقون السابقون اولئک المقربون فی جنات النعیم؛ فصل یا ایها الذین آمنوا اطعوا الله و اطعوا الرسول و اولی الامر منکم؛ فصل یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9353

آغاز: بسمله. اما بعد الحمد و الصلوة می گوید مؤلف این مسودات عبدالله بن عبدالله که اگر چه فضلاء نامدار و علماء عالمقدار که این ذره بی مقدار... اما چون در کتب تفسیر در حدیث عامه آیات مع تفسیری که علماء ایشان کرده اند و احادیث بنظر حقیر در می آمد که شایستگی حجیت الزامی بر خصم داشت؛ انجام: مقارنه عصر نیز هست لیکن وصول بحضرت امام برای اکثر مردم تعذر دارد و از کجا که بعضی را میسر نیست

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، رکابه دار؛ جلد: تیماج مشکی دورو، 214گ، 20 سطر، اندازه: 14×23/5 سم [ف: 30-85]

الإمامة / کلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

حسینی، احمد بن محمد هادی، ق 12 قمری

(hoseynī, ahmad ebn-e mohammad hādī (- 180

تاریخ تألیف: سه شنبه 22 شعبان 1152ق

رساله ای استدلالی و عقلی کوتاه بر ضرورت تعیین امام و جانشین حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و اشاره به امامت حضرت امیر المومنین (علیه السلام) با تضمین چند آیه از قرآن کریم.

قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 494/8

آغاز: رب اشرح لي صدري ... و بعد فاقول و بالله التوفيق انه لا يخفى على ذوى عقول سليمة و آراء مستقيمة؛ انجام: و كتب هذه الكلمات التي هي احسن الحسنات ذخيرة ليوم المعاد و عدة ليوم المعاد الآيس مما في يده

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 4 گ (102 پ- 105 ر)، اندازه: 12×17/5 سم [ف: 2-314]

الامامة / كلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

محمد بن احمد، ق 12 قمری

(mohammad ebn-e ahmad (- 18c

اهدا به: میرزا محمد حسن شیرازی

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 38/2

بی کا، بی تا [نشریه: 6-675]

الامامة / كلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

؟ مقابلی بحرانی، محمد بن علی، ق 12 قمری

(maqābī bahrānī, mohammad ebn-e 'alī (- 18c

در اثبات امامت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) و رد مخالفان با استناد به منابع اهل سنت.

ص: 862

آغاز: بسملة الحمد لله الذي هو خالق الاشياء و الموجود و اخرج ما سواه من ظلمات العدم ... اما بعد فيقول ... محمد بن علي ... لما كان تحصيل المعارف اليقينية و العوارف؛ انجام: فابوك اول من سن و ابر و استأثر بالحق الي اهله هذا آخر ما اردناه حامدا مصليا مسلما. خط: نستعليق تحريري، بي كا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 123گ، 13 سطر، اندازه: 21×16/5 سم [ف: 32-257]

امامت = تکمله اصول دين / كلام و اعتقادات / فارسی

emāmat = takmele-ye osūl-e dīn

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، 1118-1205 قمری

(vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791

تکمله ای است بر بخش امامت رساله اصول دین آقا باقر وحید بهبهانی. در ابتدای رساله گوید چون بحث امامت را در رساله اصول دین خود به اجمال گذرانیده ام، در این رساله آن را به تفصیل بیشتر نوشتم.

آغاز: بسملة حمد له صلاة بدانکه رساله در اصول دین نوشتم و در مبحث امامت قدری که عاقل را کافی بود دلیل نوشتم خواستم دلیل را زیاد نمایم این رساله را نوشتم و مکمل آن رساله نمودم.

انجام: و فاطمه و سایر ذریت طاهره که آن ارتداد حق است نزد ایشان پس ملاحظه و تأمل نمائی.

[الذريعة 322/2؛ فهرستواره منزوی 126/9 (1 نسخه)]

1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 972/4-6162

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کان محمد علی بن محمد یوسف بن شرف الدین مازندرانی الاصل ساکن کربلاء المعلى، تا: ذیقعدہ 1183ق، جان صحن امام حسین (علیه السلام)؛ مصحح؛ 12گ، 21 سطر، اندازه: 21×14×21/5 سم [ف: 1-495]

2. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 114/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن علی اکبر، تا: 1199ق، 15ص (145-159)، 21 سطر [ف: 235-]

3. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 714/3

آغاز: برابر؛ انجام: چه دانستی که رسول فرمود که آنچه در امت موسی شد البته ...

نام مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی عطف پارچه ای، 27 گ
(145 پ-171 ر)، 12 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 2-547]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20847 ض

بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ تملک: ریحان الله الموسوی در 1323؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: 260]

5. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 4363/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج دورو قرمز، 19 گ (35-54 پ)، 13 سطر، اندازه: 11/5 × 20/5 سم [محدث ارموی
مخ: 1-182]

6. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 590/2

آغاز و انجام: برابر نام مؤلف به استناد آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تاب کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، 45 ص، 14
سطر، اندازه: 9/5 × 15 سم [ف: 2-229]

الإمامة (ارجوزة) / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

(al-imāma urjūza)

بحر العلوم، محمد مهدی بن مرتضی، 1155-1212 قمری

(bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742-1798)

در امامت با عنوان های «فصل» نزدیک به 360 بیت (560 بیت) که در فهرست ملک از بحرالعلوم دانسته شده و در فهرست عکسی مرکز
احیاء عکس همان نسخه را از احمد آغا.

آغاز: احمد من انطقني بحمدہ XX والهم الجنان شکر وفده / شکراوانی لی بلوغ ما وجب XX من شکره و الشکر للشکر سبب

انجام: ختمت نظمی فیک و الختام XX مسک ففاح المسک و السلام

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5435

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ در آغاز تقریظی آمده در چهل و هشت بیت از سید ابراهیم آل بحر العلوم طباطبائی؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

رویه میشن سرخ ضریبی، 29گ، 10 سطر، اندازه: 14/9 × 21/1 سم [ف: 1-24]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 564

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-152]

امامت = کتاب المبین فی اثبات امامة الطاهرین / کلام و اعتقادات / فارسی

emāmat = k.-ol mobān fī esbāt-e emāmat-et tāherīn

اخباری، محمد بن عبد النبوی، 1178-1232؟ قمری

(axbārī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (1765-1817

تاریخ تألیف: ربیع الاول 1224ق؛ محل تألیف: طهران

وی این رساله را در رد مجتهدان و اثبات اینکه مذهب حق اثنا

ص: 863

عشری همان مسلک اخباری است تألیف کرده است. وی در این رساله می گوید: «در کتب مبسوط خود شصت برهان عقلی و هزار و دو بیست و بیست و شش دلیل از نصوص قرآن و حدیث و نود و چهار فقره گواه از اقوال قدماء عظماء امامیه بر انحصار عمل مقبول و پذیرفته دین خدا و شرع رسول الله (صلی الله علیه و آله) در عمل به کتاب الله الحکم و سنة أمناؤه (علیه السلام) اقامه کرده ام و در این وجیزه به چند دلیل قاطع اکتفا می نمایم». وی این رساله 12 دلیل عقلی و نقلی بر بطلان شیوه اجتهاد اقامت کرده است. مؤلف نام خود را در مقدمه نیاورده است، لیکن از تألیفات دیگر خود که شناخته شده هستند یاد می کند، چنانکه: «فقیر در کتاب «منیة المرتاد» عبارات ایشان نقل نموده ام» و نیز از کتاب دیگر خود مفتاح النبیه فی شرح الفقیه» نیز یاد کرده است.

آغاز: الحمد لله و سلام عبی عباده الذین اصطفی. پس این چند کلمه ای است در بیان مذهب حق امامیه اثنا عشریه رح. باید دانست که اجابت کنندگان دعوت محمدیه را مسلمین نامند یعنی اقیاد کنندگان. و ایشان در اصول و فروع منشعب اند به

انجام: و زیاده بر این محتاج با ثبات است از نص کتاب و سنت اطیاب، علیهم افضل الصلوات و التحیات

[الذریعه 266/6، 280/17 «کتاب المبین فی اثبات ...»؛ ریحانة الادب 85/1؛ فهرستواره منزوی 265/9]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2797/5

آغاز: برابر؛ انجام: و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه النیب. کتب بیمناه الحانیه مصنفه الجانی ابو احمد محمد بن عبدالنبی بن عبدالصانع النیشابوری عفی الله تعالی فی شهر ربیع الأول من شهر سنه 1224 الهجرة النبویه فی دار العظة طهران حفت بالامان حامدا مصلیا مستغفرا.

خط: نسخ متوسط، کا: محمد ابراهیم طوسی خراسانی، تا 1223ق، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن خرمایی بی مقوا، 19ص (163-181)، 23 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 15×21سم [ف]: [71-10]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21476

آغاز: برابر؛ انجام: فی دار السلطنه تهران ... حامد امصلیا مستغفر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: 1224ق؛ اهدایی: رهبری، 1373 [رایانه]

3. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه:

746/2 آغاز: برابر؛ انجام: روایت می نموده اند، چنانکه در خاتمه ...

بخش آغازین کتاب است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد علی بن عبد القادر، تا: ربیع الثانی 1242ق؛ افتادگی: انجام؛ چنانکه در خاتمه..... در مجموعه (گ 8-10ر). در آن نام نگارنده و کتاب نیامده است، و بایستی «کتاب المبین ...» او باشد؛ 3گ (8-10ر) [ف: 2-20]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8657

آغاز: برابر؛ انجام: چنانکه شیخ الطائفة المخطه (کذ) ابو جعفر محمد بن الحسن الطوسی که اجمع علوما در محمدین ثلاث است و مقبول القول بین المحدثین و المجتهدین و الأصولیین است در.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ واقف: سید علی اصغر اصغرزاده موسوی، اردیبهشت 1338؛ 6گ، اندازه: 16×22 سم [ف: 6-37]

5. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2046/9

آغاز و انجام: برابر؛ ... فرغ مصنفه الجانی ابو احمد محمد بن عبد النبی ابن عبد الصانع النیسابوری فی شهر ربیع الأول من شهر 1224 من الهجرة فی دار السلطنة طهران حفت بالامان

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، بی تا، جان اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی رویه ابری ته و گوشه تیماج سرخ، 14 گ (115-129)، ابعاد متن: 7×13/5، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 11-172]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 715613

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 21 گ (37 پ - 57 پ)، اندازه: 14×21 سم [ف: 18-298]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imama

نوری، علی بن جمشید، -1246 قمری

(-1831) (nūrī, 'alī ebn-e jamšīd)

رساله در پاسخ شاگرد خود حسینیای لیورجانی، در این که هیچ زمانی بی امام نخواهد بود.

آغاز: بسمله. حوقله ... و ما اردت الا الإصلاح ما استطعت ... باقره عین الاحباء مولانا حسینا ... اگر ازین دو فرقه استفسار نمودی.

انجام: عما یصفون.

[فهرستواره منزوی 130/9]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4354/4

آغاز و انجام: برابر کا: حسینا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 11 گ (173-183)، 22 سطر (9×17)، قطع: بیاضی، اندازه: 11×21 سم [ف: 13-3310]

al-imāma

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

شخصی می پرسد که آیا امامت فرزند بر والدین و تقدم وی بر آنها چگونه خواهد بود، رشتی امامت را به امامت در رهبری و امامت نماز و جز اینها تقسیم کرده و با تفصیل پاسخ می گوید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8285/7

ص: 864

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اقول ما الذي أراد من الامامة هل هي الرئاسة الكبرى من قبل الله سبحانه على الخلق؛ انجام: اذ لا يمكن استيفاء العين يقينا، و الله سبحانه هو العالم بحقيقة أحكامه

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد مؤمن خوانساری، تا: اواخر شعبان 1263ق؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، 8گ (89پ-96ر)، 17 سطر، اندازه: 13×20 سم [ف: 21-247]

الامامة / کلام و اعتقادات / عربی

al-imama

موسوی شفتی، اسدالله بن محمد باقر، 1227؟ - 1290؟ قمری

(mūsavī šaftī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad bāqer (1812-1873

کتابی است مفصل و استدلالی مشتمل بر مقدمه در معنای امامت و این که امامت از اصول دین است و بیان مرتبه امامت و وجه حاجت به امام و صفات و نسب و عصمت امام و سپس به اثبات امامت امام علی (علیه السلام) پرداخته است.

اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه: 19

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ تملک: سید محمد باقر شفتی ثانی در تاریخ 1323؛ جلد: تیماج قرمز ضریبی، 198 گ، 20 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 170]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imāma

تقیاء، محمد، ق 13 قمری

(taqīyā, mohammad (- 19c

تاریخ تألیف: 5 جمادی الاول 1232ق

رساله در اثبات امامت ائمه معصومین که با طرح هفت دلیل نگاشته شده است. آغاز: الحمد لله الذي أبدعنا للفوز والرضوان والقرار في الجنان وجعل الشرايع والاديان مسالكة بالحجة والتبيان وفوض زمام هدا تينا اليها الى ايدي أمنائه ... اما بعد چون علت غائی ایجاد انسان شناسایی نگارنده نقش زمین و آسمان و فروزنده مشاعل زرخشان ستارگان آفریننده کون و مکان

انجام: و بسط ادله مذکوره بیشمار است اما از برای عامه ناس آنچه گفتیم کافیت و تعرض زاید بر آن مناسب نیست هذا آخر المقال فيما اردنا ایراد علی سبیل الاجمال

1. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 427/2

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالرحیم بن عزیز دونائی نوری، تا: 1233ق؛ جلد: تیماج قهوه ای [ف:-240]

2. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 1722/2

آغاز: برابر نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه امام صادق چالوس تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: نور محمد بن علی محمد نوری، تا: 1235ق؛ 20گ (30پ-49ر)، اندازه: 14/5×10 سم [نسخه پژوهی: 3-172]

الامامة / کلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، -1321 قمری

(tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10383/1

خط: نستعلیق خوش، کا: ابراهیم بن موسی بن محمد حسن بن ابراهیم بن محمد بن ابراهیم، تا: 24 صفر 1333ق؛ قطع: رقعی خشتی [میراث شهاب: س 8 ش 4-66]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imāma

حسینی، محسن بن محمد تقی، - 1332 قمری

(hoseynī, mohsen ebn-e mohammad taqi (- 1914

در هشت «مقام» به روش شیعی.

آغاز: حمدله ... اما بعد پس می گوید احقر عباد الله محسن بن محمد تقی الحسینی ..... کلام در امامت در چند مقام است، مقام اول در حقیقت آن است، مقام دوم در مصداق اوست

انجام: با اینکه علم داشت پس بحمدالله تعالی اشکالات مرتفع و مندفع گردید و مجالی از برای وسوسه شیطان نماند.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 920/2

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: محمد علی ابن علی، تا: 27 ذیحجه 1333ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی عطف تیماج سرخ،
37ص (97-133)، 22 سطر (7×13)، اندازه: 15×21 سم [سنا: ف: 2-94]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14157

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین؛ انجام: و شاید آن معقود طرح رود و السلام

خط: نستعلیق، کا: کاظم موسوی، تا: 1335 ق [الفبائی: 67]

3. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 77/2

آغاز: برابر بی کا، بی تا، 22 گ (102-124ر)، قطع: خشتی [چند نسخه -ف: 223]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imāma

ص: 865

لاهیجانی، محمد بن محمد علی، 1354 قمری

(lāhījānī, mohammad ebn-e mohammad alī (- 1935

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23266

آغاز: در امامت است و این باب مشتمل بر چند فصل است؛ انجام: فلما تحققت غفر لها ابو جعفر ...

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تاب افتادگی؛ انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج [رایانه]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

imāma

شیخ الاسلام رشتی، حسن بن مرتضی، ق 14 قمری

(šeyx-ol-eslām-e raštī, hasan ebn-e morteza (- 20c

پاسخ احمد افندی حنفی درباره سب خلفا و اثبات تشیع.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7537

آغاز: بسمله سؤال احمد افندی حنفی مذهب بغدادی از شیخ حسن شیخ الاسلام جعفری مذهب رشتی؛ انجام: والسلام علی من اتبع الهدی و خشی عواقب الردی و رحمة الله وبرکاته.

خط: نسخ، بی کا، تا: 1306ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی، 16گ، 11 سطر (9/5×5)، قطع: بغلی، اندازه: 14×9 سم [ف:

16-618]

امامت (رساله در) / تاریخ / فارسی

(emāmat (r. dar

معین دفتر آشتیانی، محمد حسین بن ابوالقاسم، ق 14 قمری

(mo'In daftar āštīyānī, mohammad hoseyn ebn-e ab-ol qāsem (- 20c

مشهد، رضوی؛ شماره نسخه: 14940

آغاز: بسمله الحمد لله الذي هدانا لهذا الصراط المستقيم؛ انجام: في امها شيئا حتى اعلمك خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

imāma

الهی، علی بن محمد

elāhī, alī ebn-e mohammad

ترجمه بخشی از کتابی به عربی است.

[فهرستواره منزوی 126/9]

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 290/8

آغاز: حمدله. صلاة، سپاس بسیار و ستایش بی شمار پروردگار؛ انجام: بسر وقت افتد و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ به زر و آراسته با پنج پیشانی و یک سرلوح [نشریه: 7-232]

imāma

سؤال و جواب درباره امامت. در این رساله آمده است که روات احادیث نقل کرده اند که در مجلس خلیفه ای از بنی عباس جماعتی مخالف شیعه گرد هم آمده بودند و گفتند که خواهانیم که سؤال از خبر صحابه کنیم. به خلیفه گفته شد که شیخی در عراق است او می تواند جواب ما باز گوید پس در پی او فرستاند او چون آمد خلیفه سؤالها کرد و شیخ پاسخ گفت تا به مسأله امامت و نصب امیر المؤمنین به عنوان خلیفه رسید شیخ نظر شیعه را تأیید کرد. سپس امیر از عدد ائمه پرسید و شیخ باز گفت، تا آنکه به تأیید امام غایب رسید پس از آن امیر چند سؤال دیگر کرد و گفت قول حق را تو گفتی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1603/3

آغاز: بسمله، قال روات الاحادیث والاکخبار انه حضر في مجلس الخلیفة؛ انجام: فانها صحت بمثل هذه الا سائید و هذه ... خط: نسخ، کا: احمد بن حمدان الجزائری، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لایی، 8ص (100-107)، 18 سطر (9×14/5)، اندازه: 20×14سم [ف: 10-139]

imāma

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2883/1

آغاز: دوشندن یکر کدراما عاد بل سلطان دو شبی رعیت دوشندن یکر کدر زیر سلطانر حقنده حق تعالی ... یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولو الامر منکم؛ انجام: فائحه شریفی او تسه ام المشاندر ویدی ابتدر اول ارمک اندامتی حق جله ... و دو شمی اوزرینه صفر بوله و قلان قران او فحو دخی بویله و الله اعلم بالصواب تمت الکتاب.

کتابی است به ترکی دارای عنوان های باب؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی یک لا، 46ص (1-46)، 17 سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 16×22سم [ف: 10-265]

الامامة / کلام و اعتقادات / عربی

al-imāma

غیر همانند:

ص: 866

آغاز: کتاب فی الامامة و فیہ مقدمة و ابواب و خاتمة المقدمة فی بیان امور فی ضمن فصول؛ انجام: قوله ألت اولی و لا قوله من کنت مولاه و لا قوله اللهم وال من والاه کل ذلك الجمع العظیم مع الحالة التي ستسمعها أن شاء الله تعالی.

کتابی است مفصل در مباحث اعتقادی امامت، مشتمل بر «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه»؛ این عناوین در نسخه مشهود است المقدمة: فی بیان امور فی ضمن فصول: 1. معنی الامامة، 2. فی أن الامامة هل هی من أصول الدین ام لا، 3. مرتبة الامامة، 4. وجه الحاجة الی الامام، 5. صفات الامام، 6. فی نسب الامام، و ابواب هریک مخصوص به یکی از ائمه (علیهم السلام) می باشد. فقط مقدمه و مقداری از باب اول را داراست؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تان قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ 130 گ، مختلف السطر، اندازه: 16 × 22 سم [محدث رموی میخ: 3-1132]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3899/4 - ف

نسخه اصل: الهیات مشهد 568 [در فهرست الهیات مشهد چنین رساله ای در میان رساله های این مجموعه معرفی نشده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 762 ق [فیلمهاف: 2-277]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8309/2 - 56/159

آغاز: اقرا و ربک الاکرم الذي علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم ثم کلف و وضع التکلیف عن المستبهم لعدم العقل و التمییز و لما وضع الاسماء فانه تعالی اختار لنفسه الاسماء الحسنی فسمى نفسه الملك القدوس السلام المومن المهیمن العزیز الجبار المتکبر و غیر ذلك فکل اسم یسمى به فلعله ما؛ انجام: فلم یؤل بهم الاجتهاد الا الی حال الضلالة و الانتقال من حال الی حال فای دین ابداع و ای قول اشنع من هذه المقالة او ایین عجزا ممن یظن انه من اهل الاسلام و هو علی مثل الحال نعوذ بالله من الضلالة بعد الهدی و اتباع الهوی و اياه نستعین علی ما یقرب منه انه سمیع مجیب تم الكتاب ...

مؤلف در این رساله امامت ائمه را بنا بر مذهب شیعه و با استناد به آیات قرآن کریم بیان نموده است. او از آوردن نام و اقوال سایر دانشمندان خودداری کرده و استنادش فقط به آیات است و در اندک مواردی نیز احادیثی در موضوع شأن نزول آیات می آورد. ترتیب رساله بدون باب یا فصلی است و مباحث با کلمه «و اما ..» پشت سرهم درج شده اند. مؤلف این رساله را در رد اعتراضات دانشمندی نگاشته و در مواردی از وی با عنوان قال المعترض نام می برد. او ابتدا از اسمای الهی و اقتضا و تفسیر آنها بحث کرده و از صفت قدرت نتیجه گرفته که خداوند بدون مباشرة و نیاز به چیزی، موجودات را آفریده و برای اتمام دعائم ملک و نهایت آن که اقتضای اسم ملک است امر و نهی را قرار داده که اقتضای ثواب و عقاب برای مخلوقین و بهاء و هیبت برای خالق است و در اینجا از اشکال معترض که امر و نهی را لازمه بقای انسانها نمی داند و در این موضوع به حیوانات مثال می زد، جواب داده است. مؤلف پس از اثبات وجوب امر و نهی لازمه آن را ارسال رسل می داند و گوید: «لما ثبت لنا ان قوام الأمة بالامر و النهی الوارد عن الله عز وجل صح لنا أنه لابد للناس من رسول الله من عند الله فیہ صفات یتمییز بها من جمیع الخلق منها العصمة من سایر الذنوب و اظهار المعجزات و بیان الدلالات النفی الشبهات طاهر مطهر یتصل بملکوت الله سبحانه غیر منفصل لانه لا یودی عن الله عز وجل الی خلقه الا من کانت هذه صفته، فصح موضع المومنین الذین لا عصمة لهم الا امام عادل معصوم یقیم حدود الله تعالی و اوامرهم فیهم». بعد از آن اظهار می دارد که امام باید شرایط نبی را مانند عصمت داشته باشد از ایراد مستشکل که آن شرایط را در امام شرط نمی داند پاسخ می دهد. و گوید: «و ثبت انه لابد من امام عارف بجمیع ما جاء به

محمد النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ... يكون فيه ثمان خصال يتميز بها عن المأمومين. اربع منها في نعت نفسه و نسبه و اربع في صفات ذاته و حالاته». بعد آن هشت شرط را چنین ذکر می کند: 1. أن يكون معروف البيت، 2. معروف النسب، 3. منصوص عليه من النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)، 4. بامر من الله سبحانه، 5. أن يكون از هد الناس، 6. اعلم الناس، 7. اشجع الناس، 8. اكرم الناس. او طبق همین شروط خلافت خلفا را جایز و روا نمی داند و ادله آنان را ذکر و رد می کند. مؤلف بعد از آن به ذکر وجوه کفر و شرک و ظلم در قرآن می پردازد و بعد از آن در ادامه مطالب زیر را می آورد: الرد علی من انکر زیادة الکفر، شرط ولی مسلمانان، رد من انکر البداء، رد من انکر المعراج، الرد علی مجبرة، الرد علی من انکر الرجعة، رد من انکر فضل رسول الله (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)، الرد علی المشبهة، رد من انکر حدث العالم، الرد علی من قال بالرای و القیاس و الاستحسان و الاجتهاد. سبک تألیف کتاب به آثار شیخ مفید و ابن طاوس شباهت دارد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز؛ 88گ (37-124)، 10 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 1-492]

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5362/1

آغاز: الا وقد اديت الا وقد اسمعت ... الا وقد اوضحت انجام: واحد عشر شهراً و ثمانية و عشرين يوماً من مقتل عمر. فهذا آخر ما جرى في هذا الخبر. و الحمد حق حمده و صلواته علی محمد و آله و سلم.

داستان سقیفه بنی ساعده در این رساله یاد شده است؛ خط: نسخ، کا: علی بن اسماعیل، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز یک لا، 116گ (13-118پ)، 13 سطر، اندازه: 13/5×19/5 سم [ف: 3-191]

5. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 660/44

به تقاضای علی بن باز یار تحریر یافته است؛ خط: نسخ، کا: اسدالله بن ظهیر الدین علی دوانی، تا: قرن 11 [ف: -359]

6. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 521

آغاز: بانه يعرض علی اصحابه ... فاباحه لهم دون البراءة منه

در اواسط نسخه: بسمله، و بحذف الاسناد قيل لما كان بعد وفات رسول الله دخل يهودي المسجد فقال اين وصی رسول الله فاشاروا

ص: 867

الی ابی بکر فوقف علیه؛ انجام: واما قولهم عن شراء... فلما سلمنا شراء البرء من این لهم ضمان الجنة علی ذلك و الخصم.

کتاب در اثبات امامت علی بن ابی طالب (علیه السلام) و در آن از مناقب خوارزمی و مناقب ابن مردودیه ذکر کرده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، 187 گ، 20 سطر (6/5 × 16/5)، اندازه: 13 × 24 سم [ف: 2-454]

7. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2810/1

آغاز: تعلموا العلم و قلدهم اکثر المسلمین. فقلت هذا عجیب (یازده سطر پائین تر) ... ثم سألت عن معنی ما تضمنه کتابهم: اليوم اكملت لكم دينكم... فقالوا هذه الآية نزلت علی نبيهم في اواخر عمره، حيث كمل الله دينه. فقلت اذا كان دينه قد تكمل في حياته فما هذا الاختلاف؛ انجام: و اسماء بنت عيسى مع علی ابن ابیطالب با عنوان های «و من ذلك فمن ذلك»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه مجدول، 203 گ (1-203 پ)، اندازه: 12/2 × 17/7 سم [ف: 6-111]

8. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 376/3

آغاز: حدثنا الشريف... قال هذا قول من خاف ربه و اختار لنفسه و الدينه و اطاع الله و رسوله؛ احتجاجاتی است مستند به کتاب و سنت در اثبات امامت، بروایت ابو الحسن علی بن زید بن علی علوی زیدی؛ بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: مقوایی روکش پارچه، 8 گ (62 پ) - 70 پ)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 1-227]

9. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7414/2

موضوع این کتاب ایراد دلایل سمعیه از قرآن مجید و اخبار متواتر از طریق خاصه و عامه است، دلیل اول آن است که لطف بر حق تعالی واجب است. با عنوان های «مؤلف گوید، مترجم گوید» نخستین عنوان «دلیل اول آنست که لطف بر حق تعالی واجب است» سپس «فصل در بیان آنکه امام می باید معصوم باشد از جمیع گناهان صغیره و کبیره از اول عمر تا آخر عمر» «فصل سیم در بیان آنکه امامت به نص خدا و رسول می باشد» تا میرسد به باب دوم، در بیان آیاتی که در شان ائمه مجمل نازل شده و دران چند فصل است، فصل اول در تاویل سلام علی آل یاسین» تا می رسد به «فصل نهم در بیان آیاتی که دلالت بر وجوب متابعت اهل بیت می کند»؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 84 گ (27 ر-111 پ)، ابعاد متن: 13/5 × 14/5، قطع: ربعی، اندازه: 14/5 × 21/5 سم [ف: 16-552]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22137

آغاز: قاطعا و اما اذا لم يوجد من قریش؛ انجام: علی الهرمزان و حقیقه انه امر ابالولو

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

11. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6494/1

آغاز: الهدایة الأولى و الاثار المتواترة و الأخبار الدائرة المتظاهرة... بعد الرسول سید الموالی XX ولینا ذوالعز و المعالی انجام: فذا بعون الله اعلى و اتم XX حق حقایق الهدایات و تم

این رساله در دوازده «هدایه» و سه «دلالت» و یک «ختم» است؛ خط: نسخ، کا: داود بن محمد باقر بن محمد علی جدلی، تان پنج شنبه 11 شعبان 1309ق، کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، 4گ (1ر-4ر)، 15 سطر، اندازه: 17×22 سم [ف: 3-191]

12. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6141/1-32/51

آغاز: ذلك و انصرف من عندك و حلفت أن لا تكلمه صاحب حتى انجام: دخل الناس في دينه أفواجا فقرن اسمه باسم ناموسه فصار يهتف به على رؤوس الصوامع في جميع البلدان والمواضع.

کتابی است در امامت و اثبات حقانیت شیعه، مؤلف به موارد اختلاف شیعه و سنی در احکام فقهی اشاره نموده و در اثبات سخنانش از آیات قرآنی بسیار بهره برده است. مؤلف در جایی می گوید: «وقد اوضحنا من البيان في المستحقين لمقام رسول الله من بعده في كتاب الأوصياء ما فيه كفاية اللبيب و مقنع للاربيب...». به جهت افتادگی نسخه و این که کتاب فصل بندی و عنوان بندی خاصی نداشت، تشخیص نام کتاب و مؤلف میسر نشد. مؤلف از جعفر بن محمد بن مالک کوفی نقل می کند و از او بعنوان یکی از مشایخش نام می برد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه عکسی است؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 126گ، 14 سطر، اندازه: 21×30 سم [ف: 1-491]

13. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1777/6

آغاز: هذه فائدة في الإمامة مشتملة على ستة فصول، الأول في نصب الامام؛ انجام: و من آذى الله فيوشك أن يأخذه الله تعالى بسیار مختصر و بر پایه اعتقادات اهل سنت در چند فصل) و یک «خاتمه» بدین عناوین: نصب الامام، صفات الامام، حصول الامامة، اقامة الدليل على حقية امامة الخلفاء، نقل مطاعن الأئمة الثلاثة، تعظيم جميع اصحاب النبي (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 2گ (80ر-81پ)، اندازه: 10/5×18 سم [ف: 5-193]

14. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 754/1

آغاز: الحمد لله رب العالمين... فقد قال الله تبارك و تعالى في كتابه الكريم سورة ابراهيم المباركة الم تر كيف آيات و احاديثی درباره مناقب ائمه (عليهم السلام) و فضيلت ائمه (عليهم السلام) از کتب روایی خاصه و بعضاً عامه آورده و در مواردی اندک هم تحت عنوان «اقول» توضیحاتی درباره الفاظ احادیث آورده است؛ خط: تحریری، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 20 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 405-]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2743

بی کا، بی تا [الفبائی: 67]

امامت / کلام و اعتقادات / فارسی

Imāma

ص: 868

غیر همانند: 1. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3419

آغاز: حمد وستایش مالک الملکی را سزاست که عدلش مفیض اخراج جمعیت از دایره واسعه رحمة بمضیق و تنگنای طرف و لعنت و حکمتش مفیض اختلاف است در میان امت در هر مله و نحله انجام می انداختم افسار شتر خلافت بر کوهانش و آنرا [] می چشاندیم آخر قوم را بهمان کاسه که آب داده بودم اول [] ترک می کردم محاربه جماعت آخر همچنانکه ترک کردم با

جماعت اول.

رساله ای متوسط در اثبات حقانیت امامت چهارده معصوم و ولایت آن بزرگواران که در یک «مقدمه» و 14 «فصل» و یک «خاتمه» تنظیم شده است: مقدمه در تعداد خلفا و ذکر برخی حکام بلاد اسلام، 1- ذکر طریق معرفت اشیاء، 2- بیان کیفیت استدلال، 3- سبب افتراق امت، 4- کیفیت افتراق امت، 5- تحقیق ایمان شرعی، 6- آنچه امامت بدان ثابت می شود، 7- وجوب منصب امام، 8- توقف ایمان به اعتقاد به امامت علی (علیه السلام)، 9 اثبات امامت ائمه باقیه، 10- بیان احوال آل و اصحاب، 11- بیان ارتداد اصحاب، 12- بیان حدوث جمیع مذاهب اسلامی، 13 فساد خلافت خلفای ثلاث، 14- تحقیق کفر و ایمان شرعی خاتمه، تحقیق جواز و حرمت سب و لعن؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح، علامت بلاغ دارد؛ جلد: تیماج سرخ با عطف قهوه ای، 27 گ، 31 سطر، اندازه: 11×19 سم [ف مخ: 1-206]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9469/146

منقول از اصول الدین احمد اردبیلی (قرن 10)، خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ 1 گ (330) [مختصر ف: 679]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3008/11

حاشیه آغاز: الحمد لله رب العالمین... بدان ای دوست مخلص که اول بنده مکلف معرفت ایمان واجب است؛ انجام: و این فضیلت که وی را در خانه خدای زادند فضیلتی است که هیچ مخلوقی را نبوده است و در این معنی باوی شریک نیست

در اثبات امامت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و نفی خلافت مدعیان جانشینی پیامبر اسلام، و معنی تولی و تبری، در بیست و پنج «باب» بدین تفصیل: 1. مذهبی که معتقدان به آن ناجی باشند، 2. مطاعن خلیفه اول، 3. مطاعن خلیفه دوم، 4. مطاعن خلیفه سوم، 5. مسائلی که در شرف نبوت آمده، 6. سؤال و جواب مذهبین، 7. درباره خلافت، 8. قوت استدلال، 9. بحث اجماع که بر رسول نماز کردند، 10. فرق شیعی و سنی، 11. ذکر انساب ائمه، 12. احوال شیعی و سنی، 13. مفتریاتی که مخالفین می کنند، 14. حق آباء و اجداد ولی و نبی، 15. تقیه، 16. ناکثین و قاسطین و مارقین، 17. پدران و مادران انبیاء، 18. دختر خواستن عمر از امیر المؤمنین، 19. قصه زید بن حارثه، 20. بیعت ناکردن امیر با عمر، 21. در اینکه آل محمد کیستند، 22. در اینکه کدام طائفه به خلافت اولایند، 23. دلایل شیخین، 24. قصه باز سفید و معراج، 25. محتالان صحابه؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بهاری، تا: دوشنبه صفر 1045 تا 9 رجب 1049؛ جلد: تیماج مشکی، 11 گ (221 - 231 ر)، 25 سطر، اندازه: 22×34 سم [ف: 8-189]

4. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 374

آغاز: نیافته و پاره اگر ایراد یافته متفرق است و استقصاء در بیان آن نشده و بسط شافی در کیفیت احتجاج به آن بکار نرفته؛ انجام: برای اکثر

مردم تعذر دارد و از کجا که بعضی را میسر نیست.

نسخه ای است که اول آن ناقص است و آخر آن بدون خاتمه، در هیچ جای این کتاب به نام آن و نویسنده اش اشاره نشده است تنها در برخی موارد عبارتی این چنین دارد: فقیر حقیر می گوید: جامع این مسطورات را مسلکی دیگر است در استدلال از آیه. اقول و انا الفقیر المسود اهذه الأوراق. پیدایست که نویسنده از دانایان شیعی هند و در سال 1039 ق در حال تالیف این کتاب بوده است چنان که در فصل دوم موجود می گوید: «... کتاب فصول المهمة ابن صباغ که بالفعل درین عصر یعنی در سنه تسع بعد ثلاثین و الالف در دیار هند فراوان است...». نباید کتاب ابصار المستبصرین عبدالوهاب هندی و تحفه شاهی قاضی زاده و کاشف الاسرار اردستانی باشد؟. موجودی این کتاب سی و نه «فصل» و یک «باب»: اولین فصل موجود: فصل در اثبات وجوب مودت اهل بیت... در کتاب اهل سنت مسطور و مشهور است مثل شواهد النبوه ملا جان و غیره؛ فصل در بیان آنکه بغض و عداوت اهل البیت کفر است... مؤلف گوید: کتاب فصول المهمة ابن صباغ که بالفعل درین عصر یعنی در سنه تسع بعد ثلاثین و الالف در دیار هند فراوان است. کتاب کفایة الطالب فی مناقب آل ابی طالب تالیف امام حافظ ابی عبدالله محمد بن یوسف بن محمد گنجی شافعی و...، فصل در بیان این که اهل البیت واجب الاتباع اند و مفترض الطاعة...، در برگ 30 فصل، اما تعیین مراد از اهل البیت و این که ایشان معصومند نویسنده از: تفسیر ثعلبی. فصول المهمة، مشکاة، مسلم، اسباب النزول واحدی یاد کرده، فصل در اثبات عصمت اهل بیت به روایات قویه اهل سنت، فصل بدان که از جمله قریش بنی هاشم را بر غیر ایشان فضل است، باب: در پشت برگ 42: باب در بیان فضایل امیر المومنین (علیه السلام) و تفضیل آن حضرت بر کل امت بعد از حضرت رسالت فقیر حقیر میگوید... جامع این مسطورات را مسلکی دیگر است در استدلال از آیه؛ در برگ 76 فصل فی حدیث الغدیر و ما يتعلق به از صحیح بخاری. مواهب المدینه. شافعی، ملا علی قوشچی. صاحب کشف یاد شده. در برگ 98 فصل در آنچه متعلق به آیه الیوم اکملت لکم... فصل در بیان آیه انما ولیکم...؛ فصل فی ذکر حدیث المنزلة... فصل فی ذکر ما يتعلق بایه: و من الناس من یشتری، نفسه ابتغاء... قال صاحب فصول المهمة. و انا الفقیر المسود لهذه الأوراق...؟ فصل فیما يتعلق بآیه: و اعلموا انما غنمتم من شیء... در تفسیرهای اهل سنت، بیضاوی، کشف، مدارک، نیشابوری، ثعلبی

و غیره...؛ فصل فی ذکر ما قاله المفسرون فی قوله تعالى: یوفون بالنذر و یخافون... فسمع علی رضی الله عنه؛ فصل فیما یتعلق بآیه النجوى و هو قوله تعالى یا ایها الذین آمنوا اذا ناجیتم الرسول... فقیر میگوید: ... فصل فی آیه ان الذین امنوا و عملوا الصالحات سیجعل لهم الرحمن..... فی آیه انما انت منذر و لكل قوم هاد..؟ فی بیان آیه أن الذین آمنوا و عملوا الصالحات اولئك هم خیر البریه؛ فی بیان قوله تعالى و تعیها اذن واعیه... چنانکه ملا علی قوشچی... ابوبکر رضی الله عنه؛ فصل فی بیان آیه مرج البحرین یتقیان....؛ فصل در بیان آیه و هو الذی خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرة؛ فصل افمن كان مومنا کمن كان فاسقا... فصل در بیان و اولوالارحام بعضهم اولی ببعض... میر سید شریف شارح مواقف؛ فصل ان الله و ملایکته یصلون علی النبی؛ فصل ان تتوبا الی الله فقد صغت قلوبکمما... و صالح المومنین؛ فصل ان الله اصطفى آدم و نوحا... ذریة بعضها من بعض... فصل در بیان قوله فی سورة النور: وعدالله الذین امنوا منکم و عملوا الصالحات؛ فصل قل للمخلفین من الاعراب... مؤلف مسودات در این استدلال می گوید... فصل یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم عن دینہ؛ فصل و السابقون الاولون من المهاجرین... فصل قوله تعالى الا تنصروه فقد نصر الله... اذهما فی الغار...؛ فصل: اجعلتم سقایة الحاج... آیه من سورة الرعد أن الذین آمنوا و عملوا الصالحات طوبی لهم... قاضی میر حسین در شرح دیوان در فاتحه سابعه.. آیه من سورة الأحزاب انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس... کا فصل در ذکر آیاتی که دلایل بر فضل امیر المومنین (علیه السلام) و اهل بیت نبوی دارد؛ فصل هو الذی ایدک بنصره و بالمومنین قال صاحب نهج الحق... قال الشارح المعتصب الشاتم للماتن الجارح الکلامه فی شرحه... فصل و السابقون السابقون؛ فصل یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول...؛ فصل یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین. در صفحه عنوان این کتاب و در ذیل صفحه اول نام کتاب با خط مغایر آمده: «اظهار الحق». چند کتاب به این نام میشناسیم یکی کتاب اظهار الحق، تالیف مولانا رحمہ الله ہندی که از دانایان اوایل سده ی چهاردهم ہجری قمری بوده این کتاب در سال 1305 ه.ق در دو جلد در قسطنطنیہ چاپ شده است. موضوع آن پاسخ برخی از شبہاتی است که یکی از مسیحیین بر اسلام وارد نموده است که نباید این کتاب باشد. دیگری کتاب اظهار الحق، تالیف عبد الله بن عبد الله شوشتری که در بانکی پور، حومه ی غربی شهر پاتنا ایالت بہار ہند سال 1301 ه. ق چاپ شده است. سومین اثری که بنام اظهار الحق می شناسیم تالیف حاج میرزا ابراہیم شیرازی مشہور بہ چینی می باشد که این کتاب در سال 1345 قمری در بمبئی چاپ سنگی شده است در قطع رقعی، ای کاش اظهار الحق شوشتری را در اختیار داشتیم تا با این نسخه مقابله می کردم و معلوم می شد کہ آیا همان است یا چیز دیگری می باشد؟ (فاضل، محمود)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: سلخ ربیع الثانی 1051ق، جان بلده برہانپور ہند؛ افتادگی: آغاز؛ آمده: «وقف ارشد اولاد میرزا مطہر»؛ کاغذ: ہندی، جلد: تیماج سرخ ضربی، 408گ، 11 سطر (9×15)، اندازہ: 14×25 سم [ف: 313-]

5. تہران؛ دائرة المعارف، شماره نسخه: 430/3

آغاز: هو... اعلم اعانک الله و وفقک مرضاتہ در کتب متقدمین و متأخرین نظر کردم، از تفاسیر و احادیث، از تعصب و مخالفت خالی نیافتم. پس بہ حقیقت دانستم کہ عداوت و شرک از درون هیچ کس خالی نبود؛ انجام: بہ فرمان خدای عزوجل. قد تمت الرسالة الشریفہ. تمت

ناشناخته، از کارهای روزگار صفویان. گفت و گویی است میان یک شیعی و یکی از اهل سنت، درباره امامت. نامبوب، بہ این شیوہ: مسألہ اول، پرسیدم کہ کدام درجہ و مرتبہ است کہ بندگان بہ حضرت عزت رسند و بدان درجہ و مرتبہ بر یکدیگر فضیلت یابند؟ جواب داد...؛ خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: 1057ق؛ 19گ (35-53) [ف: 1-25]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5/190-900

آغاز: صلوات الله عليهم اجمعين گردد اما حديث اول که عبارت از ستفراق امتي على ثلاثة وسبعين فرقة است فاضل دواني اعتراض نموده که اگر مراد از فرقه ناجیه آنست که مخلد در نار نباشد؛ انجام: طاعات ایشان نبوده خسر الدنيا والآخرة نگاشته جبهه عقیده فاسده ایشان است حصنا الله وایاکم ... من نبی عرفان و اهل بيته الطاهرين السالكين مسالك العلم و العرفان و چون در تحریر این رساله و تقریر این مقاله ... صورت اختتام پذیرفت در سنه 1010

تاریخ تألیف: 1010ق، محل تألیف: اردبیل، رساله ای است در اثبات حقانیت شیعه و این که فرقه ناجیه شیعه است و امامت ائمه اطهار (علیهم السلام) ورد و مطاعن خلفای ثلاث با استفاده از احادیث. به اقوال علمای اهل سنت همچون دوانی و روزبهان شیرازی نظر دارد. دارای فصول و فایده ها و لطیفه ها و حکایت ها و قاعده ها که یکی از قاعده ها شامل «مناهج» متعدده است، ارشاد و اکمال از عناوین کتاب است و مؤلف از اشعار فارسی در لایه لای مطالب بهره می برد. تذکر: انجام نسخه با امامت قاضی زاده کرهرودی ش 4634 مجلس منطبق است؛ خط: نستعلیق، کان محمد علی بن مهر علی مقیم، تا: پنج شنبه رجب 1064ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح جلد: گالینگور قهوه ای، عطف نقره ای، 124 گ، 17-18 سطر، اندازه: 13/5 × 17/5 سم [ف: 1-494]

7. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12255/3

آغاز: أن في خلق السموات و الارض بدرستی که در آفرینش آسمانها و آنچه در آنست و در آفرینش زمین و آنچه در آنست و اختلاف اللیل و النهار و آمد و شد شب و روز؛ انجام: چنانکه در عیون الرضا از حضرت امام رضا علیه السلام آورده اند که لو خلت الارض طرفة عین لساخت الارض باهلها.

چند حدیث و روایت در فضائل اهل بیت طاهرين (علیهم السلام) است که به

ص: 870

نام شاه طهماسب صفوی (930-984ق) در چند فصل « تألیف شده و در آن از مولی بیدلی و سید رازی سبزواری اشعاری نقل شده است. فهرست مطالب فصول آن چنین است: 1. بیان آنکه خدای تعالی خلعت هستی بر آدم علیه السلام پوشانید، 2. بیان آنکه ارواح شیعیان پیش از ملائک مخلوق شده اند و با نور حضرت محمد و آل محمد به تسبیح و تقدیس خدای تعالی بوده اند، 3. بیان آنکه شیعیان پاکند و اصل ایشان پاکست زیرا که ایشان از فضله طینت پاک حضرت محمد و علی علیهما و آلهما الصلوة و السلام مخلوق شده اند، 4. بیان آنکه رافضی چه معنی دارد و بیان بعضی از مناقب شیعه از زبان گوهر نثار حضرت امام جعفر صادق علیه السلام، 5. بیان آنکه ابراهیم پیغمبر علیه السلام از حق تعالی درخواست که او را از شیعیان آل محمد صلی الله علیه و آله گرداند، 6. بیان بعضی از مهربانی و شفقت که حضرت رسالت پناه و اهل بیت جلالت با شیعه خود نموده، 7. بیان فضایل امیر المؤمنین علی علیه السلام و فضیلت دوستان او؛ 8- بیان آنکه دوستی اهل بیت و دوستی دوستان ایشان نعمتی است که هیچ نعمت از آن بهتر نخواهد بود، 9. بیان وفاداری شیعیان، 10. بیان آنکه شیعیان را که دوستان امیر المؤمنین اند از برای خدا دوست می باید داشت، 11. بیان آنکه بر آوردن حاجت شیعیان چه مقدار ثواب دارد، 12. بیان آنکه هر که در طریق محبت اهل بیت اظهار و اولاد ابرار ایشان صلوات الله وسلامه علیهم گام نهاد] از سر تحقیق و راستی قدم اخلاص دست اعتصام بحبل المتین دین استوار ساخته است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1088ق؛ جلد: تیماج، مشکى، 29 ص (26-54)، 17 سطر، اندازه: 10×20 سم [ف: 35-250]

8. اصفهان، دانشگاه؛ شماره نسخه: 474

شناخته نشده است، عنوان های «دلیل سیوم از آیات قرآنی، خاتمه در ذکر وجوه در کتاب واحدی، تتمه در ذکر وجوه مطاعن، بشارت روایات صحیحه معتبره در باب شیعه اثنی عشری» در آن دیده می شود؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: 11-883]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14190/10

آغاز: لالی گرانهای الفاظ و معانی و جواهر ثمینة مضامین و مبانی را نور و بها و آب رساله کوتاهی است که کاتب به درخواست صاحب جنگ حاجی محمد بیک نوشته و در آن ترجمه چند حدیث را به فارسی درج نموده است؛ بی کا، تا: 2 جمادی الثانی 1115ق؛ جلد: کاغذی، 3 گ (22-25پ)، اندازه: 12×20 سم [ف: 38-252]

10. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10866

ناشناخته مؤلف در مقدمه این کتاب آورده که در شهر حیدر آباد هند در عصر سلطان عبد الله قطب شاه معاصر شاه اسماعیل صفوی در مورد امامت حضرت امیر المؤمنین علی (علیه السلام) و ائمه طاهرین (علیهم السلام) نگاشته است؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ ماندگار علی دستجردی ابن محمد طاهر، تا: شنبه 15 رمضان 1125ق، فردی برگ های آغازین و پایان این کتاب را برداشته و آن را حدیقة الشیعة نام نهاده است، برخی گمان برده اند این کتاب تألیف معز الدین اردستانی است، در برگ پایانی این نسخه نام کتاب، اثبات الامامة آمده است، لیکن در مقدمه و در پایان کتاب این نام وجود ندارد [میراث شهاب: س 9 ش 2-5]

11. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 5389

آغاز: خود برسانی و جوب حج را و روانه حج شوی؛ انجام: جمیع گناهان ایشان را اللهم اغفر لنا ذنوبنا انک انت الغفور الرحیم. (تمت)

در اثبات امامت شیعی. و بخش غدیر خم آن پنج باب و یک خاتمه دارد. در آن از قطب راوندی و شیخ طوسی و ابن بابویه سخنانی آورده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1126ق؛ افتادگی: آغاز؛ آغاز باب دوم: در بیان قلیلی از عظمت و جلالت عید غدیر، و روزه داشتن آن، و بعضی از اعمال آن است. بدانکه عید غدیر روز هجدهم ... باب سوم در ثواب روزه داشتن عید غدیر، باب چهارم در بیان غسل روز عید غدیر، باب پنجم فضیلت زیارت حضرت امیر در این روز، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 115گ، 18 سطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 3-192]

12. تهران: مفتح؛ شماره نسخه: 1289/20

رساله مانندی در ... خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 6 محرم 1182ق، جا: فرضه عزیزه (بندر ایزده) نور مازندران؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: 7-276]

13. مشهد: گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1990/2

آغاز: بسمله، حمدله، بدان که رساله اصول دین نوشتیم در مبحث امامت قدری که عاقل را کافی بود دلیل نوشتیم خواستم دلیل مرا زیاد نمایم این رساله را نوشتیم و مکمل آن رسالم [رساله ام] نمودم. آغاز صدر: امامت بدان که شیعه قایلند به آن که هیچ زمانی خالی از حجت خدا از پیغمبر یا امامی نیست؛ انجام: که در ارتداد حق است نزد ایشان پس ملاحظه و تأمل نمای. انجام صدر: و این رساله گنجایش طول ندارد و قدری که ذکر شد کافیت عاقل را.

رساله ای است استدلالی در فضائل امیر مؤمنان علیه السلام و اثبات امامت آن حضرت و فرزندانش و از سوی دیگر ذکر معایب و مثالب برخی از اصحاب. این رساله مکمل رساله شش برگ قبل است که آن هم در امامت و مجهول المؤلف می باشد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 کاغذ: الوان نخودی و فستقی آهار مهره، جلد: اسقاطی، اندازه: 15/5 × 20/5 سم [ف: 5-372]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9152

در اثبات امامت حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام) و نکوهش مخالفان آن حضرت و مدعیان مقام امامت، که به صورت مناظره ای بین قاضی زاده که از ماوراء النهر آمده بود و در محضر شاه عباس صفوی با علماء ایران این مناظره اجرا شده و به دستور شاه، مؤلف این

مناظره را با افزودن مطالب لازم در یک مقدمه و یک خاتمه تدوین کرده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: پنج شنبه 8 جمادی الاول 1242ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف و حواشی تیماج قهوه ای، 210گ، 27 سطر، اندازه: 20×29سم [ف: 23-279]

15. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9185/1

بحث های مفصلی است در اثبات امامت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و بطلان خلافت دیگران، گرفته شده از احادیثی که در روایت آنها سنی و شیعه اتفاق دارند با استناد به کتاب های اهل سنت. مؤلف این کتاب را در حیدرآباد تألیف کرده و به ابوالمظفر عبدالله قطبشاه بوسیله روح الله، تقدیم داشته است. این کتاب مشتمل بر یک مقدمه و بابی دارای دوازده فصل «و یک «خاتمه» می باشد بدین عناوین: مقدمه: در بیان مقصود از لفظ امام، باب: در احقیقیت و اولویت حضرت امیر به این منصب، فصل 1. در آنکه نصب امام لطف است، 2. در آنکه باید امام افضل از رعیت باشد، 3. طریق تعیین امام، 4. تعیین امام، 5. ادله امامت حضرت امیر، 6. مطاعن و چیزهای منافی امامت، 7. مطاعن اول، 8. مطاعن دوم، 9. مطاعن سوم، 10. احادیث مربوطه به صحابه، 11. قضایا و معجزات حضرت امیر، 12. عدد اوصیاء، خاتمه: در نکت متفرقه؛ خط: نستعلیق، کا: رضا علی بن معصوم ولو کلانی، تا: 1253ق؛ جلد: تیماج مشکی، 293گ (پ 294-ر)، 24 سطر، اندازه: 21×31 سم [ف: 23-298]

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، در برگ پایانی دو سطر آخر آمده که مؤلف کتاب در روز دهم شوال سال 1293 هجری در گذشته است. با قلم خوردگی بسیار؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س 7 ش 1-2-31]

17. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: 107

در این نسخه پراکنده هایی است از حدیث و تاریخ در فضایل و مناقب و اثبات امامت حضرت امیر المومنین (علیه السلام). آغاز و انجام نسخه افتاده و معلوم نشد که چیست؟ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برگها برنگ سبز؛ 100گی، مختلف السطر، اندازه: 16/5×21 سم [ف: 106]

18. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1325/3

آغاز: کل ما یدب علی وجه الأرض حلال یعنی هر چه بر روی زمین راه می رود خوردنش حلال است؛ انجام: وزید بن ارقم روایت می کند که کل واحد منهم عن النبی (صلی الله علیه و آله) انه قال یوم غدیر خم من کنت مولاه فعلی مولاه.

بخشی از کتابی است در اثبات امامت و خلافت بلا فصل علی (علیه السلام) و اولادش و مطاعن مخالفین. موجودی نسخه، فایده پنجم دانستن طریق تعیین امام و خلیفه (این فایده در پنج برگ است) و فایده ششم اثبات امامت حضرت علی (علیه السلام) بی فاصله بعد از رسول (صلی الله علیه و آله). (از این فایده، هشت برگ به جای مانده است.)؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا عطف میهن مشکی، 14گ (189-202)، 31 سطر (12×18/5)، قطع: خستی، اندازه: 19×25 سم [ف: 4-1924]

19. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 58/165-8715

آغاز: تا در این اوقات کثیرة البركات مسکية النفحات به لطف الهی رساله ای در اصول خمسه دین تالیف شده؛ انجام: اعطاء خاتمست در رکوع و این حال مسلم خصم است در کمال بعدست مجملا عطف بهر دو معنی رکوع خواه

رساله مفصلی است از یکی از دانشمندان شیعی سده دوازدهم هجری در امامت، مؤلف در آغاز آن اظهار داشته که قبل از این رساله ای در اصول خمسه دین نگاشته و از آن زمان در نظرش بوده که رساله ای در رد مخالفان و انکسار خواطر متمردان از امامت بنگارد که رساله حاضر است. او این رساله را به یکی از شاهان صفوی (که نامش در برگی بوده که از نسخه افتاده است) تقدیم کرده است. مؤلف در این رساله ایرادات اهل سنت را به شیعیان در موضوع امامت ذکر و پاسخ داده است ولی ترتیب رساله و مباحث آن فنی برگزار نشده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: آغاز و انجام؛ مختصری از آغاز مقدمه افتادگی دارد؛ 97گ، 10 سطر، اندازه: 9 × 13 سم [ف: 1-493]

20. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 171

آغاز: فصل چهارم در بیان اختصاص حضرت امیر است بحضرت رسول در اخوت و همراز بودن و سایر امور انجام: پس حضرت صادق علیه السلام فرمود پس برگرد حضرت مهدی علیه السلام بسوی کوفه و حق تعالی از آسمان بشکل ...

کتابی در چند «فصل»: فصل 4. در بیان اختصاص حضرت امیر است، فصل 5. در بیان آنکه بروایات مستفیضه حق همیشه با علی (علیه السلام) است، فصل 6 بیان افضلیت آن حضرت است، فصل 7. بیان امامت سایر ائمه (علیهم السلام) است، فصل 8 اثبات وجود امام دوازدهم و غیبت آن حضرت است، فصل 9. اثبات رجعت. در نسخه حاضر از فصل چهارم تا نهم موجود است و سه فصل از اول و مقداری از انتهای نسخه افتادگی دارد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج سیاه با یک طبله، 160گ، 16 سطر [ف: 1-40]

21. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 113

آغاز: حضرت اشاره فرمود که صبر کن چون در خطبه فارغ شد رسید که کیستی؛ انجام: و قبیح است پس چون می توان بود که حق تعالی تکلیف کند و بعد از آن نسخ کند

مطالب کتاب در مورد امامت است که آغاز و انجام آن افتاده است شامل چندین مقصد که کتاب حاضر از مقصد چهارم را دار است در طریق شناختن امام، در بیان بعضی از آیات که دلالت بر امامت و فضیلت حضرت امیر المؤمنین می کند، در بیان احادیث متواتره که دلالت می کند بر امامت و خلافت و فضیلت و جلالت آن حضرت، اثبات وجود امام دوازدهم و غیبت آن حضرت و غیره؛ خط: شکسته نستعلیق خوب، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام، بین صفحه 224 و 225 افتادگی دارد؛ در

ص: 872

حاشیه تصحیح و جا افتادگی از متن و سرفصلها آورده شده است؛ مهر: «عبد محمد باقر بن عبد الله محمد تقی الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی شگری، جلد: مقوایی عطف و گوشه ها پارچه قهوه ای، 373 گ، 17 سطر (10/5 × 15)، اندازه: 17/5 × 21/5 سم [ف: -] [106]

22. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: 21

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد قول امام علیه السلام من مات و لم یعرف امام زمانه فقد مات میتة الجاهلیة یعنی هر کس بمیرد و امام زمان خود را نشناسد؛ انجام: یعنی ای پرودگاری که دلیل قرار داده بذات قدیمه بذات ظاهره خود که عنوان و مرتبه بیان است

هفت مقام را مؤلف با اختصار تنظیم کرده است برای کسانی که می خواهند امام را درست بشناسند: مقام نجابت، مقام نقابت، مقام امامت، مقام ارکان، مقام ابواب، مقام معانی، مقام بیان. بنا بگفته مؤلف هر کدام از این مقامها را که شخص طی کند امام را بهتر و با معرفت بیشتر می شناسد؛ خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 8 گ، مختلف السطر، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 20]

23. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5685/22

آغاز: بسمله. در بیان آنکه مذهب امامیه واجب الاتباع است. طایفه امامیه اخذ کرده اند مذهب خود را از ائمه معصومین (صلی الله علیه و آله) که مشهور بوده اند بفضل و علم و زهد ایشان ..... و اول ایشان حضرت امیر المؤمنین؛ انجام: کلید شناختن آخرت روحانی شناختن حیات و روح است، و چون کلید یافتی آسان بود در گشودن. و الله اعلم. تمت الرسالة بحمد الله و حسن توفیقه.

سرگذشت امامان و معجزات آنها به ترتیب امامت ایشان، و پس از مهدی. عنوان دوم اندر شناختن حق سبحانه عنوان سیوم اندر شناختن دنیا عنوان چهارم اندر شناختن آخرت؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: متن ترمه زرد، حاشیه ترمه سفید، 15 گ (61-76 پ)، 41 سطر، قطع: بیاض رقی، اندازه: 98 × 22 سم [ف: 8-460]

24. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5878/1

رساله مانندای در امامت، ترجمه اخبار شیعی در باره ناصبیان؛ خط: نسخ، کان ابوالقاسم بن ابی الحسن حسینی، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 16 ص (1-16)، ابعاد متن: 6 × 10، قطع: جیبی، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 16-119]

25. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 518/1

آغاز: بواسطه آنکه از ابی بکر مر ویست که ای سماء یظلني و أي أرض تقلني اذا قلت بالرأي؛ انجام: مرتدین علی أعقابهم منذ فارقتهم و چون ذکی را این قدر کفایت بود اختصار بر همین قدر نمود

در این رساله به روش ادبی ساده در موضوع امامت بر اساس مذهب شیعه بحث می نماید و به آیات و احادیث بسیار استشهاد می کند؛ خط: نستعلیق زیبا، بی کا، بی تا، افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ مهر: «الوائق بالمعبود عبده محمود» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 28 گ (2-29 پ)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 2-122]

26. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 9323/4

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ انجام ناتمام کاغذ: سپاہانی، جلد: تیماج تریاکی لابی، 9 گ (40 پ-48 ر)، 14 سطر (7) ×
(19)، قطع: بغلی، اندازہ: 13 × 19 سم [ف: 17-347]

الإمامة ؟ (کتاب في) / کلام و اعتقادات / عربی

(al-imāma (k.-un fi

در اثبات امامت و فضائل اهل بیت (علیہم السلام) و رد مخالفان.

تہران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 546/4 ط

آغاز: ثیلہ و معتلفہ و قام معہ بنوایہ ... اقول ان تأمل هذا الكلام الشريف الذي هو فوق كلام المخلوق؛ انجام: الفصل السابع في نبذة
يسيرة مما ورد من طرق اصحابنا الاماميه ... روى الشيخ رحمه الله في التهذيب باسناده الى.

شامل هفت «فصل» است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 918 ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، ترنج، مجدول 70 ص
(126-195)، 20 سطر، اندازہ: 17 × 13 سم [ف: 23-24/3]

الإمامة (مسألة في) / کلام و اعتقادات / عربی

(al-imāma (masalat-un fi

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21111 ض

بی کا، تا: قرن 11، قطع: رقعی [اهدائی ف: -351]

- امامت امیر المؤمنین < کاشف الحق

امامت خاصه / کلام و اعتقادات / فارسی

emāmat-e xāsse

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، 1268-1342 قمری

(sepehr-e kāšānī, "abbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852-1924

رساله ای کوتاه در اثبات امامت و وصایت خاصه که به قول مؤلف توسط خودش استدلال شده و در مقدمه گفته است کسی بدون خواندن
کامل دلائل و علل اقدام به تصدیق و تکذیب آن ننماید.

[نسخه های منزوی 871/2]

آغاز: نخست باید دانست که دین یزدان هرگز سستی و پستی نگیرد بلکه این نسبت بمتدینین راجع است چه دین و آئین که

ص: 873

اصولش بتوحید و معرفت جبار و قبول رسالت رسول؛ انجام: هر کس دارای این نشان و مرد این میدان است بدامنش متوسل شویم و بذیل عطفش اتکای جوئیم و اولو الالباب را بشناسیم و هادی طرق مستقیم را دریابیم خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا اسلیمی با عطف پارچه، 5گ، اندازه: 13 × 21سم [ف مخ 1-250]

امامة الظالم / تفسیر / عربی

imāmat-uz sālīm

طباطبائی بروجردی، محمد بن عبدالکریم، ق 12 قمری

(tabātabā'ī borūjerdī, mohammad ebn-e 'abd-ol-karīm (- 18c

گفتگویی است در آیه «و اذ ابتلی...» در موضوع امامت با نقل و رد و ایراد در گفته های بعضی از مفسران.

آغاز: بسمله، قال الله عز وجل في سورة البقرة (و إذا ابتلي ابراهيم ربه ...) نقل عن الكشاف أن العامل في إذ... الأصل التكليف... انجام: تم ما أردنا ذكره في هذه الأوراق و الحمد لله أولاً و آخرة و صلى الله على نبيه المبعوث هادياً و على آله الأظهار و ذريته الأخيار، تمت الرسالة الشريفة.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12997/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1279ق؛ مصحح، محشی با عنوان «منه أعلى الله مقامه» که به نقل خود مؤلف می باشد؛ کاغذ: فرنگی، 10گ (100پ-109پ)، 17 سطر (14/5×7/5)، اندازه: 13 × 21/5 سم [ف: 32-971]

2. قم: مؤسسه آیه الله بروجردی: شماره نسخه: 99/4

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن علی اکبر بروجردی (حاج احمد خادمی)، تا: 1351ق، به دستور آیه الله حاج آقا حسین طباطبائی بروجردی؛ جلد: تیماج مشکی، 6گ (77-83ر)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 1-66]

امامت علی (علیه السلام) / کلام و اعتقادات / فارسی

emāmat-e 'alī

در بیان امامت علی (علیه السلام) و شرح حال و افضلیت او برای امامت و خلافت از دیگران است و ضمناً حاوی اخبار زیادی برای این افضلیت می باشد. مشرب نویسنده مشرب صوفیان علاقه مند به علی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2124

آغاز: ای ولی مؤمن چون در معارف تعریفات لسانی و بیانی معطر؛ انجام: بعتاب تو بیخ داشته باشد هرگز در شان ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملا قرن 11؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 128 گ، 15 سطر (5/5 × 13)، اندازه: 18 × 11/5 سم [ف: 5-177]

الإمامة الكبرى و الخلافة العظمی / کلام و اعتقادات / عربی

al-imāmat-ul kubrā wa-l xilāfat-ul “uṣmā

قزوینی، محمد حسن بن محمد باقر،

(-) qazvīnī, mohammad hasan ebn-e mohammad bāqer

رساله ای در امامت و این که این منصب مخصوص حضرت امیر المؤمنین و اولاد آن حضرت می باشد. در این کتاب به طور بسیار مفصل و مستدل با استناد به کتاب های اهل سنت، بررسی شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2121

آغاز: المقصد الثالث ... الشرط الأول كون الإمام افضل الامة اذ قد تطابق العقل و السمع على وجوب تقديم الأفضل؛ انجام: کیلا یشکو الفقیر من فقره و لا یطغی الغنی لغناه.

جلد دوم کتاب و مشتمل است بر مقصد سوم در شرایط امام و خلیفه؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 205 گ، 19 سطر، اندازه: 21 × 16 سم [ف: 6-133]

امامت نامه = ترجمه فالنامه امام رضا / علوم غریبه / فارسی

emāmat-nāme = t.-ye fāi-nāme-ye emām rezā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1303/3 ط

آغاز: بسمله چنین گوید مترجم این رساله ... که عزیزی استدعا از این قلیل الباع نمود که فارسی گرداند کتابی را که حضرت امام علی بن موسی الرضا صلوات الله و سلامه علیه از جهة مأمون تصنیف فرموده بودند؛ انجام: معاش و روضی (کذا) تو خواهد رسید

خط: نستعلیق، کان محمد حسین بن علی اصغر لاهیجی، تا: قرن 13 [ف: 24/2-201]

امامت و خلافت / کلام و اعتقادات / عربی

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: 90

آغاز: معصية كبيرة و البيعه طريقا للامامة لما مر انه عليه السلام نص على امامته نضا جليا؛ انجام: واسلم على يوم الثلثا عن عبد الله بن

ص: 874

الحتفی قال کان امیر المومنین ...

نسخه کهنه در علم کلام از بعضی ابناء عامه؛ خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن 7؛ کاغذ: زرد ضخیم آهار زده، جلد: مقوایی جدید، 6گ، 23 سطر (8×11/5)، اندازه: 17×12/5 سم [ف:-74]

الامامة و السياسة / کلام و اعتقادات / عربی

al-imāma wa-s sīyāsa

ابن قتیبه، عبد الله بن مسلم، 276-213 قمری

(ebn-e qotay ba, "abd-ol-lāh ebn-e moslem (829-890

کتاب مشهوری است در تاریخ اسلام و خلفای راشدین و تاریخ صدر اسلام و خلفا تا مأمون عباسی و آداب ملکداری در حجاز. نام این کتاب در منابع موجود، از ابن قتیبه نیامده و برخی آن را انکار نموده اند. از جمله در کتاب «التزویر و الالتحال فی المخطوطات العربیة» در رد این انتساب نوشته اند:

1- در کتاب آمده که مؤلف در دمشق سکونت داشته اما ابن قتیبه به جز دینور از بغداد خارج نشده بود.

2- در کتاب از ابو لیلی نقل قول شده است در حالی که ابو لیلی در سال 148 ق قاضی کوفه بوده و این یعنی 65 سال پیش از تولد ابن قتیبه.

3- مؤلف کتاب الامامة و السياسة خبر فتح اندلس را از زنی نقل می کند که آن را به چشم دیده بود ولی فتح اندلس در سال 92 ق یعنی حدود 120 سال پیش از زندگی ابن قتیبه به وقوع پیوسته بود.

4- ساخت شهر مراکش در سال 454 ق در عهد یوسف بن تاشفین سلطان المرابطين صورت گرفت. اما در این کتاب خبر از فتح مراکش به دست موسی بن نصیر در زمان هارون الرشید داده شده است که نه با زمان زندگی قتیبه سازگار است و نه با واقعیات تاریخی.

5- مؤلف الامامة و السياسة از دو تن از بزرگان مصر بسیار روایت می کند، ولی ما میدانیم که او هیچ گاه به مصر نرفته بود.

6- اغلاط و اشتباهات فاحشی هم در کتاب دیده می شود که با دقت و روش ابن قتیبه سازگار نیست. مثلاً- ابو العباس و سفاح دو شخصیت مختلف دانسته شده اند و یا آن که هارون الرشید و مأمون را ولی عهد خود ساخت و از این دست معجزولات.

در برخی از کتاب های تراجم در ضمن ترجمه ابن قتیبه، از کتاب «الامامة و السياسة» وی نام برده اند، از جمله کتاب اتحاف الوری، تالیف نجم الدین عمر بن فهد مکی که به نام کتاب تصریح نموده است.

آغاز: بسمله، قال ابو محمد عبدالله بن مسلم بن قتیبة نفتح کلامنا بحمد الله و تقدس نادینا بذكره

انجام: فشد وثاقه و جلسه و اشاره الی أمه لما اعانته فهرب محمد من بین یدیہ فبعث فی طلبه فأخذ و قتل و الله اعلم

چاپ: تحقیق طه محمد الزینی، قاهره، مؤسسه الحلبي وشركاه، الطبعة الأولى، جزءان، 1967م

[معجم المطبوعات 211/1-212؛ ذخائر التراث العربي الاسلامی 210/1؛ یادداشت‌های قزوینی 109/1]

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1306/1

آغاز: الحمد لله الذي اكرمنا لمعرفته و توحیده و ارشدنا إلى تقدیسه و تمجیده و ثبتنا على هدايته و تسديده

نسخه اصل: کتابخانه فیض الله افندی-استانبول 1172. نسخه حاضر با آنچه به نام «الامامة و السياسة او تاریخ الخلفاء» چاپ شده و تا خلافت رشید عباسی را داراست اختلاف کلی دارد و درباره مؤلف آنجا باید تحقیق شود؛ خط: نسخ، کا: عمر بن محمد بن ابراهیم بن عبد الله واسطی، تا: شنبه 9 جنادی الاول 652ق؛ 349ص (1-349) [عکسی ف: 4-127]

2. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 14634/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد باقر بهاری همدانی (بخش نونویس)، تا: حدود قرن 10 و 1313ق (بخش نونویس)، جا: نجف اشرف (بخش نونویس)؛ ترقیمه: «کتب ذا العبد العاصی، محمد باقر البهاری الهمدانی، بیده الجانی اکمالاً لنسخة من نسخة، تاریخها يوم الخميس ثانی عشر شوال سنة تسع و سبعین و تسعمائة في مجالس، آخرها ثامن عشر ربيع الثاني سنة ثلاث عشرة و ثلاث مائة بعد الألف في الغری الغراء، حامدا مصليا مسلما 1313ه)، مصحح، محشی، بخشی از آغاز نسخه از سوی مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد باقر بهاری همدانی کتابت شده، این کتاب و رساله قبل را ابن القتیبة و کتابه... آن مرحوم در یک جلد قرار داده است؛ کاغذ: شرقی و فرنگی، جلد: کاغذی ابر و باد با مقوا، عطف و مغزیها تیماج قرمز، 212 گ، 25 سطر (9×17)، اندازه: 13/5×21 سم [ف: 37-66]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2435

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه 22 شعبان 1007ق؛ مصحح، محشی، وقفنامه کتاب از «ملا شریف شروانی»، یادداشتی از «محمد بن خلیل خالدی» با عنوان کاتبه که ظاهراً نسخه به خط اوست؛ تملك: «محمد هبة الله بن عبدالغفار» و «محمد خالدی»؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی دور و عطف تیماج مشکی، جلد پشت افتاده، 325گی، 21 سطر، اندازه: 15×21/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-182]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27899

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احسان بن محمد بن آقا... مدرس حنفی، تا: چهارشنبه رمضان 1024ق؛ با سرلوح مزدوج مرصع، با دو کتیبه، مجدول، مصحح، در ابتدا یادداشتی از مالک نسخه در ترجمه ابن قتیبه، ابتدای نسخه 6 برگ از کتاب سبائك الذهبان و فیش های آن به اشتباه صحافی شده است 2ر-8پ؛ اهدایی: رهبری، دی

1380؛ کاغذ: نخودی لمینه شده، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن سبز، 192گ، 29 سطر، اندازه: 15×25سم [اهدائی ف: 8-362]

5. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1406

هر دو جزء کتاب در یک مجلد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ در صفحه عنوان چند سطری درباره شناساندن این کتاب آمده و کسی نوشته که خط میرداماد است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: سرخ ضربی مقوایی، 242گ، 21 سطر (5×15)، اندازه: 12×23سم [ف: 8-84]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4173

آغاز: برابر؛ انجام: نعم المولی و نعم النصیر. جزء اول؛ خط: نسخ، کا؛ عبد الکافی سبزواری، تا: 14 رجب 1233ق؛ واقف: حاج عماد فهرستی، تیرماه 1310؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج ضربی عنابی، 172گ، 15 سطر (7/5×14)، اندازه: 14×21/4سم [ف: 7-14]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 465

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1241ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 108گ، 21 سطر (9×16/5)، اندازه: 16×26سم [ف: 7-389]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 863 ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1241ق؛ یادداشت دیگری است مورخ 1302 که به غلط این نسخه را عیون الاخبار نامیده است، ذیل نسخه یادداشت مقابله و تملک نسخه است به خط سید محمد طباطبایی سنگلجی مورخ 27 جمادی الثانی 1331؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج با نقش گل و بوته و حاشیه منگنه، 125گ، 21 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16×26/5سم [ف: 24/2-50]

امامت و نفی خلافت خلفا / کلام و اعتقادات / فارسی

emāmat va nāfy-e xelāfat-e xolafā

لاهیجی، عبدالقادر بن محمد حسین، 1126 قمری

(lāhījī, "abd-ol-qāder ebn-e mohammad hoseyn (- 1714

زمان تالیف: 1106ق

رساله ای است در امامت با بیان ادله عقلی و نقلی در یک «مقدمه» و سه مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه دارای سه «مطلب»: اول در تعریف خلافت، دوم: در تحقیق اجماع، سوم: در خبر متواتر؛ مقاله 1، دارای سه فصل» و یک «تذنیب»: اول. ابطال خلافت ابوبکر، دوم. ابطال خلافت عمر، سوم. ابطال خلافت عثمان، تذنیب: در رد ادله مخالفین بر خلافت؛ مقاله 2. ذکر خلافت علی بن ابی طالب در سه فصل» و یک «تتمیم»: اول. ذکر ادله عقلی، دوم. ذکر نصوص الهی برین مطلب، سوم. اخبار حضرت رسول، تتمیم: وجه تقاعد امیر المومنین؛ مقاله 3. اثبات خلافت سائر ائمه در سه فصل» و یک «خاتمه» و یک «تکمیل»: اول. ذکر ادله عقلی، دوم. ذکر نصوص، سوم. ایراد ادله تفصیلیه، در ابطال مذاهب غیر اثنی عشریه، خاتمه: در ذکر فضائل امیر المومنین.

آغاز: بسمله، افتتاح کلام بحمد مالک الرقابی سزااست که موائد عوائد ...

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2203

آغاز: برابر؛ انجام: سیما ابی بکر ثم عمر ثم عثمان و من ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج شنبه 10 شعبان 1106ق؛ با سرلوح مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، مشکی، مقوایی، 145گ، 14 سطر، اندازه: 20/5×12سم [ف: 5-289]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 663-4/133

آغاز: فصل سیم در نفی خلافت عثمان علیه النیران است و در آن نیز دوازده دلیل مذکور است دلیل اول آنکه عثمان رد قول رسول خدا نموده؛ انجام: حضرت رسول الله (صلی الله علیه و آله) فرمود که علی خیر البشر فمن ابی فقد کفر فلنختم الرسالة بحمد الله وصلوة نبیة و آله ولعن أعدائه واعداء نبیه و آله سیما ابی بکر وعمر وعثمان ومن ولاهم ...

از فصل سیم در نفی خلافت عثمان تا آخر؛ خط: نستعلیق، کان محمد صفی بن محمد رحیم کرمانی، تا: پنج شنبه 5 ذیحجه 1126ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سر مه ای، عطف تیماج قهوه ای، 104گ، 16 سطر، اندازه: 20×11 سم [ف: 1-494]

- امام رضا < احوال ثامن الائمة

- امام رضا < احوال امام رضا علیه السلام

امامزادگان شهر ری / تاریخ / فارسی

emāmzādegān-e Šahr-e rey

بروجردی طهرانی، محمد حسین، ق 13 قمری

(borūjerdī tehrānī, mohammad hoseyn (- 19c

اهداء به: فتحعلی شاه دومین بار که مؤلف به زیارت حضرت امام رضا (علیه السلام) موفق شد، در مراجعت به زیارت امام زاده عبدالعظیم

رفت و ضمناً قبر زبیده خواتون را زیارت کرده و چون آنجا را رو به خرابی دید مشغول تعمیر آن شده و این تاریخ را نگاشت در صحت انتساب این قبر و داستان آمدن زبیده با مادرش شهربانو به ری و چگونگی عروسی این بانو با قاسم بن الحسن. این تاریخ شامل پاره ای از تاریخ ری و عده ای از امامزادگان این ناحیه و تهران نیز می باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6391

آغاز: زمان برازنده ریات شوکت و شان شهریار و الاتبار و شهنشاہ بلند اقتدار؛ انجام: عروس قاسم نام زبیده xx فلک خان

ص: 876

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی عطف پارچه قهوه ای، 73گ، 15 سطر، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 16-347]

امامزادگان شهر ری = مقالات در امام زاده های ری / تاریخ / فارسی

emāmzādegān-e Šahr-e rey = maqālāt dar emām-zāde hā-ye rey

طباطبائی، محمد صادق، ق 14 قمری

(tabātabāī, mohammad sādeq (- 20c

در دو «مطلب» و یک «خاتمه».

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 135

خط: نستعلیق، کا: حیدر علی ثریا محرر شرعیات، تا: 7 رجب 1296ق، برای مستوفی الممالک [نشریه: 2-131]

امام زاده ها / تاریخ معصومین / فارسی

emām-zāde-hā

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، 1225-1288 قمری

(kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871

شامل مقدمه ای در باب شهادت علی اکبر، ولادت حضرت رسول و مدح ایشان، ذکر احوالات و شهادت علی اصغر (علیه السلام)، مقدمه و احوالات حضرت قاسم (علیه السلام)، وفات سکینه (سلام الله علیها)، مرثیه خواندن حضرت آدم و اشاره به وداع حضرت حسین (علیه السلام)

تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: 117/4

آغاز: بسمله ... مقدمه جناب علی اکبر و شهادتش است که در یک مجلس خوانده شده؛ انجام: و گریبان ردا چاک کردند حضرت فرمودند: مهلا یا بنت المرتضی ان البكاء العویل

خط: شکسته نستعلیق خوب، کا: محمود بن معصوم مرندی، بی تاب با یادداشتی با این مضمون: «بسم الله و بالله و تصحیح شد محل مهر حاجی زین العابدین خان و محل مهر محمد بن کریم»؛ کاغذ: فرنگی مایل به حنایی، جلد: گالینگور سرمه ای، 21گ (179ر -

199پ)، اندازه: 8/13 × 22 سم [ف:-111]

al-imām lā y akul al-ḥarām jahl-an wa ištibāh-an

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7206/5

خط: نسخ، بی کا، تا: 1248ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضریبی مقوایی، 9گ (77-86پ)، قطع: ربعی، اندازه: 11×16 سم
[ف: 16-487]

امامیه (ترجمه) / خوابگزاری / فارسی

(emāmīye t)

علی بن محمد

alī ebn-e mohammad

فال نامه ای است که به صورتی دیگر در فال نامه سلطانی نیز دیده می شود و دارای یک دایره بزرگ شامل نام مرغان و حروف تهجی و ده دایره کوچک (6 و 4 تایی) شامل فهرست خواسته ها. نویسنده این ترجمه در دیباچه می گوید: «گوید مترجم این رساله و مؤلف این مقاله علی بن محمد ... عزیزی استدعا نمود که به فارسی ترجمه نماید کتابی را که امام ... ابوالحسن علی بن موسی الرضا (علیه السلام) جهة مأمون الرشید تصنیف کرده بود و آن چنان بود که ... به امام گفت کتابی می خواهم ... چنانچه احتیاج به تقویم و کتب دیگر نیفتد و آن حضرت این کتابرا [املاء] فرموده و به امامیه نام نهاد و آن را از لفظ عربی به فارسی گردانیدم»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5689/2

آغاز: بسمله بعد از حمد و سپاس حضرت ایزد که مبدع کل است خط: نسخ، بی کا، تا: 1180ق؛ کاغذ: ترکی سفید و ضخیم، جلد: تیماج یشمی، 3ص (354-257)، 25 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 16×21/5 سم [ف: 17-141]

الأمایة / کلام و اعتقادات / فارسی

al-imāmīya

رساله ای در قضا و قدر با پرسشی که عربی از امیر مؤمنان درباره جنگ صفین و قضا و قدر کرده که از کافی نقل شده، سپس به معاد جسمانی پرداخته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1018/2

آغاز: رساله قضا و قدر فی الکافی عن علی بن محمد عن سهل بن زیاد و اسحاق بن محمد النخعی؛ انجام: هر گوهری از آنها جزئی قرابیر داده بعد از آن طلب کن تا بشتاب آیند فلیتامل. تمت الرسالة الأمایة.

خط: تعلیق، بی کا، بی تا، گ (126پ-131ر) [ف: 3-539]

امامیہ / شعر / فارسی

emāmiye

آذری طوسی، حمزة بن علی، 784-866 قمری

(āzarī tūsī, hamzat-ebn-e 'alī (1383-1462

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1318 - ف و 1319-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 781 (بلوشه ش 1971). به رسم کتابخانه

ص: 877

الغ بیک؛ بی کا، تا: ربیع الاول 892ق [فیلمهاف: 1-593]

امامیه / رمل / فارسی

emāmiye

رساله ای در فالگیری و رمل، با دایره های آن. نام کتاب در پایان آن یاد شده و در نسخه زیر، از امام رضا دانسته شده است. فالها به نام: طاوس، کلک، عقعق، کرکس، قبره، باز، طوطی، کبوتر، غراب، شاهین، غذاف، شبیره، ورستان، عصفور، کلنگ، هدهد، خروس، پاشه، چرخ، عقاب، بط، تذور، شتر مرغ.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5791/6

انجام: بمراد دل بر سی بحسب دلخواه، درین انبازی سعی کن که فائده تمام دارد، تمت الرسالة المسمى بامامیه از تصنیف امام ... الرضا ابوالحسن علی بن موسی الرضا ... فی ید ... حاجی ملک محمد نصیر در قریه کاشان به تاریخ شب 4 رمضان. کا: حاج ملک محمد نصیر، تا: 4 رمضان 1049ق، جان کاشان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، 8گ (31-138)، 14 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 3-192]

امانات / عرفان و تصوف / فارسی

amānāt

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، 730؟ - 834 قمری

(ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431

با عنوان های «امانت» به نظم و نثر، در مراتب نفس انسانی.

آغاز: الحمد لله الذي نور عيون اعياننا بانوار تجليات ذاته وصفاته ... سخنی بس لطیف خواهم گفت

[فهرستواره منزوی 109/7]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1464/7

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1134ق، کاغذ: فرنگی، 4ص (57-61)، 17 سطر، اندازه: 9/5×19 سم [ف: 3-521]

2. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 573/2

در فهرست با عنوان «امانت الله»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 5 رجب 1194ق، جان اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 13گ (14پ-26پ)، 13 سطر (5/5×11/5)، اندازه: 10×16 سم [ف: 333]

خط: نستعلیق، کا: میر غلام محی الدین، بی تا، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه ای ضریبی، 3گ (318 پ-321ر)، اندازه: 17×
25سم [ف: 4-676]

امانات الهی / مواعظ / فارسی

amānāt-e elāhī

مؤلف در ابتدا از امانت های الهی که از طرف خداوند متعال به انسان سپرده شده صحبت نموده و در مقام توضیح و مثال قوای روحی و نفسانی انسانی، قوه عقلانی، قوه خواب، قوه شهوانیه، قوه غضبه، صفات نفس، گریه و خنده، قوه ناطقه، قوه متحرکه را توضیح داده و او را از معصیت باز می دارد و تشویق به ادای امانت و رسیدن بمقام خلیفه الهی می نماید.

آغاز: حمد واحدی که منزهدست از غیر و مقیدات به نظیر و نظر بی نظیر ... بدانکه این مختصریست در مراتب دویم که نفوس انسانیت در مصباح ارواح الاصول بدانکه درین مراتب امانت الله بصفات قوت های انسانی

انجام: به این واسطه انسانرا خلیفه الله خوانند چون در این امانت داری ... بیرون آید خلیفه اخلف باشد و اگر چنانچه حامل گردد لعنت الله را هدف بود و السلم

همانند:

1. قم: مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 2862/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مسیح بن محمد مومن همدانی، تا: قرن 11، جان اصفهان؛ مجدول؛ 6گ، 19 سطر، اندازه: 12×19سم [ف مخ: 1-206]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 10216/5

آغاز و انجام: برابر

خط: معتاد، کا: علی اکبر و آقا محمد ابراهیم، تا: 1276-1277ق؛ مجدول زرین؛ جلد: تیماج جگری، 10ص (180 - 189)،
15 سطر، اندازه: 13×22سم [ف: 32-258]

3. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: 221

آغاز: برابر؛ انجام: سیاه نامه چند ار کنند جامه کبود XX تو آب دیده عقیقی و چهره کاهی کن از کنج خلوت تاریک رخ مهتاب عماد XX
وطن چو مردمک دیده در سیاهی کن. تمت الرساله.

خط شکسته نستعلیق، کا: محمود بن عبدالعلی بیک قراگوزلو طایفه حاجیلو، تا: 1283ق؛ 5گ (202پ - 206پ)، 15 سطر [ف:-
[231

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 6409/2

آغاز: حمد می گویم واحدی را که منزه است xx از غیر و مقید بنظر و نظر بی نظر؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، بی کا، بی تا؛ 2گ (23ر - 25ر) [ف: 155]

- امانات (رساله) < انیس العارفین

- امانات (رساله) < اجزای مرکبه ساعت

- امان الأخطار < الأمان من اخطار الاسفار و الازمان

ص: 878

amān-ol balīyya

قاجار، امان الله بن فتحعلی شاه، ق 13 قمری

(- 19) (qājār, amān-ol-lāh ebn-e fath-'alī šāh)

تاریخ تألیف: محتملا 1285 ق

نویسنده، که فرزند فتحعلی شاه است، می گوید: «در سال 1284 ق در تهران و بای سختی آمد و من که به بعضی طلسمات و ختوم و ادعیه واقف بودم توانستم بدان وسیله فرزندان و اهل و عیال خود را حفظ نمایم. پس از ختم و با بعضی از دوستان از من خواستند تا رساله ای در این باب پردازم، من محض بر آوردن خواهش ایشان این رساله را در یک «باب» و یک «خاتمه» پرداختم که در آنها عمده مطالب این طلسمات و ختوم آمده است.»

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 665

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي اذهب عنا الحزن ان ربنا الغفور شکور؛ انجام: و ارحمنا برحمتك يا ارحم الراحمين. التماس دعا از ناظران و عاملان دارم و السلام.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: محتملا 1285 ق، جا؛ تهران؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز یک لا، 32 گ، 13 سطر (5/5×11)، اندازه: 11×17 سم [ف: 2-166]

- امانت < انیس العارفین

- امانت الله < امانات

امانت (فوائدی در) / متفرقه

(amānat (favā'edī dar

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6710/51

از شرح التقدمة میرداماد و کتب دیگر؛ خط: نستعلیق ریز، کان نصیر الدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی مقوایی درون سرخ با لولا، 2 گ (128 پ - 130 پ)، 42 سطر (13×23)، قطع: رحلی، اندازه: 20×31 سم [ف: 16-341]

امانت الهی = تفسیر آیه امانت / تفسیر / فارسی

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -1041 قمری

(mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632

اهداء به: نواب قورچی باشی همدانی صفوی

تاریخ تألیف: جمادی الاول 1039ق؛ محل تألیف: همدان

رساله ای است مختصر در تفسیر آیه شریفه «انا عرضنا الأمانة...» و بیان مقصود از امانت با اشاره به اختلاف مفسران در معنی آن. به گفته الذریعه (345/2) این رساله برای نواب قوشچی باشی همدانی صفوی هنگامی که در موکب سلطان در شیراز بوده، نگاشته شده است. در پایان آن از تألیفات خویش: قبسات، حاشیه صحیفه سجادیه کتاب الرواشح سماویه و کتاب سدره المنتهی فی تفسیر القرآن و نیز از رساله مکانا علیا که آن را نیز در همدان نوشته نام می برد.

آغاز: قال الله العظيم سبحانه و علا و تعاضم و تعالی فی تنزیله الکریم و قرانه الحکیم: انا عرضنا الأمانة... بتحقیق که ما عرض کردیم امانت

انجام: ایده الله سبحانه بمنه و تائیده و سده بتوفیقه و تسدیده رقم تحریر و تصویر پذیرفت

چاپ: تهران، سنگی، 1395ق، رقعی کوچک، 16ص (صص 98-113)

[الذریعة 345/2؛ معجم المؤلفین 93/9]

1. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 847/32

آغاز: برابر؛ انجام: که همانا احدی را مزیدی به آن میسر و مقدر نبوده باشد. ذلك فضل الله يؤيته من يشاء و الله ذو الفضل العظيم و این رساله ماناً علیا در اردوی موکب همایون شاهی... در قصبه همدان حسب الالتماس نواب خانی قورچی باشی صفوی... تصویر پذیرفت... فی شهر جمادی الأولى لعام 1039 بهجرة المقدسة المباركة حامداً مصلياً

خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: 1091 تا 1092ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5گ (49-54 حاشیه)، اندازه: 10×17سم [میراث اسلامی: دفتر نهم -101]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11276/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد بدیع بن محمد صادق بن ملا علی الموتی، تا حدود 1121ق؛ واقف: حاج میرزا مفید شیخ الاسلام قزوین، سال 1282ق؛ مصحح: کاغذ: شرقی، 7گ (1-7)، اندازه: 6×12سم [ف: 28-412]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1604/4

آغاز: برابر؛ انجام: در همدان رقم تحریر و رسم تسوید پذیرفت

خط: نستعلیق، کا: علی (اکبر) بن محمد رضی تفریسی، تا: شب سه شنبه 13 شوال 1291ق، جا: زنجان؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 6گ (141ر-146ر)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 5-12]

4. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1224/2 طباطبائی

آغاز: برابر، انجام: و نسخ تحقیق ابن احادیث شریفه و سبیل توفیق... مناطق و مدالیل آنها را مشروحاً... در قیس تاسع و عاشر قبسات و در حواشی زبور آل محمد... و در رواشح سماویه و در سدره المنتهی بر وجهی آورده ام... و بعون و عصمت الهی... و این رساله امانت الهیه و رساله مکانا علیا در قصبه همدان رقم

ص: 879

تحریر و روسم تسوید پذیرفت و کتب مسؤلاً بیمناه ... محمد بن محمد يدعى باقر الداماد الحسينى ... 1039 من الهجرة المباركة

بی کا، بی تا، کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: تیماج مشکى، 4 گ (29ر - 32پ)، قطع: رقعی، اندازہ: 16 × 10/5 سم [ف: 23-786]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2859/28

آغاز: برابر، انجام: این رساله امانت الہیہ و رسالہ مکاناً علیا ... محمد بن محمد يدعى باقر الداماد الحسينى ... في شيراز شهر جمادى الاولى لعام 1039 ... نسخت ... عن خطه الشريف ... و جميع المؤمنين.

خط نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سفید و زرد، جلد: تیماج مشکى یک لا، 7ص (89-95)، اندازہ: 18 × 8 سم [ف: 10-198]

امانت نامہ / فارسی

amānat-nāme

سید اسحاق

seyyed eshāq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1059/7-ف

نسخه اصل: واتیکان ش 140 فارسی (فهرست رسی ص 141)؛ بی کا، بی تا [فیلمہاف: 1-562]

امان التواریخ / تاریخ / فارسی

amān-ot tavārīx

ایرانی، عبدالمحمد، 1250-1314 قمری

(īrānī, "abd-ol-mohammad (1835-1897

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5756-ف

نسخه اصل: مصر. جلد 7، خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ با چندین تقریظ به فارسی و ترکی از ایرانی و افغانی و اوزبک به فارسی و ترکی چاپ سنگی [فیلمہاف: 3-180]

امان الخائفین من امة سيد المرسلين / حدیث / عربی

amān-ul xā'ifīn min ummat-i sayyid-il mursalīn

ابن حجة، تقي الدين بن علي، 767-837 قمری

(ebn-e hejja, taq -yod-dīn ebn-e 'alī (1366-1434

ب

رساله کوتاهی است مشتمل بر مجموعه ای از روایات عامه در فضیلت پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بر سایر انبیا به ویژه از حیث مقام شفاعت و روایاتی در فضیلت امت محمد (صلی الله علیه و آله) بر سایر امم و فضایل برخی از اصحاب آن حضرت.

[کشف الظنون 166/1 ؛ هدیه العارفين 731/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14098/1

آغاز: اسلتم فلن أسلموا فقد اهدتوا و أن تولوا فانما عليك البلاغ ... و بعد فانی ما سمیت کتابی هذا بامان الخائفین من امة سيد المرسلین الا لا علم؛ انجام: و مزیتها صلی الله علیه و سلم فانه هو الذي اعرب عن نصب ... بهذا التمييز حتى اقرت لها سایر الامم بالتعجيز فمن ذلك ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 19 افتادگی: انجام؛ مصحح، کاغذ: شرقی، 16 (پ 1-16 پ)، 21 سطر، اندازه: 9 × 13 سم [ف: 35-608]

أمان المخوفة في أعمال مساجد الكوفة / دعا / عربي

amān-ul maxūfa fī a'māl-i masājid-il kūfa'

استر آبادی، محمد جعفر بن سيف الدين، 1198-1263 قمری

(estaraḅādī, mohammad ja far ebn-e sayf-od-dīn (1784 1847

رساله ای در اعمال عبادی مسجد کوفه که بنا داشته روایت های مختلف را به طور صحیح جمع کند دارای پنج «مطلب»: 1. اعمال المسجد الأعظم؛ 2. کیفیت زیارة مسلم و هانی و بیت امیر المؤمنین؛ 3. زیارة نبی الله یونس؛ 4. اعمال مسجد السهلة؛ 5. اعمال سائر مساجد الكوفة

آغاز: الحمد لله على نواله ... اما بعد فيقول خادم بساتين ... محمد جعفر الاستر آبادی انه لما كان من الاعمال المقربة إلى الله تعالى المسجد الأعظم المشهور بمسجد الكوفة و سائر المساجد الواقعة فيها كمسجد السهلة و ما في حكمها و كان بيانها على وجه الاختلاف و الشتات اردت ان اجمع في هذه الرسالة ما يوجب سهولة امرها ففيها مطالب

انجام: و منهم كميل ابن زياد على ما يحكى تقرؤ هذا ... اهل بيته الطاهرين ... باطنا و ظاهرا و سلم تسليما كثيرا، حسبنا الله و نعم الوكيل

چاپ: با تحقیق فارس حسون کریم، ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر هیجدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، 1387 ش

[أعيان الشيعة 205/9 ؛ الذريعة 247/2]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2258/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: پایان قرن 13، 55گ (1-55) (ف: 11-665)

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12079/2

آغاز: برابر؛ انجام: حتی أنه ليركب فيها كل ليلة جمعة سبعون ألف فرح حرام ولا يزال هذا المسجد معموراً فإذا خربوه ... ناتمام.

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، نسخه بدل ها با عبارت «خ ل»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج
زرشکی مجدول یک لا، 51گ (47-97)، 11 سطر (7×13)، اندازه: 20×13 سم [ف: 30-494]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1703/1

آغاز: برابر، انجام: قال هذا موضع رأس جدي الحسين وضعوه

ص: 880

ههنا وفي بعض كتب الادعية و الزيارة زيادة..

خط: نسخ، بي كا، بي تاب افتادگي: آغاز و انجام؛ جلد: مقوايي عطف تيماج قهوه اي، 49گ (1پ-49پ)، 14 سطر، اندازه: 15×10/5 سم [ف: 5-96]

الأمان من اخطار الأسفار و الايمان = امان الأخطار / دعا / عربي

al-amān min axṭār-il asfār wa-l azmān = amān-ul axṭār

ابن طاوس، علي بن موسى، 589-664 قمری

(ebn-e tāvūs, "alī ebn-e mūsā (1194-1266

کتاب در آداب، ادعيه و احراز سفر و مرتب است بر 13 «باب»: 1. فيما نذكره من كيفية العزم و النية الأسفار و ما يحتاج اليه قبل الخروج من المسكن و الدار، در پنج فصل؛ 2. فيما يصحبه الانسان معه في اسفاره للسلامة من اخطاره و اكداره، در پنج فصل؛ 3. فيما نذكره مما يصحبه الانسان في السفر من الرفقا و المهام و الطعام، در چهار فصل؛ 4. فيما نذكره من الاداب في لبس المداس و النعل و السيف و العدة عند الاسفار، در سه فصل؛ 5. فيما نذكره من استعداد العون للفرس و الراكب عند الاسفار، در پنج فصل؛ 6. فيما نذكره مما يحمله صحبته من الكتب التي يعين على العبادة، در سيزده فصل؛ 7. فيما نذكره اذا شرع الانسان في خروجه من الدار للاسفار، در پنج فصل؛ 8. فيما نذكره عند المسير و الطريق و مهمات، در سه فصل؛ 9. فيما نذكره اذا كان سفره في سفينة او عبورة فيها، در بيست و پنج فصل؛ 10. فيما نذكره مما نقول عند النزول، در دوازده فصل؛ 11. فيما نذكره من دواء لبعض جوارح الاسنان فيما يعرض في السفر من سقم للابدان و فيه كتاب برء ساعة لابن زكريا واضح البيان؛ 12. فيما جربناه و اقتران بالقبول، در پنج فصل؛ 13. فيما نذكره من كتاب صنفه قسطا بن لوقا لابي محمد الحسن بن مخلد في تدبير الابدان في السفر من المرض و الخطر.

آغاز: الحمد لله الذي استجارت به الأرواح بلسان الحال في اخراجها من العدم فاجارها و استغاثت به في فك اسارها من يد الظلم فاطلقها.

چاپ: نجف، 1370ق

[الذريعة 343/2 و 344؛ السيد علي آل طاوس ص 13؛ كشف الظنون 166/1؛ دنا 156/2-158؛ كتابخانه ابن طاوس ص 50-52]

شرح و حواشي:

1- الامان من اخطار الأسفار و الزمان (منتخب)؛ حسيني مرعشي، اسدالله بن علي (-966ق)

2- نشر الأمان في الأسفار و الاوطان = ترجمه امان الأخطار؛ زواره اي، علي بن حسن (-10)

3- مواد المسافر؛ شريفى حائرى، علي (-10)

4- آداب السفر المنتخب من كتاب امان الاخطار؛ شاه مير، اسدالله (-10)

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1828

نسخه از میانه فهرست دیباچه کتاب است؛ خط: نسخ، کا: حسین بن عمار بصری، تا: چهارشنبه 14 ربیع الاول 632ق؛ در نسخه خط مؤلف دیده می شود، شعرهایی از محمد حسینی به خط او مورخ 19 ذی قعدة 891 سید داماد در هامش نکاتی را یادداشت کرده است، محمد طاهر بن محمد محسن استر آبادی دارنده نسخه بوده است، نشانه کراسه های ده برگی را دارد و 15 کراسه رویهم 153 برگ در نسخه باید باشد ولی ده برگ آغاز یا کراسه یکم را ندارد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی بالولا، 143 گ، 17 سطر (11/5 × 17/5)، اندازه: 18 × 25 سم [ف: 426-8]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1307

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی فی: 4-129]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8234

بی کا، تا: جمعه 23 محرم 956ق؛ مصحح و گویا مصحح علی الحسینی باشد که مهر بیضوی وی در صفحه آخر هست؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 108 گ، 17 سطر، اندازه: 12 × 17/5 سم [ف: 21-194]

4. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2007/3 - و عکسی 2191/3

آغاز: برابر؛ انجام: من معاك بالسعادة الكاملة التي هي سلامة النفس وصحة البدن أنه علی ما يشاء قدیر يقول مولانا

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم اوالی بحرانی، تا: سه شنبه 11 ربیع الثانی 957ق؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 71 گ (8 پ - 79 پ)، 21 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [محدث ارموی مخ: 1-183] و [عکسی ف: 6-238]

5. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: 270

آغاز: برابر؛ انجام: و سلامتهم من ضلالتهم یا أكرم الأكرمين

خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا اواخر قرن 10؛ مجدول، مصحح، محشی، دارای سرلوح مزدوج؛ تملک: شیخ علی بن زین الدین اصبعی، محمد هادی بن محمد شفیع شیرازی، حسین بن جواد در 1274 ق؛ کاغذ: حنایی روشن آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی ضربی عطف میشن خرمایی، 141 گ، 12 سطر، اندازه: 9 × 16 سم [ف: 31-]

6. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 387

خط: نسخ، بی کا، تا: نیمه دوم قرن 11؛ مصحح، چند یادداشت متفرقه و وقفنامه کتاب از میر محمد باقر با مهر «محمد باقر العلوم» (بیضی)؛ مهر: «محمد باقر بن علی رضا الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه ای، اندرون قرمز، 108 گ، 14 سطر، اندازه: 12/5 × 19 سم [ف: 2-274]

7. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1494

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11، افتادگی: انجام؛ مصحح؛ 122 گ، اندازه: 12 × 19 سم [نسخه پژوهی: 2-115]

ص: 881

8. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 228/1

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مقابله شده توسط محمد بن حاجی حیدر در 10 ربیع الاول 1071؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 123 گ (8 پ - 131 پ)، 15 سطر (7×13/5)، اندازه: 12×19/5 سم [ف: -262]

9. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 748

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ ترمه؛ جلد: میسن لای قهوه ای، 108 گ، 16 سطر، اندازه: 6/12×18/5 سم [ف: 1-48]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10383

آغاز: پس از 5 سطر نام مؤلف: الحمد لله الذي استجارت به الأرواح بلسال الحال في اخراجها من العدم؛ انجام: من اقوى الوسائل الى اجابته و عنايته و عافيته.

خط: نسخ خفی، بی کا، تا: حدود قرن 11؛ مجدول، دارای سرلوح مرصع منقش، مصحح؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماج دو رویه مشکی درون جلد تیماج عنابی، 147 گ، 14 سطر، اندازه: 5/8×15/5 سم [ف: 15-121]

11. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14945

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [مختصر ف: 81]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18660

آغاز: بسمله و به ثقتی و صلواته علی سید المرسلین محمد و اله الطاهرین یقول؛ انجام: من اقوى الوسائل الى جانبه ... و اله الطاهرین تمام شد

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11 [رایانه]

13. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ 55 گ، 22 سطر، اندازه: 12×19 سم [صد و شصت نسخه: 6]

14. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: 87/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن ماجد نجفی، تا: 1031 ق؛ 121 گ (1-121)، 18 سطر، اندازه: 14×23/5 سم [کتابخانه های قائن: ف: 76]

15. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14612

آغاز: من جميع منافعه منه و كيف استحسنت لنفسه الاعراض عنه

خط: نسخ، بی کا، تا: 1036ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه ای، 104گ، 14 سطر، اندازه: 20 × 11/3 سم
[ف: 12541]

16. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2289

آغاز: الباب السابع فيما ذكره اذا شرع الانسان في خروجه من الدار لالسفار وما يعمله عند الباب؛ انجام: من معاك بالسعادة الكاملة التي هي سلامة النفس وصحة البدن أنه على ما يشاء قدیر يقول مولانا

خط: نسخ، بی کا، تا: 6 رمضان 1039ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، تاریخ تولدی به سال 1312، یک طلسم؛ مهر «عبدہ جمال الدین» (بیضی)، «عبدہ الراجی اسماعیل الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 165گ، 15 سطر، اندازه: 9 × 18/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-183]

17. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6083

خط: نسخ، کا: حسین بن روح الله بن علی، تا: دوشنبه از ربیع الاول 1040ق؛ مجدول؛ تملک: محمد بن عبد الحق حسینی طبسی کیلکی از اعمال خراسان؛ جلد: تیماج مشکی، 111گ، 19 سطر، اندازه: 10 × 18/5 سم [ف: 16-90]

18. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 111/1

خط: نسخ، کا: راشد بن محمد بن شاه ولی، تا: 4 محرم 1056ق، جا: نجف؛ مقابلہ شدہ؛ کاغذ: سپاہانی [نشریہ: 11-925]

19. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 416

آغاز: بسمله و صلوته علی سید المرسلین محمد و آلہ الطاہرین يقول مولانا؛ انجام و رحمته من اقوی الوسائل الی اجابته و عنایتہ و عافیتہ و صلی الله علی محمد سید المرسلین و آلہ الطاہرین.

خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد مومن مشہدی، تا: 1063ق، جان مکہ مکرمہ؛ جهت زاهد ملا-مصطفی قاری، دارای بلاغ، یادداشت وقف ملا مصطفی قاری بربری؛ واقف: ملا مصطفی قاری بربری؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج عنابی، 123گ، 14 سطر (9 × 13/5)، اندازه: 20 × 15 سم [ف: -345]

20. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20880

آغاز: برابر؛ انجام: من اقوی الوسائل الی اجابته و عنایتہ و عافیتہ

خط: نسخ، بی کا، تا: غره رجب 1070ق؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج مرصع؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: آهار مهره فستقی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 268گ، 14 سطر، اندازه: 11 × 18/5 سم [ف: 15-120]

21. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8904/71

آغاز: برابر؛ انجام: لما مات محمد بن علی الرضا علیه السلام اتیت زوجته ام عیسی بنت المامون فعزیتها وجدتها شديدة الحزن و الجزع
خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، کان محمد صالح مشهدی، تان اوایل ذیقعدہ 1075ق، جان مکہ؛ افتادگی: انجام کاغذ: نخودی نازک
آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 10گ (40پ-49پ متن و حاشیه)، اندازه: $14/9 \times 25/3$ سم [ف: 284-29/1]

22. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4169

خط: نسخ، کا: حسن علی بن عیسی استر آبادی، تا: شب سه شنبه شعبان 1078ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی
مقوایی عطف زرد، 32گ، 16 سطر (5×10)، اندازه: 16×9 سم [ف: 3137-13]

23. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2615/1

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی مشهد؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی، تا: 1079ق، 136ص (14-149) [عکسی ف: 220-7]

ص: 882

24. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7100/7

خط: نسخ، بی کا، تا: 14 محرم 1080ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 20 سطر (7×13/5)، قطع: ربعی، اندازه: 13×19 سم [ف: 16-455]

25. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 512

آغاز: بسمله و صلوته علی سید المرسلین محمد و آله الطاهرین يقول مولانا الافضل .. و بعد فانی وجدت الانسان مسافرا؛ انجام: و الثقة بجموده و عوده و حکمته و رحمته من أقوى المسائل الی اجابته و عنایته و عافیه و صلی الله علی سید المرسلین

خط: نسخ، کا: ابن شمس الدین محمد، تا: 26 محرم 1080ق؛ دارای علامت بلاغ، مصحح: مهر؛ «کتابخانه سعادت حسین تبریز 1310» (بیضی)؛ اهدایی: یحیی امامی تبریزی، 58/4/28؛ جلد: تیماج سرخ ضریبی مجدول، 94گ، 15 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-442]

26. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 90

آغاز: برابر؛ انجام: و رحمته من أقوى المسائل الی اجابته و عنایته و عافیه و صلی الله علی سید المرسلین محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ معرب زیبا، بی کا، تا: 1092؛ گویا از روی نسخه یاقوت مستعصمی و نباید این سخن درست باشد، مجدول؛ تملک: تملکی بدون نام به تاریخ پنجشنبه هفتم شوال 1258 در تبریز، محمد علی قاجار در طهران به تاریخ سه شنبه چهارم صفر 1297؛ جلد: روغنی گل و بوته دار، 197گ، 14 سطر، اندازه: 10×17/5 سم [ف: 1-127]

27. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5035

خط: نسخ، کا: لطف علی اصفهانی، تا: 1094ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 240گ، 11 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 1933]

28. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 202

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن سید محمد خراسانی، تا: 10 ربیع الثانی 1099ق؛ با سرلوح، محشی با نشان «مصباح، ق»؛ تملک: محمد حسن طباطبایی با مهرش، سید حسین موسوی، محمد باقر موسوی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 118گ، 15 سطر (7/5×15)، قطع: وزیری، اندازه: 22×12/5 سم [ف: 463]

29. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10115

آغاز: برابر؛ انجام: كان ذلك صالحا لان الاسوقه من شانها تصيفه [كذ] الماء.

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ تا اواسط باب نهم: «في اصلاح المياہ الفاسدة» از کتاب قسطا بن لوقارا داراست، مصحح؛ واقف: سیدرضا امیر شهیدی، بهمن 1348؛ کاغذ: فرنگی حنائی، جلد: مقوای عطف و گوشه ها تیماج خرمايي، 110گ، 15

سطر، اندازه: $17/4 \times 26/5$ سم [ف: 15-122]

30. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 29842

آغاز: برابر؛ انجام: من اقوی الوسائل الی اجابته و عنایتہ و عافیتہ و صلی اللہ علی سید المرسلین محمد النبی و آلہ الطاهرین.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12 [رایانه]

31. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 9231

خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجداول، کمند کشی شده، محشی، رکابہ دار؛ واقف: شیخ محمود کسمائی، رجب 1356ه؛ جلد: تیماج تریاکی رویہ مقوا، 145 گ، 14 سطر، اندازه: $19/5 \times 11/5$ سم [ف: 30-25]

32. تهران: مروی؛ شماره نسخه: 938

بی کا، تا: قرن 11 و 12؛ قطع: جیبی [ف: 70-]

33. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1018

آغاز: برابر؛ انجام: کہ ضمنا آخر رساله قسطا بن لوقا نیز هست، و الاستظهار بهذه الأدوية و الاشرية و الله اسئل أن یتفضل علیک و علینا و علی جمیع من معک بالسعادة الكاملة ... یقول مولینا النقیب ... بن طاوس العلوی ... و هذا ما رایت باللہ جل جلالہ اثباتہ فی کتاب الامان من اخطار الأسفار و الأزمان فان عملت ... من اقوی الوسائل الی اجابته و عنایتہ و عافیتہ و صلی اللہ علی محمد ...

خط: نسخ، بی کا، بی تا، خط و کاغذ از حدود قرن دوازدهم می باشد؛ محشی با رقم «م ق»؛ ضمیمه این کتاب رساله امامیه در قضا و قدر که از برگ 126 تا 131؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج قهوه ای رنگ ضربی، 125 گی، 16 سطر ($16/5 \times 5/2$)، اندازه: $175 \times 9/5$ سم [ف: 1-11]

34. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 113/1

خط: نسخ، کا: محمد کاظم مدرس، تا: 17 شعبان 1103ق، جان اصفهان، مدرسه صفویه؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ کاغذ: پوست پیازی، جلد: تیماج دورو، بدون مقوا عطف تیماج شتری، اندازه: $18/5 \times 10$ سم [ف: 1-82] 35. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14630

آغاز: برابر

خط: نسخ معرب زیبا، کا: محمد شریف بن مولانا محمد شفیع، تا: چهارشنبه از ذیحجه 1109ق؛ مجداول، مذهب؛ جلد: تیماج سبز یشمی ضربی گرهی، 176 گ، 12 سطر، اندازه: $24/7 \times 15/5$ سم [ف: 41-133]

36. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 12320

آغاز: برابر؛ انجام: من اقوى المسائل الى اجابته و عنايته و عافيته و صلى الله على سيد المرسلين محمد النبي و آله الطاهرين برحمتك يا ارحم الراحمين.

خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ به وسیله صدرالدین محمد به تاریخ 1110 مقابله گردیده، در آخر اجازه مرحوم فیض کاشانی به یکی از شاگردانش به تاریخ 1078؛ جلد: تیماج، قهوه ای، سوخت، مجدول، 171 گی، 15 سطر، اندازه: 17×10 سم [ف: 35-280]

37. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 815

آغاز: بسمله و به نستعین يقول مولانا الافضل الاكمل اروع الزاهد

ص: 883

العابد الرباط؛ انجام: الشريف ظهر يوم الاثنين الخامس والعشرين من شهر ربيع الثاني من السنة الحادية عشر بعد المائة و الالف ... احمد ...

خط: نسخ، کا: احمد، تا: 1111ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج سرخ، 150گ، 15 سطر کامل (7×
14/5)، اندازه: 21/5 × 13/5 سم [ف: 8-318]

38. قم؛ حجتيه؛ شماره نسخه: 295

بی کا، تا: بی تاریخ؛ تملك: جمال بن محمد حسين خونساری در اصفهان در 112 (1120/1102/1012) [ف: 37]

39. مشهد؛ شيخ على حيدر؛ شماره نسخه: 420

آغاز: برابر؛ انجام: بهذه البخورات صفة ما ينبخر به فيذهب بالهوام تبخر الموضوع ... .

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در اول نسخه صورت امانت کتاب از السيد صدرالدين، و تاريخ ولادت در 1123؛
جلد: چرم سیاه، 105گ، 15 سطر، اندازه: 19/5 × 13 سم [مؤید: 1-341]

40. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 59/71-8851

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد سلیم بن محمد رضا، تا: 16 جمادی الاول 1124ق؛ 125گ، 16 سطر، اندازه: 21 × 10 سم [ف:
1-495]

41. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5627/1

خط: نسخ، کا: محمد بن هبة الله، تا: دوشنبه 26 شوال 1126ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج سرخ یک لا، 250گ (63-249)،
17 سطر، اندازه: 17/5 × 10/5 سم [ف: 1933]

42. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: 133

خط: نسخ، کا: يوسف بن احمد بن ابراهيم بن احمد بن صالح بن عصفور درازی اوالی، تا: 1128/3/2 ؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد:
سوخت قهوه ای گرد عنابی، 181 گ، 15 سطر (4/5 × 10/5)، اندازه: 15/5 × 8/5 سم [نشریه: 3-149]

43. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2574/3

نسخه از باب یازدهم است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1176ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن آلبالویی ضربی، 23گ (158-180ر)، 12
سطر، اندازه: 16 × 11 سم [ف: 6-54]

44. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2586

آغاز: برابر، انجام: اسأل ان يتفضل عليك وعلينا فيك وعلی جميع من معك بالسعادة الكاملة التي هي سلامة النفس و صحة البدن أنه علی ما يشاء قدیر.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، در سه برگ ابتدای نسخه احادیث و روایات و ادعیه مختلف همچون دعای ختنه، دعای امام صادق (علیه السلام) در برطرف شدن امراض و علل بروایت شیخ طوسی در بلد الامین، تعقیبات نماز صبح، و ترجمه حدیث شریف رسالت پناه توسر علی نقی و با اشاره میرزا ابوتراب به سال 1151 ق نوشته شده، مطلبی در مالکیت ابو تراب همراه با مهر بیضوی، تاریخ تولد فرزندان مالکین نسخه در قرن 12 نوشته شده، توضیح و شرح لغات متن با استفاده از قاموس و نهاییه و صحاح در حواشی اوراق، مصحح: مهر: «محمد امین الله»، مهری خشتی به تاریخ 1143؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی ضربی، 174 گ، 16 سطر (5×11)، اندازه: 10×16 سم [ف: 12-533]

45. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2183-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. يقول مولينا ... رضي الدين ... و بعد، فانی وجدت الانسان مسافرة منذ خرج إلى الوجود في ظهور الآباء و الجدود و بطون الأمهات؛ انجام: من اقوى الوسائل الى اجابته و عنايته و عافيته و صلى الله على سيد المرسلين محمد النبي الأمي و آله الطاهرين المطهرين. و سلم ... خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا، قرن 12-13؛ 321 ص، 12 سطر (8×16)، اندازه: 21×30 سم [عکسی ف: 1-38]

46. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 22779

آغاز: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فستقی؛ جلد: تیماج لایه ای عنابی، 95 گ، 19 سطر (6×14)، اندازه: 10/5×19 سم [ف: 3-909]

47. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9911

خط: نسخ، کا: محمد باقر اصفهانی، تا: قرن 13؛ تملک: میرزا حسین بن محمد تقی نوری طبرسی، به تاریخ 1280؛ جلد: تیماج قرمز، 146 گ، 12 سطر، اندازه: 10×15 سم [ف: 25-201]

48. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 1389/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 6 رجب 1220 ق، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روغنی آراسته در زمینه زرد و حاشیه سبز، 73 ص (2-74)، 24 سطر (9×15)، اندازه: 17×23 سم [ف: 8-72]

49. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 184016

آغاز: الفصل الأول من الباب الأول فيما نذكر من عزم الانان و نيته لسفره؛ انجام: فيذهب بالهوام ينجبر الموضوع بقرن

بی کا، تا: 1224ق، جلد: تیماج مشکى، 18 (145-163)، 21 سطر، اندازہ: $13/5 \times 20/5$ سم [ف: 3-1071]

50. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 395/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 8 ربیع الثانی 1226ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریہ: 11-945]

51. اصفهان، دانشگاه شماره نسخه: 154/1

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه 8 ربیع الثانی 1226ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکى بدون مقوا، 108گ (1پ - 108پ)،
اندازہ: 15×21 سم [ف: 1-111]

52. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6935/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1249ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی ترنج و سر ترنج دار مجدول، بدون مقوا، 59گ (1پ - 60پ)، اندازہ:
 $14/5 \times 20/5$ سم [ف: 20-353]

53. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 121

ص: 884

خط: نسخ، کا: محمد باقر عبدالکریم موسوی سپاهانی، تا: جمعه 5 ربیع الاول 1269ق؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره [نشریه: 11-883]

54. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 116

آغاز: برابر؛ انجام: و الثقة بجوده و عوده و حکمته و رحمته من أقوى المسائل الی اجابته و عنایته و عافیته و صلی الله علی سید المرسلین ...

خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ مجدول، محشی، دارای سرلوح رنگین بسیار زیبا، دعا به جهت خواب دید در باغ مشهد مقدس به تاریخ شب پنج شنبه 29 ذیحجه 1273، دعا از فرمایش جناب حاج نیاز؛ مهر «امیر حسن» (بیضی)؛ کاغذ: ترمه، جلد: دور و روغنی، 136 گ، 15 سطر، اندازه: $12 \times 19/4$ سم [ف: 1-140]

55. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 315

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و صلوه علی سید المرسلین محمد و آله الطاهرین يقول مولانا؛ انجام: الی اجابته و غایته و عافیته و صلی الله علی سید المرسلین محمد النبی و آله الطاهرین خط: نسخ، کا: علی اکبر موسوی، تا: 1286ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن بغدادی، قرمز مقوایی، 126 گ، 19 سطر (6 × 14)، اندازه: $12 \times 23/5$ سم [ف: 7-284]

56. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11865

آغاز: برابر، انجام: من أقوى الوسائل الی اجابته و عنایته و عافیته.

خط: نسخ، کا: محمد باقر رضوی، تا: سه شنبه 21 ربیع الثانی 1309ق؛ واقف: تقی مدرس رضوی، آبان 1359؛ کاغذ: آهار مهره نباتی فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی زرین، 68 گ، 23 سطر، اندازه: $14/5 \times 26$ سم [ف: 15-121]

57. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7571/14

بخشی از کتاب امان الأخطار ابن طاووس در آداب سفر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1338ق؛ جلد: تیماج مشکی، 3 گ (117-119)، اندازه: $14 \times 20/5$ سم [ف: 26-65]

58. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1890/2

خط: نسخ، کا: ابو تراب بن عبد الله، تا: 1340ق؛ از روی نسخه ای که تاریخ تحریرش 967 بوده، دو بار مقابله و تصحیح علم الهدی نقوی ملایری، مالک کتاب، با دو نسخه قدیم آن در تاریخ 1354؛ اندازه: 10×17 سم [ف: 3-145]

59. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2038/3

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و صلوه علی سید المرسلین محمد و آله الطاهرین يقول مولانا؛ انجام: الی اجابته و غایته و عافیته و صلی الله علی سید المرسلین محمد النبی و آله الطاهرین

خط: نسخ خوش، کا: علی اکبر اصفهانی قهپایه ای، بی تا، جا: در بندر سوره (=سورات؟) [ف: 11-133]

60. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1194/13-طباطبائی

آغاز: بسمله اعلم أن هذه الكلمات مما رايته في رسالة لعلی بن طاووس المسماه بكتاب الأمان من اخطار الأسفار الباب الحادی عشر فيما نذكره من دواء لبعض جوارح الانسان ... وفيه كتاب براء الساعه؛ انجام: نسخه (در اواخر فصل 3 که در عودات است: فيما نذكره من العود التي تكون في العمامه لتمام السلامه ذكرنا هذه العوده في كتاب المنتقى من العود و الرقي

انتخاب هایی است از آن از باب 11 به بعد. تمام رساله براء الساعه رازی در این انتخاب قرار دارد؛ بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ 12گ
[113-125] [ف: 23-696]

61. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7348/2

آغاز: برابر؛ انجام و رحمته و حکمته من اقوای الوسائل الی اجابته و عنایته و عافیته و صلی الله عل محمد سید المرسلین و آله الطاهیرین

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم موسوی اصفهانی، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 24گ (108پ-231پ)، 15 سطر [ف: 25-326]

62. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1933/1

آغاز: برابر؛ انجام و رحمته من اقوی الوسائل الی اجانبه و عنایته و عافیته و صلی الله علی سید المرسلین محمد النبی و آله الطیبین الطاهیرین، اجمعین تم الكتاب بعون الله و توفيقه.

بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی با رنگ های گوناگون، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 172 ص (2-173)، قطع: خشتی باریک، اندازه: 13/5 × 22/5 سم [ف: 9-640]

63. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1917

آغاز: برابر؛ انجام: من اقوی الوسائل الی اجابته و عنایته و عافیته و صلی الله علی سید المرسلین محمد النبی و آله الطاهیرین.

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: فهرستی؛ 148گ، مختلف السطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 6-213]

64. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 5976/2

بی کا، بی تا، 103گ (56پ-147+149+159پ) [ف: 3-193]

65. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 152/6

بی کا، بی تا [نشریه: 4-399]

66. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18656

کامل و پاکیزه؛ بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

67. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17598

بی کا، بی تا انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ 126گ، اندازه: 12/6 × 19/6 سم [رایانه]

68. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: 439

بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [ف: 37]

الأمان من اخطار الأسفار و الأزمان (منتخب) / دعا / عربی

(.al-amān min axṭār-il asfār wa-l azmān (mn

حسینی مرعشی، اسدالله بن علی، -966؟ قمری

(hoseynī mar' ašī, asad-ol-lāh ebn-e `alī (- 1559

وابسته به: الامان من اخطار الاسفار و الازمان = امان الاخطار؛ ابن طاوس، علی بن موسی (589-664ق)

ص: 885

چون کتاب «الأمان من اخطار الأسفار و الازمان» علی بن موسی بن طاوس حلی قابلیت مختصر شدن را داشت و اصولاً بناء سفر نیز بر اقتصار و اختصار است، مؤلف این انتخاب را انجام داد و این در سفری بود که دولت عثمانی (روم) آماده حمله به ایران در سال 955ق بوده است. او در انتخابش اخبار مکرر و بعضی ادعیه و عوذات مشتمل بر ارقام مجهوله را حذف کرده است. او عبارات کتاب را با عنوان «قال مصنف الاصل» و عبارات خودش را با عنوان «اقول» بیان کرده است. این منتخب در هشت باب است و دو کتاب برء الساعه و تدبیر بدن که در اصل بوده در این یکی نیست.

آغاز: نحمد الله بما شرف ثنائك و اعلى صفات جلالك ... و بعد لما تشرفت

انجام: قلت لأبي عبدالله عليه السلام علمني دعاءً فقال ان افضل الدعاء ما جرى على لسانك وروى سعد بن عبدالله في كتاب الدعاء يا سنده عن زرارة قال قلت لأبي عبدالله عليه السلام علمني دعاء قال افضل الدعاء ما جرى على لسانك هذا آخر ما اردنا ايراده

1. قم؛ فيضيه؛ شماره نسخه: 1998

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: 23 رمضان 986ق؛ 84گ، 14 سطر، اندازه: 10 × 17 سم [ف: 1-231]

2. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 3900

آغاز: مواجب الطاعات الموجب لسعادة النجاة و اكتساب معالى الدرجات التي لا يمكن الا بالبقاء في دار الكسب حين الحيواة فتارتا عرفتنا بمواعيد الآيات؛ انجام: برابر

خطبه را ندارد. در فهرست ناشناس، نام مؤلف به قرینه انجام ذکر شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1066ق؛ مجدول؛ جلد: مقوا، 137گ، 12 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف مخ: 5-2134]

3. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2134/1

آغاز و انجام: برابر؛ و قد وقع الفراغ منه في تاسع عشر جمادى الثاني 1092 هجرية.

این منتخب در هشت باب؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح کرمانی، بی تا؛ دارای بلاغ مقابله به خط حیدر بن علی در کرمان در ربیع الاول 1094؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: حنایی مقوایی، 72گ (2پ - 72ر)، 17 سطر (6/5 × 14/5)، اندازه: 11/5 × 23 سم [ف: 5-658]

امان نامه الله خان والی کردستان / اسناد / فارسی

amān-nāme-ye amān-ol-lāh xān vālī-ye kordestān

به تاریخ 1233؛ خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 7-341]

امانیه / اخلاق / فارسی

amānīye

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، 1239-1319 قمری

(hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1824-1902

به خواهش: امان الله خان سرتیپ

تاریخ تألیف: 3 محرم 1287ق

رساله ای است در پاسخ پرسش های «امان الله خان سرتیپ» مأمور سفارت اروپا و روسیه در معارف و اصول دین. مؤلف این رساله «محمد باقر» احتمالاً همان محمد باقر همدانی شیخی صاحب کتاب «الدرة النجفیه» است. به هر حال از بعضی از مضامین کتاب بر می آید، از مشرب مشایخ عظام، دور نیست. سرتیپ امان الله خان که خود شخصی ادیب بود و با مخالفان بحث و مناظره می کرد برای مجاب ساختن خصم، متوسل به محمد باقر شریف شد و توسط نامه سؤالاتی از جمله آیه شریفه «و اذا سنلک عبادی فانی قریب أجبیب دعوة الداع اذا دعان» از ایشان می نماید که چرا بنده از خالق خویش می خواهد و اجابت نمی شود و او هم به طور مفصل و مستدل پاسخ می دهد.

آغاز: حمد بیرون از حد مر خدائیرا رواست که از جمیع ذوات و صفات خلق خود مبر است

شرح و حواشی:

1- امانیه (مختصر)؛ خوئی، محمود بن ابوالقاسم (13-)

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1925/2

آغاز: برابر؛ انجام: و احکام از برای ایشان قرار داد و تأدیب.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 66گ، 20 سطر، قطع: خشتی، اندازه:

17×22سم [ف: 5-312]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11368

آغاز: برابر؛ انجام: لن یلدوا الا فاجرا کفارا، در آن وقت مهلت ندادند و ایشانرا بطوفان غرق

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌ک، تا: قرن 13، افتادگی: انجام؛ مصحح کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، یک لا، 112 گ، 16 سطر (9×
15)، اندازه: 21×15 سم [ف: 28-610]

3. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 1047

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد پسر حاجی آخوند ملا علی رضا، تا: شب 27 محرم 1230 ق [نشریه: 7-103]

4. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 435

آغاز: برابر؛ انجام: و سایر ناظران عیب پوش است. و صلی الله علی محمد و آله الطیبین

ص: 886

در فهرست با عنوان «اعتقادات» آمده؛ خط: نستعلیق پخته، کان ابو تراب بن حاجی جواد همدانی، تا: پنجشنبه 14 جمادی الثانی 1288ق؛ ششمین نسخه ای است که از این کتاب نوشته، با نسخه اصلی مقابله شده، کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی سوخت، 156گ، 14 سطر (6×11)، اندازه: 18×11 سم [ف: 1-22]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10936

خط: نستعلیق، کا: باقر بن محمد، تا: 29 ربیع الثانی 1297ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س 9ش 2-5]

6. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7591/2

آغاز: برابر؛ انجام: و سایر ناظران عیب پوش است و صلی الله ... اجمعین.

خط: نسخ، کا: محسن بن عبدالکریم، تا: چهارشنبه 7 ربیع 1309ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی لایی، 116گ (132-16)، 20 سطر (6×16/5)، قطع: ربعی، اندازه: 21/5×14 سم [ف: 16-644]

7. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1188

خط: نستعلیق، کا: احمد بن حاجی آخوند ملا علی رضا، تا: شب 27 محرم 1331ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ ضربی یک لا، 104گ، 17 سطر (8×15)، اندازه: 21×13 سم [سنا: ف: 2-163]

امانیه (مختصر) / عرفان و تصوف / فارسی

(.amāniye (mx

خوئی، محمود بن ابوالقاسم، ق13 قمری

(XŪĪ (mahmūd ebn-e ab-ol-qāsem (- 19c

وابسته به: امانیه؛ همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر (1239-1319)

در شناخت مبدأ اول و بعضی از صفات الهی و معنی وحدت وجود. در پایان رساله می نویسد: «در سال 1265 در زوایای تویسرکان خریده بودم و دامن از صحبت همگنان کشیده فرزندی میرزا امان الله التماس نمود که مختصری مشتمل بر علم و عمل بنویسم ورقی چند پرداختم و به خلاصه امانیه اش موسوم ساختم.»

[فهرستواره 329/7]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4535/2

آغاز: هر سافل فعل است از برای عالی، چه ندرت و تقوم سافل نیست بجز فعل عالی، چه کلامی که از متکلم صدور یابد همان لفظ

متکلم است و لفظ متکلم بعینه صوت است. و صوت او حاصل است از تحریک او مر جوهر هوا را انجام: و بخلاصه امانیه اش موسوم ساختم. هر گاه خطائی رفته باشد امید عفو است و السلام خیر ختام بتاریخ ... (23 شعبان 1296) در کمال افسردگی قلمی گشت.

در این نسخه بحث آخر که موافق مذاق صوفیه نبوده نوشته نشده است؛ خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: 23 شعبان 1296ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ یادداشت رمضان 1344؛ کاغذ: فرنگی صورتی، جلد: تیماج سبز یک لا، 26گ (17ر - 43پ)، 15 سطر (8×15)، اندازه: 14×20/5سم [ف: 12-209]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7354/5

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بدان أيها الطالب لمعرفة الصواب و السداد ... جهان را صاحبی باشد خدا نام

نام مؤلف به استناد فهرستواره 330/7 ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: حاج محسن مدرس خوشنویس بن ملاحسنعلی اردبیلی ملقب به عماد الفقراء، تا: 1362ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 9گ (56پ - 64پ)، 19 سطر، اندازه: 15×22 سم [ف: 19-155]

الأمة اذا اشترت من خصی هل تستبرأ أم لا (رسالة في ان ...) / فقه / عربی

(al-ama idā ištārīyat min xaṣī hal tastabra' -a am lā (r. un fi ann-a

بحرانی، جعفر بن کمال الدین، -1088؟ قمری

(bahrānī, ja'far ebn-e kamāl-od-dīn (- 1678

رساله ای در این است که اگر کنیزی را از خصی (مردی که بیضه هایش را کشیده باشند) بخرند است برای او واجب است یا خیر؟ با استدلال به روایات و جواب آن را ثابت کرده آنگاه 32 فایده در مورد استبرا آورده است.

آغاز: بسمله، الأمة اذا اشترت من خصی هل تستبرأ أم لا الجواب يجب استبراؤها لعموم الروایات الكثيرة المتظرفة المعبر اکثرها منطوقا و مفهوماً

انجام: و أن حصل في اثناء الليل و النهار لفقت الليلة او اليوم من بقية ما وقع السبب فيه و مما بعده الى حين حصول السبب و قد صرح شيخنا شيخ زين الدين رحمه الله في عدة الوفاة من شرح الشرايع بذلك و الله اعلم و كتب العبد الضعيف جعفر بن كمال الدين البحراني

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 30645

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوآخر قرن 11؛ ضمیمه نسخه ش 21113؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373 کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی یک لا، 9ص، 21 سطر، اندازه: 12×22 سم [ف: 1/21-149] و [اهدائی ف: 3-89]

الامتناع بالاربعة المتباينة بشرط السماع / حدیث / عربی

al-imtā bi-l-arbaʿīn-il mutabāyina bi-sart-is samās

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، 733-852 قمری

(ebn-e hajar-e 'asqalānī, ahmad ebn-e 'alī (1333-1449

ص: 887

تاریخ تألیف: آخر ربیع الثانی 811ق

کتاب از اربعین های اهل سنت است و حاوی چهل و پنج حدیث است. کتاب در دیباچه چنین توصیف شده است: «فهذه اربعون حديثا من مروياتى العالیات اقتصرت فيها على اعلا انواع التحمل و هو السماع دون الإجازات و المناولات و الوجادات و لم اعد راويا من روايتها فبرزت متونها بینات و اسانیدها متباینات و ابتدات بالحديث المسلسل بالاولیه على العادة ثم باحاديث العسره الساده ثم سردت اسما الباقين على حروف المعجم الثمانية و العشرين و ختمت حدیثین عن ابن عباس و ابن عمر ليكمل فيها التخریج عن العبادلة المشهورين و تحملت على الأحاديث فأوضحت عللها و نقيت خللها و شرطت التباين و الاتصال في اصولها دون الطرق التالیه لها». حدیث اول آن این است: «ان رسول الله صلى الله عليه و سلم قال الراحمون یرحمهم الرحمن تبارک و تعالی ارحموا من في الأرض یرحمکم من في السماء». مؤلف، این کتاب را در شانزده مجلس بر شهاب الدین احمد بن ابی بکر موصیری املاء کرده است.

آغاز: الحمد لله الذي علا بصفاته المباینة لصفات المخلوقات

چاپ: قطر، دوحه، دار الثقافة، 1409ق.

[دار الصدام ص 61؛ معجم المؤلفين 20/2؛ كشف الظنون 168/1؛ ابن حجر 399/1]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1918

آغاز: برابر؛ انجام: و سلام منه بغير انقضاء

خط: نسخ، کا: محمد بن علی صابونی، تا: پنج شنبه 26 ربیع الثانی 826ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ: حنایی روشن، جلد: مقوا با روکش پارچه، 29گ، مختلف السطر، اندازه: 13/5 × 17/5 سم [ف: 5-47]

الامتناع (بحکم السماع) / فقه / عربی

“al-imtā” (bi-hukm-is samā

خیضری، محمد بن محمد، 821-894 قمری

(xayzarī, mohammad ebn-e mohammad (1419-1489

از وی آرای علمای اهل سنت راجع به حرام و مباح بودن صدای عود (یکی از آلات موسیقی) سؤال شده و گفته است در تحریم یا اباحه آن نصی وارد نشده، ولی در مورد گوش دادن به آوازهای خوش غنایی اقوال مختلف، خود مؤلف همانند برخی از آنان قائل به تفصیل است که در برخی از موارد قطعاً حرام و در مواردی حلال و جایز می باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28559

آغاز: بسمله. الحمد لله و سلام علی عباده ... الحمد لله عظیم الفضل و الطول شدید القوة؛ انجام: و كان الله غفوراً رحیماً

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن 12؛ دستخط مؤلف و اجازه او به کاتب در دهه اول شوال 1876 هجری: رهبری، تیر 1381؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی آلبالویی، 22 گ، 26 سطر، اندازه: 13/5 × 20 سم [اهدائی ف: 3-88]

الامتاع و المؤمنة / فارسی

al-imtā' wa-l mu'ānisa

ابو حیان توحیدی، علی بن محمد، 310؟-414؟ قمری

(abū-hayyān-e towhīdī, 'ali ebn-e mohammad (923- 1024

چاپ: تصحیح احمد امین و احمد الزین، سه جزء در یک مجلد، قاهره، لجنة التألیف و الترجمة و النشر: 1939-44 م

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2815/11

بندی از ترجمه کتاب الامتاع و المؤمنة او در گزارش مؤلفان رساله اخوان الصفا؛ خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن 12 [ف: 6-112]

امتحان الأذکباء / نحو عربی

imtiḥān-ul adkīyā

برکلی، محمد بن پیر علی، 929-981 قمری

(berkelī, mohammad ebn-e pīr-'alī (1523-1574

وابسته به: لب الالباب في علم الاعراب؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (685-)

تاریخ تألیف: 973 ق

شرحی است مزجی بر «لب الالباب» في علم الاعراب بیضاوی که آن گزیده ای است از «کافی» ابن حاجب. در دیباچه نامی به کتاب داده نشده و از سخن چلبی بر می آید که دانشمندان آن را چنین می نامیده اند. نویسنده نام مؤلف را هم «محمد برکوی» نوشته است. آن را هنگام تدریس متن آن برای طلاب و به درخواست آنها در 973 در «نه کی» ساخته است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... و بعد فلما اردت ان ادرس کتاب اللب المنسوب الی ... عمر القاضی البیضاوی ... سالنی بعض اصحابی ان اکتب لهم شرحا ... فاستجبت.

1. تهران: دانشگاه شماره نسخه: 3240

آغاز: برابر؛ انجام: اکرمتکس و مررت بکش. خط: نستعلیق ترک، کان ابراهیم بن محمد بن عثمان، تا پایان جمادی الثانی 1149 ق؛

محشی؛ با یادداشت احمد بن حسن ابروانی؛ مهر محمد علی مورخ 1232 دارد؛ کاغذ: استنبولی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی، 120گ،
17 سطر (8 × 14/5)، اندازه: 20 × 13/5 سم [ف: 11-2200]

2. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 24

آغاز: برابر؛ انجام: حتی لا یلتبس بکاف المذکر نحو اکس منکس

ص: 888

و مررت بکش. الحمد لله الذي وفقنا على التمام.

خط: نستعليق، کا: احمد بن محمد بن حاجی عمر، تا: 1220ق؛ محشی؛ جلد: چرم سیاہ، 73گ، 15 سطر، اندازہ: 15/5 × 21 سم
[مؤید: 1-58]

- امتحان الفضلاء < تذکرۃ الخطاطین

الامتحان في علم البيان / منطق / عربی

al-imiḥān fī 'ilm-il bayān

قوشچی، علی بن محمد، -879 قمری

(qūšči, "alī ebn-e mohammad (- 1475

اراک، دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: 252/2

آغاز: بسمله الفن الثاني في علم البيان قد هم على البديع للاحتياج اليه في نفس البلاغة و تعلق البديع ... يقتدر بها لى ادراكات؛ انجام:
فشرح منها هيئة فليس المراد بالمركب نفسها ما يكون الحقيقة

خط: نسخ و نستعليق، کا: حسین بن حاج عبدالحامد فیجانی، تا: سه شنبه جمادی الاول 1278ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد:
تیماج قهوه ای، 12گ (143-154ر)، قطع: نیم رقعی، اندازہ: 11 × 18سم [ف: 2-347]

امتحان و تجربه بعضی ادویہ مرکبہ و مفردہ / طب / فارسی

emtehān va tajrobe-ye ba'zī advīye-ye morakkabe va mofrade

مہابادی، فخر الدین، ق 10 قمری

(mahābādī, faxr-od-dīn (- 16c

دارای سه «باب»

[فہرستوارہ منزوی 3273/5]

تہران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: 286/12

خط: نستعليق، بی کا، تا: 1117ق؛ 2ص (639-640) [نشریہ: 3-360]

(.emtedād-e jesm (r

تنکابنی، محمد بن عبد الفتاح، 1040-1124؟ قمری

(tonekābonī, mohammad ebn-e abd-ol-fattāh (1631 1712

رامسر: فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: 38/3

آغاز: بسمله، و لو كان الأقدار الجسماني غير متناه لاممكن لن أن نفرض من نقطة؛ انجام: و بعده لا يتحقق لها بينهما في نفس الامر و اختراع الأصل له ينفع في النقص.

بی کا، بی تا؛ 1گ [نشریه: 7-785]

امتزاج / علوم غریبه / فارسی

emtezāj

رساله ای است در علم حروف و تکسیر و امتزاج انواع تکسیر و همچنین اسماء الهی که در چند «نوع» و «فصل» و یک «خاتمه» تنظیم گردیده است. رساله ای به عنوان علم تکسیر حروف در کتابخانه گنج بخش اسلام آباد پاکستان موجود است که همخوانی بسیار با این نسخه دارد، ممکن است همین باشد.

[فهرست مشترک نسخه های فارسی پاکستان 338/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11963/12

آغاز: بدانکه حق تعالی هر کواکب سبعة سیاره بر اثنی عشر بروج بر منازل ثمانیه عشرون بر عناصر اربعه ملانکه موکل گردانید تا بحدود اتصال تأثیرات علوی بر اجسام سفلی مؤثر آید؛ انجام: او بر هر که بنگرد آن را شیفته و مبتلاء خود سازد و بتواند که پی او بود و الله یهدی تمام شد رساله امتزاج.

خط: نستعلیق تحریری، کا: تاج الدین احمد فرزند مسیح، تا: 1320ق؛ مصحح، محشی، که ندرت به زبان اردو است؛ کاغذ: فرنگی، 9گ (111-119)، 17 سطر، اندازه: $13/5 \times 20/5$ سم [ف: 274-30]

- امت محمد < برداشتن حکم از امت محمد

امتناع احد النقیضین و وجوب الاخر / فلسفه / عربی

imtinā'-u aḥad-in naqīdayn wa wujūb-ul āḥar

محقق خوانساری، حسین بن محمد، 1016-1099 قمری

(mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608- 1688

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6463/5-عکس

نسخه اصل: آستان رضوی؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-256]

امتناع الحكم علی المعنی الحرفی / منطق / فارسی

imtinā'-ul hukm 'ala-l ma'na-l parfi

دوانی، محمد بن اسعد، 830-908؟ قمری

(davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427-1503

به فرمان: سلطان ابوالفتح سلطان خلیل بهادر خان پسر امیر حسن بیگ از پادشاهان خاندان آق قویونلو (که شش ماه در 882 و 883
شاهی نموده است)

تاریخ تألیف: 883ق

ص: 889

در آن شبانکاره ای را رد نمود و ثابت کرد که حرف نمی تواند محکوم علیه گردد. دوانی در این رساله از فارابی یاد می کند و عبارتی از او می آورد و نیز از شیخ الرئیس و شارح مفتاح نام می برد.

آغاز: بسملة اللهم ارنا الحق و ارزقنا اتباعه و ارنا الباطل باطلا و ارزقنا اجتنابه. الهی غشاوت غفلت و علی ابصارهم غشاوة از بصر بصیرت ما بگشا... نموده میشود که چون جمعی از افاضل در محکوم علیه بودن حرف بر حرف بودند و کلماتی چند پریشان چون زلف دلبران جمع نموده... از صوب صواب... منحرف گشته... بخاطر رسید که... دفع این یاوه فاسد نموده.

انجام: زیرا که از اجل جلیا تست انکه هیچ حرف در هیچ سنوال کافی نیست و الله اعلم تمت و آلاء ربنا عمت. محرره علی بن مسافر القاضی م

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1021/16

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست به نام امکان الحکم علی المعنی الحرفی آمده است؛ خط: تعلیق، کا: علی بن مسافر قاضی، تا: 939ق؛ در دفتری است که 16 رساله در تفسیر و فلسفه از دوانی و سمرقندی و شبانکاره در آن آمده است؛ 7گ (120-127ر) [ف: 3-10]

- امتناع الحکم علی المعنی الحرفی (رسالة في...) < معنی الحرف (رسالة في تحقیق)

امتناع وجوب مقدمة الواجب قبل وقت وجوبه / فقه / عربی

imtinā'-u wujūb-i muqaddamat-il wājib qabl-a waqt-i wujūb-ih

اسفرجانی، محمد رضا بن محمد علی، ق 13 قمری

(esfarjānī, mohammad rezā ebn-e mohammad 'alī (- 19c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14715/3

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای روشن ضربی با ترنج و سرترنج، 11گ (42پ-52ر)، 26 سطر، اندازه: 26/5 × 15/3 سم [ف: 41 - 175]

امتیاز راه آهن حضرت عبدالعظیم / اسناد / فارسی

emtiyāz-e rāh-āhan-e hazrat-e 'abd-ol-'azīm

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 11037/1

آغاز: دولت علیه به مسیو فابیوس بواطال مهندس فرانسوی یا شرکاء یا وارث؛ انجام: و یا کسانی دیگر که معرفی او را به دولت علیه بدهد یا

جميع متصل سازد. در طهران به دو نسخه در 30 ماه مه 1888 مسیحی مطابق پانزدهم شهر رمضان المبارک 1305 هجری نوشته شد و بعد از آن سواد دستخط قوام الدوله وزیر امور خارجه. خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14 گ (پ 5-ر)، 13 - 14 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 20-589]

امتیاز روزنامه شهاب ثاقب / اسناد / فارسی

emtiyāz-e rūznāme-ye Šehāb-e sāqeb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3560/16-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی. به میرزا احمد کاشانی از وزارت معارف در ذیحجه 1332 با مهر نظام الدین؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: 2-184]

امتیاز مشرق الشمسین عن الحبل المتین / فقه / عربی

imtiyāz-u mašriq-iš Šamsayn 'an-il ḥabl-il matīn

شیخ بهائی، محمد بن حسین، 953-1030 قمری

(Šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547-1621

آغاز: هو باسمه سبحانه. یمتاز کتابنا هذا الموسوم بمشرق الشمسین عن کتابنا الکبیر المرسوم الحبل المتین بامور منها اشماله علی آیات الاحکام و البحث عن تفسیرها.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1182/3

آغاز: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان، باکوش (8201) M 140؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ قرن 13؛ با یک واسطه از خط مصنف نقل شده؛ اص (7) [عکسی ف: 3-410]

2. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 532/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ محشی از شیخ محمد شامی به لفظ «سلمه الله»؛ تملک: محمد مهدی و مهدی بن کیقباد؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج با سر مجدول، اص، 19 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 271-]

امتیاز نامه بانک شاهنشاهی ایران / اسناد / فارسی

emtīyāz-nāmĉe-ye bānk-e šāhanšāhī-ye īrān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9452/9

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسین، تا: قرن 14، 7ص (1475-1482) [مختصر ف: 82]

امتیاز نامچه قند / فارسی

emtīyāz-nāmĉe-ye qand

ص: 890

آغاز: فیما بین بندگان حضرت مستطاب اشرف امجد افخم اعظم آقای امین السلطان وزیر اعظم دولت علیه ایران من جانب بندگان اعلی حضرت؛ انجام: باید به مهر حضرت مستطاب اشرف افخم اعظم آقای امین السلطان ممهور و به صحنه مبارک اعلی حضرت اقدس شاهنشاهی روحنا فداه مزین گردد. در دارالخلافه طهران به تاریخ هفدهم شهر شعبان المعظم 1306 مطابق هجدهم ماه آوریل 1889 مسیحی نستختان نوشته شد

در 10 فصل مورخ 17 شعبان 1306ق؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ گ (17-18)، 13-14 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 20-590]

امتیازنامه بانک شاهنشاهی ایران / اسناد / فارسی

emtīyāz-nāme-ye bānk-e šāhanšāhī-ye īrān

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 11036

آغاز: اشکالاتی که مدت‌ها بین دولت بندگان اعلی حضرت شاه ایران و بارون ژولیوس ریتر بودند چون آخر الامر بر طرف گردید و امتیاز نامه‌چه ای که بارن ژولیوس ریتر مذکور در بیست و پنجم ژوئیه ماه یک‌هزار و هشتاد و دو عیسوی اعطا شده بود؛ انجام: و دیگر را مسیو بارن جرج ریتر از جانب مسیو بارن ژولیوس ریتر امضا گردیده در بیست و ششم جمیدی الاول 136 یک‌هزار و سیصد و شش هجری مطابق سی ژانویه یک‌هزار و هشتصد و هشتاد و نه میلادی مبادله شد. (جرج ریتر) در حضور من امضا کردند درون ولف وزیر مختار انگلیس در دربار ایران

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ گ، 10 سطر (9/5 × 14/5)، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 20-589]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 11037/3

در این نسخه تاریخ عقد قرارداد 27 جمادی الاول 1306ق ذکر شده که با نسخه قبلی یک روز تفاوت دارد (26 جمادی الاول)؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14، گ (8-13)، 13-14 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 20-590]

امتیازنامه جات / اسناد

emtīyāz-nāme-jāt

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 537/2

درباره: کاغذ گچ و آهک، راه آهن، اسب دوانی، چراغ گاز؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، ربعی [نشریه: 7-246]

امتیازنامه چاه آرتزین / اسناد / فارسی

آغاز: سرکار اعلیٰ حضرت اقدس همایون شاهنشاه ایران ارواحنا فداه برای ازدیاد آبادی و انتفاع اهالی و تسهیل عمل زراعت؛ انجام: و دارنده امتیاز مبادله شد. عبارات و فصول آن به فارسی و فرانسه متساویاً سند طرفین خواهد بود. تحریراً فی شهر جمادی الثانیه تنگوزئیل هزار و سیصد و پنچ هجری 1305

در 17 «فصل» مورخ جمادی الثانی 1305ق؛ خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14، گ (5پ -8ر)، 13-14 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 20-590]

امتیاز نامه دخانیات (ترجمه) / اسناد / فارسی

(t .emtīyāz-nāme-ye doxānīyāt)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9452/3

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 26 صفر 1307ق؛ 1ص (1410) [مختصر ف:-156]

امتیاز نامه راه آهن / اسناد / فرانسوی

emtīyāz-nāme-ye rāh-āhan

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 945216

از مسیو فابیوس بوواتال (قرن 19 م)؛ بی کا، بی تا؛ چاپی فرانسوی، 1891، 14ص (1436-1450) [مختصر ف: 82]

امتیاز نامه راه آهن (ترجمه) / اسناد / فارسی

(t .emtīyāz-nāme-ye rāh-āhan)

عارف منشی، محمد، ق 14 قمری

(āref-e monšī, mohammad (- 20c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9452/7

ترجمه از اصل فرانسوی؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ 8ص (1451-1459) [مختصر ف:-157]

(.emtīyāz-nāme-ye rāh-āhan t

چهار برگ از صفحه 24 تا 31 چاپی از ترجمه امتیازنامه است که از اوراق روزنامه های عصر ناصری بریده و الصاق نموده اند. یکطرف معاهده میرزا محمد خان قاجار ملقب به سپهسالار به نیابت از طرف ناصر الدین شاه قاجار و طرف دیگر مسیولین فرانسوی است که به مدت نود و نه سال معاهده بسته شده است تا مسیولین راه آهنی از انزلی به طهران و قزوین احداث نمایند.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3271

ص: 891

بی کا، بی تا [ف: 1-244]

امتیاز نامه راه آهن (ترجمه) / اسناد / فارسی

(.emtlyāz-nāme-ye rāh-āhan (t

ما بین سپهسالار میرزا محمد حسین خان مشیرالدوله و مسیو ... به تاریخ ژون 1878 مسیحی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9451/26

خط: نسخ، بی کا، بی تا، چاپ سنگی؛ ص (1299-1306) [مختصر ف:-157]

امتیاز نامه سد اهواز / متفرقه / فارسی

emtlyāz-nāme-ye sadd-e ahvāz

صورت قراردادی است که بین دولت ایران و دکتر طولوزان فرانسوی بنا بود بسته شود برای ساختن سد اهواز، در بیست «فصل» و پنج «فصل» الحاقی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7834

آغاز: ما بین اولیای دولت اعلیحضرت شاهنشاه ایران از یکطرف و دکتر طولوزان از طرف دیگر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ بعضی از مواد تصحیح و تعدیل شده است؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5 گ، 13 سطر، اندازه: 18×22/5 سم [ف: 20-182]

امتیاز نامه و قانون بانک عثمانی (ترجمه) / اسناد / فارسی

(.emtlyāz-nāme va qānūn-e bānk-e 'osmānī (t

عارف منشی، محمد، ق 14 قمری

(āref-e monšī, mohammad (-20c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9451/25

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ ص (1292-1297) [مختصر ف:-157]

امتیاز نامه ها / اسناد / فارسی

در این مجموعه صورت 28 امتیاز نامه است متعلق به عهد ناصر الدین شاه و یا مظفر الدین شاه قاجار و اینک فهرست آنها:

- 1- امتیازنامه راه آهن حضرت عبد العظیم که در 1304 به مسیو فابیوس یوآطال مهندس فرانسوی و شرکا داده شد (با نامه مهندس فرانسوی به عنوان «آقای وزیر» و التزام نامه او)
- 2- امتیازنامه چاه آرتزین که با تاریخ 1305 برای دکتر طانش و شرکا صادر شد
- 3- امتیاز نامه تراموای شهر طهران که در 1305 برای مسیو فابیوس یوآطال.
- 4- امتیاز نامه بانک شاهنشاهی ایران در 1306 برای بارون ژولیوس ریتز و شرکاء
- 5- سواد دستخط همایونی در باب نشر بلیت یکتومانی به بانک شاهنشاهی ایران با تاریخ 1307
- 6- امتیازنامه قند که امین السلطان وزیر اعظم از طرف شاه به مسیو ادواردتی رعیت بلژیک داد به تاریخ 1306
- 7- امتیاز نامه شیشه آلات که در 1306 به مسیو ادواردتی داده شد
- 8- امتیاز نامه شمع گچی که امین السلطان از طرف شاه ایران به مسیو ادواردنی (تاریخ 1306)
- 9- امتیاز نامه مشروبات که به ساوالای خان داده شد (تاریخ 1889 میلادی)
- 10- امتیازنامه چراغ برق و تلفن که به یحیی خان مشیرالدوله داده شد (تاریخ 1307)
- 11- امتیازنامه راه عربستان به مشیرالدوله یحیی خان (تاریخ 1308)
- 12- امتیازنامه دخانیات دولت علیه ایران به ماژور تالبوت (به تاریخ 1307) با عریضه تالبت به پادشاه ایران
- 13- امتیازنامه سن دپتیه (ساختن مرکز و انبار برای حراج عمومی) به ژاک دیلیا کوف جنرال قونسول ایران (تاریخ 1307)
- 14- امتیازنامه کالسکه به میرزا جواد خان سعد الدوله (به تاریخ سنه 1308)
- 15- امتیازنامه چوب شمشاد که به وسیله محمد ولی خان نصر السلطنه حکمران استر آباد به مسیو کوشس و یتوفیلا کتوس تبعه دولت روس (در 1308)
- 16- امتیازنامه بیمه حمل و نقل که به لازار پولباکوف داده شد (1308)
- 17- امتیازنامه کاغذسازی به یحیی خان مشیرالدوله (به تاریخ سنه 1308)

18- امتیازنامه گچ و آهک و سنگ تراش و مرمر و سنگ آرد که به مسیو ادواردنی تابع بلژیک داده شد (1308)

19- امتیازنامه راه آهن از تهران تا معادن که از 80 کیلومتر تجاوز نکند به مسیو فابیوس یو اطال تبعه فرانسه (سنه 1308)

20- فرمان همایونی درباره اسب دوانی (مورینخ 1308)

21- امتیازنامه راه تبریز و دار الخلافه (برای حمل مسافران و مال التجاره) دارنده امتیاز یاد نشده (تاریخ آن 1308)

22- امتیاز نامه چراغ گاز که به مشیرالدوله یحیی خان داده شد (1308)

23- اجازه نامه ایجاد اداره حمل و نقل عامه در ایران به توسط کالسکه های خودرو که به وسیله کارگزاران دولت شاهنشاهی ایران به اشخاص ذیل داده شد: حکیم الملک وزیر امینه و مسکوکات و غیره؛ مهندس الممالک وزیر معادن و صنایع؛ مسیو

ص: 892

ماکیزیملین کتیرا مهندس برق تاریخ این اجازه نامه 1316 قمری است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 62-فیروز

خط: شکسته نستعلیق تحریری خوش، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه ای، 163ص، 13 سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: 13×20/5سم [ف: 21-214]

- الامثال < نوابغ الكلم

الامثال / ادبیات عربی

al-amtāl

ابوعبیده، معمر بن مثنی، 2110-209 قمری

(abū--obayde, ma' mar ebn-e mosannā (729-825

کتابی است مشتمل بر 1331 فقره مثل و سخنان حکمت آمیزی که در لغت عرب سائر و دایر است با ذکر شواهد و نظایر از شعر و نثر و نقل قصه های کوتاه درباره پاره از مثل ها. در کنار صفحات نسخه شماره امثال گذارده شده و مثل های مربوط به قسمت و شؤن مختلف و به اصطلاح مؤلف «صنوف» امثال را هر یک جداگانه زیر عنوان مستقل ذکر کرده است: مانند مثل های مربوط به مکر و خدعه، مربوط به وفای بوعده، مربوط به تشابه خویشان و اقارب و همچنین ... مثل هایی که نیازمند بتوضیح بوده اند تفسیر و موارد استعمال آنها ذکر گردیده است. به هر حال به طوریکه از مطاوی کتاب استفاده می شود نام مؤلف معمر بن مثنی است که «بر خلاف ضبط نسخه» کنیه و شهرت وی ابوعبیده است نه ابوعبید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1656

آغاز: قال علی بن عبدالعزیز نسخت هذا الكتاب من نسخة ابي عبید من خطه بیده و عارضت به حرفا ثم قرأه علی ابی محمد سلمة بن عاصم النحوی صاحب الفرافرادنا فيه اشیاء الحقتها فی حواشی الكتاب ثم قرائته علی ابی عبدالله الزبیر بن البکار قاضی اهل مکه فکتبت ایضا ما زاد فيه و نسبت ذلك الیه فوجدت بخط ابی عبید هذا کتاب الامثال؛ انجام: قال من امثالهم الماء ملک آمر ای الماء ملاک الاشیاء یضرب للشیء الذي به کمال الامر.

خط: نسخ، بی کا، بی تا، ذیل نسخه که تاریخ کتابت آن را 1097 ق قید کرده است مسلما مربوط به این نسخه نیست و ممکن است تاریخ کتابت نسخه باشد که این نسخه از آن رونوشت گردیده و کاتب تاریخ کتابتی را که ذیل آن نسخه نوشته شده بوده نقل کرده است. علی بن عبدالعزیز که یکی از ناسخین «کتابت کنندگان» نسخه و معاصر مؤلف بوده و نسخه اصل کتاب را که به خط مؤلف بوده در دست داشته هنگام استتساخ آن را نزد ابی محمد سلمه بن عاصم نحوی و زبیر بن بکار زبیری قرائت کرده و از هر یک از آن دو، اضافات و الحاقاتی در حواشی نسخه می نگاشته و نسبت آن را نیز به آن دو تصریح می کرده است. (در این نسخه اضافات سلمة بن عاصم و زبیر بن بکار نیز البته با ذکر نام آنان در متن نوشته شده است)؛ کاغذ: ترمه و قسمتی معمولی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، 288ص، 16 سطر، قطع: نیم

خشتی، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 4-365]

الأمثال / عربي

al-amtal

ضبي، عامر بن عمران، - 250 قمری

(zabby o 'āmer ebn-e 'emrān (-865

چاپ: قاهره، محقق: رمضان عبدالنواب، مطبوعات مجمع اللغة العربية، 190، 1394ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1527/5 عكسی

آغاز: بسمله. أخبرنا الشيخ ابو الغنائم محمد بن علي بن النرسی .. قال أخبرنا أبو عكرمة عامر بن عمران الضبي قال هذا كتاب ألفناه من معاني كلام العرب السائر من ما يحتاج إلى تفسيره لكثرة استعماله و بيناه بشواهد من الشعر و اللغة و فسرنا ذلك

نسخه اصل: كتابخانه اسكوريال، مدريد اسبانيا، ش 1705؛ بي كا، بي تا؛ 21ص (37-57) [عكسی ف: 4-443]

الامثال / ادبيات عربي

al-amtal

ثعالبي، عبدالملك بن محمد، 350-429 قمری

(sa'ālebī, "abd-ol-malek ebn-e mohammad (962-1038

آغاز: الحمد لله .. الامثال مصابيح الأقوال و قد ضربها الله ... و هذل كتاب الامثال قد اخرجناه على قسمين قسم في سائر الفنون و الغرر و الفصوص من امثال طبقات الناس و قسم في نكت الافعال على «افعل من كذا» مما يتضمنه كتاب حمزة الاصفهاني

چاپ: مطبوعات دار الكتب العربية (الميمنيه)، 88، 1327ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 480/1-ف

نسخه اصل: ملت فيض الله ش 2133؛ خط: نسخ، بي كا، تا: دهه دوم شعبان 1028ق، جا: مصر؛ از روی نسخه اصل نوشته 29 رمضان

429، 68 گ (1-68) [فيلمها ف: 1-490]

الأمثال (منتخب) / ادبيات عربي

مختصری است از کتاب «امثال» ابوالفضل عبید الله بن احمد میکالی (436) که در آن ضرب المثل هایی را ابتداء از قرآن کریم و سپس از سنت نبوی (صلی الله علیه و آله) و بعد از کلام عرب جمع

ص: 893

آوری کرده و آنها را به ترتیب حروف الفبایی ترتیب داده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1607/2

آغاز: الألف المفتوحة القرآن ألا أن نصر الله قريب، أليس الله بكاف عبده، النبي عليه السلام أحسنوا جوار نعم الله

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان- رم 526؛ خط: نسخ معرب زیبا، کان محمد بن حصین واسطی، تا: 622ق؛ مصحح، محشی؛ 13ص (151-139) [عکسی ف: 155]

الأمثال / ادبیات / عربی

al-amtāl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 195/106 -ف

نسخه اصل: حمدیه ش 1447. در چند «باب»؛ بی کا، تا: با تاریخ 755ق؛ در هامش است [فیلمهاف: 1-429]

الأمثال / ادبیات عربی

al-amtāl

در چند «فصل»

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 195/162 -ف

نسخه اصل: حمدیه ش 1447؛ بی کا، تا: با تاریخ 755ق؛ در هامش است [فیلمهاف: 1-433]

أمثال / ادبیات عربی

amtāl

نمونه: «تسمع بالمعیدی خیر من ان تراه و یروی لان تسمع بالمعیدی خیر و ان تسمع. قال الفضل اول من قال ذلك ...»

قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: 2616

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ با حاشیه ای به نشان «ابوالحسن الموسوی عفی عنه» در 170ر؛ 31گ (147-178)، قطع: وزیری [چند نسخه -ف: 43]

الأمثال / مواظ / عربی

رساله ای است در امثال و مواظب با استفاده از آیات قرآن کریم و احادیث نبوی (صلی الله علیه و آله) که متأسفانه بعضی از آنان از ساخته های منافقین است مانند حدیث رؤیت «إنکم ترون ربکم یوم القیامة کما ترون القمر!» که در آخر رساله آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11535/2

آغاز: الحمد لله الذي أنزل على عبده قرآنًا وجعله لكل شيء تبيانًا وعلی کل خیر دلیلاً؛ انجام: فقوله: إذا حضر أحدکم الموت، الآية و قوله: من بعد وصیة الوصی.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی، از برگ 20 تا 35، مطالب گوناگون از خطبه کتاب تا خطبه خطیب و روایات مختلف آمده؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج نخودی تیره یک لا، 4 گ (16-19)، 23 سطر (8 × 13/5)، اندازه: 11 × 16 سم [ف: 29-203]

امثال الجارية / ادبیات / فارسی

amsāl-ol-jārīya

جابری انصاری، حسن بن علی، 1287-1376 قمری

(jāberī ansārī, hasan ebn-e 'alī (1870-1957)

اهدا به: دکتر میرزا حسینخان مقلب به آزاد

مؤلف در این رساله امثال رایج فارسی، عربی و ترکی را از کلام شاعران و نویسندگان به نظم و نثر، بدون شرح و توضیحی جمع آوری و به ترتیب حروف تهجی اول هر مثل مرتب نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13894

آغاز: در سنه 1312 قمری که جناب آقا میرزا حسینخان داکتر مقلب به آزاد ... ای در احدیتت ز آغاز xx خلق ازل و ابد هم آواز؛ انجام: حافظ: مرا مهر سیه چشمان ز سر بیرون نخواهد شد xx قضای آسمان است این و دگرگون نخواهد شد

از حرف الف تا یا؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1312ق؛ در یادداشتی که مؤلف در آغاز نسخه نوشته، اظهار نموده که: دکتر میرزا حسینخان مقلب به آزاد در سال 1312 در اصفهان بوده و از مؤلف درخواست اشعار مثل می کند. مؤلف نیز این کتاب را در اجابت خواست وی تألیف و به دکتر مذکور ارائه می کند و او نیز آن چه از این کتاب مورد نظرش بوده در کتاب «درج گوهر» خود درج نموده است؛ جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 304گ، مختلف السطر، اندازه: 5/12 × 21 سم [ف: 37-488]

امثال الحدیث / حدیث / عربی

رامهرمزی، حسن بن عبدالرحمن، - 360 قمری

(rām̄hormozī, hasan ebn-e 'abd-or-rahmān (-972

کتابی است حدیثی مشتمل بر ذکر امثال مرویه از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در هفت جزء». تمام اجزاء به روایت ابو طاهر احمد بن محمد سلفی اصفهانی با دو واسطه از مؤلف، نقل شده است.

آغاز: قال الشيخ الامام الحافظ أبو طاهر احمد بن محمد بن محمد الحسن بن عبدالرحمن بن الخلال الرامهرمزی.

انجام: وعن لقاء العدو اشفاقة من الضيعة لهم. اخر الكتاب و الحمد لله رب العالمين و صلوته على سيدنا محمد رسوله و آله

ص: 894

چاپ: استانبول، المكتبة الاسلامية، تحقيق امة الكريم القریشية

[بروکلمان، ذیل 274/1]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 793 عکسی و 795 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: اسکوریال مادرید، ش 1405 (فهرست خطی عربی اسکوریال 64/3). تمام اجزاء هفت گانه را در بر دارد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً اواخر قرن 68 مصحح، دارای نشان مقابله، در پایان جزء دوم سماعی است به تاریخ ذیقعد 844 ق دال بر این که عده ای از مشایخ کتاب را سماع نموده اند؛ 126 گ، 11 سطر [عکسی ف: 2-270 و 272]

الأمثال السائرة / ادبیات / عربی

al-amtal-us sa'ira

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 512/1

ما استخراجہ الصاحب کافی الکفاة ابن عباد من شعر ابي الطيب المتنبی من الأمثال السائرة؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن بهاء الدین حسینی شیرازی، تا: 8 شعبان 1272 ق [نشریه: 7-245]

الامثال السائرة بين الرجال و النساء / ادبیات عربی

?al-amtāl-us sā'ira bayn-ar rijāl wa-n nisā

ضرب المثل های رایج بین مردم به ترتیب حروف هجا آمده.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2045/4

آغاز: آن کنت ما تعمل جمیل عمل كما يعمل معك اذا بغضك جارك حول باب دار کا انجام: ذکر و الممدن جائت القرى بخجل xx حرف الراء المهملة.

ناقص، موجودی از حرف «الف» تا آخر حرف «را» است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج عنابی [ف: 5-423]

الأمثال السائرة (یکی از) / فضائل و مناقب، ادبیات / عربی

(al-amtāl-us sā'ira (yekī az

نسخه اصل: راغب پاشا ش 1464. المطل احدی المنعین ... (بسیار لطیف است)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 1 گ (100)، 25 سطر
[فیلمهاف: 1-419]

امثال سلیمان / اخلاق / فارسی

amsāl-e soleyman

کلن، ویلیام

kolen, vīlyām

اصل این کتاب به عبری و منسوب به سلیمان بن داود می باشد و در 31 «باب» ترتیب یافته است. ویلیام کلن (کشیش انگلیسی) آن را از
عبری به فارسی ترجمه نموده.

چاپ: ترجمه در 1831 میلادی به چاپ رسیده است.

تهران؛ نوربخش: شماره نسخه: 260

آغاز: باب اول امثال سلیمان بن داود پادشاه بنی اسرائیل که دانستنش سبب استدراک و تربیت است؛ انجام: که اعمال وی، وی را در
ابوابهای معروفه خواهد نمود.

دیباچه ندارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی یک لا، 74 ص، 11 سطر، اندازه: 16/5×11 سم [ف: 2-
10]

الأمثال الصادرة عن بیوت الشعر = المنتخب من کتاب الامثال / ادبیات / عربی

al-amtāl-uṣṣādīra `an buyūt-iš šī'r = al-mn. min k.-il amtāl

حمزه اصفهانی، حمزه بن حسن، 280؟ - 360؟ قمری

(hamze-ye esfahānī, hamze bn-e hasan (894-972

مؤلف چون کتاب هایی را که در امثال عرب تا زمان وی تألیف شده بود کافی ندیده است، کتاب حاضر را به ترتیب حروف الفبا تنظیم
نموده و بنابر آنچه خود در مقدمه آورده است که بیش از 1800 ضرب المثل را گرد آورده و در پایان نوادر کلمات بزرگان را که مشتمل بر
بیش از 500 کلمه است بدان افزوده و در ابتدا مقدمه ای در کیفیت شناخت ضرب المثل ها آورده است. مثل های رایج بین فصحای را که
بر وزن افعال بوده در سی «باب» و یک «مقدمه» به ترتیب حروف الفبا گرد آورده و در باب 29 امثال مولده مزدوجه و در باب 30 برخی از

نوادیر کلام را جمع آوری کرده که عدد ضرب المثل های کتاب جمعاً بیش از 1800 مثل می باشد. مؤلف پس از دیدن کتاب اصمعی و حیانی و ابوعبید و محمد بن حبیب بصری که در ضرب المثل نگاشته بودند به تألیف کتاب حاضر پرداخته و تمامی آنها را در تألیف خود گنجانیده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذا کتاب اودعته فناً من الأمثال السائرة عن العرب و هو اکثر ما تجری منها علی السن الفصحاء.

[چلبی 150/1؛ اعلام زرکلی 277/2؛ مجمع علمی العراقي 174/2]

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1607/4

آغاز: برابر نسخه اصل: کتابخانه واتیکان حرم 526؛ خط: نسخ معرب زیبا، کان محمد بن حصین واسطی، تا: شنبه غره جمادی الثانی 623ق؛ مصحح، محشی؛ 182ص (200-381) [عکسی ف: 5-16]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1150

ص: 895

آغاز: برابر، انجام: فلا یزال یمشی و عینه یبکی (تمت).

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ تملک: فرهاد میرزا در 1300 و عبدالعلی پسر او؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: میسن قهوه ای نو، 128 گ، 21 سطر، اندازه: 28 × 18/1 سم [ف: 1-48]

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2513

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 10 محرم 997ق، جا: دارالسلطنه احمد آباد؛ دارای سرلوح زرین، مجدول، یادداشتی از کاتب آمده که کتاب را جهت خزانه جمال الدین شیخ محمد بن نورالدین علی بن شهاب الدین احمد بن جمال الدین محمد بن علی حشیری نگاشته، تملکی پاک شده به سال 1315؛ 122ص [عکسی ف: 7-108]

4. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 516-ف

نسخه اصل: داماد ابراهیم ش 943؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ 196 گ، 17 سطر [فیلمهاف: 1-286]

أمثال العرب / ادبیات / عربی

amtal-ul arab

رساله ای است در امثال عرب، که تعدادی از مثال های معروف عرب در آن گردآوری شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11593/4

آغاز: من أمثال العرب: أن المعاذیر یثوبها الكذب؛ إذا نزل القدر بطل الحذر؛ انجام: یکسو الناس واسته عاریة XX یا حبذا الوصال و لو بالخیال خط شکسته نستعلیق، کا: علی نقی فرزند ابوالقاسم شریف، موسوی، تا: 165ق، جان مرشد آباد هند؛ کاغذ: شرقی، آهار مهره، 4گ (219-222)، 11 سطر، اندازه: 14 × 7/5 سم [ف: 29-317]

امثال العرب / ادبیات عربی

amtal-ul arab

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1202/45-طباطبائی

آغاز: من طلب فوق قدره فقد استحق الحرمان

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در ذیل برخی از کلمات قصار ترجمه فارسی آن نیز آورده شده است. در پایان مجموعه ای از کلمات مرتبط با صنعت لفظی و ترجمه فارسی، از آن جمله است: الدنیا اناقبلت بلبت و آن ادبرت برت و همچنین است تا به آخر؛ 4گ (45-)

امثال العرب / ادبیات / عربی

amtal-ul arab

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 814-ف

نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لوگدونوباتا ویا (لایدن) Warn 1044؛ خط نسخ، بی کا، بی تا؛ 255گ، 20 سطر [فیلمهاف: 1-286]

امثال عرب و حکایات غریبه و عجیبه (ترجمه) / ادبیات / فارسی

(t.amsāl-e ‘arab va hekāyāt-e qarībe va ‘ajībe)

مترجم در مقدمه پس از حمد و ثنای الهی و تعریف و تمجید از ظل السلطان چنین می نویسد: «حضرت اشرف امجد ارفع و الاظلل السلطان دام اقباله کتابی که اول او مفقود و آخر او غیر موجود و نه از نسخه او کسی را نشانی و نه خط عربی او را به فارسی ترجمانی به آسانی بود بر ضمیر که هر مشکلی را آسان مینماید خطور کرد که آن کتاب ترجمه شود تحت اللفظ بدون تصرف همان معنی کان یکون لهذا عاگو زاده صمیم که به نعمت آن ولی نعمت از قدیم پرورش یافته بود بقدر امکان نظم و نثر آن را ترجمان آمد امید است در محضر ضیاء گستر...».

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: 367

آغاز: سناء ثنای هر ستایشگری شایسته بارگاه خداوندی است که غریقان گرداب فنا را لباس بقا پوشاند؛ انجام: پس خندید مصعب گفت می بینم تو را قابل صنعتی و قرارداد او را در ندماء خود و نیکو کرد صله او را.

خط: نسخ عالی، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای دو سرلوح مذهب کوچک که نام ظل السلطان در وسط آن نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با عطف و لچکی میشن قرمز، 367ص، 19 سطر (9×15)، اندازه: 22×14 سم [ف:-170]

امثال العلیا / ادبیات / فارسی

amsāl-ol olyā

عبقری، میرزا صادق، ق 14 قمری

(abqarī, mīrzā sādeq (- 20c'

اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: بدون شماره

کاتب = مؤلف، بی تا [میراث اسلامی: 5-588]

- الأمثال علی افعال < الامثال الصادرة عن بیوت الشعر

امثال فارسی / ادبیات / فارسی

amsāl-e fārsī

از میرزا محمد طاهر. در صفحه عنوان آمده است نیای مادر من (نویسنده نسخه و گردآورنده جنگ) آن را گرد آورده و در تذکرة الشعراء خود به ترتیب تهجی از الف تا یاء به خط خود نوشته است. منزوی در فهرست خود (3521) و هم در الذریعه

ص: 896

(19.20) نوشته است که شاید از میرزا محمد طاهر نصرآبادی نگارنده تذکره باشد. ولی گویا چنین نیست. چه نصر آبادی از مردم اصفهان است و در سرگذشت خود (ص 457 تذکره) هیچ از قزوین یاد نمی کند. این محمد طاهر گویا باید از مردم قزوین باشد، آن هم در این تذکره آن چنانکه چاپ شده مثلی نمی بینیم.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5422/30

آغاز: سلام روستایی بی طمع نیست، سنک در جای خود چه سنگین است، سنگ سنگ را می شکنند، سنگ فلاخن شده؛ انجام: یک صبر کن، هزار افسوس مخور. یاری که سه خصلتش نباشد در کیش.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1227ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه ای لایی، 15گ (173-188)، اندازه: $21 \times 15/3$ سم [ف: 8-368]

امثال فارسی در خسرو و شیرین / ادبیات / فارسی

amsāl-e fārsī dar Xosro va Šīrīn

تنکابنی، فریدون، 1316 شمسی

(1937) tonekābonī, fereydūn (-)

وابسته به: خسرو و شیرین؛ نظامی، الیاس بن یوسف (530-614) به راهنمایی حسین خطیبی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11680

بی کا، تاریخ حروفچینی: 1337ش [مختصر ف: -82]

امثال مشهور عرب / ادبیات عربی

amsāl-e mashūr-e 'arab

برخی از امثال مشهور عرب و چند روایت از پیامبر اسلام است با عنوان «الفاظ متفرقه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 10931/17

آغاز: التانی من الرحمن والعجلة من الشيطان. لیس من العدل سرعة وحدته. من طلب شیئا وجد وجد. والعبد [کذا عند کرام الناس مقبول خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، سطور چلیپا و اند کی معمولی؛ جلد: تیماج قهوه ای یک لا دورو مجدول گرهی عطف و سجاف مشکی بیاض، 1گ (189-89پ)، سطور چلیپا ($19/5 \times 10/5$)، اندازه: $21/5 \times 12/5$ سم [ف: 20-515]

الامثال من الكتاب و السنة / ادبیات عربی

حکیم ترمذی، محمد بن علی، - 320؟ قمری

(hakīm-e termezī, mohammad ebn-e 'alī (- 933

چاپ: قاهره، دار نهضة مصر للطبع، محقق: علی محمد البجاوی، چاپ اول، 287ص، 1394ق.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 5/6 بخش 2

ترکیه، اسعد افندی، موزه اسلامی، 1479؛ بی کا، تا: 1119ق؛ سزگین 20-عثمان 40؛ 57گ (174-ر-231) [ف:-62]

امثال و اخبار خرافیه تحتها معان فلسفیه / ادبیات / عربی

āmtal-un wa axbar-un Xurafiya taht-u-ha maan-in falsafiya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 146/2 -ف

نسخه اصل: راغب پاشا 1464؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 1گ (29)، 25 سطر [فیلمهاف: 1-418]

امثال و اخبار و حکایات / داستان / فارسی

amsāl va axbār va hekāyāt

شعرخی، ابوعلی

Še'roxī, abū- alī

از شیخ القاضی ابو علی الشعرخی (نام مؤلف در ص 241 نوشته شده) مؤلف کتاب را در ترجمه اخبار و ذکر امثال و شواهد تاریخی در 12 «باب» ترتیب داده ولی این نسخه مشتمل بر 6 باب از 12 باب می باشد: باب 1. بیان آثار و شرح اخباری که مشتمل است بر ذکر جماعتی که محنت و بلا کشیدند؛ 2. حکایت جماعتی که بفال نیک یا بدعاء خوب یا سخن خوش شدت ایشان بفرج انجامید ... مشتمل بر 26 حکایت؛ 3. مشتمل بر 18 حکایت از حال جماعتی که پادشاه بر ایشان غضب کرده باشد و به فصیحت و وعظ از خود دفع کنند؛ 4. ذکر جماعتی که به حبس و زندان گرفتار بودند خدا ایشان را نجات ارزانی فرمود مشتمل بر 18 حکایت؛ 5. احوال جماعتی که بشدت و بلا مبتلا شدند و از آن محنت حق تعالی ایشان را فرج ارزانی فرمود مشتمل بر 11 حکایت؛ 6. مشتمل بر 29 حکایت از حال جماعتی که به واقعه سهمناک گرفتار شدند و به درویشی و فقر مبتلا گشتند خدا در دست کسی که گمان نداشتند ایشان را نجات داد.

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: 3281

آغاز: هر غمی که بوی رسد بر خواند بشادی بدل گردد اگر چه در بلیه باشد که بیم مرگ در آنجا بوده باشد ... و این کتاب مشتملست بر

12 باب. باب اول در بیان؛ انجام: حضرت فرمود که سوگند میدهم بر تو که لبتی را با پسر خود قیس عقد و نکاح بندی در یح گفت سمعا و طاعة حضرت با اعیان و پدر قیس بقبیله

ص: 897

لبنی را بجهت قیس حضرت ع صیغه گفته میان ایشان زفاف واقع شد و قیس ...

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی، ضربی سیاه رنگ، 242ص، 22 سطر (8×17)، اندازه: 13×23سم [ف: 1-9]

الامثال و الاشعار (مختصر) / ادبیات عربی

(al-amtāl wa-l ašār (muxtaṣar

سلماسی، حسن بن ابراهیم، -624؟ قمری

(salmāsī, hasan ebn-e ebrāhīm (- 1228

از کتاب های ثعالبی و محاضرات راغب اصفهانی و عیون و ندیم الفرید مسکویه و پیغمبر علیه السلام، در آن آمده: «جمعه کاتبه حسن بن ابراهیم السلماسی فی غرة ربیع الاخر سنة 615» برای همان وزیر در چند «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 57/6-ف

آغاز: بسملة الحمد لله الذي خلق الانسان و علمه البيان و اختص بكرمه بعضهم بالايمان؛ انجام: من حلب در الكلام حلب در الكرام ان شاء الله تعالى و الحمد لله رب العالمين و صلى الله ... العلى العظيم

نسخه اصل: فاتح ش 5297؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الأول 615ق، برای وزیر علی بن حاج اسماعیل اصفهانی؛ 23 سطر [فیلمهاف: 1-404]

الامثال و الاشعار / عربی

al-amtāl wa-l ašār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1269/7 ط

مشمول بر الامثال من حدیث النبوی (صلی الله علیه و آله) (ص 17)، أمثال العرب (ص 18-23)، الأمثال المنظومة (ص 23-25)، الفصل فی الفصاحة (ص 25-28)، حدیث المتکلمة بالقرآن (ص 28-32)، فی الحجاب و فی ذم الاصحاب (ص 34-36)، فی الفخر و المفاخرة لابی طمحان (ص 37-38)، الفصل فی صفات الحسن (ص 39-40)، و مما جاء من محاسن الأخلاق علی الترتیب من الفرق الی القدم (ص 40-50) ... فصل فی الوفاء و العهد (ص 62-66) ...، مما قيل فی الفواکه و الثمار (ص 76-82) ... و اشاری از صفی حلی، حسین بن ضحاک، ابو عبدالله غواص، علی بن محمد بن جعفر (ص 106)، عباس بن عبد المطلب، اسود بن یعفر، اشعارى به فارسی (ص 107-111) و اشعار دیگر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12، جلد: تیماج مشکى، یک لا، قطع: بیاضی، اندازه: 7×15سم [ف: 3/24-46]

امثال و حکایات / ادبیات / فارسی

amsāl va hekāyāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17972

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

امثال و الحكم / اخلاق عربی

ماوردی، علی بن محمد، 364-450 قمری

(māvardī, alī ebn-e mohammad (975-1059

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21884

آغاز: بسملة الحمد لله الذي فضل ذوي العقول و ميز العالم من الجهول؛ انجام: لاعط بعد عروس ... خلا ... فطری و اصفری

خط: نسخ، بی کا، تا: 894 ق [رایانه]

الامثال و الحكم / ادبیات عربی

al-amtal wa-1 hikam

زین الدین الرازی، محمد بن ابی بکر، - 666 قمری

(zayn-od-dīn ar-rāzī, mohammad ebn-e abī-bakr (1268

چاپ: عمان، محقق: عبد الرزاق حسین، دار البشیر للنشر والتوزیع، 266 ص، 1406 ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5045/7-ف

نسخه اصل: شماره 33 Pocos در بادلیان. در ده فصل؛ بی کا، تا: با تاریخ 713 ق [فیلمهاف: 3-126]

امثال و حکم / ادبیات / فارسی

amsāl va hekam

سپهر، محمد تقی بن محمد علی، 1216-1297 قمری

مؤلف در جلد اول و دوم ناسخ التواریخ که درباره تاریخ صدر اسلام خصوصاً حضرت پیامبر (صلی الله علیه و آله) نگاشته بود، امثال عرب را که دلالت بر قصه ای یا واقعه ای می کرد به ترتیب تاریخ ذکر نموده بود. در کتاب حاضر جهت سهولت دسترسی، امثال رایج در صدر اسلام را جداگانه جمع آوری و تنظیم نموده است. او ابتدا اصل مثل را به عربی ذکر می کند بعد حکایت و واقعه مربوط را که منشأ آن بوده به فارسی توضیح می دهد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 13714

آغاز: در مجلد اول و ثانی از کتاب اول ناسخ التواریخ چندانکه از امثال عرب موقوف به حکایتی و معلق به قصه ای بود هر یک د

ص: 898

رجای خود مرقوم افتاد و این امثال بعد از هجرت ... اتیه من فقیه ثقیف در شهر طائف دو برادر بودند که بعد از مراجعت رسول خدا از طایف مسلمانی گرفتند یکتن از ایشان از قبیله بنی کنه زنی به نکاح بست؛ انجام: و این واپس ترین ایام فجار است و این وقت رسول خدا(صلی الله علیه و آله) چهارده ساله بود و این جنگ سخت عظیم خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ جلد: پارچه ای، 132گ، 14 سطر، اندازه: 9×11 سم [ف: 37-239]

امثال و حکم / ادبیات / فارسی

amsāl va hekām

عمادی حائری، اسماعیل، - 1350 قمری

(emādī-ye hā'erī, esmā'īl (- 1932'

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7941-عکس

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 101357/6 ق [فیلمهاف: 3-279]

الامثال و الحكم / حدیث / عربی

al-āmtal wa-l hikām

مؤلف در این رساله روایاتی از پیامبر اکرم که به صورت ضرب المثل در آمده را جمع آوری نموده است. وی در انتخاب احادیث مقید بوده و روایاتی را برگزیده که غیر از پیامبر کسی دیگر بر آن تقوه نکرده باشد. بیشترین استنادات و کتب مورد توجه «احیاء علوم الدین» غزالی و کتاب خلاصه جلالی است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 18945

آغاز: فی الأمثال و الحكم قال الفقیه ره روی عن ابن عباس رضی الله عنه أنه قال ما روی عن النبی علیه السلام مما تکلم به رسول الله فصار مثلاً؛ انجام: حسن الخلق حسنة لا تضر معه كثرة السيئات

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1372؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، 5گ، 23 سطر، اندازه: 14×23/5 سم [اهدائی ف: 2 اخبار 1-141]

امثال و حکم / ادبیات / ترکی

amsāl va hekām

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8830/1

آغاز: حرف الالف الف الله آدیدور، آدون ندی داشی دموریمو شانسان. آری یواسنا چوپ اوزاویری؛ انجام: یومشاق یرون ... اریدور
پمیشی سیز لقدان پیرم یاقور یاقور یاماندور

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ خریداری از جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ:
فرنگی فستقی آهار مهره با ته نقش بزرگ، جلد: مقواروکش پارچه ترمه بته جقه ای عطف و سجاف تیماج قهوه ای مجدول زرین یک لا،
19گ (8-ر-24پ)، اندازه: 12/8 × 20/7 سم [ف: 29/1-70]

امثال و حکم / اخلاق / فارسی

amsāl va hekam

حکایات و ضرب المثل هایی است که متضمن معانی اخلاقی است در 36 «باب» با عناوینی چون عبادت، اخلاص، نیک نامی و ... گویا
برگرفته از «اخلاق محسنی» کاشفی است.

قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 39/84-7704

آغاز: بسمله باب اول در عبادات مثل حضرت مرتضی علی (علیه السلام) در زمان خلافت روزهای ... باب دوم در اخلاص مثل یکی از
خلفای فرموده بود؛ انجام: مثل روزی شخصی را نزد زیاد بصری آوردند. ... لئیم نیم گنه با هزار عذر نه بخشد بیک لطیفه کریمان هزار
جرم ببخشند تم اخلاق محسنی

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مهر: «عبدالله ابوالقاسم بن محمد حسن 1274» (بیضی)؛ جلد: مقوا با عطف گالینگور قهوه ای،
52گ، 18 سطر، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 1-496]

امثال و حکم / ادبیات / فارسی

amsāl va hekam

رساله مفصلی است در شرح و تفسیر امثال و حکم زبان پارسی به ترتیب حروف تهجی واژه های ضرب المثل ها، مؤلف ابتدا مثل را می
آورد بعد معنی و مضمون آن را تفسیر می کند. اغلب این مثل ها به نظم است. از حرف حاء تا زاء .

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 16/96-3086

آغاز: قوت و فربهی تن می خواهد زیرا که قوت فربهی تن و ضعف روح است و تن فربه دل را سپاه و روح را تبه گرداند و این قوم را خدای
تعالی دشمن دارد؛ انجام: تا امروز یک مرد آگاه در این عرصه گاه ندیدم اما به زن آگاه در این عرصه گاه رسیدم تا این زن را ندیده بودم بر
مسلمانی و دانایی خود نیازیدم پس.

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور آبی، 88گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 1-]

امثال و حکم / ادبیات فارسی

amsāl va hekam

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 200 17

بی کاء، بی تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

امثال و حکم / ادبیات / فارسی و ترکی

amsāl va hekam

ص: 899

مجموع ضرب المثل های ترکی عثمانی و فارسی است که به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده اند. هر حرف در یک باب قرار دارد و در هر باب ابتدا ضرب المثل های ترکی و پس از آن فارسی ذکر شده اند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9172

آغاز: آتاد وغراییب او غول میپدور. آتادن مال قالمسه او غول نیلاسون ... بالفارسیة. ا. اللهم یک یک. الرحمن سر به سر. آب ایشان آتش شده. آب از دستش نمی چکد

آغاز باب السین: «باب السین. بالترکیة. ا. ساتوب آلمق کیرک. ساچی اولی اوسته کسر لر ... بالفارسیة. ا. ساده دل است. سازنده از برای خود بد نمی نوازد»؛ انجام: باب الفاء بالترکیة. ا. فاله اینا نمه فال سیز الکلمنه. فاله با خانه اینا نور لر ... بالفارسیة. ا. فارغ گردی چو خامشی پیشه کنی. فال نیکو بزن به هر کاری

شامل بخشی از حرف الف تا اوایل حرف فاء؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه پردازش عثمانی؛ مجدول، کمند دار؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ خریداری از جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج عطف میشن سجاف عنابی مجدول گرهی یک لا، 15 سطر (8 × 5)، اندازه: 13/1 × 20/7 سم [ف: 29/2 - 831]

امثال و مصرعات / ادبیات / فارسی

amsāl va mesrā'āt

امثال و مصرعات و ابیات فارسی برای منشی به ترتیب تهجی که در آغاز از نقایس الفنون آورده شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1974/3

بی کا، تا: 5 شعبان 1251ق؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: رویه کاغذ مغزی میشن قهوه ای، 13 گ (68 پ - 81 پ)، 16 سطر، اندازه: 17 × 26 سم [ف: 5 - 401]

- امثله < صرف

امثله / صرف / فارسی

amsele

جرجانی، علی بن محمد، 740-816 قمری

(jorjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340-1414

رساله ای مختصر و معروف در علم صرف و در توضیح امثله و مشتقات از مصدر که شامل صیغ: ماضی، مضارع، امر، نهی، جحد،

استفهام، نفی و صیغ فاعل، مفعول، صفت، مبالغه و غیر آنها می باشد.

آغاز: بسمله بدان که مصدر اصل کلام است و از وی نُه وجه باز می گردد، ماضی، مستقبل، اسم مضارع و اسم مفعول، امر، نهی، جحد، نفی و استفهام و از ماضی چهارده وجه باز می گردد، شش مغایب را بود ...

انجام: هل تضربین و هل تضربان هل تضربن و آن دو که حکایت نفس متکلم را بود هل اضرب هل تضرب.

چاپ: مشار عربی، ص 245، دار السلطنه تبریز، سنگی، محرم الحرام 1313ق، وزیری، 3ص (جامع المقدمات: صص 2-4) در هامش؛ ایران، بی ناشر، 1319ق،

[نسخه های منزوی 2059/3 و 2048/3؛ مشترک پاکستان 2908/13-2909 چند شرح امثله]

شرح و حواشی:

1- شرح امثله؛ جرجانی، علی بن محمد (740-816)

2- شرح الأمثلة؛ رضوی، سلطان حیدر بن غیاث الدین محمد

3- الامثلة (ترجمه)

4- شرح امثله

5- شرح الأمثلة

6- سؤال و جواب

7- شرح الأمثلة

1. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 264/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 29 محرم 980ق، جا: مشهد؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج لایه ای قهوه ای، 8گ، 17 سطر (5/5×12)، قطع: ربعی، اندازه: 10/5 × 17/5 سم [ف: 1-368]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 23/188 - 4668/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 26 جمادی الثانی 1079ق؛ جلد: مقوای روغنی عطف و حاشیه تیماج، 6گ، 10 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 1-497]

3. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4668/4 - 23/188

آغاز: برابر؛ انجام: یعنی می‌زنیم ما دو شخص خواه مذکر خواه مؤنث در این زمان یا در زمان آینده تمت

انجام نسخه با امثله جرجانی منطبق نیست!؛ خط: نستعلیق، بی‌کاف، تا: قرن 12؛ جلد: مقوای روغنی عطف وحاشیه تیماج، 57گ، 12 سطر، اندازه: 10×17 سم [ف: 1-497]

4. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6981 - 35/161

آغاز: برابر؛ انجام: صیغه مفرد مذکر غایب است از لای نافیہ پیش از لای نافیہ یضرب بود لای نافیہ

خط: نسخ، بی‌کاف، تا: قرن 12، افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «یا امیر المؤمنین حیدر 1105»؛ جلد: مقوا، 35گ، 14 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 1-498]

5. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4838/3 - 24/138

آغاز: برابر؛ انجام: از فعل مضارع خواستیم متکلم وحد بنا کنیم از فعل امر لام امر بر سرش

ص: 900

از انجام ناتمام مانده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ جلد: کاغذ، 10 گ، 13 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-]
[498]

6. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 485

آغاز: ضربنا بردیم و از مستقیل چهارده وجه باز می گردد شش وجه مغایب را بود؛ انجام: هل أضرب آیا می زنم من هل نضرب آیا می
زنیم ما، تمام شد امثله.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه 5 صفر 1182ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: احمد طاهری، فاقد جلد، 14 گ، 6 سطر، اندازه: 13/5 × 19/5
سم [ف: 1-65]

7. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 671/3

آغاز: بدانکه مصدر اصل کلام است و مصدر در لغت بازگشتن گاه ابل و غنم را گویند؛ انجام: هل أضرب آیا می زنم من هل نضرب آیا
می زنیم ما، تمام شد امثله.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1192ق؛ 4 گ، سطور چلیپایی، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 1-65]

8. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6349/1

آغاز: برابر

بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: گوناگون، جلد: میشن لایی قهوه ای مجدول، 3 گ (1 پ-4ر)، اندازه: 10/8 × 16 سم [ف: 9-]
[347]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11534/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ محشی؛ مهر: «آل سید محمد ابراهیم» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی،
11 گ (142-152)، 7 سطر (6 × 10/5)، اندازه: 15/5 × 10/5 سم [ف: 29-201]

10. قم: دار الحدیث، شماره نسخه: 214/2

آغاز: برابر؛ انجام: هل نضرب یعنی آیا می زنیم ما خواه تشبیه و خواه جمع مذکر خواه مؤنث در زمان آینده. تمت الکتاب.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ در حاشیه نسخه شرح امثله تحریر شده است؛ 17 گ (39-55 پ) [ف: 136-]

11. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 13/212 - 2532/2

آغاز: برابر؛ انجام: هل استفهام در آوردند و آن یک لفظ است به جای چهار معنی می باشد. خط: نسخ، کان محمد صالح بن احمد بیدگلی، تا: چهارشنبه 16 ذیحجه 1210ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 22گ، 12 سطر، اندازه: 11×15سم [ف: 1-497]

12. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 5007/4 - 25/97

آغاز: برابر؛ انجام: هل اضرب می زخم من خواه مذکر و خواه مؤنث در زمان آینده هل نضرب آیا می زنیم ما خواه تشبیه و خواه جمع در زمان آینده تمام شد

خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 2 جمادی الثانی 1210ق؛ جلد: تیماج قهوه ای سوخت با ترنج، 18 گ، 5 و 7 سطر، اندازه: 15×21سم [ف: 1-498]

13. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 279/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 1210ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 11 سطر، اندازه: 17×21سم [ف: 1-370]

14. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: 7/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ جلی، بی کا، تا: یکشنبه غره ربیع الثانی 1220ق؛ جلد: مقوا، 11 سطر، اندازه: 14×22سم [ف: -216]

15. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 2752/3

آغاز: برابر؛ انجام: و این که حکایت نفس متکلم را نام مؤلف به قرینه آغاز معلوم شد؛ بی کا، تا: 1223ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، تریاکی، 4 ص (86-90)، 14 سطر کامل (7/5×13)، اندازه: 11×15/7سم [ف: 6-363]

16. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3302

انجام: لنضرب شد و از فعل استفهام

همراه با شرح آن؛ خط: نستعلیق، کا: عبد الله بن محمد حسین یزدی، تا: 1227ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کیود اصفهانی، جلد: تیماج مشکى، 23 گ، مختلف السطر (7×13) اندازه: 10×15سم [ف: 5-1607]

17. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2005

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1229ق؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن سیاه لایی، 38گ، 15 سطر، اندازه: 7/10×17/4سم [ف: 3-495]

18. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4591/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1231ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى یک لایی، 10 سطر، اندازه: 3/11×15سم [ف:]

19. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2480/2

آغاز: مغایب را بود

خط نسخ، کا: محمد علی بن علی اکبر، تا: 1236ق؛ اهدایی: محمد تقی عقدایی؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی نرم، 5گ (26-30)، 9 سطر (5/5×11)، اندازه: 16×10 سم [ف: 4-1310]

20. همدان؛ مدرسه غرب، شماره نسخه: 832/1

کا: موسی بن محمد کمجانی، تا: 1239ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف:-1457]

21. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 616/5 - طباطبائی

کتاب امثله است و در حاشیه آن شرح امثله است به صورت خلاصه. متن امثله با حروف درشت تر و سطور کم و کوتاه و شرح در حواشی وسیع آن نوشته شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1239ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید، جلد: تیماج یک لا قرمز، 1گ (19پ-20ر)، قطع: رقعی، اندازه: 15×10/5 سم [ف: 22-326]

22. شیراز؛ علامه طباطبائی، شماره نسخه: 1648/3

همراه با شرح آن؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1239ق؛ 29گ (48-)

ص: 901

77)، اندازه: 10×15 سم [نسخه پڑوھی: 3-162]

23. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: 161/2 -ج

ط: نسخ، کا: اسماعیل بن حمید بیک ارمنی، تا: یکشنبه 8 رجب 1240ق؛ 4گ (45پ-48ر) [ف: 20-]

24. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3437

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ عالی، کا: عبداللہ خراسانی، تا: 1245ق، بہ فرمودہ میرزا عطاء اللہ طباطبائی ملقب بہ میرزا بزرگ؛ جلد: تیماج سیاہ مجدول، 19گ، 6 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف مخ: 1-207]

25. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 986/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1250ق، جلد: تیماج سرخ، 21گ (1ر-22ر)، 13 سطر، اندازه: 11×16 سم [ف: 2-252]

26. قم؛ معصومیہ؛ شماره نسخه: 28/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید ہاشم بن ابوالقاسم، تا: سہ شنبہ ربیع الثانی 1261ق، جا: مدرسہ آخوند ملا عباس؛ فاقد جلد، 14گ (101ر-114ر)، اندازه: 5/11×5/16 سم [ف: 1-44]

27. تهران: دائرة المعارف، شماره نسخه: 967/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: سید علی زیتون رودباری، تا: 1265ق؛ 2گ (3پ-5ر) [ف: 2-20]

28. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ، شماره نسخه: 53الف

خط: نسخ، بی کا، تا: 1270ق؛ اندازه: 5/17×22 سم [رشت و ہمدان: ف: 1092-]

29. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15888

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13-14؛ جلد: تیماج فرنگی ترنج دار، 51گ، 11 سطر، اندازه: 5/11×5/17 سم [ف: 44-117]

30. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1939/2

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شخصی مدرسی یزدی؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید محمد بن مرتضی بن محمدعلی مدرس بن محمد بن مرتضی بن محمد بن صدرالدین، تا چهارشنبه ذیقعده 1317ق؛ تملک: سید احمد مدرس در 1332ق، سید محمد حسین بن احمد مدرس در 1420ق؛ 5ص (118-122)، 12 سطر [عکسی ف: 5-366]

31. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: 14491

آغاز: بسمله بدانکه مصدر لغت عرب بازگشتگاه ابل؛ انجام: یا در زمان آینده ... رجل المرجب سنة 1319

خط: نسخ، کان رحیم، تا: 1319 ق [الفبائی: 67]

32. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1876-10/186

آغاز: برابر؛ انجام: هل نضرب یعنی آیا میزیم ما دو مردان یا دو زنان با گروه مردان یا گروه زنان در زمان آینده

خط: نسخ خوانا، کا: محمد کاظم رشتی اشکوری، تا: جمعه 7 صفر 1325ق، برای آقا حسین خان؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، 16گ، 5-10 سطر، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 1-497]

33. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4032/4 - 20/152

آغاز: بسمله یعنی ابتدا می کنم به نام خداوندی که مستجمع است جمیع صفات کمال را و منزه است از جمیع عیوب و نقایص؛ انجام: هل نضرب در اصل یعنی آیا میزیم ما دو مردان یا دو زنان یا جمیع مردان یا جماعت زنان در زمان حال یا آینده تمت الامثلة. این آغاز و انجام با رساله امثله جرجانی هماهنگ نیست؛ خط: تحریری، بی کا، بی تا، جلد: مقوای سبز عطف پارچه مشکی، 37گ، 14 سطر، اندازه: 11 × 14 سم [ف: 1-498]

34. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 8879/1 - 59/99

آغاز: برابر

خط: شکسته، بی کا، بی تا، 3گ (1-3)، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 1-498]

35. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 633/1

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن محمد علی طبسی خراسانی، بی تا؛ جلد: مقوایی، 5گ (1پ-5ر)، اندازه: 10/5 × 16/5 سم [ف: 2-464]

36. مشهد: نواب؛ شماره نسخه: 465/8

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، جلد: تیماج عنابی، اندازه: $11 \times 18/5$ سم [ف: -384]

37. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 522/8

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج لایه ای تریاکی، اندازه: 13×20 سم [ف: 1-467]

38. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 162/1

آغاز: برابر؛ انجام: و لام امر برسرش در آوردیم دو عملکرد لفظاً و معنأً لفظاً عملکرد نون عوض رفعی بجزمی ساقط معنأً خبر را بدل به انشاء کرد.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، 8 گ، 29 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف]

39. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14566/1

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: حنایی و آبی، جلد: تیماج یک لا، 14 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 12-350]

الامثلة (ترجمه) / صرف / عربی

(t.al-amtila).

وابسته به: امثله؛ جرجانی، علی بن محمد (740-816)

ترجمه عربی رساله «امثله» منسوب به میر سید شریف جرجانی است که از کتاب های درسی مبتدیان ادبیات عرب بوده است.

آغاز: اعلم أن المصدر أصل الكلام ويصدر منه تسعة اوجه، الماضي والمستقبل ... اما الماضي فيصدر منه أربعة عشر صيغة ...

ص: 902

انجام: و اما الصیغتان التي للمتكلم فنحو هل اضرب هل نصرّب چاپ: در ضمن «جامع المقدمات» بارها به چاپ رسیده است.

[نسخه های منزوی 2048/3]

1. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 26/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پست، کا: ملا ابراهیم بن حسین علی محمود آبادی از اعمال طالش، تا: 1259ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج مشکی لایه ای ضربی، 11 سطر، اندازه: 18 × 21 سم [ف: -44]

2. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 791/1

کا: شیخ یوسف بن محمد پیش نماز، تا: ذیقعد 1278ق؛ 11گ (1-11 ر)، اندازه: 10/5 × 17/5 سم [نسخه پژوهی: 3-118]

3. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 790/1

ترجمه عربی رساله «امثله» منسوب به میر سید شریف جرجانی است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ اندازه: 10/5 × 17/5 سم [نسخه پژوهی: 3-117]

4. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 527/1

بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج عنابی لایه ای، 24گ، 13 سطر (7 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 13 × 22/5 سم [ف: 1-384]

5. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 72/5

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 22گ (58-80ر)، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 16/5 سم [ف: 1-77]

6. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 72/4

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی. عطف تیماج قهوه ای، 2گ (56ر-58پ)، 15 سطر، اندازه: 11/5 × 16/5 سم [ف: 1-77]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 866/2

آغاز: برابر؛ انجام: و من المؤنث مضروبتی مضروبتای مضروبتای. نام کتاب در فهرست «التصریف» است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمعه محرم 863ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 3گ (40پ-42پ)، اندازه: 13 × 18 سم [ف: 3-57]

8. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13792/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، 3 گ (1-3)، 10-14 سطر، اندازه: 8 × 13 سم [ف: 34-824]

9. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: 277/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، اندازه: 5/10 × 5/16 سم [ف: 1-113]

10. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 4882/7 - 24/182

آغاز: برابر؛ انجام: هل اضرب هل نضرب والمصدر منها ضرب خط: نسخ، بی کا، تا: پنجشنبه 17 ربیع الثانی 1224ق؛ جلد: مقوای لایی باروکش کاغذی، عطف تیماج، 4، 9 سطر، اندازه: 10 × 16 سم [ف: 1-497]

11. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 775

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: عبدالحسین حایری، تا: جمادی الاول 1287ق؛ مصحح؛ 3 گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 21/5 سم [ف: 61-1-مخ]

12. کرمانشاه؛ میدی (خاندان)؛ شماره نسخه: 133/1

آغاز: برابر

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوای عطف تیماج قهوه ای، 13 گ (1پ-13ر)، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 94-]

امثله (ترجمه) صرف / ترکی

(t. amsele)

وابسته به: امثله؛ جرجانی، علی بن محمد (740-816)

آغاز: بسمله نصر: فعل ماض معلوم مفرد مذکر غائب معنا سی پردم ایتدی بر غائب ارکجمش

همانند

1. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 7753/5 - 52/93

آغاز: برابر

ترجمه ترکی همان کتاب امثله مشهور است که در اول جامع المقدمات به چاپ رسیده است؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 3 گ، 20-22

سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 2-860]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2799/5 - 15/39

آغاز: برابر؛ انجام: انصرینا فعل تعجب نفس متکلم مع الغیر معنای عجب پردم ایتدک بیز.

در این رساله در جداول سه ستونی در عرض و 4 خانه در طول (هر صفحه جمعاً 12 خانه) امثله تصریف به شنگرف تحریر و در زیر آن به ترکی تجزیه صرفی آن تحریر شده است؛ خط: نسخ، کا: علی شگری من تلامیذ عمر الوصفی، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور قهوه ای، 14 گ، 15 سطر، اندازه: 15 × 23 سم [ف: 1-499]

امثله / صرف / فارسی

amsele

تاریخ تألیف: قرن 9

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 14473

خط: نسخ، بی کا، تا: 1097 ق [القبائی: -67]

امثله / صرف / فارسی

amsele

قم: گلپایگانی شماره نسخه: 3020/4 - 16/30

ص: 903

آغاز: بجنس ما قبل که واو است قلب کردند ... من المضاعف المهموز الفاء؛ انجام: مثل کلمه دیگر شود در وزن و در تصریف ها از ماضی و مضارع و مصدر و اسم فاعل

رساله مفصلی است در صرف، در آن امثله صیغه های مختلف ذکر و به فارسی توضیح داده شده است؛ خط: نسخ، کا: میر جعفر بن شمس الدین، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج فیه ای، 12 گ، 12 سطر، اندازه: 19×25 سم [ف: 1-498]

امثله / صرف / فارسی

amsele

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 229/3

آغاز: بدان که عربان زبر را فتحه می گویند، و حرفی که فتحه دارد مفتوح می گویند، پیش را ضمه می گویند؛ انجام: تصریف ماضی: اجاب، اجابا، ... اجیت اجینا، تم الكتاب بعون الملك الوهاب. رساله مفصلی است در صرف، در آن امثله صیغه های مختلف ذکر و به فارسی توضیح داده شده است؛ خط: نستعلیق، کا: میر نصر الله بن میر معصوم، تا: 11 جمادی الاول 1179 ق، جا: تبریز؛ 5 گ (83 پ - 87 پ)، اندازه: 16×20 سم [ف: 1-236]

امثله / صرف / فارسی

amsele

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 616/3

بی کا، تا: قرن 13 [نشریه: 7-250]

امثله / صرف / فارسی

amsele

40. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 1483/3

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: 1234 ق، کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، 8 گ (43-51)، ابعاد متن: 5/6×11، اندازه: 10×15 سم [ف: 3-971]

امثلة بحور الشعر / عروض و قافیه / عربی

amtilat-u buḥūr-iš šī'r

کردی نیشابوری، یعقوب بن احمد، -474 قمری

(kordī neyšābūrī, ya qūb ebn-e ahmad (- 1082

رساله ای بسیار مختصر در بیان انواع بحرهای شعر است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3232/5

آغاز: بسمله، قال الاستاد الامام یعقوب بن احمد نیشابوری رحمه الله الروض علم جلیل ابدعه و اخترعه الخلیل؛ انجام: مثال المتسق ...
فاعلن فاعلن فاعلا كله هكذا اخذه منى و ثق

خط: نسخ، بی کا، بی تا، مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، 2 گ (151-152)، 18 سطر (8×18)، اندازه: 26/5 × 15/5 سم [ف: 15-39]

امثلة التثنية و الجمع / صرف / عربی

amṭilat-ut tatnīya wa-l jam

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 778/2

بی کا، تا: با تاریخ 1065ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن سبز، 7 گ (23 پ - 30 پ)، 15 سطر، اندازه: 20/3 × 12/8 سم [ف: 5-176]

الامثلة الشرطية في تحرير كتب الوثائق الشرعية / متفرقه / عربی

al-amtilat-us sartiya fi tahrir-i kutub-il wata iq-is Šar'īyya kākolī, kākolat ebn-e mahmūd

کاکلی، کاکله بن محمود

نام کتاب و نگارنده در دیباچه آمده است. در نامه نگاری و صکوک و موثیق، در 56 مثال و هر مثال در چند عنوان کوچک تر: المثال الأول في المبايعات (در 25 نوع) ... المثال الرابع و الاربعون في اثبات بطلان النكاح ...

[حاجی خلیفه 168/1]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 339

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي انزل القرآن كلاماً مبيناً ... و بعد، فهذه امثلة مجموعة في علم الشروط الشرعية؛ انجام: المثال الخامس و الاربعون في اثبات ...

نسخه ناقص است و تا آغاز مثال 45 را دارد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن 11 کاغذ: نخودی کناره ها، جلد: مقوا ته تیماج قهوه

امثله صرف / صرف / عربی، فارسی

amsele-ye sarf

گزیده ای از قواعد صرف زبان عربی است که شامل ابواب ثلاثی و رباعی مجرد و مزید فیه، از صحیح و معتدل می باشد با ترجمه و بیان معنی مصادر یاد شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12603/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بدان فهمك الله که میزان کلام عرب بر سه حرف است؛ انجام: و الامر جردب و النهي لا تجریب و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

خط: نسخ، بی کا، تا: رمضان 740ق؛ دارای رکابه نویسی؛ کاغذ:

ص: 904

شرقی، 24 گ (164-187)، 13 سطر، اندازه: 7/5 × 10 سم [ف: 17-32]

أمثلة عرب / ادبیات عربی

amsele-ye "arab

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2824

آغاز: درجه العمل فيه انفسنا كمل؛ انجام: و الطير و الوحش و الهوام.

مانند مقامات است و فهرست ابواب آن بدین قرار است: 2- وصایای ملک عجم. راوی حسان، 3- حکم ملک الاتراك مع ختنه الزاهد راوی ابوالمحاسن حسان، 4- مباحث عالم الانسان مع العفاریت و جانی الجان، راوی ابوالمحاسن حسان، 5- نوادر ملک سباع و ندیمیه امیر الشعالب و کبیر الضباع، 6- نوادر التیس المغربی و الکلب الدقوی، 7- ذکر القتال بین ابی الافطال الریبال و ابن دغفل سلطان الأفیال، راوی ابوالمحاسن، 8- حکم الأسد الزاهد و امثال الجمل الوارد، 9- ذکر ملک الطیر، العقاب و الحججین الناجتین، 10- معامله الاعداء و الأصحاب. در باب دهم راجع به مغولان و یاسایشان بحثها دارد و به آنها بد گفته؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: رجب 128 (شاید 1028ق)؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ از روی نسخه ناقص نوشته شده؛ تملك: اعتضاد السلطنه 1292ق؛ واقف: سپهسالار، 1297ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 282گ، 16 سطر، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 3-193]

أمثلة فارسی / صرف / ترکی

amsele-ye fārsī

علی افندی

ālī afandi

در صرف به ترکی، ساخته در جزیره کرید به نام وزیر احمد پاشا و دیوان افندی علی افندی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6415/1-عکس

خط: نستعلیق، کا: حسین بن حسن حصاری اسلامبولی نقش بندی حنفی، بی تا [فیلمهاف: 3-252]

الأمثلة المختلفة / صرف، ادبیات / ترکی و عربی

al-amtilat-ul muxtalifa

رساله کوتاهی در بیان قواعد صرفی زبان و ادبیات عرب است که از سوی دانشمندی ناشناس در چند فصل نگارش یافته است. نسخه ای از این اثر نادر الجواد در دارالکتب قاهره به شماره «818 مجامیع طلعت» گزارش گردیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 445/8 کر

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، بین برگ های (142 پ - 145 پ) چند فایده به عربی و ترکی در موضوعات تفسیر و ادب و لغت به نقل از تفتازانی، قصاب زاده، شرح المواقف، اصفهانی و ... آمده است؛ کاغذ: فرنگی نخودی ضخیم، 4 گ (139 ر - 142 ر)، 21 سطر، اندازه: 8 × 16 سم [ف: 184-40/2]

امثله مختلفه / صرف / ترکی

amsele-ye moxtalefe

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6639/4

آغاز: نصر فعل ماضی بناء معلوم مفرد مذکر غائب معنائی بردم اندین بر غائب ار کحمش زما شده

مثال های مختلف صرف عربی را از ماده «نصر» با توضیحاتی به ترکی بیان کرده و بدین ترتیب خواسته قواعد این فن را به مبتدین بیاموزد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 3 جمادی الثانی 1238 ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای عطف تیماج قرمز، 20 گ (49 پ - 69 پ)، اندازه: 12 × 17 سم [ف: 17-208]

الأمثلة المختلفة للعلم الفارسی / ادبیات / فارسی به ترکی

amselat-ol moxtalefa le-1-elm-el fārsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2016/48 - ف

نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه های یوگسلاوی. افعال فارسی است با صرف آن و با ترجمه ترکی گویا دنباله کتابی است؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 1-639]

الامثلة و القواعد الفارسیة / ادبیات عربی

al-amṭila wa-l qawā'id-ul fārsīyy a

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6420/2 - عکس

نسخه اصل: از کتابخانه ملی آتقره YZA 122/3؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 9 گ (31 پ - 40 ر) [فیلمهاف: 3-253]

امثله و اندرز / مواعظ / عربی

amsele va andarz

زمخشرى، محمود بن عمر، 467-538 قمرى

(zamaxŠarī, mahmūd ebn-e 'omar (1075-1144

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: 4366

آغاز: قال الشيخ الامام ... محمود بن عمر الزمخشري ... أ- الاب اعرف و اشرف و الام ارام و اراف؛ انجام: نجزه اضعف اضعف عباد الله ... محمود بن محمود بن على بن ماشازه الحسينق و فرغ فهم طهيره 28 ربيع الثانى سنه 884 قمرى.

ص: 905

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میسن لائی یشمی، 16 سطر [ف: 5-30]

الامداد في شرح الارشاد / فقه / عربی

al-imdād fī š.-il iršād

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، 733-852 قمری

(ebn-e hajar-e 'asqalānī, ahmad ebn-e 'alī (1333-1449

وابسته به: ارشاد الغاوي في مسالك الحاوي؛ ابن مقرئ، اسماعيل بن ابی بكر (755-837)

ارشاد الغاوي في مسائل الحاوي اثر اسماعيل بن ابی بكر ابن مقرئ يمني که در فقه شافعی تألیف شده و مختصر الحاوي الصغیر قزوینی است، سخت مورد توجه علمای شافعی بوده، از این رو شرح های بسیاری بر آن نوشته اند، که شرح خود مؤلف از جمله آنهاست. ابن حجر هیشمی دو شرح بر ارشاد الغاوي ابن مقرئ نوشته، یکی موسوم به «فتح الجواد في شرح الارشاد» و دیگری «الامداد في شرح الارشاد» که نسخه های از آن در کتابخانه های اوقاف بغداد، دار الکتب قاهره و جامع کبیر صنعا موجود است. این شرح در چهار جلد برگزار شده است.

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9413

آغاز: بسمله. باب في الفريضة ای مسائل قسمة الموارث جمع فريضة بمعنى مفروضة ای مقدرة؛ انجام: علف دابة لم يسمرها و كذا علف ماشية سايمة بحدب بالمهملة ای قحط ای.

از باب في الفريضة تا باب في النفقة؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ رکابه دار، مصحح؛ جلد: تیماج فرنگی مشهد، 249 گ، 35 سطر، اندازه: $31\frac{1}{5} \times 21\frac{1}{5}$ سم [ف: 30-117]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9414

آغاز: بسمله .. باب في البيع و هو اسم جنس و يطلق على قسيم الشرا فيشتق منه لمن صدر عنه لفظ البايع؛ انجام: فان للمدعي تحليفه رجا ان يقل فيقبل. قال مؤلفه ... و لاحول ولا قوة الا بالله العلي العظيم.

جلد 2 کتاب (ربع ثانی) از باب في البيع تا باب في اللقطة و تألیف این جلد در روز پنج شنبه 12 ربیع الاخر 943 به انجام رسیده است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن یاسین بن ابراهیم البکفالونی الشافعی، تا: شروع 15 ربیع الاول و اتمام شب جمعه 24 جمادی الثانی 980 ق؛ مصحح؛ تملک: عبدالکریم بن احمد شراپا، عمر بن عبدالکریم بن ابراهیم بن محمود بن علی بن محمد عرضی شافعی در 982 که از کاتب خرید، ابی الوفا بن ابی الغیث هیتی، سعد الدین محمد بن شیخ حسین بن شیخ یوسف بابلی در 1004؛ جلد: تیماج مشکى، 236 گ، 29 سطر، اندازه: 30×22 سم [ف: 30-117]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9412

آغاز: بسمله. باب في الجنایات من قتل بنحو مذفف او محدد و قطع و جرح و غيرها و قتل النفس؛ انجام: العفو الروف الحليم الكريم قال مؤلفه عفا الله عنه هذا آخر ما اردته و تمام ما سودته ... بعدد كل حرف جرى به القلم. نجز الجزء الرابع و بتمامه تم الكتاب

جلد 4 کتاب از باب في الجنایات تا باب في احكام امهات الأولاد؛ خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن ابی بکر بن احمد شافعی اشعري قصیری، تا: 11 صفر 993ق، جان حلب؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ مقابله: «بلغ مقابله بحسب الوسع و الطاقة علی نسخه قوبلت علی نسخه المصنف»، رکابه دار؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه ای، 222گ، 35 سطر، اندازه: 21×31سم [ف: 30-116]

- ام داود < اعمال ام داود

الأمد علی الأبد / عربي

al-amad 'ala-l abad

عامری، محمد بن یوسف، -381 قمری

(-992) āmerī, mohammad ebn-e yūsof

چاپ: بیروت، دار الکندي، محقق: أ.گ.روس، چاپ اول، 165ص +35ص مقدمه، 1398ق، چاپ منقح آن را انجمن شرقشناسی آمریکا در 1988 منتشر کرده است

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 610/2 ف

نسخه اصل: سرویلی کتا پلیگی ش 179؛ خط: نسخ، کا: شریف عبدالله مقری شاگرد ضیائی، تا: 3 ربیع الثاني 1160ق؛ 38 گ (74ر - 112ر)، 23 سطر [فیلمها ف: 1-510]

امراء و وزراء سامانی / تاریخ / فارسی

omarā' va vozarā'-e sāmānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8660/6

خط: نستعلیق، کا: عباس اقبال آشتیانی، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: بی جلد ربعی، 9گ [ف: 17-188]

امراة ادعت خلوها عن المانع و ارادت النکاح / فقه / عربي

imra'at-un idda'at xuluww-a-hā "an-il māni' wa arādat in nikāh

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، 1151-1231 قمری

(mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739-1816

تاریخ تألیف: 6 جمادی الاول 1194 ق

رساله ای است در دو «مقام»: 1. اگر زن مجهول الحالی خویشتن

ص: 906

را برای ازدواج عرضه کند بی هیچ اشکالی ازدواج با او صحیح و جایز است. برای اثبات مطلب به اجماع فقها و اطلاق آیات و روایات استدلال کرده است؛ 2- اگر ازدواج سابق زن با اقرار خود او یا با دلایل دیگر معلوم گردد و اکنون مدعی سری و به سر آمدن علقه زوجیت باشد گفتارش پذیرفته و ازدواج با او بلا مانع است. (غلامی مقدم)

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي سهل لنا الملة الحنيفة البيضاء... اما بعد فقد امرني من يجب على اطاعته... في حكم امرأة ادعت خلوها عن المانع و ارادت التزويج و النكاح

انجام: اذا فان اصبت فمن الله و ان اخطأت فمن نفسي... و اهل بيته الطاهرين الهادين الى سبيل الرشاد.

[الذريعة 184/11]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14690/3

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1195ق، جا: قم؛ مصحح، کاغذ: فرنگی، 4گ (32-35پ)، 29 سطر، اندازه: 10/5 × 15/5 سم [ف: 37-197]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21452

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سرترنج، 14ص، اندازه: 15 × 21/5 سم [اهدائی ف: 3-286]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 19834

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبد الجواد عقیلی هاشمی، تا: 1213ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، 12ص، 26 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [اهدائی ف: 3-286]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11432/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد فرزند علی مختار، جرفاد قانی (گلپایگانی)، تا: 1231ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، 4گ (351-354)، 30 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 29-53]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض 19866

کا: سید احمد صفائی خوانساری، تا: قرن 14؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، قطع: رقعی [اهدائی ف: -284]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24258

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضای حسینی، تا: 18 صفر 1333ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373، کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، 16گ، 14 سطر، اندازه: $17/5 \times 10/5$ سم [ف: 613-21/1]

7. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4916/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 8گ (177پ-185 پ)، اندازه: $18 \times 13/5$ سم [ف: 101-13]

8. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 4298/7

آغاز: برابر؛ انجام: اذا كانت المرأة متهمه او ظن كونها و لا دعوى الإجماع على عدم الاستماع مع ظن الكذب فهل ايضا غير مسموعة كما في غيره من أفعال المسلمين وقد اشرنا على بعض مواردنا و ان كان الاحتياط فيها الذكر. هذه صورة خط مؤلفه حرره الجاني على

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی بن احمد بحرانی، تا: در زمان حیات مؤلف؛ 10گ (67پ-79)، بین 16 و 17 سطر [ف: 312-11]

الأمراض / طب / عربی

al-amrād

جالینوس، 129-199 میلادی

(jalinus (129-199

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 630/3

آغاز: کتاب الأمراض نبتدی بأول مرض ذكره جالينوس على الترتيب الى أن ينتهي آخره على وجه ذكره إجازة و اجماعة بأسهل مأخذ و العلاج و النبض و القارورة بسم الله الحكيم الشافي الصرع الطبع بارد يابس متواتر يسرع البول؛ انجام: و الأطعمة المسمومة و كل يعالج بمنقضه و للدواء المسك المر دخل عظيم في المذكورات تمت الرسالة ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 9گ، 15 سطر، اندازہ: 22×16 سم [ف: 1-65]

امراض / طب / فارسی

amrāz

طیب تفرشی، محسن، ق 13 قمری

(tabīb-e tafrešī, mohsen (- 19c

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8749

آغاز: بسمله مقاله ششم از کتاب امراض در امراض حاصله از سموم انجام: در اینجا ہمین کافی است ... محسن الطیب التفرشی غفر الله
ذنبه بمحمد و آله

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1292 ق [الفبائی: -67]

امراض / طب / فارسی

amrāz

ص: 907

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4451

ترجمه فارسی کتاب «کریزل» است و آن را «جنس دهم کتاب» معرفی کرده اند؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمود منشی سرکار، تا: جمادی اول 1312ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میهن قهوه ای، 134گ، 12 سطر، اندازه: $14/5 \times 21/1$ سم [ف: 2-36]

امراض آلات تغذیه / طب / فارسی

amrāz-e ālāt-e taqziye

تفرشی، محمد، ق 13 قمری

(tafrešī, mohammad (- 19c

مؤلف سابقاً کتابی به نام «تشریح آلات تغذیه» نوشته بود و پس از آن «امراض آلات تغذیه» را نیز تألیف و همانند آن در پنج فصل و هر کدام در چند گفتار تنظیم نموده: 1. امراض آلات هاضمه؛ 2. امراض آلات جذابه؛ 3. امراض آلات تنفس؛ 4. امراض دوران دم فصل؛ 5. ترشحات و مندفعات.

آغاز: بسمله بدانکه چون در تشریح آلات تغذیه را منقسم به پنج قسم نموده ایم و امراض او را نیز منقسم به پنج قسم نمائیم که هر یکی از آنها در فصلی جداگانه بیان خواهد شد بدین نهج

انجام: چون در فقرات مخصوصه بخود به تفصیل بیان شده اند مجدداً در اینجا تفصیلی لازم ندارند.

[فهرستواره منزوی 3293/5]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 3219

آغاز: بسمله بدانکه چون در تشریح آلات تغذیه را منقسم به پنج قسم نموده ایم و امراض او را نیز منقسم به پنج قسم نمائیم که هر یکی از آنها در فصلی جداگانه بیان خواهد شد بدین نهج؛ انجام: چون در فقرات مخصوصه بخود به تفصیل بیان شده اند مجدداً در اینجا تفصیلی لازم ندارند

خط نستعلیق، کاتب مؤلف، تا: 8 شوال 1294 ق، جلد: تیماج قهوه ای مجدول، 189گ، 19 سطر، اندازه: 17×26 سم [ف مخ: 1-208]

امراض اسب / حیوان شناسی / فارسی

amrāz-e asb

کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: 108/1

آغاز: اما ناخنه پرده سفیدی است بر اطراف چشم که به سبب هوازدگی به روی حدقه می آید و می پوشاند؛ انجام: و اگر سم اسب آب آورده باشد علامتش آن است که از درد به زمین نتواند گذاشت و چون دست

رساله ای است در امراض سر و چشم است؛ خط: نستعلیق، بی ک، تا: قرن 12 یا 13؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی فرسوده، 16گ (1پ-16پ)، اندازه: 14 × 21سم [ف:-96]

امراض الاطفال / کلام و اعتقادات / عربی

amrāz-ol atfāl

احسائی، احمد بن زین الدین، 1241-1966 قمری؟

(ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

از دیرباز این مسأله مورد بحث بوده است که اسقام و آلام اطفال آیا خود ظلمی است بر آنها یا خیر نیست بر آنها، شیخ احمد در این رساله نشان میدهد که اسقام مورد بحث نه تنها ظلم نیست بلکه خیراتی است چه به نظر او مرضی یافت نمی شود مگر آنکه آن را دارویی از درد بزرگتر است «در تحت این مقوله شیخ بحث مفصل می کند».

آغاز: بسمله، أما الأسقام و آلام التي تقع بالاطفال.

انجام: اما الدابة الفارهه ... اما السراج المنيرة فعمله.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1498/26

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی ک، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: فرنگی سازی رویه کاغذی، ساغری، عطف تیماج بنفش سیر، 2ص (255-256)، 23 سطر (10 × 17)، اندازه: 17 × 25/5سم [ف: 9-532]

امراض اطفال - ام المبيان في معالجة المبيان = امراض المبيان / طب / فارسی

amrāz-e atfāl = omm-os sebyān fī mo'ālejat-es sebyān = amrāz-os sebyān

اشلیمر، فلمنکی، ق 13 قمری

(eŠlīmer, felemenkī (- 19c

مترجم: کاشانی، محمد تقی بن محمد هاشم، 1256-1319 قمری

ترجمه کتابی است در طب جدید در بیان کیفیت تکوین جنین و علل و اسباب انواع امراض کودکان و لزوم و چگونگی رعایت حفظ صحت و طریقه صحیح تغذیه و مراقبت و نگهداری اطفال در مراحل و ادوار مختلف (قبل و بعد از تولد تا حدود سن بلوغ) مطابق با قواعد و اصول طب جدید از دکتر شلیمر فلمنکی هلندی مشتمل بر هفت «باب» هر باب دارای «فصول» و هر فصل منقسم به فقراتی: 1. بیان عمل طبیعی اطفال، در شش فصل؛ 2. بیان حفظ صحت اطفال، در چهار فصل؛ 3. بیان حالات غیر طبیعی و امراضی که می توانند مبتلا سازند جنین را در حیوة رحمی، در چهار فصل؛ 4. بیان آثار ردیئه که در حین وضع حمل بر جنین وارد گردند، در چهار فصل؛ 5. بیان امراض اطفال از روز تولد الی نبت اسنان اولیه، در بیست فصل؛ 6. بیان امراض اطفال از نبت اولی اسنان الی نبت ثانی او، در نه فصل؛ 8. امراض مخصوص اطفال ما بین نبت ثانی استان و حدود سن بلوغ، در

آغاز: 1. بسمله بحمدک استفتح یا ذا الذی أفاض

فیض فضله علی حماء مسنون (بعد از سه سطر) اما بعد این رساله ای است مختصر قلیل اللفظ کثیر المعنی در کیفیت تکوین جنین در رحم و چگونگی وضع و تولد آن با امراض و معالجات از تصنیفات و تحقیقات عالیجاه فخامت و مناعت اکتناه فطانت و حذاقت دستگاه مقرب الخاقان

2. بسمله، حمد له ... باب اول در بیان عمل طبیعی اطفال فصل اول در بیان حیات رحمی جنین ابتدای عمل انسان انجام: و اجتناب از اغذیه حیوانیه باعث علاج شود

[نسخه ها از منزوی 477/1؛ فهرستواره منزوی 3293/5]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1937

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 20 ربیع الثانی 1292ق؛ واقف: قوام (ظاهراً)؛ کاغذ: شکری فرنگی آهار مهره، جلد: میسن نیلی، 103گ، 15 سطر، اندازه: $21/5 \times 16$ سم [ف: 5-322]

2. قم؛ گلپایگانی شماره نسخه: 6263/1 - 31/143

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد تفرشی مطب، تا: دوشنبه 10 ذی قعدة 1293ق؛ کاتب تأسف خورده که از روی نسخه مغلوطی کتابت نموده است؛ جلد: تیماج قهوه ای، 105گ، 17 سطر، اندازه: 21×17 سم [ف: 1-499]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12747

آغاز: برابر 2؛ انجام: برابر

به حذف خطبه و دیباچه؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: سید موسی حسینی مشهور به بهشتی اصفهانی، تا: دوشنبه 18 ذی قعدة 1293ق، به جهت میرزا نصر الله حکیمباشی؛ واقف: حسین کی استوان، آبان 1348؛ کاغذ: شکری آهاری مهره، جلد: مقوا، 99گ، 17 سطر، اندازه: 21×16 سم [ف: 19-50]

4. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 175

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین خبوشانی، تا: 1293ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 90گ، 18 سطر، اندازه: $21/5 \times 15/5$ سم [ف: -88]

5. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 205/2

خط: نستعلیق، کا: ملا محمد علی مکتب دار، تا: چهارشنبه 21 ذیقعده 1294ق؛ جلد: تیماج سبز، 108گ (69پ-177پ)، 15 سطر، اندازه: 16 × 19/5 سم [ف: 108]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 15809

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین و الصلوه و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین؛ انجام: و اگر فاتحه بر ایشان صعب باشد سه صلوات بفرستد خداوند و الدین آنها را بیامرزد

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1294ق [رایانه]

7. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6933-35/113

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

بی کا، تا: 23 شوال 1295ق، حسب الفرمایش آقا میرزا موسی حکیم باشی؛ جلد: تیماج قهوه ای، 108گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 20 سم [ف: 1-500]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6144/1

آغاز: بسمله باب اول .... انجام: برابر

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1296ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم ترنج، 108ص (2-109)، 19 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 16/5 × 22 سم [ف: 19-132]

9. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1249/1

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد کاظم کرمانشاهی، تا: یکشنبه 22 صفر 1297ق؛ با مهرهای شمس الاطباء و کتابخانه رهنمون کرمانشاه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی و مقوایی، 104ص (1-204)، 15 سطر [سنا: ف: 2-185]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16273

آغاز: برابر 1؛ انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: محرم 1299ق، به جهت حکیم زین العابدین خان؛ تاریخ وقف: شهریور 1367؛ کاغذ: نخودی فرنگی آهاری، جلد: تیماج، 93گ، 17 سطر، اندازه: 15/7 × 21/7 سم [ف: 19-49]

مشمول بر ابواب و فصول و فقرات، ترجمه از زبان فرانسه، از باب اول در بیان عمل طبیعی اطفال شروع می شود. تذکر: در فهرست با نام «امراض الصبیان» و بدون نام مؤلف آمده و نام مؤلف با توجه به کتاب شناسی آن تعیین شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1300ق؛ 121گ، 18 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 2-287]

- الامراض الباطنة < تعرف على الاعضاء الباطنة

امراض بدن / طب / فارسی

amrāz-e badan

سبزواری، محمد علاء الدین بن هبة الله، ق 9 قمری

(sabzevārī, mohammad 'alā'-od dīn ben hebat-ol lāh (15c

تاریخ تالیف: 871ق

کتابی مختصر در کلیات پزشکی و معالجات امراض اعضاء و جوارح و جز آنها که به درخواست بعضی از اعزه اخوان تالیف شده و بر گرفته از کتاب های مورد اعتماد مؤلف است، دارای چهارده «باب»: 1. امراض سر، پانزده فصل؛ 2. امراض چشم، پانزده فصل؛ 3. امراض گوش و بینی، نه فصل؛ 4. امراض دهان، پانزده فصل؛ 5. امراض صدر و ریه، نه فصل؛ 6. امراض معده و

ص: 909

جگر و سپرز، پانزده فصل؛ 7. امراض معدة و مقعد، دوازده فصل؛ 8 امراض مثنانه و اعضاء تناسلی، دوازده فصل؛ 9. امراض مخصوص زنان، شش فصل؛ 10. اوجاع ظهر و مفاصل، سه فصل؛ 11. تب ها و روزهای بحران، نه فصل؛ 12. اورام و بشور، سیزده فصل؛ 13. سقطه و ضربه، شش فصل؛ 14. هوام و سباع، شش فصل.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذي خلق الانسان و جعله مواليد ... اما بعد چون اشارت تشریف و التماس بعضی از اعزه و اخوان

[فهرستواره منزوی 3294/5]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6255

آغاز: برابر؛ انجام؛ به آنچه مخصوص است به آن معالجه کنند چنانچه در مسطورات مذکور است.

تا آغاز فصل 3 باب یکم و چهار ورق پایان نونویس قرن دوازدهم است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: ختائی، جلد: میشن لایی قهوه ای، 100 گ، 13 سطر [ف: 2-36]

2. قم، مؤسسه آیه الله بروجردی؛ شماره نسخه: 585

آغاز: برابر؛ انجام؛ و اغماض بر این اخفاق و انفاض پوشیدن دریغ ندارند خط: نستعلیق، کا؛ محمد علی بن حسن بن نورالدین بن صالح بن علی اکبر ابن اخی، تا: 27 محرم 1277ق؛ در برگ آخر دارویی برای سود به تاریخ 17 شوال 1281 و تاریخ در گذشت کاتب 21 رمضان 1282 افزوده شده است؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، 58 گ، 17 سطر، اندازه: 15 × 22 سم [ف: 2-368]

امراض الجفن / طب / عربی

amrāz-ul jafn

رساله ای است درباره انواع بیماری های پلک های چشم (جفن - عربی) و دستور معالجه هر یک از آن اقسام. نخست (در دیباچه) فهرست بیماری های مزبور را به طور اجمال چنین بیان کرده و تا 29 قسم شمرده است: الجرب، البرد، التحجر، الالتصاق، الشتره، الشعیره، الشعر الزائد، الشعر المنقلب، انتشار الهدب، بیان الهدب، القمل، الوردینج الشلاق، الحکه، الغلظ، الدم، الشرناق، التوته الکمنه، الشری، النملة، السعفة، الثولول، الانتفاخ، التاکل السلع الاسترخاء، موت الدم. سپس یکایک اقسام نامبرده را عنوان کرده و شرح مختصری ذیل آن درباره نشانه های مختلف آن بیماری و تأثیرات مخصوص آن بیان کرده است و سرانجام به بیماریهای مختلف مربوط به هر یک از طبقات چشم به همین ترتیب اشارت کرده است. مؤلف در نسخه نامبرده نشده ولی احتمال قوی می رود که این رساله از مؤلفات شیخ الرئيس ابوعلی ابن سینا باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1538

آغاز: عدد امراض الجفن تسعة و عشرون الجرب و البرد؛ انجام؛ و اما بسبب في الرطوبات مثل الجليديه اذا كانت كبيرة المقدار و البيضية صافيه قريبة الوضع الى الخارج معتدلة المقدار او قليلة.

بی کا، بی تا، پس از پایان این رساله گفتاری به نام فوائد از ابن التلمیذ و همچنین از ابو الولید مروان بن جناح الاسرائیلی درباره نام های شیر (لبن) و مشتقات آن که در حالات و تنوعات مختلف (در لغت عرب) پیدا می کند در یک صفحه کتابت شده است [ف: 243-4]

امراض جلدیه / طب / فارسی

amrāz-e jeldīye

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18382

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ 60گ، اندازه: 17/5 × 22 سم [رایانه]

امراض جهاز تنفس / طب، بهداشت / فارسی

amrāz-e jahāz-e tanaffos

اشلیمر، فلمنکی، ق 13 قمری

(ešlīmer, felemenkī (- 19c

مترجم: کاشانی، محمد تقی بن محمد هاشم، 1256- 1319 قمری

(kāšānī, mohammad taqī ebn-e mohammad hāšem (1840-1902

متن از شلیمر فلمنکی، ترجمه از محمد تقی کاشانی. شرح امراض جهاز تنفس است و متضمن پنج «باب» است.

[فهرستواره منزوی 3194/5]

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 79/2

آغاز: کتاب دویم (کذا) در امراض جهاز تنفس که در آن پنج باب است؛ انجام: دیگر در اینجا محتاج بذکر آنها نیستیم. تم الكتاب الثاني في حال فقدان ...

خط شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، نام بسیاری از امراض و اصطلاحات طبی را به زبان فرانسه در حواشی نوشته است؛ کاغذ: سفید نازک، جلد: مقوا با کاغذ سبز، 67گ، 132ص، ابعاد متن: 15/5 × 10، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 2-412]

- امراض چشم < بیماریهای چشم و درمان آنها

امراض چشم / طب / فارسی

عباس بن زین العابدین. دستورالعمل های پزشکی استادان فن است برای مداوای امراض چشم که به دستور سید محمد حسین

ص: 910

طیب کاشانی در این دفتر، گرد آوری شده است.

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: 3/3 بی کا، بی تا؛ 18 گ (57 پ-74 ر)، اندازه: 21/5×16 سم [ف:-21]

امراض چشم = بیماریهای چشم و درمان آنها / طب / فارسی

amrāz-e Ćšm = bīmārī-hā-ye Ćšm va darmān-e ānhā

رساله ای است در بیست و شش فصل: 1. رمد چشم که 12 نوع است؛ 2. ظفره که ناخنه نیز گویند در دو نوع؛ 3. طرفه؛ 4. انتفاخ؛ ...
10. قروح؛ ... 20. نزول آب؛ ... 26. توشه.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 18837/2

آغاز: بسمله حمد و سپاس و ستایش بیحد و قیاس پروردگار را سزااست که انسان را از کتم عدم بوجود آورده ..... اما بعد این رساله ایست در امراض چشم مشتمل بر بیست و شش فصل است فصل 1 در رمد که عبارت از درد چشم است

این رساله در حاشیه رساله اول است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج عنابی لایه ای، سطور چلیپا، اندازه: 24×15 سم
[ف: 3-1009]

امراض چشم (... و سائر بدن و علاج آنها) / طب / فارسی

(amrāz-e Ćšm (... va sār'er-e badan va 'alāj-e ānhā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5187

آغاز: صنعت که خلطهای غلیظ را دفع کند؛ انجام: زود بگشاید و چرک بکشد

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [الفبائی:-67]

- الأمراض الحادة < تدبير الأمراض الحادة

- الأمراض الحادة بتفسير جالينوس < تفسير تدبير الأمراض الحادة

الأمراض الحادثة في العين = جوامع جالينوس في الأمراض الحادثة في العين / طب / عربی

al-amrād-ul ḥādita fi-l'ayn

جالينوس، 129-199 ميلادی

گویا همان «مقالة في دلائل علل العين» (خزرجی 1: 96)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ
ضربی، 2 گ (440-441 پ)، 25 سطر، اندازه: 20×35 سم [ف: 14-4023]

امراض دماغی / طب / فارسی

amrāz-e demāqi

پروس

perūs

به دستور: ناصر الدین شاه

تاریخ تألیف: 1286 ق؛

تألیف دکتر پروس که توسط محمد حسین مشهور به دکتر به دستور ناصر الدین شاه در یک مقدمه و سه «جمله» و یک «خاتمه» در
1286 ترجمه شده است.

[فهرستواره منزوی 3294/5]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4282

آغاز: پس از ستایش حکیم علی الاطلاقی که ... از اسمای او بشارتی است؛ انجام: و طریق علاج را کما ینبغی به دست دهند.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1287 ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب؛ کاغذ: کاغذ آهار مهره فرنگی، جلد: میشن قهوه ای، 84 گ، 11
سطر، اندازه: 6/15 × 6/24 سم [ف: 2-37]

امراض دوران خون / طب، بهداشت / فارسی

amrāz-e dawarān-e xūn

اشلیمر، فلمنکی، ق 13 قمری

(ešlīmer, felemenkī (- 19c

مترجم: کاشانی، محمد تقی بن محمد هاشم، 1256-1319 قمری

(kāšānī, mohammad taqī ebn-e mohammad hāšem (1840-1902

متن از شلیمر فلمنگی، در این رساله ساختمان قلب و امراض آن با طرز معالجات آنها را ذکر کرده است.

[فهرستواره منزوی 3295/5]

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 79/1

آغاز: بسمله - کتاب اول - در امراض دوران خون که عبارت است از قلب و غلاف آن و عروق و در آن پنج باب است؛ انجام: پایان میتوان گفت سده خارجی و ریدا جوف یا ورید کلیه است. علاج بقیه علاج دمل و امراض قلبیه است که مکرر مذکور شد. تم الكتاب الأول و نتلوه الكتاب الثاني.

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا، نوع خط شکسته نستعلیق قلم انداز، نام بسیاری از امراض و اصطلاحات طبی را بزبان فرانسه در حواشی نوشته است؛ کاغذ: سفید نازک، جلد: مقوای کاغذ سبز، 33گ، ابعاد متن: 15/5×10، 22×17/5 سم [ف: 2-411]

ص: 911

امراض عقلیه / روان شناسی / فارسی

غنی، قاسم، 1277-1331 شمسی

بحث امراض عقلیه است که در دانشکده پزشکی تهران به سال 1317 ش تدریس شده است.

(qani, qasem (1898-1952

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6701

آغاز: pryefiatic مشتق از دو لغت یونانی است: روح peyefe و معالجه yatice عبارتست از قسمتی از علم طب که در امراض عقلی و معالجه آن بحث می کند؛ انجام: افکار و جنون بزرگی بر او غلبه می کند گاهی منجر به ... می شود این قبیل مرض هم ممکن است خیلی خطرناک شوند و آدم بکشند

خط: نستعلیق، کا: حیدر علی افروخته، تا: 30 شهریور 1387ق، جا: تهران؛ مصحح، مطالبی ظاهرا به خط مؤلف بر آن افزوده شده است، روی برگ اول یادداشتی در نام کتاب به خط مؤلف آمده؛ جلد: گالینگور مشکی، عطف و گوشه ها تیماج مشکی، 116 گ، 20 سطر، اندازه: 14×20/5سم [ف: 20-211]

امراض عمومی / طب / فارسی

حکیم باشی، علیخان، ق 13 قمری

(hakām-bāšī, 'alī-xān (- 19c

کتاب مختصری است از دکتر میرزا علی خان حکیم باشی کل نظام در بیان علل و اسباب و علامات و کیفیت تشخیص اجناس امراض مبتنی بر مطالب و مباحث طب جدید و کمی نیز بر موضوعات طب جالینوسی، و مشتمل است بر «مقدمه» ای در تعریف مرض و یک «مقاله» در سه «باب»: 1. اسباب امراض به طور عموم (اپیتولوژی ژنرال)، در پنج فصل: 1) اسباب خارجی، 2) اسباب داخلی، 3) اسباب ارثی، 4) مناسبات ما بین اسباب و تأثیر آنها با بدن، 5) فرق ما بین امراض از قرار اسباب؛ 2. علامات امراض به طور عموم (سیمتوم پاتولوژی)، در نه «فصل»: 1) تفاوتات علامات از قرار بروز آنها، 2) وقوع علامات از آلات و اعمال نفسانی، در پنج گفتار، 3) وقوع علامات امراض از آلات و اعمال تغذیه، در پنج جمله، 4) وقوع علامات امراض از آلات و اعمال تناسل، 5) رفتار امراض از قرار علامات، 6) انتهای امراض از قرار علامات، 7) ترکیبات امراض از قرار علامات با یکدیگر، 8) تشخیص و پیشگویی امراض از قرار علامات، 9) اجناس امراض؛ 3. ذکر علاج امراض به طور عموم (تراپی ژنرال)، در چهار فصل: 1) اشارات بمعالجات، 2) معالجه از

قرار و طرزی که از حکما قبول شد، 3) معالجه تدبیری، 4) اجزاء مداوا کننده.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5161

آغاز: بسمله حمدله اما بعد این رساله ایست در بیان امراض بطور عموم که بزبان فرانسه پاتولوژی ژنرال نامند؛ انجام: خود را در استعمال مسهل دیگر. (چند سطر دیگر را کاتب ننوشته است).

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: حاج قائم مقام، بهمن 1316؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی، 234 گ، 18 سطر، اندازه: 17×24 سم [ف: 19-51]

الامراض المشهوره بین الاطباء المتقدمین / طب / فارسی و عربی

al-amrād-ul mashūra bayn-al aṭibbāʾ-il mutiqaddimīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 203/2 - طباطبائی

آغاز: بسمله امراض دماغ صداع حار سا ذج حار مادی صداع بارد دموی صفراوی بلغمی سوداوی ریخی

فهرستی است از بیماری ها با نشانی ها و علل و پاره ای از معالجات آنها. در پایان آمده: «تمت الامراض المشهوره»؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ پس از پایان فهرستی از داروهای حاره درجه اول و دوم در چند سطر افزوده شده است؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، 4 گ (111-115)، 15 سطر، قطع: خشتی اندازه: 16/5×22 سم [ف: 22-71]

امراض مفاصل و عرق النساء و نقرس / طب / فارسی

amrāz-e mafāsel va 'araq-e nesā' va neqres

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 12439/6

بی کا، بی تا، جلد: تیماج، زیتونی، 14 سطر، اندازه: 12/5×21 سم [ف: 35-392]

امراض مقاربتی = کوفت / طب / فارسی

amrāz-e moqārebatī = kūft

کرمانشاهی، محمد بن پیر محمد، 1245-1326 قمری

(kermānšāhī, mohammad ebn-e pīr mohammad (1830-1908

از پزشک ناصر الدین شاه. دارای یک «مقدمه» و سه «گفتار» و یک «خاتمه»: مقدمه: دارای سه سخن، در شرح اقسام امراض مقاربتی؛

گفتار 1. در پانزده فصل؛ گفتار 2. در سه فصل؛ گفتار 3. در چهار فصل؛ خاتمه در ذکر نسخ متعلقه به امراض در دو باب، باب اول در دو سخن و چند قسم، باب دوم در دو جزو و چند فصل.

آغاز: بسمله. شفا بخش حقیقی حکیمی است که بی عمل ید،

ص: 912

بدون استعمال ادات و آلت در استقامت اعضای کاینات آن کند که عقل حاذق حیران ماند و معالج واقعی طبیبی است که بی ترکیب ادویه و تمهید مقدمات در صحت ابدان موجودات سبکی معمول دارد و رنگی بر آرد که حیز ادارک بشر خارج باشد

انجام: ولی در نظر داشت که این دستور العمل بندرت سبب زوال آن شود؛ زاج مسحوق، مسحوق ابهل، از هر یک سه گرم، نسخه دیگر: مسحوق ابهل، زنگ آهن، مسحوق زاج دو گرم. نسخه دیگر: جیوه قرمز سه گرم، زاج مکلس، از یک تا چهار گرم، مسحوق ابهل ده گرم، از هر یک چهار گرم.

[الذریعة 184/18؛ فهرستواره منزوی 3535/5]

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 1137/3 - طباطبائی

آغاز: برابر؛ انجام: از برای این که هر گاه بخواهند به اعانت ریسمان آن را بیرون بیاورند تنها قسمتی از دیباچه تاریخی آن موجود است و بقیه دیباچه و تمام مقدمه را کاتب نیاورده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ 84 گ (251-335) [ف: 23-608]

2. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3456

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، کا: عبد الحسین، تا: سه شنبه 25 جمادی الثانی 1306ق، کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سرخ، 187 گ، 13 سطر، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1-97]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11142

آغاز: برابر؛ انجام: در تصحیح و انطباق این نسخه منتهای جد و جهد را منظور داشت تمت بعون الله تعالی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1321ق؛ قبل از آغاز نسخه تقریظی بدون امضاء در مراتب علمی مؤلف نوشته شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ضربی، مجدول، 301 گ، 11 سطر (12 × 15)، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 28-208]

4. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3456

بی کا، بی تا [ف: 2-730]

امراض موروثی / طب / فارسی

amrāz-e mowrūsī

اعتضاد السلطنه، علیقلی بن فتحعلی، 1298-21234 قمری

(e tezād-os-saltane, "alī-qolī ebn-e fath-alī (1819-1881

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6151/75

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 9-198]

امراض نساء = بیماریهای زنان / طب / فارسی

amrāz-e nesā = bīmārī-hā-ye zanān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 805/8

آغاز: این رساله ایست در امراض النساء مشتمل بر یک مقدمه و چند فصل است؛ انجام: تریاک نافع و به جهت اماله از آب خلو اردوشو بسیار نافع است

در 16 «فصل»؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا محمد علی گرگانی، تا: جمادی الثانی 1294ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه ای، 31 گ (89 پ-119 پ)، اندازه: 11×17/5 سم [ف: 5-186]

امراض و علل و معالجات / طب / فارسی

amrīz va 'elal va mo'ālejāt

حسنی واعظ، حسن بن عبد المجید، ق 13 قمری

(hasani vaez, hasan ebn-e abd-ol-majid (- 19c

در این رساله از چند بیماری یاد شده. در آغاز هر فصل نام یک بیماری آمده و سپس نشانه ها و شیوه درمان آن آورده شده است.

آغاز: بسمله این نسخه مشتمل است بعضی از امراض و علاج آنها را به قسمی که استادان حاذق تشخیص داده و علاج فرموده ولیکن شرط شناختن مرض است ... محرر حسن بن عبدالمجید الحسینی الواعظ ... بیان بعضی امراض شایعه را با علاج آن مرقوم می دارد

انجام: و نیم گرم رغبت نمایند و غذا نخود آب کند و بعد از تسکین درد معجون نکوئی (کذا فی النسخة) مداومت نماید.

[نسخه های منزوی 477/1؛ فهرستواره منزوی 3296/5]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 966/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محتملاً مرتضی حسینی، تا: محتم قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، 21 سطر (11×22)، اندازه: 19×32 سم [ف: 2-514]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6842/7 - 35/22

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: عشر دهه دوم جمادی الاول 1283ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج با سر مجدول گرهی، 8گ،
19 سطر، اندازه: 18×30 سم [ف: 1-500]

امراض و معالجات / طب / فارسی

amrāz va mo'ālejāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4549/1

از «صداع درد شقسقه را می گویند» شروع و به «درور المنی و الوذی و المذی» ختم می شود. صورت یاد داشت های طبیعی است

ص: 913

با اصلاحات؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11 [ف: 7-418]

امر الجن / فلسفه / عربی

amr-ul jin

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، 1225-1288 قمری

(1810)

(kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm 1871)

تاریخ تألیف: پنج شنبه 21 شعبان 1272 ق رساله مختصری است در احوالات جن که در پاسخ اختلاف عالمان شیراز درباره جن و نیز در این که امام زمان (علیه السلام) در هور قلیا هستند یا در این دنیا، نگاشته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین، وصلى الله على محمد سيد المرسلین، وآله خيرة الخلق اجمعین و رهطه المخلصین .. انه قد بلغني انه وقع اختلاف في شیراز بين اخواننا اكرمهم الله بالاعزاز

انجام: و يولف بين قلوبكم و يرزقكم التسليم لائمتكم مع المحسنين.

1. مشهد؛ شيخ على حيدر، شماره نسخه: 567/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد کرمانی، بی تا؛ جلد: چرم مشکی، 12 گ (5 پ-16 ر)، 18 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [مؤید: 2-72]

2. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 307/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن چترودی، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی بی مقوا، 8 گ (120 ر-128 پ)، اندازه: 11 × 16/5 سم [ف: 1-306]

الامر المبرح في الجهر بالتسيح / فقه / عربی

al-amr-uş Şarīh fi-l Jahr bi-t-tasbīh

یزدی، محمد علی بن عبد الواحد

yazdī, mohammad `alī ebn-e `abd-ol-vāhed

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبد النبى، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، 8 گ (17 پ-24 ر)، اندازه: 21/5 × 17/5 سم
[ف: -219]

امر الکافر بالایمان / کلام و اعتقادات / عربی

amr-ul kufr bi-l-īmān

احسائی، احمد بن زین الدین، 1166-1241 قمری؟

(ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826

بحث درباره احادیث الفطرة و این که چگونه کسی را که به عدم ایمانش آگاه است به ایمان امر می کند.

1. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 163/12

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: چرم زرد، 2 گ (167 ر-168 پ)، اندازه: 21/5 × 15/5 سم [مؤید: 1-154]

2. مشهد؛ شیخ علی حیدر، شماره نسخه: 850/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: چرم زرد، 2 گ (1 پ-3 پ)، اندازه: 21 × 15 سم [مؤید: 2-285]

الأمر المحکم المربوط فیما یلزم اهل طریق الله من الشروط / عرفان و تصوف / عربی

al-amr-ul muhkam-ul marbūt fīmā yalzam-u ahl-a ṭarīq-il lāh min-aš šurūṭ

ابن عربی، محمد بن علی، 638560 قمری

(ebn-e `arabī, mohammad ebn-e `alī (1166-1241

چاپ: قسطنطنیه، در مجموعه التحفة البهية، رقم 18، 1302 ق؛ بیروت، دارالآفاق الجديدة، 1981 م

1. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: 116/22

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد بن نظام حسینی بخاری، بی تاب جلد: تیماج قرمز، 8 گ (166 پ-174 پ)، اندازه: 22 × 16 سم
[ف: 1-101]

2. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: 1175/6

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف-1464]

امر المساحة (فصل في تحقيق) / رياضيات / عربي

(amr-ul masala (fasl-un fi tahqiq

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1020/2

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب 2 ص [ف: 5-223]

امر المهدي / كلام و اعتقادات / عربي

amr-ul mahdī

صدرالدين قونبوی، محمد بن اسحاق، 607-673 قمری

(sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 1275

نام کتاب درص.ع. چنین آمده: «رسالة في أمر المهدي للشيخ صدرالدين القونوي». اركين آن را از کارهای ابن سینا (د 1037/438 م) دانسته است.

[مجمع علمی عراقی 248/3؛ الذریعه 290/23 «المهدی» همین گفتار، و نقل گفته اركين؛ هدیة العارفين 130/2 که نامی از این کار او نبرده]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 437/40-عکسی

آغاز: هذا القدر الذي ذكرته ما لا ريب فيه عندنا من جهة الشرع والتحقيق مع اني تركت جزئيات كثيرة... و من تاريخ وقتنا هذا إلى

ص: 914

سنة ثلاث وثمانين وستمائه يكون نزول عيسى (عليه السلام) و تظهر قبلي ذلك من احوال المهدي ما شاء الله ... و اما زمان ظهور المهدي على اليقين فمعلوم؛ لكن لا- يمكن التصريح به، لكن في سنة ست و ستين تظهر آيه عظيمه تكون سببا لايمان اكثر المنكرين لاحوال القيامة و ما ذكرنا من امر المهدي في سنة ست و ستين و ستمائة ايضا تشاهد الخلق من الآيات ... المنبة عليها بلسان النبوة و التحقيق. و الله ولي التوفيق وله الحمد و على رسوله محمد الصلوة و السلام نسخه اصل: اياصوفيه 4849؛ خط: تحريري، بي كا، تا: 697ق؛ ضمن مجموعه رساله هاي ابن سينا، مقابله شده، اين يكي به خامه ديگري ست و تازه تر؛ 12گ (169-181) [عكسي ف: 2-274]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1190/42 - ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمهاف: 1-578]

امر المهدي (عليه السلام) / كلام و اعتقادات / عربي

amr-ul mahdi

رساله ای است درباره حضرت صاحب الزمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به رمز، مؤلف گوید: «شیخ ما شیخ موسی بن محمد صانع با مردی از اهل خلاف درباره امام زمان بحثی نمود و از من خواست که در این مسأله به صورت رمز کتابی بنویسم».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1043/2 - 6/133

آغاز: بسمله اقول كان في زماننا رجل من أهل الخلاف يدعى معرفة الحقيقة و الرمز فاجتمع ببعض اخواننا المعاصرين لنا و هو شيخنا الشيخ موسى بن محمد الصانع ... و هي بسم الله الرحمن الرحيم اقول اروى انه بعد انقضاء؛ انجام: و هو نحن و نحن نحن و هو هو اي نحن هو وجودا و اثبات و عيانة و نحن غيره كلا و جمعة و احاطه إلى الله تصير الامور انا لله و انا اليه راجعون.

خط: نسخ، بی کا، تا: چهارشنبه 25 ربيع الاول 1296ق، جان همدان؛ مصحح؛ 17گ، 16 سطر، اندازه: 11×18 سم [ف: 4-2045]

امر النفس = رسالة كتبها الشيخ الرئيس الى تلميذه الجوزجاني / فلسفه / عربي

amr-un nafs = r.-un kataba-hā šayx-ur-ra'īs ilā tilmīd ih al-jawzjānī

ابن سينا، حسين بن عبد الله، 370؟ - 428 قمری

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038

ابوعلى سينا آن را برای ابو عبید جوزجانی نوشته است.

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 231/1 - ف

نسخه اصل: اونیورسیتته ش 4724؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول 700ق؛ گ (4-1)، 19 سطر [فیلمهاف: 1-439]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 15232/20

خط: نستعلیق تحریری، کا: شاه مراد فراهانی، تا: ؟ 1075ق؛ گ (136) [مختصر ف: -403]

- امر النفس و امر العقل < اختلاف الناس في امر النفس و العقل

الأمر بالشي هل يقتضي النهي عن ضده / اصول فقه / عربی

al-amr bi-š-šay hal yaqtaṭi-n nahy 'an d'idd-ih

روزدری، علی، -1290 قمری

(rūzdarī, "alī (- 1873

آغاز: بسمله، و هو حسبی و نعم الوکیل، اصل اختلافوا في أن الأمر بالشي هل يقتضي النهي عن ضده اولاً على اقوال پاتی تفصیلها و قیل

انجام: قصدها اجمالاً و لو بعنوان كونها هي الداعية للامر لولا المانع منه تمت المسئلة و الحمد لله اولاً و آخراً

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3259/8

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: سفید فرنگی آهاردار، جلد: تیماج سرخ ترنج دار دور منگنه، 14ص (161-175)، 26 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 15/5 × 22 سم [ف: 10-855]

2. اراکی؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: 22/2

آغاز: برابر خط: تحریری نازیبا، کان آخوند ملا محمد علی گواری، تا: 1301ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی با رویه پارچه گلدار، 52گ (1-52پ)، قطع: وزیری، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 1-36]

الأمر بالشي هل يقتضي النهي عن ضده / اصول فقه / عربی

al-amr bi-š-šay hal yaqtadi-n nahy "an didd-ih

مجتهد کرمانشاهی، محمد هادی بن عبدالرحیم، 1250-1336 قمری

(mojtahed-e kermānšāhī, mohammad hādī ebn-e 'abd or-rahim (1835-1918

كرمانشاه؛ جليلي؛ شماره نسخه: 53/5

آغاز: بسملة حمدله اما بعد الكلام في ان الامر بالشي

خط: نستعليق مخلوط به شكسته، كاتب = مؤلف، تا: ذیحجه 1330ق؛ كاخذ: نخودی فرنگی كاهی، جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج
مشکی، 19ص (393-411)، اندازه: 14 × 30سم [ف-136]

الامر بالشی هل یقتضي النهی عن ضده / اصول فقه / عربی

ص: 915

مسأله ضد را در چهار مقدمه بررسی نموده است: 1. تحریر محل النزاع؛ 2. ذکر مبانی المسأله و تحقیق القول فیها؛ 3. ثمره المسأله؛ 4. تأسیس الاصل فیها.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3738/10

آغاز: اختلفوا في ان الامر بالشئ يقتضي النهي عن ضده ام لا على اقوال تجيء الاشارة اليها ان شاء الله تعالى؛ انجام: فلا تخير في الواجب اصلاً لافي فرده و لافي اللفظ بل انما هو صورة التخيير.

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13 یا 14؛ برگ اول اشعاری فارسی از ملا وارسته و چند یادداشت طبی و اشعاری به عربی، بیان اغسال سته به خط محمد صادق محمد خلیل تویسرکانی به سال 1246، در برگ آخر نیز فوائد متفرقه ای است؛ تملکی با مهر «محمد مهدی» (بیضی) به سال 1275؛ گ (26 پ - 266 پ)، اندازه: 15 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 3-1428]

الأمر بالشئ هل يقتضي النهي عن ضده / اصول فقه / عربی

al-amr bi-š-šay hal yaqtadi-n nahy 'an didd-ih

یکی از مسائل اصول فقه شیعه این است که آیا امر به چیزی با نهی از انجام دادن ضدش برابر است یا نه؟ اگر گفتند: آب بخور و برو! اگر نوشیده رفت آیا یک گناه کرده یا دو گناه؟ مؤلف یکی از شاگردان شیخ انصاری است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 386 1/4

آغاز: بسمله اختلف في أن ايجاب الشئ هل يقتضي النهي عن ضده؟ و لابد قبل الخوض و المسئلة؛ انجام: فيندرج حينئذ في الظنون الخاصة

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج مشکی، در میان ترنج با دو نیم ترنج بالا و پائین، کناره گل و بوته منگنه ضربی، گ (47 - 50 پ)، 21-24، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 17-97]

- الامر بالشئ يقتضي النهي عن ضده الخاص < الأمر مستلزم للنهي عن ضده

الامر بالعزلة في آخر الزمان = انيس الأكياس في فضل الأعراض عن الناس / آداب و سنن / عربی

al-amr bi-l-'uzla fī āxir-iz-zamān = anīs-ul akyās fī fadl-il i' rād'an-in nās

ابن الوزیر، محمد بن ابراهیم، 775-840 قمری

(ebn-ol-vazīr, mohammad ebn-e ebrāhīm (1374-1437

کتاب در محاسن و مزایای گوشه نشینی و عزلت و دوری از مردم در آخر الزمان، بر اساس احادیث و روایات نگاشته شده است. مؤلف، مواردی از عزلت را که مخالف تکالیف شرعیه باشد، استثناء نموده و برخی از آن موارد را نام برده است. مؤلف نزد «زیدیه» به «ابن الوزیر» شهرت دارد، او از آن گروه از زیدیه به حساب می آید که به اجتهاد رو آورده و از تقلید خود، اجتناب ورزیده است. معروف ترین اثر مؤلف «العواصم و القواصم» می باشد. در بدر الطالع آمده است که «سخاوی» نسبت مؤلف را به غلط محمد بن ابراهیم بن علی بن مرتضی بن هادی بن یحیی بن الحسین نگاشته است. [ایضاح المکنون 148/1؛ البدر الطالع 610؛ الضوء اللامع 190/6؛ معجم المؤلفین 210/8؛ هدیه العارفین 190/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12397/5

آغاز: بسمله ... و به نستعین رب یسر و اعن الحمد لله الذی اوضح علی لسان رسوله الامین، ما یختص بکل وقت و حین و بکل من المکلفین من المصالح، و سائلها و المفاسد و اسبابها؛ انجام: و العذر المختلف فیہ عدم الراحلة کالجج و الله سبحانه و تعالی اعلم تم کتاب العزلة فی آخر الزمان بحمد الله العزیز المنان الواحد المستعان و هو حسب

خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 5 ربیع الثانی 1226 ق؛ محشی، در حاشیه آغاز مطلبی درباره مؤلف آمده که بخشی از آن چنین است: «و قبره فی صنعا فی مسجد العلما و هو المعروف عن الناس «بمحمد بن ابراهیم الوزیر» و کان یقال له فی وقته «حجة الاسلام رحمه الله»؛ کاغذ: فرنگی، 10 گ (79-88)، 34 سطر، اندازه: 13 × 23/5 سم [ف: 31-345]

الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر / فقه / عربی

al-amr bi-l-ma'rūf wa-n nahy 'an-il munkar

فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، 826 قمری

(fāzel-e meqdād, meqdād ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1423

رساله بسیار کوتاهی است در بحث امر به معروف و نهی از منکر و شرایط و جوب آنها بر مکلف با منظر فقهی

آغاز: الحمد لله الذی خلق الخلائق من العدم الی الوجود فامرهم بامثال ما یكون لهم ... اما بعد فلا ریب أن الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر من شعائر الدین و سنن النبیین

انجام: و لا یكفی فی الحکم بین الناس و الافتاء التقلید و لو حکم لم ینفذ حکمه تم

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 10115/13

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام بدست آمد؛ خط: نستعلیق، کا: تاج الدین حسین مشهور به صاعد، تا: قرن 10؛ 2 ص (416-417)، 19

سطر، اندازه: 19 × 10/5 سم [ف: 32-137]

2. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 3/6290 - 30/170

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: عبد الحسین بن شیخ محمد امین شراره فتونی، تا: قرن 13؛ از روی خط مؤلف که در جمادی الثانی 782 نوشته شده استنساخ گردیده؛ جلد: تیماج مشکى ضربی، ترنج، مجدول گرهی، عطف تیماج قهوه ای، 2 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 20 سم [ف: 4-2085]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4/8748

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه و همخوانی با نسخه گلپایگانی ص 2085/4 تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: شمس الدین محمد بن کمال الدین حسین قهپائی، بی تا؛ جلد: تیماج سبز، 1 گ (41 ر - 41 پ)، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 22-285]

الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر / فقه / عربی

al-amr bi-l-ma'rūf wa-n nahy 'an-il munkar

کرکی، حسن بن علی، ق 10 قمری

(karakī, hasan ebn-e 'alī (- 16c

تاریخ تألیف: پنج شنبه 1 جمادی الاول 961ق

1. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2077

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 961ق؛ مجدول، با سر لوح زیبا؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: تیماج آبی درون مشکى، 34 گ، 11 سطر (6 × 14)، اندازه: 11 × 20/5 سم [ف: 4-1150]

2. تهران، ادبیات، شماره نسخه: 120/12 حکمت

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: محرم 963ق؛ جلد: تیماج سرخ مقوایی، قطع: ربعی [ف: 2-42]

الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر / فقه / عربی

al-amr bi-l-ma'rūf wa-n nahy 'an-il munkar

موسوی حویزی، شبر بن محمد، - 1190 قمری

(mŪsavī hovayzī, Šobbar ebn-e mohammad (- 1776

تاریخ تألیف: آخر رجب 1178ق

رساله مختصری است در تشویق به امر به معروف و نهی از منکر. این رساله پس از رساله مؤلف در تقیه به نام «جنة الامامية في احكام التقية» نگاشته شده و در مقدمه از آن یاد می کند.

[الكواكب المنتزة ص 335-336]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1873/2

آغاز: الحمد لله الذي الزمنا كلمة التقوى و وقفنا للتمسك بالسبب الاقوى و صلى الله على محمد و آله صلاة تدفع البلوي

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء نجف اشرف؛ کاتب = مؤلف، تا: رجب 1178ق؛ 4ص (36-39) [عکسی ف: 5-335]

الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربی

al-amr bi-l-ma'rūf wa-n nahy 'an-il munkar

اخباری، محمد بن عبدالنبی، 1178-1232؟ قمری

(axbārī, mohammad ebn-e abd-on-nabī (1765-1817

تهران؛ دانشگاه شماره نسخه: 3341/9

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 1ص (162)، 23 سطر (9×15)، اندازه: 15×20/5سم [ف: 11-2330]

الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربی

al-amr bi-l-ma'rūf wa-n nahy 'an-il munkar

کاشانی، ابوالقاسم بن محمدرضا، 1355 قمری

(kāšānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad-rezā (- 1936

رساله مختصری در تبیین مسأله امر به معروف از منکر است که در آن شقوق و فروع گوناگون مورد بررسی قرار گرفته است، لیکن ناتمام مانده است. مؤلف در این رساله به ندرت از منابع و فقها یاد می کند تنها از محقق حلی صاحب شرائع الاسلام یاد کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12983/1

آغاز: الحمد لله و الصلوة على رسول الله و على آله آل الله مسئلة في الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر و ليعلم انهما يتميزان عن تنبيه الغافل و اعلام الجاهل؛ انجام: بل لو علموا جميعا أنه لا يرتدع عن قولهم و علم واحد منهم أنه يرتدح بقوله لا يبعد القول بالوجوب العيني عليه .. ناتمام.

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن 14؛ افتادگی: انجام؛ نسخه اصل به خط مؤلف و دارای قلم خوردگی می باشد؛ کاغذ: فرنگی (روسی)، 3 گ (1 پ-3ر)، میانگین 17 سطر (12×16)، اندازه: 18×23 سم [ف: 32-930]

الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر / فقه / عربی

al-amr bi-l-ma'rūf wa-n nahy "an-il munkar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 11668/2

آغاز: بسملة. الحمد لله الذي أمرنا بالنهي عن المنكر و الأمر بالمعروف بعد ان كنا عن ترك الاوامر و ارتكاب النواهي ... اما بعد فالقول في الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر و الظاهر كون الكلام فيه مسئلة فقهية لكونه بحثا عن افعال المكلفين..؛ انجام: مبني على دخولهما في باب الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر و قد عرفت انهما خارجان عنهما فلا بد من التعرض لكل منهما في مقامة المختص به. الحمد لله رب العالمين و الصلوة على نبيه محمد و آله اجمعين

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13 و 14؛ جلد:

ص: 917

مقوایی با روکش کاغذ ابر و باد و گوشه ها عطف تیماج مشکی، 21 گ (11-32)، 24 سطر (12×17/5)، اندازه: 23×18/5 سم [ف]: [34-38]

الأمر بالمعروف و النهي عن المنكر (شرح رساله ...) / فقه / عربی

(.al-amr bi-l-ma'rūf wa-n nahy 'an-il munkar (s.-u r

شرحی است مزجی بر یکی از متون فقهی بر مبحث امر به معروف و نهی از منکر، تحت عنوان «قال رحمه الله».

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1458/1

آغاز: بسمله حمدله کتاب الامر بالمعروف والنهي عن المنكر قال رحمة الله المعروف هو كل فعل حسن اختص بوصف رأه على حسنه اذا عرف فاعله ذلك او دل عليه ... المراد بالفعل الحسن كما صرح به في المسالك؛

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی لایه ای، 23 سطر (12×17)، اندازه: 21/5×15/5 سم [ف]: 4- [2028]

الامر بين الأمرين = السير و السلوك / عرفان و تصوف / عربی

al-amr bayn-al amrayn = as-siyr wa-s sulūk

رشتی، کاظم بن قاسم، 1259-1212 قمری

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

تاریخ تألیف: رجب 1233 ق

در برابر خواهش برخی از اخوان، درباره مسأله «اسباب» و گفته پروردگار «ان الله مجرى الأشياء بالاسباب» و با مسأله «جبر و اختیار» آغاز می شود و به سلوک و کیفیت صعود می رسد.

آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فيقول العبد... كاظم بن قاسم الحسينى الرشتى، ان بعض الاخوان و خالص الخلان الذي أنار الله قلبه بنور التوفيق و سقاه بفضل من رحيق التحقيق.. قد سألني عن مسألة عظيمة جليلة من عشر عليها و اهتدا اليها و اذا كانت السنة الكل ناطقة بالوصول.

[فهرست کتب مشایخ، 317 ش 220 «رساله» که می تواند همین گفتار باشد].

1. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 231/9

خط: نستعلیق هندی، کا: حسن بن امان الله دهلوی عظیم آبادی، تا: چهارشنبه 25 شعبان 1243 ق، جان کربلا؛ جلد: تیماج دورو

قرمز، مجدول به اكليل، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 1-190]

2. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2100/3-عكسى

آغاز: برابر؛ انجام: فيدر كى صافيه و يعرض عن كدرها، و لولا العجالة و كثرة الاشتغال و ... قد فرغ من تسويد هذه العجالة مؤلفها يوم

الجمعة العشر الاخر من شهر رجب المرجب سنة 1233

خط: نسخ خوش، بى كا، تا: با تاريخ 1245؛ 6ص (26-31)

[عكسى ف: 1-39]

3. مشهد؛ شيخ على حيدر، شماره نسخه: 849/4

آغاز: برابر؛ انجام: لكمال الاختلال الحاصل في البال و الحال و صلى الله على محمد و آله الطاهرين الطيبين الانجيين

خط: نسخ، بى كا، تا: 1258ق؛ مصحح؛ 22گ (52-74ر)، 24 سطر، اندازه: 14/5 × 20سم [مؤيد: 2-284]

4. قم؛ معصوميه؛ شماره نسخه: 431/4

آغاز: برابر؛ انجام: و لولا العجالة و كثرة الاشتغال و تواتر الدواعى لكنت اذكر في ذلك امورا عجيبة غريبة لكنه لا حاجة الى ذلك فان فيما ذكرنا كفاية لمن اراد الصواب و الحمد لله في المبدء و المآب.

خط: نسخ، كا: عباس، تا: يك شنبه 20 صفر 1263ق؛ جلد: تيماج مشكى ضربى مجدول، 22گ (212-234)، 17-21 سطر

(15/5 × 6/5)، اندازه: 14 × 21/5سم [ف: 2-41]

الامر بين الأمرين / كلام و اعتقادات / عربى

al-amr bayn-al amrayn

حسينى شيرازى، زين العابدين بن حسين، ق 13 قمرى

(hoseynī šīrāzī, zayn-ol-'ābedīn ebn-e hoseyn (- 19c)

رساله درباره مسأله جبر و اختيار است از ديد كلامى و فلسفى ورد و ايراد بسيار، با عناوين «فائدة - فائدة» براى عناوين مقدمات و مسائل موضوع.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فيقول العبد الجانى و المرتهن بوثائق الأمال و الأمانى

1. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 3622/1

آغاز: برابر؛ انجام: قد تعالت آيته سبحانه عن ذلك علوا كبيرة اذ لا شبهة بخلقه فان هذا من صفة الامكان كما عرفت

خط: نسخ و نستعليق، كاتب = مؤلف، بی تا، سطرها چلیپا، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 126گ (1 پ - 126 پ)، اندازه: 11 × 18 سم [ف: 10-21]

2. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 315/5

آغاز: الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد و آله الطاهرين و لعنة الله على أعدائهم و مخالفينهم؛ انجام: و هو شرح معنى الحركة و سبب تكونها و تحققها ...

خط: نسخ، کا: جعفر بن نجفعلی شیرازی، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قرمز، 53گ (168-220)، 19 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [مؤید: 1-275]

الامر بين الأمرين / كلام و اعتقادات / فارسی

al-amr bayn-al amrayn

خسروشاهی، حسین بن علی، ق 13 قمری

(Xosrošāhī, hoseyn ebn-e alī (- 19c

ص: 918

ترجمه رساله ای است که خسروشاهی در موضوع امر بین الامرین به عربی نگاشته بوده و به درخواست بعضی از برادران ایمانی (کربلانی جبار) آن را به فارسی برگردانده است. در این رساله بر پایه آیات و احادیث بحث شده و از روش اشاعره و مفوضه نکوهش می نماید.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... زمانی شد که در دارالسلطنه تبریز صانها الله عن الافات و التهزین.

انجام: و هر کسی بخلاف این تکلم نماید بر خلاف مذهب ایشان تکلم نموده است و الله الهادی للصواب و الیه المرجع و المآب.

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7241/1

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 135 گ (پ 1 - 11 ر)، 16 سطر، اندازه: 17 × 22 سم [ف: 19-41]

2. مشهد: الهیات، شماره نسخه: 20/2

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 19 سطر (9 × 15/5)، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-405]

امر بین الامرین / کلام و اعتقادات / عربی

al-amr bayn-al amrayn

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 21705/9

آغاز: نقل من کتاب الانصاف بذكر اسباب الخلاف تألی ابن محمد عبدالله البطليموس في تحقيق واسطه بين الجبر و التفويض قد نبهنا رسول الله صلى الله عليه و آله على ذلك يقول دين الله؛ انجام: لارب سواه و لا معبود حاشاه و الصلوه و السلام على خير خلقه محمد و آله.

بندی است منقول از کتاب «الانصاف بذكر اسباب الخلاف» تألیف ابی محمد عبدالله بطليموس در تحقيق واسطه بين جبر و تفويض. بدون خطبه است؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ عبدالکریم بن شیخ بدر، بی تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره؛ جلد: تیماج مشکی، 17 سطر، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 2-575]

امر بین الامرین / کلام و اعتقادات / فارسی

al-amr bayn-al amrayn

اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: 58/3

آغاز: در تحقیق امر بین الامرین، بدان که غموض تحقیق حقیقت این معنی منشأ تحیر فرق بسیاری سیما معتزله و اشعری گردیده خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: تیماج قهوه ای ضری، 3 گ (206-208 ر)، 17 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف-140]

الأمر عقيب الحظر / اصول فقه / عربي

al-amr aqib-ul hazr

يزدي، عبد الخالق بن عبد الرحيم، -1268 قمری

(yazdī, 'abd-ol-xāleq ebn-e 'abd-or-rahīm (-1852

رساله ای استدلالی در یک «مقدمه» و دو «مقام» و یک «خاتمه».

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... ان الأصحاب رضوان الله عليهم لما اختلفوا في مسألة الأمر الوارد عقيب الحظر.

1. قم: مركز احياء؛ شماره نسخه: 1656/2

آغاز: برابر؛ انجام: و عرضنا من ذكره هنا التنبيه على كثرتها هنا فلا تغفل حتى لا تختلط.

این رساله بین دو جزء کتاب قرار گرفته؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1244ق؛ جلد: تیماج مشکى، 213گ، 25 سطر، اندازه: 22×16 سم
[ف: 68-5]

2. یزد؛ وزیري؛ شماره نسخه: 2037/14

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ اهدایی: وزیري؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکى ضربی درون تیماج زرد، 3گ (132-129
)، اندازه: 20×14/5 سم [ف: 4-1137]

الأمر مستلزم للنهي عن ضده / اصول فقه / عربي

al-amr mustalzim-un li-n-nahy 'an didd-ih

مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، -993 قمری

(moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585

از این رساله نامی در منابع نیامده است فقط الذریعه (397/21) و طبقات اعلام الشیعه (قرن 11، ص 52) از آن نام برده است و حتی از ردیه های آن نیز یاد کرده است. مقدس اردبیلی در مجمع الفائده عبارتی دارد که اشاره به همین رساله دارد.

آغاز: بسمله و به ثقتی و اعلم أن الأمر بالشيء مطلقاً من غير تقييد الوقت خلوا لمامور عن الضد و تركه ... مستلزم للنهي عن ضده الخاص
من ذلك الوقت

انجام: ... لو دل على الخاص و هو ظاهر فتامل.

چاپ: ضمن هفده رساله مقدس اردبیلی، قم، کنگره بزرگداشت مقدس اردبیلی، 1375ش

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2144/9

آغاز و انجام: برابر؛ هذه الرسالة ايضا من افادات الشيخ احمد الأردبیلی سلمه الله تعالى ... حرره باشارة صاصب الكتاب ... ميرزا تاجالدين حسين ... وانا ... شهاب الدين بن حسن الحسيني طباطبائي شولستاني عفي عنهما آمين

کا: شهاب الدين بن حسن حسینی طباطبائی شولستانی، تا: ظاهرة 978ق، برای میرزا تاج الدین حسن؛ مقابله شده است؛ کاغذ: متن و حاشیه سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری عطف میشن، 5ص (68-72)، اندازه: 10/5 × 23 سم [ف: 9-821]

ص: 919

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1446/3

کان محمد علی گلپایگانی، تا: 1117ق [ف: 3-153]

امر مستور الصنعة = الکیما = الاکسیر / کیما / عربی

amr-u mastūr-iş Şana = al-kīmyā = al-iksīr

ابن سینا، حسین بن عبد الله، 370؟ - 428 قمری

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038

اهداء به: شیخ ابو الحسن احمد بن محمد سهیلی وزیر خوارزم

دستوراتی است که ابن سینا به فکر خود بدانها رسیده بدون کمک گرفتن از گفته های کیمیاگران، نگاشته و دارای نه «فصل» می باشد: 1. الأمر الکلی لهذه الصنعة؛ 2. طلب الصنع؛ 3. الجوهر المختلط؛ 4. الجوهر الملحم؛ 5. الجوهر المثبت؛ 6. التركيب؛ 7. غير المعدنیات؛ 8. التدبیر للتصعید؛ 9. اتمام العمل. به نام «رسالة في امر مستور الصنعة» نیز خوانده می شود و ترجمه فارسی هم دارد.

آغاز: بسمله هذه رسالة عملها الشيخ ابوعلی سینا رحمة الله بن عبدالله للشيخ أبي الحسن سهل بن محمد السهلي في الحكمة المستورة. قال جري بيني وبين الشيخ المرفق العالم ابي الحسن سهل بن محمد (السهلي) ادام الله توفيقه وعزه فيما يعرفه مفاوضة في امر مستور الصنعة و التمس مني تقرير ذلك في جزء ليكون تذكرة مني له وأن ادله عليه من الوجه الذي توصلت اليه انا فيما فكرت و تأملت و قد ذكرت في فصول تسعة (الفصل الاول في الامر الكلي لهذه الصنعة) كنت أدام الله عز الشيخ الرئيس السيدادق النظر في الامور الكلي لهذه الصنعة كنت أدام الله عز الشيخ الرئيس السيدادق النظر في الامور الطبيعية

انجام: يتم بثلاثة اشياء ما عد النار و الأصفر بالاربعة كلها

چاپ: به کوشش احمد آتش (استانبول، مطبعه سی: 1953م)

[نسخه های منزوی 635؛ مجمع العلمي العراقي 248/3 و 253/3 و 257/3؛ فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی، ص 42]

شرح و حواشی:

1- امر مستور الصنعة (ترجمه) = الاکسیر (ترجمه)

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 231/8 - ف

نسخه اصل: اونیورسیتته ش 4724؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الاول 700ق؛ گ (63-66)، 19 سطر [فیلمهاف: 1-439]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3640/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10-11؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه ای، 9 گ (121-129 پ)، 4/20 سطر، اندازه: 13 × 31/9 سم
[ف: 7-8]

3. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 1323/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-278]

4. تهران: دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 157/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: 1104 ق؛ 6 گ (45 - 50 پ) [ف: 1-210]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 9/8

آغاز و انجام: برابر کا: محمد نصیر، تا: 1106 ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، یک لائی 10 × 145، 20 ص (152-172)، 14 سطر (5/6 × 10/5)، اندازه: 10 × 14/5 سم [ف: 7-13]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11030/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: رقی [رایانه]

8. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15877/5

آغاز: برابر؛ انجام: و مثال الدهن الهوا و مثال الزببق الماء مثال و الأبیض یتم بثلثه لیس فیها الناری و الأصفر بالا و در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، کا: محمدرضا حاجی محمود اصفهانی، تا: قرن 13؛ رکابه دار؛ جلد: تیماج سرخ، 9 ص (206-198)، 25 سطر، اندازه: 19 × 30 سم [ف: 44-111]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3386/10

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: 9 صفر 1268 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 5 گ (186-191 ر)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 9-168]

10. تهران، ادبیات، شماره نسخه: 98/3 - د

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا، 22 گ (108-129 ر) [ف: 1-350]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2213/3-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-649]

11. همدان؛ آرامگاه بوعلی؛ شماره نسخه: عکسی بدون شماره/2

بی کا، بی تا 6 گ [نشریه: 5-336]

12. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: 138/18

بی کا، بی تا [نشریه: 5-226]

13. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1149/65

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 4 گ (365-1368)، 31 سطر، اندازه: 23 × 13 سم [ف: 6-2432]

14. تهران: مفتاح، شماره نسخه: 992/2

خط: نسخ، بی کا، بیتا [نشریه: 7-264]

امر مستور الصنعة (ترجمه) = الاکسیر (ترجمه) / کیمیا / فارسی

(.amr-o mastūr-es san'a (t.) = al-iksīr (t

وابسته به امر مستور الصنعة = الکیمیا = الاکسیر؛ ابن سینا، حسین

ص: 920

از وی گفتاری به عربی در کیمیا در دست است که به چند نام خوانده شده: امر مستور الصنعة، الاکسیر، الکیماء، فی الصنعة. این متن عربی در 9 «فصل» است. عناوین این نه «فصل» در ترجمه فارسی چنین است: 1. امور کلی آن صناعت؛ 2. طلب کردن آن رنگی؛ 3. جوهری که آمیزیده بود به اخترها؛ 4. جوهر الحام کننده؛ 5. جوهر؛ 6. ترکیب میان رنگ روغن و کلسی؛ 7. غیر معدنیات؛ 8. تدبیرها؛ 9. تمام عمل اکسیر. مشخص نیست که نسخه های زیر ترجمه واحدی از این کتاب باشند، اما مهدوی ترجمه نسخه احمد ثالث را به ظهیر الدین عبدالجلیل بن عبدالجبار نسبت می دهد.

[فهرستواره منزوی 3940/5؛ فهرست مصنفات ابن سینا، مهدوی ص 43]

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 195/143-ف

نسخه اصل: حمیدیه 1447. رساله ابن سینا در سه فصل برای خواجه حسین سهیلی در صناعت؛ خط: نسخ، بی کا، تا؛ با تاریخ 755ق؛ در هامش [فیلمهاف: 1-431]

2. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 1323/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا؛ قرن 12؛ قطع: ربعی [نشریه: 7-277]

3. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1020/3

آغاز: چنین گوید خواجه رئیس ... که میان من و خواجه ابی الحسین ... مذاکراتی رفت در معنی آن علم و او از من در خواست تا آن را اثبات کنم

نسخه اصل: احمد ثالث، ترکیه ش 3036؛ خط: نسخ ریحان، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ 23 ص (34-57)، 15 سطر [عکسی ف: 3-276]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 224/3-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [در فهرست شماره نسخه اصل 6063 ثبت شده است] [فیلمهاف: 1-436]

4. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 992/1

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [نشریه: 7-264]

الامر مع العلم بانتفاء شرطه / اصول فقه / عربی

al-amr ma'a-l 'ilm bi-intifā'-i Šarṭ-ih

(bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861-1915

تاریخ تألیف: 1311ق

رساله ای استدلالی و مختصر است در مسأله اصولی امر با علم به انتفاء شرط آن.

[معجم المؤلفین 92/9]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12332/2

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و اله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین و بعد، فالکلام فی الأمر مع العلم؛ انجام؛ لم یسقط عنه الا بالطاعة او العصیان و لو لم یکن القول بذلک فلیکن من مقایسة هذا القول ایضاً

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1 محرم 1311ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه ای اندازه، 13 گ (110-122)، 20 سطر (16/5×10)، اندازه: 17×23 سم [ف: 31-215]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12360/1

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فیقول العاثر محمد باقر ... الکلام فی امر الامر مع العلم بانتفاء شرطه؛ انجام: فلیکن من مقامة هذا القول ایضاً فلنقتصر بذلك هنا حیث لا فائدة فی التطویل

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی 1313ق؛ مسوده آن در آغاز ماه محرم سال 1311ق نگاشته شده؛ کاغذ: فرنگی، 9 گ (1-9)، 18 سطر، اندازه: 6×12/5 سم [ف: 31-253]

امرنامه / طب / ترکی

amr-nāme

قوانین صحی و بهداشتی نظامی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4990

آغاز: بسمله. جهادیه بریه بیمار خانه لرینه و کافه عسا کر کی ترتیب صحه خدماتی مامور لرینه اعطا اولنه حق ترتیب و نظامی و حامی؛ انجام: دستورالعمل طو تيله جغی.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 و 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی ترنجی، 125 گ، 23 سطر (9×15/5)، قطع: خشتی، اندازه: 15/5×21 سم [ف: 15-4079]

مراغی، حسن بن عبدالرحیم، -1300 قمری

(marāq , hasan ebn-e 'abd-or-rahīm (- 1883

رساله در چگونگی آغاز خلقت و معنی مشیت الهی و حقیقت علیت و مباحث متعلق به این موضوعات از دید فلسفی و احادیث اهل بیت (علیهم السّلام) و نقض گفته های شیخ احمد احسانی، که به درخواست آخوند ملا هاشم نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6695/3

آغاز: الحمد لله الذي لا يشبه شيئاً ولا يشبه شيء الانه لا من شيء ولا إلى شيء ولا في شيء؛ انجام: ولا أظهر منه في المقالات و الشهود سبحانه و تعالی عما يقولون

خط: نسخ، کا: محمد بن فتحعلی تبریزی، تا: 1285ق؛ جلد: تیماج مشکی، 16گ (23پ-39ر)، 20 سطر، اندازه:

ص: 921

15/5 × 21/5 سم [ف: 17-255]

الأمر و النهي / اصول فقه / عربی

al-amr wa-n nahy

در دو «باب» است: 1. در آنچه متعلق به وجوب است؛ 2. تحریم.

مشهد؛ گهرشاد؛ شماره نسخه: 1286/2

آغاز: بسملة الحكم يطلق في العرف على اسناد امر الى آخرای نسبتبه بالايجاب او السلب؛ انجام: وللکلام فیها وسعة جداً وقد اتينا على ما يتعلق به و تمت کلمة ربك صدقاً و عدلاً لا مبدل الکلماته و هو السميع العليم.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکى، 21 سطر (10 × 18/5)، اندازه: 17/5 × 27 سم [ف: 4-1897]

امروز چاره چیست / فارسی

emrūz čāre čīst

کسروی، احمد، 1269-1324 شمسی

(kasravī, ahmad (1890-1945

تاریخ تالیف: 1324.

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 4752/6-4754-ف

بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-99]

امزاج و شرح آن اطبیعیات / عربی

amzāj va š.-e ān

قزوینی، خلیل بن محمد زمان، ق 12 قمری

(qazvīnī, xalīl ebn-e mohammad zamān (- 18c

این کتاب در واقع چهار رساله است: 1. رساله مؤلف در امزاج که در آن می گوید: «چون مسأله حدوث المزاج عن تفاعل کیفیات از معضلات مسائل طبیعی بود این مختصر را پرداختم»؛ 2. شرح رساله اول از خلیل بن محمد زمان که در شرح خود قول مؤلف را یک

شرح می دهد (از 344 تا 349 در نسخه حاضر)؛ 3. رساله مؤلف در رد خلیل بن محمد زمان (از 349 تا 356)؛ 4. رساله ای از ملا خلیل در جواب او.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 225/14

آغاز: ابتداء رساله: الحمد لله الذي انحسرت الأوهام عن ادراك صفات كماله و كل الافهام عن ملاحظة نعوت جماله و جلاله؛ انجام: آخر رساله چهارم: حامد مصلية على خاتم الأنبياء و آله التقباء النجباء قد تم تحريره في ذيحجة الحرام سنة 1153 ق

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن 12، جا: قزوین؛ کاغذ: اصفهانی زرد و سفید، جلد: تیماج مقوایی قرمز، 25 ص (341-366)، 28 سطر (20/5×11)، اندازه: 26/5×16 سم [ف: 1-225]

- الأمزجة < المزاج

امضانامه دولت فرانسه به وزیر مختار آن کشور / اسناد / فارسی

emzā-nāme-ye dowlat-e farānse be vazīr moxtār-e ān kešvar

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4326/13

آغاز: ناپلیان پادشاه فرانسه. بر رأی ملک آرای فلک رتبت؛ انجام: پانزدهم شهر فوریه 1855 تحریر شد-امضاء-ناپلیان

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: فوریه 1855 م؛ 1 ص (15 ر) [ف: 7-348]

الأمطار / هیأت / عربی

al-amtār

سجزی، احمد بن محمد، 330-415 قمری

(sejzī, ahmad ebn-e mohammad (942-1025

به نوشته علامه قزوینی 29 کتاب از او در کتابخانه های اروپا هست، از آن میان 15 کتاب که مجموع آن را «جامع شاهی» گویند در موزه لندن می باشد و «الأمطار» بایستی یکی از آنها باشد. (منزوی، احمد)

آغاز: کتاب الامطار لاحمد بن محمد بن عبد الجليل. بسمله. اعلم ان القمر اذا صار مع الشمس دقيقة بديقة و هو الاجتماع فهو التأسيس ثم صار من الشمس على اثني عشر درجة فهو التأسيس، فاذا صار على تعيين درجة

انجام: اذا كانت شرقية يتصل الكواكب الغربية دل على الغيم بلا مطر فافهم ما مثلت لك و اعمل به. ان شاء الله تعالى. تمت معاده معرفة الباب محمد الله و منه. تم.

[نسخه ها منزوی 156/1 «جامع شاهی»؛ زرکلی، 213/1؛ فهرستواره 2900/4 جامع شاهی]

1. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 1912/3 - عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی کا، تا: قرن 10 [عکسی ف: 1-39]

2. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 306/4

آغاز و انجام: برابر بی کا، تا: قرن 11؛ با یادداشت هایی از 1097 تا 1094ق؛ 3گ (43-45) [نشریه: 2-109]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 358/3 - عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 2-34]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6415/4

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد حسینی طبسی کیلکی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، 3گ (137پ - 140پ)، 25 سطر،

ص: 922

اندازه: 13×24/5سم [ف: 12-20]

الامطار و الاسعار = جهر / هیات / عربی

al-amtār wa-l as'ār = jahr

رساله مختصری است در ذکر علامات بارندگی و خشکسالی است و چنانکه در صدر مقاله آمده تألیف یکی از حکماء هند است، ولی مؤلف هر که بوده از اقوال یونانیان درین باب استفاده کرده است.

آغاز: بسمله، حمدله، هذا کتاب وضعه الهند في امر الامطار و الاسعار و يسمى الجهر و معناه صورة الفلك فبدأ و افیه بمنازل القمر علی دوران الفلك بعضها ببعض و هي ثمانية وعشرون منزلاً مقيدة بعضها ببعض و ذلك انهم قسموا درجات الفلك و هي ثلثمائة و ستون درجة علی هذه المنازل الثمانية و العشرين

انجام: فصار للعجم من اهل القبلة من ارض خراسان [هذا] آخر الكتاب و الله الملهم للصواب

1. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 6881/3

آغاز: برابر؛ انجام: و يقل المطر قال كان البرج من بروج الهواء و وجدت الفساد من المريخ و القمر في ذلك النزاع فقل.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا با جدول کشی ضربی، 3 گ (160 پ - 163 ر)، مختلف السطر، اندازه: 11/5 × 21 سم [ف: 20-318]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5487

آغاز و برابر برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 14 ربیع الثانی 1059ق؛ واقف: میرزا رضا نایینی، مرداد 1311؛ کاغذ: الوان و آهار مهره، جلد: پارچه ای، 43 گ، 13 سطر (4/5 × 11)، اندازه: 10/3 × 18/5 سم [ف: 8-131]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5486

آغاز و برابر: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: پارچه ای، 39 گ، 17 سطر (6/5 × 13)، اندازه: 12/7 × 20/2 سم [ف: 8-130]

الامکان / منطق / عربی

al-imkān

ابتدا از نسبت مفهومی به مفهوم دیگر که همان معنی حمل است آغاز سخن می کند و به تفصیل در آن مفهوم حمل را می آورد و بعد مسأله دقیق امکان و تقسیم آن به امکان عام و خاص می پردازد و در تحت آن ضروریات و ممتنعات و مطلقات و موجبات و سالبات آنها را ذکر می کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1939/2

آغاز: بسمله و به نستعین، کل مفهوم اذا نسب الی مفهوم آخر الابدان نعید المفهوم؛ انجام: قصدنا ایراده فی تحقیق مباحث ... رب العالمین تمت الرسالة الشریفة الامکان والسلام والاکرام.

خط: نسخ، کا: خواجه کی، تا: قرن 12؛ ظاهراً این رساله در اغلب صفحات حاوی حواشی است که حواشی ابتدائی به امضای فتح است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکئی، مقوایی، نوسازی، 56ص (100-156)، 19 سطر (8/5 × 14)، اندازه: 13 × 20 سم [ف: 612-10]

الامکان الأشرف = الواحد الحقيقي لا یصدر عنه الا الواحد (رساله فی ان) / فلسفه / عربی

(al-imkān-ul ašraf = al-wāḥid-ul ḥaqīqī lā yaṣḍir-u 'an hilla-l wāḥid (r.-un fī anna

ملا شمس، شمس الدین محمد، 1016-1098؟ قمری

(mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608-1687

رساله درباره مسئله «الواحد لا یصدر عنه الا الواحد» است و در آن از کتاب «محل الدقایق» غیاث المدققین و حاشیه قدیم محقق دوانی یاد کرده است.

آغاز: بسمله. منک الفوز بكل علم یا علیم. اعلم أن الممكنات منها ما یتوقف وجوده علی الامکان الاستعدادی ایضاً و لا یکفی فی وجوده الامکان الذاتی فقط كالحوادث الزمانية

انجام: و هو افقر الفقراء إلى الله الغني محمد الشهير بشمسا الجيلاني غفر الله له ولوالديه و لجميع من له حق عليهما و عليه في تاريخ سنة خمسين بعد الالف و السلام علی من اتبع الهدی

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 735/3

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم بن افضل حسینی، تا: 1073ق؛ منقول از خط منقول از خط مصنف است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 25گ (79-103ر)، 18 سطر (6 × 14)، اندازه: 10 × 19 سم [ف: -374]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1701/5

آغاز: برابر، انجام: بحکم البرهان الفارق بین الحق و البطلان فیصدق أن حق معرفة الله تعالی لا یكون حاصلًا لغيره تعالی و لهذا قال سید المرسلین صلی الله علیه و اله الطاهرین ماعرفناک حق معرفتک

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1076ق، کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، 41ص (190-231)، 20 سطر، قطع: رقعی، اندازہ: 10×
17 سم [ف: 9-238]

امکان تولد انسان از نطفه مرد بدون نطفه زن / طب / عربی

emkān-e tavallod-e ensān az notfe-ye mard bedūn-e notfe-ye zan

ص: 923

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9466/101

خط: نستعلیق، کا: محمد رفیع بن حکیم ابوالقاسم لاهیجی، تا: 5 صفر 1068ق؛ 1گ (229) [مختصر ف: 83]

امکان الخلاء / فلسفه / عربی

imkān-ul xala

تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: 237/14

بی کا، تا: قرن 11، قطع: ربعی [نشریه: 6-693]

امکان رفع درجه النبي / کلام و اعتقادات / عربی

imkān-u raf -i darajat-in nabī

زواره ای اصفهانی، حسین بن مرتضی، ق 13 قمری

(zavvāre-ī esfahānī, hoseyn ebn-e morteza (- 19c

بحثی است درباره صلوات و درود بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و این که آیا وسیله رفع درجه آن حضرت ممکن است یا نه. این رساله در راه حج (جبل) در صفر 1291 و نسخه دوم در هشتم ربیع الثانی همان سال نوشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10855/9

آغاز: نحمدک یا من من علینا بارسال الرسل و اتم النعمة ببعث اشرف الرسل محمد بن عبدالله منبع الفيوض علی الانام؛ انجام اسال الله ظهور الحق المبين و مبين علوم الله و اجداده صلوات الله عليه حتى يرفع الحجب و الظلم

خط نسخ و نستعلیق، کاتب مؤلف، بی تا، جلد: مقوایی عطف تیماج مشکئی، 2گ (71-73پ)، اندازه: 11/5 × 19 سم [ف: 27-273]

- الامکان و الضرورة < مفتاح باب الموجهات

الامکان و الممكن / فلسفه / عربی

al-imkān wa-l mumkin

نائب السلطنه، محمد مهدی، ق 13 قمری

(nā'ib-os-sāltane, mohammad mahdī (- 19c

رساله مختصری است در این که ممکن الوجود باید دارای مؤثر موجودی باشد و تا آن مؤثر واجب نباشد وجود پیدا نمی کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1442/8

آغاز: مسأله فی أن الممكن الموجود ... اعلم أن الممكن الذي يخرج من تقسیم المفهوم هو ما لا يجب وجوده ولا عدمه؛ انجام: الان الوجوب اللاحق هو الوجوب بشرط الوجود و هذا هو وجوب مطلق واقعی بلا اشتراط بالوجود اصلا فتأمل.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قرمز ضربی، 6گ (91پ-96 ر)، اندازه: 20 × 12/5 سم [ف: 4-229]

الأمكنة المغلطة = السفسطة (كتاب في) / منطق / عربي

(al-amkanat-ul mugallīṭa = as-safsaṭa (k.-un fī

فارابی، محمد بن محمد، 260؟-339 قمری

(fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951

رساله در سه «فصل»: 1. مشتمل بر مقدمه کتاب «فی صدر الكتاب»؛ 2. «فی احصاء الأمكنة المغلطة من الالفاظ»؛ 3. «فی احصاء الأمكنة المغلطة من المعانی». در کتابشناسی توصیفی فارابی آمده است که عماد الدین مراکشى شرحی بر این رساله با عنوان «شرح مختصر فی السفسطة» نوشته است که نسخه ای از این شرح در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران موجود است.

آغاز: کتاب الأمكنة المغلطة التي فيها يغلط الناظر في كل ما يلتمس و هو ثلاثة فصول. الفصل في صد الكتاب الفصل ب في احصاء الأمكنة المغلطة من الالفاظ الفصل ج في احصاء الامكنة المغلطة من المعانی. الفصل الأول في صدر الكتاب. قال أبونصر: واذ قلنا في القياس ما هو، و كيف هو و كم صنفا هو، و مما ذا يلتمس

انجام: فمتى عرفنا القياس، و قوينا على تباین ما بين الأشياء: لم يقع علينا غلط، اذا تأملنا: ولا مغالطة، اذا خوطبنا. كمل كتاب الأمكنة المغلطة، و الحمد لله حق حمده.

چاپ: به تحقیق محمد تقی داش پڑوه در المنطقیات للفارابی (قم، کتابخانه آیه الله مرعشی: 1408ق)

[کتابشناسی توصیفی فارابی ص 4-5]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 595/5

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تاب 23 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 25 × 16 سم [ف: 2-353]

- الاملاء < ادب الاملاء و الاستملاء

املاء القرآن / علوم قرآن / عربی

imlā`-ul qur`ān

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 3969

آغاز: بسمله، حمدله، سورة البقرة، الم؛ انجام: الناس اله.

در املاى كلمات قرآن است؛ خط: نسخ، بى كا، تا: قرن 12؛ كاغذ: كاغذ ترمه، جلد: ميشن سياه ضريبى لبه دار، 62گ، 12 سطر، اندازه:

16/6 × 9/4 سم [ف: 1-48]

الإملاء في الايضاح و الكشف عن وجوه الأحاديث / حديث / عربى

al-implā` fi-l izāh wa-l kašf `an wujūh-il aḥādīth

اصفهانى، محمد بن حسن، 330-406 قمرى

ص: 924

در دفع اعتراضات بعضی از مذاهب در تأویل برخی از احادیث مربوط به صفات الهی که موهم تشبیه است، و بیان معنای آنها بنا بر مسلک و مذهب خود (شافعی).

[معجم المؤلفین 208/9]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 778

آغاز: الحمد لله المتفضل بنعمه المتطول بأیادیه و مننه الذي خص من شاء بهدایته من غير حاجة و منعها من شاء من غير نقص و لا آفة

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم 1406؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 9؛ در برگ اول نام کتاب و مؤلف و وقف نامه کتاب از «فتح الله بن میر احمد علی...»؛ تملک: «عیسی بن محمد کردی» در سال 891، «فتح الدین من ولد عثمان»؛ 301ص [عکسی ف: 2-460]

- املاء ما من به الرحمن من وجوه الاعراب و القراءات في جميع القرآن < التبيان في اعراب القرآن

- الاملاء و النطق < النطق

الاملاح / کیمیا / عربی

al-amlāh

جلد کی، علی بن ایدمر، -762 قمری

(jeldakī, alī ebn-e aydamor (- 1361

این رساله در چهار فصل است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 3887/10

آغاز: الحمد لله الملك المنان العظيم. و الصلاة... و بعد فهذا كتاب... فيما يتعلق بعلم الأملاح المستعمله في التهذيب... فصل و اقول المتفردون بعلم الأملاح انجام: من جسد القمرای الأجساد الخمسة المطهره كان فائه يتيمها ذهبها على الخلاص و التعليق باذن الله و السلام

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج یک لا درون قهوه ای، 3گ (65 ر-67پ)، 20 سطر (8/5 × 15)، اندازه: 19/26 × 13/7 سم [ف: 17-138]

الاملاح / کیمیا / عربی

در ابتدا املاح به چهار قسم: املاح، بوارق، شبوب و نوشادرات تقسیم شده و پس از بررسی انواع هر یک از این اقسام چهارگانه مؤلف اظهار داشته است: جمیع انواع املاح ذکر شده در اعمال ما احتیاج به تدبیر و اصلاح دارد. پس از آنکه تا پایان رساله تدبیر و اصلاح املاح مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2473/16

آغاز: بسمله، اعلم یا اخی ان الاملاح تنقسم الی اربعة اقسام املاح و بوارق و شبوب و نوشادرات و کل قسم منها عدة أنواع؛ انجام: فان تکلس کله فهو و الا اعید علیه العمل حتی یتکلس هباء لا نظیر له کالدم الاحمر و السلام.

کاتب: میرزا قاسم علی بیک اخگر، تا: 1328ق؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی با روکش کاغذی، عطف و گوشه ها تیماج تریاکی روشن مقوایی، 4گ (94پ-97پ)، اندازه: 21×34/5سم [ف: 12-327]

الأملاح / کیمیا / عربی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 14781

آغاز: القاعی استحالت رصاصا؛ انجام: و یثبت هذا الزوی بحیث یصیر منطرقا انتهى

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ماتن: ایدمر بن علی جلدکی [الفبائی: 67]

املاک دولتی / جغرافیا / فارسی

نام دهها یا محلات و املاک دیگر که در اختیار دولت بوده به عنوان املاک شاهی یا خالصه جات یا موقوفات، به ترتیب استانها و در هر استانی به ترتیب شهرها تنظیم شده است. عنوان استانها در این دفتر چنین است: آذربایجان، خراسان و قهستان، خوزستان، طبرستان، عراق، فارس، کرمان، مازندران.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 129

آغاز: مملکت آذربایجان ... دار الارشاد اردبیل و نواحی مطابق دفتر نادرشاهی

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه ای، 169گ، مختلف السطر، اندازه: 17×26 سم [ف: 1-180]

امل الأمل فی تراجم علماء جبل عامل = تذکرة المتبحرین فی (ترجمه) العلماء المتأخرین / تراجم / عربی

= amal-ul amil fī (tarājim-i) 'ulamā' -i jabalāmil

(.al- ulama-il (t

fi mutibahhirin tadhkirat-ul muti'axxirīn

حر عاملی، محمد بن حسن، 1033-1104 قمری

(horr-e 'āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624-1693

تاریخ تألیف: 1 جمادی الثانی 1097ق

کتاب امل الآمل چنانکه از دنباله نام آن بر می آید ویژه دانشمندانی است که از سرزمین سوریه و لبنان برخاسته اند و در

ص: 925

آن نام دویست و نه تن و سیصد و نود کتاب که نگاشته اند آمده است. نگارنده أمل الآمل کتاب دیگری نیز به نام «تذکره المتبحرین فی ترجمة سائر العلماء المتأخرین» نگاشته و در آن دانشمندان جز کشور جبل عامل را گرد آورده و در آن یک هزار و صد و ده تن و یک هزار و پانصد و هفده کتاب ایشان را نام برده است. وی در این دو کتاب فقط دانشمندانی را که پس از شیخ طوسی (م 460) آمده اند و نام ایشان در کتاب فهرست و رجال او نیامده است نام برده است. مدرک کار او فهرست شیخ منتجب الدین و اجازه های بزرگ دانشمندان گذشته و نیز اطلاعات شخصی خود و استادان او بوده است. نگارنده در 1096 به کتاب یکم آغاز کرده و در 1097 کتاب دوم را به پایان رسانیده است و در آغاز کتاب دوم می گوید که بخش دوم کتاب را «تذکره المتبحرین» نامیده است. بنابراین، نگارنده این دو کتاب را یکی شمرده که دارای دو بخش است و هر بخش را نامی نهاده است. پس این کتابی است مرتب بر دو جزء: 1. ترجمه جمله ای از علما و فضلاى جبل عامل؛ 2. موسوم به «تذکره المتبحرین» در ترجمه جمعی از علمای متأخرین از شیخ طوسی. شامل بیست و چهار فائده رجالی «12 فائده در ابتداء کتاب و دوازده فائده در آخر». این کتاب مورد توجه فضلاى متأخر شده و نقص آن را تتمیم کرده اند. از جمله می توان به این افراد اشاره کرد:

1. محمد باقر مجلسی (-1111ق) حاشیه ای بر آن نگاشته (الذریعه 6: 25)

2. سید نعمة الله جزائری (-1112ق) حاشیه ای بر آن دارد (الذریعه 6: 25)

3. میر ابراهیم پسر میر معصوم پسر میر فصیح پسر میر اولیا قزوینی (1145 ق) «تتمیم امل الآمل» دارد (الذریعه 3: 337)

4. محمد پسر علی پسر ابو شبانه بحرینی، همزمان شیخ یوسف بحرینی (-1186ق) و شاگرد سلیمان ماحوزی (-1121ق) شاعرانی که از خامه شیخ حر افتاده، بر امل الآمل افزوده است (الذریعه 3: 337)

5. عبدالنبی قزوینی پسر محمد تقی، به خواهش دانشمند همزمان خویش سید مهدی بحر العلوم (-1212ق) به سال 1191ق دنباله ای بر امل الآمل نگاشته است (الذریعه 3: 337 و 338)

6. عبدعلی طباطبائی کربلائی همزمان شریف العلماء مازندرانی (-1245ق) در کربلا «تتمیم امل الآمل» نگاشته است (الذریعه: 3: 337)

7. سید حسن صدر (1272-1354ق) با دستیاری صاحب الذریعه کتابی به نام «تکمله أمل الآمل» نگاشته است (الذریعه 4: 411)

8. محمد ابراهیم نیریزی شیرازی در شهر مشهد خراسان به سال 1299 ق امل الآمل گزیده کرده است.

آغاز: الحمد لله منتهی امل الأمین، مضاعف عمل العلماء العاملين ... و بعد، فيقول الفقير إلى الله الغني محمد بن الحسن بن علي الحر العاملي المشغري قد خطر في خاطري وبالي.

انجام: انما جمعت قليلا من كثير، و شرمه من جم غفير و قد فرغت من تاليفه في اول جمادى الثانية سنة 108 ق.

چاپ: این کتاب ضمیمه «منهج المقال» و «منتهی المقال» چاپ شده؛ تحقیق سید احمد الحسینی، بغداد، مکتبه الأندلس، الطبعة الأولى، در دو جلد، 1385 ق، 242+484ص؛ تهران، سنگی، بی ناشر، 1302 ق.، رحلی، 77ص (صص 1-77)؛ طهران، سنگی،

[الذریعه 2/350؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی 1/467؛ مشار عربی، ص 92]

شرح و حواشی:

1- أمل الآمل في تراجم علماء جبل عامل و تذكرة المتبحرين منتخب؛ نیریزی شیرازی، محمد ابراهیم (قرن 13)

2- تتمیم امل الآمل؛ قزوینی، عبدالنبي بن محمد تقی (1125-1197)

3- تعلیقه أمل الآمل؛ افندی، عبدالله بن عیسی بیگ (1066-1130ق)

4- تکملة أمل الآمل؛ صدر، حسن بن هادی (1272-1354)

5- ملحق امل الآمل (في احوال آل ابی جامع)؛ آل ابی جامع، جواد بن علی (-1322)

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 599

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 1 جمادی الاول 1097ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه ای نو، 165گ، 17 سطر، اندازه: 12/6×
19/3 سم [ف: 1-48]

2. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 264

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن احمد حسینی، تا: با تاریخ 10 شعبان 1097ق، جا: مشهد رضوی؛ حاج میرزا ابراهیم، این نسخه از روی
پنجمین نسخه مؤلف نوشته شده، وقف شهید؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول، 15 سطر، اندازه: 15×24/5 سم [ف: 1-133]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 414

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی فی: 2-16]

3. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: 2197-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: میانه های ذیحجه 1098ق (یک سال پس از نگارش)؛ وقف نامه بر گروه شیخیان کرمان از محمد بن کریم
کرمانی و به تولیت خودش و نشان مهر ایشان؛ واقف: محمد بن کریم کرمانی، 28 ربیع الاول 1289؛ 330ص، 18 سطر (8/5×16)،

اندازه: 21×30 سم [عکسی: 1-39]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6862/22 و عکسی 1970/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن محمد جعفر شریف قاینی، تا: سلخ رجب 1098ق، جا: مشهد، مدرسه خیراتیہ؛ مصحح، رکابہ دار؛ جلد:
تیماج سبز، 77گ (111پ-287پ)، اندازہ: 12×18 سم [ف: 56-18] و [عکسی ف: 5-389]

ص: 926

آغاز و انجام: برابر

جزء 1-2؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت 1346؛ مذیل به ایاتی از شیخ محفوظ بن وشاح و ترجمه برخی از علما و همچنین صلوات و درود بر پیامبران، آباء و اجداد نبی اکرم، و صالحان از آغاز اسلام تا برخی از علما در ده برگ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، 105گ، 14 و 16 سطر، اندازه: $15/5 \times 20$ سم [ف: 27-72]

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مرتضی بن محمد بن محمد بن محمد بن حسن موسوی حسینی علوی جزینی، تا: سه شنبه 3 شعبان 1122ق، جان مشهد مقدس؛ این نسخه سومین نسخه ای است که کاتب از مسوده اصلی (در 28 سال پس از فوت مؤلف) ظاهرا در مشهد نگاشته، پس از یازده برگ (شامل جمله از تراجم و عبارات و مرثیه از پدر کاتب در مرگ فرزندش سید علی عاملی) ضمیمه است؛ واقف: خان بابا مشار، شهریور 1338، 118گ، 17 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 6-586]

آغاز: برابر؛ انجام: کم نعمة عندک موفورة xx لله فاشکر یا ابن عباد / قم فالتمس زادک و هو التقی xx لن تسلك الطرق بلازاد

جزء 1؛ خط: نسخ، کان محمد بن عبدعون حریری حویزی، تا: 1 جمادی الاول 1134ق؛ یادداشتی از محمد صادق بن علی نقی موسوی زنجانی که در آن فهرست 55 جلد از کتب پدرش را در شب 25 جمادی الثاني 1266ق نوشته و برای تقسیم ارث بین خود و آقا سید محمد باقر صورت برداری کرده است، یادداشت فقهی کوتاهی از همو در 12 ذیقعدة 1271ق در باره قاعده الاقتصار فیما خالف الاصل علی موضع الیقین، رساله دوم این مجموعه رساله رضاعیه از شریف ابوالحسن عاملی (1138ق) است که در پایان آن تاریخ کتابت غره جمادی الاول 1134ق به خط محمد ابن عبد عون جزیری اصلا و الاحویزة مولدا و مسکنا آمده است و از آن جا که هر دو رساله مجموعه به یک خط است امل الآمل هم به خط او نوشته شده است با این همه کسی که مهرش را پاک کرده اند در برگ اول نوشته که این مجموعه را در فیض آباد در 1230ق برای خودش کتابت کرده است؛ تملک: محمد صادق موسوی زنجانی در صفر 1267ق با مهر او «محمد صادق بن علی نقی الموسوی 1251» (مستطیل)، تملک در دارالخلافة الباهرة طهران در رجب 1315ق با مهر «یحیی الحسینی 1290» (بیضی)؛ مهر: عبده محمد صادق بن علی نقی الموسوی «بیضی»؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1372؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی دورو مجدول، 67گ (پ 1-67)، 18 سطر، اندازه: $14/5 \times 22$ سم [اهدائی ف: 8-155] و [ف: 27-71]

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن 13، 114ص (258-371) [عکسی ف: 1-40]

9. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 195 - ج

خط: نسخ، کا: محمد حسن فانی پسر عبدالرسول حسینی زنوزی خوبی تبریزی، تا: شب پنجشنبه 30 ربیع الثانی 1205ق، جان طوس؛ از روی نسخه اصل با یک واسطه؛ مهر: رسول حسینی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، 123 گ، 23 سطر (8/5×15/5)، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 1-33]

10. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27883

آغاز و انجام: برابر

جزء 2-1؛ خط: نسخ، کا: سید سبحان علی السدی امیر میرزا، تا:

10 ربیع الثانی 1240ق؛ مصحح، در پایان نوشته شده: «قد وافق الفراغ من مقابلته و تصحیحه بعون الله من نسخة كتاب سقیمة و سقط فیها من بعض المقامات عبارات من التاسع عشر من الشهر الشریف المبارک رمضان سنه 1266 کتبه حامد بن محمد عفی عنهما»، چند برگ ابتدای نسخه پیش از شروع کتاب تاریخ وفات چندین تن از علما و یادداشت هایی که با شماره صفحات به متن ارجاع داده شده و فهرست «کتب موجوده که در آن حال علما موجود است»؛ اهدایی: رهبری، دی 1380؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی بنفش، 184 گ، 15 سطر، اندازه: 16/2 × 26/5 سم [اهدائی ف: 8-157] و [ف: 27-72]

11. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 78/2

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد ابراهیم خوانساری، تا: 1248ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای با گنج و ترنج پست عطف میشن مشکی، 57 گ، 31 سطر (11/5×20)، اندازه: 29/5×20 سم [ف: 1-69]

12. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7339/1

خط: نسخ، کا: جواد بن زین العابدین موسوی، تا: دوشنبه 4 جمادی الثانی 1248ق، جا: دارالسلطنه قزوین؛ از روی نسخه سید ابراهیم قزوینی پدر سید حسین که به تاریخ 1115 ق. بوده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی یک لا، 102 گ (پ 2-103ر)، 23 سطر، اندازه: 14/5 × 20/5 سم [ف: 3-194]

13. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8254

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن زین العابدین موسوی، تا: پنجشنبه 8 صفر 1249ق؛ تعلیقات ابو الهدی کلباسی در هامش نسخه، مصحح، مهر: «محمد مهدی بن محمد کاظم الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرد یک لا، 86 گ، 23 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 31-27/2]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 662/2 طباطبائی

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن اخند ملا علی ریزی، تا: 1260ق؛ 131 گ (پ 110 - 240) [ف: 22-354]

15. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 35435

ص: 927

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: زین الدین احمد مشهور به محمد محسن، تا: پنجشنبه 20 ذیقعده 1264ق؛ از روی نسخه ای به خط سبحان علی سدی که در 10 ربیع الثانی 1240 ق در مشهد ابی عبدالله الحسین نوشته بود، مصحح، کاتب در پایان انجامه افزوده که کتاب المعان البدیعة فی اختلاف اهل الشریعة تأیف محمدم بن عبیدالله بن ابی بکر حثیثی ریمن را در 12 محرم 1265 کتابت کرده؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت 1386؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میسن زیتونی مجدول، 95گ، 23 سطر، اندازه: 19/5 × 32 سم [اهدائی 8-157]:

16. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3208/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر سید علی بن محمد مهدی موسوی اصفهانی درب امامی، تا: سه شنبه ذیحجه 1264ق؛ جلد: تیماج مشکى، 103گ (115 پ-218 پ)، 18 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 9-11]

17. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18567

بی کا، تا: 1299ق؛ از روی نسخه خط مؤلف کتابت شده [د.ث. مجلس]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3396

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن محمد تقی قمی، تا: 3 شعبان 1300ق، جا: تهران، مدرسه مروی؛ از روی نسخه سید ابراهیم بن میر محمد معصوم حسینی، مصحح، محشی از کاتب (میرزا محمد ارباب)؛ جلد: تیماج مشکى، 143گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 9-182]

19. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 812

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: احمد بن محمد موسوی بحرینی، تا: 1302ق، آصف الدوله فرمانفرمای خراسان؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ، مقوایی، 131گ، 21 سطر (7/5 × 15/5)، اندازه: 14/2 × 22/2 سم [ف: 8-315]

20. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7340

هر دو بخش؛ خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: 1310ق، جان مدرسه سپهسالار کهن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، 260گ، 14 سطر، اندازه: 11/5 × 18 سم [ف: 3-195]

21. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 1088/1

نیمه اول؛ بی کا، بی تا؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: -334]

22. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3914-ف

نسخه اصل: کتابخانه پزشکی دانشگاه آمریکایی بیروت، ش 104؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-280]

أمل الآمل في تراجم علماء جبل عامل و تذكرة المتبحرين (منتخب) / تراجم / عربی

(.amal-ul āmil fi tarājim-i 'ulamā'-i jabalāmil wa tadhkirat-ul mutibahhirin (mn

نیریزی شیرازی، محمد ابراهیم، ق 13 قمری

(neyrīzī šīrāzī, mohammad ebrāhīm (- 19c

وابسته به: أمل الآمل في (تراجم علماء جبل عامل = تذكرة المتبحرين في (ترجمه) العلماء المتأخرين؛ حر عاملی، محمد بن حسن (1033-1104ق)

محمد ابراهیم نیریزی شیرازی در سال 1299 ق در شهر مشهد خراسان «أمل الآمل» را به دست آورده و از شتابی که در رونویس کردن آن داشته، آن را کوتاه کرده است، ولی پس از پایان کار، خود نویسنده آنچه را کاسته بود در کرانه رویه ها دوباره جای داده است و در پایان نسخه خود بدین معنی اشارت کرده است. در پشت نسخه آن را «منتخب أمل الآمل» نام داده اند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 189

نسخه امل الآمل (ک 1-31) و تذكرة العلماء المتأخرين (گ 31-68) را در بر دارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه 26 جمادی الثانی 1299ق؛ نام نویسنده در پایان نسخه نیامده ولی پیداست که همان کوتاه کنند «أمل» محمد ابراهیم نیریزی می باشد. به تاریخ دوشنبه 26 جمادی الثانی 1299 ق آن را بپایان رسانیده است. در پایان این نسخه گزارش زندگی چند تن از دانشمندان را از کتاب سلم السماوات آورده است (گ 68-76) و سپس شعرهایی از زهر البیع با خامه درشت نوشته شده (گ 85-100) و سپس چند نامه از میرداماد (گ 101-107) و شیخ بهائی و اجازه بهائی و لغزهایی از بهائی (گ 107-114) از کشکول آورده اند و در میان آنها برگها سفید مانده است؛ کاغذ: نخدی، جلد: مقوایی ته تیماج سرخ، 68گ، 25 سطر (8×16)، اندازه: 15×21 سم [ف: 2-505]

أمل المشاقين / اخلاق / عربی

amal-ul muštādīn

کاشف دزفولی، صدر الدین بن محمد باقر، 1174-1258 قمری

(kāšef-e dezfūlī, sadr-od-dīn ebn-e mohammad bāqer (1761-1842

تاریخ تألیف: عصر یکشنبه 12 صفر 1226ق

گزیده ای است از «منیة المحبین» و هر دو از صدرالدین پسر محمد باقر موسوی دزفولی کرمانشاهی است که پس از بازگشت از خراسان به شیراز، آن را در سیزده ماه که در آنجا مانده نگاشته است. در دو «باب» که هر یک دارای چند «فصل» است. در آن از کتاب بزرگ خود

«منية المحبين» نام برد.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 1341/1

آغاز: الحمد لله الذي جعل امل المشتاقين في قربه؛ انجام: الى يوم

ص: 928

الدين. قد تمت الرسالة ... من الصلوات و التحيه.

خط: نستعلیق، کا: رمضانعلی بن عبدالرحیم حکاک نمارستاقی، تا: رجب 1247ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی، 229 ص (1-229)، 19 سطر، اندازه: 17×28/5سم [ف: 1953]

املاي فارسي / ادبيات فارسي

emlā-ye fārsī

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: 298

آغاز: زن در ایران باستان دارای مقامی بلند بود و ایرانیان قدیم برای این جنس در هیئت اجتماعی مرتبه ای شامخ معتقد بودند برخی از حکایات و متون کتب ادبی فارسی جهت دیکته انتخاب و در این مجموعه گرد آمده و ظاهره دفتر دیکتهای است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه ها پارچه ای، 32گی، مختلف السطر، اندازه: 18×22/5سم [ف: 2-23]

- اموات < احکام الاموات

- اموات و آداب و احکام اموات

- الاموات < احکام میت

- اموات < احکام الجنایز

امواج البكاء / تاریخ معصومین / فارسی

'amvāj-ol bokā

فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، 1227-1309 قمری

(fāzel-e bastāmī, nowrūz 'alī ebn-e mohammad bāqer (1812-1892

اهداء به: حسام السلطنه سلطان مراد میرزا

تاریخ تألیف: 1266ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس

کتابی است درباره مواردی که حضرت ابا عبدالله الحسین (علیه السلام) از شدت مصیبت گریسته و اظهار حزن و اندوه فرموده اند؛ دارای یک طوفان» و چهار «موج»: طوفان: در انکسار قلب آن حضرت و اسباب آن؛ موج اول: در بعضی از گریه های آن حضرت؛ موج دوم: گریه آن حضرت هنگام وداع روضه پیامبر اکرم؛ موج سوم: گریه آن حضرت هنگام ورود به کربلا؛ موج چهارم: گریه های حضرت زینب خواتون.

آغاز: نحمد الله يا من فتح باب البلاء للمقربين و جعل الدنيا سجن المؤمنين و جنة الكافرين و نشكر اللهم يا من رفع درجات الصابرين و جزاهم بما صبروا جنة و حريرا ... چون در اين نشأ فانی و دو روزه

چاپ: بی جا، سنگی، 1288ق.

[الذريعة 351/2 و 403/3؛ فهرستواره منزوی 1551/3]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7165/1

آغاز: برابر؛ انجام: تمام شد آنچه منظور بود که در این نسخه شریفه و صحیفه منیفه نوشته شود

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر مشهور به سید آقا تفریسی، تا: دوشنبه 6 ذیقعدہ 1281ق؛ افتادگی: انجام؛ (پایان کتاب اول)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، 90گ (1-90ر)، 17 سطر، اندازه: 13×22 سم [ف: 18-307]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3336

آغاز: برابر انجام: و طلب مغفرت و یاری نمایند. پایان: فاشهد و املاکتی قدتم هذا الحدیث الشریف

خط: شکسته نستعلیق، کا: زین العابدین بن مهدی آقا خوبی، تا: 1285ق؛ مولی نوروز علی، پس از نوشتن این کتاب، کتابی نیز در سرگذشت مختار نوشته به نام سرور المؤمنین و در هنگام نوشتن آن بر روایتی در باب حوادث پس از واقعه طف دست یافته و آن روایت را در ذیل این کتاب گذاشته و اینک به خط کاتب در ذیل نسخه حاضر موجود است (ظاهراً باید این حکایت در ذیل نسخه چاپی نیز چاپ شده باشد). بسطامی در این ذیل از کتاب تحفه حسینی خود که در دو جلد است نیز یاد کرده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور قهوه‌ای با عطف و گوشه از تیماج قهوه‌ای، 12ص، 19 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 15/5×22 سم [ف: 10-1134]

3. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1546

آغاز: برابر؛ انجام: ای گروه بنی کنانه نظر نمایید به سوی کسی که گمان می کند که او بزرگ قریش است چگونه رفتار می نماید با پسر عم کشته خود. چون ابوسفیان این کلام را استماع نمود بسیار منفعّل شد و گفت راست گفتمی این ذلت و لغزش بود که از من سرزد از [اینهان دارد بر من

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ در پایان فایده ای در ذکر دو دعا و مناجات امیر المؤمنین (علیه السلام) آمده است؛ مهر: «عبدہ محمد حسین» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، مجدول 187گ، 14 سطر، اندازه: 9/5×16 سم [ف مخ: 1-208]

امواج خوبی / عرفان و تصوف / فارسی

amvāj-e xūbī

چشتی، خوب محمد، -1032 قمری

تاریخ تألیف: 1000ق

مؤلف مثنوی ای به زبان گجراتی در کمال و مدح پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به سال 986 سروده بود که در کتاب حاضر به ترجمه آن به زبان فارسی پرداخته و به سال 1000 از تألیف آن فارغ شده است. این کتاب در چندین مرتبه تنظیم شده: مرتبه لایقین، حضرت وحدت، قوس احدیت، حضرت الهیت، ظهور عین، مراتب وجود، فاعل مختار، مرتبه محمدیت، اعیان حضرت

ص: 929

روح، دایره عشق، مرتبه خلافت، شغل علم... و با ترسیم دایره هایی مناسب با موضوعات

[فهرستواره منزوی 110/7-111؛ فهرست مشترک پاکستان 1288/3]

1. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2035

آغاز: وجود مطلق از هر قید بد پا ک xx انیت اندر آن چون خمر در تاک

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان؛ خط: نسخ، کا: امین الدین بن غلام محیی الدین ساکن مدارس شهر محمد پور، تا: 27 شعبان 1313ق، مجدول، یادداشتی از عبدالقادر قادری در استکتاب نسخه و اشعاری فارسی در تاریخ کتابت از سید غلام نبی صاحب قادری متخلص به غیائی و فهرست مطالب کتاب؛ 637ص [عکسی ف: 6-56]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8058/6

آغاز: بسمله، أما بعد بنام حق از هستی مطلق سخن آغاز کنیم که آن ذات به صفت وجودی رحمت خطاب عام و خاص؛ انجام: و در حق او رسول... فرمود که من عرف الله کل لسانه الحمد لله حمدا کثیرا و اینما... و السلام قایما.

فهرست «امواج خوبی» سپس خود کتاب «خوبتر نگ» که اصل آن به نظم هندی (اردو) است از روی سخنان شیخ کمال محمد سیستانی در عرفان اسلامی ساخته 986 با ترجمه فارسی شرح نما به نام «امواج خوبی» از منقولات همان شیخ کمال محمد سیستانی (رحمه الله) در معارف محمدیه، در عرفان فارسی هندی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد محیی الدین، تا: سه شنبه 11 شعبان 1278ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف تیماج سرخ، 46گ (96-142پ)، 17 سطر (11/5 × 23)، قطع: رحلی، اندازه: 22/5 × 19/5 سم [ف: 17-20]

امواج کریمی = بحر حقیقت / عرفان و تصوف / فارسی

amvāj-e karīmī = bahr-e haqīqat

مؤلف در این رساله شرح حالات مراد و استادش شاه پیر محمد کریمی ادهی را آنچه که از احوال و اطوار و اقوال وی دیده و شنیده، در این کتاب در 25 موج گردآوری و به نام استادش امواج کریمی نامیده است. او مطالب کتاب را به صورت شرح خاطرات خانقاهی خود ذکر کرده و آنچه در این وقایع از استادش دیده با عنوان حضرت بحر حقیقت نقل کرده است. مؤلف در آن وقایعی را که در سال های 1174 تا 1180 شاهد بوده گزارش کرده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 54/77-7987/19

آغاز: افتاد حوصله روی داد که اوراقی چند از کلمات شاهد دلیند هر حصول نتایج احوال

خط: نستعلیق، کا: عبد السلام بلگرامی، تا: 10 شوال 1270ق؛ افتادگی: آغاز؛ 100گ، 14 سطر، اندازه: 22 × 12 سم [ف: 1-500]

امورات طب (رساله در) / طب / فارسی

تکابنی، احمد بن محمد حسین، ق 13 قمری

(tonekābonī, ahmad ebn-e mohammad hoseyn (-19c

رساله مختصری است مشتمل بر 30 «باب»: در درد سر، درد شقیقه، در صرع، در زکام و نزله، در درد چشم، درد دندان، در تدبیر کردن دندان بدون کلبتین به آسانی کنده شود، در بوی دهان، در خناق و ذبحه، در چسبیدن زالو به حلق، در امراض گوش، در آمدن خون از بینی، در قولنج ائیلایوس، در زحیر، در اسهال، در خروج مقعد، در بواسیر، در عرق النساء و وجع رگ، در نواسیر، در جرب، در خارش دست و پا و سایر اعضا، در سوختگی آتش، در علاج کسی که او را بچوب یا غیره زده باشند، در خستگی و تعب که از ریاضت و سواری به هم رسد، در تدبیر حفظ کردن موی از سفید شدن، در تدبیر رفع ستردن موی بی نوره، در گند بغل و گند عرق، در تدبیر رفع لاغری مفرط، در بیان احتیاط زهرها، در علاج سمومات خاصه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23013

آغاز: بسمله بعد از حمد خدا و نعت پیغمبر و صفات بی نهایت پادشاه جم جاه؛ انجام: مساوی همه را بیخته مرهم سازند و بکار دارند

خط: نسخ، بی کا، تا: رجب 1266ق؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند 1374؛ کاغذ: حنایی فرنگی، جلد: تیماج یک لا، 42گ، 15 سطر، اندازه: 19/5×12/5 سم [ف: 19-53]

- امور دولت مصر < اسناد پلتیکی مملکت مصر

امور السفر (فصل فی) / عربی

(umūr-us safar (faṣḥi-un fi

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/7

بی کا، بی تا [میراث شهاب: س 7 ش 1-2-40]

- الامور العامة < مقالة فی تبیین وجود الامور العامة

امور عامه / فلسفه / عربی

omūr-e 'āmmeh

غفاری، حامد بن برهان، ق 10 قمری

(qefārī, hāmed ebn-e borhān (- 16c

این کتاب ظاهراً شرحی است بر متنی از شمس الائمه قسمت

ص: 930

اول آن درباره ماهیت و عوارض ماهیت چون وحده و تقابل و ترتب و قسمت دوم آن در علت و معلول است. نویسنده در قسمت اول شرح مفصلی آورده و در قسمت دوم از انواع علل و معلولات و مقدمات داخلی و خارجی بحث کرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 386

آغاز: بانه غني عن السبب ولم يريدوا بذلك أن .. لا يستغنى عن السبب؛ انجام: بان الفاعل ... مع وصف لا مدخل في عله عرضيه.

خط: نستعليق، بی کا، تا: 145ق، افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه به خط مصنف؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکى با ترنج و نیم ترنج حاشیه ضربی مقوایی، 138گ، 26 سطر (8×19/5)، اندازه: 13×24/5 سم [ف: 7-333]

الامور العامة / فلسفه / عربی

al-umūr-ul 'āmma

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9463/9

شاید از فخر رازی؟؛ خط: نسخ، کا: بدیع بن عمر رومی، تا: 24 ربیع الاول 651ق؛ 18گ (115ر-133ر) [مختصر ف:-654]

امویه = صنعت الهیه / کیمیا / فارسی

omaviye = san'at-e elāhiye

اموی، امام الدین یوسف

omavī, emām-od-dīn yūsof

رساله ای در حجر و معادن و کبایت است که گویا از عربی به فارسی ترجمه شده است. مؤلف در آغاز می گوید که امویان بدین هنر بر دیگر خاندان های عرب و غیر عرب میبایندند. در آن از ابن بسطام و سهل بن هرقل و عثمان بن سرسر الیمنی و امام عبدالله الاموی و هرمس و سقراط و افلاطون و سوسان بن بقراط اسرائیلی و ابن مظفر کنعانی یاد می شود.

آغاز: بدرستی که سر قدیم و علم عظیم علم صنعت الهیه است که متواتر است از حضرت آدم علیه السلام بسوی اولاد او پیغمبری بعد از پیغمبری

[فهرستواره منزوی 5: 3959]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10802/4

آغاز: برابر؛ انجام: فیا لك من فرد تثنیا و یا لك تثلیثا تكمل بالفردی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ واقف: محمد ایرانی، بهمن 1350؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه 4 گ، 12 سطر، اندازہ: 11/5 × 17 سم [الفبائی: 68]

2. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1087/2

آغاز: برابر؛ انجام: پس به تحقیق کہ کشف شد حجر با مثالهایی کہ دور است از او و خدای تعالی هدایت کننده است براه مستقیم. تمت. والسلام خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی، مجدول، 6 گ (2پ-7پ)، اندازہ: 10/5 × 16 سم [ف: 4-993]

امہات الأئمة الاطهار / تاریخ معصومین (عربی)

ummahāt-ul a'immat-il athār

موسوی یزدی، حسین بن جعفر، ق 14 قمری

(- 200 mūsavī yazdī, hoseyn ebn-e ja far)

در احوالات خدیجہ و آمنہ بنت وہب و فاطمہ بنت اسد و شہربانو و سپس سایر مادران ائمه (علیہم السلام) تا نرجس خاتون و جدات رسول اکرم تا حضرت حوا.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 20/1

آغاز: بسمله، حمدله، صلوات، اما بعد یقول المذنب الراجی حسین بن جعفر؛ انجام: ذكرت تمام الکلام لئلا یفوت المرام فی اسماء جدات نبینا صلی اللہ علیہ و آلہ و الی هنا ختمت الکتاب و انا العبد المؤلف المذنب الراجی حسین بن جعفر الموسوی الیزدی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: 8 ذیقعدہ 1324ق، جان یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویہ کاغذی، 447 گ (1-176)، اندازہ: 17 × 22 سم [ف: 1-20] و [نشریہ: 4-397]

امہات الفضائل / اخلاق / عربی

ummahat-ul fada'il

رسالہ ای است در اخلاق با این عنوانها: بیان ما یندرج تحت فضیلة الحکمة؛ بیان ما یندرج تحت فضیلة الشجاعة؛ بیان ما یندرج تحت فضیلة العفة.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6188/25

آغاز: بسمله. الفضائل و آن تکثر شعبها و انواعها فہی الحکمة و الشجاعة و العفة و العدالة؛ انجام: ما یفارق بہ الانسان حد التوحش و سیرة الجفا غیر متجاوز الی داب المساخر فی المضحکات و قد نقل من دعاة الرسول خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: فستقی،

جلد: میثن عنایی لایی، 6گ (68پ-74پ)، 17 سطر، اندازہ: 12/8 × 20سم [ف: 9-228]

امہات المسلمین / فقہ

ummahāt-ul muslimīn

تہران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17428

بی کا، تا: 1295ق؛ خریداری از مصطفیٰ حسینی؛ 58گ، اندازہ: 16 × 26/3 سم [رایانہ]

ص: 931

ummahāt-un nabī

ابن حبيب، محمد بن حبيب، -245 قمری

(ebn-e habīb, mohammad ebn-e habīb (- 860

رساله ای است که ابن حبيب در آن مادر پيغمبر و مادران مادر او را تا چندین پشت یاد کرده است. چنانکه از پشت جلد این نسخه برمی آید این کتاب را ابو الحسن احمد پسر محمد پسر جهم سمري از وی روایت کرده و علی پسر محمد اسدی کتاب را بر نگارنده خوانده است.

چاپ: محقق: حسین علی محفوظ، بغداد، شركة النشر والطباعة العراقية، 24ص، 1372ق. (از روی نسخه دانشگاه)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 222

خط: نسخ نزدیک به ثلث، بی کا، تا: رمضان 619ق؛ کاغذ: نخدی رنگ، جلد: مقوایی، 4گ [ف: 2-508]

امهات مسائل علوم ثلاثه / چند دانشی / فارسی

ommahāt-e masā'el-e 'olūm-e salāse

؟ جرجانی، علی بن محمد، 740-816 قمری

(jorjānī, alī ebn-e mohammad (1340-1414

رساله کوتاهی است در امهات مسائل علم کلام و اصول دین، علم فقه و فروع دین، و اصول فقه نگاشته است و باید به امر امیر زاده اسکندر یا امیر محمد باشد. در سه «باب» و هر بابی به یکی از سه علم یاد شده تعلق دارد. مؤلف در آغاز نوشته: «پس ازین جهت فرمان جهان مطاع به نفاذ پیوست که درین علوم ثلثه رساله‌های مشتمل بر امهات مسایل و اصول دلایل این علوم به زبان پارسی به طریق اخصار سمت تحریر یابد تا مبتدیان را تبصره و منتهیان را تذکره باشد».

آغاز: بسمله. بر بصائر وقاده و قرائح نقاده و اولو الایدي و الابصار پوشیده نیست که بمقتضای براهین عقلیه و دلایل شرعیه مدار سعادت نوع انسانی بر دو چیز است

1. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: 308/4

آغاز: برابر؛ انجام: (مسائل کلام): مقوله اضافت عبارتست از نسبت متکرره که هر یک ازین دو نسبت معقول نشود الا با دیگری خواه متوافق باشد یا نه. تمت

در این نسخه دو قسمت آخر رساله که علم فقه و اصول فقه است نیامده و فقط بخش کلام که باب نخستین این رساله است در نسخه آمده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی، 15 گ (29 پ - 43 پ)، 15 سطر (7 × 14/5)، اندازه: 24 × 13/5 سم [ف: 210-]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1163/4-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 1-575]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8056/1

آغاز: برابر در فهرست با نام «اصول دین»؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن 11؛ مجدول؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه ای ضربی پشت قرمز، 16 گ (1 پ - 16 ر)، 9 سطر، اندازه: 12 × 18/5 سم [ف: 21-59]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8915/17

آغاز: برابر؛ انجام: که هر یک از این دو نسبت معقول نشود الا با دیگری خواه متوافق باشند یا نه.

این نسخه تنها بخش کوتاهی از آغاز کتاب را دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ 1060 ق، کاغذ: نخودی آهار مهره،

جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج که روی آن روغن کشیده شده است، 14 ص (293-306)، 17 سطر (5 × 13)، اندازه: 18/7 × 10/8 سم [ف: 1-29/324]

امیر ارسلان / داستان / فارسی

amīr arsalān

تقیب الممالک، محمد علی، ق 13 قمری

(naqīb-ol-mamālek .mohammad 'alī (- 19c)

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23735

آغاز: خواجه نعمانی هم در دنیا ضرر دارد همگی؛ انجام: پطروس شاه صورت ملکه رابو سیده خواجه مرا

خط: نستعلیق، کا: فخرالدوله قاجار (شاهدخت ایران)، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4075

آغاز: بسمله اما راویان اخبار ناقلان آثار؛ انجام: داستان شیرین از ایشان به یادگار باقی ماند ... شعبان المعظم من شهر سنه 1316

خط: نستعلیق، کا: یدالله درجزینی، تا: 1316 ق [الفبائی: -68]

امیر ارسلان / داستان / فارسی

amīr arsalān

از داستان های مشهور است که بارها به چاپ رسیده است.

1. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 27/176-5506

آغاز: ورنگ او سرخ شد و چون شیر خشم آلوده خیره خیره بخواجه نعمان نظر کرد خدیو مصر گفت دوباره بخوان ببینم چه نوشته است وزیر دوباره خواند؛ انجام: و تو جهد کردی آخر مملکت را بباد دادی چه کنم خیانت تو وقتی بر من ظاهر شد که کار از کار گذشته

خط: تحریری، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، 223 گ، 15 سطر، اندازه: 20 × 13 سم [ف: 1-501]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6421/5

با کتاب امیر ارسلان چاپی فرق دارد؛ بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ:

ص: 932

فرنگی، جلد: میشن قهوه ای ضربی زرکوب مقوایی، 231گ (187-418ر)، 18 سطر، اندازه: 12/5 × 34/5 سم [ف: 9-382]

3. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 17945

بی کا، تا: 1316ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: 17 × 21/6 سم [رایانه]

4. مشهد؛ اصغر زاده؛ شماره نسخه: 5

بی کا، بی تا [نشریه: 7-769]

- امیر خان سردار < احوالات شاهزاده امیر خان سردار

- امیر خسرو دهلوی < پاسخ به نامه امیر خسرو دهلوی

امیر کبیر / تاریخ ایران / فارسی

amīr kabīr

اقبال آشتیانی، عباس، 1334-1276 شمسی

(eqbāl-e āštīyānī, abbās (1897-1955

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5427

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا، کاغذ: فرنگی نازک، جلد: گالینگور قهوه ای، 403گ، 19 سطر (21×27)، قطع: رحلی،

اندازه: 29623 سم [ف: 16-6]

- امیر المؤمنین < الآيات النازلة في امير المؤمنين (عليه السلام)

- امیر المؤمنین < احوال امیر المؤمنین علی علیه السلام

- امیر المؤمنین < گفتار مولانا در باب امیر المؤمنین

- امیر نامه < مصباح الفلاح

امیر نامه / تاریخ / فارسی

amīr-nāme

جمشیدی، محمد اکرم خان، ق 14 قمری

تاریخ منظوم تحول فودالیسم پراکنده ملوک الطوائفی افغانستان است به فؤدالیسم متمرکز در زمان سلطنت امیر عبدالرحمن خان افغان (1319) و نیز جنگ هایی که با فرنگیان رخ داده است. در سبب تالیف آن از شاهنامه فردوسی و تمرنامه هاتقی نام برده است. در آغاز با حمد و ثنای الهی و مدح چهار خلیفه و بیان تصنیف امیرنامه شروع و سپس به وقایع تاریخی و لشکر کشی فرنگستان به افغانستان و تسخیر آن و تا صلح امیر با وکیلان به صلاح دید چهار دولت روم و فرنگی و ایران و افغان و مقداری از شرح حال خود و مناجات به باری تعالی خاتمه یافته است.

[فهرست مشترک 642/10؛ فهرست گنج بخش 2025/4]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2025

آغاز: دیباچه مشهور: جواهر حمد و سوارج سپاس فزون از وهم و قیاس سلطانی را سزاست که جمیع موجودات را از کتم عدم به عرصه وجود و موطن ظهور ظاهر فرمود. به نام همان خالق دو جهان XX نخستین ز دانش نمایم بیان

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش - پاکستان 7981؛ خط: نستعلیق، کا: احمد حسینی هروی، تا: 1330ق، جان هرات؛ مهر: کتابخانه مبار که دولت خداداد افغانستان (مربع)؛ 200ص [عکسی ف: 6-43]

امیریه / کیمیا / عربی

amīriye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10795

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر، تا: 1266ق، جا: تهران [الفبائی: -68]

امیریه / کلام و اعتقادات / عربی

amīriye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12739

آغاز: و سیاست عظمی حامی شریعت غراء انجام: سنه تسعین و ماتین بعد الألف فی عشر ذیقعه الحرام فالحمدله

به احتمال از محمد کریم خان کرمانی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1290ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: 68]

امین الاخبار / تاریخ ایران / فارسی

رضوی، اشرف علی بن عنایت علی، 1313؟ قمری

(razavī, ašraf ‘alī ebn-e ‘enāyat ‘alī (- 1896

در بیان و وصف قراء و قصبجات فارس، به مناسبت سفری که از بمبئی به آنجا آمده است.

[فهرستواره منزوی 65/1]

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 2957

آغاز: بسمله، تفصیل حال بی مال مؤلف از سنه 1274 الی سنه 1313 ... سید حکیم اشرف علی ابن حکیم میر عنایت علی رضوی عینی ملقب به راحة الدولة ... که متوقف بندر معموره بمبئی بود؛ انجام: تو خواه ز گفته من پند گیر و خواه ملال، فی سنه 1313 شهر ربیع الاول.

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1313ق، کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: رویه کاغذ، 39گ، 12 سطر، اندازه: 14/2 × 22/5 سم
[ف: 2-37]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 7228

آغاز: جلد دوم امین الاخبار در بیان سلاطین و اکابر فارس، معه بعضی از ذکر خیرات و مبرات ایشان بسمله، بدانکه فارس نام پسر پهلوی بن سام بن نوح بوده؛ انجام: در طاق قلزم اغماض گذاشتم

ص: 933

کس نیاید بزیر سایه بوم XX و ره‌ما از جهان شود معدوم

نام مؤلف در فهرست نیامده و به استناد فهرست‌واره 64/1 ذکر شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌ک، تا: 1314ق، جان شیراز؛ گویا از روی خط مؤلف؛ مهر: «شرف‌علی رضوی (1291)»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، 48گ، 12 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 3-196]

- امین الدوله < گزارشات امین الدوله به ناصرالدین شاه

- امین‌الدین تبریزی < پاسخ امین‌الدین تبریزی

امین و مأمون (ترجمه کتاب ...) / تاریخ / فارسی

(... amīn va ma'mūn (t.-ye k.-e

حکمت، علی اصغر، 1271-1359 شمسی

(hekmat, 'alī asqar (1892-1980

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 8985/1

آغاز: جدش گفت که ما طاقت ... را نداریم؛ انجام: سیم رمضان المبارک ... اختتام یافت.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: 1330ق [رایانه]

الأمینیة فی الفروع = فتاوی الامینیة / فقه / عربی-فارسی

al-amīniya fi-l furū' = fatāwi-l amīniya

مؤمن آبادی، محمد امین بن عبید الله، -978 قمری

(mo'men-ābādī, mohammad amīn ebn-e 'obeyd-ol-lāh (- 1571

رساله مفصلی است در فروع فقه حنفی که مؤلف برای عمل حنفیان نگاشته است، با عنوان «مسئله - مسئله» بیان شده و از رد و استدلال و نقل اقوال جز در موارد قلیل خودداری شده است. مشتمل بر چند «کتاب» و در هر کتاب چند فصل: کتاب 1. طهارت، در شش «فصل»: 1) واجبات و مستحبات و نواقص وضو و فرائض و موجبات غسل، 2) حیض و نفاس، 3) احکام آب‌ها، 4) تیمم، 5) مسح بر خفین، 6) نجاسات و طهارت؛ 2. نماز است در ده «فصل»: 3. زکوة در سه فصل؛ 4. صوم در سه فصل؛ 5. حج؛ 6. نکاح در سه فصل؛ 7. رضاع؛ 8. طلاق در هشت فصل؛ 9. عتاق در سه فصل؛ 10. ایمان در سه فصل؛ 11. بیع در شش فصل؛ 12. شفعه؛ 13. قسمت؛ 14. هبه؛ 15. اجاره در سه فصل؛ 16. عاریه؛ 17. ودیعه؛ 18. غصب؛ 19. رهن؛ 20. کفالت؛ 21. حواله؛ 22. وکالت؛ 23. شرکت؛ 24. مزارعه؛ 25. احیاء موات و شرب؛ 26. وقف؛ 27. کراهت؛ 28. اشربه؛ 29. ذبایح؛ 30. اضحیه؛ 31. صید؛ 32. لقیطه و لقطه و

آبق؛ 33. مفقود؛ 34. قضاء؛ 35. شهادت؛ 36. اقرار؛ 37. دعوی؛ 38. صلح؛ 39. حدود؛ 40. جهاد؛ 41. جنایات؛ 42. دیات؛ 43. حیطان؛ 44. الاکراه؛ 45. الحجر و الأذن؛ 46. الوصایا.

آغاز: یا دائماً للفضل علينا بتوفیق محامد کک و یا باسطة لا یدینا ... رسالتک اهدنا هداية کافية ... و بعد فیقول العبد الفقیر ... لما صرفت معظم عمری و عنفوان شبابی فی ملازمة الفقهاء الماهرين فی البلدة القاهرة بخارا ... کتاب الطهارة وهي مشتمل على ستة فصول الفصل الاول فی فرائض الوضوء.

انجام: و کذا فی فتاوی الانباري الحمد لله الذي وفقنا بتعالیق (بتکالیف) هذا الكتاب بعون الملك الوهاب و صلى الله على سيدنا محمد و على آله و کرام الاصحاب قد فرغت من تألیفه و تسويده عن السواد الى البياض ... بعون الله تعالى.

[گنج بخش، منزوی 2257/3؛ فهرستواره فقه هزار و چهارصد ساله اسلامي ص 66؛ کشف الظنون 169/1]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14124

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن خان محمد قولچنی، تا: رمضان 1021ق، جان شهر قبة الاسلام بلخ در عهد امامقلي محمد بهادر خان؛ محشی به امضاء «منه»، «قاضی خان» و دیگران، بعضی از حواشی با تاریخ های 1067، 1068، 1069، 1071، 1081؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول، 256 گ، 19 سطر، اندازه: 19/5 × 26 سم [ف: 38-159]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1420

آغاز: برابر؛ انجام: فصول و ما قولهم (رضی) در آنچه بشریعت بیع ما درصبی. خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکي لولایی، 17-21 سطر (10/5 × 17)، اندازه: 15/5 × 21/5 سم [ف: 4 × 200]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10034

آغاز و انجام: برابر

خط نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 164 گ، 21 سطر، اندازه: 24/5 × 19 سم [ف: 26-28]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17882

طهارت تا آخر وصیت؛ بی کا، بیتا [د.ث. مجلس]

امینیه / شعر / فارسی

مایل افشار، حسن، ق 13 قمری

(māyel-e afšār, hasan (- 19c

این دفتر حاوی 1300 فرد شعر در هجو امین خلوت است.

آغاز: در زمان شهنشه غازی xx که بود شمع دوده قاجار

انجام: ظاهراً این آخرین بیت اشعار هجویه است در باره امین خلوت: پیش قد آزاد چرخ بلند xx چون مناره پیش افلاک است پست

[فهرستواره منزوی 235/10]

ص: 934

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 319/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 13، جا: شاید تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، 83ص (350-433)، 15 سطر (18/5×15)، اندازه: 21/5×16/5 سم [ف: 1-312]

امینه (ترجمه) / ادبیات / فارسی

(.amīnīye t)

عنوان نگار، تقی بن محمد، ق 14 قمری

(onvān-negār, taqī ebn-e mohammad (- 20c'

وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (604-672)

تاریخ تألیف: 20 شعبان 1306ق

ترجمه شرحی بر مثنوی است به ترکی که در دست مترجم بوده است. در مقدمه از پدرش میرزا محمد رئیس ساوجبلاغی و سبب تألیف نام یاد می کند.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 1480

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 14؛ مجدول به اکلیل، دارای دو سرلوح؛ کاغذ: کاغذ ترمه حاشیه آبی فرنگی، جلد: میشن، 185گ، 17 سطر، اندازه: 21/2×33 سم [ف: 2-128]

- الاناء (رسالة في) < الفوائد

- اناجیل اربعه < انجیل

اناجیل اربعه / کتاب آسمانی / عربی

anājīl-e arba' e

اناجیل اربعه (ترجمه) / کتاب آسمانی / فارسی

(.anājīl-e arba e t)

حسینی خاتون آبادی، محمد باقر بن اسماعیل، 1070 - 1127 قمری

(hoseynī xātūn-ābādī, mohammad bāqer ebn-e esmā'il (1660 - 1715

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

تاریخ تالیف: 20 شوال 1108 ق

ترجمه فارسی نیکویی است از اناجیل چهارگانه (متی، مرقس، الوقا، یوحنا) مسیحیان. در دیباچه می گوید که به دستور شاه سلطان حسین از عربی ترجمه کرده و چون متن عربی نادرست بود به کمک کسانی که زبان اصلی را می دانستند آن را اصلاح کرد. آنچه احتیاج به شرح و توضیح داشته در حاشیه گزارش داده شده و هر جا که دال بر خلاف ادعاهای نصرانیان بوده یا مشتمل بر تناقضی بر تناقضی باشد نیز در حاشیه بدان اشارت رفته است.

آغاز: تعالی الله کلک تنک ظرف تنک حوصله و خامه سیه جامه تهی مغز را کجا جرأت و کی قوت و قدرت آنست

انجام: و ثواب آن بروزگار فرخنده آثار عاید گردد انه علی ما یشاء قدیر و بالا جابة جدیر

چاپ: به تصحیح رسول جعفریان، 1376 ش

3. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 81

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا؛ حواشی مترجم با عبارت «منه سلمه الله»؛ جلد: دورو تیماج رو مشکی پشت قرمز، 187 گ، 17 سطر، اندازه: 20×12/5 سم [ف: 1 - 118]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1945

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5 - 408]

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2191

آغاز: برابر؛ انجام: این کار و کارهای بسیار دیگر را که اگر آنها یکان یکان نوشته می شد گمان می کنم که اگر عالم همه صحیفه بود، گنجایش آن نداشت.

خط: نسخ، بی کا، تا: 127 (شاید 1207 ق)؛ از روی نسخه 1180 ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ ضربی زرکوب، 173 گ، 19 سطر، اندازه: 21×12/5 سم [ف: 3-197]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3364

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ وقف نامه آن به تاریخ جمادی الأول 1156؛ روی برگ اول پسر برادر مؤلف میر محمد حسین بن میر عبدالحسین حسینی می نویسد که نسخه را مؤلف به او بخشیده؛ جلد: تیماج قهوه ای، 153گ، 18 سطر، اندازه: 12×18 سم [ف: 9-138]

انجیل اربعه (ترجمه) = مناظره با کشیشان / کلام و اعتقادات / فارسی

anājīl-e arba'e (t.) = monāzere bā kešīšān

سلماسی، محمد باقر بن عبد الکریم، ق 13 قمری

(salmāsī, mohammad bāqer ebn-e 'abd-ol-karīm (- 19c

اهدا به: فتحعلی شاه قاجار (1211-1250ق)

تاریخ تالیف: 1224ق

ترجمه انجیل های چهارگانه (متنی، مرقس، لوقا، یوحنا) است که با همکاری میرزا عیسی قائم مقام (-1237 ق) و به دستور عباس میرزا قاجار به نام فتحعلی شاه قاجار (1211-1250ق) نگاشته شده است. مترجم قبل از ترجمه، مقدمه ای در شش «فائده» ترتیب داده، سپس به ترجمه متن انجیل ها پرداخته، مقدمات شش گانه عبارت است از: 1. فایده 1. تحقیق کتاب و نسخ؛ 2.

تحقیق انجیل و ترجمه کاتبان انجیل؛ 3. تحقیق فرق نصاری و معانی اقوال ایشان؛ 4. تحقیق لفظ ابوت و نبوت که در اکثر مواضع اناجیل اربعه یافت می شود؛ 5. بیان مواضعی از انجیل که اشاره به آمدن پیغمبر آخرالزمان شده است؛ 6. بیان معانی اصطلاحات و الفاظ که ترجمه نشده و عین متن آمده است. طبق ماده تاریخ «و ختامها بالانجیل یوحنا الذای هو تاریخ اتمامها، این کتاب در سال 1224 ق تألیف شده است. (محمود مرعشی)

[فهرستواره منزوی 504/9]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13276

آغاز: الحمد لله الواحد الصمد، لم یلد ولم یولد، فوق کل شیء علا و من کل شیء دنی فتلی لخلقه من غیر آن یکون بری ..... اما بعد، جون از دیوان خانه حمدیت منشور بدیع؛ انجام: و صحیفه ها که نوشته شده باشد از حق است، آمین و هیئنا ختمت الأناجیل و ختامها بانجیل یوحنا الذی هو تاریخ اتمامها و الحمد لله

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن سلطان محمد خوبی، تا: جمادی الاول 1226ق؛ مصحح؛ مهر: «عبدالله الراجی محمد ابراهیم» (بیضی)، المتوکل علی الله الغنی عبده محمد ابراهیم بن فتحعلی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول با ترنج، سر ترنج و کتیبه های در حاشیه با گل و بوته، 123 گ، 23 سطر (10 × 21)، اندازه: 19 × 29/5 سم [ف: 33-495]

2. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 132

خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه 17 جمادی الثانی 1263ق؛ از دیباچه ای که قائم مقام دوم (1193-1251) بر آن نوشته است (ص 280) منشات بر می آید که اعتراضاتی بر اسلام شده بود و این کتاب پدر او در رد «پادری انگریزی» است به دستور فتح علی شاه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، 33 گ، 12 سطر (9 × 16)، اندازه: 14 × 21 سم [سنا: فی: 1-67]

اناجیل اربعه (ترجمه) / کتاب آسمانی / فارسی

(.anājīl-e arba'e t)

همانند:

1. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1689

آغاز: باب اول در نسب نامه مسیح از ابراهیم تا یوسف و آستن شدن مریم؛ انجام: اری بیا ای عیسای خداوند، توفیق خداوند، عیسی مسیح، همگی شاد باد آمین

این نسخه حاوی اناجیل گوناگون است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 13؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، سبز، مقوایی، 25 سطر (13 × 24)، اندازه: 20 × 30 سم [ف: 4-162]

2. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 65

آغاز: باب اول در نسب نامه مسیح از ابراهیم تا یوسف و آستن شدن مریم و حیرت یوسف و ظاهر ساختن فرشته مرتبه مسیح را به وی بی
کا، تا: 1229ق؛ واقف: میرزا محمد حسینخان مروی، 1230؛ 154گ، قطع: رحلی [ف:-86]

اناجیل اربعه (ترجمه) / کتاب آسمانی / فارسی

(.anājīl-e arba'e t)

غیر همانند 1. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 21/79-4159

آغاز: تلامیذان خود و گفت خنک آن چشمها را که می بینید آنچه شما می بینید زیرا که می گویم به شما که بسیار از پیغمبران و پادشاهان
دوست داشتند... فصل یازدهم و در آن وقت که نماز می کرد در جایگهی؛ انجام: جواب داد ایشوع تو گفتی که من ملکم برای این زادم و
برای این آدمم به عالم... و گفتند این را نه لیکن براس را و براس دزد بود.

ترجمه فارسی کتاب مقدس عهد جدید (انجیل) است شامل انجیل های: متی، مرقس، لوقا و یوحنا. ترجمه حاضر غیر از ترجمه انجیل که
شیخ الاسلام میر محمد باقر خاتون آبادی (-1127ق) است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی
ضربی مجدول گرهی عطف گالینگور قهوه ای، 212 گ، 13 سطر، اندازه: 12×21 سم [ف: 1-501]

2. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 5121-ف

نسخه اصل: مونیخ 340؛ خط: نستعلیق درشت خط، کا: میرزا عبدالله، تا: 27 ذیحجه 1182ق، برای مستر ویست [فیلمهاف: 3-134]

3. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2192

ترجمه چهار انجیل (متی، مرقس، لوقا، یوحنا)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1233ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی درون گل بوته
مقوایی، 14 سطر، اندازه: 14/5×21 سم [ف: 3-198]

الأناجيل الأربعة (ترجمه) / کتاب آسمانی / عربی

(.al-anājīl-ul arba'a t)

ترجمه های عربی از اناجیل چهارگانه: متی، مرقس، لوقا و یوحنا.

غیر همانند

1. تهران: مهدوی؛ شماره نسخه: 642

چهار انجیل، متن گرجی قدیم غبار با ترجمه عربی نستعلیق؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 [نشریه: 2-63]

2. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2195

ترجمه ای است به عربی از چهار انجیل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ نسخه بدل ها از روی نسخه های فرنگی؛ مالک: علیقلی (اعتضاد) 1285 ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی یک لا، 73 گ، 19 سطر، اندازه: 14 × 10/5 سم [ف: 3-198]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 7197

ص: 936

مرقش و متی و [لوقا] و یوحنا؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ افتادگی: آغاز؛ با سه سرلوح؛ مهر: محمد تقی شریف یزدی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ترنجی مقوایی بالولا، 204 گ، 15 سطر (5/5 × 10/5)، قطع: بغلی، اندازه: 8/5 × 16 سم [ف: 16-484]

یزد؛ علوم، شیخ علی؛ شماره نسخه: 7

همان نسخه بالا [نشریه: 4-437]

4. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2198

ترجمه ای است به عربی از چهار انجیل؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ از روی چاپی نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: مقوا، 211 گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 23/5 سم [ف: 3-198]

5. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1111

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان رم 12. ترجمه عربی اناجیل اربعه (مارمتی، مارمرقس، مارلوقا، ماریوحنا) است؛ خط: نسخ، کا: کلیمنطس بن عبدالله صعیدی، تا: پنج شنبه اول تشرین 1122 ق، جان رومیه کبری، هنگام خلافت پاپ کلیمنطس یازدهم البانو و در موقعی که در سن 34 سالگی به مذهب مسیحیت گرویده است؛ مجدول، دارای سرلوح، یادداشت مطالعه کتاب و نظر در آن توسط «جبریل زحات القس الواهب اللمتانی الحلبي المابرونی» در 16 تشرین اول سال 1711 میلادی در مدینه آمده؛ 328 ص [عکسی ف: 3-393]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 480

آغاز: کتاب میلاد یسوع المسیح بن داود بن ابراهیم فابراهیم ولد اسحق و اسحق ولد؛ انجام: ظننت أن العالم لم یسعها صحفا مکتوبه

اناجیل اربعه به زبان عربی با ترجمه فارسی در زیر هر سطر آن؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ دارای چهار سر لوحه، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز با گل و بوته زر ضربی و مقوایی، 225 ص، 12 سطر (9 × 19)، قطع: نیم خستی باریک، اندازه: 17 × 26/5 سم [ف: 7-401]

انار اردستان / تاریخ / فارسی

anār-e ardestān

شفیعی اردستانی، مرتضی بن احمد، ق 14 شمسی

(Šafī'ī ardestānī, morteza ebn-e ahmad (- 20c)

رساله ای است در باره انار اردستان و خواص آن و در روز شنبه 29 آذر سال 1376 ش در تهران به پایان رسیده است. خلاصه ای از این مقاله در مجله سنبله، شماره 43 آبان ماه 1371 ش، ص 66-67 به چاپ رسیده است.

آغاز: به ابتکار و دعوت یکی از دبیران اداره آموزش و پرورش شهرستان اردستان انجام گر زهر میوه بگذریم امسال XX نگذیریم از انار اردستان

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه 29 آذر 1376 ق؛ مجدول ترقیمه: «به حول و قوت الهی مقاله انار در اردستان در روز شنبه ... به خط انیجان مرتضی ... نویسنده مقاله در تهران کوی نصر (گیشا) خیابان 15 پلاک 51 کد پستی 14476 پایان یافت»؛ کاغذ: ایرانی (جدید) (دفتری خط دار)، 8 گ (1-8)، 10 سطر، اندازه: 15 × 17 سم [ف: 32-280]

انارة الحالك في قراءة ملك و مالك / قرائت / عربی

inārat-ul ḥālik fī qirā`at-i malik wa mālik

شریعت اصفهانی، فتح الله بن محمد جواد، 1266-1339 قمری

(Šarī at-e esfahānī, fath-ol-lāh ebn-e mohammad javād (1850-1921

تاریخ تالیف: پنج شنبه 10 صفر 1324 ق؛

کتاب مفصل و تحقیقی است در بررسی اختلاف قراء در قرائت «ملک» و «مالک» در سوره فاتحه است که قرائت دوم را اصح می داند؛ شامل ده «مقدمه» و دوازده «وجه» و «خاتمه» در احادیث تحریف و پس از آن پنج «فایده».

آغاز: الحمد لله الذي أرانا اظهر بينات وأبهر حجج و أودع فينا قرآنا عربياً غير ذي عوج والصلاة على رسوله محمد

انجام: و أسأل الله تعالى أن ينفع بها اخواننا المؤمنين و يجعلها ذخيرة لمؤلفها الفقير المسكين يوم الدين.

[الذريعة 353/2]

1. قم: مرعشی؛ شماره نسخه: 6159

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مرتضی بن آقا علی بن آخوند ملا ابراهیم چهره فانی، تا: شب سه شنبه 26 رمضان 1327 ق، هنگام زیارت کربلا و کاظمین؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 46 گ، 18 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف: 16-157]

2. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1981/2

آغاز: برابر نسخه اصل: کتابخانه شخصی؛ کا: میرزا علی بن عماد الاسلام قزوینی غروی شهیدی، تا: 1329 ق؛ 72 ص (27-98) [عکسی ف: 5-434]

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: صدر الاسلام محمد امین بن میرزا یحیی، امام نجفی خوئی، تا: 15 شعبان 1333ق، جا: نجف اشرف؛
مصحح، آن را «یوسفعلی» با نسخه اصل، از آغاز تا پایان در سال 1334ق مقابله و تصحیح کرده، کاتب نسخه مرحوم صدر الاسلام
محمد امین خوئی از شاگردان مصنف و در عصر وی نگاشته

ص: 937

است و در صفحه اجازه به خط مصنف کتاب، مرحوم شیخ الشریعه اصفهانی به تاریخ 1335 ق به مرحوم محمد امین صدر الاسلام خوئی آمده است؛ مهر: «من كتب الأقل محمد أمين النجفی الخوئی 1338» (بیضی)، مرحوم شیخ الشریعه «تابعها شریعة الحق فتح الله» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکى، ضربی، 56 گ، 18 سطر (9×16)، اندازه: 16×23 سم [ف: 31-114]

4. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 314/6

آغاز: برابر؛ انجام: في الصلوة اشکال و الاحوط عدمه و بهذا نختم الکلام في المقام حامداً شاکراً لله

خط: نسخ، کا: محمد سعید حسینی حایری تنکابنی، تا: دوشنبه 7 جمادی الاول 1336 ق، جلد: تیماج قهوه ای مجدول گرهی با ترنج و سرتنج، 47 گ، 17 سطر، اندازه: 14×21 سم [ف مخ 1-61]

5. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 19/1

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: مرحوم آیت الله زنجانی، تا: 1358 ق [چند نسخه -ف: 197]

6. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20944

آغاز: برابر؛ انجام: اما الباقیه ففي الاکتفاء بالقراءة بها في الصلوة اشکال و الاحوط عدمه و بهذا نختم الکلام في المقام حامدة شکره الله ... قد وقع الفراغ من الرسالة صبيحة يوم الخميس عاشر شهر صفر المظفر من شهر سنه 1324

خط: نسخ، کا: حسنعلی ساعدی، تا: صفر 1324 ق؛ برخی اوراق معلق به حاشیه احمد حسینی زنجانی، نسخه در شوال 1360 توسط مصطفی صفایی خوانساری - مالک نسخه مقابله و تصحیح شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد 1373؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا با روکش پارچه عطف تیماج دار چینی، 34 گ، 21 سطر، اندازه: 18×22/5 سم [اهدائی رهبر: اعلوم قرآن -299] و [ف: 23-20]

7. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 2/169-349

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد حسین بن فخر الدین گلپایگانی، تا: 10 رمضان 1362 ق، جا: قم، مدرسه فیضیه؛ مجدول مقابله شده؛ جلد: مقوا کرم عطف و گوشه تیماج قهوه ای، 99 گ، 14 سطر، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 1-502]

انارة الطروس في عبارة الدروس / فقه / عربی

inarat-ut turus fi ibarat-id durus

حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر، 1080؟ - 1140؟ قمری

تاريخ تالیف: 26 جمادی الثاني 1114ق

مؤلف قبلاً رساله ای به نام عمدة الناظر في عقدة النادر» در عدم صحت نذری که معلق به بعد از مرگ انسان باشد نگاشته بود. سپس معاصری (که شاید همان کتاب «مراد المرید» تالیف شیخ علی کربلایی بوده) با استشهاد به عبارتی از دروس شهید اول در مقام رد بر مؤلف بر آمده، مؤلف رساله حاضر را در رد بر وی نگاشته است، در چهار فصل» و «خاتمه»: فصل 1. ناقص الاول است، لذا عنوان اصلی آن به دست نیامد؛ 2. نذر عتق، در چهار مقام؛ 3. نذر صدقه، در چهار مطلب؛ 4. قول مختار در این گونه نذرها؛ خاتمه مشتمل بر دو بحث. نویسنده در جایی از این کتاب اشاره به تالیف دیگرش به نام «شرح کبیر فوائد صمدیه» نموده است. صاحب الذریعه حدود 24 اثر از این مؤلف نام می برد که کتاب حاضر جزو آنها نیست.

آغاز: احسن ما تزینت به صفحات الدروس و ایمن ما تطرزت به وجنات الطروس حمد اللهم علی ما فطرت علیه العقول.

انجام: ونحو ذلك قریب من الحرام لا ینبغی الاجتزاء بتجویزه علی المعصوم علیه السلام و لنختم الکلام بالسلام و الحمد لله السلام و قد تیسر الاختتام بتوفیق الملك العلام فاعتقت رقبة القلم عن رتبة الرقم... و یهدی الی الحق المبین والحمد لله رب العالمین.

[الذریعة 354/2]

1. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1076/1

آغاز: کون الخیر اطاعة واجبة او مندوبية لا غیر فلو کان حراما او مکروها او مباحا لم ینعقد ثم اقول... الثانية جمع الاصحاب علی استحباب الوصية فی الجملة وان خولف فی بعض؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رساله فی عدم جواز نذر الصدقة و العتق بعد الوفاة». در چهار فصل و خاتمه. فصل اول، ناقص الاول است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12 (در حیات مؤلف)؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، 48 گ (1-49)، 17 سطر (7×13)، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 3-1474]

2. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2748/3

آغاز: برابر؛ انجام: ولنکتف بهذا القدر فی هذا المقام فمن شاء الاستقصاء فعلیه بالعمدة فانها العمدة فی حل العقدة.

خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن احمد بن علی بن عبدالجبار، تا: 26 جمادی الاول 1194ق، جهت خزانه شیخ عبد علی بن محمد تارونی؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ مهر: «المعتمد علی الله محمد بن عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، 10 گ (96 پ-105 ر)، 20 سطر، اندازه: 16×22 سم [محدث از موی مخ: 1-184]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3382/3

آغاز: برابر؛ انجام: ولنكتف بهذا القدر من هذا المقام فمن شاء الاستقصاء فعليه بالعمدة فانها العمدة في حل العقدة.

خط: نستعليق، بی کا، بی تا، جلد: مقوایی پارچه، 10 گ (22 پ).

ص: 938

31پ)، اندازه: 17×21/5سم [ف: 9-159]

انارة المصباح في اصول شرح المفاتيح / اصول فقه / عربي

inārat-ul maṣābīh fī usūl-i š.-il mafātiḥ

مؤمن قمي، محمد رضا بن محمد، ق 13 قمری

(mo'men-e qomī, mohammad rezā ben mohammad (-19c

وابسته به: مفاتيح الشرايع؛ فيض كاشاني، محمد بن شاه مرتضى (1006-1091)

رساله مختصری است در اصول فقه با عناوين «مصباح مصباح» که مقدمه ای از برای شرح «مفاتيح الشرائع» خود مؤلف می باشد که در نظر داشت بنویسد و نمی دانیم که موفق بدان شده یا نه. این متن در یک «مقدمه» و چند «مقصد» است

آغاز: الحمد لله الذي اكمل لنا الدين كما هو به حقيق و أتم علينا نعمته كما ينبغي و يليق

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3374/1

آغاز: برابر؛ انجام؛ أو بمعنى اللام و الافهى الثانية و يجب السببية و يقال

خط: نستعليق، کاتب = مؤلف، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 42گ (پ1 - پ42)، اندازه: 12×20/5سم [ف: 9-148]

انارة عن معاني الاستخارة / دعا / عربي

ināra "an ma'āni-l istixāra

فيض كاشاني، محمد بن شاه مرتضى، 1006-1091 فيض قمری

(feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598- 1680

تاریخ تألیف: قرن 11

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23798

آغاز: بسملة سبحان الذي بطن الصيوب محير؛ انجام: و الحمد لله على آله

خط: نستعليق، بی کا، بی تا [رایانه]

ان ارض العراق و نحوها مما فتح بالسيف لا يملكها مالك مخصوص بل هي للمسلمين قاطبة. در یک «مقدمه» و پنج «مقاله»؛ بی کا، بی تا [ف: 3-33]

الأنافة في رتبة الخلافة / حديث / عربی

فاضلی از ایران در اثنای بحث می پرسد که آیا درباره خلافت روایاتی از حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) روایت شده یا نه. این رساله در پاسخ این پرسش در دو فصل «نوشته شده و احادیث پیرامون خلافت را گرد آورده است: فصل 1. الأحادیث الواردة في اختصاص الخلافة بقریش؛ فصل 2. الاحادیث الواردة في وعد بني العباس بها.

آغاز: الحمد لله الذي أوجد النبي صلى الله عليه وسلم رحمة الخليقة و جعل سادة الدارين مقرونة بمبعثه.

انجام: وقال ابن عبدالله من خيار هذه الأمة وأن يرزقون الخلافة في آخر الزمان.

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا بسیار مغلوط، بی کا، بی تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 4 گ (65 پ-68 ر)، 21 سطر، اندازه: 16/5 × 23 سم [ف: 6-323]

الإنافة في ماجاء في الصدقة و الضیافة / فقه / عربی

در مقدمه چهار «باب» و «خاتمه» در تنگسالی یمن و حجار در 950. چون در بلاد بجیله و اطراف یمن و حجاز چند سال قحطی بوده و عده ای به مکه مشرفه کوچ کرده اند مؤلف این رساله را در ترغیب به صدقه و مهمان نوازی و احکام آن نگاشته است.

آغاز: الحمدلله الذي اختص من شاء من عباده بمزايا انعامه الظاهرة و الهمهم لشكرها و القيام بموجب حقها

انجام: سبحانك اللهمو تحيتهم فيها سلام و آخر دعواهم آن الحمدلله رب العالمين.

1. تهران: ملك؛ شماره نسخه: 1504/4

ا خط: نسخ، کا: عبد المومن حسینی پسر سید نظامی سرکتی، تا: چهارشنبه 1243ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قرمز، 51گ (340پ - 390)، 21 سطر، اندازه: 29×20سم [ف: 5-278]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14713/8

ص: 939

خط: نسخ، کا: رسول بن محمد بن شیخه بن ایوب شرفکندی، تا: 1263ق، جلد: چرم مشکی ترنج و سرترنج و لچکیدار، 58گ
(153ر-210پ)، 25 سطر، اندازه: 22 × 35/3 سم [ف: 41-173]

أن الأئمة (عليهم السلام) علل اربع (رساله في) / كلام و اعتقادات / عربي

(inna-al a'imma 'ilal-un arba' (r.un fi

موسوی شیشی، محمد بن ابراهیم، ق 14 قمری

(mūsavī Šīšī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 20c

تاریخ تالیف: 1291ق، محل تالیف: کرمان

در بیان مسأله علل و این که ائمه (علیهم السلام) علل چهار گانه برای جمیع موجوداتند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1391/1 ط

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین.. و بعد فیقول العبد الأئیم ... انه لما كان مسألة العلل و كون الائمه عليهم السلام عللا اربع؛ انجام:
وقد وقع الفراغ من تسويد ... حامدا مصليا مستغفرا.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جواد بن عبد الغفار نراقی، تا: 1294ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ترنج با سر، ضربی، مجدول گرهی،
128ص (1-128)، 16 سطر، اندازه: 11 × 17/5 سم [ف: 24/3-107]

انالة الطالبین لعوالی المحدثین / اجازات / عربي

inalat-ut talibin li-awali-l muhadditin

شراباتی، عبدالکریم بن احمد، 1106-1178 قمری

(Šarābātī, 'abd-ol-karīm ebn-e ahmad (1695-1765

ثبتی است مشتمل بر ذکر مشایخ مؤلف، و آنچه بر آنها قرائت نموده و یا درایت و روایتاً به انواع مختلف اجازه اخذ نموده است. شراباتی
این کتاب را به درخواست عده ای از فضلا املا- نموده و صورت اجازات مشایخ در کتاب ثبت شده است. فهرست نگار کتابخانه
چستریتی نام کتاب را «التهابة المبارک» نوشته است. (محمد علی حائری)

آغاز: الحمد لله الذي قبل بصحيح النية حسن العمل ... اما بعد فيقول ... عبد الكريم بن المرحوم الشيخ احمد الحلبي الشراباتي ... مسمية
له بانالة الطالبين لعوالی المحدثين.

انجام: اجزت له أن يقرأ هذا الدعاء اخينا المكرم الحاج الشيخ عبد الكريم و ياذن لمن يشاء و انا الفقير الحاج مصطفى الموصلي ابن
المرحوم احمد بيك، يقرأ عقب كل صلاة مرة، و صلى الله على سيدنا محمد و اله و صحبه و سلم.

[فهرس الفهارس 107612]

1. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 912 عكسى

نسخه اصل: عشر افندى (سليمانيه)؛ خط: نسخ، بى كا، تا: احتمالاً او اخر قرن 12؛ 40 گ، 27 سطر [عكسى ف: 2-392]

2. قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه: 897 عكسى

آغاز و انجام: برابر نسخه اصل: چستريتي، ش 4273 (اربرى، فهرست خطى عربى 85/5)؛ خط: نسخ، كا: سيد مصطفى بن حاج يوسف
حسينى شافعى قادرى، تا: يكشنبه 9 جمادى الثانى 1177 ق؛ مصحح، محشى با نشان «منه و عبد الكريم»، قبل از كتاب شرحى راجع به
كتاب شرحى راجع به كتاب و مؤلف به قلم يكي از شاگردانش نوشته شده است؛ 125 گ، 27 سطر [عكسى ف: 2-377]

ان الصفة لا يغير الموصوف و الجزء لا يغير الكل / فلسفه / عربى

inna-s šifa lā-yugāyir-ul mawṣūf wa-l juz' lā-yuḡāyirul kull

موسوى شيشى، محمد بن ابراهيم، ق 14 قمرى

(mūsavī šīšī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 20c)

مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 22008

آغاز: قالوا الاستدلال على ان الجزء لا يغير الكل؛ انجام: هذا من فوايد ملا يوسف قره باغى

خط: نستعليق، بى كا، تا: 1185 ق [رايانه]

ان اللغة هل يثبت بالقياس / لغت / عربى

inn-al lugat halyutbit-u bi-1-qiyas

قم: فيضيه؛ شماره نسخه: 1186/3

خط: تحريرى، بى كا، تا: قرن 13، 4 گ [ف: 3-65]

أن الله تعالى هو قادر على المجالات / فلسفه / عربى

inn-al lāh ta'ālā huwa qādir-un 'ala-1 maḥāiāt

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: 660/43

از عبدالله الرزاق؛ خط: نسخ، کا: اسدالله بن ظهیر الدین علی دوانی، تا: قرن 11 [ف: 359]

أن الله هل هو قادر على ان يخلق افضل من محمد / كلام و اعتقادات / عربی

inn-al lah hal huwa qādir-un "alā an yaxluq-a afdal-a min muhammad

آل عبد الجبار خطی، محمد بن عبد علی، -1259 قمری

(āl-e "abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e "abd-e all (- 1843

اهدا به: محمد ولی میرزا

ص: 940

محل تأليف: يزد

در این که آیا خدا می تواند بهتر از محمد بیافریند، در یک «مقدمه» و دو «فصل».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5924/3

خط: نسخ، بی کا، تا: 1239ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مصور، عطف تیماج قهوه ای، 23 ص، 23 سطر (12×16)، قطع: ربعی، اندازه: 17×22سم [ف: 16-155]

ان المجبرة و المشبهة لايمكنهم الاستدلال على النبوة / كلام و اعتقادات / عربي

inna-l mujabbara wa-l mušabbaha lā-yumkin-u-hum-ul istidlal `ala-n nubuwwa

همدانی، عبدالجبار بن احمد، 359-415 قمری

(hamadānī, abd-ol-jabbār ebn-e ahmad (971-1025

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21916

آغاز: مسئله من کلام قاضی ... في ان المجبره و المشبهه لايمكنهم؛ انجام: و الحراره و البروده و الاصوات ... و الثالث هو الاكوان

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی قمی، تا: 1048ق [رایانه]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 20996

آغاز: مسئله من کلام قاضی القضاء عبدالجبار بن محمد؛ انجام: جرى مجرى قول القائل من زنى فقد سرق اي هو عاص ... و الحمد لله تعالى وحده

خط: نسخ، بی کا، تا: 1243ق؛ اهدایی: رهبری، 1373 [رایانه]

ان النفوس لما تعلقت بالابدان نسبت عالمها الأصلي (مقالة في) / فلسفه / عربي

(inn-an nufūs lammā ta'allaqat bi-l-abdān nasīyat 'ālam-a-ha-l ašlī (mq.-un fī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14843/2

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ 2گ (65پ - 66ر) [مختصر فی: 88]

ان الواحد لا يصدر عنه الا الواحد (رساله في) / فلسفه / عربي

همداني، ابراهيم، ق 12 قمرى

(hamadānī, ebrāhīm (- 18c

مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: 22003

آغاز: بسمله بعد الحمد للولي و الصلوة على البحري فيقول؛ انجام: من حيثيه واحده و هو التناقض فتامل ... اشخ

خط: نستعليق شكسته، بي كا، تا: 1158ق [رايانه]

آنالوطيقا الأولى = القياس / منطق / عربي

analutiqa al-ula = al-qiyas

فارابي، محمد بن محمد، 2260-339 قمرى

(fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951

رساله منطقي مختصرى است در بيان كيفيت قياس و اقسام آن، شامل 18 «فصل» كوتاه: 1. القضايا على الاطلاق من ماذا يأتلف و كم أصنافها و الفرق بين الشرطية منها و الحملية؛ 2. أصناف القضايا الحملية على الاطلاق؛ 3. القول في تمييز القضايا المتقابلة و بأى شرط يصير متقابلة؛ 4. كم أصناف القضايا المتقابلة؛ 5. كيف حال كل واحد من أصناف المتقابلات في الصدق و الكذب و اقتسامه لهما؛ 6. القضايا المنعكسة و غير المنعكسة و ما معنى الانعكاس؛ 7. أصناف القضايا المعلومة لا عن قياس؛ 8. تحديد القياس على الاطلاق و في الذي عليه القياس و الذي منه القياس و تمييز القياس الحمل من الشرطي؛ 6. المقدمات الحملية المقترنة و على كم نحو يفترق (تفترق؟) و كم أشكال القياسات؛ 10. افتراضات كل شكل، كم هي و كم المنتج منها؛ 11. احصاء ضروب القياسات الحملية في الشكل الأول؛ 12. احصاء ضروب المقاييس في الشكل الثاني؛ 13. احصاء ضروب المقاييس في الشكل الثالث؛ 14. احصاء ضروب المقاييس الشرطية؛ 15. قياس الخلف؛ 16. قياس الاستقراء و كيف يرجع الى قياسات الأشكال الحملية و على أي جهة توجد فيه قوة قياسية؛ 17. التمثيل و المثال و القول المثالي، ما كان واحد منها و على أي جهة توجد فيه قوة قياسية و كيف ترجع الى قياسات الأشكال الحملية؛ 18. قول مجمل في كيفية استعمال القياس في المخاطبات و في الكتب.

آغاز: كتاب انولوطيقا الأول و هو القياس، قال ابونصر الفارابي قصدنا أن يحصى الأقاويل التي يلتمس بها تصحيح المطلوبات في جميع الصنایع الفكرية ... الفصل الأول في القول على القضايا على الاطلاق و ماذا يأتلف و كم أصنافها و الفرق بين الشرطية و منها الحملية القضية و القول الجازم قول حكم فيه بشيء على شيء.

انجام: قصد الناظر منها أن يجعل له اليقين فيها، بل أن يستعمل، فانما ينبغي أن يستعمل في ما يجتري فيه بدون اليقين من الظنون و الاقتاعات و التمثيل هو بذاته مقنع و الاستقراء أبلغ منه. تم كتاب انولوطيقا و الحمد لله رب العالمين.

چاپ: در المنطق عند الفارابی، ج 2 توسط العجم؛ نیز در المنطقیات للفارابی، ج 1 به کوشش دانش پژوه (قم، کتابخانه آیه الله مرعشی:
1408ق)

شرح و حواشی:

1- شرح کتاب القیاس؛ ابن بوجه، محمد بن یحیی (533-)

ص: 941

1. تهران، ادبیات، شماره نسخه: 1583/7

کا: اسمعیل بن محمد کاتب شیرازی، تا: 3 ربیع الثانی 1020ق؛ از روی نسخه ای بسیار نادرست که بهره ای نمیشد برد و مقابله شده؛
[ف: 3-75]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 595/4

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تا، 23 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16 × 25 سم [ف: 2-353]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1399 عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط نسخ، بی کا، بی تاب مصحح؛ 19ص، 21 سطر [عکسی ف: 4-201]

آنالوطیقا الاولی (مختصر) = القیاس الصغیر / منطق / عربی

ānālūtīdā al-ulā (mx.) = al-qiyās-uṣ ṣaġīr

فارابی، محمد بن محمد، 260؟ - 339 قمری

(fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951

رساله در کیفیت قیاس استدلال و ابزارهای استنباط مجهولات است. ابن ابی اصیبعه در عیون الانباء (ج ص 134 س 19) در فهرست نگارش های فارابی از این مختصر یاد می کند. فارابی این رساله را برای این که برساند منطق با دین سازگار است نوشت و در دیباچه می گوید: ناگزیر نیستیم برای دریافتن سخنان ارسطو به مثال های یونانی که او در نگارش های خود آورد بنگریم بلکه قواعدی را که او آورده است با مثال های فقیهان و متکلمان می توان فراگرفت. پیش از فارابی محمد زکریای رازی فیلسوف پزشک ایرانی (251-313) همین کار را کرده و رساله ای به نام «فی المنطق بالفاظ المتکلمین» نوشته است و این کار را فلاسفه از ترس دشمنان فلسفه می کرده اند. چنان که فارابی رساله دیگری به نام «کلام جمعه من اقویل النبی یشیر الی صناعة المنطق» نوشته است. این رساله فارابی در ده «گفتار» است: 11. قضایا؛ 22. تقابل قضایا؛ 3. مبادی؛ 4. قیاس جز می؛ 5. قیاس شرطی؛ 6. خلف؛ 7. قیاس مرکب؛ 8. استقراء؛ 9. تمثیل؛ 10. قیاس فقهی. فارابی در پایان گفتار 5 از «الأوسط» خود یاد می کند و در آغاز گفتار 10 از فصل 23 کتاب 2 قیاس ارغنون ارسطو عبارتی می آورد. این رساله به نامهای مختلفی شناخته می شود، از جمله: کتاب القیاس الصغیر، کتاب المختصر الصغیر فی کیفیت القیاس، کتاب المختصر الصغیر فی المنطق علی طریقه المتکلمین.

آغاز: بسمله، قال ابو نصر آن قصدنا فی کتابنا آن نبین کیف القیاس و کیف الاستدلال و بای شیء یتنبط المجهولات المطلوب معرفتها و کم اصناف القیاسات و کیف یلتئم کل واحد منها و من ای شیء یلتئم

انجام: فقد ظهر كيف ترجع الأقاويل التي سماها أرسطوطاليس المقاييس الفقهية إلى مقاييس الأشكال الجزمية. فهذا منتهى غرضنا الذي قصدنا هاهنا و ليكن هذا الموضوع آخر كتابنا.

چاپ: در المنطق عند الفارابي، ج 2 توسط العجم؛ نیز در المنطقيات للفارابي، ج 1 به کوشش دانش پژوه (قم، کتابخانه آیه الله مرعشی: د1408ق)

[مؤلفات الفارابي، حسين على محفوظ: 103؛ الفارابي حياته، آثاره، فلسفته، احمد شمس الدين: 72]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1457/18 عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ بی کا، تا: قرن 7؛ افتادگی: وسط؛ 16ص (159-174) [عکسی ف: 4-309]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22680

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ واقف: آیه الله شیرازی، اسفند 1374؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با آستر میشن زرشکی، 9گ، 31 سطر، اندازه: 14×24/5 سم [ف: 16-24]

3. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 1583/2

بی کا، تا: 18 ربیع الاول 1020ق؛ مقابله شده [ف: 3-75]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 286/60

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: منتصف شوال 1072ق؛ در فهرست (1: 324) با شماره 286/31 آمده است؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: دو رو تیماج رو مشکی ضربی پشت قرمز، 12گ (270-281ر)، 27 سطر، اندازه: 18×27/5 سم [میراث شهاب: 42-142]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1414 عکسی

آغاز: بسملة. أبواب الكتاب، القول الأول: في القضايا على الاطلاق، مماذا يأتلف و كم أصنافها ... بسملة، كتاب أبي نصر محمد بن محمد الفارابي، الذي خرج فيه أدلة المتكلمين و قياسات الفقهاء الى القياسات المنطقية على مذاهب القدماء، قال ابو نصر: نبين أولا كيف القياس و كيف الاستدلال؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تاب مصحح؛ 24ص، 21 سطر [عکسی ف: 4-227]

6. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6511/16

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد عطف تیماج قهوه ای، 14 گ (76پ-89)، اندازه: $14/5 \times 22/5$ سم [ف: 88-20]

7. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 240

آغاز: الف القول الأول في القضايا على الاطلاق ... كتاب ... الفارابي ابي الذي خرج فيه أدلة المتكلمين و عبارات الفقهاء الى القياسات المنطقية على مذاهب القدماء قال ابونصر نبين اولاً كيف القياس؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ این نسخه در دفتری است که چندین

ص: 942

نگارش فلسفی و منطقی فارابی در آن هست؛ 12 گ (110 پ تا 122 ر) [ف: 3-66]

8. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 280/1-ف

نسخه اصل: اسماعیل صائب ش 183؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 1-449]

انالوطیقا الثاني = البرهان / منطق / عربی

ānālūtīqā at-tānī = al-burhān

فارابی، محمد بن محمد، 2260-339 قمری

(fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951

رساله منطقی مختصری است که فصل بندی خاصی ندارد، ولی در نسخه کتابخانه مجلس و عکس مرعشی این فصول برای رساله ذکر شده است: 1. فی صدر الكتاب؛ 2. أصناف البراهین؛ 3. أصناف الحدود؛ 4. كيفية استعمال الحدود و البراهین فی الصناعات النظرية؛ 5. أصناف المخاطبات البرهانية. (حافظیان)

آغاز: بسملة. فصول كتاب البرهان ا: فی صدر الكتاب، ب: القول فی أصناف البراهین، ج: القول فی أصناف الحدود، د: فی كيفية استعمال البراهین و الحدود فی الحدود فی الصناعات النظرية، هـ: فی أصناف المخاطبات البرهانية. فی صدر كتاب البرهان و اذ قلنا فی الأشياء التي قد فصل فی الجملة الى كل مطلوب .. يحصل صنف صنف من أصناف المعارف و المعارف تصور و تصدیق

انجام: مثل إنه ان كانت الأشياء كلها فی زمان هي فی كره العالم، فالزمان اذن هو كرة العالم، و أشباه هذه الأفاويل. تم كتاب البرهان.

چاپ: كتاب البرهان در ضمن «المنطق عند الفارابی» به چاپ رسیده و ماجد فخری در مقدمه تحقیق به نسخه های موجود از رساله اشاره کرده است و در پایان تعالیق ابن باجه را آورده است.

[مؤلفات الفارابی، حسین علی محفوظ: 103-104؛ خزانه مفتی 108/5]

شرح و حواشی:

1- تعالیق علی كتاب البرهان؛ ابن باجه، محمد بن یحیی (-533)

1. تهران، ادبیات، شماره نسخه: 1583/8

کا: اسمعیل بن محمد کاتب شیرازی، تا: یکشنبه ربیع الثانی 1020ق، جا: شیراز؛ مقابله شده در شعبان 1025 [ف: 3-75]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1674

آغاز: و يستعمل اصحاب العلوم ذلك اللفظ بعينه على معنى آخر وربما وجد من الالفاظ ما يستعمله اهل صناعة؛ انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف با توجه به انجام معلوم گردید. مشتمل بر کلیات خمس، مقولات عشر، قیاس، مغالطه و برهان است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول 1129ق؛ افتادگی: آغاز؛ برگ اول نسخه الحاقی و شرح حکمة العین محمد بن مبارک شاه میرک بخاری می باشد؛ واقف: سید سعید طباطبایی، 1332؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، 108گ، 21 سطر، اندازه: 18×12 سم [ف: 5-90]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1400 عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی؛ 50ص، 21 سطر [عکسی ف: 4-203]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 595/6

خط: نستعلیق شکسته، بی کا، بی تاب 23 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 16×25 سم [ف: 2-353]

الإنائين المتساويين المملوین من الماء او غيرها / رياضيات / عربي

al-anā'ayn-al mutasāwīy ayn-al mamluwwayn min-al mā' aw gayr-i-hā

نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد، 597-672 قمری

(nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 -1274

تهران: مفتاح، شماره نسخه: 387/7

برهان بر قضیه ای که در تذکره آمده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الاول 1101ق، جا: عمادیه [نشریه: 7-237]

إنباء الأنباہ علی تحقیق إعراب لا إله إلا الله / نحو، حدیث / عربي

inbā'-ul anbāh 'alā taḥqīq-i i' rāb-i lā ilāh-a illa-l-lāh

کورانی، ابراهیم بن حسن، 1025-1101 قمری

(kūrānī, ebrāhīm ebn-e hasan (1616-1690

تاریخ تألیف: آغاز در 1061ق، پایان 1071ق؛ محل تألیف: دمشق و مدینه

اثری نسبتاً مفصلی است در شرح اعراب کلمه توحید «لا اله الا الله» که به بیان احادیثی در فضائیل آن پایان یافته است، در دوازده

«مبحث»: 1. نفي الجنس نفسه من غير نسبة شيء إليه أو نسبة إلى شيء هل ممكن أم لا؟؛ 2. كيفية عمل لا النافية للجنس؟ 3. معنى الاستثناء؛ 4. في أن الاستثناء من لنفي و اثبات؛ 5. في أن العامل في التابع هل هو العامل في المتبوع أم لا؟؛ 6. تقرير قولها ... 7. ناصب المستثنى و رافعه ... 8. الكلام على إعراب لا اله إلا الله؛ 9. في أن لا اله الا الله من أي قسم من أقسام القضية؛ 10. في أن لا اله الا الله هل تدل على توحيد الله في وجوب الوجود أو الوجود؟؛ 11. في أن لا اله الا الله هل تدل توحيد الأفعال ... 12. في أن لا اله الا الله هل تدل توحيد الوجود ...؛ خاتمه فيما أورد من الأحاديث في فضل لا اله الا الله كه در آن 46 حديث مستند همراه 24 حديث ديگر كه در فضائل ذكر لا-اله الا-الله به نقل از كتاب جمع الجوامع جلالالدين سيوطي آمده است. در پایان تكلمه ای در مشايخ و سلسله تلقين ذكر به تفصيل بيان گردیده كه برای پژوهش های اسلامي در تاريخ تصوف و تراجم صوفيان

حائز اهمیت می باشد.

[معجم المؤلفين: 21/1؛ البدر الطالع بمحاسن من بعد القرن السابع: 33؛ كتابنامه بزرگ قرآن کریم: 579/2؛ إيضاح المكنون: 127/1؛ الكنى والألقاب: 124/2]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13820/1

آغاز: الحمد لله الذي نصب في الآفاق والأنفس على وحدانيته برهانة... أما بعد فهذا أيها الزكي المتوقد هو القول السيد المعرب عما يتعلق بكلمة التوحيد؛ انجام: و الحمد لله رب العالمين قال مولفه نفع الله به تم كتاب إيناه الأنباه على تحقيق إعراب لا إله إلا الله... سبحان ربك رب العزة عما يصفون و سلام على المرسلين و الحمد لله رب العالمين

خط: نسخ، کا: عمران جاوی مدنی، تا: 1098ق، جا: رباط امام علی (علیه السلام)؛ مصحح، محشی با نشان «منه» به نقل از مولف دارد؛ تملک: «عبد الکریم الخلیفتی العباسی الحنفی» به سال 1120ق؛ کاغذ: فرنگی، 101 (پ-101ر)، 25 سطر، اندازه: 17×10 سم [ف: 92-35]

انباء الانبياء / کلام و اعتقادات / فارسی

anbā'-ul anbīyā

قزوینی، اسماعیل بن علی، ق 12 قمری

(qazvīnī, esmā'īl ebn-e 'alī (- 18c

رساله ای در نبوت خاصه در «مقدمه» و دوازده «فصل» در آیات و اخبار انبیاء که در آن به پیامبری محمد (صلی الله علیه و آله) گواهی داده شده است. آغاز: الحمد لله الذي دلنا على دين الاسلام و هداانا اليه... و بعد بر ارباب بیش مخفی نماند که کمترین خلاق اسماعیل قزوینی

[الذريعة 2: 354؛ نسخه های منزوی 894؛ فهرستواره منزوی 134/9 (2 نسخه)]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23052

آغاز: برابر؛ انجام: فی اواخر شهر شوال المکرم من شهر سنه 1186

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شوال 1186ق [رایانه]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14043

آغاز: برابر؛ انجام: و کودک نیز تصریح باسم وصفه او کرده است چنانچه همه آنها بتفصیل مذکور شد

خط: نسخ، بی کا، تا: 1192ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، 78گ، 11 سطر (6/5 × 11)، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 35-516]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7105

آغاز: برابر؛ انجام: سنه 1200

خط: نسخ، بی کا، تا: 12 ربیع الاول 1200ق؛ مهر: علی نقی بن محمد تقی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، 80گ، 11 سطر (6 × 11)، قطع: ربعی، اندازه: 11 × 17 سم [ف: 16-456]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 474

خط: نستعلیق، بی کا، تا: آغاز ذیقعدہ 1214ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی یک لا، 29گ، 19 سطر (9 × 14)، اندازه: 15 × 20 سم [سنا: ف: 1-276]

5. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه:

504/13 آغاز: برابر؛ انجام: و سرنگون شدن و پست شدن و به تله افتادن و گرفته شدن ایشان باشد و کودک نیز تصریح به اسم و صفات او کرده چنانچه همه اینها به تفصیل مذکور شد.

کا: حسینعلی بن عبد العلی شکرناپی، تا: 1223ق؛ جلد: تیماج سیاه سوخت با ترنج با سر، 27گ [ف: 1-401]

انباء الأنبياء / کلام و اعتقادات / فارسی

anbā"-ul anbīyā

در اثبات نبوت حضرت ختمی مرتبت (صلی الله علیه و آله) و جمع آیات کتاب های آسمانی گذشته و اخبار پیامبران که دلالت بر پیامبری آن حضرت دارد با نصوص عبری آنها و ترجمه به فارسی. مؤلف این کتاب از دانشمندان یهود بوده و به درخواست بعضی از برادران ایمانی آن را تألیف کرده است. این کتاب مشتمل بر دوازده «فصل» است: 1. نیایش صنم؛ 2. گزارش وحی کودک؛ 3. نیایش چهار حیوان؛ 4. نمایش غوچ و بز که حضرت دانیال دیده؛ 5. نمایش هفتاد هفته حضرت دانیال؛ 6. گزارش وحی حبقوق پیغمبر؛ 7. وحی دیگر از حبقوق؛ 8. وحی حضرت شعیب نبی، 9. وحی حضرت شعیا؛ 10. ایضا در وحی حضرت شعیا؛ 11. نیز در وحی حضرت شعیا؛ 12. (از نسخه افتاده).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3349

آغاز: فرع آراء و اقوال بی مستند طائفة یهود قرار دهد حق بر او کشف نمی شود و چنین کسی گویا که ایمان بکتب انبیاء نداشته؛ انجام: و کودک نیز تصریح با اسم و صفات او کرده چنانچه کل اینها مفصلاً مذکور شد

خط: نستعلیق، کا: نعمت اللہ بن میرزا مراد کاشانی، تا: غره ذیحجہ 1139ق، افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 51گ، 14
سطر، اندازہ: 12 × 18 سم [ف: 9-124]

انباء الأنبياء في حياة الأنبياء / كلام و اعتقادات / عربي

anba-ul anbiya' fi hay at-il anbiya

سندی مدنی، ابوالحسن، 1116؟ - 1181 قمری

(sendī madanī, ab-ol-hasan (1705-1768

این رساله از این که شهدا و پیامبران همیشه زنده معنوی هستند گرچه ظاهراً مرده باشند، بحث می شود. شامل یک «مقدمه» و سه «عقد»
و یک «خاتمه»: مقدمه: در آیات و اخبار مربوط به موضوع؛ عقد 1. حیات شهدا؛ 2. حیات انبیا؛ 3. در اینکه آیا اجساد انبیا در قبر آنها
باقی است یا نه؛ خاتمه: در آنچه از انبیا

ص: 944

پس از درگذشت صادر می شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1490/1

آغاز: وصلى الله على أشرف المخلوقات ... سبحان من حارت العقول في بعض مخلوقاته فضلا عن كنه ذات و صفاته؛ انجام: اللهم خذ بناوصينا الى كل خير و احفظنا عن كل ضير.

خط: نسخ مایل به رقعی، کان ابراهیم بن محمد، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 13 گ (7-19)، اندازه: 21 × 16 سم [ف: 4-278]

انباء الغمر في العمر / تاریخ عربی

inbā'-ul ġumr fi-l 'umr

ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، 733-852 قمری

(ebn-e hajar-e 'asqalānī, ahmad ebn-e 'alī (1333-1449

حوادث و وقایعی که از سال تولد مؤلف (773) تا اواخر عمرش سال (850) اتفاق افتاده، با ذکر و فیات راویان حدیث و دانشمندان عصر خویش بیان کرده است. ابن حجر علاوه بر وقایعی که خود دیده از تاریخ ابن فرات، ابن دقماق، ابن حجبی، مقریزی، تقی فاسی، صلاح خلیل اقفهسی و بدر عینی استفاده کرده است.

آغاز: الحمد لله الباقي و كل مخلوق يفنى

چاپ: تحقیق سید عبدالله بن أحمد المديج العلوی، حیدر آباد دکن، دائرة المعارف العثمانية، الطبعة الأولى، الجزء الأول، (الي سنة 781م) 326ص؛ تحقیق حسن حبشی، القاهرة، المجلس الأعلى للشؤون الإسلامية، الجزء الاول 1969م، 552ص.

[كشف الظنون 170/1؛ فهرست كتب عربی واتیكان 70/1]

شرح و حواشی:

1- انباء الغمر في انباء العمر (مختصر ذیل)؛ حمصی، احمد بن محمد (934-)

قم مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1316

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیكان-رم 731؛ خط: نسخ نازیبا، بی کا، تا: پنج شنبه 16 شوال 876ق؛ مصحح، دارای سماع، محشی، در آغاز کتاب چنین عنوان شده: «کتاب تاریخ من الكامل و هو الذي ذكر العجائب من الحوادث و الغرائب من سنة ثمان مئة»؛ 451ص، [عکسی

انباء الغمر في انباء العمر (مختصر ذیل) / تاریخ عربی

(inbā`-ul ġumr fi anbā`-il `umr (muxtaṣar-u dayl

حمصی، احمد بن محمد، -934 قمری

(hemsī, ahmad ebn-e mohammad (- 1528

وابسته به: انباء الغمر في العمر؛ ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی (733-852)

ابن حجر عسقلانی وقایع زمان خود را از تاریخ ولادت (773) تا پایان سال 850 را در کتاب «انباء الغمر في انباء العمر» جمع آوری و در آن حالات سلاطین و بزرگان و روای حدیث گردآوری نموده است. کتاب حاضر مختصری است از ذیل کتاب ابن حجر که از ابتدای وقایع سال 851 تا اواخر سال 930 را در ضمن هر سال و ماه و هفته و روز بیان نموده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1102

آغاز: سنة احدى و خمسين و ثمانماية استهلت و سلطان مصر و الحجاز و الشام و الملك الظاهر حقیق كثير المحبة لأهل العلم و القرآن
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان رم 273؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 10؛ مصحح؛ در پایان صفحه 60 نام مؤلف «احمد بن حمص شافعی»
در قاهره مشهود است، در صفحه اول نام کتاب «تاریخ الجراکسة» معرفی شده با 243ص [عکسی ف: 3-386]

الأبناء المستطابة في فضائل الصحابة و القرابة / فضائل و مناقب / عربی

al-anba-ul mustataba fi fada'il-is sahaba wa-l qaraba

قفطی، هبة الله بن عبد الله، 600-697 قمری

(qefti, hebat-ol-lah ebn-e abd-ol-lah (1204-1298

در بیان فضائل و مناقب اصحاب و اقارب و اهل بیت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و فضیلت مسلمین. اکثر کتاب مشتمل است بر ذکر خلافت خلفاء چهارگانه و دفع اشکالاتی که بر خلافت بعضی از آنها گفته شده است. استدلال مؤلف، به گفته های ائمه اهل بیت علیهم السلام برای اثبات معتقد خویش، محل تأمل است.

[کشف الظنون 1/171؛ هدیه العارفين 2/506]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 921 عکسی

آغاز: الحمد لله ..... جنس الانس و فضلهم على ساير ذوات الحسن، و ظهر منهم المؤمن بايمانه؛ انجام: ولم يجعل علينا في الدين من حرج ... وهذا آخر الكتاب على سبيل الاختصار والله الموفق للصواب. نسخه اصل: چستريتي، ش 3908 (اربري، فهرس خطي عربي 55/4)؛ خط: نسخ، بي كا، تا: 10 رمضان 672ق؛ مصحح، داراي نشان مقابله؛ 92گ، 14 سطر [عكسي ف: 2-402]

الأنباء بان العصا من سنن الانبياء / تاريخ عربي

?al-inbā' bi-ann-al 'aṣā min sunan-il anbīyā

قاری هروی، علی بن سلطان محمد، -1014 قمری

(qārī heravī, 'alī ebn-e soltān mohammad (- 1606

ص: 945

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22125

آغاز: بسملة الحمد لله الذي حمد من أطاعه و ذم من عصاه؛ انجام: و ختم الله لنا بالحسنى و بلغنا المقام الأسنى و الله بالمبد و المنتهى
خط: نستعليق، كا: محمد امين صديقي، تا: 1012ق، جا: احمد آباد؛ اهدايى: رهبرى، فروردين 1374؛ كاخذ: آهار مهره نخودى، جلد:
مقوا با عطف و گوشه تيماج، 2گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 22/3 سم [اهدائى رهبر: 2 اخبار 1-142]

الأبناء عن الانبياء / تاريخ پیامبران / عربى

al-anba' an-il anbiya

سرخسى، زهير بن حسن، -454 قمرى

(saraxsī, zohayr ebn-e hasan (- 1063

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4080

آغاز: بسملة الحمد لله المبتدي كل شي الوارث المعيد كل حى؛ انجام: و الملك بيغداد ابوطاهر جلال الدوله اخره و صلى الله على النبي
واله و سلم تمت

خط: نسخ، بى كا، بى تا [القبائى: 68]

الأبناء في تاريخ الخلفاء / تاريخ عربى

'al-anbā' fī tāriḫ-il xulafā

عمرانى، محمد بن على، 559؟ قمرى

(emrānī, mohammad ebn-e 'alī (- 1165'

چاپ: محقق: قاسم السامرى، قاهر، دار احياء الكتب العربية؛ ليدن، بريل، 1973م؛ قاهره، دار الآفاق العربية، 1419ق.

[فهرست عربى كتابخانه آكادمى ليدن ش 893 ص 162]

تهران؛ مينوى؛ شماره نسخه: 279بخش 3

نسخه اصل: ليدن Or. 595؛ كا: ابوبكر بن عبد الله، تا: 682ق؛ 126گ [ف: 135]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4311-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمهاف: 3-44]

الإنباء في تجويد القرآن / تجويد عربي

al-inbā' fī tajwīd-il qur'ān

ابن طحان، عبدالعزيز بن علي، 498-560 قمری

(ebn-e tahhān, "abd-ol-azīz ebn-e 'alī (1105-1166

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1451/3

عكسی آغاز: بسمله. و هذه مقدمة تعرف بالانباء في تجويد القرآن تصنيف الشيخ الإمام ... الحمد لله الذي لا ينبغي الحمد الا له حمد يوازي انعامه و افضاله

نسخه اصل: کتابخانه چستر بیٹی، ش 3453؛ خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا؛ مصحح، دارای بلاغ قرائت های متعدد از جمله به تاریخ 595 ق، یادداشت وقف ابن شحنة در ابتدای نسخه؛ 7 ص (142-148)، 21 سطر [عكسی ف: 4-297]

انباء نجباء الانباء / تاریخ عربي

anbā' -u nujabā' -il abnā'

ابن زفر، محمد بن عبد الله، 497-565 قمری

(ebn-e zafar, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (1104-1170

در اخبار و احوال افراد شریف و اصیل مشتمل است بر پنج «باب»: 1. الواسطة الیتیمية و هي التي ابتدئت فيها ذكر سيدنا المصطفى (صلی الله علیه و آله)؛ 2. الغرور العوالي و فيها ذكره عشرة ممن كرمه الله بصحبة رسول الله (صلی الله علیه و آله)؛ 3. النخب التوالي و فيها ذكر رجال من ذريات الصحابة و غيرهم؛ 4. النكت الكرايم و فيها ذكر رجال ممن انقسم بالعبادة و اشتهر بالزهادة؛ 5. الفقر الخواتم و سميتها بالغرر و الدرر و فيها ذكر رجال ممن سادوا في عصر الجاهلية.

چاپ: مطبوعات التقدم، 200 ص؛ بیروت، منشورات دار الآفاق الجديدة، 212 ص، 1400 ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24398

آغاز: بسمله ... الحمد لله المحمود باقوال المهتدين و احوال المقتدين و صلعم و سبحان الله خالق الانسان من طين و جاعله نطفة مكين الذين صوره من الارض بشرا مكرما؛ انجام: و بعد فانی قد اتيت على ما عمدت له في كتابي هذا داعيا الى الله سبحانه و تعالى في صلاح العمل و نجاح الامل منه القوة و الحول و له المنة و الطول و هو حسبي و نعم الوكيل و لاحول و لا قوة الا بالله العلي العظيم

خط: نسخ عربی، کا: محسن بن اسماعیل، تا: چهارشنبه 10 ذیحجه 1202ق، اهدایی: رهبری، اسفند 1376؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا عطف و گوشه میشن زرشکی، 16گ، 52 سطر، اندازه: 22/2 × 33 سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-143]

انبان فضل / حدیث / فارسی

anbān-e fazl

مراغی، عباسعلی بن فضل الله

marāq , abbās--alī ebn-e fazl-ol-lāh

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 25359

آغاز: در کتاب منتخب مروی است که روزی موسی بن عمران؛ انجام: لعنة الله عليه على القوم الظالمين شب 17 رجب المرجب 1331

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 1331ق [رایانه]

ص: 946

انبان (في النوادر و المتفرقات) / متفرقه / فارسی

(anbān (fe-n navāder va-l motefarreqāt

حسینی علوی، علی بن محمد علی، ق 14 قمری

(hoseynī a'lavī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (- 20c

تاریخ تألیف: شروع 1356 و پایان 12 شعبان 1364ق

کشکولی است شامل مطالب مختلف که به روش «المخلاة» شیخ بهایی گردآوری شده است. این کشکول - که اولین تألیف سید علی حسینی است - شامل روایات نبوی و کلمات منقول از ائمه اطهار (علیهم السّلام) - با حذف اسانید آنها - و کلمات انبیاء در پایان کتاب اسامی منابعی که از آنها کلمات را نقل کرده، آورده است. همچنین جملات عربی را به فارسی ترجمه کرده است.

[الذریعة: 244/25؛ نسخه های منزوی: 647/1]

تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: 46

آغاز: الحمد لله علی نعمائه و الصلوة و السلام علی أشرف أنبیائه محمد المبعوث الی عباده و امائه و علی آله و أوصیائه ... و بعد چنین می نگارد کلک شکسته این تراب اقدام عبادالله اقل السادات و الطلاب؛ انجام: ز روی خرد داد پاسخ چنین XX به مرداد پر گشته انبان ما (= 1324 ق)

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ و نستعلیق زیبا، کاتب = مؤلف، تا: 28 شوال 1382 ق برابر با 5 فروردین 1342 ش؛ نسخه دوم از کتاب است که مؤلف به خط خود تحریر نموده و مهر بیضوی وی در آخر کتاب درج شده، در آخر نسخه یادداشتی از مؤلف است مبنی بر اختلاف این نسخه با نسخه اول در تقدیم و تأخیر مطالب، این نسخه به نحوی آراسته و کتابت شده که آماده برای چاپ و طبع باشد.؛ واقف: علی حسینی رفیعی پور، 1343/1/16؛ جلد: مقوا با روکش پارچه ای زرد رنگ، عطف پارچه سبز، 360گ، 20 سطر، اندازه: 24 × 15/5 سم [ف: 1-66]

انبان نامه / شعر / فارسی

anban-name

رضائی خوئی، حبیب الله

rezāī Xūī, habīb-ol-lāh

تهران؛ رجائی زفره ای، محمد حسن شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: بشنو این قصه از ره احسان XX شرح حال محمد نادان / آن محمد زاهل وانان بود XX زایل العقل و جله و نادان بود

125 بیت، به همراه 6 بیت به لجه سور شجانی، غزل 6 بیت، کاه خواستن 10 بیت، جمعا 142 بیت وانا، هارونی، خوی، سور شجان و ... از روستاهای شهر کرد است و نامشان در انبان نامه آمده است؛ بی کا، بی تا [میراث اسلامی: 10-747]

انباہ الاذکیاء لِحیاء الانبیاء / حدیث / عربی

inbah-ul adkiya' li-hayat-il anbiya

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، 849-911 قمری

(soyūṭī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506

آغاز: بسملة، الحمد لله و سلامه على عباده الذين اصطفى، وقع السؤال قد اشتهر أن النبي صلى الله عليه وسلم حي في قبره وورد أنه صلى الله عليه وسلم قال من احد يسلم على إلا رد الله على روجي حتى أرد عليه السلام؛ فظاهره مفارقة الروح له في بعض الأوقات فكيف الجمع ... فأقول حيوة النبي صلى الله عليه وسلم في قبره و سائر الأنبياء عليهم السلام معلومة عندنا

انجام: السادس: قد يقال أنه أوحى إليه صلى الله عليه وسلم، هذا الأمر أولاً قبل أن يوحى إليه بأنه عليه السلام لا يزال حياً في قبره ... هذا ما فتح الله سبحانه على من الأجوبة ولم أر شيئاً منها منقولاً إلا من الله أعلم وصلى الله على محمد خير خلقه وسلم تسليماً؛ تمت

چاپ: الميمنيه، 130ص، 1309ق؛ قاهره، مطبعة المتيرية، 9ص، 1353ق؛ لاهور، سنگی، بدون تاریخ، وزیری، 10ص

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 22198

آغاز: برابر؛ انجام: فيستبين بالطريق المويده ما خفي في الطريق الناقصة و الله اعلم

خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: 1060ق؛ مجدول، دارای کمند؛ اهدایی: رهبری، فروردین 1374؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، 6گ، 23 سطر، اندازه: 16×25سم [اهدائی رهبر: 2 اخبار 1-141]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 510/26 کر

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج صالح قرطبی، تا: 1121ق؛ مصحح، مجدول، بر فراز برگ نخست آمده: «کتاب أنباء الأزیاء الحیوة الأنبياء صلوات الله وسلامه عليهم وعلى آلهم من علوم المولى الفاضل قدوة أرباب التحقيق جلال الدين السيوطي، تغمده الله برحمته. غفرانه بحق محمد صلى الله عليه وعلى آله أجمعين أمين»؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک آهار مهره، 3گ (91-93پ)، 27 سطر، اندازه: 16/5×9/5سم [ف: 2/40-357]

3. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: 169/2

آغاز: برابر؛ انجام: فيتبين بالطرق المزيدة ما خفي في الطريق الناقصة، ... و الحمد لله وحده وصلى الله على من لا نبي بعده.

در فهرست با عنوان «رسالة في بيان حيوة النبي (صلى الله عليه وآله) في قبره» آمده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: شمیز، 5گ (37پ)

42-پ)، 25 سطر، اندازہ: 14 × 23 سم [ف: 1-187]

الانباہ علی طریق اللہ / عرفان و تصوف / عربی

al-inbāh 'alā ṭarīq-il lāh

حبشی، بدر بن عبد اللہ، -638 قمری

ص: 947

مؤلف که خود را در آغاز خطبه کتاب همچنین که ملاحظه می گردد می شناساند از شاگردان شیخ محیی الدین ابن العربی است اشارات و عبارات صوفیانه و دستورهای سلوک طریق و تصوف را که گاه و بی گاه از زبان استاد شنیده در این کتاب گردآوری کرده است و گاه نیز از تألیفات ابن العربی نقل می کند و از آن جمله از کتاب المنهج السدید فی ترتیب اقوال با یزید داستانی از با یزید نقل می کند. (عبدالحسین حائری)

چاپ: مجله حولیت اسلامیة، محقق: دنیس کربل، جلد 15، 26ص، 1979م.

[معجم المؤلفین 3: 39]

1. قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 74/8

بی کا، بی تا؛ 7گ (250 پ - 256 پ)، قطع: وزیری [چند نسخه - ف: 218]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3920/13

آغاز: بسملة اللهم صلي على سيدنا محمد و اله و صحبه قال العبد الفقير إلى رحمة الله ... المسعود عبدالله بدر بن عبد لاله الحبشي معتق ابي الغنائم ابي الفتوح الحراني الحمد لله الذين جعل قلوب العارفين خزائن علومه و حكمه ... اما بعد فاني ذاكر في هذا الكتاب الذي سميت به كتاب الانباه على طريق الله بعض ما سمعته من كلام شيخنا ... و تنبيهاته و اشاراته في طريق الله .. قال عبدالله بدر سمعت شيخنا ابا عبدالله ابن العربي يوما و هو يقول من امسك جوارحه اراح قلبه؛ انجام: والعلماء على قسمين عالم يتعشق بحكمة ما فهمي ضالته ينشدها و عالم جالس الحكيم و هو الله تعالى فلا يزال يتقلب في اطوار الحكمة في كل نفس لانه لا يمكن له التقييد بحكمه ما في هذه الحالة فان منه تنفجر الحكم و الحمد لله رب العالمين كتاب الانباه بحمد الله و عونته و حسن توفيقه في المدينة المشرفة.

بی کا، بی تا، کاغذ: بخش کهن آهار مهره شکری بخش تازه تر فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی عطف و حواشی سجاف شده با تیماج، 22 ص (320-341) [ف: 10-1961]

- الانباه على قبائل الرواة < الأنباء في ذكر أصول الرواة عن رسول الله صل الله عليه و آله و سلم

الأنباء في ذكر أصول الرواة عن رسول الله صل الله عليه و آله و سلم / انساب / عربی

al-anbāh fi dīkr-i uṣūl-ir ruwāt 'an rasūl-il lāh Ṣall-al lāh-u 'alayh-i wa āl-ih-ī wa sallam

ابن عبدالبر، یوسف بن عبدالله، 368-463 قمری

(ebn-e 'abd-ol-berr, yūsof ebn-e 'abd-ol-lāh (979-1071

رساله مختصری در ذکر امهات قبایلی است که از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) روایت کرده اند و در واقع مدخلی است برای کتاب

بزرگش «الاستيعاب في معرفة الأصحاب»، چنان كه در مقدمه آورده است: «أما بعد فاني ذكرت في كتابي هذا أمهات القبائل التي روت عن رسول الله صل الله عليه وآله وسلم وقربت ذلك واختصرته وبينته وجعلته دليلاً على أصول الأنساب ومدخلا الى كتابي في الصحابة ليكون عوناً للناظرين فيه ومنبها على ما يحتاج اليه من معرفة الأنساب». قرطبي در باره منابع رساله حاضر مى نويسد: «هذا كتاب أخذته من أمهات كتب العلم بالنسب وأيام العرب بعد مطالعتي لها ووقوفي على أغراضها فمن ذلك كتاب أبي بكر محمد بن اسحاق و كتاب أبي المنذر هشام بن محمد بن السائب الكلبي و كتاب أبي عبيدة معمر بن المثنى و كتاب محمد بن عبدة بن سليمان و كتاب محمد بن حبيب و كتاب أبي عبدالله أحمد بن محمد بن عبيد العدوى في نسب قريش و كتاب الزبير بن بكار في نسب قريش و كتاب عمه مصعب بن عبدالله الزبيري في ذلك و كتاب على بن كيسان الكوفي في أنساب العرب قاطبة و كتاب على بن عبدالعزيز الجرجاني و كتاب عبدالملك بن حبيب الأندلسي، الى فقر قيدها من الحديث والآثار والنوادير اقطقتها من كتب أهل الأخبار، و أخذت من ذلك كله عيونه و ما يجب الوقوف عليه و يجمل بأهل الأدب و الكمال معرفته من الانتساب اليه». عناوين مباحث اين رساله از اين قرار است: عدنان، أنساب العرب، قحطان، قضاعة، النسب المعروف غير المنكر، نزاز، مضر، خندف، قريش، القارة، تميم، مزينة و الرباب و ضبة، قيس بن عيلان، جديلة قيس، ثقيف، خزاعة، ربيعة بن نزار، بحيلة و خثعم، عاملة، لحم و جذام، جماع قبائل اليمن، أحمر بن العوث و الأزد، همدان، قضاعة و قبائلها. جلال الدين سيوطي (911ق) ذيلي بر الانباه نگاشته است.

چاپ: نجف، منشورات المكتبة الحيدرية، 1386ق؛ بيروت، دار الكتب العربي، 1405، تحقيق ابراهيم اسماعيل الايباري، 170 ص؛ قاهره، مكتبة مدبولي، تحقيق دكتور محمد زينهم محمد هزب و دكتور عائشة تهامي و مديحة الشرقاوي، به ضميمه القصد و الامم قرطبي در 112ص؛ قاهره، مكتبة المعارف، ضمن مجموعة «الرسائل الكمالية في الانساب»

قم؛ مرعشي؛ شماره نسخه: 1137 عكسى

آغاز: بسملة الحمد لله ذي القدرة و الآلاء و العظمة والكبرياء فاطر الأرض و السماء الذي خلقنا من نفس واحدة و خلق منها زوجها و بث منهما رجالا كثيرة.؛ انجام: و ضنة بالنون قد تقدم أيضا في باب ضبة. قال ابن الكلبي هو ضنة بن عبد كبير بن عذرة بن سعد بن هذيم، وقد تقدم ذكر مهرة في غير قضاعة في اليمن و ذكرنا الاختلاف في ذلك، تم كتاب الأنباه و الحمد لله حق حمده

نسخه اصل: كتابخانه اسكوريال در اسپانيا، ش 1704 (فهرست نسخه های خطی عربی اسكوريال، هارت و يگ گرينبورگ: 220/3؛ المخطوطات العربية في مكتبة الاسكوريال، ترجمه سيده

می کنفانی: 276-277)؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، در صفحه عنوان نام کتاب و مؤلف با دعای «رحمه الله» ثبت شده؛ 97ص،
19 سطر [عکسی ف: 3-284]

انبساط الوجود المطلق علی مظاهر الکاينات / عرفان و تصوف / فارسی

inbisāt-ul wujūd-il muṭlaq 'alā mazāhir-il kāyināt

حموی، محمد بن مؤید، 586-649؟ قمری

(hamavī, mohammad ebn-e mo'ayyed (1191-1252

آغاز: الحمد لله رب العالمین اما بعد این کتابی است موجز در امور الهیات ... آغاز کتاب بدانکه الهیات مشتمل است بر وجودات حقیقی
و وجودات مجازی و منبسط است در صحایف کاینات که صورت آن را عقل خوانند

انجام: عرفان حق تعالی توفیق رفیق کناد بمحمد و آله الطیبین.

[فهرستواره منزوی 80/6]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6348/11

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن حسین، تا: 978ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز ضربی، 4ص (256-
259)، قطع: رقعی، اندازه: 18×12/5 سم [ف: 19-388]

انبوب البلاغة في ينبوع الفصاحة / معانی بیان / عربی

unbub-ul balaga fi yanbu' ul fasaha

مفتی آماسی، خضر بن محمد، ق 11 قمری

(mofitī āmāsī, xezr ebn-e mohammad (- 17c

تاریخ تألیف: 1072ق

رساله کوچکی است در معانی و بیان، در هشت «باب»: 1. اسناد خبری؛ 2. مسند الیه؛ 3. مسند؛ 4. متعلقات فعل؛ 5. قصر؛ 6. انشاء؛
7. فصل و وصل؛ 8. ایجاز و اطناب.

شرح و حواشی:

1- الافاضة لانبوب البلاغة؛ مفتی آماسی، خضر بن محمد (11-)

تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: 77

کاتب = مؤلف، تا: 1072ق [ف: 236]

انبیاء مرسلین / تاریخ پیامبران / عربی

anblyā'-e morsalīn

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 245/6

آغاز: عن ابن عباس رضي الله عنه كان الانبياء مائة الف و اربعة وعشرين الفا منهم ثلاثمائة و ثلاثة عشر مرسلا هكذا بي كا، بي تا، جلد: تیماج شتری ضربی با ترنج و سرترنج مجدول، اندازه: 19× 11/5 سم [ف: 1-214]

انبیاءنامه = مثنوی عیانی / شعر / فارسی

anblyā-nāme = masnavī-ye "ayānī

سیبویه ثانی، ابراهیم بن حسن، 915 قمری

(sībevah-e sānī, ebrāhīm ebn-e hasan (- 1510

تاریخ تألیف: 902ق

در فهرست دیوان هند ادامه ش 1483 یاد شده از دیوان درویش عیانی پسر مولانا رفیقی سروده 1012 که این یکی خواهد بود. در فهرست قرطای (707) از 1233 امانت خزینه که آغازش مانند نسخه ما چنین است «الهی به دل کامم از خامه ده XX نوای دل انبیا نامه ده» یاد شده است. این نام برابر تسمیه خود شاعر در برگ آخر که گوید: «عیانی ترا هم براه خلاص XX چو چاره نه از دست آویز خاص / بیا ز انبیا نامه در کار شو XX در افزایش او به تیمار شو...» «سید یونسی»

آغاز: الهی به دل کامم از خامه ده XX نوای دل انبیا نامه ده

[فهرستواره منزوی 235/10]

1. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: بخش 2

آغاز: برابر

نسخه اصل: موزه مولونا در قونیه 131؛ بی کا، تا: جمادی الثانی 993ق؛ در آغاز جمادی الاول 965 خرید و فروش شده است [ف: 63]

2. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 2755

آغاز: اوراق نونویس: بسمله. متن اصل نسخه: فروزنده شمع جمع سرور 78 به بزم روایت چنین داد نور ... چنان کو دشمن فزونی گرفت XX از و ملت کفر دونی گرفت؛ انجام: اوراق نونویس: ... از اینجا گرفتند بروی دلیل XX که او هست فرزند خاه خلیل. متن اصل نسخه: ... هر آنکه که بینم ز غم پیچ و تاب ازو گیرم از بی مجالی شتاب

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب افتادگی: انجام؛ سه برگ آغاز نیز نونویس؛ کاغذ: هندی، جلد: چرمی ضربی، 163 گ، در چهار ستون 40 سطر، اندازه: 12 × 16 سم [ف: 3-1202]

انیای چهارگانه / تاریخ پیامبران / فارسی

anbiyā-ye čāhār-gāne

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، - 1270 قمری

(hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (- 1854

تذکره چهار پیامبر اسرائیلی می باشد که در شهر قزوین به خاکند و خاکجایشان زیارتگاه یهودیان بوده است. آن چهار تن: سلام، سلوم، سهولی، القیاء می باشند.

ص: 949

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: 558/2

آغاز: بسمله، الحمد لله و سلام على عباده الذي اصطفى ... اما بعد، تذکره ای است درباره انبیای بنی اسرائیل (علیهم السلام) انبیای چهارگانه که در بلده قزوین مدفون اند؛ انجام: در آن مشهد شریف مدفون است.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: انجام؛ منقش به نقره؛ 7گ (58پ-65پ) [ف: 2-21]

الانتباه في سلاسل اولياء الله / عرفان و تصوف / فارسی

al-intibāh fī salāsil-i awlīyā'-il lāh

شاه ولی الله، احمد بن عبدالرحیم، 1114-1176 قمری؟

(šāh valī-o-llāh, ahmad ebn-e "abd-or-rahīm) (1703 - 1763

کتابی مفصل دارای چند «فصل» در سلسله طریقه قادریه، نقشبندیه، چشتیه، سهروردیه، کبرویه، مارینیه، شاذلیه و شطاریه. مؤلف، اسناد و شیوخ خود را نیز در هر یک از طریقه ها بیان نموده است. همچنین، رساله ابوطاهر محمد بن ابراهیم کردی، رساله تاج الدین سنبهلی در طریقه نقشبندیه، 3 مکتوب از شیخ محمد سعید بن احمد سهرندی در طریقه احمدیه، مکتوب شیخ عبدالنبی در طریقه احسنیه و نقشبندیه و رساله محمد بن محمد بن سلیمان مغربی (ردانی) را نیز در این کتاب گنجانده است. نسخه هایی از این کتاب در نسخه های منزوی کتابخانه ندوة العلماء لکهنو در هند، ص 183-184 آمده و در ایضاح المکنون تنها نام کتاب آمده و مؤلف آن را نشناخته است.

[ایضاح المکنون 129/1؛ معجم المؤلفین 169/13]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13775/3

آغاز: الحمد لله الذي بعث نبيه محمداً صلى الله عليه وسلم بشيراً و نذيراً ... اما بعد، می گوید احمد بن ... این رساله ایست مسمی ... و اسانید وارثی رسول الله؛ انجام: عن ناظمها شرف الدين محمد بن سعيد بن حماد البوصيري رحمة الله عليه

خط: نستعلیق، کا: سید ابراهیم رضوی، تا: قرن 13؛ محشی، مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»؛ کاغذ: فرنگی، 78گ (30-107)، 13 سطر، اندازه: 9×15 سم [ف: 34-783]

الانتباه لمعالجة الباه / طب / عربی

al-intibāh li-mu'ālijat-il bāh

قم؛ زنجانی (آیه الله)؛ شماره نسخه: 70/2

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي شرع لعباده اسباب التناسل و تدلهم اليه ... و بعد فان من حرس في اعمال طلق العنان و اجرى الله على يديه

در «مقدمه» و 5 «باب» و «خاتمه»؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن الیاس، تا اوایل ربیع الثانی 939ق؛ تملک: محمد بن محمود کفوی (؟) و شیخ محمد الحسینی القاضی؛ مهر: «الفقیه محمد بن محمود»، «عبدہ شیخ محمد»؛ انتقال به ارث به محمد امین طبیب خاصه؛ قطع: وزیری [چند نسخه -ف: 214]

انتباه نامه اسلامی (مختصر) / کلام و اعتقادات / فارسی

(entebāh-nāme-ye eslāmī (mx

شریعتمدار دامغانی، محمد رضا، - 1346 قمری

(Šarī atmadār-e dāmānī, mohammad rezā (- 1928

انتخابی از کتاب «انتباه نامه اسلامی» شریعتمدار دامغانی است شامل مباحثی در فلسفه احکام اسلام.

چاپ: اصل رساله به چاپ رسیده است

[الذریعة 357/2]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 673/8

آغاز: و لكم في القصاص حيوة اختلاف است که مجازات جنایات آیا نظر بتسلیت و خیره بر مظلوم است یا برای حفظ سایر افراد از ظلم و جنایات است؛ انجام: آنها هم مثل توفاسق شهوتی دارد مثل شهوت تو علم او سبب زجر او نمی شود... یا اینکه ظاهر او غیر از آن است که دید بلکه توجهی نماید و عددی در افعال خود که معصیت نباشد فعلاً

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 20 گ، اندازه: 14 × 21 سم [ف مخ 2-483]

- انتخاب < کتاب ارشلاوس

الانتخاب / حدیث / عربی

al-intixāb

محمد حسین بن محمد مهدی، ق 13 قمری

(mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī (- 19c

مؤلف از احادیث و اخبار مطالبی را انتخاب کرده و متعلقاتی از کلام عرفا و حکم حکماء در بعضی موارد به آنها اضافه کرده و در ابتدا تبرکا بعضی از خطب نهج البلاغه را درج کرده و بعد مطالبی را از معالم الزلفی، احتجاج، انوار نعمانیه و سایر منابع نقل کرده است.

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله توجهنا الى جنابك يا واجب الوجود ... اما بعد فيقول العبد ... محمد حسين بن محمد مهدي

انجام: فاني اخاف الله يوم لقائه و اخشى عذابا دائما غير زائل.

بابل؛ مدرسه خاتم الانبياء (صدر)؛ شماره نسخه: 208/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، تا: با تاريخ 1291ق؛ مصحح؛ جلد:

ص: 950

تیماج قهوه ای، 220 ص (2-221)، اندازه: 17 × 21 سم [ف: 143]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1301/1

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-123]

انتخاب از عمده اعتقاد اهل بیت / کلام و اعتقادات / فارسی

entexāb az “omde e‘teqād-e ahl-e beyt

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: 150/4

بی کا، بی تا [نشریه: 4-399]

انتخاب الأسفار / گوناگون / فارسی

entexāb-ol asfār

تبریزی خیابانی، علی بن عبد العظیم، 1326-1244 شمسی

(tabrīzī xīyābānī, “alī ebn-e ‘abd-ol-“azīm (1865-1947

منتخب از چند مخطوط نادر است که مؤلف بر آنها دست یافته و برای خود گلچین کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4491/2

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده. و بعد چنین گوید این بنده مذنب جانی... فقیر از فضل خداوند غنی قدیر

در این نسخه فقط منتخباتی از جلد اول کتاب «ریاض الجنه» زنوی آمده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: تیماج

قرمز، 10 گ (26 ر-35 پ)، اندازه: 17 × 22/5 سم [ف: 12-70]

انتخاب اصول سماعات أبي الحسن علي بن المشرف المصري / حديث / عربي

intixāb-u uṣūl-i simāśāt-i abi-l-hasan“alī ibn-il mušarrāf al-miṣrī

سلفی حروانی، احمد بن محمد، 475-؟ 576 قمری

(salāfī haravānī, ahmad ebn-e mohammad (1083-1181

رساله حاضر که نسخه اصل و منحصر به فرد آن در کتابخانه چستریتی نگهداری می شود، در صفحه عنوان نسخه چنین معرفی شده است:

«الجزء الثالث جزء من انتخابي من اصول سماعات أبي الحسن علي بن المشرف بن المسلم المصري نزيل الاسكندرية، لأحمد بن محمد بن أحمد السلفي الأصبهاني -نفعه الله الكريم به -». ابوالحسن علي مصري (433-519ق) از اساتيد سلفي بوده و شرح حال وی در سير اعلام النبلاء چنین درج شده است: «الفراء، الشيخ العالم الثقة المحدث، أبو الحسن علي بن الحسين بن عمر بن الفراء الموصلي، ثم المصري. سمع من عبدالعزيز... حدث عنه السلفي... قال السلفي: هو من ثقات الرواة، وأكثر شيوينا بمصر سماعاً، اصوله أهل الصدق، وقد انتخب من أجزائه مئة جزء، وقال لي: إنه ولد في نسة ثلاث و ثلاثين و أربعمئة في أول يوم منها. توفي في ربيع الآخر سنة تسع عشرة و خمسمئة.» سلفي روایاتی را از اصول سماعات ابو الحسن علي مصري در صد جزء فراهم آورده و نسخه حاضر جزء سوم از آن است. بخشی از مطالب این جزء، از کتاب الوقف و الابتداء به روایت عبدالباقي از ابن بقاء از مؤلف کتاب مذکور نقل شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1449 عکسی

آغاز: بسملة. أخبرنا ابوالحسن علي بن المشرف المصري، من اصول سماعاته بالاسكندرية، أنا أبو الحسن عبد الباقي بن فارس بن احمد الحمصي المقرئ بمصر، أنا أبو عمرو عثمان بن بقاء بن عمرو الخراساني، قال: سمعت أبا جعفر، عن عثمان بن سعيد و القبه ورش، عن نافع، قا: هذه سبعة و أربعون حرفاً، يزيد نافع الياء في آخر هن إذ أوصل، فاذا وقف وقف على غيرياء و هي في البقرة حرفان الداع اذا دعان و في آل عمران حرف؛ انجام: و لا تتبعوا عوراتهم، فانه من يتبع عورات المسلمين، يتبع الله عورته و من يتبع الله عورته يفضحه و هو في بيته. آخر الجزء و الحمد لله حق حمده و الصلاة على المصطفى محمد و آله و صحبه، نقلته من أصل السماع بالا اسكندرية.

نسخه اصل: كتابخانه چستريتي، ايرلند، ش 3764 (فهرست آربري 5/4؛ فهرست آربري، ترجمه دكتور محمود شاکر سعيد 457/1)؛ خط: نسخ کهن معرب، بی کا، تا: شعبان 513ق، جان اسكندرية؛ در مواردی معرب است، آربري این نسخه را به خط مؤلف دانسته، در صفحات آخر نسخه، بلاغهای قرائت بدین مضمون دیده می شود: «بلغت من أوله قراءة و سماعة و معي إسحق و حمد ابنا أحمد بن موسى المروزيان و صح لنا ذلك في شعبان سنة ثلاث عشرة و خمسمئة فيمنزلي بئغر الاسكندرية»، «قرأ على هذا الجزء من أوله إلى آخره الامام الأجل الأخص الكبير بدر الدين بدر الشهابي، مقدم الخدم السادة خدم الضريح الشريف النبوي -على ساكنه أفضل الصلاة و السلام و سمع بقرائته... بشيرين عبدالله و أجزت لهما ذلك على ما أجازته لي شيخنا الامام الحافظ السلفي رحمة الله عليه- و ذلك في يوم الأربعاء السابع عشر من شوال من سنة ثمان و ثلاثين و ستمئة و كتب أحمد بن محمد بن عبد العزيز بن الحسين بن عبدالله الجباب السعدي التميمي الأعلى؟ حامد لله تعالى و مصلية على سيدنا محمد و آله و سلم تسليماً كثيراً»، «سمع الجزء من انتخاب الحافظ السلف، على الفقيه العالم جمال الدين أبي عبد الله محمد بن عيسى... باجازته من الشيخ عبد الرحمن... و من الفقيه العالم بهاء الدين ابي الحسن علي... و على الشيخ الصالح المحدث بدر الدين الشهابي، شيخ جماعة خدام الضريح النبوي السماعه من الشيخ الصالح المحدث محمد، المحدث فخر القضاة أحمد بن محمد بن عبد العزيز، عرف بابن الجباب السعدي بمصر المحروسة، فسمعه منهم الجماعة وهم أحمد بن مطرف العمري...

و کاتبها الفقير إلى الله تعالى أبو بكر بن الحاج أحمد المكي وذلك في التاسع من شهر رمضان المعظم من سنة سبع و سبعين و ستمئة، عند الحجرة المطهرة النبوية - عليه أفضل الصلاة و السلام - و حسبنا الله و نعم الوكيل». در صفحات ابتدایی نسخه نیز یادداشت‌های ذیل دیده می شود: «قرأت جميع هذا الجزء على مالكة الشيخ الامام بدر الدين بدر بن عبدالله الشهابي، شيخ خدام النبي بحق سماعه فيه و سمع بقرائتي الجماعة شمس الدين صواب الطاهري و عز الدين مختار الحلبي و سيد الدولة كافر الزاهري و بدر الدين الحمداني و ريحان البدرى الشهابي خدام النبي المقرى و الشيخ محمود بن محمد بن حسن الاصفهاني و الشيخ أبو سعد خلف بن تركي البكري و حسن بن قدح خادم الحرم الشريف و أحمد و على ولدا الشيخ صباح المجدى و مبارك بن سليم العسقلاني ... و صح ذلك في يوم الاثنين عاشر جمادى الأول سنة اثنين و خمسين و ستمئة بالحرم النبوي، تجاه حجرة سيدنا محمد و كتب عبد السلام بن محمد بن مرزوع البصرى - عفى الله عنه - حامد مصلية مسلمة»، «قرأت هذا الجزء على الشيخين شيخ الاسلام شمس الدين محمد بن احمد بن عثمان الذهبى و زين الدين عبدالرحيم بن ابراهيم ... و صح في يوم عاشورا من سنة اثنين و اربعين و سبعمئة و كتب ابراهيم بن عبد الرحيم بن محمد بن جماعة»؛ 18 ص 18 سطر [عكسى ف: 4-289]

انتخاب بدایة الهدایة / عرفان و تصوف / فارسی

entexāb-e bedāy at-ol hedāya

وابسته به: بدایة الهدایة؛ غزالی، محمد بن محمد (450-505)

پنجاه سخن است در پند و اندرزهای عارفانه و صوفیانه که به کار بستن آنها به مانند آن است که حکمت حکیمان و زهد زاهدان و گفتار همه پیامبران به کار گرفته شده باشد. این سخنان از «بدایة الهدایة» أبو حامد محمد بن محمد غزالی انتخاب و ترجمه شده است.

آغاز: اما غزالی (رحمه الله) در کتاب بدایة الهدایة آورده است که روایتست از سفیان ثوری (رحمه الله) که گشت اصل همه حکمتها در پنجاه سخن یافتم، تمتان

انجام: سنتهای پیغمبر علیه السلام نگاهدار تا از شفاعت او بهره یابی الهی توفیق ده همه را این سخن ها تا کار بند گردیم.

[فهرستواره منزوی 328/6]

1. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4379/28

آغاز: برابر؛ انجام: پنجاهم سنتهای پیغمبر 9/0 نگاه دار ... تمت النصایح و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد تقی بن حسین خاتون آبادی اصفهانی، تا: 1056ق؛ 2گ (94-95ر) در هامش [ف: 7-373]

2. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2188/37

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: معز الدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: 1085ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب، مجداول مذهب؛

واقف: محمد حسام واعظی، 1397؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج ساده و درون تیماج با حاشیه عنابی مزین به شاخه های گل زرین، اندازه: 17×27سم [ف: 5-566]

3. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 4275/19

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی در، بیتا؛ با یک سرلوح و دو پیشانی، مجدول؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه روغنی گل و بوته زمینه قهوه ای، 2 گ (88 پ-89 پ)، هامش، 19 سطر، اندازه: 16/8×24/7 سم [ف: 7-326]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2398/36

بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی درون سرخ زرکوب، 5ص (416-420)، 20 سطر (12×20)، اندازه: 16/5×25 سم [ف: 9-1009]

انتخاب تحفة الفقیر و هدیه الحقیق / ادبیات / فارسی

entexāb-e tohfat-ol faqīr va hedyat-ol haqīr

شرف الدین علی یزدی، 858 قمری

(Šaraf-od-dīn 'alī-ye yazdī (- 1454

گلچینی موضوعی از اشعار عربی و فارسی انتخاب و آن را به نام «تحفة الفقیر و هدیه الحقیق» نامیده است. این جنگ ادبی 64 «باب» دارد و تنها یک نسخه دیگر از آن سراغ داریم که به شماره 431 در کتابخانه بوهار هند نگهداری می شود (مورخ 19 ذیحجه 1019ق). نسخه ما منتخبی از آن کتاب است که تنها بعضی از اشعار فارسی در آن آمده است و از این جهت دومین نسخه کتاب به شمار می رود که تاکنون شناسایی شده است. در این نسخه نام این «باب» ها آمده است: 1. التوحید؛ 3. نعت؛ 4. مکارم الاخلاق؛ 5. العزلة والقناعة؛ 6. الحریفان؛ 7. ندارد؛ 8. الافتخار و علو البهیمه؛ 9. الايمان و القسمتان؛ 10. المدایح، در نه فصل؛ 11. مدح النساء؛ 12. حسن الخلق؛ 13. الربیعان؛ 16. شکایة الزمان و الاخوان؛ 17. الامثال و الحكم في الوجه، في الحاجب، في العين، في الصدع (?)، في الخال، في الخط، في الفم، في الشف، في الفرس، في القبله، في الذقن، في القد، في المنطق؛ 19. ما يحتاج في المكاتبات و هو قسمان: الأول في الخطاب، در هجده فصل، القسم الثاني: في الجواب؛ 20. الاخلاص و الموعظة على ... بان المحبة في الجوامع كله؛ 21. الرجا و الفرج بعد الشدة؛ 22. في ... (ناخوانا). 23. في ... و الاستعطاف؛ 24. الشکر و الثناء؛ 25. الخطاب؛ 26. الاعتذار و الشفاعة و الاستغفار؛ 27. في النيروز، في الولادة، في الزمان؛ 28. المقدورة على الأوجاع و الأمراض و ... الدعاء برسم العادة و الابتهاج بصحة؛ 29. الاستدعا الحضور؛ 31. الدخول و الشكايت عن البواب؛ 32. في ... 33. صفة النهار و طلوع الصبح؛ 34. طلوع

ص: 952

الصباح؛ 35. الليل وما يتعلق به؛ 36. النهلان؛ 37. السحاب؛ 38. الشمس؛ 39. البراج؛ 40. في...؟ 41. البداء و الجبال؛ 42. القلاع و الحصون؛ 43. السيف؛ 44. العلم؛ 45. الدوات و السداد؛ 46. الحرب و السحقان؛ 47. العرس؛ 48. الجمل؛ 49. الفيل؛ 50. الوصف الخط و الكتاب في السفر؛ 51. ذم الشعر و الشاعر؛ 52. النار؛ 53. الرياح؛ 54. الماء؛ 55. السفينة؛ 56. الظلم و الفتن و الحوادث. و پس از آن بدون ترتیب این سه باب: 16. الشتاء؛ 17. الخمریات؛ 18. الغزل و النصب؛ 57. الحیش و القید؛ 58. الحب على السفر؛ 59. الحب على المقام؛ 60. المطایبات؛ 61. الشیب و التأسف على الشباب؛ 62. المراثی و التغازی؛ 63. التفرقات بطریق التهجی؛ 64. في... و حسن المقطع.

[بوهار هند، ج 1، ص 310-311]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8853/2

آغاز: انتخاب تحفة الفقير از انتخاب ملا شرف الدين على يزدى. الباب الأول في التوحيد. كمال اسمعيل. اى صفات اى بيانها را زبان انداخته xx عزت ذاتت يقين را در گمان انداخته؛ انجام: تا جهان باد در جهان باشی xx وز بد خلق در امان باشی / ختم كردم بر دعا كاندر دعای حضرتت xx خود اجابت را به طبع روح الامين امين كند. انجامه: «تمت. تمام شد انتخاب كتاب تحفة الفقير ... شرف الدين على يزدى بتاريخ بيست و هفتم شهر ربيع الاول سنة 1109. الهى ... سنه عاقبت به خير و خويى گذرد بمحمد و آله».

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: 1109ق، جان مشهد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه اى ضربی با ترنج و سر ترنج عنابی، 30گ (7-36پ) [ف: 131-29/1]

انتخاب تحقیق العلم اللدنی / کلام و اعتقادات / عربی

intixāb-u taḥqīq-il 'ilm-il ladunnī

وابسته به: العلم اللدنی = اللدنیة = الرسالة اللدنیة؛ غزالی، محمد بن محمد (450-505)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4100/9

خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه اى ضربی، 4گ (191-195)، 18 سطر (5x12)، اندازه: 9x16 سم [ف: 13-3081]

انتخاب تذکره دولشاهی / تراجم / فارسی

entexāb-e tazkere-ye dowlatšāhī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 492/40

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10 [ف: 5-44]

تاریخ کوتاهی است. فهرست مطالب: 1. انبیاء و اوصیاء از آدم تا ابراهیم در دو طبقه؛ 2. انبیاء و ملوک بنی اسرائیل در سه طایفه؛ 3. ذکر ملوک عجم در چهار طبقه: پیشدادیان، کیانیان، اشکانیان، ساسانیان؛ 4. ذکر محمد مصطفی؛ 5. ذکر خلفاء؛ 6. ذکر امراء بنی امیه و مروانین؛ 7. خلفاء بنی عباس؛ 8 طوایف ملوک اسلام: صفاریه، سامانیه، غزنویه، غوریه، دیالمه، سلجوقیه، خوارزمشاهیه، اتابکیه، اسماعیلیه، قراختائیه، چنگزیه، تیموریه، برانیه، بایندریه.

آغاز: انتخاب تواریخ: تاریخ ماثر دولت ابدی و تاریخ دفاتر سعادت سرمدی ترتیب نسیب حمد و ثنای احدی و تهذیب ترکیب شکر و سپاس صمدی است ... چون هوشمندان بختیار و بختیار هوشیار دانسته اند و دیده که از صنه کردگار هر لحظه صورتیست در اطوار روزگار هر آینه طغراکشان توقیعات سوانح شهر و ایام و تاریخ نویسان تصویران وقایع دهور و اعوام دیده جهان را در هر قرن بسرمه ذکر صاحب قرانی مکمل کرده اند و آثار ابرار و اطوار احرار و اخبار اخبار مجمل و مفصل به سواد برده چه فی الحقیقه تاریخ بعثت انبیاء و ظهور اولیاء و اصفیاء و اوصیاء و وقوع حکماء و علماء و خروج ملوک و امراء و تعیین طبقات مردم و اعیان و اشراف زمان و تبیین سیر و عادات کرام جهان و نوادر حالات و عجایب واقعات بدین طریق تحقیق یابد و به واسطه سعی جمیل مورخان ماهر مناقب و مفاخر افاخر و مراتب و مآثر اشراف و اکابر و حدوث امور غریبه و تواتر نوادر توضیح و تلفیق پذیرد، بیت: بسعی کلک مورخ سوانح احوال XX معین است و مبین بر اهل فضل و کمال. و چون محضر ریاض ریاضت ریاضی کم کم بضاعت اندک و قوفی از این صناعت دارد قبل ازین تاریخ از بعثت آدم علیه اسلام الی الیوم آثاری که از پیغمبران و پادشاهان و سایر اعم صدور یافته از نسخهای معتبر و دواوین مشتهر مثل دیوان النسب و شاهنامه بزرگ و نظام التواریخ و مسعودی و جامع المعارف حصینی و بناکتی و طبری و جهانگشای وزیده و گزیده و کتاب المعجم و جامع رشیدی و مختار حافظ ابرو و ظفرنامه کبیر به روایات مختلفه و عبارات مواتفه انتخاب و انتجاب کرده مخلص و ملخص مجموع محرر و مذکور ساخته بود درین ولا که اصحاب و احباب و مخادیم و اعزه و ارباب تفخیم و تکریم به مطالعه آن نسخه شریف شرف التفات تقدیم می فرمودند، نظم: از جمله ایشان مرا گفت XX ریاضی گر چه کلکت در نکو سفت / درین تاریخ امام مختصر تر XX اگر سازی کنم مجموع از بر. بنابراین لب الباب و وزیده جمیع و گزیده از همه ابواب درین کتاب آورد و ملوک و انبیاء را به مجرد عمر و سال سلطنت و آثاری که در زمان ظاهر

شد اقتصار کرد.

انجام: سلطان شیخ او بن شیخ حسن ایلکانی ... سلطان حسین به حکم وصیت بجای او نشست ... و بعد از وفات امیر کبیر به بغداد از مصر باز آمد و عمارت با روی بغداد کرد و در شهر ثلث عشر و ثمانمائه (افتاده در طایفه یازدهم مغول)

[فهرستواره منزوی 564/1]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5506

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ با سر لوح، مجدول، از آن محمد ابراهیم بن محمد نصیر شریف بوده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج ماشی ضربی مقوایی، 86گ، 9 سطر (7×11)، قطع: بغلی، اندازه: 11×17 سم [ف: 16-24]

انتخاب التواریخ / تاریخ / فارسی

entexāb-ot tavārīx

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 806-ف

نسخه اصل: با دلیان ش 155 فریزر؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 177گ، 25 سطر [فیلمهاف: 1-16]

انتخاب جامع التاریخ / تاریخ / فارسی

entexāb-e jāme'-ot tārīx

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2384-ف

نسخه اصل: احمد ثالث ش Sh A/B 456 2937. «(به رسم خزانه الکتب قاسم سلطان بن سید احمد خان الغازی)». مشجر؛ بی کا، بی تا؛ 228گ [فیلمهاف: 1-16]

انتخاب جامع التمثیل / ادبیات فارسی

entexāb-e jāme-ot tamsīl

هبله رودی، محمد علی، ق 11 قمری

(hable-rūdī, mohammad alī (- 17c

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1236/55 - ف و 1338/55 - ف

نسخه اصل: بادلیان 69 Add. اوزلی (ش 1241)؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 1-588]

انتخاب جنگ قطب شاه / گوناگون / فارسی

entexāb-e jong-e qotb-šāh

مؤلف (که نام خویش را در دیباچه نمی آورد و به گواهی پاره‌های از قرائن همان مؤلف اخلاق پادشاهی است شماره 2725/3 دانشگاه، موزه لندن Or. 6694، فهرست اونس) از طرف سلطان عبدالله قطب شاه دستور یافت که جنگی ترتیب دهد. او نخست تاریخ الحکماء شهر زوری را برای ثبت در آن جنگ انتخاب و ترجمه کرد و پس از آن این کتاب را در تکمیل آن جنگ فراهم آورد. در یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه».

آغاز: ابتدای کلام بنام خداوندی سزاست که ابتدای هر چیز ازوست اما بعد چون توجه خاطر. بندگان. ابوالنصر. سلطان عبدالله قطب شاه ..... به شنیدن کلام حکما ... مقصور است و قبل از این امر عالی شرف صدور یافته بود که جنگی ترتیب نمایند ... این قلیل البضاعه حسب الحکم عالی کتاب مستطاب تاریخ الحکماء را انتخاب نموده پرتو قبول بر آن افتاده در آن جنگ ثبت شد بخاطر ناقص رسید که متمم آن را پاره ای دیگر از کلام اکابر که در کتابهای معتبر چون مکارم اخلاق و احیاء علوم الدین ... و دیگر کتابها که لایق آن جنگ و قابل شنیدن آن صاحب باشد. جمع نموده و به وساطت مهر سپهر فضل ... میر محمد سعید جملة الملک دام ظلّه بنظر عالی در آورد. مقدمه در تعریف علم و مذمت چهل

انجام: اگر می گویند عایشه را دشنام دهم و پنج درهم بدهم. والسلام.

[فهرستواره منزوی 1528/2-1529]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 291/16 - فیروز

آغاز و انجام: برابر

بخشی است از آن (از جنگ متمم)؛ بی کا، بی تا؛ کاغذ: مختلف آهار مهره، جلد: تیماجی مشکی، 31ص (386-416)، قطع: رحلی، اندازه: 35×22سم [ف: 21-275]

انتخاب جواهرنامه / طبیعیات / فارسی

entexāb-e javāher-nāme

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 492/5

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ 17ص (184-200) [ف: 5-40]

intixāb-ul jayyid min tanbīhāt-us sayyid

دمستانی، حسن بن محمد، -1191 قمری

(damestānī, hasan ebn-e mohammad (- 1777

وابسته به: تنبيه الأريب و تذكرة اللبيب في ايضاح رجال التهذيب؛ بحراني، هاشم بن سليمان (-1107)

تاریخ تألیف: 8 جمادی الأول 1173ق سید هاشم بحرانی، کتابی به نام «تنبيه الاریب فی رجال التهذیل» در تصحیح و توضیح احوال رجالی که شیخ الطائفه در کتاب «تهذیب الاحکام» از آنان حدیث نقل کرده، تألیف نموده است این کتاب مورد توجه مؤلف واقع شده ولی از آنجا که به نظر او

ص: 954

سید هاشم بحرانی در کتاب خود توضیحات و تفصیلات ملال آور را نگارش داده، مؤلف، کتاب او را تلخیص و تهذیب نموده و آن را انتخاب الجید من تنبیهات السید» نامیده است. این کتاب به ترتیب ابواب کتاب های فقهی تنظیم شده و راویان روایت هر باب را در همان باب ذکر می کند. در این کتاب راویانی که حالات آنها دارای ابهام می باشد یا مورد اشتباه قرار گرفته اند ذکر شده و بیشتر رجال سند مورد بحث قرار می گیرند و اگر در مواردی احتیاج باشد به روایت ها و اسناد کتاب های «کافی» و «من لایحضر» و «استبصار» با رمز «کا، یه، صا» نیز نقل می شود، و در آغاز کتاب کلیاتی به عنوان مقدمه آمده که برای اطلاع بر این فن مورد احتیاج محققان می باشد.

آغاز: الحمد لله الذی و طد قباب الشرع الشریف بالکتاب المبین و السنة الزاهرة و سدد طلاب الدین الحنیف ... فیقول المتعطش الی الفیض الاقدس السجانی حسن بن محمد الدمستانی آن اعلی ما یتراقت الیه
انجام: فلیصفح الصفح الجمیل و لیجبر الخلل و النقص بالاصلاح و التکمیل.

چاپ: این اثر به اشراف مصطفی آل مرهون چاپ شده است.

[الذریعة 2/358 و 4/440؛ انوار البدرین 217/؛ مصفی المقال 129؛ فهرستگان حدیث 149/1-150]

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3195 و عکسی 2187

انجام: فی باب الاغسال و القبلیة فیما تقدم فالسند ضعیفة بجمالة الحکم قوله محمد بن احمد بن یحیی عن ...

تا اوایل باب «الأحداث الموجبة للطهارة» را داراست؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه ای، 48گ، مختلف السطر، اندازه: 13/5 × 23/56 سم [محدث ارموی مخ: 1-185] و [عکسی ف: 6-233]

2. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: 129

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد بن ابی دندان (مالک نسخه)، تا: 15 جمادی الاول 1074ق؛ مقابله شده با نسخه اصل؛ تملک: شیخ عزیز بن شیخ حسین بن محمد ابو عرش با تاریخ 29 ربیع الأول 1109، شیخ حسن بن علی بن أحمد بن عبد الله بن أحمد بن زین الدین احسانی با تاریخ 1246؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، 22 سطر (9 × 16) [ف: 749]

3. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)؛ شماره نسخه: 360

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید عبد اللطیف حسینی، تا: قرن 12، برای خودش نوشته و بر اولاد ذکورش وقف نموده؛ مصحح؛ 173 گ، اندازه: 15 × 20/5 سم [ف: 1-11]

4. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3335

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح، به درخواست سید جلال الدین بن قاسم حسینی و توسط حاج رضا آقا تاجر چایچیان از روی نسخه کتابخانه کاشف الغطاء تکمیل شده؛ تملک: نوه مؤلف «جعفر بن محمد بن احمد بن حسن دمستانی» با مهر «جعفر بن محمد

الصادق» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، 121 گ، 25 سطر، اندازه: 15×21 سم [محدث ارموی مخ: 1-185]

5. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 31951

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیحجه 1173ق؛ مصحح؛ مذیل به اجازه مؤلف به پسرش احمد که در آن از اساتید و کتاب هایش یاد کرده در صبح جمعه 14 شوال 1178ق (4برگ)، آغاز: «الحمد لله جعل رواية الحديث عن المعصوم محجة بيضاء لاهياء العلوم و الصلوة و السلام على اشرف سفراء الحي القيوم»، و فایده ای فقهی درباره نماز (3 برگ)، آغاز: «(یک یا دو کلمه موریانه خورده) الاسهم الصلوة الا و الامام راکع فهل يعتد بتلك الركعة ام لا»، انجام: «و اذا دار الامر بين التحريم و الجواز يكون الاجتناب طريق الاحتياط الذي من سلکه جاز على الصراط»؛ تملک: احمد بن حسن بن محمد بن علی بن خلف بن ابراهیم بن ضیف الله بن حسن بن صدقة الله دمستانی بحرانی (پسر مؤلف)؛ اهدایی: رهبری، بهمن 1383، کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی سرخ، 145 گ، 21 سطر، اندازه: 17×20 سم [اهدائی رهبر: 8-65]

6. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3159/1 و عکسی 2189/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ملامحمد حسین خیر آبادی، تا: چهارشنبه 20 رمضان 1178ق، جهت شیخ عبدالحسین؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، محشی؛ 140گ (1پ-140پ)، 22 سطر، اندازه: 16×21 سم [محدث ارموی مخ: 1-185] و [عکسی ف: 6-235]

7. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 912

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبداللطیف، تا: قرن 13؛ مصحح، دارای نشان بلاغ؛ تملک: معصوم بن حاج محمد حسن غروی در شیراز در 1238؛ 170گ، اندازه: 13×20/5 سم [نسخه پژوهی: 2-115]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1990

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 5-444]

8. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 80/2-ج

آغاز: برابر، انجام: قوله: أحمد بن محمد بن عيسى عن محمد بن اسماعيل عن علي بن النعمان اقول: محمد هو ابن بزيح خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13ق؛ 91گ، 22 سطر (65پ-155ر) [ف: 1-34] قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 269/2

عکسی نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-243]

9. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 223

آغاز: برابر؛ انجام: اقوال الصواب عن ابراهيم بن عبد الحميد كما هو المتكرر و منه السند الاتي.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 135 گ، 20 سطر (5×15)، اندازہ: 15×21/5 سم [ف: 7-

[190

ص: 955

10. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 644

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن محمد صادق، تا: شوال 1211ق؛ این نسخه را محمد بن اسماعیل با نسخ زیادی در جمادی الاولى 1233 مقابله و تصحیح کرده؛ اندازه: 15 × 21 سم [نسخه پژوهی: 2-115]

11. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 995

آغاز: برابر؛ انجام: اقوال الصواب عن ابراهیم بن عبد الحمید کما هو المتکرر، و منه السند الآتی. هذا ما تیسر إلى الفکر العلیل ... و السلام علی محمد و آله الطاهیرین

خط: نسخ، کا: صفر علی پسر سبز علی موسوی خراسانی، تا: 18 ذی قعدة 1232ق؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی فشرده، 119 گ، 19 سطر (9 × 13)، اندازه: 15 × 21/5 سم [ف: 2-688]

12. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6885

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن علی مهرجردی، تا: چهارشنبه 18 محرم 1232ق؛ تملک: پسر کاتب محمد تقی شریف؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، 215 گ، 20 سطر (9 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-389]

13. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3481/1

خط: نسخ، بی کا، تا: 1254ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن پازهری، 20 سطر، اندازه: 15/2 × 21/2 سم [ف: 6-457]

14. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1282/2 ط

آغاز: بسمله. مقدمه مستنسخه من کتاب انتخاب الجید ... کل احمد بن محمد بعد المفید، انجام: و السند صحیح قوله محمد بن یحیی العطار.

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن حسینی بن میرزا رضا طیب، تا: 6 صفر 1261ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، 7ص (99-105)، اندازه: 15 × 8/5 سم [ف: 24/3-52]

15. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 8 و عکسی 714

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 4 ذی قعدة 1319ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه ای، 176 گ، 21 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 22-1] و [عکسی ف: 2-374]

16. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: 9-ف/378

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکى، 177 گ، 21 سطر (9 × 16/5)، اندازه: 20 × 14 سم
[ف: 1-355]

17. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3507/5

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: پسته ای، جلد: میشن قهوه ای لبه دار، 26 سطر، اندازه: 21/5 × 15/2 سم [ف: 6-462]

18. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4986

انجام: قوله محمد بن اسماعیل بن بزيع عن حمزة بن یزید خط: نسخ، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، 119 گ،
22 سطر، اندازه: 21 × 14/5 سم [ف: 13-180]

19. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7535

خط: نسخ، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکى، 139 گ، 21 سطر، اندازه: 21 × 14/5 سم [ف: 19-339]

20. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7444

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ رونویس شده از نسخه سید حسن صدر صاحب «تأسيس الشيعة الكرام، و با آن نسخه مقابله شده، تاریخ تحریر:
20 شعبان 340 [کذا]، تاریخ ختم مقابله 14 رمضان همان سال 266 گ، 15 سطر، اندازه: 25 × 18 سم [ف: 6-586]

21. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1799

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی به جز خط اصل؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 152 گ، 21 سطر،
اندازه: 21 × 14/5 سم [ف: 5-184]

انتخاب حل التقویم = اللمعات = منتخب حل التقویم / تقویم / فارسی

entexāb-e hall-ot taqvīm = al-lomašāt = montaxab-e hall-ot taqvīm

فارسی، محمد تقی بن محمد، -948 قمری

(fārsī, mohammad taq -ye-bn-e mohammad (- 1542

وابسته به: معرفت تقویم = تقویم = حل التقویم؛ فارسی، محمد تقی بن محمد (-948)

اهدا به: غیاث الدین منصور دشتکی

متن اصلی و گزیده آن هر دو از محمد فارسی است که نخست در 917ق «حل التقویم» را به نام استادش دشتکی نگاشت، سپس این را از آن در یک «مقدمه» و یک «مقاله» و چند «لمعه» و یک «خاتمه» با عناوین «لمعة» گزیده ساخت. مقدمه: در معنی تقویم؛ مقاله: در تقویم؛ خاتمه: در شرح تقویم.

آغاز: بسمله بعد از حمد و ثنا و صلوة و دعا مخفی نیست که این رساله انتخابیست از حل تقویم که فقیر غنی ابوالخیر محمدبن محمد فارسی در سابق زمان تحریر نموده جهت آنکه فصول و ابواب در قدیم که در شرح تقویم ترقیم نموده اند بحل آن کافی نبود و این رساله مشتمل است بر مقدمه و یک مقاله و خاتمه مقدمه بدانکه تقویم

انجام: در وسط السماء باشد هر دعا که کنند بامر مجیب الدعوات باجابت مقرون گردد و الله اعلم بالصواب

[فهرستواره منزوی 2822/4؛ الذریعة 358/2 و 67/7 و 397/22؛ نسخه های منزوی 239/1؛ ریحانة الادب 94/7]

1. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 754613

ص: 956

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 984ق، مقابله شده در اواخر 984؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایی، 64گ (85-148)، 9 سطر (4×11/5)، قطع: بغلی، اندازه: 6/5 × 16/5 سم [ف: 16-621]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5386

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، بی کا، تا: نیمه اول قرن 11؛ مجدول؛ واقف: ابن خاتون، 1067ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: پارچه بی، 12گ، 22 سطر (12×18/5)، اندازه: 20×25/5 سم [ف: 8-447]

3. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 791/2

خط: نستعلیق، کان ابوالحسن بن علاءالدوله شریف رازی، تا:

پنج شنبه پایان محرم 1009ق؛ تملک: محمد طاهر بن محمد طیب در 20 ربیع الثانی 1132؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی با ترنج، 24ص (73-96)، 61 سطر (5×13)، اندازه: 10×18 سم [سنا: ف: 2-61]

4. تهران: مفتاح؛ شماره نسخه: 406/2

خط: نستعلیق، کان ابو الحسن شریف پسر علاء الدوله، تا: پنج شنبه پایان محرم 1009ق؛ تملک: محمد طاهر بن محمد طیب در 20 ربیع الثانی 1132 [نشریه: 7-238]

5. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: 468

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، 55 گ، 11 سطر (5/6×11)، اندازه: 10/5×15 سم [ف: 1-25]

6. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: 22

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 12؛ در هامش یادداشت هایی از خط فاضل بیرجندی شارح تذکره به عربی، در صفحه بدرقه جدول مقدار زمان طلوع هر برجی و جدول تسویه بیوت در اقلیم چهارم به نقل از مفتاح النجوم؛ جلد: مقوایی عطف میشن سرخ، 31گ، 15 سطر (5/6×13)، اندازه: 12×18 سم [ف: 40]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2702

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 12؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، 37 گ، 12 سطر (6×9/5)، اندازه: 10/5 × 15/5 سم [ف: 6-284]

8. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 21699

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1102 ق [رایانه]

9. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10378

خط: نستعلیق، کا: ابو طالب بن محمد محسن قمی، تا: ربیع الأول 1144 ق؛ ضمیمه چند برگ از رساله ای دیگر در نجوم که دارای هفتاد باب بوده و به خط مؤلف به سال 1004 هجری در دارالسلطنه قزوین نگاشته شده، متأسفانه فقط چند برگ از این اثر موجود است؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س 8 ش 4-63]

10. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2156/1

آغاز: برابر؛ انجام: برابر هر روزی که ظاهر شود یا مخفی بری ... ظهور و خفاء

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن 13 کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی و عطف و گوشه تیماج قرمز، 15 ص، 15 سطر (7×16)، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 5-209]

11. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 287/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ مصحح؛ جلد: مقوا، عطف تیماج سرخ، 22 گ، 14 سطر، اندازه: 15/5 × 21 سم [ف مخ: 1-62]

12. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 11239/1

آغاز: برابر؛ انجام: و ناقصی النور و الحساب باید و متصل به سعدی باید و در تحت الشعاع و عقد نسختین نباید

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، دارای اشکال نجومی؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، 37 گ (1-37)، 12 سطر، اندازه: 7 × 11 سم [ف: 28-344]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9972

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه 2 شعبان 1219 ق، به جهت ملا محمد صادق نوده ای؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، 14 گ، 16

سطر، اندازه: 15×20/5 سم [ف: 25-243]

14. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 7620/5

خط: نستعلیق، کا: میر رضای حسینی استرآبادی بور کیانی، تا: دهه اول جمادی الثانی 1220ق، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی،
41گ (31-71ر)، 12 سطر (6/5 × 12/5)، قطع: ربعی، اندازه: 10/5 × 18 سم [ف: 16-657]

15. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 537/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 13 شوال 1224ق؛ جلد: چرم مشکی، 13گ (105پ-117و)، اندازه: 15/5 × 22 سم [مؤید: 2-37]

16. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5460/2

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن حسین اصفهانی، تا: 16 شوال 1228ق، جان اصفهان؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی
الایی، 22 سطر (8 × 14)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 14-16]

17. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 5545

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: 26 جمادی الاولی 1229ق؛ محشی از شرح چغمینی؛ واقف: حاج عماد فهرستی؛ کاغذ: فرنگی آهار
مهرة، جلد: پارچه ای، 18 گ، 18 سطر (8/5 × 15/5)، اندازه: 14/7 × 23/2 سم [ف: 8-39]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 10395/1

آغاز و انجام: برابر

ص: 957

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: 4 رجب 1241ق؛ ضمیمه: گفتاری در احکام نجومی؛ کاغذ: شگری فرنگی، جلد: میسن عنابی، 11-
14 سطر، اندازه: 10×15 سم [ف: 18-106]

19. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: 242/1

انجام: و خداوند رابع باید که مسعود بود و اگر زهره در طالع چهارم بود بهتر باشد ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: سه شنبه 10 ربیع الاول 1246ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سبز، 18 گ (26-44پ)، اندازه: 15×21
سم [ف: 129]

20. قم؛ مسجد اعظم، شماره نسخه: 3706/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1247ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، 20 گ، 19 سطر، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-209]

21. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: 619

خط: نسخ، بی کا، تا: 1315ق؛ برخی از برگ ها جابجا شده؛ 54 گ، 14 سطر، اندازه: 11/5×18 سم [ف: 2-451]

22. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3015/2-ف

در یک مقدمه و یک مقاله و یک خاتمه؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف] 27-2:

23. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: 354/10

آغاز: برابر؛ انجام: بعد از آن بدانند که در کدام سال واقع شده اند

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه ای، 3 گ، 18 سطر، اندازه: 14/5×20/5 سم [ف مخ: 1-62]

24. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2183/4

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ عبد الرحمن، بی تا؛ اهدایی: شیخ مهدی طاهری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، 28 گ (61-88)، 15 سطر
(8×13)، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 4-1194]

25. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 7025

آغاز: برابر؛ انجام: و متصل بعدی باید و در تحت الشعاع و عقد تین نباید و زحل

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای جداول و اشکال نجومی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: جلد شومیز مقوایی پسته ای، 35 گ، 11 سطر (8 × 13)، اندازه: 20 × 12/5 سم [رایانه]

- انتخاب خمسه نظامی - خلاصه خمسه نظامی

انتخاب درر و غرر / حدیث / عربی

entexāb-e dorar va qorar

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 3575/3

کلمات قصار حضرت امیر المؤمنین (علیه السلام)؛ خط: نسخ، کا: حسینعلی بن حاج محمد اسمعیل، تا: 1284ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج ماشی، 10 ص (82-91)، 18 سطر (5/14 × 18)، اندازه: 35 × 21 سم [ف: 5-1706]

انتخاب راگ درین / موسیقی -

entexāb-e rāg derpen

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5161/1/2 - ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 7626؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-139]

انتخاب الزاد / فقه

intixāb-uz zād

آقامحمد علی کرمانشاهی، 1144-1216 قمری

(1732-1802) (āqā-mohammad 'alī kermānšāhī)

تاریخ تألیف: رجب 1188 ق

گزیده ای است از رساله بزرگ او درباره حج.

[الذریعة 359/2]

اصفهان، دانشگاه اصفهان، شماره نسخه: 260

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: 11-883]

intixāb-us sāmī fi-l asāmī

عراقي، امير حاج بن علي، ق 9 قمری

(erādī, amīr hāj ebn-e "alī (- 15c

وابسته به: السامي في الاسامي = السعیدی؛ میدانی، احمد بن محمد (-518)

تاریخ تألیف: اواسط صفر 833ق

السامي في الاسامي» لغتنامه عربي به فارسي مشهوری است که در 497 هجری نوشته و مصدرست به نام ثقة الملك شمس الكتاب ابوالبركات علي بن مسعود بن اسمعيل و چند بار چاپ شده است. اصل کتاب به چهار قسم منقسم گردیده و در این انتخاب قسم اول که شرعیات است حذف شده است. انتخاب کننده امير حاج بن شيخ علي بن يحيى العراقي است که برای فرزند خود شيخ علي برگزیده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3707

آغاز: بسملة، الحمد لله لا یتم امر دون حمده ولا یبلغ وصف كنه قدره و مجده؛ انجام: و من ولیهما جميعاً صفحة الاعراض فعنان امره بیدیه.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: صفر 833ق؛ واقف: رضا نایینی، مرداد 1319؛ کاغذ: حنایی سمرقندی، جلد: چرمی منگنه بی با کنج و ترنج، 94گ، 19 سطر (16×10/7)، اندازه: 17×25/6 سم [ف: 11-13]

ص: 958

انتخاب السامی فی الاسامی / لغت عربی و فارسی

intixāb-us sāmī fi-l asāmī

وابسته به: السامی فی الاسامی = السعیدی؛ میدانی، احمد بن محمد (518-)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/19

آغاز: الله والاله خدای سزای پرستش الالهة جمع الالهية خدای الرحمن بخشاینده الرحیم مهربان؛ انجام: الميثاق الحبل العهد الامان.
خط: نسخ، بی کا، تا: سه شنبه 14 ذیقعده 720ق؛ در پایان نسخه آمده که از نسخه ای سقیم رونویس شده است؛ جلد: تیماج کرم قهوه
ای، 14ص (104-117)، 41 سطر، اندازه: 19 × 32سم [ف: 41-73]

انتخاب ستین / عرفان و تصوف / فارسی

entexāb-e settīn

چند داستان و حکایت عرفانی از کتب عرفا به نظم و نثر درباره داستان یوسف.

آغاز: روایت کرده اند که ابراهیم شهبانان با استاد خویش عبدالله مغربی بصحرا بیرون شدند به کنار مرغزاری بنشستند و ساعتی نظاره آثار
و صنع الهی کردند؛ انجام: پس در سلب رضای خویش بر عالمیان جلوه کنم تا عالمیان بدانند که هر کجا محزونی و ممتحنی و
بیسرانجامی و بیسر و سامانی است او مقبول درگاه جلال منست تمام شد انتخاب ستین

همانند:

1. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: 20/46 در حاشیه

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: معین شیرازی، تا: 909ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، 5گ (504پ-508ر)، اندازه: 18×25سم
[ف]

2. تهران؛ ملک، شماره نسخه: 4275/41

آغاز: برابر؛ انجام: اما خشنود کردن مهمان از این موی باریکتر است. والله اعلم.

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تان 1081ق؛ بایک سرلوح و دو پیشانی، جدول و کمند به زر؛ کاغذ: نوعی
ترمه، جلد: رویه روغنی گل و بوته زمینه قهوه ای، 19 سطر، اندازه: 8/16 × 7/24سم [ف: 7-330]

3. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 2188/42

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: معزالدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: 1085ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ واقف: محمد حسام واعظی، 1397، کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج ساده و درون تیماج با حاشیه عنابی مزین به شاخه های گل زرین، 24 سطر، اندازه: 17 × 27 سم [ف: 5-567]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2398/25

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضریبی درون سرخ زرکوب، 9ص (125-133)، 20 سطر (12 × 20)، اندازه: 165 × 25 سم [ف: 9-1006]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7662/15

شصت حکایت؛ بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 13گ (33 - 45پ حاشیه) اندازه: 15/5 × 22 سم [ف: 26-162]

انتخاب سخاب طب / فارسی

entexāb-e saxhāb-e teb

مانند جنگ است در ذکر برخی از معجون های طبی و علاج بیماری ها در عناوین فصل و فایده.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 4091/3

آغاز: معجون لولوی این نسخه از آن جالینوس است و این نسخه را هفت منفعت است فصب را سخت کند و اوعیه را بگشاید انجام: و حقیر را مظنون آن است که موجب فساد آن گردد و هر روز جوشانیدن را که سه روز خیسانیده باشند بهتر می داند و موافق کلیه قاعده حکمای سلف است.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: وسط؛ فائده در چند معجون و نیز طب ترکی؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، 38گ (19پ-56)، 11 سطر، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 1-210]

انتخاب سلیمانی / اخلاق / فارسی

entexāb-e soleymānī

قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود، 634-710 قمری

(qotb-od-dīn šīrāzī, mahmūd ebn-e mas ūd (1237-1311

وابسته به: احیاء علوم الدین = احیاء العلوم؛ غزالی، محمد بن محمد (450-505)

[فهرستواره منزوی 112/7]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 7885

ربع منجیات است دارای 10 کتاب؛ خط: نستعلیق هندی، بی کا، تا: قرن 10 و 11؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای عطف تیماج سرخ،
288گ، 27 سطر (13 × 23)، قطع: رحلی، اندازه: 18 × 29سم [ف 16-724]

انتخاب صحیفه الغرائب / طبیعیات

intixab-u Sahifat-il gara'ib

ص: 959

اصفهان، دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: 395/2

در جواهر در صنعت است؛ خط: نستعلیق، کان محمد علی بن محمد حسین معروف به میرزا بابا، تا: 16 محرم 1228ق؛ کاغذ: فرنگی
[نشریه: 11-945]

انتخاب طب النبی صلی الله علیه / حدیث / عربی

intixab-u tibt-in nabi Salla-a lah-u 'alayh

نائینی، محمد رضا بن رشید، ق 12 قمری

(nā'īnī, mohammad rezā ebn-e rašīd (- 18c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1032/14- طباطبائی

آغاز: بسمله هذه رساله في منتخب الاحاديث المذكورة في طب النبي ... قال رسول الله صلى الله عليه وآله ما خلق الله داء الا وخلق له
دواء الا السام؛ انجام: و من شرح اسد اذا حسد تمت على يد الفقير ... محمد رضا النائینی و فقه الله تعالی ... و ستر عیوبه.

کاتب = مؤلف، تا: قرن 12؛ ذیل منتخب طب النبی چند فقره از طب الرضا و پس از آن یادداشت هایی است کوتاه و به عربی در استدلال
به آیه غار، چند حدیث، نقلی از ابن سینا، قطعه ای درباره علم خداوند، اشتقاق کلمه و حدیثی از مسند احمد (گ 16ب- 18ب)؛ کاغذ:
فرنگی، جلد: تیماج یک لا مشکی رنگ، گ (15پ- 16پ)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: 14×20سم [ف: 23 - 326]

انتخاب طبری / تاریخ / فارسی

entexāb-e tabarī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1822/24

آغاز: روایت کرده اند که بطلمیوس شاگرد جالینوس بود

تاریخچه چند تن از حکماء یونان و اطباء قدیم به نقل از کتاب «انتخاب الطبری»؛ بی کا، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 191ص، 20 سطر،
قطع: رقعی، اندازه: 10×15 سم [ف: 9-428]

- انتخاب طلیعة العلوم < طلیعة العلوم (مختصر)

انتخاب عقاید و عملیات دین عیسویان / ادیان و مذاهب / فارسی

entexāb-e 'aqāyed va amaliyāt-e dīn-e 'īsaviyān

با عنوان های «باب» و به روش سؤال و جواب از کاردینال «روبرتو بلار مینو»، ترجمه به فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4179-ف

نسخه اصل: ملی ونیز (فهرست تاریخ اسناد ایران و نیز ش 186)؛ بی کا، بی تا، در پایان یک صفحه است به ترکی و گویا می رساند که آن چاپ شده است [فیلمها ف: 3-27]

انتخاب فرسنامه / حیوان شناسی / فارسی

entexāb-e faras-nāme

در 33 «فصل».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 492/16

آغاز: بدان اسعدك الله في الدارين که رنج و زحمت که در اسب پدید می آید بسیار است؛ انجام: الی یوم یبعثون

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: رویه میشن ضربی قرمز - پشت معرق قدیمی، 15ص (378-393)، 18 سطر، اندازه: 12/2 × 20/7 سم [ف: 5-41]

الانتخاب في اختصار كشف النقاب / رجال / عربی

al-intizāb fi ixtiṣār-i kašf-in niqāb

این بردس، اسماعیل بن محمد، 720-786 قمری

(ebn-e bardes, esmā'il ebn-e mohammad (1321-1385

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1447/2

عکسی آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و آله و صحبه أجمعین أما بعد فهذه ارجوزة فیمن روی له الشیخان من الأصحاب مختصرة من كشف النقاب للمحافظ صلاح الدین العلائی مرتبة علی أربعة أبواب، الباب الأول فیمن روی له أكثر من ألف حدیث

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی، دبلین ایرلند جنوبی، ش 3458؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، 6ص (15-20)، 19 سطر [عکسی ف: 4-

- انتخاب قانونچه < وافیه در طب

الانتخاب القریب من التقریب / رجال / عربی

al-intixāb-ul qarīb min-at taqrīb

صدر، حسن بن هادی، 1272-1354 قمری

(sadr, hasan ebn-e hādī (1856-1935

اسامی رجالی را که ابن حجر در «تقریب التهذیب» خود اشاره به تشیع یا رافضی بودن آنها نموده، گرد آورده و به روایانی که از وی روایت و به نام جامعی که آن روایت را نقل کرده اشاره نموده و در مقدمه کتاب مفصلاً به بیان رموز خود پرداخته است.

[الذریعه 2/359]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2502

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فهذه رسالة استخراجت فيها

ص: 960

ما روى عنه علماء اهل السنة من الشيعة و صرحوا بتشيعه أو رافضيته

نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف؛ خط: نسخ، کا: سید حسن بن عبد الهادي بن موسى بن حسن بن علی بن شکر بن مسعود بن ابراهیم بن حسن بن شرف الدین موسوی خراسان، تا: عصر روز یکشنبه 8 ذیقعده 1351ق، جا: نجف اشرف؛ با یک واسطه از روی نسخه مؤلف نوشته شده؛ 13ص [عکسی ف: 7-100]

انتخاب قلائد البحور فی شرح صدر دیوان الشذور / کیمیا / عربی

intixāb-u qalā'id-il buḥūr fī š-i Ṣadr-i d. -i š Sudūr

جلدکی، علی بن ایدمر، -762 قمری

(jeldakī, 'alī ebn-e aydamor (- 1361

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1463/11 عکسی

آغاز: بسمله. حمدله. والصلوة ... اعلم أن المریخ اشارة الى الذكر والزهرة الى الانثى و البدر المنیر هي الرطوبة

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی، شماره 3231؛ خط: نسخ، کان احمد بن علی، تا: سلخ جمادی الاول 107ق، جان شیراز؛ محشی؛ 12ص (153-164)، 15 سطر [عکسی ف: 4-322]

انتخاب کامل التعبير / خوابگزاری / فارسی

entexāb-e kāmel-ot ta'bīr

تهران؛ ملک: شماره نسخه: 492/7

به ترتیب حروف تهجی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 10؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: رویه میشن ضربی قرمز، پشت معرق، 54ص (236-289)، 18 سطر، اندازه: $20/7 \times 12/2$ سم [ف: 5-40]

انتخاب کتاب سماع الموحدين / موسیقی

entexāb-e k.-e samā-ol movahhedīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1/5161/1 -ف

نسخه اصل: 7626Or؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-139]

انتخاب کلام فانی / ادبیات / اردو

آغاز: تو تا طلسم هستی فانی کی راز کا احسانمند هون الم جان گداز کا؛ انجام: ستم کالطف بھی ہی امتیاز لطف کردم تک۔ کرم بھی کیون نہ ہو بیدادگر بیدار ہی کیون ہو

خط: نستعلیق، کا: تاج الدین عشرت لکنوی، تا: 1352ق [رایانہ]

انتخاب الکلمات / اخلاق / فارسی

entexāb-ol kalamāt

هرندی، محمد مهدی، قمری

harandī, mohammad mahdī

کتابی است در دو «فصل»: اول در ذکر آیاتی که دلالت بر مواعظ و نصایح می کند و در فصل دیگر ذکر مصائب ائمه و اهل بیت (علیهم السلام) وارد شده است که همه مطالب دو فصل در پانزده «محفل» به انجام رسیده است.

آغاز: پس از نوشتن این کتاب شرح ارشاد قصد ما عاصی ابوالحسن چنین شد که عنوان بعضی از آیات به مطابق آیات اخباری که ...

انجام: صورت از نامحرمان پوشانید به این xx اکتفا نکردند فریاد زد جلاذ بیا

[فهرستواره منزوی 328/6]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: 1214/2

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابو الحسن بن قاسم علی اشکوری، تا: 22 رجب 1328ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف قهوه ای بدون مقوا، 50گ، اندازه: 16/5 × 20 سم [ف: 1-210]

- انتخاب مثنوی < نصاب مولوی

انتخاب المصایح / حدیث / عربی

intixāb-ul maṣābīh

حسینی، یوسف بن علی، ق 7 قمری

(hoseynī, yūsuf ebn-e 'alī (- 13c

وابسته به: مصابیح السنة = المصابیح فی سنن المصطفی الملیح؛ بغوی، حسین بن مسعود (436-510)

اهداء به: سلطان ابوالفتح کیقباد بن سلطان فرامرز سلجوقی

گزیده ای از کتاب مصابیح السنه بغوی است. وی به هنگامی که جلای وطن کرده و در ترکیه (روم) سکنی گزیده بود، این گزیده را تألیف کرد. مؤلف از احمد بن محمد بن زاهد غزنوی و او از محمد بن محمود سدید زوزنی حنفی (حدود 699هـ) دانش فراگرفته است. در اواخر این گزیده (در باب مناقب آن بیت الرسول (صلی الله علیه و آله)) حدیث حوض و ثقلین را آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/1

آغاز: البرایا من البری و کرمهم بالنطق و الحجی و أرشدهم من تبه الضلالة و الغی؛ انجام: مثل أمّتی مثل المطر لا یدری أوله خیر أم آخره.

خط: تعلیق، بی کا، تا: پنج شنبه 29 شوال 722ق؛ از روی نسخه اصل؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای؛ 29ص (2-30)، 41 سطر، اندازه:

ص: 961

انتخاب المصادر / لغت عربی و فارسی

intixāb-ul maṣādir

وابسته به: المصادر زوزنی، حسین بن احمد (-486)

برگزیده از مصادر زوزنی است، و از دیباچه بر می آید واژه هایی که در محاورات و مراسلات بیشتر مورد نیاز است از المصادر برگزیده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 14590/20

آغاز: الحمد لله الاول الآخر الباطن الظاهر الحكيم القادر الحليم الفاطر .. فهذا منتخب من المصادر للزوزنی رحمه الله مما هو محتاج اليه في المحاورات و المخاطبات و مفتقر اليه في المراسلات و المكاتبات؛ انجام: باران درم آمدن الولاية والى و ولى شدن.

خط: نسخ، بی کا، تا: شب سه شنبه 11 محرم 721ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه ای، 11ص (117-127)، 41 سطر، اندازه: 19 × 32 سم [ف: 41-73]

انتخاب معارف = گزیده مثنوی مولای رومی / شعر / فارسی

entexāb-e ma'āref = gz.-ye masnavī-ye mowlā-ye rūmī

وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (604-672)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 753/4 - ف

نسخه اصل: پاریس 124 S. E. (بلوشه 150). انتخاب معارف = گزیده مثنوی مولای رومی؛ خط: نسخ، کا: شیخ قاسم بن حاجی بک بن یوسف قصاب، تا: 27 شعبان 883ق [فیلمهاف: 1-534]

انتخاب مفاتیح / هیئت / فارسی

entexāb-e mafātiḥ

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: 203/2

در امتزاجات مثلثات و احکام آن؛ خط: نستعلیق، کا: امیر علی محمد ولد امیر محمد بیک بخاری، تا: یکشنبه 12 ذیحجه 1194ق؛ 1گ (2پ-3ر)، اندازه: 19 × 15/5 سم [ف: 3-97]

entexāb-e manāqeb

وابسته به: صفوة الصفاء في مناقب الاولياء و معارج الاصفياء = المواهب السنية في المناقب الصنفوية؛ ابن بزاز، توکل بن اسماعیل (8-8) گزیده ای است از صفوة الصفاء ابن بزاز و جز «صفوة الآثار في اخبار الأخبار» که در فهرست ادبیات (349) یاد شده است. از جمله عناوین آن: فصل اول در آنچه از خبر نبوی بر ظهور شیخ صفی الدین دلالت دارد (ص 7 چاپی صفوة الصفا)؛ فصل در ذکر شجره و خرقة و استاد شیخ صفی الدین؛ باب چهارم در کلمات و تحقیقات شیخ صفی الدین در شش فصل.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3442

آغاز: کتاب انتخاب مناقب شیخ صفی الدین قدس الله سره. بسمله. و به نستعین. حمد و ثنای مبدع بی مثال و آلت و مخترع بی غرض و درود فراوان بر سید انبیا و واسطه قلاده اولیا محمد مصطفی ... اما بعد این رساله ایست مسمی بانتهاب مناقب حضرت شیخ صفی الدین قدس الله سره العزیز مشتمل بر فصول، فصل در آنچه از خبر نبوی ... بر ظهور شیخ صفی الدین ... دلالت دارد؛ انجام: و از قید خلاص یابد. شعر: هر که تکیه کرد بر دنیای دون xx چون ستاندش از و افتد نگون / وانکه از دنیا بزندان آید او xx چون گشایندش بجولان آید او

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 18 ربیع الاول 990ق؛ دارنده نسخه محمود بن شیخ عبد الله بن شیخ حبیب الله؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی، 136گ، 15 سطر (8 × 14)، اندازه: 20 × 14 سم [ف: 11-2452]

entexāb-e montaxab

تتوی، عبدالشکور بن عبدالواسع، ق 11 قمری

(- 17c "tatavī, 'abd-oš-šakūr ebn-e 'abd-ol-vāse"

اهداء به: اورنگ زیب (1068-1118)

تاریخ تألیف: 1084 ق در دیباجه می گوید: در مجلس بزرگی کتاب منتخب التواریخ که جامع ربیع مسکون از پیامبران و شاهان بود مورد گفتگو قرار گرفت. تصمیم به گزیدن آن گرفتم و ولی از نگارنده متن نام نبرده است. در یک مقدمه و پنج «قسم»: مقدمه در کمیت اعداد پیامبران و مراتب ایشان؛ قسم 1. بیان احوال انبیای مرسل و اولو العزم؛ 2. پادشاهان ربیع مسکون پیش از پیامبر (صلی الله علیه و آله) در دو باب؛ 3. شمه ای از سیرت حضرت خیر البشر و خلفای ایشان در دو باب؛ 4. پادشاهان اسلام در دو باب، یکم چهار فصل: 1) ماوراء النهر، 2) ایران و عراق و فارس، 3) خوارزمشاهیان و اتابکان، 4) اسماعیلیان، باب دوم، صفویان؛ 5. پادشاهان اسلام در هند، شش طایفه. (احمد منزوی)

آغاز: منتخب کلام أبلغ النظام و خلاصه مقاصد و مرام سلاطین ذوی الاحترام و دیگر کافه انام حمد مخترع کایناتی است

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 218

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 289 گ، 14 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 10 × 19 سم [ف: 2-123]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9023/5

آغاز: برابر؛ انجام: و سکه نیز بنام نورجهان بیگم زدند و نقش سکه این بود

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، جلد: تیماج قرمز، 173 گ (97 پ-270 ر)، 16 سطر، اندازه: 12 × 18 سم [ف: 23-177]

انتخاب من لقط المنافع اطب / عربی

“intixāb-un min laqat-il manāfi

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، 508؟ - 597 قمری

(ebn-e jawzī, 'abd-or-rahmān ebn-e 'alī (1115-1201

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 360/73

خط: نستعلیق، کا: طیب حموی، تا: ج 11008 ق، جان ماهان کرمان؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: 1-193]

انتخاب نائی کتاب هید / موسیقی

entexāb-e nā'ī-ye k.-e hīd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5161/1/3 - ف

نسخه اصل موزه بریتانیا Or. 7626؟ بی کا، بی تا [فیلمها: ف: 3-139]

انتخابیه / فقه / فارسی

entexābiye

محمود بن نظر علی

mahmūd ebn-e nazar alī

منتخبی است از رساله میرزا ابوالقاسم [قمی] در مسائل واجبه نماز که به درخواست عزیزی مکرم و جمعی دیگر نگاشته به نحوی که قریب به فهم عامی نزدیک به حفظ باشد شامل پنج «باب» و «خاتمه»: باب 1. مقدمات نماز؛ 2. اقسام نماز و مقارنات؛ 3. واجبات متعلقه به نماز...؛ خاتمه در بیان باقی صلوات واجبه در زمان غیبت.

قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 38/225 - 7605/3

آغاز: بسملة الحمدلله رب العالمين والصلوة على محمد اما بعد چون باید دانست که بعد از اعتقاد... از این حقیر فقیر محمود بن نظر علی خواهش نمودند... مسمی کردم به انتخابیه و در آن پنج باب است؛ انجام: و داخل است در نذر شبهه او که عهد و یمین باشد و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ جلد: مقوا با عطف گالینگور قهوه ای، 31 گ، 18 سطر، اندازه: 10 × 15 سم [ف: 1-502]

انتخابیه / ادبیات فارسی

entexābiye

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 369

آغاز: اما بعد ثنای واجب بی همتا... بعض لغاتی که در محاورات و مکالمات و مکاتبات در کار بود انتخاب نموده باشد با بعضی از الفاظ اصطلاحات اهل اصول و کلام بامر اشرف میرزا امان المتخلص به امانی (تذکره میخانه ص

765) خان مخاطب به خطاب خان زمان بن مهابت خان و این رساله مشتمل بر چند باب است و یک خاتمه؛ انجام: این مختصر گنجایش بیان مسائل و اختلافات آن نداشت لهذا متوجه بیان نشد. تمت الرسالة الانتخابیه. موضوع کتاب از چند کلمه ای که از آغاز آن نقل شده روشن می شود؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: عطف و گوشه میشن رویه ابری فرنگی، 171 گ، 15 سطر، اندازه: 16 × 24/7 سم [ف: 2-38]

انتزاع مفهوم الواحد / فلسفه / عربی

intizā'-u mafhūm-il wāhid

جلوه، ابوالحسن بن محمد، 1238-1314 قمری

(jelve, ab-ol-hasan ebn-e mohammad (1823-1897

رساله ای فلسفی در چگونگی انتزاع مفهوم واحد را از حقایق متباینه.

آغاز: اعلم أنه لما ثبت أن وجود الوجود يجب أن يكون ذاتياً لما فرض واجب الوجود لا يمكن أن يقال أن وجود الوجود يكون لازماً متأخراً

انجام: و يكون هذا المفهوم مشتركاً معنوياً بينها، مع تباينها بحسب الحقيقة و الذات، عندهم

چاپ: به كوشش ميرزا ابوالحسن طباطبائی، در مجموعه آثار حكيم جلوه، ج 1 (تهران، انتشارت حكمت: 1385)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 8081/3

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، كان على اكبر بن عبد الحسين بن محمد صادق، تا: 1314-1313؛ جلد: مقوایی عطف پارچه مشکی، 3 گ (50 پ - 52 پ)، اندازه: 16 × 21 سم [ف: 21-81]

انتساب طریقه عالیہ نقشبندیہ / عرفان و تصوف / فارسی

entesāb-e tarīqe-ye 'ālīye-ye naqšbandīye

تهران: دانشگاه، شماره نسخه: 1144/1 ف

نسخه اصل: بادلیان 48e (ش 269)؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق

ص: 963

بن مصطفی بن محمد، تا: آغاز شعبان 1224ق؛ 19 سطر [فیلمهاف: 1-569]

انتساب طریقه عالیہ نقشبندیہ / عرفان و تصوف / فارسی

entesāb-e tariq-e 'āliye-ye naqšbandīye

چاپ: به کوشش مارین موله، فرهنگ ایران زمین، 6

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4665/2-عکس

نسخه اصل: نسخه با دلیان آکسفورد 48e. به نام طریقه اولیای نقش بند در فهرست (3/51 س 2690)؛ بی کا، تا: 1224؛ 2 ص (304-305) [فیلمهاف: 3-231]

انتشارات تاریخی / تاریخ / فارسی

entešārāt-e tāriḫī

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 391بخش 3

بی کا، بی تا؛ با یادداشت های به خط مجتبی مینوی [ف: 157]

الانتصار / ریاضیات / عربی

al-intiṣār

ادیب حکیم، امیة بن عبد العزیز، 46-529ق

adīb-e hakīm, omayyat-e bn-e 'abd-ol-azīz

کتابی است مشتمل بر دو «فن»: فن اول در حساب و فن دوم در هندسه مسطحه و مجسمات او از ابوالصلت امیة بن عبد العزیز بن ابی الصلت الاندلسی مشهور به الأديب الحكيم متولد در دانیة از بلاد اندلس به سال 460 و متوفی در مهدیه به سال 529 هجری و فیات الاعیان، ج 1، شماره 101، ط محمد محیی الدین عبدالحمید، تاریخ وفات را عماد کاتب اصفهانی در خریدہ 546 و حاجی خلیفه در کشف الظنون 539 ذکر کرده اند و این هر دو تاریخ سهواست] از بزرگان ادبا و شعرا و حکمای مغرب و مؤلف کتب الحدیقه (که آن را به اسلوب یتیمۃ الدهر نگاشته بوده و الادویة المفردة و همین کتاب الانتصار که ردی است بر رد ابو الحسن علی بن رضوان بن علی بن جعفر مصری (متوفی در حدود 460) [قفطی، تاریخ الحکما، ص 444، ط ژولیوس لیپرت، ولی نلینو در تاریخ نجوم اسلامی 453 نوشته است. شمس الدین محمد سخاوی در الضوء اللامع از شخصی به نام شهاب الدین احمد بن رضوان بن علی بن رضوان القاهری الشافعی نام می برد که بعید است با این ابوالحسن علی بن رضوان نسبتی داشته باشد، مگر اینکه فرض کنیم نام دو سه تن را برای اختصار از نسب او حذف کرده است. رک: الضوء اللامع لاهل القران التاسع، 302.1، ط مصر 1353 بر ابوزید بن حنین بن اسحق العبادی (194-260 یا 264)

[«الاقتصار» این کلمه با قاف به کلی محرف و مخالف ضبط جمیع مظان متداوله است. مزیداً للتوضیح گوئیم که علی بن رضوان را کتابی بوده است در رد حنین بن اسحق و بطلان آراء او در باب برخی از مسائل و موضوعات ریاضی و چون به عقیده ابوالصلت امیه حق در آنها به جانب حنین بوده به یاری او برخاسته و با تألیف این کتاب او را در مقابل ابن رضوان نصرت و یاری داده است و به همین جهت هم آن را الانتصار نامیده). حال که وجه تسمیه و صورت صحیح نام کتاب معلوم شد بد نیست بدانیم که عین اشتباه کاتب نسخه ما در دو موضع از جمیع چاپ های مختلف مقدمه ابن خلدون نیز راه یافته است یکجا در مبحث «علم هندسه» و جای دیگر اندکی پس از آن در مبحث مربوط به «علم هیئت» و در ترجمه فارسی مقدمه هم در هر دو موضع مذکور سهو کاتب و باحتمال قوی تر سهو مؤلف را ملتفت نشده اند. و در آن کمال استادی را در بیان مطالب و ایراد براهین و ادله ریاضی به کار برده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 12054

آغاز: والاثنان و کالستة الذي يعده الواحد والاثنان الثلاثة وكالتسعة الذي يعمده الواحد والثلاثة؛ انجام: و بمثل ذلك يكون نسبة قاعدة اه ح إلى قاعدة م ف ر كنسبة المنشورين اللذين

از مجموع مقالات و فصول موجود در اصل، فقط مقالات و فصول زیر را در بر دارد: الف: در فن اول. نیمه دوم از مقاله اول در پنج فصل، و تمامی مقاله دوم در علم عدد در نه فصل. ب- در فن دوم: مقاله اول: در مبادی علم هندسه در پنج فصل، مقاله دوم: در خواص خطوط مستقیم در یک فصل، مقاله سوم: در خواص دایره در یک فصل، مقاله چهارم: در عمل اشکال مسطحه از دوائر و ذوات الاضلاع در دو فصل، مقاله پنجم: در تناسب در یک فصل، مقاله ششم: در مناسبات بین سطوح با یکدیگر و بین اضلاع با یکدیگر در یک فصل که اواخر فصل را ندارد، مقاله هشتم: که از اوائل ناقص و فقط شامل پنج فصل است و معلوم نیست که در اصل چند فصل داشته است، مقاله هشتم: که آن نیز از ابتدا ناقص و شامل هفت ورق است و پس از آن چهار ورق در مجسمات است که ظاهراً باید جزو مقاله نهم باشد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 546ق، جان اسوان؛ دارای دوائر و اشکال هندسی؛ کاغذ: حنائی بغدادی، 139 گ، 16 سطر، اندازه: 13/5 × 20/5 سم [ف: 10-12]

انتصار الحق = مختصر اساس الاصول / اصول فقه / فارسی

entesār-ol haqq = moxtasar-e asās-ol osūl

زین العابدین

zayn-ol-ābedīn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 24779

آغاز: بسمله حمد له أما بعد چون مکلف را بعد از تحصیل؛ انجام:

ص: 964

و این امر از عادات پسندیده اوشان است (کذا)

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

- انتصار الشیعة < الانتصار في مفردات الامامية

الانتصار على علماء الأمصار / فقه / عربی

al-intiṣār 'alā 'ulamā`-il amṣār

مؤید، یحیی بن حمزه، 669-749 قمری

(mo'ayyed, yahyā ebn-e hamze (1271-1349

تاریخ تألیف: رجب 742ق؛ محل تألیف: حصن هران

کتاب مفصلی است در هیجده جزء (سفر) در فقه زیدیه. مؤلف، بعد از عنوان نمودن هر فرع فقهی، آراء و نظرات ائمه اهل بیت (علیهم السلام) و فقهاء زیدیه و ائمه چهار گانه اهل سنت و اوزاعی و غیر آن را، در آن مسئله ذکر نموده و پس از آن نظر خود را تحت عنوان «المختار» بیان نموده است و بعد با ذکر کلمه «الانتصار» از آراء دیگر جواب می گوید.

[هدیه العارفين 526/2 ؛ معجم المؤلفين 195/13]

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 528 عکسی

آغاز: کتاب الزکاة و هی احد ارکان الاسلام لقوله (صلی الله علیه و آله): بنی الاسلام علی خمس؛ انجام: و بتمامه یتم الکلام فی کتاب الزکوة، و الحمد لله الذی آمدنا بتوفیقه و هدانا الی منهاج الحق و طریقته.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or. 3982 (ریو، فهرست خطی عربی /224). جزء ششم کتاب، و مشتمل است بر تمام کتاب زکاة؛ خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً اواسط قرن 18 مصحح، با نشان بلاغ؛ 188گ، 22 سطر [عکسی ف: 2-27]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 530 عکسی

آغاز: المطلب الثالث فی بیان اقامة الحد علی السارق؛ انجام: کما مر تقریره فی کتاب الصلاة، و بالله التوفیق.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or. 3984 (ریو، فهرست خطی عربی /225). جزء هفدهم کتاب، و مشتمل است بر قسمت اخیر از کتاب حدود تا اواخر کتاب قسامه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: آخر رمضان 748ق؛ مصحح؛ 162گ، مختلف السطر [عکسی ف: 2-29]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 525 عکسی

أغاز: الفصل الرابع في بيان الأحداث الناقضة للطهارة؛ انجام: وقد نجز غرضنا من باب الأذان وبتمامه يتم الكلام في الجزء الثاني من كتاب الانتصار ...

نسخه اصل: از نسخه موزه بریتانیا ش Or. 3979 (ریو، فهرست خطی عربی /223). جزء دوم کتاب، مشتمل بر بقیه کتاب طهارت، تا آخر مبحث اذان از کتاب صلاة. مؤلف، در ماه رجب 742ق در «حصن هران» از تألیف این قسمت، فراغت یافته است؛ خط: نسخ بی نقطه، بی کا، تا: احتمالاً قرن 9؛ مصحح، تملك به تاریخ 1169 و 1246ق؛ 174 گ، 31 سطر [عکسی ف: 2-24]

4. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 529عکسی

أغاز: كتاب الوكالة، و اعلم اناقبل الخوض في اسراره؛ انجام: پایان جزء هفدهم: كما مر تقريره في كتاب الصلاة و بالله التوفيق.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or. 3983 (ریو، فهرست خطی عربی /225). جزء شانزدهم و هفدهم کتاب، مشتمل است بر کتاب کفالة، تا اواخر کتاب القسامة، یعنی پایان جزء هفدهم، الا اینکه از آغاز جزء هفدهم به مقدار پنج برگ افتاده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 19 افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده با نسخه اصل، 374 گ، مختلف السطر [عکسی ف: 2-28]

5. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 526عکسی

أغاز: الباب الثالث في استقبال القبلة، قال الامامان القاسم و الهادي؛ انجام: وقد تم غرضنا من بيان هيئة الجمعة و ما يستحب فيها و ما يكره و الحمد لله رب العالمين.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or. 3980 (ریو، فهرست خطی عربی /223). جزء سوم کتاب، مشتمل بر مباحث باب قبله تا مقداری از فروع مربوط به نماز جمعه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: نیمه ذیقعه 947ق، برای خزانه المهدي لدين الله احمد بن يحيى؛ مصحح: 274 گ، 24 سطر [عکسی ف: 2-25]

6. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 527عکسی

أغاز: كتاب الحج، اعلم ان الحج قاعدة من قواعد الدين و اصل من اصول الشريعة.؛ انجام: الفرع الحادي عشر: و اذا قلنا بوجوب الضمان لصيد المدينة و شجرها ... كما في حديث عبد الرحمن ابن.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or, 3981 (ریو، فهرست خطی عربی /4 و /223). جزء پنجم کتاب، مشتمل بر کتاب حج تا تقریباً اواخر فروع مربوط به صید حرم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، دارای نشان بلاغ، تملك: يحيى بن صالح السحولى به تاریخ 1179ق؛ 145 گ، 19 سطر [عکسی ف: 2-26]

الانتصار في شرح مقدمة الازهار = فائق الأنظار في شرح مقدمة الازهار / اصول فقه / عربی

al-intiṣār fi ṣ.-i muqaddamat-il azhār=fā'iq-ul anzār fi ṣ.-i muqaddamat-il azhār = mirqāt-ul anzār fī ṣ.-i muqaddamat-il azhār

مضواحي، صلاح بن محمد

mezvāhī, salāh ebn-e mohammad

وابسته به: الأزهار في فقه الأئمة الاطهار؛ يمني، احمد بن يحيى (775- 840)

شرح مزجی است بر مقدمه «الأزهار في فقه الأئمة الاطهار» امام المهدي احمد بن يحيى حسنی که درباره تقلید و بعضی از

ص: 965

مسائل کلی اصولی در هفت فصل» نوشته شده است. این کتاب در بعضی فهراس و کتب به نام «فائق الأنظار فی شرح مقدمة الأزهار» و «مرقاة الأنظار فی شرح مقدمة الأزهار» نامیده شده است.

آغاز: الحمد لله علی مواهبه و نواله و الهدایة لمعرفة حرامه و حلاله و صلواته علی خاتم ارساله محمد و علی آله

[مؤلفات الزیدیه 162/1 ؛ اعلام المؤلفین الزیدیه ص 504]

1. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1924/5

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم 1155؛ خط: نسخ نازیبا، کان احمد بن صلاح قشوی (مالک کتاب)، تا: یک شنبه 21 شعبان 1046ق؛ 26ص (97-122) [عکسی ف: 5-378]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 5015/13

آغاز: برابر

فقط چند برگ اول این کتاب آمده؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 5گ (105-110پ)، اندازه: 15/5× 21 سم [ف: 13-216]

الانتصار فی مفردات الامامیه = انتصار الشیعة = مفردات امامیه / فقه / عربی

al-intiṣār fī mufradāt-il imāmīya = intiṣār-uš šī'a = mofradāt-e emāmīye

علم الهدی، علی بن حسین، 355-436 قمری

(alam-ol-hodā, 'alī ebn-e hoseyn (967-1045'

اهدا به: وزیریه عمدیه

این کتاب به نام «الانتصار = انتصار الشیعه» موسوم گردیده و چنانکه در مقدمه آن مسطور است بر حسب امر عمید وزیر در رد بر عقیده عامه (ایشان معتقد بوده اند مسائلی را در فروع شیعه بدان معتقدند که خودشان متفرد بدان می باشند و سائر علمای مسلمین بدان فتوی نداده اند و دلیلی هم بر فتوی خویش ندارند) تألیف و در ذیل هر یک از مسائل اقوال هر کدام از علمای مذاهب اربعه را که موافق بدان بوده نقل و ادله هر یک از مسائل را از کتاب و سنت و اجماع ذکر کرده اند. ترتیب کتب این کتاب این است: کتاب طهارت، صلوة، صوم، زکوة، حج، نکاح، طلاق، ایمان، نذر، عتق و کتابه، تدبیر، صید و ذباحت و اطعمه و اشربه و لباس، بیع و صرف، شفعه، هبه و اجاره و وقف و شرکة قضاء و شهادت، حدود و قصاص و دیات و کتاب فرائض و مواریث و وصایا.

آغاز: الحمد لله علی ما یسر من حق متبع و صرف من باطل مبتدع و ارشد الی دلالة و ابعده من ضلالة و جهالة، وصلاته علی خیر الانبیاء

... اما بعد فانی ممثلاً مارسمته الحضرة السامية الوزيرية العميدية

انجام: و هذا ضعيف جدا لانه آن منع من الوصية للاقارب ما ذكروه منع من تفضيل بعضهم على بعض في الحياة بالبر و الاحسان لان ذلك يدعو الى الحسد و العدواة و لا خلاف في جوازه و كذلك الأول تم

چاپ: تهران، سنگی، بی ناشر، 1276ق، رحلی، ضمن الجوامع الفقهية، 81ص؛ 1315ق، وزیری، 171ص

[الذريعة 2/360 و 400 ط 367/5 و 539؛ كشف الحجب 61؛ مشارع عربی، ص 94]

شرح و حواشی:

1- الانتصار في مفردات الامامية (مختصر)

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3598

خط: نسخ معرب، کا: ابو الحسن علی بن ابراهیم بن الحسن بن موسی الفراهانی، تا: سه شنبه 25 ذيقعدة 591ق، جان کاشان محله باب و لان؛ تملك: منصور بن علی بن محمد بن الحسن الطوسی به تاریخ 762؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 89گ، 29 سطر، اندازه: 19/5 × 25 سم [ف: 9-378]

تهران، دانشگاه شماره نسخه: 3047-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: 2-43]

2. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2234

آغاز: یوفقه فيه او یخالفه علی أنه لا أحد من فقهاء الأمصار الا و هو ذاهب الى مذاهب تفرد بها؛ انجام: برابر

خط: نسخ مشکول، بی کا، تا: 8 رجب 596ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکوی، 157گ، 19 سطر، اندازه: 18×25 سم [ف: 1-152]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3649

خط: نسخ، کا: شمس الدین بن محمد معروف نصر کانی، تا: پنج شنبه 20 رجب 897ق؛ تملك: محمد سعید بن محمد؛ مهر: محمد بن صدر الدین محمد الفیضی «بیضی»؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 171گی، مختلف السطر، اندازه: 13×18 سم [ف: 10-46]

4. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3244

می رسد به مبحث شفعه؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: قرن 9 و 10؛ افتادگی: انجام؛ نسخه از آن حسام الدین بن عذافه غروی بوده است؛

کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 159 گ، 16 سطر (1368)، اندازه: 13×19/5 سم [ف: 11-2203]

5. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 1015

بی کا، تا: 916ق؛ تملك: محمد شرف الدین محمد صفی الدین

قمی، شاه حسین حبیب الله؛ قطع: رحلی کوچک [ف: 70]

6. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 656

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: صالح بن یوسف بن محمد بن یوسف بحرانی، تا:

ص: 966

یکشنبه محرم 920ق؛ به سال 984 محمد عبد القادر مرعشی در شهر کلکنده با نسخه صحیح دو مرتبه مقابله کرده؛ مهر تملک: «عبد طاهر»، «صفی الدین محمد طباطبائی، «شمس الدین محمد عبدالقادر الحسینی»؛ اهدایی: شیخ محمد طاهری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج آلبالویی مقوایی عطف تیماج تریاکی، 182گ، 17 سطر (9×14/5)، اندازه: 15×23 سم [ف: 2-564]

7. مشهد؛ الهیات، شماره نسخه: 22403

خط: نسخ، کا: شیخ نورالدین محمد، تا: 967ق؛ در پشت صفحه اول آمده «انتقل الی الفقیر الی الله ابی الحسن بن عبدالله عفی عنهما بدار السلطنه تبریز غره مرحم الحرام 988 هـ ق»، در بالای صفحه اول نوشته شده که این کتاب در 1168ق بر کافه طلاب علوم دینی وقف شده، صفحه اول نوشته شده که این کتاب را شیخ نورالدین محمد به دست شریف خود نوشته اند به یقین مصحح است هزار بیت سیصد و پنجاه دینار تبریزی می ارزد، با امضای محمد کاتب؛ تملک: محمد امین بن عبدالوهاب خادم استرآبادی در اوایل شعبان 1092ق با مهری که در آن آمده «ان المتقین فی مقام امین»؛ 14-15 سطر، اندازه: (7/5 × 13/5) سم [ف: 2-244]

8. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: 147

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ناصر بن عبدالعلی خوبی، تا: 17 محرم 969ق؛ از روی نسخه به تاریخ 609؛ مهر: «عبد محمدعلی» (بیضی)، محمدعلی بن محمد باقر» (بیضی)؛ تملک: محمد طاهر؛ جلد: مقوایی، طبله رو کرمی، طبله پشت آبی، عطف تیماج قهوه ای، 137گ، 24 سطر، اندازه: 15×20 سم [ف]

9. قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 874

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سعدالله بن امان الله بن علی، تا: 28 صفر 973ق، جان اردبیل؛ دارای علامات بلاغ و تصحیح و نسخه بدل؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج مجدول گرهی، 212گ، 19 سطر، اندازه: 12×18/5 سم [ف: 2-131]

10. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7308

خط: نسخ، کا: میرزا علی بن علی فتحانی، تا: 20 رجب 977ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: شیخ علی بن ملا محمد فراهی مجاور در نجف با مهر بیضوی به تاریخ 1177، جلال الدین با مهر بیضوی ربیع الثانی 1288، محمد شریف بن محمدرضا لاهیجی، محمد رضا بن حاج حمزه کاظمی به تاریخ 1221، اسماعیل کرمانی به تاریخ 1160، عبدالحسین بن محمد یزدی؛ از خزانه کتب ابو عبدالله الحسین بن ابی تراب الحسن بن ابی جعفر محمد الحسینی؛ جلد: تیماج مشکی سوخت ترنج، 148گ، 19 سطر، اندازه: 17/5×24 سم [ف: 25-297]

11. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 10522

آغاز: يتفرع ما نحن بسبيله و منه يتشعب لأن الشناعة انما تجب في المذهب الذي لا دليل عليه يعضده

خط: نسخ، کا: محمد بن سعید بن حسین بن الغلیان اوالی، تا: دوشنبه 20 رمضان 982ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح و این کار روز یکشنبه 18 صفر 1081 پایان یافته؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج مشکی، 117گ، 23 سطر، اندازه: 18 × 27 سم [ف: 27-15]

12. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2699

آغاز: الی املاال و اضجار وما توفیقی الا بالله علیه توکلت و به استغیث و اعتصمت و مما یجب تقدیمه؛ انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد المهدی بن عبدالله بن راشد عطار بحرانی، تا: رجب 983ق، جا: کلکنده؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، 157گ، 17 سطر، اندازه: 13 × 22 سم [ف: 5-392]

13. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه: 104

آغاز: برابر، انجام: و حکى عن بعضهم أنه قال قذف حال و لیس یقذف حال الرضا، تم کتاب الحدود.

از ابتدای کتاب تا آخر کتاب الحدود؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالواسع حائری، تا: محرم 984ق (بخش اول: تا اول کتاب الخراج)، جمعه 8 رمضان 982ق (بخش دوم)؛ جلد: تیماج با یک طبله، 300گ، 17 سطر [ف: 1-41]

14. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 981

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: یکشنبه 5 ربیع الاول 984ق، جا: قزوین؛ مصحح؛ تملک: محمد قاسم بن علی ابن محمد خوئی به تاریخ 1255؛ مهر: «پیرو دین محمد قاسم» (مربع)؛ تملکی بی نام به تاریخ 1313 و مهر «الراجی الی الله محسن بن محمد» (مربع)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، 121گ، 23 سطر، اندازه: 18/5 × 23 سم [ف: 3-174]

15. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5377

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حمزه حسینی، تا پایان جمادی الاول 987ق؛ در پایان آمده «این کتاب انتصار بفرزندی میر غیاث الدین منصور داده شده»؛ واقف: سید احمد علی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی مقوایی درون سرخ با لولا، 106گ، 23 سطر (7/5 × 14)، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 15-4226]

16. قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3640

خط: نسخ، کا: صالح بن یوسف بن محمد بن یوسف مقاعی اوالی بحرانی، تا: یکشنبه 18 محرم 991ق؛ مصحح؛ مهر: المتوکل علی الله عبدالرحیم بن محمد رضا الشریف» (بیضی)؛ تملک: «هادی بن محتشم بن عمید درخچی قائنی» با مهر «محمد هادی المضلین» (هشت گوش)؛ جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 282گ، 14 سطر، اندازه: 13/5 × 21 سم [محدث ارموی مخ: 1-186]

17. تهران، دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: 77

خط: نسخ، کا: حسن بن جعفر بن یوسف، تا: ذیحجه 993ق، جان بحرین؛ محشی با نشانه «احیاء العلوم، ع»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج
سبز مقوایی، 242گی، 15-17 سطر (9×12/5)، اندازه:

ص: 967

18. مشهد: رضوی، شماره نسخه: 9729

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 11؛ مذیل به حدیثی از کافی درباره نصاب زکات؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت 1346؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، 181 گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 19/2 سم [ف: 21/1-151]

19. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 5890

خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه 14 (ماه و سال نوشته نشده) قرن 11؛ با تاریخ 1052؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی لایی، 173 گ، 19 سطر، اندازه: 14/2 × 25/5 سم [ف: 1-49]

20. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 37/126-7336

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان سلیمان بن صالح طالقانی، تا: سلخ ذیحجه 1015 ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 190 گ، 17 سطر، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 503-1]

21. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: 883/1

کا: نظام الدین محمد بن حسن الرشتی، تا: حدود 1033 ق؛ تملک: نظام الدین محمد بن حسن ساوجی فی بلد صفاهان در 1033؛ قطع: رقعی [ف: 323]

22. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 6945

خط: نستعلیق، کا: درویش علی بن شمس الدین آقا کاکا، تا: جمعه 16 شوال 1034 ق؛ تملک: محمد موسوی حویزی؛ جلد: تیماج قرمز، 191 گ، 19 سطر، اندازه: 14 × 20/5 سم [ف: 18-131]

23. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 15116

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نوروز علی ترکمان، تا: یکشنبه 6 محرم 1044 ق؛ محشی، مصحح، این نسخه از سوی رشید الدین بن صفی الدین محمد سپهری زواری که از عالمان عصر صفوی بوده در سال 1044 ق مقابله و تصحیح شده و یادداشت وی در پایان نسخه چنین آمده: «بلغ قبلا و قابلته انا العبد الضعیف الراجی رحمة ربه رشید الدین بن صفی الدین السپهری و کان الفراغ من المقابلة آخر شهر شعبان سنة 1044»، دارای عبارت «بلغ قبلاً» در برخی از برگ ها؛ تملک: مقابله کننده با عبارت «من متملکات الع المفتاح الی الغنی رشیدالدین بن

صفی الدین محمد السپهری الزواری»، عبدالله بن مرحوم حاجی هادی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه ای ضربی با ترنج و سر ترنج
مجدول با لبه برگردان، 210گ، 17 سطر (7×12)، اندازه: 13×19/5 سم [ف: 329-38]

24. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 501 ط

خط نسخ، کا: عبدالرضا بن محمد صفر، تا: 1054ق [مختصر ف: 86]

25. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 23911

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 21 ربیع الاول 1054ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، 254گ، 16 سطر، اندازه: 11×18/5 سم [ف: 152-
21/1]

26. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 501-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن محمد بن صفر، تا: 1054ق؛ واقف: محمد داود بن عنایت الله، 1072ق، کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج
مشکی، 85گ، 25 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 19×31 سم [ف: 24-330]

27. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2235

آغاز: المتقدمین او المتأخرین و ما لیس لهم فيه موافق من غیرهم؛ انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1 ربیع الاول 1055ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ واقف: سید محمد، 1309؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی،
207گ، 15 سطر، اندازه: 12×20 سم [ف: 153-21/1]

28. تهران؛ نوربخش، شماره نسخه: 449

آغاز و انجام: برابر خط: نسخ، کا: محمدرضا بن محمد حسین یزدی، تا: 9 رمضان 1056ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، مقوایی با
عطف، 400ص، 16 سطر، اندازه: 14/5×22/5 سم [ف: 2-139]

29. قم: مرکز مطالعات، شماره نسخه: 234

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: غره محرم 1058ق؛ مصحح، تملک: محمد جواد؛ جلد: تیماج قهوه ای ضربی مجدول گرهی، 166گ، 19
سطر، اندازه: 13×25 سم [ف: 1-208]

30. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16977

آغاز: برابر؛ انجام: و جمیع ما من رواه عن عمرو بن دینار لم یذکر

خط: نسخ، بی کا، تا: 15 صفر 1068ق؛ افتادگی: انجام (ورق آخر)؛ ارسالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در شهریور 1368؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی لبه دار ضربی با ترنج و سر ترنج زرین، 153گ، 17 سطر، اندازه: 15/5 × 23 سم [ف: 21/1-150]

31. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1573

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اصغر بن جمال الدین قمی، تا: رمضان 1068ق؛ جلد: تیماج لایه ای تریاکی، 19 سطر (7 × 14)، اندازه: 12/5 × 20 سم [ف: 4-2123]

32. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 7446

آغاز و انجام: برابر

ج 1-2؛ خط: نسخ، کان محمد صادق بن محمد سعید بن محمد صادق خطیب واعظ حسینی، تا: یکشنبه ربیع الثانی 1077ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج جگری ضربی با ترنج و سر ترنج و مرغی در میان آن، 188گ، 19 سطر، اندازه: 12 × 20 سم [ف: 21/1-150]

ص: 968

33. تهران؛ ادبیات، شماره نسخه: 269

خط: نسخ، کا: قاسم بن حاجی محمد طبسی، تا: جمعه 4 ذیقعده 1079ق [ف: 3-71]

34. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 2362

خط: نستعلیق، کا: احمد فاخر بهبهانی، تا: محرم 1081، به دستور لطفعلی بیگ برادر و نایب شمس الا یاله محمد زمان خان بیگلر بیگی کوه گیلویه؛ تملك: محمد علی حسینی در 1164، سید محمد بن غیاث الدین محمد حسینی، جمال الدین محمد خوانساری بوده، کسی دیگر در 1205؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، 203گ، 14 سطر (7 × 14/5)، اندازه: 13 × 21/5 سم [ف: 9-965]

35. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 6900

خط: نسخ، کا: ضیاء الدین بن عبدالحسین، تا: 9 رمضان 1085ق؛ مهر: محمد تقی بن محمد باقر شریف یزدی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه ای مقوایی، 219گ، 17 سطر (8 × 13)، قطع: ربعی، اندازه: 12 × 19 سم [ف: 16-392]

36. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9501

خط: نسخ، کا: ابراهیم کشمیری، تا: 3 رجب 1086ق، جا: مشهد مقدس؛ از روی نسخه ای که هشتم رجب 596 نوشته شده بود، وقف نامه کتاب به تاریخ 1183؛ تملك: محمد ابراهیم بن محمد یعقوب با مهر «سلام علی ابراهیم» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، 155گ، 22 سطر، اندازه: 12/5 × 18/5 سم [ف: 24-254]

37. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 18/45 - 3525

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الکافی بن محمد باقر جنابدی، تا: 4 جمادی الثانی 1087ق، جان مشهد؛ جلد: تیماج مشکی، لولا دار، 139گ، 23 سطر، اندازه: 18/5 × 25 سم [ف: 1-503]

38. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 3353

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الثانی 1089ق؛ مجدول و مذهب؛ تملك: محمد علی آل کشکول الکر بلائی با مهر «عبدہ محمد علی 1244»، «عبدہ الراجی محمد کاظم الحسینی»؛ جلد: چرمی سرخ، 145گ، 20 سطر، اندازه: 16/5 × 25 سم [ف: 1-99]

39. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 614

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج شنبه رمضان 1095ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ، 321گ، 12 سطر، اندازه: 13/7 × 23 سم [ف: 1-]

40. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17950

آغاز و باقی الفقها یجیزون الایتمام فی الصلاة بالفاسق؛ انجام: آن هذه امسلة (کذا) یجری مجری المسألة المتقدمة ... و السیف و آن خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان 1369؛ کاغذ: نخودی، 126 گ، 18 سطر، اندازه: 14/8 × 20/7 سم [ف: 151-21/1]

41. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2551

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ جلد: تیماج سبز که کاغذهای رنگی روی آن چسبانده شده، 180 گ، 15 سطر، اندازه: 13 × 19 سم [محدث ارموی مخ: 1-186]

42. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3983

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ مصحح؛ یادداشتی از «محمد بن عبدالله بن حسن بن رمضان» آمده که کتاب نزد وی امانت بوده؛ تملك: «اسدالله بن اسماعیل»، «ابراهیم بن عبدالله بن زعیل» به سال 1205؛ مهر: «یا رفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز سوخت، پشت مشکی، 170 گ، 20 سطر، اندازه: 12/5 × 23/5 سم [محدث ارموی مخ: 1-186]

43. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6930/2

بی کا، تا: قرن 12؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی ضربی مقوایی، 20 سطر (10 × 15)، قطع: ربعی، اندازه: 15 × 21 سم [ف: 16-404]

44. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1656

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 12؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، 212 گ، 17 سطر (7 × 14)، اندازه: 11 × 20/5 سم [ف: 8-227] 45. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2436

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان شرف الدین علی قاننی، تا: 1101ق؛ مصحح، مطلبی مبنی بر این که نسخه امانت حاجی معصوم بوده و بیان مسائلی فقهی در مورد روزه که آراء سید مرتضی باشد نوشته شده؛ واقف: حاج محمد حسن قزوینی، جمادی الاول 1238، بر طلاب علوم دینی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن، یک لایه، عطف تیماج قهوه ای الحاقی 125 × 245، 133 گ، 23 سطر کامل (6 × 16)، اندازه: 12/5 × 24/5 سم [ف: 12-144]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: 161

همان نسخه بالا [نشریه: 7-104]

46. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 42-1/42

آغاز و انجام: برابر

کتاب الطهارة تا کتاب الفرائض و الموارث والوصایا؛ خط: نسخ، بی کا، بیتا؛ مصحح: تملک: احمد بن علی در 1121ق، سید محمد بن محمد مقیم در 1115 با مهر «عبدہ سید محمد الرضوی 1115ق» (بیضی)، سید حسن بن سید العلامة مرندی موسوی 1211؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج، لچگی، مجدول گرهی، 150گ، 23 سطر، اندازه: 16×26 سم [ف: 1-503]

47. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: 296

خط: نسخ، کان محمد جعفر بن محمد شفیع حسینی، تا: سه شنبه 14 صفر 1115ق؛ با نسخه سال 531 مقابله، مصحح؛ اندازه: 13×20 سم [نسخه پژوهی: 2-115]

48. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 14705

ص: 969

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: 1115ق، جا: اصفهان؛ از سوی مرحوم آیت الله سید جمال الدین محمد خوانساری (آقا جمال) کتابت شده، وقف نامه کتاب به خط آن عالم جلیل القدر، در برگ آغازین چنین آمده: «بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله الواقف الذي انزل على عبده الكتاب عليه وآله صلواته و تحياته الباقية، مر الدهور و الاحقاب، فهذا الكتاب المستطاب، من جملة الكتب و النسخ التي، استكتبت و استنسخت، من نماء الحمام الموقوف على هذه الجهة المطلوبة و الغاية المكتوبة، الواقع في اراضى نقش جهان، بدار السلطنة اصفهان، حماها الله تعالى عن خبائث حوادث الأيام، ما ازيلت الاحداث و الاخبار بماء الحمام، من الأوقاف السليمانية، لا زال اعلى حضرة، واقفها غريقا في بحار الرحمة الربانية، و لقد وقفته على حسب الامر الأعلى، على الشيعة الإمامية الاثني عشرية وقفا، بتلا بتا لايباع ولا يوهب ولا- يحبس عن مستحقه، و جعلت توليته و النظر فيه، لنفسى ثم لا-كبر اولادى الذكور، ثم لاكبر اولادهم الذكور، ما تعاقبوا و تناسلوا و مع انقراضهم فلاكبر الذكور من اولادى الاناث و مع فقدهم، للعالم المحدث الامامى، المتوطن في دار السلطنة المزبورة و مع التشاح لمن اخرجته القرعة الشرعية منهم، فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه، و انا الداعي لدوام الدولة القاهرة، ابن حسين، جمال الدين محمد خوانسارى و كان ذلك في شهر ذي حجة الحرام، من شهور سنة مائة و خمسة عشر، بعد الالف من الهجرة المقدسة النبوية، على الصارع بها، الف الصلاة و السلام و التحية، 1115ه؛ كاغذ: شرقى آهار مهره، جلد: كاغذى ابلق با مقوا عطف تیماج قهوه اى، 82ص، 24 سطر (10 × 17/5)، اندازه: 17/5 × 25 سم [ف: 37-229]

49. قم؛ استادى، رضا، شماره نسخه: نامعلوم

خط: نسخ، کا: محمد بن على، تا: رجب 1117ق، جان اصفهان، مسجد حکيم داود؛ از برگ 43 به بعد از روى نسخه خزانه استادش امام علامه و محقق کامل فهامه بهاء الدين ابوالفضل محمد مشتهر به فاضل هندی با يادداشتى گویا از سيد محمد جزائرى معاصر بر برگ آغاز مبنی بر آن که کاتب نسخه محمد بن على جزائرى شاگرد فاضل هندی است که از سيد نعمت الله جزائرى نیز اجازه و در اجازه کبيره سيد عبدالله جزائرى شرح حال دارد؛ 210گ، 19 سطر، اندازه: 15 × 21 سم [صد و شصت نسخه: -7]

50. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2136

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن اسماعیل، تا: قرن 13؛ مصحح، يادداشتى به سال 1272 درباره کتاب و مؤلف از «محمد بن ...» با مهر «اللهم صل على محمد و آل محمد» (بيضى)؛ مهر: «العبد الذليل محمد بن اسماعيل» (مستطيل)، «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد بن اسماعيل» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکى، 170گ، 20 سطر، اندازه: 11/5 × 18/5 سم [محدث ارموى مخ: 1-186]

51. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 4326/1

خط: نسخ، کا: على حجاوى، تا: 24 ربيع الاول 1230ق؛ كاغذ: فرنگى، جلد: تیماج مقوايى ضريبى قرمز، 166گ (1-166ر)، 19 سطر [ف: 12-20]

52. اصفهان؛ شفتى، مهدى شماره نسخه: 61/1

خط: نسخ، کا: حسن بن علی ققطنی، تا: جمعہ 14 رمضان 1239ق؛ جلد: تیماج قہوہ ای، لته پشت افتاده، 83گ (پ-83ر)، 26 سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: 197]

53. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 58/79-8629

آغاز: عدو القابل به کما لا ینفع فی الاول الاتفاق علیہ... کتاب الطهارة وما یتعلق به مسئله مما شنع به علی الامامیة وظن أنه الاموافق لهم
فیه

خط: نسخ، کان عبد الکافی بن حسین بن احمد اصفهانی، تا: جمادی الثانی 1239ق؛ افتادگی: آغاز؛ 166گ، 18 سطر، اندازه: 15×22 سم [ف: 1-503]

54. قم؛ گلپایگانی، شماره نسخه: 21/124-4204

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1241ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجداول گرهی با ترنج و سرترنج، 156گی، 20 سطر، اندازه: 14×20 سم [ف: 1-503]

55. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7256/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کان محمد رسول بن عبد العزیز، تا: 2 ذیحجه 1244ق؛ جلد: روغنی مشکی ضربی ترنج با سر با نقش گل و بوته و پرندہ، 86گ (114پ-199ر)، 25 سطر [ف: 25-254]

56. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 206/1

خط: نستعلیق، بی کا، تا: یکشنبه 15 رمضان 1244ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج مشکی، اندازه: 15×21 سم [ف: 1-158]

57. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 2219/4

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صالح، تا: شوال 1247ق، به دستور سید علی محمد بن علی؛ جلد: تیماج قہوہ ای، 45گ (105پ-149ر)، 33 سطر، اندازه: 5/20×30 سم [ف: 6-209]

58. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: 1 مجموعه بدون شماره

کا: میر محمد حسین بم محمد تقی الموسوی المدعو بباب الامامی، تا: دوشنبه ذیقعدہ 1252ق [دلیل المخطوطات: 1-144]

59. قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2661

آغاز: برابر نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد حسن بروجنی، تا: 7 ذی‌عده 1253ق؛ وقف
نامه کتاب از ملا محمد مهدی قمشه ای به سال 1281 جهت طلاب نجف اشرف؛ 173ص [عکسی ف: 7-260]

60. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 2712/1

ص: 970

کامل؛ خط: نسخ، کا: حسین علی بن اسحاق، تا: 1257ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج ماشی ضریبی، 90گ (1-90)، 21 سطر (9/5 × 14/5)، اندازه: 15 × 21سم [ف: 4-1400]

61. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9061/2

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد تقی، تا: شنبه 23 ذیقعده 1258ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای، 74گ (33پ-106ر)، 24 سطر، اندازه: 14/5 × 21 سم [ف: 23-216]

62. قم؛ مؤسسه حضرت آیه الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: 396

فقط کتاب اول آمده؛ خط: نسخ، کا: اصغر بن جمال الدین قمی، تا: 3 رمضان 1268ق؛ جلد: تیماج قهوه ای ضریبی، لته پشت افتاده، 104گ، 20 سطر، اندازه: 15 × 21سم [ف: 1-243]

63. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1513

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلام قاسم بن غلامعلی، تا: 1281ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی مقوایی با ترنج و نیم ترنج حاشیه منگنه، 301گ، 13 سطر، اندازه: 15 × 23سم [ف: 10-10]

64. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 78م خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی 1300ق؛ اندازه: 10/5 × 17/5سم [رشت و همدان: ف: 1092]

65. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 5187/10

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن علی اکبر، بی تا؛ جلد: تیماج زرد ضریبی، 56گ (257-312)، 31 سطر (12/5 × 21)، اندازه: 20/5 × 30سم [ف: 9-16]

66. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2807/15

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه مقوایی 8گ (132ر-139پ)، 18 سطر، اندازه: 14 × 19سم [ف: 6-111]

67. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4332/4

خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: 1231-1232ق؛ جلد: تیماج قرمز، 19گ (48ر - 66پ)، 55 سطر، اندازه: 29 × 42سم [ف: 11-

68. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 14867/6

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ تملک و مهر: «محمد شفیع»، مهر «عبدالله نقی الحسینی»؛ جلد: تیماج، 15-16 سطر، اندازه: 13 × 21 سم [ف: 2-176]

69. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: 2302

آغاز: برابر کتاب طهارت تا آخر وصایا؛ خط: نسخ خوب، بی کا، بی تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، 262 گ، 15 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 11 × 21 سم [ف: 1-366]

70. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 706

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج مشکی، 123، 23 سطر (10×15/5)، اندازه: 17/5 × 22 سم [ف: 1-14]

71. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: 23

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ واقف: المیرزا بابا السبزواری، 29 رمضان 1293، وقف بر این مدرسه؛ 17 سطر، اندازه: 8/5 × 16 سم [تراثنا: س 6ش 1-76]

72. تهران: مروی؛ شماره نسخه: 202/6

بی کا، بی تا، قطع: رحلی [ف: 277]

73. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [نشریه: 7-512]

74. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6958/2

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، 23 سطر (11×16)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 21 سم [ف: 16-412]

الانتصار في مفردات الامامية (مختصر) / فقه / عربی

(al-intiṣār fī mufradāt-il imāmīya (muxtaṣar

وابسته به: الانتصار في مفردات الامامية = انتصار الشيعة = مفردات امامية؛ علم الهدی، علی بن حسین (355-436)

خلاصه ای است از کتاب «انتصار» شریف مرتضی. اسلوب آن، بر ترتیب کتاب «انتصار» است، لیکن با ذکر اصل مسایل و حذف

دلایل. مؤلف آن شناخته نشد. گمان می رود این کتاب همان کتاب «الانفرادات بالفتوی» نظام الدین صهرشتی باشد.

آغاز: اما بعد حمدالله العالی ادراک سرادقات جلاله العلیا عن افهام العباد فی الدنیا و الصلوة علی الرسول المصطفی المجتبی و الولی الوصی المرتضی و آلهما الغر الکرام ائمة الهدی فهذه مسایل اصطفاهما المرتضی علم الهدی کهدف الوری قدس سره الاعلی و حکم بتفرد الشیعة الامامیه ببعضها و باشتراك غیرها فی بعضها مما ظن انفرادها بها و استدلل بها و نصرها فی رسالة سماها نصره ما انفردت به الامامیه و انی طلبا للاختصار و هربا عن الاکثار نقلت اصل المسایل مجردا عن الدلائل تذکرة لنفسی و لمن اراد ان یذکر من الاولی النهی اللهم انصر من نصرها و اخذل من خذلها و العن علی من عدل تعصبا و عنادا عنها کثیرا ما نقلت قول المخالفین فیما اذا کان قریبا من مذهبنا و فیما کان مشترکا بیننا و بین غیرنا و ظن انفرادنا بها تبینا للتفرقة و اثباتا لانفرادنا بما قلنا فی الاول و تنبیها للاشتراك و اظهارا لغلط الظن و دفعا للتشیع عنا فی الثانی وها انا اشعر فی المقصود و معینا من الله تعالی فی اتمامها

انجام: و ما اعرف دماما من باقی الفقها فی ذلك مسائل الفرائض و الموارث و الوصایا و ما يتعلق بذلك

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 2849

آغاز و انجام: برابر

از اول طهارت تا آخر حدود و دیات، لکن کاتب ابواب «فرائض، موارث، وصایا» را که ابواب آخر کتاب است ننوشت و کتاب را بدین عنوان ضبط کرده: «رسالة منتخبه من کتاب الموسومة بنصرة

ص: 971

في ما انفردت به الاماميه من مؤلفات كهف الوري علم الهدى»؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا، در متن و حاشیه، مجدول، کمند کشی؛ واقف: نائینی، مرداد 1311؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، عطف و گوشه ها پارچه ای، 11، 23 سطر، اندازه: 26 × 43 سم [ف: 5-606]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7036/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، 424 گ (47-67ر)، اندازه: 18/5 × 30 سم [ف: 18-197]

3. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 13096/30

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی فرزند میرزا عزیز، تا: قرن 13؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، 12 گ (150ر - 161ر)، 33 سطر، اندازه: 15 × 27 سم [ف: 33-186]

الانتصار لسیبویه علی المبرد / نحو / عربی

al-intiṣār li-sībawayh 'ala-1 mubarrad

ولاد، احمد بن محمد، -332 قمری

(vallād, ahmad ebn-e mohammad (- 944

این کتاب مسائلی را که مبرد از سیبویه قبول نداشته و رد کرده، مؤلف از سیبویه دفاع کرده و جواب مبرد را می دهد.

[کشف الظنون 172/1]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: 136

آغاز: بسمله، و صلی الله علی محمد و آله و سلم قال أبو العباس احمد ابن ولاد النحوی؛ انجام: و أن يدعوا العوض أيضا و فيما مضى من الجواب كفاية و الحمد لله رب العالمين»

خط: مغربی، بی کا، تا: قرن 6؛ مصحح، در برگ آخر نام کتاب و مؤلف و شرحی درباره آن به خط «محمد سماوی» در سال 1332؛ تملک: شیخ احمد بن محمود آل...» در سال 1212، «سید ابوالحسن بن صالح الموسوی»، «محمد تقی بن محمد رضا طباطبائی» با مهر «عبد محمد تقی بن محمد رضا الطباطبائی» (بیضی)؛ کاغذ: نخود رنگی ضخیم؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ساده، 110 گ، 19 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-98]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 34

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 1-48]

انتصاب المهر بالموت قبل الدخول / فقه / عربی

intiṣāf-ul mihr bi-l-mawt qabl-ad duxūl

تبریزی، صادق بن محمد، - 1351 قمری

(tabrīzī, sādeq ebn-e mohammad (- 1933

تاریخ تألیف: پنج شنبه 28 ربیع الاول 1329ق؛ محل تألیف: قریه کلجاء

رساله در حکم مهر زن است اگر شوهر یا خودش قبل از دخول بمیرند.

مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 53/4

آغاز: الحمد لله رب العالمین... قد اختلفت كلمة الاصحاب في انتصاب المهر بالموت قبل الدخول بعد الاتفاق منهم على الانتصاب بالطلاق؛ انجام: ولم يتنبه انه رفع اليد عن المبنى مضافا الى ما فيه من انتظار اخر لا تخفى

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا، جلد: تیماج قهوه ای، 24 گ (167 پ - 190 پ)، اندازه: 21×15 سم [ف: 34]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1524/4

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 4-342]

انتظار الفرج من الفرج / کلام و اعتقادات / عربی

intizar-ul faraj min-al faraj

اشراقی، ولی الله بن هاشم، ق 15 قمری

(ešrāqī, valī-o-llāh ebn-e hāšem (- 21c

اهدا به: حضرت حجة (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

تاریخ تألیف: 28 شعبان 1385ق

رساله مختصری است در بیان شرح حال و علامات ظهور حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) که با آوردن آیات و روایات بعضی از شبهات وارده را پاسخ گفته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1100

آغاز: الحمد لله الذي من على الذين استضعفوا في الارض و يجعلهم ائمة و يجعلهم الوارثين و يمكن لهم في الأرض

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1385ق، در برگ اول نام مؤلف و کتاب و هدیه کتاب به حضرت حجة (عجل الله تعالی فرجه الشریف) آمده؛ 65ص [عکسی ف: 3-385]

انتظام سالار جنگ / تاریخ / فارسی

entezām-e sālār-e jang

تاریخ تألیف: 22 شعبان 1269ق

شرح حال و تاریخ زندگانی نواب سالار جنگ و گوشه ای از تاریخ هند در عصر وی، دارای هفت «نظم» کوتاه: 1. نیکوخواهی و اطاعت گذاری سلطان زمان؛ 2. انتظام و استمالت ساهوان؛ 3. درستی و آبادی تعلقات ممالک محروسه سرکار؛ 4. بند و بست پریشانی جمعیت و سپاه؛ 5. تقریر عدالت بر جلال سلطانی؛ 6. تحقق اسناد جاگیرداران سابق و حال؛ 7. تصرف اوقات حمیده آن حضرت.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 3464

آغاز کیفیت انتظام و انتساق عهد دولت مهد وزیر کیوان اقتدار شیر خورشید اشتهار فص خاتم فیروزی و بختیاری؛ انجام: انجام

ص: 972

ناتمام: و تقرر عادات برگزیده آن ارسطوی فلاطون فطنت.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین؛ جلد: تیماج قرمز ضریبی، 17 گ، 9 سطر، اندازه: 22 × 16 سم [ف: 9-265]

- انتظام لشکر و مجلس انتظامات < تنظیم لشکر و مجلس اداره

انتفاء المركب بانتفاء بعض أجزائه / اصول فقه / عربی

intifa-ul murakkab bi-intifa' -ibad-i ajza-ih

بهبهانی، عبدالحسین بن محمد باقر، - 1240 قمری

(behbahānī, "abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad bāqer (- 1825

رساله استدلالی ضمن چند «تنبیه» بر این که اگر جزء عبادت از ارکان باشد با از بین رفتن آن جزء، عبادت نیز باطل خواهد بود و اگر از ارکان نباشد صحیح است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9682/3

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... تنبیه الأصل فی کل جزء من أجزاء المركب أن یكون رکناً ینتفی بانتفائه المركب؛ انجام: و هو متجه لو ثبت المطلوب بدلیل غیر العموم المذكور و الا فللتأمل فیہ مجال

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن ابو الحسن، تا: 1234ق، جلد: تیماج قهوه ای بدون مقوا، 7 گ (136 - 42پ)، اندازه: 15 × 10/5 سم [ف: 25-51]

الانتفاء عما نسب اليه من معارضة القرآن / کلام و اعتقادات / عربی

al-intifa' amma nusib-a ilayh min mu'ariqat-il qur'an

ابن سینا، حسین بن عبد الله، 370؟ - 428 قمری

(ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038

رساله خطاب به شیخ فقیه (؟) ابو عبید جوزجانی است که می خواست با او به سپاهان برود و در پاسخ نامه او از دشمنان خویش که از آنها به نام «حمقی همدان» یاد می کنند و از کسی که بسیار با او ستیزه کرد می نالد و می گوید که دیگران او را بر این گستاخی برانگیخته اند (گویا این کار هم در همدان شده بود. او در اینجا از خطبه های خود که در خدا و پیامبر شناسی ساخته و در آنها از صابئیان و مجوس و نصارا و جبریان و کسانی که قدر را نمی پذیرند خرده گرفته است - و گویا همینها بود که دستا ویز همان دشمنان در کافر و معارض قرآن

خواندن او شده بود به یاد می کند و می گوید که نسخه های آنها از میان رفت ولی برخی از شاگردان نسخه ای از آنها دارند و شایسته است نسخه آنها را به ری بری تا بزرگان آنجا بدانها بنگرند و بدانند که با خرد و دین ناسازگار نیست. باز می گوید که این دشمنان چون این خطبه ها را بدیدند گفته اند که سجع فراوان در آنها هست ولی معانی آنها پاکیزه است و نمی توان از آنها خرده گرفت مگر این که با چیزهای دیگری از آن چیزها که یکی از بی خردترین آنها ساخته و در آن به برخی از صابئیان و ترسایان تاخته است بیامیخت و به او بست تا مایه رسوایی او گردد. چنین هم کردند و پاره از این خطبه های ساختگی را در همدان من بدیدم و بسیار زشت و ناپسند یافتم و ساختگی بودن آنها هم آشکار و هویدا بوده است. آن بی خردترین مرد را هم من و هم تو دیدیم. آن دشمن مرا هم من بیزارم که زبانم را به دشنام او بیالایم و سودی هم نخواهد داشت - میدانیم که شیخ از این گونه خطبه ها بسیار دارد و چند تایی را هم شناخته ایم و گویا همینها بود که بهانه بدست دشمنان او داده و او ناگزیر شده بود در پاسخ جوزجانی این گفتار را بسازد. (دانش پژوه)

آغاز: رسالة الشيخ أبي عبيد الجوجاني (كذا و ظاهراً الى ابي عبيد الجوزجاني) جواباً عما كتب الى الشيخ الرئيس روح الله رmse في الانتفاء عما نسب اليه من معارضته القرآن بسملة عونك يا لطيف وصل خطاب الشيخ و وقف على مضمونه و استجمست حظ الانس بما بشرني في من خبر سلامته و ماصمم عليه من مرافقة الصحه الى اصفهان ... و اما ذلك الحديث الذي بلغه من الانسان الذي ذكر فلا تلفتن ... فان من عرف قدرى و وزنى زاد امثال هذا الفن عني.

انجام: : ولى من مثله شغل شاغل و ليس في الاشتغال به طائل و الشيخ يتامل هذا و يعرفه ... و ليعلم أن البري، جرى و ان الكذب الاجريه و ان الباطل لانهار لليله و العقول قاعدة للتمييز بمرصد و السلام.

چاپ: در رسائل ابن سینا (استانبول: 1953م)

[فهرست دکتر مهدوی: 44-45؛ فنواتی ص 259 و 310]

1. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: 359/5 - عکسی و 371/5 - عکسی و 371/5 - عکسی

آغاز: برابر؛ انجام: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیا، ش 4849؛ خط: نسخ کهن، بی کا، تا: مقابله شده 697ق، در کناره پایان نسخه آمده که نامه خطاب به ابوعبید جوزجانی است؛ 4ص (53-56) [عکسی: 2-35]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1190/5 - ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا. در فهرست با عنوان «كتاب الى بعض الفقهاء في تبرئة نفسه» [فیلمهاف: 1-576]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3923/15

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 78 کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماجی مشکی، 3ص (178-180)، 19 سطر، قطع: خشتی، اندازه:

13×18 سم [ف: 10-1981]

3. تهران: دانشگاه؛ شماره نسخه: 195/136 - ف

نسخه اصل: حمدیه ش 1447. رساله ابن سینا الی صدیق فی ابطال ما نسب الیه فی الخطب؛ بی کا، تا: با تاریخ 755ق؛ در هامش

ص: 973

[فیلمهاف: 1-431]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 11452/12

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه 27 ذی‌قعدة 1019ق، جان اصفهان؛ کاغذ: آهاری
نخودی، جلد: تیماج عنابی، 17 سطر، اندازه: 12×18سم [ف: 11-309]

5. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 2783/7

خط: نستعلیق، کا: آقای باستانی در دی، تا قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی [ف: 10-1636]

6. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1149/77

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی کا، بی تا، کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، 2گ (400پ-401پ)، 31 سطر، اندازه: 13×
23سم [ف: 6-2435]

انتفاع المیت بما یهدی الیه / فقه / عربی

intifā'-ul mayyit bi-mā yahdī ilayh

ساروی، محمد علی بن محمد رضا، 1193 قمری

(sārāvī, mohammad alī-ye-bn-e mohammad rezā (- 1779)

تاریخ تألیف: 1178ق

رساله استدلالی مختصری است در سؤالی که از مؤلف شده که آیا میت از آنچه برای او هدیه می کنند نفعی می برد یا خیر؟» که با استشهاد
به روایات آن را پاسخ داده و به برخی شبهات نیز جواب می گوید و در پایان نیز مطالبی راجع به قضاء نماز میت آورده است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3613/6

آغاز: و بعد الحمد و الصلاة فهذه رسالة وجيزة في بيان أن الميت ينتفع بما يهدى الیه من أفعال البر؛ انجام: و الا توقف علی خروجه من
الثلث أو اجازة الوارث فهذا آخر ما اردنا ایراده ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1178ق؛ مصحح؛ 11گ (64ر - 74ر)، اندازه: 5/10×16سم [محدث ارموی مخ: 1-187]

'al-intifā' bi-tashīḥ-il irtifā

فلکی، سلیمان، ق 11 قمری

(falakī, soleymān (- 17c

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: 566/35

آغاز: بسمله یا من رصع الافلاک الدوائر بالنجوم وزین سماء الدنيا بزینة؛ انجام: هذا آخر ما حرره الفقير الجاني المعترف بالعجز ...
سلیمان الحنفي الفلكي العثماني العاجز عن ادراك الحقائق

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، 1 گ، 24-32 سطر، اندازه: 16 × 22 سم [ف: 1-534]

الانتقاد / نحو عربي

al-intiqād

قزوینی، محمد مهدي بن علی اصغر، 1129 قمری

(qazvīnī, mohammad mahdī ebn-e 'alī asqar (- 1717

تاریخ تألیف: 1119 ق

نویسنده می گوید چون به تعلم نحو مشغول بودم و مشکلات آن را باز می گشودم کتاب مجملی در علم نحو یافتم که خلیل الرحمن نگاشته بود چون آن را مفید یافتم بر آن شدم تا شرحی مشتمل بر بیان اصول و قواعد و محتویات و فروع آن بپردازم و از آنجا که شاگرد ملا خلیل بودم به اصول بیشتر از شارح دیگر واقفم. در این شرح از کتاب های تصریح و معنی و شرح رضی استفادات کردم و آن را در یک «مقدمه» و نه «امر» پرداختم: مقدمه: تذکر فيها امور لتزید الشارح بصيرة؛ أمر 1. رسم النحو؛ 2. موضوع النحو؛ 3. الغرض من النحو؛ 4. فائدة النحو؛ 5. واضع النحو؛ 6. معانی النحو؛ 7. مراد النجاة بمصطلحاتهم؛ 8. أن ما اقول في معنی الآيات والاحاديث؛ 9. آن مرادنا بالشرح في هذا الكتاب. او پس از این اباحت وارد شرح نحو می شود.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذي اسمائه متقدمة و آلائه متناثرة

انجام: كما اختاره ابن الحاجب في الايضاح شرح المفصل فتامل.

شرح و حواشی:

1. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 860

آغاز: اعلم العلماء المتبحرین، جامع العقول و المنقول؛ انجام: برابر تا آخر قسم اول از المجمل؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 23
رمضان 1085ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای بلاغ، محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ تملک: در سال 1205؛ جلد: چرم قرمز، 235
گ، 18 سطر، اندازه: 21×10 سم [مؤید: 2-300]

2. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 1766

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1118ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، نوسازی، میسن تریاکی، 190گ، 20 سطر (5×14)، اندازه: 20×10
سم [ف: 10-344]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 9946

آغاز: برابر؛ انجام: فمنطلق و الاصل أن يقال أما فزید

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام [الفبائی: 68]

ص: 974

enteqādāt be rūznāme-ye mellat-e Irān = qeretikā = maktūb-e āxūnd-zāde

آخوند زاده، فتحعلی بن محمد تقی، 129521226 قمری

(axund-zade, fath - 'ali ebn-e mohammad taq - 1811)1878

تاریخ تألیف: 17 رمضان 1283ق

نامه ای انتقادی است به منشی روزنامه ملت. روزنامه ملت اولین روزنامه ای است که به امر ناصرالدین شاه قاجار در طهران منتشر شده و تاریخ شماره اول آن چهاردهم ربیع الاول سال 1283 بوده و تا 20 جمادی الثانی سال 1287 سی و چهار شماره آن انتشار یافته و در هر شماره به شرح حال و ذکر بعضی از آثار شعری معاصر یا گذشته پرداخته شده و مقارن همین تاریخ دو روزنامه دیگر انتشار داشته، یکی به نام روزنامه علمی و دیگری به نام روزنامه دولتی و به گفته آقای تربیت در ص 7 دانشمندان آذربایجان تحت نظر مرحوم اعتضاد السلطنه بوده است و مرحوم اعتضاد السلطنه پشت نسخه این مکتوب به سال 1285 نوشته اند: رساله ای است که ملا فتحعلی آخوندزاده به مرحوم حکیم سامانی نوشته داخل کتابخانه ... گردید»، و در مجمع الفصحاء (202/2) و المآثر و الآثار (ص 204) سامانی را محمد حسن بن قآنی شیرازی معرفی کرده اند و گویند جوانی خوش قریحه و با ذوق بود و در جوانی به سال 1285 بهار عمرش خزان گشت. از مطالعه آن معلوم می شود که موجب نگارش آخوندزاده اعتراضی بوده که فیشر معلم اول السنه شرقیه در غرمانیا (ظاهرة معرب جرمانیا است که مملکت جرمن یا آلمان باشد) بر یکی از ابیات قصیده سروش شمس الشعرا داشته که در شماره اول این روزنامه درج شده و آن این است: «مطواعان وی و پیروان عترت وی X بمعنی آدمیانند و دیگران حشرات». وی گفته است چرا سروش ما را حشرات دانسته و این اعتراض در آخوندزاده تأثیر کرده چون به خانه آمده روزنامه را مطالعه کرده و اعتراضاتی را بر روزنامه و نویسنده آن نموده است: اولاً چرا در ابتدای این روزنامه که ملی است عکس مسجد گذارده شده در صورتی که مسجد شعار همه اهل اسلام است و بایستی شعار ملیت ایرانی یا نقوش تخت جمشید و یا تاج دوازده ترک که از یادگارهای سلاطین صفویه است بوده باشد. ثانیاً چرا در روزنامه ملی شرح حال شعرا را می نویسی و مطالب عام المنفعه که موجب تشریح اذهان و دارای نتایج اجتماعی است نمی نگارید. ثالثاً چرا سروش شمس الشعراء نسب خود را به امیر نجم ثانی منتسب می داند و شرحی مبتنی بر عدم لیاقت امیر نجم به استشهاد از تاریخ حبیب السیر و متمم روضة الصفا نگاشته. رابعاً در بیان این که اشعار این شاعر موافق قواعد علمی از جنبه اعتدال و صحت خارج است و دارای حسن مضمون و الفاظ نیست و به علاوه دارای الفاظی است که در شعر آوردن آنها خوب نیست چون: عزوجل، علیهم الصلوات، عزى ولات، مرآت، مابقی، ترهات، عقارب و حیات، خیرات، تحرک، حشرات، ده و دو، معترف، هدیه و بضاعت مزجات. وی بعضی از ابیات قصیده سروش را که به نظر او خلل وزنی داشته در ذیل این بیانات نقل نموده و در پایان این قسمت اعتراض کرده که چرا چنین شخصی را شمس الشعرا لقب دهند تا عصر و دوره را ننگین کنند و آنان که این آثار را مشاهده می کنند بگویند این که شمس شعراء است دیگران حالشان معلوم خواهد بود. اعتراض دیگر این بوده چرا روزنامه در چاپخانه سنگی چاپ شده و بایستی با حروف باشد و این مکتوب در حدود 570 بیت کتابت دارد.

آغاز: قرتیکا به منشی روزنامه ملت سنیه ایران مکتوب است برادر مکرم من از تاریخ یوم جمعه چهاردهم ربیع الاول سنه 1283 در شهر تفلیس روزنامه ملت ایران واصل شده به تقریبی که در ذیل ذکر خواهد شد

انجام: هم خودت به منافع وافر نائل خواهی شد و هم به ملت فوائد کثیره خواهی رساند خدا حافظ تو باد فی 17 شهر رمضان پارس نیل 1283 در تفلیس تحریر شد.

[دنا 185/2 (9 نسخه)]

1. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: 14

کاتب = مؤلف، تا: 1283ق [نشریه: 6-590]

2. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: 145 - ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ در صفحه عنوان آمده «رساله میرزا فتح علی سیروس»، در پایان در هشت سطر «تولرتی سوویطنق غایب زاده» می نویسد که 15 منات از نایب الوزراة (میرزا عبدالوهاب شیرازی آصف الدوله یا نصیر الدوله نایب وزارت خارجه در 1274) در برابر نوشتن این کتاب به من رسید؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی ضربی، 50 گ، 12 سطر (11×16/5)، اندازه: 17×21/5 سم [ف: 1-440]

3. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1289

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا علی اصغر، تا: 1283ق؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مقوایی، ساده، 27 گ، 10 سطر کامل (8×14)، اندازه: 17/5×21 سم [ف: 3-354]

4. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: 2792

آغاز: بعد از آنکه از منزل مفسد بیرون آمدم؛ انجام: ریاست بدست کسانی خطاست xx که از دستشان دستها بر خداست.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1283ق؛ با رساله مجدیة و یک رساله دیگر در یک مجلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با رویه پارچه، 20 سطر، اندازه: 13×21 سم [ف: 3-1318]

ص: 975

5. تهران، سپهسالار؛ شماره نسخه: 2776

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1283ق؛ مقابله شده با نسخه اصل؛ در سال 1285 داخل کتابخانه اعتضاد السلطنه شده؛ واقف: سپهسالار، 1297؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، 25ص، 12 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 18×21/5سم [ف: 2-97]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5633/1-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 3-172]

6. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: 47/10

آغاز: برابر؛ انجام: بیندیشد از خامه تیز من XX وزین تیغ بران خون ریز من

بی کا، تا: قرن 14؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ رنگی با عطف پارچه ای مشکی، 18ص (207-225)، 19 سطر (9×17)، اندازه: 13/5×21 سم [ف: 87] و [نشریه: 4-7]

قم، مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1004/10

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: 3-254]

انتقادات روضة الصفا در 1279 در تفلیس / متفرقه / فارسی

enteqādāt-e rowzat-os safā dar 1279 dar teflīs

ملکم، 1249-1326 قمری

(malkam 1834-1908)

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 2455/24

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1323ق [ف: 6-19]

انتقادات وارده بر سجل احوال / متفرقه / فارسی

enteqādāt-e vārede bar sejell-e ahvāl

انتقاداتی است که از طرف نویسندگان با استناد به مواد آئین نامه های مجلس شورا و سنا بر قانون سجل احوال گرفته شده و اثبات غیر مشروعیت آن و علاج آن. البته تصویر ذهنی نویسندگان است که غیر عملی می باشد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: 1063/3

آغاز: بسمله تقیدات وارده بر سجل احوال با کمال سادگی و انصاف در دو عنوان ذکر می شود اولی کلیات؛ انجام: و موالید را روز بروز بدولت صورت دهند عده نفوس مملکت بخوبی (?) محذوری هم ندارد. خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ جلد: تیماج مشکى لایه ای، 9گ (28-36)، 15 سطر (8×14)، اندازه: 18×10/5 سم [ف: 3-1456]

- انتقاد اجتماعی < سیاحی گوید

انتقاد از اشعار مثنوی / ادبیات فارسی

enteqād az aš'ār-e masnavī

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: 4135/4

از حاج میرزا علی اکبر مصلائی یزدی؛ بی کا، بی تا [نشریه: 13-368]

انتقاد از بعضی از مندرجات مجله کاوه

enteqād az ba'zī az mondarajāt-e majalle-ye kāve

اقبال آشتیانی، عباس، 1334-1276 شمسی

(eqbāl-e āštīyānī, 'abbās (1897-1955

درباره هاماوران و تاجیک و دقیقی و منجیک، در ش 4 و 5، در ذیقعه 1338.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 8861

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14، کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، بیاضی، 26گ، 20 سطر (12×16)، اندازه: 21×14 سم [ف: 17-237]

انتقاد از حکما (رساله در) / فارسی

نویسنده در این رساله از زبان بسیار تندی استفاده نموده است و همانطور که در انجام نسخه آمده قصد داشته دماغ حکما را بسوزاند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17006/5

آغاز: خدمت حکما و منجمین و ارباب طبیعت و ریاضی و سایر طالبین حقایق اشیاء عرض می کنم که قدری در پایه و مایه خود تأمل کنید ببینید با این چک و پوز در چه ار و گوزید، چها در نظر دارید و یکجا می خواهید برسید؛ انجام: زیاده بر این دماغ حکما را نمی سوزانیم. والسلام.

خط: شکسته، بی کاه، بی تا، جلد: چرم مشکی، 13ص (53-65)، اندازه: 11×17 سم [ف: 47/1-127]

انتقاد از وضع اداری ایران / متفرقه / فارسی

enteqād az vaz'-e edārī-ye Irān

گرد آورنده جنگ در این بخش، از اقسام دزدی که یکی از آن رشوه خواری است سخن گفته و به شیوع برخی از اقسام آن در بین پاره ای از رجال ایران اشاره می کند. وی در این میان از میرزا یحیی خان معتمد الملک (ثم مشیر الدوله) نیز نام می برد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1147/7 - طباطبائی

بی کاه، بی تا، 4گ (73-76) [ف: 23-616]

انتقاد از وضع زمان و خرده گیری از سیاست روز / حکومت و سیاست / فارسی

ص: 976

جعفر قلی خان، ق 13 قمری

(ja'far qolī xān (- 19c

تهران، دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: 369/1 - ج

آغاز: پریشانی و اختلال وضع و ضیاع عمر و تفصی وقت و ملکه هوا خواهی دولت و وثوق بحسن نیت و استظهار بشمول انصاف و جوامع اوصاف اجل اعظم داعی آمد که بعرض این عریضه تصدیع افزای خاطر. مرحمت ذخایر عالی شود؛ انجام: باری همه عمر بتشویق خاطر و تعطیل وقت و قصه این و آن گذشت و میگذرد و بهیچ جانرسید و نمیرسد و یا للعجب کیلاً بغیر ثمن کردن له و عار (?) و لتعملن بناه بعد حین و السلام

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: 1291ق؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، 12 سطر (8/5 × 15/5)، اندازه: 15/5×8/5 سم [ف: 80]

انتقاد بر فلاسفه / فلسفه / فارسی و عربی

enteqād bar falāsefe

لاهیجی، حسن بن عبد الرزاق، 1121-1045 قمری

(lāhījī, hasan ebn-e 'abd-or-razzāq (1636-1710

پاره ای از مطالب و آراء فلسفی را مورد بررسی قرار داده و در آنها مناقشه می کند.

قم مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1368/1

آغاز: مطلقاً از جهت اینکه وجود کون است و حصول است و اگر وجود خاص فی حد ذاته کون و حصول است

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی - تهران 1306 [این نسخه در فهرس مجلس دیده نشد]؛ خط: نسخ زیبا، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز، محشی با عناوین «منه سلمه الله»؛ 132ص (1-132) [عکسی ف: 4-210]

انتقاد و قانون نامه انحصار دخانیات / حکومت و سیاست / فارسی

enteqād va qānūn-nāme-ye enhesār-e doxānīyāt

عارف خان آفندی عثمانی، ق 14 قمری

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9450/61

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن 14؛ 2ص (402-403) [مختصر ف: 86]

انتقالات و تحویل کواکب / هیئت / فارسی

enteqālāt va tahvīl-e kavākeb

مشهد، الهیات، شماره نسخه: 552/6

آغاز: بسمله در بیان انتقالات و تحویل کواکب از برجی به برجی و کیفیت آن؛ انجام: و این مقدار پنج‌دانگ و نیم جو است والله اعلم

خط: نستعلیق، بی کا، بی تاب دارای جداول نجومی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج فهوه ای، 19 گ، 15 سطر (5/5×12)، قطع: ربعی،

اندازه: 17/5×10 سم [ف: 1-501]

انتقال الدعوی / فقه / عربی

intiqāl-ud da'wī

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، 1151-1231 قمری

(mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739-1816

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2158/14

آغاز: بسمله، سؤال، اذا ادعی زید علی میت علی میت عینة اودینا و اقام البینة عند الحاکم ثم صالحه عمر و فوجه معین قبل الیمین

الاستظهاری و حکم الحاکم؛ انجام: لایحضررون المجالس او المعذور من الحضور.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13، 4 گ (135 ر - 138 ر) [ف: 5-441]

انتقال المال الی الورثة مع کون المیت مديونا و عدمه / فقه / عربی

intiqāl-ul māl ila-1 warata ma'a kaw-n-il mayyit madyūn-an wa 'adam-i-h

بروجردی، منیر الدین بن علی، 1269-1342 قمری

(borūjerdī, monīr-od-dīn ebn-e 'alī (1853-1924

رساله در این است که در صورتی که میت مدیون باشد آیا مال وی منتقل به ورثه می شود یا خیر؟ مؤلف این مساله را یکی از مشکلات فقهی دیده و به امر شخصی به حل آن پرداخته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 2329/5

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذه رسالة شريفة في تحقيق مسألة فقهية وهي مسألة انتقال المال الى الورثة مع كون الميت مديونا و عدمه.؛ انجام: لا يقال انه يقع التعارض بين الأدلة الدالة على الانتقال و هذه الأخبار

نسخه اصل: کتابخانه خاندان مؤلف، اصفهان؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تاب افتادگی: انجام؛ 36ص (49-84) [عکسی ف: 6-383]

انتقام مجاهدین / فارسی

enteqām-e mojāhedīn

ص: 977

آشتیانی قمی، عبدالکریم بن عطاء الله، ق 13 قمری

(āštīyānī qomī, abd-ol-karīm ebn-e 'atā'-ol-lāh (- 19c

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 18853

نسخه منحصر؛ بی کا، تا: 1271 ق [د.ث. مجلس]

- انتقام نامه < انتقامیه

انتقامیه = انتقام نامه = ضریر نامه / تاریخ اسلام / فارسی

enteqāmīye = enteqām-nāme = zarīr-nāme

قمی شاهرودی، طغان شاه بن نظام، ق 9 قمری

(qomī šāhrūdī, toqān šāh ebn-e nezām (- 15c

اهدا به: ابوالغازی سلطان حسین میرزا بایقرا (878-912 ه.ق.). تاریخ تألیف: محرم 884 ق

نظم داستان ضریر خزاعی در انتقام از کشتندگان حسین بن علی است. عناوین این منظومه عبارتند از: آمدن ضریر در مسجد جمعه و احوال ایشان با صد و ده نفر جوان عرب؛ رفتن ضریر با صد و ده نفر به مسجد جمعه و جنگ کردن یعقوب را گرفتن؛ مکالمه کردن معاویه ابن یزید ملعون از حضرت امام زین العابدین؛ نامه نوشتن یزید به عبید زیاد و لشکر آوردن به جنگ ضریر خزاعی؛ خبر یافتن محمد حنفیه از قتل امام حسین (علیه السلام)؛ نامه نوشتن محمد حنفیه به نزد مسیب پهلوان؛ خبر یافتن عمر بن علی از قتل امام حسین (علیه السلام)؛ آمدن طغان دلاور به میدان؛ لشکر آوردن عبید زیاد ملعون به جنگ ضریر خزاعی؛ رسیدن عمر بن علی با فضل جعفر در اسقلان و جنگ کردن با عبید؛ آمدن شاه حلب با سی هزار سپاه به امداد یزید جفاکار ملعون؛ آمدن عمر بن علی با فضل بن جعفر به خونخواهی حضرت امام حسین (علیه السلام). آغاز: بسمله. بنام خداوند فرد کریم XX خدایی که بخشنده است و رحیم / جهان دار روزی ده بندگان XX بر آورنده کار در ماندگان / منزله ز چون و چه و چند اوست XX مبراست از خویش و پیوند اوست / خرد را سوی ذات او راه نیست XX ز کنه کمالتش کس آگاه نیست / کنون ذکر سلطان عالم کنم XX زبان را بمدحش مکرم کنم / ابو الغازی آن شاه با داد بین XX سر شهریاران روی زمین / جهان گیر سلطان گیتی پناه XX که دنیا ندیده چه او پادشاه / محب علی شاه سلطان حسین XX دعایش بود خلق را نور عین / یکی روز با جمع یاران خویش XX مرا مجلسی بود بر خوان خویش / سخنها زهر نوع می آمدند XX کتاب تواریخ می خواندند / چه ظلمی که آل علی را رسید XX از آن قوم نا پاک ملعون یزید / دل حاضران گشت از غم کباب XX روان شد ز هر چشم صد چشمه آب / در آخر سخن هم بدین جا رسید XX که حرب حسین علی با یزید / محمد حنیفه شه پاک دین XX کشید انتقام از سگان امین / رخ دوستان همچو گل بر شکفت XX از آن جمله یک دوست با بنده گفت / که ای بلبل داستان سخن XX ز تو تازه امروز جان سخن / چه داری ز خود این سخن پروری XX چه باشد که این را بنظم آوری / همی خواهم از لفظ شکر فشان XX نهی مرهمی بر دل دوستان / شود خارجی را دل از غم فگار XX بر آید ز جان خوارج دمار / چه بودم ز مولای دین رسول XX مرا التماس وی آمد قبول / گرم فتح توفیق بخشد خدای XX بنظم آرم این قصه سر تا بیای انجام: ز هشتصد چه بگذشت هشتاد و چار XX بنظم آمد این قصه نامدار / شد این نظم ماه محرم تمام XX نهادم و را

«انتقامیه» نام / کسی گر بگوید که این شعر کیست XX فقیر جگر خسته را نام چیست / مرا بیشتر خلق از خاص و عام XX طقان شاه خوانند
ابن نظام / مکانم قم و شاهرودم وطن XX کسانند هر جا ز خویشان من / بسی خدمت رهروان کرده ام XX بسی پیش کارا گهان بوده ام /
الهی بحق شه کربلا XX ببخشای یا رب تو از ما گناه / دیگر هر که بنویسد آن نامه را XX نگهدار دستش که زر خامه را / الهی بخواننده
رحمت کنی XX مقامش بفرودس جنت کنی / هر آنکس که آمین بگوید ز جان XX الهی او تو را بجنت رسان / تو این اهل هنگامه را سر
بسر XX پیامرز از رحمت دادگر / هزاران درود و هزاران سلام XX ز ما بر محمد علیه السلام

[دنا 186/2]

1. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8841/109

آغاز: برابر؛ انجام: چو طوطی طبعم نوا ساز شد XXز معنی دری بر دلم باز شد / چو مرغ دلم گشت داستان سرا XX مرا گشت ناظر چو
بستان سرا

فقط یک برگگی از کتاب مانده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کان جمال الدین محمد حسنی، تا: 9 ذیحجه 1110ق، جان فراه؛ افتادگی: انجام؛
تاریخ تألیف در آغاز نسخه ما به اشتباه 684ق ثبت شده است: «کتاب انتقام نامه مشهور به ضریر نامه از تألیف طغانشاه المشهور باین
نظام در جنگ ضریر و محمد حنفیه و عمر و فضل جعفر و مسیب و ابراهیم که در سنه 684 شصد (کذا) و هشتاد و چهار هجریه منظوم
شده»؛ کاغذ: شرقی نخودی آهار مهره، جلد: میشین مشکی ساده عطف چرم قهوه ای، 1ص (692)، اندازه: 22/3 × 34 × 9 سم [ف: 104-29/1]

2. تهران، دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: 87/2

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح معلم طالقانی، تا: شنبه 2 محرم 1247ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 2گ (28ر -
129ر)، 16 سطر (7/5 × 15)، اندازه: 13 × 20/5 سم [ف: 230]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16316

آغاز: برابر؛ انجام: در افتاد از نردبان آن لعین XX بشد پاره پاره تشش بر زمین

خط: نستعلیق، کا: خلیل بن کربلانی اسماعیل، تا: 25 محرم 1257ق؛ مصدر است به «ضیاء المومنین»؛ محشی؛ واگذاری بنیاد

ص: 978

مستضعفان در شهریور 1367؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج یک لا دار چینی، 300گ، 11 سطر، اندازه: 21 × 16/4 سم [ف: 17-18]

انتقامیه / تاریخ اسلام / فارسی

enteqāmiye

نخعی آشتیانی، محمد حسین بن محمد مؤمن، ق 13 قمری

(naxa'ī āšīyānī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mo'men (- 19c

اهدا به: فتحعلی شاه قاجار

تاریخ تألیف: 1225ق

مؤلف، مختارنامه ای در داستان خروج مختار خواننده بود و چون دارای حشو و زائد و تفصیل بود، آن را مختصر نموده و به فتحعلی شاه قاجار تقدیم کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 4035/2

آغاز: حمد بیحد و شکر بیعدد منتقم حقیقی را سزد که صولت صورت رسمی بهمن را بصدمت اسفندیاری؛ انجام: این سر مصعب بمجازات کار تا چه کند با تو دگر روزگار

خط: نسخ، کا: محمد بن آقا علی سیچانی، تا: 4 ربیع الاول 1244ق، به دستور آخوند ملا عبدالصمد؛ مجدول؛ جلد: تیماج ضربی روغنی، 61گ (148پ-208ر)، 20 سطر، اندازه: 20 × 30 سم [ف: 11-39]

انتقام یهودی / فارسی

enteqām-e yahūdī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 17785

قسمتی از ترجمه کتاب انتقام یهودی؛ بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: 20/7 × 33 سم [رایانه]

الانتهاآت / هیئت / عربی

al-intihā'āt

معول بزيج الشاه و هو ما كان مستخرجه القدماء في قديم الدهر.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 306/3

بی کا، تا: قرن 11 [نشریه: 2-109]

الانتهاات من سني العالم / هیئت / عربی

al-intihā'āt min sini-l 'ālam

کندی، یعقوب بن اسحاق، 185؟ - 252؟ قمری

(kendi, ya'qūb ebn-e eshāq (802-867

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2031/3

آغاز: قال كان بين سنة القران الدال على الملة الاسلامية من الهجرة ح غير شمسية سنة؛ انجام: وذلك في السنين المذكورة.

خط: نسخ، کا: اسفندیار مازندرانی، تا: 16 ربیع الاول 1031ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، 3گ (199-ر-201)، 14 سطر (6/5 × 12/5)، اندازه: 20 × 12 سم [ف: 8-649]

انتها نامه / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

entehā-nāme

سلطان ولد، احمد بن محمد، 623-712 قمری

(soltān valad, ahmad ebn-e mohammad (1227-1313

در آن آمده که سلطان ولد در شب شنبه 10 رجب 712 در گذشته است.

[دنا 186/2؛ فهرستواره منزوی 237/10؛ و 112/7]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 314-ف

نسخه اصل: موزه قونیه ش 2136؛ خط: نسخ، کا: اسحاق بن خضر بن محمد حموی مولوی، تا: یکشنبه پایان رمضان 731ق؛ 220گ
[فیلمهاف: 1-17]

- انتهای تاریخ ملوک کرت < احوال سلاطین کرت

شريف، عليتنقى، ق14 قمرى

(Šarīf, “alī-naqi (- 20c

تاریخ تألیف: دهه دوم ذیقعه 1309ق

در بیان افراد «اجمع العلماء على تصحيح ما يصح عنهم» که چون نام آنان در کتب رجال متفرقه بوده، آنها را در این رساله جمع آورى نموده و در ضمن شرح حال بعضى از اصحاب معصومین (عليهم السلام) و نیز شرح حال بعضى از روات که نام آنها شبیه به هم است و مشخص نمودن آنها و نیز ذکر بعضى از علمایى که در علم رجال دارای تألیفاتى هستند و در پایان شرح حال مختصرى از خود را نیز آورده است.

آغاز: احمد کى يا من لا يخيّب سانله ولا يرد نانله حمدا كما هو اهله و مستحقه و لاحول ولا قوة الا به و اصلي على العقل الأول و النبي الآخر الذي كان بشيرا ونذيرا ... اما بعد فيقول العبد الأثيم على نقي الشريف ...

انجام: و اكثر الاوقات اكون مصاحبا للكتب و انيسا بالمطالعة ... اللهم اني اسألك بجاه الاولياء التوفيق للعلم و العمل و لما تحب و ترضى آمين آمين يا رب العالمين.

چاپ: با تحقیق سید صادق اشکوری، قم، میراث حدیث شیعه، دفتر دوازدهم، 1383ش، صص 241-403

ص: 979

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 3109

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: در حیات مؤلف قرن 14؛ مجدول، محشی، یادداشتی از شخصی که نوشته مؤلف کتاب را از مشهد فرستاده به سال 1310 و صورت یادداشت اهدای مؤلف کتاب را برای رکن الدوله؛ جلد: تیماج دورو، روزرشی مجدول به زر، 98گ، 14 سطر، اندازه: 12/5×20سم [محدث ارموی مخ: 1-187]

انجاح المطالب في الفوز بالمآرب / بلاغت عربي

injah-ul matalib fi-1 fawz bi-1-ma'arib

قمی مشهدی، محمد بن محمد رضا، -1107 قمری

(1696) (qomī mašādī, mohammad ebn-e mohammad rezā)

وابسته به: المعانی و البیان (ارجوزة)؛ قمی مشهدی، محمد بن محمد رضا (-1107)

تاریخ تألیف: 29 رمضان 1074ق؛ محل تألیف: مشهد

شرح مختصری است بر ارجوزه ای که خود شارح در 100 بیت، در علم بلاغت سروده است و با عناوین «قال الراجز - اقول» برگزار شده است.

آغاز: بسملة الحمد لله الذي ميز الانسان بادرک المعانی و علمه البیان بايراد التركيب و المبانى ... اما بعد فيقول ... محمد بن محمدرضا القمی هذه فوايد علققتها على الأرجوزة المنظومة في فن البلاغة

انجام: و انتهى المقال و الحمد لله على كل حال قد فرغ من تأليف انجاح المطالب في الفوز بالمآرب اقل عباد الله و اذل خلق الله محمد بن رضا القمی بلغهما الله الى آمالهما يوم السبت التاسع و العشرين من شهر رمضان المبارك، سنة الف و أربع و سبعين مضمين من الهجرة النبوية، في مشهد ثامن الأئمة على بن موسى الرضا عليه التحية و الثناء، و على الله التوكل و منه الاستعانة في كل الأمور.

چاپ: تحقیق: سید محمد رضا الحسینی الجلالی، تراثنا، العدد الرابع [25] السنة السادسة / شوال 1411 هـ (قم، مؤسسة آل البيت الاحیاء التراث)

[الذريعة 363/2 ؛ دنا 186/2]

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 3985

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: 1074ق [الفبائی: 68]

2. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 1587

آغاز: آغاز منظومه: الحمد لله و صلى الله xx على رسوله الذي اصطفاه / محمد وآله و سلمما xx و بعد قد أحبت أن أنظما ... آغاز شرح: برابر؛ انجام: فان تولني من الجميل فأهله xx و الا فاني عاذر و شكور ... ؛ برابر

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن عنایت الله بیرجندی، تا: شنبه 8 ربيع الاول 1124ق؛ تملك: محمد صادق بن علی اکبر لاری و مهر (عبده محمد صادق) (مربع)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکى، 25گ، 18 سطر، اندازه: 15×24سم [ف: 4-392]

3. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 1069/3 - 6/159

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ذیحجه 1255ق؛ 32 گ، اندازه: 17/5×10/5 سم [ف: 1-504]

4. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4035

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: «قد فرغ من تألیف انجاح المطالب في الفوز بالمآرب اقل عباد الله و اذل خلق الله محمد بن رضا القمی ... يوم السبت التاسع و العشرين من شهر رمضان المبارك سنة الف و اربع و سبعین مضی من الهجرة النبوية في مشهد ثامن الائمة على بن موسى الرضا عليه التحية و اثناء و على الله التوكل و منه الاستعانة في كل الأمور.»

خط: نستعلیق تحریری، کا: میرزا مهدی عماد المحققین، تا: سه شنبه، 12 شوال 1346ق، جا: کتابخانه آستان قدس رضوی؛ تملك: عماد المحققین در چهاردهم ذیقعده 1321 (کتابت 1346 و تملك 1321 معقول نیست ممکن است منظور از قد انتقل الى الرسالتان ... غیر از این رساله باشد)؛ واقف: حاج عماد، تیر 1310؛ کاخذ: فستقی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، 14گ، 27-29 سطر، اندازه: 11×17 سم [ف: 12-25]

- انجام < ره انجام

انجبار السند بالشهرة / اصول فقه / عربی

injibār-us sanad bi-š-šuhra

فشارکی، محمد باقر بن محمد جعفر، 1252-1314 قمری

(fešārakī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1837-1897

در بیان این که هرگاه روایتی را مشهور ذکر نموده اند در حالی که سند آن روایت مقرون به ضعف است آیا ضعف سند را نقل مشهور جبران می کند یا خیر؟

[دنا 187/2 ؛ الفوائد الرضويه ج 2 ص 404؛ احسن الوديعه ج 1-158]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6/2 خوئی

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... وبعد فيقول ... محمد باقر بن محمد جعفر؛ انجام: و افهمه حتى يظهر لك حقيقة الحال و الله العالم ...
وليكن هذا آخر الكلام في هذا المرام.

خط: نسخ، كا: سيد محمد حسن بن سيد احمد حسيني طباطبائي، تا: شنبه 21 محرم 1295ق؛ كاغذ: فرنگي، جلد: تيماج يشمي،
16ص (200-215)، قطع: خشتي، اندازه: 17 × 21سم [ف: 7-17]

ص: 980

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3253/1-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 2-108]

الانجم الزاهرات في العمل بربع المقنطرات / هيئت / عربي

al-anjum-uz zāhirāt fi-l "amal bi-rub"-il muqanṭarāt

نقاش، احمد بن نورالدين

naqqāš, ahmad ebn-e nūr-od-dīn

دارای یک «مقدمه» و ده «باب»: مقدمه: در تسمیه رسوم ربع و غیر آن؛ باب 1. شناخت اخذ ارتفاع؛ 2. شناخت درجه شمس بطریق اس؛ 3. شناخت میل و غایت و عرض بلد؛ 4. شناخت ارتفاع که آن را سمت نیست؛ 5. شناخت نصف قوس نهار و نصف تعدیل؛ 6. شناخت دایره و فصل آن؛ 7. شناخت ظل از ارتفاع؛ 8. شناخت سمت قبله؛ 9. شناخت مطلعهای فلکی و بلدی و تحویل هر یک از آنها به درجات سواء و اوتاد اربعه؛ 10. شناخت عمل با کواکب.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1367/3

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد النبی المختار، انجام: و مطالع غروب و الله سبحانه و تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب. خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن 12؛ کاغذ: هندی، جلد: میشن تریاکی سیر ترنج دار حاشیه منگنه، 11 ص (81-91)، 22 سطر (9×14)، اندازه: 15×21/5 سم [ف: 9-363]

الأنجم الزواهر في تحريم القراءة بلحون أهل الفسق و الكبائر / فقه / عربي

al-anjum-uz zawāhir fi tahrīm-il qirā'a bi-luḥūn-i 'ahl il fisq wa-l kabā'ir

ابن کیال، برکات بن احمد، -929 قمری

(ebn-e kayyāl, barakāt ebn-e ahmad (- 1523

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه 12 محرم 891ق

مؤلف در مقدمه گوید: «هذا كتاب مختصر مفيد في تحريم قراءة القرآن المجيد بلحون أهل الفسق و الكبائر الداخلين في الوعيد و استحباب قراءته و فضلها بلحون العرب و أصواتها بالترتيل و التجويد و ردع قراء المحافل و الجنائز الجهلة الطعام الذين لم يستضيؤا بنور القرآن و لم يذوقوا ثمرته التي ذاقها أهل العرفان من كل علامة و فريدة بل اشتروا بالقرآن ثمناً قليلاً فيا حسرتهم و ندامتهم في اليوم المديد و سبب تأليفى هذا الكتاب أن الله تعالى قد أوجب النصح لكتابه...». بعد از تألیفات چهار گانه اش: 1. حیاة القلوب؛ 2. اسنى المقاصد؛ 3. الكوابك النيرات؛ 4. الجواهر الزواهرى.

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي علمنا ما لم نكن نعلم و جعلنا من حملة كتابه العزيز المكرم المعظم

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی، دوپلین ایرلند جنوبی، ش 3419 (فهرس المخطوطات العربية في مكتبة تشستریتی، آربری، ترجمه محمود شاکر سعید، 247/1)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ 891ق؛ مصحح: 24ص (85-108) [عکسی ف: 3-17]

انجمن آرا = تذکره اختر / تراجم / فارسی

anjoman-e ārā = tazkere-ye axtar

اختر، احمد بن فرامرز، -1232 قمری

(axtar, ahmad ebn-e farāmarz (-1817

تاریخ تألیف: 1222 - 1232 ق

مؤلف در مقدمه پس از دفاع از مقام شاعران می گوید: «در این وقت که سنه 1222 هجریست فقیر صداقت سیر احمد متخلص به اختر مترصد این معنی گردید که مجملی از مجاری احوال و مختصری از منتخب اقوال شعرای معاصرین ... رقم زده خامه ... نماید و این رساله را به انجمن آرا موسوم و اسامی شعرا را به طریق حروف تهجی مرقوم که حرف اول تخلص را معتبر گرفته و به دو فصل» مقرر داشتیم: فصل اول در تذکار اشعار اطوار شعرای معاصرین؛ فصل دوم در ذکر شمه ای از احوال و قدری از افکار بنده مؤلف». دربرگیرنده سراینندگان هم روزگار نگارنده از روزگار کریم خان زند تا میانه روزگار فتح علی شاه قاجار، که پیش از انجام، نگارنده در گذشت و برادرش محمد باقر بیگ نشاطی بدان پرداخت که او نیز پیش از انجام در 1234 ق درگذشت. تا آنکه فتح علی شاه فاضل گروسی را به تکمیل آن گماشت و او با افزودن نام شاه و شاهزادگان و برخی از بزرگان دیوان، نام آن را به «انجمن خاقان» تغییر داد. ترجمه و نمونه اشعار این شاعران در «انجمن آرا»ی اختر یاد شده است: آذر بیگدلی، اسیری (حسین خان از اصفهان)، الفت (محمد قلی افشار)، انیس (محمد صادق از اصفهان)، انور (ابراهیم فرزند کوچک کریمخان زند)، میرزا ابوالقاسم انجوی شیرازی، اکبر (میرزا علی اکبر حسینی اصفهانی)، بهار (محمد علی پسر ملا اسحاق داراب جرد)، بیدل (محمد امین خان نیشابوری)، بسمل (علی اکبر)، پیمانہ (آقا حسین شیرازی)، باقی (عبدالباقی اصفهانی)، بیخود (میرزا زین العابدین از اصفهان)، میرزا جواد (چارمحال اصفهان)، جلالی (علی رضا یزدی)، تسلی (رجبعلی شیرازی)، حسینی (محمد حسین یزدی)، حاجت (آقا یادگار از شیراز)، حریف (سید میرزا ابوالحسن جندقی)، حیران (محمد علی یزدی خرد)، (علی مردان اصفهانی)، خاوری (آقا معصوم کوزه کنانی)، کاشانی، خرم (میرزا محمد هاشم اصفهانی)، خاوری (فضل الله شیرازی)، دانش (محمد علی آقا بزرگ اصفهانی)، درویش (ملا درویش علی از قاینات)، رفیق (ملا

حسین اصفهانی)، میرزا محمد رضا طیب اصفهانی، سحاب (سید محمد پسر هاتف)، سروش (محمد باقر)، ساغر (شیخ محمد شیرازی)، سالک (محمد جعفر شیرازی ریاضی دان)، شیدا (میرزا ابوالحسن یزدی)، شعله (سید محمد اصفهانی)، میر شمس الدین شیدا (محمد علی اصفهانی)، شایق (هادی بیک شیرازی از لرستان)، شهاب (عبدالله ترشیزی)، شحنه (محمد مهدی خان خراسانی)، صهبا (محمد تقی قمی)، صبا (آقا فتحعلی)، صبور میرزا احمد، صباحی (حاجی سلیمان بیدگلی)، صافی (سید محمد جعفر)، صفایی (محمد علی یزدی)، طیب (سید عبدالباقی طیب نادر)، طلعت (آقا محمد اصفهانی)، طرب (میرزا یوسف)، طائر (حسنعلی خان شیرازی)، طیب (سید زین العابدین اصفهانی)، عاشق آقا (منصور سمنانی)، عالی (محمد حسین از فارس)، عارض (آقا بابا از اصفهان)، عابد (اصفهانی) محمد باقر، عاشق (آقا محمد اصفهانی)، عذری (علی)، غیرت محمد جعفر اصفهانی، فدا محمد سعید (محمد حسن از خوی)، فردی (صفر علی بیک زند)، فردوسی (ابو الحسن از شیراز)، فروغی (میرزا محمد اصفهانی)، قضایی (عبدالرحیم یزدی)، گلشن (محمد علی زنگنه)، کوکب (آقا محمد صادق)، منتخب (میرزا حسینعلی خراسانی ترشیزی)، محمد نصیر، منعم، مهدی بیک (از طایفه شقاقی آذربایجانی)، مخلص (محمد نبی میرزا بابا)، مشتاق (میرزا سید علی اصفهانی)، درویش مجید (طالقانی)، مشرب (میرزا اشرف از سمنان)، مهجور (اصفهانی)، مایل (شیخ رحیم اصفهانی)، مفتون (دنبلی)، مجمر (سید حسین)، نشاط نور علی شاه، نظیر امان الله بیکاز ننگه، نادم (ملا نور محمد)، وصال، وفا (محمد حسین فراهانی)، وامق (محمد صالح اصفهانی)، هما (محمد صادق)، هاتف.

آغاز: انجمن آرای اختر و انجم سپهر محامد و مدایح حمد و سپاس خداوندی ست بی مثل و مانند ...

چاپ: تبریز، به کوشش خیامپور، 1343ش

[دنا 187/2؛ فهرستواره منزوی 1847/3]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2513

آغاز: مولانا آذر بیگدلی رحمة الله تعالی از صنایع فصیحی بلاغت فرس و از اساتید؛ انجام: ضرب ناچرخ و نیروی گرزگردان را XX همه بجای خون روان شود زمسام

خط شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1339ق؛ مقدمه آن نونویس به خط دکتر بیانی از روی نسخه آقای احمد سهیلی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی مقوایی، 107گ، 11 سطر (8×14)، اندازه: 16×21 سم [ف: 6-13]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 908

خط: نستعلیق، کا: شاید محمد هاشم نام، بی تا؛ مؤلف (اختر گرجی) بر برخی از سطور آن خط کشیده و در متن و حاشیه اصلاحاتی و اضافاتی نموده، در حاشیه ص 7 (مقدمه) حاشیه ای است گویا به قلم مؤلف به نقل از کتاب «عیون الاخبار» صدوق؛ کاغذ: فرنگی سفید آهارزده، جلد: تیماج مندرس مشکی، 159گ، 11 سطر، قطع: خشتی، اندازه: 15/5×21 سم [ف: 3-531]

- انجمن الأدباء < تذکره انجمن الأدباء حقی

انجمن خاقان = تذکره انجمن خاقان / تراجم / فارسی

اهدا به: محمد حسین میرزا

تاریخ تألیف: 1234 ق

اساس کار وی درین تألیف تذکره انجمن آرای احمد بیگ اختر گرجی بوده است؛ بدین توضیح که اختر گرجی از 1222 تا 1232 در کار تألیف انجمن آرا بود. در 1232 وفات یافت و برادرش محمد باقر بیگ نشاطی تذکره مزبور را به نظر فتحعلیشاه رسانید و مأمور به تکمیل و تتمیم آن گردید، در سال 1234 وی نیز در گذشت و فتحعلیشاه فاضل خان گروسی را به اتمام آن واداشت و وی با افزودن بعضی تراجم نام آن را با «انجمن خاقان» تغییر داد. وی هم در مقدمه و هم در ترجمه اختر و نشاطی از آن دو برادر بدگویی کرد و از آنان به خام طبعی و بیوقوفی و نداشتن اهلیت و صلاحیت یاد کرد.

این تذکره در حدود 11000 بیت کتابت دارد و دارای «مقدمه» و «چهار «انجمن» و «خاتمه» است: مقدمه در ذکر شمه ای از آثار شهریار گردون اقتدار؛ انجمن 1. شرح حال فتحعلیشاه و اجداد وی و ایل قاجار و شمه ای از اشعار و آثار وی و شماره کتب نفیسه دربار ایران و بیان چیزهای نفیس و گرانبها؛ 2. خلاصه احوال و افکار ملک زادگان و معدودی از نوپینان عظام این سلسله و بعضی از بزرگان سلسله قاجار (در این انجمن شرح حال 16 نفر و منتخباتی از اشعار آنان درج شده)؛ 3. شرح حال و منتخبی از اشعار شعرابی که به دربار این پادشاه بار یافته اند (در این انجمن نام 43 نفر و اشعاری از آنها درج شده و درباره ملک الشعرا فتحعلی خان صبا که ولی النعمه وی بوده شرحی مبسوط نگاشته است)؛ 4. ذکر نام شعرای شهرهای ایران که معاصر یا نزدیک به عصر مؤلف بوده اند (در این انجمن به شرح حال 119 نفر شاعر و نقل آثاری از آنها پرداخته)؛ خاتمه در شرح مختصری از حالات مؤلف و 27 بیت از اشعار اوست.

آغاز: بسمله ... زیب انجمن خاقان که زینت بزم زمان باد، نام بدیعی است جل شأنه که خیل معانی ...

انجام: صل و سلم علی سیدنا و خیره خلقک محمد و آله صلوات دائمة کثیرة و سلاماً متوالیه، جسیماً ما کرر الجدیدان و اشرق النیران و السلام علی الذین یستمعون القول و یتبعون احسنه.

1. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16402

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1234 ق [رایانه]

2. تهران: سپهسالار؛ شماره نسخه: 295

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1236 ق؛ با سرلوح تذهیبی، در حاشیه صفحه ای که شامل پاره ای از شرح حال و آثار سلیمان بیدگلی کاشانی متخلص به صباحی می باشد به سال 1283 اعتضاد السلطنه به خط خود یادداشتی مبنی بر این که آنچه صاحب این تذکره و سحاب در تاریخ خود درباره سال وفات این مرد نوشته اند (سال 1207) درست نیست چرا که وی در قصیده ای که در خود این کتاب هم ثبت شده فتحعلیشاه را با تصریح به شاهی وی مدح نموده و جلوس این پادشاه به سال 1212 بوده و اگر بگوییم در زمان حیات آغا محمد خان وی را با خطاب شاهی مدح نموده زیاد مستبعد است؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، 264 ص 17 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 21/5 × 31/5 سم [ف: 2-461]

3. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: 192

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1236 ق؛ جلد: تیماج قرمز، 273 گ، 18 سطر، اندازه: 13/5 × 21 سم [ف: 150]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 909

خط نستعلیق، کا: مهدی فراهانی، تا: 1236 ق؛ با سرلوح؛ کاتب در پایان رقم کرده: «کتاب الحضره السلطانی مهدی الفراهانی»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره ضخیم شکری، جلد: تیماجی قرمز، 335 گ، 15 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 19/5 × 29 سم [ف: 3-534]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 910

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1236 ق؛ دارای پنج سرلوح مذهب، با حواشی نقاشی گل و بوته و تذهیب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج با ترنج و نیم ترنج و لچکی سوخته، 329 گ، 14 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 5 × 18 سم [ف: 3-534]

6. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 35

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: 1237 ق، جا: تهران؛ با سرلوحهای مذهب، حاشیه طلا اندازی، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری مشکی ضربی، 285 گ، 17 سطر (11 × 21)، اندازه: 20 × 29/5 سم [ف: 1-25]

تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 1821-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-17]

7. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 8

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق

خوش، بی کا، تا: 1237ق، جا؛ تهران؛ کتاب شاهنشاهی، با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: ساغری سیاه مقوایی ترنج
طلایی ضربی مجدول، 305گ، 17 سطر (11×20)، اندازه: 28/5×20سم [ف: 1-5]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1794-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-17]

8. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1507

آغاز: برابر؛ انجام: بر تخت مهی خوریست بی ذل زوال

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1238ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: روغنی، بوم سبز و گل و بوته زر و شنجرف و لاجورد و
سبز عطف تیماج سبز مقوایی، 265گ، 17 سطر (9/5×19/5)، اندازه: 29×19/5سم [ف: 4-6]

9. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: 115

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1239ق، به دستور محمد حسین میرزا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی [نشریه: 2-63]

10. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 3795

خط: نسخ، کا: خان بابای امان الله، تا: 1245ق، کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: رویه پارچه سبز عطف و گوشه میشن قرمز، 279گ، 15
سطر، اندازه: 22/7 × 17/2سم [ف: 2-38]

11. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 71

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: 1272ق؛ کتاب سرکار شاهنشاهی، با سرلوح، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سیاه، ترنج
دار، ضربی، مقوایی، 334گ، 17 سطر (11/5×21)، اندازه: 29/5 × 19/5سم [ف: 1-62]

آغاز: آذر اسم شریفش لطفعلی بیگ از اعظام امیر زادگان؛ انجام: از هجر تو بنگر بچه کاریم همه.

قسمتی شامل انجمن چهارم که آن نیز ناتمام است و از حرف (ع) تا (م) یعنی دنباله اشعار عاشق اصفهانی تا اوایل اشعار مجمر زواره ای را هم ندارد و به همای مروزی ختم می شود که در اصل جزو انجمن سوم است؛ خط: نستعلیق تحریری بدخط، بی کا، تا: 1282ق؛ واقف: نائینی؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی یک لا، 115گ، 17 سطر (7×15/5)، اندازه: 14×20/7سم [ف: 7-15]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 1837-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمهاف: 1-17]

13. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 7333

آغاز: برابر؛ انجام: برکاه شهی مهر است بی رنج محاق XX بر تخت مهر خوریست بی زل زوال

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد رضا موسوی محتسب اصفهان، تا: جمادی الاول 1296ق؛ به دستور حاجی صدرالدوله ایشیک آقاسی ولیعهد؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج روغنی گل و بوته دار رو مشکی پشت قرمز، 367گ، 14

سطر، اندازه: 2 × 114 سم [ف: 19-124]

14. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: 129

خط نستعلیق خوب، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول، دارای سر لوح؛ جلد: گالینگور مشکی، 142 گ، 19 سطر، اندازه: 25 × 38 سم [ف: 105]

15. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 126

آغاز: برابر؛ انجام: بر گاه شهی مهی است بی رنج محاق XX بر تخت مهی خوریست بی ذل زوال

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ مهر: محمد قلی بن فتحعلی؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری سیاه مقوایی، 290 گ، 17 سطر (20 × 11/5)، اندازه: 20 × 29/5 سم [ف: 1-117]

16. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1612

آغاز: برابر؛ انجام: هرگاه شهی مهی است بی رنج محاق XX بر تخت مهی خوری است بی ذل زوال

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ با سر لوح مذهب، دارای جدول گل و بوته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی بوم سبز با گل و بوته زر و شنجرف و لاجورد سبز عطف تیماج سیاه مقوایی، 132 گ، 20 سطر (17 × 28)، اندازه: 26 × 41 سم [ف: 4-97]

17. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 1317

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، جا: محتملا طهران؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ شرح حال مؤلف در آخر کتاب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، 146 گ، 19 سطر (17/5 × 27)، اندازه: 25 × 37 سم [ف: 3-380]

18. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 4201

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق مغلوط، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج ضربی ارغوانی، 249 گ، 17 سطر (13 × 25)، اندازه: 30/3 × 32/7 سم [ف: 7-14]

19. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: 12

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 13 [نشریه: 3-119]

20. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 8608

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ افتادگی: آغاز، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی وزیر بزرگ، 245 گ، در 3 مجلد: 1-

(گ 1-90) 2-(گ 91-180) 3-(گ 181-244)، 17 سطر (5/8 × 19)، اندازه: 17 × 27 سم [ف: 17-174]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: 360-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: 2-35]

21. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6084

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی با گل و بوته، 335 گ، 16 سطر (12 × 37)، قطع: رحلی، اندازه: 20 × 29 سم [ف: 16-193]

22. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: 438

آغاز: برابر؛ انجام: مهر یک هزار و سیصد و بیست و نه هجری شمسی

خط نستعلیق درشت خط، بی کا، تا: قرن 13؛ خاتمه به خامه محمد وثوق آن هم ناتمام، از آغاز کتاب تا برگ 20 پ و نیز از برگ 169 ر تا پایان نسخه نونویس است؛ تملک: محمد وثوق فرزند معتمد السلطنه در 1329 ش، وی می نویسد نسخه کاملی از آن را داشته که در اثر استیصال آن را به یکی از متمولان فروخته است و می خواسته که این نسخه را از روی آن تکمیل کند، اما صاحب نسخه آن را از او گرفته است؛ مجدول؛ جلد: تیماج زرد تند ضربی، 177 گ، 12 سطر (13 × 20)، اندازه: 20 × 30 سم [ف: 1-26]

23. تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 739

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: کبود، قطع: رحلی [نشریه: 7-104]

24. تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 784

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم حلال خور، تا: قرن 13؛ مجدول با چهار سرلوح و حاشیه سازی، در 1236 داخل کتابخانه سرکار پادشاهی شد؛ جلد: روغنی با گل و بوته زرین زمینه درون و

بیرون سرخ، قطع: ربعی [نشریه: 7-104]

25. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 27032

آغاز: این مر آن را همی زدی مخلب آن مرا این راهمی؛ انجام: و جهرا چون کو کب دولت بساز و کار ... گاهی بترتیب

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 14؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

26. مشهد: دانشکده ادبیات مشهد؛ شماره نسخه: 165 فرخ

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، در آغاز دو برگ اضافی شامل فهرست کتاب به خط آقای محمود فرخ با کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه ای،

267 گ، مختلف السطر، قطع: رحلی، اندازه: 16×27/5 سم [ف: 11]

27. تهران: ملی؛ شماره نسخه: 108

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، بی تا، جان تهران کتاب شاهنشاهی، با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سیاه، ترنج و نیم ترنج دار، سبز، مقوایی، ضربی، 298 گ، 17 سطر (18/5×10)، اندازه: 20×30 سم [ف: 1-105]

28. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 892

آغاز: برابر خط نستعلیق خوب، بی کا، بی تاب مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، 369 گ، 14 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 15×22 سم [ف: 3-133]

29. تهران: مجلس؛ شماره نسخه: 324

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 128 گ، 19 سطر، قطع: رحلی، اندازه: 22×32 سم [ف: 2-189]

انجمن دانش / ادبیات، اخلاق / فارسی

ص: 984

وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، 1232-1298 قمری

(1817-1881) (vaqār-e šīrāzī, ahmad ebn-e mohammad šafī)

اهداء به: ناصرالدین شاه

تاریخ تألیف: 1281ق

کتابی است به پیروی از گلستان سعدی مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه در حکایاتی چند در معرفت پروردگار و توحید و ذکر نعمای نامتناهی؛ مقاله 1. کسب صفات جمیله و دفع خصال رذیله؛ 2. حسن سلوک با اخوان و تواضع؛ 3. سیرت پادشاهان و طریق عفو و سیاست ایشان؛ خاتمه در حکایاتی مضحک و هزلیاتی ظریف، با عناوینی نظیر حکایت، قطعه، حکمت.

آغاز: بسمله و به نستعین سپاس بقیاس خداوندی را سزد جل شأنه و عظم سلطانه که نعمتش بی شایبه ضنت است و احسانش بی اذا و منت جانور انرابی زحمت مسئلت و دریوزه جان دهد و بینویانرابی رنج سئوال روزی هر روزه بر خوان نهد بی شریک و انباز است و از معاونت غیر بی نیاز بلکه با وجودش غیری متحقق نیست و بی وجودش خیری متصور نه رباعیه. عنوان ظهور و اصل هستی همه اوست XX پیدا و نهان بلند و پستی همه اوست / جز وی همکی نیستی هست نماست XX و هست جز او نیست که هستی همه اوست ...

انجام: حکایت وقتی یکی از دوستانم گفت که فلان امیر با آنکه بر ارباب هنر شیفته است و بر انواع ادب فریفته چرا از ارباب هنر تباعد ورزد و در استماع اشعار تقاعد نماید گفتم زیرا که از میل مفرطی که با مال دارد چشم از ارباب کمال دوخته و از بیم قراضه که زیان نماید گوش از قریض شعر فرو بسته که شعرا را از وصمت طمعی خالی نداند و شعر را از خسران جایزه خارج نشمارد قطعه: آنکه را آفتی بود در مغز XX دوست دارد ولی بنویسد مشکى / شعر شیرین تو را چه خواهد کرد XX با چنان روی ترش و آن کف خش. تمت الكتاب و تمت الکلام سنه 1287

چاپ: با مقابله، توضیح و تصحیح دکتر محمود طاوسی، شیراز، انتشارات نوید شیراز، 1374؛ دارالخلافة طهران، سنگی، 1289 1290، خشتی (وزیری کوچک)، 228 ص

[الذریعة 365/2 ؛ دنا 188/2 (5 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 329/6]

1. تهران: ملک؛ شماره نسخه: 1680

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر الخمر وی، تا: ذیقعدة 1284ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: کاغذ ترمه اصفهانی، جلد: رویه باسمة فرنگی، 102گ، 14 سطر، اندازه: 12/5 × 19/3 سم [ف: 2-38]

2. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 6054

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش و شکسته نستعلیق، کا: سید علیخان (سید علیخان؟)، تا: 1315ق؛ مهر: «ظل السلطان؟» (خشتی)؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار زده، جلد: مقوایی، رویه کاغذ ابری سبز آبی، عطف تیماج قهوه ای، 66گ، 15 سطر 7/5 × 15، اندازه: 21/4 × 14/4 سم [رایانه]

3. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 17735

آغاز: برابر؛ انجام: قبله فصیحی روزگار حسان زمانه و سبحان دورانه جناب میرزا احمد شیرازی المتخلص به وقار است.

خط: نستعلیق، کا: مصطفی خان مدیر الممالک، تا: 1322ق؛ واقف: خانم پریچهر پدram، مهر 1369؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن دار چینی یک لا، 142گ، 11 سطر، اندازه: 11 × 17/8 سم [ف: 17-19]

4. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 176

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع ممتاز؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران سال 1329؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوای روکش تیماج گلی رنگ حاشیه مذهب اندرون تیماج قهوه ای، 152ص، 15 سطر، قطع: وزیری متوسط، اندازه: 14 × 23 سم [ف: 7-104]

5. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 1147/8 - طباطبائی

آغاز: بسمله جناب قدوة الحکماء العارفين ... قارین وصال شیرازی کتابی به طرز گلستان ... به رشته تألیف کشیده ... موسوم به انجمن دانش ... یک مرتبه به طبع رسیده اما از کثرت اغلاط پسند خاطر ... نیامد. فقیر شطری از حکایات آن را به زحمت کثیر تصحیح و تنسیخ نموده و شرح حال وقار در آخر ... در انجام کتاب مثنوی مرقوم و مسطور داشته.. حکایت یکی از بزرگان را دیدم که همواره بزمش محط رحال و مهبط رجال بود؛ انجام: نصیحت زبان چرب سخت رویان را نرم سازد. به دشمن همان به که نرمی کنی XX که دشمن به نرمی توان کرد دوست / نبینی که قصاب هنگام ذبح XX به نرمی کشد بره بیرون ز پوست. تمت الحکایات من انجمن دانش

انتخابی است از آن کتاب؛ بی کا، بی تا [ف: 23-617]

انجمن نامه خسروی / ادبیات فارسی

anjoman-nāme-ye xosravi

خاموش یزدی، میرزا علیخان، 1379 قمری

(Xāmūš-e yazdī, mīrzā “alī-Xān (- 1960

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 28140

آغاز: بسمله بنام جهان داور ارجمند جهاندار این نه سپهر بلند؛ انجام: بتائید پروردگار مهین بذات جهاندار جان آفرین

ص: 985

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، بی تا [رایانه]

- انجیل < اناجیل اربعه

انجیل / کتاب آسمانی

enjīl

اصفهان؛ موزه کلیسای ارمنیان در جلفا؛ شماره نسخه: 2

روی پوست ساغری نوشته؛ بی کا، تا: قرن 10؛ جان جلفا؛ یک صفحه به خط نرسس لامبرونی در 1193، مورخ 1236 روی ساغری یا پارشمن parchment، مورخ 1330 روی ساغری؛ موخ 1607 (خطی)، مورخ 1660 (خطی)، مورخ 1670 روی ساغری، مورخ 1671 روی کاغذ، مورخ 1683 روی ساغری نوشته در جلفا [نشریه: 5-323]

انجیل / کتاب آسمانی / ارمنی

enjīl

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 9958

بخشی از انجیل؛ بی کا، تا: 1609 (?); به زبان ارمنی قدیم، در تمام برگ های این نسخه اول هر سطر با یک حرف آغاز می شود، ولی در برگ های پایانی این ترتیب به گونه دیگر است؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س 7 ش 3-4-25]

انجیل / کتاب آسمانی اعبری

enjīl

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: 479-عکسی

در 5 مجلد؛ خط: عبری، بی کا، بی تا، 527 گ [عکسی 2-35]

انجیل اهل البیت / دعا / عربی

injīl-u ahl-il bayt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 15249/3

به روایت امام صادق؛ خط: نسخ ممتاز، بی کا، تا: حدود 1256 ق؛ 18 گ (50 پ-68 پ) [مختصر ف: 86]

enjīl-e bernābā

سعاده، خلیل بیک

sa'āde, xalīl beyk

این ترجمه از انگلیسی انجام شده و دارای 222 فصل می باشد و در پانویشت صفحه ها برای هر فصلی نامی انتخاب شده مانند سوره های قرآنی با عنوان «سوره ...».

مشهد؛ مدرسه آیه الله خوئی؛ شماره نسخه: 40

از روی نسخه چاپی مطبوعه منار؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1325ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، 163گ، 22 سطر، اندازه: 16×25 سم [ف: 27]

انجیل (ترجمه) / کتاب آسمانی / فارسی

(t.enjīl)

غیر همانند:

1. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 6363-عکس

نسخه اصل: دیوان هند 2475؛ کا: محمد حسین قزوینی، تا: 13 ذیحجه 1168ق [فیلمهاف: 3-250]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6364-عکس

نسخه اصل: بادلیان Or. 241. ترجمه یوحنا بن القاص یوسف الیعقوبی از سریانی انطاکیه به درخواست خواجه امیر بن سهم الدولة بن شیرانا تقلیسی در تموز 1341 (محرم 742 هجری) همان که با ترجمه لاتینی در ج 2 پلیگلت چاپ شده است؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-250]

3. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: 150

آغاز: بسمله، حمدی که عندلیبان قدسی زبان سدره المنتهای فصاحت و طوطیان معجز الحان فردوس اعلاى بلاغت؛ انجام: گمان می کنم اینکه عالم گنجایش ندارد آن را صحیفهای نوشته شده تمت

این کتاب هم مانند ترجمه تورات به دستور و امر نادرشاه افشار در دارالسلطنه اصفهان در معیت دانشمندان و علماء دین (یهود، نصاری، و اسلام) ترجمه شده، به منظور تقریب بین ادیان و متأسفانه نام مترجم و کاتب و تاریخ کتابت ذکر نشده. ترجمه چهار انجیل به فارسی است به نام های انجیل یوحنا، انجیل مرقس و انجیل یوقا، انجیل متی؛ خط: نسخ خوش، بی کا، بی تا؛ به تاریخ ربیع الاول 1232 از

عرض کتابخانه شاهنشاهی گذشته، مجدول مذهب، کمند کشی زرین، با سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: مشیر السلطنه، عبدالوهاب الموسوی، حسین بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روغنی بوم مشکی مزین به گل و برگ های پر طاووسی زرین، 348گ، 17 سطر، قطع: وزیری، اندازه: 17×27 سم [ف: 1-106]

انجیل لوقا / کتاب آسمانی

enjīl-e lūqā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5490/1-ف

نسخه اصل: کتابخانه توینگن MaVI 232؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-160]

ص: 986

انجيل لوقا (ترجمه) / كتاب آسماني / عربي

(.injīl-u lūmā t)

همدانی، هدایت الله بن بارانی، ق 11 قمری

(hamadānī, hedāy at-ol-lāh ebn-e bārānī (- 17c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12058/3

آغاز: بسم الأب و الابن و الروح القدس الاله الواحد بشارة الأب الفاضل لوقا الانجيلي فاتحة الأنجيل؛ انجام: فسجدوا له ورجعوا إلى يروشلیم بفرح عظیم و كانوا حين من الهيكل يسبحون و يباركون الله آمين؛ تم.

دارای 86 فصل؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ متن نسخه به صورت مورب (چلیپا)، افزودگی هایی در حاشیه به فارسی؛ کاغذ: فرنگی زرد چوبه ای، 21گ (34-54)، 33 سطر، اندازه: 8 × 14 سم [ف: 30-445]

انجيل متی (ترجمة) / كتاب آسماني / عربي

(.injīl-u mattā t)

همدانی، هدایت الله بن بارانی، ق 11 قمری

(hamadānī, hedāy at-ol-lāh ebn-e bārānī (- 17c)

مترجم در برگ آغاز نوشته که به جهت انتفاع خود و اطلاع مسلمانان از آنچه در کتب سماوی آمده، زبان های سریانی، فرنگی و عبری را فراگرفته و کتاب های آسمانی آنها را به عربی ترجمه نموده و انجيل و زبور ترجمه شده خود را با دو نسخه دیگر عربی مقابله نموده است. همچنین این عبارت در پشت برگ آغاز دیده می شود: «انجيل متی که در شهر فلسطین به زبان عربی گفته شد، در انطاکیه به سریانی نوشتند».

1. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12058/1

آغاز: بشارة يسوع المسيح كماك مارمتی واحد من اثني عشر من تلاميذه كتاب ميلاد يسوع المسيح بن داود بن ابراهيم فابراهيم ولد اسحق و اسحق ولد يعقوب؛ انجام: ما أوصيتكم به و هوذا أنام عكم كل الأيام الى انقضاء العالم آمين، تم

دارای «101» فصل؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ محشی به فارسی، متن به صورت مورب (چلیپا)؛ تملك: «نوروز علی» در سال 1180ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، 20گ (20-1)، 32 سطر، اندازه: 7/5 × 13/5 سم [ف: 30-444]

انجيل متی / كتاب آسماني

قم؛ مدرسه حجّتیّه؛ شماره نسخه: 90/2

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13؛ قطع: رحلی [ف: 100]

انجیل مرقس (ترجمة) / کتاب آسمانی / عربی

(t.injīl-u marqas)

همدانی، هدایت الله بن بارانی، ق 11 قمری

(hamadānī, hedāy at-ol-lāh ebn-e bārānī (- 17c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12058/2

آغاز: بسم الأب و الابن و الروح القدس الاله الواحد بشارة الأب البطریق الرسول القدیس ماری مرقس الانجیلی؛ انجام: و الرب کان یعمل معهم و تشدد و أبا للكلمة من أجل العلامات التي كانت تتبعهم آمین الى الأبد الأباد کلها آمین؛ تم.

دارای 54 فصل؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ متن نسخه به صورت مورب (چلیپا)، محشی به فارسی؛ کاغذ: فرنگی زرد چوبه ای، 13 گ (21-33)، 30 سطر، اندازه: 8 × 14 سم [ف: 30-445]

انجیل یوحنا (ترجمة) / کتاب آسمانی / عربی

(t.injīl-u yūḥannā)

همدانی، هدایت الله بن بارانی، ق 11 قمری

(hamadānī, hedāy at-ol-lāh ebn-e bārānī (- 17c)

این انجیل از نسخه چاپی آن که در تاریخ 1591م/999ق در رم (ایتالیا) به چاپ رسیده، ترجمه شده است. در برگ انجام عبارت ذیل به چشم می خورد. «انجیل متی که در شهر فلسطین به زبان عربی گفته شد و انطاکیه به سریانی نوشتند؛ آغاز انجیل مرقس که در شهر رومه به زبان فرنگی نوشته است؛ انجیل لوقا که به زبان یونانی قبطنی در اسکندریه نوشت؛ انجیل یوحنا یکی از دوازده حواریون که در شهر افسوس به زبان یونانی رومی گفته شد.:

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: 12058/4

آغاز: باسم الأب و الابن و الروح القدس الاله الواحد بشارة القدس الجلیل التلمیذ الرسول یوحنا؛ انجام: أن العالم لم یسعها صحف مکتوبة مطبوعة روما بطبعان ... سنة ألف و خمسمائة و احدی و تسعون مسیحية.

خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر قرن 11؛ متن نسخه به صورت مورب (چلیپا)؛ محشی به فارسی؛ کاغذ: فرنگی، 23 گ (55-77)، 31 سطر،
اندازه: 7 × 13 سم [ف: 30-446]

انجیل یوحنا / کتاب آسمانی

enjīl-e yūhannā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 5490/2-ف

نسخه اصل: کتابخانه توینگن MaVI 233؛ بی کا، بی تا [فیلمهاف: 3-160]

ص: 987

أنحاء التفسير (رسالة في بيان) / كلام و اعتقادات / عربي

(anhā'-ut tafsīr (r.-un fī bayān-i

رشتی، کاظم بن قاسم، 1212-1259 قمری

(raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798-1843

رساله ای در بیان مقامات ظاهری و باطنیه و تأویل در قرآن و اخبار اهل بیت معصومین (علیهم السّلام).

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: 164/4

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم محمد رحیم بن ابوالحسن حسنی علوی همدانی، بی تا، جلد: چرم زرد، 2 گ (78-79ر)، اندازه: 15×
21 سم [مؤید: 1-158]

انحرافات قبله (جدول) / هیئت / فارسی

(enherāfāt-e qeble (jadval

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 3927/9

جدولی است در چهار صفحه که درجات طول و عرض و مقدار انحرافات بلادی را که نام آنها در خانه های ردیف اول جدول یاد شده از
طنجه تا سر من رای معین می کند؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 11؛ کاغذ: نخودی و زرد رنگ، جلد: تیماج مشکی، 14ص (26-39
(دفتر، قطع: وزیری، اندازه: 14/5×25 سم [ف: 10/4-2006]

انحراف قبله / هیئت / فارسی

enherāf-e qeble

شیراز، بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره /1

بی کا، تا: 1258ق [میراث اسلامی: 5-572]

انحراف قبله برخی بلاد به سمت جنوب / فلسفه / عربی

enherāf-e qeble-ye barxī belād be samt-e jonūb

قم: مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: 804/4

به نقل از بحار الانوار علامه محمد باقر مجلسی؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن عبد الله، تا: 1115ق، جا: تبریز، مدرسه صادقیه؛ جلد: تیماج دور و زیتونی ضربی، ترنج با سر، مجدول با حاشیه قهوه ای، لولا دار، اندازه: 14×20 سم [ف: 2-85]

انحصار ائمه در اثنا عشر / کلام و اعتقادات / فارسی

enhesār-e a'emme dar esnā "ašar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 389/5-طباطبائی

آغاز: از جمله وجوه انحصار ائمه در اثنا عشر آن که چون حق تعالی به جهت نظام امور دنیوی بنی آدم

چند دلیل از وجوه انحصار عدد ائمه در 12 بدون نام نویسنده. این مطلب ناتمام است؛ کا: عباسعلی منزوی، تا: قرن 13؛ این نسخه با همان قلم تحفه جهانبانی است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی مشکی، 1گ (53پ)، قطع: خشتی، اندازه: 15×21 سم [ف: 22-148]

انحصار دخانیات / حکومت و سیاست / فارسی

enhesār-e doxāniyāt

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، 1259-1313 قمری

(1843-1896) e temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9451/23

با همکاری شمس العلماء و عارف خان افندی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 14؛ چاپ سنگی؛ 79ص (1197-1275) (مختصر ف: 86)

انحصاریه دخانیات دولت و قواعد آن / اسناد / فارسی

enhesārīye-ye doxāniyāt-e dowlat va qavā'ed-e ān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 9452/25

خط: نستعلیق، کا: گویا فروغی ثانی، تا: قرن 14؛ 20ص (1662-1681) [مختصر ف: 643]

انحطاط العلم في آخر الزمان / اصول فقه / عربی

inhitat-ul ilm fi axir-iz zaman

سماوی، محمد بن صالح، -1241 قمری

احمد بن حسين وزان صنعاني (-1238) سؤالی از صحیح بخاری در باب فضل علم و اشکال ابن حجر را بر آن، از حسن بن احمد بن یوسف رباعی (1276) پرسیده است. جواب وی مورد انتقاد شدید مؤلف قرار گرفته و رساله حاضر را در رد بر وی نگاشته است.

[اعلام المؤلفین الزیدیه ص 909]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: 1614/7

آغاز: نحمد من انزل في فضلنا معاشر العلماء آیاته البينات فقال في محکم کتابه العزيز يرفع الله الذين آمنوا منكم و الذين أوتوا العلم درجات

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم 1078؛ خط: نسخ، بی کا، تا: 1213ق، 10ص (210-219) [عکسی ف: 5-39]

انخفاظ تهران از فرحزاد / جغرافیا / فارسی

ص: 988

enxefāz-e tehrān az farahzād

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 6151/73

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13 [ف: 9-197]

اندر احکام کسوف و خسوف من کتاب تحفة الملوک من کتاب المعروف بسید ممشو / هیئت / فارسی

andar ahkām-e kosūf va xosūf men k.-e tohfāt-ol molūk men k.-el ma'rūf be-seyyed-e mašmašū

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2452/5

من کتاب تحفة الملوک من کتاب المعروف به سید ممشو؛ بی کا، بی تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، 3ص (140-138)، 25 سطر (14×19)، اندازه: 25×18 سم [ف: 9-1183]

اندرز پسران ساده / شعر / فارسی

andarz-e pesarān-e sāde

ضیاء اصفهانی، محمد حسین، -1263 قمری

(zīyā'esfahānī, mohammad hoseyn (- 1847

سرودهای در 28 بیت.

آغاز: ضیاء اصفهانی علیه الرحمة والغفران. ای بت هرزه گرد هر جایی XX ای بر آسوده سر به رسوایی / هرزه گردی و باده پیمایی XX عاقبت می کشد به رسوایی

[فهرستواره منزوی 238/10؛ رک: دیوان ضیاء اصفهانی]

1. تهران؛ ملکی؛ شماره نسخه: 4899/6

آغاز: برابر

ترکیب بند اوست؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: 1262ق، جا یزد؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میسن آلبالویی، 3گ (15-17ر)، 12 سطر، اندازه: 19/2×11/9 سم [ف: 8-116]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8173/4

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن 14؛ رکابه دار؛ کاغذ: نازک کاهی شکننده، جلد: تیماج قهوه ای دارای دوردیف جدول ساده در اطراف، 2 ص (17-18)، اندازه: 13/4 × 21 سم [ف: 27/1-318]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7719/8

آغاز: برابر

ترکیب بند است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا [ف: 26-210]

4. قم، گلپایگانی؛ شماره نسخه: 6/83 - 993/4

آغاز: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [ف: 1-371]

اندرز خسروان / شعر / فارسی

andarz-e xosravān

ناصری بخاری

nāserī boxārī

به نظم، با دیباچه منثور به فارسی سره.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 6096/2

آغاز: پیام یزدان بی نیاز بی انباز راستی پسند این کهین بندگان یزدان در نامه ای که او را اندرز خسروان نام گذاشته و از گفتار و کردار پادشاهان ایران نگاشته و می نگارد ... بندگان ناصری ... دادگر شاه را بود سه پسر XX پادشاهان سایه پدر بر سر انجام: ویژه در حق ناصری گویی XX آنچه گویی ز داوری گویی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی لایی، 6 گ (14 پ-19 ر)، 14 سطر (8 × 13)، قطع: ربعی، اندازه: 14 × 20 سم [ف: 16-196]

اندرز لقمان به پسر خود / اخلاق / فارسی

andarz-e loqmān be pesar-e xod

تهران؛ مفتاح، شماره نسخه: 1103/2

خط: نستعلیق خوش، کا: علی اکبر محزون، بی تا [نشریه: 7-267]

- اندرزنامه < پندنامه

- اندرز نامه < تاریخ غفاری

- اندرزنامه < نصایح

اندرزنامه / اخلاق / فارسی

andarz-nāme

بسمل شیرازی، علی اکبر بن علی، 1187-1263 قمری

(1774-1847) (besmel-e šīrāzī, 'alī akbar ebn-e 'alī)

اهدا به: رضا قلی میرزای قاجار

برای ابوطالب نواب و میرزا علی صدر دو پسر خود در بیش از هزار بیت سروده است.

آغاز: بعد از حمد خالق اکبر ... چنین گوید ... علی اکبر شیرازی که این کلمه ایست چند که بر سبیل پند بجهت فرزندان ارجمند ... ابوطالب و میرزا علی ... نوشته میشود ... الا ای نور چشم من که عمرت باد جاویدان xx نصیحت گویمت بشنو بگوش سر نه گوش جان ... خدا را بندگی کن گر هوای سروری داری xx که شاهانند کمتر بنده خلاق انس و جان

انجام: به آرزوهای نفس خود مایل شده اند.

[الذریعة 266/2 ؛ دنا 189/2 ؛ فهرستواره منزوی 330/6]

1. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 3189/13-ف

ص: 989

نسخه اصل: ادینبورگ. 3. New Colledge Persian M. ss.O.P 18,60,62 (فهرست ادینبورگ ج 2 ص 6 - استوری 1: 1285):

خط: نسخ، بی کا، بی تا [فیلمهاف: 2-95]

2. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2999/5

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا، کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی درون نخودی، 16 گ (508-523)، 17 سطر (20/5×13/5)، اندازه: 20×

29/5 سم [ف: 10-1929]

3. تهران، دانشگاه؛ شماره نسخه: 3527/9

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ با سرلوح، مجدول زرین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، 24 ص (227-250)، 8 سطر (6×10)،

اندازه: 15×11 سم [ف: 12-2545]

اندرز نامه / اخلاق / فارسی

andarz-nāme

عیسی بن محمد، ق 13 قمری

(īsā ben mohammad (- 19c'

حاوی مقالات عرفا و حکما از عیسی بن محمد رئیس دارالانشاء وزارت جلیله جنگ در عهد ناصرالدین شاه. در 4 فصل: 1. مواعظ

پیشوایان دین ... 2. اندرز سلاطین؛ 3- کلمات و مواعظ عرفا؛ 4- کلمات حکما و عقلا.

[دنا 189/2؛ فهرستواره منزوی 330/6]

تهران؛ ملک، شماره نسخه: 2537/1

آغاز: به غیر حمد تو در لوح سینه ما نیست XX به این نمک غزلی در سفینه ما نیست. شکر و سپاس فراوان از حیظه وهم و قیاس حضرت

صانعی را سزاست ... و این رساله را بر چهار فصل مقرر و مرتب داشت ... فصل اول در مواعظ پیشوایان دین ... فصل دوم اندرز سلاطین

... فصل سوم کلمات و مواعظ عرفا ... فصل چهارم بیانات و کلمات حکما و عقلا؛ انجام: عیسی بن محمد دبیر لشکر ضیا، اللهم اغفر

لی ... زما هر ذره خاک افتاده جایی

خط شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، 12 سطر، اندازه: 20×13 سم [ف: 6-39]

امیر نظام گروسی، حسنعلی بن محمد صادق، 1317 1236 قمری

-

(amīr nezām-e garrūsī, hoseyn-‘alī-ye-bn-e mohammad sadeq (1821-1900

اهدا به: ناصرالدین شاه

اندرزنامه ای است که امیر نظام به جهت پسرش یحیی خان نوشته است. او زاده بیجار گروس و از مردان ادب و سیاست روزگار خود بوده است. او از آنچه لازم نصایح و پند یک مرد ورزیده بوده ذره ای دریغ نکرده است. امیر نظام گروسی که در لشکرگاه سلطانی در اردوی ناصرالدین شاه نیم شبی از فرط بیماری و ضعف خود را رو به موت دیده این پندنامه را به منزله وصیت نامه ای برای فرزندش یحیی خان نوشته است.

آغاز: هو. پندنامه جناب حسنعلیخان که بمرحوم یحیی خان، پسر خود نوشته است، یا یحیی خذ الكتاب بقوة و آتیناه الحکم صیبا. نیم شبی در لشکرگاه سلطانی که قبه خرگاه خدیو گردون خدم و خسرو ستاره چشم، سلطان سلاطین جهان ناصر الملة و الدنيا و الدین خلدالله ملکه و سلطانه از بسیط خاک بقبه افلاک رسیده جمهور طبقات چاکران و قاطبه بندگان در سایه عاطفت پادشاه جهان پهلو بر بستر راحت نهاده، جز من که از ترکتازی لشکر بیمار راحت خواب از دیده گانم بغارت رفته جملگی با بخت بیدار خفته بودند. همه آرام گرفتند شب از نیمه گذشت / آنکه در خواب نشد چشم من و پروین است

انجام: ترا به عالی مقاصد و مطالب دنیا و آخرت فایز و بهره مند فرماید و ... نیکویی بندگی تو مقاصد امور اخروی این غریق بحر معاصی را باصلاح آورد. و السلام علی من اتبع الهدی انه علی کل شیء قدیر و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، 1395ق، رقعی، 2039صص؛ ایران، بی ناشر، 1326ق، ص (صص 14-22)؛ 1331ق، وص (صص 14-22)؛ 1328ق، وزیری کوچک، 152+1صص (صص 19-12)

[نسخه های منزوی 1543/2 ؛ ملی 324/5 ؛ دنا 189/2 (5 نسخه)؛ فهرستواره منزوی 330/6 ؛ مشار فارسی ج 1، ص 531 و ص 963]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 2222/3

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن 13؛ کاغذ: فرنگی (الوان)، جلد: تیماج قرمز یک لا، 6ص، 15 سطر (20/5×13)، اندازه: 65×14سم [ف: 5-324]

2. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: 2550

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن 14؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: رویه مخمل با مغزی قهوه ای، 9گ، 13 سطر، اندازه: 13/9×
20/6 سم [ف: 2-69]

3. تهران؛ ذکاء، یحیی؛ شماره نسخه: 3

خط: نستعلیق خوش، کا: مهدی بن علی محمد، تا: 1316ق، جان تبریز؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: شمیم، 8گ، 15
سطر (9×17)، اندازه: 12×19 سم [نشریه: 3-135]

4. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 8080/8

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی محکم با روکش

ص: 990

تیماج عنابی دارای ترنج ضربی با طرح گل و مرغ و سر ترنج و لچک، عطف تیماج قهوه ای، 3 گ (164-166ر)، 13 سطر، اندازه: 19/5×12/5 سم [ف: 27/1-145]

5. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18111

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: 18/4 × 11/7 سم [رایانه]

6. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: 277/3-2/97

آغاز و انجام: برابر خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ 5 گ (21 پ-25ر)، 15 سطر [ف: 1-504]

اندرزنامه / کلام و اعتقادات / فارسی

andarz-nāme

بهرام پور، رستم

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: 16254

آغاز: بنام یزدان راستی پسند خجسته سرنامه راز یزدانی؛ انجام پس از آن و هر دو نار است باشد

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

اندرز نامه / اخلاق / فارسی

andarz-nāme

این اندرزنامه که به صورت خطاب «ای فرزند» آمده، اندر زدهنده ضمن این خطاب ها پاره ای از آداب معاشرت و زندگی را به مخاطب تعلیم می دهد و به او می گوید که به چه صورت باید زیست کند تا کامروا باشد. پاره ای از این اندرزها بسیار نیکو و خلاصه قرنها تجربه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 266 1/5

آغاز: ای فرزند درجات فقر و غنا فرض بسیار گیرد؛ انجام: شاید همچنانکه ملایم طبع تست مطبوع دیگران نیز باشد.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن 13، جان محتملا طهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، 5ص (51-55)، 12 سطر (11×)

15)، اندازه: 21/5×17 سم [ف: 6-225]

اندرز نامه / مواعظ / فارسی

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: 752 الف

آغاز: پسر من حق پدری مقتضی است که آنچه را از روزگار دریافت کردم تو را آگاهی دهم خدا راضی نیست که من تکالیف تو را از تو پنهان دارم؛ انجام: پس اگر خودش علت شود بر علت فنای خود راهی رفته است.

خط: نستعلیق، بی کا، بیتا؛ با ماده تاریخ جلوس فتح علی شاه قاجار از صبا و عباراتی از النهایة و فلک السعادة علی قلی میرزای قاجار و الکافی؛ 25 گ، قطع: نیم خشتی باریک [رشت و همدان: ف: 1092]

- اندرزنامه ارسطو < پندهای ارسطو

- اندرزنامه حسینی < تحفه احتشامی

- اندرزنامه دانش < شرح آداب مکالمه

- اندرز نامه قابوس < اندرزنامه

- اندرزنامه ها < ایها الولد

اندرزهای حکمای یهود = اسرار صهیونیزم و فراماسونری / حکومت و سیاست / فارسی

andarz-hā-ye hokamā-ye yahūd = asrār-e sehyūnīzm va ferāmāsūnerī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 17869

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

اندرزهای عارفانه شیعی / عرفان و تصوف / فارسی

andarz-hā-ye 'ārefāne-ye šī'ī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 2719/2 - ف

نسخه اصل: مجلس، ش 39481 نجم الدوله شماره قفسه 19 [چنین نسخه ای در مجلس یافت نشد]؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: 1-

[724

اندیشه درست / فارسی

شیخ ابراهیم زنجانی، ق 14 قمری

(Šeyx ebrāhīm-e zanjānī (- 20c)

انشاء او است.

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: 63

خط: نستعلیق، کا: عیسی بن محمد حسن بن محمد جعفر بن سیف الدین علی استرآبادی پدر آقای مینوی و همکاران او، بی تا [نشریه:
639-6]

اندیشه و گفتار تولستوی / کلام و اعتقادات / فارسی

andīše va goftār-e tolstoy

در دو «باب»: نخستین 23 «فصل» از مسائل الحیات؛ دومی هشت «فصل» درباره عقاید او، با دیباچه ای در سرگذشت او از محمد باقر شیرازی در شانگهای مورخ دسامبر 1920. او در یوکوهامای ژاپون در نیمه های سال 1917 در این زمینه به کتابی به انگلیسی از بستانهال امریکا برخورد و به ترجمه آن پرداخته و این کتاب

ص: 991

را ساخته است.

چاپ: تهران، 1330ش، 244 ص

[دنا 190/2 ؛ فهرستواره منزوی 81/6]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: 4904

خط شکسته نستعلیق، کا: مترجم، بی تا، مترجم با فهرستی از مطالب آن به زبان فارسی و فرانسه و انگلیسی و فهرست نام های آن به فرانسه و فارسی، نسخه جزو کتاب ها مرحوم اقبال بوده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی تازه، 96گ، 22 سطر (14×20)، اندازه: 25×25سم [ف: 14-3981]

اندیشه های آشفته / فارسی

andīše-hā-ye āšfte

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 18806

کا: میر عماد، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی مجموعه نوازی؛ اندازه: 13/1 × 20/8 سم [رایانه]

انذار الاخوان / اخلاق / عربی

indār-ul ixwān

حسینی، عبدالکریم بن حسن، 1050 قمری

(hoseynī, 'abd-ol-karīm ebn-e hasan (- 1641

اهداء به: سلطان قهرمان هلو خان اردلان

مواعظی است با استناد به آیات و روایات نبوی که برای سلطان قهرمان هلوخان اردلان نوشته شده در دوازده موعظه: 1. فی قوله تعالی شهدا الله أنه لا اله الا هو و الملائكة و اولو العلم الآیة و ما يتعلق بها من بیان التوحید و مراتبه؛ 2. وجوب التوبة علی کل احد؛ 3. الغفلة و علاجها؛ 4. التفكير فی الایات و المصنوعات؛ 5. خسة الدنيا و حقارتها؛ 6. الانفاق و ذم البخل؛ 7. مما یحث علی اختیار حب الله علی حب غیره؛ 8 معنی التقوی و مراتبها؛ 9. تقسیم المحبة و بیان مراتبها و اربابها؛ 10. قصة معراج النبی و بیان السر الذي اوحی الیه؛ 11. سعة رحمة الحق؛ 12. الموت و المعاد، در سه فصل.

آغاز: بسمله و به نستعین و علیه التوکیل و هو حسبی و نعم الوکیل احمدالله علی ما أفاض علینا من بحار کرمه و جوده سلسال الصدق و الصواب

انجام: و ختم احوالنا على السعاده و الغفران بالنبي المبعوث في آخر الزمان. فهذا ما أردناه ان نذكره في باب التذكير و التنصيح و قد ظفرنا بالمقصود و المراد ...

[دنا 190/2 ؛ هدية العارفين 612/2 با عنوان «كتاب في المواعظ»]

1. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: 4371

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: احمد بن عبد الغفار بن رجب بن حیدر، تا: 1069ق؛ مصحح، محشی با امضای «عبدالله، هروی، افضل الدین و (... کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش پارچه ای فیلی، عطف و سجاف بالا- و پایین تیماج مشکی، 106 گ، 18 سطر (10×16/5)، اندازه: 15×21 سم [ف: 18-347]

2. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 7861

آغاز: برابر؛ انجام: و هما منکر و نکیر فیقعدان فیقولان له من ربك و ما دینک الخ.

خط: نسخ، کاملاً حسن بن ملا احمد، بی تا، بی تا، جلد: مقوایی، عطف تیماج، 108 گ، 16 سطر، اندازه: 16×21 سم [ف: 26-340]

3. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 6898/7

خط: نسخ نازیبا، بی کا، بی تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی جدید، 91 گ (55پ-145ر)، اندازه: 17×21 سم [ف: 20-331]

انژیکیسون روحی / شعر / فارسی

anŽekslyŪn-e rŪhī

تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین، -1374 قمری

(tā`eb-e tabrlzī, esmā`īl ebn-e hoseyn (- 1955

تاریخ تألیف: 1357 ق

[دنا 190/2 ؛ فهرستواره منزوی 239/10]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: 1872/4

آغاز: عالم که بود طیب و جاهل بیمار XX در قرن دوده مرض قوی شد بسیار / بیمار دوا نخورد از آنرو تائب XX انژیکسیون روحی آورد
بکار

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی تا 10 گ (34-43)، اندازه: 11 × 13 سم [ف: 3-142]

ص: 992

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتابخانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

